

נר השם ושמת אדם

אליהו בן דוד חיים זצ"ל.

משה הירש (המכונה צבי) בן דוד זצ"ל.

צפורה פאני בת ברוך זצ"ל.

דוד חיים ושרה פת זצ"ל.

משה (מוריץ) וברטה קראוס זצ"ל.

משפחות אולינר ושרמר מגלציה הי"ד שנרצחו

בשואה.

חיים יהודה הכהן ליפינסקי זצוקללה"ה

ומשפחתו הי"ד שנרצחו בשואה.

אברהם זאב ושושנה רויזה פת זצ"ל.

יצחק הכהן ומרים אסתר ליפינסקי זצ"ל.

משפחות לנדאו וקראוס מאוסטרו הונגריה

הי"ד שנרצחו בשואה.

פתיחה

ישישו החברים וישמחו התלמידים בראותם יחד הוצאה לאור חדשה של אותו היין הישן המיושן, הספר תיקוני זוהר על פי גירסת הגר"א ועם ביאורו. חז"ל הורונו - ליגמר איניש והדר ליסבר (שבת סג ע"א), ולכן באנו בזאת בס"עיתא דשמיא, להוציא גירסה נקיה, לברר מקחו של צדיק רבינו הגר"א זצוק"ל. אשר כידוע שיש עשרות הגהות, מהם גדולות כמו העברת התיקונים כ"ג וכ"ד לתחילת תיקון כ"ט, העברת התיקונים כ"ז כ"ח להקדמה, העברת תיקונא קדמאה דמהדורה בתרא (שבסוף התיקונים) לפני תיקון ל', ועוד, ומהם הגהות קטנות יותר. ננסה לתאר לעצמנו אם בגמרא היו כאלו הגהות - עד כמה היה קשה להבינה, שלא לדבר על ההשלכות לדינא.

כמדומה שמאז שנת תרכ"ז (למעלה ממאה וארבעים שנה!) שיצא לאור בדפוס (שכך כתוב בשער: יצא ראשונה לאור במצות והוצאות הרב הה"ג חריף כליל המדעים ורב פעלים הגביר המרומם בישראל גדול שמו מהור"ר **שמריהו צוקרמן** נ"י בשנת הפך ב"י זכלא ב"י ובי" תחזי לפ"ק), שוב לא יצאו מהדורות נוספות, והוא פלא עצום, מדוע ספר תורה מונח בקרן זוית? ונראה לתרץ שמרב ההגהות, אשר הרבה מהם הם לא רק שינויי נוסח אלא העברת קטעים ממקום למקום, אשר רק הלומד הותיק אשר למד כבר כמה פעמים יוכל לדעת הגירסה הנכונה, וזאת בנוסף לעומק המושג ועומק ביאורו של רבינו הגר"א. ועוד, שהמו"ל קבל כתבי יד של הגר"א מכמה מקורות, שחלקם הגיעו אחרי ההכנה לדפוס, והדפיס חלקם בתחילת הספר וחלקם בסופו הנקראים "תשלום ליקוט הגר"א" כמובא לקמן. ונוסף על כל זאת כמדומה שמאז לא יצאו מהדורות נוספות, וכל ההדפסות מאז ואילך אינם רק צילום מצילום, הלכה איכות ההדפסה ופחתה עד שהאותיות נשברו ונמחקו. ועוד, שכדי שילמד אדם בספר צריכים שיתקבצו בלומד ג' דברים ביחד: א. רצון לקבל מהרב מחבר הספר. ב. רצון ללמוד את התוכן הכתוב בספר, וכמו שאמרו אין אדם לומד וכו' (ע"ז יט ע"א). ג. שיהיה הלומד בר הכי. ועם הרעות רבות וצרות שמצאו את עמנו, ועם ירידת הדורות, התמעטו התלמידים שמתאחדים בהם ג' הדברים הללו, וד"ל.

וחשבתי לעצמי, הנה כל הכלים בידי, לפסק, לפתוח ראשי תיבות לציין מראה מקומות ולהדפיס, רק להשקיע קצת זמן וכת, ולקרב את הדברים הקדושים להישג יד, שנוכל ללמדם ולנסות להבינם. ואם לא יועיל לאחרים - יהיה לפחות לי עצמי.

אודה ולא אבוש, שאחרי חודשים רבים של עבודה (התחלתי בשנת תש"ע), בבואי להתייחס לסדר התיקונים המובא בביאור הגר"א שבתחילת תיקון ל"ב (המדפיס צוקרמן הביאו בדף יח ע"ב תחת הכותרת: א"ה, ראיתי להעלות כאן מ"ש הגר"א ז"ל ריש ת"י ל"ב בענין סדר השבעין תיקונים ועל מה אדניהם הטבעו, וז"ל הזהב שם. עכ"ל) - תקפני יאוש עד שחשבתי למשוך ידי ולפרוש מהעבודה הזאת. הרבה חסר לנו מהתיקונים וגם הנמצא משובש, ובטעויות רבות, עד שמתקבל הרושם שכל כך שלטו ידים בספר הקדוש הזה יותר מכל הספרים הקדושים שלנו, ממש כאילו כל הקדוש יותר חרב יותר, אבל אז אדרבה, הבנתי עד כמה נצרכת מלאכה זו. יעויין שם בביאור הגר"א.

מטרתנו הראשונה בעזרת השם יתברך היא כאמור לברר מקחו של צדיק ולהוציא סולת נקיה, גירסה נכונה עם באורה לצדה. כמו כן, להכניס את ביאורי הגר"א מתשלום ליקוטי הגר"א שבסוף הספר אל מקומם. אח"כ לפתוח ראשי תיבות, לפסק, ולהוסיף מראה מקומות לגמרא מדרשים ועוד. מטרה נוספת, אם ירצה השם, היא לעשות מפתחות, ואולי אף מפתח "הענין" - אל כל מקום שהגר"א מבאר את הענין.

כידוע שיש בביאור הגר"א תיקוני גירסאות רבות מאד אשר אל רובם הגדול מתייחס הגר"א זצוק"ל כאל שיבוש גמור. בד"כ הוא פשוט כותב כצ"ל ומביא רק את הגירסה הנכונה. הרבה פעמים הוא כותב ט"ס. ולפעמים הוא מביא גם את הגירסה השגויה או גם מאריך להסביר את הטעות. נביא מספר דוגמאות:

בתיקון כ"ה, דף סט ע"א, כל זה לא גרסינו, ואגב שטפיה דלעיל ל"ד א' - אשתבש כאן.

בתיקון ל"ג, דף פ ע"א, משובש מאד, וכצ"ל כו'.

בתיקון מ"י, דף פג ע"א, אינו מהתיקונים אלא מז"ח וטעה המעתיק בעבור שראה למטה כתוב הה"ד וירא אלקים את האור וכו'.

בסוף תיקון ל"ט, דף פג ע"א, ומה שכתוב כאן בהגהה, בנבואה ס"ו כו' - הגהת תלמיד טועה היא::

בתיקון מ"ב, דף פד ע"ב, וביה פק"ו פליליה, וביה קפ"ו תהומי גלבא זימא. כל זה לא גרסינו, והוא הגהת ופירוש תלמיד טועה שרצה להכניס בחשבון קפ"ו.

בסוף תיקון מ"ט, לפי שכאן וכו' טעה המעתיק לומר שהן ב' תיקונים (מ"ט ונ') וטעות גדול הוא לפרש יחד ב' תיקונים בענין אחד.

בתיקון נ"ג, ולא גרסינו ו' אתא לרביא וכו' ותלמיד טועה הגיהו וכו' וטעה טעות גדול וכו'.

בתיקון ס"ט, דף קז ע"ב, המון תיקוני גירסה. בדף קח ע"ב, חד אופה הוא הגהת איזה תלמיד אבל אינו כן וכו'.

בתיקון ס"ט, ועילת על כל העילות (עיינן שם וטראה כי הגהה זו היא משמעותית ביותר ואולי אף מסוכן).

בתיקון ע', דף קכא ע"א, זה הלשון איני יכול להולמו שהוא משובש מאד.

בתיקון נ"ד, דף צא ע"א, שבעה נהרות דאתמר בהון נהרות כו'. כולו טעות וכצ"ל...

בתיקון ס"ט, דף קח ע"ב, חד אופה כו'. הוא הגהת איזה תלמיד אבל אינו כן.

ועוד רבות רבות כהנה.

ויתכן שההגהות המשמעותיות ביותר של הגר"א הן דוקא מחיקת הדברים המיותרים שהוכנסו ע"י טועים למיניהם.

יתברך היוצר וישתבח המאציל אשר הוא יודע שלא לכבזי עשיתי אלא לכבודך יתברך כדי שאוכל ללמוד בספר הקדוש הזה כרצונך כידוע שזהו העסק החביב ביותר לעשות נחת רוח לפניך. ואם אין רצון הציבור בזה, הרי עשיתי לעצמי. אך אמרתי אל אמנע טוב מבעליו ואולי ימצאון עוד אנשים שירצו בזה. אשר על כן, הרהבתי עז לתקן הגירסא בפנים על פי הגר"א זצוק"ל. ולב יודע מרת נפשו, עד כמה רחוק אני מלעשות עם הציבור לשם שמים, אבל אולי יראה ה' בעיני, וכשם שעזרני עד הלום, כן יעזרני על דבר כבוד שמו להועיל לעצמי ולשכמותי.

השינויים שעשיתי הם כך, רוב הגהות הגר"א הן בסגנון כזה (בתיקון נ"ג למשל), *א"ל הא כו' דמתמן. צ"ל דתמן כו' ור"ל מאי מן וכו'; ואז את תיקון הגירסה הכנסתי בפנים, הוצאתיו מבהגר"א, והורדתי את ה"ו" מור"ל. דהיינו: א"ל הא כו' דתמן כו'. רוצה לומר מאי מן וכו'.

כבסיס לנוסח תיקוני הזוהר השתמשתי בשני נוסחים. א', תיקוני הזוהר עם ביאור הגר"א המודפס בשנת תרכ"ז ע"י שמריהו צוקרמן. ב', הנוסח המוקלד שקיבלתי מהאדמו"ר מהאלמין שליט"א.

השינויים שהכנסתי בגירסה הם כך. במקומות שהגר"א הביע דעתו שגירסה מסוימת משובשת, לא הבאתי גירסה זו כלל. במקומות שרק תיקן את הגירסה (צ"ל או כצ"ל), השתדלתי להביא את שתי הגירסאות. יתכן שלא תמיד הצלחתי בכך מחמת הבדלי הגירסאות בין הגירסה המודפסת והגירסה המוקלדת שקיבלתי, ומחמת עומס העבודה ורצוני העז להוציא מהדורה ראשונה כדי לקבל תגובות מעם ישראל קדושים. בנוסח המודפס ע"י צוקרמן עצמו בהרבה מאד מקומות הדיבור המתחיל בביאור הגר"א שונה בנוסחו במקצת מהנוסח שבתיקוני זוהר. במקומות אלו בד"כ השארתי את התיקוני זוהר כפי שהוא, ואת הביאור הגר"א כפי שהוא. אם כי, יש לציין שבמקרים רבים הנוסחה שקבלתי מהאדמו"ר תאמה יותר לביאור הגר"א מהנוסח המודפס בספר, ואז השארתי את הנוסח המוקלד. אמנם אחרי כל המאמץ לברר את גירסת הגר"א, עדיין יש כמה מקומות שהדברים נשארו לא לגמרי ברורים. השתדלתי כמיטב יכולתי לא להכריע, ולהביא את האפשרויות לפני הלומדים. גם יתכן שהיו שיבושים בגירסה המוקלדת שקבלתי (שהעיד לי

האדמו"ר שאינה מדויקת) שלא הבחנתי בהם. ואתחנן אל תלמידי החכמים היקרים, אנא העירו לי לתועלת המהדורות הבאות, וזונו אותי לכף זכות. ויהי רצון שישוטטו רבים וירבה עסק התורה בישראל לגאון ולתפארת, ויברכנו כולנו כאחד באור פניו, וזכה כמהרה בימינו בבוא לציון גואל.

בתיקוני הגירסאות התחלתי עם ההגהות של מדפיס הספר (משנת תרכ"ז) שסביבות העמוד וההגהות שבתוך הביאור הגר"א. וגם שם יש דברים סותרים ז"ל, כי גם הם באים מכמה מקורות, כמו שכותב המדפיס ז"ל:

א"ה כה הראני ה' סימן טוב בעמלי והקרה לידי הת"ז אשר היה ביד הגר"א והגיהו בעצם כ"ק ז"ל והוא הי' לי לעינים בסידור הדפסת ביאורו ז"ל. ומצאתי בו הרבה הגהות נוספות ע"מ שבא בביאורו וע"ל מ"ש בהגהות הנ"ל. וכן חנני הרב הגאון מוהר"י אב"ד דקלעצק נ"י ושלח אלי העתקת ביאורו"ג על הת"ז שהי' ביד אביו הגאון המופלא צ"ע מוהר"א זללה"ה הגאב"ד דקאליש ונמצאו בו הרבה הגהות שנ"ב בכ"ק. וכן יד הה"ג מוהר"י הנ"ל נטוי לחנני בחיבור הנפלא מכבוד אביו הגאון הנ"ל אשר הוא מפתח לבא לגני נסתרות באוצרות כ"ק הגר"א ז"ל כידוע אשר הגאון הנ"ל כל ימיו שם לבו בקודש על כתיב הגר"א ז"ל וזכה לזוהר אורם. אך לאשר עצמה עלי הנחיצה לכלות מלאכתי אין אתי לסדרם עתה בדפוס. ואיה"ש כאשר יחנני ה' להוציא לאור בקרב ביאורי הגר"א ז"ל על הזוהר עפ"י רשיון אעלם על מזבח הדפוס לרצון לפני כל יראי השם: עכ"ל.

ואח"כ, אבל בעדיפות גבוהה יותר, ההגהות המובאות בתחילת אותו הספר תחת הכותרת "הגהות הגר"א על הת"ז", שם מעיד המדפיס בזה הלשון: א"ה, יזכר לטובה ולברכה כבוד הרב המופלג מוהר"ר מרדכי נ"י בהגאון מוהר"ר דובער, מו"ץ דפה ק"ק ווילנא, אשר בטוהר לבו חנני בשני כרכים גוף כ"ק הגר"א ז"ל על נסתר, למען הפיץ אורם להגדיל תורה ולהאדירה. (והגיעו לידי אחר הדפוס) ומצאתי בהם הגהות על הת"ז, ורובם לא באו בביאורו"ג, וכנראה שכתבם אחרי חיבור ביאורו ז"ל. והנני מסדרם פה כפי שהם מסודרים בגוף כ"ק ז"ל: עכ"ל.

בהגהות שעשיתי על פי הגהות הגר"א אלו שממוהר"ר מרדכי במוהר"ר דובער, ציינתי סימון * בסוף הספר הנ"ל בדף קס"ט יש "תשלום ליקוטי הגר"א". הכנסתי אותם בגוף הביאור עם סימון (מתל"ה).

מה שכתב הגר"א בריש תיקון ל"ב אודות סדר התיקונים (וכן בריש תיקון ל"ח) - לאלה לא התיחסתי כאל הגהות כלל, ולא שיניתי דבר בגללם, וזאת מכמה סיבות. אי היות שבגוף ביאור הגר"א שבאותם מקומות לא נזכרו הגהות אלו. בי לא ברור בדיוק מאיפה עד איפה. גי כל התיחסות הגר"א זצוק"ל בביאור הגר"א הוא על פי מספרי התיקונים הנוכחיים, אשר אם נשנה את מספרי התיקונים - נצטרך לשנות כל מקום שהוא מתייחס אליהם כגון עיין בתיקון כך וכך. די תיקון ל"ה לא נזכר מקומו. אמנם כתבתי הפניות בכל אותם מקומות למען יוכל הלומד לדלג וללמוד על פי הסדר הנ"ל.

כמו כן, את כל סימוני הדפים השארתי אך ורק כפי שהם בספר המודפס (ולכן יש פעמים שאחרי תיקוני הגירסה של הגר"א סדר הדפים משתבש, למשל דף ז מופיע אחרי דף ה ועוד כאלה).

באותם מקומות שהגר"א רק תיקן גירסה, ואני הכנסתי תיקון זה בגירסה עצמה, הוצאתי מביאור הגר"א את תיקוני הגירסאות שתיקנתי כבר בפנים. בהרבה מאד מקומות שילב הגר"א את תיקון הגירסה עם ההסבר בכותבו כצ"ל ור"ל, במקומות אלו השמטתי כצ"ל ו, והתחלתי ר"ל.

הגר"א השתמש בביאורו בהרבה ראשי תיבות. יתכן אמנם שאחת הסיבות לכך היתה הצורך להסתיר את הדברים (כידוע שיטתו), וכן כתב בביאורו למשלי יא' ג: וכן הוא בתורה, שהמגלה סודות התורה הוא הולך רכיל, אבל הנאמן רוח מכסה אפילו דבר שהוא נגלה וכו' אף על פי כן אינו מגלה אלא למי שראוי לזה עכ"ל, אך אעפ"כ, לאחר התפילה שיצילני משגיאות, ולאחר ההתנצלות ובקשת המחילה, החלטתי

להשתדל לפותחן מתוך מחשבה שבדור יתום וחלש זה שלנו, גם לאחר פתיחת ראשי התיבות עדיין הדברים מכוסים מספיק, והוא רחום יכפר עוון.

יהי רצון מלפני אדון כל שהקרבת ביאור הגר"א לשולחנם של התלמידי חכמים תתקבל ברצון לפני אדון כל ולפני יראיו. ר"ת שרגילים לקרוא בספרי קבלה כפי שהם, השארתי ועשיתי טבלה בסיום הפתיחה, כמו"כ ר"ת שהסתפקתי בפרושן - השארתי.

יבורכו מפי עליון כבוד קדושת האדמו"ר מהאלמין שליט"א יחזקוהו ה' שעודד אותי ואף נתן לי את תיקוני הזוהר מוקלד ומנוקד כבר. בני ובנותי היקרים אשר אזרו חיל לעבודת ההקלדה ובסייעתא דשמיא גדולה השלימוה על הצד היותר טוב, ועל כך יבורכו מפי עליון, ונוות ביתי היקרה אשר שלי ושלכם - שלה היא. ואני תפלה, שלא תצא תקלה מתחת ידי, והי' יעזרני על דבר כבוד שמו, שתרבה הזעת.

להלן כמה כללים לתלמידים המתחילים:

בכל מקום שהגר"א כותב שם ב', הכוונה שם בעמוד ב'. וכמו כן, שם א' הכוונה בעמוד א'.
הספרים: רעיא מהימנא, סתרי תורה, מדרש הנעלם, ספרא דצניעותא, תוספתא, ס"א, אדרא רבה ואדרא זוטא, כל אלה הם חלק מהזוהר הקדוש. מה שאין כן: ספר יצירה, הבהיר, היכלות הם ספרים בפני עצמם. ח"א - איני יודע פירושו.

הגר"א זצוק"ל מפנה המון פעמים לעיין בזוהר, אשר על כן - מומלץ מאד למעיין הנלבב, להחזיק לידו ספר הזוהר הקדוש.

אסיים בתחינה לכל מי שמצא טעות שיואיל להודיעני על מנת שאוכל לתקן במהדורות הבאות, שהרי הוצאה מחדש של ספר גדול כזה לא תתכן כמעט ללא טעויות. אפשר למצוא צילום של המהדורות הישנות באינטרנט.

ואשא תפילה לאדון הנפלאות, שחפץ הי' בידינו יצלח, ונזכה לראות באור החיים, בבא לציון גואל, ונשמח כולנו בשמחת אין סוף ב"ה בב"א.

גיל פת. טלפון 08-9740174 פקס 08-9743241 דואר אלקטרוני tiferetm@etrog.net.il

לוח ראשי תיבות שהשארנו (כפי שרגילים לקראם בספרי קבלה)

א"א	אריך אנפין
אבי"ע	אצילות, בריאה, יצירה, עשיה
או"א	אבא ואמא
אי"ק בכ"ר	סוג של חילוף אותיות (כמו שיש א"ת ב"ש)
אמ"ש	אזיר, מים, אש
אש"ן	אריה, שור, נשר
ארמ"ע	ד' יסודין, אש רוח מים עפר
א"ק	אדם קדמון, אדם קדמאה
בג"ה	בינה, גבורה, הוד (הקו השמאלי)
בי"ע	בריאה, יצירה, עשיה
ב"ן	יוד, קה, וו, קה
ג"ר	ג' (שלוש) ראשונות
דו"נ	דכר ונוקבא
דת"י	דעת, תפארת, יסוד (הקו האמצעי)
ו"ק	שש קצוות (ו' קצוות), לפעמים הכוונה ו"ה
ז"א	זעיר אנפין
זו"ן	זעיר אנפין ונוקביה (או ונוקבא), לפעמים זכר ונקבה
ז"ק	ז' (שבע) קצוות
ז"ת	ז' (שבע) תחתונות
חב"ד	חכמה, בינה, דעת
ח"ג	חסדים, גבורות (או חסד, גבורה)
חג"ת	חסד, גבורה, תפארת
חגת"ם	חסד, גבורה, תפארת, מלכות
חד"ר	חסד, דין, רחמים (ג' קווים)
חז"ב	חכמה ובינה
חז"ג	חסדים וגבורות או חסד וגבורה
חח"ן	חכמה, חסד, נצח (הקו הימני)
ח"ס	חכמה סתימאה
חש"ח	חולם, שורק, חירק
יב"ק	ייחוד, ברכה, קדושה
כח"ב	כתר, חכמה, בינה
כת"י	כתר, תפארת, יסוד (הקו האמצעי)
מ"ד	מיינ דכורין
מ"ה	יוד, קא, ואו, קא
מט"ט	מטטרון
מ"ן	מיינ נוקבין
מ"ס	מוחא סתימאה
נ"ה	נצח, הוד
נה"י	נצח, הוד, יסוד
נו"ה	נצח והוד
נוק'	נוקבא
נר"ן	נפש, רוח, נשמה
נש"ב	נ' (חמישים) שערי בינה
ס"א	סטרא אחרא

יוד, קי, ואו, קי	ס"ג
יוד, קי, ויו, קי	ע"ב
עתיקא קדישא	ע"ק
עולם, שנה, נפש	עש"ן
קודש קדשים	ק"ק
רישא דלא אתידע	רדל"א
ראש, בטן, גויה	רב"ג
ראש, תוך, סוף	רת"ס
תפארת ומלכות	תו"מ
תפארת, נצח, הוד	תנ"ה
תקיעה, תרועה, תקיעה	תר"ת
תקיעה, שברים, תרועה	תש"ר
תקיעה, שברים, תקיעה	תש"ת
תפארת	ת"ת

בהעתקת הגרד"ל ז"ל מצאתי כתוב בכתב ידו וזה לשונו: בס"ד זה מצאתי כתוב בראש העתק פ"י התקונים להגר"א שלפני והעתקתים אות באות:

יוד קי ווי קי	ע"ב	יוד קי ווי קה	נ"ז	יוד קי וו קא	נ"ג
יוד קי ואו קי	ס"ג	(ג' השמות המוסגרים נמצא עליהם מחק בכתב יד קדשו).		יוד קה וו קה	נ"ב
יוד קי וו קי	ס"ב			יוד קא ואו קא	מ"ה
יוד קה ווי קה	ס"ב	עכשיו נסדר המספר (המספר היה כתוב בכתב יד על אותיות ציפערין)		יוד קא וו קא	מ"ד
יוד קה ואו קה	נ"ג			יוד קה ווי קה	נ"ב
יוד קה וו קה	נ"ב			יוד קא ווי קא	נ"ד
יוד קא ווי קא	נ"ד			יוד קא ואו קא	מ"ה
יוד קא וו קא	מ"ד			יוד קי ווי קא	מ"ד
יוד קי ווי קא	ס"ג			יוד קי ואו קי	ס"ג
יוד קי ואו קה	נ"ח			יוד קי ווי קי	ס"ג
יוד קי וו קה	נ"ז			יוד קי וו קי	ס"ב
יוד קי ווי קא	ס"ג			יוד קה ווי קה	ס"ב
יוד קי ואו קא	נ"ד			יוד קא ווי קא	נ"ד
יוד קי וו קא	נ"ג			יוד קי ואו קא	נ"ד
(יוד קי ואו קה)	ס"ז			יוד קי ואו קה	נ"ה
יוד קי ואו קה	נ"ח			יוד קי וו קה	נ"ז
				יוד קה ואו קה	נ"ג

ונמצא יש כאן ב"פ ס"ג כזה
יוד קי ואו קי עולה ס"ג
יוד קי ווי קא עולה ס"ג
ושני פעמים ס"ב כזה
יוד קי וו קי ס"ב
יוד קה ווי קה ס"ב
ושני פעמים נ"ד כזה
יוד קא ווי קא נ"ד
יוד קי ואו קא נ"ד
ושני פעמים נ"ג כזה
יוד קה ואו קה נ"ג
יוד קי וו קא נ"ג

הערה שנדפסה בספר תיקוני זוהר עם ביאור הגר"א

חכמת הקבלה היא חכמת רוחניות התורה ושרשיה. כפי שבאה בקבלה לראשי האומה והאור האלקי הזה הופיע גם באהלי יפת. וגדולי חכמי יון נאותו לאור יקרות זה. והתקרבו במקצת דעותיהם לדעות חכמי הקבלה. וביחוד הפילוסוף אפלטון היוני כמבואר בס' שער השמים. וגם העמים אשר לא מבני ישראל המה וממעי יהודה יצאה אמונתם. קבלו הרבה מיסודות חכמת הקבלה. ולהיות שנושאי החכמה האלקית הזאת הם נושאים עיוניים דקים מאד. וקצרה השפה האנושית למצוא לה שמות ופעלים מסכימים לבאור עיוניים הרמים האלה. השתמשו חכמי הקבלה בכנויים ותארים מליצים ומשלים רמזים. להסביר את האזן. והלכו בזה בדרך הנביאים ומשוררי קודש. אשר משלו את הדבקות האלקית בעולם הבריאה במשלי אהבה וחשק. וגם חכמי הפילוסופים קראו את החומר והצורה בשם איש ואשה. אשר על כן נודע לכל אשר יש לו יד בחכמת הקבלה. כי כל הכנויים והמשלים מעיני הזוג הבאים בספר הזוהר ותיקוני זוהר ובשאר ספרי הקבלה רמזים לפעולת המשפיע והפעלת המקבלים בהשתלשלות כחות השכלים הנבדלים ובריאת העולם התחתון. וחלילה להם לקדושי עליון להוציא דבר מגונה מפייהם. אבל כל כוונתם לשם שמים. להסביר את העניינים הרמים האלה בדרך שהיא שומעת.

[וז"ל המגיה ת"ע (ק"כ ע"ב). אתה בן אדם שתכנס בעיון זה להזהירך באתי שתעמיד רגליך על במתי האמונה האמתית ותקעת יתד במקום נאמן פן יפתוך רעיונים זדונים ויעלו דברים על לבך ומלין לצד עלאה תמלל בראותך בתקון זה שיזכור בו משערא ומצחא ואודנין ואנפין ושאר אברים גשמיים השמר אל תפן אל און ליחס ולתאר לעלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין שמץ דבר מזה אפילו בהרהור כי לעלת העלות לית מחשבה תפיסא ביה כלל לית ביה לא דיוקן ולא דמיון ולא צורה ולא אברים גשמיים ולית ליה שם ידיע אבל הוא ממלא כל שמהן והוא שלימו דכלהו. ראה גם ראה מ"ש התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי כשרצה לגלות סתרי התורה באדרא פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וזה להסיר מלב כל המעיינים כל דבר עתק פן ח"ו יכשלו ונפלו ועברו משכיות לבב ימיקו וידברו ברע מאחר שהיה רוצה לדבר מראש ועין ואזן כו' היה ירא שמא יטעו ליחס ולתאר לבורא יתברך גוף ותמונה ומשה אמר כי לא ראתם כל תמונה וישעיה אמר ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו. ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש ודומיהם. שכולם יעידון יגידון שאין דמיון בינו יתברך ובינינו מצד העצם והתבנית אלא שהאברים שבנו הם עשויים כסימנים לדברים עליונים סתומים וחתומים שאין כח השכלי שבאדם יכול להשיגם ואין שיח ואין שיג לו להבינם וקצר מצע דעתו לרדת לעמקם. ואיני רשאי להכניס ראשי בין ההרים הרמים הלא הם בעלי הקבלה אשר העמיקו הרחיבו דבריהם על הדרוש הזה רק יראתי פן עובדי פשתים שריקות ואורגים חורי קורי עכביש יארוגו בדעות כוזבות יאריכו למענייתם. לך נא ראה מ"ש ע"ז ר' יוסף נ' גיקטליא בהקדמת שערי אורה. ובמ"ש בעל החנוך בהקדמתו לפירוש התורה. והאלקי ר' מנחם מריקאנטי ז"ל בפרשת ויחי בפסוק בן פורת יוסף. ובמ"ש ר' יהודה חייט בפ"י מערכת האלקות (ד' ל"ד) וז"ל סוף דבר כל מקום שתראה שיזכרו בענין הספירות דברים שאין ראוי לאמרם בבורא ית' כגון שעור וקומה והדומים להם הכל נאמר על הספירות. וכשתראה שיזכרו על דרך שבח והודאה הכל נאמר על הבורא כו' ע"ש ומש"ש בדף (ל"ה ב') בזה בארוכה. וה"י יטהר לבנו ויאיר עינינו להבין ולהשכיל בכל עמקי סודות הרשב"י ז"ל אשר ע"י זכה לעבדו בלבב שלם ולהדבק בתורתו אנחנו וצאצאינו כנ"י אמן]

תפלה קודם לימוד הקבלה מהאר"י זללה"ה

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים אנחנו לפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו בקידה ובהשתחויה שקרבנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקודש ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לביניך ו(ב)כן יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתכונן את לבנו ליראתך ולאהבתך ותקשיב אזנך לדברינו אלה ותפתח לבנו הערל בסודות

תורתך ויהיה למוזנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח ניחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל
בחינתנו ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם
וזכות תורתם ותמימותם וקדושתם יעמוד לנו לבל נכשל בדברים אלו ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו
לומדים כמאמר נעים זמירות ישראל גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי
לפניך ה' צורי וגואלי: כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תקוני הזוהר עם פירוש הגר"א

זה נמצא בספר בסוף ההקדמה הראשונה תחת השם **לקוטים לביאור ההקדמה**:
(א ע"ב) חסידים גבורים כו'. חשיב ששה בנים, ו"ק, תחות אימא: **בית דיליה כו'**. חשיב ד' בד' עולמות מלכות שלהם לקב"ה. בית באצילות. היכל בבריאה. קץ ביצירה כידוע. מלון בעשיה ולכן הוא בעשיה ששם בחצי הלילה: **גבורים מסטרא כו'**. שמשם דרגא דתפלין כמו שכתוב (ישעיהו סב, ח) ובזרוע עזו וכמו שאמרו (ברכות ו ע"א) בימינו זו תורה ובזרוע כו':

(ב' ע"א) דמאן דל"ל תפלין כו' על נבל כי ישבע לחם. שעבד ושפחה הם סם ונחש, קליפות של עשו (פירוש עמלק) וישמעאל, ימינא ושמאלא, אחוזין באברהם ויצחק אבל ערב רב הן אחוזים ביעקב והן קשין לישראל ולשכינתא יותר שהן השאור שבעיסה והוא מה שכתוב ונבל כי כו' שכל הקמצנין ואינן מחזיקים התורה הן מהן כמו שאומר בזוהר בראשית וברעיא מהימנא פרשת נשא ובשאר מקומות הרבה. וזהו שאומר דאיהי רגזא יתיר ורוצה לומר זהו מה שכתוב ותחת ארבע לא תוכל שאת שקאי על נבל. ושלישית היא תחת שנואה כו' הוא דרגא דרוד כידוע דעל כולן לא רגזה כל כך כמו על דרגא דיעקב ששם אין פסולת וזהו גלות מחמת הערב רב עד בטח בדד עין יעקב ששלשה גליות הראשונים היו נגד ג' הנ"ל, נגד ג' עבירות, תחת עבד כו' - עבודת גילולים. תחת שנואה כו' - גילוי עריות. ותחת שפחה כו' - שפיכות דמים וזה שאומר כי תירש. והכל מדה נגד מדה אבל גלות הד' תחת נבל כו' היא שנאת חנם נגד זה (היו) מוליכין ומנהיגים אותם נבל כו' ששונאים את התלמידי חכמים וכמו שאומר ברעיא מהימנא וכנ"ל: **מארי תורה מסט' דעד"א דביה חצות כו'**. רוצה לומר שהלילה נחלק לב' חלקים פלגא דינא ופלגא רחמי והן ליל ולילה בתוספת ה' בסוד נער נערה דאנהר לה אימא ה' גבורות ממותקות והיא בזיווגא שאז נקרא ה'. שד' דרגין באשה, קטנה נערה בוגרת נשואה שנקרא ה', הוא חכם והיא חכמה הוא עשיר והיא עשירה הוא איש והיא אשה והן ראשי תיבות של נקב"ה ולכן דוקא בחצות והוא בסטרא דעמודא דאמצעיתא שהוא בין חסד לגבורה והוא בחצות ממש וזה שאומר ואיהי שומר מה כו': **נביאים מסט' דנו"ה כו'**. לכן בכל אחד ד' נביאים. נביאים ראשונים נגד ד' אותיות הויה ואחרונים נגד ד' אותיות אדני וכולן מוסרים ליראת ה':

בליקוטי הרב החסיד המקובל מוהרמ"ש תלמיד הגר"א ז"ל מנוחתו כבוד וזה לשונו:
והנה באתי במגלת ספר כתוב הדר הוא לכל חסידיו מה שאמר לי פנים אל פנים ונשקני מנשיקות פיהו מאמר אחד בהקדמת תיקוני זוהר בתחלתו כי הוא זה:

והמשכילים כו'. הם החכמים ר' שמעון וחבריא כו': **יזהירו כוזהר כו'**. והוא כי החכמה נקרא זוהר של הרקיע בינה רקיע שעל גבי החיות כמו שאמרו בתוס' במס' ב"ב (ח): **דאיהו כליל כל גוונין**. פירוש, חכמה כולל כולם כי כולם בחכמה עשית. ולכן כיון שמדבר כאן מחכמה קורא כולם זוהר. והוא כי בעשיה יש י' גלגלים ומהם נוכל להבין למעלה. והוא כי ז' כוכבי לכת הם ז' גלגלים ועליהם גלגל המזלות ועליהם גלגל היומי ועליהם גלגל השכל. והנה גלגל השכל הוא הכתר. וזהו שקראו כאן **זוהר טמיר וגניז**. וגלגל היומי הוא החכמה [וצ"ע שבספר יצירה ובפירוש ספרא דצניעותא כתב הרב בעצמו שגלגל המזלות הוא חכמה עיין שם בדבריו] וזהו שקראו כאן **זוהר בהיר בשחקים**. והטעם כי בגלגל שתחתיו יש בהם המזלות וז' כוכבי לכת שהן נימין דשערי כמו שאומר בזוהר ובתיקוני זוהר שמהם אחיות העובדי גילולים בסוד השערות אבל אנכי איש חלק שאחיותי בגלגל היומי שהוא חלק בלי כוכבים ומזלות וזהו שקורוהו כאן **זוהר בהיר בשחקים**. שהוא בהיר חלק. וגלגל המזלות הוא הבינה וזהו שקורוהו כאן **זוהר זריק ניצוצין**. ואח"כ זוהר זריק חוורא כסיהרא הוא גלגל לבנה. כי מתחלה מי העיר ממזרח צדק יקראהו, היה מזל צדק למטה ואמר לו הקב"ה לאברהם מאי דעתך דקאי צדק במערב אנא מהדרנא ליה למזרח שהוא חסד. אם כן זה שאומר כאן חיוור כסיהרא שהוא גלגל לבנה תיכף אחר שכתאי. ואח"כ סומקא כמאדים הוא מאדים [גבורה]. ואח"כ ירוק כחמה [ת"ת] הוא חמה. ואח"כ כליל חיוור וסומק הם נו"ה, נוגה זהו בנצח, חיוור ובהוד - סומק [בסוד שרקו ויחרקו שן, שריקה בשפתים אדומות ושורק בהוד וחריקת שנים הם לבנים וחיר"ק בנצח]. ואח"כ ירוק ככוכב הוא כוכב [יסוד] ספרא דחמה. ואח"כ זוהר לכל עיבר הוא גלגל צדק [מלכות]. עד כאן:

וכן שמעתי מפיו פירוש על מאמר בהתיקוני זוהר (ד' ע"ב) על נקודת פיתוחי חותם וחושב קבוץ במקום מלאפום, אמר ונקודין אלין סלקין אלקים דבהון שבע נקודין כו' וחד רקיע תמינאה לון עד כאן. ובאמת יש בהן ח' נקודין היינו צרי **חולם** חירק קבוץ ונקודת קמץ שהוא רקיע ונקודה ולמה אינו חושב הנקודה. אלא שהרקיע הוא ו', מורה על דכורא ובמקום שיש דכורא אין הנוק' (שהיא נקודה) עולה בשם להיות נחשבת בפני עצמה. עד

כאן שמעתי מפיו: ועפ"ז נלע"ד הצעיר ונבזה להבין מה שאומר ברעיא מהימנא פרשת פנחס (רי"ז ע"א) וזה לשונו בענין נקודין מלך מלך ימלוך וסלקין נקודין לחשבון יב"ק כו'. היינו כנ"ל שאינו חושב הב' קמצין של מלך רק הרקיעין שהם ב' ווי"ן הרי י"ב וב' סגלין הרי ע"ב ונקודת ימלוך מ' הרי קי"ב. ואין צריך לדחיקת השל"ה. וגם על המחבר אני תמה למה לא פירש כן כי בפירושו על הרעיא מהימנא הנ"ל כתב שאינו חושב השבא דימלוך שהוא נח: ומה שאומר שם בהתיקוני זוהר תלת לעילא תלת לתתא חולם באמצעיתא. קשה הא כל הנקודות הם למטה מהאותיות חוץ מנקודת חולם. ונלע"ד שהצירי הוא נקודת בינה והיא נקרא עליין כידוע גימטריה רבוע ס"ג שבבינה וכן חירק שהוא סוד נצח נקרא מעלה בסוד והקרנים גבוהות כו' ובסוד רום ותחת הנזכר בספר יצירה כמו שאומר מורנו ורבנו הרב האר"י ז"ל. ותלת לתתא היא נקודת קבוץ. שהם ג' ניצוצות ונקודת קבוץ הוא בהוד שנקרא מטה, נגד נצח שנקרא מעלה. כנלע"ד **משה שלמה**:

זה היה בתוך ביאור הגר"א בדף א ע"א (הנוסחא אחרת המובאת שם, הכנסתי בתוך התיקוני זוהר כנ"א):
[ובמקום אחר בליקוטיו ז"ל מנוחתו כבוד: נשמתין דמתיבתאן. שהן במתיבתות הידועים שהן נגד ו"ק כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש: ולכל שמהן כו'. כבר כתבנו שהן ארבע מדרגות: לבוש והיכל וגוף ונשמה. לבוש והיכל אחד, ונשמה שניים: נפש ורוח: טמיר גניז. כתר, ובו שתי מדרגות: במופלא ממך, במכוסה ממך. וזהו טמיר וגניז: בהיר בשחקים. חכמה, שמשם אור, אורא עלאה: זריק ניצוצין כו'. בינה, שמשם בוצינא דזריק ניצוצין כידוע שסוד נהורין וניצוצין, נהורין - בחכמה וניצוצין - בבינה שהן אורא ובוצינא. ועיין בתוספתא ח"ב ס"ח מההוא נהירו נפקין נהורין וניצוצין נפקין מאינון תרעין כו': חוורו כסיהרא. חסד ששם הסיהרא, ברתא דאברהם כמו שאומר בתיקון ס"ט ובספר יצירה פ"ד ושם, שמאדים בגבורה: זהיר לכל עיבר כמאן דמחא פטיש כו'. הוא יסוד שבו מכין האורות ונצצין שהוא הרקיע המבדיל ומכח אור ישר מכין האורות וחוזרין באור חוזר כמו שאומר בנע"ח ועוד שבה. ספירות מתפשטין ה. חסדים וביסוד - הגבורות ושם נצצין: על צדיק דלעילא קאים עלמא דאתכסיא כו'. על דעת, שהוא צדיק כמו שביארנו, פירוש אחר, קאים בינה בסוד אם אין דעת אין בינה והיא עלמא דאתכסיא כידוע: ועל צדיק דלתתא קאים עלמא דאתגליא. פירוש על היסוד קאים מלכות והן שני עולמות, עולם הזה ועולם הבא וכל עולם בחינת נוק' כידוע והן בינה ומלכות וקיימין על ב' בריתות, ברית הלשון - סוד הדעת וברית המעור - יוסף, על דנטיר ברית זכה למלכות כמו שאומר בזוהר, ובתורה זוכה לעוה"ב, מרבה תורה כו'. ואמר ומתמן ועמך כלם צדיקים כו', שעליה קיימא לכן יורש הארץ ולכן כשנכנסו לארץ מל אותם יהושע ואמר בזאת תדעון כי אל חי כו': ואמר הרקיע כו' ואיהו רקיע דאיהו לעיל מחיוון כו'. והוא ברקיע, צדיק דלתתא, לעיל מד' חיוון וכן הוא בצדיק דלעילא, לעיל מחיוון כו' שהן חסד גבורה תפארת, חיוון עלאין עם מלכות בין חג"ת לנה"י כמו שאומר לקמן דף ד' ע"א והוא זוהר הרקיע שאמר בתיקוני זוהר חדש דף פ' ע"א וכדין כזוהר הרקיע, רקיעא סתימאה דלא אתגלייא כלל וקיימי על רישי דחיוון קדישין דקיימין ברזא דאבהן והאי רקיעא סתימא עלה קיימא עלייהו ואפיק מניה זוהר דנהיר וזהיר לכלהו חיוון. והענין, כי לעולם יסוד בחינת רקיע וכאן הוא יסוד דבינה ושם גניז ה. חסדים וה. גבורות, סוד הדעת ומשם מתפשט הדעת למטה ודעת המתפשט הוא זוהר הרקיע של הדעת למעלה, ביסוד והוא דרגא דמשה שהוא דעת משה מלגאו כידוע ולכן השיג למ"ט שערי בינה וזהו בינה דרגא שהן נ' תרעין דמתפשטין מינה ושער החמשים דבוק בה ולכן לא השיג וזה שאומר שם בזוהר חדש דף ע"ח ע"ג כזוהר הרקיע ועל שמיה אתקרי ספר הזוהר כו' עיין שם וכשם שביסוד קבועין שמשא וסיהרא וכוכבייא ומזלי כן בדעת - נשמתין עלאין דחו"ב ושניהן מצדיקי הרבים על צדיק דלעילא קיימי אלין רבים דו"ק דהוא קיימא עלייהו וצדיק דלתתא קיימי הרבים דשכינתא שהן גוונין דאתגליין בשכינתא כמו שאומר בפרשת בראשית א' הנצנים אלין אבהן כו' עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון תמן וכדין נראו בארץ כו' ובדף י"ח את קשתי נתתי בענן מן יומא דאתברי עלמא כו' עיין שם כל הענין וזו הלכה כרבים דא שכינתא שהיא כרבים דנראין בה ג' גוונין כרבים כנ"ל]:

הקדמת תקוני הזהר

[תיקוני זוהר – דף א ע"א]

(דף א ע"א) רבי שמעון אזל ליה וערק למדברא דלוד ואתגניז בחד מערתא הוא ורבי אלעזר בריה, אתרחיש ניסא נפק להון חד חרוב וחד מעיינא דמיא, אכלי מההוא חרוב ושתן מההוא מיא, והוה אליהו זכור לטוב אתי להון בכל יומא תרי זימני ואוליף לון, ולא ידע איניש בהו וכו', בזהר חדש פרשת תבוא פתוב שם: ודא אתקרי תקוני הזהר דאינון שבועין אנפין דפריש רבי שמעון בר יוחאי במלת בראשית מסתרי אורייתא.

והמשכילים יזהירו פזהר הרקיע וגומר (דניאל יב ג), והמשכילים אלין רבי שמעון וחרבייא, יזהירו פד אתכנשו למעבד האי חבורא, רשותא אתיהיב להון ולאליהו עמהון ולכל נשמתין דמתבתאן לנחתא בינייהו ולכל מלאכיא אבאתכסא ובארח שכל.

ועלת על כלא יהיב רשו לכל שמעון קדישין יולכל הויין יולכל פנויין לגלאה לון רזין טמירין כל שם בדרגא דיליה, ורשותא יהיב "לעשר ספירן לגלאה לון רזין טמירין דלא אתיהיב רשו לגלאה עד דיתי דרא דמלכא משיחא.

פתח רבי שמעון ואמר והמשכילים יזהירו פזהר הרקיע דאיהו כליל כל גוון, זהר טמיר וגניז, זהר בהיר בשחקים, זהר זריק נצוצין ומבהיק ככרן לעיינין, זהר ירוק פחמה, זהר חנור פסיהרא, זהר זהיר סומקא פמאדים, זהר כליל חנור וסומק, זהר ירוק פככב, זהר זהיר לכל עיבר, כמאן דמחא בפטיש וזריק שביבין לכל סטרא, אהכי מהאי זהר זהרין כמה נשמתין.

נוסחא אחרינא (בתיקוני זוהר חדש בהגהה, ובדפוס זאלקווי בתיקונים כאן): תאנא והמשכילים יזהירו פזהר הרקיע, דאיהו זהר טמיר וגניז דא פת"ר, זהר בהיר בשחקים דא חכמ"ה, זהר זריק נצוצין ומבהיק ככרן לעיינין דא בינ"ה, זהר חנורו פסיהרא דא גדול"ה, זהר זהיר סומקא פמאדים דא גבור"ה, זהר מבהיק כליל ירוקא פחמה דא תפארא"ת, זהר ירוק פככב דא נצ"ח, זהר כליל אופם וסומק דא הו"ד, זהר זהיר לכל עיבר כמאן דמחא בפטיש וזריק שביבין לכל סטר דא יסו"ד.

ואלין אינון נשמתין מאלין משכילים דאית בהון שכל לאשתמודעא ברזין דמאריהון, כלהו רשימין ומצויירין במלכותא דרקיעא פכוכביא, ונהרין ברקיעא, והיינו יזהירו פזהר הרקיע, דנהרין ברקיע, (מאי הרקיע דנהרין ביה) אופ הכי אלין נשמתין נהרין בכרסיא, ועלייהו כתיב (בראשית א יז) ויתן אתם אלהיים ברקיע השמים כו'.

"וכלהו פרחין מן רקיע, ודא צדיק חי עולמים דמניה פרחין נשמתין דצדיקיא ונהרין בסיהרא, ודאיהו רקיע דאיהו לעיל מחיוון הדא הוא דכתיב (יחזקאל א כו) וממעל לרקיע אשר על ראשם, והפוך רקיע ותשפח

ביאור הגר"א

¹ באתכסא ובארח שכל. רואה לומר שלא ראו אותם בחוש אלא בהשגחה:

² לכל שמהו קדישין. הן עשרה שמות של הספירות:

³ ולכל הויין. רואה לומר הן עשרה הויות המנוקדין בט' מיני נקודות והעשירית בניקוד לבנות:

⁴ ולכל כינויין. הן עשרה מיני כינויין. ועיין בספר "שערי אורה" להר"ר יוסף ג'קטיליא, ובשאר ספרים:

⁵ לעשר ספירן. הן עשר ספירות פנימיות, שהן יו"ד ק"א וכו' ק"א, כמו שאומר בהקדמה שניה:

⁶ כזהר הרקיע דאיהו כליל כל גוונין. איהו יסוד ולכך נקרא כל:

⁷ הכי מהאי זהר זהרין כו'. רואה לומר כמו מאן דמחי בפטיש כו' כן מהאי זהר כו':

⁸ כלהו רשימין כו'. רואה לומר שיוצאין מן יסוד ונקבעין במלכות:

⁹ אופ הכי כו'. רואה לומר לא שנמשלין לרקיע, אלא לאותן שמהיירין ברקיע, והן הכוכבים, אף הן מאירין במלכות:

¹⁰ ועלייהו כתיב כו'. קודם דפרחין מניה:

¹¹ וכולהו פרחין כו'. רואה לומר לכך דימה אותן לכוכבי רקיע הואיל ופרחין מניה, אבל הן נהרין בסיהרא:

¹² ואיהו רקיע דאיהו לעיל מחיוון. שחיות הקודש הן במלכות, ד' רגלי המרכבה מסטרא דתלת אבהו והרביעית מסטרא דילה כידוע כמו שאומר בתיקון א' לזכור דאדם תמון כו', עיין שם, והוא מרכבתא עילאה:

ליה עיקר, ויסודא דמרכבתא (עלאה) דעליה קיימין חיוון (וכרסיא) דמרכבתא (עלאה), ועליה אתמר (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם. יעל צדיק דלעילא "קיימא עלמא דאתכסייא, ויעל צדיק דלתתא סקיימא עלמא דאתגלייא, ויהיננו ומצדיקי הרבים, "מההוא צדיקא דעלמא תליין. "מאי הרבים יאלין דאתמר עליהו הלכה כרבים דאיונן מסטרא דאבהן, דלית רבים פחות מתלת הלכה כרבים דא שכינתא.

[תיקוני זוהר – דף א ע"ב]

⁸⁶ ומתמן (ישעיה ס כא) ועמד כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ, האי דאתמר בה (שם סו א) והארץ הדרם רגלי, דא שכינתא בדיאיהי כלילא מעשר ספירן, ומתמן (דף א ע"ב) אתקריאו ישראל: במלכים, צדיקים, חזנים, נביאים, מארי תורה, גבורים, חסידים, נבונים, חכמים, ראשי אלפי ישראל.

⁸⁷ ורשותא אתיהיב לאלין נשמתין דאתתרכו מאתרייהו בתר קודשא בריך הוא ושכינתיה, ⁸⁸ לקנא בהאי חבורא, ⁸⁹ דאתמר בה (משלי כז י) כצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקומו, ולית צפור אלא שכינתא, דאיהי מתתרכא מאתרהא הדיא הוא דכתיב (דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, את לרבות שכינתא תתא, האם שכינתא עלאה, הדיא הוא דכתיב (ישעיה נ א) ובפשעיהם שלחה אמכם, דתרויהו אתתרכו מאתריהון, ובגין דא שלח תשלח תרין שלוחין ⁹⁰ יחד מבית ראשון וחד מבית שני, בן איש נודד ממקומו דא קודשא בריך הוא דאתמר ביה (שמות טו ג) יהו"ה איש מלחמה, דאתתרך אבתרייהו ⁹¹ לקיימא ביה (שם מב ח) אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן שכינתא עלאה, ותהלתי לפסילים שכינתא תתא.

ועוד בן איש נודד ממקומו, ⁹² דא משה דכתיב (במדבר יב ג) והאיש משה ענו מאד, דאתתרך רוחיה אבתריהו. ועוד בן איש נודד ממקומו מאן דאיהו איש צדיק דאזל נע ונד מאתריה דהכי אוקמוהו רבנן בזמנא דאתתרב בי מקדשא גזר על בתי הצדיקים דיתרבו, דאזלין כל חד נודד ממקומו, כשכינתא, דאתמר בה (בראשית ח ט) ולא מצאה היונה מנוח, דדיו לעבד למהוי כרביה, ורזא דמלה (איוב, טו כג) נדד הוא ללחם איה

ביאור הגר"א

⁹³ על דיקא דלעילא. הוא יסוד:

⁹⁴ קיימא עלמא דאתכסי. הוא מלכות לאיכות:

⁹⁵ ועל דיקא דלתתא. הוא מט"ט:

⁹⁶ קיימא עלמא דאתגליא. הוא עולם היצירה שסם ראה יחזקאל כדלקמן:

⁹⁷ והיינו ומצדיקי. לשון רבים, על סם שני צדיקים כנ"ל:

⁹⁸ מההוא צדיקא דעלמא תליין. פירוש, אותן הרבים שהן כל הגשמות תליין מההוא צדיקא ואותן ששרשן מיצירה תליין בצדיק דלתתא:

⁹⁹ מאי הרבים. רואה לומר למה נקראו רבים:

¹⁰⁰ אליו דאתמר עליהו כו'. רואה לומר אליו שגשמתו ושרשן מג' אבהו לפיכך זכו שהלכה כמותן שהלכה היא השכינה והיא מקבלת מן הג' אבות כמו שאמרו בזהר על פסוק כרוה נדיבי העם כו':

¹⁰¹ ומתמן ועמד כו'. רואה לומר מיסוד:

¹⁰² דאיהו כלילא מעשר ספירות ומתמן אתקריאו כו'. רואה לומר שלכך ירשו השכינה שהיא כולה מכולם ומתמן נקראו צדיקים ולכך ירשו אותה וכן כל המדות נקראו על שמה:

¹⁰³ מלכים צדיקים כו'. הן כסדר, עשר ספירות מלמטה למעלה וכולן על העשר ספירות שכולין בשכינה. כל אחד נקרא על סם שרשו ותיקונו. והכל בשכינה. וזה שאמר ומתמן אתקריאו וכו' שכולן בה כנ"ל:

¹⁰⁴ ורשותא אתיהיב כו'. חוזר למעלה כל אתכנסו וכו':

¹⁰⁵ לקנא בהאי חבורא. דבלימוד הקבלה יש מנוח לשכינתא ולכל דאזלין בתרה כדלקמן:

¹⁰⁶ דאתמר בה. רואה לומר בשכינה:

¹⁰⁷ חד מבית ראשון. שאז בבית ראשון שכינה עילאה שרתה בישראל ובבית שני שכינה תתאה כידוע:

¹⁰⁸ לקיימא ביה אני כו'. רואה לומר אעפ"י שגלו מכל מקום לא שלטו בהם הקליפות ח"ו כמו שאומר בתיקונים לקמן ומביא זה הפסוק לראיה ששניהם גלו:

¹⁰⁹ דא משה. כי רוחו מתלבש בכל דור ודור בצדיקים ובעלי תורה כמו אור השמש שזורה כלילה בכוכבים ויסורי הצדיקים וגלותן הן יסוריו וגלותו שליו נאמר והוא מחולל כו':

¹¹⁰ דאתמר בה ולא כו'. דמפסוק דלעיל לא משמע אלא דאיהי בגלותא אצל כאן מביא ראיה דאיהי אזלא נע ונד:

לאי"ה דמרחם עלה, אוף ה"י (ישעי, נא יח) אין מנהל לה וגומר, ובגין דא דיו לעבד למהוי כרביה, ולית לחם אלא אורייתא, האי גרם למארי תורה דאזלין מתתרכין.

זכאה איהו מארי מתיבתא מארי מדרש מארי תורה, דגם צפור מצאה בית (תהלים פד ד), לביית דנשמעין ביה פתגמי אורייתא, דבאתר דאית תמן תורה דאיהו עמודא דאמצעיתא, גם צפור מצאה בית תמן, ובגין דא אוקמוה רבנן ליכל בית שאין נשמעין בו דברי תורה לסוף תתרכ, ואלין דנשמעין דברי תורה בהון אתקריאו ביצים אפרחים בנים, ביצים מארי מקרא, אפרחים מארי משנה, בנים מארי קבלה.

ועליהו אתמר (דברים כב ו) והאם רובצת על האפרחים או על הביצים, שלח תשלח מניהו, אבל על מארי קבלה אתמר (שם) לא תקח האם על הבנים, דלית סכלתנו לאשתמודע בשכינתא פאלין מארי קבלה, ואלין עבדין לה דירה ולקודשא בריך הוא ופרחין עמה, בכל אתר דאיהי פרתת כלהו מנדדין עמה בשליחותא דילה, אבל אפרוחי לית גדפין דלהון שלמין דפרחין בהון, לידאינון פקודי דעשה, כל שכן ביצים, ובגין דא אתמר עליהו לגבי אימא שלח תשלח את האם.

עד דאמר מלין אלין הא סבא אזדמן ליה ואמר, והא כתיב ואת הבנים תקח לך, אמר ליה סבא כל אתין לרבויי, ובגין דא לא אמר והבנים תקח לך, אלא ל"ואת, לרבות אפרוחים, אבל לא אמר הבנים תקח לך, אמר ליה בריך אנת בוצינא קדישא דהכי הוא ודאי, ובנים אינון ודאי ליתחות אימא עלאה, חסידים גבורים מארי תורה חוזים נביאים צדיקים, חסידים מסטרא דחסד דרגא דאברהם, ואוקמוה עליה אין חסיד אלא המתחסד עם קונו, לידעביד ליה קן לדאיהו אכסניא דיליה, ל"ודא שכינתא דאיהי קן דיליה בית דיליה היכל דיליה, מלון דיליה "ובארעא קדישא איהי יחודיה ובייתה, "ולאו מלון ואכסניא, אלא כפום ההוא בר נש דתקין לה, מ"ובגין דא יתיב מדת חסד לאברהם.

גבורים מסטרא דגבורה דיהבין תוקפא למאריהון לכבוש עבד תחת רבו ושפחה תחות גברתה מ"בקשורא דתפלין, דמאן דלית ליה תפלין בשעת קריאת שמע, מ"מסטרא דיליה מ"שליט עבד ושפחה על עלמא, ובההוא שעתא רגזא שכינתא, מ"הדא הוא דכתיב (משלי ל כב) תחת עבד פי ימלוך ושפחה פי תירש גבירתה. [תיקוני זוהר - דף ב ע"א]

(דף ב ע"א) מ"ואוף ה"י איהי רגזא יתיר על נבל כי ישבע לחם (שם), מ"דאתמר ביה (שם ט ו) לכו לחמו בלחמי, דאיהו קמץן נבל בממוניה מ"נבל שמייה, דלאו איהו נדיב ולאו איהו מזרעא דאבהון דאתמר עליהו

ביאור הגר"א

לא אי"ה דמרחם עלה אוף כו'. פירוש שאין מרחם על האדוקים כמו שאין מרחם על השכינה כמו שכתוב אין מנהל לה:

בב בית דנשמעין כו'. רואה לומר גוף האדם שנשמע בו דברי תורה כמו שאומר לקמן בסמוך ואילין עבדין דירה כו':

בג כל בית כו'. רואה לומר על הגוף כנ"ל:

בד דאינון פקודין דעשה. שנקראו כנפים כמו שאמרו (שבת מט ע"א) מה יונה כנפיה כו' ולימוד תורה הוא ממאורות עשה:

בה ואת לרבות אפרוחים. דכלאו הכי הוה אמינא ששלח לא קאי אלא על ביצים דסמוך ליה:

בו תחות אימא עילאה. רואה לומר השכינה:

בז דעביד ליה קו. רואה לומר שלכך אמר עם קונו לשון קו:

בח דאיהו אכסני' דיליה. רואה לומר שהקב"ה הוא אכסניא של האדם העניו, ועושה לו יתברך קו. ומאי הוא הקו ואמר:

בט דא שכינתא. רואה לומר שמייחד אותו יתברך בשכינה:

בז ובארעא קדישא כו'. רואה לומר מה שאמרת בית דיליה היכל דיליה, לא אמרתו אלא בארעא קדישא אבל בגלותא קו ומלון:

מ"א ולאו מלון ואכסניא כו'. רואה לומר מה שאמר דעביד ליה קו כו' מה כריך למעשו של אדם לקו, הא אמרת דשכינתא איהי קו דיליה ומלון לכך אמר דלאו איהי מלון לקב"ה אלא כפום דתקין לה בר נש וזהו חסיד כו':

בכ ובגין דא יתיב כו'. לפי שכל מעשיו לעשות חסד כידוע ואכסניא היה:

בג בקישורא דתפליון. כמו שאומר להלן דבתפילין של ראש קושר עבד תחת רבו, ובשל יד שפחה כו':

בד מסטרא דיליה כו'. פירוש מלך נשמתו שכל הפגמים בא מלך נשמתו:

בה שליט עבד ושפחה. רואה לומר ס"ס ולילית:

בז הדא הוא דכתיב תחת עבד וכו'. ושם נאמר תחת שלש רגזו ארץ דהיא שכינתא:

בז ואוף הכי איהי כו'. לפי שהתחיל לפרש שלושה דברים, מפרש כל הג' דברים:

(תהלים מז י) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ, יְדֵהָא קַמְצָן אִיהוּ עֲנֵי הַדַּעַת, בְּתַר דְּלָא עֲבִיד טִיבּוּ לְמֵאֲרֵי תוֹרָה לְמַהוּי מַחְזִיק בְּיַדֵּיהוּ, יִאֲוֹרֵייתָא בְּלָא פְקוּדֵיָא לָאו אִיהִי תוֹרַת יְהוָה.

מֵאֲרֵי תוֹרָה מְסֻטְרָא דְעַמּוּדָא דְאִמְצַעִיתָא, יִבְדִּיבֵיהּ חֲצוֹת לִילָה הָוָה קָם דְּוֹד לְחַבְרָא לִיָּה בְּשִׁכְנֵיתָא דְאַתְקְרִיאת לִילָה, יִאֲוִיָּהוּ שׁוֹמֵר מַה מְלִילָה (ישעיה כ"א יא), לִיל ה', לִיל שְׁמוֹרִים הוּא לִיָּהוּ (שמות יב סב), יִבְגִּינָה אֲתָמַר כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּלִילָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁף עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בְּיוֹם, שְׁנֵאֲמַר (תהלים מב ט) יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה חֶסֶדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי.

חֲזוּזִים נְבִיאִים מְסֻטְרָא דְנִצְחָ וְהוּד, יִבְדִּבְהוֹן כְּלִילָן תְּרִין שְׁמֵהֶן דְּאִינוּן יֵאֵהֲדוּנָה"י, דְּבַהוֹן תְּמַנְיָא אֲתוּוֹן, לְקַבֵּל תְּמַנְיָא סְפָרֵי נְבִיאִים, יִנְבִּיאִים יִתְרִין הָא עֲשׂוֹר, לְקַבֵּל עֲשׂוֹר סְפִירָן, יִלְקַבְּלִיהּ חֲזָא יְחִזְקָאֵל עֲשׂוֹר מְרָאוֹת. צְדִיקִים מְסֻטְרָא דְצְדִיק, עַל כָּל אֲלִין אֲתָמַר (דברים כ"ב ו) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבְּנִים.

וְעוֹד אֲלִין יִבְדִּעְסָקִין בְּאוֹרֵייתָא לְשִׁמָּה, וְנִטְרִין פְּקוּדֵהָא דְאִינוּן תְּרִין מְצוֹת סְדִיִּלִין מִשֵּׁם יְהוָה כְּעַנְבִּין בְּאַתְפָּלָא, סְדִיִּלִין לִיְחִדָּא בְּהוֹן לְשֵׁם יְהוָה בְּשִׁכְנָה, כְּבַר נִשְׁדַּמְתִּיחַד עִם בֵּת זוּגִיָּה סְבִיבֵל אֲבָרִין דִּילִיָּה סְדִיִּלִין אֲפָקָא זְרַעָא מְעִלְיָא, אֲתָמַר בְּהוֹן (שם) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבְּנִים, וְאֲלִין דְּלָא מְשַׁתְּדִלִי בְּאוֹרֵייתָא לְשִׁמָּה, אֲתָמַר בְּהוֹן שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, אֶת סְדִיִּלֵיָּה דְאַסְתַּלַּק עִמָּה מֵהוּא בְּרַ נִשְׁ.

ביאור הגר"א

^{מח} לדעתו ביה לכו וכו'. רוצה לומר על הקמץ שאינו מחזיק ידי לומדי תורה והוא בעצמו לומד תורה ששונא אותו ואת תורתו. כמו שאמרו בגמרא (וימות קט ע"ב) כל האומר אין לי אלא תורה אף תורה אין לו. וכן אמרו במסכת עבודה זרה (ז' ע"ב) כל העוסק בתורה כלבד דומה כמי שאין לו אלוה, עיין שם:

^{מט} נבל שמייה. כמו נבל בעלה של אביגיל:

^נ דהא קמץ איהו עניי הדעת. ונתן טעם למה נקרא קמץ נבל וקאמר דאיהו עניי הדעת ועניי הדעת נקרא נבל כמו שכתוב (דברים ל"ב ו) עם נבל ולא חכם:

^{נא} ואורייתא בלא פקודיא כו'. לכך אינו מרצה בתורתו אחר שאין חפץ במעשים לחזק ידי תלמידי חכמים:

^{נב} דביה חנות לילה כו'. מביא ראיה שהתורה מסטרא דעמודא דאמנעיתא שלכך היה קם כלילה לעסוק בתורה לחבר מדת לילה למדת התורה:

^{נג} ואיהו שומר כו'. מביא משלושה פסוקים שלילה נקראת השכינה, שומר מה מלילה שאנו אומרים להקב"ה מה תהא משכינתא, מתי תיפוק מגלותא ועוד פירש לילה רוצה לומר שהיא ליל ה"א וכן ליל שמורים:

^{נד} ובגינה. רוצה לומר בשביל השכינה שעסק הלילה בגינה:

^{נז} דבהו כלילין כו'. מביא ראיה דנכח הוה אינון לקבליה דנביאים:

^{נח} ונביאים תרין כו'. עוד ראיה על הנ"ל:

^{נח} תרין. נביאים ראשונים ואחרונים:

^{נז} ולקבליה חזא כו'. שנתנבא מנכח הוה והו כלולין מעשר כנ"ל:

^{נז} דעסקין באורייתא לשמה. רוצה לומר בשביל השכינה, לייחד אותה עם התורה. והענין של לשמה שלומד על מנת לקיים מצוה של התורה והמלות הן בשכינה אם כן הוא לשמה:

^פ ונטרין פקודהא. של השכינה:

^{סא} דתליין משם ה' כו'. כלקמון, ו"ה עם זכרי רמ"ח כו':

^{סב} כדי לייחדא לשם כו'. דתרי"ג מצות אינון זה ותליין בשם ה':

^{סג} בכל אברין דיליה. שתר"ג מצות הן נגד איבריו של אדם, מצות עשה נגד רמ"ח איברים ומצות לא תעשה נגד סס"ה גידיו. וע"י עסק התורה שהוא שם ה', לקיים המצות שהוא בשכינה, מתייחדים:

^{סד} לאפקא זרעא מעליא. שעי' הזרע הוא מתייחדים שניהם כן הקב"ה ושכינתא מתייחדים על ידו. ורוצה לומר ולכן נאמר על הבנים והוא נקרא בן:

^{סה} לרבות שם ה' כו'. רוצה לומר, אעפ"י שעוסק בתורה שהוא שם ה' מכל מקום הואיל ושכינתיה לא אשתכחת תמו, אשתלק שם ה' גם כן, דשכינתא איהי קו דלילה ומלון וכנ"ל:

ועוד אליו דאוקרין שבתות וימים טובים, אתמר עליהו לא תקח האם על הבנים, סידעבדין עובדא דבנין עם שבת מלפנתא, ועם קודשא בריך הוא דאיהו יום השבת, מאן דקיים ביה (ישעיה נח יג) וכבדתו מעשות דרכיך, האי איהו (שמות כ יב) כבד את אביך ואת אמך וגומר.

סידתלת עלמין ניהו, סידתרין ירית בכבוד אב ואם, סידתלת ירית באורייתא, דכליל לון ב"ן י"ה, סידתא הוא דכתיב (דברים ל כ) כי הוא חייך ואורך ימך, כי הוא חייך בעולם הזה דא גן דלתתא, וארך ימך דא עלמא דאתי עלמא אריכא, על האדמה אשר יהו"ה אלהיך נותן לך עלמא שפלה.

ועוד אליו דקשרין לשכינתא עם קודשא בריך הוא סידקשורא דתפלין, אתמר עליהו לא תקח האם על הבנים, ואינון דלא קשרין לון כחדא, אתמר בהון שלח תשלח את האם, ועוד אליו דמיחדין לון כחדא, לעמודא דאמצעייתא ושכינתא תתא בתא בקריאת שמע, אתמר עליהו לא תקח האם על הבנים, ואליו דלא מיחדין לון ביחדא דקריאת שמע, כתיב בהון שלח תשלח את האם.

ועוד אליו דנטרין אות ברית סידתחומיה, דאיהו שמונה ימים, ונטרי אות שבת בתחומיה, סידאינון י"י סידאהדונה י, דבגינייהו אוקמוה מארי מתניתין, דלא אשתכח בר נש פחות מתרוייהו, כתיב לא תקח האם על הבנים, ואינון דלא אשתכחו בכל יומא בשתי אותות אלו דאינון אות תפלין ואות ברית מילה, ובשבת אות ברית ואות שבת, כתיב בהון שלח תשלח את האם.

ואי תמרון אמאי צריכין למהוי תרוייהו בכל בר נש בכל יומא, בגין דלא תשתכח שכינתא דאיהו יו"ד מן אדנ"י, יחידא בלא קודשא בריך הוא דאיהו יו"ד מן יהוה, יאהדונה י. [תיקוני זוהר – דף ב ע"ב]

(דף ב ע"ב) וצריך בר נש דלא ישתכח בכל יומא פחות מתרוייהו, ואי לא עליה אתמר (משלי טז כח) ונגן מפריד אלוף, דאפריד אלופיה דעלמא משכינתא, נוקבא אתמר בה (שמות לא יז) אות היא לעולם, דכורא ברית מלח עולם היא, ובגין דא אות תפלין נוקבא, אות ברית דכורא, ורזא דמילה (דברים ל יב) מ"י י"עלה ל"נו ה"שמימה, ברישי תיבין מיל"ה ובסופי תיבין יהו"ה, בתפלין נוקבא דא הוא דכתיב (שמות יג טז) והיה לאות על ידכה י"ד כהה.

ביאור הגר"א

¹⁰ לעבדין עובדין דבנין. רוצה לומר שלכך נקראו בנין, שבת מלכתא שהיא השכינה ויום השבת שהוא הקב"ה, הן אז ואם ולכך כריך לכבדו כמו שכתוב כבד את אביך כו':

¹¹ תלת עלמין כו'. רוצה לומר סופא דקרא דכבד, למען יאריכוון ימך ששם נאמר שני דברים כלבד אזל בתורה נאמר שלושה דברים, כי היא חייך וגו':

¹² תרין ירית כו'. נגד אבא ואמא:

¹³ ותלת ירית. רוצה לומר בתורה זוכה לכל הג' דברים:

¹⁴ דכליל לון בן י"ה. רוצה לומר שז"א נקרא בן י"ה כמו שאומר בתיקונים לקמן, כי הוא בן אור"א שנקראים י"ה, י' – אבא, ה' – אמא, והוא כליל לון לפיכך נקרא יהו"ה לפיכך זוכה על ידי התורה שהיא ז"א לג' עולמות:

¹⁵ ה"ה"ד כי כו'. דקאי על התורה:

¹⁶ בעולם הזה דא גן כו'. שהן ג' עולמות שג"ן שוכנים בתוכם, נפש – בעולם הזה ורוח – בגן עדן ונשמה – בצורא דחיי שהוא עלמא אריכא ונקרא אריכא דשם אריכא דאנפין שאין שם דין כלל:

¹⁷ בקישורא דתפלין. שהקשר הוא יסוד שקושר תפלין – נוקבא, עם הרעועה שהוא וא"ו כדלקמן. ובכולהו כריך קישורא דתרווייהו כדלקמן בסמוך ללא ישתכח בכל יום פחות מתרווייהו:

¹⁸ בתחומיה דאיהו ח' ימים כו'. לתחום שבת הוא ח' אלפים אמות וכן מילה לח' ימים ואינון ביסוד שהוא ח' לחכמה שהיא ראשית כמו שכתוב על השמינית:

¹⁹ דאינון י' י'. דתרווייהו הן אותות כדקאמר אות ברית ואות שבת לכל אות היא י' דאיהו יסוד, יו"ד זעירא:

²⁰ מן יאקדוק"י. אות ברית, יו"ד מהוי' דאיהו זכר ואיהו סליק עד מוחא דאיהו חכמה שלכך נקרא משכיל ואות שבת היא נוקבא כמו שכתוב אות היא לעולם ולכך היא יו"ד מן אדנ"י, יסוד דידה, אות אחרון מן אדנ"י:

²¹ יד כהה. דאיהו נקראת יד והיא כהה דהיא אספקלריא דלא נהרא:

ע"ככל אֶתֶר אֶת לְרִבּוֹת שְׁכִינְתָּא תַתְּאָה, הָאֵם, אֵם הָאֵמוֹנָה דְאִיְהִי בִינָה, וְעֵלָה אֶתְמַר בְּכָל אֶתֶר הֶכָא (נ"א) בְּכָל אֶתֶר אֶת לְרִבּוֹת, וְהֶכָא לְרִבּוֹת חֲכָמָה עֵלְאָה - אב, הָאֵם דְאִיְהִי בִינָה, וְעֵלָה אֶתְמַר הֶכָא) לֹא תִקַּח הָאֵם, שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (משלי ב ג) כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא, ע"וֹאִיְהִי אֹרִייתָא דְלְעֵילָא דְאֶתְמַר בָּהּ (שם א ח) וְאֵל תִּטֵּשׁ תּוֹרַת אֲמִיךָ.

פ'ועל קן ד'צפורא דא אתמר, (ישעיה ד ו) וְסָפָה תִהְיֶה לְצֹל יוֹמָם (וגומר, ואיהו לשון סכך שמשככת בה אימא על בניה), אפרוחים דילה תלת הדסים ותרי בדי ערבות ולולב, או ביצים דא א'אינון א'תרוגין ד'כל חד שיעוריה בכביצה, ואלין דרשימין בהון כתיב עליהו לא תקח האם על הבנים, תלת הדסים רמזין לתלת אבהון, תרי בדי ערבות לתרי נביאי קשוט, לולב צדיק ע'פתמר יפרח (תהלים צד יג), א'תרוג רמזו לשכינתא, סופה רמזו לאימא דמסככת עליהו, הא אינון א'תמניא לקבל יאהדונה, ד'איהו חושבן סופ'ה (נ"א לקבל כ"ו ה"ס, ותרין שמהן לקבל כת'ר חכמ'ה, למ'הוי ב'להו ע'שור ספירן ב'כל נענוע ונענוע ד'לולב ומיניו, וכן) ע'בכל פקודא ופקודא, ואלין ד'לא נטלין אלין סימנין ב'דיהו, כתיב בהון ע'ש'לח תשלח את האם, ב'כל א'ת'ר א'ת ל'רבות חכמה על'אה). כ"ו ה"ס ואלין ד'לא נטלין אלין סימנין ב'דיהו, כתיב בהון ע'ש'לח תשלח, כת'ר חכמ'ה ד'אינון ש'רין ב'אלין תמניא למ'הוי ב'להו ע'שור ספירן ב'כל נענוע ונענוע ד'לולב ומיניו, וב'כל פקודא ופקודא.

ועל האי צפור קא רמזו רבנן בהגדה (נ"א ד'בתרא, דרבה בר בר חנה דהוה א'זיל בספינתא, וחזא לה'היא) ד'חזי ל'ההוא צפרא, ד'ימא מ'טא עד ק'רסולוי, ע'ומאן צפור ה'כא חד מ'אלין א'פרוחי (נ"א או מ'אינון ביצים, א'פרוחים) ע'כגון פ'רחים ד'לאו אינון ג'מר פ'רי מתתא לעילא, או מ'בנים ש'ית ד'אינון מ'עילא לתתא תחות אימא על'אה, ד'הא ב'יצי' מס'טרא ד'אימא תת'אה אינון ד'איהי ב'יצה, א'פרוחים מס'טרא צ'דיק מתתא לעילא, א'אלא לא ה'ה א'לא מ'אלין א'פרוחי וצ'דיק ש'מיה ע'עמודא ח'דא ע'מארעא עד ר'קיעא, ו'ימא מ'טי עד ק'רסולוי אל'ין נ'צח ו'הוד, ד'אימא על'אה ע'איהי ימא ד'אתפשטת ל'חמשין תרעין, עד ק'רסולוי ד'ההוא עופא.

ביאור הגר"א

ע" והכא בכל א'ת'ר א'ת כו'. הכא מפרש דכל מקום שאומר בזמנה מקומות שלח כו' על קב"ה ושכינתיה מן האדם, הוא הדין דקאי על אור"ח מן בניו דאינון ז"ן והולך ומפרש כאן דשלח קאי על אב ואם ולמטה הוא מפרש ועל קו ל'יפורא כו' דבנים ואפרוחים וביצים הם ז"ן:

ע" וואיהי אורייתא כו'. הוא עוד ראייה דהיא א'ם שידוע דהיא אורייתא כמו שאמרו חמשים שערי בינה כו' וכתיב תורת אמן:

פ ועל קו ל'יפורא דא. מה שאמרנו עכשיו שהיפורים הן ז"ן והקו המסכך עליהו אימא על'אה דעלה נאמר ל'א תקח וכו' וכן אמר בחיקון ו' דקן ליפור היא סוכה, אימא על'אה כו', עיין ס:

פ' אינון א'תרוגי דכל חד כו'. שגם היא כ'ולה מו"ק ורואה לומר שלכך נאמר ביצים לשון רבים:

פ' כתמר. ל'איהו לולב, כפות תמרים:

פ' תמניא לקבל כו'. דז"ן הן הוי' אדנ"י והן כ'ולין באימא על'אה:

פ' ובכל פקודא ופקודא. רואה לומר וכן בכל פקודא כריך להיות ע'שור ספירות כ'לין בה:

פ' שלח תשלח כתר חכמה. ואת האם היא אימא על'אה:

פ' דבתרא. פירוש דמסכת בבא בתרא:

פ' אזיל בספינתא. פירוש שירד אל הים שהוא ים החכמה:

פ' ומאן ליפור כו'. הוזהר ש'איל על א'זה ספירה מז"ן הוא רומז כאן:

פ' כגון פרחים כו'. רואה לומר ו'ק הכלולין ביסוד. דתרין ווי"ן הן ת"ת ויסוד. ובת"ת הן באור ישר, מעילא לתתא, וביסוד מתתא לעילא, באור חוזר:

פ' דהא ביצים כו'. הוא ראייה לדבריו, דבנים הם תחות אימא על'אה על כן י'ס לספק מאן, או מבנים דגם הם ליפורים ומה ל'א קראן אפרוחים דאפרוחים הן ל'לאו גמר פרי, או מאפרוחים ומפרש:

פ' אל'א לא הוי כו'. ויש לפרש הכל על רב"ח דרב"ח מפרש של'א תטעה ד'יפורא הוא מבנים לכך קאמר ד'ימא מ'טי כו' דקאי על כ'דיק כמו ש'מפרש והולך:

פ' עמודא ח'דא כו'. דרב"ח קאמר ע'ס ורי'סיה מ'טא לשמיה:

פ' מארעא עד ר'קיע. דכן כתיב כי כל בשמים ובארץ ומתרגמינן ל'חיד כו':

פ' איהו ימא. ים בגימטריה חמשים:

אֲפֹסֵי כְּגֹוֹנָא דָּא יוֹדֵי אִיהוּ עֶשֶׂר ה' חֲמֵשׁ, עֶשֶׂר זְמַנִּין ה' אֵינֻן חֲמֵשִׁין, עֶשֶׂר בְּכָל סְפִירָה מֵאֲלִין חֲמֵשׁ מַחְסָד עַד הוֹד, יְסוּד נְטִיל לֹוֹן כְּלָהוּ וְאִיקְרִי אִיכָּל כְּלִיל מֵאֲלִין חֲמֵשִׁין, אִיכָּרְסִיא דְלִתְתָּא אִימֵי הַמְּלַח כֶּסֶף דִּין.

עוֹף דְּאִיהוּ צְפוֹר דִּילִיָּה אִיהוּ מִטְטְרוֹוֹן, אִיִּצְעִילָה אֲתָמֵר (קֹהֶלֶת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֶת הַקּוֹל, קוֹל דְּקִרְיָאֵת שְׁמַע דְּאִיהוּ כְּלִיל קְשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל וְשְׁלִיט עֲלֵיהּ, וְנְטִיל הֵהוּא קוֹל וּפְרַח בֵּיה עַד עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, אִיִּדְאִיהוּ קוֹל יְהוֹוָה עַל הַמַּיִם, (תְּהִלִּים כט ג) וְלִית מַיִם אֲלָא תוֹרָה, וְאִיהוּ קוֹל יְהוֹוָה בְּהַדְרָה, עַד שִׁית קָלִין אִיִּדְאִיהוּ שְׁבִיעָא לֹוֹן אִיִּבְאִימָא.

[תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף ג ע"א]

וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד אִיִּדְבָר (קֹהֶלֶת י כ), דָּא צְלוּתָא, אִיִּדְמֵטִי לָהּ עַד צְדִיק חֵי עֲלָמִין, כְּלִיל חֲמֵי בְּרַכָּאן, דְּאֲתָמֵר בְּהוֹן (מִשְׁלֵי י ו) וּבְרַכּוֹת לְרֵאשׁ צְדִיק, חֵי הָעוֹלָמִים, וְצְלוּתָא אִיהוּ דְּבוּר דְּרַכִּיבַת עֲלֵיהּ, וְאִיהוּ מְרַכְבָּה לְגַבְהַ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וְדָא שְׁכִינְתָא וְדָא אֲדִנִּי, אִיִּרְזָא דְּדְבוּר (תְּהִלִּים נא יז) אֲדִנִּי שְׁפָתַי תִּפְתַּח וְגוֹמֵר, קוֹל רַכִּיב בְּפוּמוֹי, וְאִיהוּ מְרַכְבָּה לְתַרוּיָּהוּ אִיִּכְגֹוֹנָא דָּא יֵאָהֲדוּנָה, וְהִכִּי סְלִיק מְלָאךְ כְּחוֹשְׁבֵן תְּרִין שְׁמָהֵן כְּחָדָא, וּבְגִין דָּא אֲתָקְרִי מְלָאךְ שְׁשֵׁר הַפְּנִים, דְּעַל יַד שְׁלִיחָא דָּא מְתִיחְדִּין בְּשִׁית יוֹמֵי דְּחוֹל, אֲבָל בְּיוֹמָא דְּשַׁבְתָּא לָא סְלָקִין תְּרִין שְׁמָהֵן אֲלִין, דְּאֵינֻן עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא וְשְׁכִינְתָא, וְלָא מְתִיחְדִּין עַל יְדֵי שְׁלִיחָא, אֲלָא בְּצְדִיק חֵי עֲלָמִין, וְעֲלִיָּה אֲתָמֵר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֶת הַקּוֹל, קוֹל דְּקִרְיָאֵת שְׁמַע, וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָר דְּבוּר דְּצְלוּתָא, וְלָא עַל יְדֵי שְׁלִיחָא, וּבְגִין דָּא (מִשְׁלֵי י כה) וְצְדִיק יְסוּד עוֹלָם הוּא וַיְכַלּוּ, (דָּף ג ע"א) כְּלִיל כְּלָא, וּבֵיה מְתִיחְדִּין תְּרִין שְׁמָהֵן אֲלִין, וְעַל תְּרִין שְׁמָהֵן אֲלִין אֲתָמֵר (דְּהִי"א טז לג) אִיִּרְזָא אִיִּרְנָנוּ כֹּל אִיִּעֲצִי הִיעֵר, אִיִּבְנֵעֲנָה מְלָאךְ אִיִּמְגוּ אֲשָׁא מְשַׁמְיָא אִיִּדְאִמֵר, הֵן הֵן מַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה, אִיִּסְוֵהוּ מְתַקְבְּצִין מְלָאכֵי הַשָּׁרַת אִיִּכְבְּמִזְמוּטֵי חֲתָן וְכֻלָּה. אֲמֵר רַעֲיָא מְהִימְנָא בְּרִיךְ יְהֵא בּוֹצִינָא קְדִישָׁא דְּאֲמֵר מְלִין אֲלִין, לִיחְדָּא בְּהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּא.

בִּיאור הַגְּרָא

כֹּה כְּגֹוֹנָא דָּא כו'. דְּהִיא נִקְרָאת י"ה עַל שֵׁם אֱו"ה דְּהִיא כְּלוּלָה מִשְׁנֵיהֶם:

כ"ל. גַּם כֵּן גִּימַטְרִיָּה נ"ו:

כ"ז וּכְרַסִּיא לְתַתָּא. הִיא מְלֻכּוֹת וְרוּחָה לּוֹמֵר כֹּאן דְּקָאִי גַם כֵּן עַל מַטְ"ט דִּימָא דְּמַטִּי עַד קְרַסוּלוֹי הִיא שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה שְׁגַם כֵּן נִקְרָאת יֵם כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלָךְ וְהוּא גַם כֵּן מֵאֲרַעָא עַד רְקִיעַ שְׁהִיא מְרַכְבָּה לְתַרוּיָּהוּ כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלָךְ וְהוּא בְּדַמּוּתָא לְדִיקָא דְּבַחוּל עַל יְדוֹ מְתִיחְדִּין וּבְשַׁבְתָּא עַל יְדֵי דְּלִיקָא חֲמֵי עֲלָמִין:

כ"ח יֵם הַמְּלַח. דְּמַלַּח הוּא דִּין כִּידוּעַ וְהוּא מְלֻכּוֹת וְזֵה שְׁאֲמֵר כְּסָא דִּין דְּתִרִין כְּסָאוֹת, כְּסָא רַחֲמִים וְכְסָא דִּין וְהוּן אִימָא עֲלָאָה וְאִימָא תַתָּאָה וְהוּן ג"כ תְּרִין יוֹמִים, דִּים דּוּמָה לְרַקִּיעַ כו' עַד דּוּמָה לְכְסָא הַכְּבוֹד וְזֵה שְׁאֲמֵר יֵם הַמְּלַח – כְּסָא דִּין:

כ"ט עֲלִיָּה אֲתָמֵר כִּי כו'. מְבִיא רַחֲמֵי דְּמַטְ"ט נִקְרָא לְפֹור:

ק' שִׁית יוֹמִין דְּחוֹל. הוּן ו"ק דִּילִירָה:

ק"א דְּאִיהוּ קוֹל. מְבִיא רַחֲמֵי קוֹל הוּא עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא דו' קָאוֹת הוּן תּוֹרָה:

ק"ב וְאִיהוּ שְׁבִיעָאָה לֹוֹן. רוּחָה לּוֹמֵר מַטְ"ט הוּא קוֹל הַשְּׁבִיעִי לו"ק דְּאִיהוּ שְׁלִיט עֲלֵיהּ כְּנ"ל:

ק"ג בְּאִימָא. רוּחָה לּוֹמֵר מַלְךְ אִימָא תַתָּחוּנָה הוּא קוֹל הַשְּׁבִיעִי לְכַךְ נֵאמֵר יוֹחֻלל אִילוֹת:

ק"ד דְּבַר דָּא לְלוֹתָא. לְלוֹתָא הִיא מְלֻכּוֹת שְׁנִקְרָאת דְּבַר כְּמוֹ שְׁאֲמֵר לְקַמֹּן:

ק"ה דְּמַטִּי לָהּ כו'. שְׁמַשׁ זִוּוּג הַשְּׁכִינָה:

ק"ו וְרִזָּא דְּלִיבּוֹר אֲדִנִּי כו'. שְׁמַשׁ הַלִּיבּוֹר וְלַכְךָ אֲוֹמְרִים אֹתוֹ קוּדְסָא תַתָּאָה הַתַּפְּלָה שְׁהִיא לִיבּוֹר:

ק"ז כְּגֹוֹנָא דָּא כו'. שְׁעַל יְדוֹ מְתִיחְדִּים:

ק"ח שְׁרַ הַפְּנִים. דְּאִיהוּ כְּדוּגְמַת הַלְּדִיק בִּין זו"ו:

ק"ט אִז יִרְנָנוּ. דְּאִז בְּגִימַטְרִיָּה ח' דְּהוּן ח' אֹתוּתוֹת דְּתִרִין שְׁמָהֵן הַג"ל:

ק"י יִרְנָנוּ. הוּן קוֹל וְלִיבּוֹר:

ק"יא עֲלִי הִיעֵר. שְׁהוּן נִקְרָאִין עַל הַחַיִּים וְעַל הַדְּעַת:

ק"יב וְנַעֲנָה מְלָאךְ. הוּא מַטְ"ט כְּנ"ל:

ק"יג מַגּוּ אֲשָׁא מְשַׁמְיָא. הוּא זו"ו אֲשָׁא נִקְרָא שְׁמִים וְשְׁכִינָה נִקְרָאת אֲשָׁא:

ק"יד וְאֲמֵר הוּן כו'. שְׁאֲלוּ הַשְּׁנֵי שְׁמוֹת הוּן מַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה שְׁנַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה לְתַרוּיָּהוּ כְּנ"ל:

ק"טו וְהוּן מְתַקְבְּצִי מַה"ש. דְּבַשְׁעַת הַיַּחּוּד וּפְנִיָּהּ וּכְנִפְיָהּ כו' כְּמוֹ שְׁאֲמֵר לְקַמֹּן:

ק"טו כְּבַמְזוּמוּטֵי חֲתָן וְכֻלָּה. הוּן יַחּוּד תְּרִין שְׁמָהֵן הַג"ל שְׁנִקְרָאוּ חֲתָן וְכֻלָּה כִּידוּעַ:

קום אליהו נביאה ליקרא דקודשא בריך הוא ושכינתיה, ויתערון עמך שאר נביאי, ועביד ליה קנא בהאי חבורא, ולכל משריין דאזלין מתתרכי בתר קודשא בריך הוא ושכינתיה, לחברא לון בהאי חבורא, לאשתפחא ביה נייחא לאלין משריין דנשמתיין דאזלי מתתרכין משכינתא, דאיהי יחידאה איכה ישבה בדר (איכה א א), ולאשתפחא ביה נייחא למשריין דקודשא בריך הוא, דאתמר בהון (ישעיהו לג ז) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון, ולית שלום אלא קודשא בריך הוא.

קום לחברא לון בהאי חבורא, דהא כד אית בישראל משפילים, מאלין דאתמר בהון (דניאל יד ג) והמשפילים יזיהירו זוהר הרקיע, דא דאתקרי ספר הזהר, דידעין למפלח למאריהון, ולאפקא אזכרות דשמעון דקודשא בריך הוא ושכינתיה בכונה, ולחברא לון בקול דקריאת שמע, ובדבור דצלותא, דאינון תרין שמעון יאהדונה^{קי}, דבהון כלילין כל שמעון והוויין^{קכ} וכנוויין^{קכא} ועשר ספירן.

כמה מלאכין דאינון חיוון דמרכבתא ושרפים ואופנים, וכל עשר כתות דכלילין בהון דמשמשין לעשר ספירות, בלהו ופניהם וכנפיהם פרודות (יחזקאל א יא) לפומוי, לקבל אלין אזכרות, דאינון יאהדונה^{קי}, בין בקריאת שמע בין בצלותא בין בשירות ותשבחות והודאות, דבכל אזכרה דיפוק מפומוי בכל אתר ובכל ממלל, צריך לכוונא דיבור באדני^{קכ} קול ביהויה, וליחדא לון כחדא, ביחדא^{קכא} דאיהו יחיד נעלם, דמחבר לון ומיחד לון כחדא, וביה צריך הפונה, דלא תליא למימר ביה קול ודבור אלא מחשבתא.

כד נחית קודשא בריך הוא בקריאת שמע, אתמר בחיון ואשמע את קול כנפיהם (שם כד), בעשר מיני נגונים, בשיר פשוט דאיהו י' כת"ר, כפול דאיהו י"ה חכמ"ה ובינ"ה, משולש ביהו"ו דאיהו חס"ד גבור"ה תפארת, מרובע ביהו"ה דאיהו נצ"ח הו"ד יסו"ד מלכות, ונטלין ישראל צפרא קדישא ביניהו, וקראן בה לישראל דאיהו עמודא דאמצעייתא, והיינו שמע ישראל, הא נחית לגבה, קרי צריך לקשרא ליה בהדה, וליחדא לון ביחדא חדא בלא פירודא כלל, ובגין דא מאן דשח בנתיים עבירה היא בידו ההיא שיחה.

וקשרין ליה בהדה, א"ח עם ד' (ק"ט) ובמאי קשרין ליה בהדה לא"ח עם ד'), כלילא מארבע פרשיין, בגין דלא יהא פרח מינה, ואשתארת יחידה, איכה ישבה בדר, ובגין דא קשרין ליה בהדה בכמה קשורי דתפלי, בכמה קשורי דציצית, דלא יזוז מינה.

[תיקוני זוהר – דף ג ע"ב]

וכל קשר איהו מסטרא דא"ח י', ותרין קשרין אנון, דאנון קשר דרישא קשר דדרוץא שמאלא, ואנון י"י מן יאהדונה^{קי}, יהו"ה ארבע פרשיין דתפלי, וראו כל עמי הארץ פי שם יהו"ה וכו' (דברים כח ז), קראדני^{קכ} ארבע בתי דתפלי, אהי"ה אשר אהי"ה מלגאו דתפלין, בכ"א אזכרות דתפלין דרישא ובכ"א אזכרות דתפלין דיד, קכ"דא אימא עלאה, תפלי דמארי עלמא קארינן ליה, תפלין על רישא דעמודא דאמצעייתא, כסי ליה אימא בגדפהא דאינון רצועין דתפלי, קכ"דקשרין ליה ישראל בשכינתא תתאה בתפלין דיד, וליה אמרין שמע ישראל, קכ"דברא קכ"דסבא דסבין, ודא חכמה עלאה, ועל שמיא אתקרי עמודא דאמצעייתא ישראל, שיר א"ל. שיר

ביאור הגר"א

^{קי} דאיהו יחיד נעלם. רוצה לומר אין סוף כמו שאומר בהקדמה שניה ולית לידע בך כלל ובר מינד כו':

^{קכ} כריך לקשרא ליה כו'. שכריך מקודם להניח תפילין דבשעת קריאת שמע יהיה קשור בתפילין ומייחד בקריאת שמע:

^{קכא} ובמאי קשרין. רוצה לומר כיצד קושרין:

^{קכב} אדני, ד' בתי דתפילין. הוא בשל יד כדלקמן ח' ע"ב עיין סס. ולא נחית הכא חלל לפרושי סס הויה וחללי דליתנייהו בתפילין ומפרש והולך דתפילין דרישא הוא דז"א, הוי' ודיד – דנוקבא. והתפילין דז"א הוא אימא עילאה וזהו תפילין של ראש ותפילין של יד אנו מניחין לקשר זרין:

^{קכג} ודא אימא כו'. רוצה לומר השם אהי':

^{קכד} וקשרין ליה ישראל כו'. רוצה לומר דתפילין דרישא אנו מניחים בבחינת ז"א שהוא מניח אצל תפילין של יד אנו מניחין בבחינת עמנו, לקשר זרין:

^{קכה} כרא דסבא. לפי שנאמר בני צבורי ישראל והוא צבור שנוטל שני חלקים, לדידה ודנוקבא:

^{קכז} דסבא דסבין. שחג"ת נקראו סבין:

מְשֻׁמָּא לְאָ קִיבִישׁוּר דְּלוּיִם, קִיבִיא'ל מִימִינָא דְכְהִנְיָא, עֲמוּדָא דְאַמְצָעִיתָא יִשְׂרָאֵל כְּלִיל (דף ג ע"ב) תְּרוּיָהוּ, חֲכֻמָּה נְחִית בְּבִרְכָה דְכְהִנְיָא בִימִינָא, וּבִיָּה הֶרֶצָה לְהַחֲכִים יְדֵרִים, אִימָא נְחִית בְּקִדּוּשָׁה דְלִיבָא מְשֻׁמָּא לְאָ, וּבִיָּה הֶרֶצָה קִיבִלְהַעֲשִׂיר יִצְפִין, עֲמוּדָא דְאַמְצָעִיתָא קִיבִישׁוּרָא דְתְרוּיָהוּ קִיבִישׁוּרָא דְתְרוּיָהוּ.

אוּף הֵכִי יִסוּד חַי עֲלֵמִין, קְשׁוּרָא דְעֲמוּדָא דְאַמְצָעִיתָא וּשְׂכִינְתָא תְתָאָה, בְּאֵן אַתְר בְּצִלּוּתָא, דְבִיָּה כְּלִילָן חַי' בְּרִכְאָן, וּבִיָּה מִתְיַחֲדִין תְּרִין שְׁמֵהֶן כְּחֵדָא אִינוּן יֵאֵהֱדוּנָה'י, וְחִבּוּרָא דְתְרִין שְׁמֵהֶן צְרִיכִין לְבַחֲשָׁא, וְרִזָּא דְמִלָּה (יחזקאל א כה) בְּעַמְדָם תְּרַפִּינָה כְּנַפִּיהֶן, (בְּעַמְדָם יִשְׂרָאֵל בְּצִלּוּתָא דְעַמִּידָה חִיוּן תְּרַפִּינָה כְּנַפִּיהֶם) דְּלָא לְמַשְׁמַע בְּהוּן קָלָא, דְתִמְן קוּל דְמָמָה דְקָה (מ"א יט יב), (ק"ל ק"דש הַקְדָּשִׁים דְאִיהוּ בְּעַמִּידָה), בְּגִין דְתִמְן קָאֲתָא מְלָכָא.

קִיבִידְהָא בְּרוּחַ גְּדוּלָה וּבְרַעַשׁ וּבְכָאֵשׁ, דְאַשְׁתַּמְעוּן בְּהוּן גְּדִפִי חִיוּן לָא אַתָּא מְלָכָא, לְגַאֲלָא בְּקוּל דְמָמָה דְקָה, דְאִיָּה בְּתֵר רוח רַעַשׁ אֵשׁ, וְאִיָּה רְבִיעָאָה לוּן, קִיבִילְהוּ אִמְר יַחְזִקָאֵל (א ד), וְאַרְא וְהִנֵּה רוח סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, עֲנָן גְּדוּל, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, הָא אִינוּן תְּלַת, דְרִכְיָבִין בְּהוּן תְּלַת אַתְוּן הו'י, קִיבִילְקוּל דְמָמָה דְקָה דָא י' מִן הוה'י, וְאִיָּה י' מִן אַדְנִי'י, תִּמְן קָא אַתָּא מְלָכָא דְאִיהוּ יְהו'י. דְכָל הו'י'ה דְשְׁלִיט ה' עַל ו' ה' עַל י' נּוֹקְבָא אִיָּה הַהו'י'ה, קִיבִיגוּן טַפָּה דְנוֹקְבָא כַּד שְׁלִיט עַל טַפָּה דְדוֹכּוּרָא בַת אִיָּה.

אַתָּא אֲלִיָּהוּ וְכָל מְאָרִי מִתִּיבְתָא, וְאַשְׁתַּטְחוּ קַמִּיהּ וְאַמְרוּ, קִיבִישׁוּרִי סִינִי מֵאֵן יְכִיל לְמִימַר מִלִּין קַמְךָ בְּוִדְאִי בְּקוּל דְמָמָה דְקָה, דְבַפּוּמְךָ קָא אַתִּי מְלָכָא, קוּם אֲלִיָּהוּ תִקִּין לְבוּשֵׁי מְלָכָא וּמְטְרוּנִיתָא, דְאַנְתָּ כְּהִנְיָא, תִּקִּין לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְבַּע בְּגָדֵי לְבָן, וְאַרְבַּע בְּגָדֵי זָהָב לְמְטְרוּנִיתָא, דְאַתְמַר בְּהַ (תהלים מה יד) כָּל כְּבוֹדָה בַת מְלֶךְ פְּנִימָה מִמְשֻׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה.

אַרְבַּע בְּגָדֵי לְבָן כְּלָהוּ רַחֲמֵי בְשֻׁמָּא דִיהו'י, וְלִית מָאֵן דְמַחִיל בְּהוּן עַל עֲרִיין אֲלָא אִיָּהוּ, אַרְבַּע בְּגָדֵי זָהָב כְּלָהוּ דִינָא מְסֻטְרָא דְאַדְנִי'י, וְלִית מָאֵן דְמַחִיל עַל עֲבוּדָה זָרָה אֲלָא אִיָּה, דְשְׁלִטָאן שְׁפָחָה בְּאַתְר דְגְבִירְתָּהּ. קִיבִישׁוּרִי מִן כְּרִסְיָה, קִיבִישׁוּרִי לְבוּשִׁיָּה, וּבְאֲלִין לְבוּשִׁין לָא אַתְלַבֵּשׁ עַד כְּעַן מִיּוֹמָא דְאַתְחַרְבִּי בִי מְקִדְשָׁא, דְהָא כְּתִיב (ישעיה ג) אֲלִבִּישׁ שְׂמִים קְדֻרוֹת, וּשְׂכִינְתָא אַתְמַר בְּהַ (שיר א ו) אֵל תִּרְאוּנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, בְּגִין דְאִיָּה בְּגִלְוִתָּא, וְכְרִסְיָא דִילָּה פְּגִימָא בְּחֻבִין דִישְׂרָאֵל, אֲדִיתִמְן נְשֻׁמְתִין דִישְׂרָאֵל, וּבְגִין דָּא זְכָאָה אִיָּהוּ מֵאֵן דְתִקִּין לָּהּ כְּרִסְיָא בְּצִלּוּתָא דִילָּה, בְּפַקּוּדִין דִילָּה, בְּתֵר דְאִיָּהוּ כְּרִסְיָא פְּגִים בְּגִינְיָהוּ, קִיבִישׁוּרִי אֲסַתְלַק שֵׁם יְהו'י מִתִּמְן, דְאִיָּהוּ

בִּיאור הַגְּרָא

קכ"ה שִׁיר לְוִיִּם. שְׁהוּא גְבוּרָה:

קכ"ו אֵל מִימִינָא. חֶסֶד:

קכ"ז לְהַעֲשִׂיר יִצְפִין. שְׁנֵאמַר מִכְּפֹון זֶהָב יֵאֵתָה וְהוּא מְסֻטְרָא דְבִינָה:

קכ"ח קְשׁוּרָא דְתְרוּיָהוּ. בְּתַפִּילִין דְרִישָׁא:

קכ"ט יַחֲוּדָא דְתְרוּיָהוּ. בְּקִרְיַת שְׁמַע וְזֵהוּ יב"ק וְעַד כֵּאֵן הוּא כוֹד קִרְיַת שְׁמַע וְעַכְשִׁיו הוּא מְפָרֵשׁ סוּד תְּפִלָּה:

קל בְּחֻשָׁא. דְבוּר בְּלָא קוּל:

קל"א קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים. יִסוּד נּוֹקְבָא וּמְלֻכוֹת לִידָה:

קל"ב דֵּהָא בְּרוּחַ כּו'. אִינוּן ג' סְפִירוֹת חֲגִ"ת לִילָה לְאִינוּן כְּנַפֵּי ג' הַחַיּוֹת, אֲרִיָּה שׁוֹר נֶשֶׁר:

קל"ג אֲלָא בְּקוּל כּו'. דְאִוִּיה דְמוֹת אֲדָם רְבִיעָאָה:

קל"ד וְעִלְיָהוּ כּו'. רוּחַ מְסֻטְרָא דְתַפְאֲרַת, עֲנָן מְסֻטְרָא דְחֶסֶד כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּתִיקוּנֵי זֵהָר חֲדָשׁ וּלְכַד כְּתִיב גְּדוּל, וְאֵשׁ מְסֻטְרָא דְגְבוּרָה:

קל"ה קוּל דְמַמָּה כּו'. דְבַה הוּיָה מְהוּפְכַת כְּלַקְמֹן:

קל"ו כְּגוֹן טִיפָּה כּו'. שְׁלַכְךָ אִישׁ מִזְרִיעַ תַּחֲלָה יוֹלְדַת נִקְבָּה לְאִז נִקְבָּה שְׁלִיט עַל דְכוּרָא:

קל"ז סִינִי. הוּא רַעִיָּא מְהִימָנָא:

קל"ח כְּשִׁמְיָה כּו'. רוּחָה לּוֹמַר דְאֵף עַל גַּב דְאִנִּי ה' לָא שְׁנִיתִי כּו' מְכַל מְקוּם בְּכַרְסִיָּה שֵׁם שְׁלִיט שְׁפַחָה חַי' כְּמוֹ שְׁמִפְרָשׁ וְהוּלְךָ לְקַמֵּן

בְּכַסּוּד:

קל"ט כּו' לְבוּשִׁי. וְאַקְרוּן בְּשִׁמְיָה: אַרְבַּעַה בְּגָדֵי לְבָן – הוּי', אַרְבַּעַה בְּגָדֵי זָהָב – אַדְנִי, כְּנ"ל:

קמ" אַתְמַן נְשֻׁמְתִין כּו'. וּלְפִיכֵךְ מְטִי תִמְן פְּגִימָא מְסֻטְרָא דְנְשֻׁמְתִין:

קמ"א וְאַסְתַּלַּק שֵׁם ה'. דְאִוִּיהוּ כְּלָל אֲכִילוֹת דְתִמְן לָא מְטֵא פְּגִימָא:

לא שריא באַתר פּגים, הָדא הוא דְכתיב (ויקרא כא כא) כָּל איש אֲשֶׁר בוּ מוּם לֹא יִקְרָב, אוּף הָכִי בְּנִשְׁמָתָא פְּגִימָא לֹא שְׂרִיא.

וְזָכָא אִיהוּ מָאן דְּאֲשֵׁלִים נִשְׁמַתִּיה, לְשֵׁרִיא בֵּיה שֵׁם יְהוּ"ה, וְעָבִיד לִיה פְּרִסְיָא לְגַבִּייה, וְזָכָא פּוּמָא דְּמַתְחַבְּר בַּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתִּיה דְּאִיהִי תוֹרַת יְהוּ"ה, וְזָכָא אִיהוּ מָאן דְּלְבִישׁ מְלָכָא וּמְטְרוֹנִיתָא בְּעֵשֶׂר סְפִירֵין דְּבְרִיאָה, קַמְּדְכְּלִילֵן בְּשֵׁם יֵהוּדוּנָה^{קמ}, כְּשִׁמְיָה כֵּן לְבוּשׁוּהִי.

וּמָאן דְּתִקֵּין לִיה סוּסְיָא, דְּאֲתָמַר בַּה (שיר א ט) לְסוּסְתִי בְּרַכְבִּי פְּרָעָה דְּמִיתִיךְ וְעִיתִי, דְּאִיהִי מְרַכְבָּה דִּילִיה, דְּבִיּוּמֵי דְּשִׁבְתוֹת וְיָמִים טוֹבִים אִיהוּ לְבִישׁ לְבוּשֵׁי מְלָכוּתָא, דְּאִינוּן עֵשֶׂר סְפִירוֹת דְּבְרִיאָה, וּבִיּוּמֵי דְּחוּל לְבִישׁ עֵשֶׂר כְּתוּת דְּמְלָאכְיָא, דְּמִשְׁמֵשִׁי לֹון לְעֵשֶׂר סְפִירֵין דְּבְרִיאָה.

דְּעֵשֶׂר סְפִירוֹת דְּאֲצִילוֹת מְלָכָא בְּהוּן, אִיהוּ וְגַרְמִיהוּן חַד בְּהוּן, אִינוּן וְחִיּוּי חַד בְּהוּן, מַה דְּלָאו הָכִי בְּעֵשֶׂר סְפִירוֹת דְּבְרִיאָה, דְּלָאו אִינוּן וְחִיּוּן חַד, לָאו אִינוּן וְגַרְמִיהוּן חַד. [תיקוני זוהר – דף ה ע"א (המסומן בדף ד יבוא לקמן, עיין בפתיחה)]

קַמְּנְעֵלַת עַל כְּלָא הוּא נְהִיר (נ"א נחית) בְּעֵשֶׂר סְפִירוֹת דְּאֲצִילוֹת, וּבְעֵשֶׂר סְפִירוֹת דְּבְרִיאָה, וְנְהִיר בְּעֵשֶׂר כְּתוּת דְּמְלָאכְיָא, וּבְעֵשֶׂר גְּלַגְלֵי דְּרַקִּיעָא, וְלֹא אֲשַׁתְּנִי בְּכָל אֲתַר. (דף ה ע"א) וְאִיהוּ אֲסַחַר לֹון לְכָל סְטֵר, דְּלֹא מִתְפַּשְׁטִין יִתִּיר מְגַבּוּל דְּשׁוּי לְכָל חַד, וּמְדָה דְּשׁוּי לְכָל חַד, וְכִלְהוּ בְּרִשׁוֹ דִּילִיה קַמְּבְּרִישׁוֹת הִיחִיד.

אֲדַנִּי מְרַכְבָּה לִיהוּ"ה, וּבַה אֲתַעֲטֵף, וְאוּף הָכִי אֲהִי"ה אֲתַעֲטֵף בִּיהוּ"ה לְמַכְרֵי עֲלָמָא, דְּשֵׁם יְהוּ"ה אִיהוּ מְרַכְבָּה לְמֵאֲרִיָּה לְכַתֵּר עֲלָאָה (דהוא שם אק"ק), קַמְּהִוְבְּגִין דָּא (ש"א ב ב) אִין קְדוּשׁ בִּיהוּ"ה, עֲלַת עַל כְּלָא טְמִיר וְגַנְזֵי בְּכַתֵּר, וּמְנִיָּה אֲתַפְּשֵׁט נְהוּרִיָּה עַל יְהוּ"ה, דְּאִיהוּ י' חֲכָמָה, ה' בִּינָה, ו' פְּלִיל שִׁית סְפִירֵין, ה' מְלָכוּת, וְהֵא אִיהוּ אֲתַפְּשֵׁטוֹתָא מְעִילָא לְתַתָּא, וְאוּף הָכִי אֲתַפְּשֵׁט נְהוּרִיָּה עַל י' מִן אֲדַנִּי מִתְתָּא לְעִילָא, דָּא כ' מִן כְּתֵר.

קַמְּוּמָרִי דְּכִלָּא לִית בֵּיה צִיּוּר דְּאוֹת וְנִקְוּדָה, הָדָא הוּא דְּכָתִיב (ישעיה מ יח כה) וְאֵל מִי תְדַמְיוּנִי וְאֲשׁוּה, וְאֵל מִי תְדַמְיוּן אֵ"ל, וּמַה דְּמוֹת תַּעֲרָכוּ לוֹ.

אִיהוּ צִיּוּר בְּתֵרִין אֲתוּוֹן תְּרִין עֲלָמִין, קַמְּבְּאָת י' צִיּוּר עֲלָמָא דְּאֲתִי, וּבְאָת ה' עֲלָמָא דִּין, הָדָא הוּא דְּכָתִיב (שם כו ד) כִּי בִּי"ה יְהוּ"ה צוּר עוֹלָמִים.

קַמְּוּמְקוּרִין דְּכָל שְׁמֵהֶן אִינוּן יו"ד ה"י וּא"ו ה"י, יְהוּ"ה, יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, יְהוּ"ה, כָּל יו"ד אִיהִי אֲחִזִּי יְהוּ"ה, כָּל א' אֲחִזִּי אֲהִי"ה לְעִילָא, אֲדַנִּי לְתַתָּא, קַמְּטְהָכָא שֵׁם יְהוּ"ה אִיהוּ בְּכַנּוּיָּה חַד, בְּגִין דְּמְנִיָּה אֲשַׁתְּפַח כְּנּוּיָּה, אָבֵל מְסִטְרָא דְּעֵשֶׂר סְפִירֵין דְּבְרִיאָה, לָאו שֵׁם יְהוּ"ה וְכַנּוּיָּה חַד, הָדָא הוּא דְּכָתִיב (שם מג ז) כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאתִיו וְכו', וְאוּקְמוּהוּ רַבְּנֵן דְּמִתְנִיתִין אִין כְּבוֹד אֵלָא תוֹרָה. וְאִית כְּבוֹד נְבִרָא, וְאִית כְּבוֹד נְאֻצֵּל, וְאִית אוֹרִיָּתָא דְּבְרִיאָה, וְאוֹרִיָּתָא דְּאֲצִילוֹת. אוֹרִיָּתָא דְּבְרִיאָה, יְהוּ"ה קַנְגִי קַרְאֲשִׁית דְּרָכוּ (משלי ח כב),

בִּיאוּר הַגְּרָ"א

^{קמב} דְּכִלְיִין זָשֵׁם יֵהוּדוּנָה^{קמ}. כְּנ"ל דְּכָל עֵשֶׂר סְפִירוֹת כְּלוּלִין בְּשְׁנֵי שְׁמוֹת לְאוּ וְזֵה שְׁאוּמֵר כְּשִׁמְיָה בְּאֲצִילוֹת כֵּן לְבוּשִׁיה בְּצִירָא:

^{קמג} וְעִילַת עַל כּוּלָא כו'. כְּכָל ד' עוֹלָמוֹת אֲבִי"ע חִייהוּן חֲלֻקוֹת וְלֹא אֲשַׁתְּנִי כְּלָל וְאִין פְּגִימָה שׁוֹלֵט:

^{קמד} בְּרִישׁוֹת הִיחִיד. יִחִידוֹ שֵׁל עוֹלָם דְּהוּא אִין סוּף דְּהוּא אֲדוּן עַל כְּלָא, עֲלַת עַל כְּלָא:

^{קמה} וּבְג"ד אִין קְדוּשׁ כַּה'. רוּחַ לּוּמֵר אִין, קְדוּשׁ דְּהוּא עֲלַת עַל כְּלָא דְּמִתְפַּשֵׁט נְהוּרִיָּה עַל כַּה', כ' – כְּתֵר, הוּיָה – מַחֲכָמָה וְלִמְטָה כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ:

^{קמו} וּמֵאֲרִיָּה לְכִלָּא. אִין סוּף:

^{קמז} בְּאֵת יוֹד כו'. רוּחַ לּוּמֵר בִּינָה דְּהִיא עֲלָמָא לְאֲתִי, נְבִרָתָא מַחֲכָמָה דְּהִיא אוֹת יו"ד. וְהַעוֹלָם הַזֶּה דְּהוּא עוֹלָם הַשְּׁפֵל, עוֹלָם הַעֲשִׂיָּה, נְבִרָא בַּה' אֲחִרוּנָה לְמַלְכוּת מַקְנָנָא בְּאוּפִין:

^{קמח} וּמְקוּרִין דְּכָל כו'. רוּחַ לּוּמֵר מִלּוּי ע"ב וּמִלּוּי מ"ה. מִלּוּי ע"ג הֵן לְיוּדִי"ן, מִרְמֵז עַל שֵׁם הוּיָה. מִלּוּי מ"ה – לְאֲלִפִּי"ן, מִרְמֵז עַל חֵהִיָּה אֲדַנִּי כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ. וְלֹא הֵן שְׁמוֹת הֵן יִסוּד כָּל הַאֲצִילוֹת וְכָל הַשְּׁמוֹת. חֲקִיקָא, כּוּלָּל ג' רֵאשׁוּנוֹת, הוּיָה – ו' קְלוּוֹת, אֲדַנִּי – מְלָכוּת:

^{קמט} הַכָּא. רוּחַ לּוּמֵר בְּאֲצִילוֹת:

^{קנ} רֵאשִׁית דְּרָכוּ. לְאִיהִי רֵאשִׁית לְנְבִרָאִים:

ואורייתא דאצילות קיי תורת יהו"ה תמימה (תהלים יט ח). מסטרא דאורייתא דבריא, אתמר בישראל (ויקרא נה) כי לי בני ישראל עבדים, ומסטרא דאצילות, בנים אתם ליהו"ה וגומר (דברים יד א). קיימהקא דאית ספירות דאתקריאו בשם יהו"ה, ובשם אדנ"י, ואנון אתבריאוו.

[תיקוני זוהר – דף ה ע"ב]

ובגין דא קייאית שמהן דמיינן לחותמא דמלכא, דבהון אשתמודע דיוקנא דמלכא ומטרוניתא ציורא ממש, קייאית שמהן דאינון כגוונא דרשימו דציורא דחותמא בשעוה, והכי דחילין מההוא רשימו כאילו הוה מלכא ממש, אבל אדון על כלא (דף ה ע"ב) לית ליה מפל אלין ציורין פלל, הדא הוא דכתיב (שם מ יח) ואל מי תדמיון אל וכו'.

ומסטרא דציורין דשעוה, חמא יחזקאל כל אלין מראות דחמא, ובגין דא אתמר בהון (יחזקאל א כו) קייודמות כמראה אדם, ולא מראה אדם ממש, כמראה חשמ"ל ולא חשמ"ל, כמראה אש בית לה סביב, קייא הוא מראה דמות כבוד יי', ולא כבוד יי' ממש, אלא מראה ציור דיליה.

[תיקוני זוהר – המשך דף ג ע"ב]

(המשך דף ג ע"ב) קום יחזקאל נביאה, לגלאה קיי אלין מראות קמי שכינתא, דאתמר בהון (יחזקאל א יג) ודמות החיות מראיהם כגחלי אש, בנקודי אורייתא וטעמי דאורייתא, קיי דעלייהו דאתון אתמר (שם) ודמות החיות, קיימראיהם כגחלי אש אלין אינון נקודין, בוערות כמראה הלפידים אלין טעמי, קייבהון (דניאל יב ג) והמשפילים יזהירו כזהר הרקיע, והמשפילים אלין אתון, יזהירו אלין נקודין דנהרין בהון, כזהר אלין טעמי.

[תיקוני זוהר – דף ד ע"א]

ושכינתא כלילא מבלהו, עלה אתמר (יחזקאל א יג) היא מתהלכת בין החיות, דאינון חיון עלאין דנקודי דטעמי, וחיון תתאין דנקודי דאתון, כגוונא דא ה, ואנון סגולת"א לעילא תלת קיי חיון עלאין, קיי דרמיון יי' יי' בראשי תיבות יהו"ה יהו"ה יהו"ה, (דף ד ע"א) ואינון יהו"ה מלך יהו"ה מלך יהו"ה ימלך, (* הובא מלקמן ע"ב) דמקוריהון יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אנפי תלת חיון עלאין, דאינון חס"ד גבור"ה תפאר"ת, ולתתא סגול"ל דאינון חיון תתאין, אנפי נצ"ח יסו"ד והו"ד, דרמיון ביברכ"ך יא"ר יש"א, קיינקודה דאמצעיתא חיה קיי ששמה אדם כגוונא דא ה, היא מתהלכת בין החיות, דאינון תלת לעילא, ותלת לתתא, כגוונא דא ה.

ביאור הגר"א

קנ"א תורת ה' תמימה. תורת ה' כנ"ל תמימה שאין שולט שם פגם ועלה נאמר כולך יפה רעיתי ומוס כו':

קנ"ב מהכא דאית ספירות כו'. רוצה לומר להכי פרושו של הפסוק כל הנקרא בשמי, בין הנקרא בהויה, בין הנקרא בצדני אבל ולכבודי, אותן לאדני שנקראו כבודי, כראתי, הכי נשתנו:

קנ"ג אית שמהן דמיינן לחותמא. והן דבריא:

קנ"ד ואית שמהן לאינון כו'. והן ליצירה:

קנ"ה ודמות כמראה כו'. רוצה לומר ודמות הוא רשם דבשעוה הנחתם מחותם שהוא כמראה אבל החותם הוא מראה ממש כמו שאומר לעיל לחותמא דמלכא דבהון אשתמודע כו':

קנ"ו הוא מראה כו'. רוצה לומר אותה שראיתי, הוא בעצמו מראה כו' דמשימו לאיורא בשעוה הבין האיורא בחותם עצמו אבל לא ראה החותם עצמו דבכלם אמר שראה אבל בכאן לא קאמר דראה אלא שהבין ואפילו הכי לא הבין רק החותם:

קנ"ז אליו מראות. שנאמר וראתה מראות כו':

קנ"ח לעלייהו דאתון אהמר ודמות החיות. לאינון מרובעין:

קנ"ט מראיהון כגחלי אש אליו כו'. לאינון עגולין כמו שאומר לקמן:

קס' ובהון והמשפילים. רוצה לומר ועל האותיות ונקודות וטעמים נאמר והמשפילים כו':

קס"א חיון עילאין כו'. כמו שאומר סגולתא דטעמין לעילא וסגול דנקודות לתתא והכל על אות ה"א ומפיק שבתוך ה"א היא הנקודה המתהלכת בין החיות:

קס"ב דרמיון יי"י. והוא סגולתא וכן לקמן:

קס"ג נקודא דאמצעיתא כו'. היא מלכות שמתחלת בסוף התפארת:

קס"ד שמה אדם. תלת חיון הנ"ל אינון אריה שור נשר:

אִיִּהי רְבִיעָאָה לְכָל תְּלַת, וְשְׁבִיעָאָה לְשִׁית. וְרֹזָא דְתְּלַת חִיּוּן תְּתַאֲזֵן, עַל־יִיהוּ אִיִּהוּ קָא רְמִיז וַיְהִי בְּשָׁלְשִׁים שָׁנָה (יחזקאל א א), וְעַל נְקוּדָא דְאַמְצָעִיתָא קָא רְמִיז בְּרַב־יְעִי, דְּאִיִּהוּ אַרְבַּע אֲנָפִי אָדָם, ^{קס"ח}חֲכָמָה עֲלָאָה כ"ח מ"ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם כו) דְּמוּת כְּמִרְאָה אָדָם עֲלִיו מְלַמְעָלָה, וְכֵלָא בְּרֹזָא דְנְקוּדֵי דָּאָתָּהּ. ^{קס"ט}בְּחֻמְשָׁה לְחַדָּשׁ, דָּא אֶת ה', ^{קס"ד}דְּאִיִּהי אֱלֹהֵי"ם, ^{קס"ה}כְּנוֹי"י ^{קס"ו}לְשֵׁם יְהוֹ"ה, ^{קס"ז}וְאִיִּהי כְּרִסְיָא, דְּהָכִי סְלִיק הַכְּסִ"א כְּחוּשְׁבֵן אֱלֹהֵי"ם.

^{קס"ח}וְאִיִּהי כְּתֵר עֲלִיּוֹן, חֲמִישָׁאָה לְאַרְבַּע חִיּוּן עֲלִיּוֹן, וְחֲמִישָׁאָה לְאַרְבַּע תְּתַאֲזֵן, ^{קס"ט}וְאִיִּהי כְּרִסְיָא ^{קס"י}לְמֵאֲרִי כֵלָא, אָדוּן עַל כֵּלָא, דְּאִיִּהוּ טְמִיר וְגִנִּיז.

וְאִי תִימָא דְרֹזָא דָּא חֲזָא יְחֻזְקָאֵל, לָא הָוָה אֱלָא דְמוּת דְּאֵלִין חִיּוּן, וְלָא דְחֻזָּא חִיּוּן, אֱלָא כְּמִלְכָּא דְשָׁלַח שְׁטֵר בְּחֻתְמִיָּה, וְדִיּוֹקְנָא דְמִלְכָּא רְשִׁימָא עַל שְׁעוּהָ מְחֻתְמִיָּה. דְּבִסְפִירָן דְאַצִּילוּת אִיִּהוּ דִיּוֹקְנָא דְמִלְכָּא מְמַשׁ, וְבִסְפִירָן דְבְּרִיאָה חֻתְמָא דְמִלְכָּא, וְבִסְפִירָן דִּיצִירָה וְכִמְלָאכִין דְּאִינּוּן חִיּוּן צִיּוּרָא דְחֻתְמָא בְּשַׁעוּהָ, וְכִגִּין דָּא אִתְמַר בְּמִרְאוּת יְחֻזְקָאֵל (שם) דְּמוּת כְּמִרְאָה אָדָם, וְדְמוּת חֲחִיּוּת, וְלָא חֲחִיּוּת מְמַשׁ. לְמָאן דְּכָל יוֹמוּי לָא חֲזָא מִלְכָּא, וְהָוָה בֶּן כְּפָר, וְשָׁאִיל בְּגִינִיָּה, וְרְשִׁימִין לִיהָ עַל טְבֵלָא אוּ עַל גִּייר דִּיּוֹקְנִיָּה. [תִּיקוּנֵי זוּהַר – דף ד ע"ב]

וְאִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה (יחזקאל א א) דָּא שְׁכִינְתָּא, עַל נְהַר כְּבָר (יחזקאל א א) דָּא נְהַר דִּינּוּר נְגִיד וְנָפִיק מִן קְדָמוּהִי, וְאֶלְפִים יִשְׁמְשׁוּנִיָּה, וְרַבּוּא רַבּוֹן דְּמִלְאָכִיָּא קְדָמוּהִי יְקוּמוּן, דִּינָא יְתִיב, וְסַפְרִין בֵּיהּ פְּתִיחוּ (דניאל ז י), דְּאִינּוּן ^{קס"א}תְּלַת סַפְרִין דְּנִפְתְּחִין בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְבֵיהּ טְבֵלִין נִשְׁמַתִּין בְּהַאי נְהַר דִּינּוּר, מְזוּהָמְתָן דְּמְזוּהָמִין בְּעֵלְמָא שְׁפֵלָה, וְדָא מִטְטְרוּ"ן, בְּדִיּוֹקְנָא דְצַדִּיק יִסוּד עֲלֵמָא, דְּאִיִּהוּ נְהַר דִּינּוּר מִסְטְרָא דְגַבּוּרָה, נְהַר פְּלָגִיו מִסְטְרָא דְחֶסֶד, פְּלָגִי מַיִם, וְהַאי אִיִּהוּ עַל נְהַר כְּבָר, מַאי כְּבָר, דָּא מִטְטְרוּ"ן, רַכְ"ב לְעַמּוּדָא דְאַמְצָעִיתָא, ^{קס"ב}וְיִרְכַב עַל כְּרוּב וְיַעֲף (תהלים יח יא), וְאִיִּהוּ רַכְבֵּי אֲשֶׁר ^{קס"ג}וְסוּסֵי אֲשֶׁר (מ"ב ב יא), כְּלִיל ^{קס"ד}שְׁתִּין רַבּוּא מְרַכְבּוֹת, וְמִסְטְרָא דְצַדִּיק חֵי עֲלֵמִין הוּא כְּלִיל י"ח רַבּוּא מְרַכְבּוֹת, וְהֵינּוּ רַכְבֵּי אֱלֹהֵי"ם רַבּוּתִים אֲלֵפֵי שְׁנָאֵן (תהלים סח יח), וְאוּקְמוּהָ מְאֲרֵי מְתַנִּיתִין תְּרֵי אֲלֵפֵי שְׁאִינָן מְתַרִין רַבּוּא, דְּאִנּוּן כָּל רַבּוּא עֲשֶׂרֶת אֲלֵפִים, רַבּוּתִים עֲשָׂרִים אֲלֵפִים, תְּרֵי שְׁאִינָן, אֲשֶׁתְּאֲרוּ תְּמַנִּי סְרִי אֲלֵפֵי, דְּנַחְתִּין עִם מִטְטְרוּ"ן לְקַבְּלָא י"ח בְּרַכְאָן דְּצִלוּתָן דִּישְׂרָאֵל, לְסִלְקָא לֹוֹן קָמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּח"י עֲלֵמִין, צַדִּיק יִסוּד עוֹלָם (משלי י כה), וְכִרְכּוֹת לְרֵאשׁ (דף ד ע"ב) צַדִּיק (משלי י ו).

בִּיאור הַגְּרָא

- ^{קס"ה} חֲכָמָה עֲלִילָאָה. רוּזָה לומֵר דְּהִיא אֲחַנְטְלִית מַחְכְּמָה כְּמוּ שְׁכַחוּב (מְשָׁלִי ג יט) בְּחֲכָמָה יִסַּד אַרְצָא. וְחֲכָמָה נִקְרְאָת לְבִיהּ אוֹתִיוֹת כ"ח מ"ה, כ"ח – כ"ח אַחְוּן דְּמִיּוֹב הַמִּיּוֹב דֶּשֶׁם מ"ה, וְהַשֶּׁם צַעֲמָו הוּא מ"ה, גִּימְטְרִיָּה אָדָם:
- ^{קס"ו} בְּחֲמָשָׁה לְחוּדָשׁ כו'. שְׁעַד כֵּלָן הוּא בְּנִקּוּדוֹת וְעַכְשָׁיו הוּא מְדַבֵּר בְּאוֹת ה':
- ^{קס"ז} דְּאִיִּהי אֲלֵפִים. לְאִית בַּה' אוֹתִיוֹת:
- ^{קס"ח} כְּנוֹי. בְּגִימְטְרִיָּה אֲלֵפִים:
- ^{קס"ט} לְשֵׁם ה'. דְּאַרְבַּע חִיּוּת הַנ"ל הֵן ד' אוֹתִיוֹת הוּי':
- ^{קע"א} וְאִיִּהי כְּרִסְיָא. רוּזָה לומֵר מְלַכּוֹת שְׁעַכְשָׁיו מְדַבֵּר בְּכַחֲנֵיהּ אַחְרַת. ד' חִיּוּן עֲלִילָאֵן הֵן חֲכָמָה צִינָה גְדוּלָה גְבוּרָה וד' חִיּוּן תְּתַאֲזֵן הֵן תְּפַאֲרַת נִכְחַ הוּד יִסוּד כְּמוּ שְׁאוּמֵר בְּתִיקוּנֵי זוּהַר חֲדָשׁ דף ע"ג:
- ^{קע"ב} וְאִיִּהי כְּתֵר כו'. רוּזָה לומֵר שְׁמַרְמוֹ ג"כ עַל כְּתֵר כְּמוּ שְׁאוּמֵר בְּהַקְדָּמָה שְׁנִיָּה כְּתֵר מְלַכּוֹת וְעַלָּה אִתְמַר כו' עֵינִן שֶׁם:
- ^{קע"ג} וְאִיִּהי כְּרִסְיָא. רוּזָה לומֵר לְכַךְ נִקְרְאָת אֲלֵפִים כְּנ"ל:
- ^{קע"ד} לְמֵאֲרֵי כוּלָּא. הוּא חִין סוּף:
- ^{קע"ה} תְּלַת סַפְרִים. חֲסַד גְבוּרָה תְּפַאֲרַת כְּמוּ שְׁאוּמֵר לְקַמֵּן בְּסַמוּךְ דְּאִיִּהוּ נְהַר כו':
- ^{קע"ו} וְיִרְכַב כו'. לְכַרְכּוֹב וְיִרְכַב וְכַכּוֹ הֵן שׁוּין בְּאוֹתִיוֹתֵיהֶן:
- ^{קע"ז} וְסוּסֵי אֲשֶׁר. כְּנ"ל דְּתַקִּין לִיהּ סוּסֵי כו':
- ^{קע"ח} שְׁתִּין רַבּוּא. מִסְטְרָא דֶּשֶׁם קְרוּוֹת:

נפתחו השמים (יחזקאל א א), ק"ה' רקיע דיומא תנינא, ה' דהשמים לקבל ה' תנינא כלילא מחמש גוונין, ק"ט דבה רשימין חיוון, ק"דמקוריהון יו"ד ה"י ו"ו ה"י, יהו"ה, ואראה מראות אלהי"ם (יחזקאל א א), ק"טחמש אור דיומא קדמא, לקבל קדמא, כלילא מחמש אור, ק"גדאיהו אאאאא ק"טפתוחי חותם קדש ליהו"ה (שמות כח לו).

ק"פ"ו כל חד ק"פאחזי אהי"ה, ק"פ"ו ונקודין אלין סלקין ק"פ"ה אלהי"ם, ק"פ"ט דבהון שבע נקודין, ק"תלת לעילא תלת ק"א לתתא חלם באמצעיתא, וחד רקיעא תמינא לון, ק"ב דאתמר ביה (בראשית א ז) ויתן אתם אלהי"ם ברקיע השמים. ושבע נצוצי דנקודי אאאא לקבל שבע ככבי לכת, תלת מפאן ותלת מפאן, חמ"ה חלם באמצעיתא (רביעא לל תלת, ושביעא לשית, ק"א ויהי בצורת חל"ם).

(* הקטע מכאן עד ובהון אתבריא, הובא לכאן מלקמן בעמוד זה)

ק"ד דבר אחר, והמשכילים אינון נקודי, יזיהרו דנהרין באתוון, דאנון ק"ט נקודין עגולין, אתוון מרובעין, דבאתוון אתבריא ארבע חיוון דכרסיא, דאתמר עליהו בענינא דיחזקאל (א יג), ודמות החיות מראיהם כגחלי אש, אלין אינון נקודי דאורייתא, דאינון תשעה, דבהון אתבריא תשעה גלגלי דכרסיא, כרסיא איהי עשירא לתשעה גלגלים, דנהרין בהון עשר אתוון דאנון יו"ד ה"א ו"ו ה"א, ובהון אתבריא, וארבע אתוון דאינון יהו"ה, נהרין בארבע חיוון, ובהון אתבריא.

* תיקוני זוהר – המשך דף ה ע"ב]

פתח ואמר, יחזקאל נביאה, קום משינתך לגלאה הקא ק"ט מראות דאתגליין לך, דכלהו לגבך בארס סתים באתכסיא ובאתגליא, ק"ב באתגליא ציורין, ק"אבל בסתימו דעינין דיוקנא דמלכא ומטרוניתא, כל שכן וכל שכן ההוא דלית ליה דיוקנא, דבגיניה אתמר האי קרא למאן דצייר ביה דיוקנא, (דברים כו טו) ארור האיש

ביאור הגר"א

ק"ה' ה' רקיע דיומא תנינא. שנאמר ביום השני ה' פעמים רקיע וזוים הראשון ה' פעמים אור:

ק"ט דבה רשימין חיוון. רואה לומר ה' תנינא דאיהי מלכות דבה אינון חיות:

ק"פ דמקוריהון יו"ד ק"י ו"ו ק"י יקו"ה. דחיות אינון יודין כנ"ל וד' חיות אינון ד' יודין דמילוי ע"ב וההיא חיה דעל כולהון רמיזא ביו"ד

דהו' פשוטה:

ק"פ חמש אור. דבהון רואין לכך נקראין מראות:

ק"פ ה' קדמאה. בינה:

ק"פ דאיהו א' כו'. סדרן כריך להיות: קמז, כרי, חירק, חולס, שורק:

ק"פ פתוחי כו'. אף על גב דשם בשור"ק בוא"ו, תירץ רשב"י בתיקון ע' עיין שם:

ק"פ וכל חד כו'. רואה לומר אותיות של נקודות הן א' של אור:

ק"פ אחזי אקו"ה. דאיהו דבינה:

ק"פ ונקודין אלין סלקין אלקים. דכל נקודה עשר ורקיע ו' (כמו שאומר בתיקונים):

ק"פ אלקים. שלכך אמר מראות אלקים:

ק"פ דבהון שבע נקודין. רואה לומר אותן שהן נקודות לבד מה שאין כן בקמז:

ק"פ תלת לעילא. רואה לומר קודם לחולס:

ק"פ לתתא. אחר החולס:

ק"פ דאתמר ביה ויתן כו'. שכללן בנקודה אחת שהוא הנירץ של הקמז וקבען ברקיע שהוא הפתח של הקמז:

ק"פ ואיהו בצורת. רואה לומר החמה:

ק"פ ד"א והמשכילים אינון נקודי. דלעיל דריש והמשכילים על אותיות:

ק"פ נקודין עגולין, אתוון מרובעין. כמו שמפרש והולך דחיות אינון מרובעין, וארבעה פנים כו' וגלגלי דכורסיא אינון עגולין וגלגלי הכסא

עם הכסא הן נשמות החיות דאינון לבושין לכסא וכן הנקודין לאותיות וכן שם מ"ה לשם הוי':

ק"פ מראות דאיתגליון לך. הן ט' מראות מן וממעל לרקיע עד סוף הפרשה נאמר שם ט' פעמים מראה ועשירית, ואראה ואפול וכו' דלכא

יכיל להסתכל כמו שאומר לקמן:

ק"פ באתגליי ציורין. רואה לומר ספירין דבריאה דאיתגלייה ליה מתוך השערה אף על גב שלא ראה החותם:

ק"פ אבל בסתימו כו'. רואה לומר באילנות:

אשר יעשה פסל וגו', ושם בסתר, בסתרו של עולם, ואפילו מכל מה דבר נש יכיל לאסתכלא בעינא, אפיילו מכל דיוקנין דאחזי לנביאי.

יצורת דיוקנא דכלילא מכמה נהורין, חד וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא (יחזקאל א כו), י"דא אבן ספיר דמות כסא, ואיהו לעילא כגוונא דא י"דתחת רגליו כמעשה לבנת הספיר (שמות כד י), כגוונא דא א.

וכלא א, נקודה דלעילא כגוונא דא א, חל"ם לעילא פתר עליון, (דרכיב) ככתר על י"ה דאינון חכמה ובינה פחשבן חלם, ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר חרק, ודא מלכות, והארץ הדום רגלי, י"איהי תחות ו"ה, דאיהו חשבון חר"ק, והכי סליק א, יהו"ה, יו"י.

י"דעוד רקיע דא עמודא דאמצעייתא, י"דכליל שם יהו"ה, י"ואיהו כליל שית ספירן באמצעייתא, י"דעליה אתמר (יחזקאל א כב) נטוי על ראשיהם מלמעלה, דעליה אתמר (תהלים קד ב) נוטה שמים כיריעה, י"כגוונא דא באמצע א, י"טנוטה שמים לבדי (ישעיה מד כד), י"מאן נטה ליה, י"אעלת על כלא לבדו, י"חידא בלא תניינא למעזר ליה.

[תיקוני זוהר – דף ו ע"א]

י"בתניינא (יחזקאל א כו), ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה י"דא איהו יוד הא ואו הא י"דכליל תשע נקודין, (דף ו ע"א) ועשיראה שכינתא כלילא מכלהו, י"סוכלא א, י"סוכלא איהו (עמודא דאמצעייתא) א, י"איהו יהו"ה דכליל א, ואיהו שמה מפרש דכליל א לאחזאה דאם רץ לבד לאחור.

ביאור הגר"א

כ"ט ואפילו מכל דיוקנין דאחזי לנביאי. רוצה לומר אפילו אותו דיוקן באצילות שהבין בסתימו דעיינון מתוך השעוה, אין לומר באין סוף כלל:

י לורת דיוקין דכלילא מכמה נהורין. קאי אלעיל דקאמר באחזיא ליומין וקאמר שראה דיוקן אחד שכולל כל הט' מראות כמו שאומר לקמן שראה מתוך מט"ט דאיהו כליל כל המראות:

י"א דא אבן ספיר דמות כסא איהו לעילא כו'. לאבן היא נירוז, יו"ד ורקיע הוא ו' כנ"ל והאבן הוא למעלה מן רקיע אס כן הוא כזה :

י"ב ותחת רגליו כו'. אף על גב דאינו כחוב כאן, משום דכבר כתוב בתורה:

י"ג איהי תחות ו"ה. שה' אחרונה שבשם היא נוקבא דז"א אצל מלכות הפרטי של עשר ספירות שהיא השכינה היא תחתם והיא שם אדני. דכתר ומלכות, זה – שרש השם, וזה – כלול מכל השם:

י"ד ועוד רקיע דא כו'. רוצה לומר האידך כולם מרומזים בא' ואמר דעמודא דאמצעייתא כליל כל השם הויה, בין י"ה דחו"ב, בין ו"ה. והוא רקיע שבתוך הא' כמו שמפרש והולך וכתר הוא הנקודה שעל הרקיע של הא' ומלכות הוא נקודה שתחתיו כנ"ל:

י"ה דכליל שם כו'. כידוע דירית לאו"א ונוקבא כליל בו:

י"ו ואיהו כליל כו'. רוצה לומר לכך הוא רקיע דהוא ו' כנ"ל:

י"ז דעליה אתמר כו'. מביא ראיה דהוא נקרא רקיע דכתב נטוי כו' וכתב נטה שמים כו' ואיהו נקרא שמים, שמע מינה דהאי נטוי קאי עליו. והענין הוא דחיות קבועין במלכות כנ"ל ואיהו נטוי על ראשיהם:

י"ח כגוונא דא כו'. רוצה לומר הו' שבאמצע הא' הוא פרום כיריעה והוא רצוה דהוא רקיע שבאמצע הא':

י"ט נוטה שמים לבדי. הוא עוד ראיה דנטוה קאי עליו:

י"א מאן כו'. מפרש המקרא וג"כ חיזק לדבריו הראשונים ורוצה לומר הואיל והוא כולל כל האצילות, דאף כתר נכלל ביה, בחולם, ומלכות בו"ה, בחירק הרי כולם נכללין בו:

י"ב מאן נטה ליה, עלת כו'. וכל זה המראה הוא א' ולקמן מפרש באיזה ספירה רומז הא':

י"ג תניינא כו'. דכל שנאמר מראה הוא מראה בפני עצמו כמו שמפרש והולך:

י"ד דא איהו יו"ד כו'. גימטריא אל"ם:

י"ה כליל תשע כו'. כמו שאומר להלן אליון נקודי כו' דנהרין בהון כו':

י"ו וכלא א'. רוצה לומר דכוון נכללין בא' שבמילוי הוא"ו שהוא תפארת דז"א:

י"ז לית אדם בלא א'. כי תחילתו של השם הוא ו"ו בלא א' כי נעשה מאחוריים דהאי שהוא גימטריא דס' ואח"כ נכנס בו א' דהאי שהוא כלילת הפנים דהאי, בתוך מילוי הוא"ו ונעשה אדם וכולא ע"י האלף שממנו נעשה אדם אצל תחלתו דס' לבד הרי הכל נכלל בא':

י"ח וכלא איהו עמודא דאמצעייתא. דאיהו א' כנ"ל וכן הוא כאן:

י"ט איהו הוי' דכליל ואיהו כו'. רוצה לומר שלמעלה במראה הראשונה אמרנו שכלל בו מלך הוי' פשוטה שהוא מלך אותיות כנזכר לעיל דבאתון אחבריו חיוון כו' ובהון נהרין ד' אתון כו' והוא בחי' חיותיות וכאן כולל נכלל בו מלך מילוי דמ"ה והוא מלך נקודות כנ"ל

תליתאה, כמראה אש בית לה סביב, ייטודא שכינתא, דהכי אוקמוהו רבנן, דנשמתינ דומין קדם שכינתא כנרות לפני האבוקה, ובגין דא כמראה אש יבית לה (שם א כז), ואיהי בי פנישתא דלעילא, ויבא'ש ג'ה, כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים (ישעיה נז ז), ויבאיהו אש בית לה מסטרא דגבורה, ויבאיהו ב', יומא תניינא דאתברי ביה גיהנם, ויבא' יומא קדמאה דאתברי ביה גן עדן, ודא חסד, ויבא'עמודא דאמצעייתא כמראה אדם ויפלייל תרויהו, ויבא'ו לימינא א'ח'ד, ויבא'ב לשמאלא יו'ד ה'א ה'א.

ויבא'מראה מתניו ולמעלה, ומראה מתניו ולמטה, אינון תרין שוקין, תרין נביאי קשוט, ואינון רביעאה וחמשאה לחסד, וידמתמן בנינא דעלמא, ה'דא הוא דכתיב (תהלים פט ג) עולם חסד יבנה, ויבא' עלאה אתפשט עד הוד, חמשין תרעין, ובגין דא קא רמיו עלה, ראיתי כמראה אש ויבונגה לו סביב, ויבנה שית מראות.

שביעאה, (יחזקאל א כח) כמראה הקשת, הקשת ויבא' צדיק יסוד עלמא, כמראה דיליה לתתא מטטרו'ן, דא חזא יחזקאל, ויבא'יהו כליל כל מראות.

חיזו תמינאה, כן מראה הנגה סביב, דא שכינתא תתאה, ויבא'תמר בה (ירמיהו לא כא) נקבה תסובב גבר, ובגין דא כן מראה הנגה סביב, ויבא'ש נגה.

ביאור הגר"א

מלך פנימיותו והכל נכלל בא' זה שאומר לאחזאה דאס רץ לבד שוב לאחד רואה לומר שאם תהרהר ח"ו מלך מספרו, שוב לאחד שהוא א', שכולן נכללין בו, להורות שכולן א':

^{ר"י} ודא שכינתא דהכי בו'. מביא ראייה שהיא נקראת אש זה שאומר בגין דא כמראה אש:

^{ר"ב} בית לה דאיהי בו'. שנקראת כנסת ישראל דכניש כולא בה:

^{ר"כ} אש נוגה כי בו'. עכשיו הוא מביא ראייה מפסוקים. אש נוגה כמו שאומר לקמן דנקראת נוגה. כי ביתי בו' והיא נקראת תפלה כמו שכתוב ואני תפילתי בו':

^{ר"ב} ואיהי אש בית בו'. עכשיו הוא מפרש כל השלש מראות. מראה הראשונה ראה בצורת א' והוא יום א' שהוא חסד כמו שמפרש והולך, אע"פ שאמר דא' שראה הוא ת"ת, ראה אותו מסטרא דחסד. מראה השנייה ראה ב' שהוא גבורה כמו שמפרש והולך. וכן ראה בשכינה מסטרא דגבורה כנ"ל. והענין, כי ת"ת הוא הוא בסטרא דחסד, ומלכות בסטרא דגבורה, ומראה השלישית ראה ת"ת מלך עצמו דכולל חו"ג כנ"ל דאיהו יחודא דתרווייהו וראה ת"ת בין חו"ג כסדר מימין לשמאל דהוא בין חו"ג:

^{ר"ב} דאיהו ב' בו'. רואה לומר לכך קאמר אש בית, בית הוא ב', יומא תניינא ואש דאיהברי בו גיהנם:

^{ר"ב} א' יומא קדמאה בו'. דא' איהו אור כמו שאומר לעיל ואיהו גן עדן שגנוז לדיקים:

^{ר"ב} עמודא דאמצעייתא כמראה אדם. כמו שאומר לעיל תפארת אקרי אדם:

^{ר"ב} כליל תרווייהו. דקס מ"ה שהוא גימטריא אדם, כולל חו"ג:

^{ר"ב} ויבא' לימינא. דו"ד גימטריא אחד, לימינא שהוא א' כנ"ל:

^{ר"ב} ל"ב לשמאל' יו"ד בו'. בית לה, ראשי תיבות ל"ב ואינון ל"ב אלהים שהם מסטרא דגבורה במעשה בראשית אף על גב דהן בחכמה מכל מקום הן בצווינא דקרדוניתא שהוא גבורה דעתיק כידוע:

^{ר"ב} ממראה מתניו ולמעלה וממראה בו'. כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דממראה מתניו ולמעלה נח וממראה מתניו ולמטה הוד כידוע דבו"ק נקראים נח – מעלה והוד – מטה כמו שאומר לקמן ירכא ימינא ואסתכל לעילא בו' ירכא בו' לתתא והענין כמו שאומר לקמן והאחת גבורה מן השנית עיין סם:

^{ר"ב} דמתמן בנינא דעלמא. רואה לומר דלכך מתחיל מחסד המראות דמתמן בנינא שהן שבעת ימי בראשית, מה שאין כן למעלה, בג' ראשונות שאינון אלא במחשבה:

^{ר"ב} ה' עילאה בו'. רואה לומר שמראה השקית הוא בינה וראה אותה בשקית, שהתחלת ראייתו הוא מחסד שלמעלה אין ראייה שולט אלא שראה הבינה באתפשטותא למטה בה' ספירין לפיכך אחר שהזכיר ה' ספירות, הזכיר הבינה באתפשטותא ואח"כ ליסוד כסדר:

ה' עילאה בו'. רואה לומר שהיא בצורת ה' שהתפשטותא בה' ספירות ובה נ' תרעין, עשר לכל ספירה כמו שאומר לקמן ואתפשטותא דה"א עילאה עד הוד בו':

^{ר"ב} ונגה לה סביב. רואה לומר שממש מתחלת השכינה שנקראת נגה כידוע שבסיום האימא מתחלת וכמראה אש קאי על אימא עילאה דמינה מתערין:

^{ר"ב} ובה שית מראות. רואה לומר שהיא המשלמת לששה שהיא השקית:

^{ר"ב} דא דליק. שעל הקשת נאמר אות ברית:

^{ר"ב} דאיהו כליל בו'. רואה לומר שכל המראות ראה מתוך מט"ט שכולן נכללין בו:

^{ר"ב} דאחמר נקבה תסובב גבר. רואה לומר שהיא מסובבת היסוד ולכך נאמר סביב רואה לומר סביב הקשת:

תשיעצה, הוא מראה דמות כבוד יהוה, יחזקמה עלאה, יתדמות דילה חזא יחזקאל לתתא, ולא חכמה.
[תיקוני זוהר – דף ו ע"ב]

יכוד מטא לדמות כתר דאיהו דרגא עשיראה, חזי מה כתיב ביה, ואראה ואפול על פני, ימאדלא יכיל למסבל, ימבואם מראות דלתתא הכי, כל שפן וכל שפן מראות (דף ו ע"ב) עלאין דספירות דבריאה, כל שפן וכל שפן מראות דאצילות.

ימיוברזא דאת א תשכח חל"ם חיר"ק שורק כגונא דא ו ימ"ואיהו גלגל דאתהפך לשית סטרין לעילא ולתתא ולארבע סטרין, אתהפך לימינא וסהיד על עלת על כלא דלית אל"ה אחרא לימינא דעלמא, אתהפך לשמאלא וסהיד עליה, והכי לכל סטרא ימ"סהיד על יחודיה, דלית אל"ה אחרא עילא ותתא ולארבע סטרין, האי איהו דאוקמוהו מארי מתניתין ימ"כדי שתמליכהו על השמים ועל הארץ ועל ארבע רוחות העולם.

ימיו' כליל תלת נקודין, עילא ותתא ואמצעיתא, דסהדין על עלת על כלא דאיהו ראשון ואחרון ומבלעדיו אין אלהי"ם, ואיהו כליל שית נקודין כחושבן ו', דסהדין על עלת על כלא, דלית אל"ה אחרא לשית סטרין אלא הוא, הא תשע נקודין דכלילין באת ו' מן א, ואת א' ביה אשתלימו לעשר, ימ"וביה כלהו אגלין לאתר חד, הא הכא רזא דבניינא דיחזקאל ברזא דנקודין.

(ועוד רזא) נקודי צריך לאחזרא עלייהו, קמץ רקיע וניצוץ, אינון י"ו, ימ"איהו קומץ כל נקודין, דאינון שית סרי כחושבן י"שית סרי אנפין דחיון, ובגין דא איהו קומץ ימ"כל נקודין.

(* הקטע הבא עד כי יד על כס קה, הובא מדרך ד ע"ב)

(י"באלין חמש) (ויקרא ב ב) וקמץ י"הכהן משם מלא קמצו, קמ"ץ איהו י' כד אתפתח בה' נקודין איהו ה', חמש אצבעאן, דבהון אתפתח קומץ דאיהו י', לחמשין תרעין דחירו.

ביאור הגר"א

ר"ל חש נגה. ראה שעלה אומר שהיא נקראת חש נגה:

ר"ל חכמה עילאה. שנקראת כז"ד גימטריה ל"ב נחיצות חכמה:

ר"ל דמות לילה. רואה לומר שנאמר מראה דמות, משמע אף המראה שראה ביצירה, לא ראה כבוד ה' בעצמו אלא דמות לילה והוא בשכינה שכל הספירות נכללין בה ולכך ראה חכמה אחר השכינה כנ"ל בינה אחר ה' ספירות כי חכמה למעלה במקומה, אף ביצירה, אין ראה שולט שם ולכך ראה אותה במלכות ובינה בז"א כי אבא יסד ברתא כמו שכתוב ה' בחכמה יסד ארץ שמס הוא גילוי החכמה כידוע ואימא יסד ז"א כמו שכתוב כונן שמים בתבונה:

ר"ל וכד מטא לדמות כתר כו'. רואה לומר שראה לראות כתר היצירה, לא במקומה אלא למטה במלכות היצירה ששם נכלל כנ"ל:

ר"ל דלא יכיל למסבל. לכך לא נאמר בו מראה:

ר"ל ואם מראות דלתתא כו'. רואה לומר אם כתר ליצירה, ורק דמות לילה, כל שכן וכל שכן לכתר דבריאה, במקומה למעלה וזה שאומר ומראות עילאין רואה לומר למעלה זה שאומר דבריאה רואה לומר שהן שני עילויין וזה שאומר כל שכן וכל שכן שתי פעמים וכן באצילות כתב למעלה שתי פעמים, כל שכן וכל שכן, שעד כאן הוא סיום השנה:

ר"ל וברזא דאות א' כו'. לפי שאמר למעלה דשמא מפרש כליל השע נקודין ועשירית כליל מכלהו וכולהו כלילין באות א', אמר כאן שכל העשר מראות נכללין בא', ברזא דט' נקודין ועשירית כלילא מכולהו ובו כל המראות חוזרין לא' כנ"ל וזה שאומר תשכח חל"ם כו' די שעל הא' הוא חולם על ה' שבאמצע הא' וי' שתחתיו הוא חירק וה' הוא שורק:

ר"ל ואיהו גלגל כו'. דוא"ץ הוא ג' נקודין, ראש תוך סוף, וג' נקודין שבו, חולם חירק שורק, הוא רומז לו"ק:

ר"ל סהיד על יחודא. רואה לומר אות א' שהוא אחד:

ר"ל כדי שתמליכהו כו'. באחד שהוא א':

ר"ל ו' כליל תלת כו'. הן חולם חירק שורק הנ"ל שעל הו':

ר"ל ובי' כולהו כו'. כנ"ל דנכללין בא' שהוא אחד בחושבן אותיותיו. כל בחושבן האומר כאן, הכל הוא במספר קטון:

ר"ל איהו קומץ. כי חולם בחכמה עשית והן סתימין שם זה שאומר קומץ:

ר"ל שית סרי אנפין דחיוון. שנאמר וארבעה פנים לאחת:

ר"ל כל נקודין כו'. דניטויין של הט' נקודות הן ששה עשר:

ר"ל באלין חמש כו'. רואה לומר אלה חמש נקודות הן סתימין בחכמה ששם קמץ דרמיזין בקומץ דיד בסתימו, כעין יו"ד לאיהי בחכמה ובזינה הן פתוחין ששם פתח ושם פתוח לחמש נקודות כל אחד בפרט ורמיז לחמש אצבעין בפתחת היד ורמיז לה' לאיהי בזינה:

ר"ל הכהן. כנ"ל לחכמה נחית בצרכה דכהנא:

(וְאֶתְוֹן י"ה יִבְרָךְ כְּחֶשְׁבֵן חַל"ם דְּאִיהוּ אֲמָצְעִי, וְחֶרֶק כְּחֶשְׁבֵן ו"ה) קַמ"ץ י"ד פְּרָקִין דְּאַצְבָּעֵן, וְהֵאֵי אִיהוּ (שמות יז טז) וַיֹּאמֶר יְיָ כִּי יִדְוֶעַל כֶּס י"ה, ו' דְּרוּעָא ה' כְּתָף.

[תיקוני זוהר – המשך דף ו ע"ב]

פְּתַח בְּחוּשְׁבֵן אוֹתוֹתָיו יִבְרָךְ אִיהוּ יו"ד, וְכֹתִיב (תהלים קמה טז) פּוֹתַח אֶת יָדָךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן, וְאוֹקְמוֹהוּ אֶל תְּקָרִי יָדָךְ יִבְרָךְ אֶל יוֹדֵיךָ, וְאִינוֹן י"י מִן יֵאֵהְרֹנָה י"י, יִבְרָכְאָן אֶתְרַם מִתְּפִתְחִין בְּרִקִיעָא דְּאִיהוּ פְּתַח, וְאִיהוּ מִפְּתַח כְּלִיל אֵהְרֹנָה שֵׁית אֶתְוֹן בְּאַמְצָע י"י, וְתֵרִין יוֹדִין עִם רִקִיעַ דְּאִיהוּ ו' סְלִיק לְחוּשְׁבֵן יְהו"ה.

[תיקוני זוהר – דף ז ע"א]

צְר"י אִיהוּ חוּשְׁבֵן ו' ו', וְתַחַת צְדִי תֵרִין נִיצוּצִין דְּאִינוֹן י' י', יִסְאֵת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְאִינוֹן ו' ו' י' סְלִיקִין ל"ב, יִסְאֵת אִינוֹן ל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חֲכָמָה, וְנִקְוֶה תַּחֲוֹת ר' מִן צְר"י דְּאִיהִי י' עֶשֶׂר סְפִירוֹת, יִסְבְּרִי מ"ב, יִסְוִבְגִין דָּא צְר"י, יִסְבִּיָּה צִייר עֲלָמִין, יִסְוִיָּצֵר תְּמֵן צְר"י, יִסְבִּיָּה יִסְוִיָּצִיר אָדָם, הָרִי (דף ז ע"א) רְזָא דְּנִקְוֹד צְרִי מ"ב, וְתַלְת אֶתְוֹן הָרִי מ"ה, כְּחוּשְׁבֵן אָדָם.

שָׁבָא אוֹף הָכִי (בראשית א טז) יִסְאֵת הַמְּאוֹר הַגְּדוֹל לְמַמְשַׁלְת הַיּוֹם, וְאֵת הַמְּאוֹר הַקָּטָן וְגו', יִסְוִבִּיָּה רְזָא מ"ב, וְבִיָּה רְזָא דְּאָדָם, כְּגוֹוָא דָּא, חֶשְׁבֵן שָׁבָא ו', וְתַלְת נִיצוּצוֹת וְרִקִיעַ י' י' ו' דְּחוּשְׁבִּנְהוֹן ל"ו, הָרִי מ"ב, וְתַלְת אֶתְוֹן שָׁבָא הָרִי מ"ה, יִפְרָזָא דְּמַלְאָה (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מ"ה אוֹמֵר אֲלֵיהֶם, וְנִקְוֹד שָׁבָא נִקְוֹד בְּשֵׁם יְהו"ה בְּאוֹרֵיָתָא.

סְגוּל ח"י חֶשְׁבִּנְיָה, יִבְרָךְ אִיהוּ ו' ו' ו' מִן ו' יִסַּע ו' יָבֵא ו' יִט, יִבְרָכְאֵת נִקְוֹדִין י' י' י' אִיהוּ ח"ם, וְאַרְבַּע אֶתְוֹן מִן סְגוּל יִבְרָכְאֵת חמ"ד, וְתִיבָה הָא אִינוֹן חמ"ה, יִבְרָכְאֵת מִשָּׁה כְּפִנֵי חמ"ה.

ביאור הגר"א

⁷⁷ כְּחֶשְׁבֵן. רוֹאֵה לומֵר חֶשְׁבֵן נִקְוֹדִין הוּא בְּמִסְפַּר קָטָן:

⁷⁸ כִּי יָד כו'. י"ד פְּרָקִין:

⁷⁹ עַל כֶּס י-ה. דְּבִהוֹן אוֹתוֹת י"ה כנ"ל:

⁸⁰ אִיהוּ יו"ד. רוֹאֵה לומֵר יו"ד מִלְאָ:

⁸¹ אֲלֵא יוֹדִיק וְאִינוֹן כו'. דְּבִקְמַן אִינוֹן סְתִימִין בְּאוֹת יו"ד לְאִיהִי קִמַּץ כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְעִיל וְהִיא חֲכָמָה, יו"ד עֵילָה, יו"ד שֶׁל הַמִּילוּי דְּבִה תֵרִין יוֹדִין וְאִינוֹן חֲכָמָה עֵילָה חֲכָמָה תַּחֲוֹת לְאֲבָא יִסֵּד בְּרַחֵם וְהָא שְׁאוֹמֵר וְאִינוֹן י"י מִן כו' וּמִתְּפִתְחִין בְּפִתַח שְׁחֵי הַבֵּינָה:

⁸² וְבִאֵן אֶתְרַם מִתְּפִתְחִין. דְּבִיו"ד אִיהוּ סְתִימִין, בְּקִמַּץ כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְעִיל:

⁸³ אֵת שְׁנֵי כו'. שְׁתֵּי מַקְבֵּל מַחוּ"ג וְכֵן מַלְכוּת מַחוּ"ג כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְעִיל וְלִכְךָ בְּצִרִי וּבְשָׂבָא הֵן שְׁנֵי הַמַּלְכוּת, ת"ת וּמַלְכוּת, רַק כִּי הַגְּבוּרוֹת מַקְבֵּלוֹת מֵאִמְרוֹ ע"י ת"ת אֲבָל הַחֲסִדִים מַקְבֵּלִים מֵאֲבָא שְׁלֵא עַל יְדוּ כִידוּעַ בְּסוּד אֲבָא יִסֵּד בְּרַחֵם לִכְךָ בְּצִרִי שְׁחֵי חֲסִד הֵן שְׁוִין וּבְשָׂבָא, גְבוּרָה, אֵת הַמַּלְכוּת הַגְּדוֹל כו':

⁸⁴ וְאִינוֹן ל"ב כו'. כנ"ל דְּהִרְוֵה לְהַחֲכִים יִדְרִים:

⁸⁵ הִי מ"ב. דו' סְפִירוֹן, מַחוּ"ג שְׁחֵי תַחֲוֹת הַבֵּינִין, הֵן בְּשֵׁם מ"ב וְבִהוֹן אֲכֻטִּיָּו כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּתִיקוּן ד' וְהֵא שְׁאוֹמֵר וּבְגִין דֵּא כו':

⁸⁶ וּבְגִין דֵּא כְרִי כו'. דְּבִשֵׁם מ"ב צִייר עֲלָמָא, מ"ב דְּמַעֲשָׂה בְּרַחֲשִׁית:

⁸⁷ כִּי צִייר כו'. לְשׁוֹן כְרִי:

⁸⁸ וְיִיכָר תִּמְנוֹ כְרִי. רוֹאֵה לומֵר דְּבִתִּיבַת וְיִיכָר יֵשׁ שֶׁס אוֹתוֹת כְרִי. וְכֵן בְּכָל מִקוּם שְׁאוֹמֵר בְּתִיקוּנִים תִּמְנוֹ, אִינוֹ דוּרֵשׁ כָּל הַתִּיבָה כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְקַמֵּן בְּתִיקוּנִים:

⁸⁹ כִּי צִייר אֲדָם. דְּוִיכָר קִאִי עַל אֲדָם וְעַל כֵּן הוֹלֵךְ וּמִפְרָשׁ חוּשְׁבֵן אֲדָם:

⁹⁰ כִּי צִייר אֲדָם. רוֹאֵה לומֵר שְׁמֵא מִפְרָשׁ שְׁחֵי בְּפִנִים הַסְּפִירוֹת כנ"ל וְהֵא שְׁאוֹמֵר הִי כו' וְהֵא סוּד עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי מַה – מ"ב מַלְכָּר, מ"ה מַלְכָּאוּ. וְכֵל זֶה הוּא ג"כ בְּשָׂבָא כִּי הוּא ג"כ הַתַּחֲלַת הַבֵּינִין, זֶה מִימִין וְהֵא מִשְׁמָאל אֲלֵא שְׁהַתַּחֲלַת הַצִּיּוּר הוּא בְּחֶסֶד שְׁלִמְעֵלָה הֵן בְּמַחֲשָׁבָה וְלִכְךָ הוּא שֶׁס כְרִי צִייר כו':

⁹¹ אֵת הַמַּלְכוּת הַגְּדוֹל כו'. דְּבִצְרִי שְׁנִיָּהם שְׁוִין אֲבָל כֵּאֵן אֶחָד גְבוּה מַחֲבִירוֹ:

⁹² וְכִי רְזָא כו'. לְפִי שְׁנִקְוֹדוֹתָיו שְׁוֹת לְכָרִי מִפְרָשׁ כָּל עֲנִינָיו כְּמוֹ בְּצִרִי לִכְךָ קִאֵמֵר אוֹף הִכִי אֵת כו':

⁹³ וְרָזָא דְּמַלְאָה כו'. רוֹאֵה לומֵר דְּכֹתִיב שְׁמוֹ מ"ה, דְּבִשְׁמוֹ מַרוֹמוֹ מ"ה, וְהוּא בְּחֵת מִנְקוּדוֹתָיו וְהוּא שְׁבָא:

⁹⁴ וְאִיהוּ וו"ו מִן וִיסַע כו'. שְׁחֵי בְּת"ת, כְּלִיל מַג' אֲבָהוּ:

⁹⁵ וְתַלְת נִקְוֹדִין י"י. הֵן אוֹתוֹת שְׁנִיָּהם שֶׁל וִיסַע כו':

⁹⁶ אִיהוּ חמ"ד. רוֹאֵה לומֵר סְגוּל דְּסַגְל לְשׁוֹן חמ"ד:

⁹⁷ פְּנֵי מִשָּׁה. ת"ת וְכֵן חמ"ה:

חלם חסר ו' חושבניה י"ה, ותלת ניצוצות י' י' י' י"ה הא אינון מ"ה, שְמָא מְפָרֵשׁ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְעַם תלת אַתּוּן וְתִיבָה הָא אִיהוּ מ"ט, כְּחוּשְׁבֵן מ"ט אַתּוּן דְשִׁמְע יִשְׂרָאֵל וכו' (דברים ו ד), בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד וכו', וְאוּקְמוּהוּ רַבְּנֵי דְמִתְנִיתִין, חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה נִבְרָאוּ בְּעוֹלָם וְנִתְּנוּ לְמִשְׁהָ, חוּץ מֵאַחַד, שְׁנַאֲמַר (תהלים ח ו) וְתַחֲסְרוּהוּ מֵעַט מֵאַלְהֵי"ם, יְיֹולֶתֶתָא בְּמִלְאָכִים אִינוּן מ"ט פְּנִים טְהוֹר מ"ט מִן מִטְטְרוּן, דְּאִיהוּ יְיִחְלִ"ם בְּמִלְאָכִים.

חִירָק עִם חוּשְׁבֵן אַתּוּן אִיהוּ א"ם, יְיִחְרַק חוּשְׁבֵּנִיה ו"ה, וְתִלַּת נִיצוּצוֹת י' י' י' תְּלַתִּין, הָא יְעִטֵּי אִיהוּ א"ם. שְׂרָק אִיהוּ חוּשְׁבֵן אַתּוּי ו', וְחֲמֵשׁ נִיצוּצוֹת חֲמִשִּׁין, הָא נ"ו, תְּלַת אַתּוּן וְתִיבָה הָא אֲנוּן ס', יְיִסוּד יְהוּ"ה לְיִרְאִיו, (יְיִבִּיחָהּ ירמיה לא ו) ר"נו לְיַעֲקֹב ש"מְחָה נוֹטְרִיקוֹן שׁוֹר"ק).

(משלי י כה) צְדִיק יְסוּד עוֹלָם בֵּיה סוּד יְיִבְדְּכָל נְקוּדֵי מַחְכְּמָה עֲלָאָה מִתְּפִשְׁטָאן, תְּשַׁעָה עַד מְלָכוּת, וְטַעֲמֵי מִפְתָּר עַד מְלָכוּת, (וְשׁוֹר"ק צְדִיק יְסוּד עֲלָמָא, בֵּיה סוּד), וְבָה יְיִשׁוּרָק תְּנִינָא בְּתוֹסְפַת ו' יְיִסוּד מ"ב. וְאִינוּן רְמִיזִין יְהוּ"ה אֱלֹהֵינֵי יְהוּ"ה, וְבְחֲמֵשׁ אֲצַבְעָאן דִּיד שְׁמָאֵלָא י"ד פְּרָקִין, רְמִיזִין כּוּז'וּ בְּמוֹכְס'וּ כּוּז'וּ, וְאִינוּן כ"ח, דְּאֶתְמַר עֲלֵיהוּ (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדֵל נָא כ"ח יְהוּ"ה, וְהָכִי סְלִיק יְיִחְלִי אִי"ה או"ה כ"ח, יְיִדְרְמִיזִין (ירמיה יז יב) בְּכֶסֶף כְּבוֹד מְרוֹם מְרָאשׁוֹן.

יְיִמִּיד דְּאֶסְתְּלָקוּ, וְיִלְכוּ בְּלֵא כַח לְפָנֵי רוּדְף (איכה א ו), וְבִגִּין דָּא אוּקְמוּהָ מְאָרֵי מִתְנִיתִין, כָּל הָאוּמַר אֲמִן יְהָא שְׁמִיָּה רַבָּא בְּכָל כַּחוּ, קוֹרְעִין לוֹ גְזוֹר דִּינוּ שֶׁל שְׁבַעִים שָׁנָה, דְּאִינוּן שְׁבַעִין שְׁנִין, בְּתַר אֶלְף וּמְאַתָּן שְׁנִין, דְּאֶתְחַרְבּ בֵּי מְקַדְשָׁא, יְיִחְלִי אִי"ה דְּאוּסִיף בֵּיה ב' (דהוא ע"ב, דבאמת ח"י שנים קודם החורבן בטל התמיד כידוע), קְרוּב יְהוּ"ה לְכָל קוֹרְאִיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרְאוּהוּ בְּאֶמֶת (תהלים קמה יח), לְדַעַת בְּאֶרְץ דְּרַבְּכָה (שם סז ג), יְיִחְלִי אִי"ה דְּחָשִׁיב לִוּן מִשְׁבוּטָל הַתְּמִיד, בְּגִין דְּבְדַרְגָּא דִּיעֲקֹב תְּלִיא קִץ דְּפוּרְקָנָא, דְּדַרְגִּיָּה אֶמֶת, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (מיכה ז

בִּיאור הגר"א

^{רע} הא אינון מ"ה כו'. לאיהו בנלח וכן משה בנלח כידוע וזה שאומר נ' שערי צינה כו' וכן ציורה – מט"ט שהוא דוגמת הת"ת וזה שאומר ולתתא כו':

^{רע} ולתתא במלכאים. רוצה לומר מדרגת משה:

^{רע} חולם במלכאים. על גבי כל המלכאים כחולם לאיהו על גבי כל נקודין:

^{רע} חרק חושבנא ו"ה. לנו"ה הן תרי פלגי גופא ובהון הוי"ה אחת. י"ה בנלח ו"ה בהוד וכן איהו בנלח ואיהי בהוד. ו"ה הוא בשמים ו"ה בארץ כמו שכתוב ישמחו השמים והגל הארץ לכך חלם בגימטריה י"ה, חרק ו"ה:

^{רע} איהו אס. לאיהי בהוד והוא אס לאלקים דמ"ה הוא בנלח כנ"ל והוא אותיות לה"י מן חלקים הרי הוי' אלהים מתחלק בהן דהן תרי פלגי גופא כנ"ל:

^{רע} סוד ה' כו'. דביה כל רזין גניזין:

^{רע} ובי' רנו כו'. כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דכמה קיזין הן כל אחד כפי מדה דתליא ביה ונ"ו הוא ביסוד לעד הוד אחפשטותא דנ' תרעין ויסוד הוא ו' זעירא כמו שאומר בזהר שמות, הרי נ"ו:

^{רע} לכל נקודי כו'. שבתחלה ביאר נו"ן ועכשיו מבאר ס' דהוא סוד ואמר לכל נקודי כו' ואם כן שורק – ביסוד וביה אותיות סוד וזה שאומר לדיק יסוד עולם ביה סוד:

^{רע} שורק תנינא כו'. הוא שורק גדול וזה שאומר בתוספת ו':

^{רע} מ"ב. רוצה לומר בגימטריה מ"ב שהוא במלכות ושם במלכות כליל שם מ"ב כמו שאומר בתיקון ד' וכאן חושב הנקודות מחכמה עד מלכות וסדרן: קמץ פתח כרי שבא סגול חולם חירק שורק שורק גדול, כסדר מחכמה. ואל תיקשי שבתיקון ע' קא חשיב מכתר עד יסוד, כבר תירץ האר"י ז"ל. וכן שם מונה סגול קודם לשבא. וכולא חשיב כאן כסדר רק הפתח, שמתחיל, משום דמפרש ביה קרא:

^{רע} אי"ה וא"ה. והן א' בחולם דהוא י"ה, והוא אי"ה. וא' בחירק הוא או"ה. ושניהם בגימטריה כ"ח:

^{רע} דרמיזין בכסא כו'. עד מקדשנו כ"ח אותיות עם יוד אחר שין למקדשנו:

^{רע} מיד לאסתלקו. פירוש, דלתפנס הכסא ואסתלק מינה שם הוי' כנזכר לעיל דהוא אי"ה או"ה:

^{רע} ואית דמוסיף ביה ב' כו'. כמו שאמר בתיקוני זוהר חדש דף ע"ג א' ע"ב בתר אלף ומאתן. וע"ב הוא לתשלום המאה של החורבן שהיה בפרט קטן תתקכ"ה, והקץ הוא מאה לאלף הששי מכוון, כמו שאמר בתיקוני זוהר חדש ותנוח כו' לקץ הימין לאיהו ימינא, והוא חסד דיסוד, מאה לאלף הששי. ועיין שם כמה קיזין:

^{רע} ואית לחשיב כו'. כלומר שחשב עשרים שנה קודם החורבן, דסבירא ליה דעשרים שנה קודם החורבן בטל התמיד והוי ליה משבטל התמיד אלף מאתים ותשעים כמו שכתוב (דניאל יב יא) ומעת הוסר התמיד כו':

כ) תת"ן אַמ"ת ליעקב, דאיהו סימן אלף מאתים תשעים, אוף הכי ארץ, א' אלף, ר"ן מאתים ותשעים, לקיימא בהון אַמ"ת מאר"ן תצמח (שם פד יב), פד יהון לבר פחושבן אר"ן, יאבל גזר דינם שבעים שנים. יאושם יהו"ה איהו עמודא דאמצעיטא, אמת, ושכינתיה תורת אמת, בה אתבריא פריא דאיהו אלהי"ם, והיינו בראשית ברא אלהי"ם, באורייתא דאיהו ראשית ברא פריא דאיהו אלהי"ם, דהכי סליק הפס"א לחושבן אלהי"ם.

יאורייתא דבריאה, ואורייתא דאצילות, אורייתא דבריאה, יהו"ה קנני יאורייתא דאצילות (משלי ח כב), ואורייתא דאצילות יאורייתא דתורה יהו"ה תמימה (תהלים יט ח), יאורייתא דתורה עם יאורייתא דאצילות (דברים יח יג), ומסטרטא דילה אתמר על ישראל, (שם יד יג) בנים אתם ליהו"ה, יאורייתא דאצילות דאצילות איהו תורת יהו"ה דתליא בשמיה, אלא הכי אוקמוה זה שמי לעלם (שמות ג טו), שמי עם י"ה שס"ה, זכר"י עם ו"ה רמ"ח, תורה פחושבן אטווי תרי"א, יאורייתא דאיהו אלהי"ם, יאורייתא דאיהו אלהי"ם, דאיתוספת בתורה, וזאת התורה אדם דא יו"ד ה"א ו"ו ה"א, יאורייתא דא פבוד חכמים ינחלו (משלי ג לה).

ואית פבוד נברא כגוונא דכבוד נאצל, מסטרטא דכבוד נברא אמרין ישראל לגבי אדון על כלא אם פעבדים, ומסטרטא דכבוד נאצל אתמר בהון אם פבנים, ולעילא על כלא, עלת על כלא, דלית אלהי עליה, ולא תחזתיה, ולא לארבע סטרי עלמא, ואיהו ממלא כל עלמין. ואיהו אסחר וכו' [תיקוני זוהר – הגהה דף ה ע"א]

דף ה ע"א – הגהה: יאורייתא דא פבוד נברא אמרין ישראל לגבי אדון על כלא אם פעבדים, ומסטרטא דכבוד נאצל אתמר בהון אם פבנים, ולעילא על כלא, עלת על כלא, דלית אלהי עליה, ולא תחזתיה, ולא לארבע סטרי עלמא, ואיהו ממלא כל עלמין. ואיהו אסחר וכו' [תיקוני זוהר – הגהה דף ה ע"א]

דאוקמוה מארי מתניתין, על אלין מארי קושטין ומחלוקת, את ויהב בסופה (במדבר כא יד), ואוקמוה אהבה בסופה, דמה דהות לון שכינתא סוף דכל דרגין, קושטא ודין מסטרטא דגבורה, אתחזרת לון אהבה מסטרטא דימינא, אהבת חסד, ובגין דא כל המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר, והאי איהו אהבה בסופה, וכל מאן דלא מקיים לה מעושר, לא יקיימה מעוני.

דרגא חמישאה ביראת יי' אוקמוהו מארי מתניתין, כל הקודם יראתו לחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל הקודם חכמתו ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת, דכל הקודם חכמתו ליראתו למה הוא דומה, למי שמסרו לו מפתחות הפנימיים, ולא מסרו לו מפתחות החיצוניים, במה יפנס.

יבארח רזא, אדנ"י תמן י' יראת יי', ואלין ארבע אטוון אינון מפתחות החיצונים דילה, י' מן יהו"ה איהו חכמה, וארבע אטוון דהאי שמא אינון מפתחות הפנימיים, ובגין דא אקדימו בצלותא אדנ"י שפתי תפתח,

ביאור הגר"א

^כ אצל גז"ד כו'. דהוא חבלי משיח דבאמן יהא שמה רבא ינכל מהו:

^{כא} וסם ה' כו'. כאל מפרש האין אחברי בשם הוי' הכסא:

^{כב} ואית אורייתא כו'. רואה לומר ללא תיקשי היאך אמר אורייתא איהו שכינה הא אורייתא איהו בצריאה לכך אמר ואית כו':

^{כג} ראשית דרכו. דאיהו ראשית לנבראים:

^{כד} תורת ה' תמימה. תורת ה' כנ"ל, תמימה, שאין שולט שם שום פגם. ועלה נאמר כולך יפה רעיתי ומוס כו':

^{כה} ובה תמים כו'. כמו שאמר לעיל דבנשמתא פגימה לא שריא כו':

^{כו} ה' חלקיד. ז"ן, אורייתא דאצילות:

^{כז} ומנ"ל כו'. אף על גב דכתיב תורת ה' מכל מקום מינא לן דתליא בשמיה:

^{כח} ועם אנכי כו'. עיין בגמרא דמכות בסופה:

^{כט} והיינו ב' דאחוספת. ב' דבראשית:

^פ זאת התורה אדם כו'. רואה לומר, רואה דשכינה איתקרי תורה דכתיב זאת התורה וראיה דתליא בשמיה דכתיב אדם בגימטריה מ"ה דא

יו"ד כו':

^{פא} ובגין דא כבוד כו'. רואה לומר דאית אורייתא דאצילות דשכינה דנקראת כבוד אל ואורייתא דבריאה דנקראת כסא הכבוד:

^{פב} ומקבל זה כו'. כאל הוא ההגהה. וחסר ארבעה דרגין ביראת ה' וזהו סיומא דדרגא רביעאה: ומקבל זה. רואה לומר דאחבת השכינה:

^{פג} אהבה בסופה. כמו שכתוב ואחריהך ישגה מאד (איוב ח ז) כמו שאמרו (בראשית רבה סו) לדיקים תחילתן כו':

^{פד} ובארח רזא כו'. דהוי' הוא תורה ודנ"י הוא יראה:

וּלְבַתֵּר חֲתָמִין לָהּ בְּשֵׁם יְהוָה, בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מִגֵּן אַבְרָהָם, וְאוֹף הַכִּי אַקְדִּים שְׁבָ"א דְאִיהִי יִרְאֶה בְּשֵׁם יְהוָה, לְאַהֲבָה דְאִיהִי קְמִ"ץ רַחֲמֵי, שְׁבָ"א מְסֻטְרָא דְגְבוּרָה, כִּי שְׁבָ"אשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט (ישעיהו סו טז), קְמִ"ץ מִימִינָא, וְקְמִץ הַכֶּהֱן מִשָּׁם (ויקרא ה יב), בְּגִין דְּמַעְלִין בְּקִדְשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, וּבְגִין דָּא אַקְדִּימוּ שְׁס"ה לֹא תַעֲשֶׂה דְאִינוּן דְּחִילוּ, לְרַמ"ח פְּקוּדֵין דְּאִינוּן רַחֲמֵי, הָדָא הוּא דְכָתִיב (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְכוּ', שְׁמִי עִם י"ה שְׁס"ה, זְכָרִי עִם ו"ה רַמ"ח.

דְּרָגָא שְׁתִּיתָאָה בִּירְאֵת י"י, וְהָיָה אֲמוֹנַת עֲתִיף וְכוּ' (ישעיהו לג ו), אֲמוֹנַת סֵדֵר זְרַעִים, עֲתִיף סֵדֵר מוֹעֵד, חֶסֶן סֵדֵר נְשִׁים, יְשׁוּעוֹת סֵדֵר נְזִיקִין, חֲכָמַת סֵדֵר קְדָשִׁים, וְדַעַת סֵדֵר טְהוֹרוֹת, אִי אִיכָא יִרְאֵת י"י אִין, וְאִי לֹא לֹא. [בהגהה דף ה ע"ב]

וְאֵלִין שִׁית סֵדְרֵי מְשֻׁנָּה בְּאַרְח רְזָא, אִינוּן מַעֲמוּדָא דְאַמְצָעִיתָא, דְּכָלִיל שִׁית סֵדְרֵי מִתְנִיתִין, וּמָאן דְּבָעִי לְנִטְלָא לִיהּ בְּלֹא שְׁכִינְתָּיה דְאִיהִי יִרְאֵת י"י, עֲלִיָּה אֲתָמֵר (משלי טז כח) וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֲלוּף. (דף ה ע"א – בהגהה) כְּאֵלוּ עֲבִיד קְצוּץ וּפְרוּד בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְשְׁכִינְתָּיה, ש"וּבְגִין דְּלֹא יַעֲבֹדוּן פְּרוּדָא, אָף עַל גַּב דְּאוּלִּיף אָדָם שִׁית סֵדְרֵי מְשֻׁנָּה, וְלֹא אַקְדִּים לִיהּ יִרְאֵת י"י, דְאִיהִי שְׁכִינְתָּיה, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לֹא שְׂרִיא לְגַבִּיָּה, וּבְגִין דָּא אִי אִיכָא יִרְאֵת י"י אִין, וְאִי לֹא לֹא, כְּאֵלוּ לֹא הָיָה כְּלוּם בִּידֵיהּ.

אֲמוֹנַת אִיהִי אִימָא עֲלָאָה מְסֻטְרָא דְחֶסֶד, ש"דְּבָה קְרִיאַת שְׁמַע ש"דְּאִיהִי אֲמוֹנָה, וְאִיהִי עֲתִיף מְסֻטְרָא דְגְבוּרָה, ש"דְּבִיָּה אֲתָמֵר (ויקרא טז ב) וְאֵל יָבֵא בְּכָל עַת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹמֵר, ש"חֶסֶן אִיהוּ מְסֻטְרָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצָעִיתָא, יְשׁוּעוֹת אֲתַקְרִיית מְסֻטְרָא דְנִצְחָא, וְגַם נִצְחָא יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקֵר וְלֹא יִנָּחַם (שמואל א טו כט), ש"חֲכָמָה אִיהִי סֵדֵר קְדָשִׁים דְאִיהוּ הוּד, ש"יְדַעַת אִיהוּ יְסוּד דְאִיהוּ סֵדֵר טְהוֹרוֹת.

וְאִית דִּימָא בְּהַפּוּכָא, ש"יִמְסֻטְרָא דְשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה אִיהִי אֲמוֹנָה, ש"יִמְסֻטְרָא דְצַדִּיק דְבִיָּה כְּלִילָן תְּרִין שְׁמָהֵן אָמִ"ן, דְּאִינוּן יֵאֵהוּדוֹנָה, וּבְצַדִּיק עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינוּ אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ (בראשית א יא), וּבְגִין דָּא אֲתַקְרִי סֵדֵר זְרַעִים.

עֲתִיף אִיהִי מְסֻטְרָא דְהוּד דְאִיהִי סֵדֵר מוֹעֵד, ש"טְוִדְבִיָּה אוּכְלִין ש"טְוִכָּל אַרְבַּע וְתוּלִין כָּל חֲמֵשׁ וְשׁוֹרְפִין בְּתַחֲלָת שֵׁשׁ, ש"יִחֶסֶן אִיהוּ מְסֻטְרָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצָעִיתָא דְבִיָּה סֵדֵר נְשִׁים, ש"יִשׁוּעוֹת אִיהִי סֵדֵר נְזִיקִין מְסֻטְרָא דְגְבוּרָה, דְתַמָּן כָּל דִּינִין נְפָקִין לְמָאן דְּעֲבִיד נֶזֶק לְחַבְרִיָּה, חֲכָמָה אֲתַקְרִיאַת מְסֻטְרָא דְחֶסֶד, דְּבָה הַרּוּצָה לְהַחֲכִים

בִּיאור הַגְרָ"א

^פ כֹּהֵן. אוֹתוֹת שְׁבָ"א:

^פ וּבְגִין לְכָל יַעֲבֹדוּן פִּירוּדָא. רוּחָה לומֵר לְכָא שְׂרִיא קְב"ה בְּלֹא שְׁכִינְתָּיה:

^פ דְּבִיָּה קְרִיאַת שְׁמַע. דְּקְרִיאַת שְׁמַע אִיהִי בְּהִיכַל אֵהְבָה כִּידוּע שְׁהוּא חוּסַד שְׁנֵאמֵר צֶה וְאֵהְבָת וְכוּן אוֹמְרִים מְקוּדַס אֵהְבָה רַבָּה:

^פ דְּאִיהִי אֲמוֹנָה. דְּקְרִיאַת שְׁמַע אִיהִי אֲמוֹנָה שְׂכִרִיךְ לְהֵאֱמִין אַחְדוֹת הַשֵּׁם וְקִיבּוּל מִלְּתוּי שְׁלַכְךָ אוֹמְרִים אַח"כ אֲמַת כו':

^פ דְּבִיָּה אֲתָמֵר וְאֵל כו'. רוּחָה לומֵר שְׁלֹא יֵבֵא בַעַת דְּלִינָא שְׁלִיט אֲלֵא בְּשַׁעַת הַחֹסֵד וְלַכְךָ כְּרִיךְ לְלַבּוֹשׁ בְּגָדֵי לְבָן:

^פ חֶסֶן כו'. כִּמוּ שְׁמַפְרָשׁ לְקַמּוּן:

^פ חֲכָמָה אִיהִי סֵדֵר קְדָשִׁים. כִּמוּ שְׁאֲמֵרוּ בְּעִירוּבִין (נג ע"ב) עַלְךָ בְּנַעֲרָה אֵהְרוּנִית עִירִינִית כו':

^פ וְדַעַת. אִיהִי יְסוּד דְכָל יְדִיעָה בִּיסוּד כִּמוּ שְׁכַחוּב וְהֵאֲדַס יַדַע כו' וְכָל יְסוּד הוּא דַעַת שְׁל פְּרָאוּף (פִּירוּשׁ מֵדָה) שְׁלַמְטָה:

^פ מְסֻטְרָא דְשְׁכִינְתָּא כו'. שְׁהִיא נִקְרֵאת אֲמוֹנַת יִשְׂרָאֵל:

^פ וּמְסֻטְרָא דְלְדִיק כו'. רוּחָה לומֵר לְמַסְטְרָא דְתַרְוִיָּהוּ נִקְרֵאת אֲמוֹנָה דְמַלְכוּת כְּלוּלָה בִּיסוּד:

^פ דְּבִיָּה אוּכְלִין כו'. רוּחָה לומֵר דְּבַסְדֵּר מוֹעֵד מִתְנִיָּא אִהִי מִתְנִיָּין:

^פ כָּל אַרְבַּע כו'. הו"ד הִיא אוֹתוֹת דְה"ו, אַרְבַּע וְחַמֵּשׁ וְשֵׁשׁ. וְכוּל דְּמִתְנִיָּין (פְּסַחִים פִּרְקָא א' מִשְׁנָה ד') מִפְּרָשׁ בְּתוּקוּנִין דְתוּלִין כָּל חַמֵּשׁ

הוּא גְלוּת, אֲלֹף חַמִּישִׁי. וְשׁוֹרְפִין בְּתַחֲלִיל שֵׁשׁ, חַמֵּשׁ, לְאִינוּן הַקְּלִיפּוֹת. וְעַל זֶה נֵאמַר לְמוֹעֵד קַץ כו'. וְהוּא סֵדֵר מוֹעֵד:

^פ חוּסוּן כו'. דְּשֵׁם מִתְחַלַּת נוֹקְבָא. וְאֲשַׁחַז שְׁל אֲדַם מַעֲמִידוֹתוֹ עַל רַגְלָיו כִּמוּ שְׁאֲמֵרוּ בִּצְמוּת (סג ע"א) שְׁלַכְךָ נֵאמַר עוֹז כִּנְגְדוּ:

^פ יְשׁוּעוֹת כו'. דְּגְבוּרוֹת נִקְרֵאִין יְשׁוּעוֹת כִּידוּע:

שִׁיטֵי־דָרִים וְהוּא סֵדֶר קְדָשִׁים, שְׁכִינְיָה נִצְחָה, הִדָּא הִיא דְכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נִצְחָה, דַּעַת דְּאִיִּהִי סֵדֶר טְהוֹרוֹת, וְאִינוּן שִׁית סְדְרֵי מִתְנִיתִין, שְׁכִיבְרָזָא דְלֵהֵט הַחֲרִב הַמִּתְהַפֵּכֶת, מִרְחֵמֵי לְדִינָא וּמְדִינָא לְרַחֲמֵי. [בהגהה דף ו ע"א]

דְּרָגָא שְׁבִיעָאָה בִּירָאת יְיָ כֹּל מָאן דְּאִית בֵּיה יְרָאת ה' אִוְקְמוּהוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין דְּלִית לֵיה חוֹסֵר, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (תהלים לד י) יְרָאוּ אֶת יְיָ קְדוֹשִׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו, לֹאֵו יִהְיֶה מְאִינוּן דְּאַתְמֵר בְּהוּן (משלי יא כד) וְחוֹשֶׁף מִיּוֹשֵׁר אֶף לְמַחְסוֹר, וְלֹא יִהְיֶה לֵיה חוֹסֵר בְּאוֹרֵיִתָא, אִם הוּא מְאִרֵי תוֹרָה, שְׁכִיבְרָזָא דְלִית אוֹרֵיִתָא בְּלֹא דְחִילוֹ, שְׁכִיבְרָזָא דְלִית אוֹרֵיִתָא בְּלֹא דְחִילוֹ, אוֹף הִכִּי לִית דְּחִילוֹ (דף ו ע"א) בְּלֹא אוֹרֵיִתָא, כְּמָא דְאַתְּ אִמֵר אֵין בּוֹר יְרָא חֲטָא, וְלֹא יִהְיֶה חֲסָרוֹן בְּעוֹבְדוֹי טְבִין, דְּלִית חוֹסֵר וְעֵנִיּוֹת כְּחוֹסֵר דְּאוֹרֵיִתָא וּפְקוּדֵיִיא טְבִין, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, אֵין עֵנִי אֲלֵא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצְוֹת, (וְלֹא יִהְיֶה חֲסָרוֹן בְּבִיתִיהָ וְלֹא בְּמִשְׁנֵתִיהָ) וְלֹא יִהְיֶה חֲסָרוֹן בְּנִשְׁמֵתִיהָ, דְּגוֹפָא אִיהוּ עוֹבְדֵי יְדוֹי דְּבֵר נֶשׁ, לִית חוֹסֵר סְגִי מְנִיָּה בְּתֵר דְּלֹאֵו אִיהוּ עוֹבְדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (תהלים קכז א) שְׁכִיבְרָזָא יְהוֹיִה לֹא יִבְנֶה בֵּית שְׁוֹא עֲמֵלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ, וְדָא גְרַם דְּאַתְחַרְבּ בִּי מְקִדְשָׁא, דְּלֵא הוּהוּ עוֹבְדֵי יְהוֹיִה.

דְּרָגָא תְּמִינָאָה בִּירָאת יְיָ, לְמַהוּי לֵיה בְּשֵׁת אֲנַפִּין, מָאן דְּאִית לֵיה בְּשֵׁת אֲנַפִּין דְּלֵא לְמַעְבַּד עֲבִירָה דְּאַתִּי לִידוֹי בְּגִין דְּחִילוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּאֵלוֹ בֵּיה אֲתְבָרֵי עֲלֵמָא, שְׁכִיבְרָזָא דְּאוֹרֵיִתָא דְּאוֹרֵיִתָא יְרָאָה הָרִי יְרָאָה עִם בְּשֵׁת כְּלָא חַד, וּמָאן דְּלִית בֵּיה בְּשֵׁת אֲנַפִּין אִוְקְמוּהוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין בּוֹדָאֵי שְׁלֵא עֲמֵדוּ רְגְלֵי אַבּוֹתָיו עַל הַר סִינִי.

וְהַפּוֹךְ בְּשֵׁת וְתִשְׁכַּח שְׁבִיטָתָא, וְהִינּוּ בְּרָאשִׁית יְרָאָה שְׁבִיטָתָא, דְּלֵא תַחֲלִל לֵיה (בְּפִרְהָסִיא, כְּבֵר נֶשׁ) דְּלֹאֵו בֵּיה בְּשֵׁת אֲנַפִּין, וְוִי לְמָאן דְּמַחֲלִל שְׁבֵט מְלַכְתָּא דְּאִיהוּ קְדָשׁ לְמַעְבַּד לֵיה חוֹל, דְּאוֹקְמוּהוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, כֹּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַנְגָּא חֲלָף, זֶה הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִי שְׁשׁוֹנָה הֶלְכוֹת, כֹּל שְׂכָן בְּשֵׁבֶת מְלַכְתָּא. וְעוֹד בּוֹשֶׁת פְּנִים לְגֵן עֵדֶן, עֵז פְּנִים לְגִינָם, אֲנוּן דְּעֲבָרִין עֲבִירָה בְּיַד רְמָה, וְלִית לוֹן בְּשֵׁת פְּנִים מְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, דְּאַתְמֵר בֵּיה (תהלים לג כג) מִשְׁמֵים הַבֵּיט יְהוֹיִה רְאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם, וְאַתְמֵר בֵּיה (ישעיה ו ג) מְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאַתְמֵר בֵּיה (משלי כ כז) חִפֵּשׁ כָּל חֲדָרֵי בֵּטָן, (ירמיה כ יב) רוּאָה כְּלִיּוֹת וְלֵב. וְעֵנְוָה קְטִירָא בְּדְחִילוֹ, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (משלי כב ד) עֵקֶב עֵנְוָה יְרָאת יְיָ, מָאן דְּאִית בֵּיה יְרָאת יְיָ אִיתִי לֵיה לִידֵי עֵנְוָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָא עֲלָאָה, דְּיְרָאת יְיָ עֵקֶב לְגַבְהָ, וְדָא דְרָגָא דְּמִשְׁהָ, דְּאַתְמֵר בֵּיה (במדבר יב ג) וְהָאִישׁ מִשְׁה עֲנִיו מְאֹד, וּבְגִין דְּאִיהִי יְרָאָה עֵקֶב לְגַבְהָ, אִוְקְמוּהוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, יְרָאָה מְלָה זּוֹטְרֵתִי הִיא לְגַבִּי מִשְׁה. [בהגהה דף ו ע"ב]

דְּרָגָא תְּשִׁיעָאָה בִּירָאת יְיָ, כֹּל מָאן דְּאִית בֵּיה יְרָאת יְהוֹיִה יְתַהַלֵּל, כְּמָה דְּאַתְּ אִמֵר (משלי לא ל) שְׁקֵר הַחַן וְהַבֵּל הִיפִי וְגוֹמֵר, דָּא דְרָא דְחֻזְקֵיהוּ, וְכִי אִית לְבֵר נֶשׁ לְשִׁבְחָא גְרַמִּיָּה, (דף ו ע"ב) אֲלֵא אִיהוּ מְשׁוּבָח קְדָם יְהוֹיִה, דְּבִירָאת יְיָ קָא אֶתִי בֵר נֶשׁ לְקִימָא תְרִיג מִצְוֹת, כְּחֻשְׁבָן בִּירָאָתָא.

בִּיאור הַגְרָא

^{פ"י} יִדְרִים. דְּחֵסֶד נִקְרָא לְרוּם:

^{פ"ב} וְעֵמִיָּה נִחָה. דְּנִקְרָא דַּעַת ג"כ מִטְעַם הַג"ל הַרוּחָה לְהַחֲכִים כו' וְזֶה שְׁאוֹמֵר נְעִימוֹת צִימִיךְ כו':

^{פ"ג} בְּרִזָּא לְדֵהֵט כו'. לְאִינוּן טְהוֹר וְטִמְאָה, אֲסוּר וּמוֹתֵר:

^{פ"ד} דְּבַלְאוֹ אוֹרִיִתָא כו'. רוּחָה לְהַבִּיא רְאִיָּה דַּעַל כְּרַחֵךְ לִית לֵיה חוֹסֵר בְּאוֹרִיִתָא:

^{פ"ה} כְּגוֹוִנָא דְלִית כו'. הוּא רְאִיָּה לְדַבְרֵיו דְּבַלְאוֹ אוֹרִיִתָא לִית דְּחִילוֹ:

^{פ"ו} דְלִית אוֹרִיִתָא כו'. כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְעִיל, אִי אִיכָא יְרָאת ה' אֵין כו':

^{פ"ז} חֲסָרוֹן בְּבִיתִיהָ. הוּא הַגּוֹף כְּמוֹ שְׂמַבְחָר בְּסִמוּךְ אִם ה' לֹא יִבְנֶה כו':

^{פ"ח} אִם ה' לֹא כו'. רוּחָה לּוֹמֵר אִם אִם ה' לֹא שְׂרִיא בְּגוֹף, שְׁהוּא בְּלֹא תוֹרָה וּמוֹתָא, שׁוֹא עֲמֵלוֹ צוּנוֹ בּוֹ, אֲצִיו וְאִמּוֹ הַגּוֹפִים, כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר

לְעִיל כֹּל בֵּית שְׁאֵין נִשְׁמַעִין כו' וְזֶה שְׁאוֹמֵר וְדֵא גְרִים כו':

^{פ"ט} וּבְגִין דֵּא בְּרָאשִׁית כו'. רוּחָה לּוֹמֵר דְּבַשְׁבִּיל יְרָא בְּשֵׁת, בְּרָא אֲלֵקִים כו':

דַּרְגָּא עֲשִׂירָא בִּירָא יי', אֵית יִרְאָה וְאֵית יִרְאָה, לֹא כָּל אַפִּיא שׁוֹי, אֵית יִרְאָה דְּדַחֵיל בְּר נֶשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּלֹא יִלְקָה לִיה בְּרַצוּעָה, דְּאֵתְמַר בֵּה (בראשית א ב) ^{כ"ח} וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְּהוּ וְבָהּ, מִסְטְרָא דְּאֵילָנָא דְּטוֹב וְרַע, דְּאֵיהִי אֶרְעָא רְקֻנְיָא, שְׁפָחָא בִּישָׂא, ^{כ"ט} כְּגוּוֹנָא דְּחַד מֵאַרְבַּע אַבּוּת נְזִיקִין דְּאֵיהוּ הַבּוּר, וְכְגוּוֹנָא דְּבוּר דְּיוֹסֶף, דְּאוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ הַבְּרָה, וְהַבּוּר רַק וְכוּ' (בראשית לו כד), הַבְּרָה נְקֻבָּא בִּישָׂא, בּוּר דְּכוּרָא, ^{ל'} וְבוּר בְּגִין דְּאֵיהוּ מִתְמָן, אוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ אֵין בּוּר יִרָא חֲטָא, דְּלִית בֵּיה יִרָא יי'.

יִרָא יי' אֵיהוּ, דְּדַחֵיל מְגוּ אוּרִייתָא דְּאֵיהִי תְּפָאֶרֶת, דְּמִנְיָה נְפָקֶת, כְּגוּן דָּא ^{ל"א} אֵיהִי שְׁקוּלָה לְגַבְיָה, וּבְגִין דָּא אֵין כָּל יִרְאָה שׁוּה, דְּהָא יִרָא יי' הִיא מְלָכוּת דִּילֵיהּ, כְּלִילָא מְכָל פְּקוּדֵי אוּרִייתָא, בְּגִין דְּאֵיהוּ יִרְאָה דְּנְפָקֶת מְגוּ תוּרָה דְּאֵיהוּ עֲמוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא, דְּאֵיהוּ יְהוּ"ה, דְּבְגִינָה אוּקְמוּהוּ מְאַרֵי מִתְנִיתִין, גְּדוּלָה תוּרָה שְׁמִבִּיאָה לְאַדָּם לִיְדֵי מַעֲשָׂה, דָּאי בְּר נֶשׁ לֹא יֵדַע אוּרִייתָא, וְאַגְרָא דְּפְקוּדֵי דִּילָהּ, וְעוֹנֵשִׁין דִּילָהּ לְמָאן דְּעֵבֵר עַל פְּקוּדֵי, וּמָאן הוּא דְּבָרָא אוּרִייתָא, וּמָאן הוּא דִּיהַב לָהּ לִישְׂרָאֵל, אֵיךְ דְּחִיל לִיה וְנָטִיר פְּקוּדֵי, וּבְגִין דָּא אָמַר דּוּד לְשִׁלְמָה בְּנו (ד"ה א כח ט) דַּע אֵת אֵלֵהּ אֵי אֵבִיךָ וְעֵבְדֵהּ.

דָּאי בְּר נֶשׁ לֹא אֲשַׁתְּמוּדַע הָהוּא דִּיהַב לִיה אוּרִייתָא, וּמְנִי לִיה לְנֶטְרָא לָהּ, אֵיךְ דְּחִיל מְנִיָּה וְעֵבִיד פְּקוּדֵיהּ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ רְבָנָן, וְלֹא עִם הָאֶרֶץ חֲסִיד, וְאֵין בּוּר יִרָא חֲטָא.

בְּגִין דְּאוּרִייתָא דְּאֵיהִי תְּרִי"א מִתְרִין דְּרִגִין אֲתִיְהִיבֶת, מַחְסַד וּגְבוּרָה, דְּמִתְמָן תְּרִין פְּקוּדִין אֲהַבֶּת חֲסִיד וְדַחֵילוּ דְּגְבוּרָה דְּאֵיהִי יִרְאָה, ^{ל"ב} דְּבַהוּן אֲשַׁתְּלִימוּ תְּרִי"ג פְּקוּדִים, וּבְגִין דְּכָל אוּרִייתָא וּפְקוּדֵיהּ מִתְרִין סְטְרִין אֲתִיְהִיבֶת, אוּקְמוּהוּ רְבָנָן וְלֹא עִם הָאֶרֶץ חֲסִיד, וְאֵין בּוּר יִרָא חֲטָא.

[בְּהַגְהָה דִּף ז ע"א]

^{ל"ג} וְאֵי תִימָא הָא חֲסִיד גְבוּרָה (דִּף ז ע"א) דְּמִתְמָן מְלָכוּת אֵיהִי אֲהַבָּה וְיִרְאָה, אֵיךְ אוּקְמוּהוּ רְבָנָן גְּדוּלָה תוּרָה שְׁמִבִּיאָה לְאַדָּם לִיְדֵי מַעֲשָׂה, (^{ל"ד} דְּמַהְכָּא מִשְׁמַע דְּכָל הַקּוּדִם יִרְאָתוֹ לְחַכְמָתוֹ חַכְמָתוֹ מִתְקַיִימָת), ^{ל"ה} אֵלָא כְּלָא קְשׁוּט, ^{ל"ו} תְּפָאֶרֶת אֲתִקְרִי אָדָם, כְּגוּוֹנָא דִּילֵיהּ הָוָה אָדָם הָא דְּלִתְתָּא, דְּאוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ דְּהוּהּ רֵאשׁוֹן לְמַחְשְׁבָה וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשָׂה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ רְבָנָן, יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחְשְׁבָה לִיבְרָאוּת, דְּאֵתְמַר עֲלֵיהּ אָדָם אֲתָם, אוּף הִכִּי תְּפָאֶרֶת דְּאֵיהוּ יְהוּ"ה, ^{ל"ז} אֵיהוּ רֵאשׁוֹן לְמַחְשְׁבָה דְּאֵיהִי חַכְמָה עֲלָאָה, וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשָׂה דְּאֵיהוּ יי' מִן אַדְנִי, חַכְמָה תְּתָאָה, וּבְגִין דָּא כְּגוּוֹנָא דְּאֵיהוּ (^{ל"ח} וּבְגִין דָּא כְּוֵנָה דְּאֵיהִי) מַחְשְׁבָה צְרִיךְ לְאַקְדָּמָא לְמַצְנָה, וּבְגִין דָּא שׁוּיָאוּ רְבָנָן כְּוֵון מַחְשְׁבָתָא דְּצִלוּתָא בְּבְרָכָה קְדָמָאָה, דְּהִכִּי אוּקְמוּהוּ אִם לֹא כְּוֵון בְּבְרָכָה רֵאשׁוּנָה חִזְרָא לְרֵאשׁ.

יִרָא יי', מְלָכוּת דִּילֵיהּ, (^{ל"ט} וּבְגִין דָּא אֲתְמַר בֵּה (ויקרא יב ד) אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ, אֲתִתָּא אֵית לָהּ לְאַקְדָּמָא בְּכָל פְּקוּדֵי, דְּאֵתְמַר בֵּה אֲשֶׁה יִרָא יי' הִיא תְּתַלְלָהּ (משלי לא ל), וּבְגִין דָּא מְצָא אֲשֶׁה בְּקְדָמִיתָא, מְצָא טוֹב (שם יח כב), דְּאֵתְמַר בֵּיה (תהלים קמה ט) טוֹב יְהוּ"ה לְכָל, וְאֵי אֲקָדִים לָהּ בְּצִלוּתָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ (תהלים נא יז) אַדְנִי

בִּיאור הַגְּרָא

^{כ"ח} וְהָאֶרֶץ הִיְתָה כו'. לֹאִינוּ ד' אַבּוּת נְזִיקִין: תְּהוּ וְבָהּ וְחֲשַׁד וְתַהוּם, ד' קְלִיפִין:

^{כ"ט} כְּגוּוֹנָא דְּחַד. נֶקֶט צוּר מִשּׁוּם דְּלִקְמוּן, אֵין צוּר כו':

^{ל'} וְבוּר בְּגִין כו'. דְּכַתִּיב וְהַבּוּר רַק מִתּוּרָה, אֵין צוּ מִים שֶׁל תּוּרָה:

^{ל"א} אֵיהִי שְׁקוּלָה לְגַבְיָה. רוּכָה לּוֹמַר דְּהִיא שׁוּה לוּ, לְכַךְ מִתְקַיִימָת צוּ:

^{ל"ב} דְּבַהוּן אֲשַׁתְּלִימוּ תְּרִי"ג כו'. דְּתוּרָה בְּגִימְטְרִיָּה תְּרִי"א כְּנ"ל לֹאִינוּ צ' פְּקוּדִין כְּרִיךְ לְאַקְדָּמָא:

^{ל"ג} וְאֵי תִימָא הָא כו'. רוּכָה לּוֹמַר דְּלַעִיל אֲמַר לְכַרִּיךְ לְהַקְדִּים הַתּוּרָה לִירְאָה, גְּדוּלָה תּוּרָה כו', דְּתוּרָה קוּדִם לִירְאָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה,

דְּמִינְיָה נְפָקֶת. וְכַאֲן אֲמַר לִירְאָה וְהַבְּרָה נְפָקוּ מִחֲסִיד וּגְבוּרָה, דְּהוּן קוּדְמִים לְתוּרָה דְּהוּא תְּפָאֶרֶת:

^{ל"ד} דְּמַהְכָּא מִשְׁמַע כָּל כו'. דְּמַחְסַד וּגְבוּרָה – יִרְאָה וְהַבְּרָה שְׁהוּן קוּדְמִין שְׁתוּרָה לְאֵיהִי תְּפָאֶרֶת מִינְיָהוּ נְפִיק:

^{ל"ה} אֵלָא כְּלָא קְשׁוּט כו'. רוּכָה לּוֹמַר דְּבַשֶּׁם הוּי' הוּד קוּדִם שְׁהוּא חֲכָמָה, תּוּרָה. וְצִלְדַּנִּי הוּד, חֲכָמָה, הוּא אַחֲרוֹן. לְפִיכָךְ מִסְטְרָא דְּקַב"ה

כְּרִיךְ לְהַקְדִּים תּוּרָה לִירְאָה וּמִסְטְרָא דְּשְׂכִינָה כְּרִיךְ לְהַקְדִּים יִרְאָה לְתוּרָה:

^{ל"ו} תְּפָאֶרֶת אִיקְרִי אָדָם. רוּכָה לּוֹמַר כְּמוֹ אָדָם דְּרֵאשׁוֹן לְמַחְשְׁבָה כו' כֵּן תְּפָאֶרֶת שְׁנַקְרָאת אָדָם:

^{ל"ז} אֵיהִי רֵאשׁוֹן כו'. רוּכָה לּוֹמַר יו"ד דְּהוּיָה הוּא חֲכָמָה דְּהוּא רֵאשׁוֹן:

^{ל"ח} וּבְגִין דָּא כְּוֵנָה כו'. מִסְטְרָא דְּשְׂכִינָה לְאֵיהִי נְקֻרָתָא מְלוּבָה. הוּרְכָה לְאֵיהִי מַחְשְׁבָה, קוּדִם:

^{ל"ט} וּבְגִין דָּא אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ. רוּכָה לּוֹמַר דְּהִיא מִזְרַעַת קוּדִם:

שְׁפָתַי תִּפְתָּח, מִיָּד (משלי ח לה) וַיִּפֶק רָצוֹן מִיְהוָה. וּבִגִּין דָּא צְרִיף לְאַקְדָּמָא יִרְאָה מִסְטְרָא דְשְׁכִינְתָּא, בֵּין בְּאֻרֵייתָא, בֵּין בְּפִקּוּדֵי, אֲבָל מִסְטְרָא דְקוּדְשָׁא בְרִיף הוּא, צְרִיף לְאַקְדָּמָא אֻרֵייתָא לִירְאָה שְׂבָכָל פִּקּוּדֵי. (ש"מ דִּירְאָה) דְאֻרֵייתָא אֵית דְאַתְקְרִי נֻקְבָּא תוֹרָה שְׁבָעֵל פֶּה, דְבִגִּינָה שְׂמִי אֲתָמַר תַּמָּן אַז יִרְנָנו עֲצֵי הַיַּעַר (דהי"א טז לג), עֲנָה מְלָאךְ שְׂמִי מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמַר הֵן הֵן שְׂמִי מִעֲשֵׂה מְרַכְבָּה.

[בהגהה דף ז ע"ב]

שְׂמִי מֵהָאֵי אֲזִי תִלְיִין ע"ב שְׁמֵהֶן דְהֵינּוּ חֹסֵד, שְׂמִי דְבִיָּה צְרִיף לְאַתְקָנָא פְּרִסְיָא לְמֵאֲרִיָּה, בְּכַנְפֵי דְמַצְוָה, וַיֵּשֶׁב עָלָיו בְּאַמְתָּ, שְׂמִי עֵשׂוֹר אָמַת מ"ה יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, שְׂמִי מוֹרִיד הַטָּל לְאַנְהָרָא לְגַבֵּי ה"א, שְׂמִי דְאֵיְהוּ כְּלִיל תִּלְת בְּרַכָּאן קְדָמָאִין דְצִלּוֹתָא, וְתִלְת בְּתֵרָאִין, וְדָא עַד אֵין סוּף, דְאַתְרֵמִיז בְּאֲדֵנִי אֵי"ן, וּבִגִּין דָּא י"י מִן יֵאָהֳדוּנָה שְׂמִי עֵשְׂרָה עֵשְׂרָה הַכֶּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ (במדבר ז פז), וְדָא שְׂמִי כ' מִן כֶּתֶר, שְׂמִי עֵשְׂרָה מִן שְׁכִינְתָּא תַתָּא אֲדֵנִי מִתַּתָּא לְעִילָא מִן אֲנִי עַד אֵי"ן, עֵשְׂרָה מְעִילָא לְתַתָּא (דף ז ע"ב) דְעֵמּוּדָא דְאַמְצַעִיתָא דְאֵיְהוּ יְהוָה, דְאֵיְנֻן לְקַבְלֵיהוּ תְרִין שְׁמֵהֶן יְהוָה אֲדֵנִי, וְתַמְנֵי אֲתוּוֹן, דְאֵיְנֻן עֵשְׂרָה, דְאֵיְנֻן עֵשְׂרֵי סְפִירוֹת בְּלֵי מָה, דְכְּלִיל לֹוֹן.

וּבְקִץ דְפּוֹרְקָנָא שְׂמִי מְדַלַּג עַל הַהָרִים (שיר ב ח), דָּא מ"ה, וְלִית הָרִים אֶלָּא אֲבָהֶן, דְאֵיְנֻן מְרַכְבְּתִיה, אוּף הַכִּי מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת אֲנֻן שְׂמִי אֲמָהֶן, אֵהִי אֲדֵנִי, בְּהֵהוּא זְמַנָּא אֲזִי יֵשִׁיר מִשָּׁה וְכו' (שמות טו א), וְכִלָּא אֲתַקְשֵׁר וְאַתְכְּלִיל בַּח"י בְּרַכָּאן דְצִלּוֹתָא דְכִלְיִל בְּח"י עֲלָמִין, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב (משלי יו) בְּרַכּוֹת לְרֵאשִׁי צְדִיק. וְאֵית כְּבוֹד נְבָרָא כְּגוּוֹנָא דְכְּבוֹד נְאָצַל, מִסְטְרָא דְכְּבוֹד נְבָרָא אֲמָרִין יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי אֲדוּן עַל כִּלָּא אִם כְּעַבְדִּים, וּמִסְטְרָא דְכְּבוֹד נְאָצַל אֲתָמַר בְּהוֹן אִם כְּבָנִים, אֵיְהוּ עֲלֵת עַל כִּלָּא, לִית אֶלִּיָּה עֲלֵיהּ, וְלֵא תַחֲוִיתִיה, וְלֵא לְאַרְבַּע סְטָרִין. אֵיְהוּ מְמַלָּא כָּל עֲלָמִין, וְאֵיְהוּ אֲסַחַר לְכָל סְטָרָא דְלֵא כו' [תִּיקוּנֵי זוֹהַר – דף ז ע"ב]

וְעוֹד קָמִי"ן, אוּקְמוּהוּ מְאֵרֵי דְקְדוּקָא שְׂמִי דְאֵיְהוּ תְנוּעָה גְדוּלָּה, שְׂמִי בִגִּין דְאֵיְהוּ קְדָמָא דְכְּלָהוּ נְקוּדִין דְסְפִירָאן, שְׂמִי עַל גַּב דְכְּלָהוּ שְׁמֵהֶן קְדִישִׁין אֲתַעְבִּידוּ דָּא כְּסָא לְדָא, שְׂמִי כְּגוֹן בְּרָא דְצְרִיף לְמַפְלַח לְאַבּוּי (דף ז ע"ב)

בִּיאור הַגְּרָא

- ש"מ * (ע' בפתיחה) ככל פקודי. כאן הוא סיום המאמר, והח"כ הוא ליקוטים מלוקטים לאורייתא אית כו' אתמר תמן אז כו' מהאי אז כו' ואית כבוד נברא כו' איהו עלת כו' כל אחד הוא ליקוט אחר ממקומות מפוזרים.
- ש"מ דיראה לאורייתא אית כו'. רואה לומר דגם מסטרא דקב"ה יש יראה והוא יראה לאורייתא והוא תורה שבעל פה, נוקבא דז"א. וכולא בקב"ה דלויא תורה. דתרין נוקבין, חד בשכינתא תתאה, מלכות, וחד – נוקבא דז"א והיא ה' דהויה:
- ש"מ אתמר תמן כו'. רואה לומר גם דז"א יש שני שמות, הויה אלני, דהן ח' אותיות, מנין א"ז. וזה שאומר, מלאך, דהוא בגימטריא שני שמות הנ"ל:
- ש"מ מן השמים. רואה לומר דז"א:
- ש"מ מעשה מרכבה. כנ"ל דמט"ט מרכבה לז"א כמו שאמר לעיל ואיהו רכב לעמודא דאמנעיתא:
- ש"מ מהאי אז תליין כו'. כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דף ע"ג, דס"ד כנפים וח' דא"ז – הוא ע"ב, וזהו חסד, ח' וס"ד:
- ש"מ דביה לריד וכו'. דהם במלכות. ולכך נאמר והוכן בחסד כסא (ישעיהו טז ה) וסיפא דקרא וישב עליו, וזה שאומר וישב כו':
- ש"מ עשור אמת מ"ה. דעשור א' הוא ג"כ א', דאין פחות מא':
- ש"מ מוריד הטל. ראשי תיבות מ"ה, וטל – גימטריא יו"ד ק"א וז"ו, וזה שאומר לאנהרא כו':
- ש"מ דלויא כליז. דה"א גימטריא ו', והסם מ"ה הוא בת"ת ששניהם הם זו"ן דכלולין בהן עשר ספירות וזה שאומר עשר ספירות בלי מה, מ"ה דז"א, ובל"י במלכות, כמו שאומר בתיקון ד' דסם מ"ב הוא במלכות, ל"ב נתיבות ועשר אמירן, וזה – בל"י. וזה שאומר דלויאן לקיבליהו כו':
- ש"מ עשרה עשרה הכף. כמו שאומר לקמן יוד מעילא לתתא, יוד מתתא לעילא, וזה הכף. וזה שאומר ודא כו':
- ש"מ כ' מן פתח. דמן פתח ולתתא עשר, וכן למפרע עשר, עד פתח, לכך צו נכללין כ':
- ש"מ עשרה מן כו'. כמו שאומר לעיל דנוקבא הויה מהופכת:
- ש"מ מדלג כו'. רואה לומר מדלג ההרים, ראשי תיבות מ"ה. וכן מקפץ הגבעות כנ"ל דבתרווייהו שם מ"ה:
- ש"מ אינון אמהו. שכניה עילאה ותתאה ורואה לומר דלכך נאמר גבעות בלשון רבים:
- ש"מ דלויא תנועה גדולה. רואה לומר מלך:
- ש"מ בגין כו'. לפיכך הוא מלך על כולם:

וּלְאִמְיָהּ, וּלְמַעַבְדֵי גְרָמְיָהּ לְגַבְיָהּוּ שֵׁנִי כְעַבְדֵי וְשִׁמְשׁוֹ וְכַרְסֵיָא, וּמַצֵּב תַּחֲתֵיהֶוּ, הָכִי אֵינֹן סְפִירָן דָּא לְדָא, וּבְגִין
דָּא אֵית נִקּוּדָה מְלָפָא, וְאֵית נִקּוּדָה עֲבָדָא לְגַבְיָהּ דְּמְלָפָא, שֵׁנִי כְגֹן שְׁבָ"א דָּאֵיהּ עֲבָד לְקַמְ"ץ, וְרַץ בְּשְׁלִיחֻתֵיהּ
וּמְזַנֵּב אַחֲרֵיהּ, אֲבָל בְּאַתְרֵיהּ מְלָפָא אֵיהּ.

שֵׁנִי וְרָזָא דְקַמְ"ץ, חוֹשְׁבֵן קַמְ"ץ י"ד, וְתַלְתַּת נִיצוּצֵי וְרַקִּיעַ הָא נ', וּבְחוֹשְׁבֵן אַחְרָא, קַמְ"ץ י"ד, וְתַרֵי נִיצוּצֵי וְרַקִּיעַ
הוּא מ', דָּאֵיהּ מְלָךְ, וְאֵנֹן רְמִיזִין אַרְבַּע יוֹדִין מִן יוֹד ה"י וְאִי"ו ה"י, יוֹד ה"א וְאִי"ו ה"א, יְהו"ה, (שֵׁנִי מ'
דָּאֵיהּ מְלָךְ, אֵנֹן רְמִיזִין אַרְבַּע יוֹדִין מִן יוֹד ה"י וְאִי"ו ה"י), וְלֹא לְמַגְנָא אַתְמַר בֵּיהּ מְלָךְ, שֵׁנִי דָּאֵיהּ מְלָךְ גְּדוּל
עַל כָּל מְלָכִין.

פְּתִ"ח אֵיהּ מ"ב, חוֹשְׁבֵן פְּתַח אֵיהּ כ', וְנִיצוּץ וְתַרֵין רְקִיעֵי וו"י, הָא מ"ב, (תַּהֲלִים צֹא יד) שֵׁנִי כ"י ב"י חֲשֵׁק
וְאֲפֻלְטָהוּ, שֵׁנִי פְתַחוֹ לִי שְׁעָרֵי צֶדֶק אָבָא בָּם וְכו', ב"ם אַרְבַּעִים וְתַרֵין, שֵׁנִי כ"י בִי שֵׁנִי חֲשֵׁק וְאֲפֻלְטָהוּ, חֲשֵׁק חִירָק
שְׁבָא קַמְ"ץ מִן אֲבָגִיתִין, שֵׁנִי קַמְ"ץ קוּמְ"ץ סְתִים בְּאֵת יוֹד, פְּתִ"ח אַתְפַּתַּח בֵּיהּ בְּחִמְשׁ אֲצַבְעָאן דָּאֵינֹן ה', שֵׁנִי וְכַמָּה
רְזִין בְּנִקּוּדֵי, וְהֵאֵי אֵיהּ אָבָא בָּם אוֹדָה י"ה, וּפְתַח עֲלֵיהּ אַתְמַר (תַּהֲלִים קִיח יט) פְּתַחוֹ לִי וְכו', זֶה הַשְּׁעָר
לִיהו"ה.

מְלָאכִין אֵית דְּמַשְׁמָשִׁין לְאֵלִין נִקּוּדִין, וְאֵינֹן אַתְוֹן, דָּאֵינֹן כְּסוּסוֹן לְנִקּוּדֵי, וְטַעְמֵי מְנַהֲיֵין לֹן, שֵׁנִי וְאֵינֹן
תְּנוּעוֹת לְגַבְיָהּוּ, שֵׁנִי כְגֹן עַל פִּי יְהו"ה יְחֲנוּ, וְעַל פִּי יְהו"ה יִסְעוּ (בַּמְדַּבֵּר ט כ), וְאֵינֹן נִקּוּדִין לְגַבֵי טַעְמֵי,
בְּתַר רַעֲיִין שֵׁנִי דָּאֵינֹן לֹן לְכָל סְטָרָא, לְסַלְקָא וְלִנְחַתָּא עֵילָא וְתַתָּא, וְלִאֲנַהֲגָא לֹן לְכָל סְטָרָא לִימִנָא וּשְׁמָלָא
לְקַמָּא וְלִאֲחֻרָא.

וְטַעְמֵי אֵינֹן נְשַׁמְתִין, וְנִקּוּדִין רִוּחִין, וְאַתְוֹן נְפִשִׁין, אֵלִין מְתַנְהֲגִין בְּתַר אֵלִין, וְאֵלִין בְּתַר אֵלִין, שֵׁנִי אַתְוֹן
מְתַנְהֲגֵי בְּתַר נִקּוּדֵי, וְנִקּוּדֵי בְּתַר טַעְמֵי, שֵׁנִי כִי גְבוּהָ מְעַל גְבוּהָ שׁוּמַר (קַהֲלַת ה ז), וְאֵית נִקּוּדָה דְּכָל עֲלָמָא תְּלִיא

בִּיאור הַגְּרָ"א

שֵׁנִי אַע"ג דְּכֹלְהוּ כו'. רוּחָה לומַר אַף עַל גַּב דְּכֹלְהוּ הוּא מַלְךְ זֶה לזֶה מַכְל מַקּוּס אֵיהּ מַלְךְ עַל כּוּלְס דְּהוּא רַאשִׁית דְּכֹלְהוּ:

שֵׁנִי כְגֹן בְּרַח כו'. רוּחָה לומַר אַף עַל גַּב דְּכֹלְהוּ בְּאֵילוּת מַכְל מַקּוּס הוּא זֶה לזֶה כְּסָא כְּגֹן בְּרַח כו':

שֵׁנִי כְעַבְדֵי וְשִׁמְשׁוֹ כו'. חֲשִׁיב ד' דְּבָרִים שְׁהֵן כְּגַד ד' פְּרַאפּוּן, אוֹ"א וו"ן שְׁהֵן כּוּלְן כְּסֹאֹת זֶה לזֶה עַד א"א וְקַחֲשִׁיב מַמְטָה לְמַעְלָה:

שֵׁנִי כְגֹן שְׁבָא כו'. רוּחָה לומַר בְּחֻטְף קַמְ"ץ:

שֵׁנִי וְרָזָא דְקַמְ"ץ. חוּזַר וּמְפַרֵשׁ כַּאֲן קַמְ"ץ וּפְתַח מַשׁוּם דְּבַכְל נִקּוּדוֹת מְפַרֵשׁ לְמַעְלָה אוֹתִיוֹתֵיהֶן וְנִקּוּדוֹתֵיהֶן אֲבָל בְּקַמְ"ץ לֹא פִירֵשׁ רַק הַנִּקּוּדָה
וּבְפְתַח רַק הַאוֹתִיוֹת לְפִיכַךְ חוּזַר וּמְפַרֵשׁ כַּאֲן בְּשִׁנְיָהּ הַאוֹתִיוֹת עִם הַנִּקּוּדוֹת:

שֵׁנִי מ' דָּאֵיהּ מַלְךְ כו'. רוּחָה לומַר דְּקַמְ"ץ אֵיהּ בְּחַכְמָה וְשֵׁם הוּא מִילוּי דִּיודִין – ע"ב, וּבְפִנְיֹת – מִילוּי דְּלַפּוּן, מ"ה, כ"ח מ"ה, וּבִהֵן ה'
יודִין כְּמַנּוּן קַמְ"ץ עִם נִקּוּדוֹתֵיהֶן – נ', וְהֵיא ל"ךְ שֵׁל מַלְךְ, וְד' יודִין שֵׁל ע"ב, מִילוּי דִּיודִין שְׁהוּא חַכְמָה הוּא מ' שֵׁל מַלְךְ:

שֵׁנִי דָּאֵיהּ מַלְךְ גְּדוּל. כְּנ"ל דָּאֵיהּ רַאשִׁית לְכָל:

שֵׁנִי כִי בִי. גִּימַטְרִיָּה מ"ב:

שֵׁנִי פְתַחוֹ לִי כו'. מְבִיא הַפְּסוּקִים שְׁשֵׁם מְרוּמֵי מ"ב וְאֲחַ"כ מְפַרֵשׁ פְּסוּק רַאשׁוֹן וְאֲחַ"כ שְׁנִי. זֶה שְׁאוּמַר כִּי בִי כו'. וְרוּחָה לומַר דְּשֵׁם אַב"ג
יִת"ז, ד' נִקּוּדוֹת בּו. קַמְ"ץ עַל א', שְׁבָא עַל ב', חִירָק עַל ג', פְּתַח עַל ד'. וְכֵן בְּכָל הַז' שְׁמוֹת שֵׁל מ"ב:

שֵׁנִי כִי בִי. הוּא פְתַח כְּנ"ל:

שֵׁנִי חֲשֵׁק. הוּא ג' נִקּוּדוֹת הַאֲחֵרִים בְּשֵׁם זֶה, אֲפֻלְטָהוּ, וְאֲשַׁגְּבֵהוּ כִי יַדַּע שְׁמֵי כו':

שֵׁנִי קַמְ"ץ קוּמְ"ץ כו'. עַכְשָׁיו מְפַרֵשׁ פְּסוּק שְׁנִי. וְרוּחָה לומַר דְּקַמְ"ץ סְתִים בִּיזוּד וְאֲתַפַּתַּח בִּיהּ כְּנ"ל שְׁהֵן חו"ב. וְאִם כֵּן בְּפְתַח כְּלוּל י"ה, זֶה
שְׁאוּמַר אֲבָל ב"ם שְׁהוּא הַפְּתַח, אוֹדָה י"ה, דְּבְפְתַח אֲתַפַּתַּח הַשְּׁעָר, וְבִי פְתַח אֵת יִדְךָ, שְׁמַשֵּׁם מְמַלְאִין שְׁאֲלַחְתּוּ לְפִיכַךְ אוֹדָה י"ה. זֶה שְׁאוּמַר
וּפְתַח עֲלֵיהּ כו', רוּחָה לומַר דְּלִשׁוֹן פְּתַחוֹ הוּא פְתַח, דְּקִרָא מִיִּירֵי בּו, וּפְתַח הַשְּׁעָר הוּא ג"כ בְּפְתַח דְּכַתִּיב זֶה הַשְּׁעָר לֵה, וּפְתַח – בּו הַשֵּׁם
הוּא כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל דְּפְתַח סְלִיק לְחוּשְׁבֵן הוּי"ה זֶה שְׁאוּמַר זֶה הַשְּׁעָר לֵה:

שֵׁנִי וְכַמָּה רְזִין בְּנִקּוּדֵי. לְפִי שְׁסִיִּים כַּאֲן רְזִין דְּנִקּוּדִין אֲבָל שְׁמַפְרֵשׁ הַפְּסוּק פְּתַחוֹ לִי שְׁהַתְּחִיל בּו, אֲמַר שִׁישׁ עוֹד כְּמָה רְזִין בְּנִקּוּדִין:

שֵׁנִי וְאֵינֹן תְּנוּעוֹת לְגַבְיָהּוּ. רוּחָה לומַר הַטַּעְמִים תְּנוּעוֹת לְנִקּוּדוֹת:

שֵׁנִי כְגֹן עַפ"י כו'. רוּחָה לומַר, דְּכֵן, עַל פִּי הַטַּעְמִים, יַחַו – בְּטַעְמִים הַמְּפַסְקִים כְּגֹן אֲתַחַתָּא סוּף פְּסוּק, וְיַסְעוּ – בְּטַעְמִים הַמְּשַׁרְתִּים:

שֵׁנִי דְּאֵינֹן לֹן כו'. הֵן נִיגוּן הַטַּעְמִים וְהֵן מְפַרֵשִׁים הַמְּשַׁךְ הַמְּאֲמַר לְפָנָיו אוֹ לְאַחֲרָיו וְכֵן עֵינִן הַמְּאֲמַר מְתַפְרֵשׁ עַל יָדוֹ וְעֵינִן בְּכוּרֵי

בְּאֵרִיכוֹת:

שֵׁנִי אַתְוֹן מְתַנְהֲגִין כו'. דְּבַלְלָא נִקּוּדוֹת אֵין יוּכַל לְדַבֵּר כְּלַל הַאוֹת וּלְפִיכַךְ הֵן רוּחַ הַאוֹתִיוֹת:

תחנתה, כגון שמשא לגבי תתאין, אתחזיא לבני נשא תחות רקיעא כנקודת קמ"ץ, ואיהו כמה זמנין רב מכל ארעא, כל שפן נקודין דאורייתא, לגבי גובה דלהון, ואתחזיין לן נקודין. ועוד אתון ש"האנון אש, ש"נקודי רוח, אל אשר יהיה שמה הרוח לקחת ילכו (יחזקאל א יב), ש"ואנון כמבועי מיא, דאתמר עליהו (תהלים קד י) המשלח מעינים בנחלים, ישקו ש"חכל חיתו שדי וגו', אלין אתון.

ש"ע"אית דשוי לון לאתון, מים אש רוח ועפר ארבע רגלין דכרסיא, ש"נקודי אדם לשבת על הכסא, ש"מסטרך דאימא ההי"ן לעילא, מסטרך דברתא ש"ההי"ן לתתא, מסטרך דאבא יודי"ן לעילא, מסטרך דברתא יודי"ן לתתא, מסטרך דבן ווי"ן לעילא, כגוונא דא ווי", מסטרך דאבא ווי"ן לתתא, כגוונא דא ווי", ההי"ן דאימא כגוונא דא הה"ו הה"י, ההי"ן דברתא כגוונא דא יה"ה וה"ה, והכי בכל הויה והוייה.

ועוד מאן דאוליף אלין הויין, צריך לאולפא לון ש"למבני בהון בנינא לקודשא בריך הוא, דאתמר ביה (מלכים א יח ל) וירפא את מזבח יהו"ה ההרוס, ורזא דמלה דיכלין למהרס באתווי דשמייה, הדא הוא דכתיב (שמות יט כא) פן יחרסו אל יהו"ה, ובגין דא דיהרסו לון בחובביהו, צריך למבני לון בצלותהון.

[תיקוני זוהר – דף ח ע"א]

ש"ד"אית י' איהי אבן יסודא דבנינא, ש"הי"י מן יי"ה, מן יי"ו, מן וי"י, בהון אבנים שלמות ש"תבנה את מזבח יהו"ה אלהי"ך (דברים כו ו) דא ה', ש"ו' דא קורה, ש"ועמודא, לסמוך עלה בית, ובגין דא חבורא דתלת אתון בית, ב' בנינא, י' יסוד בנינא, ת' תפארת, ואנון ב' מלכות, י' יסוד ש"ספירה תשיעאה, ש"דאיהו סומך גאולה לתפלה, ש"אביה סומך יהו"ה לכל הנופלים (תהלים קמה יד), ת' תפארת, דאתמר ביה (ישעי, מד יג) ש"כתפארת אדם לשבת בית, יוביה כל הזוקף זוקף בשם, יאבל לגבי יסוד כל הכורע כורע בכרוך, (דף ח ד"הא הוא דכתיב (משלי יו) ברכות לראש צדיק.

ביאור הגר"א

ש"ע" כי גבוה כו'. שהן הנקודות על גבי האותיות וסיפיה דקרא וגבוהים עליהם דאל תיקשי לך הלכ הנקודות הם תחת האותיות וגם הן קטנים מן האותיות והאלך קאמר כי גבוה כו' לכך קאמר ואית נקודה דכל עלמא תליא:

ש"ע" חינון אש. כנ"ל החיות מראיהו כגחלי אש:

ש"ע" נקודי רוח. כנ"ל פנימיות שבהן רוח:

ש"ע" ואינון כמבועי כו'. כמו שאומר בהקדמה שניה דשמא מפרש איהו שקיו דאילנא כמיא כו':

ש"ע" כל חיתו שדי. חילן אתון כנ"ל:

ש"ע" ואית דשוי לון כו'. שהן ד' אותיות הוי"ה כנ"ל, או"א ז"ן:

ש"ע" נקודי אדם. הוא או"א שמתלבש בהם בפנימיותם והוא שמא מפרש והוא היושב על הכסא שהן כולם כסא ליה כנ"ל:

ש"ע" מסטרך דאימא ההי"ן כו'. שעד כאן פירש הנקודות ועכשיו מפרש אותיות השם שהם ד' יסודות כנ"ל והד' יסודות מתהפכין, פעם מים למעלה, פעם אש למעלה. פעם המים גוברין, פעם אש, וכן בכל הד' יסודות שמהן מזגי כל הטבעים ורחמי ודיני הרוחנים ונטייתם ללד זה או ללד זה ועניינם כפי הוי"ה, אש היו"ד למעלה – מים למעלה וכן בכלם ואש שני יודי"ן וה"א כגון יי"ה – המים גוברין וכן

בכולם:

ש"ע" ההי"ן לתתא מסט' כו' עד סוף הקדמה הכל ליקוטים וחסר כאן הרבה:

ש"ע" למבני בהון כו'. כמו שפרש והולך דיה"ו איהו ביתא:

ש"ע" דאת י' כו'. דיסוד איהו י' זעירא:

ש"ע" יי' מן יי"ק כו' אבנים שלמות. רוצה לומר דלכך כתיב לשון רבים:

ש"ע" תבנה כו' דא ה'. היא מלכות שנקראת בית כמו שאומר לעיל כי ביתי כו':

ש"ע" ו' דא קורה. שעל הבית:

ש"ע" ועמודא כו'. הן העמודים שהבית נכון עליהם, והוא תלמיד חכם שעל הבית וכוונתו, כמו שאמרנו מלכא בביתיה כו':

ש"ע" ספירה תשיעאה כו'. דהוא סמוך למלכות שהיא עשירית:

ש"ע" דאיהו סומך גאולה לתפלה. שיסוד נקרא גואל ומלכות – תפלה לפיכך הוא יסודא דבנינא שכל הבית נסמך עליו:

ש"ע" ובי' סומך כו'. דת"ת סומך על ידו למלכות:

ש"ע" כתפארת אדם. שנקרא אדם כמו שאומר לעיל:

ח לשבת. כנ"ל:

כ ובי' כל הזוקף זוקף בשם. דהוא תלמיד חכם שהוא קורה ועמוד:

יהו"ה לא תפסיס ביה גוון כלל, הָדָא הוּא דְכְתִיב (מלאכי ג ו) אָנִי יְהוָה לֹא שְׁנִיתִי, לֹא יִשְׁתַּנֵּי בְשׁוּם גּוּוֹן כָּלֵל, אֲלֵא נִהִיר מְלָגָאוּ דְגּוּוֹנִין, דְּשֵׁם יְהוָה כְּנִשְׁמַתָּא בְּגּוּפָא דְאִינִישׁ, אוּ כְשֶׁרְגָא בְּהִיכְלָא.

וְאֵת י' מִן אֲדִנִי אִיהוּ סְפִיר, נְטִיל "גּוּוֹן תְּכֵלֶת וְאוּכֶם מְסֻטָּא דְדִינָא, וְנִהִיר בֵּיה נְהוּרָא חוּרָא מְסֻטָּא דְרַחֲמִי, וְאִיהוּ "אֵת י' מִן אֲדִנִי", אוּדֶם מְסֻטָּא דְגְבוּרָה, פְּטָדָה מְסֻטָּא דִימִנָא, בְּרַקַּת מְסֻטָּא דְעַמּוּדָא דְאֲמָצְעִיתָא, אִיהִי אֲלֵף דְלִ"ת נוּ"ן יו"ד, "כְּלִילָן מִי"ב גּוּוֹנִין, וְכִלְהוּ מְשׁוּלְשִׁין כְּפִאֲבָהָן, מְשׁוּלְשִׁין בְּכִהְנִים לְוִים וְיִשְׂרָאֵלִים, קְדוּשָׁה לָךְ יִשְׁלֵשׁוּ.

כָּל אֲבָן דְגּוּוֹן דִּילָהּ חִינּוּר נְטִילַת מְחֻסָּד, וְאִיהִי סְגוּלָה דִּילָהּ רַחֲמִי, כְּיִרְזָא דְמִלָּה וְאִהְבַּת עוֹלָם אֶהְבַּתִּיךָ עַל כֵּן מְשַׁכְּתִיךָ חֻסָּד (יִרְמִיהוּ לֹא ב), אֲבָנָא סוּמְקָא נְטִילַת מִן גְּבוּרָה, וְסְגוּלָה דִּילָהּ לְמַהוּי אִימְתוּ מוּטְלַת עַל בְּרִינִין דְעֵלְמָא, אֲבָנָא כְּלִילָא מְתִרִין גּוּוֹנִין חִנּוּר וְסוּמְקָא אִיהִי מְעַמּוּדָא דְאֲמָצְעִיתָא, יְרוּק כְּזָהָב מְסֻטָּא דְאִימָא עֲלָאָה, דְאִיהִי תְשׁוּבָה, קוּ יְרוּק דְאֶסְחָר כָּל עֵלְמָא.

כְּיִאִית גּוּוֹן פְּשׁוּט כְּפּוּל מְשׁוּלְשׁ מְרֻבְעָ, כִּיעַד דְסְלִיק לְעֶשְׂרֵה גּוּוֹנִין, כְּיִנְהִירִין בְּהוּן י' אֲתוּוֹן, דְאִינִין י' י"ה יְהוָה וְסְלִקִין אֵלִין י' כְּיִלְעִיב נְהוּרִין, דְנִהִירִין בְּעִיב גּוּוֹנִין.

כְּיִחְשֵׁק חֲלִ"ם שְׁבִ"א קַמִּי, כְּיִאִנִין נְקוּד צְבִאוֹת, נִצְח וְהוּד יְסוּד, וְכִלְהוּ נְהִירִין בְּאֲבָנָא יְקִירָא מְלָכוֹת, כְּלִילָא מְפָל סְגוּלוֹת, שְׁבִ"א גּוּוֹן סוּמְקָא דְגְבוּרָה דְנְטִיל מְנִיָּה הוּד, כְּיִקְמִיץ גּוּוֹן חִנּוּר, וְלֹא צְרִיךְ לְאַרְכָּא בְּהוּן דְהָא אֲתִמְרוּ לְעִילָא.

בִּיאור הגר"א

¹ תְּקוּנָה ה'. רוּחָה לומֵר בְּתִיקוּנִים הִרְאִשׁוּנִים הִיָּה זֶה תִּיקוּן ה' וְכֵן לְקַמֵּן כְּסֵדֵר תִּיקוּן ו' ז' כו':

² בְּרִאשִׁית. שְׁכַל הַשְּׂבָעִים תִּיקוּנִים הוּא עַל תִּבְיַת בְּרִאשִׁית, ע' פִּנִּים לְאוּרִייתָא כְּמִנִּין סו"ד וְהוּן תִּיקוּנִי הַשְּׂכִינָה לְאִיהִי קְבֵלָה כְּדִלְקַמֵּן:

³ בַּת רֵאשִׁי. פִּירוּשׁ, שְׁאֵלוּ הַשְּׂחִי מִלוֹת הֵן אוֹתוֹת בְּרִאשִׁית וְכֵן בְּכָל הַשְּׂבָעִים תִּיקוּנִים, בְּמִקּוּם שְׁלֹא יֵאמֵר תָּמֵן כו', דוּרַשׁ כָּל הַמְּלוֹת בְּרִאשִׁית. וְרוּחָה לומֵר כֹּהֵן, בַּת – מְלָכוֹת, רֵאשִׁי – חוּג"ת, לְאִינִין רֵאשִׁין, דְמַתָּמֵן מַתְחִיל בְּנִינָא דְעַלְמָא כְּנ"ל וְהִיא בַּת שְׁל הַרֵאשִׁים כְּמוּ שְׁכָחוּב (בְּמַדְבַּר כֹּא יוֹ) כְּרוּה נְדִיבִי עִם כו' וְכוּלָם מְסַטְרָא דִּילָהּ, חוּג"ת' שְׂבָעִים שְׂבָעִים וְהוּן ד' רְגֵלִי הַמְּרַכְבָּה, ד' חוּיָה, ד' אוֹתוֹת אֲדִנִי, כְּמוּ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ:

⁴ אֵלָה כו'. מַפְרָשׁ לְרֵאשִׁי הֵן חוּג"ת, ג' אֲבָהוּן, דְכְתִיב רֵאשִׁי בֵּית אֲבוֹתָם וְכֵן אֵלָה הוּא בְּג' אֲבוֹתָם כְּמוּ שְׂאוּמֵר בְּתִיקוּנִי זוּהֵר חֻדַּשׁ בְּתַחֲלֵתוֹ אֵלָה הֵם מוּעֵדֵי עֵינֵן שִׁם:

⁵ בַּת עֵלָה כו'. עַכְשָׁיו מַפְרָשׁ מַלְתָּ בַת וְלָמָּה הוּא קוּדֵם לְרֵאשִׁי בְּמַלְתָּ בְּרִאשִׁית:

⁶ וְאִיהִי יו"ד כו'. מְלָכוֹת שְׂבָעִים הוּא יו"ד כְּנ"ל:

⁷ מְרַגְלִית כו'. דְג' אוֹתוֹת הִרְאִשׁוּנוֹת מִן אֲדִנִי הֵן ג' גּוּוֹנִין מִג' אֲבוֹתָם אֲבָל אוֹת הַרְבִּיעִי כְּלוּלָה מְכוּלָם:

⁸ גּוּוֹן תְּכֵלֶת וְאוּכֶם כו'. רוּחָה לומֵר תְּכֵלֶת – מְסַטְרָא דִּילָהּ עַלְמָה, וְאוּכֶם – מְסַטְרָא דְגְבוּרָה, דִּינָא קִישׁוּר דִּינָא רִפִּיא:

⁹ אֵת יו"ד מִן אֲדִנִי כו'. דְבֵה ג' אוֹתוֹת יו"ד כְּמוּ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ וְכֵן הוּא בְּכָל הַרְבִּיעָה אוֹתוֹת מִן אֲדִנִי:

¹⁰ כְּלִילָא מִי"ב גּוּוֹנִין. כְּנ"ל דְכָל אוֹת בְּמִינֵיהוּ כְּלִילָא מִג' גּוּוֹנִין שְׁל חוּג"ת אֲלֵף דְג' גּוּוֹנִין שְׁל אוֹת אַחַת אִין דוּמָה לְג' גּוּוֹנִין שְׁל אוֹת אַחַר, דְהַכֵּל לְפִי הַמַּקְבֵּל, כְּדַמִּיּוֹן הַשְּׂמֵשׁ כִּידוּעַ. וְהִי"ב גּוּוֹנִין הֵן י"ב אֲבָנִים שְׁל הַחוּשָׁן וְכוּ אֲרִבְעָה טוּרִים נְגַד ד' אוֹתוֹת הַנִּלְכָּל, כָּל אֶחָד מִג' זֶה שְׂאוּמֵר וְכוּלְהוּ מְשׁוּלְשִׁים כו':

¹¹ בְּאֲבָהוּן. הֵן חוּג"ת וְכֵן בְּכַהְנִים לְוִים וְיִשְׂרָאֵלִים:

¹² וְרִזָּא דְמִלָּה וְאִהְבַּת כו'. רוּחָה לומֵר רֵאשִׁי חֻסָּד הוּא לְאִהְבָּה:

¹³ וְאוֹת גּוּוֹן פְּשׁוּט כְּפּוּל כו'. רוּחָה לומֵר דִּישׁ שְׁאִין בַּה אֲלֵף גּוּוֹן אַחַד וְישׁ שִׁשׁ בַּה ב' גּוּוֹנִין וְישׁ ג' כו':

¹⁴ עַד דְסְלִיק כו'. רוּחָה לומֵר שְׁכַל הַרְבִּיעָה בִּיחַד הֵם עֶשְׂרֵה:

¹⁵ נְהִירִין כו'. כְּמוּ שְׂאוּמֵר לְעִיל, לְאוֹתוֹת אֲדִנִי הֵן גּוּוֹנִין וְאוֹתוֹת הוּי"ה הֵן נְהוּרִין וְהַגּוּוֹנִין הֵן לְפִי הַנְּהוּרִין, דְמְלָכוֹת לִית לָהּ מַגְרַמָּה כְּלוּם אֲלֵף לְפּוּם הַנְּהוּרִין מְקַבְּלָת מו"א שְׁהוּא הוּיָה, הַכִּי אִיתְעַבְדִּית גּוּוֹנִין, בְּאוֹת פְּשׁוּט לְאִיהוּ יו"ד אִיתְעַבְדִּית גּוּוֹן אַחַד, בְּאוֹת כְּפּוּל – י"ה, ב' גּוּוֹנִין, חִינּוּר וְסוּמְקָא. וְבְאוֹת פְּשׁוּט חִינּוּר לְבַד וְכֵן בְּכוּלָם:

¹⁶ לְע"ב כו'. דְעַשְׂרֵה אוֹתוֹת הַנִּלְכָּל גִּימַטְרִיָּה ע"ב:

¹⁷ חֻסָּד כו'. הוּאִיל וְפִירַשׁ לְעִיל הַאֲבוֹת, פִּירַשׁ חֻסָּד, שְׂאוּמֵר בְּאוֹתוֹת חֻסָּד, רוּחָה לומֵר דְחֻסָּד שְׁהוּ נְהִי כְּלִילָן בְּאוֹתוֹת כְּמוּ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ:

¹⁸ אִינִין נִיקוּד לְבָאוֹת. כְּמוּ שְׂאוּמֵר חֻסָּד ה' לְבָאוֹת, ה' הוּא ת"ת דְכְּלִיל מִג' אֲבָהוּן זֶהוּ בְּאוֹתוֹת חֻסָּד לְאִינִין חוּג"ת. נְהִי הוּא ה' לְבָאוֹת, ה' – בְּחוּג"ת, לְבָאוֹת – בְּנְהִי, כְּמוּ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ:

^כ וְעוֹד תְּקוּנָא ו' וְהַמְשָׁכִילִים יְזַהֲרוּ (דניאל יב ג) אֲלֵין אֵינוֹן דִּידְעִין רְזָא לְבַפְקוּדָא תְּנִינָא בְּמַלְתָּ בְּרַאשֵׁי"ת, דְּאִיְהִי אֶהְבֵּ"ה, דְּאִיְהִי לְאֶלְחָשְׁבֵן זְעִיר בְּרַאשֵׁי"ת, בְּמַתְקֵלָא חָדָא סְלִקִין, וְדָא אֶהְבַת חֲסֵד, דְּאִיְהִי (דף י ע"א) ע"ב בְּחוֹשְׁבֵן, לְקַבֵּל שְׁמָא מְפָרֵשׁ וְיִסַע וְיָבֵא וְיִט, לְבִדְבִיָּה וְאִ"ו כְּחוֹשְׁבֵן אַחֲ"ד, דְּהֵינּוּ מְאָמַר אֶחָד דְּאִיְהוּ בְּרַאשֵׁי"ת, דְּאִוְקְמוּהָ עֲלִיהָ וְהֵלָא בְּמְאָמַר אֶחָד יְכוּל לְהַבְרָאוֹת, וְהֵאֵי אִיְהוּ רְחִימוּי דְּמֵאֲרִיָּה, מָאן דְּמָסַר נְפִשְׁיָה בְּאַחַד, בְּרְחִימוּי דְּמֵאֲרִיָּה, וּבְגִין דָּא וְאֶהְבַת אֶת יְהו"ה אֱלֹהֵי"ךָ (דברים ו ה), אֲפִילוּ נוּטֵל אֶת נְפִשְׁךָ, דָּאִם חָבִיב עֲלִיהָ נְפִשְׁיָה מְגוּפָא לְכַךְ נְאָמַר וּבְכֹל נְפִשְׁךָ, וְאִם חָבִיב עֲלִיהָ גּוּפִיָּה מְמוֹנִיָּה לְכַךְ נְאָמַר בְּכֹל לְבַבְךָ, וְאִם חָבִיב עֲלִיהָ מְמוֹנָא מְגוּפָא לְכַךְ נְאָמַר בְּכֹל מְאָדְךָ, בְּמָה דְּחָבִיב עֲלֶיךָ מְסוּר לִיָּה בְּרְחִימוּ דְּמֵאֲרֶיךָ בְּעַת צָרָה.

וְדָא אִיְהוּ נְסִיּוֹן דְּעֵתִידִין יִשְׂרָאֵל לְאַתְנַסָּאָה בְּשַׁבְעִין שָׁנִין דְּגָלוּת בְּתַרְרָאָה, דְּעֵנִי חָשׁוּב כְּמַת, וּכְאֵלוּ נְטִלִין נְפִשְׁיָה, גּוּפָא וְנְפִשָׁא וּמְמוֹנָא כְּלָהוּ שְׁקוּלִין, בְּמָה דְּחָבִיב עֲלִיהָ מְסוּר לִיָּה בְּרְחִימוּ דְּמֵאֲרִיָּה, וּבְהֵהוּא זְמַנָּא אֶתְקַשֵּׁר בְּמַלְתָּ אֶהְבֵּ"ה דְּאִיְהִי בְּרַאשֵׁי"ת, וּכְאֵלוּ בֵּיה בְּרָא עֲלֵמָא, וּמָאן דְּלָא מְסַר נְפִשְׁיָה אוּ גּוּפִיָּה אוּ מְמוֹנִיָּה בְּרְחִימוּ דְּמֵאֲרִיָּה בְּשַׁעַת הַשְּׁמַד, כְּאֵלוּ אַחְזוּר עֲלֵמָא לְתַהוּ וּבַהוּ, וּבְגִין דָּא קָרָא סְמִיךְ לִיָּה וְהֵאָרֵץ הֵיִתָּה תַּהוּ וּבַהוּ (בראשית א ב).

וְאֶהְבַת יְהו"ה אִיְהִי מְלָכוֹת, כְּלִילָא מְפָל סְפִירָן, וְאִיְהִי פְקוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל תְּרִי"ג פְּקוּדִין, וּבְגִינָה אֶתְמַר (אסתר ג ג) מְדוּעַ אֶתָּה עוֹבֵר אֶת מְצוֹת הַמֶּלֶךְ, וְאִיְהִי בְּנִין עֲלֵמָא, שְׁפַחָה בִּישָׂא אִיְהִי חֲרַבֵן עֲלֵמָא, וּבְגִין דָּא אֶתְמַר בָּהּ (בראשית א ב) וְהֵאָרֵץ הֵיִתָּה תַּהוּ וּבַהוּ, וְאִיְהִי רְצוּעָה בִּידָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְקָאָה בֵּיה חֲתִיבִיא.

וּבְגִין דָּא מָאן דְּרְחִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְגוּ נְפִשְׁיָה אוּ גּוּפִיָּה אוּ מְמוֹנִיָּה, דִּינְטִיר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא רְחִימוּ דִּילִיָּה תְּלוּיָה בְּהֵיָא דִּיְהִיב לִיָּה, וְלָאוּ עֶקֶר רְחִימוּ, דְּלָאוּ אִיְהוּ הָאֵי רְחִימוּ, דָּאִם נְטֵל מְמוֹנִיָּה אוּ גּוּפִיָּה כְּפַר בֵּיה, לָאוּ אִיְהוּ עֶקֶר רְחִימוּ, עַד דְּמָסַר נְפִשְׁיָה בְּרְחִימוּ דְּמֵאֲרִיָּה, וְאִם כָּל תְּלַת שְׁקוּלִין לְגַבִּיָּה, יְמָסוּר לִוְן כְּלָהוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמִיָּה בְּרְחִימוּ, וְהֵאֵי אִיְהוּ עֶקֶרָא דְּרְחִימוּ, דְּאִיְהוּ אֶהְבַת יְהו"ה מְלָכוֹת, דְּאִיְהִי אֶהְבַת חֲסֵד, דִּירָאָה מְסֻטְרָא דְּגַבְוֵרָה אִיְהִי, וּמְחֲסֵד אִיְהִי מְלָכוֹת אֶהְבַת יְהו"ה כְּמָה דְּאֶתְמַר, מְגַבְוֵרָה אִיְהִי יְרָאת יי'.

וְאוּרִיָּתָא דְּאִיְהִי תְּרִי"א מְתוּרִיָּהוּ אֶתִּיְהִיב לְיִשְׂרָאֵל וְדָא עֲמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מְסֻטְרָיָה אֶתְקִרִיאַת מְלָכוֹת תּוֹרַת יְהו"ה (תמימה), לִיְאִיְהִי מְצוּהָ דִּילִיָּה בְּכָל תְּרִי"ג פְּקוּדֵי דְּתַלְיִין מְשֻׁמִּיָּה, דְּאֵינוֹן שְׁמִי" עִם י"ה שְׁס"ה, זְכַר"י עִם ו"ה רְמ"ח, הִיא בְּצֵלְמוֹ כְּדָמוֹתוֹ:

(ע"פ הגר"א רתל"ב כאן צ"ל תל"ו - תמצאנו בסוף תיקון מ"א)

ביאור הגר"א

^כ קמץ וכו'. כמו שאומר לעיל וקמץ הכהן. וחולם הוא ת"ת דנטיל מיניה יסוד. וכאן משמע דחולם הוא ת"ת, ולכך לומר דסגול הוא נלח וזה שאומר לעיל דמט"ט הוא חולם, במלאכים, דלויא רכב לעמודא דאמצעייתא:

^כ ועוד וכו' והמשכילים. שהתחלת הקדמה הוא בפסוק זה:

^ל בפקודא תניינא כו'. עיין בהקדמת הזהר בפקודין ותמצא פקודא קדמאה במלת בראשית היא יראה ושאר פקודין עס משאר פסוקים וכאן דורש גם שאר פקודין וקצת מאותן פקודין, הכל במלת בראשית. ופקודא קדמאה לא אמר כאן לפי שאמר עס ומכל מקום כלול כאן בתקון דלעיל שדרש בראשית על מלכות כנ"ל והיא יראת ה' ועיין עס בפקודא קדמאה וכן בפקודא תניינא הוא ג"כ פקודא ב' דשם עיין עס אלא שדרש עס מפסוק אחר:

^כ לחשבון זעיר. רוצה לומר מספר קטן:

^כ דביה וא"ו. רוצה לומר, להתחלת הפסוקים הם בוא"ו ואיבו מקור השמות, דשם ע"צ הוא בת"ת והוא וא"ו דשמה מפרש והוא אחד כמו שאומר להלן והכל מסטרא דחסד כמו שאומר לעיל, א' יומא קדמאה כו':

^כ ואיבו מצוה. רוצה לומר מצד עצמה רק שתלוייה בשמיה והן ד' דרגין כנ"ל:

ועוד תקוּנָא ז', והמשכילים יזהירו, אלין דידיעין במלת בראשית ליפקודא תליתא דאיהי ברית מילה, והיינו בראשית ל"ברית א"ש, וברית איהי י', ועם א"ש אתעביד א"ש, ואוף הכי את ה' עם אש איהי נוקבא, יועל תרין אישות אתמר בקדמיתא לכתנות אור, דבהון עקבו מכה גלגל חמה.

והיינו בורא מאורי האש לדיאנון בהבדלה, י"ה מן איש ואשה, בתר דחאבו ויעש יהו"ה אלהי"ם לאדם ולאשתו פתנות עור לייילבישם (בראשית ג כא), ודא עור של נחש, והיינו בורא מאורי האש (אשה), לאתדכא במה דחאב, ובגין דא צדיקים דנטרי ברית שוב אינם חוזרים לעפרן, דאיהו עור משכא דחויא דאתברי מעפרא, דאתמר ביה ונחש עפר לחמו (ישעיהו סה כב).

[תיקוני זוהר – דף י ע"ב]

ובגין דא מאן דלא נטיר ברית אתדן בחבוט הקבר בהוא עפרא, מאלין אינון דגופא דלהון אינון לון קבר בחייהון, מדדחקין לון שעטא בכל יומא, מייבמלאכא דלהון מדאתבקע דמא בצפריהון, ובגין דא תקינו לאחזאה צפריים בהבדלה, דהוה אדם מלובש בכתנות צפריים, דהו נהרין פענני כבוד. ואיהו בהבדלה מנייהו, (בראשית ג ז) וידעו כי מעירמים הם מנייהו, בגופא מיונשמטא ורוחא ונפשא, ערומים מכתנות אור, (דף י ע"ב) דאינון מאורי האש, ובגין מדבשבת אתחזא לון באדלקת שרגא דשבת מבתרין פתילות דאש, ובמוצאי שבת יתעברון מנייהו, תקינו למימר במוצאי שבת הבדלה באש.

ובגין דבשבת ימין טבין מתלבשין נשמתיין בכתנות אור, אמר הנביא (ישעיה כד טו) על פן באורים כבדו יהו"ה, ואוקמוהו רבנן כבדוהו מ"בכסות נקיה, מיד דאמר מלין אלין אשתטחו קמיה מ"כלהו בני מתיבתא, דלית חדוה ביניהו כחדוה כד אתחדש ביניהו רזא דאורייתא.

ובגין דא מאן דנטיר ברית אש, קרי איש צדיק תמים, ואות י' דשד"י איהי חוליא על צנאר דשד יצר הרע, חוליא דששלאה, ובגין דא רשים שד"י בברית, ורשים במזוזה, דמזדעזעין כלהון מהאי שלשלאה, דאיהי אות שבת, אות ברית, אות ימין טבין, אות תפלין.

ביאור הגר"א

^{לז} פקודא תליתא כו'. אף על גב דפקודין דשס הוא פקודא שביעאה, כאן אמר אוחן שזמלת בראשית:

^{לח} ברית אש. דנפקא מאשא דלחקה, ק"ז ח"י, מסטרא דבינה דאיהי אשא כנ"ל ועיין בזוהר ויקהל דף ר"ח וכן נוקבא ג"כ נפקא מתמון כידוע:

^{לח} ועל תרין כו'. רואה לומר י"ה דהם אורות של אשות האלו:

^{לח} כהנות אור. לאדם ולחיה:

^{לח} דאינון בהדלה י"ה מן איש ואשה בתר דחאבו. רואה לומר אחר שחטאו נלקח מהם י"ה דהן מאורי האש ונעשה במקומם כהנות עור:

^{לט} וילבישם. רואה לומר שלכך מזכירין בורא כו', להפשיט עור של נחש ולהתלבש במאורי האש:

^מ ואלין אינון כו'. שהרשעים בחייהם קרויין מהים והגוף שלהם שהוא עור נחש הוא קבר להון:

^{מח} דדוחקין לון שעטא כו'. רואה לומר לאחר מיתתו כמו שהיו מלובשין בזהו עור כל שעטא ולא פירשו ממנו:

^{מח} ובמלאכה דילהון. רואה לומר מלאך הממונה על חיבוט הקבר שהלך אחריו כל ימיו:

^{מח} דאתבקע דמא בציפריהון. כמו שמפרש והולך דהצפריים הם שוירי מאורי האור והן הלבישו עור הנ"ל לכך אתבקע דמא דהוא מדוריה דליר הרע בצפריים:

^{מח} ערומים הם מנייהו בגופא. רואה לומר דגופא שלהן היה מלובש בכתנות צפריים:

^{מח} ונשמטא כו'. שהנר"ן היה מלובש במאורי האש ובשבת האדם מתלבש במאורי האש ואחיותו בצפריי האדם ולכך במוצאי שבת, שמתחלקין, מזכירין בורא כו' כדי להשאיר השארת מאורי האש ורואין בצפריים להשאיר מן הצפריים לגוף:

^{מח} דבשבת אתחזא לון. רואה לומר כמו וירמיהו לא ב' מרחוק ה' נראה לי:

^{מח} בתרין פתילות דאש. שהם כנגד איש ואשה, מאורי הנ"ל וכמו שאמרו אחד נגד זכור ואחד נגד שמור כידוע:

^{מח} בכסות נקיה. דהוא כהנות הנ"ל:

^{מח} כלא מתיבתא. דנחתו כמו שאומר בתחלת הקדמה:

^{מח} חוליא. דהוא כעין יו"ד:

ומיד דאיהו תפיס בה יצר הרע דאיהו ש"ד, נאנטיל בר נש חרבא נדאיתמר בה (תהלים קמט ו) רוממות א"ל בגרונם, נדאיהו י' רישא דחרבא, ו' גופא דחרבא, ה' ה' תרי פפיות דילה, ושחית ליה, ובגיניה אתמר הבא להרגך השכם להרגו בצלותא, דאתמר בה (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבקר. [תיקוני זוהר – המשך דף ח ע"א]

(המשך דף ח ע"א) י"שם יהו"ה, י' דיליה רישא דחרבא, מרגלית מליא סגולתן מברישא דחרבא, נדלית מאן דנצח ודאי למארי חרבא דא, ובה נצח לכל סטרין אחרנין, ולית חד קיימא קמה, גופא דהאי חרבא ו', זפא איהו מאן דידע לאניף ליה בידיה ללכל סטרא, עילא ותתא וארבע סטרין בשית ספירן, תרין פפיות דחתיך בהון עילא ותתא מתרין סטרין מיינון ה' ה', ונקודא אלהי"ם, והיינו נרתק דיליה, נבגין דא בינה נקודה אלהי"ם, כגוונא דא יהו"ה כמה דאתמר.

והאי איהו דאוקמוהו מארי מתניתין, כל הקורא קריאת שמע, כאלו אוזו חרב פיפיות בידו, והא אוקמוהו על מטתו, להגן מן המזיקין, אבל בקריאת שמע דצלותא, אדון המזיקין קשור, לית ליה רשו למברח, וזפא איהו מאן דשחית ליה בההוא זמנא, לקיים בא להרגך השכם להרגו בצלותא, נדאיתמר בה (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבקר, סכל שפן מאן דלא חשש ליקריה לשחטא יצריה ושנאיה, דלית שנאיה לחוד אלא שנאיה דקודשא בריך הוא, סדבכל יומא תבע חובין דבנוי לשחטא לון.

ואוף הכי צריך לאעבא ליה ממשמא וארעא, כגוונא דאעבריה ממשמשא וסיהרא, ואוף הכי צריך לאעבא ליה ולבת זוגיה ממיתרין כרסיין, הדא הוא דכתיב (ירמיה יז יב) כסא כבוד מרום מראשון, דתמן קודשא בריך הוא ושכינתיה בתרין כרסיין, ותמן קודשא בריך הוא ושכינתיה כמשמשא וסיהרא, ועל אתקרי כי משמש ומגן ביהו"ה אלהי"ם (תהלים פד יב), ובההוא זמנא יתקיים ביה, נלא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף (ישעיה ס כ).

ביאור הגר"א

- ^{נא} נטיל בר נש חרבא כו'. רוצה לומר, דבעובדא – קושטין אותו, ודבדור דקריאת שמע ותפלה – הורגין אותו. ולכך מניחין תפילין ואח"כ קוראין קריאת שמע:
- ^{נב} דאתמר בה כו'. רצוה דבמילולא קטלון דחרבא דכתיב רוממות כו' וחרב פיפיות בידם, ולכך אמר לשון נטיל כו':
- ^{נג} דאיהו יו"ד כו'. כנ"ל שה' ד' פרשיות של קריאת שמע:
- ^{נד} שם יקו"ק י' כו'. שעד כאן פירש ג' אותיות הו"י ועכשיו הולך ומפרש כל ה' אותיות ועל ג' אותיות פירש פסוק אבנים כו' וכן בסוף פ' יתרו לא תבנה אהן גזית וכתוב בספיה דקרא כי חרבך כו' דהאי חרבא הוא על המזיקין כמו שמפרש והולך:
- ^{נה} בריש' דחרבא. מקום אחיזה החרב:
- ^{נו} דלית מאן דלנח כו'. שכאן אין כלל אחיזה לחינוכים כי אף שגם צדינה אין להם אחיזה מכל מקום דינון מתערין מינה:
- ^{נז} לכל סטרא. דהוא ו"ק וזה שאומר בשית ספירן:
- ^{נח} אינון ה"ה. לכל פה הוא צה' שקבועין בה ה' מולאות לכך נקרא פה – מלכות כמו שאומר בהקדמה שניה וכן בינה כידוע:
- ^{נט} ובג"ד בינה כו'. דשם הו"ה הוא צדינה כנ"ל בנקודת פתח ומסטרא דילה החרב על הסטרא אחרת:
- ^ס הקורא קריאת שמע כו'. דד' פרשיות דקריאת שמע כנגד ד' אותיות הו"ה:
- ^{סא} אדון המזיקין השור. דהוא סמ' כמו שאומר לקמן דהוא השור דתפילין דכרועין על קרנו:
- ^{סב} דאתמר בה וישכם כו'. רוצה לומר השכם כנ"ל:
- ^{סג} דבקר. שהיא תפלת שחרית כמו שאמרו בגמרא:
- ^{סד} כ"ש מאן כו'. שלמעלה אמר שישחוט אותו משום הבא כו' כל שכן מי שעושה בצביל כבוד השם כמו שמפרש והולך:
- ^{סה} דכלל יומא תבע כו'. דבאצילות לא שליט, רק דשם תובע חובין כמו שאומר לקמן:
- ^{סו} משמיה וארעא. הוא זו"ן דעשיה:
- ^{סז} משמשא וסיהרא. היא זו"ן של יצירה:
- ^{סח} מתרין כרסיין. הוא זו"ן של בריאה, כסא דין וכסא רחמים:
- ^{סט} ותמן קב"ה ושכינתיה כו'. קאי על יצירה:
- ^ע ועל שמיהו. רוצה לומר על שם שמש וירח שצליירה:
- ^{עא} שמש ומגן כו'. מגן מצד הירח דהיא חפיה עלנח בגדפהא:
- ^{עב} ה' אלוקים. אינון קב"ה ושכינתיה:

וְהָיָה צָרִיךְ לְאַעְבְּרָא לִיָּה מְשֻׁמָּא לְאָ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְאִיְהִי גְבוּרָה, (דף ח ע"ב) דְמִתְמַן מְצַפּוֹן תְּפַתַּח הַרְעָה (ירמיה יד א), "וְתִמְנָן יִיתִי לְמִתְבַּע חוֹבִינְךָ, "מֵאֲלִינְךָ דְאַתְמַר בְּהוֹן בְּנִים אַתְּם לִיהוּ"ה אֱלֹהֵיכֶם (דברים יד א). מִתְמַן וְאֵילָךְ אֲנֹן שְׁרִים, וְעַבְדִּים, מִסְטָרָא דְחִיוּן דְכָרְסִיא שְׁרִים וּמְמַנְן, מִסְטָרָא דְכִכְבֵּיא דְנִהְרִין בְּשִׁמְיָא וְאַרְעָא עַבְדִּין, וְהָאִי אִיְהוּ אִם כְּבָנִים אִם כְּעַבְדִּים, וְהָאִי אִיְהוּ דְצָרִיךְ לְאַנְפָּא לִיָּה חֲרַבָּא לְשִׁית סְטָרִין, דְאַנְוֹן שְׁמִיא וְאַרְעָא, שְׁמִשָּׂא וְסִיְהָרָא, כְּסָא דִין וְכְסָא רַחֲמִים, לְאַעְבְּרָא סְמָא"ל וְנַח"ש מְנִיְהוּ, "דְמִסְטָרָא דְלִהוֹן שְׁלִיט סְמָא"ל וְבַת זִוְגוּ.

וְצָרִיךְ לְקַשְׂרָא לִיָּה בְרַצוּעֵין דְתַפְלִין, תְּרִין "בְּתַרִין קְרֹנִי, "וְיַחַד בְּדְרוּעָא, וְלְבַתֵּר יִשְׁחוּט לִיָּה בְקָרִיאַת שְׁמַע, בְּגִין דְלֹא יִתְקַרֵּיב לְסְטָרָא דְגְבוּרָה, "אֲבָל מִסְטָרָא דְסְפִירָן וְהוּוֹיֹת דְלִהוֹן, אַתְמַר לֹא יְגוּרְךָ רַע (תהלים ה ה), וְהָזֵר הַקָּרֵב יִמָּת (במדבר א נב).

"וְעוֹד קְרִיאַת שְׁמַע אִיְהִי רֹמ"ח, "כְּלִילָא מְשִׁית תִּיבִין דְיַחְוּדָא, וּמְרַמ"ח תִּיבִין עִם יְהוּ"ה אֱלֹהֵיכֶם אָמַת, בְּיָהוּא קִירְטָא, וְהָא אַתְמַר.

"בְּחֵמֶשׁ אֲבָנִין ה', דְאַתְעַבִּידוּ חַד אֲבָנָא בְּאֵת י', "וְקָטִיל בְּהָ לִיצַר הָרַע, "וּבְבָאן אַתֵּר אִיְהִי קִירְטָא, בְּתַפְלִין, חוּט דְקָלַע דְכָרִיךְ בְּיַד דָּא רַצוּעָה דִיד, "דְאִיְהוּ כְחוּט דְזִרְקָא, "וְאִיְהִי קְרִיאַת שְׁמַע, קְשֵׁת דְזִרְיק חֲצִים "מִסְטָרָא דְכְרוּךְ שֵׁם כְבוֹד מְלִכוּתוֹ, וּבְרַכּוּת לְרֵאשׁ צְדִיק (משלי י ו), דְאִיְהוּ קְשֵׁת הַבְּרִית.

"רֹמְחָא דָּא עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא, בְּחֵמֶשׁ אֲצַבְעָאן דִיד, דְאִיְהִי ה' תַּתְּאָה, וְאִיְהִי לִימִינָא דְחֶסֶד, דְרָגָא דְאַבְרָהָם דְחוּשְׁבִנְיָה רֹמ"ח, וְעַם ו' דְעֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא אַתְעַבִּיד רֹמ"ח, "קָלַע ה' עֲלָאָה לְשִׁמְיָא, י' אֲבָנָא דְקָלַע, י"ה דְתַפְלִין, וְכֹלָא י"ה עִם שְׁמִי"ש קְס"ה, זְכַר"י עִם ר"ה רֹמ"ח.

ביאור הגר"א

²² לֹא יִבּוֹא עוֹד כּו'. דַּעֲכָשׁוּ מַכְסָה לַפַּעֲמִים הַסְטֵרָא אַחֲרָא כְמוֹ שְׂכַחוּב (תהלים פ"ד) בְּכֶסֶה כּו' וְכֵן הַעֲנִינִים נֹאמֵר (איכה ג מד) סְכּוּתָה בְּעֵנָן וְזֶה שְׂכַחוּב (ישעיהו נ"ג ב) כִּי עוֹנוֹתֵיכֶם מַבְדִּילִים כּו':

²³ וְתִמְנָן יִיתִי כּו'. רוּחָה לּוֹמֵר דָּשָׁם אִין שְׁלִיטָה רַק דְתַבַּע כּו':

²⁴ מֵאֲלִינְךָ דְאַתְמַר כּו'. שְׁנַשְׁמַתָּן מֵאֲלִילוֹת:

²⁵ דְמִסְטָרָא דְלִהוֹן. רוּחָה לּוֹמֵר מַג' עוֹלְמוֹת הַנ"ל:

²⁶ בְּתַרִין קְרֹנִי. לֹלָא יִשְׁלׁוּט וּפְגוּם בְּזוּ"ן שְׁל עוֹלְמוֹת הַנ"ל:

²⁷ וְחַד בְּדְרוּעָא. כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ בְּגִין לֹלָא יִתְקַרֵּב לְסְטֵרָא דְגְבוּרָא וְהוּא מִסְטֵרָא דְלִהוֹן וְהוּן ג' רַעוּעוֹת שְׁל תַפְלִין, ב' שְׁל רֵאשׁ וְאַחַת בְּזוּרַע שְׁמֵאל שְׁהוּא גְבוּרָה:

²⁸ אֲבָל מִסְטֵרָא כּו'. רוּחָה לּוֹמֵר לְכַךְ אִין כְּרִיךְ אֲלֹלָא לֹר' סְטָרִין:

²⁹ וְעוֹד קְרִיאַת שְׁמַע כּו'. לְמַעַלְהָ אֲמַר שְׁקִירִיאַת שְׁמַע הוּא חֲרַב, וְעַכְשָׁיו פִּירַשׁ שְׁהוּא ג"כ רֹמַח וְקִירְטָא וְקַשָּׁת, וְהוּן נַגְד' ל' אוֹתִיוֹת הוּי"ה:

³⁰ כְּלִילָא מְשִׁית כּו'. אִף עַל גַּב דְהַשְׁקָה תִּיבִין הוּן בְּכֹלל רֹמ"ח מְכַל מְקוּם בְּהֵם בְּחִינָה בְּפָנֵי עַלְמָה:

³¹ וְהוּא קִירְטָא. רוּחָה לּוֹמֵר שְׁקִירִיאַת שְׁמַע הוּא קֵלַע:

³² חֲמִשָּׁא אֲבָנִין כּו'. רוּחָה לּוֹמֵר הוּן חֲמֵשׁ אוֹרוֹת שְׁמַתְפַּשְׁטִין בְּחֲמֵשׁ סְפִירוֹת חֲגוּ"ת נ"ה וְנַכְלָלִין בְּזוּ"ד – יִסוּד כְּמוֹ שְׁאוּמֵר דֵּה' עֵילָאָה כּו' יו"ד יִסוּד נְטִיִל כּוֹלָא וְצוּ נַעֲשִׂין כֹּל חֲמֵשׁ אוֹרוֹת אַחַד, וְכֵן בְּקִירִיאַת שְׁמַע בְּפַסוּק רֵאשׁוֹן חֲמֵשׁ תִּיבּוֹת נַגְד חֲמֵשׁ סְפִירוֹת וְנַכְלָלִין בְּחִיבָה הַשְׁמִית שְׁהוּא אַחַד:

³³ וְקָטִיל בְּהָ לִיצַר"ה. כְּמוֹ שְׁאֲמַר לְעִיל דִּיּוּד הוּא הַחוּלְיָא, בְּעוֹבְדָא, וְעַכְשָׁיו בְּמִיּוֹלָא – קָטִיל לִיָּה:

³⁴ וּבְבָאן אַתֵּר כּו'. רוּחָה לּוֹמֵר הַקְרִיאַת שְׁמַע הוּא אֲבָנֵי הַקֵּלַע שְׁנֹאמֵר אֲלֵל דוּד (שְׁמוּאֵל א' י"ז מ) וּיְבַחֵר לוֹ חֲמֵשׁ חֲלוּקֵי אֲבָנִים וְאַח"כ כְּתִיב וַיִּקַּח מִשָּׁם אֲבָן, שְׁנַעֲשׂוּ כּוֹלָם אֲבָן אַחַת אֲבָל הֵיכָן הוּא הַקֵּלַע עֲלָמּוֹ וְאַמַר בְּתַפְלִין זֶה שְׁאוּמֵר וַיִּחַזַק דוּד כּו' בְּקֵלַע וּבְאֲבָן דְהוּא תַפְלִין וְקִירִיאַת שְׁמַע:

³⁵ לְחִיבֵי כְחוּט דְזִרְקָא. דְזִרְקָא הוּא קֵלַע, דְזִרְיק אֲבָנִין כְּמוֹ שְׁאוּמֵר בְּתִיקוּנֵין לְקַמּוּן:

³⁶ וְאִיְהִי ק"ש קַשָּׁת. רוּחָה לּוֹמֵר דְהִיא לְשׁוֹן קַשָּׁת:

³⁷ מִסְטֵרָא דְכְרוּךְ כּו'. דְכְרוּךְ הוּא אֲלִיק כְּמוֹ שְׂכַחוּב (משלי י ו) וּבְרַכּוּת לְרֵאשׁ כּו' וְהוּא קַשָּׁת הַבְּרִית יוֹרֵה כַּחַז:

^אומאן דאיהו נטיר י' בתמנא יומין דמילה, בתמנא אלפי תחום שבת, בתמנא פּרשיין דתפלי, איהו נטיר
מפל מזיקי דתחות ידא דיצר הרע, ^בדאיהו ממנא ^געל שתין רבוא, כל שכן מאן דקשיר ליה בשלשלאין וקטיל
ליה.

^דועוד ברית דתקיננו ליה ^המנא בעפרא, לשדייא לה בעפרא, ודם דאטיפין מניה, ^ואתחשיב ליה פאלו
עביר ליה עולה, וההוא עפרא לתקנא ביה מזבח אדמה, ודם דברית פאלו דבח עלה עלוון, הדיא הוא דכתיב
(שמות כ כא) מזבח אדמה תעשה לי וגו', ^זושזיב ליה בההוא עפרא מחבוט הקבר, וכדם מילה שזיב ליה
משחיטת מלאך המות.

^חואם ההוא דקביל ברית איהו ממזר, ההוא עפרא ^טתקיין ליה לחויא, דאתמר ביה (ישעיה סה כה) ונחש
עפר לחמו, קואיהו מן האדמה אשר אררה יהו"ה (בראשית ה כט), דאתמר בה (שם ג יז) ארורה האדמה, ^יואיהי
עפרא מהאי דאתמר בה (שם א ב) והארץ היתה תהו ובהו, דאתמר בה (ישעיה נא ו) והארץ כבגד תבלה, ^{יא}עמיה
יהא חולקיה, ^{יב}כאלו קשיר ליה למיעבד עולה לעבודה זרה, דההוא בן או בת אינון ^{יג}פסל ומסכה, ועל דא
אתמר (דברים כז טו) ^{יד}אשר יעשה פסל ומסכה, ^{טו}ואתמר ושם בסתר, בסתרו של עולם, ואמר כל העם אמן,
^{טז}דההוא בר מנחש הקדמוני איהו, ^{טז}דגרים מות לאדם ולאנתיה, דאתמר ביה (בראשית ג יד) ארור אתה מכל
הבהמה כו'.

ביאור הגר"א

^{טז} רומח כו'. לפי פירוש באיזה ספירה הוא הקשת, עכשיו פירש באיזה הן רומח וקלע. ואמר שהרומח הוא בעמודא דאמלעיתא ואוחז
הרומח ביד, בה' אלכזעות שהוא מלכות מסטרא דחסד שהיא צת היתה לאברהם וכל שמה (בבא בתרא טז ע"ג) וזה שאומר ואיהי לימינא
כו'. והוא ו"ה של השם, רמ"ח - ה', ו' של רומח - ו', והוא מסטרא דימינא:

^{טז} קלע ה' כו'. רואה לומר, הקלע והאזן הן י"ה, חו"ב, והן י"ה שבתפילין, תפילין של ראש הוא ה' עילאה, והקשר של ראש הוא יו"ד, והן
י"ה של השם והוא מסטרא דשמאלא כנ"ל דתפילין מסטרא דשמאלא וזה שאומר וכלא י"ה עם כו' רואה לומר דמסטרא די"ה שהן
לשמאלא אינון לא תעשה, ומסטרא דו"ה דאינון לימינא אינון ממות עשה, וקלע עם הרומח הוא שם הוי"ה:

^{טז} ומאן דנטיר כו'. שהיא ספירה השמינית מחכמה כמו שאמר לעיל:

^{טז} דאיהי מממנא כו'. רואה לומר והן המזיקין כמו שאמר (בבא בתרא טז ע"א) הוא יצר הרע כו':

^{טז} על שתין רבוא. דזה לעומת זה כו' (קהלת ז יד), והוא ובה זוגיה כנגד תפארת ומלכות, כמו שאמר לעיל כריך לאעברא ליה כו',
ובתפארת - ו"ק, שבו ששים רבוא נשמתין דישראל, והוא נטיר מכולם בעובדא כנ"ל דאיהי חוליא, וכל שכן מי שעושה שניהם, המעשה
והדיבור, שהורגו ג"כ כנ"ל זה שאומר כל שכן מאן כו':

^{טז} ועוד ברית כו'. חוזר לענינו הראשון:

^{טז} מנא בעפרא כו'. רואה לומר כלי עם עפר ליתן בחוכו הערלה:

^{טז} אתחשב כאלו כו'. רואה לומר בשחיהו, דלם ובעפר אתחשב כו' והולך ומפרש וההוא כו' ודם כו':

^{טז} ושזיב ליה כו'. כי אות ברית הוא אליה ולזה כמו שאומר ברעיא מהימנא (רלו ע"א), זרין והן מאורי האור, י"ה כנ"ל ובת דחאבו
אתמשך בערלה עליהו עור של נחש, סמ' ונוקבא. לכך כריך לידו בשחיטת מלאך המות ובעפר - חיובו הקבר כנ"ל. ובדם הברית
ובחיתו הערלה ונתינתה בעפר - ניול משחיהם. כי דלם הברית נחגלה הויד ובהסרת הערלה ה"א. וזהו, עולה שהוא בז"א ומזבח -
בנוקבא:

^{טז} ואם ההוא. בזה מפרש הפסוק (שמות כ כב) ואם מזבח אבנים שהוא מסטרא דסמ' ונוקבא, אבני נגף, לב האזן, כי חרבך הגפת כו'
(שם) שאסור למול אותו:

^{טז} תקין ליה כו'. רואה לומר שמתקן ליה מזבח חס וחלילה:

^{טז} ואיהו מן האדמה כו'. רואה לומר ההוא מזבח אדמה שעושה:

^{טז} ואיהי עפרא כו'. רואה לומר העפר שמכין, כבגד תבלה ותעשה עפר:

^{טז} עמיה יהא חולקיה. רואה לומר ההוא שעושה המזבח הנ"ל:

^{טז} וכאלו קשיר כו'. רואה לומר ההוא דם דברית:

^{טז} פסל. זכר:

^{טז} ומסכה. נקבה:

^{טז} אשר יעשה כו'. רואה לומר אבנה לעבד ליה:

^{טז} ואתמר ושם בסתר כו'. רואה לומר ברית קודש שהוא בסתרו של עולם שהוא בסתרו:

^{טז} דההוא בר כו'. רואה לומר דלכך כתיב ארור אשר יעשה כו' שהוא מסטרא דארור:

קליפה דערלה דכסי על י', אית לה תלת קליפי בגלדי בצלים דא על דא, ואינון קליפין דאגוזא, דאתמר עלליהו והארץ היתה תהו, דא קו ירוק קליפה קדמאה דאגוזא, ובהו אבנים מפולמות דא קליפה תנינא דאגוזא קשה כאבן, וחשך קליפה תליתאה, ובהון אוקמוהו רבנן אין דורשין בעריות בשלשה, שלש שנים יהיה לכם ערלים (ויקרא יט כג), ולקבל מוחא, איהו ובשנה הרביעית (דף יא ע"א) יהיה כל פרו קדש הלולים ליהו"ה.

ובהון מסטרא דערלה ארבעה נכנסו לפרדס, שלשה אכלו מאלין קליפי ומתו, רביעאה אכל איבא וזרק קליפין וחי, כגוונא דא אתמר רבי מאיר רמון מצא, תוכו אכל קליפתו זרק.

וכגוונא דאלין קליפין, אינון קושין דחפין על הלכה, דאיהי מוחא מלגאו, ולית בר נש יכיל למיכל בנהמא דאורייתא, דאתמר בה עץ חיים היא (משלי ג יח), עד דזריק קושין מהלכות, ואית הלכה דכל קושין דילה אינון כאילנא, דקליפה דילה וקנה דילה ועציו ועליון ואיבא פלהון שוין למיכל, ועליה אתמר (שיר ד יד) נרד וכרכום וכו', פ"א ובגין דא לאו כל קשין שוין.

פקודא רביעאה במלת בראשית, דא אורייתא, דאתמר בה (משלי ח כב) יהו"ה קנני ראשית דרכו, ודא שכניתא תתאה, דאיהי פ"א ראשית לנבראים, ואיהי אחרית לחכמה עלאה, ובגינה אתמר (ישעיה מו י) פ"א מגיד מראשית אחרית.

פ"א דאתנטילת מכתר אתקריאת פ"א עטרת תפארת, עטרה בראש כל צדיק, תגא דספר תורה, ובגינה אתמר כל המשתמש בתגא חלף, כד אתנטילת מהאי חכמה עלאה דאיהי ראשית, אתקריאת על שמה, וכד אתנטילת מבניה אתקריאת על שמה תבונה.

וכד אתנטילת מחסד, אתקריאת תורה שבכתב דאיתיהיבת מימינא, דכתיב (דברים לג יב) מימינו אש דת למו, וכד אתנטילת מגבורה אתקריאת תורה שבפעל פה, דהכי אוקמוהו מארי מתניתין, תורה שבפעל פה מפי הגבורה ניתנה, פ"א ותמן גבורים עומדים בפרץ, ולא יכיל למיקם בה אלא גבור במלחמתה של תורה, גבור ביצרו.

וביומא תליתאה נחיתת לעמודא דאמצעייתא פ"א על ידי דמשה, הדא הוא דכתיב (שמות יט טז) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר, בתרי לוחי אבנין, נצח ויהוד, הדא הוא דכתיב (שם לב טז) כתובים משני עבריהם, ואינון תרין נביאי קשוט, פ"א ומסטרא דעמודא דאמצעייתא אתקריאו נביאי האמת, פ"א ושכניתא תורת אמת, הדא הוא דכתיב (מלאכי ב ו) תורת אמת היתה בפייהו, פ"א אתקריאת מראה דנבואה, ורוח הקדש מסטרא דתרווייהו.

ביאור הגר"א

^ט דגרס מוח כו'. רואה לומר דגרס לאדם ולאשתו, וז' ולפיכך נקרא פסל ומסכה לפיכך חסור ביה דס דכרית ומנא עס עפרא, להחגלות מאורי הנ"ל:

^ק דאתמר בה עץ כו'. רואה לומר דומיא דאילן שלש שנים כנ"ל ג' קליפין, לחטה עץ היא כמו שאמרו (סנהדרין ע ע"ג) חטה היא, ולריך לזרוק ממנה מוץ ומורסן וסובין לזד התבן שהוא דומיא דעץ האילן וזה שאומר דקליפה וקנה ועלו ועליון כו':

^{קי} ובגין דא לאו כו'. וכן אכל הכרית לאו כולן שוין שיש חילוקים כמו שאומר בזוהר:

^{קיב} ראשית לנבראים. שממנה נברא הכל והוא ראש לשועלים כידוע, ראש הבריאה:

^{קיג} מגיד מראשית אחרית. רואה לומר שה' מליכ הכל על ידה כמו שאומר לקמן נגע צבת כו' והוא נקראת ראשית אחרית וזה שאומר מגיד כו':

^{קיד} כד כו'. מפרש כאן למה נקראת ראשית ואחרית (ואורייתא):

^{קטו} עטרת כו' עטרה בראש כו'. רואה לומר באלו הג' שמות נקראת, שהיא עטרת בעלה. וכן בראש לדיק, יסוד. ולכך היא תגא דספר תורה, עטרת בעלה:

^{קטז} ותמן גבורים. רואה לומר בתורה שבעל פה שעומדים בפרץ, צפרה של הלכה דאיהי קושיא, קליפה דחפיה עלה וזהו מלחמתה של תורה:

^{קטז} ע"י משה. שהוא דרגא שלו:

^{קטז} ומסטרא דעמודא דאמצעייתא כו'. נתון טעם למה נקראו נביאי קשוט:

כִּיאוֹבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נִתְּנָה, דָּא (משלי י כה) צְדִיק יִסוֹד עוֹלָם, כִּיבְדַרְגָּא דִּילִיָּה מְלָכוֹת מְלִיל עֲמַהוּן, כִּינְהָא אוֹקְמוּהוּ, כִּי לְעֶשֶׂר מְלָכִין שְׁמָא לֹא יוֹכְלוּ לְדַבֵּר עַל פֶּה אֶחָד, נִגַּע בַּבַּת, וְכָלֵל בָּהּ כָּל הָעֶשְׂרָא, כִּינְהָא י' בִּיַת אַחַת, כִּינְתַחֲתוּ ה' מִן אֱלֹהִים, י' מִן אַדְנִי, י' מִן שַׁדַּי, כְּלִילָא מְכַל כְּנוּיִין, וּמְכַל הוּיִין, כִּיפְגוּן הוּהוּי, אוֹ כְּנוּתִיָּה, דִּינְהָא י' תַּחֲתוּ ה', בְּכָל שֵׁם דְּכִינוּי וְהוּיָה אִינְהִי נִוְקָבָא.

כִּינְהָא דְּאוֹרֵינְהָא מִינְהָ אֲתִיבְתָּ, אָמַר לְמִשָּׁה (שמות לג כג) וְרָאִיתְ אֶת אַחֲוֵי כו', דְּלִית נְבִיא וְחָכָם יְכִיל לְעֶאֱלָא לְעִילָא פְּחוּת מִן דָּא, כִּינְהָא דְּאֲתַקְרִיאַת מִפְּתַחֲתוּ הַחִיצוֹנִיִּים אֲנִפִּין דִּילָהּ, וְאֲנִפִּין דְּלָגָאוּ מִפְּתַחֲתוּ הַפְּנִימִיִּים, וְהָא אֲתַמַּר לְעִיל, דָּאִם בְּרַ נִשׁ לִית בִּידוּי מִפְּתַחֲתוּ הַחִיצוֹנִיִּים בְּמֵאֵי יִיעוּל, וּבְגִין דָּא אֲתַמַּר בָּהּ (תהלים קיח כ), זֶה הַשַּׁעַר לִיְהוָה.

וּבְגִין דְּלִית הַשְּׁגָה קִלְנְבִיא וְחוּזָה וְחָכָם פְּחוּת מִינְהָ, אָמַר הַנְּבִיא (ירמיהו ט כב) כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ כו', כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל כו', וְיִדוּעַ אוֹתִי, וּבְגִין דָּא יַעֲקֹב אוֹלִיף לָהּ לְבַנּוּי, קִלְנְבִיא לֹוֹן קְבֵלָה מִינְהָ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דָּבַר לָהֶם אֲבִיהֶם, וְדוֹד דְּהוּא לִיָּה קְבֵלָה מִינְהָ, אָמַר לְגַבְהָ (תהלים כז ג) אִם תִּחְנֶה עָלַי מִחְנֶה כו', רְמִיז לָהּ בְּהָאֵי תְּגָא, וְסָלִיק מִחֲשַׁבְתִּיהָ לְגַבְהָ, וְאָמַר לֹא יִירָא לְבִי כו'. [תיקוני זוהר – דף יא ע"ב]

וְאֶהְרֵן דְּהוּא לִיָּה קְבֵלָה מִינְהָ, לֹא הוּא עָאֵל לְפָנֵי וְלְפָנִים פְּחוּת מִינְהָ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ, דְּהוּא יָדַע דְּאִינְהִי עֲקָרָא דְּכָלָא, דְּאִינְהִי קָרְבָן לִיְהוָה, (דף יא ע"ב) עוֹלָה לִיְהוָה, אֲשֶׁה לִיְהוָה. [תיקוני זוהר – המשך דף לט ע"א (תיקון יט)]

(המשך דף לט ע"א) קִלְבֵּיבְזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ (ויקרא טז ג), קִלְבֵּיבְזֵי אֵין אָדָם מְפִיק רְצוֹנוֹ מִיְהוָה אֶלָּא בְּזֹאת, קִלְבֵּיבְזֵי אֶתְמַר (משלי יח כב) מְצָא אֲשֶׁה מְצָא טוֹב וַיִּפְקֶר רְצוֹן מִיְהוָה, קִלְבֵּיבְזֵי וְדָא הִיא עַת לְעֶשׂוֹת לִיְהוָה

בִּיאור הגר"א

כִּי וְכִינְתָּ תוֹרַת אֲמַת. חוּזַר לְעִנְיֵנו הַרְאָשׁוֹן לְמַסְטְרָא דְּעַמּוּלָא דְּלִמְנַעֲתָא אִיתַקְרִיאַת תוֹרַת אֲמַת: ^{קכ} וְאֲתַקְרִי מַרְחָה כו'. נְבוּאָה מַסְטְרָא לְנַחַח וְרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ מַסְטְרָא דְּהוּד כִּידוּעַ: ^{קכד} וְבוּיּוֹם הַזֶּה נִתְּנָה. חוּזַר לְמָה שְׁאֲמַר תַּחֲלָה וְבוּיּוֹמָא תַּלִּיתָא כו', הַאִיךְ נִנְחַח מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא וּמְלִילַת עִם יִשְׂרָאֵל, שְׁקִיבְלָה שְׁתֵּי תוֹרוֹת – מַחוּ"ג, וִירְדָה עַל יְדֵי מִשָּׁה – דְּרַגָּא דַּת"ת, לְשָׁנֵי לוחות – נ"ה, וְנִיתְנָה בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי – יְסוּד: ^{קכז} וְבִדְרַגָּא דִּילִי' כו'. חוּזַר לְעִנְיֵנו הַרְאָשׁוֹן, דְּמַסְטְרָא לְדִיק מְלִיל עִם יִשְׂרָאֵל לְאִינְהוּ לְדִיקָס: ^{קכח} וְהָא אוֹקְמוּהוּ לִי' כו'. הוּא בְּסַפֵּר הַבְּהִיר (מ"ט ס"ג) וְעִיִּין סָם: ^{קכט} לִי' מְלָכִין כו'. רוּחָה לומַר שְׁהַעֲשֶׂר סְפִירוֹת, שְׁאִי אֲפַשֵּׁר שִׁדְדַר עַל יְדֵי כוֹלָם, כְּלִיל בְּמַלְכוּת כוֹלָם וְדַבַּר עַל יְדֵה: ^{קל} וְדָא י' בַּת. הוּא פִירוּשׁ עַל מַה שְׁאֲמַר בַּבַּת יו"ד כְּלִילִין בַּהּ: ^{קלא} תַּחֲתוּ ה' מִן כו'. כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ י' שְׁאֲחַר ה' הוּא נִוְקָבָא: ^{קלב} כְּנוֹן הוּהוּי' כו' כְּכָל סָם כו' נִוְקָבָא. הוּא פִירוּשׁ עַל מַה שְׁאֲמַר בַּתַּחֲלָה כְּלִילָא מְכַל הוּיִין כו': ^{קלג} וּבְגִין כו' וְרָאִית אֶת אַחֲוֵי. רוּחָה לומַר שְׁלָא תְּשִׁיג אֶת הַתּוֹרָה וְנִבְוָאָה אֲלָא מִמְנָה שְׁהִיא אַחֲוֵי וְזֶה שְׁאוּמַר לִית נְבִיא וְחָכָם כו': ^{קלד} וּבְגִין דָּא כו'. כְּמוֹ שְׁאֲמַר לְעִיל דְּרַגָּא חֲמוּשָׁא בִּירְחַת ה' כו': ^{קלה} לְנִבְיָא וְחָכָם וְחוּזָה. ג' מְדַרְגוֹת מַג' אַבְהֵן חַג"ת אֲלָא בַּהּ זֶה שְׁאוּמַר חָכָם בַּחֲכֻמָּתוֹ כו': ^{קלז} וְיִהְיֶה לֹוֹן קְבֵלָה מִינְהָ. רוּחָה לומַר דְּמַסַּר לֹוֹן מִפְּתַחֲתוּ שְׁלָה: ^{קלח} כְּבִיבְזֹאת כו'. (הוּבַל מְלַקְמוֹן תִּיקוֹן יט, דף לט ע"א) עַד וְכ"ח אַחֲוִין (סָם דף לט ע"ב), וְהִיא מִהַשְּׁמֻטוֹת בַּתִּיקוֹנֵי זוּהַר חַדָּשׁ פ"ג ע"ב וְהוּאִיל דְּמַסִּיס חֲכָמָה מַסְטְרָא דְּחִכְמִיָּא טַעֵו הַמְגִיָּהִים (וְשִׁמּוֹ אֶת זֶה סָם בְּדָף לט): ^{קלז} ת"ח אֵין אֲדָם כו'. כְּמוֹ שְׁאוּמַר סָם בַּתִּיקוֹן ו' וּבְגִין דָּא מֵאֵן דְּבַעֵי לְאֶשְׁגָא כו', וְכֵן בְּדָף י"ד ע"א וּמֵאֵן לְמַחְזֵי כו', וְסָם ע"ב וְלִית יְדִיעָה כְּלָל בְּמַלְכָא כו' וְשִׁאֲרַ מְקוּמוֹת הַרְבֵּה: ^{קלח} דְּעַלָּה אֲתַמַּר מֵאֵל כו'. דְּלִיָּהֵי אֲשֶׁה יִרְחַת ה' הִיא תַּתְהַלֵּל וְאֲתַמַּר בַּהּ זֹאת הַפַּעַם כו' לְזֹאת יִקְרָא אֲשֶׁה כו': ^{קלז} וְדָא הִיא עַת כו'. רוּחָה לומַר דְּכְתִיב בַּהּ (תהלים לז ו) עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כו' לְעַת מַזְוֵא וְאֲמַרו (בְּרַכּוֹת ח ע"א) לְעַת מַזְוֵא זֹו אֲשֶׁה שְׁנַאמַר מֵאֵל אֲשֶׁה כו' וְיַפְקֶר רַעוֹן כו' כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְמַטָּה וְרוּחָה לומַר וְהִיא נִקְרָאֶת עַת רַעוֹן, וְאִנְי תַּפְלַתִּי כו' (תהלים סט יד): ^{קלז} וְדָא הִיא עַת כו'. שְׁהִיא עַתוֹ כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּזוּהַר פְּרַשַׁת אַחֲרֵי מוֹת, דף נ"ח ע"א לְתַת אֲכַלָּם בְּעַתוֹ מֵאֵן עַתוֹ דָּא עַתוֹ לְדִיק דָּא מַטְרוֹנִיתָא כו':

(תהלים קיט קכו), קְלוֹכְמָה עֲתוֹת יֵשׁ, וְעֲלִייהוּ אֲתָמֶר (ויקרא טז ב) וְאֵל יִבָּא בְכָל עֵת, קְלוֹשׁ־שְׁלֵמָה אָמַר (קהלת ג ד) עֵת לְשֹׁחֵק וְכוּ', דְּאִינוּן כ"ח עֵת, וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר וְאֵל יִבָּא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, קְלוֹטְדֵּאִיהוּ קוּדְשׁ יִשְׂרָאֵל לִיהוּ"ה.

וְכַד שְׂכִינְתָּא דְאַתְקְרִיאַת זֹאת עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (ויקרא כו מד) וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתְם וְכוּ', קְמֵאִי אִינוּן אָמְרִין לָהּ (שיר ו א) אָנָּה הִלֵּךְ דּוּדְךָ הִיפָּה בְנָשִׁים, אָנָּה פָּנָה דּוּדְךָ וּנְבַקְשָׁנוּ עִמָּךְ, בְּכְמָה תַּחְנוּנִים וְצִלוֹתִין, בְּצִיצִית וּבַתְּפִלִּין, בְּשִׁבְתוֹת וּבִיוֹמִין טְבִין, דְּעֲלִייהוּ אֲתָמֶר (שמות לא יז) בִּינִי וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם, אוֹת בְּרִית מִלָּה, אוֹת דְּשִׁבְת וַיִּמִּין טְבִין, וְאוֹת דְּתְפִלִּין. [תיקוני זוהר – דף לט ע"ב]

עֲלָה אֲתָמֶר (תהלים לב ו) עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד אֱלִיךָ לְעֵת מְצָא, מְצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹב וַיִּפֶּק רְצוֹן מִיהוּ"ה (משלי יח כב), וַיַּעֲקֹב בְּרִיךְ לְבָנוּי בְּזֹאת, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דָּבַר לָהֶם אַבְיָהֶם, וְדוּד בְּזֹאת הִפִּיק רְצוֹנוּ מִיהוּ"ה כְּשֶׁנִּלְחַם עִם אוֹיְבָיו, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶנּה עָלַי מַחֲנֶנּה וְכוּ', בְּזֹאת אָנִי בוֹטַח, וְהִנְבִּיא כְּשֶׁרָאָה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת, לֹא רָאָה לָהֶם מְנוּחָה אֶלָּא בְּעִבּוֹר זֹאת, וּפּוֹרְקָנָא דִּישְׂרָאֵל לֹא יִיתִי אֶלָּא בְּזֹאת, (דף לט ע"ב) הִדָּא הוּא דְכְתִיב (איכה ג כא) זֹאת אֲשִׁיב אֶל לְבִי עַל בֶּן אוֹחִיל, וַיְהוּדָה לֹא אֲתַבְרִיךְ אֶלָּא בְּזֹאת, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (דברים לג ז) וְזֹאת לִיהוּדָה, וּמִשָּׁה לֹא בְרִיךְ יֵת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּזֹאת (שם א) וְזֹאת הַבְּרָכָה, וּמִי שְׁלֹא שָׁת לְבוֹ גַּם לְזֹאת, עֲלִיהָ כְּתִיב (תהלים צב ז) אִישׁ בְּעַר לֹא יִדַּע וְכִסִּיל לֹא יִבִּין אֶת זֹאת.

[בתיקוני זוהר המודפס ע"י שמריהו צוקרמן ז"ל כתוב כאן: בדפוסים האחרונים הובא כאן מאמר מליקוטי התיקוני זוהר חדש, ויבא על מקומו איה"ש. וכנראה שזהו המאמר שהבאתי כאן המתחיל וכיון שהאדם בה יפיק רצונו כו']

נראה למחוק זה: [תיקוני זוהר – דף מ ע"ב], וכן בתוך הפסקה. ג.פ.

וְכִינּוּן שְׁהָאֲדָם בְּהָ יִפִּיק רְצוֹנוּ, וּבְהָ מְשִׁיג הַשֵּׁם, שְׁזָהוּ סוּד עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד, עַל זֹאת וְדָא, לְשֵׁם יְהוּ"ה שְׁהוּא עַל זֹאת, לְמָה תַּקְנֵנוּ בְּשִׁחְרִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּמִנְחָה לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּעֲרִבִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּשִׁבְת לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּיוֹם טוֹב לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּעֲשֻׁרֵת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְמִדָּה יְדוּעָה, אֶלָּא מָה שְׁאָמַר עַל זֹאת, הוּא מוֹרָה שְׁהוּ"ה הִיא עַל כָּל סְפִירָה (דף מ ע"ב) וּסְפִירָה, כְּמוֹ שְׁאָמַר דּוּד (ד"ה א כט יא) לָךְ יְהוּ"ה הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, וְאִין לָךְ פְּעוּלָּה בְּתַחְתּוּנִים אֶלָּא עַל יְדֵי מְלָכוּת, שְׁנַאֲמַר בְּהָ (תהלים קג יט) וּמְלָכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה, אֶבְל בְּזִמְן שְׁצָרִיךְ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְהַצְדִּיק לְצָדִיק, וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ צְדָקָה שְׁהִיא מְלָכוּת, עִם הַתַּחְתּוּנִים, נְכַלְלִים בּוֹ כָּל הַסְּפִירוֹת, וְנִקְרְאִין צְדִיקִים עַל שְׁמוֹ, יְהוּ"ה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ צְדִיק, שְׁנַאֲמַר (תהלים קמ"ה יז) צְדִיק יְהוּ"ה בְּכָל דְרָכָיו, וּמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו בְּצְדָקָה, אִין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה, צ' אֲמִנִים, ד' קְדוּשׁוֹת, ק' בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְזָהוּ צְדָקָה תְּרוּמָם גּוֹי (משלי יד לד), וְעֲלִיו נִאֲמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו ו) וַיַּחֲשֶׁבֶה לּוֹ צְדָקָה, וּכְשֶׁהוּא רוּצָה בְּהָ נִאֲמַר בְּהָ (ישעיה נט יז) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כְּשָׂרִין.

מַצַּד הָ הִיא צְדָקָה, וּמַצַּד יֵ הִיא כּוֹבַע עַל רֵאשׁ צְדִיק אוֹת בְּרִית, עֲטָרָה בְּרֵאשׁ כָּל צְדִיק, וּמַצַּד וּ נִאֲמַר בְּהָ (איוב יא ט) אֲרוּפָה מְאָרֶץ מִדָּה, מַצַּד הָ עֲלִיוֹנָה וְרַחְבָּה מְנִי יָם.

בִּיאור הגר"א

^ה וכמה עתות כו'. כמו שאמרנו שם ואל יבא בכל עת כו' אמר ר' אבהו כו' ר' שמעון אומר הא אוקימנא מלה בעתו והכי הוא ודאי והכי אתא כו' בג"כ לא יטעני כו' במה ייעול בזאת, בזאת יבא אהכו אל הקודש דהאי היא עת כו' וכן בזוהר פרשת וירא קט"ז ע"ב ר"י פתח ואמר עת לעשות כו' לא נכנס ישראל לחקרי עת כמה דאת אמר ואל כו' מאי ואל יבא כו' עיין שם ובזוהר פרשת תרומה קנ"ה ע"ב ההוא טייעא דהוא טעניו כו' פתח ואמר כו':

^ה ושלמה אמר כו'. עיין לקמן דף ק"ד ע"א וע"ב בארובה:

^ה דאיהו קדש ישראל לה'. רוצה לומר שלא לחברא לה עם הקדש דאיהו ישראל דלעילא אלא בזאת יבא כו' אל הקדש:

^ה מאי אינון אמרין. רוצה לומר בני ישראל אמרין לה ונבקשו עמך דהיא עמהם בצאות תפילין כו' כמו שמפרש והולך ועיין לקמן י"ז ע"ב ונבקשו עמך דבגיןך איהו נחית עלן כו' וכמו שאומר לעיל ח' ע"ב ועוד ה' דיד כהה דאיהו יונה קדישא כו' עד דנחתין לה לגבייהו הא נחתין לה לגבייהו קשרין כו' ותפארת איהו כבוש באת יוד עם ה' תתאה ונפשו קשורה כו' ועיין בזוהר פרשת פנחס רכ"ד ע"א וע"ב:

וכְשֶׁרוּצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַמְשִׁיךְ נְבוּאָה, כָּל הַסְפִירוֹת פְּלוּלִים בָּהֶם, וְנִקְרְאוּ נְבִיאִים, וּמְלָכוֹת הֵיא דְמִיּוֹן כְּלָם, שְׁנֵאמַר (הוֹשֵׁעַ יב יא) וּבִיד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה, כְּמוֹ שְׁאֵמַר הַנְּבִיא (שם) וְדַבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים וְגוֹמַר, שְׁהֵיא כְּמוֹ הָאֶסְפֶּקֶלְרִיָּא שֶׁכָּל הַפְּנִים נִרְאוּ בָּהּ, כֵּן כָּל הַסְפִירוֹת מֵרְאוּ בָּהּ כַּחַם וְדְמִיּוֹנָם וְצוּרָתָם, לְכָל נְבִיא כְּפִי הַשְּׁגָתוֹ לְמַעְלָה, וְכְמוֹ כֵּן לְמַטָּה הֵיא מְתַלְבֶּשֶׁת בְּכַסָּא הַכְּבוֹד, וּבְכָל הַמְּלָאכִים, וְהָאוּפְנִים וְחֵיּוֹת הַקְדֻשׁ, וּבְכָל הָרְקִיעִים, וְהַכְּסָאוֹת שֶׁבָּהֶם, וְהַמְּלָאכִים הַתְּלוּיִם מֵהֶם, שֵׁישׁ מְלָאכִים גְּבוּהִים עֲלֵיהֶם, שְׁנֵאמַר (קֹהֶלֶת ה ז) כִּי גְבוּהָ מַעַל גְּבוּהָ שׁוֹמֵר וּגְבוּהִים עֲלֵיהֶם, וְכֵן בְּכָל כּוֹכָב וּמְזָל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קג יט) וּמְלָכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה, וְזֶהוּ וּבִיד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה (הוֹשֵׁעַ יב יא), וְלְכָל אֶחָד נְדַמָּה כְּפִי פָחוּ שְׁהֵיא נִשְׁמָתוֹ, וְהִבֵּן אָמֵן בְּכָל כַּחוֹ.

יְהוּ"ה הוּא בְּכֹתֵר, שְׁהֵיא קוֹדֵם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם הוּא וְשִׁמוֹ לְבַד בְּכֹתֵר, כְּשֶׁבְּרָא הָעוֹלָם בְּמִדַּת רֵאשִׁית יִרְדַּעְלִיּוֹ, וְלֹא הָיָה חֶסֶד מְלֻמְעָלָה, וְכֵן בְּכָל סְפִירָה, כְּמִדְּלִיק גֵּר מִנֵּר וְאִינוּ חֶסֶד מִן הָרֵאשִׁיטָה וְלֹא מְחַבְּרָתָהּ, עַד אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית.

וּמִי שֶׁמְפִיר אוֹתוֹ בְּזֹאת, כְּמוֹ שֶׁמְפִיר אוֹתוֹ בְּעֲלִיּוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים, בְּעֵבֹר שְׁהֵיא כְּלוּלָה מִהָעֲלִיּוֹנִים, וְאֵיִהּ יְחִיד וְקָשֶׁר כְּלָם, וְהֵיא מְתַלְבֶּשֶׁת בַּתְּחִתּוֹנִים.

[עַד כֹּאן הַמֵּאמֵר מְלִיקוּטֵי הַתִּיקוּנִי זוֹהַר חֲדָשׁ]

[תִּיקוּנֵי זוֹהַר – הַמִּשְׁךְ דָּף לט ע"ב]

(הַמִּשְׁךְ דָּף לט ע"ב) וְעַל זֶה אָמַר הַנְּבִיא (יִרְמִיָּה יט כג) אֵל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בְּזֹאת, הֵיא אֲתַקְרִיאַת

נְבוּאָה מְסֻטְרָא דְנְבִיאִיא, חֲכָמָה מְסֻטְרָא דְחֲכִימִיא, דְּכָל סְפִירָן אֲתַקְרִיאוּ חֲכָמִים.

[תִּיקוּנֵי זוֹהַר – הַמִּשְׁךְ דָּף יא ע"ב]

(הַמִּשְׁךְ דָּף יא ע"ב) וְיִשְׂרָאֵל דְּהָיָה לֹון קְבֵלָה מִינָהּ, לֹא כְּעוֹ מְקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשֻׁכּוֹנָא אֲחֵרָא דִּיפְדוּן לֹון

בְּגִינָה מִן גְּלוּתָא, אֲלֹא זֹאת, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (שִׁם כו מד) וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיבָהֶם וְכוּ', וְנְבִיא אָמַר בְּגִינָה כִּד חֲזָא בְּנְבוּאָתָא דְדוּחְקָא דִּישְׂרָאֵל תְּקִיפָא, אָמַר (אֵיכָה ג כא) זֹאת אֲשִׁיב אֵל לְבִי כו', קַמְּזֹאת לִיהוּדָה וְיֵאמַר (דְּבָרִים לג ג).

אֵיִהּ מְרַגְלִית כְּלִילָא מְכָל גְּוּוֹנִין נְהִירִין, קַמְּבְּרֵינֵן נְהִירִין מְגַרְמִיָּה, קַמְּיוֹסְגוּלָה דִּילִיָּה בְּכָל נְקוּדִין דְּאֵתוּוֹן

וְטַעְמִי, בְּכָל שֵׁם וְשֵׁם, קַמְּמִסְטְרָא דְחַל"ם, אֵיִהּ סְגוּלָתָא.

חוֹלָם מְלֵא בְּנֵא"ו, סְלִיק בְּאֵתוּוֹי אֵהִי"ה, וְתֵלֶת נִיצוּצִין י' י' י' כְּחוֹשֶׁבֶן יְהוּ"ה, דְּאֵיִהּ כו"ו וְאֲרַבַּע אֵתוּוֹן

סְלִיק לְחֻשְׁבֵּן יְהוּ"ה אֵהִי"ה נ"א, קַמְּבְּרֵינָא יְהוּ"ה כִּיהוּ"ה, קַמְּיוֹסְגוּלָה דִּילִיָּה (בְּמִדְבָר יב יג) אֲלֵל נָא רְפָא נ"א לָהּ, אֲנָא יְהוּ"ה הוֹשִׁיעָה נ"א (תְּהִלִּים קיח כה), קַמְּאֵהִי"ה כ"א, כ' כְּתֵר, א' אֵין סוּף, קַמְּאֵין קְדוּשׁ כִּינ' וְגו' (ש"א ב ב).

בִּיאוּר הַגְּרָא

^{קמ"א} וְזֹאת לִיהוּדָה וְיֵאמַר. רוּכָה לומֵר דְּכִרִיךְ לִיָּה יַעֲקֹב זֶה, דְּהֵיא דְרַגְלָא דִּיהוּדָה כְּנוּדַע:

^{קמ"ב} דְּאֵינוֹן נְהִירִין מְגַרְמִי. רוּכָה לומֵר מִז"א דְּגוּוֹנִין נְהִירִין מִינָהּ כְּמוֹ שְׁאֵמַר לְעֵיל:

^{קמ"ג} וְסוּגוּלָה דִּילִיָּה כו'. רוּכָה לומֵר כִּי כָל נְקוּדוֹת וְטַעְמִים שֶׁל כָּל שֵׁם וְשֵׁם יֵשׁ לָהֶם סוּגוּלָה כְּפִי עֲמָה, דֹּא לְרַחֲמֵי כְּנ"ל וְכָל הַסְּגוּלוֹת הַכָּל

מְסֻטְרָא דִּילָהּ כְּמוֹ לְרַחֲמֵי אֵיִהּ סוּגוּלָה לְרַחֲמֵי מְסֻטְרָא דְחֶסֶד וְכֵן כּוּלָם:

^{קמ"ד} מְסֻטְרָא דְחוּלָם אֵיִהּ סוּגוּלָתָא. רוּכָה לומֵר מְסֻטְרָא דְנְקוּדוֹת חוּלָם הֵיא הַסְּגוּלָה כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ לְמַחוּל עוֹנוֹת וְלַחוּלָם. וְהַתְּחִיל

לְפָרֵשׁ עֲנִין הַחוּלָם עֲמָמוֹ וְאֵח"כְּ סוּגוּלָתָא דִּילִיָּה:

^{קמ"ה} כִּינָא הוּיָה כִּיקוּק. רוּכָה לומֵר שְׁאֵמַר שְׁהוּא הוּיָה אֵהִי"ה וְאֵמַר כִּינָא דְהוּיָה כִּינָא הוּא כִּיקוּק שְׁהוּא עִם הַכוּלָל נ"א כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ

וְהוּלְךְ:

^{קמ"ו} וְסוּגוּלָה דִּילִיָּה כו'. רוּכָה לומֵר לְרַפּוּאָה וְלִישׁוּעָה:

^{קמ"ז} אֵהִי"ה כ"א כו'. רוּכָה לומֵר שְׁבֹו רומֵם כ' וְאֵין סוּף, וְהוּיָה הוּא תַשַּׁע סְפִירוֹת, וְהוּא הַחוּלָם הַמוּצָב לְרַכָּה כו' כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ:

^{קמ"ח} אֵין קְדוּשׁ כה'. רוּכָה לומֵר, אֵין הוּא אֵין סוּף, כ' דְכָה' הוּא כְּתֵר, הוּיָה הוּא כָּל הַסְפִירוֹת מְחַכְמָה עַד מְלָכוֹת, אֵין חו"ו, וְהַכָּל הוּא כְּחוּלָם כְּנ"ל:

וחולם סגולתיה לחלמא, דביה אתמר ויחלם והנה סלם מצב ארצה כו' (בראשית כח יב), ועוד חולם מוחל
עונות ישראל, חלם חסר איהו ה"י מן אלהי"ם, תלת ניצוצות ל' מן אלהי"ם, קמטאשתאר א"ם, דאתמר בה כו
אם לבינה תקרא (משלי ב ג), ולא צריך לארכא בנקודי, דהא אתאמרו.

דבר אחר והמשפילים, אלין דידיעי בפקודא חמישאה במלת בראשי"ת, פיר"א שב"ת, אזהרה דיליה דלא
לחללא ברתיא דמלכא פ"בט"ל מלאכות, דאינון ארבעים מלאכות חסר חד, פ"לקבל ארבעים מלקיות חסר חד,
רצועה לאלקאה איהי שפחה בישא, פ"ששעטנו, כלילא משור וחמור, פ"דאמר יעקב ויהי לי שור וחמור
(בראשית לב ו), פ"על כל דבר פשע על שור על חמור (שמות כב ח), פ"דאין מלקין בשבת, דלא שלטא שפחה
בישא על עלמא, ווי ליה למאן דאשליט לה על עלמא.

פ"ובגין דא את שבתותי תשמרו (ויקרא כו ב), דא בת יחידה, דאיהי שמירה אחת לשבתות הרבה, בה תליין
כל שמירתן דעשר ספירות, דאתקריאו שבתות הרבה, ושמרו בני ישראל את השבת (שמות לא טז), דא בת
יחידה, דאיהי שמירה לישראל בכל שבת ושבת, פ"ומאן דמחלל לה לאו איהו נטיר מקודשא בריך הוא, ולא
עוד אלא דאתמר בה (שם יד) מחלליה מות יומת, מאן דאעיל פ"בברשות דילה שפחה חללה זונה, פ"דרשות
דילה איהו תחום שבת, כגוןא דתחום וגבול דימא, דאתמר שמתיה חול גבול לים (ירמיהו ה כב), פ"ומאי ניהו
והיה מספר בני ישראל כחול הים (הושע ב כ), פ"ולית ים אלא אורייתא.

ושבת שקילא לכל אורייתא. מאן דאעבר עלה כאלו חזר עלמא לתהו ובהו, ובגין דא קרא סמיך ליה,
והארץ היתה תהו ובהו (בראשית א ב), פ"דאיהו חול לים, כחוליא דשלשלאה לכלבא, מאן דאפיק ליה
משלשלאיה, גרים כמה נשוכין דיסורין דנשיך ליה, ובגיניה אמר דוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי
(תהלים כב כא), ודא סמא"ל דאיהו תפיס בקולר, מסטרא דאלין דקשרין ליה באות דתפלין, ורצועה בקשר על
דרועיה, וקשור בתרין רצועין על קרני, פ"דאיהו שור מועד.

ביאור הגר"א

קמט אשתאר חס כו'. רואה לומר חרק דהוא הוד נטיל מבינה כנ"ל:
ק"י ירא שבת. דתמן יראה ה' כמו שמפרש והולך, ברתא דמלכא דלא לשלטה יראה רעה דהיא רועה לאלקאה כמו שאומר בהקדמת
הזהר בפקודין:

קכ"ב בט"ל מלאכות. רואה לומר דשבת איהו ט"ל דקדושה כמו שאומר לקמן בסמוך:

קכ"ג לקבל מ' מלקיות כו'. כמו שאומר בסמוך שלא ישלוט רועה רעה, שפחה בישא, על עלמא:

קכ"ד שעטנו כו'. רואה לומר דהשפחה בישא היא שעטנו, שט"ן ע"ז כידוע והיא כלילא משור וחמור דאינון תרין פגמין ביסין, שור מועד
וחמור הוא ידוע, ועליהם נאמר לא תחרוש בשור ובחמור כו'. והרעוה שמלקין היא מעור של שור וחמור שהוא נגד השפחה הנ"ל:

קכ"ה דאמר יעקב כו'. רואה לומר ששלח לעשו שתחת ידו הוא השור והחמור הנ"ל לכך אל ילחם עמו כי כל סטרא דעשו בידו:

קכ"ו על כל דבר כו'. רואה לומר כל פשע שבא מסטרא דשור וחמור הנ"ל וכל זה מביא ראהי דשור וחמור אינון סטרא בישא כנ"ל:

קכ"ז דאין מלקין כו'. רואה לומר משום דלא שלטא כו' ולפיכך מלאכות דאינון לקבל מלקות – אסור וזה שאומר ווי ליה למאן כו':

קכ"ח ובגין דא. רואה לומר בגין דא דאיהו ברתא דמלכא כנ"ל לכך נאמר את שבתותי כו' ורואה לומר הגמרא דשבת (סע ע"ב) שאמר שם את
שבתותי כו' שמירה אחת כו' ומפרש כאן שהכל קאי עלה שעל ידה נשמרין כל הספירות שהיא שומר ישראל דלעילא וכשהיא נשמרת
נשמרין כל הספירות וכן היא שומר ישראל דלתתא שכל הספירות שומרים אותנו – על ידה זה שאומר

קכ"ט ומאן דמחלל כו'. כיון שהיא אינה שומרת אז גם הקב"ה אין שומר, ששמירתו על ידה:

קל"א ברשות דילה. הן דורין דשכינתא והן ג' עולמות בי"ע, דבאילות אין רע שולט כנ"ל והזר הקרב יומת, רק שלא יכניס בג' עולמות
הנ"ל וזה שאומר ג' שמות, שפחה חללה זונה, וחללה לשון מחלליה כו':

קל"ב דרשות דילה כו'. רואה לומר דאינון נקראין תחום, שאסור לכאן מהן לסטרא אחרא, דלא שלטא בעלמא ואינון הגבול לה שלא יתקרב
הסטרא אחרא:

קל"ג ומאי ניהו והיה כו'. רואה לומר ישראל הן הגבול ששומרין את התורה ועל ידי זה אין מתקרב הסטרא אחרא:

קל"ד ולית ים אללא אורייתא כו'. רואה לומר והן שומרים את התורה לפיכך הן גבול לתורה וכן לשבת כמו שמפרש והולך ושבת שקילא לכל
אורייתא והיא ברתא דמלכא שנקרא אורייתא ושבת:

קל"ה דאיהו חול לים כחול"י כו'. רואה לומר דחול לשון חוליא והוא שלשלת הכרוך על הצואר והחוליא הוא כל אחד מישראל ששומר את
התורה ושבת:

קל"ו דאיהו שור מועד. רואה לומר לכך כריך שלשה קשרים ולכך כריך על קרניו שהוא נוגח בקרן וזה בחול ובשבת שאין שם תפילין כנגדו
אות שבת כנ"ל וזה שאומר ואיהו תפיס בקולר דשלשלאה דשבתא:

וְשִׁכְנִיתָ שֶׁבֶת יְחִידָה, אִיִּי רְשׁוֹת סִיִּיחֻדָּא דְעֵלְמָא, דְאִיִּי סִיִּיגְבָהוּ עֶשֶׂר אֲתוּוֹן דְשָׁמָא מְפָרֵשׁ יו"ד
ה"א וּרְחָבּוּ ד' יְהו"ה, עֲנִי"ג שֶׁבֶת בְּהַפּוֹכָא נְגִ"ע, מָאן דְאִית לִיה וְלֹא מְקִיִּים לִיה, אֲתַהֲפֹךְ לִיה
לְנִגְעָא צְרַעַת, שֶׁפְּחָה סִיִּיחֻרִיבַת בֵּיתִיה, וְנִתְּן אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֲצָיו (וּיקרא יד מה), וְדָא הוּא עֲנִיּוּתָא,
דְאִיִּי בְּאַתְר דְנִגְעָא צְרַעַת, חֲזַר בְּתִיּוּבְתָא וְטִהַר הַכֹּהֵן, דָּא מִיכָא"ל כְּהֵן גְּדוּל, מְמַנָּא תַּחֲתוּת יַד חֶסֶד.
[תיקוני זוהר – דף יב ע"א]

סִיִּי עֲנִי"ג אִיִּי נְהִי"ר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּזְוֹן, קִיִּי דְאִיִּי עֲדוּן נִשְׁמַתִּין, קִיִּי נְהִי"ר דְנִפְיִק (דף יב ע"א)
מֵעֵדֶן, קִיִּי מִבֵּין י"ה, וְלִית עֵדֶן אֲלָא כְּתֵר עֲלִיוֹן, קִיִּי דְאִיִּי מוֹפְלָא וּמְכוּסָה, וּבְגִין דָּא אֲתַמֵּר בְּעֵדֶן עֵין לֹא רָאֲתָה
אַלְהִיִּים זוֹלְתָךְ (ישעיה סד ג), לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּזְוֹן (בראשית ב ו) דָּא ה' תַּתְּאָה.
אַרְבָּעִים מְלָקִיּוֹת חֶסֶר חַד כְּחֻשְׁבָּן ט"ל, מָאן דְנִטִּיר לָה מְנִיָּהוּ, נְחִית ט"ל עֲלִיה, דְאִיִּי יו"ד ה"א וּרְחָבּוּ,
קִיִּי ט"ל לְהַחֲיוֹת הַמַּתִּים, קִיִּי וְעֲלִיָּה אוּקְמוּהוּ רַבְּנָן דְמַתְנִיתִין, כֹּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה טַל תּוֹרָה מְחִיָּהוּ. וְעוֹד
וְהַמְשַׁכִּילִים יִזְהִירוּ (דניאל יב ג), אֲלִין דִּידְעִין בְּפַקוּדָא שְׁתִּיתָא דְאֲתַרְמִיזוֹת בְּמַלְת בְּרָאשִׁית, בִּי"ת תַּמָּן, דְאֲתַמֵּר
עֲלֵה גַם צְפוֹר מְצָאָה בֵּית, וְדָרֹר קֵן לָה (תהלים פד ד), וְהָא יְנוּקִין יִדְעִין דְדָרֹר קֵן לָה, וְאֲתָא דוֹד לְמִימַר בְּרוּחַ
קוֹדֶשׁ, אֲלָא דָּא מְצָוֹת קֵן צְפוֹר, דְאִית בֵּיה כְּמָה רִזִּין, וְעֲלִיָּה אֲתַמֵּר גַּם צְפוֹר מְצָאָה בֵּית, דְכַתִּיב בְּגִינָה קִיִּי כִי
בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה (ישעיה נו ז), דָּא בִּי כְנִישְׁתָּא, קִיִּי וְדָרֹר קֵן לָה דָּא בִּי מְדַרְשָׁא, אֲשֶׁר שְׁתָּה אֲפָרוּחִיָּה אֲלִין
תּוֹרָה, מְאִרִי מְשֻׁנָּה, מְאִרִי קְבֵלָה, קִיִּי דְבְּגִינָהוֹן לֹא זִוָּה שְׁכִינְתָּא מִיִּשְׂרָאֵל.
[תיקוני זוהר – דף עא ע"א]

(תיקון כז) (דף עא ע"א) בְּרָאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִיִּים, קִיִּי פִתְחָא רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְהַמְשַׁכִּילִים קִיִּי יִזְהִירוּ קִיִּי כְּזוֹהַר
הַרְקִיעַ (דניאל יב ג), וְהַמְשַׁכִּילִים אֲלִין אֲתוּוֹן, דְאִיִּי נִגְוִן לְבוּשִׁין דְאוּרִיָּתָא, מְרַקְמֵן מְכַל גְּוֹנָא דְנוּרָא, חֲזוֹר וְסוּמְק
וְיִרוּק וְאוּבָב, וּמְנַהוֹן אֲתַפְרִשֵׁן לְכַמָּה גְּוִנִין.

בִּיאור הַגְּרָ"א

- ^{הסא} וְשִׁכְנִיתָ שֶׁבֶת כו'. נותן טעם על שאסור להוציא מרשות הרבים לרשות הרבים הן הקליפות, עלמא דפיכודא, והיא –
רשות היחיד כמו שמפרש והולך:
^{הסב} יחודא דעלמא. רוצה לומר שכל הספירות מתיחדין זה:
^{הסג} גבחו כו'. כמו שאומר לקמן בגין דבה ארבעה אהוון כו' ואייה דמות אדם דליהו יו"ד ק"א ור"א ק"א, גבחו מלך הפנימיות ורחבו מלך
החיצונית, שהן אותיות ברחבן, ונקודות כי גבוח כו' כנ"ל:
^{הסד} דחריבת ביתיה. רוצה לומר גופיה, והוא מיתה, וזה שאומר ונתן כו', כי השפחה היא חרבא דמלאך המות, או עניות שעני חשוב כמה:
^{הסה} עני"ג כו'. רוצה לומר ראשי חיבות: עדן נהר גן, כסדר הילוכן, ורוצה לפרש כאן הט"ל דקדושה שהוא מלך עונג שבת:
^{הסו} דליהו עדון נשמתי. רוצה לומר עונג שבת הוא עדון נשמתי ולכך מרומז בו: עדן נהר גן, דנפקין ומתמלאין מעדן:
^{הסז} ו' נהר כו'. רוצה לומר שעני"ג הוא יה"ו שהן ט"ל כמו שמפרש והולך:
^{הסח} מבין י"ה כו'. רוצה לומר שהולך מכתר, בין חו"ב, ולפיכך נקרא י"ה ונהר עצמו ור"א:
^{הסט} דליהו מופלא ומכוסה. כמו שאמרו (חגיגה יג ע"א) במופלא מנח כו' ובמכוסה כו', ובעדן כתיב עין לא כו', והוא ראה דכתר איקרי
עדן, וזה שאומר ובג"ד אהמר כו':
^{הסע} טל להחיות את המהים. רוצה לומר שבו עתידים להחיות המתים כשעתיד להקים השכינה בטל דליה ואז יקומו ויחנו שוכני עפר כמו
שאומר בסוף הקדמה שניה, וכן הוא בשבת, דמאן דלא נטיר לה איהו מת כנ"ל, ומאן דנטיר יורד הטל עליו:
^{הספ} ועלה אוקמוהו כו'. ושבת שקילא לאורייתא:
^{הסע} כי ביתי כו'. רוצה לומר ביתי הוא המלכות, בית הכנסת:
^{הסז} ודורו. בינה, בית המקדש, עלמא דחירו. וכן התורה – חרות, אל תקרי חרות אללא חירות:
^{הסח} מארי תורה כו'. רוצה לומר מקרא משנה קבלה, שעליהן קאי והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע כמו שאומר לקמן, וכן כאן והמשכילים
הוא בית הכנסת, יזהירו – אלון מארי תורה כו', כזהר הרקיע הוא בי מדרשא, שהן כנגד נר"ן, אותיות נקודות וטעמים כנ"ל:
^{הסח} דבגינהו כו'. רוצה לומר כמו הכפור שאינה מנחת הקן בשביל האפרוחים, כן השכינה את ישראל בשביל מארי תורה כו', וזה גם כפור
מאלה בית ודורו כו', בשביל אשר שיה כו':
^{הסז} פתח ר"ש כו'. כלל הענין הוא, והמשכילים – הן אותיות, ונפשא דמשותף עם גופא, ושכינתא דליה כלילא ד' גוונין, חיורר וסומק שהן
חו"ג, ירוק ולוכס שהן חו"מ, ד' אותיות השם, ורקיע דגן עדן, וגופא דבני נשא דגן עדן, שבהן מצטיירין האותיות והגוונין:
^{הסח} יזהירו. הן נקודות, ורוחא, וקב"ה, ונהורא דגוונין דקב"ה, וכוכביא דרקיע דגן עדן, ועיינין דבני נשא דגן עדן, שבהן נהרין הנהורין
והנקודות:

וְכָלֵהוּ גְוֹנִינִין, אִינוּן מְרַקְמֵן בְּמִשְׁכָּא דְגּוֹפָא דְבַר נֶשׁ דְּאִיהוּ בְּגִינְתָא דְעֵדָן, וְרַקִּיעָא בְּאֵלִין אֲתוּן אִיהוּ מְצוּיִיר וּמְרוּקָם, בְּגִין דְּבַהוּן אֲתַבְרִי.

יְזַהִירוּ אֵלִין נְקוּדִין דְּנְהָרִין בְּאֲתוּוֹן, וּבַהוּן נְהִירִין כְּכַבֵּיא בְּרַקִּיעָא בְּגִינְתָא דְעֵדָן, וְכָלֵהוּ נְהִירִין בְּעֵינִין דְגּוֹפָא בְּגִינְתָא דְעֵדָן.

כְּזַהַר אֵלִין טַעְמֵי אוֹרִייתָא, דְּבַהוּן מִתְנַהֲגִין אֲתוּן וְנְקוּדִי, וּבַהוּן גּוֹפָא דְגִינְתָא, כְּזַהַר דָּא נִשְׁמַתָּא, דְּאִיהִי תְנוּעָה דְאֲתוּן וְנְקוּדִי, דְּנְהָרִין בְּאֲנַפִּין וּבְעֵינִין, וְנִפְשָׁא אִיהִי כְּלָלָא דְאֲתוּן, וְאִיהִי שְׁתוּפָא דְגּוֹפָא, רוּחָא אִיהִי כְּלָלָא דְנְקוּדִי דְנְהָרִין בְּעֵינִין.
[תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף עַא ע"ב]

קָם סְבָא חַד פְּתַח וְאָמַר, בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, כְּמָה חֵילִין נְטָרִין (דָּף עַא ע"ב) לָךְ בְּגִינְתָא דְעֵדָן, כְּמָה מְשָׁרִין דְמִלְאָכִין מְסַתְפְּלִין מִמְשַׁקּוּפֵי רַקִּיעָא בְּגִינְתָא, בְּזִמְנָא דְתַעוּל תְּמָן, וְכָלֵהוּ מְסַתְפְּלִין בְּךָ, וְגִוּוֹנִין דְרַקִּיעָא בְּךָ יְזַהִירוּ, בְּגִין דְּבְךָ נְהָרָא שְׁכִינְתָא, דְּאִיהִי זַהַר הַרְקִיעַ, וְגַן אִיהוּ סְתִים וְחֲתִים, עַד דְּתַיעוּל בֵּיהּ שְׁכִינְתָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב גַּן נְעוּל אַחוּתֵי כְלָה (שִׁיר ד' יב).

קָם וְגִוּוֹנִין לֹא נְהָרִין בְּרַקִּיעָא עַד דְּיַעוּל תְּמָן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִיָּד דְּיַעוּל תְּמָן, אֲתַמַּר בְּהוּן קָם נְפִתְחוּ הַשְּׁמַיִם קָם וְאֲרָאָה מְרִאוֹת אֱלֹהִי'ם (יַחְזַקְאֵל א א), מֵאֵי מְרִאוֹת אֱלֹא מ' או'ת, קָם מְרִאוֹת בֵּיהּ מְלָאכֵי שְׁלוֹם מִר יְבִינִין (יִשְׁעִיהוּ ל ג ז), וְאִיהוּ קָם אֲוֹת קָם בְּצָבָא דִּילֵיהּ, קָם לֵיהּ מִתְפַּתְחִין רַקִּיעִין, וּבֵיהּ נְהָרִין כָּל גְּוֹנִין דְלַהוּן, קָם וּבְצִינָא קְדִישָׁא קָם נְהִיר גְּוֹנִין דְרַקִּיעָא בְּאֲתוּוֹן דְאוֹרִייתָא, וְנְהִיר כְּכַבֵּיא בְּהוּן בְּנְקוּדִי, כְּזַהַר דָּא כְּרַסְיָא יְקָרָא, דְכָל נִשְׁמַתִּין קְדִישִׁין מִתְמָן אֲתַגְזְרוּ.

קָם בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, פְּתַח כְּמִלְקָדְמִין, וְאָמַר וְהַמְשַׁכֵּלִים יְזַהִירוּ אֵלִין אֲתוּוֹן, דְכָלֵהוּ פְּלִילִין בְּאֵת ב' מִן בְּרִאוֹשִׁית, קָם אִיהִי בֵית, בִּי מְקַדְשָׁא, דְתְמָן בְּהּ נְהָרִין כָּל אֲתוּוֹן, קָם רִאוֹשִׁית נְקוּדָה בְּהִילֵיהּ, כְּגִוּוֹנָא דָּא ב, קָם יַעֲלָה אֲתַמַּר קָם כָּבוֹדָה בַּת מְלֶךְ פְּנִימָה (תְהִלִים מֵה יד), תַּשַּׁע נְקוּדִין תְּלִין מִינָה, וְאִיהִי קָם סְפִיר גְזָרְתָם עֲשִׂירִית לוּן.

בִּיאור הַגְרָא

קפב כזרה. הן הטעמים, ונשמתא, ואימא עילאה, וכרסיא דנשמתינ זיה, ואספקלריא דאנפין דנהרא בעיינינ ואנפין:

קפג וגוונין לא נהרין כו'. דמינה נהרין כנ"ל:

קפד נפתחו השמים. כנ"ל דאיהו סתים כו'.

קפה וארעה מראות כו'. רואה לומר הנורין דנהרין בגוונין דהן בשכינה וזה מראות חלקים:

קפו מר דאתמר כו'. והוא יסוד שנקרא שלום, ומלאכין מסטרא דיליה בזכים על גריעותא דיליה דהוא מר בגלות:

קפז אות בצבא דיליה. שנקרא אות כו'.

קפח בצבא דיליה. הן נ"ה, שכולם נקראו צבאות. ועל מט"ט, שהוא לדיק דלתתא בדוגמא דיליה, אמרו דאיהו אות כו'. שארבעה שנכנסו לפרדס (חגיגה יד ע"ג) שהוא עולם היצירה. ג' הציור (ירושלמי חגיגה ט ע"א פרק ב הלכה א), וכולם הציור במט"ט דאיהו כבוד אל כמו שאמרו במדרש הנעלם דמשה רבינו עליו השלום זיהק לראותו ולא ניתן לו אצל ר' עקיבא לא ראהו, וזה שאמרו ומאי דרש, היכי ידע אוחו, אות בצבא שלו כו'.

קפט ל' מתפתחין רקיעין ובי' כו'. דהוא כליל ז'ו', לכך מתפתחין ונהרין, וזה שאומר נפתחו כו' וארעה כו'.

קצו וכען בוצינא כו'. דאת בדריגיה דיליה כמו שאמר לעיל כמה כו' ממשקופי רקיע, רואה לומר שכולם מתפתחין כמו שאומר בגין דבך נהרא, ואמר וגוונין דרקיע כו', מלד הקב"ה, כמו שאומר וגוונין לא נהרין כו', הרי כליל משניהם:

קצא קום נהיר כו'. במילך:

קצב ב' איהו בית כו'. רואה לומר מלכות, שבה כלולים כל האותיות:

קצג ראשית נקודה כו'. שבתוך הב' דגש קל, והוא נקודה, והיא ספירה הפנימית שבה כנ"ל, והוא מסטרא דחכמה כמו שאמר לעיל דנקודין מחכמה, והאי נקודה שבה כלולין תשעה נקודות והיא עשירית כמו האותיות:

קצד עלה. רואה לומר על הנקודה הפנימית:

קצה כל כבודה כו'. רואה לומר כבוד של בת מלך שהן עשר ספירות פנימיות שהן מסטרא דחכמה שנקראת כבוד, ל"ב נחיצות, כלולין בנקודה של פנימה:

קצו ספיר גזרתם. דהיא אחתגלת מנהון:

אֲיֹאֲלִין אֵינֹן דְּנִהְרִין בְּאֵת ב' דְּאִיהִי בִי מְקַדְשָׁא דְלַעֲלֵא, אֲסִפִּירִים אֲתַקְרִיאוּ עַל שְׁם הַשָּׁמַיִם אֲסִפִּירִים כְּבוֹד אֵ"ל (שם יט ב), וּלְבַתֵּר דְּאֵינֹן מְסַפְרִים כְּבוֹד אֵ"ל, וְאֲתַקְרִיאוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלֵי מָה, וְנַחֲתִית בְּהוּ יו"ד ה"א וּאֵ"ו ה"א לְאֲנֶהְרָא בְּהוּן, דְּעַל שְׁמִיָּה אֲתַקְרִיאוּ, וְיִכְלֵהוּ נִהְרִין בְּאֲתוֹן יִ"אֲלִין סְפִירָן, וְאֲתוֹן דִּי בְּהוּן אֲתַבְּנִיָּאת דְּאִיהִי ב', כְּגוֹנָא דָא, וְדָא אִיהוּ רְזָא דְמַלְהָ יִ"בְּחֻכְמָה יִבְנָה בֵּית (מְשַׁלֵּי כו ג).

וּבֵיתָא דָא אִית לִיה תְּלַת גְּגִין, וְאֵינֹן תְּלַת עֲמוּדִין דְּסִמְכִין לָהּ, וְאֵינֹן ו' ו' ו', עַלִּיהוּ אֲתַמַּר וְוִי הָעֲמוּדִים וְחֲשׂוּקֵיהֶם כְּסָף (שְׁמוֹת כו י), תְּלַת עֲמוּדִים אֲלִין תְּלַת אֲבָהֶן, דְּסִמְכִין לְבֵיתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְיִחֲשׂוּקֵיהֶם אֲלִין תְּרִין סְמְכֵי קְשׁוּט, דְּאֲתַמַּר בְּהוּן יְכִין וּבוּעֵז, וְעַלִּיהוּ בֵּיתָא קֵיִמָּא, וְהִבְרִיחַ הִתִּיכּוֹן (שם כו כח) וְדָא נְקוּדָה מְלַגָּאוּ, דְּסִתִּים מְלַגָּאוּ, וְיִמְבְּרִיחַ דָא ו', אֲתַפְּשׁוּתָא דְּהִיא נְקוּדָה דְּאִיהִי י', מְבְּרִיחַ וְדָאִי, מִן קֶצֶה דָא ה' עַלְאָה, אֶל הַקֶּצֶה דָא ה' תַּתְאָה, וְיִקְשׁוּרָא דְּתְּלַת עֲמוּדִים דְּאֵינֹן וְוִי הָעֲמוּדִים, דָא ח"י עֲלָמִין, דְּכַף אֵינֹן סְלָקִין תְּלַת ו' ו' ו' לְחֻוּשְׁבָן ח"י, דְּאִיהוּ צְדִיק וְיִסוּד עוֹלָם, ה' ה' כַּד נְטֻלִין מִעֲמוּדָא דְּאֲמַצְעֵיתָא דְּאֲתַקְרִי וְהִבְרִיחַ הִתִּיכּוֹן, אֲתַקְרִיאוּ אֵינֹן בְּרִיחִים עַל שְׁמִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת כו כז) וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן וּגו'.

וְתַקּוּנָא דְּמִשְׁכְּנָא הָהּ צִיּוּרָא דְּעוּבְדָא דְּבְרָאשִׁית, וְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וּבְאֲלִין צִיּוּרִין דְּנְקוּדִין, וְרִקִּימוּ דְּגִוּוֹנִין, דְּתַמָּן וְהַמְשַׁכְּלִים יְזַהֲרוּ, וְיִכְלָא [תִּיקוּן כח] בְּרָאשִׁית, ב' רָאשִׁית, בָּהּ וְהַמְשַׁכְּלִים יְזַהֲרוּ, וְיִכְזֹהֵר דָא אֲלֵהִי'ם, וְהוּא הַכְּסִ"א לְחֻשְׁבָּנָא. [תִּיקוּנֵי זוּהַר – דף עב ע"א]

אֲדַהֲכִי הָא סְבָא אֲתַחֲזוּר כְּמַלְקָדְמִין, וְאֲמַר בּוּצִינָא קְדִישָׁא, חֲזוּר בְּךָ, וְיִעֲאֲלַת לְגִנְתָּא וְאֲתַבְּהִילַת לְנַפְקָא מִתַּמָּן, וּמִתַּמָּן עֲאֲלַת לְמִשְׁכְּנָא דְּאִיהוּ צִיּוּר דְּעוּבְדָא דְּבְרָאשִׁית, וְנַפְקַת מִתַּמָּן, אִית לָךְ לְאֲחֻזָּרָא תַּמָּן, דְּהָא וְיִכְפֹּה חִיָּלִין נְטֻרִין לָךְ מִעֲמָא קְדִישָׁא, (דף עב ע"א) לְמִשְׁמַע מֵאֵן צִיּוּרִין דְּתַמָּן, דְּאֵינֹן כְּגוֹנָא דְּדִיּוּרִין דְּשְׁכִינְתָּא, דְּאֲתַמַּר בְּהוּן (שם כה ח) וְעֶשׂוּ לִי מְקַדְשׁ וְשְׁכִנְתִּי בְּתוֹכְכֶם, דְּוְדָאִי מִשְׁכְּנָא וּמְנַרְתָּא וּמְקַדְשָׁא וּמְדַבְּחָא וּפְתוּרָא, כְּלָא אִיהוּ דִּיּוּקְנָא דְּדִיּוּרִין דְּשְׁכִינְתָּא וְיִלְעִילָא וְתַתָּא.

ביאור הגר"א

- ^{ק"א} וְאֲלִין אֵינֹן דְּנִהְרִין. כנ"ל דְּנְקוּדוֹת נִהְרִין בְּאֲתוֹן:
^{ק"ב} וְסִפִּירִים אֲתַקְרִיאוּ כו'. רואה לומר הנקודות, שהן עשר ספירות פנימים, נקראו ספירות כמו שאומר בהקדמה שניה, על שם דנהרין:
^{ק"ג} מְסַפְרִים. רואה לומר נהרין:
^{ק"ד} כְּבוֹד אֵ"ל. רואה לומר מחכמה כנ"ל:
^{ק"ה} אֲתַקְרִיאוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת כְּלֵי מָה. רואה לומר, כלי – ל"ב נתיבות, שהוא בחכמה, כבוד אֵ"ל, ועשר ספירות. ומ"ה – על שם דנהיר בהוּן שם מ"ה, וזה שאומר ונחית בהוּן כו':
^{ק"ו} וְכֹלְהוּן נִהְרִין בְּאֲתוֹן. רואה לומר הנקודות ושם מ"ה שבתוכן:
^{ק"ז} אֲלִין סְפִירוֹת וְאֲתוֹן כו'. רואה לומר, הב' – מהארותיות, והנקודה – מספירות כנ"ל:
^{ק"ח} בְּחֻכְמָה יִבְנָה כו'. רואה לומר הנקודות דנהרין זה כנ"ל:
^{ק"ט} וְחֲשׂוּקֵיהֶם אֲלִין כו'. כמו שאמר לעיל חס"ק הוא נה"י:
^{ק"י} דָא נְקוּדָה מְלַגָּאוּ כו'. רואה לומר חכמה דהיא יו"ד:
^{ק"יא} מְבְּרִיחַ כו'. כל שם הו"ה נכלל כאן שהו"ה הוא בת"ת. והן מרומזים צב. ו' הוא הנקודה שבה, ו' הוא העמוד שבאורך, מבריח מן הקצה אֵ"ל הַקֶּצֶה הוּא מְגַג עֲלִיוֹן לְגַג תַּחֲתוֹן שְׁהוּן ב' הַהִי"ן שְׁנַקְרָאוּ ג"כ בְּרִיחִים וְזֶה שְׁאוֹמֵר לְקַמֵּן בְּסִמּוּךְ ה"ה כַּד נְטֻלִין כו':
^{ק"יב} הַקְּשׁוּרָא דְּתְּלַת כו'. רואה לומר היכן יסוד מרומז צב' ובמשכן:
^{ק"יג} יִסוּד עוֹלָם. רואה לומר שעליו אתקיים עלמא דהוא חג"ת:
^{ק"יד} הַמְשַׁכְּלִים יְזַהֲרוּ. כנ"ל המשכילים – רקימו דגוונין, יזהירו – ציורין דנקודין:
^{ק"יה} וְכֹלְהוּן כו'. רואה לומר, צ' – הוא הארותיות, רקימו דגוונין. ראשית – הוא הנקודות, מחכמה כנ"ל:
^{ק"יז} כֹּזֵהר דָא אֲלֵהִים. רואה לומר אלקים, דבראשית ברא אלקים:
^{ק"יח} עֲאֲלַת לְגִנְתָּא כו'. רואה לומר שהתחיל לדרוש בעובדא דגן ערן וסיים מהרה וכן במשכן:
^{ק"יט} כִּמְהַ חִיָּלִין כו'. רואה לומר המתחברת דנחתו כנ"ל:
^{ק"כ} לְעִילָא וְתַתָּא. רואה לומר, בשכינה ומט"ט, כמו שאומר לקמן המשכן וכתב אח"כ על מט"ט דאיהו מרכבה לילה ואיהו בדיוקנה:

מיד פתח רבי שמעון ואמר ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה וגו' (שם לו ז), מאי כל חכם לב, יטיהווא דאיהו חכם בחכמה, וב'ב' נתיבות דילה, דאינון פליגין ר'בשית יומי דבראשית, והיינו שש משור, דאינון יומי דבראשית פליגין ר'מעשר אמירן ול'ב שבילין, דאינון ל'ב זמנין אלהי'ם ר'בפועבדא דבראשית.

והמשפילים, יב'הון אשתמודעין אתון, דאתמר בהון יודע ה'ה בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ, ר'באינון ר'בכ"ח אתון, וארבע סרי אחרנין גניזין בהון, ואלין אינון כ"ח אתון, בראשית ברא אלהי'ם את השמים ואת הארץ, ועליהו אתמר (תהלים קיא ו) ר'בכח מעשיו הגיד לעמו, ובגלותא אסתלק האי כ"ח מנייהו, ואתמר בהון (איכה א ו) וילכו בלא כח לפני רודף, ובגין דא אמרין בקדיש ועתה יגדל נא כח אדני, לקבל כ"ח אתון אחרנין, דאית באלין שבע תיבין דאינון, יהא שמייה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא, ודא איהו העונה אמן יהא שמייה רבא בכל כחו, י"ד אחרנין אינון יהו"ה אלהיני' יהו"ה, ר'בסימן אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנה, ובאלין י"ד אתון אומא, ה'ה הוא דכתיב (שמות יז טז) כי י"ד על פס יה.

קם סבא ואמר, בוצינא קדישא, בודאי ר'באלין ארבע סרי דפורים אינון, בארבעה עשר בו ובחמשה עשר בו ר'בדא י"ד י"ה, ר'באבל סימנין דכ"ח אינון אור ארבעה עשר י"ד קדמאין דכ"ח, י"ד תנינין אינון בראשון בארבעה עשר יום כו' (במדבר ט ה), ר'באינון י"ד פרקין ד'י"ד ימינא, ו'י"ד שמאלא, ו'י"ד פרקין דגופא, ר'באינון תלת פרקין דדרועא ימינא, ותלת דדרועא שמאלא, ותלת דשוקא ימינא, ותלת דשוקא שמאלא, ותרין דגופא, ו'ורזא דמלה שלשה פונים ימה, ושלשה פונים נגבה וכו' (מלכים א ז כה), ר'באכלא דא כגוונא דדא, תקוונא דגופא דמשכנא, הא תלת זמנין ארבע סרי, פורים בארבעה עשר בו, פסח אור לארבעה

ביאור הגר"א

¹⁰⁰ הווא דאיהו חכם כו'. וזהו חכ"ם ל"ב:

¹⁰¹ בשית יומי. ת"ת, ו"ק:

¹⁰² מעשר אמירן. הו עשר ספירות שכלולין בחכמה שהיא יו"ד, והו י' מאמרות שבהו נברא העולם כמו שכתוב (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית, ולכך קורא אותן עשר אמירן. והכל הוא במעשה בראשית ובמשכן (מעשר אמירן) רואה לומר לכלך נאמר עשר יריעות:

¹⁰³ בעובדא דבראשית. רואה לומר וזהו בעושי המלאכה, דו"ק הן היו אומנין במעשה בראשית, כמו שאומר כי ששת ימים עשה, בששת לא כתיב כו'. וזהו חכם לב בעושי, ל"ב שהוא בעושי, והוא שש משור ובו עשר יריעות:

¹⁰⁴ בהון אשתמודעין אתון. רואה לומר במעשה בראשית כנ"ל והמשכילים אינון אותיות כנ"ל. וזהו חכם לב, שהוא משכיל, שהוא יודע האותיות לעובדא דמשכנא כעובדא דבראשית כמו שביארנו. וזה שאמרו (ברכות נה ע"א) יודע היה לכלאל כו':

¹⁰⁵ ואינון כ"ח כו'. רואה לומר מ"ב אותיות כמו שביארנו לעיל דששת ימי בראשית כלילן מעשר אמירן ול"ב שבילין שהן מ"ב, וזה שאומר לכרך אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, שהן ששת ימים הנ"ל, וארץ כולה מכל הו"ק כידוע:

¹⁰⁶ כ"ח אתון וארבע סרי כו'. כמו שמפרש והולך, כ"ח – דבראשית ברא כו', וי"ד – דה' אלקינו ה'. כ"ח דבראשית הן ו"ק דששת ימים וזה שאומר את השמים כו' כנ"ל, אותיות שנבראו שמים וארץ. וי"ד דגניזין הן יהו"ה (רואה לומר ה' אלקינו ה' שהם אור"א ות"ת כלקמן בסמוך, הם יהו"ה) לכליל ו"ק שהוא בן י"ה. וזה ה' אלקינו – שהוא אור"א, יהו"ה – ת"ת. והן גניזין בכ"ח אותיות הנ"ל. בראשית – חכמה, אלקים – בינה, השמים – ת"ת, הארץ – דכלילא מכולהו. וזה ענינו, בראשית כלומר בחכמה, ברא אלקים את השמים. דאלקים הוא ל"ב נתיבות, ל"ב אלקים כמו שאומר לעיל בחכמה ובל"ב כו' כלילין כו' בחכמה דהוא כליל עשר אמירן אלקים ל"ב שבילין כנ"ל:

¹⁰⁷ כח מעשיו. רואה לומר כ"ח דמעשה בראשית:

¹⁰⁸ וסימן אור כו'. רואה לומר באור ה"ד אותיות, שהן יהו"ה, בודקין ומבערין החמץ מן ה' בתראה שהיא אור הנר. וכן לאעצרא עמלק משם שהוא כס י"ה, כסא לאור"א וזה שאומר ובאלין י"ד כו':

¹⁰⁹ אליו ארבע סרי דפורים. רואה לומר י"ד אתון דה' אלקינו ה', שהוא בו"ק, הן י"ד דפורים. וי"ה דכליל בו – הוא בט"ו בו:

¹¹⁰ דא י"ד י"ה. י"ד וט"ו שהן דפורים, למחות זכר עמלק, וזהו כי י"ד כו'. ולא כמו שאומר י"ד דפסח הוא כי יד כו', שאין שייך לו אלף י"ד דפסח הוא דכ"ח כמו שאומר אצל כו':

¹¹¹ אצל סימנין כו'. רואה לומר ארבעה עשר הוא הת"ת כנ"ל, ואור י"ד הוא אור"א. וזה שאומר לעיל אור ל"ד בודקין רואה לומר עם י"ה כו'. וזהו י"ד י"ה שקאמר שם, וכן כאן אור י"ד, אור – אור"א, י"ד – ת"ת. וכן י"ד אותיות קדמאין הוא בראשית ברא אלקים, הוא י"ד לאור"א כנ"ל ראשית עם אלקים. י"ד תנינין – את השמים כו', ו"ק:

¹¹² ואינון כו'. רואה לומר י"ד פרקי ארבעות שבשבילן נקרא יד:

¹¹³ ואינון ג' פרקין כו'. מפרש י"ד פרקין דגופא:

¹¹⁴ ורזא דמלה כו'. והיס עומד כו' הוא הגוף בו צ' פרקין:

¹¹⁵ וכולא דא כו'. רואה לומר אעפ"י שהיס הוא בשכינה מכל מקום דא כגוונא דא כמו שמפרש והולך שהמשכן, שכינה, כולה מכולה תקוניה דגופא. וזה שאומר תקוונא דגופא כו' וענינו לפרש פסוק כל חכם לב כמו שמפרש והולך:

פתורא דא לבא, ואתמר ביה שלחן בצפון, ואתמר שכינתא תתאה, איהי מנרתא כד נטלא מימינא, ושריא
עלה חכמה, ואתמר בה הרוצה להחכים ידרים, וכד נטלא משמאלא דאיהי גבורה, אתקריאת פתורא, ואתמר
בה הרוצה להעשיר יצפין, ושריא עליה בינה, דאתמר בה (משלי י כב) ואתברכת יהוה היא תעשיר, וכד נטלא
מגופא דאיהו עמודא דאמצעיתא, אתקריאת משכנא כליל מתרוייהו.

פיור וכנו אינון יתריין בליין, ויהוון שריין תריין סמכי קשוט, מוחא, עליה אתמר (יחזקאל א י) ויפני אריה
אל הימין, ותמן מנרתא דליק, לבא ויפני שור מהשמאל, ותמן פתורא מתקנא, בגין דלבא איהו לשמאלא,
גופא עליה אתמר ויפני נשר, ותמן משכנא מתקנא, ושכינתא איהי וידמות אחד לארבעתן, ויואיהי ד'
דאחד, ואיהי ארבע אנפין דכל חיה.

בגין דבה ארבע אתוון נהירין דאינון יהוה, ואיהי דמות אדם, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ועשר אתוון
אלין אנון שעור קומא דגופא דא, דאיהו משכנא, ועליהו אתמר (שמות כו טז) עשר אמות ארך הקרש, ואמלא
אותו רוח אלהים, בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה (שם לא ג), בחכמה דא י', בתבונה דא ה', ובדעת דא
ו', ובכל מלאכה דא ה'.

וידבר אחר, והמשפילים, אלין ארבע יסודין דגופא, ויזיהירו בהון ארבע חיוון, דאינון מזל אריה, מזל
שור, מזל נשר, מזל אדם, וידפרצופא דבר נש אשתמודעת בהון באנפוי דבר נש, ודא איהו הפרת פניהם
בם (ישעיה ג ט), כזהר דא נשמטא, ומצדיקי הרבים ויבאברין דגופא, יהון נהירין מזליהו ויפככבים לעולם
ועד.

דבר אחר, ויהמשפילים אלין ארבע סטרי עלמא, וזיהירו ויבאברין ארבע מלאכיא, דאינון מיכאל גבריאל
רפאל וידיאוריאל, כזהר דא כרסיא יקרא.

וידבר אחר והמשפילים אלין שפון, דאתמר בהון ושפתותינו שבח, ויזיהוון אחה"ע בומ"ף גיכ"ק
דטלנות זסר"ץ, דמשמשין בפומא בכ"ב אתוון, ובהון חתוף דבורא דצלותא לשבחא למלאכא, ויזיהירו

ביאור הגר"א

^{מח} ודא שכינתא כו'. רואה לומר לכך נאמר בצפון כו' כלומר שהוא בצפון כד נטלא כו':

^{מט} ברכת ה'. דבינה נקראת ברכה כידוע:

^נ תריין בליין. שהן שופכין מי השפע לאמה:

^{נא} ובהן שריין כו'. שנלא נקרא מעלה, והוד – מטה כנ"ל לכך הכיור על כנו:

^{נב} ופני ארי'. כמו שאומר לקמן דאריה הוא ראיה, שהוא באור, וזה שאומר ותמן מנרתא דליק:

^{נג} ופני שור. שנאמר (משלי יד ז) ורוב תבואות בכה שור וזה שאומר ותמן פתורא כו':

^{נד} ופני נשר. שנאמר כנשר ירחף כו' בגופא והוא כדמות המשכן שפרוס מלמעלה וזה שאומר ותמן משכנא מתתקנא:

^{נה} דמות א' לארבעתן. כתיב אלל האופנים שהן מסטרא דילה, ואלל החיות היא ד' אנפין דכל חיה, שהן דמות אחת בכל חיה והיא דמות
אדם, חיה הרביעית. וד' אנפין מסטרא ד' אותיות הו"ה, ואלל מסטרא דשמא מפרש שהיא כלולה מכולם והוא במשכן עשר דמות אורכ

כו', לא הקרשים אלל גובה המשכן מעל הארץ, והקרשים מרכבה לאותו גובה:

^{נו} ואיהי ד' דאחד. שא' של אחד הוא כתר עליון, וח' הוא ה' ספירות מחכמה, וד' מלכות, משלמת לעשר. לכך קאמר שהיא יו"ד אתוון
דשמא מפרש. וכנגד ה' בעלמא אמר ד' אתוון דהו"ה, והמטרה והשלחן והמשכן וקומה דמשכן הן ד' חיות שם הו"ה וזה שאומר ואמלא
אותו כו'. שידע כל האתוון על תיקוניהן למעבד המשכן על תיקונו:

^{נז} ד"א והמשכילין אינון כו'. שבהן הנפש, שתופא דגופא, והן אותיות:

^{נח} וזיהירו כו'. והוא הרוח שבה מהם נקודות:

^{נט} דפרטופא כו'. כמו שאומר בתיקון ע':

^ס באברין דגופא. שהם רבים:

^{סא} כוכבי כו'. שהן נקודות כמו שאומר לעיל וזה שאומר נהירין מזליהו:

^{סב} ד"א והמשכילים אילין ד' סטרי כו'. ג"כ נגד ד' יסודין וד' חיות ונשתתא שאמר לעיל בסמוך והן כנגד נר"ן, אותיות נקודות טעמים
כנ"ל והכל הולך אל מקום אחד:

^{סג} אלין ד' מלאכי כו'. שהם עומדים בארבע רוחות העולם כמו שאומר בזהר ועליהם הכסא:

^{סד} נוריאל. כריך להיות אוריאל, כי נוריאל הוא על גביהם כמו שאומר לקמן בתיקונים בסוד ארגמ"ן:

^{סה} ד"א כו' ושפתותינו שבה. והוא משכיל כמו שכתוב משכיל לאסף, משכיל לדוד, כמה שבהים במשכיל:

אלין עיינין, דאָתמר בהון ועיינינו מאירות פֿשֿמש וְכִירח, יס"שבעה גלדי עינא אינון, דְנִהרין בהון שְבֻעָה כְכָבִי לְכַת, וְשִׁמְשָׁא וְסִיְהָרָא, יס"דאָתמר בהון ועיינינו מאירות פֿשֿמש וְכִירח, הָא תְשֻׁעָה, כְּגוּוֹנָא דְתִשְׁעָה נְקוּדִין דְאורֵייתָא, וְהָא חֲמָה וּלְבָנָה בְכָלֵל שְבֻעָה כְכָבִיא אינון אִיךְ חֲשִׁיב לֹון תּוֹסַפֵּת עַל ד', י"אָלָא חֲמָה אִיהִי נּוֹקְבָא לְגַבֵי שְׁמֵשָׁא, לְבָנָה נּוֹקְבָא לְגַבֵי יָרַח, וְשִׁמְשׁ וְיָרַח אינון נִהרין לְשְׁבֻעָה כְכָבִי לְכַת, דְאינון כְּשְׁבֻעָה גְלָדִי עֵינָא, וְשִׁמְשָׁא וְסִיְהָרָא הָא תְשֻׁעָה, בַּת עֵין עֲשִׂירִית לֹון, כְּלָה דְכְלִילָא מְכָלְהוּ. [תיקוני זוהר – דף עג ע"א]

כְּזוּהַר הָרְקִיעַ, דָּא אֶסְפֵּק־לְרִיָּאָה דְנִהָרָא בְּאַנְפוּי דְאַדָּם, דְמִינָה תְלִיין אִוְדִינִין וְעֵינִין וְחוּטְמָא וּפּוּמָא, דְאינון מְנַהֲיִי גּוּפָא וְאַבְרִין דִּילֵיהּ, כְּגוּוֹנָא דְטַעֲמִי, דְאינון מְנַהֲיִי אַתְוֹן וְנְקוּדֵי דְאורֵייתָא, כְּמָה דְשְׁפוּן וְשִׁינִין וְחִיךְ וְלִשׁוֹן וְגֵרוֹן אֲנוּן מְשִׁמְשִׁין לְאַתְוֹן, הִכִּי כְּגוּוֹנָא דָּא כְנִפִּי עֵינָא וְעַפְעֵפִי עֵינָא וְתַלַּת גּוּוֹנֵי דְעֵינָא, אִינוּן מְשִׁמְשִׁין לְעֵינָא, י"אָלָא אַתְקִשֵׁר בְּחִמְשׁ נְקוּדִין כְּגוּוֹנָא דָּא אַאָאָא, אַתְוֹן וְנְקוּדֵי חֲמֵשׁ בְּגוּ חֲמֵשׁ, וְעֲלִיֵּהוּ אַתְמַר (דברים כט ט) רָאשִׁיכֶם שְׁבִטִיכֶם וְזַנִּיכֶם וְשִׁטְרִיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל הָא חֲמֵשָׁה, טַפְכֶם נְשִׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקִרְבִּי מִחֲנִיךְ מִחֲטִיב עֲצִיךָ עַד שְׂאֵב מִימֶיךָ הָא חֲמֵשׁ אַחֲרָיִן, י"ב חֲמֵשׁ לְגוּ חֲמֵשׁ אֲלִין ה'ה, י"ג מְנַיֵּיהוּ אַתְיִיהִיבוּ עֲשִׂר דְבָרָן דָּא י', (שמות כו טו) י"ד וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת (דף עג ע"א) מְסַטְרָא דָּר'.

י"ה דְבָרָן אַחַר וְהַמְשָׁפִילִים, אֲלִין מְאָרִי מְקָרָא, יְזַהִירוּ אֲלִין י"ז מְאָרִי מְשָׁנָה, י"ח דְאינון מְאָרִי מְתַנִּיתִין מ"ט אַנְפִּין טְהוֹר וּמ"ט אַנְפִּין טְמָא, מ"ט אַנְפִּין טְהוֹר אֲנוּן מ"ט אַתְוֹן דְפִרְשָׁה י"ח דִּיחֻדָּא עֲלָאָה דְאִיהוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל כ"ה אַתְוֹן, וְכ"ד אַתְוֹן דְפִרְשָׁה תְנִינָא דִּיחֻדָּא דְאִיהִי בְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעַד, כ"ה אַתְוֹן עֲלִיֵּיהוּ אַתְמַר (שמות יט ג) י"ט כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, י"ט בְּכ"ד אַתְוֹן דְכְלִילָן בְּהוֹן כ"ד סְפָרִים, דְאינון כ"ד דְשָׁאִיב מִן י"אָיָא דְאורֵייתָא, אַתְמַר בְּהוֹן י"ב וְתַגִּיד לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל, י"ג מְאָרִי נִיהוּ דְשָׁאִיבִין מְנִיָּה הָאִי כ"ד דְאִיהִי

בִּיאור הַגְרָ"א

י"ו וְבֵהוֹן כו'. רואה לומר האותיות שנקראו והמשכילים כנ"ל ונתון טעם כאן לשבחה למלכא:

י"ז יזיהרו כו'. לשון אור לכן נאמר ועיינו מאירות:

י"ח ז' גלדי כו'. עכשיו מפרש יזיהרו, בעיינין, מסטרא נקודות:

י"ט דאָתמר בהון ועיינינו כו'. רואה לומר ז' גלדי עינא מאירות מן האור שבעיינין כמו ז' כוכבים משמש וירח:

י"ע אלא חמה כו'. ולכך נאמר חמה ולבנה בה' נקבה ושמש וירח לשון זכר הן לכך נקרא בפסוק פעם בלשון זכר ופעם בלשון נקבה כפי הבחינה שמדבר ואנו רואין החמה והלבנה בכלל ז' כוכבי לכת:

י"פ וכלא אַתְהֶשֶׁר כו'. רואה לומר חמשה אלפין, בחמשה המשמשין לפומא, שאלפין הן כלל האותיות, וה' נקודין הן ה' תנועות גדולות שבהן נכללין כל הנקודות, הן ה' המשמשין לעין:

י"ז חמש לגו חמש. רואה לומר שראשיכם כו', הן המאירין בתוך טפכם, שהן עיני העדה נגד העינים כנ"ל כמו נקודות בתוך אותיות והן ב' ההי"ן, ה' עלאה דנהרא בה' תתאה:

י"ח ומינייהו כו'. רואה לומר מתוך ה' דנהיר בשתי ההי"ן ניתן עשר הדברות בשני לוחות נגד שתי ההי"ן, ה' דברות על לוח אחד, וכל אחד מאיר לה' מעלות של ישראל, ראשיכם כו', והלוח השני טפכם כו':

י"ט וכל העם כו'. קול של עשרת הדברות, ו' דנפיק מן יו"ד. וכן באדם, בעיינין ופה הוא כולל כל השם הוי"ה. י"ה – בעינים, ו"ה – צפה. יו"ד – בעשר נקודין כנ"ל. ה' – חמשה דברים המשמשין לעינים, כנפי כו'. ו' – קול. ה' – בדיבור, בחמשה מולאות כו':

י"א ד"א כו' מארי מקרא. בעשיה:

י"ב מארי משנה. ביצירה. וכזהר – הלכה, כמו שאומר להלן, כנגד אותיות נקודות טעמים, נר"ן, כנ"ל:

י"ג דאינון מ"מ מ"ט כו'. הוא רואה על מארי מתניתין דהיא ביצירה שהיא מ"ט אנפין כו'. ומט"ט הוא מ"ט אנפין כו' כידוע בסוד מטה הנהפך לנחש:

י"ד דיחודא עלאה. רואה לומר פסוק ראשון:

י"ה כה תאמר כו'. רואה לומר אמירה שהיא מסטרא דבינה שהיא כ"ה כמו שאומר לקמן:

י"ז ובכ"ד. הוא שכינה תתאה כמו שמפרש והולך:

י"ח ימא דאורייתא. בינה כמו שאומר לקמן:

י"ט ותגיד. דהגדה היא מלכות כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש:

י"ט ומאי ניהו כו'. רואה לומר ומי הוא הנהר ההולך מן היס, שמן הנהר שאוצת הכל, ואמר שהוא לדיק כו':

שְׁכִינְתָּא, כְּלִילָא מְכִ"ד סְפָרֵי דְאֹרִייתָא, דָּא צְדִיק, דְּאִיהוּ נְהָר דְנִפְיָא מְעַדְן עֲלָאָה, יִפְּבֹגֵין דְנַחֲתִית בֵּיהּ ו', דְּאִיהוּ בְּן י"ה.

וּבְגֻלְתָּא יִפְּאֶסְתְּלַק מְנִיָּה, וְאֶתְמַר בֵּיהּ (יִשְׁעִיהוּ יט ה) וְנִהָר יַחְרַב וְיִבְשׁ, יַחְרַב יִפְּבֹבִית רֵאשׁוֹן, וְיִבְשׁ בְּבִית שְׁנֵי, וְאִיהוּ דָּךְ בְּכ"ד סְפָרִים, וְעַם כָּל דָּא דְּאִיהוּ חָרַב וְיִבְשׁ, אֶתְמַר בֵּיהּ יִפְּאֶל יָשׁוּב דָּךְ נְכָלָם (תְּהִלִּים ע"ד כ"א), אֶל יָשׁוּב דָּךְ, יִפְּדְאִיהוּ צְדִיק בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, ד' דָּךְ בְּשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי כ"ד אֲתוּוֹן דְּיַחְוּדָא, עֲלִיָּה אֶתְמַר (מלכים א ב מה) יִפְּוִהַמְלֵךְ שְׁלֵמָה בְּרוּךְ, וְעַל אֲלִין כ"ד אֲתוּוֹן אֶתְמַר (יִשְׁעִיהוּ נד יב) יִפְּוִשְׁמִתִּי כְּדְכ"ד שְׁמֻשׁוּתִיךָ וְגו', הַאי עֲנִי אִיהוּ ד'ךְ, וּבִת זִוְגִיָּה יִפְּדְכ'ה, וְאִיהִי כְּד'ה עַל שְׁכֵמָה, יִפְּכ"ד ה', דְּאִיהִי חֲמֻשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, יִפְּוִאֲנִוֹן ה' אֶצְבָּעָאן, דְּבַהוֹן אֶתְמַר (בְּרֵאשִׁית כד טז) וְתִמְלֵא כְּד'ה וְתַעֲלֵל.

וּמֵאִין שׁוֹאֲבִין, מְכ"ה אֲתוּוֹן, וְרִזָּא דְמִלָּה כ"ה תְּבַרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (בְּמִדְבָר ו כג), יִפְּאֶת וְדָאִי, בְּמֵאִי אֶתְבְּרַכְתָּ וְאֶתְמְלִיאָת, יִפְּכָאָת ו' דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית תִּיבִין דְּיַחְוּדָא, דְּאִינוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה אֶחָד, יִפְּוִבִיָּה אֶתְעַבְדִּית אוֹת.

יִפְּכ"ה אִיהִי אִימָא עֲלָאָה יִפְּיִמָא דְאֹרִייתָא, ו' נְהָר דְנִפְיָא מִתְמָן, וּמְנִיָּה אֶתְמְלִיאָת כ"ד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תְּתָאָה, וּמְנָה אֶתְשַׁקְיָא בְּגֻלְתָּא, מַה דְּהוּהּ בְּקִדְמִיתָא יִפְּכ"ה אִיהִי אֶתְשַׁקְיָא מְנִיָּה, וְרִזָּא דְמִלָּה (בְּרֵאשִׁית כד יח) וְתִמְהָר וְתוֹרֵד כְּדָה שְׁעַל יְדָה וְתִשְׁקָהוּ, וְעֲלָה אֶתְמַר וְתִמְהָר שְׁתַּה אֲדוּנִי, ש"ד דְּאִיהוּ אֲדוּן דִּילָה, וְתִכַּל לְהַשְׁקוּתוֹ וְתִמְהָר לְגַמְלִיךְ אֶשְׁאָב, אֲלִין רַמ"ח תִּיבִין דְקִרְיָאָת שְׁמַע, דְּאִינוּן שְׁקִילִין לְרַמ"ח פְּקוּדִין דְאֹרִייתָא, ש"ד בְּהוֹן גְּמוּלִי י

בִּיאור הגר"א

^{רפ} בְּנִין דְנַחֲתִית כו'. רוּכָה לומַר אֶף עַל גַּב דֶּהנְהַר, אֲמַרִינוּ לְעֵיל דֶּהוּא ת"ת, לְכַךְ אֲמַר בְּנִין כו' וְאִם כֵּן הוּא גַם כֵּן נֶהַר: אֲסַחֲלַק. רוּכָה לומַר ת"ת:

^{רפא} בְּבִית רֵאשׁוֹן כו'. שְׁנֵי בְּתִים הֵן שְׁתֵּי הַהִי"ן. בְּבִית רֵאשׁוֹן הוּא חֲרַב, שְׁאִינוּ הוּלְךְ לָסָס, וּבְבִית שְׁנֵי – יִבְשׁ, שְׁאִין מִשְׁקָה אוֹתָהּ:

^{רפב} אֶל יָשׁוּב כו'. מִלְּחִתִּי שְׁהוּא רֵאשִׁי תִיבּוֹת אֲדוּנִי. וְנִרְאָה לִי כִי הִיא כְּלוּלָה מְכ"ד סְפָרִים וְהוּא כ"ד לִירוּפֵי אֲדוּנִי וְרֵאשִׁי תִיבּוֹת הַג"ל הוּא לִירוּפֵי הַחֲמִישִׁי כִּמוּ שְׁאוּמַר לְקַמֵּן כְּדָה כ"ד ה' כו':

^{רפג} דְּאִיהוּ לְדִיק כו'. רוּכָה לומַר טַעַם לְמַה נִקְרָא דךְ. וְאֲמַר דךְ בְּשְׁכִינְתָּא. רוּכָה לומַר כִּי פְסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הוּא ת"ת, וְכ"ה אֲתוּוֹן הֵן בִּינָה, וּבְרוּךְ כו' – הוּא לְדִיק, וְכ"ד אֲתוּוֹן הֵן מַלְכוּת. זֶה שְׁאוּמַר ד"ךְ בְּשְׁכִינְתָּא:

^{רפד} וְהַמְלֵךְ כו'. רוּכָה לומַר שְׁלֵמָה, שְׁהוּא יְסוּד, הוּא בְרוּךְ. וּמִבֵּיא רֵאשִׁי שְׂכִיד נִקְרָא בְרוּךְ:

^{רפע} וְשִׁמְתִי כ"ד כ"ד. רוּכָה לומַר לְדִיק וּמַלְכוּת, דְּבַגְלוּתָא נִקְרָאִין דךְ זֶה שְׁאוּמַר הַאי עֲנִי כו'. רוּכָה לומַר דךְ לָשׁוֹן עֲנִי:

^{רפז} דכ"ה. שְׁהוּא ה' תְּתָאָה וְרוּכָה לומַר שְׁהוּא דְכָה מִן כ"ד סְפָרִים דְשְׁאֲבִין מִימָא לְאֹרִייתָא שְׁהוּא ה' חוּמְשֵׁי תוֹרָה. זֶה שְׁאוּמַר וְאִיהִי כְּדָה כו'. רוּכָה לומַר בְּפֹרְקָנָא:

^{רפח} כ"ד ה' כו'. ה' עֲלָאָה הוּא ה' חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְה' תְּתָאָה נַעֲשָׂה כְּדָה בְּזִמְנָא שְׁאוּאֲבַת כ"ד מַה' זֶה שְׁאוּמַר לְעֵיל תְּתָאָה – שְׁהַתוֹרָה הִיא אֲמִירָה, אֲבַל כ"ד סְפָרִים אִין בְּהַם מִזָּה לַעֲשׂוֹת רַק הַגְּדָה לְכֵן וְתִגִּיד. זֶה שְׁאוּמַר לְעֵיל וּבְכ"ד כו' סְפָרִים אֲתַמַּר בְּהוֹן וְתִגִּיד:

^{רפט} וְאִינוּן ה' אֲלִצְבָּעוֹן כו'. רוּכָה לומַר הִיכֵן ה' מְרוּמוֹ בְּכַךְ שְׁאוּאֲבִין, וְאֲמַר בְּה' אֲלִצְבָּעִין וְכֵן בְּמַלְכוּת שְׁהוּא ה' תְּתָאָה, ה' אֲלִצְבָּעִין כִּידוּעַ בְּסוּד יד כְּהַה, ה' גְּבוּרוֹת. וְכֵה' זֶה מִתְמַלְא וְנַעֲשָׂה כְּדָה. זֶה שְׁאוּמַר וְתִמְלֵא כְּדָה וְתַעֲלֵל, שְׁאֵז עֲלִיָּה לַה כִּידוּעַ:

^{רפז} אֶת וְדָאִי. רוּכָה לומַר מַלְכוּת שְׁנִקְרָאָת אֶת, דְּכִלְיָן בְּה אֲתוּוֹן מַה' עַד ת'. וְלְכֵן פּוֹשְׁטִין הַאֲלִצְבָּעוֹת שְׁעֲלִיָּהן תְּשַׁרְהַן הַבְּרַכָּה:

^{רפח} בָּאָת ו' כו'. רוּכָה לומַר שְׁלֵכְךְ אֲוִמְרִים בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וְעַד אַחַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּכ"ד אֲתוּוֹן שְׁאוּאֲבִין מְכ"ה אֲתוּוֹן. זֶה שְׁאוּמַר לְעֵיל מֵאִין שְׁאוּאֲבִין, מְכ"ה אֲתוּוֹן. בְּמֵאִי אֲתַמְלִיאָת, וְאֲמַר בָּאָת ו' שְׁהוּא הַפְּסוּק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ת"ת, וְשְׁאִיב מִלְּדִיק שְׁהוּא בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וְעַד כְּנ"ל, וּמִיָּנִיָּה אֲתַזְכַּרְתָּ עַל יְדֵי כ"ה, וְזֶה בְּרוּךְ שֵׁם כו', זֶה שְׁאוּמַר בְּמֵאִי אֲתַזְכַּרְתָּ, זֶה שְׁאוּמַר לְעֵיל כֵּה תְּזַכְּרוּ כו':

^{רפז} וְכֵה אִיתְעַבְדִּית אוֹת. שְׁהוּא נִקְרָאָת אֶת קוּדְס הַבְּרַכָּה כְּנ"ל זֶה אוֹת בְּרִית:

^{רפא} כ"ה אִיהִי אִימָא כו'. עַכְשָׁיו מִפְּרַשׁ כָּל מַה שְׁחַסָּה לְמַעֲלָה:

^{רפב} ימָא לְאֹרִייתָא. שְׁמַמְנָה נִתְּנָה תְּתוֹרָה כִּידוּעַ:

^{רפג} הִיא אֲתַשְׁקִיא מִיָּנֵה. רוּכָה לומַר שְׁהוּא הִתְּהָ שׁוֹתָה קוּדְס לו':

^{רפד} עַל יְדֵה וְתַשְׁקָהוּ. שְׁהוּא שׁוֹתָה עַל יְדֵה:

^{רפע} דְּאִיהוּ אֲדוּן כו'. רוּכָה לומַר ת"ת:

^{רפז} דְּבַהוֹן גְּמוּלִי חֲלָב כו'. רוּכָה לומַר בְּעֵלֵי מִזְּוֹת אֶף שְׁאִינוּן בְּנֵי תוֹרָה וְהֵן גְּמוּלֵי חֲלָב:

חלב ינקין, שיעתיקי משדים, דאתמר בהון (שיר ז ו) שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה, ואינון תרי לוחי אורייתא.

כ"ה איהי שכינתא עלאה, דבה נפקו ישראל ממצרים, כמה דאת אמר (שמות יא ד) כה אמר יהוה פתחות הלילה וגו', ש"איהי כ"ה אתון דיהודא דשחרית, וכ"ה אתון דיהודא דערבית, ושמתי כ"ד שמשותיך (ישעיהו נד יב) דא שכינתא תתאה, דאיהי כ"ד אתון דיהודא קדמאה דשחרית, וכ"ד אתון דיהודא דערבית.

כ"ה כ"ד דשחרית אינון מ"ט אנפין, ואית מ"ט אנפין לתתא מסטרא דישראל זוטא דאיהו מטטרוין, ואיהו מ"ט אנפין, ובהון יזהירו מארי משנה, דאיהי תניינא להלכה ש"שפחה דיליה, בגין כי מרדכי היהודי משנה למלך (אסתר ו ג), ש"כגוונא דא משנה, משנה למלך, ש"וביה יזהירו מארי מתניתין, כזהר הרקיע ש"דא הלכה, ש"דאיהי קבלה למשה מסיני, ש"וכמה עולימאן אית לה דאינון הלכות פסוקות, ש"דאתמר בהון (שיר ו ח) ועלמות אין מספר, ואיהי סלקא על בלהו, ש"הדא הוא דכתיב (משלי לא כט) ואת עלית על כלנה, ש"ואיהי עם בלהו, כמה דאוקמוהו ש"הלכה כרבים.

[תיקוני זוהר – דף עג ע"ב]

ש"ומצדיקי הרבים ש"בה יהון ש"כפכבים לעולם ועד, כפכבים ודאי דלית לון חושבנא, דכל כוכבא וכוכבא אתקרי עלמא יחידא, ודא הוא ועלמות אין מספר, ואלין עלמות אל תקרי עלמות, אלא עלמות, ובגין דצדיקניא אינון כפכבים, ש"אין כל חד אית ליה ככב, בגין דא אוקמוהו קדמאין, ש"כל צדיק וצדיק אית ליה עולם בפני עצמו, (דף עג ע"ב) וכל מאן דזכה להלכה חד ירית עלמא חד, כל שכן מאן דזכי למסכתא חדא, או לתרין, או לשתיין, דאתמר בהון (שיר ו ח) ששים המה מלכות, ש"דכל מסכתא איהי בגרמה, וכאה איהו מאן ש"דירית לה בהאי עלמא, דהלכה עולימא דמטרוניתא, דאיהי קבלה, ש"זכאין אינון דמשתדלין

ביאור הגר"א

- ^פ ועתיקי כו'. וכן בקריאת שמע, קודם פסוק ראשון שהוא ו' כנ"ל, כנגד בעלי תורה, כי ו' הוא תורה. ואח"כ לגמליך הן רמ"ח תיבות שהן כנגד רמ"ח איברים למלכא, רמ"ח פיקודין, גם לגמליך אשכנז, הן גמולי בעלי מלות:
- ^ז כ"ה איהו כו'. מביא ראה כאן ש"ה הוא שכינתא עילאה שנאמר כה אמר כו' ובזינה ילאו ממזרים שהיא עלמא דחירו:
- ^ח איהו כ"ה כו'. רואה לומר ששתי פעמים כ"ה הוא ו' תרעין דחירו לילה שבהן ילאו ממזרים, ו' פעמים יליאת מזרים בתורה:
- ^ט כ"ה כ"ד דשחרית כו'. וכן דערבית והן כלולין בת"ת והן למעלה, כולו טהור. אבל צמט"ט שהוא מרכבה לו, נחלקין למ"ט טמא מ"ט טהור וזה שאומר ואית מ"ט כו':
- ^י דאיהו תניינא כו'. רואה לומר לכך נקרא משנה:
- ^{יא} שפחה דיליה. רואה לומר לכך נאמר משנה זה, נקבה. כמו שאמרנו דמט"ט הוא שני למלך ומיט"ט הוא משנה למלך שהיא שפחה כו':
- ^{יב} כגוונא דא משנה. רואה לומר משנה הוא לשון משנה למלך:
- ^{יג} וביה יזהירו כו'. רואה לומר צמט"ט:
- ^{יד} דא הלכה דאיהו קבלה. רואה לומר, שמשנה שאין מורין ממנה היא ביצירה, והלכות פסוקות של הגמרא הוא בצריאה, והלכה למשה מסיני הוא בשכינה, וזה שאומר הלכה למשה, שהיא כלת משה:
- ^{יז} דאיהו קבלה. רואה לומר שמקובלין איש מפי איש עד משה מסיני:
- ^{יח} וכמה עולימאן. רואה לומר נערות הראויות לתת כו' שהן בצריאה:
- ^{יט} דאתמר בהון ועלמות אין מספר. רישא דקרא ששים המה מלכות, שהן הלכות, כמו שאומר לקמן:
- ^כ וה"ד ואת כו'. רישא דקרא רבות צנות כו' שהן הלכות פסוקות שכתוב בהן אין מספר:
- ^{כא} ואיהו עם כלהו. רואה לומר שעל ידה נפסק הלכה פסוקה שהיא הלכה:
- ^{כב} הלכה כרבים. שהן נקראו רבות כנ"ל:
- ^{כג} ומצדיקי הרבים. רואה לומר העוסקים בהלכות פסוקות שנקראו רבים כנ"ל:
- ^{כד} זה יהוה. רואה לומר בהלכה למשה מסיני שהיא עם הרבים כנ"ל הלכה כרבים:
- ^{כה} כוכבים כו'. כמו הכוכבים צדיק כן יהיו, שהרקיע הוא הלכה למשה מסיני כנ"ל וזה שאומר זה יהוה כוכבים כו':
- ^{כז} וכל חד אית ליה כו'. רואה לומר הלכה אחת:
- ^{כח} כל דיקו. שנאמר ומצדיקי כו' כוכבים:
- ^{כט} לכל מה' מטרוניתא. רואה לומר הלכה למשה מסיני של מסכת אחת:
- ^ל דירית לה בהאי עלמא דהלכה. רואה לומר מי שזוכה למסכת של הלכות פסוקות זוכה לעולמות של מטרוניתא וזה שאומר עולימא דמטרוניתא:
- ^{לא} זכאין אינון כו'. רואה לומר בהלכה למשה מסיני:

בשכינתא דאיהי על כלהו בהלכה, שכילאפקא לה מן גלותא, דאתמר בה (ישעיהו נ א) ובפשעיקם שלחה אמכם, שכיולמיזל לה לגבי בעלה, למיהוי לה קבלה בדרועוי, לקיים בה (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי וכו'.

דבגלותא משנ' דאיהי מטטרו'ין שלטא, ואיהו משנה למלך, באתר דמטרוניתא יתבא משנה, ודא איהו (משלי ל כג) ושפחה כי תירש גבירתה, שכי' וכיומוי דמשה לא שלטא שפחה אלא מטרוניתא, לבתר דמית משה וירית שכי' והושע דאיהו נער, באתר מלכותא שלטא שפחה, כמה דאת אמר (יהושע ה יד) אני שלטא שר צבא יהו' עתה באתי.

שלי' ויהא אוקימנא, שלי' מטטרו'ין איהו מעשה מרפכה, ועליה אתמר אין דורשין במרפכה ביחיד, מאי ביחיד שלי' ביחודא דעלמא, שלי' אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו, חכם בחכמה ומבין בבינה ויודע בדעת, שלי' דאתמר בהון (שמות לא ג) ואמלא אותו רוח אלהי' בחכמה בתבונה ובדעת, בגין דאיהו משכנא דאתמלי בתלת דרגין אלין, שלי' ובכל מלאכה דא מעשה בראשית שכינתא תתא, דאין דורשין לה בעובדא דבראשית בשנים, אלא ביחודא דעלמא, מרפכה דילה איהו מטטרו'ין שלי' גוף שכינתא.

שלי' ושכינתא שמי' איהי מ'ה יר'ד ה'א וא'ו ה'א אתקריאת, בגין דאיהי כללא דעשר ספירן, רכב דילה מטטרו'ין, עליה אתמר (תהלים סח יח) שמי' רכב אלהי'ם שמי' רבותים אלפי שנאן, מאי שנאן שור נשר אריה שמי' אדם, ודא איהו סוד מרפכה, רכב מ'ה ודאי.

שמי' ומטטרו'ין שמי' איהו ארון, גופא לאורייתא דבכתב דאיהו עמודא דאמצעיתא, ואיהו שלחן, פתורא דשכינתא שמי' דאיהי ל'ב, דאתמר ביה ל'ב מבין, ואיהו לשמאלא, ובגין דא אמרו מארי מתניתין שלחן בצפון.

ביאור הגר"א

פ"ט לאפקא לה כו'. כמו שאומר להלן דבגלותא משנה שלטה:

פ"ט ולמיזל לה כו'. רואה לומר לפיכך נקרא קבלה:

פ"ט ובימוי דמשה כו'. דלזו היו לומדים הכל בקבלה למשה מסיני ואז היחה קבלה דרועוי לפיכך נקראת הלכה למשה מסיני דמשה הוא דברגא דת"ת לפיכך היחה כלת משה:

פ"ט יהושע דאיהו נער. רואה לומר דוגמת מט"ט דחקרי נער וכן אחקרי יהושע נער משה בפסוק (שמות לג יא) כדוגמת מט"ט שהוא נער משרת לקב"ה כידוע בסוד עזבו זקן ביהו כן יהושע נער משה:

פ"ט שלטא שפחה. רואה לומר שאז היו לריכין למשניות, כי משנה וגמרא והלכות פסוקות היו בכל דור מימות יהושע כמו שכתוב על רבי יוחנן בן זכאי שלא הגיח כו' משנה, הלכות, גמרא כו':

פ"ט שר צבא כו'. שהוא מט"ט כמו שאמרו אות הוא בצבא שלו:

פ"ט והא אוקימנא. רואה לומר, במקום אחר. שאמר עכשיו משה רבך לא ראה לקבלני, שאמר (שמות לג עו) אם אין פניך כו'. וכאן כל הד' עולמות מרומים: מקרא משנה הלכה פסוקה הלכה למשה מסיני, שהן בפסוק והמשכילים זיהירו כזהר הרקיע ומלדיקי הרבים. ואמר קודם כזהר הרקיע, דמלדיקי הרבים אי אפשר בלתי אותה שהיא הלכה כרבים וזה שאומר ומלדיקי הרבים זה כו':

פ"ט מט"ט איהו כו'. מפרש גלותא דשכינתא דשפחה כמו שאומר לקמן בסמוך:

פ"ט ביחודא דעלמא. כמו שאומר לקמן דאין הקב"ה מתיחד בו, דאינו יחודו, כמו שאומר לעיל דעליה קאי לא מצא עזר:

פ"ט אלכא ח"כ היה כו'. דעל ידי מעשה הדליקים מתבני האי נער ברזא דשמא קדישא כמו שאומר בזה, ואם האדם חכם כו' אז האי נער ג"כ מתמלא בתלת דרגין אליו מסטרא דהאי בר נש:

פ"ט דאתמר בהון ואמלא אותו כו'. שאז היו ראויים לעשות המשכן, מט"ט, שגם הוא מתמלא בג' דרגין. וזה שאומר בגין דאיהו כו'. רואה לומר מט"ט:

פ"ט ובכל מלאכה דא כו'. מפרש סוף הפסוק דלעיל שנתמלא בכל מלאכה כו'. ואמר ובכל, משום דאיהי כלילא דתלת דרגין כנ"ל, ומשכנא דאתמלי כו' הוא דמתלבשא ביה היא דאיהי כלילא כמו שאומר לקמן, ואז דורשין ביחיד, דלזו הקב"ה מתייחד בו בשכינתיה כמו שאומר לקמן. וזה שאומר דאין דורשין לה כו'. רואה לומר דבה מתייחד הקב"ה כמו שאומר לקמן והוא מרכבה לילה ומתייחד בו וזה שאומר מרכבה לילה כו':

פ"ט גוף שכינתא. רואה לומר שכינה – נפש, והקב"ה – נשמה. והנשמה בלתי הנפש אינו מתייחד בגוף כמו שאומר לקמן:

פ"ט ושכינתא איהו כו'. רואה לומר למה נקרא מרכבה:

פ"ט איהו מ"ה כו'. כמו שאומר לעיל דאיהי דמות אדם כו':

פ"ט רכב אלוקים. רואה לומר שכינה שנקראת אלוקים:

פ"ט רבותים אלפי. רואה לומר כ"צ אלפים, שאז שכינה שורה כמו שאמרו בגמרא (יבמות סד ע"א) שאין השכינה שורה פחות מב' רבבות וב' אלפים וכן דמט"ט כנ"ל. והטעם דשכינה כלילא מכ"צ אחוון כנ"ל:

פ"ט אדם. הוא נ' פשוטה כמו שאומר בזהר:

ואיהו מנורה שמונר דליק מסטרא דשכינתא, דאתמר בה נר יהוה, שמחצריך למהוי לימינא לקבלא משחא, ובגין דא מנורה בדרום, דא איהו מאנא לקבלא פתילה ומשחא ונהורא, פתילה שכינה, משחא דילה צדיק שמשמן כתיבת, שנהורא דילה עמודא דאמצעייתא, כגוונא דא נפשא דאיהי שתופא דגופא איהי פתילה, רוח דא משחא, נהורא דא נשמתא, מאנא דא גופא, איהו עבד, שואיהו רכב לתלת סטרין אלין, דאינון קיטורא דיחודא חדא, שבידאינון נר יהוה נשמת אדם (משלי כ כז).

והאי עבד שגאיהו פנויא לכל שמהן, שנוי לכל שמהן, וביה מרפיבין כל אלנין עלאין מסטרא דטוב, שגמרפכות דסטרא דרע, שגלעלייהו אתמר ולא בעריות בשלשה, מאי עריות סמאל ונחש, לא צריך למהוי בשלשה, שגדאינון משחית א"ף וחימ"ה, שגלמהוי תליתאה בינייהו, דלא מתקשרין בהון, אלא דיהון תרוייהו בפרודא, ובגין דא אין דורשין בעריות בתלתא, ועובדא דבראשית בהפוכא, אין דורשין במעשה בראשית בשנים, דלא יעבדון פרודא, אלא ביחיד דאיהו יחודא חד, שגובגין דא לא יאכל אדם תרי, ולא ישטה תרי.

[תיקוני זוהר – דף עד ע"א]

ולא במרפכה ביחיד, בגין דיחיד לית ליה שתוף דאיהו מטרוין, שגכגוונא דנשמתא דלית לה שתוף בגופא, ואמאי אמר אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו, הכא משמע שדאית ליה מרפכה לעילא לקודשא ברין הוא, שגדאיהו מלאכה דילה, ומאי איהי ההיא דאיהי כלילא מחכמה ובינה ודעת, דאינון יה"ו, מלאכה דתלת אתון (דף עד ע"א) איהי ה' שכינתא תתאה, שגשלימו דתלת אתון, שגלעלה אתמר (שמות ט לב) ותכל כל עבודת משפן וגו', שגדאייהו ה' דיום הששי, ובגין דא אף על גב דאמרינן אין דורשין במרפכה ביחיד, חזר

ביאור הגר"א

- שמ"ט איהו כו'. מפרש איך הוא רכב דילה, בד' חיות, שהן חג"ת ואיהי כלולה מכולם:
שמה איהו ארון כו'. רואה לומר שהוא משכן תחאה עם כל הכלים:
שמו דאיהו לב. כאן אמר לב, דארון הוא עמודא דאמצעייתא:
שמו נור דליק. רואה לומר דמנורה הוא אותיות נור מה:
שמה וצריך למהוי כו'. וכן מה שאמר לב מבין ואיהו כו' הכל נחפרש לעיל:
שמש שמון כתיבת. רואה לומר זרע קודש הבא ממות, והוא על ידי כתיבה בצדיק כמו שאומר בזהר וזהו כתיבת:
ש"ג נהורא דילה עמודא דאמצעייתא. כמו שאומר לעיל דלנהיר בגוונן דילה:
שנ"א ואיהו רכב כו'. כמו שאי אפשר האור במנורה בלא שמון, כן הקב"ה אינו מתייחד בהוא עבד בלא שכינתיה:
שנ"ב דאינון נה. ראשי תיבות נפש רוח, ועם נשמה הן נר"ן:
שנ"ג איהו כינוי כו' שנוי כו'. כמו שאומר לקמן שבו מחליפין אותיות של השמות ומרכיבין. זה שאומר וביה מרכיבין כו'. ורואה לומר דלכך נקרא מרכבה:
שנ"ד מרכבות דסט' כו'. עכשיו מתחיל לפרש המתניהין דאין דורשין:
שנ"ה עליוהו אתמר כו'. דמרכבה דסטרא אחרת הוא לעומת הקדושה, ג"כ עיקרן ג' כמו בקדושה כמו שפרש והולך:
שנ"ו דאינון כו'. והן המרכבה דסטרא אחרת, ועון הוא לעומת חיה הרביעית דכלילא כנ"ל, והן בפסוק והוא רחום שאומרים קודם ערבית, שאז שליטה דידהו, ואומרים יכפר כו':
שנ"ז למהוי תליתאה. רואה לומר שלא יהיו הג' מרכבה להם, דוגמת עבד בשלשה חיות לקב"ה ושכינתיה, וידוע דאין זיווג בלתי שלישי אמרעני ביניהם זה שאומר דיהון תרווייהו בפירודא:
שנ"ח ובגין דא לא כו'. דתרי אינון בסטרא אחרת כנ"ל:
שנ"ט כגוונא דנשמתא כו'. שהנשמה בלא הגפס אי אפשר להיות כלל בגוף ואינה מראה כחותיה זה שאומר לקמן בלא שכינתיה אשתני ביה:
ש"ס דאית ליה מרכבה כו'. רואה לומר שמש"ט, אית לו בו דבר שהוא מרכבה אמיתית לקב"ה, והיא השכינה כמו שפרש והולך:
ש"ס"א דאיהו מלאכה דיליה. רואה לומר השכינה, הכלולה מחכמה בינה דעת, ולכך נאמר לעיל בחכמה כו' ובכל מלאכה:
ש"ס"ב שלימו דתלת אתון. שבה נשלם השם כמו שאומר לקמן ובה אתקרי הויה בשלימו:
ש"ס"ג עלה אתמר ותכל כו'. שבה נשלם השם:
ש"ס"ד ואיהו ה' כו'. שששת ימי בראשית הוא ת"ת, שכלול מיה"ו. וה' דהששי משלמת, שאז ויכולו כו', כי המשכן ומעשה בראשית כגוונא חדא כנ"ל:

ואמר אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו, דודאי באלין תלת דורשין במרכבה ביחיד, שייבלא אלן תלת לאו
איהו יחודא דיליה, ודא איהו רזא, דאיהו שיקודשא בריך הוא לעילא חד בשכינתיה.

וכד איהו לתתא במטטרוין בלא שכינתיה, אשתני ביה, ובגין דא אמר אלישע אחר, שישמא חס ושלום
שתי רשויות יש, ובגין דא אמר שייאל תמירני בו, שסיכי שמי בקרב, שביגין דמטטרוין איהו שני למלך, וכד
איהי שכינתא בלא בעלה, אתקרי האי מלאך משנה לה, ואשתניאת דלא אשתמודעין בה חילין, שיימה דאיהי
מטרוניתא, ובמאי היא מתכסיא, בההיא דאתקריאת אמה.

ודא הוא דאמר קרא (שמות כא יג) וכי ימכור איש את בתו לאמה, איש דא קודשא בריך הוא, בתו דא
שכינתא, לאמה בת זוגיה דמטטרוין, דאיהי מיטטרוין בתוספת יו"ד, דשפחה בישא שייבא היא אמה דערב רב,
ובגין דההיא שפחה בישא שייבנהא לא אשתמודעין בה, שייאיהי מתכסיא בעבדא דילה, שייכנשמתא בגופא.
ובגלותא קדמא דלא חזרת למלכותה ברתא דמלכא, ולא נפקת מההוא גופא, לא נפקת חפשית,
שייבגינהא אתמר בהון, עבדים היינו לפרעה במצרים בגין דהוון תחות רשו דההוא עבד, שייבגיין דא אמר
פרעה בהאי אתר לא ידעתי את יי, וגם את ישראל לא אשלח (שמות ה ב), שייבגיין דא נפקו במנוסה, כעבדא
דלית ליה כתב חירו וברח מרבניה.

אבל בפירקנא בתרא לא נפקת ברתא, בהאי עבדא כשפחה, אלא בקודשא בריך הוא, בגין דאורייתא
איהו חירו, איהו עמה בגלותא בתרא, איהו חירו דילה, מה דלא הוה הכי בגלותא קדמא, דלא הוה לה
ולבנהא אורייתא דאיהי שייחירו, דאורייתא ודאי איהי שייחירו, במלכותא דילה ביקרא דילה, שייבנהא הוא
דכתיב (משלי ג טו) יקרה היא מפנינים, ובגין דא לא תצא כצאת העבדים (שמות כו ז), ודא הוא דאמר פי לא
בחפזון תצאו, ובמנוסה לא תלכו, פי הולך לפניכם יהוה (ישעיה נב יב), יהוה ודאי איהו יוקים לון מעפרא,
שייבאיהו נהיר על אנפוי דישראל, וביה אשתמודעין כל עלמין דאינון (שם סא ט) זרע ברך יהוה.

ואתפשט קודשא בריך הוא מכל כנויין, ומרכבות דמטטרוין, שייבדיינון כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, שיימצפ"ן,
ואתמר ביה (ישעיה ל ב) ולא יבנה עוד מוריה, והיו עיניך רואות את מוריה, בההוא זמנא, פי עין בעין יראו

ביאור הגר"א

פס' ובלא אלון כו'. רואה לומר כשאין צמט"ט ג"ד הנ"ל שהיא השכינה:

פס' קב"ה לעילא. רואה לומר במרכבה עליונה שהיא שכינתיה וזה שאומר חד בשכינתיה:

פס' שמא ח"ו כו'. שראה דאשתני והוא היה מקובל דאיהו כדוגמת הקב"ה ששמו כשם רבו לכך טעה כו':

פס' אל תמירני. רואה לומר ללא אשתני ביה:

פס' כי שמי בקרב. הוא השכינה:

פס' בגין דמט"ט. רואה לומר מה שאמר וכד איהו לתתא כו':

פס' ומה דאיהי מטרוניתא. רואה לומר שהיא בגלות ואינה מולכת. שאז שפחה תירש כו':

פס' היא אמה כו'. רואה לומר דלכך נקראת אמה:

פס' וזנאה. רואה לומר האומות שהיו משעבדין בישראל ואין חוששין לה:

פס' איהי מתכסיא כו'. רואה לומר בגאולת מצרים אף על גב דלא נפקא מהאי גופא מכל מקום יראה מומה ומתכסיא בעבדא שאז הכירו

הכל כחה כמו שכתוב (שמות ז יז) בזאת תדע כו':

פס' כנשמתא בגופא. רואה לומר כמו הגשמה בגוף אף על פי שאינה נראית מכל מקום ניכר כחה אף על פי דמתכסיא בעלמה:

פס' ובגינהא אתמר כו'. רואה לומר שהיתה מתלבשת באמה וזהו שאמר מבית עבדים ולכך היו עבדים וזה שאומרים עבדים היינו כו'

(דברים ו כא):

פס' ובגין דא כו'. רואה לומר שאמר לעיל דבה זנאה לא אשתמודעין:

פס' ובג"ד נפקו כו'. רואה לומר בגין דלא נפקת מהאי גופא אף על גב שניכרת בו כנ"ל מכל מקום נפקו כו' דהוא עבד:

פס' חירו דאורייתא. כמו שאמרנו (אבות ו ב) חרות כו':

פס' חירו במלכותא. שאז מלכות יהיה בחירות וכן של ישרים למטה:

פס' ה"ד יקרה היא כו'. רואה לומר באורייתא היא יקרה:

פס' ואיהו נהיר כו'. כמו שכתוב (דברים ח ז) וראו כל כו' כי שם כו', כמו הגשמה בגוף אינה נראית רק כשמתפשטת, כן השם אחר

שיתפשט מהאי גופא וישרה בישראל שלא על ידי מט"ט:

פס' דאינון כוז"ו כו'. הוא כינוי באותיות המאוחרות:

בשוב יהו"ה ציון (שם לב כ), ואתפשט ממרכבות דלתתא, שפ"ואתלבש במרכבה דיליה דאיהי אדנ"י, שם המרכבה דא יהו"ה, כנו"י דא אלהי"ם, דסליק לחשבן אהי"ה אדנ"י, ואיהו כנו"י דתרין שמקן אלן וביה אתפסיין.

[תיקוני זוהר – דף עד ע"ב]

שפ"אהי"ה איהו יה"ו, שפ"ו דאיהו פלילא דשית סטרין, דבהון חתים שית סטרין, ואינון שפ"הי"ו, יו"ה, הי"ו, הו"י, וי"ה, וה"י. יו"ה נטיל ליה ימינא דאיהו חס"ד, וחתים ביה לחכמתא, וביה הרוצה להחכים ידרים. הו"י נטיל לשמאלא דאיהו גבורה, וחתים ביה לעותרא, וביה הרוצה להעשיר יצפין, וי"ה פנה למזרח, ונטיל ליה עמודא דאמצעיתא, שפ"ו וחתים ביה בני, יה"ו נטיל ליה ירכא ימינא, ואסתפל ביה לעילא, וחתים ביה חיי, הי"ו נטיל ליה ירכא שמאלא, ואסתפל לתתא, וחתים שפ"הי"ו מזוני, שפ"אסתפל לעילא לגבי חכמה, ואתקשר בירכא ימינא, וחתים ביה חיים, בגין דחכמה עליה אתמר (קהלת ז ב) וזהחכמה תחיה בעליה, שפ"באסתפל לתתא לגבי אימא עלאה, ואתקשר בירכא שמאלא, וחתים ביה מזוני, (דף עד ע"ב) וה"י אפנה למערב בצדיק, דאיהו ערוב, דתמן מתערבין כל חייילין, ואתכליל בח"י אתון, דאינון יה"ו, יו"ה, הי"ו, הו"י, וי"ה, וה"י. אלן אינון י"ח אתון, דבהון ח"י עלמין אתקרי.

יפל הויות אלן ימאמא עלאה תליין, דאיהי חיים, וצדיק על שמיה אתקרי ח"י, חיות המרכבה על שמיה אתקריאו, בגין דאיהי אימא עלאה חיים, יפמה דאת אמר עין חיים היא למחזיקים בה (משלי ג יח), ואיהי מרכבה לחכמה.

ביאור הגר"א

^{פ"א} מפ"ז. הוא מרכבה בחילוף א"ת ב"ש, ואז השם מתכסה בהעלם בהו והו הכנפים שמכסין את השם וזהו ותחת כנפיו כו' (תהלים לא ד) אבל אז יתפשט וזה שאומר ולך יכנף כו':

^{פ"ב} ויתלבש במרכבה כו'. רואה לומר שהשם הוא הו"ה והמרכבה אדנ"י. ובמט"ט היא כו"ו שהוא עם הו"ה בגימטריה אדנ"י. וכינויו חלקים ובמט"ט מפ"ז שהוא גימטריה ט' כמנין חלקים דיודיין. ואז יהיו הכנויין ומרכבה הכל שמות התורה שאינו נמחקין שהן בספירות:

^{פ"ג} אהיה איהו יה"ו. רואה לומר דהא דאמר שהוא כינוי לשם הויה, ואמר דאקו"ק הוא יק"ו, ואדני הוא ה' בתראה כידוע:

^{פ"ד} ו' דאיהו כלילא כו'. עכשיו מפרש ראה שיק"ו הוא אקו"ק כמו שאומר לקמן:

^{פ"ה} ג.פ: כפי שהעיר כאן מדפיס הספר, נוסחת הכרופים שגויה, ובספר יצירה הגירסה נכונה. שיניתי את הכרופים כאן לפי פירוש הגר"א בספר יצירה פרק א' משנה י"ג, ולהלן אביא את פירושו שם. נוסח המשנה בספר יצירה שונה מהנוסח כאן. שם כתוב (על פי גירסת הגר"א): חמש חתם רוס ופנה למעלה וחתמו ביה"ו, שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו ביה"ו, שבע חתם מזרח ופנה לפני וחתמו ביה"ה, שמונה חתם מערב ופנה לחרי וחתמו ביה"י, תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביה"ה, עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו ביה"י. וזה לשון הגר"א שם: הן ו' קאות הידועים שחתומים ביה"ו. ששלוש אותיות בנות ששה בתים כלקמן. והתחיל ברום לפי ששם הוא כסדר יה"ו. וסדר בנין הבתים, שני הבתים שהתחלתן ביה"ד הוא בחסד ונאח שהן מימין כי יו"ד הוא בחכמה, והוד וגבורה התחלתן ביה"א שהוא בינה, ות"ת ויסוד התחלתן ביה"ו שהוא בדעת, וכן בשני הבתים של כל אות ואות חתם כסדר, מזרח קודם למערב, ורום ותחת הם קדומים לצפון ודרום לפי שאיהו בנלא ויהיה בהוד ולכן נקראים רוס ותחת והן מתעלים בהתעלותן עד הכתר. עכ"ל עיין שם.

^{פ"ו} וחתים ביה בני. שהוא בן י"ה וממנו באים:

^{פ"ז} ב' מזוני. בספר יצירה כתוב ממשלה, למזוני כבר נכלל בעותרא. וכן ממשלה הוא מלך העושר כמו שכתוב רבים יחלו כו' (משלי יט ו):

^{פ"ח} אסתכל לעילא לגביה כו'. נתון טעם למה ביה חיי. ואמר אסתכל כו' שלכך נקרא נלא מעלה:

^{פ"ט} אסתכל לתתא לגבי אימא כו'. כן כריך להיות כמו שאומר לעיל ואסתכל לתתא כו', שלכך נקרא מטה:

^{פ"י} פנה למערב כו'. בספר יצירה כתוב שבו חתום שלום, שלכן נקרא שלום:

^{פ"יא} דאיהו ערוב. רואה לומר שלכך נקרא מערב:

^{פ"יב} כל הויות. רואה לומר אלו ח"י אותיות:

^{פ"יג} מאימא עילאה. עכשיו הוא מפרש היאך יה"ו הוא אהיה. דו', דאיהו שלימו דיק"ו, הוא כליל ו' הויות דלעיל, שהוא מאימא עילאה, ואימא עילאה הוא אהי-ה:

^{פ"יד} חיות למרכבה כו'. הוא ראה שנקראת חיים כמו שמפרש:

^{פ"טו} כד"ל עין חיים כו'. שאימא עילאה היא ימא דאורייתא כמו שאומר לעיל:

^{פ"טז} ואיהי מרכבה. הוא מפרש שאמר לעיל דחיות המרכבה כו':

^{פ"יז} לחכמה. רואה לומר שחכמה הוא מ"ה כמו שאומר לעיל והיא – רכ"ב מ"ה:

כ"צ כ"תריין נצוצות דאָת צ אינון צר"י, תרי ראשין דצ לאינון תריין דע'.

ש אית לה תלת ראשין, ואנון סגו"ל, לאינון תלת נקודין שר"ק. לכו רישא דילה חל"ם חיר"ק שור"ק בו', קוצא מלגאו חיר"ק קוצא דאָת ג', וכלא אתרמיז ל"באָת א, נקודה לעילא חל"ם נקודה לתתא חיר"ק באמצעייתא שור"ק כגוונא דא ו, ועוד תריין נקודין דאָת א אינון צר"י, ואינון שב"א, ל"א אינון בדיוקנא אחרא א, כגון י' לעילא, ו' באמצעייתא, ל"ד לתתא, א איהו קוצא לעילא, קוצא לתתא, קוצא באמצעייתא, ואיהו סגו"ל ואיהו שור"ק תלת נקודין, ל"כלא איהו א, אתוון אחרנין היכלין וכסויין לאלין אתוון, וכלא איהו ומצוייר בכרסיא, ל"ו שית דרגין לכרסיא, ס' שתין גלגלוי דכרסיא, דאתוון דאורייתא אתמר בהון אין מוקדס ומאוחר בתורה, ל"ח אכל בכרסיא פלהו מתתקנן כדקא יאות, ל"ו ורזא דא מלחכימי לבא אתמסר.

[תיקוני זוהר – דף עה ע"א]

מ"ענין אחר והמשפילים יזהירו, אלין אינון אתוון, דהוה לון שכל לאעלא קדם מלפא, כל חד על תקונוי, מסטרא דגבורה עאלו פלהו למפרע, בגין דאיהי דרועא שפאלא תשר"י, ודא איהו בראשי"ת מ"ב"א תשר"י, בגין דבמדת הדין אתברי עלמא, ובגין דא עאלו למפרע, מ"הא אוקמוהו דבימינא אתברי עלמא, וביה עאלו אתוון כסדרן, ורזא דמלה אמרתי עולם חסד יבנה (תהלים פט ג), (דף עה ע"א) ובגין דא פד עאלו אתוון למפרע, ומנייהו כסדרן, מ"לא בעא קודשא בריה הוא למברי בהון עלמא, עד דשתף לון בימינא ושפאלא וברא בהון עלמא.

מ"נטל א"ב מכסדרן, מ"ונטל תשר"ר מלמפרע, מ"ושפתף בהון את י' מן שמייה, וברא בהון עלמא, בגין דיתקיים בניינא, ואינון אב"י תשר"ר, מ"אב"י א"ש"ר ב"ידו נפש כל ח"י, מ"ת תורת יהו"ה תמימה, יש' שבת,

ביאור הגר"א

כ"ז תריין בו'. רוצה לומר הכרי היכן מרומז, שעד כאן פירש קמז ופתח, ומפרש כסדר כרי וסגול וכל הנקודות כסדר:

כ"ח תריין ניאזין בו'. והוא"ו שלמטה הוא מכסה אותן כנ"ל. וכן כל האותיות, כולן נקודות קבועות בוא"ו כמו שמפרש והולך:

כ"ט אינון תריין דע'. רוצה לומר כמו שהלכי ב' כן בע':

ל"א ואינון תלת בו'. רוצה לומר שהוא ג"כ ג' נקודות כמו סגול מרומז ב'ש'. והשצ"א ג"כ מרומז ב'ז' וע'. ועכשיו מפרש שאר נקודות כסדר:

ל"ב ו' רישא בו'. רוצה לומר ו' בחולם הוא ז', ו' בשורק גדול הוא ו' בעלמו, ו' בחירק הוא ג', וכלן סיוס כל הנקודות:

ל"ג באת א' בו'. רוצה לומר זה כלולין כל הנקודות. קמז אמר לעיל, וכן פתח הוא הרקיע, ועכשיו מפרש שאר הנקודות:

ל"ד ואינון דיוקנא אחרא. רוצה לומר שעד כאן פירש שהיודין שעליו הן נקודות, ועכשיו מפרש שהן ג"כ אותיות, והקולין שעליהן הן

נקודות:

ל"ה ד' לתתא א'. רוצה לומר שכל הג' אותיות הן א':

ל"ו וכל או"א א'. רוצה לומר, כל הנקודות, וכן האותיות הנ"ל שמרמזין על הנקודות, כלילין ב'א'. ואותיות אחרות הן כסויין לאלו האותיות

כמו שאומר ואתוון אחרנין בו' נמצא כל האותיות ונקודות כלילין ב'א' שהוא כסא, נמצא כולן מצויירין בכסא, וזה שאומר וכלא איהו בו',

ומפרש היאך מרוקמין בכסא:

ל"ז ו' שית בו'. וכן שאר אותיות שלא נתפרשו כאן:

ל"ח אכל בכרסיא בו'. לפי שהתורה היא אורייתא דבריאה כידוע, לפיכך הן כתובים בתורה כמו שמסודרין בכסא, ששם הוא כסדר:

ל"ט ורזא דא. רוצה לומר, עוד זה להבין כל האותיות שבתורה כולם סדורין בכסא:

מ' לחכימא לבא. רוצה לומר, אותן היודעים סודות הכסא שהוא מסטרא דבינה, דאימא מקנן בכרסיא, ומסטרה ניתן כנ"ל ימא דאורייתא,

והיא נקראת לבא כמו שאומר בהקדמה שניה, רוצה לומר שלכך נקראו אותן היודעים דהיכלין ואתוון – המשכילים, כמו שהתחיל לעיל:

מ"א ע"א והמשכילים בו'. רוצה לומר מטעם אחר נקראו האותיות והמשכילים:

מ"ב ב'א' תשרי. רוצה לומר באחד בתשרי נברא העולם:

מ"ג והא אוקמוהו דבימינא בו'. רוצה לומר שיתף מדת החסד כמו שאמרנו בגמרא (ז', בראשית רבה ח). וכן כל אוקמוהו שבזהר קאי על

הגמרא:

מ"ד לא בעא בו' עד דשתף בו'. רוצה לומר שת"ת השוה המחלוקת כמו שאומר בזהר בראשית:

מ"ה נטל א"ב בו'. רוצה לומר מחסד:

מ"ו ונטל תשר"ר מלמפרע. הוא מגבורה:

מ"ז ושתף בו'. הוא מת"ת שהוא שם הויה ונעשה בראשית, וקודם לקח מגבורה כמו שאמרנו בתחלה עלה במחשבה בו', לכך לקח ג' ואח"כ

בחסד ב' ואח"כ בת"ת א':

מ"ח אב"י אשר בידו בו'. רוצה לומר, אב"י של אשר בידו והוא מלכות שבדיה נפש בו' וכן אללה מפקידין הגשמות:

מ"ט ת' תורת בו'. רוצה לומר ת"ת:

יאר' ראשית חכמה יראת יי', ובכלהו לא בעא למתחל באלא באת ב', בגין דאיהו יבנין אב, יבנינא דעלמא, ובה שארי למתחל, בגין דבה עתיד למבני ירושלים, כמה דאת אמר (תהלים קמז ב) בונה ירושלים יהוה, ידאם יהוה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו (שם כז א), ובנינא דאורייתא ודעלמא באת ב' עתידה למבני, ועלה קיימא עלמא, ובההוא זמנא דאתבניאת כאלו בההוא זמנא יתברי עלמא ויתבני, יודא בראשית ברא אלהיים, אבל כד חרב בית ראשון כאלו הנה עלמא תהו ובהו, ודא איהו והארץ היתה תהו מיד דאתבניאת ויאמר אלהיים יהי אור, בגין דכל אתון נהירין בה, יואף על גב דאור הוא א, יאור דיליה דנהרא בה ב בחמש נהירין דאינון ה' עלאה דשמא קדישא.

יג עמודא דסמיך ביתא, סדאיהו גמילות חסדים טובים, סאיהו סמיך לד דאיהו דל'ת, ובאן אתר סמיך לה סבגלותא, סא סמיך ונהיר לב', ג' גמיל חסד עם ד', סובמאי, יג' איהי גלגל, ובה כל אתון מתגלגלין סבכמה גלילי דדהבא, הדא הוא דכתיב (שיר ה יד) ידיו גלילי זקב ממלאים בתרשיש, מאי בתרשיש אלא סבתרי שש, ואינון בתרין דרועין גדולה גבורה, סדבהון שרי אורייתא בב', ובהון שית פרקין, דאינון ו' אתון בראשית, דכלילין בעמודא דאמצעייתא דאיהו ו', ועליה אתמר (דברים לג כא) וירא ראשית לו, לו לאת ו', סכי שם חלקת מחוקק ספון.

יד דלת דביתא דירושלים, יד עמודא דסמיך לדלת, ואיהי דלת דתרין תרעין, דאתמר בהון (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק, ובגין דא אית לדלת תרין גגין, ידאינון תרין דרועין, בלא ו' דאינון שית פרקין, איהי

ביאור הגר"א

^ג ש' שבת. בינה כנ"ל:

^ה ר' ראשית כו'. חכמה, והן ד' אותיות הוי"ה:

^ז אלף באות ז'. שהיא בינה שהיא ביהא דלעיל ומסורה נקרא גם המלכות בית:

^ח בנין אב. רואה לומר בנין של החכמה שנקרא אב שנאמר כולם בחכמה עשית, והכל על ידה, כל"ז שבילין, ל"ב חלקים, כמו שאומר לעיל בראשית, שהיא חכמה, ברא חלקים בינה כו':

^ט בנינא דעלמא כו'. הפלאת ומלכות, שהוא עולם חסד יבנה:

^י דאס ה' לא יבנה בית. רואה לומר על ידי הבית, שהיא חבנה תחלה:

^{יא} ודא בראשית ברא חלקים. רואה לומר בראשונה ברא חלקים – בינה:

^{יב} ואע"ג דאור הוא א'. רואה לומר חכמה והיאך אמרנו יהי אור צבינה:

^{יג} אור דיליה כו'. רואה לומר מכל מקום אורות שלו נהירין בה, שהן ה' אורות דחמש פעמים אור דמעשה בראשית דאינון בה' עילאה:

^{יד} ג' עמודא כו'. הוא יסוד:

^{טו} דסמיך ביהא. דלתתא:

^{טז} דאיהו גמילות. רואה לומר שג' הוא גמילות והוא ביסוד, שהוא גומל חסדים, שהוא חסד דגניז בפוס אמה כמו שאומר בזוהר והן חסדים טובים שיסוד נקרא טוב, טוב הגנוז:

^{טז} איהו סמיך כו'. רואה לומר שהוא סמוך לד' שהיא מלכות ואיהו סמוך לה' שנקראת לנת שהיא דלה כמו שאומר לעיל. וזה שאומר דאיהו דלת ובאן כו':

^{טז} בגלותא. שאז היא דלה כמו שאומר לעיל ורואה לומר גלותא הוא ג':

^{טז} א' סמיך כו'. רואה לומר שלכך א' סמיך בא"ב אלף ב', וג' אלף ד', שהן ספירות הסמוכות, חו"ב, יסוד ומלכות:

^{טז} ובמאי. רואה לומר במאי סמיך ג' לד' וגומל חסדים עמה:

^{טז} ג' איהי גלגל. רואה לומר אות ראשון שבו, ויסוד הוא גלגל שכל הו"ק מתגלגלין על ידו למלכות:

^{טז} בכמה גלילי כו'. רואה לומר ע"י חג"ת כמו שמפרש והולך:

^{טז} בתרי שש כו'. רואה לומר בתרי שהן שש כמו שמפרש והולך:

^{טז} דבהון שרי כו'. רואה לומר שהעולם מתחיל מחדש גבורה, והן שלש ספירות:

^{טז} דכלילין בעמודא דאמצעייתא. רואה לומר ששתי הידים, חו"ג, כלולין בת"ת שהוא יחודא דתרווייהו כמו שאומר לעיל ורואה לומר שלכך ג"כ בראשית, שית אחוון, שהוא ו'. וכן לכך כתיב בראשית, ב', שהן חסד גבורה, שכלולין באותיות ראשית, שהוא ת"ת כמו שמפרש והולך:

^{טז} כי שם חלקת כו'. רואה לומר משה שהוא דברגא דעמודא דאמצעייתא וכן מחוקק הוא חכמה כמו שאומר בספר יצירה שבו חקק כו'. וזה שאומר וירא ראשית לו, ולמה, כי שם חלקת מחוקק, שהוא חכמה, ספון, גנוז. ו' דנפיק מי', וחכמה נקרא ראשית:

^{טז} ד' דלת. שבו נכנסין לבית דלעילא כמו שכתוב זה השער כמו שאומר לעיל דלית רשו לנביא וחזיה כו':

^{טז} ו' עמודא דסמיך דללת. רואה לומר ו' שבתוך ה', שכלל ו' הוא ד':

דַּלַת וְדָא אִיהוּ (שם קיג ו) דְּלוּתֵי וְלִי יְהוּשִׁיעַ, ^עוֹאֶת ד' אִיהִי דְרוּעָא דְאִית בֵּיה תְרִין אֲמִין, ^עה שְׁלִימוּ דְתְרִין דְרוּעִין וְגוּפָא דְאִיהִי כְּלָלָא דְתִלְת אַבְהָן, ^עוֹ יְחוּדָא ^עשְׁלִימוּ דְאֶת ד' דְאִיהִי סִיְהָרָא.

^עכַּד נְהִיר בְּה אֲתָמֵר בְּה (ישעיהו ל כו) וְהִיהָ אֹר הַלְבָנָה כְּאֹר הַחֲמָה, וְאֹר הַחֲמָה יְהִיהָ ^עשְׁבַעֲתִים כְּאֹר שְׁבַעֲת הַיָּמִים, ^עוֹדָא שְׁלִימוּ דְחֲמָה וְסִיְהָרָא דְאִינוּן ה'ה, בְּגִין דְאִיהוּ ז' כְּלִיל י'ו, ^עוֹבְגִין דָּא אִיהוּ זְכוּר וְשְׁמוֹר, ^עיְזְכוּר מְסֻטָּרָא דְה' עֲלָאָה, שְׁמוֹר מְסֻטָּרָא דְה' תַּתְּאָה.

[תיקוני זוהר – דף עה ע"ב]

^עח אִית לָה תִלְת גְּגִין, ^עוֹאֶינוּן ו' ו' ו' דְכְּלִילִין בְּח"י עֲלָמִין, ^עח' אִיהִי מְפָשֵׁר חֲלָמִין טְבִין ^עבְּט', וְהָא אֹקְמוּהוּ חֲלָמָא טְבָא מְסֻטָּרָא דְאֶת ט', ^עח'דְאִיהִי סְחוּר לָה, כְּמָה דְאֹקְמוּהוּ חֲלָמָא טְבָא חֲזִיתָ, וְדָאִי מִתְמָן קָא אֲתִיא, ^עבְּגִין דְאֶת ט' אִיהִי סְפִירָה תְּשִׁיעָאָה מְעִילָא לְתַתָּא, ^עח' סְפִירָה תְּמִינָאָה מְסֻטָּרָא דְאֶת א', י' סְפִירָה עֲשִׂירָאָה, ^עעֲשִׂירִית הָאִיפָה, ^עכַּד נְחִית ח' לְגַבְהָ אֲתַעְבִּידַת ח"י, וְאֶת י' כַּד סֶלְקָא בְּכ' אֲתַקְרִיאַת כְּתוּר עֲלָאָה, וְעֲלִיהָ אֲתָמֵר כְּתוּר יִתְנוּ לָהּ, יְהו'ה אֱלֹהֵינוּ אָבָא וְאִמָּא, מְלָאָכִים הַמוֹנִי מְעֵלָה אֲלִין נְשַׁמְתִּין דְאִינוּן מְלָאָכִים מְסֻטָּרָא דְמַלְכוּת, יַחַד כְּלָם קְדוּשָׁה ^עיְלָהּ יִשְׁלָשׁוּ, קְדוּשָׁה וְדָאִי אִיהִי שְׁכִינְתָּא, לָהּ יִשְׁלָשׁוּ אִינוּן תִּלְת אַבְהָן דְאִינוּן קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ, יְהו'ה צְבָאוֹת מְאִי צְבָאוֹת אֲלִין תְּרִין נְבִיאֵי קְשׁוּט, מְלָא כָּל דָּא צְדִיק, הָאֲרָץ כְּבוֹדוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא דְאִיהִי קְדוּשָׁה, דְעֵלָה אֲתָמֵר אִין קְדוּשָׁה פְּחוּת מְעֻשְׂרָה, וְדָא אִיהוּ ^עיְכ' כְּתוּר. ^על, וְיַחְלוּם וְהִנְהוּ סֵלָם מְצַב אֲרֻצָּה (בראשית כח יב). דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתְּאָה, (דף עה ע"ב) וְרָאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׁמִימָה דָּא שְׁכִינְתָּא עֲלָאָה,

בִּיאור הגר"א

^עוֹאֶינוּן ב' דְרוּעִין. רוּכָה לומֵר ב' הַגְּגִין. כֵּלָא ו' דְאִינוּן שִׁית פְּרָקִין, רוּכָה לומֵר כֵּלָא ו' שְׁבַחֵךְ ה', הוּא ד', ב' דְרוּעִין, שִׁית פְּרָקִין. כֵּלָא ו' כֵּלָלִיל הַשִּׁית פְּרָקִין אִזּוּ הִיא לְלָה עַד שְׁבַח ו' בְּחוֹךְ הַד' וְנַעֲשֶׂה ה' וְזֶה שְׁאוּמֵר לְלוּתֵי וְלִי יְהוּשִׁיעַ רוּכָה לומֵר ו' לִי יוֹשִׁיעַ:

^עוֹ וְאֶת ד' כו'. רוּכָה לומֵר שְׁנֵי פְּרָקִים שֶׁל הַזְּרוּעַ עַד פְּרָק הַיָּד לְפִיכָךְ הִיא לְלָה שְׁפָרַק הַג' חֲסַר בְּה, שְׁד' הוּא כְּזוּרַת הַזְּרוּעַ וְהַקְּנָה, שְׁנֵי ווּיִן: ^עוֹ ה' שְׁלִימוּ כו'. רוּכָה לומֵר בּוֹא"ו שְׁבַחֵךְ ה' נַעֲשֶׂה ג' פְּרָקִים כֵּלָל דְרוּעֵא שְׁהָן ג' ווּיִן וְכֵן הוּא מְשַׁלֵּם לְתְרִין דְרוּעִין וְגוּפָא שְׁהָן ג' ווּיִן שְׁהָן חֲג"ת זֶה שְׁאוּמֵר כֵּלָלָא כו':

^עוֹ ו' יְחוּדָא. רוּכָה לומֵר שו' הוּא ת"ת, מִתְיַיַּחַד עִם ה' מַלְכוּת:

^עוֹ שְׁלִימוּ דֵלָת ד' כו'. כְּנ"ל שְׁהו' הוּא ת"ת שְׁבַחֵךְ הַד' שְׁהוּא חֲסַד גְּבוּרָה, ב' דְרוּעִין:

^עוֹ כַּד נְהִיר בְּה כו'. עַכְשָׁיו מְפָרֵשׁ אוֹת זִי"ן:

^עוֹ שְׁבַעֲתִים כְּאוּר כו'. שְׁהִיא ז':

^עוֹ וְדָא שְׁלִימוּ דְחֲמָה וְסִיְהָרָא. רוּכָה לומֵר בְּעַת שְׁהוּא נְהִיר בְּסִיְהָרָא וְכֵן נְהִיר בְּחֲמָה מְסֻטָּרָא לְחֲכָמָה וְחֲכָמָה הוּא י' וְת"ת הוּא ו', י' עַל ו' הוּא ז'. לְפִיכָךְ יְהִיהָ שְׁבַעֲתִים כו' דְחֲמָה וְלְבַנָּה אִינוּן נּוֹקְצִין כְּנ"ל:

^עוֹ וְבִגִין דָּא אִיהוּ. רוּכָה לומֵר ת"ת:

^עוֹ זְכוּר מְסֻטָּרָא דְה' עֲלֵילָהּ. שְׁמֻטָּרָא הוּא ז' כֵּלָלִיל י"ו זֶה זְכוּר וְשְׁמוֹר כו' כִּידוּעַ שְׁכַל שְׁמִירָה מְסֻטָּרָא דְה' תַּתְּאָה כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעֵיל שְׁמִירָה אַחַת לְשְׁבַחֵךְ כו':

^עוֹ ח' כו'. רוּכָה לומֵר יסוד:

^עוֹ וְאִינוּן וו"ו. רוּכָה לומֵר חֲג"ת שְׁהָן ג' ווּיִן כְּנ"ל, ג' ווּיִן דְוִיסַע וִיבָא וִיטו:

^עוֹ ח' אִיהוּ מְפָשֵׁר. רוּכָה לומֵר שח' הוּא חוּלָם:

^עוֹ בְּט'. רוּכָה לומֵר ג"כ בִּיסוּד, טוֹב הַגְּנוּז שְׁבו כְּנ"ל:

^עוֹ דְאִיהוּ סְחוּר לָה. רוּכָה לומֵר הַט' סְמוּךְ לַח' בְּא"ב וְאִיהוּ טוֹב הַסְּמוּךְ בִּיסוּד ח':

^עוֹ בְּגִין דֵלָת ט'. נוֹתָן טַעַם לְמָה נִקְרָא יסוד ח' וְט':

^עוֹ ח' סְפִירָה תְּמִינָאָה מְסֻטָּרָא דֵלָת א'. רוּכָה לומֵר מִחֲכָמָה, שְׁמַשֵּׁם מִתְחִילִין, שְׁנַקְרָאת רֵאשִׁית וְהוּא אוֹת א' וְכֵן בְּא"ב, ח' אוֹת שְׁמִינִי לֵא':

^עוֹ עֲשִׂירִית הָאִיפָה. ידוּעַ בְּזֶהָר שְׁקָאֵי עַל מַלְכוּת וְעִיִין בְּזֶהָר פְּנַחֵם:

^עוֹ כַּד נְחִית כו'. דְלוּן יסוד ח"י אֲלַף בְּהַתְיַיַּחַד בְּה אִזּוּ אֲבַר חַי כְּמוֹ שְׁאוּמֵר בְּזֶהָר:

^עוֹ לָךְ יִשְׁלָשׁוּ כו'. שְׁמוּרִידִין מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה עַד הַמַּלְכוּת – הַקְּדוּשָׁה, זֶה לָךְ מַלְכוּת:

^עוֹ כ' כְּתוּר. שְׁהִיא עֲשָׂרָה וּמַעְלִין אוֹתָהָ עַד כְּתוּר, עֲשָׂר סְפִירוֹת, וְהוּי כ':

^עוֹ ל' וְיַחְלוּם כו'. רוּכָה לומֵר שֶׁל' הוּא בְּת"ת שְׁהוּא הַסּוּלָם מוֹאֵב כו' שְׁהוּא מְזַכֵּיחַ מִן הַקְּהָלָה אֶל הַקְּהָלָה כְּנ"ל:

יְוֹהָנָה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים דָּא מ', עוֹלָיִם בְּל' וַיּוֹרְדִים בְּנִי, דְּאַתְמַר בְּהָ (ישעיה יד יב) אִיךְ יִנְפְּלֵת מִשְׁמַיִם הַלֵּל בְּן שְׁחַר, אַתְמַר בִּיהַ וַיּוֹרְדִים בּוּ.

אַבְל בְּס', בְּהַ סְלֵקִין, בְּגִין דְּאִיהִי סִינִי, אִיהִי ס' לָם לְסֵלְקָא בְּל', ע' בְּהַ מְסַתְּפֵל וּבִיהַ מְצַפָּה, וְרִזָּא דְמִלְהַ וְכָל עֵין לְהַ תְּצַפָּה, א"פ, בְּהַ כָּל לְשׁוֹן לְהַ תְּשַׁבַּח, בְּזִמְנָא דְסֵלִיק לְאַתְרֵיהַ, וְכִי כְעַן לָא מְשַׁבַּחִין לִיהַ כָּל לְשׁוֹן, לָא, עַד דִּיתְקַיִים קָרָא (זכריה יד ט) וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ, א"ל מְלֶךְ וְדָאִי בְּאַת ל', וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיִים כָּל פְּהַ וְכָל לְשׁוֹן יִתְנוּ הָדָר לְמַלְכוּתָךְ.

צ בְּהַהוּא זִמְנָא אַתְמַר בְּהַ (משלי יד לד) צְדָקָה תְרוּמָם גּוֹי, וְלִית צְדָקָה אֲלָא צְלוּתָא הָא אֲוִקְמוּהוּ, וְאִיהִי אִימָא עֲלָאָה דְנִחְתָּא לְגַבִּי צְדָק וְאַתְעֵבִידַת צְדָקָה, וְאַתְכְּלִיל י"ה בְּתַרְוֵיהוּ בְּצִדִיק וּצְדָקָה, א"ק בְּהַהוּא זִמְנָא יִסְלָקוּן לִיהַ קְלִין דְצְלוּתִין קְלִין דְאַוְרִייתָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא יְהַהוּ קוּל יַעֲקֹב.

ק"ר רַאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנֵּם וְלִירוּשָׁלַם מְבִשֵׁר אֲתָן (ישעיה מא כז). ק"ש בְּהַ שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחֲוֹק וְלְקָרוּב אֲמַר יְהוָה וּרְפָאֲתוּ (שם נז יט), לְרַחֲוֹק שְׁנַתְקַרְב, דְקָרוּב קָרוּב (נ"א דרחוק רחוק) הָוָה. ק"ת בְּהַ (איכה ד כב) תָּם עֲוֹנֶךָ בַּת צִיּוֹן, לָא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתָךְ:

הקדמה אחרת לתקוני הזהר

[תיקוני זוהר – דף יג ע"א]

(דף יג ע"א) בְּרַאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים וְגוֹמַר, כְּתִיב (דניאל יב ג) הַמְשַׁכְּלִים יִזְהִירוּ כְּזֹהַר הַרְקִיעַ וְגוֹמַר, אֲלִין אִינוּן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי יוֹחָבְרִיו, רַבִּי אֲלֵעָזַר בְּרִיהַ, וְרַבִּי אַבְבָּא, וְרַבִּי יוֹסִי, וְרַבִּי חִיָּיא, וְרַבִּי יִצְחָק, וְשְׁאָר חַבְרָיא, דְאַזְדָּהְרוּ זְהִירוּ לְעֵילָא כְּזֹהַר הַרְקִיעַ, ק"מ אִי כְּזֹהַר, אֲלָא כַּד עָבְדוּ הָאִי חַבְרָא, אֲסַתְּכְמוּ עֲלֵיהַ לְעֵילָא, וְקָרָאוּ לִיהַ סֵפֶר הַזֹּהַר, א"מ צְדִיקֵי הַרְבִּים בִּיהַ ק"ה הוֹן נְפִישִׁין כְּכַכְבִּים א"ל לְעוֹלָם וָעֶד, דְלָא אַתְחַשִּׁיף נְהוּרָא דְלֵהוֹן א"ל לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עֲלָמִין, בְּהַהוּא זִמְנָא דְאַתְחַבְּרַתְּ הָאִי חַבְרָא, רְשׁוּתָא אַתְיְהִיב לְאַלְיָהוּ לְאַסְכְּמָא עֲמַהוֹן בִּיהַ,

ביאור הגר"א

¹⁰ והנה מלאכי כו'. מפרש עכשיו מ' שהם מלאכי, והן נשמתי. שכל שהוא ת"ת – עולין, ובני שהוא מלכות – יורדין מת"ת. וכן בא"ב, המ' אל הל' הוא בעליה למעלה ללד הא' ואל הנ' הוא בירידה למטה אל הת':

¹¹ נפלת. רואה לומר שהוא נ':

¹² משמים. שהוא בת"ת:

¹³ אבד בס'. עכשיו מפרש הס' אעפ"י שהוא ג"כ במלכות שהיא סנה. סלקין, שאז הגשמתי עולין ממנה אל הת"ת מה שאין כן בני שירדין מת"ת אליה. וזה סל"ס, מן הס' אל ל' עולין מלאכים הנ"ל שהן מ', סל"ס. וזה שאומר איהי סל"ס כו':

¹⁴ ע' כו'. רואה לומר שהיא מלכות, שבה מפין לעלות אל הת"ת, שאז נקראת ע', כמו שכתוב וכל עין כו':

¹⁵ ק' כו'. רואה לומר ת"ת שהגשמה סליק בו שאז הוא במקומו:

¹⁶ למלך. רואה לומר ל' מלך, שאז כל לשון כו' שכל הגשמות יעלו אל מקומם:

¹⁷ ק' כו'. הוא סוד ת"ת, קול יעקב כו':

¹⁸ ר' כו'. הוא חכמה כמו שכתוב ראשון כו':

¹⁹ ט' כו'. הוא יסוד כמו שכתוב שלום כו' כנ"ל:

²⁰ ת'. הוא מלכות כמו שכתוב (איכה ד כב) בת ציון לא יוסיף להגלותך. אקראש"ת הן ה' ספירות: חו"ב ת"ת יסוד מלכות:

²¹ הקדמה אחרת לתקוני הזהר. וחבריו ר' אלעזר כו'. חסר כאן ר' יהודה:

²² מאי כזהר כו'. רואה לומר כאותן הדברים שיאלו מהם שהם מאירים לעולם כמו שאומר בתקוני זוהר חדש ומתכנסין לגביה כו' ואת אשר איננו פה כו' כך הם עכאם מאירים לעולם:

²³ ומלדיקי הרבים כו'. רואה לומר אותן המתכנסין ביה ללמוד אותן כנ"ל:

²⁴ יהוון נפישין ככוכבים. רואה לומר לא על עכס אורן של כוכבים, דהא לעיל משמע דכוכבים יותר מאירים מזהר הרקיע:

²⁵ לעולם ועד דלכ כו'. רואה לומר כמו שמא, אף על גב דאתכניש, נהיר כככביא. כן אף על גב דאתכנסו מארי דהאי חבורה, נהיר חבורם בהם לעולם:

²⁶ לעלם ולעלמי עלמיא. הוא תרגום של עולם ועד:

וּלְכָל יִימָאֵרֵי מְתִיבְתָּא דְלַעֲיָלָא וְתַתָּא, וְכָל חֲזִילִין דְּמִלְאָכִין עֲלָאִין, וְנִשְׁמַתִּין עֲלָאִין, לְמַהוּי עֲמַהוּן בְּאַסְכְּמוֹתָא וְרַעוּתָא כְּחָדָא.

פְּתַח אֲלִיהוּ וְאָמַר, יִי רְבוּן עֲלֵמִין דְּאַנְתָּ הוּא קִיִּי חָד וְלֹא בְּחֻשְׁבָּן, אַנְתָּ הוּא קִיִּי עֲלָאָה עַל כָּל עֲלָאִין, סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין, לִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כָּלְל, אַנְתָּ הוּא דְאַפִּיקַת יִי עֲשֵׁר תְּקוּנִין, וְקָרִינָן לֹון עֲשֵׁר סְפִירָן, לְאַנְהָא בְּהוּן קִיִּי עֲלֵמִין סְתִימִין דְּלֹא אַתְּגִלִּין, קִיִּי וְעֲלֵמִין דְּאַתְּגִלִּין, קִיִּי בְּהוּן אַתְּפִסִּיאַת מְבַנִּי נְשָׂא, וְאַנְתָּ הוּא קִיִּי דְקִשְׁרִי לֹון, קִיִּי מְיַחַד לֹון, וּבְגִין דְּאַנְתָּ מְלָגָא, כָּל מָאן דְּאַפְרִישׁ חַד מִן חֲבֵרִיהּ מְאַלִּין עֲשֵׁר, אַתְּחַשְׁבִּי לִיהּ כְּאֵלוּ אַפְרִישׁ בְּךָ.

וְאַלִּין עֲשֵׁר סְפִירָן אֵינֹון אֲזֵלִין קִיִּי כְּסֻדְרָן, חַד אַרְיָה, וְחַד קָצֵר, וְחַד בֵּינוּנִי, קִיִּי וְאַנְתָּ הוּא דְאַנְהִיג לֹון, וְלִית דְּאַנְהִיג לָךְ, לֹא לַעֲיָלָא לְתַתָּא קִיִּי וְלֹא מְכָל סְטֵרָא, לְבוּשִׁין תְּקִינַת לֹון, דְּמַנְיִיהוּ פְּרַחִין נִשְׁמַתִּין לְבַנִּי נְשָׂא, וְכַמְּה גּוּפִין תְּקִינַת לֹון, דְּאַתְּקִרִיאוּ גּוּפָא לְגַבִּי לְבוּשִׁין דְּמַכְסִּין עֲלִיהוּן, וְאַתְּקִרִיאוּ בְּתַקּוּנָא דָא, חָסֵד דְּרוּעָא יְמִנָא, גְּבוּרָה דְּרוּעָא שְׁמָלָא, תְּפִאֲרַת גּוּפָא, נְצַח וְהוּד תְּרִין שׁוּקִין, וְיִסוּד סִיּוּמָא דְּגּוּפָא אוֹת בְּרִית קִדְשׁ, מְלָכוּת פְּה תוֹרָה שְׁבַעַל פְּה קָרִינָן לִיהּ.

חֲכֻמָּה מוֹחָא אִיהוּ מַחְשְׁבָה מְלָגוּ, בֵּינָה לְבָא וּבָה הֵלֵב מְבִין, קִיִּי וְעֵל אֵלִין תְּרִין כְּתִיב (דְּבָרִים כֹּט כח) הַנְּסֻתְרוֹת קִיִּי לִיהוּי אֱלֹהֵינוּ, כְּתֵר עֲלִיוֹן קִיִּי אִיהוּ כְּתֵר מְלָכוּת, וְעֲלִיהּ אֲתַמַּר (ישעיה מו י) מַגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית, קִיִּי אִיהוּ קַרְקַפְתָּא דְּתַפְלִי, מְלָגוּ אִיהוּ יוֹד ה' א ו' א ה' א, דְּאִיהוּ אֲרַח אֲצִילוֹת, אִיהוּ שְׁקִיּוּ דְּאֵילָנָא בְּדוּרְעוּי וְעַנְפוּי, כְּמִיָּא דְּאַשְׁקִי לְאֵילָנָא, וְאַתְרַבִּי בְּהִהוּא שְׁקִיּוּ.

[תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף יג ע"ב]

רְבוּן הָעוֹלָמִים, אַנְתָּ הוּא עֲלֵת הָעֲלוֹת, סַבַּת הַסְּבוֹת, דְּאַשְׁקִי לְאֵילָנָא בְּהִהוּא נְבִיעוּ, וְהִהוּא נְבִיעוּ אִיהוּ כְּנִשְׁמַתָּא לְגּוּפָא, דְּאִיהוּ חִיִּים לְגּוּפָא, וּבְךָ לִית דְּמִיוֹן וְלִית דְּיוֹקְנָא מְכָל מַה דְּלָגוּ וְלָבֵר, (דָּף יג ע"ב) וּבְרַאֲתָ שְׁמִיָּא וְאַרְעָא, וְאַפִּיקַת מְנַהוּן שְׁמִשָּׁא וְסִיְהָרָא וְכַכְבֵּיא וּמְזֵלִי, וּבְאַרְעָא אֲלָנִין וְדִשְׁאִין וְגַנְתָּא דְּעֵדָן וְעֲשְׁבִין וְחִיוּן וְעוֹפִין וְנוּנִין וּבְנֵי נְשָׂא, קִיִּי לְאַשְׁתְּמוּדְעָא בְּהוּן עֲלָאִין, קִיִּי וְאַיְךָ יִתְנַהֲגוּן בְּהוּן עֲלָאִין וְתַתָּאִין, קִיִּי וְאַיְךָ

בִּיאור הגר"א

ק"י מארי מתיבתא כו'. רואה לומר ראשי היסודות של שני המתיבתות, מתיבתא דלעילא ומתיבתא דרקיע, וזה שאומר דלעילא ולתתא:

ק"י רבון עלמין. אין סוף:

ק"י חד ולא בחושבן. רואה לומר לא כחחד המנין שהוא נכנס בגדר מספר, וכתי עליון נדמה לאחד המנין אעפ"י שאינו מספר מכל מקום נכנס בגדרם, אבל אחת אין שני כך שאיך נדמה לשום ספירה כלל:

ק"י עילאה על כל עילאין סתימא כו'. שיש כמה עולמות הרבה למעלה מן הספירות, סתימין בסתימו, אבל הוא על כולם:

ק"י עשר תיקונין וקרינון כו'. הן פנימיות של כח"צ חג"ת נה"ם שנקראו גופין לקמן:

ק"י עלמין סתימין כו'. הן גופין ולבושין דבסמוך, שהן אצילות ובריאה, י"ה של השם, נגד חו"צ שהן נסתרות כדלקמן:

ק"י ועלמין דאתגליון. הן יצירה ועשיה, שהן ו"ה של השם, נגד זו"ן שהן נגלות כדלקמן:

ק"י ובהן אחכסיאת כו'. שהן יקר ליקריה:

ק"י דקשיר לון. ספירות של פרטוף אחד:

ק"י ומייחד לון. הפרטופים ליחד:

ק"י כסדרן חד אריך כו'. רואה לומר, חסד ודין ורחמים. גדולה – חסד, גבורה – דין, ת"ת – רחמים, וכן כולם כסדר:

ק"י ואנת כו' ולית כו'. רואה לומר, אע"פ שזה חסד וזה דין ואנת מלגאו, אינו מכריחים אותך לעשות כמדתן אללא הכל בראונד:

ק"י ולא לתתא. רואה לומר אף הספירה שלמטה שאתה מתיחד בה, הספירה של מעלה ממנה אין מכריחה:

ק"י ולא מכל סטרא. הן ו"ק שהעולם מתנהג בהן:

ק"י ועל אליו תרין כו'. רואה לומר שכל הספירות הן מלצר והן מלגאו:

ק"י לה' אלקינו. הן חו"צ:

ק"י איהו כתר מלכות. רואה לומר, כתר שעל גבי המלכים, והוא אינו מכלל הגוף, כי הוא מלכות של עולם שלמעלה מהם. וזה שאומר מגיד מראשית אחרית:

ק"י ואיהו קרקפתא דתפילין. רואה לומר, גלגולת שעליה התפילין, וזה שאומר לעיל כתר תפילין, דתפילין הוא יקו"ק, שהוא מחכמה ולמטה, והוא על גביו:

ק"י לאשתמודעא בהון עלאין. שמן התחתונים יכירו העליונים, כמו שאומר לעיל בדיוקנא וחותם בשעוה:

אשתמודעאן מעלאי ותתאי, ולית דידיע בך כלל. ובר מינך לית יחידא בעלאי ותתאי, קליראנת אשתמודע אדון על כלא, וכל ספירן כל חד אית ליה שם ידיע, ובהון אתקריאו מלאכיא, ואנת לית לך שם ידיע, דאנת הוא ממלא כל שמחה, ואנת הוא שלימו דכלהו, וכד אנת תסתלק מנהון, אשתארו כלהו שמחה כגופא בלא נשמתא. אנת חכים ולא בחכמה ידיעא, אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא, לית לך אתר ידיעא קלירא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא, ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי, קליראנון צדק ומשפט, כפום עובדיהון דבני נשא, דין איהו גבורה, משפט עמודא דאמצעייתא, צדק מלכותא קדישא, קליראנון צדק תרין סמכי קשוט, קליראנון צדק אות ברית, כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא, אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין, ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי, ולא מכל אלין מדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ידך, דהא רשותא אתיהיב לך לגלאה רזין טמירין על ידך, מה דלא אתיהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כען, קום רבי שמעון פתח קליראמר, לך יהוה הגדולה והגבורה וכו' (ד"ה א כט יא), עלאין שמעו אינון דמיכין דחברון, ורעיא מהימנא אתערו משנתכון, הקיצו ורננו שוכני עפר (ישעיהו כו יט), אלין אינון צדיקיא דאינון מסטרא דההוא דאתמר בה (שיר ה ב) אני ישנה ולבי ער, ולא אינון מתים, ובגין דא אתמר בהון הקיצו ורננו וכו', הקיצו אנת ואכהן, רעיא מהימנא אתער אנת ואכהן לאתערוותא דשכינתא דאיהי ישנה בגלותא, דעד כען צדיקיא כלהו דמיכין ושינתא בחוריהון.

קמ"ד יהיבת שכינתא קמ"ה תלת קלין לגבי רעיא מהימנא, ויימא ליה קום רעיא מהימנא, דהא עלך אתמר (שיר ה ב) קמ"ה קול דודי דופק לגבאי בארבע אתון דיליה, ויימא בהון, פתחי לי קמ"ה אחותי רעיתי יונתי תמתי, דהא תם עונך בת ציון, לא יוסיף להגלותך (איכה ד כב).

שראשי נמלא טל (שיר ה ב), מאי נמלא טל אלא אמר קודשא בריך הוא, אנת חשיבת דמיומא דאתחרב בי מקדשא דעאלנא קמ"ב בביתא דילי, ועאלנא בישובא, לאו הכי, דלא עאלנא כל זמנא דאנת בגלותא, קמ"ה הרי לך סימנא שראשי נמלא טל, ה"א שכינתא בגלותא, שלימו דילה וחיים דילה איהו טל, ודא איהו יו"ד ה"א וא"ו, וה"א איהי שכינתא דלא מחושבן ט"ל, אלא יו"ד ה"א וא"ו, דסליקו אתון לחשבן ט"ל, דאיהו מליא

ביאור הגר"א

הכ"ב ואיך יתנהגון כו'. רוצה לומר שבתחוננים, בעולם הזה, מכירין בשינוייהם והתפכחותם, מכירין היאך עולמות עליונים ותחוננים מנהיגין אותן:

הכ"ג ואיך אשתמודעא כו'. רוצה לומר להכיר כבודו בעליונים ותחוננים:

הכ"ד ואנת אשתמודעא כו'. שאין מכירין מהותו אלא מציאותו, שהוא אדון הכל:

הכ"ה אלא לאשתמודעא כו'. רוצה לומר שאינו מנהיג בספירות אלא להכירו, ולידע שכפי שאדם מודד מודדין לו, שיש על הכל מדה ידועה והוא מעניש ומשלים שכן בהם:

הכ"ו דאינון דקד ומשפט. שמלכות הוא בית דין דלחמא, ות"ת הוא רחמים:

הכ"ז מאזני דקד כו'. כי נה"י משמשים למלכות בסוד תרין זיעין ואמה, ונקראו מאזני דקד שהן מכריעין לימין ולשמאל:

הכ"ח הין דקד כו'. שעליו נאמר שמן משחת קודש יהיה זה כו', שזמן דנפיק ממוחא שהוא קדש, יהיה זה – יסוד, ואתמלא דקד מיניה, ונאמר בו ושמן זית הין:

הכ"ט ואמר לך ה' כו'. שצפסוק זה ז' ספירות תחתונות שבהן מתנהג העולם:

קמ" מיד יהיבה כו'. רוצה לומר בזמן הגאולה:

קמ"א תלת קלין. מסטרא דתלת אבהן שרעיא מהימנא כול מהן:

קמ"ב קול דודי כו'. רוצה לומר הקב"ה, ת"ת, וזה ולבי ער:

קמ"ג אחותי כו'. ד' שמות כנגד ד' אותיות. אחותי – מסטרא דחכמה, שנאמר אמור לחכמה אחותי את. רעיתי – כנגד בינה, שח"ו ב הן רעים ללא מחפרשין, ועליהם נאמר אכלו רעים. ובינה נקראת רעיתי, נקבה. יונתי – מסטרא דת"ת, כמו שאומר לקמן דף י"ט שכינתא מסטרא דנער – יונה. תמתי – מסטרא דמלכות, שעלה נאמר ומוס אין בך ונאמר תם עונך כו' בהאי זמנא, וזה שאומר דהא תם כו':

קמ"ד בביחא דילי כו'. הן דורין דקב"ה למעלה שכנגדן בית המקדש למטה:

קמ"ה הרי לך סימנא כו'. שלא נכנס להשפיע בהם:

לשכינתא מנביעו דכל מקורין עלאין, קממיד קם קמיעיא מהימנא, ואבהן קדישין עמיה, עד כאן רזא דייחודא,
מכאן ואילך פרשתא קדמאה דסתרי אורייתא.
פתח רבי שמעון ואמר, בראשית ברא אלהי'ם, סוד יהו"ה ליראיו ובקיתו להודיעם (תהלים כה יד), סו"ד
אלין אינון שבעין אנפין, דאתפרש מלת בראשית קממכהאי פרשתא.

ביאור הגר"א

קמ"ו מיד קם כו'. רוכה לומר באותו הזמן:
קמ"ז ר"מ ואבהן. שהן ד' אותיות יקוק כמו שאומר בתיקונים שמשנה רבינו עליו השלום השלים שם הוי'. שהיה באבהן יה"ו לבד. וזה שאומר
וקמ"ה' לא כו' עיין שם:
קמ"ח בהאי פרשתא. רוכה לומר בראשית של אותה הפרשה:

תקונא קדמאה

[תיקוני זוהר – דף יד ע"א]

קמ"ב בראשית, ב' ראשית, זה השער ליהו"ה צדיקים יביאו בו (תהלים קיח כ), דא איהו תרעא דצדיקייא, דאית לון רשו לאעלא תמן, ואחרנין ודלאו אינון צדיקיא, (דף יד ע"א) אתדחין מתמן, קמ"ב ב' ראשית, ומצויירין ומתחלקין דיוקנין דעלאין קמ"ב ב' ראשית, ציורא דאדם רשימא תמן, קמ"ב ב' ראשית דמות אדם, קמ"ב ב' ראשית דאריה תמן לימינא, ורשימא דשור לשמאלא, ורשימא דנשרא באמצעיטא, קמ"ב ב' ראשית דמלה ודמות פניהם פני אדם, ופני אריה אל הימין לארבעתם וכו' (יחזקאל א י), לכל חיותא ארבע אנפין, אלין ארבע אתון דשמא קדישא דיהו"ה, דנהיר בהון, קמ"ב ב' ראשית דכלהו חיוון דא אדם, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דסליק בחשבון חד, דמות אדם דא שכינתא קדישא, דאיהי דיוקניה.

איהי חותם דיליה, ועלה אתמר (שיר ח ו) שימני כחותם על לבך, קמ"ב ב' ראשית אמרין ישראל בגלותא, אף על גב דאנת תסתלק לעילא, דיוקנך לא אתעדי מנאי לעלם, כההוא חותם דבההוא אתר דאתדבק ביה רשימו דמארי חותמא, לא אתעדי מניה דיוקנא דחותמא, לאשפתמודעא ביה, ובגין כך אמרה כנסת ישראל בגלותא, שימני כחותם על לבך, קמ"ב ב' ראשית דתפלין דיד דאינון לקבל לבא, כחותם על זרועך, כתפלין דרישא דאינון תליין רצועין לכל סטרין על לבא ודרועא, ובהון אינון רשימין דאינון עמיה דקודשא בריך הוא, ועוד שימני כחותם דא חותם דאות ברית קדש, והוא אות ברית שבת קדש וימים טובים.

כי עזה כמות אהבה, תקיפא איהי אפרשותא דקודשא בריך הוא ושכינתא מישראל, כפרישו דנשמטא ורוחא ונפשא מגופא, ותו כי עזה כמות אהבה, כד ישראל מיחדין שמא דקודשא בריך הוא ברחימו, ואמרי הבורח בעמו ישראל באהבה, קשה כשאול קנאה דקודשא בריך הוא דאיהי מקני עליהו, בזמנא דפיקון מן גלותא, דאיהו יהא כההוא זמנא קנא ונוקם ובעל חמה, רשפיה רשפי אש, כההוא זמנא יתער שמאלא בשלהובין דיליה, דאנון רשפי אש, שלהבת י"ה, ויוקיד כמה היכלין דבתי עבודה זרה, ויטול נוקמין מעמלק, דאיהו אומי בתרין אתון דשמא קדישא דאינון י"ה, לנטלא נוקמא מניה, הדא הוא דכתיב (שמות יז טז) ויאמר כי יד על פס י"ה, ודא איהו רשפי אש שלהבת י"ה.

וישראל אמרין, רבון עלמא, אף על גב דאנא בגלותא מרחקא ממך, שימני כחותם על לבך, ולא יתעדי מינן דיוקנך, דאיהי חותם דילך, שכינתא דילך, דבגינה אנת הוית דכיר לן בגלותא, וחותמא דקודשא בריך הוא ודאי איהי שכינתא.

ביאור הגר"א

קמ"ב ב' ראשית. רואה לומר שב' – מלכות, כמו שאומר לקמן, הוא ראשית לכל, כמו שאומר לעיל, לית רשו לכל נביא כו' זה שכתוב זה השער כו':

קמ"ב יבאו בו דא כו'. מפרש סיפא דקרא:

קמ"ב ב' רשימין כו'. רואה לומר שהיא ראשית לעליונים ותחתונים, ואיהי ב' – אורכא דכלא, כמו שאומר לקמן, ורואה לומר לכך נקראת ב' לשון בית שהוא בית קיבול לכולם:

קמ"ב רשימין ומצויירין ומתחלקין. כמו שאומר לעיל שיש דיוקנין וחותם ורשימו, וזה רשימו, ומלך החותם מצויירין, ומלך הדיוקנין מתחלקין כו', דחותם הכל זה מלך העליונים ותחתונים:

קמ"ב ותחאין. ג' עולמות ב"ע:

קמ"ב ואיהו דמות אדם רשימא כו'. רואה לומר שהחיות אינון אלא ג', והיא משלמת לד', כמו שאומר לעיל והיא דמות אדם, שת"ת נקראת אדם, והיא דמותו, כמו שמפרש והולך, וזה שאומר ואיהו כו':

קמ"ב רשימא דארי' כו'. רואה לומר שאף הג' חיות שתחתיה רשימין בה:

קמ"ב ורזא דמלה כו'. רואה לומר שלכך נאמר ודמות כו' אלא אדם לפי שהיא דמותו:

קמ"ב מלכא דכולהו כו'. רואה לומר אדם היושב על הכסא:

קמ"ב דהכי אמרין ישראל כו' דיוקנך כו'. רואה לומר שכינתך לא תסתלק ממנו:

קמ"ב כרשימו דתפלין כו'. כי המקום שאנו מניחין, שם הוא קשורא דשכינתא דקב"ה, וזה שאומר על לבך:

בְּרֵאשִׁית בְּרָא, ב' אֵיחִי וְדָאִי, בָּהּ פְּתַחַת אֲוִרִיתָא בְּב', וְדָא בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, קִיב' אֵיחִו וְדָאִי, אֲוִצְרָא
 דְּכָלָא, עָלָה אֲתָמֵר (ישעיהו לג ו) קִיב' יִרְאֵת יִי' הִיא אֲוִצְרוֹ:
 בְּרֵאשִׁית, זְמַנִּין סְגִיָּאִין אֵינֻן בְּאֲוִרִיתָא רֵאשִׁית, וְכָל חַד אֲתַפְרֵשׁ בְּאַתְרֵיהּ, קְדַמָּא אֵיחִו יְהוּ' קִנְנִי רֵאשִׁית
 דְּרָכּוֹ (משלי ח כב), קִיב' וְדָא אֲוִרִיתָא, קִיב' דָּאִית בָּהּ קִיב' טַעֲמִי וְנִקְוֵי וְאַתְוֹן, וְכַמָּה פְּקוּדִין דְּעֵשָׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה,
 קִיב' דְּכָלֵּהוּ תְלִיִין בְּשֵׁם יְהוּ'ה, הִדָּא הוּא דְכַתִּיב (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעֵלֶם וְכוּ', שְׁמִי עִם י'ה שֵׁם י'ה, זְכַרִי
 עִם ו'ה רַמ"ח, שֵׁם י'ה מְשַׁמְּלָא קִיב' מְדַחִילוֹ דְגַבְוֵרָה אֲתִיְהִיבוֹ, פַּחַד יִצְחָק.

תקונא תניינא

בְּרֵאשִׁית, תְּמָן יִרְא'ת, מָה אֲשַׁתָּאֵר מֵאֵינֻן אֲתְוֹן, קִיב' ש'ב, וְרִזָּא דְמִלָּה שֶׁב בְּיִרְאֵת יְהוּ'ה, וְאִם לִית דְּחִילוֹ
 לִית חֲכָמָה, כְּמָה דְאֲוִקְמוּהָ אִם אֵין יִרְאָה אֵין חֲכָמָה, בְּגִין דְיִרְאָה הִיא אֲוִצְרָא לְחֲכָמָה, קִיב' אֵיחִי גְנִיזוֹ דִּילָהּ,
 קִיב' אֵיחִי טְמִירוֹ דִּילָהּ, אֵיחִי בֵיתָא קִיב' מְלָכָא.

ודא תקונא תליתאה כגוונא דא

בְּרֵאשִׁית, קִיב' רֵא'ש' ב'י'ת, וְרִזָּא דְמִלָּה בְּחֲכָמָה יִבְנָה בֵּית (משלי כד ג), וּמָאן דְּבַעֵי לְמַחְזִי קִיב' לְמִלְכָּא, לִית
 לִיה רְשׁוֹ לְמַחְזִיָּה אֲלָא קִיב' בְּבֵיתֵיהּ, קִיב' וְרִזָּא דְמִלָּה חֲכָמָה לָא אֲשַׁתְּמוּדְעָא אֲלָא בְּבֵיתֵיהּ.
 [תיקוני זוהר – דף יד ע"ב]

כְּגוֹוִנָא דָא עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא דְאֵיחִו יְהוּ'ה, לָא אֲשַׁתְּמוּדְעָא לְנַבִּיא וְחוּזָה קִיב' אֲלָא בְּהִיכְלֵיהּ, דְאֵיחִו אֲדִנִי,
 וְרִזָּא דְמִלָּה וְיִ בְּהִיכַל קְדָשׁוֹ (חבקוק ב כ), קִיב' וְאֵיחִי כְלִיָּא מְשַׁבְּעָה הִיכְלִין, קִיב' מְשַׁבְּעָה אֲרַעִין, וְעֲלִיָּהּ אֲמַר דְּוֹד
 (שם קטז טו) אֲתַהֲלֵךְ לְפָנַי יְהוּ'ה בְּאַרְצוֹת (דף יד ע"ב) הַחַיִּים, וְעֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא אֵיחִו כְּלִיל שְׁבַע רְקִיעִין,
 וְעֲלִיָּהּ אֲמַר דְּוֹד (שם קטו טז) הַשָּׁמַיִם קִיב' שְׁמַיִם לִיהוּ'ה, קִיב' וְלִית יְדִיעָה כָּלֵל בְּמִלְכָּא וּבְמַלְבוּשֵׁיהּ וּבְתַקְוֹנֵיהּ

ביאור הגר"א

- קס' ב' אֵיחִו. רואה לומר בית כנ"ל:
 קס"א יִרְאֵת ה'. רואה לומר מלכות:
 קס"ב וְדָא אֲוִרִיתָא. רואה לומר מלכות והיא ראשית דרכו כנ"ל:
 קס"ג לִאֵית בַּהּ כו'. רואה לומר בתורה וכן במלכות הכל כלול בה:
 קס"ד טַעֲמִי וְנִקְוֵי וְאַתְוֹן. וכלם כלולים בשם הוי', כמו שאומר בתיקוני זהר חדש דף ע"ג וכלהו רמיזין בשמאל דא כו':
 קס"ה דְּכָלֵּהוּ תְלִיִין כו'. רואה לומר ללכך כתיב ה' קנני:
 קס"ו מְדַחִילוֹ כו'. רואה לומר מזינה, ששם י"ה בה, ועיין לעיל דף ק"ד ע"ג קלע ה' עלאה לשמאלא כו' וכלא י"ה עם כו':
 קס"ז תְּמָן ב' שָׁב. רואה לומר זקנה, ואמרו (קדושין לב ע"ג) זקן – שקנה חכמה:
 קס"ח אֵיחִי גְנִיזוֹ כו'. רואה לומר שחכמה היא אור הגנוז והוא נתיב לא ידעו כו' ונעלמה מעיני כו' והיכן הוא טמיר במלכות. וזה שאומר:
 קס"ט אֵיחִי טְמִירוֹ דִּילָהּ. ולכן ביראה ימאל חכמה:
 קע' דְּמִלְכָּא. רואה לומר חכמה:
 קע"א תְּמָן ג' רֵא'ש'. רואה לומר חכמה:
 קע"ב לְמִלְכָּא. חכמה כנ"ל:
 קע"ג בְּבֵיתִי. מלכות:
 קע"ד וְרִזָּא דְמִלָּה חֲכָמָה כו'. רואה לומר שאמרו שחכמתו של אדם אינה ניכרת אלא כשהוא בביתו:
 קע"ה אֲלָא בְּהִיכְלֵיהּ. היכל גימטריה אדנ"י:
 קע"ו וְאֵיחִי כְלִיָּא כו'. רואה לומר למה נקראת היכל ואמר שהיא כלולה מזו היכלות שבבריאה:
 קע"ז מִזוֹ אֲרַעִין וְעֲלִיָּהּ כו'. רואה לומר שגם מזו ארצות שלנו היא כלולה, והוא כמו ראה לז' היכלין:
 קע"ח שְׁמַיִם לְה'. שהוא הוי"ה:
 קע"ט וְלִית יְדִיעָה כו' דִּאֵיחִי ב'. רואה לומר וזה ב' ראשית, באות ב' משיגין ויודעין ראשית שהוא חכמה:

לְכַר נֶשׁ בְּעֶלְמָא, עַד דִּיעוּל לְבִיתִיה וְלַהִיכְלִיָּה, דְּאִיהִי ב', וְעֵלָה אֶתְמַר (ישעיהו נו ז) כִּי בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים.

וּמֵאן דְּאִיהוּ אָדָם בְּדִיוֹקְנָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עֲלִיה נְאָמַר אֵין תְּפִלְתּוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֱלָא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְהָא אֻקְמוּהָ מְאָרִי מִתְּנִיתִין, קְיֹמָאן דְּנָטִיר בְּרִית, אֶתְקַרֵּי אִישׁ תְּמִים, קְיֹמָאן בְּרֵאשִׁית, קְיֹמָאן בְּרֵאשִׁית א' ש', דְּנָטִיר לִיה מְאָשָׁא דְּגִיְהֵנָם, אָבַל מֵאן דְּאֶתְעַסַּק בְּאוּרִייתָא וְנָטִיר לָהּ, אֶתְקַרֵּי אָדָם, בְּדִיוֹקְנָא דְּהִהוּא דְּלַעֲלָא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (ישעיהו מד יג) כְּתִפְאָרַת אָדָם לְשִׁבְתָּ בֵּית, תָּא חֲזִי, כָּל מֵאן דְּנָטִיר אוֹת בְּרִית, דִּיוֹקְנִיה רְשִׁים בְּשְׁכִינְתָּא וְצָדִיק, וּמֵאן דְּאֶשְׁתַּדֵּל בְּאוּרִייתָא, דִּיוֹקְנִיה רְשִׁים בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא:

תְּקוּנָא רְבִיעָא

בְּרֵאשִׁית, כְּתִיב (תהלים קיח יט) פְּתַחוּ לִי שַׁעְרֵי צְדָק אָבֵא בָם אוֹדָה י'ה, פְּתַחוּ לִי דָא אֵינוּן תְּרִין קְיֹמָאן עַפְעַפִּי עֵינָא, דְּאֵינוּן פְּתַחִין וְסִגְרִין, וְעֲלִיִּיהוּ אֶתְמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פְּרָשֵׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה, אֲלִין תְּרִין קְיֹמָאן כְּרוּבֵי עֵינָא, פְּרָשֵׁי כְּנָפִים עַפְעַפִּי עֵינָא, קְיֹמָאן עוֹד פְּתַחוּ לִי שַׁעְרֵי צְדָק אֲלִין אֵינוּן תְּרִין עֵינִין, בְּזִמְנָא דְּאֵינוּן מִסְתַּכְלִין בְּאַרְח מִיֶּשֶׁר, אֶתְמַר בְּהוּן וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אַחִיו, וּבְזִמְנָא דְּלֹא אֵינוּן מִסְתַּכְלִין בְּאַרְח מִיֶּשֶׁר, הָא נְחָשׁ עֲקֻלְתוֹן תְּמָן, עֲלִיה אֶתְמַר (רות א יז) קְיֹמָאן הַמּוֹת יִפְרִיד וְגוּמַר.

תֵּלַת גְּוֹנֵי עֵינָא אֵינוּן תֵּלַת אֲבָהֶן, דְּאֶתְמַר בְּהוּ (שמות ו יד) אֱלֹהֵי רֵאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם, קְיֹמָאן עֵין דְּאִיהִי דְּקִיקָא זַעֲרָא, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאֶשְׁתַּתַּפַּת בְּאַבְהֶן, וְעֵלָה אֶתְמַר (תהלים יז ח) קְיֹמָאן שְׁמֵרָנִי קְיֹמָאן כְּאִישׁוֹן בַּת עֵין, וְכֹלָא בְּרָזָא דְּבְרֵאשִׁית, תְּמָן רֵאשִׁי תְּמָן ב'ת.

קְיֹמָאן רְבִי שְׁמַעוֹן עַל רְגֵלוֹ וְאָמַר, רַבּוֹן עֲלִמִין אֶפְתַּח עֵינֵי לְאֶסְתַּכְלָא בְּהוּן לְעֵלָא, אָבֵא ב'ם קְיֹמָאן בְּאַרְבַּעֵים וְתִרִין אֲתוּוֹן דְּשִׁמְא מְפָרֵשׁ, לְמַגְדַּע כָּל אֶת וְאֶת עַל (דף יט ע"א) תִּיקוּנִיה, בְּרֵאשִׁית וְגו', וְהָאֲרִץ הִיתָה תְּהוּ וְבָהוּ, וְאֵינוּן אֲב'ג ית'ן, קר'ע שט'ן, נג'ד יכ'ש, בט'ר צת'ג, חק'ב טנ'ע, יג'ל פז'ק, שק'ו צי'ת, קצ'ב ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, קצ'כל אֶת וְאֶת אֵית לִיה מְאָמַר וְאֵית לִיה נְתִיב, עֲשֵׂר אֲמִירָן אֵינוּן, וְל'ב שְׁבִילִין, קצ'זכ'להו תל'ין מן אי'ה, וְדָא אִיהוּ אָבֵא בָם אוֹדָה י'ה (תהלים קיח יט) אִי'ה בְּחוֹשְׁבֵן אוֹד'ה י'ה, י'ה חֲכָמָה וּבִינָה, א' כְּתַר עֲלָא, קצ'זאָנוּן שְׁבַע סְפִירָן כְּלִילָן בְּשִׁבְעַ שְׁמָהֶן.

בִּיאור הַגְּרָא

קפ ומאן דנטר כו'. רואה לומר מי הוא שנקרא אלם:

קפח ותמן בראשית. רואה לומר בצרית:

קפג ברית אל כו'. רואה לומר דלכך נקרא איש, שצרית הוא יו"ד, כמו שאומר לעיל:

קפז תיקון ד' עפעפי. הן שערות שמכסין העינים:

קפז כרובי. הן צפר שמכסין העינים:

קפה ועוד כו'. כאן דריש שערי לך, ורואה לומר לך שמסתכלין בצורח מישור כמו שמפרש והולך:

קפו כי המות יפריד. רואה לומר בצביל המות דשריא סם לכך יפריד בין העינים:

קפז בת עין כו'. רואה לומר לכך נקראים העינים שער י' שהשכינה איקרי זה השער:

קפח שמרני. שבשכינה הוא השמירה כמו שאומר לעיל בהקדמה:

קפט כאישון. גוון אוכמא:

קפז קם ר"ש כו'. כאן מפרש סיפיה דקרא אבא כו':

קפז במ"ב כו'. מבראשית כו' עד ז' דזבורה הן מ"ב אותיות שהן נגד סם מ"ב כידוע, ומפרש והולך:

קפז כרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. לפי שהזכיר את השם אמר כרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

קפז כל את כו'. רואה לומר או הוא מאמר או נתיב:

קפז וכלהו תל'ין כו'. והן רמוזים בג' גווי עינא חג'ת, דלחמשכי מכח"ב:

קפז ואינון שבע כו' וכלהו כו'. והן רמוזים צבת עין וזה שאומר פתחו לי כו' אבא כו':

וְכָלֵהוּ כְּלִילַת לֹזֶן בַּת שֶׁבַע, צִיּוּלִית סְפִירָה מְכֻלָּהוּ סְפִירָן דִּיהָ לָהּ רָשׁוּ לְאַרְקָא בְּרַכְאָן וּלְאַשְׁפָּעָא לְתַתְּאִין, אֲלָא בְּבַת שֶׁבַע, בְּגִין דְּאִיהִי קְשׁוּרָא דְכָלֵהוּ סְפִירָן, דְּאִי סְפִירָן הָווּ מְרִיקִין לְבַר מִינָהּ הָוּה פְּרוּדָא, וּבְגִין דָּא לִית רָשׁוּ לְאַרְקָא סְפִירָה לְשׁוּם אֲתֵר בַּר מִינָהּ, לְגַבֵּי תַתְּאִין, וּבְגִין דָּא אֲתֵמַר בְּהָ (יִרְמִיָּה ט כב) אֵל יִתְהַלֵּל חֲכָם בְּחֻכְמָתוֹ וּגְוַמְר, כִּי אִם בְּזָאת, בְּזָאת יָבֵא אֲהָרָן אֶל הַקֹּדֶשׁ (ויקרא טז ג), דְּלִית רָשׁוּ לְנַבִּיא וְחַפְיָמָא לְמַנְדַּע לְעִילָא שׁוּם מַדְעָא אֲלָא בְּהָ, וּבְגִינָה אֲתֵמַר (שמות יט ג) וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים, וַדּוּד בְּגִינָה אָמַר (תהלים קלב ד) אִם אֲתָן צִיּוּשְׁנָת לְעִינֵי לְעַפְעַפֵּי תְנוּמָה, צִיּוּעַד אֲמַצָּא מְקוּם לִיהוּ'הָ, צִיּוּסְאִיהוּ יִשְׁלִימוּ דְאָדָם, יִשְׁלִימוּ דִיחֻדָּא, יִבְשְׁלִימוּ דְשָׂמָא קְדִישָׁא, יִשְׁלִימוּ דְכָל סְפִירָה וְסְפִירָה:

תקונא חמישאה

[תיקוני זוהר – דף טז ע"א]

(דף טז ע"א) בְּרַאשִׁית, ב' רַאשִׁית, יִנְקוּדָה בְּהִיכְלִיָּה, וְהָאִי נְקוּדָה אִיהִי מְחַשְׁבָּה סְתִימָא, אֲדַהְכִּי הָא אֲלִיָּהוּ אֲזַדְמֵן לְגַבֵּיָה דְרַבֵּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לִיָּה רַבִּי רַבִּי, וְהָא ב' פְּתִיחָא אִיהִי, אִם פֶּן בְּמֵאֵי יִיִאִיָּהִי מְחַשְׁבָּה סְתִימָא בְּהָ, אֲלָא יוֹבְרִישׁ הַיּוֹרְמִנוּתָא דְמַלְכָּא, יִבּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, יִיפְדִּי מְדִיד יִמְשִׁיחָא, הָאִי נְקוּדָה, יִנְפִיק מִינָהּ קוּ,

ביאור הגר"א

¹⁰ ולית ספירה כו' ובג"ד אחמר כו' לית כו'. רואה לומר ולכך נאמר פתחו לי שערי צדק שהן מלכות, אבא בם – ז' ספירות, אודה י"ה – ג' ספירות, שעל ידה אבא בכולם, והכל כולו בעין, וע"י העינים שראוין מעשה ה', מודים לה'. וזה שאומר פתחו לי כו', שהם העינים, אודה י"ה. והכל כולו במלת בראשית, ג' ספירות הראשונות, וז' ספירות תלתיין מג' הראשונות, ונכללין במלכות, כנ"ל. ואח"כ פורט הכתוב עד ז' דובוהו, שהן נפרטים בז' ספירות כנ"ל. וזהו הו' דובוהו, שהן ז' תחתונות:

¹¹ שנה לעיני לעפעפי. שהוא העינים והעפעפים כנ"ל, שיהיו פתוחים, כמו שאומר לעיל פתחו לי כו':

¹² עד אמלא כו'. שהיא מקומו של הו' כמו שאומר לעיל בתיקון ג':

¹³ איהי כו'. בא לפרש מה שאמר לעיל ולית ספירות כו' בגין דאיהי כו':

¹⁴ שלימו דאדם. רואה לומר דשמה מפרש אינו נשלב אלף בה, בעשר אותיות:

¹⁵ שלימו דחודא. שאין אין סוף מתייחד בספירות אלף על ידה, כמו שאומר לקמן עד דאפיק ליה בת זוגיה כו':

¹⁶ שלימו דשמה קדישא. ה' בתראה, והיא שלימו דג' אחוון, כמו שאומר לעיל בהקדמה:

¹⁷ שלימו דכל ספירה. כי כל הספירות כלולין מעשר, ואין בהם רק תשע, מכתר עד יסוד, והיא כלולה מעשר, והן עשר מלכיות בהן נשלמין כל הספירות מעשר כידוע:

וכללי השמות. שם ע"ב הוא משלושה פסוקים ויסע ויבא ויט, שכל אחד הוא מע"ב אותיות. והן אחד ביושר, ואחד למפרע, ואחד ביושר. והן בחג"ת כלולים במלכות שם האטרופת הפסוקים מג' אותיות מלד ת"ת שהוא כולל ג' אבן והוא רמוז בשם הו' במילוי יודין והוא מסטרא דחסד. ושם מ"ב הוא מבראשית עד ז' דובוהו, והן שלוש פעמים מ"ב עד ז' דויבדל. וכן רמוז אותיות בהר"ד זד' אותיות של תחלת מ"ב הנ"ל, והוא מסטרא דגבורה שבו נברא העולם, והוא רמוז בשם הו', זד' אחוון, ובעשרה דמילוי דשמה מפרש, ובמילוי דמילוי כ"ח אחוון, שהוא מ"ב, כידוע. ושם כ"ב יואל מזכרת כהנים, שבו י"ג יודיין נגד י"ג תיקוני דיקנא דא"א, וט' וויין נגד ט' תיקוני דיקנא דז"א, וכולן נכללין בו כידוע, והן כ"ב נגד כ"ב אותיות התורה, והוא מסטרא דת"ת. שם י"ב יואל מפסוק מגדול עוז כו' ושתי תיבות יקו"ק לדיק. והן י"ב אותיות ביושר וי"ב למפרע וי"ב ביושר והן כלדיק יסוד עולם שנקרא זה, י"ב מזלות ו"ו, ויואל מג' הויות ה' מלך כו' כמש"ל:

¹⁸ תיקון ה' נקודה בהיכלי'. רואה לומר נקודה – חכמה, בהיכליה – בינה. וזה ז' בינה, לאיהי ביתא דלעילא, בית ראשון, ראשית חכמה, והוא נקודה בתוך הב' כמו שאומר לעיל בהקדמה:

¹⁹ איהי מחשבה סתימא. רואה לומר יסוד לחכמה, שהוא נתיב לא ידעו עיט, והוא סתום ביסוד הבינה:

²⁰ בריש הורמנותא. שכתר הוא ראון, בסוד ראון ומחשבה והרהור וקול ודיבור, נגד ה' פרלופים:

²¹ בולגינא דקרדוניתא. כתר, שנקרא חושך לרוב העלמו, שנאמר (תהלים יח יב) ישת חושך סתרו, וזה בולגינא דקרדוניתא אור החושך, והוא מוחא סתימאה על שם גבורה דעתיק, שגבורה נקרא חושך כידוע, ובמוחא סתימאה נעשה הכל בסוד הביצורין במוחא כידוע:

²² כד מדיד. שמוחא סתימאה נקרא קו המדה, שבו מודדין את הכל:

²³ משיחא. הוא חכמה, י', שנקראת מדה, כמו שאומר בסמוך:

²⁴ נפיק מיני קו. ו', כמו שאומר בסמוך, והוא עמודא דלמלכעיתא דנפיק מחכמה, והוא באדם חוט השדרה דנפיק ממנו:

י"א דסתים ניצוצא, ההיא מחשבה י"בגוונא דא ס, בקדמיתא איהי מ"ם סתימא, וכד אתפשט קו דאיהי ו' מן המדה, י"איהי אתפתחת ואתעבדת ב', ודא בראשית ב' ראשית, נקודה בהיכליה.

וכד איהי ס סתימא, איהי מ"ם רבתיא י"מלמרה המשרה (ישעיה ט ו), (ס"א למרב"ה בגימטריה עז"ר או זר"ע) בההוא היכל זרע זרעין י"ל תקונא דיליה (המשר"ה בגימטריה תקו"ן עם האותיות והמלה), י"ל ודא מם רבתי. י"א אתעבדת עזקא, ובגינה אתמר לגבי כלה, תהא לי מקודשת י"בטבעת זו ס, ועלה אתמר י"קוטר א יבגולמא, נעוץ בעזקא, יבאיהי לא חנוור ולא סומק ולא אוכס ולא ירוק ולא גוון כלל, יבוכד אתפשטא יבילאנהרא, איהי עבדת גוונין לאנהרא.

ורזא דמלה עוטה אור פשלמה כו' (תהלים קד ב), כד איהי יבאור מעוטה ולא אתפשט, ואיהו סתים, יבאתקרי אויר, יבאור סתים באת יו"ד, יבנקודה בהיכליה, כד אפיק י' מאו"ר, אתגליא או"ר, יבדא איהו יבאמר אלהי"ם יהי אור (בראשית א ג), יבתיחמש זמנין אור אינון בעובדא דבראשית, ואינון ה', ועליהו אתמר (ישעיה מ יב) ילמי מדד בשעלו מים, יבדא יבדרועא ימינא, ואיהו גוון חנוור, ילישמים בזרת תפן, דא דרועא שמאלא, דאיהו גוון סומק, ילדכל בשליש ילעפר הארץ, דא גופא עמודא דאמצעיתא, ודא גוון ירוק, ושקל בפלס הרים וגבעות ילמאזנים, תרי סמכי קשוט, והאי ה' איהי אתפשטת לאנהרא בחמש גוונין, דאינון חמש

ביאור הגר"א

י"א דסתים האזי מחשבה. רוצה לומר דתחילה קודם שנחפשט מן הבינה, והיה בחוכה כבוד העיבור:

י"ב גוונא כו'. ז' עם ו', ואז היו ד שחוכה סתים:

י"ג איהי התפתחת. ליהי קיימא לשאלה, והוא ע"י עמודא דאמצעיתא, מקצה השמים, מה שאין כן בהיותה בחוכה, כמו שאומר בזהר אקו"ק אשך אקו"ק דזמין כו':

י"ד מלכרבה המשרה בהוא היכל כו' דילי' ודא מס רבתי ואתעבדת כו'. רוצה לומר כמו שכתוב בספרים אחרים למרבה בגימטריה זרע, המשרה גימטריה תיקון, ולכך מ' למרבה סתום:

י"ה לתיקונא. רוצה לומר לתיקון עמודא דאמצעיתא, כמו שאמרו (נדה לא ע"א) שלשה חדשים אחרונים כו':

י"ו ודא מ"ם רבתי. רוצה לומר שלכך היא גדולה, דבינה אותיות גדולות כידוע:

י"ז ואתעבדת עזקא. חוזר כאן לפי שרוצה לומר ובגינה כו' ועלה כו':

י"ח בטבעת זו. שע"י אתעבדת טבעת, והוא רמז על חיבור שניהם:

י"ט קוטר. הוא יסוד שנקרא קשר כמו שאומר לעיל:

כ' בגולמא. הוא חכמה שנקראת גלם, גימטריא חכמה, כמו שכתוב גלמי – גלם יו"ד, כידוע:

כ"א ואיהי לא כו'. רוצה לומר בינה קודם שמתפשטת על עמודא דאמצעיתא, שהיא מלך ענמה סתימא כנ"ל:

כ"ב וכד אתפשטא כו'. כמו שאומר לעיל דאימא עילאה עד הוד אתפשטא, וסם עבדת גוונין, וזה שאומר לקמן ודא דרועא דימינא כו' עד סמכי קשוט:

כ"ג לנהרא. רוצה לומר שהיא נהרא בגוונין והיא מתחלקת לה' אורות לנהרא בגוונין, מה שאין כן בהיותה סתימא באות יוד שאינה מתחלקת כלל:

כ"ד אור מעוטף. מלשון עוטה, וזה כשלמה שאדם מעוטף בו:

כ"ה אתקרי אויר. רוצה לומר אויר שאינו נתפס ואינו מושג וזהו אוירא סתימא:

כ"ו אור סתים כו'. רוצה לומר אור בינה סתים באת יו"ד – חכמה כנ"ל דו' סתים לה כנ"ל:

כ"ז נקודה בהיכליה. רוצה לומר לכך י' בתוך אור, אויר:

כ"ח ודא כו' יהי אור. רוצה לומר י"ה י' אור, רוצה לומר ש"ה הן אור חו"ב והוא דאפיק יוד מאור:

כ"ט וחמש זמנין כו'. ואינון ה' שלכך נאמר יהי אור שאור הוא ה':

ל' מי מדד כו'. רוצה לומר מי – בינה, מדד ע"י החכמה, שנקראת מדידה:

ל"א ודא דרועא כו'. כנ"ל שסם אתפשטת לאנהרא עד הוד:

ל"ב דרועא דימינא. שנקראת מים:

ל"ג ושמים כו'. כמו שאומר בספר יצירה ששמים נבראו מאש:

ל"ד וכל בשליש. שהוא שלישי כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דף ע"ג דביה משולשין כו' בגין דישראל שלישי כו' עיין סם:

ל"ה עפר הארץ. כמו שכתוב הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה:

ל"ו במאזנים כו'. כמו שאומר בהקדמה שניה מאזני דק כו', והן תרי גוונין אוכס ותכלת, וכל הגוונין הן בכללותם במלכות, כמו שאומר לעיל דגוונין במלכות, וזה שאומר בסמוך ה' תחאה חמש גוונין כו':

זמנין אור, ילוי אייהי מדה דילה, ה' עלאה חמש אור, ה' תתאה חמש גוונין דנהרין בהון חמש אור, וכד
 אתפשטת ה' עלאה לאנהרא בה' תתאה, בחמש גוונין (דנהרין) דילה, מייד אתפשט ו' לגבה, ודא איהו ילנוטה
 שמים פריעה, דודאי פד איהי נהירא בגוונין דילה, אתמר בה (בראשית ט טז) ילנוראיתיה לזכור ברית עולם,
 וראיתיה בתכשיטה, ככלה דמתקשטא לגבי בעלה, ומייד נוטה שמים פריעה, דאתי בעלה לגבה.
 ודא איהו רזא דקו המדה דאיהו ו', מההיא מדה דאיהי י', ימולבתר דאיהי נטלא שמא קדישא, אתעבידת
 איהי מדה מתתא לעילא.

רמא כמה דנקודה י' איהי מדה לעשר יריען, ארץ היריעה האחת דא ו', פד איהי אמה מסטרא דאות ו', כלילא
 מי' אמות, הדא הוא דכתיב (שמות כו טז) עשר אמות ארץ הקרש, ודא י', ימבאמה ה' עלאה, ימנחצי האמה ה'
 תתאה, ואמאי אתקרי ה' תתאה חצי האמה, בגין דאתקרי מצה פרוסה לחם עוני.
 ימדהאי נקודה פד סלקא ימלגבי א' ימדיאהו אוירא סתים, ימאתקרי קמ"ץ, ימקומץ סתים, בגין ימנחצי
 הכהן משם ימלא קמצו (ויקרא ב ב), ואיהי מחשבה סתימא, ימס סתימא, מפתחא דילה מאי ניהו ימפתח,
 ינודא ו', ימדיאהו נטוי כגוונא דא (נ"א -), פד אתפריש מנקודה איהו רקיע ימפתח ודאי.
 ימנטי על ראשי החיה ימדיאהי ניצוצא דקמ"ץ, ימדיאהו הוא דכתיב (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה
 רקיע, מאן חיה דא מלכות, דאיהי ניצוצן לתתא מן רקיע, כגוונא דא א (נ"א [ציור]) יממאן רקיע דא צדיק,
 יסיהאי איהי חיה אשר תחת אלהי ישראל, ימדיאהי החיה דלתתא ימנצח והוד.

ביאור הגר"א

- רלב יו"ד איהי מדה דילה. כמו שאומר לעיל די' הוא מדה, והוא דחמשין תרעין דילה אתפשטת עד הוד עשר בכל ספירה, וזהו י' מדה
 שאומר עשר בכל ספירה:
 רלג נוטה שמים כיריעה. רואה לומר כיריעה שהיא פרוסה כך האור אתפשט וזהו נוטה שמים:
 רלד וראיתיה לזכור כו'. כמו האדם שרואה באשתו, וזה לזכור ברית, וכל התפשטות הוא ע"י ה' ספירות שנקלצין ביסוד וחוזרין ונקלצין
 במלכות, והכל נהיר לה מצדית ואח"כ מתייחד עמה כידוע, וזה שאומר לעיל בהקדמה תיקון ה', דהוי"ה הוא נהורין, ואדני גוונין:
 רלז ולבתר דאיהי כו'. דאיהי ה' תתאה ובה נהרא ה' עילאה במדה דילה י', ו' אתפשט לגבה וזיה אתכלילת מכל השם הוי"ה:
 רמא כמה דנקודה כו'. רואה לומר כמה דנקודה יוד כולל מוא"ו, שהן עשר יריעות וכל אחד אורך שהוא ו', כך איהי כו' שאורך הקרש הוא
 ו', עשר אמות י', והוא ו' כולל מיו"ד, וזה שאומר איהי מדה מתתא לעילא:
 רמב ואמה ה'. רואה לומר אס ה':
 רמד וחצי האמה כו' ואמאי כו'. רואה לומר בסוד ד' כנ"ל בסוף הקדמה וזכר יריעות חמש יריעות כו' וחמש יריעות הן שתי ההין:
 רמז והאי נקודה. חכמה:
 רמח לגבי א'. כתר:
 רמו דאיהו אוירא כו'. רואה לומר לכך נקרא א':
 רמנ אתקרי קמץ. רואה לומר שקמץ שתחת הא' וכליקו דהאי נקודה היא ביוד שעל הו' של האלף שעם הו' הוא קמץ והא' הוא כל
 הספירות, י' שעל האלף היא חכמה סתים צבינה, ו' הוא ת"ת, י' התחתון הוא מלכות ולפיכך נקרא כתר - א' שהוא שורש כל הספירות
 ובו עולין כל הספירות בא':
 רמס קומץ סתים. רואה לומר דשם הוא סתים לכך נקרא קמץ לשון קומץ כמו שאומר לקמן:
 רמט וקמץ הכהן. הוא חכמה:
 רנא מלא קומצו. הן ה' אכבעאן, ה' אורות של בינה שכולן סתומים באת י':
 רנב ס סתימא. ונקודה בתוך המ' כנ"ל וא"ו של המ' הוא סתים ליוד כנ"ל והוא עם היוד - קמץ:
 רנג פתח. שפתח הן מתפתחין כמו שאומר לעיל בהקדמה:
 רנד דא ו'. שהפתח הוא דוגמת ו' והוא ו' של המ"ס דפריש מינייהו ואתפתח ונעשה ב' ובו מתפתחין ה' אורות של ה' עילאה בה' ספירות
 ונקלצין ביסוד שהן ו' קרות, ו' של השם:
 רנז ואיהו נטוי כו'. שתחתיו עוד נקודה מלכות כמו שמפרש והולך ורואה לומר דלכך כתיב רקיע נטוי כו' שהוא"ו הוא רקיע וזה שאומר
 כד כו' איהו רקיע:
 רנח פתוח ודלוי. רואה לומר שנקרא פתח דכד אתפרש מנקודה הוא פתוח ודאי כנ"ל שנעשה ב' ואתפתח בוא"ו:
 רנט נטוי על כו'. מפרש סיפיה דקרא ורואה לומר כאן הוא י' שתחת הא' שלא פירשו:
 רנז דאיהי ניצוצא דקמץ. י' תחת הוא"ו ובה נקרא כתר, א' והיא שלימו דא':
 רנח ה"ד ודמות כו'. כאן מפרש י' שתחת הא' ולקמן מפרש י' שעל הא':
 רנט מאן רקיע דא לדיק. דאי אפשר לומר על עמודא דאמזעיתא, ו"ק, דאס כן אי אפשר לומר על ראשי, כמו שמפרש והולך:

וְהָיָה אִיהוּ אֲדֹנָי, עֲטָרַת עֲלָא, וְסִיפֵתָר בְּרִישָׁא (כַּן מְצִינּוּ נִכְתָּב בְּצִידוֹ בְּגוֹף כְּתָב יָד קִדְשׁוֹ וְאִיהִי עֲטָרָה בְּרֵאשׁ אֲבָא וְאִימָא, וְאִיהִי כְתָר עֲלָא וְדָאִי, וְרִישֵׁין דִּילָהּ לְעֵילָא אֲיִנוּן אֲבָא וְאִימָא,) רְקִיעַ דִּילָהּ וְסִיפֵתָר עֲלָא, וְהָיָה אִיהִי וְסִיפֵתָר וְתַפְאָרְתָּהּ, רֵאשֵׁין דִּילָהּ וְסִיפֵתָרֵין דְרוּעֵין.

וְעֵבְרָאִיהִי י' בְּכָל אֲתָר, וְעֵקֻצָּא דִּילָהּ לְעֵילָא, וְגִיּוֹ דִּילָהּ וְעֵבְרָאִימָא, וְסוּפָא דִּילָהּ וְעֵבְרָאִימָא, וְעֵבְרָאִימָא דְאֲתָרוּן דְשָׁמָא מְפָרְשׁ.

וְעִירִישָׁא דִּילָהּ לְעֵילָא בְּרֵזָא דְטַעֲמִי, וְגִיּוֹ דִּילָהּ בְּאֲמַצְעֵיתָא בְּרֵזָא (נ"א כִּלְלָא) דְאֲתָרוּן, גּוּפָא לְתַרְוֵיהוּ, וְקוּצָא דִּילָהּ לְתַתָּא בְּרֵזָא דְנִקּוּדֵי, וְעֵבְרָאִימָא אִיהִי הָיָה נִקּוּדָה מִיָּם נוֹקְבִין, וְעֵבְרָאִימָא מִיָּם דְכוּרִין, רְקִיעַ בְּאֲמַצְעֵיתָא בְּגוּוֹנָא דָא א, עֲלָה אֲתָמֵר (בְּרֵאשִׁית א ו) וְיִהִי מְבַדִּיל בֵּין מִיָּם לְמִיָּם.

וְהָיָה אִיהוּ מַחְלוּקַת שְׁהִיָּא וְיִלְשָׁם שְׁמַיָּם, דְאִיהוּ סוּפָה לְהִתְקַיָּים, וְלֹא עֲלָא שְׁלָם וְיַחְוּדָא בְּתַרְוֵיהוּ, וְלֹא מַחְלוּקַת דְפַרְוּדָא, וְעֵבְרָאִימָא כְּגוֹן מַחְלוּקַת קֶרַח וְעֵדְתוֹ בְּאֶרְצָה, וּמַחְלוּקַת הָאִי דְאִיהוּ לְשָׁם שְׁמַיָּם, בְּגִין דְמִיָּם תַּתָּאִין אֲיִנוּן בּוֹכִין וְאֲמַרִין אֲנִן בְּעֵינֵין לְמַהוּי קְדָם מְלָכָא עֲלַת הָעֲלוּת, וּבְעֵין לְסִלְקָא לְעֵילָא, רְקִיעַ אֲפְרִישׁ בִּינֵיהוּ, עַד דְעֲלַת הָעֲלוּת שׁוּי לֹון שׁוּי, י' מְסִטְרָא דָא, ו' מְסִטְרָא דָא, ו' בְּאֲמַצְעֵיתָא, בְּגוּוֹנָא דָא יו"י וְעֵבְרָאִיהִי א, וְאֲלִין

ביאור הגר"א

^{רס} והאי איהי. רוצה לומר מלכות:

^{רסא} ראשי החיה דלתתא. רוצה לומר דאית חיה עילאה כמו שמפרש והולך:

^{רסב} נח והוד. דיסוד הוא מתחיל למעלה מנו"ה כידוע:

^{רסג} ואית חיה כו'. כאן מפרש י' שעל הא':

^{רסד} י' עילאה. חכמה, דיוד תתאה מלכות:

^{רסה} מחשבה עילאה. חכמה בתוך הבינה:

^{רסו} כתר ברישא רקיע דילה כו'. רוצה לומר שהיא כתר על ת"ת שהוא גם כן נקרא רקיע כנ"ל:

^{רסז} ואית עטרה בראש כו'. גם כן ממתה למעלה, חיה – כתר, וראשי החיה – חו"ב, ורקיע שעליהם הוא ו"ק, ו' של השם:

^{רסח} ו' עילאה. הוא ת"ת, שוא"ץ תתאה הוא יסוד, ו' זעירא:

^{רסט} עטרת. ת"ת:

^{רע} תפארתה. כמו שאומר לעיל בהקדמה שבינה היא עטרת על גבי תפארתה, וזה שאומר לעיל כתר ברישא רקיע דילה. ואמר דילה שהרקיע של מלכות הוא יסוד, ורקיע שלה הוא ת"ת:

^{רעא} תרין דרועין. והוא ממתה למעלה, בינה – חיה, וראשי החיה חו"ג, ורקיע שעל גביהן – ת"ת, והו קמץ דלעיל כד סלקא כו' מלמטה למעלה:

^{רעב} איהי י' בכל אתר. רוצה לומר היוד כולל הג' חיות הנ"ל כמו שמפרש והולך:

^{רעג} קואל דילה לעילא. בכתר:

^{רעד} באמצעיתא. הוא עטרת תפארת כנ"ל:

^{רעה} לתתא. במלכות:

^{רעו} כלל דאחווין כו'. שלעילא כוללת כח"ב, ובאמצעיתא חג"ת, ולתתא נה"ס:

^{רעז} רישא דילה לעילא ברזא דטעמי וגיו כו'. רוצה לומר שהטעמים הם על האותיות ונקודות תחתיהם והאותיות הן הגוף לשניהם שעליהם עומדים הטעמים והנקודות, כן ביו"ד, גיו של היוד הוא הגוף לנקודה שעליו ושחתיו, שעליו עומדים:

^{רעח} ולתתא איהי. רוצה לומר במלכות:

^{רעט} ולעילא מ"ד. רוצה לומר בבינה, והן שני יודין של הא', כמו שמפרש והולך:

^{רפ} לשם שמים. שם – מלכות, שמים – בינה:

^{רפא} כגון מחלוקת קרח כו'. שרצה להפריש שמאלא מימינא ולא רצה להיות לוי לכהן, לזהרן ימינא:

^{רפב} דאיהי א'. רוצה לומר שוא"ץ שבתוך הא' הוא נטוי ולא פריש ברוחב על היו"ד התחתון:

כִּלְהוּ קִרְבִּין לְעֵלֶת הָעֵלֹת, וְרָזָא דְמִלְהָ וַיַּעַשׂ אֱלֹהֵי' אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדוֹלִים, יִבְיָאִינוּן שְׁוִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה ל כא) וְהָיָה אֹר הַלְּבָנָה כְּאֹר הַחֲמָה.

יִבְיָאִינוּן חֲזִי קַמְיָן אִיהוּ סְתִים בְּאֵת י' מְכַל סְטְרָא, עֵילָא וְאֶמְצַעִיתָא וְתַתָּא, וְדָא קוּמְן סְתִים בְּתַלְת סְפִירָן, פְּתִיחוּ דִילֵיהּ אִיהוּ בְּחֻמְשׁ אֹר, יִבְיָאִינוּן חֻמְשׁ אֶצְבַּעָאן יִבְיָאִינוּן וְאִינוּן ה' עֵלְאָה, חֻמְשׁ אֶאֱאָא, דְאִינוּן אֹר אֹר אֹר אֹר, יִבְיָאִינוּן חֻמְשׁ זְמַנִּין, יִבְיָאִינוּן חֻמְשׁ דְעוּבְרִין דְעוּבְרָא דְבְּרָאשִׁית, וְנִקְוֹדָא דְלֵהוּן אֶאֱאָא חֻמְשׁ יִבְיָאִינוּן דְסִלְקִין לְעֵשֶׂר.

וְרָזָא דְמִלְהָ וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאֻלְמִים וְגוּמְר, וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם נֶצְבָה (בראשית לז ז), יִבְיָאִינוּן א' בְּחַלְיָם, דְאִיהוּ לְעֵילָא מְכַל נְקוּדִין, יִבְיָאִינוּן בְּקוּמָה זְקִיף, יִבְיָאִינוּן אֶסְתַּלְק (נ"א אסתכל) יוֹסֵף בְּחַלְמָא, וְכֵן יַעֲקֹב, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שם כח יב) וַיִּחַלֵּם יִבְיָאִינוּן סֵלֶם יִבְיָאִינוּן מְצַב אֶרְצָה יִבְיָאִינוּן רֵאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׁמִימָה, דָּא א' יִבְיָאִינוּן רֵאשׁוּ, יִבְיָאִינוּן וְהִנֵּה מְלַאכֵי אֱלֹהֵי' יִבְיָאִינוּן עוֹלָיִם וְיִוְרָדִים בּוּ, אֶמְרוּ מְאֻרֵי מִתְנִיתִין, יִבְיָאִינוּן עוֹלָיִם תְּרִי, וְיִוְרָדִים תְּרִי, יִבְיָאִינוּן אֶאֱאָא.

וְהָאִי אֶת דְאִיהִי אֶלְיָן חַלְיָם דְאִיהִי בְּאֶמְצַעִיתָא, אִיהִי כְּגוּוֹנָא דָא ו', אִיהִי כְּתַר עֵלְאָה יִבְיָאִינוּן דְאִיהִי עַל רִישָׁא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצַעִיתָא, וְבִגִּין דָּא וְהִנֵּה תְּסַבִּינָה אֶלְמָתִיכֶם וְתַשְׁתַּחֲוִין לְאֶלְמָתִי (שם לז). וְכֵן שְׂכִינְתָא אֶסְתַּלְקָא לְגַבִּיָה הָאִי כְּתַרָא אֶתְמַר בְּהָ (תהלים קיח כב) אֶבְיָן מְאֻסוּ הַבּוֹנִים הִתְהַרְאֵשׁ פְּנָה, וְאִיהִי אֲבָנָא דְאֶתְגַּזְרַת יִבְיָאִינוּן דְאִיהִי בִידִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (דניאל ב לד) עַד דִּי הִתְגַּזְרַת אֶבְיָן דִּי לָא בִידִין וְגוּמְר, וְבִגִּין דְלָא אֶשְׁכַּחַן לָהּ אֶתְרַ מְאֻן

בִּיאור הַגְּרָא

יִבְיָאִינוּן שְׁוִין. וְרוּחָה לומר כד סלקין בכתר דמיס עלאין סלקין ביו"ד העליון ומיס תחאין ביו"ד התחתון והן כולם קרובין לעילת העינות שהוא על גבי כתר וזה שאומר ה"ד והיה אור כו' והוא כד סלקין בכתר וזה שאומר כאור שבעת הימים שהן ז' תחתונות דעתיק שמתלבשין בכתר כידוע:

יִבְיָאִינוּן ת"ח קמץ איהו סתים ברות י'. כמו שאומר לעיל בהקדמה דקמץ הוא יו"ד שהוא דוגמת היד כשהוא סתום וקומץ אכזבועותיו, כל ה' אכזבועות שהן ה' אורות סתום ברות יו"ד כנ"ל ואז היד היא כדוגמת יוד והיוד – בה ג' יודין כמו שאומר לעיל, קוצל לילה לעילא, גיו כו' וזה שאומר מכל סטרא, עילא ואמאעיתא ותתא והוא רמז לשלש ספירות כח"ב שכולן סתומין וזה שאומר ודא קומץ כו' שהיוד עצמה היא חכמה כנ"ל והקוצל הוא כתר, קוצל של השם, וסוף של היו"ד לתתא – בינה שבה סתום היוד והיא לכן נקראת גם כן יו"ד כנ"ל:

יִבְיָאִינוּן ה' אֶצְבַּעָאן. כמו שאומר לעיל בהקדמה שפתח הוא שפתח היד ואז הוא ה', חמש אצבעאן:

יִבְיָאִינוּן עֵילְאִין. של בינה, ה' עילאה כמו שפרש והולך:

יִבְיָאִינוּן ה' זְמַנִּין. שנאמר חמש פעמים אור ביום ראשון:

יִבְיָאִינוּן ה' נְהוּרִין כו'. רוחה לומר שכל אחד הוא אור:

יִבְיָאִינוּן דְסִלְקִין לְעֵשֶׂר. רוחה לומר ה' נקודות וה' אותיות שכולן היו סתומין ביו"ד של השם שהן עשר הנ"ל:

יִבְיָאִינוּן דָּא א'. לחומתי הוא א':

יִבְיָאִינוּן בְּקוּמָה זְקוּף. בקומה הוא קמה, זקוף הוא נכבה:

יִבְיָאִינוּן וְבִיה אֶסְתַּלְק יוֹסֵף בְּחַלְמָא וְכֵן יַעֲקֹב. רוחה לומר שא' בחולם הוא ת"ת כמו שפרש והולך והוא מדרגת יעקב. וחולם שעל הא' הוא כתר ששם סליק ת"ת ולכן אסתלק ביה יעקב. וכן יוסף שביסוד נכללין כל הה' אורות, ה' נקודות הנ"ל ובנקודת חולם הוא עולה לכתר. וה' אותיות הן במלכות, ה' גוונין. וה' נקודות הן ה' אורות של ה' עילאה שמתפשטין בה' ספירות ונכללין ביסוד:

יִבְיָאִינוּן וְהִנֵּה סֵלֶם. יסוד:

יִבְיָאִינוּן מוֹצֵב אֶרְצָה. במלכות:

יִבְיָאִינוּן וְרֵאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׁמִימָה דָּא א'. רוחה לומר ת"ת:

יִבְיָאִינוּן דְאִיהוּ רֵאשׁוּ. רוחה לומר אלף הוא רשק לכל האותיות וכן ת"ת ראש של יסוד ומגיע השמימה לבינה, שמים עליונים וזהו השמימה בה' בכסף, ה' עילאה:

יִבְיָאִינוּן וְהִנֵּה מְלַאכֵי אֶלְקִים. רוחה לומר ארבע ספירות ח"ג נ"ה שהן מלאכי של אלוקים, בינה:

יִבְיָאִינוּן עוֹלָיִם וְיִוְרָדִים בּוּ. בת"ת, ראש הסולם:

יִבְיָאִינוּן עוֹלָיִם תְּרִי. ח"ג, למעלה מן ת"ת:

יִבְיָאִינוּן וְיִוְרָדִים תְּרִי. נ"ה, למטה מן ת"ת:

יִבְיָאִינוּן אֶלְיָן אֶלְיָן כו'. שתי נקודות קודם החולם, ושנים לאחר חולם. קמץ בימינא כמו שאומר לעיל בהקדמה וקמץ הכהן, וכר"י – בינה כידוע והן בחו"ג כמו שאומר להלן חכמה נחית בימינא כו', וחולם חירק שורק הן בתנ"ה כידוע זהו סדר הנקודות שמתפשטין בחמש ספירות כנ"ל:

יִבְיָאִינוּן דְאִיהוּ עַל רִישָׁא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצַעִיתָא וְבִגִּין כו'. רוחה לומר שלחולם הן משתחווין כולם, כל הנקודות, ואמר על רישא כמו שכתוב וראשן מגיע כו':

יִבְיָאִינוּן דָּלָא בִידִין. רוחה לומר ה' נקודות של ה' אצבעאן, דסלקא על גבי כולם:

אתגזר, שאלין מלאכיא קדישיא איה מקום כבודו להעריצו, ולא אשכחין לה אתר, עד דאמרין ברוך כבוד יי' ממקומו.

והאי אבן איהי טי'סגולת מלכים, ויאיהי שיחת מלאכי השרת, שיחת חיון ושרפים ואופנים, שיחת כל עלאין ותתאין, וידיעת שמשא וסיהרא בעתים, ויעת וזמן לכלא.

טי'כל טעמי ונקודי ואתוון כלילין בה, טי'קלא דבור ומחשבה, כלילין בה, איהי כתר תורה, וכתר פהונה, וכתר מלכות, ואיהי תגא בריש כל אתוון, טי'כגוונא דא ש, ויעל האי אבנא אמר רבי עקיבא לחבריו, כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים.

[תיקוני זוהר – דף טז ע"א]

ואיהי קוצא דכל אתוון, טי'ב כגוונא דא ד, (דף טז ע"א) קוץ דכל את ואת, וישיעור קומה דילהון ו', טי'מעילא לתתא ומתתא לעילא, וירזא דמלה ולמקצה השמים ויעד קצה השמים (דברים ד ג), ורזא דא לך יי' הגדלה והגבורה והתפארת וגומר (ד"ה א כח), לך יי' הממלכה דא מלכות, דאיהי בכלא.

ואיהו טי'צפצוף עופין קדישין, וי'דאתמר בהון (קהלת י ב) כי עוף השמים כיוליך את הקול, צפצופא דכל צפרין דאינון נשמתין קדישין, דמצפצפין בכמה צלותין, שיחת חיוון טי'כדאינון ת"ח, טי'בבגינה אתמר (בראשית כד טג) ויצא יצחק לשוח בשדה וגו', ולית שיחה אלא צלותא.

ובגינה אתמר תפלת שחרית חובה, טי'תפלת ערבית רשות, דאיהו רשו דליילה בפני עצמה, טי'בבגינ דא לית לה קביעות בלילא דדמיא לגלותא, אלא זמנין אשתכחת תמן וזמנין לא אשתכחת.

ביאור הגר"א

⁷⁴ סגולת מלכים. כמו שאומר לעיל בהקדמה שהיא סגולה מכל הגוונים שלה, לאיהו מלכות, ומלידה נקראו ישראל מלכים, כמו שאומר לעיל איהי סגולה דלהון:

⁷⁵ ואיהי שיחת כו'. כמו שאומר לקמן בשעתא דאיהי סלקא כלהו מאפפין לגבה בכמה שירין כו':

⁷⁶ ידיעת שמשא כו'. שבה כל החשבונות כידוע:

⁷⁷ עת וזמן לכולא. שהיא נקראת עת והיא אחרית הימים:

⁷⁸ כל טעמי כו'. בכח"ב כמו שאומר לקמן בסוף התיקון:

⁷⁹ קלא כו'. גם כן קלא – בחכמה, דבור – בזינה כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דף ע"ג ע"ב וישמע את הקול מגו אבא כו', ומחשבה – בכח:

⁸⁰ כתר תורה כו'. גם כן בכח"ב, וכל זה הוא גם כן למטה, בז' תחתות: כתר תורה כו' – מזינה, וכתר כהונה – מחכמה כמו שאומר לעיל וקמן הנהן, וכתר מלכות – בכח כמו שאומר לעיל בהקדמה שניה כתר איהו כתר מלכות כו':

⁸¹ כגוונא דא ש. רואה לומר ג' תגין בצות ש', שהוא חג"ת, עטרת בעלה:

⁸² ועל האי אבנא כו'. רואה לומר כמו שאומר לקמן בתיקונים שאבני שיש הן מ"ד מ"ג, שהן למעלה באיילות ביחודא, ושניהם הם מ"ט פנים טהור כמו שאומר למעלה בהקדמה, מה שאין כן למטה, בעולמות התחתונים, שחלוקין הן מ"ט פנים טהור מ"ט כו', ועל זה אמרו אל תאמרו מים מים, ששני מיני מים הם. ומ"ד – הוא יו"ד על גבי ו', ומ"ג – יו"ד תחת הו' כנ"ל. וכשהוא על גבי הו"ו, הוא תגא בראש השירין כנ"ל והוא יו"ד על שין, ולמטה – יו"ד תחת השין. וזה אבני שיש, יוד אחר השין למטה – מ"ג, קודם השין למעלה – מ"ד, אל תאמרו כו':

⁸³ ב' כגוונא דא' ד'. רואה לומר ב' – זינה, ד' – מלכות:

⁸⁴ שיעור קומה ו'. רואה לומר שהוא שיעור של קומה, שקומה הוא ו':

⁸⁵ מעילא לתתא ומתתא לעילא. רואה לומר שהיא עולה בכולם וכולם נכללין בה:

⁸⁶ ורזא דמלה ולמקצה השמים. למעלה:

⁸⁷ ועד קצה השמים. לתתא:

⁸⁸ כפצוף עופין קדישין. חיות הקודש:

⁸⁹ דאתמר בהון כי עוף השמים כו'. קאי על החיות שהן עוף השמים – ת"ת, דהוא מקנן בהם כמו שאומר לקמן:

⁹⁰ יוליד את הקול. קול דקריאת שמע כמו שאומר בהקדמה לעיל:

⁹¹ דאינון ת"ת. שכל שיחתן בה, שהיא הלכה כמו שאומר לעיל:

⁹² ובגינה אתמר וילא כו'. שהיא שיחת, רואה לומר תפלת הכל, שהיא נקראת תפלה ובה הוא התפלה כמו שאומר לעיל:

⁹³ תפלת ערבית רשות. לאיהי רה"ר: תפלת ערבית רשות כו'. רואה לומר זיוס, התפילה לחצר התפילה עם מדת היום ולכך היא חובה אבל בלילה שאין התפילה אלא מזד עצמה, לא לקשר, שבליילה אינה ברשות בעלה כמו שמפרש והולך, לכך היא רשות:

שכִּי־זָכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּפָגַע בָּהּ, שְׂכִי־כֹגֹן יַעֲקֹב דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (שם כח יא) שְׂכִי־וַיִּפְגַּע בְּמִקּוֹם שְׂכִי־וַיִּלֵּן שָׁם כִּי בֵּא הַשֶּׁמֶשׁ, עַד דְּאֶתָּא בַּעֲלָה וְנָטִיר לָהּ, וּבֵת תִּמְן עֲמָה, שְׂכִי־מִתְמָן וְאֵילָךְ קְבָעוּהָ חוּבָה. אָבֵל בְּשֵׁבֶת אִיהִי רְשׁוּת הַיְחִיד, דְּאִיהִי בְּרִשׁוּתָא דְּבַעֲלָה, וְלֹאֵו כְּגִוּוֹנָא דְּלִילְיָא דְּהוֹת יַחֲדָה בְּרִשׁוּתָא דִּילָהּ, הָדָא הוּא דְּכֹתִיב (איכה א) אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד.

וַיַּעֲקֹב בְּגִין דְּקָרִיב לָהּ לְבַעֲלָה בְּפָגִיעָה דִּילְיָה, וְדֹאֵי עֲבִיד לָהּ חוּבָה, וְכֹד אֶתָּא שְׂמֵשָׁא בְּשַׁחְרִית, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (תהלים פד יב) כִּי שָׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ אֱלֹהֵי־יָם, שְׂלֵא־אֶתְמַר בֵּיהּ (בראשית לב לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, שְׂלֵא־מִתְמָן וְאֵילָךְ שְׂלֵב־קֶשֶׁר לָהּ עֲמִיה, דְּאִיהוּ קֶשֶׁר דְּתַפְלִין דִּיד, קֶשֶׁר לָהּ עֲמִיה דְּלֵא תְזוּז מִיְנִיה לְעֵלְמִין, שְׂלֵי־מִסְטָרָא דְּשְׂמֵאלָא קֶשֶׁר לָהּ בְּתַפְלִין דִּיד, דְּאִינוּן בְּדְרוּעָא שְׂמֵאלָא, מִסְטָרָא דִּימִינָא שְׂוִי לָהּ כְּתָרָא עַל רִישִׁיה, תַּפְלִין דְּרִישָׁא, וְהֵאֵי בְיוֹמָא דְּאִיהִי קֶשֶׁרָא עִם בַּעֲלָה, אֶתְמַר בָּהּ שְׂלֵי־שַׁחְרוּנְנִי שְׂלֵי־יָאֵז וּמְצָאוּנְנִי, אָבֵל בְּלִילְיָא דְּאִיהִי גְלוּתָא, דְּאִיהִי לְבַר מְבַעֲלָה, וְאִיהִי רְשׁוּת בְּפָנֵי עֲצָמָה, אֶתְמַר בָּהּ שְׂלֵי־אֵל תְּתוּדַע לְרִשׁוּת, וּבְגִין דָּא אָמַר דְּוֹד (תהלים קלב ד) אִם אֶתֵּן שְׁנֵת לְעֵינַי וְגוֹמֵר שְׂלֵי־עַד אֶמְצָא מְקוֹם לֵי.

עַד כַּאֲן רָזָא דְּקַמִּי־ן, דְּאִיהוּ רָזָא שְׂלֵי־דְּמִחְשָׁבָה עֲלָאָה וְתַתָּאָה (נ"א עילא ותתא), שְׂלֵי־דְּאִיהִי נְקוּדָה בְּרִשׁוּת בַּעֲלָה דְּאִיהוּ ו' רְקִיעַ, וּפְתִיחַ בְּלֵא נְקוּדָה רְשׁוּ בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, וּנְקוּדָה בְּלֵא פְתִיחַ רְשׁוּ בְּפָנֵי עֲצָמָה, שְׂמִדְּכָמָה דְּאֶתְוֹן אִינוּן דְּכַר וְנוֹקְבָא, הֵכִי נְקוּדִין אִינוּן דְּכַר וְנוֹקְבָא, שְׂמֵאֶבֶל אֶתְוֹן אָנְהוּ לְגַבֵּי נְקוּדֵי כְּגוֹן גּוּפָא לְגַבֵּי רִוְחָא, שְׂמֵבֹכֵן נְקוּדָה בְּו', כְּגוֹן חֲלָיִם אוֹ חִירִיק אוֹ שׁוּרְק, שְׂמֵגִחִלִם לְעֵילָא מִן ו' אֶתְעֲבִיד ז', שְׂמֵד־חִירִיק לְתַתָּא

בִּיאור הגר"א

שכִּי־זָכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּפָגַע בָּהּ. רואה לומר שאמרו במתניתין (ברכות כו ע"א) תפילת הערב אין לה קבע, ופירשו בגמרא (סם כז ע"ב) שהיא רשות:

שכִּי־זָכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּפָגַע בָּהּ. רואה לומר שמשתכחת השכינה עמו תמיד, ולו בוודאי תפילת ערבית קבע כמו שמפרש והולך:

שכִּי־כֹגֹן יַעֲקֹב וְכוּ. ולכך יעקב תיקן תפילת ערבית:

שְׂכִי־וַיִּפְגַּע בְּמִקּוֹם שְׂכִי־וַיִּלֵּן שָׁם כִּי בֵּא הַשֶּׁמֶשׁ. מקום הוא השכינה כמו שאומר לקמן עד אמלא מקום לה' כו':

שְׂכִי־וַיִּלֵּן שָׁם. במקום, עמה, שקושר את השכינה בלילה עם האדם, ואח"כ כשצא היום, קושר לקב"ה עמה. וזה שאומר כי צא השמש שהוא בעלה כמו שאומר לקמן כי שמש ומגן כו', וזה שאומר עד דאתא בעלה כו':

שְׂכִי־מִתְמָן וְאֵילָךְ קְבָעוּהָ חוּבָה. הוא לשון היכושלמי, ומפרש לקמן דרואה לומר משם ואילך, כשמתחיל היום, קבעוה, רואה לומר לשכינה, חובה עם בעלה:

שְׂלֵא־אֶתְמַר בֵּיהּ וְזָרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. כנ"ל, דבלילה קשרה עמו, וציוס קשר לקב"ה עמה, ונמצא קב"ה קשור עמו, וזה וזרח לו השמש – קב"ה:

שְׂלֵי־מִתְמָן וְאֵילָךְ קְבָעוּהָ חוּבָה. כאן מפרש מה שאמר לעיל מתמן ואילך קבעוה חובה:

שְׂכִי־לָהּ עֲמִיה. רואה לומר עם קב"ה:

שְׂלֵי־מִסְטָרָא דְּשְׂמֵאלָא כו'. שם קשור אצל מסטרא דימינא שוי כו' ששם אינו קשור, רק כתר תפילין ולכך תחילה תפילין של יד, דסדר היחוד הוא תחילה מצד שמאל, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקי ואח"כ בגופא, וזהו קריאת שמע, עמודא דאמנעיתא כידוע, וזה כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כו', ואח"כ התפילה – במלכות, ד' אותיות הוי"ה:

שְׂלֵי־שַׁחְרוּנְנִי. רואה לומר בשחר:

שְׂלֵי־וַאֲזַן כו'. רואה לומר, אז – הן ח' אותיות הוי"ה ואדנ"י – ביחוד, כמו שאומר לקמן, ולכך ימצאונוני:

שְׂלֵי־אֵל תְּתוּדַע לְרִשׁוּת. רואה לומר שלא תקח אותה בלא בעלה ולכך אסור השכרות בגלות, שהשכרות הוא מסטרא דמלכות, ובגלות היא בלא בעלה:

שְׂלֵי־עַד אֶמְצָא מְקוֹם לֵי. שתחייח המקום עם ה' הנ"ל ואכל יעקב נאמר ויפגע במקום שהוא דברגא דעמודא דאמנעיתא, פגע במקום, ודוד שהוא דברגא דמקום, אמר אמלא מקום, שימצאה:

שְׂלֵי־דְּמַחְשָׁבָה עֲלָאָה וְתַתָּאָה. רואה לומר חכמה ומלכות שהיא חכמה תתאה:

שְׂלֵי־דְּאִיהוּ נְקוּדָה. רואה לומר מלכות:

שְׂמִדְּכָמָה דְּאֶתְוֹן כו'. כמו שאומר בזוהר שיר השירים בסופו עיין סם:

שְׂמֵאֶבֶל אֶתְוֹן כו'. שמן הנקודות באים האותיות כמו באלף, נקודה שעל האלף ותחתיו כנ"ל:

שְׂמֵי־וְכֹן נְקוּדֵי כו'. רואה לומר כמו באלף:

שְׂמֵי־חֲלָיִם לְעֵילָא כו'. בסוד עטרת בעלה:

שְׂמֵי־חִירִיק לְתַתָּא. בסוד חיה תחת אלפי ישראל כנ"ל ואז היא יחוד של יסוד כמו שאומר לעיל בסוד ב':

אתעביד זנב גימ"ל, שמה שורק באמצעיתא קוצא דאת ד' שמוקוצא באמצעיתא, שמוכלא חד, אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים (ישעיהו מד ו).

שב"א מאן איהו, פאשר יהיה האופן בתוך האופן, ואינון את המאור הגדול ואת המאור הקטן, ואינון גוף וברית, שמוקבלתיהו חמה ולבנה, דאינון לקבל אימא עלאה ותתאה.

והנה אופן אחד בארץ אצל החיות (יחזקאל א טו), דא נקודה דתחות סגו"ל נקודה חיר"ק דלתתא, אצל החיות שמוקבלתיהו צר"י, את שני המאורות הגדולים.

וכן איהו בתוך האופנים ששור"ק, אופן חד לעילא ואופן חד לתתא, ואיהו עמודא דאמצעיתא בינייהו, שנהנה אופן אחד בארץ דא חירק דאיהו לתתא, שנקבל ניצוץ איהו י', וכל רקיע ו'.

[תיקוני זוהר – דף מז ע"ב]

שנהנה שב"א איהו דינא, קמ"ץ רחמי, שמואלא וימינא, שדמתמן אורייתא אתייהיב דאיהו עמודא (דף טז ע"ב) דאמצעיתא, ובזמנא דאינון שב"א קמ"ץ חל"ם, איהו רמוז פי בי חש"ק ואפלטוהו, רק שנהבאבותיהו חש"ק י'.

שנומסטרך דא דאיהו יו"י דסליק יהו"ה, הנה קודשא בריך הוא ושמייהו לחוד בכתרא, קדם דאתברי עלמא, עד דסליק במחשבתיה למברי אדם, שידאיהי שני"ה ברישא דא, תגא לעילא, ולתתא נקודה, ובנקודי דאתוון שניאשתמודעאן כל ספירן, שדיתשע נקודי אינון, ובהון י"ד ניצוצין, ועליהו אתמר (שמות יד כח) ובני ישראל יוצאים ספ"ד רמה, ואינון לקבל פרקין דה' אצבעין דאינון י"ד, ותריין רקיעין תמן, חד מן קמ"ץ וחד מן פת"ח, לקבל תריין קני דדרועי, וכל ניצוץ שביאיהו פרק, ואיהו שגמדה, ורקיע שס"אמה, שס"קנה, וקו המדה.

ביאור הגר"א

^{פ"ה} שורק באמצעיתא. יהוד עם ת"ת בסוד פרכוף וזהו (ברכות ס"א ע"א) חד אמר פרכוף וחד אמר כו':

^{פ"ו} וקולא באמצעיתא. והיא אינה מגעת אלף עד הת"ת וזהו מאחוריו בסוד ד', דלת כנ"ל וזהו קוץ שאחורי הד':

^{פ"ז} וכלא חד. רואה לומר הכל במלכות וזה שאומר אני שהוא מלכות שנקראת אני, ראשון על גבי הוא"ו, ואני כו' ומבלעדי אין אלפים – מלכות, והן מרמזין על היה והוא ויהיה, וזה שאומר ומבלעדי, רואה לומר עכשיו:

^{פ"ח} ולהבלייהו חמה כו'. כשמלכות למטה:

^{פ"ט} דאינון ירי את כו'. רואה לומר החיות הן חמה ולבנה. למעלה, בסוד ירי כמו שאומר לעיל את שני כו' ואינון שוין ות"ת הוא תחתם וזהו סגול:

^{פ"י} שורק אופן כו'. רואה לומר שורק – ג' נקודות. ומלכות – למטה ות"ת בינה לאימא עילאה:

^{פ"יא} והנה אופן כו'. רואה לומר מלכות למטה:

^{פ"יב} כל ניצוץ כו'. מפרש מה שאמר לעיל דאיהו נקודה ברשות בעלה כו' נקודין אינון דכר כו':

^{פ"יג} יהו"ה כו' שצ"א איהו כו'. עכשיו מפרש נקודה של השם. ונקוד שצ"א ב' וקמץ ב' כמו שאומר בזוהר דרוחא דשמאלא בספירה ימינא וכן להיפך:

^{פ"יד} דמתמן אורייתא כו'. רואה לומר לכך הן שצ"א וקמץ קודם לו' של השם, שמעם איהו כו', והניקוד הוא בניקוד כבאות, וזה שאומר ובזמנא דאינון כו' רואה לומר שהן חג"ת חג"ת ביחוד:

^{פ"טו} באבותיהו חש"ק. רואה לומר חג"ת, ג' אבות, וה' אחרונה בלי ניקוד דמלכות אין זה נקודה כידוע והיא מקבלת מכולם:

^{פ"טז} מסטרא דא' כו'. רואה לומר דא' הוא כתר, וא' מרמוז על היחוד והוא גימט' הוי' כמו שמפרש והולך וזה שאומר היה הקצ"ה לחוד רואה לומר בלא אדם שהוא מחכמה ולמטה וזה שאומר (פרקי ר' אליעזר ריש פרק ג') קודם שנברא העולם, רואה לומר מחכמה ולמטה, היה הוא ושמו אחד, ורואה לומר דשם הוי"ה היה נכלל בצ"א אל"ף עד שנברא מחכמה ולמטה, התחיל השם להתפשט, יו"ד – בחכמה, ה' – בזינה כו' כידוע וזהו כתר, שהוא שורש הספירות של השם בצ"א אל"ף:

^{פ"יז} דאיהו יוד כו'. רואה לפרש כאן האריך כל הספירות, לעפ"י שהן מפורשין בהוי"ה, נכללין בצ"א ולכן כתר שרשם ולכן נקראים כל התשע ספירות בשם אדם דהוא א':

^{פ"יח} יו"ד ברישא כו'. רואה לומר חו"צ נכללין ב', כנ"ל, ו' באמצע – ו"ה, יו"ד למטה – מלכות. וכאן רמוז כל הספירות בצ"א אלף ועכשיו מפרש האריך רמזין בנקודות וזה שאומר ובנקודי כו':

^{פ"יט} אשתמודעאן כו'. רואה לומר שמהם אנו יודעים דתשע ספירות הן:

^{פ"כ} תשע כו'. וכן בא' תשע ספירות כנ"ל:

^{פ"כא} ביד רמה. רואה לומר מסטרא דת"ת שכולל הכל:

^{פ"כב} איהו פרק. הנזכר כאן:

^{פ"כג} מזה. הנ"ל:

טעמי אינון מן כתרא, ואינון ברישא דעמודא דאמצעיטא, נקודין מן מוחא, ואינון ברכאן על רישא דצדיק, כמה דאת אמר (משלי י ו) ברכות לראש צדיק, שטויאנון תלת טפין דאתמשכו מן מוחא לגבי ברית מילה, אתוון מסטרא דאימא עלאה, שטויכלהו אתכלילן במלכותא, ונקודי לאתוון כנשמתא לגופא, דגופא איהו כסוס לרוכב, ואתוון אינון פתיחין לנקודי לקבלא לון, שטויצלעיהו אתמר (יחזקאל א יא) וכנפיהם פרודות מלמעלה, לקבלא עליהו נקודי, ונקודי בכל אתר שטבת קול.

שטעמי אינון מאני קרבא, שטראפ"ה איהו לעילא מאתוון, ועליה אתמר (שם כב) ודמות על ראשי החיה רקיע, כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה, נטוי דא איהו רפ"ה, נטוי על ראשי חיון, שטוידיאנון יהו"ה ארבע אתוון ודאי, דג"ש איהו מלגאו דאתוון, כגוונא דא יהו"ה, רפ"ה מלבר שטויכגוונא דא יהו"ה, ואינון כמתג ורסן לאותיות, ובהון והחיות רצוא ושוב, שטוירצוא בדג"ש, ושוב ברפ"ה.

תקונא שתיתאה

בראשית, קם רבי שמעון, (פתח) ואמר לאליהו, אליהו באומא עלך שטויבמלכות קדישא, שטוידיאיהו נפילא בגלותא, שטויטול רשותא דלא תזוז מינן, דהא שכינתא וחילהא שטוינטרין לך, שטוימלאכי השרת דאתמר בהון (ישעיהו לג ז) הן אראלם צעקו שטויחוצה, לבר מהיכלין, לא אית מאן דמקבל צלותין דישראל, שטויכמה

ביאור הגר"א

פסד אמה וקו המדה. גם כן למעלה פס:

פסה וקנה. הנזכר כאן:

פסו ואינון ג' טיפין. ג' אותיות יה"ו:

פסז וכלהו אחכללין במלכות. רואה לומר: אתוון נקודין וטעמים:

פסח ועליונה אתמר וכנפיהם. כמו שאומר בתקוני זוהר חדש שד' גדיפין הן ד' אותיות אדניי – במלכות, ושם אותיות מלד ענמה של מלכות מאימא עילאה:

פסט בת קול. רואה לומר נקודות, במלכות, הוא מחכמה כנ"ל שנקראת קול ועליה נאמר נקודה ביהכילה:

פט טעמי אינון מאני קרבא. כמו שאומר לקמן בתקוני זוהר חדש, פתח ואמר זרקא כו', והוא במלכות מסטרא דכתר, דכד סלקא לשם אתמר עלה עד די התגזר כו' ומחת לכלמא כו' כנ"ל וכלמא הוא אדם בליעל כידוע:

פטז רפה איהו כו'. שבימים קדמונים היו נוהגים על הרפה לעשות למעלה קו ברוחב על האות והשמיטוהו אחרונים שמן העדר הדגש ניכר:

פטח דאינון יהו"ה ד' אתוון וודאי. רואה לומר דהחיות הן ד' אותיות הוי"ה כמו שאומר לעיל בהקדמה, ורפה שעל גבי הוי"ה הוא רקיע בדמות ור"ו:

פטט כגוונא דא יהו"ה ואינון כמתג כו'. רואה לומר כמתג שעל גבי הסוס כן הוא רפה והוא כדמות ור"ו כמו מתג ו'. וכמו רסן שבתוך הפה של הסוס כן הוא דגש שהאותיות הן כסוס לרוכב כנ"ל. והן בחיות – מט"ט, שבהיותו על גביהן בסוד מטטרו"ן אז הוא בסוד מתג והוא רקיע שעל גבי החיות כידוע שהוא לדיק דלתתא, רקיע כמו שאומר לעיל בהקדמה דף ע"א, ובהיותו בתוך החיות בסוד נוריאל ארגמ"ן אז הוא דגש והוא מה שנאמר היא מתהלכת בין החיות שאמר לעיל נקודה שבתוך ה' כי החיות הן במלכות כמו שאמר לעיל בתקון א'. ובהיותו על גביהן אז הוא בסוד יסוד, רקיע, ובהיותו בתוכה אז הוא בנוקבא, מלכות. וזה שאומר היא מתהלכת כו' ועל ידה מתנהגים החיות כידוע וזהו כמתג ורסן לאותיות שהן החיות:

פטז רואה בדגש ושוב ברפה. רואה לומר דגש נחטפין האותיות, אות שלפני הדגש עם האות הדגושה כידוע מה שאין כן ברפה שהאות שלפניה נמשכת וזהו ושוב. וכן בחיות, בהיותו בתוכם הן רצין על ידו להשיג למעלה, מה שאין כן בהיותו על גביהן שאז ושוב. וזה שאומר לקמן רואה – בנוריאל, ושוב – במטטרו"ן. כי רואה גימטריה נוריאל, ושוב גימטריה מטטרו"ן וכל זה כנ"ל:

פטח תיקון ו'. במלכות קדישא דאיהי כו'. רואה לומר לכך לא תזוז מינן כו' – להקימה:

פטז דאיהי נפילא כו'. כמו שכתוב (עמוס ט יא) סכת דוד הנופלת:

פטז טול רשותא. מקב"ה:

פטח נטרין לך. על ביאתך כמו שכתוב (מלאכי ג כג) הנה אנכי שולח לכם כו':

פטט מלאכי השרת. מפרש שאמר לעיל וחילהא, מפרש מי הם. ואמר מלאכי השרת כו' כמה כפרין כו':

פס חוצה לבר מהיכלין לא אית כו'. שהתפלה נכנסת להיכלין כידוע:

פטח כמה כפרין כו'. רואה לומר ישראל:

צפּרין מצפּצפּין בצלּותין שפּלגבי אמהון, שפּדאיןון מקננן על ארעא, דנטרין לך, וכלהו אתקריאו צפּרים, על שם קן צפור שפּדאיהי אימא קדישא, דאתמר בה (דברים כב ו) כי יקרא קן צפור לפניך, ועלה אתמר (תהלים פד ד) גם צפור מצאה בית, שפּדא ב' מבראשית, דאתמר בה (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית, ודרור קן לה דא אימא עלאה יובל, דאתמר בה (ויקרא כה י) וקראתם דרור בארץ, בזמנא דצפור מצאה בית דאיהי בי מקדשא, ואתבניאת ואתתקנת, מיד דרור דאיהי שכינתא עלאה, אשפחת קן לה לעילא.

ומיד אשר שתה אפרוחיה, אלין שית בנין דילה, שית ספירן, שפּדאיןון ששת ימי המעשה, כלהו פרחין לגבה, בכמה חגין וזמנין ויומין טבין, שפּדאיןון ישראל לתתא, כלהו פרחין עמה בגלותא, ובזמנא דאנן ביצים, דלית לון גרפין בפקודין דעשה לפרחא, שפּדאיתמר בה לא תקח האם על הבנים. [תיקוני זוהר – דף יז ע"א]

שפּטאי הכי מאי כי יקרא קן, שפּאלא בזמנא שפּדלית לה לשכינתא אתר לשריא תמן בקביעו, איהי אולת במקרה, ודא איהו כל שפּהקובע מקום לתפלתו וכו', כמה דנשמתי עבדין, הכי שריא שכינתא (דף יז ע"א) עמהון, נשמתא דאיהי קבועה בצלותא או באורייתא איהי אתר קבוע לשריא בה שכינתא, אבל נשמתא דלית לה קביעו בצלותא או באורייתא, אלא אי אודמנת לה במקרה, הכי איהי שריא עלה במקרה, ודא איהו כי יקרא קן צפור לפניך וגו'.

אדודאי נשמתא איהי קן צפור, וגופא קן דנשמתא, יוכן נשמתי דאיןון עוליימאן דילה, דאתקריאו בתולות אחריה רעותיה, יתבין בגופין דאיןון קן דלהון בארח מקרה, יבזמנא דלאו אינן קבועין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ידא איהו כי יקרא קן צפור לפניך.

הועוד קן צפור לעילא, איהו כרסיא, יקן דילה לתתא מטטרוין, ועליה אתמר (במדבר יד יח) ונקה לא נקה, דתמן קן, ואיהו קנא ונקם, בזמנא דלא אשפחת קינא לשרייא, יבדרך, דא דאתמר בה (יהושע ה ד)

ביאור הגר"א

^{פפ} לנבי אמהו. מלכות:

^{פפ} דאיןון מקננו על ארעא. רואה לומר דכתיב קן צפור כו' על הארץ, והן ישראל ואמם של צפרין – מלכות:

^{פפ} דאיהי אימא כו'. מלכות:

^{פפ} ודא ב' כו'. רואה לומר שהיא נקראת בזמן דהיא איתבני והיא על מקומה בבית המקדש:

^{פפ} דאיןון ששת ימי המעשה. רואה לומר דששת ימי המעשה הן סגורין, ובחגין וזמנין מתפתחין, כמו שאומר לקמן, והן נקראין ששת ימי המעשה, והן כל המועדים, שבת ושלשה חגים וראש השנה ויום הכפורים, כמו שאומר בזוהר חדש דף כ"ז, וזה שאומר חגין וזמנין ויומין טבין, ואמר כולהו פרחין לגבה שאז אתוסף בהו עדונין ותפוקין כמו שאומר בזוהר חדש שם, והכל ע"י הקרבנות המוספים כמו שאומר שם, וזהו אשר שתי אפרוחיה את מזבחותיך כו', וזה שאומר כאן כולהו פרחין כו':

^{פפ} ואפרוחין דאיןון ישראל כו'. חוזר לענין ראשון לפרש הפסוק כי יקרא כו' שאמר דקן צפור איהי מלכות, וצפריים שלה הן ישראל, ומפרש כאן מה שכתוב אפרוחים או ציאים:

^{פפ} אתמר בה לא כו'. רואה לומר לא שריא עליהון:

^{פפ} א"ה מאי כי יקרא. רואה לומר מאחר דקאי על השכינה:

^{פפ} אלח בזמנא כו'. רואה לומר אז שלח השלח:

^{פפ} דל"ל לשכינתא אתר. רואה לומר נשמתא בקביעות:

^{פפ} הקובע מקום לתפלתו. רואה לומר שקובע הנשמה שלו לשכינה שנקראת תפלה ולכך אויביו נופלין תחתיו שהן היצר הרע וחיילותיו כמו שאומר לעיל שאז והזר הקרב יומת:

^פ דודאי נשמתא איהי קן צפור וגופא כו'. ורואה לומר דשכינה אתקריא צפור, והוא ליה למימר כי יקרא צפור, ואמר דנשמתא היא קן צפור שהיא גם כן במקרה כמו שפרש והולך:

^פ וכן נשמתי כו' דאתקריאו בתולות אחריה כו'. רואה לומר שהולכין אחריה, ולכך יתבין בגופא כו':

^פ בזמנא דלאו אינן כו'. רואה לומר דכי יקרא קאי גם הגוף ונשמה בזמנא דגופא לאו קבוע בבתי כנסיות כו'. וזה שאומר לעיל דגופא קן לנשמתא:

^פ ודא איהו כו' לפניך. קא דייק מלת לפניך:

^פ ועוד קן צפור כו'. רואה לומר כמו למטה הנשמה קן לשכינה וגוף – לנשמה, כן לעילא כרסיא – לשכינה ומט"ט – לכסא. וזה שאומר קן צפור לעילא כרסיא לפי שרואה לומר אלח מט"ט – לתתא. והכסא דוגמת הנשמה שצאה משם:

מתו במדבר בדרך בצאתם ממצרים, "ועוד בדרך, דא קבורת רחל, "דאיהי בפרשת אורחין, ועלה אתמר (ירמיהו ט א) "מי יתנני במדבר מלון ארחים, ואינון תרין משיחין, דמתמן קא עברין כד אתאן למפרק לישראל מיצר הרע וחילוי.

בכל עץ "דא איהו עץ החיים, דאתמר ביה (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה, "ועליה אתמר (דברים כ ט) כי האדם עץ השדה, ועוד בכל עץ דא צדיק דאתמר ביה (בראשית א יא) עץ פרי עשה פרי למינו, ודא יום השבת דתמן זוגא דשכינתא עם קודשא בריך הוא, ותמן אית לה נייחא, ועליה אתמר (תהלים א ג) והיה כעץ שתול "על פלגי מים אשר פרו יתן בעתו, "דא עתו דצדיק "דאיהי ליל שבת, "דצדיק מגיה פרחין נשמתין חדתין בישראל ערב שבת "דאתקריאו פנים חדשות.

"אפרוחים אלין תלמידי חכמים, "דבגינהון שריא שכינתא על ישראל, או ביצים אלין אינון תינוקות של בית רבן, דבגינהון שריא שכינתא על ישראל, "ואלין אינון מארי מקרא, "ובזמנא דאינון עסקין באורייתא ובמצוה דאנון קודשא בריך הוא ושכינתא, וגרמי לחברא לון פחדא, ירתין מתמן נשמתין, ואתקריאו בנים דקודשא בריך הוא, בגין דמארי מקרא ומארי משנה אינון מגדפין דילה, ובגין דא והאם רבצת על האפרוחים

ביאור הגר"א

¹ וקו דילה. רוצה לומר של הכסא, הוא מט"ט שהוא דוגמת הגוף לנשמה, כן הוא – גוף לכסא, וכמו אם אין שכינה שורה בנשמה אין הנשמה שורה בגוף, כן אם אין שכינה שורה בכסא אז אין כסא שורה בו, וע"י הכסא שורה בו השכינה במט"ט כמו ע"י הנשמה שורה השכינה בגוף ולכן נקרא מט"ט – גוף דשכינתא כמו שאומר לעיל בהקדמה:

^א ועליה אתמר. רוצה לומר על מט"ט:

^ב ונקה לא ינקה. דכתיב כי לא ישא לפשעכם:

^ג דתמן קו. רוצה לומר במלת ונקה ינקה – אותיות קו בהם, ומציא ראייה שהוא נקרא קו:

^ד ואיהו קנא ונוקם. כנ"ל כי לא ישא כו' ורוצה לומר במלת קנא ונוקם גם כן אותיות קו:

^ה בזמנא ללא אשכחא. רוצה לומר השכינה כנ"ל דכתיב כי יקרא – במקרה. והענין כמו שאומר בזוהר דמט"ט אתבני בשמא קדישא ע"י מעשה הדליקים וזה בזמנא כו' וקו אפור דקרא נתפרש בשני פנים, למעלה ולמטה. למעלה – בכסא, ולמטה – במטרו"ן. וזה שאומר לעילא כו'. לחתא מט"ט:

^ו בדרך דא כו'. רוצה לומר שמלכות נקראת דרך כמו שכתוב מתו במדבר בדרך רוצה לומר שע"י הדרך מתו שהוליו דבת הארץ – מלכות וכן קבורת רחל כמו שפרש והולך, ורוצה לומר בזמן שאין הדליקים בדור ואין מולאה מקום לנוח אז היא שורה על הדליקים ישיני עפר וזה שאומר מתו במדבר בדרך רוצה לומר ששם שורה:

^ז ועוד בדרך כו'. רוצה לומר ששם עיקר שרייתה כידוע:

^ח דאיהי פפרשת אורחין כו'. רוצה לומר בדרך ורוצה לומר שלכך נאמר מלון אורחים כמו שפרש והולך ועלה אתמר כו':

^ט מי יתנני כו'. רוצה לומר שתשרה שם ולא על ישראל מחמת עונותיהם שנסתלקה מהם כמו שכתוב ואלכה אל מקומי כו':

^י מלון אורחים. לפי פשוטו רוצה לומר בגלות שהוא מלון אכל מפרש לקמן שהאורחים לנים שם וזה שאומר ואינון שני משיחים כו':

^{יא} דא איהו עץ החיים. רוצה לומר עמודא דאמצעייתא ורוצה לומר בזמן שמואלה תלמיד חכם למטה אז לה נייחא בעץ החיים:

^{יב} ועליה אתמר כי כו'. כמו שאומר בזוהר בזמן שהאדם הוא עץ השדה שהוא תלמיד חכם – ממנו תאכל כו' וכן בעמודא דאמצעייתא שנקרא אדם – הוא עץ השדה דלעילא:

^{יג} על פלגי מים. הן מ"ד מ"ג כמו שאומר להלן:

^{יד} דא עתו לדליק. רוצה לומר מלכות נקרא עת כידוע והיא עת של כליק שיש כמה עתים כידוע:

^{טו} דאיהי ל"ש. רוצה לומר מלכות ואז הוא זיווגא דשכינתא וזהו עתו כו':

^{טז} לדליק מיניה כו'. רוצה לומר לכך נאמר פרו יתן כו':

^{טז} דאתקריאו פנים חדשות. כמו שאמרו (טושו"ע אבה"ע סב ח) שבת הוא פנים חדשות אכל ז' ברכות לחתן ורוצה לומר זהו פרו יתן כו' שכל פעם פרחין מיניה נשמתין חדתין כו':

^{יז} אפרוחים כו'. הולך ומפרש הקרא:

^{יח} דבגינהון שריא כו'. רוצה לומר לכך כתיב והאם רובצת כו':

^{יט} ואילין אינון כו'. רוצה לומר בינים וכן הם תינוקות שגם הם מארי מקרא כידוע:

^כ ובזמנא דאינון כו'. רוצה לתרץ, מה שהתחיל הקרא באפרוחים ובינים, ואמר ללא תקח כו' הבנים, ואמר בזמנא כו' ירתין נשמתין ועסקין בקבלה, ואז נקראו בנים, ואז ללא תקח, כמו שפרש והולך:

^מבְּיָמַי תִּימָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אֶתְתַּרְךָ עִמִּיהָ, בְּגִין דָּא אָמַר קְרָא (משלי כו ח) כְּצִפּוֹר נוֹדַדְתָּ מִן קִנְיָה כֵּן אִישׁ נוֹדַד מִמְּקוֹמוֹ, בְּגִין לְנִטְרָא לָהּ בְּגִלּוּתָא מְרֻשׁוֹ נּוֹכְרָאָה, ^מהִדְרָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי יְיָ הוּא שְׁמִי וְכַבּוּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן וְגוֹמַר, לְאַחַר דָּא אַל אַחַר, דָּא סְמַא'ל, ^מדְּלַפְסִילִים אֵלִין מִמֶּנּוּ דְעַל שְׁבַעֲיָן אוּמִין.

וּבְגִינָהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ מְלִךְ אָסוּר בְּרֵהֻטִים, ^מאִיהוּ אָסוּר עֲמַהוּן בְּתַפְלִין דְרִישָׁא, דְאִינוּן פְּאָר דְרִישָׁא, דְתַפְלִין דְרִישָׁא אִינוּן בְּאַתַּר דְרֵהֻטִי דְמוּחָא, וְדָא אִיהוּ אָסוּר בְּרֵהֻטִים, וְאִיהוּ חֲבוּשׁ עֲמַהוּן בְּתַפְלִין דִּיד בְּקֶשֶׁר שֶׁל יָד, וְדָא הוּא דְכְּתִיב (יחזקאל כד יז) פְּאַרְךָ חֲבוּשׁ עָלֶיךָ, וּבְגִין דְאִיהוּ חֲבוּשׁ עֲמַהוּן בְּגִלּוּתָא, אֶתְמַר בִּיה אֵין חֲבוּשׁ מִתִּיר עֲצָמוֹ מִבֵּית הָאָסוּרִין, וְשְׁכִינְתָּא אִיהִי בֵית הָאָסוּרִין דִּילִיָּה, בְּגִין רְחִימוּ דִּילָהּ אִיהוּ אָסוּר בָּהּ, וְרוּז דְמִלָּה ^מצְרוּר הַמּוֹר דּוּדִי לִי בֵין שְׂדֵי יִלִין (שיר א יג).

וּבְגִין דָּא מֵאֵן דְבַעֲי לְאַשְׁגָּא לְמַלְכָּא, לִית לִיה רְשׁוֹ לְאַשְׁגָּא לִיה אֲלָא בְשְׁכִינְתָּא, הִדְרָא הוּא דְכְּתִיב (ירמיה ט כב) אַל יִתְהַלֵּל כּוֹי פִּי אִם בְּזָאת וְגוֹמַר, וְאַהֲרֹן כִּד עָאֵל לְקֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי, בָּהּ הָוָה עָאֵל, דְכְּתִיב (ויקרא טז ג) בְּזָאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, ^מדְּאִיהִי עַת לְעֵשֶׂת לִי, ^מוּמִשָּׁה בְּגִינָהּ אֶתְקִיִּים בְּעֵלְמָא, הִדְרָא הוּא דְכְּתִיב (דברים לג א) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר וְגוֹמַר, וּבָהּ עֲבִיד עֲשׂוֹר מְכַתְּשִׁין לְפָרְעָה, הִדְרָא הוּא דְכְּתִיב (שמות ט טז) וְאוֹלָם ^מבְּעֵבוֹר זֹאת הַעֲמֻדָתִיךָ, וַיַּעֲקֹב בְּגִין דְהָוָה יָדַע דְכָל רְעוּתָא דְמַלְכָּא בָּהּ, מְנִי לְבָנוּי עֲלָהּ, דְלָא יַעֲלוּן קִדְּם מַלְכָּא אֲלָא בָּהּ, וְכָל שְׂאֵלְתִין דְלֵהוּן בְּצִלּוֹתִין וּבְעוֹתִין לְמַלְכָּא יְדִיהוּן בָּהּ, הִדְרָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם וְגוֹמַר, וְדוּד בְּגִין דְהָוָה יָדַע דְכָל רְעוּתָא וְחִילָא וְתוֹקְפָא דְמַלְכָּא בָּהּ, אָמַר (תהלים כו ג) אִם תַּחֲנֶנֶה וְגוֹמַר, בְּזָאת אֲנִי בּוֹטֵחַ, ^מדְּאֶתְמַר עֲלָהּ (שם קג ט) וּמְלִכּוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה, ^מבְּיוֹמָן דְלָא שֶׁת לְבִיָּה גַם לְזָאת, ^מעֲלִיָּה אֶתְמַר (שם צב ז) וְכִסִּיל לֹא יִבִּין אֶת זֹאת.

וּבְגִין דָּא כִּד יִשְׂרָאֵל בְּעָאֵן בְּעוֹתִין לְמַלְכָּא, אָמַרִין לָהּ (שיר ו א) אָנָּה הִלֵּךְ דוּדִךְ, דְאֶתְמַר בִּיה בְּרַח דּוּדִי, אָנָּה פְּנָה דוּדִךְ ^מוּנְבַקְשָׁנוּ עֲמָךְ, בְּכַמְּהָ בְּקִשׁוֹת דְצִלּוֹתִין וּבְעוֹתִין, דְבְּגִינָךְ אִיהוּ נְחִית עֲלֵן, ^מדְּלָא זֹז מִנְנָא אֲלָא בְּגִין דְלָא נְהַגְנָא יְקָרָא בְּךָ, ^מדְּבְּגִינָךְ הָוָה אָסִיר עֲמָנָא כָּל שִׁית יוּמִין, ^מהִדְרָא הוּא דְכְּתִיב (יחזקאל מו א) יִהְיֶה סָגוּר שִׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשָׂה, וּבְיוֹם הַשְּׁבִת יִפְתַּח וּבְיוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח, דְהִכִּי אִיהִי שְׁכִינְתָּא סְתִימָא עִמִּיהָ בְּיוֹמָא דְחוֹלָא, כְּשׁוֹשְׁנָה דְאִיהִי אֲטִימָא, וּבְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא וּבְיוֹמָא דְחֲדָשָׁא וּבְיוֹמִין טְבִין אֶתְפַּתַּחְתָּ, לְקַבְּלָא רִיחִין וּבּוֹסְמִין, וְלִירְתָא נְפִשִׁין וְעוֹנְגִין לְבְּנִיָּהּ.

בִּיאור הגר"א

^מ ואי תימא כו'. רובה לומר שלא טענה בזה לכך אמר קרא כן איש כו' ומה שלא נכתב כאן כפסוק שלח תשלח בשביל שהוא לא שולח בעונותיו וביה בזאת אין השילוח רק שהוא עושה בשבילה ולזה אמר קרא כלפור נודדת כו' כן כו' וזה שאומר בגין לנטרא לה כו':

^מ הה"ד אני כו'. רובה לומר שאני – מלכות, הוא שמי כו':

^מ לפסילים אלזין כו'. שכל אומה עובד לשקר שלה:

^מ איהו אסור כו' ואיהו חבוש כו'. ורובה לומר שזוה אין חבוש כו' מביט האסורים, שהוא חבוש ואסור:

^מ כרוך המור דודי לי. רובה לומר שהוא כרוך עמה כמו כרוך המור באלם וזהו בין שדי ילזין אף כלילה שהוא הגלות:

^מ דאיהי עת כו'. רובה לומר שנאמר ואל יבוא בכל עת, רק בה, שהיא עת לעשות, שבה עשיית המצות והיקונם לה:

^מ ומשה בגינה אחקיים בעלמא. רובה לומר שמשה לא מת אלא נהיר בישראל, והכל על ידה, וזה שאומר וזאת הברכה כו' והכל ע"י שנדבק בה לפני מותו:

^מ בעבור זאת. רובה לומר שתכיר את זאת שהיא מלקה אותך:

^נ דיהוון בה. רובה לומר שכל שאלתיך יהוון על ידה לה:

^נ דאתמר עלה ומלכותו כו'. רובה לומר לכך אם תחנה כו':

^נ ומאן דלא שת כו'. רובה לומר פרעה שכתוב ולא שת לזו גם לזאת:

^נ עליה כו'. שנאמר (שמות ט ל) טרם תיראו:

^נ ונבקשנו עמך בכמה כו'. רובה לומר שנשאל בקשות על ידך ונהיה עמך ואז ונבקשנו וזה שאומר דבגינד איהו כו':

^נ דלא זז מננא אללא כו'. וזהו היפה בנשים:

^נ דבגינד הוה אסיר כו'. רובה לומר דהשכינה היתה תמיד עם ישראל והקב"ה על ידה היה עם ישראל ובזמן הזיווג אינו אסור אלא בזמן שאינו זיווג שאז הוא עמנו בשביל השכינה:

^נ הה"ד יהיה כו'. רובה לומר דכתיב השער הזה יהיה סגור והוא מלכות שנקראת שער ובה סגור כו' כי ה' אלקי ישראל כו' סגור עם זה שאומר דהכי איהו כו':

^מ וי' לון לבני נשא, דקודשא בריך הוא אסיר עמהון בגלותא, ושכינתא אסירת עמהון, ואתמר בה אין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורים, ופורקנא דילה דאיהי תשובה אימא עלאה, איהי ^נתליא בידיהון, דחמשין תרעין דחירו עמה, לקבל חמשין זמנין דאדכר יציאת מצרים באורייתא, דא הוא (שמות ב יב) ויפן כ"ה וכ"ה, באלין חמשין אתון (דף יח ע"א) דמיחדין ליה בכל יומא פעמים שמע ישראל, דאית בהון כ"ה וכ"ה אתון, וירא כי אין איש דאתער לה בגויהו.

ואיהי משגיח מן החלונות, דאתמר בהון (מלאכי א ט) ^סחלו נא פני אל ויחננו, ^{סא}לההוא דאתמר בה (במדבר יב יג) אל נא רפא נא לה, דאסותא בידיה, ^{סב}דאיהו יד פשוטה לקבל שבבים, (שמות ב יב) וירא כי אין איש, ^{סג}ואיהי (שופטים ה כח) ^{סד}בעד החלון נשקפה, ותיבב ^{סה}בתרועה ^{סו}דאיהי יבבא, ^{סז}דאתמר בה (בראשית ח ו) ויפתח נח את חלון התבה אשר עשה, ודא יום הכפורים דתיבת נח היא אימא עלאה, חלון דילה הוא עמודא דאמצעיתא, ^{סח}דביה אור, ותורה אור, ^{סט}ואיהו אור הגנוז.

^פ ויפן כה וכה, מציין מן התרכים, אלו עשרת ימי תשובה, וירא כי אין איש, ועוד משגיח מן החלונות אליו חלונות דבי כנישתא, ^{פא}דאבהן ובנין אינון בבית הכנסת אסירן, ואיהו בכל יומא אשגחתייה עליהו, ויהיב לון מזונא.

ויפן כה וכה, אם אית מאן דיתער בתיובתא לתברא בית אסורין דלהון, הדא הוא דכתיב (ישעיה מט ט) לאמר לאסורים צאו, ולאשר בחשך הגלו, ויפן כה וכה וירא כי אין איש, אלא איש לדרכו פנו, בעסקין דלהון, באורחין דלהון, איש לבצעו מקצהו, בבצעה דהאי עלמא, לירתא האי עלמא, ולא אינון מסטרא דאלין ^{פב}דאתמר בהון (שמות יח כא), אנשי חיל, יראי אלהים, אנשי אמת, ^{פג}שנאי בצע, אלא בלהו צווחין בצלותין ביומא דכפורי כפלים, הב לנא ^{פד}מזונא, וסליחה וכפרה וחי, כתבנו לחיים, ^{פה}ואינון עזי נפש כפלים, ^{פו}דאינון אומין דעלמא דצווחי לגביה ^{פי}ולית לון בשת אנפין, דלא אית מאן דקרא ליה בתיובתא, דיחזור

ביאור הגר"א

^מ ווי לון כו'. רוצה לומר למסטר ללהון קב"ה אסיר בגלות, ללא עבד תשובה כמו שמפרש והלך:

^נ תליא בידיהון. רוצה לומר שיעשו תשובה:

^ס חלו נא. אותיות חלונא כ"מ:

^{סא} להוא דאתמר כו'. רוצה לומר עמודא דאמצעיתא שהוא חלון כמו שאומר לקמן, וזה שאמר: נא פני אל, שהוא עמודא דאמצעיתא, ומנלן, דכתיב אל נא רפא כו' והוא עמודא דאמצעיתא, ומנלן, ואמר: דאסותיה בידיה, דלרגיה רפאל, פני נשר:

^{סב} דאיהו יד כו'. כמו שאמר לעיל בהקדמה שהוא חולם, מוחל עונות, גימטריה כ"א עיין סם:

^{סג} ואיהו. רוצה לומר בינה:

^{סד} בעד החלון. עמודא דאמצעיתא:

^{סה} בתרועה. רוצה לומר שהוא עמודא דאמצעיתא. והוא זיוס הכפורים, יובל, אימא עילאה שבה היו תוקעין:

^{סו} דאיהי יבבא. רוצה לומר לכך נאמר ותיבב והיא תיבב שהיא שופר כידוע:

^{סז} דאתמר בה ויפתח כו' ודא יוה"כ. שזיוס הכפורים חלונות התיבה, והוא תשובה, אימא עילאה, פתוחים. וזה שאומר מקץ ארבעים יום שהם מ' יום הידועים מר"ח אלול:

^{סח} דביה אור. רוצה לומר שחלון – אור, ותורה שהוא עמודא דאמצעיתא נקרא אור כמו שכתוב ותורה אור לפיכך נקרא חלון וזה שאומר ותורה אור והענין כי היא מתפשטת עד הוד ובעמודא דאמצעיתא הוא חלון שלה:

^{סט} ואיהו אור כו'. רוצה לומר עמודא דאמצעיתא:

^פ ויפן כה וכה. קאי אלמעלה, משגיח מן החלונות, ויפן כה וכה. ורוצה לומר מן החלון שהוא רחב שייך ויפן כה וכה, מן החרכים שהוא כר כמו שכתוב מציין מן החרכים שם וירא כי כו', וזה שאומר מציין מן כו' וירא כו', והענין כמו שאומר שזיוס הכפורים משגיח בהשגחה מן החלונות של הג' שערים פתוחים ובהו כ"ה כ"ה, ובעשית מציין כו':

^{פא} דאבא ובניו כו'. רוצה לומר הקב"ה וישראל אסירין צבית הכנסת שהיא שכינה. שעל ידה הקב"ה אסיר בישראל בגלות:

^{פב} דאתמר בהון אנשי כו'. ד' מדרגות נגד ד' אותיות הוי"ה כידוע:

^{פג} שונאי בצע. היפך אנשים ללעיל:

^{פד} מזונא כו'. גם כן ד' מדרגות נגדם:

^{פה} ואינון עזי כו'. רוצה לומר שנאמר (ישעיהו נו יא) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה, שאינון שבעים בצלעה דהאי עלמא:

^{פו} דאינון כו'. רוצה לומר העזים הן פלחי כוכביא והם נדמו להם:

שְׁכִינְתָּהּ לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּאִיְהִי מְרַחֵקא מִנְיָה, לְמַהֲדַר לְגַבְיָהּ, וְאִדְמֵינן לְכַלְבִּים, ^טדַּאֲתַמְר בְּהוּן (תהלים קו לה) וַיִּתְעַרְבוּ בַּגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מִעֲשֵׂיהֶם, וְאִינוּן עַרְב רַב, דְּכָל חֶסֶד דְּעַבְדִּין לְגַרְמִיְהוּ עַבְדִּין.

וְעוֹד אִינוּן שְׁאֲלִין מְזוֹנָא וְכַסּוּיָא וְעוֹנָה, דַּאִיְהִי עוֹנַת זְוֹגְיָהּ, דַּאֲתַמְר בְּה (שמות כא ו) שְׁאֲרָה כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָה לֹא יִגְרַע, וְלֹא אֵית מָאן דְּשְׁאִיל ^טמְזוֹנָא דַּאִיְהִי תוֹרָה, ^כשְׁאֲרָה דְּשְׁכִינְתָּא, וְאִיְהִי אִמָּא עֲלָאָה, דַּאֲתַמְר בְּה (משלי א ח) וְאֵל תִּטֵּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ, כְּסוּתָהּ דַּא כְּסוּיָא דְּצִיִּצְיָת, ^כוְעֵטִיפוּ דִּילָהּ בְּתַפְלִין דִּיד, דַּאֲתַמְר בְּה (תהלים קב א) ^כתִּפְלֵה ^כלְעֵנִי כִי יֵעֲטֹף, וְעוֹנָתָה ^כדַּא קְרִיַּאת שְׁמַע בְּעוֹנָתָה, דַּאִם שְׁלֵשׁ אֱלֹהִים לֹא יַעֲשֶׂה לָּהּ לְשְׁכִינְתָּא, וְיִצְאָה חַנּוּם אִין כְּסָף (שמות כא יא), לִית לִיָּה כְּסוּפָא מִן שְׁכִינְתָּא, חֲצִיף אִיְהוּ, וְעוֹד אִין כְּסָף לֹא יִהְיֶה לִיָּה כְּסוּפָא לְעֲלָמָא דַּאֲתִי.

^כוְהֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֲלֵל פְּעַמִּים שְׁלֵשׁ עִם גְּבַר (איוב לג כט), ^כוְיִבְגִין דַּא כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבִדְהָ, דַּא גְּלַגּוּלָא קְדַמָּאָה, ^כהִיא שְׁמֵלְתוֹ לְעוֹרוֹ, דַּא גְּלַגּוּלָא תְּנַיִנָא, ^כבְּמָה יִשְׁכַּב, דַּא גְּלַגּוּלָא תְּלִיתָאָה, ^כוְאֵלִין אִינוּן תְּלַת לְבוּשֵׁין, דְּתַלְת כְּסוּיָין, דְּתַלְת גְּוֹנִין דְּעִינָא, דַּאִינוּן לְבוּשֵׁין לְבַת עֵין, דַּאִיְהִי נִשְׁמָתָא.

וְבִאֲלִין תְּלַת אֲתַמְר (שמות כג יז) ^כשְׁלֵשׁ פְּעַמִּים בְּשָׁנָה ^כיִירָאָה ^ככָּל זְכוּרָךְ, וְלִקְבַל תְּלַת זְמַנִּין אִינוּן ^כתְּלַת גְּוֹנִין דְּשַׂרְגָּא, דַּאֲתַמְר בְּהוּן (שם ג ב) וַיֵּרָא מִלְּאֲךָ יְיָ אֵלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה, הָא גְּוֹן חַד, וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בְּעַר בְּאֵשׁ גְּוֹן תְּנַיִנָא, וַיֵּאמֶר מִשֶּׁה אִסוּרָה נָא וְאֵרָאָה אֶת הַמְּרָאָה הַגְּדוֹל הַזֶּה מִדּוּעַ כּוֹ הָא גְּוֹן תְּלַתָּא, וַאִינוּן לִקְבַל שְׁלִשָּׁה גְּוֹנִין דְּעִינָא, ^כבְּלִבַּת אֵשׁ דַּא בַּת עֵין, בְּהִיּוּא זְמַנָּא דִּיהוּן נְהִירִין תְּלַת גְּוֹנִין דְּעִינָא, דַּאִינוּן לִקְבַל

בִּיאור הגר"א

^ט לְכוּחֵי כּוֹ. רוּחָה לומר אוֹתוֹן יִשְׂרָאֵל:

^ט וְלִית לָהּ בְּשַׁת אֲנַפִּין לֹלָא כּוֹ. רוּחָה לומר לְכך נִקְרָאוּ עוֹזי נַפְשׁ:

^ט דַּאֲתַמְר בְּהוּן וַיִּתְעַרְבוּ כּוֹ. רַחֵם שְׁהוּן נִדְמוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים:

^כ וְאִינוּן עַרְב כּוֹ. רוּחָה לומר מִלְשׁוֹן וַיִּתְעַרְבוּ כּוֹ וְרוּחָה לומר שְׁנַמְתָּן מִעַרְב רַב שְׁהוּן שְׁחִלוּ בְּשַׁר (בְּמַדְבַּר יא יג) תְּנֵה לָנוּ בְּשַׁר וְנֹאכְלָהּ, בְּלַעֲיִן דְּהֵאִי עֲלָמָא שְׁעִלְיָהּ נִחְמַר (וְשַׁעֲיָהּ מ ו) כֹּל הַבְּשָׂר חָזִיר וְכֹל חֶסֶדוֹ כּוֹ כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ דְּכָל חֶסֶד כּוֹ:

^כ מְזוֹנָא דַּאִיְהוּ תוֹרָה. שְׁנִחְמַר (מִשְׁלֵי ט ה) לְכוּ לַחֲמוּ כּוֹ:

^כ שְׂאֵרָה כּוֹ. מְזוֹנָת שֶׁל הַשְּׁכִינָה שְׁהִיא זְוֹגָל דְּקַבְ"ה וְעֵלָה אֲתַמְר שְׂאֵרָה כּוֹ, שְׂאֵרִיךְ כֹּל אֲדָם לְעִשׂוֹת בְּכָל יוֹם ג' דְּכָרִים שְׁלָה כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ זֶה שְׁכֵתוֹב (שְׁמוֹת כֹּא ו) לֹא יִגְרַע, זֶה שְׂאֵרִיךְ לְשִׂאֹל:

^כ וְעֵטִיפוּ דִּילָהּ בְּתַפְלִין דִּיד. כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ:

^כ תְּפִלָּה. רוּחָה לומר תְּפִלִּין:

^כ לְעֵנִי. רוּחָה לומר מִלְכוּת, יד כְּהַה, כִּי יַעֲטוּף. הִיא שְׁנִחְמַר עֲטִיפָה בְּתַפְלִין, זֶה כְּסוּתָהּ וְהוּא מִסְטֵרָא דִּילָהּ וְכֹן לִיִּצִית כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְהֵן וְהוּן בְּחֶסֶד כְּסֹא:

^כ דַּא ק"ש בְּעוֹנָתָהּ. וְהוּא בְּת"ת כִּידוּעַ, וַיְחוּדָא – זֶה עוֹנָתָהּ:

^כ וְהוּן כֹּל אֱלֹהִים. רוּחָה לומר אֱלֹהִים הַנִּלְכָּד, שְׁלֵשׁ אֱלֹהִים. וְלִכְךָ, פְּעַמִּים שְׁלֵשׁ, שְׁהוּן נִרְ"ן הַבְּאִים בְּג' גְּלַגּוּלִים כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְקַמּוּ, שְׁהוּן מְצִינָה תְּפִלָּתָהּ וּמִלְכוּתָהּ, לְתַקּוּן ג' דְּכָרִים הַנִּלְכָּד שְׁאֵרִיךְ כֹּאן, שְׁנִימֵם מֵהֶם בְּאִים בְּג' גְּלַגּוּלִים וְהוּן: לְבוּשׁ הַנַּפֵּשׁ מְצִינָתָהּ וְהוּא כְּנֵגֵד לִיִּצִית שְׁהוּא בְּכַסָּא כְּנ"ל, וְנַפְשׁ נִגְד תְּפִלִּין שֶׁל יד, וְרוּחַ נִגְד קְרִיַּאת שְׁמַע. זֶה שְׁאוּמֵר פְּעַמִּים שְׁלֵשׁ:

^כ וְבִגְ"ד כִּי כּוֹ. רוּחָה לומר כְּסוּיָא לִיִּצִית:

^כ הִיא שְׁמֵלְתוֹ כּוֹ. עֲטִיפָא תְּפִלִּין וְהִיא עוֹרוֹ:

^כ בְּמָה יִשְׁכַּב כּוֹ. קְרִיַּאת שְׁמַע שְׁנִחְמַר (בְּמַדְבַּר כד ט) כְּרַע שְׁכַב כּוֹ:

^כ וְאֵלִין כּוֹ. רוּחָה לומר תְּלַת לְבוּשֵׁין הַנִּלְכָּד הֵן תְּלַת כְּסוּיָין כּוֹ:

^כ שְׁלֵשׁ פְּעַמִּים. הֵן פְּעַמִּים שְׁלֵשׁ הַנִּלְכָּד:

^כ יִרְאָה. שְׁהוּן ג' גְּוֹנִין דְּעִינָא:

^כ כֹּל זְכוּרָךְ. הִיא הַנְּשָׁמָה שְׁהִיא דְּכוּרָא לְגַבְיָהּ כִּידוּעַ:

^כ תְּלַת גְּוֹנִין דְּשַׂרְגָּא. כְּמוֹ שְׁאוּמֵר בְּזוּהַר שְׁבַנֵּי – ג' גְּוֹנִין בּו עֵינֵן שֶׁם. עוֹד אֲפַשַׁר לומר, ג' הַנִּלְכָּד הֵן כְּנֵגֵד חֲגוּ"ת: כְּסוּיָא לִיִּצִית מִימִין שְׁנִחְמַר וְהוּן בְּחֶסֶד כְּנ"ל וְתַפְלִין דִּיד מִשְׁמַלָּל כִּידוּעַ וְקְרִיַּאת שְׁמַע בְּעוֹמֵדָא לְאִמְצַעִיתָא כְּנ"ל, וְהוּן כּוֹלֵן לְבוּשֵׁין לְשִׂאֵרָה, שְׁהִיא תוֹרָה, מְצִינָה. וְאִם שְׁלֵשׁ כּוֹ – קָאִי לִיִּצִית וְתַפְלִין וְקְרִיַּאת שְׁמַע, זֶה יַעֲשֶׂה לָהּ שְׁהוּן עֲשִׂית הַמְּרוֹת וְהוּן לְבוּשֵׁין לְשִׂמְחָתָא בְּג' גְּלַגּוּלִים, שְׁלִבוּשֵׁי הַנְּשָׁמָה הֵן מִחֲגוּ"ת וְהוּן בְּאִין בְּג' גְּלַגּוּלִין עִם הַנְּשָׁמָה. וְכֹאן קוֹרָא לְכָל ג' חֲלָקֵי נִרְ"ן בְּשֶׁם נְשָׁמָה, וְלְקַמּוּ מִפְּרָשׁ, דְּנַפְשׁ – בְּגִלְגּוּל רֵאשׁוֹן כּוֹ.

וְהוּן ג' גְּוֹנִין דְּעִינָא כִּידוּעַ וְג' גְּוֹנִין דְּקַשָּׁת וְהוּא הַנְּכוּן וְעִיקָר:

^כ בְּלִבַּת אֵשׁ דַּא בַּת עֵין. לְעִיל דְּרִישׁ לְגוּון ב' מִמְלַת אֵשׁ, וְכֹאן – בְּלִבַּת:

תלת גוונין דקשת, מיד וראייתה לזכר ברית עולם (בראשית ט טז), ובההוא זמנא פי עין בעין יראו בשוב יי' ציון (ישעיה נב ח).

[תיקוני זוהר – דף יח ע"ב]

^אאור דעינא הוא עמודא דאמצעייתא, בת עין ביתא דילה, ^בבההוא זמנא דיתפני עננא מן בת עינא, דאתמר בה (איכה ג מד) סכחה בענן לך וגומר, דאיהי תבלול דעינא, דא ^גרומי רבתא, (דף יח ע"ב) שכנינתא עלאה עתידה למימר לקודשא בריך הוא, קלמה תעמוד בחוץ, ואנכי פניתי הבית (בראשית כד לא), ^דאנכי דיציאת מצרים, ואף על גב דאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, דאיהי שכנינתא, דאיהי אסורה בגלותא, שכנינתא עלאה יפרוק לה, הדיא הוא דכתיב (רות ג יג) אם ^היגאלך טוב יגאל, ואם לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי, חי יי' שכבי עד הבקר, ^ודאיהי ימינא פשוטה לקבל שבים, דלית מלתא דא תליא אלא בתיובתא, ימין עלאה דשכנינתא.

^זבההוא זמנא שכנינתא עלאה כנשר יעיר קנו (דברים לב יא), דאיהו ירושלם, ק"ן ו' ^חעל גזוליו ירחף, יפרוש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו, הדיא הוא דכתיב (שמות יט ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי.

דבזמנא דשכנינתא איהי בגלותא, דאתמר בה (בראשית ח ט) ולא מצאה היונה מנוח וגומר, אלא בשבת ויומין טבין, ובההוא זמנא אתיחדת עם בעלה, וכמה נפשות יתרון קא נחתין עמה, ^טלדיירא בישראל, ^ייהדיא הוא דכתיב (שמות לא טז) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם, זכאה איהו מאן דמתקן לה דירה נאה בלביה, וכלים נאים באיברים דיליה, ואשה נאה דאיהי נשמתיה, ^{יא}דבגינה שריא שכנינתא עלאה דאיהי נשמת כל חי עליה, וקודשא בריך הוא איהו שבת בחד, וינפש בחד, בשכנינתא עלאה איהו שבת עליהו, ובשכנינתא תתאה ^{יב}איהו וינפש עליהו, ויהיב לון נפשין יתרון.

דאינון בתולות אחריה רעותיה, דקא אתיין עמה, וכמה מלאכים ממנן ומשמשין דלהון קא אתיין עמהון, דאינון ^{יג}שבועין, דתליין מן זכור ושמור, ודא איהו ויכל'ו, כליל שבועין ותריין, ^{יד}ואתקריאו אלין נפשות אושפזין, בגין דלא שריין בישראל אלא ביום השבת, וכד נפיק שבת כלהו חזרין לאתריהו. ונשמתין דאינון מסטרא דשכנינתא עלאה אתקריאו אפרוחין, ונפשין מסטרא דשכנינתא תתאה אקרון ביצים, ודא איהו רזא דהפורס סכת שלום עלינו, אימא עלאה דאיהי סכת שלום דמסכך עליהו, ^{טו}וישלום

ביאור הגר"א

^א אור דעינא כו'. שהוא כולל חג"ת, שאמר לעיל נהירין תלת כו'. ורואה לומר שזה שאומר בעין יראו, שהוא יהיה צבת עין, שצוב ה' – עמודא דאמצעייתא, ליון – מלכות, וזה: עין, שהוא עמודא דאמצעייתא, בעין, רואה לומר ב' עין, כמו שאומר ביחא דיליה, והוא ב', וזה שאומר בעין, והוא מלכות, כשיהיה עין – עמודא דאמצעייתא, בעין – מלכות, אז יראה:

^ב בההוא כו' עננא כו'. שמעכב את האור ליכנס לצבת עין, כמו ענן שמעכב את האור בעולם והוא תכלול כמו שפרש והולך: ^ג רומי רבתא. שהעולם דומה לעין כמו שאומר בזוהר:

^ד תעמוד בחוץ. כמו שאומר להלן לא אבוא בעיר – דלא עאלנא בישובא: ^ה אנכי די"מ. שהיא בינה:

^ו יגאלך טוב. יסוד שהוא הקץ כמו שאומר בתקוני זוהר חדש:

^ז דאיהי ימינא כו'. רואה לומר עד הבוקר:

^ח בההוא כו'. דבינה אקרי נשר כמו שאומר להלן:

^ט על גזוליו ירחף. הן ו"ק כמו שאומר לעיל, ולמטה – ישראל:

^י ה"ד כו' לדתם. רואה לומר לשון דירה:

^{יא} דגינה. רואה לומר בשביל הנשמה שהיא מבינה:

^{יב} איהו וינפש כו'. דנפשין מסטרא דמלכות, וזה שאומר ויהיב לון כו':

^{יג} ע' דתליין כו'. שזכור ושמור הן ו"ק ומלכות, ז' ספירות, כל אחת מעשר, וכללל דילהון – תפארת ומלכות, הכי הן ע"ב:

^{יד} ואתקריאו אלין כו'. רואה לומר, דלכך הכנסת צבת הוא הכנסת אורחים, כמו שאומר בגמרא (שבת קיט ע"א) אלו מקלעו ר' יוחנן כו' וכן אמר לקמן מאן דמקבל אורחין כו':

עמה, דאתמר ביה (במדבר כה יב) הנני נותן לו את בריתי שלום, יידיאית סופה לתתא ייכו' ה'ס דאיהו יאהדונה'י, סוכת שלום, ייכו'ס ת', דאיהו תפארת. בההוא זמנא יהון בנין ברשותא דקודשא בריהו, וקלא נפיק ויימא לא תקח האם על הבנים, מיד דנפיק זכור ושמור דשבת, וייתי ליליא דיומא קמא דשבתא, קלא הננינא נפיק שלח תשלח.

ותו כי יקרא קן צפור לפניך, דא סופה דאיהי אימא עלאה, ייבכל עין, הדא הוא דכתיב (ויקרא כג מ) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, אפרוחים אלין שבעת ימי הסכות, או ביצים דבהון עבדין ייבשבע הקפות, ורזא דמלה נקבה תסובב גבר (ירמיה לא כא).

פרי עץ הדר אימא תתאה, ייעץ איהו לול'ב, ל'ו ל'ב נתיבות, דאיהו אתרוג, יינצריך לנענעא ביה לשית סטרין, ארבע רוחין ועילא ותתא, לאתערא עליה ו', יייתלת נענועין לכל סטרא סלקין ח'י, וצריך ארבע זמנין ח'י, חד בנטילת לולב, וחד באנא יי', תרין אחרנין בהודו ליי תחלה וסוף, ובאלין נענועין אינון משפילין מעילא לתתא יילשבועין ותרין אומין, ולבתר דנצחי לון אמרי אנ'י וה'ו הושיעה נא תרין זמנין, יידיאנון וא'ו מן וה'ו אנ'י וה'ו, מן ויסע ויב'א וי'ט, ובההוא זמנא לא תקח האם על הבנים. (תיקוני זוהר – דף יט ע"א)

ביצים אינון מסטרא דאופנים, אפרוחים מסטרא דנער מטטרו'ן, בניס מסטרא דכרסיא דאיהי סכת שלום, דאיהי קנא דשכינתא, דאימא עלאה מקננא בכרסיא בתלת ספירן עלאין, עמודא דאמצעיתא (דף יט ע"א) כליל שית ספירן, מקננן במטטרו'ן, אימא תתאה מקננא באופן, דאתמר ביה (יחזקאל א טו) והנה אופן אחד בארץ. ועוד שכינתא מסטרא דכרסיא אתקריאת נשר, ומסטרא דנער יונה, ומסטרא דאופן צפור, ושכינתא דמות אדם להנה.

ועוד שלח תשלח תא חזי מלאכא אית דממנא על עופין, דאינון נפשין דאתקריאו צפרין, וסנדלפון'ן שמייה, ובזמנא דישאל מקיימי האי פקודא, ואזלת אימא מתתרכא, ובנין צווחין, איהו אולף זכו על עופין דיליה, ויימא לקודשא בריהו הוא, והא כתיב בך (תהלים קמה ט) ורחמיו על כל מעשיו, אמאי גזירת על האי עופא דאתתרכת מקינה, וכן מטטרו'ן אולף זכו על עופין דיליה, דאינון רוחין דפרחין בבני נשא, דמכרסיא אינון נשמתין, ומהאי חיה רוחין, ומאופן נפשין, ואינון בבריאה יצירה עשייה.

ביאור הגר"א

- ה"ח ושלום עמה. רוצה לומר ללכך אמר סכת שלום, והיא מלך שהשלום שלו, והן שבת כידוע, שכינתא עילאה מסטרא דלדיק – מלמטה למעלה, בלדיק – מלמעלה למטה:
- ה"י ואית סוכה כו'. והיא מלכות שנקראת גם כן שבת, מסטרא דת"ת, ו"ק – היא השביעי, כנ"ל שבת וינפש:
- ה"י כ"ו ה"ס. רוצה לומר אותיות סוכה והן בתפארת ומלכות, ונכלל ביסוד, וזה שאומר סוכת שלום:
- ה"י כוס ת'. רוצה לומר אותיות סוכת. שמלכות נקראת כוס, גימטריה אלפים, ת' – ת"ת, ושלום כולל אותם:
- ה"י ככל עץ כו'. רוצה לומר מלכות:
- ה"י ז' הקפות. ממלכות, שבה שבע ספירות, שבע ארצות:
- ה"י עץ איהו לולב. רוצה לומר ופרי שלו הוא אתרוג, וזה שאומר דאיהו אתרוג, רוצה לומר שזה שכתוב ככל עץ – ככל מלכות דנפקא מעץ:
- ה"י וצריך כו'. ורוצה לומר דאפרוחים וביצים הם תפארת ומלכות מסטרא דסוכה, וככל עץ הוא תפארת ומלכות מסטרא דאתרוג:
- ה"י ותלת נענועין כו'. נגד ששה הוי"ת מג' אותיות, ברו"ק – ח"י אותיות, והן כלולים בד' מקומות – חגת"ס. ע"ב (ד' פעמים ח"י, ג.פ.) – נגד ע' דחליין מזכור ושמור כנ"ל:
- ה"י לטבעין ותריין כו'. זה לעומת זה, שבע ספירות הטומאה, ודוכרא ונוקבא דכליל. והן שבעים בני שם וחס ויפת, לבד נמרו, ונכתב שם להודיע גבורתו, וזה שכתוב (בראשית י ח) וכוס ילד, ולא כחייב בין הבנים. ואלו וישמעאל, לעל ישמעאל נאמר לגוי. וכן יעקב ועשו שנאמר שני גוים כו'. ויעקב אינו נחשב כמו שכתוב (במדבר כג ט) הן עם כו'. וישמעאל ועשו כוללים אותן כידוע:
- ה"י דאינון וא"ו מן וה"ו אנ"י וה"ו. רוצה לומר, ראשי תיבות של אלו השלשה שמות הוא וא"ו. ואני הראשון הוא אני וא"ו, שהן תפארת ומלכות, כולל ע"ב שמות כנ"ל. ולכך אומרים שתי פעמים, אני כו', משום ראשי תיבות הנ"ל:

בשבת ויומין טבין נחתין עליהו נשמתין ורוחין ונפשין בארז אצילות, דאינון רוחא דקודשא קב"מ עשר ספירן, קיינכל ממנא אוליה זכו על עופין דיליה, דאינון נשמתין דפרחין בבני נשא, ובזמנא דישאל מקימין האי פקודא, כל ממנא אוליה זכו על עופין דיליה, וקודשא בריה הוא מה עבד, כניש לכל חילין דיליה, ויימא, וכי (נ"א הא) כל ממנא דעופי דלתתא אוליה זכו על עופין דיליה דממנא עליהו, ולית בכו מאן דאוליה זכו על בני דאינון ישראל, בני בכרי ישראל, ועל שכינתא דאיה בגלותא, דקנא דילה דאיה ירושלים חרבה, ובנוי בגלותא תחות יד אדונים קשין אומין דעלמא, ולית מאן דבעי עליהו רחמי, ויוליה זכו עליהו, בההוא זמנא צווח קודשא בריה הוא ואמר (ישעיה מח יא) למעני למעני אעשה, ואעשה למען שמי (יחזקאל כ יד), ובדא יתער רחמי על שכינתיה ועל בנוי דבגלותא.

קם רבי אלעזר ואמר, והא קדם דגלו ישראל ושכינתא, במאי הוּוּ מקיימין שלוח הקן, אמר ליה רבי שמעון, ברי, בגין לאתערא רחמין על אינון נפשין ורוחין ונשמתין, דהוּוּ אזלין בגלותא בגלגולא מתתרכין מגופיהון דאתחברו, דעליהו אתמר דקודשא בריה הוא הוּוּהוּ עלמין ומחריבן, דאשתארו חרבין גופיהון מנייהו, ומניעו דברכאן לעילא גרים ונהר יחרב ויבש, והכי אוקמוהו ק"א אתחבר בית ראשון והארץ היתה תהו ובהו. אתחבר בית שני וחסף על פני תהום, ק"ב ובגין אלין נשמתין דאתבריו קדם דאתברי עלמא ולית לון גופין, בגין לאתערא רחמי עליהו, הוּוּ מקיימי האי פקודא, אמר ליה, אבא, ק"א פן תלמיד חכם דאיהו מסטרא דמחשבה, דאתמר ביה ישראל עלה במחשבה ליבראות, האי אורייתא איה בן לתלמיד חכם, אם פן אתתא דילה אמאי צריכא יבום, דהא לא שוו אפרשותא מארי מתניתין לתלמידי חכמים משאר בני נשא, ק"א אמר ליה, ברי, ודאי צריכה יבום, לאלין נשמתין דאזלין ערטילאין משיית יומי בראשית.

[תיקוני זוהר – דף יט ע"ב]

אמר ליה, והא כתיב (ויקרא כז י) לא יחליפנו ולא ימיר אתו וגומר, וכי האי אתתא דאיה קדש קדשין, תהא קינא ק"א למאן דלאו איהו ממינה, דהא כתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה, ולית לה הרפכה אלא ממינה, אמר ליה, בני, גלגולין אינון ק"א רזא דהרפכה, כגון מאן דמרפיב אילנא דלאו איהו מיניה באילנא אחרא, כגון מאן דמרפיבין אלגין דא בדא, אבל עקרא דאם המר ימירנו, צריך דיהא קדש בקדש, דאילנא אית מסטרא דמסאבו דאיהו רע, ובגיניה אתמר (ויקרא כז י) לא ימיר אתו טוב ברע או רע בטוב, דהאי ק"א איהו רזא דצדיק ורע לו רשע וטוב לו, ק"א אבל (שם לג) אם המר ימירנו, והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, ובדא מרפיבין קדש בקדש, ומקבלין דין מן דין, ורזא (דף יט ע"ב) דמלה (שמות כו ה) מקבילות הללאת, ומין במינו האי איהו

ביאור הגר"א

קכ" מיו"ד ספירן. שת"ת כולל ו"ק, ובינה כולל שלש ספירות הראשונות, ומלכות – נר"ן:

קכ" כל ממנא אוליה זכו על עופין. רואה לומר, עופות ממש שבעולם הזה, וזה שאומר וקב"ה כו':

קכ" אתחבר בית ראשון כו'. והן שתי ההי"ן, וכן בנשמתא – שני גלגולים. שהיא נע ונד למאור גלגול שלישי שלא תתחבר, כמו שכתוב הן כל אלה כו', דוגמת בית שלישי:

קכ" ובגין אלין נשמתין כו'. רואה לומר בשביל הנשמות הנ"ל, ולכך רמוזים במעשה בראשית – דאתבריו קדם כו', וכן לכך רמוזים בתי מקדשים שם, וכל זה בשביל שלא קיימו פריה ורביה שהוא (איוב כב טז) ונהר יכוד כו' כידוע:

קכ" א"כ ת"ח כו'. רואה לומר דיבוס הוא בשביל נשמת המת שלא קיים פריה ורביה שיבוא בגלגול מצנה כידוע ותלמיד חכם הוא מסטרא דחכמה ותורה מסטרא דת"ת הוא בנו ואין צריך לחזור בגלגול:

קכ" א"ל ברי כו'. שיש נשמות שאינן מתוקנין והן יבואו באשתו בגלגול:

קכ" למאן דלאו כו'. רואה לומר שהוא אינו לדיק:

קכ" רזא דהרפכה. רואה לומר כל הגלגולים, כל אחד בגוף אחר והגוף אחר על כרחך שלא ממין הגוף הראשון ואפילו שניהם לדיקים:

קכ" איהו רזא לדיק כו'. רואה לומר אם היה בגוף ראשון רשע ועכשיו לדיק – הוא לדיק ורע לו. שמשלמין לו על גלגול ראשון, ולהיפך – רשע וטוב לו:

קכ" אבל אם המיר כו'. רואה לומר דבגלגולין יש לדיק ורשע, רשע ולדיק, כנ"ל. אבל במאות יבוס באשתו של תלמיד חכם לא יהיה אלא קודש בקודש, שתלמיד חכם היה ראוי לבא וממירין אותו תמורת התלמיד חכם כנ"ל וזה לא ימיר כו' והיה הוא כו':

צדיק וטוב לו, וכד התיא נשמתא דאיהי קדש לא אשכחת מינה, אתמר בה (בראשית ח ט) ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה.

והכי רזא דקן צפור, דאתמר בה (דברים כב ז) שלח תשלח את האם, ואזלא מנדדא מן קנה, והן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט), לקבל תלת שלוחים דיונה, קלכד אשכחת אתר לשריא תמן, אתמר בה (בראשית ח יב) ולא יספה שוב אליו עוד, למיתי זמנא אחרא בהרבה.

ובגין דא שלוח הקן בכל עופין קדישין איהו, ולא במסאבין, דאנון נשמתין דאזלין מתתרכין, לאתערא רחמי עליהו, ומה כתיב בהו (תהלים פד ד) גם צפור מצאה בית דא גלגולא קדמא דאיהי נפש, קלידרור קן לה דא גלגולא תניינא דרוחא, אשר שתה אפרוחיה דא גלגולא תליתאה דנשמתא, קליגלגוליה דיליה את מזבחותרך ה' צבאו'ת. ובגין דא שלח תשלח לקבל נפש ורוח, את קליהאם לרבות נשמתא, קלידתמר בה (ישעיה נ א) ובפשעיעם שלחה אמכם, את האם, קליאת אתא לרבות גלגולא תליתאה.

קליחובגין דא מאן דמקבלין אושפיזין, דאינון נשמתין יתרין, דאינון מרכיבין עליהו בערב שבת, באנפין צהובין בחדוה בענוגא בהאי עלמא, כד נשמתא ורוחא ונפשא נפיק מן גופיה מהאי עלמא, הכי מקבלין לון בעלמא דאתי, קליאתמר בהון גם צפור מצאה בית וגו', זכאה איהו מאן דמקבל אורחין ברעו שלים, כאלו מקבל אנפי שכנינתא, קדיבמדה דמדד בר נש בה מודדין ליה, אתא רבי אלעזר בריה ונשיק ידי, ואשתטחו ליה כל חבריא, ואמרו ליה, אילו לא אתינא לעלמא אלא למשמע מלין אלין די:

אדהכי הא אליהו קא נחית מעילא, בכמה חילין דנשמתין, וכמה מלאכיא סוחרניה, ושכינתא עלאה עטרה על כלהו, כתר בריש כל צדיק, בההוא זמנא קלא אתער באילנא דלעילא בנגונא, וכמה עופין דנשמתין שריין תמן בענפוי, הך הוא דכתב (דניאל ד ח) רבה אילנא ותקיף וגו', ויימא הכי, רבי רבי אנת הוא אילנא דרבה ותקיף באורייתא, בענפין דילך דאינון אברין קדישין, כמה עופין שריין תמן, דנשמתין קדישין כגוונא דלעילא, דאתמר ביה (שם ט) ובענפוהי ידורן צפרי שמיא, וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילך, כד יתגלי לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, קמאובגיניה (ויקרא כה י) וקראתם דרור בארץ וגומר.

קמבפתח אליהו ואמר, כד נפיק שבתא ויומין טבין, וישראל אינון תחות ממשלה דסמאל'ל ושבעין ממנן, ודחקין לישראל, קלא נפיק מן שמיא לגביה, ויימא הכי, יר'א בש'ת, ודא בראשית, יהא לך כסופא מן שמיא, ודא בראשית.

ביאור הגר"א

הכב וכד אשכחת אתר. רואה לומר זה שילוח היונה שלשה פעמים מן התיבה:

הכג ודרור קן לה. רואה לומר קן של הדרור שהו ו"ק:

הכד וגלגוליה דיליה את מזבחותרך ה' כצאות. רואה לומר דאז הוא נשמתא, מסטרא דילה, דזה מזבחותרך – שני מזבחות, עד מזבח הפנימי שהוא בינה, ושם השם כצאות כידוע:

הכה האם לרבות נשמתא כו'. שהיא אם של רוח ונפש כידוע:

הכו דאתמר זה כו'. כידוע דעת שהאדם חוטא מסתלק הנשמה ולא נשאר אלא רוח ונפש:

הכז את לרבות כו'. רואה לומר שלא טענה שהאם היא כלולה באלו שני שוחין כמו שכתוב שלא תשלח את האם לכך נאמר את – שזו שלישי:

הכח ובג"ד. חוזר למעלה דהייב לון נפשין כו':

הכט ואתמר בהון גם כו'. רואה לומר בנר"ן שלו, שלא יטורד לבוא בגלגול:

קמ דבמדה כו'. דבקבלת אורחין – אושפיזין הנ"ל, דמקבלין לנר"ן שלו:

קמא ובגיניה וקראתם כו'. שגלו ע"י לימוד הזוהר:

קמב פתח אליהו כו'. נראה לי דג' תיקונין כאן: ירא בוסת א', ירא שמים ב', ראש בית ג'. והם תיקון ו' ז' ח'. כי תיקון ו' לא נתפרש עדיין כלל מלת בראשית, כי כל זה היה הקדמה שאמר לעיל (דף יח ע"ב) מיד דנפיק כו'. ותיקון השביעי שייך לשני. ותיקון ח', שני תיקונים בו: ח' וט'. וזה שאומר ירא בוסת ודא בראשית יהא לך כו' ודא בראשית. רואה לומר, של ירא שמים. והולך ומפרש שניהם. בתחלה מפרש הראשון וזה שאומר בראשית ירא בוסת וי ליה כו':

בראשית יר"א בש"ת, ווי ליה לסמא"ל, פד קודשא בריך הוא יתני למפרק לשכינתא ולישראל בנהא, ותבע מניה ומשבעין אומין ומממנן דילהון, פל עאקו דעאקו לישראל בגלותא, בגין דקדם דגלו ישראל, גלי ליה קודשא בריך הוא, דהו עתידין ישראל למנהי תחות שעבודדיהו, (ס"א למפק מתחות שעבודדיהו), ואחזי ליה ולשבעין ממנן דתחות ידיה, (דף כ ע"א) אגרא דלהון אי הו אוקרין לישראל בגלותא, הדא הוא דכתיב (בראשית לט ה) ויברך יי' את בית המצרי בגלל יוסף, ואיהו וממנן דיליה לא עבדין להון יקרא, אלא עבדין בהון ובשכינתא קלנא, דאמרין לון כל יומא איה אלהי"ך, ובגין דא קלא נפיק לגביה כל יומא מן שמיא, ואמר יר"א בש"ת, יהא לך פסופא מן שכינתא, יר"א שמים יהא לך פסופא מקודשא בריך הוא דאיהו שמים, הדא הוא דכתיב (מלכים א ח לב) ואתה תשמע השמים, ודא (בראשית).

תקונא שביעאה ותמינאה

(היה תקונא תמינאה)

בראשית, ש' שמ"ם, יר"א שמ"ם, יר"א ב"ת דיליה, דאיהו רא"ש ב"ת, דחיל ליה בביתיה, דא הוא בראש"ת, ואיהו וממנן דיליה לא דחילו מניה, וחריבו ביתיה בית ראשון ובית שני, ובגין דא (ישעיהו כד כג) וחרפה הלבנה דאיהי כמינחש אשת זנונים, ובושה החמה דאיהי גיהנם, דנחש אשת זנונים חריבת ביתא דשכינתא, וחרפה דאיהי גיהנם סם המות אוקידת היכלא.

ובזמנא דקודשא בריך הוא בני לון כמלקדמין, הדא הוא דכתיב (תהלים קמז ב) בונה ירושלם יי', בההוא זמנא וחרפה הלבנה ובושה החמה (ישעיהו כד כג), אימתי, בזמנא דכי מלך יי' צבאו"ת, דבנינא קדמאך אתעביד על ידא דבר נש, ובגין דא שליטו עליהו, בגין (תהלים כו א) דאם יי' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, ובגין דבנינא בתראך יהא על ידא דקודשא בריך הוא, יתקיים, ועל דא אמר קרא, (חגי ב ט) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון.

ובההוא זמנא דיתבני בנינא על ידא דקודשא בריך הוא לעילא ותתא, אתמר בשכינתא עלאה ותתאה, והיה אור הלבנה כאור החמה (ישעיהו ל כו), וחרפה הלבנה ובושה החמה, דאינון נוקבין דסמא"ל, ובגין דלא דחיל סמא"ל מן קודשא בריך הוא דאיהו שמים, ובת זוגיה לא דחילת משכינתיה דאיהי ארעיה, אתמר בהון (שם נא ו), כי שמים פעשן נמלחו, והארץ כפגד תבלה, הוא סמא"ל ובת זוגיה:

תקונא תשיעאה

[תיקוני זוהר – דף כ ע"ב]

בראשית, יר"א שב"ת, דאיהי שכינתא, דעלה אתמר (שמות לא יד) מחלליה מות יומת, דעאלו אויבים קמ"ב חלל דילה דאיהו קדש קדשים, ואתמר בהון (במדבר יט יג) את מקדש יי' טמא, חלל ממלכה ושריה (איכה ב ב), ושפחה עאלת באתר דגבירה, דאיהי נדה שפחה גויה זונה, וסאיבת אתרהא, דתמן הנה נייחא דשכינתא, וקלא הנה נחית ואמר, ירא שבת, ואיהי לא עבדת פך, אלא חלל ממלכה ושריה, וברחת שכינתא מתמן, בההוא זמנא שחקו על משבתיך, ואמרת שפחה, לאו האי כגוונא דעבדת שרי לשפחה דילה, הדא הוא דכתיב (בראשית טז ח) מפני שרי גברתי אנכי ברחת, אמר קודשא בריך הוא, ברפת דרשע תייבא, והא אף על גב דשרי תרכת לה, אנא רחמנא עלה ועל בנה, ואתון (דף כ ע"ב) לא עבדתון הכי, אלא גרמתון (נ"א גמלתון) ביש תחות

ביאור הגר"א

קמ"ב נחש כו' גיהנם. נגד שני הג"ל – שני בחים. והן ביתא והיכלא דקאמר כאן:

קמ"ג בחלל דילה כו'. רואה לומר ג' ראשונות של בריאה:

טב, אָנא אומינא לאַעבֿראַ מלכותא חייבא מעלמא, וְלֹא יְהִי חֲדוּהָ קְדָמִי עַד דִּיתְאַבִּידוּ מְעַלְמָא, וּבְהִהוּא זְמַנָּא יְהִי חֲדוּהָ קְדָמִי, הָדָא הוּא דְכָתִיב (משלי יא י) וּבְאַבְדֵּי רְשָׁעִים רָנָה:

תקונא עשיראה

בְּרֵאשִׁית קִמְהִישִׁיר תַּא"ב, קִמְוְהָ אִיהוּ שִׁיר מְשׁוּבַח מְכָל הַשִּׁירִים, תַּאב מְכָל הַשִּׁירִים, וְעַלִּיהָ אֲתָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה, קִמְלְמֶלֶךְ שְׁהַשְׁלוּם שְׁלוֹ, הֵכִי אוּקְמוּהוּ, וְהֵאֵי שִׁיר מְתִי יתְעַר, בְּזְמַנָּא דִּיתְאַבְדּוֹן סַמְא'ל וּמְמַנְן דִּילִיהָ חֲיִיבִיא מִן עַלְמָא, וּבְהִהוּא זְמַנָּא אֲזִי שִׁיר מִשָּׁה (שמות טו א), אֲזִי שִׁיר לֹא כְּתִיב אֱלָא יִשִׁיר, וְהָא אוּקְמוּהוּ.

וְהֵאֵי שִׁיר קִמְבְּאָז, סְלִיק בְּפּוּמָא, קִמְטְאַבְל שִׁיר אִיהוּ וְדָאֵי חֲכָמַת שְׁלָמָה, קִיבְהִהוּא זְמַנָּא וְתַרְבַּח חֲכָמַת שְׁלָמָה (מלכים א ה י), דְּאִיְהִי וְדָאֵי חֲכָמַת שְׁלָמָה.

קִמְאִוְמָאן סְלִיק לָהּ לְאַתְרָהּ, דָּא מִשָּׁה, קִיבְּוֹרְזָא דְמִלְהָ אֲזִי שִׁיר מִשָּׁה, קִיבְּבָאָן סְלִיק לָהּ בְּתַלְשָׁא, קִיבְּהֵאֵי תַגָּא דְתַלְשָׁא אִיְהִי י' יִשִׁיר, קִיבְּתַקּוּם מִן ה' דְּמִשָּׁה וְשִׁירָא עַל רִישָׁא דְו', וְאַתְעַבִּידַת תַּגָּא ז', קִיבְּסְלִיק לָהּ עַד אַתְרַּת דְּאַתְגִּזְרַת מִתַּמְּן.

כַּד סְלִיקָא לְגַבִּי י' עַלְאָה אֲתַקְרִיאַת שִׁיר זְכָר, קִיבְּוֹכְד נַחְתָּא לְגַבִּי ה' אֲתַקְרִיאַת שִׁירָה, קִיבְּהָדָא הוּא דְכָתִיב אֲזִי יִשִׁיר מִשָּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֵינִי וְגוֹמֵר, דְּעַלָּה אֲתָמַר (תהלים קיח כב) אֲבָן מְאַסּוּ הַבּוֹנִים וְגוֹמֵר, דְּאִיְהִי אֲבָנָא דִּי מְחַת לְצַלְמָא דְעַבּוּדָה זְרָה, בְּהִיָּא זְמַנָּא דְאַתְמַחִי צַלְמָא דְעַבּוּדָה זְרָה דִּיוּקְנָא בִישָׁא, אֲתָמַר בְּהַ (דניאל ב לה) וְאַבְנָא דִּי מְחַת לְצַלְמָא הוּת לְטוֹר רַב וּמְלָאֵת כָּל אַרְעָא, הָדָא הוּא דְכָתִיב (ישעיהו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהֵכִי סְלִיקַת עַד דְּלֹא אֲשַׁכְחִין לָהּ אַתְרַּת, וְשִׁאֲלִין מְלֹאכִין בְּגִינָה אִיְהִי מְקוּם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וְלֹא אֲשַׁכְחִין לָהּ שִׁיעוּרָא, עַד דְּאַמְרִין בְּרוּךְ כְּבוֹד יְי' מְמַקְוֵמוּ, בְּגִין דְּסְלִיקָא לִיהִי קִיבְּעַד אִין סוּף קִיבְּדָאִיהוּ י' רִישָׁא דָא'.

ביאור הגר"א

קמ"ה תיקון י'. שיר תאב. קאי לעיל, ובהוא זמנא כו' באבד רשעים רנה, כמו שמפרש והולך והאי שיר מתי יתער כו':

קמ"ו והאי איהו שיר כו'. רואה לומר שהוא שיר יהיה דרגא דבינה שהיא עטרת תפארת על כל ז' ספירות:

קמ"ז למלך כו'. בינה:

קמ"ח באז סליק כו'. רואה לומר בינה, שנקראת אז כידוע, א' על ז', שכהן גדול ביום הכפורים היה אומר אחת ושבע כידוע:

קמ"ט אבל שיר כו'. רואה לומר, כל זה שאמרנו דרגא דבינה דשם סליק השיר אבל שיר עלמו הוא במלכות שנקראת חכמת שלמה. של יסוד שנקרא שלמה, ומשם נקראת חכמה זעירא ורואה לומר זה שאמר אשר לשלמה:

קנ"ו בהוא זמנא ותב כו'. לסליק למעלה למעלה כנ"ל וכמו שמפרש והולך, ונקראת שיר מסטרא דחכמה עלאה כמו שמפרש והולך כד סלקא לגבי י' כו':

קנ"ז ומאן סליק כו'. כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש הוא יסלק לה לעתיד עיין שם:

קנ"ח ורזא דמלה כו'. כמו שמפרש והולך שלכן נאמר יסיר – דסליק לה לי' עילאה:

קנ"ט באן כו' בתלשא. רואה לומר, התלשא שעל גבי חבית משה – שם סליק לה, כמו שמפרש והולך:

קנ"י האי תגא כו'. רואה לומר שזורת התלשא הוא ו' ועל גבי ו' טבעת כמין י', וסליק לה ליו"ד שעל גבי ו' והוא י' דיסיר:

קנ"י ותקום מן ה' דמשה ושירא כו'. רואה לומר שהתלשא עומד על ה' דמשה, בסוף האות כידוע, וטבעת שבראשה נוטה לשמאל על גבי ו' דובני ישראל, ורואה לומר דה' דמשה הוא ה' תתאה כידוע, ו' הוא עמודא דאמצעיתא, ונעשית ראש ה' רואה לומר שסלקא לי' על גבי ו', ונעשית ז'. וזהו תלשא – י' על גבי ו' והוא בחכמה עילאה:

קנ"י וסליק לה עד אחר כו'. רואה לומר לחכמה, דמשם אתגלגלת ולשם סלקת ע"י משה, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, דקירטא דילך סלקא לאחר עילאה כו', עיין שם ועיין לקמן נ"ד ז'. ואמר דאתגזרת מתמון, מלשון הפסוק, עד די התגזרת אבן כו'. וזהו תלשא – לשון התגזרת:

קנ"י וכד נחית לגבי ה'. רואה לומר ה' תתאה, שיו"ד עילאה וה' תתאה הן תעלומות חכמה, חכמה עילאה וחכמה תתאה כידוע שמשם השירים:

קנ"י ה"ד אז יסיר כו'. רואה לומר שמשם סליק השירה בה' תתאה, שהיא הזאת, אל אז יסיר:

קנ"י עד אין סוף. רואה לומר בכתר, דשם נקרא המאליל – אין סוף, כמו שאומר ברעיא מהימנא:

ובאן סליקת בעמודא דאמצעייתא דאיהו ו', עטרה על רישיה, ספד סליקת עטרה על רישיה אתמר בה (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה, וכד נחיתת תחותיה אתקריאת בת זוגיה יחודיה, ספאיהו תגא לעילא, ספיתגא דספר תורה, ספבגינה אתמר ודאשתמש בתגא חלף, ספואיהי נקודה דקמין א' לתתא, כגונא דא א [ציור] יחודיה ספולעילא איהו כגונא דא א [ציור] תגא על ספר תורה, לתתא כגונא דא א [ציור] נקודה דאורייתא, ובגינה אתמר (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית.

ספכד איהי חיה בינייהו, אומרים ממקומו יפן ברחמיו לעמו, כד אסתליקת מינייהו, שואלים איה מקום כבודו להעריצו, ובההוא זמנא דסלקא איהי כלהו חיוון תרפינה כנפיהם (יחזקאל א כד), ואימתי סלקא איהי לעילא, בעמדם ישראל בעמידה, הדא הוא דכתיב (שם) בעמדם תרפינה כנפיהם, דסליקת עד אין סוף, למשאל מזונא מעלת העלות, וכד נחיתת נחיתת מליא מפל טבין, בההוא זמנא חיוון ספפתחין גדפייהו ססטלגבה, בכמה שירות ותושבחין לקבלא לה בחדוה.

ובאן אתר נחתת ספבאת ו' דאיהי באמצעייתא דא' עמודא דאמצעייתא, ספא ביה קראן ליה שמע ישראל שי'ר א'ל, ובההוא זמנא דנחתת מה כתיב בחיוון (שם) ואשמע את קול כנפיהם. [תיקוני זוהר – דף כא ע"א]

קם אליהו ואמר רבי רבי ספחזור כד, בודאי כד איהי סליקת, (דף כא ע"א) ספכלהו חיוון מצפצפין לגבה בכמה שירין ותושבחין, ואיהי סלקא על כלהו עד אין סוף, ספדדא הוא דכתיב (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על בלנה.

עד דקראן לה ישראל לתתא בקריאת שמע דתיחות לגביהו, ובאן קראן לה בכן זוגה דאיהו ו', ספישראל סבא, ספואיהו שיר א'ל, שיר דיליה, דאם לא קראן לה ביה לא נחתא עליהו.

ביאור הגר"א

ספ דאיהו ו' כו'. רואה לומר שהא' כולל כל הספירות: ו' – רישא דא' הוא כתר עליון, כולל שלש ספירות. ו' דא' – עמודא דאמצעייתא, כולל ו'ק. ו' תתאה – מלכות. וכשהיא ב', רישא דא', ככתר עליון – היא על גבי ו', עמודא דאמצעייתא, עטרה על רישא. וזה שאומר, ובאן סליקת כו':

ספכד סליקת כו' וכד כו' יחודי'. הן שני יודיין של האלף, ו' – עמודא דאמצעייתא:

ספכד איהי תגא לעילא. רואה לומר שהתגין הן זיינו, ו' על גבי ו' כנ"ל:

ספכד דס"ת. רואה לומר שספר תורה הוא ו', עמודא דאמצעייתא, והיא כלל דתגא על גבי ספר תורה:

ספכד בגינה אתמר כו'. רואה לומר שהיא כתר תורה, עטרת בעלה, וכל המשמש ככתר תורה כו' (נדרים סב ע"א) וזהו גם כן ודאשתמש כו':

ספכד ואיהי נקודה כו'. רואה לומר שקמין הוא ו' תחת ו', דוגמת ו' שתחת ו' של האלף:

ספכד לעילא איהו כו' לתתא כו'. נותן כלל על כל התגין והנקודות של התורה:

ספכד כד איהי חיה בינייהו. רואה לומר בין החיות, כמו שכתוב היא מתהלכת בין החיות:

ספכד פתחין גדפין. כמו שכתוב וכנפיהם פרודות מלמעלה:

ספכד לגבה לקבלא לה בחדוה בכמה כו'. רואה לומר, שזהו קול כנפיהם, כשירות, שמקבלין לה בחדוה כמו שמפרש והולך מה כתיב בחיוון ואשמע כו':

ספכד באת ו' כו' עמודא דאמצעייתא. שנחתא מי', רישא דא' – כו':

ספכד ביה קראן לה כו'. רואה לומר שעמודא דאמצעייתא נקרא ישראל, והיא נקראת כסערה דיליה – שיר אל, כמו שאומר לקמן:

ספכד חזור כד כו'. דתקונא דלכותא לאו הכי, שבתחלה סליקת כשירין ותושבחין דפסוקי דזמרה ב' רישא דא' כמו שמפרש והולך, ואח"כ קראן לה דתיחות לגבייהו כו' דאלף – בקריאת שמע, ובתפלת שמונה עשרה נחתת ב' תתאה דא' שאז היא יחודא דיליה כמו שאומר לעיל וכד נחיתת כו', וזה שאומר לקמן אצל יחודא דילה בנקודת שורק כו':

ספכד כלהו חיוון מאפצפין. ולכן אומרים פסוקי דזמרה ואח"כ והאופנים וחיות ושרפים, שישראל חברים אז לגבייהו:

ספכד ה"ד רבות כו'. שהן סלקין כולם עמה, וזהו היכולת דכרכות קריאת שמע, וכן כריכות ז' דתפילין על קנה של זרוע כמו שאומר לקמן דקשרין לה בקריאת שמע כד נחתת כמו שמפרש והולך:

ספכד ישראל סבא. עמודא דאמצעייתא, שזדיק נקרא ישראל זוטא כידוע:

ספכד ואיהי שיר אל כו'. כנ"ל רואה לומר של אל:

ובהווא זמנא דנחיתת קשרין לה בתפלה דיד לתתא, קדדתהא קשורה עמיה, קדדןרזא דמלה ונפשו קשורה
 בנפשו (בראשית מד ז), קדדןקשר דתרווייהו איהו שר'ק לתתא, ולעילא שלשל'ת תפלין על רישיה, קדדןרזא
 דטעמי אתקריאת תנועה, קדדןמסטר'א דנקודה יחודא, קדדןצריף לארכא לה בתנועה דאיהו רביע עד אין סוף
 לעילא, וצריף לנחתא לה בחיר'ק עד אין תכלית, לאמלכא לה על תתאין, ובשור'ק צריף ליחדא לה בבבלא.
 קדדןבחל'ם איהי תגא על רישיה, ובחיר'ק איהי קדדןכרס'א תחותיה, ובשור'ק איהו יחודא לגביה, קדדןפגוונא
 דא ו, קדדןוכד איהי לעילא תגא על רישיה, קדדןואיהי בר'תא (נ"א נחתא) תחות רגלוי, ואיהי ביחודא דיליה
 בחיקיה, קדדןאתעבדת שר'ק קשורא דיליה. קדדןוכד בעי לתברא קליפין דאינון צלמים, בה אתקרי ש'ב'א
 קדדןתב'יר, ובה קדדןש'בר תש'בר מצבותיהם (שמות כג כד).

קדדןאבל יחודא דילה בנקודת שור'ק ו קדדןדאיהו יסוד קדדןח'י עלמין, ח'י בר'כאן דצלותא, קדדןבזמנא דאינון
 ביחודא ח'דא, צריכין ישראל למיקם בצלותא בחשאי, ורזא דמלה הביאו לי בחשאי, ובגין דא בעמדם ישראל

ביאור הגר"א

קדדן לתתא קשורה עמי'. רואה לומר שהתפילין של יד הוא מלכות, והרצועה – עמודא דאמצעיתא, וקשר הוא יסוד. ובהקשר הן קשרין יחד,
 וזה שאומר, בתפלה דיד לתתא, רואה לומר שאז היא יחודיה לתתא כמו שמפרש והולך וקשר דתרווייהו איהו שורק, וכן לקמן, ובשורה איהו
 יחודא כו':

קדדן ורזא דמלה כו'. רואה לומר בפסוק, שיחודם ע"י קשר, שנאמר ונפשו קשורה כו' ורואה לומר שעמודא דאמצעיתא קשור ביסוד כמו
 שאומר לעיל בהקדמה:

קדדן וקשר דתרווייהו כו'. רואה לומר, שרק – הוא קשר בהיפך אחרון, ושקללת הוא לשון קשר כמו שלשלאין, והוא בקשר של ראש כמו
 שאומר לעיל בהקדמה, אסור דיו"ד בתפילין של ראש, והן שני יודין דא' כנ"ל: בקשר של יד – יחודיה, ובקשר של ראש – עטרת רישיה,
 תפילין של ראש. והן טעמים – לעיל, ונקודות – לתתא, ושרק האמור כאן הוא שרק של ג' נקודות, שרק קטן, ולכן הוא שרק בלא ו, וכן
 לקמן, אתעבדת שרק – גם כן שרק קטן, אבל שאר שורה שבה הענין – הכל שורה, לכן נאמר בכלם שורה מלא ו'. ורואה לומר, שרק של
 ג' נקודות – מורה על קשורא, כמו שאומר לקמן, שבו רמז ג' נקודות: לעילא ולתתא ובאמצע. וכן הוא שלשלת לעילא – ג' קוין, גם כן
 רומז אל הנ"ל:

קדדן ברזא דטעמי אתקריית תנועה. רואה לומר דלטעמים קורא בזוהר תנועות כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ב'מנתי' עיין שם, ורואה
 לומר, תנועה דסלקא לעילא:

קדדן מסטר'א כו'. שהטעמים – על גבי אותיות, ונקודות – למטה, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש:

קדדן וצריף לארכא כו' עד בצעלה. מפרש ג' מדריגות שלה, ברזא דאלף: י' – לעילא, י' – לתתא, ו' באמצע. רביע וחיקה – שניהם יודין,
 ושורה גדול – הוא ו'. ואף בשורה היא נקודה בוא"ו, שכל מקום היא י' זעירא, והן מורין: אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו', כמו
 שאומר בתיקוני זוהר חדש, למעלה – עד אין סוף, ולמטה – עד אין תכלית, וזה שאומר עד אין סוף לעילא כו' עד אין תכלית לאמלכא
 כו':

קדדן ובחלם איהי כו' עד כגוונא דא ו'. מפרש כאן כל השלשה בחינות – הכל בנקודות:

קדדן כרס'א. שאז יורדת בצריחא, ראש לשועלים, כמו שאומר להלן לאמלכא לה על תתאין:

קדדן כגוונא דא ו'. רואה לומר ג' נקודין הנ"ל – הכל ב', עמודא דאמצעיתא, והוא גם כן אלף הנ"ל:

קדדן וכד איהי לעילא כו' עד קשורא דילי'. כאן מפרש שכל הג' נקודות כולן רמוזין בשרק קטן, ג' נקודות:

קדדן ואיהי בר'תא תחות רגלוי. כנ"ל היא נחתא בצריחא, ואמר בר'תא כו', כמו שכתוב (רות ג ח-יא, טז) והנה אשה שוכבת תחת מרגלותיו
 ויאמר מי את בתי כו' כידוע:

קדדן אתעבדת שרק קשורא דילי'. רואה לומר בכל הג' נקודות – נעשית קשורא. וזהו ג' קשרים: קשר של יד – תחותיה, וקשר של ראש –
 תגא על רישיה, וקשר השלישי, כנגד שורה גדול, הוא אחד – יחודיה. כמו שאומר להלן ובשורה יחודיה, וזה שאומר לעיל קשרין לה
 בתפלה דיד לתתא כו':

קדדן וכד בעי כו' שבר. רואה לומר מסיטרא דשני נקודות, למעלה ולמטה, שהוא שבר למטה כנ"ל בחיקה לאמלכא לה כו' ולמעלה, כמו
 שאומר להלן, דסלקת לכתר, אבן די התגזרת לא בידין ומחת ללמא כו':

קדדן תביר. רואה לומר מסיטרא דנקודות – נקרא שבר, ומסיטרא דטעמים – תביר, ושניהם לשון שצירה והן מסיטרא דגבורה כידוע:

קדדן שבר תביר. רואה לומר, בהן אותיות שבר תביר:

קדדן אבל יחודא כו'. רואה לומר סגולת שני הנקודות – לשבר, אבל נקודה השלישית שבראמצע – היא יחודא, ומכל מקום בכלם היא קשורא
 דוא"ו, כמו שאומר להלן ו וכן באלף בוא"ו שבו:

קדדן לאיהו יסוד. רואה לומר שהשורה הוא ביסוד כידוע ושם הוא היחוד:

קדדן ח'י עלמין ח'י כו'. רואה לומר שבר'י ברכות הוא היחוד מסיטרא דח'י עלמין:

קדדן בזמנא כו'. להיחוד הוא בחשאי כמו שמפרש והולך, כמו שאמרו (ברכות טו ע"ב) ומה רחם שמכניסין בחשאי:

בעמידה, לאתערא לגבה ח"י ברכאן בחשאי, קיילארקא לה ברכאן, אתמר בחיון בעמדם תרפינה כנפיהם, דלא צריך למשמע גדפיהו (נ"א קלא), כגוונא דחנה דאתמר בה (שמואל א א יג) וקולה לא ישמע.

והכי צריכין ישראל ליחדא בבת זוגייהו בחשאי, בעונה באימה ברתת ובזיע בכסופא, כמה דאוקמוהו קדמאין כמי שכפאו שד, קדידיהי שד מן שד"י, דבההוא זמנא אתעבר מתרעא, ודא רזא דמזונה, דאתמר בה (דברים ו ט) וכתבתם על מזוזות ביתך, מזוזות כתיב זו מות, ק"י ואם הוא אשתמע קליה, מיד לפתח חטאת רבץ (בראשית ד ז), ולא עוד אלא דאיהו זעיר במהמנותא דהכי אוקמוה קדמאין כל המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אַמְנָה.

בההוא זמנא דמיחד קודשא בריך הוא בשכינתיה, ק"י כלהו חיוון מקבלין דין מן דין ברכאן, וכלהו בקדושה, ורבגין דא תקינו קדושין וברכאן לכלה, ולקבל ברכה וקדושה ויחוד דקודשא בריך הוא, הכי צריכין ישראל דיהא יחודא דלהון בקדושה וברכה, ו"הכי כל מזונייהו בברכה וקדושה, ויולית קדושה בפחות מעשרה דאיהי י', ורבגין דטבעת איהי י' כגוונא דא ס, בה אתקדשת כלה, וצריך לאעלא לה באצבעא דילה, דאיהו דיוקנא דאת ו', ויאתעבידת ז', וצריך תרין סהדין דאינון לקבל ה ה, וכד איהי טבעת ברישא דאצבעא ואתעבידת ז', בההוא זמנא צריך לברכא לה בשבע ברכאן וידירתא כלה.

בההוא זמנא דמתיחדין ישקני מנשיקות פיהו (שיר א), וימאי נשיקות פיהו, תרין שפון דילה ותריין דילה, ויאינון ארבע גדפין דחיוון, דאתמר בהון (יחזקאל א ו) וארבע כנפים ויאתחת מהן, ויכד אתפילין תרין אנפין דילה ותריין דילה, וארבע שפון דתרויהו, ואתמר בהון (שם) וארבעה פנים לאחת, וארבע כנפים לאחת מהם, ואינון ארבע אנפין יהו"ה, ארבע גדפין אדנ"י, ויכחבורא חדא יאהדונה"י.

ביאור הגר"א

^{ק"א} לחרקא לה ברכאין. רואה לומר לכך הוא ח"י ברכאין:

^{ק"ב} דאיהו שד מן שדי. רואה לומר דכל האותיות שהן בלדיק הן שם שדי בלדיק – י' שומר שד. כמו זכית, שהוא י', ח"ו אם פוגם – הולך הי' ונשאר שד. ולכן (נדרים כ ע"ב) היה (ר"ל) משמש בזניעות, שלא יסתלק הי' וישאר שד, וזהו שכפאו שד, שבשכפולו כריד הלניעות. וכן הוא במזונה ולכן שם הוא שדי, דהמזיקין שרין אלל הפתח, ואות דמזונה שומר מהם, כמו שאמרו בחיקוני זוהר חדש, וזה שאומר דבהוא זמנא כו' מזוזת כו' רואה לומר חסר ו' תניינא? וסימן השאלה במקור. ג.פ.א:

^{ק"ג} ואם הוא כו'. רואה לומר שמשתלק הי' וכן במזונה וזה שאומר לפתח כו'. וכן הזכית הוא פתח האדם כמו שאמרו בזוהר ושם כריד שמירה כידוע וכן הוא בתפלה וזה שאומר ולא עוד כו'. רואה לומר לאין השכינה, שהיא אמונת ישראל, שורה עליו וזה שאומר ולא למגנא כו':

^{ק"ד} כולהו חיון כו'. רואה לומר, ולכך בתפלת שמונה עשרה זכרות וקדושה, והן יב"ק כידוע:

^{ק"ה} ובגין דתקינו כו'. שהיא יחודם בזכרה וקדושה, יב"ק, כמו שמפרש והולך:

^{ק"ו} והכי כל מזונייהו כו'. כמו שאמר ברעיא מהימנא, ברוך אתה – זכרה, אשר קדשנו – קדושה. והוא: קדושת נט"י, וזכרת אכילה, ואכילה הוא שפע עלאה – יחודא:

^{ק"ז} ולית קדושה כו'. רואה לומר ולכן טבעת קדושין הוא מסטרא דקדש, י' עלאה:

^{ק"ח} ובגין דטבעת כו'. רואה לומר ולכן מקדשין בטבעת, שהטבעת היא אורת י' כמו שמפרש והולך:

^{ק"ט} ואתעבידת ז'. רואה לומר כמו שמפרש והולך דלכך מזכרין לה ב' ז' ברכות, ורואה לומר ואתעבידת – שהיא נעשית עטרת בעלה, י' על גבי ו', ז':

^{ק"י} דירתא כלה. דלעילא:

^{ק"יא} מאי נשיקות פיהו. רואה לומר ה' ו' הן מיותר, ונשיקות – לשון רבים, ומפרש שה' ו' הן חתן וכלה, וכל אחד נשיקות, תרין שפון:

^{ק"יב} אינון ארבע כו'. כמו שאומר לקמן דשפתים נקראים גדפין:

^{ק"יג} לאחת מהן. רואה לומר ששניהם נעשו אחת:

^{ק"יד} וכד אתכלילן כו'. שהדוועין הן כנפים כידוע:

^{ק"טו} אתמר בהון כו'. ורואה לומר בתפלת הלחש שהוא מסיטרא דלדני כידוע אז הן בזחינת נישוק קודם היחוד, ד' גדפין דלדנ"י, ובחזרה, שאז הוא יחוד הוי"ה ודלדני, כידוע בזחינות היחוד וזה שאומר ואינון ד' כו':

^{ק"טז} בחיבורא חדא כו'. רואה לומר כי השמות הן אז משולבות, כי ביה – שני פנים ושני דוועין, שתי אותיות הוי"ה ושתי אותיות דלדנ"י, וכן בה:

י"ב כד מתחברין אתון אקרי חשמ"ל, חיות אש ממללן, י"ז זמנין חשות, זמנין ממללות, (דף כא ע"ב) ובגניניהו אתמר י"ג גדול העונה אמן יותר מן המברך, בגין דמתחברין חתן וכלה, תמניא אתון כחדא.

י"ט אינון ארבע חיוון, אינון אדני", ואינון אריה שור נשר אדם. אריה מקבל עליה י' במוחא, י"ט ובזמנא דאיהו בימינא דאתמר ביה (שם) ופני אריה אל הימין לארבעתם, הרוצה להחפים ידרים. שור לשמאלא י"ל לקבל לבא, י"ה' הבל דלבא, תמן ה' (איוב לו כב) י"ט מצפון זהב יאתה, בההוא זמנא דאיהי ה' בלבא, הרוצה להעשיר יצפין.

י"י"ה דחילו ורחימו, אבא ואימא, י"א דרועא ימינא ושמאלא, ויעב"ר חסד וגבורה, י"ב דסלקין לחושבן ע"ב תיבין, ורי"ו אתון דע"ב שמהן, ודא רזא דויעב"ר עיבור כלל תרוייהו.

ו' דא אורייתא דשריא בפומא, י"ב וברוחא דפומא פרחת נשר, דנשר איהו פומא, תרין גדפוי דיליה תרין שפון, ועלה אתמר (קהלת י כ) כי י"עוף השמים יוליד את הקול י"ה ובעל כנפים יגיד דבר, ודא עמודא דאמצעייתא, י"ב דחכמה ובינה אינון נסתרות במוחא ולבא ברחימו ודחילו, ואורייתא בלא דחילו ורחימו י"ל לא פרחת לעילא, י"ב ובהאי נשר (נ"א וכתר ביה) תליין בני חיי ומזוני, י"ב דאיהו מזלא דכלהו, ואיהו לא תליא במזלא, ובגין דא אוקמוהו בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא, אלא במזלא תליא מלתא, דמצוה איהו זכותא.

ביאור הגר"א

י"ב כד מתחברין כו' ממללות. תפלת קול רס:

י"ג זמנין חשות. רואה לומר שקהל כריכין לשחוק בכל הברכה ובסוף הברכה לענות אמון וזהו זמנין כו':

י"ד גדול העונה כו'. דהמברך תמיד ממלל בקלא, שהוא הויה, שעליו נאמר חיות אש ממללות. ובקהל – זמנין כו' כידוע, שחש הוא אדני ומל הוא הויה, ומתחברין כחדא. והוא כמו שבארנו, דבתפלת החזן נכללת במחשבה הויה ככתיבתו, ודדיבורו – אדני. ובעניינת אמון, שהוא גימטריה שני שמות אלו – מתחברין כחדא. וזה שאומר בגין דמתחברין כו':

י"ט אינון ד' חיוון אינון אדני. מפרש כאן היאך נכללין שני שמות הג"ל ד' חיות. ואמר שחיות עצמן הן אדני כמו שאמר למעלה בתיקון א', שבמלכות תמן ד' חיוון, והן מקבלין עליהן ד' אותיות הויה, כמו שמפרש והולך:

י"ט ובזמנא כו'. רואה לומר בזמנא דמלכות היא דימין, מסיטרא דאריה, אז הרואה כו' שחכמה היא במוחא ונאמר אריה אל הימין שהוא לרוס:

י"ז לקבל לבא. שהלב הוא בשמאל:

י"ח ה' הבל דלבא. רואה לומר שהבל בא מלב, הבל הוא אותיות הלב, ה' לב, ששם שריא ה', וזה שאומר תמן ה':

י"ט מפסון כו'. רואה לומר זה שאומר הרואה להעשיר כו' כמו שמפרש והולך ולכן שם שור, ורצ תבואות בכה שור (משלי יד 7):

י"ט ו"ק דחילו כו'. מפרש ו' דברים: א', ד' חיות. ב', ד' אותיות הויה. ג', ד' פרטופים, א"ו"א ז"נ. ד', ד' רגלי המרכבה, חגת"ס. ה', ד' דברים: יראה אהבה תורה ומצוות. ו', אברים דשריא בהון: מוחא ולבא כו'. וזה שאומר י"ה כו' עד ושמאלא, וזה שאומר אל הימין כו' אל השמאל כו':

י"ט דרועא כו'. שחכמה נחית דימינא, בינה – בשמאלא, כמו שאומר לעיל בהקדמה:

י"ט דסלקין לחושבן כו'. רואה לומר שחסד גימטריה ע"ב, וגבורה גימטריה רי"ו, שהן כלל ופרט כידוע, והן אותיות ויעבר, עיבור, ועיבור הוא בא"ו"א כידוע, וזהו ויעבר ה' רואה לומר עיבור ה', והוא ראה לא"ו"א הן בחו"ג, ימינא ושמאלא:

י"ט וברוחא דפומא כו'. רואה לומר פריחת הגשר באויר:

י"ט עוף השמים. דרך הגשר בשמים, ת"ת:

י"ט ובעל כנפים. השפתיים כנ"ל:

י"ט לחכמה ובינה כו'. כידוע שג' הראשונות הן נסתרות, וכן מוחא ולבא – בפנים הגוף, וכן דחילו ורחימו – אין ניכר, מה שאין כן בתורה ומצוה שהן נגלות בכל ענינים הג"ל כמו שאומר לקמן:

י"ט לא פרחת לעילא. רואה לומר לא"ו"א שהן לעילא, כמו שאומר לקמן בלא דחילו כו' קדם י"ה:

י"ט ובהאי נשר תליין כו'. שהוא כלל דג' אותיות יה"ו, שבהם תליין בני חיי ומזוני, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש:

י"ט דאיהו מזלא כו'. כלל דכולהו דסליק עד כתר:

ה' זעירא דמות אדם, בה אשתלים יהו"ה, והיא מלכותא קדישא, איהי מצוה, עשיית פקודין, דאיהי שריא
ילברמ"ח אברים, ותורה ומצוה עליהו אתמר (דברים כט כח) והנגלות לנו, ומצוה בלא דחילו ורחימו לא
כילת לסלקא ולמיקם קדם י"ה (נ"א י").

איהי כלילא דכלא, ילאועל כלא אד"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דא מחשבה, דסליק כלא עד אין סוף,
ילבמלכותא אשתלים כלא עילא ותתא.

ילגו איהי כלילא מארבע פרישין דקריאת שמע, ילדאינון רמ"ח תיבין עם אל מלך נאמן, ובגין דלא יעבדון
הפסקה תקינו למהדר שליחא דצבורא ילה"י, אלהיכ"ם אמת, וכד ישראל אמרין ילשמע, ודאי חיון שמעין
גדפייהו, באן אתר, ילבכנפי מצוה דאתמר בהון (דברים כב יב) על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה,
ילדאייהו כגוונא דמעיל האפוד, ילדפעמונים ורמונים אינון לקבל חליין וקשרין, שולי המעיל אינון לקבל
כנפי מצוה.

ואינון ה' קשרין, לקבל שמע ישראל י"י אלהינו י"י (דברים ו ד), ילדאינון לקבל ה' נימין דכנור דדוד דהיה
מנגן מאליו, י"ג חליין כחשב"ן אח"ד, ילדקלא דנגונא סלקא באחד, ודא ח"י בין חליין וקשרין, לכל סטר,
סלקין ע"ב, ודא איהו והוכן בחסד כס"א (ישעיה טז ה), חס"ד ע"ב, כל מאן דאתעטף בעטופא דמצוה, כאלו
אתקין פרישין לקודשא בריך הוא, ילבראינון יאהדונה"י, ילמלכל חד ארבע אנפין וארבע גדפין סלקין ס"ד,
ותמניא אתון יאהדונה"י, ילדסלקין ע"ב, וכנפי מצוה אולפין רזא, דאינון ח' חוטיין לכל סטר, ילמלקבל ארבע
אנפין וארבע גדפין דכל חיה, ילבובחשבון זעיר דחנוף ילמא"ז איהו שד"י, ילמאז ישיר בכל אתר, ילמאמר מוארי
מתניתין, כל מאן דפחית לא יפחות משבע, ילדכל מאן דאוסיה לא יוסיף על י"ג, ילבראינון שבע ילמלקבל שבע

ביאור הגר"א

^כ ברמ"ח אברים. שבאברים תליין עשיית המלות, ואיהי ה' זעירא להבראם – גימטריה רמ"ח, בראם – אותיות אברים וכן ה' לאברהם:
^{כא} ועל כלא אדם. רואה לומר אדם היוצא על הכסא והוא שמה מפרש, גימטריה אדם. והוא מחשבה לסלקא על ד' זכרים: יראה והאבה
ותורה ומורה. וזה שאומר לא מחשבה, שד' חיון – ד' אותיות הו"ה פשוטה, ואדם על גביהו – שמה מפרש המתפשט בתוכו:
^{כב} במלכותא אשתלים כו'. רואה לומר, שהמלכות היא כתר, כתר מלכות, כמו שאומר להלן, ולכן היא דמות אדם, כתר שנקרא אדם כנ"ל,
ובה אשתלים עילא ותתא:

^{כג} ואיהי כלילא כו'. שד' פרשיות הן ד' אותיות הו"ה שכלול בה, כמו שאומר לעיל איהי כלילא דכולהו:

^{כד} דאינון רמ"ח כו'. שהיא שריא ברמ"ח איברים כנ"ל:

^{כה} ה' אלכיקים אמת. שהיא כלל דקריאת שמע, ועם ה' אלכיקים אמת – נשלים הו"ה, שה' אלכיקים הוא או"א כידוע, ואמת הוא עמודא
דלמנעיהו וכן אל מלך נאמן:

^{כז} שמע ודאי חיון שמעין גדפייהו. רואה לומר כמו שכתוב ואשמע את קול כנפייהם:

^{כח} כנפי מורה כו' דארבע כנפות כו'. רואה לומר, כנגד ארבע כנפים של החיות, וזה כסותך, שהן בכסא שהיא לבושא דאדם של אילות
כמו שאומר ברעיא מהימנא וכן ליאת הוא בכסא כמו שמפרש והולך ולכן אמרו תכלת כו' דומה לכסא:

^{כט} דאיהו כגוונא כו'. רואה לומר ששם נאמר (שמות כח לה) ונשמע קולו כו':

^ל דפעמונים כו'. וכן קשרים בתוך החוליות:

^{לא} דאינון לקבל כו'. רואה לומר שבכנור נשמע הקול:

^{לב} דקלא דנגונא כו'. שהקול מכל נימין נכלל ביחד והוא אחד דשמע:

^{לג} ואינון כו'. רואה לומר החיות שבכסא שנגדן האיזית כנ"ל, תרין שמות משולבים כנ"ל, אריה שריא י' כו':

^{לד} לכל חד כו'. רואה לומר לכל חד מד' פנים של כל חיה:

^{לה} סלקין ע"ב. רואה לומר ע"ב אנפין, ע"ב גדפין, בהאטרף עם כל אחד שני שמות הנ"ל:

^{לו} לקבל ארבע אנפין וארבע כו'. כמו שאומר בחיקונו זוהר חדש, ס"ד אנפין וס"ד גדפין כו' דאינון ע"ב אנפין וע"ב גדפין ואית דאמר
ארבע אנפין כו' דאינון ל"ב אנפין וגדפין, וכלא קשור, ורואה לומר דהא צפרטא הן שתי פעמים ס"ד, ובכללל הן ד' פעמים ח':

^{לז} ובחשבון זעיר דחנוף. רואה לומר במספר קטן שבעולס יצירה של חנוך, מט"ט, ששם החיות, ששם חושבין מספר קטן:

^{לח} אז איהו שדי. רואה לומר שדי – גימטריה במספר קטן ח', גימטריה א"ז, והוא מט"ט שנקרא שדי והוא כלל החיות כידוע:

^{לט} אז ישיר בכל אתר. רואה לומר בדרכא דיליה נאמר:

^מ ואמר מ"מ כל כו' משבע. רואה לומר, שבע גימטריה ישיר במספר קטן, וזה שכתוב אז ישיר, ואמר כל הפוחת מפני שהוא במספר
קטן שהוא פוחת:

^{מא} וכל מאן דאוסיה כו'. כתר נחבאר לעיל, כנגד אחד דאילות במספר גדול אחד, י"ג, ולכן כל המוסיה כו':

^{מב} ואינון ז' כו'. חוזר לפרש הז', ד"ג נתפרש לעיל:

ימי בראשית, דרמיזין לשבע שמען אבגית"ץ וכו', ועלייהו אתמר (ישעיהו ב) שרפים עומדים ממעל לו יגישש כנפים שש כנפים לאחד, דבהון פרחת צלותא לעילא, וינאנון תמן מ"ב, לקבל מ"ב אזכרות דאינון בתפלין דידי ותפלין דרישא, ועלייהו אתמר (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ ייפי שם יי וגו'.
[תיקוני זוהר – דף כב ע"א]

וינאנון תכשיטין דכלה, תפלין דרישא ייעצרת זיהב ברישא דכלה, ותפלין דידי טבעת דדרועא, הא (דף כב ע"א) כלה מתתקנא בתכשיטין דילה, צריך לקרא לחתן דילה, הדא הוא דכתיב (שם ו ד) שמע ישראל, והא ינאנון בחופה, ינאנון עמא קדישא למיקם בעמידה קדמיהון, עם חזן, יסלברכא לון בשבע ברכאן, יסאלקדשא החתן לכלה בקדמיתא בקדושין, ובצעמדס עמא קדישא וחזן לברכא לון, חיוון קדישין יסדהו מנגנין בגדפיהו תרפינה כנפיהן.

ש של תפלין דא אימא עלאה, עלה אתמר (שם כח י) וראו כל עמי הארץ כי יגישש יי נקרא עליך ויראו ממך, שייץ סליק אתווי ש"ס, יסה דידי פהה שס"ה, ורמ"ח פקודין דכלילין ברמ"ח תיבין דקריאת שמע בארבע פרשין, הא תרי"ג, עלייהו אתמר (שמות ג טו) זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר, שמ"י עם י"ה שס"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח, וכלא תרי"ג, יסאורייתא איהי שמא דקודשא בריך הוא.

ועוד ציצית איהי כרסיא, תפלין קודשא בריך הוא דנחית על כרסיא, דקראן ליה בקריאת שמע, הא קודשא בריך הוא יתיב על כרסיא, צריכין למיקם בגיניה בצלותא דעמידה, יסתלת חילין דילה אתיין יסבזמירות שירות ותושבחות.

ביאור הגר"א

¹¹¹ לקבל ז' ימי בראשית דרמיזין כו'. כל זה ביצירה כידוע והוא ז' לח"ז, שהן ד' חיות – חגת"ס, ז' ספירות תחתונות ומט"ט על גביהן, אז על גבי ז', אז:

¹¹² שש כנפים כו'. בכל שש אוחיות, והן כנפים, כמו שמפרש והולך דבהון פרחת כו', שש מ"ב – סגולה לילה להעלות כידוע:
¹¹³ ואינון תמן מ"ב. רואה לומר השם הג"ל כידוע:

¹¹⁴ כי שם ה' כו'. רואה לומר שם של מ"ב:

¹¹⁵ ואינון תכשיטין כו. שהציצית הוא לבושא לילה כנ"ל:

¹¹⁶ עטרה זהב כו'. לשון הכתוב (אסתר ח טו) בלבוש מלכות חכמת, שהן ציצית – לבוש מלכות כנ"ל, ועטרה זהב גדולה – תפילין דרישא מסיטרא דאימא ששם זהב כמו שאומר לעיל ה', מנפון זהב כו', והיא נקראת גדולה, ה' רבדבא, שם אוחיות גדולות כידוע, וכתיב ויסר המלך את טבעתו ויתנה למרדכי, וזה טבעת דרועא:

¹¹⁷ אינון בחופה. היכל ק"ה, אדני שפתי כו':

¹¹⁸ צריכין עמא כו' עם חזן כו. הן תפלת הקהל בלחש, ותפלת הש"ץ בקול רם:

¹¹⁹ לברכא לון כו'. לקמן בתיקון י"ב מפרש, דז' ברכות הן ז' ברכות קריאת שמע, וכן הקדושה – קדושת יוצר אור, אבל כאן אי אפשר לומר כן, דכאן אומר למיקם בעמידה כו' ובעמדס כו', וצריך לומר כמו שאמרו בגמרא (ברכות לד ע"א) כלהו אמנעיות חדא ברכתא נינהו, והיא נגד ברכה השביעית דכלה, אשר ברא כו', שהשיב י"ב דברים: ששון ושמחה כו' עד וריעות, וכן נכללין כולן בהבינו, וזה שאומר בגמרא (ברכות כא ע"א) אם יכול לחדש דבר יחזור ותפולל כו' – נגד פנים חדשות שחזרין ומצרכין ז' ברכות:
¹²⁰ ולקדשא כו'. קדושה:

¹²¹ דהו מנגנין כו'. כנגד מזמוטי חתן וכלה, דמנגנין, שאמרו (חגיגה יד ע"ב) והיו מתקבצין מלאכי השרת כבמזמוטי חתן וכלה, ששותקין בצרכות חתן וכלה:

¹²² שם ה' כו'. שהוא שין שבו, וראו – שהוא נראה, כמו שאמרו (ברכות ו ע"א) וראו כל עמי הארץ כו' אלו תפילין שבראשך, והוא שם ה' כמו שאומר לקמן שמי עם י"ה – שס"ה, והוא זה – י"ה, וכן שס"ה כמו שמפרש והולך שין כו' ומלאחי ש"ס יקוק נקרא ראשי תיבות שין:

¹²³ ה' דידי כו'. רואה לומר תפלין של יד, ורואה לומר תפלין של ראש ושל יד הן שס"ה, וכן שין עם י"ד של שד"י שהן בראשות שהן יד כהה – ה', רואה לומר שצורת ה' הוא ד"י, יד – הוא שס"ה:

¹²⁴ אורייתא כו'. רואה לומר תרי"ג מצות כנ"ל:

¹²⁵ תלת חיילין דיליה. אופנים וחיות ושרפים שאומרים בצרכת יוצר אור:

¹²⁶ בזמירות. פסוקי זמירה. ושירות – שירת היס. ותשבחות – י"ג תשבחות לישבחה ששם אתיין ג' חיילין כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש:

בההוא זמנא דאיהו על כרסייה, יסמיה אמרין א"ל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות, האי תקוונא איהו לגבי צדיקים גמורים, דמתקנין כרסיא לקודשא בריך הוא בציצית, ונחתין ליה בתפלין, וקיימין קדמויה בצלותא, לבינוניים ציצית ותפלין אינון יסכשור לעול וכחמור למשאוי, יבשבבת אתמר בהון (שמות כג יב) למען ינוח שורך וחמורך, לרשעים ימאינון קשורא לכל מקטרגין דלהון, יבדהכי אינון עשרה כתרין תתאין, דהא דא לקבל דא ברא קודשא בריך הוא, אבל כתרין תתאין אינון קליפין לגבי כתרין עלאין, דמתלבשין בהון יעשור אתון בגלותא, למיהוי כפויין תחותי כתרין תתאין.

יעבזמנא דצדיקיא מתקנין בכנפי מצוה ובתפלין, אתכפייין תחותיהו כתרין תתאין, יעבההוא זמנא יעול מלכא בהיכליה דאיהו אדני, כגוונא דא יאהדונה, י, הא מלכא בהיכליה, מאן דבעי למשאל שאלתוי יעול, ובגין דא (תהלים נא יז) אדני שפתי תפתח, בתלת קדמאין יסדר בר נש שבחוי, כעבדא דמסדר שבחוי קדם רביה, יעדאלין תלת כתבין יעכל זכרון, ותלת בתראין יעחתמין, ובגין דא צריך בר נש למיהוי בהון כעבדא דמקבל פרוס מרביה והלך ליה, יעדתמן איהי בית קבול יחיתמא דקשוט ימאי איהי מלכותא קדישא.

יעבאמצעות צריך למשאל, דתמן ימיו, ו, יסחד מארי כתיבה וחד מארי חתימה, ואינון ו' עלאה ו' תתאה, ימכילין תרין עשר פרקין, ימיתלת קדמאין רישא ותריין דרועין, תלת בתראין גופא ותריין שוקין, הא אתפטור ממלכא, ימכין דא צריך לאחזרא תלת פסיען לאחזרא, ורזא דמלה (בראשית מט לג) ויאסוף רגליו אל המטה:

ביאור הגר"א

יסח מה אמרין אל מלך כו'. רואה לומר לאחר תפלת שמונה עשרה:
יסט כשור לעול כו'. רואה לומר, כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש שקושרין את שור וכן חמור דסטרא אחרא למשא תחותיהו, תחת יכ טוב עיין סס:

יעבשבת אתמר כו'. שאין מניחין תפילין, דסטרא אחרא לא שלטא אז:

יעא אינון השורא כו'. כמו שאמרו סס ללא שיאי לון:

יעב דהכי אינון עשרה כו'. רואה לומר כמו בתפלין שכלולין בהם עשר ספירות קדישין:

יעב עשר אתון בגלותא כו'. כמו שכתוב ומלכותו בכל משלה וזה גלות השכינה כידוע:

יעב ובזמנא לדיקיא כו'. לרשעים אינון קשורא כו' אבל בצדיקים – אתכפייין כו':

יעב בההוא זמנא יעול כו'. רואה לומר כשהם מתחננין כו' והקליפה מתפרשת כידוע, דקודם לכן לריכין לאפרשא הקליפה:

יעב דאלין תלת כתבין. דהן רישא ושני דרועין כמו שמפרש והולך שהן שלושה ספרים: ספר וספר וספור, כמו שאומר בספר יצירה, שני ספרים – בשתי ידים, וספור – בלשון, כמו שאומר סס, כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתיים:

יעב כל זכרון. ולכן יקשט עצמו בשבחין לסדר:

יעב חתמין. לכל אחד כפי הנקצב עליו וזה שאומר ובג"ד כריך כו':

יעב דתמן איהי כו'. רואה לומר המלכות נקראת קבלה מסיטרא דתלת בתראין שסם היא מקבל ולכן כריך כו' כעבד המקבל כו':

יעב חותמא דקשוט. רואה לומר, שהיא מקבל החותם, כמו שחותמין על אדמה שמקבל אורת החותם, כן היא, כמו שאומר להלן בתיקון א' שימני כחותם כו', שהיא חותם של עמודא דאמנעיתא – דמות אדם, כמו שאומר סס, וזה חותמא דקשוט, שחותם של הקב"ה הוא אמת כידוע, והוא בעמודא דאמנעיתא כידוע, תתן אמת ליעקב, וכן נ"ה נקראין ירכי קשוט כמו שאומר להלן ותלת בתראין הן גוף ותריין שוקין כמו שמפרש והולך:

יעב ואיהי כו'. רואה לומר שאמר לעיל איהי בית קבול כו':

יעב באמנעיות כריך למשאל דתמן כו'. שכריך לשאל מצעל הכתיבה והחתימה כמו שמפרש והולך:

יעב ו'. רואה לומר ת"ת ויסוד, אע"ג דחשיב בתלת בתראין גופא, ו' דלא הן שמש וירח דנהרין בז' כוכבים, גוף וברית כמו שאומר להלן:

יעב חד מארי כו'. שת"ת הוא כלל שני דרועין, ויסוד – כלל שני שוקין כידוע:

יעב כילין י"ב. ת"ת – כלל שני דרועין שבהן שית פירקין ולכן הוא ו', וכן יסוד – כלל שני שוקין, שית פירקין, שוקיו עמודי שש והוא ו' גם כן, והן י"ב בקר שהים עליהם מלמעלה, ג' לכל רוח, ג' פירקין של כל אחד:

יעב תלת כו'. עכשיו מפרש כל הנ"ל:

יעב בג"ד כריך לאחזרא תלת כו'. רואה לומר כמו שאמר לעיל דתמן איהי בית קיבול רואה לומר, בתלת בתראין מתחלת קומתה ומשם מקבלת ולכן הולכין לאחור תלת פסיעין – משלש ספירות הנ"ל אל מלכות. וזה שאומר הא התפטור ממלכא כו' והיא עומדת לאחוריו וזה שאומר לאחורא – אליה ולכן הן תלת פסיעין – שהן ברגלין וזה שאומר נותן שלום לימינו כו' רואה לומר לנו"ה שהן נקראים שלום מסיטרא דיסוד כמו שאמרו וכל בנין למודי ה' – שהן נו"ה, ורז שלום כו', וזה שאומר ויאסוף רגליו – נו"ה, אל המטה – מלכות. ורואה לומר, כתיב בסיפא דקרא ויגוע ויאסף כו', שסם הוא אילנא דמותא, ולכן כריך תיכף למסור עצמו למיתה ברחום וחונן כידוע. והכלל, כי שלש ראשונות – שנים בחו"ג כידוע ושלישית – בכח"ב, ולכן שלש פעמים קדוש, שכל שלש ראשונות נקראו קדש כידוע. וכן ברכה אחרונה

[תיקוני זוהר – המשך דף ח ע"ב] (*קטע זה הועבר מההקדמה לכאן)

^{רפ} וְהוֹדְאוֹת, עַד דְּנַחְתִּין לָהּ לְגַבְיֵיהּ, הָא נַחְתִּין לָהּ לְגַבְיֵיהּ וְקָשְׁרִין לָהּ בְּרִצּוּעָה, דְּאִיהִי ו' שִׁית תִּיבִין דִּיחֻדָּא, וְהִינּוּ רְזָא וְהִיא לְאוֹת עַל יְדָכָה (שמות יג ט), קְשׁוּרָא דִּתְרוּיָהּ דָּא י', וְדָא יחוד, ^{רצא} וְבִגִּין דָּא בְּקְשׁוּרָא דִּתְרוּיָהּ, מָאן דְּשָׁח שִׁיחָה בִּינֵיהּ, דְּאִיהִי שִׁיחַת חוּלִין, עֲבִירָה הִיא בִּידוּ, דְּעֵבֵד בַּהּ פְּרוּדָא בִּין ו' דְּאִיהוּ עֵמוּדָא דְּאִמְצָעִיתָא וּמְלֻכוּתֵיהּ.

תְּפִלִּין דְּרִישִׁיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ ו', אִיהִי ה' עֲלָאָה, אִימָא עֲלָאָה, ^{רצב} עֲטֻרַת תְּפִאָרַת, ^{רצג} עֲלָאָה אֲתָמֵר פְּאָרְךָ חֲבוּשׁ עֲלֶיךָ (יחזקאל כד יז), אֵלוּ תְּפִלִּין שְׁבִרָאֵשׁ, ^{רצד} וְהִיא אִיהוּ רְזָא הוּיָהּ, ^{רצה} דְּאֲתָמֵר בֵּיהּ הִנֵּה יד יהו"ה הוּיָהּ וכו' (שמות ט ג), ^{רצו} וְבִגִּין דָּא אוֹקְמוּהָ מְאִרֵי דִּתְלֻמוּדָא יְרוּשְׁלָמִי, הוּיֹת בְּאִמְצָע.

יד יהו"ה מִימִינָא, דְּאֲתָמֵר בַּהּ יְצוּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה (שם יד לא) מְסֻטְרָא דְּחֻסְדָּא, יָד רְמָה מְסֻטְרָא דִּתְפִאָרַת, ^{רצז} דְּאֲתָמֵר בַּהּ וְבִגִּין יִשְׂרָאֵל יוֹצֵאִים בְּיַד רְמָה, יָד חֻזְקָה בְּאִמְצָעִיתָא ^{רצח} דְּאִיהִי יד יהו"ה הוּיָהּ, לְמַהוּי רַחֲמֵי מְכָל סְטָרָא, דִּינָא כְּבוֹשׁ בְּאִמְצָעִיתָא, יָד רְמָה ^{רצט} עֲלָאָה אֲתָמֵר וְהִיָּהּ יהו"ה ^{רצ} לְמַלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ (זכרי, יד ט), וְתֵלַת זְמַנִּין י"ד אֲנֹנִין מ"ב אֲזַכְרוֹת דִּתְפִלִּין דִּיָּד וְתְּפִלִּין דְּרִישָׁא.

^{רצא} שְׂכִינְתָא תְּתָאָה ^{רצב} אִיהִי הַיָּד הַגְּדוּלָּה מִימִינָא דְּחֻסְדָּא, דִּתְמָן חֲכָמָה, יָד הַחֻזְקָה מְסֻטְרָא דְּגְבוּרָה, דִּתְמָן בִּינָה, יָד רְמָה מְסֻטְרָא דְּעֵמוּדָא דְּאִמְצָעִיתָא, ^{רצג} מְעוּטָר בְּכֶתֶר עַל רִישִׁיָּה, ^{רצד} תְּפִלִּי דְּמְאִרֵי עֲלָמָא.

ביאור הגר"א

שָׁל תְּפִלַּת שְׁמוֹנֵה עֶשְׂרֵה כּוֹלֵל כֹּל קוּ הָאֲמֻלְעִי, שְׂכוּלָא נִקְרָא עַל שֵׁם גּוֹפֵחַ כִּידוּעַ, וּלְכֹן שֵׁם שְׁלֹשׁ פְּעֻמִּים שְׁלוֹם – עַל שֵׁם יְסוּד וְתִרְיֹן בְּתַרְסִין, נ"ה. וְהֵן עֶשְׂרֵה סְפִירוֹת נִכְלָלִין בְּשֵׁשׁ – ו' שֵׁל הַשֵּׁם, שְׂבוּ נִכְלָלִין עֶשְׂרֵה סְפִירוֹת, כֹּלֵל הוּיָהּ כִּידוּעַ: ^{רפא} וְעוֹד ה' לִיד כְּהֵה. הוּא ה' אַחֲרוֹנָה שְׂבָשָׁם כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְקָמוּ, וְאִמֵּר, וְעוֹד, מִשּׁוּם לְמַעֲלָה קִמְפֵּרֵשׁ ד' לְאוֹתוֹת הוּיָהּ מִשּׁוּם ה' אַחֲרוֹנָה כִּי"ל, וְעַכְשָׁיו מִפְּרָשׁ וְהוֹלֵךְ גַּם כֹּן כֹּל הַשֵּׁם:

^{רפב} מִלְּפָנָיו כו'. הֵן פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה:

^{רפג} הַשְּׂרִיף לָהּ בְּרִצּוּעָה. רוּחָה לּוֹמֵר, כֹּאן סוּד תְּפִלִּין וְקִרְיַאת שְׁמַע לְאוֹנוֹן בְּרִצָּא חֲדָא. לְנַחְתִּין לָהּ בְּזַכְרָה דִּתְפִלִּין שֶׁל יָד, וְקָשְׁרִין לָהּ בְּרִצּוּעָה שְׁהִיא ו', וְהַקְּשָׁר הוּא י' שְׁהוּא יְסוּד וְהוּא הַיְחוּד בִּין ז'וּן. וְכֹן בְּקִרְיַאת שְׁמַע – לְנַחְתִּין לָהּ כִּי"ל, וְקָשְׁרִין בְּשִׁית תִּיבִין – זֶהוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְהַקְּשָׁר הוּא אַחַד, שְׁהוּא הַיְחוּד וְהוּא יְסוּד שְׁהִיא תִיבָה שְׁשִׁית מְשִׁית תִּיבִין. וְכַנֵּגַד תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ, שְׁהוּא ו' – הוּא ח"י בְּרִצּוּעָה, לְפִיכָד שְׁנֵיהֶם מְעוּמָד כְּמוֹ שְׂאוּמֵר בְּזֶה שְׂכִרִיד לְאַחֲזָאָה בְּעוֹבְדָא וּבְמִינְלוּלָא:

^{רפד} וְבִגִּין דָּא כו'. רוּחָה לּוֹמֵר עַד שֵׁינִיחַ שֶׁל רֵאשׁ, וְכֹן בִּין גְּאוּלָּה לְתְּפִילָה:

^{רפע} עֲטֻרַת תְּפִאָרַת. רוּחָה לּוֹמֵר שְׁהִיא עֲטֻרַת עַל תְּפִאָרַת מֵאֵד הַכְּתֵר כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְקָמוּ מְעוּטָר בְּכֶתֶר עַל רִישִׁיָּה:

^{רפז} עֲלָה אֲתָמֵר פִּאָרְךָ כו'. רוּחָה לּוֹמֵר פִּאָרְךָ – תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ, שְׁהוּא ו', תְּפִאָרַת, חֲבוּשׁ עֲלֶיךָ רוּחָה לּוֹמֵר עַל הָאֵדָס:

^{רפח} וְהִיא אִיהוּ הוּיָהּ. ה' עַל ו', תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ – ו', קָשׁוּר בְּצַת יוֹד, עַם ה' תְּתָאָה:

^{רפח} לְאַחֲמֵר בֵּיהּ הִנֵּה כו'. כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְקָמוּ וְעִיקָר תְּפִלִּין מִשְׂמַחֲלָא כו'. וַיֵּד ה' הוּיָהּ, הוּא מְסֻטְרָא דְּשְׂמַחֲלָא כְּמוֹ שְׂמִפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ:

^{רפז} וְבִגִּין דָּא אֲוֹקְמוּהוּ כו'. רוּחָה לּוֹמֵר, שִׁיחָה הַדִּין בְּאִמְצָעִי, כְּמוֹ שְׂמִפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ:

^{רפז} וִירָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָּה כו'. לְגִדּוּלָּה הִיא חֲסֵד, וְכַתִּיב אֲשֶׁר עֲשָׂה יְקוּ"ק:

^{רפז} לְאַחֲמֵר בֵּיהּ וְבִגִּין כו'. וְכַתִּיב (שְׁמוֹת יג כ) עֵי"שׁ בְּעֵמוּד עֲנֹן יוֹמֵם, שְׁהוּא עֵמוּדָא דְּאִמְצָעִיתָא, וְכַתִּיב (שֵׁם) וְה' הוֹלֵךְ כו':

^{רפז} לְאוֹתֵי יָד ה' הוּיָהּ. וְכַתִּיב (שְׁמוֹת ט ג) דַּבֵּר כַּבֵּד מֵאֵל, וְהִיא דְּכַתִּיב יָד ה', הַכִּי פִירוּשׁוֹ, דְּרִשְׁעִים מֵהַפְּכִים מִיַּד הַרְחֻמִּים לְמִיַּד הַדִּין (בְּרִאשִׁית רַבָּה פ' לג), זֶהוּ שְׂאוּמֵר יָד ה' הוּיָהּ:

^{רפז} עֲלָה אֲתָמֵר וְהִיא. רוּחָה לּוֹמֵר לִיד רְמָה הוּא שֵׁם הוּיָהּ, מְסֻטְרָא דְּחֻסְדָּא לְאוֹתוֹ בִּימִינָא דִּתְמָן חֲכָמָה, כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְקָמוּ בְּסוּמָד, וְהַחֲכָמָה הוּא יְקוּ"ק – י' בְּרִישָׁא, וּמְסֻטְרָא דְּשְׂמַחֲלָא לְאוֹתוֹ בִּינָה – ה' בְּרִישָׁא, וּמְסֻטְרָא דִּתְפִאָרַת – ו' בְּרִישָׁא:

^{רפז} לְמַלְךְ עַל כו'. שְׂאֵז בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵאָחוּז בִּיד רְמָה:

^{רפז} יָד שְׂכִינְתָא כו'. עַכְשָׁיו מִפְּרָשׁ יָד, מֵה שְׂאֲמֵר לְעִיל ה' לִיד כְּהֵה, וּלְקָמוּ מִפְּרָשׁ ה' דְּכָהֵה:

^{רפז} אִיהִי הַיָּד כו'. מֵה שְׂאֲמֵר לְעִיל יָד ה' מִימִינָא כו' – הַכֵּל עֲלָה אֲתָמֵר:

^{רפז} מְעוּטָר בְּכֶתֶר. רוּחָה לּוֹמֵר דִּתְמָן כְּתֵר:

^{רפז} תְּפִלִּין דְּמְאִרֵי עֲלָמָא. רוּחָה לּוֹמֵר דִּתְפִלִּין דְּקַב"ה הוּא ו' כִּי"ל, וְעֲטֻרַת שְׁעִלּוֹ הוּא כְּתֵר כִּי"ל. וְהַעֲנִין כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְקָמוּ ד' בְּתֵי דְּרִישָׁא אֲיֹנוֹן אֲחִיק"ה, וְהוּא בִּינָה מֵאֵד כְּתֵר, וְכַהֵן חֲבוּשׁ ד' פְּרִשִׁין לְאוֹנוֹן הוּיָהּ, כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְקָמוּ, וְהוּא עֵמוּדָא דְּאִמְצָעִיתָא:

שׂיִשׂוּן שֶׁל תְּפִלִּין שׁׁהִלְכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, שׁ דְּתַלְתֵּי רֵאשִׁין, שׁוּ דְאַרְבַּע רֵאשִׁין, שׁׁלְקָבֵל שְׁבַע הַנְּעֻרוֹת הָרְאוּיוֹת לְתַתֵּי לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ (אסתר ב ט), שׁׁרְאִינוּן בְּשַׁחַר שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעֶרְבֵי שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ וְשְׁתֵּים לְאַחֲרֶיהָ, וְלִקְבֵל אֶלַּיִן שְׁבַעָה, שׁׁאִית שְׁבַעָה רוֹאֵי פָנֵי הַמֶּלֶךְ שׁׁהִיוּשָׁבִים רֵאשׁוֹנָה בְּמַלְכוּת.

שׁׁוֹתְפָאֵרֶת אִיהוּ כְבוֹשׁ בְּאֵת יו״ד, עִם ה׳ תְּתָאָה, וְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ, וְאִיהוּ חֲבוֹשׁ עִם אֵת י׳ מִסְטָרָא דְה׳ עֲלָאָה, שׁׁיִבְגִּין דָּא אֵין חֲבוֹשׁ מִתִּיר עֲצָמוּ מִבֵּית הָאֲסוּרִין, דְּאִיהוּ בְּגִלוֹת עִם יִשְׂרָאֵל, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה סג ט) בְּכָל צָרְתָם לֹא צָר בּוֹ, שׁׁיִלָּא צָר בָּא, בְּהֵוּא זְמַנָּא דְאִיהוּ עִם יִשְׂרָאֵל שׁׁיִלָּא צָר וְדָאֵי, וְלִית צָר אֲלָא יֵצֵר הָרַע, דְּהִזְרֵי הַקָּרֵב יוֹמֶת (במדבר א נב).

[תיקוני זוהר – דף ט ע״א]*

שׁׁוֹרְזָא דְמִלָּה כִּי בִי חֲשַׁק וְאַפְלִטָהוּ (תהלים צא יד), כִּי בִי בְּגִימְטָרִיא מ״ב אֲזַכְרוֹת דְּתְפִלִּי, אֲשַׁגְבְּהוּ כִּי שׁׁיִדַּע שְׁמִי, יִקְרָאֵנִי בְּקִרְיַת שְׁמַע, וְאַעֲנֶהוּ, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב אֲזַ תְּקַרָּא שׁׁוֹרְזָא יְעֻנָּה (ישעיה נח ט), יהו״ה בְּאַרְבַּע בְּתֵי דְתְפִלִּי דְרִישָׁא, דְּאִינוּן אַרְבַּע אֲתוּנוֹן אֲהִי״ה, וְיְהו״ה יְעֻנָּה, יהו״ה בְּאַרְבַּע בְּתֵי דְתְפִלִּין דִּיד, דְּאִינוּן אֲדִנ״י, וְאִי תִימָא לָאו אִינוּן בְּיַד אֲלָא בֵּית אֲחָד חֲמִשָּׁאָה, יַד כְּהָהּ, הִכִּי הוּא וְדָאֵי דְאִיהִי חֲמִשָּׁאָה וְאִיהִי רְבִיעָאָה, רְבִיעָאָה לִיהו״ו יַד כְּהָהּ, יהו״ו אִיהוּ אֲהִי״ה, וְסֻלְיָק לְחֻשְׁבָּן כ״א, שׁׁיִרְאַרְבַּע אֲתוּנוֹן בְּכָלֵל (דף ט ע״א) כ״ה, ה׳ מִן יהו״ה רְבִיעָאָה לִיהו״ו, וְחֲמִשָּׁאָה לְאֲהִי״ה, דְּאִיהוּ אַרְבַּע בְּתֵי, וְאִיהוּ בֵּית חֲמִשָּׁאָה.

וְעוֹד אֲהִי״ה אֲדִנ״י סֻלְיָק לְחֻשְׁבָּן אֲלֵהִי״ם, שׁׁכְּדָאִיהוּ כְּלָלָא דְחֲמִשָּׁה בְּתֵי תְפִלִּי, יהו״ה אַרְבַּע פְּרָשִׁין, י׳ שׁׁכְּאִקְדִּישׁ לִי (שמות יג ב) וְדָא חֲכֻמָּה, ה׳ וְהִיא כִּי יְבִיאָךְ (שם יא) וְדָא בִינָה, וְאִינוּן לִימִינָא וְשְׁמָאָלָא, דְּאִינוּן חֲסֵד גְּבוּרָה, ו׳ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דברים ו ד) תְּפָאֵרֶת, כְּלִיל שִׁית תִּיבִין דִּיחֻדָּא, ה׳ וְהִיא אִם שְׁמַע (שם יא יג) מְלָכוּת, שְׁכִינְתָא תְּתָאָה.

ביאור הגר״א

^פ צִין שֶׁל תְּפִלִּין כו׳. שְׁעַד כַּחן פִּירַשׁ בְּתְפִלִּין מ״ב אֲזַכְרוֹת שֶׁהִיא בְּשִׁכְנֵיהָ מִסְטָרָא דְשֶׁלֶשׁ רֵאשׁוֹנוֹת כח״ב, וְעַכְשָׁיו מִפְרָשׁ ז׳ אֲחֻרוֹנוֹת לִידָה: ^פ הַלְכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. רוֹאֵה לּוֹמֵר ב׳ תְּחֻמוֹת לִידָה. לִאִיְהִי הַלְכָה, כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְקָמוֹ, וְהוּא מִסְטָרָא ד׳ תְּחֻמוֹת, מ״ט פְּנִים טַהוֹר כו׳: ^פ לְקַבֵּל שְׁבַע כו׳. רוֹאֵה לּוֹמֵר שְׁבַע הַיְכָלוֹת, לִאִינוּן עוֹלָמִין לְאֲזִלִּין בְּתַרְהּ, כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְקָמוֹ, דֵּהֲלָכָה – עוֹלָמִימָא דְמִטְרוֹנִיתָא עֵינִין שָׁם: ^פ וְאִינוּן בְּשַׁחַר כו׳. לֹא אִיהוּ בְּמִלּוּלָא כנ״ל:

^פ אִית שְׁבַעָה רוֹאֵי כו׳. וְאִינוּן ז׳ אֲחֻרוֹנוֹת שֶׁל עֲלָמָה, וְהֵם רוֹאֵי פְנֵי הַמֶּלֶךְ לִאִיְהוּ קב״ה:

^פ הַיּוֹשָׁבִים רֵאשׁוֹנָה כו׳. קוֹדֵם הַנְּעֻרוֹת הַנ״ל, וְאִינוּן דְּכוּרָא לְגַבֵּי הַנְּעֻרוֹת, שְׁהֵן בְּצִירָאָה, כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּזֵהר וְאֵע״ג לִאִיְהוּ נּוֹקְבָא אִיְהוּ דְּכוּרָא לְגַבֵּי לְתַתָּא, עֵינִין שָׁם. וְכַתּוּב שָׁם עוֹד, וְכֵן דְּמַקְבֵּל מֵאַחֲרָא אִיְהוּ בִּיתָא כו׳, וְכַךְ לֹאֵל הַנְּעֻרוֹת כְּתִיב מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, וְרוֹאֵי הַנ״ל – יוֹשָׁבִים בְּמַלְכוּת:

^פ וְתַפְאֵרֶת כְּבוֹשׁ כו׳. כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְעֵיל לְאֲנוּן קְשִׁין לְה׳ תַּתָּאָה בָּאוֹת ו׳ שְׁהוּא הַרְעוּעָה, וְהַקָּשֶׁר הוּא יו״ד, וְזֵה שְׁאֲמַרו (ויצוא סה ע״ב ז׳, בְּרַאשִׁית רַבָּה פ׳ ח) הַאִישׁ מִזּוּהַ לְכַבּוֹשׁ, שְׁהוּא כּוֹבֵשׁ אֹתָהּ לְהִיּוֹת עַמּוֹ, אֲבָל אֵין הַאִשָּׁה מִזּוּהַ לְכַבּוֹשׁ, שְׁהִיא אִינְהּ כּוֹבֵשֶׁת אֹתוֹ. וְבַמָּה כּוֹבֵשׁ אֹתָהּ – בָּאוֹת יו״ד, וְאִז הוּא גַם כֵּן כּוֹבֵשׁ עִם הַיּוֹד, לְרַעוּעָה אִיְהוּ קְשׁוּרָה עִם הַקָּשֶׁר, וְכֵן ו׳ עִם יו״ד – קְשׁוּרָה תְּמִיד, גּוֹף וְבִרְיָת, וְכַשֶּׁבְרִית מִתְיַחֵד עִמָּה אִז הוּא גַם כֵּן קְשׁוּרָה עִמָּה, לְכָל חֲמוּדִיהָ בִּיהָ, וְזֵה שְׁאוֹמֵר וְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ, הִרִי שְׁהוּא״ו כּוֹבֵשׁ הִיא לְהִיּוֹת, אֲבָל מִי כּוֹפֵה אֹתוֹ לְהִיּוֹת עִמָּה – אִימָא עֵילָאָה בְּתְפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ, דְּשָׁם אִיְהוּ חֲבוֹשׁ בְּד׳ פְּרָשִׁוֹת בְּחוּךְ ד׳ בְּתִים שְׁהוּא ו׳ בְּחוּךְ ה׳ עֵילָאָה כנ״ל, וְאִז חֲבוֹשׁ עַמּוֹ עִם הַיּוֹד שְׁהוּא יְסוּד. בְּתַחֲלִילָה כּוֹבֵשֶׁן אֹתָהּ בּוֹ, וְאַח״כ׳ חּוֹבֵשֶׁן אֹתוֹ, וְאִז הֵם עַמּוֹ. וְזֵה סוּד תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ וְתְפִלִּין שֶׁל יַד:

^פ וְבג״ד אֵין חֲבוֹשׁ כו׳. שְׁהוּא עַמּוֹ בְּגִלוֹת עַד דְּהִיא מִפְקָא אֹתוֹ, דְּבִידָה תְּרַעֲנִין דְּחִירוֹ:

^פ לֹא כֵר בֵּא׳. מִפְרָשׁ הַכְּתִיב:

^פ לֹא כֵר וְדָאֵי כו׳. לְנִשְׁמַתָּא מִסְטָרָא לְאִילּוּת – אֵין יֵצֵר הַרַע שׁוֹלֵט כנ״ל:

^פ וְרִזָּא דְמַלְכָּה. רוֹאֵה לּוֹמֵר דְּתְפִלִּין וְקִרְיַת שְׁמַע מְרוֹמֵז בְּפִסְטוֹק אֲחָד:

^פ יַדַּע שְׁמִי. הֵן ד׳ אֹתוֹת הִוִּיה שְׁמִפְרָשׁ לְקָמוֹ, אִז – וְאֵעִנָּה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב וְה׳ יְעֻנָּה, וְיִקְרָאֵנִי – בְּקִרְיַת שְׁמַע, וְזֵה שְׁאוֹמֵר תְּקַרָּא וְה׳ יְעֻנָּה:

^פ וְה׳ יְעֻנָּה כו׳ לִאִינוּן אֲדִנ״י. רוֹאֵה לּוֹמֵר לְכַךְ כְּתִיב וְה׳, כו׳, כְּמוֹ שְׁאֲמַרו (ירושלמי ברכות פ״ט ה״ה) הוּא וְבֵית לִינוּ, הוּא – בְּתְפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ, וְבֵית לִינוּ – בְּתְפִלִּין שֶׁל יַד:

^פ וְד׳ אֲחוּוֹן כְּכָלֵל כ״ה. רוֹאֵה לּוֹמֵר לְכַךְ נְקֻרָתָה כ״ה – עִם ה׳ לִילָה:

^פ לִאִיְהוּ כְּלָלָא כו׳ הוּא ד׳ פְּרָשִׁין, וְהוּא שְׁמַא שְׁלִים – יְקוּק אֲלֻקִּים. יְקוּק – בְּד׳ פְּרָשִׁוֹת, אֲלֻקִּים – בְּד׳ בְּתִים:

^פ קְדַשׁ כו׳. עַכְשָׁיו מִפְרָשׁ כָּל הַעֲשֶׂר סְפִירוֹת בְּתְפִלִּין:

תלת רצועין נצח והוד ויסוד, יסוד רצועה דקשיר וא' עם ה', כי כל בשמים ובארץ (דה"א כט יא), דאחיד בשמיא ובארעא, תרין רצועין נצח והוד, דאחידן בה' עלאה, והקרנים גבוהים, והאחת גבוהה מן השנית (דניאל ח ט), אוף הכי תרין רצועין חד ארוכה וחד קצרה, קצרה עד החזה, ארוכה עד טבורא.

שביא תפשוטותא דה' עלאה עד הוד באת י' איהו, דאיהו קשר של תפלין דרישא, דאיהי ה' עלאה, סליקת לחמשין, חמש זמנין עשר באת י', שבייהינו ה' י' מן אלהיים, חמש זמנין ה' באת י' חמשין, בחמש ספירן, יסוד כ"ל נטיל לון בלהו, וירית לון לכלה והיינו כ"ל שביכל"ה.

באת ה תתאה קרן אחת, ורזא דמלה אוקמוהו רבנן, שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו במצחו, שנגמר (תהלים סט לב) משור פר מקרן מפריס, מקרן חסר יו"ד כתיב, ודא רצועה דיד. שביכ' כתר דתפלי דמארי עלמא, שבידמארי עלמא איהו שמה תפלין דשוי, אבל כתר תפלין עליה, ורזא דמלה אין קדוש פיהו"ה כי אין בלתך (שמואל א ב ב), לית פקודא דלא אתכלילן ביה עשר ספירן.

ועיקר דתפלין משמאלא, ובגין כך נשבע יהו"ה בימינו (ישעיה סב ד) זו תורה, ובזרוע עוזו אלו תפלין, ומסטררא דשמאלא ה' תפלין על ו', אימא על ברה, בגין דבה אתבני, הדא הוא דכתיב כונן שמים בתבונה (משלי ג ב). י' אבא, תפלין על ברמא ה', דביה אתבניאת, הדא הוא דכתיב יהו"ה בחכמה יסד ארץ, ודא הוא הוי"ה, שבידא הוא רזא ארבע משמרות הוי"ה הליה.

(ואית דאמר) היות באמצע כגוןא דא יהו"ו, (י' קדש לי, ה' ה' והיה פי יביאך והיה אם שמע, ו' שמע ישאל), שביהוי"ה - ו' י' באמצעיתא, (יהו"ו - ה' ה' באמצעיתא). ובצרוף דיי"ב הוי"ו, אשתמודעו בלהו, ואלין אינון יהו"ה יהו"ו יוה"ה, שבידמיון בשם יו"ד ה"י וי"ו ה"י, האי שמה מקורא דאתון, ומקורא דלהון בקראי בנקודי, יהו"ה ישמחו השמים ותגל הארץ (תהלים צו יא), מקורא דנקודי מן יהו"ו (ירמיה ט כג) יתהלל המתהלל השפל וידוע, יהו"ה (שמות כו יט כ) ידותיו ולצלע המשפך השנית.

שיתלת ווי"ו בהאי שמה יו"ד ה"י וי"ו ה"י, והי"ה והה"י ויה"ה, ונקודין דלהון ויראו אותה שרי פרעה (בראשית יב טו) והי"ה, והה"י ודבש היום הזה יהו"ה (דברים כו טו), ויה"ה וירא יושב הארץ הפנעני (בראשית נ טו). והה"י הוי"ה ההי"ו מקורא דלהון, הוה"י וכל זה אינון שוה לי (אסתר ה יג), הוי"ה המר ימירנו והיה הוא (ויקרא כז לג), הוי"ו עירה ולשרקה בני אתנו (בראשית מט יא), היה"ו הוי"ה ההו"י, היה"ו ליהו"ה אתי

ביאור הגר"א

^{פכ} וחתפשוטתא כו'. רואה לומר שכל האורות וכן ה' חסדים וכן ה' גבורות - כלולין בתחילה בחכמה, שהיא יו"ד, ושם הוא עשר באת י', ואח"כ צבינה - נחלק לה, והן חמש פעמים עשר, ונחלקין אח"כ בחמש ספירות חג"ת נ"ה. ותפלין של ראש: הבתים הן ה' עילאה, והקשר - יוד עילאה, שכל קשר הוא יו"ד כנ"ל, ומן התפלין מתפשטין שתי הרצועות בצות יו"ד ויורדין למטה והן נ"ה:

^{פכ} והיינו ה"י מאלקים. לאלקים כולל תשע ספירות כמו הוי"ה, רק כי הוי"ה, שבהויה כלול בו', כאן נחלק לשניים - ה"י: ה' - לה' ספירות, יוד - יסוד כנ"ל, ולפיכך הן ה' בתים. א' - חכמה כנ"ל דאיהו אלף, אדם, והוא בסוד פלא, פליאות חכמה. ל' - צינה, מגדל הפורח באויר, היחר נדריס כו'. ה"י - ו"ק כנ"ל. מ' - מלכות. וזה שאומר ה"י מן אלקים - דמתחלקין בה' ספירות ונכללן ביסוד וכן בתפלין של ראש עם הקשר:

^{פכ} כלה. עם ה' תתאה:

^{פכ} כ' כתר. רואה לומר כ' של כה', כמו שאומר לקמן:

^{פכ} דמארי עלמא איהו שמה. רואה לומר, דמארי עלמא הוא שמו - ד' אותיות הויה, והוא תפלין דשוי, רואה לומר הוא התפלין שמניחו, וכתיב - עליה. וגירסא הנכונה דלא רצועה כו' [ועיין בהגהות]:

^{פכ} ודא הוא רזא כו'. רואה לומר דליה דהוא מסטררא דשמאלא, ד' אותיות של השם, שהוא נגד ד' משמרות הוי, סדרן - הוי"ה, וזהו הוי"ה לילה, רואה לומר, דה' דהליכה - שדי למלת הוי, דהליכה הוא ה' תתאה. והוא חוזר ומפרש כאן מה שאמר דבתפלין הויה באמצע, וחוזר ומפרש בדך אחר וזה שאומר ואית דאמר כו':

^{פכ} קווי"ק ו"י כו'. רואה לומר ללך קרא ה"ה שבאמצע - הוי"ה, מלבד הטעם שכתבו התוספות שפרשיות הן והיה, מכל מקום למה קרא הוי"ה בסדר הזה, אמר דהויה הוא ו"י באמצע, והוא מסטררא דלות ה', לכך קראן ה"ה שבאמצע - הויה, וזה שאומר יק"ו ה' ה' באמצע: ^{פכ} דמיזי בשם יו"ד ק"י וא"י ק"י. רואה לומר שלשה יודין. והוא רומז על שלש הויות, שהתחלתן ציו"ד, ומקורן גם כן יו"ד:

^{פכ} תלת ווין כו'. רואה לומר במילוי דע"ב - שלשה ווין. והוא מילוי יודין. וכן נמי במילוי הנ"ל דס"ג יש שלשה ווין. וכן בכל הד' מילויין, רק שכל אחד מפרש מקורו ממילוי אחר. ומקור דשש ההין - נראה לי ממילוי דמ"ה ומילוי דצ"ו, כי נגד שתי ההין - שני מילויין:

וּנְרוּמָמָה שְׁמוֹ (תהלים לד ד), הוֹי"ה הַסֵּכֶת וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם (שמות ט ג), הַהֲרֹ"י (דברים ו כה) וְצִדְקָה תִהְיֶה לָנוּ כִּי.

[תיקוני זוהר – דף ט ע"ב]*

וְכָל קְרָאִין דְּקָא אַתְיִין הוֹיִין אַלִּין בְּרָאשֵׁי אַתְוּוֹן, אוּ בְּסוֹפֵי אַתְוּוֹן, בֵּין מִן הַתּוֹרָה בֵּין מִן הַנְּבִיאִים בֵּין מִן הַכְּתוּבִים, יְכִיל לְנִקְדָּא לֹון בְּנִקְדֵייהוּ, אוּף הַכִּי כָּל הוֹיִין דְּקָא אַתְיִין מִתְּלַת אַתְוּוֹן, נִקְדָּה דְּלֵהוֹן בְּקְרָאִין, כְּגוֹן יְהֵה מְקוּרָא דִּילֵיהּ כִּי יְהוֹ"ה יְהִי"ה בְּכִסְלָךְ (משלי ג כו), וְאִית דְּנִקְדֵי לֹון מְרָאשֵׁי תִיבִין לְהוֹיָה דְּבְּסוֹפֵי תִיבִין, וְאִם הוֹיָה בְּרָאשֵׁי תִיבּוֹת נִקְדָּא דִּילֵיהּ בְּסוֹפֵי תִיבִין. וְאִית נִקְדָּה בְּרָזָא אַחְרָא כְּגוֹנוֹנָא דָּא, (דף ט ע"ב) יְהוֹ"ה מְלָךְ יְהוֹ"ה מְלָךְ יְהוֹ"ה יְמִלְךְ, שְׁמָהֶן לְעִילָא, נִקְדָּאֵן דְּלֵהוֹן כְּתִיבִין דְּתַחֲוִתֵייהוּ.

שְׁמָהֶן תְּלִיִין מְכָל שְׁמָא וְשְׁמָא, וְעִלֵייהוּ אַתְמַר שְׁלִיִן קְרָא זֶה (ישעיהו ו ב) לְקַבֵּל י"ב אַנְפִין דְּתַלְתַּת חִיוּוֹן, אֶל זֶה י"ב גְּדַפִין שְׁלִיִן דְּתַלְתַּת חִיוּוֹן, שְׁלִיִן עַל כָּלֵהוּ פְּנֵי אָדָם, שְׁלִיִן דְּתַלְתַּת חִיוּוֹן, שְׁלִיִן עַל פְּנֵי חִיוּוֹן וְגַדְפֵי חִיוּוֹן, וְאוּקְמוּהוּ רַבְּנֵן שֵׁם בֶּן י"ב כָּל הַיּוֹדְעוּ וְהַזְהִיר בּוֹ כָּל תְּפִלוֹתָיו מִתְּקַבְּלוֹת, וּמְקוּרוֹ יו"ד ה"י וְא"ו ה"י, כָּל י' אִיהוּ אֲנַפּוּי יְהוֹ"ה, א' וְדַמּוֹת פְּנִיָהֶם פְּנֵי אָדָם (יחזקאל א ט), הַכָּא בְּהַאי שְׁמָא רְזָא דְּתַפְלִין וְצִיצִית.

תַּא חֲזִי כָּל הוֹיָה דְּאִיָּהּ ה' עַל י' ה' עַל ו' נּוֹקְבָא, כָּל הוֹיָה דְּתַרִין הֵהִין כְּחָדָא בְּאַמְצַע שְׁלִיִן אִינּוֹן אַחֲוִית, כְּגוֹנוֹנָא דָּא יְהֵה"ו, כָּל הוֹיָה י' ו' כְּחָדָא בְּאַמְצַע הַיּוֹ"ה (נ"א הו"ה) אִינּוֹן אַחֲוִים, (דברים כה ה) כִּי יֵשְׁבוּ אַחֲוִים יַחְדָּו, שְׁלִיִן תַרִין הֵהִין כְּחָדָא, וְתַלְכְּנָה שְׁתִיָּהֶן (רות א יט), שְׁמִי ו' רְחוּקִים דָּא מִן דָּא אוּ קְרוּבִים דָּא מִן דָּא, עִלֵייהוּ אַתְמַר (ישעיהו נו ט) שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרְחוּק וְלְקְרוּב וְגו', דְּהֵינּוּ שְׁמִיִן קְרָבֵן עוֹלָה וְיִוֵרְד יְהֵה"ו, ה' דְּאִיָּהּ אִימָא עוֹלָה, סְלִיקָא לְגַבֵי י' הַיָּא הָעוֹלָה, ה' דְּאִיָּהּ בְּרַתָּא נְחִיתַת לְגַבֵי ו', וְיִרְד מְעַשַׁת הַחֲטָאֵת (ויקרא ט כב), שְׁמִיִן עַל כֶּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגו' (בראשית ב כד), וְהָאִי אִיָּהּ קְרָבֵן עוֹלָה וְיִוֵרְד, שְׁמִיִן חֲמֵשׁ אֲשׁוֹת סְלִיקִין, וְחֲמֵשׁ נְחִתִין.

בִּיאור הַגְּרָ"א

שְׁמָהֶן לְעִילָא. רוּחָה לומַר שְׁנִקְוֹדוֹת שְׁלֵשׁ הוֹיִת – מִנְקוּדוֹת מְלָךְ מְלָךְ וּמְלֹוד:

שְׁמָהֶן כו'. רוּחָה לומַר מְכַל אֲוֹת תּוֹלָה עַם אַחַד, וְהוּ י"ב לִירוּפִים הַנִּ"ל: שְׁלֵשָׁה שְׁתַּחֲוִלְתּוֹן יו"ד – מִשְׁלֵשָׁה יוֹדִין שֶׁל שְׁלֵשָׁה שְׁמוֹת אֲלוֹ וְכֵן כּוֹלֵס:

שְׁמָהֶן וְקִרְאָה זֶה כו'. גִּימְטְרִיָּה י"ב:

שְׁמָהֶן דְּתַלְתַּת חִיוּוֹן. נִגְד שְׁלֵשׁ הוֹיִת הַנִּ"ל. וּמִלְךְ מִלְךְ יִמְלֹוד הֵן גַּם כֵּן מִרְמוֹז בְּשֵׁלֶשׁ הוֹיִת שְׁהֵן: הַיָּה וְהוּהוּ וְהִיָּה, תִּלְרַף הַשֵּׁלֶשׁ תִּיבּוֹת וּיְבִאוּ שְׁלֵשׁ הוֹיִת, וְהֵן י"ב גְּדַפִין דְּתַלְתַּת חִיוּוֹן וְהֵן שְׁאוּמַר אֵל זֶה כו':

שְׁמָהֶן וְעַל כּוֹלָהּ פְּנֵי אָדָם. הוּא שְׁמָא מִפְּרָשׁ, גִּימְטְרִיָּה אָדָם, שְׁהוּא אָדָם עַל הַכֹּסֵף שְׁהוּהוּ שְׁלֹו הוּא פְּנִים הַרְבִּיעִי וְהוּא פְּנֵי אָדָם. שְׁד' חוֹיִת הֵן: וְבִאֲחַת – ד' פְּנִים כּוֹלֵן שֶׁל אָדָם, וְבִשְׁנֵי – כּוֹלֵן שֶׁל נֶשֶׁר:

שְׁמָהֶן וְתַפְלִיִן הוּא כו'. שְׁתַּפְּלִיִן הוּא ד' אֲוֹתוֹת הוּיָה כַּנִּ"ל:

שְׁמָהֶן לִיצִית פְּנֵי כו'. כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּתִיקוּנִים, שִׁית סְרִי פְּנִים וְשִׁית סְרִי גְּדַפִין הֵן ל"ב חוּטִין בְּכָל לִיצִית, ד' פְּנִים וְד' גְּדַפִין וְחִיָּה הַרְבִּיעִית הַיָּא כּוֹלָה מְכַל הַשֵּׁלֶשׁ חוֹיִת, וְלִכְךָ לֹא חֲשִׁיב אֲלָא שְׁלֵשׁ חִיוּוֹן, וְעִיּוּן כָּל זֶה בְּתִיקוּן א' וְהֵן שְׁאוּמַר לְעִיל (כָּא ע"ב) כּוֹרְסִיא לְמַרְיָה בְּכַנְפֵי מַרְוָה וְיִשָּׁב עַלְיוֹ בְּאֲמַת – מ"ה, שְׁהוּא תַפְּלִיִן, דְּתַפְּלִיִן אִיָּהוּ בְּז"א שְׁהוּא אָדָם כַּנִּ"ל כְּמוֹ שְׁאֲמַרו (בְּרַכּוֹת ו ע"א) נִשְׁבַּע ה' כו', וְלִיצִית הַיָּא בְּמַלְכוּת:

שְׁמָהֶן אִינּוֹן אַחֲוִית. רוּחָה לומַר שְׁמַתְחַבְּרִין הַהֵהִיִן בִּיחַד אַבְל אִינּוֹן בְּזִיוּוג עַם הַיּוֹ"ד וְהוּי"ו וְכֵן אִינּוֹן אַחֲוִים כו':

שְׁמָהֶן תַרִין הֵהִין כְּחָדָא כו'. רוּחָה לומַר שְׁנִיָּהֶם נִתְרַחְקוּ, מַה שְׁאִיִן כֵּן לְעִיל לְכָל נִתְרַחְקוּ, וְכֵאֵן הוּא כּוּזָה – יוֹק"ה, שְׁה' רִאשׁוֹנָה נִתְרַחַק מִן הַיּוֹ"ד, וְה' אַחֲרוֹנָה – מִן הוּ, וְשְׁתִּיָּהֶן כְּרִיד עַלִיָּה:

שְׁמָהֶן י"י רְחוּקִים אוּ קְרוּבִים כו'. עַכְשָׁיו מִפְּרָשׁ הוֹיִת לְעִיל לְאֲחִים וְאֲחִיוֹת:

שְׁמָהֶן שְׁלוֹם לְרַחוּק כו'. שְׁלִיִן לְקַרְבַּת אֲחֵי הַקְּרוּבִים לְגַבֵי רְחוּקִים כְּמוֹ שְׁמִפְּרָשׁ וְהוּלְךְ, יוֹק"ו – שְׁלִיִן לִיחַד ה' עַם יו"ד, ה' עַם ו':

שְׁמָהֶן קְרָבֵן עוֹלָה וְיִוֵרְד. לְאוּמָא עִילָאָה הַיָּא נִקְרָאת עוֹלָה כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּרַעִיא מִהִימַנָּא פְּרַשַׁת לוֹ דף כ"ו, וּמַלְכוּת נִקְרָאת חֲטָאֵת כְּמוֹ שְׁאוּמַר דף כ"ח, וְאֲלָא הַעוֹלָה כְּתִיב הַיָּא הַעוֹלָה, לְסַלְקָא, וְאֲלָא חֲטָאֵת כְּתִיב וִירְד כְּמוֹ שְׁמִפְּרָשׁ וְהוּלְךְ – לְנַחְתָּא, וְהֵן עוֹלָה וְיִוֵרְד:

שְׁמָהֶן ע"ב יַעֲזֹב כו'. לְכָל כְּרִיבִין אֲלָא דְּבִרְתָּא נַחְתָּא לְגַבֵי ו', אַע"ג דו' אִינּוֹן אֲלָל י"ה דְּהוּא אֲבִיו וְאֲמִו, אִין חוּשְׁשִׁין, לְעַל כֵּן יַעֲזֹב כו':

שְׁמָהֶן חֲמֵשׁ אֲשׁוֹת כו'. הֵן שְׁתֵּי הַהִיִן, וְהֵן שְׁאוּמַר הַיָּא הַעוֹלָה, בְּה', וְכֵן וִירְד מִעֲשׂוֹת הַחֲטָאֵת, בְּה', וּמִפְּרָשׁ בְּרַעִיא מִהִימַנָּא עַם עַנִּין חֲמֵשׁ אֲשׁוֹת לְסַלְקִין וְנַחְתִין:

לית הויה דלא אחזי על רזא עלאה, שמהוה"י כד נוקבין שלטין על דכורין, דינא אחזי בעלמא ומיתה ועוני, ודא הוא רזא דהפך משה שמייה וקטל למצרי, דאתמר ביה ואמרו לי מה שמו מה (שמות ג יג), ומשה הפך ליה כגוונא דא מה שמו מה לי הוה"י, ונקודה הוה"י, שמו מצרי דמזלול בשמייה ואמר מה שמו, מה יכיל למעבד לי, לקטיל ליה ביה, שמו ואם אתון בסופי תיבות נקודין אנון מראשי תיבין: (עד כאן הועבר מההקדמה*)

[תיקוני זוהר – המשך דף כב ע"א]

תקונא חד סר

בראשית בר"א שי"ת, ומאי ניהו. שמשית היכלין לקבל שית יומי בראשית, אלהי"ם אימא עלאה עלייהו, דאיהי היכלא שביעאה, וכמה דאימא עלאה אפיקת שית, שמשית הכי אימא תתאה אפיקת שית שומאי ניהו את השמים ואת הארץ, ואינון שמשית מאנין, דאתמר בהון (שמות כ יא) שכי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ, והיכלין תתאין אינון מאנין להיכלין עלאין.

[תיקוני זוהר – דף כב ע"ב]

וכד ישראל הוה מצלאן, כל היכלין אלין הוה מתפתחן לגבייהו, (דף כב ע"ב) וכען בגלותא אתמר בהון כל השערים ננעלו, שניושכינתא לבר מהיכליה, שניומלאכיא דממנן על צלותין לבר מהיכליהון, הדא הוא דכתיב (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו חוצה, ולא אית לון לצלותין אתר לאעלא, ודא איהו כל השערים ננעלו, שניאכל שערי דמעה לא ננעלו, ולית מאן דאפתח לון שניאלאין שערים, עד דיייתי שנימארי דדמעה, שנידאתמר ביה (שמות ב ו) שניתפתח ותראהו שניאאת הילד והנה נער בכה, ולית היכלא

ביאור הגר"א

שמה קוק"י כד כו'. עכשו מפרש שם ראשון הג"ל שאמר לעיל נוקבא:

שני מצרי דמזלזל כו'. רוצה לומר שדן אותו מדה כנגד מדה, דמצרי הפך שמייה – מה שמו מה לי, כמו שמפרש והולך, מה יכיל למעבד לי, וזלזל גם כן בשם עלמו – מה שמו, והוא הויה מהופכת בסופי תיבות, בלוחו הויה עלמו דן אותו:

שמי ואם אתון כו'. רוצה לומר לכאן אעפ"י שהוא בסופי תיבות מכל מקום הנקודה היא מראשי תיבות כי הראש הוא בעלמו הסוף כי אין בכל התיבות כי אם נקודה אחת בכל תיבה חוץ תיבת שמו ומכל מקום הוא תנועה אחת השבא עם החולם, למשמע ליה כנ"ל. ואם תחשוב מספר הנקודות תמצא ע"ב, וזה שם ע"ב שהרג המצרי. והגהה (לפי הנראה היא מהלמידו הרמ"ש ז"ל). כריך עיון, להנקודות שבראשי תיבות עולין ב"ן ולח ע"ב. ובאמת זה שאומר שבשם ע"ב הרג את המצרי אעפ"י שכן כחוצ בילקוט ראובני בשם כונת האר"י, הנה בכונת האר"י עלמו כחוצ בשם מ"ב, וכן כתב בי"ר שם בשם הבחיי, ואפשר שגם כאן כריך להיות כן, והיינו שאינו חושב השבא שתחת השי"ן וחושב במקומו החולם לבדו שעל סוף תיבת שמו, והוא כמו ראש תיבה, וכמו שאומר כאן שהשבא עם החולם אינם רק תנועה אחת, שמשמע ליה, רוצה לומר שהשבא משמע לחולם, ולפי זה יהיה עולה הנקודות מ"ב. וזה שאומר ונקודי קוק"י? (מנוקד קמץ שוא קמץ חריק), רוצה לומר דעם הנקודה הרג המצרי. ו"י קרובים דא לדא הוא הענין כמו ה"ה קרובים דא לדא חבל תרי ההי"ן כחלל כריך עלייהו לשתייהו:

שמה תיקון י"א. שית היכלין. ו"ק:

שמה הכי אימא תתאה כו'. והיא שביעאה עלייהו, צהיכל ק"ק כידוע:

שמי ומאי ניהו את כו'. דשמים הן ו"ק, ו' היכלין, והיכל לבנת הספיר כולל יסוד ומלכות כידוע, וזהו ואת הארץ:

שמה שית מאנין. להיכלין עילאין כמו שמפרש והולך:

שמי כי ששת ימים כו'. רוצה לומר דהוה ליה למכתב בששת, אלח ששת ימים עשה אימא תתא, ומאן נניהו ששת הימים, ומפרש קרא את השמים כו', ואימא תתאה – שבת דידהו, וכן אימא עילאה – שבת דאזילות:

שמי ושכינתא לבר מהיכליה. הן היכלין דאפיקת:

שמי וקב"ה לבר מהיכליה. הוא אימא תתאה, היכל השביעי, כמו שאומר להלן מלכא צהיכליה דאיהי אדני כו':

שמה ומלאכיא כו'. הן היכלין דיאירה:

שמי חבל שערי דמעה. רוצה לומר היכל השביעי – בינה, שערי תשובה, שהן פתוחין לעולם, כמו שאומר לקמן בתוובתא צבכיה כו':

שמי לאלין שערים. רוצה לומר של דמעה:

שמי מארי דמעה. רוצה לומר אדם בעל הדמעות הבוכה:

שמי דאתמר ביה כו'. רוצה לומר שבו נאמר נער בוכה:

שמי ותפתח. רוצה לומר בינה:

שמה את הילד. ישראל:

מתפתחא סבאָלאַ ביה, וְדא איהו ותפתח, ותפתח ודאי היכלא לגביה, הדא הוא דכתיב ה' שפתי תפתח. במאי אתפתח ליה בדמעה, הָדא הוא דכתיב והנה נער בכה, ומיד ותחמל עליו. סוֹיָעוֹד ותפתח, כד ישראל פתחין בתיובתא בבכיה, מיד ותחמל עליו, וְדא איהו בבכי יבאו (ירמיה לא ח), בזכות בכיה דיליה יתפשוון מן גלותא.

סוֹדָאית היכלא דדמעה, דלית לה רשו למפתח אלא בדמעה, ואית היכלא דנגונא, דלית לה רשו למפתח אלא בנגונא, סוֹיָבְגִין דא דוד מתקרב לההוא היכלא בנגונא, סוֹיָהָדא הוא דכתיב (מלכים ב ג טו) והיה פנגן המנגן, ואית היכלא דנהורא, דלא מתפתחא אלא לבר נש דהוה מתעסק בנהורא דאורייתא. ואית היכלא דנבואה, דלא מתפתחא אלא לבר נש סוֹיָדְהוּה חכם גבור ועשיר, ואית היכלא דיראה, דאתקרי היכל היראה, דלא מתפתחא אלא למאן דאית ביה דחילו.

ואית תרעא סוֹיָדְדִיקָא, דלא מתפתחא אלא לצדיקא, הָדא הוא דכתיב (שם קיח כ) זה השער ליני צדיקים יבאו בו, והאי איהו תרעא דצדיק ח"י עלמין, דאתמר ביה (שם לו כה) סוֹיָוֹלָא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם, וכען בגלותא אתמר ביה (ישעיה נז א) הצדיק אבד, סוֹיָמָאי אבד, אבד למטרונותא, ואתמר ביה (שם יט ה) ונהר יחרב ויבש, יחרב סוֹיָבְבִית ראשון, סוֹיָיָבֶשׁ בבית שני.

ואית היכלא דעניי, דלא מתפתחא אלא לעניי דהוו מתעטפים קדם יהו"ה בצלותא, בעטופא דמצוה דציצית ותפלין ועליהו אתמר (תהלים קב א) תפלה לעני כי יעטרך.

ובגין דלית ליה מדיליה, סוֹיָעֵנִיין צווחין בח"י ברכאן דצלותא, לגבי ח"י עלמין, והא אסתלק מתמן נביעו וברכאן, ולית מאן דיהיב לון, ותרעא דצדיק חרבא ויבשה, כמה דעני חרב ויבש, ורזא דמלה (בראשית א ט) יקוו המים מתחת השמים סוֹיָאֵל מְקוֹם אַחַד ותראה היבשה, סוֹיָוֹתְרֵעִין אַחֲרָנִין סְתִימִין, ולית תרעא פתיחא אלא תרעא דדמעה, ומאי איהי סוֹיָבֶת עֵין, דדמעה מינה נפקא, ועלה אתמר (תהלים יז ח) שְׁמֵרְנִי כְּאִשׁוֹן בֶּת עֵין, סוֹיָוִבָה וְהַנְּה נַעַר בְּכָה (שמות ב ו), לגבי קודשא בריך הוא, דירחם עליה בגלותא, הָדא הוא דכתיב (תהלים

ביאור הגר"א

סב אלח ביה. זנער הזה:

סב ועוד ותפתח כל כו'. רוצה לומר שותפתח קאזי על ישראל כמו שאמרו (שיר השירים רבה פ' ה) פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח כו', וזהו ותפתח:

סב דלית היכלא כו'. קא חשיב שבעה היכלין כסדר ז' היכלין כמו שאומר לעיל, חוץ מהיכלא דנגונא שהוא דגבורה דחשיב קודם היכלא דנהורא חסד:

סב ובג"ד דוד כו'. דהוא מתקשר שם כידוע:

סב הה"ד כו'. מביא ראה סע"י ניגון שורה רוח ה':

סב דהוא חכם גבור ועשיר. סת"ת כליל חג"ת, וחכמה – צימונא כנ"ל, ועשיר – ת"ת, שכד אסתלק למעלה, נקרא מלכות – דך, מסיטרא דלדיק, אצל מסיטרא דת"ת – עשירה היא כמו שאומר לקמן:

סב דלדיקא. רוצה לומר דנטרין ברית:

סב ולא ראיתי כו'. רוצה לומר בזמן שאין הדליק נעזב אז אין זרעו הדליקים והעניי כו' וזה שאומר וכען בגלותא כו':

סב מאי אבד. רוצה לומר דהוא ליה למימר נאבד:

סב צבית ראשון. רוצה לומר צינה, שחרב מינה, דאסתלק ת"ת, כרוב אחד לצינה, ונשאר כרוב השני בגלות – מלכות, וכן נו"ה שהן שני כרובים שבהן הקציה, ת"ת – שט בח"י עולמות, לדיק שט צים – מלכות, אסתלק בגלות נלח עם ת"ת, דליהו צנלח ואיהי צהוד, ונשאר כרוב השני הוד עם מלכות, שעליו נאמר כל היום דו"ה, דזרגא דליה ציוס החמישי כידוע, ולכן נקרא היכל העניי:

סב ויבש צבית שני. מלכות שם הוא יבש דלית לה אלח מה שנותן לה לדיק, וזה שאומר בגין דלית לה מדולה:

סב עניין לווחין כו'. כמו שכתוב (ישעיהו מא יז) העניי והאציוניס מצדקים מים ואין כו', בשביל שנהר יחרב כו', וזה שאומר, לגבי ח"י עלמין כו' ולית מאן כו':

סב אל מקום אחד. כמו שאומר להלן דאסתלק ת"ת לצינה:

סב ותרעין אחרנין כו'. רוצה לומר וכן כל השערים נעלו חוץ משערי דמעה כמו שמפרש והולך ולית תרעא כו':

סב בת עין. מלכות מסיטרא דצינה – היכל השביעי, וכן היא היכל שביעי כנ"ל:

סב ובה והנה כו'. רוצה לומר בשבילה:

קב יד) אתה תקום תרחם ציון, בגין דאיהי שׁעׁלבת אשׁ שׁעׁט־דא־תחזיניא למשה בסנה, דכתיב (שמות ג ב) וירא מלאך יי' אליו בלבת אש מתוך הסנה, איהי ב'ת מן בראשי'ת, ודא בראשית.

תקונא תריסר

[תיקוני זוהר – דף כג ע"א]

בראשי'ת שׁמאמר קדמא דכלא, כלילא מעשר אמירן, ואיהי ל'ב אלהי'ם דעובדא דבראשית, שׁמאמר דשׁמאלא שׁבא־אתייהבת, דאיהי גבורה אשא שׁבסומקא, ובגין דא בלבת אשׁ (שמות ג ב), ומשה הנה מסטרא דליואי מסטרא דיליה ממש, ואמאי אתגליא ליה בסנה, לאחזאה דהות בדוחקא בין הקוצים, ועם כל דא והסנה איננו אפל, שׁבגין שׁושנים דאינון בינהא, דאינון ישראל, דהו עתידין למיהוי בגלותא (דף כג ע"א) בין ערב רב דאינון קוצים, שׁפדא איהו רזא (ירמיהו מו כח) כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיה שמה, ואותך לא אעשה כלה.

שׁואחזי ליה אגרא דכלה, דאיהי לבת אשׁ בין הקוצים דאינון חייביא, שׁפכד דחקין לשכינתא וישראל, אגרא דלהון פלה, נפקא שכינתא כלה מבינייהו, וייתי חתן בגינה, ודא איהו אגרא דכלה דוחקא, ויפרוק לון מן גלותא בגינה, שׁפדוחקא דגלותא דערב רב לישראל ממהר לון פורקנא, ורפיון דילהון מעכב לון לישראל פורקנא, בגין דא אתחזי ליה למשה בלבת אשׁ מתוך הסנה, מגו כובין.

כד אתקריב תמן למחזי עובדא דא, אמר ליה הקדוש ברוך הוא, אל תקרב הלום, של נעליך (שמות ג ה), קא רמז דאתפשט מן גופא דיליה, דאיהו נעל, לגבי גופא אחרא דאתלבש כד אתקריב, ואית מאן דיימא דאיהו אתתיה, שׁפכלא קשוט דא ודא.

ביאור הגר"א

שׁעׁלבת אשׁ כו'. רואה לומר בת מן לבת, וכן לב בלבת, כמו שאומר בחיקון שאחריו ואיהי לב כו', והוא גימטריה כזי, ובכזי – גימטריה דל, על דלתה, והן ל"ד אותיות דמילוי המילוי דלדני, דלית לה מגרמה, חסר א' (ובעז חיים תיקון נוקבא פ"ב כתב חסר יו"ד במילוי התיו"ו ועיין סס) דתא"ו והוא מקום אחד הנ"ל: שׁעׁלבת למשה כו' ואיהי בת כו'. כמו שמפרש והולך בחיקון י"ב:

שׁפ תיקון יב. מאמר קדמא דכולא כו'. רואה לומר כמו שאמרו (ראש השנה לב ע"א) תשעה מאמרות נינהו בראשית נמי מאמר, והן עשר ספירות ואמר כאן שמאמרות הן מלמטה למעלה, מאמר הראשון – מלכות, ומרומן בראשי תיבות וסופי תיבות בראשית – בת. ומפרש כאן מה שאמר בחיקון הקודם בלבת בת לב וזה שאומר ואיהי ל"ב כו':

שׁפח ומסטרא דשמאלא כו'. רואה לומר לכך כתיב בלבת אשׁ כמו שמפרש והולך:

שׁפג אתיהיבת כו'. רואה לומר – התורה, שניתנה על פי המלכות כמו שאמרו (ספר הבהיר) נגע בבת כו', וניתנה ע"י גבורה כמו שאמרו תורה בגבורה ניתנה כמו שכתוב וידבר אלוקים את כל הדברים כו':

שׁפז סומקא. רואה לומר גוון אשׁ:

שׁפח בגין שׁושנים כו'. רואה לומר כמו שושנים דנזרעין בין הקולין – שהקוליס שמירה לשושנים, כן ישראל בגלותא בין ערב רב – כדי למהר גאולתם כמו שמפרש והולך לכן לא כלה הקוליס כדי להיות השושנים ציניהן בגלות הזה:

שׁפח ודא איהו רזא כו'. רואה לומר כי כבר הייתי עושה כלה בכל וגו' רק ואותך, רואה לומר, בשצילך לא אעשה כלה:

שׁפח אחזי ליה כו'. רואה לומר כלה לשון פלה:

שׁפח כד דחקין לשכינתא וישראל כו'. רואה לומר אז נעשית השכינה כלה, שיצא חתן בשכינה כמו שמפרש והולך:

שׁפח ודוחקא דגלותא. כמו שאמרו בזוהר במדבר דף רל"ט שכלה בדגש תוך הכ' הוא פלה, ובכפה הוא קלה, לכן דחיק גורם דחיק שהוא דגש פלה, וזה שאומר כי אעשה כלה רואה לומר כבר עשיתי את הפלה רק שאתה מעכב שאיני רואה לדחוק אותך ביותר וזהו ואותך לא כו':

שׁפח וכולא קשוט כו'. רואה לומר שאתלבש בגופא אחרא – מט"ט, ואזווג בשכינה, וכל זה רמז ליה שׁע"י גופא, עובדא דבר נש, וכן אשה, עובדא דבר נש – אין יכולת לתקן השכינה. וכן בית המקדש שנתבנה ע"י בני אדם אין לו קיום, וזה שאומר וכן אחזי כו':

וכן אחזי ליה דבי מקדשא דאיהי בנינא דבר נש דעתיד לאתחברא, ויתבני זמנא אחרא על ידא דקודשא בריך הוא, ש"הדא הוא דכתיב גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון (חגי ב ט), שצ"בגין דאתמר בו (זכריה ב ט) ואני אהיה לה נאם יי' חומת אש סביב, שצ"באתמר בבי מקדשא בונה ירושלם יי'.

ואתמר ה'תם לגבי אדם (בראשית ב כב) ויכן יי' אלהי'ם את הצלע אשר לקח מן האדם, דא חכמה, ויביאה אל האדם, דא עמודא דאמצעיתא, דרגא דמשה, והאי צלע איהו ודאי פלת משה, ועלה אתמר וירא אליו מלאך יי' בלבת אש, דאיהי בת יחידה, דמנה נפיק נהורא דאורייתא.

דכגוונא דא אתמר (שמות ב ו), ותפתח ותראהו את הילד, ותראהו דא שכונתא, דהוה בכי בגינה, מיד ותחמול עליו, ודא הוא בבכי יבאו ובתחנונים אוכלים (ירמיהו לא ח), בתחנונים ודאי, לקיימא וברחמים גדולים אקבצך (ישעיהו נד ז).

דבהאי זמנא כל חיון יתערוך בקלא, ויעופין מצפצפין בשיר, לקבלא בריתא בחדוה בנגוונא, לקבלא קדושין מהחתן, דאינון קדוש קדוש וכו' (שם ו ג), ולית קדושה פחות מעשרה, וקדושין אינון מסטרא דחכמה דאיהו יי', קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה (ירמיהו ב ג), דראשית ודאי, ומתברכין בשבע ברכאן מסטרא דאימא עלאה דאיהי ברכה, ועלה אתמר (יחזקאל מד ל) להניח ברכה אל ביתך, ושבע ברכאן אינון, בשחרית שתיים לפניה ואחת לאחריה, ובערבית שתיים לפניה שתיים לאחריה, ואינון שבע ספירין דכלילין בחתן וכלה, דאיהו שמע ישראל וגומר, הא הקא קדושה וברכה ויחוד, בההוא זמנא אתער דוד בכנור דאיהו דמנגן מאליו, בעשרה מיני ניגונים: קדמאה באשרי ודא בראשית:

ביאור הגר"א

^פה"ד גדול יהיה כו'. רואה לומר הבית האחרון, הוא שיבנה לעתיד:

^{פא}בגין כו'. רואה לומר בשביל שיהיה מעשה ה':

^{פב}אתמר דבי מהקדשא כו' ואתמר כו'. רואה לומר המקדש הוא אשה הנ"ל, והוא אשה דמשה. ואשה הגופנית של משה אין לה קיום שהוא מקדש ראשון אבל אשה השנית דנפקא מבין כובין – השכינה, הוא מקדש שני שיהיה לעתיד כמו שכתוב ואני אהיה כו' חומת אש והיא בלבת אש, היא יהיה לה קיום לכן אה לו של נעלך:

^{פג}דאיהי בת כו'. רואה לומר ששה בניס של לאה, ו"ה, והיא בת יחידה והיא בת של בלבת, נשאר ל"ב, ל"ב נתיבות חכמה, כמו שאומר לעיל ויכן כו' מן האדם לא חכמה:

^{פד}דמנה נפיק כו'. רואה לומר אש הוא נהורא דאורייתא:

^{פה}כגוונא דא אתמר ותפתח ותראהו, חוזר למעלה בחיקון הקודם, ותפתח ותראהו כו' ומאי איהי בת עין כו' בלבת כו' ופירש כאן בלבת בת לב, ועכסיו חוזר לענינו הראשון:

^{פו}בהוא זמנא כל כו'. כמו שאומר לעיל שיר תאב כו':

^{פי}ועופין כו'. שהן אפריס הנ"ל:

^{פז}דאינון קדוש כו'. של ברכת יוצר אור, ששם אופנים וחיות שהן חיון ועופין הנ"ל:

^{פח}ולית קדושה כו'. רואה לומר חכמה שהיא יי' של השם, והוא ראיה שקדש הוא מסטרא דחכמה כמו שפרש והולך:

^{פזא}ראשית ודאי. רואה לומר חכמה שנקראת ראשית, כמו שכתוב ראשית חכמה, וזהו קדש ישראל – שישראל עלו במחשבה:

^{פזב}ואינון שבע כו'. רואה לומר שכולם מתברכין מזכרה כידוע:

^{פזג}בשחרית כו'. והן חג"ת – שת"ת כללל דילהון, ובערבית כו' והן נהי"ם – שיסוד ומלכות כללל דילהון כידוע, סוד ערבית כידוע:

^{פזד}ולא איהו שמע כו'. רואה לומר שמע כו' – הן חמשה חזבין, חמש ספירות חג"ת נ"ה. אחד – הוא יסוד ומלכות: א"ח – יסוד, ד' – מלכות כידוע:

^{פזה}מנגן מאליו בעשרה כו'. רואה לומר, מלכות סלקא בכל עשר ספירות, והן עשרה ניגונים כמו שאומר בחיקון שאחריו, והו מאליו כמו שכתוב די התגזרת אבן די לא בידיו:

תקונא תליסר

בראשית י"תמן אש"י, "וְדָא אִיהוּ אֲשֵׁרֵי הָאִישׁ, וְיִזְבֵּי אִיהוּ אֵהִי' אֲשֵׁר אֵהִי'ה, וְיִזְבֵּי אִישׁ לְכָל רִישֵׁי, וְעֵלָה אֲתָמֵר (שיר ז ו) "רִאשֶׁתְּךָ עֲלֶיךָ כְּכַרְמֶל וְדָא תְּפִלִּין דְּרִישָׁא, וְדִלְת רִאשֶׁתְּךָ כְּאַרְגָּמָן דָּא תְּפִלִּין דִּיד, וְבִיָּה מְשַׁבְּחִין לְבַת בְּהַאי אֲשֵׁרֵי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ל יג) בְּאֲשֵׁרֵי כִי אֲשֵׁרוּנֵי בְּנוֹת.

[תיקוני זוהר – דף כג ע"ב]

"מֵאֵן זְכִי לְאַעְלָא תְּמָן, אֲשֵׁר לֹא הֶלֶךְ בְּעֵצַת רְשָׁעִים (תהלים א), "דְּאִיהִי עֲצָה בִישָׁא מְסַטְרָא דְעֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע, וּבְדֶרֶךְ חֲטָאִים (דף כג ע"ב) לֹא עָמַד, מֵאֵן דְּרֶךְ חֲטָאִים הֵהִיא דְאֲתָמֵר בָּהּ (משלי ל כ) כִּן דְּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת, אֲכָלָה וּמְחַתָּה פִּיהָ וּגּוֹמֵר, וּבְמוֹשֵׁב לְצִיִּים לֹא יֵשֵׁב, מֵאֵן מוֹשֵׁב לְצִיִּים, דָּא לִילִי'ת אִימָן דְּעַרְב רַב, דְּאִיהִי מְטַמְאָה כְּכִנְדָּה בְּמוֹשֵׁבָה, וְכִן עַרְב רַב מְטַמְאִין בְּמוֹשֵׁבָם לְצַדִּיקָא דִּיתְבִּין בִּינֵיהוּ כְּכִנְדָּה.

"מֵאֵן דְּאֲתַדְּבַק בְּהַאי אֲשֵׁרֵי, כְּדָאִיהוּ כְּתָרָא וְרִישָׁא דְאֲוִרִיתָא, אֲתָמֵר בִּיהּ (תהלים א ג) כְּיִהִיָּה כְּעֵץ שְׂתוּל יֵעֵל פְּלָגֵי מַיִם, וְדָא עֵץ חַיִּים, דְּאֲתָמֵר בִּיהּ כְּיִעֵלָהוּ לֹא יִבּוֹל, וְהַאי תְּקוּנָא קְדָמָאָה.

תְּנִינָא בְּשִׁיר דָּא חֲכָמָה, "יִשְׂר י", וְהִתְלַת יוֹדִי'ן אֲנּוּן י' י' י', "וְאִינּוּן רִישָׁא וְסוּפָא וְאֲמַצְעִיתָא דָּאֵת יו"ד, וְאִינּוּן רְמִיזִין כְּבִשְׁמָא סְתִים דְּאִיהוּ יו"ד ה"י וְא"ו ה"י, בְּאֵלִין תְּלַת שְׁבַח דְּוֹד מְלָכָא לְבִרְתָּא דְּמְלָכָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים קכא א) שִׁיר לְמַעְלוֹת, ל' מַעְלוֹת אִינּוּן וְדָא, ל"אִינּוּן תְּלַתִּין דְּרִגִּין, דְּבִהוּן בְּרִתָּא לְבִסְלָקָא לְגַבֵּי אַבָּא) בְּעֵלָה.

בִּיאור הַגְרָ"א

¹ תיקון יג. תמן אש"י. רואה לומר ניגון הראשון מן עשרה הניגונים הג"ל בתיקון הקודם, והוא האותיות הנשארים מן בת בתיקון הקודם, ואש"י – הוא כתר, כמו שמפרש והולך, והוא מגיד מראשית אחרית, בת אש"י:

² ודא איהו אש"י כו'. מפרש לקמן אש"י לא הלך כו' זכי לאתדבק בכתרא כו':

³ ואיהו אהי"ה אש"י אהי"ה. ששקשה שמות הללו – בכתר, שכלול כה"ב בשקשה רישין כידוע, והוא ראיה שאש"י הוא בכתר:

⁴ רישא כו'. רואה לומר רישא – אותיות אש"י, ואמר רישא לכל רישין – שח"ב גם כן נקראו רישין, והוא – רישא להם:

⁵ ראשך כו'. רואה לומר לשון אש"י כנ"ל. ולת ראשך כו'. לאתנטלת מהאי רישא ושם סליקת, וזה שאומר וביה משבחין לבת כו'. ורואה לומר זהו בראשית בת אש"י כנ"ל:

⁶ מאן זכי כו'. חוזר למעלה, ודא איהו אש"י האש"י, ואמר מאן זכי לאעלא ביהאי אש"י:

⁷ דאיהי ענה בישא מסטרא דעץ הדעת טוב ורע. רואה לומר ענה – לשון עץ הדעת מסטרא דרע, ענה רשעים – והו ענה בישא, כי המייעץ לרע מראהו לו שהוא טוב ומוליכו ברע, וכן הוא עץ הדעת טוב ורע, נחמד למראהו כמו שכתוב (משלי ה ג,ד) חלק משמן חכה ואחריתה כו':

⁸ כנדה במושב. רואה לומר זהו לשון ובמושב – מושב הזב ונדה, כמו שכתוב (ישעיהו ל כב) תזרם כמו דוה כו':

⁹ ומאן לאתדבק כו'. מפרש סיפא לפסוק, כי אם בתורת כו' והיה כעץ כו':

¹⁰ דאיהי כתר ורישא לאורייתא. רואה לומר זה שכתוב כי אם בתורת כו', והוא רישא לאורייתא, שאורייתא מתחיל מחכמה. וזהו בתורת ה', מחכמה, שם מתחיל השם:

¹¹ והי' כעץ כו'. לא כחותו העץ שאמר למעלה – עץ הדעת טוב ורע וזה שאומר ודא כו':

¹² על פלגי מים. רואה לומר כמו שאמר בתיקוני זוהר חדש שקשה רישין בכתר, בסוד אלף, יו"י, שני יודין: מים עליונים מים תחתונים, וא"ו – בראשית, והוא נקרא עץ החיים כידוע, שחול בתוך שני יודין, מים עליונים מים תחתונים, שהם נקראים פלגי מים כידוע:

¹³ ועלהו לא יבול. רואה לומר שאין זו רע:

¹⁴ ש' י'. אותיות שיר, והן אותיות אש"י שכתר, רק שם אלף, שאלף הוא בכתר, וכאן – י', שחכמה הוא י' של השם:

¹⁵ ותלת יודין כו'. מבאר ששיר הוא בחכמה שנאמר (תהלים קכא) שיר למעלות, כמו שמפרש והולך:

¹⁶ קטע זה מוגה על פי הגהות הגר"א שממורה"ר מרדכי במוהר"ר דובער כמבואר בפתיחה.

¹⁷ בשמא סתים כו'. שמילוי אלפין נקרא שמא מפרש כידוע, שהוא למטה בז"ת, וזה – בשלש ראשונות הנסחרות כמו שאומר להלן:

¹⁸ ל' מעלות אינון ודא. רואה לומר כמו שאמר (אבות ו ה) והמלכות ניקנית בשלושים מעלות:

¹⁹ אינון תלתין דרגין דבהון כו'. רואה לומר שלש מדרגות (סלקא ז"א ואו"א) וכל אחד כלול מעשר:

²⁰ (סלקא לגבי אבא. דמשא אחזניאח כמו שכתוב (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית כמו שאומר להלן):

ובהון מלפא אמר לגבי כלה, ליצהלי קולך בת גלים (ישעיהו י ל), (ליבת עשרה גלגלים, דסליק בהון יו'ד הא' וא'ו הא'א, בעשרה מיני נגונין, ובארבע חיון דסליק יהו'ה, בשיר פשוט, כפול, משולש, מרובע, דאיהו יהו'ה) לידקולו סלקא כגלי ימא, ליוגלי ימא דלעילא אינון עשרה, דסליק בהון יו'ד הא' וא'ו הא'א, בעשרה מיני נגונין, ובארבע חיון לידסליק יהו'ה, לישיר פשוט, כפול, משולש, מרובע, דאינון עשרה, ואינון עשרה גלגלין, ועליהו אתמר (שיר ה יד) לטידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש, מבתרין דרועין דברתא.

ובהון שית פרקין, ואינון שית דרגין דכרסא, משש מעלות לכפא, וכד סליק ו' בהון, יתערון לגביה לקבלא ליה שרפים מנגדפיהו, הדא הוא דכתיב (ישעיהו ב) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגומר, ומאן דסליק על גדפיהו ופרח בהון איהו ו', כליל שית תיבין דיחודא שמע ישראל, ובגיניה אתמר (קהלת י כ) מיכי עוף השמים וגומר.

וכד סלקא ברתא סלקא בתרין דרועי דאינון חסד וגבורה, דבהון שית פרקין מ' דאיהו ו', ורזא דמלא שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (שיר ב ו).

כד סלקא האי שיר, סלקא בשית תיבין דאינון שמע ישראל וגומר, וכד נחתא, נחתא בשית, דאינון ברוד שם כבוד מלכותו לעולם ועד, מ' ועליהו אתמר (שם ה טו) שוקיו עמודי שש, מ' ונגונא כד סליק סליק בשית, וכד מאיך מאיך בשית.

מ' ועשרה גלגלין אינון יו'ד, דאינון לקבל עשר אצבעאן דבטשין בנגונא, מ' חמש מ' סבבמש נימין דכנור, דאינון חמש אפרות דאדכיר חמש זמנין יהו'ה בהאי מזמור, חד עזרי מעם יי', ב' יי' שמרך, ג' יי' צלך, ד' יי' ישמרך מכל רע, ה' יי' ישמר צאתך ובואך, ואינון ה'ה, דסלקין ב' בשית דרגין דאיהו ו', ביה סלקין ונחתין.

ביאור הגר"א

²⁵ כהלי קולך בת גלים. רואה לומר בת גלים – מלכות כמו שמפרש והולך, להלי בקולך – עמודא דאמצעיתא כמו שאומר לקמן דסליק כד: ²⁶ בת עשרה גלגלים. רואה לומר גלגלים הם ספירות של חכמה, שגלגל הוא י', ושם הוא עשר גלגלים – עשר ספירות של חכמה, ששם עשר ספירות בלי מה כידוע והן עשרה גלגלים שזכסא מסטרא דחכמה:

²⁷ דקולו סלקא כגלי ימא. רואה לומר כמו שהגליון מגביהו והולכין כן אלו מוספין והולכין כמו שאמרו (סוכה נא ע"ג) אפיק שפה ועייל שפה דמיחזי כדאותא דימא, ורואה לומר זה שאומר קולך בת גלים:

²⁸ וגלי ימא דלעילא כו'. רואה לומר והוא נגד שיר פשוט כו' שעולה לעשר כנ"ל:

²⁹ דסליק יקו"ק בשיר כו'. כמו שאומר לעיל בהקדמה שעשר גלגלים הן מילוי דלכפין, וד' חיון הם ד' אותיות הוי"ה עיין סם:

³⁰ בשיר פשוט כו'. מפרש האיך הוא ככנור, ואמר שיר פשוט כו', דהניגון הוא מורכב מה' נימין שזכנור: ואם הוא משתי נימין נקרא שיר פשוט, שפחות משתי נימין אי אפשר, ומשלב נימין נקרא שיר כפול, ומארבע – משולש, ומחמש – מרובע, והן גם כן עולין לעשר:

³¹ ידיו גלילי כו'. רואה לומר לשון גלגלים כמו שמפרש והולך:

³² בתרין דרועין כו'. רואה לומר בתרשיש – אותיות בתרי שש, ורואה לומר שידיו של עמודא דאמצעיתא ממולאים בידיה, שהוא סליק בהן והיא סלקא בידיו כמו שמפרש והולך:

³³ שש מעלות לכפא. רואה לומר שנאמר אלל שלמה (מלכים א י יט) שהיתה דוגמת כסא הכבוד כמו שכתוב (דברי הימים א כט כג) ושש שלמה על כסא ה':

³⁴ בגדפיהו. רואה לומר שלהם שש כנפים, סליק בהון ו' על שית דרגין, כמו שמפרש והולך, ושרפים הן זכסא:

³⁵ כי עוף השמים כו'. רואה לומר שרפים, שנאמר (ישעיהו ו ב) ובשמים יעופף, והן עוף השמים – ו', שנקרא שמים, יוליד את הקול דקריאת שמע, ו' – עמודא דאמצעיתא, וזה שאומר כהלי קולך כו' כנ"ל:

³⁶ דאיהו ו'. רואה לומר עמודא דאמצעיתא כולל חו"ג כמו שאומר לעיל בהקדמה בסופו:

³⁷ ועליהו אתמר שוקיו כו'. רואה לומר שש – הוא שית פרקין שזשוקיים, וזכרועין היא סלקא בשית, וזשוקין נחתא בשית:

³⁸ וניגונא כד סליק כו'. רואה לומר שהניגון הולך ומגביה כידוע לחכמי הניגון ואח"כ הולך ויורה, ומעלתו הן ששה מדרגות, כל אחד מגביה על חבירו, וכן בזירידה. וזהו קול ו', דסלקא בשית ונחתא בשית:

³⁹ ועשרה גלגלין כו'. כאן מפרש ד' האותיות של השם:

⁴⁰ חמש בחמש. רואה לומר חמש אצבעאן בחמש נימין, שהן ה' ה' של השם, דנפקין מי' והן סלקין ביו"ד של השם דרך ו' שהוא סלס וזה שאומר דסלקין ביו"ד בשית כו'. רואה לומר דסלקין לחכמה דרך עמודא דאמצעיתא:

⁴¹ בחמש נימין דכנור. עכשיו מפרש הכל, האיך סלקא כל זה בשיר של כנור. ואמר, בחמש נימין, וסלקא בשית דרגין דניגונא, כמו שאומר לקמן, וכל דרגא הוא בחמש נימין, והן תלתין דרגין:

⁴² דאינון חמש אצבעות כו'. נגנון הוא כסוד הוי"ה כמו שאומר לקמן לקבל עשר אצבעאן כו':

מאִוֵּאִיֵּהוּ כְּגוֹנוֹא דְסֵלֶם, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כח יב) וַיְהִי־נָה סֵלֶם מִצָּב אֲרֻצָּה וְגוֹמֵר, וְהִנֵּה מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלֵי־ם
וַיִּרְדּוּ בּוֹ, וַיִּכְלָא יְהוֹ"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, י"ד, וְדוֹד מְנַגֵּן בְּיַד (שמואל א יט ט). (י"ו) אִיֵּהוּ גּוֹפָא, גְּדַפּוּי
ה"ה, רִישָׁא דִּילִיָּה י', בֵּיהּ סְלִיק קְלָא דְגּוֹנוֹא)

מִיַּעוֹד ו' אִיֵּהי מְנַרְתָּא, ה' ה' שְׁלֵשָׁה קְנֵי מְנוֹרָה מְצַדָּה הָאֶחָת וְגוֹמֵר (שמות כה לב), ו' מְנוֹרָה בְּאֶמְצַע, נֵר עַל
רִישֵׁיהּ י', כַּד שְׂרִיא בְּאֶת ו' אֲתַעְבִּיד ז', וְרָזָא דְמִלָּה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת (במדבר ח ב).
[תיקוני זוהר – דף כד ע"א]

לְקַבֵּל מְנַרְתָּא דְאִיֵּהי ו', וְשִׁית קְנֵי מְנַרְתָּא דְאִינוֹן ה' ה', שִׁית ווִי"ן, וְרָזָא דְמִלָּה מִשְׁבַּעָה וְשְׁבַעָה מוֹצְקוֹת
(זכריה ד ב), עַד דְּסִלְקִין לִי"ד, דְּאִיֵּהוּ יְהוֹ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְדָא אִיֵּהוּ וְדוֹד מְנַגֵּן בְּיַד, י"ד לְקַבֵּל י"ד,
מִיַּסְלָקָא ה' בְּאֶת ו', מִיַּוְלְבָתֵר סְלִיק ו' בִּי, שִׁית זְמַנִּין עֶשֶׂר, עַד דְּסִלְקֵי לְשִׁתִּין, מִיַּוֵּאִינוֹן אֲתוֹנוֹן הַדְּבָקוֹת בְּקָרִיאַת
שְׁמַע, דְּבִגְיָנִיָּהוּ אֲתַמַּר כָּל הַמְּשִׁים רִיּוּחַ בֵּין הַדְּבָקִים מְצַנְנִים לִיהּ גִּיהֲנָם, סִיִּשְׁלָמָה עֲלִיָּהוּ אָמַר (שיר ג ז) הִנֵּה
מִטְּתוֹ שְׁלֵשְׁלָמָה שְׁשִׁים גְּבוּרִים סְבִיב לָהּ, וְאִינוֹן נְטָרִין (נ"א נטלין) עֲרִסְיָה, סִיִּבְלְקְבִלְיָהוּ (שם ו ח) שְׁשִׁים הֵמָּה
מְלָכוֹת, (דף כד ע"א) אֲלִין דְּכוּרִין, וְאֲלִין נּוֹקְבִין, אֲלִין דְּקָרִיאַת שְׁמַע דְּתַקִּין מִשָּׁה דְּכוּרִין, אֲלִין דְּשְׁלָמָה נּוֹקְבִין,
וְאֲלִין בֵּית קְבוּל לְאֲלִין, דְּרַגִּין דְּשְׁלָמָה אִינוֹן בֵּית קְבוּל לְדְרַגִּין דְּמִשָּׁה, וְכַד מִתְחַבְּרִין כְּלָא כְּאֶחָד, שְׁלָמָה
אֲתַהֲפֵךְ לְמִשָּׁה.

מִבְּתִיקוֹנֵין דְּאַרְבַּע אֲתוֹנוֹן אֲתַקֵּן שִׁיר, וְעֲלִיָּהוּ אֲתַמַּר וְהִנֵּה מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים וְגוֹמֵר, סְלִיקִין תְּרִין וְאִינוֹן ו"ה,
וְנִחְתִּין תְּרִין וְאִינוֹן י"ה, וְכֵן גְּלַגְלֵי יִמָּא סְלִיקִין בְּעֶשֶׂר, וְאִינוֹן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאַרְבַּע חִיוּן, כַּד סְלָקָא
בְּרִתָּא בְּשִׁיר, נְשָׂרָא נְטִיל י' בְּפִימָא וְעַל רִישָׁהָ, ו' בְּגּוֹפָא, ה"ה בְּגְדָפָהָ, אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א רְכִיב עַל
כְּלָא, וְדַמּוֹת פְּנִיָּהֶם פְּנֵי אָדָם, סִיִּדָּא סְלִיק עַל כְּלָא, וְפְנֵי אֲרִיָּה אֶל הֵימִין סִיִּלְאַרְבַּעַתָּם דָּא יְהוֹ"ה, וְפְנֵי שׁוּר, וְפְנֵי
נְשָׂר, אִינוֹן מְרַכְבָּה לְשִׁמָּא דִּיהוֹ"ה, וְאַדָּם עַל כְּלָא.

ביאור הגר"א

⁶⁸ ואִיֵּהוּ כְּגוֹנוֹא דְסֵלֶם כו'. רואה לומר וא"ו:

⁶⁹ והנה כו'. שתי ההי"ן שנקראות אלוקים:

⁷⁰ וכולא כו'. רואה לומר, שאמר לעיל י' גלגלין – שמא מפרש, ד' חיון – יקו"ק, וכולם הם י"ד, עשרה ניגונין ושיר פשוט כו', וזה שאומר
מנגן ביד, וזהו דוד – גימטריה י"ד:

⁷¹ ו' אִיֵּהוּ גּוֹפָא כו'. רואה לומר עוף השמים שמוּלֵךְ אֶת הַקּוּל – כולל הו"ה, וכן קלא דניגונא – כליל הו"ה, והכל, שו' – עמודא
דאמנעיתא, כלול הו"ה כידוע, והוא קלא, וזה שאומר ביה סליק כו', וכן עוף השמים דכרגא דידיה. וכלל הענין, עשרה ניגונין – נגד י'
ש' השם, עשר גלגלים, גלי ימא דבינה לאשתכחו מחכמה, והן עשרה גלגלים של הכסא ששם מקנן אמא בתלת ספירות, שש מעלות של
הניגון שעולה ויורד, נגד ו' של השם, שש מעלות לכסא, שבהן עולים ויורדים מלאכי אלוקים. ד' שירים: שיר פשוט כו', נגד ד' אותיות
הו"ה אחרונים, והן ד' עמודי הכסא. ד' חיון. ששה מעלות עם עמודים ד' – הן י', מילוי יו"ד, והכל יו"ד במלואו, חמש נימין בחמש
אלכעזאן – ה' ה' של השם, והכל עולה שלשים מעלות, והן ה' נימין דו' קלין – ל' כנ"ל. ויו"ד ה"ה היא מלכות דסלקא לחכמה, ה"ה
דיו"ד, וכן עשרה ניגונין דל' שירים נגד י"ד אהוון של השם: י' גלגלים ד' חיון:

⁷² ועוד ו' אִיֵּהי כו'. רואה לומר שו"א כולל י"ד במנורה גם כן, כמו קלא דניגונא שכולל י"ד, ומנורה הוא גם כן בחכמה כידוע:

⁷³ שבעה ושבעה כו'. רואה לומר שמנורה הוא שבעה ו' עם י', ז', ו' ווי"ן הרי שבעה ושבעה, וזה שאומר שלשה קני מנורה מאל האחד
ושלשה כו'. ש"ו באמצע, ושתי ההי"ן משני האדדים, כמו בעוף השמים ללעיל שתי גופי האדדים:

⁷⁴ וסלקא ה' באות ו'. ונכללת גם כן מו', שית תיבין דבשכמ"לו:

⁷⁵ ולבתר סליק כו'. רואה לומר ונכללין שניהם מששים וזהו שיר דסליק ליוז באות ו' כנ"ל:

⁷⁶ ואינון אהוון כו'. עיין בשל"ה. וע"ה כתב שהן שש עשרה אותיות דקאמר בגמרא (ברכות טו ע"ב) בכל לבדך כו'. שמספר קטן גימטריה
ששים:

⁷⁷ ריוח בין הדבקים. שהן ו"ק דו"ו"ג שדבוקים באחרונים, ונותן ריוח זהו הנסירה להזדווג בפנים:

⁷⁸ ושלמה עלייהו כו'. על ששים הדבקות שהן דכורין אמר ששים מגבורי ישראל ללעילא – עמודא דאמנעיתא, שנטרין מטתו וזה שאומר
ואינון כו':

⁷⁹ ולקבלייהו כו'. רואה לומר הן נוקבין לקבל ששים דכורין:

⁸⁰ בתיקו' כו'. כנ"ל:

⁸¹ דא סליק כו'. רואה לומר שנאמר ודמות פניהם, רואה לומר של כלם, כמו שאומר לעיל:

בזמנא דאיהי סלקא בכל אלין תקונין, איהו משבח לה, הָדָא הוּא דְכְתִיב (שם ד ג) סִכְחוּט הַשְּׁנֵי שְׁפָתוֹתַיָּךְ וּמְדַבְרָךְ נְאוּה, הָא תְרִין מִינֵי נְגוּנִין דְשִׁבַּח דּוּד מְלָכָא, בְּאִשְׁרֵי בְּשִׁיר.

תְּלִיתָא בְּבִרְכָה וְדָא שְׂכִינְתָא עֲלָא, וְעֲלָה אֲתָמֵר (תהלים קג א) בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ, מֵהַי אֲתִיְהִיבְתָּ בְּכֹר נֶשְׁמַת חַיִּים, דְּאֲתָמֵר בְּהַ חֲמֵשָׁה תְּקוּנִין, סִימָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא זֶן כָּל עֲלָמָא, הָכִי נִשְׁמַתָּ זֶנַת כָּל גּוֹפָא, מֵהַ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רֹאָה וְאִינוּ נִרְאָה, הָכִי נִשְׁמַתָּ רֹאָה וְאִינָה נִרְאִית, מֵהַ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים, הָכִי נִשְׁמַתָּ יוֹשְׁבַת בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים, מֵהַ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלָא כָּל הָעוֹלָם הָכִי נִשְׁמַתָּ מְלָאָה אֶת כָּל הַגּוּף, מֵהַ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵן אֶת כָּל הָעוֹלָם, הָכִי סִינְשְׁמַתָּ דְנָה אֶת גּוֹפָא, וְרִזָּא דְנִשְׁמַתָּ דְאִיהִי שְׁוֵה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, סִינְדָא בִינָה, מִי, וְעֲלָה אֲתָמֵר (ישעיה מ כה) וְאֵל מִי תְדַמְיוּנִי וְאֲשׁוּה, אֵל מִי וְדָאִי, וְהָא אוּקְמוּהוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, חֲמֵשָׁה דְבָרִים אֲלִין, חֲמֵשָׁה וְדָאִי, בְּגִין דְאִינוּן מִסְטָרָא דְהַ עֲלָאָה.

וְאִינוּן סִינְכְּלָהוּ תְּקוּנִין בְּלָב, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין הֵלֵב מִבִּין, הֵלֵב רֹאָה, הֵלֵב שׁוֹמֵעַ, (הָא תְּלַת, הֵלֵב יוֹדֵעַ, וְהֵלֵב כָּל וְגו') כִּי אִיהִי מְמֵשׁ הֵבֵל, הָא אִינוּן חֲמֵשׁ, וּמְנִיָּה מִחֲשָׁבָה וְרוּחָא דְפִימָא דְסִלִיק בְּהַ קְלָא (וְאִמְרָה) וְדְבוּרָא (סִינְדָא ו'), עֲרִקִין דְלָבָא אִינוּן כְּחִיילִין בְּתֵר מְלָכְהוּן, וְרִזָּא דְמְלָה (יחזקאל א יב) אֵל אֲשֶׁר יִהְיֶה שְׁמָה הַרוּחַ לֵלְכַת וְלָכוּ, הָכִי מִתְנַהֲגִין עֲרִקִין דְלָבָא לְגַבֵּי רוּחָא (הָרִי לְךָ רוּחַ בְּלָב), דְנִפִיק מֵאֲזִן שְׁמָאֲלָא דְלָבָא, וְאִיהוּ הָרִי רוּחַ צְפוֹנִית דְבִטְשׁ בְּכַנּוּר דְדוּד, וּבְהָאִי רוּחָא הָרִי בְּטֵשׁ בְּחֲמֵשׁ נִימִין דְכַנּוּר, דְאִינוּן סִינְחֲמֵשׁ כְּנָפֵי רִיָּאָה, וּבְקִנְיָה, וְסִלִיק קוּל, (מְלָבָא, וְאִיהוּ) וְלָבָא אִיהוּ אֵשׁ אוּכְלָא, מֵאֲוִדְנָא יְמִינָא דְלָבָא סִינְדָאִיהִי כְּלָפֵי כְּבֹד, וּמְנִיָּה נִפִיק דְבוּר, הָדָא הוּא דְכְתִיב (ירמיה כג כט) הֲלֵא כֹה דְבַרִי כְּאֵשׁ, וְאִי לֹאוּ כְּנָפֵי רִיָּאָה סִינְשְׁבִין עַל לָבָא, הָרִי אוּקִיד כָּל גּוֹפָא, מִחֲשָׁבָה בְּלָבָא וְדָאִי, סִינְדָאִיהִי ה' אֲנוּן קְלָא וְדְבוּרָא, ו' רוּחָא כְּלִיל כְּלָא.

רְבִיעָאָה בְּמִזְמוֹר, וְדָא הוּא דְרוּעָא יְמִינָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (תהלים צח א) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חֻדְשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוּ, וְעֲלָה אֲתָמֵר (שם ס ז) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ, וְאִיהוּ בְּגִלוּתָא עִם שְׂכִינְתָּא, וְאִיהוּ תְּמִידָא לְהַ, סִינְרִזָּא דְמְלָה (ישעיה נג א) וְזִרְעֵי יְיָ עַל מִי נִגְלָתָהּ, וּבִיָּה אוּמָאָה דְפוּרְקָנָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (שם סב ח) נִשְׁבַּע יְיָ בִּימִינוֹ וּבְזִרְעֵי עֵזוֹ, וְעוֹד (רות ג יג) חֵי יְיָ שְׂכָבִי סִינְעַד הַבְּקָר.

בִּיאור הַגְרָא

- ס^ה לְאַרְבַּעַתָּס דָּא יְקוּ"ק וְהָכִי שׁוֹר וְהָכִי נָשָׂר. רוּחָה לּוֹמֵר ד' פְּנִים שָׁל כָּל אַחַד הֵן ד' אוֹתוּת הוּי"ה כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעֵיל ג' הוּיּוֹת וּבְכוּלָּהוּ עֶשְׂרֵי אוֹתוּת, אֲדָם, וְהֵן תְּלָתִין דְּרַגִּין הַגִּי'ל:
- ס^ו כְּחוּט הַשְּׁנֵי כו'. רוּחָה לּוֹמֵר שִׁיר דִּילָה:
- ס^ז מֵהַ הַקְב"ה זֶן כו'. בְּגִמְרָא (בְּרַכּוּת י ע"א) הַגִּירָסָה אִינוּן כֵּן אֲלֹחַ מֵהַ הַקְב"ה טַהוּר אֲף הַגְּשָׁמָה טַהוּרָה:
- ס^ח נִשְׁמַתָּ דְנָה כו'. וְהַ שְׂכִינְתָּא (בְּרַכּוּת י ג) לָא יְדוּן רוּחֵי בְּאֲדָם לְעוֹלָם:
- ס^ט דָּא בִינָה. רוּחָה לּוֹמֵר עֲלָה אֲמַרוּ הַקְב"ה:
- פ' מִי כו'. וְרוּחָה לּוֹמֵר לְכָךְ נִחְמַר וְאֵל מִי כו' כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּכְד:
- פ"ח כְּלָהוּ תִּיקוּנִין בְּלָב. דְּרַגָּא דְבִינָה, כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעֵיל, וְשֵׁם שְׂרִיָּא ה' עֵילָאָה כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעֵיל:
- פ"ב ה' אִיהִי מִמֵּשׁ הֵבֵל. רוּחָה לּוֹמֵר אֲתָא קְלִילָא שְׁאִין בְּהַ אֲלֹחַ הֵבֵל כִּידוּעַ, וְהוּא אוֹתוּת הֵבֵל – ה' לָב:
- פ"ד א' ו'. עִם תְּלַת הַרְאָשׁוּנִים:
- פ"ה חֲמֵשׁ כְּנָפֵי רִיָּאָה. כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ (חולין מז ע"א) חֲמֵשׁ אוּנֵי אִית לְרִיָּאָה, וְהֵן ה' סְפִירוֹת שְׁמַתְפַּשְׁטִין בְּהֵן נ' תְּרַעִין דְבִינָה מִן הֵבֵל, תְּלַתָּא מִימִינָא – חֲתוּ"ג, וְשְׁתֵּים מִשְׁמַלְלָא – ג"ה, שְׁתֵּים נוֹטָה לִימִינָא כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְקַמֵּן:
- פ"ה דְּאִיהִי כְּלָפֵי כְּבֹד כו'. שְׁהַאֲכִילָה מֵאֲד הַכְּבֹד וְהוּא אֵשׁ אוּכְלָה:
- פ"ו דְּנִשְׁבִין עַל לָבָא. שְׁהוּא רוּחַ אֲלִיקִים הַמְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם דְּרִיָּאָה:
- פ"ז דְּה' ה' כו'. אֲמִירָא מֵאוּדוּנָא שְׁמַלְלָא, וְדְבוּרָא מִימִינָא, קְלָא מֵאֲמַנְעַ בְּקַנָּה, מִחֲשָׁבָה בְּלָבָא – ד' אוֹתוּת הוּי"ה, וְרוּחָה לּוֹמֵר זֶה שְׁאוּמֵר בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה – בִּינָה:
- פ"ח וְרִזָּא דְמְלָה וְזִרְעֵי ה' כו'. רוּחָה לּוֹמֵר הַקֵּן דְתִלִּיא בִימִינָא – לְמִי נִגְלָה, שְׁסָחוּס מְכָל:
- פ"ט עַד הַבְּקָר. כִּידוּעַ יְמִינָא:

^פ וְאִמְאֵי אֲתַקְרִי זְרוּעַ יִי, בְּגִין דְּכַף הִיד בִּיהַ י, חֲמַשׁ אֲצַבְעָאן ה', קִנְהָ דִימִינָא דְאִיהוּ דְרוּעָא ו', כְּתַף בִּיהַ ה',
^{פא} וְדָא עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא דְאֲתַקְשָׁר בִּימִינָא, לְאֲקַמָּא בִּיהַ שְׁכִינְתָא בְּגִלוּתָא, וּמִשָּׁה דְאִיהוּ דִיּוֹקְנָא דְעֲמוּדָא
דְאֲמַצְעִיתָא, אֲתַמַּר בִּיהַ (ישעיה סג יב) מוֹלִיךְ לִימִין מִשָּׁה ^{פב} וְזָרוּעַ תְּפָאֲרָתוֹ, ^{פג} וְאִיהוּ בּוֹקַע מִיָּא דְאֲוִרִיתָא לְגַבִּי
^{פד} וְזָרוּעַ ^{פה} דְאֲבָרְהָם דְאִיהוּ (דף כד ע"ב) יְמִינָא, לְמַהוּי לִיהַ שֵׁם עוֹלָם, וְאֲתַקְשָׁר ^{פו} בְּהַ דְאֲבָרְהָם, דְאִיהוּ חֲמַשָּׁה
חֲוּמֵי תוֹרָה, ^{פז} וּבְהַ אֲשַׁתְּלִים מִשָּׁה, וּמִיד דְאֲשַׁתְּלִים אֲתַגְלִיא עֲלִיהַ יְמִינָא, ^{פח} וְדָא הוּא (ישעיה נג א) וְזָרוּעַ יִי עַל
מִי נְגַלְתָּהּ.

חֲמַשָּׁה בְּנִגּוּן, בְּגִין דְּהֵאֵי נִיגּוּן סְלִיק מַנְיָה כְּמָה נְגִינּוֹת, עוֹלִימָן מְסֻטְרָא דְשְׁמָאֲלָא, דְמַתְמָן רִיחַ צְפוּן הוּא
נְחָתָא כְּכַנּוֹר דְדוֹד וְהוּא מַנְגֵן מְאֲלִיו, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (מלכים ב ג טו) וְהִיָּה כְּנָגַן הַמְּנַגֵּן וְגוֹמֵר.

^{פח} וְיַמְתְּמָן רַעְמִין נְפָקִין, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (איוב כו יד) וְרַעַם גְּבוּרֹתָיו מִי יִתְּבוּנֵן, ^{פז} וְיַמְתְּמָן רַעַה הַתְּרַעְעָה הָאֲרָץ
(ישעיה כד יט) בְּתַרוּעָה, פּוֹר הַתְּפוֹרְרָה אֲרָץ (ישעיה כד יט) בְּשִׁבְרִים, מוֹט הַתְּמוּטָה אֲרָץ (ישעיה כד יט)
בְּתַקִּיעָה, ^{פז} מְסֻטְרָא דְמִטָּה כְּלָפִי חֲסֵד, בְּהֵהוּא זְמַנָּא חֲלַת אֲבָהֵן מִתְקַשְׁרִין בְּגִבּוּרָה, ^{פז} וְאֲתַעֲבִידוּ בְּהַ תְּרוּעָה
שְׁבָרִים תְּקִיעָה, וּבְהוּן עֲלָה אֱלֹהִים בְּתַרוּעָה, וְדָא יְהֵא כְּסוּף יוֹמִיָּא, וְכָל אֲתִין אֲלִין ^{פז} דְּיִשְׂרָאֵל יְהוּן,
בְּגִין דְּתַמָּן חֲבָרוֹן דְאֲבָהֵן תַּמָּן קְבוּרִים.

שְׁתִּיתָאָה ^{פז} הַלְלוּיָהּ הַלְלוּהוּ ^{פז} וְדָא ה'ו, עֲלִיהַ אֲתַמַּר (שמות יב מב) לֵיל שְׁמוֹרִים הוּא לֵינִי, וְדָא אִיהוּ עֲמוּדָא
דְאֲמַצְעִיתָא, ^{פז} וְרָזָא דְמִלָּה (ירמיה לא ו) הַשְּׁמִיעוּ הַלְלוּ, וְאֲמַרוּ הוֹשַׁע יִי אֶת עַמִּי אֶת שְׂאֲרֵי יִשְׂרָאֵל, לְקַיִים
(מיכה ז טו) כִּימִי צִאֲתָךְ מֵאֲרָץ מִצְרַיִם אֲרָאָנוּ נִפְלְאוֹת.

^{פז} וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת א ט) מ'ה ש'הִיָּה ה'וֹא ש'הִיָּה, וּבִיהַ (תהלים לג יד) מ'מְכוֹן ש'בְּתוֹ ה'שְׁגִיחַ, ^{פז} בְּגִין
דְאִיהוּ דִיּוֹקְנָא דְעֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, בְּהֵהוּא זְמַנָּא אֲתַקִּיִים רָזָא דְמַתְנִיתִין דְאֲמַר אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל
חֲמֵשׁ דְּהֵינּוּ אֲלֵף חֲמַשָּׁה, וְשׁוֹרְפִין בְּתַחֲלַת שֵׁשׁ דְאִיהוּ אֲלֵף שְׁתִּיתָאָה.

וּבְגִין דְלָא יִפְרִישׁוּ בֵּין שֵׁשׁ דְאִיהוּ עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, וּבֵין שֵׁבַע דְאִיהַ בַּת זוּגִיָּה, צָרִיךְ לְבַעֲרָא שְׂאוֹר וְחֲמֵץ
דְאִינּוּן עֲרַב רַב, דְלָא יִתְחַזְזִין בֵּין שֵׁשׁ דְאִיהוּ ו', וּבֵין שֵׁבַע דְאֲתַמַּר בְּהַ (שם קיט קסד) שֵׁבַע בְּיוֹם הַלְלָתִיךָ, בְּגִין

ביאור הגר"א

- ^פ ואמאי אתקרי זרוע ה'. רוצה לומר אמאי נכלל ביה כל השם:
^{פא} ולא עמודא לאמנעיתא כו'. רוצה לומר עמודא לאמנעיתא כולל כל השם כנ"ל, והוא אתקשר בימינא כמו שמפרש והולך, לכן בימינא
נכלל גם כן השם:
^{פב} זרוע תפארתו. רוצה לומר, זרוע – דרועא ימינא, תפארתו – עמודא לאמנעיתא, והוא לימין משה:
^{פג} ואיהו בוקע כו'. הוא סיפא דקרא, בוקע כו' – לעשות לו שם עולם, וזה שאומר למהו ליה כו':
^{פד} זרע. רוצה לומר לשון זרוע:
^{פה} אברהם כו'. הוא זרוע:
^{פו} ה' לאברהם. דהיא מימינא, ברתא לאברהם:
^{פז} וזה אשתלים משה. רוצה לומר עם שם הנ"ל:
^{פח} ולא הוא זרוע כו'. רוצה לומר משה שהוא בדרגא דמי:
^{פח} ומתמן רעמין כו'. רוצה לומר קלין ורוצה לומר שקלין מסטרא דגבורה:
^{פז} ומתמן רעה כו'. רוצה לומר תש"ת מסטרא דחג"ת – כלם בגבורה כמו שמפרש והולך:
^{פז} מוט כו' בתקיעה מסטרא דמטה כו'. רוצה לומר מוט – לשון מטה כלפי חסד, ורוצה לומר שכולם יהא בגבורה, רק שמוט –
בתקיעה, הוא מטה כלפי חסד, ולכך הוא רק התמוטטה הארץ:
^{פז} ואתעבידו כו'. שכולם הם קלא דכליל אמ"ש וקלא מסטרא דגבורה כנ"ל:
^{פז} בארעא דישראל כו'. רוצה לומר זה שאומר הארץ – ארץ ישראל:
^{פז} הללויה"ה הללויה"ו. רוצה לומר עמודא לאמנעיתא שכלול יקו"ק וזהו הללויה"ה הללויה"ה:
^{פז} ולא הו. רוצה לומר הו מלשון הוא, שקאי על עמודא לאמנעיתא וזה שאומר עלה כו' – הוא לה', שהוא עמודא לאמנעיתא, יקו"ק:
^{פז} ורזא כו'. רוצה לומר שנאמר הללו כו' יקו"ק:
^{פז} ורזא דמלה מה כו'. רוצה לומר ראשי תיבות משה. וביה כו' – גם כן ראשי תיבות משה:
^{פז} בגין כו'. רוצה לומר זה שאומר הללו כו' הושה ה' – עמודא לאמנעיתא:

דַּעֲרַב רַב אֶפְרַיִשׁוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשִׁבְעַ בְּמַתַּן תּוֹרָה, כְּמָה דָּאֵת אֲמַר (שמות לב א) וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשְׁשׁ מִשָּׁה, וַאֲקוּמוּהוּ בִשְׁשׁ, בְּאֵלֶיךָ שִׁית שְׁעֵתֶיךָ עֲבָדוּךָ יְתַּעְגְּלָא, וְאֶפְרַיִשׁוּ בֵּין ו'ה דַּאֲיִנוֹן שֵׁשׁ לְשִׁבְעַ, ^טהֵכִי יִפְרִישׁ לֹוֹן קוֹדֶשָׁא בְּרִידָה הוּא בֵּין שֵׁשׁ לְשִׁבְעַ.

^אדְּבַגְיִנְיָהּ הוּא מַצָּה פְּרוּסָה לְחַם עֲנִי וְדָאִי, וּבְהַהוּא זְמַנָּא תְּהָא שְׁלִימָה כְּגוֹנוּנָא דְחִבְרָתָה דַּאֲיָהּ מַצָּה שְׁלִימָה, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה ל כו) וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְּבָבָה ^אכְּאוֹר הַחֲמָה, וְאֲמַאי הוּא מַצָּה פְּרוּסָה, בְּגִין דְּאֶסְתַּלַּק מִנָּה ו' רְגַל דִּילָהּ לְמַהְוִי בֵּיהּ ^אכְּמַצָּוָה, וּמַצָּה פְּרוּסָה אֲשַׁתְּאַרְת ד', וּבְגִין דָּא מַצָּה פְּרוּסָה ד', מַצָּה שְׁלִימָה ה', וּבְגִין דָּא אֲמַרִין ^אהֵלֵל גְּמוֹר וְהֵלֵל שְׁאֲיִנו גְּמוֹר בְּפִסְחָא, לְקַבֵּל מַצָּה שְׁלִימָה וּמַצָּה פְּרוּסָה.

וְאֲמַרִין מְרוּרָה, עַל שֵׁם ו' דְּאֶתְפָּרַשׁ מִן ה', וְדָא גְרָמִים לֹוֹן דְּוִימְרָרוּ אֵת חֲיִיָּהֶם, ^איָאִיהוּ מְרוּרָה וְאֲיָהּ מְרָה, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (רות א כ) קָרָאָךְ לִי מְרָה כִּי הֵמָּר שַׁד"י לִי, בְּעַבְדוּדָה קָשָׁה בְּקִשְׁיָא, בְּחַמְרָא בְּקַל וְחַמְרָא, בֵּין אֲוִמִין דְּעֵלְמָא. ^אוִימָאֵן גְרָמִים דָּא, י' מִן שַׁד"י, וְשִׁימוּ דְבְרִית דִּיהִיב מִשָּׁה בְּעַרְבִי רַב, בְּגִין דָּא נְחִית מִשָּׁה מְדַרְגִיָּה, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (שמות לב ז) לָךְ יָרַד כִּי שִׁחַת עֲמֹךְ, עֲמֹךְ וְלֹא עֲמִי, וְעַל יָדֶיךָ עֲתִידָה שְׁכִינְתָא לִיחְדָּא עִם קוֹדֶשָׁא בְּרִידָה הוּא, בְּגִין דַּאֲיָהּ אֶפְרַיִשׁ לֹוֹן, צְרִידָה לִיחְדָּא לֹוֹן, לְתַקְנָא בְּמָה דְחָאב, קָמוּ כְּלָהוּ חִבְרִיא וְנִשְׁקוּ לִיהּ, וְאֲמַרוּ אֵי לֹא אֲתִינָא לְעֵלְמָא אֲלָא לְמִשְׁמַע דָּא דִּי.

שְׁבִיעָאָה בְּנִצּוּחַ דַּאֲיָהּ נִצּוּחַ יִשְׂרָאֵל, וְעֵלְיָהּ אֲתַמַּר (שמואל א טו כט) וְגַם יִנְצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר, וְעֵלְיָהּ אֲתַמַּר (תהלים כב א) ^איִלְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשְּׁחָר, לְמַנְצַח עַל הַשְּׁמִינִית (שם יב א), מָאֵן שְׁמִינִית הוּד, וְאֲיָהּ נִצּוּחַ עֵלְיָהּ.

[תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף כַּה ע"א]

תְּמִינָאָה בְּהוֹדָאָה, וּבִיָּה הָוָה מְשַׁבַּח דְּוֹד הוֹדוּ לִי, וְדָא הוּד וְדָאִי, לְמַנְצַח הוֹדוּ, בְּהוֹן רְמִיזִין נִצּוּחַ וְהוֹדוּ, ^אוִימָאֵן (דף כה ע"א) נְסִין, וּבִיָּה שְׁבַח מִשָּׁה ^אאֲז, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (שמות טו א) אֲזַ יִשִּׁיר מִשָּׁה, בְּגִין דַּאֲיָהּ ^אהוֹדוּ דִּיהִיב לְמִשָּׁה, (ישעיה נח ז) אֲזַ תִּקְרָא וַיִּי' יַעֲנֶה, וּבְתַרְיָה בְרִית דַּאֲיָהּ יִסוּד, צְדִיקָא דְעֵלְמָא, ^אוִימָאֵן תְּמִנָּא יוֹמִין דְּמִלָּה, וּבִיָּה אֲתַגְּלִיא ^איִי' דְּמִלָּה, עֲשִׂירָאָה לְעֶשֶׂר סְפִירָן, וְאֲיָהּ הוּד תְּמִנָּא יוֹמִי דְחַנּוּכָה, לְאַרְבַּעַה וְעֶשְׂרִין יוֹמִין, דַּאֲיִנוֹן בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, ^אוִימָיִד דְּעֵלָה זִית טָרְף בְּפִיָּה, שְׂרִיא כ"ה

בִּיאור הגר"א

- ^ט הכי יפריש לון כו'. רואה לומר שלא ימלאו בין חלף השקל לחלף השביעי:
- ^א דבגניייהו הות כו'. כמו שמפרש והולך דוא"ו, רגל הה', אחפשא, ונעשית ד', לשון דלת, עני, וזהו לחס עני וזהו בין שש לשבע, שש הוא ו', שבע הוא ז', מלכות, בת שבע:
- ^א כאור החמה. בינה, ה' שלימא:
- ^ב כמאה. רואה לומר מאה הוא ד', ועם ו' נקראת מאה, ולכן בליה הראשונה נקראת מאה כי הוא בסוד ה' עילאה – בינה, כמו שאומר לקמן, ולכן זו היתה אור הלכנה כאור החמה, לילה כיום יאיר (תהלים קלט יז):
- ^ג הלל גמור. כיום ראשון שהוא מסטרא דבינה כמו שאמרנו בתיקוני זוהר חוש שיום הראשון של פסח הוא מסטרא דבינה:
- ^ד איהו מרור כו'. רואה לומר מרור – לשון זכר, ומרה – לשון נקבה:
- ^ה ומאן גריס דא' כו'. רואה לומר, וזה שאומר המר שדי כו', לכך לא נשלמו בפסח:
- ^ו נח ישראל לא ישקר. שבדרגא דליה באלף השביעי לא שלטא שיקרא כנ"ל, אוכלין כל ד' כו'. והענין כי הפירוד נעשית בה' – אלף החמישי, דרגא דהוד, כל היום דו"ה. אבל ד' דה' לא נעשה בו פירוד לכן אוכלין כל ד' וכן ה' של ה' בו שורפין כל שש כמו שאומר להלן:
- ^ז למנח על אילת השחר. כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת משפטים דאילת השחר לעילת רישא בין זכאה, שהן נ"ה, וזהו למנח עיין סס:
- ^ח ואינון נסין. כידוע בסוד חנוכה ופורים, (יומא כא ע"א) כרובים זנס כו':
- ^ט אז כו'. רואה לומר הוד – ספירה שמינית כנ"ל, וזהו אז: א' – כתר, על ז' – מחכמה עד הוד:
- ^י הוד דהיב למשה. כמו שכתוב (שמות לד לה) קרן עור פני משה, והוא קרן אחת שהיה לו במלכו משתי הקרנים כידוע וזה שכתוב (במדבר כז כ) ונתתה מהודך עליו, שממנו (בבא בתרא עה ע"א) פני יהושע כפני לבנה:
- ^{יא} ואיהו תמינא כו'. רואה לומר שהבית אתכליל משמונה ספירות שעל גביו:
- ^{יב} י' דמילה. מלכות – ברית קודש כידוע:
- ^{יג} ומיד דעלה זית כו'. רואה לומר שמן דנרות דחנוכה:

על ישראל בכ"ה בכסלו, ואלין אינון כ"ה אתוון ד'יחודא, דאינון שמע ישראל וגומר, ודא איהו חנוכ"ה חנו"ו ק"ה.

אבל נצח אתמר ביה (בראשית ח ד) ותנח התיבה ק"י בחדש השביעי, בגין דנצח ביה רמיז נח צדיק, וביה והמים גברו מאד (שם ז יט), פד לא נטרין ישראל ברית מילה מתגברין אומין דעלמא דאינון המים הזדונים, וכד נטרין ליה אתמר בהון (שם ח ה) והמים היו הלוך וחסור, עד החדש העשירי דא י' דמילה, דאיהי מלכות, עשיראה לעשר ספירן.

ויעקב ק"י בהיהיא ירכא אתמר ביה (שם לב לב) והוא צולע על ירכו, ק"י דפרח מניה י', ואשתאר ק"י עקב, ורזא דמלה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב (שם ג טו), ק"י פד אשתלימת סופה בירך דילה, אתמר ביעקב (שם לג יח) ויבא יעקב שלם, ויעקב ודאי איהו דיקנא דעמודא דאמצעייתא מסטרא דלבר, והא משה תמן הוה, אלא מסטרא דלגאו הוה, ק"י דא מגופא, ודא מנשמתא, ק"י בגין דא תרין ירכין דעמודא דאמצעייתא שלים אינון נצח והוד.

ומתי יהיה עמודא דאמצעייתא שלים, פד אתחבר בשכינתא, הדא הוא דכתיב (שם יז) ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית, ק"י הדא הוא דכתיב (שם ב כב) ויבן יי' אלהיים את הצלע, בההוא זמנא דאתחבר עמה, ויבא יעקב שלם (שם לג יח), בההוא זמנא תהא ק"י סופה שלימתא, כ"ו ה"ס, יאהדונה"י.

קם רבי אלעזר ואמר, אבא אבא, ק"י אמאי אתמר ביומא קדמא דסמא דסכות, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי הדר (ויקרא כג ג), אמר ליה ברי מאני קרבא ק"י בימינא נטלין לון, ובאלין מאני קרבא אינון ישראל רשימין דנצחין דינא, מתל למלכא דהוה ליה דינא ק"י וקרבא בשבעין אומין, ולא הו' ידעין מאן נצח דינא, ושאלין ליה מאן נצח דינא אמר תסתכלון באלין דרשימין במאני קרבא בידיהו, ותנדעון מאן נצח דינא, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר דא אתרוג, דאיהי שכינתא, לבא, דאיהו עקרא דכל אברין דגופא, דאינון תלת הדסים, ולולב ותרי בדי ערבה, לבא באמצעייתא, ואברין סחור סחור ליה, ובגין דא אתרוג דא שכינתא, והכי אוקמוה מארי מתניתין, אי נטלה בוכנתו, ואי עלה חזוית על רובו, פסול, בגין דאיהו דמי לשכינתא, דאתמר בה (שיר ד ז) כלף יפה רעיתי ומום אין בך.

כפת תמרים דא לולב, ועליה אתמר נפצו עליו פסול, בגין דדא איהו ק"י מקצץ בנטיעות, בגין דא מברך עלה ביומא קדמא דסכות, ק"י בגין דאיהו קשורא ויחודא דכלא, ח"י עלמין, דאיהו לקבל ח"י חולין דשררה,

ביאור הגר"א

ק"י **בחודש השביעי**. נלח – ספירה השביעי:

ק"י **בהיה ירכא כו'**. רואה לומר בהוד והוא בחלף החמישי כנ"ל:

ק"י **דפרח מיניה י'**. רואה לומר י' דמילה שהוא קלקול היך כנ"ל:

ק"י **עקב**. רואה לומר שליטא דנחש כמו שמפרש והולך:

ק"י **כד אשתלימת סוכה**. רואה לומר מלכות, ורואה לומר זה שכתוב ויבא יעקב שלם, וכתוב לעיל מיניה ויעקב נסע סכותה:

ק"י **דא מגופא**. כלל הוי"ה, ומשה – מנשמתא, כלל מילוי דמ"ה:

ק"י **ובגין דא כו'**. רואה לומר שלם – הוא בתרין ירכין:

ק"י **הה"ד ויבן כו'**. רואה לומר שנסע לשכינה שנקראת סכות, ויבן אותה – צסוד בית, כמו שכתוב ויבן כו':

ק"י **סוכה שלימתא**. רואה לומר שסכה הוא חסר ו', ובזמנא דאתחבר ו' עמה הוי סוכה שלימה – מלא ו', ואז הוא גימטריה שני שמות

הללו, מה שאין כן בהיותה חסר ו' שאז היא גימטריה חלקים ורואה לומר זה ויבא יעקב שלם:

ק"י **אמאי אתמר כו'**. רואה לומר ולמה לא בכל ימי הסכות:

ק"י **בימינא נטלין לון**. כמו שכתוב (שמות טו ו) וימין ה' תרענ אויב:

ק"י **וקרבא בע' אומין**. הן ע' פרי החג, וכולן נכללין בראשון, כמו שאומר שהן מסטרא דע"ב, ובשם ע"ב נלחין לון, וכלל דע"ב הוא

וא"ו, גימטריה י"ג, עיין שם (דף י"ח ע"ב) ולכך ציוס הראשון י"ג פרים:

ק"י **מהקצץ בנטיעות מאן דמברך כו'**. רואה לומר על הפסול:

ק"י **בגין כו'**. רואה לומר שהוא יסוד כמו שמפרש והולך:

ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין, לולב דומה לשדרה, ורזא דלולב צדיק כתמר יפרח, ודא איהו (דה"א א כט יא) כי כל בשמים ובארץ, ותרגם דאחיד בשמיא ובארעא.
[תיקוני זוהר – דף כה ע"ב]

וצריך לנענעא קכ"ח"י נענועין בשית סטרין, דאינון חותם מזרח ביה"ו וכו', שית הוי"ת דאית בהון תמיני סרי אתוון, וכלהו רמיזין בספר יצירה בשית סטרין, והכי אוקמוהו מארי מתניתין, מוליך ומביא למאן (דף כה ע"ב) דארבע רוחות העולם דיליה, מעלה ומוריד למאן דשמיא וארעא דיליה.

תלת הדסין גוף ותרין דרועין, קיטואינון לקבל עינא וכנפי עינא, תרי בדי ערכות לקבל תרין שוקין, ולקבל תרין שפון, וכד אינון פלהו אגודה חדא בלולב דאיהו שדרה, מה כתיב (שיר השירים ז ט) אמרתי אעלה בתמר, א' אתרוג ע' ערבה ל' לולב ה' הדס, פלהו אתעבידו לקבל ארבע מינין דמרפכתא, הרוכב בהון איהו יהו"ה וצריך לסדרא בהון בהקפה, כגוונא דמזבח, ולמאן לגן, דאתנטעו אלין נטיעין ביה, ורזא דמלה נקבה תסובב גבר (ירמיה לא כא), נקבה נ' מן גן, גבר ג' מן גן, ג'ן הוא כליל לתלת וחמשים סדרין דאורייתא דבכתב, ושבע יומין דסוכות, הא שתין לקבל שתין מסכתות.

שמיני עצרת חג בפני עצמו, ביה נביעו דאורייתא, לאשקאה אילנא, דאיהו נטוע בגן, ושרשוי וענפוי איהו, קלא כגוונא דחוג הארץ (ישעיה מ כב), דכל חגיג מתחגיגין בה.

תשיעאה ברנה ודא איהו רננו צדיקים ביי' (תהלים לג א), ודא דרגא צדיק ח"י עלמין, קלימתמן רנה, קליביה פורקנא, הךא הוא דכתיב (ירמיה כג ה) צמח צדיק, (זכריה ו יב) ומתחתיו יצמח, מתחתיו ודאי, ההיא דאיהו עשירית לכלא, קלי צדיק נטיל משמאלא, ועמודא דאמצעייתא מימינא, הךא הוא דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו.

בההוא זמנא דיהון תרין שמהן כחדא, אתערא ברתיא דמלכא, בשיר השירים ומשלי וקהלת, דאינון (מ"א ה יב) שלשת אלפים משל, תלת יודין, דאינון תלת טפין דמוחא, קלי דנחתין מן י', ולאן אתמשכו לגבי צדיק, קלי דאיהו קשת הברית ומה דהוה קטן אתעביד גדול, ורזא דמלה שופר הולך פזר גדול, מתי יהא זריק חץ בדיוקנא דא. [ציור].

פתח רבי שמעון ואמר, עלאין אתתקנו ואזדרונו במאני קרבא לגבי חו"א, דאיהו מקננא בטורין רברבין, ואיהו קטיל לאדם קדמאה, ולכל דרין דהו אבתריה, ובגין דא כרוזא נפיק בכל יומא, מאן דקטיל ההוא חו"א דאיהו מקננא בטורין רברבין, יהבין ליה ברתיא דמלכא, קלי דאיהו צלותא, דיתייב על קלי מגדלא, דאתמר בה (משלי יח י) מגדל עז שם יי' בו ירוץ צדיק ונשגב.

ביאור הגר"א

- קכ"ח ח"י נענועין. רואה לומר מסטרא דח"י עלמין:
קכ"ט ואינון לקבל כו'. רואה לומר תיקונין שבראש, ויסוד ומלכות, שהן לולב ואתרוג – הן פה ולשון כידוע:
קל' חלת וחמשים סדרין. שנצבים וילך – סדרא אחד הוא, ולא חלקו אלכא להפסיק בין תבא לראש השנה כשחל צ"ג:
קל"א כגוונא דחוג הארץ. וכן כל חגיג מסבבין ומשקין לשמיני עשרת, וזהו (סוכה מז ע"א) בפני עצמו – כמו מרכז בתוך העיגול:
קל"ב מתמן רנה. ר' – בכ"ח, נ' – צבינה נ' תרעין, ה' – בה' ספירות, שכוללן יסוד:
קל"ג וביה פורקנא. כמו שכתוב (ירמיהו לא ו) רנו ליעקב שמחה, כמו שאומר להלן:
קל"ד ולדיק נטיל כו'. חסר כאן:
קל"ה דנחתין מן י'. רואה לומר חכמה – מוחא, והן חלת יודין דכלילין ביוד כמו שאומר להלן:
קל"ו דאיהו קשת כו'. רואה לומר זריק חץ כמו שמפרש והולך:
קל"ז דאיהו כלותא. רואה לומר בכלותא להרוג אותו:
קל"ח מגדלא. מלכות, ולדיק יושב על המגדול, כמו שמפרש והולך:

אדהכי הא רעיא מהימנא קא אתי, קליט בכמה עאנין ותורין ואמרין, קרוטרא בידיה, סליק עיניה למגדלא, וחקא קמחד בר נש עולימא צדיק שמייה, דהוה יתיב על מגדלא, קשתא בידוי, והוה זריק חצים לגבי חויה, ודא איהו פזר גדול, וחויא לא הוה חשיב לון.

קמבצדיק איהו לישנא דפומא, אגוזא דקשתא דפומא, קמחוט השני חוט של קשת, קמדיביה הוה צדיק זריק חצין, דאינון מלולין דצלותא, לגבי חויה, וחויא לא הוה חשיב לון, ולא בגין חלישו דצדיק חיי עלמין, אלא בגין חלישו דהוה דזריק לון דאיהו קמבצדיק דלתתא מניה, כד לאו איהו שלים, ובגין דא לא חשיב לון.

עד דאתא רעיא מהימנא, ונטיל חץ חד וזריק לגביה, דא בתר דא בצלותיה, (שם ז כג) עד יפלא חץ כבדו דחויה, דאיהו סמאל אל אחר, דתמן יסודיה ועקריה, ובגין דא הכבד כועס, במאי כועס, במרה דאיהי דבוקה ביה, ודא סם המות נוקבא דיליה, קמזנבא דיליה קמיוותרת הכבד, קמיוותרת אתקריאת, דבתר דעבידת נאופין יהיבת שיוורין לבעלה, וזנבא איהי שפחה דיליה, במרה כעיס, ובזנבא קטיל, מרה איהי פרוץ דיליה, יותרת זנב דיליה, פגוונא דאדם, דעביד ליה פרוץ ולבתר זנב, דהאי אדם רע אתקרי, ודא פגוונא דדא, דא אדם דאתנטיל מאילנא דחיי, ודא אדם דאתנטיל מאילנא דמותא.

[תיקוני זוהר – דף כו ע"א]

לבתר דיפלא חץ כבדו, זרע יורה כחץ לגבי כלה, קמטיי'ד זרע קידאתמשך מיניה ו, קמבדא ז', ואתמר בה (שמואל א ב כ) לשלח לי למטרה, ודא קייבת עין, בית קבול לזרע קמבדאיהו ז' ודאי, קממאי מטרה, דא ירח בן יומו, (דף כו ע"א) [ציוור] סיהרא קדישא, מטרה איהי ודאי לבת עין, נקודה זעירא מלגיו, לגבה הוה שלח חצים קמברחימו דעינין, מטרה ודאי שכנינתא, דאיהי אגינת על ישראל מחויה בישא סמאל.

קמולמאן דאיהי אגינת עליה, אתמר ביה (תהלים צא ה) לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם, באברתו יסך לך, דא קמאבר מן החי, צדיק, ותחת כנפיו תחסה, אינון ה"ה, קמבדא ז' ו' איהו, אברתו כלול י"ו, גופא דיליה ו', רישא דיליה י', גדפוי ה"ה, ובגין דא ותחת כנפיו תחסה צנה וסוחרה אמתו, צנה וסוחרה שכנינתא עלאה

ביאור הגר"א

קכט בכמה עאנין כו'. רואה לומר ישראל לנטרא לון, עאנין – מסטרא דת"ת, ותורין – מסטרא לגבורה, ואמרין – מסטרא דחסד:

קמ וחוטרא בידיה. שבו הכה את המזרי שהוא נחש כידוע:

קמח חד בר נש כו'. יסוד, כמו שמפרש והולך:

קמב והקשתא כו'. הכל בללותא כמו שמפרש והולך:

קמג חוט השני דשפה. רואה לומר שנאמר כחוט השני שפתותיך כו' חוט של קשת כו':

קמד דביה. רואה לומר צפה שהוא הקשת בכללו:

קמה כליק דלתתא מיניה. רואה לומר ישראל:

קמו זנבא דילי'. רואה לומר בסוד פרוץ וזנב כמו שמפרש והולך:

קמז יותרת. שהוא לשון זנב הגותר מיניה:

קמח יותרת אתקריאת כו'. רואה לומר שהיא נותנת המותר לכבד וזהו יותרת הכבד:

קמט יוד זרע. רואה לומר שהזרע הוא טפה כמין יוד:

קנב דאתמשך מיניה ו'. רואה לומר משיכת הזרע בירייתו הוא ו':

קנג ודא ז'. רואה לומר, י' על גבי ו' הוא ז' – ראשי תיבות זרע:

קנד בת עין. רואה לומר שזרע נקרא עין המים, תלת טיפין בסוד ג' גוונין דעינא כידוע:

קנז דאיהו ז' ודאי. רואה לומר המלכות נקראת בת שבע:

קנח מטררה כו'. רואה לומר שנאמר ביהונתן (שמואל א כ כ) והנה שלשת החצים כו' שהן תלת טפין דמוחא – ביהונתן שהוא יסוד,

ושלח למטרה – למלכות, סיהרא, סוד דוד, שבשצילו שלח החצים ביום ראש חודש סיהרא:

קנה ברחימו דעינין. בסוד אהבת יהונתן דוד ואמר דעינין כנ"ל – בת עין:

קנו ולמאן כו'. רואה לומר לא תירא כו' מחץ כו':

קנז אבר מן החי. רואה לומר שהוא חיי עלמין:

קנח דאת ז' ו' כו'. רואה לומר שז"י – כולם נכללים באת ז', לפי שגוף וברית כחדא, ונכלל הגוף – עמודא דאמלעיתא, בברית שהוא יוס

השביעי כידוע, אות ז', ולכן בתיבת באברתו שהוא ברית נכלל גם כן עמודא דאמלעיתא ששם זרע, י', ואתמשך מיניה ו' כנ"ל:

ותתאָה, קיטאַמתוֹ דאָ עמוּדאָ דאַמְצעיִתאָ, רישאָ דיליה חַכְמָה עֲלָאָה, קיִצְדִיק אִיהוּ בְצִלְמוֹ כְדָמוֹתוֹ, זָפָאָה אִיהוּ
מֵאֵן דְנָטִיר בְּרִית מִלָּה, וְאוֹרֵייתָא דְאִיהוּ עֲמוּדאָ דַּאֲמְצעיִתאָ, דְתַרְוֵיהּוּ מְגִינִין עֲלֵיהּ, חַד בְּעֲלָמָא דָא, וְחַד
בְּעֲלָמָא דְאַתִּי.

[תיקוני זוהר – דף מא ע"ב]

(דף מא ע"ב) קיטאַקמוֹ קיטַתְנָאִין וְאַמּוֹרָאִין דְלְעִילָא וְכָרִיכוֹ לִיהּ, וְאַמְרוּ קיטַמְטְרָה (נ"א עטרה) תְּהֵא אַגִּינַת עֲלָךְ
מִחְצִים בְּגִלוּתָא, עֲלָךְ אַתְמַר (תהלים צא ה) לֹא תִירָא מִפְּחַד לְיִלָּה מִחֵץ יַעֲוֹף יוֹמָם, קיטַוְקְשָׁתָא וְחֻצָּא דְסִטְרָא
דְקְדוּשָׁה יִגַן עֲלָךְ, וְתַחַת כְּנַפְיֹו תַחֲסֶה צְנָה וְסַחְרָה אַמְתוֹ, קיטַצְנָה דָא שְׂכִינְתָא תַתְּאָה, קיטַוְסַחְרָה דָא שְׂכִינְתָא
עֲלָאָה, קיטַאֲמַתוֹ דָא עֲמוּדָא דַּאֲמְצעיִתָא.

ביאור הגר"א

קיטַ אַמְתוֹ דָא כו'. שְׂנַקְרָא אַמְתוֹ, כְּמוֹ שְׂכָחוּב (מִיכָה ז כ) תַתָּן אַמְתוֹ לִיעֲקֹב:
קיטַ דְלִיק אִיהוּ כו'. כְּמוֹ שְׂחַכְמָה עִם עֲמוּדָא דַּאֲמְצעיִתָא הוּא ז', כֵּן יִסוּד עִם עֲמוּדָא דַּאֲמְצעיִתָא, וְהַכֵּל בְּזִכּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא עֲמוּדָא
דַּאֲמְצעיִתָא, וְהַבְרִית – בִּיסוּד, שְׂבַשְׁנֵיהֶם נִכְלָל כֹּל הַשֵּׁם כְּמוֹ שְׂאוּמֵר וְלִדִּיק אִיהוּ בְצִלְמוֹ כְדָמוֹתוֹ וְזֶה שְׂאוּמֵר זְכָאָה כו':
(קיטַ) קְמוֹ תַנְחִין וְאַמּוֹרֵיִאִין כו'. שִׁיךְ לְסוּף תִּיקוּן י"ג דְקַאֲמַר שְׁלַח לִי לְמַטְרָה כו' מֵאִי מַטְרָה כו', מַטְרָה וְדָאִי שְׂכִינְתָא דְלִיִּיהּ אַגִּינַת עַל
יִשְׂרָאֵל מִחוּץ בִּישָׁא, סְמָאֵל, וְלִמְאֵן דְלִיִּיהּ אַגִּינַת עֲלֵיהּ אַתְמַר בִּיהּ לֹא תִירָא מִפְּחַד כו' כִּנָּה וְסוּחְרָה אַמְתוֹ, כִּנָּה וְסוּחְרָה – שְׂכִינְתָא עֲלָאָה
וְתַתְּאָה, אַמְתוֹ דָא עֲמוּדָא דַּאֲמְצעיִתָא כו' זְכָאָה כו':
קיטַ תַנְחִין וְאַמּוֹרֵיִאִין. הֵן תַרִּין מִתִּיבְתִין, שְׁהֵן מַסְטְרָא דו"ק, וְכְמוֹ שְׂאוּמֵר בְּתִיקוּן כ"א [דף 179] נ"ג א' ב' וְעִינִין בְּתִיקוּנֵי זוּהַר חַדָּשׁ בְּחֻרְכּוֹהּ וְלַעֲלִיל
א' א', וְזֶה שְׂאוּמֵר לְקַמֵּן (שֵׁם דְדָף מֵאָה. ג.פ.) קַם ר"ש בְּקַדְמִיתָא פִתְחָא וְאַמַר כו' א"ל רַבִּי שִׁים בְּסַלְעֵי כו':
קיטַ מַטְרָה תְּהֵא אַגִּינַת כו'. (כְּמַשׁ"ש מַטְרָה וְדָאִי שְׂכִינְתָא דְלִיִּיהּ אַגִּינַת כו' וְלִמְאֵן כו') וְרוּכָה לּוֹמֵר, מַטְרָה – לְשׁוֹן שְׂמִירָה, וְהוּא יִרַח בֵּן
יוֹמוֹ, וְבִזְרוּתוֹ – הֵקוּ הַסּוּבֵב לְהַהוּא נְקוּדָה דְבַפְנִים – בַּת עֵינִין, וְעִינִין רַעִיָא מֵהִימְנָא פִרְשַׁת פְּנַחַס דְהִיא הוֹפְכַת אֹרַח כ' לְכֹל דָּל – לְלֹא
תְּסַתְכַל חִמָּה בִּישָׁא בַּהּ, וְכֵן הַלְדִּיקִים הֵם בַּת עֵינִין דִּילָּה דְהַזְרַע יִירָה לְשֵׁם כְּמוֹ שְׂאוּמֵר שֵׁם, וְהַזְרַע הֵם הַלְדִּיקִים, גִּידִין דִּילִיָּה כְנ"ל, וְהַמַּטְרָה
שׁוֹמֵרֵת הַחַיִּים דְבַקְרָבָה – וְהוּא הַסּוּד, שְׂכִינְךָ לִיתָן דּוּקָא בְּאֶשָׁה לְהַיּוֹת שׁוֹמֵרֵת אֹתָם וְלֹא לְבַטְלָהּ ח"ו, וְמָה שְׂאוּמֵר מַחֲסִים – הֵינִינּוּ חַיִּים
דְּחוּיָא כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלָךְ מִחֵץ יַעֲוֹף כו', וְכְמוֹ שְׂהַמַּטְרָה מַקְבֵּלֵת הַחַיִּים דְקְדוּשָׁה כֵּן הִיא נוֹטֵרֵת מַחֲסִים דְס"א:
קיטַ וְקַשְׁתָּא וְחַיִּים דְסִטְרָא דְקְדוּשָׁה. כְּבַר נִתְבָּרַר לַעֲלִיל מֵהַ הַסּ, וְהַסּ בְּפִסּוּק זֶה בְּאֲבֵרָתוֹ יִסְךְ לָךְ, וְכְמוֹ שְׂאוּמֵר שֵׁם בְּאֲבֵרָתוֹ יִסְךְ לָךְ – דָּל
אֲבַר מִן הַחַי – דְלִיק, וְתַחַת כְּנַפְיֹו תַחֲסֶה אִינוּן ה' ה', דָּלֵת ו' אִיהוּ אֲבֵרָתוֹ, כְּלִיל י"ו, גּוֹפֵא דִילִיָּה – ו', רִישָׁא דִילִיָּה – יו"ד, גְּדַפּוּי – ה' ה'
כו', וְרוּכָה לּוֹמֵר לְאֲבֵרָתוֹ הוּא דְלִיק, וְגוֹף הַבְרִית הוּא ו', וְעַטְרָה דִילִיָּה שְׂהוּא רִישָׁא דִילִיָּה וְבִרְכּוֹת לְרִישָׁא דְלִיק וְהַכֵּל כְּלִיל בְּתִיבַת אֲבֵרָתוֹ,
וְתַחַת כְּנַפְיֹו רוּכָה לּוֹמֵר כְּנַפְיֹו שֶׁל דְלִיק וְהֵן ה' ה' וְהֵן גִּירִין שֶׁל דְלִיק שְׂהוּא שְׂלֵשָׁה ווִין כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְמַטְרָה אַסְתַּמַר מְגִירִין דִילִיָּה לְאִינוּן תַּלְתָּ
ווי"ן דְסַלְקִין ח"י בְּחוּשְׁבָן וְדָא ח"י עֲלָמִין וְהֵן ג' טַפִּין דְזַרַע לְאֲתַרְכּוֹ כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְקַמֵּן נ"ה ג' וְהֵן אֹרַח ה' כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְקַמֵּן ל"ט ב', ה'
אִית בַּהּ תַּלְתָּ ווִין לְאִינוּן ח"י בְּרַכְאִין כְּגוֹנוֹא דָא ה' ה' כו' וְבִיה שְׂרִיִא ח"י בְּרַכְאִין דֵּה' עֲלָאָה וְמִינִיָּה אַתְמַשִּׁיכוּ לֵה' זַעִירָא כו' לְאִינוּן יִמִּינָא
וְשְׂמָאֵלָא וְאִינוּן ה"ה כו', וְכֵן הוּא כְּאֵן שְׂלַחוּ"ג בְּכֹל אַחַד ה', ג' ווִין, וְהֵן כְּנַפְיֹו וְהַכֵּל בְּדִיק דְכְּלִיל הוּי"ה שְׂלִימָה וְהֵן קַשְׁתָּא וְחַיִּים. וְכִנָּה
וְסוּחְרָה אַמְתוֹ הוּא הוּי"ה אַחֲרַת כְּלִיל עֲמוּדָא דַּאֲמְצעיִתָא זֶה שְׂאוּמֵר שֵׁם זְכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְנָטִיר בְּרִית מִלָּה וְאוֹרֵייתָא דְלִיִּיהּ עֲמוּדָא
דַּאֲמְצעיִתָא דְתַרְוֵיהּוּ מְגִינִין עֲלֵיהּ, חַד בְּעֲלָמָא דָא וְחַד בְּעֲלָמָא דְאַתִּי, וְהֵן שְׂתִי בְרִיתוֹת: בְּרִית הַלְשׁוֹן וְבְרִית הַמַּעֲוֵר, וְבְרִית הַמַּעֲוֵר מוּלִיד
בְּגוֹפְנֵי וְהוּא הַעוֹלָם הַזֶּה וְהוּא בַּהּ תַתְּאָה – הַעוֹלָם הַזֶּה, וְבְרִית הַלְשׁוֹן מוּלִיד בְּרוּחֵי – הַעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא בַּפֵּה, ה' עֲלָאָה, פְּתוּחֵי חוּתָם,
ה' תְּנוּעוֹת גְּדוּלוֹת וְה' תְּנוּעוֹת קְטוּנוֹת, פְּתוּחֵי חוּתָם וְתוֹלְדוֹתֵיהֶם, ה"ח וְה"ג, וְכֵן הוּא בְּבְרִית הַמַּעֲוֵר – ה"ח וְה"ג, זֶה מוּלִיד בְּנִים, זֶה –
תְּלַמִּידִים הַנְּקַרְאִים בְּנִים שְׂכָבוּד רַבּוֹ כו' (מַשְׁנֵה כְרִיתוֹת ו ט) שְׂזָה מְבִיאֵו לְחַי עוֹלָם הַבָּא זֶה מְבִיאֵו כו' (מַשְׁנֵה ב"מ ב יא), זֶה שְׂאוּמֵר כִּנָּה
וְסוּחְרָה אַמְתוֹ כִּנָּה דָא כו' וְאַמַר שֵׁם אַמְתוֹ דָא עֲמוּדָא דַּאֲמְצעיִתָא רִישָׁא דִילִיָּה חֲכָמָה עֲלִילָאָה וְכְמוֹ שְׂדִיק כְּלִיל הַעַטְרָה לְאִינוּן חַד, כֵּן הוּא
הַגּוֹף וְהַרְאָשׁ וְהֵן גַּם כֵּן הוּי"ה שְׂלִימָה, וְכֹל זֶה הוּא בְּדִיק כְּנ"ל, כְּנַפְיֹו – דּוּגְמַת כִּנָּה וְסוּחְרָה, אֲבֵרָתוֹ – דְכְּלִיל י"ו בְּגוֹפֵא וְרִישָׁא, וְכֵן הוּא
בְּאֲמַתוֹ דְכְּלִיל י"ו גּוֹפֵא וְרִישָׁא, זֶה שְׂאוּמֵר שֵׁם דְלִיק אִיהוּ בְּדָמוֹתוֹ כְּלָלְמוֹ, וְרוּכָה לּוֹמֵר שְׂנֵאֲמַר בְּאֲדָם שְׂהוּלִיד שֶׁת בְּדָמוֹתוֹ כְּלָלְמוֹ, וְשֵׁת הוּא
יִסוּד כְּמוֹ שְׂכָחוּב חֲשׁוּפֵי שֶׁת (יַשְׁעִיָּה כ ד), שֶׁת – שְׂמַמְנוּ הוֹשַׁת הַעוֹלָם, דְלִיק יִסוּד עוֹלָם (מַשְׁלִי י כה), וְעִינִין דְלִיק יִסוּד עוֹלָם, כְּמוֹ
שְׂהַבְנִים יִסוּד הַאֲשָׁה כְּמוֹ שְׂכָחוּב (בְּרַאשִׁית ל ג) אֲבִנָּה גַם אֲנִי מִמֶּנָּה, נִמְאָל שְׂבְרִית – יִסוּד שְׁלֵה, שְׂמַמְנָה נְבִינַת הַבְּנִים, וְכֵן הוּא בְּנִים –
לְשׁוֹן בְּנִין, וְכֵן הוּא בְּדִיק לְעִילָאָה – שְׂהַלְדִּיקִים הֵם בְּנִין הַעוֹלָם, וְכְמוֹ שְׂכָחוּב (תְּהִלִּים יא ג) כִּי הַשְׁתוֹת וְלִדִּיק הוּא יִסוּד שְׂמַמְנָה הַלְדִּיקִים
וְלָכֵן נִקְרָא שֶׁת, וְהַלְדִּיק הוּא בְּדָמוֹתוֹ כְּלָלְמוֹ – כְּמוֹ שְׂזָה מוּלִיד בְּרוּחֵי כֵּן הוּא מוּלִיד בְּגוֹפְנֵי וְלָכֵן הֵם מְגִינִין חַד כו':
קיטַ כִּנָּה דָא כו'. שְׂהִיא מְגַן לְאֲדָם וְעוֹמֵדֵת נֶגַד הַחֲרָב דְס"א וְמַקְבֵּלֵת כְּמוֹ שְׂכָחוּב (יַשְׁעִיָּה נג ה) כִּי הוּא מְחוּלָל מִפְּשַׁעֵינוּ מְדוּכָא כו' וְכֹל
הַפְרָשָׁה שְׂנֵאֲמַר עַל מַשִּׁיחַ שְׂהוּא מְרַכְבֵּה דִילָּה, וְכֹל מַשִּׁיחַ סַתֵּם הוּא בַּהּ כְּמוֹ שְׂאֲמַרְוּ בְּזוּהַר בְּכַמָּה מְקוּמוֹת מַשִּׁיחַ סַתֵּם כו' וְהוּא דוּד מִלְךְ
יִשְׂרָאֵל כו':
קיטַ וְסוּחְרָה כו'. דְהִיא מְקַפֵּת בְּסוּד הַחֲשַׁמֵּל וְסוּכַת שְׁלוֹם דְפְרִיסַת בְּגַדְפֵּהָ כְּנֶשֶׁךְ יַעִיר קְנוֹ עַל גּוּלְוֵי יִרְחָף, וְכֵן שְׂבַעַה הַבְּלִים דְנַפְקִין מִפֵּה,
פְּתוּחֵי חוּתָם, וְמַקִּיפִין לְאֲדָם, וְכֵן הוּא סוּחְרָה – בְּגוּלְגַלְתָּא, לְחַכְמָה – מוּחָא דְבַגּוּהּ, עוֹמֵר לְגַלְגַּלְתָּא וְכְמוֹ שְׂבַאֲרַנוּ בְּרִישׁ תִּיקוּן י"ט:
קיטַ אַמְתוֹ דָא ע"א. כְּמוֹ שְׂכָחוּב (מִיכָה ז כ) תַתָּן אַמְתוֹ לִיעֲקֹב, תּוֹרַת אַמְתוֹ (מַלְאכִי ב ו):

[תיקוני זוהר – המשך דף בו ע"א]

תקונא ארביסר

קס"ב פראשית, ע"ה א"תמר (שמות כג יט) ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי' אלהי'ך, לא תבשל גדי בחלב אמו, תא חזי חכמה עלאה קס"ט ע"ה א"תמר (שם יג כ) קדש לי כל בכר, ק"ד כל בכורים על שמה אתקריאו, ושכינתא מתמן אתקריאת בכורה, חכמה ודאי ע"ה א"תמר (יחזקאל מד ל) ק"א ראשית כל בכורי כל, וברא בוכרא דילה ק"ב קדמאה דכלא דא ו' עמודא דאמצעייתא.

בכורי אדמתך תרי סמכי קשוט, ק"ג מאי אדמתך שכינתא תתאה, ק"ד ואנון כל בכורי כל מסטרא דצדיק כל, ושכינתא איהי ארעא דביה גדלין וצמחין ק"ה אלנין, דע"ה א"תמר (ירמיהו כג ה) ק"ו צמח צדיק, דאיהו עץ פרי, אילנא רבא ותקוף עמודא דאמצעייתא, ק"ז עשבין ודשאין דאינון תלמידי חכמים מתמן צמחין, בגן דאיהי אורייתא דבעל פה.

ומאן אשקי ורוי (נ"א ורבי) בה אלנין ועשבין ודשאין, ק"ח מעין גנים, דאיהי חכמה ק"ט ראשית כל בכורי כל, ק"י מאין נפקא מעינא דמ"א, מ"ב בית יי', ה"ד הוא דכתיב (יואל ד יח) ומעין מבית יי' יצא, ק"כ ויגין דא (שמות כג יט) ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי' אלהי'ך, ק"כ"ב ראשית דעאני ואמרי, ה"ד הוא דכתיב (דברים יח ד) וראשית גז צאנך תתן לו.

ביאור הגר"א

קס"ב תיקון יד. בראשית עלה כו'. רוצה לומר חכמה שבה נברא הכל כמו שכתוב (תהלים קד כד) כלם בחכמה כו'.

קס"ט עלה א"תמר קדש כו'. דהיא א"תקרי קדש, והיא בכור:

ק"ב לכל בכורים כו'. רוצה לומר, עשר ספירות נקראו מסטרא דחכמה – בכורים, וכן ז' מינין שהן ז' ספירות תחתונות – כולן מביאין מהם בכורים, ורוצה לומר דזה שכתוב כל בכר – שהיא כל בכר לכל כו'.

ק"ג ראשית כל כו'. שהיא ראשית לכל, ובכורי כל:

ק"ד קדמאה דכולא כו'. שהיא קודם לכל ז' ספירות תחתונות, כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש, נשאו נהרות – חו"ג, קולם – עמודא דאמצעייתא:

ק"ה מאי אדמתך כו'. ואינון בכורי אדמתך – דלמחין בה, כמו שפרש והולך דאינון תלמידי חכמים משם למחין כו'.

ק"ו ואינון כל בכורי כל מסטרא כו'. רוצה לומר שכל בכורי כל – קאי עלייהו, שהן עשבין ודשאין כו', כמו שפרש והולך, וחכמה הוא ראשית להם:

ק"ז אילנין. רוצה לומר יסוד ות"ת כמו שפרש והולך:

ק"ח צמח צדיק. שד"ק בה לומה, דאיהו עץ פרי, שהוא עושה פירות כידוע, וזהו יסוד. ועכשיו מפרש ת"ת – אילנא רבא כו'.

ק"ט עשבין ודשאין דאינון ת"ת. כמו שאמרו (סנהדרין קב ע"א) שכל תלמידי חכמים היו דומין לפנייהם כעשבי השדה, ותלמידי חכמים הן נ"ה, למודי ה', כמו שאמרו (ברכות סד ע"א) תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, כלומר, נ"ה שהן שתי כליות, תרין זיעין – מרבים שלום – יסוד, בעולם – מלכות, שנאמר וכל בניך למודי ה' – נ"ה, ורב שלום כו' בוניך – שבונים את הבית – מלכות, והן עמודים של הבית דעלייהו קיימא בסוד יכין ובעז:

ק"י מעין גנים כו'. מעין חכמה כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת בא שמקור ומעין וים הם כח"ב, מקור – כתר, מעין – חכמה, ים – בינה, וזה שאומר מעין גנים ונוזלים מן לבנון – כתר:

ק"כ ראשית כל. רוצה לומר שהמים קדמו לכל, וכן חכמה, וכן המים לכל הפירות קודמין, שהכל ע"י המטר כמו שכתוב (בראשית ו ו) ואד יעלה מן הארץ כו' וינחם כו'.

ק"כ"ב ומאין נפקא כו'. רוצה לומר ע"י מי נפק המעין להון אל הפירות, ואמר, מבית ה' רוצה לומר בינה, בית דלעילא:

ק"כ"ג ובגין דא ראשית בכורי תביא כו'. רוצה לומר, שחביא חכמה שהיא ראשית לאילנין ודשאין שהן שבע ספירות תחתונות, תביא הראשית – חכמה, אל בית ה' – בית המקדש, בינה, ואח"כ מבית המקדש, בית ה', תתן לכהן, איש חסד, שהוא כלל שבע ספירות:

ק"כ"ד וכן ראשית דעאני ואמרי כו'. שהן חו"ג, הרי כל ה"ק. עאני ואמרי – חו"ג, בכורי אילנין – ת"ת ויסוד, בכורי אדמתך שהן דשאין ועשבין – נ"ה, ואדמתך כלילא דכולהו:

וסמיק ליה לראשית בכורי אדמתך וכו' לא תבשל גדי בחלב אמו, מאי האי לגבי האי, קם רבי שמעון על רגלוי, פתח בקלא סגיא ואמר, אליהו אליהו נחית הקא ברשותא דמארך, ואנהיר עינהו דאלין סבין בהאי מלה, ^{קפ}דלא יתון למיכל בשור בחלב.

אדהכי הא אליהו קא נחית ולא אתעפב, אומר בוצינא קדישא, והא רזא דא ודאי איהו רזא דלא תחרוש ^{קפ}בשור ובחמור יחדיו (דברים כב ו), ^{קפ}כד בוכרא דאיהו ישראל עמודא דאמצעייתא, לא אתיין ליה לבית יי, ^{קפ}חלב אתערב בבשרא, וגרמין לאתערבא שור בחמור, ודא איהו כלאים מין דלאו במיניה. [תיקוני זוהר – דף כו ע"ב]

אמר רבי שמעון, אליהו אליהו, והא ^{קפ}שור איהו מסטרא דדכיו, ^{קפ}וחמור מסטרא דמסאבו, דא איהו כלאים ^{קפ}טב וביש, אכל חלב איהו מסטרא דדכיו, ובשרא מסטרא דדכיו, אומר ליה ודאי הכי הוא, אכל האי רזא אשתמודע בקרא דא, ^{קפ}תוצא הארץ נפש חיה למינה (בראשית א כד), דאף על גב דאינון מסטרא דדכיו, כלהו אינון (דף כו ע"ב) דכר ונוקבא, ואינון זוגין, ומאן דנטיל ממה דלאו איהו מיניה, ^{קפ}ההוא בר דאתרכיב מתרנייהו, עליה אתמר (שמות כג יט) לא תבשל גדי בחלב אמו.

אמר בוצינא קדישא בודאי כען איהו ^{קפ}מלה בדוכתהא, ודא איהו בריא דמלה, ^{קפ}ודא איהו, מלאתך ודמעך לא תאחר (שם כב כח), כמה דאתמר שמה יקדמנו אחר ברחמי, חובא דא דערב בר נש טפה בוכרא בזווגא נדה שפחה גויה זונה, דא גרים דנטיל אחר בת זוגיה, ואיהו מדה לקבל מדה, ובגין דא ^{קפ}ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי' אלהיך, לא תבשל גדי בחלב אמו, ^{קפ}דההוא בר איהו ערבוביא דנפיק כלאים, מאתתא דלאו מיניה, ^{קפ}דאיהי כנגדו, ובגין דא זכה עזר, בת זוגיה דאיהי עזר ליה ^{קפ}באורייתא בפקודא

ביאור הגר"א

^{קפ} ללא יתון למיכל בשר בחלב. רואה לומר, שלא יטעו צהון ויהו גרמין לאתערבא בשר בחלב, צרזין דלעילא שנקרא אכילה:

^{קפ} בשור ובחמור. שהן ימינא ושמאלא כמו שמפרש והולך:

^{קפ} כד בזכרא דאיהו ישראל כו'. כמו שאומר להלן כרא בזכרא קדמאה דכולא כו', ורואה לומר ראשית בכורי אדמתך – עמודא דאמצעייתא, תביא בית ה' – אל מלכותא קדישא, וכן ישראל רכיבין לבוא בית ה' דכרגא דעמודא דאמצעייתא, ולכן רגלים מסטרא דתלת אבהו, חג"ת, שכולל עמודא דאמצעייתא, ורואה לומר, זה שאומר קודם לכן שלש פעמים בשנה כו' וכתב אח"כ לא תבשל כו' וכן כתיב קודם לכן כל בכור בניך כו' ולא יראו פני ריקם:

^{קפ} חלב אתערב בבשרא. רואה לומר ימינא בשמאלא, שעמודא דאמצעייתא הוא מחלוקת לשם שמים כידוע, שהוא עושה שלום במרומיו בין אש ומים, רואה לומר בין חו"ג, ומכריע ביניהם, שהם שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבוא הכתוב השלישי כו', ומלכות היא מקבלת מכולם ע"י עמודא דאמצעייתא, ובה יש בית קיבול מכולם: בחסד לילה – מקבלת מחסד, וכן בכל ספירה, וכשאין עמודא דאמצעייתא זה אז היא מקבלת שלא ממינה והוה חלב בבשרא, חלב – ימינא, בבשרא – שמאלא:

^{קפ} שור איהו מסטרא דדכיו. גבורה:

^{קפ} וחמור מסטרא דמסאבו. ימינא דסטרא אחרא:

^{קפ} טב וביש. רואה לומר הרכבה דעץ הדעת טוב ורע:

^{קפ} תוצא הארץ נפש חיה למינה. רואה לומר כמו שבארנו לעיל דמקבלת חסד מחסד כנ"ל:

^{קפ} ההוא בר דאתרכיב כו'. רואה לומר כשאין עמודא דאמצעייתא צביתיה ואין זיווג – מקבלת צימינא לילה משמאלא, והוא בר דאתייליד הוא גדיא – מסטרא דשמאלא, בחלב אמו – ימינא לילה:

^{קפ} מלה בדוכתהא. רואה לומר השתא שפיר סמיכת הפסוקים הללו: ראשית בכורי כו', לא תבשל גדי כו':

^{קפ} ודא איהו מלאתך ודמעך לא תאחר. רואה לומר ואח"כ כתב בכור בניך תתן לי, רואה לומר כמו שמפרש והולך, שאם תתן לי בכור בניך – טפה קדמאה, אז מלאתך, שהוא בת זוגיה, שעמה נתמלא, שהן תרי פלגי דגופא – לא תאחר – שלא תהיה לאחר, ולא תאחר לך, אללא תבוא לך תיכף:

^{קפ} ראשית בכורי. רואה לומר ראשית בכורי אדמתך – טפה קדמאה, ראשית אונא, טפה בזכרא – תביא בית ה' – ציווגא דלילה, אז לא תבשל גדי בחלב אמו:

^{קפ} דהוא בר כו'. רואה לומר שמאשת שלא ממינה נקרא ברא דאתייליד – גדיא כנ"ל, והוה לא תבשל כו':

^{קפ} דאיהו כנגדו כו'. רואה לומר כמו שאמרו (יבמות סג ע"א) זכה – עזר, לא זכה – כנגדו, רואה לומר, זכה ליטול בת מינו – עזר לו בעולם הזה ובעולם הבא, כמו שמפרש והולך, ואי לאו – כנגדו, דהיפוכא מכל זה כמו שמפרש והולך:

^{קפ} באורייתא בפקודא דלחילו ברחימו. רואה לומר ד' דרגין של ד' אותיות הוי"ה, ד' פרופים או"ו או"ו, וכל זה הוא רמז לגופא, שהוא אשתו – בת זוגיה דנשמתיה, אם הוא נטיר טפה קדמאה בגלגול הראשון – ללא פגים ברית, אז נותנין לו בגלגולא תניינא בת זוגיה – גופא דאיהו ממיניה דנשמתא, והיא אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב ד), שבה האריך ומשבח אשה טובה (משלי לא י), והוא גוף טוב,

בדחילו וברחימו, עזר לו בעלמא דין, ובעלמא דאתי, ואם לאו, אחרא דלאו איהו מיניה, איהי כנגדו, לאוכדא ליה מתרין עלמין, וכל דא גרים ליה בגין דלא נטיר טפה קדמאה לבת זוגיה.

^פועם כל דא אם חזר בתויבתא, עליה אתמר (ישעיהו ו י) ושב ורפא לו, ויהיב ליה בת זוגיה, דאתמר בה (משלי ג ח) רפאות תהי לשרך, ואיהי דיוקנא דאורייתא, דאיהי אסוותא ואיהי חיים, הך הוא דכתיב (שם יח) עץ חיים היא למחזיקים בה, ואתתיה איהי בדיוקנהא, הך הוא דכתיב (קהלת ט ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת, אורייתא איהי טוב, הך הוא דכתיב (משלי ד כב) כי לקח טוב נתתי לכם, ואתתיה איהי בדיוקנהא, הך הוא דכתיב (שם יח ב) מצא אשה מצא טוב, סוף סוף ^פעשור מלין אתמר בהאי, ועשר בהאי, ויהא אוקמוה חבריא.

תקונא חמיסר

בראשית דא ישראל, הך הוא דכתיב (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה, ראשית בלא ערבוביא אחרא, ובגין דאיהו קדש, לא הוה ליה הרפכה ממין אחרא, ובגין דאיהו קדש, לית ליה הרפכה דצריך ביה נטירו לגבי בת זוגיה דאיהי ה', ובגין דא ראשית תבואת ה', לית ביה פגימו, הך הוא דכתיב (בראשית כה כז) ויעקב יאיש תם, לית ביה פסולת, (צריך למהוי נטיר) איבא דא למלכא אתחזי, ובגין דא (ירמיה ב ג) כל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם יי'.

דדא איהו עץ החיים, דאיבא דיליה יבסם חיים בת זוגיה, נטירא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלה אתמר (בראשית ג כב) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, גם לרבות בת זוגיה, סם חיים דיליה, יאיהו נטיר ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי, ומאן דבעי לנטלא בת זוגיה, כגון אורייתא דאקדים לדוד, אתמר ביה (ירמיה ב ג) כל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם יי'.

דבת זוגיה דצדיק איהו מצה שמורה, לגבי מצה שלימה עשירה, ומאן גרים דא למהוי בת זוגיה מצה שמורה לגבה, בגין דנטר טפה דיליה, ומאן דפגים טפה דיליה, אתקרי בת זוגו מצה פרוסה ללחם עני, ורזא דמלה כל מאן דמזולזל בנהמא, או בפירוורין דנהמא, דאינון ללחם ככזית, עניות קא רדיף אבתריה, אלא צריך לנטרא טפין דיליה, דלא יזריק לון באתר דלא אצטריך, ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין, יאוקירו לנשייכו כי היכי דתתעטרו, ואוקירו דלהון לנטרא טפה קדמאה, דלא יעביד בה פסולת.

ביאור הגר"א

שבקל יכול הגשמה לילך בדרך ה', והיא מולכת את הגשמה בדרך טובה, ועלה נאמר (משלי יט כב) מלח אשה מלח טוב ועלה אמרו זכה עזר כו':

^הועם כל דא אם חזר כו' ויהיב ליה כו'. וזה שאמרו (סוטה ב ע"א) אין מזווגין את האדם בזיווג שני אלא לפי מעשיו, וכן נותנין גוף לאדם בגלגולא תניינא אלא לפי מעשיו בגלגולא קדמאה, ואם שב בתויבתא בגלגולא תניינא נותנין לו בגלגולא תליתאה בת זוגיה גופא ממנייה, וזה שאומר ויהיב ליה בת זוגיה, וזה שכתוב (אויב לג כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבך: ^העשר מילין אתמר כו'. בזוהר חדש דף מ' קחשיב שנים עשר דברים, והן כנגד שנים עשר דברים בצרכת אשר ברא כנ"ל: ^ווהא אוקמוהו כו'. בגמרא:

^התיקון טו. איש חס. תם, בלא פסולת:

^בסם חיים. רואה לומר כמו שאמרו (יומא עב ע"ב) זכה נעשית לו סם חיים כו':

^גואיהו נטיר ליה כו'. כמו שאומר בתיקון הקודם:

^דלחם עני כו'. רואה לומר שהיא שמורה – נקראת עשירה, אבל אי לאו – עני, כמו שמפרש והולך מאן דמזולזל כו':

^הטפין בכזית. רואה לומר, טפין דזרע שהן שמן זית, וזהו כזית:

^ואוקירו כו'. דהוא גורם עשירות:

"דפסולת דאברהם ויצחק, גרים לאומה דעשו וישמעאל דאשתעבדון בכניהון בגלותא, ונסיונא דלהון באשא וסכינא, (דף כז ע"א) שזיב לון משריפה והרג דלהון.

"יעקב בגין דלא הוה ביה פסולת, אתמר בזרעיה בגלותא (דברים לג כח) וישכן ישראל בטח בדר עין יעקב, אתמר הקא בטח בדר, ואתמר התם במפקנו דגלותא (שם לב יב) וי' בדר ינחנו ואין עמו אל נכר, לא אתערבון בכנוי ערבוביא דגוירים, ובגין דא אין מקבלים גרים לימות המשיח, דעלייהו דזרע יעקב אתמר (תהלים פ ט) גפן ממצרים תסיע, מה גפן לא מקבלא הרפכה ממין אחרא, כן זרעיה הוה נטרין אות ברית, ולא מקבלין הרפכה ממין אחרא, וי'וכל מאן דנטיר אות ברית זכי למלכו, כגוונא דיוסף, וישאל בגין דנטרין ברית זכו למלכותא, ואתמר בהון כל ישראל בני מלכים, ומשה בגין דנטר אות ברית, אתמר ביה (דברים לג ה) ויהי בישורון מלך, זכאה איהו מאן דנטר ברית.

תקונא שיתסר

בראשית דא חלה, הדא הוא דכתיב (במדבר טו כ) ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה, והא אוקמוהו "דאדם חלתו של עולם הוה, ומנא לן דחלה איהו ראשית, דקרא אוכח הדא הוא דכתיב ראשית עריסותיכם "חלה תרימו תרומה ליי", ו"מאי חלה, ו"אלא שבועה מינין אינון, חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש, ו"דהוא דבש תמרים.

"חטה אילנא איהו דאכיל מניה אדם קדמאה, ואיהו לא אפיק מתמן חלה, ו"ובגין דא לא חל ביה ה', ושריא ביה ח' ט', וגרים ליה מותא.

וחלה איהו שכינתא, כלילא משבעה מינין אילין, ובה חב אדם קדמאה, ו"טפה דא י', עסה צריך לאפקא מינה חלה, ו"ומיד חל ה' על ההיא עסה, ויהיב ליה זרע כליל מתרונתיהו דאיהו ו', ורזא דמלה ו"ה"א לכם זרע (בראשית מז כז).

ובגין דא חלה ודאי איהו פקודא דאתמני לאתתא, ו"דבגינה מת אדם דאיהו חלתו של עולם, צריכה איהו לאפרשא חלה, ו"אולאפקא לה מעסתה, דאיהו טפה דילה, להחזירה על האדם.

ביאור הגר"א

¹⁰ דפסולת דאברהם כו'. שהם גלגולא דאדם, ללא נפק פסולת דקין והבל, כמו שאמרנו (שבת קמו ע"א) עד ג' דורות לא פסק זוהמא מאבותינו, עד יעקב שהוא גלגולא דשתי:

¹¹ יעקב בגין כו'. רואה לומר, כל אוחן הבאים מסטרא דיעקב – נקיים מערב רב דישמעאל ועשו:

¹² וכל מאן כו'. דלות ברית הן יסוד ומלכות:

¹³ תיקון טז. דאדם חלתו כו'. רואה לומר, ראשית של עולם, כמו חלה שנטולין מן העסה שהוא יו"ד כמו שאומר להלן, כן אדה"ר – יוד של השם, חכמה כידוע:

¹⁴ חלה תרימו כו'. רואה לומר, כמו שאומר ברעיא מהימנא, מאי תרימו כמו רוס ידיהו כו', רואה לומר לחכמה:

¹⁵ מאי חלה. מדקדק, מה הוא האותיות של חלה:

¹⁶ אלא שבועת כו'. רואה לומר, שכינה – כלילא מז' מינין כמו שפרש והולך:

¹⁷ הוא דבש תמרים. רואה לומר מארץ:

¹⁸ חטה אילנא כו'. כמו שאמרנו בגמרא (סנהדרין ע ע"ב) ורואה לומר, במלכות:

¹⁹ ובג"ד לא חל כו'. ורואה לומר זהו אותיות חלה – חל ה', ונשאר אותיות ח"ט מן חט"ה:

²⁰ טפה דא י'. רואה לומר חלה שמוציאין מן העסה – כמין טפה:

²¹ ומיד חל כו'. רואה לומר ה', כנ"ל, הרי העסה והטפה – י"ה, שהוא באיש ואשה, שמסס הבן, בינה – בן י"ה, ואדה"ר יהיב טפה – י', בח"ט, כמו שאומר בתיקון י"ז שלא חל בו ה':

²² הא לכם זרע. רואה לומר שיתן זרע בה"א, וזה שאומר ובג"ד חלה כו'. שהיא ה' מן אשה וזה שכתוב (יחזקאל מד ל) ראשית עריסותיכם כו' להניח בזרעה אל ביתך:

איהי אטפת שרנא דיליה, דאתמר ביה (משלי כ כז) נר יי נשמת אדם, צריכה לאוקדא ליה בליל שבת, ייבאתערו דשלהובין דאשא דרחימו לגבי בעלה, ורנא דמלה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה (שיר א ז), יינאתערו דחמימותא דליל שבת, מאתתיה צריכה ייברחימו ודחילו, ודא איהו אשה פי תזריע וילדה זכר (ויקרא יב ב).

איהי שפיכת דמים דאדם, אודריקת דמה, ועל דא צריכה לנטרא ליה מדם נדה, ובגין דא על תלת מלין אלין נשים זהירות, בנדה ובחלה ובהדלקת הנר, עד פאן רנא דחטה, דמתמן חלה, ייחט"ה איהו רנא דעשרין ותרין אתון דאורייתא.

תקונא שיבסר

[תיקוני זוהר – דף כז ע"ב]

בראשית, עלה אתמר (עי' דברים יח ד) ראשית מעשר דגנך, ודא מלכות דאיהו מעשר, יינאיהי עשירית לעשר ספירות, ובגינה מעשרין, ומוץ ותבן דאינון לבושין (דף כז ע"ב) דחטה, בהאי עלמא פטורין ממעשר, ומאן דבעי לאפקא מעשר מחטה, בעי לנקייה מן מוץ ותבן דאינון ח"ט, ואשתארת איהי ה' נקיה, בההוא זמנא יהא ייזריק בה טפה דאיהי י'.

וכגוונא דא בזווגא דבר נש, צריף לנקאה טפה מחט"א דאיהו יצר הרע, למהוי זרעא נקיה בה, הדא הוא דכתיב (בראשית מז כז) ה"א לכם זרע.

ייחאבל בעלמא דאתי חטה איהי נקיה, יינאיהי ולבושה, יינאיהי עשרין ותרין אתון דאורייתא, ובגין דא בהמוציא, בעל הבית צריף ייאלדקדק בה, למהוי איהי נקיה בלא פסולת, ותרין עשרין אינון, דאמר קרא

ביאור הגר"א

^{כ"ו} דגינה כו'. שלא חל ה"א:

^{כ"ז} ולאפקא לה מעסתה דאיהו טפה לילה. רוצה לומר, העסה שהיא ה"א – טפה לילה, להחזיר ה"א על היו"ד – טפה שמוציאין מן העסה, שקודם היה היו"ד בלא ה"א כנ"ל:

^{כ"ח} באתערו דשלהובין דאשא. כמו שכתוב (שיר השירים ח ו) רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה וכתוב אח"כ מים רבים כו', וזה שאומר ורנא דמלה כו'. ורוצה לומר רשפיה – רשף י"ה, רשפי אש – שתי אשות, של איש ואשה – שהן רשף י"ה שבאלו שתי אשות, וזה שאומר שלהבת י"ה, והוא דוקא בליל שבת כידוע, שבערב שבת יורד שלהבת מן י"ה ומפריש הקליפות ונשאר ה' נקיה, וזה שאומר דשלהובין דאשא – אש של אשה, וה' לילה – ה' של י"ה שהוא בינה שנקרא רחימו, וזה שאומר דרחימו, ואז לא יוכלו לכבות את האהבה, שלא יוכלו לכבות אש לילה, כיון שה"א בתוך האש של אשה, וכן אש שלו כיון שחל ה' כנ"ל כיון שהוא מאהבה לא יוכלו לכבות אותה:

^{כ"ט} ואתערו כו' מאתתי'. שיחול ה"א האהבה כנ"ל:

^{ל"א} ברחימו ודחילו. שהן י"ה כידוע, שיחול בהם י"ה בתוך שתי האשות שלהן, ואמר לעיל ויהיב ליה זרע כו' דאיהו ו', וזה שאומר ודא איהו אשה כו', וזה שאמרנו (שבועות יח ע"ב) כל המקדש עלמו בשעת תשמיש הויין ליה בניס זכרים:

^{ל"ב} חטה איהו כו'. רוצה לומר חטה דקודשא, שחל בו ה' – בינה, ואז גימטריה כ"ב אתון כו' שהוא בבינה כידוע שהיא ימא דאורייתא כמו שאומר בתיקון י"ז אבל חטה כו':

^{ל"ג} תיקון יז. ואיהי עשירית לעשר כו'. רוצה לומר לכל העשר ספירות, שהיא עשירית מכל, שבכל ספירה ט' חלקים נשאר, והיא נוטלת המעשר מכל ספירה, כמו שאומר לקמן. וזה שאומר, ובגינה מעשרין בהאי עלמא, רוצה לומר, במלכות, שהיא עולם הזה, שמלובשת בקליפין כידוע:

^{ל"ד} זריה בה טפה. רוצה לומר המעשר שהיא יוד – עשר, והטפה מחכמה שהיא יוד, והיא נקודה בהיכלא, נקודה פנימית שבסיהרא, חכמה כידוע:

^{ל"ה} כידוע:

^{ל"ו} אבל בעלמא דאחי. בינה כנ"ל:

^{ל"ז} איהי ולבושא. שהיא ה' מן חטה, ולבושין לילה – יסוד ומלכות, שה' לילה מתפשט בנ' תרעין לילה – בה' ספירות מחסד עד הוד, ומתלבשין ביסוד, וחוזר ומתלבשין במלכות בסוד חותם בתוך חותם, שלכן נקראין כל, כלה. כידוע. וזהו ח"ט מן חטה, שהתחלת הספירות מחכמה שנקראין ראשית, ויסוד הוא ספירה ח', שלכן וציום השמיני ימול כו', ומלכות – ט', והוא חותם בתוך חותם, שיון שלה יין למנטרא ללא נגע בה עובד כוכבים, עלמא דחירות כידוע:

(דברים יד כב) עֶשֶׂר תַעֲשֶׂר, אֲמַאי אֶלָּא בְּגִין לְקַשְׁרָא לָהּ בְּתַרְיִן דְּרוּעֵין, דְּאִינוּן כְּהֵן לְוִי, דְּאִינוּן מַעֲשֵׂר רַאשׁוֹן לְלוֹי, מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר לְכַהֵן, וְיִבְדְּקֵל סְפִירָן סְלִקִין לְעֶשֶׂר (בשכינתא), עַד דְּסִלְקִין לְמַאָּה, וְאִיהִי אֲתַעְבִּידַת תְּרוּמָה לְכַלְהוּ מַאָּה, וּבְגִין דָּא שִׁיעוּר תְּרוּמָה וְיִתְרֵי מַמַּאָּה, לְקַבֵּל תְּרִין לוּחִין דְּאִוְרֵיִתָּא, דְּאִיהִי תוֹרָה דְּאֲתִיִּיבַת בְּאַרְבַּעִין יוֹמִין, וְיִדְרָא אִיהוּ תוֹרָה מ', וְיִתְּיָבֵה אֲתַעְבִּידוּ סְפִירָן כְּלָהוּ עֶשְׂרוֹנִים, וְיִתְּלַת אַבְהֵן תְּלַת עֶשְׂרוֹנִין, וְיִתְרֵי נְבִיאֵי קְשׁוּט אִינוּן עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן.

תקונא תמני סרי

בְּרַאשִׁית בְּרָ"א שִׁי"ת, וְיִתְּיָבֵהוּ שִׁית דְּרִגִין דְּנְבוּאָה, דְּאֲתַמַּר בְּהוּן (שיר ה טו) שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֶׁשׁ, וְיִתְּיָבֵהוּ דְּאִינוּן שִׁית לְתַתָּא, הִכֵּי אִינוּן שִׁית לְעֵילָא, וְאִינוּן שִׁית סְלִקִין לְשִׁתִּין, וְיִתְּיָבֵהוּ אֲתַר, בִּיסוּ"ד ח"י עֲלִמִין, וְיִתְּיָבֵהוּ אֲתַר י"ד מִן יסו"ד, דָּא שְׂכִינְתָא תַתָּא, כְּלִילָא מְאַרְבַּע סְרִי פְרָקִין דִּיד, וְיִתְּיָבֵהוּ בְּחֻמְשׁ אֲצַבְעָאן, וְאִינוּן

ביאור הגר"א

^כ ואיהי עשרין כו'. כנ"ל, וכ"כ אותיות נכללן ביסוד כידוע, וחוזר ונכללן במלכות, שלכן נקראת אהה, בסוד כלה – כל ה', וכן כ"ב אותיות הוא ח"ת – מא' עד ת', בתוספת ה' כנ"ל:

^{כא} לדיקדוק זה' כו'. סמוך לה' הוא מוץ של המוליא, ואח"כ י"א של המוליא שהוא תבן במספר קטן, כי בסטרא אחרא מהשנין מספר קטן כידוע בסוד י"א ארוכים, לכך כריך להפריד הה"א מהן. ואמר בעל הבית – שהמוליא הוא בכזית, יו"ד של השם, טפין בכזית, ובעל הבית הוא דזיקה י' זה"ה, כנ"ל, בעל האשה שנקראת בית:

^{כב} לכל ספירן סלקין כו'. שהיא נוטלת העשירית מכל כנ"ל, וזה עשר ספירות, מעשר מכל עשר ספירות, נמצא בכל הספירות תשעים, ועמה מאה. ונתנת מעשר ללוי שמתייחד בעישור ספירה גבורה לילה, ועוד מעשר לכהן – ספירה חסד לילה, תרין דרועין לילה בתרין דרועין לילה שהן כהן ולוי, וכל ספירן לילה הן מעשר כנ"ל. ונתן קודם ללוי כמו שכתוב (שיר השירים ב ו) שמאלו תחת לראשי ואח"כ וימינו תחבנקי, דקודם סלקא בגבורה והוא סליק לה בכל עשר ספירות לילה כידוע, שלכן שם מעשר שלם עשר ממאה, ואח"כ נוטל ממנה הכהן ספירה לילה, חסד, אחד מעשר לילה והוא מעשר מן המעשר:

^{כג} תרי ממאה. חו"ג לילה, שקודם כריך לכלול זה חו"ג בחסד, שמאלא בימינא, ואח"כ לעורר הגבורה, ואח"כ בחסד כידוע. והוא תרומה שנתנין קודם לכהן, וזה שאומר לקבל תרין לווחין כו'. שהן שני ספרים בשתי ידים שהן בחו"ג כידוע:

^{כד} ודא איהו תורה מ'. רואה לומר אותיות תרומה – תורה מ', שניתן במ' יום, וכן תרומה עין יפה בארבעים, שהן כלל כל המרכבה חגת"ס, בסוד יב"ק, שקודם בשמאל – קדושה, ואח"כ ברכה – בימין, ואח"כ יחוד – תפארת ומלכות. וזה שאמרו (נדרים לח ע"א) התורה ניתנה למשה, ומשה עין יפה נהג זה ונתן לישראל, שלכן ניתנה בארבעים שנה:

^{כה} וזה אהעבדו כו'. שכל ספירה אחד מעשר זה:

^{כו} תלת אבהן כו'. רואה לומר חג"ת לילה והן בסוד סגול כמו שאומר בתיקון י"ח:

^{כז} תרי נביאי כו'. נ"ה שהן בסוד ירי כמו שאומר שם, ורואה לומר שהן שני עשרונים לאיל. ועשרון לכבש הוא יסוד, בסוד חירק תחת האירי, כמו שאומר בתיקון הנ"ל. והטעם שאינו בנ"ה בסוד סגול, כמו ת"ת בחו"ג, לפי שבינה מתפשטת זה' שלה בנ' תרעין לילה שכל אחד כלול מעשר, זה' ספירות מחסד עד הוד. וזה שאמרו עץ החיים – בינה, מהלך ת"ק שנה – בכל ספירה עשר, וחג"ת נכללן כאחד כידוע בסוד ויסע ויבא ויע, אבל יסוד אינו ממנינס, והוא יתום מאמו, כנ"ל שאמרו יוסף יתום מאמו, אלא שהכל נכלל בו בסוד כל, והכל בסוד יו"ד אחד כידוע בסוד הכללות, והוא יוד דיסוד יו"ד זעירא, וזה שאמרו (משניות פ"א מ"ב) פר בן שלש – בסוד חג"ת כנ"ל, איל בן שתים – נו"ה, כבש בן שנה – יסוד, נגד עשרונים הנ"ל, והכל במלכות, והן ו"ק, שלכן ברגלים וחדשים באין הכל עולות כי עולה בדכורא כידוע, ושעיר עזים לחטאת – בנזקבא, כי חטאת בנזקבא, והוא במלכות לילה שרגליה כו' להפריש ממנה השעיר כידוע, כמו שכתוב ושעיר לחטאת כו' הביאו עלי חטאת על שמעתי את הירח (שבעות ט ע"א), במלכות לילה, סיהרא – דלית לה מגרמה כלום:

^{כח} תיקון ית. אינון שית דרגין דנבואה כו'. נו"ה שהן נביאי קשוט, שמהן נפיק נבואה ובהן שית פרקין, בכל אחד ג' פרקין וזה שאומר. שוקיו כו':

^{כט} וכמה לאינון כו'. רואה לומר כמו בנ"ה – שית, בן בחו"ג – שית פרקין, שנאמר בהם בתרשיש:

^מ באן אחר ביסוד כו'. כמו שמפרש והולך ב' לאיהו עטרה דברית שהוא יו"ד כמו שאומר לעיל בתקון י"ז לכל ספירן סלקין זה לעשר כו':

^{מא} אשתאיר יד כו'. דס' רומז לשיתין, וא"ו לנו"ה שהן שש כנ"ל:

^{מב} לאינון בחמש אצבעאן כו'. רואה לומר שהיא ה' תתאה, ה' אצבעות, וכן יו"ד אותיות כלולין זה', הוי"ה פשוטה אחת וד' אותיות של המילוי, נמצא יסוד כולל כל הד' ספירות של הנבואה – נהי"ם שהן מרכבה תחתונה כמו שאומר למטה:

יהו"ה יר"ד ה"א וא"ו ה"א, ארבע סרי ימ"א תוון דקודשא בריך הוא, דכלילן בה, ודא איהו ימ"ב ויב"ד הנביאים אדמה (הושע יב יא).

ימ"ס"ו מן יסוד, אנון לקבל שית דרגין דכרסיא, דאתמר ביה (מלכים א י ט) שש מעלות לכפא, ואת ו' סליק ב' דאיהי עטרה דברית לשתי, שית זמנין עשר, וסלקין לשתי לקבל שתי גלגלין דסחרין לכרסיא, ימ"ב ויב"ד הנביאים תמן שכינתא.

ימ"ד דאיהי דמיון ומראה כללא, דמיון הא דאתמר וביד הנביאים אדמה, ועלה אתמר (במדבר יב ח) ימ"ד ותמונת יי' יביט, ימ"ע על שם ידכל פרצופין דנביאי בה אינון רשימין, אתקרי דמיון, ועל שם ימ"ד דכל נהורין דלעילא מינה, בה אתחזיין אתקריאת מראה, הדא הוא דכתיב (שם ו) יי' במראה אליו אתודע, ימ"ב בסתימו דעינין, ימ"א אתקריאת מראה בחלום, ימ"ד ורזא דמלה אני ישנה ולבי ער (שיר ה ב), ובפתיחו דעינין איהו מראה בהקין, ותרין ממנן תמן, ימ"ד סגרו"ן, וחד פתחו"ן, ימ"ב מטטרו"ן דאתקרי בשם תרוייהו, ממנא על תרין מפתיחין אלין.

מסטרא דעמודא דאמצעייתא איהי שכינתא מראה בהקין, ומשה בסטריה, דכתיב ביה (במדבר יב ח) ימ"פ אלא פה אדבר בו ומראה ולא בחידות, ותמונת יי' יביט.

[תיקוני זוהר – דף כח ע"א]

מסטרא דצדיק, דאיהו אור הגנוז ימ"ל צדיקים לעלמא דאתי (נ"א לעתיד לבא), אתקריאת ימ"א מראה בחלום, יס"ה הוא אתחזיא בה מתרין סטרין, מסטרא דגופא איהו יהו"ה, עמודא דאמצעייתא, ואיהו רכיב על ארבע חיון

ביאור הגר"א

ימ"א אחוון דקב"ה כו'. דה"ד אותיות בעמודא דאמצעייתא: פשוטה – בחינותיו, ומילואו – בפנימיותו, כידוע:

ימ"ב וביד הנביאים. שהיא כלולה מנביאים, נו"ה – שבה נראין, כמו שמפרש והולך:

ימ"ג ס"ו מן כו'. עכשיו מפרש שכל יסוד כלול בכסא ששם הגבוהה:

ימ"ד וכרסיא תמן כו'. רואה לומר הכסא ענמה – תמן שכניה – י"ד, שיתין גלגלים – ס', שש מעלות – ו':

ימ"ה דאיהי דמיון כו'. רואה לומר זהו וביד הנביאים אדמה:

ימ"ו ותמונת ה'. שבה כלולין י"ד אותיות דקב"ה כנ"ל:

ימ"ז ע"ש דכל כו'. רואה לומר זהו יביט:

ימ"ח דכל פרצופין דנביאי כו'. רואה לומר הצורה שדמיית לנביאים, לכך נקראת על שם דמיון:

ימ"ט דכל הנהורין כו'. הספירות:

ימ"י בסתימו דעינין כו'. שהוקשה לו דכתיב אס יהיה נביאכם ה' במראה כו', וכתיב לא כן עבדי ומראה כו'. ואמר לשני מיני מראה הן:

אחד – דרגא דמרע"ה, ואחד – דרגא דנביאים. לכן נאמר אלל משה ולא בחידות ואלל הנביאים כתיב בד' – מלכות, ואללו כתיב ומראה,

בוא"ו, עמודא דאמצעייתא:

ימ"יא אתקריאת מראה בחלום. כמו בחלום שעינים סתומין ורואה מראות בחלום מה שאין כן בהקין:

ימ"יב ורזא דמלה אני כו'. אני – מלכות, שמסטרה מראה בחלום, כמו שמפרש והולך, ישנה, ולבי, שהוא עמודא דאמצעייתא כידוע – ער,

מסטריה מראה בהקין, כמו שמפרש והולך. ישנה – גימטריה שס"ה, מסטרא דמלכות, שס"ה לא תעשה כידוע, ומסטרא דעמודא

דאמצעייתא – רמ"ח מצוות עשה, ועמודא דאמצעייתא הוא ע' כידוע, ע' אנפין, ע' שמות, ע' דער, ולבי ר' – גימטריה רמ"ח. והענין, כי

בעין תרין כרובי עינא, ותרין עפעפי, שהן ד' גדיפין דחיות, שהן ד' אותיות אלני, ובעין ג' גוונים, עם בת עין, שכינתא, דמשתפת באבהן

– ד' פני החיה, ד' אותיות הו"ה כידוע, ולכן כשהעין סתום אז המראה מלך כרובי ועפעפי עינא, מסטרא דמלכות, אבל בפתיחו דעינין

– המראה מלך גוונין שהוא בעמודא דאמצעייתא, הו"ה, וזה שאומר לעיל דתיקון ד' פתחו לי דא אינון תרין עפעפי כו'. שהן שערי דק –

מלכות, ואמר שם תלת גווי עינא כו' אפתח עיני לאסתכלא בהון כו'. רואה לומר לראות בפתיחו דעינין בהקין כנ"ל:

ימ"יג חד סגרו"ן וחד פתחו"ן. אלני"ו הו"ה:

ימ"יד ומטטרו"ן דאתקרי כו'. שהוא יסוד, כלול משני שמות הג"ל, ושני השמות הן בנ"ה: בנ"ח הוא אספקלריא דנהרא, ובהוד – אספקלריא

דלא נהרא, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, וזה שאומר איהו בנ"ח ואיהו בהוד ולכן משה, בנ"ח, זכה לאספקלריא דנהרא, ואהרן – בהוד

ולכן נאמר לו במראה אליו כו':

ימ"יט פה אל פה כו'. בהקין:

ימ"כ ללדיקים. מסטרא דלדיק:

ימ"כ מראה בחלום. וזה שאמרו (ברכות נו ע"ב) חלום אחד מששים בנבואה, שצדיק ששים דרגין כנ"ל, וחלום – אחד מששים בו:

דאינון פני אדם פני אריה פני שור פני נשר, יו"ד ה"א וא"ו ה"א אתקרי מלגאו דגופא, (דף כח ע"א) ואיהו אדם לשבת על הפסא.

למאן דאיהו אדם אתחזיא ליה בדמות אדם, למאן דאיהו פשאר חיוון אתחזיא ליה בדמות חיוון דכרסיא, לכל חד כפום חיליה, יס"אל יתהלל המתהלל השפל ליה, אלא בשכינתיה, דלא יכיל לאשגא ליה שום יס"נביא וחזיה אלא בשכינתא, יס"ואית אדם לעילא מאדם, מסטרא דחקמה, יס"כ"ח מ"ה ודאי, ואתמר ביה חכם עדיף מנביא.

קם רבי שמעון וכלהו חבריא, ואמר רעיא מהימנא, רבן דכל נביאיא, קום יס"אתער משנתך, דאנת איהו בכל נביאיא פגוונא דשמשא, דסיהרא וככביא מניה נהרין, ולית לון נהורא מסטרא אחרא, ובזמנא דאנת אתפנישת מעלמא, אתמר בהון (איוב ג ט) יחשכו ככבי נשפו, יס"קום אנהיר נהורך.

ולא עוד, אלא בזמנא דאנת אתכניש מן עלמא, יס"ביתא דנבואה, דאתמר בה (שם ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, יס"איהי סתימא, קום אפתח לה, דאיהי ביתא עלאה גניזא, דכל גניזין דלעילא סתימין יס"דמלכא עלאה תמן, ואנת הוית כבן בית, בן דההוא ביתא, יס"ב"ית, ב' אימא עלאה, י' חכמה אבא, ת' תפארת, יס"בן בית דלעילא, ואנת הוית בדיוקניה, יס"דבההוא בית לא הנה רשו לנביא וחזיה לאעלא תמן אלא ברשו, ואנת הוית עאל בלא רשו, כברא דמלכא דלית תמן תרעא סתימא ליה.

ולא עוד, אלא דנביאיא אחרנין, לא הוו עאלין למחמי למלכא, אלא בשעתין ידיעאן, וביומין ידיעאן, פגוונא דאשכחנא באהרן דהנה עלאה מפלהו, דאתמר ביה (ויקרא טז ב) ואל יבא בכל עת אל הקדש, יס"אלא בזאת יבא אהרן יס"אל הקדש, כל שכן אחרנין, ואנת בכל שעתא ושעתא, ובכל יומא דאנת בעי הוית עייל למחזי למלכא.

ולא עוד, אלא כל נביאיא, הוו חזיין נבואה דלהון באברין דמלכא, כל חד וחד באבר ידיעא ולא יתיר, יס"מנהון ברישא דמלכא, מנהון בנימין דרישא, יס"דאנון ככביא ומזלי דלית לון חושבנא, מנהון בעינין, מנהון

ביאור הגר"א

ס" והוא אתחזיא וכו'. רוצה לומר דעמודא דאמלעיתא אתחזיא צה מתרין סטרין: אחד – מסטרא דגופא, הו"ה פשוטה, ואחד – מסטרא דשמא מפרש דאיהו מלגאו, כמו שאומר בהתחלת תיקונין יו"ה פשוטה הוא ד' חיות, ושמה מפרש הוא אדם שעל הכסא כמו שאומר בתיקון ז' וד' חיון הוא נה"ס ואדם שעל הכסא ת"ת:

ס"א ואל יתהלל כו'. שנאמר אל יתהלל כו' כי אם בזאת יתהלל כו'. שראשי תיבות הוא הו"ה, והוא מד' חיון הנ"ל שמהן צא הנבואה:

ס"ב נביא. מסטרא דנלח. וחזיה מסטרא דהוד:

ס"ג ואית אדם כו'. ומרכבה שלו ד' חיון בחג"ת כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש:

ס"ד כ"ח מ"ה. רוצה לומר מ"ה – גימטריה אדם, שמה מפרש, כ"ח אוחון דמילוי המילוי כידוע:

ס"ה אתער משנתך. שהוא מתלבש בכל הנביאים וכל החכמים כמו אור בכוכבים כמו שמפרש והולך, ועכשיו הם במראה בחלום, אני ישנה:

ס"ו קום אנהיר כו'. בפתיחו דעינין שבו אור:

ס"ז ביתא דנבואה. בינה, שמסך הנבואה שמתפשטת עד נו"ה, שמסך בפתיחו עמודא דאמלעיתא דסליק לבינה, המראה הגדול:

ס"ח איהי סתימא. בסתימו דעינין:

ס"ט דמלכא עילאה. חכמה:

ע" בית ז' כו'. מפרש למה נקרא בית, ואמר ז' כו' שהיא כוללת חו"צ ות"ת, בינה – בן י"ה:

ע"א בן בית דלעילא. קאי אמה שאמר למעלה כבן בית – ת"ת:

ע"ב דבההוא בית כו' ואנת כו'. דמלכות אין נכנסת שם אלא צעתיס ידועים, כמו שכתוב במועדים, אבל ת"ת עייל שם תמיד לפיכך בזמן

הגלות וזה שאומר ולא עוד כו' דמשה דכרגא דעמודא דאמלעיתא ונביאים דכרגא דמלכות כנ"ל:

ע"ג אלא בזאת כו'. רוצה לומר בשעה שאנת נכנסת, ורוצה לומר אם זאת:

ע"ד אל הקודש. בינה, שהיא היכל ה"ק כידוע:

ע"ה מנהון ברישא כו'. כמו שמפרש והולך בתיקון הזה, וכולן מפורשים בפסוק, שישעיה אמר ואראה, בעינין, וחזקוק אמר ה' שמעתי

שמעך כו', וכן כל התיקונין, וכל זה במלכות דבה אתחזיא, וזה שאומר אבל משה בכל כו' איהי הוה כו':

ע"ו דאינון ככביא ומזלי כו'. רוצה לומר רבים כמו השערות, ושם י"ג נימין כידוע, נגד י"ב מזלות – י"ב נימין, ואחד הכולל אותן, כמו תלי

שכולל י"ב מזלות:

באודנין, מנהון באנפין, מנהון בחוטמא, מנהון בפומא מנהון בצואר, מנהון בידיים, מנהון בקומה דאיהו גופא, מנהון בשוקין, מנהון באות ברית, מנהון בלבבושין דמלכא, דלא הוה לון רשו לאסתכלא יתיר.

אבל משה בכל אבר, ובכל אתר הוה משיג נבואה דיליה, ובכל אבר ואבר איהי הוה נחמא לגבייה, מה דלא הוה הכי לשאר כל נביאי, דכל חד סליק לאבר דיליה, דנשמתייה הוה אצילות מהווא אבר, והווא אבר הוה ליה אבוי.

וברתא דמלכא איהי היכלא דכל אבר ואבר, י"מ צוה דכל אבר ואבר, אדנ"י איהו פחשפן היכ"ל, ובגין דא אתמר (תהלים נא ז) אדנ"י שפתי תפתח, יהו"ה איהו בכל אבר ואבר, אדנ"י היכל, יהו"ה בכל אבר ואבר ואיהי נבואה דכל אבר ואבר, מראה דכל אבר ואבר אתקרי, וכל אבר ואבר אית ליה ספירה ידעא, היכלא דכלהו שכינתא תתא אדנ"י, וכמה ממנן נטורי תרעין אינון להיכלא, דלא יעלון תמן נביאי אלא ברשו.

[תיקוני זוהר – דף כח ע"ב]

קום רעיא מהימנא, י"מ קום אפתח היכלא, דהא כמה מארי דנבואה אינון דפקין לתרעין דהיכלא, ואמרין אדנ"י שפתי תפתח, ואיהי סתימא לגבייהו, עד דאנת תיתי תמן איהי לא אתפתחת, י"מ למלכא דהו צריכין ליה עבדוי ואפרכסוי וממנן ושלטני ארעא למחזי עמיה, כל חד כפום צרכוי, וכל חד כפום שלטונותיה, וכל חד כפום עסקוי, מה עבד מלכא, שוי כלא בידא דמטרוניתא, ואמר כל מאן דבעי למשאל (דף כח ע"ב) שאלתוי, ייתי למטרוניתא, דאיהי בית דילי, י"מ בית י', (ס"א בית י') היכל דילי, והאי איהו (ירמיה ט כג) י"מ אל יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי, כי אם בזאת.

בההוא זמנא דפקין כלהו לפתחא, דתמן סגרו"ן דסגיר, ותמן פתחו"ן דפתח, מיד ייתי רעיא מהימנא, ויימא אדנ"י שפתי תפתח, קמ"ץ פת"ח, דא סגיר ודא פתח, י"מ תרין תרעין (ג"א שפון) שבא שערי צדק, עלליהו אתמר (שם קיח יט) פתחו לי שערי צדק.

י"מ מלגאו איהי סגולת"א, סגו"ל איהו בעלה, י"מ ואיהי סגולת"א, עטרה על רישיה, חל"ם עליה אתמר (שם) אבוא בם אודה י"ה, י"מ אבוא"א איהו עשר, דאיהי נקודת חל"ם, וביה אודה י"ה דאיהו פתח על פלהו, י"מ זה (אולי צ"ל זה השער [נהגה במקור ג.פ.]) דא צרי, ואינון תרי סמכי קשוט, צדיקים יבאו בו (תהלים קח כ), דא צדיק דאיהו אות ברית, י"מ בתרונהו, איהו חיר"ק תחות צר"י, ואיהו שור"ק, קשורא דתרוניהו, י"מ שור"ק באת ו' קשורא דדכר ונוקבא. ובגין דא אודף כי עניתני ותהי לי לישועה (שם כא), י"מ דא שכינתא, דאיהי מסטרא דצדיק שור"ק לגבי בעלה, קשורא דיליה.

ביאור הגר"א

^{רעו} מזה דכל כו'. רמ"ח מאות עשה נגד רמ"ח אברים, וזה המורה כידוע:

^{רעח} קום אפתח כו'. כנ"ל דלדידיה הוא בפתיחו:

^{רעט} למלכא כו'. רואה לומר דלכך דפקין להיכלא דמלכא שהיא מטרוניתא:

^{רפ} בת יוד. בחכמה יבנה בית, בחכמה יסד ארץ:

^{רפח} אל יתהלל המתהלל כו'. המתהלל כו', רואה לומר סיפא דקרא דאל יתהלל:

^{רפט} תרין תרעין שצא כו'. רואה לומר, השפתים דוגמת שצא – זו על גבי זו, וזה שאומר עלייהו כו', וזהו, אדני – שהוא אדני, שפתי כו':

^{רפז} מלגאו. רואה לומר בתוך השערים, נקודה פנימית שהיא סגולה:

^{רפז} ואיהי סגולה. מסטרא דטעמים נקודה על גבי כרי:

^{רפז} אבוא איהו עשר. בגימטריה, דחלם – ספירה עשירית, כתר. צם – הוא שצא, גימטריה מ"ב, כמו שאומר בהקדמה, והן שערי אדני

כנ"ל, וזה צם:

^{רפו} זה כו'. דהוא גם כן שער – זה אלל זה:

^{רפז} בתרווייהו. רואה לומר בשניהו צא, והוא ברית ועטרה – זה בלח זה בהוד, וזהו לדיקים, ושניהם נקראו אות ברית כידוע:

^{רפז} שורק באת כו'. הוא שורק גדול:

^{רפט} דא שכינתא כו'. שהיא מקבלת כל כלותיו, ורואה לומר בכולם קאי אשכינה – שכוללת כל הנקודין כמו שמפרש והולך:

יְרֵאִיהִי חֲרֹק תַּחֲוֹת צְרוּי, תְּרִי סִמְכֵי קְשׁוּט, וְאִיהוּ סְגוּל תַּחֲוֹת תְּרִין דְּרוּעִין, יִרְאִיהִי חֲלִים לְעֵילָא בְּכַתְר, וּבִגִּין דָּא אֲבָן מְאָסוּ הַבּוֹנִים הִיתָה לְרֵאשׁ פְּנָה (שם), כְּלָהוּ אֲמָרִין מֵאֵת יְיָ הִיתָה זֹאת הִיא נִפְלְאָת בְּעֵינֵינוּ (שם), בּוֹמְנָא דְאִיהִי לְרֵאשׁ פְּנָה אֲתַקְרִיאַת רִישָׁא, וְעֵלָה אֲתַמֵּר (שיר ז ו) רֵאשֶׁף עֲלֶיךָ כִּפְרָמֶל.

יִכְבֵּד סְלִיקַת לְגַבֵּי מְלָכָא, כְּמָה מְלָאכִין וְכְמָה נִשְׁמַתִּין סְלִקִין עֲמָה, דְּאֲנוּן נִימִין דִּילָהּ, דְּתַלְיִין מִינָה פְּעַנְבִין בְּאֲתַפְלָא, וְכְמָה מְלָאכִין וְנִשְׁמַתִּין נְהָרִין קְדָמָהָ דְאֲתַקְרִיאוּ עֵינֵי יְיָ, וְעֵלְיָהוּ אֲתַמֵּר (איוב לד כא) כִּי עֵינָיו עַל דְרָכֵי אִישׁ, יִכְבְּדוּן סְלִקִין קְדָמָהָ, דְאֲתַקְרִיאַת כְּכֵלְהוּ מִצּוֹת יְיָ בְּרָה מְאִירַת עֵינָים (תהלים יט ט).

וְכְמָה מְלָאכִין סְלִקִין עֲמָה, דְאֲתַקְרִיאוּ אֲזוּנֵי יְיָ, דְמִמְנָן יִכְבְּדוּן קְלִין דְצִלוֹתִין, וְעַל שִׁיחַת בְּנֵי הָאָדָם, לְמִשְׁמַע צִלוֹתִין, וְכְמָה מְלָאכִין סְלִקִין עֲמָה דְאֲתַקְרִיאוּ פְנֵי יְיָ, דְאֲתַמֵּר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְגוֹמֵר, נְהָרִין יִכְבְּדוּן גְּוֹנוֹן, וְכְמָה מְלָאכִין סְלִקִין עֲמָה דְאֲתַקְרִיאוּ יִרְוּחִין וְאִשִּׁין, דְאֲתַמֵּר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מְלָאכֵי רִוּחוֹת מְשַׁרְתֵּיו אִשׁ לְהֵט, דְמִמְנָן עַל רִיחָא וְתַנְנָא דְקַרְבָּנִין, וְאִינוּן מְאִירֵי דְחוּטְמָא.

וְכְמָה מְאִירֵי דְקְלִין וְדְבוּרִין דְפִימָא סְלִקִין עֲמָה, דְאֲתַמֵּר בְּהוֹן (קהלת י ב) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְבָר, וְכְמָה מְאִירֵי דְצוּאֵרֵי סְלִקִין עֲמָה, דְתַמְנָן קְנָה וְשׁוּט, דְמִמְנָן עַל קַרְבָּנִין יִכְבְּדוּן צִלוֹתִין, דְאֲתַמֵּר בְּהוֹן (במדבר כח ב) אֶת קַרְבָּנֵי לַחֲמֵי לְאִשִּׁי, יִכְבְּדוּן אֲתַקְרִיאוּ אִשִּׁים, יִכְבְּדוּן מְלָאכִין סְלִקִין עֲמָה דְאֲתַקְרִיאוּ מְאִירֵי דִידִין, דְאֲתַמֵּר בְּהוֹן (יחזקאל א ח) וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת כְּנַפְיָהֶם, וְכְמָה מְאִירֵי דְגוּפָא סְלִקִין עֲמָה דְאֲתַמֵּר בְּהוֹן (דניאל י ו) וְגוֹיָתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, וְכְמָה מְאִירֵי דְבְרִית סְלִקִין עֲמָה דְאֲתַמֵּר בְּהוֹן (יחזקאל א כח) כְּמִרְאֵה הַקִּשְׁת׃, וְאֲנוּן מְאִירֵי דְאוֹתוֹת, וְכְמָה מְאִירֵי דְרַגְלִין סְלִקִין עֲמָה דְאֲתַמֵּר בְּהוֹן (שם) וְרַגְלֵיהֶם רָגַל יִשְׂרָאֵל.

וְכַד אִיהוּ בְהִיכְלָהָ, כְּלָהוּ נְבִיאֵי סְלִקִין תַּמְנָן, וְדְפִקִין לְתַרְעָא וְאֲמָרִין אֲדַנִּי שְׁפַתִּי תִפְתַּח (תהלים נא יז), תַּלְתָּ קְדָמָיִן דְצִלוֹתָא אִינוּן מְסַדְרִין שְׁבַחִין, לְאֲעֵלָא בְּהוֹן קְדָם עַלְת הַעֲלוֹת, דְתַמְנָן חִי נִפְשָׁא, אֲמַצְעִיּוֹת מְמַנָּן עַל שְׂאֲלִתִין לְמִשְׁאֵל בְּעוֹתָהוֹן עַל צְרָכֵי גוּפָא, תַּלְתָּ בְתַרְאִין מְקַבְּלִין תְּיֻבְחָתָא דְכָל שְׂאֲלִתִין מִן מְלָכָא. [תיקוני זוהר – דף כט ע"א]

יִכְבְּדוּן מְלָכָהוּ יָד כּוֹתְבַת, יִכְבְּדוּן מְלָכָהוּ יָד חוֹתְמַת, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (איוב לו ז) וּבִיד כָּל אָדָם יַחְתּוּם, יָד כּוֹתְבַת אֲוִרִיתָא דְבְכָתָב דְאִיהִי (דף כט ע"א) לִימִינָא, יָד חוֹתְמַת אֲוִרִיתָא דְבַעַל פֶּה דְאִיהִי לְשִׁמְאֵלָא, אֲוִרִיתָא דְבְכָתָב דְאִיהִי לִימִינָא יִכְבְּדוּן אֲתַמֵּר (שמות יד ח) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רָמָה, וְדָא עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיּוֹתָא, דְאִיהוּ אֲוִרִיתָא דְאֲתִיָּהִיב מִימִינָא יִכְבְּדוּן חֲקָמָה.

אֲוִרִיתָא דְבַעַל פֶּה דְתַמְנָן שְׁכִינְתָא תַּתְּאָה, פֶּה אֲתַקְרִיאַת מְסַטְרָא דְצַדִּיק, דְהִכֵּי סְלִיק פִּיָּה לְחוּשְׁבֵן מִלִּיָּה, יִכְבְּדוּן מְלָכָהוּ דָּא (איוב לו ז) וּבִיד כָּל אָדָם יַחְתּוּם, וְאִיהִי לְשִׁמְאֵלָא, דְתַמְנָן אִיהִי אִימָא עֲלָהָ, דְאֲתַמֵּר

בִּיאור הַגְרָא

⁷⁰ ואיהי חירק כו' ואיהי כגול כו'. כמו שאומר בתקון י"ג, דת"ת נכלל בחו"ג, מה שאין כן ביסוד:

⁷¹ ואיהי חולס כו'. דבשלושה מקומות אלו – שרשה, כידוע:

⁷² כד סליקת כו'. חשיב כל האזכרים שאמר למעלה:

⁷³ וכמה פקודין כו'. גם כן עינים כמו שמפרש והולך:

⁷⁴ על קלין כו' ועל שיחת כו'. רואה לומר קול ודבור:

⁷⁵ בכמה גוונים. לכלילן בד' גוונים לאנפין דחיון כידוע:

⁷⁶ רוחין ואשין כו' על ריחא ותננא. כמו שאמרו בזוהר דמתרין נוקבין דחוטמא: מימינא נפיק רוחא, ומשמאלא – תננא:

⁷⁷ וללותין. בקנה:

⁷⁸ ואלין אתקריאו אשים. דושט, אבל דקנה נקראו בני אלים:

⁷⁹ וכמה כו' מארי דידן. תפילין של יד, ולדקה, כמו שאומר לקמן וכן כולם מפרש לקמן:

⁸⁰ ולעילא מכולהו כו'. עמודא דלמעניתא – למעלה מו"ק שהן ג' ראשונות וג' אחרונות:

⁸¹ ולתתא כו'. לדיק, כמו שמפרש והולך, והן בסטרא דחו"ג, שהן שתי ידיים, וזהו יד יד:

⁸² עליה אתמר ובני כו'. מביא ראיה שעמודא דלמעניתא נקרא יד:

⁸³ דתמן חכמה כו'. דחו"ב הן שני ספרים, ספר וספר, כמו שאומר בספר יצירה, ומתלבשין בידיים כידוע:

⁸⁴ דאיהו כל פה. רואה לומר שידוע שהוא נקרא כל:

בה ש"ח תמנו לחיים, וצדיק על שמה אתקרי ספר חיים, ש"כמה דאמרין ובספר חיים וגומר, הא אתפתחתי היכלא, ש"הא קא אתיין נביאיא מארי דרגלין דקא דפקין לתרעא, ואמרין לההוא דסגיר היכלא, סגרו"ן ואתקרי אדנ"י שמייה כשם רביה, אמרין ליה אדנ"י שפתי תפתח, אפתח תרעין דהיכלא, בההוא זמנא עאלין נטורי תרעא למלכא, ואמרי ליה, רבון עלמין הא מארי דרגלין קא דפקין לתרעא, דאינון שלוחי מצוה, דקיימין ש"בעמידה דצלותא קדמך.

בההוא זמנא יתב לון רשו לאעלא, מטרוניתא דאיהי מצוה דמלכא אפטרופוסא דכל פקודין, אוליפת זכו קדם מלכא בגינייהו, ויימא ליה רבון עלמא, הא אלין דקיימין קדמך בצלותין, צריך למיהב לון שאלתין דלהון, בההוא זמנא קלא נפיק לגבי מארי דרגלין, ואמר (יחזקאל ב א) בן אדם עמוד על רגליך ואדבר אותך, מליל עמי מה שאלתך באמצעות דצלותין, ש"וינתן לך בבתראין, מטרוניתא קבלת שאלתוי, וצריך למיהב תלת פסיעאן לאחורא, דלא יתחזר כתפוי לגבי מלכא, אלין נפקין וסגרו"ן סגר תרעא אבתרייהו.

הא מארי דאותות קא דפקין לפתחא, ואמרין אדנ"י שפתי תפתח, ש"תפתח דא פתחו"ן, ואלין אינון מארי דח"י ברכאן דצלותא, מסטרא דח"י עלמין, דמיחדין לקודשא בריך הוא ושכינתיה תמן, דצדיק ש"אישע, איהו תשע נקודין מעילא לתתא ומתתא לעילא (תשע נקודין תשע טעמי), ועלייהו אתמר (בראשית א יז) ויתן אותם אלהים ברקיע השמים, ודא צדיק דביה כל נקודין, להאיר על הארץ דא שכינתא, דאיהי כלילא מפל אתוון, ואלין אינון מארי דאותות, מסטרא דאלין דאתמר בהון (שם יד) ש"והיו לאתת ולמועדים ולמים ושנים, ואלין ש"אינון דסגדין בח"י עלמין, בח"י ברכאן לגבי שכינתא.

מיד מארי שאלתין דפקין לתרעא, כמה נטורי תרעא עאלין קדם מלכא, ויימרון רבון עלמא, הא מארי צדיקיא מארי דצלותין דמברכין לך בח"י ברכאן, בעון לאעלא קמך, מיד מני למפתח לון, ולמיהב שאלתוי. אלין נפקין הא מארי דקומה דפקין לפתחא, דאינון פרעין וסגדין למלכא בצלותין, כמה דאמרו כל הכורע כורע בברוך, וכל הזוקף זוקף בשם, כורע לגבי אדנ"י בצדיק, דאתמר ביה (מלכים א ב מה) והמלך שלמה ברוך, וזוקף לגבי יהו"ה, לחברא לון תרוייהו כגוונא דא יאהדונה"י.

ועל בלהו אוליפת שכינתא זכו, ואינון כד סלקין לעילא נשמתהון, כמה חיוון מקבלין לון על גדפייהו, וסלקין לון עד תרעא דהיכלא דמלכא, מיד דאלין דפקין לפתחא, אולפין זכו קדם מלכא בגינייהו, ומני מלכא למפתח לון, ואלין אינון דממלין קדם מלכא בחשאי, ושאלין מניה בעותהון בחשאי, יחידים קדם מלכא, ומלכא יתב לון שאלתין דלהון.

[תיקוני זוהר – דף כט ע"ב]

מיד הא מטרוניתא אחידת בהון, ואוליפת זכו בגינייהו קדם דיפקון מן היכלא, ואמרת רבון עלמין, אלין אינון ש"דהון, מכסיין לי בעטופא דמצוה דציצית, בחמש קשרין (דף כט ע"ב) ותלת עשר חולין לכל סטר,

ביאור הגר"א

^ס חתמנו לחיים. שהיא נקראת חיים כידוע:

^פ כמה דאמרין כו'. בצרכת שלום – בצדיק:

^צ הא קא אתיין כו'. עכשיו הולך ומפרש כל האברים:

^ס בעמידה. דאינון כרגלים:

^ט וינתן לך כו'. דשם – כעבד המוקבל פרס:

^פ תפתח דא פתחו. וכן בזולס:

^פ תשיעאה כו'. טעם על ח"י ביסוד:

^פ והיו לאותות ולמועדים. שכולס ביסוד כמו שאמרו (רעיא מהימנא קעח ע"ב, רעיא מהימנא רלח ע"א) אות דשבת אות דיום טוב:

^פ אינון דסגדין כו'. דכריעה ביסוד – בצרוך, כמו שפרש והולך:

^פ דהון מכסיין כו'. מכסין את הגוף, והן מסטרא דלבושין דמלכות שאמר לעיל:

ובתלתין ותריין ענפי מצוה, מיד מני קודשא בריך הוא למלאכין דמרכבתא דלעילא, לנטלא לון בגדפייהו, ולפרחא בהון מאתר לאתר, שיולכסא עליהון מכל מזיקין ומלאכי חבלה.

הא אלין נפקין, והא אחרנין דפקין לתרעא, מיד עאלין נטורי תרעין, ואמרין רבון עלמא, הא מארי ידן דקשרין תפלה של יד על דרועייהו שמאלא בצלותא, ותפלין על רישא, קא עאלין, ואלין אינון דיהבין דורונא לך בימינא, דאיהי צדקה, צ' תשעים אמנים, ד' ארבע קדושות, ק' מאה ברכאן, ה' חמשה חומשי אורייתא, ומיד מני לון, למפתח לון, בההוא זמנא וידי אדם נפקין, ש"דאינון גדולה גבורה, ומקבלין דורונא דלהון, הדא הוא דכתיב (יחזקאל א ח) וידי אדם מתחת פנפיהם, מאי אדם, ההוא דאתמר ביה (ישעיה מד יג) כתפארת אדם, ומקבלין מנייהו דורונא ויהבין ליה למלכא, ואם דורונא לאו איהו כדקא יאות, לכלבא אתמסר, ודחין לון לבר, ש"דאית דלא פתחין לון תרעין, ואתמר בהון (דברים כד יא) בחוץ תעמד, וממלל מלכא בהון מלבר, ויהיב לון שאלתוי מלבר, ואזלין לון.

דלאו בלהו עאלין לבי מלכא, אלא אלין מארי דביתא, דאתמר בהון (דניאל א ד) ילדים אשר אין בהם כל מום, לא בצלותהון, ולא בנשמתהון, וטובי מראה בכל עובדיהון, ומשכילים בכל חכמה, ש"וושפירן למחזי, דעלייהו אתמר (שיר ב יד) הראיני את מראיך השמיעיני את קולך, כי קולך ערב ומראך נאוה, ויודעי דעת ומביני מדע (דניאל א ד), ש"דידעין בחכמה ובתבונה ודעת, דאין דורשין במעשה מרכבה, שאלא אם הוא חכם בחכמה ומבין בבינה ויודע בדעת, שכ"ואשר כח בהם, דא שכינתא עלאה, דאיהי שכ"ח אתון דעובדא דבראשית, שכלעמוד בכלהו, בעמידה דצלותא, אלין יעלון להיכלא דמלכא, דאינון צדיקים גמורים.

בינוניים יהיב לון שאלתין דלהון מלבר, ולא עאלין לגאו, רשיעיא אדחין מתמן, ולא יהיב לון שאלתין דלהון, אלא עלייהו אתמר (ישעיה א יב) מי בקש זאת מידכם רמס חצרי, ואלין אינון רשיעיא, דהו מביני למלכא בצלותהון, דמנחן למשמע צלותא, ופסקין לה על שיחה בטלה.

אלין נפקין, הא אחרנין עאלין, אינון מארי דצנאר, דהו מברכין לקודשא בריך הוא על מאכלין ומשתין דקרננין, דאמרין בכל יומא צו את בני ישראל, ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי (במדבר כח ב), דהו מקרבין לקודשא בריך הוא ושכינתיה, בכמה קרבני דצלותין, ואלין אינון דמהניין בענג שבת, ומברכין לקודשא בריך הוא, קודשא בריך הוא יהיב לון שאלתין דלהון, ולאחרנין דהו אכלין בלא צלותא אדחין מתמן, ויהבין לון בידא דכמה מלאכי חבלה דאינון מזיקין.

הא אלין נפקין, הא מארי דקלין ודבורין בזמירות ותושבחות והודאות דצלותא דפקין, ומארי דקלין שכ"דקראן לקודשא בריך הוא בקריאת שמע, שמע ישראל תריין זמנין ערב ובקר.

שכ"הדכי הא מארי דגלין קא דפקין לפתחא, שכ"מארי דעמידה דצלותא, דאתמר בהון (דניאל א ד) ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך, המלך סתם דא קודשא בריך הוא, היכל המלך דא אדני", שכ"דאתמר ביה

ביאור הגר"א

^{טו} ולכסאה כו'. דהו מכסין כו'.

^{טז} דאינון ג"ג. תפלן ולקה:

^{טז} דאית דלא כו'. הן הבינונים כמו שמפרש והולך:

^{טז} ושפירין למחזי. הן וטובי מראה, וחוזר כאן משום דרוכה לומר דעלייהו כו'.

^{טז} דידעין בחכמה כו'. רוכה לומר זה ויודעי כו' – שלשה דברים האלו:

^{טז} אלא כו'. כמו שאמרו (חגיגה יא ע"ב) חכ"ם ומביין מדעתו:

^{טז} ואשר כח כו'. דידעין במעשה בראשית כמו שמפרש והולך:

^{טז} כ"ח אתון כו'. דפסוק ראשון בראשית כו', והוא כ"ח אתון דמילוי המילוי דשם שהוא בזינה כידוע:

^{טז} לעמוד כו'. רוכה לומר, זה שאמר לעמוד בהיכל המלך – שהיא התפלה, כמו שאומר לעיל, זה שאומר חילין יעלון כו', ורוכה לומר,

לעמוד – קאי אכולהו, אשר אין בהם כו' – בכל המעלות האלו – אלו ראויין לעמוד בהיכל המלך, זה שאומר לעמוד בכלהו:

^{טז} דקראין לקוב"ה. קול:

^{טז} אדכי הא מארי דגלין. חוזר בתחלה:

(תהלים נא יז) אדנ"י שפתי תפתח, אדנ"י סליק לחושפן היכל, ואתמר (חבקוק א כ) וי"י בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ.

[תיקוני זוהר – דף ל ע"א]

זכאה איהו מאן דזכי לאעלאה להיכליה דקודשא בריה הוא, למחזי למלכא ומטרוניתא, זכאה פומא (דאיהי היכל יהוה), דשריא ביה (דף ל ע"א) צלותא דאיהי אדנ"י, דאמרין לה אדנ"י שפתי תפתח, וזכאין שפון דאינון תרעין דהיכלא, כגוונא דאלין דאתמר בהון (שם קיח יט) שכ"פתחו לי שערי צדק, שכ"דכד פומיה פתח בצלותא בשכינתא, וי"י יענה מיד, ה"דא הוא דכתיב (ישעיה נח ט) אז תקרא וי"י יענה, של"ז תמניא אתון יהו"ה אהי"ה, וי"י יענה הוא של"א ובית דינו, ודא יהו"ה אדנ"י יאהרונה"י, לקבל תמניא אתון, אלין אינון של"ב אתון (נ"א חיוון) דחשמ"ל, דאינון חיוון דאשא, פעם חשות ופעם ממללות, בצלותא מיושב ממללות, בצלותא דמעומד חשות.

[בנ"א כתוב: כאן שייך מן וכד ב"נ מצלי כו' עד בתיקונא דא דלהלן. ובר"א ומנטובה הוא נ"ב כאן בהגהה]:

ותא חזי, אם בר נש סליק במחשבתיה בצלותא דיליה לשכינתא, או בכל פקודא ופקודא דעביד, מיד דדפיק לפתחא דהיכלא דמלכא, שלינביא או חוזה שליאו חכם שלה"א צדיק שליאו חסיד, מיד דקרא לה לתרעא, שלי"אם שכינתא סליקת תמן, וי"י יענה מיד, ולא אמתין לעבד או ממנא דאפתח ליה, אלא איהו ממש אפתח ליה, מחביבו ורחימו דאית ליה לגבה כחתן לגבי כלה, ואם שכינתא לא סליקת בההוא צלותא או פקודא, לא חשיב ליה קודשא בריה הוא למפתח ליה היכליה, ואפילו על ידי שלוחא. ולא איהו כדאי למיעאל להיכלא דמלכא, ועליה אתמר (דברים כד יא) בחוץ תעמד, ומלכר יהבין ליה בעותיה, על ידי שלוחא או ממנא, ואי לא סליק צלותיה כדקא יאות, דחזין ליה לבר, וסגרין תרעין באנפוי, ועליה אתמר (משלי א כח) אז יקראנני ולא אענה ישחרנני ולא ימצאנני.

[תיקוני זוהר – דף ל ע"ב]

והכי כד קראן ישראל כל חד וחד לקודשא בריה הוא, בקריאת שמע או בצלותא או בכל פקודא, אם שכינתא לאו איהי תמן לא נחית תמן, ה"דא הוא דכתיב (שמות כ כד) בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיה, ותרגם אנקלוס בכל אתר (דף ל ע"ב) דאשרי שכינתיה תמן וגומר, דכד בר נש סליק שכינתא בפקודין דיליה לגבי קודשא בריה הוא, קודשא בריה הוא נחית עליה בגינה, ובגין דא אמר הנביא (ירמיה ט כב), אל תהלל וגומר, כי אם בזאת והא אוקמוהו.

ביאור הגר"א

^{פ"ו} מארי דעמידה כו' לעמוד כו'. ברגליו:

^{פ"ז} לאתמר ביה אדנ"י כו'. רואה לומר תפתח את תרעי – שהוא שפתי כנ"ל, דהיכל – שהוא אדנ"י:

^{פ"ח} פתחו לי כו'. שפתי תפתח:

^{פ"ט} דכד פומי' כו'. רואה לומר שמכוון בתפלתו לשכינה כמו שמפרש והולך:

^{פ"י} אז תמניא כו'. שתפלתו דחילו ורחימו – שהן או"א:

^{פ"יא} וביה דינו. מלכות:

^{פ"יב} אתון דחשמ"ל דאינון כו'. דתפלה מיושב – בהיכלות, ששם השכינה, ומעומד – במלכא:

^{פ"יג} נביא או כו'. כמו שאומר להלן הא קא אתיין מארי נביאייה כו', וכן אמר נביא (איכה ג כא) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל, וכן אמר

לקמן וכד נביא וחזיה סליק כו':

^{פ"יד} או חכם. כמו שכתוב (ירמיה ט כב) אל יתהלל חכם כו' כי אם בזאת:

^{פ"טו} או לדיק. כמו שכתוב (תהלים קיח כ) זה השער לה' לדיקים כו':

^{פ"טז} או חסיד. כמו שכתוב (תהלים לב ו) על זאת יתפלל כל חסיד כו' וזה שאמרו (ברכות ח ע"א) לעת מצוא זו אשה:

^{פ"יז} אם שכינה כו'. הם ג' דרגין דחשיב למעלה: לדיקים ובינונים ורשעים:

שליח הכי כד בר נש נחית לקודשא בריה הוא בצלותיה לגבי שכינתא, מיד שכינתא אקדימת (נ"א והכי כד בר נש סליק שכינתא בצלותא דיליה לגבי קודשא בריה הוא, קודשא בריה הוא נחית לקבל צלותיה, ושכינתיה אקדימת), לאפתחא ליה, הדיא הוא דכתיב (בראשית כד טו) ויהי הוא טרם כלה לדבר, והנה רבקה יצאת, ודא איהו רזא דאוקמוה מארי מתניתין, אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שהוא מקובל, ואם לאו יודע אני שהוא מטורף, וטורפין לו צלותיה באנפוי, ובגין דא ויהי הוא טרם כלה לדבר, ולמלא בצלותיה בשם יי, מיד שכינתא נפקת לגביה ובגיניה נחתת שכינתא לרגלוי, הדיא הוא דכתיב (תהלים פה יד) צדק לפניו יהלך וישם שליט לדרך פעמיו.

וכד שכינתא איהי עומדת על ישראל, וישאל שמינון רגלין דקמת עליהו בצלותא, קודשא בריה הוא משבח לה בהון, מה יפו שמינון בפעמיהו בגעליהו וגומר (שיר ז ב), ועוד מה יפו פעמיהו, כד ישראל הו מקיימין שלש פעמים בשנה, ועוד מה יפו פעמיהו בגעליהו, בזמנא דעמדו ישראל על טורא דסיני, דעליהו איתמר (זכריה יד ד) ועמדו שמינון ביום ההוא, ועוד מה יפו פעמיהו בגעליהו, כד קיימין בראש השנה ביוםא דדינא בצלותא, קודשא בריה הוא שמינון ביוםא דדין ויושב על כסא רחמים, בזמנא דאינון קיימין בשכינתא בגלותא, וסבלין עליהו כמה דינין וכמה יסורין, דאמרין כי עליה הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה (תהלים מד כג).

[בנ"א כתוב שאין שייך ת"ח יהו"ה כו' דלהלן, והמוסגר שבנתיים שייך לעיל קודם ות"ח אם ב"נ כו' כמו שכתבנו

:[סם]

[תיקוני זוהר – דף ל ע"א בהגהה]

(דף ל ע"א בהגהה) [וכד בר נש מצלי, צריך בקדמיתא לנחיתא קודשא בריה הוא דאיהו יהו"ה בקריאת שמע, שמינון אמרין שמע ישראל, בכל שבתות וימין טבין, שמינון דיומין דחול תרעא דהיכלא פנימאה איהי סתימא, הדיא הוא דכתיב (יחזקאל מו א) כה אמר אדניי אלהי"ם שער החצר הפנימית שמינון קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה, ואמאי שמינון דמטטרון שליט עליהו, וביום השבת דיייתי בעלה יפתח, וכן ביום החדש יפתח, ובגין דא, כד נחית בר נש יהו"ה בקריאת שמע, צריך לנחיתא ליה באדניי, דאיהו בפמייה, ובגין דא אדניי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך.

דתלת צלותין אינון בשבת, ורביעאה צלותא דמוסף, צלותא דערבית אתה קדשת, ודא שכינתא תתאה, דאיהי מסטרא דשמאלא, דתמן ליואי, דאתמר בהון וקדשת את הלויים, צלותא דשחרית ישמח משה שמינון חלקו, ודא נשמת שמינון כל חי, דאיהי אימא עלאה, עלה איתמר (תהלים סח יד) אם תשכבון בין שפתים,

ביאור הגר"א

ש"ח והכי כד ב"נ נחית כו'. רבקה – התפלה, כמו שאמרו ברעיא מהימנא:

ש"ח לדרך פעמיו. פעמים – הן הרגליו, כמו שמפרש והולך:

ש"ח אינון רגליו. שלה:

ש"ח פעמיהו. ישראל:

ש"ח רגליו. ישראל:

ש"ח בגינייהו עומד כו'. רואה לומר כשציל עמידה שלהן זה שאומר בזמנא דאינון קיימין כו':

ש"ח ולי אמרין כו'. ישראל סבא:

ש"ח בגין דיומין כו'. רואה לומר לכך דווקא בשבת ויום טוב:

ש"ח הפונה קדים. לת"ת – שהוא מזרח:

ש"ח בגין דמטטרון כו'. שהוא ו"ק דחול – בשית אחוון דיליה, והוא עבד, לכן הם ימי המעשה, ובחול אומרין בו שמע ישראל – ישראל

זוטא, שעל ידו מתייחדין ז"ר בחול, כנ"ל בהקדמה:

ש"ח במתנת חלקו. שזכה לבינה, ושם השמחה, יין המשמחה:

ש"ח כל חי. שהיא חיים, וממנה נשמה דפרח לכל חי – ליסוד:

אל תקרי אם אלא אם, דעלה אתמר (בראשית כח יא) וישכב במקום ההוא, באתר שדיש כ"ב אתון דאורייתא שכיבת תמן, זכאה איהי פומא, שני דאורייתא דההיא שכינתא שכיבת תמן.

צלותא תליתאה אתה אחד ושמה אחד, דא יהו"ה עמודא דאמצעייתא דאחיד בתרווייהו, שני ואינון נשמה יתירה ורוח יתירה ונפש יתירה, נפש יתירה בערב שבת, אתה קדשת, נשמה יתירה נשמת כל חי, דאתמר בה ישמח משה במתנת חלקו, רוח יתירה אתה אחד ושמה אחד, זכאה איהו מאן דאפתח פימיו בתלת צלותין, לקבלא לון בשבת, תפלת מוסף דא צדיק, דכליל בלהו צלותין, וביה אמרין בצלותא דמוסף כתר יתנו לך יי' אלהינו וכתר איהו כתר עליון, יי' אלהינו אבא ואימא, קדוש קדוש קדוש תלת אבהן, יי' צבאו'ת שניברית מילה ותרין ירכי קשוט, מלא כל הארץ כבודו דא שכינתא.

[תיקוני זוהר – דף ל ע"ב בהגהה]

זכאין שפון דאינון תרעין דהיכלא, לקבלא (דף ל ע"ב בהגהה) בהון צלותין אלין, ובגין דא אדני' שפתי תפתח (תהלים נא יז), פתחו לי שערי צדק (שם קיח ט), דכד בר נש אפתח פימיו בצלותא בשכינתיה, מיד אז תקרא יי' יענה (ישעיה נח ט), הוא ובית דינו, א"ז תמניא אתון דאינון יהו"ה אהי"ה, אבא ואימא, ויי' יענה מיד הוא ובית דינו יהו"ה אדני'.

כד אינון באבא ובאימא, לימינא ושמאלא, כל חד איהו שם בפני עצמו, וכד אינון בכתר עליון אינון ביחודא חדא, כגוונא דא יאהויה"ה, בחסד וגבורה אינון יהו"ה אהי"ה, ענפין מתפרדין לימינא ושמאלא, בעמודא דאמצעייתא אינון תרווייהו ביחודא חדא, והכי אינון ענפין מתפרדין בנצח והוד, יהו"ה לימינא אהי"ה לשמאלא, בצדיק מתיחדים, הא הכא רזא דאילנא, דאפתשטן ענפוי מעילא, ומתייחדין בשרשוי לתתא, ודא עץ החיים. עץ הדעת טוב, דלית ביה רע, מתתא לעילא, כגוונא דא, אדני' שכינתא תתאה, יהו"ה עמודא דאמצעייתא, ואינון בתרין ירכין ענפין מתפרדין לימינא ושמאלא, והכי בתרין דרועין מתפרדין ענפין לימינא ולשמאלא, בצדיק אינון ביחודא חדא יאהדונה", ודא רזא דחשמ"ל, חיוון דאשא ממללן, שני כל הכורע כורע בכורף, דאיהי יאהדונה", שני וכל הזוקף זוקף בשם, בתרין שמהן ודא יהו"ה אהי"ה.

ובהון הנה משבח שכינתא בשיר השירים מתתא לעילא, הךא הוא דכתיב (שיר השירים ז ב) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן, שררף אגן הסהר, שני שדיך, צוארך, ראשך, הא הכא מתתא לעילא.

והיא משבחת לקודשא בריך הוא מעילא לתתא, ראשו כתם פז, עיניו, לחייו, שפתותיו, ידיו, שוקיו, זכאיה איהו מאן דסליק צלותא בכל אתר ואתר (נ"א אבר ואבר) בתקוונא דא. [ע"כ ההגהה]

תא חזי יהו"ה אדני' איהו קודשא בריך הוא ושכינתיה, בתרין שוקין יהו"ה לימינא אדני' לשמאלא, ואינון אספקלריאה המאירה ואספקלריאה שאינה מאירה, בצדיק תרווייהו חד יאהדונה", והכי בתרין דרועין יהו"ה לימינא אדני' לשמאלא, בעמודא דאמצעייתא יאהדונה" תרווייהו ביחודא חדא, בסוד אמ"ן, שני ובגין דא גדול העונה אמן יותר מן המברך, הא איהו מתתא לעילא.

ביאור הגר"א

^פ דיש כ"ב. אוחיות וישכב:

^{פא} דאורייתא. שהיא ימאל דאורייתא:

^{פב} ואינון נשמה כו'. שהו שלש שבתות דשריין בשבת. כמו שאמרו זכריאל מהימנא פרשה יתרו, והן שלש סעודות גס כן:

^{פג} ברית מילה כו'. מי יעלה כו' – הוי"ה, כמו שאומר להלן תיקון כ"ב, ולצלות – נו"ה:

^{פד} כל הכורע כו'. שהן לתתא:

^{פה} וכל הזוקף כו'. שהן לעילא, וזה שאומר ובהון הוה כו'. רוצה לומר בהו"ה אדני'. והיא משבחת כו'. רוצה לומר בהו"ה אהי"ה, והענין

כי הוי"ה אהי"ה – שרשם בחו"ב, והוי"ה אדני' – שרשם בנו"ה, כי איהו בנלא ואיהו בהוד, וזה שאומר בפנים, תלמודי חכמים – הוי"ה

אדני' – איהו קב"ה ושכינתיה בתרין שוקין כו':

^{פו} ובג"ד גדול כו'. שמתייחדים כאחד, מה שאין כן בזכרה שאינון בשילוב, וכמו בענפין:

מעילא לתתא יהו"ה אהי"ה תרנייהו חד בכתר עליון, כגוונא דא יאהויה"ה, בכתמה וכינה יהו"ה אהי"ה, (דף לא ע"א) בתרין דרועין יהו"ה אהי"ה, בעמודא דאמצעייתא תרנייהו כחדא, בנצח והוד יהו"ה אהי"ה דא לימינא ודא לשמאלא, בצדיק תרנייהו ביחודא כחדא, ש"ן במלכות תרנייהו ביחודא כחדא כגוונא דא יהו"ה אדנ"י, ובה מתחברין יהו"ה אהי"ה, ובגין דא איהי קרית ארבע, חבורא דארבע שמחן, דאינון בארבע פרשיין תפלין דיד, ובארבע בתי תפלין דרישא.

וכד נביא הוה סליק לעילא, ודפיק לתרעא, אי הוה סליק בשכינתא, הוה פתח ליה מיד, והוה אמר ליה בן אדם עמד על רגליך ואדבר אתך (יחזקאל ב א), דאנת הוא דהוית סביל לשכינתא בצלותא בעמידה, עמוד על רגליך, דאתמר בהון (שם א ז) וכף רגליהם ככף רגל עגל, עגולים כנקודים דאינון מנהיגים לאתוון, ומסטררא דאתוון אינון מרובעין, הךא הוא דכתיב (שם יז) על ארבעת רבעיהם ש"ח בלכתם ילכו, ועוד על ארבעת רבעיהם, אינון ש"ט ארבע קדושות דאומר בר נש בכל יומא. (ועוד עמוד על רגליך בקדמאין, ומה שאלתך ש"ע דחצי המלכות באמצעיות, ותעש בבתראין, דתמן איהו בר נש כעבד המקבל פרס מרבו והולך לו, אליו נפקין דיהיב לון מלכא בעותהון, הך אחרנין קא דפקי לתרעא, מארי דברית מילה, ואמרי אדנ"י שפתי תפתח.)

זכאין אינון ישראל דאינון רגלין דשכינתא, דקמת עלייהו בצלותא בעמידה, דאיהי ודאי עלייהו תפלה מעומד, ש"א וקמת עלייהו בגלותא, ובמאי קמת עלייהו, בגין דנחתין לגבה יהו"ה, דעליה אתמר כל הזוקף זוקף בשם, דביה צריך בר נש לזקפא לשכינתא, ואלין דלא זקפין לה בשם יהו"ה בצלותהון, או בפקודין דאורייתא (נ"א דלהון), איהי צווחת עלייהו, נתנני יי' בידי לא אוכל קום (איכה א יד), דסמיכו דילה איהו בתרין דרועין דאינון חסד וגבורה, ועמידה דילה בתרין שוקין דאינון נצח והוד, וזקיפו דילה בגופא דאיהו עמודא דאמצעייתא, יהו"ה שמייה, ובגין דא כל הזוקף זוקף בשם, ויחודא דילה בצדיק, ובגין אליו דלא יכילת למיקם בהון בצלותא, ולית לה סמיכו ולא זקיפו בהון בגלותא, אתעציבת בהון, ורזא דמלה בן חכם ישמח אב, ובן כסיל תוגת אמו (משלי י א), ובגיניה ויתעצב אל לבו (בראשית ו ז).

ואמאי כולי האי לאמיה ולא לאבוהי, אלא דא רזא עלאה איהו, פקודין דעשה אינון מימינא דתמן חכמה, כמה דאוקמהו מארי מתניתין הרוצה להחכים ידרים, ופקודין דלא תעשה אינון משמאלא דתמן אימא עלאה, ש"ב דבהון אדנ"י ש"מעה אדנ"י ס' לחה אדנ"י ה' קשיבה ועשה אל תאחר (דניאל ט יט), ביום הכפורים, וכד לא חזרין בתיובתא אינון דעברין על לא תעשה דאינון משמאלא, אתמר עליהו (משלי י א) ובן כסיל תוגת אמו, בגין דתמן אימא לשמאלא, ולבא איהו לשמאלא, (ורזא דמלה) ובגין דא ויתעצב אל לבו.

ש"ו ותרין הויו"ת אינון לימינא ולשמאלא, כגוונא דא יהו"ה יוה"ה, י' לימינא וביה יהו"ה בכתמה יסד ארץ (שם ג יט), אב עם ברמא, ה' עלאה עם ברא דאיהו ו', תפלין על רישיה, הךא הוא דכתיב (ישעיה סב ח) ובזרוע עזו אלו תפלין דרישא, דככל אתר דאת ה' על ו' איהי אימא.

ביאור הגר"א

^{טו} וכן במלכות כו'. ובה מתחברין כל ה' שמהן יחד, בשילוב, וזהו קרית ארבע כו', וכמו תפלין של יד דאינון רק בית אחד לבד:

^{טז} בלכתם כו'. בלכתם של החיות – שהן הנקודין, ילכו האופנים – שהן האותיות:

^{טז} ארבע קדושות. בשחרית ומנחה ושל יולר וסדר קדושה:

^{טז} עד חצי המלכות באמצעין. שהן י"ב זכרון – חצי אירופי אדנ"י. אצל כל הגהה זו שכתובה למטה אינו שייך לכאן ולא גרסונו לה כאן:

^{טז} וקמת עלייהו. רוצה לומר, על ידם:

^{טז} דבהון אדנ"י כו'. ראשי תיבות ש"ס"ה, שהן באדני מסטרא דאמא עילאה, וזה שאומר. ביום הכפורים. שהיא אמא, ורוצה לומר,

שאומרים אותו ביום הכפורים – בתשובה שהיא אמא, ואומרים סלחה – על לא תעשה, שהן שס, וזה שאומר. וכד לא כו':

^{טז} ותרין הויו"ת כו'. רוצה לומר, שלא תקשה הא אמרינון דאבא יסד ברתא, וכאן אומרים שהיא בסטרא דאמא, לכן אמר ותרין כו', וזוה מתורץ כל הסתירות שהן בזוהר, דהכל לפי הצירוף, וכמה אירופין, כמו שאומר לעיל בהקדמה:

סוד ודא רזא דקרפן עולה ויורד, דסליק ה' לגבי י', ונחית ה' לגבי ו', ואם לאו האי הוי"ה יהה"ו, דאתרמיז בהאי קרא (ירמיה ט כג) כי אם בזאת תהלה מתהלל ה שכל סו"ן ידוע אותי, לא הוו ידעין בני נשא קרפן עולה ויורד, סו"כד חזא בר נש דאת ה' איהי (נ"א דכד לא הנה בר נש קריב את ה') עם י', ה' עם ו', ומאן עולה ויורד, מאן הנה ידע מאי ניהי ה' דאיהי ברפתא, דאית ליה לסלקא לה לגבי אבא, וה' דאיהי אימא לנחתא לה לגבי ברא, אלא בגין האי הוי"ה דאיהי יהה"ו, דה' דאיהי על ו' איהי אימא עלאה, ובה אשתמע ה' תתאה דאיהי תחות י' דאיהי ברפתא, ודא רזא דקרפנא, דצריך לסלקא ה' לגבי י', (דף לא ע"ב) ולנחתא ה' לגבי ו'.

סו"ה"ה י' איהו לימינא חכמה, ו' תורה שבכתב, מימינו אש דת למו (דברים לג ב), והאי איהו דאמרין מוח ה"בן דאתמשך ממוח האב, ה' עלאה לשמאלא, ומתמן אתיהיבת אורייתא שבעל פה, דאיהי ה' תתאה.

זכאין אינון ישראל ידעין רזין עלאין בהוי"ו"ת, דבהון סלקין צלותין בהבלים דפומהון, ונחתין אינון חילין בהון כדקא יאות, דכד בר נש סליק שכנינתיה בצלותיה, קודשא בריך הוא נחית עליה, הדא הוא דכתיב (שמות כ כד) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיה, זכאין אינון ישראל דאינון רגלין לשכנינתא, למיקם עמה בין בריוח בין בעאקו, דכד אנון בדינא ביומא דדינא דאיהי ראש השנה, סו"איהי קמת עמהון לדינא, דקיימין לה בצלותהון, דעלייהו אתמר (משלי ו כב) בהתהלךך תנחה אותך, בשכבך תשמור עליך, והקיצות היא תשיחך, דבכל אתר דקיימין ישראל בכל פקודא ופקודא לשכנינתא, איהי קיימת בגינייהו בכל דוחקא וצער, בין בארמא בין בישובא בין בימא, ודא איהו בהתהלךך במדברא תנחה אותך, הדא הוא דכתיב (תהלים פה יד) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו, בשכבך בישובא תשמור עליך, סו"הקיצות למיזל בימא היא תשיחך, ועוד בהתהלךך בהאי עלמא תנחה אותך, בשכבך בקבר תשמור עליך, והקיצות בתחית המתים היא תשיחך.

הא אלין נפקין, סו"הא אחרנין קא דפקין לפתחא, ואינון מארי רגלין, מסטרא דרגלין דקודשא בריך הוא, דאתמר בהון (זכריה יד ד) ועמדו רגליו ביום ההוא, ועלייהו אתמר (שמות יב לז) כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף, אלין נפקין הא אחרנין עלאין, מסטרא דאלין דאתמר בהון (יחזקאל א ז) ורגליהם רגל ישרה, רגלין בעגולא סו"אינון רגל ישרה, ואית רגלין אחרנין מרובעין דאופנים, דאתמר בהון (שם יז) על ארבעת רבעיהם בלכתם ילכו, דבהון והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק (שם יד), ואנון רגלין בעגולא, אינון פנקודין לאתוון, דאינון רגלין ברבועא.

ונביא דאיהו מסטרא דלהון, תמן הנה סבליק רוחיה, ומתמן הנה שמע כל מה דהנה ליה למשמע, הדא הוא דכתיב (יחזקאל ב א) ויאמר אלי בן אדם עמד על רגליך ואדבר אותך, ועוד (שם ב) ותבא בי רוח כפאשר דבר אלי ותעמדני על רגלי, ואשמע את מדבר אלי, ותשאני רוח ואשמע אחרי וגומר (שם ג יב), בגין דדרגין אינון מסטרא דשכנינתא, דאתמר בה (שמות לג כג) וראית את אחורי, אמר ואשמע אחרי.

ביאור הגר"א

ס"ד ודא רזא כו'. רואה לומר, כשהו בצירוף הזה – כריך לקרב עולה ויורד:

ס"ה וידוע אותי. לשון חיבור:

ס"ו וכל חזא בר נש כו'. רואה לומר, שלא תקשה, הא גם כן בהוי"ה כסדר יש לומר דה"ל ראשונה היא צרתא עם חבא, וכריך לנחתא לה, ותיקן, לאין הכרח צוה עד שרואין ה' על ו' – שעל כרחך היא אמא, ועל כרחך ה' ראשונה – צרתא:

ס"ז יוק"ק כו'. וזה שאומר לעיל רזא עלאה כו':

ס"ח איהי קמת עמהון כו'. לאגנא עליהון:

ס"ט והקיצות למיחת בימא כו'. דשם כתיב (וינה א ו) מה לך נרדס, (תהלים קז כג, כד) יורדי היס המה כו', (קידושין פב ע"א) הספנין רובן חסידים:

פ"ה הא אחרנין כו'. שהראשונים – צרגלין דשכינה:

פ"ו אינון רגל ישרה. שכלל כל שוה:

פ"ז סליק רוחיה. לנקודין הן רוח, וזה שכתוב (יחזקאל א כ) כי רוח החיה כו' (שם) שמה הרוח כו':

מאי קול רעש גדול, שגדאית רעש ואית רעש, אית רעש דאתמר ביה (מלכים א יט יא) לא ברעש יי, דלא ייתי תמן קודשא בריך הוא, ואית רעש דיייתי תמן, אלא רע"ש בהפוכא ער"ש, כמה דאתמר (תהלים מא ד) יי' יסעדנו על ערש שרדוי, ודא איהו כל משכבו הפכת בחליו, דאתהפך רע"ש לער"ש, ומאי ניהו ער"ש, אלא איהו עש"ר בהפוך אתוון, ודא שכינתא דאיהי כללא דעשור ספירן, דעלה אתמר אין קדושה בפחות מעשרה.

דאיהי שריא לרישא דחולה, ובגינה יי' יסעדנו, ובמאי על ערש דוי, על שכינתיה ודאי, ואם שכינתא לאו תמן, רוח ש"סערה תמן, דאסעיר גופיה דבר נש, דכתיב ביה (יונה א ד) והאניה חשבה להשבר, דאיהי גופא דספינה, כד לית שכינתא סמיכת לה, רוח סערה מהפך לה ותבר לה, ובזמנא דשכינתא סמיכת לה, מיד קלא נפיק בן אדם עמד על רגליה (יחזקאל ב א), וקאים ממרעא דיליה, ונפיק מדינא, שלים בגופיה שלים בממוניה.

[מכאן עד הא אלין נפקין דלהלן הוא הגהה בד"א ומנטובה, וכתוב עליה: זה מצאתי בספר אחר]

[תיקוני זוהר – דף לב ע"א]

(דף לב ע"א) [הא אלין נפקין, הא אחרנין דפקין לפתחא, ואמרין אדנ"י שפתי תפתח, ואינון דסמיכין לשכינתא בכמה ש"רגלין דמועדים וימין טבין, וכד אלין עאלין, קודשא בריך הוא משבח לה בהון, מה יפו ש"פעמין בנעלים בת נדיב (שיר ז ב), דאלין אינון דאתמר בהון (דברים טז טז) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך, אמר קודשא בריך הוא, כמה אנת שפירא באלין נעלים דאינון ש"נעילת פסח ונעילת עצרת ונעילת חג, חמוקי ירכיך, אלין אינון מסטרא דתרי ירכי קשוט דאתמר בהון ש"שוקיו עמודי שש, ואינון שית דרגין דנבואה.

מסטרא דאת ו' דאיהו צדיק, עמוד דסמיך לון, ואיהו שית לקבל (מלכים א יט) שש מעלות לכסא, וסליק באת י' לששים, כגוונא דששים ושית גלגלים דסחרין לכווסיא, ואינון ס"ו מן יסו"ד, והא אוקמוה, אשתאר י"ד, ביה וביד הנביאים אדמה (הושע יב יא), ודא שכינתא יד חותמת מסטרא דצדיק, יד כותבת מסטרא דעמודא דאמצעייתא, ש"איהי תמונת כל, ובגין דא (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה.]

הא אלין נפקין, הא אחרנין קא דפקין לפתחא, ואמרין אדנ"י שפתי תפתח, ואינון מארי דאות, דאיהו ח"י עלמין, דמצלין בח"י ברכאן דצלותין, דמקרבין בהון קרבנא לקודשא בריך הוא, דחשיבא לקבל שבועה פרים ושבועה אלים, ולקבל שתי תורים או שני בני יונה, דמסטרא דהאי אות אמר למשה ש"יזה לך האות (שמות ג יב), ואיהו כליל תרי עשר מזלות, ש"י שבועה ככבי לכת, מסטרא דקדושה, דאיהי בת שבע, ומסטרא דו' דאיהו ו' עלאה ו' תתאה הא אינון שית ככבי לכת, ש"יא' ככבא שביעאה, ו'ו תרין עשר מזלות, דכל מזל אתקרי אות, ואיהו ממנא על כל שעתא דתרין עשר שעתין, כל נביא אית ליה מזליה ושעתיה, וכפום ההוא מזל, וכפום פעולה דיליה, הכי אתגלייא ליה אות מן וא"ו, דתרין עשר מזלות ממנן על תרין עשר שעתין, ועל תרין עשר ירחין.

ביאור הגר"א

^{עג} דאית רעש כו'. רואה לומר, לכן אמר גדול – גדול ה' כו':

^{עד} דוי. שנתהפך יו"ד, שכונה כלילא מעשר כמו שמפרש והולך:

^{עה} סערה. אוחיות ערש – עשר, אלא בשמאל, לב כסיל בשמאל, לכן נקרא שמאל, לשון שמאל – ובס':

^{עו} רגלין דמועדים. לשון שלש רגלים:

^{עז} פעמין. כמו שמפרש והולך – שלש פעמים:

^{עה} נעילת פסח כו'. שנועלין עזמון בעזרה, לשון עזרת:

^{עט} שוקיו עמודי כו'. כמו שאומר לעיל בתחלת התיקון:

^פ איהי תמונת כל. רואה לומר, כל הספירות, ורואה לומר לכן היא יד כותבת ויד חותמת כנ"ל, וזה שאומר ובג"ד כו':

^{פא} וזה לך האות. וזה, חושבן ח"י:

^{פב} ושבעה כו'. השביעי – הוא נקודה האמצעי שכולל כל הוא"ו כידוע:

^{פג} א' כוכבא. רואה לומר א' שבתוך הוא"ו – נקודה האמצעית:

ואלין מזלות מתמן הוו ירתין תרין עשר שבטין נשמתין דלהון, ואית מסטרא אחרא תרין עשר, דאתמר בהון (בראשית כה טז) שנים עשר נשיאים לאמתם, דאינון אתקריאו טל"ה שו"ר תאומי"ם סרט"ן וגומר, דא כגוונא דדא עבד קודשא בריך הוא, ועלייהו אתמר (ירמיה י ב) ומאתות השמים אל תחתו, כי יחתו הגוים מהמה.

^{פ"ד} ושית מזלות אינון מעילא לתתא מחסד ועד יסוד, ושית מתתא לעילא מיסוד ועד חסד, מסטרא דמלכות אתקריאו שבעה ככבי לכת, משכינתא עד חסד, וכפום פעולה דהיא ספירה הכי אתגלייא אות, אות מסטרא דחסד איהו רחמי, אות מסטרא דגבורה איהו דינא, ואחזי על קטולא דחייביא, ושפיכו דדמא, ואחזי בצדיקייא דם דבעירן, למיכל בחדוה וענג דמאכלין בחתן וכלה, ובשפיכו דדמא דקרננין, הדא הוא דכתיב (שמות כ כד) וזבחת עליו את עלתיך וכו', ועלייהו אתמר איזהו מקומן של זבחים שחיטתן בצפון, ועוד אחזי בצדיקייא דם ברית, דאתמר בה (יחזקאל טז ו) ואומר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי.

מסטרא דעמודא דאמצעייתא איהו אות ^{פ"ה} תלוי ארוך, אם זכוון עובדין דעלמא מטה כלפי חסד, ואם לאו כלפי דינא, ^{פ"ו} והכי אינון תלת אחרנין כגוונא דא, ולחפימיא ברמיזא.

הא אלין נפקין, הא אחרנין דפקין לפתחא מסטרא דקשת, דאיהו אוף הכי אות ברית, דאתמר ביה (שם א כח) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם, כן מראה הנגה סביב, הוא מראה דמות כבוד יי' ואראה ואפל על פני, ואשמע קול מדבר, ואמאי הוא נפיל על אנפוי, בגין דאסיר לאסתכלא בקשת.

[תיקוני זוהר – דף לב ע"ב]

אמר רבי אלעזר, אבא ואמאי אסיר לאסתכלא בקשת, אמר ליה (דף לב ע"א) רבי שמעון, ברי בגין אינון קליפין דמתלבשין ביה ודאינון ביה, דאינון רוח סערה ענג גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב, ודא איהו דחזא יחזקאל עליו השלום, דאמר וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון, דא קו תהו קליפא ירוקא דאגוזא קו ירוק, ענג גדול קליפה תננינא חוורא דאגוזא, ^{פ"ז} ודא בהו, ואש מתלקחת קליפה תליתאה דאגוזא ^{פ"ח} ודא חשה, ונגה לו סביב דא קליפה רביעאה דאגוזא, דאיהי אתאחדא במוחא, ומתוכם כעין החשמל דא מוחא דאגוזא, ודא יאהדונה"י.

וברי עד דאלין קליפין דאגוזא מתעברין ומתברין, בתקיעה ושברים ותרועה, דבהון שברים (שמות כג כד) ^{פ"ט} שבר תשבר מצבותיהם, דאינון קליפין דאגוזא, ובתרועה (תהלים ב ט) תרועם בשבט ברזל, ובתקיעה והוקע אותם לני', דאלין גרמו (בראשית לב כו) ^{פ"י} ונתקע כף ירך יעקב בגיד הנשה, דאיהו צדיק, ואתפרש מינה שכינתא, ואיהי בגלותא, ואתדבק באתרהא קליפה דערלה דאפריד בין צדיק ושכינתא, על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה (שם לב לג), עד דאתעברת האי קליפה מתמן.

וברי כל זמנא דאלין קליפין לא מתעברין מקשת, לא יהא קשת כגונוני נהירין, וסימנא דא יהא בידך, עד דתחזי קשתא כגונוני נהירין לא תצפי לרגלי דמשיחא, ומיד דיהא נהיר כגונוני נהירין, מיד וראיתיה לזכר ברית עולם (שם ט טז), ומיד אתגלייא ההוא דאתמר ביה (שמות ג יב) וזה לך האות כי אנכי שלחתיך, לקיימא ביה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (מיכה ז טו), בההוא זמנא אתגלייא ^{פ"א} מ"ה ש"היה ה"וא

ביאור הגר"א

^{פ"ב} שית מזלות כו'. חוזר למעלה ואיהו כליל תרי כו'.

^{פ"ג} תלוי ארוך. ו' אריכא, וביסוד – ו' זעירא:

^{פ"ד} והכי אינון כו'. שיסוד תלוי בין שתי רגליו, ולפי שהוא דבר שרריך לכסות ולח בדבר בגלוי – אמר ולחכימא ברמיזא:

^{פ"ה} ולא בהו. אבנים מפולמות, קשה כאבן:

^{פ"ו} ולא חשך. ששם חשך, בחוד קליפה הקשה לאגוז:

^{פ"ז} שבר תשבר. הקלפין לאגוז:

^{פ"ח} דותקע. לשון תקיעה:

^{פ"ט} מה שהיה כו'. ראשי תיבות משה, ורובה לומר, שהיה – גואל הראשון, הוא כו'.

הא אלין נפקין, אחרנין דפקין לפתחא, ואמרין אדנ"י שפתי תפתח, ואינון מארי דקומה, מסטרא דאימא
עלאה אתקריאת שכנינתא בטן, הדא הוא דכתיב (איוב לח כט) מבטן מי יצא הקרח, (יחזקאל א כב) כעין הקרח
הנורא, שגוף דילה עמודא דאמצעיתא, בטן עליה אתמר (שיר ז ג) בטנך ערמת חטים.

שררף אגן הסהר אל יחסר המזג וגומר (שם), שררף אדא ציון, דאיהו טבור עלמא, נקודה דמינה הושפת
העולם, לארבע סטרין דאינון מזרח ומערב צפון ודרום, ולקבליהו, רישא למזרח, גופא למערב, דרועין
לדרום, רגלין לצפון, אות ברית נקודה באמצעיתא, כגוונא דטבור, אגן הסהר, דא נקודה דסיגרא כגוונא דא
כ, ויהיא ראשית נקודה באת ב, יבת קול איהי ודאי, "כלל דנקודין ואתוון.

ואיהי פתוחה כלפי צדיקיא וחסידיא וחכימא מארי דאורייתא, ופתוחה לגבי נביאיא, ולגבי צדיקיא נטרי
ברית, וכל אינון דתליין בספירן, דאינון שמא קדישא דקודשא בריך הוא, ואיהי סתימא ימסטרא אחרא כלפי
רשיעיא, דבזמנא דאתיין לאסתכלא בה, חזרת אנפין לאחורא מנייהו, כגוונא דא [ציור].

ובגין דיעקב דאיהו דיוקניה חקוקה בסיגרא תמן, אתמר ביה (במדבר כג כא) לא הביט און בעינקב ולא ראה
עמל בישראל, וי אלהי'ו עמו ותרועת מלך בו, ועל אינון דזרעא דיעקב אתמר (דברים לג כז) וישפן ישראל
בטח בדרך עין יעקב, אתמר הכא בדרך, ואתמר התם באתר אחרא (שם לב יב) וי בדרך ינחנו ואין עמו אל נכר,
דא יהא ביומוי דמלכא משיחא, דלא יהא פסולת בישראל, אלא וי בדרך ינחנו, ומאן פסולת. אינון גרים, ובגין
דא אוקמוה מארי מתניתינן, דאין מקבלים גרים לימות המשיח.

[תיקוני זוהר – דף לג ע"א]

ובההוא זמנא מתפשטא סיגרא מאלין קליפין חשוכין, ומתחדשא בלבושין שפירין, והאי איהו חדושא
דסיגרא, הדא הוא דכתיב (בראשית לה יד) ותסר בגדי אלמנותה מעליה, ואתמר בה (תהלים קג ה) תתחדש
כנשר נעורייכי, ומיד דאיהי מתחדשא, מיד אתקיים (דף לג ע"א) קרא (יחזקאל לו כז) דנבואה בישראל, ואת
רוחי אתן בקרבכם וגומר (שם כו) ונתתי בכם לב חדש, ורוח חדשה אתן בקרבכם וגומר, ונבאו בניכם
ובנותיכם (יואל ג א).

הא אלין נפקין, והא מארי דקומה קא דפקין לפתחא, דאיהו קומה דגופא דמלכא, דאתמר ביה (דניאל י ו)
וגויתו כתרשיש, והאי איהו דאתקרי שמם, דביה אתפתחון חמש נהורין, הדא הוא דכתיב (יחזקאל א א)
נפתחו השמים ואראה מראות אלהי'ם, ואינון חמש נהורין דאינון ה' ספרי דאורייתא, בגין דאיהו ו' וביה
אתפתחון חמש נהורין דאת ה', דסלקין לחמשין תרעין דחירו.

ובזמנא דאלין דפקין לפתחא, ואמרין אדנ"י שפתי תפתח, אתפתח לון תרעא דהיכלא בכמה נהורין
מרקמן, נהרין מכל גוונין דעלמא, ובזמנא דאלין עלאין להיכלא, שכנינתא אוליפת זכו עליהו, ואמרת רבון
עלמא, הא אלין מארי דקומה דקא סגדין בצלותא לגבך ארבע זמנין, בתלת קדמאין תרי, ובתלת בתראין תרי,

ביאור הגר"א

^פ גוף דילה. רואה לומר, הנורא:

^ה דא ליון. אות ברית כמו שמפרש והולך כגוונא דטבור:

^ג דא נקודה דסיגרא כו'. באמצע כנ"ל, והיא – חכמה דילה כמו שמפרש והולך, וכן בתיקון י"ט, והיא – אות ברית דלילה שהוא עטרת
היסוד, והוא – חכמה דילה, רוחא דבגוה, דמשס שרשה, ועיין מה שנכתוב לקמן תיקון מ"ס מזה בארוכה:

^ב והיא ראשית כו'. רואה לומר זה בראשית – ב' ראשית, שהוא חכמה. נקודה הנ"ל, והוא נקודה שבתוך הבית, כמו שמפרש והולך:

^ז בת קול כו'. רואה לומר, לכך נקרא בית, בת קול, ו' נקודה:

^ה כלל כו'. כמו שאומר להלן בתיקון כ"ח שהיא כוללת כל האותיות – באות בית, וכל הנקודין – בנקודה שבתוך הב', ונמלאו הכל נרמז
בב' של בראשית:

^א מסטרא אחרא. רואה לומר באחור של הבית:

^א עין יעקב. נקודה הנ"ל:

^ה הא מארי דקומה. רואה לומר מסטרא דקב"ה כמו שמפרש והולך:

^ב מראות אלקים. בינה – חמש אתוון דאלקים, ה' נהורין דילה:

^א בגין דאיהו ו'. רואה לומר אורת פתח, לכך מתפתחין ביה:

לְקַבֵּל אַרְבַּע אֲתוּוֹן דִּילָךְ, וְזָקְפִין אַרְבַּע זָקִיפּוֹת בְּהוֹן לְאַרְבַּע אֲתוּוֹן דִּילֵי דַאיִנוֹן אַדְנִי, לְסַלְקָא אַרְבַּע דַאיִנוֹן אַדְנִי, בְּאַרְבַּע דַאיִנוֹן יְהוּ"ה, וְצָרִיף לְמַכְרַע בְּכִלְהוּ, בְּחַ"י חוּלְיִין, דַאיִנוֹן לְקַבֵּל תְּמַנֵי סְרִי בְרַכְאָן, דְכִלְיָן בְּחַ"י עֲלָמִין, וְדַא אִיהוּ דְתַקִּינוּ מְאָרִי מְתַנִּיתִין, עַד דִּיתְפַּקְקוּ כָּל חוּלְיִוֹת שְׁבַשְׁדְּרָה, וְשַׁדְרָה אִיהוּ לּוּלָב, אַם נִפְרָצוּ עֲלָיו פְּסוּל, כְּגוֹנָא דַא צָרִיף דְלֵא יַפְסִיק בְּתַמְנֵי סְרִי בְרַכְאָן דְצִלוֹתָא, דַאיִנוֹן לְקַבֵּל חַ"י נַעֲנוּעִין דְלוּלָב.

כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מְאָרִי מְתַנִּיתִין, אֲפִילוּ נְחַשׁ כְּרוּף עַל עֲקָבוּ לֹא יַפְסִיק, בְּגִין דְחַ"י עֲלָמִין אִיהוּ דְאַחִיד בֵּין יְהוּ"ה אַדְנִי, כְּגוֹנָא דַא יֵאֵהֱוֵהּ חַ"י, דְסָלִיק לְחֻשְׁבָּן אַמְ"ן, וּבְגִין דַא אֲפִילוּ נְחַשׁ כְּרוּף עַל עֲקָבוּ לֹא יַפְסִיק, כְּשֵׁהוּא כּוֹרַע בְּכְרוּף, וּמָה דְאַתְמַר אֲבָל עֲקָרָב פּוֹסֵק, בְּגִין דְהָא אוּקְמוּהוּ (וִיקְרָא יַח ה) וְחַי בְּהֵם, וְלֹא שְׁיִמוֹת בְּהֵם.

וְעוֹד כָּל הַכּוֹרַע כּוֹרַע בְּכְרוּף, הָא אוּקְמוּהוּ דְצָרִיף לְכִלּוֹל בֵּיהּ עֶשֶׂר סְפִירָן, דַאיִנוֹן יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, דַאיִנוֹן כ' מִן כְּרוּף כְּתָר, ר' רֵאשִׁית חֲכָמָה, ב' תְּרִין הֵי"ן שְׁכִינְתָא עֲלָאָה וְתַתְּאָה, ו' שֵׁית סְפִירָן, הָא עֶשֶׂר, "וּבְגִינֵיהּ אֲתַמַּר (בְּרֵאשִׁית יד כ) וּבְכְרוּף א"ל עֲלִיוֹן וְגוֹמַר, וַיִּתֵּן לוֹ מִעֶשֶׂר מְכַל, יוֹסֵף בְּגִין דְזָכָה לְצַדִּיק חַ"י עֲלָמִין, דְבֵיהּ צָרִיף לְמַסְגֵּד בְּכָל סְפִירָן לְגַבֵּי שְׁכִינְתָא, זָכָה לְהָאִי חֲלָמָא, הָדַא הוּא דְכְּתִיב (שם לו ט) וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְגוֹמַר, וְנִבְיָא דְסָלִיק לְהָאִי דְרָגָא, שְׁמַשָּׁא וְסִיְהָרָא וְכַכְבִּיא וּמְזִלִי, כְּלָהוּ יְהִיבִין בֵּיהּ נְבִיעוּ בְּנִשְׁמַתִּיהּ, וְרוּחַ דְנְבוּאָה לְאַתְנַבְּאָה מְכֻלְהוּ, וְהָאִי אִיהוּ מְשַׁתְּחוּיִים לִי, דְמְכֻלְהוּ נְחִית לִיהּ נְבוּאָה, וּמְכֻלְהוּ אֲתַכְלִילַת נְשַׁמַּתִּיהּ, וְהָאִי אִיהוּ אַגְרָא דְאַלִּין מְאָרִי דְקוּמָה.

הָא אַלִּין נְפִקִין, הָא אַחֲרִינִין דְפִקִין לְפַתְחָא, וְאַיִנוֹן מְאָרִי דְרוּעִין, וְאַמְרִין אַדְנִי שְׁפַתִּי תִפְתַּח, מִיָּד עֲאֲלִין נְטוּרֵי תְרוּעִין, וְאַמְרִין רְבוֹן עֲלָמָא הָא מְאָרִי דְרוּעִין קַא דְפִקִין לְפַתְחָא, קָלָא נְפִיק וַיִּימָא, הָא אִינוֹן מְאָרִי דְרוּעִין בְּקִשׁוּרָא דְתַפְלִין, וּבְעֶשְׂרֵיפוּ דְמַצּוּהָ, דְאַתְמַר בְּהוֹן וַיִּשְׁמֹו "עַל שְׁכָם" שְׁנֵיהֶם, כְּגוֹנָא דְשֵׁם וַיִּפְתַּח, דְאַתְמַר בְּהוֹן (שם ט כג) וַיִּקַּח שֵׁם וַיִּפְתַּח אֶת הַשְּׁמָלָה וְגוֹמַר, "וְעֵרֹת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ, עֵרֹה אִיהִי מַסְטְרָא דְחָם, וְדַא אִיהוּ יִצְרַר הַרְעָה, דְמַחְמַם גּוֹפִיָּה לְדַבְרַ עֵרֹה (נ"א עֲבִירָה), וְגַלִּי עֲרִין בְּעֲלָמָא, דַאִיהוּ מַסְטְרָא דְנְחַשׁ הַקְּדָמוֹנִי, דְאַתְמַר בֵּיהּ (שם ג יד) אֲרוּר אֲתָה מְכָל הַבְּהֵמָה, וּבְגִין דְהָאִי אִיהוּ מַסְטְרוּי, אָמַר (שם ט כה) אֲרוּר כְּנַעַן וְגוֹמַר.

[תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף לֵג ע"ב]

וְעוֹד אַלִּין אִינוֹן מְאָרִי מְתַנֵּן, דְעַבְדִּין גְּמִילוֹת חֲסָדִים עִם שְׁכִינְתָא דַאִיהִי עֲנִיא, דַאִנוֹן (דְּבָרִים טו יא) פְּתוּחַ תִּפְתַּח, נְתוּן תַתָּן (שם י), הַעֲנֵק תַעֲנִיק וְכו' (שם יד), (דָּף לֵג ע"ב) עֲשֶׂרָה אִינוֹן, וְהָא אוּקְמוּהוּ חֲבָרִיא מְאָרִי מְתַנִּיתִין, וְאַלִּין אִינוֹן יְדֵי נְדִיבִים מַסְטְרָא דְאַבְהָן, דְאַתְמַר בְּהוֹן (תְּהִלִּים מז ו) "נְדִיבֵי עַמִּים וְגוֹמַר, יְדִין פְּתִיחָן בּוֹתְרָנוּתָא לְגַבֵּי עֲנִיִין, דַאיִנוֹן צַדִּיק וְצַדִּיק, דְגַמְלִין עֲמַהוֹן בְּגִלוּתָא גְּמִילוֹת חֲסָדִים, בְּאוּרִייתָא דְאַתִּיִּיבַת מִימִינָא וּמְשַׁמְאֲלָא, הָדַא הוּא דְכְּתִיב (שם מב ט) יוֹמֵם יִצְוֶה יְי' חֲסִדוֹ וּבְלִילָהּ שִׁירָה עַמִּי, אוּרִייתָא דְבְּכַתָּב וְאוּרִייתָא דְבְּעַל פִּה, דְמַתְרוּיָהוּ אֲתִיִּיבּוּ, הָדַא הוּא דְכְּתִיב (דְּבָרִים לֵג ב) "מִימִינוֹ אֵשׁ דֵּת לְמוֹ.

וְעוֹד רְבוֹן עֲלָמָא, "קַבֵּל דוּרוּנָא דְלֵהוֹן, דַאִיהִי מְתַנָּה טוּבָה דְסָלְקָא עֲלִיָּהּ, דְאַתְמַר בָּהּ מְתַנָּה טוּבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנוּזֵי וְשִׁבְתָּ שְׁמָה.

וְעוֹד אַלִּין אִינוֹן דְהוּוּ עַבְדִּין צְדָקָה עֲמָה, דַאִיהִי צ' תְּשַׁעִין אַמְנִים, ד' אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת, ק' מְאָה בְרַכְאָן, ה' חֲמֵשֶׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, מִיָּד וַיְדִי אָדָם (יַחֲזַקָּא א ח) דַאיִנוֹן חֲסֵד וּגְבוּרָה, הוּוּ נְפִקִין מְאָדָם דַאִיהוּ עַמּוּדָא

בִּיאור הגר"א

¹⁸ וּבְגִינֵיהּ כו'. רוּלָה לומַר מַעֲסַר – כִּלְ עֶשֶׂר סְפִירוֹת:

¹⁹ עַל שְׁכָם. שְׁכָם שְׁתֵי כְתִיבִין, שְׁנֵי פְרָקִין אַחֲרוֹנוֹן לִידִין:

²⁰ שְׁנֵיהֶם. שְׁנֵי הַכְּתִיבִין:

²¹ עֵרֹת אֲבִיהֶם כו'. דֵּהֲכַתְפִּין – הֵן הַלְעַת שְׂיוֹרֵד בִּיסוּד כִּידוּעַ, וְלִכְּן וַיִּשְׁמֹו כו' וַיִּכְסּוּ כו':

²² נְדִיבֵי עַמִּים כו'. סִיפָא דְקַרְלָא, עִם אֲלֹקֵי אֲבֵרָה, שְׁהֵן בְּעַלֵּי גְּמִילוֹת חֲסָדִים:

²³ מִימִינוֹ אֵשׁ כו'. רוּלָה לומַר, אֵשׁ – הוּא בְּשַׁמְאֲלָא, וּמַשְׁנֵיהֶם – דֵּת למו, וְכִמוּ שְׁאוּמַר זוּהַר פְּרַשַׁת יִתְרוֹ:

²⁴ קַבֵּל דוּרוּנָא כו'. רוּלָה לומַר, עוֹנֵג שְׂבַת – שְׁלוּן וְעוֹשִׂין יוֹתֵר בּוֹתְרָנוּתָא:

דאָמאַצעטא, לַקְבֵּל דורונא דלהון, ויִהְיֶה ליה לַמְלָכָא, דאֵלֵין דְּלֵא עֲבָדִין גְּמִילוֹת חֲסָדִים עִם שְׂכִינְתָּיה בְּגִלְוֹתָא, וְאִינוּן קִמְצָנִין לְגַבְהָ, דורונא דלהון לַכְּלָבָא אַתְמָסֵר, "וְדוֹרוֹנָא דְשְׂכִינְתָּא צְרִיךְ לְמַעְבַּד בְּגִינְהָ מִהֵוּא חֲבִיב דְאִית לִיה, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, וְאֶהְבֵּת אַת י"י וְגוֹמֵר (דברים ו ה), בְּהֵוּא דְאִיהוּ חֲבִיב עֲלֶךְ, בְּהֵוּא זְמָנָא כְּמָה חִיוּן פְּתִיחִין יְדִיִּיהוּ, דְאַתְמָר בְּהוּן (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כְּנַפְיָהֶם, יְהִי דוֹרוֹנָא לְנִשְׁמָתָא דְהֵוּא בֵּר נֶשׁ, מְכַמָּה מִתְנָן טְבִין, מְכַמָּה דְרָגִין דְנִבְוָאָה, וְעַל כְּלָהוּ יְהִיבֵת לִיה שְׂכִינְתָּא מִתְנָן, דְאַתְמָר בְּהָ יִשְׁמַח מִשָּׁה "בְּמִתְנַת חֲלָקוּ, בְּגִין (קהלת ג יג) דְמִתַּת אֱלֹהִי"ם הִיא, יְוֵהוּא דְאַתְמָר בִּיה (תהלים קמה טז) פּוֹתַח אַת יְדִיךְ וְכוּ', יְהִיב לִיה כְּמָה מִתְנָן טְבִין, וּפְרַנְסָה לְנִשְׁמָתָהּ וְלַגּוֹפִיָּה, וְכָלְהוּ דְעָאֵלִין, פִּד נְפָקִין מִבֵּי מְלָכָא, יְהִיבֵן תְּלַת פְּסִיעֵן לְאַחוּרָא, דְלֵא חֲזִרִין כְּתַפְיָהוּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְלִית דוֹרוֹנָא חֲבִיבָא קָדָם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּדוֹרוֹנָא דְשְׂכִינְתָּא.

זְכָאִין אִינוּן דְרוּעִין דְסֻלְקִין לֵה לְגַבְיָה, תְּפִלִּין עַל יְדִיִּיהוּ וְעַל רִישֵׁיהוּ, זְכָאִין אִינוּן רַגְלִין וְגוֹפָא וִידִין וְכָל אָבֵר וְאָבֵר, דְבִיה סֻלְקִין דוֹרוֹנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְלִית דוֹרוֹנָא חֲבִיבָא קָדָם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּדוֹרוֹנָא דְשְׂכִינְתָּא, זְכָאָה אִיהוּ אָבֵר דְעֵבִיד בִּיה מְצוּהָ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְבְּגִינְהָ נְחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשְׂרַיָּא בְּכָל אָבֵר דִּילִיה, וְעַל הַאי בֵּר נֶשׁ מְכָרִיזִין לְעִילָא, הָבוּ יְקָר לְדִוִּיקָא דְמְלָכָא.

[כד"א ומנטובה הובא כאן מאמר אני ישנה כו' שהוא לפנינו בתיקון ס"ט]

[תיקוני זוהר – דף לו ע"ב]

(דף לו ע"ב) כ"ב בְּרִישׁ הוֹרְמָנוּ דְמְלָכָא, בּוֹצִינָא דְקַרְדִּינוֹתָא, לֵא חֲנוּר וְלֵא סוּמְק וְלֵא יְרוּק וְלֵא אוּכְס וְלֵא גּוּון כְּלָל. וְהַאי בּוֹצִינָא אִיהוּ קוּ הַמְדָּה, דְאִיהוּ אַתְלַבֵּשׁ בְּאוּרָא, וְכֵד אִיהִי בְּאוּרָא, אִיהִי סְתִימָא וְלֵא אַתְחֻזְיָא כְּלָל, וְכֵד אַתְפִּשְׁטַת לְאַתְגִּילָא, נְפִיק מֵהַאי אוּרָא "נְקוּדָה חֲדָא, וּמָה דְאַשְׁתָּאֵר אִיהוּ אוּר, וְהַאי אִיהוּ אוּר קְדָמָאָה דְעוֹבְדָא דְבְּרַאשִׁית, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוּר, יְהִי כִּי"ה אוּר, וְרָזָא דָא לְחַכְמֵי לְבָא אַתְמָסֵר.

וְהַאי נְקוּדָה בְּתַר דְאַתְפִּשְׁטַת מֵהַאי אוּר, אַתְלַבֵּשַׁת בְּגוּוֹנִין אַרְבַּע כִּי בְּהִיכְלָא עֲלָאָה, וּמְאִי אִיהִי ב כִּי עֲלָאָה אַתְמָר (משלי כד ג) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת, וְרָזָא דְהַאי נְקוּדָה אִיהִי מְדִיד כִּי חֲמֵשׁ גּוּוֹנִין, וְעֲלִיִּיהוּ אַתְמָר (ישעיה מ יב) מִי מְדַד בְּשַׁעֲלוּ מִים וְדָא א, וְשָׁמַיִם בְּזֶרֶת תִּכְנֶן וְדָא א (נ"א א), וְכָל בְּשָׁלִישׁ עֶפְרַת הָאָרֶץ וְדָא א, וְשָׁקַל בְּפָלְסֵי הָרִים וְדָא א, וּגְבַעוֹת בְּמַאזְנִים וְדָא א, דָּא סֻלְקִין בְּאוּרָא, וְדָא אֲזִיל לְצַפּוֹנָא, וְדָא לְדְרוּמָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (קהלת א ו) הוֹלֵךְ אֶל דְרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, תְּרִין אַחֲרָנִין סוֹבֵב לְגַבֵּי מְזֻרְח וּמְעָרֵב, דְאִינוּן כְּלָהוּ נְקוּדֵי כְּגַלֵּי יִמָּא, דָּא סֻלְקִין וְדָא נְחִית.

וְאִינוּן כִּי כְּחוּטָא חוּרָא דְעִינָא, דְאִיהוּ אַסְחָר עִינָא, וְכְחוּטָא יְרוּקָא וְאוּכְמָא וְסוּמְקָא וְתַכְלָא, אֵלֵין גְּלִילִין כְּלָהוּ סְחָרִין לְהֵוּא נְקוּדָה, וְאִיהִי מְדָה לְכָלְהוּ, כִּי אִיהִי בְּאַרְבַּע, כִּי סֻלְקָא בְּעֶשֶׂר, וְרָזָא דְמְלָה יְהו"ה יו"ד ה"א

ביאור הגר"א

¹⁰ ודורונא דשכינתא. רואה לומר בכל הג"ל:

¹¹ במתנת חלקו. רואה לומר, מה שנותן לו חלקו – כלת משה:

¹² והוא דלאתמר פותח כו'. רואה לומר, הקצ"ה, ו' – פותח ידך, וכמו שאומר לעיל בהקדמה, ידך – יודך, עם ו' הפותח – הוא הו"ה, עמודא דלמנעיתא:

¹³ בריש הורמנו כו' באוירא. באוירא דגלגלתא – חכמתא עלאה:

¹⁴ נקודה חלה. חכמה:

¹⁵ י"ה אויר. הוא כח"צ. אויר – כתר, י"ה – חו"צ. ורואה לומר, יהי אור – שינא היו"ד מן אויר וישאר אור, ואז יהיה בסוד הגילוי, וזהו יהי – הו"ה, ויו"ד הראשון של יהי הוא היא"ה מן אויר, והשני – שנתלכז בה"א, כמו שפרש והולך:

¹⁶ ביהכלל עילאה. בינה:

¹⁷ ועלה אתמר כו'. כמו שאמרו בהתחלת התיקון שבינה נקרא בית:

¹⁸ חמש גוונים. שגוון החמישי כוללת ה' גוונים, והוא גוון תכלת – כוללת, והוא באוירא, סביב הנקודה, כמו שפרש והולך:

¹⁹ כחוטא חורא. הן החמש גוונים, ובה עין היא הנקודה, כמו שאמרו בריש תיקון י"ט והאי בת נקודה כו':

²⁰ איהי בארבע כו'. רואה לומר בארבע גוונים:

וא"ו ה"א, אל"ן אינון ארבע גוונין דסלקין בעשר, לואנון כלהו להביות אשיות, ועליהון אתמר (דברים ד כד) כי יהו"ה אלהי"ך אש אכלה הוא, י"שבע אינון מהאי עשר, ואינון לקבל שבעה רקיעין, ואינון שבע ספיראן, ובין כל חד וחד חמש מאה שנין, והכי פותיא דכל רקיעא ורקיעא חמש מאה שנין יבעד דסלקין כללא למדה ידיעא דאיהי נקודה חדא, לחשבן ידיעא, והכי איהו רזא דחושבנא כגוונא דא [ציור] תשע נקודין אינון לכל סטר, לידאתפלילן בנקודה דחלל דילה, ובגינה אתמר (שמות לא יד) מחלליה מות יומת וכו'.

[תיקוני זוהר – דף לו ע"א]

קם ההוא סבא ואמר לו רבי רבי באומא עלך בהאי נקודה טמירא עלאה, נחית הכא לגלאה רזא טמירא, ולא ליקרא דילי (דף לו ע"א) עבידנא, אלא ליקרא דשכינתא, לאחזאה יקרא דהאי נקודה טמירא גניזא, דאתמר בה (איוב כח כא) ונעלמה מעיני כל חי, ועלה אתמר נתיב לא ידעו עיט וגומר, אדהכי הא רבי סליק לעילא באיירא לנטלא רשו מההיא נקודה דאיהי גניזא תמן, והא קא נחית בעמודא דאשא דאיהי הבל דפומא, דביה חיוון רצין ושבין, הדא הוא דכתיב (יחזקאל א יט) והחיות רצוא ושוב וגומר, ואמר בראשית תמן ב"ת.

תקונא תשורי

ל"בראשית תמן ב"ת, ל"והאי בת נקודה סתימא באיירא, עלה אתמר (תהלים יז ח) שמרני כאישון בת עין, ל"איהי ודאי גניזא באור, ובה אתעביד אייר, ובגינה אתמר (שמות ג ב) וירא מלאך יהו"ה אליו לילכת אש ל"מתוך הסנה, חמש זמנין אדכיר סנה, וחמש זמנין אור אינון לקבליהו בעובדא דבראשית, ואינון (בראשית א ג ד) יהי אור, ויהי אור, את האור פי טוב, ויבדל אלהי"ם בין האור, ויקרא אלהי"ם לאור.

ל"ואינון חמש תקונין דמדה, מ"דאינון לקבליהו אאאא, ועליהו אתמר (ישעיהו מ יב) מי מדד בשעלו מים מ"דא חסד, ושמים בזרת תפן מ"מאי זרת דא גבורה, וכל בשליש דא עמודא דאמצעייתא מ"דאיהו תליתאי,

ביאור הגר"א

^ט וסלקא בעשר. כמו שמפרש והולך, ד' אותיות הוי"ה דמילואם הוא עשר, והן עשרה מיני גוונין דכללן הוא ארבעה:

^י ואינון כולהו כו'. רואה לומר שהן כולם גווני דאשא:

^{יא} שבע אינון כו'. כידוע בסוד שבעה רקיעין וז' היכלות, דגר' – נחשבין לאחת, וכן גו"ה – בשבע רקיעין, וזה שאומר ואינון לקבל שבע רקיעין:

^{יב} עד לסלקין כללא כו'. רואה לומר ז' פעמים ה' – הוא ל"ה, עם נקודה שהיא המדה – הוא ל"ו, וכן הוא ארבע פעמים ט' נקודין שמאויירין כאן:

^{יג} דאתכלילן כו'. ואינה ממניינס – שהיא כוללת כולם:

^{יד} תיקון יט. בראשית כו' תמן בת. כנ"ל:

^{טו} והאי בת נקודה כו'. רואה לומר חכמת שלמה, והיא נקודה פנימית של סיהרא כמו שאומר דרעיא מהימנא פרשת פנחס עיין גס, והחוט המקיף לסיהרא – הוא כתר שלה, והוא נקרא אוירא – בסוד אוירא דגלגלתא, והחוט – הוא דוגמת הגלגלתא, ואויר שבה – דוגמת אוירא דגלגלתא, ונקרא בת, כמו שאמרו על בת עין שהיא חכמה כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש. וזה שאומר עלה אתמר כו':

^{טז} איהי ודאי כו'. רואה לומר אור – הוא כתר, וחכמה – הוא יו"ד, וזה שאומר ובה כו' רואה לומר שלכן נקרא כתר – אויר, בהיותה גנוז היו"ד בה:

^{יז} כלבת. ל"ב – ל"ב נתיבות, בת – כנ"ל:

^{יח} מתוך הסנה. רואה לומר הסנה – הוא אור הנ"ל, והוא דרגא דמשה, לכן נגלה לו גס, ולכן אמר לו גס אחי"ק ולבת בתוך הסנה כנ"ל, סנה – גימטריה שלש שמות יצ"ק, עם השמות, וזה שאומר חמש זמנין כו' וחמש כו':

^{יט} ואינון חמש כו'. רואה לומר כי אויר נקרא כתר, אור ויוד גנוז בה כנ"ל, אח"כ נפיק היו"ד – חכמה, ואח"כ יואל האור והיא בינה, כי בכתר – שורש חו"ב ז"י כידוע, והיא היו"ד והאור, ואח"כ יואל חו"ב. ונקראת בינה – אור, ולכן נקרא בינה גלגלתא, וכן נקרא בכל שמות שבה – אחיק וכן כולם כידוע, שעיקר התגלות הכתר – באור, ובינה היא ה' עילאה לכן ה' פעמים אור, והם מתפשטין בה ספירות – מחסד עד הוד כידוע, וכמו שמפרש והולך ועליהו אתמר כו':

^כ חמש תיקונין דמדה. רואה לומר דחמשה מיני מדות הם: שלשה – במדידה: שעל זרת ושלש, ושני מיני משקל: פלס ומאזנים. חג"ת נקראים מדות – שמודדין לכל אחד כמדתו, שלשה ספרים נפתחים כו', וגו"ה – נקרא מאזני דקה כמו שאומר לעיל י"ג ב':

וְשָׁקַל בְּפֶלֶס הָרִים דָּא נְצַח, וּגְבָעוֹת בְּמֵאזְנִים מִדָּא הוּד, וְאֵינֹן בְּרֹזָא מִדָּת ה', מִדְּהָא נְקוּדָה מְדִיד בְּהוֹן ה' נְקוּדִין.

מִדְּהָא י' דְּנִפְיָק מְגוֹ אֵינִירָא דְכֵיא, דְּאִיהוּ כְּתֵר עֲלָאָה, וּבְגִין דְּאֵלִין חֲמֵשׁ מְדִידִין אֵינֹן בְּרֹזָא דְה' עֲלָאָה, מִדְּאִיהוּ אֲזִיל בְּהוֹן יְחֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין יִבִּין כָּל חַד וְחַד, וְרֹזָא דְמֵלָה יִעֲזֵץ הַחַיִּים יִמְהַלֵּךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת שָׁנָה, וּבִין כָּל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מְאוֹת שָׁנָה, וּבְעוֹבֵי דְכָל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מְאוֹת שָׁנָה, דְּכִלְהוּ סְלִקִין בְּמַתְקֵלָא דְחֲמֵשׁ חֲמֵשׁ לְכָל סְטָרָא.

[תיקוני זוהר – דף לז ע"א בהגהה]

וְרֹזָא דְמֵלָה וְעִשִׂיתָ בְּרִיחִים עֲצֵי שְׁטִים יִחְמֹשֶׁה לְקֶרְשֵׁי צֹלַע הַמְּשָׁפָן הָאֶחָד, וְיַחְמֹשֶׁה בְּרִיחִים לְקֶרְשֵׁי צֹלַע הַמְּשָׁפָן הַשֵּׁנִית, וְיַחְמֹשֶׁה בְּרִיחִים לְקֶרְשֵׁי צֹלַע הַמְּשָׁפָן לְיִרְכָתֵים יָמָה (שמות כו כו), לְיִרְכָתֵים אֵינֹן יִרְכֵי קָשׁוּט, יָמָה, מְאֵי יָמָה מִדָּא שְׁכִינְתָא עֲלָאָה.

[תיקוני זוהר – דף לז ע"ב בהגהה]

[מכאן עד צדיק איהו רקיע כו' דלהלן, הוא בדפוס א' ומנטובה - נדפס בצדו, בהגהה]

(דף לז ע"א בהגהה) הַהוּא דְאֶתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל א כב) וְדָמוֹת יִעֲלֵה רְאֵשֵׁי הַחַיִּים רְקִיעַ, מִדְּאִיהוּ דְאֶוּקְמוּהוּ אֵין בֵּין מִים הָעֲלִיוֹנִים יִמְלִים הַתַּחְתּוֹנִים (ס"א אלא) כְּמֵלָא נִימָא, וְהָאֵי נִימָא עֲלֵיהּ אֶתְמַר אֵין מְלָכוֹת נוֹגַעַת

ביאור הגר"א

^מ דְּאֵינֹן לְקַבְלֵיהוּ כו'. רואה לומר חמש תנועות גדולות, וחמש אלפין הוא ראשי תיבות של אור, ואמר בשורה קטן כמו שאומר לקמן שהוא במקום שורה גדול:

^נ דא חסד. שנאמר מים, וזה שעלו – ש"ע לו, ש"ע נהורין:

^מ מאי זרת כו'. כמו שאמרנו (כתובות ה ע"ב, זוהר שמות דף רלד ע"א) זהו זרת למדוד החושן, (שמות כח טז) זרת ארכו כו', וחושן מכפר על הדין כמו שאמרנו (זבחים פח ע"ב) שנאמר חשן משפט:

^מ דאיהו תליתאי. ועל ידו כל הספירות משולשין כמו שאומר בזוהר חדש ע"ג ג', וזה שאמרנו (שבת פח ע"א) בריך רחמנא דיהיב אוריין תליתאי ע"י כו', וזהו בשליש כו':

^מ דא הוד. שנכלל בנחא, ולכן זו מאזנים – שנים, משני דדין:

^מ דאת ה'. ה' ראשונה כנ"ל:

^מ דהאי נקודה כו'. יו"ד של חכמה, לכן נ' תרעין מתפשטין בהאי מדידה – עד הוד, י' פעמים ה' כנ"ל בהקדמה. ואמר דהאי נקודה כו' רואה לומר לכן נחלק לה' נקודות לפי שיוצאין מהאי נקודה:

^מ דאיהו יוד כו'. רואה לומר הנקודה הוא יוד – שהיא בצורת נקודה, והיא חכמה – יוד של שם כנ"ל, ומחכמה – נקודות, כידוע: ^מ איהו אזיל. רואה לומר ה' הנ"ל:

^נ חמש מאה. שכל עשר נחלק לעשר, כמו שאמרנו בספר יצירה:

^נ בין כל חד כו'. כמו שאמרנו אצל הרקיעים (פסחים דל ע"ב) בין כל רקיע כו' ועוביו של רקיע כו', שהן ז"ת, שמתפשט ה' עילאה בני תרעין – כל אחד כולו מעשר, עד הוד, ונכללין ביסוד ומלכות, שהן שבעה רקיעים:

^נ עץ החיים. הוא בינה, ומתפשט כנ"ל, אצל הכל הוא על הדעת שממנה נפיק נהר כו' ועיין מה שבארנו מזה בתיקון מ"ב בארובה:

^נ מהלך חמש כו'. רואה לומר נ' תרעין דילה כנ"ל – בה' ספירות, וכולם ביחד צסוד ת"ק שנה, ואח"כ בכל אחד בפרטות – בכל רקיע ובין כל רקיע כנ"ל, וזה שאומר, ובין כו' ובעוביו כו', ולכן נאמר בפסוק חמשה בריחים שלש פעמים כמו שמפרש והולך. והענין, כי הו', במלואו דיודין – הוא חושבן ג' ההי"ן, וה' עצמה – הוא בחינת התפשטות דילה בעצמה ושרשה, ואח"כ התפשטותה ביסוד הנקודה שהיא יוד – נחלק לעובי כו' ובין כו' כנ"ל:

^נ חמשה לקרשי כו'. הן חג"ת, לירכתיים – הן נו"ה, כמו שמפרש והולך. והן ה' פעמים חמשה, ועוד כנגדן בין כל אחד ואחד ה' פעמים חמשה – כ"ה וכ"ה, והן נ' תרעין דילה כידוע:

^נ דא שכינתא עילאה. שהכל ממנה ובה גם כן ה' כנ"ל:

^נ על ראשי החיה. חג"ת, ורקיע שעליהן – בינה כידוע. ורואה לומר, ונאמר כעין הקרח הנורא – שהוא ממים, והוא ראיה שנקראת ימה, וענין קרח הנורא ידוע – אור הנראה דרך הקרח והיא נקראת אויך:

^נ ואיהו דאוקמוהו כו'. רואה לומר על בינה:

^נ מים העליונים. בינה שמתפשט עד הוד:

^נ למים התחתונים. מלכות:

^נ כמלא נימא. יסוד כמו שמפרש והולך, וידוע שמלכות כליל כל יסוד בגוה בזיווגא, אם כן לא נשאר בינתיים רק כלשהו, והוא כמלא נימא, והוא חוט דסחיר לברית כמו שמפרש והולך, ורואה לומר השערות בגובה על גבי ברית כידוע וזה שאומר כתרי כסי כו':

בְּחִבְרָתָהּ (ס"א אֶפִּילוֹ) כְּמִלָּא נִימָא, ס"ב יָבֵה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם צְדִיקָיָא אֶפִּילוֹ כְּחוּט הַשְּׁעָרָה, וְהָאֵי
חוּט אִיהוּ חוּט דְּסִחְרִי לְאוֹת בְּרִית מִלְּהָ, וּבְרִית אִיהִי נִימָא, וְוִי לִיָּה מָאן דְּאֶפְרִישׁ אוֹת בְּרִית בֵּין מִים לְמִים,
ס"ג מְנַע זְרַעָא מִנִּיָּה, ס"ד אֲחִזּוֹר עֲלֵמָא לְתַהוּ וְבַהּוּ, וְרָזָא דְמִלְּהָ (יִשְׁעִיהוּ מַח יַח) לֹא תַהוּ בְּרָאָה ס"ה לְשִׁבְתָּ (דָּף לז ע"ב
בַּהֲגַהָה) יְצַרָה וְדָאֵי, ס"ו מִים עֲלִיוֹנִים אֲוִרִייתָא דְבִכְתָּב, מִים תַּחְתּוֹנִים אֲוִרִייתָא דְבַעַל פָּה, נִימָא דְאִיהוּ בֵּין
תַּרְוֵיהוּ דָא יִסוּד, ס"ז דְאִיהוּ רָזָא דְאֲוִרִייתָא, וְאִיהוּ ס"ח יִסוּדָא וְעֵקְרָא דְתַרְוֵיהוּ.

ס"ט וְמָאן דְּמְנַע רָזָא וְעֵקְרָא דְתַרֵּי תוֹרוֹת, כְּאֵלוֹ אֶהְדֵּר עֲלֵמָא לְתַהוּ וְבַהּוּ, ס"י אֲלִין אֵינּוֹן דְּאֶמְרִין דְּלֹא אֲוִרִייתָא
אֲלָא כְּפִשְׁטָה, וְלִית בְּהָ רָזָא אֲחִרָא, וְאֵינּוֹן דּוּ פְרָצוּפִין, אִיהוּ ג"א אֲלִין סְדָרִים ס"ב דְאֶתְמַר בְּהָ (שִׁיר ד' יב) גֵּן נְעוּל
אֲחוּתֵי כְלָה, גֵּן נְעוּל מִסְטָרָא ג"ד סְתוּמָה, ו' אִיהוּ נְעוּל מִבְּשִׁית יוֹמֵי דְשָׁבוּעַ, הֲדָא הוּא דְכְתִיב (יחזקאל מו א)
יְהִיָּה סָגוּר שִׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִת יִפְתַּח, וּבְשִׁבְתָּ בְּגִין דְּלֹא תִהְיֶה מִכְּנוּעַל דְּלֶת בְּפָנֵי לְוִיָּן, דְאֶתְמַר
בְּהוּ מ"ו לְוֵי עֲלֵי וְאֵנִי פּוֹרַע, אִיהִי פְתִיחָא לְגַבֵּיהוּ דְאֵינּוֹן נְשִׁמְתִין יְתִירִין.

בִּיאוֹר הַגְּרָא

ס"א וְבַה קב"ה כו'. רוצה לומר ביסוד, כמו שמפרש והולך שהוא להגא ללדיקים, וכמו שאומר בסוף תיקוני זוהר חדש במתני' דסם עיין סם,
לכן מדקדק השם יתברך עמהם במדה הזו, ובמה שזוהר בו, וכמו שאמרו על ראב"ן אטעם אזנו כו' (מכות כל ע"א) וערש"י סם (ע"ב):

ס"ב ומנע זרעא מינה. רוצה לומר ממים התחתונים, כמו שאומר לקמן וכגנה זרועיה כו':

ס"ג דאחזר עלמא כו'. כמו שאמרו במבול שקלקלו בליל בלית ולכן נדונו במים עילאין ותחאין כמו שכתוב (בראשית ז יא) ביום הזה כו':

ס"ד לשבת יצרה ודאוי. רוצה לומר מלכות, כמו שכתוב (ישעיהו מד יג) לשבת בית, ואמרו כתפארת אדם – לכורא, לשבת בית – נוקבא,
ולשבת בית אז לא תהו כו':

ס"ה מים עליונים כו'. בינה – ימא דאורייתא, כמו שאומר לעיל בהקדמה, ה' עילאה שמתפשט בה' ספירות כנ"ל, והן חמשה חומשי תורה
שכן נ' פרשיות כמו שאמרו במדרש הנעלם פרשת וירא, והן נ' תרעין:

ס"ו דאיהו רזא. רוצה לומר, הקבלה – הוא חיבור שני התורות, שמביא סודות קבלה שבעל פה – במקרא, ולכן כל עסקן של ראשונים
במדרשי המקראות, וכן הוא בפשוטי המדרשות כמו ספרא וספרי – שמביא הלכות שבעל פה הכל במקרא, ולכן התחיל התורה כהנים
ביו"ג מדות, וכולו הולך אל היו"ג מדות, כי יסוד – זו י"ג תיקונים: חמשה חומשי תורה – בחמש ספירות מחסד עד הוד כנ"ל, ומדרשי
המקראות – ביסוד, והן נגד ו' תיבות של פסוק שמע ישראל: חמש תיבות – בחמש ספירות, אחד – ביסוד, שמחבר כאחד, אחד –
גימטריה י"ג, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, ואח"כ ו' תיבות בשמל"ו – במלכות, נגד תורה שבעל פה, ששה סדרים, ו"ק לילה, אבל
בתורה שכתב – יסוד כליל משניהם, לפי שכולו נגזר במלכות לכן הוא בעל פה – מדרשי המקראות, וכל זה הוא בסודות קבלה כמו
שמפרש והולך:

ס"ז יסודא ועיקרא כו'. כי המקרא כלבד לית ליה הבנה, וכן תורה שבעל פה הקשו בכולם מנא לן, עד שהביאו מן התורה, ואמר ועיקרא
כו'. יסוד הוא עיקר שניהם שלכן נקרא יסוד הבנין של כל ז' ימי הבנין, ואמר לעיל ואיהו רקיע כו' והפוך רקיע ותשכח עיקר, ויסודא
כו', והוא הרקיע שבין מים למים שהוא יסוד כמו שאומר לעיל סם, שהוא רקיע השני משבעה רקיעים – יסוד כידוע, והוא נברא בשני –
לרגל ליחוק כידוע:

ס"ח ומאן דמנע כו'. כנ"ל:

ס"ט ואלין אינון. רוצה לומר מאן הוא דמנע, ואמר, ואלין כו', ואם כן אינן לרזא עיקר בתורה שכתב כנ"ל:

י' ואינון ד"ו כו'. רוצה לומר תורה שכתב ובעל פה – זו"ן:

י"א ג"ן סדרים. לנצבים וילך – חד סדרא הוא, רק שמחלקין בשביל ב"ג ראש השנה:

י"ב דאתמר בה גן כו'. לכולן כלול בשכינה – תורה שבעל פה, כמו שאומר לקמן דף שאחריו דאיהו שכינתא כו' גן, כלילא מחלת וחמשין
כו' עיין סם:

י"ג דמ"ס סתומה ו' איהו כו'. כמו שאומר לעיל בתיקון ה', בקדמיתא איהו מ"ס סתומא, וכד לתפשט קו דאיהו ו' כו' עיין סם דוא"ו
סגיר לה:

י"ד בשית יומי דשבוע כו'. כנגד הוא"ו:

י"ה כנועל לזת בפני לוויין. כמו שמפרש והולך לו עלי כו', ורוצה לומר נועל לזת – ד' של ד"ו פרצופין, שה"א של בינה מתחלק לזו"נ, ד"ו
פרצופין, ו' – לעמודא דאמנעיתא ו"ה, ד' – מלכות כידוע, ו' שולט כל ימי החול, ו' ימים, ד' – מלכות, שולטת ביום שבת, לכן שבת –
לית לה מגרמה כלום, לזה, כמו מלכות רק מה שמקבלת מו"ה, לכן כל שבת ימי המעשה ריך להכין לשבת, מחד שבתך לשבתך, וכל
ימות החול סגור הד' – שהוא לזת, ובשבת – נפתחת ושלטא, ומכל מקום הכל מתברכים על ידה – דכשמשיעיים לה מתברכין מלמעלה,
וכן כל ימי המעשה מתברכין על ידי שבת – כשמכינים לה, והיא עטרת וכלילא משלש ראשונות כידוע, וכן מורים אותיות אדני: אי"נ –
הן ג"ר כידוע, ד' – מלכות, וכן בכסא: ו' דרגין לכסא נגד ו' הנ"ל – ו"ה, ד' רגלי הכסא נגד ד' הנ"ל שכלולה מד' ספירות, והן ביחד
עשר ספירות, וכן בהיכלות: ו' היכלות, והיא – היכל השביעי, ק"ה, וכוללת כל ג"ר כידוע, והיא משלמת לו עשר ספירות, שהוא ו"ה, וכן
אף שהיא בבחינת ספירה אחת – משלמת לעשר ספירות, כי וא"ו – ראשו של וא"ו הוא ג"ר, רק בדקות, והיא משלמת לעשר, רק שאז גם
כן בדקות, ועכשיו – משלמת גם כן בפועל, והכל בצורת ה', ואח"כ מקבלת ממנו, מו"ה שלו – ונעשית ה' – ו' בחוד ד', ונעשית עשר
ספירות. נמצא שלש בחינות בה: ובחינה ראשונה בחינה כלולה בו, בוא"ו, בדקות הרגל שבו כידוע, ואח"כ – ד', ואח"כ – ה' כנ"ל. וכל

ובאלוין דלא מלווין לה ולא אוסיפין לשבתות ולימים טובים, איהי סתימא להון, ובגין דא כל המוסיקא מוספין ליה, ודא תוספת נשמתא יתירא, ¹⁷ ואיהי תוספת רוחא דקדושה, וכל הגורע גורעין ליה ההיא נשמה יתירה, ואשתאר עני, ואם הוא חכם אסתלק מניה חכמתיה, ואם הוא עשיר בממונא אסתלק מניה, ואשתאר עני יבש, כמה דאיהו מנע מלעילא נשמתא יתירה דאיהו ¹⁸ נשמת כל חי, ואשתאר יום השבת עני ושכינתא יבשה, הכי אתמנע ברכאן מניה, ואיהו מדה כנגד מדה, וכל מאן דאוסף בשבת, אז ¹⁹ וכנגה זרועיה תצמיח (ישעיהו סא יא). אוף הכי נמי אצמיח טובה דיליה, ומאן זרועיה דשכינתא לעילא, אינון נשמות יתירות דזרעין מניה, ויחדון לון לישראל לתתא מזיו כבודיה.

ובזמנא דההיא ס' סתימא אתפתחת, לא אתפתחת אלא בפיוסא, כמה דאת אמר (שיר ה ב) פתחי לי אחרתי רעיתי יונתי ותתי שראשי נמלא טל, והאי פיוסא לגבי ו' דאיהו מפתחא דסתים לה, ²⁰ ובגין דא פתחי לי ביומא קדמאה, ²¹ בלמאן לאת י' דאיהי נקודה דקמ"ץ, כד אתפתחת אתפתחת בפתח דאיהו ו', כד סתים סתים בקמ"ץ, ²² ואיהו י"ו טפה וזרע דאתמשך מניה. [תיקוני זוהר – דף לח ע"א בהגהה]

ובגין דא פתחי לי ביומא קדמאה לאת י' דאיהי נקודה דקמ"ץ, ²³ אחרתי ביומא תניינא, רעיתי ביומא תליתאה, דאיהו רעיא מהימנא, ²⁴ יונתי ביומא רביעאה, ²⁵ ותתי ביומא חמשאה, תם עונך בת ציון, שראשי ביומא שתיתאה, (דף לח ע"א בהגהה) דאתמר (בראשית מז לא) וישתחו ישראל ²⁶ על ראש המטה דאיהו יום הששי, נמלא ²⁷ טל ביומא שביעאה, דא טפה י' ודאי, ²⁸ ודא נקודה דאת ב'.

ביאור הגר"א

השלש בחינות – בשבת בשלש סעודות: סעודה הראשונה – במלכות, שניה – צעתיקא, בינה, בג"ר כמו שאומר צרעיא מהימנא פרשת בא, ואח"כ – בז"ל, והכל במלכות כנ"ל, וכיון שלש בחינות אלו: ה' ו' ד' מלכות: ²⁹ לוו עליו. רוצה לומר – בשבילי, כמו שמלוין בשביל שבת – כן מלוין לשבת, למעלה, והוא בסוד לדיקה לעניים, וזה שאומר ואני – שהוא מלכות, פורע, וכן למעלה – מתברכין בשבילה, כמו שאמרו (ויצמות סב ע"ב) כל שאין לו אשה כו' שנאמר להניח צרכה אל ביתך: ³⁰ ואיהי תוספת כו'. רוצה לומר ששבת ניתוסף השנה בלדס כידוע, ורוצה לומר, מה שאמרו (ביצה טז ע"א) כל מזונותיו של אדם כו' שהמוסיף כו' והגורע כו' – קאי הכל על מזונות הנשמה כמו שמפרש והולך, וגם כן כפשוטו כמו שמפרש והולך ואם הוא עשיר כו': ³¹ נשמת כל חי. רוצה לומר, מזינה אל יסוד כידוע:

³² וכנה. גן הנ"ל:

³³ זרועי'. כמו שמפרש והולך ומאן כו':

³⁴ ובג"ד כו' ביומא קדמאה. כמו שאמרו ביתו של אברהם פתוח לרוחה, שבו פתח את ידיך, והוא בית של בראשית, שאתפתח המ"ם ונעשית ב' כנ"ל, והוא ביום ראשון, וכן פתחי לי כו' – הוא ששה אותיות של בראשית כמו שאומר לקמן, פתחי – ב', אחרתי כו' עד שראשי ראשי תיבות ראשית:

³⁵ למאן לאת י'. רוצה לומר, לי – הוא ליו"ד:

³⁶ דאיהו נקודה דקמ"ץ. רוצה לומר, שבתוך בית – נקודה הנ"ל, וכשהוא דבוק בוא"ו אז סגור הוא"ו צבית, ונעשית מ"ם סתומה כנ"ל, והוא קמ"ץ, והוא לשון סתום וקמ"ץ, ובהפך הוא"ו כעין פתח אז נפתח, וזהו פתח, ואז נתגלה הנקודה י' הנ"ל, וזהו לאת י', והוא ביום השבת שאז נתגלה היוד כמו שמפרש והולך, וזה שאומר כד אתפתח כו':

³⁷ ואיהו י"ו טפה כו'. טפה הוא חכמה, וזרע – עמודא דאמצעיתא, והכל במלכות, וקמ"ץ הוא בחדס בסוד וקמ"ץ הכהן כידוע, וזה שאומר ובג"ד פתחי לי ביומא כו' נקודה דקמ"ץ:

³⁸ אחרתי כו'. שהקירוב – בשמאל, בסוד שמאלו תחת כו', אבל עיקר הזיווג אינו אלא בגוף כמו שכתוב אצל האבות: ביעקב – ויפגע במקום וילן כו', ואמרו שאף יעקב לא יכול לאזדווגא בה עד לאתגלגל ביה רוחא דמשה כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש עיין פס. וזה שאומר, רעיתי ביומא כו' – והוא דרגא דרעיא מהימנא, וכן באלף השלישי נתגלה רעיא מהימנא:

³⁹ יונתי ביומא כו'. באלף הרביעי, שבו עמד בית המקדש ושכן השכינה בישראל ומלאה היונה מנוח לכף רגלה, כי שלש שלוחין של היונה מן התיבה הוא בשלשה בתי מקדשים:

⁴⁰ תמתי כו' חס כו'. בגלות, כמו שאמרו (ויקרא רבה יא) שבו נטלו אפיפוסין על עונותיהם, באלף החמישי – כל היום דו"ה כידוע:

⁴¹ על ראש כו'. כמו שכתוב (משלי י ו) וזכרות לראש לדיק, וליה ההשתחוויה כידוע, כורע בצדוק, וכמו שאומר בזוהר על הפסוק וישתחו כו':

⁴² טל ביומא כו' טפה יוד כו'. שמוח הוא טלל דבדולחא, וכן הטפה נקרא טל, וידוע שהטפה הוא בסוד שלש טפים של ג' מוחין של יה"ו, בסוד מ"ב זיווגין במילואן גימטריה טל:

ובגין דא זווגא דתלמידי חכמים משבת לשבת, לירתא ההיא טפה דאיהי חכמה, ט"ל תורה לבנייהו, ולא
למגנא אוקמוהו זכרונם לברכה, כל העוסק בטל תורה כטל תורה מחייהו.

כ"ג נעול (שיר ד יד) גל איהו כ"ג גלגל, איהו רמז דביה כ"ג מעין חתום דאיהי י', כ"ג ומיד השקו הצאן
כ"ג דינון אברין קדישין, דאתמר בהון (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, כ"ג פלהו רועים, ומשה
על פלהון, דכתיב (שמות ב טו) וישב על הפאר, וכתיב (תהלים צ א) תפלה למשה כ"ג איש האלהים וכו', איהו
שולטנותיה בשבעה רקיעין.

כ"ג צדיק איהו רקיע דפליג בין מיא למיא, פ"בין ים עלאה דאיהי אימא עלאה, ובין ים תתאה דאיהי אימא
תתאה, ועליה אתמר אין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא נימא, כמה דאוקמוהו מארי מתניתין,
והאי נימא איהו צדיק, ולא למגנא אוקמוהו קדמאין, דקודשא בריך הוא מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט
השערה.

[תיקוני זוהר – דף לו ע"ב]

כ"ג אילית נימא ונימא דשערה דעתיקא קדישא דלא נפקא ממבועא עלאה, והאי נימא איהו ו', מבועא דיליה
י', כ"ג דסלקא (דף לו ע"ב) באורא עד אין סוף ונחתא עד אין תכלית.

כ"ג איהי עשר, ובגינה אתמר (שמות כו טז) עשר אמות ארך הקרש, אמו"ת דינון מאו"ת בהפוכא, ואמה
וחצי האמה רחב הקרש האחד, דא רזא כ"ג דשעור קומה, דאיהו אזיל על ק"ו המדה, מאי ק"ו דא את ו', דאיהו
מדה לכל שעורא דגופא.

כ"ג איהו מדה בין עינא לעינא, ועלה אתמר (שם ה טו) אצבע אלהים היא, כ"ג איהו שיעורא דאורכא דחוטמא
ואיהי שיעורא דכל אצבעא ואצבעא ושיעורא בין אצבעא לאצבעא ו' (נ"א י'). כ"ג איהי מדה דשפה, ומדה דכל

ביאור הגר"א

⁵ ודא נקודה. והיא חכמה כנ"ל, וזה שאומר ההיא טפה לאיהי חכמה, וירתא ברתא בשבת – דאבא יסד ברתא, ולכך נקראת חכמה זעירא:
⁶ טל תורה מחייהו. בסוד והחכמה תחיה בעליה:

⁷ גל נעול. הולך ומפרש סיפא דקרא הנ"ל, גן נעול, שפירש על ד"ו פרופים, רוכה לומר, הד' – שהיא בסוד ב', והוא"ו – דסגיר לב',
ועכשיו מפרש גל נעול – על הנקודה שבחוכה, כמו שמפרש והולך:

⁸ כמו גלגל. גלגל הוא י', כמו שאומר לקמן בתיקונים, בסוד גלגול:

⁹ מעין חתום כו'. דמעין גס כן הוא יו"ד, כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת בא בסוד מקור ומעין ויס כו', וכן בתיקוני זוהר חדש,
ובהיר, והוא חתום בגן שהוא מ"ם סתומה כנ"ל:

¹⁰ ומיד השקו כו'. רוכה לומר המעין:

¹¹ דינון אברין כו'. רוכה לומר ישראל:

¹² כללה רועים. רוכה לומר, השקו כו' – אמר לכללה רועים, שהן שבעה רועים הידועים, שהן כלל האצרים – דמשתיקין מן המוח והטפה:

¹³ איש האלקים. בעלה דשכינתא, שהוא כולל כל האצרים, וזה שאומר איהו שולטנותיה כו'. שהן שבע ספירות של עמודא דאמצעיתא:

¹⁴ דיקא איהו רקיע כו'. חוזר לפרש למעלה, ואיהו דאוקמוהו אין בין כו':

¹⁵ בין ים. על שם נ' תרעין – קריאת שמע, דשחרית וערבית כידוע, שתי פעמים נ' תרעין, של בינה ומלכות, גימטריה ים:

¹⁶ ולית נימא כו'. מפרש האיך ו' נפיק מיוד:

¹⁷ דסלקא באוריא כו'. רוכה לומר היו"ד סליק באוריא – בכתר כנ"ל דנפיק מגו אוריא כו', ונחתא עד מלכות שהיא יוד זעירא – חכמה
זעירא כנ"ל, וזהו עד אין סוף – בכתר, ועד אין תכלית – במלכות, כמו שאמרו אין סוף למעלה ואין תכלית למטה:

¹⁸ ואיהו עשר. רוכה לומר היו"ד, לפי שכולל עשר ספירות, מכתר עד מלכות כנ"ל:

¹⁹ אינון מאות כו'. דעשר סלקין למאה כנ"ל:

²⁰ דשיעור קומה לאיהו כו'. רוכה לומר כמו שאמרו במאמר קו המדה דאזיל על אמה ופלגא בוצינא דקו המדה וסימן מדה דארוז עיין

פ"ס:

²¹ איהו מדה בין כו'. זה הכלל: כל מדה באורך – הוא ו', וכל מדה בעיגולא – הוא י', כמו שמפרש והולך:

²² איהו שעורא דאורכא כו'. כמו שאמרו בבכורות (מד ע"א) ועיין רמב"ם (הלכות ביאת המקדש פ"ח הל"ז) פ"ס:

²³ י' איהו מדה דשפה. רוכה לומר חוט השפה בעיגולא, הסובב כנ"ל:

דף לח ע"א) קכ"קדס דאתדפיאת, צריך למנאָה שבָּעָה יומין דדכיו, לאַשְׁלָמָא בְּהוּן מ"ט פְּנִים דְּכִיּו דאורייתא, קכ"וּבְהוּן אַתְחַבְּרַת אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה קכ"ביומא דשבועות, דאינון דו פּרָצוּפִין דאָדס, וְחַבְרָא דתְרוּיָהוּ בְּלָחִס, קכ"דְהוּא בְּחִלּוּפָא דאַתּוּן רַחֵס, קכ"הָאִיהוּ רַמ"ח פְּקוּדֵין דְּעֵשָׂה, קכ"וּרְזָא דְמָלְהָ

ביאור הגר"א

ממזרין להתכשר שנאמר בהם עד דור עשירי כו', והוא שער החמשים – שבה חוזר הכל להכשירו, שלמטה מתפשטין, מ"ט פנים טהור – בשבע ספירות תהאין, וכנגדן, מ"ט פנים טמא, שהוא מקנן במט"ט – עץ הדעת טוב ורע, אבל היא בעלמא – חירו לכלא, שער החמשים, ה' לכליל כל החמשים, ה' פעמים י' דבה, ונקרא מטה האלקים – מ"ט וה' לכליל לון, וסם – אלו ואלו דברי אלקים חיים, שמה דבינה, לשם אף האסור מותר, והענין כי האסור הוא מאלד עץ הדעת טוב ורע, לשם הסטרא אחרא, אבל בעץ החיים – לא יגורד רע, ומינה מתפשטין חו"ג, מסטרא דחסד – טהור אף בעץ הדעת טוב ורע, ומסטרא דגבורה – טמא סם, ות"ת – מכריע פעם לכלאן כו', וזה סוד שהתורה ניתנה במ"ט פנים טהור ובמ"ט פנים טמא, והוא דדרגא דחו"ג, ובהגיע לת"ת – סם נאמר כהלכה, ולוחות הראשונות ניתנו בעץ החיים – לשם לא יום ולא לילה, לעת ערב יהיה אור, יום השביעי לאין לילה נזכר בו, וממנה שני ענפין יולאין – חו"ג – על כל דבר, אללא כיון שמגיע לת"ת – מכריע לכל אחד, וסם נקרא הלכה, וזה שאומר הלכה כרבים מסטרא דאבהן כו' עיין סם. אללא שלהלכה שהוא במלכות – אינו כן, וכן הוא דבריאה – לשם מקנת, וזהו תלמיד ותיק שיכול לטהר את השרץ כו' (עירובין יג ע"ב), ועץ הדעת טוב ורע – הן בשלש דרגין, טהור טמא כו', והן נטהרין בעץ החיים דבינה, ביו"ד שהה"א כוללן, וכנ"ל:

קכ" וקדס האי שעורא כריד למנאָה שבעה כו'. הענין, כי מ"ס הנ"ל הן מ"ב, ברזא דזכור ושמור, כמו שאומר ברעיא מהימנא סם, כי א"ח דאחד דסובב לה – הוא זכור, וי' דבאמצעיתא – הוא שמור עיין סם, ורואה לומר, דבכל אחד הכוללס, והענין, כי ה' דמ"ס סתומה שד' סטרין, התפשטות הנקודה ל' סטרין, יש באמצעיתא נקודה אחת המחברן, וזהו ה"א – נקודה בתוך ד', ובה ה', וכמו שאומר בזוהר חדש סם, רזא דהא – דלת הוא, והוא נקודה דשריא באמצעיתא אהעביד ה"א, וכן הוא כאן, בענין ד' לילה, שהוא ד' דאחד כנ"ל. וכן הוא בא"ח לילה, שיש עשירית ביה הכוללן והוא קוטו של ד', אות ברית כידוע, שאף שא"ח הוא ד' פעמים, מכל מקום בקוץ הנ"ל נכלל לאחד, כמו בנקודה הנ"ל, וכמו תפילין של ראש ותפילין של יד, ושני אלו הן זכור ושמור, והן תרין אזנין לאחדא דימינא ושמאלא דקאמר בזוהר חדש ו' ב' שהן תרין אודנין דלכא, רוח אפונית דכטור ורוח דרומית, כמו שאומר לעיל ל"ג ב', שהן זכור ושמור, ובהן נשלס סם מ"ב, כמו שאומר בזוהר חדש סם, וברעיא מהימנא פרשת פנחס סם, והיא ב' דבראשית דהיא מ"ס, כמו שאומר לעיל ריש תיקון ה', ולקמן תיקון ל"ו, ב' ב' כללות הנ"ל, ומ"ס – פרשות הנ"ל, שהן מ"ב, וזה שאומר לקמן תיקון ל"ו דימות החול נקראת מ"ס סתימא, ובשבת – ב' פתיחא, דבשבת נתגלין נקודות הנ"ל: אות ברית אות שבת, כמו שאומר סם, והן זכור ושמור של שבת. והכלל – שהן מ"ב, ושבעה יומין נקיים – הרי מ"ט, וז' הימים – הן ז' עולמתין לילה, ז' קאות לילה, דלכיה דלכאה לון מקדס, וזה שאומר. לאשלמא בהון כו'. ויש עוד מ"ב בענין אחר: ז' פעמים ו' – לשם מ"ב, והוא מסטרא דאות ס', או ו', וי"ה, דסחרין לה כל אחד מו"ה, משית סטרין, ועם מלכות – הוא מ"ב. ויש עוד מ"ב – דמרגלא: והן בשלש דרגין – ביי"ע, בעשיה – נוק', מסטרא דלת ד' ומ"ס סתימא, ובינייה – מסטרא דלת ו' וס', ובדיאה – המרגלא כידוע, אקיק יה"ו לאמא, דמקנת בה, והיא י' דה"א שמתגלה בשבת, וי' דה"א – הן בחול, הימים והלילות, זו"ג, ינירה ועשיה, אבל בשבת, היו"ד – אין לא יום ולא לילה כנ"ל:

קכ" ובהון אַתְחַבְּרַת אורייתא כו'. רואה לומר במ"ט הנ"ל, שהן שמע ישראל ובשכמל"ו כנ"ל, שהן זו"ג, אורייתא דבכתב ודבעל פה, והן גם כן א"ח דה"ל דמקוה, ונעשין אחד:

קכ" ביומא דשבועות. שהוא שער החמשים, יסוד דבינה, מקוה הנ"ל, והן שתי הלחם דשבועות, שתי תורות, דאתמר (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי, ועליהון אתמר (רות א יט) ותלכנה שתיהן כו' כמו שאומר להלן ריש תיקון ל"א ובזוהר חדש ס"ה א' וברעיא מהימנא פרשת אמור ועיין סם ל"ח א' ב' בצרכיה, וזה שאומר. דאינון דו פרצופין דאדס. רואה לומר, וזהו שתי הלחם, והן בה"א עלאה, דהוא ד"ו כנ"ל, ובה מתחברין:

קכ" דהוא בחלופא דאתון רחס. רואה לומר בחלופא דאתון – למ"ד כרי"ש, והוא ביסוד הבינה, מקוה הנ"ל, ועיין בזוהר פרשת אמור ל"ז וי"ח בצרכיה:

קכ" דאיהו רמ"ח כו'. דאתייהבו בתורה שכתב ובעל פה:

קכ" ורזא דמלה קדש כו'. דז"א, דביה רמ"ח פיקודין – הוא בזכרא, בני בכורי ישראל, ועיין בזוהר פרשת בא מ"ג ב' בכור לא בן בכור דכתיב כו', והוא פטר רחס לילה ברמ"ח אברים – רמ"ח פקודין, ורחמיה נפתח בני שערים כמו שאומר בזוהר פרשת בראשית י"ג ב', ואע"ג לשם כתוב דיו"ד אפתח רחמיה – היינו ע"י וא"ו, דיו"ד היא המפתח דפתח להיולדת להוציא הולד כמו שביארנו סם עיין סם, ועיין סם ב' ב' בהוא מפתחא בצרכיה, וזה שאמר (בטרות מה ע"א) שיש מפתח לאשה, ויאמר סם איידי דזוטרא – והוא י' הנ"ל, שזילא דבו, ויאמר סם שתי דלתות ושני כריס, והן ד' של ה"א, שהוא דלת אחת ובו כיר אחד – י', יוד שבו, ושתי דלתות וכריס סם מ"ס סתומה הנ"ל, שהוא הרחס כנ"ל, ובלידה נפתחין הדלתות ונכנס ברא בזכרא – שורש הדעת, בה, ונעשית ה"א, והיא הפתיחה לנ"י שערי בינה שהן בה"א:

(שמות יג ב) קָדַשׁ לִי כָל בְּכֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, בְּהֵאֵי חֲבוּרָא דְשָׁבוּעוֹת קְלִמְתַּקְרִיבִין כָּל פְּקוּדֵין דְעֵשָׂה, כַּעֲצָמִים בְּבִטָן הַמְּלָאָה (קהלת יא ה).

קְלִיבָהּ הוּא זְמַנָּא, כָּל אֵינּוֹן אֲבָרִין מְקַבְּלִין עַל יְדֵי צְנוּרִין דָּא מִן דָּא, קְלִיבָהּ דָּא הוּא דְכְּתִיב (שמות כו ה) מְקַבְּלוֹת הַלְּלָאוֹת אֵשָׁה אֶל אַחֲתָהּ, וְכַד אֵינּוֹן מְקַבְּלִין, כָּל סְפִירָאן מְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, וּמְלֹאֲכִין לְתַתָּא מְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין, כְּמָה דָּאֵת אָמַר וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין, וְכָל חַד וְחַד יְהִיב רִשׁוֹ לְחַבְרִיהּ, לְאֵעֻלָּא בְּתַחוּמָא דְחַבְרִיהּ, קְלִיבָהּ דָּאֵת אָמַר וְנוֹתְנִין רְשׁוֹת זֶה לְזֶה.

וּמָאן גָּרִים דָּא, יִשְׂרָאֵל כַּד מְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, בֵּין בְּאוּרִייתָא בֵּין בְּמִמוּנָא, גְּרָמִין לְקַבְּלָא לְעֵילָא דָּא מִן דָּא, וְלֹא שְׁפָעָא דָּא לְדָא, וְכֹלָא עַל יְדֵי צְנוּרִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים מב ח) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיךָ וְגוֹמֵר, קְלִיבָהּ אֵי אָמַרִי דָּא לְדָא, אַבְעֵ מִימִיךָ. קוֹל שְׁנֵי רִיעִים אֲנִי שׁוֹמֵעַ.

וְאֵינּוֹן קְלִיבָהּ לְקַבְּלִיהוּ תְרִין שְׁפִוּוֹן דְאֵתְקִרוּן אֲפִיקֵי מִיָּם, וּמָאן נִינְהוּ נִצַּח וְהוּד, דְאֵתְקִרוּן שְׁקִתוֹת הַמַּיִם, קְלִיבָהּ לְתַרְוִייהוּ אֲתַשְׁקִיין עַל יְדֵי דְצְנוּרָא דְאֵיהוּ עֲמוּדָא דְאֲמָצְעִיתָא דְכְּלִיל כְּלָא, וְאֵיהוּ בְרִית דְכְּלִילֵן בֵּיהּ כָּל דְגוּפָא, קְלִיבָהּ צְנוּרִין אֵינּוֹן אֲתַשְׁקִיין מִן אֵת ו', דְאֵיהוּ נְהַר דְנִגִּיד וְנִפְיָא מְעַדָן, וְאֵיהוּ צְנוּר קְלִיבָהּ דְנִפְיָא מִמְעַיְנָא דְמִיָּא דְאֵיהוּ י', וּמִנִּיהּ אֲתַפְשֻׁטָא ה' קְלִיבָהּ דְאֵיהוּ יָם עֲלָאָה.

וְתָא חֲזִי תַשַׁע נְקוּדֵין אֵינּוֹן מִן קַמִּיץ עַד שׁוּרִיָּק, וְכֹלָהוּ אֲתַקְרִיאוּ צְנוּרִין וּמְבוּעֵין לְאֵתְוּוֹן, דְאֵינּוֹן קְלִיבָהּ בְּקַרְקַע, דְאֵיהוּ שְׁכִינְתָא תַתָּאָה, דְאֵתְקִרִיאת ג'וֹן, כְּלִילָא מְתַלַּת וְחֲמִשִּׁין סְדְרִין דְאוּרִייתָא, וְעֵלָא אֲתַמַּר גִּן נְעוּלָא אַחֲתֵי כְלָה, קְלִיבָהּ נְעוּלָא מְעַיְן חֲתוּם, חֲתוּם וְדָאִי, בְּגִין דְאֵיהוּ בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יִדְעָה, וְאֵיהוּ חֲכַמַת שְׁלֵמָה, דְעֵלָא אֲתַמַּר (מלכים א ה ו) וְתַרְבַּח חֲכַמַת שְׁלֵמָה, אֲתַרְבִּיאַת מְכַל שְׁקִיּוֹ דְכָל סְפִירָה וְסְפִירָה, עַל יְדֵי דְהָהוּא צְנוּרָא

בִּיאור הַגְרָא

ה' מתקרבין כל פקודין דעשה כו'. שהן רמ"ח אברים, וזה שאומר – כעלמס, וכמו שכתוב (יחזקאל לז ז) ותקברו עלמות כו', בבטון – שהיא בינה, כמו שאומר בחיקון ל' מבטון מי כו', המלכה – היא נקראת מליאה, אלמס חיים, מלא י"ה, בינה בן י"ה, לכלילן בה' י', וד' דה"א ווא"ו, ויום השבועות – זמן הביטורים שנאמר (שמות כב כח) מלאתך כו':

ה' ובהוא זמנא כו'. כנ"ל דפקודין דעשה שהן רמ"ח אברים מתקרבין זה אל זה ע"י הקרבת שתי הלחם, ולעורות – הן הגידין שמחברין האברים ומשקתיין האברים על ידן, והן סס"ה לא תעשה דאורייתא:

ה' הדא הוא דכתיב מקבילות כו'. רואה לומר מקבלין זה מזה:

ה' הדא דאת אמר ונותנין רשות כו'. רואה לומר, מה שאומרים בברכות קריאת שמע, ועיקר ההתקרבות דקאמר כאן רמ"ח פקודין למנוה, ברמ"ח דאורייתא, דאיהו מנוה בכל אבר דליה, וזהו ההתקרבות הוא בשתי הלחם:

ה' ומאי אמרי כו'. כמו שאמרו בסוף פרק ג' דתענית כשמנסכין כו', והן נו"ה – בשני ספלים, מים ויין, ימינא ושמאלא:

ה' לקבליהו תרין שפוו. רואה לומר בשבועות. שפוו דאורייתא – אפיקי מים של תורה, שעל ידם מתחבר תורה שבכתב ובעל פה ע"י לימוד התורה:

ה' ותרווייהו אתשקייין כו'. ורואה לומר, זה שאומר תהום אל תהום – עמודא דאמאעיתא ומלכות, קורא – לקבלא דין מן דין, וכמו שאומר לעיל וקרא זה אל זה – ומקבלין דין מן דין, וכמו שאומר לעיל כל אחד אומר לחברו אבע מימד, לקול – הוא נו"ה, קול שני ריעים, לנריך – יסוד, וע"י שלושה אלו הן מתחברין כידוע, ואמר לכליל כלא כו', לכלילין ב' כו', רואה לומר וזה שאומר לנריך לשון רבים לכליל כל האברים וכל שפעם שהולך בכל הניטורות:

ה' כל צינורין כו' דאיהו נהר כו'. רואה לומר, דעת דהוא ו', והוא הנהר דמהלך בכל האברים עד שמגיע לבכית שנקרא על שמו כי שם קיבוץ הדעת והתגלותו:

ה' דנפיה ממעינא דמיא כו'. שהוא בין י"ה, שהוא הרע שנותן אבא לאמא, ומתמליא מיניה, ושם נתגל ונתרבה ויואל הולד, ומכל מקום השורש נשאר שם כידוע, והוא הדעת, נהר דנפיק כו', וזה שאומר ומיניה כו', ועיין בזוהר פרשת בא מ"ב ז', ורואה לומר בכאן, זה שאומר כל משברין וגליך כו', משברין – הוא ה"א, שנסבר הרגל מינה ונפתח בלידה – ביציאת מנרים – ביציאת הבן מינה, כמו שאומר בזוהר פרשת פנחס ר"ב א', דתבר ח' מחמץ ונעשית מלה. וגליך – הוא י', גל נעול מעין חתום, והוא המעין. ולנריך – הוא הוא"ו, וזה שאומר כל צינורין כו' מן את ו':

ה' דאיהו ים עלאה. כמו שאומר בזוהר פרשת בא עיין שם, וה' הוא י"ם – נ' שערי בינה, והוא פתוח כמו ים דפתוח כמו שאמרו (ילקוט שמעוני תהלים סה סימן תשפט) למה נמשלה תשובה לים מה כו', אבל מקוה נמשלה למ"ם דאיהו סחוס:

ה' כלילין בקרקע. רואה לומר לנריך הן להשקות את הקרקע – ארץ:

ה' גל נעול. הוא נקודה דידה, אות ברית, חכמת שלמה, והוא מעין חתום כל ימי השבוע, כמו שאומר לקמן תיקון ל"ו, וזה שאומר בגין דאיהו כו' ואיהו חכמת שלמה כו':

דאיהו ו', עד דמטיא לאהוּא מבוּעָא עֲלָאָה קמִבְדָּאִיהִי י' עֲלָאָה חֲכָמַת כָּל קמִבְנֵי קָדָם, וּבַהּוּא זְמַנָּא אַתְעֵבִידַת
אִיהִי תְנָא בְרִישָׁא דָּאָת ו'.

[תיקוני זוהר – דף לח ע"ב]

קמִבְדָּאִיהִי חֲזִי, שְׂכִינְתָא תְתַאָּה כַּד אִיהִי אַתְשַׁקֵּיָא מִן נְקוּדִין, אַתְקָרִי חַרְרִיק חַלִּי'ם שׁוּרִ'ק, קמִבְלָמָן לָהּוּא צְנוּר
דאִיהוּ ו', דְּכִלִּיל שִׁית צְנוּרִין, קמִבְדְּכִלְהוּן מְשִׁית אַתְנוּן, וְאִיהוּ אֲבָגִיתִין וְכוּ', שִׁית צְנוּרִין אֵינּוּן דְּתִלְיִין מְנִיָּה,
וְכָל חַד כְּלִיל שִׁית אַחְרָנִין, וְכִלְהוּ סְלִקִין לְמִ'ב, (דף לח ע"ב) קמִבְאֲתִקְרִיאַת חַרְרִיק חַלִּי'ם שׁוּרִ'ק דִּהּוּא צְנוּר,
כְּגוּוֹנָא דָּא ו'.

וְהָכִי אַתְקְרִיאַת לְגַבִּי י', וְהָכִי לְגַבִּי ה', קמִבְיָרְזָא דְמִלָּה אֲנִי רֵאשׁוֹן וְאֲנִי אַחְרוֹן וְכוּ', וְלִזְמַנִּין אִיהִי עֲטָרָה עַל
רִישָׁא דָּאָת קמִשׁוּר', כְּגוּוֹנָא דָּא [צִיּוֹר] וְרִזָּא דְמִלָּה קְנוּטָה שְׁמִים פִּירִיעָה, וְדָא רִזָּא דְרִישָׁא דָּאָת א, וְלִזְמַנִּין נְחִית
תְּחוּתוֹי כְּגוּוֹנָא דָּא [צִיּוֹר] קְמִ'ין, קמִבְדְּסִלְקָא עַל רִישָׁא אַתְקְרִיאַת תְּנָא קמִבְזִרְקִ'א, בַּהּוּא זְמַנָּא אַתְמַר בַּהּ

ביאור הגר"א

קמִבְדָּאִיהִי י' עֲלָאָה. חכמה עליונה, וידוע שכל הנחלים הולכים אליה בחוד י"ד לידה הנ"ל, ושם – ותרב, ועיין במקום אחר שכתבנו
שכלל הנקודות הן סך הכל מנין ותרב:

קמִבְדָּאִיהִי בְנֵי קָדָם. קדם הוא כתר, לשם ימי קדם, כמו שאומר באדרת רבא, ושם המקור, כמו שאומר שם בזוהר פרשת בא, והמעין נפיק מן
המקור בל"ב שבילין, ואינון בני קדם, והיא אתרביאית ומתגדלת עד למטיא לשם, ושם היא תגא בראש ור"ו, כמו שמפרש והולך, והיא ז' –
תגא, ובתחלה היתה בסוד חירק – יו"ד תחת ו', וכד אשתקיא מינה נקרא שורה, וכד היא מטיא ליו"ד עלאה היא חולם, וזה שאומר ת"ח
שכינתא כו', ושם זיוד עלאה התחברות שתי חכמות, תעלומות חכמה, ועיין בזוהר פרשת בראשית ז' ב' ר"ח פתח כו' ב' תרין אינון
דמתחברין כחדא חד כו', ועיין שם ו' א' ומקדשי תיראו כו' והיא חכמת שלמה:

קמִבְדָּאִיהִי וְהָכִי שְׂכִינְתָא כו'. בתלת דרגין כנ"ל וכמו שמפרש והולך:

קמִבְדָּאִיהִי לְמַאֲן כו' דְּכִלִּיל כו'. ולנורין הן נקודות כנ"ל וכלהו אתקריאו אינורין כו', והיא שלש אינורין, שלש נקודות כנ"ל, הרי תשעה נקודין
הנ"ל, וזה שאומר למעלה כל אינורין אינון אשתקין מן את ו' דאיהו כו', ששית אינורין ביה, ואיהי – שלש אינורין – גם כן מתשקייא מניה,
וכמו שאומר למאן להווא אינור כו', והן סוד ו' ד' – ל"ו פראופין, שהוא – ו' נקודות, והיא – ד', שהעשירית היא כלילה מכולם כידוע,
שעלה אמרו וילקוט שמעוני תהלים סח סימן תשאו אלפי שאינון:

קמִבְדָּאִיהִי לְכַלְהוֹן מְשִׁית אַתְנוּן וְאִיהוּ אֲבָגִיתִין ית"ץ כו' מְנִיָּה וְכָל חַד כְּלִיל שִׁית אַחְרָנִין. הענין, שהוא – הדעת, שהוא ור"ו, נהר כו' כנ"ל, ואיהו
אינור דנפיק ממעיינא דמיא כנ"ל, והוא משקה לשית אינורין – ו"ה, ועם כללותיהו דהוא מלכות דכל חד וחד, דכלולה מכל שית אתנון דכל
חד – הוא מ"ט פנים כנ"ל, והוא מלכות דז"א הקבועה בכל ספירה, אבל מלכות – נוק' – היא כלולה משלש אינורין, וכל אחד משבע,
דהיא בת שבע – יו"ד על ו', דהיא ז', והן כ"א, ומשלמת לשבעים פנים, ושלש לידה – הן ג"ה, דעל ידם נשלם לעשר, והוא הסוד מה
שאמרו בזוהר פרשת תרומה וברעיא מהימנא, דלעילא הוא מ"ב, ובזה הוא ע"ב, דהיא משלמת למ"ט כנ"ל, ולע', והוא כ"ח דילה – כח
מעשיו, והוא סוד כ"ב אתנון וכ"ח אתנון, כ"ח כנ"ל והוא – אי"ה אור"ה, וכ"ב – בחשבו כל הכללות של ז"א לאחד, והוא בחינה הרביעית
שבה. והוא סוד אמה וחזי האמה דלקמן ל"ט ב' וחזי האמה דא יו"ד כו' ג' טפחים ודא ג', ורואה לומר כנ"ל, דוא"ו אינורין – בה ו"ט, וג'
בה שהיא יו"ד, חכמה זעירא, ובהיפוכא דהוי"ה דכן הוא מדת הקרשים מתחיל בההי"ן עשר אמות כמו שאומר שם. ובחינה הרביעית שבה
נקראת ים דאתמליא מכלהו, כל הנחלים הולכים אל הים, והוא ה' כלולה מחמשים, ים, כל, כלה. וכאן – בהיפוכא, דבדידיה נהר ו'
יורא מיי"ה, וכאן – משקה ליי"ה, וה"א – מלכות, דבו משלמת כאן וכאן, ושם נפיק מיי"ה ומשקה לה' הנ"ל, וכאן נפיק מה"א ומשקה ליי"ה:
קמִבְדָּאִיהִי אַתְקְרִיאַת חֲרָק כו' כְּגוּוֹנָא דָּא וְהָכִי אַתְקְרִי לְגַבִּי י' וְהָכִי לְגַבִּי ה'. הכל בג' נקודין הנ"ל. ורואה לומר שזהו גם כן ט' אינורין הנ"ל
דכלילין בה – ג' מכל אחד:

קמִבְדָּאִיהִי וְרִזָּא דְמִלָּה אֲנִי כו'. דסלקא בכתר – אי"ן, ולכן היא ראשון אף לגבי י', וכד סלקא לגבי חכמה – ראשון לגבי ה', חולם עליה, ובחינה
– לגבי ו', וכן בשורה וחירק, אלא שבהיותה בחכמה בבחינת חכמה – נקראת שורה, ובבחינת כתר – חירק, ובבחינת בינה – חולם, וכן
בכולם:

קמִבְדָּאִיהִי ו' כו'. רואה לומר דכתב ומבלעדי אין אלפים, ואין הוא אני, והכל בסטרא דנוק', וזה שאומר אין אלפים, ורואה לומר כל הנוק' הכל
מסטרהא, ראשית האצילות הוא מח"ם – ראשית הכל – והוא נוק', וכמו שאומר בריש הזוהר, בריש הרמנותא דמלכא בזינא כו', ועלה
אמרו סוף המעשה תחלת המחשבה – מ"ס, אבל כתר – גלגלתא – אינו אלא שורש, ולכן רישא לכל רישין, ולכן אדם – שמה מפרש, לא
נחית עד דהוא עם נוקבא:

קמִבְדָּאִיהִי וְלִזְמַנִּין כו' נוטה כו'. רואה לומר זיוד שעליה – הוא הנוטה לשמים, והוא כיריעה – אורת ו', וכמו שאומר לעיל דף ה' ע"ב לעליה
אתמר נוטה שמים כו' נוטה שמים לבדי מאן נוטה כו' עיין שם בארוכה כל הענין, שאלו שתי אורות הוא סוד חולם חירק, אי"ה אור"ה, סוד
כל השם:

קמִבְדָּאִיהִי כַּד סִלְקָא עַל רִישָׁיה אַתְקְרִיאַת תְּנָא זְרַקָּא. תגא – עטרת בעלה, כמו שמפרש והולך, ולכן תגין בראש אורות, ואתעבידת זיין, זינוין,
את עדיים, ולכן ז' אורות כריכין תגין, ועיין לעיל דף כ' ע"ב כד סליקת כו' איהו תגא לעילא כו':

קמִבְדָּאִיהִי זְרַקָּא. דגם טעמים מסטרא דלעילא כמו שאומר שם והיא זרקא י' על ו' גם כן ועיין לקמן דף ל"ט ע"ב דא ו"י דאיהו ברזא דז' דכל
תגין כו', ודף מ' ע"א, זרקא האי תגא איהי י' וחוטא דילה ו':

(משלי יב ד) אִשֶׁת חֵיל עֲטַרְת בַּעֲלָהּ, וְאַתְקַרִיאת חַל'ם, וְאִיְהִי לְח'ם, דְּהִכִּי אִיהוּ חַל'ם בְּהַפּוּךְ אַתּוּן לְח'ם, יִגְהַדָּא הוּא דְכְתִיב לְחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ (תהלים עח כה), דְּאִתְמַר בֵּיה (שמות טו ג) יְהו'ה אִישׁ מְלַחְמָה, וְכַד נִחְתַּת תְּחוּתִיה אַתְקַרִיאת חִיר'ק, מִסְטָרָא דְחִכְמָה אַתְקַרִיאת חַל'ם, וּמִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאִמְצָעִיתָא אַתְקַרִי שׁוֹר'ק, כְּמָה דְאִתְ אָמַר (ירמיהו ג כא) וְאִנְכִי נִטְעַתִּיךְ שׁוֹר'ק כְּלָה זֶרַע אָמַת, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיה (מִיכָה ז כ) תַּתְּן אָמַת לְיַעֲקֹב, יִמְסַטְרָא דִלְהָ אַתְקַרִיאת חִיר'ק, וּבְהַפּוּךְ אַתּוּן יִמְחַק'ר, וּבְגִינָה אַתְמַר (איוב יא ז) הַחֲקַר אֱלֹהֵי תַמְצָא, יִמְאִיְהִי יִמְקַרְח הַנּוֹרָא, דְאִיְהוּ שְׂמָא תְלִיתָא דְצִלּוֹתָא, דְאִתְמַר בֵּיה הָא'ל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, הַנּוֹרָא. [א"ה. הַבַּאֲתִי כַאן אַת הַנּוֹסְחָא הַיִּשְׁנָה לְצוּרֵךְ הַבְּנַת הַגְּהַת הַגְּאוּן]

וְשׁוֹר'ק אִיְהוּ טְמִיר וְגִיזִי, מִסְטָרָא דְצַדִּיק דְאִיְהוּ בְרִית, אִוֵּר גְּנוּז. דְאִיְהוּ ר'ז פְּחוּשְׁבָן אִוֵּר, כְּמָה דְאִוְקְמוּהוּ מְאָרִי מַתְנִיתִין, אִוֵּר זְרוּע לְצַדִּיק, וְדָא הוּא אִוֵּר הַגְּנוּז לְצַדִּיקָא, דְחִמְשׁ אִוֵּר דְלְעִילָא מְנִיָּה בְּלַהוּן אִינּוּן בְּאִתְגְּלִיָּא, וּמֵאִי נִיְהוּ, תְּלַת אִוֵּר סְגוּ'ל, וְתִרְיָן אִוֵּר שְׁב'א, קִיפְד סְלָקָא עַל גְּדַפְיָהוּ דְתִרְיָן נְקוּדִין דְאִינּוּן שְׁב'א, אַתְעֲבִידַת שׁוֹר'ק, וְרָזָא דְמְלָה (שיר ב ה) סְמִכּוּנִי בְּאִשִּׁישׁוֹת, וְכַד נִחְתַּת אִיְהִי תְחוּת צִר'י אַתְעֲבִידַת סְגוּ'ל וְעֲלִיְהוּ אַתְמַר וּפְדוּנִי בְּתַפּוּחִים, וּמֵאִי נִיְהוּ אֲלִין אִשִּׁישׁוֹת, אִינּוּן תְּרִי אִשׁוֹת, דְאִינּוּן אִישׁ וְאִשָּׁה, אִשָּׁא חוֹרָא, וְאִשָּׁא סוּמְקָא, דְתַמְנָן אָב וְאָם, דְאִינּוּן י'ה, וְאִינּוּן אֲנָפִי דִינָא וְאֲנָפִי דְרַחֲמִי.

בִּיאור הַגְּרָא

^{קכ} הַדָּא הוּא דְכְתִיב לְחֶם כו'. לְקִאִי עַל הַמֶּנּוּ כִּמוּ שְׂאִמְרוּ בְּגִמְרָא (יומא עה ע"ב) וּבַפְּסוּק סָם, וְאִמְרוּ בְּזוּהַר פְּרַשַׁת בְּשַׁלַּח ס"א ב' וְתַח חֲזִי כֹל יוֹמָא וְיוֹמָא נְטִיף טַלָּא מֵעַ"ק לז"א וּמַתְבַּרְכְּאן חַקֵּל תַּפּוּחִין קִדִּישִׁין כו' הַדָּא הוּא דְכְתִיב לְחֶם אֲבִירִים כו', וְכַאן הוּא כְּנוֹי לְזִוּוּג, וְלַחֶם – הוּא טַפָּה נְחִיית מַחְמָה, מְלַחֶם אֲבִירִים תַּאכֵּל:

^{קכ} מִסְטָרָא דִלְהָ אַתְקַרִיאת חִירָק. הֵן שְׁלֵשׁ דְרַגִּין דְמַהִימְנוּתָא שְׂכוּלָה הַכֵּל וְכַנ"ל:

^{קכ} חֲקַר וּבְגִינָה כו'. דְבָה נְכַסִּין לְחַקוֹר, שְׁהִיא תְרַעָא לְחַמְמָה, וְכִמוּ שְׂאִוְמַר בְּזוּהַר פְּרַשַׁת בְּרַאשִׁית ז' ב' ר"ח פְּתַח כו' אֲבַל הַחֲקַר כו' כִּמוּ שְׂאִמְרוּ סָם א' ב' כִּוּן לְמַטִּי תַמְנָן מַה – מַה יֵּדַעַת, מַה שְׂפַשְׁתָּ כו':

^{קכ} וְאִיְהִי קַרְח כו' תְּלִיתָא לְצִלּוֹתָא כו'. רוּחָה לּוּמַר, דְהַכֵּל קִאִי עַלְהָ לְאִיְהִי הַאֵל כו', וְהִיא נְקַרְתָּ בְּשַׁלֵּשׁ שְׁמֵיהּ: בַּחוּלָם – הַגְּדוֹל, וְכִמוּ שְׂאִוְמַר לְמַעְלָה וּבְעַמּוּדָא א' וְתַרְבַּ חַכְמָה שְׁלָמָה אַתְרַבִּיאת כו'. עַד לְמַטִּי לְהַהוּא מְבֻעָא עֵילָאָה לְאִיְהִי י' עֵלְלָה כו', וְהַגְּבוּר – מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא לְאִמְצָעִיתָא, כִּמוּ שְׂאִוְמַר בְּאִדְרָא רַבָּא קַמ"א ב' תַּאנָּא תַּפְּאֶרַת כֵּלִיל כו' וְתַקִּין מַעֵוִי כו', וְהַנּוֹרָא – מִסְטָרָא לִידָה – חִירָק, לְאִיְהִי יִרְאָה, וְזֶה שְׂאִוְמַר לְאִיְהִי שְׂמָא תְּלִיתָא – מְבִיא רְאִיָּה עַל חִירָק – נְקוּדָה הַשְּׁלִישִׁית, וְלִכֵּן הַכֵּל שָׁם בְּהֵינּוּ, וְהֵן שְׁלֵשׁ דְרַגִּין – גְּבוּרָה דְבָה, וְהַאֵל – הוּא רַבִּיעִי – לְכַלּוֹה מַהֶם, אַע"ג שְׁפִירוּשִׁים אַחֲרֵיהֶם הֵם בְּאֵלֵי שְׁלֵשׁ שְׁמֹת – מַכֵּל מְקוּם שְׂבַעִים פְּנִים לְתוֹרָה:

^{קכ} קַרְח הַנּוֹרָא. רוּחָה לּוּמַר, שֶׁל הַנּוֹרָא – עַמּוּדָא לְאִמְצָעִיתָא:

^{קכ} כַּד סְלָקָא עַל גְּדַפְיָהוּ כו'. הַתִּיקוּן הַזֶּה מְשׁוּבָשׁ מֵאֵד בְּכַמָּה מְקוּמוֹת, וְבוּ לְיקוּטִין רַבָּה, וּמַהוּפְדִי וְכַאן כְּרִיד לְהִיּוֹת: וְרָזָא לְמַלְהָ סְמִכּוּנִי בְּאִשִּׁישׁוֹת רַפְדוּנִי בְּתַפּוּחִים וּמֵאִי נִיְהוּ אֲלִין אִשִּׁישׁוֹת כו'. אֲבַל הַעֲנִין בְּעַמּוּדָא גַם כֵּן מַהוּפְדִי לְאִשִּׁישׁוֹת – הֵן גִּיָּה, שְׁהֵן שְׂתִי אִשׁוֹת, בּוֹרָא מְאִוְרִי הַאֵשׁ, וְכִמוּ שְׂאִוְמַר לְהֵן סוּף הַתִּיקוּנִים תִּיקוּן ו' [ק"ל] קַמ"ב א', בְּרַאשִׁית תַּמְנָן תְּרִי אֵשׁ כו', וְעֲלִיְהוּ אַתְמַר סְמִכּוּנִי כו'. וְתַפּוּחַ – הוּא בְּעַמּוּדָא לְאִמְצָעִיתָא. וְעִיָּין מַה שְׂאִמְרוּ שָׁם וּבְאִדְרָא רַבָּה, הַתַּפּוּחַ בְּשַׁלֵּשׁ גּוּוּנִין לְחַג"ת, וְזֶה שְׂאִוְמַר שָׁם לְתַפּוּחִים מְבַרְכִין בְּהַדָּם בְּג' עֵלִים כו' עַל תְּלַת אֲבָהּ, וְזֶה שְׂאִוְמַר כַּאן בְּאִשִּׁישׁוֹת, שְׁהוּא רּוּמֵז עַל שְׁב'א בְּרַא"ש, בְּאִשִּׁישׁוֹת – שְׂתִי אִשׁוֹת, וְתַפּוּחַ רּוּמֵז לְסַגּוּל לְחַג"ת, שְׁלֵשׁ גּוּוּנִין, וְשְׁנֵי תַפּוּחִין הֵן שִׂתָּא גּוּוּנִי כִּמוּ שְׂאִוְמַר בְּאִדְרָא רַבָּה, וְהוּא רּוּחָא לְמַשִּׁיחַ – רּוּחַ חַכְמָה וּבִינָה כִּמוּ שְׂאִוְמַר שָׁם בְּאִדְרָא רַבָּה [ק"ל] ק"ל ב' וְאִינּוּן שִׂתָּא רּוּחִין כו', וְלִכֵּן הֵן כְּפוּלִין – שְׁנֵי תַפּוּחִין וּבְכֵל אֶחָד שְׁלֵשׁ, וְזֶה שְׂאִוְמַר וְרִיחַ אֶפְדַּךְ כְּתַפּוּחִים, לְמַחְוּטָמָא קַתְּוָא כִּמוּ שְׂאִוְמַר שָׁם, וְל'ע.

וְגַם מַה שְׂאִוְמַר לְמַטָּה וּבְגִין לְאֶרְחַת בְּחַת ו' לְאִיְהוּ בְּצִרִית – יוֹתֵר נְכוּן לְהִיּוֹת לְאִיְהוּ בְּעַמּוּדָא לְאִמְצָעִיתָא – לְשָׁם הוּא"ו, וְרוּחָה לּוּמַר בְּזֶה דְסְמִכּוּנִי בְּאִשִּׁישׁוֹת – הוּא י"ה כִּמוּ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ לְאִינּוּן אִישׁ וְאִשָּׁה כו' לְחַמְנָן י"ה, וּבְתַפּוּחִים – לְחַמְנָן ו', לְהִיא בְּעִיא בִּיה"ו לְאֶסְתַּמְכָּא, לְהִאִיר בְּה"א לִילָה, וּבְתַפּוּחִים – ו', שְׁהוּא בְּעַמּוּדָא לְאִמְצָעִיתָא, וּבְתַפּוּחִים שְׁלֵשָׁה גּוּוּנִין – שִׂתָּא רּוּחִין הַגְּ'ל, לְכַלִּיל בְּעַמּוּדָא לְאִמְצָעִיתָא.

וְגַם מַה שְׂאִוְמַר בְּתַפּוּחִים אֲלִין כו' לְאִינּוּן חוּר וְסוּמָק – הַתַּפּוּחַ אִינּוּ חוּר וְסוּמָק, וְעוּד, מֵאִי רְאִיָּה מְבִיא שְׁהוּא בְּנ"ה, הַלָּא כְּבַר אִמַר לְמַעְלָה חוּר וְסוּמָק כו' חֶסֶד וְגְבוּרָה, וְעוּד, לְמַזָּה אִינּוּ מוֹכַח לְאִינּוּ נ"ה – בְּתַפּוּחַ, הַלָּא כְּבַר אִמַר בְּאִשִּׁישׁוֹת גַּם כֵּן חוּר וְסוּמָק.

אֲלָא כַּךְ כְּרִיד לּוּמַר: וּמֵאִי נִיְהוּ אֲלִין אִשִּׁישׁוֹת כו' לְאִינּוּן י"ה, וְאֲלִין אִינּוּן תְּרִין סְמִכִי קְשׁוּט לְאִינּוּן חוּר וְסוּמָק. אִמֵּאִי בְּעִאֵת לְאֶסְתַּמְכָּא תַמְנָן כו' וּבְגִין לְאֶרְחַת בְּחַת ו', לְאִיְהוּ בְּעַמּוּדָא לְאִמְצָעִיתָא, אִמַרְתָּ רַפְדוּנִי בְּתַפּוּחִים. וְאִח"כ כְּרִיד לְהִיּוֹת: וּבְגִין לְאֶרְחַת בְּחַת בְּרִית, דְּבַהֲאִי אַתְר אִיְהוּ רַחֲמֵי לִילָה כו' וְיַחְוָלָא דְבַעֲלָה, אִמַרְתָּ כִּי חוּלַת אֲהַבָּה כו', עַד בְּלַעְנֵנוּ, וּמַפְרָשׁ כֹּל הַפְּסוּק הַזֶּה עַל ו"ק. וְאִח"כ כְּרִיד לְהִיּוֹת: לִירִי – לְאִתְעִבִידַת לִירִי כו'. וְאִח"כ כְּרִיד לְהִיּוֹת: כַּד סְלָקָא עַל גְּדַפְיָהוּ וכו'. וְאִח"כ: קַמְז פְּתַח לָא כו'.

וּמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ אֲלוֹ אַרְבַּע נְקוּדוֹת הַנְּשִׂאֲרוֹת מֵהַתְּשַׁע שְׁלָא נַתְבָּאֲרוּ עַד כַּאן. וְזֶהוּ סוּד הַבְּדִלָה בְּחַמְשַׁת סְפִירוֹת – הַבְּדִלָה בְּיַסוּד, בְּיַסוּד – אִוֵּר זְרוּע לְלָדִיק, וְבוּ – בִּין אִוֵּר לְחוּשְׁךָ, וּבִיָּה – לְאִוֵּר יוֹם (בְּרַאשִׁית א ה), וְכֵן בִּין קוּדְשׁ לְחוּל – דְּהוּא אוֹת בְּרִית קוּדְשׁ, דְּבָה – עַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְהוּא – עַץ הַחַיִּים כו', וְכֵן בִּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים – בְּאוֹת בְּרִית קוּדְשׁ, וְהִיא – לְדָק, בְּה גִירִי לְדָק, וּמִסְטָרָא לִילָה הִיא עַץ הַחַיִּים וְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל וְאִוֵּר, וְכֵן בִּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְאַרְבַּע תִּיקוּנִין: קִדְשׁ – נֶגֶד יַחַק, קִדְשׁ יִדִּיד וְשֶׁם קְדוּשָׁה, אִוֵּר – אִוֵּר לְאֶבְרָהָם, יִשְׂרָאֵל – בְּיִשְׂרָאֵל, וּבּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן – בְּמַלְכוּת, שְׁהִיא פְּרִי הַגֶּפֶן:

אמאי בעצת לאסתמכא תמן, בגין דאינון תרין גוונין דשושנה, חוור וסומק, רחמי ודינא, דאינון חסד וגבורה, ותמן ריחא דשושנה, ודא איהו עמודא דאמצעיתא, ובגין דארחת ביה, אמרת סמכוני באשיות, וביה אתעבדת סגו"ל, כד נחתא רפדוני בתפוחים, אלן אינון תרי סמכי קשוט, דאינון חוור וסומק, ובגין דארחת באת ו' דאיהי בבירת, אמרת רפדוני בתפוחים.

וכד אתחברת ביה אתעבדת סגו"ל, מה דהו צר"י אתעביד ציר, הדא הוא דכתיב (בראשית ב ז) וייצר יהו"ה אלהי"ם את האדם עפר מן האדמה וגומר, ויצמח יהו"ה אלהי"ם מן האדמה כל עץ נחמד למראה וגומר, דא צדיק איהו עץ פרי עושה פרי למינו, ובהאי אתר איהו רחימו דילה בחבורא ויחודא דבעלה, ובגין דא אמרת (שיר ב ה) כי חולת אהבה אני.

וכד ישאל חאבין בבירת מילה, אתפסיק נביעו דנקודין מאתוון, דכלילן בשכינתא תתאה, ואשתארת יבשה, בההוא זמנא מה כתיב בשור"ק חיר"ק, שרקו ויחרקו שן אמרו בלענו (איכה ב טז), קמץ פת"ח דא סגיר ודא פתח, אלן תרין אינון דסגרין ופתחין מבויעין דאינון נקודין, לגבי אתוון, ואת ו' כד איהו נטוי על רישי אתוון עלאין אתקרי רפ"ה, וכד איהו במציעו דאתוון אתקרי דג"ש, אתוון אלן אינון חיוון, דאתמר בהון (יחזקאל א יד) והחיות רצוא ושוב, רצוא בדג"ש ושוב ברפ"ה.

כתרין דאתוון דאינון תליין במחשבה, דאינון כגוונא דתגין, נקודין תליין בדבורא, אתוון תליין בעובדא, שבע זיינין אינון כגוונא דא [ציור] [ציור] י"ו איהו ז', לא צריכין תגין, דאינון אתוון אתקרון תגין כגוונא דא יהו"ה.

ושור"ק קי"א איהו טמיר וגניז, קמסטרא דצדיק קי"א איהו ברית, אור גנוז. קי"א איהו ר"ז כחושבן אור, כמה דאוקמוהו מארי מתניתין, אור זרוע לצדיק, ודא הוא אור הגנוז לצדיקיא, דחמש אור דלעילא מגיה כלהון אינון באתגלייא.

ומאי ניהו, קי"תלת אור סגו"ל, ותרין אור שב"א, ורזא דמלה (שיר ב ה) סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים, ומאי ניהו אלן אשיות, אינון תרי אשיות, דאינון איש ואשה, אשא חוורא, ואשא סומקא, דתמן אב ואם, דאינון י"ה, ואלן אינון תרי סמכי קשוט, דאינון חוור וסומק. אמאי בעצת לאסתמכא תמן, בגין דאינון תרין גוונין דשושנה, חוור וסומק, רחמי ודינא, דאינון חסד וגבורה, ותמן ריחא דשושנה, ובגין דארחת באת ו' דאיהו בעמודא דאמצעיתא, אמרת רפדוני בתפוחים. ובגין דארחת באת ברית, ובהאי אתר איהו רחימו דילה בחבורא ויחודא דבעלה, אמרת (שיר ב ה) כי חולת אהבה אני, וכד ישאל חאבין בבירת מילה, אתפסיק נביעו דנקודין מאתוון, דכלילן בשכינתא תתאה, ואשתארת יבשה, בההוא זמנא קי"ה מה כתיב בשור"ק חיר"ק, שרקו ויחרקו קי"שן אמרו בלענו (איכה ב טז).

ביאור הגר"א

^{קנט} איהו טמיר וגניז. רואה לומר בתוך הוא"ו, לא כמו חולם וחירק ושאר נקודות:

^{קס} מסטרא לדקיה. דהוא כולל ו"ה, גוף וברית – חד, וביה איהי יחודא בשוקה, כמו שאומר לעיל תיקון י' ושאר מקומות:

^{קסא} דאיהו ברית. שהוא גימטריה שוקה עם הוא"ו, שבו גניז, לכן כל שוקה בוא"ו:

^{קסב} דאיהו רז. רואה לומר סוד ה' כו' (תהלים כה יד) דהוא ביסוד – סוד מיסוד כידוע:

^{קסג} תלת אור סגול וחירן שבה. והן חג"ת – סגול, ונה" – שבה שהן מעלה ומטה, והן כולוין בשוקה כמו שאומר כאן, וזה סוד חלקים בנקודותיו, וסוד מלאכי חלקים עולים ויורדים, עולים – בלמ"ד, ויורדים – בה':

^{קסד} באשיות כו' בתפוחים ומאי ניהו כו'. רואה לומר בזה דסמכוני באשיות הוא י"ה, כמו שמפרש והולך דאינון איש ואשה כו' דתמן י"ה. ובתפוחים דתמן ו', דהיא בעיא ביה"ו – לאסתמכא, להאיר בה"א לילה ובתפוחים – ו', שהוא בעמודא דאמצעיתא, ובתפוחים שלש גוונין, שיתא רוחין הנ"ל, דכלילן בעמודא דאמצעיתא:

^{קסה} מה כתיב בשוקה חירק כו'. דהוא מסטרא דעמודא דאמצעיתא ונוק', דהן ו"ה, שכנגדן שלטו, ואנו מבקשים שלא יהא למלשנים תקוה, חיל בלע ויקיאנו (איוב כ טו):

^{קסו} שן. דלרס נחש בין שנינו, דמוץ ותבן הן זו"נ של סטרא אחרא, והן ח"ט לחטה כמו שאומר בזוהר פרשת בלק וזרעיה מהימנא פרשת פנחס והן אותיות אמלעיות נחש ושטן והן בין שן ושן:

צ'ר"י דאתעבידת צייר, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית ב ז) וַיִּצְרַח יְהוָה אֱלֹהֵי'ם אֶת הָאָדָם עֶפְרָן מִן הָאָדָמָה וְגוֹמֵר, וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהֵי'ם מִן הָאָדָמָה כָּל עֵץ נִחְמָד לְמִרְאֵה וְגוֹמֵר, דָּא צְדִיק אִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְרִי לְמִינוּ. קס"ב סְלָקָא עַל גְּדִפְיָהּ דְתַרְיָן נְקוּדִין דְאִינוּן שְׁבָ"א, אֲתַעְבִּידַת שׁוּר"ק, וְכַד נִחְתַּת אִיְהִי תְחֻת צְר"י אֲתַעְבִּידַת סְגוּ"ל. קס"ג קָמַץ פְּתָ"ח דָּא סְגִיר וְדָא פְתַח, אֲלִין תְרִין אִינוּן דְסְגִרִין וּפְתַחֲיִן מְבוּעֵין דְאִינוּן נְקוּדִין, לְגַבִּי אֲתוּן. קס"ד דְג"ש וְרַפ"ה, כַּד אִיהוּ נְטוּי עַל רִישֵׁי אֲתוּן עֲלָאִין אֲתַקְרִי רַפ"ה, וְכַד אִיהוּ בְמַצִּיעוּ דְאֲתוּן אֲתַקְרִי דְג"ש, אֲתוּן אֲלִין אִינוּן חִיוּן, דְאֲתַמֵּר בְּהוּן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוּא וְשׁוּב, רָצוּא בְרַפ"ה קְרִי שׁוּב בְּדְג"ש, וְאִינוּן תְלִיין בְּמַחְשָׁבָה. בְּגוּוֹנָא דְתַגִּין קְרִי שׁוּב עֲלָאִין אִינוּן בְּגוּוֹנָא דָּא ה' ה' י"ו, אִיהוּ ז' תַּגִּין, תְלִיין בְּמַחְשָׁבָה.

[תיקוני זוהר – דף לט ע"א]

קס"ב תַּגִּין תְלִיין בְּמַחְשָׁבָה דְלָבָא וּמוּחָא, נְקוּדִין (דף לט ע"א) בְּדְבוּרָא דְפּוּמָא, אֲתוּן בְּעוּבְדָא דְאֲבָרִין, קס"ג וּמְאֵלִין נְקוּדִין וְאֲתוּן, עָבִיד הַהוּא סְתִים וְגַבִּיז פְרַסְיָא טְמִירָא עֲלָאִה, קס"ד וְעֲלִיָּה אֲתַמֵּר (איכה ה יט) אֲתַה

ביאור הגר"א

קס"ו מפרש והולך אלו ארבע נקודות הגשאות מהתפע של נחמארו עד כאן. והו סוד הכללה בחמש ספירות – הכללה ביסוד, ביסוד – אור זרוע ללדיק, וכו' – בין אור לחושך, וזיה – לאור יום (בראשית א ה), וכן בין קודש לחול – להוא אור ברית קודש, דבה – עץ הדעת טוב ורע, והוא – עץ החיים כו', וכן בין ישראל לעמים – באור ברית קודש, והיא – לדה, בה גירי לדה, ומסמאל ליליה היא עץ החיים וכנסת ישראל ואור, וכן בין יום השביעי. וארבע תיקונים: קדש – נגד יצחק, קדש ידיל ושם קדושה, אור – אור לאברהם, ישראל – בישראל, ובורא פרי הגפן – במלכות, שהיא פרי הגפן:

קס"ז קמץ פתח לא כו'. כמו שאומר לעיל בהקדמה, לקמץ ביד של שם להוא סתים, ופתח בה"א פתוח, עיין שם בארוכה:

קס"ח דגש ורפה. כל איהו כו' וכבר ביארתי למעלה ענין רלוא וסוב להוא נוראל ומט"ע:

קס"ט וסוב דגש. רואה לומר, לדגש חזק ורפה בט"ס סק"ץ נוליים – אינו ניכרים כלל, ואף בדג"ל כפ"ת, כפי קריאת הספרדים שהיא הנכונה. כמו שאמרנו (ברכות טו ע"ב): עשז בשדך, הכנף פתיל, ועוד ראיות הרבה. ואמר

קס"י שבע זיינין. רואה לומר ז' זיינין בז' אותיות, כמו שאמרנו בגמרא (מנחות כט ע"ב), ואינו רמוזין בשם הוי"ה – שלש בכל ה', ו' וי' – הוא ז' אחד. ואמר אתון בעובדא לאברים. שאין אותיות בדבור כלל נקודה, אלא בכתיבה בכ"ח פרוקין לדין, כה מעשיו לעובדא דבראשית, כמו שפירש והולך. וזה שאומר נקודין בדבורא. ואמר

קס"ב תגין במחשבה למוחא ולבא כו'. שהן שלשה הכוללן הכל: מחשבה דבור ומעשה, ואמר למוחא ולבא, שהן ארבע אותיות הוי"ה: במוחא ולבא ופומא ואברין, כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת נשא קכ"ב ושאר מקומות. ולפי שמוחא ולבא לא מתפרדין לכן הם בתגין שהם המחשבה לבא ומוחא. ובזוהר חדש פרשת יתרו כ"ט ג', תא חזי תלת שותפין אינון, אדם דבריאה אדם דליציה אדם דעשיה. אדם דבריאה איהי נשמתא בה חשיב בר נש ולא המחשבה עולם המחשבה ודאי אתקריאת. רוח – אדם דליציה, עולם הדבור כו'. ואע"ג דחשיב להו, לית ליה רשות לאפקא לון מהוא חילא דאתמר ביה מהכח אל הפועל, עד דלחלבשו נשמתא ורוחא בנפשא, ובה אפיקו כלל לפועל, בגין דנפש איהי עולם המעשה כו' ולית חילא למחשבה ולא לרוחא לאפקא חילא לעובדא כלל נפשא. ועם כל דא – תלת שותפין אלין דבר נש, לא מחשבה אית לה חילא לחשב כלל שכינתא עלאה – לתמן חכמה, רואה לומר שהיא כוללת חכמה גם כן, שהמחשבה בשניהם, במוחא ולבא. ולא רוחא אית לה רשן לזיירא – כלל תפארת, דאיהו כליל שית ספירות, ורואה לומר והן מקננין ביצירה, וזינה – תלת. הא תשע, ונפש לית לה חילא למעבד עובדא כלל מלכות דאיהי מעשה בראשית, עלה אתמר תולא הארץ נפש חיה. ורואה לומר אלו נר"ן שכוללן כלל האדם הן משלשה עולמות בי"ע – כלל העולמות הנבראין, והן מושפעים מכלל הספירות שהן עשה, בשלש דרגין כנ"ל, דזינה – בתלת ספירין – מקננת דבריאה, (ו"א – ביצירה), ומלכות – דעשיה. והן שלש דרגין: דמחשבה דבורא ועובדא. אצל בריאה – באלקים דאיהי זינה, הדא הוא דכתיב בראשית ברא אלקים, ויצרא אלקים את שני המאורות הגדולים, ויצרא אלקים את האדם בללמו, דהיא נקראת אלקים חיים, דחיים שמה. הוי"ה איהו יצירה. הדא הוא דכתיב יהי אור ויהי אור, יהי רקיע, ככל אתר ויהי כן, איהו תפארת כליל שית ספירין, הוא טוב דכל יומי בראשית, רואה לומר שש פעמים טוב, והוא לייר, יצר טוב, דאתמר, ויצר ה' אלקים. ביצירה תשכח הוי"ה [ורואה לומר דאתמר בזיירא שם הוי"ה, והוא בת"ת דנקרא הוי"ה. וכן ביצירה דמקננת ביה. ואע"ג דאלקים נמי כתיב שם, הרי כבר אמר דזינה – זייר על ידו. וכן דעשיה כנ"ל. ורואה לומר, שכל ויהי הוא לשון הוי"ה. מאן דדעי למפעל עשיה, לית ליה רשן למעבד עובדא בללמו, אלא בעובדין טבין דתליא דמעשה, בהון נחית שכינתא עליה, דאיהי עולם המעשה, דאיהי מעשה בראשית, דאיהי פועל, וזינה – כה, כ"ח אתון דקרא קדמאה דבראשית, כ"ח מ"ה דאיהי חכמה, מחשבה, ה' אלקינו ה', כוון במוכסו כוון. פעולה דהיא כה לוא איהי אלא במעשה, דאיהי פועל אדני, ודא איהו מהכח אל הפועל. והפועל, לית ליה חילא למפעל – כלל דיבור דאיהו הוי"ה, תפארת דכליל כלל. הכא לית קיורץ ופירוד במחשבה ודיבור ומעשה, תפארת כליל כלל, והכי אהכליל כלל דזינה, והכי אהכליל כלל דמלכות כו', עיין שם בארוכה. ועיין שם דענין תלת קטירין דבר נש דאינון נר"ן, שהן במחשבה דיבור ומעשה. וזהו, התגין – בחו"ב, והן זיונין ללא אהשכחו, וניתן לישראל בסיני שני כתרים, ממלכת כהנים וגוי קדוש, נגד נעשה ונשמע, שהן חילא דזו"מ, דבור ומעשה, וכמו שאומר למטה ונשמע הוא דבור, ואלו שני כתרים – הן שלשה, כמו שאומר באיזרא זוטא, והייתם לי סגולה כו' והן שלשה תגין דזיונין, וכמו שאומר לקמן [עמוד] ב', תלת כתרין דשין, ואמר שם, שי"ן תלת תגין לעילא כמו זיינין כו' ועיין מה שבארנו שם. וידוע ששם מ"ב דשמה מפרש מתחלק:

יהו"ה לעולם תשב וכו', מאי אתה, ההוא דאתמר ביה (ישעיהו כה א) יהו"ה אלהי אתה ארוממך, בההוא דאתמר ביה (חבקוק ג ו) ^{קפ"ה} עירום ידיהו נשא, ^{קפ"ו} ובגיניה אתמר למי נושאין פנים לרום השמים, הדיא הוא דכתיב רום ידיהו נשא, ומאי ניהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאיהו חכמה כ"ח מ"ה, ועליה אתמר (תהלים קיא ו) כ"ח מ"עשיו ה"גיד לעמו, והאי איהו כ"ח פרקין דידין דמלכא עלאה, ^{קפ"ז} דאינון כו"ו במוכס"ו כו"ו, פנויין דיחודא עלאה, ^{קפ"ח} דאיהו יהו"ה אלהיניו יהו"ה איהו, ^{קפ"ט} ובגיין דאסתלק האי חילא מישראל, אתמר בהון (איכה א ו) וילכו בלא כח לפני רודף.

^{קפ"י} יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אינון עשר אצבעאן, ^{קפ"יא} דאתמר בהון (שיר ח יד) ידיו גלילי זהב, ^{קפ"יב} דבהון כ"ח פרקין, דאינון כ"ח אתון דעובדא דבראשית, ובגיין דא יהו"ה אלהי אתה, ^{קפ"יג} ומאי כסאך, ההוא דאתמר ביה

ביאור הגר"א

פשוטה – בג"ר, מלכה – בת"ת אדם מ"ה, מילוי המילוי – במלכות. והן: תגין – ביהו"ה פשוטה, כמו שאומר לעיל שבע זיינון אינון כגוונא לא כו' שבעה תגין. יו"ד נקודין – ביו"ד אתון דמ"ה. כ"ח אתון עד אלף – בכ"ח דמ"ה כנ"ל. וכן מתחלק סמ מ"ב הנ"ל – בג"ר עלמון כידוע. וכן מתחלקין התגין ונקודות ואותיות – בג"ר, שהן גם כן אדם דבריאה ויכירה ועשיה. וכמו שאומר להלן בתיקון ס"ט ובריך תיקון ע', שז"נ הן בדוגמא דחו"ב, והכל ענין אחד. וזה שאומר ומאלין כו' כמו שאומר למטה. והענין כי חו"ב הן כח של ז"נ וכמו שאומר לקמן מהכח אל הפועל. והן: נסחרות – במוחא ולבא, כלים פנימים של ראש וגוף. וז"נ – ברישא וגופא, פומא ואזורים – כלים החיצונים שלהם – לגמור במעשה. וכמו שאומר ברעיא מהימנא קפ"ג ב' הנסחרות – יראה והאבה, לאינון במוחא ולבא, בחללא דגופא וברישא. והנגלות – התורה והמורה, לאינון בגופא וברישא לבד. וזא דמלה כו' עיין סס. ורואה לומר, תורה ומורה – דבורא ועובדא, ומוחא ולבא – הן כלים פנימים שלהן, ועושין כל זה בהעלם:

^{קפ"ד} ומאלין נקודין ואתון עביד כו'. רואה לומר, ההוא סתים וגנין – הוא חכמה. וכרסיא כו' – הוא בינה. וכמו שאומר להלן דתגין הוא בכתר, ונקודין ואותיות – בחו"ב. וחז"ל כלולין זה בזה בסוד הבן כו'. ולפיכך שניהן הן בחכמה וכן בבינה. וזה שאומר, שמהלו עביד כו' וכמו שכתוב (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית וכמו שאומר להלן ב' וכלא בחכמה, וזא כו' אית חכמה מסטרא דאתון ואית חכמה מסטרא דנקודין כו' וכולם כולל בינה דהוא כרסיא דיליה, ואמר טמירא וואמר טמירא עילאה נגד סתים וגנין, טמירא – נגד גנין, ועילאה – נגד סתים והבן, כנ"ל מנחם עילאה, שיש עוד כסא למטה – מלכות, כמו שאומר למטה, ושאר מקומות: ^{קפ"ה} ועליה אתמר אתה כו'. רואה לומר סיפא, כסאך לדור ודור, ומפרש והולך הקרא, מאי אתה ההוא כו' רואה לומר דכתיב ביה ארוממך, והוא חכמה שלכן כתיב אתה כו' תשב, שהוא יושב על הכסא, והוא אדם – שמה מפרש – על הכסא, ומביא ראיה דכתיב ארוממך והוא נקרא רום, בגביה מרומים:

^{קפ"ו} רום ידיהו נשא. כמו שמפרש והולך דנושאין ידיים לרום השמים, רום של השמים, מרום וקדוש, ונושאין עשר אצבעות לשם, שהוא יו"ד של סס, עשר אתון דשמה מפרש, וזה שאומר ומאי ניהו כו' ועיין לקמן סוף תיקון כ"ב ס"ז ב', יו"ד שריא בעשר אצבען כו' מחכמה שריא דאיהו באצבען, ואמר דאיהו חכמה – כח מ"ה, מביא ראיה דמ"ה הוא בחכמה, ורואה לומר כ"ח מ"ה הן המילוי ומילוי המילוי, דפשוט הוא בכתר שהן התגין, ובחכמה הוא שניהם נקודין ואתון כנ"ל, וזה שאומר ועלה אתמר כ"ח מעשיו כו' דכ"ח אתון דשמה מפרש וכן דאתון תליא עובדא כ"ח אתון דבראשית, ואמר והאי איהו כ"ח כו' רואה לומר לכן הם בידין דתליא בהן חכמה, דבהון כ"ח פרקין, ואמר למטה יו"ד כו' אינון עשר אצבעין כו', הרי כ"ח מ"ה בהון, ובהון עובדא דבראשית דאתמר כולם בחכמה עשית, ולכן נושאין אותן לרום השמים, יו"ד של סס, דהוא דרגא דלהון, ואמר כל זה לראיה שרום הוא חכמה, ועליו נאמר אתה, ועיקר הענין שכלולין באצבעאן שהן עובדא – כ"ח ומ"ה שכלולין זה בזה כנ"ל, וכן דבורא כלולין י' נקודות וכ"ח אתון, אבל תגין אינון נגלין לא דבורא רב במחשבה, ולכן משני אלו נכרא העולם ויאמר חלקים ויעש חלקים, בדבר ה' שמים כו', שמיך מעשה אצבעותיך כו', וזה שאומר בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו', שהן האתון והנקודין, כמו שביארנו סס:

^{קפ"ז} ובג"ר אתמר למי כו'. רואה לומר בספר הבהיר ז' ב' שאלו תלמידיו כו':

^{קפ"ח} לאינון כו"ו כו'. (ועיין לעיל ד' ב' עיין סס היטב ותבין כאן) שהן בשתי הידים, השמות עלמון – ביו"ד פרקין דימין, וחילופם – בשמאל, ובכל אחד מהידיים כולל שלשה אבהן כמו שאומר באדרא רבה קמ"ב ב', דרועא קדמאה תלת קשרין אתקשרו ביה ואתכלילו כו' בתלת קשרין דאבתא כו' עיין סס, ופרק הרביעי שהן האצבעאן – הוא אדם, כל השלש חיות – חג"ת, ונושאין אותן לאדם בחכמה, ואלו שלש חיות הן שלשה השמות ליחודא, והן מתייחדין באחד, שהוא השלמת ל"ב שצילין לאדם, וזה שאומר ידיהו, יה"ו, שלשה הנ"ל, והן בראשי תיבות נש"א:

^{קפ"ט} דאיהו ה' כו' אחד. מביא תיבת אחד לבאר מה שאמר ליחודא עילאה:

^{קפ"י} ובגין דאסתלק כו'. משום דלא אשתדלו בדחילו ורחימו, כמו שאומר להלן מ"ס ב', והן חו"ב כמו שאומר סס, שהן כ"ח מ"ה, ועיקר הדבר שלא היה בהם אנשי מעשה בעובדין דאצבעאן שהן כ"ח הנ"ל שנקרא אנשי חיל כמו שכתוב ואתה תחזה כו', והן ימינא, וכן כח הוא בימינא כידוע, והוא בחכמה כמו שאומר להלן ק"ב ב' קכ"א א', והן גם כן בחכמה באצבעאן כנ"ל, וזה שאומר למעלה ל"ח ב' בהוא זמנא אתמר בה אשת חיל כו':

^{קפ"יא} יו"ד כו' אינון כו'. כנ"ל להורות שכלהו באצבעאן:

^{קפ"יב} דאתמר בהון ידיו כו'. רואה לומר, גלילי הן עשר גלגלין, שהן עשר נקודין כמו שאומר להלן:

(תהלים צג ב) נְכוֹן כְּסָאָךְ מֵאֵז מַעֲוֹלָם אֶתָּה, ^{קפ"ו}וּמֵאֵי נְכוֹן, דָּא נְאָמֵן יוֹשֵׁב וְנֶאֱמָן עוֹמֵד וְכ"ו בְּאֶמְצַע, הָדָא הוּא דְכְתִיב (ישעיה מד יג) כְּתַפְאֶרֶת אָדָם לְשֹׁכֵת בֵּית, ^{קפ"ו}וּמֵאֵי מֵאֵז, אֶלָּא הֵהוּא דְאֶתְמַר בֵּיה (שם נח ט) אֶז תִּקְרָא וַיהוֹ"ה יַעֲנֶה, וּמֵאֵי אֶ"ז אֵלֶיךָ תִּמְנִיָּא אֶתְוֹן דְּאֵינוֹן יֵהוּדוֹנָה"י דְּסִלְקִין ^{קפ"ו}לְחוֹשְׁבֵן אֲמ"ן.

^{קפ"ו}וּדָא אִיהוּ הָעוֹנָה אֲמֵן בְּכָל כַּחוֹ, בְּהֵהוּא כ"ח, ^{קפ"ו}וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מְאֵרֵי מִתְנִיתִין, הָעוֹנָה אֲמֵן בְּכָל כַּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְזֵר דִּינוֹ שְׁל שְׁבַעִים שָׁנָה, וּבְגִינָה אֶתְמַר (תהלים צג ב) נְכוֹן כְּסָאָךְ מֵאֵז מַעֲוֹלָם אֶתָּה, ^{קפ"ו}וּעוֹד (איכה ה ט) אֶתָּה יְהוֹ"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב, אֶתָּה, הֵהוּא דְאֶתְמַר בֵּיה אֲבִינוּ מְלַכְנוּ אֲבִינוּ אֶתָּה, וּמֵאֵי נִיהוּ אֲבִינוּ אָב הֶרְחַמְן.

^{קפ"ו}וּדָא אִיהוּ כְּלִיל כָּל אֶתְוֹן דְּאוֹרֵייתָא, וּמֵאֵי נִיהוּ אוֹרֵייתָא דְּבִכְתָּב עֲמוּדָא דְּאֶמְצַעִיתָא, וְעֵלִיָּה אֶתְמַר בְּרוּךְ אֶתָּה, ^{קפ"ו}וּכְד יִשְׂרָאֵל קְיָיְמִין בְּעַמִּיּוּדָה דְּצִלוֹתָא, אִיהוּ יְתִיב עַל פְּרִסְיָא, וּבְגִינָה אֶתְמַר בְּהֵהוּא זְמַנָּא אֶתָּה יְהוֹ"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כְּסָאָךְ לְדוֹר וָדוֹר, ^{קפ"ו}וּמֵאֵי נִיהוּ לְדוֹר וָדוֹר, אֶלָּא הֵהוּא דְאֶתְמַר בֵּיה (קהלת א ד) דוֹר הוֹלֵךְ וָדוֹר בָּא

בִּיאור הגר"א

^{קפ"ו} דִּבְהוֹן כו' דִּלִּינוֹן כו'. עתה משלים הדבר, דבהוֹן כ"ח מ"ה ונושאין לרום ונאמר אתה ארוממך, וזה שאומר ובגין לא ה' אלקי אתה, רואה לומר דכתיב ארוממך:

^{קפ"ו} ומאי כסאך כו'. למעלה מפרש אתה לפסוק אתה ה' לעולם כו', ועתה מפרש כסאך, וזה שאומר מעולם אתה, וכמו שאמרו כחלד נפקין וכחלד שריין ולא כו':

^{קפ"ו} ומאי נכון כו' ונאמן עומד וכ"ו באמצע הה"ד כו'. רואה לומר דמכון דלילה הוא למה שכתוב למה שכתוב כו', ועיין באידירא זוטא ר"ל א' ב' עיין שם בארוכה, ובזוהר פרשת אחרי מות נ"ט ב', וזה שאומר נאמן כו' דאמרינן (שבת קד ע"א) נ' פשוטה נ' כפופה נאמן פשוט כו', ורואה לומר נאמן יושב - הוא כפופה - בז"א, וכמו שמפרש והולך כתפארת אדם לשבת בית, שהוא יושב בבית, והוא נאמן עומד, וכמו שאומר לקמן איהו יתיב על כורסייא, ושניהם נקראין נאמן - שבהו רזא דמהימנותא כמו שאומר באידירא רבא, וכמו שאמרו אני ה', אני נאמן לשלם שכר, אני נאמן כו', והוא כרסייא מייחדס - דנקראת בינה - בן י"ה, דכליל יה"ו מסטרא דז"א, וגם כלילא מה' תתאה, ה' אחוון לאלקים, ומתפשטת בתוכס זמ"ט שערים לילה, וזהו כ"ו באמצע, וזה שאומר הה"ד כתפארת כו', והתפשטותה ידוע - לעת המייחדס, בסוד והאדם ידע כו':

^{קפ"ו} ומאי מאז אלל כו'. רואה לומר, וה' - הוא ובית דינו, ז"א, ונכון הכסא מהם, שהם מכונים לילה, וזה שאומר ומאי א"ז אלין כו', והוא יחוד, שהוא בלענת ויסוד, ושני מיני היחוד הן: אחד בלילה שהיא ה' אחרונה, ואחד ברחל - אדניי, ובסוד אחד דקריאת שמע ובשכמ"ל, וקשר של ראש ותפילין של יד דהיא עקרת הבית פרוף גמור:

^{קפ"ו} לחושבן אמן. דהן נאמנים הנ"ל, וזה שאומר אמן - א"ל מ"לך נ"אמן:

^{קפ"ו} ודא איהו העונה כו'. רואה לומר, כמו שאומר רש"י (שבת קיט ע"ב) בכל כוונתו, שהוא הפנימית דחכמה - שהוא הכה, ובדחילו ורחימו דשם, וזהו בכל כחו, וכמו שאמרו אין מראין לזועין אלל כו' וברכות נ"ו ב' תניא אין מראין לזועין אלל למי שהוא ירא שמים בכל כחו, וכתיב בכל מאדך:

^{קפ"ו} ובגין לא אוקמוהו כו'. עיין לעיל ד' ב' בארוכה, ועיין מה שצארנו שם. ועוד יותר נכון, שהן כ"ח, דכליל בעשר אלצעין - שהן עשר אמירין - בל"ב שבילין, וזה סוד מ"ב. וע' לשבעים שנין הן ע"ב דחבלי יולדה. והענין הוא בשם ע"ב, דהוא כ"ח עם שתי פעמים א"ב דז"נ כידוע, והן יחודא לאמן. וזהו אמן עם כ"ח - בכל כחו:

^{קפ"ו} ועוד אתה כו'. רואה לומר, למעלה דריש על חו"ב, וכאן - על ז"א. תש - כמו שאומר לעיל לשבת בית, ומפרש והולך, אתה הוא דאתמר כו', והוא בת"ה, וכמו שאומר למטה, ומביא ראיה, שאומרים אבינו אתה, והוא אבינו, והוא אב הרחמן. ועיין באידירא רבא קמ"א ע"ב, תו התפשטת האי תפארת כו' כל רחמים וכל סטרא דרחמי כו':

^{קפ"ו} ואיהו כליל כו'. רואה לומר, דזהו א"ת, כמו שאומר בזוהר פרשת בראשית ט"ו ב', ושאר מקומות הרבה, וה' הכפולים:

^{קפ"ו} וכד ישראל כו'. דלגביה קיימין, כמו שאומר בזוהר פרשת חיי שרה קל"ב ב', ורואה לומר, זה שאומרים ברוך אתה - דלגביה קיימין. ומפרש כאן דנ' כפופה - בז"א, ופשוטה - בנוק', אבל בזוהר פרשת חיי שרה מות ס"ו ב' ושאר מקומות אמר להיפוך (ואפשר לומר באמת בהיפוך, דאין עולם דעמידה ועלמא דישיבה, כמו שאמרו שם בזוהר פרשת חיי שרה ושאר מקומות, ולשבת בית קאי אנוק' כידוע וזהו הנכון, ונראה לי דהאי לשבת הוא סוד יחוד צעת התפלה, ובסוד לא לתוהו בראה לשבת יצרה, וזהו דיתבי על כרסייא והבן כנ"ל, ונון פשוטה כליל ז"א, כמו שאומר בזוהר וילך רפ"ה ע"ב, ובז"א בסתרי תורה, וכן משמע בזוהר פרשת אחרי מות עיין שם, ולכן בו נאמן עומד, והוא לשבת בית, וישראל כד מטיין לגביה - קיימין, לאחזאה שבתא דכורא, דהיא כלילא ביה צעת היחוד, ואתקריאת על שם בעלה, והבן מאד. מנחם):

^{קפ"ו} ומאי ניהו לדור כו'. רואה לומר בזמן דאיהו יתיב על הכסא ונהיר לה אז נקראת אספקלריא דנהרא וכמו שאומר לקמן פ"ג א' ובגין לא מסטרא כו' וכד כו', והוא דרגא דמשה רבינו עליו השלום כמו שמפרש והולך, וזה שאומר כסאך - דיתבי עלה ונהיר לה בכל דור, בסטרא דמשה דאתפשטותיה בכל דור עד ששים רבוא, וכמו שמפרש והולך ולית דור כו', וכמו שאומר לקמן ק"ג א' ובגין לא אתמר ביה דור הולך כו', ושם ק"י א' דעליה אתמר דור הולך ודור בא ולית דור כו' ואתפשטותיה הוא בכל דורא, בכל דליק וחסם דמתעסק באורייתא עד ששים רבוא כו' וע"י כסאך כנ"ל. וזה שאומר והארץ כו' - דאיהו עומד כנ"ל, ועיין לקמן ק"ט א' דור הולך כו' אבל שכנתא כו':

וְהָאֲרָץ לְעוֹלָם עֲמֻדָּת, וְלִית דּוֹר פְּחוּת מְשֻׁשִׁים רַבּוּא, וּמֵאֵי נִיהוּ, מְשֶׁה דְשָׁקוּל לְשִׁתִּין רַבּוּא מִיִּשְׂרָאֵל, וְדַרְגָּא דִּילֵיה אֶסְפֵּק לְרִיגָא דְנִהָרָא.
[תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף לט ע"ב]

(דף לט ע"ב) פִּי'כ"ח אֲתוּוֹן אִינוּן לְכָל עוֹבְדָא דְבְּרָאשִׁית, וְכִלְהוֹן אִינוּן פִּי'בִּין לְכַתִּיבָה בֵּין לְכָל מְלָה דִּיתְעִבִיד בִּידִין, דְּעוֹבְדָא דְכ"ח פְּרָקִין אִינוּן בְּעֶשֶׂר אֶצְבָּעָאן, פִּי'דָא אִיהוּ רְזָא מֵהַפַּח אֶל הַפּוּעַל, פִּי'וֹכְלָא בְּחֻכְמָה, וְרְזָא דְמְלָה (תְּהֵלִים קד כד) בְּלָם בְּחֻכְמָה עָשִׂיתָ.

אֵית חֻכְמָה' מִסְטָרָא דְאֲתוּוֹן, וְאֵית חֻכְמָה מִסְטָרָא דְנִקּוּדִין, פִּי'וֹבְהוֹן רְזָא דְדְבוּרָא לְדְרִשָּׁא וְלְכָל מְלָה דְתִלְיֵיא בְּדְרִשָּׁא, תְּגִין אִינוּן לְמַחְשָׁבָה, פִּי'וֹאִינוּן בְּרְזָא דְהֵאֵי קָרָא (שְׁמוֹת לֹא ד) וְלְחָשׁוּב מַחְשָׁבוֹת וְכוּ', פִּי'וֹכְלָהוֹן תְּלִין בְּשִׁכְיִנְתָּא תְּתָאָה, וְאִיהֵי כְּלָלָא דְכְּלָהוּ.

וּבְרְזָא דָא תְּשַׁכַּח טַעְמִין וְנִקּוּדִין וְאֲתוּוֹן, וּבְרְזָא דִש' [צִיּוּר] תְּלַת תְּגִין לְעִילָא כְּמוּ זִינִין דְסִפְר תּוֹרָה, בְּהַ רְשִׁימִין (ס"א רְמִיזִין) כְּתָרִין וְנִקּוּדִין וְאֲתוּוֹן, וְהֵכִי בְּכָל אֶת וְאֶת, ש' יִשְׁבַּת הַגְּדוֹל בִּינָה, שְׁבַת הַקָּטָן מְלֻכּוּת, ב' תְּרִין דְרוּעִין גְּדוֹלָה גְבוּרָה, ת' תְּפָאֲרָת, י"בִּיהַ שְׁקִיל שְׁבַת לְכָל אֲוִרִיתָא, תְּלַת כְּתָרִין דִּש' תְּלַת סְפִירָן עֲלָאִין, י"בִּוֹכְלָהוּ כְּלִילָן בְּש' דְאִיהֵי תִיּוֹבְתָא, שְׁכִינְתָּא עֲלָאָה, י"וֹעֲלָה אֲתָמַר תְּפִלַּת כָּל פֶּה.

בִּיאור הַגְּרָא

^{כ"ט} וְכ"ח אֲתוּוֹן כו'. לְכָךְ הוּא כ"ח אֲתוּוֹן בְּפִסְוֹק רֵאשׁוֹן דְבִרְאשִׁית, וְחוּזַר לְמַעְלָה מֵהַ שְׁאֲמַר דְכ"ח הִיא צְעוּבָלָא וְכנ"ל:
^{כ"ז} בֵּין לְכַתִּיבָה כו'. רוּאָה לּוֹמַר כְּמוּ שְׁאֲמַר לְמַעְלָה לְאֲתוּוֹן צִלָּא נִקּוּדִין אִינוּן נִיכְרִים אֲלָא בְּכַתִּיבָה, וְהוּן כ"ח אֲתוּוֹן דְפִסְוֹק וִידְבַר אֲלֻפִים כו' וְהוּא אֵם כ"ח בְּכַתִּיבָה, וּבִרְאשִׁית – צְעוּבָלָא לִידִין:
^{כ"ה} וְדָא אִיהוּ רְזָא כו'. עֵיין מֵהַ שְׁכַחְבְּנו לְעִילָא מֵהַ שְׁאֲמַר בְּזוּהַר חֲדָשׁ פְּרַשְׁת יִתְרו, וְרוּאָה לּוֹמַר, דְּבַכֵּל דְבַר קוּדֵם שְׁנַעֲשֶׂה – הוּא בְּכַה, רוּאָה לּוֹמַר שִׁשׁ בִּיד כַּח לְעֵשׂוֹת, וְכַח לִידָה הוּא בְּכ"ח פְּרָקִין – כַּח מ"ה, וּפּוּעַל – הוּא הַעֲבוּדָלָא עֲלָמָה:
^{כ"ו} וְכִלָּא בְּחֻכְמָה. רוּאָה לּוֹמַר, אֲף הַכַּח הַעֲבוּדָלָא הוּא גַם כֵּן בְּחֻכְמָה, שְׁכֻלּוּין כְּנ"ל, וְלִכֵּן נִקְרָאֵת חֻכְמָה – כ"ח מ"ה, דְשְׁנִיחָה צַה, וְזֵה שְׁאֲמַר אֵית חֻכְמָה כו' וְאֵית חֻכְמָה כו':
^{כ"ז} וְבַהוּן רְזָא דְדְבוּרָא כו'. רוּאָה לּוֹמַר בְּנִקּוּדִין, לְאֲתוּוֹן אֲמַר לְמַעְלָה דְהוּן לְעוּבְדָלָא, וְהוּן שְׁמוּשֵׁי הַשְּׁמוֹת, וְעֵיין לְקַמֵּן ל"ב א' אֵם הַדּוּרְשׁ כו' וְכֵן מֵהַ שְׁאֲמַר תְּגִין אִינוּן לְמַחְשָׁבָה:
^{כ"ח} וְאִינוּן בְּרְזָא כו'. דָּשׁ שְׁלֶשֶׁה תְּגִין: בְּזַהַב וּבְכַסֵּף וּבְנַחֲשָׁת, וְכְמוּ שְׁאֲמַר לְמַטָּה תְּלַת כְּתָרִין דִּש', תְּלַת סְפִירוֹת עֲלָאִין וְכִלְהוּ כְּלִילָן כו', וְעֵיין בְּתִיקוּנֵי זוּהַר חֲדָשׁ ל' א' גְּלִיף גְּלִיפִין כו' בְּכָל מַאֲנִי כַּסֵּף וּבְזַהַב וּנְחָשֶׁת כו', וְכְמוּ שְׁאֲמַר לְעִילָא דְאִינוּן שְׁלֶשֶׁה זִיּוּנִין:
^{כ"ט} וְכִלְהוּן תְּלִיא כו' וְאִיהֵי כו'. רוּאָה לּוֹמַר, שְׁהַתְּגִין וְטַעְמִים וְנִקּוּדִין – כְּלוּלִים הַכֵּל בְּאֲוִתוּיּוֹת, דְּהַכֵּל לְהַגְהִיג הַאֲוִתוּיּוֹת, וְכְלוּלִין גַּם כֵּן כּוּלָם בְּאֲוִתוּיּוֹת וְכְמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלָךְ וּבְרְזָא לְאֵת א' כו' אֲתוּוֹן לְאִיהוּ כְּלִיל כֵּל כ"ו אֲתוּוֹן דְהוּא רְזָא דְכ"ו, וְכְמוּ שְׁאֲמַר לְעִילָא ה' ב' וְהֵכִי סִלִּיק א' כו', וְנִקּוּדִין: קַמֵּן, פִּתְחָ – בְּרַקִּיעַ דְבוּ, וְנִקּוּדָה שְׁתַּחֲתִיָּה כְּנ"ל ל"ח ב', וְשִׁאֲרֵי נִקּוּדִין כְּמוּ שְׁאֲמַר לְהֵלֵן ע"ד ב' וְכִלָּא אֲתַרְמִיז בְּאֵת א', נִקּוּדָא לְעִילָא כו' וְאִיהוּ שׁוּרָק, תְּלַת נִקּוּדִין, כִּלָּא אִיהוּ א', וְכֵן טַעְמֵי – בְּסוּד יו"ד ו' וְכְמוּ שְׁאֲמַר לְהֵלֵן [דָּף מ"ט] עֲמוּדָא ד' זְרַקָא הֵאֵי תַגָּא כו', וְכֵן סוּבְלַתָּא – בְּרְזָא דְכַסֵּף, וְכֵן רְבִיעַ – בְּרְזָא דְחוּלָס, וְכְמוּ שְׁאֲמַר בְּכַמָּה מִקּוּמוֹת:
^{ל'} שְׁבַת הַגְּדוֹל כו'. מִפְּרָשׁ וְהוּלָךְ רְזָא דְשְׁלֶשֶׁה תְּגִין דִּש':
^{ל"ב} בִּיהַ שְׁקִיל שְׁבַת. רוּאָה לּוֹמַר, בְּתַפְאֲרָת – דְהוּא תּוֹרָה, וְכְמוּ שְׁאֲמַר לְעִילָא א' וְאִיהוּ כְּלִיל כֵּל אֲתוּוֹן כו' עֲמוּדָא דְאֲמַלְעִיתָא, וְנַה"י נְכֻלְלִין בְּחַג"ת כְּמוּ שְׁאֲמַר בְּתִיקוּן ל', ע"ז א', וְכַמָּה דְנִגְחָ כו' יוֹם אֶחָד כו'. וּמַלְכוּת כּוּלְלַת שְׁלֶשֶׁה אֲבָהוֹן כִּידוּעַ וְהִיא ב"ת דְשַׁבָּת, וּבְשַׁבַּת הַקָּטָן אֲמַר בְּתִיקוּן ע' קכ"ה א' וְדָא רְזָא דְשַׁבַּת, ש' – שְׁלֶשֶׁה עֲנַפִּין וְכוּ' תְּרִין שַׁבָּתוֹת: אִימָא עֲלָאָה – בְּתַלְתָּא דְרַגְוִין, וְאִימָא תַתָּאָה כו' עֵיין אֵם, אֲבָל כַּאֲן אֲמַר דְבַת – שְׁלֶשֶׁה דְרַגְוִין, וְת' – תַּפְאֲרָת, וְכִידִךְ לּוֹמַר בְּשַׁבַּת הַקָּטָן כְּמוּ בְּגְדוֹל, דִּש' אִיהֵי כְּלִילָא מִשְׁלֶשׁ סְפִירוֹת עֲלָאִין, וְבַת – חַג"ת כְּלִיל נַה"י:
^{ל"ג} וְכִלְהוּן כְּלִילָן בְּש' דְאִיהֵי תִיּוֹבְתָא שְׁכִינְתָּא כו'. רוּאָה לּוֹמַר דְגַם חַג"ת כְּלִילָן בְּשְׁלֶשֶׁה ווִין – עֲנַפִּין דִּש', כְּמוּ שְׁאֲמַר בְּכַמָּה מִקּוּמוֹת, וְנִקּוּדָה שְׁמַחֲבַרְתָּהּ הַשְּׁלֶשֶׁה ווִין – הוּא מַלְכוּת, שַׁבָּת מִתְחַבְרִין בְּסוּד אֵם ע"ב, וְנַה"י נְכֻלְלִין כְּנ"ל, וְהִיא כּוּלְלַת הַכֵּל כְּמוּ שְׁאֲמַר בְּבַהִיר ב' ב' שִׁי"ן, כּוּלָל כֵּל הַעוֹלָם וְלָמָּה כו' עֵיין אֵם, וּמַרְאָה כַּאֲן כְּחוּ שֵׁל שִׁי"ן, וְזֵה שְׁאֲמַר לְאִיהֵי תִיּוֹבְתָא כו', דְתַשׁוּבָה כּוּלְלַת הַכֵּל, וְזֵה לְשׁוֹן הַבַּהִיר אֵם: אֲר"א מֵאִי דְכַתִּיב ה' אִישׁ כו', אֲמַר לִיהַ בְּנִי, אֲל"ף – רֵאשׁ, יו"ד – שְׁנֵי לֵה, שִׁי"ן – כּוּלָל כֵּל הַעוֹלָם מִפְּנֵי שְׁכַחֲבִי צַה תַּשׁוּבָה, וְרוּאָה לּוֹמַר דִּת' נּוֹסֵף צַה וְהַסְרָשׁ מִתְחִיל מִשִׁי"ן, וְאֲמַר שְׁכַחֲבִי תַשׁוּבָה – כִּי שַׁבַּת בְּיַנָּה כְּנ"ל, וּבִינָה כּוּלְלַת ג"ר בְּכָל מִקּוּם כִּידוּעַ, וּבְתַשׁוּבָה הוּא שַׁבַּת ו"ה, וְזֵהוּ תַשׁוּבָה – שְׁמַחֲזִיר הַכֵּל לְשׁוּרָשׁ, וְהַכֵּל נְכֻלָּל בְּשִׁי"ן כְּנ"ל:
^{ל"ד} וְעֵלָה אֲתַמַּר תַּפְלַת כו'. תַּפְלָה – כְּרִיד לְעוּמָקָא דְכִלָּא דְכַתִּיב מִמַּעַמְקִים, וְהִיא כּוּלְלַת כֵּל פֶּה, דְכֵּל תַּפְלּוֹת שְׁמַחֲפֻלְלִין לְכָל הַכֵּל כְּלוּלִין צַה, וְלִכֵּן בְּכָל תַּפְלּוֹת כְּרִיד לְכוּיִן צַה – עוּמָקָא דְכּוּלָּא כְּנ"ל:

וְהָא עֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא אֲתַקְרִי תְּפִלַּת כָּל פֶּה, יִדְאָלָא כָּל אִיהוּ בִּינָן יִיָּה מִן בִּינָיָה, וְאִיהוּ עֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא, אִיהוּ מְמוּצָע בְּתַלְתָּא אֲתוּנָן דְאִינוּן יְהוָה, דְאֲתַפְּלִילָן בְּבִינָה, וְאִיהוּ מְמוּצָע כְּגוֹפָא בֵּין תְּרִין דְרוּעִין, יִיָּהוּ אֹת בְּצַדִּיק, יִדְאִיהוּ כְּלִיל בְּאִי, דְאִיהוּ שְׂכִינְתָּא תַּתְּאָה כְּלִילָא מֵא' וְעַד ת', וְאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בְּרַכָּאן דְצִלוּתָא קְדָמָיִן, וְתַלְתָּא בְּתֵרָאִין, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרִין וְי' דְאֲתַמַּר בְּהוּן (שְׁמוֹת כח ז) עַל שְׁתֵּי קְצוּתֵי וְחֻבְר, דְאִינוּן (נ"א וְאִינוּן) י"ב בְּרַכָּאן דְצִלוּתָא דְאֲתַקְרִיאוּ אִמְצָעִיּוֹת, וְכִלְהוּ ח"י בְּרַכָּאן (דְאֲתַפְּלִילָן בְּה) דְאִינוּן תְּלַת וְי"ן, יְהוָה, יִדְאֲתַמַּר בְּהוּן דוּ פְרָצוּפִין, יִיָּדָא אִיהוּ שְׁעוֹר קוּמָה, דְאֲתַמַּר בֵּיה (שם כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אַרְךָ הֶקְרֵשׁ, בְּמֵאֵי סִלְקַת לְעֶשֶׂר בָּאֵת י'.

יִיָּקָם סְבָא חַד פְּתַח וְאָמַר, יִיָּדָאֵי ה' אֵית בְּה תְּלַת וְי"ן, דְאִינוּן ח"י בְּרַכָּאן, כְּגוּוֹנָא דָא ה', דְאֲתַמַּר בְּהוּן (משלי י ו) וּבְרַכּוֹת לְרֵאשׁ צַדִּיק, מֵאֵי רֵאשׁ צַדִּיק דָּא עֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא, דְבִיָּה שְׂרִיין ח"י בְּרַכָּאן דְה' עֲלָאָה, וּמְנִיָּה אֲתַמְשִׁיכוּ לְה' זְעִירָא עַל יָדָא דְצַדִּיק, וּבְגִין דָּא יִיָּגוּף וּבְרִית חֻשְׁבִּינָן חַד. שְׁתֵּי כְּתַפַּת (שם כח ז) חֲבֵרַת דָּא כְּתַף עֲלָאָה וְכְתַף תַּתְּאָה, דְאִינוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִינוּן ה'יָה, אֶל שְׁנֵי קְצוּתֵי וְחֻבְר אִינוּן ו' ו', וּבְהוּן אֲתַעֲבִיד ה' ה' בְּחֻבְרָא, וּבְגִין דָּא אֶל שְׁנֵי קְצוּתֵי וְחֻבְר (שם). ו' דְאִיהוּ בְּמִצְעוֹת ה'יָה, אִיהוּ שְׁעוֹר קוּמָה, וְאִיהוּ אֲמָה, וְסִלְיָק (נ"א דְסִלְיָק) בָּאֵת י' לְעֶשֶׂר אַמּוֹת, דְאֲתַמַּר בֵּיה (שְׁמוֹת כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אַרְךָ הֶקְרֵשׁ, וְאֲמָה וְחֻצֵי הָאֲמָה רַחֵב הֶקְרֵשׁ הָאֶחָד, דָּא ו' י', דְאִיהוּ יִיָּבְרָזָא דו', יִיָּדְכֵל תְּגִין יִיָּבִיָּה אֲתַקְרִיאוּ.

בִּיאוֹר הַגְרָא

- ⁷⁷ אֲלָא כָּל אִיהוּ כו'. רוּחָה לומַר דְנִקְרָא כָּל בְּדַחְגִּיָּה עֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא דְכוּלָּל יְהוָה – בֵּן יִיָּה, וְחַגְרָת כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְך, וְנַהֲי לֹא פִירַשׁ כְּנ"ל דְכַלּוּלִין בְּחַגְרָתָה, וְכַלִּיל לְשְׂכִינְתָּא כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְך, וְלִפִּי שְׁהוּא בְּבִינָה – בֵּן יִיָּה לְכֹן גַּם הִיא כּוּלְלַת כְּנָל: וְאִיהוּ אֹת בְּצַדִּיק כו'. מִפְרָשׁ וְהוּלְך הַאֲיִךְ כּוּלָּל הַשְׂכִּינָה שְׁנִקְרָאֵת אֹת – בְּצַדִּיק, עַל שֵׁם ו' לִילִיָּה וְחַד לִילָה, כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְך, וְגוּף וְלִיקָה חַד הוּא כְּנ"ל, וְזִכָּה כּוּלְלָה גַם כֵּן וְהוּא כָּל פֶּה, וְבִינָה גַם כֵּן עַל שְׁמוֹ כְּנ"ל: וְאִיהוּ כְּלִיל כו'. מִפְרָשׁ וְהוּלְך שְׁנִקְרָא תְּפִלַּת כו' – שְׁכוּלָּל כָּל תְּפִלָּה, וְאִמַּר שְׁכוּלָּל שְׁלָשָׁה ווּיָן: וְאִי' לִידִיָּה, וְשְׁנֵי ווּיָן דְשְׁתֵּי הַהוּן, כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְך, וְזִה שְׁאוּמַר לְמַעַלָּה אִיהוּ מְמוּצָע בְּתַלְתָּא כו', שְׁהוּא ו' לִידִיָּה וְאִיהוּ מְמוּצָע בְּגוֹפָא כו' וְהוּא וְאִי' לִידִיָּה, וְאִיהוּ אֹת בְּצַדִּיק כו' רוּחָה לומַר ו' לְדוֹת כְּנ"ל, וְהוּא וְאִי' מְלַכּוֹת זִה שְׁאוּמַר וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרִין כו' עַל שְׁתֵּי קְצוּתֵי דְשְׁתֵּי הַהוּן כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְך, וְזִה שְׁאוּמַר לְמַעַלָּה אִיהוּ מְמוּצָע בְּתַלְתָּא כו' – שְׁהוּא ו' לִידִיָּה, וְאִיהוּ אֹת בְּצַדִּיק כו' רוּחָה לומַר ו' לְדוֹת כְּנ"ל, וְהוּא וְאִי' מְלַכּוֹת, וְזִה שְׁאוּמַר וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרִין כו' עַל שְׁתֵּי קְצוּתֵי, דְשְׁתֵּי הַהוּן – הֵן שְׁתֵּי קְצוּתֵי, מִקְרָא הַשְּׁמַיִם וְעַד קְרָא הַשְּׁמַיִם, וְכְמוּ שְׁאוּמַר לְמַטָּה ו' לְאִיהוּ בְּמִצְעוֹת ה' ה' כו', וְהֵן ווּיָן שְׁל הַהוּן, רַגֵּל שְׁמַלְיָא שְׁבַחְכֶּם וְעִינֵן לְמַטָּה: דְאֲתַמַּר בְּהוּן ד'י' פְּרָצוּפִים. רוּחָה לומַר דַּעַל ה' אֲמַרְו ד'י' פְּרָצוּפִים, דו' שְׁבַחְכֶּם, אֲלַמָּא כְּלִיל ו' בְּה, וְהוּא עֲלִיו זְכַר שְׁל ד': וְחַד אִיהוּ שְׁעוֹר קוּמָה. דְכוּלָּל כָּל הַעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְהַכֵּל בּוֹאִי, וְאִי' הוּא שְׁעוֹר קוּמָה, כְּמוּ שְׁאוּמַר לְעִיל ל"ז ב', וְאִמַּר דְאֲתַמַּר בֵּיה עֶשֶׂר אַמּוֹת, אַמּוֹת – מַסְטֵרָא לַחַד ו', וְעֶשֶׂר – מַסְטֵרָא לְכִלְיָל כָּל עֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְאִמַּר בְּמֵאֵי סִלְיָק כו' שְׁכוּלָּל כָּל הוּיָּה: וְאִי, שְׁתֵּי הַהוּן בְּשְׁלָשָׁה ווּיָן כְּנ"ל, ווּיָד כְּמוּ שְׁאוּמַר כֹּאן: קַם סְבָא כו'. מִפְרָשׁ דְבִרְיוּ בְּבִיאוֹר יוֹתֵר: וְאִי ה' כו'. דְהוּא לֹא כְּלִיל שְׁתֵּי הַהוּן בּוֹ אֲלָא הַרְגֵּל שְׁמַלְיָא לְבַד – בְּח"י בְּרַכָּאִין דְבִיָּה, וְהוּא אִמַּר שְׁכֵּל הַהוּן רְמוּזִין שֵׁם כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְך אֵית בְּה כו', וְכֵן בְּמַלְכוּת, וְכוּן כְּלּוּלִין בּוֹ, וְהוּא בְּשְׁלָשָׁה ווּיָן הַנ"ל – אֵל שְׁנֵי קְצוּתֵי כו' כְּנ"ל אֲבָל מַכֵּל מִקּוּם כָּל הַהוּן רְמוּזִין בּוֹ כְּנ"ל: שְׁתֵּי כְּתַפּוֹת כו'. עַתָּה מִפְרָשׁ שְׁתֵּי קְצוּתֵי הַנ"ל דְאֲתַמַּר בְּרִישָׁא דְקֵרָא. שְׁתֵּי כְּתַפּוֹת, וְכַתְּף הוּא חוּשְׁבֵּן ת"ק שְׁנָה דְה"א, וְהֵן יְמִינָא וְשְׂמָאלָא, דְה"א עֵילָאָה הִיא בִּימִינָא, וְה"א תַּתְּאָה בְּשְׂמָאלָא, כְּמוּ שְׁאוּמַר לְקַמֵּן ס"ח ב' מְנַרְתָּא בְּדְרוּם וּפְתוּרָא כו' וְעִינֵין מֵה שְׁבַחְכֶּם, וְכַתְּף הוּא לְרַחַת ד', וְעַם קְרָא שְׁבַגוּף נַעֲשָׂה ה', וְכֵן בְּכַתְּף הַשְּׁנִי, וְהֵן גּוֹפָא דְכוּלָּל שְׁלָשָׁה – חַגְרָת – בְּחַדִּי סְטֵרִין לִילִיָּה, רוּחָה לומַר שְׁל הַגּוּף עֲלָמוּ – כּוּלָּל ח"ג, וְהוּא עֲלָמוּ בְּאִמְצָע – בְּחוּט הַשְּׂדֵרָה כִּידוּע, וְזִהוּ חוּבְר – ע"י חֻבְרָא דְשְׁתֵּי קְצוּתֵי – נַעֲשִׂין ה', כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְך, וְעַתָּה מִפְרָשׁ מֵה שְׁאִמַּר לְמַעַלָּה וְחַד אִיהוּ שְׁעוֹר קוּמָה כו', וְאִמַּר ו' לְאִיהוּ בְּמִצְעוֹת כו', וְרוּחָה לומַר, וְאִי' הַעֲלָמֵי שְׁל שֵׁם: בְּרַזָּא דו' דְכָל תְּגִין כו'. רוּחָה לומַר, לְכֹן ו"י חֻשְׁבֵּן כְּחַדָּל, וְיוד הַזֶּה הוּא מְלַכּוֹת בְּרַזָּא דְחַגְרָא, כְּנ"ל ל"ח ב', וְזִהוּ וְחַדִּי אַמָּה, מֵאֵה פְרוּסָה, בְּרַזָּא לַחַד ג', וְהוּא הוּיָּה דְבִיָּה יוּד לְמַטָּה, דְבִיָּה רַזָּא דְמַשְׁכְּנָא, וְזִה שְׁאוּמַר דְכָל תְּגִין כו': דְכָל תְּגִין בִּיָּה אֲתַקְרִיאוּ. רוּחָה לומַר, תַּגָּא – הוּא ז' זְיוּנִין, וְזִי אֲוִתוֹת, וְהוּא י' עַל ו' – ז': בִּיָּה אֲתַקְרִיאוּ בְּכָל אַתַּר אַמָּה כו'. מִפְרָשׁ חַדִּי הַאֲמָה כו':

בְּכָל אֲתֵר אֵמָה אֵיחִי ו', וּבְגִין דָּא אֵיחִי בֵּת שִׁשָּׁה טַפְּחִים, וְחֲצֵי הָאֵמָה דָּא י', דְּתֵרִין יוּדִי'ן אֵינּוּן שְׁעוּרָא דְאֵמָה, וְאֵת י' שְׁעוּרָא דִּילָהּ יִסְתַּלַּת טַפְּחִים, וְדָא ג', יִסְתַּלַּת אֲמוֹת דָּא אֵיחִי שְׁעוּרָא דְגוּפָא דְכַר נֶשׁ, יִסְתַּלַּת לְקַבְּלָא (דף מ ע"א) עֲשָׂרָה דְבָרִים דְאֵתְמַר בְּכּוּס שֶׁל בְּרָכָה, וְלֹא אֲשַׁתָּאֵר בְּזִמְנָא דָּא אֲלֵא אַרְבַּע (ס"א דאסתלק ו' ואשתאר ד' מן דו פרצופין, ושעורא דכלא ו', באת י' סליק לעשר), כְּמָה דְאִוּקְמוּהָ.

וְכִלְהוּ רְמִיזֵי בְּגוּפָא גְּוּוּנָא דָּא, בְּדְרוּעָא יְמִינָא תֵרִין אֲמִין מִן פְּרָקָא לְפְרָקָא, וְכֵן בְּדְרוּעָא שְׂמָאלָא תֵרִין, הָא אַרְבַּע, וְכֵן בְּתֵרִין שׁוּקִין ד' הָא ח', וּבְגוּפָא תֵרִין הָא עֶשֶׂר, דָּא אֵיחִי עֶשֶׂר אֲמוֹת אַרְךָ הַקָּרֶשׁ, יִסְתַּלַּת שְׂרִיר אֵיחִי בְּהַפּוּךְ אֲתוּוּן, בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר.

יִסְתַּלַּת בְּרִיחִים לְקֶשֶׁרִי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֲחַת (שם כו כז), אֵינּוּן חֲמִשׁ אֲצַבְעָאן דִּיד יְמִין, וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקֶשֶׁרִי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשְּׁנִית חֲמִשׁ אֲצַבְעָאן דִּיד שְׂמָאלָא, יִסְתַּלַּת חֲמִשׁ אֲצַבְעָאן בְּלָהוּ מְדָה, וְאֵינּוּן מִי מְדָד בְּשַׁעֲלוּ מִים וְגוּמַר (ישעיה מ יב), וְהָא אִוּקְמוּהוּ, וְאֵינּוּן אַ אַ אַ אַ חֲמִשׁ נְקוּדִין אֲלִין, דְאֵנּוּן קַמִּין צְרִיר חֲלִים חִיר'ק שְׂרִ'ק, יִסְתַּלַּת בְּרִזָּא דְאֵלֵהִים, דְהִכִּי סִלִּיק בְּחֻשְׁבָּן, וְרִזָּא דְאֵלֵהִים מְלֵא י"ה, וְדָא אֵיחִי (נ"א יו"ו) בֵּינָה וְדָאִי.

יִסְתַּלַּת בְּרִזָּא) ה' אֲלֵפִין'ן כְּלִילָן בְּה' תַּתָּא, יִסְתַּלַּת אֲתוּוּן אֵינּוּן תַּלְתָּ, נְשָׁמָה רוּחַ וְנֶפֶשׁ, ה' זְעִירָא גוּפָא בֵּית קַבּוּל דְכְּלָהוּ, יִסְתַּלַּת (ס"א פתיל ה') דְאֵתְאֲחַדְדֵן בֵּיהַ תַּלְתָּ גוּוּנִין דְשִׁרְגָא, דְאֵיחִי נֵר יְהו"ה נְשָׁמָת אָדָם

בִּיאור הַגְרָא

¹⁰⁰ ג' ודא ג'. רואה לומר שלשה יודין דכלילין ביוז: קורא וגזעא ושבילא, והן שלש נקודין לאיחי כליל לן, וכמו שאומר לעיל ל"ח א' והוא"ו וה"ו כמו שאומר ושיעורא דיוז הוא בצרכו חזי דוא"ו וזה שאומר דתריין יודין בו, ורואה לומר, אס תמתח יוד השני ג' הנ"ל, קורא בו, ותעמיד תחת היו"ד הראשון – יהיה שיעורא דוא"ו, וכמו שאומר בזהר פרשת תנוה קפ"א א' ובספרא לאדם קדמאה בדיוקנא לאתוון בו, וכן שיעורא דיליה כגוונא לא בו, וזהו וחזי האמה, ואמר כאן באורך וברוחב – יו"ד וה"ו, באורך הוא מסטרא דיוז עילאה דביה סליק לעשר, וברוחב – מסטרא דאתא לא יוד תתאה כנ"ל, וה"ה – הן שתי כתפות כנ"ל, ואע"ג דאינון לא כתיבי אלל קרשים, כתיב בהו שתי יודת לקרש בו, והן שתי כתפות, ועוד שתי ההין מפרש לקמן וחמשה בריחים וחמשה בו, והוא נגד ו"י שתי פעמים כנ"ל באורך ורוחב – מסטרא דזו"ן, כמו שאמרנו (שבת ו ע"א) ברשות היחיד לרכי בו:

¹⁰¹ ועשר אמות לא איחיו שיעורא דגופא בו. והוא ברזא דוא"ו יו"ד כנ"ל, וחמשה בריחים בו – הן ה"ה, וכמו שאמרנו בזהר פרשת בלק קפ"א א' האחד והשנית אמר קרא בו. ויוד הזה – יוד זעירא הוא, ברזא דאת ד', שלש נקודין ברזא דאת ג', ונקודה העשירית הכלולה מכולם, כמו שאומר לעיל ל"ח א' עיין סס, וזהו ו"י ברזא דז', שנעשית הוא"ו – זיין, והוא שניתוסף בו הנקודה הכלולה – יוד הנ"ל, והיא כלולה עוד משלשה – הרי עשרה, ולכן האורך והרוחב הן שוין – ששניהם ברזא דעשרה, אלל ששם ביוז עילאה, דמעממה עשרה וכלולה בוא"ו – לכן הן באמות, וכאן בחיצורא ולא בכלילות – לכן הן טפחים, ועוד לכאן בחינה העשירית – לית לה מגרמא כלום, ולכן הן תשעה מה שאין כן סס:

¹⁰² לקבל עשרה דברים בו' ולא אשתאר בו'. דהיתה ברזא דהוי"ה – י' עילאה, ועתה ברזא דיוז תתאה – י' זעירא לאשתאר עמנו, והיא – לית לה אלל ד', וזה שנעשה יוד – ד', וכוס של ברכה הוא הגוף, כמו שאומר למטה ה' זעירא גופא – בית קיבול לכלהו, רואה לומר דאלקים – מלא י"ה, ולכן נקרא גם כן אלקים, והוא חושבן כוס כמו שאומר לקמן סוף תיקון מ"ז, והיא בית קיבול לברכה, אלקים דבינה, כמו שאומר לקמן סס, ובינה – היא ברכה כמו שאומר לעיל כ"ד א' ליתתאה בברכה בו' ושאר מקומות ועיין מה שנבאר למטה:

¹⁰³ הקשר בו' בין הקשר לקשר. רואה לומר דבין קשר לקשר – הוא אמה, והן עשר כנ"ל:

¹⁰⁴ וחמשה בו'. עתה מפרש שתי ההין, כמו שאמר למעלה, ונשלם הגוף בהוי"ה, וכאן הוא בהוי"ה עילאה – לכן עשר אמות כנ"ל, וה"ה דבריחים – הם שכינה עילאה ותתאה, כמו שמפרש והולך:

¹⁰⁵ ואינון כולהו מדה. רואה לומר לכל אצבע ואצבע הוא מדה אחרת, והן חמש מדות דקרא, כמו שמפרש והולך ואינון בו', והא אוקמוהו, ורואה לומר בריש תיקון ה', ואינון חמש ועלייהו אתמר מי מדד בו' חמש ספירות, כמו שאומר סס, ואמר סס דאינון ה' עילאה – בשכינה עילאה, עיין סס ובסוף תקון י"ח ועלייהו אתמר מי מדד בו', וזה שאומר ואינון א' א' בו', וכן לעיל בהקדמה ד' ב', חמש אור דיומא קדמאה לקבל ה' קדמאה בו':

¹⁰⁶ אינון ברזא דאלקים בו'. דאלקים – נקראת בינה, וכן מלכות, וכמו שאומר למטה, וכאן רואה לומר ה' עילאה, וכמו שמפרש והולך ורזא דאלקים בו' בינה ודאי, שכוללת בן י"ה, וכן הוא מלא כמו שאומר לקמן ריש תיקון ל"ח ושאר מקומות:

¹⁰⁷ והכי ה' אלפין בו'. עיין לעיל ריש תיקון ה' סס וחמש זימנין אור אינון בעובדא דבראשית ואינון ה' ועלייהו אתמר מי מדד בו' ה' עילאה – חמש אור, ה' תתאה – חמש גוונין דנהרין בהו חמש אור וכד אתפשטא בו', ורואה לומר שלכן הן שתי פעמים חמש אצבעאן כנ"ל – שתי ההין, שתי פעמים ה' אור, אור וגוונין:

¹⁰⁸ ואלין אינון תלת בו'. רואה לומר יה"ו דאלקים – דכוללן כל אלקים והחמש נקודין כנ"ל, ואיחי ה' דביעאה – ה' אותיות דאלקים, שכוללת כל שלש בחינות דאלקים וכמו שאומר לקמן ריש תיקון ל"ח עיין סס, וזה שאומר ה' זעירא – גופא, רואה לומר לגבי נר"ן – בית

(משלי כ כז), ויהיזית מזהתים דא צדיק, וידיאתמר ביה שמן זית זך, כתיב דכתיש כתישא באינון אתין (ס"א זיתין) דאינון אברי גופא, ויודא ברית מילה, לגבי שכינתא וידיאתקרי גד.

ויורזא דמלה והמן פזרע גד הוא (במדבר יא ז), בההוא יו"ד אתעבידת גיד, ואמאי אתקרי גד, בגין דאיהי כלילא מז' ספיראן דסלקין לחושבן גד, ואמאי אתקריאת נשה, בגין דכלא לא ידעו מה הוא, דנחית לון קודשא בריהו הוא ודאיהו פזרע גד חנור, ועינו פעין הבדלח (שם), דאיהו חנור מסטרא דימינא, וטעמו כצפיהית בדבש (שמות טז לא) מסטרא דשמאלא, מה הוא, כליל מעשר אתון דאינון יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ודא מנא דאורייתא, וסליק לחשבן מ"ה, ולא ידעו מ"ה הוא.

וערב רב שאילו בשרא ויהיב לון, ומה פתיב (במדבר יא לג) הפשר עודנו בין שניהם טרם יפרת ואף יהו"ה כו', ויהי בשור הא אוקמוהו מארי מתניתין בפשר היורד מן השמים, דא מנא דאכלו ערב רב, ועם כל דא אמרו עלה אין דבר טמא (ס"א רע) יורד מן השמים.

ביאור הגר"א

קיצול דכולהו, רוצה לומר דתלת הנ"ל, וזה שאומר למעלה והכי ה' אלפינו כלילין בה' תחאה, רוצה לומר דה' עילאה הוא חלקים, מלא י"ה – כליל ה' נקודין בחושבן, וה' זעירא – כליל להון בה' אחון לחלקים:

⁷² פתילה דתתחזון כו' דאיהו נר כו'. רוצה לומר, נ"ר – הוא נפש רוח, ונשמת כו', וכתיב נר – דכולהו כלילין בנה, ומה שלא נכלל בנר רק נפש רוח, ואמר נשמה לחודא – משום דהוא נהורא עילאה אינו נראה בנה, ושאיא עלייהו בהעלם:

⁷³ זית כו'. רוצה לומר השמן דעל גבי פתילה – דרגא דיסוד, והוא זית משבעה מינין כידוע:

⁷⁴ דלתמר ביה שמן זית זך כתיב כו' באינון זיתים כו'. רוצה לומר דזית – הוא האבר עצמו של היסוד, והוא כתיב כו' להוציא הזרע מכל אברי הגוף, ולכן נקרא כל, והזרע – הוא השמן, וניתן על גבי פתילה – בנוק, ועיין בזוהר פרשת פנחס רמ"ז א' ב' בלולה בשמן כתיב כו' מאי כתיב עיין סם היטב, ואמר זך – כ"ז אחון דלתה:

⁷⁵ ודא ברית כו'. רוצה לומר הזית הוא כתיב לגבי שכינה כנ"ל, וכמו שאומר בזוהר פרשת פנחס סם עיין סם:

⁷⁶ דלתקרי ג"ד. רוצה לומר, דהברית נקראת גד, דהוא יום השביעי – דכליל ז' ספירות באימא כמו שאמרו בכמה מקומות, וזהו ג"ד: ג' – דנה"י, וד' – דזינה חג"ת:

⁷⁷ ורזא כו' בהוא יו"ד. רוצה לומר, הזרע – שהוא טפה יוד, כמו שאמרו בכמה מקומות, והוא המן – שהוא השמן, והוא ששוחקים בשחקים ללדיקים – לדיק ולדק, וזה שאומר שהמן הוא זרע של גד – יסוד, והמן הוא מן דשמן, שהוא מן דשחקים – נ"ה, שחיס שאינו ממותקים עד ששוחקין, והן מ"ה דמשה שהוא בנו"ה, כי ארבע חיות הן: שלש – בחג"ת, ש' דמשה, ורביעיית – אדם, במ"ה דמשה, כמו שאומר לקמן ק"ט א' ובמקומות הרבה, והוא בנו"ה דתמן הנוק' כידוע, ושם ה' בתראה, חיה רביעיית, פני אדם, ומשם המן ניתן לאדם, והיא אינה ממותקת, שהיא דינ"א במלכות – אלנ"י, עד שישחקו כתיב כנ"ל כתיב כתישא, וכמו שאומר בזוהר פרשת פנחס ברעיא מהימנא שם אמר רעיא מהימנא בוצינא קדישא כו' ועוד אית רזא תניינא כו' עיין סם היטב בארובה, והוא סוד גדול שלכך לא ניתנה התורה לתחתונים שהם אדם בארץ כי אם ע"י יסורים, כתיב כו' לגבי שכינתא, ולכך אכלו בזכות משה, חיה רביעיית דלתה, כמו שאמרו סם דהוא חלקים לון לאבהן כמו שבארנו בכמה מקומות, והוא דלרגא דנו"ה, והוא מ"ן מה' גבורות, וזה שאומר ואמאי אתקרי נשה כו' (ועיין לעיל ל"ב ב' בגיד הגשה דאיהו לדיק כו' עיין סם דלבריו) לא ידעו מה הוא דנחית לון קב"ה, רוצה לומר לגיד הגשה הוא בנו"ה כתיב (במס' חולין, פרק ז' משנה א') בירך כו', ושם הוא סטרא דמ"ן כנ"ל, ולא ידעו ישראל כי הוא מ"ה דמשה על כן קראו על סם מקום מואלם – מ"ן, כמו אדם שאינו יודע שמו של פלוני וקורא על סם אביו או משפחתו, וכמו שאמרו (סוטה יב ע"א) בת ק"ל שנה כו', ואבהו זכו לט' דשמן – דהוא ש' דמשה, כמו שאמרו בסוף פרק קמא דב"ב שלשה הטעימן הקב"ה מעין העולם הבא כו', והן שלש חיות, שהן בשמים עלמא אריכא, וישראל שהן חיה רביעיית כמו שאמרו בזוהר פרשת ואתחנן רס"ב ב' עיין סם, והיו ישראל ראויין למ"ן – אלח ותקע כף ירך יעקב על כן לא יאכלו בני ישראל כו', והוא המ"ן כמו שאומר כאן, ובימי משה דתקין עו"ה וזכה אליהן – זכו בשבילן, ולעתיד לבוא כי יבוא שילה – יזכו בה גם כן, וזה שאומר מה הוא כליל מעשר כו', ומכל מקום הוא דלרגא דלכורא, אספקלריא דנהרא, דלרגא דמשה, אלח מבחינה הרביעיית שבו, וזה שאומר ודא מנא דאורייתא וסליק כו'. וזהו טעם גיד הגשה – דלתנטיל מהון המן, דנגע ההוא שרו של עשו והוא טמא, כמו כל דבר שבקדושה דלתנטיל ממנה, והוא טעם לכל הטומאות ואסורים שבתורה, והכל בחטא האדם, כיון דהגיע לכף כו', דלרגא דלדס – ותקע כו', בנגיעת עץ הדעת דהוא הוא בעצמו, והוא חטא הסלע בשביל ערב רב דהון מעץ הדעת טוב ורע, והן רע לישראל – כי ברע הוא, ונשאר מערב רב – רד, ולכן רד כו', ולכן הם לא בקשו המן, וזה שאומר וערב רב שאילו כו', והוא דלרגא דנוק' ששם עץ הדעת טוב ורע וכמו שאומר בזוהר סוף פרשת בהעלותך, ובה סטרא דגבורה והוא בשר כמו שאומר לקמן קל"ח א' ולכן ואף ה' כו':

⁷⁸ איהו זרע גד ועינו כו'. הוא כליל מימינא ושמאלא – חו"ג, והן בנו"ה, וכמו שאומר לעיל ל"ח ב' אינון תרי סמכי קשוט דאינון חיור וסמק:

⁷⁹ והאי בשר כו'. הוא בנוק' – בשר מבשרי כו' וכמו שאומר בזוהר פרשת ו' ברעיא מהימנא ל"ג ב' בבשרא דאיהו בשר הקודש כו' בבשר היורד כו' מאי מן השמים כו', דאיהו מקבלת הגבורות מן השמים, ואיהו כוללת ב"ע שלכן אמרו עלה דהיא עץ הדעת מסטרא דעלמין

וְרֹאז דְהַאי בְּשׁוּר מַאי נִיהוּ, אֶלְא כְּמָה דְאֵת אָמַר (בראשית ו ג) יִלְבַּשְׁגָּם הוּא בְּשׁוּר, וְרֹאז דָּא לְחַפְיָמִי לְבָא אֲתַמְסַר, וְיִנְהוּאִי בְּשׁוּר בְּהַפּוּכָא שְׁבָר, וְעֵלְיָה אֲתַמַּר (שם מב יט) שְׁבָר רַעְבוֹן בְּתִיכֶם, אִם זְכוּ בְּשׁוּר קִדְשׁ, דְּאֲתַמַּר בֵּיה (איוב יט כו) וּמִבְּשָׂרֵי אַחְזָה אֲלוֹהֵי, וְאִם לֹא נִטְרִין בְּהַאי בְּשׁוּר אוֹת בְּרִי'ת, אֲתַהַפֵּךְ לֹוֹן בְּשְׁבָר. [כאן חסר] א.ה. הפסקה ותא חזי כל שמא וכו' עד אין שכינה שורה בפחות מי', הועברה לקמן לתיקון ע' דף קלג ע"ב]

תקונא עשרין

[קטע זה הובא לכאן מלקמן סוף ההגהה נה ע"ב, על פי ביאור הגר"א שם]

קָם אַחַד בְּקִירְטָא יְהוּדָא שְׁכִינְתָא תַּתְּאָה, וְחַד בְּקִשְׁתָּא יְהוּדָא בְּרִית צְדִיק, יְלֵעִלְיָה אֲתַמַּר שׁוּפְרִי הוּלֵ'ךְ פְּזִיר גְּדוּ'ל, יְלֵגִירִין דִּילְיָה יְהוּדָאִינוּן צְדִיקִים דִּישְׂרָאֵל דְּקָבִילוּ בְּרִית, דְּבִזְכוּתֵיהּ נִפְקִין מִגְּלוּתָא, וְרֹאז דְּמִלָּה (בראשית מז כג) יִלְטָהּ לְכֶם זְרַע, דְּאִינוּן טִיפִין וְדָא זְרָק'א. [עד כאן הובא מסוף ההגהה לקמן, כנ"ל]

[תיקוני זוהר – המשך דף מ ע"א]

זְרָק'א הַאי תְּגָא אֵיהִי י', וְחוּטָא דִּילָהּ ו', וְהָא אוּקְמוּהוּ כּוֹרְכִין אֵת שְׁמַע עִם וְאֶהְבֵּת אֵת וְלֹא הוּוּ מִפְּסִיקִין, בְּגִין דְּאֵת י' אֵיהִי אֲבָנָא מְרַגְלִיתָא קְדִישָׁא יְקָרָא, יִמְקִירְטָא אֵיהִי שְׁפָה, כְּלִילָא מְחַמֵּשׁ תְּקוּנִין דְּאִינוּן אַחַה'ע בּוּמ'ף וְגוּמַר, וְדָא ה' זְעִירָא, חֲמֵשׁ אֲבָנִין דְּקִירְטָא דָּא ה' עֲלָאָה, דְּאִינוּן שְׁמַע יְשְׂרָאֵל יְהוּ'ה אֱלֹהֵינוּ יְהוּ'ה, אֲתַעְבִּידוּ ה' אֲבָנִין אַחַד.

ביאור הגר"א

רגל' כו', זה שאומר ועכ"ד אמרו אין כו' אלא לאדם בחטאו מהפך הגבורות שם בעז הדעת טוב ורע – לרע, זה שאומר למטה אם זכו כו':

^כבַּשָּׂמַיִם הוּא בָּשָׂר. לע"י הערב רב לקה בסלע כמו שאומר בחיקונים לקמן וברעיא מהימנא, ולכך ימיו מאה ועשרים, ונלקח ממנו המטה, ונשאר בדרגא לעבד – במט"ט, ושם מגיד מראשית אחרית, לערב רב הן רע דלור המצול כידוע ועיין ברעיא מהימנא פרשת משפטים קט"ו א' דקדם לחזרת בתשובתא כו' והוא רע שותפא כו' וכענ לחזרת כו' עיין שם בארכה. והענין הוא שנהית בגלותא, לאתפשטותיה הוא בישראל בכל דור ודור, כמו החמה בלבנה ובכוכבים ובעולם, ועל אור ליליה המתפשט בהדורות בתלמידי חכמים אמרו דהוא בגלגולא, והוא מחולל מפשעו להתלמידי חכמים הן מצוים בדור, וכייל נאורא דנהורא ליליה – דהוא אורייתיה המתפשטת בהן, ולכשיחזרו ישראל בתשובה ויהיו עין יעקב – דהוא שבעים נפש נקי, לאתערבו בשבעים נפש לכד שתיס דישמעאל ועשו, לאינו נוגעין בהן, מוז ותבון, אכל אינון סובין ומורסן, ואז יהיו ברזא דבן וזה שאומר ורזא לא כו' הוא סוד גדול מאד ולא ניתן רשות כו':

^כבַּשָּׂמַיִם הוּא בָּשָׂר כו' ועליו אתמר שבר כו'. שהוא לחם מחמישה מינין – מסטרא דה' בתראה, ובה טוב ורע, וזהו אם זכו כו', והוא סטרא דרעבון, דרעב הוא אחרויים דהו"ה אלפים, ושבע – מילוי דלהון כידוע, והוא שבר, דשברים – בסטרא דגבורה, והוא בשר שור, ואם זכו קדש לאתפרע בפריעה – שור חם כמו שאומר בזוהר פרשת שלח, ושם קדש ידיל כו' והוא אות ברית – דהוא בנתיק:

^כלֵךְ תִּיקוּן כ'. לא שכינתא תתאה. כמו שאומר בכמה מקומות, ושפה הוא שכינה, ועיין ביאורנו מקום אחר בארכה:

^כלֵךְ דָּא בְּרִית לְדִיק. עיין מה שנבאר לקמן נ"ג א' בארכה:

^כלֵךְ עֲלִיה אֲתַמַּר שׁוּפְרִי כו'. עיין לעיל סוף תיקון י"ג, [דף כ"ה ב' תשיעאה ברנה כו' ורזה דמלה שופר הולך כו':

^כלֵךְ גִּירִים דִּילְיָה כו'. כמו שכתוב (תהלים קכז ד) כחלים ביד גבור כן כו', וכמו שנבאר לקמן נ"ד ב' ובזוהר פרשת בראשית ואפיק ליה כגירא בידא כו', וחזן הוא הו"ה פשוטה ובריבוע:

^כלֵךְ אִינוּן כו' נפקין מנגלותא. וזהו שופר כו', וכמו שאומר שם כ"ה ב':

^כלֵךְ הָא לְכֶם כו'. וכתוב שם והאלמה לא תשם – בגלותא, ולכן נקרא לדיק – גואל:

^כלֵךְ קִירְטָא כו'. רוצה לומר כלי הרועים, והוא כעין שפה, ושפה – גימטריה שכינה, וזה שאומר לאיהי ה' זעירא, ורוצה לומר זה שאומר (ועיין לקמן נ"ט א' בהגהה) (שמואל א יז מ) ויקח חמשה אבנים כו', ורוצה לומר דלכן ניתן ביה ה' אבנים, וה' אבנים עצמן – ה' עילאה, כמו שפרש והולך חמש כו', ואח"כ נעשו ה' אבנים – חד, כמו שכתוב (שם פסוק מנו) וישלח כו' ויקח משם אבן כו', וזה שאומר אתעבידו ה' אבנים חד והוא י' דקס, וכמו שאומר למעלה בגין דלת י' כו', ווא"ו של השם – הוא כריכו דכלהו, כמו שפרש והולך כריכו דכלהו כו', והוא ביד הנטול אותן – החמש ואח"כ האחד כמו שכתוב גבי דוד, והן בקריאת שמע: ה' תיבות ראשונות – ה' עילאה, וכ"כ אהוון דבהון – הן ה' תתאה, כמו שאומר מחמש תיקונים כו' ה' זעירא, וה' עילאה – מתיבין, והיא – מאהוון, אחד – הוא י', ואדם הכורך את כל הא"ו תיבות הוא לא האדם אלא הכריכה עצמה:

[תיקוני זוהר – דף מ ע"ב]

פְּרִיכוֹ דְכוּלְהוּ ו' דְאִיהוּ כְלִיל שִׁית תִּיבִין דִּיחֻדָּא, דְאִינוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד (דברים ו ד), יִמְּוֹבְהוּא פְּרִיכָא צְרִיף לְסַחְרָא אֲבָנָא (דף מ ע"ב) וְלֶאֱרַכָּא בָּהּ, יִמְּוֹהֵי אֲבָנָא כְּלִילָא (מחמש) מַעְשָׁר, עַד דְסָלִיק לָהּ עַד אֵין סוּף, וְרָזָא דְמִלָּה לְמַעַן יֵאָרִיף יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ (שם יז כ).

כַּד הָאֵי אֲבָנָא בְּעָאֵת לְמַעְבַּד דִּינָא בְּעַמְלָק, אוּ בְּסִטְרִין אַחְרָנִין, וְכֵן בְּחַיִּיבִין, נְטִילָא מַגְבוּרָה, וְאַתְּכְלִילֵן בָּהּ כָּל סְפִירָאן, וְאַתְּקְרִיאוּ בָּהּ כְּלִיחוֹ גְבוּרוֹת, וְכַד בְּעָאֵת לְמַעְבַּד חֲנָא וְחֻסְדָּא בְּעַלְמָא, נְטִילָא מַחְסַד, וְכְלִיחוֹ סְפִירָן אַתְּכְלִילֵן בָּהּ וְאַתְּקְרִיאוּ חֻסְדִּים, וְכַד בְּעָאֵת לְרַחֲמָא עַל עַלְמָא, נְטִילָא מַעְמוּדָא דְאַמְצָעִיתָא, וְכְלִיחוֹ סְפִירָן אַתְּכְלִילוּ בָּהּ, וְאַתְּקְרִיאוּ רַחֲמֵי.

וְהָאֵי, י' אִיהֵי בְּכָל סְטָרָא, אִם כֵּן בְּמָאֵי אֲשֶׁתְּמוּדְעַת, יִמְּוֹאֲלָא בְּנִקּוּדָהּ, כַּד אִיהֵי נְקִידָא מְסִטְרָא דְקַמְ"ן נְטִילָא מַחְסַד, וְכַד אִיהֵי נְקִידָא מְסִטְרָא דְשִׁבְ"א נְטִילָא (ס"א ינקה) מַגְבוּרָה, וְכַד נְקִידָא מַחְל"ם אִיהוּ מְסִטְרָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצָעִיתָא, יִמְּוֹדְתַלַּת נְקוּדִין אֲלֵין אִינוּן מֵיָא וְאַשָּׁא וְרוּחָא כַּד נְטִילָא מַאֲבָהֶן. (כאן חסר והוא בתקוו"ח דף כ"ד ע"ג).

[מה שכתוב כאן בדפוסים אחרים ומנטובה – הוא שייך לקמן תיקון כ"ב (דף מד ע"א), וכן מאמר ויאמר אי הבל, הנדפס כאן בכל ספרי התיקוני זוהר, הוא נוסחה אחרת השייך לתיקון ס"ט (דף קיב ע"ב), ויבואו אם ירצה השם הכל על מקומם].

תקונא חד ועשרין (תקונא עשרין)

[תיקוני זוהר – דף מא ע"ב]

(דף מא ע"ב) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, אֱלֹהִים מִ"י אֱלֹהִים, עֲלִיָּה אֲתָמַר (ישעיהו מ כו) שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרִאוּ מִי בְּרָא אֱלֹהִים.

(תקונא חד ועשרין)

[תיקוני זוהר – דף נא ע"ב]

(דף נא ע"ב) בְּרֵאשִׁית, יִמְּוֹנְחָתוֹ תַּמָּן תְּרִין סְבִין, וְאַמְרִין יִמְּוֹאֲתַעְסַקְנָא בְּמַה דְּהִוִּיתוּן וְאַנְן לָא הִוִּינָן (נ"א ולא הוּינָן), יִמְּוֹדָא ב' תְּרִין רֵאשִׁית.

[תיקוני זוהר – דף נב ע"א]

יִמְּוֹהֵא סְבָא עֲלֵאָה קָא נְחִית בִּינְיָיְהוּ, אָמַר הָא אָנְן חַד, וְתַלַּת הִוִּינָן וְכַעַן אָנְן חַד, אֱלֹהִים וְדָאֵי מִ"י בְּרָא אֱלֹהִים, מִ"י בְּרָא בְּאֵלֵין תַּלַּת, אִינוּן שִׁית סְבִין, וְמָאן נִינְהוּ אֵת הַשְּׁמַיִם, יִמְּוֹאֲיָהֵי רְבִיעָאָה, וְשְׁבִיעָאָה, יִהֵא אִינוּן שְׁבַעָה סְבִין (דף נב ע"א) וְתַלַּת גְּנִיזִין עֲלֵיָּהוּ.

ביאור הגר"א

^{מח} וְכַהוּא כְּרִיכָא כְּרִיךְ לְסַחְרָא אֲבָנָא וְלֶאֱרַכָּא כו'. רוּחָה לומר י' דְכֹאן הוּא מַלְכוּת בְּהוּ"ה, נוֹק' כְּנ"ל, ולכן כְּרִיךְ לְהֶאֱרִיךְ בַּחֲדָה, בּו"ק, וְזֶה שְׁאוֹמֵר וְזֶה דְמַלְה לְהֶאֱרִיךְ כו':

^{מב} הָאֵי אֲבָנָא כְּלִילָא מַעְשָׁר כו'. כֵּן הוּא בְּנוֹסְחָאוֹת אַחֲרוֹת וְנִכּוֹן הוּא. וְרוּחָה לומר לְכַן נִקְרָא י' וְאֵע"ג דְכְּרִיךְ לָהּ מו"ק מְכַל מְקוּם סְלִיק לָהּ עַד אֵין סוּף, וְעֵינִין בְּסוּף ח"א א' ב' וְכַסְלִיקוּ עַל גְּבִי כְּתַר ג' אַחֲרוֹת וְהוּא רִזָּא לְחַד:

^{מג} אֲלָא בְּנִקּוּדָא. דְהָא לִית לָהּ נְקוּדָה מַגְרַמָּה כְּנ"ל, אֲלָא כְּלִילָא מַכְלָהוּ:

^{מד} דְתַלַּת נְקוּדִין כו'. וְהוּן נְקוּדִין לְאַבְהוֹן – חֲס"ק, דְהִיא נְקוּדָה בְּאֲלֵנִי, בְּאַבְוֹתֵיךְ חֲס"ק כו':

עֵינִין רִישׁ תִּיקוּן כ"ב בְּבִיאוּר הַגְּר"א ד"ה קַס סְבָא, שְׁהוּא שִׁיד לְכֹאן.

^{מה} תִּיקוּן כֹּא. נְחִיתוּן חֲרִין סְבִין. בְּמַדְרַגַּת חו"ב – וְהוּן סְבִין וְדָאֵי:

^{מו} אַתְּעַסַּקְנָא בְּמַה דְּהוּינָא וְאִנְן לָא הוּינָא. רוּחָה לומר, כְּשֶׁהֵינּוּ קוּדֵם הַמַּתְקַלָּא שְׁנִקְרָא לָא הוּי, וְכַמוֹ שְׁכַתּוּב וְהֶאֱרַךְ הִיתָה כו' :

^{מז} וְדָאֵי ב' וְדָאֵי רֵאשִׁית. רוּחָה לומר שְׁרֵאשִׁיתֵם הוּי שְׁנִים – חו"ב, קוּדֵם הַמַּתְקַלָּא :

^{מח} הָא סְבָא כו'. רוּחָה לומר כְּאֶשֶׁר נִשְׁתַּחֲוֶה הַכְּתַר בְּזֶם – בְּעוֹלַם הַתִּיקוּן, א' לְחַנְכִי (שָׂאז) הוּא בְּחִינַת ס"ג – גִּימַטְרִיָּה סְבָא, וְכֵן לְשׁוֹן סַב מוֹרָה עַל הַסִּילּוּק, וְכֵן הוּא סוּד עֵתִיקָה. מְנַחֵם) וְהוּא בְּרָא כִידוּעַ, וְהוּי שְׁלֶשָׁה בְּעוֹלַם הַתּוֹהוֹ, אֲבַל בְּתִיקוּן ג"ר כְּחֻדָּא, וְהוּא ע"י הַדְּעַת

באלין שבועה סבין (ס"א ובת שבת יחידה לקבליהו שבועה אתון, ובגין דא הא אגן שבועה שבועות) חד עולימא הוה מזנב אבתרייהו, יי'ואלין סבין אערעו בבוצינא קדישא וחברוי, יי'אמרו ליה רבי רבי, אנת וחברך אשכחתון חד עולימא דאיהו בארמא מזנב אבתריכו.

יי'אמר לון, אערענא במשריין סגיאין דהו קא אתיין מקרבא דחויא, יי'ואנון משריין דמלאכין דנחתיין יי'מזרין לקבלא צלותין, יי'מסטר אדחמישין אתון דמיחדין ישראל בכל יומא, יי'דבהון וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים (שמות יג ט), יי'דמלאכין דנחתיין לאגחא קרבא, דקא ממנן על צלותין, פלהו הוה נחתיין (סלקין) בתוקפא דגבורה, פד נצחין לחויא, וכמה חילין דיליה דקא רדפין אבתרייהו, בכמה חובין דישראל, ואינון מארי צלותין בשם יהו"ה דאיהי בינה, דנחתיין עלייהו בתוקפא דגבורה, פלהו עאלין (נפלין) מקימיהו, ואתקיים בהו סוס ורכבו רמה בים (שם טו א), דא ים נ' שיערי בינה, חמישין אתון דקריאת שמע.

ביאור הגר"א

שנעשו בו שלשת השותפין לבשר אחד, שנים גניזין דאו"א כל אחד ה' דברים בולד, ה' חסדים וה' גבורות, ושנים דאו"א שנותן נגד שניהם, והוא נקרא מי על שם ה' שערי בינה המתפשטין, והוא חלקים דכאן. וזה שאומר חלקים ודאי מי ברא אלה באלין תלת, רוצה לומר באלה שהן כידוע שאלה הוא שלשה ברא לשבע תחונות את כו' :

^{נ"ט} ואיהו רביעאה ושביעאה. רביעי לג"ר ושביעי לו"ק שהיא השביעית בכל מקום שמטרף בינה לו"ק היינו הדעת שבה :

^{נ"ז} הא אינון שבעה סבין ותלת גניזין עלייהו באלין שבעה סבין חד כו'. חד עולימא הוא ואת הארץ שהיא נקראת נער נערה, ותלת גניזין הן כתר חכמה בינה, ואמר מזנב שהיא משמש לכולם, הלילה לכל שבעה ימים, וכלילא בדכורא, וכמו שאמרו חד אמר זנב וחד אמר פרטוף, והוא קודם התיקון לילה נקראת זנב, נקודה חדא כלולה עמו, עטרה על ברית, גחא ואין שימוש לאשתמש בתגא כו' ז' לזנב עם ב"ן לילה שהיא בחינה אחרונה שבה בסוד נפשה כמו שכתוב בדנימין ויהי בלאת כו' ואז נקרא נער כידוע, ובשנתקנת בסוד התיקון היא פרטוף בזיווג עמו – נערה, וכאן ואת הארץ עדיין והארץ היתה תורה וזה שאומר הוה מזנב בלשון עבר כי התורה כו' נאמר הכל בארץ וכמו שאמרו באידרא רבא [דף קמ"ב א'] ובגין כך בכלהו כתיב כו' והוא נוק' כו' עיין שם :

^{נ"ח} ואלין סבין כו'. כמו שאמרו בסוף אידרא רבא קמ"ד ב' והוא קארי ליה ר"ש שבעה כו' אר"א אנון שיתא כו' :

^{נ"ח} א"ל ר' כו'. רוצה לומר שכינת עוזנו דרדפת בחר דליקייא ואמר למטה אדכי הא עולימא כו'. והענין כי בזמן בית המקדש נקראת פרטוף תמיד, ועתה נקראת זנב כנ"ל ימות החול ומתקנת במט"ט וכמו שאומר לעיל בהקדמה תניינא וכן בדליקים לאחר מותן דאלזין נע ונד בתרה כמו שביארנו שם, ובזוהר פרשת בראשית דף ו' א'. והענין כי מה שאמרו שם שמקנת במט"ט ואז נקראת נער על שמו, כי הדליקים בחייהם שיך להם נר"ן מתקנין אותה בכל עשר ספירות משלשה דרגין והיא פרטוף, אבל לאחר מותן שלא נשארה להם כאן אלא נפשא וכן מט"ט נפשו שנשאר כאן מקנת בהם כשאין דליק דזור והן עולימין לילה, כי אין רוחן ונשמתן יורדין, ולכן הם מחמרים אחר בעירן לקבל נפשו שהן נפש הבהמית מסטרא דבהמה אלף הרים, וזו כל התכלית של הבריאה לתקן הנפש שלא תהא נכרתת ותעשה מרכבה, אדם ובהמה, מ"ה דבריר ב"ן. ולכן העולימא מזנב בתריהון ותמיד הולך למזרא מארי תורה שהן בסוד נוק' נפש ורודפין אחר רוח ונשמה לחבר כל השלש בחינות שדכינה וכן בחינת מט"ט רק הנפש לבד, וזו ענין הכרת של הנפש שאינה נעשית מרכבה לה. וענין המחמר כי אלו הדליקים מעלתן גדולה שיך לנפסם השפעה מרוחם ולכן יכולים ליכך אחר השכינה כמו בחייהם, כי הנפש בעלמה אין לה תנועה כמו אוחיות בלא נקודין וכמו שאמרו והארץ לעולם עומדת עיגולא רהיט כו' כל כבודה כו' לשבת בית, לילה לשינתא, ואינהו הופכין לילות לימים לכן כו' והולכין בצורת אדם, אבל שאר דליקים שלא זכו לזה מחמר אחריהם ומשפיע בהם שגם הם יכולים ליכך אחריה וזו גם כן מדרגת רבי וריה"ג אבל מדרגת ר"ה סבא אפילו בחול והן רודפין אחרי מארי תורה מאד כנ"ל וכל שכן אחריהם שהן שבעה דרגין הנ"ל ואמר בארמא כמו שכתוב כי יקרא קו כו' בדרך וזה שאומר לעיל [דף ק"א א'] ב' דהכי אוקמוהו רבנן כו' על בתי הדליקים והוא מה שאמרו ליחבר ביה כו' והוא ברכה אחרת כנ"ל :

^{נ"ט} א"ל אערענא כו'. רוצה לומר בתפלה שהוא מלחמה עם הס"א כמו שאמרו בתיקוני זוהר ובתיקוני זוהר חדש בכמה מקומות וכמו שכתוב רוממות כו' וחרב כו' וכמו שאומר לעיל ח' א' אבל בקריאת שמע דלכותא כו' וכמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס דקריאת שמע איהו קשת ורומח וחרב כו' :

^{נ"ז} ואינון כו'. כמו שאמרו בכמה מקומות דמלאכין נחתיין וסלקין לקבלא לכותא :

^{נ"ח} מזרין. כמו שאמרו למטה וחמושים :

^{נ"ח} מסטרא דחמישין כו'. כ"ה וכ"ה לשחרית וערבית ויד את המארי בה' אבנין דקירטא כו' :

^{נ"ח} דבהון וחמושים כו'. כמו שאמרו בזוהר מסטרא דחמישים עלמא דחירו לכן שחיט לס"א דשם אין שטן כו' ונטבע בים גימטריא חמישים חמישים מכות כמו שמפרש והולך :

^{נ"ח} מלאכין דנחתיין. רוצה לומר אינהו נקראים בני ישראל כמו שאמרו בריש פרשת שמות אלא שכתוב עלו לכך קאמר דנחתיין כו'. כללה הוה סלקין כו' כמו ישראל מן הים שרדף פרעה אחריהם ועיין זוהר חדש ע"ד ז' ב' וכען רריך לפרשא ע"פ דסלקא לכותא מינה לכפור וכיונה וכנשרא וישראל כד נפקו כו'. ואמר בתוקפא דגבורה כמו שכתוב ביד רמה ורוצה לומר בכל זה שזוהר עולימא דמזנב שתפלה בסוד השכינה מלכות:

יטאָמרו ליה ולחבריא הוה לכו לעיינא לאסתכלא בתר ההוא דמזנב בתר צלותין דאינון חלשין, ולית לון רשו לסלקא עם אחרנין ולפרחא עמהון לעילא, ובגין אינון צלותין חלשין אתמר (דברים כה יח) ויזנב בך כל יסיהנחשלים אחריה, (ישעיה יא ו) דנער קטן נוהג במ.

יטאָדאלין עשור סלקין ביו"ד ה"י וא"ו ה"י, וכל חד אית ליה צלותיה, ואם חסר חד מנייהו אפילו בתראה, דלא סליק צלותא דיליה עמיה, בגין דאיהו עניא, ולית ליה רשו לסלקא צלותיה עם אחרנין, בלהו צלותין מתעפן לסלקא, בגין ההיא צלותא דעניא, ובגין דא תפלה לעני כי יעטוף (תהלים קב א), דכלהו מתעטפין בגינה, עד דאיהי סלקא עמהון, דלית פרודא בה מנייהו.

ויצלותא דעני איהו שכינתא, והאי צלותא אתקריאת עקב לגבי צלותין אחרנין, ובגינה אתמר יטאָפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, אף על גב דסחיר לה להאי נקודה יטאָדאיהי קוצא דאת ד', בכמה חובין לאולפא קטיגורא על בנוי דשכינתא, יטאָלא יפסיק לההיא נקודה, דאם יפסיק, בגינה אסתלק קוצא מן ד' מן אחר, ואשתאר אחר, דאיהו נחש כרוך בעקבו, דבגין חויה לא יפסיק, ולא אסתלק קוצא דאת ד' מן אחר, אבל בגין עקרב אסתלק, ואיהו פוסק, וברח מניה, הדא הוא דכתיב (בראשית לט יב) ויעזוב בגדו אצלה וינס ויצא החוצה.

אדהכי הא עולימא דקא אזדמן לגבייהו, מחמר אחר בעירן, אמר לון מהו ויעזוב בגדו אצלה, אלא עקרב איהי עקר ב', יטאָדעקרת ביתא דשכינתא, ודא איהו בגדו דחויא דעבודה זרה, פד חויא אתיא לאתחברא עם גוף אדם ישן, דאמרת יטאָשכבה עמי, חצופה זונה, אתמר באות ברית וינס ויצא החוצה. (נ"א כ"י ובגין דא אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, אף על גב דסתיר לה לההיא נקודה דאת ד' לא יפסיק, דאי יפסיק בגינה אסתלק קוצא מן ד' דאחד ואשתאר אחר דאיהו נחש כרוך בגין דחויא לא יפסיק ולא אסתלק, ואיהו פוסק וברחת מניה, אבל עקרב יפסיק, כמה דעבד יוסף צדיקא הדא הוא דכתיב וינח בגדו אצלה וינס וכו'. אדהכי הא עולימא קא אזדמן לגבייהו מחמר בתר בעירן, אמר לון מאי וינח בגדו אצלה וכו', אלא עקרב עקר ב', דעקר ביתא דשכינתא, כד בעיא לאתחברא עם צדיקיא צריך לאפסקא מניה, ולא יתהני מינה ואפילו ממשכא דיליה, לך לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא

ביאור הגר"א

יטאָ אמר לך ולחבריא הוה לכו כו'. שהשיב לו שנתפלה עלמה יש חילוקים שיש מסטרא לכל עשר ספירות והחלשין הן מסטרא דעולומא כו' וכמו שמפרש והולך לכן הוה לכו לאסתכלא שעליהן מוטל שהן שבעה סבין הג"ל :

יטאָ הנחשלים כו'. נחש רדיף אחריהן כמו שמפרש והולך והן בקווא של ד' עטרה אות ברית והוא אותיות נחש מילה כידוע : יטאָ דאלין עשר. עשרה בני אדם של בית הכנסת :

יטאָ אפילו נחש כו'. כנ"ל והוא בשביל עונות של המתפלל וזו מעלת תפלה בעשרה :

יטאָ דאיהי קולא. שהיא משלמת לעשרה – א"ח ד', גבוה עשרה ורחבו ארבעה – במילואו ופשוטו, שהן ז"נ – רוח ונפש, וכן הו"ה אלני"י גם כן גבוה כו', והוא זנב ופרטוף זנב בקולא של ד' זנב לאריות דנכללת דכורא וד' עלמה הוא פרטוף, וכן בה' של הו"ה ואלני"י :

יטאָ לא יפסיק כו' דבגין כו' אבל בגין כו'. הענין כי כל זמן שמאמין באחדותו יתברך אפילו עובר כמה עבירות אינו מומר לכל התורה ואף על פי שחטא ישראל הוא ומטטרף למנין כמו שאמרו עבדין כו' ונכלל תפלתו בכלל ישראל, ותפלתו היא בקוץ הג"ל, והענין כי קוץ הג"ל הוא מצוועא ללא פריש מבירא לעלמין כי זאת בחינה אחרונה, מלכות של ז"א, אות ברית של ישראל דבוק תמיד בה כיון שתמיד ישראל מאמינים באחדותו, וזה הקוץ מורה ללא ליחלף באל אחר שלכן הד' והר' גדולים, אבל שאר הבחינות שתלוים בשאר מצות מסתלקין בעוונותיהן הרבים מחמת עונות כשורבס ח"ו כו' זה הוא סטרא דנחש – בשאר עבירות, אבל עקרב הוא המודה בעבודת כוכבים ומשתחוה לאל אחר וכן צבת אל נכר אז הקוץ ח"ו מסתלק מצדו וזהו פירוד הגמור וזה שאומר ואיהו פוסק וברח כו' רואה לומר יוסף במדרגתו ומסתלק הקב"ה ממנו כלל וכלל ואין תפלתו עולה כלל דהעליה משכינה לז"א – ע"י זיווג, וזה סוד נחש ועקרב, דעקרב הוא הכופר בעקר – אותיות עקרב, ובמקום ד' עם עקב עושה ר' עם עק"ב. זה סוד יעקב שקווא של ד' הוא יו"ד, אות ברית, ולכן יעקב – נוק' ורואה לומר של דכורא ולכן תפלת יעקב רשות – שהיא בחינה אחרונה הנשארת בלילה, שיעקב תיקנה – שאינה מסתלקת לעולם, ואמרו בניו שמע ישראל כו' אחד, וכן לעולם אנו אומרים שמע ישראל – סבא כו', כמו שאמרו במדרש רבה (דברים פרשה ט) מה שאין כן של אברהם ויחזק :

יטאָ דעקרת ביתא כו'. כי באצילות לא יגורך רע (תהלים ה ה), והזר כו' (במדבר א נא), אלא בצריאה – עץ הדעת טוב ורע – בשם המשותף, ודי למזין, ושם הוא בגד שלו גם כן – גימטריא טו' :

יטאָ שפכה. שעל זה נקראת זונה כמו שבארנו במשלי (פירוש הגר"א שם פרה ז פסוק יז, נפתי משכבי, עיי"ש. ג.פ.) :

תקרב הדא הוא דכתיב וינח בגדו אצלה, משכא דיצר הרע, ודא בגדו דחוייא עבודה זרה, כד איהו קא אתיאי לאתחברא עם צדיקייא ואמרה שכבה עמי חצופה זונה, איתמר באות ברית וינס ויצא החוצה).

וְאִמְרוּ לִיָּה מָאן אַנְתָּ, אָמַר לֹון אָנָא אִיהוּ בְרָא יְסִיִּדְנוּנָא חָדָא, דְּשֵׁט בְּיָמָא רַבְרָבָא, וּבְלַע כָּל נוּגִין דְּיָמָא וְאִפִּיק לְהוֹן חַיִּים לְבָר, וְלִזְמַנִּין אִיהוּ נְפִיק בְּיַבְשֶׁתָא, יְסִיִּדְקֵימָא בֵּיה (בראשית מח טז), וְיִדְגוּ לְרוּב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, תְּוֹוֹהוּ, אָמְרוּ לִיָּה, בְּתַר דְּלִית רְעוּתָךְ לְגַלְאָה מָאן אַנְתָּ וּבְרָא דְמָאן אַנְתָּ, מָאן אִיהוּ (נ"א מאי איהו) אַתְר דְּדוּכְתָךְ, אָמַר לֹון אַתְר דְּדוּכְתִי אִיהוּ יְסִיִּדְמְגִלְאָ חָדָא דְפָרַח בְּאִוּרָא תְוֹוֹהוּ.

ביאור הגר"א

רס"א ל"ל מאן אנת. שראו שהוא עולימא הג"ל ומדרגתו גדולה למאד כנ"ל :

רס"ב דנונא חדא כו'. רואה לומר יסוד, כמו שאומר לקמן ע"ב ליתן לעילא כו', והוא עולה בדעת ומתמלא ממוחא בינה – ימא רבא, ונכנסין בו כל הנשמות וזה שאומר ואפיק לון כו', שהוא חי, ומסטרית – בן איש חי כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית על פסוק ובניהו כו' ובריך פרשת שמות ב' א' זהו רבא חיצא דאילנא כו' אלון אחרון חייך להאי עלמא וחיון כו', ומכל מקום עיקר הליתון הוא בדעת – דרגא דמשה רבינו עליו השלום כמו שאמרו בזוהר פרשת שמות י"א ב' מצית לוי דא קב"ה אחר דחכמה עילאה והוא נהר מתחברין כחדא ולא מתפרשין לעלמין מצית לוי דאשרי ליתן לחידו לעלמא כו' וכן בזוהר פרשת שלח קע"ד א', אלא שהנהר הוא הולך בטולם נקרא על שם דיקא וכמו שאומר לקמן בתיקון מ' כי הדיקא אין פעולתו לשמש אלא בהאי נהר ונקרא חי על שם האי נהר כי אז נקרא אבר חי ונקרא דעת וידע אדם כו' והאלם ידע כו', וזה שאומר ברעיא מהימנא פרשת תלך רע"ט א' בגין דלנת ליתן נחש בריח דימא דאורייתא מארי דכל נונין ליתן על שם אורייתא דאתמר בה כי לית חן הם לראשך כו' מאי ניהו ליתן א"ל בוליא קדישא האי איהו דדרגיה עמודא דאמנעיתא ולדיקא, דאתמר ביה גוף וברית השביטין חד, ואתרבי בימא דא לחיהי אימא עילאה ים דבה מייחדין לקב"ה כ"ה כ"ה אהוון דחינון ים בחושבן, ואיהו ליתן קאים על שפת הים, ועלמא קאי על סנפירוי – דא דיקא יסוד עולם דכל עלמא קאים עליו, ורואה לומר האי איהו דדרגיה כו' רואה לומר הדעת דהוא בת"ת ויסוד, דביה אמרו גוף וברית אחד, ונקרא ליתן נחש בריח על שם שניהם כמו שאמרו לקמן ב' ליתן לעילא כו' נחש בריח כו', והדעת הזה הוא שט בימא רבדבא ושם גדל ולכן נקרא דג, וכל נשמות דמשכילים בקבלה מארי מתניתין הן מיניה כמו שאומר לעיל דף א' ע"א אוף אלון נשמתין דמשכילים כו' וכולהו פרחין מן רקיע ודא דיקא חי העולמים כו', ואלו נקראים נוני ימא דידעין לשטטא בימא דחכמתא, אצל העוסקין בפשוטו הן ביבשה כמו שאומר לקמן תיקון ל' דף ע"ו ע"ב דגרמין דאסתלק כו' ואסתארת ב' יבשה כו', וכן בתיקון מ"ג ואמר ברעיא מהימנא פרשת תלך דף רע"ח ע"ב דגים והגבים כו' תנינא דמתניתין דבה אתרבו כונוי ימא ואי אינון דיבשתא יפלון למיא ולא ידעין לשטטא כו' עיין שם בדבריו, וזה שאומר דבלע כל נונין דימא, ואמר ואפיק לון חיים לבר כנ"ל דחינון דאכלין מיניה אחרון חיים בעלמא דין וחיים כו', ואמר בימא רבדבא – דלחיהי ים הגדול וכמו שאומר לקמן נ"ג א' שבע ימין אינון וים עילאה על כלהו שהוא ים אוקיינוס דלחיהו עמוק דלית ליה סוף, ואמר ולזמנין איהו כו', הענין, שהדעת הוא בים הגדול – ליתן שבו, דהוא בים אוקיינוס שהוא בבינה – בן י"ה, והוא הנהר דמתפשטין מיניה ששה נהרות – ב"ק, כמו שאומר לעיל ל"ח א' ולקמן ל"א א'. וכד נחית בנות' דהיא יבשה, וליבשה קרא ארץ, דלזו (ישעיהו יא ט) ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים וכמו שבארנו לקמן פ"ט א' בארוכה עיין שם, ומכל מקום אף בזמן הזה הוא לפרקים וכמו שאמרו הראשונים דכל דבר שיהיה לעתיד הוא עתה לפרקים, ובזמן שיש לדיק דבור כמו רש"י וכיוצא, וכן אותו העולם הוא ימא ונשמתין דמתחברין הם נוני ימא, ועולם הזה הוא יבשה ומשה רבינו עליו השלום הוא נונא רבא והוא בלע כל נוני ימא שם, דנשמתין מתחדשין שם כל יום בימא כמו נשמתין כאן דמתחדשין בכל יום – במלכות, (ואיכה ג כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, מלכותא קדישא, כן הוא שם באימא עילאה – ימא, והן מתחדשין שם כל יום בכמה חודשין כמו שאמרו בזוהר פרשת שלח קס"ח א', אי ר' כד סלקין לעילא כל אינון רוחין, דו"ג, בההוא זמנא שמעין כמה מלין דחתין ועתיקין כו' כד סלקין מתפשטין מלבושיהון וסלקין כו', והוא כמו בעולם הזה שהנפש מתפשטת מגופא וסלקת לאפריון, ושם סלקין לאפרסמון, כמו שאמרו בזוהר פרשת תרומה קכ"ד ב' ועיין בזוהר פרשת בראשית י"ט א' אורא דאדם לתתא מטטיירין בליורייהו במלבושא כו' עיין שם בדבריו והוא כגוונא דההוא עלמא באפרסמון בימא עילאה וחידושא דלהון באורייתא כנ"ל והכל על ידי הדעת וע"י משה רבינו עליו השלום, דכל חידושים דעלמא מתחדשין על ידו – דהוא שמשא דנהיר בכוכביא, וזהו דבלע כל נונין כו' ואפיק לון חיים לבר – דהדר מתלבשין בלבושין חיים כמו האדם משינתא דנשמתא מתחדש ליה ושם הוא החיים אמיתיים, וזה שאומר לבר למטה דנחתין מתלבשין בגופא דו"ק לבר כמו שאומר למטה, ושם למעלה בההוא ליתן דבלע – שם השעשוע של הקב"ה בלדיקייא כמו שאומר בזוהר פרשת תרומה שם עיין שם ושאר מקומות, וזה שכתוב (תהלים קד כו) ליתן זה יצרת כו' ואמרו (ילקוט שמעוני ישעיהו מג המשך סימן תנז) משחק עם ליתן, והן חדושי תורה שמחדש להן יתבדך, ומשה רבינו עליו השלום אע"ג דשט בימא, לזמנין נפיק דיבשתא, כמו לעתיד לבוא שיהיה בקביעות – כן הוא בזמן הזה כמו בימי רש"י דנחית בחבורא דיליה, וכן כיוצא וכן כל דלחייך מדרגיה כמו ר"ה סבא – מניחין אותו העולם שהוא ימא ואוליין לזה העולם אחר חדושי תורה וכמו שאמרו בזוהר פרשת בלק קפ"ח א' אינון דאפילו נוני ימא רבא נפקין דיבשתא לגבייהו כו' אר"א נשיקה קדמאה על נונין כו', וזה שאומר ברא דנונא כו' – שהוא נירץ משה רבינו עליו השלום :

רס"ג לקיימא ב' וידגו כו'. שכתוב וידגו, וכתוב בקרב הארץ :

ר"ב מגדלח חדא כו'. הוא מגדל השן, ל' של חול, דל' – הוא מגדל הפורח באויר, והוא פרח דליבורא, ברוחא דפומא, אויר השלישי – ה' אלקינו ה', ועיין בזוהר פרשת בראשית ומה שבארנו שם :

אָמְרוּ לִיהִי לָא תִימָא לָן מְדִי (ס"א מלי), מֵאִי אִיהוּ אַבוּךְ, אָמַר לֹן אָבָא דִּילִי אִיהוּ חַד נוּנָא רַבְרָבָא, יִעֲדִיכֶד
צָחִי, אַפְתַּח פּוּמִיָּה וּבְלַע מֵיָא דִּימָא, וְעַד שִׁבְעִין (ס"א שבעה) שְׁנִין לָא הָדַר יִמָּא לְתוּקָפִיָּה, יִעֲבִירָא דְמִלָּה יִבְטַח
כִּי יִגִּיחַ יִרְדֵּן אֶל פִּיָּהוּ (איוב מ כג), וְאִיהוּ בְלַע כָּל כֶּף מִן יִמָּא, יִעֲבִירָא לָא אֲשַׁתְּאֲבָתוֹן מִנִּיהִ אֶלָּא כַּד חַד, דְּאִיהוּ
כ"ד סְפָרֵי דְאוּרִייתָא, אִיךְ לָא אֲשַׁתְּמוּדְעָתוֹן בִּיָּה.

[תיקוני זוהר – דף נב ע"ב]

בְּהִהוּא זְמַנָּא אֲדַפְרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר וְדָאִי אֲנָתְ אִיהוּ בְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סְבָא, חָדוּ בִיָּה, וְאָמְרוּ. בְּוִדָּאִי אִי
אֲנָתְ הָיִית בְּהָאִי עֲלָמָא, הָוִינָן (נב ע"ב) קָא נְחַתִּין מִסּוּסוֹן דִּילָן, וְהָוִינָן אֲנָן מַחְמָרִין בְּתַר בְּעִירָךְ.

יִעֲאָמַר לֹן, הִהוּא חוּיָא דְאֲתוֹן מְגִיחִין קְרָבָא בִּיָּה אִיךְ אֲשַׁתְּוֹבְתוֹן מִנִּיהִ, יִעֲדִיָּהוּ בְלַע וְקָטִיל, וְלָא עוּד אֶלָּא
דְּאִיהוּ קָטִיל לְאָדָם קְדָמָאָה, וְלָכֵל דְרִין דְקָא אֲתִיִּין אַבְתְּרִיָּה, יִעֲוִבְרָתָא יִעֲאִיָּהִי עַל מְגִדְלָא דְפָרַח בְּאוּרָא,
יִעֲמַכְרִיזִין בְּכָל יוּמָא בְרַקִּיעָא, דְכָל מָאן דְקָטִיל לְהָאִי חוּיָא, יִעֲדִיָּהִיבִין לִיהִ לְאֲנָתוֹ בַּת מְלָךְ פְּנִימָאָה מִמְשַׁבְצוֹת

ביאור הגר"א

^{ע"ב} דכד רחי כו'. כבר כתבנו שהוא אליה, והנה הלדיק מתעורר מחימום הגבורות ואח"כ יורד בתוכו מימי החסדים וכמו שאמרנו בתחלה
שמאלו תחת לראשי ואח"כ ימינו תחבוקני ועיין בזוהר פרשת תרומה קס"ט ב' ותעוררו לחדוה שמאלא איהו לכתוב שמאלו תחת לראשי כו'
והוא אילנא דחיי עבד פירין ואיבין באתערותא דא כו' ונגיד לבכית קדישא לנגדא לון בזהוא גפן ודא מסטרלא דימינא דהא לית איבא
משכתחא אלא דימינא, שמאלא אהער וימינא עבדי, ומבשרי כו' וזהו רחי לזווגא בשלהובין דרחימו – אמא לך בשרי (תהלים סג ז) ובשרי
ידוע – בשר קודש, ואמר אפתח פומיה כו' למתפתח ובלע מיא דימא מהבינה, למשם יורד משך הזרע ומוריד לנוק' ועל ידי זה מתכבה
השלהובין ואינו יכול לעורר עוד פעם אחרת לזיווג עד זמן מה שתמללא הבינה עוד והוא משך שבעים שנה, כי היא נקראת שבעים שנה
וכמו שאומר בזוהר פרשת שמות ט' ב' עיין שם. והנה כל האברים, שהן שבע ספירות, מתרוקנין בזהוא משך הזרע עד שכל האברים
יתמללו והן במשך שבעים שנה כמו שאמרנו בתיקוני זוהר חגש במתני' דעשר ספירות דהן מהלך חמשים שנה בחמש ספירות, והוא נטיל
עשרים מדיליה כו' עיין שם, אבל לעתיד לבוא שתתרכבה הדעת והאהבה, רשפיה רשפי כו', ואז מים רבים לא יוכלו לכבות, ואף על פי
שירדו מים רבים – תמיד בזיווג, כמו שכתוב ומלאה הארץ דעה כמים ליס מכסים מכל מקום לא יוכלו לכבות את האהבה ששהיה כגוונא
עלמא עילאה ונהרות, שהן שבעה נהרות, לא ישטפה :

^{ע"ב} ורזא דמלה יבטח כו'. כמו שאמרנו בגמרא (בבא בתרא עד ע"ב), ואמר יבטח – שמעורר לזיווג – שהוא בוטח כי יגיה כו', שידוע כי
אין נסתר מחמתו, שכל האברים מתעוררין עמיה והוא שאיב לגביה כו' :

^{ע"ב} ואחון לא כו'. כמו שאמרנו ד"ך יס, כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ח ובתיקוני זוהר חגש ושאר מקומות הרבה דאיהו בלע ימא דאוּרִייתָא,
נש"ב, והוא משה רבינו עליו השלום, מעט מאלקים, אבל לית ליה אלא כ"ד ספרים והכל על דרגיה, ורז המנונא נירוץ נשמחו כידוע :
^{ע"ב} א"ל כו' קרב ביה. ענין המלחמה, דבחתא הסלע דגרמו ערב רב נסתרה התורה בגחון, כמו שאמרנו בזוהר פרשת בראשית כ"ו ב' וסיס
בסלע דחויא קנד, כמו שאמרנו בתיקוני זוהר חגש ע"ה א' והוא בשלש קליפין הראשונות מפרדס, וראשונה – תהו, קליפה ירוקא, פשט,
הוא רכה – פישון, אבל בהו – אבנים מפולמות, קליפה קשה דאגוזא – קשיא מאד, ולחכימא ברמיזא, ועלה מתכנסין כל מארי מתניתין
לתברא לה ולית מאן דמתברא לה עד שיבוא משה רבינו עליו השלום כמו שאומר למטה ועיין שם בתיקוני זוהר חגש ובזוהר פרשת תלך
בארוכה, והו כל הקרבא – להבין רמזים דאוּרִייתָא דאיהי סתימא, וכמו דנפיק בהכאה טפין ממנה, כן לא נפקי בהכאה דמארי מתניתין
שהם בעלי הקבלה אלא טפין, והוא לתברא סלע דחויא, דרך נחש עלי אור :

^{ע"ב} דאיהו בלע וקטיל. רואה לומר, בלע – בנורא דגיהנם, וקטיל – בסם המות דיליה דאינון שני נוקבין דיליה ועיין מה שבארנו לקמן
בתיקוני זוהר חגש פ"ח א'. והן מרה וטחול וכמו שבארנו שם. ועיין לקמן מ"ג א' מרה סם המות דיליה טחול נחש כו' ומרה איהו חרבא
דמלאך המות כמה דאת אמר ואחריתה כו' ואיהו שחוק הכסיל כו' גנין דאיהו שאול תחתית דאתמר ביה לדיק ממנו בולע כו' עיין שם
בארוכה, וכן שם מ"ד ב' ושם מ"ו א' בארוכה הרבה, וברעיא מהימנא פרשת פנחס, ואמר בתיקוני זוהר חגש ע"ו א' קס ר"ש בולנא
קדישא כו', עיין שם כל הענין כמו שאומר כאן. ואמר ולא עוד אלא כו'. רואה לומר אפילו ללדיקים גדולים שהן דדרגא עילאה מאד
אפילו הכי אין מקוה ממות ולכן לא אמר ח"ו בהון בלע :

^{ע"ב} וברת' איהו כו'. רואה לומר, מעין חתום דבה, דנעלמה מעין כל חי – חכמה שלה, שהיא לבנה והיא תורה שבעל פה ועיין לקמן בסוף
תיקון נ"ב מה שבארנו שם על מה שאומר שם דא לבנה כו', והיא בת מלך כמו שאומר למטה :

^{ע"ב} והיא על מגדלא כו'. שהוא מגדל השן כנ"ל, נקודה בהיכליה, וכאן היא על מגדלא כו' :

^{ע"ב} ומכריזין כו'. כמו שאמרנו (משנה אבות ו ז) בכל יום בת קול יוצאת כו' מעלבונה כו', והעלבון שלה – מהאי חויא וכמו שמפרש והולך,
דכל מאן כו' והוא לתברא להאי סלע הג"ל :

^{ע"ב} דיהבין ליה לאנתו. כמו שאמרנו (פסחים מט ע"ב) כל הלומד תורה בפני עם הארץ כאלו בועל ארוסתו בפניו, ואמר ארוסתו דכבר
ארוסה היא מסיני כמו שכתוב (דברים לג ז) תורה איה לנו משה מורשה, אל תקרי מורשה כו' (פסחים שם), אלא שאינה נשואה עד
שילמוד אותה, וכמו שאמרנו (עבודה זרה יט ע"א) כי אם בתורת ה' כו' בתחלה תורת ה' ואח"כ היא תורתו, וכמו שאמרנו (קידושין לב ע"ב)
הדר אמר רבא אין תורה דיליה היא דכתיב ובתורתו, אבל לברתא דמלכא לית דזכה לה עד דיקטול להווא חויא, ואפילו משה רבינו עליו
השלום עדיין לא זכה אליה בשביל חטא הסלע, וכמו שאמרנו בתיקוני זוהר חגש שם אבל ברתא דמלכא עלה אתמר רבות בנות עשו חיל
ואת עלית על כלנה, ואיחי ארוסה למשה, הלכה למשה מסיני, ועד כאן לאו איהי נשואה ליה עד דיקטול לחויא ויעול לארעא קדישא

זָהָב לְבוּשָׁה, וְהָאֵי זָהָב יִמֵּי בְּרֵאשִׁית, ה' חֲמֵשׁ אֹר, ב' אֵיחֵי ב' מִן בְּרֵאשִׁית, עֲלָה אֶתְמַר (שיר ז י)
יִפְּהָ כְּלָבָנָה, תּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה קָרָאן לָהּ בְּמִתְכַתֵּא.

וּבְגִין הָהוּא כְּרוֹא דְכָרִיז, יִפְּכֶמָה גְּבָרִין, כְּמָה מְאָרִי תְרִיסִין, אֶתְכַנְשׁוּ בְּבֵי מְדָרְשָׁא, לְאֶגְחָא קָרְבָּא עִם חוּיָא
בְּגִינָה, יִפְּיִכְמָה תְרִיסִין אֶתְעֵבִידוּ פְּסָקוֹת בְּגִינָה דְבְּרֵתָא דְמִלְכָא, וַיִּפֶן כַּה וַיִּרָא כִּי אֵין אִישׁ (שמות ב יב), לִית
בְּהוּן דְּקָטִיל לְחוּיָא, עַד דֵּייתִי הָהוּא דְאֶתְמַר בֵּיהּ וַיִּפֶן כַּה וַיִּרָא אֶת הַמְצָרִי, וּבְגִין דָּא בְּגִינָה אֶתְמַר בֵּיהּ
(בראשית מט י) עַד כִּי יָבֵא יִפְּשִׁילָהּ, מִשִּׁיָּהּ, דְּאֵיחֵי מוֹרְשָׁה דִּילֵיהּ, וְדָאֵי יִפְּהָ אֵיחֵי קָטִיל לְחוּיָא.

יִפְּוֹלָיוּ יִקְהִי עֲמִיִּים (שם), בְּגִין דְּאֵיחֵי בְּן לְוִי בְּן קְהָת בְּן עֲמֶרָם, בְּן עֲמָא רְמָא, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (דה"א כג
יז) וּבְגִין רְחֻבֵיהּ רַבּוּ לְמַעְלָה, וְקָטִיל לְחוּיָא, יִפְּוֹחִילֵיהּ בִּימָא וּבִיבְשָׁתָא וּבְרִקִיעָא, יִפְּיִכְמָה מְאָרִי קָרְבִין אֶגְחוּ

בִּיאור הגר"א

דבגין לא לא עאל לארעא קדישא עד ליזכה לה דמתרין לוחין לאתברו פרחא מיניה, ובגלותא רביעאה יזכה לה, ובגינה יזכה לארעא
קדישא, ועתה מתכסה בסלע דמט"ט וכמו שאומר לקמן ק"ח א' בגין לאורייתא מתרין לוחין אליו כו' ויהיב לון אחרנין מסטרא דעץ
הדעת טוב ורע כו' אבל ברתא דמלכא היא עץ החיים ועיין ברעיא מהימנא פרשת פנחס רמ"ח ב' סיהרא דעץ החיים היא נקודה דלגאו
מינה אייה כמבועא דלית ליה פסק כו' והיא בת מלך פנימאה כמו שכתוב כל כבודה בת מלך פנימה והוא היא נקודה דלגאו והיא נקראת
כבו"ד – כ"ב נתיבות, בלבת אש, כ"ב ב"ת, ואמר פנימאה – משום דלית בת עין חיטון, כמו שאמרנו בתיקוני זוהר חדש ע"ג ד' בת דקיקא
זעירא לית מלגאו תחות בת עינא עילאה ודא שכינתא תתאה, דבת עינא עילאה – תמן חכמה, והיא שמדובר בה כאן :
כ"ב איהו ז' ימי כו'. שהן ז"ת וה' הוא הדעת, ה' אור כידוע, ה' חסדים שהוא עוטה אור כשלמה, וב' הוא בינה, נקודה בהיכליה, בחכמה
יבנה בית, ואלו הן ארבעה לבושי זהב שלה כמו שאומר לעיל ג' ב' ולקמן ריש תיקון ל"ח, והן כי ז"ת – הן שני לבושי, שהן ז"ג, וה' אור
הוא במקום חכמה – דמיניה הן כמו שאמרנו בתוספתא נהיר נהירו כו' חד יריעא מרקמה כו', והן ארבע אותיות אלג"כ במקום יקו"ק
דלכורא :

יִפְּהָ כְּלָבָנָה תּוֹרָה כו'. כנ"ל וכמו שאמרנו ברעיא מהימנא שם, נקודה דנגיד עלה מלגאו אייה חכמה ואמאי אתקריאת לבנה על שם
לבון הלכה דאיהי מלגאו כל כבודה בת מלך פנימה כו' עיין שם :

כמה גבירין כמה מארי תריסין. גבורים – הן בעלי מעשים כמו ר' חנינא בן דוסא וכמו שאומר לעיל א' ב' גבורים מסטרא דגבורה
דיהבין תוקפא למאריהון כו' וקישורא דתפילין דמאן דלית ליה תפילין בצעת קריאת שמע כו', והוא עבד ושפחה זישא הנ"ל, והם גבורים
בתפלה וכמו שאומר לעיל כ"ה ב' פתח ר"ש ואמר עילאין אתקינו ואזדרוז במאני קרבא לגבי חויה דאיהו מקננא בטורין ואיהו קטיל
לאדם קדמאה ולכל דרין דהו קאתין אבתריה ובגין דא כרוחא נפיק בכל יומא מאן דקטיל הוא חויה דאיהו מקננא בטורין – יהבין ליה
ברתא דמלכא דאיהי לכותא דיתבי על מגדלא דאתמר בה מגדול עוז כו', וחויא לא חשיב לון כו' עד דאתא רעיא מהימנא ונטיל חז כו',
ואמר בתיקוני זוהר חדש ע"ה ב' במאני קרבא דילך כו' נחש אשת זנונים דמקננא בצבע סלעים ובעלה בצבע טורין, קום בצבנא דילך
לאסתלקו בטורין, לתברא טורין וסלעין דחויא כו', וזה שאומר גבירין, ואמר כמה מארי תריסין – נגד התורה, לאגחא קרבא – כמו שכתוב
בספר מלחמות ה' כו' (במדבר כא יד), והם הלוחמים מלחמתה – לתברא האי סלע כנ"ל, ותפלה היא בת מלך חימונה לגבי תורה, ולכן
היא בטורין וכאן בסלע וכמו שאומר לקמן ס"ו ב' דנוק' איהי כו' ועיין מה שכתבנו שם:

וכמה תריסין אתעבידו פסקות כו'. לאתפסקו בקרבא ונעשו פסק הלכה לקוטות, ואינון בתולות אחריה כו' אבל ברתא לא אשכחן לה
וכמו שאומר שם בתיקוני זוהר חדש ק"ש כו' ולכל דעאלין בקרבא דא כו' קמי ברתיא דמלכא דאתמר בה כל כבודה בת מלך פנימה
וגו' דהא כמה כרוזין נפקין בגינה הדא הוא דכתיב בראש הומיות תקרא כו' אליכס אישים תקרא כו' דהא כמה פרשין תקיפין הו מתכנשין
לאגחא קרבא עם חויה, נחש הקדמוני דקטל לאדם קדמאה כו' וכמה מארי תריסין הו מתכנשין לגביה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות
ופסקין עלה כמה פסקות בקלין וחמורין, וירא כי אין איש – לית בהו חד דיקטול לחויה, וכרוזין נפקין מאן דקטיל לחויה יאה הלכה
דיליה, וכמה הלכות פסקות אינון דאתמר בכל חד הלכה כפלוגי, ואינון בתולות אחריה רעותיה דברתא דמלכא אבל ברתא דמלכא עלה
אתמר רבות כו' כנ"ל, וזה שאומר אתעבידו פסקות, והן בעלי תריסין, אע"פ שלא יכלו להרויח ברתא דמלכא מכל מקום זכו לבתולות –
למקדע הלכה כמותן באינון לקוטות, וזהו תועלת הכרוז, ואמר שם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות – והוא כנ"ל בתפלה ובתורה, לתברא
טורין וסלעין, ואמר שם וירא כו' וכן אמר כאן ויפן כ"ה וכ"ה וכו' – והן חמשים אחרון דקריאת שמע וכמו שאמרנו בתיקוני זוהר חדש שם
ויפן כ"ה וכ"ה ויד אה המכרי, דבימא דאימא עילאה דאיהי נ' תרעין – מחא ליה, לאתרמיזו בכ"ה וכו' אחרון דמייחדין בהון לקב"ה תרין
זמנין כו' אינון נ', ובאלין נ' מחי לפרעה וכל עבדיו נ' מכות, דבה קטיל לחויה כמו שאומר לעיל ח' א' וזכאה איהו מאן כו', וכן בחמשים
שערי בינה לאורייתא – דאז יתגלה ולא יתן מ"ט ללדיה, ומשם קטיל לחויה, דשם עלמא דחירו, וכימי מצרים אראנו נפלאות – נ' פלאות,
והוא המלחמה על הים שם, ולקו שם נ' מכות מנ' שערי בינה :

יִפְּהָ מִשָּׁה דְּאֵיחֵי מוֹרְשָׁה דִּילָהּ וּדְאֵי. רואה לומר, משה – חושבן שילה. דמורשה דיליה רואה לומר מאורסה, כלה דיליה, דעד כאן
אינה נשואה כנ"ל וכמו שאמרנו בלבת משה, וזה שאומר דלחי כמו כידוע:

יִפְּהָ אֵיחֵי קָטִיל כו'. דהוא המכרי מסטרא דקין – בנה דחויא כידוע :

וְלוֹ יִקְהֵת עֲמִים בְּגִין כו'. רואה לומר דהן אותיות ולוי קהת, ועמים – הוא דעמרם, נקרא על שם דבני משה רבו למעלה, כמו שמפרש
והולך ובני, וכמו שכתוב (דברים ט יד) ואלעזה אותך לגוי ערום, ואמרנו (ברכות ז ע"א) כל דבר שיצא מפי הקב"ה אפילו כו' שאמר ובני כו'

עֲמִיָּה קָרְבָּא עַל יַמָּא, כְּמָה דְאֵת אָמַר (תהלים קד כו) שֵׁם אֲנִיּוֹת יִהְלֶכּוּן בְּיַמָּא דְאֹרִייתָא, דְאִינוּן אֲנִיּוֹת יִסְעִינִין דְמִסְתְּכְלִין בְּאֹרִייתָא, וְכִמְהָ אֲנִיּוֹת מְנִייהוּ אֲתַבְרוּ וְנִפְלוּ בְיַמָּא.

עַד דְיִיְתִי דְמֹרְשָׁה הִיא דִילִיָּה, יִקְרַע יַמָּא דְאֹרִייתָא, יִסְוִסוּ וְרוֹכְבוּ רָמָה בֵּיָם, דְאִיהוּ חֲוִיָּא וּבֵת זִוְגִיָּה, דְאִיהִי סוּסִיָּא דִילִיָּה, וְאִיהוּ אַעְבַר עַלָּה לְיִשְׂרָאֵל דְלֹא טְבַעִין בָּהּ, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (שמות יד כט) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בִּיבְשָׁה בְתוֹךְ הַיָּם.

יִבְבְּדִמִיתָא בְיַמָּא בְּהִיּוּא חֲמָר, בְּפִוּרְקָנָא בְתַרְיִיתָא כְּלָא בְיַמָּא דְאֹרִייתָא, מְטָה דִילִיָּה דְקַרַע בֵּיהּ יַמָּא יִבְבְּדִמִיתָא קוֹלְמוֹס, יִבְבְּגִין דְעַלְיָה אֲתַגְלִיָּא זְרוּעַ יְהוָה, דְאֲתַמַּר בֵּיהּ (ישעיה נג א) וְזְרוּעַ יְהוָה עַל מִי נִגְלָתָהּ.

בִּיאור הַגְרָ"א

ותני רב יוסף כו', וזהו עס רס – כמו רב, וכן הוא עמים – לשון רב, עמים רבים, והנה י"ר דמתחלפין כאן – עיין לקמן קי"א ב', ר"י מן בראשית כו', והכל על שם הגאולה: שילה – על שם יובל שי לו כו' (ישעיהו יח ז), עמים – כנ"ל, וכמו שכתוב (ישעיהו נד ב) הרחיבי מקום אהלך כו' כי ימין ושמאל תפרוצי כו', וקתה – על שם קיבוץ גלויות, ביסורין מלך בהתאסף כו' (דברים לג ה), ולוי – על שם כי יליה אישי אלו (בראשית כט לז), לעד כאן היא ארוסה והוא בעלה ללאה – פה אל פה כו' (במדבר יב ח), ואמר לא יסור שבט מיהודה ומחוקק כו' כמו שאמרנו (סנהדרין ה ע"א) אלו בני הלל שמלמדו כו', עד כי יבוא כו' – ואז ילמד הוא את התורה, ויבקע ימא לאורייתא, כמו שאומר למטה, וכן שבט כמו שכתוב ויהי ביסורין מלך בהתאסף כו':

יחיליה בימא כו'. לעשה נסים בים וביבשה במלכים, וכן בראשית – זמכת חשך, ועלה לרקיע והוריד כו', ורואה לומר בזה, בתורה שבכתב ושבועל פה, דהן שמים וארץ, ליבשה קרא ארץ, וזהו בראשית וביבשה, ובימא – הוא ברזין לאורייתא כמו שאומר לעיל :

וכמה מארי קרבין כו'. רואה לומר עס החוויא, קודם בא משה רבינו עליו השלום וכמו שאומר לעיל ובגין דכרוזא כריז כו' :

עיינין כו'. דרש אנוני – כמו עיינין, והן אנוני ממש, כי הים – העובר בו יטבע אם לא יוכל לשוט או ע"י אניה ויכול להוליך האניה במשוטין – והוא בחכמה ז', יש מקומות עמוקים ומסוכנים שאין אניה יכול לעבור שם, או שאין בעל האניה יכול בכחו להעבירו שם, ואמר בזהו פרשת משפטים ק' ב' סבא סבא הא אמינא דעאלת בימא רבא בלא חבלין ובלא דגלא, מה תעביר, אי תימא דתסליק לעילא – לא תיכול, אי תימא דתיחות לתתא – הא עומקא דתהומא רבא, מה תעביר, אי סבא אי סבא, לא אית לך לאהדרא לאחורא בעדנין אלין לא הית ולא אתרגלית לאתחלשא בתוקפך, דהא ידעת דבר נש אחרא בכל דרא לא עאל באדרא בעמקא דא לאנת תמו, בריה דיוחאי יעד לאסתמרא ארחוי, ואי עאל בימא עמיקא – אשגח בקדמיתא היך יעביד וישוט טב בימא בזמנא חדא עד לא ייעול, ואנת סבא לא אשגחא בקדמיתך, השתא סבא הואיל ואנת תמו – לא תשזוק כל ארחך למשטטא לימינא ושמאלא ולארכא ולפתיא לעמקא ולרומא, לא תחל סבא סבא אחקיך בתוקפך, כמה גבורים תקיפין חברת בתוקפיהון וכמה קרבין נחת כו'. ואמר ברעיא מהימנא פרשת תלך רע"ח ב', תנינא דמתניתינן דבה אחרבו, נקראו נוני ימא, והן מארי מתניתינן דאתמר בכל מקום, ואמר שם ואי אינון דביבשה יפלון למיא ולא ידעין לשטטא – מיד מתים, ואמר למאן דעאל ונפיק – דמאן דעאל ולא נפיק טב ליה כו' (זוהר במדבר קמא ע"א), ורואה לומר שנקם בים ונטבע שם, ויש מקומות מסוכנים כמו שאמרנו בזהו פרשת בשלח בהאי לא תשאל כו', ואמר ברעיא מהימנא פרשת תלך רע"ט א' ומאן דנקיבו דיליה בהוא סלע בלא רשו – אחא חויא לנשכא ליה ואית כו' :

ויקרע ימא לאורייתא. הקריעה הוא שיהא הים כמו היבשה, שיוכלו לילך כל אחד שם בלא סנה, ולא יאטרו לטרוח לשוט, ויתגלה כמו יבשה – פשוטו של תורה :

וסוס ורוכבו כו'. כמו שאמרנו בפרקי דר' אליעזר שרכב ס"ס כו' ופתה לחוה כו', וכשיתגלה ימה של תורה, דאיהי אימא עילאה, עלמא דחירו שאין ס"א שולט נגדה, והיא סוכת שלם דאין שטן ואין פגע כו' (מלכים א ה יח) כידוע, וזה שכתוב (ישעיהו יא ט) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, תולה כי מלאה, ודייק לים מכסים, והמים הוא הדעת שהוא מפתח דכסי פתחהו וזהו לים מכסים וזה שאומר וסוס ורוכבו כו' :

בקדמיתא כו'. רואה לומר בגוף הים של העולם הזה, והלכו בחמר הים:

לא קולמוס כו'. רואה לומר שבקולמוס נכתב התורה, ונתגלה על ידו, והוא ו' – דרגא דעמודא דאמנעיתא, ואמר בתיקוני זוהר חדש שם קום לגביה בחוטרא לילך למחא ליה כו', בקדמיתא מחית ליה על ימא, כען קום מחי ליה בימא לאורייתא בקולמוס לילך, דכרועא לילך, ביד לילך, ועיין מה שבארנו שם בקולמוס היינו עמודא דאמנעיתא דהוא ו"ו, והוא מטה דהוא גם כן ו', כמו שאמרנו ברעיא מהימנא פרשת משפטים קט"ו א' ומטה דאתמסר בידך יהא עץ חיים, ו' דאיהו בן י"ה, וייעול במ"ט אנפין לאורייתא כו' והוא הקולמוס – עץ חיים, כמו שאמרנו שם דקדם דחזרת בתיובתא לא הוות אלף באילנא טוב ורע, עבד ונער הוה שמך בקדמיתא כו', והוא רע שותפא דעבד גרם לך למחתי בסלע בגין דמטה דאתמסר לך הוה דאילנא טוב ורע, מטי"ט – טוב, ס"ס – רע, וכען דחזרת בתיובתא ואתדבוקת באילנא דחיי, הא נפקת מעבד, ואתהדרת בן לקב"ה, ומטה דאתמסר בידך הוא עץ חיים, ו' דאיהו בן י"ה כו' כנ"ל ורואה לומר דכל עניינו תליא בישראל, דלוחות הראשונות ניתנו לו מעץ חיים, וכיון שחטאו בעגל – נשברו, ואתיהיב לון בסטרא דעץ הדעת טוב ורע, והתפשטוה בישראל היא כמו השמש בנבראים, וליקוי השמש הוא דמתחכסה השמש ואינו מאיר לעולם, וזהו גלותא דיליה – בגלות רביעי, וכל מה שאמרנו בזהו ברעיא מהימנא עליו – הכל על התפשטות אורו בתלמידי חכמים, ושם (ישעיהו נג ה) מחולל מפשעיו ובחבורתו כו' לא תואר לו כו', ובתחלה שהיו ערב רב בישראל שעשו העגל – גרמו להשבר הלוחות, ואתיהיב ליה מעץ הדעת טוב ורע, וכן בסלע – שותפות דערב רב בישראל גרם ליה לבוא לידי טעות, וכן העונש שלא בא לארץ ישראל ולישא ארוסתו – הכל הוא בישראל, שלא זכו

רַיבָּהָהוּא זְמַנָּא דְאַתְעֵבֵר הַהוּא חוּיָא בִישָׁא מִן יַמָּא, שְׁלִיט חוּיָא קְדִישָׁא, רַיבָּהָהוּא זְמַנָּא (שם רמש ואי מספר חיות קטנות עם גדולות), אֲזֵלִין אַנְיֹת בְּהַבְטָחָה בִּימָא דְלָא טְבֵעִין, רַיבָּהָהוּא רוח סְעָרָה אֲתְעֵבֵר שְׁלִטְנוּתִיהָ

ביאור הגר"א

ללמוד התורה מעץ חיים, והכל בשביל שותפות הערב רב, שהם רע וישראל טוב, והם עץ הדעת טוב ורע, ולכן לא יגלה עץ החיים עד לעתיד לבוא שיהיה (דברים לג כח) דל ע"י יעקב - שבעים נפש דיעקב, ויחצטלו שלשת הקליפות משלשה גוונים עדין - אז יתגלה עץ החיים, וכמו שאמרנו בזוהר פרשת בראשית כ"ז ב' בזמנא דערב רב מעורבין בישראל לית קריבו כו', אעשה לו עזר כנגדו - משנה, אחתא דההוא נער, ואיהי שפחה דמטרוניתא כו', ולאו איהי בת זוגיה, יחודא דליה, לית יחודא עד דערב רב יתמחון מעלמא, ובגין דא אתקבר משה לבר מארעא קדישא, וקבורתיה דליה משנה איהי, ולא ידע גבר עד יומא דדיון קבורתיה דליה, משנה לשלמא על מטרוניתא דאיהו קבלה למשה כו', בגין דא תחת שלש כו' - ושפחה, דא משנה כו', וזהו תיובתא דליה, דישאל יחזרון בתשובה כמו שכתוב (דברים ל ב) ושבת עד ה' אלקיך כו' ומל כו', ויתמחון הערב רב והיו ברזא דעץ החיים, ויחזרו להן לוחות הראשונות שלא נתגלה להם כלל עדיין, שתיכף יירדתן נשכרו, וזה שאומר למעלה דאיהי ארוסה דליה, שהנשואין היו - אם ניתנו לישראל, וכיון שניתנו ציד משה - נתארכה ועדיין לא נישאת, ואמר לקמן ק"א א' לתרין לוחות היו מסטרא לתרין יודין, ו' דאיהו נטוי בינייהו איהו עץ חיים כו', והוא"ו הוא הקולמוס שהוא המכתב שנברא בערב שבת בין השמשות, והוא בין שני יודין - דנטיל דיו"ו שהוא יו"ד ויהיב על המגילה, והוא ו' דנטיל מיו"ד דלמעלה ויהיב למטה, הבריה התיכון כידוע:

⁷⁷ בגין דעליה אתגליא כו'. רואה לומר על משה רבינו עליו השלום, דזרוע הוא חסד כמו שאומר לקמן ודא הוה דרועא ימינא כו' ורזא דמלה וזרוע ה' על מי נגלתה וזה אומא דפורקנא כו' שכבי עד הבוקר, ואמאי אתקרי זרוע ה' - רואה לומר למה נקראת בשם יקו"ק, בגין דכף היד - ביה יו"ד, ה' אלכעאן - ה', קנה דימינא דאיהו דרועא - ו', כתף - ביה ה', ודא עמודא דלמעניתא דאתקשר דימינא לאקמא לשכינתא מגלותא, ומשה דאיהו דיוקנא דעמודא דלמעניתא דאתמר ביה מולך לימין משה זרוע תפארתו (ישעיהו סג יב), ואיהו בוקע מים לאורייתא לגבי זרע אברהם דאינון ימינא למהו ליה סם עולם, ואתקשר בה' דאברהם דאיהו ה' חומשי תורה, ובה אשתלים משה, ומיד לאשתלים - אתגליא עליה ימינא, ודא הוא זרוע ה' על מי נגלתה, ורואה לומר לאשתלים בה' שלו דהוא במשכונא לאברהם ואז יתגליא עליו זרוע ה', וזרוע הוא הקנה - ו', וקנה הוא קולמוס כמו שאמרנו (שבת פ ע"ב) קנה לעשות קולמוס, שזכה קנה לעשות קולמוס לכחוב כו' (תענית כ ע"ב), והוא וא"ו כנ"ל וזה שאומר בתיקוני זוהר חדק שם בקולמוס דילך דרועא דילך ציד דילך, והיד הוא י"ה, וקולמוס שהוא הקנה - ו', וכמו שאומר לקמן בתיקון נ"ה כותב באת ו' דאיהו קולמוס, קנה דרועא, ודרועא הוא הכתף ה', שהכתף הנ"ל אינו כתף לבד אלא פרק עליון של יד, מקום הנחת תפילין עם הכתף שהוא לורת ה', והוא נקרא שם דרועא, והוא שם הוי"ה, עמודא דלמעניתא, דרגא דמשה, ואתקשר דימינא ושם הקולמוס דביה נחית חכמה דימינא, וזה שאמרנו (ברכות נו ע"ב) הרואה קנה יפה לחכמה, וביה נתגלה התורה ע"י כתיבה בקולמוס, וכל זמן שהוא סתום - אינה מתגלה, וכשיעשה קולמוס ויתפתח - ירד הדי"ו - יו"ד של חכמה, על ספר שהוא מלכות, והקולמוס והיד הוא ו' של הוי"ה, דרגא דמשה, וכל היד אתקשר ביה משה כנ"ל וצתיקון כ"ב, ס"ב ב', דעליה אתמר מימינו אש דה לנו מימינא דתייהיב אורייתא בגין דא מולך לימין משה זרוע תפארתו ובוקע מים לאורייתא מתמן מ"ה לאברהם כו' ורזא דמלה כימי אלתך מארץ כו' ואמר על מי נגלתה, מי - דרגא דמשה שיתגלה נש"ב, וזרוע ה' - ו', עץ החיים, דיתגלה על מ"ט שערי בינה, וכמו שאמרנו ברעיא מהימנא פרשת משפטים קט"ו א' ומטה דיתמסר צידך הוא עץ החיים, ו' דאיהו בן י"ה ויעול במ"ט אנפין דילך כו' כנ"ל, ומ"י הוא י"ס, וזרוע יתגלה על היס - לזקע אורת, וזה שאומר על מי, ומי - הוא דרגא דבינה שהוא היס כנ"ל וכמו שאומר לקמן שכינתא עילאה איהי ימא כו', והוא הוא"ו דפריח משני הלוחות כנ"ל ועתה יתגלה עמהם, ועל מי - הוא חכמה, שהוא על מי וכנ"ל הרואה קנה כו' ואמרנו (שם) קנים - יפה לבינה, רואה לומר שני קנים, דימינא ושמאלא, דשמאלא - בינה, ורואה לומר גם לבינה, שכללה החכמה כמו שאמרנו (ילקוט שמעוני דברים א תתב) מה בין חכם לנבון כו', ועליו הפרשה הנ"ל נאמרה לעתיד, (ישעיהו נג) מי האמין לשמועתנו וזרוע ה' כו' לא תאר לו ולא הדר כו', בגלות הזה נבזים וספלים בין העמי הארצות ערב רב, וכן קבורתו של משה שפלה - באגדה, וכן הלכה דליה - במשנה, שפחה, ואז (שם) ישיב עבדי ירום ונשא וגבה מאד כו', ועיין ברעיא מהימנא פרשת תלך ופרשת נשא וכן דרשו בגמרא (סוטה יד ע"א) מה שכתוב שם (ישעיהו נג יב) לכן אחלק לו דברים כו' תחת אשר וכו' :

⁷⁸ דההוא זמנא כו' שליט חו"א קדישא כו'. רואה לומר דרגא דעמודא דלמעניתא כמו שאומר למטה נחש בריח דא ההוא דאתמר ביה והבריה התיכון בתוך הקרשים ודא עמודא דלמעניתא כו', וכן משה דרגיה וכמו שאמרנו ברעיא מהימנא פרשת תלך רע"ט א' דאנת לויתן נחש בריח דימא דאורייתא מארי דכל נוגין, לויתן - על שם אורייתא דאתמר בה (משלי א ט) כי לוית חן כו' והוא מארי דאורייתא דשליט על ימא כמו שאומר למעלה וחיליה דימא וביבשתא כו' :

⁷⁹ ובההוא זמנא שם אזלין אניות כו'. שהן עיינין דאורייתא כנ"ל. בהבטחה דלא יטבעו כמו שלשה מארבעה שנכנסו לפרדם, ונדב ואזיהוא וכיוצא - שנטבעו :

⁸⁰ דהא רוח סערה. דאיהו מתברר לספינתא דעליו נאמר (יונה א ד) ויהי סער גדול בים והאניה כו', דהוא (יוחזקאל א ד) רוח סערה ענן גדול כו' שרעה יחזקאל, שלש קליפות שבו נטבעו אותן השלשה הנ"ל כמו שאומר לעיל י"א א' קליפה דערלה דכסי על י' אית לה תלת קליפין כגלדי צללים דא על דא ואינון כקליפין דאגוזא דאתמר עלייהו והארץ היתה תורה - דא קו ירוק, קליפה דקמלא דאגוזא, ובהו - אבנים מפלומות, דא קליפה תניינא דאגוזא קשה כאבן, וחושך - קליפה תליתאה, והוא: ראשונה - במקרא, שמוסרין בעודה רכה, שומדין עם התינוק, אבל השניה, אותה קשה כאבן - במשנה, שפחה דמטרוניתא, סלע דהכה משה רבינו עליו השלום, ועלה מכין ואינם יכולים לשברה עד דייתי משה רבינו עליו השלום כנ"ל, ארבעה נכנסו לפרדם, שלשה אכלו מאלין קליפין כו', והכל בעץ הדעת טוב ורע, ואמר ברעיא מהימנא פרשת תלך רע"ט ב' קום טול אבנא דא כו' לתברא קליפין דאגוזא, דהא כמה רועים פרנסי דרא אתכנסו על האי אבנא דאיהו מעין החכמה דהאי סלע דנביעו דליה ברזין סתימין דלית להו סוף, ועלה אתמר (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא, והוא מה

מִן יֵמָּא דְאִוְרֵייתָא, וּבְהָהּ זְמַנָּא יִצְחָשׁוּם רַמְשׁ וְאִין מְסַפֵּר וְגוֹמֵר, יִצְחָשׁוּם אַנְיֻת יְהִלְכוּן שְׁלֵוִיתָן זֶה יִצְרָתָ לְשַׁחֵק
בו (תהלים קד כה כו), שְׁאִוְיָהִי חֲדֵי עֲמָהוֹן, שְׁבִהָדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים מח יד) שְׁיִתּוּ לְבַבְכֶם לְחִילָה וְגוֹמֵר, לְחוּלָה
כְּתִיב, וְכָלֶם אֲלִיף יִשְׁבְּרוּן לְתַת אֲכָלֶם בְּעֵתוֹ, (דאינון עתותי דאורייתא כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה קבעת
עתים לתורה) שְׁיִדְאִיהוּ עֵתוֹ דְצִדִיק, שְׁיִתְתָן לָהֶם יִלְקוּטוֹן (שם קד כח) דָּא מְנָא, דְאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טז כו) שְׁשֵׁת

בִּיאור הגר"א

שְׁאִמֵר לְעִיל בְּרַתָּא דְמַלְכָּא כו' וְכַל תּוֹקֵפָא לְהוֹן לְאִעְבָּרָא קְלִיפָה לְעִילָא, וְכַד מְטוּ לְקִלְפִיָּה תְנִינָא לְאִיָּהִי תְקִיפָא קְשִׁיָּא לְהוֹן וּמַחֲוֹן בְּה
כַּל יוֹמִיהוֹן כְּלָהוּ בְּלִישְׁנָהוֹן לְאִינוֹן תְּקִיפִין כְּפִטְשִׁין – וְלִית לְהוּ רְשׁוּ לְאִפְקָא מִינָהּ מִיָּא אֲלָא אֲלִין טְפִין דְנִפְקִין עַל יַד צוּמְנָא לְאִתְמַר בְּה
(במדבר כ יא) וַיָּךְ אֶת הַסֹּלֶעַ בַּמַּטְוֵה פְעָמִים וּבַמַּחֲלָה תְנִינָא נִפְקִין טְפִין וְאֲלִין אִינוֹן רְמִיזוּן דְחַכְמָה רְמִיזוּן דְקִבְלָהּ כו' סְלַע אַחֲרָא
לְאִתְקִרִיָּאת קְלִיפָה, מְשַׁנָּה, נּוֹקְבָא לְעַבְד נְעַר, עֵלָה אִתְמַר (מְשַׁלִּי כַּט יט) בְּדַבְרִים לֹא יוֹסֵר עַבְד, אֲלָא לְמַחֲוֹן וּמַתְבְּרִין מִמְנָה כַּמָּה פְּסוּקוֹת
כו', וְהַעֲנִין כִּי עִם מַלְכָּר הוּא ס"א, נְגַד הָאִי שְׁפַחָה הוּא שְׁפַחָה בִּישָׂא, וְעִם צִים הַיִּמִּירָה אִינוֹן מְזוּלָת יֵם, וְעִינֵין בְּזוּהַר פְּרַשְׁתָּ בְּרַאשִׁית נ"ב א'
בְּאִרוּכָה הִרְבָּה :

^{נכ} עִם רַמְשׁ כו'. מְפָרֵשׁ לְמַטָּה לְאִינוֹן הַלְכוֹת פְּסוּקוֹת כו' :

^{נכ} עִם אֲנִיּוֹת. כנ"ל :

^פ לְוִיתָן זֶה כו'. וְהוּא הַדְּעַת שְׁתַּתְרַבָּה בְּאַרְץ שְׁהוּא הַשְּׁמַחָה הַגְּדוּלָה אֲשֶׁר אִין לְמַעְלָה מִמְנָה, וְעַל זֶה נִאֲמַר יִצְרָתָ לְשַׁחֵק בּוּ, וְכַמוֹ שְׁאִמְרוּ
בְּמִדְרַשׁ הַנֶּעְלָם ק"ה א' אר"י לר"ח הָא דְתַנִּינָן דְעַתִּיד הַקְּב"ה לְעַשׂוֹת לְצִדִיקִים סְעוּדָה לְעַתִּיד לְבֹא כו' וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֲלֹהִים כו' עִינֵין עִם
בְּאִרוּכָה וְאִמֵר עִם ק"מ א' דְתַנִּינָן אר"פ הַשְּׁגַת הַצִּדִיקִים לְעַתִּיד לְבֹא יוֹתֵר מִמְּלַאכֵי הַשְּׁרַת דְכַתִּיב כְּמִים לִים מַכִּים :

^פ וַיַּחֲזוּ חֲדֵי עֲמָהוֹן. רוֹאֵה לּוֹמֵר הַלּוּיָתָן, וְהוּא הַקְּב"ה, לְדִיקוּ שֶׁל עוֹלָם, שְׁהוּא לְוִיתָן כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ לְמַטָּה לְוִיתָן דָּא כו' וְהוּא הַשְּׁעִשׂוּעַ שֶׁל
הַקְּב"ה עִם הַצִּדִיקִים – שְׁמַחְדָּשׁ לְהֵם הַתּוֹרָה :

^פ ה"ד שִׁתּוֹ לְבַבְכֶם כו'. רוֹאֵה לּוֹמֵר כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ בִירוּשָׁלַיִם בְּפ"ב דְמַגִּילָה ר"ב ר"ח עוֹלָא בְּר"א בְּשֵׁם ר"ח עַתִּיד הַקְּב"ה לְעַשׂוֹת רֵאשׁ חוּלָה
לְצִדִיקִים לְעַתִּיד לְבֹא מֵאִי טַעְמָא שִׁתּוֹ לְבַבְכֶם לְחִילָה לְחוּלָה כְּתִיב, וְהַצִּדִיקִים מְרַחֵם אוֹתוֹ בְּאִעְבָּרָה כו' וְכַהֲאִי גוֹנָא אִמְרוּ בְּגַמְרָא לִילָן
בְּסוּף תַּעֲנִית עַתִּיד הַקְּב"ה לְעַשׂוֹת מַחֲוֹל לְצִדִיקִים כו' וְהוּא כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ בְּמִדְרַשׁ הַנֶּעְלָם עִם אר"י אר"ר עַתִּיד הַקְּב"ה לְשַׁמּוּחַ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן
עִם הַצִּדִיקִים הַשְּׁרִירָת שְׁכִינָתוֹ עִמָּהֶם וְהַכֵּל יִשְׁמַחוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הַלָּא הוּא דְכַתִּיב יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן יִשְׁגִּיגוּ הַצִּדִיקִים דַּעַת שְׁלִימָה
לְאִר"י בְּיוֹמָא דְחֲדֵי קוּב"ה בְּעוֹבְדוֹ זְמִינָן אִינוֹן לְדִיקָא לְמַנְדֵּל לִיהַ בְּלַבְדוֹן כְּאֲלוֹ חוּז לִיהַ בְּעִינָא ה"ד וְאִמֵר בְּיוֹם הַהוּא הִנֵּה אֲלֵהִינוּ זֶה
וְגו' וְהוּא מֵאִמֵר הַנ"ל וְהוּא סְעוּדָת הַלּוּיָתָן כְּנ"ל וְכַמוֹ שְׁאִמְרוּ עִם סְעוּדוֹת הַצִּדִיקִים לְעַתִּיד לְבֹא כְּהֵאִי דְכַתִּיב וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֲלֹהִים וַיֵּאכְלוּ
וַיִּשְׂתּוּ, וְהַרְאִיהַ הַיּוֹא הַהִשְׁגָּה כְּנ"ל. זֶה שְׁכַתּוֹב וְכוֹלֵם אֲלִיךְ כו' אַכְלָם. דְהוּא אֲכִילָה הַנ"ל, וְאִמֵר עִם בְּאַתֵּר חַד תְּנִינָן נְהִינָן וּבְאַתֵּר חַד תְּנִינָן
נִיזוּנִין מֵאִי בִין הָאִי לְהָאִי כו' אַבְל לְצִדִיקִים שְׁזַבּוּ – נִיזוּנִין עַד שִׁשְׁגִּיגוּ הַשְּׁגָה שְׁלִימָה וְאִין אֲכִילָה וְשַׁחֲיָה אֲלָא ז', וְזוּ הַיּוֹא הַסְּעוּדָה וְהַאֲכִילָה
כו' :

^פ לְאִיָּהוּ עֵתוֹ לְצִדִיק. רוֹאֵה לּוֹמֵר, מַלְכוּת – הוּא עַת שֶׁל לְדִיק, וְלְדִיק הוּא הַלּוּיָתָן, כְּנ"ל, וְהוּא יִתֵּן לְהֵם מִן הַאֲכִילָה ע"י הַעַת שְׁלוֹ, וְהַיּוֹא
נְבִינָת מַתְרִי דְרוּעֵין – חוּשְׁבָן עַתוֹ, לְכַן אֲבַרְהָם וַיִּחַק חֲפְרוֹ אוֹתָהּ. וְאִמֵר אַכְלָם כְּנ"ל דְנִיזוּנִין מִזִּיו כו' – זֶהוּ אַכְלָם – יִתֵּן לְהֵם ע"י עַתוֹ,
זֶהוּ בְּעַתוֹ, דְהַיּוֹא נִקְרָאת עַת וְכַמוֹ שְׁאִמְרוּ בְּזוּהַר פְּרַשְׁתָּ אַחֲרֵי מוֹת לְלֶכֶת בְּהֵאִי לְדִיק לְאִשְׁכַּחַא בְּרַכְוָא וְחִידוֹ וְהִינּוּ רַזָּא דְתַנִּינָן לְוִיתָן זֶה
יִצְרָתָ לְשַׁחֵק וְע"ד כוֹלֵם אֲלִיךְ יִשְׁבְּרוּן לְחַת אַכְלָם בְּעַתוֹ מֵאִן עַתוֹ דָּא עַתוֹ לְצִדִיק דָּא מְטַרְוִינָתָא לְאִקְרִי עַתוֹ לְצִדִיק וּבְג"כ כוֹלְהוּ מַחְכָּאן
לְהָאִי עַתוֹ כוֹלְהוּ לְאִתְזוּן מֵהָאִי אַתֵּר אִתְזוּן כו' :

^פ תַּחַן לְהֵם יִלְקוּטוֹן דָּא כו'. כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ (חֲגִיגָה יב ע"ב) שְׁחָקִים שְׂבּוּ כו' מִן לְצִדִיקִים לְעַתִּיד לְבֹא, וְהַמֵּן הוּא הַבִּינָה לְהַבִּין דְבְרֵי תּוֹרָה,
זֶהוּ לְבַד הַדְּעַת וְהוּא מְסַטְרָא לְעַמּוּדָא דְאִמְרָתָא – לְחַם מִן הַשְּׁמַיִם כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ בְּזוּהַר פְּרַשְׁתָּ בְּשַׁלַּח עִינֵין עִם, זֶה שְׁאִמְרוּ לְאִתְמַר כו'
מְסַטְרָא כו' וְכַמוֹ שְׁאִמְרוּ מִן – בְּזוּכוֹת מְשָׁה וְהוּא מְסַטְרָא לְעַמּוּדָא דְאִמְרָתָא, וְהַעֲנִין כִּי הַלּוּיָתָן וּבְרַתָּא דְמַלְכָּא מֵה שְׁאִמֵר לְעִיל – הַכֵּל
בְּנוֹק, תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ לְעִיל תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה קְרָאן לֵה, וְהוּא הַסֹּלֶעַ שְׁעָה הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ לְדַבֵּר אֲלִינוּ, אֲלָא שְׁהִיא בְּרַתָּא דְמַלְכָּא
בְּאִילּוּת, וְהוּא הַכֵּה וְנִזְדַּמֵּן לוֹ נוֹק' לְיִצְרָה כְּנ"ל, וְהַגָּה שֶׁלֶּם קְלִיפִין לְאִגּוּז הֵן נְגַד בִּי"ע: תַּהוּ – קוּ יִרוּק – בְּעַשִׂיָּה, מְקַרָּא, וְהַשְּׁנִיָּה – בְּהוּ,
סְלַע הַנ"ל – בְּיִצְרָה, מְשַׁנָּה, וְחַשְׁךְ – חַלְלָא, עַל פְּנֵי תְהוּם – הוּא בְּבִינָה, בּוֹרָא חַשְׁךְ כְּתִיב בּוֹרָא, וְכַמוֹ שְׁאִמְרוּ בְּזוּהַר פְּרַשְׁתָּ תְרוּמָה קְכ"ה
א' עִינֵין עִם יוֹאֵר אֹר בְּיִצְרָה לְשֵׁם חוּרְרָא לְאִגּוּזָא וּבּוֹרָא חַשְׁךְ בְּבִינָה יִשֵּׁת חוּשְׁךְ סַתְרוּ וְהוּא חוּשְׁךְ שְׁאִין יוֹכִים לְהַשְׁיִגָּה, שְׁאֲבָן לְיִצְרָה
מִסְכַּךְ בְּעֵלָה, וְעִם הוּא תְהוּם כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ בְּזוּהַר פְּרַשְׁתָּ אֹ לְמ"ד א' בְּמַדְבַּחָא אִית כְּבַשׁ חַד בְּדַרְגִין יִדְעָאן וְדַגְרָא תַתָּא מְטִי וְנַחֲיָת
לְתַהוּמָא עֵילָאָה מִגּוּ שִׁית חַד כו' וּבְהַהוּא אַתֵּר אִית חֵיילִין לְאִמְרֵי קְדוּשׁ כו', וְהוּא בְּבִינָה שְׁשֵׁם הַשְּׁרִפִים כִּידוּעַ וְכַמוֹ שְׁאִמְרוּ בְּתִיקוּנֵי זוּהַר
חֲדָשׁ ע"ג א' וְאִשָּׁר מְקוּמוֹת, בְּאַתֵּר אַחֲרָא אִשְׁתַּכְּחִי גַלְגַּלִּי יִמָּא דְנַהֲמִין וְנַחֲתִין בְּדַרְגִין יִדְעִין וְתַמֵּן חֵיילִין אִמְרִין בְּקַל נְעִימוּתָא בְּרוּךְ כְּבוֹד ה'
מִמְקוּמוֹ כו' בְּאַתֵּר אַחֲרָא מִשְׁתַּכְּחִי חֵיילִין חֵיילִין קִימִין בְּדַחֲלוֹ בְּזִיעַ בְּרַתָּתָ כְּמָה לְאִת אִמֵר וְנִגּוּהַ לְהֵם וְיִרְאֵה לְהֵם כו', וְהַכֵּל בְּמַלְכוּת
דְּבִי"ע, זֶה שְׁאִמְרוּ עִם, מִגּוּ שִׁית חַד, שְׁהוּא יוֹסוּד כִּידוּעַ, וְאִמֵר עִם בְּמַדְבַּחָא אִית כְּבַשׁ חַד בְּדַרְגִין יִדְעָאן כו' כְּנ"ל רוֹאֵה לּוֹמֵר עִם מַעֲלוֹת
לְכַסָּא, וְאִמֵר תְהוּמָא עֵילָאָה – וְהוּא בִיסוּד דְבִינָה לִידָה, וְהַיּוֹא נִקְרָאת תְהוּמָא רְבָא, וְיִסוּדָה לְמַטָּה הוּא תְהוּם הַתַּחְתּוֹן, וְשַׁתִּי נוֹק' – בִּינָה
וּמַלְכוּת, הֵן שְׁנֵי תְהוּמִין, וּבְשְׁנֵינֵיהֶן הוּא הַדְּעַת, וְכַמוֹ שְׁכַתּוֹב בְּעַתוֹ תְהוּמוֹת נִבְקָעוּ – שְׁנַבְקָע הַפֶּה, וְהוּא תְהוּם עֵילָאָה, וְיִסוּדָה – שְׁהוּא פֶּה
שֶׁל מַטָּה – תְהוּם הַתַּחְתּוֹן, וְעִינֵין עִם ל"ב ב' וְאִית בְּס"א תְהוּמוֹן סְלִקִין כו' וְאִית תְהוּם עֵילָאָה וְתְהוּמָא תַתָּאָה וּבְכוּלְהוּ כו', וְעִינֵין בְּזוּהַר
פְּרַשְׁתָּ פְקוּדֵי רַס"ח א' נִפְקוּ מִגּוּ תְהוּמָא רְבָא וְאִיָּהוּ הָאִי הַיְכַלָּא כְּמָה לְאִת אִמֵר מִשְׁפֵּטִין תְהוּם רְבָא וְכו' מִהַכָּא נִפְקִי אִשָּׁא דְרוּחָא תְקִיפָא
כו' וְעִם הוּא חַלְלָא לְאִגּוּזָא בְּקוּדָה וְנִגְדוּ בְּס"א – נוֹק' תְהוּמָא רְבָא, וּבְיִצְרָה הוּא הִים בְּנוֹק', יֵם עֵילָאָה בְּבִינָה דְנוֹק', וְהוּא גַם כֵּן בִּיסוּד
דְבִינָה דְנוֹק' לְיִצְרָה, וְהוּא בְּעַתָּה – כְּמִים לִים מַכִּים, וְיֵם הַאֲחֲרוֹן – בְּמַלְכוּת לִידָה, וְעִם הַתַּכְלָת – נְגַד מַזְלוֹת יֵם, שְׁלָא יִזוּנוּ עֵינֵיהֶם,

ימים תלקטוהו וגומר, מסטרא דעמודא דאמצעייתא דאיהו כליל שית סטריין, ש"לוי'תן לעילא דא צדיק ש"דאיהו כדג (דף מג ע"ב) קטן על פי' ימא, ש"נחש בריח, דא ההוא דאתמר ביה (שמות כו כח) הברית התיכון בתוך הקרשים, ודא עמודא דאמצעייתא דאתקרי תיכון, בגין דאיהו עמודא דאמצעייתא, ש"תריין גדפוי ימינא ושמאלא, ש"דמתמן אורייתא אתיהיבת, ש"תריין קשקשוי ש"תריין סמכי קשוט, ש"בשכינתא עלאה איהי ימא,

ביאור הגר"א

וקס סלע הנ"ל, ורוח סערה שעל ימא עילאה הוא מחוץ – שלא יכנסו לשם, והוא כמו להט החרב המתהפכת מחוץ לגן עדן, והוא מהיכלא שביעאה דס"א, כמו שאמרנו בזוהר פרשת פקודי שם ומהכא נפקי כל אינון זיקין ניליזין למתדעכי לאלתה, להטי ומתדעכי, ועיין שם רנ"ג א' ב' וגן עדן הוא יסוד דבינה למלכות דעשיה, וכיון הוא יסוד לנוק' לידה, והן שתי נקודות פרישן כמו שאמרנו בזוהר פרשת תלואה קפ"ד ב' ירושלים בזמנעיתא לכל יסודא דעלמא בתריין נקודין אחפרשת מלכו שמיא סטרא דקדושה חד לילה וחד דעלמא דלתי נקודה עילאה עמיראה כו' נקודה דנטלא מאימא עלאה עמירא איהי גן עדן דארעא כו', והס שלש דרגין דמקנן מלכות זבה, דבריאה בינה לידה כו' ולא זכה בה אלא משה, אבל בימי יהושע שלטא משנה, נער, עתה בחתי, אבל ברתא היא דרגא דחכמה דבה – והוא באילנות, וכמו שאומר לקמן היא סיהרא לעץ חיים, דבי"ע הן עץ הדעת טוב ורע, והיא – נקודה דהיכלה, היכל הוא חללל דב', שהיא בינה, כרסיא, שבה מתחלת התורה שהוא דבריאה כידוע, וכמו שאמרנו בסוף תיקוני זוהר חדש, ושם תהום – חללל לאגוזא, וזה שאומר ברעיא מהימנא פרשת תלוא רע"ט א' ובזמנא לנוק' פתיחא, כל מאן דהוה נפיל תמן לא הוה סליק, ומשיח בן דוד נפיל תמן עם משיח בן יוסף, דחד איהו עני ורובב על החמור, וחד איהו צבור שורו איהו משיח בן יוסף, והאי הוא כי יכרה איש בור וכו' ובגין לא חקרי משיח בר נפלי ואיהי נפלת אבתרייהו ואתמר עלה נפלה כו', והענין כי התריין משיחין הן נשמחין מסטרא דאילנות, ועתה בגלות הן דבריאה, בתהום הנ"ל, והוא נפילת מלכות גם כן שם וכנ"ל, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון נ' בזמנא דנחיתת במלכות דבריאה – דאז נפלה, לא תוסיף לנפול עוד, לאין נפילה אחריה יותר, וזה שאומר שם תהום הוא המות, דבריאה – לנגדה סטרא דמות, כמו שאמרנו בענין שמה המלכים דירדו דבריאה וכמו שאמרנו באילרא רבא וזה שאומר רע"ח ב' דהא גונין בסלע קנא דלהון כו' ומאן דבעי לאתקפא בסלע דנוני ימא דמארי מתניתין דלוינו תנאין, בעי למהי תקיף ליסנא חדידא חריפא לנקוב עד דמטי לתהומא רבא דתמן כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב, ואוקמוה דהאי קרא נוקב ויורד עד תהומא רבא, ורואה לומר דסוד הקץ אינו כשאר רמיזין לשכחא בסלע דנפקו טיפין מיניה, סלע דימיה, אלא בעו למנקב להאי סלע מעבר אל עבר עד שגייע לתהום בריאה ושם יתגלה, ולכן לא יתגלה לשום אדם אלא למשה, דהוא יתבר להאי סלע, וזה שאומר שם ומאן נחית לתהומא רבא לשכחא זמנא דא אלא אנת דאתמר כך דקתך כהררי אל כו', ורואה לומר דביה נאמר דקת ה' עשה ומשפטיו כו' ואמר בזוהר חדש י"א א' ועוד אמר ר' יוחנן בן זכאי מאי דכתיב אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל זהו מה שראה יחזקאל באותו הרקיע שנברא בשני, שבראו הקב"ה וסתמו מכל רבבות קודש שלו, והוא בסלע הנ"ל, ואותן העולמות לכסוף בהון קב"ה סתמם ממנו והוא בכרסייא כידוע ויקר הדרו סתם מאותן עולמות והוא כל כבודה הנ"ל, ושם מה שאמר לעיל בהקדמה תניינא, י"א, קדש הלולים דהא קדש, ושם רע"ע כו' מוחא כו', ולא לשם ממש אלא אפילו בעץ הדעת דרגא דנגדה אתמר דבה קדש הלולים, ואפילו נגד שלש ערלים וברביעי כו', והכלל כמו שאומר לעיל שהדעת – שבו תהומות נבקעו, פה שלמעלה ופה שלמטה, והים – הוא במט"ט, ושם הלוייתן שהוא מט"ט, וכנגדו הלוייתן ידוע (איוב מ ט) יכרו עליו חברים כו', והוא צים – במלכות, וימא עילאה – בינה דבה, ושם הלוייתן, ותחת הים – מאלות ים דלטבעו בה, ורוח סערה נשיב שם כנ"ל, ולעתיד לבוא יעביר השם יתברך אותם, ואז שם אלויות יהלכון כו' ולוייתן כו' – מסטרא דלעת זנוק' והוא גם כן בצדיק כמו שמפרש והולך, והמן הוא מסטרא דלכורא כמו שמפרש והולך ששת ימים כו' :

^פ לוייתן לעילא דא לדיק, וכן אמר בזוהר פרשת אחרי מות כנ"ל, אבל בזוהר פרשת שמות ופרשת שלח אמר שהוא בין או"ח – בדעת, אבל הכל אחד, כמו שאומר לעיל דהוא נקרא על שם הדעת ולכן נקרא גם כן נהר דנגיד ונפיק מעדן והוא משלים לשבעים שנה דנטיל מאו"ח והכל ע"י הדעת – בן י"ה, והלוייתן סתום, וכשיבקע הים ויעשה יבשה – ישכחו אותו :

^פ דאיהו כדג כו'. כמו שאמרנו כל העולם כולו על סנפיריו של לוייתן עומד והוא כדג קטן בתוך הים כו', והוא ים אוקיינוס – ים הסובב את כל העולם, שהוא דרגא דבינה דסובבת כל הו"ק שהן העולם :

^פ נחש בריח כו'. ולכן אתקרי לוייתן – נחש בריח, דהוא כולל שניהם ובו נעשין גוף ובריח – אחד, והוא דרגיה דמשה רבינו עליו השלום כמו שאמרנו בזוהר פרשת תלוא וכנ"ל :

^פ תריין גדפוי כו'. רואה לומר אלו סנפיריו שהוא פורח בהן והן נקראים כנפים כידוע, והן עוף יעופף, מיכאל וגבריאל – בחו"ג :

^פ דמתמן אורייתא אתיהיב'. מאלות עשה ומאלות לא תעשה, וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ב ובסוף תיקון ל"ה ובסוף תיקון נ"ד את האדם כו' אורייתא דאתיהיבת לאדם מא' ועד ה', דאתיהיבת מימינא ומשמאלא דתמן פקודין דעשה ולא תעשה כו' :

^פ תריין הקשקשוי כו'. וזה שכתוב (איוב מא ז) גאווה אפיקי, שהן נקראים אפיקי כמו שאומר לעיל דף ל"ח ע"א ובזוהר פרשת אחרי מות דף ס"ח א' ובזוהר פרשת ויקהל דף רי"ט ב', עיין שם ושם, והן לבוש ללוייתן ומכסין ליה, שנו"ה מכסים ליסוד, רואה לומר משני כלדים ההקשקשת שעליהם שהן מדובקין כאחד כל ההקשקשין שמלך אחד כמו שכתוב גאווה כו' סגור כו' אחד באחד יגשו ורוח לא יבוא ביניהם איש באחיהו ידבקו כו' ואמרנו גאווה כו' אלו הקשקשין שבו, ונראה שזה שכתוב איש באחיהו ידבקו – בכל הקשקשין שמלך אחד, ואמר על שני מיני הקשקשין שבשני האלדין – אחד באחד, שהן שנים :

^פ תריין סמכי קשוט. וזה שאמרנו (נדה נא ע"ב) שהקשקשת הן סימני טהרה, כל שיש לו הקשקשת כו', כי שקר אינו לו רגלים, על גחונך כו', ואמרנו ולכתוב הקשקשת ולא בעי סנפיר, ואמרנו משום יגדיל תורה ויאדיר, והענין כי התורה רמזה לנו על הלוייתן כל אשר לו כו' אותם תאכלו, שנוכה לאכלה, והוא נקרא כל, ואמרנו אותם – עם הסנפיר והקשקשת, והוא ו"ה, ששת ימים תלקטוהו, כי הלוייתן נחש בריח הוא

שְׂכִינְתָא תַתְּאָה אִיהִי (משלי ל יט) דְרַךְ אָנְיָה בְּלֵב יָם, שִׁיִּדְאִיהוּ ל'ב אֱלֹהִי'ם דְּעוֹבְדָא דְבְּרַאשִׁית, שִׁיִּשָּׁם רְמָשׁ
וְאִין מְסָפֵר, כְּמָה דַּאֲתָ אָמַר (שיר ו ח) וְעֲלָמוֹת אִין מְסָפֵר וכו', וְאִינוֹן הִלְכוֹת פְּסוּקוֹת, דְּאִינוֹן (תהלים מה טו)
בְּתוּלוֹת אַחְרֵיהּ רַעוּתֵיהּ דְּשְׂכִינְתָא.

[תיקוני זוהר – דף נג ע"א]

שִׁיִּחִיּוֹת קְטָנוֹת אֵלִין אַתְּוֹן דְּאִדְנִי, עִם גְּדוּלוֹת אִינוֹן אַתְּוֹן דִּיהוּ'ה, דְּאִינוֹן מְרַפְּבוֹת דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
וְשְׂכִינְתֵיהּ, אַתּוּ בְּלָהוּ (דף נג ע"א) חֲבָרְיָא לְנִשְׁקָא לֵיהּ, פָּרַח וְלֹא חִזּוּ לֵיהּ וְלֹא מִיִּדֵי.
שִׁיִּפְתַּח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אָבָא, וְהָא שְׁבַע יָמִים אִינוֹן, וְיָם עֲלָאָה אִיהוּ עַל כְּלָהוּ, וְעֲלִיִּיהוּ אַתְּמַר (דברים לג
ט) כִּי שְׁפַע יָמִים יִנְקוּ, לְמָאן אִינוֹן יוֹנְקִים, שִׁיִּאָמַר לֵיהּ בְּרִי שְׁבַעָה בְּשַׁבְּעָה אִינוֹן מוֹצְקוֹת, וְהִכִּי אִינוֹן רְקִיעִים

בִּיאור הגר"א

ת"ת ויסוד כנ"ל, ושני קשקשים, ושני ספירים, ותורה אחייהבת בגדולה ובגבורה, מלוות עשה ומלוות לא תעשה, וזהו יגדיל תורה ויאדיר,
והוא חו"ג דלעת – שזכה להם, ולכן פרט הכתוב בזה מלוות עשה ומלוות לא תעשה, כל אשר לו כו' וכל אשר אין לו כו' :
כִּינְתָא עֵילָאָה. בחמשים שערי בינה, וים הוא חמש גוונים דה"א, ארבעה – מארבע סטרין, ונוצר הולד בארבעים יום שהן לידה,
והטיפה דבגוה שהיא מחכמה – הוא יו"ד, והן חמשים, ים, והוא מה שאומר בספרא דלניעותא דף ס"ד, ה' – ד' הות, ומלאתעצרת –
נעשית ה"א, והוא ים בהכפל ביו"ד של חכמה דמסטרעה נקראת ים, ים החכמה, דלחמליח מיניה כמו שאומר לעיל דף ל"ח א', ועיין
לקמן תיקון נ"ב ומה שבארנו שם בארוכה, ובינה כוללת ג"ר, וכולל כאן כל העשר ספירות וכמו שמפרש והולך שכנתא תתאה כו' ורואה
לומר דעל ידה הולכין בימא, דכל השגות הכל ממנה, בזאת כו', והיא המלמדת לאדם דעת, רוח הקודש, ועיין בזוהר פרשת בראשית מ'
ב', בארבע זיוויין דתחתיה דמנהון ארבע לארבע סטרין, ולכן המשילו הגוף לאניה – והאניה חשבה כו', דהיא גופא כמו שאומר לקמן דף
ס"ג ב' עיין שם :

כִּינְתָא ל"ב אֱלֹקִים כו'. שהוא בלב של ים דבינה כלולה מחו"ב כידוע, חכם כו', ומסטרעה הוא נ' שערי בינה, ומסטרעה דחכמה בה
ל"ב אֱלֹקִים דעובדא דבראשית, והוא בלב ים, באמצעותא ביו"ד, של המ"ם כנ"ל, דשם הוא נקודה דהיכליה, נקודה בחלל, וכמו שבארנו
לעיל, והשכינה עולה עד היו"ד דחכמה, ותרב חכמת שלמה כו', עד למטו להאי מצועא עילאה דלחיהו יוד, חכמת כל בני קדם, ובהוא
זימנא דתעבידת תגא בראש ו' עיין שם ל"ח א' ושם היא נעלמת כמו שאומר לעיל כ' ב' האי תגא דתלשא איהו י', ישיר כו', ושריא על
רישא דלת ו', וחתעבידת תגא – ז', וסליק לה עד אחר דלחגזרת מתמון, ורואה לומר מחכמה עיין שם, ואמר שם כד אסתלקת מינייהו
שואלים איה מקום כבודו כו' ועיין לקמן ע"ו א' נתיב לא ידעו כו' איה מקום כבודו כו' כד איהו נתיב לית לון ידיעה בה כו', ועיין
לעיל ל"ז א' דהאי נקודה טמירה וגניזה דלחמרה בה ונעלמה מעין כל חי ועלה אחר נתיב לא ידעו כו' והאי בת נקודה סתימא כו' ועלה
אמר שלמה שלשה המה נפלאו ממני כו' דרך אניה בלב ים ששם ונעלמה כו' אחרתי אחכמה כו' – להגיע אל היא חכמה – והיא רחוקה
ממני, כמו שאמרנו ותתבא אחותו מרחוק, אמור לחכמה כו' כידוע:

שָׁם כו' כד"א ועלמות כו'. ששים המה מלכות, ס' מסכתות דכלל התורה שהן ששים גבורים מגבורי ישראל – מסטרעה דו"ק, כמו
שאומר לעיל כ"ג א' בגין בעלה דלחיהו עמודא דלחמנעיתא כליב שיה סדרין והוא מסטרעה דו"ק דעמודא דלחמנעיתא, ושמיים פילגשים –
תמנין ספרי דלגדלחא – מסטרעה דיסוד, שכל הגדה מסטרעה דיסוד, ורזין דלחמנעיתא ביה – סוד מיסוד, ולכן הן תמנין בחושבן יסוד, ד'
שבעים – מסוד, ויוד – מיוד, דליק וברית, ועלמות אין מספר – מסטרעה דלמכות דשם ברכות ואינון כולהו רעותיה דהיכלין דשם ששים
אילות בסחרני כו' :

חִיּוֹת כו'. שהן אותן המרכבות שהן לקוב"ה ושכינתיה דנחתין בקריאת שמע ותפלה, כמו שאומר לעיל בהקדמה ובתיקוני זוהר חדש
ושאר מקומות הרבה, והן נקראין על שם דנפקו מתמן כמו שאומר לקמן דף פ"ח ב' ובתיקון נ"ז דף ל"ב ב', והן מסטרעה דמאור הגדול
ומאור הקטן, וזה שאומר קטנות עם גדולות וכמו שאמרנו בזוהר פרשת תרומה דף קל"ח ב' ועל דא מצבה הנחשת קטן, ודוד הוא הקטן
דכתיב את המאור כו' עיין שם :

פַּתַח ר"א כו'. רואה לומר כיון דשבע ימים אינון, הן כל שבע ספירות עם מלכות – למאן אינון יונקים וכתיב יינקו:
א"ל ברי שבעה כו'. רואה לומר דהן שבעה דלכורא ושבע לנור' כמו שאומר בזוהר חדש שיר השירים מ"ט ב' ג', שבעה ושבעה –
אלין תתאי דקיימין לקבליהון דעלמא, וכולהו אחיד לנרות אשר על ראשה, שבעה ושבעה מוצקות – אלין שבעת ימים ושבעת ימים, אלין
עלמא ואלין תתאי, דמתחבראון כחדא, והוא כמו שאמרנו דכל מה שברא הקב"ה – זכר ונקבה דבראו, ושבעה הן דהצטרף יסוד הבניה, היכל
השביעי, והוא הדעת – נהר הכולל עמהם, והוא היכל השביעי, וכן ים עלאה כנ"ל, וכמו שאמר וים עלאה על כולהו, ואע"ג שהן שמונה
עם העטרת – יסוד ועטרת נכללין בלבנת הספיר, ופעמים נו"ה כמו ברכיעים – שחקים, אבל וילון רקיע – בשנים, וכמו שאמרנו בזוהר
פרשת פנחס שבלבנת הספיר הן שני רקיעים, ועיין בזוהר פרשת בראשית ל"א א' שבעה היכלין מדורין אינון לעילא דאינון רזא
דמהימנותא עלאה ושבעה היכלין אינון לתתא כגוונא דלעילא עיין שם בדבריו, ובזוהר פרשת פקודי רמ"ה א' לחזות בנועם ה' – באינון
שבעה רקיעים לעילא, ולבקר בהיכלו – באינון שבעה רקיעים דלתתא, ואלין קיימין אלין לקבל אלין, ובכולהו קמת בגנתא דעדן אינון
שבע חופות קדישין כו' עד לתתא אברהם חסידא ושארין לתתא עלמא, ועאל גו מהימנותא קדישא ואתקין לעילא ותתא באינון רקיעים
עלמאין ובאינון רקיעים תתאין, אינון תתאין היכלין באינון רקיעים עלמאין לתתאחדא דא דלא ולתתקשרא דא דלא, כמה דלוקימנא באינון
היכלין דקאמרן, והוא יחודא דשמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וזה שאומר והכי אינון רקיעין שבעה כו', והשיב כאן

ולא עוד אלא דהא נונא רברבא קא אתיא, רב המנונא סבא, ודאי בכמה נונין חיילין קדישין דתלמידי חכמים, דמתרבינ בימא, כען צריך לפרשא לון שרשת, למיהוי ברשות דילן, שליולמארי תריסין מאני קרבא, כען צריך לאתקנא שליבקירטא באבנין דקירטא, שליבקשטא בגירין דקשטא, שליברומחא, בכרבא, שליחזוק מגן וצנא (תהלים לה ב), שלידיאית מארי תריסין דאינון מגיחין בסוסון, ואית אחרנין דאינון רגלין, שלידיעלייהו אתמר במפקנותא דגלותא דמצראי, כשש מאות אלף רגלי וגומר (שמות יב לז).

ביאור הגר"א

זריק החלים הוא ברית לדליק לזריק לפלח חז כדו לחויא וכתר לא לשלח למטרה כו' כמו שאומר לעיל בסוף תיקון י"ג והן קשתי אש שהוא שלהבת י"ה רשפיה כו' להלום בחויא וכמו שאומר לקמן דף ס"ו ב', וכן לשלח למטרה הוא בשלהבין דחוימו, מים רבים לא יוכלו לכבות כו'. והענין, כי התעוררות הזיווג הוא בשלהבין דגבורה, שמאלו כו', ואח"כ וימינו, שהוא טפת החסדים, והחסדים גזרים מאד ומכבים את אש התאוה ולכן נפסק התאוה עד זמן גדול, אבל לעתיד לבוא אף שתמלא הארץ דעה כמים כו' שכל כך יפוזו נהר הדעת, טפת החסדים, מכל מקום תהיה שלהבת האהבה גדולה מאד עד שלא יוכלו לכבות האהבה, ולכן יהיה הזיווג תמיד, ולכן תתברר גם כן הדעת מאד, שכל שהשלהבת האהבה גוברת – יורד החסדים תמיד כמים לים מכסים, וזהו מים רבים כו' ונהרות כו', והענין הוא כי בזמן הזה שאין אהבה שלנו לבוא גדולה כל כך שלא יוכלו לכבות לון – אינו תמיד, וזה שכתוב השבעתי אתכם אש תעירו כו' כמו שביארנו שם ובתיקון ל' דף ע"ו ב' :

^פ ודומחיהון כו'. גם כן כמו שאמרנו ברעיא מהימנא שם, ובתיקונים לקמן, שהוא רמ"ח דקריאת שמע עם שית תיבין דיחודא, ואע"ג דהן ממנינא, מכל מקום שתי בחינות בן, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון נ"א. והן ו"ק דכוללן כל הגוף כמו שביארנו בהיכלות בארוכה, עיין שם, ורמ"ח אברים דגופא. והן כלל ופרט. וכל זה כליל הברית, לאיחו ו' זעירא, ורמ"ח עלמין ביה, שהוא כליל כל אברין דגופא וכל רמ"ח פקודין כמו שאומר לעיל ל"ח א' ולקמן פ"ב ב' ושאר מקומות הרבה, וכמו שאומר לקמן נ"ד א' ב' בהגהה אלון אינון רמ"ח תיבין כו' אינון רמ"ח אברים דכלילין בברית לאיחו דליק, והכל אש הוא ברית אש כמו שאומר לעיל יו"ד א' אש לאיש ואשה וכנ"ל, ועיין לקמן נ"ד ב', דרומח – הוא כד הטפה אזלת מתחא לעילא ואתארכת בוא"ו כרומח, וכד נחתת הוא קשת, עיין שם :

^פ וסייפיהון כו'. חרב גם כן מבואר ברעיא מהימנא שם שהוא באחד, והוא בשם הוי"ה כמו שאומר שם ולקמן נ"ה א' והכל באחד, ועיין בסוף ח"א א' ב' וכד מטי לאחד כו', וח' – תמניא דרגין כו', וד' רבתא כו' ושם שחית ליה כמו שאומר לעיל ח' א', והוא צפה ד' של אחד, ועיין מה שביארנו שם, ושם הוא הנענוע דחרבא דשית סטרין, ושם הוא דלית אחר, ד' רבתא דלא לאחלפא בר', ואנחנו עדים – ע"ד רבתא, משמשת בשני עדים אחד לו ואחד לה – ועד :

^פ להבה. מ"ב דבראשית – בגבורה, ושם הוא החרב כידוע, והוא המלחמה החזקה מהכל :

^פ בלהו מארי עיינין. שהן בהיכל הרביעי, והן דפקיחו דעיינין דבעו לאסתמרא בקרבא וכמו שאומר אנו פקחי עיינין, דבחורה שבעל פה בלא רזא – הוא סתימו דעיינין, כמו שאמרנו בתיקוני זוהר חדש ע"ג ד' וכמו אינון דמיכין כו' עיין שם :

^פ בודאי הא כו'. הן מארי תריסין, שדורשין רזי תורה בקרא, והוא הקרבא, דקרא סתים בסלע כנ"ל, והן מחאן לסלע, וזהו צדי מדראש. ואינון דמתגלגלין תמיד ברזין אקראין נוני כו', והן שזכו לפנימיות החכמה כפי גרסא, והן שבהם ניאץ מרעיא מהימנא, וזה שאומר ולא עוד כו' דמתרבינ בימא :

^פ רשת כו'. דברי תורה, שהן נמשכין אחר דברי תורה כמו שאמרנו בזוהר פרשת בלק שמיחין כו' דלית חמרא כו' ועיין בזוהר פרשת פנחס כנ"ד א' וישראל ידעי למינד לידה כו', והוא האידה, וקורא רשת – שהוא על נוני ימא :

^פ ולמארי תריסין כו'. למתברר שהוא סלע דחויא, מה שאין כן לנוני ימא כנ"ל :

^פ בקירטא. מפורש בזוהר פרשת עקב שם, ולקמן, דקירטא הוא אחד, וחמש אבנין דקירטא הוא חמש תיבין שלפניה, דנעשו אחד בה, וכמו שאומר לעיל בתיקון י"ט עיין שם :

^פ בקשתא בגירין דקשתא. כנ"ל, שהן ה' אלקינו ה', גירין דקשתא, ואחד – קשתא :

^פ ברומחא. גם כן כבר נתבאר למעלה, וכן בחרבא, והוא חתיך הטפה לתלת טפין – דנעשה סגולתא, וכמו שאומר לקמן נ"ד ב' וכולן רמיזין בטעמים לאורייתא כמו שאמרנו זרקא כו', וכמו שאומר לעיל בסוף תיקון ה' טעמי מאני קרבא, ועיין לקמן בהג"ה פתח ואמר זרקא מקף כו', ולמעלה בתיקון כ', ובתיקוני זוהר חדש :

^פ החזק מגן. נקט לשון המקרא החזק מגן ונה וקומה בעזרתי, ומפורש גם כן בזוהר פרשת עקב שם שהם שמשין לשלשה אבהן, והן שלשה גוונים דקשת, ברוך שם כבוד דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וכנ"ל, והוא בשכינתא תתאה כנ"ל, ונה דומה למגן והוא בשכינה עלאה, ועיין לעיל סוף תיקון י"ד כנה וכוחה שכינתא עלאה ותתאה ומגן הוא וכוחה כמו שכתב המפרש (הוא) נקבה תסובב גבר :

^פ לאית כו' בסוסון. סוסים הן האותיות, דנעשו סוסים לנקודות כגופא לנשמתא, וכנוק' לדכורא, כמו שכתוב (שיר השירים א ט) לסוסתי כו' דמתייד רעיתי, ועיין לעיל סוף תיקון ה' ונקודי לאתוון כנשמתא לגופא דגופא איהו כסוס לרובך ואתוון כו', ועיין מה שביארנו לקמן סוף תיקון מ"ו, והן הקרבא באותיות ובחיבות של תורה, ויש קרבא בנקודות לבד והן רגלין של האדם שהוא הנקודה, וכמו שאומר לעיל בהקדמה ובתיקון כ"ח לחיות שהן סוסין דמרכבה – הן האותיות, ואדם – הוא הנקודה, עשרה, שמא מפרש, אדם, וארבע חיות – הן ארבעה סוסים דמרכבה, כמו שכתוב במלכים א' (י כט), ודלוי שאין תיבה בלא נקודות, וכן אין כוונת המלחמה בסוסים, אלא הרכבים עם הסוסים, ואית קרבא בנקודות לבד בלא סוסים – והן רגלין, וזה שאומר ואית אחרנין כו' ועיין לקמן בהגהה שמעו הרים כו' ועוד שמעו הרים מאן הרים אלון תלת נקודין עיין שם בבאורנו :

קם רבי שמעון פתח ואמר, שמעו הרים את ריב יהו"ה (מיכה ו ב), מאן ריב, דא שכנינתא, שליח דאיהי ריב יהו"ה בגין בנהא, איהי ריב ברבי רוב (ורבן) ורבא, ריב ודאי בכלהו תנאים ואמוראים, דאיהי מריבת בהון בשית סדרי משנה, בגין בעלה דאיהו עמודא דאמצעייתא, כליל שית סדרין.

שליח דאיהו אמתר (ישעיהו כז ה) או יחזק ש"במעוזי, יעשה שלום לי, שלום יעשה לי, תרי שלמי, חד בעמודא דאמצעייתא, וחד בצדיק, דעליהו אמתר (שם נו ט) שלום שלום לרחוק ולקרוב, ש"ב דבגלותא אמתר

ביאור הגר"א

^פ לעלייהו אמתר כו'. רואה לומר דכתיב הגברים, והן נקודות, לחתון הן נוקבין כנ"ל, ועיין לעיל ל"א ב', אלון נפקין אחרנין דפקין לפתחא ואינון מארי רגלין מסטרא דרגלין דקב"ה כו' ועלייהו אמתר כשך מאות אלף רגלי הגברים, דלמעלה אמר רגלין מסטרא דשכינתא, גסם בשכינה בחינת זכר ונקבה, ולזה אמר מסטרא דרגלין דקב"ה כו', ולכן הן כשך מאות אלף – שהן מו"ק, וכמו שאומר לעיל בסוף תיקון י"ח ובגינה קיימין שיתין אלף רבוא על טורין סגיאין שהן הררי אלף, וכמו שבארנו שם, והן שתי הג"ל, דמארי תריסין מגיחין בסוסון, אבל בימא לאו אורחא לאגחא בסוסון אלף ברגלין, והן נקודות, דהן גלי ימא – עשרה גלגלין, כמו שאמרו בכמה מקומות. ומתחיל קס ר"ש כו' שהוא ריב ה', והוא הקרבא, דבגין החויא איהי מרחקא מצעלה, ומתחיל לפרש ריב ה' בשית סדרין כו' והוא מארי תריסין כנ"ל, ואח"כ מפרש בנקודין כנ"ל :

^פ דאיהי ריב ה' בגין בנהא איהי ריב ברבי רב ורב' כו'. אמר דאיהי ריב ה' בגין בנהא, רואה לומר שזעקת תמיד לה' על בנהא דאינון בגלותא ועל מסכני דבהון, כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש ע"ה א' עיין שם בדבריו. ובהגהה כאן, ריב איהי קטטה ומחלוקת לקב"ה על בנהא דאינון בגלותא בזמנא דלאו אינון כו' וזעקת תמיד כי נמכרו אני ועמי כו' כי אין הכר כו' ותפול לפני רגליו ותחנן לו כו' ואח"כ אמר איהי ריב ברבי כו' רואה לומר שהמחלוקת בתנאים ואמוראים הכל בהלכה דאיהי שכינתא כמו שאומר לעיל א' א', דכל אחד אומר הלכה כמותו, והלכה כרבים דאינון אבהן כמו שאומר שם, והן הרים דכאן, כמו שאומר לקמן ובגין דא שמעו הרים אלון אבהן, והן רבי רב ורבא וכמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש כל רב – מצבל, ורבי – מארץ ישראל, ורבא – משאר ארעין, וכמו שאמרו דיו"ד דרבי הוא חכמה, וכמו שאומר לקמן בריש תיקון כ"ב דלויירא דארץ ישראל מחכים עיין שם, והוא חסד לימינא, ורב מצבל – צנינה, לשמאלא, בגבורה, ואין שם אות נוספת כי שמאלא נכלל בימינא ואשתאר בגריעו, ולחשך קרא לילה, ועיין בזוהר פרשת בראשית י"ז א' ובגין דההוא חושך תיאובתיה לאתכללא בימינא כו', חשך לא נהיר אלף כל אתכליל באור לילה דנפיק מניה כו' רזא דנקודה עלאה ורזא כו', ורואה לומר דהן יו"ד וי"ז כמו שפרש והולך, ורבא – משאר ארעין, והן שבעים ארצות הידועים שהן בעמודא דאמצעייתא, שבעים נפש ומשפחות דיעקב, שנגנזו שבעים אומות, ועיין לקמן תיקון ל"ב בארובה, וכנגדן אתייבה אורייתא שבעים אנפין ובמאות עשה ומאות לא תעשה, מימינא ושמאלא, ועיין מה שבארנו שם, והן ע"ב שמהן, והוא כתנות אור – עור דאל"ף, שהיו עם אחד ושפה אחת, אתהפך לשבעים בני אדם, ויחזרו לעתיד לבא כי אז אהפוך אל עמים שפה כו' (נפניה ג טו), והוא א' דרבא, והוא מסטרא דכתר, דשם א', איהי אור"ה, ושם הכל לאחד, וארץ ישראל הוא אור י' ולכן אוריירא דארץ ישראל דלוייר אורי', ובבל – חושך, וכמו שאמרו (פסחים לד ע"ב) משום דיתביתו בארעא דחשוכא כו' ונקראת שאל עמוקה כו', והיא לפון כמו שאמרו בגמרא (גיטין ו ע"א) בבל כו', וכמו שכתוב (ירמיהו א יד) מלפון תפתח כו', (תענית י ע"א) ותתירה בבל דחלדא, לטובעני כו', ושם השלטנותא כמו שאמרו בזוהר פרשת פקודי בהיכל הרביעי, ואור התורה בארץ ישראל כנ"ל, וזה שאומר לא יסור שבת מיהודה – אלו ראשי גלויות שבבל, ומחוקק כו', ואלו שנים – חו"ג הן, הכוללים הכל, שמכל מקום יולא תורה גם כן מצבל שכללת דימין, אבל שאר ארעין אין להם אלף מה שמקבלין תורה מארץ ישראל ומצבל, ועיין בזוהר פרשת בלק קפ"ז א' פתח ואמר החכם כו' האיד לא אשגחתון כו' והאחד והשנית אמר קרא כו', והן אלו שני תלמודים – בבלי וירושלמי, וקרא לבבלי במחשכים כו', נעם וחובלים, ימינא ושמאלא, ועמודא דאמצעייתא אינו אלף התכללות, ימינא ושמאלא שם יחד, ולכן ניתוסף בו גם כן אות מסטרא דימינא, ועל התכללות שם בא' – לכן בו א', והוא באלף דוא"ו כידוע, קרקע ערבות, ונראה מזה שרבא דזכר בגמרא לא היה אלף כינוי לגודל תורתו, כמו ר' יהודה הנשיא שנקרא רבי, וכן ר' אבא, ריש סדרא דבבל, שנקרא רב, וכן נחמני שנקרא אבי כידוע, ואף שרבא היה מצבל מכל מקום נקרא על שם ישיבתו שבו מכל ארצות אלון, ודקדוק התורה הרבה, ונקראים הויות לאביי ורבא וכידוע, וכן רב אף שהיה מארץ ישראל, נקרא על שם ישיבתו מצבל, ונקרא רב סתם שהיה ראש ואז לכל ישיבות בבל, וכן רבא, ורב הוא בשלשתן רב ה' כנ"ל. והענין הוא, כמו שכתוב (ישעיהו יט א) הנה ה' רוכב על עב קל, ואמר בתיקוני זוהר חדש פ"ד ב' ג' שהמה אחוריים דפשוט ומילואו, והענין כי הנוק' היא נבנית מאחוריים דלכורא כידוע, וכמו שאמרו באידרא רבא, והנה ז"א נקרא מלא כמו שאומר לקמן בריש תיקון ל"ח על שם פשוטו ומילואו דהוא מקומו של עולם, כמו שאומר לקמן בתיקון מ"ב והיא אחוריים דיליה, והוא בגלותא, אבל בבניינא ולעתיד לבוא היא באה בפנים וה' רוכב בה וכמו שאומר לקמן בתיקון כ"ב [דף ק"ה ע"ב], ואיהי אתקריאת ע"ב, ובה רכיב ו' למפרק לישראל, הלא הוא דכתיב הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל כו', ולכן בגלותא היא רב לה' – צעבור ה' בעלה, פנים דילה, והוא בתורה שבעל פה, דשם היא הריב והמחלוקת והן האחוריים הג"ל, ואלו שלשה: רבי רב ורבא, הן מתיבתא עילאה, תלת טיפין דחג"ת, והאיתנים הן דנה"י – שני מתיבתין כוללין ו"ק דשית סדרין, וכמו שאומר לקמן בתיקוני זוהר חדש דף ע"ד ד' בארובה עיין שם. וזה שאומר בגין בעלה כו' כליל כו', ואמר דאיהי מריבת בהון כו', שתורה שבעל פה היא מסטרהא, והיא תלמד לאדם דעת, ושריא בפומיהון, כמו שאומר לקמן ע"ב, ואף עתה – ע"י סלע, ומכל מקום הכל על ידה, וכל המחלוקת של תנאים ואמוראים – הלכה כדברי מי – שכולם דברי אלקים חיים, רואה לומר שבביל הלכה, שהיא כלת משה, הלכה למשה מסיני, אותיות הכלה כידוע, והוא דעת – דרגא דמשה, דכל אחד רואה להמשך לדרגיה: רבי רב כו', ולכן הלכה כבית הלל – דמוליד לימין משה, כמו שאומר לעיל בתיקון י"ג ולקמן בתיקון כ"ב. וזה שאומר בגין בעלה, דהוא בעלה כנ"ל, וכמו שאומר לקמן [דף ק"ה נ"ה ע"א] עד דייתי בעלה כו', והוא כליל ששה נהרות, כמו שאומר לעיל תיקון י"ט [דף ק"ה ע"א], והן שית סדרין: אמונת עתיד כו', ויסוד – שנקרא על שם הנהר – נאמר בו ודעת:

בַּעֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא שְׂמִיבְמֶרְחֹק יְהוּיָה נְרָאָה לִי (ירמיהו לא ב), שְׂמִיבְצִדִיק קְרוֹב לָהּ, וּבְגִינִיָּה אֲתָמֵר (משלי כו לה) שְׂמִיבְטוֹב שְׂכֵן קְרוֹב מֵאֵח רְחוֹק.

[תיקוני זוהר – דף נג ע"ב]

שְׂמִיבְגִינִי דָא שְׂמִיעוּ הָרִים אֲלֵינִי אֲבָהָן, אֵת רִיב יְהוּיָה דָא שְׂכִינְתָא, (דף נג ע"ב) דָּאִיָּה רִיב עִם אֲבָהָן, בְּגִינִי דְמֶרְחֹקִין לָהּ מִבְּעֵלָהּ, דָּאִינֹן אֲתִקְרִיאוּ שְׂמִיבְאִמּוֹרָאִים, שְׂמִיבְוִהָאִיתְנִים מוֹסְדֵי אֶרֶץ אֲלֵינִי אִינֹן תְּנָאִים, וְאֲלֵינִי תְנָאִים שְׂמִיבְאִיתְנִים בְּהַפּוֹךְ אֲתוּוֹן, וְאִינֹן נִצַּח וְהוּד (צדיקים) שְׂמִיבְאִיתְנֵי עוֹלָם, שְׂוִהָא אִיתְנֵן בְּהַפּוֹךְ אֲתוּוֹן תְּנָאִים שְׂמִיבְדְּמִסִּיעַ לִיָּה בְּגִלּוּתָא, שְׂבִיבְעֵלָהּ אֲתָמֵר (במדבר כד כא) אִיתְנֵן מוֹשְׁבָךְ וְשִׁים בְּסֻלַּע קִנְיָךְ.

ביאור הגר"א

ע"כ ועליוהו כו'. שני שלמא הן: במחיצתא עילאה לחג"ה, ומחיצתא תחתא דנה"י, וכמו שמפרש והלך והן שתי שלמות, מכריעין בין המחלוקת דבין הגלדים וכמו שאומר בזוהר פרשת בראשית בענין שלשה ימים הראשונים, למחלוקת בשני, ובשלישי – הכריע כו', שני כתובים המכחישים כו', שזה מים – קר ולח, וזה אש – חם ויבש, ואתא רוחא ואכריע ביניהו – חם ולח, ועיין בזוהר פרשת וארא והן תרי שלמא כמו שמפרש והלך, וכן אמר בזוהר פרשת בראשית ה' ו' עיין סס, ועיין בזוהר חדש שיר השירים נ' א' מאי כלל הכי וכי סגיאלין שלמין נינהו אללל חד שלמא איהו ותרין נינהו חד שלמא איהו דליהו שלמא דביתא דביגיניה אשתמודע דכורא דכר, וחד שלמא אחרא דליהו שלמא דתרין סטרין דלחיד חד דעאל דאמלעיתא בין תרין סטרין ועבד שלמא ביניהו איהו שלום אחרא, אבל שלום דכורא דאשתמודע דכר ביגיניה איהו דליק כו' וע"ד אקרי אחד כו', והענין כי שני יחודים הן: אחד בין ימינא לשמאלא בלדס ערמו, והשני בין דכורא לטוק, ושניהם נקראו אחד – שמיחדין, ובו נעשו אחד, ומכל מקום עיקר השלום הוא בלדיק, ולכן נקרא שלמא דכורא ביה, כי גם בת"ת כריך מכל מקום יחוד בין לדיה לדיה – ונקראין אחד, העמודא דאמלעיתא נקרא אחד כי ידים הם שנים – ימינא ושמאלא, וכן רגלים, וכן מוחין, מה שאין כן בעמודא דאמלעיתא שהוא אחד לבד, והו' בו ובה לבדס, אבל הן תרי פלגא דגופא, זכר ונקבה בראש ויקרא שם אדם (בראשית ה' ב'), כי אחד קראתיו כו' (ישעיה נא ב), ולפיכך אף כל קו האמלעי כפול, לבד הבלדיק, דליתא בדידה, וזה שאומר שם דביגיניה אשתמודע דכורא דכר, רוצה לומר דלית כוותיה ביה, ולכן הוא אחד ביחוד גמור, וכל היחודים הן בו העיקר, והוא שלמא דכורא, וזה סוד שתי תרי יחודין: ה' אחד, ושמו אחד, ואח"כ לייחדא לון כהחד – כי ה' הוא האלקים, והוא כנ"ל, דתחלה כריך לייחדא כל אחד בקו האמלעי – ה' אחד ושמו אחד, ואח"כ בלדיק – שלמא דכורא, וכנגד אלו שני שלמות – הן שני ריב: אחד בהרים ואחד באיתנים כמו שמפרש והלך, וכמו שאומר לקמן בהגהה ב', ועוד תרין רבות אינן חד דליק וחד עמודא דאמלעיתא כו', והשלום הוא בהן – שהן כלולים: עמודא דאמלעיתא – משני הקוים, ולדיק – מיסוד ועטרה, והוא לידה וקשורה בו, שלעולם הלילה נכללת ביום, וחסד – באור, וכמו שבארנו למעלה, והן בתורה שבעל פה, אחד – להכריע בדידה בין המחלוקת, ואחד – לקשרה בתורה שבכתב, וכמו שאומר לעיל ריש תיקון י"ח סוד ת"כ ואחד, והן ח"י טורי אפרסמון – ה' וי"ג, והן שני מיני עלין דשוקנה דבראשית, ושמע ותורה שבעל פה:

ש"כ במעוזי. ה' עוז לעמו כו'. והיא גבורות עוז שבעל פה ושם המחלוקת ולכן כריך לשלום זה שאומר ה' עוז כו' ה' יצרך כו':

ש"כ דבגלותא כו'. כיון שגלו כו' (הגיגה ה' ע"ב), מלכה ושירה כו' (איכה ב' ט) – בעמודא דאמלעיתא, אבל בלדיק, ברית – כל מאה כו' עדיין כו' (שבת קל ע"א), וכן כל המלות הן בלדיק – רמ"ח פקודין דכלילן, וישראל מזיינים כו' (ספרי עקב פיסקא מג):

ש"כ מרחוק ה'. ה' – בעמודא דאמלעיתא, ומרחוק – דסליק דעת דעמודא דאמלעיתא – בחכמה, ונתרחק ממנה ומאתנו:

ש"כ דליק קרוב לה. כנ"ל, וכן מסתרא דבעל הבית – אין האיש בביתו (משלי ז' ט), ואין בית עתה אבל היא מלון אורחים (ירמיהו ט' א) – מלות בחוץ לארץ, ומלות התלויות בבית המקדש – הוא בית:

ש"כ טוב שכן כו'. לא"ח – הוא עמודא דאמלעיתא, א"ח ד', כי אחד קראתיו, ולדיק – הוא בקו"ו של ד' עמה באות אחת, מה שאין כן בא"ח, בעלה, והוא גם כן שכן באות ב', נקודה בהיכליה, שכן בביתה, וכן במ"ס – א"ח סביב לה מכל סטרי, ונקודה באמלעיתא, והמ"ס הוא ב' בעצמו כמו שאומר לעיל ריש תיקון ה' (רחוק – הוא דליתא רחוק ו' בעלה, והו' החילוק בחושבן בין רחוק לקרוב):

ש"כ ובג"ד כו' בגין דמרחקין כו'. דהן היו מקרבין לה ואחידון בה, שמאלו תחת כו', והן סוד הדעת, שלשה עיטרין דהן ארבעה כנ"ל:

ש"כ אמוראים כו'. הגה בשם האריז"ל כתב דתנאים – בנ"ה דז"ל, וכאן – בדידה, ואין המאמר סובל, לכלהו משעני בחד גוונא, אבל הענין כי נה"י הן קרובין לה בגלותא כנ"ל – לקרוב, ולכן אורן מרובה – תנאים, אבל חג"ת הן רחוק, וכן כתב האר"י במקום אחר. (ועיין לעיל מ"ג א' מה שבארנו שם בענין אחר, והכל עולה לקנה אחד, ועיקר התנאים רוצה לומר שונין המתניתין, שגמרא עדיף, ותנאים הן ברייתות ותניא דמסייע מתניתין ועיין לעיל דהלכה היא בחג"ת, ובדייתא – בנ"ה, ומתניתין – ביסוד, כמו שאומר בזוהר פרשת פנחס ועיין לעיל ב' ב', ומקרא גם כן למטה מברייתא ומתניתין אף שהיא קודם):

ש"כ והאתנים כו'. ירכין תקיפין כנחשין כמו שאומר בסבא עיין שם:

ש"כ אתנים בהיפוך כו'. עיין מה שבארנו לעיל י"ג א' (לא מלאתי. ג.פ.) דהוא באור חוזר ולכן הוא בהיפוך לתוון:

ש"כ איתני עולם. מוסדי ארץ כנ"ל, ביעין ואמה שמשם שפעה שלשה עדרי כו':

ש"כ והא איתן כו'. הוא השלישי והשני מו"ק:

ש"כ למסייע כו'. כנ"ל – לקרוב, ששתי ברייתות הן: ברית הלשון ומעור, תורה ומלכות, והן רחוק וקרוב:

ש"כ ועלה אחרת איתן כו'. דלאמר על יתרו שנתחתן במשה, ואף שיהיו בגלות מכל מקום איתן כו', ומכל מקום גנוז משה בלדיק דהוא קרוב לארץ והוא במט"ט דעל ידי משה רבינו עליו השלום נתלבש השכינה במט"ט בגלותא כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת משפטים שמשא עתה דכרגא דעבד, שש שנים יעבוד, וזהו ושים בסלע כו' כמו שמפרש והלך:

שְׁנֵיהֶיךָ סֵלַע אֶתְמַר בָּהּ דְּלֵא נְפִיק שְׁנֵי אֲלָא שְׁנֵיהֶם טַפִּין טַפִּין דְּמֵיא דְּאֹרִייתָא שְׁנֵיהֶם בְּאֵלִין פְּסָקוֹת שְׁנֵיהֶם וְיָךְ מִשָּׁה אֶת הַסֵּלַע בְּמִטְהוּ פְּעָמִים (במדבר כ יא) שְׁנֵיהֶם גְּרִים דְּלֵא נְפִיק מִינָה אֲלָא טַפִּין טַפִּין זְעִיר שָׁם זְעִיר שָׁם, שְׁנֵיהֶם מְחֻלְקוֹת עַל אֲלִין טַפִּין, שְׁוִמָּאן גְּרִים דָּא, הַמּוֹרִים, דְּאֶתְמַר בְּהוֹן כָּל הַמּוֹרָה הֶלְכָה בְּפָנֵי רַבּוּ חֵיִיב מִיָּתָהּ, שְׁוִמָּאן דָּא שְׁמַעוּ נָא הַמּוֹרִים, וּבְגִינֵיהוּ וְיָךְ מִשָּׁה אֶת הַסֵּלַע בְּמִטְהוּ פְּעָמִים, דָּאם לֵא דְמָחָא בָּהּ שְׁבִלָא הוּוּ טְרַחֲזִין יִשְׂרָאֵל וְתַנְאִים וְאֶמּוֹרָאִין בְּאֹרִייתָא דְּבַעַל פְּהָ דְּאִיהִי סֵלַע, אֲלָא אֶתְמַר בּוּ (שם ח) שְׁוִי דְּבִרְתָּם אֶל הַסֵּלַע וְנָתַן מִימֵי בִלָּא טוֹרַח, וְיִהְיֶה מִתְקִיִּים בְּהוֹן וְלֵא יִלְמְדוּ עוֹד וְגוֹמֵר (ירמיה לא לג), וְהוּוּ נְפִיק מֵיא שְׁוִי בִלָּא קְשִׁיא וּמְחֻלְקוֹת וּפְסָק, בְּגִין דְּשְׁכִינְתָּא דְּאֶתְמַר בָּהּ (שם כג כט) הֵלֵא שְׁוִי כְּהָ דְּבָרֵי כְּאֵשׁ נְאֻם יְהוָה שְׁוִי הוּוּ שְׁרִי בְּפּוּמֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי אֹרִייתָא דְּבַעַל פְּהָ, דְּאִיהִי סֵלַע שְׁוִי ע"ל ס', דְּאִינוּן שְׁתִּין מְסַכְתוֹת, דְּהִכִּי אִיהוּ סֵלַע ע"ל ס'.

[תיקוני זוהר – דף נד ע"א]

דְּשְׁכִינְתָּא הָוָה נַח עַל טְנָרָא, שְׁוִי דְּבָכָל אֶתְר דְּבָעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ לְמַעַבְד נָס, שְׁכִינְתָּא אֶקְדַּמְת לְהַהוּוּ אֶתְר, וְכִיּוֹן דְּשְׁכִינְתָּא הָוָה תְּמָן, לֵא הָוָה לִיָּה לְמַחָא בְּסֵלַע, שְׁוִי דְּקִלְנָא הָוֹת לְשְׁכִינְתָּא דְּהוֹת תְּמָן דְּלֵא הָוָה לִיָּה חִילָא לְמִיָּהּ מֵיא, וְדָא אִיהוּ עַל אֶשֶׁר לֵא קְדָשְׁתָּם אוֹתִי (דברים לב נא), יַעַן לֵא הָאֲמַנְתָּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי (במדבר כ

ביאור הגר"א

^פ והאי סלע כו'. הכלל כמו שצארנו למעלה, לדעת שהוא התורה והוא משה על שמה והוא בסלע כו'.

^פ חלל טפין כו'. והוא האור לשמש המאיר בככביא בכל דור:

^פ טפין טפין. ברעיא מהימנא פרשת תלך שהן רמיזין דקבלה, וגם בתורה שבעל פה אינו חלל פסקי הלכות ואינו מים נובעים לחדש הלכות כמעין הנובע רק כל אחד מה שקבל מעט מעט:

^פ באלו פסקות. רואה לומר כמו שאומר לעיל נ"ב ב' וכמה תריסין כו' ולקמן ס"א ב' פסק אתקריאת כו' אית דפקסין כו'. ורואה לומר פסק הוא שמקוין ומפרקין בכמה פירוקין עד שמוציאין הדין לאורה וכמו שאומר שם ולבחר דפקסין לון מתקנין לון בכמה פירוקין כו' ועיין מה שצארנו פס:

^פ ובגין ויד משה כו'. לפעם הראשון לא נפיק חלל טפין, ובפעם השני וילאו מים כו', והוא לעתיד לבוא שיבקע ימא דאורייתא כנ"ל:

^פ לא גרים. כמו שאומר למטה לאשתאיר יבש בלל שכינה היא מעין לית ליה פסק והיא כפטיש כו'.

^פ וכמה מחלוקת כו'. שמים רבים יולאים ביחד, אבל טפין כל אחד לבדה, במחלוקת:

^פ ומאו גרים כו'. כמו שאמרו (סנהדרין פח ע"ב) משרבו כו' שלא שמשו כל כרכס רבה המחלוקת, והמחלוקת שלא לשם שמים הוא מערב רב הקופלים להורות ולטוב עטרה, נעשה לנו שם כו', וע"י ערב רב טעה להכות, שבעם עליהם ובא לטעות, כמו שאמרו (ויקרא רבה יג) בשלשה מקומות כעם משה רבינו עליו השלום, וכמו שכתוב ויתעבר ה' כו' (דברים ג כו), וירע למשה בעבורם (תהלים קו לב), התאנף בגללכם (דברים א לו), וגם הם גרמו לזה – כמו הגשמות לחדש הראשון, והתפשטות משה בהם גרם גם כן, עיין זוהר פרשת בראשית כ"ח ב' ומשה בגינייהו כו' דגניייהו עבר כו' ואינון גרמו כו' עיין פס בדבריו:

^פ ובג"ד שמעו כו'. לאינון המורים, והן במט"ט, ושם – דברים לא כו', אבל שכינתא אקדימת לתמן כמו שאומר למטה:

^פ לא הו טרחין כו'. להכאה גרם לטרוח בהכאת סלע בלישנהו:

^פ ודברתם כו'. שאז היה דיבור התורה נגלית פנימיות שהיא מימי הדעת כמו שכתוב כי מלכה כו' כמים כו' זהו ונתן מימיו – מעלמו, וזה שאומר בלל טורח:

^פ בלל קשיא כו'. שלשה דברים: בקשיא – שהוא קושי מאד, והכל גרם ההכאה שהוא קשיא, והטפין הן מחלוקת כנ"ל, ופסק – שהוא הסלע במיעוט המים טפין טפין:

^פ כה דברי. שהוא ודברתם, שהיא השכינה, דבר ה' היה בתורה מעין גנים לית ליה פסק כמו שאומר לקמן נ"ד א' עץ החיים מה שאין כן במט"ט כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת פנחס רמ"ח ב' אבל סיהרא כו' הלל כה דברי כו', וסיפא כפטיש יפוצץ סלע – דבריו, והיה נבקע הסלע:

^פ הוה שריא בפומיהו. שהוא דבור – צפה, והוא תורה שבעל פה, פה אל פה כו', דגרא למשה, וזה שאומר דאיהי אורייתא דבעל פה, ונאמר ונתתי דברי צפיר, וכל דבור נאמר בו אדבר בו דשריא בפומיהו:

^פ דאיהי על ס' כו'. דשיתין איילות דסחרני כורסיא, ששים המה כו' אחת כו' – דסלקא על גבו, הלכה למשה מסיני, ואלו הששים הן סלע ואיהי על גביהן זה שאומר דשכינתא נח על טנרא:

^פ דבכל אתר דבעי כו'. זכות תורתם, לאשה כי תזריע כו', כמו שנבאר לקמן נ"ו א' בהגה, מה שאין כן ברפידים שלא ניתנה התורה עדיין:

^פ דקלנא הוה כו'. דלתמר בה דברי כאש כו' וכפטיש כו' כנ"ל, ובהכאה זו דימו אותה לשפחה דמט"ט – ולא כן, דאף במט"ט אם היא תמן אין כריד להכאה, וזה שאומר ובג"ד אסתלק כו', אסתלקו במעשיהם ומחשבתם כאלו אין שם שכינה:

(יב), ובגין דא (דף נד ע"א) אסתלק שכינתא מן הסלע, שדיאיהי י' מן מיטטרו"ן, ואשתאר מיטטרו"ן יבשה, ורזא דמלה יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד וגומר (בראשית א ט), שדיאחד איהי מלכות, ותראה היבשה שדיא סלע מיטטרו"ן, שדיבגיניה אתמר (שם ב כא) ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחנתנה, מאי בשר, ההוא דאתמר ביה (שם ו ג) בשגם הוא בשר, שדיעד דנחית לה לא עלה הסלע ולא יהיב מימיו.

שדי"ובתר דאסתלק האי מבוועא מתמן, שליטת מרה באתרהא, הדא הוא דכתיב (שמות טו כג) ויבאו מרתה, ורזא דמלה וימררו את חיייהם בעבודה קשה וגומר (שם א יד), דא קושיא, בחמר דא קל וחמר, שדי"והא אוקמוהו.

והכי הו"ו ישראל עד דאחזי לון עץ, הדא הוא דכתיב (שם טו כה) ויורהו יהו"ה עץ וישלך אל המים וימתקו המים, ודא עץ החיים, דאתרבי על ההוא מבוועא דאיהי י', מבוועא דאשקי לאילנא דאיהו ו', והאי עץ מהלך חמש מאות שנה דאינון ה', וימתקו המים דא ה' בתראה, דאתמר בה (רות א כ) שדיקראף לי מרה, דשכינתא שדי"איהי מעין גנים דלית ליה פסק, טפה דאתמשכא מן מוחא, שדי"וכמה טפין אתמשכאן מגיה, דאינון (תהלים מה טו) בתולות אחריה רעותיה.

שדי"קרקפתא איהי סלע, ומבוועא מלגאו דא מוחא, שדי"אל אלין טפין אתמר (תהלים קכז ה) אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם וגומר, את אויבים בשער, דאיהו תרעא דצדיק את ברית קדש, דעלה אתמר (שם קיח ב) זה השער ליהו"ה צדיקים יבאו בו.

ביאור הגר"א

^ע דאיהי י' כו'. יו"ד הוא מעין חכמה דלית ליה פסק כנ"ל:

^ע אחד דאיהי מלכות. עיין לקמן תיקון מ"ב ובזוהר פרשת בראשית ועיין מה שבארנו שם:

^ע דא סלע כו'. שהוא יבש כסלע בלא מעין גנים ונאמר בו כי שמי בקרבו (שמות כג כא), וכל טוב כו' (בראשית כד י), והוא מתבנאה בשם ע"י הדלוקים – זכאה אתון דליקייא כו':

^ע דבגיניה אתמר ויקח כו'. רואה לומר כלע דא הוא סיהרא דעץ הדעת, כלע המשכן, משכנא דמט"ט, וכלע – קשה כאבן, ועלה אתמר יפה כלבנה – חוור, ויסגור בשר – כלת משה – סומק, כחמה שנאמר ברה כו', כחוט השני שפחותיך, אבל סיהרא כסוד עטרה דחסד שריא צפוס אמה, ואמר ויסגור – שהיא נסגרת כנ"ל, וזה שאומר ההוא דאתמר כו' בשגם, ידוע, ועיין בזוהר פרשת בראשית כ"ח א' בארובה:

^ע ועד נחית לה לא עלה כו'. רואה לומר הדעת – בחינת משה, רואה לומר וזהו ויסגור בשר כו', והוא ההוא מבוועא – גבורות גשמים: ^ע ובאתר דאסתלק כו'. רואה לומר סטרא דמרה, דמבוועא הוא סם חיים, ומרה – סם המות כמו שאומר לעיל תיקון כ' זהו ברע ובטוב. רואה לומר תורת עץ הדעת, טהור כו', כמו שמפרש והולך וימרו כו':

^ע והא אוקמוהו. עיין בזוהר פרשת בראשית כ"ז א':

^ע קראן לי מר'. דנאמר בה אני מלכה הלכתי – מלא י"ה, והן יה"ו, לאז וימתקו המים כנ"ל בעץ החיים דהוא יה"ו כנ"ל, ועתה ריקס כו', נאלמתי מוא"י – דום י"ה, וכמו שאומר לקמן, וזהו מרתה – מסטרא דעץ הדעת דאתלבשה תמן:

^ע איהי מעין כו'. רואה לומר תורה שבעל פה, כלת משה, והוא יו"ד דילה, והוא סיהרא דעץ החיים כנ"ל – ו"ק דילה הוא גם כן עץ החיים דאתשקיא, והחיים דאיהי ההוא מבוועא – והחכמה תחיה בעליה כמו שאומר למעלה וכל הוי"ה הנ"ל – הכל בה וכמו שאומר לעיל על ההוא מבוועא דשכינתא כו' ויו"ד דידה היא טפה דאתמשכת ממוחא ועיין לקמן [עמוד] ב' שמאריך בהאי טפה והיא יו"ד דלדני והיא ברתא דמלכא:

^ע וכמה טפין כו'. הלכות פסוקת וכנ"ל ועלמות ואין מספר:

^ע קרקפתא כו'. והוא סלע דברתא דמלכא שהוא דבור וצפיוסא כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת תצא, והוא בינה, לבושא לחכמה, נקודה דהיכליה, וכמו שאומר לעיל ל"ז ב' וימודו בעומר דא שכינתא עילאה דאיהי עומר לגלגלת דאיהי גלגלתא דרישא, ומה שאומר לקמן בינה לבא, כאן הוא בינה שדחכמה, ובתוך הלכ יס נקודה גם כן – חכמה שדבינה, ומה שאומר לעיל י"ג א' כתר עליון איהו כו' קרקפתא דתפילין, שם מייירי בגלגלת למעלה גבוה על המוח, והוא גם כן לבושא לאור אין סוף שדחוכו וכמו שאומר לקמן סוף תיקון כ"ב כתר עילאה כו' אין סוף אתקרי מלגאו, כתר עילאה מלכר כו' והוא אוירא עילאה שדחוכו כמו שאומר באירא זוטא רפ"ח א' גלגלתא דרישא כו' וחכמתא עילאה סתימאה בהאי גלגלתא אשתכח והוא אוירא עילאה וכמו שכתב האר"י זללה"ה ונקרא אין סוף כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ט"ו א' ועיין מה שבארנו שם, וגלגלתא הנ"ל היא נוק' דכתר דא"א, ואוירא – דכורא, אלף שש אין דכורא ונוק' כלל וכלל, דשורש זכר ונקבה מתחיל ממ"ם כמו שאמרו באירא זוטא אלף שם אין חלקים עמדי אלף מכל מקום הם שורש לשורש זכר ונקבה שדמ"ם ולכן בהאי גלגלתא הוא טלא דכדולחא אף דשם כולו חסד מכל מקום הוא כשמתפשט למטה דז"א נקרא דדולח וכמו שאמרו באירא רבא קל"ה ב' בהאי גלגלתא נטיף טלא מרישא חוורא דאתמלי מיניה תדיר, ומהאי טלא זמינון מתיא לאחייאה, והוא טלא דאתכליל בתרי גוונ: מסטרא דרישא חוורא – חוור בגווי' דכליל כלהו חוורי, וכולהו חוורי, אלף כד אחיישבן בהאי רישא דז"א אתחזי ביה

סומקא, כהאי בדולחא לאיחי חוורא ואתחזיה גוונא סומקא בגוונא חוורא כו', מה שאין כן באוירא שאין התפשטותו גורם לדיון כלל, כי זהו החילוק בין אוירא לבזוינא – שלמעלה כולם רחמים גדולים אלא בהתפשטותם, ואלו שני שורש השרשים לחו"ב, לאבא הוא מרוחא דגניז בעתיק יומין כמו שאמרנו באידרא זוטא, ואמר באידרא רבא שם והאי אוירא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומין ברוחא דגניז בה, וגלגלתא שורש לאימא ולכן היא גם כן גלגלתא לבושא למ"ס, והן כח"צ לח"א: גלגלתא ומ"ס ולבושא דמ"ס, אלא שהלבושא הוא נכלל במ"ס – חכמה – בינה שזכמה כנ"ל, ונכלל גם כן בכתר כי כל עניינה נקרא על שם הכתר ונקראת אהי"ה, וכל י"ג תיקונים זה משתכחין, וכן כל העניינים כידוע, והיא כתר לז"א, וזה שאומר דכל ג"ר נכללין בה, לחכמה – זה כלול ומלוכס, וכתר נכלל גם כן בה, דגולגלתא הוא הכל כאחד, וכמו שאמרנו בגוף וברית דהן אחד מטעם זה, ועל קרקפתא הנ"ל ואוירא אמרו בכתר דהוא טמיר וגניז, דאוירא הוא גניז כנ"ל ברוחא דגניז בה ברוחא דגניז בעתיק יומין, וגלגלתא נקרא עתיקא, טמיר דטמירין כמו שאמרנו באידרא רבא ובאידרא זוטא עיין שם באידרא רבא קכ"ח א' תאנא עתיקא דעתיקין טמירא דטמירין כו' ושם ושם בהרבה מקומות עיין שם, ועיין בזוהר פרשת בשלח ס"ד א' ב' ומאן לור כמה דאת אמר כו' ר' אבא אמר אית לור ואית לור מסטרא לור עילאה כו' מסטרא דאוירא כו' וע"ד מלך עילאה אפיק מיא מאתר דלתתא ומה שמיא דלתתא סלע דכתיב והואלאת להם מים מן הסלע וזמה אפיק האי סלע מיא בחילא ללור דלעילא, והנה ידוע שהיא נקראת כל שמהא דילה על שם קבלתה מהספירות, אם לחסד מקבלת מחסד שלמעלה בחסד דילה ומשם היא עושה חסד, וכן כולם, וכן כאן שמהקבלת מאימא דבינה שלה שם נקרא סלע על שם האור ומשם יהיבת מים, וכאן היא ברתא דמלכא סלע דברתא דמלכא, דמוחא דפנים ממנה נקראת בת מלך, כמו שאומר לעיל נ"ב ב', ועיין ברעיא מהימנא פרשת תלך רע"ט ב' על האי אבנא דלאיחי סלע דילך לאפקא מיא מתמן דכלה דילך מעין החכמה בהאי סלע דנביעא דילה ברזין סתימין דלית להו סוף ועלה אתמר והחכמה מאין תמלא, ורואה לומר דחכמה האי מעין בהאי סלע והכל במלכות דלאילות כמו שאומר שם פתח רעיא מהימנא ואמר סבא סבא כו', וטעות סופר שם, וכך כריך להיות, ולא דבור אלא אבן סלע דמשה כו', ולא גרסינן דלאיחי ושם אלא דבור ופיוסא אבן שכתתי ונקטתי סלע אחרת כו' כך כריך להיות, אבן סלע דילי איהי ברתא דמלכא בגינה אתמר דברתא אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו – דדבור ופיוס כו', ועיין בריש פרשת משפטים ז"ד ב' ושכינתא אית דאתקריאת ברתא דמלכא כו' תא חזי בר נש כד תחיליד יתבין ליה נפשא כו' ותלת אלין אינון אמה ועבד ושפחה דברתא דמלכא, זכה יתיר יתבין ליה בארח אילות מסטרא דבת יחידה ואתקריאת איהי בת מלך כו', ואמר דבת יחידה כמו שכתוב ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי אחת היא לאמה כו', ומסטרה נקראת הגשמה – יחידה, והוא דרגא דמשה שלח זכה שום אדם אליה, והענין שאף שג"ר היא דרגא דבי"ע כידוע וכמו שאומר בזוהר פרשת משפטים שם, כל זה הוא לפי סדר הבריאה אבן אחר החטא ירדו ממדרגתם, ועיין מה שבארנו בליקוטים מ"א א' ב' בארובה. והנה סלע זו הוא ק"ק דהיכלות, כי ג"ר דילה מקננן בכורסיא וכמו שח"צ לא מתפרדין – כן בריאה ביחודא באילות, וכמו שאמר המגיד, והנה כמו שחכמה, מוחא – הוא הוורא נביעו, וסלע – בינה, כן הוא באילות – הוורא נביעו, וסלע – בבריאה, ולכן אמר דנקט סלע דשפחה דמט"ט ולא קאמר דבריאה, ומשם ניתנה התורה ורף שאמר בזוהר פרשת משפטים דאמה שם, היינו במלכות דבריאה, וכן עבד ושפחה הכל במלכות שלהם וכן סלע וכמו שאמרנו שפחה דמט"ט משנה כו':

^{פ"ב} על אליו טפין כו'. דפסטא דקרא נאמר על בני ממש והטפין של הזרע נקראים חיים כנ"ל סוף תיקון י"ג זרע יורה כחך לגבי כלה כו' עיין שם, וזה שאומר כחיים ביד כו' וכן הבנים אחר שהולידם נקראים גם כן חיים על שם כך, ובהם (תהלים קכז ה) לא יבושו כו' כמו שאמרנו (ברכות ד ע"א) חכם בני ושמה לבי ואשיבה חורפי דבר, וכן בתרעא דגן עדן, ששם זה השער, וכמו שאמרנו בזוהר פרשת בלק קא"ז ב' אשר שתה אפרוחיה אליו אינון דליקיא דזכו לבנין קדישין כו' דהא זכותא דנביייה בהאי עלמא אגין עלייהו ומעטרין להו תמן מאן רוחא דזכי לכל האי האי דשתה אפרוחיה כו', ומדרשו על התלמידים וכמו שאמרנו דפרק קמא דקדושין כי הם נקראים בני. והענין, כי בני נקראים מלך הגופים ותלמידים נקראים בני מלך החכמה שהוליד להם והוא רוח הפנימי דבהן, והן ברית הלשון והמעור שניהם הם דעת המוליד אלא שזה מוליד בגופני, הזרע שהוא גופני מוליד בגופני, והדבור שהוא רוחני מוליד רוחני, ומכאן כמה כח הדיבור – שמוליד בני רוחנים וזה שאמרנו (משנה ערכין ג ה) נמצא האומר בפיו כו', וכן כבוד רבו קודם לאביו, והנה כמו שברית נקראת קשת יורה חיים כן הלשון שהוא גם כן דרגא דיסוד כידוע, לשון למודים נקרא גם כן קשת, וכמו שאומר לעיל בסוף תיקון י"ג לגבי דליק דליקו קשת כו' וקשתא איהו ליגנא דפומא, אגוזא דקשתא – פומא, חוט השני דא שפה, חוט של קשת דביה הוה דליק זריק חיים דלינון מלולים כו', והן כאן מלולין דחכמתא, והן הטפין דאמר כאן, והן שלש טפין דחכמה ובינה ודעת דנפיק מפומא, ועיין בזוהר פרשת משפטים קכ"ג א' דוגמת שלש טפין דלמטה, וע"ש תלת טפין דנחתין מן יוד כו', וכן בתפלה הן שלש לכותין, ואמר לא יבושו כו' דבהן יפלה חך כדבור דהויא כו' ובהן ילחם באהבה עם התלמידי חכמים, את והב בסופה וכמו שאמרנו שם בגמרא מאי לא יבושו כו' וכמו שאומר שם בסוף תיקון י"ג לבתר דיפלה חך כדבור זרע יורה כחך לגבי כלה כו' וזהו ענין המלחמה שאמר למעלה נ"ב א' בקשתא כו' וכן מה שאומר בזוהר פרשת בלק ובזוהר פרשת עקב, ואמר בזוהר פרשת בלק שנגא דחרבא לבגד כו', ובתיקונים לקמן קשתי לבגד כו', ובתיקוני זוהר חדש, והוא המלחמה של רחימו כמו יורה כחך אל האשה והמלחמה נקראת בזיווג לפי שהם שני הפכים, מ"ד ומ"ג, ושני דינים הן: אחד, דינא דקודשא, יראת ה', והוא שלהוצא דרחימותא וכל התעוררות והשמחה ושכר העולם הבא וכל טובה – הכל שם, וכמו שכתוב מה רב טובך אשר לפנת, כלפון תערוך שלחן לפני כו', והוא יין המשומר בענביו המשמה כו', עין לא ראתה כו', ויש יראה רעה, רעועא בישא, דינא דמסאבותא על ראש רשעים יחול וכמו שאמר בזוהר שהקשה האל השם אוהב משפט למה נתן הדין ברשעים ומשני כנ"ל, והם הן שתי המלחמות, דינא דלאו קדישא לגבי חיול יפלה חך כו' והוא ויזוהר בהכאה הראשונה ואח"כ בשניה מים ושחאן חיוון ברא, חיות הקודש, ולכן כריכין חבריא ללמוד יחד באהבה גדולה לאדבקא רוחא ברוחא כמו שאמרנו בזוהר פרשת ויקהל וכמו שאמרנו (עירובין ק ע"ב) גם בלא דעת כו' כמו בני שנואה ונקראים התלמידים גם כן חיים, כנ"ל גבי בני, אבן עיקרן על טפין דחכמתא, וזה שאומר לא יבושו כו', כי בחכמה לא יבוש לפלפל בשער וללמד תורה ברבים, ואמר דלאיחי תרעא דליק אור כו', כמו למטה שערטרה שהוא שער מלשון זה השער כו' – נקראת קשת כי שם הקשת וכמו שאומר לקמן ומשם יורה כחך וכן הוא בלשון – שהוא יסוד, ופומא הוא אור ברית שלו, והוא השער זה השער, וכמו

שפ"ב יעוד שמעו הרים את ריב יהו"ה (מיכה ו ב), אליו תלת יודי"ן, והאיתנים מוסדי ארץ (שם) אליו תלת וי"ן, דכלהו אתרמיזו בויע ויבא ויט.

[תיקוני זוהר – דף נד ע"ב]

שפ"ג קום אלעזר ונטיל קירטא דאיהי שכינתא (ואקירף לה (דף נד ע"ב) תגא), וזריק מנה אבן דאיהי טפה קדישא, דעלה אתמר (בראשית ב ו) ואד יעלה מן הארץ, שפ"ד ויגין דא אסתלקת עזקא מן זרקא"א, לקבלא עלה אבן יקרה דאיהי טפה, ומיד והשקה את כל פני האדמה, שפ"ה כד סליקת, סליקת באימא, דאיהו א' מן אדני"י

ביאור הגר"א

שאומר לעיל ל' א' וזכאין שפון לאינון תרעין להיכלא כגוונא לאלין לאתמר בהון פתחו לי שערי נדק, ופה ומילה שניהם הם שערים שהם נקובים ונפתחים להוציא דבור וזרע וחושבנם חד (רוצה לומר פה מילה) גם כן, והם מכוונים בכל דבר ושניהם הן ברית כמו שאמרו בספר יצירה והן ברית התורה והמילה וע"י שניהם זוכה וזכא לתרעא דגן עדן ונקרא לדיק זה שכתוב זה השער כו':

שפ"ד ועוד שמעו כו'. דהג"ת הן שלשה יודין, ומסטרעא דלהון הן שלשים מעלות דברתא למלכא סלקא בהון כמו שאומר לעיל כ"ג ב' ותלת יודין אינון י' י', ואינון רישא וסיפא ואמנעיתא דלת י', ואינון רמיזין בשמא סתים דאיהו יו"ד ה"י וא"ו ה"י, באלין תלת שבה דוד מלכא לברתא למלכא ה"ד שיר למעלות – ל' מעלות, ל' מעלות אינון ודלוי, אינון תלתין דרגין דבהון דברתא סלקא כו' – והן אבהן דבהון סלקא, ועיין לקמן פ"ט א' לאינון תלת אבהן תקינו תלת ללותין כו' לסלקא שכינתא בהון כו', דעמודא דאמנעיתא איהו גופא, ותריין דרועין דיליה – ימינא ושמאלא, דבהון אחיד בה ועל גופא אסתלקת, ותלתין דרגין עיין בזוהר חדש פרשת בראשית תלתין רתיכין דבהון עיין סם בדבריו ועיין לקמן נ"ה א' ולבתר חתיכא לה לתלת למהוי תגא כו' ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ו ב' בצרכיה. ואמר והאיתנים כו' תלת ווי"ן, וזה דאמר בתיקון נ"א דשי"ח – בצדיק, ח"י כליל נה"י, שלשה ווי"ן, והענין כי שני דרגין דלכורא: אב ובו, יו"ד וא"ו, וחג"ת נקראים אבהן דלעלו במחשבה כמו שאמרו בריש פרשת בראשית, אבל נה"י אתקרי בנין, וכל בנין כו', וא"ו, ולכן נקרא לדיק דכליל לון – ח"י, וכן נכלל בשי"ן כמו שאומר לעיל בתיקון י"ט, והן שלשה תגין דשי"ן, ג"ר, כמו שבארנו סם ועיין לקמן נ"ה א' ושלשה יודין דשי"ן ושלשה ווי"ן הן ו"ק כמו שאומר כאן, ונקודה התחתונה דקושר כולן הוא מלכות, קשר כולם, ועיין לקמן נ"ה א' ודא רזא דשי"ן דאיהי סלקא בג"ר ומשם היא תגא, וכמו שאומר לעיל תיקון י' ותיקון י"ט ועיין לקמן ב' דאמר בסליקו היא וא"ו והן מסטרעא דנה"י דמוליכין לגבי בעלה כמו שאומר לעיל נ"ה א' בהגהה וכד נחתת על גבי חג"ת הוי שלשה יודין וזה שאומר לקמן נ"ה ב' בהגהה בשלשלת סלקא בשורק נחתא, דשלשלת הוא שלשה ווי"ן ושורק שלשה יודין, והכל בשי"ן: שלשלת, שרק, ונראה מכאן דלע"ג דאמר בזוהר חדש ז' ב' דהני תתאין רתיכין דלהון כגוונא דעלחין, נראה מכל מקום שאינון אלא ששה לכל אחד אבל למעלה כ"ג ב' אמר ולבתר סליק ו' ב', שית זימנין עשר, עד דסליק לשתין כו' וכן לקמן ס"ט א' ואינון שית סלקין כו', ונראה שארבעה בכל אחד דנה"י הן תמיד בנות' שהן מוסדי ארץ ובהון אתקריאת ז"ה השער, וגם שבחג"ת ארבעה הן דידה, ד"ו פרופים, והן כ"ד כרופי אדני"י, כ"ד מעלות שהכהונה נקנית בהם, כ"ד קשוטי כלה, ויבאה כו', מכל מקום בגלותא סם רחוק כנ"ל ואיהי ריב בכל הדרגין מה שאין כן בנה"י, ושלשה יודין – הן שהמלכות נקנית בהן, דבהון סלקא דברתא למלכא כו' כנ"ל, דוד דאתחבר בצבחה, ועוד שלשה ווי"ן הנ"ל הן מ"ח מעלות שהתורה נקנית בהם, דלכיד לחברא בה כל הדרגין וכנ"ל דאיהי מריבת בהון בשית סדרי כו' כליל שית סדרין ואמר דכלהו אתרמיזו כו', שהן משמשות על עיקר השורק דבשלב תיבות אלו, ובע"ב דבהון הוא תרי דרגין, חג"ת – עשב, ונה"י – שיה כמו שאומר לקמן בתיקון נ"א, וכאן דריש על האותיות ובהגה דריש על הנקודות, ועיין לעיל נ"ג א' דאית מארי כו' ואית כו' ועיין מה שבארנו סם:

שפ"ה קום אלעזר כו'. מפרש והולך אליו תלת יודין כמו שאומר לקמן [עמוד] ב' וכד נחיתת כו' ולקמן נ"ה א' ומפרש דרגא דיו"ד ודרגא דוא"ו כמו שמפרש והולך הוא עולימא. קירטא כו'. קלע כו'. המלחמה דקירטא הוא קלע כמו שאומר לעיל יו"ד ב' איהי קירטא בתפילין חוט דקלע כו', ומפרש הזרקא דהן כלי המלחמה כמו שאומר לעיל סוף תיקון ה' טעמי מאני קרבי, ומפרש התחלתם זרקא שופר הולך סגולתא, ואמר דזרקא הוא הקירטא, חוט דזרקא הוא חוט דקירטא, ותגא דזרקא למעלה שהוא יו"ד הוא גם כן דקירטא דיס לו תגא למעלה ובה מונח אבן לזרוק ועל סם כך נקרא זרקא, והן י"ו הנ"ל, הריס ואיתנים ולכן אמר קום כנ"ל:

שפ"ו ובג"ד אסתלקת עזקא מן זרקא כו'. רוצה לומר דעזקא שהוא התגא לעל זרקא – כפוף כעין עזקא לקבל האי טיפה דסלקא מינה מ"נ ויורדת אח"כ והשקה כו', וזה שאומר לקבלא עלה כו', ואותיות א"ד – בהן עולה כמו שמפרש והולך, ובאותיות ו"י – עליהן עולה כמו שמפרש והולך והן ו"י דזרקא, הריס ואיתנים:

שפ"ז כד סליקת כו'. עתה מפרש והולך מהו עלייתה, א"ד יעלה, ועלייתה ב"י, והן ארבע אותיות דאדני"י והוא"ה כמו שמפרש והולך, והענין כי אימא מעלה אותה בחמש גבורות דהן מעלה מ"נ כידוע וזה שאומר כד סליקת כו', ואימא נקראת אה"ה – דרמיזא דא' של אדני"י, אה"ה והוא"ה רמיזין בראש וסוף של א"דני"י כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת נשא קמ"ו ב' ושאר מקומות, וכן הוא כאן כמו שאומר למטה וסליקו דילה הוא ב' ד' כמו שמפרש והולך וסליקת ב' ד' כו' לאינון תריין כו', וזהו וא"ד יעלה, ואמר ועל מאן סליקת כו' כעזקא בצאצבא, שהוא נ' דאדני"י, שהוא כעזקא דזרקא, ועיין למטה טול קשת בידך דאיהו כגוונא דאצבעא ועזקא והוא אורת נ"ו וכן אמר כאן דאיהו וא"ו דאיהו כריכא כו' ושתי בחינות הן התגא בעצמה הוא אורת יו"ד והוא עזקא שלם אבל כל הכפיפו דזרקא הוא אורת נ'. ואמר עד דסליק ללת יו"ד כו' – והוא יו"ד דאדני"י, וכן הוא ארבע אותיות דהו"ה, דאימא ה' ראשונה וסליקו דילה ב' ד' הוא ה' אחרונה שהיא ד', ועיין לקמן סוף תיקון מ"ז וסליקו דילה על וא"ו ועולה ליו"ד, והן ד' כלולין ב', וארבעה דברים לריד לעליה: שעולה על כותל שיה לגג וריד אחד למעלה להעלות אותו והוא נאחז בידיו בהמעלה, והן ארבעה דברים: שעל הכותל עולה, ולגג עולה, והיא העולה

אהי"ה, ועל מאן סליקת, על עמוּדא דאִמְצָעִיתָא דִּאִהוּ ו', דִּאִיְהִי כְרִיכָא בֵּיהּ כְּעֻזְקָא בְּאַצְבָּעָא, וְסְלִיקַת בְּד' מִן אַדְנִי, דִּאִינֻן תְּרִין דְּרוּעִין וְתְרִין שׁוֹקִין, שְׁמִיעַד דְּסְלִיק לְאֵת י' דִּאִיְהִי אַבָּא חֲכָמָה י' עֲלָאָה, בְּגִין דְּמִתְמַן אֲתַנְטִילַת, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (משלי ג יט) יְהוּ"ה בְּחֲכָמָה יִסַּד אָרְצָן, שְׁמִיעַד וְנִטְיִילַת נְבִיעַד וְשִׁקְיֻוּ מְנִיָּה לְעִילָא, בְּקוּצָא דִּילִיָּה לְעִילָא, וּבְאִמְצָעִיתָא, וּבְקוּצָא דִּילִיָּה לְתַתָּא, וְכַד נְחִיתַת, נְחִיתַת כְּלִילָא מִתְלַת טַפִּין, בְּהָהוּא זְמַנָּא אֲתַמַּר בְּהַ סְמִיחָא דְּסְלִיקַת סְגוּלַתָּא.

וְאֲתַקְרִיאת י' י' בְּתַלְתּוּ יוֹדִי"ן, שְׁמִיעַד עֲלָאָה אִיְהִי עַל רִישָׁא ד' א, דִּאִיְהִי כְּתַר עֲלִיּוֹן עַל כָּל עֲלָאִין, שְׁמִיעַד וְלְכַתְּרָא נְחִיתַת בְּאִמְצָעִיתָא כְּעֻזְקָא דְּאִמְצָעִיתָא (נ"א באמצע), וְלְכַתְּרָא נְחִיתַת לְתַתָּא בְּאֲתַרְהָא י' דִּאִיְהִי לְתַתָּא מִן א. קָמוּ תַנְאִים וְאִמְרָאִים דְּלְעִילָא, וְאִמְרוּ רַבִּי רַבִּי כְּמָה תְּקִיפָא קִרְטָא דִּילָךְ, שְׁמִיעַד סְלִיקַת לָהּ עַד אִין סוּף, וְנְחִיתַת לָהּ עַד אִין תְּכִלִּית.

קָם עוֹלִימָא בְּתַר טוּלָא, אָמַר רַבִּי רַבִּי שְׁבִיבָא טַפְּהָ קָא נְחִתָּא, *טוּל קָשַׁת בִּידְךָ, דִּאִיְהוּ כְּגוּוֹנָא דְּאַצְבָּעָא וְעֻזְקָא בֵּיהּ, טוּל לִיָּה וְדָרְךָ (ס"א וורקה) לִיָּה לְגַבְהָ, יְדַקְבִּילַת לָהּ עֲלָךְ, דְּהָא כַּד סְלִיקַת מִתְתָּא לְעִילָא עַל רִישָׁא

ביאור הגר"א

בידיה ורגליה, והמעלה אותה, ואלו שני דברים – א"ד – הן העולים, דה' גבורות מעלים המ"נ, ולכן וא"ד יעלה, אבל לו"י היא עולה, שהן לכורין, ושתי ההון – נוק', ווא"ו יו"ד הן הקירטא והזרקא כנ"ל:

^פ עד לסליק לאת כו'. עיין לעיל תיקון י"ט, [דף ל"ח א', ובתיקון י', [דף כ' ב', ואמר [דף [ל"ח א' אתרביאת מכל שקיו כו' עד דמטי לההוא מבועא עילאה לאהו י' עילאה חכמת כל בני קדם ובההוא זימנא אתעבידת איהי תגא ברישא לאת ו' כו' עיין סם ובתיקון י': ^פ ונטיילת נביעו כו'. והן ג"ר דכלילין ביו"ד כמו שאמרנו בזוהר פרשת ויקרא והן שלשה יודי"ן דשם ס"ג כמו שאמר לעיל כ"ג ב', והן שלשה יודי"ן הג"ל דהרים, ושלשה ווין הם גם כן דשם הנ"ל – דשלשה ווין שם, אללא לאין כריך לפרש דבכל מיילוי הוא כן מכל מקום בזה השם הוא ונשאר ארבע אותיות: א"ד לסליקת כנ"ל, ושתי ההון דכלילת א"ד כנ"ל – והן נוקבין, ארבע אותיות, ושלשה ווין ויודין – לכורין, ו' אותיות, ד"ו פרטופין – ו"ד:

^פ הולך סגולתא. רואה לומר שני טעמים האחרים: שופר הולך סגולתא, הולך – לשון נחיתת, וסגולתא – שלש טיפין, ושופר – מפרש בתיקוני זוהר חדש ע"ו ב' לאינון שלש טיפין אינון משופרא שופרא דמוחא, ואמר שם לאינון מתלת י' י' דסגולתא דאתרמיזו בשם יו"ד ה"י וא"ו ה"י כו':

^פ יו"ד עילאה כו'. עתה מפרש לאהי נטלא תלת יודי"ן והיא כלולה גם כן בשלשה מקומות – בשלשה דרגין דקו אמעני: כתר, תפארת, יסוד, והן: חולם שורק חירק, תגא ויחולא וכרסיא, ועיין מה שבארנו לעיל כ"ג ב' בארובה, והכל כליל בא': דיו"ד מורה על ג"ר וכנ"ל דיו"ד כליל ג"ר, ו' – עמודא דאמנעיתא, י' דלמטה – מלכות, והוא חושבן שם הוי"ה דכלילא באלף, והכל בה. דהיא קשר כולם, ונגד זה שלשה אלפין בשם מ"ה, והכל בה: אלף דיו"ד ה"א – בצומא, סופא דגולגלתא, אלף בטבורא – בוא"ו באמנעיתא – שורק, אלף דה"א אחרונה – בצופה, עטרת הברית, ועיין מה שנבאר לקמן סוף תיקון כ"ה שלש פעמים דנכללת השושנה באלו שלשה אלפין:

^פ ולבחר נחיתת באמנעיתא בעד"א ולבחר כו'. כן כריך להיות, ולא גרסינו ונטלא מתמון, דכאן לא מיירי בנטיילתה רק נחיתת דילה בשלשה מקומות, ובעמודא דאמנעיתא היא כלולה באמנעיתא הו"ו ששם נובעין שני היודין והיא בנקודת שורק – אור הגנוז ואינה נראת שם ולכן הטבור סתום:

^פ די סליקת כו'. לאין סוף נקרא בכתר מלגאו, כמו שאמרנו בסוף תיקון כ"ב, והוא באור ישר, ובאור חוזר נקראת מלכות – כתר, ושם הוא אין תכלית, דכתר נקרא מקור ומקור לית ליה סוף ותכלית, ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ה א' ב' והמשקלים זיהירו כו', וכתר נקרא סוף השגה שידוע שהוא טמיר וגניז, אקו"ק לבדו, והוא הרצון שידוע שהכל ברצונו הפשוט, מה שאין כן בהוא דמלגאו – אין סוף, ומלכות הוא התכלית שהכל בשבילה בשביל מלכותו, אבל בלגאו אין תכלית. ואמר די סליקת כו' ונחיתת כו' כמו שאמר לקמן עד לסליק לאת כו' וכד נחיתת נחיתת כו' י' עילאה על רישא לא' לאהי כתר כו' ולבחר נחיתת כו', ואלו שני יודין הן אני ראשון ואני אחרון, אני אין – בכתר ומלכות, באור ישר ואור חוזר, ומבלעדי כו' – בוא"ו באמנעיתא והכל אחד בא':

^פ הא טפה קא נחתא כו'. ענין סלקא ונחתא הוא מ"נ ומ"ד, והוא ברוח ונפש דהן זיווג ז", וכמו שאמר לקמן בתיקון כ"ה ס"ט א', והנפש מעוררת מ"נ לרוח וכמו שכתוב נפשי אויתך בלילה אף רוחי כו', והטפה לילה – התעוררות, סליק לרוחא למעלה למעלה, עד לסליק לחכמה דיליה – יו"ד, דנפש היא אלג"י, ורוח – הוי"ה, וכל הזיווגים ועליות וירידות הכל בנפש ורוח, וכל המצות – הכל להשקות את האלמה, וכן שכנתא איהי נפשא וגופא דקב"ה, כמו שאמר שם בתיקון כ"ד ובתיקון כ"ב ואייהי גופא דמלכא כו' ורואה לומר נפשא דהיא שופא דגופא:

^פ טול קשת. דלמעלה אמר בקירטא, ועתה מפרש קשת ורומח וחרב כמו שמפרש והולך, והקשת הוא היסוד – לורת חוטא ועזקא, שהעטרה הוא עזקא והיסוד הוא חוטא, וזה שאמר לאהו כגוונא כו' ורואה לומר שלכן מקדשין אשה בטבעת על אצבע וכמו שאמר לקמן בתיקון מ"ז פ"ו ב', כמו שיחולא הוא ביסוד, כן הקדשין, וכן הוא הברכה, דכל יצ"ק כלילין ביה וכמו שבארנו שם, ואמר ודרך ליה לגבה – דכמו שהקשת לרוכה ע"י החיים כן הוא דרוך בתוקפיה, חי, ע"י טיפין דזרע, רואה לומר דזה שאמר דרך כוכב מיעקב, והוא יוד, כוכב, אות הברית, שהוא יוד דעטרה, וקם שבט – הוא היסוד, דהוא קם ע"י הטיפין, ולכן אמר מישראל דהוא בחינת לכורא, ועטרה

דָּאָת ו', אִיהוּ כְּרוּמָחָא ו', אֲתָאֲרַכְתּ בֵּיהּ פְּשָׁרְבִיטָא דְכַכְבָּא, וְכַד סְלִיקַת לְעֵילָא שְׂרִיא עֲלָהּ י' וְאֲתַעְבִּידַת ז',
יִדְאִי תִגָּא עַל רִישָׁא דְסַפֵּר תּוֹרָה, כִּיּוֹן דְנִחְתַּת, צְרִיךְ לְמַדְרֵךְ קֶשֶׁת לְגַבְהָ דְאִיהוּ צְדִיק, וּמְנִיָּה נְחִיתַת וְאֲזַדְרִיקַת
בְּאֲתָרָהּ.

[תיקוני זוהר – דף נה ע"א]

יִחְרַבָּא אִיהִי חֲתִיכַת לָהּ לְהֵאִי טַפָּה לְתַלַּת טַפִּין, בְּגִין דָּא אֲזַלָּא סְגוּלָתָא, דְכַד (דף נה ע"א) נְחִיתַת עֲלָהּ הָוָה
י', וְלִבְתַּר חֲתִיכַת לָהּ לְתַלַּת, לְמַהְוֵי תִגָּא וְעַטְרָה כְּרִישָׁא דְתַלַּת אֲבָהֵן, דִּתְהֵא יִכְתֵּר תּוֹרָה וְכִתֵּר כְּהוֹנָה וְכִתֵּר
מְלָכוּת, וְדָא רְזָא ד' [צִיּוּר] תַּלַּת תִּגִּין עֲלָהּ.

דְרִישָׁא דְחֲרַבָּא אִיהִי י', גּוּפָא דְחֲרַבָּא ו', תְּרִין פִּיפְיוֹת דִּילָהּ ה"ה, נְרַתְקָא דִּילָהּ אֲדַנִּי, (וְחֲרַבָּא יְהו"ה), יִכְד
אִיהוּ יְהו"ה בְּרַ מְשַׁכִּינְתִּיהּ, אִיהוּ דִין דְחֲתִיף מְפֵל סְטָרָא, כַּד עָאֵל בְּנִרְתְּקָה אֲתַעְבִּיד רַחֲמֵי וְלָא חֲתִיף, וְרְזָא
דְחֲרַבָּא בְּנִרְתְּקָה, יֵאֵהֳדוּנָה י' הִכִּי וְדָאִי.

יִבְזַמְנָא דִּיהו"ה בְּרַ מְשַׁכִּינְתִּיהּ, אֲתָמַר בֵּיהּ (דְּבָרִים ד כג) כִּי יְהו"ה אֱלֹהֵיךְ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא, דְנִטִּיל מִגְבוּרָה
לְאוּקְדָא עֲלָמָא, י' אֲתַעְבִּיד גְּחֵלַת, ו' שְׁלֵהוּבָא גְּחֵלַת, ה' ה' חַד חֲמֵשׁ גְּוֹנִין, תְּנִינָא חֲמֵשׁ נְהוּרִין דְנִהְרִין בְּהוּן,

ביאור הגר"א

– בחינת נוק, יעקב כידוע, והן כוכב ורקיע כמו שאמרו במתני' לטעמים, וכן אות הבכית נקראת כוכב והוא האות בעלמא שתגלה
לעתיד לבוא, וזה כך האות, וכמו שאומר בתיקון ל"ז עיין סם, ויסוד נקרא רקיע כמו שאומר לעיל א' א' ושאר מקומות, והן ו"י הנ"ל, וכן
הטיפין גם כן – כוכב כד נחתא, ואז כריך למדרך קשת לגבה ואז היא בחינת יו"ד כמו שמפרש והולך וכנ"ל וכד סלקא אז וקס שבט כו'
וכמו שמפרש והולך דהא כד סליקת כו' כרומחא ו', וקס בעליה ודרך בנחיתא, וזה שאומר כשרביטא לכוכבא ורואה לומר שזה וקס שבט
שהוא שרביטא לכוכבא וכן פירש רב האי גאון, ומפרש והולך דכד סליקת – איהי כרומחא ו', וכד נחיתת – היא יוד דכלילא מתלת יודין
הנ"ל, דקבילת מחכמה ולכן נעשית יוד, דבתחילה כד סליקת ביה – נכללת בו"ק והיא ו', וכד סלקא לחכמה אז נכללת מכל עשר ספירות,
לחכמה כולל עשר ספירות, וזהו י' ו', דסם דהוא כולל עשר ספירות וכמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש ע"ג א' ובזוהר פרשת ויקרא ו"א
כליל ו"ק:

² דקבילת לה עליך. רואה לומר לעליך מוטל ליטול ולהלחם, לחתה התחלת כבר וקבילת עליך:

³ ודאי תגא על רישא דס"ת. דספר תורה הוא ו"א, ועיין לעיל ריש תיקון י', ורואה לומר בזה דהכל כליל בזרקא שהוא חוטא ותגא, כל
כלי המלחמה: קירטא – כנ"ל, וכן קשת כנ"ל, וכן רומחא – בוא"ו, ואח"כ גם כן תגא עליה, ומפרש והולך הזרקא ומנייה נחיתת ואזדריקת
כו' והוא לשון זרקא:

⁷ וחרבא איהי חתיכת לה להאי טפה לתלת טפין בגין דא אזלח סגולתא דכד כו'. ומפרש עתה הולך סגולתא, דכד נחתא היא כלילא
משלש טפין וכמו שמפרש והולך דכד נחיתת כו' ולבתר חתיכת לה לתלת כו', ורואה לומר דכד מגיע לחג"ת, בשלשה קוין – מתחלקת
לשלש טפין, וכן שלש טפין דאתמשיכו משלשה מוחין, והוא משם ס"ג דהוא מילוי הוי"ה, והוי"ה הוא חרב כמו שמפרש והולך דרישא
דחרבא איהי י' כו', ובו שלשה יודין וזה שאומר דחתיכת לשלש טפין, והו' בשלשה אבהן – הן כל אלה כו' (איוב לג כט), וכמו שאמרו
בתיקוני זוהר חדש סם ושאר מקומות, וזהו הולך סגולתא – כד הולך נעשית סגולתא, וזה שאומר ובג"ד אזלח סגולתא:

⁹ כתר תורה. בעמודא דאמנעיתא, ומלכות – בשמאלא, כמו שאומר לקמן בריש תיקון נ"ה, וכהונה – בימינא, ואמר ודא רזא דש' רואה
לומר דש"ן ידוע שהוא בשלשה אבהן, ותלת תגין – שלשה כתרים, והכל בנותק' שהיא נקראת כתר, כתר מלכות, וכמו שאומר לעיל י"ג א',
ואמר למעלה – דלמעלה היא יו"ד אחת בעת שהיא בחכמה אע"ג י' דנטילת מיניה שלשה יודין כנ"ל נ"ד ב' מכל מקום הוא בכח אצל
היא רק כתר אחת, והוא כתר שם טוב דעולה על גביהן (אבות ד רג), וכמו שכתוב (שיר השירים א ג) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך,
דהוא במקום השמן, ומשם נקראת שם וכמו שאמרו בזוהר פרשת ויקהל ר' א' בארובה:

¹ וכד איהו בר משכינתיה כו'. כמו חרב חוץ מנתיקה – והוא דין, אצל בנתיקה אינה יכולה לחתוך, והוא א' דאלנ"י דמתיקה הדין,
דהיא אשא סביל אשא, דינא רפיא, והוא דינא בזכותא וכמו שאמרו בזוהר פרשת פקודי רנ"ז א' איהו נטיל ואחיד האי היכלא דאקרי
זכותא כו' כד נטיל יחוק היכלא דא כדן כולא איהו לטב כו' עיין סם דבכריו דמסטרטא דעובדי כוכבים הוא דינא בלא זכותא אצל
בישראל – דינא בזכותא ביהודא ולית ליה רשו לאסטנארה, ועולתה הפנה פיה (איוב ה טז), והוא שאומרים בראש השנה יחוק רבקה, אצל
לאומות העולם דמונין לשמשא ולית להו חולקא בסיהרא – הוא לזון בלא זכותא, דרבקה – סיהרא, והענין כמו שבארנו לעיל ובד"ה על
אלין טיפין, בד"ד. ג.פ. ששני מיני דינים הם: א' להלחם בחיוב, רצועה בישא, והוא דינא קשיא, על ראש רשעים יחול וירמיהו כג יט,
ושם ל כג), וא' הוא לשלח למטרה לבת עין, רחימותא, והן שתי מלחמות ושני דינים, ודינא קדישא הוא התעוררות החיבור ויחוד ושמהה,
אחוק עשה לי אלקים, ואלה תולדות יחוק, ישמה ה' במעשי, והוא כד איהו בנתיקה לשלח לבת עין למטרה מה שאין כן ח"ו שפחה כי
כו' דין יורד ח"ו, וזהו סוד עון משז"ל וכמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית בפקודין אצל בנתיקה החרב חותכת הטיפה לתלת טפין ויורה
בה כחז לבת עין והוא בסוד אלף כנ"ל דכלילא משלשה יודין והוא א' של אלנ"י שממתיקה הדין והיא רחימותא:

ובזמנא דה' עלאה אסתלקת מה' תתאה, איהי אמרה (שיר א ו) אל תראוני שאני שחרחרת, "ובזמנא דאיהי נהרא בגוונאה, אתמר בה (בראשית ט טז) "וראיתיה לזכר ברית עולם.

פתח כמלקדמין ואמר, שמעו הרים את ריב יהו"ה (מיכה ו ב), אבהן אבהן טורין רברבין, שמעו, "דהאי אבן ד'דתגזרת מאלין טורין דלכון, "ואיהי פתרא ברישא דכלהו, "והאיתנים דאיהי פתרא על כלהו, איהי סליקת ריב עליכו, "בגין בעלה, דאיהי מבושא סתימא פסלע, עד דיייתי בעלה לא יתבא מימוי, דהא לישנין אינון כפטישין דמחאן בההוא סלע, ולית חד מנייהו דאפיק מינה נביעו, "בר מבעלה ד'דידע לאמשכא לה. [תיקוני זוהר – הגהה דף נה ע"ב, הגהה דף נו ע"א]

(הגהה דף נה ע"ב) פתח רבי שמעון ואמר, זכאה איהו מאן דמצלי וידע לסלקא רעותיה "לעילא, דכד סלקין שמעהן מפמימי, "כמה עופין פתחין גדיפיהו לעילא לקבלא לון, "וכמה חיוון דמרפכתא, כלהו מזדמנין לגבייהו לנטלא לון, כל שכן אם שכינתא שריא בצלותיה, ואסתלקת לקודשא בריהו, ורוא דמלה אם

ביאור הגר"א

¹ ובזמנא דיקו"ק כו'. וכנ"ל שהיא אשא סביל אשא, והן שתי אשות לאיש ואשה, מיס רביס לא יוכלו לכבות כו', שלהבת כו' – הכל כרחימותא, ועיין בזוהר פרשת פקודי דהוא סוד השופר בראש השנה לאתחברא בזכותא, והוא שופר הולך סגולתא, דהן תר"ת, שלש טיפין דסגולתא:

² ובזמנא דאיהי נהרא בגוונאה. רואה לומר דה' עילאה דהיא ה' אור – נהרא בה' גוונין לילה ועיין לעיל סוף תיקון י"ח ורוא דהאי נקודה מדיד חמש גוונין כו' ואינון כחוטא כו', ובניש תיקון י"ח וה' זמנין אור כו' ובניש תיקון ה' ט"ו וחמש זמנין אור איהו גוון כו' ה' עילאה חמש אור ה' תתאה חמש גוונין דנהרין בהון חמש אור וכל אתפשטת ה' עילאה לאנהרא בה' תתאה כו':

³ וראיתיה. באור, לראיה הוא מחמת האור, לאדם העומד באור אינו רואה את העומד בחושך ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון ל' ע"ז כ' חמש אור אינון ועלייהו אתמר נפתחו השמים וארצה מראות אלקים אימא עילאה מראה סתימא כו', ועיין לעיל ריש תיקון ה' ט"ו א' דולאי כד איהי נהרא בגוונין לילה אתמר בה וראיתיה לזכור ברית עולם וראיתיה בתכשיטה ככלה כו', ועיין לקמן תיקון ל"ז וראיתיה לזכור ברית עולם אימתי כו' דתתחזי קשת בגוונין נהרין. ואמר לזכור ברית – דע"י שרואה אדם את אשתו מקושטת מתעורר בריתו והוא הזכרון שזכר בריתו, להתעוררות הוא ע"י זכרון הברית, וזיה הזכרון, ספר זכרון, כמו שאמרנו בזוהר פרשת ויקהל ר' א' והוא כל זכור דבגינה אשתמודע לכורא דכר והוא מה שכתוב וזכרתי את בריתי יעקב כו' דביה אתכלילן כל השלשה אבהן ונליב לון בארץ, כמו שאמרנו בריש פרשת בראשית והו' הארץ אזכור, ואזכור את בריתי, והכל לאזווגא עם שכינתא, ועל זה אנו מלפין תמיד ומבדקין זכור ברית כו', ואמר ברית עולם – שהוא יסוד עולם, ועל דא עלמא קיימא כמו שכתוב אם לא בריתי כו', בריתי יומס ולילה היינו מילה ופריעה, שהם שמשא וסיהרא כידוע, חוקות שמים וארץ, שהוא כי כל בשמים ובארץ, וחק הוא כמו שאומר וממאי דחוק כו' דעתיקא קדישא לא נחית כו':

⁴ טורין רברבין. לכל ו"ק נקראים טורין כמו שאמרנו בתיקוני זוהר חדש [דף ע"ה ב' אבל אבהן הן רברבין לגבי בנין:

⁵ דהאי אבן כו'. דהיא סלע אבן וכמו שאמרנו בתיקוני זוהר חדש שם קום עמודא דאמנעיתא דלנת הוא ו' כליל שית ספיין כו' מאן נפש אויבין סם המות נחש אשת זנונים דמקננא בשבע סלעים ובעלה בשבע טורין, קום באבנין דילך דאסתלק' בטורין להבאר טורין וסלעין דחויא ובגין טורין דילך כו':

⁶ דאתגזרת כו'. כמו שכתוב (במדבר כא יח) כרוה נדיבי עם, ואבהן אתקינן לה בתלת כלותין ועיין מה שבארנו במקום אחר, דשמא לילה אתבניאת בזמן שנעשו אבהן שלש הויו"ת:

⁷ ואיהי כתר. כנ"ל.

⁸ והאיתנים דאיהי כו'. רואה לומר דגם בראשם איהי כתר, והאיתנים הן נה"י כמו שבארנו למעלה ד"ה אמוראים. ג.פ.א. והן ו"ק, ספר תורה, כמו שאומר לקמן בריש תיקון כ"ה ואיהי תגא דספר תורה, עטרה על ראש ספר תורה ועיין לעיל נ"ז ב':

⁹ בגין בעלה. רעיא מהימנא, דהוא הדעת, הנהר, ולכן לא יבא מימיו כמו שמפרש והולך, ורואה לומר הסלע דהיא אבן הנ"ל:

¹⁰ בר מבעלה כו'. עד כי יבא שילה (בראשית מט י) כנ"ל ואז (ישעיהו יא ט) ומלאה הארץ דעה כו':

¹¹ דידע לאמשכא ל'. רואה לומר לההוא נהר. וכאן חסר הרבה:

¹² לעילא. רואה לומר לעומקא עילאה, כמו שכתוב (תהלים קל א) ממעמקים קראתיך ה', וכמו שאמרנו בזוהר פרשת בשלח ס"ג ב' הכי תאנא כל בר נש דבעי בעותא קמי מלכא בעי לכוונא דעתא ורעותא מעיקרא דכל עיקרין כו' עיין שם בדבריו, ושם ליתא אלא רעותא כמו שאמרנו בזוהר פרשת פקודי ר"ס ב' היכלא שביעאה רזא דרזין בלחישו ולא אשתמע, אלא הכא איהו רעותא דלכא לאתכוין ולסלקא רעותא לעילא כו' – והוא בתפלה, דבקריאת שמע ובכרותיה שהן שית היכלין הראשונות – בהן כריעה כו' כמו שאמרנו בזוהר פרשת בראשית בהיכלות, מה שאין כן כאן דלית דיוקנא דגופא תמן ולית תמן אלא רעותא ולכן שם כריד ממעמקים ובלחישו כנ"ל:

¹³ כמה עופין כו'. שהן מסטרט דמט"ט, כי עוף השמים יוליך כו' וכמו שאומר לעיל ב' ב' ולקמן תיקון מ"ה:

¹⁴ וחיוון כו'. הן מסטרט דארבע חיות, ועיין לקמן ס"ג א' ואינון תרין עשר כו' ואדם רכיב כו', והן שם ע"ב ושם מ"ב וכמו שנבאר שם, ואלו שני השמות הן סוד סליקו ונחיתו, מיס ואש, דבהון כלותא סלקא ונחתא, ולכן אמר בחיוון לנטלא לון – להגביה אותם:

תִּשְׁכַּחוּן בֵּין שְׁפָתַיִם, (תהלים סח יד), אֵל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אִם, זָפָאָה (הגהה דף נו ע"א) אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק לָהּ
בְּצִלּוֹתֶיהָ דְּמִצְלֵי בְּשָׁפוּי, יִלְעִילָא לְגַבֵּי בַעֲלָהּ.

בְּצִלּוֹתָא דְשְׁחֲרִית סְלָקָא בְּשָׁמָא דְאַתְקֵרֵי א"ל, הָא"ל הַגְּדוֹל וְדָאֵי, בְּצִלּוֹתָא דְמִנְחָה סְלִיקַת בְּשָׁמָא דְאַתְקֵרֵי
אלהי"ם, בְּצִלּוֹתָא דְעֲרֵבִית סְלִיקַת בְּשָׁמָא דְאַתְקֵרֵי יְהו"ה, וְרִזָּא דְמִלָּה א"ל אֱלֹהֵי"ם יְהו"ה דְּבַר וִיקְרָא אָרְץ
(שם נ א).

וְאָמְרוּ מְאֵרֵי מִתְנִיתִין, דְּצָרִיךְ בַּר נֶשׁ בְּצִלּוֹתֶיהָ לְשָׁהוֹת שְׁעָה אַחַת קָדָם דְּמִצְלֵי, וְשְׁעָה אַחַת לְבַתֵּר דְּמִצְלֵי,
וְרִזָּא דְמִלָּה דִישְׁהָא בְּצִלּוֹתֶיהָ שְׁעָתָא חָדָא, בְּגִין דְאַתְמַר (בראשית כד כא) יְיָהֲאִישׁ מִשְׁתַּאֲה לָהּ מִחֲרִישׁ, הַהוּא
דְאַתְמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) יְהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וְלְבַתֵּר דִישְׁהָא לִיהּ בַּר נֶשׁ וְצִלֵי, אִם שְׁגוּרָה תְּפִלְתוּ בְּפִיו וְדָאֵי
אַתְקַבֵּל צִלּוֹתֶיהָ.

וְרִזָּא דְמִלָּה בַּר נֶשׁ צָרִיךְ לְמִשְׁהָא וְאַתְתָּא לְאַקְדָּמָא, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (ויקרא יב ב) אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר,
וְרִזָּא דְמִלָּה אֲשֶׁה מְזוּרַעַת תַּחֲלָה יוֹלְדַת זָכָר. (יועוד (תהלים קלו כג) שְׁבַשְׁפִּלְנוּ זָכָר לָנוּ, וְרִזָּא דְמִלָּה שְׁבַשְׁפִּלְתוּ שֵׁל
אָדָם זָכוֹר יִזְכְּרֵנוּ לְטוֹבָה).

וְעוֹד אִם שְׁגוּרָה תְּפִלְתוּ בְּפִיו, אִיהוּ רִזָּא וְיְהִי הוּא טָרָם כְּלָה לְדָבָר יְיָהֲנָה רְבָקָה יוֹצֵאת (בראשית כד טו),
וְרִזָּא דְמִלָּה וְהָיָה טָרָם יְקָרָאוּ יוֹאֲנִי אֲעֲנֶה, עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֲשַׁמַּע (ישעיהו סה כד), זָפָאָה אִיהוּ מָאן דְּלָא
מְעַכְבּ מְטוּרִוּנִיתָא לְסְלָקָא לְמִלְפָּא, דְּכָל מָאן דְּאִיהוּ צִלּוֹתֶיהָ שְׁגוּרָה בְּפִימֵי בְּלָא עֲכוּבָא, הַהוּא מְמַהֵר מְטוּרִוּנִיתָא
לְמִלְפָּא, וְוִי לֹון לְבָנֵי נֶשׂא דְאִינוּן אֲטִימִין לְבָא וְעֵינִין, דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין לְמַנְדַּע בִּיקְרָא דְמְאַרְיָהוֹן לְרַצוּי לִיהּ
בְּשְׁכִינְתִּיהָ, יְיָכְמָה תַּחְנוּנִים וּפִיּוּסִים, לְנַחְתָּא לִיהּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, כָּל שְׁפָן לְאַתְעָרָא בֵּיהּ רְחִימוּ לְגַבֵּהּ, כְּמָה
דְּתַקִּינוּ הַבּוּחַר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה.
[תיקוני זוהר – הגהה דף נו ע"ב]

יְיָכֵד קְרִימִין קְדָמֶיהָ, צָרִיךְ לְמִיקָם קְדָמֶיהָ בְּדַחֲלֵוּ, זָפָאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל דִּידְעִין לְפִיּוּסָא לְמְאַרְיָהוֹן כְּדָקָא
יְאוּת, וְלַחְבְּרָא בְּפִימִיָּהוּ בְּצִלּוֹתֶיהוֹן תְּרִין שְׁמָהוֹן אֲלִין דְּאִינוּן יְאֵהֲדוּנָה"י, דְּבָהֲהוּא זְמָנָא א"ז תִּקְרָא וְיְהו"ה

בִּיאוֹר הַגְּרָ"א

^כ צִין שְׁפָתַיִם. כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים אֲדִינוּ שְׁפָתֵי כו', שְׁאֲדִנִי – שְׁפָתַי, וְהִיא צִין נו"ה, שְׁפָתַיִם, בְּלָשׁוֹן שְׁבִינֵיהֶם, שְׁהִיא שְׁרִיא בְּהוֹן, וְעִיין בְּתִיקוּנֵי
זוהר חֲדָשׁ בְּצִלּוֹתֶיהָ:

^כ לְעִילָא לְגַבֵּי בַעֲלָהּ. שְׁהִיא הַדְּעָת, וְהוּא בְּרַעוּתָא, וּמְלִילֵי בְּשָׁפוּי וּלְשׁוֹן שְׁהוּ נו"ה, וְשִׁלְשׁ כְּלוּתוֹן דְּסִלְקִין לָהּ הוּן חֲגִ"ת, שְׁהוּ יָדִים הַמְעֵלִים
אוּתָּהּ וְהוּא שְׁאוּמֵר בְּצִלּוֹתָא דְשְׁחֲרִית סְלָקָא כו' וִיקְרָא אָרְץ דְּהוּא שְׁכִינְתָּא לְכוּתָּא:

^כ וְהִיא שְׁמִתָּהּ כו'. דְּרַבְקָה הִיא לְכוּתָּא כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְמִטָּה, וְכִרִיךְ לְהַחְרִישׁ מְקוּדָם הַתְּפִלָּה וְלַחְשׁוֹב עַל הַתְּפִלָּה, לְדָא הַתְּפִלָּה אַח"כ
שְׁגוּרָה בְּפִיו, לְדַבֵּר שְׁאֲדָם חוּשְׁבַּ קוּדָם שִׁדְדֵבֵר הַדְּבַר – אַח"כ הוּא שְׁגוּרָה וְלֹא מְגוּמָגָם, וְהוּא עֵינִין מִהּ שְׁאֲמָרוּ כִרִיךְ לְסַדֵּר תַּחֲלָה, וְהוּא מִהּ
שְׁכַחוּב מִשְׁתַּחֲוֵי לָהּ, וְהוּא מִהּ שְׁאוּמֵר וְלַבְּחַר כו' אִם שְׁגוּרָה כו' וְרִזָּא דְמִלָּה כו' – דָּאִם מַחְשָׁב עַל הַתְּפִלָּה – אַח"כ הַתְּפִלָּה שְׁהִיא נִקְבָּה אֲשֶׁה
מְקַדְמַת בְּפִיו וְשְׁגוּרָה, וְהוּא זְרִיעַת אֲשֶׁה מִתַּחֲלָה, וְאֲמַר הַהוּא דְאַתְמַר בֵּיהּ כו' רוּזָה לּוּמֵר כְּמוֹ שְׁאִישׁ לְמַטָּה מִשְׁתַּחֲוֵי וּמִמַּחֲוֵי עַל הַתְּפִלָּה –
כֵּן הוּא בְּאִישׁ לְמַעֲלָה מִמַּחֲוֵי עַל הַלְכוּתָא שְׁכִינָה וּמְקַבֵּל אוּתָּהּ:

^כ וְעוֹד שְׁבַשְׁפִּלְנוּ כו'. עַד יִזְכְּרֵנוּ לְטוֹבָה – לֹא גְרַסִּין:

^כ וְהִנֵּה רַבְקָה יוֹצֵאת. דְּרַבְקָה הִיא לְכוּתָּא כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל בְּתִיקוּן י"ח וְהוּא כְּבַרְק חֲזָו, דְּחֲזָו הוּא לְכוּתָּא כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל סוּף תִּיקוּן
י"ג, וְהוּא מְסַטְרָא לְדִקְיָה, ח"י עֲלִמִין – ח"י בְּרַכּוֹת לְכוּתָּא, וְכִרִיךְ הוּא מְסַטְרָא לְדִקְיָה כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְקַמֵּן בְּתִיקוּן ל':

^כ וְאִנִּי אֲעֲנֶה. רוּזָה לּוּמֵר הַלְכוּתָא, שְׁכִינָה, אֲנִי – אֲעֲנֶה – אֵהִיָּה לְהֵם מְעַנָּה בְּפִיָּהֶם, וְגַם וְאִנִּי אֲשַׁמַּע כִּנ"ל וְהִיא שְׁמִתָּהּ כו':

^כ בְּכַמָּה תַּחְנוּנִים כו'. לְכָל הַבְּקָשׁוֹת לְכוּתָּא הוּא הַכֵּל עַל כָּלל יִשְׂרָאֵל דְּהוּא בְּשְׁכִינְתָּא שְׁהִיא כָּלל יִשְׂרָאֵל וְהוּא שְׁאוּמֵר כְּמָה דְּתִיקוּן הַבּוּחַר
כו' וְהַכֵּל עֲלֵהּ וְכְמוֹ שְׁכַחוּב שְׁזִיר הַשִּׁירִים:

^כ וְכִי קִימִין כו'. דִּירָאָה הוּא בְּשְׁכִינָה, וְאֵהֲבָה – בְּקִצְ"ה, עַמּוּדָא לְאַמְלֵעִיתָא, וְלָכֵן בְּמִוּשָׁב כִּרִיךְ בְּאַהֲבָה, וּבְצִלּוֹתָא, לְקִימִין קָדָם מְלַכָּא –
בִּירָאָה, לְאַכְלֵלָא מִדַּת יוֹם כו', לְכוּתָּא הוּא לְסִלְקָא שְׁכִינָה לְגַבֵּי לָכֵן יְרָאָה, וְקִרְיָאָתָא שְׁמַע – לְנַחְתָּא קִצְ"ה לְגַבֵּי שְׁכִינָה, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל
– יִשְׂרָאֵל בַּעֲלָהּ וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל ג' א' צ' וְשָׁחַר מְקוּמוֹת, לָכֵן כִּרִיךְ אֵהֲבָה שֶׁם, הַבּוּחַר כו', וְאַהֲבַת כו', וְהוּא שְׁאוּמֵר זְכָאִין כו' וְלַחְבְּרָא כו',
דְּהוּן קִרְיָאָתָא שְׁמַע וְתַפְלָה, וְלַחְבְּרָא בְּסִמְיֻכּוֹת גְּאוּלָּה לְתַפְלָה, דְּהוּא חִיבּוּר קִרְיָאָתָא שְׁמַע וְתַפְלָה, וְאֲמַר בְּפּוּמִיָּהוּ – דְּהוּא קוּל וְדְבוּר, קוּל –
דְּקִרְיָאָתָא שְׁמַע בְּקוּל רֶם, וְדְבוּר – תַּפְלָה בְּלַחֵשׁ וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל ג' וְשָׁחַר מְקוּמוֹת:

יענה (ישעיהו נח א), ויהו"ה ב"הוא ובית דינו, ודא שכנתא (נ"א ודא חכמתא עלאה ושכינתא) (נ"א חכמה) עלאה ותתאה, ל'דא איהו (הגהה דף נו ע"ב) רזא (שיר ח ה) מי זאת עולה, דאיהי קרבנא דקודשא בריך הוא, דודאי שכנתא איהי קרבנא דיליה, ובגין דא תקינו צלותא בקרבנא.

היא העולה, ל"העולה ודאי, זכאה איהו מאן דסליק לה לגביה כדקא יאות, ל'דאיהו שאיל בגינה (שיר ח ה) מי זאת עולה, עולה ודאי, מן המדבר, מן המדבר ודאי, דפימוי חשיב קודשא בריך הוא ל'פטורא דסיני, ובגין דא מי זאת עולה מן המדבר ל'מן דבורא.

מקטרת מר (שם ג ו) דא צלותא דשחרית דתקין אברהם ל'דהוא מר, ל'ועוד מקטרת מר, (שם א יג) צרור המר דודי לי, ודא נצח דסליק לה בימינא, ל'הדא הוא דכתב (תהלים טז יא) נעיונות בימינך נצח, ל'ולבונה דא הוד, דסליק לה בגבורה, ל'מכל אבקת רוכל דא צדיק, דסליק לה בעמודא דאמצעינא, ואם לא סלקא שכנתא בצלותיה, קרבנא לקודשא בריך הוא, הא פלבא קא נחית למיכל קרבנא דיליה, ווי ליה טב ליה דלא אתברי בעלמא, ועליה אתמר (משלי יט כג) גם בלא דעת נפש לא טוב.

וכד סלקא שכנתא בצלותיה, כמה מ"חיוון ומרפכתא וגלגלי דכורסייא, כלאו יתערוז לגבה בנגונא בחדוה, וכלאו גדפיהו פתיחן לקבלא לה, והא אוקמוהו (יחזקאל א יא) מ"פניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה.

ביאור הגר"א

^ט הוא וב"ד. כמו שאמרו (בראשית רבה נח) כל מקום שנאמר וה' כו', ומפרש, ודא שכנתא עלאה ותתאה, ורואה לומר, הוא – שכניה עילאה, ועבד הלוי הוא (במדבר יח כג), דשקא דרגין הן: הוא ואהו ואני, נסתר ונמלא ומדבר בעדו, והן שקא דרגין דכללין כלהו, דאתה הוא מחסד עולם בינה, אתה כהן לעולם, כמו שאמרו בזוהר פרשת עקב, ואף שאמר באידרא זוטא למחכמה מתחיל אתה – היינו ע"י נחית בימינא דכהנא, ואני – מדבר בעדו, בשכניה, היא מדברת בעדנו, היא כלל ישראל, והיא נקראת בית דין, וכמו שאמרו בזוהר פרשת שופטים, ורואה לומר הן שמונה אותיות בשילוב הג"ל דהוי"ה אדניי הן חיות קטנות עם גדולות כמו שאומר לעיל נ"ב ב', והנה בינה עם חג"ת הן חיות גדולות – הוי"ה, ובינה היא נשך הגדול, וחוי"ג – אריה ושור, ות"ת – אדם, ונהי"ם – חיות קטנות, אדניי כידוע דהן בניינה והיא אדם, והוא שילוב הג"ל, מים עליונים ומים תחתונים, שמונה אותיות מבינה עד מלכות, והוא השמ"ל, ח"ץ – כללותא, מ"ל – בקריאת שמע, ואלו שמונה אותיות עם שני אל מלא, דהן ביצירה ועשיה – תרי עלמין דמקנן בהון, הוא חושבן השמ"ל ועיין מה שצארנו בליקוטים:

^ז ודא איהו רזא מי זאת עולה דאיהי קרבנא כו'. רואה לומר, מי זאת – הוא שכניה עילאה ותתאה, ומפרש – עולה, רואה לומר קרבן דאיהי קרבנא כו', רואה לומר התפלה, ומפרש והולך דולאי שכנתא כו' וזהו זאת עולה זמי, דעולה היא עולה עד הבינה כמו שאמרו בזוהר ריש פרשת טו ובזוהר פרשת ויקרא:

^ח העולה דלוי. רואה לומר דעולה למעלה וכמו שמפרש והולך זכאה איהו מאן דסליק כו':

^ט דאיהו שאיל בגינה כו'. רואה לומר מי כו' – ע"י מי עולה זאת, ואמר עולה דלוי כנ"ל דסלקא כו' והיא קרבן עולה כנ"ל:

^י כטורא דסיני. עיין לקמן ריש תיקון כ"ב בצרכיה:

^{יא} מן דבורא. כמו שאמרו בהקדמת זוהר:

^{יב} דהוא מר. דהוא בשמים ראש, ראש לכל הבשמים, מר דרור כו', דאברהם ראש אמנה, והוא הר המור, הר המורי:

^{יג} ועוד מקוטרת כו'. רואה לומר מקטרת – שקשור במור, והוא נחא, והוא כרור במור – כרור החיים, ועיין מה שצארנו בספרא דלניעותא פ"ה בחמשה חי ים, ואמרה שכניה כרור המור דודי לי, דנחא איהו דידה, וע"י חסד קשור בנחא – על ידי זה דודי לי, לכן בין שדי ילון, דשדים דידה הוא דרגא דשרה אשת אברהם, כי אשה יפת מראה את (בראשית יב יא), הוד יפיה (ברכות י ב), כמו שאמרו בהיכלות פרשת בראשית:

^{יד} ה"ד נעיונות כו'. בימינך – הוא חסד, ונעיונות – הוא נעים זמירות, שכניה, דוד מלכא, דסלקא ביה חסדי דוד האמנים:

^{טו} ולבונה דא כו'. דקאי גם כן אקטורת ולבונה אדום והוא הוד כו', וכאן כל השם: ל"ב, ונו"ן שערי בינה, וו"ה:

^{טז} מכל אבקת כו'. דגם כן מקוטרת כנ"ל, וכל – הוא יסוד, ואבקת הוא דרגא ויאבק איש כו', ודדיק הוא הכוכל דשקיל מכולא דא יתיב כו' כמו שאמרו בסוף תיקוני זוהר חדש, ומערב כולא:

^{יז} גם בלא דעת כו'. דהאלותא היא נפש כמו שכתוב (שמואל א א טו) ואשפוך את נפשי כו', ודעת היא לכוין לשכניה, פנימית התפלה, ולילה ללילה יחיה דעת, דהן האלותין דלריך לאשמכא לה נהר בעלה, ואמר לך טוב, דכלותא, מלא אשה מצא טוב ויפק רצון מה, יהיו לרצון אמרי פי, ועיין בזוהר חדש ריש פרשת חקה, אבל כאן – לא טוב, והפוכיה הא כו' כנ"ל:

^{יח} חיון דמרכבתא וגלגלי דכרסיא כו'. הן ארבע חיות דפשוטו, ועשרה גלגלים דמלואו, חיות קטנות עם גדולות, ואדם על גביהן כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ב ס"ג א':

^{יט} ופניהם וכנפיהם כו'. ופניהם וכנפיהם דא רזא דהשמ"ל, חיות קטנות עם גדולות, ואדם על גביהן כמו שאומר לקמן תיקון כ"ב וכנ"ל:

מִי־כֹד סֶלְקָא סֶלְקָא כִּי־וְנָה, וְכֹד נְחִתָּת נְחִתָּת כְּנִשְׂרָא, דְּאִיְהִי מְטְרוֹנִיתָא, דְּלָא דְחִילָת מְכַל עוֹפִין דְּעֶלְמָא, וְנְחִתָּת בְּכִמָּה מְזוֹנִין לְבִנְהָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (דְּבָרִים לֵב יא) כְּנִשְׂרָא יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלִיו יִרְחֹף, מָאן גּוֹזְלִיו, אֲלִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן כְּגוֹזְלִיָּא מְצַפְצָפִין לָהּ בְּכִמָּה צַפְצוּפִין דְּצִלוּתָא, וְנְחִתָּת לְגַבְיֵיהוּ, לְכָל חַד נְחִתָּא לִיָּה מְזוֹנָא כְּדָקָא יָאוּת לִיָּה, לְמָאן נְחִתָּא מְזוֹנָא דְאִרְיִיתָא דְאִיְהִי מְזוֹנָא דְנִשְׁמָתָא, מִדְּלָמָן נְחִתָּא מְזוֹנָא דְגוֹפָא, לְכָל חַד כְּפּוּם רְעוּתִיָּה.

מִדְּדָבָר אַחַר אִם תְּשַׁכְּבוּן, דָּא אִמָּא עֲלָאָה, דְּאִיְהִי צִלוּתָא דְשַׁבָּת, מִדְּצָרִיכִין שְׁפוּן לְקַבְּלָא לָהּ בְּעָרְב שַׁבָּת, מִדְּאִיְהִי נִשְׁמַת כָּל חַי, מִדְּאִיְהִי נְחִתָּא עַל רֵאשׁ צְדִיק מִדְּאִיְהִי יוֹם הַשְּׁבִיעִי, יִלְשׁוֹן לְמוֹדִים קָרִינָן לִיָּה, וְאִיְהִי עֲלִיָּה בֵּין תְּרִין שְׁפוּן דְּאִינוּן נְצַח וְהוּד. [תִּיקוּנִי זוּהַר – הִגְהָה דָּף נז ע"א]

וְשַׁבָּת אִיְהִי פָּה, (נ"א פתח) דְּאִתְּפַתְחָא מִבְּעָרְב שַׁבָּת (הִגְהָה דָּף נז ע"א) לְקַבְּלָא לָהּ בְּהִיא צִלוּתָא דְשַׁבָּת, בִּידְהָא צִלוּתָא דְשַׁבָּת אִתְּקַרִּיָּת קַבְּלָה, מִדְּמִיָּנָה מְקַבְּלִין כָּל סְפִירָאן דִּין מִן דִּין, מִדְּבָה צִלוּתָא דְבָר נִשׁ מְקוּבְּלָת קָדָם יְהו"ה, מִדְּאִיְהִי צִלוּתָא דְעֵשְׂרֵת יְמֵי תְּשׁוּבָה, מִדְּאִיְהִי ה' עֲלָאָה, דְּתִקְיָנוּ בְּהָ חֲמֵשׁ צִלוּתִין בְּיּוֹמָא דְכַפּוּרִי.

בִּיאור הַגְרָא

^מ וְכֹד סֶלְקָת כו'. סֶלְקָת כְּרָזָא לְיוֹד, שְׁחוּרָה אֲנִי וְנִלְוָה כו', וְכִיּוֹנָה לְגַבִּי צַעֲלָה, פִּתְחִי לִי כו' יוֹנְתִי כו', אֲבַל כַּד נְחִתָּת אִיְהִי כְּרָזָא דִּהָא מְלִיָּא מְכַל סְטְרִין כְּמוֹ שְׁמַפְרֵשׁ וְהוּלְךְ:

^מ לְמָאן נְחִתָּת כו'. וְכִיּוֹנָה שְׁכָחוּב פּוֹתַח אִתְּ יוֹד – יוֹדִי"ךְ, אִתְּ יוֹד דְּהוּא קִמְנָן, צַפְתַּח – בְּה', דְּהוּא פִּתְיַחַת יָד בְּה' אֲכַצְעָאן, וּמְשַׁבֵּיעַ לְכָל חַי לָאוּן וְכִיּוֹנָה שְׁמַפְרֵשׁ וְהוּלְךְ לְכָל חַד כו':

^מ ד"ר אִם כו'. לְמַעֲלָה נ"ה ד' פִּירָשׁ אִם – עַל שְׂכִינָה תַּתְּחָא, אִימָא תַּתְּחָא וְהוּא לְכּוֹתָא דְחוּל, וְכִאֵן פִּירָשׁ עַל אִימָא עֵילְכָאָה, לְכּוֹתָא דְשַׁבָּת:

^מ לְצִרִיכִין שְׁפוּן לְקַבְּלָא לָהּ כו'. רוּחָה לּוֹמַר לְקַבְּלָא שַׁבָּת מְבַעֲדוּ יוֹם, דְּשַׁבָּת בָּא מְמִילָא וְהוּא שְׂכִינָה תַּתְּחָא, וְכִידוּעַ דְּתִיקוּן הַתְּפִלָּה דְחוּל הוּא בְּשַׁבָּת מְמִילָא, וְלָכֵן אִין תְּפִלִּין בְּשַׁבָּת, וְקַבְּלָת הַשַּׁבָּת הוּא שְׂכִינָה עֲלָאָה וְהוּא הַכְּנָה לְתַפְלַת הַשַּׁבָּת, וְהוּא קַבְּלָת נִשְׁמָה יִתִּירָה, וְנִשְׁמָה הוּא מְזַבֵּינָה וְלָכֵן אִוְמָרִים נִשְׁמַת כָּל חַי וְכִיּוֹנָה שְׁמַפְרֵשׁ וְהוּלְךְ, וּמְפַרֵּשׁ כָּל ח"י הוּא לְדִיק כִּידוּעַ, וְהוּא יוֹם הַשַּׁבָּת כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ בְּזוּרָה פִּרְשַׁת בְּרַאשִׁית וְלִקְמוּן תִּיקוּן כ"ב וְשָׂאֵר מְקוּמוֹת, וְהַקְּבֵלָה וְהַתְּפִלָּה הוּא צַפָּה וְלָשׁוֹן שְׁהוּא בִּין הַשְּׁפָתִים וְהוּן נְהִי"ס, שְׁהוּן תִּיקוּנִי שְׂכִינָה תַּתְּחָא, וְפָה הוּא שַׁבָּת, וְכִילֵּל מְשַׁלְּשָׁה אֲבָהוּן כְּמוֹ שְׁאִוְמַר לְקַמְנוּ שַׁבָּת אִיְהִי שְׂכִינָתָא תַּתְּחָא כְּלִילָא כו' וְהוּן ז"ת וְעֵלְיֵיהוּ שְׂרִיָּא אִמָּא עֲלָאָה, וְאִמְרַן לְצִרִיכִין שְׁפוּן כו' רוּחָה לּוֹמַר דְּזֵה שְׁאִוְמַר אִם כו' בִּין שְׁפָתִים:

^מ דְּאִיְהִי נִשְׁמַת כָּל חַי. רוּחָה לּוֹמַר נִשְׁמָה הַנְּחוּסַפַת בְּשַׁבָּת עַל הַדְּלִיקִים כְּמוֹ שְׁמַפְרֵשׁ וְהוּלְךְ עַל רֵאשׁ לְדִיק, רוּחָה לּוֹמַר לְמַעֲלָה – דְּרָגָא לְדִיקָה, וְכֵן לְמַטָּה עַל הַדְּלִיקִים, וְרוּחָה לּוֹמַר דְּלָכֵן אִוְמָרִים נִשְׁמַת כָּל חַי, וְכֵן – הוּא לְדִיק דְּכוּלָּל כָּל הַאֲבָרִים וְכֵן הַפְּקוּדִים כְּמוֹ שְׁאִוְמַר לְעֵיל ל"ח א' וְשָׂאֵר מְקוּמוֹת, וְכֵן נִקְרָא חַי – ח"י עֲלָמִין, דְּכוּלָּל ח"י טוּרִי אֲפִרְסוּמִי דְּכִיא, שְׁהוּן ח"י חוּלִין, וְהוּא אֲבָר חַי דְּכָל דְּאִכִּיל מְנִיָּה הוּא חַי כו', וְהוּא ע"י בִּינָה, נִשְׁמַת חַיִּים, וּמְנִיָּה פִּרְחִין נִשְׁמַתִּין לְכָל חַי וְזֵהוּ כָּל חַי דְּכִילֵּל כָּל ח"י וְהַכֵּל ע"י הַבִּינָה דְּמִינָה הֵן הַנִּשְׁמַתִּין דְּשְׂרִיין בִּיָּה:

^מ אִיְהִי נְחִתָּת עַל רֵאשׁ לְדִיק. כְּמוֹ שְׁכָחוּב (מְשַׁלִּי י ו) וְבִרְכוּת לְרֵאשׁ לְדִיק וְעִיין לְקַמְנוּ ל"ב א' ב' בְּרַכָּה וְכִלָּא אִמָּא עֲלָאָה כו' וְאִיְהִי בְּרַכָּה ה' כו', וְכֵן הִיא הַנִּשְׁמָה לְנְחִתָּת עַל רֵאשׁ הַדְּלִיקִים כְּנ"ל:

^מ דְּאִיְהִי יוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְכֵן – וְיִבְרַךְ אֱלֹקִים אִתְּ יוֹם הַשְּׁבִיעִי:

^נ לָשׁוֹן לְמוֹדִים. רוּחָה לּוֹמַר, דְּהוּא לָשׁוֹן, בִּין לְמוֹדִי ה' – נו"ה, שְׁהוּן שְׁפָתִים, וְרוּחָה לּוֹמַר וְזֵהוּ בִּין שְׁפָתִים כְּנ"ל, וְהוּא אֲלִנִּי שְׁפָתִי תַּפְתַּח, וְפִי – כְּמוֹ שְׁמַפְרֵשׁ וְהוּלְךְ אִיְהִי פָּה לְאִתְּפַתְחָת כו', וְכִיּוֹנָה שְׁכָחוּב (וְיַחְזַקְאֵל מו א) שְׁשַׁת יָמִים יִהְיֶה סָגוּר וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי יִפְתַּח, וּבְחוּל – אֲלִנִּי שְׁפָתִי תַּפְתַּח, הוּא הִיכַל לְאִתְּפַתְחָת לְגַבִּי אֲלִנִּי, וְכִיּוֹנָה שְׁכָחוּב לְעֵיל בְּתִיקוּן י"ח, וְהוּא בְּהִיכּוֹתָא, אֲבַל בְּשַׁבָּת אִיְהִי אִתְּפַתְחָת לְקַבְּלָא אִמָּא עֲלָאָה:

^נ בְּעֵשׂ כו'. דְּמַעֲלִי שַׁבָּתָא הוּא בְּמַלְכוּת, וְכִיּוֹנָה שְׁאִמְרוּ בְּזוּרָה פִּרְשַׁת בְּרַאשִׁית ה' ב' וְאִיְהִי אִתְּפַתְחָת בְּעָרְב שַׁבָּת, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת – לְדִיק, שְׂרִיָּא אִמָּא עַל הַלָּשׁוֹן בְּחוּד פָּה, וְהוּא הַלְּכּוֹתָא – פָּה וְלָשׁוֹן, דְּהִיא פָּה תּוֹרָה שְׁבַע פָּה וְכִיּוֹנָה שְׁכָחוּב לְעֵיל י"ג א' (בְּהַקְּדָמָה אַחֲרַת. ג.פ.) פּוֹמָא – מַלְכוּת, וְנו"ה קִיּוּמִין עֲלָה, שְׁלָשָׁה עֲדָרִי כו', וְהוּן לָשׁוֹן וְשְׁפָתִים:

^נ דְּהִיא לְכּוֹתָא דְשַׁבָּת אִתְּקַרִּיָּת קַבְּלָה. דְּבְחוּל הִיא בְּנִי"י – מְקוּם הַמַּלְכוּת, אֲבַל בְּשַׁבָּת הִיא בְּחַגְוֹת – מְקוּם הַבִּינָה, וְעִיין לְקַמְנוּ ס"א ב' אִיְהִי הַלְּכָה דְּמַלְכָּא כַּד אִיְהִי חֹזֶלֶת גְּבִיָּה בְּתִרִין שְׁקוּן לְאִינוּן תְּרִי סְמִכִי קְשׁוּט, וְכֵן סְלִיקַת בְּגוֹפָא בְּתִרִין דְּרועִין דְּמַלְכָּא אִתְּקַרִּיָּת קַבְּלָה, רוּחָה לּוֹמַר דְּשׁוּקוּן הוּן מְקוּם הַלִּיכָה, וְיִדִין הוּן מְקוּם הַקְּבֵלָה לְקַבְּלָא אִתְּחָה:

^נ וּמְנִיָּה מְקַבְּלִין כו'. רוּחָה לּוֹמַר מְנִיָּה דְּהִיא אִם הַבְּנִים דִּינִקָּא לָאוּן וְהִבְדָּא לָאוּן כָּל סִיפּוּקִיָּהוּן, וְעִיין לְעֵיל ל"ח א' וְכִיּוֹנָה אִתְּחַבְּרַת אִוְרִייתָא דְּבַכְתָּב וְאִוְרִייתָא דְּבַעַל פָּה כו', וְחַבְּרָא דְּתִרוּיָּהוּ רַחַם כו' וְכִיּוֹנָה אִינוּן אֲבָרִים מְקַבְּלִין ע"י לְנוּרִין כו', וְהַכֵּל ע"י אִמָּא עֲלָאָה כְּמוֹ שְׁבָאֲרִנוּ שֶׁסְ עִיין שֶׁס:

^נ וְכֵן לְכּוֹתָא דְּבִי"י מְקוּבְּלָת כו'. דְּשֶׁס אִין שְׁטוּן מְקַטְרָג, וְכֵן תְּפִלָּה שְׁמַגִּיעַ לְשֶׁס אִין חוּרַת רִיקָס, (שְׁמוּאֵל א א יא) וְתִדּוּר נָדַר עַל ה', וְתַתְּפַלל חֲנָה עַל ה' (שֶׁס א א י), וְאִיְהִי יִמִּינוּ פְּשׁוּטָה לְקַבְּלָא שְׂבִים, וּבְיוֹם הַכַּפּוּרִים, דְּלִגָּא לִידָה, לִית לִיָּה רֵשׁ לְשֶׁטוּן כו':

”אָבֶל שֶׁבַת אִיִּהי שְׁכִינְתָּא תַתָּא, מִכְּלִילָא מִתְּלַת אָבֶהֱן, דְּאִינוּן תְּלַת עֲנַפִּין דְּשׁוֹבֵי דְשִׁבְּוֹת, נִיבְּוֹת יַחֲדָה אִיִּהי נְקוּדָה בְּחֻלְל דִּילָהּ, וְאִיִּהי חֹג דְּכָל (נִיבְּוֹת דְּכָל לֵיל כָּל) יוֹמִין טָבִין, עֲלָה אֲתָמֵר (ישעיהו מ כב) הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ. אָבֶל נִשְׁמַתָּא יִתְרָא בְּשֶׁבַת וּבְיוֹמִין טָבִין וּבְכָל מוֹסְפִין, אִיִּהי אִימָא עֲלָאָה, תּוֹסַפְתּוּ רּוּחַ הַקֹּדֶשׁ, צְלוֹתָא דְּשִׁית יוֹמִין דְּחוּל תְּלַת זְמַנִּין בְּכָל יוֹמָא, אִיִּהי שְׁכִינְתָּא תַתָּא, כְּלָלָא דְּתַמְנֵי סְרִי צְלוֹתִין, תְּלַת זְמַנִּין בְּיוֹמָא, סְלִקִּין בְּשִׁית יוֹמִין חֲמִי, וְעַל שְׁמִיָּה אֲתַקְרִי תְּפִלַּת כָּל פְּוִה, בְּיוֹמִין דְּחוּל אִיִּתִי לָהּ מְזוּנָא וְעַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אָבֶל בְּשֶׁבַת וּבְיוֹמִין טָבִין אִיִּתִי לָהּ מְזוּנָא עַל יְדֵי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִי לְאַתְתָּא דְּאַתְּפִרְנִסַּת עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, וְהָא אֻקְמוּהוּ בְּיוֹנָה, דְּאַתְמֵר (בראשית ח יא) וְהִנֵּה עֲלָה זֵית טָרְף בְּפִיָּה, וְאַמְאֵי עֲלָה זֵית, אֲלָא אֲמַרְתּוּ יוֹנָה, רַבּוֹן עֲלַמִּין, תְּהָא מְזוּנָא דִּילִי מְסוּרָה בִּידְךָ וְתִהָא מְרִירָא כְּזֵית, וְלָא תְּהָא מְתוּקָה וּמְסוּרָה בִּידְךָ שְׁלִיחַ, וְשְׁלִיחַ בְּהָא אֲתֵר דָּא מִטְּרִוּוֹן.

”וְעוּד שְׁכִינְתָּא אֲתַקְרִיאַת צְלוֹתָא דְּפִסְחָא מְסֻטְרָא דִּימִינָא, צְלוֹתָא דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה מְסֻטְרָא דְּשְׁמַאֲלָא, צְלוֹתָא דְּשְׁבוּעוֹת מְסֻטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא, וְיִבְעֵלָה נְחִית כְּכָל אֲתֵר לְקַבְּלָא לָהּ (ולתקוני מאני קרבא). [תיקוני זוהר – דף נג ע”א]

(דף נג ע”א) דְּבָר אַחַר שְׁמַעוּ הָרִים אֶת רִיב יְהוֹ”ה (מיכה ו ב), מֵאֵן רִיב יְהוֹ”ה וּמֵאֵן הָרִים, רִיב יְהוֹ”ה דָּא שְׁכִינְתָּא, הָרִים אֲלִין אָבֶהֱן, רִיב אִיִּהי קְטֻטָּה וּמְחַלְקַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל בְּנֵהָא דְּאִינוּן בְּגְלוֹתָא, וּבְזַמְנָא דְּלָאוּ אִינוּן בְּגְלוֹתָא, אִיִּהי רִיב לְגַבִּיָּה עַל אִינוּן מְסֻפְנִין דְּאַזְלִין מִתְּתַרְכִּין מֵאַתְרֵיהוּ, בְּגִין דִּירְחִם עֲלֵיהוּ, וְקָרָא

בִּיאור הַגְּרָא

⁹⁹ ואיִהי כְּלוּתָא כו'. שהיא לרגל תשובה, ואחפתחת באלו הימים, ועיין בפ"ב לספרא לנניעותא ולכן דרשו כו':
¹⁰⁰ ואיִהי ה' עלאה כו'. והן יום הכפורים עם עשרת ימי תשובה הג"ל, והנה ה' זו אע"ג שהיא ביום הכפורים מכל מקום היא זה ימים עם ארבעת הימים שבין יום הכפורים לסוכות, לכן אמרו שכולן הן ימי כפרה, ושבועה ימים של סוכות הן בז"א, שבוע ספירות שבו, ושמיני עשרת היא נוק' דז"א, והן ארבע אותיות הוי"ה כסדרן, בארבעה פרלופין, ותחלת כולם מקרא קדש שבתו, והן ארבעה: ראש השנה ויום הכפורים ויו"ט ראשון של חג ושמיני עשרת. והנה נתגלה בחינה אחרונה שבכולן, גילוי אחר גילוי, בחכמה, בחינה אחרונה שבו נעלם צבינה יום הכפורים, ואין לו יום בפני עצמו, מה שאין כן בה' עלאה, ה' ימים, וזו"א ניתוסף בחינת מלכות מלכד ו"ק דיליה, והוא עטרת היסוד, דוד מלכא, הושענא רבא, וכאן נשלם מה שחסר בזו"ד בחינה עשירית, מלכות, בחינה אחרונה הג"ל, והן כ"א ימים – יה"ו, וסוכות נגד ז"א, ובו יורדין החסדים והן הסוכה ולולב והקפות, הכל כידוע, ומלכות – בה יורדין הגבורות כידוע, לכן בשמיני עשרת מזכירין גבורות גשמים, ובה – יקוּוּ המים אל מקום אחד, ונעשין בה הכל בסוד בית אחד של תפילין, וכיוצא, והיא, אף על פי שהיא חג בפני עצמו, פרטו בפני עצמו, מכל מקום היא תשלומין דראשון של סוכות – בעלה, כי ברא ירית ויהיב לברתא, ומניה אתזין ברתא, ובה – והיית אך שמח, דוד מפזז ומכרכר, אך שנכללת מכל הא"ך ימים, וכל זה הכל צבינה, חודש השביעי, והיא סוכה שמסכך על הבנים, אם הבנים שמחה:

¹⁰¹ אבל שבת כו'. רואה לומר לכלותא קצתת היא אמה עלאה, אבל שבת בעצמה כו' וכנ"ל:

¹⁰² כלילא כו'. ללא אשתבקה מינייהו לעלמין, ובזה הנערה כו' כמו שאמרנו בזה פרכת פקודי עיין סם:

¹⁰³ בת יחידה כו'. רואה לומר בת לשבת, נקודה כו', והיא השבת כמו שאומר לקמן בתיקון ל' ותיקון ל"ו, והיא רגל הרביעי המתחברת בצאהו, ושם הוא מקום קיבולה מצעלה:

¹⁰⁴ ואיִהי חג כו'. כמו שמפרש והולך חוג הארץ, נקודה האמצעית, והיא נקודה בחלל הג"ל וזה שכתוב (ישעיהו מ כב) היושב על חוג הארץ – ששם ישיבתו וכנ"ל:

¹⁰⁵ אבל נשמחא כו'. כאן מפרש שבכל יום המוסף יש לו לאדם נשמה יתירה – והיא המוסף, תוספת נשמה, והוא מצינה, דבחוּל – משכינה תתאה, והכלל כי הנשמה לפי התפלה, והנשמה יתירה – שנתוסף רוח הקודש כמו שמפרש והולך:

¹⁰⁶ ועל שמי' אחקרי כו'. רואה לומר התפלה והמלכות, דפה הוא מלכות, וכל הוא לדיק, וכן הוא התפלה, שהיא בעצמה מלכות וכלילא מח"י ברכאן:

¹⁰⁷ ע"י שליח. כמו שמפרש והולך וכמו שאומר לעיל ב' ב':

¹⁰⁸ אבל בשבת כו'. כמו שאמרנו (משנה כתובות ה ח) המשרה כו' (שם ט) ואוכלת עמו כו':

¹⁰⁹ מריחא כוית. זאת הוא יסוד כידוע, והנה הוא מר, רק ע"י כתישא – והוא כתיבת לדיוקים, ועל ידן נוטלת מזליה, וכשאין לדיוקים דבור נוטלת ע"י שליח הג"ל דמקננת בו, והנה ע"י הדיוקים אינה נוטלת כי אם ע"י כתישא, והנה כשהרשע מטערר שכינה מה אומרת כו' ק"ו כו' (משנה סנהדרין ו ה) – וזהו מריחא כו':

¹¹⁰ ועוד שכינתא. למעלה נ"ו א' אמר לכלותא דשחרית כו' דכלילא שלש פעמים ביום משלשה אבהו, עתה אמר דכן הוא בשנה – שלש פעמים בשנה:

¹¹¹ ובעלה נחית בכל אתר כו'. הוא ההוא נהר לנחית בכל אתר לקבלא לה, ועיין לקמן תיקון נ"ד ותיקון נ"ו ומה שנבאר סם:

אוֹכַח, הָדָא הוּא דְכָתִיב (ישעיה כו ה) או יִחְזַק בְּמַעֲוִזֵי, יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, תְּרִי שְׁלָמִי, חַד עִם שְׂכִינְתָא דְאִיהִי רִיב לְגַבִּיהָ עַל מְסַכְנָא, ס'וּמָאן אִיהוּ מְסַכְנָא דְעֵבְדַת רִיב בְּגִינֵיהּ, דָּא מְסַכְנָא דְאִיהוּ מְסַטְרָא דְצַדִּיק, וְכַל שְׁפָן פִּד צַדִּיק דְאִיהוּ חֲרַב וַיִּבֶשׂ בְּח' בְּרַכְאָן דְצִלוֹתָא, ס'וּצְוֹחִין לְגַבִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְמַר לְגַבִּייהוּ (משלי א כח) ס'אָז יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

[תיקוני זוהר – דף נג ע"ב]

עב'וּכְמָה דְשְׂכִינְתָא תְּתָאָה אִיהִי רִיב עַל צַדִּיק דְאִיהוּ ח' עֲלָמִין, חֲרַב וַיִּבֶשׂ, (חֲרַב מִבֵּי מְקַדְשָׁא וַיִּבֶשׂ מְנַסְכִּים וְעוֹלוֹת), הִכִּי אִיהוּ רִיב שְׂכִינְתָא עֲלָאָה ט' בְּגִינֵיהּ עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעֲלִייהוּ אִתְמַר (דברים יז ח) דְבָרֵי רִיבוֹת בְּשַׁעֲרֵיךָ, וּבְזִמְנָא דְתְרוּיֵיהוּ אֵינוֹן רִיבוֹת (דף נג ע"ב) בְּגִינֵיהּ עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צְוּחַ לְגַבִּי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, או יִחְזַק בְּמַעֲוִזֵי, יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי (ישעיהו כו ה), תְּרִי שְׁלוֹמִים, לְקַבֵּל תְּרִי רִיבוֹת, ט' וְקִשְׂיָא אִיהִי לָהּ מְכֻלָּא, אִפְרָשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִינָהּ, וְדָא אִיהוּ מְחֻלְקַת לְשֵׁם שְׁמַיִם.

ס'וּכַד נְפִילַת, נְפִילַת לְרַגְלוֹי, הָדָא הוּא דְכָתִיב (רות ג ז) וַתִּגַּל מְרַגְלוֹתַי וַתִּשְׁכַּב, וְאִתְנַפְּלַת קְדָמֵיהּ בְּנְפִילַת אִפְסִים, בְּגִין צַדִּיק דְאִיהוּ ח' עֲלָמִין עֲנִי בְּגִלוֹתָא, וְצַדִּיק פִּד אִיהוּ לְבָר מְאִתְרִיהּ אִתְמַר בֵּיהּ (תהלים ב יב) ט' נִשְׁקוּ בַר פֶּן יֶאֱנַף, וְשְׂכִינְתָא כַד אִיהִי לְבָר מְאִתְרֵהָ אִתְקַרִּיאת בְּרִייתָא, אִיהוּ בַר ט' וְאִיהִי בְּרִייתָא ט' וְתוֹסַפַת דְשַׁבַת

ביאור הגר"א

ס' ומאן איהו מסכנא כו'. רואה לומר ההוא מסכנא שהוא דרגא לדקיה, וכמו שמסכנא לדיק חרב ויבש כמו שמפרש והולך, כן ההוא שהוא דרגא לדיה, לדיו לעבד להיות כרבו וכמו שאומר לעיל א' ב', וכן ההוא ריב הוא על דקיה – יסוד עצמו:

ס' וצווחין לגבי כו'. רואה לומר שצווחין בצלותא שהיא דרגא לדקיה, וכך ההוא צלותא אשתמע לקב"ה ועניין לאדם אז מורידין ליה ההוא שפע מה שמבקש ע"י דקיה, ונתמלא מקודם ההוא לדיק למעלה, ואח"כ הדקיה בשלשה דלתתא, וכך לא עניין ליה אז ההוא לדיק למעלה גם כן חרב ויבש:

ט' ואתמר לגבייהו כו'. והוא כד עמודא דאמצעייתא סליק למעלה לאין סוף וכמו שאומר לקמן פ"ט א' ואז צווחין כו' זה שאומר למעלה ומאן איהו מסכנא כו', דהד דרגא הוא – כד חרב ויבש האי אז האי גם כן חרב ויבש:

ט"א אז יקראוני כו'. לצלותא סלקא באז – חבורא דתריין שמהן, אז תקרא כו' (ישעיהו נח טו), אבל כאן אז כו':

ט"ב וכמה כו'. רואה לומר זה שאומר למעלה תרי שלמי חד כו' שכינתא תתאה:

ט"ג וכמה דשכינתא כו' חרב מצי כו'. דכאן שייך חרב, ובנסכים – יבש, וכל הריבות הוא עם הגהר לדקיה יבש מניה, והוא נסכים ועולות וע"י כך ההוא צי מקדשא, מלכות – גם כן חרב, וזהו חרב מצי מקדשא ויבש כו', והוא מקב"ה ושכינתיה:

ט"ד בגיניה עם קב"ה. וזהו את ריב ה' – עם ה':

ט"ה וקשיא לה מכולהו כו' ודא איהו מחלוקת וקושיא. רואה לומר הריבות הנ"ל הן מחלוקת דגמרא, דכל מחלוקת הוא בשביל הנהר שנסתלק, וסחים האי סלע כמו שאומר נ"ג ג' ובגין ויד משה את הסלע כו' וכמה מחלוקת כו', וכן הקושי – קשיא כמו שאומר והוה נפיק מיא צלא קשיא ומחלוקת כו', והמחלוקת כבר פירש – הריב, וכאן פירש הקושיא – דקשיא איהו לה כו', והריב על הדקיה והקשיא על בעלה:

ט"ו וכד נפילת כו'. עכשיו מפרש מהו ברייתא וכן כל השמות של הסוגיות כמו שמפרש והולך ס"א ב', ומפרש כאן ברייתא, דברייתא הוא כד נפילת לרגליו. דרגליו הן לבר מגופא וכמו שמפרש והולך ולדיק כד כו' ושכינתא כד כו' ואמר לקמן ס"א ב' איהו ברייתא כד אתמר בה ותגל מרגלותיו, וזה שאומר כאן נפילת לרגליו ה"ד ותגל מרגלותיו, ורואה לומר ותגל מרגלותיו – דגלת לרגלי וכמו שאומר לקמן בחיקון ל"א עיין מה שבארנו שם, ורואה לומר נפילת לרגליו כמו שכתוב ותפול לפני רגליו ותתחנן (אסתר ח ג), וזהו נפילת אפים שאנו עושין, דכל מעשינו בשביל השכינה והיא נפילת לרגליו בשביל הדקיה שהוא לבר כמו שמפרש והולך והוא לרגליו כנ"ל, לכן נפילת שם – בשבילו, וזה שאומר ולדיק כד כו' ושכינתא כד כו':

ט"ז נשקו בר. סיפא דקרא פן יאנוף כו', דשם במעט שיואל יאבדו דרך, דשם כפצע דינו כו' (שמואל א ג ג):

ט"ח ואיהו ברייתא ותוספת דשבת דאתוסף לעני כו' בגין שכינתא דאתקרי איהו מוסף שבת. ואח"כ ל"ל מה שכתוב בס"א ב' (כן הוא בד"א ומנטובה ולפנינו נדפס זה כאן כמו שכתוב בדפוסים האחרונים)

ט"ט תוספת דשבת מפרש מהו תוספתא, וכמו שאמרנו לאיהו בר ואיהו ברייתא, כן הוא, איהו מוסף שבת לאיהו נקרא שבת ואיהו תוספתא, ואמר דאתוסף לעני כו' רואה לומר לדקיה נקרא עני, ואמר עני על עני דענת כמו שאמרנו (נדריס מא ע"א) אין עני אללא כו', ואמר לקמן ס"א ב' ואלין דמתוספאן לעמא קדישא ערב שבת ירתין לון תלמידי חכמים ביומא דחול כו', ואלין אינון תוספות דקא נחתין מתוספתא כו', והוא התוספתא דכאן, והוא בעם הארץ בשבת ומסטרלא דלהון לדיק נקרא עני, ומסטרלא דלהון לית לה בחול כלום ולכן זיווגא דשכינתא בחול ע"י מט"ט, ואמר דלית לה מדיליה כלום, דה' חסדים מתחלקין בחמש ספירות, והוא יתום מאמו ואינו בתקופה חי רק בעת הזיווג דנוטל מכולם, דא יהיב כו', ואין לו אללא מה שמקבל מהם, והוא בשבת, ובתלמידי חכמים אפילו בחול כנ"ל, והתוספת ההוא בשביל השכינה שהוא בשעת הזיווג ליתן לנוק', וזה שאומר דאתוסף גביה בגין שכינתא, ואמר דאתקרי מוסף שבת – דתפלת מוסף הוא

דאָטוסף לעני דאָהו צדיק, יום השבת ודאי, דלית ליה מדיליה אלא נשמטא יתירה דאָטוסף לגביה בגין שכינתא, דאָתקרי איהו מוסף שבת.
[תיקוני זוהר – דף סא ע"א]

(דף סא ע"א) ובההוא זמנא פֿאַתקריאַת איהי תוספתא, מסטראַ דיום שבת כּמה תוספות נחתין עמה לתלמידי חכמים, דאָתקריאו נשמות יתירות, הָדא הוא דכתיב נשמת כל חי תברך את שמך יהו"ה אלהינו וכו', וְאֵלֶיךָ (אינון) דמתוספאן לעמא קדישא בערב שבת ירתין לון תלמידי חכמים ביומין דחול, ובהון אַתְעֵבִיד חול קדש, פֿאַלֶיךָ אינון תוספות דקא נחתין מתוספתא.

דודאי שכינתא איהי תקונא דגופא דקודשא בריך הוא, איהי ברייתא כּד אַתְמַר בּה (רות ג ז) וַתִּגַּל מְרַגְלוֹתָיו, וְאֵיחִי תוספתא מסטראַ דח"י עֵלְמִין, דאָהו מוסף שבת, וְאֵיחִי מִשְׁנֵה מסטראַ דגופא, פֿאַלֶיךָ תורה ודאי, פֿאַלֶיךָ הַתְּקַפְתָּא פֿאַלֶיךָ דדרועא ימינא דמלכא, הָדא הוא דכתיב (שמות טו ו) יְמִינְךָ יְהו"ה נִאֲדָרִי בְּכַח, בְּכַח תְּרַגּוּם בְּתוֹקְפָא, פֿאַלֶיךָ הַצְּרָכָה איהי מסטראַ דשְׁמַלְאָא, וּבְדְרוּעָא שְׁמַלְאָא אַחִיד בּה, וּבְדְרוּעָא יְמִינָא אַתְקַן בּה, וְיִימָא (ישעיה נב ב) קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם.

ועוד מסטראַ דימינא איהי תוקפא לבר נש, ומסטראַ דשְׁמַלְאָא פֿאַלֶיךָ לון צרכיהון באַרְע מְדַבְּרָא, פֿאַלֶיךָ איהי בְּפִימָא דְמַלְכָא, הָדא הוא דכתיב (דברים לב ז) שְׁאֵל אֲבִיךָ, פֿאַלֶיךָ הַגְּבִיחָא לְגַבְיָה הָדא הוא דכתיב וַיְגַדְךָ, וְכִדְיִן בְּרַשׁ שׁוֹאֵל כְּעַנְיִן וּמְשִׁיב כְּהַלְכָה.

[תיקוני זוהר – דף סא ע"ב]

פֿאַלֶיךָ מְעַתְתָּא איהי בְּלִבָּא דְתַמָּן מַחְשָׁבָה, פֿאַלֶיךָ תיקו איהי כּד אַסְתַּלַּק מְלַכָּא מִינָה, הָדא הוא דכתיב (תהלים לט ג) נְאֻלְמִתִּי דוּמִיָּה הַחֲשֵׁתִי מְטוּב, פֿאַלֶיךָ צְלוֹתָא בְּחֻשָּׂא, פֿאַלֶיךָ איהו תיקו אַתְמַר בּה (דף סא ע"ב) (משלי א כח) אָז יִקְרָא וְנִגְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ביאור הגר"א

ביסוד, ועיין בזוהר פרשת בראשית ט"ו א' וכל זה הקדמה למלת תוספתא, וכמו שאומר ואתקריאת איהי תוספתא מסטראַ דיום שבת רוצה לומר מדרגא דיסוד וכמו שמפרש והולך:

^פ אתקריאת איהי תוספתא מסטראַ דיום שבת בההוא זמנא כמה תוספות נחתין עמה כו' עד סוף התיקון, ואח"כ תחזור לכאן ועוד שמענו הרים מאן הרים כו'.

^{פא} ואלין דמתוספ' לעמא כו' ירתין כו'. וירוחא דלהון מצד התורה ולכן נקראת תוספתא, וכל זה מצד שכינתא תתאה וכנ"ל, דתוספתא דידיה בגין שכינתא, אבל תוספתא דתלמידי חכמים ביום שבת הוא משכינה עלאה ועיין לקמן נ"ז א' אבל נשמטא יתירה בשבת כו'. וזה שאומר

^{פב} ואלין אינון כו'. דהוא משכינה תתאה, ורוצה לומר לענין ראשון דתוספתא מתוספתא, ומפרש והולך דולאי שכינתא איהי תקונא דגופא דקב"ה, רוצה לומר כמו שמפרש והולך איהי ברייתא כו' איהי תוספתא כו' – הכל על האברים, דשכינה איהי גופא דליה, כמו שאומר לעיל ס"ג ג' עיין סס:

^{פג} משנה תורה ודאי. דתורה הוא עמודא דאמנעיתא, גופא, ואיהי – משנה תורה לתורה:

^{פד} ואיהי התקפתא. רוצה לומר מתקוף שבש"ס כמו שאמרנו בסוגיות הש"ס:

^{פה} מסט' דדרועא כו'. וכל הכח הוא דימינא ונתון תוקפא ומקיס אותה בכחו, וכמו ביציאת מצרים בכחו הגדול כו', וזה שאומר למטה ובדרועא ימינא אתקוף זה וימנא קומי כו':

^{פו} הנרצה איהי כו'. רוצה לומר הנריכותא שבש"ס, דשמאלא הוא סיוע לימינא כמו שאמרנו באידרא רבא דימינא לך יוכל לעשות בלא שמאלא, דבשמאלא ארוח הדבר ודימינא עושה הדבר, ועיקרא הוא ימינא, ושמאלא הוא צריכותא לימינא, וכן הוא הנריכותא – דדבר הראשון ודאי הוא עיקר הדבר והשניה כריך גם כן, וזה שאומר דדרועא שמאלא אחיד כו':

^{פז} יהיב לון צרכיהון כו'. דכל פרנסה הוא משמאלא כידוע, ולכן קשה מזונות כקריעת ים סוף – דעותרא משמאלא, וכל שכן במדבר דהוא מסטראַ דשמאלא כידוע:

^{פח} שאלה כו'. רוצה לומר האבעיות שבגמרא:

^{פט} וחיובתא לגבה. רוצה לומר הפשיטות של האיבעיא, ורוצה לומר דהוא מסטראַ דידיה שמיב ליה:

^פ שמעתא איהי בלבה כו'. רוצה לומר כמו שאמרנו (ברכות ו ע"ב) אגרא דשמעתא סברא, מחשבה, והוא שמעתא – להוילא דבר מדבר, דין מחודש:

כִּדְ שָׂרְיָא בְּהַ יְהוּרָה אֲתַקְרִיאַת הַגְּדָה, בְּהַהוּא זְמַנָּא אַז תַּקְרָא וְיְהוּרָה יַעֲנָה, שְׂטָה אֲתַקְרִיאַת כִּד לָא יְהֵא קוּשְׂיָא וּמַחְלָקַת, ^מהִדָּא הוּא דְכִתִּיב (ישעיה מ ד) כָּל גֵּיָא יִנְשָׂא וְכָל הָרַ וּגְבָעָה יִשְׁפְּלוּ, וְהִיָּה הָעֵקֶב לְמִישׁוֹר. פֶּסֶק אֲתַקְרִיאַת מִכְּמָה גְּוֹנִין, אִית בְּנֵי נֶשָׂא דְמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוּרִייתָא דְבַעַל פְּהַ לְשִׁמָּה, וְאִינוּן ^מבְּעַלֵּי אוּמְנוֹת לְגַבְהַ, וּפְסָקִין בְּהַ אֲבָנִין ^מבְּטוּרִין וּסְלַעִין תַּקִּיפִין, וְלִבְתַּר דְּפְסָקִין לֹוּן מִתְקַנִּין לֹוּן בְּכִמָּה פְּרוּקִין, וְעַלֵּיהּ אֲתַמַּר (דברים כז ו) ^מאֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, וְעַבְדִּין בְּהוֹן כְּמָה ^מבְּנִינִין לְמַלְכָּא וּלְמִטְרוֹנִיתָא לְדִירָא בִּינֵיהוֹן. וְאִית פְּסָקוֹת דְּאִינוּן לְבוּשִׁין דְּמִטְרוֹנִיתָא, וְחִתְכִּין לֹוּן לְכִמָּה סְטָרִין, וְלִבְתַּר מִתְקַנִּין לֹוּן בְּכִמָּה פְּרוּקִין, לְאַתְחַזְזָה בְּהוֹן מִטְרוֹנִיתָא קָדָם מַלְכָּא, ^מבְּהַהוּא זְמַנָּא וְרִאִיתָהּ לְזִכּוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וְאֵלִין אִינוּן לְבוּשִׁין דְּכִהְנָא, דְּאִינוּן אַרְבַּע בְּגָדֵי לְבָן וְאַרְבַּע בְּגָדֵי זָהָב. וְאִית פְּסָקוֹת מְאֵלִין מְאֵרֵי תְרִיסִין דְּקָא אֲתִינִין לְבֵי מְדַרְשָׂא, דְּפְסָקִין וְחִתְכִּין בְּהוֹן בְּלִישְׁנָהוֹן, ^מדְּאִינוּן פְּרוּמְחִין וְסִיפִין, וְאֵלִין אִינוּן פְּרִשְׁיִין תַּקִּיפִין, דְּמַגִּיחִין קְרָבָא בִּימָא וּבִיבְשָׂתָא, דְּאִינוּן אוּרִייתָא דְּבִכְתָּב וְאוּרִייתָא דְּבַעַל פְּהַ.

בִּיאור הגר"א

^מ תיקו איהו כו'. והוא מחוסר תיקון לשער הנון חסר ממנה נש"ב, והיא חולת אהבה במ"ט שערים – חולה, וזה שאומר הה"ד נאלמתי כו' דומיה – דום י"ה, החשיתי מטוב שהוא ו', ו' פעמים טוב דמעשה בראשית כמו שאומר לקמן, והיא אלמת מיה"ו ולכן היא תיקו לשחקא ולא משיב:

^מ ובה כלותא בחשאי. בלי קול בעלה:

^מ וכד כו'. כנ"ל בלא בעלה, לאינו משיב לה, וכן בלכותא, והכל הוא מסטרא דתחתונים, בחדם לכתחא שהן ענפין דילה, כשאין בחדם דעת להשיב – דהוא דעת בעלה – ואז מסטרא דליה היא בלא מלכא דהיא מתפשטת בכל אחד ואחד מישראל:

^מ כד שריא בה כו'. שאל אביך ויגדך וכנ"ל, והגדה הוא מסטרא דבעלה, תורה שבכתב, ולכן כל הגדה הוא על הפסוק, ומשיב – הוא גם כן מסטרא דהגדה כנ"ל, אלא ששם הוא על שאלה, והגדה הוא דבורא דמלכא בלא שאלה, והוא הגדה על פסוקים כנ"ל:

^מ הה"ד כל גיא כו'. ולא היא מחלוקת בארץ אלא הכל שיה:

^מ בעלי אומנות. רוצה לומר שיוכלו לתקן כהלכה, ואמר טורחין וסלעין – שהן זכר ונקבה כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש וכמו שאומר למעלה, והוא בתורה שבכתב ובעל פה (אלא שבהן יש חילוק), וזה שאומר בניינו למלכא ומטרוניתא, אלא שיש בהיכלות ויש בלבושין ויש בגופי התורה, וכאן אמר בהיכלות, וזה שאומר בטורחין וסלעין – לחנכא אבנים, ואמר ועבדין בהון כמה בניינו כו', ולמטה אמר ואית פסקים לאינון לבושין כו', ולמטה אמר ואית פסקות מאלין מארי תריסין כו' והוא בגוף הלכה, והיכלות הוא ביצירה ושם כריך הכאה בסלע כנ"ל [בדף נ"ג נ"ד וברעיא מהימנא פרשת תלך, ולכן שם פסקין אבנין בטורחין וסלעין, ולבושין הוא דבריאה וכמו שאומר לקמן ריש תיקון ל"ח ולמעלה ג' ב' קום אליהו כו' כן כרסיה כן לבושיה כו' וזכאה איהו מאן דללביש מלכא ומטרוניתא בעשר ספירות דבריאה, ושם הוא קליפה תליתאה דאגוזא, תהום דבריאה היא תהום רבה כמו שאמרו בריש פרשת כו' וכמו שאומר לעיל נ"ב ב' בארובה, ושם יש קליפה דקה והוא רך ואין כריך אלא חתיכה, וגופא הוא ברתא דמלכא דנעשית גופא למלכא – שכינתא דאלימות, ושם כריך פיוסא דדבורא ולא הכאה דזה חובא דמשה כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת תלך, וזה שאומר למטה דפסקין וחתכין בהון בלישנהו ועלה קא מתכנסין מארי תריסין ואתעבידו פסקות כמו שאומר לעיל נ"ב ב' כמה מארי תריסין אתכנסו כו', וזה שאומר למטה ואית פסקות מאלין מארי תריסין כו', והן פרדם: פשט – בעשיה, והיא קליפה יוקא דאגוזא והיא רכיכא ופתיכא ושם אין כריך לפסק כלל, לשם אומן, שהיא כפשטה רק להבין, אבל אין כריך לדבר לדבר, ולכן מהכאה ראשונה בסלע, קליפה תניינא דאגוזא – במט"ט, והוא בראיה או רמז, ולכן תהו לית ליה גוון כלל והוא אבן מאסו הבונים, דכל עניינם דרושים כמו שאמרו (שבת סג ע"א) אגא הוינא בר תמני סרי כו' ולא ידענא כו', והוא יו"ד ש"ל אדני' דלית ליה גוון כלל וכלילא מכולם, וכן הפשט – הכל הולך אחר הפשט ונמשכין הכל אליו, וברמז – שם קבור ושם בסלע קנד, סלע דהויא כו', כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש כל הולך על גחון בגיא כו', ודרוש – הוא לבוש התורה דבריאה, ושם דרוש וקבל שער דשם הוא קבול השכר לרורה תחת כסא הכבוד, וגופא הוא הסוד והוא תוך המדרש וזה שאומר דקא אתיין לבי מדרשא כו':

^מ בטורחין. זה מה שאמרו (ברכות סד ע"א) עוקר הרים, והוא מה שאמרו בתיקוני זוהר חדש ובה רבה עוקר הרים כו' עיין שם:

^מ אבנים שלמות תבנה. ללא ליהוי סכינא חריפא מפסקא קרא (בבא בתרא קיא ע"ב), אגב חריפא שבשתא (בבא מציעא לו ע"ב), וזה שאומר לא תבנה כו' כי חרבך כו':

^מ בניינו למלכא ומטרוניתא. והוא בתורה שבכתב ובעל פה. וכן אמר למטה בלבושין – ארבע בגדי לבן וארבע כו', ועיין מה שבארנו בריש תיקון ל"ח ולמעלה ג' ב', וכן אמר בגופא – בימא וביבשתא דאינון כו', ואמר שם לאינון כו' לפרש מה שאמרו בימא וביבשתא, ועוד דשם הוא גוף התורה שבכתב ובעל פה:

^מ כההוא זמנא וראיתי כו'. עיין לעיל נ"ב ומה שבארנו שם:

^מ לאינון כרומחין וסייפין. דכן לרבת הלשון כרומח וסייף, והוא תורה שבכתב ובעל פה, רומח – רמ"ח דקריאת שמע בדבורא, וסייף – בנות' דנקראת חרב והן כמו שמפרש והולך לאינון כו':

ק"זכאין אינון אם מלכא בינייהו דאיהו עמודא דאמצעייתא, כליל תרין תורות דאנון תורה שבכתב ותורה שבעל פה, דאתייהבו מימינא ומשמאלא, דביה נצחין קרבא, ווי לון לאלין דיעלון לאגחא קרבא בתרין תורות בלא מלכא, דעלייהו אתמר (תהלים יט ד) ק"אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם, ק"כל בעלי אומניות משתכחין בתורה שבעל פה, דאיהי מלגאו, הדא הוא דכתיב (שם מה יד) כל כבודה בת מלך פנימה.

ק"איהי הלכה דמלכא, פד איהי אולת גביה בתרין שוקין דאינון תרי סמכי קשוט, וכד סליקת בגופא בתרין דרועי דמלכא אתקריאת קבלה, וכד נשיקת ליה בפמייה אתקריאת אורייתא דבעל פה, בההוא זמנא דסלקא לפימא דמלכא, מיד יתקיים ברעיא מהימנא (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו, פד קמת על רגלהא בגלותא בתראה, אתקריאת הלכה למשה מסיני, וכד שרייא בדרועי דמלכא, אתקריאת קבלה למשה מסיני, וכד שרייא בפמא דמלכא מיד פה אל פה אדבר בו, וכד איהי מרחקא הלכה ממשה, שכינתא איהי ריב ליהו"ה לתתא, וכד לאו איהי בדרועי קבלה, איהי ריב לעילא.

ובגין דא שמעו הרים את ריב יהו"ה, אלין תלת אבהן, מאי ריב דלהון, דא שכינתא, ובהפוך אתון רי"ב איהו רב"י, דאיהו רבי מארץ ישראל, ועמיה איהי שכינתא ריב, והאיתנים אלין תרי תנאי, איתני"ם בהפוך אתון תנאי"ם, מוסדי ארץ אלין צדיק וצדק.

[תיקוני זוהר – הגהה דף נג ע"ב]

(הגהה דף נג ע"ב) ק"ועוד שמעו הרים, מאן הרים אלין תלת נקודין דאינון סגו"ל, והאיתנים אלין תרין נקודין דאינון שב"א, ריב דא חיר"ק, ריב יהו"ה לעילא חול"ם, ריב יהו"ה לתתא חיר"ק, תרי ריבות אינון על

ביאור הגר"א

³⁶ זכאין אינון אם כו'. רואה לומר שלומדים לשמה כמו שאומר לקמן דמשתליון באורייתא כו' לשמה, והנה שתי תורות שבכתב ובעל פה הם חו"ג, ימינא ושמאלא, והנה לשמה הוא בעמודא דאמצעייתא כליל שניהם, והוא דחילא ורחימא דאור"א, דעמודא דאמצעייתא כוללם, והם ארבע עטרין לכולל חג"ת כמו שאומר בזוהר חדש שיר השירים, והם יראה וראה ותורה שבכתב ובעל פה, ארבע אותיות הוי"ה: ³⁷ אין אומר כו'. הוא תורה שבכתב, ודברים – תורה שבעל פה, דבר ואמירה כידוע, ומפרש והולך מה טעם – צלי נשמע קולם וכמו שאמרנו דתורה ומצות בלא דחילו ורחימו לא סלקא לעילא וזהו צלי כו':

³⁸ כל בעלי כו' בתורה שבע"פ דאיהי כו'. אע"ג דקאמר למעלה בשתי תורות מכל מקום הכל הוא תורה שבעל פה, דכל פיר"ס הכל הוא בתורה שבעל פה, אלא דהן נדרשות על תורה שבכתב ובעל פה, וכל הנ"ל הן דהיכלות ולבושין וגופא, והכל סובין והולכין על הדעת שהיא מלגאו שהיא בת מלך פנימה, דרגא דמשה כנ"ל נ"ב ז' והוא נשמחא פנימה, פה אל פה, דרגא דמשה כמו שמפרש והולך: ³⁹ איהי הלכה דמלכא כו'. רואה לומר כד בתרין שוקין – ששם הוא הליכה – נקראת הלכה, ובתרין דרועין שם מקום הקבלה – נקראת קבלה, ובפומא, והן שלשה דרגין: רב"ג, חש"ה, וכל אחד כולו שלשה, והיא נכללת בשלשה מקומות, בשלשה נקבים – דרגא דידה, עטרה וטבור ופה, ועיין מה שבארנו לעיל נ"ג ד', ונגד שלשה בעלי אומניות בעלי פסקין הנ"ל חשיב כאן שלשה דרגין: הלכה וקבלה ותורה שבעל פה, ושלשה דרגין פנימיות מלגאו, וכמו שאומר לקמן כל בעלי אומניות כו' דאיהי מלגאו כו', וזה שאומר כד קמת על רגלהא כו' וכד כו' וכד כו', והכל ברעיא מהימנא בזמן הגאולה לעתיד לבוא במהרה בימינו, ונגד אלו שתיים – הלכה וקבלה למשה, דעתה היא מרחקא מינייהו, איהי ריב, וזהו שמעו הרים – ריב דקבלה, והאיתנים – ריב דהלכה, וזה שאומר וכד איהי מרחקא כו' והאיתנים אלין כו', אכל נגד פומא לית הוא ריב דעדיין לא זכינן לזה:

⁴⁰ ועוד שמעו הרים מאן הרים אלין תלת נקודין דאינון סגול והאיתנים אינון תרין נקודין דאינון שב"א ריב דא כו' על שורק דאיהו לדיק כד איהו מתרחק כו' בין תרווייהו איהו שלום ואיהו קשר כו'. עיין לעיל תיקון י"ט ל"ח ז' ושורק איהו טמיר וגניז מסטרא כו' סגול ותרין אור שב"א, ועיין מה שבארנו בליקוטים [דף נ' (עמודים) א' ז' בארכה, וכתבנו שם ששתי נקודין דלמ"ד וה"א הן חב"ה, והן כלל ופרט וכלל בשלש הנקודות חולם חירק הוא דלעת ויסוד וחולם בלמ"ד מגדל הפורח באויר, וכן ה"א ראשונה דהוי"ה, וחולם דה"א נכתב על ו"א דהוי"ה כסדר החולם, וחירק בוא"ו למטה ממנו, והן כלל ופרט וכלל וכמו שאומר לקמן תיקון מ"ז פ"ו ז' וביה אתעבידו כלל כו', ואלו שלשה הן בשלש אותיות יק"ו, וה' בתראה בלא נקודה והיא המקבלת מחולם כידוע, וכן הוא באלקיים: דלאותיות ים הן בלא נקודה והן בה' בתראה, ים, כידוע דנקראת ים, והיא כוללת נש"ב, כל חמש גבורות, וה"א – דלת הוא אלא כד אתעברת דתמליאת בנקודה שבתוכה היא ה"א, וכן הוא באותיות ים, וכמו שאמרנו בתיקון נ"ב שעורא דנקודה דאיהי י', טפה דבה אתעביד ים, ועיין מה שבארנו שם, והן במספר גם כן אחד: נש"ב הן חמשה תרעין, וים הוא שד' ארבע סטרין ונקודה של ה"א מעין באמצעייתא הממלא את הים, וריבם על שורק דהוא אמצעי בין חולם וחירק, דהן ארבע כלל הכל, רב"ג, מים חכמה מוחא, אש בינה לבא, אויר דעת מעוי – דלעת דתתקן, ובחולם היא דעת, נקודת הפה, כוללת ג"ר, ובחירק היא עטרת מלכות, באלו השנים הן פתוחין מה שאין כן בטבור שורק שנסתם משנוול, ולדיק במקומו אור הגנוז והתחלתו מטבור על שתי הכליות דסיוס תפארת הוא בטבור כמו שאמרנו באילורא רבא קמ"א ז' ומשם ולמטה מעוי דלעת דתתקן, ועיין שם ובזוהר פרשת משפטים קכ"ג א', וכן התחלת הגוף שם שהיא נגד נה"י, כי שם הדעת שהוא ביסוד, ושתי כליות נה"ה, אלא שראשה נגד נה"י הפנימים וגופה נגד נה"י החיצונים, וחג"ת על טיבורה הוא על סיוס יסודו סיוס הדעת, והנה

שור'ק, דאיהו (חד) צדיק (עמודא דאמצעייתא) פד איהו מתרחק מנייהו איהו ריב, וכד מתקשר בין תרנייהו איהו שלום, ואיהו קשר, הדא הוא דכתיב (בראשית מד ל) ונפשו קשורה בנפשו.

ועוד תרי ריבות אינון, חד צדיק, וחד עמודא דאמצעייתא, ואיהו ריב בין אבא ואמא, דאנון קמ'ץ ופת'ח, ואמאי איהו ריב בינייהו, בגין שכינתא דלית לה מזונא בגלותא, ק'גין דתרעא איהו פת'ח, דאתמר ביה (תהלים קמה טז) פותח את ידיך, דאיהו י' ק'חכמה, קמ'ץ סתום, עליה אתמר פותח את ידיך ומשביע לכל

ביאור הגר"א

התחלתה מטבורא לזבא, ופיה נגד טבורא, וטיבורה נגד עטרה שלו, כי הדעת הן באלו השלשה מקומות ועיין באיורא רבא סם מאחורוי מזין תרין דרועין באתר כו' כלל סתימא מכל סטרוי כו', ורואה לומר בהיותה דבוקה עדיין אין סם שבעה נקבי הראש וטורה עד הנסירה וכמו שאומרים ראה והתקין כו' (תפלת שחרית של שבת), ואמר סם תנא התפשט האי תפלת מטבורא לזבא כו' עיין סם, וזה שאומר אשר יבא ממעיד, כי מעוי הוא התחלת היסוד בין דבורא ובין צנוק, והן בשני מקומות: צפה ובמילה, לחושבנס שיה, והן כלל ופרט וכלל, והפרט הוא בתפלת בין לעת לדעת, ברית הלשון והמעור, וכמו שטבורא לילה הוא בסיום יסוד דבינה, כן הוא בשלה כנ"ל, ולכן מטבורא נקרא לזכר מגופא, וכן הוא בכל הפרטופים וכמו שאמרו בספרא דלניעותא פ"א, ולכן קורא כאן שורק ללדיק אף שבאמת הוא סיום הת"ת, והן שלש נקודות זה על גבי זה, דת"י, קו האמצעי, והן שלש נוקבין, וכל פתיחה ונקב – בנובא, ולכן נקראת נוק, והכל בקו האמצעי, בכל ספירה מקו האמצעי הוא זכר ונקבה, והיא רביעית לכל תלת, וזה שאומר לעיל ל"ה א' ב' ותא חזי שכינתא תתאה כד כו' חלם שורק למאן להראו אינור כו' כגוונא דא כו' כי הוא"ז הוא גוף, ו' בפשיטו, כמו שאמרו בס"א פרשת בראשית ובזוהר פרשת תראה, ופה הוא על גבי ו' – חולם, ועטרה – חירק, וטבור באמצע הוא"ז – שורק, והוא כולל בעצמו ו"ק לילה – ו' נקודות, ונקודות חולם פה דעת – כולל ג"ר, וכן נכללין ג"ר באמ"ש שהן שלש נקודות הנ"ל שלכן נקרא הוא וא"ו, כולל ו"ה, ו' נקודות, וג"ר שלו נכללין באלו הוא"ז שהן מוחין לילה, והיא דלת – שלש נקודות הנ"ל, שלש נוקבין, ופרטוף שלה הפרטי, והיא בלא נקודה – נכללת מכולם, אבל שלש נוקבין שהן דבוקים בו הן נקודין שהן דבורא ועיין מה שבארנו סם, והן ארבע אותיות אדני"י, ארבע נוק: אותיות אדני"י הן שלש נוק' הנ"ל, אמ"ש, ואות ד' היא נוק' הפרטי דלית לה מגרמה כלום, דלה בלא נקודה, וכוללת כל ארבע נוק' באות ד'. ואמר שמעו כו' והאיתנים כו' שהן ה' נקודות בחמש ספירות, התפשטות החסדים והגבורות בהן, וכן רומזים על חו"ג, שבא סגול, והן חמש נקודות לזכר, כי נכללין חמשה בחמשה כמו שאמרו בזוהר פרשת יתרו פ"ד ב'. ואמר איהו ריב כו' רואה לומר הלדיק, ואמר ואיהו שלום כידוע שנקרא שלום, ואמרו (משנה עוקצין ג יב) לא מאל כו' אלל שלום, שהוא כולל כל הברכות של כל חמש ספירות שנכללין בו, והוא לית ליה מגרמיה כלום ונקרא עני אבל מדגרתו שלום, וברית שלומי כו' (ישעיהו נד י), ושלום הוא בעצמו אין דבר ממשי אלל מנוחה בשב ואל תעשה אלל שאין שום מתנה בעולם זולתו כי המלחמה משבית הכל, ולכן השבת כולל הכל – ויכל ציוס השביעי ובו שבת כו', מה היה העולם חסר מנוחה בא שבת כו', והוא היפך הריב, ואמר ואיהו קשר – שהוא היפך שורק, ושורק הוא מלחמה וריב כמו שכתוב ושרק לו מקלה כו' (ישעיהו ה כו), וזה שאומר תרין ריבות אינון על שורק, אבל עתה הוא הקשר, ושורק הוא אש שורקת, שורקת הריב, אבל מים – דוממת, זיווג בהשאי, וכן שלום הכל בזמנוחה ובחשאי, לא יעקב ולא ישא כו' (ישעיהו מב ב), ואמר הה"ד ונפשו קשורה כו' שהן קשורין ודבוקין יחד ע"י לדיק, כי כל כו' דלחיד כו', וזהו שורק האדם בעולם הזה שהוא דבוק בשמים ע"י נשמתו, שאף שהיא באדם – מגיע עד לשמים ומחברת בשמים, כמו ברית בגוף, וגוף של האדם הוא דרגא דעטרת הברית – נוק', שהיא גוף דקב"ה, וכמו שאומר לקמן בחיקון כ"ב, והנשמה והגוף בחוד הארץ שהארץ כוללת גם האויר כידוע, והוא בתוכה כמו ברית צנוק, וכשהאבר חי אז נהנין זו"ג, והוא כשהדעת בתוכו, וכן הוא כשהדעת באדם, וכשהוא רגע בלא תורה ודעת – הוא אבר מת, ונקרא מת כמו שאמרו (ע"ג ג ע"ב) מה דגי הים כיון כו', וכמו שכל האברים הם תמיד בתוקפם לזכר הברית שאינו חי כי אם ע"י התעוררות הדעת לזיווג, וכן הוא באדם הרשעים בחייהם כו' (קהלת רבה ט), ובניהו בן איש חי כו' (ברכות יח ע"ב), ולכן אינו נשאר הגוף חי כל זמן שעללה חופפת על העטרה, והוא כתנות עור של הגוף ולריד לפשטו, עד לעתיד לזבא בזמן התחיה שהוא זמן התגלות העטרה, סבוני כו' כי אמילס, דוד מלך ישראל חי וקיים ואז יתקיימו כל הגופות לעד, והוא סוד האדם שקושר שמים וארץ, ואמר האזינו השמים ואדברה ותשמע כו' – לקשרם יחד, וע"י הדעת – חו"ג, שהם טל ומטר, וזה שאומר יערוף כו' תזל כו', וזהו ולדיק יסוד עולם – על עמוד אחד העולם עומד ולדיק שמו, וכשהלדיקים דבור אז לדיק דלמעלה מתגבר גם כן, והכל כפי התגברות אותו לדיק דלמטה, ואם לאו – היחוד הוא ע"י מט"ט, לדיקו של עולם, ועיין מה שבארנו בלקוטים, והוא נשאר חי בגוף ונפש והוא קושר כבא השמים והארץ – מייחד בין נו"ה, וכן בין שמים וארץ, אבל ע"י הלדיק היחוד הוא יותר – שהוא בארץ ממש בגוף ונפש, ועל ידו מתגבר מט"ט גם כן כמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים נ"ד ב' אלל בכל זמנא וזמנא כו' ובגין ההוא כלילו כו':

^פ איהו ריב כו'. על עמודא דאמצעייתא קאי, במאי דסיים, וכמו שמפרש והולך:

^ק בגין דתרעא כו'. רואה לומר כמו שאמרו מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה, והשערים הוא צדינה שסם נש"ב וכמו שמפרש והולך דהוא פתח, פתיחת השער, לשבילין דחכמה סתומין הן בסוד קמץ, קומץ היד בצורת יו"ד – י' לחכמה, ופתח הוא צדינה, פתיחת היד בה' אכזבאן – ה' דבינה, ושם פתיחת השערים, דבורא – הנקבים סתומים, ובנקבה – פתוחים, וקמץ ופתח הן בחו"ב כמו שאומר לקמן ובחיקון ע' ביו"ד נקודות שבתורה):

^ק פותח את ידך כו'. רואה לומר י' כמו שמפרש והולך דלחיה י' חכמה קמץ כו', ורואה לומר זה שאומר י' – הוא ידך, והוא היד כזרת י' והוא אות י', והוא לשון קמץ סתום כנ"ל:

^ק חכמה קמץ סתום עליה אתמר פותח כו'. חוזר לענין ראשון שרואה לפרש סיפא דקרא ומשביע כו' – שקאי על יסוד דלחיה מלכא ששלמא לילה:

ח"י, וְדָא ח"י עֲלָמִין, דְּאִיהוּ כְּלִיל ח"י בְּרַכְאָן, אִיהוּ חֲרַב וְיָבֵשׁ בְּצִלּוֹתָא דְּאִיהוּ שְׂכִינְתָא, וּבְגִין דָּא אִיהוּ צְלוֹתָא יְבֻשָׁה, ק"י בְּגִינְיָהוּ אִיהוּ רִיב בֵּין אַבָּא וְאִמָּא.

וכד אתפתח קמ"ץ בפתח דאיהו תרעא דיליה, עמודא דאמצעייתא ק"י נחית מלא, ומהלך חמש מאה שנין, ק"י עד דמטי לח"י עֲלָמִין (דאיהו כְּלִיל ח"י בְּרַכְאָן), וְאִתְמַלָּא מְנִיָּהוּ, וּמְנִיָּה אִתְשַׁקְיָא לְשְׂכִינְתָא דְּאִיהוּ צְלוֹתָא, וּמֵאִי דְּהוּהוּ יְבֻשָׁה קָרָא לִיה אַרְצָן, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (בראשית א ו) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיְבֻשָׁה אַרְצָן, לְמַעַבְד פְּרִין וְאִיבִין, דְּאִינּוֹן אַרְעָא קְדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל לְתַתָּא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שם יא) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשְׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא. [תיקוני זוהר – הגהה דף נד ע"א]

ועמודא דאמצעייתא פד סליק לאבא ואימא לנחתא מזונא מתמן, ק"י קליה סלקא על כל אינון נחלין ומבועין, וכד נחתא קליה נחתא על כל אינון נחלין ומבועין דאורייתא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (תהלים צג ג) ק"י נְשָׂאוּ נְהָרוֹת יְהוּ"ה, נְשָׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, וְאִינּוֹן תְּרִין נְקוּדִין, צַר"י, מָאן אִיהוּ דְּסָלִיק עַל גְּבִיָּהוּ בְּתֵרִין דְּרוּעִין, דָּא חוֹל"ם, וּבִיָּה אִתְעַבֵּיד סְגוּלָת"א, וּמָאן אִיהוּ דְּנַחֲתִית תְּחוּתִיָּהוּ בְּתֵרִין שׁוֹקִין, דָּא חִיר"ק, וּבִיָּה אִתְעַבֵּיד שׁוֹר"ק, פֶּד סָלִיק בְּהוּוּא זְמָנָא נְשָׂאוּ נְהָרוֹת (הגהה דף נד ע"א) קוֹלָם, דְּאִיהוּ קוֹל יַעֲקֹב, קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּלְאָן סָלְקִין לִיה לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא, וְכַד נַחֲתִית נַחֲתִית בְּתֵרִין נְקוּדִין דְּאִינּוֹן שְׁב"א תְּרִי יְרִכֵי קְשׁוּט, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שם) יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דְּכָבִים, ק"י כְּגוֹן עַל כְּתָף יִשְׂאוּ (במדבר ז ט). (ואבא נחית) בְּצַדִּיק, ק"י דְּאִיהוּ שׁוֹר"ק בְּנְקוּדַת (חִיר"ק) קְדָא, ק"י כִּי שָׁם חָלְקַת מְחוּקָק סְפוּן (דברים לג כא), ק"י שְׁוֹרָא דְּתֵרִין יְרִכֵין דְּקְשׁוּט, דְּאִיהוּ דְּכָבִים, ק"י דָּף יֵם, דָּף דְּכָלִיל

ביאור הגר"א

ק"י וּבְגִינְיָהוּ אִיהוּ רִיב. רואה לומר בגין לדיק ושכינתא, דהוא ח"י צרכאן והכלותא:

ק"י נחית מלא. דהוא נקרא מלא, אלהים – מלא י"ה, מן אור"א, וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ח ושאר מקומות:

ק"י עד למטי כו'. והן כללותא דהן צרכאן והכלותא שהן הברכות והבקשות שהן לדיק ושכינה:

ק"י קליה סלקא על כל כו'. להנחלין הן מהנהר שהוא הדעת, והוא הסליק ונחית, עמודא דאמצעייתא, והן נחלין ומבועין דאורייתא שהוא הדעת:

ק"י הו"ד נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולס כו' וכד נחית נחית בתרין נקודין כו'. רואה לומר, נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולס הוא בחג"ת, וישאו נהרות דכיס הוא צנה"י, ומפרש נשאו על ת"ת לסליק למעלה מהנהרות חו"ג אבל ישאו הוא יסוד שהוא למטה מהנהרות ולכן נאמר ישאו וכמו שנבאר למטה, ושני נהרות חו"ג הן שוין, שני המאורות הגדולים, ששם ז"י שוים ושלמים, והוא סגולתא צרי, אבל שני נו"ה הן שוא, המאור הגדול והמאור הקטן כו', מעלה ומטה, ולדיק למטה שורק וכמו שמפרש והולך, ורואה לומר נשאו נהרות – הן חו"ג, קולס – קול יעקב כמו שמפרש והולך, ונשאו נהרות ה' – הן שמעלין להנהרות שלמעלה, אור"א, ושם נקרא ה' הו"ה דעת כי דעת כולל הו"ה שלימה, ארבעה מוחין, ארבעה בתים תפילין, והוא סוד כנור – נ"ר כ"ו, בשלשה דרגין, וכמו שאמרנו בתיקוני זוהר חדש, והנהרות הן לעולם צימינא ושמאלא, שני נהרות, והן בשלשה מקומות: בחו"ג וחו"ג ונו"ה, וכמו שאמרנו בתיקוני זוהר חדש אלא שכלן מפרש נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולס הכל צדד דרגא, וישאו נהרות דכיס צדד דרגא, שלכן כאן כתיב נשאו וכאן ישאו וכנ"ל אלא לסליק לאור"א כנ"ל:

ק"י כגון על כהף ישאו ונאנא נחית כו'. אמר כגון על כו', כמו שאומר לקמן נשאו לא כתיב אלא ישאו כגון על כהף ישאו, ורואה לומר ללא כתיב נשאו דמשמע על גבם אלא ישאו, ורואה לומר לעתיד לבוא אז ישאו, דעתה לדיק אין נשיאות לו אבל לעתיד לבוא יעלה עם השכינה, וכן על כהף ישאו – בשכינתא, והענין כי הנשיאות דכאן דהוא למטה – אינה אלא צנוק, דבה הוא למעלה על כהף דידה, דיסוד דידה הוא נגד דעת דידה ודעת דידה הוא בין כהפין כידוע, וזה על כהף ישאו וכמו שאומר לקמן ותמלא כדה ותעל וכתיב וכדה על שמה וכד הוא דכיס כ"ד ספרים דעת וכמו שמפרש והולך, ואמר ישאו – דהוא יהיה לעתיד לבוא, שהדעת יהיה בארץ כי תמלא הארץ דעה מה שאין כן עתה, וזהו ישאו:

ק"י לאיהו שורק בנקודת חירק. שחירק עם שו"א הוא שורק:

ק"י כי שם חלקת מחוקק ספון רואה לומר בצדיק שהוא שבט גד, בא גד כמו שאמרנו צוהר פרשת ויחי ושם חלקת מחוקק – משה רבינו עליו השלום דרגא דדעת, ומציא ראייה שצאלו שני מקומות הדעת על גבי נהרות הג"ל והוא דעת דידה ומקום השני ישאו כו' בצדיק ששם גם כן מקום הדעת וכנ"ל והוא נגד דעת דידה והראייה שהוא שם שנאמר ומחוקק מציון רגליו שמחוקק הוא בין רגליו ואמר ספון כי בצדיק הוא אור הגנון כמו שאומר בתיקון י"ט:

ק"י קשורא דתריין כו'. למעלה מפרש מה שאמר ונאנא נחית בצדיק כו', וכאן מפרש מה שאמר לאיהו שורק כו', ולמטה מפרש מה שכתוב דכיס ואמר לאיהו דכיס דף ים כו', ואמר כאן לאיהו קשורא כו' רואה לומר לכן נקרא שורק לשון קשר כנ"ל ואיהו קשר כו', וכן כאן בין שתי ירכין, והענין כי שני קוין וכן שני נקודין בשוויין אין לריד קשר כמו זה על זה כידוע בסוד עולם התהו ולכן כאן לריד לקשר אמר:

ק"י דף ים. רואה לומר ים הוא נש"צ ואיהו דף ככ"ד וכמו שאומר לקמן ואתון לא אשתאבתון מיניה אלא כד חד כו', והן נש"צ – בשני פסוקי שמע דשחרית וערבית, והוא דף ככ"ד דכרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וזהו דף ים, וזה שאומר כליל כו', ואף ששתי פעמים

כ"ד אַתּוֹן דִּיחֻדָּא תְּנִינָא, עֲלִיה אַתְמַר (תהלים עד כד) קִבְּאֵל יָשׁוּב דִּי נְכֻלָּם, דִּי אִיהוּ בְּכ"ד סְפָרִים דְּאֻרִייתָא, וְשְׂכִינְתָּא (בראשית כד טו) וְכַד"ה עַל שְׂכָמָה, קִבְּיָכְד צְדִיק אִיהוּ מְלָא מְעַמּוּדָא דְּאֻמְצָעִיתָא, קִבְּדָאֲתַמַּר בֵּיה (שם טז) וְתַמְלָא כְּדָה וְתַעֲל. סְלִיקַת הַאי נְקוּדָה דְּאִיהוּ חַד שׁוּר"ק עַל תְּרִין דְּאִינוּן שְׁב"א, וְאַתְעֵבִידוּ שׁוּר"ק, בְּתַר דְּאִיהוּ מְלִיא קִבְּמַסְטָרָא דִּילִיה וּמַסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֻמְצָעִיתָא, אַתְמַר בְּשְׂכִינְתָּא וְתַמְלָא כְּדָה וְתַעֲל, וְתוֹרַד כְּדָה מְעַל שְׂכָמָה, כָּל הַפּוֹרְעַ כּוֹרַע בְּכּוֹרַד, וְתַמְלָא כְּדָה וְתַעֲל, כָּל הַזּוֹקֵף זּוֹקֵף בְּשֵׁם, קִבְּסְלִיקַת וְדִאי מְגֻלּוּתָא לְגַבִּי בְּעֵלָה, בְּהַאי שְׁעָתָא אִיהִי אֲמַרְתָּ לְגַבִּי צְדִיק (בראשית כד יח) וְתַאמַר שְׂתָה אֲדוּנִי, וְגַם גְּמֻלִיךְ אֲשָׁקָה, קִבְּדָאִינוּן גְּמֻלִי מִחֻלָּב.

קִבְּיָעוּד חוּל"ם אַתְקָרִי עַמּוּדָא דְּאֻמְצָעִיתָא לְגַבִּי מוּחָא, וְחִיר"ק לְגַבִּי לְבָא, שׁוּר"ק אַתְקָרִי בְּקִשׁוּרָא דְּתְרוּיָהוּ, קִבְּיָעוּד חוּל"ם אַתְקָרִי בְּכָל סְטָרָא דִּימִינָא, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב (ויקרא ב יג) קִבְּעַל כָּל קְרַבְנָךְ תְּקָרִיב מְלַח, קִבְּיָחִיר"ק אַתְקָרִי בְּכָל סְטָרָא דְּשְׂמָאֲלָא, וְאִיהוּ שׁוּר"ק קִשׁוּרָא דְּתְרוּיָהוּ, קִבְּיָעוּד חוּל"ם אַתְקָרִי בְּאִימָא עֲלָהָה, יוֹם הַכַּפּוּרִים קִבְּדָאִיהוּ עֲשׂוּר, וּבֵיה יְהָ מוּחָ"ל וְסוּלַח חוּבִין דְּעַמִּיהָ, קִבְּיָחִיר"ק אַתְמַר בְּאִימָא תַתְּאָה, וּבֵיה חוּר"ק עֲלִיו שְׁנִיו עַל סַמָּ"ל, דְּאֲשַׁתְעֵבִיד בְּבִנּוּי דְּשְׂכִינְתָּא בְּגֻלּוּתָא.

בִּיאור הגר"א

כ"ד הן מכל מקום נקרא דך כי שתי פעמים כד הן לדקיה ושכינה דשחרית וערבית, והוא מה שאומר ושכינתא וכדה על שכמה, ובגלותא לאיהו דך מן שכינתא – נקרא דך – פעם אחת כ"ד:

קכ"א **אל ישוב כו'**. דהן כ"ד כרופי אלני, והוא בראשי תיבות אחד מהכרופים ואל ישוב דך, ללא חסר לעולם מכ"ד דהוא דך, ומפרש והולך דך לאיהו בכ"ד כו' ומובטחים אנו שלא תשחכח התורה משראל שנתמר כי לא כו' (שבת קלח ע"ב), וכן האדיק – שהוא מתמלא ע"י הדלוקים, וכן השכינה וזה שאומר ושכינתא כו' ואמר על שכמה – דשם מקום הדעת כנ"ל:

קכ"ב **וכד לדיק יהא מלא מעד"ל**. דעמודא דאמנעיתא נקרא מלא כנ"ל וכמו שאומר בריש תיקון ל"ח והוא הדעת כנ"ל, וכן ת"ת הוא מלא תמיד ועליו נאמר העשיר כו' כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת תשא, והוא עשיר, אבל לדיק נקרא בגלותא לך, בשעתא דאחרתא עמודא דאמנעיתא מיניה וכן הגהר והכל אחד:

קכ"ג **אתמר בה ותמלא כדה ותעל בהאי נקודה כו'**. דהאי חירק בין שהוא למעלה בין למטה – הכל נעשה שורק, מה שאין כן בצירי דהוא סגולתא וסגול, ואמר בחר לאיהו מלא רוה לומר אימתי סליק למעלה בחר לאיהו מלא:

קכ"ד **מסטרל דיליה ומסטרל דעד"ל אתמר כו'**. כמו שמפרש והולך כל הזוקף כו' דעמודא דאמנעיתא נקרא שם, והוא ברוך כידוע והוא סליקת החירק ועליותו כנ"ל:

קכ"ה **סליקת ודאי מגלותא לגבי בעלה בהאי שעתא איהי אמרה כו'**. אמר לאיהי אמרה כו' לאיהי משקה אותו, דעל ידה לאיהו אתשקיא, לאין הדקיה נתמלא אלף בשכינה כמו בזיווגא דבר נש, וכן למעלה וכן היא משקה לאדם הדקיה לשתתא:

קכ"ו **לאינון גמולי מחלב**. לאימא מתפשטת עד הוד ולכן כולם הם עשירים תמיד, לבד לדיק לאיהו יתום מאמו ולית ליה אלף מדעת וכן השכינה ולכן הברית ועטרה אינן חיים אלף בעת זיווגא שמתמלאים מדעת ובאמת שגם נ"ה נקראים דלים מסטרל דיסוד דהוא כוללם, וחג"ת הן בכלל עמודא דאמנעיתא והן עשירים ומלאים, וכן אמר למטה ולדיק לאיהו דך בשוקא כו' אבל עיקר הדלות הוא מכל מקום בצדיק ושכינה והנה הם גמולים מחלב אמר וכן הדלוקים לשתתא ולכן נאמר את מי יורה דעה ואת מי יצין שמועה גמולי מחלב – דהן צריכין לדעת, ואמר יורה כו' יצין כו' – נגד שנים שצדעת – חו"ג, והם דעה ושמועה, דשמועה אינה כמו דעה רק נשמע מאחר, וכן צריכין להבין להם, וזה שאומר לגמולך, גמולי כו':

קכ"ז **ועוד חולם אתקרי כו' בקשורא דתרווייהו**. והוא בקנה דהוא סולם לידהו כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת פנחס ולקמן ריש תיקון נ"ה והן שלשה דרגין הכוללים כמו שנבאר שם והן חולם שורק חירק גם כן שלשה דרגין הכוללים הכל וכמו שבארנו למעלה והכל דעמודא דאמנעיתא הגהר דהוא ככולא וכולל הכל:

קכ"ח **ועוד חולם אתקרי כו'**. כמו שמלמעלה למטה נכלל בשלשה דרגין כן הוא גם כן מימנא לשמאלא בשלשה דרגין חד"ר כידוע וקו ימין זו נכלל חח"נ כו' כידוע, ומלמעלה למטה – כח"ב נכלל במעלה, מוחא, וכן כולם כידוע:

קכ"ט **על כל קרבנך כו'**. דמלח ממתקת את הבשר והוא מסטרל דימנא שמתקת הכל וזה שכתוב (ויקרא ב יג) מלח ברית – שחסד בפומא דאמה (זוהר במדבר קמב ע"א), והברית נקראת חסד – (דברים ז ט) שומר הברית והחסד:

קל"ו **וחירק בכל כו'**. שחירק – לין, חורק שן, ויחרקו שן (איכה ב טז), וכמו שאומר למטה וזיה חורק עליו כו', ולכן הוא חולם מלמעלה וחירק מלמטה שכל מה שלמעלה הוא חסד כידוע שהדין הוא בהתפשטות, ושורק הוא דרגא דאמנעיתא וזה שאומר ולאיהו שורק כו', ואף שחירקה הוא גם כן לין מכל מקום אינו כמו החירקה, שחירקה שן הוא קשה יותר ולכן זה בשפתיים – בשר וזה בחריקת שיניים – ע"כ:

קל"ז **ועוד חולם אתקריא אימא עילאה כו'**. דהן גם כן שלשה דרגין הנ"ל מוחא ולבא וריאה כנ"ל שהן שלשה דרגין הכוללין:

קל"ח **לאיהו עשור**. שהוא כתר דז"א, ספירה העשירית דיליה, וכן הוא גם כן כתר של כל עשר ספירות – דהא נקרא כתר, אהי"ה כידוע, והוא גם כן נכללת בכתר ורוה לומר לכן יום כפור בעשור, וחולם – אותיות מוחל:

קל"ט **וחירק כו'**. ושורק הוא דעמודא דאמנעיתא הכוללם כנ"ל:

קלידבר אחר נשאו נהרות קולם, דא תרין זמנין דמיחדין ישראל לקודשא בריה הוא, וסלקין ליה ביה קלא ערב ובקר וצהרים, דאינון ימינא ושמאלא, בתרווייהו סלקין קלא דאיהו עמודא דאמצעייתא, לגבי מאן סלקאן ליה לגבי אימא עלאה, דאיהו כ"ה בימינא וכ"ה בשמאלא ערב ובקר, ואינון חמשין תרעין דבינה, קראן ליה בהון, דנחית לגבי צדיק וצדק.

דאיהו ד'ף בשוקא ימינא, ואיהי כדה על שכמה בשוקא שמאלא, דאינון תרי סמכי קשוט, ובגין דא ישאו נהרות דכים, ד'ף י"ם, ואיהו ד'ף בכ"ד אתוון דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דערבית, ואיהו ד'ף בכ"ד אתוון דשחרית, ורזא דמלה ושמתי פ"דכ"ד שמשותיף (ישעיה נד יב), ואיהי כדה בתרווייהו, ואל ישוב ד'ף נכלם.

[תיקוני זוהר – הגהה דף נד ע"ב]

קלידצדיק לא אשתמע קלא בההוא דף, אלא ישאו נהרות, נשאו לא כתיב אלא ישאו, קליכגון על פתח ישאו, קליבההיא זמנא (בראשית כד טז) ותמלא כדה ותעל, קלי"ותאמר שמה אדוני וגם לגמליף אשקה, אלין אינון רמ"ח תיבין דארבע פרשיין דיחודא (הגהה דף נד ע"ב) דקריאת שמע, דבכלהו אינון רמ"ח אברים דכלילין בברית דאיהו צדיק, כלהו אתשקיין על ידי שכנינתא, קלי"דאיהו כ"ד י"ם.

כ"ד ספרין דאורייתא, ודאי אינון כ"ד דאתמלי מן ימא עלאה דאורייתא, דאיהי כלילא דחמשין אתוון דיחודא, דאינון כ"ה וכ"ה, דמיחדין בהון לקודשא בריה הוא תרין זמנין, דסליק י"ם חמשין, דא איהו ישאו נהרות דכים, בהפוך אתוון, דף איהו צדיק בהאי כד, בגין דאיהו תבירא בגלותא, שכנינתא דאיהי כד עליה אתמר (תהלים נא יט) לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה, צדיק איהו דף במיא דאורייתא, ואיהו כתיב במשחא דאורייתא, א"ההדא הוא דכתיב (במדבר כח ה) שמן כתיב, א"האימתי, בזמנא דאסתלק ו' מן ה', ואשתארת ד', דלת ודאי, ובגין דא שמן כתיב רביעית ההין, רביעית ה"א ודאי, דאתחזרת דל"ת, וזהו כתיב איהו ו' זעירא,

ביאור הגר"א

קכ"ד ד"א נשאו כו' ערב ובקר כו'. רוצה לומר שתי פעמים שמע בערב ובקר הן שתי פעמים כ"ה, ושמע בעלמנו הוא קולם – עמודא דאמצעייתא, וסלקין ליה זמינא ושמאלא לגבי אימא עלאה דאיהי כ"ה כ"ה זמינא ושמאלא, ולדיק איהו דף – בצרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בשחרית, ואיהי – כה – בצרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד לערבית, וכן הוא – בשניהם, והיא גם כן בשניהם, וזה שאומר ושמתי כ"ד כ"ד בשניהם והיא גם כן כ"ה בתרווייהו, והענין כי בודאי צרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בצדיק הוא בין בשחרית בין בערבית אלא שלפי צדיק ושכינה כלולים זה בזה לכן שתי פעמים כ"ד כ"ד הן אחד בצדיק ואחד בשכינה, בתרי שוקין, וכמו אימא עלאה בתרי ידיו, ימינא ושמאלא – אבל הן בשניהם, אלא בחד נקרא דף ים:

קכ"ה ולדיק לא אשתמע קלא כו'. רוצה לומר בשמע מגביהין קולם וזהו נשאו נהרות קולם אבל בצדיק ישאו ולא כתיב נשאו ללא אשתמע אלא אומרים בלחש, ולעמוד לבוא ישאו וזה שאומר נשאו לא כו':

קכ"ו כגון על כתר כו'. רוצה לומר שהדעת יהיה בארץ אז (ישעיהו יא ט) לא ירעו ולא ישחיתו כי מלחה הארץ דעה כו', ולא יהיה פחד עוד לומר בשכמל"ו בקול רם ואז ישאו נהרות דכים בקול רם את הד"ף של ים:

קכ"ז בההוא זמנא ותמלא כו'. רוצה לומר בעת הגאולה וכן בצרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

קכ"ח ותאמר שמה. הוא שהיא משקה את הצדיק כנ"ל, והוא צרוך שהוא בצדיק כנ"ל וגם לגמליך כו', הן רמ"ח עלמין, רמ"ח פקודין, רמ"ח אברים דכלילין בצבית וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ט, והן רמ"ח תיבין דקריאת שמע כמו שמפרש והולך והן גמולי מחלב דבצדיק הוא גמול מחלב אמו כנ"ל והכל מתשקיא על ידה כנ"ל וזה שאומר אינון רמ"ח כו' כללו אתשקיין ע"י כו' דאיהו כד כו' והן כ"ד אתוון דצרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ואע"ג דאינון זמינא דרמ"ח מכל מקום שתי בחינות הן כמו שאומר לעיל נ"ג א' עיין שם:

קכ"ט דאיהו כד ים כ"ד ספרין כו' דאתמלי מים עלאה כו' לקב"ה ב' זמנין דסליק ים כו' בהיפוך אתוון דף איהו לדיק בהאי כ"ד כו'. כמו שמפרש והולך דנקרא כד בגין דאיהי תבירא כו' ועליה אתמר לב כו', רוצה לומר דנדה – אותיות כד ביה, ולב הוא שכינתא והיא לב נשבר, ואמר לדיק איהו דף במיא דאורייתא דרוצה לומר זהו דף ים שהוא בימא דאורייתא – והיא במיא, וכתיב הוא באור, במשחא, וזה שאומר ואיהו כתיב במשחא דאורייתא:

קל"ו ואיהו שמן כתיב. הוא רצוה דהוא כתיב דכתיב ביה שמן כתיב, ושמן הוא בצדיק דהוא זית ושמן זית דכתיב כתיבין:

קל"ז אימתי בזמנא כו' ובג"ד שמן כו'. רוצה לומר דשמן כתיב הוא ו' דה"א, לדיק, וד' דה"א – מלכות הוא רביעית ההין, וההין לשון ה"א, ורביעית מורה דנעשית ד' דאסתלק כו', ואתה התורה רביעית ההין שמן כתיב – לאשלמא דה"א זהו שאומר וההוא כתיב כו':

שְׁלִימוֹ דְהַ', קַמְבְּרִיעָלְיָהּ אַתְמַר (שְׁמוֹת לֹא יִז) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם, אוֹת ה' וְדָאִי, וּבְגִין דָּא אַתְקְרִיאַת ה' עַל שְׁמִיָּהּ, יוֹם הַשְּׁשִׁי, ה''א דְשִׁשִּׁי.

קַמְיִמְקוֹלוֹת מִים רַבִּים (תְּהֵלִים צַג ד), אֲלִין קַמְיִשְׁבַע קְלִין, דְּמִתְפַּלְגִין לְשַׁבְעָה נְהָרוֹת, וְכִלְהוֹן מִתְפַּלְגִין בְּהַהוּא נְהָר דְנַפְיָק מַעְדָן, וְאִינוֹן בְּהַבּוֹ לְיְהוּ'ה, שְׁבַע אִינוֹן דְאֲזִלִין עַל שְׁבַע שְׁמָהֶן, דְאִינוֹן אֲבָגִית''ץ וְכו', וְאִינוֹן שְׁבַע סְפִירָן, (שֵׁם כֹּט ג) קוֹל יְהוּ'ה עַל הַמַּיִם דָּא חֲסִ'ד וְאִיהוּ אֲבָגִית''ץ, דְּמִתְמַן מֵיָא דְאֲוִרִיָּתָא, קוֹל יְהוּ'ה בְּכַח דָּא קַר''ע שֵׁט''ץ וְדָא גְבוּרָ'הּ, קוֹל יְהוּ'ה בְּהַדָּר דָּא נַגִּ'ד יכ''ש וְדָא תְּפַאֲרִ'ת, קַמְיִכְסָאוֹ פְּשָׁמ''ש נְגַד''י (שֵׁם פֶּט לז), קַמְיִוְבִיָּה אַתְמַר לְמַשָּׁה (שְׁמוֹת לֹד י) נְגַד כָּל עַמָּךְ אַעֲשֶׂה נְפִלְאוֹת, קוֹל יְהוּ'ה קַמְיִשׁוּבְרֵי אַרְזִים (תְּהֵלִים כֹּט ז) דָּא בִט''ר צִת''ג וְדָא נְצִ'ח, קוֹל יְהוּ'ה קַמְיִחֻצְבֵי לְהַבּוֹת אֲשֶׁר דָּא חֲקִ'ב טַנ''ע וְדָא הוּ'ד, קוֹל יְהוּ'ה יִחִיל מְדַבֵּר דָּא יִגִּ'ל פּוֹ'ק קַמְיִדְאִיָּהוּ יִסוּ'ד, הַר סִינַי, קוֹל יְהוּ'ה יִחֻלֵּל אֵילוֹת דָּא שִׁק''ו צִי'ת וְדָא מְלִכוּ'ת, דְעַלְהָ אַתְמַר (שֵׁם כֹּב א) לְמַנְצַח עַל אֵילַת הַשְּׁחַר, קַיִדָּא אִיהוּ מְקוֹלוֹת מִים רַבִּים.

אֲדִירִים מְשַׁבְּרִי יָם (שֵׁם צַג ד), קַמְיִאֲלִין טַעֲמֵי דְאֲוִרִיָּתָא, קַמְיִדְאִתְמַר בְּהוּ (שֵׁם מֵב ח) כָּל מְשַׁבְּרִיָּךְ וְגַלְיָךְ עַלִּי עֲבָרֵי, וְאֲלִין אִינוֹן זְרַק''א מְק''ף שׁוֹפִ'ר הוֹלִ'ךְ סְגוּלַת''א. קַמְיִזְרַק''א, קוֹ דִּיוֹקְנָא דָּאֵת ו', רִישָׁא דִּילִיָּה י', תְּלַת

בִּיאור הגר"א

קמ"ב ועליה אתמר אות היא כו'. ליום השבת הוא צלדיק ועליה אתמר אות והוא אות, ואתמר אות היא רוצה לומר היא – ה"א, להצדיק הוא שלימו לאות ה"א, ולדיק ועטרה ביחד הם אות ה', והוא שבת בכללו, יום שבת ולילו, לדיק ועטרה, והוא ה' ליום הששי, דששי שהוא ו' הוא משלים לאות ה"א ולכן כתיב ה"א ביום הששי דוקא וזה שאומר ובגין דא אתקריאת ה' על שמיה כו':

קמ"ג מקולות מים כו'. עתה מפרש והולך סיפיה דקרא דנשא נהרות ולקמן מפרש סופו אדירים משברי כו': קמ"ד ז' קלון דמתפלגין כו'. רוצה לומר נהר דנפק כו' – הוא דעת, ומיניה מתפלגין שבעה נהרות שבעה ספירות, שבעה נהרות מן הגהר הגדול, ועיין לעיל ל"ח א' דאמר שם ששה נהרות יולאין ממנו והיינו עד יסוד, וכאן אמר עם מלכות, וחשיב כאן קול ה' כו' – שבעה קולות עם מלכות, אבל לקמן אמר דקלא שביעאה אייהו באימא ורוצה לומר הדעת, הגהר הגדול, והן כמו שחשיב למעלה ל"ח א', ועיין לקמן תיקון ל' ע"ז ב' קול ה' על המים כו' ואיהו אב"ג ית"ץ כו', לא אמר זה אלף לידוע שהוא בספירת החסד ומחסד נפיק מיא לאורייתא אבל בודאי כל שם מרומז בו הספירה, וכבר כתבתי במקום אחר ששם זה בשתי הראשונות האיד מרומז ימין ושמאל, וקרע שטן מצוחר והוא קול ה' בכת, לשון גבורה:

קמ"ה כסאו כשמש נגדי. כ' משם – הוא כסא, וס' משם – הוא שמש, ונשאר נגדי:

קמ"ו וביה אתמר למשה כו'. להוא דרגא למשה רבינו עליו השלום וכתיב שם אשר אנכי עושה עמך:

קמ"ז שובר ארזים כו'. דשם (ישעיהו סג ג) פורה דרכתי כו' ויז נאחם כו':

קמ"ח חוצב כו'. דשם סטרא דשמאלא, להבות כו':

קמ"ט דאיהו יסוד הר סיני. רוצה לומר דיסוד – ידוע שהוא הר סיני, שמשם יולא התורה כמו שכתוב כי מציון תלך תורה (ישעיהו ז ג, מיכה ד ב), והיא ספר התורה, והוא יחיל מדבר דכאן שמדבר על מדבר סיני דנקרא מדבר קדש כמו שאמרו (שבת פט ע"א) חמש שמות מדבר קדש שנתקדשו כו', וזה שאומר מדבר קדש:

ק"ו דא איהו מקולות כו'. מפני שרוצה לפרש סיפא דקרא אדירים כו' חוזר לסיים מקולות קאיי על שבעה קלון, והן ו' נקודות, דמלכות היא בלא נקודה וכלילא מכל הנקודין, ונשא נהרות כולן – צנהר הגדול כנ"ל ובו שלש נקודין חולם שורק חירק דכלילין צהאי נהר, והן שלש פעמים נשא נהרות כו' דקרא, דמעלין ונחתין להאי נהר צחולם שורק חירק הכי ט' נקודין, ועיין לעיל ל"ח א' ותא חזי תשע נקודין אינון מן קמץ עד שורק וכולהו אתקריאו לטורין כו' ותא חזי שכינתא תתאה כד איהו אתקריא מן נקודין אתקרי חירק חולם שורק למאן לההוא לטור דאיהו ו' דכליל שית לטורין דכלהון משית אתון דאינון אב"ג ית"ץ שית לטורין אינון כו' וכלהו סלקין למ"ב כו' ולזמנין כו' ועיין מה שבארנו שם ועל קוטב זה הולך כל המאמר מתחיל למעלה נ"ג ד' ועוד שמעו הרים כו' על שלש נקודין חש"ה, וכאן ו' נקודין. ועתה מפרש אדירים כו' – על טעמי לאורייתא והן מאני קרבא ועיין מה שבארנו לעיל נ"ג א' בענין מגיחין בסוסון ובגלגין וזה שאומר אדירים משברי ים אלין טעמי לאורייתא כו', וכון כסאך הוא אותיות, וכמו שאומר לקמן לאתון דאינון כלילין בקרקע דאיהו שכינתא כו' וכמו שאומר לקמן בתיקון כ"ח עיין שם:

ק"ז אלין טעמי כו'. דאינון משתברין בנגונא כמו זרקא וכן בצורתו:

ק"ח דאתמר בהון כו'. רוצה לומר דכתיב וגלך, והן גלי ימא דסלקין לעילא כמו סגולתא, ומשברין – זרקא כנ"ל, ונאמר שם לקול לטורין והן הנקודות וכמו שאומר לעיל ל"ח א' משברין כו' – הטעמים, תהום אל תהום קורא הן האותיות דקביעין בקרקע, לקול – הן שבעה קלון, נשא נהרות קולם, והוא לטורין – הנקודות כנ"ל, וכל משברין וגלך – הטעמים, והן אותיות הו"ה: תהום כו' – ה' תתאה ששם האותיות, לטורין – ו', משברין הוא ה' עילאה שנקברה ביציאת מצרים ותפתחת בחמשים תרעין ועיין דרעיא מהאימא פרשת פנחס שבצורת ה' דמאה, וגלך הן יו"ד, גלי ימא כמו שמפרש והולך, וי"ה הן ג"ר דכחדא חשיבין ושם הטעמים, והן שלשה דרגין דכלילין הכל וזה שאומר עלי עברו – בזמן בית המקדש לאז כולהון הוין פתיחן לי:

גלגלים (נ"א אית) סלקין ביה בימא דאורייתא, ואינון סגולת"א, פידכל גלגל סליק פיהלי גלגלים לעילא, הדא הוא דכתיב והאופנים ינשאו לעמתם (יחזקאל א כ), ודא הוא נשאו נהרות יהו"ה, תרין נקודין דאינון צירי סלקין נקודה חדא על גדפוי, ואתעבידו סגולת"א, ועוד נשאו נהרות, אינון ב' נקודין, י' לעילא וי' לתתא, סלקין ו' על גדפיהו, ולאן סלקין, אלא חושבנא דלהון לחושבן שמא דיהו"ה, וכד סלקין לה על גדפיהו, לקבלא עליהו עלת העילות, דנחית על גבייהו.

^פועוד ורק"א איהו יפה נוף משוש כל הארץ (תהלים מח ג), איהו ז', יום השביעי, ודא צדיק, ואיהו ענפא מגופא דאילנא, דאיהו עמודא דאמצעייתא, הר ציון ירכתי צפון דא נקודה חדא י' (נ"א א) ועירא אות הברית, ועלה אתמר (שם צג ג) נשאו נהרות יהו"ה, פ"ומאי ניהו ירכתי צפון (שם מח ג), דסלקין לה לגביה דיהו"ה דאיהו בעלה, וכד סלקין לה לגביה אתקריאת ההיא נקודה קרית מלך רב. [תיקוני זוהר – הגהה דף נה ע"א]

בההיא זמנא דסלקת ההיא נקודה בתרין ירכי, מקבלין לה תרין דרועין, דאינון ב' נהרות עלאין, וסלקין לה בעמודא דאמצעייתא, ודא (הגהה דף נה ע"א) איהו נשאו נהרות קולם (שם צג ג), תרין ירכין אולין לה לגבי בעלה, ותרין דרועין אינון מקבלין לה לגבי בעלה, ובגין דא תרין נהרות אתמר בהון נשאו נהרות יהו"ה, ותרין תניינין ישאו נהרות (שם).

ועוד אתמר בה סליקו ונחיתו, כגוונא דא, כד סלקין לה לגבי עמודא דאמצעייתא אתמר ביה נשאו נהרות קולם, אבל כד נחתין לה לגבי צדיק אתמר ביה ישאו נהרות דכיס, ומה דהוה סגולה לעילא כגוונא דא כד נחתא לגבי צדיק אתעבידת סגול'ל כגוונא דא ובגין דא מה דהוה לעילא אתנסלת (נ"א אתחזרת) לתתא, פ"ובגין דא אתקריאת בצדיק דכיס.

ביאור הגר"א

^קזרקא קו כו'. כמו שאמרו נ"ד ג' דלת י' סליק בוא"ו ונעשית תגא ואח"כ נעשית שלשה תגין בשלש נקודות: כתר תורה כו' (אבות ד יג), והן שלשה דסגולתא וזה שאומר תלת גלגלים כו' ורואה לומר דהן גליך עלי עזרו, עלי – על יו"ד, דסלקין בלת יוד דזרקא ואמר בימא לאורייתא רואה לומר זה שאומר משברי יס:

^קז' וכל גלגל סליק כו'. דהן שלש נקודות וכל נקודה היא יו"ד. ועיין לעיל כ"ג ע"ב ותלת יודין אינון י' י' ו' ואינון רישא וסיפא ואמצעייתא דלת א', ואינון רמיזין בשמא סתים דאיהו כו' ה"ד שיר למעלות – ל' מעלות כו', וגלי ימא דלעילא אינון עשרה גלגלים כו' עיין שם: ^קז"ה והאופנים. רואה לומר הן הגלגלים כמו שכתוב (יחזקאל י יג) לאופן קורא גלגל כו' וכתיב ינשאו – דסלקין גלי ימא דלעילא והוא נשאו נהרות כנ"ל ואמר ועוד נשאו נהרות כו' והן אות א' דהן נושאין הוא"ו להשלים חושבן הו"ה והוא אות אלף דכליל הו"ה וכן הוא זרקא וביה גם כן סגולתא שלשה גלי ימא דבאמצע א' נקודה אמצעייתא גנון בשורק והם חש"ח כנ"ל:

^קז"ה ועוד זרקא איהו יפה כו'. רואה לומר דליק כמו שמפרש והולך, ואיהו יפה בסוד יוסף יפה תואר כו' (בראשית לט ו), וכל הדך דגופא ביה תליא, ונוף – כמו שמפרש והולך ענפא מגופה כו', ורמיזא בלת ג', ואיהו משוש כל הארץ ודאי דלית חדוה לאתתא אלף ביה, וכל שכן למקום כל של הארץ, ואמר איהו ז' – שהוא כורת ז', ו' י' על גביו בעטרה שבראשו, וכן הוא הזרקא והוא דליק הוא יום השביעי שבת כמו שמפרש והולך, אבל יפה נוף הוא ו' לבד, והר ציון הוא הנקודה, אות הברית כמו שמפרש והולך הר ציון כו':

^קז"ה ומאי ניהו ירכתי כפון כו'. רואה לומר נו"ה, דהן מוליכין לגבי בעלה, ושם נעשית קרית מלך רב כו', ורואה לומר הבינה היא מלך רב כמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים, והוא הדעת – בעלה, והוא כולל שם הו"ה בראבועה מוחין כנ"ל, וזהו נשאו נהרות ה' – לגביה, ואמר למטה וסלקין לה בעמודא דאמצעייתא דסליקו דילה הוא על עמודא דאמצעייתא, וזהו קולם, אבל סליקו בתרין ירכין הוא ישאו נהרות, וזה שאומר ובג"ד תרין נהרות אתמר בהון נשאו כו' ותרין כו', והכל נשאו נהרות ה' בדעת, והן שלשה דרגין דכלילא בקו אמצעי – דה"י, וכמו שאומר לקמן נ"ג ד' בארוכה, וכל שלשה דרגין הכל בסליקו, ופירש פירוש אחר דישאו הוא בנחיתו וזה שאומר אתמר בה כו' ורואה לומר דבפסוק זה אתפרש סליקו ונחיתו וכמו שמפרש והולך:

^קז"ה ובג"ד אתקריאת דכיס ובה הוה מים התחונים כו'. (ורואה לומר דלמעה הוא בשביל שער הגון – שחסר כידוע, והוא ע' ומ"ט פנים – מע"ט מאלהים, דבשביל זה נשברו הלוחות וחרב בית המקדש, והוא דך יס שחסר לאשלמא כ"ה, ואז היו נש"ב בשמע ובדוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וזה שאומר דמעה דלהון דכיס ודאי, ולכן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי, מפני שער שחסר, ולית ליהו חירו ויש פחד עד לעתיד לבוא) רואה לומר כמו שאמרו במדרש רבה בראשית דכיס – דהוה דכיס ובוכים על לאתרחיקו, וכן כאן בנחיתו ואינון נו"ה נקראו מים תחונים ועיין לעיל ריש תיקון י"ט, והן שערי דמעה כידוע, ואמר ואיהו (אולי המוסגר דלעיל שייך כאן) דמעה דלהון, דבינה מים עליונים והיא מים תחונים ונו"ה אתקריאו על שמה כנ"ל, ומים דילה היא דמעה דלהון והן שערי דמעה וזה שאומר ובה אל דמעתי כו' רואה לומר בהיא נקודה:

ובה מים התחתונים בכאן, בגין דאינון תרעין דדמעה, ועלייהו אתמר שערי דמעה לא ננעלו, ובגין דאיהי דמעה דלהון, דכים ודאי, וצדיק בה ד'י' י', והא אוקמוהו (שם עד כא) אל ישוב דך נכלם, וביה אל דמעתי אל תחרש (שם לט יג), ועלה אתמר (שמות ג ט) צעקת בני ישראל באה אלי.

[תיקוני זוהר – הגהה דף נה ע"ב]

יט תנועה דסליק לה לגבי בעלה דא רבי"ע, ובההוא זמנא אתקרי זק"ף גדו"ל, ואיהי אתקריאת קרית מלך רב, ובאן איהו זקפא לגביה, סבתרין נהרות, דאתמר בהון (שם טו ו) ימינך יהו"ה נאדרי בכח ימינך יהו"ה תרעין אויב, ועלייהו אתמר (תהלים טז יא) נעימות בימינך נצח, מאי בימינך דא גדולה, בההוא זמנא אתקרי זק"ף גדו"ל, וכד נחת בצדיק אתקריאת זקף קט"ן, ומאי איהי תנועה דקא נחית לה, דא סבתרין, רבי"ע לימינא, ארץ אפים על בינונים, סבתרין איהו מאר"ן, תביר לשמאלא, תבירו דחייביא, סבתרין סליק (הגהה דף נה ע"ב) בתקיע"ה ומאר"ן בה, וחד נחית לה בשבריי"ם, שלשל"ת דא תרוע"ה קשורא דתרוייהו, דיוקנא דשור"ק דלתתא, סבתרין שלשל"ת סלקא, בשר"ק נחתא, האי איהו סלם (נ"א חל"ם) דסלקא לעילא, והאי איהו סלם (נ"א חירק) דנחתא לתתא, והיינו דר"ג"א תר"י טעמ"י.

ס"ה תנועה דשכינתא אף על גב דאיהי בתלת סטרין, בתקיע"ה דאיהי דינא רפיא רפ"ה, ובשבריי"ם דאיהו דינא קשיא דג"ש גבורה, לית לה ענויא פענויא דבעלה דאיהו תרוע"ה, שלשל"ת, סבתרין דמלה אין קול ענות גבורה (שמות לב יח) דא שבריי"ם, ואין קול ענות חלושה דא תקיע"ה, אלא קול ענות אנכי שומע דא תרוע"ה, דסלקא בענויאי דא בתר דא כתרועה, ובגין דא אשרי העם יודעי תרועה (תהלים פט טז), אף על גב דשכינתא איהי בענויאי מימינא ומשמאלא, לית ענויאי פענויאי דבעלה, תרוע"ה סבתרין תר"ה ע"ן אנפין, ואיהי תרועה דיליה, ובגין דא אשרי העם יודעי תרועה.

ביאור הגר"א

קכ"ט תנועה. רוצה לומר נגינה, והולך ומפרש שאר נגינות כסדר הזרקא ואמר דרביע הוא הנגינה דביה סליקת, דהנגינה שלו מורה על הסליקו וכן הוא נקודה כמו חולם דמורה על הסליקו, והיא אתקריאת זקף גדול כמו שמפרש והולך דכתיב קרית מלך רב והיא אזקיפת וזקפא לגביה בגדולה דהוא ימינך וזה שאומר וצאן זקפא כו' לא גדולה בההוא זמנא כו':

קכ"ס בתרין נהרות דאתמר בהון ימינך כו'. רוצה לומר חסד ונלח וכמו שמפרש והולך ועלייהו אתמר נעימות כו' לנלח אתקשר בימין ובהון אית לה סליקו, ובשמאלא – נחיתו, דברביע סלקא כנ"ל, ואמר למטה רביע לימינא כו' תביר לשמאלא כו'. ואמר ומאי איהו תנועה דנחית לה לא איהו תביר, דסליקו דילה הוא כד עבדא חסד ומרחמא על עלמא. ואמר מאי בימינך לא גדולה בשביל לפרש לזכך נקרא זקף גדול, וכמו שמפרש והולך בההוא זמנא אתקרי זקף גדול. ואמר וכד נחת בצדיק כו' דעמודא דאמנעיתא נטה לימינא וצדיק לשמאלא וזה שאומר ומאי איהו כו' תביר לשמאלא כו':

קכ"א תביר כו'. דנגונא דיליה נחיתו, וכן הוא למטה מחיבה – הכל היפך של רביע, והוא לשון שברים, שבר לשמאלא:

קכ"ב וביה איהו מאריך. רוצה לומר מאריך עד יום הכפורים, ומאריך אף, ורוצה לומר דהו מאריך שבנגינות, מאריך טרחא, וכמו שברביע הוא מאריך כן בתביר היא טרחא כמו שאמר (שבת קמה ע"ב) לא דיין כו' שמטריחין כו':

קכ"ג חד סליק כו'. רוצה לומר רביע, ותביר מאריך בשברים, ושלשלת הוא זרעו קול של תרועה, שלש תרועות, וכן הוא שלשה קוין, וכן שורק בנקודות וזה שאומר קשורא כו':

קכ"ד בשלשלת סלקא כו'. כנ"ל לזרעו א', והכל בקו האמצעי, אלא דשלשלת – על גבי האות, בת"ת על גבי נהרות, חו"ג, ולזרעו בווין – ת"ת, ובטעמים, ושורק הוא ביסוד כנ"ל [עמוד] א', והוא למטה מהנהרות, וכן מהאותיות, והוא בנקודות, וזה שאומר האי איהו סולם כו' רוצה לומר קו האמצעי, גוף וברית דחשבינן כחדא, וזה שאומר והיינו דרגא תרי טעמי דסלקא ונחתא בהדרגא:

קכ"ה וענויאי דשכינתא כו'. משום דקאמר למעלה בתקיעה כו' בשברים כו' אבל נראה שחסר כאן, ורוצה לומר ענויאי דפיקו דילה הוא בתלת סטרין כמו שאומר לקמן ס"ט א' דהיא חולה מהן ולועקת אליהן כי חולת אהבה היא:

קכ"ו ורזא דמלה אין כו'. רוצה לומר ענות גבורה הוא במצוות לא תעשה, ושל תקיעה הוא במצוות עשה ותרועה דבעלה הוא בתורה ועיין לקמן ע"ט ב' ובמעשה העגל היא אתרחקת ואמר משה רבינו עליו השלום דהענות הזה אינו במצוות עשה ולא תעשה אלא דביטול התורה ופריקת עול מלכות שמים וכמו שכתוב התפרקו, וירא העם כי פרעו הוא כי פרעה כו', וכן הערב רב עשוהו שהן מסטרא דלעת בחושבן שלהם, קליפה דשאר וחמץ בסטרא דאמנעיתא, לא מסטרא דאומות מסטרא דעשו ושמאלא מימינא ושמאלא ולכן נגזר הגלות אז עליהם וכמו שאומר לקמן ע"ט ב' וזה שאומר אע"ג דשכינתא איהי בענויאי מימינא ומשמאלא לית ענויאי כענויאי כו' ואמר ובג"ד אשרי העם כו' רוצה לומר יודעי תרועה, נאמר יודעי, דלעת הוא תרועה:

קכ"ז דאיהי תורה שבעין אנפין. רוצה לומר זהו תרועה – תורה ע', ולכן נקרא גם כן דעת – דת ע', כמו שכתוב מימינו אש דת, שהן שלשה סטרין: ימין ואש ודת:

דבר אחר קול ענות אנכי שומע (שמות לב יח), ^{ספ}דא איהו ענויא דאנכי שומע, דאיהי צווחת בכל יומא למעלה, היא ובנהא, וקראן ליה תרין זמנין ערב ובקר שמע ישראל, ^{ספ}וכל בר נש דאית ליה ענוי משכינתא, דאיהי עניא בגלותא, רחיקא מן בעלה, וקרא ליה בכל יומא שמע ישראל, דיהא נחית לגבה, ודאי עליה אתמר קול ענות אנכי שמע, ^{ספ}קול דענויא דהאי עניא אנכי שמע.

(הקטע שהיה כאן, קם חד בקירטא כו' עד סוף ההגהה, תמצא בריש תיקון כ', ע"פ ביאור הגר"א כאן. ג.פ.)

[תיקוני זוהר – דף מא ע"ב, דף מב ע"א]

(דף מא ע"ב) (קטע זה שייך לסוף תיקון י"ג כמו שאומר בביאור הגר"א כאן. ג.פ.) קמו תנאין ואמוראין דלעילא ובריכו ליה, ואמרו מטרה (נ"א עטרה) (דף מב ע"א) תהא אגנית עלך מחצים בגלותא, עלך אתמר (תהלים צא ה) לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם, וקשתא וחצא דסטרא דקדושה יגן עלך, ותחת כנפיו תחסה צנה וסחרה אמתו, צנה דא שכינתא תתאה, וסחרה דא שכינתא עלאה, אמתו דא עמודא דאמצעייתא. (עד כאן שייך לסוף תיקון י"ג, דף כו ע"א, ואת באורו תמצא שם. ג.פ.)

[תיקוני זוהר – המושך דף מב ע"א]

קם איהו ואמר תנאין תנאין ^{ספ}משנה תהא בעזרייכו, ולא תשתניאו מרחמי לדינא, הלכה אלת לימינא דלכון, לאתגברא בה על (נ"א עמלק) שנאכון, קבלה תתקבל צלותכון, ^{ספ}בריייתא אפיקת לכון ולבנייכו מגלותא, ומשעבודא ודינא דההוא דממנא על גלותא על בנייכו, מיד דבריך לון סליק לאתריה.

^{ספ}קם רבי שמעון בקדמיתא פתח ואמר, תנא תנא אסתמר לך, דהא קירטא לגבך, ודא שכינתא, ובה אודריקו תלת אבנין, דאינון תלת טפין דמוחא עלאין, דאינון י"י, ואתכלילו בתחמה בתבונה ובדעת.

ביאור הגר"א

^{ספ} דא איהו ענויא דאנכי. רוצה לומר זה שאומר אנכי שומע, ורוצה לומר אנכי ה' אלקיך הוא יחוד השם וכמו שמפרש והולך דאיהי צווחת בכל יומא לבעלה כו' שמע ישראל שהוא יחודו יתבדך. ואמר משה רבינו עליו השלום דאנכי שומע היא צווחה לעניה הזאת שהיא עתידה למצוק לקב"ה ליחות לה לאתרחקת מצעלה וכמו שמפרש והולך דאיהי עניא בגלותא כו' וקרא ליה כו', ופסטא דקרא אנכי שומע – דהוא שמע קולה דהוא ענויא דבעלה, דעת, לאתרחקא מיניה:

^{ספ} וכל ז"נ דאית לי כו'. רוצה לומר שכוכל ענויים בשצילה ורועק שמע ישראל בשצילה וכמו שמפרש והולך אז הקב"ה שומע לו וכמו שצארנו למעלה, אם תפלתו בשציל השכינה אז נענה זה שאומר וקרא ליה כו' דיהא נחית כו' עליה אתמר קול כו', רוצה לומר דהקב"ה שומע לו:

^{ספ} קול ענויא דאיהי עניא. רוצה לומר של זה העני העוהק בשצילה, ונקרא עני – דכוכל ענויא דילה, והוא מרכבה דילה:

^{ספ} משנה תהא בעזרייכו ולא כו'. משנה – לשון שנינו, דהיא צו"ק, ו' סדרים, לשם דגש ורפה רך וחלש, דכחטא עץ הדעת נעשה האדם להט המתהפכת, דמשנתה לכאן ולכאן כמו שאמרו בזוהר על פסוק (קהלת ז כט) והמה בקשו חשבונות רבים כו' (זוהר בראשית רכא ע"ב, זוהר שמות קנ ע"א, זוהר ויקרא יט ע"א וקז ע"א וע"ב) עיין שם, ועיין לקמן בריש תיקון ס"ח ובסוף תיקון ס"ז אלון אינון שית סדרין לאתהיובת בהון משנה לאפרשא בין טוב לרע כו'. והלכה דריש לשון הליכה וקבלה כו':

^{ספ} וברייתא אפיקת כו'. דברייתא הוא לשון חוץ, והוא גלות חוץ לארץ ביד האיש שדה, ויבא עשו מן השדה, תרגם יונתן מן ברא, וכן ההוא ממנא דילה, ס"א – אחיזתו לבר מגופא כמו שאמרו באידרא רבא עיין שם בדבריו, וכן השעבוד הוא את כל עבודה בשדה, ועיין לקמן קמ"ה ב' ובכל עבודה בשדה דא איהו ברייתא דעלה אתמר כי בשדה כו', עיין שם ואמר בזוהר ותיקונים דזו ברייתא, וזה שאומר מגלותא ושעבודא כו', וברייתא הוא בירכין כמו שאמרו בזוהר פרשת פקודי, ושם הוא קיבוץ גלויות כמו שאמרו בסוף פרשת תרומה בענין שבע ברכות דנשואין, ושם שני משיחין ולכן היא אפיקת כו' וכמו שהגלות הוא דכרגא דילהון דממנא כו' וכנ"ל, וכמו שכתוב ותקע כף כו' – כן הגאולה הוא שם, ועמדו רגליו כו' (זכריה יד ז) וכנ"ל, וברייתא הוא צנה"י כנ"ל, והלכה – בחג"ת כמו שאומר לימינא דילכון לאתגברא להלחם כו', וקבלה – דפומא שכולל ג"ה, ומשנה הוא במלכות, משנה למלך, והיא כוללת הכל ובה השנויים כידוע בסוד עץ הדעת כנ"ל על פסוק והמה כו' ובמשנה דילה העזר כו' וכמו שאמרו (וישמות סג ע"א) אעשה לו עזר כו' זכה עזר:

^{ספ} קם ר"ש כו'. קירטא היא שכינה כמו שמפרש והולך, ותלת אבנין הן חג"ת דהן אתכלילו בחכמה כו' כמו שאמרו בזוהר פרשת שמות י"ד ב' עבד לאצרהם בראז דחכמה כו' עיין שם והן שלש טפין דמוחין כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית א' ב' הנלנים אלון אבהו לאעלו כו' ושם ט"ו ב' מאן הוא זרעא כו' ועיין שם ס"ו ב' לאתוויין הן בשלש דרגין אלו, והן שלש נקודין דקאמר שם וכן הוא בכמה מקומות ולכן א"ל הא קשתי לגבך כו' מגירין דילהי כו' והן נה"י, ש"ה השדה דכליל שלשה וויין ועיין מה שנבאר לקמן כ"ד ב' ועוד שמעו הרים כו', וזה שאומר דא ח"י עלמין דכליל נה"י, ושם קשת כמו שנבאר לקמן נ"ג א' בארובה, וכליל כל העשר ספירות, תלת אבנין הן חג"ת ואתכלילו בכח"ב כמו שאומר ואתכלילו כו', והענין כי כח"ב אינו בגופא כלל אלא פנימית דחג"ת וכמו שאמרו ביהיכלות, וקשת מנה"י, והקירטא היא העשירית, ועיקר הענין לכללה בשלשה קוין שהן כלל העשר ספירות כמו שאמרו בזוהר פרשת שמות שם בעשרה מאמרות

אמר ליה רבי שים בסלע קנף, דהא קשטא לגבך דאיהו אות הברית, אסתמר מגירין דיליה, דאינון תלת ור'ו, דסלקין ח"י בחושבן, ודא ח"י עלמין.

^{קע}קם תנא תניינא ואמר ליה, הא תניא דמסייע לך, ברומחא דאיהו פלילא מארבע פרישין, ודא ו' דאיהו עמודא דאמצעייתא, כליל שית תיבין דיחודא, ^{קע}ורמ"ח תיבין דבהון (במדבר כד כא) ושים בסלע קנף.

דהא קרני פרה [ציור] לגבך, דאנון תרין נביאי קשוט, עליהו אתמר (תהלים קלב יז) ^{קע}אצמיח קרן לדוד, ומצמיח קרן ישועה מסטרא דשכינתא אתקרי קרני פרה, ^{קע}מסטרא דשור (דברים לג יז) וקרני ראם קרניו, ואינון משיח ראשון ושני י' ו', בית ראשון ושני ה"ה.

ושכינתא נטלא פורפירא מאשא סומקא ואצטבעת בה, ואתקריאת פרה אדמה תמימה (במדבר יט ב), אדומה ודאי מסטרא דגבורה, ^{קע}תמימה מסטרא דההוא דאתמר ביה (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים, אשר אין בה מום מסטרא דיעקב דלית ביה פסולת, ^{קע}דאתמר ביה (שם כה כז) ויעקב איש תם, יעקב דלעילא, ובדיוקניה יעקב דלתתא, אשר לא עלה עליה עול (במדבר יט ב), משעבודא דגלותא, בגין דאיהי שכינתא עלאה אתקריאת, ^{קע}דאיהי אתקריאת שבת, דאיהי אסור במלאכה, בגין דאתקריאת חרות.

^{קע}ישלמה בגינה אמר (קהלת ז כג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, בגין פרה אדומה דאיהי מטהרת את הטמא ומטמאה את הטהור דאתעסק בה, ^{קע}ורא דמלה מי יתן טהור מטמא לא אחד (איוב יד ד), מטהרת את הטמא מסטרא דימינא, דכהנא מסטרא דימינא אתקרי איש טהור, בגין דלסטרא (נ"א דסטרא) דימינא איהי מיא דאורייתא, אף על גב דיהא טמא אתדכי בה, ומטמאת את הטהור דא גבורה, דלסטרא סמאל דנפל

ביאור הגר"א

נברא העולם וכד הסתכל תחתא אינון ועלמא בהו אחברי בחכמה ובחכמה וזלעת כו', וזה שאומר למעלה ובה אזדריקו כו' וכן קשת כו' אלף שזה בסוד חג"ת וזה בסוד נה"י אבל בשניהם הם כלל הכל, וא"ל שים בסלע כו' לאזדהר מגירין ור"ש א"ל תנא תנא אסתמר כו', שזהו איתן מושבך, שאיתן הוא תנא כמו שאומר לקמן נ"ג ב', והגירין הן גירין דרחימותא לגבי כלה כמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ג לכן כריך לאסתמר זה ולהכלל זה לקבל הגירין דכל שאינו מהכלל זה הוא דלך דרחימותא כמו שצארנו שם והיא אגינת מחלים גלותא כנ"ל: ^{קע}קם תניינא כו'. זה כלל כל הפסוק, ואמר הא תנא כו' שהוא איתן כנ"ל ועיין לקמן נ"ג ג' ואח"כ אמר ושים כו' ואמר דמסייע ברומח כמו שכתוב והוא נשען על חניתו ואמר דאיהו כלילא מארבע כו' שהן חג"ת ויסוד, וקרני פרה הן נ"ה, והן כלל ו"ק, וכליל כאן כל הפסוק שרומז על ו"ק כנ"ל ואמר ודא ו' כו':

^{קע}ורמ"ח תיבין דבהון ושים כו'. רמ"ח תיבין הן ביסוד כמו שאומר לקמן, ועמודא דאמצעייתא כליל חג"ת והן רומח, ואיתן מושבך הוא קריאת שמע בישיבה, ושים בסלע הוא תפלה דעמידה דרגלין ושם הוא אגחא דחיוויא דקרני פרה: ^{קע}אצמיח קרן כו' ומלמיח כו'. הן שתי קרנות:

^{קע}מסט' דשור. הוא יסוד, בכור שורו כו', ושניהן הן מסטרא דגבורה, וזה שאומר ושכינתא נטלא פורפירא כו', והוא בתחילת הגאולה – להנקם מלרינו, וכמו שאומר לקמן ב' בההוא זמנא כל ספירין כו', ואמר בית ראשון ושני כו' – דשניהם יתבנו לעתיד לבוא, והן שתי נוקבין, שתי ההי"ן כידוע וכמו שאומר לקמן ריש תיקון כ"ב עיין שם, ומשיחין הן דג"א דטורא, י"ו, דישראל עם בית המקדש, הן דכורא, גוי אחד – בארץ, נגד השי"ת עם שכינתא כמו שאומר בזוהר:

^{קע}תמימה כו' אשר כו'. וכן הוא ברעיא מהימנא ריש פרשת חוקת עיין שם, והוא מרכבה שלימה דכליל הכל והכל מסטרא דגבורה וכנ"ל בההוא זמנא כל ספירין כו', וכן הוא דפרה אדומה כו' ולכן היא מטהרת בסוד לוי דהוא טהור ואינו קדושה בקדושת מזבח: ^{קע}דאתמר ביה ויעקב כו'. דהוא יותר מתמים כמו שאמרנו בזוהר פרשת שלח ולכן נאמר אין זה כו':

^{קע}דאיהי אתקריאת כו'. ועיין ברעיא מהימנא שם אסור לחרוש בשבת כו' לית רשו לס"א כו' דאינון מסטרא דגיהנס, ורואה לומר דאין גיהנס בשבת, ואמר משעבודא דגלותא כמו שמפרש והוא דאתקריאת חרות מכל חירות משם נפקא ורואה לומר ולכן פרה נפסלה גם כן במלאכה מסטרא דשכינה עלאה ובה קרני פרה לעתיד לבוא סיפקון לחירות:

^{קע}ישלמה בגינה כו'. משום דהיא מסטרא דשכינה עילאה כנ"ל ולכן היא שבע פעמים שבע, מ"ט שערי בינה, שבע הזאות, שבע כו', ושלמה בקש החכמה למעלה מבינה, דרגא דמשה, ואף הבינה לא ניתנה לו כידוע, וזה שאומר והיא רחוקה ממני, וחכמה נקרא רחוק – אחרת מרחוק:

^{קע}ורזא דמלה מי יתן כו'. והוא דנוגה, עץ הדעת טוב ורע, ושם הוא נהפך מטמא לטהור, ושם הוא הפרה כידוע והוא מימינא, טוב כו' וזה שאומר מטהרת את הטמא מסטרא כו', וכן שעיר לעזאזל כידוע וזה שאומר וכהנא דאיהו טהור, וסבך דווקא כהן כמו שאמרנו (משנה יומא ו ג) אלף שעשוהו כהנים קבע כו', וכן בתיה היא שם כידוע ומשה רבינו עליו השלום הוא מעץ החיים נופא דיליה כמו שכתוב (שמות ב ד) ותרע אותו כי טוב הוא, וכתוב (משלי לא יב) גמלתהו טוב ולא רע כל כו', וכד נגעא ביה אלתדבקה ביה גופא דעץ הדעת טוב ורע, וזה שאומר ומיד דנגעה ביה כו':

מקדושתיה, ומה דהוה טהור סאיב ליה, בגין דשליט על חיילין דמסאבו, וכהנא דאיהו טהור פד הוה משתדל לקרבא ליה לעזאזל, הוה מטהר לישראל מכל חובין דלהון, כמה דאת אמר (ויקרא טז ל) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וכו', ואיהו דהוה טהור הוה מתטמא בההוא עזאזל, והכי למי נדה הוה כהנא מטהר לה, ואיהו הוה מסתאב עד עדין רמשא דהוה מתדפי.

[תיקוני זוהר – דף מב ע"ב]

ועוד מטהרת את הטמא, פד נולד משה אתמר ביה (לגבי בת פרעה) (שמות ב ב) ותרא אותו פי טוב הוא, דחמאת עמיה שכנינתה, ומיד דנגעה (איהי) ביה בת פרעה אתדפיאת ואתסיאת מצרעתא דילה, ומשה אתדבקת ביה צרעת, כמה דאת אמר (שם ד ו) והנה ידו מצורעת פשלג, דבההוא זמנא דנגעה ביה בת פרעה, פרחת שכנינתא מניה, ובגין דא כד בעא (דף מב ע"ב) לאתקרבא לגבה בסנה, אמרה ליה אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך (שם ג ה) עד דיתפשט מההוא גופא דנגעת ביה בת פרעה. ^{פ"ב}תמן אחזי ליה, דגופא דבר נש בהאי עלמא, איהו צרעת ממשכא דחויא, ^{פ"ד}לבתר דאתפשט מניה, והדר לגנתא דעדן, אתלבש בגופא קדישא דיליה, ודא איהו והנה שבה כבשרו (שם ד ה). והכי אתלבש משה בה, ודא איהו והנה שבה כבשרו, כקדמיתא דאתמר ביה (בראשית ב כג) עצם מעצמי ובשר מבשרי, ^{פ"ה}ובגין דא אמר ליה של נעליך מעל רגליך (שמות ג ה), דא גופא דהוה ליה כנעל, ההוא דנגעה ביה בת פרעה, ואתלבש באחרא, ובההוא זמנא אהדרת עליה שכנינתא. ובגין דא אתחזי (נ"א אחזי) ליה באתינ דעבד באת קדמאה, ואמר ליה הבא נא ידך בחיקך וכו' (שם ד ו), ואמאי בחיקך, הקא רמיז משוככת חיקך שמור פתחי פיך (מיכה ז ו), והנה מצורעת פשלג (שמות ד ו), ולבתר אחזי ליה דאתדכיא באורייתא, הדא הוא דכתיב בה (שם) והנה שבה כבשרו.

^{פ"ו}ועוד שכנינתא תתאה איהי עגלה ערופה, ומסטרך דפרה שור, ודא איהו ופני שור מהשמאל (יחזקאל א י), ומסטרך דעגלה, עגל בן בקר לחטאת (ויקרא ט ב), ופרה ודאי אתקריאת שכנינתא עלאה פד נטלת מן גבורה, ושכנינתא תתאה עגלה כד נטילת מניה. (כאן היתה גירסה מהופכת, והגהתי ע"פ ביאור הגר"א)

^{פ"ז}ועוד קרני פרה אלין תלמידי חכמים דמתוכחין דא עם דא באורייתא, ומתנגחין פשוורים דא עם דא, בגין דאורייתא איהי מסטרך דגבורה ^{פ"ח}דאתקרי אלהיים, וביה פתחת אורייתא בראשית ברך אלהיים, בגין דא תלמידי חכמים אינון מתנגחין באורייתא ^{פ"ט}פשוורים דא עם דא.

ביאור הגר"א

^{פ"ב} תמן אחזי ליה גופא כו'. שהוא כחנות עור, משכא דחויא דלקה בלרעת כמו שאמרו במדרש רבה, והן ארבעה מראות נגעים – ארבע נשים ליליה כידוע, ותחלה היה לו גופא דכחנות אור ולכן נתמלא כל הבית אורה, וכן אחר התקדמו בסניי – (שמות ל כט) כי קרן אור פניו:

^{פ"ג} לבתר דאתפשט מיניה והדר כו'. רואה לומר כל אדם אחר מיתה שנכנס לגן עדן, והוא כמו אדם קודם החטא. ואחר שחטא ונתלבש בכחנות עור – נתגרש מגן עדן, שלא יוכל לעמוד שם בצורתו הגוף, ונגזר המיתה – להתפשט מגוף הזה, ואחר יכנס לגן עדן. ואמר שכן משה זכה בחיים ולכן אלולי ערב רב דלקה בסלע ואתמר ביה ושים בסלע דחויא לכפר עונך – לא אלטרך למיתה, וזה שאומר והכי לתלבש משה, ואמר

^{פ"ד} ובג"ד א"ל של כו'. גם כן על ענין הג"ל, ותרי אחין – על תרי גופין, שהן תרי יארין דעץ הדעת טוב ורע, זו"ג, שהן עור ובשר, ולכן בצורת הנעל הוא עור דנעל, ובאות הארבעת ושבה כבשרו, ורואה לומר כבשרו קודם החטא, וקודם שנגעה במשה בת פרעה, וזה שאומר דאתדכיא באורייתא, שאלו השנים הן נגד תורה שבכתב ושבעל פה ולכן הוצרך קודם שקבל אלו השנים להתפשט משניהם ולהתלבש בדיליה:

^{פ"ה} ועוד שכנינתא כו' ומסט' דפרה שור כו'. רואה לומר דיסוד, מסטרך דשכינה עילאה שהיא פרה כמו שאומר למטה – נקרא שור כנ"ל, ומסטרך דשכינתא תתאה דנקראת עגלה כמו שאומר לקמן – נקרא עגל, והכל מסטרך דגבורה וזה שאומר ודא איהו ופני שור כו' לחטאת ואמר ופרה ודא כו' כד נטלת כו' ושכינתא כו':

^{פ"ו} ועוד קרני פרה כו'. דלמעלה פירש הכל על נו"ה כנ"ל, וכאן על נו"ה וחוי"ג, והכל מסטרך דשכינה עילאה שהיא פרה, ונו"ה הן קרניה מבינה, נביאים, ירכתי פון, וקרני ראש הן מסטרך דחכמה דכליל בבינה ובשני אלו חוי"ג שהן מדרגא דחוי"ג כמו שאומר חכמה נחית בימינא וכנ"ל דאתכלילו כו' וחוי"ג שהן י"ה כי יד על כס י"ה מלחמה כו', וזה שאומר דיעבד בהון קרבא כו' רואה לומר בחוי"ג וזהו כי יד – שהן חוי"ג, ורואה לומר דכתיב וקרני ראש קרניו הדך קרניו רואה לומר של שור שהן קרני פרה וזה שאומר, בהם עמים ינגח כו' – דקרני פרה, ולעמלק – בראש:

ועוד קרני פרה נצח והוד, בהם עמים ינגח יחדיו (דברים לג יז), קרני ראם חסד גבורה, דיִעביד בהון קרבא בעמלק, וימחי ליה ולזרעיה מן עלמא.

^פובגין דא יהו"ה כגבור יצא (ישעיה מב יג) מסטרא דגבורה, יריע בתרועה, יצריח בשברים, על אויביו יתגבר בתקיעה בההוא זמנא כל ספירן נטלין מגבורה, ושמא דיו"ד ה"א וא"ו ה"א, ואפילו מלאכים דלעילא, וישראל דלתתא.

ולבחר דנטיל נוקמא מנייהו, יתמלא רחמין על ישראל, ^פוקדם דיהא נטיל נוקמא מעמלק, לא יתיב בכרסיא, ובההוא זמנא דנטיל נוקמא מבני עשו, ייתי לפייסא לאילתא, ^פבאייה געני"א ובוכה, הדיא הוא דכתיב (ירמיה לא יד) רחל מבכה על בניה, עד דאומי לה קודשא בריך הוא לאעברא לון מעלמא, ויקטול בהון, עד דיצטבע ימא מן דמהון, ויקטול בהון עד דיתפרנסון מנהון חיוון ברא ^פתרי עשר חדשים, ועופין דשמיא שבע שנין.

^פועוד געני"א, תלש"א, אזל"א גרי"ש, ^פגעני"א בתרועה ויהיב בהון חנק, הדיא הוא דכתיב (ישעיה לד יא) ונטה עליה קו תהו ואבני בהו, תלש"א בשברים ^פת"ל א"ש כגוונא דא, ת"ל דא סקילה, א"ש דא שריפה, אזל"א גרי"ש ^פבתקיעה, דאיהו כרוממא לקטלא לון בהרג. (הפיסקה שלשלת וכו' עברה לקמן מג ע"א)

^פשופ"ר הול"ף, פס"ק, מק"ף, קלא דשופרא סלקא בתרועה, לעורר עלייהו קול תרועת מלחמה, ודא שופ"ר הול"ף, ^פפסק דא שברים דעביד לון פסקות וקטרין (נ"א וקרטין או וקרעין), ודא מפת חרב והרג

ביאור הגר"א

^{הפ} דלתקרי אלקים. רואה לומר הגבורה, ורואה לומר בזה דסיים וביה פתחה, והוא לראיה דהוא מסטרא דגבורה:

^{הפ} כשורים. דשור הוא גבורה:

^ה ובג"ד ה' כגבור כו'. ואמר יריע בתרועה כו', דאף בתרועה בת"ת ותקיעה בחסד מכל מקום כולם מסטרא דגבורה, לכל התשר"ת הן מסטרא דגבורה, שלכן הן בראש השנה ולעתיד לבוא, וזה שאומר בההוא זמנא כל ספירין כו'. ואמר ושמא דיו"ד כו' שהן עשר אותיות, שהן דעשר שופרות תשר"ת תשר"ת תשר"ת, ועיין מה שנבאר לקמן בחיקון כ"ה ואמר ואפילו מלאכים דלעילא וישראל לתתא כמו שכתוב (ישעיהו כד כא) יפקוד ה' על אבא מרום במרום ועל כו' והן שתי מלחמות שישראל לתתא ילחמו כמו שאומר לקמן עמים ינגח יחדו וכן הוא המלחמה למעלה כמו שכתוב (דניאל י ב, כא) ואני יוצא והנה שר כו' כי אם מיכאל שרכס, ובעת ההיא יתגברו ישראל לתתא ומלאכים דילהון דלעילא ואמר בזוהר פרשת פנחס רי"ד ב' פתח ואמר חשף ה' את זרוע קדשו דא דרוע חדא דביה תליא ישועה דביה תליא נוקמא דביה תליא פורקנא ולמה למיקם לכנסת ישראל מעפרא ולקבלא לה לגביה לאזווגא כחדא וכד האי אתער כמה דחילו שריא בעלמא כו' ולבחר אתא ימינא לחבקה כדון חדותא שריא בעלמא כו', וזה שאומר ולבחר דנטיל נוקמא כו':

^ה וקדם דנטיל כו'. כמו שכתוב כי יד על כס כו':

^ה ואיהו געיא וזוכה כו'. ורואה לומר זהו טעם געיא תלשא אזלח גריש, ויתלוש הפלחי כוכבים ויגרש כמו שאומר לקמן:

^ה י"ב חדשים. כמו שאמרנו (משנה עדיות ב י) משפט גוג ומגוג י"ב חדש, ואמרנו שנאמר (ישעיהו יח ו) וקץ עליו העיט וכל בהמת כו', ואמר ועופא דשמיא כו', הן שבע שנין שנאמר וילאו יושבי הארץ כו' ובערו בהם אש שבע שנים וכתוב שם ואתה בן אדם כו' אמר ללפור כל כנף ואכלתם כו':

^ה ועוד געיא. מפרש והולך שאר הטעמים, והכל בשופרות, לטעמים הם מאני קרבא עם החויא כמו שאומר לקמן וכתוב וכי תבואו מלחמה על הכר האורר והרעותם כו', וביה ונושעתם מאויביכם אע"ג דכתוב חזקת:

^ה געיא בתרועה ויהיב בהון חנק. געיא הוא קו ישר והוא קו תהו דחנק ועיין בזוהר פרשת בראשית י' ב' בענין תהו ובהו שהם חנק וסקילה, וחושך ורוח – שריפה והרג, ארבע מיתות בית דין וכאן לא קאמר אלא קו תהו:

^ה תל דא סקילה. תל הוא אבן, אבני בהו, סקילה:

^ה בתקיעה דאיהו כרוממא כו'. כרוממא אורח אזלח בעקמומית קאת ובראשו כעין חזיינא וזה שאומר למטה שהוא כעורת רביע:

^ה שופר הולך כו' סלקא בתקיעה לעורר כו'. רואה לומר שופר הולך הוא בתקיעה, הולך בישר כעין תקיעה, ורואה לומר דכאן מפרש תקיעה על המלחמה, ושברים על הדינים שעושה בהם הרג ואכזר, ותרועה על המיתה, ולמעלה פירש כולם על המיתה, בארבע מיתות בית דין, ושם בלא מלחמה, ומה שאמר כאן קול תרועת מלחמה – תרועת לאו דוקא, ולשון הקרא נקט אצל ההתעוררות הוא בתקיעה, קול ישר:

^ה פסק דא שברים. דשברים פסק התקיעה לכמה קולות:

^ה ודא חרב כו'. הכל במכה ולא במיתה עד תרועה כמו שמפרש והולך:

ואבדן, ימקף תרועה דא חנק, ודא איהו הולך וחזק מאד (שמות יט ט), מאד דא מות ידאדתקף עליהו, כגוונא דמתן תורה.

[תיקוני זוהר – דף מג ע"א]

ייעוד אזל"א גרי"ש, שכינתא אמרת לקודשא בריך הוא, גרש האמה הזאת ואת בנה (בראשית כא י) אלין ערב רב, (ש"א כו יט) דגרשוני מהסתפח בנחלת יהו"ה, גריש לון מן עלמא דין ומעלמא דאתי, דלא יהא לון חולקא עם ישראל, שופ"ר הול"ף רבי"ע, שני"י גרישי"ן, שלשל"ת, בההוא זמנא נטיל קודשא בריך הוא רומ"ח, דאיהי רמ"ח תיבין דאית בקריאת שמע יי"שית תיבין דיחודא, ובה (במדבר כה ח) וידקר את שניהם, דכר ונוקבא, דא סמאל ונחש, (דף מג ע"א) ורבי"ע דיוקניה דומיא דרומ"ח. יי"שני"י גרישי"ן, תריף לון קודשא בריך הוא מן שמיא וארעא.

(פיסקה זו היתה לעיל מב ע"ב) שלשל"ת למתפש לון אסורין בבית אסורין דמלכא, כמה דאת אמר (תהלים קמט ה) לאסור מלכיהם בזיקים וכו', בההוא זמנא שקר הסוס לתשועה וכו' (תהלים לג יז), ידקודשא בריך הוא רדיף אבתריהו, ונטיל לון בשלשל"ת על צואריהו, ולבתר קטיל לון ברומחא דאיהו רבי"ע, בקדמיתא תריף לון, ולבתר רדיף אבתריהו ותפיס לון, ולבתר קטיל לון.

ורבי"ע, ושני"י גרישי"ן, ושלשל"ת, אינון תקיע"ה שברי"ם תרוע"ה, יי"שברי"ם שבר (שמות כג כד) תשבר מצבותיהם, אלין דאתמר בהון (איוב א ו) ויבאו בני האלהי"ם להתיצב על יהו"ה, בדינא על שכינתא וישראל,

ביאור הגר"א

⁶⁴ מקף תרועה דא חנק כו'. רואה לומר מקף הוא חנק, שמקיף האורח כמו שאומר לעיל נ"ח ב' מקף והולך אינון ה"ה חד מקיף לה כו', ורואה לומר שהוא המות לחניק ליה ולזה אמר מקף תרועה ולא קאמר דא תרועה דאין ראייה שהוא תרועה לאלא דממילא הוא כד, דתקיעה בחסד הוא רק מלחמה, וצברים שהוא בדיון – הוא מכת חרב והרג כו' שהוא קשה ממות וכמו שאמרו (צבא בתרא ח ע"ג) כל המאורח בפסוק זה קשה מחיבורו, ואמר ודא איהו הולך רואה לומר הולך בתקיעה כנ"ל שופר הולך וחזק, שצבים שהוא בגבורה חזקה, ומאוד – ז מות הוא בתרועה כנ"ל, ומאוד ז מות כמו שאמרו והנה עוב מאוד ואמרו מאוד כו' (בראשית רבה ט):

⁶⁵ דלתקוף עליהו כו'. רואה לומר לעתיד לבוא כמו במתן תורה, דלתקוף רואה לומר וחזק, שהמיתה יהיה קשה עליהם, וזהו שצבים מכת חרב כו' שאף המיתה שבהן יהא חזק:

⁶⁶ ועוד אזלח גריש כו'. עתה מפרש והולך עוד ארבעה טעמים, ורואה לומר אזלח גריש – הולך וגריש אותה, מדה כנגד מדה שגרשוני מא"י בגלות כמו שמפרש והולך אליו ע"ר דגרשוני כו' והן בניו ללילית שהיא שפחה בישא, גרש את האמה כו', והגאולה לא יבוא עד שיתמחו הערב רב מעלמא כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית בצרובה. וזה שאומר בההוא זמנא נטיל כו'. כנ"ל ורואה לומר זהו שופר הולך רביע וכמו שמפרש והולך, ורביע דומיא דרומח, ואמר וידקר את שניהם רואה לומר רביע ונרבע, וזהו רביע זה שאומר דכר ונוקבא דא כו'.

⁶⁷ ושית תיבין כו'. רואה לומר זהו הא"ו שצרותה, ושתי חצינות בפסוק זה דקריאת שמע ויחודא כמו שצארנו במקום אחר בצרובה:

⁶⁸ שני גרישין כו'. רואה לומר מן שמיא וארעא הן שני גרישין כי דכר ונוק' הן נאחזין בשמים וארץ ולכן כריד לשני גרישין:

⁶⁹ דקב"ה רדיף לון כו'. רואה לומר דרביע ושני גרישין ושלשלת הן שלשה דינין: דגרישין רדיף, ושלשלת תפיס, ורביע קטיל לון, ואח"כ אמר ורביע כו' אינון תקיעה כו' שהן גם כן תר"ת, ומפרש כאן תשע שופרות – שלש פעמים תר"ת, תשעה תקיעות של תורה, ולכן קאמר בכל אחד שופר הולך, ובראשון קאמר געיא שהוא קול שופר ועיין לקמן תיקון כ"ה דקאמר עשר דפיקין שהן עשר שופרות והן תש"ת תר"ת תשר"ת, וכן קאמר בכמה מקומות וכתבנו שם שהעשירית היא של מלכות הכולל תשע ספירות שעליה שלוש פעמים שלוש, העשירית הוא שופר הולך השני של רביע כו' וכאן הוא תשר"ת וזה שאומר לקמן ושופר איהו קלח מניה נפיק כו' ועיין מה שצארנו שם (הוא אזלח גרש לשכינה מבקשת גרש האמה כו' רביע כו' הוא לבעלה) (כל זה המוסגר נמחק בכ"ק) שהקב"ה עושה בהם דין, והן תשעה מיני דינין: שלשה דיני ממונות, בית דין, ושלשה של מלחמה, ושלשה דכאן, ואחת הכוללת, והכל בשופרות כנ"ל ורביע בתקיעה בחסד עיין לקמן נ"ה א' תנועה דסליק לה לגבי בעלה דא רביע כו'. מאי בימינד דא גדולה כו' חד סליק לה בתקיעה כו' וכן שלשלת בתרועה שם אלא דשם קאמר על התביר דהוא שצבים וכאן קאמר על גרישין דהוא שצבים, והוא דוגמת הנקודות, דשצ"א הוא שצבים כמו שאומר לעיל תיקון י' כ"א א' זה אחריו שצב תביר ובה שצב תשצב מצבותיהם, וחולס דוגמת רביעי, ושורק דוגמת שלשלת כמו שצארנו שם ושם, והן אחת ושתיים ושלש, חג"ת, וצנורות הוא צנורות, וכאן הוא צנורות לצד הרביעי, ולפיכך גרישין דוגמת שצב – שצבים, וכן נגונו, ושהוא למטה מהתיבה וכמו שאומר שם וחד מאיך לה שצבים כו', ושלשלת אע"ג דהוא ממועט מכל מקום הוא למעלה בסוד שם של ע"ב – ויט ביושר, וכמו שאמרו בזוהר, ושלשלת בצורתו שלשה קוין ועשוי כעין שלשלת וכמו שצארנו שם שלשלת דא תרועה קשורא דתרווייהו דיוקנא דשורק דלתתא כו', ושלשלת לשון הקושר יחד העשוי לכפיתה שני דברים יחד:

⁷⁰ שצבים שצב כו'. עתה דריש ואזיל לשון תש"ת עצמן, שמרמו על המלחמה, ואמר שצבים שצב תשצב והוא שני גרישין שצב תשצב, ומפרש מצבותיהם אליו כו' להתיצב כו' ומפרש על ה' רואה לומר לעל ה' ונגדו קיימין כמו שמפרש והולך וכיון דהוא צעי כו' וצצבים שצב מצבותיהם ואמר

דַּאֲתַמֵּר בֵּיהּ וַיְבֵא גַם הַשְּׁטָן בְּתוֹכָם, דָּא סמא"ל דַּאֲתַא לְקַטְרַג עַל בְּנוֵי דִישְׂרָאֵל, וְלָדוֹן לְשְׂכִינְתָא, וְכִיּוֹן דְּהוּא
בְּעֵי דִינָא עַל שְׂכִינְתָא וּבְנוֵי, כְּאֵלוּ קִימִין עֲלֵיהּ, תְּרוּעָה בָּהּ (תהלים ב ט) תְּרוּעַם בְּשִׁבְט בְּרוּל, תְּקִיעָה וְהוֹקַע
אוֹתָם לִיהוּ"ה נֶגֶד הַשְּׁמֶשׁ (במדבר כה ד), יִישׁוּפֹר אֵיהּ קֵלָא, מְנִיָּה נְפִיק קֵלָא בְּתִקְיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה,
מִן מוֹחָא, שְׁבָרִים מְלָבָא, כְּמָה דַּאֲתַא אָמַר (תהלים נא יט) לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְפָה וְגוֹמֵר, דָּא אֵיהּ זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ
נִשְׁבָּרָה, קֵלָא תְּרוּעָה מִכְּנַפֵּי רִיָּאָה, יִוְכְלֵהוּ אֲתַפְלִילוּ בְּקִנְיָה, וְאֲתַעֲבִידוּ קוּל וּכְפּוּמָא דְּבוּר.

יִיאֲוֹד נִשְׁמַתָּא וְרוּחָא וְנִפְשָׁא דְּבַר נֵשׁ, יִיאֲוֹן תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה, נִפְשָׁא בְּלָבָא וְדָא שְׁבָרִים, כְּמָה דַּאֲתַ
אָמַר לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְפָה, נִשְׁמַתָּא בְּמוֹחָא וְדָא תְּקִיעָה, רוּחָא בְּכְנַפֵּי רִיָּאָה, דְּנִשְׁיב עַל לָבָא דְּאֵיהּ נוֹר דְּלִיק, וְאִם
לֹא הוּא דְּלִיק כָּל גּוּפָא, יִיאֲוֹד דְּמִלָּה כְּנַפֵּי יוֹנָה נִחְפָּה בְּכַסְפָּא וְגוֹמֵר (שם סח יד), וְרוּחָא כְּלִיל מְאֲשָׁא וּמִיָּא,
וּבְגִין דָּא אֵיהּ תְּרוּעָה, וְעֲלֵיהּ אֲתַמֵּר (שם פט טז) אֲשָׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה, יִיאֲוֹן דְּנִשְׁמַתָּא אֵיהּ נִשְׁמַת חַיִּים,
בֵּינָה דְּנִטְלָה מִחֲכָמָה, נִפְשׁ מְלָכוֹת תְּבוּנָה, רוּחַ תְּפָאֲרַת, וְאֵיהּ דַּעַת כְּלִיל תְּרוּיָהּ, יִיאֲוֹן דְּנִשְׁמַתָּא אֲתַמֵּר (משלי כד ד)
וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמְלָאוּ.

יִיאֲוֹן נְבִיאִים, וְאִינוֹן נִצַּח וְהוּד, וּמְמַלְכוֹת כְּתוּבִים וְאִינוֹן חֶסֶד וּגְבוּרָה, תְּפָאֲרַת תּוֹרָה כְּלִיל כְּלָהוּ,
יִיאֲוֹן עַל עֲמוּדָא חַד קִימָא וְדָא (משלי י כה) צְדִיק יִסוּד עוֹלָם.

יִיאֲוֹן וְטָחוּל דָּא סמא"ל וְנַח"ש, כְּבִד אֲשָׁא סוּמְקָא, מְרָה אֲשָׁא יְרוּקָא, טָחוּל אֲשָׁא אוּכְמָא, יוֹתֵרַת כְּלִילָא
דְּכָלָהּ, כְּבִד וְטָחוּל סמא"ל וְנַח"ש, כְּבִד אֵל אַחַר, מְרָה סַם מוֹת דִּילֵיהּ, טָחוּל נַח"ש, נוּקְבָא דִּילֵיהּ יוֹתֵרַת הַכְּבִד,

בִּיאור הַגֵּרָא

¹ וְשׁוֹפֵר אֵיהּ קֵלָא כו'. רוּחָה לומֵר זֶה שׁוֹפֵר הוּלֵךְ רַבִּיעַ כו' שֶׁהַשּׁוֹפֵר הוּא לְמִנְיָה נְפִיק כְּלָהּ וְכוּלְלָם כּוּלָם:

² תְּקִיעָה מִן מוֹחָא. עֵתָה מִפְרַשׁ הַאִיד הַם בְּגוּפָא וְאִינוֹן מוֹחָא כו', דְּהוּן כְּלָל הַגּוּף, חַסְ"ח, אִמ"ש הַכוּלָל הַכֵּל, וְכֵן נִרְ"ן כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְמַטָּה
וְעוֹד נִשְׁמַתָּא כו', וְהוּן שׁוֹרִין בְּהוּן כְּמוֹ שְׁמִפְרַשׁ וְהוּלֵךְ, נִשְׁמַתָּא – בְּמוֹחָא, נִפְשָׁא – בְּלִבָּא כו', וְכִידוּעַ, וְכִמוֹ שְׁאוּמֵר לְקַמּוֹ, כְּמוֹ שֶׁהַכֵּל בְּשִׁלְשָׁה
בְּרוּחָב – בְּשִׁלְשָׁה קוּיָן, כֵּן הוּא בְּאוּרֵךְ, וְעִיין בְּזוּהַר פְּרַשַׁת בְּשִׁלְשָׁה נ"ג א' עִיין סָם הֵיטֵב, וְכֵן הַאֲבוֹת וְכִידוּעַ בְּסוּד שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת לְשַׁבַּת, שֶׁל
אֲבָרְתָם – בְּשִׁלְשָׁה רֵאשׁוֹנוֹת שְׁהוּן חֲסוּדִים – סְעוּדוֹת שְׁחִרְיָה, וְיֵלְחַק – בְּנוֹק', מֵדַת הַדִּין, וְיַעֲקֹב – בְּזַעֲרֵי, וְלִכֵּן הַקְּרָא אִזוּ תַּחֲעֲנַג חֲסִיד כַּסְדֵּר
הַאֲבוֹת וְכִמוֹ שְׁבָאֲרֵנוּ בְּמִקּוּם אַחַר, זֶה שְׁאוּמֵר תְּקִיעָה מִן מוֹחָא, ג"ר, שְׁבָרִים מְלָבָא – נוּק', וְעִיין מַה שְׁבָאֲרֵנוּ בְּחִיקוֹן כ"ה בְּאֲרוּכָה, וּמִבְּיַח
רֵאִיהּ עַל שְׁבָרִים כְּחַיִּב לֵב כו', רוּחַ נִשְׁבָּרָה:

³ וְכוּלְהוּ אֲחַלְלִילוּ בְּקִנְיָה וְאֲתַעֲבִידוּ כו'. רוּחָה לומֵר דְּכוּלָם נִכְלָלוּ בְּקוּל וְדְבוּר, וְרוּחָה לומֵר בְּקוּל וְדְבוּר שֶׁל תְּפִלָּה דְּהוּא קְרִבָּא דְּחוּיָא כְּמוֹ
שְׁאוּמֵר לְעֵיל סוּף חִיקוֹן י"ג, כִּי בְּקוּל וְהַבֵּל הוּן שְׁלֹשָׁה יְסוּדוֹת אִמ"ש כִּידוּעַ, וְהוּן מִים – מְמוֹחָא, אִשׁ – מְלָבָא, רוּחָא – מְרִיָּאָה, וְהַכֵּל בְּקוּל
וְדְבוּר וְלִכֵּן הַקְּרִבָּא שְׁהוּא בְּחַסְ"ת הוּא בְּקוּל וְדְבוּר וְכֵן בְּקוּל וְדְבוּר שֶׁל תּוֹרָה כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעֵיל נ"ב ב' בְּאֲרוּכָה:

⁴ וְעוֹד נִשְׁמַתָּא כו'. הַכֵּל אַחַד כְּמוֹ שְׁמִפְרַשׁ וְהוּלֵךְ דְּנִשְׁמַתָּא בְּמוֹחָא כו':

⁵ חִינוּן תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה. כְּנ"ל תְּקִיעָה מִן מוֹחָא כו':

⁶ וְרוּחָא דְּמִלָּה כו'. רוּחָה לומֵר דְּכַנְפֵי וְאֲבָרוֹתֵיהּ קָחֵי עַל כְּנַפֵּי רִיָּאָה, וְכַחֲבִיב בְּכַסְפָּא וְיִרְקַקֵּק שְׁהוּן שְׁנֵי דְרַגְוִין, חו"ג, וְהוּא רֵאִיהּ שְׁהוּא בְּתַרְעוּהּ
– ת"ת שְׁכוּלָל שְׁנִיָּהּ זֶה שְׁאוּמֵר רוּחַ כְּלִיל מְאֲשָׁא וּמִיָּא וּבְגִין כו':

⁷ בְּגִין דְּנִשְׁמַתָּא כו'. רוּחָה לומֵר לִכְךָ כְּחַיִּב דַּעַת אֲכַל תְּרוּעָה, דַּת"ת הוּא דַּעַת וְהוּא תְּרוּעָה וְקִאֲמַר אֲשָׁרֵי גַם כֵּן דּוּקָא עַל תְּרוּעָה, מִשּׁוּם
דַּת"ת כְּלוּל כְּלָא כְּמוֹ שְׁמִפְרַשׁ וְהוּלֵךְ תְּפָאֲרַת כְּלִיל כְּלָא כו' וְלִכֵּן אֲשָׁרֵי כו'. וּמִפְרַשׁ וְהוּלֵךְ שְׁכַל הַעֲשָׂרָה דְרַגְוִין – עֵשֶׂר סְפִירוֹת – נִכְלָלִין
בְּשִׁלְשָׁה, בְּחַכְמָה וּבְתַבּוּנָה וְדַעַת וְכִמוֹ שְׁאֲמַרוּ בְּזוּהַר פְּרַשַׁת שְׁמוֹת וְדַעַת הוּא הַאֲמַנְעִי בִּין חַכְמָה וְתַבּוּנָה וְכִלִּיל שְׁנִיָּהּ וְלִפְיֵךְ כְּלָל כְּלָא,
וְאֲמַר נִשְׁמַת חַיִּים בִּינָה דְּנִטְלָא מִחַכְמָה, נִשְׁמַת – נִשְׁמָה וְדִלִּי וְבִינָה, וְקִאֲמַר חַיִּים לְשׁוֹן רַבִּים דְּקָחֵי גַם כֵּן עַל חַכְמָה וְכִמוֹ שְׁאוּמֵר לְקַמּוֹ פ"ו
ב' וְתַרְוִיָּהּ כִּי חַיִּים הֵם כו', וְהוּא רֵאִיהּ דְּבִינָה כּוּלְלַת חַכְמָה וְהוּא עַל שֶׁסְּנִטְלָא מִיָּנִיָּה, וְאֲמַר נִפְשׁ מְלָכוֹת תַּבּוּנָה, דְּמוֹחָא וְלִבָּא הוּן דְּכַר
וְנוּקָא כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְקַמּוֹ בְּחִיקוֹן כ"ד לֵב כו' שְׁמוּר, וּמוֹחָא – זְכוּר, וְעִיין מַה שְׁבָאֲרֵנוּ שֶׁסְּ בְּאֲרוּכָה זֶה חַכְמָה וְתַבּוּנָה, דו"ג, וְהַרוּחַ מְכַנְפֵי
רִיָּאָה – מְכַרְבֵּעַ בְּנִתִּים, הַסּוּלָם בִּינִיָּהּ, וְהוּא נִקְרָא דַּעַת בִּין חַכְמָה וְתַבּוּנָה זֶה שְׁאוּמֵר רוּחַ תְּפָאֲרַת וְאֵיהּ כו':

⁸ עֲלֵיהּ אֲתַמֵּר וְבַדַּעַת כו'. שְׁהַרוּחַ מְמַלָּא כָּל חֲדָרֵי הָאֲדָם שְׁכַל אֲבָרֵי הָאֲדָם מְמוּלָא מְרוּחַ ע"י הַגִּידִים דּוּפְקִים:

⁹ וּמִבְּיַח נְבִיאִים כו'. רוּחָה לומֵר דְּנְבִיאִים הוּן נו"ה וְכַבֵּר יוֹדַע בְּסִפְרִים שְׁמַבְיַנָה נְבִיאִים וְהוּא רֵאִיהּ שְׁבִינָה כּוּלָל נו"ה וְנִרְאָה שְׁלִפֵי שְׁבִינָא
מִתְחַלֵּף בְּאוֹת א' בְּלִבָּא בְּחִילּוּף וְאֲמַרוּ בִינָה – רֵאֲשִׁי תִיבּוֹת: בִּינָה נה"י. וְאֲמַר וּמְלָכוֹת – כְּתוּבִים שִׂידוּעַ שְׁכַתּוּבִים הוּן בְּמְלָכוֹת, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ,
וְאֲמַר מִזָּה וּמִזָּה הוּן כְּתוּבִים שְׁרוּמוֹ עַל חו"ג שְׁמַהוּן נִתְנָה הַתּוֹרָה כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְקַמּוֹ בְּכַמָּה מְקוּמוֹת וְעִיין לְקַמּוֹ תִּיקוֹן נ"ה וְהַמְכַתֵּב מְכַתֵּב
כו' חַד יֵד הַגְּדוּלָה כו' וְחַד כו' זֶה הַעֲנִין הוּא בְּאוּרֵךְ חוּזַר, שְׁנַה"י הֵם חב"ד, וְבִינָה כּוּלְלַת חַכְמָה כְּנ"ל בִּינָה דְּנִטְלָא מִחַכְמָה, וְהוּן נו"ה זֶה
שְׁאוּמֵר וְאִינוֹן נו"ה, וְחַג"ת הֵם גַּם כֵּן בְּאוּרֵךְ חוּזַר וְלִכֵּן נִאֲמַר מִזָּה וּמִזָּה הוּן כְּתוּבִים – יִשָּׂר וְחוּזַר:

¹⁰ וְכוּלָא עַל עֲמוּדָא חַד כו'. שְׁגוּף וְכַרִּית – אַחַד הוּן, וְלִכֵּן כְּלוּל כְּלָא מְלָדִיק:

¹¹ כְּבִד כו'. לְפִי שְׁלִמְעֵלָה פִּירַשׁ מוֹחַ רִיָּאָה וְלֵב, שְׁכַנְגַּדַם מְרָה כְּבִד טָחוּל, מְרָה וְטָחוּל הֵם שְׁתֵּי נוּקְבִין כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְקַמּוֹ בְּחִיקוֹן מ"ח
בְּאֲרוּכָה, נֶגֶד בִּינָה וּמְלָכוֹת, וְכַבֵּד הוּא נֶגֶד עֲמוּדָא דְּאֲמַנְעִיתָא אֲבָל בְּכַלְלוֹת כְּמוֹ שְׁשֶׁם נְחֻלְקִים לְשָׁנִים, מוֹחַ וְלֵב, כְּמוֹ שְׁאוּמֵר בְּחִיקוֹן כ"ד כֵּן
הוּא גַם כֵּן כְּאֵן כְּבִד וְטָחוּל וְהֵם סַם וְנַחַשׁ, וְנוּקָא דַס"ם הוּא הַמְרָה, וְנוּקָא דְנַחַשׁ הוּא יוֹתֵרַת הַכְּבִד כְּלִילָא דְּכוּלְהוּ, וְכֵן הוּא בְּמוֹחַ – דו"ג, וְכֵן

וּמָרָה אִיהוּ חֲרָבָא דְמִלְאָךְ הַמּוֹת, כְּמָה דְאֵת אֲמַר (שם ה ד) וְאַחֲרֵיהּ מָרָה כְּלַעְנָה חֲדָה כְּחָרְבַּ פִּיּוֹת, וּבְאוּרֵיִתָּא דְאִיהִי סַם חַיִּים אִיהוּ אֲתַעְבְּרָא מִן עֲלָמָא, יִיִן כְּבִד דְהוּא אֵל אַחַר, בְּתִרְעָה דְאִיהוּ רוּחָא מִתַּעְבְּרָא מִן עֲלָמָא, טַחול דְהוּא נְחָשׁ בְּשָׁבְרִים מִתַּעְבְּרָא מִן עֲלָמָא, מָרָה דְהוּא סַם הַמּוֹת בְּתַקִּיעָה מִתַּעְבְּרָא מִן עֲלָמָא.

זְכָאָה אִיהוּ דְכָלִּיל נְשִׁמְתָא וְרוּחָא עִם נְפִשָׁא בְּקִלְא דְאוּרֵיִתָּא, דְבְאוּרֵיִתָּא אֲתַתְקִפוּן, דְכָל מָאן דְלָא אֲתַעֲסֵק בְּאוּרֵיִתָּא חֲלִישׁ נְשִׁמְתִּיהּ רוּחִיהּ וְנִפְשִׁיהּ עֵילָא וְתַתָּא, יִיִן וְיִוִּתְרָת הַכְּבִד אִיהוּ זִוְנָה, יִיִן שִׁיּוּרִין אִיהוּ לְכָל אֲלֵהִים אַחֲרִים מִתַּתְקַפָּא, וְאֵמַאי אֲתַקְרִיאת יוֹתְרָת הַכְּבִד, אֲלָא בְּתַר דְעֵבִיד נְאוּפָא עִם בְּלָהוּ, יִהִיבַת שִׁיּוּרִין לְבַעֲלָהּ, וְעֵלָה אֲתַמַּר (שם ד כו) כִּי בְעַד אֲשֶׁה זִוְנָה עַד כְּפַר לְחֵם, דְאִיהִי אֲתַחֲמַת מְכַבֵּד, וְטַחול אִיהוּ שְׁחֹק הַכְּסִיל, וְעֵלָה אֲתַמַּר אִם רְאִיתָ רְשַׁע שֶׁהִשְׁעָה מְשַׁחֲקֵת לוֹ אֵל תִּתְגַּרְהּ בּוֹ, יִיִן בְּגִין דְאִיהוּ שְׁאוּל תַּחֲתִית, יִיִן דְאֲתַמַּר בֵּיהּ צְדִיק מִמְנוּ בּוֹלַע, אֲבָל צְדִיק גְּמוּר אֵינוּ בּוֹלַע, כְּבִד כּוּעַס וְקִטִּיל.

יִיִן לֵב מִבִּין, לֵב יוֹדַע, לֵב רוֹאֵה, לֵב אִיהוּ שְׂכִינְתָא, דְלָא נְטִילָא אֲלָא דְמָא צַח, דְאִיהִי קָרְבָנָא דְצְלוֹתָא נְקִיָּה יִיִן בְּלָא חוּבִין וּבְלָא פְסוּלָת, וְקִרְיַבַת לְגַבֵּי בַעֲלָה שׁוּפְרָא דְכָלָא.

בִּיאור הגר"א

הוא כלבא – תרי חללי כלבא כמו שאומר לקמן תרי צתי לבא אינון כו', וכן הוא כאן, ובכללות הן דו"ג, סם ונחש, וכל אחד מתפרש לדו"ג, וזה שאומר כבד וטחול סם כו' כבד אל כו'. רואה לומר סם – לכורא – הוא כבד ומרה, כבד – לכורא שבו, אל שבו, ומרה – נוק' שבו, סם שבו, וזה שאומר מרה סם כו' רואה לומר נוק' דליה:

¹⁷ כבד בתרועה כו'. לאינון נגד מוחא וכבא וריאה כנ"ל, ואמר למעלה תקיעה מן מוחא כו', ואמר ומרה איהו חרבא כו' כמה דאת אמר כו' – לראיה שמרה הוא סם דסמא"ל, נוק' דליה, סם המות, ואמר זכאה מאן דכליל נשמתא ורוחא עם נפשא כו', שהן היפוכא דלהון והן תש"ת כמו שאומר לקמן נשמתא במוחא ודא תקיעה כו' ובהון מתעבדין מעלמא כנ"ל, ואמר למעלה באורייתא לאיהו סם חיים איהו כו', והוא בקלא לאורייתא הוא רוח ודבור כלליל תש"ת כנ"ל וכלא אתכלילו כו':

¹⁸ ויותרת הכבד כו'. דסם ונחש הן ישמעאל ועשו, רואח ונאף, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון ל"ז ואיהו יותרת, נוק' דנחש, זונה, שחוק הכסיל, כמו שאמר (משנה סוטה פ"א ד) הרבה שחוק כו' לכבד וטחול הן כעס ושחוק, דעלה אמרו (קהלת ז ג) טוב כעס משחוק ועיין ברעיא מהימנא פרשת פנחס והן שני הנ"ל ולהן שתי נוק' מחלת ולילית, מחול ויללה ועיין מה שנבארנו במקום אחר:

¹⁹ שירין איהי לכל כו'. רואה לומר לשבעים ערקין דכבד שהן שבעים אלקים לשבעים אומות, ועיין לקמן תיקון ל"ב, ורואה לומר דלכן נקרא יותרת לאיהי שירין לכבד לשבעים דביה כנ"ל ואיהי נטיל השירין מכלהו אחר שנטליון כולם חלקם והיא נותנת שירא לבעלה טחול דבתר דעבדא נאופא כו', וקרי נאופא שהיא אשת איש לגבייהו ונותנת המותר דמותר לבעלה שהיא לוקחת המותר והוא כמו אשה זונה שמחלקת נכסי בעלה לאחרים שיזנו עמה כמו שכתוב (משלי ז יד, טז, יז) זכחי שלמים כו' מרבדים כו' נפתו, והיא אוכלת עמו המותר ומאחרו המותר משירית המותר לבעלה וכמו שכתוב (משלי ו כו) בעד אשר זונה כו', וזה שאומר דעלה אתמר כי כו', ואמר לאיהי אתחממת מכבד וטחול רואה לומר לכן היא זונה שהיא אשת הטחול ומזה עם הכבד, והיממה הוא ככעס דכבד ושחוק הטחול וכמו שאמר ברעיא מהימנא פרשת פנחס לאתקרי יותרת מן הכבד יותרת על הכבד לאתגברת עליה כו' עיין סם, ועיין מה שנבארנו ענין השירין דיהבת לכבד והוא אתרגין בענין מלאך המות הוא היצר הרע והשטן אבל בשכינה הוא להיפך שחורה אני ונאווה דנותנת שופרי לבעלה הקב"ה ועיין מה שנבארנו סם בארוכה:

²⁰ בגין דאיהו שאל תחתית. כבד הוא דקטיל מות, וטחול הוא הזונה, והיא (משלי ט יח) בעמקי שאל קרואיה, וזה שאומר לקמן נ"ב ב' לאיהו בלע וקטיל, בלע בשאלו הוא טחול וקטיל דכבד, ושניהם הן מות וגיהנם, וזה שאומר בעץ הדעת טוב ורע – מות תמות, שתי מיתות אלו, כי עץ הדעת טוב ורע ברשעים – שניהם לרע, ועיין מה שנבארנו במקום אחר בענין ח"ק ט"ר י"ג בארוכה ולכך הזהירו השם יתברך על הטוב שבו גם כן, והטוב הוא שחוק הטחול ואמר שאל תחתית הוא שוכן בתחתית הגוף, וכן השאלו הוא בתחתית האדמה ויורדין בו על הזנות שהכל יורדין לחורבו על עסקי הנס:

²¹ דאתמר ביה דליק ממנו כו'. רואה לומר רשע שהשעה משחקת לו הוא דרגא דטחול וכריך לזיזה ממנו שהוא בולע כו' ודווקא דליק ממנו דהוא ט"ר בעץ הדעת טוב ורע, דרע כבד ויכול להמשיך בטחול משא"כ כדליק גמור וכן הליגנותא כמו שאמרנו (פסחים קיב ע"ב) אל תדור בשכניכ כו' ובמושב ללים לא ישב הא למדה שמושב ללים מציאו כו' וזה שאומר כבד כועס כו' רואה לומר כנ"ל דהן מות ושאלו: ²² לב מדין כו'. רואה לומר דהלכ בהפוכא כנ"ל ואמר לב מדין כו' הוא במדרש רבה (קהלת ז) ואותיות דר' עקיבא, למ"ד – לב מדין, דעת, ואמרנו (ילקוט מלכים א ג, ס' קעד) לב יודע לב רואה שנאמר כו' ורואה לומר בזה דלב כולל כל חב"ד דכוללן הכל כנ"ל, דריאה הוא חכמה כידוע בסוד הארבע חושים ראייה כו' דהוא יודע שם כמו שאומר לקמן תיקון ע' ובזוהר חדש פרשת יתרו ועיין מה שנבאר לקמן ע"ו ב' היא נגד יותרת דכלילא מכלהו ואמר ללא נטלא אלכא נח כו' כידוע וכמו שאמרנו ברעיא מהימנא שם דהיא ברירו דלמא לבד והפסולת זורקת על הכבד ומאחרו הבכירו נותנת השופרא לבעלה מוחא וכמו שאמרנו בסוד אשה ריח ניחוח, אשה כבד כו', והן סוד הקרבן סוד גדול וכן האלותא – דרעוא כלבד סליק למוחא ועיין בהיכלות פ"ב ופ"ג:

אבל יותרת הפכד לא יהיבת לבעלה אלא שיורין ופסולת, ומאי ניהו בעלה טחול, ומאלין שיורין דנטיל
מנה אתעביד דם טחול חשוף ואוכמא, יי'הוא נחש רמאי דפתי לחנה דאיהי לבא, וגרם לה מותא.
[תיקוני זוהר – דף מג ע"ב]

יי'הוא תרי בתי לבא אינון למאן פתי מנייהו, אלא ההוא דשמאלא דאתמר בה (קהלת י ב) לב כסיל
לשמאלו, ועליה אתמר (שם ז כו) ומוצא אני מר ממות (דף מג ע"ב) את האשה, לב חכם לימינו דא אשת חיל
עטרת בעלה, עלה אתמר (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב, דאיהי יצר הטוב מזליה דבר נש, יי'עלה אתמר
(יחזקאל מד ל) להניח יי'ברכה אל ביתיך, ברכת יהו"ה היא תעשיר, ועלה אתמר (קהלת ט ט) ראה חיים עם
אשה אשר אהבת. (בפסקאות הבאות ערכנו שינויי גירסא רבים ע"פ הגר"א)

איהי בדיוקנא דשכינתא תתאה כלילא מעשר, יי'איהי נר מצוה, ורוחא דנשיב בה תפארת ישראל איהי
בכנפי ריאה, ודא איהו יי'ותורה אור, נר דנהיר בה דא שכינתא עלאה נשמת חיים, דנחתא מן מוחא לאנהרא
לון בלבא.

דנפשא איהי פתילה, רוחא דא זיתא, נשמתא נר יהו"ה נשמת אדם (משלי ב כז), דאיהי אור נהיר באורייתא
(דבכתב) ונשמתא דאיהי נר נהיר במצוה, ובזמנין דלא נהירין בהו אור ונר אתמר בנשמתא אל תראוני שפאני
שחרחרת (שיר א ו), ואתמר באדם (ישעיה ג) אלביש שמים קדרות.

ביאור הגר"א

¹⁰⁷ הוא נחש רמאי כו'. למפתח לאהבת עולם ותענוגיו שהוא הטחול:

¹⁰⁸ והא תרי בתי לבא כו'. עיין לקמן תיקון ס"ה לזית אשה לגרמי ואתתא דשכרא כו' עיין שם בארוכה וזה שאומר כאן ואיהו יצר הטוב
ועלה כו' וזה שאומר ועלה אתמר ומואל כו' עלה אתמר מאל כו' ורואה לומר זה שאמרנו (ברכות ח ע"א) במערכתא מאל או מואל כו', והכל
על נפשא דלבא דאיהי אתתא דבר נש, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון כ"ה בארוכה:

¹⁰⁹ עלה אתמר להניח כו'. רואה לומר כמו שאמרנו (יבמות סב ע"ב) כל השרוי כו' שנאמר להניח כו', וי"ב מתנות זכיא בשבילה שכנגדן
תקינו י"ב דברים: שזון ושמהה כו' כמו שאומר בזוהר חדש פרשת חקת, אבל בזוהר פרשת תרומה אמר ההוא רביא דעשרה דברים אינון
עיין שם קס"ט ב' וזה שאומר כאן איהי בדיוקנא דשכינתא כו' כלילא מעשר, ורואה לומר לכן נאמר באשה עשר דברים הנ"ל שהיא דוגמת
השכינה דכלילא מעשר, וכן הוא בלבא, וכל עשרה דברים הכל הוא בלב טוב והוא אשה טובה דמשבח קרא במשלי אשת חיל כו'.
ובנוסחאות אחרות כתב:

¹¹⁰ ברכה אל ביתך ברכת ה' היא תעשיר ועלה אתמר ראה חיים עם אשה אשר אהבת איהי בדיוקנא כו'. ורואה לומר עשרה דברים
כנ"ל והן חיים עושר כו':

¹¹¹ ואיהי נר מצוה. כמו שאומר למטה דנר הוא נפשא ורוחא ונשמתא דכלילין בנפשא, ונפשא הוא בלבא ושם מורה בשכינתא, ותורה הוא
בחת"ת וזה שאומר ורוחא דנשיב בה כו' ודא איהו כו' דרוחא דכנפי ריאה נשיב בלבא, קול דודי דופק כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ה וזה
שאומר ותורה אור, דתורה הוא בריאה, ו' ספרים כמו שנבאר שם, והוא אור כמו שאמרנו (חולין מט ע"א) למה נקרא שמה ריאה שמאירה
את העינים:

¹¹² ותורה אור נר וכו'. רואה לומר דמורה הוא בנפשא דלבא, ותורה ברוחא דכנפי ריאה, ונשמתא במוחא היא נר לאנהרא לנפשא דרך
הרוחא, וכמו שאומר דנפשא איהי פתילה כו', ונשמתא לנשמתא היא חיה שנקראת אדם, חכמה כידוע, היא אור דנהיר לרוחא, והן היראה
ואהבה שבהן נהירין תורה ומורה לכל קלא וכל פקודא בלא דחילו ורחימו ועיין לעיל מ' ב' ואינון חשוכין כו' ואמאי אתתשכן בהון בגין
דלא כו', ואמר ואתמר בנשמתא אל תראוני כו' רואה לומר שהנר מתחשכת ואינה מאירה בנפשא וכן באדם לרוחא וזה שאומר אלביש
שמים דאיהי רוחא וכן אני שחרחרת דהיא נפשא דנקרא אני והיא שחרחרת בכפל מנר ואור, ואמר ובהאי נר נפשא רוחא נ' כו'. רואה לומר
דנר דנשמתא כוללת גם כן נפשא ורוחא דהיא מאירה עליהם, ואמר ובהאי נר רואה לומר דנר דקרא זה נר ה' אינו נר הנ"ל שהוא הנשמה
אלא הוא נפשא ורוחא, ראשי תיבות נ"ר, ונשמה נאמר נשמת אדם והיא נר עצמו, נמאל נר כולל נר"ן והן שלשה גוונים דנהורא כמו
שמפרש והולך לקביל שלשה קטרין שהן נר"ן אינון תלת גוונים כו', וחורא הוא נגד רוחא, ואוכמא הוא נגד נפשא כמו שאמרנו בזוהר פרשת
בראשית וזוהר חדש שיר השירים ובכמה מקומות, ותכלתא הוא כורסיא להם שהוא גוון התחתון בנר אלף שלפי שבינה מקנן בכרסיא
לפיכך הוא נגד נשמתא וזה שאומר ותכלתא איהו כו'. ולפי מה שאמרנו בזוהר פרשת בראשית התכלת ואוכמא הוא ענין אחד הכל בנר, ו
החורא דכורא, והאור שעל גביהם שנעלם השורף הוא באמא עלאה נשמתא. והענין, שנים שבנוק' הוא שני בתי לבא כו' ששכנגדן הוא טחול
ויותרת כמו שמפרש והולך למאן דנהיר נר כו' טחול כו' יותרת כו', שהן דו"ג שבנוק', וכנגדן שני בתי לבא והן בית ראשון ושני, ללא ורחל,
דו"ג שבה כמו שבארנו במקום אחר, ומכל מקום בענין הגוונים כיון דבאמא לית לה גוון כלל – תכלת נגד גוון דידה כנ"ל מה שאין כן
בס"א דגם למרה יש לה גוון בעצמה לכן חשיב שם ארבעה גוונים ואף שתמאלא בסטרא דקדושה למעלה בתיקון ה' ובסוף תיקון י"ח דהן
ארבעה גוונים וה' גוונים וכן לקמן – היינו במדרגת המלכות. המלכות עצמה, ה' תתאה כמו שאומר שם ה' עלאה חמש אור, ה' תתאה
חמש גוונים, ושם מפורש חמש הגוונים ובסוף תיקון י"ח ואינון כחוטא חורא כו' אלון אינון ארבעה גוונים כו' ולקמן מ"ד א' נר איהו ה',
חמש גוונים נהירין בה ואינון כו' מכל מקום עיקר הגוונים הן שלש או שתיים כנ"ל:

ומאי נ'ר נפשא רוחא, נ' נפשא ר' רוחא, לקבל תלת קטרין אלין, אינון תלת גוויי אשא, אוכמא חוורא ותכלתא, ותכלתא איהו תכלתא דציצית בגין דאיהו דומה לכרסיא, דמאן דנטיר נר יהו"ה נשמת אדם באורייתא, בפקודין דעשה ולא תעשה, לא שליט עליה נורא דגיהנם, ודא איהו כבד ומרה וטחול, כבד אשא סומקא, מרה אשא ירוקא, טחול אשא אוכמא, יתרת הפכד כללא דכלהו, תכלת חשוף.

וכד מתלבשת תמן נפשא בחובין, איהי אמרת (שיר א ו) אל תראוני שאני שחרחרת, שחרחרת בקדרותא דבני, בדוחקא דלהון, בקדרותא וליצנותא דטחול, ונשמתא אסירא בה בגלותא, ילידא איהו (משלי ל כג) ושפחה כי תירש גבירתה, וליובההוא זמנא טחול שוחק, ולזמנא דיייתי מלכא משיחא לנטלא נוקמא מטחול דאיהי שפחה, (תהלים ב ד) יושב בשמים ישחק, ישחק איהו באבודא דלהון, כמה דאתא אמר (משלי יא ו) ובאבד רשעים רנה.

רנ"ה איהו הנ"ר, איהו נה"ר יוצא מעדן, ומאי ניהו מצות עשה ומצות לא תעשה כחושבן נה"ר, נו"ן ה"א רי"ש, ואיהי הנר המאיר לאדם, ועל דא באבד רשעים רנ"ה, ובההוא זמנא הטחול דשוחק אתאכיד, ואז יתקיים (תהלים ככו ב) אז ימלא שחוק פיננו ולשונונו רנה ודאי, ואז (משלי לא יח) לא יכבה בלילה נרה, בגין (שם) דטעמה כי טוב סחרה, ובההיא זמנא ילימתקנא ירושלם דאיהי לבא, לבא איהו לה"ב המזבח, יכפ"ה כחושבן הל"ב, לה"ב הב"ל, לא יכבה בגלותא דאיהי לילה, ואתבניאת על ידא דקודשא בריך הוא, כמה דאתא אמר (תהלים קמז ב) בונה ירושלם יהו"ה, (מאן דנטיר נר יהו"ה נשמת אדם בפקודין דעשה ולא תעשה, לא שליט עליה נורא דגיהנם, דאיהי כבד מרה טחול).

ועוד מרה טחול כבד, אינון גלותא לנשמתא ורוחא ונפשא, דאיהי שכינתא כד גלת בכבד, אתמר באברים דאינון עמא קדישא חילהא דילה, תכבד העבודה על האנשים (שמות ה ט), כד גלת במרה אתמר בה (שם א יד) וימרוו את חיהם, כד גלת בטחול אתמר בה (שם ו ט) ולא שמעו אל משה ולימקצרו רוח דהוה בבטנם, ומעבודה קשה דהוה בטחול, והו צווחין לקודשא בריך הוא מנה, הדא הוא דכתיב (יונה ב ג) מבטן שאול שועתי שמעת קולי, ואתמר בהון (שמות ב כג) ותצל שועתם אל האלהים מן העבודה, ונשמתא בגלותא בתראה ואתמר בה (רות ג ז) ותגל מרגלותיו ותשכב, שכיבת לעפרא, ווי ליה לבר נש ולידנשמתי נחיתת תחות רגלוי, ולידההוא זמנא אתמר במזליה (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום, וליילית ליה עלוי וסלויק אלא בידי דקודשא בריך הוא, דאזיל שמא קדישא לימינא ואוקים לה.

ביאור הגר"א

^{כב} דאיהו ושפחה כו'. דטחול נקראת שפחה, כמו שאומר לקמן בכמה מקומות, והוא שהיא נבראת לשמש את הלב, בשמחה של מנוה, אבל בשחוק לילנותא – ושפחה כי תירש, לשחוק כו' (קהלת ז, י טו), וכן הגלות דלומות פלחי כוכביא שהן נבראין לשמש את הישרים בצרכי העולם הזה שהן שחוק הטחול:

^{כג} ובההוא זמנא טחול שוחק. כמו שכתוב (איכה א ז) שחוקו על משבתיה:

^{כד} אתבנית ירושלים דאיהי לבא. כמו שאמרו בזוהר פרשת שלח בארובה ולקמן ריש תיקון כ"ב עיין מה שבארנו בס:

^{כה} מקצר רוח דהוה בבטנם כו'. דכשמרה שחורה גוברת אז האדם דקוצר רוח בבטנו, שאין הרוח שצריאה יכולה לרחף, וזה שאומר מבטן שאול כו', ששאלו הוא הטחול כנ"ל ואמר מבטן כנ"ל ואמר ואתמר בהון ותצל שועתם כו' שהוא השועה דקוצר רוח דטחול וכן הוא בגלות דטחול:

^{כו} אתמר בה ותגל. רואה לומר גלות, כמו שאומר לקמן בתיקון ל"א עיין בס:

^{כז} דנשמח נחיתא כו'. כמו שכתוב ותגל מרגלותיו כנ"ל:

^{כח} דבההוא זמנא אתמר כו'. וכן הוא בשכינה, דהכל ענין אחד, נשמה בגוף ושכינה בעולם, וזה שאומר דאזיל שמא קדישא בזמנא ההיא כו' ומרומו, נפלה לא תוסיף כמו שאמרו דנפילת מפלה דאיהו יכולה להוסיף, דהוא תחות רגלוי, ואז – קום, דכן הוא בגלותא התנערי מעפר והיא טחול שהיא יסוד עפר כידוע ואמרו בפ"ד דראש השנה (לא ע"ב) ומשם עתידין להגאל:

^{כט} ול"ל עליו כו'. כנ"ל נפלה כו', ופירש בזוהר דהיא בעצמה אבל הקב"ה יקים לה כמו שכתוב (עמוס ט יא) אקים את סוכת כו':

וְרָזָא דְמַלְהָ לַיְנִי הַלִּילָה וְהָיָה בְבִקְרָא אִם יִגְאָלְךָ טוֹב יִגְאָל (רות ג יג), טוֹב דְאִיהוּ בְרִית יִגְאָל, וְאִם לֹא יִחְפּוֹץ לִגְאָלְךָ וְגִאֲלִיתִיךָ אֲנֹכִי, חֵי יְהוּ"ה שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר, יִמְאָנְכִי דְאִיהִי אִימָא עֲלָאָה, אֲנֹכִי דִיִּצְיָאָת מְצָרִים, חֵי יְהוּ"ה שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר דְאִיהִי יְמִינָא, דְבִיָּה תוֹקְפָא דְאוּרִייתָא דְבִכְתָּב דְאִיהִי עֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא, דְמִימִנָא אֲתִיִּיהִיבְת אֲוִרִיתָא יִמְאָדְבְּכֶתֶב, וּמִשְׁמָאֲלָא אֲתִיִּיהִיבְת אֲוִרִיתָא דְעַל פֶּה דְאִיהִי נִוְקָבָא.

יִמְבֹּגֵינְךָ דָא טוֹב, צְדִיק, חֵי עֲלָמִין, אִיהוּ מְסֻטְרָא דְשְׁמָאֲלָא, דְאִיהוּ גְבוּר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יְצָרוֹ דְאִיהוּ סְמַא"ל, וּבְגִין דָא שְׁמָאֲלָא דּוֹחָה, וּבִימִנָא יְקוּם (ס"א יקום לה), דְמָאן דְנִפְּלִיל לָא צְרִיךְ לְאֶקְמָא אֲלָא בִידָא יְמִינָא, יִמְבֹּגֵינְךָ דָא חֵי יְהוּ"ה שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר.

[תיקוני זוהר – דף מד ע"א]

יִמְדוּשְׁמָאֲלָא אִיהִי רֵאשׁ הַשְּׁנָה, וְיִמִּנָא פֶּסַח, וּבִיָּה הוּא אוֹמָאָה בִּי"ד יוֹמִין, וְדָא אִיהוּ כִּי יָד עַל פֶּס י"ה (שמות יז טז), יִמְיָעֵל הַהוּא זְמַנָּא אִיהִי אֶמְרַת (שיר א ו) אֶל תְּרַאוּנִי שְׁאֲנִי שְׁחַחְרַחַת, אֶל תְּרַאוּנִי מְסֻטְרָא דְשְׁמָאֲלָא דִיִּצְחָק, דְאִנָּא בְקָדְרוּתָא בִיָּה, הִדָּא הוּא דְכָתִיב (בראשית כו א) וַתְּכַהֵף עֵינָיו מִרְאוֹת, מִרְאוֹת וְדָא בְּפּוֹרְקָנָא, דְאִיהִי אוּר מִרְאוֹת דְנְבוּאָה, (דף מד ע"א) דְאֶתְמַר בְּהוּן (יחזקאל א א) נִפְתַּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאֶרְאָה מִרְאוֹת אֱלֹהִים, וְדָא אִיהוּ וַתְּכַהֵף עֵינָיו מִרְאוֹת מְסֻטְרָא דְשְׁמָאֲלָא, וְאֶתְמַר בְּהוּא זְמַנָּא בְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲלִבִּישׁ שְׁמַיִם קְדָרוֹת (ישעיהו נ ג).

[תיקוני זוהר – דף מ ע"ב]

וְעַל אֲלִין חֲשׂוֹכִין כְּתִיב כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מִבְּדִילִים וּגְוִי יִמְבֹּבְהוּא זְמַנָּא מְתַפְכִּין עֵינֵינְךָ מְחֻשׁוֹכָא לְנְהוּרָא, וְרָזָא דְמַלְהָ שׁוֹפֵר מְהוּפֵךְ קְדָמָא זְקָף קֶטֶן, הַהוּא דְאֶתְמַר בִּיָּה יִמְקַטְנִיתִי מְכַל הַחֲסִידִים וּמְכַל הָאֶמְתִּי,

ביאור הגר"א

^מ אֲנֹכִי לְאִיהִי אִימָא כו'. דְחִיכוֹת בִּידְהָא, עֲלִמָא דְחִירוֹ, וְזֶה שְׁאוֹמֵר אֲנֹכִי לִיִּצְיָאָת מְצָרִים, וְהִיא תְּגַאֵל בִּימִינָא לְדַבְרָהּ דְהוּא יְמִינָא לִידְהָא, יְמִינוֹ פְּטוּתָה לְקַבֵּל צְדִיקִים:

^{מא} דְבִכְתָּב לְאִיהִי עֲמוּדָא לְחַמְלַעֲתָא לְמַשָּׁם אֲתִיִּיהִיבְת וּמִשְׁמָאֲלָא אֲתִיִּיהִיבְת אֲוִרִיתָא דְבַע"פ כו'. דְלו"נ הֵן יְמִינָא וּשְׁמָאֲלָא, שְׁהוּא נוֹטֵל חֻסְדִּים, וְהִיא – גְבוּרוֹת, וְנִאמְרַת מִימִינוֹ וְאִמְרוֹ מִימִינוֹ זֶה תּוֹרָה שְׁנֵאמַר כו':

^{מב} וּבְגִין דְלִיקָא כו' דְשְׁמָאֲלָא לְאִיהִי גְבוּר כו'. רוּחָה לּוֹמֵר זֶה שְׁאוֹמֵר אִם יִגְאָלְךָ טוֹב – לְדִיקָא, כְּמוֹ שְׁכַחוּב (ישעיהו ג י) אִמְרוּ לְדִיקָא, וְכְמוֹ שְׁאִמְרוּ (יוֹמָא לַח ע"ב) אִין טוֹב כו', יִגְאָל, רוּחָה לּוֹמֵר אִם יִשׁ לְהַסּ זְכוֹת שִׁיכּוּלִין לְהַגְאָל מִלְּד הַבְּרִית שְׁהוּא מְסֻטְרָא דְשְׁמָאֲלָא וְעִינֵין לְעִיל מ"א ח' בְּאֶרְכּוּבָה, וְאִם לָאוּ, יִמְתִּינוּ עַד הַקֶּץ שְׁאֵז יִגְאָלוּ מִלְּד הַחֲסֵד, וְרוּחָה לּוֹמֵר אִם יִהִיוּ לְדִיקָאִים מְסֻטְרָא לְדִיקָא, וְאִם לָאוּ לְמַעֲנֵי לְמַעֲנֵי אֲעֻשָׂה שְׁהוּא מִלְּד הַחֲסֵד כְּמוֹ בְּצִירִיָּתָהּ הָעוֹלָם, עוֹלָם חֲסֵד יִבְנֶה, וְכְמוֹ שְׁכַחוּב (ישעיהו נט טז) וִירָא כִּי אִין אִישׁ כו' וְהוֹשַׁע לִי זְרוּעֵי, שְׁהוּא (ישעיהו סג יב) מוֹלִיד לִימִין מִשָּׁה זְרוּע כו', וְאִמְרוּ (סְנֵהֲרִין לַח ע"א) זְכוֹ אֲחִישָׁנָה כו', וְאִמְרוּ וּבְגִין דְלִיקָא כו'. כְּמוֹ נוֹק' תּוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה שְׁהִיא מְסֻטְרָא דְשְׁמָאֲלָא כֵּן הוּא לְדִיקָא לְלֹא פְרִישׁ מְנוּק' לְעֲלָמִין דְהוּא קְרוּב, וְהַעֲנִין כִּי לְדִיקָא נִכְלָל מְשִׁינָהּ זֶה שְׁאוֹמֵר וּבְגִין דְלִיקָא כו' מְסֻטְרָא דְשְׁמָאֲלָא כו' וּבִימִינָא כו', וּבִיָּה גְבוּרוֹת פְּקוּדוֹן לְאוֹכֵל לְאֶרֶץ, וְהוּא בְּכֻלָּל תּוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה, סְפָרָא וּסְפָרִי, רִזָּא לְחַחֵי, וְאִמְרוּ לְאִיהִי גְבוּר כו' גַּם זֶה לְרִאשִׁיָּה שְׁהוּא בְּסֻטְרָא דְגְבוּרוֹת לְכָל גְבוּרוֹת בִּיָּה תְּלִיָּא כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ אִיזִה גְבוּר כו' וְהוּא הַלְדִיקָא, וְכֵן כָּל יִצְ"ה הוּא בְּשִׁמְרִית הַבְּרִית וְעַל זֶה נִאמְרַת וְכֵן יִכַּר מַחֲשָׁבוֹת לְבוֹ רַק כו' כִּי יִכַּר כו', וְזֶה שְׁאוֹמֵר לַיְנִי הַלִּילָה כו' בְּגִלְתָּא שְׁדוּמָה כו' וְהוּא וְהַגֵּל מְרַגְלוֹתָיו כְּנ"ל וּבְחֵמַת לִית לֵה סְלִיקוּ אֲלֵךְ בִּימִינָא לְאִין זְכוֹת כְּנ"ל וִירָא כִּי אִין כו' זֶה שְׁאוֹמֵר וּבְגִין דְשְׁמָאֲלָא דּוֹחָה כו'. לְלֹא יִגְאָלוּ בִיָּה עַד יְמִינָא. וְאִמְרוּ דְמָאֵן דְנִפְּלִיל לִית לְחַמְלַעֲתָא אֲלָא כו'. לְאִם לָאוּ נִפְלָה עַד גְבוּל זֶה לָא כְּרִיד לְזֶה, אֲבָל כִּיִּן דְנִפְלָה כו' כְּרִיד לִימִינָא כְּמוֹ שְׁדָרְךָ לְהַגְבִּיהַּ הַגּוֹפֵל:

^{מג} וּבְגִין דְחֵי כו'. לְכְרִיד לְהַמְתִּין כו'. וְרוּחָה לּוֹמֵר חֵי ה' – דְגַם חֵי עֲלָמִין יִשְׁכַּב בְּהַדָּה כִּי אִין לְדִיקָא שִׁיגָל בְּזְכוּת, וְזֶה שְׁאוֹמֵר כִּי אִין אִישׁ וְאִמְרוּ אִין אִישׁ אֲלֵךְ לְדִיקָא שְׁנֵאמַר דְבַר הָאִישׁ אֲדוּנִי כו':

^{מד} וְשְׁמָאֲלָא אִיהִי כו' עִינֵין בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא פְּרַשְׁתָּ מִשְׁפָּטִים קו"ט ק"כ דְרוּעָא שְׁמָאֲלָא אֲתִמַּר בִּיָּה אַע"ג לְחַקִּידִים בְּתַשְׁרִי כו' בְּתַשְׁרִי עֲתִידִין לְהַגְאָל, תְּהֵא דּוֹחָה כו', דִּיקָרֵב יְמִין פֶּסַח דְרוּעָא יְמִינָא לְקִיִּים בִּיָּה כִימִי אֲחַתְךָ מֵאֶרֶץ מְצָרִים אֲרַחֵנוּ נִפְלָאוֹת, וְהִיא אִיהִי בְּנִינֵין בְּנִינֵין וּבְנִינֵין עֲתִידִין לְהַגְאָל לְקִיִּים בְּהוּן וּבְחֲסֵד עוֹלָם רַחֲמִיתִיךָ אִמְרוּ גוּאֲלֵךְ ה', וּלְבַחֵר נְעִלֵי כְּלוּהּ מַגְבוּרָה כו' לְנִטְלָא נּוֹקְמָא מְשִׁנְאוּהִי כו' עִינֵין שֶׁם בְּדַבְּרֵיו זֶה שְׁאוֹמֵר וּבִיָּה הוּא נּוֹקְמָא בִּי"ד יוֹמִין. רוּחָה לּוֹמֵר, כִימִי מְצָרִים שְׁהִיתָה הַגְּקָמָה בִּי"ד בּו, כִּךְ יִהִי לְעֲתִיד לְבוֹא זֶה שְׁאוֹמֵר וְלֹא אִיהִי כו'. רוּחָה לּוֹמֵר י"ד יוֹם וְכֵן הַשְּׁבֻעָה כִּי יָד כו' – בִּיָּה, כְּמוֹ שְׁכַחוּב נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ, וְהוּא יָד הַגְּדוּלָה וְכְמוֹ בִּיִּצְיָאָת מְצָרִים וִירָא יִשְׂרָאֵל אֲתִי כו':

^{מה} וְעַל הַהוּא זְמַנָּא אִיהִי אֶמְרַת וכו'. רוּחָה לּוֹמֵר עַל זְמַנָּא דְשְׁמָאֲלָא, לְלֹא יִגְאָלוּ בִּיָּה, זֶה שְׁאוֹמֵר אֶל תְּרַאוּנִי מְסֻטְרָא דְשְׁמָאֲלָא, וְרוּחָה לּוֹמֵר אֶל תְּרַאוּנִי בְּגִלְתָּהּ דְהוּא אֲוִר עִינֵין לְקָמֵן ע"ז ב' וְעוֹד תְּחִיב כו' וְכְמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ מְרַאוֹת וְדָא כו', וְהוּא מְסֻטְרָא דְשְׁמָאֲלָא, וְשֶׁם חוּשְׁךָ, וְשֶׁם וְתַכְהִין כו' בְּדַרְגָּא לִיחָק, זֶה שְׁאוֹמֵר. וְלֹא אִיהִי וְתַכְהִין כו'. וְאִמְרוּ אֲלִבִּישׁ כו' עִינֵין מַה שְׁנִבְאָר לְמַטָּה:

^{מז} וּבַהֲהוּא זְמַנָּא מְתַפְכִּין כו'. רוּחָה לּוֹמֵר בְּזִמְנֵן הַגְּאֻלָּה, וְאִמְרוּ שׁוֹפֵר מְהוּפֵךְ קְדָמָא – שְׁהִיא בְּתַחֲלָה מְהוּפֵךְ:

^{מח} קְטַנְתִּי מְכַל כו'. רוּחָה לּוֹמֵר הַשְּׁכִינָה בְּגִלְתָּא – קְטַנָּה וְנִתְמַעַט מְכַל הַחֲסִידִים כו':

הַאֲמַת אֲזַדְקָךָ יִמְחַרְיָךְ וְזָקַף גְּדוֹל, יִמְסֹלֵית אֲמַת אֶלָּא אֲוִרֵייתָא דְמַהֲפִכִין בְּה צְדִיקֵי דִינָא לְרַחֲמֵי, הַה"ד תּוֹרַת אֲמַת הֵיטָה בְּפִיהוּ, בְּהֵהוּא זְמַנָּא אֲתַהֲפֵךְ כּוֹרְסֵיָא מְדִינָא לְרַחֲמֵי, וְדָא אִיהוּ דְאוּקְמוּהוּ מְאָרֵי מְתַנִּיתִין דְצְדִיקָא מְהַפְכִין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הַרַחֲמִים. יִנְשַׁמְתָּא אֲתַמַּר בְּה נֵר ד' נְשַׁמַּת אָדָם. נֵר אִיהֵי ה', חֲמֵשׁ גְּוֹנִין נְהִירִין בְּה, וְאִינֻן חֲוֹר סוּמָק יִרוּק וְאוּכֹם וְתַכְלֵת, ו' אֹר הֵנֵר מְלָגָאוּ, יִמְסַמְא'ל חֲשָׁךְ, נְחֵשׁ קְדְרוּת, וְעֵלָה אֲתַמַּר אֲלִבֵּישׁ שְׁמִים קְדְרוּת יִנְנוּקְבָא דִילֵיהּ וְשִׁק אֲשִׁים כְּסוּתָם, יִנְוִי לְנִשְׁמָתָא כַּד אֲתַלְבַּשְׁתָּ בְּקְדְרוּתָא דְלֵהוֹן, וְעֵלֵיהּ אֲתַמַּר יִנְנוּתְכֵיהּ עֵינֵי מְרָאוֹת, (דף מ ע"ב) יִמְחַרְיָךְ חֲשׁוּכִין דְמְכַסְיִין עַל עֵינֵיךָ, דְלִית לֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְלָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתִיהּ.

וְאוֹר וְנֵר דְנִהְרִין (נ"א דחשכו) בְּהוֹן, אֲתַמַּר בְּהוֹן (קֵהֵלֵת יב ג) יִנְנוּתְכֵיכוּ הַרְאוֹת בְּאֲרָבוֹת, כְּמָה דְאָמַר קֵהֵלֵת (שם ב) עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְגוֹמַר, וְאוֹר וְנֵר עֲלֵייהוּ אֲתַמַּר (משלי ו כג) כִּי נֵר מְצוּהָ וְתוֹרָה אוֹר, יִמְחַרְיָךְ אֲתַחֲשַׁכְן בְּהוֹן, בְּגִין דְלֹא הוּוּ מְשַׁתְּדֵלִין בְּאוֹרֵייתָא וּמְצוּהָ, בְּדַחֲלוֹ וּבְרַחֲמֵי דִינֵיךָ יִמְחַרְיָךְ דְמְשַׁתְּדֵלִין בְּהוֹן בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימֵי, אֲוִמָּאָה אִיהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּי"ה דִינֵיךָ וּרְחִימֵי, לְאֲעַבְרָא לֹן מְעֵלְמָא דְנִשְׁמָתָא, בְּגִין דִינֵיךָ חֲשׁוּכִין אֲפְרִישִׁין בֵּין יִי"ה וּבֵין ו"ה, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ דְכְתִיב (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כַּס יִי"ה, וּבְהֵהוּא זְמַנָּא אֲתַמַּר בְּאָדָם לְבָשׁוּ שְׁמִים קְדְרוּת וְגוֹמַר, וּבְהֵהוּא זְמַנָּא דְמַתְעַבְרִין קְדְרוּתָא וְחֲשׁוּכָא מְנַשְׁמָתָא, מִיָּד כָּל הַנְּשָׁמָה תִּהְלֵל יִי"ה (תהלים קנו).

וּמָאן אִינֻן אֲלִין חֲשׁוּכִין אֲלִין סַמְא'ל וְנִחֲשׁ, וּמָאן גְּרִים לֹן לְשִׁלְטָאָה עֲלֵייהוּ, אֶלָּא יִמְחַרְיָךְ דְקָרָא אוֹלִיף כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִיוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם (ישעיה נט ב), וְדוֹד בְּגִינֵיהוּ אָמַר (תהלים קיט יח) גֹּל עֵינֵי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ.

וּבְהֵהוּא זְמַנָּא מַה דְהוּוּ שְׁלֵטִין חֲשׁוּכִין עַל נְהוֹרִין דְעֵינֵיךָ, מְתַהֲפִכִין נְהוֹרִין וְשְׁלֵטִין עַל חֲשׁוּכִין, וְרָזָא דְמֵלָה שׁוֹפְרֵי מְהוּפְרֵי קְדַמְא'ל זְק'ף קְטָ'ן, הַהוּא דְאֲתַמַּר בִּיה (בראשית לב יא) קִטְנִיתִי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הַאֲמַת, אֲזַדְקָךְ וְאֲקָרִי זָקַף גְּדוֹל, וְאִין אֲמַת אֶלָּא תּוֹרָה, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֲמַת הֵיטָה בְּפִיהוּ, וּבְהֵהוּא זְמַנָּא מְתַהֲפִכָא כְּרְסֵיָא מְדִינָא לְרַחֲמֵי, וְדָא הִיא רְזָא דְאוּקְמוּהּ מְאָרֵי מְתַנִּיתִין צְדִיקִים מְהַפְכִין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת רַחֲמִים.

בִּיאור הגר"א

^{מ"א} וְאֲקָרִי ז'ג. בזמן הגאולה והוא בימינו כמו שאומר לעיל נ"ה א' מאי בימינוך דא גדולה בהוא זמנא אחרת זקף גדול, וכן הוא סדר הטעמים: שופר מהופך, קדמא, זקף קטן, זקף גדול. ואמר

^{מ"ב} ולית אמת אלא כו'. וכמו שכתוב (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארכה ועשתה כו', וכמו שאמרנו (חגיגה ה ע"ב) כיון שגלו אין לך ביטול כו', וכיון שהיא קטנה ממנה נשארה במילת הדין עד זמן הגאולה שאז (תהלים פה יב) אמת מארץ תלמח ואז אהפך כו'. ואמר כורסיא, כמו שאמרנו (ע"ג ג ע"ב) עומד מכסא דין כו' שרולה לומר שהכסא עצמו נעשה רחמים:

^{מ"ג} נשמתא אמת כו'. חוזר לענין ראשון ואמר נר אייהו ה', רוכה לומר דבר איזי שכינתא, ה', כמו שמפרש והולך, ואור הוא ו', והוא ותורה אור כו', ונגדו הוא חושך וקדרות כמו שמפרש והולך, ולמעלה אמר אמת כו' תרלוני שאני שחרחרת ואומר בלדש כו' ועיין מה שבארנו שם, וכאן אמר

^{מ"ד} ס"ם חושך כו' והענין הוא כמו שאומר לקמן ס"ו ב' דנוק' אייהו עם דכורא ודכורא כו' ועיין מה שבארנו שם וזה שאומר ועליה אמת אלבזש כו' ואמר

^{מ"ה} נוק' דיליה ושק אשים כסותם. רוכה לומר נוק' של הנחש, וזה שאומר כסותם – של השמים, שגם בשמים יש גם כן דכורא ונוק', שמים ושמי השמים. ואמר

^{מ"ו} וי נשמתא כו'. היינו נפשא ורוחא, ונשמתא אינה מאירה להון ואמר

^{מ"ז} ותכהין כו'. רוכה לומר זהו חושך דס"ם והוא מכסה לנר מנוה. והענין כי נר וכן לבנה בלילה כל אחפיא בחשך וענין אז חשך לגמרי

אלבזש כו' האור אינו נכסה להיות חשך רק קדרות וכן ליקוי החמה והלבנה כידוע:

^{מ"ח} ואינון חשוכין דמכסין כו'. והן נפשא ורוחא דמתכסין לאלבזש כבב"ה ושכינתא שמשם נאלבו:

^{מ"ט} וחשכו הרואות. שאלו הן שתי רואות, והן שתי עינינו, נפשא ורוחא, אור ונר, ואמר השמש והאור שהן דו"ש שבארנו וכן היכה והכוכבים שבנוק':

^{נ"א} ואמאי אמת כו'. וכמו שאומר לעיל מ"ג ב' דהן אלם ונשמתא דמאירין בהון, והן חו"ב, י"ה, וזה שאומר מיד כל הנשמה תהלל י"ה:

^{נ"ב} רזא דקרא אוליף כו'. רוכה לומר דמכאן מוכח כי העונות הן החשוכין המבדילין ועיין לקמן ס"ו ב' הכא אוכח כי אם כו':

ובהוא זמנא אתחשיב כאלו אתברי עלמא, ויסדר נהורין פדקא יאות, הדא הוא דכתיב (בראשית א ג) ויקרא אלהי'ם לאור יום ולחשך קרא לילה, ויקרא אלהי'ם לאור יום דא ישראל, דשלטנותהון יהא לזמנא דפורקנא, ורשיעיא ישתארו (נ"א אזלי) בחשוכא, הדא הוא דכתיב ולחשך קרא לילה, ויאתמר בימינא ושמאלא ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (שם א ה), דאיהו ערב דיצחק, ובקר דאברהם. ויבההוא זמנא מה דהות נשמטא מהדקא בין רגלין, הדא הוא דכתיב (רות ג ז) ותגל מרגלותיו ותשכב, דאתחזרת ללבא, דאיהי כגוונא דירושלם, ויבההוא זמנא הלב רואה, הדא הוא דכתיב (ישעיה ל כ) ולא יפנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך, הלב שומע דאתחזר עבודה וכרובים לבי מקדשא, דאתמר בהון (במדבר ז פט) וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת מבין שני הכרובים, ויכל עננין דאינון רומי רבתא ורומי זעירא דאינון מכסיין על צלותין, הדא הוא דכתיב (איכה ג מד) ספות בענן לך מעבור תפלה מתעברין, ונהרין עיינין דאינון בית ראשון ובית שני, דבהון סלקין צלותין.

[תיקוני זוהר – דף מא ע"א]

דבזמנא דאינון ישראל מלוכלכין בטנופין דשא עמין, נשמטא דאיהי שכינתא אמרת, (שיר א ו) אל תראוני שאני שחרחרת, (דף מא ע"א) וצלותא נפלת, הדא הוא דכתיב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, וכד נפלת שכיבת לעפרא בין רגלין, והא אוקמוהו (רות ג ז) ותגל מרגלותיו ותשכב, ואיהי מצלי לקודשא בריך הוא דיוקים לה מעפרא, הדא הוא דכתיב (שם ט) ופרשת כנפך על אמתך כי גואל אתה.

בההוא זמנא (שם ח) ויחרד האיש וילפת, ההוא דאתמר ביה (שמות טו ג) יהו"ה איש מלחמה, מאי וילפת ויכמה דאת אמר (איוב ו יח) ילפתו ארחות דרפם, בההוא זמנא ייתי קודשא בריך הוא ויימא לה, ליני הלילה והיה בבקר (רות ג ג), ליני הלילה דאיהי שמאלא, והיה בבקר דאיהי רחמי ימינא, דמתמן נהיר אור, הדא הוא דכתיב (בראשית מד ג) הבקר אור, אם יגאלך טוב יגאל, וי"אם יעביד בך ישראל עובדין טבין לסלקא לך מבין רגלין שפיר, תגאל ויעל ידי דישאל עלאה דאיהו בעלך, טוב ודאי, ואם לא יעבדון בך עובדין טבין, ויגאלתיך אנכי והא אוקמוהו.

(רות ג ג) חי יהו"ה שכבי עד הבקר, אומאה בח"י, דאיהו כליל ח"י ברקאן דצלותא, שכבי עד הבקר, עד ההוא נהרא, דבההוא זמנא צלותא תהא נהרא בלבא ובעיינין, ובגין וי"דבח"י ברקאן דצלותא תליא פורקנא, וביה אתגליא, דאיהו יסוד ח"י עלמין, וי"אאתמר ביה (ד"ה ב ז טז) והיו עיני ולבי שם כל הימים.

ביאור הגר"א

¹²¹ ואחמר בימינא ושמאלא ויהי ערב כו'. שהן מנחות עשה ולא תעשה דבהון אחיבה אורייתא, ויהון דחילו ורחימו, ויתחדון דו"ג, שהן מסטרא דערב ובקר כנ"ל:

¹²² כההוא זמנא מה דהות נשמטא כו'. דנפילה דנשמה הוא כאשר הולכת וגלה מלב עד דמטי להגלין אז נפלה כו' כנ"ל וכן השכינה בגלותא ואז ישראל מהדקין תחת רגלין כמו שכתוב (ישעיהו נא כג) ותשימי כארץ גוד וכחוץ לעובדים אמרו לנפשך שחי ונעבורה, וחזירתה של הנשמה ללב וכן השכינה לירושלים ושני כתי ל"ב כ"ה ל"ב כתי מקדשים וזה שאומר דאתחזרת כו':

¹²³ כההוא זמנא הלב כו'. דאתחזרת נשמטא לשם ולית לה כסוי עלה, ואמר רואה שומע שהן שני דרגין: ימינא ושמאלא, דו"ג, כמו שאומר לקמן בחיקון ע', י"ק דהו"ב:

¹²⁴ וכל עננין כו'. כמו שאמרו (ברכות לב ע"ב) מיום שחרב בית המקדש נפסקה מחיאה כו' שנאמר כו', ואמר רומי רבתא כו' – שהן נגד שני כתי מקדשים, דו"ג שצנוק, ואמר ונהרין עיינין כו' שזית המקדש היה עינו של עולם, שכל העולם כופות סם ומשם עולה התפלה:

¹²⁵ בגין ילפתו כו'. שנתעוותו כל הדרכים כידוע וכמו שאמרו בראש השנה כ"ג ב' אסתתומי כו' נחיצותי עוה, ועיין בזוהר חדש שיר השירים מ"ח ד' וחתחתים בדך כו':

¹²⁶ אם יעביד כו'. רואה לומר זה יגאלך טוב, וכמו שאמרו (סנהדרין נח ע"א) זכו אחישנה, ואם לאו – עד הבקר, קץ האחרון שהוא בחסד ולא בזכות והוא בעתה וכנ"ל. ואמר

¹²⁷ ע"י דישאל עלאה. רואה לומר וירא חלקים כי טוב דהוא בעמודא דאמאעיתא, כמו שאמרו בריש פרשת בראשית י"ד ב' והוא ע"י אהערותא דישאל תחאה, ואם לאו – ע"י דבינה, עלמא דחירו, דשם לאו בזכותא. וזה שאומר

¹²⁸ וגאלתיך אנכי והא אוקמוהו. רואה לומר כנ"ל, אנכי דיציאת מנרים:

¹²⁹ דביה תליא פורקנא. דהוא נקרא גואל כידוע ואמר וביה אתגליא. שצאלף הששי יתגלה וביה יג"ל פז"ק – יגלה פדיון זרע קדושים כמו שאמרו בזוהר חדש פ"ד ב', ואמר דאיהו יסוד ח"י עלמין רואה לומר לכן אמר ח"י ה' – ח"י ברכאן והוא הגאולה שאז יחיו הכל:

והיו עיני ולבי אדכיר עיינין ולבא, בגין דצריך בר נש בצלותיה למהוי עינוי וסליתתא לגבי נשמתא, דאיהי שכינתא, דאיהי אסירא בגלותא, ולביה לעילא בקודשא בריך הוא, ורזא דמלה עיני תמיד אל יהו"ה כי הוא יוציא מרשת רגלי (תהלים כה טו), ולביה לעילא ילנטלא נוקמא מעמלק, הדא הוא דכתיב (ישעיה סג ד) כי יום נקם בלבי, יע"ב לבי ודאי, ביה עתיד לנטלא נוקמא, כמה דנטיל ביה נוקמא ממצראי.

דאיהי לב"י שם בן ארבעים ותריין, יע"בא בגי' פיה אפיק לישראל מגלותא, קר"ע שט"ן דאיהו שמה תניינא דיומא תניינא, ביה קרע ימא, ובהאי שמה אתמר (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים וגומר, נג"ד יכ"ש יע"נגד כל עמך אעשה נפלאות (שמות לד י), יע"בכל שמה נטל נוקמא במצרים.

ופורקנא בלבא תליא, דאתמר ביה הלב רואה, ובגין דא כי יום נקם בלבי (ישעיה סג ד), נקמה במאי בלבי ב"ה, דאתמר ביה (תהלים קן ו) כל הנשמה תהלל י"ה, ועליה אתמר (שמות יז טז) כי יד על פס י"ה, ופורקנא בלבא תליא, דביה אתמר הלב רואה, ובגין דא אוקמוהו מארי מתניתין ללב"י גליתי ולאברי לא גליתי, מאי ללבי, יע"אלא אורייתא דבכתב אתקריאת לבי, ואורייתא דעל פה אתקריאת פומא ואוקמוהו מארי מתניתין מלבא לפומא לא גלי, יע"ללבי גליתי (ודאי) דא שמה דע"ב שמהן, ואינון שבעין אנפין לאורייתא, דתליין מן ב'.

[תיקוני זוהר – דף מד ע"א]

יע"ואורייתא אית לה רישא וגופא ולבא ופימא ואברין, כגוונא דאית בישראל, דאינון רישין רישי עמא, ומנהון עיינין הדא הוא דכתיב (במדבר טו כד) והיה אם מעיני העדה, ואית מנהון לבא, דאינון לקבל שבעין סנהדרין ומשה ואהרן על גביהו, יע"דלא חסרין מעלמא כותייהו, ודא איהו ללבי גליתי, אבל אחרנין דאינון כשאר אברין אתמר בהון ולאברי לא גליתי, (דף מד ע"א) וכן באורייתא שבעין אנפין תליין מתריין תורות, אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה.

ביאור הגר"א

^{ס"ח} אתמר ביה כו'. רואה לומר צבית המקדש מקום התפלה כנ"ל דהון סלקין לכותין ורואה לומר דבגלותא נשמתא ולכותא אסתלקת מלבא ועננין מכסין על עיינין אבל כשיצנה בית המקדש אז והיו עיני ולבי כו' וכן בלכותא זה שאומר לרביך ב"נ כו':

^{ס"ט} לכתא בשכינתא וזהו למטה לארץ, ולמעלה לשמים – בקצ"ה דלחיהו שמים ואתה תשמע השמים, ושמים וארץ ידוע, ורואה לומר, עינוי – כל מגמתו ותפלתו – שביל השכינה, ולבו לקצ"ה לבקש ממנו ורואה לומר שיספוד לבו לקצ"ה, ואתמר

^{ט"ו} לנטלא נוקמא מעמלק. כמו שאמרנו (תנחומא כי תלך סי' יא) כי יד על כס כו' שגשבע בכסאו, ונאמר השמים כסאי, ועמלק הן הערב רב כמו שאמרנו בזוהר פרשת בראשית ובזוהר חדש פ"ד ג' דעלייהו אתמר כו' עיין גם בצרכוה, וכן אמר כאן למטה ומאן גרס כו' וכן לקמן מ"ז א' ב' עיין גם:

^{ט"ז} כלבי ודאי כו'. כמו שמפרש והולך גם בן כו' שהוא שמה דגבורה:

^{ט"ח} אב"ג ית"ץ ביה כו'. שהוא גם החסד שבו, וביה אותיות ילא, והוא יומא קדמאה כמו שאמרנו בזוהר חדש גם אב"ג בא"ת ב"ש – תש"ר דבראשית ועיין גם בצרכוה כל זה הענין:

^{ט"ט} נגד כל עמך כו'. עיין לעיל נ"ד ד' ודא תפארת, כסאו כשמש נגדי וביה אתמר למשה נגד כו', ועיין מה שבארנו גם ועיין בזוהר חדש ע"ה ב':

^{י"א} בכל שמה כו' וכן לעתיד לבוא ועיין בזוהר חדש גם:

^{י"ב} אלף אורייתא דבכתב כו'. ורואה לומר דהקץ מרומז באורייתא דבכתב ודאי אלף ללא אתפרש באורייתא דבעל פה ולא נתגלה עדיין:

^{י"ג} ללבי ודאי דא שמה כו'. חושבן ללבי, ורואה לומר תורה שבכתב כמו שמפרש והולך ואינון כו':

^{י"ד} ואורייתא אל"כ כו'. מפרש מה שאמרנו ללבי גליתי ולאברי לא גליתי, לל"כ דישראל נתגלה וכן ע"כ דסנהדרין כמו שמפרש והולך וכן הוא בתורה שנתגלה בלב שבתורה והן בפנימיות הסודות שכתובו זה שאומר ואורייתא כו' כגוונא דא כו':

^{י"ה} ללא חסרין כו'. רואה לומר כן הוא בכל דור החשובים שכתובו כמו שאמרנו (ילקוט שמעוני בראשית פרק לא סימן קל) דבכל דור כאברהם כו':

^{ט"ט}ובגלותא חלק לב'ם (הושע י ב), דאינון ע"ב צדיקים דאינון כגוונא דסנהדרין, ורזא דמלה (ישעיה ל יח) אשרי כל חוכי לו, ל'ו בחושבנא סליק תלתין ושית, ואינון ל'ו בארעא דישראל, ול'ו לבר מארעא דישראל, ודא איהו חלק לב'ם, ומאן חלק לב'ם. שאור וחמץ ידאינון ערב רב, דבהון אתמר בהון (שמות יב טו) אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם, אך חלק, ואומא דיתמחון ב'י"ד, דאינון ארבע סרי יומי דפסחא, לקיימא כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (מיכה ז טו), (ודא שבעה יומי דפסחא דגלותא קדמאה, ושבעה יומי דפסחא דגלותא בתראה), הך דא הוא דכתיב (יחזקאל מה כא) חג שבעות ימים מצות יאכל.

ובגין דא אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, ודא אור הנר דאיהי אורייתא ופקודיא, דאתמר בהון (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה אור, יפאר בלבא, אור בעינין, דאיהו אור הנר, בדחילו ורחימו ב'יה מתעברין חשוכא וקדרותא מנייהו, יפובגין דא כי יום נקם בלבי (ישעיה סג ד).

ועוד בלבי דא ל'ב אלהים דעובדא דבראשית, ועשר אמירן דאינון י' מן לבי, ולב האי איהו לב, יפדיביה נהיר יפיההוא דאתמר ביה (שמות ב ב) ותרא אותו כי טוב הוא, וביה עתיד לאתגלייא קודשא בריך הוא למשה באורייתא בגלותא בתראה, כגוונא דפורקנא קדמאה, דאתמר ביה (שם ג ב) וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש, בקדמיתא בלבת אש דנבואה, ובגלותא בתראה בלבת אש דאורייתא.

יפיה דא ב'ת מן בראשית, דאיהי כלילא מעשר אמירן ול'ב אלהים דעובדא דבראשית, בת כלילא מעשר אמירן יפיה ב'ת עין אוקמא, דאתמר בה שחורה אני ונאנה, וביה נהיר אור, הך דא הוא דכתיב (משלי ו כג) ותורה אור, ל'ב אלהים ביה נהיר מצוה, יפיה דאתמר ביה (שם כ כז) נר יהוה נשמת אדם וכו' :

(כאן חסר והוא בתיקונים זוהר חדש)

[תיקוני זוהר – דף נ ע"ב]

(ס"א (דף נ ע"ב) יפיה דשכינתא אינון כסוי דם חיה ועוף, דמכסי עלייהו ברחימו, וכד מכסי עלייהו ברחימו דאהבה, מי טופנא לא שלטא עלייהו, מים רבים דמי טופנא לא יוכלו לכבות את האהבה דישראל באבוהון דבשמיא)

ביאור הגר"א

^{ט"ט} בגלותא חלק לב'ם כו'. וזה שאומר ל'ו צדיקים, רואה לומר בארץ ול'ו בחוץ לארץ כמו שמפרש והולך לרבי לזה ע"כ מובחריס שבדור שראויים להיות שבעים סנהדרין ונשיא ואב בית דין, והן נקראים עיני העדה, עיני – שבעים סנהדרין, ושתי עינינו עולמן – שנים שעל גביהן, נגד שם ע"ב, וע"כ נפש, וע"כ אומין וכמו שבארנו במקום אחר:

^{ט"ז} דאינון ע"ר דבהון אתמר בהון כו'. רואה לומר דערב רב שהן גרמו הגלות, והן חלקו היום ועבדו העגל בשש, ועליהן נאמר אך ביום – אך חלק, דבשש שורפין אותם, והן שאור שבעסה לאומין פלחי כוכביא לעלמא עשו וישמעאל, הן סובין ומורסן, וכימי מצרים אראנו כו', וכן לעתיד לבוא ב'י"ד יום בערב פסח יתמחון, וזה שאומר ואומאה דביה יתמחון רואה לומר שנאמר כי יד – י"ד יום כנ"ל, ואמר ובג"ד אור כו' רואה לומר כמו שמפרש והולך דבאר המורה והתורה יתבערו הערב רב, והן חשוכין דמכסיין על עינינו ואז (דברים לג כח) עין יעקב דגד, ואינון שאור וחמץ הן בישראל, שאור שבעסה – בחוד העסה, והן נגד סובין ומורסן שזקנות ימין ושמאל, והאמנע כולל שניהם אבל לעתיד לבוא יתעקרו מישראל דהאמנע הוא כריד להיות נקי וכן הקרות ועיין ברעיא מהימנא פרשת משפטים בארוכה:

^{ט"ח} נר בלבא אור בעינין. דאם אור הראיה וס' יואל הראיה מהמוח דמשך אור דלדס כנ"ל מ"ג וכן הוא שם ע"כ דעינינו תורה שכתב כנ"ל, והוא ותורה, אבל בלבי הוא שם מ"ב דגבורה, תורה שבעל פה, וזה שאומר ב'יה מתעברין כו', דהוא חו"ב, מוחא ולבא, וכן הוא עינינו בחכמה כידוע בסוד ארבעה חושים, וכן הוא חושבן דסיהרא שם פרפראות כו' כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס ואמר ^{ט"ט} ובג"ד כי יום כו' כמו שאמרו (פסחים ח ע"א) שאור הנר יפה לבדיקה, ועיין בזוהר פרשת שמות ונר בלבא:

^{ט"ז} דביה נהיר כו'. רואה לומר משה רבינו עליו השלום שהוא יתגלה ויגאל כמו שכתוב מה שהיה הוא שיהיה כו', והוא אור הנר דבלבא דנהיר ללבא לשכינתא וכמו שאמרו דהוא בלבת אש ואש הוא אור הנר ובלבת הוא בלבא רואה לומר לב האש והוא בת לב ובת הוא בת עין שכינתא וכן לב, והוא נר בלבא אור בעינינו כנ"ל ואמר

^{ט"ז} ההוא כו' כי טוב. רואה לומר שנאמר טוב שנתמלא כל הבית אור כמו שכתוב ויכל אלקים את האור כי טוב, והוא ותורה אור ואור הנר ואמר

^{ט"ח} ודא בת מן בראשית דאיהי כלילא כו'. רואה לומר זהו בלבי, בת הוא יו"ד אמירן דבראשית לכלילן בבת דבראשית וכן אמרו נגע בבת וכלל בה עשר אמירן כו', והוא שם מ"ב וכמו שמפרש והולך ואמר

^{ט"ט} איהי בת עין כו' וביה נהיר אור הה"ד כו'. כנ"ל אור בעינינו ונר בלבא, וזה שאומר ל'ב אלקים ביה נהיר מצוה שהוא נר מצוה ואמר ^{ט"ט} דאתמר ביה נר ה' נשמת כו' כנ"ל מ"ג ב' דנשמתא מאיר בלבא (בנפשא), ואדם מאיר בתורה והוא בעינינו וכנ"ל:

אוקמוהו קדמאין, לעולם לא חזא חמה פגמיותא דסיהרא, דבזמנא דחמה נפקא (נפקא) ממוזרח, סיהרא חזרת אנפקא מיניה כגוונא דא [ציור] ובגין דא אמר בלעם הרשע ש"לא הביט און בעיקב ולא ראה עמל בישראל (במדבר כג כא), עמל ואון סמא"ל ונחש.

וּבְזִמְנָא דְדַחְקִין לֵהּ לְאַסְתַּפְּלָא בְּהּ, אֲתַפְסִיא מִכָּל וְכָל, וְאִמְתִּי בִירְחָא שְׂבִיעָאָה, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (תהלים פא ג) תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּפֶסֶה לְיוֹם חַגְנוּ, מֵאִי בְּפֶסֶה בִירְחָא דְאַתְפְּסִיא בֵּיהּ סִיְהָרָא, ש"בֵּהוּא זִמְנָא דְאַתְפְּסִיאַת מְנִיָּה, אִיְהִי אֲמַרְת לְיִשְׂרָאֵל דִּיתְקַנּוּן צְלוֹתִין בְּמֵאֲכַלִּין טְבִין, מִפְּקוּדִין דְעֵשָׂה, ש"דְּצִלוֹתָא שְׁקִילָא כְּכָל פְּקוּדִין, בֵּהוּא זִמְנָא יִמָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְעֵשָׂה לִי מְטַעְמִים (בראשית כז ד) בְּרַעוּתָא דְשְׂכִינְתָא, כְּאֲשֶׁר אֶהְבֵּתִי מִפְּקוּדִין דְעֵשָׂה, וְתִקְנַת שְׂכִינְתָא עִם יִשְׂרָאֵל מֵאֲכַלִּין דְצְלוֹתִין דְאִינוּן קְרַבְנִין, ש"וּבְזִמְנָא דְאִיְהִי תְקִינַת מְזוּנָא לְמִלְכָּא, יְהִיבַת לוֹן עֵיטָא לְאַתְעָרָא בְּשׁוֹפָר, ש"דְּבִיָּה עֲתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְנֵשָׁא בֵּיהּ לְיִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא מְאַרְבַּע סְטְרִין, הֵדָא הוּא דְכְתִיב תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל לְחִירוֹתֵינוּ וְשָׂא נִס לְקַבֵּץ גְּלוּתֵינוּ, ש"וְאִיְהוּ חֲשִׁיב דְאִיְהוּ יוֹמָא דְדִינָא דִּילִיָּה וּבְרַח (ס"א ובראש השנה) עַד הֵהוּא זִמְנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְאַרְיֵךְ עֲלֵייהוּ דְחִיבִיא, וּלְבִסוּף אֲפֻסִיק לֹון וְחָרִיב לֹון מְעֻלְמָא, וְדָא אִיְהוּ מְאַרְיֵךְ טְרַח"א סוּף פְּסוּ"ק.

וְעוּד שׁוֹפָר הוֹלֵךְ רְבִיעַ דְרַגְ"א תְּרִי טַעְמִ"י, בֵּהוּא זִמְנָא דִּיתְמַחֲוֹן חִיבִיא מְעֻלְמָא, ש"סְלָקָא צְלוֹתָא כְּגוֹנָא בְּאַרְבַּע מִינִין, דְאִינוּן שִׁיר פְּשׁוּט וְדָא י', שִׁיר כְּפּוֹל וְדָא י"ה, שִׁיר מְשׁוּלֵשׁ וְדָא י"ו, שִׁיר מְרׁוּבַע וְדָא

ביאור הגר"א

^פ חמה בישא גיהנם. נוק' דסס סס המות כנ"ל, וכמו שמפרש והולך, וזה שאמרו (ר"ה כג ע"ב) מעולם לא ראה חמה כו', ורואה לומר שהלכנה חלקם של ישראל אבל חמה שבעים שמות לה והיא מושלת על שבעין אומין והן מונין לחמה, דבזמנא דלוייה פגומה והם חפיון לחמה גם כן לקבל – היא חזרת אנפקא:

^פ כ"ף אל אחר. דכורא, וזה שאומר למעלה ובג"ד בשית יומין דשלטא סס המות אל אחר כו' – סגור כו':

^פ לא הביט כו' שישראל הם חלקה של לבנה ומונין לה, והיא נקראת כנסת ישראל, וזה שאומר לא הביט כו', וקאמר יעקב וישראל – שהן דו"נ שבה, ואון נקרא נחש וכן סס המות כנ"ל אלא דכל נוק' כולל בנחש ודכורא באל אחר:

^פ ובזמנא דדחקין כו' והיא בעת המולד, דנשאר נקודה לבד, ואז מארת חסר, ולוחמין למעלה עם השעיר, וכל שכן בראש השנה, זמן הדין, ואז מתכסה מן החמה לגמרי:

^פ בזהו זמנא דלחכסיה כו'. עיין ברעיא מהימנא פרשת אמור כ"ט וק' בצרכיה וזה שאומר ותקינת שכינתא כו' עיין פס, וקאמר ברעוה דשכינתא רואה לומר אע"ג דמקרא משמע דשכינתא קאמר ליעקב בלא ידיעת יצחק, לא כן הוא, דחורה מזהרת ויהיבת עיטא לישראל לאתפייסא בקצ"ה והכל ברטון הקב"ה:

^פ דלכותא שקילא כו'. רואה לומר דפקודין דעשה היינו לכותא, וקאמר שקילא מכל פקודין כמו שאמרו בזוהר פרשת ויקהל ר"ב ב' מכאן ולהלאה אית פקודי אורייתא כו' בלכותא כו' ואלין אינון שית פקודין דקיימין בלכותא דסלקין לגבי שית מאה פקודין דאורייתא ואי תימא תליסר אחרנין יתיר אינון כו', וברעיא מהימנא פרשת אמור שם אמר דכדין ויירא יעקב מאד ויזכר לו ואסגי בלכותין ובעותין ויאמר יעקב אלקי אבי אברהם ואלקי אבי יצחק כו', ולכן נכתבה התפלה בתורה – להורות לישראל:

^פ ובזמנא דלוייה כו'. ורואה לומר זה שופר הולך כנ"ל, ושם בפרשה הקול קול יעקב – קול שופר, כמו שבארנו פס, ורבה אמרה כו' באינון מטעמים דיליה ויעקב אתער מתתא מתלבש בלכותין ובעותין, והקול קול יעקב בזהו שופר כו' ויבא לו יין כו' ולכן רש"י ל"ו בתרי טעמי כנ"ל:

^פ דביה עתיד כו' מארבע כו' רואה לומר זה שופר הולך רביע מארבע כו':

^פ ואייה חשיב דלוייה כו'. רואה לומר כאן טעמי מאריך טרחא סוף פסוק כמו שמפרש והולך ובראש השנה עד כו' מאריך עלייהו כו' ודא אייה כו', ורואה לומר טרחא – דמשא הוא לקצ"ה לסבול אותם והוא מאריך טרחא כמו שאמרו בזוהר על פסוק משא דבר ה', והענין, שבהתעוררות השופר מעוררין השופר גדול ומתעורר הדין על השטן ולכן מתבהל וחשיב כו' אלא שהקב"ה מאריך כו':

^פ סלקא לכותא בניגונא. רואה לומר זה שופר הולך שהוא ניגונא דלכותא כמו שכתוב (תהלים קג ג) הללוהו בתקע שופר, דהוא ניגון הראשון מעשרה ניגונים כמו שאומר לקמן ב', ואמר בארבעה מינין רואה לומר זה רביע, ואמר דאינון שיר פשוט כו' – שהן ארבעה מיני ניגונין דמוסיקא כידוע, והן הכל בשם הוי"ה כמו שמפרש והולך, והן גם כן עשרה מיני ניגונין דעשרה אוחיות אלו, והן עשרה הללוהו בתקע שופר הללוהו כו' כמו שאומר לקמן ב', ועיין לעיל תיקון י"ג כ"ג ב' כהלי קולך בת גלים בת עשרה גלגלים כו' בעשרה מיני ניגונים ובארבע חיוון דסליק יהו"ה. בשיר פשוט כפול משולש מרובע דלוייה יהו"ה דקולו סליק כגלי ימא, וגלי ימא דלעילא אינון עשרה גלגלים עיין פס בדבריו:

יהו"ה, ש"בש"מא דיהו"ה סלקא צלותא בנגונא, אורייתא בנגונא, שכינתא בנגונא, ישראל סלקין מגו גלותא בנגונא, ש"הדא הוא דכתיב (שמות טו א) אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליהו"ה.

צלותא דאיהי שכינתא, סלקא לגביה דמלכא בעשרה זכרונות ובעשרה מלכות ובעשרה שופרות, דאינון י י', ש"ינעשרה פתות דמלאכים יתערוך לגבייהו, ש"ינסלקין לון לגבי עשר ספירן, ש"ינגונין סלקין מנייהו מרובעים מסטרא דרבי"ע בארבע חיון, ש"יאינון חיות קטנות עם גדולות אינון תמניא, ואינון יאהדונה"י, ועלייהו אתמר (שם) אז ישיר משה, כד יהא קודשא בריך הוא בשכינתיה בחיון תמניא, ש"יאינון חיון עתים חשות עתים ממללות, ש"ינכלהו מחאן בגדפייהו בנגונא, ונגונא בהון (סלקא) בארבע אנפין, לכל סטרא מרובעין, הדא הוא דכתיב (יחזקאל א ו) וארבעה פנים לאחת וארבע פנים לאחת מהם, לכל חיה תמניא אינון בין אנפין וגדפין, לקבל תמניא די בהון שבח משה א"י.
[תיקוני זוהר – דף נא ע"ב]

ודוד בגין דא תקין מנא בתמניא נימין, ושבח לה בתמניא, הדא הוא דכתיב (תהלים יב א) למנצח על השמינית, ותמניא אתוון, לכל חד תמניא, סלקין בלהו ע"ב, יאהדונה"י תמניא, ש"יתליין מנייהו ס"ד תמניא לכל חד, סלקין בלהו ע"ב, ש"דא איהו (דף נא ע"ב) רזא דחשמל.

ש"יאית נגונא דסלקא בעשר, ודא איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ועלייהו אתמר (שיר ה יד) ידיו גלילי זקב, יאית נגונא דסליק בשית, הדא הוא דכתיב שוקיו עמודי שש, י"ה יהו"ה צור עולמים, י"ה י"ה י"ה אד"ם.

ביאור הגר"א

^{פ"א} בשמא דיקו"ק סלקא כלותא בניגונא אורייתא בניגונא כו'. חשיב גם כן ארבעה תיקונים לסלקין בנגונא, לפרש טעם רביע: ^{פ"ב} הה"ד אז כו'. עיין לעיל ריש תיקון י', כ' ב' ובהורא זמנא אז ישיר כו' והאי שיר באז סליק כו' באז סליק לה כו' וסליק לה עד אחר לתגורת מתמן כו' בגין דסלקא עד אין סוף כו', וזה שאומר כלותא דאיהי שכינתא סלקא כו' כמו שבארנו שם האי תגא דתלשא איהי יוד כו', ועיין לעיל כ"ג ב' תנינא בשיר דא חכמה, שר י', ותלת יודין אינון י' י' י' ואינון רישא וסיפא ואמלעיתא דלת יוד, ואינון רמיזין בשמא סתים דאיהו יו"ד ק"י וא"ו ק"י, באלין תלת שבח דוד מלכא לזכרתא דמלכא הה"ד שיר למעלות – ל' מעלות אינון ודאי, אינון תלתין דרגין ורואה לומר התפלה עולה בעשרה זכרונות כו' והן עשרה דפיקין ועיין לקמן תיקון כ"ה ועשרה מיני ניגונין כנ"ל:

^{פ"ב} ועשרה כחות מלאכים יתערוך לגבייהו. רואה לומר לגבי שופרות וזכרונות ומלכות:

^{פ"ג} וסלקין לון לגבי ע"ס כו'. רואה לומר שלשים הג"ל לעשר ספירות, דאלו שלשים הג"ל הן נגד שלשה דרגין דנר"ן, ב"ע, מלכות עמודא דאמלעיתא בינה, באזילות, שלשה דרגין מלכות סלקא לאחר לתגורת מתמן לגבי חכמה ותרב חכמה שלמה כו', וזה שאומר בתיקון י"ג דהיא סלקא תלתין דרגין וכנ"ל, ושם עשר ספירות דאזילות, וכן באזילות נקרא עשר ספירות בחכמה, כמו שאמרנו בזוהר ח"ג ע"ג א' ועשר חכמות דתקריאו עשר ספירות מסטריה, ועיין מה שבארנו שם, והן ארבע אותיות השם ורואה לומר זה רביע, וקאמר

^{פ"ד} וניגונין סלקין כו'. רואה לומר מהמלאכים, דלע"ג דאינון עשרה מכל מקום הניגון מרובע בשיר פשוט כו' דהוא עשרה כנ"ל, וכן ארבע חיון הן גם כן עשרה דארבע חיון הם ארבע אותיות הוי"ה כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ח ושאר מקומות, והן עשרה דשיר פשוט כו' ולכן הארבע חיות ממונים על כל עשרה כחות כו':

^{פ"ה} ואינון חיות קטנות כו'. עיין לעיל נ"ב ב' חיות קטנות אלין אתוון דלדנ"י, עם גדולות אינון אתוון דיקו"ק, דאינון מרכבות דקב"ה ושכינתיה, וזה שאומר ואינון כו' ודאמר אינון תמניא לפרש א"י ישיר כמו שמפרש והולך ועלייהו כו' דבהון שבח כו' ודוד בג"ד ותמניא אתוון לכל חד כו' סלקין כלהו ע"ב:

^{פ"ו} דאינון חיון עתים כו'. רואה לומר שהן תמניא: דהוי"ה – השות, ודלדנ"י – ממלכות, ועיין מה שבארנו במקום אחר:

^{פ"ז} וכלהו מחאן כו' ונגונא בהון כו'. רואה לומר שכל אחד מאלו יש לו שמונה, והן שמונה פעמים שמונה, כמו שמפרש והולך והן ארבע דנגונא דגדפין וארבע נגונא דאנפין:

^{פ"ח} ותליין מנייהו ס"ד. רואה לומר תמניא לכל אחד כנ"ל, שכל אחד כולל שיבוב הג"ל, שטבע המקור בענפין, וזה סוד שם ע"ב שם מ"ב וכמו שאומר לעיל ל"ח א' ובתיקון כ"ב ס"ג א' ועיין מה שבארנו שם ושם, כי שם שש ולכל אחד שש, וכאן בשמונה. והענין, כמו שבארנו שם ל"ח א' דתשע נקודין הן אנון לזכות דקדישין בשכינה, והן שמונה דכאן, שמונה בכתר ומיניה תליין שמונה ספירות מחכמה עד יסוד, וכל אחד כולל שמונה, וכולם אינון לשכינה וכתר שורשן כי אינו מענינים, ושם מ"ב הוא הדעת כולל שש ספירות וכל אחד כולל משש כמו שנבאר שם, ודעת הוא שרשם כמו בכתר כי הכלל כי הכתר שורש לכל והראשית מחכמה, וכן דעת לז"ת והראשית הוא מחסד עולם בינה, ולכן ע"ב בחסד כי ג"ר כוללים ומ"ב בגבורה וזה שאומר

^{פ"ט} ודא רזא דחשמ"ל רואה לומר שבו רזא דע"ב והוא בחסד דמעון כמו שאמרנו (ילקוט שמעוני יחזקאל פרק א סימן שלט) שבו כחות כו' חשות כו', והן שאמרנו עתים כו':

^{פ"י} ואית ניגונא כו' ידיו גלילי כו'. רואה לומר ידיו לשון יו"ד וכן אמרו בתיקון י"ג אינון עשרה גלגלים ועלייהו אתמר ידיו כו' ועשרה גלגלים אינון יו"ד דאינון לקבל עשר ארבעאן דבטשין בניגונא כו' וכל אלו הניגונין הן בחכמה זו, ואמר דוד בתהלים על עלמות לידותו על מחלת כו':

ארבע כנפים אריה שור נשר, שכייהו'ה יהו'ה יהו'ה, מרכבה תניינא, י'ה יהו'ה י'ה יהו'ה, לעילא מפלהו י'ה יהו'ה חכמ'ה בינ'ה, שכינתר אהי'ה אשר אהי'ה, שכינעלייהו אתמר (ישעיהו ב) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד, ודא אבגית'ן, בשתים יכסה פניו לישראל דלא יסתכלון בהון שנאיהון, ובשתים יכסה רגליו דלא אדכיר לון עובדא דעגלא, ובשתים יעופף מן גלותא, הדא הוא דכתיב (שמות יט ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי.

שכינעלייהו נגונא שכינעלייהו ברתין כגון הללוהו, ואית נגונא דסליק באת חד כגון הללי ביי, שכינעלייהו נגונא דסליק בחמש כגון ה', והא אתמר בכנור דחמש נימין, אבל נגונא דסליק בשית דאינון אבגית'ן שכינעלייהו ו' איהי, ואית דסליק ליה בתלת ודא איהו שכינעלייהו, דאיהו אהי'ה, וסליק נגונא ביה בתקיעה שברים תרועה.

שבתקיעה הוא קלא ארוך כגונא, עד דהיה סליק ליה לגבי מינא דאיהו חסד, בשברים היה סליק קלא דנגונא לגבי גבורה, שלא דתמן י'ה בימינא ושמאלא, והיה נחית מניה בחדוה חכמתא ועותרא, כמה דאוקמוהו הרועה להחכים ידרים, להעשיר יצפין, בתרועה היה סליק קלא דנגונא לגבי עמודא דאמצעיתא, שלייהו נחית מניה מלכא לגבי פלה שלידיה קול דממה דקה, שלידיהו זמנא יתערון כל מיני נגונא, הדא הוא דכתיב (תהלים קנ ג) הללוהו בתקע שופר, הללוהו בכנור, הללוהו בתוף ומחול, הללוהו במינים ועוגב, הללוהו בצלצלי שמע, הללוהו בצלצלי תרועה.

שופר איהי שכינתא עלאה, תקע דילה שכינתא תתאה, דאתמר בה (בראשית לב כו) ותקע כף ירך יעקב בגלותא, בההוא זמנא סלקא מן גלותא בשופר גדול, ואתקריאת תקע בשופר גדול לחרותנו.

ביאור הגר"א

^{פכ} יקו"ק כו' מרכבה תניינא כו'. רוצה לומר דכאן הוא סמ"צ מרכבה דשית, למעלה פירש סמ"ע צ בעשר ספירות וכאן סמ"צ דז"ת בכל אחד הויה שלימה. חג"ת – שלש חיון נש"א, וכן נה"י, ומלכות – חיה רביעית, אדם, משלמת לכל תלת, ובה גם כן יקו"ק אלף לפי שנכללת מכל השלש חיות כריך להיות בה שלש הויות והיא המשלמת לזון לשם י"ה יקו"ק, למרכבה ראשונה שיהיה בכל אחד שית אחוון, ולמרכבה תניינא י"ק יקו"ק והן גם כן שית אחוון הרי שית פעמים שית, וחז"ל גם כן שמונת העלמי י"ק יקו"ק, י"ק בחכמה, יקו"ק צבינה כידוע, הרי גם כן י"ה והוא כנ"ל אלף דכאן מלכות משלמת לו"ק ובמקום הדעת חו"צ, והכל אחד כי הדעת הוא כלילת חו"צ ואמר ^{פכ} כתר אקו"ק כו'. רוצה לומר דהוא גם כן של שש אותיות דכל אחד סליק בשית כנ"ל (אלף דיה"ו) והוא שתי פעמים יקו"ק אלף שנעשין בו אקו"ק, חד בחשבון והוא המשלים לנש"צ בשמונה אחוון וכידוע שבו נשלם נש"צ וזה שאומר ^{פכ} ועלייהו אתמר כו' ודא אב"ג ית"ץ כו'. רוצה לומר גם כן סמ"צ כלו ושש כנפים לאחד כנ"ל ואמר בשתים כו' דהן הקצוות והן כוללן כל עשר ספירות: בשתים כו' הן חו"צ והן פניו, ובשתים כו' – נו"ה, ובשתים כו' הן חו"ג ששם מקום הכנפים לעופף, וכל הכנפים הן בקצוות שקו האמצעי כוללם, שקו האמצעי בשלשה: רכ"ג:

^{פכ} ואית כו' הללי ציו"ד. וכן הללו – צו', וכן צה' כמו שאומר למטה, והן אותיות דהויה:

^{פכ} דסלקא בתרין כגון הללוהו. ולא גרסינן הללוהו, דהוא בתלת כמו שבארנו, אבל כאן שהוא"ו כפול לא חשיב לשתיים:

^{פכ} ואית ניגונא כו' כגון ה'. והוא אהללה:

^{פכ} מן ו' איהי. והוא הללו ושל יו"ד הוא הללי כנ"ל:

^{פכ} יה"ו. הוא הללוהו וכמו שמפרש והולך בתקיעה כו', דהוא יה"ו, ובארבע כבר פירש למעלה דהוא יקו"ק, והרי הם מאחד ועד ששה וכלל שלהן כמנין יה"ו (21=1+2+3+4+5+6). ג.פ.:

^{פכ} בתקיעה הוה קלא אריך כו'. רוצה לומר דנגונא אריך הוא בתקיעה וקצר בשברים ועיין לקמן בתיקון כ"ה ומה שנבאר סם:

^{פכ} דתמן י"ה כו'. קאי אשניהם, תקיעה ושברים, ולכן נחית חכמתא ועושרא וכמו שמפרש והולך הרוצה כו', ועיין מה שבארנו על פסוק יברכך כו' וכמו שאומר בספר יצירה פ"ד:

^{פכ} והוה נחית מניה מלכא כו'. רוצה לומר דהעת שהוא בת"ת והדעת הוא משך הזרע, וידע אדם כו' – והוא זרע, וזה שאומר לגבי כלה, ואמר

^{פכ} דאיהי קול כו'. רוצה לומר היא הרביעית של שלשה דברים: (מלכים א יט יא) והנה כו' לא ברוח כו', ואמרו קול דממה דקה דתמן קאתי מלכא, וזה שאומר והוה נחית מניה מלכא כו' דאיהי כו':

^{פכ} בההוא זמנא יתערון. והן עשרה מיני ניגונים שהן הכוללים הכל והן בעשר ספירות, ואף שהן י"א, דעת נכלל בת"ת, וכמו שאומר לעיל מ"ט ב' ואתקרי תרועה דיליה מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאיהו דעת ובג"ד כו', והוא אחי לגבי כלה, ומפרש והולך הללוהו כו' – בכל אחד שנים לצד הראשון, והראשון הוא שופר מלכות כוללת הכל, ומתערין ביה בראש השנה ולעמיד לצוא ציוס ההוא יתקע כו', וביה יתערון כל מיני נגונא, והראשון הדעת – מלכא לגבי כלה צנבל כמו שמפרש והולך, ועמו יתערון כל מיני, דכיון דהדעת נחית – כלהו נחיתין עמיה וכלהו מתערין עמיה, דכל האברים מתערין עמיה ועיין במדרש הנעלם ריש פרשת לך לך, ותקע שופר מפרש והולך דהיא שכינה תתאה, תקע של שופר, והיא סלקא באימא עילאה, וזה שאומר בההוא זמנא סלקא ורוצה לומר לזמן נאמר בתקע שופר:

גיהנם, ואית לה תרי פיות דאמרין הב הב, הָדָא הוא דכתיב (שם ל טו) לעלוקה שמושתי בנות הב הב, שתי בנות דאמרין הב חייבין לגיהנם.

שבועין ערקין אינון בכבדא, לקבל שבועין ממנו, שמיכד ויותרת ע"ב, יותרת דיליה איהי נחש אשת זנונים, בגין דשיוורין דיליה (נ"א דילה) נטלא טחול דאיהו חשף, ועלה אתמר (בראשית א ד) ולחשף קרא לילה, שמי"דשלתנוטה בגלותא דאיהו לילה, ובגלותא שעמא קיימא ליה, דאיהי לילי"ת אימא דערב רב, ואיהי שחוק הכסיל (ס"א הטחול), ובגינה אתמר (איוב ז ט) פלה ענן וילך שמי"כן יורד שאול לא יעלה.

ודא איהו צדיק ממנו בולע, דרשע ודאי דאיהו כסיל, עליה אתמר (חבקוק א יג) למה תביט בוגדים תחריש בבלע רשע צדיק ממנו, ואוקמוהו מארי מתניתין, צדיק ממנו בולע אבל צדיק גמור אינו בולע, ובגינה אתמר (ש"א ב ו) מוריד שאול ויעל, ווי לנשמתא כד בלע לה טחול, ווי לישראל כד אתבלעו בערב רב, דעלייהו אתמר (בראשית מא כא) וילא נודע כי באו אל קרבנה, ומראיהן רע פאשר בתחלה.

בזמנא דגלותא כל ממנן דאומין דעלמא וערב רב, אתמר בהון (איכה א ה) הו צריה לראש אויביה שלו, שני צריה ודאי אינון ערב רב, עלייהו אתמר (ישעיה א כג) שריף סוררים וחברי גנבים כלו, אוהב שחד וגומר, שני אויביה שלו אלין עשו וישמעאל ושבועין ממנו, דאינון פלה בשלחה בעותרא, וישראל בדוחקא בעניותא, ובגין דא ווי לעלמא כד אתבלעו בערבוביא בישא, שניומאן גרם דאתבלעו במעיייהו ולא נודע כי באו אל קרבנה, בגין דעובדיהון בישין בידיהון, שני הָדָא הוא דכתיב (תהלים קו לה) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם,

ביאור הגר"א

^{פ"ו} שתי בנות כו'. והן שתי בנות לוט במדרש הנעלם פרשת וירא עיין סם בדבריו:

^{פ"ז} כבד ויותרת ע"ב. נגד עשו וישמעאל כמו שאמרו בתיקון ל"ז, וכן בקדושה: אברהם וינחם, אני והו, וכמו שבארנו במקום אחר:

^{פ"ח} דשלתנוטה בגלותא כו'. כמו שכתוב (איכה א ה) היו כריכה לראש, ואינון ערב רב כמו שאומר למטה ושבעים תרין אומין פלחי כוכביא – בכבד כנ"ל, ואלו השלשה לעתיד לבוא – בשמי"ד יעברון מעלמא, ועיין לעיל מ"ה ומה שבארנו סם, וזה שאומר ובגלותא – שעתא אימא דערב רב ואיהי לילית הטחול נחש כנ"ל, ועיין ברעיא מהימנא פרשת פנחס סם אמר רעיא מהימנא והא אוקמוהו רבנן עליה טחול שחוק ואיהו שחוק הכסיל ובג"ד אוקמוהו רבנן אוי לו למי שהשעה משחקת לו, וקהלת אמר טוב כעס משחוק – טוב כעס דכבד דאיהי מרה רעוה דקצ"ה רעוה לאלהא דה לדיקא בעלמא דין במרעין בישין במכתשין, משחוק דשחוק לון בטחול דלכוכבא דהאי עלמא דשחוק לון שעתא בעותרא, ועוד ארעיא מהימנא לטחול איהו זחיל עפר, ואיהו תקיף יתיר מארס דמרה, ובגין דערב רב אינון שאור שבועה ואינון אומין דעלמא פלחי כוכביא דמיין למוך, יתיר מעבדין בגלותא ערב רב לישראל מאומין עובדי עבודת גלולים, כמה דאוקמוהו רבנן מי מעבד שאור שבועה דאינון דבקיין לישראל כשאור בעסה אצל אומין עובדי עבודת גלולים לאו אינון אלא כמוז אשך תדפטו רוח כו', וזה שאומר ואיהו שחוק כו':

^{פ"ט} כן יורד כו'. רואה לומר בטחול דהוא שאל תחתית כנ"ל, אע"ג דמרה הוא גיהנם מכל מקום עולין ממנה, מה שאין כן בשאול, והוא על עסקי שחוק הטחול כמו שאמרו (ילקוט שמעוני בראשית לח סימן קמה) הכל כו' חוץ מהבא על אשת איש והמלכין והמכנה כו', ואמרו באשת איש (משנה סוטה א ד) הרבה שחוק עושה, ובמכנה ומלכין – כמתלהלה היורה כו' משחק אני, ועיין בזה פרשת פנחס רס"ו ב' היכלא שתיאתא כו' בגין דהכא קיימין כל אינון נשיקין בישין ותיאובותין בישין וכל עדונין דגופא דהאי עלמא, די באינון עדונין אחרתך בר נש מהאי עלמא ומעלמא דאתי, ועל האי היכלא כתיב כי נופת תטופנה שפתי זרה כו', והוא הטחול כנ"ל עיין סם בדבריו, ועיין מה שבארנו במקום אחר כי היורד למדור זה בגיהנם לא יעלה כמו שאמרו כלה כו' כנ"ל ואף שכתב מוריד שאול כו' עיין סם, וכן הוא בטחול כד משיך לבר נש בלינותא כתיב גרש לך, אל תוכח לך, וזה שאומר וי לנשמתא כו', ואמר כד בלע כנ"ל לדיק ממנו בולע, רואה לומר לדיק שאינו גמור – כריך להתרחק ממושב לנים, כמו שאמרו (ע"ז יח ע"ב) הא למדת שמושב כו', ואמרו (פסחים קיב ע"ב) אל תדור בכשנאיב, וכן תאות ועדוני העולם הזה יכול להתפתח מהן, וכן הערב רב לדיק שאינו גמור – יכול לו, כמו שאמרו (ברכות ז ע"ב) אל תתגרה ברשע שהשעה משחקת לו, והוא שחוק הטחול כנ"ל, ואמר ובגינה אתמר מוריד כו' – לתרץ שנמשך אחר שחוק הכסיל, וכמו שאמרו (ר"ה יז ע"א) ועליהן אמרה חנה מוריד כו', וכן בעולם הזה, אף שנפתח אחריהם – יכול לעלות, וכן לדיק שאינו גמור שנבלע בערב רב, אצל ערב רב עמון – כלה ענן כו', וזה שאומר וי לישראל כו':

^{פ"י} ולא נודע כו'. דנשמתא, כאשר היא בלב אז היא נודע, דמנהגת הגוף לכל רעותה, אצל הטחול אף שנשמתא יורדת לתוכה – היא רע כאשר בתחלה, וכן הערב רב אף שהאליקים מעורבין ביניהם אינון חוזרין כלל, ומראיהן רע כו' וזה שאומר דעלייהו כו':

^{פ"יא} כריה ודאי. רואה לומר דהן רישי עמא בגלותא כמו שאמרו בזה פרשת בראשית כ"ה א' ואינון עמלקים כו' בגלותא אינון רישין דקיומא כגי כו':

^{פ"יב} אויבי' שלו כו'. הן ע"ב דכבד כנ"ל:

^{פ"יג} ומאן כו' ובגין כו'. וכן הנשמה בכבד וטחול – על סם שהנשמה נתפתח אחריהם – גלת אח"כ בהם:

^{פ"יד} ה"ד ויתערבו כו'. רואה לומר ויתערבו – בערב רב, בגוים – בגוים ממם:

שנה כגונוא דא נשמתא איהי כנסת ישראל, כד איהי שלימא בפקודין דעשה, אתמר בה (שיר ד ז) בלך יפה רעיתי ומום אין בך, בההוא זמנא שריא שם יהו"ה עלה, ואתמר בה (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך וראו ממך, וממנן דכבד וערקין דיליה וממנן דטחול וערבוביא בישא דיליה, מתכפין תחות לבא דתמן נשמתא.

[תיקוני זוהר – דף מה ע"א]

ואם נשמתא איהי מתטנפא (ס"א פגימא) בחובין, שניאו גרע מינה אפילו פקודא חדא (דף מה ע"א) מאינון פקודין, שכימה דאוקמוה מארי מתניתין עבירה מכבה מצוה, בההוא אתר (נ"א אבר) דשריא עבירה ואסתלק מצוה מניה, ההוא אבר איהו פגום, ואיהו מום דנשמתא, בגיניה לא שריא קודשא בריך הוא על נשמתא, הדיא הוא דכתיב (ויקרא כא יח) כל אשר בו מום לא יקרב, נשמתא דאית בה מום בחד מרמ"ח פקודין דילה לא אתקריבת בגיניה לגבי קודשא בריך הוא.

שנאבל נשמתא מסטרא דשכינתא לית בה מום, הדיא הוא דכתיב (שיר ד ז) בלך יפה רעיתי ומום אין בך, יצר הרע בעי לקרבא לההוא אתר, פיון דשכינתא שריא תמן דאיהי נשמתא, אתמר בה (במדבר א נא) והיור הקרב יומת, בגין דעלה אתמר (ישעיה מב ח) אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן, דהיינו אל אחר אל זר, שנידנשמתא איהי יקריה, ואיהי תושבחתיה, דבה משבח בר נש לקודשא בריך הוא בצלותא בכל יומא בכמה תושבחון והודאון, ובגין דא אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן ותהלתי סלפסילים, אלין שבעין ממנן, דלא יהיב לון קודשא בריך הוא רשו לשלטאה עלה, דאינון ערקין דכבד דאיהו אל אחר, טחול נחש יותרת הפכד אשת זנונים, בתר דעבידת סניאופין עם אליהם אחרים, ופליגת דמא דילה דאיהי תמצית דילה לכל ערקין, שירא קריבת לגבי טחול דאיהו בעלה כסיל, דלא נטיל טחול אלא תמצית (נ"א שמרים) דדמא, ולא יהיב ליה מדמא אחרא, ובגין דא אתקריאת יותרת הפכד, סביבין דלא יהיב אלא שירין, סניכבד איהו קטרוגא דריאה, דסליק לגבי לבא נורא מניה, ואי לאו דנשיב ביה כנפי ריאה, הוה אוקיד ללבא (והוה אוקיד כל גופא נורא דלבא), הדיא דכנתא לוינתן, לקבל חלב טמא, נחש איהו קטרוגא דלבא, ועלה אתמר אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, אבל עקרב פוסק, שרף איהו מרה קטרוגא דמוחא, בגין דמרה איהי שריפת כל גופא.

ביאור הגר"א

כ"ג נשמתא איהי כו'. רואה לומר וכן בנשמה, וכמו שאומר לקמן וכן בכנסת ישראל כמו הנשמה בגוף כן הוא השכינה בעולם וכנ"ל: או גרע כו'. רואה לומר אחד מרמ"ח מצוות עשה וכמו שאמרנו (חגיגה ט ע"א) מעות כו' – במצוות לא תעשה, והסדרן כו' – במצוות עשה:

כ"ד כמה דאוקמוהו מ"מ כו'. קאי על מה שאמר או גרע כו', ורואה לומר או שהיא מטונף בחובין, או שאפילו שרק שעבירה העולה לחסר מצוה אחת, וכמו שמפרש והולך בההוא אתר דשריא כו':

כ"ה אבל נשמתא כו' כיון כו' דעלה אתמר כו'. וכן הוא בשכינתא בגלותא כמו שאומר לקמן נ' א' נ"א א' ואי תימא דשלטא על שכינתא כו':

כ"ו נשמתא איהו יקרי כו'. רואה לומר מה שכתוב וכבודי כו':

כ"ז לפסילים אליו כו'. ואחר הוא אחר דכבד ויותרת וכמו שמפרש והולך:

כ"ח נאופין עם כו'. רואה לומר שבעים ערקין כמו שמפרש והולך והוא ניאוף, דטחול הוא בעלה ואיהי לא יהבא ליה אללא תמצית דתמצית, וזהו שחוק העולם הזה – תמצית דתמצית דיותרת, ויותרת מכבד, וכבד נוטל הלכוכית מלב כנ"ל:

כ"ט בגין דלא יהיב אללא שירין. רואה לומר בין לערקין וכל שכן לטחול:

כ"י וכבד איהו קטרוגא דריאה כו' נחש איהו קטרוגא דלבא ועלה אתמר אפי' נחש כו' שרף איהו מרה קטרוגא דמוחא בגין דמרה כו'. עיין מה שזכרנו לעיל מ"ג א', ואמר אפילו נחש כו' רואה לומר אפילו רדוף אחר התאוות, והרהורי התאוות רודפין אותו, מכל מקום לא יתבטל מהתפלה, אבל עקרב דהוא הכבד שהו נחש שרף ועקרב, ויותרת הוא אמאון אשר כו' דלא יהיב אללא תמצית, והו ארבעה גלויות כידוע והיא האחרונה מארבעה מצוות נזיקין שהיא תכלת, תכלית דכלהו כנ"ל צור, מים אין צו כו' (שבת כב ע"א), ונקרא עקרב כעס דכבד כמו שאומר לעיל נ"ב דעקר בית, וכמו שאמרנו בזהו פרשת תורה דעס עקר נשמתא כו', טורף נפשו בנפשו, ואמרנו (ערובין סה ע"א) ביומא דרתח לא הוה מזלי, וזהו פוסק, ואמר בגין דמרה כו' רואה לומר וסליק אף למוחא שמסם המעיין דאשקי לגופא:

^{סד}בגין דא תקיעה שְׁבָרִים ותרועה אינון תְּבִירוּ דְלֵהוּן, וְעֵלְיֵהוּ אֶתְמַר (תהלים פט טז) אֲשָׁרֵי הָעַם יוֹדְעֵי תרועה יהו"ה באור פְּנִיךָ יִהְיֶה לְכוֹן, מאי פְּנִיךָ אֵלֶיךָ תְּקִיעָה שְׁבָרִים ותרועה, דְּאִינוּן תְּקִיעָה חֲוָרוּ דְאַנְפִּין, שְׁבָרִים סוּמְקוּ דְאַנְפִּין, תרועה ^{סה}יִרְוָקָא דְאַנְפִּין, ^{סו}וּבָה נְפָקִין יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא, בְּזַמְנָא דְמִתְהַפְּכִין אַנְפִּין דְיִשְׂרָאֵל לִירְוָקָא כְּאַתְתָּא עוּבְרָא.

^{סז}וּבְאֵלֶיךָ תִּלְת גְּוֹנִין נְהָרָא שְׁרָגָא דְאִיְהִי נֵר יְהו"ה נְשֻׁמָּת אָדָם (משלי כ כז), מאי אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, תִּלְת גְּוֹנִין דְשְׁרָגָא, ^{סח}וּתִלְת גְּוֹנִין אֵלֶיךָ אִינוּן לְבוּשֵׁין לְתִלְת אַבְהֶן, דְּאִינוּן חֲוָרוּ סוּמְקֵי יְרוּק, גְּוֹן אוּכְמָא אִיְהִי קְדָרוּתָא דְלֵהוּן, וְעֵלְהּ אֶתְמַר (ישעיה נ ג) אֲלֹבִישׁ שְׁמַיִם קְדָרוּת, וּבְהוּן מִתְלַבְּשֵׁין הו"ה, תְּכִלְת לְבוּשָׁא דְאֵת י' ^{סט}דְּאִיְהוּ תְּכִלְתִּי דְכֻלָּא, ^סיְנִיר אִיְהוּ י', שְׁלֵהוּבָא דְסִלְיָא מְנִיָּה ו', וְנִעְנוּעָא דִּילֵיהּ הֵכָא וְהֵכָא דָּא ה"ה.

וּלְסִטְרָא אַחְרָא אֵית נֵר חֲשׂוּכָא דְגִיְהִנְס, ^{סא}וּאֵית לֵיהּ תִּלְת גְּוֹנִין, גְּוֹן סוּמְקֵי דָּא כְּבָד, עֲשׂוּ הוּא אָדָם (בראשית לו א), מְרָה גְּוֹן יְרוּק, טְחוּל גְּוֹן שְׁחוּר, וְעֵלְיָהּ אֶתְמַר (שם כז א) וּתְכַהֲיֶנּוּ עֵינֵינוּ מִרְאוֹת, וְסִימְנִיךָ בְּאֵלֶיךָ גְּוֹנִין שְׁקֵעֵרוּרוֹת (ויקרא יד לז) יְרַקְרָקוֹת אוּ אֲדָמְדָמוֹת ^{סב}וּמְרָאִיְהֶן שְׁפֵל מִן הַקִּיר, שְׁפֵל הוּא גְּוֹן אוּכְס, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (שם יג כא), וְשְׁפֵלָה אֵינְנָה מִן הָעוֹר וְהִיא כְּהָהּ, וְאִיְהִי שְׁפֵלוֹת דְנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, (מכאן עד סוף הפסקא מובא מלעיל מג ע"ב) ^{סג}וּתְכִלְתִּי לִית בְּסִטְרָא אַחְרָא בְּגִין דְּאִיְהוּ דוּמָה לְכַרְסֵיָא יְקִירָא.

נְשֻׁמָּתָא וְרוּחָא וְנִפְשָׁא אֶתְגְּלִיין ^{סד}בְּכַבֵּד מְרָה וְטְחוּל, כֹּל אִינוּן אַבְרֵי דְגוּפָא דְאִינוּן עֲמָא קְדִישָׁא, כְּלֵהוּ דַחְקֵן בְּמִרְיוֹ, בְּגִין דְנִשְׁמָתָא אֶתְרָא דִּילָהּ מוּחָא, יוֹנָה קְדִישָׁא נְשֻׁמָּתָא, שְׂכִינְתָּא נְשָׂרָא, ^{סה}דְּבַהֲאֵי יוֹנָה

בִּיאור הַגְּרָא

^{סז}בג"ד תקיעה כו'. כנ"ל מ"ג א' וכבד דהוא אל אחר – בתרועה כו', וכן האומין שהן בכבד ומרה, וערב רב שהן בטחול, הן גם כן מתעבדין בתשרית כמו שאמרנו בזוהר ועיין בזוהר פרשת פנחס רל"א ב' וכדון כל ישראל בעאקו ונטלי שופר כו' וסם רל"ב א' נטלון שופר כו' בתרועה ותקיעה ושברים אחבסם כו'.

^{סח}ירוקא דאנפין. אע"ג דגוויי לאנפין הן שמים: חוורו וסומקו, וכמו שאמרנו דודי נח ואדום סהדותא דאור"א, מכל מקום נכלל ירוקא גם כן שם שהן שלשה מוחין, אלא שחורא וסומקא מכסין אותו, וכשהולכין החוורא וסומקא נשאר הירוקא, ועיין באידרא רבא קל"ג ב' פתח ר"ש ואמר כפתוח כו' בתלת גוויי כו'.

^{סט}ובה נפקין כו'. רואה לומר כגוון ירוק ורואה לומר לכן נאמר אשרי העם יודעי תרועה, ובדעת – כי תמלא הארץ דעה, ובקול תרועת מלחמה, ונאמר (ירמיהו ל ו) ונהפכו כל פנים לירקון, ואמר כאשה עוברה כמו שכתוב (סם) שאלו וראו אם יולד זכר כו', ואמרנו בסנהדרין ל"ח ב' פמליא של מעלה כו'.

^סובאלין תלת כו' דאיהו נר כו'. רואה לומר נפש רוח – הוא נר, נשמת הוא הנשמה, והן שלשה גוויין דתש"ר: מוחא וריאה וכבד וכנ"ל מ"ג א', ואע"ג דה' כנ"ל מד' ואינון חיור כו' מפרש למטה דתכלת הוא גוון רביעי הכוללם, וכמו שלשה יסודות אמ"ש – דעפר כוללם ולא השיב אלא אמ"ש, וגוון אוכס הוא קדרות וגלותא לכהו, וזה שאומר גוון אוכמא איהי כו' תכלת לבושא כו', והן ארבע אותיות הוי"ה כמו שפרש והולך ותלת גוויין דשרגא כו' ובהוון מתלבשין הו"ה, שהן מלמטה למעלה שהוא בנוק' וכמו שאומר לקמן בתיקון ס"ט ושאר מקומות ונכלל בתלת נר"ן כנ"ל ולכן אמר מאי אדם כו', הפנימית של הגר, שקיא דאילנא:

^{סא}ותלת גוויין כו' תלת אבהן כו'. כידוע ועיין בזוהר פרשת פנחס רע"ו א' ר"א אמר לעולם לא כו' ר' אבא אמר יאות הוא אבל הכי אמר כו'.

^{סב}דאיהו תכלית לכלא. ספירה אחרונה שלה, דכוללת הכל, והיא תכלית לכלא, שהכל בשצילה כמו שכתוב (יחזקאל כ ט) ואעש למען שמי, (תהלים קיח כב) אבן מאסו כו' לראש פנה, (יחזקאל א כו) אבן ספיר דמות כסא, (סוטה יז ע"א) תכלת דומה כו'.

^{סג}נר איהו כו'. עתה מפרש שם הוי"ה, ארבע אהוון, על כלל הגר, והכל הוא בנשמתא דאיהו נר כו', וזה שאומר למעלה מ"ד ב' בג"ד נשמתא כו' בהוא זמנא שריא בה שם ה' כו'.

^{סד}ואית לי' תלת כו'. שכן הוא בנר, כאשר אינה דולקת יפה והיא חשוכה – יש לה אלו שלשה הגוויין שמפרש והולך:

^{סה}ומראיהו שפל כו' גוון אוכס כו'. מציא ראה, שנאמר ושפלה כו' ונאמר כהה, והוא שחור כי היא שפלה מכל הגוויין, ולבושין אותה האבלים וכל בעלי הצער, והיא נטפלת על כל הגוויין, וכן הוא בטחול שהיא בשפל הגוף, שאול תחתית, וכן הוא מזרעה התחתונה לגלותא דנשמתא, והיא יסוד עפר שעליה נאמר ישפילנה עד עפר, התנערי מעפר, וכמו שבארנו להלן, וזה שאומר ואיהי שפלות כו'.

^{סז}ותכלת לית בס"א בגין דאיהי דומה לכרסיא. רואה לומר דבנר חשוך אין שם מראה חוור ולא תכלת, ועל חוור לא הורגך לפרש כי הוא מראה חסד, אור שהם חסדים ממנו ודאי, ועל זה אמרו מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר כו'. לכיון שאלו שני המראות נראים, על כרחך הוא אור בהיר, אור היום, וכן בציצית אלו שנים: לבן ותכלת:

^{סח}בכבד כו'. סדרן הוא: מרה כבד וטחול – לנר"ן:

^{סט}דבאחי יונה אחרפנסת כו'. לתורים ובני יונה הן קרבנא כמו שאמרנו בזוהר פרשת פנחס בסוד הקרבנות, ולקמן ס"ד קרבנא תליתאה כו' או שני בני יונה וגו' דאי זכו נשרא דיעקב נחית לקבלא לון כו'.

אתפרנסת, בכמה צלותין ופולחנין, שפינה דיונה קרקפתא, וכמה ממנן אית בהאי ספינה דמנהיגין לה, ואינון אודנין עיינין חוטמא פומא, שבע ממנן אינון, שוסלקין לשבעים לשון שדהו בספינה דיונה. [תיקוני זוהר – דף מה ע"ב]

שפינה (דף מה ע"ב) איהי צלותא שכינתא תתאה, נשרא דאתפרנסת בה דא שכינתא עלאה, אם ישראל לא משתדלין בצלותין ובעותין ופולחנין דנשרא דאיהי ריאה, מיד ויהו"ה הטיל רוח גדולה אל הים (יונה א ד), שדיאהי רוח סערה, שפינה רוח יהו"ה הניחהו בקדמיתא, שפינה דנשיב בכנפי נשר"א דאיהו עמודא דאמצעיתא, דביה פרח נשרא באינון תרין שפון, שפינה דנשיב בכלהו דא רוח דחוטמא.

שפינה הא רוח בכל אתר דאיהו שכינתא עלאה ותתאה תמן אשתכחו, איהו ו' דנשיב בכנפי ריאה ועל לבא, דתמן (משלי כ כז) גר יהו"ה נשמת אדם, נשמתא במוחא, רוח בכנפי ריאה, נפש בלבא, שפינה ומחשבה רכיב עליוהו דאיהו אדם, ולזמנין תלת ללב, נשמתא ונפשא בתרי בתי לבא, רוחא דנשיב בהון ואינון נפ"ש ורו"ח, סימן ג"ר, שפינה ו' איהו דנשיב בדרועין בשית פרקין דלהון, ואיהו נשיב בתרין שוקין בשית פרקין, דאתמר בהון (שיר ה טו) שוקיו עמודי שש, ועליה אתמר (ישעיה יא ב) ונחה עליו רוח יהו"ה.

שפינה אברין דגופא מתנהיגין בהאי רוחא באורייתא קדישא בפקודין דאורייתא, שפינה מתנהיגא לכל סטרא דבעי בר נש, כמה דאתא אמר (יחזקאל א יב) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו, שפינה איהי רישא ואיהי לבא ואיהי גופא.

ביאור הגר"א

^{ע"ב} ספינה דיונה קרקפתא כו'. כנ"ל דנשמתא איהי במוחא:
^{ע"ב} וסלקין לשבעין כו'. דכמו שהן שבעים אומין, כן הוא בישראל, שבעים משפחות, שבעים נפש, וכן הוא בגוף משמשין למוחא אלו שבעים, כל אחד כולל מעשר:

^{ע"ב} דהו בספינה דיונה. כמו שאמרו בפרקי דר' אליעזר ושאר מקומות:
^{ע"ב} ויונה איהי כו' נשרא כו'. כמו בנשמתא ושכינתא תתאה, כן הוא בשכינתא תתאה ועלאה, דשכינתא תתאה – נשמתא דכלל ישראל, וכבר הוא דאומין פלחי כוכביא כנ"ל:

^{ע"ב} דאיהי רוח סערה. כמו שכתוב ויהי סער גדול כו':
^{ע"ב} רוח ה' תניחהו בקדמיתא. רואה לומר בתחילה קודם גלותא, וכן בנשמתא – קודם גלותא מלבד לכבד כו', וכן בשכינתא – גלותא מירושלים דאיהי לבא כנ"ל מ"ג ז', והכלל שכל ענין השכינה בישראל כן הוא הנשמה בגוף:

^{ע"ב} רוח דנשיב כו'. רואה לומר הפה הוא בינה, פתוחי חותם, ה' עלאה כידוע, ושתי שפון הן שתי כנפיה דבהון סלקא ללותא וכמו שכתוב אס תשכבון בין שפתים, ואמר לקמן ובתיקוני זוהר חדש אל תקרי אס אללא אס, ורוח דנשיב בפה שני מגביה השפתים הוא עמודא דאמצעיתא דנקרא רוח, רוח היוצא מכנפי ריאה דעל ידו פרח נשרא:

^{ע"ב} רוח דנשיב בכלהו כו'. רואה לומר בכל האברים כמו שכתוב ויפח באפיו כו', האף ניעור וחוטם ידוע שהוא בת"ת כמו שאומר לקמן בתיקון ע' בענין ארבעה חושים ובזוהר חדש פרשת יתרו:
^{ע"ב} האי רוח בכל אתר דאיהו. רואה לומר בכל מקום שהוא הרוח – תמן אשתכחו, שהוא הבריח התיכון מן העולם ועד העולם, והוא תאות גבעות עולם, שתי גבעות כו':

^{ע"ב} ומחשבה רכיב עליוהו. רואה לומר שזה שכתוב נשמת אדם – דאדם על הנשמה, אדם על הכסא, והוא החיה, יו"ד של השם, והוא על אבן ספיר של מוחא שם האדם, והוא קאי גם אלמעלה – נשמתא במוחא רוח כו', ואמר נשמתא ונפשא בתרי כו' – שהן שני בתים, ה' ראשון ושני, כמו שאומר לקמן ריש תיקון כ"ב ס"ב א' ואינון ה' עילאה ה' כו', ואמר ואינון נפש ורוח כו' – מפרש דאלו תלת הן בקרא נר כו':

^{ע"ב} והאי ו' איהו כו'. רואה לומר שכולל כל הגוף לכן הכל כליב בעמודא דאמצעיתא ונקרא הוי"ה כולל כל העשר ספירות, ולמעלה אמר במוחא וריאה ולבא שהן כלל הכל, אמ"ש, רב"ג, שלשה שמהן הכוללים, ואח"כ אמר בשלשה מוחין שהן ג"ר ואח"כ עמודא דאמצעיתא רוח בתרי דרועין חג"ת, ואח"כ יורד ביסוד ונשיב בתרי שוקין נה"י, ובלבד גם כן בשלשה כנ"ל דהיא תלת כבוד שם של י"ב והוא בתרי בתי לבא כו' כנ"ל, ואמר בשית פרקין דלהון להורות שהכל מרוח ו', והכל תלוי ברוח, רוח ה' תניחהו כנ"ל, והוא רוח האדם שנקרבו, וכן כל העולם עומד ברוח כמו שאמר ריב"ח לקיסר וכן כל העולם תלוי ברוח האדם, רוחי אשר עליך כו', ועל זה התחנן דוד ורוח נכון כו' ורוח קדשך אל כו' ורוח נדיבה תסמכני, וזה שאומר ועליה אתמר ונחה כו', וארבעה רוחין שם וכל רוח כולל שני קאות כמו שבארנו בדרועין ובשוקין, וכן הוא במוחין שעקנן שנים כי דעת הוא הכולל, וזהו (ישעיה יא ב) רוח חכמה ובינה – בשני מוחין, חכמה ובינה, רוח עלה כו' רוח כו', והכלל הוא רוח ה', והוא שריא בלבד דהוא כולל וממנו התפשט בכל ואליו חוזר כידוע, והן מה שכתוב (יחזקאל לז טו) מארבע הרוחות זואי הרוח ועיין בריש אידרא רבא בענין ארבע רוחות ובזוהר פרשת שמות:

^{ע"ב} כל אברין כו' בפקודין כו'. דהרוח הוא עמודא דאמצעיתא – שורה ע"י אורייתא ופקודין כמו שאומר למטה ועיין מה שבארנו שם:
^{ע"ב} ספינה מתנהיגת כו'. דכל האברים הולכין אחר הלב:

שׂוֹאֵם אֲבָרִין דְּגוּפָא דְאִינוּן מְאָרִי סְפִינָה שׂוֹאֵם דְאִינוּן עֲמָא קְדִישָׁא, לֹא מִתְנַהֲגִין שׂוֹבְבֵי אֲוִרִיתָא דְאִיהִי נִשְׁמָתָא וּבְמִצְוֵה דְאִיהִי נִפְשָׁא, אֶפְרַח רוּחָא מִבִּינֵיהוּ, יְבַהֲהוּא זְמָנָא (יוֹנָה א ד) וַיְהוֹרֵה הַטִּיל רוּחַ גְּדוּלָה אֶל הַיָּם, דְאִיהִי רוּחַ סְעָרָה, דְאִיהִי גְזֵרַת דִּינָא קְשִׁיא, יְדִסְעָרָה גּוֹפִיָה דְבַר נֶשׁ דְאִינוּן יִשְׂרָאֵל, וַיִּשְׂרָאֵל אִינוּן בְּסְעָרָה, וְהֶאֱנִיָּה דְאִיהִי גּוּפָא חֲשֻׁבָה לְהַשְׁבֵּר.

בִּיה זְמָנָא וַיּוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה (שֵׁם ה) דָּא שְׂכִינְתָא תַתָּא, דְאֶתְמַר בֵּה (רוּת ג ז) וַתִּגַּל מְרַגְלוֹתֶיהָ וַתִּשְׁכַּב, שְׂכִיבַת לְעַפְרָא, וְדָא אִיהוּ (יוֹנָה א ה) וַיִּשְׁכַּב וַיִּרְדָּם, וְאֶמְאִי נִפְלַת, בְּגִין דְּפִרַח מִינָה רוּחָא דְאִיהוּ עֲמוּדָא דְאֶמְצָעֵיתָא דְסָמִיךְ לָהּ, וְאִיהִי נִפְלַת, וּבַהֲהוּא זְמָנָא אֶתְמַר בֵּה (אִיכָה א א) אִיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד, וּמָאן גְּרִים נְחִיתוּ דִילָהּ, בְּגִין דְּבִטְלוּ יִשְׂרָאֵל אֲוִרִיתָא וּמִצְוֵה, בַּהֲהוּא זְמָנָא דְאִיהִי נְחַתַת בֵּין רְגִלִין, יִשְׂרָאֵל בְּנֵהָ אִינוּן מְהוּדְקִין בֵּין רְגִלִין, וְאִינוּן בְּמַרְעִין בְּמַכְתְּשִׁין, בַּהֲהוּא זְמָנָא דְגּוּפָא בְּבִי מַרְעִין דְאִינוּן יִשְׂרָאֵל, וְשְׂכִינְתָא עֲמֹהוּן דְאִיהִי יוֹנָה, מַה כְּתִיב בִּיה (יוֹנָה א ו) וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחוּבֵל, הֵהוּא דְחָבִיל בִּשְׂרָא בְּבִי מַרְעָא. [תיקוני זוהר – דף מו ע"א]

יְעוּד מָאן רַב הַחוּבֵל הֵהוּא דְאֶתְמַר בִּיה (שְׁמוֹת כב כה) "אִם חָבֹל תְּחַבּוּל שְׁלֹמֹת רֵעֶךָ, חָבֹל בְּבֵית רֵאשׁוֹן, תְּחַבּוּל בְּבֵית שְׁנִי, וְאִיהוּ רַב דְּכָל מְנַהֲגֵי סְפִינָה, וּמָה אָמַר לִיה (יוֹנָה א ו) קוּם קְרָא אֶל אֱלֹהֵי יְיָ, דְהָא דִינִין קָא אֶתִּינִין עֲלֶיךָ וְעַל בְּנֵיךָ, הָא מְאָרִי דְחוּבִין מִתְפַּנְשִׁין, דְאִינוּן סְחָרִין לְסְפִינָה דִילָךְ דְאִינוּן רוּחִין בִּישִׁין, "אֶסְתַּפֵּל בְּזַכּוֹן דִילָךְ, סְבָאֲלִין אֲבָרִים דִישְׁתַּדְלוֹן בְּאֲוִרִיתָא וּבְפִקוּדִין טְבִין, וַיַּחְזִירוּן שְׂכִינְתָא עֲלָאָה דְאִיהִי תִיּוּבְתָא עֲלֶיךָ, וְאִיהִי אֲגִינַת עֲלֶיךָ, דְעֲלָהּ אֶתְמַר (דְּבָרִים לב יא) כְּנֹשֶׁר יַעִיר קִנּוּ "דָּא יְרוּשָׁלַם, עַל גּוֹזְלֵיו יִרְחַף (שֵׁם)

ביאור הגר"א

^פ דְסְפִינָה אִיהִי רִישָׁא כו'. רוּחָה לומר לכל שלשה חלקי הגוף – רב"ג, ראש – למוחא קרקפתא, גופא לריאה, וכן לבא דהוא בטון, ובכל אחד הגוף הוא ספינה לנפשא דשם, וכמו שאומר לקמן ספינה איהי קרקפתא כו':

^פ ואם כו' לאינון מארי כו'. שהן עשרה שליטים כו':

^פ לאינון עמא קדישא. שהן הנה מטחו שלשלמה ששים כו', והן עשרה באמצעיתא כמו שאמר השי"ת לאברהם את החתי כו':

^פ באורייתא כו'. דע"י התורה והמצוה זוכה האדם לרוח אלוקים, דבכל אתר לאיהו שכנתא עילאה ותתאה כו' כנ"ל, ותורה היא צבינה, ימא לאורייתא, אנכי דמתן תורה, ומה שבארנו במקום אחר דהוא בעמודא לאמצעיתא משום דהיא שריא ביה:

^פ פרח כו'. לאינו יכול להיות בלעדס ועיין לקמן ק"א א':

^ג ביהוה זמנא וה' כו'. דס"א – מיד כשרוח דקדישא מסתלק – היא שורה תיכף כידוע בהרבה מקומות:

^ג דסער' גופא דב"נ לאינון כו'. רוּחָה לומר דקאי על שניהם וכנ"ל דהכל ענין אחד והוא כפשוטו כמו שאמרנו בריש פרשת ויקהל דסעיר לגופא ומחלה אותו, ועיקר הענין על נשמתא דגלת לטוחול, והוא מרגלותיו, דשכיבת לעפר דהוא זוחלי עפר, ארס דנחש, יסוד העפר, מרה שחורה, וזה שאומר ותגל מרגלותיו רוּחָה לומר דגלת מרגלותיו כמו שאומר לקמן תיקון ל"א והוא גלות היותר שפל כמו שאמרנו בפ"ד דראש השנה (דף לא ע"א, עיי"ש, ג.פ.), וכן הוא בישראל ושכינה כאשר הן בערב רב כנ"ל:

^ג ועוד מאן רב כו'. לפירוש הראשון הוא על האדם והשני על השכינה:

^ג אם חבל כו'. כמו דהוא חביל גופא כן בית המקדש שהוא בית חייו, ועד בא השמש כו' – ציום הששי, ועיין בזה פרשת בלק בזהר חדש:

^ג ואיהו רב לכל כו'. כמו שכתוב (קהלת ט יד) ובא אליה מלך גדול כו', ויאר הרע מזהיר אח"כ בעלמו לבד נש וכן לכלל ישראל ושכינה, וזהו החרטה אחר העבירה וכידוע:

^א לאינון סחרין כו'. כמו שאמרנו בפרקי דר' אליעזר שהיה סובב הרוח לכל אותה הספינה, וזה שאומר לאינון רוחין כו':

^ב אסתכל בזכוון כו'. רוּחָה לומר זה שכתוב מה מלאכתך, וכמו שאמרנו בריש פרשת ויקהל שם מה מלאכתך דאסתסקת בהאי עלמא כו' עיין שם בדבריו:

^ב באלין אברים לישתדלוון באורייתא ובפקודין. כמו שמפרש והולך ויחזרון כו' לאיהו תיובתא כו', ובכלל ישראל ושכינה לאסתלקת שכנתא עילאה מינייהו כנ"ל, ואמר ליחזרון בתשובה והיא תחזור עליהם היא נקראת תשובה, וכן הוא באדם, ועיקר התשובה – תורה ומעשים טובים כמו שאמרנו בזהר פרשת נשא ברעיא מהימנא בארובה, וזה שאומר לישתדלוון ומפרש מה מלאכתך – ליראה במעשיו הקדומים ויחזור בתשובה וכמו שאמרנו בזהר פרשת ויקהל שם אסתכל בזמילין חלין ותוב למארכ כו':

^ג ואיהי אגינת עלך. כמו שאמרנו (משנה אבות ד יא) תשובה ומעשים טובים כתיבים בפני הפורענות, ואיהי עלמא דחירו דשם חין שטן ואין כו', ואיהי נשרא כנ"ל ונשרא לא לחיל מכל עופין דעלמא ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ד ב':

^י דא ירושלים. רוּחָה לומר הון של הגשר:

”דאינון ישראל, יפרוש כנפיו עליהו ”בשבתא וימין טבין, ובגינה מברכין בהון ברוך אתה יהוה הפרוס
”ספת שלום, ובזמנא דפרישת גדפהא על ישראל אתמר (דברים לב יא) יקחהו ישאהו על אברתו, כמה
דאוקמוהו (שמות יט ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים וכו’, ובגין דא קום קרא אל אלהיך דאיהי שכנינתא
עלאה, דאיהי תיובתא דילך, ”ותוב בה למארך דאיהו קודשא בריך הוא, ”אסתפל דשפחה בישא שלטא עלך
”דאיהי טפה סרוחה, ”ועלה אתמר (איוב א ז) ויאמר יהוה אל השטן מאין תבא, דכל חובין אינון מאברין
דטפה סרוחה, דבגינה אתמר לגבי חייביא מאין באת מטפה סרוחה, ויחיתו (דף מו ע”א) האנשים להשיב אל
היבשה (יונה א יג) בתיובתא, ולא יכולו ”פי הים, דאיהו גזרת דינא, הולך וסוער עליהם.

בההוא זמנא וימן יהוה דג גדול לבלוע את יונה (שם ב א), ידא גלותא קדמאה, דאתמר ביה ויונה ירד
”אל ירפתי הספינה, ”יודא הוא (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך מצרימה, כמה דאוקמוהו בכל אתר דגלו ישראל
שכנינתא עמהון, קלקלו ישראל עובדיהון, ביה זמנא אתמר בהון (שמות א ח) ויקם מלך חדש על מצרים, ודא
פרעה, עליה אתמר וימן יהוה דג גדול לבלוע את יונה, דבעא לבטלא ישראל מעלמא, הדא הוא דכתיב (שם
כב) כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, לקבליה וימן יהוה דג גדול לבלוע את יונה, לקטליה, לבלוע יונה לא
כתיב, אלא לבלוע את יונה, את אתא לרבות רעיא מהימנא דעתיד לאתייבא אורייתא על ידיה, דאיהי
מאל”ף ועד תי”ו, ”כפל אלין גלגולין על ידיה הו, ודא איהו דג גדול, דאתמר ביה (יחזקאל כט ג) התנין הגדול,
”איהו דג, ומצרים בת זוגיה דגה, (יונה ב ב) ויתפלל יונה אל יהוה אלהי”ו מפעי הדגה, מאן מעי הדגה אלין
מצראי.

ועוד וימן יהוה ”ידג גדול דא סמאל, דגה דא לילית נחש בת זוגיה, מההוא רב החובל דאיהו ערב רב
דאתמר ביה (שמות יב לח) וגם ערב רב וכו’. ”ויטחול איהו שחוק הכסיל, לבלוע את יונה דא נפשא, מסטרא

ביאור הגר”א

³¹ דאינון ישראל. שהו בדכגא לישראל דלעילא, עמודא דאמצעיתא, שית גוזלין דאימא ועיין לעיל ב’ ב’ אפרוחים דילה תלת הדסים ותרי
כו’, ובזוהר פרשת פנחס על פסוק וציום הבכורים כו’:

³² בשבת וי”ט. ולכן הם אסורים במלאכה דשם עלמא דחירו ונפקי מכלל עשיה, ששה ימים הו”ה, וכמו שבארנו במקום אחר:

³³ סכת שלום. עיין לעיל ב’ ב’ ועל קו דלפורה – לשון סכר, שמסככת בה אימא על בניה, אפרוחים דילה תלת כו’ כנ”ל, סוכה רמיזא
לאימא דמסככת עליהו עיין שם:

³⁴ ותוב בה למארך. כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת נשא תשובה – תשובה ה’, והוא כאן ה’ עלאה על ו’, ואמר למעלה ואם עשרה כו’
פרח רוחא דאיהו קב”ה מינייהו:

³⁵ אסתכל כו’. רואה לומר זה שאומר מאין תבוא:

³⁶ דאיהי טפה סרוחה. שהיא זוהמא דהטיל נחש צחיה והוא הלילית, טפה סרוחה, והוא היצר הרע שבאדם וכל התאוות, שאור שבטיסא
וסרסן בטחול דהוא שפחה בישא, וכן ערב רב בישראל, והיא נקראת אין שהיא ההעדר של אדם וממנה מת וממנה מסריח שהיא הטפה
שזרקה לאדם כמו שכתוב (משלי ה ג, ד) כי נפת כו’ ואחריתה מרה כו’:

³⁷ ועלה אתמר כו’. דהש”ת שאלו האם ביאתך מהרשעים להם מאין והבאת חובין וכמו שמפרש והולך דכל חובין כו’ דבגינה אתמר כו’,
ותשובתו את הש”ת משוט בחרץ כמו שכתוב ואיש אין לבוא עלינו כדרך כל הארץ, כמו שאמרו במדרש הנעלם פרשת וירא, והנה הטפה
סרוחה זו המה, הטחול, הלילית, והוא התאוה שהאדם זורק הטפה בתאוה והוא שאור שבאדם יסודו של יצר הרע, ולכן אמר במדרש
הנעלם שצריך להתקדש מאד בזיווג ואז הבנים לא ישלטו בהן יצר הרע ואמר דהו רוקין דהו עיילין בין נשין שפירין כו’:

³⁸ כי הים כו’. כמו שאמרו (ר”ה יח ע”א) כאן קודם גזר דין, כי אם תבססי, (נדה ע ע”ב) כי חפץ כו’:

³⁹ דא גלותא קדמאה כו’. דהוא התנין הגדול הרובץ כו’. וכמו שמפרש והולך דא פרעה כו’ ודא איהו דג גדול כו’:

⁴⁰ אל ירכתי הספינה. דספינה הוא גופא כנ”ל, וירכתי היינו ותגל מרגלותיו דגלת שם:

⁴¹ ודא הוא אנכי כו’. רואה לומר שנאמר בו ויונה ירד, ובגלותא קדמאה נאמר אנכי ארד כו’, והטלתו לים הוא כאשר באו למצרים שהוא
הים דבו התנין פרעה, ועדיין לא בלע אותם הדג התנין עד שקלקלו, אז ויקם כו’ כמו שאומר כיון שמת הדור ההוא צטילו אורייתא מיד
הפך לבס לשנוא כו’ ויקם כו’ וכמו שמפרש והולך קלקלו כו’:

⁴² כל אלין גלגולין כו’. כמו שאמרו (סוטה יא ע”א) נתחכמה לו למושיעין של ישראל כו’, דכל כונתם הכל בשבילו:

⁴³ איהו דג ומצרים בת זוגי דגה כו’. רואה לומר דהמצריים עמו הן בת זוגיה וכמו שמפרש והולך מאן מעי מדגה כו’, ועליהן נאמר
והדגה אשר ביאור מתה כמו שאומר למטה, וזה שאמרו (ב”ב עד ע”ב) לויזן זכר ונקבה, והרג את הנקבה – שנהרגו כל המצריים עם שר
שלהם, אבל הזכר לא נהרג שפרעה נשאר כמו שאמרו בפרקי דר”י אליעזר, ואמר ויתפלל יונה כו’ – כמו שכתוב ויעקו ותעל שועתם כו’,
ונלעק אל ה’ כו’:

⁴⁴ דג גדול כו’. רואה לומר דנקרא דג גדול כמו שכתוב רב החובל, וכן ערב רב, וכמו שאומר למטה דג גדול איהו ערב רב דאינון כו’:

דיליה (שמות ו ט) ולא שמענו אל משה מקצרו רוח, ומעבודה קשה מסטרא דכבוד דאתמר ביה (שם ז יד) כבוד לב פרעה, תכבוד העבודה (שם ה ט), עליה אתמר (קהלת ז ט) פי כעס בחיק כסילים ינוח, מסטרא דמרה (שם א יד) וימררו את חיייהם.

דג גדול איהו ערב רב, דאינון (נ"א דאיהו) רב החובל, מאן חובל אלא רב מכל מלאכי חבלה, איהו חובל, ואיהי חבלה, ערב רב בנין דלילית חייבא, בידהון חאבו ישראל ית ויחבילו ית בשרייהו באת ברית, כ"א אינון רב עלייהו בגלותא, ואינון דגה לישראל, ובגין דא אמרו (במדבר יא ה) זכרנו את הדגה וכו', ובזמנא דנפקו ישראל ממצרים קטיל מנייהו סגיאין, ודא איהו (שמות ז יח) והדגה אשר ביאור מתה, לא ובגלותא בתראה עתיד הקדוש ברנף הוא לקטלא לון, לביבאש היאור דא אורייתא, דאתמר בה (משלי ו כג) ותורה אור, סרחת לגבייהו, ליתאתמר בישראל (שמות א כב) כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, אור איהו ר"ז, היאורה בת זוגיה דהוא אור, ליתאתמר בה (שם י כג) ולכל בני ישראל היה אור במושבבתם, כגוונא דא בגלותא בתראה (היאורה) הזורה ביה הנה ר"ז, דאיהו אור דפורקנא בתרייתא, לקיים (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, ודא איהו כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, וכל הבת תחיון, אלין דמשתדלין באורייתא דבעל פה.

לית דבר אחר וימן יהו"ה דג גדול לבלוע את יונה (יונה ב א), דא ענייתא, דאיהו עצב, ונוקבא דיליה עצבון, דכורא דג נוקבא דגה, דא הוא (שם ב) ויתפלל יונה אל יהו"ה אלהיו ממצעי הדגה, למכפנא דענייתא דמטי

ביאור הגר"א

¹⁰ וטחול איהו שחוק הכסיל לבלוע את יונה כו' מקור רוח ומעבודה קשה מסטרא דכבוד כו' תכבוד העבודה עליה אתמר כי כעס כו'.
לכעס הוא ס"ס – בכבד, מלך זקן וכסיל, וכן בת זוגו בטחול – שחוק הכסיל, כי כחול הסירים כו':
¹¹ דבהון חאבו כו'. רואה לומר על ידיהן שהן הגורמים לישראל לכל חטאת שעליהן נאמר (ויצמות מז ע"ב) קשין כו' כספחת, והן השאור שעביסה כי ז"ה בלדס כן הוא הם בישראל כנ"ל, וראשיתם בעגל וכן בכל חטא וכן בעריות כמו שאמרו (יומא עה ע"א) את הדגה אשר כו' ואמרו שהן העריות, והוא מסטרא דטחול וערב רב וכמו שאומר למטה:
¹² וחבילו ית כו'. כמו שכתוב (ירמיהו יא טו) ובשר קודש יעברו מעליך, ורואה לומר שלכן נקרא חובל דחבילו כו', והם בני אפרים שהעבירו כו' כמו שאומר בפרקי דר' אליעזר:
¹³ אינון רב עלייהו בגלותא. כמו שאומר לעיל מ"ד ב' דעליהון נאמר היו כריה לראש דאינון רישי דעמא בגלותא שלכן נקראין רב, ערב רב, רב החובל:
¹⁴ ואינון דגה לישראל. רואה לומר שנבלעו בתוכם, והן עריות שנכסלו על ידן, דטחול הוא גילוי עריות, שחוק הכסיל כמו שאומר לקמן תיקון נ"ו ובזוהר פרשת בראשית כ"ז ב', וזה שאומר זכרנו את הדגה כמו שאמרו (יומא עה ע"א) דהוא עריות, והוא חנם כמו שנבאר סם:
¹⁵ ובגלותא בתראה עתיד קב"ה לקטלא לון. כן הוא בספרים אחרים. וכמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ושאר מקומות דאין בן דוד בל עד שיתמחון מעלמא דעליהון נאמר כי יד על כו' דהן עמלקים כנ"ל:
¹⁶ ויבאש כו'. כמו שאמרו (משנה סוטה ט טו) בעקבות משיחא כו' והכמת סופרים תסרה:
¹⁷ ואתמר בישראל כו'. הוא לראיה שראור הוא התורה כמו שפירש והולך, וגם שהוא מרמז על חכמת סופרים תסרה, ורואה לומר כל הבן הילוד היאורה – שהוא באור של תורה, תשליכוהו – משליכין אותו ואין מרחמין עליו וכמו שאמרו (שם) ויראי חטא יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו וכמו שאומר לעיל א' ב' נודד הוא ללחם איה, אי"ה דמרחם עליה כו', ולית לכס אלף אורייתא, האי גרם למארי תורה לחזין מתתרכין עיין סם, ואמר אור איהו רז שחושבנס אחד והוא ותורה אור, אורו ופנימיות של תורה והוא דרגא דיסוד כידוע, סוד ה' ליראיו, ולכן יראי חטא לא יחוננו כנ"ל ובה זוגיה – שכינתא, יאורה, והן עניים דדרגא לידהון, דהוא עני בגלותא ונהר יחרב כו', והיא עניה ודיו לעבד למהוי כרבו כמו שאומר לעיל א' ב', ועיין בזוהר חדש ע"ה א' וכד אחגלי לך אילנא דחיי דכרא בתראה דאת כו' ואורייתא אתחזרת לון נסיון לחיון דמשתדלין ויהוין בעאקו סגי כגוונא דמכריים דאתמר ביה כל הבן כו' ודא אורייתא דבכתב, וכל הבת תחיון – אורייתא דבעל פה כו', ולית מיתה דמארי דנהורא דאורייתא אלף עניותא כו', וזה שאומר אור איהו רז כו' לאלין היאורה תשליכוהו – בעניותא, היאור תסרה כנ"ל, וכל הבת תחיון – אלין דמשתדלין כו', וכמו שאומר לעיל א' ב' דלית להו גדיפין שיהון נע ונד דשכינתא:
¹⁸ דאתמר בה כו'. רואה לומר היה אור הוא אותיות היאורה, וזה שאומר כג"ד בגלותא כו' ביה היה רז דאיהו אור רואה לומר אותיות היה אור, ואור הוא רז, דמכריים הוא אור דנהורא, ובגלותא בתראה אור דנהורא דאורייתא ברזין, וכמו שאומר לעיל נ"ב ב' דבגלותא בתראה יהון כל הנפלאות בתורה, ויתבקע ימא דאורייתא וכן כל הנפלאות, והכל דוגמת נפלאות דמכריים, וכן הגלות הזה – בתורה, בחומר ובכבדים ובכל עבודה כו' – הכל בתורה כמו שאמרו ברעיא מהימנא ולקמן קמ"ו א' ושאר מקומות, וזה שאומר לקיים כימי לאתך כו' ודא איהו כו' וכל כו':
¹⁹ ד"א וימן כו'. רואה לומר עניות בגלותא לישראל שנבלעו בעניות גדול והוא העלב, והוא גם כן הטחול שהוא המרה שחורה ויש בו דו"נ: עלב ועצבון, שנאמר בעצב תלדי כו', בעצבון תאכלנה, דכורא לנח' ונוק' לדכורא, כמו שאומר לקמן סוף תיקון כ"ב:

למעווי ד'ישראל, "יבנה הוא זמנא ויאמר יהו"ה לדג ויקא את יונה וגומר (שם יא), בדוחקא דדאגה דלהון דדואגין מן ענייתא, מדוחקא יפקון מן גלותא, הדא הוא דכתיב (שמואל ב, כב כח) ואת עם עני תושיע, דא נבואה דיונה דנתנבא ד'ישראל מן גלותא יבדוחקא דענייתא בימינא יפקון, בגין דצדיק ח"י עלמין איהו עני דאתקשר בימינא, דאיהו פסח, כגוונא ד'ישראל דאתמר בהון (יחזקאל טו ז) ואת ערום ועריה, והאי יונה איהי יונה דתיבת נח.

[תיקוני זוהר – דף מז ע"ב]

דבר אחר (יונה ב יא) ויאמר יהו"ה לדג ויקא את היונה אל היבשה, קם סבא מבתר טולא פתח ואמר, והמן פזרע גד הוא (במדבר יא ז), מאי פזרע גד, אלא לטגד איהו ימינא ושמאלא, גמול'ל דלי"ם, פכזרע גד דא יונה י' ודאי, טפה חוורתא, דביה אשתלים גד ואתעביד גיד, ועל דא האי זרעא דאיהי יו"ד דאיהי טפה קדישא, אתמר (יונה ב יא) ויקא את יונה אל היבשה דאיהי נוקבא, וממה דהות יבשה ה' אתקריאת ארץ, לאפקא זרעין

ביאור הגר"א

¹⁰ מכפנא דעניותא. לעכזון הוא יותר מעכב, דכורא אינו מר כמו הגוף' להיא ואחריתה מרה כו' והיא לכפנא דעניותא דעאל במעווי דבר נש, ועיין בזוהר פרשת פקודי רס"ו א' והרעב הוא דכורא והכפנא הוא הגוף':

¹¹ בההוא זמנא ויאמר ה' לדג כו'. רואה לומר ע"י בליעת הדג שהוא הרעב, ילאו מגלותא כמו שמפרש והולך ואת עם עני כו', ואמר לא נבואה דיונה כו' רואה לומר שכל המעשה של יונה וספרו נאמר על הגלות והגאולה:

¹² בדוחקא דעניותא בימינא כו' בימינא דאיהו פסח. רואה לומר כמו שלדיק ח"י עלמין דהוא עני, מתקשר בימין שהוא חסד, כמו שכתוב הבוקר אור – בקר באור, כן ישראל על ידי זה יפקון מגלותא, שהגאולה הוא בחסד כמו שאומר למטה. והענין, כי העני הוא נלכך לחסד שיעשו וכל חיותו הוא בחסד וזה שאומר בדוחקא דעניותא בימינא ועיין לקמן ס"ה ס"ו ומתמן ואילך אתקיים קרא עולם חסד יבנה כו' לדתקשר שביעי בימא קדמאה ומאן שביעי לא לדיק כו' והוכן בחסד כסא וזיה תקום ורזא דמלה ובחסד עולם רחמתיך וכל ספירין מתקשרין בימינא כו' בההוא זמנא חסד ה' מלאה הארץ כו' ועליה אתמר שביעי עד הבקר ולא הוא בוקר דאברהם דכתיב וישכם אברהם בבוקר, וישכם לפורקנא וזיה הבוקר אור דאתמר ביה ותורה אור והאי איהו אור דאתמר ביה ולכל בני ישראל היה אור, ואיהו פסח דרועא ימינא וזיה עתידין ליגאל. ואמר דאתמר בהון ואת כו' רואה לומר כמו במצרים שהיו עניים וילאו בימינא וע"י העניות כמו שכתוב ואת ערום כו' ואלעבור כו'. ואמר והאי יונה איהו כו' רואה לומר גם כן יונה דעניותא, דבקשה יהיו מזונותי מרוזין כזית ומסורין בידך כו' (סנהדרין קח ע"ב), והן העניים והאביונים שמזונותן מסורין ביד בשר ודם ומבקשין תמיד ונא אל תכריכנו ל ידי כו', וכן כל המבול והמעשה דשליחות יונה מתפרש הכל על הגלות והגאולה:

¹³ ג"ד איהו ימינא ושמאלא כו'. כמו שמפרש והולך גמול דליס שהן מסטרא דחו"ג, וכן הוא בסטרא דו"ג והן לדיק ועטרה, דעטרה לית לה מגרמא כלום שהן משמשא וסיהרא וסיהרא מקבלת משמשא ולית לה אור מגרמא כלום, והן מקבלין חו"ג כידוע ועיין בזוהר פרשת בראשית י"ג ב' בצלמנו – עתירי, כדמותנו – מסכני, דהא מסטרא דכורא עתירי ומסטרא דנוק' מסכני, כמה דאיונון דשיתופא חדא וחם דא על דא ויהיב דא לדא וגמיל ליה טיבו כו' וכן נקרא לדיק גימ"ל פשיטו דברית כמו שאמרו בזוהר פרשת תלואה קפ"א א' והעטרה נקראת דל"ת כידוע והיא דלה ועיין בסח"א ב' ב' ובג"כ רמז' דהאי קרא שבע דהגין כו' בצלמנו למייהב ליה שפע מההוא אחר דאקרי חסד ת"ח כו' כדמותנו לקבל יומא תניינא גבורה כו':

¹⁴ כזרע ג"ד לא יונה. כמו שאמרו יונה לא נשמתא, והיא זרע של ג"ד, לדיק, פרי לדיק, וזה שאומר וימן ה' דג גדול לבזוע את יונה, ד"ג הוא ג"ד הג"ל והוא הדעת, ימינא ושמאלא, חו"ג דביה שהוא דרגא דיסוד דלעילא וזה שאומר דג גדול כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ט' א' ההוא דאשתמודע גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי וגו' רב ויקירא כמה דגלי ההוא סבא כו'. ואמר, לבזוע, כמו שאומר לקמן נ"ב א' ובלע כל נונין דימא כו' ובלע מיא דימא, ואמר שם דהוא נונא חדא דשט כו' נונא רבתא כו', והוא דג גדול כנ"ל, יונה ההיא טפה, ואמר, את, שהוא הזרע דהוא מא' עד ת', כמו שבארנו שם ט"ו ב' מאן ההוא זרעא אינון אהון גליפין רזא דאורייתא כו', את, כד נטיל אהון כולן כללא דכולהו אהון אינון ישא וסופא, לבתר אהוסף ה' לאתחברא כללו אהון בה"א ואתקרי אתה, והוא ה' דמנלפ"ד, והוא ר"ע של זרע, ר"ע עלמין דנהיר בפלגותא דשערי, ומשם אתפשט לתרי"ג כמו שאמרו באילר"א רבא, ו' של זרע הוא הטפה דהוא יו"ד והוא ו' כמו שאומר למטה ולקמן נ"ד ג' הא פה קא נחתא כו' איהו כדומחא ו' אתארכת ביה שרביטא דכבבא וכד סליקת לעילא שריא עלה יו"ד ואתעבידת ז' וזהו זרע של ג"ד, והמן הוא גם כן כאלוהו זרע, וזה שאומר וימן ה' דהמן הוא ו"י וימן והוא ה' שמא קדישא שהוא כ"ו, עם קוז כ"ז, והוא יונה חושבן השם בפשוטו ומילואו שהוא ו"י, ו' – פשוטו, בת"ה, ומילואו ביו"ד כידוע, ואמר יו"ד ודאי טפה כו' רואה לומר שזרע ודאי הוא טפה יו"ד ורואה לומר שכלן נקרא גי"ד כמו שמפרש והולך והוא חושבן טו"ב טפה חוורתא, ה' חסדים חושבן מילה (רואה לומר חמש פעמים טו"ב) ואמר ואיהי נוק' רואה לומר היבשה הוא נוק', והדג מזריע אל היבשה ומה דהוא יבשה אתקריאת כו' ועיין לקמן פ"ה א' ובזוהר פרשת בראשית:

ואיבין, (דף מו ע"ב) הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית א י) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיְבֹשֶׁת אֶרֶץ, וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים, מֵדָא מְקוֹה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעַת צָרָה (ירמיה יד ח).

מְקוֹרָא דְנִבְיָעוּ מִהֵוּא זֶרַע דְאִתְמַשְׁדָּ מִמוֹחָא עֲלָאָה, וְהָאִי (נ"א וְהָיָא) טְפָה אִיְהִי י' זְעִירָא, כִּד נִפְקֵת א מִן מוֹחָא דְאִיְהִי חֲכָמָה, כֹּל סְפִירָה נְטִילַת חֲלָקְהָא, עַד דְאִתְפְּלִיגַת לְתַשְׁע נְקוּדִין, וְכִד נְטִיל כֹּל חַד חוֹלְקִיָּה אִשְׁתְּאַרַת עֲשׂוּרָא מִכְּלָהוּ טְפִין, דְנִטְיִילַת הֵיא יְבֹשֶׁת דְאִיְהִי עֲשִׂירִית הָאִיפָה סֵלַת, וּבְגִינָה מְעֻשְׂרִין.

וְהָיָא טְפָה בְּעַמּוּדָא דְאִמְצָעִיתָא אִתְאַרְכַּת, מֵדְאִתְעַבִּידַת זֶרַע ו', דְכִלִּיל שִׁית סְטָרִין, וּכְמָה דְכֹל סְפִירָן נְטִילִין חוֹלְקִיָּהוּן מִהֵוּא טְפָה, הֲכִי נְטִילִין מֵמְזֻרַע (נ"א מִהֵוּא זֶרַע) דְאִיְהוּ ו', כִּד אִיְהוּ ו' אִתְעַבִּיד שִׁית, כִּד נְטִיל בְּיַו"ד סְלִיק לְשִׁתִּין, שִׁית זְמַנִּין עֲשָׂר, מֵאֲבָל כֹּל סְפִירָן כֹּל חַד אִיְהוּ תַשְׁע, וּמְלָכוֹת בְּהָ אִשְׁתְּלִים כֹּל חַד לְעֲשָׂר, וְכֹלֵא אִתְמַשְׁדָּ לְגַבִּיָּה דְגִיד דְאִיְהוּ צְדִיק, וּמְנִיָּה לְהֵוּא יְבֹשֶׁת, וּבְהֵוּא זְמַנָּא דְאָרִיק בְּהָ כֹּלֵא מֵדְאִתְקַרִיָּאת תִּיבַת נַח, וְרִזָּא דְמֵלָה וְתַנַּח הַתִּיבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי (בראשית ח יג), מַה דְהוֹת מֵה' יְבֹשֶׁת, אִתְעַבִּידַת ה' אִשְׁבִּיעִי, וְדָא אִיְהוּ וְתַנַּח הַתִּיבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, וְדָא אִיְהוּ גִיד צְדִיק ח' עֲלָמִין, בְּגִין דְמְנִיָּה נְפִיק זֶרַע לְהָאִי יְבֹשֶׁת.

וְכֹל מָאן דְאִפִּיק הָאִי זֶרַע דְאִיְהוּ נְבִיעוֹ מְלַעֲיָלָא דְלָא בְּהָאִי יְבֹשֶׁת, גְּרִים פְּרוּדָא בְּהֵוּא נְבִיעוֹ, כְּכִיכּוֹל כְּאֵלוֹ אִתְפַּסֵּק נְבִיעוֹ דְשְׁכִינְתָּא, וְיִתְרַבָּה נְבִיעוֹ דְסְטָרָא אֲחֵרָא, דְאִינוּן מִי טוֹפְנָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית ז יט) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, בְּהֵוּא זְמַנָּא דְלִית נְבִיעוֹ בְּהֵוּא יְבֹשֶׁת דְהָיָא כְּבִדָּה, אִתְעַבִּידַת קְלָה, לְאִסְתְּלָקָא מֵעַל יִשְׂרָאֵל, וְאִתְמַר בְּהָ (שם יז) וַתָּרֵם מֵעַל הָאָרֶץ, וְלֹא נַחַתַּת עַד יִרְחָא שְׁבִיעָאָה, דְאִתְמַלִּיאַת בְּזַכּוּן דִּילָהּ מֵיְהִי כְּבִדָּה נַחַתַּת, הָדָא הוּא דְכְתִיב (שם ח ד) וַתַּנַּח הַתִּיבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, דְאִיְהוּ תַשְׁרִי דְרוּעָא שְׁמָאֵלָא, מֵדְאִי הוּוּ נְפִיקִין בִּיָּה יִפְקוּן בְּמִיתָהּ, מֵיְהִי אֵלָא יִשְׁתְּאַרוּן אֵלָא יַחַד מְעִיר וְשְׁנַיִם מִמְשַׁפְּחָה (ירמיהו ג יד), חַד

בִּיאור הַגְּרָ"א

^מ דא מקוה ישראל כו'. רוצה לומר בינה כמו שמפרש והולך מקורא כו', והוא נקרא ימא והיא נקראת מקוה ישראל וכמו שאומר לעיל ריש תיקון י"ט ל"ז א' מאי ימא דא שכינתא עילאה כו' בין ים עילאה דלויי אימא עילאה כו' וסם ב' וכד סליק לעילא לגבי אימא עילאה אחקרי קומה כו' מקוה לילה האי איהו מקוה ישראל ה' ואיהו שיעור קומה כו':

^נ ואתעבידת זרע ו'. כמו שאומר לעיל כ"ד ג' דאתמסכת כו' זה שאומר זרע ו' כמו שכתוב (תהלים קכו ו) משך הזרע:

^נ מזרע דלויי ו' כד איהו ו' אתעביד כו'. הוא ז' של זרע כנ"ל ורוצה לומר שית כמו שאמרו בראשית – ברא שית, ואמר שיתין מששת ימי בראשית והוא שיתין שית שהוא שיר השירים כמו שאמרו בזהר חדש ריש שיר השירים ואמר שם שהן שתיין מקורין עילאין:

^נ אבל כל ספירין כו'. רוצה לומר מה שאמר למעלה דאתפליגת לט' נקודין וכד כו'. דלויין רוצה לומר דאתפליגת לעשר, דנשאר לה חלקה, דבאמת לית לה מגרמה כלום, אלא דאתפליגת לט' נקודים בלבד, וכל הט' אצורים נוטל כל אחד חלקו מהזרע, אלא שכל אחד נוטל ט' חלקים מנקודה לילה והיא נוטלת העשירית מכולם והוא זרע היוורד ציסוד ונותן לנקבה, וזה סוד המעשר זה שאומר ומלכות זה אשתלים כו' לכן היא שלימו דכל חד וכן האצורים נוק' הן כל אחד עשירית מאצור דלכורא בצור הפנימית, וזה שאומר וכולא אתמשד לגביה כו' כנ"ל כל המעשר, ורוצה לומר בזה שזהו יו"ד של גי"ד:

^נ אחקריאת תיבת נח. נח הוא לדיק כמו שכתוב איש לדיק, איש ולדיק וכמו שאמרו בריש פרשת נח נ"ט ב' הוא נח דנגיד ונפיק ועייל לגנתא ואשקוי ליה משקוי דלעילא ועביד ליה נייחא ועביד לדין ורבי זרעין והוא כדן נייחא לכלא כו' כי בו שבת כו' תא חזי כגונא דא נח לתתא, קיימא קדישא הוה, דוגמא דלעילא ועל דא אקרי איש האדמה ורזא אוליפנא דהא נח אצטרך לתיבה לאתחברא בה ולקיימא בה זרעא דכולא, דכתיב לחיות זרע מאן תיבה דא ארון הברית כו' עיין שם בדבריו:

^נ ה' יבשה כו'. רוצה לומר כמו שמפרש והולך בחודש השביעי ודא איהו גי"ד לדיק ורוצה לומר דנאמר ותראה היבשה, ה' יבשה, ואח"כ כד אתחבר בה לדיק נעשית היבשה – ארץ, והיא נקראת השביעי – ה' עם שביעי, דהוא לדיק יום השביעי שבת, כי בו שבת כנ"ל והוא ג"ד חושבן שבע וכן הטפה ו"י שנעשית ז' וכן הלדיק ועטרה י' על ו' – ז', והשביעי הוא אוחיות יבשה ע"י, ואוחיות ע"י הוא חושבן יסוד, סוד – בלדיק, ג"ד, וי"ד הוא הזרע, יו"ד דגי"ד, וזה שאומר דא גי"ד ואמר ותנח התיבה – דביה נייחא בשביעי כנ"ל, כי בו שבת, נח נייחא לילה, ואמר דמיניה אריק זרע כו' רוצה לומר שזה שאומר לחיות זרע וכמו שבארנו שם ולקיימא זרעא דכולא דכתיב לחיות זרע, והוא ויקא את יונה דתיבת נח ששלח אל היבשה ואזלו כלוה אחריה ונאמר שרצו בארץ כו' ועיין לקמן נ"ו ב':

^נ תהא כבלה. דהיא ללת ללה, ובההוא זרע נעשית ה' ואז היא כבלה כמעוברת:

^נ דאי הו נפקין ביה כו'. עיין ברעיא מהימנא פרשת משפטים דבשמאל דוחה, דאף שהתחלת הגאולה ביה מכל מקום לא יפקון ביה שלא יהא יציאתן דבין וכמו דבציאת העולם, בתחילה כו' ראה שאין העולם מתקיים שיתין כו' וזהו הפלוגתא אי בתשרי נברא העולם (ר"ה י ע"ב) וכן הגאולה (תנחומא בא ט), או בניסן, ושניהם אמת. על המחשבה והמעשה, והוא בחו"ב – מחשבה ומעשה:

^נ ולא ישתארו כו'. כמו שכתוב (ירמיהו ג יד) ולקחתי אתכם אחד כו':

מעיר כגון נח, ושנים ממשפחה כגון שם ויפת, ומאחרנין שנים שבעה שבעה, מאינן עמי הארץ
דדמיין לבעירן ועופין וחיוון, ואלין אינון דאוקרין ימים טובים וחגיגין, דאינון שנים שנים, ברתין יומין דראש
השנה ויום הכפורים, תרין יומין דעצרת. שבעה שבעה אלין שבעה יומין דפסחא, ושבעה יומין דסכות, או
דמתפללין ח"י ברכאן דצלותא בכל יומא. דסלקין לחושבן שנים שנים שבעה שבעה ח"י.

או אלין דהוו נטרין י' דאיהו אות ברית מילה דאיהו לשמנה דכלא ח"י, או אלין דמנחן תפלי בכל יומא
דאינון אות י', כמה דאת אמר (שמות יג טז) והיה לאות כו', והוו קשרין ליה בח' בתי דתפלי, דאינון ד' בתי
דתפלין דרישא, וארבע פרשיין דתפלין דיד, או אינון דנטרין אות י' שבת בתחומא דיליה דאיהו ח', תרי אלפי
אמין לכל סטרא, וכלא ח"י, לאלין אינון מקבלין בתשובה, דאיהי יתיבת נח יום הכפורים.

אבל לאחרנין לא יקבל לון בתיובתא, ואם יפקון ביומא דדינא, אלין דלא הוו נטרין, אתמר בהון (בראשית ז
כא) ויגוע כל בשר הרמש על הארץ, ואלין אתקריאו רשעים גמורים דנדונין לאלתר למיתה, דבהון הות
שכינתא מתתרכא הדיא הוא דכתיב (שם ח ט) ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה, ואלין אינון יומין דחול.

[תיקוני זוהר – דף מז ע"א]

צדיקים גמורים י"א אלין אינון דנטרין ח"י דשבתות וימין טבין, עלליהו אתמר ותשב אליו היונה ילעת ערב
ודא ערבי שבתות וימין טבין, דשכינתא קא אתיא לשריא עלליהו ב"גין דאינון קדש, כמה דאת אמר (ירמיה ב
ג) קדש ישראל ליהו"ה, ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים (דף מז ע"א) בלכם היום (דברים ד ד).

ואינון צדיקים גמורים דנכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, וכתבין בספרא דחיי, כמה דאת אמר ובספר חיים
ברכה וכו', בינוניין דפלין מחול וקדש תליין עד יום הכפורים דאיהו כגוונא דתיבת נח, אם תיבין בתיובתא
יקבל לון ויכתבון לחיי, ואם לאו יכתבון למיתה עם אחרנין, דאתמר בהון (בראשית ז כא) ויגוע כל בשר וכו',

ביאור הגר"א

¹ חד מעיר כגון כו'. שכל הענין על הגאולה כנ"ל, ורחוים היו ללאת כמו צנח אלף שמשא בקש רחמים שלא ימותו וילאו ברחמים כמו
שאומר לקמן ובתיקוני זוהר חדש בצרכיה וילאו ברחמים כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ב בצרכיה:

² כגון פס ויפת. וחס הוא מה שכתוב (ישעיהו סא ה) ועמדו זרים כו', שהוא עבד עבדים יהיה לחייו:
³ תרין יומין דר"ה ויה"כ תרין יומין דעצרת. רואה לומר דעצרת. רואה לומר דעצרת – שבועות ושמיני עצרת, דשניהם נקראים עצרת, וראש השנה ויום
הכפורים ענין אחד, וכן שבועות ושמיני עצרת, ומפרש מה שכתוב שנים שנים – שארבעה נלקחו מצהמה טמאה, שני זכרים ושתי נקבות,
וחנוכה ופורים ודאי אינון מימים טובים, רק הן תמורת ההלל ושמחה שחסר בהם, כמו שצארכו במקום אחר (נח הוא שבת, נייחא דכולא,
וסם ויפת הן ראש חודש שני ימים, ולפי שהעיקר הוא יום השני והוא נגד פס, מלא וחסר א' ב') חס הוא ימי המלאכה, חול, עבד עבדים
יהיה לחייו, שבת ימים תעבוד כו', ועמדו זרים כו' כנ"ל, והשאר – וימחו מן הארץ (בראשית ז כג), (תהלים א ה) על כן לא יקומו רשעים
כו', (ישעיהו סו כד) והיו דראון לכל בשר:

⁴ תיבת נח יה"כ. רואה לומר תיבה לשון תיובתא, וכן אמר על ויפתח נח את חלון התיבה דא חיהו בעצרת ימי תשובה לחלונות התשובה
פתוחים:

⁵ ואלין יומין דחול. הוא ענין אחר דדריש על בני אדם ולא מצאה היונה כו' ותצא אליו היונה כו', על רשעים ולדיקים, ועוד דריש על ימי
החול ושבת, והכל ענין אחד, דלדיקים נגד שבתות שהם נטרו שבתות, ורשעים שלא נטרו שבתות נגד ימי החול, וזה שאומר אליו ללא הו
נטרין כו', דליקים גמורים דנטרין כו':

⁶ אליו דנטרין ח"י דשבתות ויו"ט כו'. רואה לומר ח"י דימים טובים כנ"ל וכן ח"י דשבת, אות שבת בתחומים כנ"ל:
⁷ לעת ערב ודא כו'. דנשמה יתירה נחתא עלייהו לעת ערב דערב שבת והוא התפשטות השכינה נקודה דילה כמו שאמרנו בזה פרשת
ויקהל, ולדיקים גמורים אף צימות החול הן שבת כמו שאומר למעלה בכמה מקומות, ואמר ודא ערב שבת נגד ימי החול שאמר למעלה
ועוד דעיקר השכחה השכינה בגלותא דלית לה נייחא אלף שבת וימים טובים:

⁸ בגין דאינון קודש. הוא מה שאמר למעלה דתלמידי חכמים נקראים שבת:

⁹ וחסם הדבקים כו'. רואה לומר הוא ח"י דשבתות וימים טובים, ולכן נכתבים לאלתר לחיים כמו שמפרש והולך ואינון דליקים והכל בגין
דנטרין ימים שנקראים קדש ואינון קדש כנ"ל וכמו שכתוב (ישעיהו ג) קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים, וזה שאומר וכתובין
בספרא דחיי ורואה לומר לאלתר לחיים ציוס ראש השנה שאף שילאו בתשרי מסטרא דראש השנה, נכתבים לחיים כנ"ל אבל ציונים מפרש
והולך תליין כו' שיחזרון בתשובה כמו שכתוב (זכריה יג ט) ורפתים ככרוף כו' וישבו מהם וזה שאומר אס תייבין כו' ואמר דכלילן כו'
דכלילן מפקודין וחובין כמו שאומר למטה:

וביננוניים בגין דאית בהון פקודין וחובין, אתמר בהון (שם ו יט) ומכל החי מכל בשור וכו', ימכל החי מסטרא דזכרון, ימכל בשור מסטרא דחובין. (ועוד בזמנא דייתי משיחא כל אינון דנטרו אות ברית ישיב יתהון ממותנא, דבההוא זמנא יתבטל מותנא, דהו מתנבאין אינון נביאיא דאספקלריא דלא נהרא דלא ישתארון אלא חד מעיר ושנים ממשפחה, כגון ההוא דכתיב (שם ז ט) שנים שנים באו אל נח, ואית מאן דאמר שבעה שבעה מסטרא דבת שבע, ואלין אינון חד מעיר, נח דא שבת, דביה ניחא דירית לה צדיק, שנים שנים תרין יומין חד דראש השנה וחד דיום הדין, דתנינא איהו מספק ויומא חדא דיום הכפורים, ויומא חדא דשבועות, ושבעה שבעה אינון שבעה יומי דסכות ושבעה יומי דפסחא, דמאן דנטיר אינון יומין עתיד לאשתובא בגלותא).

ובגין דגלי כל דא קודשא בריך הוא למשה, שאיל רחמי עליהו, ומסר גרמיה למיתה, הדא הוא דכתיב (שמות לב לב) ואם אין מחני נא מספרך, ובפיוסא דיליה אדבק במלכא, יואחיד בדרועא דימינא ואמר (שם יג) זכור לאברהם, ולביתך בשרמא לא ואמר זכור ליצחק, ולביתך אביתך בגופא ואמר (שם) ולישרא, יואמר קודשא בריך הוא אלין בינונים לגביהו תמה זכות אבות, פיון דלא תאבו בתיובתא הא אינון פרשעים גמורים ואם תאבין בתיובתא אתמר לגביהו חלה זכות אבות, ובגין דלא יתאבדו אלין בינוניים אמר משה וכי ימרון בני עלמא דאנא פנח דלא בעא רחמי על דריה, בההוא זמנא מסר גרמיה עליהו, הדא הוא דכתיב ואם אין מחני נא.

ובגין דא עתיד רעיא מהימנא למהוי בגלותא בתרא, וביה יתקיים (ישעיה נג ה) והוא מחולל מפשעינו, יאתעביד חול בגינייהו, מדוכא בעונותינו במכתשין ידיסורין דענייתא, בכמה דוחקין דסביל עליהו, (שמות לב ד) וינחם יהוה על הרעה וגומר, והדא הוא דכתיב (ישעיה נג ה) ובחבירתו נרפא לנו, ובגינייהו יישמאל דוחה לבינוניים דאיהי ראש השנה, וימי מן קרב לון בתיובתא דאיהו פסח, דרועא ימינא לקבל שבים, יויוקים לון מנפילו דלהון ואחיד בידיהון, וימי לון קומי שבי ירושלם, ובשבועות יפקון בזכותא דמשה ידאיהו מתן תורה רחמי, (ס"א וגלי לון ספר תורה, ויתפנשון לירושלם, ותראה היבשה מלכות הרשעה, ורחמי על בנו) וביה (דברים לב יא) כנשך יעיר קנו, ימאן קנו ירושלם קנו (לשכינתא).

בההוא זמנא שופר מהופף קדמ'א זקף קט'ן, אתהפך ממשלה דאומין דעלמא, וישרא דאינון מזרעא דההוא ידאיתמר ביה (בראשית לב יא) קטנתי מכל החסדים אסתלק ואזדקף, ואתמר ביה זק'ן גד'ל, בימינא אסתלקו מן גלותא, יבגין דמוליך לימין משה דדרגיה עמודא דאמצעייתא דאיהו שבועות.

ביאור הגר"א

- ¹⁷ מכל החי כו'. לנכתבין לחיים ואתם הדבקים כו' כנ"ל:
- ¹⁸ מכל בשר כו'. כמו שכתוב (בראשית ו ג) בשגם הוא בשר כו':
- ¹⁹ ואחיד דרועא כו'. שלשה ספרים הנפתחים, והוא רואה לזכות אף לאלוין ללא תאבו וכמו שאמרו (סנהדרין קיא) במרגלים ועתה יגדל נח כו' כאשר אמרת – אף לרשעים:
- ²⁰ ואמר קב"ה אליו כו'. הוא קודם בקשת משה כמו שמפרש והולך ובגין ללא יתאבד כו' ובגינייהו וינחם כו':
- ²¹ אתעביד חול. שהן כלולין הקודש וחול והוא סובל חול לזהו:
- ²² דיסורין דענייתא. כמו שאמרו (משנה סוטה ט טו) יסובצו מעיר לעיר ולא יחוננו וחכמת סופרים תסרח ויראוי כו' וזה שאומר אתעביד חול כו':
- ²³ שמאל דוחה לבינונים כו'. שלא ילאו בתשרי כנ"ל וכמו בכל ראש השנה שהוא דוחה שלא יכתבו בה כדי שלא ימותו, ואינו נכתבין עד יום הכפורים בתיובתא, כן הוא בגאולה עד ניסן שהוא רחמים וילאו ברחמים כמו שאומר לקמן ס"ה ב' ס"ו א' עיין גם דבריו:
- ²⁴ ויוקים לון כו'. דזימינא מוקים לון וכמו שאומר לעיל מ"ג ב' וזימינא יקים לון דמאן דנפל לא כריך לאוקמא כו' עיין גם, והוא נפילו שנפלו בחובין לזהו:
- ²⁵ דאיהו מתן תורה רחמי וביה כנשך כו'. רואה לומר דתורה הוא בעמודא דאמצעייתא, ת"ת, רחמים, והוא נשך שהוא חיה דיעקב בת"ת והנשך רחמני מאד:
- ²⁶ מאן קנו כו'. לשכינתא עילאה מקננת בה ומתפרנסת ממנה, וכמו שאומר לעיל מ"ה ב' נשרא דאתפרנסת כו', זה שאומר דעלה אתמר כנשך יעיר כו':
- ²⁷ דאתמר ביה קטנתי כו'. לדלוקים נקראים על שם הלכנה, מאור הקטן, כנסת ישראל, בנה הקטן – ומקטנינים עלמם, ועשו בנה הגדול מונה למאור הגדול והם גדולים בעולם הזה בעותרא צכולא אצל בההוא זמנא אתהפך לזה:

^פיבִּיחָה מֵאַרְיֵיךְ טָרַחְ'א, בִּיה מֵאַרְיֵיךְ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא ^פדְּאִיהוּ אַרְךָ אֲפִים עַל בִּינוּנִים, ^פדְּוֹרַח בְּגִינֵיהוּ, לְקִימָא וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים אֶקְבֹּץ (ישעיה נד ז), ^פיבִּיחָה יִפְקוּן עַל יְדָ דְהָהוּא דְאֲתִיבָה אֲוִרִיתָא עַל יְדֵיהּ בְּשָׂבוּעוֹת, דְּאִזִּיל לִימִנָא דְהִינּוּ פֶסַח, ^פיבִּהִיא זְמַנָּא אֲזִ יִשִׁיר מִשָּׁה (שמות טו א), ^פיבִּסְפוֹת וְיָבֵא יַעֲקֹב שְׁלָם (בראשית לג יח), ^פשְׁלָם בְּגוֹפִיחָה, ^פשְׁלָם בְּמִמּוֹנִיהּ, וְאֶסְתַּחֲר בְּשָׂבְעָה עֲנִי יִקָּר ^פכְּגוֹוֹנָא דְקָדְמִיתָא כַּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לְקִימִים כִּימֵי צִאתְךָ מֵאַרְץ מִצְרַיִם וְגוֹמֵר (מיכה ז טו).

^פוֹרְשִׁיעֵיךָ דְאִינוּן עֲרַב רַב אֲתַמֵּר בְּהוּן סו'יךְ פְּסוּ'ק, דְאִינוּן מְזַרְעָא דְעַמְלָק דְאֲתַמֵּר בִּיה (שמות יז טו) וְיֵאמֵר כִּי יָד עַל כַּס י'ה, וְאִינוּן חֲמֵשׁ מִינִים עַמְלָקִים גְּבוּרִים נְפִילִים עֲנָקִים רְפָאִים, דְכְּלָהוּ מִסְתַּלְקִין וּמִתְגַּבְרִין עַל יִשְׂרָאֵל בְּגְלוּתָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ז יח) וַיִּגְבְּרוּ הַמִּים וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ, וְאַרְבַּע זְמַנִּין כְּתִיב וַיִּגְבְּרוּ וַיִּגְבְּרוּ, לְקַבֵּל אַרְבַּע גְּלוּוֹן, וְעַלִּיְהוּ אֲתַמֵּר סו'יךְ פְּסוּ'ק, דְפָסִיק לִוְן קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְסוּף יוֹמִיָּא מְעַלְמָא.

[תיקוני זוהר – דף מז ע"ב]

וּבְהָהוּא זְמַנָּא ^פהִקְטַן יְהִיה לְאֶלְךָ (ישעיה ס כב) מִסְטָרָא דְשְׂמָאֵלָא, וְהַצְעִיר ^פגִּלְגוּי עֲצוּם (שם) מִסְטָרָא דִימִנָּא, ^פאֲנִי יְהו'ה בְּעַתָּה אֲחִישְׁנָה (שם) מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, וּמִיָּד יִתְפַּסְקוּן עַמְלָקִים (דף מז ע"ב) מִן עַלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְתִיב עַל כְּרִסְיָהּ, וְדָא אִיהוּ ^פשׁוֹפָר הוֹל'ךְ אֲתַנְ'ח יְתִי'ב, בְּהָהוּא זְמַנָּא דִיתְמַחֲוֹן עַמְלָקִים מְעַלְמָא, יְהֵא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נַח נְיִחָא לְיִשְׂרָאֵל, וְיְתִיב עַל כְּרִסְיָהּ, כְּמָה דְאֲתַמֵּר בִּיה (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב, לְבוּשָׁה כְּתִלְג חוּר, לְקִימָא אִם יְהִיו חֲטָאִיכֶם כְּשָׁנִים כְּשָׁלְג יִלְבִּינוּ (ישעיה א יח).

וּלְגַבֵּי עֶשׂוֹ וְיִשְׁמַעֵאל ^פכְּתִיב (דניאל ז ט) כְּרִסְיָהּ שְׂבִיבִין דִּי נוֹר, (ס"א רומי) וּמֵאִינוּן שְׂבִיבִין דְכְּרִסְיָהּ אֲוֹקְדוּן כָּל טַעֲוֹן דִּילְהוּן, גְּלִגְלוּהִי נוֹר דְלִיק, דְנַחְתִּין מְנִיָּה ^פעֶשֶׂר גְּלִגְלִין מִסְטָרָא דְאֵת י', ^פוֹשְׂבִיבִין מִסְטָרָא

ביאור הגר"א

^פ זָקָף גְּדוּל בִּימִינָא. דְהוּא גְּדוּלָה וְכַמוֹ שְׂאוּמֵר לְעִיל נ"ה א' מֵאִז בִּימִינְךָ כו':

^פ בְּגִין דְמוּלִיד כו'. עֵינִין לְקַמֵּן ס"ה ז' בְּאֲרוּכָה וּמָה שְׂנַבְרָא שֶׁס:

^פ וְזִיחָה מֵאַרְיֵיךְ כו'. כְּנִי' דְמִמַּחֲוִין לְהוּן עַד דִּיתַחֲבוּן וְאִינוּן נַחְתִּין וְיִוֹאֲחִין בְּרַחֵשׁ הַשְּׁנָה:

^פ דְאִיהוּ אֲרַךְ כו'. רוּחָה לֹמֵר מָה שְׂאוּמֵר אֲרַךְ לְרַשְׁעִים – הֵינּוּ עַל בִּינוּנִים שְׁהִיו רַחוּם לִיכְתֹּב בְּרַחֵשׁ הַשְּׁנָה עִם הַרְשָׁעִים וְכִנ"ל:

^פ וְטַרְחָ כו'. זְהוּ טַרְחָא, וְהַטְרַחָא לְהַמְתִּין גְּלוּלָהּ בְּגִינֵיהוּ וְכַמוֹ שְׂאוּמֵר (סְנֵהֲדִין אַז ע"ב) מִי מַעֲבָד מִידַת הַדִּין מַעֲבָדָת, שְׂאֵלוּ יֵאָחוּ

בְּמִידַת הַדִּין כו' כְּנ"ל וְעֵוֹנוֹתֵינוּ יֵאָחוּ כו' (שם), וְהַשִּׁי"ת טַרְחָא בְּגִלְגוּלָא לְהַבִּיאֵן כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְקַמֵּן, וְרַעִיָּא מֵהִימְנָא בְּגִלְגוּלָא בְּשִׁבְלָן:

^פ וְזִיחָה יִפְקוּן כו'. רוּחָה לֹמֵר דְעַמּוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא וְכֵן וְזִיחָה מֵאַרְיֵיךְ טַרְחָא הַנ"ל דְלַרְגִּיהּ לְבִינוּנִים בְּאֲמַלְע וְלָכֵן הִם תְּלוּים וְעוֹהֲדִים כו':

^פ בְּהָהוּא זְמַנָּא כו'. רוּחָה לֹמֵר מִשָּׁה יִסִּיר דְהוּא מִסֵּר עַל הַבִּינוּנִים וְאִתִּי בְּגִלְגוּלָא בְּגִינִים כְּנ"ל:

^פ וּבְסוּכּוֹת וּיֵבֵא יַעֲקֹב כו'. רוּחָה לֹמֵר בְּפֶסַח הַשִּׁי"ת יוֹקִים לְיִשְׂרָאֵל מִגְּלוּתָא הַקַּמַּת רַחֵשׁ, וּבְשָׂבוּעוֹת יֵאָחוּ מִגְּלוּתָא, וּבְסוּכּוֹת יֵבִיאֵוּ

לְיִרוּשָׁלַיִם וְכַמוֹ שְׂכַחוּב וְיַעֲקֹב נִסַּע סוּכּוֹתָה כו' וְיֵבֵא יַעֲקֹב שְׁלָם וְהוּא סוּכּוֹת שְׁלָם, מַלְכֵי לְדָק מֶלֶךְ שְׁלָם:

^פ שְׁלָם בְּגוֹפִי. לְדָא מַחוּ הַבִּינוּנִים:

^פ וּבְמִמּוֹנֵי. כְּמוֹ שְׂכַחוּב (ישעיהו ס יז) תַּחַת הַנַּחֲשֶׁת אֲבִיָּא כו' וְכֵן שְׁלָם בְּתַלְמוּדִיהּ. כְּמוֹ שְׂכַחוּב (ישעיהו מא יח) אֲפַתַּח עַל שְׂפִיִים נְהַרּוּת

כו', כִּי תַמְלֵךְ הָאֲרִיךְ דְעָה כו' (חֲבַקּוּק ז יד), וְתַמְלֵךְ הוּא שְׁלֵמוֹת:

^פ כְּגוֹוֹנָא דְקָדְמִיתָא כו'. כְּדַעַת הָאוּמֵר (סוּכָה יא ע"ב) עֲנִי כְבוֹד הוּי, וְעֵינִין מָה שְׂבָחֵרְנוּ בְּאוּרַח חֵיִים סִימֵן תְּר"ל, וְעֵינִין מָה שְׂבָחֵרְנוּ בְּמַקּוֹם

אַחַר כִּי בְּזַמַּן הַסוּכּוֹת הִיא אַחַר שְׁתַּרְחָה לְהֵם הַקַּב"ה וְאֲמַר לְמַשָּׁה נִגַּד כָּל עַמְךָ אֲעַשֶׂה נִפְלְאוֹת כו' – וְהוּא עֲנִי כְבוֹד שְׂקַרְתָּה עֲלֵיהֶם

בְּקַבְּעוֹת:

^פ וְרַשִׁיעֵיךָ דְאִינוּן כו'. פְּרִי הַחַג עַד שְׁמִינֵי עֲצֵרַת פֵּר אַחַד לְדָא יִשְׁתַּחֲוִין אֲלָהּ גוֹי אַחַד כְּמוֹ שְׂאוּמֵר בְּזוּהַר פְּרַשַׁת פְּנַחֵס. וְאֲמַר וְאִינוּן חַמֶּשׁ

כו'. רוּחָה לֹמֵר וְאֲחַד מֵהֵן עַמְלָקִים וְנֵאמֵר כִּי מַחָה כו' וְהֵן מָה שְׂכַחוּב וְיִגְבְּרוּ כו' הַמִּים – ה' מִים, ה' מִינִים. וְאֲמַר וְעַלִּיְהוּ אֲחַמֵּר סוּף

פְּסוּקָה. רוּחָה לֹמֵר דְזֵהוּ מֵאַרְיֵיךְ טַרְחָא סוּף פְּסוּקָה. וְאֲמַר לְסוּף יוֹמִיָּא. וְרוּחָה לֹמֵר דְנִגַּד זֵה הוּא שְׁמִינֵי עֲצֵרַת כְּנ"ל:

^פ הַקַּטָּן יְהִיה כו'. וְזֵהוּ זָקָף קַטָּן:

^פ לְגוֹי עַלְוִים. וְזֵהוּ זָקָף גְּדוּל:

^פ אֲנִי ה' כו'. כְּמוֹ שְׂאוּמֵר (סְנֵהֲדִין אַח ע"א) זְכוּ אַחִישְׁנָה לָא זְכוּ כו', וְהוּא דְעַמּוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא לְבִינוּנִים כְּנ"ל, סֵפֶר הַשְּׁלִישִׁי:

^פ שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ. שְׁהַלֵּךְ עַמְהוּן בְּגְלוּתָא, הַלּוֹךְ יִלְךְ וּבְכַה כו' (תְּהִלִּים קכו ו):

^פ כְּחִיב כְּרִסִּי' שְׂבִיבִין כו'. וְהֵן שְׁנֵי כְּסוּחוֹת שְׂאוּמֵר (חֲגִיגָה יד ע"א) אַחַד לְדִין וְאֲחַד לְדַקָּה, וְעֵינִין מָה שְׂבָחֵרְנוּ בְּאִירְרָא רַבָּא בְּעֵינִין כְּרִסִּיהּ

שְׂבִיבִין, וְעֵינִין שֶׁס בְּאִירְרָא רַבָּא דְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב דְהוּא רַחֲמִים גְּדוּלִים, וְלָכֵן אִם יְהִיו חֲטָאִיכֶם כו' וְכַמוֹ שְׂכַחוּב (יִרְמִיָּהוּ נ כ) בְּיוֹם הַהוּא

יְבוֹקֵשׁ חֲטָאתָ כו' כִּי אֲסַלַח לְאִשְׁרֵי אֲשִׁאִיר, וְרַחֲמֵי עֲלֵיכֶם כו' (יִחְזַקְחָל לו כה):

דָּאָת ה', תְּרִין אַתּוֹן יַתְעָרוֹן בְּנוֹרָא לְאוּקְדָא טַעוּן דְּלֵהוֹן, ^פבְּהַהוּא זְמַנָּא (ישעיה א לא) וְהִיָּה הַחֶסֶן לְנַעוּרָת וְכֹר'.

^אבְּהַהוּא זְמַנָּא סְלִיק ו' עַל דְּרָגָא דִּילִיָּה דְּאִיְהוּ שֵׁשׁ מַעְלוֹת לְכַסָּא, וְדָא אִיְהוּ דְּרָגָא, תְּרִי טַעַמִּי, מֵאִי תְּרִי טַעַמִּי, אֶלָּא בְּתַר דְּסְלִיק לְדְרָגָיָה יִימַר לְיִשְׂרָאֵל וְעָשָׂה לִי מְטַעַמִּים כַּאֲשֶׁר אֶהְבֵּתִי (בראשית כז ד), מִפְּקוּדִין דְּעָשָׂה דְּכִלְיָן בְּה' דְּאַבְרָהָם, דְּכִלְיָן רַמ"ח פְּקוּדִין, ^אדְּבַהוֹן אֶתְקָרִיב ה' לְגַבֵּי ו', וְקָרְבָּנָא דָּא אִיְהוּ קָרִיבו דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׂכִינְתָּיָה.

בְּכָל אֶתֶר וְאֶתֶר (נ"א אבר ואבר) קָרִיבו י"ה, ה' חֲמִשָּׁת אֲלָפִים לְבְרִיאַת עוֹלָם, ו' אֶלְף הַשְּׁשִׁי בְּרַמ"ח, וּבְשִׁמְאֵלָא דְתַמָּן לְבָא יְטוּל נוֹקְמִין מֵאוּמִין דְּעֵלְמָא, וְרִזָּא דְמִלָּה (ישעיה סג) כִּי יוֹם נָקַם בְּלַבִּי, וְדָאִי אֶתְכִלְיָן בְּעַמּוּדָא דְאַמְצָעִיתָא, דְּפְקוּדִין דְּעָשָׂה אֶתְיִהִיבוּ מִיְמִינָא, וּפְקוּדִין דְּלֵא תַעֲשֶׂה מְשִׁמְאֵלָא, וְאֶלִּין אִינוּן תְּרִי טַעַמִּי, וּפְקוּדִין דְּעָשָׂה אִינוּן מְאָכְלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּפְקוּדִין דְּלֵא תַעֲשֶׂה פְרִנְסָה לְסַמְא"ל לְמֵאן דְּעֵבֵר עֲלֵיָּהוּ. (ואלין הוה קריב) (נ"א אקדים) (נ"א ובאלין מתקרב) עֲשׂוּ וְלִצְחָק וְאָמַר לִיָּה יָקָם אָבִי וַיֵּאכֵל מִצֵּיד בְּנוֹ (בראשית כז לא), וְסַמְא"ל בְּגִינְיָהוּ ^בהָהוּא קָרִיבו לְשִׁמְאֵלָא, לְאַטְעֵמָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְחֻבֵּין דְּבְנוֹי דְּאִינוּן מְאָכְלִין מְרִירָן, דְּבְגִינְיָהוּ אֶתְמַר (מלאכי א ג) ^אוְאֵת עֲשׂוּ שְׁנֵאתִי, ^בעַמּוּדָא דְאַמְצָעִיתָא מִתַּמָּן אֶתְיִהִיבֵת אֹרִיתָא, דְּאִיְהִי כְּלִילָא דִּימִינָא וּשְׁמֵאֵלָא, ^אבְּהַהוּא זְמַנָּא עֲשׂוּן יַתְעַר לְגַבֵּי שְׁמֵאֵלָא לְאַעְבְּרָא מִתַּמָּן סַמְא"ל, וּמִיד סְלִיק עֲשׂוּן אֶחְרָא דְּאִיְהוּ עֲשׂוּן הַקְטָרְתָּ, (איהו כללא דאורייתא קשורא דיליה פקודין דעשה) לְקִשְׂרָא וּלְקָרְבָּא יְמִינָא בְּשִׁמְאֵלָא, דְּעַמּוּדָא דְּעֲשׂוּן אִיְהוּ עַמּוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא (ברחיו, ופקודין דלא תעשה בדחילו) עַמּוּד הַקְטָרְתָּ.

מֵאִי קְטָרְת דִּילִיָּה שְׂכִינְתָּא תַתָּא, דְּאִיְהִי סְלִיקָא בְּכַמָּה רִיחִין וּבּוֹסְמִין טְבִין, וְכַד סְלִיקָא לְגַבֵּיָה אֶתְמַר בְּה (שיר ג ו) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וְכו' דְּסְלִיקָא בְּהוֹן, דָּא ה' תַתָּא, זֹאת סְלִיקָא בְּמִי, ^אמְקָטְרַת מֵר וּלְבָנָה (שם)

בִּיאור הַגְרָא

¹⁹ עֲשֶׂר גִּלְגֻלִין כו'. כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְעִיל בְּתִיקוֹן י"ג וְלַקְמֵן בְּתִיקוֹן כ"ח עֵינִין עֵס דְּבִרְיוֹ, דְּגִלְגֻלִין אִינוּן לֹרֶת יו"ד וְיוד גִּלְגֻלִין אִינוּן, עֵינִין עֵס וְסָם:

²⁰ וְשִׁבְצִין מִסֵּט' כו'. כְּמוֹ שְׂכֻחוֹב כְּרִסְיָה שְׂבִיצִין, וְכִסָּא הוּא מִסְטֵרָא דֵה"א, אִימָא מִקְנָן בְּכִרְסִיא, וְרוּלָה לומֵר בְּזֵה וְזֵהוּ עַל כֵּס י"ה, שְׁמַהס תֵּלָא שְׁלֵהֶבֶת י"ה, רִשְׁפִּיָה כו' (שיר השירים ח ו), וְכִמוֹ שְׁאוֹמֵר לַקְמֵן ס"ו ב':

²¹ בְּהַהוּא זְמַנָּא וְהִיָּה כו'. סִיפָא דְקִרְרָא וְזַעֲרוּ שְׁנִיָּה כו':

²² בְּהַהוּא זְמַנָּא סְלִיק כו' דְּכִלְיָן בְּה' לְאַבְרָהָם כו'. דַּע"י ה"א נַעֲשָׂה חוֹשְׁבָן רַמ"ח, וְהִיא כּוֹלֶלֶת אֹתוֹן, וְרוּלָה לומֵר דַּעְתָּה נְשִׁלְסֵס הַשֵּׁם י"ה כְּנ"ל, ו' עַל דְּרָגִיָּה וְה' תְּרִי טַעַמִּי:

²³ דְּבַהוֹן אֶתְקָרִיבו כו'. דֵּהִיא נֵר מְאוּרָה, דְּכָל הַפְּקוּדִין כְּלִילִין בְּה, זֵה שְׁאוֹמֵר לְמַעְלָה דְּכִלְיָן בְּה' לְאַבְרָהָם, וְעֵינִין לְעִיל ב' א' וְעוּד אֲלִין דַּעֲסִקִין בְּאוּרִיתָא לְשִׁמְאֵלָא וְנִטְרִין פְּקוּדֵהָ כו', וְזַרְעִיא מֵהִימְנָא פְרַשַׁת נֶשֶׁא אִית בֵּר נֶשׁ לְבַתֵּר דִּיתוּב מִחַטָּאוֹי וּמַחֲכַפֵּר לִיָּה אִיְהוּ אִזוּל דְּזַרְדַּךְ מְאוּרָה וּמַתְעַסָּק בְּכָל כְּחוֹ דְּחִילוֹ וְרַחִימוֹ דְּקַב"ה לֵא זְכִי לְתַשׁוּבָה תַתָּאָה לְאַתְקָרִיב ה', וְסָם קַב"ב א' וְכָל מֵאֵן דְּחֹזֵר בְּתִיּוּבָתָא כְּאֵלוֹ חֹזֵר אֵת ה' לֵאֵת ו' כו' וְלֵא אִיְהוּ תַשׁוּבָה תַשׁוּבָה ה' וְלֵאִי לְגַבֵּי ו' כו', וְאִמֵּר אֶתְקָרִיבו כו' וְקַרְבְּנָא כו' דַּעֲשָׂה לִי מְטַעַמִּים כו' הוּא קַרְבְּנָא כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ בְּרַעֲיָא מֵהִימְנָא פְרַשַׁת אִמֵּר, וְאִמֵּר לְמַעְלָה דְּהוּא קַרְבְּנָא לְלִילָתָא דֵה"א כְּלִילָא בְּכָל פְּקוּדִין וְעֵינִין מֵה שְׂבִאֲרֵנוּ עֵס בְּאַרְכּוּהָ:

²⁴ הוּא קָרִיבו לְשִׁמְאֵלָא. דְּהוּא יֵאָחֵק:

²⁵ וְאֵת עֲשׂוּן שְׁנֵאתִי. דְּהוּא קָרִיבו מְטַעַמִּים מְרִירָן וְלִכְן אִמֵּר כַּאֲשֶׁר אֶהְבֵּתִי:

²⁶ עַד"א מִתַּמָּן אֶתְיִהִיבֵת כו'. כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לַקְמֵן בְּתִיקוֹן ל"ג וְשִׁאֲרֵי מִקּוּמוֹת, וְהוּא דְּכִלְיָן יְמִינָא וּשְׁמֵאֵלָא, דְּבִימִינָא מְאוּרָה עָשָׂה וּשְׁמֵאֵלָא מְאוּרָה לֵא תַעֲשֶׂה, וְתוֹרָה כְּלִיל שְׁנִיָּה דְּשְׁנִיָּה אִיתְנָהוּ בְּה וְזִיָּה נַעֲשִׂין אֶחָד, דְּבִמְאוּרָה – מְאוּרָה עָשָׂה הוּא בְּעָשָׂה, וּמְאוּרָה לֵא תַעֲשֶׂה בְּשַׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, וְלִכְן עֵס עֵנְפִין מִתְפַּרְדִּין, אֲבָל בְּעַמּוּדָא לְאַמְצָעִיתָא בְּתוֹרָה הוּא אֶחָד הַכֵּל בְּלִמּוּד וּמְאוּרָה עָשָׂה וְלֵא תַעֲשֶׂה שׁוּן, וְזֵהוּ עֵינִין הַיְחוּד דְּהוּא בִּיָּה, זֵה שְׁאוֹמֵר עַמּוּדָא לְאַמְצָעִיתָא מִתַּמָּן כו', לְמַעְלָה אִמֵּר וּפְקוּדִין דַּעֲשָׂה כו' וּפְקוּדִין כו', וְאִמֵּר עַמּוּדָא לְאַמְצָעִיתָא כו':

²⁷ בְּהַהוּא זְמַנָּא יַתְעַר עֲשׂוּן כו'. הוּא עֲשׂוּן הַקְטָרְנוֹת דַּעֲשָׂה מְטַעַמִּים, וְעֲשׂוּן הַמַּעֲרַכָּה יְדוּעָה שְׁהוּא לְהַעֲבִירוֹ לְסָם מִשְׁמֵאֵלָא, וְלִכְן אֶבְרִיס וּפְדִרִיס נְקַרְבִין בְּלִילָה, וְעֲשׂוּן שֵׁל מִזְבַּח הַפְּנִימִי עֲשׂוּן הַקְטָרְתָּ – הוּא לְקִשְׂרָא, דְּקְטוּרַת הוּא לְשׁוֹן קוּשָׁר לְקִטְרָא זֵה שְׁאוֹמֵר וּמִיד סְלִיק עֲשׂוּן אֶחְרָא כו':

²⁸ מְקַטְרַת מוֹר כו' מַכֵּל כו'. עֵינִין לַקְמֵן נ"ו ד' מִקְטָרַת מוֹר כו' וְעוּד כו', וְזוּזַהֲר פְרַשַׁת וַיִּשְׁלַח קַעֲז' ב' פַּחַח ר' יוֹסִי וְאִמֵּר מִי זֹאת עוֹלָה כו' מַכֵּל אֶבְרַת רֹכֵל לֵא יַעֲקֹב ד"א לֵא יוֹסֵף הֲלָדִיק כו' אִמָּאִי רֹכֵל אֲלָא מֵה חוּטִי לֵא הַטִּירִי לְקוּסְטְרִי וְאַבְקִי דְּפּוֹלְמִי כְּלֵהוּ בִּידֵיָּה, הַכִּי נְמִי יוֹסֵף אִיְהוּ קְיוּמָא לְאוּרִיתָא בְּגִין דְּלֵאִהוּ קִיִּים לֵה, בְּגִין דְּכָל פְּקוּדֵי לְאוּרִיתָא מִתְהַשְׁרִין בְּנִטְיָרוֹ דְּבְרִית קְדִישָׁא כו', וְעֵינִין לַקְמֵן פ"ב ב'

תרי ירכי קשוט, מכל אבקת רוכל (שם) דא צדיק, צדיאיהו כליל כלא, איהו רוכל, צדיאיהו אבקת דיליה, הדא הוא דכתיב (בראשית ב כד) ודבק באשתו, צדיאיהו סליקת לגבי בעלה. פשיכנתא מתאה איהי קטרת דקודשא בריך הוא, ואיהי קרבן דיליה, מזבח דיליה, דבה מתקנין ישראל מאכלים דקרבנין דצלותין לקודשא בריך הוא, צדיאיהו לקבל קרבן השחר, וקרבן דבין הערבים, וקרבנא דאמורים ופדרים דמתאכלין כל ליליא, ואיהי קרבן מוסף, דאיהו צדיק, ואיהי קרבנא דשבתות וימים טובים, דלית קריבו (לעמא קדישא לקודשא בריך הוא בשבת ויום טוב) אלא בה, הדא הוא דכתיב (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן אל הקדש, ואל יתהלל המתהלל כי אם בזאת (ירמיהו ט כג).

צדיאיהו משכונא דיליה, דבגינה איהו שארי בגווייהו, הדא הוא דכתיב (שמות כה ח) ועשו לי מקדש צדיאיהו בתוכם וגומר, איהי ארון דיליה, ואיהו ספר תורה גניז בגוהו, איהי מנרתא דיליה, ומנורת המאור צדיאיהו דאתמר ביה (משלי ו כג) ותורה אור, ואיהי נר דדליק קדמיה, צדיאיהו דאתמר (ויקרא כד ב) להעלות נר תמיד, ואיהי בת שבע מנרתא כלילא משבעה בוצינין, צדיאיהו נר לגביה מסטרא דשמאלא, ואיהו אור לגבה מסטרא דימינא, ועל תרווייהו אתמר (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה אור. [תיקוני זוהר – דף מח ע"א]

איהי קדושין דיליה מסטרא דשמאלא, (דף מח ע"א) בגין דקדושה מסטרא דלויים, כמה דאתמר וקדשת את הלויים, ועלה אתמר צדיאיהו לי מקודשת בטבעת זאת, צדיאיהו ברכה דילה מסטרא דימינא, דאיהי פהוה, הדא הוא דכתיב (במדבר ו כג) פה תברכו את בני ישראל.

ואתקריאת פלה דיליה מסטרא דצדיק דאיהו כ"ל, ודא איהו כל"ה, כ"ל ה', צדיאיהו דאיהו ברית דאחיד בתרווייהו, ומסטרא דצדיק איהו יחוד דילה, דאיהו קוצא דאת ד' מן אחד, דקשיר בין א"ח ובין ד', ואיהי צלותא דיליה מסטרא דחי עלמין, דאיהו ח"י ברכאן דצלותא.

ביאור הגר"א

לוינון פטר כל רחם, לוינון רמ"ח, לכלהו קטירין בצדיק דאיהו כל כו' וכן בתיקון ל' ע"ז א', ועיין מה שצארנו שם ושם זה שאומר דאיהו כליל כו'. רואה לומר זה שכתוב מכל – איהו כו'.

^פ ואיהו כו'. רואה לומר זה שכתוב אבקת רוכל וכנ"ל, ומה שאמר לפעמים בחג"ת – הכל ענין אחד, שהן שלשה קוין חד"ר. ואמר ^{פא} ואיהו אבקת כו'. שמתאבק ומתחבק בה, וזה שאומר ה"ד ודבק כו', ורואה לומר שהוא רוכל לאבקת, ודיש אבקת עלה לפי שכתוב

בתי"ו לשון נקבה, ורואה לומר שהיא מקוטר מכל אבקת דרוכל וכל אבק בידיה כנ"ל. ואמר ^{פב} וציה סליקת כו'. רואה לומר דזה שכתוב מי זאת עולה כו' – ע"י אבקת רוכל, דבתכשיטי שמתקשטת האשה היא מתקרבת ונושאת חן לבעלה, והוא תכשיטין דפקודין דכלילין בצריות, (שיר השירים א יא) תורי זהב נעשה כו' עם נקודות הכסף, שהן פקודין דמנוות עשה ולא תעשה, כסף וזהב. ואמר

^{פג} שכינתא תתאה איהי כו'. חוזר לענין הראשון דאמר מאי קטרת דיליה דנאמר עשן הקטרת, משמע עשן של קטרת, ואגב מפרש והולך ואיהו קרבן דיליה, מזבח כו'.

^{פד} לוינון לקבל כו'. הוא מרכבה דילה, שלשה אבהו, ומוסף – רגל רביעי, בצדיק דכליל בצדקה, דוד מלכא:

^{פה} איהו משכונא כו'. כמו שאמרנו בסוף פרשת בחקותי קי"ד א' ונתתי משכני דא שכינתא, משכני – משכונא דילי, דהיא אתמשכנא בחובא דישאל ונתתי משכונא ודאי, דיש בה שלשה אנפין: לשון שכינה ולשון דאתמשכנא ולשון משכנין – דעל כרחם ידור בינייהו, ומפרש והולך מתל לבר נש דהוא רחומא לאחרא כו' נטל כל דביתיה ואייתי לגביה כו' הא משכונא דילי לגבייהו בגין דלא אתפרש מינייהו לעלמין ואע"ג דקב"ה אתרחק מינו משכונא שביק גבן כו' עיין שם בארכובה:

^{פו} ושכנתיה. כנ"ל דהיא שכינה והיא משכונא:

^{פי} מההוא דאתמר כו'. רואה לומר זהו מנורת המאור – נר של אור, דהיא נר והוא אור וכמו שאומר למטה ועל תרווייהו אתמר כי נר מנורה כו'.

^{פז} כד"א להעלות כו'. להעלות לבעלה, מי זאת עולה כו', והיא נר ותמיד – ללא יפרוש ממה:

^{פח} איהו נר לגביה מסט"ו כו'. דנר דליק כלילה, בחושך דשמאל, והוא ויהי אור דשמאלא, אור של לילה, והוא – אור דיממא וזה שאומר ואיהו אור כו'.

^{פט} תהא לי מקודשת כו'. דנותן לה הגבורות כידוע, והיא מקודשת לי – דשמאלא נכלל דימינא, ובטבעת הוא העטרה דלא פסיק מינה לעלמין כמו שצארנו במקום אחר בארכובה וכמו שאומר לקמן פ"ו ב' רעועה כריכא כו' ואמר לקמן טבעת – טבעת דבית מילה כו': ^{פא} ואיהו צדיק דילה כו'. כנ"ל דנר ואור:

יֵאֵיְהִי אוֹת דְּשִׁבְתוֹת וַיִּמֵּין טָבִין, שְׁבֵת אִיְהִי כָּלֵל דְּתַלְת אֲבָהֶן, בְּגִין דְּאִיְהִי בֵת כְּלִילָא בְּתַלְת עֲנַפֵּי אֲבָהֶן דְּאִינוּן ש, יֵאֵיְהִי תַחֲוּם דִּילָהּ יֵאֵיְהִי רְשׁוֹת דִּילָהּ, רְשׁוֹת הִיְחִיד דְּגָבְהוּ עֲשָׂרָה, וְדָא יוֹד ה"א וְאִ"ו ה"א, וְרַחְבּוֹ אֲרַבְעָה דְּאִינוּן יְהו"ה, יֵאֵיְהִי עִירוֹב דִּילָהּ מִסְטָרָא דִּימִינָא וְשִׁמְאָלָא, דְּאִינוּן ע"ב רִי"ו דְּהִינּוּ חֲסֵד וְגָבוּרָה, וְאִיְהִי עֲרַבִית דִּילָהּ עֵיבוֹר דִּילָהּ.

יֵאֵיְהִי טְלִית דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֵה אֲתַעֲטֵף קוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קִמָּה דְּאֵת אָמַר (תְּהִלִּים קד ב) עוֹטָה אֹר כְּשִׁלְמָה, קִמָּה יֵאֵיְהִי צִיצִית דְּצִדִיק קִמָּה יֵאֵיְהִי עֲנִי בְּגָלוּתָא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב (שִׁם קב א) תְּפִלָּה לְעֲנִי כִי יַעֲטֵף, עֲנִי וְדָא, דְּבֵה יִתְעַטֵף, בְּגִין דְּאִיְהִי קִמָּה כְּסוּתָהּ לְבַדָּה הִיא שְׁמֵלְתוּ לְעוֹרוֹ (שְׁמוֹת כב כו), דָּא מְשַׁכָּא דְּתַפְלִי, דְּאֵתְמַר בְּהוּן (בְּרַאשִׁית ג כא) וַיַּעַשׂ יְהו"ה אֱלֹהִים קִמָּה לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתוּבָת עוֹר וַיִּלְבִּישֵׁם.

אֲרַבַּע בְּתֵי דְרִישָׁא יֵאֵיְהִי אֵהִי"ה, אֲרַבַּע פְּרָשִׁיין דְּאִינוּן קִדְשׁ לִי (שְׁמוֹת יג ב), וְהָיָה כִי יִבְיָאָךְ (שִׁם יא), שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דְּבָרִים ו ד), וְהָיָה אִם שָׁמַעַ (שִׁם יא יג), דָּא יְהו"ה, אֲרַבְעָה בְּתֵי דִיד דָּא אֲדַנִּי, אֲרַבְעָה פְּרָשִׁיין דָּא יְהו"ה, וְכֵהוּן מ"ב אֲזַכְּרוֹת בְּתַמְנִיין פְּרָשִׁיין, דְּאֵתְמַר בְּהוּן (תְּהִלִּים סה יח) אֲדַנִּי בָּם, דָּא אִיְהוּ כִי הִיא שְׁמֵלְתוֹ לְעוֹרוֹ (שְׁמוֹת כב כו), וְאִיְהִי תְּכֵלֶת שְׁבַצִיצִית, קִמָּה יֵאֵיְהִי סוּד הַיְבוּס, יְבִמָּה דִּילָהּ קִמָּה בְּגָלוּתָא, י"ב מ"ה, מ"ה גְּלוּלָא דְּאָדָם, י"ב תְּלַת גְּלוּלִין אִינוּן לְקַבְּל תְּלַת אֲבָהֶן, דְּעֲלִיְהוּ אֲתַמַּר (אִיּוֹב לג כט) הֵן כָּל אֱלֹהִי יַפְעַל אֵל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עִם גָּבַר, אִיְהִי יְשׁוּעָה דִּילָהּ, גְּאוּלָּהּ דִּילָהּ, בְּגִין דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִית לִיהּ רְשׁוֹתָא לְאִפְקָא מִן גְּלוּתָא, עַד דְּאִיְהִי נְפַקַת עַמִּיָּה, הִיא נְבוּאָה דִּילָהּ, נְבוּאָה קִמָּה לִילָא שִׁית דְּרִגִין מִסְטָרָא דְּאֵת ו' דְּאִיְהִי עַמּוּדָא

ביאור הגר"א

^{קט} בגין דאיהו ברית כו'. רוצה לומר די"ב"ק: ברכה וקדושה הן ציה ובה, חו"ג דענפין מתפרדין, אבל יחוד הוא בשניהם דהוא ברית וברית אחיד בשניהם, כי כל כו' (דברי הימים א כט יא), לאחיד כו', ולכן היא כלה דיליה ואיהו יחוד דילה:

^{קכ} איהו אות כו'. כמו שכתוב אות היא כו' וכמו שאומר לעיל נ"ד ד' ושאר מקומות:

^{קכא} איהו תחום דילה. ברו"ק ועטרה שהיא רביעית לכל שלשה והן התחום, שנים לכל סטר, שמונה חלפים אמה, ח"י כנ"ל דלכלילין ברית:

^{קכב} ואיהו רשות כו'. דרשות הוא לשון מלכות, (משנה אבות א ז) אל תחודע לרשות – בלתי בעלה, ותפלת ערבית רשות (וכמו שאומר למטה ואיהו ערבית דיליה) – רשות של היחיד, לדיק, דהוא ברשות דידה וכן ת"ת בעלה:

^{קכג} איהו ערוכ דילה כו' ואיהו ערבית כו'. רוצה לומר ערבית צתי"ו לשון נקבה, ואמר עבור דיליה – שהיא מעוברת ממנו, והיא נושא משך הזרע, ועיבור הוא גם כן ע"צ רי"ז והוא משך הזרע – חו"ג, ועל ידו נתמלא הה"א בוא"ו דהוא משך הזרע, והוא שעושין עיבור לעיר למלא פנימות העיר כמו שאמרו בעירובין, דפגימותיה מלך אות ד' ונתמלאה בה"א:

^{קכד} איהו טלית כו'. כמו שאמרו (ר"ה ז ע"ב) מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח ליבור, ואמרו (בראשית רבה ג) אור מנין נברא נתעטף כו':

^{קכה} כד"א עוטה אור כו'. כמו שאמרו בספר הבהיר והביאו בסוף ח"א ח' א' ואמר ר' יוחנן שני אורים הגדולים היו דכתיב כו' עיין סם בדבריו וראיינו ממה שכתוב כשלמה והיא שמלתו כמו שמפרש והולך:

^{קכו} ואיהו צינית לדליק. טלית הוא לבוש לגוף והוא ת"ת, אבל צינית תלוין למטה מוגף נגד הברית:

^{קכז} איהו עני כו'. הואיל ואמר עוטה מפרש מה שכתוב לעני כי יעטוף:

^{קכח} כסותה לבדה. כנ"ל דאיהו טלית שלו, ואמר לבדה דזומן בית המקדש היו ארבעה בגדי לבן וארבעה בגדי זהב ועתה לא נשאר אלא צינית ותפילין ועיין לקמן ריש תיקון ל"ח:

^{קכט} לאדם ולאשתו כו'. כמו שמפרש והולך תפילין של יד ותפילין של ראש, ונאמר וילבישם זהו שמלתו, אבל לעורו משמע דלעור שמלתו ונרין לומר דקאי אתכלת שצ"לית דהיא לבושה וכסוי ותפילין זהו שאומר לקמן דא איהו כי כו' ואיהו תכלת שצ"לית:

^{קל} אינון אקו"ה. דסוד איהו הוא החשמל לבוש – מלבו"ש, ואקו"ה מורה על מנין אזכרות שכתובו כמו שמפרש והולך ובהון ארבעים ותרין כו' ה' צם, רוצה לומר אוי"ת כמנין צ"ם, ואמר ואיהו תכלת – לתכלת גוון דילה תכלית דכולא כנ"ל ותכלת הוא כיסוי כידוע:

^{קלא} איהו סוד היבוש. אמר זה כאן, שאמר ה' צם והוא ארבעים ויבמה, י"ה צם, דבס הוא ו"ה, תפילין של יד ותפילין של ראש:

^{קלב} בגלותא. הוא סוד הגלגול בגלותא, וזה שאומר י"ב מ"ה, מ"ה – גלגולא דאדם. י"ב – תלת גלגולין אינון לקבל כו'. די"ב הן י"ב אנפי החיות לאבהן, ועיין לקמן ס"ג א' ואינון תרי עשר אנפין כו' ואדם רכיב כו', ועיין לקמן סוד אלו ארבעה גלגולין ולקמן תיקון ל"ב בארובה ומה שנבאר סם:

^{קלג} כליכא שית דרגין. שהן שוקיו עמודי שש, דרגין נבואה, ואמר מסטרא דוא"ו הוא הנהר שעל ידו הוא הנבואה ועיין לעיל מ"ה ב' והא ו' כו' ואיהו נשיב בתרין שוקין בשית פרקין דאינון שוקיו עמודי שש ועליה אתמר ונחה עליו רוח ה':

דְּאִמְצֵיתָא, וְאִיהִי חֲלוּם אֶחָד מִשְׁתִּין בְּנִבּוּאָה, וּמֵאֵי שְׁתִּין אֶלָּא קִיְלִית שִׁיבָה (נ"א שִׁיבָה) פְּחוּתָה מִשְׁתִּין, קִיְדָא יִשְׂרָאֵל סְבָא, דְּסָלִיק בְּאֵת יו"ד, שִׁית זְמַנִּין עֶשֶׂר, קִיְדָאִיהוּ שְׁתִּין.

וְאִיהִי יִרְאָה מִסְטָרָא דְשְׁמַאלָא, אֶהְבָּה מִסְטָרָא דִימִינָא, וְאִיהִי תוֹרָה מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאִמְצֵיתָא, וְאִיהִי אֲנָכִי מִסְטָרָא דְאִימָא עֲלָאָה קִיְדָאִחִידָא בִימִינָא, בְּגִין דְאֲנָכִי אִיהוּ כְס"א בְּחֻשְׁבָּן, וְאֶתְמַר בֵּיהּ (ישעיה טז ה) וְהוֹכֵן בְּחֶסֶד כְּסָא, וְעֲלָה אֶתְמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי, מִסְטָרָא דְסִמְלָא לְוַחֲשׁ דְאִינּוֹן אֱלֹהִים אַחֲרַיִם.

וְאִיהִי פֶסַח מִסְטָרָא דִימִינָא, וְאִיהִי רֵאשׁ הַשָּׁנָה מִסְטָרָא דְשְׁמַאלָא, וְאִיהִי מִצְהָ פְרוּסָה מִסְטָרָא דְשְׁמַאלָא, וְאִיהִי מִצְהָ שְׁלֵמָה מִסְטָרָא דִימִינָא, קִיְבִיגִין דְסְטָרָא דְצָפוֹן לֹאוּ אִיהוּ שְׁלֵימִים, וּבְגִין דָּא מִצְפוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה (ירמיה א יד), וְהִיא (מִצְהָ) מִצְהָה בְּאֵת ו' מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאִמְצֵיתָא.

[רתיקוני זוהר – דף מח ע"ב]

וְאִיהִי שְׁבוּעוֹת מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאִמְצֵיתָא, קִיְשְׁבֵעָה שְׁבוּעוֹת וְדָאִי אִית בְּהוֹן שְׁבַע שְׁבֻתוֹת, וּבְהוֹן מ"ט יוֹמִין, כְּחֻשְׁבָּן מ"ט אֶתְנוֹן דְקָרִיאַת שְׁמַע, קִיְדָאִינּוֹן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו', בְּרוּךְ שֵׁם וכו', בְּיוֹמָא דְחַמְשִׁין שְׁרִיא שְׁכִינְתָא עֲלָאָה בְּהַ, קִיְאִתְקָרִיאַת מִתַּן תוֹרָה, וְעַמּוּדָא דְאִמְצֵיתָא אִיהוּ תוֹרָה דְאִתְיְהִיבַת בְּחַמְשִׁין יוֹמִין דְשְׁבוּעוֹת, וְעֲלִיהּ אֶתְמַר בֵּין חַמְשִׁים לְזִקְנָה (נ"א לְבִינָה), בְּהִיא דְאֶתְמַר בְּהַ כִּי זִקְנָה אֶמְךָ, וְעֲלָה אֶתְמַר (משלי ב ג) כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא, (דף מח ע"ב) בְּגִין דְאִיהִי ה' וְסָלְקָא בְּאֵת י' לְחַמְשִׁין חַמְשׁ זְמַנִּין עֶשֶׂר, וְעֲלָה אֶתְמַר בֵּין חַמְשִׁים לְזִקְנָה, בְּהִיא דְאֶתְמַר (שם כג כב) אֵל תְּבוֹז כִּי זִקְנָה אֶמְךָ, (ו' בן י"ה).

קִיְזְמַנִּין אֶתְקָרִיאַת ס' סְתִימָא, קִיְאִתְמַר בְּהַ בֵּין אַרְבַּעִים לְבִינָה, (כד לא אִיהִי) בְּשׁוּתְפָא דָּאֵת י' אֶתְקָרִיאַת אַרְבַּעִים, וְאִיהִי עֲלָמָא דְאֵתִי דְלִית בֵּיהּ אֲכִילָה וְשְׁתִּיָה, וְכד סָלִיק מִשָּׁה לְגַבְהָ אֶתְמַר בֵּיהּ (שמות כד יח) וַיְהִי מִשָּׁה בְּהַר אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה וּגּוֹמֵר.

מִתַּן תוֹרָה דָּא שְׁכִינְתָא תִתְאַה, קִיְעֲלָה אֶתְמַר יִשְׁמַח מִשָּׁה בְּמִתְנַת חֲלָקוּ, בְּגִין דְאִיהִי דוּגְמָא דְעַמּוּדָא דְאִמְצֵיתָא, קִיְעֲוֹד שְׁבוּעוֹת עַל שֵׁם מְלָא שְׁבַע זֹאת וְנִתְנָה לְךָ גַם אֵת זֹאת (בראשית כט כז), קִיְמִלָא שְׁבוּעָה זֹאת

בִּיאור הַגְרָא

^{קכ} לִית שִׁיבָה כו'. פְּלִיג עַל בֵּן תִּימָא (מִשְׁנֵה אֲבוֹת הַכֹּהֲנִים) וְכֵן אֶתְמַר לְמַטָּה בֵּן חַמְשִׁים לְזִקְנָה וְהוּא מְדַלֵּג בֵּן חַמְשִׁים לְעֵלָה:

^{קכ} וְדָא יִשְׂרָאֵל סְבָא. רוּחָה לומֵר שִׁיבָה דְהוּא ו' וְסָלִיק כו':

^{קכ} דְאִיהוּ שִׁתִּין. וְהַעֲנִין כִּי כָל דְרַגְלָא מִתְחַלֵּק לְעֵשֶׂר, וְהוּא נוֹטֵל ט' חֲלָקִים וְהוּא הַעֲשָׂר כִּמוּ שְׁאוּמֵר לְעֵיל מ"ו ב', וְהַנָּה הַחֲלוּם הוּא מִדְרַגְתָּה הַאֲחֵרוֹנָה מֵאִינוֹן שִׁית דְרַגְתִּין לְנִבּוּאָה, פְּרַק אַחֲרוֹן שֶׁל הוּא, וְאִף זֶה אִינוֹן כִּי אִם זֶה הוּא אֶחָד מִשִּׁתִּין, וְזֶה שְׁאוּמֵר דְסָלִיק בְּאֵת יו"ד שִׁית כו'. וְרוּחָה לומֵר זֶה, שְׁהִיא יו"ד, דְבַהּ מַעֲשֵׂרִין:

^{קכ} לְחִידָא דִימִינָא. עֵינִין לְקַמֵּן ס' ט' ב' פִּתַּח ר"ש וְאֶתְמַר אֲנִי כו' דָּא לִימִינָא וְדָא לְשִׁמְלָלָא, וְרוּחָה לומֵר אֲנִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ הֵן כְּלִינֵן כָּל מִנּוּת עֵשֶׂה וּמִנּוּת לֹא תַעֲשֶׂה כִּמוּ שְׁאוּמֵר לְקַמֵּן בְּתִיקוֹן ל"ב וְהוּן יִמִינָא וְשִׁמְלָלָא כִּמוּ שְׁנַבְּרָא שֶׁם זֶה שְׁאוּמֵר וְעֲלָה אֶתְמַר לֹא כו'. רוּחָה לומֵר דָּלָא יִהְיֶה לְךָ נִאֲמַר עֲלָה, מִסְטָרָא דִילָה דְהִיא נִקְרֵאת חֲלָקִים, וְכִזְבִּים סְבִיב רַעֲשִׁים יִתְחַלְכוּן כִּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ, וְעֲלָה אֶתְמַר עַל פְּנֵי דְהִיא נִקְרֵאת פְּנִי וְיִתְדָרְךָ, וְס"א – אַחֲוֵר, אֲלֵהִים אַחֲרַיִם וְעֵינִין לְעֵיל לְמ"ט א' וְעֵינִין פְּרַשַׁת יִתְרוּ פ"ו א' עַל פְּנֵי לְאִפְקָא אִפִּי מִלְכָא כו' וְסָם פ"ז א' אֲרִי קְב"ה בְּג"כ אֲכַרִּיז כו':

^{קכ} בְּגִין דְסְטָרָא לְפָחוּן כו'. עֵינִין פְּרַשַׁת בְּרַאשִׁית י"ז א' וּבְגִין דְהוּא חֲשָׁךְ כו' חֲשָׁךְ גַּרְע נְהוּרָא כו' חֲשָׁךְ לֹא נְהִיר אֲלָא כַּד אֲתַכְלִיל בְּאוֹר וְלִכְן לְפָחוּן הוּא פְּגִים אֲלָא אִם כֵּן נַכְלָל בִּימִין:

^{קכ} שְׁבַע שְׁבוּעוֹת וְדָאִי. דְהוּן ז"ה, כָּל אֶחָד כְּלִיל מִשְׁבַּעַה, וְהוּן שְׁבַע דִילָה שְׁכָל אֶחָד הוּא שְׁבוּעָה וְכָל אֶחָד נַכְלָל בְּשְׁבַעַה יוֹמִים דִידיָה וְעֵינִין בְּזוּרָה פְּרַשַׁת אֲמוֹר:

^{קכ} דְאִינוֹן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל סְבָא, וְהוּא רֵאשִׁי דְהוּא בְּעַמּוּדָא דְלִמְעֵיתָא:

^{קכ} וְאֶתְקָרִיאַת מִתַּן תוֹרָה. רוּחָה לומֵר שְׁכִינְתָא תִתְאַה נִקְרֵאת מִתַּן תוֹרָה כִּמוּ שְׁאוּמֵר לְקַמֵּן ב', מִתַּן תוֹרָה דָּא כו', וְהוּא מִסְטָרָא דְשְׁכִינְתָא עֲלָה כִּמוּ שְׁאוּמֵר כֹּאֵן בְּיוֹמָא דְחַמְשִׁין שְׁרִיא כו' (לְזֶה לֹא תִקְשִׁי לְאֶתְמַר לְקַמֵּן) וְעֲלָה אֶתְמַר כִּי אִם כו', וְנִאֲמַר כִּי זִקְנָה אֶתְמַר דְשָׁם בְּג"ר נִקְרֵאת אֲו"חַ וְאִם אֲו"חַ עֲתִיקָא דְעִתִּיקוֹן וְלִכְן בֵּן חַמְשִׁים לְזִקְנָה:

^{קכ} וְזַמְנִין אֶתְקָרִיאַת מ"ס סְתִימָא. וְלֹא גְרַסִּין תִּתְאַה:

^{קכ} וְאֶתְמַר בֵּן כו'. עֵינִין לְקַמֵּן תִּיקוֹן נ"ב אֲמַאי נְטִיל שִׁיעוּרָא בְּמ' כו' וְמָה שְׁנַבְּרָא שֶׁם:

^{קכ} וְעֲלָה אֶתְמַר יִשְׁמַח כו'. מִסְטָרָא דְשְׁכִינָה עֲלָה דְהִיא נִקְרֵאת כָּל הַשְּׁמַהוֹן לְעֵילָא דְכָלוּהָ מִכּוּלָּם כְּנ"ל זֶה שְׁאוּמֵר לְקַמֵּן נ"ו ב' וְעֲלָה אֶתְמַר יִשְׁמַח מִשָּׁה כו'. וְכֵן לְמַעֲלָה ל' א':

דא שְׂכִינְתָא קִילְעֵלְאָה מְלֵא ה' מְלֵא י"ה, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כַּיִס י"ה, וְנִתְּנָה לָךְ גַּם אֶת זֹאת דָּא שְׂכִינְתָא תַתָּא ה' זְעִירָא, קִילְמֵלָא דְכָלָא עֲלָאָה קִילְתַתְתָּאָה דָא ר', אִיהוּ מְלֵא י"ה לְעֵילָא, דְאִיהִי מְלֵיא"ה אֱלֹהִים, וְעֵלָה אֶתְמַר (רות א כא) אֲנִי מְלָאָה הֶלְכְתִי, מְלָאָה הֶלְכְתִי לְטוֹרָא דְסִינִי, וּבְגָלוֹתָא רִיקָם הִשִּׁיבֵנִי יְהו"ה (שם) וְאִיהוּ מְלֵא ה', וּבָהּ (נ"א וביה) (תהלים קד כד) קִילְמֵלְאָה הָאָרְץ קִנְיָנָךְ.

קִילְמֵלְאָה תַתָּא אִיהִי סוּפָה, כ"ו ה"ס, דְאִיהִי יְהו"ה אֲדִנִי, כְּלִילָא מְתָרִין שְׁמָהֶן, סוּפָה חֲבוּרָא דְתַרְוִיהוּ כְּגוּוֹנָא דָא יֵאֵהֱוֹנָה, בְּגִין דְאִיהִי כְּלָה דִילִיָה, וְאִיהִי בֵת שְׁבַע כְּלָלָא דְשְׁבַע יְמֵי סוּפָה, וְכַד נְטִילָא מְאִימָא עֲלָאָה קִילְמֵלְאָה שְׁמַחַת תוֹרָה קִילְמֵלְאָה בֵית הַשְׁוֹאֲבָה, וְאִיהִי חוּפָה דִילִיָה, אֶתְקַרִיאת שְׁמִינִי חַג עֲצָרָת.

בְּהֵוָה זְמַנָּא דְשְׁמַחַת תוֹרָה קִילְמֵלְאָה (נ"א שריא) עֲטָרָה בְּרִישׁ כָּל צְדִיק לְעֵילָא, כְּמָה דְאֶתְ אָמַר (שיר ג יא) בְּעֲטָרָה שְׁעֵטָרָה לֹו אָמו, קִילְמֵלְאָה בְּיוֹם חֲתוּנְתוֹ קִילְמֵלְאָה שְׁמַחַת לְבוֹ, בְּיוֹם חֲתוּנְתוֹ דָא שְׂכִינְתָא תַתָּא, וּבְיוֹם שְׁמַחַת לְבוֹ דָא שְׂכִינְתָא עֲלָאָה, וְהִכִּי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְאֶתְעֵטְרָא בְּכָלָא (נ"א כלהו) בְּעֲטָרָא עַל רִישִׁיהוּ בְּיוֹמָא דְשְׁמַחַת תוֹרָה. קִילְמֵלְאָה לְכֶם בְּיוֹם הָרָאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כְּפֹתֵי תְּמָרִים וְכו' (ויקרא כג מ), אֶתְרוּג אִיהִי שְׂכִינְתָא תַתָּא, וְדַמְיָא לְלֵבָא דְאִיהוּ לְשִׁמְאָלָא קִילְמֵלְאָה גְבוּרָה, וּבְגִין כְּךָ צְרִיךְ בַּר נֶשׁ לְנִטְלָא אֶתְרוּג בִּידָא שְׁמָלָא וְצְרִיכָא לְמַהוּי אֶתְרוּג דְדַמְיָא לְלֵבָא שְׁלִימָא בְּפִטוּמָת דִילִיָה, בְּגִין הֵהוּא דְאֶתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, קִילְמֵלְאָה שְׁלִימָא עֲמִיָה, וְכְמָה דְלִית פְּסוּל בְּיַעֲקֹב דְלֵעֵילָא, כְּן צְרִיךְ דְלָא יְהֵא פְּסוּל בְּאֶתְרוּג, לְקִימָא קְרָא (שיר ד ז) כְּלָךְ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין כְּךָ, וְאִם הִיא קִילְמֵלְאָה הִיא מְשׁוּבַחַת יְתִיר, כְּדִיוֹקְנָא דְהוֹת אֶסְתֵּר יְרַקְרָקָת, קִילְמֵלְאָה בְּהּ (אסתר ה א) וְתִלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוֹת.

ביאור הגר"א

קכ"ה ועוד שבועות כו'. רוצה לומר מסטרא דשכינה עלאה כמו שמפרש והולך וכמו שאומר לקמן בזימא דחמשין שריא שכינתא עלאה זה

כו':

קכ"ו מלא שבוע זאת. כמו שבאר רש"י שבוע של זאת והוא של לילה שכינתא עלאה ושניהם נקראים זאת לכן אמר שתי פעמים זאת והן שני שבועות וכמו שכתוב (זכריה ד ז) שבעה ושבעה מולכות, וכמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים ובמאמר קו המדה, והוה שבועות וכמו שכתוב שבעה ימים ושבעה ימים כו':

קכ"ז עלאה מלא ה' מלא י"ה לחמור זה כו'. רוצה לומר דשבוע זאת הוא ה' עלאה, וה' מלא - ה"י - הוא י"ה, והוא בשכינה עלאה כמו שכתוב כס י"ה והוא אימא עלאה ועיין ברעיא מהימנא פרשת נשא קכ"א ז' ושאר מקומות:

קכ"ח מלא דכולא כו'. רוצה לומר, דקאמר גם כו', משמע דקאי גם כן על מלא והיא מלא דכולא:

קכ"ט ותתאה דאיהו מלא י"ה. כמו שאמרו דנקראת מליאה, וכן אלפים והוא אוחיות מלא י"ה, והיא מלא שכינתא עלאה דהיא ה' עלאה והיא י"ה כנ"ל ולכן נאמר מליאה בי"ה ומלאה זה, וכמו שמפרש והולך ואיהי מלא ה' וזה מלאה כו' והוא כד איהי מלא זה' עלאה פשוטה וכד אתמליא זה' עלאה מליאה אז מלא י"ה:

קל"א מלאה הארץ. דהיא הארץ:

קל"ב ושכינתא תתאה חוזר לבאר כאן בפרוש משום דהפסיק למעלה מלא שבוע זאת דא כו', ועתה חוזר לענין ראשון:

קל"ג דאיהי שמחת תורה. דהיא תורה, ימא דאורייתא, שניתנה בחמשים, ואמר למטה זביוס שמחת לבו כו' והוא שמיני עלת דשבעה ימי סוכה בז"ת ושמיני עלת דרגא דשמיני אימא עלאה וזה שאומר אתקריאת שמיני כו':

קל"ד דשמחת בית השואבה. דכל השמחות הכל באימא עלאה, עולם השמחה, שאין שם דין ועצבון, והיא נהר היוצא מעדן להשקות כו', והוה בית השואבה ואמרו (בראשית רבה ע) השואבה שמשם שואבין רוח הקודש - שממנה הגבוהה:

קל"ה שוין עטרה. דהוא מאימא כמו שמפרש והולך בעטרה שעטרה כו':

קל"ו ביום חתונתו כו'. דהיא כלה דיליה:

קל"ז זביוס שמחת כו'. כנ"ל דכל השמחות ממנה:

קל"ח ולקחתם לכם ביום הראשון פרי כו'. עתה מפרש דהיא ארבעה מינין שבולבב כמו שמפרש והולך:

קל"ט דאיהי גבורה. כידוע שהיא גבורות, לילה, נר מזה:

קל"י למימיו שלימא עמי' כו'. כמו שכתוב (שיר השירים ה ז) תמתי, ואמרו תאומתי בדוגמא דיליה:

קל"י ירוקא. רוצה לומר כזהב, דיש מראות אחרות דכשרין זה, וזה שאומר במתניתי (סוכה ג ו) והירוק ככרתי לאפוקי סהם ירוק שהוא כזהב ועיין שם בחומ' (ל"א ע"ג), וזה שאומר אסתר ירקרקת כו' שהוא כזהב, דכרתי לית בלדס, והוא דוגמא דעללה ירוק, וכמו שאומר לעיל מ"ה א' תרועה ירוקא דלנפין וזה נפקין כו':

קל"י בגין דלחמור ותלבש כו'. לראיה דהיא בדוגמת שכינה תתאה:

ואתקריאת הדסה על שם הדס, ^{כ"ב} ויהי הדס אית ליה תלת הדסין, לאשתכללא בתלת אבהן, ואתקריאת ערבה מסטרא דתרין שפון דאינון למודי יהו"ה, ואתקריאת לולב מסטרא דח"י עלמין, דאיהו כליל ח"י ברקאן דצלותא, ולקבליהו עבדין ח"י נענועין בלולב בשית סטרין, תלת לכל סטרא וסטרא, ^{כ"ג} בשית סטרין דכלילן בגופא דאיהו עמודא דאמצעיתא, דלולב על שמה אתקרי ל"ו ל"ב.

ואינון נענועין ח"י ד' זמנין, דסלקין ע"ב, ואינון ח"י נענועין בהודו ליהו"ה תחלה וסוף, ח"י באנא יהו"ה הושיעה נא, הא ע"ב, ואינון תליין מן ד' דאיהי שכינתא, וצדיק בה אתקרי ד' זמנין ח"י ח"י ח"י ח"י דסליק ע"ב, מסטרא דתלת אבהן, ושכינתא דאשתתפת עמהון, דאינון ח"י (פרקין) בדרועא ימינא, וח"י בשמאלא, וח"י בגופא לגבי שדרה, וח"י בכרית מילה, ^{כ"ד} ואינון ו' סטרין תרין דרועין דמלכא, ותרין שוקין דמלכא, דאינון תרי נביאי קשוט, וגופא וכרית הא שית, ח"י נענועין לקבל ח"י חולין דשדרה מסטרא דגופא, וכל דא מסטרא דאילנא דח"י.

ומסטרא דאילנא דטוב ורע, אתרוג דמי לצדיקיא, והדס לבינוניים, וערבה לרשעים, ושכינתא אתמר בה (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, אף על גב דאתמר בה (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה, איהי שילטא על עץ הדעת טוב ורע, מסטרא דילה היא קריבא למלכא, (נ"א ומסטרין אלין לזמנין איהי נוקבא קריבא למלכא), הך הוא דכתיב (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן אל הקדש מסטרא דימינא, לזמנין איהי רחיקא מניה מסטרא דשמאלא, ואל יבא בכל עת אל הקדש, מסטרא דימינא איהי לא מקבלא טומאה, טוב הוא ימינא, אבל אתרהא טוב מקבלא טומאה מרע ומות, הוא אתר ליה קריבו, (נ"א אל הקדש איהי לא מקבלא טומאה, אבל אתרהא טוב מקבלא טומאה מרע ומההוא אתר דלית ליה קריבו), ותמן צריך קורבנא לקרבא, וקטרת לרחקא ריח הטומאה מההוא אתר, ולקרבא זכותא לשמאלא גבירתא, ולרחקא שפחה מתמן, ובגין דא כל שמהן אית בה.

[תיקוני זוהר – דף מט ע"א]

^{כ"ה} ואתקרי (שדרה) אחר מסטרא (דף מט ע"א) דסיהרא, ומסטרא דעמודא דאמצעיתא אתקרי קדם, ורזא דמלה אחר וקדם צרתני (תהלים קלט ה), ובגלותא ^{כ"ז} השיב אחר ימינו מפני אויב (איכה ב ג), מאי אויב דא סמאל, דכל אלהים אחרים אינון לאחור, ובגין דלא יסתפלון בשכינתא דאיהי למערב דאיהו אחר, שוי לה בימינא, ובגין דא אסור לצלאה למערב דאיהו אחר, בגין דתמן אלהים אחרים, ותמן סם המות שבתא"י,

ביאור הגר"א

^{כ"ב} והדס כו'. והוא כל ז"ת, דאתקריאת בת שבע – כלילא משבע:

^{כ"ג} שית סטרין דכלילן כו'. רואה לומר למה מנענעין ביה לשית סטרין, ואמר משום לולב הוא חוט השדרה דכליל בגופא, ועל סם הגוף נקרא לולב כמו שמפרש והולך ל"ו ל"ב, והוא רומז על מה שכתוב בבבב"ב ה' ב' אינן אחד יש לו להקב"ה וכו' ו"ב אלכסוניס גבול מזרחית רומית כו', ובפנים מהן הוא האילן, ובכל חלה האלכסוניס יש כנגדם פקידים והם י"ב, וגם בגלגל יש י"ב פקידים, וכן בלב י"ב פקידים, חלה ל"ו פקידים כו' שהם פקידים בתלי וגלגל ולב, והם ל"ו, שכה אחד יש להם, וכח כל אחד בחזירו, ואע"פ ש"ב בכל אחד ואחד מן השלשה – כלם אדוקים זה בזה, וכל הל"ו כחות נמצאות בראשית שהיא חלי ואם תדרשם בלב תמצא אותם כו' וכולם נשלמו בל"ב נתיבות מסור ללב, והענין כמו שאמרנו בספר יצירה שעולם מתנהג בשלשה – עש"ב, וכל אחד כלול מי"ב, והלב כולל כולן, והוא ל"ו ל"ב, והוא בעמודא דאמצעיתא, וכן בצדיק גוף וברית חד אינון, והוא השדרה שמתפשט עד הברית, אתפשטותא דשדרה אות ג', ועיין במדרש הנעלם ריש פרשת לך לך תאנא בהורמנא דמלכא כו'. ואמר

^{כ"ד} ואינון שית סטרין כו'. לפרש מה שאמר למעלה שית סטרין:

^{כ"ה} מסטרא דגופא ואתקרי אחר כו'. ולא גרסינן שדרה, ורואה לומר דהיא נשדרה כו'. רואה לומר שכינתא נקראת שדרה וכן אתקריאת אחר מסטרא דילה, וכל מה שאומר למטה בהגהה אינו ענין לכאן וסייד למקום אחר, ולפי שאמר כאן לקבל ח"י חולין דשדרה אמר ואתקרי אחר כו'.

^{כ"ז} השיב אחר ימינו. רואה לומר (מאחר השיב אותה ימינו), ובגלותא השיב ימינו לאחור לשמרה אותה שגארה לאחור, דזמן בית המקדש היתה לימינו כמו נאום ה' לאדוני שב לימיני כו' מטה עוזך כו', וכמו שאמרנו מאי דעתך לזכר קאי למערב אהדנא ליה למזרח, וכמו שכתוב מי העיר ממזרח לך יקראהו בתחלה לרגלו זה שאומר שבתאי כו'. רואה לומר כמו שמפרש והולך, דשבתאי שהיא בס"א נגד שבת שאיל על שכינתא ביום השבת הוא שולט אז ורואה שהיא נסתלקה ממנו לימין ושאיל עלה ולכן נקרא שבתאי בתוספת אותיות א"י לגרעון דיליה וזה שאומר וכך הוא כו'.

ובגין דהות בקדמיתא למערב וחזרת לימינא, שאלין עלה אלהים אחרים שבתא"י א"י שב"ת, שבתא"י אתון דיליה אי שבת.

^{ק"א} וצריכין ישראל לשני לה אתר ושמא ועובדא, ^{ק"ב} ודא איהו שנוי מקום ושנוי השם ושנוי מעשה, בגין דלא אשתמודע ביה אויב דאיהו סמא"ל, ודא איהו השיב אחר ימינו וכו', אם זכאן לנטרא שבת, צריך לשנויי ליה מיומין דחולא בלבושין ומיכלין דאינון ענג שבת, דאם הוה רגיל למיכל תרי סעודות ביומא דחולא, בשבת אכיל תלת, דכתיב (שמות טז כה) ויאמר משה אכלוהו היום, כי שבת היום ליהו"ה היום לא תמצאוהו בשדה, ובכלא צריך למעבד בשבת תוספת, דאם הוה רגיל למיכל ביומא דחולא נהמא וחמרא, יוסיף בשבת בשרא, דא תוספת שבת.

שנוי מעשה, דאם הוה רגיל למעבד עובדא בחול, לא יעביד בשבת, הדא הוא דכתיב (שם כ ט) ששת ימים תעבוד וכו', שנוי השם לכל יומא קארי ליה מעשה, כמה דאתא אמר (יחזקאל מו א) ששת ימי המעשה, וליום השביעי קארי ליה שבת, דאיהו השבת מעשה, ^{ק"ג} ביטולא דעובדא, שנוי מקום, אם הוא רגיל לאוקדא נורא בחולא, דישני ולא יוקיד ליה בשבתא, הדא הוא דכתיב (שם לה ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת.

(ס"א ועוד אית שינויי, דצריך לשנות מעבדא למטרוניתא, דלא יהון שוין, דמטרוניתא איהי מקומו דקודשא בריך הוא, צריך לשנות למלכא, הדא הוא דכתיב (אסתר ב ט) וישנה ואת נערוותיה, ביום השבת, דאשתני יומא דשבתא מיומא דחול דשלטא ביה עבדא דמלכא.)

ועוד מושבותיכם מושב דבר נש איהו מקום דיליה, ועוד שנוי מקום, לתקנא ביתא בשבתא תוספת מבחול, ועוד שנוי מעשה אם הוא עציב בחולא, דיהא חדי בשבתא, ואם אית ליה קטטה בחולא עם בר נש או עם אתתיה, דיהא ליה שלמא עמה בשבתא, ^{ק"ד} ויבדא ^{ק"ה} לית רשו לקרבא לסם המות חללה, ולבעלה דאיהו אל אחר חלול שבת, (לית לון רשו לקרבא), ובגין דא אמרו קדמאי, אם ישראל הוה מקיימין שבת אחת פהלכתה (נ"א שתי שבתות כהלכתן), ^{ק"ו} מיד הוה נגאלין.

וכך צריך לשנויי בנר דלוק, ובמטה מוצעת, ובפתורא, כגוונא דא אם הוה רגיל ביומי דחול לאדלקא שרגא בפתילה חד יוסיף ^{ק"ז} בשבת תניינא, ובפתורא אם רגיל לברכא המוציא על נהמא חדא, בשבת יוסיף תניינא, דאינון כגוונא דלחם משנה, ^{ק"ח} מטה הא אתמר דאם הוה רגיל לשמש ביומא דחולא בקטטה עם אתתיה ^{ק"ט} ובפרודא, לא יזדווג לאתתיה בשבתא אלא בשלמא, ובגין דא תלמידי חכמים עונתן מליל שבת לליל שבת, וצריך לשנויי שבת מיומא דחולא בכלא, ואם אית לון שלמא בכל שית יומין דחולא, יעבדון תוספת בשבתא

ביאור הגר"א

^{ק"א} וצריכין כו'. כמו שהיא שינתה, וכמו שמפרש והולך בגין כו', ואמר ולא איהו כו' ולא איהו לטובה שהשיב מאחור לימינו וזה שאומר אם זכאין לנטרא כו'. ואמר

^{ק"ב} ולא איהו שינוי מקום כו'. דשלשה שינויים אלו צריכין להיות כמו שאמרו (ר"ה טז ע"ב) דשלשה דברים אלו מקרעין גזר דין כו', וכן הוא בגלגולא, ועיין לקמן תיקון ס"ט בארוכה הרבה, ומקום הוא בהוי"ה בהיכל קדשו, ושם הוא בעמודא דאמנעיתא ושמו הגדול, ומעשה הוא צדינה בסוד אומר ועושה וכמו שאומר לעיל ל"ט א' ועיין לקמן ריש תיקון ס"א:

^{ק"ג} בטולא דעובדא. ביטול המעשה, שהסם מורה על השינוי:

^{ק"ד} ודלא לסם המות חללה כו'. רואה לומר דאיהו נקרא חללה זונה, שהיא חול חילול שבת, דכדכורא לשון זכר חלול, ושניהם חללים מחלליה מאון דמכנים חללה זונה בחלל דילה כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ד ושאר מקומות הרבה:

^{ק"ה} ל"ל רשו כו'. דהם עכזון ומחלוקת, ושבת הוא דרגא דשלמא, יום השביעי:

^{ק"ו} מיד הוה נגאלין. דעתה בגלותא צבועים אומין דילה וכמו שאומר לקמן בריש תיקון כ"ד ואיהי כללא דשבעין אומין פלחי כוכביא ואיהי חללה כו':

^{ק"ז} בשבת תניינא כו'. כ"ל ולא כמו שכתוב בהגהה למטה, וכן הגהה דלמעלה ועוד אית שינוי כו' – כל זה אינו, אלכא הכל כמו שאומר בפנים:

^{ק"ח} מטה הא כו'. ושולחן כבר פירש למעלה דאם הוה רגיל למיכל שתי סעודות כו':

^{ק"ט} ובפירודא. רואה לומר פירוד הענות:

בפיוסא דא לדא ברחימו סגי, כגוונא דלעילא, דאתמר לגבי שכינתא (שיר ה ב) פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי, בתוספת מלין דפיוסא, כגוונא דא צריך בר נש לפייסא לאתתיה בשבת בתוספת מלין דפיוסא. [תיקוני זוהר – דף מט ע"ב]

ובזמנא דאלהים אחרים חזיין בשבת שנוייא בכלא, לית לון רשו לקרבא, הדא הוא דכתיב (במדבר א נא) ^{ס"ו}והזר הקרב יומת, ^{ס"ז}ובגין דקדש היא לכם מחלליה מות יומת, ובגין דא אתמר בקרא (ויקרא יט ג) את שבתותי תשמורו וגומר, ובאלין תוספת אתקריאת שכינתא מוסף שבת, וכד מתרחקין מינה כל דרגין דחול, ולא אית רשו נוכראה בשבת, לאעלא בין קודשא בריך הוא ושכינתיה, איהי אתקריאת ^{ס"ח}קדושה דיליה, וכד מברכין לה בברכה אתקריאת ברכה דיליה, ^{ס"ט}ובתרויהו איהי (דף מט ע"ב) יחוד דיליה, פלה דיליה, בההוא זמנא איהי שבת ^{פ'}שקולה ככל אורייתא.

ושרגא איהי דיוקנא דמנרתא, וצריך למהוי לימינא, ועלה אתמר הרוצה להחפים ידרי, ופתורא דשבת צריך למהוי לשמאלא, ועלה אתמר הרוצה להעשיר יצפין, מטה בין צפון לדרום, ושבת איהו אות ברית מילה, מאן דמחלל דא כאלו מחלל דא, מה רשות הרבים איהו חלול שבת, אוף הכי אות ברית איהי חלול דיליה זונה, ודא רשו נוכראה, אות דתפלין דרישא לקבל זכור, תפלין דיד לקבל שמור, ^{פ"א}לית פקודא דעשה ולא תעשה דלא אשתכח בשבת, ובגין דא שבת היא שקולה ככל אורייתא פלה.

ועוד שכינתא תתאה אתקריאת שופר, מסטרא דשכינתא עלאה דאיהי שופר גדול, תקע בשופר גדול לחירותנו, תקע איהי תקיעה, דודאי שכינתא תתאה איהי תקיעה דקודשא בריך הוא מסטרא דימינא, ואתקריאת שברים דיליה מסטרא דשמאלא, ואתקריאת תרועה דיליה מסטרא דעמודא דאמצעייתא, דאיהו דעת, ובגין דא אתמר (תהלים פט טז) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי בדעת, דאתמר ביה (משלי ג כ) בדעתו תהומות נבקעו, ובדעת חדרים ימלאו (שם כד ד), איהי שופר, וקודשא בריך הוא קול השופר, ובזמנא דהיא סלקא לגביה בתלת קטרין אלין, אתמר ביה (שמות יט יט) ויהי קול השופר הולך וחזק מאד, הולך בתקיעה, וחזק בשברים, מאד בתרועה.

ואיהי יום הכפורים, וכד אתקשטת קדמיה בלבושין שפירין דאינון לבושי כפרה, אתקריאת ציץ דיליה, מצנפת דיליה, אבנט דיליה, איהי כלילא מארבע בגדי לבן מסטרא דימינא, ומארבע בגדי זהב מסטרא דשמאלא, בההוא זמנא דאתקשטת באלין לבושין דכפרה אתמר בה (אסתר ה א) ותלבש אסתר מלכות, ובהון עאלת לפני ולפנים, הדא הוא דכתיב (שם) ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית, ובהון נשאה חן בעיניו, ^{פ"ב}ורזא דמלה וראיתיה לזכור ברית עולם (בראשית ט טז), ומיד ^{פ"ג}אדנ"י שמעה אדנ"י סלחה אדנ"י הקשיבה ועשה אל תאחר (דניאל ט יט).

ביאור הגר"א

^{ס"ו} והזר הקרב יומת. כמו שאמרו (סנהדרין קו ע"א), ילקוט שמעוני שמות לא סי' שאל) כי אות היא ביני וביניכם המטיל כסות בין לביא ולביאה כו':

^{ס"ז} בגין דקדש כו'. והן חול חללה וחלול כנ"ל, (ויקרא כב י) וכל זר לא יאכל קדש, ונאמר במקדש (במדבר א נא, ג י, ג לה, יח ז) והזר כו':

^{ס"ח} קדושה דיליה. בלא חול וחלול:

^{ס"ט} ובתרויהו. רוצה לומר בצרכה וקדושה:

^{פ'} שקולה ככל אורייתא. בצרכה וקדושה הן כלל אורייתא, מצוות עשה ומצוות לא תעשה, וכן אמר למטה לית פקודא כו':

^{פ"א} לית פקודא דעשה ול"ת כו'. כמו שבארנו דזכור ושומר הן כלל מצוות עשה ומצוות לא תעשה, ועיין בזוהר פרשת יתרו ל"א א' ולקמן ל"א ב' סוף תיקון נ"ד לעבדה בפקודין לאורייתא דעשה דאיהו זכור, דכר, ולשמרה בפקודין ללא תעשה דאיהו שמור נוק' כו', והוא צרכה וקדושה, ונגד התורה באמצעיתא את האדם כו' – הוא יחוד:

^{פ"ב} ורזא דמלה וראיתיה כו'. וכמו שכתוב שם (אסתר ה ב) והיה כראותה נשאה כו', ונאמר כאן לזכור ברית וכמו שכתוב וזכרתי לכם כו':

^{פ"ג} ה' שמעה כו'. ראשי תיבות שם"ה, שהוא יום הכפורים כולל שם"ה ימות השנה ומכפר על שם"ה לא תעשה:

פורים אתקריאת על שם יום הכפורים, דעתידין לאתענגא ביה, ולשנויי ליה מענוי לענג, ומה דאיהי שכינתא אסור ביה נעילת הסנדל, בההוא זמנא אתמר בה (שיר ז ב) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, וענוגא וחדוה וכמה טבין מזומנין לגבה, ודא יהא בזמנא דפורקנא בעגלא.
[תיקוני זוהר – דף נ ע"א]

ומאן גרם ענוי לשכינתא בגלותא, אלא רזא דמלה ובכח אבא אל המלך אשר לא כדת (אסתר ד טז), בגין דעאלת ק"ה בלא בעלה, דאתמר ביה (דברים לג) מימינו אש דת למו, דבטילו בה אורייתא, ודא גרם אבודא דבית ראשון ושני, ק"ה ה"דא הוא דכתיב (אסתר ד טז) וכאשר אבדתי אבדתי, ועם כל דא ק"ה אף על גב דעאלת בלא בעלה דאיהו דברי תורה, עם כל דא עאלת באבהן, ק"ה דאינון שלשת ימים לילה ויום דאתענת בהון, ק"ה ואינון סהדין דעולימתא עאלת ביה למלכא, ק"ה ה"דא הוא דכתיב (שם ב יג) ובזה הנערה באה אל המלך, נערה ודאי באה אל המלך דאיש לא ידעה אלא בעלה, ק"ה וכמה דבערב היא באה נערה בתולה ודאי, הכי נמי בבקר היא שבה נערה בתולה ודאי, ובה ערב ובקר פעמים קורין לישדאל בעלה, וסהדין עלה דלא חליפת ליה היא ובנהא באחרא, ק"ה ובגין דא ישראל אמרין בכל יומא שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד, שמ"ע אח"ד, ש"ם א"ח ע"ד, א"ח נטיר לה, בגין דאח לצרה יולד (משלי יז יז), ועליה אתמר (תהלים לב ז) ק"ה אהה סתר לי, ברוך אתה בבואך (דברים כח ו), יהודה אתה ידוך אחיך (בראשית מט כח), (דף נ ע"א) בגין דביה יהו"ה וביה ד', ביה איהי נטירא.

ועליה אתמר (אסתר ב ז) ק"ה ויהי אמן את הדסה, הוא אומן דילה ואיהי אמונה דיליה, ודא איהו דאתמר (שם כ) כאשר היתה באמנה אתו, ולא נגע בה ק"ה נוכראה דאיהו אחר, בגין דאח עמה ודאי, ואיהו סתיר לה מניה, במאי סתיר לה מניה בנקודה דאיהי קוצא דאת ד' מן אחד, א"ח נטיר ד', דלא יתקריב לגבה אחר, ה"דא הוא

ביאור הגר"א

^{קע"ד} בלא בעלה. הדעה, משה רבינו עליו השלום, לנגח לתורה, וכמו שכתוב דת והוא הדעת בע' חנפין:

^{קע"ה} הה"ד וכאשר כו'. שתי פעמים:

^{קע"ו} אע"ג דלעלת כו'. כמו שאמרו שלש הראשונות גלו ונגאלו בזכות אבות אבל גאולה אחרונה לא תהא לאל בזכות משה וע"י התורה דרגיה:

^{קע"ז} דאינון שלשת ימים כו'. והוא עינוי יום הכפורים שהוא לילה ויום והתוספת, וכמו שאמרו (ילקוט שמעוני אסתר ה) וכי שלשת שמים התענו לאלה שהיו מפסיקין מצעוד יום, ולילה ויום הוא נגד אברהם יצחק, והיה ערב כו', והתוספת הוא נגד יעקב, ורובה לומר אע"ג דבטילו דברי תורה והיא גרם להם עינוי יום הכפורים בגלותא, דבלא"ה היו נגאלין והיה פורים, מ"מ קיימו מצות עינוי בגלותא ואבהן סהדין עליה. ואמר

^{קע"ח} ואינון סהדין כו'. רובה לומר על קריאת שמע, והוא ענין אחר דגם סהדין עלה בכל יום, והוא קריאת שמע דשחרית וערבית שהן באברהם ויצחק כמו שאומר לקמן סוף תיקון כ"ה ובתיקון מ"ט, וקרא לישראל בעלה וכמו שנבאר שם, והן ע"ד דשמע כמו שאומר למטה:

^{קע"ט} הה"ד ובזה כו'. סיפא דקרא את כל אשר כו', והוא סימנא דאבהן כמו שאמרו בזוהר פרשת פקודי רס"א את כל אשר תאמר יתן לה דא רזא דאבהן כו', ורובה לומר, את – הוא כ"ב אחוון, רזא דאבהן, ועיין בזוהר פרשת בראשית ט"ז ב', אבל כאן הכוונה כמו שאומר למטה בערב היא בזה שהוא יחודא דערב ובקר, וקורין לישראל בעלה והן אבהן כנ"ל, אלא שמתחיל לפרש הקרא כסדר, ומפרש והולך, ואמר נערה ודאי כו' דאיש כו', דמיוחדת לבעלה ולא החליפה אותו כמו שכתוב בתולה ואיש לא ידעה כן היא מיוחדת אותו ואומרת ה' אחד וכמו שמפרש והולך וסהדין עלה ללא חליפת כו'. ואמר

^{קפ"ו} וכמה דבערב כו'. דבערב רומז לעולם הזה, ובבקר שבה אליו – והרוח תשוב אל האלקים, והכל נערה בתולה, וזה שאומר וכמה דבערב כו' דביאתה לזה העולם ודאי נערה בתולה, כן הוא יביאתה. ואמר

^{קפ"ז} ובג"ד ישראל כו'. רובה לומר כמו שמפרש והולך ש"ם א"ח ע"ד, דתהוי סהדין – ע"ד, דשם – היא הנערה שנקראת שם כמו שאמרו בזוהר פרשת ויקהל ר"א, היא דבקה בא"ח וכמו שמפרש והולך א"ח נטיר כו':

^{קפ"ח} אתה סתר. כמו שאומר לקמן נ' א' דסתיר לה כו', ואתה הוא מפרש והולך שהוא ברוך אתה, ולעיל ל"ט א' פירש שהוא עמודא דאמנעיתא דאמר אתה הוא דאתמר ביה אבינו מלכנו כו', ואיהו כליל כל אחוון דאורייתא ומאי ניהו אורייתא דכתב עמודא דאמנעיתא ועליה אתמר ברוך אתה, ועוד מביא ראיה שנאמר יהודה אתה, והוא שם הוי"ה וד' לארבע אחוון, כמו שמפרש והולך בגין דביה כו':

^{קפ"ט} ויהי אמן כו'. רובה לומר כמו שאמרו דב"ר (פרשה א) אמן מונע שנאמר ויהי אמן כו', ומפרש לשון אמנה כמו שהיא באמנה אתו ואינה מחלפת אותו כן הוא עמה אומן ונטיר לה:

^{קפ"ו} נוכראה דאיהו אחר בגין כו'. רובה לומר כמו שמפרש והולך דנקודה דאיהי קולא כו' איהו אות צרית, וביה נכנסין לצרית, והוא הצרית שאנחנו עמו ואין לאל אחר:

דְּכָתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי וְכַבֹּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן, וְהָאִי נְקוּדָה אִיֵּהי אוֹת בְּרִית, דְּבָהּ אֲשַׁתְּלִים אִיח' לְעֶשֶׂר, וְבָהּ אֲתַעְבִּיד י', וּמֵאֵן דְּמִשְׁקַר בְּבְרִית מִלְּה גְרִים לְאֲסַתְּלִקָּא מִיְנִיה שְׁכִינְתָּא, דְּאִיֵּהי יְחוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, ^{קפ}וְשִׁלֵּיט עֲלֵיהּ שׁ"ד דְּאִיֵּהוּ אַחַר.

^{קפ}וְדַאי י' דְּשָׂדִי, אִיֵּהי קוֹצָא מִן ד' דְּאֶחָד, וְאִם מִשְׁקַר אַעְבַר קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד וְאֲשַׁתָּאֵר אַחַר, וּבְגִין דָּא אָמַר קָרָא (שמות לד יד) לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחַר וְגוֹמַר, וּבְהַהוּא זְמַנָּא דְּשִׁלְטָא עַל בְּר נֶשׁ דְּאִיֵּהוּ אֵל אַחַר, ^{קפ}וְאִיֵּהוּ מִשְׁתַּעְבַּד בֵּיהּ בְּכָל מִינֵי עֲנוּיִין, וְחֻבָּא דָּא גְרַם לְיִשְׂרָאֵל לְאֲשַׁתְּעַבְדָּא בְּהוּן אוּמִין דְּעֵלְמָא.

וּמֵאֵן דְּנִטִיר אוֹת בְּרִית בְּכָל אֶתֶר דְּאִיֵּהי, בֵּין בְּבְרִית מִלְּה, בֵּין בְּשַׁבַּת וְיִמִּין טְבִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִטִיר לֵיהּ בְּגִינָה בְּכָל אֶתֶר, וּמְכַסֵּי עֲלוּי מִשְׁנָאוֹי, ^{קפ}כְּגוֹנוֹנָא דְּמִשָּׁה דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (תהלים צא א) בְּצֵל שְׁד"י יִתְלוֹנֵן, ^{קפ}וּכְגוֹנוֹנָא דְּאֶסְתֵּר דְּסִתִיר לָהּ מֵאֲחַשְׁוֹרוֹשׁ ^{קפ}דְּאִיֵּהוּ עֶרְל וְטָמָא, ^{קפ}וְשׁוּי בְּאֲתֵרִיהּ שְׁנִית (ג'אשדית) בְּדִיִּקְנָא דִּילָהּ, הִדָּא הוּא דְּכָתִיב (אסתר ב יג) כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר וְגוֹמַר, בְּעֶרְבּ הִיא בָּאָה וּבְבֹקֶר הִיא שָׁבָה אֵל בֵּית הַנְּשִׁים שְׁנִי, ^{קפ}וְאִיֵּהוּ נִטִיר לָהּ מִהֶמֶן הֶרְשַׁע, הִדָּא הוּא דְּכָתִיב (תהלים לב ז) מִצַּר תִּצְרַנִּי, דְּאִיֵּהוּ צַר וְאוֹיֵב.

וּבְגִין הָאִי קִנְיָה דְּכַסֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא ^{קפ}בְּאֹת דִּילֵיהּ עַל אֶסְתֵּר, דְּאִיֵּהי קְדוּשָׁה דִּילֵיהּ, דְּלָא אִיֵּהי קְדוּשָׁה פְּחוֹת מִעֲשָׂרָה, אֲתַלְבְּשׁוּ עֲשָׂרָה כְּתָרִין תַּתְּאִין בְּעֲשָׂרָה בְּנִין דְּהֶמֶן, דְּתַמְן אֵל אַחַר, דְּהֶמֶן אָמַר וְעֲשָׂרָת אֲלָפִים כֶּסֶף אֲשָׁקוּל וְגוֹמַר (אסתר ג ט), וְכֵלָא לְנִטְלָא נּוֹקְמָא מֵאֶסְתֵּר וְאוּמָתָה, ^{קפ}דְּאֶתְמַר בְּהּ (שם ה א) וְתַלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מְלָכוּת, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסַר לוֹן בִּידְהָא וּבִידָא דְּאוּמָתָה, וְתָלוּ אוֹתוּ וְאֵת בְּנֵיו עַל הָעֵץ (שם ט כה), וְאִיֵּהוּ עֶבֶד עֵץ גְּבוּהָ חֲמָשִׁים אָמָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִטִיל נּוֹקְמָא מִיְנִיה וּמִבְּנוֹי בְּשְׁכִינְתָּא עֲלָאָה, דְּמַחְתָּא לְמִצְרָאִי חֲמָשִׁים מְכוֹת. עֵץ גְּבוּהָ חֲמָשִׁים אָמָה דָּא ה', דְּסִלִיקַת בִּי לְחֲמָשִׁים.

וְעוּד שְׁכִינְתָּא אֲתַקְרִיאַת צְדָקָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעַל צְדָקָה, וּבְגִלּוּתָא אִיֵּהי עֲנִיָּה, וּבְנֶהָא עֲנִיִּים, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּבִיכּוֹל אִיֵּהוּ עֲנִי ^{קפ}כֵּד אִיֵּהוּ בְּר מֵאֲתֵרִיהּ, וּבְגִינָה אֶתְמַר (ישעיה לג ז) הֵן אֲרָאֲלִם צְעָקוּ חוֹצָה וְכוּ', וּבָאֵן אֶתֶר אִיֵּהוּ עֲנִי וְאִיֵּהי עֲנִיָּה בְּצִדִיק דְּאִיֵּהוּ בְּרִית, וּבְגִין דְּחָאבוּ בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אִיֵּהוּ נְהָר יַחֲרֵב וְיָבֵשׁ (איוב יד יא) בְּבֵית רֵאשׁוֹן וְשְׁנִי, וְשְׁכִינְתָּא אִיֵּהי בֵּיהּ חֲרָבָה וְיִבְשָׁה, בְּגִין דְּאִיֵּנּוֹן גְּרַמִּי דִּיתְפַּנְשׁוֹן מִיְנִיה מִיִּין עֲלָאִין, וְשְׁכִינְתָּא אֲשַׁתָּאֵר יְבִשָּׁה, הִדָּא הוּא דְּכָתִיב (בראשית א ט) יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֵל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיְבִשָּׁה.

בִּיאור הַגְּרָ"א

^{קפ}וְשִׁלֵּיט עֲלֵיהּ שׁ"ד. והן שני יצרין תאווני וכעסני שהן דו"ג כמו שאמרו בזוהר חדש רות, והן שור וחמור, טוב ורע שבאין מעץ הדעת טוב ורע, והן שניהן רעין בכוד ח"ק, גינה"ס חושבן חק, עשו וישמעאל, סם ונחש שהוא רבב מאדים ונגה, ועליהם נאמר כל שאור הוא הכעסני, ודבש הוא התאווני, לא תקריבו, והוא ראשי תיבות ש"ד:

^{קפ}דְּאִיֵּהוּ וְדַאי י' דְּשָׂדִי. דְּהַקוֹץ הַגִּל הִיא מִשְׁלֵמַת לִיו"ד וְכוּלְלָן כְּנ"ל:

^{קפ}אִיֵּהוּ מִשְׁתַּעְבַּד כו' וְחֻבָּה דָּא כו'. כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְקַמֵּן ס"ז וְאִיֵּהוּ כְּלָלָא דְּשַׁבְעִים אוּמִין כו' וְעִיִּין מַה שְׁנַבְּאֵר שָׁם:

^{קפ}כְּגוֹנוֹנָא דְּמִשָּׁה דְּאֶתְמַר כו'. רוּחָה לּוֹמַר דְּמִשָּׁה אֲמַרְוּ בִּי"א מִזְמוֹרִים, וְאֲמַרְוּ שְׁפִירָשׁ שְׁדִי מִזִּיו שְׁכִינְתּוֹ כו':

^{קפ}וּכְגוֹנוֹנָא דְּאֶסְתֵּר דְּסִתִיר. רוּחָה לּוֹמַר שְׁלַכְן נְקִרְאֵת אֲסַתֵּר, דְּקוּדֵם שְׁנַשְׁאֵת לוֹ הִיתָה נְקִרְאֵת הַדְּסָה, וְעִיִּין צְרַעִיא מֵהִימְנָא פְּרַשַׁת תַּלְּא

וּבְגִין דְּאֶסְתֵּר לִישְׁנָא דְּסַתֵּרָא, אֲתָה סַתֵּר לִי, שְׁכִינְתָּא אֲסַתֵּרֵת לָהּ מֵאֲחַשְׁוֹרוֹשׁ וְיַהֲיִב לִיהּ שִׂידָה צְאֵתָה כו':

^{קפ}דְּאִיֵּהוּ עֶרְל וְטָמָא. רוּחָה לּוֹמַר כְּמוֹ שְׁכַתּוּב כָּל עֶרְל וְטָמָא לֹא יִצּוּא כו':

^{קפ}וְשׁוּי בְּאֲתֵרִיהּ שְׁנִית. רוּחָה לּוֹמַר אַחֲרַת צְדִיקוּנְהָא, וְזֶה שְׁאוּמַר הַה"ד כָּל אֲשֶׁר כו', רוּחָה לּוֹמַר שְׁנִיתָן לָהּ תְּמוּרְתָה צְעֵרַב הִיא כו' וּצְבַקֵּר

כו' – שְׁנִי. רוּחָה לּוֹמַר הַכֹּל צְשָׁנִי:

^{קפ}וְאִיֵּהוּ נִטִיר כו'. דְּרִישׁ סַתֵּר – עַל אֲחַשְׁוֹרוֹשׁ, וְאֲמַר – עַל הַמֶּן:

^{קפ}צְאוֹת דִּילֵיהּ כו'. הוּא קוֹץ הַגִּל דְּהוּא מִשְׁלִים לְעֶשְׂרָה וְצִיה אִיֵּהי מִתְקַדְּשַׁת צְטַבְעַת זְאֵת, עֲצַבַּת דְּבְרִית וְהִיא נְכַלְלַת צִיה שְׁהוּא נּוֹק, וְזֶה

שְׁאוּמַר דְּאִיֵּהי קְדוּשָׁה דִּילֵיהּ דְּלָא כו', וְכַנְגַּד זֶה אֲתַלְבְּשׁוּ עֲשָׂרָה כְּתָרִין כו', וְאֲמַר עֲשָׂרָת אֲלָפִים כו':

^{קפ}דְּאֶתְמַר בְּהּ וְתַלְבַּשׁ כו'. רוּחָה לּוֹמַר לְרֵאשִׁיהּ שְׁהִיא דְּרַגְלָא דְּמַלְכוּת שְׁכִינָה:

^{קפ}כָּל אִיֵּהוּ צַר כו'. כְּמוֹ שְׁאוּמַר (מִשְׁנֵה פֵּאֵה ה ד) צַעַל הַבַּיִת שְׁהִיה עוֹבֵר מִמְּקוֹם כו', וְאֲמַרְוּ כִּיוֵן שְׁהַחֲזִיק בְּדַרְכָּךְ כו':

וְכָל מָאן דְּעֵבִיד צְדָקָה בְּמִסְכְּנָא גְרִים הֵהוּא נְהָר דִּיתְמַשְׁךְ מַעֲדָן דְּאִיְהִי אִימָא עֲלָאָה, לְהַשְׁקוּת אֶת הַגֶּן דְּאִיְהִי ד' דְּלָה מִסְכְּנָא, קִי יַעֲנִי אִיהוּ יוֹם שַׁבָּת, וּמָאן דְּמְקַיִם בָּהּ עֲנָג שַׁבָּת קִי גְרִים לְאַשְׁקָאָה הֵהִיא ד', וְהֵהוּא עֲנִי אֲתַמְלִי וְאֲתַקְרִי נְהָר, וּמָאן דְּאִית לִיה רִשׁוּ לְמַעֲבֵד עֲנָג שַׁבָּת וְלֹא עֵבִיד, אֲתַהֲפֹךְ לִיה עֲנָג לְנִגְעַ צְרַעַת, וְחָרִיב בֵּיתִיה וּמְמוֹנִיה, קִי יִכְּוֹן עֲנִיָּה אִיְהִי אֲוִרִיתָא דְעַל פֶּה וְדָאִי, וְאִיְהִי קִבְלָה כַּד מְקַבְּלָא מִבְּעַל צְדָקָה, דְּאִיְהוּ אֲוִרִיתָא דְּבִכְתָּב, קִי כַּד אֲזַלְת לְגַבִּיה לְקַבְּלָה אֲתַקְרִיאַת הֶלְכָה, כַּד מְקַבְּלָא מִנִּיה אֲתַקְרִיאַת קִבְלָה, וּבִהֵהוּא זְמַנָּא אִיְהִי פְלִיגַת מַה דִּיהֵבִין לָהּ יְלַעֲבָדִין (דף נ ע"ב) דִּילָהּ וְלִבְנִין וְלַעוֹלָמִין דִּילָהּ, כְּמָה דְּאִתָּא אָמַר (מְשַׁלִּי לֹא טו) וְתַתֵּן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרוֹתֶיהָ, וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין, יִמְהֵהוּא דְּמְקַבְּלִין מִינָהּ.

בְּעַל קִבְלָה אִיְהוּ עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא, וְאִיְהִי קִבִּילַת מִינִיה, וּבְאֵן אֲתַר קִבִּילַת מִנִּיה בִּימִינָא, בְּגִין דְּעֲלִיה אֲתַמַּר כִּי יִמְיִנְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, יִהְיֶה לְכָה אִיְהִי מִסְטָרָא דְּשִׁמְאָלָא, קִבְלָה הִיא מִסְטָרָא דִּימִינָא, הֶלְכָה בְּשִׁמְאָלָא לְגַבִּי בְּעֲלָה, וְקִבִּילַת מִנִּיה בִּימִינָא יִוְנַחְתָּא מְלִיא לְגַבִּי צְדִיק, וּבְגִין דָּא (תַּהֲלִים לֹא כַּה) לֹא רְאִיתִי צְדִיק נְעֻזָּב וְכו', (וּבִמְאִי) וְכַד נַחְתָּא יִמְלִיא לְגַבִּי בְּעֲלָה דְּאִיְהוּ ו', נְהָר דְּאֲתַמְשְׁךְ מַעֲדָן, ו' עָאֵל בְּד' וְאֲתַעֲבִידַת ה', וּמַה דְּהוּא צְדִיק יִתְעֲבִידַת צְדָקָה לְגַבִּי עֲנִי דְּאִיְהוּ צְדִיק.

וְהֵהוּא נְהָר עֲלִיה אֲתַמַּר יִשְׁמַשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לְעַנְיִים, יִוְעֲלִיה אֲתַמַּר (מְשַׁלִּי יָד לֹד) צְדָקָה תְּרוּמָם גּוֹי, וּמַה דְּהוּת צְדִיק דִּינָא, אֲתַעֲבִידַת רַחֲמִי, וְכָל סְפִירָן עַל שְׁמָה אֲתַקְרִיא, מֵאֲזִנִּי צְדִיק אֲבָנִי צְדִיק אִיפַת צְדִיק וְהִין צְדִיק (וִיקְרָא יֵט לֹ), כַּד אֲתַרְחַק מִינָה בְּעֲלָה דְּאִיְהוּ רַחֲמִי, מֵאֲזִנִּי צְדִיק תְּרִין דְּרוּעִין, אֲבָנִי צְדִיק תְּרִין סְמְכִי קְשׁוּט, אִיפַת צְדִיק עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא, הִין צְדִיק צְדִיק, וְכַד עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא מְרַחַק מִינָה יִתְעֲבִידַת מִשְׁפָּט, וּבִיה כְּתִיב (תַּהֲלִים עַה ח) כִּי אֱלֹהִים שׁוֹפֵט יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, זֶה יִשְׁפִּיל מָאן דְּגָרִים לְאַשְׁפֹּלָא לְשִׁכְנִיתָא מֵאֲתַרְהָא, וְזֶה יָרִים מָאן דְּגָרִים לְסֻלְקָא לָהּ מֵאֲתַרְהָא, דְּחֻבִּין דִּישְׂרָאֵל אִינּוּן אֲשְׁפִילָן לָהּ לְתַתָּא, וְזִכּוּן דְּלֵהוּן סְלָקִין לָהּ לְאֲתַרְהָא, הָא זִכָּאָה אִיְהוּ מָאן דְּעֵבִיד זְכוּן לְסֻלְקָא לָהּ לְאֲתַרְהָא.

ביאור הגר"א

^{10א} ועני איהו יום שבת. לזית ליה מדיליה כלום אלח מה שמכנינים לו משאר, לכן מאוים כל הימים לפרנסו מחד בשבת לשבת:

^{10ב} גרים לאשקאה כו' ואתקרי נהר. רואה לומר שזהו ענין: עזן נהר גן, ונהר יואל:

^{10ג} וכן עניה אורייתא דבע"פ. לזית לה אלח מחורה שבכתב, כמו שאמרו: מנח לו, אמר קרא כו', מנין, שנאמר כו':

^{10ד} כד אזלת. לשון הלכה, ועיין לקמן ס"א ב' ומה שבארנו סם:

⁷ לעבדוין דילה ולבניו ולעולמין דילה. עבדוין הן על מנת לקבל פרס, ובניו – מאהבה, כמו בן, שלא על מנת לקבל פרס, כמו שאומר לקמן ובתיקוני זוהר חדש עולמין הן מלאכין כידוע. ועבדוין הן שית סדרין דמט"ט, עבד, ועולמין הן עלמות אין מספר, הלכות פסוקות, ובניו הן מסטרא דבת מלך פנימה, פנימותה, כמו שאומר לקמן נ"ב ב' וכמה תריסין כו' ועיין מה שבארנו סם:

¹⁰ מההוא דמקבלין מינה. רואה לומר מההוא שפע התורה דמקבלין מינה, מחלקין זה אל זה ומלמדוין זה את זה, והוא וקרא זה אל זה דמתרגמינו ומקבלין כו':

¹¹ הלכה איהו מסט' דשמאלא כו'. דבשמאלא התעוררות הזיווג וכל הזיווג ואח"כ מקבלת ממנו מ"ד, טפת החסדים, מימינא, וזה סוד שמאלו תחת לראשי בתחלה ואח"כ וימינו תחבוקני, ועיין בזוהר פרשת תרומה קס"ט ב' ובג"כ ברכה קדמאה כו' שמאלא אתער וימינא עבד כו', ועיין לקמן מה שבאר על פסוק מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה:

¹² ונחתא מליא לגבי דליק. רואה לומר הנהר משקה את הדליק על ידה, דלח אשקי ליה אלח ליתן לה. וזה שאומר ובג"ד לא כו'. רואה לומר נעזב מנוק', וזרעו מבקש לחם שהוא הנוק', דבשעתא דאתמליא הוא בנוק':

¹³ מליא הלכה דבעלה דאיהו ו'. רואה לומר דהיא נתמלאה בו', ההוא נהר, ועל ידו נעשית ה':

¹⁴ אתעבדוין דקה כו'. והוא דקה לעני, דעל ידו אתשקיא, ועיין מה שבארנו לעיל נ"ד ג' מזה:

¹⁵ שמש בשבת. רואה לומר ההוא נהר נקרא שמש, וכאשר הוא בשבת שהוא ההוא עני, דליק, יום השביעי – אז נעשית העניה שכוללת ומחלקת לכל העניים – נעשית דקה:

¹⁶ ועלה אתמר דקה כו'. שכל התרוממות שלנו הוא ממנה, כד היא מתרוממת ונעשית דקה, וזה שאומר ומה דהות דק כו':

¹⁷ איהו משפט. רואה לומר עמודא דאמנעיתא:

¹⁸ זה ישפיל וזה כו'. רואה לומר, זה הוא עמודא דאמנעיתא כמו שכתוב (שמות לב א) כי זה משה האיש, ועיין מה שבארנו במקום אחר סוד גדול על זה הפסוק שהכל הוא בסוד שם הוי"ה והוא צעמודא דאמנעיתא:

ועוד שכינתא איהי שלוח הקן, "מאן קן דילה דא ירושלם, ייולעילא קן דילה ההוא דאתמר ביה (שמות לד ז) ונקח לא ינקה, ודא מטטרוין, עליה אתמר אל תסתכל בקנקן אלא במה דאית ביה, ייודא איהו כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ (דברים כב ו), בכל עץ דא גוף וברית, צדיק איהו ברית ואיהו כ"ל, עץ דא עמודא דאמצעייתא, או על הארץ דא אימא תתאה, אפרחים תרין דרועין, או ביצים תרין שוקין, והאם רבצת דא אימא עלאה, שלח תשלח את האם דא אימא תתאה ייאת ודאי.

יישלח תשלח, הדא הוא דכתיב (בראשית ח ח) וישלח את היונה מאתו, ואתמר ביעקב (שם כז ל) ויהי אף יצא יצא, לקבל שלח תשלח, ואינון תרין דרועין שני גרישיין ואינון תרין תרוכין, ודא איהו שלח תשלח את האם, ייאות הבנים תקח לך, אלין שית פרקין דאינון בתרי דרועין, אשתארת ה' ד' בלא ו', מאן גרים לה תרי תרוכין, אלא ייבגין דעברין בנהא על פקודי אורייתא עשה ולא תעשה, הדא הוא דכתיב (ישעיה נ יח) ובפשעיהם שלחה אמהם.

[תיקוני זוהר – דף נה ע"ב]

ויסוף שלח את היונה מאתו (בראשית ח י) דא עמודא דאמצעייתא, מאן גרים דא דאתתרכת מיניה, בגין דישראל עברו על אורייתא, (דף נה ע"ב) ויחל עוד שבעת ימים אחרים (שם) (נ"א וישלח את היונה ולא יספה שוב), דא ז', יומא שביעאה דכליל שבע שבתות, ומאן גרם דאתתרכת מיניה, בגין דעברו ישראל על אות שבת יומין טבין ואות ברית.

[תיקוני זוהר – דף נו ע"א]

ממסטרא דיצחק דאיהו ראש השנה, אתמר ביה (שם) ותבא אליו היונה לעת ערב, ודא ערב דיצחק, יימסטרא דצדיק אתמר בה (שם) והנה עלה זית טרף בפיה, וידע נח כי קלו המים מעל הארץ, ייובכל אתר

ביאור הגר"א

^י מאי קו כו'. ורואה לומר שלוח הקן, שנשתלחה מירושלים, ומאות שלוח הקן הוא להזכירה וכמו שאמרו בזוהר חדש רות ס' ג' עיין סם בדבריו:

^י ולעילא קו דילה ההוא כו' אל תסתכל כו'. שרזא דגלגולא זיה, ורזא דתמורות כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ו בארכה, והוא ונקח לא ינקה פוקד עון כו' בשלשה גלגולים, כמו שאומר לקמן בתיקון ל', ובו שינוי מקום שינוי כו' בשלושה גלגולים כמו שאומר לקמן בתיקון ס"ט, וקנקן הוא סם הוי"ה שנתחלף ביה, והוא מילוי אלפים, ונקח לא ינקה הן שלשה שמות לשלשה חבון לשלשה גלגולי כמו שאומר לקמן בתיקון ל' ושאר מקומות, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון כ"ט בארכה ואמר אל תסתכל כו' כמו שאמרו (סנהדרין לח ע"ב) אל תמר בו אל תמירני בו, (חגיגה טו ע"ב) תוכו אכל כו', (סנהדרין לח ע"ב) שמי בקרב:

^י ולא איהו כי יקרא קו צפור לפניך בדרך. רואה לומר שכניה, הצפור, מקנן בקו דילה והוא בגלות שהיא בזמ"ט כמו שאומר להלן בזמן ללא אשתכחת נייחא מסתרת בזמ"ט, ונאמר ואני בתוך הגולה על נהר כזר ואמר למעלה ד' א' שהוא ממ"ט עיין סם, וזהו בדרך – בגלותא, ומאות שילוח ממנו להזכירה על מקומה, ואמר בכל עץ כו' ומפרש והולך שהן ז"ת לכולן מקננין בזמ"ט כידוע, ומשלח את האם ומפרש שהוא שכינתא תתאה, והוא להזכיר איד היא משולחת משית סטרין שהן בכל עץ כו', והשילוח מורה שאף בזמ"ט היא נע ונד בגלותא וכמו שאמרו קו דילה דא ירושלים ולעילא כו':

^י את ודאי. היא נקראת את כידוע:

^י שלח תשלח כו'. הכל כנ"ל להזכיר גלותה, והוא מתרי דרועין שהוא שאלו כו' וימינו תחבוקי והיא זיניהם תמיד בזמן המקדש כמו שאמרו בכמה מקומות:

^י ואת הבנים. שהן שית בניס לאמא עילאה, ונשאתת אמא תתאה – ד', לאסתלק ההוא נהר ו' מן הה"א, והנהר הוא הולך ומתפשט בתרי דרועין ובשוקין בכל מקום שהיא וכמו שאומר לקמן בתיקון נ' פ"ט א' וכלא יהיב בעלה דאיהו ו' כו' וכד נחיתא בין תרין דרועין דאית בהון שית פרוקין, נחית לה פרנסה בתרין דרועין כו', ועל ידו נעשית ה', ובמאי נחתא מליא כו' עאל כו'. ואמר

^י בגין דעברין בנהא כו'. שהן תרי דרועין ימינא ושמאלא וכמו שאומר לקמן סוף תיקון מ"א ושאר מקומות הרבה, והוא שילוח הראשון דיונה שהן שני שילוחין עם שילוח העורב והן שני שילוחין ביחד ימינא ושמאלא, וכלא נאמר בהן ויחל ואח"כ ויחל כו' נגד ציטול תורה, וזה שאומר ויוסף כו' ויחל עוד כו', הוא רגל הרביעי, על ציטול האות כמו שמפרש והולך והן ארבע גלויות: גלות הראשון והשני היה בלא הפסק, בצל ומדי, ואח"כ בננה הבית וזה ויחל, ואח"כ גלות יון השלישי ואח"כ בהפסק גלות האחרון וכלא נאמר ולא יספה שוב כו', כמו שאמרו נפלה לא חוסין כו' אללא הקב"ה ייתי לגבה וכמו שאומר לעיל כ"ו ב' בההוא זמנא ויפתח כו' ואזלו לגבי יונה כו':

^י מסט' ליחא ותשכ כו'. כמו שאומר לעיל מ"ו מ"ז דשמאל דוחה שלא ילאו בו:

^י מסט' לדיק כו'. (ואע"ג שנאמר בשלוח השלישי, גוף וברית אחד וכולל בו, וזית הוא לדיק בשבעת המינים, ועיין ברעיא מהימנא פרשת פנחס על פסוק כלולה בשמן כחית) וכיון שראה בידה עלה זית, סימנא דברית לאחיד זימינא, ידע כי קלו כו', והמים הם מים הזיונים, אומין פלחי כוכביא דמתגברין על ישראל ושכינתא, וזהו מעל הארץ והן מי מבול. ואמר

דָּלָא אֲשַׁכַּחַת לְתַמָּא דִּיּוֹקְנָא דְּבַעְלָהּ (דָּף נו ע"א) בְּאוֹרֵייתָא, לָא הוּת שְׂרִיא עֲלָהּ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שם ט) וְלֹא מְצָאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף רַגְלָהּ בְּגִלּוֹתָא, מִיָּד דְּאֲשַׁכַּחַת בְּעֲלָהּ לְרַעֲיָא מְהִימְנָא, שְׂרִיא עֲלֵיהּ וְלֹא חֲזַרְתָּ לְתִיבָהּ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שם יב) וְלֹא יִסְפָּה שׁוֹב אֲלֵיו עוֹד, וְעַל דָּא אֲתָמַר (שם ב כד) עַל פְּנֵי יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמַר, אִיְהִי אֲתַדְבָּקַת בֵּיהּ וְאִיהוּ בָּהּ.

בְּהָהוּא זְמַנָּא וַיִּפְתַּח נַח אֶת חֲלוֹן הַתִּיבָה אֲשֶׁר עָשָׂה (שם ח ו), וַנִּפְקוּ כְּלָהוּ וְאֶזְלוּ לְגַבֵּי יוֹנָה וּבְעֲלָהּ, וְאֲתָמַר לְגַבֵּי נַח וַיִּפְתַּח נַח, מֵאִי וַיִּפְתַּח נַח, אֲלֵא יִרְמִיז וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֶהוּ אֶת הַיָּלֵד (שמות ב כד), אַדְנִי שְׁפַתִּי תִפְתַּח, וְדָא יִשְׂרָאֵל דְּפִתְחִין בְּתִיּוֹבְתָא בְּבִכְיָהּ, וּמִיָּד וַתַּחֲמוֹל עָלֵיו.

וְעוֹד שְׂכִינְתָא אֲתַקְרִיאַת יִבְיָחֵג, בְּכָל זְמַנִּין וַיּוֹמִין טְבִין, וַיִּבְיָחֵג דְּתַלְתַּת רַגְלִין, דְּאֲתָמַר בְּהוּן (שמות כג יד) שְׁלֹשׁ (דָּף נט ע"א) רַגְלִים תַּחּוּג לִי בְּשָׁנָה, וַיִּבְיָחֵג יִרְאָה כָּל זְכוּרָךְ, וַיִּבְיָחֵג לְקִימָא זְכוּר וְשְׂמוֹר, זְכוּר לְזָכָר וְשְׂמוֹר לְנִקְבָהּ, וַיִּבְיָחֵג אֲלֵין דְּאֶזְלִין לְאֶסְתַּפְלָא (נ"א לאתכללא) בְּשְׂכִינְתָא, צְרִיכִין לְמִיָּהֵב לָהּ דִּירוֹנָא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (דברים טז טז) וְלֹא יִרְאָה אֶת פְּנֵי יְהוָה יִרְקַם, וְצָרִיד לְמַחְדֵּי בָהּ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שם) וְשִׁמְחַתָּ בְּחֻגְךָ, דְּאִיְהִי חֲדוּא דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיד הוּא אֲתַקְרִיאַת, וּמֵאֵן דְּאֶזְלִל לְמַחְמֵי לָהּ צָרִיד לְנִטְרָא גְרַמִּיהּ מְעַצִּיבוּ, דְּאִיְהִי לִילִי'ת יִבְיָחֵג שׁוֹכָא עֲצָבוֹן שְׂאוֹל טְחוּל, דְּאִיְהִי מוּם, וְעֲלֵיהּ אֲתָמַר (ויקרא כא יח) כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב.

[תיקוני זוהר – דף נו ע"ב]

אִישׁ כְּמַתְנַת יְדוֹ דָּא שְׂכִינְתָא עֲלָאָהּ, דְּעֲלָהּ אֲתָמַר (משלי כא יד) וַיִּבְיָחֵג בְּסִתְרָא יִכְפֶּה אָף, בְּגִין דְּאִיְהִי סְתִימָא, יִבְיָחֵג עוֹלָם הַבָּא קָרִינִן לָהּ מַתְנָהּ, וְעֲלָהּ אֲתָמַר יִשְׁמַח מֹשֶׁה וַיִּבְיָחֵג מַתְנַת חֵלְקוֹ, וַיִּבְיָחֵג (קהלת ג יג) דְּמַתַּת אֱלֹהִים

בִּיאור הַגְרָא

¹¹ וּבְכָל אַחַר הַה"ד וְלֹא מִלְּאָה כו' מִיָּד דְּאֲשַׁכַּחַת בְּעֲלָהּ כו' ע"כ יַעֲזֹב וַיִּפְתַּח נַח כו'. הַעֲנִין כִּי כָּל שִׁלּוּחַ הוּא מוֹרָה עַל הַגְּלוּת, וְהַצִּיָּאָה לְתִיבָה הוּא בְּכַנְפָּא דְּלַמָּא כְּמוֹ שְׂאוֹמַר לְקַמְנָא דְּתִיבָה – תִּיּוֹבְתָא, אִימָא עֵילָאָה, וְלִכּוֹן אִין הַגְּלוּתָא שְׁלִימָה כִּי אִין נִיחָא לְאֲחַתָּא לֹאֵל בְּעֲלָהּ וְלֹא בְּצִיבָה וּבְאִמָּה כו' אֲכַל בְּשִׁלּוּחַ הַרְצִיעִי וְלֹא יִסְפָּה כו' לְתִיבָה עַד לְאֲחַת רַעֲיָא מְהִימְנָא, שִׁלָּה, וְאֲתַדְבָּקַת בֵּיהּ וְאִזּוּ וַיִּפְתַּח נַח כו', וְנִרְאָה שְׂנַח הוּא יִסוּד לְאֲבָא כְּאֵן וַיּוֹנָה שְׂכִינְתָא כו' כַּנ"ל:

¹² רְמִיז וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֶהוּ כו'. וְכְמוֹ שְׂאֲמַרוּ וְהִגֵּה נַח כּוּכָה – הוּא נַח יִשְׂרָאֵל, צְבִי יִצְחָר כו' (ירמיהו לא ח), מִיָּד וַתַּחֲמוֹל עָלֵיו כְּמוֹ שְׂכָחוּב (ירמיהו לא יט) רַחֵם אֲרַחֲמֵנוּ כו', שְׁפַתִּי תִפְתַּח בְּלִלְתָּא וְהִיכַל מִתְּפַתַּחָא כְּמוֹ שְׂאוֹמַר לְעֵיל תִּיקוּן י"ח וְתִיקוּן ל' אֲדִנִּי – הִיכַל, וְשְׂכִינְתָּא תַּחְזוֹר לְהִיכַלָּהּ, וְעִיין לְקַמְנָא תִיקוּן ל' (בְּאֲרוּכָה) ע"ז א' אֲדַהֲכִי הָא קַלָּא תְנִינָא הוּא מִתְעַרָּא לְגַבֵּי מַאֲרֵי מִתְחַחֲאוּ, הָא שְׂכִינְתָּא קָא אֲתִיָּא לְמִיעַל לְהִיכַלָּא דִּילָהּ, אֲדִנִּי שְׁפַתִּי תִפְתַּח, בְּהָהוּא זְמַנָּא מִטְרוּנִיתָא כו':

¹³ חַג כו'. דְּהִיא חוּג הָאֲרַץ נְקוּדָה הַאֲמַלְעִיתָא, וְהִיא מִתְחַגְלָה בְּצַדְתוֹת וַיִּמִּים טוֹבִים:

¹⁴ חוּג דְּתַלְתַּת רַגְלִין. דְּהִיא מִתְקַשֵּׁר בְּתַלְתַּת אֲבָהּ, וְכֵן בְּצַדְתָּ – ט' בַּת:

¹⁵ וּבְגִינָה יִרְאָה כו'. כְּמוֹ שְׂכָחוּב (שמות לד כג) אֶת פְּנֵי הָאֲדוֹן כו', (יהושע ג יא) אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כו':

¹⁶ לְקִימָא זְכוּר וְשְׂמוֹר כו'. רוּחָה לּוֹמַר דְּכָל זְכוּר מִתְרַאֲזִין לְפִנֵּיהּ, וּמִתְחַבְּרִין זְכוּר וְשְׂמוֹר יַחַד, דְּאֲתַעֲרוּתָא תַּתָּא מִתְעַרֵּין לְעֵילָא דְּזְכוּר מִתְחַבְּרָ עִמָּהּ, וְרַחֲמֵיהּ, וְזוּ וְיִרְאָה יִרְאָה, לְאֲנַחְנוּ יִרְאָה, וְלִדְּיִק יִרְאָה אֲוֹתָהּ, וְהוּא יִרְאָה יִרְאָה דְּסוּף פְּרַשַׁת עַקְדָּה, וְזוּ שְׂנַחְמַר יִרְאָה יִרְאָה וְלֹא קִאֲמַר כְּתִיב כו', וְעוֹד כִּי הַכְּתִיב אִינוּ נִשְׁתַּנָּה מִהַקְרִיאָהּ, וְהַשְׂתָּא אֲתִי כְּפִשְׁטָה (חַגִּיגָה ז ע"א) וְכַפִּירָשׁ"י וְלֹא כְּמוֹ שְׂדַחְקוּ תוֹס' שֵׁם מֵאֵל, וְה' יִרְאָה הוּא כְּמוֹ לְדַק מְשָׁמִים נִשְׁקָף, וְה' שְׂכָחוּב בְּשִׁנְיָהּ הוּא הַכָּל עַל הַמַּלְכוּת, שְׂקוּדִים שִׁירְדָה שְׂכִינָה לְאֲרַץ הִיא הוּא רוּחָה מְשָׁמִים עַל הַמְּקוֹם, וְאַחַר שִׁירְדָה לְאֲרַץ נְקִרְאָתָהּ ה' יִרְאָה שְׂהִיא תִרְאָה לְפִנֵּי בְּעֲלָהּ שְׂהוּא בְּשָׁמִים, כְּמוֹ שְׂכָחוּב (דְּבָרִים יב ה) לְשׁוֹם אֶת שְׁמוֹ שֵׁם – שְׂהִיא קְבוּעָה שֵׁם וְהוּא מְשַׁגִּיחַ עֲלֵיהּ תְּמִיד כְּמוֹ שְׂכָחוּב (מַלְכִים א ט ג) וְהוּוּ עֵינֵי וְלִבִּי שֵׁם כו':

¹⁷ כְּלָהּ דְּאֶזְלִין כו'. לְהַמְשִׁיד לָהּ מִתְּנִיחַת מִזְכַּר הַעֲלוּיָן, דְּרִיקָא הוּא ח"ו כְּמוֹ (תַעֲנִית ח ע"ב) נְשִׂאִים וְרוּחַ וְגַשְׁמֵם אִין כו':

¹⁸ שְׂחוּכָא. לְטַחוּל הוּא חֶשֶׁךְ כְּמוֹ שְׂאֲמַר לְעֵיל, וְהוּא עֲצָבוֹן, מִרָה שְׂחוּרָה, שְׂבַתָּאִי. וְאַמַּר דְּאִיְהִי מוּם. כְּמוֹ שְׂאֲמַרוּ בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא פְּרַשַׁת לוֹ ל"ג ז' מוּמַר – מוּם ז', מוּם – נוֹק', ז' – זכר, וְאַמַּר שֵׁם וְשַׁפְחָה, יִכַּר הַרְעֵ, אִיְהִי מְלִיא מוּמִין וּבְג"ד כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם כו' בְּגִין לְמִטְרוּנִיתָא אֲתָמַר בַּהּ כְּכִי יִפֶּה רַעֲיָתִי וּמוּם כו', דְּנִשְׂמַתָּא וְשְׂכִינְתָּא לֹא שְׂרִיא עַל אַחַר פְּגִים אֲבָל לִילִית הִיא שְׂרִיא דּוֹקָא עַל אַחַר פְּגִים, וְכוּלָּהּ בְּנִינָה מְעַבִּירוֹת דֵּהֵן פְּגִמִּים כָּל אֶחָד חֲסִרוֹן אִו עוֹוֹת אֲבָר וְעִיין מַה שְׂבַרְנוּ לְעֵיל מ"ה א' בְּהָהוּא אַחַר דְּשְׂרִיא עֲבִירָה וְאֲסַתְלַק מְזוּהָ כו' דְּשְׂכִינְתָּא לִית בַּהּ מוּם הַה"ד כְּכִי יִפֶּה כו', וְלִכּוֹן עֲצָבוֹן הוּא מוּם, דְּעֲצָבוֹן הוּא לִילִית, לִלָּה, טְחוּל, וְהִיא מוּם, וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב לְמַקְדָּשׁ וְלִכּוֹן כָּל הַנִּכְנָס לְמַקְדָּשׁ לְרִיד שְׂמַחָה זוּהָ שְׂאוֹמַר וְעֲלֵיהּ אֲתָמַר כו':

¹⁹ מַתָּן בְּסַתְרָא כו'. כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלָךְ בְּגִין דְּאִיְהִי סְתִימָא כו' וְאַמַּר

²⁰ עוֹה"ב כו'. רוּחָה לּוֹמַר דְּעוֹלָם הַבָּא הוּא סְתִימָא מַה שְׂאִין כֵּן בְּשְׂכִינְתָּא תַּתָּא דְּהִיא נְקִרְאָתָה עוֹלָם הַזֶּה, זוּהָ שְׂאוֹמַר בְּזוּהַר פְּרַשַׁת בְּרַחֲשִׁית דְּכָל מַלְאָךְ דְּסַחֲמִים מְעִינָא סְלִקָּא לְתוֹעֲלַתָּא עֲלָאָה כו' וְלִכּוֹן יִכְפֶּה אָף, דְּהִיא עֲלֵמָא דְּחִירוֹ שֵׁם אִין שְׁטוֹן וְאִין כו':

²¹ בְּמַתְנַת חֲלָקוֹ. לְזַכָּה לְבִינָה כְּמוֹ שְׂאֲמַרוּ בְּכַמָּה מְקוּמוֹת וְכְמוֹ שְׂאֲמַרוּ בְּגַמְרָא גַם כֵּן (ר"ה כ"א ע"ב) מ"ט שְׂעִרֵי בִינָה כו':

היא, כְּבִרְכַת יְהוֹ"ה אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ דָּא שְׂכִינְתָא תַתָּא, י"א חַד מִסְטָרָא דִימִינָא בְּרַכָּה, וְחַד מִסְטָרָא (דף נו ע"ב) דְשִׁמְאֵלָא מִתְנָה.

ועוד שְׂכִינְתָא אִיהִי חֲשׁוֹן תְּקוּפוֹת וּמְזוּלוֹת וּמְזוּלוֹת וְעִבּוּרִין, אַרְבַּע תְּקוּפֵין דְאִתְקְרִיאוּ אַרְבַּע תְּקוּפוֹת, וְלִכְל תְּקוּפָה תְּלַת יְרַחִין, וּבְהוּן תְּרִין עֶשֶׂר מְזוּלוֹת, וְאִינוּן לְקַבֵּל תְּרִין עֶשֶׂר שְׁבֻטִין דִּישְׂרָאֵל, יִלְיָכֵל אִתְקַשְׁרֵי בְּהֵאֵי שְׁמָא אֲדִנִי, אִיהִי שְׂכִינְתָא תַתָּא, י"ג תְּקִיפָא בְּאַרְבַּע תְּקוּפִין, דְאִינוּן מִסְטָרָא דְשִׁמְאֵלָא חֲזַק תְּקִיף, וְאִינוּן אֲלִיף דְלִית נו"ן יו"ד, וְכִלְהוּ תְּרִין עֶשֶׂר מְזוּלוֹת קָשִׁין מִסְטָרָא דִדִּין, וּבְגִין דְמְזוּנָא קָא אִתֵּיא מְנִיָּהוּ, אָמְרוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין קָשִׁין מְזוּנוֹתֵינוּ שֶׁל אָדָם כְּקָרִיעַת יָם סוּף, דְאִתְקַרַע בְּהוּן לְתְּרִין עֶשֶׂר קָרְעִין.

וְאִינוּן אַרְבַּע תְּקוּפוֹת יִלְיָתְרִין דְרוּעִין וְתְּרִין שׁוֹקִין, תְּרִין עֶשֶׂר מְזוּלוֹת תְּרִין עֶשֶׂר פְּרָקִין דְאִית בְּהוּן, וְלִקְבִלְיָהוּ תְּרִין עֶשֶׂר יְרַחֵי שְׁתָּא, וְאִינוּן ו' ו' רְזָא דְעִבּוּרָא וְדָא יְרַחַא תְּלַת עֶשֶׂר, דָּא א, י"ג וְדָא וָא'ו, שְׁתָּא מִתְּלַת עֶשֶׂר יְרַחִין, י"ו בְּיָה צְרִיךְ לְהַשְׁוֹת שְׁנַת הַחֲמֵה עִם שְׁנַת הַלְבָנָה, וְלִיְחַדָּא לֹון י"ג בְּמַהֲלָךְ הָאֲמַצְעֵי יִלְיָדָאִיהוּ עִמּוּדָא דְאֲמַצְעֵיתָא, י"ט וְאִם בַּר נֶשׁ יַדַע (לְמַמְנֵי ו') לְהַשְׁוֹת שְׁנַת הַחֲמֵה עִם שְׁנַת הַלְבָנָה וְלִיְחַד לֹון, וְלִידַע מְתֵי יְהֵא פְסַח בְּחֵדֶשׁ הָאָבִיב, י"ב וְבְדָא יִשׁוּן אָבָא וְאֲמָא בְּרָא וּבְרַתָּא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (דְּבָרִים ד' ו') וְשִׁמְרֵתֶם וְעִשִׂיתֶם כִּי הִיא חֻמַּתְכֶם וּבִינְתְּכֶם, י"א וְשִׁמְרֵתֶם וְעִשִׂיתֶם דָּא ו'ה, כִּי הִיא חֻמַּתְכֶם וּבִינְתְּכֶם דָּא י"ה י"ב וּבְמַהֲלָךְ יְהוּן שׁוֹין אָבָא וְאֲמָא בְּרָא וּבְרַתָּא, בָּא' דְהוּא כְּתָרָא עֲלָא, י"ג דְאֲמָרָה סִיְהָרָא עֲלָה, אִי אֲפִשֵׁר לְשַׁנֵּי מְלָכִים שְׁיִשְׁתַּמְשׁוּ בְּכֶתֶר אַחַד, וּבְגִינְיָה אֲמָרִין בְּשֶׁבֶת יוֹמִין טְבִין וּבְרִישֵׁי יְרַחִין, כְּתֵר יִתְנוּ לָךְ יְהוֹ"ה אֱלֹהֵינוּ מְלָאכִים הַמוּנֵי מְעֵלָה, י"ד מְלָךְ וּמְלָכוֹת.

בִּיאור הגר"א

^כ בגין דמתת כו'. רואה לומר עולם הבא, וכמו שכתוב שם (קהלת ה יח) גם כל האדם כו' ולשאת את חלקו מתת כו', והוא לשאת חלקו בעולם הבא:

^{כא} חד מסט' כו'. דברכה הוא מימינא כמו שאומר להלן בכמה מקומות, ומתנה הוא משמאלא כמו שאומר לקמן על צלמנו כדמותנו, דעתידי ומסכני הן בימינא ושמאלא, וכמו שכתוב (תהלים סא ח) חסד ואמת מן ינצרוהו, ולכן ברכה דהוא בעתידי – מימין, אבל מתנה הוא לעני, (דברים טו י) נתון נתון לו, מתן בכתר כו' – הוא לשמאלא, ואע"ג דבסוף תיקון כ"ה ושם אמר לשכינתא עלאה בימין ושכינתא תתאה בשמאלא, וכן אמר בהרבה מקומות, כאן הוא לפי בחינה אחרת לאם אדם נתון כפי הבכרה שברכו ה' – זכה לשכינתא תתאה, ואם נתון כפי נדבט לבו זכה לשכינתא עלאה, וכמו שאמרנו בירושלמי דחגיגה, ועוד הבכרה בעתידי הוא בעולם הזה והוא בחסד, ומתנה בעניי – אפונה להם לעולם הבא, מאני תבירי, והוא לשמאלא – אשך אפנת ליראיך:

^{כב} וכלא אתקשר כו'. כמו שמפרש והולך דהן ארבע אוחיות, ובמלוואו י"ב, שלשה לכל אות, וכן בכל תקופה ובכל דגל:

^{כג} תקיפא כו'. דינא דמלכותא, ורואה לומר שזהו לשון תקופה ארבע תקופות:

^{כד} תרין דרועין ותריין שוקין. שהן ארבעה דגלים כמו שאמרנו בזוהר פרשת בראשית כ"ו ב' ושאר מקומות:

^{כה} ודא ודא' שחא כו'. זהו ודא' מלא, ואלף – הוא אלף בינה שמתעברת בתוכו, והוא הגוף שעליהו, נגד שצט לוי שהוא הגוף כמו שצארנו במקום אחר עיין שם:

^{כו} וביה כריך כו'. רואה לומר בזאתו החדש, והוא האלף הנ"ל שעל ידו יתייחדון, והוא הגוף, עמודא דאמלעיתא, וזה שאומר דאיהו עמודא דאמלעיתא. ואמר

^{כז} במהלך האמלעי. דבמהלך האמלעי במ"ק ישו יחד לפי תקופת ר"א אבל במהלך האמיתי – לא, לפי מהלך גובה השמש וירח במסלול, אלא אם כן ישו האמיתי והאמלעי שיהיה השמש בגובה והירח בגובה המסלול וכן בשפל. ואמר

^{כח} דאיהו עד"א. רואה לומר מהלך האמלעי, עמודא דאמלעיתא, הוא אמלעי:

^{כט} ואם ב"נ כו' פסח בחודש האביב כו'. דפסח הוא בינה, אנוכי ליציאת מצרים, ואביב הוא אבא, חכמה, וחמה ולבנה הן זו"נ:

^ל וכלא ישוון כו'. ומייחד כולא:

^{לא} ושמתתם ועשיתם דא כו'. כמו שאמרנו (ספרא פ' אמור פ' ח) ושמתתם דא משנה ועשיתם דא מעשה, וכתוב (משלי ו כג) כי נר מורה ותורה כו', תורה ומורה – ו"ה, כי היא כו', ורואה לומר שאמרנו (שבת עה ע"א) איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים זה חשבון כו':

^{לב} ובמה ישוון כו'. רואה לומר הא' שבא"ז הוא כתר עליון שבו ישו הכל, כי כשיזכו ז"נ לכתר הן שוין כידוע, וכל הארבעה פרצופים שוין במדרגה והוא מייחד כולא, ואף שכתב למעלה דהוא בינה – היינו לענין ייחוד ז"נ, אבל לייחוד כל הארבע אהוון דהו"ה – הוא כתר, וכמו שצארנו בצרכה לכל ענין בינה שהוא דעת בזו"נ, כן הוא כתר בכלם:

^{לג} דאמרה סיהרא כו'. שהו שוין ובכתר א' הנ"ל:

^{לד} מלך ומלכות. רואה לומר דמלכים – היינו זו"נ, ונוסחתם היה מלכים ורואה לומר שארבע אהוון הנ"ל מרומזים: ה' אלקינו – חו"ב, ומלכים – זו"נ, וכתר יתנו לך – לכל הארבעה פרצופים. והמוני מעלה קאי על מלאכים ממש:

(דף נו ע"א) ימ"ו ועוד איהי מצות שחיטה כשרה בזרים (נ"א בנשים), דאינון בני נשא דדמין לבעירן, דאלין דלא משתדלי באורייתא צריך למעבד בהון קרבנין דצלותין, דיתקריבו לקודשא בריך הוא, ואם מתקרבין בצלותין לקודשא בריך הוא, וסבלין כמה מכתשין, ה"דא הוא דכתיב (תהלים מד כג) כי עליך הורגנו כל היום נחשכנו כצאן טבחה, אתחזי כאלו וזבחת עלינו את עולותיך ואת שלמיך וגומר (שמות כ כד), ד"דא שזיב לון ממיטה דמלאך המות, ה"דא הוא דכתיב (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יהו"ה.

ואלין דעובדייהו כבעירן דחקלא דאכלין בלא צלותין, מיתתהון י"הא כבעירן דחקלא, ושחיט לון מלאך המות מדה כנגד מדה, ולא עוד אלא בספין פגום קא שחיט לון, ואתקריאו נבלה, ועלייהו אתמר (ישעיה כו יט) נבלתי יקומון, מאי ספין פגום דא סמא"ל אל אחר, ספין פגום ודאי אתקרי, ואיהי פגימה סם המות, טריפה ונבלה. וכיון דאתייהבו בדיהון פבר קבילו ענשיהו, ובגין דא נבלתי יקומון, וכל סירכאן דסם המות אינון רגלין דילה, ועלייהו אתמר (משלי ה ה) רגליה יורדות מות וגומר, ואינון ח"י סרכות, עלייהו כתיב (בראשית ח כא) ולא אוסיף עוד להכות את כל ח"י כאשר עשיתי, לאינון דמצלין ח"י ברכאן דצלותין, (ומאן גרים דמי טופנא מתגברין, מאן דאריק מיא דזרע ברית מילה בנדה שפחה גויה זונה) ולעולם וורדא בכל אתר דתתסרף טרפה ואינה חיה, דבכל אתר דתתסרף בבר נש בחובין דילה קטילת.

ימ"ו ועוד שכנינתא איהי מצות אסיפת נוני ימא דאורייתא, דאתמר בהון דגים וחקבים אינון טעונין שחיטה, ואינון תלמידי דבי רב דמתרבין בימא דאורייתא, דעלייהו אתמר אסיפתן היא המתרת אותן, ימ"ו ה"דא הוא דכתיב (בראשית כה ח, כה יז, לה כט, מט לג, דברים לב נ) ויאסף אל עמיו, היא המתרת אותם משחיטה (דף נו ע"ב) ודאי.

וגדפוי דשכינתא אינון כסוי דם חיה או עוף, דאינון כנפי יונה, ימ"ו אליון אינון כנפי מצוה, דמכסין על דמיהון, ימ"ו דלא שלטין עליהו כלבין דאנון חציפין, דאינון מלאכי חבלה, דלא אשתמודעון בהון מארי חובין, (דברים יב כג) כי הדם הוא הנפש, ועפרא דמכסאי עליו רמיו (דברים לב מג) וכפר אדמתו עמו.

ביאור הגר"א

ימ"ו ועוד מנות כו' לבעירן. כמו שאומר לקמן בסוף חיקון מ"ה בהמה חלון כו'. והענין כי בקרבן שני דברים: השחיטה והקרבה, הקרבה הוא נגד התפלה, ושחיטה הוא נגד היסורים שסובל בגלותא, וזה שאומר כשרה בזרים – שהוא ע"י זרים, מה שאין כן בהקרבה, ואמר ה"ד אדם ובהמה, אדם הן התלמידי חכמים וכו' שנבאר שם, ואמר חלון דעובדייהו כו' – והן פסולין לקרבן – על הארץ תשפכנו כמים ונקרא נבלה וטרפה, נבלה – בספין פגום דסמא"ל, וטרפה – בסם דלילה, ונק', סם המות דמנקיב לבני מעיים ונעשה טרפה. טרפה אינה חיה, מות נטוק', וזה שאומר מאי ספין פגום ואמר פגום ודאי אתקרי שהן פגומים ושריא במקום פגום כנ"ל וכל מעשיהן הכל פגומים ושלח ביד איש עתי כו' (כריתות יד ע"א). ואמר ואיהי פגימה כו' ורואה לומר הנוק' פגימה והוא ניקב קרום כו' או קוין ושאר טריפות או סירכות, לאין סירכא בלא נקב, והוא נגד שחיטה והקרבה: סכין – נגד שחיטה, וטריפה – פסול להקרבה, והוא מיתה וגיהגס שהן דו"ג שצ"א כמו שצארנו במקום אחר בצרכה, ואמר אינון רגלין דילה רואה לומר שלוחין דילה, ורגלין דילה נסרכין ונלכדין בנוק' דהומא רבה כמו שאמרנו בזוהר פרשת ויחי באליון תרי כפרין עיין שם בדבריו, ואמר רגליה יורדות כו' והוא טריפה אינה חיה כנ"ל, וזה שאומר ואינון ח"י סירכות כו' לאינון דמליון כו' וכמו שצארנו להלן דהן נגד הקרבה, והוא נגד טריפה סירכא כנ"ל, וכתיב (בראשית ח כא) וירח ה' את ריח דקרבנא ויאמר לא אוסיף כו', ואמר ולעולם טרפה כו' שהיא מות כו' והן סרכות והכאות דח"י, ואמר דבכל אתר כו' רואה לומר בכל אבר שתמא פגום ושריא שם וכמו שאמרנו (ברכות יח ע"ב) ואתה חלל רשע, הרשעים בחייהו כו', וכמו שאם ניקב אחד מאברים פנימים הוא טריפה, כן הוא בצברים דנשתא ועיין לעיל מ"ה א', וכן הוא גם כן ח"י טריפות כמו שאמרנו בריש פרק ג' דחולין במתני' וגמ' שם, ועיין מה שצארנו במקום אחר מזה. וי"ח סרכות הן מסודרין בשולחן ערוך יורה דעה סי' ל"ט: מאונא לאונא או לאומה – שהכל אחד, שלא כסדרן – ב', ג' – עינוניתא דורדא ויתרת שנסרכו, ד' – סירכא תלויה או ממקום למקום שהן אחת וטריפתן הוא כמו שצארנו שם בס"ח וס"ט בהגהה, ה' – סרכה לדופן כמו שצארנו שם בצרכה, ועוד י"ג שם בס"ז עיין שם:

ימ"ו ועוד שכינתא כו'. שמיחתם ביד השכינה, וכמו שכתוב (ישעיהו נח ה) כבוד ה' יאספך, וזה שאומר אסיפתן כו':

ימ"ו ה"ד ויאסף אל עמיו היא כו'. וכמו שאמרנו בגמ' (ב"ב טז ע"ב) אנו גויעה ואסיפה קאמרינן, וקאמר היא המתרת כו' – מתרת מקשר השחיטה, וכמו שאמרנו תלמידי חכמים אין מיתתן ביד מלאך המות:

ימ"ו ואליון אינון כנפי כו'. כמו שאמרנו (שבת מט ע"א) מה (כנפי) יונה כנפיה כו', והיא נקראת יונה כמו שאומר למעלה:

ועוד שכינתא איהי בדיקת סימני חיה או עוף, מבני נשא דדמיין לחיון ובעירן ועופין, דעלייהו אתמר (שמואל א יד לד) "וישחטתם בזה, בדוק כמו זה, דאינון סבלין מכתשין, כמה דאוקמוהו כי עליך הורגנו כל היום (תהלים מד כג), ובכל יומא לא מניחין צלותין, ובדיק לון קודשא בריך הוא בכמה מכתשין, ויאמרין זה לזה בצלותין, קודשא בריך הוא פריק לן מדינא דבעירן וחיון דארעא, ואעיל לן למהוי לן חולקא במלאכיא, דאינון חיות הקדש, דקראן זה לזה ואמרין קדוש קדוש קדוש, דא איהו (קדוש) דאתקדש שמייה דקודשא בריך הוא על ידיה, ויהא ליה חולקא ביה.

[תיקוני זוהר – דף נח ע"א]

וייעוד ושחטתם בזה דא אליף דל"ת נו"ן יו"ד, דביה דן קודשא בריך הוא כל נזיקין, ועל כל אלין דקטלין חד לחבריה, ועל כל אלין דגזלין יהו"ה איהו דן, דאתלבש בתהו ובהו וחשך ותהום, ודן בהון ארבע מיתות בית דין, וקא אוקמוהו פלהו באתון, ו' גחלת, ו' שלהובא, ה"ה גוונין ונהורין דנורא דא איהו שרפה, (דברים ד כד) כי יהו"ה אלהיך אש אוכלה הוא, סקילה בתלת אבנין ו' י, ו' ואינון יהו"ה כ"ו, וד' אתון ו' י, ה' הרג בחרבא, ו' רישא דחרבא, ו' גופא דחרבא, ה"ה תרין פפיות דילה, חנק ו' (ס"א ג) אתעביד חוט כגוונא דא זרקא [ציור] ועלה ו' דעזקא בחוטא למהוי כריך לה על צוואר, ורזא דמלה (במדבר כו ג) ויאבינו מת במדבר, (דף נח ע"א) מק"ף והול"ף אינון ה"ה, חד מקף ליה וחד הולף, עד דחנקין ליה, ובגין דא אמר קודשא בריך הוא, ויאוראו עתה כי אני הוא, אני אמית ואחיה, מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל (דברים לב לט). (ו') בתלת אתון דשכינתא תתאה איהי דן ארבע מיתות בית דין, איהי חניקת לחייביא, והרג לון, בשרפה וסקילה, ובגין דא ראו עתה כי אני הוא, הדיא הוא דכתיב (ויקרא כו כח) ויסרתי אתכם אף אני וגומר, וכמה דבשמייה קטיל למאן דאעבר על כריתות ומיתות בית דין דאורייתא, ויהי מסי ומחיה בשמייה למאן דמקיים לון.

ועוד מצות גזלת העני בכתבם דא שכינתא, דמאן דגזיל צלותא ויאיהי צדקה לצדיק ח"י עלמין, כליל ח"י ברקאן, פאלו גזיל ליה חיים דיליה דאיהו שכינתא, דאתמר בה (קהלת ט ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת, וכן מאן דגרע מענג שבת, פאלו גזיל ליה שכינתיה ויאיהי שבת בת יחידה, ודא גרם דאתגזילת מניה

ביאור הגר"א

^{מט} ללא שלטין בו. רואה לומר כיסוי הדם הוא שלא ילקחו הכלבים, ואמר לחינון חזיפין רואה לומר שלכן נקראים כלבים כמו שכתוב (ישעיהו נו יא) והכלבים עזי נפש:

^נ ושחטתם בזה. כמו שאמרו (חולין יז ע"ב) מנין לבדיקת הסכין שנאמר בו, וזה שאומר בדוק כמו זה:

^{נא} ואמרין זה לזה. רואה לומר זהו בזה, ואמר למהו לן חולקא בו. שהן חברים לנו בקדושה כמו שמפרש והולך והוא וקרא זה בו שזה בזה. ואמר דא איהו קדוש. רואה לומר שנהרג על קידוש השם שקוראין אותו קדוש ורואה לומר שזה רמז זה בו קדוש והכל רואה על זה שהוא במכתשין ובצלותא דקדוש ששניהם הם קדוש כ"ל והוא הבדיקה הנ"ל:

^{נב} ועוד בו דא בו. רואה לומר הן י"ב אותיות והן י"ב בדיקות כמנין זה, ואמר דביה דן שהוא דינא דמלכותא דכל מנא דזיינא בידה מסורין, חרב לה' בו, ואותיות אמנעיות הוא דן, וא"י הוא לרהי"ה והוי"ה, דהיא כלילא מנהון. ואמר יקו"ק איהו דן. רואה לומר כמו שבארנו שהן נ"ד כרופי הוי"ה הידועים והן אותיות האמנעיות הנ"ל ומפרש והולך שהן ארבע מיתות בית דין בארבע אותיות אדני וכל אחד כולל מארבע אותיות הוי"ה כמו שמפרש והולך שכל אחד הוא בהוי"ה. ואמר דאתלבש בתוהו בו. שהן ארבע מיתות בית דין כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ו"א ב' בארוכה עיין גם ועב"ם ח"א ו' א':

^{נב} אבינו מת בו. שהוא בזרקא ונאמר מת והוא לראיה שבו מיתה:

^{נב} ראו עתה. ארבע פעמים אני כאן, נגד ארבעה הנ"ל והוא גם אדני – ד' אני, שד' הוא מלכות דילה שכוללת אני – ג"ר, והיא כלולה מכולם וזה שאומר בתלת אתון דשכינתא בו, רואה לומר בשלש אותיות אני – שהיא כלולה מכולם:

^{נב} הכי מסי בו. כמו שכתוב אני בו ואחיה, וכמו שכתוב (שמואל א' ב ו) ה' ממית ומחיה בו:

^{נב} לאיהי דקה בו. דהוא עני וחיותיה בצלותא כמו שמפרש והולך והוא דקה כמו שאומר לעיל בחיקון ו"ח ז' אמנים, וענין דיק הוא ק' בימינא וז' בשמאלא, שאחדים שלהן ו' ט' שהן חו"ג כמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים נ' ב' חד סליק ונחית בו, ויו"ד הוא בת"ת, שמא מפרש, רוח, וז' הוא במלכות, ארבע אותיות הפשוטים, כמו שבאר לקמן בחיקון ל"ח בארוכה, וזהו דיק בארבע אותיות הוי"ה, ארבעה פרטופים דכלילן ביה, וכן הוא דקה אלף שבמקום יו"ד בזה ה', מלה פרוסה, ו"ה שבאיש ואשה:

^{נב} לאיהי שבת. והוא ארבע אותיות אדני, אני – הן ט' לשבת ולחבון:

בגלותה, הָדָא הוּא דְכְתִיב (ישעיה נ א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אִמְכֶם, וּתְיֻבְתָּא מְאִי נִיהוּ וְהָשִׁיב אֶת הַגּוֹלָה אֲשֶׁר גָּזַל (ויקרא ה כג), דִּיחֲזִיר שְׁכִינְתָּא לְאַתְרָהּ, אוּ אֶת הַעֲשָׂק אֲשֶׁר עָשָׂק (שם) דָּא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְאַתְפָּרֵשׁ מִינָהּ, דְשְׁכִינְתָּא אֲתַקְרִיאת מְצוֹת עֲשֵׂה מְסֻרָא דִימִינָא, וּמְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מְסֻרָא דְשְׂמָאלָא, וְתוֹרָה אֲתַקְרִיאת מְסֻרָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצְעִיתָא, יִמְחֹךְל מָאן דְגָזַל אוּ עָשָׂק בְּאוֹרֵייתָא, וּבְמְצוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּאֵלוּ גָזַל שְׁכִינְתָּא מְדְרוּעוּי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

[תיקוני זוהר – דף נח ע"ב]

וְכֵן מְסֻרָא דִיְסוּד ח"י עֲלָמִין, אֲתַקְרִיאת מְצוֹת בְּרִית מִלָּה, מָאן דְגָזַל בְּבְרִית וְאַפִּיק זֶרְעָא מִינָהּ (דף נח ע"ב) לְרֵשׁוּ נּוֹכְרָאָה, כְּאֵלוּ אִפִּיק מְרֻשׁוֹת הִיחִיד לְרֻשׁוֹת הָרַבִּים, וְגַרְם לְמַהוּי שְׁכִינְתָּא נְפָקָא מֵאַתְרָהּ דְאִיהִי אֲרִיץ יִשְׂרָאֵל רֻשׁוֹת הִיחִיד, וְגַלְהָ אֹתָהּ בֵּין אוּמִין דְעֲלָמָא יִסְדְּאִינוּן רֻשׁוֹת הָרַבִּים, הָדָא הוּא דְכְתִיב (ישעיה נ א) וּבִפְשָׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אִמְכֶם, וּבְגִין דָּא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיךָ לְשׂוֹא (שמות כ ז), מָאן שֵׁם יְהוָה דָּא שְׁכִינְתָּא, לְשׂוֹא דָּא עֲבוּדָה זָרָה דְגַלְתָּ תִמָּן.

וְעוֹד אִיהִי תְשׁוּבָה יוֹם הַכַּפּוּרִים, כְּלִילָא מְעַשְׂרֵת יְמֵי תְשׁוּבָה דְאִינוּן י"ה, יוֹם הַכַּפּוּרִים דָּא ה' כְּלִילָא מְחַמֵּשׁ צְלוֹתִין, עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה דָּא י', יִסְלַקְבַּל שְׁבִים דָּא ו"ה, כָּל מָאן דְחָזַר בְּתִיבְתָּא כְּאֵלוּ חָזַר ו"ה עִם י"ה, יִסְעֻקְרָא לְסֻלְקָא כְּלָא בְּמַחְשָׁבָה דְאִיהוּ יו"ד ה"א וּא"ו ה"א. וְאַבָּא וְאַמָּא אִינוּן נְחִתִי בִימִינָא וּשְׂמָאלָא, לְקַבְלָא בְּהוֹן ו"ה, דְאִינוּן תּוֹרָה וּמְצוּהָ, וְרֻזָּא דְמִלָּה וְשָׁב וּרְפָא לוֹ (ישעיה ו י), וְדָא אִיהוּ שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יְהוָה אֱלֹהֵיךָ (הושע יד ב). יִסְבִּימִינָא הוּא מְקַבַּל שְׁבִים. וּגְבוּרָה תִמָּן סְמַא"ל דְאִיהוּ יִצְרָהֶרֶע, וְכָל מָאן דִּיתְגַּבֵּר עַל יִצְרָיָה כְּאֵלוּ הָוָה מְתַגַּבֵּר גְבוּרָה עַל סְמַא"ל בְּדִינָא לְגַבֵּי בְנוֹי, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מְאִרֵי מְתַנִּיתִין, אִיזְהוּ גְבוּר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרָו, מְאִי הַכּוֹבֵשׁ, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (בראשית א כח) וְכַבְשׁוּהָ, דִּיהָא כְּבוּשָׁה תַחֲוֹת יְדֵיהָ, כְּכַלְבָּא דְאִיהוּ כְּבוּשׁ וְקָשׁוּר תַחֲוֹת יְדֵי דְבַר נֶשׁ. וְתְשׁוּבָה הוּא וּא"ו. וְצָרִיךְ בַּר נֶשׁ לְקַבְלָא עֲלֵיהָ חֲמֵשׁ עֲנוּיִין, בְּגִין עֲנוּי דְגָרִים לְה' זְעִירָא דְגַלְתָּ בְּגוֹלָתָא, וְאַתְקְרִיאת עֲנִיָּה סוּעֵרָה לֹא נּוֹחֲמָה.

וְעוֹד מְצוֹת פְּרִיָּה וְרַבִּיָּה דָּא שְׁכִינְתָּא, לֹא תְהוּ בְרָאָה לְשִׁבְתָּא יִצְרָה (ישעיה מה יח), כָּל תְּלָמִיד חָכֵם דְמִנַּע מִינָהּ יִסְעֻנַּת קְרִיאת שְׁמַע כְּאֵלוּ מִנַּע מִינָהּ בְּרַכָּאן מְלַעֲיָלָא.

[תיקוני זוהר – דף נט ע"א]

שִׁית סְטְרִין אִינוּן דְכְּלִילָן בְּאֵת ו', דְאִיהוּ (בראשית א יא) עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי, מָאן פְּרִי דִילֵיהּ י', דְאֵת ו' אִיהוּ עֲנַפָּא דְאִילָנָא, דְאַתְפָּרֵשׁ לְשִׁית עֲנַפִּין, וּמְשִׁית לְעֲנַפִּין דְלִית לוֹן חוּשְׁבָן, (דף נט ע"א) יו"ד אִיהִי אִיבָא עַל כָּל עֲנַפָּא וְעֲנַפָּא דְאִיהוּ ו'.

ביאור הגר"א

^{נ"ט} וְכָל מָאן דְגָזַל אוּ כו'. שְׁמַלְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה וְתוֹרָה הֵן לְרוּעִין וְגוֹן, אֲבָהּ, וְכִרִית – הוּא רַגַל הַרְצִיעוּי וְזֶה שְׁאוּמֵר וְכֵן מְסֻרָא לְלִדִיק כו':

^{נ"ט} דְאִינוּן ר"ה. עֵיין לְקַמֵּן רִישׁ תִּיקוּן כ"ד:

^{ס"ב} לְקַבַּל שְׁבִים דָּא ו"ק. כְּמוּ שְׁאֲמְרוּ בְרַעֲיָא מְהִימְנָא פִּרְשָׁת נֶשֶׁא קַכ"ג ח' אִית בַּר נֶשׁ לְבַתַּר דִּייתוּב כו' דָּא זְכִי לְתַשׁוּבָה תַתְּמָה לְאַתְקַרֵּי ה' כו' וְאִית בַּר נֶשׁ כו' וְלֹא זְכִי לֵאלֹת ו' כו', עֵיין סָם דְבַדְרִיו:

^{ס"ב} וְעַקְרָא לְסֻלְקָא כו'. וְהוּא הַכְּתֵר דְאַשְׁקִי לְאִילָנָא, וְעֵיין בְּתִיקוּנֵי זוֹהַר חֲדָשׁ וְלַעֲוִיל י"ג ח':

^{ס"ב} וְזִימִינָא כו' וּגְבוּרָה כו'. לְפָרֵשׁ מַה לְנַחְתוּ זִימִינָא וְשְׂמַלְלָא, דְזִימִינָא הוּא מְקַבַּל שְׁבִים וּבְשְׂמַלְלָא נּוֹתוּן כַּח נַגַד יִצְרָהֶרֶע, כְּמוּ שְׁאֲמְרוּ (סוֹכָה נב ע"א) יִצְרָהֶרֶע מְתַגַּבֵּר כו' וְאַלְמִלָּא הַקְּבִי"ה עוֹזְרוּ כו', וּמְפָרֵשׁ, שֵׁם הוּי"ה בְּתַשׁוּבָה לְיוֹם הַכַּפּוּרִים, דְעַשְׂרֵת יְמֵי תְשׁוּבָה הֵן יו"ד, וְה' לְכּוֹתִין – ה' רֵאשׁוּנָה, ו' הוּא עֵלְמַס הַתְשׁוּבָה וְהוּא בְרוּחַ דְהוּא וְא"ו כְּמוּ שְׁכַתוּב זְבַחֵי אֱלֻקִים רוּחַ נְשַׁבְרָה, וְרוּחַ נְכוּן חֲדָשׁ כו', וְה' עֲנוּיִין נַגַד ה' אַחֲרוּנָה שְׁהַעֲנוּי הוּא בְּנַפֵּשׁ וְעִנְיָתָם אֵת נַפְשׁוֹתֵיכֶם:

^{ס"ב} עוֹנַת ק"ש. כְּמוּ שְׁאֲמְרוּ (בְּרַכּוֹת י ע"ב) כָּל הַקּוֹרָא קְרִיאת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ, וְרוּכָה לּוֹמֵר זֶה עוֹנָתָהּ שְׁהוּא פְרִיָּה וְכִבִּיָּה, וּמְפָרֵשׁ וְהוּלָךְ הוּא דו"ק דְהוּא בְּשִׁית תִּיבִין דְשְׁמַע, וּמְמַלִּיכּוּ בְּשִׁית סְטְרִין, הוּא ו' בְּעַלְמָה דְהוּא עֵץ פְּרִי, שְׁהַעֵץ הוּא בְּזוֹרַת ו' וְהַפְרִי הוּא בְּזוֹרַת יו"ד:

קם סבא ואמר רבי חזון בן, אילנא הוא ו', איבא דיליה י' הכי הוא ודאי, יס'אבל ענפוי לעילא איהו ה' עלאה ושרשוי ה' תתאה, ומאן דאפריש ענפא מיניה דא איהו מקצץ בנטיעות, והכי אתקצץ איהו מעלמא דין ומעלמא דאתי.

ועוד מצוה לאתעסקא באורייתא יומם וליילה, הדיא הוא דכתיב (יהושע א ח) והגית בו יומם וליילה, וכי יכיל בר נש לאתעסקא באורייתא בכל יומי וליילי כל יומי, והא קודשא בריך הוא לית בא בטרוניא עם בריותיו, אלא כל מאן דקרא קריאת שמע בכל יום ערב ובקר, כאלו מקיים בו והגית בו יומם וליילה, כל פקודין אית מנייהו דתליין בפרי אילנא, מנייהו בענפין, מנהון בשרשין, מנהון באילנא, ובגין דא אתקריאת אורייתא עץ חיים, וכל מאן דאכל מניה ואכל וחי לעולם.

ואית אילנא לתתא, דענפוי ושרשוי וגופא ואיבא דיליה, כלהו סם המות ודא סמא'ל, מאן דאעבר על אורייתא, אתשקייא מההוא אילנא ואתפרינס מיניה, ועליה אתמר (בראשית ב יז) כי ביום אכלך ממנו מות תמות, ומסטרך דיליה יס'חיי צער.

[תיקוני זוהר – דף נט ע"ב]

ועוד שכנינתא איהי מצות העמדת מלכא, הדיא הוא דכתיב (דברים יז טו) שום תשים עליך מלך, וכביכול כל זמנא דלית שכנינתא באתרהא לית מלכא, ובגין דשכנינתא איהי מלכות על בר נש, אתמר ביה שום תשים עליך מלך, למיהוי ישראל בה כלהו בני מלכים. יס'דלית מלך בלא מלכות, דבגלותא שפחה תירש גבירתה, ובזמנא דייתי משיחא אתמר (אסתר א יט) ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה, איהי מלכותיה, איהי כרסייה, (דף נט ע"ב) איהי עטרת דיליה, למלכא דאית ליה מאנא דיקר ואיהי מחבבא לגביה, יס'לזמנין שוי ליה עטרה על רישיה דא תפלין דרישא, יס'לזמנין קשיר ליה באצבעא ודא תפלין דיד, יס'לזמנין שוי ליה תחותיה ואתקרי כרסיא דיליה, לזמנין עביד מינה לבושא.

וכען דאיהי מרחקא מן מלכא, אתמר במלכא (ישעיה נ ג) אלביש שמים קדרות, ושכנינתא אמרת אל תראוני שאני שחרחרת (שיר א ו), יס'ובני נשא דאינון שטיין מסתכלין בלבושא, ואחרנין הכי מסתכלין בגופא, ובגלותא כלהון שטיין, אבל פקחא חכימא אסתפל מלגאו, וכד יתי פורקנא אתפשט מלבושין דקדרותא, וזריק לון על אומין דעלמא, הדיא הוא דכתיב (שמות י כב) ויהי חשך אפלה וגומר, ולכל בני ישראל היה אור במושבותם.

דבההוא זמנא דאתלבש באלין לבושין, אתמר ביה (דברים לב כ) יס'אויאמר אסתירה פני מהם, לקבת דאתפשט מנייהו וייראו העם את יהוה (שמות יד לא), וכל ינוקין אחזין ליה באצבע, הדיא הוא דכתיב (שם טו

ביאור הגר"א

יס' אכל ענפוי לעילא כו'. והוא כסדר הפרי על ענפוי – י"ה, ו' הוא גוף האילן על השורש ה' תתאה – הכי יהוה כסדר:

יס' חיי לער. כמו שכתוב (בראשית ג יז) בעצבון תאכלנה, והיא נקראת עצבון כמו שאומר לקמן ועיין בסוף תיקון כ"ב:

יס' דלית מלך כו'. רואה לומר זה שאומר בני מלכים ולכן כאשר תשים עליך מלך אתה מקבל עליך הקב"ה ושכנינתה, ואמר דלית מלך בלא מלכות רואה לומר אין תאר בלא מקרה והתואר הוא דכורא והמקרה הוא נוקבא ולכן בעת החורבן ללא היה לנו מלך – מלכות שמים בגלותא, דהמלכות הוא בזמנין פלחי כוכביא והיא גלותא דידה, וזהו (משלי ל כג) ושפחה כי תירש, וקב"ה דהוא מלך אסתלק ממנו לגמרי אבל לעתיד לבוא (אסתר א יט) ומלכותה יתן כו' – מושחי לאסתר היהודית:

יס' לזמנין שוי ליה כו'. והוא כד סלקא בלמא תש"ר:

יס' לזמנין קשיר כו'. והוא במקומה תפלין של יד, ואמר שם שוי כו'. דבתפלין של ראש אין קשר רק הגחה:

יס' לזמנין שוי כו'. הוא בכסא, והוא תכלת דלמית כמו שאמרו (קוטה יז ע"א) תכלת דומה, וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת פנחס בארובה, ועל אלו שלשה אמר במדרש רבה (שמות רבה נב) בעטרה שעטרה לו אמו משל למלך כו' לא זו מחבבה עד שקראה אמי כו' אחותי כו' בתי, והן כסדר הנ"ל. ואמר לזמנין עביד מינה לבושא. הוא טלית דמט"ט כמו שאמרו ברעיא מהימנא שם, אבל זאת המדרגה אינה עיקרית ללא שבה לפרש כל העולמות. ואמר וכען דאיהי כו'. והוא בעשיה, מדור הקליפות:

יס' ובני נשא דאינון כו'. עיין בזוהר פרשת בהעלותך בארובה:

יס' ויאמר אסתירה כו'. הן הכינויים, וזהו הסתר פנים, ולפי הסתר השגחה נתרבו הכינויים אבל לעתיד לבוא (ישעיהו ל כ) ולא יכנף עוד מוריד, וזה שאומר לבתר דאתפשט כו':

ב) זה אלי ואנוהו, ובגלותא ישת חשך סתרו (תהלים יח יב), ובגין דא אמר דניאל (דניאל ב כב), ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שריה, ובההוא זמנא דאיהו בחשוכא מתלבש בתהו ובהו ובחשך ותהום, כפיכחול אתון אינון בפרודא ולא מתחדין תמן, ולבתר דנפיק מנייהו, והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא היה יהו"ה אחד ושמו אחד (זכריה יד ט).

[תיקוני זוהר – דף ס ע"א]

בההוא זמנא כל חיון יתערוך בנגונא, וכנפיהם פרודות מלמעלה לקבלא ליה בחדוה, וכלהון יהון רצין ושכין בנגונא, ושליחותא לגביה, הדא הוא דכתיב (יחזקאל א יד) והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק, לבשרא לישראל, ובההוא (דף ס ע"א) זמנא הללו את יהו"ה מן הארץ תנינים וכל תהומות וגומר (תהלים קמח ז), כלהו לעילא ולתתא מה דאתברי עד תוש זעירא, כלהו משבחין ליה, כי מלאה הארץ דעה את יהו"ה כמים לים מכסים (ישעיה יא ט), בההוא זמנא יתקיים קרא, (צפניה ג ט) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יהו"ה וגומר.

בההוא זמנא אתבני ביתא דשכינתא דאיהי בית הבחירה על ידא דקודשא בריך הוא, דאתמר בה (זכריה ב ט) ואני אהיה לה נאם יהו"ה חומת אש סביב, י"באבניה אינון טבין דאתבני מינה, הדא הוא דכתיב (בראשית ל ג) ואבנה גם אנכי ממנה, נטיעיה אינון נטיעין קדישין, הדא הוא דכתיב (ישעיה ס כא) נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, ובניינא דבי מקדשא תהא בנויה מכספא ודהבא ואבנין יקירין, ותהא מרקמא מכל ציורא דעובדא דבראשית, ועלה נהרא ירושלם דלעילא, לעילא מרקמא מכל מיני גוונים דנהורא, ורזא דמלה ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחדיו (תהלים קכב ג), דאנהרא על גבוי.

[תיקוני זוהר – דף ס ע"ב]

בההוא זמנא אתקיים בישראל (ישעיה ס כ) לא יבא עוד שמשך, וירחף לא יאסף וגומר, י"באיתער שיר השירים בעלמא, ואדליק נהורא על זיתא ושרגא, דישראל אינון פתילה, אורייתא משחא, שכינתא שרגא, הדא הוא דכתיב (איוב כט ג) בהלו נרו עלי ראשי, בההוא זמנא אתמר בשכינתא, י"בוחלצה נעלו (דברים כח ט), נעלו דקודשא בריך הוא, לקיים ביה של נעלך (שמות ג ה), ואתיחד בשכינתיה, דאתקריאת חליצה, ואיהו חלוץ הנעל, ולא צריכין לאתחברא בארץ יבום לעולם, י"בדאתמר בה (רות ד ז) וזאת לפני בישראל וגומר, שלף איש נעלו ונתן לרעהו, מאי נעלו דא כנו"י, ההוא דאתמר ביה (שיר ד יב) גן נעול, אתפתח ההוא נעול מפתחא, בגין (דף ס ע"ב) דלפתח חטאת רובך (בראשית ד ז), אתעבר ההוא חטאת ואתפתח תרעא, הדא הוא דכתיב (תהלים קיח כ) זה השער ליהו"ה, ויחזון תמן שכינתא, דאתמר בה וזאת לפני בישראל.

ביאור הגר"א

^{ע"ב} אבניה כו' אנכי ממנה נטיעיה כו'. ורואה לומר אבניה של ירושלים הן בני ישראל, אבנין טבין לעל ידם היא מתבנה, ומביא ראיה שנאמר ואבנה כו', וכן נטיעין דילה כמו שכתוב נצר מטעי כו'.

^{ע"ג} (ואתער שיר השירים כו'. לעורר אהבת דודים שכולו מוכב על זה והן שלהבת רשפיה, מים רבים, ושלהבת הוא ע"י הפחילה הדולקת וזה שאומר ואדליק נהורא כו'. וכל שיר השירים לאדלקא בוציניו כמו שאמרנו בזוהר פרשת תרומה ובזוהר חדש בכמה מקומות):

^{ע"ד} וחלצה נעלו כו'. רואה לומר מט"ט תופר מנעלים שהוא נעל כידוע, וסנדלפון הוא סנדל ושכינה מסתתרת בו בגלותא דימות החול היא סגורה ביה כמו שאומר לקמן ובהרבה מקומות, ולעתיד לבוא יפתח כמו שמפרש והולך. ואמר דא כנוי. שכל הכינויים ביה, ולעתיד לבוא ולא יכנף, וזה שאומר ול"ל לאתחברא בארץ יבום. רואה לומר הקב"ה וישראל כנוי אלכ בקירוב בשר שישיגו אמתתו ויאמרו הנה זה אלקינו וכנ"ל, והיבום להוציא נשמה הישנה, וכן הוא עתה כל הזיווגים עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ואז יתחדשו הנשמות, וכן הוא בתורה שאין דבר חדש עתה אלכ להבין הישנות וכמו שאמרנו בכמה מקומות (זוהר שמות קפג ע"ב) מלין חדתין עתיקין, ולעתיד לבוא תורה חדשה מאתו תלא, יין המשומר בענביו כו', ואמר ההוא דאתמר ביה גן כו'. הוא מט"ט כמו שאמרנו בזוהר חדש פרשת בראשית דהוא גנת אגוז וביה מתפרשין החיות לארבע סטרין לאגוזא, ואמר אתפתח ההוא כו'. רואה לומר לעתיד לבוא. ואמר בגין דלפתח כו'. לפיכך נעול ממנו אכל לעתיד לבוא אתעבר כו', והוא סוד שיר דאתפתח שית ההוא עקימא כמו שאמרנו בזוהר חדש ריש שיר השירים ואמר בתיקוני זוהר חדש פ"ו ב' בראשית ברא שית ולא מט"ט כו'.

^{ע"ה} דאתמר בה וזאת כו'. רואה לומר לפני כו' רואה לומר לפנינו והוא לעתיד לבוא תהיה בישראל – תשרה ביניהם כלל שום מסך ומבדיל:

דבר אחר וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה, ייעל הגאולה דא שכינתא עלאה ה' עלאה, ועל התמורה דא שכינתא תתאה, דאיהי תמורה ייבההוא דאתמר ביה אל תמירני בו, ואינון ה"ה, וזאת ייחלפנים בישראל אב ובן, ובגין דא לתתא איהו תמורות אתון יהו"ה באדני, אבל לעלמא דאתי לית תמורה, כמה דאוקמוהו מארי מתניתין לא כשאני נכתב אני נקרא, בעולם הזה נכתב ביהו"ה ונקרא באדני, ובעולם הבא נכתב ביהו"ה ונקרא ביהו"ה.

ועוד שלף איש נעלו, דא גופא דאיהי אתתא כלי דליה, ודא מטטרו"ן, ונתן לרעהו, ייחלזמנין אשתכח ביה עמודא דאמצעייתא, ייחלזמנין צדיק, וילזמנין שכינתא עלאה איהי תעודה ביה, וילזמנין שכינתא תתאה תמורה ביה, ייחלזמנין איהו גן נעול, וביה מעין חתום, דאיהי שכינתא, ייחלזמנין כלילא מעשר ספירן, י מן מיטטרו"ן.

כל ספירן פועלים ביה בהאי עלמא שפלה, וביה יבום וחליצה וגט פטורין, וכל אתון ביה אינון תמורת, כגון מצפ"ן, ייחלזמנין נעילת דלת בפני לוויין, ביום הכפורים דאיהי עלמא דאתי, לא אתקרי יהו"ה באדני דאיהי דין, ואיהו נעל, נעילת דלת, ואינו נועל הדלת, אלא איהי פתיחא לקבל שבים, ובגין דא יום הכפורים אסור בנעילת הסנדל, דלית יחודא ביה לקודשא בריה הוא ושכינתא, דלזמנין איהי שכינתא, ואסתלק קודשא בריה הוא, וילזמנין קודשא בריה הוא, ואסתלק שכינתא.

[תיקוני זוהר – דף סא ע"א]

(דף סא ע"א) ובגין דא עונת תלמידי חכמים בשבת, דביומין דחול דשליט מטטרו"ן אתמר (יחזקאל מד ב) יהיה סגור ששת ימי המעשה, ייחלזמנין איהי סגירא תרעא, וביום השבת יפתח, יפתח תרעא, ותפיק מינה שכינתא לאתיחדא עם בעלה, ייחלזמנין איהי אתקריאת כוס מלא, הדא הוא דכתיב (דברים לג כג) ומלא ברפת יהו"ה ים ודרום ירשה, דביומין דחול אתקריאת יבשה במטטרו"ן, הדא הוא דכתיב (בראשית א ט) ויאמר אלהי"ם יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה.

ביאור הגר"א

^{רע} על הגאולה דא כו'. לכל חירו צידהא:

^{רע} צההוא דאתמר כו'. רואה לומר מט"ט דהיא מסתרת ציה וכמו שאומר למטה ובג"ד לתתא איהי תמורות כו'. רואה לומר בשכינתא תתאה:

^{רע} לפנים בישראל אב ובן. רואה לומר בישראל הוא בן, ולפנים הוא אב לפני לפנים:

^{רע} לזמנין כו'. דהוא מרכבה לכולהו כמו שבארנו בתיקוני זוהר חדש בארוכה:

^{רפ} ולזמנין לדיק. וזהו ונתן לרעהו:

^{רפ} ודא איהו גן נעול. רואה לומר מט"ט כו'.

^{רפ} כלילא מע"ס. רואה לומר כמו שמפרש והולך יוד מן מיטטרו"ן ועיין לעיל נ"ד ב' אסתלק שכינתא מן הסלע דאיהי י' מן מיטטרו"ן והוא (שמות כג כא) כי שמי בקרבנו, וזהו הוא מרכבה לכל העשר ספירות:

^{רפ} ואיהו נעילת דלת כו'. רואה לומר דבכל הימים דשכינתא ציה הוא נעילת דלת כמו שכתוב יהיה סגור ששת כו', ועיין לעיל ל"ז ד' גן נעול כו' איהו נעול בשית יומי השבוע ה"ד יהיה סגור כו' עיין קס דבדבריו וזה שאומר ובג"ד עונת תלמידי חכמים בשבת:

^{רפ} ציה איהי סגירא כו'. כמו שמפרש והולך וביום השבת יפתח ובשבת בגין ללא תהא כנועל דלת בפני לוויין דאתמר בהו לוו עלי ואני פורע, איהי פתיחא לבגויהו דאיונון נשמתין יתירין ולכן הזיווג בשבת דאיהי פתיחא להוציא נשמתן וכמו שאמרנו בזוהר פרשת ויקהל:

^{רפ} צההוא זמנא אתקריאת כוס מלא. רואה לומר כמו שאמרנו צרעיא מהימנא פרשת עקב רע"ג ב' כוס על דרך החכמה הוא חלקים כו', כס בלא ו' כמו כס שהוא פגום וחסר בלא א', כן הוא חסר בלא ווא"ו כו', כוס הוא ה"א ורזין יו"ד דברים כנגד יו"ד כו', ורואה לומר כמו כס י' שהכסא אינו שלם בלא חלף כן הוא כוס בלא ווא"ו, והוא כאשר הכסא והכוס מתלבשין במט"ט בגלותא אכל לעתיד לבוא כאשר תלא ותתחבר בצעלה אז תהיה מלא בוא"ו צעלה, כמו מנה – מנה, והוא"ו נקרא מלא כמו שאומר לקמן בריש תיקון ל"ה. ואמר ה"ד ומלא ברכת ה'. והוא כוס של ברכה דאיהי מלא. ואמר ים ודרום דהוא וז", דרום במערב כמו שאמרנו בזוהר פרשת במדבר. ואמר ירשה כמו שאמרנו רש י"ה ונשלים השם י"ה ב"ה:

ובזמנא דאתמליאת אתמר עלה (תהלים קטו יג) כוס ישועות אשא ובשם יהוה אקרא, כו"ס איהי אלהי"ם בחשבון, יסודסליק לחשבון פנו"י, במאי אתמליאת באת י', ואתעבידת כוסי רייה, ובגין דא כוס צריך עשרה דברים וכו'.

[בדפוסים אחרים ומנטבה הוא הגהה בדף נו ע"א]
[תיקוני זוהר – הגהה דף נו ע"א, הגהה דף נו ע"ב]

(הגהה דף נו ע"א) קם רבי שמעון ואמר, אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי, אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח (תהלים כז ג), בזאת בודאי אנא בעינא לאתתקפא, בהאי קרא דוד, קום דוד הא זאת דילך לגבן, אהרן כהנא קום משנתך הא זאת דילך לגבן, דאתמר בה (ויקרא טו ג) בזאת יבא אהרן אל הקדש, קום רעיא מהימנא לאגנא על זאת דילך, דאתמר בה (דברים ד מד) וזאת התורה אשר שם משה, דהא כמה מארי מגיחי קרבא קא אתיין לאגנא עלה, קומו נביאי קשוט דהא (הגהה דף נו ע"ב) זאת דילכון לגבן, דקא הויתון מתנבאין, עלה אתמר (ירמיה ט כב) אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו וגומר כי אם בזאת, זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל לו (איכה ג כא).

קומו אבהן מארי דברית, דהא זאת הברית דלכון ביננא, דאתמר בה (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגומר, ובגינה אמר קודשא בריך הוא (שם יב) וזכרתי את בריתי יעקוב, י"קום שלמה מלכא י"דאנת שלם דילה, קומו למיהוי עזר לגבה בהאי קרבא, י"טנער נער דאנת מארי מפתחן דאוצרין דמלכא, דכל מאני קרבא דמלכא בהון, קום אפתח היכלא, אדנ"י שפתי תפתח, ופי יגיד י"ששכחי דמלכא עלאה, דהא היכלא (עלאה) דיליה איהו, טול רשו ואפתח היכלא בגין יקרא דשכינתא.

פתח ואמר זרק"א מק"ף שופ"ר הול"ף סגולת"א, אדהכי הא עולימא קא נחית ואמר, רעיא מהימנא אנת איהו י"מארי דקירטא, דרעיא דאזיל בעאנא, בגין דובין זאבין וחיוון בישין דקא אתיין למיכל עאנא. ארשא דיליה למיהוי קירטא בהדיה לזרקא אבנין לגבייהו, למיהוי עאנא נטיר מחיוון בישין קום נטיל קירטא בידך, י"בפתח י"ואמר זרק"א, שכינתא קדישא, אנת הוא קירטא קדישא דקודשא בריך הוא דבך, אודריקו תלת אבנין דאינון סגולת"א, תלת אבנין יקירין דאינון תלת אבהן, ואנת אבן יקרא על כלהו, תגא ברישא דכלהו, עלך אתמר (תהלים קיח כב) י"אאבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, והאבן הזאת אשר שמתה מצבה יהיה בית אלהי"ם (בראשית כח כב), אנת הוא דאתמר עלך (דניאל ב לה) אבנא די מחת לצלמא והות לטור רב ומלאת כל ארעא.

ביאור הגר"א

¹⁰⁰ לסליק לחשבון כנוי. והוא בזמ"ט, ובזמנא דאתמליאת כו', והוא יו"ד של מיטטרון כד אסתלקת נשאר יבשה כמו שאומר לעיל נ"ד ב' וכנ"ל ועתה מלא ברכת ה', ולעתיד לבוא תתמלא ציור, אות ברית לדליק, וזה שאומר ובג"ד כו':

¹⁰¹ קום שלמה מלכא. דביה נאמר (דברי הימים ב א יא) יען אשר היתה זאת עם לבבך כו':

¹⁰² דאנת שלם דילה. דנקרא שלמה – שבימיו אתמליא סיהרא, חכמת שלמה, כמו שכתוב (מלכים א ה י) ותרב חכמת שלמה, דאתרביאת ואשתלמית עד מחכמת כל בני קדם וכמו שאומר לעיל ל"ח א':

¹⁰³ נער נער כו'. כמו שאמרו (זוהר שמות סו ע"ב, ויקרא ס ע"א) ששים גבורים סביב כו' שתין פולסי דנורא דנער חגיר ביה:

¹⁰⁴ שפחא דמלכא עלאה. רואה לומר חכמה דהיכלא עלאה בינה ואתפתחא למיעל שכנתא תחאה ורואה לומר אדנ"י הוא היכל כמו שאומר לעיל בחיקון י"ח ותהלתך מפרש על חכמה:

¹⁰⁵ מארי דקירטא. שהוא אויב האלקים (דברים לג א), בעלה דמטרוניתא, דאנהיג אותה לכל רעותיה:

¹⁰⁶ פתח ואמר. רואה לומר רעיא מהימנא פתח כמו שאמר העולמא:

¹⁰⁷ ואמר זרקא שכינתא קדישא כו'. רואה לומר זרקא הוא הקירטא, שכניה, דבה אזדריקו שלם אבנין, והוא סגולתא כמו שפרש והולך וזהו זרקא סגולתא. ואמר דאינון תלת כו'. והן ארבע רגלי המרכבה, ארבע אחוון, והיא הרביעית – יו"ד של אדנ"י שהיא כולה מעוטרת על כולם:

¹⁰⁸ אבן מאסו הבונים היתה כו'. דסלקא לחכמה כמו שפרש והולך ועיין לעיל נ"ד ג'. ואמר ואנת אבן יקרה כו'. רואה לומר שזהו שופר הולך דאזלל למהוי תגא בריש כולהו ועיין לעיל נ"ה ב':

[תיקוני זוהר – הגהה דף נח ע"א]

וְאִיהִי תִגָּא בְּגוּוֹנָא דָא ∞ בְּרִישָׁא דְחוּטָא דְזֶרְקָא, אַבְנָא כְּלִילָא וּמִתְעַטְרָא (נ"א מוּכְלָלָת וּמַעוּטְרָת) כְּאַבְנָא
בְּרִישׁ עֲזָקָא, יִצְיָכְד אִית בִּישְׂרָאֵל מְשְׁכִילִים בְּחֻמְהָ דְאִיהִי י' מִחֻשְׁבָּה עֲלָאָה, יְדַעִין לְזֶרְקָא לָהּ לְהֵאִי אַבְנָא
דְאִיהִי בַת יַחֲדָה, יִצְיָלְהוּ אַתְר דְאַתְגְּזֶרֶת, בְּגִין דְבְרַתָּא בְּאַבָּא אַתְעֵבִידָת, הָדָא הוּא דְכְתִיב (מְשָׁלִי ג יט) יְהו"ה
בְּחֻמְהָ יֶסֶד אֶרֶץ, (הַגְהָה דִּף נַח ע"א) בְּחֻמְהָ דְאִיהוּ אַבָּא יֶסֶד בְּרַתָּא דְאִיהִי אֶרֶץ הַדּוּם רְגִלִיו.

יִצְיָהוּ הוּא חוּט דִּילָהּ אִיהוּ ו', דְאַבְנָא דְאִיהִי תִגָּא עֲטָרָה עַל רִישִׁיהָ, עֲטָרָה דְסִפְר תּוֹרָה, וּבְגִינָה אַתְמַר
וּדְאַשְׁתַּמֵּשׁ בְּתִגָּא חֲלָף, אִיהוּ כְּתָר תּוֹרָה וְדָאִי, יִצְיָדְתַלְת כְּתָרִין אִינוּן, כְּתָר תּוֹרָה וְכְתָר כְּהוּנָה וְכְתָר מְלָכוּת,
וְכְתָר תּוֹרָה (נ"א וְכְתָר שֵׁם טוֹב) עַל גְּבִייהוּ, וְהֵאִי אַבְנָא אִיהִי י' בְּרִישׁ א, וְאִיהִי י' בְּסוּפָה, עֲלָה אַתְמַר (יִשְׁעִיה מו
י) מְגִיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית, יִצְיָאִיהִי יו"ד ה"י וְא"ו ה"י, כְּלִיל עֲשָׂר סְפִירָן, דְאַיְנוּן (ס"א דִאִיהוּ) נְעוּץ סוּפָן
בַּתְחֻלְתָּן וַתְּחֻלְתָּן בְּסוּפָן.

קָמוּ כְּלָהוּ מְאָרִי מְתִיבְתָא וְאֶמְרוּ, רַעֲיָא מְהִימְנָא כְּמָה אַנְתְּ תַקִּיף לְזֶרְקָא אַבְנָא, שְׂדֵהָא מְטָא לְאַתְר דְלִית מְאָן
דִּידַע אַתְרָהָא, וּמְלֶאכִין קְדִישִׁין שְׂאֲלִין בְּגִינְהָא אִיהָ מְקוּם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, דְלִית מְאָן דִּידַע מְקוּמוֹ, כִּד סְלָקָא
לְעִילָא בְּאַתְר דְזֶרְקָתָא לָהּ, עַד דְאַמְרִין כְּלָהוּ (יַחזְקָאֵל ג יב) בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהו"ה מִמְקוּמוֹ, שְׂאֲרָף עַל גִּב דְאִיהִי
זַעֲרָא לְתַתָּא, שְׂבִלְעִילָא לִית לָהּ סוּף.

[תיקוני זוהר – הגהה דף נח ע"ב]

שְׂמֵאָן יְכִיל לְאַגְחָא קְרָבָא בְּאַתְר דְאַנְתְּ תַמְן, בְּאַבְנָא זַעֲרָא דְזֶרְקָתָא שְׂאֲדַעְזוּ רְקִיעִין עַד אִין סוּף, וּמְלֶאכִין
עַד אִין תְּכֻלִית, וְכָל מְאָרִי מְתִיבְתָא כְּלָהוּ אֲזַדְעִזוּ שְׂוִנְפְלוּ בְּנִפְלִת אֲפִים, מְקִיּוּמֵיהוּ קְדָמָהָא, וְאֶמְרוּ וְכִי בְאַבְנָא

ביאור הגר"א

^{כ"ה} וכד אית בישראל משכילים כו'. דהיא סלקא לפי זכוון ולימודם של ישראל ולכן סלקא אז לחכמה וזה שאמרו בת יחידיה – דהיא בת
מלך בחכמה, ועיין מה שצארנו לעיל כ"ג ב':

^{כ"ו} למהוא אחר דאתגזרת. כמו שמפרש והלך ורואה לומר זה שכתוב (דניאל ב מה) אתגזרת אבן די לא כו':

^{כ"ז} והוא חוט דיליה. רואה לומר דזרקא, ורואה לומר ההוא חוט שהוא ו' שהיא עטרה בראשן לומר שהיא עטרת בעלה, עטרה בראש
ספר תורה דהוא בעלה:

^{כ"ח} תלכת כתיבין כו'. ורואה לומר שזה סגולתא ועיין לעיל נ"ה ב' למהו תגא ועטרה ברישא תלכת אבן כו' ולמעלה נ"ד ג' ואתקריאת
י' י' בתלת יודין: י' עילאה איהו על רישא דא' כו', ולכתר כו', ולכתר כו', עיין סם וזה שאומר והאי אבנא איהו כו':

^{כ"ט} ואיהו יו"ד ק"י וא"ו ק"י כליל כו'. רואה לומר תלכת יודין ביה, ועיין לעיל כ"ג ב' ותלת יודין אינון י' י' ואינון רישא וסיפא
ואמנעיתא דלת א', ואינון רמיזין בשמא סתים כו', אבל כאן כוונתו רק על שני היודין, שבתחלה וסוף, דבאמנעיתא נכלל בוא"ו, ואין
באל"ף יודין עצמיים רק שנים – תחלה וסוף, ורומז על הנ"ל אע"ג דהיא אבן מאסו הבונים, בסוף כולן סלקא על כולן לאתך דאתגזרת
מתמן, והן בשילוב – יאקדו"ק"י, י' בראש ובסוף לסלקא מסוף עד הראש כנ"ל, וזה שכתוב (ישעיהו מו י) מגיד מראשית אחרית כו', נעוץ
סופן כו' (ספר יצירה), והכל רמז באלף: שני יודין בראש וסוף, ו' אותיות באמנעיתן נגד ו' האמנעי שצאלף. ואמר כליל עשר ספירן. שהן
יוד אותיות שבשם הנ"ל ויוד שבסוף כוללן, וכן היו"ד שבראש כמו שאמרו בריש תיקוני זוהר חקש ועשר חכמות אתקריאו עשר ספירות וכן
אמר בזוהר פרשת ויקרא יו"ד ב' על יו"ד קיימי כולהו כו' תנו יו"ד שמות אשתכללו ונפקו מהאי יו"ד דהיא עשיראה דאתוון כו' וכלהו
סתמי ביו"ד, וכן יו"ד מלכות כליל כלהו כידוע:

^{ל'} דהא מטא לאתר כו'. רואה לומר לחכמה כמו שאומר לקמן למהוא אחר דאתגזרת, וזה שאומר עד כו' כבוד ה' ממקומו, ואמר דלית
מאן כו'. דחכמה נעלמה כמו שאומר לעיל ל"ז א' דהאי נקודה טמירא דאתמר בה ונעלמה כו' ועליה אתמר (איוב כח ז) נתיב לא ידעו
עיט, ועיין לקמן ע"ז א' האי י' אתקריאת יראה כו' עליה אתמר נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה, מאן עין איה חלא מאינון
מלאכין דאמרין איה מקום כבודו להעריכו כד איהו כו' ועיין מה שצארנו סם:

^{מ'} ואע"ג דאיהו זעירא כו'. י' דלדני – אחות לנו קטנה:

^{נ'} לעילא ל"ל סוף. דחכמה היא מים שאין להם סוף כמו שאומר בצרית מנוחה ושאר מקומות, ומקור שלה אין לו סוף כמו שאומר לקמן
ז' ודא אבא חוקפא דיליה נביעו דלית ליה סוף:

^{ס'} מאן יכיל לאגיא כו'. דהוא הנהר דמתפשט בכלהו, ועיין לקמן פ"ט א' ושאר מקומות:

^{ט'} אדעזעו רקיעין כו' ומלאכין כו'. כמו שכתוב (יחזקאל ג יב) ואשמע אחרי קול רעש גדול כרוך כבוד ה' ממקומו, והוא בחכמה –
מקומה כנ"ל, (יחזקאל א כ) והאופנים ינשאו לעומתם כו', (יחזקאל א כד) קול המולה, כהול מים רבים כו' כהול שדי כו', והאופנים תרגם
יונתן על הרקיעים כמו שכתוב (יחזקאל י יג) לאופן קורא גלגל באזני, שהגלגלים הולכין אחריהם, ועיין במעשה מרכבה. ואמר עד אין
סוף כו' עד אין תכלית. שהוא באור ישר ואור חוזר כמו שאומר לקמן:

זעירא האי, כל שכן שׁמאן יגיח עמך בסייפא, דאתמר בה (תהלים קמט ו) רוממות א״ל בגרונם וחרב פיפיות בידם, שׁידאיהי קריאת שמע, חרבא דילך שׁידאנת תקינת לך (נ״א לה), דבה קטילת למצרי, הדא הוא דכתיב (שמות ב יב) שׁוׁיפן בה וכה וגומר ויך את המצרי, כ״ה וכ״ה סלקין לחמשין אתוון, דמיחדין בהון לקודשא ברין הוא פעמים, שמע ישראל יהו״ה אלהינו יהו״ה אחד, דאית בהון כ״ה אתוון תרין זמנין, וסלקין לחמשין תרעין דבינה, שׁידאיהי ח׳ תמינאה מעשר ספירן מתתאה ולעילא. י׳ רישא דחרבא, ו׳ גופא דחרבא, תרין פפיות דילה ה״ה, נרתקא דחרבא אהי״ה, והכי לתתא נרתקא דהאי חרבא אדנ״י, ואיהו יאהדונה״י לתתא, יאההויה״ה לעילא, (נ״א יה״ו הה״ו יה״ה), ורזא דמלה (שמות טו א) שׁיאז ישיר משה תמינא אתוון בחיבורא לעילא, (ישעיה נח ט) א״ז תקרא ויהו״ה יענה לתתא, (הגהה דף נח ע״ב) שׁימאן יכיל ברומחא דילך דאיהו רמ״ח תיבין דקריאת שמע, אגח קרבא לרבי שמעון וחרבוי, נחזי מאי ניהו חילא ותקיפו דיליה, דהא איהו אתער עלאין ותתאין, ויזדעזעו כל עלמין עלאין ותתאין ובאומאה לכל חילין לעילא ותתא למהוי בעזריה, אגח ליה. קום רבי שמעון זריו גרמך במאני קרבא דילך, נחזי מאי תקיפו וגבורה דילך.

קם רבי שמעון פתח ואמר, זרק״א מק״ף שופ״ר הול״ך סגולת״א, קם ונטיל תלת אבנין דאינון י י י, שׁיאבנא עלאה דאיהי בקירטא, תגא בחוטא הא ארבע, דאנון ארבעין, וחוט דסיקרא (נ״א דסחרא) עלה שׁיהינו ב׳, ורזא דמלה בראשית ב׳ ראשית, האי נקודה שׁיעלה אתמר בעשרה מאמרות נברא העולם מאי ב׳ ההוא חוט דאסחר עלה, והאי נקודה אית לה רישא ואמצעייתא וסופא, ואתעבדת תלת יוד״ן י י י, דסלקין לתלתין, וההוא חוט ב׳ תלתין ותריין, תגא דעל חוט י׳, והא ארבעין ותריין, לקבל ל״ב אלהי״ם, ועשר אמירן דאתברי בהון שׁמאן וארעא וכל חיליהון, (וירא אלהי״ם את כל אשר עשה, דאיהו רזא וירא מלאך יהו״ה אליו בלבת אש, בלבת דאורייתא ודא איהו כי יום נקם בלב״י, ובהון פועלים ארבעין ותריין אתוון דיהו״ה, ורזא דמלה פתחו לי שערי צדק אב״א ב״ם אודה י״ה, וכלהון אתכלילן בבאר שבע, דא אב״ג ית״ן וחרבוי).

ביאור הגר״א

^ד ונפלו כנפילת חפיים כו׳. כמו שכתוב (יחזקאל ח כח) והוא מראה דמות כבוד ה׳, והוא בחכמה כנ״ל בהקדמה ובתיקוני זוהר חדש, וכתיב (שם) ואראה ואפול על פני, ואע״ג דפירש שם ואראה על כתר, בלחמת כתר אין ראה שם דהוא אין אלא מזל הגעת חכמה לשם קאמר ואראה כו׳:

^ה מאן יגיח עמך בסייפא. דהוא עמודא דלמנעיתא כמו שאומר למטה רישא דחרבא י׳ כו׳ – דהוא הוי״ה :

^ז דאיהי ק״ש. כמו שאמרו (ברכות ה ע״א) כל הקורא קריאת שמע כאלו כו׳ שנאמר רוממות כו׳, ועיין לעיל ח׳ א׳ שם יהו״ה זכאה איהו כו׳:

^ח דלנת תקינת לך. שמשא חמרה לקריאת שמע באורייתא, והוא הרג למצרי, ועליה אנחנו ממחינין דיהרג למצרי כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש ולמעלה סוף תיקון י״ג:

^ט ויפן כה כו׳. עיין מה שצארנו לעיל נ״ג ב׳ בארוכה:

^י דאיהי ח׳ תמינאה כו׳. רואה לומר ושם הוא חרב בנרתיקה שהן שמונה אותיות כמו שמפרש והולך רישא דחרבא כו׳, נרתיקה כו׳ ורזא כו׳, ובה קטיל למצרי בנ׳ תרעין וכמו שאומר לעיל נ״ג ב׳ עיין שם:

^{יא} אז ישיר משה לעילא. עיין לעיל ריש תיקון י׳ דסלקא בזא כו׳:

^{יב} מאן יכיל ברומחא כו׳. והוא בלדיק דכליל רמ״ח אברים – רמ״ח פקודין, רמ״ח עלמין, והוא ו׳ זעירא – רומח:

^{יג} ואבנא עילאה כו׳. כמו שמפרש והולך דהוא תגא דעל זרקא, ושלש אבנין הוא סגולתא – הרי ארבע (תגא):

^{יד} היינו ב׳. דב׳ הוא חוטא דמקיף לסיהרא, ונקודה שבתוך הב׳ הוא תגא דעל חוטא כמו שאומר לקמן תיקון ל׳ ותיקון ל״ו ושאר מקומות, וכנ״ל דהיא החכמה נעלמה. ואמר

^{טו} עלה אתמר בעשרה כו׳. דהן עשר ספירות דכלילין בחכמה כמו שאומר לעיל ח׳ והאי נקודה היא חכמה כנ״ל, ואמר האי נקודה כו׳ – להורות האיך הכל כולו זהאי נקודה, דשלשה רת״ם דהאי נקודה הוא שלשה יודין, והנקודה עצמה הוא הוא יוד הרביעי הג״ל, והן שם מ״ב: ל״ב נחיצות – ל״ב אלקים, ועשר אמירן – הרי מ״ב, כמו שאמרו בהרבה מקומות רבו מלספר, וזה שאומר למעלה והאי נקודה עלה אתמר בעשרה כו׳, והוא שם מ״ב דבראשית דבו נברא העולם, ועיין מה שצארנו במקום אחר דהיאך שם מ״ב הוא בפסוק ראשון דבראשית:

אמרו ליה מארי מתניתין, רבי רבי כמה תקיפין אבנין דזריקת, דאזדעזעו בהון שמיא וארעא, וחיוון ובעירן ועופין שׁטׁ כלהו ברחו, ומנהון נפלו לארעא, וכרסייא יקירא ומלאכין ואופנים כלהו אזדעזעו מאבנין דילך, ואלין אינון ארבעה טורי אבן, דכלהו חד.

זכאה איהו מאן דאפיק אבנין אלין שלמין בצלותיה, בארבע צלותין עם צלותא דמוסף, דעלייהו אתמר (דברים כו ו) אבנים שלמות תבנה, שׁיׁ ואית אבן דאורייתא, דאתמר בה (בראשית כח כב) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהיׁם, דאיהי מסטרא דעמודא דאמצעייתא, דאתמר ביה (דברים ד מד) וזאת התורה אשר שם משה, שׁיׁ דאיהו דיוקנא דיליה. [תיקוני זוהר – הגהה דף נט ע״א]

ואלין אבנין כלהו חד, (הגהה דף נט ע״א) שׁיׁ מלכות קדישא איהי מסטרא דשמאלא, אתמר בה (שם כה א) אבן שלמה וצדק יהיה לך, והאי איהי (דניאל ב לה) אבנא די מחת לצלמא דהות לטור רב ומלאת כל ארעא, מאי ומלאת כל ארעא, אלא בגינה אתמר (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו. הקטע ועלה אתמר על אבן אחת עד מוצקות נמצא לקמן בדף נט ע״ב בהגהה.

והאי אבן איהי חמשה אבנין דשוי דוד בקירטא ואתעבידו כלהו חד, הדא הוא דכתיב (שמואל א ו יז) ויקח דוד חמשה חלוקי אבנים שׁיׁמן הנחל, ואינון גדולה גבורה תפארת נצח הוד, דבהון שבח דוד לקודשא בריך הוא ואמר (דה״י א כט) לך יהו״ה הגדולה והגבורה וגומר, ואלין חמשה חלוקי אבנים נטיל לון מן הנחל דאיהו יסוד ח״י עלמין, וכד שוי לון בקירטא דאיהי מלכות קדישא, אתעבידו בה חד, וטבע במצחא דפלתתאה וקטיל ליה.

ואינון חמש אבנין דאינון שמע ישראל יהו״ה אלהינו יהו״ה, וכד שוי לון בקירטא דאיהי שפה דפימא צריך למעבד לון בה כלהו אחד, דבזמנא דינצח בה קודשא בריך הוא כל אומין דעלמא יתקיים בהון כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יהו״ה לעבדו שכם אחד (צפניה ג ט), והא שפ״ה ודאי דא שכינ״ה, דהכי סליקת בחושבן שפ״ה, בגין הכי כל אומין דעלמא עתידין לאשתעבדא תחות ידך, ולאמלא לך עלייהו ביומין דמלכא משיחא, לקיים מה דאתמר בה (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה.

ביאור הגר״א

^{טׁ} כלהון זרחו. דס״א זרחת מן סס מ״ב, והנפילים נפלו זה לזרז, דבסס זה שהוא סס של גבורה – זה נידונין דהוא נהר דינור כמו שאומר לקמן בתיקון נ״ד ושאר מקומות, שבה נידונין, וזה שאומר ומלאכין ואופנים כו' כמו שכתוב (יחזקאל א יח) ויראה להם כו', זיעת כנפי החיות (חגיגה יג ע״ב). והכל מגבורה כמו שכתוב בזרית מנוחה:

^{פׁ} ואית אבן דאורייתא כו'. דהוא דעמודא דאמצעייתא כמו שפרש והולך, אבל חלו אבנין הן בשכינתא – ארבעה טורי אבנין, דהן י״ב, הן ארבע אותיות אדני דהן י״ב כמו שאומר לעיל נ״ו ג׳:

^{פׁ} דאיהו דיוקנא דיליה. רואה לומר משה, ונאמר וזאת בוא״ו ועיין בסוף ח״א בזרית. ואין הכוונה על עמודא דאמצעייתא אלא היא מסטרא דעמודא דאמצעייתא, ורואה לומר בזה שהן ה' אבנין דדוד וקריאת שמע, וכמו שאומר לעיל נ״ט א' והאי אבן איהי חמשה כו' ואינון חמש כו', ורואה לומר עמודא דאמצעייתא היינו כלת משה, אשה כושית, דלעת, ועיין מה שבארנו במקום אחר מאינון חמשה אבנין שהן שלשה דאבהו ורביעית דדוד וחמישית דמשה, וזה שאומר ואלין אבנין כלהו חד. ורואה לומר כל החמשה, וכמו שאומר לקמן וכד שוי לון בקירטא כו' – כלהו אחד כו', והן ארבעה דלכותא וחד דאורייתא כנ״ל:

^{פׁ} מלכות קדישא איהי מסטׁ כו'. רואה לומר הלכותא הוא מסטרא דשמאלא, נוק' דבה, ואורייתא הוא מסטרא דמימנא, (דברים לג ב) מימינו כו', בסטרא דזרורא, ואמר אבן שלמה ולדק כו' לדק הוא מסטרא דשמאלא וכמו שאומר לעיל נ' ב' וכל ספירן על שמה כו':

^{פׁ} מן הנחל כו'. רואה לומר חמשה חסדים דמקבל יסוד מהו, ונעשה במלכות אחד, דבה נלטייר בראח ולכן תפילין של יד בראח, והוא בראח דשמע כמו שפרש והולך, ובאמת אחד הוא ביסוד דהוא הנחל וביה גס כן נעשין אחד כד לקח לון ביד אחת, אבל לא כאשר במלכות דשם נעשה אחד ממש, ורואה לומר דלכן כתיב ותטבע האבן דעשה אבן אחד, והוא ב' של אחד, דל״ה הוא יסוד כולל ט' ספירות, ובקוץ של ד' אות ברית דמחבר א״ח עם ד', וב' – שם כל הקבלת מלכות שמים, והארכה, וממליכין שם על כל העולם כולו, וזהו (צפניה ג ט) כי אז אהפוך כו' – הכל שם, והוא שחיתו של ס״א כמו שאומר לעיל בהקדמה וכמו שאומר למטה, (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, ויהיו שפה אחת כמקדם הכל שפה – שכינה תחת ידה כמו שפרש והולך:

שכ"זכאָה איהו מאן דנטיר האי אמונה בלביה ובפומיה דודאי איהי אמונה דישראל, ואיהי יחודא דקודשא ברין הוא, ובה מיחדין ישראל לקודשא ברין הוא זמנין בכל יומא, וזכאָה איהו מאן דאיהי באמונה אתו בגלותא, דלא דחיל מעלאין ותתאין, דבגינה אתמר לאדם (בראשית ב טו) ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, לעבדה בפקודין דעשה, ולשמרה בפקודין דלא תעשה, בגין דאיהי ג'ין סדרים דאורייתא, ואיהי עדונא דאורייתא, מאי אורייתא עמודא (הגהה דף נט ע"ב) דאמצעיתא, איהי גן דיליה, ועדן דיליה.

רבי רבי קום אסחר להאי קירטא, ואקף ואסחר לה שבבשפה דילך, בהאי אבנא דאיהי פליא (נ"א מוכלל ומעוטר) מפל אבנין דבגינתא דאורייתא, (וצלותא) איהי אבן יקרה מוכללת ומעוטרת באות ברית, ובאות דשבת, ובאות דימין טבין, ובאות תפלין, שביןחוט דילה כרוכה באצבעא, ודא כריכו דרצועה דתפלה דיד, דבה הוו קדמאין כורכין את שמע עם ואהבת שבברחמינו דאהבה, דהיינו ואהבת את יהוה אלהיך, בגין דתהא רחימא לגבי בעלה, ולא מפסיקין, ולבתר דאתא יעקב דאיהו פליל תלת אבהן, התיר ההוא פריכו דילה, ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

בגין דאיהי בעי למהוי איהי סגולת מלכים, בההוא זמנא אתמר שופ"ר הול"ך סגולת"א, ואזל"א לשריא כתר א על ישראל דאיהו עמודא דאמצעיתא, דאיהו ספר תורה כליל שישית ספרי תורה, ואתעבידת תגא על רישיה, שייבכל את ואת דיליה, מאלין אתון ידיעאן דספר תורה, כגוונא דא ש ע ט ז ג ג, (מובא מלעיל ע"א) ועלה אתמר (זכריה ג ט) על אבן אחת שבעה עינים, שיידיאנון שבעה רועין קדישין, ואינון שבוע דכורין ושבע

ביאור הגר"א

זכאה איהו מאן כו'. רואה לומר אמונת היחוד וקבלת עול מלכותו תמיד כמו שאמרו (משנה ברכות ב ה) איני שומע לכם לבטל ממני כו'. ואמר בלביה ובפומיה. כמו שכתוב והיו הדברים האלה כו' ושנתת כו', והוא מלכות, קבלת מלכות שמים, וזה שאומר דולאי איהי אמונה כו' ואיהי כו' ואמר זכאה איהו כו' רואה לומר כאשר כתוב באסתר כאשר היתה באמונה אהו אע"ג דהיתה ברשות אחשורוש ועיין לעיל נ' א' ביה איהי נטירא ועליה אתמר ויהי אמן כו' ואיהי אמונה דיליה ודא כו' א"ח נטיר ד' כו' עיין שם בדבריו. ואמר ללא דחיל כו' כמו שנבאר שם דיו"ד דשדי נטיר ל"י קולא של ד' לאחד עיין שם. ואמר דבגינה כו' רואה לומר בשביל הויא אמונה כמו שכתוב לעבדה ולשמרה"ה בה"א עליה וכמו שמפרש והולך איהי גן דיליה ואיהי כו' גן בשכינתא תתאה ועדן כד סליקא ונקראת אימא כמו שאמרו (שמות דבה נב) לא זו מחבבה כו'.

בשפה דילך. רואה לומר בלכותא ובאורייתא דהוא בשפה, והוא שפה הג"ל שכוללת הכל, וזה שאומר בהאי אבנא דאיהי כלילא כו' דאורייתא ולכותא. ואמר איהי אבן יקרה כו' והוא אבן מאסו כו' לסלקא כו' והיא אות ברית כו' כמו שאומר לקמן תיקון ל' ותיקון ל"ו עיין שם ושאר מקומות:

וחוט דיליה. הוא חוט דזרקא ב' דבראשית והוא שית סטרין דמאריכין באחד ועיין לעיל תיקון י"ט מ"א א' וזה שאומר דבה הוו כורכין כו' ועיין שם בארוכה:

ברחימו דאהבה דהיינו כו' בגין כו'. רואה לומר ואהבת את, את דייקא, ואחד ממליכין לשית סטרין, וכן שית תיבין דשמע בוא"ו בעלה, ולכן היו כורכין ברחימו בגין דתהא כו', והוא האי נקודה אות ברית דהיא תחת בעלה ואח"כ כשצאו האבות והעלו הנקודה כתר על ראשיהם בשלשה כתרים כתר כהונה וכתר כו' תגא כריש אבהו כמו שאומר לעיל נ"ה ב' והן שלש אבנין הג"ל ולכן אמר יעקב ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דהן שלש אבנין הג"ל וכמו שאמרו בזוהר פרשת תרומה קס"ב א' תפלין דרועא כללל כו' ורזא דא ברוך כו', שם – דא עלמא דתתי כו', כבוד – דא כבוד עילאה דאיהו ימינא ושמאלא. רואה לומר דעת, והן חב"ד והן תלת אבהו כמו שאמרו בזוהר פרשת שמות י"ד ב' עבד לאצרהם כזרא דחכמה כו' ויעקב כליל תלת אבהו, דעמודא דאמנעיתא כליל ימינא ושמאלא, ולכן אמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וזה שאומר ולבתר דאתא יעקב כליל כו' התיר כו' דסליק לה למעלה בשלשה כתרים. ואמר בגין דאיהי סגולת כו' רואה לומר וזהו שופר הולך סגולתא כמו שמפרש והולך, דבתחילה – זרקא, הויא אבנא הג"ל כריכא בחוט דזרקא, ואח"כ – שופר הולך סגולתא דהולך היא לעשות סגולתא וכמו שכתוב והייחס לי סגולה שהן שלשה כתרים וכמו שצארו במקום אחר בארוכה:

שית ספרי תורה. ועיין לקמן תיקון כ"ה ורואה לומר דעמודא דאמנעיתא הוא תורה, ו' לכליל שית ספרים והוא שית תיבין דשמע ישראל, ואיהי סלקא בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד – כתר על גבו, כתר א ותגא דספר תורה, ועיין להלן וספר תורה עמודא דאמנעיתא כליל שית כו' וכמו שאומר למטה:

ככל את כו'. ובכל אחד שלשה תגין, שלשה כתרין הג"ל, ושבע אחוון הן כמו שמפרש והולך, דעמודא דאמנעיתא הוא ו' – כליל שית ספרים כנ"ל שית סטרין כמו שאומר למטה וספר תורה עמודא דאמנעיתא כליל שית ספירן, והיא – נקודה בראשו, י' על גבי ו' ונעשית ז', ולכן היא תגא על שבע אחוון, וכן התגין בעצמן הן זיינין:

דאינון ז' רועין. ידוע, שבע ספירות, ואמר ואינון שבע כו' כמו שאמרו בזוהר חדש ריש שיר השירים שבע לידה ושבע לידה, ורואה לומר דזה שאומר פעם לשון זכר – שבעה עינים, ופעמים לשון נקבה – עיני ה' המה משוטטות כו', וזה שאומר ורזא כו'.

נוקבין, כְּלֵהוּ כְּלִילֵן בְּהַ וְרֹזָא דְמִלְהָ שְׁבַעַה וְשְׁבַעַה מוּצְקוֹת. כְּלֵהוּ זַיִינִין אִינּוֹן חַד וְעֶשְׂרִין, לְקַבֵּל חַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דְּתַפְלִין דְּרִישָׁא, וְלְקַבְלֵיהוּ חַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דְּתַפְלִין דְּדִד, דְּסִלְקִין כְּלֵהוּ אַרְבַּעִין וְתַרְיִן, שְׁכִילְקַבֵּל שְׁמָא דְמ"ב.

תְּגָא אִיהִי י' עַל רִישָׁא דְז', גּוּפָא דִילִיָהּ ו', וְסַפֵּר תּוֹרָה עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן מַחְסָד עַד יְסוּד, מְלָכוֹת י' זְעִירָא, שְׁכִיבָה אֲתַעְבִּידַת שְׁבִיעִי יוֹם שְׁבַת, וְאִיהִי אוֹת תַּפְלִין, אוֹת שְׁבַת, אוֹת בְּרִית, שְׁלִיָּאִי כְּתָר תּוֹרָה וְכְתָר כְּהוֹנָה וְכְתָר מְלָכוֹת, שְׁלִיָּאִי מְסֻטָּא דִימִינָא דְאַתִּייהִיבַת אוֹרִייתָא אֲתַקְרִיאַת כְּתָר תּוֹרָה וִימִינָא אִיהוּ כְּהֵנָּא, מְסֻטָּרִיהָ אִיהוּ כְּתָר כְּהוֹנָה, וְעֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא אִיהוּ מְלֵךְ וּמְסֻטָּא דְגְבוּרָה בֵּית דִּין הַגְדוּל, נְפִיק מִתַּמָּן אֶשְׁא וְאוֹקִיד לִיה, וְכַד כְּהֵנָּא נְפִיק בְּשֵׁלָם מְהִיכְלָא, בְּהֵהוּא זְמַנָּא יִתְעַרוּן לְוִיִּים בְּגִנוּנָא (כַּאן חֲסֵר וְהוּא בְּתַקוּנֵי זֵהר חַדֵּשׁ כ"ד ע"ג).

[תיקוני זוהר – הגהה דף ס ע"א]

שְׁלִיָּעוּד אִית תְּקוּנָא חֲמִשָּׁאָה בְּצִלוֹתָא, צִלוֹתָא אִיהִי כְּקַרְבָּנָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ קְדָמָאִין תַּפְלוֹת כְּנֶגֶד תַּמִּידִין תְּקַנּוּם, תָּא חֲזִי קַרְבָּנִין אִינּוֹן מְאַרְבַּע מִינִין, דְּאִינּוֹן לְקַבֵּל אֲרִיָּה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, דְּאִינּוֹן מְצוּיָרִים בְּכַרְסִיָּא, (הגהה דף ס ע"א) שְׁלִיָּעוּד דְהוּוּ מְקַרְבִּין יִשְׂרָאֵל, וְכֵהֵנָּא הָוָה קָרִיב קַרְבָּנָא דְלֵהוּוּ.

שְׁלִיָּעוּד קְדָמָאָה, קַרְבָּנָא דְהָוָה קָרִיב לִימִינָא, דָּא צִלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, וְאִם הָוּוּ זְכִינִין הָוָה נְחִית דִּיִּקְנָא דְאַרְיָה וְהָוָה מְקַבֵּל קַרְבָּנָא, שְׁלִיָּעוּד מִיכָאֵל דְדַרְגִּיָּה חֲסִיד, אִיהוּ הָוָה מְקַבֵּל צִלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, שְׁלִיָּעוּד לֹא זְכוּ

ביאור הגר"א

^{פכ} לקבל שמה דמ"ב. דכליל בתגא דזרקא כמו שאומר לעיל נ"ח ד', וזה שאומר תגא איהו י' על כו':
^{פכ} זה אהעבדת כו'. היאה אות ברית, אות לשבת, כמו שבארנו, ואות ברית הוא עטרה בראש לדיק דהוא יו"ד לעטרה על גבי ו' לדיק, והוא לורת ז':

^{פכ} ואיהי כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות כו'. רואה לומר אלו השלשה כתרין, שלשה זיינין הנ"ל, שלשה כתרין הנ"ל:
^{פכ} מסטרא דימינא דאתייהיבת כו' ב"ד הגדול כו'. משובש מאל, וכן חסר כמה, ומתחיל אח"כ ועוד תיקונא חמישאה, אבל הענין הוא כי כתר כהונה – מסטרא דימינא כידוע, וכתר תורה – מסטרא דעמודא דאמלעיתא כנ"ל ספר תורה כליל כו' ועיין לקמן ריש תיקון כ"ה, וכתר מלכות – מסטרא דשמאלא ועיין לקמן ריש תיקון כ"ה והכל בעמודא דאמלעיתא וזה שאומר מסטריה איהו כתר כהונה ועמודא דאמלעיתא איהו מלך מסטרא דגבורה כו', ומכל מקום כל אחד כולל משלשתם דכהונה לע"ג דהוא דימינא מכל מקום נכלל גם כן בשמאלא כמו שמפרש והולך ומסטרא דגבורה בית דין הגדול וכד כהנא כו' יתערון לויס בנגונא וכן ישראל בעמדם וכמו שאמרנו (ילקוט שמעוני דברי הימים ב פרק כט המשך סי' תרפה) כהנים ולויס וישראלים מעבדין את הקרבן. ואמר נפיק אשא כו' – כשלא היה נזרזר להלכות, אלמא שעבודתו היה דבין, וכן בית דין הגדול יושבת בשצילם בלשכת הגזית ודנה את הכהונה, ומלכות – לע"ג דהוא משמאלא מכל מקום והוכן בחסד כסא (ישעיהו טז ה), (תהלים ט ח) כונן למשפט כסאו, ומשפט ידוע שהוא בעמודא דאמלעיתא, ותורה נאמר (דברים לג ב) מימינו אש – שהוא חו"ג, וכמו שאמרנו בזוהר פרשת יתרו פ"ד ב' עיין גם בדבריו, ונאמר (שם) דת למו, דת – הוא עמודא דאמלעיתא, דת בע' אנפין – הוא דעת, יודעי תרועה – תורה בע' אנפין:

^{פכ} ועוד אית תיקונא כו'. למעלה אמר ד' תפלות ותורה החמישית אבל כאן אמר שהתפלות – כללן שלשה הקבועין בכל יום נגד ג' אבהן (יק"ו) כמו שאמרנו (ברכות ע"ב) אבות תיקנום כו', ורביעית – הוא התורה כמו שמפרש והולך והוא ארבע אותיות הוי"ה, ארבע חיות כמו שמפרש והולך ת"ח כו'. ואמר לקבל אריה כו'. כמו שאמרנו בזוהר פרשת פנחס ר"מ ב' סתרא דקרובין דא איהו סתרא למאנין קדישין ד' דיוקנין חוקין בכסא ודא איהו כורסיא דמלכא קדישא, פני שור פני נשר פני אריה פני אדם כליל לכלהו כו' עיין גם בדבריו, וכן הוא התורה כאן דכליל לכלהו, והתחיל גם מפני שור כסדר שני"ן ועיין מה שבארנו במקום אחר שכן הילוכם, ואמר גם דשור וגשר הוא בקרבנא אבל אדם ואריה אינן אלא מקבלי הקרבן. והענין כי השור הוא בצפון ואריה הוא להתקרב ולכן כל הקרבנות שחיתותן בצפון ולהכלל בחסד, וכן הנשר במערב להכלל גם כן באדם, וכן התקיעות של המסעות לא היו אלא במזרח ובדרום ומערב ואפון נכללין בהן כמו שכתוב (במדבר י ה), ותקעתם תרועה וגסעו כו' ותקעתם תרועה שנית כו', ואף שיש חולקין בספרי, ועיין בזוהר פרשת בהעלותך קנ"ה ע"א תא חזי שתי חלוצרות בגין לאינון מתרי סטרי דקאמרי ממזרח ומדרום כו' ואף לדעת יש חולקין לא נזכר בכתוב:
^{פכ} קרבנין דהו כו'. רואה לומר לאף שהכהנים מקריבין – מכל מקום הקרבן הוא בישראל, וכהנים שליחותייהו קא עבדין ורואה לומר לכן

התפלה מוטל על הכל:

^{פכ} קרבנא דקמאה כו'. נגד תפלת אברהם – בקר אור (בראשית מד ג):

^{פכ} ודא מיכאל. שהוא אריה לכסא והוא אריה למזבח דהאש רבון כאריה:

^{פכ} ואם לא זכו מה כו'. וזה שאמרנו (משנה ברכות ה ה) אם שגורה כו' שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף, אמר מטורף כמו שאמרנו כאן איהו הוה מקבל כו' לחשיב ליה כטריפה וכמו שאמרנו (ברכות ה ע"ב) טורפין תפלתו בפניו שנאמר טורף נפש כו', ונפשו הוא התפלה כמו שכתוב ואשפוך את נפשי. וזה שאומר

מה פתיב בקרבנא (שמות כב ל) לכלב תשליכון אותו, דחשיב ליה כטרופה, ש'ובגין דא הוה נחית דיוקנא דכלב לקבל ההוא דורונא, וקרבנא, ש'ודא איהו פלב דאמר דוד עליו השלום (תהלים כב כב), הצילה מחרב נפשי מיד פלב יחידתי, ש'טוכל מלאכי חבלה דאינון פלבים צועקים במשמרה תניינא דליליא, ש'אינון צווחין ונבחיין ואמרין הב הב, בגין דאינון מסטרדא דגיהנם סם המות, דאתמר ביה (משלי ל טו) לעלוקה שתי בנות הב הב.

קרבנא תניינא לקבל שו"ר, דאתמר ביה (ויקרא כב כז) שור או כשב או עז וגומר, ש'ולקבליה צלותא דמנחה, דאמר דוד עלה (תהלים קד יד) מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם, מאי עשב, ע"ב ש', ש'באנון ע"ב שמהן, דאינון לבושין לע"ב שמהן עלאין, פגוונא דעשב דאיהו לבושא דחטה, ש'ובגין דא להוציא לחם מן הארץ, והיינו לחם אבירים אכל איש (שם עח כ), ודא נהמא דאורייתא.

ביאור הגר"א

^פ ובג"ד הוה נחית דיוקנא כו'. כמו שאמרו (יומא כ"ב ע"ב) א"ר חנינא סגן הכהנים אני ראיתי כו', וכמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ו' ב' בזמנין קדמאין כד האי נהר כו' הוה נחית מעילא דיוקנא לחד אריה והוה חמאן ליה ע"ג מדבחה רבין על טרפיה אכיל קרבנין כגביר תקיף וכל כלבין הוה מתטמריין קמיה ולא נפקו לבר, כיון דגרמו חובין כו' וקדרת לחד כלבא למיכל קרבנין כו', וע"ג דקאמר שם דהוא אוריאל"ל, לא קשיא היודע צסידור הדגלים וצחינתם בכל מקום. וההיפוכא לקביל אריה דג' חיות אלו הם נגד חיות ובהמות ועופות, כלל החי, ואדם על כולם וכמו שכתוב אשירה לה' כי גאה גאה כו' ולפיכך אינון צהיפוכא לדהון, נץ הטורף נגד נשר, וחמור נגד שור, וכלב שהוא חיה כדעת תנא קמא נגד אריה, ואריה הוא מלכא דכל החיות וכלב הוא השפל שבכולם, והוא עז פנים כמו שכתוב (ישעיהו נו יא) והכלבים עזי נפש אלם שמתטמר מפני אריה כנ"ל:

^פ ודא איהו כו' הלילה כו'. עיין לקמן תיקון ל"ז, פ"א ב'.

^פ וכל מלאכי כו' במשמרה תניינא. כי ד' משמרות הלילה נגד אלו ד', ואף כפי מה דקיי"ל שלש משמרות הלילה – מכל מקום נחלקין לארבע, למשמרה שניה אינה אלם שתי שעות עד האי הלילה כמו שאמרו בזוהר פרשת חדש, ואי לילה הראשונה דוחפים לשהוא ס"א לזה העולם ושלטיטן אז ולכן במשמרה הראשונה חמור נוער נגד שור, ושניה כלבים נגד אריה, דהתעוררות הלילה תחלה מזד שמאל ומתבסס והולך, מה שאין כן ציוס דהוא להיפוך, ובחאי הלילה אז יעקב בא לגן עדן ורקיד כנשר יעיר קנו על גוזליו ויחף (דברים לב יא), ויעיר הוא שמעורר כל בני העולם לקום לעבודת בוראו, ועל זה אמרו הוה קל כנשר כו', ובמשמרה אחרונה תינוק יונק משדי אמו והוא דרגא לדאס, ובשני אלו הקדושה שולט ועיין ברעיא מהימנא פרשת בא מ"א ב' וכד זכוון נפישין רוחא תבר תרין משמרות חמור נוער וכלבים לועקים וסליק למשמרה לדאס כו' וסליק לדרגא לדאס כו'.

^פ אינון לזווחין כו' מסטרדא דגיהנם כו'. רואה לומר דגן עדן הוא בסטרדא לחסד כידוע והן היפוכא לדהון ואמר בזוהר פרשת בהעלותך שם כד געיי האי אריה כו' נהר דינור מתלהטא ונחית באלף ות"ק דרגין דגיהנם לתתא כדן כולהו כו', והוא צמרה גיהנם כמו שאומר לקמן ב' ואית לה שתי פיות כמו שאומר לקמן והן שתי בנות לוט כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת וירא:

^פ ולקבליה כלותא דמנחה. תפלת יצחק, ויאל יצחק לשוח בשדה כו' (בראשית כד סג) – לעבודת השדה כמו שפרש והולך דאמר דוד עלה מלמיה חזיר לבהמה (תהלים קד יד), והוא כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית י"ח ב' ורזא דא מלמיה חזיר לבהמה וגו' דא בהמה דרביעא על אלף טורין ומגדלין לה בכל יומא ההוא חזיר וחזיר לא אינון מלאכין שליטין לפוס שעתא דאתבריאו וקיימין למיכלא דהאי בהמה בגין דאית אשא אכלא אשא ועשב לעבודת כו', וכן בזוהר פרשת פנחס רי"ז א' ר"ח פתח כו' והוא בשמאלא דאתבריאו בשני, ובהמה הוא השור בשמאלא ואכיל לון אשא אכלא אשא, ובזוהר פרשת בהעלותך קנ"ד ב' אמר דגלגל תליתאה שור כו' כד רחי אזיל לגבי ההוא נהר דינור ושאיב ליה בגמיעא חדא כו', וסבירא ליה כקושיא הגמ' (ב"ב עד ע"ב) האי צבהמות בהררי אלף כתיב, יבטח כי יגיה כו' צבהמות אשך עשית עמד כבקר יאכל חזיר, חזיר הג"ל ואמר שם אשא אכלא אשא:

^פ ואינון ע"ב שמהן לבושין כו'. רואה לומר כמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים נ"ד ב' דודיך אלו שבעין ממנין דסחרין כורסייא קדישא כו' וכולהו מיינ מאינון שבעים שמהן לאינון נהירין טמירין דהא אינון שבעין דסחרין כורסייא קדישא לתתא מאינון שבעין פנימאין נהירין כלהו ונלכי כו' ואינון שבעין שמהן דאתקרי בהו קוב"ה ברזא וסחרא דא"ב דאינון כ"ב אהוון כו', וזה שאומר כגוונא דעשב דאיהו לבושא דחטה והוא כ"ב אהוון דחטה, כמו שאמרו בזוהר פרשת בלק ומאי חטה כללל דכ"ב אהוון, והוא ע"ב שמהן דנפקין מכ"ב אהוון דהן ע"ב כמו שאמרו בסוף שיר השירים והן ע"ב פרקי המרכבה צנענועא לדהון ככללל לדהון, זה שאומר בסוף ספר יצירה וכתר לו ברית בעשרה ארבעות ידיו ורגליו צברית הלשון והמעור, ואינון ע"ב שמהן נהרין מההוא יין בסטרדא דשמאלא והן ענבים חיוורי ואוכמי כמו שאמרו בזוהר פרשת תרומה וכמו שאמרו שם בזוהר חדש שחורה אני ונאווה, ועיין בזוהר פרשת ויאל ובסתרי תורה, וזהו לעבודת האדם – צלותא, כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית שם ולקמן בסוף תיקון נ"א ומאי לעבודת האדם לית עבודה הכא אלם כלותא כו' ועלה אתמר יאל אדם כו' ולעבודתו עדי ערב דא כלותא דמנחה דאתמר בה ויאל יצחק לשוח כו'.

^פ ובגין דא להוציא כו'. רואה לומר בשביל היא פנימית דהוא החטה, לחם, והוא נהמא דאורייתא וכן אמר לקמן שם להוציא לחם כו' ואיהו נהמא דאורייתא דאתמר ביה לך אכול כו', ובזוהר פרשת בראשית שם וכל דא להוציא לחם מן הארץ כל תיקונין דב"נ כו' עיין שם, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון נ"א שם, והנה מורה ש"י התפלה נפיק התורה ומתקיים וכמו שאמרו (ברכות לב ע"ב) וכי מאחר שמתפללין תשע שעות ציוס תורתן כו' תורתן משתמרת כו', רואה לומר ע"י שמאריכין בתפלה מתברכת התורה ומשתמרת בקרבם:

שמדועולם כל קרבנין שחיטתן בצפון, בגין דמצפון תפתח הרעה (ירמיה א יד), (ס"א ודא יצר הרע, ובגין דלא יהא צריך מנשמתא דילך) (ס"א דלא יסריך נשמתא דילך האכילהו קרבנא, לקיימא ביה (משלי כה כא) אם רעב שונאך האכילהו לחם, ואם צמא השקהו מים, ולבתר דאיהו נטיל דמא דקרבנא, לא יטול מדילך) שמדמתמן ההוא דאושיד דמא, מלחך ההוא דמא דבעירן ובגין דא לא צריך לכסאה לה מניה, לקיימא ביה אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים שמולבתר דאיהו נטיל דמא, קרבין קרבנא לעילא, דאתמר בה (במדבר כח ב) את קרבני לחמי לאשי, ולקבליה דשור איהו שמחמור נוער, אם זכו הא שו"ר מקבל קרבנא, ואם (הגהה דף ס ע"ב) לאו הא חמור נוער, ובגין דא אתמר (דברים כב י) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו, יחדו שמכלומר לא תגרום דיאכל חמור קרבנא דשור.

קרבנא תליתאה דערבית, קרבנא דעופין, דאתמר בהון (ויקרא ה ז) שתי תורים או שני בני יונה וגומר, דאי זכו נשר"א דיעקב נחית לקבלא לון, ואם לאו מסטרא דמסאבו שמנין לגבי יונה, שוכפום קרבנא הכי יתריבי או יתזער.

קרבנא רביעאה אדם, האי איהו דמקבל קרבנא דאד"ם, שדאיהו מחשבה דקריב ומיחד כלא, ועליה אתמר (שם א ב) אדם כי יקריב מקם וגומר, האי איהו דמקרב קרבן ליהו"ה, ודא אורייתא, ובגין דא תקינו בצלותא

ביאור הגר"א

שמ ועולם כל קרבנין כו'. הוא לראיה שהוא במנחה, שכל קרבנין דבהמה שחיטתן בצפון לצד השלמים שאין באין על חטא, וכמו שמפרש והולך בגין דמצפון להגין עליהם:

שמ דמתמן כו' מלחך ההוא כו' ולבתר דאיהו נטיל דמא כו'. כמו שאמרו בסוף פרשת פקודי רס"ח ב' אר"א האי קץ כל צער אתהני מאינון קרבנין כו' וכדין ההוא אקרי בהמה ככולא בגו אינון חטאין ובישין והרהורין גוונא דקרבנא דעזאזל כו' עיין שם, ושם רס"ט א' ותא חזי האי קץ כל צער כל רעותיה לאו איהו אלא בצערא תלירו בג"כ תיקונא כו', ובריג פרשת לו כ"ו א' ב' ולבתר מרזא דבהמה אסתפקו וחתנו לאתקשרא רוחא אחרא דאיהו גו מסאבו כו'. ואמר ובג"ד ל"ז לכסאה כו' רואה לומר לכן הבהמה אין כריך כיוסי הדם לפי שהוא רוא ודגא דבהמה כנ"ל לקיימא אם רעב כו' ואף בחולין כו':

שמ ולבתר דאיהו נטיל כו'. כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס רכ"ד ב' כד נטיל בקדמיתא הוא ויותרת דליה, ס"ם ובה זוגו, וכל אינון ערקין דכדלא כו' וכדין קריב כלא לגבי לב כו' לב קריב לגבי מוחא רעותא כו' מוחא קריב לגבי טמיר מכלא כו' עיין שם בדבריו היטב: שמ חמור נוער. אע"ג דחמור הוא בסטרא דימינא דמסאבו, ישמעאל, שבו לכס פה עם החמור, וכלב – לשמאלא וכמו שאומר לקמן בתיוקן ל"ז דהוא רואה כו' ושאר מקומות, כבר תיראו ברעיא מהימנא דשוי זרעא דאברהם לשמאלא בגלותא דעמלק ההוא רואה כו' ועל חרבך תחיה, וזרעא דליחך – ציד ישמעאל:

שמ כלומר לא תגרום לאכיל קרבנא שור וחמור. והוא דבינוני, דזכוון וחובין מושקין אותו, חמר גמל, וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת לו זענין אשם תלוי, ועיין ברעיא מהימנא פרשת בא מ"א ב' בינוני זה זה שופטו, בינוני היינו אח דילך הרע ורח כו' וכל זכוון בינונים כו', ואמר שם דילך הרע הוא חמור וכן שם מ"ג א' וכל פטר חמור כו' ורואה לומר כאן שלא תהא תפלתך בחובין אלא כלו זכוון, וכן כל המעשים כל שאור וכל דבש כו' כמו שבארנו במקום אחר: שמ נץ לגבי יונה. רואה לומר נץ הטורף הבני יונה:

שמ וכפום קרבנא כו'. רואה לומר הילך הרע הוא כפי הקרבן נקרא, אם חמור בקרבן גדול וגן בקטן, וכמו שאמרו באדם גם כן (סוכה נב ע"א) כל הגדול מחזירו כו', וכן במטות ותפלות כל היותר גדול כריך ליהר יותר, זה שאמרו (ברכות ו ע"ב) לעולם יהא אדם נזהר בתפלת המנחה, דחמור – חמור מכולם כמו שאמרו ברעיא מהימנא:

שמ דאיהו מחשבה. כמו שאמרו בכמה מקומות שהוא שמה מפרש לאשקו, והוא אדם, והוא יו"ד של שם במחשבה, ועיין בזוהר חדש ע"ג א' אדם הגדול – חכמה כו', ומלכות הוא בדמותיה, חכמת שלמה, וכנ"ל ואמר דקריב ומיחד כולא כמו שאומר לעיל י"ב א' מלגאו איהו יו"ד ה"א ו"א ה"א כו' איהו שקוי דלילגא דרועו ובענפוי כמיא לאשקוי דלילגא ואתרבי בהוא שקוי, ועליו אמר בזוהר פרשת פנחס הג"ל מוחא קריב לגבי ההוא טמיר כו', והן ארבע דרגין דקרבנא: אש"ה רי"ח ניהו"ח לה', לבא וריאה ומוחא וההוא טמיר, החיה שעל הקרום לורת אדם, אבן ספיר ועליו דמות כמראה אדם כידוע, לבא הוא אשא, אישים נור דליה, ריאה – ריח כמו שאומר לעיל ס"א א' ריחא בריאה כו', וניחוח – במוחא כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס שם לב קריב לגבי מוחא רעותא דכולא כו', וכמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים ל"ה ההוא טמיר כו' והן ארבעה קרבנין דכאן, ארבע אותיות הוי"ה כסדר, שהן נשמתא לנשמתא ונר"ו, בהמקומות אלו (ואף שאמר בכבד דהוא כו' – הוא בסטרא דרע, אבל בסטרא דטוב נטלין האישים כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס ברעיא מהימנא בארוכה), ועיין בזוהר חדש שיר השירים נ"א ב' וזא לא אשה ריח ניהו"ח לה' כו' עיין שם בדבריו כל הענין, זה שאומר האי איהו דמקריב קרבן לה' כנ"ל, לה' הוא אדם, זה שאומר אדם כו' מכס, והוא קרבנא דאדם לה' והוא נגד משה דהוא דגא דשמה מפרש כמו שאומר לקמן תיוקן ס"ט דהוא בגלגולא דאדם וכולל שלשה אבהן בש' דמשה והוא מ"ה, אדם, חיה רביעית, וכמו שחיה רביעית כוללת כל החיות

לְמַשְׁמַע בַּה סֵפֶר תּוֹרָה, לְמַהוּי בִּיה קָרְבָּנָא שְׁלִים בְּאָדָם, שְׁנִי־דְאִתְמַר בִּיה (שם יט יד) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם, שְׁנִי־וּבְגִין דָּא מִסִּיר אָזְנוּ מִשְׁמוּעַ תּוֹרָה גַם תְּפִלְתּוֹ תּוֹעֵבָה (משלי כח ט).

וְכָל קָרְבָּנִין אֲלִין רְמִיזִין בְּגוּפָא דְבַר נֶשׁ, מוֹחֵ"א וְלִיבֵ"א וְרִיאַ"ה, אִינוּן אֲרִי"ה שׁו"ר נֶשׁ"ר, קְטְרוּנָא דְלִהוּן כְּלָב חֲמוֹר גִּץ, שְׁנִי־מְרִ"ה כְּבִ"ד וּטְחוּ"ל, דְּאִינוּן מִשְׁחִי"ת אִ"ף וְחֲמִ"ה, מִחְשְׁבָה דָּא אָדָם, אִית מִחְשְׁבָה טְבָא דְחִיּוֹן טְבִין, וְאִית מִחְשְׁבָה בִישָׂא דְחִיּוֹן בִישִׁין, וּמִחְשְׁבָה טְבָא אִיהוּ אָדָם טוֹב, שְׁנִי־וּמִחְשְׁבָה בִישָׂא דָּא אָדָם רַע בְּלִיעַל, אָדָם לְהִקְבֵּל דְמָה.

שְׁנִי־לְקַבֵּל מוֹחֵ"א אִיהוּ אֲרִי"ה דְנִחִית לְמִיכַל קָרְבָּנִין, וְעֲלִיהּ אִתְמַר (יחזקאל א ו) וּפְנֵי אֲרִיָּה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם, לְבִ"א לְשִׁמְאֵלָא וְעֲלִיהּ אִתְמַר וּפְנֵי שׁו"ר מִהֶשְׁמָאל לְאַרְבַּעַתָּם, רִיאַ"ה דָּא נֶשׁ"ר שְׁנִי־דְאִית לָה גְדַפִּין דְפָרַח בְּהוּן, וְעֲלֵהּ אִתְמַר וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּם, מִחְשְׁבָה דְאִיהוּ אָדָם רְכִיב עַל כְּלָהוּן, וְאִינוּן מְרַכְבָּה דִילִיָּה, כְּסוּסוֹן לְבַנֵּי נֶשָׂא.

[רתיקוני זוהר – הגהה דף סא ע"א]

שְׁנִי־חִיָּלִין דְמוֹחָא גְרַמִּין שְׁנִי(ב) [ד]קָרְבָּנָא, וְתִקְרָבוּ עֲצָמוֹת עֲצָם אֶל עֲצָמוֹ (יחזקאל לו ז), שְׁנִי־חִיָּלִין דְלָבָא עֲרָקִין דְרִמָּא, חִיָּלִין דְרִיָּאָה גִידִין שְׁנִי־דְאִינוּן קְשׁוּרָא וְחִבְנָרָא דְלִהוּן בְּרוּחָא דְכַנְפֵי רִיָּאָה, וְאִיהוּ רוּחַ אֱלֹהִים

ביאור הגר"א

– כן הוא כולל כולו, וזה שאומר ודא אורייתא שהוא אורייתא דמשה ועיין לעיל מ"ט ב' בגין דעאלת בלא בעלה כו' ועם כל דא כו' ועיין מה שבארנו שם:

^פ לדתמר ביה זאת כו'. רוצה לומר כתיב (במדבר יט יד) התורה אדם – דתורה הוא אדם:

^פ ובג"ד מסיר כו'. כנ"ל דהוא קריב כולא וכל החיות נכללין בו כמו שכתוב (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם, (יחזקאל א ה) ודמות אדם להנה:

^פ מרה כבד וטחול. זהו סדרן, נגד מוחא כו', וכן משחית כו' הוא גם כן כסדר הזה:

^פ ומחשבה בישא כו'. הוא עון, ועיין בתיקון ל"ז ובסוף פרשת בא:

^פ לקבל מוחא כו'. דמוחא, חכמה, נחית בימינא דכהנא, ולבא הוא לשמאלא ועיין לקמן ריש תיקון נ"ה ודא לבא לשמאלא כו' ודא מוחא לימינא כו' שופרות דא קנה כו', רוצה לומר הריאה:

^פ לאית לה גדפין. רוצה לומר אונות הריאה דהן גדפין, שש כנפים, כמו שאומר לקמן תיקון כ"ה ס"ט א' ובהון שית גדפין חמש אונות וורדא כו', והוא לראיה דהוא בנשר לאין כנפים בטבע מארבע אלו אלא לנשר, והארבע חיות יש להן כנפים מלד הנשר וכן יש להן קרנים מלד השור וידים מלד האדם, והוא באמצע – ממוצע בין מוח לבב, והוא סולם ביניהם – בקנה ועיין לקמן תיקון נ"ה ותיקון כ"ה:

^פ חיילין דמוחא גרמין. שהמוח שבעצמות נמשך מהמוח:

^פ בקרבנא ותקרבו עצמות כו'. רוצה לומר בקרבנא דלריה נתקרבו זה אל זה וכמו שכתוב ותקרבו כו', ותחית המתים דומיא דקרבנא וכמו שאומר לקמן ס"א א' ובגין אלין שכליים הוון נחתין בקרבנא כו' ואלין אינון בתחית המתים כו' מקרב עצם אל עצמו כו' ויקבלו כו', והענין כמו שכתוב מארבע הכוחות בואי הרוח, ודרשו מארבע סמכין של כסא הכבוד, ארבע רגליו, והן ארבע החיות ולכן בנחיתו לילהון שהן סוד ארבע הקרבנות, כנ"ל, מתקרבין אינון חיילין דילהון כמו שמפרש והולך, ורוצה לומר שגאמר ותקרבו עצם כו', ותקרבו – הוא לשון קרבן:

^פ חיילין דלבא ערקין כו'. הן קשירו דבשרא שבהם ילא הדם להשקות הבשר, וכתיב שם ובשר עלה בקרבנא דלבא שור, וכן כתיב והנה עליהם גידים והוא בקרבנא דריאה נשר, וכן כתיב שם ויקרם עליהם עור מלמעלה והוא בקרבן דאדם דכליל כולא וכמו שאומר לקמן קל"ח א' בראשית תמן ארי דקרבנא דהוה נחית כו', ארבע חיוון אינון בכורסייא – אשנ"א, ובגופא דבר נש ארבע יסודין דממנן עליהון ארבע חיוון דנפש כלילא בהון כו' ומארי חיוון דאינון פרנסה ממיא ומשור כו' וזא דקרבנין עור ובשר תלבישני עצמות וגידים תסוככני, עור איהו לבושא דאדם ה"ד ויעש ה' אלהים לאדם כו' וא"ל לא זכו משכא דחויא דכליל ארבעה יסודין כו' ועלייהו איתמר אדם כי יקריב כו', בשר איהו כו' מסטרא דחיה דחיה דחיה שור כו', ועצם איהו אריה, גידים איהו נשר כו', בעצם כד שריא ברכה ביה מיד ותקרבו עצם כו' ומיד נחית עלייהו משחא ושריא עלייהו ברכה, בשר שריא עליה קדושה דחיה מסטרא דלויס ה"ד וקדשת את הלויס, מיד מתקרבין ערקי דלמא לגבי לבא – דברכה מכהנא אינון ה"ד דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו, גידין מישראל ולינון יחודא וקשורא דגרמין ובשרא, וכד מתקרבין בתרווייהו איתקריאו יחוד, ויחוד איהו בישראל ה"ד שמע ישראל ה', משכא איהו דמות אדם, מלכות, כל דיוקנין איתחזיין ביה ואיהו כלילא מבשרא וגידין וגרמין ואיהו תמונת כל ואיהו ברכה קדושה ויחוד דכהנים ולויס וישראל דאינון קשירין בתלת אבהן דאיתמר בהון האבות הן הן המרכבה כו' עיין שם דבדבריו הרבה כל הענין, וזה שאומר כאן על מוחא שריא ברכה על כו' מחשבה כלילא מכולהו, והוא נגד העור – תחלת המחשבה סוף המעשה, והכל בקרבנין דארבע כוחות ואע"ג דעדיין לא היה בהם רוח כמו שכתוב ורוח אין בהם ויאמר כו' מכל מקום התעוררות הרוח היה כמו שכתוב שם הגה אני מביא בכם רוח וחיותם ונתתי עליכם גידים כו' התעוררות הרוח תחלה:

מרחפת על פני המים (בראשית א ב) (נ"א דאיהו מוחא), בגין דריאה (נ"א דרישא) כלילא מתרוייהו, כגוונא דעופא ממיא וארעא, ואינון כלילן מתרוייהו. על מוחא שריא ברכה, על לבא שריא קדושה, על ריאה שריא יחוד, מחשבה (הגהה דף סא ע"א) כלילא מכלהו, ואינון יברכך יהו"ה יאר יהו"ה ישא יהו"ה (במדבר כד ו), שכיברכך במוחא, יאר בלבא דתמן נהורא דעיינין, כמה דאוקמוה הלב רואה, ישא שכיבריאה דאיהו שלום, הדא הוא דכתיב וישם לך שלום.

סו' ואינון שמיע'ה רא'יה ריח'א, שמיע'ה במוח, ואיהו בהפוכא חו"ם, דשריא בלחותא וקרירותא דמוחא לחממא ליה, מסטרא דגבורה, ואיהו אריה מסטרא דגופא, שור מסטרא דנפשא, דאינון אש ומים, אש שכלית מים יסודית, שריאה בלב'א, דאיהו אש, רא'יה ארי'ה, מים שכלית לקרא אש יסודי דלבא, דלא יוקיד כל גופא.

סו' ריחא בריאה דנפיק לחוטמא, עליה אתמר (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים, וריאה איהי מסטרא דמוחא קריא, ומסטרא דלבא יבישה, ואיהו חציו מים יסודית, וחציו יבשה יסודית, בגין דא שריא עליה רוחא שכלית, דאיהו חם ולח, חם לחממא קרירותא, לח לרטבא יבשותא, דא שכלי ודא יסודי.

דבור דא אדם, דכליל מכלהו, סו' ומאן אפיק ליה מחשבה, ובגין אלין שכליים הוו נחתין בקרבנא לקרבא קרבנא וליחודא כלא, ואלין אינון בתחיית המתים, דבהון יחא קודשא בריך הוא מקרב עצם אל עצמו, סו' וגידין וערקין בלהון לחברא דא בדא, ויקבלון אלין באלין, ומשלבין אלין באלין, הדא הוא דכתיב (שמות לו ה) מקבילות הלולאות וגומר, בההוא זמנא יחא חדנה ונגוונא, בקריבו דלהון.

תקונא עשרין ותריין

[תיקוני זוהר – דף סא ע"ב, סב ע"א]

(דף סא ע"ב) בראשית ברא אלהים, (ס"א בראשית) שס' חד איהו דלא אתגלייא, וברא תריין. ש' תריין אינון ב', ואינון תריין עלמין סתימין, ש' ובמה ברא לון בנקודא חדא סתימא, ש' בראשית אתקרי, ועלה אתמר (תהלים קד

ביאור הגר"א

ספ' דאינון השורא וחבורא לילהון ברוחא דנפשי ריאה כו'. רואה לומר השורא עם עצמות שהן יחודא בין ברכה וקדושה, בין חו"ג, וכמו הרוח שהוא אמלעני בין מים ואש, וזה שאומר הה"ד רוח אלקים כו' שהיא על המים ותחתיו אש והן ארבעה יסודין כנ"ל:

ספ' יברכך במוחא. כנ"ל דשריא ביה ברכה:

ספ' בריאה דאיהו שלום. דשלום הוא קשירו דכולא כמו שאמרו (משנה עוקצין ג יב) לא מלא הקב"ה כלי מחזיק ברכה כו', דכל הברכות ביה והוא שלמא דתריין סטריין ביעקב ויוסף כו':

ספ' ואינון שמיעה כו'. מפרש והולך דאינון ארבעה: רואה כו' שהן מסטרא דחגת"ס, ארבע אהו"ה כמו שאומר לקמן בתיקון ע' ובזוהר חדש פרשת יתרו, ואמר דהן מסטרא דגופא כסדר הנ"ל אבל מסטרא דנפשא להיפוך דהקב"ה מציג לון להיפוך וכמו שאמרו בזוהר פרשת וארא כ"ב א' ת"ח אש הוא כו' מלפון בהיפוכא כו' מים כו' עיין סם בדבריו, ושמיעה הוא מסטרא דבינה ועיין מה שנבאר לקמן ע"ז ב' כמו שכתוב אשר לא תשמע לשונו (דברים כח מט). ורואה – מסטרא דימינא ועיין לקמן תיקון ע' בארובה:

ספ' רואה בלבא. כנ"ל הלב רואה, והוא אותיות אריה כמו שמפרש והולך, והוא מסטרא דנפשא וכן מוח – חו"ם כנ"ל:

ספ' ריחא בריאה. דריח הוא ברוחא דחוטמא וזה שאומר עליה כו':

ספ' ומאן אפיק ליה מחשבה. דזהו ענין נפש המדברת רואה לומר שכלי מחשבי כידוע ונקרא דיבור פנימי:

ספ' וגידין וערקין כו' ויקבלון כו'. ועיין לעיל ל"ח א' ובההוא זמנא אינון ארבעה מקבלין כו' וכד אינון מקבלין כל ספיראון מקבלין כו' וכל חד כו':

ספ' תיקון כב. לא גרסינן בראשית – דקאי אברא. חד. רואה לומר כתר:

ספ' תריין אינון ב'. רואה לומר ב' דבראשית, וכן הוא אלקים – לשון רבים, וכמו שמפרש והולך דאינון תריין כו' ורואה לומר חו"ב שבבינה וכמו שאומר לקמן:

ספ' ובמה ברא כו'. והוא יו"ד העלמי שבשם, ותריין הנ"ל הן י"ה של ה' ראשונה:

ספ' ראשית כו'. וזה שאומר בראשית רואה לומר עם ראשית ברא הכתר את אלקים כנ"ל:

כד) כָּלֶם בְּחֻמְהָ עֲשִׂיתָ, שְׁנֵי־וְתָרִין עֲלָמִין סְתִימִין לֹא הָווּ אֲתַגְלִיין, עַד דְּעֵבִיד לֹון תְּרִין לְבוּשִׁין, וּמֵאֵי נִינְהוּ אֵת הַשְּׁמַיִם (דף סב ע"א) וְאֵת הָאָרֶץ, אֵת הַשְּׁמַיִם שְׁנֵי־לְבוּשָׁא לְעֲלָמָא עֲלָאָה שְׁנֵי־דִאֲתַבְרִי בְּנִקְוּדָה עֲלָאָה, וְאֵת הָאָרֶץ לְבוּשָׁא לְעֲלָמָא תַתְּאָה דִאֲתַבְרִי בְּאֵלֵהִי אֵימָא עֲלָאָה. י' רֵאשִׁית אֲתַקְרִי שְׁנֵי־וְאֵיהוּ שְׁנֵי־אֲבָא דְכֹלָא, ה' אֵלֵהִי אֵימָא דְכֹלָא אִם כָּל חַי, שְׁנֵי־וְחֻמְהָ דֵאֵיהוּ אֲבָא לֹא אֲשַׁתְּמוּדַע אֲלָא בְּבִינָה דֵאֵיהִי אֵלֵהִי אֵימָא, ו' שְׁנֵי־וְתָמֵן י' אֲבָא וְאֵימָא כְּחַדָּא, תְּרִין עֲלָמִין סְתִימִין, ו' אֵינֹון תְּרִין בְּנִין, וְאֵינֹון עֲלָמָא דִין וְעֲלָמָא דֵאֵתִי, ו' עֲלָמָא דֵאֵתִי דֵאֵיהוּ עֲלָמָא אֲרִיכָא, ה' עֲלָמָא דִין דְּלֹאוּ אֵיהוּ אֲרִיךְ.

ש"ב' תְּרִין הֵיכְלִין לְתָרִין אֲתָנוּן דֵאֵינֹון י'ה, וְעֲלִיָה אֲתָמֵר (אֵיבֹב כח יג) אֵלֵהִי אֵימָא הֵבִין דְרָפָה וְהוּא יָדַע אֵת מְקוּמָהּ, וּמֵאֵי נִינְהוּ ב' הֵיכְלִין אֲלִין, אֲלָא חַד אֵיהוּ אֵהִי, וְתַנְיָנָא אֲדַנִי, וְתַרְוֵיהוּ אֵינֹון כְּנֻיין לְתָרִין אֲתָנוּן י'ה אֲבָא וְאֵימָא, שְׁנֵי־וְהֵכִי סְלִיק חוּשְׁבֵן אֵהִי אֲדַנִי (ס"א וְחוּשְׁבֵן אֵלֵהִי) לְחוּשְׁבֵן כְּנֻיין, שְׁנֵי־וְבֵה גְנִיזִין אֲבָא וְאֵימָא, וְדָא אֵיהוּ הַנְּסֻתָרוֹת לֵיהוּ אֵלֵהִי אֵימָא (דְּבָרִים כט כח) י'ה, וְדָא אֵינֹון סְתִירִין וְגְנִיזִין, שְׁנֵי־וְאֵינֹון סְתִירִי דְאֹורֵייתָא מִמֶּשׁ, וּבְגִין דֵאֵינֹון סְתִירִין, צְרִיךְ דְלֹא לְגַלְגָּא לֹון, וְדָא אֵיהוּ רִזָּא דְעֲרִיין, דֵאֲתָמֵר בְּהוּן (וִיקְרָא יח ז) עֲרוֹת אֲבִיךָ וְעֲרוֹת אֲמִךָ לֹא תְגַלֶּה, לֹא תְגַלֶּה וְדָאִי מִן כְּסוּיָא דְלֵהוּן.

ש"קם בּוֹצִינָא קְדִישָׁא פְתַח וְאָמַר, סָבָא סָבָא נְחִית הֵכָא, דְהָא שְׁכִינְתָא קְדִישָׁא קָא נְטִירַת לָךְ וְלַחְבְּרָךְ, בְּאוּמָאָה עֲלִיכּוּ לֹא תַתְּעַכְבוּן הָתָם לְנַחְתָּא הֵכָא אֲתוּן, וְהֵכִי אֹומִינָא לְכָל אֵינֹון מְאִירִי מְתִיבְתָא שְׁנֵי־עֲלָאָה וְתַתְּאָה, דִיְהוּן בְּלֵהוּן נְחִיתִין עִמְכוּן, וְכֵן אֲנָא אֹומִינָא לְאֵינֹון מְלָאכִין וְחִילִין קְדִישִׁין דִי מְמַנֵן לְנְטִירָא לְכוּ, וְלֹאוּ לִיקְרָא דִידִי עֲבִידְנָא וְלֹאוּ לִיקְרָא דֵאֲבָא וְאֵמָא, אֲלָא לִיקְרָא דְשְׁכִינְתָּא.

מִיד קָלָא אֲתַעֵר בְּעַנְפֵי אֲלָנִין דְגִנְתָּא דְעַדְן, שְׁנֵי־עֲלָאִין נְחִיתוּ, (מְלֹאכִין) (נ"א תַתֵּאִין) אֲתַכְנִשׁוּ לְנַחְתָּא, בְּאֵלִין מְאִירִי מְתִיבְתָא עֲלָאָה וְתַתְּאָה, דְהָא רְשׁוּתָא אֲתִיבְהִיב לְכוּ מְלַעֲלָא, מִיד בְּלֵהוּן אֲתַפְּשׁוּ מִדִּיקְנִיָהוּן, וְאֲתַלְבְּשׁוּ בְּאוֹרֵינִין דְהָאִי עֲלָמָא דֵאֵיהוּ כְּנֻיין וְסְתִירָה לְאֲתָנוּן קְדִישִׁין.

אֲדֵהִכִי הָא אֲלֵיהוּ קָא אֲקָדִים לְתַקְנָא לֹון מוֹתְבִיָהוּ, שְׁנֵי־פְתַח וְאָמַר רַבִּי רַבִּי בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, שְׁנֵי־דְפּוּמָא דִילָךְ אֵיהוּ מְמַלֵל רַבְרָבֵן בְּאוֹרֵייתָא, מְנִיָה מְדַעְזָעִין עֲלָאִין וְתַתֵּאִין, שְׁנֵי־וּפּוּמָא דִילָךְ שְׁנֵי־אֲתָמֵר בְּהָ (שְׁמוֹת יט יח) וְהוּר

בִּיאור הַגְרָא

ש"ט וְתָרִין עֲלָמִין סְתִימִין לֹא כו'. וְרוּחָה לּוֹמֵר זֶה שְׁאוֹמֵר אֵת הַשְּׁמַיִם וְגַם כֵּן בְּרָא עִם הַרְאִשִׁית אֲבָל וְאֵת הָאָרֶץ לֹא קִאֲמַר רַק אֲבָרָא אֲבָל לֹא בְרָאִשִׁית אֲבָל אֲלַקִּים וְלֹכֵן לֹא קִאֲמַר וְהָאָרֶץ:

ש"ט לְבוּשָׁא לְעֲלָמָא עֲלָאָה. יו"ד שְׁבַע־אֲבָל יו"ד הַעֲמִי אֵינוּ מַתְלַבֵּשׁ כֻּלָּל, אִיר הַרְאִשׁוֹן כִּידוּעַ:

ש"ט לְחַבְרֵי כו' לְחַבְרֵי כו'. קָאִי עַל הַלְבוּשִׁין וְכֻמוּ שְׁאוֹמֵר לְמַטָּה:

ש"ט וְאֵיהוּ כו' כָּל חַי. רוּחָה לּוֹמֵר מְלַכָּא דְשַׁלְמָא דִילִיָה וְהִיא מְקוּר חַיִּים נְשַׁמַּת חַיִּים:

ש"ט אֲבָל לְכֹלָא. שְׁגַם זו"ר אֹורִיָא לְבִרְיָהָה אֲבָל שְׁהוּ אֹורִיָא לְכוּלָּא, וְכֵן לְמַטָּה אֲדֵהִי"ר בְּדִרְגָּא לְחַבְרָא לְכֹלָל וְכֵן חוּה וְכֻמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ:

ש"ט וְחַמְמָה דֵאֵיהִי כו'. דְּעֲמָמוּ אֵינוּ מַתְלַבֵּשׁ כֻּלָּל כֻּלָּל לֹכֵן אִי אֲפַשֵׁר לְהַתְּלַבֵּשׁ וְכֻמוּ שְׁכַתּוּב (אֵיבֹב כח כח) וְנַעֲלָמָה מַעֲיָנִי כָּל חַי כו' – אִיר מְכַל חַי הַנִּלְכָּל:

ש"ט וְתָמֵן י"ה כו'. י' שַׁל הַה"א, וְזֶה שְׁאוֹמֵר כְּחַדָּא כו' וְלֹא מַתְפַּרְשִׁין כו' שְׁהוּ בְּאוֹת אֲחַת:

ש"ט ב' תְּרִין הֵיכְלִין כו'. רוּחָה לּוֹמֵר ב' שַׁל בְּרָאִשִׁית זֶה הַשֶּׁם שַׁל בִּי"ה זֶה שְׁכַתּוּב (יִשְׁעִיָהוּ כו ד) כִּי בִי"ה כו' וְאֲמַרוּ (מְנַחוֹת כט ע"ב) עוֹלָם הַבָּא בִּירוּ"ד וְעוֹלָם הַזֶּה בֵּה, וְעַיִי הַתְּלַבְּשׁוֹת בְּהֵיכְלִין דְב':

ש"ט וְהֵכִי סְלִיָה כו'. שְׁהוּ כִּנְוִיין לִי"ה וְהוּן גִּימַטְרִיָה גַם כֵּן אֲלַקִּים:

ש"ט וְבֵה גְנִיזִין. רוּחָה לּוֹמֵר בְּחוּךְ הַכִּנְוִיין הֵיכְלִין הַנִּלְכָּל וְחוּזַר כֹּאֵן מְשׁוּם שְׁרוּחָה לּוֹמֵר וְדֹא אֵיהוּ הַנְּסֻתָרוֹת כו':

ש"ט וְאֵינוּ סְתִירִי כו'. שְׁב' לְבוּשִׁין שְׁמַיִם וְאָרֶץ הֵן בְּחוּרָה חוּרָה שְׁכַתּוּב וְעַל פֶּה, וְתָרִין עֲלָמִין סְתִימִין הֵן סוּדוֹת שַׁל כְּכַתּוּב וְעַל פֶּה, וְאוֹתוֹן הַסוּדוֹת עֲלָמִין הֵן מְכּוּסִין בְּכִנְוִיין כְּמוּ שְׁאֵנוּ מְכַנִּין אוֹתוֹן בְּצוּרַת אֲדָם וְשֹׁאֵר דְּמִיּוֹנוֹת וְשְׁמוֹת וְהוּן הֵיכְלִין הַנִּלְכָּל זֶה שְׁאוֹמֵר לֹא תְגַלֶּה כו'. וְעַנִּין הַפְּסוּקָה בְּרָאִשִׁית הוּא, עִם רֵאשִׁית בְּרָא אֵת אֲלַקִּים, וְאֲלַקִּים בְּחוּךְ שְׁמַיִם וְאָרֶץ, וְעוֹד עִם ב' וְרֵאשִׁית בְּרָא אֲלַקִּים אֵת שְׁמַיִם וְאָרֶץ שְׁעַיִי רֵאשִׁית וְב' הַנִּלְכָּל בְּרָא בִּינָה זו"ר כֻּלָּל:

ש"ט קַם סְבָא כו'. כֻּלָּל, שְׁז' סְבִין הַנִּלְכָּל הֵן ז' סְפִירוֹת וְהַשְּׁכִינָה מְשַׁמֵּשׁ לְהֵם כְּמוּ שְׁאוֹמֵר בְּרִישׁ תִּיקוּן כ"א וְהוּא שִׁיד לְשֵׁם זֶה שְׁאוֹמֵר נְטִירַת לָךְ וְלַחְבְּרָךְ:

ש"ט עֲלָאָה וְתַתְּאָה. דְּחֻגְ'ת וְה"י כְּמוּ שְׁאוֹמֵר בְּתִיקוּנֵי זֶהֱר חֲדַשׁ וְהַכֵּל בְּשִׁבְלֵי הַשְּׁכִינָה כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ שְׁהוּ מְסַטְרָא דְעַלְמָה:

ש"ט עֲלָאִין נְחַחוּ מְלַאכִין כו'. עֲלָאִין אֲמַר עַל בְּנֵי הַמַּתִּיבְתַּיִן:

ש"ט פְּתַח וְאֲמַר. רוּחָה לּוֹמֵר הַסְּבָא:

סיני עֶשֶׂן כְּלוּ וכו', בְּגִין שֶׁאֵדָאָת י' שֶׁבְּשָׂרָיָא בְּמוֹחָא דִּילָךְ, ה' בְּלִבְךָ דְּאִיְהִי בִּינָה, *יֻבָּה לֵב מִבִּין, ו' בְּפּוּמָא דִּילָךְ, וּמִנִּיה וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת (שם כ יח), דְּאִיְהוּ בְּבְּאִינוֹן הַבְּלִים דְּנִפְקִין מִפּוּמָךְ, דְּעֲלִיְהוּ אֲתָמֵר (תהלים כט ז) קוֹל יְהוָה חוֹצֵב לְהַבּוֹת אֵשׁ.

יִשִּׁית עֲזָקָאן אִינוֹן בְּקִנְהָ, דְּבַהוֹן סְלִיק ו', וְאִינוֹן ו' דְּרַגִּין לְכְרִסְיָא, ה' בְּלִבָּא יְאִיְהִי הַבְּלִל ה' ל'ב, דְּוֹדָא יְאִיְהִי ה' בְּלִבָּא, ו' (קול) בְּקוֹל דְּנִפְיק מִנִּיה, וְהָאִי אִיְהוּ קוֹל דְּנִפְק מִהַבְּל. [תיקוני זוהר – דף סב ע"ב]

וְתִרְיִן בְּתִין אִית בְּלִבָּא, חַד אֲפִיק הַבְּל, וְחַד אֲפִיק הַבְּל וְאִינוֹן ה' עֲלָאָה ה' תַּתְּאָה, בְּתִרְיִ בְּתִי לִבָּא, "דְּאִינוֹן לְקַבְּל בֵּית רֵאשׁוֹן וְשִׁנִּי, ו' קוֹל דְּנִפְיק מִתְרוּיָהוּ, י' דְּבוּר דְּשָׂרָא בְּפּוּמָא, "וְעֲלִיָּה אֲתָמֵר (תהלים לג ו) בְּדָבָר יְהוָה שְׁמִים נִעְשׂוּ, ו' אִיְהוּ דְּבוּר חַד דְּכָלִּיל עֶשֶׂר אֲמִירָן, 'וְרִזָּא דְּמִלָּה אַחַת דְּבָר אֱלֹהִים שְׁתִּים זו שְׁמַעְתִּי (שם סב יב), "לְאִחְזָאָה בָּהּ דְּעֶשֶׂר דְּבָרָן בְּדָבָר חַד אֲתָאֲמָרוּ, שְׁתִּים זו אֲלִין אֲנָכִי וְלֹא יְהִיָּה לָךְ, "וְאִיְהוּ אֲחָד חַד

בִּיאור הגר"א

^{פס} דְּפּוּמָא לִיכְךָ אִיְהוּ סִינִי דְּבוּרָא לִיכְךָ בְּאוּרִייתָא כו'. רוּחָה לומֵר דְּכַתִּיב (שמות יט טז) וַיַּחֲדֵךְ כָּל הָעָם כו':
^{פט} וּפּוּמָא לִיכְךָ כו'. רוּחָה לומֵר שֶׁהִפָּה הוּא ה' בְּתַרְחָה, כִּמו שְׁאוֹמֵר לְעִיל י"ג א' וְשָׂר מִקוּמוֹת, עֶשֶׂן כְּלוּ הֵן הַבְּבִלִים, מִפְּנֵי אֲשֶׁר יִרְדֵּה ה' – שֶׁס הוּי"ה כִּמו שְׁמִפְרָשׁ וְהוֹלְךְ:

^{פז} (מתל"ה) אֲתָמֵר בַּה וְהַר סִינִי כו'. שְׁהִיא נִקְרָאת הַר כִּידוּעַ. וְהַעֲנוּן, כִּמו שְׁרָאָן כַּתֵּס פ"ז – בָּשָׁם וּפְנִים וְאֲחֹר, וְכֵן בָּשָׁם לִידֵה ג' – הַיִּכַל וְגַן וְלִבְנֵה – פז, אֲדִנִּי פז, וְכֹלֵם הֵן הַר, וְזֶה שְׁאֲמָרוּ בְּרַעִיָּא מִהִימְנָא רִישׁ פְּרַשְׁתָּ וַיִּקְרָא בְּחַתִּי לְגַנִּי זֶה מַלְכוּת אֲדִנִּי, הַזְכִּיר הַשֵּׁם דְּהוּא מִרְמוֹז כנ"ל.

^{פח} דַּחַת י' שְׂרִיא כו'. חֲכָמָה בְּמוֹחַ שְׁלו:

^{פח} שְׂרִיא בְּמוֹחָא לִיכְךָ ה' כו' ו' בְּפּוּמָא כו'. רוּחָה לומֵר הַקּוֹלוֹת, וְהִפָּה שְׁהוּא הַדִּיבּוּר כְּבַר פִּירָשׁ שְׁהוּא ה':

^ה וְבַה לֵב מִבִּין. מַבִּיא רֵאִיָּה שְׂבִינָה בְּלִבְּה וְהִרְאִיָּה הוּא מִלְּאוֹתֵיהּ דְּר' עֲקִיבָא:

^ז דְּאִינוֹן הַבְּלִים כו'. רוּחָה לומֵר שְׁרוּאִין אֶת הַבְּבִלִים, דַּעַל קוֹל לֹא יִתְכּוֹן רֵאִיָּה, וּמַבִּיא רֵאִיָּה לְנִקְרָא הַבְּלִים קוֹלוֹת דְּכַתִּיב קוֹל ה' כו' וְלַהֲבּוֹת אִינוֹן הַבְּלִים, וְכִמו שְׁאוֹמֵר לְקַמֵּן תִּיקוּן ס"ט, וְזֶה שְׁכַתוּב (שמות יט יח) אֲשֶׁר יִרְדֵּה ה' עֲלֵינוּ בָּאֵשׁ, וּמִפְּנֵי שְׁאֲמֵר קוֹל ה' חוֹצֵב כו' שְׁכַל הַהוּי"ה הוּא דְּבוּר, שְׁלִמְעֵלָה אֲמֵר דִּי"ה אִינוֹן בְּחוּ"ב שְׁאִינוֹ עֵינִין רַק לְחֹכִיּוֹת הַדְּבוּר, עַתָּה מִפְּרָשׁ כָּל הַהוּי"ה דְּדִיבּוּר וְבַהֲיֹפֵךְ שְׁהוּא מִסְטֵרָא דְּנוֹק' לְהַבּוֹת אֵשׁ וּמִפְּרָשׁ וְהוֹלְךְ:

^ז שִׁית עוֹקָאן כו'. וְהֵן שְׁשָׁה קוֹלוֹת דְּבַבּוּ כו' (תהלים כט), וְקַלָּא שְׂבִיעֵאָה עֲלִיָּהוּ וְכִמו שְׁאוֹמֵר לְקַמֵּן תִּיקוּן ל' ע"ז ב', וְהֵן ז' הַקּוֹלוֹת דְּבִפְרָשָׁה וְכִמו שְׂבִיעֵרְנוּ שֶׁס, וְהוּא ו' שֶׁל הַשֵּׁם:

^ז אִיְהִי הַבְּל. דְּהַבְּל שְׂרִיא בְּלִבָּא וְהוּא נִהַר הַיּוֹצֵא מִן עֵדֶן, קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף. וּמִפְּרָשׁ וְהוֹלְךְ, ה' ל"ב – זֶה רֵאִיָּה דְּה' בְּלִבְּה וְהוּא ה' דְּהַשְׂפִּי עַם ל"ב אֲלֵקִים:

^ה דְּאִינוֹן לְקַבְּל כו'. רוּחָה לומֵר זֶה בְּתִי לִבָּא, וְלִבָּא אִיְהוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לִבָּא דְּכָל עַלְמָא וְכִמו שְׁאוֹמֵר בְּזֶהר פְּרַשְׁתָּ שְׁלַח קס"א ב' עֵינִין שֶׁס בְּאֲרוּכָה:

^ה ו' קוֹל דְּנִפְיק כו'. שְׂב' הַהִי"ן כֹּאן בְּמִקּוּם י"ק, וְא"ו נִפִּיק מִבִּינֵיהוּן:

^ה י' דְּבוּר כו'. כִּמו שְׁמִפְרָשׁ וְהוֹלְךְ וְאִיְהוּ דְּבוּר חַד כו':

^ה וְעֲלִיָּה אֲתָמֵר בְּדָבָר כו'. לְמַעֲלָה אֲמֵר דְּשִׁמִּים בִּיּוֹד נִבְרָאוּ כִּמו שְׁאוֹמֵר לְעִיל אֶת הַשְּׁמִים לְבוּשָׁא לְעַלְמָא עֵילָאָה לְאֲתַבְרִי בְּנִקּוּדָה עֵילָאָה כו', וְאֲמֵר שֶׁס ו' עַלְמָא לְחַתִּי לְאִיְהוּ עַלְמָא אֲרִיכָא לְאִין מוֹת שֶׁס וְהוּא נִבְרָא בִּיּוֹד וְהוּא הַשְּׁמִים וְעֵינִין מִה שְׂבִיעֵרְנוּ שֶׁס, לִכּוֹן אֲמֵר כֹּאן בִּיּוֹד הוּא דְּבוּרָא וּמִתְהַפֵּךְ כְּחֹמֵר חוֹתֵם וְכִמו שְׁאוֹמֵר לְקַמֵּן ע"ב, כְּגוֹנוֹל לֹא י' כו' וְלִבְתֵּר בְּשׂוֹר כו', וְכִמו שְׁאוֹמֵר לְעִיל בְּתִיקוּן י"ט עֵינִין שֶׁס:

^ה וְאִיְהוּ דְּבוּר חַד דְּכָלִּיל כו'. כִּמו שְׁאֲמָרוּ (בְּבַהֲיֹר) נִגַּע בְּצַת וְכָלִּיל בַּה כָּל עֶשֶׂר אֲמִירָן, וְהִיא יוֹד הַג"ל דְּכָלִּיל עֶשֶׂרָה בְּצַוֹת אַחַת:

^ה וְרִזָּא דְּמִלָּה אַחַת כו' לְאִחְזָאָה כו' וְאִיְהוּ אַחַד בִּינֵיָּהוּ כו'. הַעֲנִין כִּי עֶשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת נִאֲמָרוּ דְּבוּר אַחַד וְחִזְרוּ וְנִאֲמָרוּ בְּפִרְטוֹת וְכִמו שְׁאֲמָרוּ בְּמִכִּילְתָּא פ' יִתְרוֹ אֶת כָּל הַדְּבָרִים מִלְּמַד שְׁאֲמֵר הַמִּקּוּם עֶשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת דְּבוּר אַחַד מִה שְׁאִי אֲפִשֵׁר לְבַשֵּׁר וְדַם לומֵר כֵּן שְׁנִאֲמֵר אֶת כָּל הַדְּבָרִים, וְמִה תְּלַמּוּד לומֵר אֲנָכִי וְלֹא יְהִיָּה לָךְ אֲלֵךְ מִלְּמַד שְׁאֲמֵר הַמִּקּוּם י' הַדְּבָרוֹת דְּבוּר אַחַד וְחִזְרוּ וּפְרַטְרִין דְּבוּר דְּבוּר בְּפִנֵי עַלְמָו, וְרוּחָה לומֵר אֵם כֵּן מִה תְּלַמּוּד לומֵר אֲנָכִי וְלֹא יְהִיָּה לָךְ לְאֲמִירָן (בְּמִכִּילְתָּא לְקַמֵּן וּבִפ"ג דְּשְׂבֻעוֹת זְכוּר) אֲנָכִי וְלֹא יְהִיָּה לָךְ נִאֲמָרוּ דְּבוּר אַחַד, לֹא תִירֵץ דְּחֹזֵר וּפְרַטְרִין, וְבִאֲלוֹ הַפְּרֵט אֲף עַל פִּי כֵּן נִאֲמָרוּ אֲלוֹ הַשְּׁנִים דְּבוּר אַחַד, וְאֲלוֹ שְׁנִים נִאֲמָרוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה כִּמו שְׁמִפְרָשׁ וְהוֹלְךְ בְּסוּף מִכוֹת, וְאֲע"ג שְׁנִאֲמֵר אֶת כָּל הַדְּבָרִים דְּבַר ה' אֵל כָּל קַהֲלָכֶם וְכִבְרֵי הַרְגִישׁ רָשִׁי שֶׁס בַּה אֲבַל הַעֲנִין זֶה בְּכָלִּלוֹת זֶה בְּפִרְטוֹת, וְכָל מִה שְׂדָבֵר עִמָּהֶם הַכָּל דְּבוּר אַחַד, וְזֶה אַחַת דְּבַר אֲלֵקִים – בְּכָלִּלוֹת וְהוּא יוֹד שֶׁל שֶׁס, וְאֲח"כ שְׁתִּים זו שְׁמַעְתִּי – דְּבוּר אַחַד, וְאֲמֵר זו, דְּזו – אַחַד בְּחוּשָׁבָן, וְאֲלוֹ שְׁמַעוּ מִמֶּשׁ, דַּעֲשֵׂר בְּכָלִּלוֹת לֹא הִבִּינוּ שְׁלָכֵן חִזְרוּ וּפְרַטְרִין וּמִה שְׁכָלָן – לְהוֹדִיעַן שֶׁהַכָּל אַחַד וְכִמו שְׁאוֹמֵר בְּבַהֲיֹר ג' הֵא לְמַדַּת דְּכָלְהוּ בְּחֵדָא מִילְתָּא אֲמִיר' וְבַעֲבוּר שְׁלֹא יִטְעוּ וְשָׂרָל כו' וְבַעֲבוּר כו' עֵינִין שֶׁס, וְזֶה שְׁתִּים כו' שְׁמַעְתִּי אֲבַל תִּירִי"א לֹא לְנוּ מִשָּׁה כִּמו שְׁאֲמָרוּ בְּגַמ' שֶׁס וְהַס דְּבָרִי רָשִׁי שְׁמַעוּ (בְּחִיתוּךְ) הַקּוֹל לִבְד אֲבַל לֹא כִּמו שְׁפִירָשׁ עַל שְׂאֵר דְּבָרוֹת אֲלֵךְ כוֹלֵן בִּיחַד:

^ה לְאִחְזָאָה בַּה כו'. הוּא עַל הַכָּלִּל הַג"ל לְאִחַת דְּבַר אֲלֵקִים:

בינייהו, "ודא איהו דאמרן דבתרוייהו תליין פקודין דעשה ולא תעשה, וקודשא בריך הוא מתרוייהו מליל
"למיהב יקרא לאורייתא, דהא איהו בדבורא חד אמר כלא, ולמה אמר שתים זו שמעתי, ז'ו אח"ד, הוי
בחושבן, דתרי תורות הו, וקודשא בריך הוא חד בינייהו ושמיהו חד, "ומתריין דבורין נפק קלא (דף סב ע"ב)
ס'ואתפלג לשבעין קלין, לקבל שבעין אנפין, וקטל בהון שבעין אומין על דלא קבילו אורייתא, ובתריין דבורין
קטיל לתריין אומין, דאינון עשו וישמעאל דלא בעו לקבלא אורייתא.

"דהא קודשא בריך הוא חד איהו, ואיהו לא הוה ממלל באלין קלין ודבורין דאנכי, אלא לאחזאה דשמיה
ויקריה הוה באורייתא, "ובגין דא קודשא בריך הוא מליל מינה (נ"א בדינא), בגין דיתעזעזעון כל אומין דעלמא
מאלין דמשתדלין בה, ובגין דא אמר קודשא בריך הוא למשה (שמות ג טו) זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דור,
שמי עם י"ה שס"ה פקודין דלא תעשה, זכרי עם ו"ה רמ"ח פקודין דעשה, לאחזאה "דאורייתא בשמא
דקודשא בריך הוא אתבריא, ועל שמיה אתקריאת, קה"דא הוא דכתיב (ישעיהו מג ז) כל הנקרא בשמי וכו',
ובה שרייא קודשא בריך הוא, כ"ימינה מליל בסיני.

ביאור הגר"א

³ ואיהו אחד בינייהו. כמו שאומר למטה. בחושבן זו:

² ודא איהו דאמרן דמתרוייהו תליין כו'. כמו שאומר בזרזא פרתא יתרו ז"א א' אנכי ולא יהיה לך אתמר בזרזא לאורייתא ודא איהו זכור
ושמור כו' אלין אינון תריסר פקודין עילאין דכלילין כו' ובאלין תריסר תליין כו' ולכן ניתנה התורה מימינא ושמאלא וכמו שאומר לקמן
בתיקון ל"ב ע"ט ב' ועמודא דאמלעיתא בינייהו מייחדן וכמו שאומר שם, וזה שאומר כאן וקב"ה מתרוייהו כו' דהא איהו כו', דבב' ז"נ
א' המייחדן סוד ב' ואלף, והוא התורה בין עשה ולא תעשה – עמודא דאמלעיתא ביניהו, וכן שמו המייחדן וכמו שאומר למטה והכל
בדרכא דעמודא דאמלעיתא והן שם הוי"ה: אחת דבר אלוקים, וידבר אלוקים את כל הדברים כו' – הוא יוד שם כנ"ל, שחיס הן ב'
דברות הנ"ל, מלוות עשה ומלוות לא תעשה, ב' תורות כמו שאומר לקמן הן משתי האיין שהן ימינא ושמאלא כמו שאומר לעיל ל"ט ב'
ושתי כתפות חוברות כו' לאינון ימינא ושמאלא ואינון ה"ה, והן הן ב' תורות – ז"ו שמעתי, קב"ה עמודא דאמלעיתא – חד בינייהו והוא
וא"ו, וכן וא"ו בחושבן זו, אחד, והוא המייחד הכל. והענין, שבתחלה נאמר להון בכללות – ומתו, והוריד הקב"ה הטל והחיה אותן ואמר
להן עוד שתי הדברות בדבור אחד, והן אמרו מיד למשה קרב אתה ושמע, ולכן בדברות אלו נאמר בלשון הקב"ה: אנכי כו', על פני, כי
אנכי כו', ובשאר נאמר בלשון משה: את שם ה' כו', והענין כי בתחלה נאמר להן בדרכא דנוק', יו"ד הנ"ל, לכן מתו, וחזרו וחיו – להשאר
בדרכא דכורא, והן אלו ג' אותיות: שחיס זו, וכמו שאומר בזרזא פרתא ואתחנן רס"א א' ב' ואת תדבר אלינו כו' דהא בשעתא קדמיתא
מתו מאי טעמא בגין כו' וקמו ובעאן לאעלא לאילנא דחיי כו':

⁷ למיהב יקרא לאורייתא כו'. כמו שאומר לקמן ואיהו לא הוה ממלל באלין כו', דשמיה ויקרא הוה באורייתא כמו שאומר לקמן זה שמי
כו', דשם הוי"ה דהוא שם אחד – מייחד מלוות עשה ומלוות לא תעשה, וזה שאומר דתריין תורות הו וקב"ה חד בינייהו, ושמיה חד בשם
הוי"ה כנ"ל, ותרי תורות עשה ומלוות לא תעשה הן אנכי ולא יהיה לך, והקב"ה שדיבר בדבור אחד מייחדם ובשמו:

¹⁰ ומתריין דבורין נפק קלא. כמו שאומר לקמן דמב' ההי"ן נפיק הקול כמו שאומר ו' קול דנפיק מתרוייהו:

¹¹ ואחפליג לע' קלין. דעמודא דאמלעיתא כולל ע' קלין, ע' אנפין, ע' נפש, ע' משפחות, וכמו שאומר למטה ומניה סליק קול דאיהו
עמודא דאמלעיתא ואסתלק לע' קלין והוא ע' נפש עם יעקב וכנגדו ע' אומות – יב גבולות עמים למספר בני ישראל, ונגד אברהם
ויצחק, ב' דבורין הנ"ל, הן ב' אומין עשו וישמעאל, וזה שאומר ואחפליג כו' ובתריין דבורין קטיל כו', ואמר ומתריין דבורין נפיק קלא, דע'
– שורשן ב', אנ"י והי"ו, ובכל אחד ל"ה, וכן בע' אומין ועיין מה שכתבתי לקמן בתיקון ל"ב ובמקום אחר בארוכה:

¹¹ דהא קב"ה חד כו'. רואה לומר למה ניתנה באלו הנ"ל, אחת שחיס זו, אלא להודיע דשם הוי"ה ברוך הוא – בתורה, וכמו שאומר
למטה ובג"ד אמר קב"ה למשה זה שמי כו' שמי עם כו', דנכלל בתרי"ג מלות פקודין לאורייתא שמו הגדול יתבדך ויתעלה, וכל זה
להודיע לעמים שייראו מישראל וכמו שמפרש והולך:

¹¹ ובג"ד מליב דינא. רואה לומר דכתיב וידבר אלוקים, וניתנה באש חשך ענן וערפל וקולות וברקים בגין דלידעזעון כו' וכמו שכתוב
(דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ושם ה' – הוא באורייתא ומפרש והולך לאחזאה לאורייתא בשמא
דקב"ה כו':

¹¹ לאורייתא בשמא דקב"ה אתבריאת. כמו שאומר לעיל ד' ב', ה' קנני ראשית דרכו כו' ועיין מה שכתבתי שם:

² הה"ד כל הנק' כו'. רואה לומר דכתיב בשמי ולכבודי, וכבוד הוא תורה וכמו שאמר (משנה אבות ו ג) אין כבוד אלא תורה, וכמו
שאומר לעיל ד' ב' (ועיין שם ה' א' הה"ד כל הנקרא כו' עיין שם) והוא כבוד נברא וכמו שאומר שם ואית כבוד נברא כו' וזה שאומר ובה
שריא כו' (כמו שאמר אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה ומינה מליב בסיני, לתורה מצריאה ניתנה, עיין בתיקוני זהר חדש פ"ט ג'
ומה שכתבתי שם):

¹¹ ומינה כו'. דאנכי הוא כסא והוא כבוד נברא ועלה אתמר ומראה כבוד ה' כו':

בְּיָאִית אֲוֵרִייתָא עֲלָאָה דְּלָא אֲתִקְרִי בַּהּ בְּרִיאָה אֶלָּא אֲצִילוּתָא דִּילִיהּ, וְהִיא וְהוּא כְּלָא חָד, וְכָל בַּר נֶשׂ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאֲוֵרִייתָא שְׁמִיה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּמָּן, כָּל שְׁפָן וְכָל שְׁפָן בְּבוּצִינָא קְדִישָׁא, בְּבוּצִינָא קְדִישָׁא וְדָאִי פִימָךְ אִיהִי סִינִי, כִּי שְׁבַע הַבְּלִים דְּנִפְקִין מִפּוּמָךְ שְׁכִינְתָא שְׂרִיא עֲלֵיהוּ, דְּאִיהִי בַת שְׁבַע, דְּאִינוּן שְׁבַע שְׁמֵהֶן דְּשָׂמָא מְפָרֶשׁ, דְּאִיהוּ שְׂמָא דְּאַרְבַּעִין וּתְרִין אַתְוּוֹן, כִּי דְּאִיהִי וְדָאִי כִּיבִיהּ סְלָקָא לְשְׁבַע, דְּאִיהִי ה', ה' עֲלָאָה, כִּיּוּמְנָה סְלִיק קוּל דְּאִיהוּ עֲמוּדָא דְּאַמְצָעִיתָא, וְאַסְתַּלַּק לְשְׁבַעִין קְלִין, כִּי דְּאִיהוּ סְלִיק לְאֲוִירָא דְּכִיָּא, אֲוִירָא דְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי מַחְכִּים, מִסְטְרָא דְּחַכְמָה דְּאִיהִי י', כִּיּוּבָה סְלִיק ו' לְעֶשֶׂר ו' זְמַנִּין, וּב' הַהִי"ן אִינוּן ה' הַבַּל מְלָגָאוּ ה' הַבַּל מְלָבַר, וְתוֹרֵיהוּ אִינוּן בְּלָבָא וּבְפּוּמָא, אִינוּן עֶשֶׂר דְּבָרָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְיּוֹבְהוֹן אִינוּן לְבָא וּפּוּמָא שְׁוִין, וּמָאן דְּאַתְעַסַּק בְּאֲוֵרִייתָא כְּדִין צְרִיךְ דְּיִהָא פּוּמָא וְלְבָא שְׁוִין, וְלֵאוּ לְמַגְנָא אֲוִקְמוּהוּ מְאַרִי מִתְנִיתִין, כָּל מִי שְׂאִין תּוֹכוֹ כְּבָרוּ אַל יִפְנֶס לְבֵית הַמְּדַרְשׁ.

לְתְּרִין הַהִי"ן וְדָאִי אִינוּן תְּרִין דְּבוּרִין, דְּאַתְמַר בְּהוֹן (תְּהִלִּים סב יב) שְׁתִּים זֹו שְׁמַעְתִּי, לְבוּ קָלָא דְּנִפְיָק מְנִיִּיהוּ, לְיוֹעֲלִיָּה אֲתִמַר (דְּבָרִים ד יב) קוּל דְּבָרִים אַתֶּם שְׁמַעִים, וְהִיא קוּל נְפִיק מִתְּרִין דְּבוּרִין דְּאִיהוּ ה'ה', דְּכִלְיָן עֶשֶׂר דְּבָרָן, ה' בְּלוּחָא חָדָא, וְהוּוּ מְסֻדְרִין לְגַבִּיָּהוּ (דְּבָרִים כט ט) רְאֵשִׁיכֶם שְׁבֻטֵיכֶם זְקֻנֵיכֶם וְשׁוֹטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, הָא חֲמֵשׁ בְּלוּחָא קְדַמָּאָה, בְּלוּחָא תְּנִינָא הוּוּ מְסֻדְרִין לְגַבִּיָּהוּ חֲמֵשׁ תְּקוּנִין אַחְרָנִין, דְּאִינוּן טַפְסָם נְשִׁיכֶם וְגִרְךָ מַחֲטָב עֲצִיף עַד שְׁאֵב מִימִיךָ, דָּא אִינוּן ה', הָא תְּרִין דְּבוּרִין דְּכִלְיָן בְּהוֹן עֶשֶׂר, וְקָלָא דְּהוּוּ נְפִיק מְנִיִּיהוּ הוּוּ כְּלִיל לֹוֹן. (עַל פִּי בִיִּהֲגֵר"א הוּשַׁמְט הַקְטַע וְדָא ו' עַד לַע"ב שְׁמַהוֹן)

ה' ה' תְּרִין דְּבוּרִין וּבְהוֹן עֶשֶׂר הָא תְּרִיסַר, ו' הוּא סְלִיק בְּאַת י', ו' זְמַנִּין י' דְּאִינוּן שְׁתִּין הָא ע"ב, וְאִי תִימָא דְּבְאֲוֵרִייתָא מְלִיל וְלָא יִתִּיר, לָא אֲשַׁתְּכַח אֲתַר לְעִילָא וְתַתָּא דְּלָא מְלִיל מְנִיָּה, אֲפִילוּ בְּמִלְאָכִין, דְּלָא אֲשַׁתְּכַח דְּאַל"ה אַחְרָא אִית בְּעֵלְמָא, וּמְלִיל בְּכֶרְסֵיָא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב אֲנָכִי, וְהִכִּי סְלִיק אֲנָכִי לְחֶשְׁבֵן כְּס"א, וְלְבַתַּר

בִּיאור הַגְרָא

³⁰ וְאִית אֲוֵרִייתָא כו'. כְּמוּ שְׁאוּמַר עַס וְאִית כְּבוֹד נֶאֱכַל מִסְטְרָא לְאוֹרֵייתָא כו', וְעַס ג' ב' דַּעֲשֵׂר סְפִירוֹת לְאִילוֹת מַלְכָא בְּהוֹן כו' מַה לְלָאוּ כו':

³¹ וּבּוּצִינָא קְדִישָׁא וְדָאִי כו'. הוּוּר לְעַנּוּן רֶאשׁוֹן:

³² שְׁבַע הַבְּלִים. לְאוֹנוּן הַבַּל הַבְּלִים כְּמוּ שְׁאוּמַר לְקַמֵּן ק"ו ב' שְׁבַע הַבְּלִים אִינוּן בְּהִיא קְרָא כו' עֲלֵיהוּ אֲתִמַר קוּל ה' כו' לְכוּנָה בְּשְׁכִינְתָא עֲלָאָה לְכָל הַבְּלִים מִינֵה תְּלִין וּמִתְלַבְּשִׁין בְּשְׁכִינְתָא תַתָּא לְכִלְיָל שְׁבַע שְׁמַהן אַב"ג ית"ץ וְחֻבְרוּ לְאוֹנוּן כו', וְהָא שְׁאוּמַר כְּאוּן שְׁכִינְתָא שְׂרִיא כו'. וְאִיהוּ הַבַּל לְבַר בְּפּוּמָא כְּמוּ שְׁאוּמַר לְמַטָּה וְב' הַהִי"ן אִינוּן הַבַּל כו':

³³ דְּאִיהִי וְדָאִי בִּיהַ כו'. כְּנ"ל דְּמִינֵה תְּלִין מִתְלַבְּשִׁין בְּשְׁכִינְתָא תַתָּא כו' וְאִינוּן ב' הַבְּלִים כְּמוּ שְׁאוּמַר לְמַטָּה הַבַּל לְגַנְאוּ הַבַּל לְבַר:

³⁴ דְּאִיהוּ בִּיהַ סְלָקָא לְשְׁבַע. דְּמִינֵה תְּלִי שְׁבַע דְּרַגִּין וְהוּוּ שְׁבַע שְׁמַהן, הַרְאֵשׁוֹן בְּצִינָה וְרוּחָה לּוּמַר בְּנֵהר הַיּוֹרָא מִמְנֵה וְהוּא הַדְּעַת, הַנְּהַר לְכִלְיָן ו' אִינוּרִין וְכָל אִינוּר כְּלִיל שִׁית כְּמוּ שְׁאוּמַר לְעִיל ל"ח א' וְהוּוּ ו"ק שְׁכָל אַחַד כּוֹלָל ו', מִי בְּרָא אֱלֹהִים, וְהָא שְׁאוּמַר בְּתִיקוּן ל' שְׁבִיעֵהָא בְּאִימָא וְה' תַתָּאָה בַת שְׁבַע בַת קוּל לְכִלְיָל מִשְׁבַּע:

³⁵ וּמִינֵה סְלִיק כו'. רוּחָה לּוּמַר מַה עֵילָאָה לְכִלְיָל בְּה' תַתָּאָה וְהוּוּ יוֹרָא מְצִין שְׁנִיָּה וְעִין מַה שְׁכַתְּבִי לְמַטָּה:

³⁶ דְּאִיהִי סְלִיק לְאֲוִירָא כו'. רוּחָה לּוּמַר דַּהֲקוּל סְלִיק לְאוֹרִי דְּהוּא מִסְטְרָא דְּחַכְמָה כְּמוּ שְׁמַפְרַשׁ וְהוּוּכְּ וְכִי הִיכִי דַה' תַתָּאָה דְּסְלִיק לַה' עֵילָאָה וְנַכְלָל בְּעַס מ"ב, כֵּן הוּא"ו דְּסְלִיק לְיו"ד נַכְלָל בְּעַס ע"ב כְּמוּ שְׁמַפְרַשׁ וְהוּוּכְּ:

³⁷ וְב' הַהִי"ן כו'. רוּחָה לּוּמַר דַּעַס ב' הַהִי"ן דְּסְלִיק מִנְהוֹן הוּוּ ע', וְב' הַהִי"ן עֲלַמֵּן ע"ב כְּמוּ שְׁאוּמַר לְמַטָּה אֱלָא דְּמַתְחִיל לְפַרְשׁ עַנּוּן ב' הַהִי"ן הַיָּאֵךְ שְׁהוּ י"ב, יו"ד דַּעֲשֵׂר דְּבִרִין שְׁאוּמַר הַקְּבִ"ה בְּעַס רֶאשׁוּנָה וְב' דְּבִרִין דַּעַס שְׁנִיָּה וְהוּוּ הַכָּל חַד דַּעַפְעַס רֶאשׁוּנָה נַחֲלַק גַּם כֵּן לְשָׁנִים ה' נַגְד ה' כְּמוּ שְׁמַפְרַשׁ וְהוּוּכְּ וְהוּוּ שְׁנִים בְּכִלְלוֹת, וְהוּוּ דְּבַדְּוֹר אַחַד נֶאֱמַרוּ וְכֵן בְּעַס שְׁנִיָּה אֱלָא שְׁבַרֶאשׁוּנָה בְּחִינַת ה' וּבְעַפְעַס שְׁנִיָּה בְּכִלְלוֹת הָאוֹת, וְכָל אַחַד כּוֹלָל ה' וּמְפַרְשׁ וְהוּוּכְּ. וְב' הַהִי"ן וְכו' וְאִינוּן תְּרוּוִיָּהוּ כו'. וְלַמַּעֲלָה אֲמַר בְּב' בְּתִי לְבָא הֵינּוּ לְכִלְיָל עַס אֱבַל מְקוּמָה בְּהַבַּל שְׁבַע:

³⁸ וּבְהוֹן אִינוּן פּוּמָא כו'. עִין בְּזֵהר פְּרַשַׁת יִתְרוּ פ"ד ב' אֱלָא הִכִּי תַאנָּח חֲמֵשָׁה קְלִין אִינוּן לִימִינָא וְחֲמֵשָׁה לְשְׁמַאֲלָא וְאִינוּן דְּשְׁמַאֲלָא כְּלִינִין בִּימִינָא וּמִן יִמִּינָא אֲתַחֲזִי אִינוּן דְּשְׁמַאֲלָא וְהִכָּא כּוֹלָל אִיהוּ יִמִּינָא וְאֲתַחֲלִילֵן אֱלִין בְּאַלְפִין מֵאוּן דְּהוּא מִסְטְרָא דַּח חֲמִי כו' הָא כִּיֶּלֶד כו' עִין עַס, וְעַס בְּמַכִּילְתָּא כִּיֶּלֶד נִיתַנוּ עֲשַׂרְת הַדְּבָרוֹת חֲמֵשָׁה עַל לוּחַ אַחַת וְחֲמֵשָׁה עַל לוּחַ אַחַת, כְּתִיב אֲנָכִי ה' אֱלֹהֶיךָ וְכַנְגְדוּ לֹא תִרְאֵחַ מַגִּיד הַכְּתוּב שְׁכָל מִי שְׁהוּא שׁוֹפֵךְ כו', כְּתִיב לֹא יִהְיֶה לְךָ וְכַנְגְדוּ לֹא תִנְאֲף מַגִּיד כו', וְאוּמַר שְׁנִי שְׁדִיךְ כְּשֵׁנִי עַפְרַיִם וְאוּמַר יִדְיו גְּלִילִי זֶהָב כו':

³⁹ תְּרִין הֵינּוּ וְדָאִי כו'. עַתָּה מְפַרְשׁ שְׁהוּ שְׁנִים וְלַמַּעֲלָה עַשְׂרָה וְהוּוּ ע"ב וְכְמוּ שְׁאוּמַר לְמַטָּה:

⁴⁰ ו' קָלָא דְּנִפְיָק כו'. לּוּמַר שְׁלַכְךָ נַכְלָל בְּהוּוּ אַע"ג דַּה' תַתָּאָה בְּפַה מַכָּל מְקוּם נַכְלָל גַּם כֵּן בְּבַב כְּנ"ל וּמִתְרוּוִיָּהוּ נִפְיָק וְכֵן כְּשִׁינְתָּא מִן הַפַּה יוֹרָא מַה תַתָּאָה וְהוּוּ – זו שְׁמַעְתִּי כְּנ"ל:

⁴¹ וְעֵלִיָּה כו' קוּל. מְצ' דְּבָרִים, וְאַתֶּם שׁוֹמְעִים, זו שְׁמַעְתִּי :

מליל במלאכין, הָדָא הוּא דְכְתִיב (שמות כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת, דְּעֲלִיָּהּ אֲתָמֵר (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיד אֶת הַקּוֹל כו'.
[תיקוני זוהר – דף סג ע"א]

בגין דכד קודשא בריך הוא בעא למלא במלאכיא נחת שמיה עליהו, כגוונא דא יהו"ה, ליי' בחיה חדא דאיהי ארני"ה, וביה אתמר (עמוס ג ח) אריה שאג מי לא יירא, ובאן אתר י' ברישא ה' על גדפוי ו' בפומיה ה' בזנביה, ובגינה אתמר הוי זנב לאריות וכו', ודא הוא ופני אריה אל הימין לארבעתם (יחזקאל א י), ולבתר הנה נחית בחיה דשמה שור, כגוונא דא הוה"י, ה' ברישיה ו' בפומי ה' (דף סג ע"א) בגדפוי י' בזנביה, ודא איהו ופני שור מהשמאל, ולבתר הנה נחית על חיה ששמה נשר, כגוונא דא והי"ה, ו' ברישיה ה' בפומיה י' בגדפוי ה' על זנביה, ודא איהו ופני נשר לארבעתם, ליי' אינון תרי עשר אנפין, לילכל חד שית, סלקין לע"ב, ודא איהו וכל העם רואים את הקולות (שמות כ יח).

ואדם רכיב על גביהו דא מטטרו"ן, לידאיהו כליל שמא דארבעין ותריין אתוון, ואינון (שית אתוון, ולכל את סלקין שית), ז' תיבין ובכל תיבה שית אתוון וסלקין למ"ב, ודא איהו שרפים עומדים ממעל לו, שש כנפים שש כנפים לאחד, בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף (ישעיהו ו ב).

לדיכמה דאיהו שמא דקודשא בריך הוא דמ"ב וע"ב לעילא, כף איהו שמא דמ"ב וע"ב לתתא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (תהלים מח יא) כְּשֶׁמֶךְ אֱלֹהִים בֵּן תְּהַלְתֵּךְ עַל קַצְוֵי אָרֶץ, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת, וְאִינוּן הוּוּ מְלָאכִין, דְּכָל חַד הָוּה אֲתַעְבִּיד קוֹל וּפְרַח בְּאוּרָא, וְכָל חַד מִיִּשְׂרָאֵל דְּהָוָה אָמַר נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע הָוּה שְׂרִיא בְּפּוֹמִיָּה, וְהָוָה אוֹלִיף לִיָּה אוּרִיתָא כְּלָה.

ולבתר מליל עמהון מן שמיא וארעא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (דברים ד לו) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעַךָ אֶת קוֹלוֹ לְיִסְרָךְ, וְעַל הָאָרֶץ הִרְאָךָ אֶת אֲשׁוֹ הַגְּדוּלָּה וכו', בַּהֲהוּא זְמַנָּא דְאֲמַרו יִשְׂרָאֵל נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע לְטַמְיָד? שְׁמַחוּ הַ שָּׁמַיִם וְתִגַּל הָ אָרֶץ (ד"ה א טז), לְבַתֵּר הָוָה מְמַלֵּל עֲמַהוֹן מֵאַרְבַּע סְטָרִין, וְהוּוּ מְסַתְּפְלִין לְגַבֵּי מְזֻרַח וְהוּוּ שְׁמַעִין ית קלא, ולגבי מערב ודרום וצפון הוּוּ שְׁמַעִין ית קלא, לְאַחַזְאָה דְמַכְּל אֲתֵר מְלִיל עֲמַהוֹן, וְלֵא הָוָה אֲתֵר לְעִילָא וְתַתָּא דְלֵא מְלִיל עֲמַהוֹן, לְאַחַזְאָה דְמְלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דְאִיהוּ סְבִיל עֲלָאִין וְתַתָּאִין, וְאִיהוּ סְמִיךְ עִילָא וְתַתָּא וְכִרְסִיא יְקָרָא, וּמְלָאכִין וְנִשְׁמַתִּין, אִיהוּ סְבִיל כְּלָא, וְקִשִּׁיר כְּלָא, וּמִיחַד כְּלָא, וְלִית מֵאֵן דְסָמִיךְ לִיָּה.

לדיכמה דאיהו אתקרי בכל שמהן, לְאַשְׁתַּמוּדְעָא תּוֹקֶפִיָּה בְּכָל שְׁמָא וּשְׁמָא, מַהֲהוּא דְרָגָא וּמִמְנָא דְשְׂרִיא עֲלִיָּה, וְלִיָּה לִית שְׁמָא יְדִיעָא, לדיכמה דאיהו אתקרי חד בחושבן כד שריא בדרגא דאינון (אחרנין) (נ"א אחרין) משאר דרגין,

ביאור הגר"א

^{לז} י' בחיה חלח כו'. כפי כרופיהן כידוע:

^{לב} ואינון תרי עשר כו'. ד' פנים הוי"ה בכל אחד:

^{לז} לכל חד שית. תריין אודנין ותריין עיינין וחוטמא ופומא (ועיין לקמן ס"ו א' מאי פניו אנפוי כו):

^{לח} דאיהו כליל כו' ולכל את כו'. כמו שאומר לעיל ל"ח א' והוא הנהר דכליל י"ק כנ"ל וזה סוד עשר ספירות בלימה, דעשר ספירות הן יוד אתוון דשמה מפרש דאדם וכו' מ"ב דבלימה ומ"ה דאדם:

^{לח} דכמה דאיהו שמה כו'. ב' ההין – מ"ב, וי' – ע"ב, ובהוי"ה מלמטה למעלה דמ"ב למעלה וכמו שאומר כאן ובזהר פרשת תרומה עיין שם:

^{לט} מיד ישמחו השמים כו'. כמו שאמרו (שבת פח ע"א) בתחלה יראה כו', ונעשה – הוא דעובדא בארץ, ונשמע – דעבודא בשמים, וכמו שאומר לעיל ל"ט א' עיין שם ישמחו כו' ו"ה בשמים ו"ה בארץ, ולכן הקדמנו נעשה לנשמע כי סוף הנעשה – תחלת המחשבה, ארץ קודם לשמים, וכן הנעשה היא התכלית – סוף הנעשה ותחלה במחשבה, כמו שאמרו (ברכות יז ע"א) תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים:

^מ סביל וקשיר ומייחד. מסטרא דג' דרגין, סביל מלשון אש סביל אשא, וסביל הכל, ומייחד – מסטרא דעמודא דאמנעיתא יחודא דכלהו, וקשיר – מסטרא דבינה דהיא קשר המרכבה ג"ר בז"ת, ואמר ככסיא יקירא ומלאכין ונשמתיין שהן ג' עולמות זי"ע, ועילא ותתא הוא שמים וארץ שלנו:

^{מא} ואיהו אתקרי בכל כו'. רואה לומר כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' בא מ"ב ב' דהא קדם דברא דיוקנא בעלמא כו' נחית תמן ואתקרי בזהו דיוקנא כו' עיין שם בצרכיה:

^{מב} ואיהו אתקרי חד כו' דאינון אחרין כו'. מקום היחוד:

ואיהו לית ליה חושבן, כד שריא על כל עלמין (ס"א עלאין) ועל כל ממנא דלהון, אתקרי על שמיא, לאחזאה לכל חד מישראל מאתר דקראן ליה לפום צרכייהו, כמה דאוקמוהו הרוצה להעשיר יצפין להחכים ידרים. קם בוצינא קדישא וכל מארי מתיבתאן, ואשתטחו קמי סבא, וברכו ליה, אמר בוצינא קדישא ודאי האי סבא מאתר דעתיק יומין קא אתי, ותמן אתרבי, ופאה חולקנא דזכינא למשמע מלין עתיקין, מאתר דעתיק יומין, ופאה חולקנא דזכינא להאי.

מ"ג קם רבי שמעון פתח ואמר, בראשי'ת ברי'ת א"ש, דאיהו אות ורשימו דעלאין ותתאין ביה קיימין, מ"ד איהו אות דצבא דלעילא, ואיהו אות דצבא דלתתא, דבהון אתקרי קודשא בריך הוא יהו"ה צבאו"ת, מ"ה איהו אות ובגית דביה קיימין שמיא וארעא, כמה דאת אמר (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, מ"ו איהו אות ודאי, דאיהו רשימו דחותמא דמלפא. [תיקוני זוהר – דף סג ע"ב]

אדהכי הא סבא קא נחית לגביה כמלקדמין פתח ואמר רבי רבי (י) ברית איהו ודאי צדיק ח"י עלמין, דאיהו י' זעירא מסטרא דחכמה דלעילא, דכד נחתא י' לגביה, אף על גב דבאתריה י' עלאה אתקרי, כד נחית לגבי צדיק י' זעירא אתקרי, ואת ו' אף על גב דאיהו ו' עלאה באתריה בעמודא דאמצעיטא, כד נחית לגבי צדיק לאתחברא בה', ו' זעירא אתקרי, וה' עלאה כד נחתא לגבי צדיק, ה' זעירא אתקריא, אלפא ביתא דאתון זעירן ביה אינון, ואף על גב (דף סג ע"ב) דאתון דשמיא קדישא ביה כלילן, סתימין אינון ביה, ובגיניה אתמר (תהלים כה יד) מ"סוד יהו"ה ליריאיו ובירתו להודיעם, ואי סתימין אינון ביה, במאי אשתמודעאן, בשכינתא, מ"ד איהי אספקלריאה דנהרא כד נחית יהו"ה לגבי צדיק לנהרא בה ודאי, ומנה אשתמודען, ה"דא הוא דכתיב (ירמיה ט כב) כה אמר יהו"ה אל יתהלל חכם בחכמתו, אי איהו תמן אתקריא אספקלריאה דנהרא, מ"ו ובההוא זמנא כי אם בזאת י' תהלל ה' מתהלל ה' שכל ו' ידוע (שם כג), ואם יסתלק מצדיק ואשתאר איהו כ"ח ויבש, מ"ד אתקריא אספקלריאה דלא נהרא, בההוא זמנא אל יתהלל חכם בחכמתו. ומאן גרים לנהרא לה, ולאשתמודעא בה לקודשא בריך הוא, מאן דנטיר ברית, ורזא דמלה זה השער ליהו"ה צדיקים יבאו בו (תהלים קיח כ), דא איהי תרעא דצדיקיא, ואית לון רשו לאעלא תמן, ודא איהו מאן ב"ד איהו צדיק, וביה יהו"ה, איהו זכי בשכינתא וירית לה, וסליק בה למלפא דאיהו עמודא דאמצעיטא, דאיהו

ביאור הגר"א

מ"ג קס ר"ף ברית אש כו'. כמו שאומר לעיל יוד א' דאיהו איש כו' וכאן מתחיל תיקון אחר:

מ"ד איהו אות לזבא דלעילא ואיהו אות לזבא דלתתא דבהון אתקרי כו'. רואה לומר כנגד ז' כבאות הנ"ל: כבא השמים – כמו שכתוב (מלכים א' כב יט) וכל כבא השמים עומדים כו' (שנאמר (תהלים קמח ז) הללוהו כל כבאיו), וכבא דישראל – כמו שכתוב (שמות יב מא) ביום ההוא יאלו כל כבאות ה', והן מעלה ומטה, נו"ה:

מ"ה איהו אות ובגית כו'. דרגא דיסוד דאחיד בשמיא וארעא, כי כל כו' (דברי הימים א' כט יא):

מ"ו איהו אות ודאי כו'. רואה לומר עטרת הכרית מלכות שנאמר בה שימני כחותם כו' כמו שאומר לקמן ס"ד א' וחשיב ד' דרגין דיסוד כליל בהון:

מ"ז סוד כו'. דהוא סוד מן יסוד ועיין מה שזכרנו לעיל בתיקון י"ט:

מ"ח דאיהי אספקלריא כו'. ונהרין בה אותיות דיליה ואשתמודען להו:

מ"ט ובההוא זמנא כי כו' בזאת. רואה לומר בשכינה:

כ' יתהלל כו'. הוא שם הוי"ה דנהיר לה, ואשתמודעאן לקב"ה בה, השכל וידוע אחי אכל כלאו הכי חכמת מה להם כמו שכתוב אל יתהלל כו':

כ"א חרב ויבש. כמו שכתוב (איוב יד יא) ונהר יחרב ויבש, והוא בה' עילאה ותתאה וכמו שאמרו (זהר בראשית כה ע"א) חרב צבית כו':
כ"ב דאיהו זדיק וביה יהו"ה. כמו שאומר לקמן ס"ד ז' והאי איהו רשימו דברית כו' מנא לן מהאי קרא מי כו':

מֶלֶךְ, וְאִי־הִי מַלְכוּת דִּילִיָּה, וְרֹזָא דְמַלְהָ וְעַמְרָךְ כְּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ (ישעיה ס כא), וְדָא אִיהוּ שְׁכִינְתָא דְאַתְמַר בְּהָ (שם סו א) וְהָאֶרֶץ הַדְּרוֹם רְגֵלִי.

וְשְׁכִינְתָא אִי־הִי צִיּוּרָא דְעֵלְאִין וְתַתְאִין, כֹּל דִּיּוֹקְנִין דְסַפְרִין וְכֹל שְׁמָהּ דְלַהוּן בְּהָ אֵינּוּן מְצוּיִירִים, וּבְהָ אֵינּוּן גְּלִיפִין נְשִׁמְתִין וּמְלֶאכִין וְחִיּוֹן קְדִישִׁין, וּבְהָ גְלִיפִין מַה דְאַתְמַר בְּהוּן (יחזקאל א י) וְדַמּוֹת פְּנִיָּהֶם פְּנִי אָדָם וְכוּ'.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, סְבָא סְבָא, וְהָא שְׁכִינְתָא אִי־הִי יְחוּדָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אִיךְ גְּלִיפִין בְּהָ דִּיּוֹקְנִין דְלַתְתָּא דְלָאוּ אֵינּוּן מְצִיאוּתָהּ, אָמַר לִיהָ רַבִּי, לְמַלְפָּא דְאִי־הוּ יְתִיב בְּהִיכְלִיָּה, וְכַמְּה בְּנֵי נְשָׂא עֲאֲלִין לְמַחְזִיָּיָה, מְנַהוּן מְסַתְפְּלִין בְּלְבוּשֵׁי, וּמְנַהוּן בְּגוּפֵי, וּמְנַהוּן מְסַתְפְּלִין בְּעוּבְדוּי, וּבְוֹדָי בְּלְבוּשֵׁין לֹא אֲשַׁתְּמוּדְעַ מֵאֵן נִיהוּ מְלַפָּא, דְלְבוּשֵׁין אִי־הוּ מְשַׁתְּנֵי בְּהוּן לְכַמְה שְׁנוּיִין, וּלְבוּשֵׁין דְאִי־הוּ לְבוּשׁ בְּצַפְרָא לֹא לְבִישׁ בְּרַמְשָׂא, וּלְבוּשֵׁין דְלְבִישׁ יוֹמָא חֲדָא לֹא לְבִישׁ יוֹמָא תְּנַיְנָא, וְהָכִי בְּכָל יוֹמָא וְיִרְחָא וְשַׁתָּא וְשַׁבְתָּא וְיָמִין טָבִין אֲשַׁתְּנֵי בְּלְבוּשֵׁין.

כְּגוּוֹנָא דָּא שְׁכִינְתָּא כְּמַה לְבוּשֵׁין אִיתָּ לָּהּ, דְמְנַהוּן בְּרָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּרַסְיִין (נ"א כרסיא), וּמְלֶאכִין וְחִיּוֹן וְשִׁרְפִים, וְשִׁמְיָא וְאַרְעָא, וְכֹל מַה דְבָרָא בְּהוּן, וְכֹל בְּרִיין דְבָרָא מֵאֲלִין לְבוּשֵׁין דִּילָּהּ, רְשִׁים לֹון כְּלָהּ וּגְלִיף לֹון בְּלְבוּשָׁהּ, בְּגִין לְאַסְתְּפְּלָא מִינָּה בְּכָל בְּרִיין לְרַחֲמָא עֲלֵיָּהּ, וְרֹזָא דְמַלְהָ וְרֵאִיתָּהּ לְזִכּוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וְרֵאִיתָּהּ בְּאֲלִין לְבוּשֵׁין דְאֵינּוּן נְהִירִין בְּכָל (ברייז) זְמַנִּין דִּישְׂרָאֵל נְהִירִין לֹון בְּעוּבְדִין טָבִין, וּבְגִינֵיָּהּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא רַחֲמִים עֲלֵיָּהּ.

וְאִי עֲבָדִין עוּבְדִין בִּישֵׁין, אִי־הִי אֲתַלְבֶּשֶׁת לְבוּשֵׁין אַחְרָנִין אוּכְמִין, דְבְּהוּן רְשִׁימִין כֹּל אֵינּוּן מְאָרִי דְדִינִין וְדְאַתְקֵרִיאוּ לִילוּת, לְמִידֵן בְּהוּ לְעֵלְמָא, וּבְהִיָּהּ זְמַנָּא אִי־הִי אֲמַרְתָּ (שיר א ו) אֵל תְּרַאוּנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחַרְתָּ, וּבְגִין דָּא אֲלִין מְסַטְרָא דְלְבוּשֵׁין אֵינּוּן גְּלִיפִין בְּהָ, עֲלֵאִין דְאֵינּוּן מְלַכִּין וְשִׁלְטִין עַל תַּתְאִין, וּמְלֶאכִין (נ"א ומלכין) אֲתַקֵּרִיאוּ מְסַטְרָא דְמַלְכוּת, וּמְסַטְרָא דְגוּפָא אֲתַקֵּרִי חֲסֵד דְרוּעָא יְמִינָא, גְּבוּרָה דְרוּעָא שְׁמָלָא, גּוּפָא עַמּוּדָא דְאַמְצְעֵיתָא, נְצַח וְהוּד תְּרִין שׁוּקִין, צְדִיק אוֹת בְּרִית, וְהָא אוּקְמוּהָ.

[תיקוני זוהר – דף סד ע"א]

וְאִי־הִי צִיּוּרָא דְכְּלָהּ, וּמְלָגָאוּ מִינָּה דְאִי־הוּ תְּקוּנָא דְגוּפָא נְהִיר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְאִי־הוּ יְהוּ"ה, כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, "לְגוּ מְכֹלָא הֵהוּא דְאַחִיד כְּלָא וְקָשִׁיר כְּלָא, דְלֹא אֲתַרְמִיז בְּשׁוּם רְמִיזו, "וְיֹכְלָא אֲתַרְמִיז בְּשְׁכִינְתָּא, דְאַתְלַבִּישֶׁת בְּלְבוּשֵׁין דְבְּהוּן מְצוּיִירִין כֹּל בְּרִיין, אִי־הִי אֲתַקֵּרִיָּאֵת בְּכָל שְׁמָהּ, וְאִי־הִי דְמוֹת אַרְבַּע חִיּוֹן בְּלְבוּשָׁהּ, דְבְּכָל חַד וְחַד רְשִׁים אַרְבַּע אֲתוּוּן, (דף סד ע"א) וְדַמּוֹת אָדָם לְהִנָּה, דָּא רְשִׁימוּ דְעֶשֶׂר אֲתוּוּן, דְאֵינּוּן יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, דְסָלִיק לְחוּשְׁבָן אָדָם, דְמוֹת אָדָם וְדָאִי דָּא שְׁכִינְתָּא דְאִי־הִי דִּיּוֹקְנֵיהָ (נ"א דיוקנא דאדם) וְעֵלָּה אֲתַמַּר (במדבר יב ח) וְתַמּוּנַת יְהוּ"ה יְבִיט, "וְהָאִי מְסַטְרָא דְלְבוּשָׁא, אָבָל מְסַטְרָא דְגוּפָא אִי־הִי יְחוּדָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצְעֵיתָא, אִי־הוּ (נ"א אִי־הוּ) חוֹתְמָא מְסַטְרָא דְגוּפָא, וּבְגִין דְאִי־הוּ חוֹתְמָא, אֲמַרְתָּ שְׁכִינְתָּא לְגַבֵּי יְהוּ"ה דְאִי־הוּ מְלָגָאוּ, (שיר ח ו) שִׁימְנֵי כַחֲתָם עַל לְבָבְךָ, דְאַף עַל גַּב דְאַנְתָּ תְּסַתְּלַק מִנִּי בְּגָלוּתָא, "חוֹתְמָא דִּילָךְ אֲשַׁתָּאֵר עַמִּי, וְלֹא אֲתַעֲדִי מִנִּי לְעֵלָם.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, סְבָא סְבָא, אִימָא לָךְ קָרָא דְאוּלִּפְנָא כְּגוּוֹנָא דָּא שִׁימְנֵי כַחֲתָם עַל לְבָבְךָ, "שִׁימְנֵי חוֹתָם לֹא כְּתִיב אֶלָּא כַחֲתָם, אֲמַרְתָּ שְׁכִינְתָּא רְבוּן עֲלִמִין, שִׁימְנֵי כַחֲתָם, כְּהִיא רְשִׁימוּ דְחוֹתְמָא דִּילָךְ, דְאַף עַל גַּב

בִּיאור הַגְּרָא

²² דְאַתְקֵרִיאוּ לִילוּת. תְּשׁוּבָה וְעִיּוּן בְּזַהַר חַדָּשׁ רוֹת נ"ט ב' פַּתַּח וְאָמַר מַה הוּא כו' וְזֶה שְׁאוּמֵר וּבְהִיָּהּ זְמַנָּא כו':

²³ לְגַאוּ מְכֹלָא כו'. אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא:

²⁴ וְכֹלָא אֲתַרְמִיז בְּשְׁכִינְתָּא כו'. חוּזַר לְעֵנִין רַחֲשׁוּן:

²⁵ וְהָאִי מְסַטְרָא לְבוּשֵׁי אָבָל כו'. רוּחָה לּוּמֵר דָּשׁ הַכֹּל אַחַד, וּגּוּף הוּא בְּאַלְפִילוּת – הַכֹּל אַחַד, וְלְבוּשׁ הוּא בְּכַסָּא שֵׁם הַתּוֹרָה וְהַגְּשָׁמָה,

וְהַלְבוּשִׁין זְכוּת וְחוּבָה וְעִיּוּן בְּסוּף תִּיקוּנֵי זְהַר חַדָּשׁ:

²⁶ חוֹתְמָא דִּילָךְ אֲשַׁתָּאֵר כו'. לְחוֹתָם נְשִׁייר בְּזַבְר הַחַתּוּם בְּפַתְחָא, כְּמוּ שְׁאוּמֵר לְמַטָּה וְהוּא מְצוּעָא דְבִירָא לְלֹא פְסִיק מְצִירָא לְעַלְמִין:

²⁷ שִׁימְנֵי חוֹתָם לֹא כו'. לְחוֹתָם עֲלָמוּ הוּא עַמּוּדָא לְאַמְצְעֵיתָא, וְכַחוֹתָם – הוּא הַחַתּוּם בְּשַׁעוּהָ לְהוּא כַחוֹתָם וְכְמוּ שְׁאוּמֵר לְמַטָּה כַחוֹתָם לֹא כְלוּתָא כו' חוֹתְמָא לֹא עַמּוּדָא לְאַמְצְעֵיתָא כו':

דחותמא אשתאר בידך, רשימו דיליה בפתקא איהו, ומההוא רשימו מזדעזעין עלאין ותתאין, כגוונא דמלכא דאיהו בשרא ודמא, מאי דרשים בפתקא, רשימו דיליה דחותמא בידיה הוא, ואף על גב דחותמא בידיה אשתאר, הכי דחילין מרשימו דחותמא, כאלו הוה מלכא, יטעל אחת כמה וכמה אי הוה חותמא.

שימני כחותם על לבך, וכי מאן חמא (נ"א שוי) חותמא על לבא, אלא אלין תפלין, דאינון רצועין דלהון תליין על לבא, ואלין תפלין דרישא, ותפלה דיד דאיהו בשמאלא לקבל לבא, ס"ודא איהו כחותם על לבך, וכחותם על זרועך, תפלה דיד, ס"דאינון רשימו דשמא קדישא, דאיהו י' קדש לי כל בכור, ה' והיה כי יביאך, ו' שמע ישראל, ה' והיה אם שמוע, ומההוא רשימו מזדעזעין אומין דעלמא, הך הוא דכתיב (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך, והכי אוקמוהו שם יהוה אלין תפלין דרישא.

שימני כחותם דא אות ברית מילה, ואות דימין טבין, דאיהו רשימו דשמא קדישא, כגוונא דא (שם ל יב), מ י י עלה ל נו ה שמיה, רישי אתון (נ"א תיבין) מילה, וסופי אתון יהוה, מאן דנטיר האי רשימו, כאלו נטיר שמא קדישא, ומאן דמשקר בהאי רשימו, כאלו משקר בשמא קדישא, דהאי אתקרי ס"חותמא דגושפנקא דמלכא.

דכל בר נש דנטיר האי רשימו לתתא, דאיהו אות ברית, אות שבת, אות תפלין, אות דימין טבין, איהו רשים וחקיק לעילא, ונהיר לעילא, ומניה מזדעזעין עלאין ותתאין, כמה דאת אמר (שם כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך שם יהוה ודאי, דא ההוא רשימו דאות ברית מילה, ואות דתפלין, ואות דשבת וימין טבין, ומאן דמשקר לתתא ביה, אתעבר ס"גליפו דיליה מלעילא, בההוא זמנא שלטין עליה כל מקטרגין עלאין ותתאין.

שימני ס"כחותם דא נשמטא, דאיהו רשימו דילה גליפא לעילא, כמה דאוקמוהו ביצקב, דיוקנו של יצקב חקוקה בכסא הכבוד, דכל נשמטין דאינון גזירין מתמן, גליפו דלהון איהו חקוק לעילא, ורשימו דלהון לתתא, וההוא גליפו דלעילא איהו חותם, ורשימו דלתתא רשימו דחותם, ומיד דרשימו דגליפו דנשמטא איהו לעילא, ורשימו דילה לתתא, אתמר בה (בראשית כח יב) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, סלקין לעילא ומסתפלין בדיוקנא דנשמטא דנהרא בההוא גליפו ומזדעזעין מניה, נחתין לתתא ומסתפלין ברשימו דההוא דיוקנא דלתתא, וחוזן דלא אשתני מדיוקנא דלעילא ודחלין מניה.

ביאור הגר"א

^{טו} עאכ"ז אי הוה חותמא. בזמן המקדש ולעתיד לבא (ויקרא כו יב) והתהלכתי בתוכם כו':

^{טז} אלא אלין תפלין כו'. לאף דה' מסתיר פניו מאתנו בגלותא – רשימו דיליה בידינו מסתרא דמאות דאינון אות, כמו תפלין ומילה כו' דכתיב אות בהן, ואות הוא רשימו:

^{טז} ודא איהו כחותם כו'. תפלין דרישא דרצועין על לבך (עיין לעיל י"ד א') אכל דיד אינון אלכא נגד הלכ על הלכ, וזה שאומר ודא על זרועך כו', ולא אמר למעלה דאיהו צמאלא לקבל לבא אלכא לומר דרצועין תליין על לבא לכתחלה בתפלין של יד שהן כנגדן. והענין, כי תפלין של ראש הוא החותם עצמו, ושם לא אמר כחותם על הראש, וקשר של ראש הוא דכורא דבה לאה, והיא גאה גאה (שמות טו א, כא) בגאולה מררים ולעתיד לבא, והרצועות תליין סופן נגד הלכ שנכנסין בראש רחל נגד תפלין של יד, וזהו כחותם על לבך – נגד תפלין של יד, ומתפלין של ראש – וראו כל עמי הארץ כמו שמפרש והולך ה"ד וראו כו' אלין כו' וכמו שאמרו בגמ' גס כן (ברכות ו ע"א) והוא לעתיד לבא אכל בגלותא דהוא כחותם, תפלין של יד, היא מכוסה עמנו בגלות, ומכל מקום (ויקרא כו מד) ואף גס זאת כו', נסים נסתרים עבד עמנו בהסתר (דברים לא יח) ואנכי הסתר כו', ידו נטויה עלינו (חגיגה ה ע"ב) תפלין של יד בהסתר:

^{טז} דאינון רשימו דשמא כו'. חוזר למעלה מה שאמר אלין תפלין כו':

^{טז} חותמא דגושפנקא כו'. טבעת, שעשוי העטרה כעין טבעת והיא טבעת המלך והוא חותמא דגושפנקא לחתים שמים וארץ בראשי תיבות, את השמים ואת הארץ, בלעת – יחודא דהוי"ה אהי"ה, בחכמה יסד ארץ, כונן שמים בתבונה, והיא גימטריה גי"ד, טו"ב, שמן הטוב ועיין לעין מ' א':

^{טז} גליפו דיליה מלעילא. שחקוק בכסא הכבוד דמתמן נשמטא וכמו שאומר למטה:

^{טז} כחותם דא נשמטא כו'. לחותם הוא החקיקה בכסא הכבוד, וכחותם דא הגשמה לתתא כמו שמפרש והולך וההוא גליפו כו' ורשימו לכתתא כו':

¹⁰ שִׁימְנֵי כְחוֹתֶם דָּא צְלוֹתָא, דְּבָהּ אִיהוּ חֲקִיק וְרָשִׁים ח"י עֲלָמִין, בְּתַמְנֵי סְרִי בְּרַכָּאן דְּצְלוֹתָא, וְדָא אִיהוּ רְשִׁימוּ דְּחוֹתְמָא ¹⁰ בְּפִתְקָא, דְּאִיהִי צְלוֹתָא, גְּלִיפּוּ דְּאֶתְוּוֹן דְּחוֹתְמָא דָּא צְדִיק ח"י (דף סד ע"ב) עֲלָמִין, חוֹתְמָא דָּא עֲמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע, ¹¹ וְהִנֵּה מְלָאכִי אֱלֹהִים עוֹלִים, בְּזַמְנָא דְּאִיהוּ זֻקְף בְּשֵׁם סְלָקִין עֲמִיה. בְּזַמְנָא דְּאִיהוּ מְאִיךְ וְכוּרַע בְּכַרוּךְ נְחִתִין עֲמִיה, וְדָאִי אִיהוּ וְהִנֵּה מְלָאכִי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיַרְדִּים בּוּ, מְלָאכִי אֱלֹהִים עוֹלִים, בְּזַמְנָא דְּאִיהוּ קָאִים בְּדִינָא קְיָמִין בְּלָהוּ וּמוֹלִיפִין עֲלֵיהּ זְכוּת, וְיַרְדִּים בְּזַמְנָא דְּנִצְחָא בְּדִינָא וְנִחִית לְתַתָּא, בְּלָהוּ נְחִתִין עֲמִיה, כְּמָה דְּאִוְקְמוּהוּ בְּיַעֲקֹב (בראשית כו ד) אָנְכִי אָרֵד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה וְאָנְכִי אֶעֱלֶךְ גַּם עִלָּה.

¹⁰ שִׁימְנֵי כְחוֹתֶם דָּא נְשִׁמְתָא דְּאִיהִי חֲקוּקָה בְּכוּרְסִיָּא, בְּזַמְנָא דְּאִיהִי אֶתְעָרָא לְתַתָּא בְּצְלוֹתָא, כְּרִסִּיָּא אֶתְעָר לְעִילָא, כְּחוֹתֶם עַל לְבָךְ ¹² דָּא רוּחַ, דְּאִיהוּ צִיּוּרָא דְּאֶתְוּוֹן דְּחֲקִיקָא בְּמְלָאכִיָּא, בְּזַמְנָא דְּאִיהִי אֶתְעָרָא לְתַתָּא בְּצְלוֹתָא, מְלָאכִיָּא אֶתְעָרוּן עֲמִיה לְעִילָא, עַל זְרוּעָךְ דָּא נְפִשָׁא, דְּאִיהִי חֲקִיקָא בְּאַרְבַּע סְטָרִין דְּעִלְמָא, בְּזַמְנָא דְּאֶתְעָרָא אִיהִי בְּצְלוֹתָא לְתַתָּא, ¹³ אַרְבַּע סְטָרִין דְּעִלְמָא מִתְעָרִין עִמָּה.

נְשִׁמָּה אִיהִי חוֹתְמָא, רוּחָא צִיּוּרָא דְּאֶתְוּוֹן דְּאֶתְוּוֹן חֲקוּקִין בְּחוֹתְמָא, נְפִשָׁא רְשִׁימוּ דְּאֶתְוּוֹן בְּחוֹתְמָא, דְּאִינּוֹן רְשִׁימִין בְּצִיּוּרִין דְּבַר נֶשׁ, כְּרְשִׁימוּ דְּחוֹתְמָא בְּפִתְקָא, וּבְהִיּוּא רְשׁוּמָא דְּנְפִשָׁא אֶשְׁתְּמוּדַע פְּרַצוּפָא בְּגוּפָא דְּבַר נֶשׁ, מְאָן אֶתְר אִיהוּ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ, בְּהֵאִי חוֹתְמָא כְּמָה רְשִׁימִין אִית בֵּיה, אַרְבַּע, רְשִׁימוּ דְּאֶרְיָה תְּמָן, רְשִׁימוּ דְּשׁוּר תְּמָן, רְשִׁימוּ דְּנֶשֶׁר תְּמָן, רְשִׁימוּ דְּדְמוּת אָדָם תְּמָן, ¹⁴ יוּמָאן אִיהוּ דְּרָשִׁים לֹון בְּחוֹתְמָא, יְהוּ"ה אָמֵת, ¹⁵ יְדִבְהֵאִי אַרְבַּע רְשִׁימִין אִינּוֹן כָּל בְּרִיין דְּעִלְמָא.

¹⁶ אָבֵל אוּמִין דְּעִלְמָא דְּשִׁקְרוּ בֵּיה, לֹאוּ אִינּוֹן רְשִׁימִין בֵּיה, אֶלָּא בְּחוֹתְמָא דְּשִׁקְרָא, וְאִיהוּ נְחֶשׁ דְּמִלְּיָל שִׁקְרָא עַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִינֵיהּ אֶתְמַר בְּאַרְח מִתְּלָא, שִׁקְרָא לִית לָהּ רְגִלִין, וְכִךְ חוּיָא לִית לֵיהּ רְגִלִין, עַל גְּחֻנְךְ תֵּלַךְ, וְעֵתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַחְאָה שִׁקְרָא מְעִלְמָא, כְּמָה דְּאֶתְ אָמַר (ישעיה כה ח) וּמְחָה יְהוּ"ה אֱלֹהִים דְּמַעָּה ¹⁷ מִמַּעַל כָּל פְּנִים וְכוּ', וְדָאִי הָאִי חוּיָא אִיהוּ מְלָאךְ הַמּוֹת דְּקִטִיל לְבַנֵּי נֶשָׁא, ¹⁸ וְיִוְגְרִים דְּמַעָּה, דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, וּבְמֵאִי קִטִיל בְּסַם הַמּוֹת דִּילֵיהּ, ¹⁹ דְּאִיהִי גִיְהֵנְס, וְדָא אִיהוּ סַמָּא'ל.

וּבְאֵלִין פְּרַצוּפִין דְּחוּוִין, אֶתְגִּלְיָא אִיהוּ לְבַנֵּי נֶשָׁא בְּאַרְח שִׁקְרָא לְפִתְאָה לֹון, ²⁰ וְיִרְזָא דְּמִלָּה (תהלים כז א) אִם יְהוּ"ה לֹא יִבְנֶה בֵּית שְׁוֹא עֲמִלוּ בּוֹנֵיוּ בּוּ, וְלִית לֹון קִיּוּמָא, ²¹ אָבֵל צִיּוּרִין דְּחִיּוֹן אִינּוֹן רְשִׁימִין בְּשִׁמָּא

בִּיאור הַגְּרָא

¹⁰ שימני כחותם לא כלותא. עד עתה פירש צ' גוונין חותם ורשימו, ועתה מפרש ג' – החותם שהוא המתכת ורשימו כחותם ורשימו על השערה:

¹¹ בפתקא דאיהי כלותא. רוצה לומר הכלותא היא הפתקא והוא כחותם דגליפו ללדיק שאדוק בגוף שהוא חותם כמו שמפרש והולך ובה רשימו דח"י מצד ח"י ברכאין אצל כחותם התפלה מצד המלכות כידוע וזה שאומר גליפו כו':

¹² והנה מלאכי כו'. מפרש הקרא זה ממה שאמר לעולם וכו' חותם וכו' ל:

¹³ שימני כחותם לא נשמתא כו'. חוזר לפרש הנשמה ג' גוונין כמו שמפרש והולך והן ג' עלמין צ"ע צנרין:

¹⁴ לא רוח דאיהו ציורא דאתוון דחיקא כו'. רוצה לומר כחותם לא נשמה והוא תפלין של ראש החותם עלמו והוא ככסא דרגא דראש ג"ר דמקנן כו' מוחא. ועל לבד הוא ריאה שמרחף על הלב ורוח אלוקים דתמן רוח גויה יאירה ושם כחותם רצועות שמכסין על הלב, על זרועך הוא כנפש דשם וורידין דלבא דשם נפשא דמקנן שם יד ה':

¹⁵ ארבע סטרין. דהיא ד' של אחד ד' סטרין ועיין בזהר פרשת ויקהל ר"א ב':

¹⁶ ומאן כו' ה' אמת. דחותמיה אמת ובסטריה חיים הוא אלוקים חיים וכמו שאמרו (סנהדרין כז ע"א) באתרא דקושטא, וזה שאומר אצל אומין פלחי כוכביא לעלמא כו' מלאך המות דקטיל כו':

¹⁷ דבהאי ארבע כו'. הן ד' אותיות הו"ה, ה' אמת, ובהון רשימין ד' חיוון דהן ציורין דכללא:

¹⁸ אצל אומין כו'. איהו נחש דמרכבתייה גם כן ד' סטרין כידוע:

¹⁹ מעל כל פנים. דליוון ד' חנפין דשקרא ולא יראון אלא פנים דחיוון קדישין:

²⁰ וגרים דמעה דאיהו אל אחר. רוצה לומר דהוא אל אחר ובס"ס דיליה קטיל וכמו שמפרש והולך:

²¹ דאיהי גיהנם. רוצה לומר דתמן גם כן דמעה, (קהלת ד א) דמעת העשוקים כו', כמו שאמרו בספרי:

²² ורזא דמלה כו'. לית שם ה' תמן:

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּהַאי רְשִׁימוּ דְּמִזְוָה, דְּאִיהוּ שְׂדִי מְלָכְר יְהוּ'ה מְלָגְאוּ, ^מוְהַאי אִיהוּ רְשִׁימוּ דְּבְרִית מִלָּה, שְׂדִי מְלָכְר יְהוּ'ה מְלָגְאוּ, שְׂדִי הָא אִוְקְמוּהָא שׁ תְּלַת אַבְהָן, דְּאִינוּן תְּרִין דְּרֻעִין וְגוּפָא, אֲלִין אִינוּן תְּלַת עֲנַפִּין דְּשׁ, ^בבְּד שְׂכִינְתָא, ^בי צִדִּיק אֹת בְּרִית מִלָּה, וְעַל הַאי שְׂדִי אֲתָמַר (שְׁמוֹת ו ג) וְאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יֶצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּא"ל שְׂדִי, ^בוְהַאי שְׂדִי, דְּאִיהוּ מְלָכְר בְּמִזְוָה, אֲבָל וְשְׂמֵי יְהוּ'ה דְּאִיהוּ מְלָגְאוּ בְּמִזְוָה, דְּאִיהוּ תְּרַעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאֲתָמַר בְּה (תְּהִלִּים קִיח כ) זֶה הַשְּׁעַר לַיהוָה, (שְׁמוֹת ו ג) לֹא נִודַעְתִּי לָהֶם, (דְּבָרִים ו ח).

^בוְכַתְּבָתְּם עַל מִזְוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ, אֲלִין תְּרִין סְמְכֵי קְשׁוּט, זֶז מִן בֵּיתָא דְּאִיהוּ שְׂכִינְתָא, וְלֹא אֲתַקְרִיב לְגַבְהָ, הֵדָא הוּא דְּכְתִיב (בְּמִדְבָר א יח) וְהָזָר הִקְרַב יוֹמָת, וְאֲתָנוּן דְּמִזְוֹת אִינוּן מְשִׁי ז'ז מְוִ'ת, ^בוְכַגִּין דָּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית מִלָּה דְּאִיהוּ חוֹתְמָא דִּילֵיהּ, זֶז מִן מְנִיָּה, ^בדְּאִיהוּ שְׁטָן, יֵצֵר הָרַע, רַע, טְמָא, צְפוּנִי, מְלֶאךָ הַמּוֹת, וְלֹא יִתְקָרִיב לְגַבְיָהּ, וְלֹא יִמּוֹת עַל יָדֶיהָ. [וְתִיקוּנֵי זוּהַר – דָּף סָה ע"א]

וּמָאן דְּמִשְׁקַר בְּבְרִית מִלָּה, הוּא מְשַׁקֵּר בְּחוֹתְמָא דְּמִלְפָּא, דְּאִיהוּ רְשִׁים בֵּיה שְׂדִי מְלָכְר יְהוּ'ה מְלָגְאוּ, מְנָא לָן מְהַאי קְרָא מְשַׁמַּע (דְּבָרִים ל יב) מ'י יַעֲלֵה לְנָ'ו הַשְּׂמִימָ'ה, (דָּף סָה ע"א) רִישֵׁי תִיבּוֹת מִלָּה, סוֹפֵי תִיבּוֹת יְהוּ'ה, וּבּוֹדָאי מָאן דְּמִשְׁקַר בְּבְרִית מִלָּה, אֲסַתְּלַק מְנִיָּה יְהוּ'ה וְשְׂדִי, וְשָׂרִיא עֲלֵיהּ שְׁטָן ^בדְּאִיהוּ אֶל אַחֵר, ^בחֻוּיָא שָׂרִיא בְּאֲתָר דִּיהוּ'ה מְלָגְאוּ, וְסַם מוֹת שָׂרִיא בְּאֲתָר דְּשְׂדִי מְלָכְר, וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא (בְּמִדְבָר יט כ) אֲתָּא מְקַדֵּשׁ יְהוּ'ה טְמָא וְכו', אִם לָא תָב בְּתִיבּוֹתָא, ^באֲסַבִּיל כְּמָה יִסּוּרִין לְאַעֲבָרָא הַהוּא חוּיָא מִתְּמָן, וְלִסַּם הַמּוֹת דִּילֵיהּ, דְּאִיהוּ צְרַעַת מְמַאֲרַת, בְּכְמָה מְרַעִין וּמְכַתְּשִׁין, ^בעַד דְּלֹא אֲשַׁתָּאֵר בֵּיה בְּשָׂרָא דְּאִיהוּ עַפְרָא, וְרָזָא

בִּיאור הגר"א

- ^ט אַבְל לִוְרִין דְּחִוּוּן כו' שְׂדֵי מְלָכְר כו'. הוּא שְׂכִינְתָא וְכִמוּ שְׂאוּמַר לְמַטָּה דְּלָא הוּא לְאֲתַגְלִילָא לְאַבְהָן. וְהוּ'ה עֵמוּדָא לְאֲמַנְעִיתָא לְאִיהוּ אֲמַת וְאִיהוּ תּוֹרַת אֲמַת וְכִמוּ שְׂאוּמַר לְעִיל ד' ב':
- ^ז שְׂדֵי מְלָכְר ה' מְלָגְאוּ. שְׂדֵי אִיהוּ שְׂכִינָה כְּנ"ל מְלָכְר בְּגוּפָא, וְה' – עֵמוּדָא לְאֲמַנְעִיתָא מְלָגְאוּ כְּמוּ שְׂאוּמַר לְעִיל א' אַבְל מְסַטְרָא דְּגוּפָא אִיהוּ כו' לְגַבֵּי הוּ'ה לְאִיהוּ מְלָגְאוּ כו' וְלַמַּעֲלָה ס"ג ב' וּמְסַטְרָא דְּגוּפָא אֲתַקְרִי חֲסַד כו' וּמְלָגְאוּ מִינֵיהּ לְאִיהוּ תְּקוּנָא דְּגוּפָא נְהִיר קב"ה לְאִיהוּ הוּ'ה כְּנַשְׁמַתָּא בְּגוּפָא. וְהוּן רְשִׁימִין כֵּן בְּמִזְוָה:
- ^ח וְהַאי אִיהוּ כו'. רוּחָה לּוֹמַר כְּמוּ כֵּן רְשִׁימִין בְּבְרִית כְּמוּ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ:
- ^ט ד' שְׂכִינְתָא. וְהוּא בְּתִרִין שׁוּקִין, דָּשֵׁם ב', דָּשֵׁם אִימָא מְסַתְּיִמַת בְּנ' תְּרַעִין – ה' חֲסִדִים וְה' גְּבוּרֹת, אַבְל יְסוּד כְּלִילָא דְּלַחְלוּ וְלַכֵּן הוּן ב' עֲנַפִּין וְשֵׁם הַשְּׂכִינָה שְׁשֵׁם מְקוּמָה וּבְנִינָה כִּדְּרֻעַ וְלַכֵּן נִקְרַחַת ד':
- ^י י' לְדִיק כו'. וְהוּן ו' תִּיקוּנִין דְּגוּפָא דְּכְלִילֵן בְּשְׂכִינְתָא כְּמוּ שְׂאוּמַר לְעִיל ס"ג ב' וּמְסַטְרָא דְּגוּפָא אֲתַקְרִי חֲסַד כו' עַד אֹת בְּרִית, וְהוּא שְׂאוּמַר וְעַל הַאי שְׂדֵי כו':
- ^{יא} (בְּהַאי שְׂדֵי לְאִיהוּ מְלָכְר בְּמִזְוָה) לְאִיהוּ תְּרַעָא דְּקב"ה כו' הַשְּׁעַר לְה' (אַבְל וְשְׂמֵי ה' לְאִיהוּ מְלָגְאוּ בְּמִזְוָה). רוּחָה לּוֹמַר דְּמַסֵּם יְכַנְסוּ לְה' וְהוּא מְלָגְאוּ בְּה' – ה' בְּהִיכַל קַדְשׁ (תְּהִלִּים יא ד, חֲצוּקָה ב כ):
- ^{יב} וְכַתְּבָתְּם כו'. חוּזַר לְפָרֵשׁ עֵינִין הַמִּזְוָה, שְׂדֵי דְבָה, דְּהַשְּׁעַר הוּא תְּלַת אַבְהָן, דְּמַסֵּם – זֶה הַשְּׁעַר – בְּתַלְתּוּן חִוּוּן, בִּי"ב אֲנַפִּין – ז"ה, לְאִינְהוּ פְתַחוּ הַשְּׁעַר הַזֶּה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וְהוּוּ בְּשַׁעְרֵיךָ, וּמִזְוָתוֹ הוּן תְּרֵי סְמְכֵי קְשׁוּט כְּמוּ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ, וְאֲמַר ז' מוֹת מִן בֵּיתָא לְאִיהוּ שְׂכִינְתָא. דְּהַאי תְּמַן בְּתֵרֵי סְמְכֵי קְשׁוּט כְּנ"ל וְתְּמַן סְמִיכִין אֲלֵהֶם אַחֲרֵים כְּמוּ שְׂאוּמַר לְקַמֵּן ז"ג א' וְהוּוּ מִזְוָת בֵּיתְךָ, וְהַמְנוּחָה עֲנַמָּה – הַמִּזְוָה הַקְּבֻעָה שֵׁם, הוּא אֹת בְּרִית דְּבִיהּ כְּרִיךְ לְמַעֲשֵׂה הַמְנוּחָה – מִילָּה כו', וְהוּא כָּל הַשֵּׁם לְכֵן רְשִׁים תְּמַן:
- ^{יג} וּבְג"ד כו'. חוּזַר לְפָרֵשׁ בְּרִית מִילָּה דָּשֵׁם כֵּן ז' כו':
- ^{יד} לְאִיהוּ שְׁטָן כו'. חָשִׁיב שְׂשֵׁה שְׁמוֹת נְגַד ו"ק דְּגוּפָא שְׂהוּא בְּשָׂדֵי, וְכְלִילּוֹ דְּלַחְלוּ שְׂכִינְתָא, וְנַגְדַּת הַמּוֹת דְּכְלִילָא מְכַלְהוּ ס"א כְּמוּ שְׂאוּמַר מוֹת מִינֵיהּ לְאִיהוּ שְׁטָן כו':
- ^{טו} לְאִיהוּ אֶל אַחֵר. לְאַסְתַּלַּק קוּוֹ שֵׁל ד' לְאַחַד לְאִיהוּ אֹת בְּרִית וְעִינִין מַה שְּׂבָרְנוּ לְעִיל רִישׁ תִּיקוּן כ"א:
- ^{טז} חוּיָא כו' וְסַם כו'. דְּהוּן ז'ז וְלְקַמֵּן פ"א ב' אֲמַר דְּנַחַשׁ אִיהוּ נוֹק' וְכֵן בְּכַמְהָ מְקוּמוֹת:
- ^{יז} אֲתַ מְקַדֵּשׁ כו'. דְּהוּא בְּרִית קוּדֵשׁ יו"ד כְּמוּ שְׂאוּמַר בְּזַהַר פְּרַשַׁת בְּרַחֲשִׁית וְלְקַמֵּן פ"א א' וּמָאן כו' עֲלֵיהּ אֲתַמַּר כו':
- ^{יח} וּבְבִיל כְּמָה כו'. לְכְרִיךְ יְסוּרִין וּמִינְתָהּ, יְסוּרִין – בְּשִׁבְלֵי הַחוּיָא וְכִמוּ שְׂאוּמַר לְמַטָּה וְכִמְהָ נְשִׁיכִין כו', וּמִינְתָהּ – בְּשִׁבְלֵי סַם הַמּוֹת וְכִמוּ שְׂכַתּוּב (תְּהִלִּים פט לג) וּפְקַדְתִּי בְּשִׁבְטֵי כו', וּבְג"ד (שְׂבַת נה ע"א) אִין מִינְתָהּ כו' וְאִין כו', וְהוּא שְׂאוּמַר לְאִיהוּ לְרַעַת מְמַאֲרַת כו'. רוּחָה לּוֹמַר הַהוּא חוּיָא וְכִמוּ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ בְּגִין דְּנַחַשׁ כו', וְעַל מִינְתָהּ בָּא לוֹ עֲנִיּוֹת וְכִמוּ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ וְעֵינֵי כו':
- ^{יט} עַד דְּלֹא אֲשַׁתָּאֵר בֵּיה בְּשָׂרָא. וְהוּא דִּין הַקְּבַר לְאֲדַם נִיטוּל מִמְנוּ בְּבְרִית כְּמוּ שְׂאוּמַר לְקַמֵּן פ"א ב' וְאֲמַר לְמַעֲלָה יו"ד א' וּבְג"ד לְדִיקִים נְטִירֵי בְּרִית כו' וּבְג"ד מָאן לְלֹא כו', וּמִינְתָהּ סוּבַל גַּם כֵּן בְּג"ד כְּמוּ שְׂאוּמַר שֵׁם וְשֵׁם וּבְדָא אֲשַׁתְּזִיב מְחַרְבָּא דְּמַלְאָךְ הַמּוֹת:

דמלה (ויקרא יד מב) יועפר אחר יקח וטח את הבית, בגין דנחש עפר לחמו, עד דיתפרנס מההוא בשרא לא יזוז מניה, ועני חשוב כמת, מה מיתה אנפוי משתניין, כגוונא דא עני אנפוי משתניין, והא אוקמוהו (תהלים יב ט) כרום זלות לבני אדם, מאי כרום זלות, אלא מאן דאצטרף לברייתא אנפוי משתניין כפרום, דרכמה נשוכין דיסורין נשיף ליה ההוא חויא.

ולא עוד אלא דעני חשיב כמצורע, מה מצורע (ויקרא יג מה) וראשו יהיה פרוע וכו', כך עני, מה מצורע י"מחוץ למחנה מושבו וגו', כך עני ערום ויחף, ועניותא איהי לישראל באתר דצרתא, דארבע דיוקנין אינון (ס"א גווינין), כארבע גווינין דצרת, ואינון נגע לכן אדמדמ ירקרק בהרת שחורה, הא ארבע, וכלהו אית לון אתרין ידיעאן בגופא, ומנהון אתרין לבני נשא כמה מרעין, לכן ואדמדמ חלב טמא וכבד, ורקרק מרה, בהרת שחורה טחול, ומנהון נבעין ארבע מיני מרעין, ואינון מרה חוורא, מרה סומקא, מרה ירוקא, מרה אוקמא.

ואם תב בתיובתא, נחית עליה סם חיים דאיהי שכינתא, ואתמר בה (ישעיה ו י) ד'ושב ורפא לו ד'מאלין מיני מרעין, ומחיה ליה ממיתה דעניותא, כמה דאת אמר (יחזקאל יא לב) והשיבו וחי, דישראל בזמנא דאינון עניינים קרויים מתים, ובגנייהו אתמר שובו וחי, ד'ולית עניותא כעניותא דאורייתא, דמאן דלא אית ביה אורייתא אתקרי מת, אסותא דיליה מאי הוא לההוא עלמא, אורייתא, דאתמר ביה (משלי ג יח) עץ חיים היא וגומר, ואיהי אסותא לכל מרעין, כמה דאת אמר (שם ח) רפאות תהי לשרך וכו'.

דשימיני כחותם (שיר ח ו), דא אות שבת יום טוב, דאיהו שקיל לברית מילה, מאי חותם ביה אתר, כגוונא [דא] שב'ת, ש' לקבל שיי'ן דשם שד"י, כלילא מתלת חיוון עלאין, מתלת אבהן, ד'בת דא ד', דאיהי רביעאה לאבהן, ורביעאה לתלת חיוון, ואיהי דמות אדם, ד'ולאו אדם, ד'הא הוא דכתיב (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם, אלא מאי אדם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, י' דשד"י לקבל אות דשבת ויומין טבין, י' ביה אתרמיזו עשר ספירן, אות שבת ביה שד"י, יהו"ה הוא רשות היחיד רחבו ארבעה וגבהו עשרה יו"ד ה"א וא"ו ה"א.

ביאור הגר"א

⁹⁸ ועפר אחר כו'. בגלגולא כמו שכתוב (איוב לד טו) ואדם על עפר ישוב ועיין ברעיא מהימנא פ' פנחס רי"ז ב' בגין דעפר אחר כו' עיין סס, והסם יתברך כרום חסדו באתר דגלגולא שולח לו עניות במקום המיתה כמו שאמרו דאיהי כגוונא דגלגולא ב'ז' ארעין כו', וזהו שאמר ועני חשוב כו'.

⁹⁹ וכמה כו' נשיך כו'. עם העניות, לעניות הוא רק במקום המיתה והא"כ קאמר ולא עוד כו'. רואה לומר דפעמים ניכול בעניות מהכל, דהוא במקום כרעת ממארת לחויא כמו שמפרש והולך והוא לחויא כנ"ל:

¹⁰⁰ מחוץ למחנה מושבו וגו'. רואה לומר דכתיב בגדיו כו'.

¹⁰¹ וארבע גווינין אינון ב'ז' כו'. והן ד' דיוקנין דנחש, ורואה לומר דלכן ד' מיני יסורין כמו שמפרש והולך מד' מרות ונגדן ד' מיני עניות שסימנן דמעה כידוע, והוא דמעה דאל אחר כנ"ל ס"ד ב' וזהו דלת ד'.

¹⁰² ושב ורפא כו' והשיבו וחי. מב' הנ"ל כמו שמפרש והולך:

¹⁰³ מאלוין כו' ומחיה כו'. לתשובה מועיל לשניהם, דשני מיני תשובה הן, אחד זה' בתראה ואחד בוא"ו, וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' נשא קכ"ב א' וכל מאן דחזר בתשובה כו' וס' קכ"ג א' כען כריך ללהדרא על פתח התשובה כו' אית כו' אית כו'.

¹⁰⁴ ולית עניותא כו'. רואה לומר אע"ג דסביל עניות מכל מקום כל זה אינו קשה כעניות לאורייתא כמו שאמרו (שבת קלח ע"ב) שהוא הפלל ופלל שנאמר לכן הנני יוסיף כו'. ואיהי חיים כמו שכתוב (משלי ד כב) כי חיים הם. ורפואה (סס) נגד העניות הנ"ל שכולל ב' – מיתה ויסורין, ובאורייתא זוכה לתשובה עילאה כנ"ל, וניכול משניהם, וזה שאומר ואיהו אסותא כו' דהסם יתברך שולח עניות לאדם בעולם הזה להנצל מדינה דההוא עלמא כנ"ל, אבל למי שאינו נותן לו עניות – ניתן לו עניות לאורייתא, שהוא חלל בחייו, וסובל מרעין ומיתה דההוא עלמא, והאסותא לזה – שישוב ויתעסק באורייתא, וזה שאומר אסותא דיליה מאי היא לההוא כו' רפאות כו'.

¹⁰⁵ שימני כחותם דא אות שבת כו' לבדית מילה מאי חותם בהאי אתר כגוונא [דל] שבת ש' כו'. למעלה אמר כחותם דא אות דמילה ושבת ויום טוב, ופירש למעלה מילה בשדי הו"ה דהוא חותם ועתה מפרש שבת:

¹⁰⁶ בת דא ד' דאיהי כו'. בת דשבת, שכניה דאיהי רגל רביעי ורביעאה לחיוון ולכן בת רמוזה ב'ז'.

¹⁰⁷ ולא אדם כו' ואו קא כו'. רואה לומר שבת הוא ד' חיוון דמרכבתא, וסם דמות אדם והוא ש"ד דשדי, ויוד דשדי – אות שבת, הוא אדם היושב על הכסא שהוא שמה מפרש, יו"ד אוחיות, והוא האות דשמירת האדם וכמו שאומר למעלה שיד דשדי הוא ע"י מעשה האדם והוא גבוה עשרה, והו"ה רחבו ד' ומ"מ רמוז יוד זאת בנקודה שחוד הבית שהיא בת של בראשית, נקודה בחלל דיליה וכמו שאומר בתיקון ל"ו בראשית נקודה בחלל כו' והאי נקודה איהי אות שבת כו'.

יִהְיֶה רְשִׁימוֹ אִיהוּ לְבָרָא דְמַלְכָּא, אֲבָל לְעִבְדָּא דְמַלְכָּא רְשִׁימוֹ דִּילִיָּה שְׂדִי, מְסֻטְרָא דְהוּא דְאֶתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מג ז) כִּיכֹל הִנְקֵרָא בְשִׁמִּי וְכוּ', וּמֵאִי נִיהוּ מְטֻרְרוּן, דְסֻלִּיק לְחֻשְׁבֵּן שְׂדִי, כִּיִּוְאִיהוּ אָדָם זְעִירָא בְדִיּוֹקְנָא דְלְעִילָא, וְדָא אִיהוּ אִם כְּפָנִים אִם כְּעִבְדִּים וְכוּ'.

מָאן דְאִיהוּ רְשִׁימוֹ דְאֶרְיָה בְּחֻתְמָא דִּילִיָּה אִיהוּ חֲנוּר בְּאַנְפוּי, מָאן דְאִיהוּ בְּחֻתְמָא דְשׁוּר אִיהוּ סוּמְקָא בְּאַנְפוּי, מָאן דְאִיהוּ בְּחֻתְמָא דְנֶשֶׁר אִיהוּ יְרוּקָא בְּאַנְפוּי, מָאן דְאִיהוּ בְּחֻתְמָא דְדְמוּת אָדָם אִיהוּ אוּפְסָא בְּאַנְפוּי, כְּגוֹנָא דְאוּרִייתָא (שיר א ה) שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוּה.

[תיקוני זוהר – דף סה ע"ב]

יִשְׁיַמְנֵי כְחוֹתֶם, דָּא אוּרִייתָא, דְאֶתְמַר בָּהּ (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הִיְתֵה בְפִיָּהוּ, וְאִיְהִי כְלִילָא מְעֶשֶׂר אֲמִירָן דְאֶנּוּן י', וּמְעֶשֶׂר דְבִרְן דְאֶינּוּן ה'ה, ו' כְּלִיל שֵׁית סְפָרֵי תוֹרָה, וְאִיְהוּ כְלִיל שֵׁית (דף סה ע"ב) יְמֵי בְרָאשִׁית, וְאִיְהוּ ו' זְמַנִּין טוֹב. עַל לְבָבָא דָּא ל'ב אֵלֵהִים בְּחֻשְׁבֵּן ל'ב, כִּיִּדְתְּלִיין מִן יו"ד, וּבָהּ אֲשַׁתְּלִים (נ"א ו') שְׁמָא דְאַרְבְּעִין וְתָרִין אֲתוּנוּן, דְבָהוּן אֲתַבְרִיאוּ שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְכָל מַה דְאִית בְּהוּן, וְדָא אִיְהוּ רְזָא כִּי כִּיּוּם נְקָם בְּלָבִי (ישעיה סג ד), לְבִי סֻלִּיק מ'ב, וְיִכְלִי ע"ב שְׁמֵהּ דְשְׁמָא מְפָרֵשׁ, וְעֲלִיָּה אֶתְמַר כִּיִּלְבִי גְלִיתִי, וְלֹאֲבָרִי דְאֶנּוּן רְמ'ח פְּקוּדִין דְאוּרִייתָא לָא גְלִיתִי, כִּיִּוְבְּהָאִי וְיִכְלִי (ה' בִּשְׂשֵׁי דֵאִיְהוּ בּו', וְדָא אִיְהִי וִיְהִי עֵרַב וִיְהִי בְקַר יוֹם הַשְּׁשִׁי, דֵּהֵא) ה' דְהַשְּׁשִׁי אִיְהוּ מְלָכוֹת שְׁבִיעָאָה, וְאִיְהִי אֲתַקְרִיאַת ע"ב, כִּיִּיְבָהּ רְכִיב ו' לְמְפָרֵק לְיִשְׂרָאֵל, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (ישעיה יט א) הִנֵּה יְהוָה רֹכֵב עַל ע"ב קַל, כִּיִּבְגִין דְאִיְהִי כְלָלָא דְתַלְתָּא אֲבָהוּן, דְתַלְתִּין מְנַהוּן ע"ב שְׁמֵהּ, וְאֲתַפְלִילָן בָּהּ, וְלִקְבֵּל תַּלְתָּא אֲבָהוּן אֶתְמַר בְּיִכְלִי תַלְתָּא זְמַנִּין שְׁבִיעִי, וְדָא אִיְהִי רְזָא דְשְׁבָ'ת, ב'ת ש, דְאֶינּוּן וְיִסַּע וְיִבֵּא וְיִט דְאֲתַפְלִילָן בְּב'ת, כִּיִּבְהֵיָא זְמַנָּא חָלָה זְכוּת אֲבָהוּן, כִּיִּדְמִיּוּמָא דְאֲתַחְרִיב בִּי מְקַדְשָׁא עֲלָמָא אֲתַקְרִי תְהוּ וְבָהוּ, מְתַמֵּן וְאִילָף אֲתַקְרִי קְרָא (תהלים פט ג) אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה, חֶסֶד סֻלִּיק לְחֻשְׁבֵּן ע"ב שְׁמֵהּ.

ביאור הגר"א

^ק האי רשימו. רואה לומר שדי כמו שמפרש והולך:

^{קד} כל הנקרא כו'. לשמו כשם רבו:

^{קה} ואיהו אדם זעירא כו'. והוא יוד לשדי, אדם כו' כנ"ל וכמו שאומר ס"ג א' ואדם רכיב על גביהו דא מט"ט כו' וס"ד – ד' חיוון דיליה וכמו שמפרש והולך מאן דלויחו כו':

^{קי} דאחמרה בה שחורה כו'. היא שכינתא – דמות אדם, והיא לילה, שחורה, דלית לה מגרמה כלום, ונאוה – דכלילין בה כל הגוונים והאורות:

^{קי} שימני כו' תורת אמת. דאמת הוא חותמא כנ"ל בחותמא ה' אמת, והוא עמודא דאמלעיתא, ואיהי שכינתא, כחותם, איהי תורת אמת כמו שאומר לעיל ד' ב':

^{קי} דחליון מן יו"ד. דבעשר מאמרות יש ל"ב אלקים ונשלים למ"ב:

^{קכ} יום נקם בלבי. רואה לומר בלבי אהיה נוקם, דנקמה מסטרא דמ"ב – גבורה, והגאולה – מסטרא דחסד ע"ב, וזה שאומר ויכלו כו', ללבי, גימטריה ע"ב, וכן ויכלו, ועיין לקמן סוף תיקון ל"ו בעשר אמירין ול"ב אלקים דליון מ"ב כו', ופצת ויכלו חסד כו', ועיין לקמן ס"ו א' ועוד איהו ל"ב כו' ביה אשתלים כו' ועיין מה שכתבתי פס:

^{קי} ללבי גליתי ולאברי כו'. הענין כי יש קאים בכל דרא לפי הזכויות של פקודין, וכמו שאמרו (סנהדרין נח ע"א) היום אס כו' אבל קץ האחרון לא תליא בתשובה אלא בחסד כמו שכתוב (יחזקאל כ ט, כב) ואעש למען שמי כו' וכמו שאומרים בתפלה למען שמו בזהבזה, וזה הקץ יתגלה והוא גם כן בזכות אבות דליון ע"ב דשמא מפרש כמו שמפרש והולך, ואמר למטה בזהווא זמנא חלה זכות אבהו כו' ועיין בתיקוני זהר חדש ע"ג ב' ובהאי ע"ב דלויחו חסד ארחי קשת כו' ובגינה אמתר ללבי כו' אבל קץ זמן דשוי קב"ה כו' עיין פס כל הענין, וזהו הקץ גלה ללבי דליון אבהו דהוון ע"ב, ולשאר דליון אברים לא גלה ואף זה הגילוי אינו אלא בקץ האחרון כנ"ל:

^{קי} ובהאי ויכלו ה' דהשגי ואיהי מלכות כו'. רואה לומר ויכלו הוא מלכות דהוא ע"ב כמו שמפרש והולך והיא ה' דהשגי, ה' תתאה, שביעאה לשגי לו"ק התחלת הבנין עולם כו':

^{קי} ובה רכיב כו'. השגי, דייחי בגינה למפרק לה ועיין בזהר פרשת בראשית כ"ה א' וברעיא מהימנא פ' משפטיוס:

^{קי} בגין דלויחי כללא. וזהו ויכלו – דאחלילת מג' אבהו דאחמרה בהוון בכל מכל כל כמו שאמרו בתיקוני זהר חדש ע"ג ב' עיין פס ובהם בכל אחד ע"ב אחוון ואחליליו בה כללו ע"ב תיבין כמו שאומר בזהר פרשת בשלח ובפרשת בהעלותך:

^{קי} בזהווא זמנא חלה כו'. רואה לומר בזמן הגאולה דהוא ויכלו, יום השביעי, דציה רכיב ו' כו' דאחלילין ג' אבהו צבת, דאחחזיאח קשת בג' גוונים נהיין באבהו, הנלנים נראו בארץ כו' קומי רעיתי כו', וזכותם נראה בארץ דגלותא הני גוונים אחחכאון ומתכאון בגוונים שוכין וזה שאמרו (שבת נה ע"א) תמה זכות אבות אבל אז תחון תחל זכות אבות ורואה לומר כמו שאמרו (פס) ת' תמה כו' תחון כו':

ס'וה' דא רזא דאתקשר שביעי ביומא קדמא, פ'ומאן שביעי דא צדיק אות דשבת ויומין טבין, פ'ורזא דמלה חי יהו"ה שכיני עד הבקר (רות ג ג), ודא בקר דאברהם, ההוא דאתמר ביה (בראשית יט כז) וישפם אברהם בבקר, ואיהו חסד דיליה, בגין דבהאי חסד אתתקן פרסייא פ'דאיהי נפילה, ה'דא הוא דכתיב (ישעיה ה) והוכן בחסד פסא, פ'יביה תקום, ורזא דמלה ובחסד עולם רחמתיך (שם נד ח), וכל ספירן מתקשרין בימינא, פ'א בגין דעליה אתמר (דברים לג ב) מימינו אש דת למו, מימינא אתייהיב אורייתא, פ'א בגין דא מוליך לימין משה זרוע תפארתו, פ'יבוקע מים (ישעיהו סג יב) דאורייתא מתמן, מה' דאברהם, פ'ימלהוי ליה בה שם עולם, ובה אשתלים ה' דמשה, דאיהי במשפונא לגביה דאברהם במשה, דאיתי אורייתא, עד דיפרוק לבנוי, פ'יורזא דמלה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (מיכה ז טו).

פ'יורזא דפורקנא בהאי חותמא איהו, דעליה אתמר (ישעיהו נה יב) פי בשמחה תצאו ובשלום תובלון, פי בשמחה, פ'י בשמחה סליק לחושפן אד'ן דאיהו אדנ'י, ארון הברית אדון כל הארץ אתקרי, בר מאת ש'

ביאור הגר"א

פ'ו מיומא דאתחבר כו'. כמו שאמרו (ילקוט ירמיהו ד' סימן רעד) והארץ היתה כו' בית המקדש חרב כמו שכתוב ראיתי הארץ והנה תהו כו' יהי אור זו בנין ללעתיד, והוא אור, חסד לאברהם, וזה שאומר מתמן ואילך כו' וכמו שכתוב אלה תולדות השמים ראשי חיבות תהו עד דהבראש באברהם ועתה בגלות הוא עולם התהו ועיין זהר חדש פ"א ב' בארובה:

פ'ו' דא רזא כו'. רואה לומר ה' דהשקי דאתקשר בוכלו דאיהו ע"ב, חסד, הוא רזא התקשרות ה' – מלכות, בחסד, ה' לאברהם ברתא לאברהם, חסידה ברזקים ביתה, כי למעלה אמר ע"ב בשכינה וכו' דריש על חסד, והכל אחד, דשכינתא אתכלילת בחסד, ומסטרך דחסד נקרא ע"ב, וזע"ג שלמעלה אמר ככל ג' אבהן – היינו מלך כלילתם באברהם, חסד, וכמו שאומר בחיקוני זהר חדש ע"ג ב' ובהאי ע"ב דאיהו חסד כו' ונטיל בימינא דאיהו חסד דכליל ע"ב:

פ'ו' ומאן שביעי כו'. רואה לומר לא יום השביעי, אלף השביעי דאיהו במלכות, דהגאולה תהיה באלף השקי ואמר שביעי דא אות לדקיא אות ברית. רואה לומר עטרת הברית, ה' דהשקי, ה' בתראה לשם, והיא סיהרא דתתמלא, (ישעיהו ל כו) והיה אור הלבנה כו', הברית דיתגלה, והוא חי וקיים ללא מית בעולם התהו, ולכן אז (ישעיהו כה ח) בלע המות לנלח, ויסורו הערלה והפריעה משם, והיא ברית לאברהם, והיא שביעי דכאן, וזה שאומר מאן שביעי ללא טעמי לומר על מלכות, אדני:

פ'ו' ורזא דמלה חי ה' שכיני. דהיא נקרא חי ה' כנ"ל. שכיני עד דיתגלה חסד, והוא חסד בפוס אמה דיתגלה ועיין באידרא רבה קמ"ב א' והוא קסת בגונוי נהירין ועיין לקמן תיקון ל"ז, והוא עד דבוקר כמו שפרשם והולך:

פ'ו' דאיהי נפילה. כמו שכתוב (תהלים פט מה) וכסאו לארץ מגרתה:

פ'ו' וביה תקום. כמו שכתוב (עמוס ט יא) ביום ההוא אקים כו':

פ'ו' בגין דעליה אתמר. רואה לומר דעל חסד אתמר מימינו כו' כמו שפרשם והולך מימינא כו' וכמו שאומר בזהר פרשת יתרו פ"ד ב' הכי תאנא חמשה כו', והכא כולא איהו ימינא כו' דהא תנינן שמאלא אתחזר ימינא דכתיב מימינו כו' וזה שאומר וכל ספירן כו' בגין כו':

פ'ו' בג"ד מוליך לימין כו'. רואה לומר זרוע ותפארתו מוליך לימין (זרוע של תפארת) שהם גבורה ותפארת דאתכלילו כולהו בימינא כנ"ל ועיין באידרא רבה קמ"ב ב' ותאנא בהאי ימינא מתאחדין כו' דכתיב כו':

פ'ו' ובוקע כו' מתמן. רואה לומר מחסד, וכמו שפרשם והולך מה' לאברהם, ה' – שכינה דאתקשר וניתוסף באברהם, ואתקשר בימינא, והיא בחר מים חיים – מים לאורייתא:

פ'ו' למהוי ליה כו' ובה אשתלים כו'. דאתון דמשה הוא ש' משת, ואזיל יו"ד דורות עד שם, ורוח שם מ"ם – ש"מ, ואזיל יו"ד דורות ורוח ה' מאברהם דאיהי מתקשרא בימינא, וזהו לעשות לו שם שלו בה – בה' דילה, לאשלאמא משה, והוא ה' בתראה, דג' אותיות יה"ו נתקנו באבהן, והוא אתקין לה' ואח"כ נפלה בחטא ערב רב ובגינס חב בסלע ואתנטיל ה"א ממנו ואזלא בגלותא בהדי בנוי לאברהם והוא נשאר קול בלא דבור ואזיל הוא בגלגולא בשבילה והוא המשכונא לישראל בגלותא ממשה דייתי למפרק יתהון בשבילה וזה שאומר דאיהי במשכונא כו' ממה דאיתי כו' ועיין בהגהה לקמן ק"ה א' ועוד שת בא"ת ב"ש כו' תמן רווח ה' דיליה ואתקרי משה ורזא דמלה מוליך לימין כו' ועיין ברעיא מהימנא פ' משפטים קי"א ב' פקודא בתר דא להשיב אבידה כו' נפלת כלה דילך כו' הן כל אלה יפעל אל כו' דאיהו גלגול ברעיא דלדס, ה' בתראה, בגין בת יחידה כו' עיין שם ובזהר פרשת בראשית כ"ה א' בגינייהו נפלת ה' זעירא ה' לאברהם ובג"ד איהו לא ייעול לארעא לישראל עד דיתוב ה' לאתרה, ורואה לומר שארץ ישראל היא ה' בתראה ובשציל דנפילת ע"י ערב רב דקביל לון לכן ניטל ממנו ה"א במשכונא לבנוי לאברהם ובג"ד נחית איהו מדרגיה כו' מוליך לימין משה כו' וזהו ה' זעירא בגלותא דתהו דרמיז שם, וכל דא בגין דלדס אין כו' וכל שיח כו' – משיח ומשה כמו שאומר שם ב' עיין שם:

פ'ו' ורזא דמלה כו'. שיחלם ה' דמשה ואתקשר בימינא וכמו שאמרו מה שהיה הוא כו':

פ'ו' ורזא דפורקנא כו'. רואה לומר בחותמא לאורייתא, חותם הנ"ל דאמר לא אורייתא דבה יגאלו וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' משפטים שם והאי אורייתא דאתגליא על ירך כו', ואיהי חותמא דש"י כמו שפרשם והולך דעליה אתמר, ואמר למטה בשמחה לחמד – והוא התורה, יינך – לא יין המשומר כו', סוד ה' ליראיו, והיא השמחה, יין המשומר שלא נתגלה משעת ימי בראשית, ע' אנפין דתורה, ועיין מדרכ הנעלם פ' תולדות קל"ה ב' אר"י יין המשומר בענזיו משעת ימי בראשית אלו דברים עתיקים כו':

דַּאִיהוּ תִּלְתַּת מָאָה, כ' בְּשִׁמְחָה אִיהִי בְּחִכְמָה, קִי"ד אִיהִי אֲתוּוֹן מִחֲשָׁבָה, וְאִינוּן תִּלְתַּת אַבְהֵן דְּאֲתַחְבְּרוּ בָּהּ, וְאֲתוּוֹן בְּשִׁמְחָה אִיהִי מִחֲשָׁבָה, קִי"ש תִּלְתַּת אַבְהֵן בְּחִמָּה ה"ן, וְאִיהִי שְׂכִינְתָּא דְלִית לָהּ יְחֻדָּא אֲלָא בְּמִינָה, כְּמָה דְּאֲתוּוֹתָא דְה"ן, וְאֲתַעְבִּידוּ עֲשָׂרָה וְאֲתַעְבִּידוּ מָאָה, כְּמָה דְּשְׂכִינְתָּא כְּלִילָא כְּלָהוּ עֲשָׂרָה וְכָלְהוּ מָאָה, וְהִינּוּ דְכְּתִיב (דְּבָרִים י יד) הֵן לִיהו"ה אֱלֹהֵיךָ הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הַשָּׁמַיִם, וְרָזָא דְמְלָה הֵן אֲדֻנִּי.

וּבְשָׁלוֹם תּוּבְלוֹן (יִשְׁעִיהוּ נה יב), ש תִּלְתַּת אַבְהֵן, ו'ו' תְּרִין מְשִׁיחִין, מ' ל'ב דּוּבְשָׁלוֹם סְלִיק ע"ב, קְלִיָּדָא אִיהוּ דְּאֲתָמַר (בְּרַאשִׁית כח כא) וְשִׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, קְלִיָּדָא שְׂמִיחָה אִיהוּ דְּאֲתָמַר בֵּיהּ (קֹהֶלֶת ט ז) לֵךְ אֲכוּל בְּשִׁמְחָה לַחֲמֶךָ וְשִׂתָּה בְּלֵב טוֹב יִינֵךְ, דָּא יִין הַמְּשׁוּמֵר בְּעֵנְבֵי, וְעֲלִיָּה אֲתָמַר (תְּהִלִּים כה יד) סוּד יְהו"ה לִירִיאָיו, יִין טוֹב דָּא צְדִיק, דְּאֲתָמַר בֵּיהּ (יִשְׁעִיהוּ נו א) הַצְדִּיק אָבָד, וּמֵאִי אָבָד אָבָד הֵהוּא נְבִיעוּ, קְלִיָּדָא שְׂמִיחָה נְחָרַב וְיָבֵשׁ בְּבֵית רֵאשׁוֹן וְשָׁנִי.

קְלִיָּקָם סְבָא וְאָמַר אֲדֻנִּי בְּמִחֲשָׁבָה סְלִקָּא, וְלֵאוּ בְּחֲשָׁבָן, קְלִיָּדָא אֲתָמַר (זכְרִיָּה ב יז) ה"ס כָּל בְּשׂוּר מִפְּנֵי יְהו"ה כִּי נַעֲוֹר מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ, קְלִיָּדָא אֲתָמַר בֵּיהּ כְּמָה דְּאֲתָמַר מְשִׁיחָה וְחֻזְרָא לְשִׁנְתִּיהָ, עַד דִּיתְעַר יְהו"ה דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, לְקִיָּמָא בֵּיהּ וּבְרַחֲמֵי גְדוּלִים אֲקַבְּצֵךְ (יִשְׁעִיהוּ נד ז), גְּדוּלִים אֲתַקְרִיאַת מְסֻטְרָא דְהָא"ל הַגְּדוֹל דְּאִיהוּ חֲסֵד, וְשְׂכִינְתָּא בֵּיהּ סְלִקָּא לְאֲתַקְרִי גְדוּלָּה, וּבֵיהּ וְדָאִי וְדָא דְפּוֹרְקָנָא, כְּגוֹנָא דָּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א יְהו"ה, וְא"ו

בִּיאור הַגְּרָא

קכ"ו י' בְּשִׁמְחָה סְלִיק כו'. מִפְּרָשׁ וְהוּלְךְ דְּהוּא חוּתְמָא דְשָׂדִי וְהוּא אֲוֵרִיחָא כְּמוּ שְׂאוּמַר לְמַטָּה בְּשִׁמְחָה לְחַמְךָ כו' חֲלָמָא דְשָׂדִי תַמְוֹ, וְהוּ"ה מְלַגְאוּ כְּבַר בִּיחָר לְמַעְלָה וְאִיהִי כְּלִילָא מִעֵשֶׂר כו':

קכ"ז לֵאִיהִי אֲתוּוֹן מִחֲשָׁבָה. רוּחָה לּוּמַר דְּגַם אֲוֵרִיחָה בְּשִׁמְחָה מוֹרָה עַל חִכְמָה:

קכ"ח ש' תִּלְתַּת אַבְהֵן כו'. רוּחָה לּוּמַר ש' דְּבְשִׁמְחָה הוּא ש' דְשָׂדִי – וְנִשְׂאֵר בְּחִכְמָה, וְעַם י' דְכִי הוּא שְׂכִינְתָּא – ד' דְשָׂדִי, שְׂהוּא בְּנו"ה כְּמוּ שְׂאוּמַר לְעֵיל ס"ד ז', וְעַם כ' הוּא בְּחִכְמָה שְׂהוּא יו"ד דְשָׂדִי, אֲוֵרִיחָה בְּרִית, נְקוּדָה בְּהִיכְלִיָּה, וְעִינִין לְקַמְוֹן תִּיקוּן ל"ו בְּרַאשִׁית נְקוּדָה כו' וְהוּא נְקוּדָה אִיהִי אֲוֵרִיחָה לְעֵיל סוּף תִּיקוּן י"ח וְרִישׁ תִּיקוּן י"ט וְכֵן אֲמַר וּבְשָׁלוֹם כְּמוּ שְׂמִפְרָשׁ וְהוּלְךְ ש' כו' ו'ו' תְּרִין מְשִׁיחִין דְּהֵן בְּנו"ה דְּתַמְוֹן שְׂכִינְתָּא מְל"ז כו' וְהוּא אֲוֵרִיחָה בְּרִית כְּנ"ל וְאִיהִי אֲתַקְרִיאַת ע"ז כו' מֵאוּ שְׂבִיעִי דָּא כו' וְכְמוּ שְׂאוּמַר לְעֵיל, וְכְמוּ שְׂאוּמַר לְמַטָּה וְעֲלִיָּה אֲתָמַר סוּד כו' יִין טוֹב כו', וְנַחֲלָק – כִּי בְּשִׁמְחָה – לְבָז תִּיבִין, לְרֹשׁ ז' אֲוֵרִיחָה דְכִי כָל אֲחַת צְפִנִי עֲלָמָה בְּתִיבַת בְּשִׁמְחָה, וְכֵן הוּא שְׂתַתְּמַלָּא הַלְבָנָה כִּי שְׁנַת הַלְבָנָה חֲסֵרָה – שְׁנ"ג, גִּימַטְרִיָּה שְׂמַחָה, (מְלִיאָה) וְשְׂלִימָה – שְׁנ"ה, חוּשְׁבָן בְּשִׁמְחָה, שְׁנ"ה שְׂלִימָה, וְעוֹד אִינְה שְׂלִימָה לְשַׁנַּת הַחֲמָה אֲלָא בְּעִיבּוּרָה ל' יוֹם וְהוּא כ"י בְּשִׁמְחָה, וְהוּא שְׁפ"ה יוֹם, גִּימַטְרִיָּה שְׂכִינָה, שְׂתַתְּמַלָּא, וְכֵן וּבְשָׁלוֹם, אֲלָא שְׂסַם כְּסַדְרִין וְהוּא בְּשָׁלוֹם כְּסַדְרִין אֲבַל בְּשִׁמְחָה חוּסְפַת טוֹבָה חֲכִלִית הַשְּׂלִימוּת:

קכ"ט וְדָא אִיהוּ דְּאֲתָמַר וְשְׂבִיעִי בְּשָׁלוֹם כו'. רוּחָה לּוּמַר אֲל בֵּית אֲבִינוּ, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ:

קל"א שְׂמַחָה אִיהוּ דְּאֲתָמַר כו'. רוּחָה לּוּמַר עַל הַחֲוֵרָה שְׂתַתְּגַלָּה – בְּשִׁמְחָה לְחַמְךָ, בְּלָב טוֹב יִינֵךְ – יִין הַמְּשׁוּמֵר בְּעֵנְבֵי גִימַטְרִיָּה סוּד דִּיסוּד וְזֵה שְׂאוּמַר יִין טוֹב דָּא לְדִיק, דְּבִיהּ (יִשְׁעִיהוּ ג י) אֲמַרְוּ לְדִיק כִּי טוֹב, וְבִיהּ סוּד, וְיו"ד מִיִּסוּד הוּא אֲוֵרִיחָה שְׂתַתְּגַלָּה, וּבְשָׁלוֹם נִחְמַר עַל הַיִּצְיָרָה מְגַלּוּת, וּבְשִׁמְחָה עַל הַחֲוֵרָה שְׂתַתְּגַלָּה, וְהַכֹּל עַל יְדֵי מִשָּׁה:

קל"ב וְאֲשַׁתְּאֵר חֲרַב כו'. כְּמוּ שְׂכַתּוּב (יִשְׁעִיהוּ יט ה) חֲרַב יֵד יֵאֵל וְנִהַר יִחַרַב כו' אֲבַל בְּיוֹם הַהוּא יֵאֵל מִיִּס חֲרַב כו' (זְכַרְיָה יד ח) כִּי נִבְקַעוּ בְּמַדְבַּר מֵיִם כו' (יִשְׁעִיהוּ לָה ו):

קל"ג הַס סְבָא כו' וְלֵאוּ בְּחוּשְׁבָן. כִּי בְּשִׁמְחָה לֵאוּ בְּחוּשְׁבָן אֲדֻנִּי אֲלָא דְסְלִיקוּ לִילָה תַמְוֹ הוּא, דְּהִיא חִכְמָה זְעִירָא, מְקוּם כְּבוֹדוֹ:

קל"ד וְעֲלִיָּה אֲתָמַר כו'. רוּחָה לּוּמַר ה"ס אִיהִי אֲדֻנִּי כְּנ"ל, וְהִיא נְעוּר מִמְּעוֹן קְדָשׁוֹ – קְדָשׁ דְּהוּא בְּחִכְמָה:

קל"ה יִתְעַר בִּיהּ כו' וְחֻזְרָא כו'. דְּתַחֲלָה יִתְגַלָּה מְשִׁיחָה וְאֲחִיכ יִתְכַסֶּה, וְהִיא לְיִשְׂרָאֵל אֲז חֲבָלִים וְרִיכִים גְּדוּלִים וְכְמוּ שְׂהִיָּה בְּגַאֲוָלָה הַרְאִשׁוֹנָה. וְהַעֲנִין, כִּי תַחֲלָה יִגְאֲלוּ בְּרַחֲמֵי דְנוּק' כְּסַדְרֵי הַמְּדַרְגּוֹת – וְהִיא בְּדִינָא, וְאִם יִגְאֲלוּ בְּדִינָא לָא יִהֵא לֹן תְּקוּמָה וְיּוֹמֹת מְשִׁיחָה בִּן יוֹסֵף, עַל כֵּן יִתְכַסֶּה, וְיִרְפּוּ אֲז וְאֲחִיכ יִגְאֲלוּ בְּרַחֲמֵי גְדוּלִים כו', וְתַחֲלָה (יִחְזַקְאֵל כ ג) חִי אֲנִי אִם לָא בְּחִימָה כו', וְהוּא חוּשְׁבָן אֲדֻנִּי כְּנ"ל, וְאֲחִיכ תַּחֲלִיל בְּחִסְדֵי, וְהִיא שְׂהַקְפִּיד מְשָׁה לְמַדְתָּה – אֲדֻנִּי לְמָה הַרְעוּתָה לְעַם כו' (שְׂמוֹת ה כז), וְזֵה שְׂאוּמַר (וּבְדָא בְּרַשִׁי ו ט ד"ה מְקוּרָא רוּחַ) שְׂהַקְיָב לוֹ הַס יִתְבַּרְךְ חֲבַל עַל לְאֲבָדֵן וְאֲרָא כו' בָּאֵל שְׂדִי כו' רוּחָה לּוּמַר הַכֹּל בְּמַדָּה ז' – וְלָא הַקְפִּידוּ, וְכְמוּ שְׂאוּמַר שְׂסַם שְׂלָא מֵאֵל מְקוּם קְבוּרָה וְנַתְּסָה בֵּהּ בְּכִמָּה נְסִיּוֹנוֹת, וְאֲתָה כו' – רוּחָה לּוּמַר וְזֵהוּ רִזָּא דְּפּוֹרְקָנָא בְּהֵאִי חוּתְמָא, בְּתַחֲלָה בְּאֲדֻנִּי דְּהִיא בְּשִׁמְחָה אֲתוּוֹן בְּשִׁמְחָה הַנ"ל, הַס מְפַנֵּי כו', וְהוּא אֲל שְׂדִי, וְאֲחִיכ בְּרַחֲמֵי כו' – מְסַטְרָא דְהוּ"ה דְּלֵאִיהוּ מְלַגְאוּ, וּמְפַרְשָׁא וְהוּלְךְ הַיִּאֲךְ כְּלִילָא הוּ"ה בְּפּוֹרְקָנָא, דְשָׂדִי כְּבַר פִּירָשׁ וּבְשָׁלוֹם ש' תִּלְתַּת כו' כְּנ"ל. וְזֵה שְׂאוּמַר וְבִיהּ וְדָאִי רִזָּא דְּפּוֹרְקָנָא כְּגוֹנָא דָּא יו"ד ק"א וְא"ו ק"א וְא"ו בִּיהּ כו'. וְאֲמַר דְּלֵאִינוּן כו' דְּלֵאוּ הַג' שְׂמוֹת הֵן כְּלָל שְׂל כָּל הַע"ז כְּמוּ שְׂאוּמַר דְּלֵאִינוּן עֲנַפָּא וְנוּפָא וְשַׂרְשָׁא, וְעִינִין מַה שְׂכַתְּבִי בְּמְקוּם אַחַר בְּאַרְכּוּבָה, וְרַאשֵׁי תִיבּוֹת שְׂלָהּ וְא"ו – י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי דְּלֵאִינוּן בְּחִסְדֵי חוּשְׁבָן ע"ז, וְעִינִין בְּתִיקוּנֵי זֵהר חֲדָשׁ ע"ה ז' בְּאַרְכּוּבָה, וְעִינִין בְּזֵהר פְּרַשְׁתָּ וְאֲרָא כ"ז ז' אֲרָא בְּסַטְרֵי יְמִינָא עֵילָאָה כו':

ביה רזא דפורקנא, דאיהו רשים בשמא דע"ב, דאינון וה"ו אג"ו וה"ו רישי תיבין וא"ו, תלת עשר קלימכילין דאורייתא, דאתייהיבת מימינא.
 [תיקוני זוהר – דף כו ע"א]

אשתאר יו"ד ה"א ה"א דסליק לחשבין ל"ב, ואיהו ב' מן בראשית (דף סו ע"א) ל' לעיני כל ישראל, קלועוד איהו ל"ב אלהי"ם דעובדא דבראשית, דעליה אתמר (ישעיהו סג ד) כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה, ושמא דע"ב איהו ויכל"ו, ביה אשתלים רזא דפורקנא, קלועליה אתמר לל"ב"י גליתי דאיהו חושבין ויכל"ו, קלייביה אתקיים קרא (תהלים פט ג) אמרתי עולם חסד יבנה, קלועליה דנפקו ממצרים קמברזא דע"ב שמחן, כף יפקון בהון פד יפקון בבתרייתא, בההוא זמנא חסד יהו"ה מלאה הארץ (שם לג ה), ועליה אתמר (ישעיהו נד ח) וחסדי מאתך לא ימוש, ובחסד עולם רחמתך, ובגין דא שבח דוד לקודשא בריך הוא בגלותא דאיהו שאול בהאי חסד, כמה דאת אמר (תהלים פו יג) כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה.

ואי אומין דעלמא דחקין להו לישראל יותר מדאי, קודשא בריך הוא חס על ד' מן חסד דאיהו דל"ת בגלותא, ואתקיים קרא ביה (ישעיה סו ז) בטרום תחיל ילדה, ושבעין תיבין דמזמור יענף יהו"ה ביום צרה (תהלים כ ב) אינון לקבל שבעים צירין, דאינון צירים וחקלים דשכינתא עלאה ותתאה, קמברזא דאינון ב' קמייביה אתקריאין פלטרין גדולים, קמיהדא הוא דכתיב (תהלים קיא ב) גדלים מעשי יהו"ה, וקודשא בריך הוא ביה אתקרי גדול, כמה דאת אמר (שם קמו ה) גדול אדונינו ורב כח, וביה סלקין ישראל לגדולה, קמיושכינתא דבה אתמר (שמות לג כא) הנה מקום אתי, בההוא זמנא אתקיים בה קרא (תהלים לד ד) גדלו ליהו"ה אתי, ובה (ג"א וביה) אתמר בקודשא בריך הוא בההוא זמנא כי גדול אתה וגומר (שם פו י), וביה עושה גדולות עד אין חקר (איוב ט י), ודא איהו חס"ד, קמייביה ויכלו, ה' בהששי, בגין דביה ה' דאברהם אזיל ו' לגבה, מיד יתער י"ה לקרבא, הדא הוא דכתיב (שמות יז טז) כי יד על פס י"ה, קמיוששי איהו אלף שתיתאה, יסוד, ביה אתפלילו ואתיחדו שית ספירן, יום הששי, הדא הוא דכתיב (בראשית ב א) ויכלו השמים והארץ, דא קודשא בריך הוא ושכינתא, דאינון ו"ה, דעליה אתמר (ד"ה א כט יא) כי כל בשמים ובארץ, ותרגומו דאחיד בשמיא ובארעא, קמיהדא איהו כ"ל, ועליה אתמר (בראשית ב א) וכל צבאם, מאי צבאם תרי סמכי קשוט.

ביאור הגר"א

ק"ו מניחין לאורייתא. רואה לומר י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, ויו"ד ק"ח ק"ח הוא התורה כמו שמפרש והולך ב' מן כו' והכל בתורה:
 ק"ז ועוד איהו ל"ב כו' ושמא דע"ב כו'. עתה מפרש שמא מפרש ברזא דפורקנא, דתחלה מפרש שמא מפרש בתורה, ועתה – דפורקנא, ל"ב הוא דלחקים דמ"ב שבתחלה בסטרא דגבורה ובה עתיד להגמס בגוים פלחי כוכביא, יום נקם בלבי, ואח"כ וא"ו דהוא רזא דע"ב הוא ויכלו דשבת יום השביעי בחסד, וזה שאומר בה אשתלים רזא דפורקנא, וזה לשון ויכלו שנשחטם זו הכל:
 ק"ח ועליה אתמר לל"ב גליתי. כמו שמפרש והולך דאיהו כו' ורואה לומר שבתחלה דע"ב אזי יתגלה אצל דפורקן ראשון יתכסה כנ"ל:
 ק"ט וביה אתקיים כו' יבנה. רואה לומר בית המקדש יבנה בחסד, דבית המקדש דלעבר על אפי וחמתי כו' (ירמיהו לב לא), מה שאין כן לעתיד לבא (זכריה א טז) שבתו לירושלים ברחמים ביתי יבנה בה כו':
 ק"י וכמה דנפקו ממזכרים כו'. כמו שכתוב (מיכה ז טו) כימי לאחד כו':
 קמ"א ברזא דע"ב כו'. קריעת ים סוף, (שמות יד יט) ויסע כו':
 קמ"ב דאינון ב'. רואה לומר דאינון ב' לאשלמא ע"ב, דב' דע"ב הן כוללים דע' כידוע:
 קמ"ג ביה אתקריאו כו'. רואה לומר ב' בתים דלעתיד – ששניהם יבנו כמו שאומר בזהר פרשת פנחס:
 קמ"ד ה"ד גדולים כו'. דאינון מעשיו כמו שכתוב (שמות טו יז) מקדש אדני כוננו ידיך:
 קמ"ה ושכינתא דבה אתמר כו'. כן כריך לומר, ורואה לומר דאחי – גדלו אותה לה' כמו עת לעשות לה':
 קמ"ו ביה ויכלו. חוזר לענין ראשון לדרוש ויכלו, ואמר ביה ויכלו – רואה לומר בחסד כנ"ל וה' דהשגי סמוך לו בגין דאיהו ה' דלצדקה דויכלו, ושגי סמוך לה' – דוא"ו אזיל לגבה למפרק יתה כנ"ל, וזה שאומר ה' בהשגי כו' לגבה:
 קמ"ז ושגי איהו אלף שתיחאה יסוד ביה כו' יום הששי ה"ד ויכלו כו' דאינון ו"ה דעליה אתמר כי כל כו'. רואה לומר השגי הוא יסוד, וביה ויכלו השמים והארץ, ו"נ דאינון ו"ה דהשגי, שגי – ו', השגי – ה', וזהו השגי, וחוזר ואומר ויכלו דהוא ענין אחד אלף דתחלה אזיל ו' לה' והוא יום הששי בצלף שתיחאה דכרגא דיסוד ואח"כ בזמן הגאולה דהוא עטרת היסוד כנ"ל יום השביעי ואז ויכלו השמים והארץ – שנכללין כאחד, וזהו לשון ויכלו שנכללין כאחד:
 קמ"ח ודא איהו כל ועלי' כו'. רואה לומר שמים וארץ וכל, אלו ג' נכללין כאחד, וגם צבאם כמו שאומר מאי צבאם כו', דנקראים צבאות – אחד דשמים ואחד דארץ, מלאכים וישראל, כמו שאומר למעלה, וזה שאומר צבאם והן מעלה ומטה וזה שאמרנו איהו צבאם ואיהו בהוד:

ניהו האי חותם דְּבַה חַיִּים, סְטֵאֲלָא דָא עֵץ הַחַיִּים, סְטֵי־דְבִיָּה בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי (דף סו ע"ב) נְפִיקִין, סְטֵעֵץ וְדַאי הַהוּא דַּאֲתַמֵּר בֵּיה עֵץ הַחַיִּים מְהֵלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, סְטֵי־הָאֵי סְטֵעֵץ אִיהוּ ו', סְטֵמְהֵלֵךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִין דָּא ה', הַחַיִּים אֵינּוֹן אַבָּא וְאִימָא דְאֵינּוֹן י"ה, י' אִיהוּ חֲכֵמָה, וּמְנַלֵּן דַּאֲתַקְרֵי חַיִּים, כְּמָה דַּאֲתַּ אֲמַר (קהלת ז יב) וְהַחֲכֵמָה תַּחֲתֵיהָ בְעֵלְיָהּ, סְטֵה' בֵּיה אִימָא עֲלָאָה, מְנָא לֵן דַּאֲתַקְרֵי חַיִּים, כְּמָה דַּאֲתַּ אֲמַר (משלי ג יא) עֵץ חַיִּים הִיא וְדַאי, וְתַרְוֵיהוּ (שם ד כב) כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם.

סְטֵאֲשְׁכִינְתָּא תַּתְּאָה אִיהוּ רִישׁוּמָא בְּהָאֵי חוֹתְמָא דְאִיהוּ חוֹתְמָא אֲמַת, וְכָל צִיּוּרִין דְּהָאֵי חוֹתְמָא אֵינּוֹן רִשְׁמִין בְּה, לְאֲשְׁתְּמוּדְעָא דְאִיהֵי צִיּוּרָא דְעַמּוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, דְאִיהוּ אֲמַת, סְטֵי־אֲדָם אִיהוּ חוֹתְמָא דִּילְיָהּ, סְטֵי־וְאִיהוּ יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, אִיהוּ חֲתִים בֵּיה לְחַיִּים, סְטֵי־וּמְנִיָּה יִרְתִּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי, חַיִּי מְסֵטְרָא דְאַבָּא וְאִימָא דְאֵינּוֹן י"ה, בְּנֵי מְסֵטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, דַּאֲתַקְרֵי בְּנֵי כְּרִי יִשְׂרָאֵל, וְאִיהוּ ו', וְעַל (נ"א ועל) שְׁמִיהָ אַתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּנוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דַּאֲתַּ אֲמַר (דברים יד א) בְּנִים אֲתֶם לִיהו"ה אֱלֹהֵיכֶם, מְזוּנֵי מְסֵטְרָא דְה' דְאִיהֵי הַמוֹצְיָא לְחַם מִן הָאָרֶץ, וּבְזִמְנָא דִּירְתִין מְנִיָּה אֲלִין תַּלְת (נ"א תרין) דְּרַגִּין דְּכִלְיָן בְּשְׁמִיהָ, בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי, אַתְמַר בְּהוֹן (ירמיה ב כא) וְאֲנֹכִי נֹטְעֵתִיךְ סְטֵי־שׁוֹרֵק כְּלָה זֶרַע אֲמַת.

(שיר ח ו) כִּי עֲזָה כְמוֹת אֶהְבֶּה, סְטֵי־תִקְיָפָא אִיהֵי מְמִיתָהּ אַפְרָשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבִנוֹי, סְטֵי־וּמְנַלֵּן דַּאֲפְרָשׁוּתָא אִית בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְנוֹי, הֵכָא אוּכַח, (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מְכֻדִּילִים וְכו', וְעֲזָה אִיהֵי מְמִיתָהּ, וְעֲלָה אַתְמַר (רות א יז) כִּי הַמּוֹת יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינְךָ. סְטֵי־וּבְזִמְנָא דִּישְׂרָאֵל מְקִימִין פְּקוּדֵי־אֵי דְאוּרִיִּיתָא בְּרַחֲמֵיהוּ, קֶשֶׁה כְּשֹׁאֵל קְנָאָה (שיר ח ו), דְּמִקְנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלִיהוֹן. (על סמא"ל ועל נוקביה, דְאֵינּוֹן גְּרַמִּין לְבַר נֶשׁ מִיתָהּ בְּחוּבֵי־הוּ, וְגַרְמִין לֹון לְמַחֲטִי, וּבְגִין דָּא עֲתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנִטְלָא נּוּקְמָא מְנִיָּהּ, וְלֹאֲעֲבָרָא לֹון מִן עֲלָמָא, דְסַמְא"ל וְנוּקְבָא דִּילְיָהּ אִיהֵי) הָאֵי מִיתָהּ (ד) אִיהֵי לִילִי'ת מְלֹאךְ הַמּוֹת, וְהֵיאֵא שְׁאוּל אִיהוּ

ביאור הגר"א

- הסד חלל דא עץ החיים כו'. רוצה לומר עמודא דאמנעיתא והוא אמת כמו שכתוב (מייכה ז כ) תתן חמת ליעקב וכמו שאומר לקמן ב':
- הסה דביה בני כו'. דכולל ג' דרגין כמו שמפרש והולך ומינייהו נפקין אלו שלשה כמו שמפרש והולך:
- הסו עץ ודאי הוא כו'. רוצה לומר שהוא נהר דאיהו עמודא דאמנעיתא עד יסוד:
- הסז והאי עץ כו'. מפרש והולך דכליל כל התלת דרגין דמהימנותא הידועים כמו שמפרש והולך:
- הסה עץ איהו ו'. רוצה לומר בצורתו ונאמר (דברים כ יט) כי האדם עץ השדה:
- הסט מהלך ת"ק שנה דא ה'. רוצה לומר ה' בתראה, ואלויה הולך מהלך ת"ק שנה, והיא ה' דהחיים, וחיים אינון י"ה כמו שמפרש והולך, הרי באלו ב' תיבות כולל כל סם הו"ה והוא בת"ת דכליל כל הו"ה:
- הע ה' איהי אימא כו' עץ חיים היא ודאי. רוצה לומר דנאמר היא – נוק, ונאמר הם – על שניהם כמו שמפרש והולך:
- העא ושכינתא כו' וכל ציווין כו'. רוצה לומר דלכן כל הו"ה זה כלילא גם כן:
- העב אדם איהו חותם דיליה. רוצה לומר אדם הוא חותם דאמת, דאיהו עשורא דשכינה דאיהי מעשר מכל ולכן היא דמות אדם:
- העג ואיהו יו"ד כו' איהו חתום כו'. את האדם דהוא חותם דאמת שהוא חיים לכן חותם אותו בספר החיים כל זמן שדיוקנו הוא זה וכמו שאומר למטה ומאן דאשתדל באורייתא כו' דיוקניה כו':
- העד ומניה ירהי. רוצה לומר מעמודא דאמנעיתא דהוא כולל כל הג' כנ"ל:
- העה שורה. הוא ג' נקודין על ג' דרגין הג"ל זה על זה ונקרא בשמו זרע חמת, וג' דרגין אלו מעז, בני – עץ פרי, חיים – חיי ה', מזוני כנ"ל ומסטרס ה' מיני דגן כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים, וכל הג' דרגין הן באמת, חיים – כנ"ל ה' אלוקים חמת כו', זרע כנ"ל זרע חמת, מזוני כמו שכתוב חסד ואמת מן ינצורוהו וכמו שאמרו (ערובין פו ע"א) אימתי כו'. ואח"כ מתחיל לפרש סיפרי דקרא של שימני כו' כי עזה כו':
- העו תקיפא איהי כו'. רוצה לומר (שיר השירים ב ה) חולת אהבה, דאנן מתאווין ואוהבין וכמו שכתוב (שם ה ו) נפשי יראה בדברו בקשתיהו כו', שחולת אהבה אני (שם ה ח):
- העז ומ"ל דאפרשותא כו'. רוצה לומר דאית אפרשותא, ומיירי בזה ללא נאמר כאן אפרשותא, ומציא ראייה שנאמר כי אם כו' ונאמר כי המות כו' ולכן כמות נאמר כאן הוא מדבר על אפרשותא:
- העח ובזמנא דישראל כו' כשאול קנאה דמקני הקב"ה עליהוון האז מיתה איהי לילית מ"ה וההיא שאול איהו יכה"ר דנוקבא איהי כו'. ורוצה לומר דאהבה שהיא קשה עלינו על מחיצה הנעשית בפני הקב"ה נקראת מיתה דהיא נוק, וקנאה דמקני הקב"ה על יכה"ר שמבדיל אותנו והשכינה מאתו נקרא שאול דכורא, ובהיפך היה כריז ליהוה, ומשני דנוק' איהי כו' וכמו שאומר בזהר חדש פרשת יתרו כ"ט א' בת זוגיה דיעה"ר לילית פתי לאדם כו' ויעה"ר פתי לחוה כו' וכגוונא דא חתלבן אדם כו' עיין סם:

יצר הרע, דנוקבא איהי עם דכורא, ודכורא עם נוקבא, ^{קט}והאי מנלן, קרא אוכח דכתיב (בראשית ג יז) בעצבון תאכלנה, אדם חאב בנוקבא אתייהיב ליה יצר הרע נוקבא, חנה חבת בדכורא אתייהיב לה יצר הרע מדכורא, ועלה אתמר (שם טז) בעצב תלדי בנים, ודא איהו פי עזה כמות אהבה וכו' (שיר ח ו).

^{קפ}ועוד פי עזה כמות אהבה, אם ישראל יתערון לה להאי אהבה קדם זמנא, צריכין לאתערא לה כדקא יאות, ואי לאו לא יתערון לה, הדא הוא דכתיב (שיר השירים ג ה) השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאו"ת או באילות השדה וגומר, דאומאה איהי דלא שריא על פרסייא עד דנטיל נוקמא מעמלק, דחלל תרין אתון דאינון י"ה, ^{קפא}דנפיק מן מיליה מ"ל י"ה, ובגין דא (שמות יז טז) פי יד על פס י"ה ודאי.

וכד מטא זמנא לנקמא מניה, ^{קפב}ושלהובין דאשא נפקין מהאי י"ה, כמה דאת אמר (שיר ח ו) רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה, ואינון שלהובין דאיש ואשה, דתמן א"ש א"ש, ותמן י"ה, איש כמה דאת אמר (שמות טו ג) יהו"ה ^{קפג}איש מלחמה, דנטיל נוקמין מפרעה ומעמיה, ^{קפד}אשה דא שכנתא דאתמר בה (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב וגומר.

דבר אחר שימני כחותם, כ"ח ת"ם, כ"ח דא שכנתא עלאה, ^{קפה}כ"ח מ"ה מן חכמה, ועלה אתמר (במדבר יד יז) ועתה יגדל נא כח אדני, ת"ם דא ישראל דלעילא, דעל שמיא אתקרי יעקב תם, כמה דאת אמר (בראשית כה כז) ויעקב איש תם, ובגין דאיהו דיוקנא דחותם דלעילא, אתמר ביה (מיכה ז כ) ^{קפז}תתן אמת ליעקב, ומאן דאשתדל באורייתא דאתקרי תורת אמת, דיוקניה חקיקא לעילא בההוא חותם אמת, ומאן דמשקר בה כאלו אפיל אורייתא לתתא, הדא הוא דכתיב (דניאל ח יב) ותשלף אמת ארצה, ובההוא זמנא נפיל דיוקניה וחותמיה לתתא, ונפיל מזליה, ואסתלק ההוא כח מניה, בההוא זמנא סמאל וחיליה ^{קפח}דאינון חיוון ובעירן ועופין מסאבין רדפין אבתריה, הדא הוא דכתיב (איכה א ו) וילכו בלא כח לפני רודף. [תיקוני זוהר – דף סז ע"א]

^{קפח}אם תב בתויבתא תב ההוא כח לגביה דאיהי (דף סז ע"א) שכנתא עלאה, ^{קפץ}בההוא זמנא אתקיים ביה (ישעיה מג ד) ואתן אדם תחתיה ולאמים תחת נפשך, מאי אדם הא אוקמוהו אל תקרי אדם אלא אדום, ולאומים ולאם מלאום יאמץ (בראשית כה כג), ^{קפ}בההוא זמנא אומה דישראל יתקפון (נ"א יתגברון) על אומה דעשו, בחילא דהאי כח ^{קפא}דאתלבש בשבע תיבין דעובדא דבראשית, כ"ח אתון שכנתא עלאה, שבע תיבין כלין בשכנתא תתאה.

ביאור הגר"א

^{קעט} והאי מ"ל כו'. רואה לומר לאכלה כתיב בעצב – לכורא, ולאכלו כתיב בעצבון – נוק', וכן שבתון על שבות דרצנו בנוק' דקדושה וכן כל כיוולא:

^{קפ} ועוד כי עזה כו'. לכריך למהוי עזה ביותר בדחילו ורחימו רבה דהוא י"ה וזה שאומר לאומאה כו' דאינון י"ה ולכן לית לאדחוקא לקן אלא חס כן בדחילו ורחימו גדולה:

^{קפא} דנפיק מן כו'. שהן דאיש ואשה כמו שמפרש והולך, ושם חיבורא דתרוויהון של חז ואם להוליד:

^{קפב} שלהובין דאשא כו'. שהן אש ואש דאיש ואשה וי"ה דבהון כמו שמפרש והולך וזהו רשפיה, רשף י"ה, רשפי אש וכן בשלהבת:

^{קפג} איש דנטל כו'. דהוא מקני בשבילנו:

^{קפד} אשה כו'. דאנחנו דבקים בה – בה, ויפק ראוון (משלי יח כב) ומלא טוב (שם) – עמה, טוב ה' לכל (תהלים קמה ט):

^{קפה} כ"ח מ"ה. דחכמה כולל שניהם, והוא מ"ה, עשר אתון, והיא כ"ח אתון עובדא דבראשית ועיין מה שבארנו לעיל ל"ט א':

^{קפז} תתן אמת כו'. הא' הוא מאימא כמו שאומר לקמן ס"ז ב' ושירא בהון א', דמסעריה דו' נקרא חס דהוא חס בצורתיה, פשוט, מכל אל ו' וא' בצמלע, והוא א' דלהיה נחית ביה בשמא מפרש להשלימו דם חותם דתם להשלים כאן וכאן:

^{קפח} דאינון חיוון כו'. רואה לומר לפי מה שאמרו בסוף פרק כ"ג דשבת אין חיה שולטת באדם כו' דאסתלק מיניה דיוקנא דאדם, ועיין בסוף פ' משפטים קכ"ה ב' והוא חותם אמת כנ"ל:

^{קפח} אם תב כו'. וזהו שבקש משה (במדבר יד יז) ועתה יגדל כו' כנ"ל:

^{קפט} בההוא זמנא אתקיים כו'. דנגזר עליו ואתייהב חלופיה ועיין בזהו חדש מ"ג ג' פתח ר"א ואמר מאשר יקרת כו' עיין שם כל הענין והוא אשר נאמר הבן יקיר כו':

^{קפ} בההוא זמנא כו'. כנ"ל אלא אדום:

^{קפא} דאתלבש בשבע כו'. כמו שאמרו דכ"ח אתון הן לשכינה עילאה, ו' תיבין דקרא הן לשכינה תתאה, וכמו שם ע"ב:

ז"א, ובגין דא אוקמוהו זכרונם לברכה למי נושאים כפים לרום השמים, פ"ד דצריך האי כח לסלקא ליה לגבי חכמה, ודא איהו רום שמים, ואיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דשארי בעשר אצבען, על האי כח, ואיהו חכמה פ"ח מ"ה, והאי כח עליה אתמר (דניאל א ד) פ"ד ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך, לעמוד בצלותא דעמידה, בהיכל המלך סתם דא אדנ"י דסליק לחושבן היכ"ל, פ"ה ואי כ"ח איהו רזא (דברים ו ד) דיהו"ה אלהינו יהו"ה, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, פ"ו ועליה אתמר כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו, פ"ו ואיהו כח דאתלבש בתרין דרועין דאינון חסד וגבורה, וצריך לסלקא ליה לגבי י' דאיהו רום שמים, פ"ו ולנחתא ליה לגבי ו' דאיהו שמים, דעליה אתמר (מלכים א א לב) ואתה תשמע השמים, פד נחתא ליה לגבי עמודא דאמצעייתא, למפרק בה לישראל בנוי, פ"ט וכד סליק לה לגבי רום השמים דאיהי י', למיטל נוקמא מעמלק.

ודא איהו והיה פאשר ירים משה יד"ו (שמות יז יא), ואיהו יד ו', ואיהו יו"ד, ואיהו י"ה, ואילכתר נחית האי כ"ח לגבי וא"ו, דאיהו י"ג מכילן דרחמי, למפרק לבנוי דישראל, י"במה דאת אמר (ישעיה נד ז) וברחמים גדולים אקבצך, וכ"ח י"במהי וא"ו אשתלים ואתעביד א"ס, י"בהוא זמנא (בראשית ג כ) פי היא היתה א"ס כל ח"י, ודא ח"י עלמין, דבה אתמלי ואשתלים בח"י ברקאן דצלותא.

י"ה"א ה"א תליין מן תרין ה"ה, דאינון ה"א ה"א בחושבנא י"ב, וימנייהו תליין אתוון כפולים, ואינון תליין מן תרין ה"ה פשוטות, ובהון סלקין לחושבן י"ד, ודא איהי פי י"ד על פס י"ה (שמות יז טז), וכן וא"ו י"ג מכילין דתליין מן ו"ו פשוטה, ובה אשתלים י"ד, ודא איהו יד ליד לא ינקה רע (משלי יא כא), י"דא עמלק, י"לעילא ותתא נטיל נוקמא מיניה, נטיל נוקמא לעילא בי"ד, ולתתא בי"ד, י"דא איהו הנה י"ד יהו"ה הויה (שמות ט ג), וא"ו י' ה"א ה"א ה"ה י"אינון כ"ח, יו"ד כ' ותליין מן יו"ד פשוטה הרי כ"א, פחושבן אהי"ה,

ביאור הגר"א

- ה"ב והאי כ"ח איהו כו'. כמו שמפרש והולך דיו"ד אחוון הוא בחכמה, וכ"ח פרקין צנינה, ועיין לעיל ל"ט כל הענין הזה:
- ה"ג לרביך האי כח לסלקא כו'. לייחד י"ה, וה"א זאת דכח התפשטת והתלבשת בחו"ג דאינון כמו שאומר למטה דאיהו כח דאתלבש כו' ולכן רביך להגביה הידים לרום חכמה:
- ה"ד ואשר כח בהם כו'. להתלבש כח הזה בהיכלא מלכות. להעמיד סם בצלותא דעמידה כמו שמפרש והולך:
- ה"ה והאי כח איהו כו'. שהן צב' ידים, בכל יד י"ד אחוון צי"ד פרקין:
- ה"ו ועליה אתמר כו'. עיין לעיל ל"ט א':
- ה"ז ואיהו כח דאתלבש כו'. רואה לומר ולכן ורביך לסלקא בנשיאת כפים, ואחר הבכרה לנחתא – להוריד האי כח לגופא – לשמים, וכמו שאמרו דאסור יותר מג' שעות להגביה, ולכן עשוי הידים צענין זה להגביה ולהוריד:
- ה"ח לנחתא לה לגבי שמים. רואה לומר דכתיב (דברים לב מ) כי אשא אל שמים ידי ואמרתיו כו', ורואה לומר מתחילה אשא אל רום שמים ואח"כ אשיב אל שמים ידי, ואז בנשיאת יד אשיב נקם לצרי כו' (סם מאל):
- ה"ט וכד סליק לה כו'. דהוא ה' לגבי יו"ד, על כס י"ה:
- י' ואיהו יו"ד כו'. דריש בג' אופנים, יד ו' דעמודא דאמצעייתא – והן אותיות יוד – דמרים לגבי יוד, ומתחברים י"ה, והוא גם כן ידו – דל"ו נעשה ה':
- י"א ולבחר נחית כו'. כנ"ל אל שמים ידי, ולכן מציא ראה למעלה ועליה אתמר ואתה תשמע כו':
- י"ב כד"א וברחמים כו'. מציא ראה דסם י"ג מכילן דרחמי – דכתיב אלל רחמים דבת"ת – גדולים וכמו שאומר לעיל ס"ו א':
- י"ג כהאי וא"ו כו'. י"ג – להשלים אס:
- י"ד כהוא זמנא כי היא כו'. דבה אתמלי, דמחיים דילה נקרא חי ואשתלם בצלותא – במלכות דהיא כלותא, ומתמלאין על ידו ח"י ברכאין בה, ורואה לבאר בזה סיפא דקרא הג"ל ואמרתיו חי אנכי, חי – מסטרא דאנכי, לעולם – במלכות:
- י"ה הא הא כו'. הכלל בזה, דלריש חושבן האות מלאה, והאות פשוטה דורש בכללות לאחד:
- י"ו ומנייהו תליין אחוון כו' דתליין כו'. רואה לומר ה"א ה"א ה"ו, כפולות, וה"ה – הכללות בה' כפולות – הן ז' כפולות, דכפולות צסם, אבל וא"ו הוא פשוט צסם פעם אחת, ולכן מנייה י"ב פשוטות דצבייל המילוי אינו נקרא כפול:
- י"ז דא עמלק. רואה לומר דהוא נקרא רע:
- י"ח לעילא ותתא כו'. רואה לומר משרו, וממנו, כמו שכתוב (ישעיהו כד כא) יפקוד כו', והוא צב' ידים דכתיב (ישעיהו מח יג) אף ידי כו' וימיני כו', והן צ' יד הכ"ל, דוא"ו ודב' ההי"ן כנ"ל:
- י"ט ודא איהו יד ה' כו'. מציא ראה שמכות ממנה על כריו:
- י"י אינון כ"ח. רואה לומר הוא כ"ח הג"ל דאימא, ויו"ד י' – כ"ח, גם כן אקויה דאימא, והוא מ"ט שערים שלה כמו שמפרש והולך:

וסליק כלא מ"ט אנפין דאורייתא, כגוונא דא כ"ח דאיהו תמניא ועשרין, אהי"ה דאיהו כ"א, הרי מ"ט, וכלא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א מ"ה, יהו"ה ד', סליק מ"ט.

י"א לבושא דיו"ד חסד, לבושא דה"א גבורה, לבושא דו"ו תפארת, לבושא דה"א מלכות, נצח קשורא דיליה חסד, ה"דא הוא דכתיב (תהלים טז יא) נעימות בימינך נצח, הוד קשורא דיליה גבורה, צדיק קשורא דיליה עמודא דאמצעיתא, דגוף וברית חשבין חד, י"מ מלכות שלימו דלהון, איהי שלימו דעלאין ותתאין.

י"ב כתר עליון דא איהו שלימו דחמשיין שערי בינה, ודא איהו דלא אתייהיב למשה, דעליה אתמר (איוב כז ז) נתיב לא ידעו עיט, ועליה אמרו זכרונם לברכה במופלא ממוך אל תדרוש וכו', בגין דאיהו י"מ מקור דלית ליה סוף, ובמקורא דלית ליה סוף מאן יכיל לאשגא ולאשכחא ליה (סיפא).

[תיקוני זוהר – דף סז ע"ב]

קם סבא ושאל ואמאי אתקשר נצח עם חסד כמה דאוקימנא נעימות בימינך נצח (תהלים טז יא), וכן הוד עם גבורה, י"א אלא בגין דדרועא ימינא לא אית ביה אלא תלת פרקין, וכן בשמאלא, ובגין דא אתקשר שוקא ימינא דאית בה תלת פרקין עם דרועא ימינא לשריא ביה ה"א, (דף סז ע"ב) וכן דרועא שמאלא עם שוקא שמאלא לשריא ביה ה"א, י"ט וכן גוף וברית אינון ו' ו', ושריא בהון א דאיהי אימא, ואתעבידו י"ג וא"ו. י"י ו' שריין בעשר אצבעאן דידין ובעשר אצבעאן דרגלין, י"מ משום דאתחלתא דשמא קדישא מחכמה שריא דאיהי באצבעין.

י"ט כתר עלאה שריא ברישא דבר נש, דתמן מחשבה סתימאה, וכמה דמחשבה איהי סתימא, כף איהו סתים, אין סוף אתקרי מלגאו, כתר עלאה מלבר, כתרא דרישא עלאה, י"א ארבע יסודין דגופא בהון שריא יהו"ה, י"ב ודא איהו כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו (ישעיה מג ז), בראתיו דא נשמתא קדישא דאיהי עולם המחשבה, יצרתיו דא רוח ממלא דמיניה חיוון (נ"א חייז) י"ב ממללין, עשיתיו דא נפש דתמן עשייה, דשריא ברמ"ח ר"ב פקודין.

ביאור הגר"א

- י"א לבושא דיו"ד כו'. מפרש והולך שמ"ט מחפשיין בז"ת כידוע:
י"ב מלכות שלימו כו'. ה' אחרונה כנ"ל משלים לד' ולז' לשניהן:
י"ג כתר. דחוצ"ב הן צפרקו האצבעות, כ"ח ומ"ה, ומתגלין, מה שאין כן כתר עליון:
י"ד מקור כו'. עיין ברעיא מהימנא פ' בא ובמקור לית סוף לעולם:
י"ה אלא בגין כו'. וכל אחד ריך למהוי כלול מו"ק, והן ה"א ה"א כמו שמפרש והולך:
י"ו וכן גוף כו' א'. והוא כלב אימא בגוף ת"ת:
י"ז יו"ד כו'. כנ"ל שהוא חכמה, ולכך נושאין לשרשם והוא מספר יו"ד כ' והכל מ"ה:
י"ח משום דאתחלתא כו'. רואה לומר לכך רמיזא באצבעאן דנשיאתם הם למעלה וכן סיומא ברגלין דבחכמה ראש וסוף כידוע:
י"ט כתר כו'. קורא של יוד:
י"א ארבע כו'. רואה לומר הויה פשוטה הג"ל:
י"ב ודא איהו כו'. סיפא דקרא בראתיו כו' על נר"ן כמו שמפרש והולך:
י"ג ממללין. כמו שאמרו (חגיגה יג ע"א) חשמ"ל:
י"ד פקודין. במעשה:

תיקון כ"ג. בראשית, ברית אש. תיקון זה ושאר חריזי כריכים להיות אחר תיקון כ"ט, שאמר שם ביה תלת פקודין כו' והן התלת תיקונין אלו:

תקונא עשרין וחמשא

[תיקוני זוהר – דף סט ע"א]

יב"ב ראשית דא אורייתא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (משלי ח כב) יהו"ה קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז, מההוא אַתְר דְאִתְמַר בֵּיה (תהלים צג ב) נִכּוֹן כְּסָאָךְ מֵאֵז, ואורייתא יב"ב תריין פקודין אית בה, חד והגית בו יומם ולילה (יהושע א ח), תניינא למהוי למלכא ספר תורה, דאזיל עמיה בכל אתר, הָדָא הוּא דְכְתִיב (דברים יז ט) והגית עמו וקרא בו כל ימי חייך, ספר תורה אמאי למלך, בגין דאיהו לאו איהו מלכא אלא מסטרא דמלכות, וצריך למהוי ליה עמה בכל אתר ספר תורה דאיהו עמו דאמצייתא, לאתקשרא ביה קודשא בריך הוא עם שכניתיה, וספר תורה היא יב"ב דרגא דיעקב, דאיתמר ביה (בראשית כה כז) ויעקב יב"איש תם, וספר תורה כן צריך למהוי תם בלא פסולת, ואם ספר תורה איהו חסר באתר דמלא, (דף סט ע"א) או מלא באתר דחסר, או אות חד חסיר, או יתיר, או חליף, ספר תורה פסול, לאו איהו כדיוקנא דספר תורה דלעילא.

כגוונא דא אינון חמש כנפי ריאה, כגוונא דחמשה חומשי תורה, ונודא יב"ב כגוונא דזה ספר (בראשית ה א) דאיהו יב"ספר ישרים, אי אוני חסיר או יתיר או חליף, איהו אמרא פסול, ומאן דעבר עליהו כאלו עבר על אורייתא וחמשה חומשי דילה, דחמשה כנפי ריאה ונודא אינון שית, דא ו', כל מאן דעבר (על דא, כאלו עבר על דא) חמשה דברים המפסדין את השחיטה, ו' (כל מאן דאעבר עליהו) כאלו אעבר בה' מן יהו"ה, כנפי ריאה צריך דלא יהא בהון סרכות, ו' (תמני סרי סרכות אינון, מאן דאעבר עליהו כאלו אעבר ברית דאיהו ח"י עלמין, וסירכא איהו סם המות, סם דאל אחר, דאיהו סמאל, עלה אתמר (משלי ה ה) יב"ב רגליה יורדות מות, בכל אתר דאסתריך קטילת, וכנפי ריאה אינון פנפי חיוון, וצריכין למהוי פרודות מלמעלה, הָדָא הוּא דְכְתִיב (יחזקאל א יא) ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה, ו' (אם אינון בחבור טריפה, ותרי אומות אינון בריאה, ובהון שית גדפין, חמש אונות ונודא, ועליהו נאמר (ישעיהו ו ב) ולישרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד, ו' (אישיתא אינון מסטרא דאת ו', דאיהו ספר תורה.

ארונא דספר תורה ילודא לבא, ו' (ואיהו נור דליק, ואי לא כנפי ריאה דאינון נשכין עליה, הנה לבא אוקיד כל גופא, וההוא נורא דאיהו בערקין דדמא, ו' (איהו נשכין בערקין דלבא, וכלהו מתנהגין אבתריה,

ביאור הגר"א

יב"ב תיקון כ"ה בראשית כו' מההוא אחר כו'. רוצה לומר אורייתא דבריאה וכמו שאומר לעיל ד' ב' אורייתא דבריאה ה' כו': יב"ב תריין פקודין. והן משלימים לתרי"ג, בתורה, והוא ב' דבראשית, ואלו ב' הן בזו"כ וזה שאומר חד והגית בו' בז"א וכליל נוק' שנאמר והגית בו יומם ולילה, תניינא במלכא וכולל לז"א כמו שמפרש והולך:

יב"ב דרגא דיעקב. כנ"ל:

יב"ב איש חס. ללא נפיק מיניה פסולת וכמו שמפרש והולך:

יב"ב כגוונא דזה כו'. והוא דרגא דזה האיש, לדיק, וכן נקרא ספר זכרון ולכן עמוון זכים ללא נפיק מזיכרא לעלמין:

יב"ב ספר ישרים. כמו שאמרנו בע"ג (דף כ"ד) שכולל כל ה' ישראל, שעמודא דאמנעיתא נקרא ישר, שמכריע בין ימינא לשמאלא, ולכן נקרא ישראל, וישראל נוטה לימין וישראל להיפך, בסוד אל ורו"ן, ומכל מקום ישר הוא ולכן נקראים ישראלים שמקבל מכולם, ולדיק וישר הוא:

יב"ב כל מאן דעבר על ה' דברים שמפסדין את השחיטה כאלו עבר בה' כו'. ושניהן הן ו"ה שבהן יש אחיזה:

יב"ב תמני סרי כו'. דריאה איהו בוא"ז כנ"ל, וברית כליל לון:

יב"ב רגליה יורדות כו'. לאסתריך בנר"ר ועיין בזה פרשת ויחי רי"ז ב':

יב"ב אם אינון בחיבורא כו'. כמו שאומר לקמן בתיקון נ"ו, ל"ב ב' ענפין דאילנא כו' וס' ו"ה, ו' בימינא ה' בשמאלא, וצריך שלא יכנס רע בינתיים שלא לעשות ערו"ה, וזהו (יחזקאל כא יט) והך כף אל כף:

יב"ב שרפים כו'. כמו שאמרנו בזה פרשת פנחס ממעל לו – ללבא, והן עומדין נפוחים בחייה:

יב"ב שית אינון כו'. רוצה לומר אע"ג שנאמר שש כו' שש כו' – נכללין באחד, ששנים שרפים הן וחד אתחזרו, והן ו"ו מלכא בת"ת ויסוד, וגוף וברית חד הן, ובוא"ז אחד של שש כלינו, וזה שלא נאמר שש כנפים לאחד, וזה שאומר תריין הוי חד אתחזרו – ששרפים הן שנים ונאמר לאחד:

יב"ב דא ליבא. וכן הוא לקמן ע"ב א' ושאר מקומות:

וְדָא הוּא דְכְתִיב (יחזקאל א יב) רַלְטָאֵל אֲשֶׁר יִהְיֶה שְׁמָהּ הַרוּחַ לְלֶכֶת יִלְכוּ וְגוּמַר, יִמְלֹכָא פַּד סְלִיק מְנִיָּה יִמְאַרוּחָא דְאִיהוּ ו' וְאִתְפָּרַשׁ מִן נִפְשָׁא דְאִיהֵי ד' עַל דְמָא, נוֹר דְלִיק, אֲתַמַּר בְּנִפְשָׁא (שיר ה ב), אֲנִי יִשִּׁינָה, וְכַד יִיְתִי רוּחָא לְגַבִּיָּה אֲתַמַּר וְלִבִּי עַר, וְדָא אִיהוּ (ישעיהו כו ט) נִפְשֵׁי אוֹיְתִיךָ בְּלִילָה, אֲפֵי רוּחִי בְּקַרְבֵי אֲשַׁחֲרֶךָ, וְכַד יִיְתִי רוּחָא לְגַבִּי לְבָא דְתַמָּן נִפְשָׁא, אֲתַמַּר בִּיה (שיר ה ב) קוֹל דוּדֵי דוֹפֵק, דְפִיק לְתַרְעָא דְלְבָא שִׁית דְפִיקִין, לְאֲשַׁתְמוּדַע דְאִיהוּ ו' דְיִיְתִי לְגַבִּי ד' דְאִיהֵי נִפְשָׁא, יִמְיֹכְבָהּ אֵינוֹן עֲשָׂרָה, יִמְיֹכְלָהוּ בְּפִיוסָא, יִמְיֹהָדָא הוּא דְכְתִיב (שם ה ב) פְתַחֲחִי לִי אַחוּתִי רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמְתִּי שְׂרָאשִׁי נִמְלָא טַל.

וּבְתַקוּנָא תַמְנֵי סְרִי, (נ"א ובתקונא דא שית אתוון), דְאִיהוּ בְרִ"א שִׁי"ת, אֵינוֹן רְמִיזִין פְּגוּנָא דָא, פְתַחֲחִי לִי יִמְיֹכְבָהּ ב' דְאִיהֵי תַרְעָא, אַחוּתִי בְּאֵת א', רַעֲיָתִי בְּאֵת ר', יוֹנְתִי בְּאֵת י', תַמְתִּי בְּאֵת ת', שְׂרָאשִׁי בְּאֵת ש' נִמְלָא טַל, יִמְיֹרִי ד' נְקוּדָה דָאֵת ב', יִמְיֹכְנֻצוֹתֵי אֵלִין שִׁית סְטְרִין, וְאֵינוֹן דְפִיקִין בְּמוֹלִיךְ וּמְבִיא לְמָאן דְאַרְבַּע סְטְרִין דִּילִיָּה, וּמַעְלָה וּמַוְרִיד לְמָאן דְשִׁמְיָא וְאַרְעָא דִּילִיָּה, וְשִׁית סְטְרִין אֵינוֹן שִׁית סְפִירָן, וְדְפִיקוּ סְלִיק וְנַחֲחִית בְּהוּ, יִמְיֹכְבָרִיכוּ דְחֶסֶד פְּגוּנָא דָא תַקִּיעוֹת, בְּתַבִּירוּ דְגְבוּרָה דְאֵינוֹן שְׁבָרִים, בְּמַהֲירוּ דְעַמּוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא דְאִיהוּ תַרוּעָה, יִמְיֹכְחֶסֶד גְבוּרָה תַפְאָרַת סְלִיקִין, בְּנֻצַח וְהוּד יִסוּד נַחֲחִין.

בִּיאור הגר"א

^{ל"א} וְאִיהוּ נוֹר כו'. לַאֲרוֹן – אִוְתוֹת נוֹרָא תַרְגוּם שֶׁל אֵשׁ, וְהוּא חוּס הַטְּבַעִי שְׂבֻלָּב, וְעִינֵין בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא פ' פְּנַחַס רַל"ד א':
^{ל"ב} רוּחָא נְשִׁיב אֲבַתְרִיָּה זַעֲרִיקִין לְזַבָּא. לְזַמּוּחָא וְרִיחָה וְלַבָּא הֵן נִרְיִן כְּמוֹ שְׁאוּמַר סוּף תִּיקוּן כ"ז וְאֲפִי עַל פִּי כֵן שְׂרִיָּא ע"י הַתְּנַשְׁבוֹת הַרִיחָה – הַרוּחַ בְּלָב, כְּמוֹ הַגְּשָׁמָה שְׁעִיקַר חוֹפֵף עַל הָאֵדָם – וְעַנְפִּיָּה בְּחוּכוֹ, וְכֵן הָאוּוֹר זַעוּלָם – וְנְשִׁיב בְּאֵדָם, וְכֵן כְּהֵאִי גוּנָא בְּנִפְשָׁא שְׁעִיקַרָה בְּלָב – וּמַתְפַּשֵּׁט בְּכַבֵּד, זֶה שְׁאוּמַר לְמַעְלָה לְזַבָּא אֲרוּנָא אַע"ג דְּסַפֵּר תוֹרָה הוּא הַרִיחָה כְּנ"ל. וְאֲפַשֵּׁר לּוֹמַר לְזַבָּרָא לִיָּה כְּר"י בְּפִרְקָא קַמָּא לְזַבָּא בְּתַרָּא דְמַזְלוֹ הוּא מוּנָה, וּמוּחָא וְרִיחָה וְלַבָּא הֵן ג' דְּרַגְזִין שְׂכוּלְלוּן כֹּל הַעֲשֵׂר סְפִירוֹת וְאֲפִי שְׁעִיר סְפִירוֹת נַחֲלָקִין לְג' דְּרַגְזִין מִכֹּל מְקוּם בְּכֻלְלוּן רַק שְׁחִים, לְמַלְכָּא עַלְלָה בְּזַכוּרָא אֲחַתִּים, וְלִכֵּן כֹּל ט' סְפִירוֹת נַחֲשָׁבִין לְזַכוּרָא א', וּמַלְכוּת נוֹק' ב', וְנַכְלָלוּן זַכוּר וְשׁוּמַר, זֶה שְׁאוּמַר בְּחִיקוּן כ"ד דְּתַהֲלָא לְבָ טַיִר כו' – שׁוּמַר, וּמוּחָא – בְּזַכוּר, וְכֵן זֶהֲרַר פְּרַשַׁת פְּנַחַס רַכ"ד א' עִינֵין שֶׁם זֶהוּ בְּזַחֲיַת הָאֲבָרִים הַפְּנִימִים לְבַד אֲבָל עִם הָאֲבָרִים הַחוּצוֹנִים, מוּחָא וְלַבָּא – אֲו"א, וְאֲבָרִים גְּדוּפָא – ו"ק, ז"א, וּפּוּמָא – מַלְכוּת כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא פ' נֶשֶׁא קכ"ב ב' י' יִרְחָה וְדָא לְאִיהוּ כו', וְשֶׁם קכ"ב ב' לְאִינוֹן י"ה יִרְחָה וְהַעֲבָה קִרִּינֵין לֹון כו' הַנְּסַתְרוֹת יִרְחָה וְהַעֲבָה לְאִינוֹן כו', וְלַעֲיֵל י"ג א' וְאֲתַקְרִיאוּ בְּחִיקוּנָא דָא כו'. וְהַעֲנִין, כִּי ב' בְּחִיטוֹת בְּאֵדָם – רַחַשׁ וְגוּף, וּבְזַחֲיָנִי לְפַנִּים הַנְּסַתְרוֹת שְׂבָהן אֲו"א, וְלְזַכֵּר זו"ן, וּפּוּמָא הוּא כֻלְלֵי הַרִישָׁא וְכְמוֹ שְׁאוּמַר בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא קכ"ג ב' שֶׁם לְאִינוֹן בְּגוּפָא וּבְרִישָׁא, זֶהוּ לְזַבָּא יִסַּד בְּתַתָּא וְאִימָא בְּרָא, וְהִיא עַטְרָה זַעֲלָה וְאִיהֵי כְּתַר מַלְכוּת בְּסִיּוּמָא דְגַלְגַּלְתָּא:

^{ל"ט} אֵל אֲשֶׁר כו'. וְהַאֲוּפְנִים לְעוֹמְתוֹן, וְכֵן הַנִּפְשָׁא דְזַבָּרָא בְּתַר רוּחָא, וְכֹל הָאֲבָרִים אַחַר נִפְשָׁא:

^מ וְלַבָּא כַד כו'. וְהוּא בְּשִׁינָה לְלָא אֲשַׁתִּיר רַק נִפְשָׁא. זֶה שְׁאוּמַר נִפְשֵׁי אוֹיְתִיךָ בְּלִילָה אֲפֵי רוּחִי כו'. בְּיוֹם, זֶהוּ אֲשַׁחֲרֵךְ – בְּשַׁחַר, וְכֵן הוּא דְרַגָּא דְיוֹם וְלִילָה:

^{מ"א} רוּחָא לְאִיהוּ ו' וְאֲתַפְרַשׁ מִנִּפְשָׁא לְאִיהֵי ד'. רוּחָה לּוֹמַר דְנִפְשָׁא הוּא ד' שְׁהוּא עַל ד"ס כְּמוֹ שְׂכַחוּב (דְּבָרִים יב כג) כִּי הִדָם הוּא הַנִּפְשָׁא, וְיִדוּעַ שְׂרוּחָא וּנִפְשָׁא הֵן ד"ו פְּרַכּוּפִין:

^{מ"ב} וְזֶה אֵינוֹן עֲשָׂרָה. דְשִׁנְיָה הֵן ד"ו:

^{מ"ג} וְכוּלָּהּ בְּפִיוסָא. כְּמוֹ שְׁאוּמַר זֶהֲרַר פְּרַשַׁת פְּנַחַס רַכ"ה ב' וּבְרַעֲיָא מְהִימְנָא שֶׁם וּבְזֶהֲרַר פְּרַשַׁת בְּרַחֲשִׁית מ"ט א' ב' מַכְאֵן אוֹלוּפִינָא מֵאֵן דְּמַתְחַבֵּר כו'. זֶהוּ זִיווּג זו"ן כֻּלְלֵי מְקוּם שְׁהֵן רוּחָא עִם נִפְשָׁא:

^{מ"ד} הַה"ד כו'. שְׂהֵן בְּפִיוסָא וְהֵן שִׁית דְפִיקִין כְּמוֹ שְׁמַפְרַשׁ וְהוּלְךָ וּבְתַקוּנָא כו':

^{מ"ה} בָּאֵת ב' לְאִיהֵי תַרְעָא. שְׂזַרְתוּ תַרְעָא וְכְמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל רִישׁ תִּיקוּן א', י"ג ב', ב' רַחֲשִׁית זֶה הַשְּׂעַר כו':

^{מ"ו} יו"ד כו'. וְהִיא הַשְּׂבִיעִית. בְּשַׁבַּת יו"ד עַל ו', עַטְרָה זַעֲלָה, וְנַעֲשִׂית ז', תַּגָּא, אֲבָל בְּיַמּוֹת הַחוּל כְּלִילָא בּוֹ וְכְמוֹ שְׁאוּמַר לְקַמֵּן בְּחִיקוּן ל"ו עִינֵין שֶׁם:

^{מ"ז} קוּוּרְתִי אֵלִין שִׁית סְטְרִין. רוּחָה לּוֹמַר שִׁית סְטְרִין הַנ"ל פְתַחֲחִי כו', לְנַקּוּדָה הַשְּׂבִיעִית נִמְלָא טַל, וְשָׁשָׁה קְאוֹת רַחֲסִי לִילָה לְמִיָּהּ לְנוֹק:

^{מ"ח} בְּאֲרִיכוּ כו'. רוּחָה לּוֹמַר שְׂזַדְפַּק הָאֵדָם שְׁהוּא ע"י רוּחַ נִיכַר בְּאִזִּיָּה סְפִירָה הוּא, אֵם הוּא בְּאֲרִיכוּת הוּא סִימָן הַתַּקִּיעָה שְׁמַאֲרִיךְ וְהוּא בְּחַסְדֵי, וְאֵם גַּם כֵּן בְּאֲרִיכוּת קָתַת וּמַשְׁבֵּר כְּעִין שְׂבָרִים – בְּגְבוּרָה, וּבְמַהֲירוֹת – בְּת"ת, תַּרוּעָה, זֶהוּ אֵם הַדְּפַק סְלִיק לְמַעְלָה בְּדִפִּיקוֹ, וְאֵם נַחֲחִית לְתַתָּא הוּא בְּנֵה"י גַם כֵּן בְּאוֹתוֹן הַסִּימָנִין הַנ"ל, וְהֵן שָׁשָׁה דְפִיקוֹת דְרוּחַ בְּר"ק, וְע"י כֵּךְ יִכוּלוּן לִידַע בְּאִזִּיָּה אֲבָר הוּא חוּלָה מו"ק, וּבְאִזִּיָּה פַגְסָא, וְכֵן הוּא דְפִיקִין לְזַבָּא וּבִיד הָאֵדָם הוּא נִיכַר דְפִיקִין. וְאֲמַר וְאֵינוֹן דְפִיקִין כְּמוּלִיךְ כו'. רוּחָה לּוֹמַר לִכֵּן הַדְּפִיקוּן הֵן כְּמוּלִיךְ כו' – לְפִי שְׁהֵן מו"ק:

^{מ"ט} בְּחַסְדֵי גְבוּרָה תַפְאָרַת כו'. שְׂאִין בִּין מִים הַעֲלִיוֹנִים לְמִים הַתַּחוּנִים אֲלָא כְּמַלְאֵי נִימָא, שְׂחָג"ת הֵן בְּמְקוּם בִּינָה, וְנֵה"י – בְּמַלְכוּת, וּבִינָה וּמַלְכוּת הֵן ב' הַהִי"ן דְעוּלָה וְיִוֵרֵד כְּמוֹ שְׂאֲמַרוּ בְּכַמָּה מְקוּמוֹת (זֶה שְׁאוּמַר לְקַמֵּן ב' בְּגִין דְשׁוֹשְׁנִים כו' זַרְקַת תְּרִין וְסַלְקָא הַנְּשַׁרָא וְנַחֲתָא לְקַבֵּל ו"ק הַנ"ל וּבֵהן ב' הַשׁוֹשְׁנִים):

וכָּלְהוּ דְּפִיקוּן לְגַבֵּי שְׂכִינְתָא דְּאִיְהִי סְלָם, דְּבִיּה שִׁית דְּרָגִין, וְדָא לְבָא, וּבִיּה מְלָאכִי אֱלֹהִיִּים סְלָקִין וְנַחְתִּין, דְּאִינוּן דְּפִיקוּן דְּרוּחָא, יִדְּאִינוּן שִׁית סְלָקִין לְעֶשֶׂר, יִדְּאִינוּן קְשָׁרִיק קְשָׁרִיק קְרִיק, יִבְעֵד דְּאִתְּפִלִּילוּ יִבְעֶשְׂרָה זְכֻרֹנוֹת וּבְעֶשֶׂר מְלָכִיּוֹת וּבְעֶשֶׂר שׁוּפְרוֹת, תְּלָתִין סְלָקִין מִתְּתָא לְעִילָא, וְתִלְתִּין נַחְתִּין מְעִילָא לְתִתְּתָא, וְסְלָקִין כְּלָהוּ לְשִׁתִּין, יִדְּשִׁית זְמַנִּין עֶשֶׂר, יִדְּפֵד סְלִיק דְּפִיקוּ בְּתִקְפּוֹ דְּגְבוּרָה בְּגְבִירוֹ אִיהוּ דִּינָא תְּקִיפָא, כְּד דְּפִיקוּ וְאִתְּאַרְךָ, מְרַעָא אִתְּאַרְךָ דְּהָא מְטָה כְּלָפִי חֶסֶד. [תִּיקוּנִי זוּהַר – דָּף סָט ע"ב]

יִדְּקָם סְבָא מְאִינוּן מְאִרִי מְתִיבְתָא, וְאָמַר בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, הָא סְמַנִּין אֲלִין אִינוּן דְּמְרַעָא (דָּף סָט ע"ב) כְּד דְּפִיקוּ אִתְּקַצֵּר וְגִלּוּתָא אִתְּקַצֵּר, הָא מְטָה כְּלָפִי גְבוּרָה בִּי דִּינָא רְבִרְבָא, וּמוֹתָנָא קָא אַחְזִי לְמִשִּׁיחַ וּשְׁבָטִין, וּבְגִין דָּא אוּמִיאַת הֵהִיא חוּלָה בְּגִלּוּתָא לְיִשְׂרָאֵל (שֵׁם ב ז), אִם תְּעִירוּ וְאִם תְּעוּרְרוּ, דְּלָא יְהֵא בְּמַהִירוֹ, אֲלָא עַד שְׁתַּחֲפִין.

וְאִם דְּפִיקוּ אִתְּאַרְךָ, הָא מְטָה כְּלָפִי חֶסֶד, יִדְּעֵל דָּא מְרַעָה בְּגִלּוּתָא אִתְּאַרְךָ, וְאִי דְּפִיקוּ אִיהוּ לָא אַרְיָךְ וְלָא קְצָר, הָא אִתְּעַר רַחֲמֵי לְגַבֵּי חוּלָה בְּגִלּוּתָא דְּאִיְהִי לְבָא, וּלְגַבֵּי עֶרְקִין דִּילָהּ דְּאִינוּן בְּנֵהָא יִשְׂרָאֵל, וְדָא אִיהוּ עֵמוּדָא דְּאִמְצִיעִיתָא, עֲלִיהּ אִתְּמַר (יִשְׁעִיהוּ נִד ז) וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים אֲקַבְּצָךְ.

יִדְּעוּד כְּד דְּפִיקוּ אִיהוּ בְּתִרוּעָה בְּמַהִירוֹ, דּוּחָקָא בְּתִר דּוּחָקָא, יִתִּי פּוּרְקָנָא, יִדְּעוּד הֵהִיא חוּלָה דְּאִיהוּ לְבָא, כְּד רוּחָא לָא נָשִׁיב לְגַבֵּהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (כְּרֹאשִׁית א ב) וְרוּחַ אֱלֹהִיִּים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, אִיְהִי לָא

בִּיאור הגר"א

¹ וְאִינוּן שִׁית סְלָקִין לְעֶשֶׂר. כְּמוֹ שְׁמִפְרָשׁ הַוּוּלְךְ וְאִינוּן קְשָׁרִיק כו'. וְהַעֲנִין, כִּי ד' דְּפִיקוּן הֵן דִּילֵה כְּנ"ל וְכֵן אִינוּן עֶשְׂרֵה, וְהוּא קְשָׁרִיק, וּמֵן הַתּוֹרָה אִינוּן אֲלֵף ט' כִּי הַעֲשִׁירִית לִית לָהּ מַגְרָמָה כְּלוּם, וְהִיא בְּלֹא נְקוּדָה שְׁהֵן הֵן הַדְּפִיקוּן כִּידוּעַ וְהִיא כְּלוּלָה מֵהֵם וּמִתְנַהֲגַת אַחֲרֵיהֶם, וְדִרְא בְּתַרְחָה תְּקִינוּ נְגִדָה גִם כֵּן וְהֵן עֶשֶׂר דַּעֲמִידָה וְכַמְנַהֲגָה הַרְאָשׁוּנִים וְכַמּוֹ שְׁאֲמַרוּ כָּל הַגְּאוּנִים שְׁבַעֲמִידָה קְשָׁרִיק קְשָׁרִיק קְרִיק, עַד שְׁרִבִּינוּ תַּם בִּיטוּלָה וְהַעֲמִיד וּמְנַהֲגוּ, וְדַבְרֵי הַרְאָשׁוּנִים הֵם עֵיקַר כְּמוֹ שְׁבַאֲרֵתֵי שֵׁם בְּחִידוּשֵׁי, וְאֵלוֹ הַדְּפִיקוּן גִּם כֵּן נִכְרַד בְּדַפְקֵי ד' אֵלוֹ הַאֲחֻרוּנִים הֵן לָא סְלָקִין וְלֹא נַחְתִּין אֲלֵף בְּמַקּוּמָם, וְעִינִין בְּזֵהַר פְּרַשַׁת אֲמוֹר ל"ט ק' סִדְרָא קְדַמְתָּא קְלָא נְפִיק כו' לְבַצִּיהּ לְדַבְרֵיהֶם כו', סִדְרָא תְּנִינָא כו' הַוּוּא קְלָא תְּבִירָא כו' לְאִתְּרָא לִירַחֵק כו', סִדְרָא תְּלִיתָא קְלָא כו' לְרִישִׁיהּ דִּיעֻקֵּב כו', וְהִנֵּי תְּלַתָּא סְדְרִין כְּלָהוּ סִדְרָא חַד, סִדְרָא אַחֲרָא קְלָא נְפִיק וְסִלִּיק וְנִטִּיל לְאִבְרָהָם מֵאִתְּרֵיהּ וְנִגִּיד לִיהּ לְתַתָּא כו', סִדְרָא תְּנִינָא כו', סִדְרָא תְּלִיתָא כו', וְהִנֵּי כְּלָהוּ סִדְרָא אַחֲרָא תְּנִינָא כו', סִדְרָא בְּתַרְחָה דְּבַעֲי לְסִלְקָא לֹון לְאִתְּרֵיהּ כו', וְהֵן גִּם כֵּן בְּאִרְכּוֹ כו', וְהִיא בִּין חַג"ת דְּסִלְקוּן וּבִין נַה"י לְנַחְתִּין דְּשֵׁם מַקּוּמָה כִּידוּעַ וְהַעֲשִׁירִית דְּכְלוּלִין בַּהּ כָּל ג' הַקּוּיִן אֲרִיכוּ וְתְּבִירוּ וְתַרְוַעָה וְהִיא דְּפִיקוּ בִּיטוּנִית:

² וְדָא יו"ד. רוּחָה לּוֹמַר יו"ד דְּנִמְלָא טַל, דְּכִלְיַל לו"ה, ד"ו הַנ"ל:

³ עַד לְאִתְּכִלְיוֹ כו'. כִּי הו"ד הַנ"ל דְּנִמְלָא טַל הִיא כְּלוּלָה בְּכָל הו"ק – שִׁית דְּפִיקוּן דְּפַתְחֵי לִי כו':

⁴ בַּעֲשֶׂרֵה כו'. רוּחָה לּוֹמַר ג' בְּרַכּוֹת לְחַשׁ הֵן ג' דְּפִיקוּן לְחַג"ת בַּג' קוּיִן, וְכַמּוֹ שְׁאוּמַר לְקַמֵּן רִישׁ תִּיקוּן נ"ה דְּמַלְכוּת לְשִׁמְאַלְתָּא וְזַכְרוּתָא לִימִינָא וְשׁוּפְרוֹת בְּאִמְלַעַ (בְּחֻזְרָה הֵן נַה"י), וְהֵן בַּעֲמִידָה וּבְחֻזְרָה – שְׁשֶׁה, ג' סְלָקִין וְג' נַחְתִּין וְהֵן שְׁאוּמַר תְּלָתִין סְלָקִין כו' וְתִלְתִּין כו':

⁵ שִׁית זְמַנִּין עֶשֶׂר. וְהֵן ו"ק הַנ"ל דְּסִלְקוּן לְשִׁתִּין, שְׁשִׁים גְּבוּרִים מְגֻבְרֵי יִשְׂרָאֵל, וְכוּלָּא – יוֹסֵד כְּלִיל לֹון, וְזֵהוּ יוֹסֵד – יו"ד, יו"ד דְּנִמְלָא טַל, דְּסִלִּיק כָּל אֶחָד לְעֶשְׂרֵה וְהֵן שְׁשִׁים, ס' דִּיסוּד, וְהַדְּפִיקוּן הֵן ו"ד כְּנ"ל, וְזֵהוּ עֲנִין הַיּוֹסֵד כִּי הַאֲמָה הוּא סוּד דִּיסוּד, סוּד ה' לִירְאִיו, ע' אֲנַפִּין כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא פ' וַיִּקְרָא כ' א' עִינִין שֵׁם בְּזַבְרֵיו וְאִיהוּ שְׁשִׁים מְסַטְרָא דו"ק ס' וְבִיהּ ב' נְהוּרִין חַד נְהִיר לְשִׁית סְטְרִין וְתְּנִינָא לְד', כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ בְּזֵהַר פְּרַשַׁת בְּרַאשִׁית מ"א ב' הִיכְלָא כו' נִצִּיץ לְתַרְיִן סְטְרִין נְהוּרָא חַד כו' לְכָל סְטְרַי עֵילָא כו' נְהוּרָא תְּנִינִין כו' ד' נְהוּרִין לְד' סְטְרִין, וְהַעֲנִין, כִּי כְּמוֹ שִׁיסוּד כּוּלְל ו"ק, כֵּן כּוּלְל גִּם כֵּן הַשְּׁבִיעִית, וְהִיא גִם כֵּן כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר (וְהֵן ו"ה, שְׁהֵן ז', אֲלֵף שׁוֹא"י – אוֹת מְפַרַק אֶחָד, וְה"א – מַצ' פְּרָקִים, ד"ו, וְהוּא סו"ד) וְכֵן פּוּמָא לְאִמָּה בְּעִנְמָה גִם כֵּן עֶשֶׂר – יו"ד דִּיסוּד, אֲלֵף שְׁמַלְכוּת לְאִמָּה עִנְמָה הוּא מְסַטְרָא לְאִמָּה שְׁהֵן ד"ו פְּרָקִים בַּה"א, וְדַפּוּמָא לְאִמָּה אוֹת בְּרִית – בִּיז"ד לְחַכְמָה דְּבַהּ כּוּלָּא חַד, וְכַמּוֹ שְׁאוּמַר לְקַמֵּן בְּתִיקוּן ל"ו עִינִין מַה שְּׁבַאֲרֵנוּ בְּאִרְכּוֹהּ לְשִׁמְאַלְתָּא אִית רּוּחָא כו' וְהוּא עַטְרָה הַנ"ל שְׁהִיא לְבַנָּה וְאִמַר שֵׁם נְהוּרִיהּ סוּמַק וְחִוִּיר כְּחַדָּא כו':

⁶ כְּד סִלִּיק דְּפִיקוּ כו'. נוֹתָן סִימָנִין לְבִין הַחוּלָה אִם יִתְּאַרְךָ, אוֹ הַחוּלָה כְּבַד בְּדִינָא תְּקִיפָא:

⁷ קַם סְבָא כו'. נוֹתָן סִימָנִין לְגִלּוּת אִם הוּא אֲרִיכוּ אוֹ הוּא בְּחַסְדֵי כו', דְּבַגְלוּתָא כִּי חוּלַת אַהֲבָה אֲנִי:

⁸ וְעַל דָּא מְרַעָה כו'. רוּחָה לּוֹמַר שְׁלָא יְהֵא הַגְּלוּת בְּקַחֵף גְּדוּל וְשִׁיּוּכְלוּ לְסַבּוּל:

⁹ וְעוּד כְּד דְּפִיקוּ אִיהוּ בְּתַרְוַעָה בְּמַהִירוֹ כו'. רוּחָה לּוֹמַר דְּגִלּוּתָא הוּא בְּתַקִּיעָה וּשְׁבִירָם, פַּעַם בְּקַשְׁיוֹ – וְהוּא מוֹתַנָּא לְשַׁבְטִין כְּמוֹ בַּעֲשֶׂרֵה הַרוּגֵי מַלְכוּת וְכֵן לְמַשִּׁיחַ לְסַבִּיל וּלְמַשִּׁיחַ בֵּן יוֹסֵף, וּפַעַם הוּא בְּאִרְכּוֹ – מְטָה כו' (תַּרְוַעָה). וְהַעֲנִין הוּא לְפִי הַדּוּר – אִם יוּכּוּלִים לְקַבֵּל, וְלִפִּי הַזִּכִּיּוֹת, וְתַרְוַעָה – הוּא עַל חַבְלֵי מַשִּׁיחַ, דּוּחָקָא בְּתַר דּוּחָקָא, כְּמוֹ הַמְעוּבְרָת שְׁבַעֲיָבוּרָה פַּעַם סוּבַלַת לְעַר וּפַעַם בְּנִיחָא לָהּ וּבְלִידָה חַבְלִים יִאֲחֻזּוּן לָהּ, חַבֵּל בְּתַר חַבֵּל, וְכֵן בְּחַבְלֵי מַשִּׁיחַ – סִימָן הַלִּידָה, וְכַמּוֹ שְׁאֲמַרוּ (בְּרַכּוֹת ו ע"ב) אֲגִרָא לְכָל דּוּחָקָא וְעִינִין בְּזֵהַר פְּרַשַׁת בְּלַק ק"ט ב':

¹⁰ וְעוּד הִיא חוּלָה כְּד כו'. רוּחָה לּוֹמַר לְכָל עַסְקוּן בְּאִרְכּוֹתָא וּקְבֵלָהּ, כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְקַמֵּן בְּתִיקוּן ל"ו ע"ז ב':

דפיקת בערקין דילה, וכלהו חשיבין בגלותא כמתים, ואתמר בהו (איכה ג ו) במחשפים הושיבני כמתי עולם, ובגין דא בגלותא אני ישנה, ואיהי חולה בגלותא, וכמה אסיין תלמידי חכמים קא משתדלן לגבה, בכמה בוסמין וריחין דשושנים תפוחים ואגוזים ורמונים, ויולא אתחזרת רוחא לגבה בהון בגלותא במרעא דילה, ולא דפיקו אתחזרת לגבה, עד דיייתי רעיא מהימנא רחימו דילה, דאתמר ביה (שיר ב טז) הרועה ויפשושנים, ויפשושנים לה תפוח, ויפשושוי לחוטמא, ויפשושוי רחא ביה, ואשתמודעת לגביה, הדא הוא דכתיב (איכה א טז) מנחם משיב נפשי, מיד חזרת רוחא ודפיקו לגבה.

בההוא זמנא שבחת ליה (שיר ב ג) כתפוח בעצי היער ויפן דודי בין הבנים וכו', ולבתר יעול לגנתא ואפיק ויפן רמונים, ויהיב לה מעסיס רמונים, ויפן וילקיט אגוז ותבר קליפין, ויהיב לה מוחא מלגאו, ואיהי אכלה, ושתית מעסיס הרמונים, ואתסיאת, ודא הוא דאמר קרא (שיר ו יא) ויפן אל גנת אגוז ירדתי, אדהכי הא נשרא קא אתיא, הנשר הגדול בעל הכנפים, ויהיב ויפן קלין, וסליקת לטורין, אמר רבי שמעון לחברוי בודאי רעוא אשתכח לעילא, ורחמים אשתכחו לגבי שכינתא וישראל בגלותא, דודאי תלת חיוון אינון במרכבתא, אריה שור נשר, ובכלהו לית רחמים כנשרא, ובגין דא אמר לישראל ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי (שמות יט ד), אדהכי הא נשרא קא אתיא לגביהו זמנא אחרא, ובטשת בגדפהא עלנא דנסליק התם, ורמת קלין וסליק לטורא, אמר רבי שמעון בודאי איהי דקא בטשת בגדפהא עלנא וסליק התם, אמרו ליה סליק וקא אגן אבתרן, סליקו בלהו אבתריה לטורא, ואיהי סליקת לעילא, עד דלא אתחזיאת.

וילפום שעטא הא נשרא קא אתיא, ותריין שושנים בפומהא, וזריק לון על (ידהא) רישיהו (נ"א על ידוי) מיד חדא רבי שמעון חדוה סגיא, אמר לון חבריא בודאי חדוה אודמנת לגבי שכינתא דאיהי חולה, דהא אם שושנה חדא יהיב ביננא לא הוה אסותא, בגין דשושנים אינון רמיזין לקבל בית ראשון ושני, דאומי קודשא בריך הוא דלא יעול דא בלא דא, ובגין דזריקת תריין, רמיזת דא תרי שושנים, כען איהי אסותא שלימתא, וכדין צריך למפתח עליהו כמה דהוינן. (ע"פ הגר"א רתל"ב זה ותיקון כ"ו הם תיקון אחד ומסיים בזמנא דיהא פורקנא כו').

ביאור הגר"א

- ^{רס} ולא אתחזרת כו'. דורוח אלוקים כו' הוא רוחו של משיח שהוא רעיא מהימנא:
- ^{רסא} בשושנים. תריין כחדא – בית ראשון ושני כמו שאומר למטה לדומי ללא ייעול בדא כו':
- ^{רסב} ואייתי לה תפוח. הוא דרגא דחג"ת בג' גוונין וכמו שאומר באידרא רבה קל"ג ב' והוא דרגא דרעיא מהימנא וזה שאומר ואשתמודעת לגביה שמכרת מיד בו:
- ^{רסג} ושוי לחוטמא. כמו שכתוב (שה"ש ז ט) וריח אפך כתפוחים וכמו שאומר בתיקון כ"ו:
- ^{רסד} וארח ליה. כמו שכתוב (ישעיהו יא ג) והריחו ביראת ה', שיראת ה' מריח על ידו:
- ^{רסה} כן דודי כו'. והוא רעיא מהימנא דרגא דעמודא דאמלעיתא:
- ^{רסו} מתמן רמונים. הן נ"ה כמו שאומר לקמן תיקון כ"ו זה שאומר ייעול לגנתא שנה"י הן בנוקבא:
- ^{רסז} ולקיט אגוז. הוא לדיק כמו שאומר שם והן שית דפיקין דו"ק דרוח כנ"ל:
- ^{רסח} אל גנת כו'. עיין לקמן תיקון כ"ו:
- ^{רסט} תלתא קלין. הן תלת דפיקין בסליקו, והיא חיה השלישית – ת"ת כולל חג"ת וכמו שמפרש והולך דודאי כו':
- ^{רע} לפום שעתא כו'. השתא נחיתה להורות ג' דפיקין האחרונים, ולזה תריין שושנים כמו שאומר בגין כו'. (כאן נראה כי נמחקו איזה תיבות מגליון שלמטה):

תקונא עשרין ושית

[תיקוני זוהר – דף ע ע"א]

^{רע"א} פתח רבי שמעון ואמר אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים (שיר ו ג), מאי שושנים אלא שושנה עלאה שכינתא עלאה, ואיהי קריאת שמע דשחרית, ושושנה תניינא קריאת שמע דערבית שכינתא תתאה, דא לימינא, ודא לשמאלא, הרועה בשושנים דא עמודא דאמצעיתא, ושושנה עלאה דקריאת שמע דשחרית, דאיהו בקר ימינא דאברהם, אית ליה חמש טרפין, ואינון שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה (דברים ו ד), ^{רע"ב} ותלת עשר עלין מלגו אה"ד, שית סומקי, ושית חורין, ושושנה דאתכלילת בהון הא תלת עשר כחושבן (דף ע ע"א) אה"ד, וכן שושנה בה כ"ה גרעינין כתפוח דילה, כחשבון כ"ה אתון דיהודא, וכן בשושנה תניינא כ"ה גרעינין, וסלקין בלהו לחמשים, (בכל הדפוסים מתחיל כאן תיקון כ"ו) ^{רע"ג} ודא ב' דבראשית וחד שושנה חמש עלין דילה ראשית, בראשית לחשבון זעיר דחנוף תלת עשר, ואיהי שושנה בין החוחים, חוחים דילה תלת עשר תיבין מן אלהיים ועד אלהיים, ואלין אינון. את השמים ואת הארץ והיתא תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהיים (בראשית א א), חמש חוחים אחרנין, מרחפת על פני המים ויאמר. מאי איהי בין החוחים, אלא מרחבת בי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו, ונפלת שושנה בין החוחים.

(ע"פ הגר"א רת"ב כאן צ"ל תל"ח)

^{רע"ד} יידי פורקנא ^{רע"ה} תהיה פשושנה דשחרית, ^{רע"ו} דאתמר בה (בראשית מד ג) הבקר אור ^{רע"ז} (והאנשים שלחו), ואינון חמש אור חמש עלין דשושנה עלאה, חד ויאמר אלהיים יהי אור, תניינא ויהי אור, תלת וירא אלהיים את האור, ארבע ויבדל אלהיים בין האור, חמש ויקרא אלהיים לאור יום, תלת עשר עלין מלגו, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, אחד אחד בתרין שושנים, דא יהו"ה, עליה אתמר (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד, ^{רע"ח} ואיהו עמודא דאמצעיתא הרועה בשושנים, וחושבניה אה"ד, שושנה תתאה בה דחילו ואיהו יראה, שושנה עלאה רחימו דאהבה, ^{רע"ט} ובה אתמר (שיר ג ה) אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ.

ביאור הגר"א

^{רע"א} תיקון כ"ז פתח ר"ש ואמר אני לדודי ואיהו ק"ש כו'. כמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' ואתחנן רס"ג ח' למלקט שושנים, תרי"ג, רזא דז"ג, שמי וזכרי, ופז – פנים ואחורים, ופשוטו דרגא דג"ר:

^{רע"ב} ותלת עשר עלין מלגאו כו' שית כו'. והוא וא"ו ו"ו, ב' מיני העליון שאחד נוטה לימין והשני לשמאל כידוע ואחד השושנה שנכללת, וכן ה' עליון הוא ה' בתראה והשושנה נכללת עמהן גם כן במילוי אלף, וכן כ"ה גרעינין הן יו"ד ה"א שהן כאחד, ושושנה גם כן באלף כנ"ל שאלף בכל מקום הוא הכללות באחד – כלל השושנה, ונכללת בכל הג' דרגין – ג"ר, ו"ק, מלכות – ג' דרגין דשושנה – שושנה ושרכיט ותפוח, כמו שאומר לקמן בתיקון ל"ח (וכנגד הג' אלפין אלו דמ"ה – ג' אלפין בשמע):

^{רע"ג} ודא ב' דבראשית כו'. רואה לומר ב' דבראשית – הוא על ב' שושנים, חד מתחיל ראשית כו' עד ויאמר, תניינא – יהי אור כו', כמו שמפרש והולך, והן יראה וההבה כמו שאומר למטה, והוא כמו שאומר בזהר פרשת בראשית י"א ב' בראשית כו' יראה ה' כו' מלרע אית יראה רעה כו', והיינו והארץ היתה וזהו חוחים דילה, פקודא תניינא דא כו' דכתיב ויאמר אלקים יהי אור כו':

^{רע"ד} כד ייתי פורקנא. שהוא ורוח אלקים מרחפת:

^{רע"ה} תהיה כשושנה כו'. כמו שכתוב (ישעיהו ל כו) והיה אור הלבנה כו':

^{רע"ו} דאתמר בה הבקר אור. רואה לומר הבקר הוא שושנה דבקר לקריאת שמע דשחרית ושם אור, ה' פעמים אור כמו שמפרש והולך:

^{רע"ז} והאנשים שולחו. הם חוחין דילה כמו שאמרו בזהר פרשת ויחי ר"ג ב' אר"ש ת"ח כו' והאנשים שולחו כו' דל"ל לקיימא בסתר ימינא

כו':

^{רע"ח} ואיהו עד"א כו'. רואה לומר שהו"ה ב' פעמים – אחד הוא בעמודא דאמצעיתא שהוא רועה בשושנים, רועה רואה לומר מתחבר – שהוא בריח התיכון מן העולם ועד העולם, בשושנים רואה לומר ב' שושנים ונכללים ב' פעמים אחד ב' לראשית ואור וא"ו של גס מלא וזה שאומר וחושבניה אחד והוא יום אחד כמו שאמרו בזהר פרשת אמור ל"ו ח' הא חזינא בפסח ז' כו' פתח כו':

^{רע"ט} ובה אתמר אם כו'. רואה לומר שושנה תתאה אומרת כן:

יִבְמָה יִתּוֹן לְאַתְעָרָא לָהּ בִּימִינָא, וְאִיהִי לֹא רַעִית בְּהוּ, עַד דִּיִּיתִי רַעִיא מְהִימְנָא, דְּאַתְמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת, דְּאִיהוּ רוּחַ דְּמָשִׁיחַ, דְּאַתְמַר בֵּיהּ (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה, יִמְבְּרוּתָא דָּא אַרְחַת הֵהִיא חוּלָה יִמְבְּרֹאתְסִיאַת, וּבְגִין דָּא הִשְׁבַּעְתִּי אֲתָכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָאוֹת אוּ בְּאִילוֹת הַשָּׂדֶה אִם תַּעֲרִירוּ וְאִם תַּעֲזֹרוּ אֶת הָאֵהָבָה עַד שְׁתַּחֲפֹץ (שיר ג ה), וְאִיהוּ אַרְח רִיחַ יִמְבְּרִין תַּפּוּחִין (נ"א וְאִיהוּ רִיחַ דִּתְרִין תַּפּוּחִין), דְּאַתְמַר (ביה) בְּהוּ (שם ז ט) יִמְבְּרִין אַפְּךָ כִּתְפּוּחִים, יִמְבְּרִין מִי נִינְהוּ תְרִי סְמִכִי קְשׁוּט יִמְבְּרִין תְרִי רְמוֹנִים, אַגּוּז דָּא צְדִיק גִּנַּת אַגּוּז דָּא שְׂכִינְתָא, וְדָא אִיהוּ דְאַמַר שְׁלֵמָה (שם ו יא) אֶל גִּנַּת אַגּוּז יִרְדְּתִי.

יִמְבְּרִין ג' גִּמְטְרִיאוֹת (אדנ"י ביהו"ה), דְּאִינוּן יִמְבְּרִין לְחַכְמָה, נ' נוֹטְרִיקוֹן, ת' תְּמוּרָה, גִּמְטְרִיאוֹת דָּא אֲדִנְיָ יְהוָה, סְלִיק בְּחֻשְׁבַּן אֲמִ"ן, אֵהִי אֲדִנְיָ סְלִיק יִמְבְּרִין בְּחֻשְׁבַּן פ"ו אֱלֹהִים, דְּאִיהוּ כְּנֹנִי, יִמְבְּרִין גִּמְטְרִיא מ"ם ה"א, יו"ד ה"א ו"א ה"א בְּגִמְטְרִיא מ"ה, וְדָא אִיהוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, וְאִיהוּ מְעִיד עַל יְחֻדָּא קְדִישָׁא, וּבְגִין דָּא מ"ה אֲעִידֶךָ (איכה ב יג).

דְּבַר אַחַר א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י בְּגִמְטְרִיא שְׂכִינְיָה, כְּגוֹנוֹן דָּא, א' זְמַנָּא חָדָא, ב' תְּרִי זְמַנִּין, ג' תַּלְתִּין זְמַנִּין, ד' אַרְבַּעָה זְמַנִּין, ה' חֲמִשָּׁה זְמַנִּין, ו' שִׁית זְמַנִּין, ז' שְׁבַעָה זְמַנִּין, ח' תְּמַנְיָא זְמַנִּין, ט' תְּשַׁעָה זְמַנִּין, י' עֶשֶׂר זְמַנִּין, כְּלָהוּ סְלִיקוֹן לְחֻשְׁבַּן שְׂכִינְיָה. וְרָזָא דְחֻשְׁבַּנָּא, לְקִימָא דְלִית שְׂכִינְיָה נְחֻתָא פְּחוֹת מְעַשְׂרָה, וְלֹא סְלִיקָא לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה.

בִּיאור הַגְרָא

^{רפ} וּבִמָּה כו' בִּימִינָה. רוּחָה לומַר תּוֹרָה, (דברים לג ז) מִימִינוּ כו', נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוּ (ישעיהו סב ח), וְהוּ עַל פְּנֵי הַמַּיִם (זכריות א ז), וְהוּ שְׁאוֹמֵר עַד דִּיִּיתִי כו', וְהוּ רוּחַ כו' עַל כו', שְׁתַּחֲלֶה כְרִיד תּוֹרָה וְאֲחִי"ב בַּא מְשִׁיחַ, אֲלֵךְ שְׁמוֹזְהִרִין שְׁלֵחַ יִדְחִקוּ אֶת הַקֶּץ וְהוּ שְׁאוֹמֵר בִּימִינָא, שְׁעָתָה (איכה ג ג) הַשִּׁיב אַחֲרַי יִמִּינוּ כִּמוֹ שְׁאוֹמֵר (חגיגה ה ע"ג) כִּיוֹן שְׁגָלוּ אִין לֶךְ בִּיטוּל כו', וְכִמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּכִמָּה מְקוּמוֹת בְּמָה יִתְעַרְוֹן לְמִשְׁיחַ – בְּאוֹרֵייתָא, אֲלֵךְ שְׁמוֹזְהִרִין שְׁלֵחַ יִלְאוּ מְאִלְתִּיהָ לְבִנּוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – שְׁאֵנָה לְעֵילָא – עַד שִׁבְעָה: ^{רפא} בְּרוּחָא דֵּא אַרְחַת כו'. כִּמוֹ שְׁכַתּוּב וְנָחָה עָלָיו כו' (ישעיהו יא ז), וְהִרְחִיחוּ בִּירְחַת ה' (שם ג), שְׁרִיחוּ יִגִיעַ לִירְחַת ה' – שְׁאֵנָה תַּתְּאָה הַג"ל:

^{רפב} וְאַתְסִיבִּיתָ. כִּמוֹ שְׁכַתּוּב (שה"ש ז ה) סְמִכּוֹנִי כו' בְּתַפּוּחִים כִּי חוּלַת אֵהָבָה מְשׁוּשְׁנָה עֵילָאָה הַג"ל וְהוּ שְׁאוֹמֵר וְאִיהִי אַרְחַת רִיחַ כו': ^{רפג} (תְרִין תַּפּוּחִים. כִּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּתַפּוּחִים – ז' תַּפּוּחִים וְהִן ז' מְשִׁיחִין וְהוּ שְׁאוֹמֵר וְאִיהִי נִיחָה כו', שְׁשֵׁם הַס' מְשִׁיחִים כִּמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּכִמָּה מְקוּמוֹת וְאִמַר בְּזֶה־רַעַת תְּרוּמָה קס"ט ז' רְבִיעֵתָא כו' חֲמִישָׁתָא שׁוֹשׁ תְּשִׁישׁ כו' וְכִנְשׁוּ דְבִנִּין וְרַחֲמִינוּ כו' וְשֵׁם הַרִיחַ דְּקַטּוֹרֶת בּוֹסְמִין לְשַׁחִיק בְּשַׁחִיקִים וְשַׁחֲקֶתָ כו' וְכִמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּסוֹף תִּיקוּנֵי זֶה־רַעַת בְּמַתְנֵי ו' נֹלַח כו'): ^{רפד} וְרִיחַ אַפְּךָ. רוּחָה לומַר הַרִיחַ שְׁאֵת מְרִיחַ בְּאֶפְךָ הוּא רִיחַ שֶׁל תַּפּוּחִים (הוּא כְרִיחַ הַשְּׂדֶה אֲשֶׁר כו' זְכַרְאִשִׁית כז כז) וְאִמַר בְּגִמְטָרָא (תַּעֲנִיתָ כט ע"ג) שְׁדָה שֶׁל תַּפּוּחִים, וְהוּא חֶקֶל תַּפּוּחִים בְּנו"ה כִּידוּעַ וְאִמַר בְּאִזְלוּרָא רַבָּה שְׁתַּפּוּחַ – בִּיה ג' גוֹנוּן, וּבְשֵׁנֵי – הוּא שְׁשָׁה, וְהִן שׁוֹקִי עַמּוּדֵי שְׁשָׁה. וְאִמַר בְּתַפּוּחִים – שְׁקֻבְלָה הַרִיחַ בְּאֶפֶיָה וּמְרַחַת אֶפֶיָה גַם כֵּן בְּאוֹתוֹ הַרִיחַ כִּי הִיא אֹרַח חוּזַר, כִּמָּה דִּיהִבִּין לָהּ כו': ^{רפע} (מַתְלָה) וְאִיהִי נִיחָה תְרִין סְמִכִי קְשׁוּט וְאִינוּן תְרִין רְמוֹנִים. יֵשׁ לְקִיִּים גִּירְסָא ז', דְּבַחֲמַת אִינוּן תַּפּוּחִים גַם כֵּן כִּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְקַמֵּן קט"ז א' וְרִיחַ אַפְּךָ בְּתַפּוּחִים תַּפּוּחֵי זֶה־ב כו', וְכֵן לְקַמֵּן קמ"ב א' אֲבַל תְרִין נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא כו' וְמָה שְׁאוֹמֵר לְעֵילָא ס"ט ז' עַד דִּיִּיתִי רַעִיא מְהִימְנָא רַחֲמִינוּ דִּילָהּ כו' וְאִיִּיתִי לָהּ תַּפּוּחַ כו' וְאֶפֶיָה מְתַמֵּן רְמוֹנִים כו', הַעֲנִין, כִּי תַּפּוּחִים הִן נו"ה אֲבַל רִיחָא דְּתַפּוּחַ הוּא רִיחָא דְּקוּדְשָׁא דְרַעִיא מְהִימְנָא, סוּד הַדַּעַת, כִּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְקַמֵּן קמ"ב א' לְקַבֵּל תְרִין תַּפּוּחִים דִּי בְּהוּן עַתִּיד לְאֶפְקָא רִיחָא דְּקוּדְשָׁא לְאוּרֵי רַעִיא מְהִימְנָא לְעֵילָא דְּבִיה אֲתִישְׁבַּת נַפְשָׁא דִּילָא כו', וְהַעֲנִין, כִּמוֹ שְׁכַתּוּב וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' כו' דְּתַשְׁכַּר עַל גְּבִי ז' מְשִׁיחִין, רוּחָא דְרַעִיא מְהִימְנָא – סוּד הַדַּעַת דְּבַגְלוּתָא הוּא כְּבַד פַּה וְכְבַד לְשׁוֹן, וְאִזְיֵל בְּגִלְתָּא (ישעיהו מ ו) קוֹל לוֹמֵר קְרָא, וְבַהוּן ז' בְּחִינּוֹת כִּי נו"ה כְּלִילֵן זֶה בְּזֶה וְכִמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּהִיכְלוֹת בְּהִיכַל ז' וְג', וְהִן מְשָׁה וְאֶהֱרֵן, סוּד מְשָׁה הוּא סוּד הַרִיחַ וְסוּד אֶהֱרֵן הוּא אֲכִילָה דְּקַרְבָּנִין, שְׁסוּד הַקְּרָבָנִין הוּא לְאִשֵּׁי שְׁהֵן וּשְׁטַם כִּמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּזֶה־רַעַת פְּנַחַם וְמְשָׁה סוּד הַקְּנָה, יַעֲנֵנוּ בְּקוֹל, דְּבוֹר וְמַעֲשָׂה, שְׁכַנְגָדן ז' מְזַבְּחוֹת – מְזַבְּחַת הַקְּטוֹרֶת לְרִיחַ, וְהַחִילוּן – לְחַמֵּי לְאִשֵּׁי, חוּטְס וְפַה, וְלִכֵּן שׁוּי תַּפּוּחַ לְחוּטְמָא לְב' נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא וְאֲחִי"ב יִהְיֶה לָהּ מַעֲסִים רְמוֹנִים בְּפּוּמָא בְּשַׁפְתִּים שְׁהֵן ג"כ נו"ה, וְהִן ז' בְּחִינּוֹת דְּחוּטְמָא וְפּוּמָא, וְתַפּוּחַ הוּא לְרִיחַ כִּמוֹ שְׁאוֹמֵר (תַּעֲנִיתָ כט ע"ג) כְּרִיחַ שְׂדֶה אֲשֶׁר בְּרַכּוּ ה' כְּרִיחַ שְׂדֶה שֶׁל תַּפּוּחִים: ^{רפז} וְאִינוּן תְרִי רְמוֹנִים. (אֲגַב מְפָרֵשׁ שְׁאֵר כִּינּוּיִין שְׁלֵכֵן עַשָׂה שְׁלֵמָה רְמוֹנִים לְב' הַעֲמוּדִים, וְאִמַר לְכֶה דוּדֵי כו' הַגְלוּ הַרְמוֹנִים שֶׁסְ אֲתוֹן אֶת דוּדֵי לָךְ – הַתַּעֲזֹרוֹת הַאֵהָבָה: ^{רפח} גִּנַּת ג' כו'. שְׁהַכֵּל בֵּה: ^{רפח} פְּרַפְרָאוֹת כו'. שְׁהוּא בְּחַכְמָה דִּילָהּ (שה"ש ז ה) בְּרַכּוֹת בְּחַשְׁבוֹן, (מְשַׁנָּה אֲבוֹת ג יח) פְּרַפְרָאוֹת לְחַכְמָה עֵילָאָה כִּמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּזֶה־רַעַת פְּרַשָׁת: ^{רפח} בְּלִק: ^{רפט} בְּחֻשְׁבַּן פ"ו אֲלֵקִים כו'. נִתְבַּאֵר בְּתִיקוּן כ"ב: ^{רפז} דְּאִיהִי כְּנֹנִי בְּגִי מ"ם ה"א כו'. רוּחָה לומַר מ"ם ה"א גִּמְטְרִיָה אֲלֵקִים. וְאִם תַּעֲשֶׂה ל"י שְׁכַתּוּבוֹ לְמ"ם, הַס אֲוֹתִיּוֹת מ"ם ה"א וְשֵׁם הוּי"ה גַם כֵּן גִּמְטְרִיָה מ"ה, וְהַס מַעֲיָדִים עַל אַחְדוֹת כִּי ה' הוּא אֲלֵקִים, וּמַעֲיָד עַל אַחְדוֹת עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּעֶשֶׂר אֲוֹתִיּוֹת וְהִן יְחוּדוֹ:

בְּדִיּוֹקָנָא דְנִשְׁר, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (שם לב יא) כְּנִשְׁר יַעִיר קְנו, וְזִמְנִין בְּדִיּוֹקָנָא דְאָדָם סְבָא בְּסִינִי, וְזִמְנִין בְּאָדָם בְּחֹר כְּמָה דְאִתְדַמְיָא לְאֵלִין דְאִמְרִי זֶה אֵלִי וְאֲנֹוּהוּ (שמות טו ב), אִתְדַמְיִין לֹוּן בְּדַמּוֹת בְּחֹר, וְיִאֲתָמַר בְּהוּ (נ"א ביה) (דברים לב יג) וְיִנְיָקָהוּ דְבִשׁ מְסַלַע וְשִׁמְן מִחִלְמִישׁ צוֹר, וְיִנְיָקָהוּ דְתַלְיִין מְנִיָּה וּמְשַׁכְּנִיתִיָּה לָא אֲשַׁתְּנִי לְעוֹלָם.

וְיִאֲנֹוּן תְּמֹרוֹת אֵינֹוּן רְזָא דְיִבּוּם, דְאִתְמַר בְּהּ בִּיבְמָה (רות ד ז) עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוֹרָה, לְקִיָּים כָּל דְבָר שְׁלָף אִישׁ נַעֲלוּ וְנָתַן לְרַעְהוּ, בְּהַהוּא נַעֲלָ דְנָתַן לְרַעְהוּ אִית תְּמוֹרָה וְשִׁנּוּי רְצוֹן, וְיִתְמָן צְרִיף וְשִׁנּוּי מְקוּם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֵׂה לְקִיָּים כָּל דְבָר.

נַעֲלָ אִיהוּ גּוּפָא, וְאִמְאִי בְּחִלְיַצַת נַעֲלָ דְנָתַן לְרַעְהוּ אִית תְּמוֹרָה וְשִׁנּוּי, וְיִאֲמַר סְבָא חָדָא, רַבִּי רַבִּי, לָא תִימָא הַכִּי, אֲלָא אִמְאִי חִלְיַצָה בְּנַעֲלָ, אֲלָא אִיהוּ קְלִיפָה לְאִתְטַמְרָא בְּהּ לְאִשְׁתַּזְבָּא מְנִיָּה, וְלָא אֲשַׁתְּמוּדַע לְגַבִּי מְקַטְרָגִין דִּילִיָּה, וּבְחִלְיַצָה דְנַעֲלָ וְיִתְמָן לִיָּה י"ה, וּבְגִיָּין דָּא שְׁלָף אִישׁ נַעֲלוּ וְנָתַן לְרַעְהוּ, וְיִנְעַל ו', גִּן נַעֲלוּ, דְאִיהוּ בִּין י"ה, לְאִעְלָא בִּין ו'ה, וְדָא אִיהוּ חִלְץ י"ה.

וּמִשָּׁה אִתְמַר בִּיהּ (שמות ג ה) שֶׁל נַעֲלִיךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ, דָּא בְּהַפּוּכָא דְאִתְרַנְיָן, דְלָא צְרִיף לְאִתְחַזְיָא קְדָם שְׁכִינְתָּא בְּקִלְיָפָה, וְרְזָא דְמִלָּה כִּי אֵין לְבָא אֶל שְׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלִבּוּשׁ שֶׁק (אסתר ד ב), וּלְגַבִּי אֲבָהָן לָא אִתְחַזְיָא אֲלָא בְּנַעֲלָים, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (שיר ז ב) וְיִתְמָן יָפוּ פְעַמִּיךָ בְּנַעֲלָים בַּת נְדִיב, אֲבָל לְגַבִּי מִשָּׁה בְּלָא כְּסוּיָא כְּלָל, וְרְזָא דְמִלָּה וְאִרָא אֶל אֲבָרְהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּא"ל שְׁד"י, וְשְׁמִי יְהו"ה לָא נִודַעְתִּי לָהֶם (שמות ו ג), וּמִשָּׁה אִתְמַר בִּיהּ (שם ג יג) וְאִמְרוּ לִ"י מ'ה שְׁמ'ו מ'ה אֹמַר אֲלֵיהֶם.

[תִּיקוּנִי זוּהַר – דָּף עָא ע"א]

וְעוֹד אִמְאִי צְרִיף חִלְיַצָה בְּנַעֲלָ מְאֻשָּׁה, בְּגִיָּין דְמָאן דְיִמּוֹת בְּלָא בְּרַגְלִיָּה דְיִבְסָם, וְרְזָא דְמִלָּה הוּא יְשׁוּפָךְ רֵאשׁ וְאִתְהָ תְּשׁוּפְנוּ עֶקֶב (בראשית ג יד), (דף עא ע"א) וְיִבְגִיָּין דְלָא יִמִּית לִיָּה חֲוִיָּא דְאִיהוּ כְּרוּף עַל עֶקֶב, צְרִיף לְחֻלּוּץ לְגַבִּי נַעֲלָ מְאֻתְתָא, וְאִתְפִּטֵּר הַהוּא חֲוִיָּא מְנִיָּה.

בִּיאור הַגְּרָא

^פ לְאִדָם סְבָא כו' בְּאִדָם בְּחֹר. כְּמוּ שְׁאִמְרוּ (מְכִילְתָּא בְּשַׁלַּח מִסְכַּחַת לְשִׁירָה פֶּרֶק ד) נְגַלָּה בְּסִינִי כְּזִקוֹן יוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה וְזִים בְּחֹר בְּמִלְחָמָה, וְכְמוּ שְׁאִמְרוּ בְּחִיגָה פ"ב לָא קָשִׁיָא כְּלָן בִּישִׁיבָה כְּלָן בְּמִלְחָמָה לְאִמְרַם מִר כו':

^פ וְאִתְמַר בְּהוּ כו'. שְׁהֵן הַכִּיּוּרָהוּ תְּחִילָה וְאִמְרוּ זֶה אֵלִי כו' (סוּטָה י"א ע"ב), וְאִמְרוּ (שְׁמוֹת רַבָּה כג) שְׁהִיוּ אֲמוּתִיָּהן שׁוֹאֲלִין אֹתוֹן מִי פֶּרְנָסָךְ וְאִמְרוּ בְּחֹר אֶחָד כו':

^פ אֲבָל לְאִלּוּן דְתַלְיִין כו'. כְּמוּ שְׁאֹמַר לְמַטָּה אֲבָל לְגַבִּי מִשָּׁה כו':

^פ וְאִינוּן תְּמוֹרוֹת אֵינֹוּן כו' בְּהַהוּא נַעֲלָ כו'. דְנַעֲלָ הוּא מְט"ט תּוֹפֵר מְנַעֲלָים נַעֲלָ וְסַנְדַל, וְזִיָּה רִזָּא דְגַלְגּוּלִים דְזִיָּה סוּבַב סוּבַב הוּלְךְ הַרוּחַ וְכְמוּ שְׁאֹמַר בְּתִיקוּנִי זֶהֱרַךְ חַדָּשׁ ס"ו ב' בְּרַחֲשִׁית כו' וְאִית חֲנוּךְ כו' וְכָל מִלְחָכִין דְמַמְנָן כו' וְשִׁאֲרַ מְקוּמוֹת רַבָּבָה, וְזִיָּה אֵינוּן כָּל שִׁינּוּיִן כְּמוּ שְׁאֹמַר בְּתִיקוּן ס"ה וְזִיָּה אֲשַׁתְּנוּ כָּל כו' וְלִקְמָן ע"ד א' וְכִד אִיהוּ לְתַתָּא כו' וְשִׁם וְאִתְפַּשֵׁט קב"ה מְכָל כְּנוּיִן וּמְרַכְבוֹת דְמַט"ט כו' וְזִיָּה כָּל הַתְּמוֹרוֹת הַנִּלְכוּ כו' וְשִׁאֲרַ כָּל הַתְּמוֹרוֹת כִּידוּעַ בְּהַרְבָּה מְקוּמוֹת, וְלָכֵן כּוֹתְבִין מַחוּץ לְמַזוּזָה, וְכֵן שְׂדֵי דְהוּא מְט"ט כִּידוּעַ וְזוּ מִסְתַּחַר בְּיוֹמָא דְחוּל וּבְגַלְתוּתָא וְנִאֲמַר אֶל תִּמְרָ בּוּ – אֶל תִּמְרִירוּ בּוּ (וְאִמְרַם בְּרַזָּא דִּיבּוּם – דְגַם יְבוּם נִזְכַּר כְּלָן כְּמוּ שְׁאֹמַר בְּזֶהֱרַךְ חַדָּשׁ רוֹת ס"ז א'). וְנָתַן לְרַעְהוּ זוּ מִנּוֹת יְבוּם):

^פ וְתַמְן כְּרִיד כו'. בְּג' גַּלְגּוּלִים כְּמוּ שְׁאֹמַר לְקַמְן ע"א א' וְעִינִין לְקַמְן ק"ו א' בְּאַרְכּוּבָה, וְאִלּוּ הַג' הֵן בְּתַמּוֹרוֹת כְּמוּ שְׁאֹמַר לְעִיל כ"ד א' לְבַר מִאֲחֵרִיָּה אֲשַׁתְּנִי כו', שְׁנוּי הַשֵּׁם לָא מְאֻפ"ץ כו':

^פ שִׁינּוּי מְקוּם כו' לְקִיָּים כָּל דְבַר. רוּזָה לּוּמַר, כָּל דְבַר – אִינְהוּ ג' נר"ן בְּג' הַג"ל. וְעַל הַאִי גּוּפָא אִמְרַם שְׁלָף אִישׁ נַעֲלוּ:

^פ אִמְרַם סְבָא ר' ר' לָא תִימָא הַכִּי אֲלָא כו'. דְהוּא אֹרְקִים חִלְיַצָה בְּנַעֲלָ לְהוֹרוֹת עַל גַּלְגּוּגָא בְּמַט"ט אֲלָא רִזָּא דִּיבּוּם הוּא זֶה כְּמוּ שְׁאֹמַר לְקַמְן וְרִזָּא דְחִלְיַצָה כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ אֲלָא אִיהוּ קְלִיפָה כו'. רוּזָה לּוּמַר דְאִסְתַּחַר בְּמַט"ט נַעֲלָ מִן הַקְּלִיפּוֹת דְנַעֲלָ הוּא הַשְּׁמִירָה מְקַלְיַפּוֹת כִּידוּעַ וְשִׁם מְשַׁנָּה פְּנִיו דְלָא יִשְׁתַּמּוּדְעִין לִיָּה כְּמוּ שְׁאֹמַר בְּרַעִיָּא מְהִימְנָא פ' פִּנְחָס רי"ז ב' עִינִין שִׁם:

^פ חִלְץ לִי כו'. רוּזָה לּוּמַר לְאִעְלָא לִיָּה בְּזַרְעַ אֲב וְאִם בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁהֵן י"ה וְהוּא ו', בִּין י"ה, זֶה שְׁאֹמַר דְאִיהוּ בִּין י"ה כו':

^פ נַעֲלָ ו' ג"ן נַעֲלוּ. מְזִיָּא רִאִיָּה דו' בְּנַעֲלָ דְכַתִּיב נַעֲלוּ ב'ו', וְהוּא גִן סְדִרִים דְאֹרְיִיתָא, וְכֵן גַּל נַעֲלוּ דְנַעֲשָׂה מַגֵּל גַּל – גַּלְגּוּל כְּמוּ שְׁאֹמַר לְקַמְן תִּיקוּן ס"ט:

^פ מַה יָפוּ פְעַמִּיךָ כו'. שְׁהוּא שְׁלָף פְעַמִּים דְג' אֲבוֹת וְכְמוּ שְׁאִמְרוּ בְּרִישׁ חֲגִיגָה מַה יָפוּ פְעַמִּיךָ בְּשַׁעֲרֵי שְׁעוֹלִין לְרַגֵּל כו' זֶה שְׁאֹמַר לְמַטָּה בְּאֵל שְׂדֵי שְׂדֵי כְּנ"ל וְשְׁמִי ה' לָא כו' דְאִסְתַּחַר בִּיהּ כְּנ"ל:

^פ אִיהוּ קָשׁוּר בְּרַגְלִיָּה כו' וְאִתְהָ כו'. הַעֲנִין שְׁעַקְבַּ הוּא נוֹק', וְכַשְּׁמַת בְּלָא בְּנִים הוּא נְחִית לְעַקְבַּ לְאִחִיו בְּנוֹק' דָּשִׁם, דְבַכָּל עַקְבַּ דְאִדָם שִׁם נוֹק' דְנִרְ"ן דִּילִיָּה וְלָכֵן וְאִתְהָ כו' כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ, וְנְחִית שִׁם, וְכְמוּ שְׁאִמְרוּ בְּזֶהֱרַךְ פְּרַשַׁת מְשַׁפְּטִים ק"א א' עִינִין שִׁם בְּאַרְכּוּבָה:

וכלא על ההיא טפה דאיהי י' דפרח מן יעקב לאתריה, ויעקב בגין דא קנה מניה בכרותא, לאחזרא י' לאתריה, דאיהי טפה בוכרא, דבה חאב אדם, ופרח מניה ש"בואשתאר יחיד בלא עזר, ש"יבגין דא אמר (תהלים מט ו) למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני, ובגין דא איתי ליה קודשא בריה הוא תלת זמנין לאדם קדמאה בגלגולא, הדא הוא דכתיב (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר, ודא איהו שנוי מקום ושנוי השם ושנוי מעשה.

ועל ההיא טפה אתמר בה (שיר ז ב) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, ואתדבקת בייעקב, ואפיקת מניה י' שבטין, הדא הוא דכתיב (תהלים קכב ד) שבטי י"ה עדות לישראל, ש"דאתמר ביה ישראל עלה במחשבה, ובההוא זמנא רווח יעקב מה דאביד דאיהו י' מייעקב, הדא הוא דכתיב (בראשית לב כט) לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל.

ש"באברהם שזיב מסם המות, חוכא דאדם, גיהנם, נחש, אשת זנונים דאתמר ביה (שמות כ יד) לא תנאף. ש"ביצחק שזיב מאל אחר דאתמר ביה (שם יג) לא תרצח. בייעקב אשכח אתר ליניקא (נ"א לנקאה) בנוי, ודא שנוי מקום, ולית חד מניה דלא אתכליל בתלתא, לקיימא הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר (איוב לג כט).

קם סבא ואמר רבי רבי במאי אוקימתא סוד יבום וחליצה, דהא ברירא דמלה שמענא, אמר ליה מה דשמעת אימא, אמר ודאי ברזא דיבום אשכח אתרא ההיא נשמתא ערטילאה, הדא הוא דכתיב (תהלים פד ד) גם צפור מצאה בית, ודא נפש דאתיא בגלגול זמנא קדמאה, ודרור קן לה (שם) דא נשמתא דאתיא בגלגולא זמנא תניינא, אשר שתה ש"אפרוחיה (שם) דא רוחא דאתיא בגלגולא זמנא תליתאה, ומינה נפקין אפרוחין דאינון בנין, וברזא דיבום פלהו תלת נחתין בבת אחת, הדא הוא דכתיב (איוב לד יד) אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף, ש"לבו דתמן נפש, רוח בכנפי ריאה, נשמתא במוחא, וכלהו חד בקשורא חדא, אבל חליצה איהי שזבת ההיא נשמתא ורוחא ונפשא דאינון קטירין בתלת קשורין דחויא, ורזא דמלה נפשונו כצפור נמלטה מפח יוקשים הפח נשבר ואנחנו נמלטנו (תהלים קכד ז), קם רבי שמעון כדי לנשקא ליה, פרח מיד ולא אתחזי. (תקון כ"ז וכ"ח נדפסו בהקדמה כי שם ביתם)

ביאור הגר"א

פ"א ובגין ללא כו'. דרגליה יורדות כו' (משלי ה ה), ושם המיתה, על כן כריך לחלוץ כו', דהיה מזומן ליתן ללשה ביבום ועתה נוטלת אותה בנעל ממנו לאסתחרא ליה בנעל מט"ט רזא דכורא, ושם ישופך ראש – דכורא, ועקב רזא דיעקב – נוק', וראש רזא דישראל – דכורא, ונשאר שם יל"י, יוד האחרון בעקב נוק' בהוד, ויו"ד הראשון בנחל דשם דכורא ושם ישראל, ולמ"ד הן חג"ת, ועיין מה שכתבתי במקום אחר בארוכה, וזה שאומר וכולא על ההיא כו'. (ורוצה לומר, דעקב נר"נ דבי"ע – אד"ג, ושם שולטין, אבל יו"ד – נוק' דאלילות, זיהרא עילאה לאשתאר בלעדה, ולכן נאמר (בראשית ז יח) לא טוב כו', שאם יחטא ישאר לבדו בלא נוק' לכן אעשה עזר דבי"ע) רוצה לומר נוק' וטפה דאיהי יו"ד הוא נקודה אות ברית דחטא ביה אדה"ר במחשבה, והוא מחשבה דא והיא יו"ד מן אלנ"י וכן מן הוי"ה בהיפוכא שהוא בה, וכמו שאומר לקמן בחיקון ס"ט ק"ה במחשבה איהי יו"ד כו' ועיין שם ק"י א' ועוד כי שם לי אלקיים זרע כו' ואשתאר יעקב עקב כו' ודא יו"ד מן אלנ"י ואיהי יו"ד כו' עיין שם, וזה שאומר טפה בוכרא. שמחשבה הוא בוכרא, וטפה בוכרא לילה קיין דפגם בו דהוי מס"א, וזהמא דעירב, והוא הוי בכור ולפיכך היה עשו בכור במקומו עד דזבין מעשו דהוא ס"א, וזהו ויעקבני – דנטיול ההיא עקב מניה:

פ"ב ואשתאר יחיד כו'. כמו שאמרו בספרא דלניעותא דנחית בתרין רוחין וכד חאב אתפשט נפש ההיא נוק' מניה:

פ"ג ובג"ד כו'. רוצה לומר בשביל הטפה, וזה שאומר ועל ההיא טפה כו' רוצה לומר פעמיך הוא בעקב והוא בג' אצבון ג' פעמים כנ"ל:

פ"ד דאתמר ביה כו'. עיין לקמן ק"ה ב'. ואמר י"ב שבטין דהוא מזל שע"ה והן י"ב שעות כמו שאומר לקמן ק"ג א' עיין שם בארוכה:

פ"ה באברהם שזיב כו'. דנחית למאריס מקום הערוה להאטרף שם ונפיק ישמעאל:

פ"ו ביצחק כו'. בעקידה ונפיק עשו ועיין לקמן תיקון ל"ז מה שכתבתי שם:

פ"ז אפרוחיה. אפרוחים – עיין פ' פתחם רנ"ד א' ושאר מקומות:

פ"ח לבו דתמן נפש רוח כו'. עיין לעיל תיקון כ"ה ס"ט א':

תיקון כ"ז ותיקון כ"ח כתבתי בסוף הקדמה (כן הוא בכתב יד קדשו):

תקוּנא עשרין ותשע

[תיקוני זוהר – דף עה ע"ב]

(דף עה ע"ב) ש"ב בראשית ביה תלת פקודין, חד יראת יהו"ה כגוּוּנא דא בראשית יר"א בש"ת וְהָא אוּקמוּהוּ, תְּנִינָא בְרִית כְּגוּוּנָא דָא בְּרָאשִׁית ש"ב בְּרִית א"ש, תְּלִיתָאָה שְׁבַת כְּגוּוּנָא דָא ש"ב שְׁבַת יר"א.
ש"ב פקודא קדמאָה יראת יהו"ה, עֲלִיָּה אֲתָמֵר (ישעיה לג ו) יראת יהו"ה היא אוּצְרוּ, וְעוּד אֲתָמֵר בָּהּ (משלי א ז) יראת יהו"ה ראשית דַּעַת, ראשית חֲכָמָה יראת יהו"ה (תהלים קיא י), וּבְוֹדָאֵי מָאן דְּלִית בֵּיהּ דְּחִילוֹ דְּאִיהוּ אוּצְרֵי, לִית תְּמָן חֲכָמָה, אוּצְרָא דְּהָאֵי חֲכָמָה אִיהֵי ב', וּבְתַקוּנָא אֲחָרָא בְּרָאשִׁית ב' ראשית, נְקוּדָה בְּהִכְלִיָּה, עֲלִיָּה אֲתָמֵר (שיר ד יב) גֵּן נְעוּל אַחוּתֵי כְּלָה גַל נְעוּל מְעִין חֲתוּם, ש"ב גֵּן אִיהוּ אוּרִייתָא דְּבַכְתָּב, דְּאִיהוּ גֵּן סְדָרִים דְּאוּרִייתָא, גַּל אִיהוּ אוּרִייתָא דְּבַעַל פָּה, וְתוּרִיָּהוּ ב' מְבָרָאשִׁית, ש"ב מְעִין חֲתוּם דָּא ראשית נְקוּדָה בְּהִכְלִיָּה. וּבְמָאֵי אִיהוּ חֲתוּם, בְּאַת ו', וְאַתְעֲבִידת ב' עִם חֲתִימוֹ דְּר' ס, מַה דְּהָוָה ב' אֲתַעֲבִידת ס, זֵין סְתוּם וְחֲתוּם, זֵינָא דְּאוּרִייתָא סְתִים וְחֲתִים דְּלָא יַעוּל נּוּכְרָאָה תְּמָן, ש"ב דָּא זֵין הַמְשׁוּמֵר בְּעֲנָבֵי מִשְׁשֵׁת יְמֵי בְּרָאשִׁית, וְלָאוּ לְמַגְנָא תְּקִינּוּ מְאָרֵי מִתְּנִיתִין, חֲתִימַת זֵין דְּלָא יִתְנַסֵּף וְיִתְעַרֵּב בְּסִטְרָא אֲחָרָא, וְעַל הָאֵי זֵין אֲתָמֵר (תהלים קמו יב) לֹא עֲשֵׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמְשַׁפְּטִים בַּל יִדְעוּם, פ"ן וְדָאֵי זֵינָן שְׁבַעֲיָן אֲנָפִין דְּאוּרִייתָא, וְעֲלִיָּהוּ אֲתָמֵר (שם כה יד) ש"ב סוּד יְהו"ה לִירִיאָיו.

[תיקוני זוהר – דף עו ע"א]

ש"ב קִנְקֵן דְּהָאֵי זֵינָן דָּא לְבָא דְּבֵר נֶשׁ, ש"ב אֵם הוּא קִנְקֵנָא חֲדָתָא וְאַתְנַסֵּף ש"ב בֵּינָן נְסֵף דְּאִיהוּ יִצְרָא בִישָׂא, צְרִיף תְּלָתָא זְמָנִין הֲדָחָה, ש"ל הֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל א"ל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עִם גְּבֵר (איוב לג כט), ש"ל וְלָאוּ לְמַגְנָא תְּקִינּוּ בְּכּוּס

בִּיאור הַגְּרָא

ש"ב תיקון כ"ט בראשית כו' והא אוּקמוּהוּ. כמו שאמרנו (נדרים כ ע"א) למען תהיה יראת כו' זו הבושה, והתלת פיקודין הן כולל הג' דרגין מלמעלה למטה (וכמו שאומר למטה דיראה כוללת חז"ל ובריך תיקון ל' לא נקודה כו' ולא יראה כו'):

ש"ב בריית אש. כמו שאומר לעיל י' א' ובתיקון כ"ב:

ש"ב שבת ירא. שאומר (ויקרא יט ל, כו ב) את שבתותי כו' ומקדשי תיראו, ואמר בזהר פרשת בראשית ו' א' תיראו לא נקודה לאמנעיתא כו', וזהו שבת ירא שהן שבתותי ומקדשי, חו"ב, נקודה ועיגולא לשבת ללא מתפחדין אבל בתיקון כ"ד מפרש שבת ירא שבת ובריית דשקולין כחלא, וע' אנפין:

ש"ב פקודא כו'. חשיב כאן ג' דרגין שריוין על היראה, שהן כח"ב ד', אותיות אדנ"י – אי"ן ד', שד' הוא היראה – דלת להן כמו שאומר בזהר פרשת בראשית ז' ב' בראשית ר"א פתח כו' עיין סס, ואוצר היא בינה וזה שאומר אוּרִיָּה דהאי חכמה איהי ב' ובתיקונא אחרא כו':

ש"ב גן איהו כו' גל איהו כו' ותרווייהו כו'. שד' הוא אה"ה אדנ"י, היכלין ל"ה, והן תורה שבכתב ובעל פה, והוא אלקים וכן גן גל – גימטריה ב' שמות הג"ל ואלקים, והוא ב' דבראשית כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ד עיין סס:

ש"ב מעין כו'. ופירושו דקרא – גל גן נעול אחותי כלה, והוא ב', ובתוכו – מעין, נקודה, ראשית – חתום בוא"ו והוא ו' אותיות דבראשית, וחתימת הוא"ו הוא דעת דסתים בגוה קודם לחתפוט כמו שאומר בריך תיקון ה' עיין סס:

ש"ב ודא זין כו' משפת כו'. שהוא וא"ו הג"ל דבראשית והן ששת הימים שהוא וא"ו:

ש"ב סוד ה' כו'. שהוא גם כן גימטריה שבעים, והיין והקנקן הוא אלקים דב' דבראשית (כנ"ל שב' הוא ב' שמות שהן אלקים) ואלקים הוא הקנקן – הכו"ס, וביה חתום היין והוא נקודותיו כמו שאומר לקמן והם ה' גבורות עם ב' כלילותיהן, חותם בתוך חותם כידוע, וזה שאומר – כן – חילק לשניים, נ' הוא ה' גבורות, נש"ב, וכ' הוא ב' הכלילות, וכן הוא בנקודות הג"ל – נ' על אות אחת, וכ' ב' אותיות:

ש"ב הקנקן דב"נ כו'. הוא אלקים הג"ל שהוא לבוש להיין חו"ב כנ"ל והוא הכוס כמו שאומר למטה ולאו למגנא תקיננו ככוס כו' ואיהו כוס כו', וכוס גימטריה אלקים, והקנקן גימטריה אלקים מלא, ורואה לומר לבא – כלי לזין שבו הן התורה בע' אנפין:

ש"ב אש הוא הקנקנא חדתא כו'. כמו שאומר בע"ג ל"ג ב' לפירושו תוספות סס, ודווקא בחדש שבולע ורואה לומר כאן שעדיין לא היה בגלגולא הן כל אלה כו' וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ב דיותר לא – ללא יקלקל כו', מה שאין כן אש לא נתנסך בפעם ראשון שהוא לגלגולא דארס דלזו אין חשך ללא יקלקל כו' ועיין מה שכתבתי סס:

ש"ב זיין נסך כו'. עיין לקמן תיקון ל"ו למאן דעאל נוכראה בחלל דילה דאיהי כו', והוא בתוך לבא שהוא היכל להנקודה, חכמה, כמו שמפרש והולך:

ש"ב הן כל אלה כו'. ג' פעמים, בג' אבהן, (ויקרא כג ד, לז) אלה מועדי ה':

דְּבָרָה אוֹף הָכִי הַדְּחָה וּשְׁטִיפָה, הַדְּחָה מִבְּפָנַי שְׁטִיפָה מִבְּחוּץ, לְמַהוּי תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, וְרָזָא דְמַלְהָ וְטַהְרוּ וְקַדְדְּשׁוּ (ויקרא טז יט), וְכַד אִיהוּ קְנָקְנָן דְּאִיהוּ לְבָא דְכִיָּא מְלַגְאוּ וּמְלַבְר, שְׁלִיב־שְׂרִיָּא תַמְן חֲכָמָה, דְּאֶתְמַר בָּהּ (משלי ח כב) שְׁלִיב־הוּ' קְנָנִי רֵאשִׁית דְּרָכוֹ שְׁלִיב־קְנָנִי אִיהוּ קְנָקְנָן וְדִאִי, וְאִם הָאִי קְנָקְנָן אִיהוּ (דף עו ע"א) דְכִיָּא, אֶתְמַר בֵּיהּ שְׁלִיב־נְקָה, וְאִם לֹא לֹא יִנְקָה שְׁלִיב־כָּל הַנוֹגֵעַ בָּהּ (שם ו כט).

וְקְנָקְנָן דְּבַר נֶשׂ דָּא אֶתְתָּא, שְׁלִיב־אִיהוּ כּוֹס, לְהָכִי צְרִיכָה שְׁטִיפָה וְהַדְּחָה, שְׁלִיב־אִזְּ הִיא כּוֹס דְּבָרָה, וְעֵלָה אֶתְמַר (יחזקאל מד ל) לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ, וְאִם לֹא אֶתְקַרִּיאת כּוֹס הַתְּרַעְלָה, וְיִין דִּילָה עֲלִיהָ אֶתְמַר (משלי לא ו) תָּנוּ שְׂכָר לְאוֹבָד וְיִין לְמַרְי נֶפֶשׁ וְכוּ', שְׂדִים דִּילָה אֵינּוֹן אֶשְׁכּוּלוֹת מְרוּרוֹת, שְׁלִיב־אֶבֶל יִין דְּכּוֹס דְּבָרָה עֲלִיהָ אֶתְמַר (תהלים קד טו) וְיִין יִשְׂמַח לְבָב אָנוּשׁ דְּתַמְן פְּקוּדֵי יְהוּ' יִשְׂרָיִם מְשֻׁמְחֵי לֵב (שם יט טו), דְּאֵינּוֹן אֶשְׁכּוּלוֹת דִּילָה.

(ספרים אחרים: אלו השני תיקונים [כ"ג וכו"ד], הם בספר כתב יד אחר תיקון י"ז, ואח"כ מתחיל תיקון י"ח)

[תיקוני זוהר – המושך דף סז ע"ב]

שְׁמִי בְּרֵאשִׁית שְׁמִי בְּרֵי' אִי' ש', שְׁמִי בְּרֵאשִׁית נִשְׁמַת כָּל חַי, וְדָא צְדִיק חַי עוֹלָמִים דְּמַנְיָה פְּרָחִין נִשְׁמַתִּין דְּצְדִיקָא, כָּל אֶתְקַרִי, קְשׁוּרָא דְכָל אֶבְרִין דְּגוּפָא, שְׁמִי ח' דְּאִיהוּ תַמְנֵי יוֹמִין, אֵינּוֹן שְׁעוּרָא דְשִׁבְתָּ, דְּאִיהוּ תְרִין אֶלְפִין אֲמִין

בִּיאור הגר"א

שְׁמִי וְלֹא מְלַגְאוּ כו' לְמַהוּי כו'. כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ (בבבב כח ע"א) כָּל מִי שְׁאִין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ כו' וְבֵית הַמְדַרְשׁ יוֹדֵעַ – לְרַגְא דְבִינָה, לְבָא, חֲדָר הוֹרְתֵי שָׁם (וְכַמוֹ שְׁאִמְרוּ לְעֵיל י"ב א' וְדַרְדָּר קוֹן לֵה כו' וְזִהוּ הַקּוֹן) אֶשְׁקֵד מִיַּין הַרְקָה, וְרִיכְד שְׁנֵי דְבָרִים – הַדְּחָה וּשְׁטִיפָה, נִגְדֵי אִהִי' אֲדַנִּי, שְׁבַד הַגִּיל שְׁחֻבֹן סַחְרֵי לְאוֹרֵייתָא, (דְּבָרִים כט כח) הַנְּסַחְרוֹת לֵה' אֲלֻקִּינוּ, ב' גְּנִיזִין כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ לְעֵיל רִישׁ תִּיקוּן כ"ב עֵיין שָׁם, וְהוּן הַיִּכְלִין לִי'ה וְזִהוּ (וְיִקְרָא עוֹ יט) וְטַהְרוּ וְקַדְדְּשׁוּ כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ לְקַמְן סוּף תִּיקוּן מ"ז הַדְּחָה וּשְׁטִיפָה לְדִיחָה וְטַהְרוּ וְקַדְדְּשׁוּ מִסְטֵרָא לְדַהֲנָא כו' וְקַדְדְּשׁוּ כו', וְהוּן מִסְטֵרָא דְחוּ' צ', וְהַכָּל דְבִינָה, חֲכַם דְבִינָה (סֵפֶר יִצְרָה), וְתוֹכוֹ הוּא חֲכָמָה דְבִינָה וְהוּן לֹא מִתְפַּרְדִּין לְכֹן מִי שְׁאִין תּוֹכוֹ כו':

שְׁמִי שְׂרִיָּא תַמְן חֲכָמָה. נְקוּדָה בְּהִיכְלִיָּה:

שְׁמִי ה' קְנָנִי כו'. רוֹחָה לּוֹמַר הַקְּנָקְנָן אֲוֹמַרְתָּ כו', הַשָּׁם יִתְבַּרְךְ עֲשֵׂנִי קְנָקְנָן לְרֵאשִׁית, וְהוּא מִתְאֵמַר הַתּוֹרָה שְׁהוּא קְנָקְנָן לְחֲכָמָה וְעֵיין לְקַמְן סוּף תִּיקוּנִים תִּיקוּן א' וְאִמְרוּ שָׁם דְּרָכוֹ – דְּכָד ו' רוֹחָה לּוֹמַר שְׁהוּא רֵאשִׁית לְדְכָד ו' וְדְכָד שָׁל ו' הוּא הַדְּעַת שָׁשׁ דְּרָכוֹ וְחֲכָמָה הוּא רֵאשִׁית לְדַעַת וְבִינָה קוֹן לְחֲכָמָה וְכַלּוּלָה עִמּוֹ:

שְׁמִי קְנָנִי אִיהוּ קְנָקְנָן וְדִאִי. רוֹחָה לּוֹמַר קְנָנִי וְדִאִי לְשׁוֹן קְנָקְנָן:

שְׁמִי וְנָקָה וְאִם לֹא כו'. כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ (שְׁבַעוֹת לט ע"א) וְנָקָה – לְשָׂדִים, לֹא יִנְקָה – לְשָׂדִים שְׂדִים, וְנָקָה לְשׁוֹן נְקִיּוֹת הַדְּחָה וּשְׁטִיפָה הַגִּיל, וְנָקָה יִנְקָה הֵן בְּרֵאשִׁי תִיבּוֹת וְסוֹפֵי תִיבּוֹת הוּי'ה, וְבִתְרֵייתָא קְנָקְנָן, ו'ה מִיַּמִּינָה – זְכָרִי, י"ה מִשְׁמַלְלָה – שְׁמִי, וְלְכֹן כֹּאן נִתְּמַר וְנָקָה וְאִם יִנְקָה (וְנָקָה לֹא יִנְקָה הֵן ג' שְׁמוֹת דְּג' גְּלִילִים, פּוֹקֵד כו', ב'ג אֲבָהוּ אֲלֹא שָׁשׁ אֲלֻקִּים נִתְּמַלְלָה בְּרַחֲמֵי' שָׁכַל הַגְּלִילִים הֵן בְּרַחֲמִים וְכַמוֹ שְׁאִמְרוּ לְקַמְן תִּיקוּן ל"ב אִם חֲזַר כו' וְאִם יִאֲדִימוּ כו', וְלְכֹן הוּא בִּי'ג מְדוּתָה, וְהוּא מְצ' שְׁמוֹת הַתְּחִלָּת הַי"ג מְדוּתָה):

שְׁמִי כָּל הַנוֹגֵעַ בָּהּ. כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ וְקְנָקְנָן דְּבִי' כו' שְׁבַד הַגְּבּוּרוֹת יוֹן כְּנִי'ל, וְאִיהוּ כָּלִי לְיֹסֵד שְׁלֹ – סוּד לְיֹסֵד:

שְׁמִי וְאִיהוּ כּוֹס הַכִּי כו'. רוֹחָה לּוֹמַר שָׁשׁ הִיא אֲרִיכָה שְׁתַּהֲיָה תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, כְּמוֹ הַגּוּף לְנִשְׁמָה כֹן הַאֲשָׁה לְאִישׁ, וְהִיא נְקִרְרָת אֱלֹהִים כו' ס וְקְנָקְנָן כְּנִי'ל, וְנִמְשָׁלָה לְתוֹרָה, קְנָקְנָן הַחֲכָמָה, כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ (יִבְמוֹת סג ע"ב) כְּמָה טוֹבָה אֲשֶׁה טוֹבָה שְׁתוֹרָה נִמְשָׁל בָּהּ וְכַמוֹ שְׁאִמְרוּ לְעֵיל סוּף תִּיקוּן י"ד וְחֲתִיבָה אִיהוּ בְּדִיוֹקְנָהָל הַי"ד רֵאשִׁית חַיִּים כו' סוּף סוּף כו' וְזִהוּ שְׁאִמְרוּ לְמַטָּה אֲבָל יוֹן דְּכּוֹס דְּבָרָה כו':

שְׁמִי אִזְּ הִיא כּוֹס כו' וְאִם לֹא כו'. וְכֹן הוּא בְּגוּף – (יִבְמוֹת סג ע"א) זְכָה נִעְשִׂית לּוֹ עֲזַר כו', וְכֹן בְּתוֹרָה (יוֹמָא עב ע"ב) זְכָה נִעְשִׂית לּוֹ סָס חַיִּים כו', (נִזְיָר כג ע"א) דְּלִיקִים יִלְכוּ בָּם כו':

שְׁמִי אֲבָל יוֹן דְּכּוֹס דְּבָרָה. רוֹחָה לּוֹמַר הַתּוֹרָה בְּלִבָּא נְקִיָּה דְהוּא כּוֹס דְּבָרָה – נִתְּמַר עַל הַתּוֹרָה וְיוֹן כו' וְכַמוֹ שְׁאִמְרוּ (יוֹמָא עו ע"ב) זְכָה מִשְׁמַחוּ כו', וְעַל הַמִּטּוֹת – פְּקוּדֵי כו' לְדִינּוֹן כו' כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ לְעֵיל ב' א' וְעוֹד אֲלִין דְּעַסְקִין בְּאוֹרֵייתָא כו' כְּעַנְבִּין בְּאֶתְכַלְלָא כו':

שְׁמִי תִיקוּן כ"ג בְּרֵאשִׁית בְּרִית אֵשׁ. תִּיקוּן זֶה וְשְׁאֲחֵרִיו כְּרִיכִים לְהִיּוֹת אַחַר תִּיקוּן כ"ט שְׁאִמְרוּ שָׁם בִּיהַ תְּלַת פְּקוּדִין כו' – וְהוּן תְּלַת תִּיקוּנִין אֲלוֹ:

שְׁמִי בְּרִית אֵשׁ. כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ לְעֵיל יו"ד א' וְעוֹד וְהַמְשַׁכְּלִים כו', וְפּוֹמָא לְדַמָּה – בְּחִינַת מַלְכוּת, לְכֹן עַרְלָה חוּפָּה, וְנִיחָן לְאֲדָם לְתַקְנָה, מַלְכִין דְּאֶתְבְּטְלוּ הַכָּא אֶתְחִימוּ דְבִמִּילָה אֶתְגְּלִיָּא חֲסֵד שָׁם, וְזִהוּ תְּכִלִּית כָּל הַאֲדָם לְתַקְנָה לְדַרְגָּא זו, וְבַעוֹד עַרְלָה שָׁם נְקִרְרָא עוֹלָם הַתּוֹרָה וְכַשְׁנִימוּל אֶתְגְּלִיָּא חֲסֵד, יוֹד, כו' וְנְקִרְרָא אִישׁ, וְעֵיין בְּאִידֵרָא רַבָּה קַמ"ב וְבַסְפָּרָא לְדִנְיֵיתָא פ"ג:

שְׁמִי וְאִיהוּ נִשְׁמַת כָּל חַי וְדָא לְדִיק חַי עוֹלָמִים דְּמַנְיָה פְּרָחִין נִשְׁמַתִּין לְדִיקִיָּא כָּל אֶתְקַרִי כו'. עֵיין לְעֵיל בְּרִישׁ הַקְּדָמָה א' א' וְבִזְהַר פְּרָשָׁת תְּרוּמָה קַל"ח א'. וְהַעֲנִין, שְׁרוּחָה לְהַרְכִּיב שְׁבַת וְבִרְיַת יַחַד, שְׁבַעֲנִיָּהם נִתְּגַלָּה הַבְּרִית וְשְׁלָכְן אֲוֹמַרִים בְּשְׁבַת נִשְׁמַת וְכַמוֹ שְׁאִמְרוּ שָׁם, וְשִׁנְיָהן

לְכָל סֵטֶר, לְנִטְרָא בְהוֹן אוֹת שַׁבָּת, כְּגוֹנוֹא דָא אֵינוֹן תְּמַנְיָא יוֹמִין תְּחוּם לְקַבְּלָא בְהוֹן אוֹת בְּרִית, וְלִנְטְרָא לִיה בְּהוֹן, דְּלָא אֶתְעַבֵּיד בְּאוֹת בְּרִית שְׂמִי חִלּוּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָבָא יוֹמָא חַד הוּינָא אֶזְלִי אֲנָא וְרַבִּי יוֹסִי, שְׂמִי וְאַתָּא בְּרִיה דְּרַב הַמְנוּנָא סְבָא מִהֵוּא עֲלָמָא, בְּדִיּוֹקְנָא דְהָאִי עֲלָמָא וְאַזְדַּמְן לֶן בְּאַרְחָא כְּגוֹנוֹא דְמַחְמַר שְׂמִי בְּתַר חֲמַרִּין, וְשְׂאִיל לְנָא מַאי אֶת שַׁבְּתוֹתֵי תְשִׁמּוּרוֹ וּמְקַדְשֵי תִירָאוּ (ויקרא יט ג), שְׂמִי וְאַמַר אֵיהוּ מִלִּין שְׂפִירִין, אֲבָל עִם כָּל דָּא בְּעֵינָא לְמִשְׁמַע מְפוּמָּךְ, אָמַר לִיה בְּרִי בְּוִדָּאִי בְּרִית אֵיהוּ שְׂקִיל לְשַׁבָּת, וּבְגִין דָּא (בראשית ירא שבת וכו').

(ספרים אחרים: תקונא עשרין וארבע)

שְׂמִי בְּרָאשִׁית יְרֵאָא שְׂבָ'ת, וּמָה תְּהָא דְחִיל, יְרֵאָא בְּרִי'ת, כְּמָה דְצָרִיךְ נְטִירוֹ דְבְּרִית, דְּלָא יַעוּל לִיה בְּרִשׁוֹ נּוֹכְרָאָה, כְּגוֹנוֹא דָּא צָרִיךְ בַּר נֶשׁ נְטִירוֹ דְשַׁבָּת, דְּלָא לְאַפְקָא מְרִשׁוֹת הִיחִיד וַיַּעוּל בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים, רִשׁוֹת הִיחִיד אֵיְהִי שְׂכִינְתָּא, רְחִבּוֹ ד' וְאֵינוֹן יְהוּ'ה, וּגְבָהּ עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, רִשׁוֹת הָרַבִּים נְחָשׁ אֶשֶׁת זְנוּנִים, סָם

ביאור הגר"א

הס דרגא דברית, יום השביעי, ובשניהם נאמר ברית וכן מפרש והולך הכל יחד דאיהו תמניא כו' כגוונא דא כו', ועכשיו מפרש והולך היאך נשמת כל חי הוא צדיקה, ואמר נשמת דמיניה פרחין כו'. כל אחרי שיהא קשורא כו' שבו מחיידין כל האברים ושפע כולם בו: ^{פמ} ח' דאיהו כו'. מפרש שנקרא ח"י – כי הו"ד הוא הברית כמו שאומר לעיל יוד א' ושאר מקומות, וח' – הוא תחום דיליה ועיין לעיל י"א ב' מאן דאעיל ברשות לילה כו' דרשות לילה כו' וזה שאומר שם יו"ד ב' ומאן דאיהו נטיר יו"ד ב' יומין כו' איהו נטיר כו' שנקרא חי ולא יכול לשלטא עליה סטרא דמוות:

^{פמ} חלול. רואה לומר הח' שומר מח' של חילול:

^{פמ} ואתא ברית כו'. שם כתיב אח"כ שהיה רב המנונא סבא בעלמא:

^{פמ} בתר. הענין כבר נחזאר לעיל, וחמרין הן נפשין דתלמידי חכמים וכמו שאמרו ח"כ מ'ופלא ור"ב ר'בנן וכמו שכתוב (בראשית מט יד) ישכר חמור גרם, שתלמידי חכמים הן מסטרא דימינא (ולכן (שמות יג יג, לד כ) ופטור חמור תפדה כו', ועיין בזה פרשת בא אבל שור שחיתתו צפון) אבל עמי הארצות נפשותיהן מסטרא דשמאל, שור, בעירן, והלך לקבץ נפשותיהן כנ"ל ולכך הלך אחר מארי תורה עם החמורים:

^{פמ} ואמר איהו כו'. והענין בקיבור, לשבתותי – הוא מ' וס' של אפרסמון, וכריך שמירה מס"ס – נוק' דאל אחר, כמו שאומר בתיקון כ"ד, לפי שנאחזים באחורים ליהוה המתפשטת למטה, והענין, כי מ' וס' הן מתפשטין בזו"ג – ו"ק דיליה, וד' סטרין דילה, ו"ד, 17 פרלופין כידוע, והן תחום שבת צד' סטרין, ולכן בשבת עונש מיתה וכתה, מיתה – צבית דין שלמטה ששם מ' מלקות מסטרא דמ' שהוא תהא, וכן מיתה הוא מסטרא דמ' כמו שאומר בזה פרשת פנחס נחית וסליק כו', וכתה הוא צבית דין שלמעלה ששם ס' פולסין, דס' הוא למעלה צבינה, וכן כרת שנקרת מס', פחות מכן ס', והן ס"ס דאשת זנונים, סס המות, אבל (יומא עב ע"ב) זכה – נעשית לו סס חיים, אפרסמונא דכיא, ואלו הן שבתותי, שניהם צבינה, ומסטרה הוא ב' שבתות – שבת דמעלי שבת ודיוס השבת, וכן ב' קדושין דיוס וליה, ומקדשי – אמר שם על חכמת שלמה, והוא המקדש, ושם היראה בסוד (אבות ג יז) אס אין יראה כו' ושם תקופות וגימטריות פרפראות לחכמה (אבות ג יח), ושם פנים ואחור של הו"ה, זו"ג של חכמה, ו"ד, התחלת המתקלא, והם גימטריה אני, ועל זה נאמר (ישעיהו נח יג) וקראת לשבת עונג, שהעונג הוא על פשיטותא דנקודה והוא עגולא ורבעא, ולקדוש ה' – ההיא נקודה, מכובד – והוא כבוד שבת, כ"ב"ו"ד ידוע, והם ד' דרגין נגד ד' אותיות הו"ה, כבוד ועונג י"ה כנ"ל, זכור ושומר הן בזו"ג, ומקדשי לכורא בז"א קידוש, שבתותי תשמורו בשמור, ונמצא מפרש כל הקרא הכל על שבת, ומתחילה דייק שם שבתותי על צינה ולדיק שהן שניהם כלילין כחדא, מלכא דשלמא דיליה, ושניהן נקראים שבת יום השביעי מלמטה כו', ומקדשי תיראו על מלכות, והן ג' שבתות, ג' סעודות, שבינה כוללת ויסוד ו"ק, וכן לפירוש אביו הן גם כן ב' שבתות, שבתותי הן בזו"ג שבהן מתפשטין עגולא ורבעא שהן זו"ג, עגולא רהיט ורבעא לא רהיט, שמים וארץ, והארץ לעולם כו' אנת הוא דמרבעת (וזהו חדש מ"ה ג') וכמו שכתוב מארבע כנפות ואמרו בספרי (כב יב) כנפות כסותך כו', ומקדשי הוא בגי', אני ה', פנים ואחור ופשוטו, ראשו כהם פו, אבל ראש"י מפרש ומקדשי תיראו על צבית קודש, אשר קידש ידיו כו', (ירמיהו יא טו) ובשר קודש כו', וכליל לון בחד קרא, שהן בחד דרגא ושקולין לא ללא כנ"ל וזה שאומר א"ל בני בודאי ברית כו' וכן מפורש בתיקון כ"ד בראשית ירא שבת רואה לומר יראה של הברית, דמקדשי תיראו ושבת כחדא ואמר שם ועלייהו אתמר את כו':

^{פמ} תיקון כ"ד בראשית ירא שבת ומה תהא דחיל ירא ברית כו'. רואה לומר שנכללין כאן שבת וברית יחד – ששקולין, כנ"ל בתיקון הקודם דיראה שייך צבית כשנסתלק הו"ד נשאר אש, וכמו שאמרו (סוטה יז ע"א) איש ואשה י"ה צבינה כו', וכתיב (איוב יט כט) גורו לכם כו', ומפרש והולך דשקולין יחד כמה דלריך כו' רואה לומר צבת אל נכר, כן בשבת צנוק' דאל נכר, דרשות היחיד – נוק' דקדושה, ורשות הרבים – נוק' דאל אחר:

דאל אחר דאיהו סמא"ל, שמיטאיהו כללא דשבועין אומין, שיאיהי חללה זונה, ובעלה חלול שבת איהו, ובגין דא מאן דאפיק מרשות היחיד לרשות הרבים שמיטאיהו מיתה.
[תיקוני זוהר – דף סח ע"א]

ערוב איהו עמודא דאמצעיתא, וביה מטלטלין מבית לבית, דאנון שכינה עלאה ותתאה, שביעלייהו אתמר (ויקרא יט ל, כו ב) את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, דא מקדש יו"ד, אות שבת (דא ברית) דצריך לנטרא ליה שבת זוגיה, דאיהי קדושה דיליה, שבת ברכה דיליה, דעלה אתמר (בראשית ב ג) ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו, ויברך דא (דף סח ע"א) ברכה, ויקדש דא קדושה, שמיטאיהו תרוייהו הוו נפקי קדמאי לקדמות כלה, והוו אמרי תרי זמני באי כלה באי כלה.

ועוד מקדשי באת יו"ד, בגין דלית קדושה פחות מעשרה, שמיטאיהו לברכא לון ולקדש לון בקדוש על היין, בשבועין תיבין שידקדוש, ויכל"ו שמיטאיהו שבת (ב) י"ז, וצריך למימר סברי מרנן, ואינון דאמרין וענו לחיי, בגין דאתקשרו באילנא דחיי, ולא באילנא דמותא, דאיהו גפן דחב ביה אדם קדמאה, דחד אמר חטה היה, וחד אמר גפן, שמיטאיהו קשוט.

שבע מינין אינון שמיטאיהו ושעורה גפן ותאנה ורמון זית שמן ודבש, חטה ושעורה והא אתמר, וצריך לאחזרא עלייהו, חטה הא אתמר, שעורה דאפיק ה' משעור דילה, גפן סחטה ענבים ברשו אחרא, ועבד יין נסך, ואתעביד אילנא דטוב ורע, שמיטאיהו לקיט תאיני קדם זמניהו קדם דאתבשלו, כד לקיט הוא מעלמא קודם זמניה, ודא איהו רזא מאן דגרים די ימותון בנוי קדם זמניהו, הדא הוא דכתיב (קהלת ה ה) למה יקצוף האלהים על קולך וחבל את מעשה ידיך, ורזא דמלה (ירמיהו ב ל) לשוא הפיתי את בניכם וגומר, ובגין דא (שמות כ ז) לא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא. שמיטאיהו, אחר ביה חב, אכל רבי מאיר שמיטאיהו אכל קליפתו זרק, שמיטאיהו אינון אומות העולם, ישראל מוחא ביניהו, שמיטאיהו כגוונא דא שכינתא איהי פרדס בגלותא,

ביאור הגר"א

שמיטא ויהי כלל דע' כו'. רואה לומר, שלכן נקראת רשות הרבים, אכל שכינתא – לישראל לבד, (שמות לא יז) בני וצין בני ישראל, (סנהדרין נח ע"ב) עובד כוכבים שזבח כו', וכבר כתבתי בחיקון כ"ג ענין ס"מ שהן ז"ל, ס' – ו"ה, מ' – נוק', השביעית, ואלו הן ע' אומות, עשר לידה, הוא שניתן לאברהם ארץ ישראל, וניתן ביד ישראל (דברים כ טז) לא תחיה כל נשמה, וניתן להשאלת שכינה. (שה"ש ג ז) וששים סביב – חוץ לארץ דלכורא, והן לא ניתן ביד ישראל עד יבנה הקב"ה בעצמו, שפעולת ישראל מזד השכינה (וכן הוא ע' דודים לידה, עשר – בסטרהא, וששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל בעלה):

ש"י ואיהי כו' ובעלה חלול כו'. רואה לומר דאיהי חלל בה' והוא כו':

שנ"א חייב מיתה. רואה לומר משום שדבך בסם המות – נוק' כו' כנ"ל, וזה שאומר מחלליה – שמכניס חללה באתר נוק' דקדושה:

שנ"ב ועלייהו אתמר כו'. רואה לומר על שכינה עילאה ותתאה, ומקדשי על ברית שכולל ו"ק והוא כלל עשר ספירות:

שנ"ג צבת זוגי'. שכינה תתאה, וכן האדם צבת זוגיה, וכמו שכתבנו שאלו זמני זיווג:

שנ"ד ברכה דיליה. ועם יוד דברית הוא יב"ק, שיחוד הוא דברית, ועוד ברכה הוא שכינה עילאה וכולן הן יב"ק:

שנ"ה ולגבי תרווייהו. שבתותי הנ"ל:

שנ"ו ורנין לברכא להון כו'. רואה לומר ב' שבתותי הנ"ל ולכן ברכה וקידוש ביום ובלילה, וביום נקרא קידושא רבה, מלך רב:

שנ"ז דקידוש וויכלו. ל"ה מימינא, ול"ה משמאלא, אני והו דזו"ג, והברכה וקידוש הוא לאמשכא נהירו לאו"א שהן ברכה וקדושה, ברכה חכמה נחית כו' קדושה כו', ע"ב ס"ג, דעתה קל"ה, ודעתה הוא י"ה דב' הנ"ל שהן בראשי תיבות יום הששי והן חושבן ע':

שנ"ח כחושבן יין. והוא נקודות דאלקיים ששם היין, לכך הוא ב' יודין ונו"ן, וכוס הוא אלקיים בעצמו, ויין המשמח הוא הוי"ה בניקוד אלקיים

וזה שאומר בגין דאתקשרו באילנא כו' וכמו שאמרנו (ברכות נו ע"א) יש שותה כו', לא בהמשכר:

שנ"ט וכולא קשוט שבע כו'. ורואה לומר ז' מלות דאתפקד, ויטו כו' (סנהדרין נו ע"ב) – עבר באכילתו כמו שאמרנו בזהר פרשת בראשית

ל"ו א' א"ר יוסי הא דתנינן כו' וחטא צבת שבע דכלילן בה כל שבע מינין, וכמו שאמרנו בחיקוני זהר חדש פ' ד' בגין דחב אדם כו':

שס' חטה כו'. ח"ט סמיך לה', מוץ ותבן שהם המיתה:

שס"א תאנה כו'. רואה לומר כמו שמפרש והולך על לא תשא:

שס"ב רמון אחר ב' כו'. רואה לומר שהן ב' ספירות לידה שחב בהן:

שס"ג תוכו אכל. ט"ט שבו שר"י שמי בקרבנו, רוכב על כרוז ושט בשר"י עלמין, אכל רמון הוא רואה, ארגמן:

שס"ד דקליפין כו'. שהוא כולל כל אכל השמים ובתוכו הקדושה דגא דאשרא והוא נכנס בקליפין ברמון ונדבק בו:

שס"ה כו' כג"ד. שמיסתרת בהון בגלות, (ישעיהו נ ג) אלביש שמים כו', והן לבושי חול בגלות:

ואייה מוחא מלגו, ^סאגוז קרינן ליה, כמה דאמר שלמה מלכא, אל גנת אגוז ירדתי (שיר ו יא), ואייה שכינתא ^סאיבא מלגאו, הדא הוא דכתיב (תהלים מה יד) כל כבודך בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, וקליפין הן כמה רשויות נוכראין, ובשבת מכלא אתפשטת, ואתלבשת בלבושין שפיראן, וכן צריכין ישראל לתתא, לאתחדשא בשבת בלבושין שפיראן, וכן לאטעמא בשבת מכל מאכלין טבין, בגין לקשרא ולאדקא ברכאן לגבה מכל ספירן, ולמהוי אשתקיא מכלהו.

וצריך לקיימא ^סכה ענג, דאיהו צדיק דנפיק מעדן, דאיהו בינה עלמא דאתי, להשקות את הגן דא תתאה, ^סונגהרא איהו ו' דנפיק מן י"ה, ואזיל חמש מאה שנין, דאינון חמש ספיראן, ומטי לצדיק, לאשקאה מגינה גנתא דאיהו ה', ^סועל פן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו וגומר (בראשית ב כב).

^סא וכן ברית מילה איהו כגוונא דאגוז, צריך לתברא קליפין דערלה ופריעה, ולאעברא לון מתמן, ולאנתגליא מוחא מלגו, ודא אות ברית, ודא עץ חיים, אבל ברית דאיהו בערלתיה ולא אית ביה פריעה, ^סעב עליה אתמר (שם יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, כי ביום אכלך ממנו מות תמות, מות בעולם תמות בעולם הבא.

^סע ועוד לבא הוא אגוז, ומאן דתבר קליפה דיליה דאיהו יצר הרע, עליה אתמר (תהלים נא יט) לב נשבר ונדפה אלהים לא תבזה וגסות לבא דהוא שלים בקליפין דיליה ולא אתבר, עליה אתמר (משלי טז ה) תועבת יהוה כל גבה לב, ושכינתא לא שריא עליה, ומסטרדא דקליפין אתקריאו בני נשא ערלי לב.

^סע ובשבת גיהנם לא שלטא בעלמא, ולא ממנן דיליה, בגין דא מני לישראל לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת (שמות לה ג), ואי בר נש אוקיד בשבת, אמר קודשא בריך הוא, אנא הויתי מכבה לנורא דלא אוקיד, ואתון מוקדין ליה, אתון תתוקדון בגיהנם, בגין דא לא תבערו אש בכל מושבותיכם, ואפילו בגופא, ומאי ניהו ^סעיהגיהנם בגופא, ^סע כבוד דביה מרה דאיהו גיהנם, סם המות סם דאל אחר, חרפא דמלאך המות, ועליה אתמר (משלי ה ד) ואחריתה מרה כלענה, חדה פחרב פיות.

ביאור הגר"א

^סא אגוז כו. ד' קליפין שבו, תהו קו ירוק כו' וגנת הן התמורות והשינויים כו' כמו שאמרו בחיקון כ"ו אצל לעתיד לבא – (שה"ש ה ג) פשטתי את כתנתי, (ישעיהו ל כ) ולא יכנף עוד מוריד והיו כו':

^סא איבא כו'. הוא בת מלך, נקודה בהיכליה:

^סא ביה ענג. דהוא עדן נהר ג', שהוא ג' סעודות שבת שהן בעצמן אותן דרגין, וזה שאומר דאיהו לדיק כו' – הוא הנהר, והוא כולל ו"ק דאזיל ת"ק פרסה דרך ה' ספירות כמו שמפרש והולך ונהרא איהו ו' כו':

^סא ונהרא איהו ו' כו'. והוא הדעת, בן י"ה, דאזיל בה' ספירות, ונכלל בצדיק ונקרא על שם הצדיק והאדם ידע כו', וכל ענוגא הוא בצורתו הנהר דכל שהנהר והזרע הולך בצברים כל הצברים מתענגים וצויתר כשמגיע לצדיק שאז יורה כחץ והוא האור של צדיקים בעולם הבא, דבעולם הזה נגנו רק חוט אחד בחוט של שדרה לצדיק נגנו כו':

^סא וע"כ יעזב כו'. על הנהר הזה:

^סא וכן ברית מילה כו'. קאי אלמעלה שאמר אגוז קרינן לה, קאמר כאן כמו דשכינה נקרא אגוז כן הצדיק, ושהוא גם כן בד' קליפין דתהו כו' שהן ג' דערלה ואחד דפריעה כמו שאומר לקמן בחיקון ל"ז עיין סם:

^סא עלי' אתמר ומע"ה כו'. כמו שאמרו בחיקון הג"ל דפריעה שהוא קליפה הרביעית – היא נוגה, עץ הדעת טוב ורע עיין סם:

^סא ועוד לבא כו'. שהוא גם כן ב' קליפין דזו"נ, ערלה ופריעה, והן תאוני וכעסני שהיא הגאווה, והן נואף ורולח כמו שאמרו בחיקון הג"ל, וזהו לב נשצר – מגאווה, ונדכה – מתאוה, כמו שאמרו בזהר פרשת פנחס רעיא מהימנא ח' ואת דכא ושפל רוח להחיות כו', וזה שאומר ומסטרדא לקליפין כו' שהם ערלים הג"ל והן אלהים אחרים כמו שאמרו בריש תיקון ל"ח עיין סם:

^סא ובשבת כו'. כמו שאומר לקמן ובשבת מלכתא אתפשטת כו':

^סא גיהנם כו'. שהן הקליפין, וכן בגופא כמו שמפרש והולך:

^סא כבד כו'. ולמטה אמר וכן טחול, והן ב' דרגין דנואף ורולח, ב' קליפין הג"ל דזו"נ, ושבת אות ברית כריך לכאפטא, ולאעברא אלין ב' קליפין, והן מרה אדומה ושחורה, וזהו (שמות לה ג) לא תבערו א"ש – אדומה שחורה:

וְצִרְיָךְ דְּלָא יִתְעַר (נ"א לאתערא) עֲצִיבוּ וּקְטִטָה מִסְטְרָא דְטַחֵל, אֲלֵא שׁוֹדְתָהּ לֵב נְטִיר מְכַלְהוּ, דְּאִיהוּ (דף סח ע"ב) שְׁבַת שְׁמור, וּמוֹחָא זְכוּר, שׁוֹדְתָךְ לְקַבְּלָא אוֹשְׁפִיזִין דְּאִינוּן מְלֹאכִין, עוֹלִימָן דְּנִשְׁמָה יְתִירָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָא עֲלָא, וּנְפֶשׁ יְתִירָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָא תַתָּא, וְאוֹשְׁפִיזִין דְּנַחְתִּין עֲמָה.

שׁוֹדְתָךְ אֲתַתָּא לְתַקְנָא שְׂרָגָא בְּלִיל שְׁבַת לִימִינָא, וְאֲתַחְשִׁיב לָהּ כְּאֵלוּ תַקְנָה מְנַרְתָּא בְּדְרוּם, וּפְתוּרָא בְּצַפּוֹן, וְעֲלִייהוּ אֲתַמַּר הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים, הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יְצַפִּין, וְאִינוּן שְׁכִינְתָא עֲלָא וְתַתָּא, שְׁכִינְתָא עֲלָא מְנַרְתָּא לְדְרוּם, צְרִיכָא לְאֲתַקְנָא לָהּ, בְּגִין דְּתַמְן חֲכָמָה, וּבְגִין דָּא הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים.

וּבְהַהוּא בֵּיתָא דְּאֲשַׁפְחִין דִּירָה דָּא מְתַקְנָא בְּהַאי סְדוּרָא, מְנַרְתָּא בְּדְרוּם וְשִׁלְחָן בְּצַפּוֹן וּמִטָּה בֵּין צַפּוֹן לְדְרוּם, אֲמַרִין אֲלֵין מְלֹאכִין דְּקָא נַחְתִּין עִם שְׁכִינְתָא דְּאִיהִי נִשְׁמָה יְתִירָה, שׁוֹדְתָךְ דִּין אֲתַר הַדְּיוּט דְּעַם הָאָרֶץ, אֲלֵהִין אֲתַר דְּרַעְוָא בִּיה מִן קָדָם יְהו"ה.

פְּתוּרָא צְרִיכָא לְתַקְנָא לָהּ לְגַבֵּי צַפּוֹן, וּפְתוּרָא אִיהִי שְׁכִינְתָא תַתָּא, דְּאֲתַמַּר בְּהּ (תהלים מה ד) כָּל כְּבוֹדָה בַּת מִלֶּךְ פְּנִימָה מִמְּשַׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה, מֵאֵי זָהָב דָּא גְבוּרָה, דְּאֲתַמַּר בְּהּ (איוב לו כב) מִצַּפּוֹן זָהָב יֵאָתֶה, מִמְּשַׁבְּצוֹת זָהָב תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוּט, שׁוֹדְתָךְ לְמַעְרָב בֵּין צַפּוֹן לְדְרוּם, לְתַקְנָא לִיה לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא, דְּאֲתַמַּר בִּיה (שמות ד כב) בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְבֵיתָא דְּלֵאוּ אִינוּן מְתַקְנִין אֲלֵין תַקְוִנִין בְּלִיל שְׁבַת, אוֹשְׁפִיזִין אֲמַרִין לֵאוּ אִיהִי דָּא דִּירָה דִּישְׂרָאֵל, דְּאֲתַמַּר בְּהּ (שם לא טז) וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבַת, לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבַת, לְדוֹרוֹתֵם, לְדִרְתֵם פְּתִיב חֶסֶד, מִלְּשׁוֹן דִּירָה, וְכָל אֲלֵין תַקְוִנִין צְרִיכִין לְתַקְנָא בְּלִיל שְׁבַת שׁוֹדְתָךְ אִיהִי מִמֶּשׁ אוֹת בְּרִית מִלָּה.

אֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי בְרִית מִלָּה לְכָל בְּנֵי נֶשֶׁא אִיהוּ שְׁוָה, שׁוֹדְתָךְ לִיה, לָא, דְּבְרִית מִלָּה לְחִיבִיבָא, עֲפָרָא דְּתַקִּין בְּמִנָּא שׁוֹדְתָךְ אִיהוּ מְזוּנָא לְחַוִּיא, דְּאֲפָרִישׁ מִנִּיה, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב (ישעיהו סה כה) וְנַחֲשׁ עֲפָר לְחֶמּוֹ, וְדָם בְּרִית אִיהוּ מְזוּנָא לְסַמְא"ל דְּאִיהוּ רוּצָח, דְּאֲפָרִישׁ מִנִּיה, וְרוּצָח דְּמָלְהָ אִם רָעַב שׁוֹנְאָךְ הָאֲכִילְהוּ שׁוֹדְתָךְ וְאִם צָמָא הִשְׁקִהוּ מִים (משלי כה כא).

לְבִינוּנִיִּים אֲתַחְשִׁיב בְּרִית מִלָּה אֲעַבְרוּ דְּדָמָא וּבִשְׂרָא כְּקַרְבָּנָא, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב (שמות כ כד) שׁוֹדְתָךְ עָלֶיךָ אֶת עוֹלוֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֹמֶיךָ, לְצַדִּיקָיָא וְדָאֵי שׁוֹדְתָךְ דְּמִלָּה וּפְרִיעָה שְׂרִיא יְהו"ה, וְדָא אִיהוּ וּמְבַשְׂרֵי אֲחֻזָּה

ביאור הגר"א

ש"ס דתהא לב נטיר מכלהו דאיהו שמור כו'. לזכא ומוחא הו שמור וזכור כידוע, וכמו שאמרו זוהר פרשת פנחס רכ"ד א' אר"פ מסתכל הוינא שמייה זכב כו' עיין שם בצרכוה, ורזא לומר לפיכך תהא נטיר זה שכתוב (שמות לא טז) ושמרו כו' לזכרם, דירתם – הלז – יהא שמור:

ש"ע וצריך לקבלא כו' ונפש כו'. שהן נגד ז' הנ"ל זכור ושמור:

ש"ע וצריך אחתא כו'. הן ג' תיקונין שאמרו בגמרא (כתובות קג ע"א) מטה ונר ושלחן, ואמר שהן ג' דרגין כללל דכלל, מנורה ושולחן – שכינה עילאה ותתאה, ומטה – עמודא דאמלעיתא, והן גם כן ג' דרגין דסעודתא, ומפרש והולך מנרתא לזכור כריכא כו'. דלית פרוזא בין או"א:

ש"פ לית דין אחר כו'. תרגום של (בראשית כח יז) מה נורא המקום כו':

ש"פ מטה למערב בין כו' בני כו'. דעליה אחמר (ברכות ה ע"ג) כל הנותן כו' בניס זכרים, וכמו שאמרו זוהר פרשת במדבר קי"ח ב':

ש"פ דאיהו ממש כו'. וזוהר פרשה הג"ל ושמרו כו' לדורותם כו' צרית עולם כו' אות היא כו' נוק' ליל שבת עטרת הצרית, זה שאומר אות כו':

ש"פ א"ל לא דברית כו'. שהן ג' דרגין דבי"ע, עץ החיים, ועץ הדעת טוב ורע, וכולו רע ועיין מה שכתבתי במקום אחר:

ש"פ איהו מזונא לחויה כו' ודס כו'. עיין מה שכתבתי בחיקון ל"ז בצרכוה:

ש"פ לחס כו' מים. הן עפרא ודמא הנ"ל:

ש"פ וזבחת כו'. וכתוב (דברים יב כז) ועשית עולותיך הבקר והדס כו':

ש"פ זבחת כו'. כמו שכתוב (דברים ל יב) מי יעלה לנו השמימה, וסימן ישמחו השמים ותגל הארץ, י"ה בשמים ו"ה צארכ, הו"ה שלימה בזו"ו:

אלו"ה (איוב יט כב), שפ"ח ועליהו אתמר (יחזקאל טז ו) ואמר לך בדמיך חיי לצדיקיא, וכתיב (זכריה ט יא), גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך שפ"ט מבור, דאיהו גיהנם.

(ספרים אחרים: תקונא קדמאה שבסוף התיקונים)

[תיקוני זוהר – דף קלז ע"א]

בראשית ברא אלהי"ם, ב' ש"נקודה בהיכליה, עליה אתמר (שיר ד יב) גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום, מאן מעין חתום דא נקודה, מאן ניהו נעול דילה, ש"א דא ו' דסתים להיכלא ובה אתעביד סתימא, איהו ס רבתא מלםרבה המשרה (ישעיה ט ו), ש"צ ויהאי נקודה עלה אתמר (איוב כח כא) ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה, איהאי נקודה מסטרא דימינא אתקריאת אהבה, ומסטרא דשמאלא אתקריאת יראת, ומסטרא דעמודא דאמצעייתא אתקריאת תורה, יראיהי מצוה, דעמודא דאמצעייתא כליל תרוניהו, בגין דאיהו ו' כליל י"ה דאינון לימינא ושמאלא, ואיהו ו' באמצעייתא כליל תרוניהו, ושכינתא תתאה מצוה כלילא מארבע אתוון, איהי אתקריאת י' מסטרא דחכמה, ה' מסטרא דאימא עלאה, ואתקריאת תורה מסטרא דעמודא דאמצעייתא, ה"דא הוא דכתיב (משלי ח כב) יהו"ה קנני ראשית דרכו, ידרכו דרך ו', קנני ידאיהי קן דילה, ובגין דאיהי כלילא מכלהו ארבע אתקריאת מצוה, מ"ץ באותיות א"ת ב"ש איהו י"ה, י"ם ה"ץ, י"בקה כלילין פקודין דעשה ולא תעשה, פקודין דלא תעשה מסטרא דדין דאיהו אלהי"ם דתמן י"ה, ועלה אתמר (שמות ג טו) זה שמ"י והא אוקמוהו, פקודין דעשה מסטרא דימינא דאיהו רחמי דכלילין באברהם, ועליהו אתמר (חבקוק ג ב) ברוגז רחם תזכור

ביאור הגר"א

פ"ח ועליהו אתמר כו'. קאי אלמעלה, מזונא לחויה – להנצל מחיבוט הקבר וגיהנם, ודמא – להנצל מחרצא כו', וזהו בדמיך חיי: פ"ט מבור כו'. היכל הראשון דשם:

פ"ח תיקון א'. בראשית נקודה בהיכליה. נקודה – חכמת שלמה. בהיכליה הוא בינה לילה. ואמר עליה אתמר על ההיכל שהוא הבי"ת, והבי"ת הוא שני שמות אקו"ק אדנ"י, ב' היכלין כלילין בחד כנוי אלקי"ם, כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ב והן ג"ץ ג"ל, והן פנים דאקו"ק והקודמים לדנ"י – לצד האלף שלא נתחלף בשניהם דהוא מקודם, והם גימטריא לעולם חושבן אלקים, והוא ב' דבראשית – ב' השמות, ועיין מה שכתבתי לעיל תיקון כ"ט:

פ"ט דא ו' דסתים כו'. הוא בעלה דסתים לה ונטיר לה, ועיין לעיל תיקון כ"ט ותיקון ל"ו ומה שכתבתי שם ושם, ולמעלה ריש תיקון ה', וסתימה הוא בדעת, קו המדה דסתים להיכלה, בינה לילה, עד לחתפוט כו' כמו שכתבתי:

פ"ט והאי נקודה כו'. עיין לעיל סוף תיקון י"ח ובתיקון ל':

פ"ח והאי נקודה כו'. דהאי נקודה אתכלילת מכל ספירן דבעלה, דבה איהי מקבלת ממנו וכמו שאומר בפ' פקודי והוא אבן שתיה, בת עין, אבן ספיר דאתכלילת מכולהו:

פ"ח ואיהי מצוה. רואה לומר, מסטרא לילה, והוא כלל השם באלו ד' דרגין, וזה שאומר דעמודא דאמצעייתא כליל כו' ושכינתא כו'. ורואה לומר, כמו דאיהו אתכליל מתרווייהו והוא ב"ג, כן איהי דמקבלת מיניה אתכלילת בטולם והיא ד', ועיין בזה חדש שה"ש נ' ד'. ואמר מצוה כלילא כו'. כמו שמפרש והולך דמצוה הוא אותיות הו"ה, ונתחלפו אותיות י"ק לפי שהן הנסתרות לה' אלקינו, יראה והאבה, כמו שאומר ברעיא מהימנא ריש פרשת נשא, והן מוחא ולבא, וזה שאומר איהי אתקריאת כו' והן דרגין הנ"ל דחכמה נחית בימינא כו': דרכו דרך ו'. רואה לומר, שהיא אומרת ה' קנני כמו שמפרש והולך:

פ"ח דאיהי קן דילה. עיין לעיל תיקון כ"ט מה שכתבתי שם בצרכיה, והיא ראשית התורה שנקראת ראשית – ראשית לכל הנבראים, ועיין לעיל ד' ב' בצאורייתא דאיהי ראשית כו' ואית אורייתא כו', היא דרך ו' – עמודא דאמצעייתא, שעל ידו נקראת ראשית תורה:

פ"ח ובה כלילין פקודין כו'. שמצוה כולל מצוות עשה ומצוות לא תעשה, וכן בשם הו"ה בסוד זה שמי כו', ומצוה הוא שם הו"ו כו' וזה שאומר פקודין ללא תעשה כו' ועלה כו'. ואמר פקודין דעשה כו'. רואה לומר דאברהם גימטריא רמ"ה, מצוות עשה, והוא רחם מסטרא דימינא רחמים, ולא תעשה מסטרא דדין כו', וזה שאומר ועליהו אתמר ברגז. דהוא שעוברין ישראל על מצוות לא תעשה – רחם, תזכור להם מצוות עשה שהוא רחם, והוא זכרי – תזכור, וכמו שאמרנו (שמות רבה פ' מט) שחורה אני במצוות לא תעשה ונאווה במצוות עשה:

קם סבא חד מבתר טולא (כותלא), ואמר רבי רבי בוצינא קדישא, יקום אדליק שרגא דאיהי מצוה, שכנינתא קדישא, דעלה אתמר (ויקרא ו' ו) אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, ועלה אתמר (שמות כז כ) להעלות נר תמיד, נר יהו"ה אתקריאת ודאי, 'אור דנהיר בה נשמת אדם, קום אדליק בה.

קם רבי שמעון על רגלוי ויתבי רגעא חדא ואמר, רבון עלמין דאנת איהו מארי מלכין וגלי רזין, יהא רעוא דילך לסדרא מלין בפמיא, לקיימא בי האי קרא (שם ד יב) ואנכי אהיה עם פיה, דלא אעול בכסופא קדמך, פתח ואמר.

תקונא תלתין

[תיקוני זוהר – המשך דף עו ע"א]

בראשית מאן ראשית דא חקמה, דא נקודה דלגאו, דאתמר בה (תהלים מה יד) כל כבודך בת מלך פנימה, "נדא יראך דאיהי פקודא קדמאה, ועלה אתמר (משלי א ז) יראת יהו"ה ראשית דעת, "ואיהי רמיזא במלת בראשית, "ואית יראך רעה רצועה לאלקאה לחייביא, והאי נקודה איהי אות שבת ויומין טבין "ואות דתפלין ואות דברית מילה, "ההיא רצועה איהי יראך רעה איהי ערלה, זכאה איהו מאן דאעבר לה מניה, דלית לה רשו לרצועה לאלקאה ליה, והאי נקודה עלה אתמר (שמות לא יד) מחלליה מות יומת, מאי מחלליה אלא מאן דאעיל רשו נוכראה בחלל דילה דאיהי רשות היחיד, דעלה אתמר (במדבר יט כ) ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל כי את מקדש יהו"ה טמא.

וכלא אתרמיז בהאי תיבה ירא'ת ברי'ת שב'ת, כגוונא דא ירא'ת בראשי'ת, ברי'ת בראשי'ת, שב'ת בראשי'ת, והאי נקודה איהי ראשית, יהו"ה קנני ראשית דרכו (משלי א כב), "כגוונא דא בראשית, כלא איהי נקודה חדא, איהי ראשית, ואיהי אות ברית, ואיהי אות שבת, ואיהי יראת יהו"ה.

מאן חלל דילה ב, ו' איהו בעלה, "ביה איהי נטירא וסתימא בגלותא, הדא הוא דכתיב (יחזקאל מז א) יהיה סגור ששת ימי המעשה, כגוונא דא סתימא, והא אתמר, ונקודה איהי שביעאה תגא על רישיה, תגא דספר

ביאור הגר"א

¹ קום אדליק כו'. דמזכה הוא נר מזכה כמו שאומר לעיל בתיקון כ' ושאר מקומות, וזה שאומר דעלה כו' ועליה אתמר כו'. נר ה' כו':
² אור דנהיר כו'. רואה לומר דכתיב (משלי כ כז) נר ה' נשמת אדם, נר ה' הוא נפש, נוק', נשמת אדם הוא דכורא, אור, והן (משלי ו כג) נר מזכה ותורה אור, ועיין לעיל מ"ג ומ"ד:

³ תיקון ל בראשית כו' ודא יראה . שהוא חכמה דילה. שעלה אמרו (אבות ג יז) אם אין חכמה אין יראה אם אין כו', וכמו שאמרו בזהר פרשת בראשית ז' ב':

⁴ ואיהי רמיזא כו'. רואה לומר, שאותיות יראת שם, וכמו שאומר למטה וכלא אתרמיז בהאי תיבה יראת כו':

⁵ ואית יראה כו'. רואה לומר והארץ היתה כו' (בראשית א ב), כמו שאומר בזהר פרשת בראשית בפיקודין:

⁶ ואות דתפלין (לכאורה מיותר, אפשר לומר שהוא בחול במקום שבת, וכמו שאומר בזהר חדש סיר השירים ועיין לעיל ב' א'). ורואה לומר דבהאי נקודה כליל תלת פיקודין דתיקון כ"ט וכמו שאומר למטה וכלא אתרמיז כו', ואמר אות – שאות הוא י', עטרת הברית, כמו שאומר בכמה מקומות, והוא נקודה (והם ג' יודין דכלילן ביו"ד, ג' נקודין חס"ה, דכלילן בנקודה דילה:

⁷ ההיא רצועה כו' איהי ערלה. וכן בשבת – ל"ט מלככות, והוא ל"ט מלקות של יראה רעה, ל"ט קללות דארבעה נתקללו והן ד' מיתות בית דין כמו שאומר בזהר פרשת בראשית וכמו שאומר בזהר פרשת פנחס נחית וסליק נחית לד' כו' וזה שאומר רצועה ועיין מה שבארנו לקמן תיקון ל"ו:

⁸ כגוונא דא בראשית כלל כו'. (רואה לומר שב' לזדה נרמו נקודה בהיכליה – הדגש שבתוכו, וזה שאומר למעלה בראש התיקון דא נקודה דלגו, רואה לומר שבתוך הב', ואמר שלזה רומז כל התיבה גם כן, ראשית – ההיא נקודה, וב' – בהיכליה) שכל תיבה בראשית רומז על ההיא נקודה, ראשית – על הנקודה עצמה, וב' – על חלל דילה, ו' אותיות של בראשית הוא ו' כמו שמפרש והולך, ואמר כגוונא דא כו'. שלמעלה אמר שמרומם בראשית יראת שבתוכו, וכן בראשית ברית – ברית שבתוכו, וכן בראשית שבת שבתוכו, ועכשיו אמר שכל התיבה מורה עלה (והוא כללל דיו"ד):

⁹ ביה איהו נטירא כו' ששת כו'. שמאיר לה דעתה שכנגד יסודו, ה' גבורות כמו שכתוב (בראשית מא לו) והיה האוכל כו', ושם יינא – ה' גבורות – סתומים כו', כמו שאומר בתיקון כ"ט, וכשהדעת סתום הוא נקרא מ"ם סתימא מה שאין כן כשמתפשט שנקרא ב' פתיחא

תורה, עֲטָרָה עַל בְּרִית, ז' דְּאִיהִי יוֹם שְׁבִיעִי יוֹם הַשְּׁבִיעִי וְדָאֵי, וְעֲלִיָּה אֲתָמֵר וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִפְתַּח, אָבֵל בְּיוֹמֵי דְחֹל גֵּן נְעוּל אַחוּתֵי כְּלָה (שיר ד יב) אֲתִקְרִיאַת סְתִימָא בְּאוֹת ו'.

י"והאי עֲרָלָה וּפְרִיעָה אֵינּוֹן פְּמוֹץ וְתַבְּן דְחָטָה, בְּיוֹמֵי דְחֹל אֲתִקְרִיאַת ה"א, דְּאִיהוּ הַב"ל לְה"ב הַמְזֻבָּח, לְאֲדֻלְקָא מוֹץ וְתַבְּן, וְאֲשִׁתְּאֲרַת אִיהִי סֶלֶת נְקִיָּה, אָבֵל בְּיוֹמֵי דְשַׁבְּתָא וְיוֹמֵי טַבִּין אֲתִקְרִיאַת י' עֲטָרָה עַל כְּלָא, וּבִיתָא, (נ"א וּכְסֵא) דִּילָהּ, ל'ב אֱלֹהֵי' דְעוֹבְדָא דְבְּרָאשִׁית, י"ו אִיהִי ב' כְּלִילָא מְעֻשָׁר אַמְרִין בְּכָל סְטָרָא, "האי אֲתִקְרִיאַת יְרָאָה, בֵּין בְּשַׁבְּתָא בֵּין בְּבְרִית מִילָהּ בֵּין בְּדַחִילוֹ וְהִכִּי בְּכָל פְּקוּדָא.

י"א אֱלֹהֵי' דָּא נְתִיב קְדָמָאָה, עֲלִיָּה אֲתָמֵר (איוב כח ז) נְתִיב לֹא יִדְעוּ "עֵיט וְלֹא שְׁזָפְתּוּ עֵינֵי אִיָּה, מֵאֵי עֵינֵי אִיָּה, אָלָא מֵאֵינּוֹן מְלֹאכִין דְּאֲמַרִין אִיָּה מְקוּם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, כִּפְדֵי אִיָּה בְּהֵאֵי נְתִיב לִית לֹן יְדִיעָה בְּהַ, דְּאִיהִי סְתִירָא מְחִינֵן דְּמֶרְכַּבְתָּא.

בִּיאור הגר"א

כמו שאומר בתיקון ה' והוא בעת הזיווג, וכן הוא ביסודה – בחול היא בחולה ובשבת נפתחת, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח, ודעת ויכוד הוא אחד, וידע אדם כו', ובשבת ימים שהוא הנהגת ו"ק, והיא נכללת בו – היא חתימה בוא"ו, אבל בשבת – הנהגתה, ואז הוא"ו נכלל בה, ועייל הוא בגווה, וכמו שאומר בזהר חדש שיר השירים נ"ה ב' וזא חליה מלך גדול כו' והאי אע"ג כו' ואיהי את זעירא כו', ונעשה היוד תג על ראש ו' ונעשית ז' שהיא שביעית, וזהו ז' – בשבת ימים ו' ובשביעי ז', וכן עטרה על ברית הוא אורת ז', והוא שביעי, וענין הסתימה בחול – שמאיר לה מבחוץ דרך דופן היסוד, וכן הוא זה גם כן ההארה מבחוץ כדרך הנתינה, אבל בשבת בזיווגא דעייל בגוה ומכניס השפע דרך פי היסוד דרך אות ברית, וזה שאומר עטרה על ברית כו', והיא פתוחה – שאין פחד בשבת, שמאיר עלמא דחירו, סכת שלום, וכן הוא בזמן בית המקדש אפילו בחול, וזה שאומר בגלותא, ומכל מקום אינה פתוחה לגמרי עד ביאת המשיח שמתמלא אור הלכנה, ולכן נאמר יהיה סגור שבת כו', וזה שאומר ביום ההוא לא תקראי לי בעלי כו' (הושע ב יח), כי שתי בחינות באיש ואשה, א' הזיווג והוא לפרקים, ב' האחווה שביניהם והקורבה והפרנסה, והראשון הוא נקרא איש והוא מסטרא דיסוד והוא אורח לפרקים, אבל בחינה השנית נקרא בעל שהוא היסוד דמתייחד, וכמו שאמרנו בריש מועד קטן שנאמר כי יבעל בחור בחולה יבעלוד בניך – שעל ידם תתישב, וכן הוא על ידי בעל, ולכן נאמר גם זה על האדון לבעד והוא בעל הבית תמיד, וזה שאמרנו בעל הבית בוצע ואורח מזבד, כמו שאומר ברעיא מהימנא, אבל לעתיד לבא יהיה הזיווג תדיר ולא תקראי לי כו', לא יאמרנו ארון ה' כו' (ירמיהו ג טז):

י"ו והאי מילה ופריעה כו'. קאי למעלה ואית יראה כו' היא רכועה כו', ואחר שהשלים ענין הנקודה חוזר לפרש ההיא ערלה, ואינון ב' קליפין שמעבירין בזמילה ופריעה שהן ז"ו דס"א, וזה שאומר אינון כוונן כו' דחטה ח"ט הן מוץ ותבן והה"א הוא הבל להב כמו שמפרש והולך, וזהו בחול אבל בשבת שנתגלה ההיא נקודה, יו"ד, נקראת לבי. והענין, ה"א הג"ל הוא בינה, ועם ל"ב אלהים דילה היא להב המזבחה כו' (שופטים יג ט), והוא בינה דילה לשרפא מוץ ותבן שסובבין ז"ו דילה ונשרפין בזינה כידוע, אבל בשבת הה"א נכלל ביו"ד, בנקודה לשבת, ואם יוד ול"ב (דיליה ל"ב נתיבות של חכמה) אלקים הג"ל והיא נקודה דהיכליה, דגש בחוץ הב', ובי"ת הוא ביתא שהוא ההיכל בינה ששם ל"ב אלקים, וזה שאומר וביתא דילה רוצה לומר של הנקודה שהוא ב' דבראשית שכוללת ל"ב וכמו שמפרש והולך:

י"ז ואיהי ב' כלילא כו'. רוצה לומר יו"ד ול' הם ד' פעמים עשר, מד' סטריין, וכן הוא גם כן לבי בחכמה ערמה יו"ד ול"ב נתיבות דידיה, אלא שאחד נעלם שם שלכן נקרא יק שא' אינן דבוק באין, וכן נהירו דיליה אל גדול והוא שם ס"ג – ל"א ול"ב כידוע, ייא"י והגשאר, והן בחו"ב – אלי ולהב, והן ימינא ושמאלא, אור וחושך, חו"ג, ומנה תרי"ג מרות (מרות עשה ולא תעשה, ימינא ושמאלא) אור – אלי והוא אוריאל"ל, להב עם השך כמו שאומר בזהר פרשת בראשית י"א ב' וחשך לא כו', והן נהירו דחו"ב וזה שכתוב (שה"ש ה ב) אני ישנה ולב"י ע"ר – ישנה בחול מסטרא דגבורות לילה ונקראת אני כי בחול י' דילה מסתרת בוא"ו והיא חוזרת לנקודה אחת וט' מסתלקין בו כידוע והוא במלכות דילה לבד והיא נקראת בת שבע הרי ס"א אני, אבל בשבת שהיוד נעשה תג על ראש ו' ז' ואז היא שבעין וזה סוד היין וע' תיבין דקידוש וסוד המרגלל והוא ע' דער, ונשאר רמ"ח – ולבי ער – בשבת, והוא בנהורא דימינא, מרות עשה, וכל ששת ימי המעשה הוא המעשה לאעברא מוץ ותבן ח"ט דחטה בשביל האי ה' ואז שריא בשבת יו"ד עלה ומתעשרת כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים עיין שם בארוכה:

י"ח האי י' אחקריא כו'. שהיא נקודה הפנימית המתפשטת בתיקוין ובשבת שהוא עיגולא ורצועא יוד בחוכו ומקדשי תירא, וכן בבית שמתגלה היוד ואם גם כן ומקדשי תירא כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ד וכמו שבארנו שם, וכן בדחילו, והם הג' פיקודין דלמעלה שכולל בראשית כנ"ל וכאן נשלב מה שאמר בתיקון כ"ט:

י"ט אלהים לא נתיב ע"ז ב' פקודא קדמאה כו', ואיהו פקודא דיראה מה שאמר למעלה ודא יראה דאיהו פקודא קדמאה, קדמאה לשבילין, אבל קדמאה למאמרות מפרש לקמן ע"ז ב' פקודא קדמאה כו', ועיין לקמן תיקון ל"ב ול"ג:

י"ז עיט. הן השרפים שנאמר בהם (ישעיהו ו ב) ובשמים יעופף, (בראשית א כ) ועוף יעופף, ואיה הן החיות כמו שמפרש והולך מאן כו' איה כו', והן האומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, ללא ידעו מקומו ואמרין ממקומו, וכמו שמפרש והולך סתירא מחוון למרכבתא:

י"ז כד איהו כו'. לזא היא סגירא כמו שאומר לקמן בתיקון ל"ו והאי נקודה איהי סתימא כו' וכד איהי סתימא כו', והענין, כי אז היא נקודה אחת בלבד, והיא חכמה דבה, שהיא נעלמה וכמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ח ל"ז א' דהאי נקודה טמירא גניזא דאתמר בה כו' ועלה אתמר נתיב כו', אבל כד איהי בנתיב דאהבה, דאתפתח לבעלה, והיא נקודה התפשטת בעגולא – אז משיגין לאתפשטותה וכן בשאר נתיבות:

כ"ו והארץ היתה תהו ובהו (בראשית א ב), כ"ז מאי והארץ היתה תהו ובהו, אלא מאן דאפיק מרשות היחיד לרשות הרבים גרים לשכינתא, למהוי תהו ובהו חשך ותהום, דאשתלבת באינון קליפין, כ"ד אינון ארבע גליות, ולא עוד אלא (דף עו ע"ב) דגרים לה למהוי יבשה תהו, כ"ד אסתלקת נקודה מחלל דילה דאיהי ב', ואשתארת יבשה.

כ"ח ונתתיב תניינא, ורוח אלהי' מרחפת על פני המים (שם), מאי ורוח, אלא בודאי בזמנא דשכינתא נחתת בגלותא, האי רוח נשיב על אינון דמתעסקי באורייתא, בגין שכינתא דאשתפחת בינייהו, כ"ו האי רוח אתעביד קלא, ויימא הכי כ"א אינון דמיכין כ"ד שכינתא בחוריהון, סתימין עיינין אטימין דלבא, קומו ואתערו כ"ג לגבי שכינתא, דאית לכוין לבא בלא סכלתנו למנדע בה, ואיהו ביניכו.

ורזא דמלה קול אומר קרא (ישעיה מ ו), ל"א כגון קרא נא היש עונך ואל מי מקדושים תפנה (איוב ח א), והיא אמרת מה אקרא, כל הבשר חציר, ל"ב אלא אינון כבעירין דאכלין חציר, וכל חסדו כפיץ השדה (שם), ל"ג כל חסד דעבדין לגרמיהו עבדין, ואפילו כל אינון דמשתדלין באורייתא, כל חסד דעבדין לגרמיהו עבדין, ל"ד הווא זמנא ויזכור פי בשר המה רוח הולך ולא ישוב (תהלים עח לט) לעלמא, ל"ה דא איהו רוחא דמשיח, וי לון מאן דגרמין דזיל ליה מן עלמא ולא יתוב לעלמא, ל"ו דאלין אינון דעבדין לאורייתא יבשה, ולא בעאן לאשתדלא

ביאור הגר"א

כ"ו והארץ כו'. בהאי תיקון מפרש כל פרשת בראשית עד ויכלו – בעשר אמין ול"ב שבילן, אבל חסר כאן מיום שלישי והלאה: כ"ז מאי והארץ כו'. רוצה לומר מאי סמיכות הוא זה לנתיב הראשון, דעד אלקיס שני הוא נתיב הראשון, ומפרש והולך אלכא מאן כו', לנתיב זה הוא אות שבת כמו שאומר למעלה:

כ"ז דאינון ארבע גליות. שהן ד' קליפין דיחזקאל ואליהו, ד' קליפין דאגוזא ולכלם דנבוכדנצר, וזה שאומר דאינון ד' גליות שהן ז"ו:

כ"ז דאסתלקת כו'. וכמו שאומר בתיקון כ"ט דמעין חתום הוא הנקודה:

כ"ח נתיב כו' בזמנא דשכינתא כו'. דע"כ מדבר בגלות עד נתיב השלישי והיא אור כמו שאומר בסוף תיקון ל"ז ובתיקון ל"ח, אלכא דרוח אלקיס כו' – הוא תורה, והוא סעד לשכינתא וכמו שאומר בתיקון ל"ו ד' אלפים תהו ורוח כו' ד' אלפים תורה ואור כו' ימות המשיח, ע"ש והארץ היתה כו' הן לעבדין לאורייתא יבשה כמו שמפרש והולך, וכן דפקודין כנ"ל מרשות היחיד לרשות הרבים ורוח אלקיס כו' הן דעסקין בחכמה לשמה נשיב עליהון, וזהו על פני המים:

כ"ט והאי רוח אתעביד קלא כו'. רוצה לומר המאמר הראשון דכאן הוא כאלו נרמז באותו קול ורוח דבזכור שהן חד, והוא מה שאומר ע"ז א' אדהכי הא קלא כו', והוא מאמר הראשון כמו שכתבתי שם, והוא נתיבת התורה:

כ"ז אינון דמיכין . ש' אני ישנה – בתורה שבעל פה, בלא רזין לאורייתא, וכמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ג ד' קום רעיא מהימנא לאתערא להאיא דאתמר ביה אני ישנה ולבי ער וכמה אינון דמיכין כו' דיתער לה דבעלה דאיהו רז אור כו'. והוא ה' בתראה. ואמר:

כ"ח דשכינתא בחוריהון. רוצה לומר בחוטם, כ"ז נוקבין דתמן רוח חיים באפיו (בראשית ז כב), ותמן (ישעיהו יא ז) רוח ה' רוח חכמה ובינה, כמו שאומר באידרא רבה ק"ל ב' עיין שם, ושם הוא בעלה כידוע ו' של שם, ואיהו כליל יה"ו, ולכן נגד י"ה אמר סתימין עיינין ביו"ד, אטימין לבבא שהוא באון ה', דלכא תליא גם כן בה' – בינה, לב מבין, וכמו שאומר לקמן קכ"ט א' א"ל ר"א אבא מנ"ל דאימא כו' (ובזהר חדש ע"ה ג' שמיעה בשוק, גבורה דתמן בינה כו' ועיין שם ובהר חדש ריש פרשת יתרו באינון ד' תיקונין ובזהיר ז' ב' אמר כמו שכתוב (דברים כח מט) אשר לא השמע לשונן):

כ"ט לגבי שכינתא כו' בלא סוכלתנו למנדע בה. רוצה לומר ב' דברים, אחד לעשות בשביל השכינה והוא למנדע בה, והשני לעסוק ברזין וזהו (ירמיהו ט כג) השכל וידוע אותי, ונגד שני אלו אמר כל הבשר חציר א', וכל חסדו כו' ב', כמו שמפרש והולך:

כ"ז דאית לכוין לבא כו'. רוצה לומר לבא – בתורה, בלא חכמה וזהו בלא סוכלתנו, והשני למנדע בה כנ"ל והוא מה שכתוב (משלי ג ו) בכל דרכיך דעוהו כו' (משלי כג כו) תנה בני לבך לי כו', ואלו ב' דברים בשביל השכינה הוא תיקון ע"מה, והב' ברזין – הוא תיקון לאנהרא לה מבעלה, תיקון ז"ו:

כ"ח כגון קרא נא כו'. רוצה לומר דאין עונה לה, והוא בעקבות משיחא שכתוב (ישעיהו סג ה) ואביט ואין עוזר כו', וכמו שאמרו (משנה סוטה ט טו) בעקבות משיחא כו':

כ"ז כלל אינון כו'. תבנא לאורייתא:

כ"ז כל חסד כו' ואפילו כל כו'. והן ב' דברים הנ"ל:

כ"ז בההוא זמנא ויזכור כו'. קאי על ענין הראשון, כל הבשר כו', וכמו שמפרש והולך וי לון כו' ולא בעאן כו':

כ"ח ודא איהו כו'. רוצה לומר בשביל זה הולך רוחו דמשיח וכל בא הגאולה, דרוחו הוא רוח חכמה כמו שאמרו באידרא רבה ק"ל ב', וכשאין לומדים בזאת החכמה – הוא מתאחר, וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' נשא קכ"ד ב' והמשכילים כו' ובגין דעתידין כו' (ועיין לעיל מ"ט ב' ובגיניה וקראתם דרוח כו', ואמר זכאה אנת דמהאי חבורא כו', ובגיניה וסבתם איש אל אחוזתו כו', וכמה מקומות:

כ"ז דאלין אינון כו'. כנ"ל, שיו"ד – חכמה שכתובו הוא מעין חתום:

בְּחֻמָּה דְקַבְלָהּ, דְגֵרְמִין דְאֶסְתַּלַּק נְבִיעוּ דְחֻמָּה דְאִיהִי י' מִינָהּ, וְאֶשְׁתַּאֲרַת ב' יְבִישָׁה, לְיוֹי לֹון דְגֵרְמִין עֲנִיּוּתָא וְחֻרְבָא וּבִיזָה וְהֵרַג וְאֶבְדֵן בְּעֶלְמָא, לְיִוְהָאֵי רוּחַ דְאֶסְתַּלַּק אִיהוּ רוּחַ דְמְשִׁיחַ כְּמָה דְאֶתְמַר, וְאִיהוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, לְטִיָּאִיהוּ מְרוּחַ חֻמָּה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וִירָאת יְהוָה (ישעיה יא ב).

^{מא} פְּקוּדָא מְתַנַּיִנָא וְיֵאמֵר אֱלֹהִי'ם יְהִי אֹר וְיְהִי אֹר (בראשית א ג), וְדָא אֶהְבֵּה דְאִיהוּ אֶהְבַּת חֶסֶד, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (ירמיה לא ב) וְאֶהְבַּת עוֹלָם אֶהְבַּתִּיךָ עַל פֶּן מְשַׁכְתִּיךָ חֶסֶד, מִיְעֲלָה אֶתְמַר (שיר ב ז) אִם תְּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאֶהְבָּה עַד שְׁתַּחֲפֵץ, יִרְאֶה אֶתְקַרִּיאת מִסְטָרָא דְשְׁמָאֲלָא, וְאֶהְבֵּה אֶתְקַרִּיאת מִסְטָרָא דִּמְיָנָא.

אִית יִרְאֶה וְאִית יִרְאֶה, אִית אֶהְבֵּה וְאִית אֶהְבֵּה, יִרְאֶה דְדַחִיל בַּר נֶשׁ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּגִין דְלֹא נְחִית מִנְכְּסוּי, אוּ בְּגִין דְלֹא יְמוּתוּן בְּנוֹי בְּחִיּוּי, אֶשְׁתַּכַּח דָּאִם הָוָה נְחִית מִנְכְּסוּי אוּ אִם יְמוּתוּן בְּנוֹי בְּחִיּוּי דְלֹא הָוָה דְחִיל לִיָּה, מִיְבַגֵּין דָּא הָוָה רַחִים לִיָּה, מִיָּהִי יִרְאֶה וְאֶהְבֵּה לֹא שׁוֹי לְיִרְאֶת יְהוָה וְלֹאֶהְבֵּה דִלִּיָּה לְעַקְרָא, אֶבַל רַחִימוּ וְדַחִילוּ עֵיקְרָא דִלִּיָּה בִּין טַב וּבִין בִּישׁ, וּבְגִין דָּא אֶתְקַרִּיאת הָאִי יִרְאֶה וְאֶהְבֵּה עַל מְנַת לְקַבַּל פְּרָס.

^{מב} וּבְגִין דָּא אֶמַר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא (שם), הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוּ בְּאִילוֹת הַשָּׁדָה, אִם תְּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאֶהְבָּה עַד שְׁתַּחֲפֵץ, דְאִיהוּ רַחִימוּ (נ"א דִאִיהִי רַחֲמִי) בְּלֹא פְרָס, עַד דְאִיהוּ יַחֲפֵץ, וְלֹא עַל מְנַת לְקַבַּל פְּרָס, דִּירְאֶה וְאֶהְבֵּה עַל מְנַת לְקַבַּל פְּרָס מִיָּהִי שְׁפַחָה וְעַבְד, וְתַחַת שְׁלֹשׁ רְגֻזָה אַרְץ וּגְוַמַר (משלי ל לא) תַחַת עַבְד כִּי יִמְלוֹךְ, וְשְׁפַחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבִירָתָהּ.

^{מג} אֱלֹהִי'ם דָּא מִן וְיֵאמֵר אֱלֹהִי'ם יְהִי אֹר, אִיהוּ נְתִיב תְּלִיתָא, מִיָּהִי אֹר י"ה אֹי"ר, אֹי"ר י', וְכַד הָאִי נְקוּדָה אֶתְעַטְפַת (נ"א אֶתְפַּשְׁטַת) בְּהָאִי אֹר וְאֶתְעַבְדִת אֹי"ר, מְהֵכָא אֶתְמַשְׁכוּ כָּל הַהֲוִיּוֹת.

[תיקוני זוהר – דף עז ע"א]

קָם סְבָא חַד פְּתַח וְאֶמַר, יְהִי אֹר וְיְהִי אֹר, יְהִי אֹר דָּא יְמִינָא, וְיְהִי אֹר דָּא שְׁמָאֲלָא, דְבְכַל אֶתְר וְיְהִי אִיהוּ לְשׁוֹן צַעַר, וּבְגִין דָּא וְיְהִי הַיּוֹם דְדָא אִיהוּ רֵאשׁ הַשָּׁנָה דְאִיהוּ שְׁמָאֲלָא, דְאִיהוּ דֵן דִּינָא דְכָל עֲלְמָא, וּבְגִינָהּ

בִּיאור הגר"א

^{1א} וי לון דגרמין כו'. שנאמר (במדבר יא ו) ועתה נפשנו יבשה כו', (ירמיהו ד כג) ראייתי הארץ והנה תהו, והן ד' דקרא תהו ובהו, וזפרק ב' לשבת אמרינו בעון זיטול תורה חרב וביזה כו':

^{1ב} והאי רוח כו'. כמו שאמרו (ילקוט שמעוני בראשית א סימן ד) ורוח אלוקים הוא רוחו של משיח, וגם כן ורוח אלוקים מרמז על רוח הקודש (כפשוטה) וכמו שאמרו בספר יצירה פרק א' אחת רוח אלוקים חיים כו', והוא רוח הקודש:

^{1ג} ואיהו רוח חכמה כו'. שהוא רוחו של משיח, והוא רוחא לכליל שיתא רוחין כמו שאמרו באידרא רבה ק"ל ב' והוא ו"ק בעלה, שהוא רזין לאורייתא כנ"ל:

^{1ד} (מתל"ה) ואיהו רוח חכמה כו'. כמו שאמרו במדר רבה (שמות פרשה טו) ג' אומנים בריות ראשונות אש ומים ורוח, ג' יסודות, אש הוליד אור, ומים ילדו אפלה, ורוח הוליד חכמה:

^{1ה} פקודא תניינא כו' הה"ד כו'. מביא ראייה שאהבה מסטרא דחסד, וזהו אור שהוא חסד כידוע, ועד כאן היה מדבר במים שהן גבוהות גשמים והוא צפוקודא ליראה, וכמו שמפרש והולך יראה אתקריאת כו' והאבה כו' ומים הוו וילדו אפלה וזהו והארץ היתה כו' דנוריאל מכריע בין אור ומים והכי סליק בחושבן:

^{1ו} פקודא תנינא כו'. והן כסדר, יראה ואח"כ תורה – כל שיראת חטאו קודם כו', ואח"כ אהבה – ולא עם הארץ חסיד, אצל אין צור שהוא ריק אף מדרך ארץ ירא חטא:

^{1ז} ועלה אומר אש כו'. רוצה לומר קץ הימין, שהשיב אחר ימינו, והוא אור לכאן כמו שאומר לקמן סוף תיקון ל"ז בזמנא דייתי פורקנא מיד ויאמר כו', והוא תליא באהבה שלא על מנת לקבל פרס כמו שמפרש והולך, לעל מנת לקבל פרס – שלטא עבד, כמו שאומר למטה, והוא גלותא תחת עבד, וזה שאומר אית יראה כו' אית כו', ומפרש גם כן יראה משום שרואה לומר למטה ושפחה כו':

^{1ח} ובג"ד הוה כו'. מפרש אהבה:

^{1ט} האי יראה ואהבה כו'. שאינו עושה אלא בשבילו ולא בשביל ה', ואינו יראת ה' והאבה ה' שהוא שכינתא:

^{1י} ובג"ד אמר כו'. כנ"ל, וגם כפשוטה לא לעשות כן, וכנ"ל קרא ואמר מה אקרא כו' וכמאמר התנא אל תהיו כו':

^{1יא} איהי שפחה ועבד ותחת כו'. והוא מסטרא לעבד, מט"ט, ושפחה דילייה, ומסטריה – אש כעבדים, וכמו שאומר בתיקוני זהר חדש פ' ג' ובג"ד אמר אל תהיו כעבדים כו' עיין שם בארוכה:

^{1יב} אלוקים דא כו'. שעד כאן פירש מאמר שני, וכאן על הנתיב, אצל לא אחפרש עד לקמן ע"ז ב', וכאן מפרש הפרשה פירושו עד יום אחד, וחוזר לפרש מאמר הראשון אהכי כו', ואח"כ הנתיבות וקלא תניינא, מאמר ב' והנתיבות וכמו שבארנו שם:

^{1יג} יהי אור י"ה אור אור י' וכד כו'. רוצה לומר דיו"ד הוא לחילו וכנ"ל א' האי י' אתקריאת יראה כו', ואור הוא אהבה, ושניהם הם אור, והם י"ה, לחילו ורחימו כמו שאמרו בהרבה מקומות, ובחיבורם שהן חיבור אור"א – נתהוו הכל, וזה שאומר מהכא אתמשכו כו':

אתמר (בראשית א ג) ויהי אור, ויֵרָא אלהי'ם את האור כי טוב, דא עמודא דאמצעיִתא דאיהו טוב, ויֵבְדֵל אלהי'ם בין האור ובין החשך (שם), בין האור דא אהרן פהנא, ובין החשך דא קרח, אמר משה לי אתחזי לאפרשא מחלקת, דאנא איהו דיוקנא דטוב דלעילא, חזא דאתדבק קרח בחשוכא דסטרא אחרא, ואכחיש עובדא דבראשית, דלא בעא (דף עז ע"א) לאתדבקא בשמאלא דאיהו לוי, אמר הבדלו מתוך העדה הזאת (במדבר טז כא), ורזא דמלה ויבדל אלהי'ם בין האור ובין החשך (בראשית א ד).

וַיִּקְרָא אלהי'ם לאור יום ולחשך קרא לילה (שם ה), פהנא דהוא אור, דאתמר ויבדל אלהי'ם בין האור, אתקשר ביה שוקא ימינא דאתמר ביה (תהלים טז יא) נעִימוֹת בַּיְמִינָךְ נַצַּח, וּכְמָה נִנְצַח אֶתְקַשֵּׁר בַּיְמִינָךְ, הַכִּי הוּד אֶתְקַשֵּׁר בְּשִׂמְלֹא, וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד, עָרֵב דָּא עָרֵב דַּיְצַחֵק, בֹּקֶר דָּא בֹקֶר דַּאֲבָרְהֶם, יוֹם אֶחָד עֵמוּדָא דַּאֲמַצְעֵיִתָא וְצַדִּיק דַּחֲשָׁבִינָן חַד, וְלֵית יוֹם בְּלֹא לֵילָה דַּאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים הָא קָלָא וְהִסְלִיֵּק וּמִתְפּוֹצֵץ בְּרוּמֵי רְקִיעֵין, וְהָוָה אָמַר, מִשְׁרַיִן קְדִישָׁאן דַּמְתִּיבְתָּא דַּרְקִיעָא דַּלְעִילָא וְתַתָּא, אֲזַדְרִוּוּ וְאִתְקִנּוּ לְקַדְמוֹת מְטְרוֹנִיתָא, דְּקָא אֶתְיָא לְמֵיעָל קְדָם מְלָכָא, בְּכַמְהָ קְשׁוּטִין דַּפְקוּדִין דַּעֲשָׂה, קוּמּוּ מִשְׁרַיִן לְקַדְמוֹתָהּ.

אֲדַהֲכִי הָא קָלָא תַנְיָנָא הָוָה מְתַעָרָא לְגַבֵּי מְאָרֵי מְפַתְחָן, הָא שְׁכִינְתָּא קָא אֶתְיָא לְמֵיעָל לְהִיכְלָא דִילָהּ, אֲדַנִּי שְׁפִתֵי תַפְתָּח.

ביאור הגר"א

¹ דאיהו טוב. דבחוגג לבדם אי אפשר להשתמש, כמו שאמרו (ברכות לב ע"א, ילקוט שמעוני חייב יב המשך סימן תקקו) השפעת עליהם כו', וכמו שאמרו בתחלה כו', ובדרגיה – (שמות ב ג) ותרא אורו כי טוב הוא, ועיין בזה פרשת בראשית ט"ז ב':

² ויבדל כו' ורזא דמלה ויבדל. דשני מיני הבדלה ומחלוקת הן (אבות ה יז), א' בקדושה – לאסכמה צניהוון ליחדם, וזה מחלוקת הלל ושמאי – לשם שמים, דשמים צניהו, וב' שלא לשם שמים – קרח כו', ובזו כריך הבדלה לגמרי, וכן הוא כאן ויבדל כו' ויהי ערב כו' כמו שאומר לקמן ע"ה א' יהי רקיע כו' ויעש כו' עיין שם, וכאן הכל בעמודא דאמלעיתא דאיהו אסכים ואבדיל, וכמו שאמרו בתיקוני זהר חדש ע"ג ג' וכמה דאפריש כו' הכי מייחד כו', ועיין כל זה בזה פרשת בראשית י"ז בארובה, ורע"ג למחלוקת והבדלה בשני הוה מכל מקום כלל צימינא גם כן הוה, דהוא כליל כלל, כל הו' ימים, וכלל ביה הוה, וכמו שאומר שם ובגין כן צימינא כתיב כלל דהא כו':

³ ויקרא אלקים כו' לילה כהנא דהוא אור דאתמר ויבדל אלקים בין האור אתקשר ביה שוקא ימינא דאתמר ביה נעִימוֹת כו'. רוצה לומר דפסוק זה על נ"ה מדבר, שהן נקראים יום ולילה דבהון ז"ו כידוע והן אתקשרו באור וחושך – חו"ג, וזהו הקריאה, ואמר דהוא אור דאתמר כו'. רוצה לומר רע"ג דשמאלא נקרא גם כן אור, קאמר לאור בקמץ, אורו האור שלמעלה מדבר ממנו, והענין, דשמאלא הוא חשך כמו שאומר כאן, והוא היום – זה היום גדול כמו שאומר שם בזה פרשת בראשית י"ז ב' עיין שם, אלל דאתכליל צימינא ואור נהיר בו, אלל, וזהו אלקים, ומים הוא חשך והוא אור במים, ועיין שם ט"ז ב' יהי אור כו' ויהי אור דחשך כו' אתכליל ימינא דשמאלא ושמאלא צימינא וירא כו', רוצה לומר דעמודא דאמלעיתא הוא מהתכללות כפול ולכן הוא אסכים להכא ולהכא דלעולם הוא ממוצע אלל שפעם מכריע לימין מצד התכללות הראשון, ימינא דשמאלא, ורוצה לומר דשמאלא נכלל בו, ופעם לשמאל מצד התכללות השני וכמו שאמרו שני כתובים כו'), ולכן נקרא ישראל וישרון, ששניהם ישר, אלל שמעט הוא הכרעתו לשמאל שהוא מדת הרחמים, ולכן נקרא ישראל בכל מקום ומעט שנקרא ישרון, וכן הלכה בבית הלל בכל מקום כו':

⁴ ויהי ערב כו' יום א' כו'. כאן הוא האסכמותא, וכמו דב' הקוים ימינא ושמאלא אתקשרו כאחד, כן עמודא דאמלעיתא וליק כחד, ומכריעין צניהוון ומייחדים אותם, וכאן אין כריך התקשרות בין עמודא דאמלעיתא וליק, דאין הפרש צניהוון כמו צין יד לרגל, וזה שאומר דחשבינן וחדן, ויום – ידוע שהוא בלדיק, ולילה – שכינה, אלל דיום בכאן – יום שלם, הוא יום ולילה, ולכן נכלל השכינה גם כן כאן וזה שאומר ולית יום כו' ואתקשר כאן הכל:

⁵ אדהכי הו' כו'. אחר שהשלים לפרש הפרשה, ופירש ב' נתיבות הראשונות שכלולין במאמר הראשון, ופירש שאר הפרשה שהוא הקדמה לנתיבות האחרות כמו שאומר לקמן, מפרש עתה מאמר הראשון – קלא קדמאה – והוא מאמר, וקלא תניינא והוא מאמר שני כלל כל נתיבות שבו, וזה שאומר אדהכי כו' אדהכי כו', וקלא תניינא – מפרש לקמן ב' אדהכי הו' קלא כו' והוא קלא תניינא דכאן, ועיין מה שכתבתי שם:

⁶ סליק כו' אודרו כו'. שמאמר הראשון הוא פקודא קדמאה, אנכי, שכולל כל מנאות עשה, כמו שאומר בזה פרשת יתרו ל"א א' אלין אינון כו' ברזא דאנכי כללל דזכור, ולפיכך הוא קלא לקבלל למטרוניתא לבדלה לאתקנא לה ברזא דזכור, ולכן אמר משריין כו' דלעילא ותתא, שהן ו"ה, דלעילא הן חג"ת ודלתתא נה"י, כמו שאומר בתיקוני זהר חדש, וקלא תניינא הוא ברזא דנבואה כמו שאומר לקמן והוא מטרוניתא דהיכלין דילה, דעולומיתין דילה, וזה שאומר לגבי כו' להיכלל דילה כו', והראשון הוא בסוד קריאת שמע ישראל בעלה, והשני בסוד תפלה, וזה שאומרים אדנ"י שפתי תפתח שהיא בסוד אדני וכמו שאומר לעיל תיקון י"ח כ"ח ב' כד סליקת לגבי מלכא כמה כו' וכד איהי דהיכללהא כללה נביאיא סלקין תמן ודפקין לתרעא ואמרין אדני שפתי תפתח, תלת קדמאין דלכותא כו' עיין שם בדבריו. ואמר ברומי רקיעין שהן היכלות דז"א, וכן בקלא תניינא אמר לקמן גם כן ברומי רקיעין והן היכלות דנוק' וכמו שכתבתי לעיל, בזה פרשת פקודי רמ"ה א' באינון רקיעין ועילאין ובאינון כו', ואמר ברומי – לאפוקי רקיעין דילן, וכמו שאומרים ושכינת עוזו בגבהי מרומים:

י"ב בהווא זמנא מטרוניתא עלאה קא נחתת לגבה, לקבלא לה בפקודא קדמאה, מ"בכמה קלין ושופרות, וסלקין תרוייהו לגבי מלכא, וכלהו הוו שאלין (שיר ה ה) מי זאת עולה מן המדבר, מ"י דאיהי אימא עלאה, בזאת עולה, וכד סליקת לעילא אתעבידת כסא למלכא עלאה, י"ובבה פתח אנכ"י, דהכי סליק לחשבן כס"א, וכד אתחברו תרוייהו אתמר בהו (שמות כ ב) אנכי יהו"ה אלהי"ך אשר הוצאתיך מארץ מצרים.

פ"א אשר איהו רמיו במלת בראשית, אשר דא אימא, דאיהי אשר אהי"ה, אשר קדשנו במצותיו, אשר קדש ידיד מבטן, דאיהי בטן דאתמר ביה (איוב לט כט) מבטן מי יצא הקרח, הקרח הנורא (יחזקאל א כב), מאי נורא דא עמודא דאמצעייתא, ס"מאי קדש ידיד, ידיד דא צדיק, אשר דאיהי אימא עלאה, ס"ב קדשנו בצדיק, וצונו בעמודא דאמצעייתא, על כל פקודא ופקודא, בגין דחד איהו מצוה וחד עושה, חד מצוה על המצוה דאיהי שכינתא, מצות יהו"ה ברה מאירת עינים (תהלים יט ט), וחד עושה עשייתה דאיהו מעשה דפקודא, דהכי אוקמוהו מארי מתניתין גדול המצוה ועושה ממי שאינו מצוה ועושה

ועוד מצוה דא עמודא דאמצעייתא, דאיהו מצוה מסטרא דאבא ס"דאיהו ראש, ס"ו מסטרא דאימא אשר קדשנו, ודכי צדיק מצוה ועושה מתרוייהו, ובגין דא אתמר על תרוייהו אשר קדשנו, אמא קדשנו ואבא צונו, ס"ה על מאן על שכינתא תתאה, דאיהי פטר כל רחם, פתיחו דרחם, דאיהו רמ"ח פקודין, איהי מצות יהו"ה ס"בכל אבר ואבר דמלכא, איהי מצוה, ס"ו עוד אשר קדשנו וצונו מסטרא דאבא ואימא, ס"ה דא הוא דכתיב (בראשית א ג) ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור, ויאמר מסטרא דאבא דאיהו י', יהי מסטרא דאימא דאיהי ה', חד אמירה וחד הויה, ס"עשיה דתרוייהו ויהי אור.

ועוד אשר על שם באשרי פי אשרוני בנות (בראשית ל ג), אשר הוצאתיך מארץ מצרים (שמות כ ב), ס"א וכי עבד דאיהו בבי אסירי דמלכא, ואבטח ליה מלכא לאפקא ליה מבי אסירי, אית ליה למלכא לשבחה גרמיה, אשר הוצאתיך מארץ מצרים כמה זמנין, אלא חמשין זמנין אדכיר באורייתא יציאת מצרים, לקבל חמשין תרעין דבינה, לאשתמודעא לון מאן אתר אפיק לון מן גלותא.

ביאור הגר"א

^י בהווא זמנא כו'. קאי אקלא קדמאה וכן כלס:

^י מטרוניתא עלאה. שכניה עלאה שהוא (שמות כ א) וידבר אלוקים את כו', והשכינה עלאה נחית תחלה לקראת ישראל שבהן כנסת ישראל וכמו שכתוב (שמות יט טז) והי ביום כו', ואח"כ (שם יז) ויולא משה כו', ואח"כ (שם כ) וירד ה' על כו', דהוא מלכא, וזה שאומר וסלקין תרוייהו כו':

^י בכמה קלין כו'. כמו שכתוב שם (שם טז) והי קולות וברקים כו', וכן ז' קולות לילה הידועין, וכן שופרות:

^י ובה פתח אנכי כו'. כמו שמפרש והולך דהכי סליק כו', ואנכי הוא רזא דחבורא דתרוייהו כמו שאמרו בזהר פרשת יתרו כ"א א' אנכי, רזא דתרין כרכוון, אני כ', כו':

^פ אשר רמיו כו'. כאן מפרש האיך פקודא דא רמיו במאמר הראשון:

^פ מאי קדש ידיד ידיד דא לדיק. וכן אמר לקמן בריש תיקון ל"ט בלדיק דאיהו קדש ידיד כו':

^פ קדשנו בלדיק וטונו בעד"א. דעמודא דאמצעייתא – בעל הבית – מלוא, ולדיק – אורח – עושה פרי בה, ומעשה דפקודא הוא קדשנו והוא בלדיק כמו שאומר לקמן קדש ידיד וכן אמר בריש תיקון ל"ט עיין שם:

^פ דאיהו ראש. רואה לומר כמו הראש שמלוא על כל דבר:

^פ ומסט' דאימא אשר קדשנו. רואה לומר עושה כנ"ל:

^פ על מאן על כו'. רואה לומר הוא סיום הברכה, על נטילת לולב, שהוא המלוא עצמה – הוא במלכות, וכן בכל מלוא:

^פ בכל [אבר] ואבר דמלכא איהי מלוא. רואה לומר ד"א הוא התורה, ברמ"ח מלות עשה שבתורה – רמ"ח אברים, והיא כלולה בו – בכל מלוא – בעשית המלוא:

^פ ועוד אשר קדשנו וטונו מסט' דאו"א. רואה לומר, בין קדשנו בין טונו – שניהם מסטרא דתרוייהו וכמו שמפרש והולך דבתחלה מפרש קדשנו וטונו – חד בעמודא דאמצעייתא וחד בלדיק, ואח"כ מפרש שניהם בשניהם:

^פ ה"ד ויאמר כו'. רואה לומר, האמירה הוא טונו, והיא – הוא מעשה, ומפרש והולך ויאמר – מסטרא דאבא, יהי – מסטרא דאימא, והן תרוייהו בכוון:

^פ עשיה דתרוייהו והי אור. רואה לומר כולל שניהם, שלכן נחוסף וז"ל:

^פ ע"ש באשרי כו'. כמו שאמרו בזהר פרשת ויחי רמ"ז א' מאשר שמנה לחמו דא הוא אתר דכלל מאשרין ליה ומאן איהו עלמא דאתי, דעלאי ותתאי מאשרין ליה ומכספן ליה כו':

^פ וכי עבד כו'. להורות דמיירי ביוצלא ועיין מה שכתבתי בתיקון ל"ב:

(דף עז ע"ב) וכד נחתת לגבייהו נחתת למפרק לון בכמה קלין וברקין, הָדָא הוּא דְכְתִיב (שמות יט טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיּוֹת הַבֶּקֶר וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וּגּוֹמֵר, וְעַלֵּייהוּ (דף עז ע"ב) אֲתָמֵר (שם כ יח) וְכָל הַעָם רְאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, אֵת דָּא שְׂכִינְתָא תְתָאָה, דְהוּת סְלָקָא בְּכָל קָלָא וְקָלָא עֲמֵינּוּן שְׁבַע קְלִין, וְאִיְהִי הוּת בַּת קוֹל דְכָל חַד וְחַד, (ס"א ע"א) וְקוֹל עֲדִבְרִים אֲתָם שְׁמַעִים (דברים ד יב), דָּא קָלָא עֲלָאָה כְּלִילָא מִתְלַת קְלִין עֲלָאִין, דְאִינוּן תְּלַת סְפִירָן עֲלָאִין, וְעַל אִימָא עֲלָאָה אֲתָמֵר (שם) וּתְמוּנָה אִינְכֵם רּוּאִים זּוֹלְתִי קוֹל) קָלָא עֲלָאָה כְּלִילָא מִתְלַת קְלִין עֲלָאִין, דְאִינוּן תְּלַת סְפִירָן עֲלָאִין, וְעַלֵּייהוּ אֲתָמֵר (דברים ד יב) קוֹל דְבְרִים אֲתָם שְׁמַעִים וּתְמוּנָה אִינְכֵם רּוּאִים זּוֹלְתִי קוֹל, אָבַל בַּת קוֹל עֲלָה אֲתָמֵר וְכָל הַעָם רּוּאִים אֵת הַקּוֹלוֹת, אֵת, אֵת וְדָאִי, דְאֲתָמֵר בְּהַ (במדבר יב ח) וּתְמוּנַת יְהוָה יִבִּיט, קוֹלוֹת אִינוּן מְסֻטְרָא דְעֵמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, אִיהוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר שְׁבִיעָאָה בְּאִימָא עֲלָאָה, וְלִתְתָא שִׁית קְלִין.

^ע וְבְרָקִים מְסֻטְרָא דְצַדִּיק, דְאֲתָמֵר בִּיהַ (זכריה ט יד) וַיֵּצֵא עֲבָרָא חֲצוֹ, עֲנָן דָּא שְׂכִינְתָא כְּלִילָא מְשַׁבְּעָה עֲנָנִי כְּבוֹד, דְבְהַ מִתְפָּסִין קְלִין וּבְרָקִין, וּמְסֻטְרָא דִימִינָא אֲתַקְרִיאת עֲנָנָא, וּמְסֻטְרָא דְשְׂמָאלָא עֲרָפֵל, ^פ הָדָא הוּא דְכְתִיב (שמות כ כא) וּמִשָּׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֵל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים. וְעוֹד אָנְכִי דָא שְׂכִינְתָא תְתָאָה, וְרָזָא דְמְלָה אָנְכִי אָנְכִי הוּא מְנַחֲמֵכֶם (ישעיה נא יב), אִימָא עֲלָאָה אָנְכִי לְעִילָא, אָנְכִי אִימָא תְתָאָה לְתַתָּא וְעַל תְּרוּוִייהוּ אֲתָמֵר (דברים לב לט) רָאוּ עֵתָה כִּי אָנִי אֲנִי הוּא, ^פ כְּשֶׁמֶךְ אֱלֹהִים בֵּן תְּהַלְתֶּךָ עַל קְצוֵי אֶרֶץ (תהלים מח כא).
הָא הָכָא פְקוּדָא קְדָמָאָה, ^פ וְלִית פְקוּדָא דְלָא אֲתִיְהִיב בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוֹ דְאִיהוּ ב', וְדָא ב' מִן בְּרָאשִׁית, דְחִילוֹ וּרְחִימוֹ, וְאִינוּן ב' עֲלָאָה ב' תְתָאָה, ב' עֲלָאָה הָא אֲתָמֵר דְאִיהוּ דְחִילוֹ וּרְחִימוֹ, ב' בְּתַרְאָה (ג"א תתאה)

ביאור הגר"א

^ע מאינון שבע קלין. הידועין, קול ה' זכח כו', והן קולות וברקים ליחזק כליל בצברתם אחת ושתיים וקל שפר קול השפר יעננו בקול, רואים את הקולות גם כן כלילן כחלל וכמו שאמרו בזר פרשת בראשית י"ז א' וכמה דחשך כו' הכי לילה כו', ומה שאמרו בגמרא (ברכות ו ע"ב) ה' קולות, ורואים את הקולות – קולות דמעיקרא – שפיר הוא לאינון אלף ה' חסדים וה' גבורות, ובהך ב' הוא כלילותם, ולפי מה שכתבתי במקום אחר דקול השביעי הוא באימא וכ"מ כאן לא חשיב שהוא שרשם ויסוד כלילותם, ובמקום אחר כתבתי ענין ה' קולות, אחד – הוא קול פנימי, קול גדול ולא יסף, ג' – חג"ת הוא הקול צפה, ג' – נה"י הוא היוצא לחוץ עד מקום גבולו, ומשם חוזר לאחור והוא בת קול, וזה שאומר ואייהי הות כו' בת ה' כו'.

^פ קול דברים כו'. ונכתב בצדו בכתב יד קדשו. כן הוא בצדו ג' ב' עיין שם בצדוה, אבל שם אמר ז' קולות עם מלכות, ועל כולן רואין הקולות, לצד עלאין – (דברים ד יב) קול דברים כו', ואמר שם דקול אחד מז' קולות – היה בצדו, שנאמר (דברים ד לו) מן השמים השמיעך כו' ועל הארץ כו' ודבריו שמעת מתוך האש – זהו קול האחרון עיין שם (הרבה כריך עיון, דהא חשב שם צפרקה שבעה קולות לצד זה, וכבר אמר מאינון שבע קלין והוא עם אימא כמו שאומר למטה שביעאה באימא כו', ועוד מה שאמר ועל אימא עלאה כו'. הא כל ז' קלין כן לצד בת קול וכמו שמפרש והולך אבל בת כו', ועוד מאי על אימא עלאה הוה ליה למימר ועלה כו', ועוד קול דברים אינון באותה פרשה, ונראה שטעות סופר וכן כריך לומר, דכל חד וחד קלא עלאה כו' ספירין עילאין. ועלייהו אומר קול דברים אחס שומעים ותמונה אינכם כו'. רואה לומר על הז' קלין דלמעלה:

^פ (מתל"ה) קול דברים אחס שומעים כו'. עיין מה שכתבתי שם, אבל הענין כי אימא עלאה – הקשר המרכבה, שהיא סיומא דג"ר וחוטם דילהו, כמו שכינתא תתאה לז"ת, לכן הן ב' ההי"ן, ב' נוק', שכינתא עלאה ותתאה, וא' – ראש ז"ת, סוד הדעת, והיא שביעאה לון בזה, וזה שאומר דא קלא, רואה לומר קול דברים הן ג"ר כמו שאומר בספר הבהיר ועיין תיקון כ"ב, ואמר ועל אימא אומר כו' רואה לומר אע"ג דהיא תמונה דכל ג"ר, כמו מלכות לז"ת, מכל מקום אינכם רואים כו', מה שאין כן צבת קול, דשם (במדבר יב ח) תמונת ה' יביט, (במדבר ז פט, דברים ה כ) את הקול, ו' קולות עם שביעאה דעלייהו, ו' דכליל לון:

^פ ברקים מסב' כו'. גם כן כלילא משבעה, דכמו דכלילין כלהו בעמודא דאמנעיתא – כן כלילין בצדיק, וכן בשכינה ועיין לעיל ב' ב' ושאר מקומות:

^פ כצדק חלו. חלו ידוע שהוא בצדיק כמו שאומר לעיל מ"ב א' והא קשת לגבך כו' תלת ו' ו' כו', רואה לומר שכתוב (שמואל א כ כ) שלשת החאים אלה כו', תלת טפין יורה כחץ, ועיין לעיל סוף תיקון י"ד כ"ה ב' תלת יודין לאינון כו' פתח ר"ש כו' חד ב"נ לדיק שמיה כו' עיין שם בדבריו:

^פ ה"ד ומשה כו'. האלהים דייקא:

^פ כשמך כו'. תהלה הוא צבינה כמו שכתוב (ישעיהו מח ט) ותהלתי אחטם לך:

^פ ולית פיקודא כו'. רואה לומר לכן כל הפקודין כלולין בצדקא:

^פ מן בראשית דחילו ורחימו. רואה לומר אלו הן ב':

תורה ומצוה, ואיהי ב' מבר'א, בהפוך אתוון אבר',^פ איהי מצוה בכל (נ"א דכל) אבר ואבר, פקודא קדמא איהו אנכי יהו"ה אלהי'ך (שמות כ ב), ואיהו ב', דחילו ורחימו,^פ איש אמו ואביו תיראו (ויקרא יט ג) מסטרא דדחילו, כבד את אביך ואת אמך (שמות כ יב) מסטרא דרחימו,^פ ויתרוייהו אינון זכור ושמור.

תפלין דראש ותפלין דיד, אבא תפלין דרישא (נ"א על רישא)^פ דאיהו ראש דברך אמת (תהלים קיט קס) עמודא דאמצעיתא, אימא תפלין^פ דיד דאיהי שכינתא תתאה, אבא ואימא תפלין דמארי עלמא, קודשא בריך הוא ושכינתיה דאינון ברא וברתא אינון תפלין דילן.

^פ ויעוד נתייב תליתא'ה, ביה פקודא תליתאה דאיהו נבוא'ה, הךא הוא דכתיב (בראשית א ג) ויאמר אלהי'ם יהי אור ויהי אור, חמש אור אינון,^פ ויעלייהו אתמר (יחזקאל א א) נפתחו השמים וראו את אלהי'ם,^פ אימא עלאה מראה סתימא דלית בה דמיון, אימא תתאה מראה באתגלייא דאית בה דמיון, ועלה אתמר (הושע יב יא)^פ וביד הנביאים אדמה, אדמה איהי דמיון לכל נביאיא, ולכל חד כפום חיליה, ובגין דאיהי שלטא על כל מרכבות דלתתא, ועל כל ככביא ומזלי, ואלין ודשאין, ועל כל עופי שמיא וחיון וארעא, ונוני ימא, בגין דא אתקריאת בשמא דכלהו, מסטרא דחיון אתקריאת^פ חיה, ומסטרא דעופין^פ נשר יונה צפור, ומסטרא דנונין הדג,^פ מסטרא (נ"א שפחה) בישא בהפוכא דגה,^פ ומסטרא דעשבין אתקריאת שכינתא שושנה. [תיקוני זוהר – דף עח ע"א]

^פ אדהכי הא קלא אשתמע ברומי רקיעין, מארי דאוצרין^פ מארי דהיכלין, אפתחו היכלין הא (דף עח ע"א) מטרוניתא קא בעיא לאעלא בהיכליה, בההוא זמנא^פ אדנ"י שפתי תפתח, היכלא^פ כלילא משבעה היכלין, בההוא זמנא כמה נביאים סלקין עמה ומתכנסים עמה, דאית נביאים ואית נביאים,^פ אית נביאים דאינון מארי דביתא דמטרוניתא, ואית נביאים דאינון מארי דביתא דמלכא, אלין מאספקלריא דנהרא ואלין מאספקלריא דלא נהרא, נביאים דאספקלריא דנהרא אינון מסטרא דיהו"ה, ונביאים דאספקלריא דלא נהרא אינון מסטרא

ביאור הגר"א

^פ איהי מראה כו'. וזהו ב', בכל אבר דתורה – היא מראה שם וכנ"ל:

^פ איש כו'. דח"ו כליין זה בזה, הבן כו' כנ"ל:

^פ ותרווייהו אינון זכור ושמור. רואה לומר או"א, וכמו שמפרש והולך תפלין דראש כו', וכמו שז"נ שהן תפלין לילן נקרא זכור ושמור – כן הוא באו"א:

^פ דאיהו ראש כו'. רואה לומר, דעמודא דאמצעיתא נקרא ראש דכדך חמה, שהוא חמת ליעקב, ואבא – תפלין דיליה, שנקרא גם כן ראש, ונטול החסדים ממנו, וכן אימא בנוק:

^פ יד דאיהי כו'. רואה לומר, יד נקראת שכינה, (יחזקאל ג יד, דבה"י א כח יט) יד ה' עליו:

^פ ועוד נתיב כו'. כאן מפרש פקודא דנתיב ג':

^פ ועלייהו אתמר נפתחו כו'. מראות הן אור, וכמו שאומר לעיל ד' ב' וארואה מראות חלקים חמש כו' עיין מה שכתבתי שם:

^פ אימא עילאה מראה כו'. דבאימא עילאה הן ה' אור, וכמו שאומר לעיל ע"ו א' ושם בסתימו דלית גווינון, ובה' תתאה הן גווינון כמו שאומר שם, ורואה לומר לכן לא כתב מה הן המראות וסתם:

^פ וביד כו'. דאיהי יד כנ"ל:

^פ חיה. ח"י עלמין עם ה' לילה:

^פ נשר כו'. ג' דרגין, ב"ע, מארי מקרא משנה קבלה, כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ד א' עיין שם:

^פ סט' בישא כו'. (דה"א היא סימן הנקבה, ודג – יסוד, והיא טפלה לו) דבקדושה היא טפלה ונכללת בו אבל בס"א להיפך היא שלטא על דבורא כמו שאומר בזהר פרכת פנחס, לכן נקרא על שמה לשון נקבה ועיין לעיל מ"ו א' בארובה:

^פ ומסט' דעשבין כו'. עיין לעיל ס"ט ב' ע' א' ולקמן ריש תיקון ל"ה:

^פ אדהכי הא קלא כו'. הוא קלא תניינא דנבואה כנ"ל, והוא ליה למימר בחר קלא קדמאה, אלא שהתחיל לפרש הנבואה בנתיבות:

^פ מארי דהיכלין. כנ"ל שהוא דהיכלין דידה:

^פ אדנ"י שפתי כו'. רואה לומר אדני, כמנין היכל, וכמו שאומר לעיל בתיקון י"ח כ"ח א' איהי היכלא לכל אבר ואבר, מראה דכל אבר ואבר, אדני איהי כחושבן היכל ובג"ד איתמר (תהלים נא יז) אדני שפתי תפתח כו' עיין שם ושם כ"ט ב' אדהכי הא כו':

^פ כלילא כו'. דאיהי בת שבע, ורואה לומר דכולן כליין בפסוק זה אדני שפתי כו' עד תהלתך שהוא צדינה:

^פ אית נביאים כו'. רואה לומר, דזה שנאמר יהי אור ויהי אור, ימינא ושמאלא, כמו שאומר לעיל ע"ו ב' והן אספקלריא דנהרא ודלא נהרא, והן יראה וזהב כמו שמפרש והולך וכמו שאומר לעיל שם יראה אתקריאת מסטרא דשמאלא וזהב כו':

דאדנ"י, ואינן שקילין לאורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה, נביאים מסטרא דאדנ"י מסטרא דיראה, ונביאים דאינון מסטרא דיהנ"ה אינון מסטרא דאהבה.

בההוא זמנא ^טכמה מארי תרעין מזדעזעין ומזדמנין להיכלא, וכמה מארי חותמות, וכמה מארי שאלתין, וכמה מארי תשובות, דבהון נביא שואל ומשיב, וכמה מארי עתידות, מה דהוה ומה דעתיד למהוי, וכמה מארי דעיינין ^קדאינון מראות וחזיון דנביאים, וכמה מארי דאינון מארי דגדפיין, דאתמר בהון (יחזקאל א כד) ואשמע את קול כנפיהם, וכמה מארי דחוטמא דתמן ריח, דאתמר בהון (ויקרא א יג) אשה ריח נוח, וכמה מארי דאנפין דאתמר בהון (יחזקאל א ו) וארבעה פנים לאחת, וכמה מארי דקלין ומארי דדבורין, ומארי דהבלים דאינון להבות אש, הך הוא דכתיב (תהלים כט ז) קול יהו"ה חצב להבות אש, וכמה מארי דידין, דאתמר בהון (יחזקאל א ח) וידי אדם מתחת כנפיהם, וכמה ^קמארי דקומה ואינון שעור קומה דכרסייא, וכמה מארי דאות ברית דאתמר בהון (שמות ג יב) וזה לך האות, וכמה מארי דרגלין דאתמר בהון (יחזקאל א יד) והחיות רצוא ושוב.

כל תקונין דנביאיא מלכר (נ"א מלגאו) בגופא, באברים דגופא, מארי דחכמה אינון מלגאו במוחא, ובגין דא חכם עדיף מנביא, וממוחא תליין ל"ב נתיבות, ^קידא ל"ב דאתמר לב מבין.

הכא נתיב רביעאה, וירא אלהי"ם את האור כי טוב (בראשית א ד), ואלין מארי קבלה, דמארי מקרא אינון פתילה, ומארי משנה זית, ומארי תלמוד דאיהו קבלה למשה מסיני, (ס"א פ"ג) אור.

נתיב חמשאה, ^קויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך (בראשית א ד), מאי הבדלה הכא בנבואה, אלא כמה נביאי שקרא אינון מסטרא דחשך, דאזלין באורא לאטעאה בני נשא, בההוא זמנא דיהא קודשא בריה הוא בשכינתיה, ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך.

נתיב שתיאה ויקרא אלהי"ם לאור יום (שם ה), אור וחשך, דכר ונוקבא אינון, הך הוא דכתיב (שם ה) לאור יום ולחשך קרא לילה, ואית חשך מסטרא דדכיו ולילה מסטרא דדכיו, הך הוא דכתיב (תהלים קלט יב) גם חשך לא יחשיך ממש ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה, וחשך איה נוקבא דמקבל מנהורא דאיהו אור דכר, כגוונא דסיהרא דמקבלת מן שמשא, ותרוניהו אינון אספקלריאה דנהרא ואספקלריאה דלא נהרא, ואית חשך דסטרא אחרא דאית בה הבדלה ולא חבורא, וההוא אור איהו כמוחא באגוזא.

^קפקודא רביעאה לאתעסקא באורייתא דבעל פה, ולאפרשא בה ^קבשית דרגין, באסור והתר טומאה וטהרה כשר ופסול, הך הוא דכתיב (שם ו) ויאמר אלהי"ם יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל בין מים למים,

ביאור הגר"א

^ט כמה מארי תרעין כו'. כמו שכתוב שפתי תפתח, וכמו שאומר לעיל תיקון י"ח וכן חותמות על תרעין וכלהו צפה, תרעין הן השפתים שנאמר שפתי תפתח וכמו שאומר לקמן למ"ד א' וזכאין שפון לאינון תרעין דהיכלא כו', וחוחמות הן פתוחי חותם והוא פתוחו דפומא, וכן שואל ומשיב הוא צפה, והן ה' מולאות שהן ד', וכמו שאומר בסוף תיקון י"ח עיין מה שכתבתי שם, והן כמו שאומר בריש פרשת ויקרא השורי מראש אמנה מראש שניר כו', וזוהר פרשת משפטים קכ"ג א' אמר שם גם כן ד' תיקונים צפה עיין שם, והן שבכאן, וכולן הן דעת, שהוא דפומא, והוא במקום כתר, ובמקום חו"צ אמר וכמה מארי עתידות מה כו', וכמו שאומר לקמן בתיקון מ' ובהוא זמנא כו' ממה דהו מסטרא כו' ועיין מה שכתבתי שם:

^ק וכמה מארי כו'. חשיב כל תיקונין דגופא, ועיין לעיל תיקון י"ח בצרכיה:

^{קא} לאינון מראות כו'. שהן נ"ה, אספקלריא דנהרא וללא נהרא, והן פתחון וסגרון צפתיחו דעיינין ובסגירו כמו שאומר לעיל כ"ז ב':

^{קב} מארי דקומ'. דכתיב בהו וגויתו כתרשיש בתיקון י"ח כ"ח ב':

^{קג} ודא לב דאתמר כו'. דבזינה גם כן ל"ב חלקים:

^{קד} נר. והוא אור, והוא האור כי טוב, דהגא דמשה רבינו עליו השלום כי טוב הוא, והוא קבלה למשה:

^{קה} ויבדל כו' בצגוזא. רואה לומר ויבדל הוא הבדלה בין סטרא דקדושה ובין ס"א, ויקרא חלקים הוא חיבור אור וחשך דקדושה, וכמו שאומר לקמן דעמודא דלמעניתא מפריש בין הקדושה לס"א, ומחבר ימינא ושמאלא דקדושה, וזה שאומר כאן ואית כו' ואית כו', וכאן הוא סיוס יום ראשון:

^{קי} פקודא רביעאה כו'. הוא מאמר ג' דיום השני, ולפי שמאמר השני בו ב' פקודין, אחד במאמר ואחד בנתיבות כנ"ל – הוא רביעי:

בין מים דדכיו דטהרה הטר כשר, ובין מים דמסאבו דאינון אסור טמא פסול, דאינון מי בורות נשברים מים סרוחים מים מטונפין, פ"ועלייהו אתמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, והאי רקיע דאפריש בנייהו דא רקיע דעל רישי חיוון, (ס"א ודא מטטרו"ן) פ"דמסטריה אתמר (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע.

ודא נתיב שביעאה. פ"ואית רקיע לעילא מרקיע, ודא צדיק דאפריש בין מיין נוקבין למיין דכורין, לאשתמודעא ביה, ועליה אתמר (שם) ויעש אלהים את הרקיע, ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע, ודא נתיב שביעאה צדיק. [תיקוני זוהר – דף עח ע"ב]

נתיב תמינאה ויקרא אלהים לרקיע שמים (שם), ויקרא אלהים דא אימא עלאה, לרקיע דא עמודא דאמצעיתא דאיהו בין ימינא (דף עח ע"ב) ושמאלא וכליל תרנייהו, פ"הדא הוא דכתיב (שם) ויהי ערב ויהי בקר, ואינון ערב דיצחק ובקר דאברהם.

תקונא תלתין וחד

פ"בראשית בר"א שתי, ועליהו אתמר (רות א יט) ותלכנה שתיהם וגומר, ואינון תרי תורות אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה, ועוד תרי לוחות אלו לטורא דסיני, מיד ותהם כל העיר עליהן (שם) אודעזע על עלמא, הדא הוא דכתיב (שמות כ יח) וכל העם ראים את הקלת וכו' וירא העם וינעו, ואמרו הזאת נעמי, דא איהו נעמו דאורייתא, מיד אתמר (שם לב יט) וישבר אותם תחת ההר, פרחת אורייתא מתמן, ואמרת (רות א כא) אני מלאה הלכתי לטורא דסיני, וכען וריקם השיבני יהוה, מליא'ה מל"א י"ה, וכען פרח מני מל"א י"ה פ"דאיהו יה"ו, ואשתארת ה' יחידה אל"ם, נאלמתי דומי"ה (תהלים לג), דו"ם י"ה, החשתי מטוב דאיהו ו'.

ביאור הגר"א

^פ בשית דרגין באיסור כו'. והרקיע הזה הוא מטטרו"ן בשית אחוון דיליה, ו"ק דימרה שבהו מקנן ז"א בוק, ולכן הוא בשית לרגין, והנה הוא עז הדעת טוב ורע, חליו טוב וחליו רע, החסדים שבו – טוב, והנה בוק"ג – ג' חסדים וג' גבורות, והן ג' טוב, הישר, טהרה, כשר, וג' להיפך, והוא המבדיל בין מים, והוא הרקיע שנברא ביום שני כמו שאומר בזהר חדש י"א א' ר"א שאל לריב"ז ור"ל האי רקיע דאתברי בשני מאי הוא א"ל רזא עלאה הוא דברא קב"ה ממנא תחת ידיה וזכר ביה ושלטיה על כל חילי שמיא כו' אריב"ז הוא דכתיב ביה כבוד אל והוא מטטרו"ן שר הפנים כו'. והוא עז הדעת טוב ורע כידוע בכמה מקומות, וזה שאומר והאי רקיע דאפריש בנייהו כו':

^ק ועלייהו איתמר לא י"ל אלהים אחרים על פני. שהוא מארי דאפיא, ועליו נאמר (שמות לג כג) לפני לא יראו, כמו שאומר שם בזהר חדש ועוד אריב"ז כמה נטער ההוא גברא דכתיב ביה (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, למחזי חד שמשא דמשמשא קמיה, ולא אחייבת ליה רשותא, דכתיב (שמות לג יח) הראני נא את כבודך, אמר ריב"ז הוא דכתיב ביה כבוד אל והוא מט"ט שר הפנים כו' כנ"ל:

^ק דמסטריה אתמר ודמות כו'. כמו שאומר שם בזהר חדש אר"ה האי רקיע כו', הוא הרקיע הידוע למעלה שעל ראשי החיות דכתיב ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא, אמר ר' יצחק האי חיות, חיה כתיב חלא, למה נאמר ראשי, אר"ה אית חיה חד רבא ושלטיא כו':

^ק ואית רקיע כו'. הוא כמו ביום ראשון, שהבדל דשם – ויבדל בין הקדושה לכו"א, ואח"כ ויקרא אלוקים כו' – שניהם דקדושה, ואח"כ ויהי ערב כו', וכן כאן, דרקיע דכאן הוא באצילות, דליק, ושניהם דקדושה, וההפך דכאן לפסוק ראשון – דכאן אמר בין המים כו' מעל לרקיע, דמ' שהן מ"ד ומ"נ ועיין לעיל תיקון י"ח ל"ז א' דליק אפריש כו' ובתיקון ה' ט"ו ב' רקיע באמצעית כג"ד א' ועלה כו':

^ק ה"ד ויהי כו'. וכלהו הו"ו ביום ראשון אלא דכאן הכל בגבורת' וביום א' בחסדים:

^ק תיקון ל"א. דראשית ברא שתי ועלייהו כו'. כמו שאומר בזהר חדש רות ס"ה ב' בזמנא דבעא הקב"ה למיהב אורייתא לישראל, נטל תורה שבכתב ותורה שבעל פה ואזל הוא לשאר עמין ולא בעו כו' ה"ד ותלכנה שתיהם עד בואנה בית לחם, לאן הלכו לשאר עמין, עד דקיימו לישראל על טורא דסיני, כיון נחתו תורה שבכתב ותורה שבעל פה מיד ותהום כו' אזדעזע כו' וכל העם רואים כו':

^ק לחיה יה"ו. דמלא הוא ור"ו כמו שאומר בתיקון ל"ח ו' מלא שרביע, וכמו שאומר שם דאלהים הוא אוחיות הוי"ה, י"ה – הן הן בעלמין אלא דשם מסטרא דנוק', נוק' על דבורא, ובהוי"ה – מסטרא דטורא, דכורא על נוק', וכמו שאומר בתיקון נ"ב כ' א', ומלא – הוא ו', וה' אוחיות דאלוקים הוא ה' בתראה, דלית לה מגרמה כלום, רק שבאין בתוכה י"ה ומלא, והיא מלאה דומיא דו"ו שהוא מלא, ועשיו שהלכו מלא עם י"ה – נשארת אלם, והוא אוחיות לדיה, רשימו דיליה, וכמו שאמר שימני כחות כו' כהאי חותם אע"ג דאזיל

דָּבַר אַחַר וּתְלַכְנָה שְׁתִּיחֵן גּוֹף וּנְפֶשׁ, לֵאמֹר אֶתְרֵ אֲזִלִּי, לְבִי קִבְרָא, גּוֹף אֶתְדֵן וְאַתְרַקֵּב, נֶפֶשׁ אֶתְמַר בְּהָ (רות ג ז)
פִּי וְתִגְלַל מִרְגְּלוֹתַי וְתִשְׁכַּב.

קָם סָבָא חַד וְאָמַר, בּוֹצִינָא קְדִישָׁא פִּי חֲזוֹר בְּךָ, עֲרַפָּה אִיהִי גּוֹף, רוּת אִיהִי נֶפֶשׁ, שׁוֹתְפוּ דִילָהּ פִּי נְעֻמֵי נְשָׁמַת
חַיִּים, מִחֲלוֹן רוּחָא, גּוֹפָא דְאִיהִי עֲרַפָּה פִּי חֲזוֹרָה עוֹרְףָּה לְגַבֵּי נְשָׁמָה (נ"א שְׁכִינְתָא), נֶפֶשׁ אֶתְדַבֵּק בְּהָ בְּנִשְׁמָתָא,
הָדָא הוּא דְכֶתִיב (רות א טז) בְּאֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלַי פִּי בְּפִקּוּדֵי דְעֵשָׂה, וּבְאֲשֶׁר תִּלְיִי אֵלַי בְּפִקּוּדֵי דְלֵא תַעֲשֶׂה.

פִּי דְבַר אַחַר בְּאֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלַי בְּגִלוּתָא, דְאֶתְמַר בְּהָ (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אִמְכֶם, וּבְאֲשֶׁר תִּלְיִי
אֵלַי בְּמִשְׁכָּבָא דִילָךְ בְּגִלוּתָא, הָדָא הוּא דְכֶתִיב (שיר ג א) עַל מִשְׁכָּבִי בְּלִילוֹת, פִּי עֲמִיד עִמִּי אֵלַי יִשְׂרָאֵל,
וְאֵלֵהֶ"ךְ אֵלֵה"י דָּא קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵלֵימְלֵךְ דָּא י', נְעֻמֵי דָּא ה', מִחֲלוֹן ו', רוּת בְּהָ אֶתְדַבֵּקַת ה' וְאַתְעִבִידַת
תּוֹרָה, וְעֵלָה אֶתְמַר (שיר ב יב) פִּי וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ.

פִּי עֲרַפָּה אִימָא דְעַרְבֵי רַב, דְאֶתְמַר בְּהוֹן (שמות לד ט) פִּי כִי עִם קֶשֶׁה עוֹרְףָּה הוּא, דְחֲזַרְתָּ לְסַרְחָנָה, פִּי וְחֲזַרְתָּ
עוֹרְףָּה לְגַבֵּי חַמּוּתָהּ, פִּי כְלִיּוֹן בְּעֵלָה דְעַרְפָּה, יִצַּר הָרַע דְאֶתְאֵא כְלִיּוּהָ מִנִּיהָ לְעֵלְמָא, וְאִיהוּ כְלִיּוֹן, פִּי וְאַתְתִּיהָ לִילִית
כְּלִיּוּהָ.

פִּי נְשָׁמָה וּנְפֶשׁ כַּד בְּרַ נִשְׁ אִיהוּ מְחֻיָּיב בְּחֻבֵינָא וּמִתְגַּבְּרִין עַל אַבְרִים, נְשָׁמַת חַיִּים אֶסְתַּלְקַת מִן גּוֹפָא, וּנְפֶשׁ
אֶשְׁתַּאֲרַת תַּמָּן, וְאַתְמַר בְּהָ (רות ג ז) פִּי וְתִגְלַל מִרְגְּלוֹתַי, לְגַבֵּי מָאן לְגַבֵּי צְדִיק וְדָא בְּרִית מִילָהּ, דְאִיהוּ בּוֹעֵז ב' ו'
ע"ז תְּקִיף עַל יִצְרִיָה, וְיָמַד שֵׁשׁ שְׁעוֹרִים וְיִשֵּׁת עֲלֶיהָ (שם טז), שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ (שיר ה טז), שׁוֹאִיִת לֹון עֲלֶהָ

בִּיאור הגר"א

הכא והכא מכל מקום נשאר רשימו לחותם זה, אללא שהוא בהיפוכא – אללא, כמו שהוא מרוסס, והיא אללא כלל קול – ו', וזה נאלמתי –
על ה"א בתראה, דומיה – על י"ה, החשיתי – על ו', כמו שמפרש והולך, ושם אללאים כולל כל השמות, כולל ה"א אדני כמו שאומר
להלן, כולל הו"ה כנ"ל עם ה' אותיות, וכן כולל עם ה' אותיות הו"ה אדני, מנין אמון, וזה סוד האלקים הרועה אותי כו', וכולל מ"ס
ה"א דשמה מפרש כמו שאומר להלן בתיקון כ"ו, וכן עם הו"ה כולל הכל כידוע כי ה' הוא אללאים:

פ"ד ותגל מרגלותיו. רואה לומר, ותגל – לאזלת נע ונד ולאזלת בגלגולא:

פ"ט חזר בד. לית כאן גופא אללא נפשא ונשמתא כמו שמפרש והולך:

פ"ט נעמי כו'. נעם עילאה, ואללאימלך – יו"ד, כמו שאומר למטה נשמתא לנשמתא, וכליון – יכר הרע בעלה דגופא ומנהיגו כמו שאומר
להלן:

פ"ח חזרה ערף. שזה ערפה, וכתיב (רות א יד) ותשק ערפה – שחזרה ממנה, (שם) ורות דבקה זה, וזה שאומר נפש חלדבך כו':

פ"ח בפקודין כו' באשר תליני כו'. שזה מסטרא דיום ולילה, ההלכה דיום ולילה, וכן רוח ונפש (קהלת א ז) דור הולך כו' והארץ
לעולם, וזהו בקום עשה וזהו בשב ואל תעשה, (ישעיהו מד יג) לשבת בית:

פ"ח ד"א באשר כו' במסכתא דילך. הן מסטרא דבנים דמנדלין עמה כמו שאומר לעיל א' ב' ואמר שם אללא אפרוחי לית כו' פקודי דעשה
כו' ואינון במסכתא כו':

פ"ח עמד עמי כו'. שהן ב' הה"ן, וישראל הן ו', וקב"ה – יו"ד, אללאי ישראל, ומפרש והולך אללאימלך כו':

פ"ח וקול התור. גם כן זה"א ונאלמר בארלנו:

פ"ח ערפה אימא כו'. דריש כאן רות – השכינה, אימא דישראל, והיא התורה, וערפה – אימא דערב רב כו':

פ"ח כי עם כו'. דנאלמר על הערב רב כידוע:

פ"ח וחזרת עורף כו'. רואה לומר לגבי תשובה שהוא נעמי אחר שהיתה עמה חזרת לסורחנה:

פ"ח כליון כו'. שהיא זונה מפתה והוא רואה כו', ועיין לקמן תיקון ל"ז ומה שכתבתי שם:

פ"ח ואתחיה כליה. מפרש האיך אחיא כליה מיניה, והיא הכלולה זו:

פ"ח נשמה ונפש כד ב"נ איהו כו'. עתה מפרש על הנשמה ולמטה מפרש על השכינה:

פ"ח ותגל מרגלותיו. דגולה ממקומה אל הרגליו, ומפרש למה לרגליו וקאמר לגבי מאן לגבי דיה כו'. דלאך דכל האברים מלוכלכין בחובין
מכל מקום חותם הבית מילה קיימת ובשזילה אברהם אבינו אינו מניחו ליכנס לגיהנם ולכן היא נסתרת שם וכמו שאומר לעיל ריש תיקון
כ"ב דשם אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, קווא של ד' לבד המכניס ובריתו צבת אל אחר, דהוא עקרב דפוסק, אז מסתלקת השכינה
והנפש, וכמו שאמרנו לבד מי שבא על הכותית כו', וכן בקרא מרגלותיו דבועז שהוא דרגא לדקיק כמו שאומר בזהר חדש רות וכמו שמפרש
והולך בו עז כו', דשם כריך זריזות גדול להשמר כמו שכתוב (תהלים מה ד) חגור חרבך כו', וקאמר מרגלותיו כמו שמפרש והולך וימד שש
כו' לאגנא כו' – שהיא נקודה סתימא זו, כמו שאומר בתיקון ל"ו ושאר מקומות בששת ימי המעשה שהן לה מקיפות מסית סטרין לאגנא
עלה, והיא נקודה האמלעית שבתוכו, וכריך להיות סתימא מפני הנחש, יין נסך כו', והן שית פרקין דרגליו:

לאגנא עלה, ואוקמוה קיט ותלכנה שתייהם בשכינתא עלאה ותתאה, ועלייהו אתמר (רות ד יז) ותקראנה קילו השכנות שם, לאמר ילד בן לנעמי, דא עמודא דאמצעייתא דאתמר ביה (שמות ד כב) בני בכרי ישראל, כד קאבו ישראל וגרמו לאסתלקא שכינתא עלאה קיטאתמר בשכינתא תתאה ותגל מרגלותיו (רות ג ז).

[תיקוני זוהר – דף עט ע"א]

דבר אחר ותלכנה שתייהם, איהו קיטמלל על גופא ונפשא, ומרחימו דגופא קליכד איהו בעל תשובה, יימא נפשא לגבה באשר תמותי אמות ושם אקבר (שם א יז), ולא תזוז נפשא בקברא מניה, קלי ועלה אתמר (משלי ו כב) בהתהלךך תנחה אותך בעלמא דין, בשכבך תשמור עליך בקברא, והקיצות לתחיית המתים (נ"א לעולם הבא) היא תשיחך, קלידא נפשא לגבי גופא, ובוצינא קדישא אם (דף עט ע"א) גופא קלילא תזר בתיובתא, וחזר עורף לגבי תיובתא, נפש אתפרש מניה ואתקרי ערפ"ה, וגופא דא אתאביד מתרין עלמין.

אמר ליה סבא סבא, והא כמה קברין למגנא, והא אם גופא אתאביד על מה תקום נפשא לתחיית המתים, דהא ודאי גופא אתאביד, ואתמר דאתאביד מתרין עלמין, והא נחית לנשייה דתמן אתנשי לדרי דרין, אם כן כמה קברין למגנא.

אלא ודאי קודשא בריך הוא לא ישצי עובדי ידוי, קלידודאי עלמא דין ועלמא דאתי דאינון שמיא וארעא דקודשא בריך הוא אינון, ועלייהו אמר דוד (תהלים קטו טז) השמים שמים ליהו"ה, ארעא אלהלך לפני יהו"ה בארצות החיים (שם קטז ט), עלייהו אתמר עלמא דין ועלמא דאתי בשמא דיהו"ה, קלידדא הוא דכתיב (שם צו יא) ? שמוחו השמים ו תגל ה ארץ, אימתי בזמנא דאתמר לגבי שמים והארץ דסמאל ונחש, כי שמים פעשן נמלחו והארץ כפגד תבלה (ישעיה נא ו), קליולכתר דימחי לון וישצי לאלין ממנן דעלייהו, מיד יחדש לון קודשא בריך הוא לשמיא וארעא, דיתמחון בגין אלין ממנן בישין, הדא הוא דכתיב (שם סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה וגומר, וכלא בגין דלא ישחזון עובדי ידוי, דאינון נשמתין וגופין דאתאבידו מתרין עלמין, קיטאלין עתירין דבגלותא, בגין דהאי עלמא איהו דלהון.

אבל מסכני דאינון צדיקיא, טובא דלהון לאינון עלמין טבין, די בהון אתבריאו תרי תורות אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה, דאגרא דלהון תמן ובגין דלתתא דארץ החיים, תמן גופין לנשמתין קדישין דאתבריאו

ביאור הגר"א

קיט ותלכנה כו'. עכשיו ריש בשכינה גס כן:

הל' לו השכנות. רואה לומר השכינות:

הל"ה אתמר בשכינתא כו'. גס כן כמו בנשמה דנסתרת בישראל בזכות המילה, וזה שאמרו הפייטנים הבט לבצית ואל תפן ללכך, והיא מקננת אז במט"ט שהוא לדיק דלתתא, ומסתיר אותה בו"ק דלביה וכמו שאומר בתיקון ל"ו עיין סם:

הל"ז ממלל על גופא כו'. לא קשיא דלמעלה אמר לרשב"י חזר כך – דגס מפרש ברשע – רות ונעמי, אבל כאן מפרש בבעל תשובה (ונעמי הגוף) וכמו שמפרש והולך:

הל"ח כד איהו בעל כו'. וזהו אמירתה לנעמי שהיא תשובה:

הל"ט ועלה אתמר בההלכך כו'. וזה שכתוב באשר תלכי – בעולם הזה, ותליני – בצבא, באשר תמותי כו' וסם כו', בשעת מיתה וקבורה, דהן יומי דלינא רבא – מכל מקום סם תהיה ותשמרהו:

הל"י דא נפשא לגבי גופא. רואה לומר מה שכתוב היא תשיחך, וכן כל הפסוק תנחה כו' – הכל עלה:

הל"י לא חזר בחיובתא נפש אתפרש מיני' ואתקרי ערפ"ה. רואה לומר הנפש, אבל הגוף נקרא כליון, וזה שאומר וגופא דא כו':

הל"י דולחי עלמא דין כו'. שהן ו"ה של סם, כמו שאומר בריש תיקון כ"ב, ובהן זוכות גוף ונפש של לדיקים, אבל של רשעים וכבודי לאחר כו', כמו שאומר בזהר חדש רות נ"ט א' שנאמר כל הנקרא כו' וכדוגמא כו' ולסטרא דמסאבו כו' אני רמוז כו', והן תרין עלמין הנ"ל ולכן אתאביד מתרין עלמין וכן נפשא אזלכא נע ונד ותגל כו':

הל"ה ה"ד ישמחו כו'. בראשי תיבות:

הל"ו ולבחר דימחי כו' מיד כו'. רואה לומר שאז יחדש לאלין גופין ונפשין, שתכלה הרע שבהן, וכל הרע יכלה:

קמ' ואלין עתירין כו'. מפרש למה אתאבידו מתרין עלמין, ואמר משום דהאי עלמא כו' שהן מסטרא דס"ם ונחש, שהן שמים וארץ דנחש, שהן ימלחו ויבלו, אבל לדיקים – לית להו כלום בהאי עלמא, ושמים וארץ שהן דילהון – הן גן ועדן, גן – הוא ארץ, ועדן – שמים, כמו שמפרש והולך והן נגד תורה שכתב ובעל פה כמו שמפרש והולך:

בְּשֵׁמָא דִּיהוּ'ה, קמ"ג גופא דְּמִשָּׁה דְּאֶתְמַר בֵּיה (דברים לד ז) לֹא כִּהְתָּה עֵינֵינוּ וְלֹא נָס לַחַה מִתְּמַן הָוָה, וּבְגִינִיָּה הָוָה אִיהוּ בָּעָא רְחֵמֵי דְּלֹא יְמוֹת וַיְפֹק מִנִּיָּה, קמ"ד גופא דְּהָאֵי עֲלָמָא דְּאֶתְקָרִי סַנְדָּל לְגַבִּיָּה, דְּעֲלִיָּה אֶתְמַר לִיָּה (שמות ג ה) שֶׁל נְעֻלָּיִךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ.

קמ"ה וְחִיּוֹן וּבְעִירָן וְעוֹפִין דְּתַמְן אֵינּוֹן עוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית, וְאֵינּוֹן בְּדִיּוֹקְנָא עֲלָאָה דְּאֵלִין דְּאֶתְמַר בְּהוֹן בְּמַרְכָּבָתָא (יחזקאל א י) וְדַמּוֹת פְּנִיָּהֶם פְּנֵי אָדָם וְגוֹמַר, דְּאֵינּוֹן בְּעִירִין עֲלָאִין קמ"ו עֲלִיָּהוּ אֶתְמַר (ישעיה סד ג) יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לּוֹ, וְתַמְן עֵץ חַיִּים דְּמָאֵן דְּאֶכִּיל מִנִּיָּה אֶתְמַר בֵּיה (בראשית ג יב) וְאָכַל וְחַי לְעוֹלָם.

וְתַמְן פְּרִסְיִין דִּי דְּהָבָא וְכֶסֶפָא וְאֶבְנֵין יְקִירִין, וְעַרְשֵׁין דְּכֶסֶפָא וְדְּהָבָא, וְרַמ"ח פְּקוּדִין דְּמִנֵּי לֹון מִשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּהָאֵי עֲלָמָא, קמ"ז דְּכָפָאָה רַמ"ח אֶבְרִים דְּהָהוּא גּוֹפָא, וְגוֹפָא דְּהָאֵי עֲלָמָא שְׁפֵלָא אִיהוּ סַנְדָּל לְנִשְׁמָתָא, דְּאֶתְטַנַּף (נ"א ואתטנפת) בְּזוּהָמָא דְּהָאֵי עֲלָמָא.

תקונא תלתין ותריין

קמ"ח וְהָא קמ"ח עֲשָׂרִים וְתַמְנַיָּא זְמַנִּין דְּאֶתְפָּרֵשׁ בְּרָאשִׁית, וְעֵשֶׂר אַמְיָרָן, וְתַלְתִּין וְתַרְיִין שְׁבִילִין – הָא שְׁבַעֲיָן, וְצָרִיךְ לְפָרְשָׁא לֹון.

ביאור הגר"א

קמ"ח גופא דמשה כו'. להוא זכה בחיים מה שזוכין הצדיקים לאחר מיתה – לגוף של גן עדן:

קמ"ט ולא על גופא כו'. לכבר הסיר ממנה בסנה כמו שמפרש והולך:

קמ"י ואלס כו'. הן ד' חיות וכמו שמפרש והולך:

קמ"י עליה אתמר יעשה כו'. רואה לומר בעדן, כמו שאמרו בסוף פרק ה' דברכות, וזוהר:

קמ"ב לזכאה כו'. וזה שאומר דעשה לו שם לבוש מן המזות, והוא גוף הג"ל, וזה שכתוב (בראשית ב טו) לעבדה ולשמרה:

שמתי כאן את דברי הגר"א שדפסו בסוף הקדמה ראשונה בדף י"ח ע"ב:

קמ"ג תיקון ל"ב בראשית כו' הא הכא כו'. בגירסא דידן עד כאן ל"א תיקונין, אבל התיקונין הם מהופכים ויתרים ועוד חסרים הרבה תיקונין. אבל בגירסא הנכונה הוא הא הכא כ"ח זמנין דאתפריש בראשית ועשר כו' הא שבעין וצריך לפרשא לון. וכ"ח דמשלים לשבעין – הוא כ"ח עובדא דבראשית דפסוק ראשון ודמתן תורה (והן כ"ח פקודין דכלילן בעשר אנבעאן, כ"ח מ"ה, כמו שאומר לעיל ל"ט א' ב', והן עשר אמיון), כ"ח נקודין – שעל ידם גם כן נשלמין נ' שערי בינה, וכידוע שעם כ"ב הוא נ"ו, ועם מ"ב הוא ע"ב, והכל אחד. והוא ענין נפלא, שמפרש התיקונין בתיבת בראשית, מכאן עד סוף התיקונין – הכל על ספר הראשון, שהוא עד זה ספר, שהוא סיום ספר הראשון, והוא עד ה"כ א', שם סיום התיקונין. ואגב שמסיים, מתחיל לפרש רק התחלת ספר השני, תיבות דזה ספר עד קל"ד ב', ד"א זה ספר כו', ומשם ואילך אינו שייך כאן כלל, רק ליקוטים מזהר חדש. ואפשר לומר דגם שם הוא אגב, אבל הנכון שאינו מהספר. ומפרש בתיקון זה מאמר הראשון מעשרה מאמרות. וכאן שייך מה שאומר בתיקון למ"ד אלפים דא נתיב קדמאה כו', ואינו מפרש שם רק נתיבות ומאמרות דשני ימים הראשונים שם, שהן ח' נתיבות וג' מאמרות, והשאר חסר שם. וכאן מפרש בפרטות. ומכל מקום חסרין כמה נתיבות באמצע.

והעשרה מאמרות מפרש הכל בפקודין, והן: ח' אנכי ולא יהיה לך, דלדיבור אחד נאמרו, כמו שמפרש והולך כאן (אע"ג דכתיב תיקון ל' קאמר דיראה הוא מאמר ראשון, וכן הוא בזהר פרשת בראשית – כאן כולל יראה בנתיב הראשון, בתיקון ל"ג, והכל בתיבת בראשית, וכן כולן. ב' אהבה, כמו שאמרו בתיקון ל' ופרשת בראשית), ומאמר ב' פקודא דנבואה, רואה לומר, הראשון להאמין בשם יחצרך, השני להאמין בתורה. ג' להתעסקא באורייתא דבעל פה. ד' יחודא. ה' פריה ורביה. ו' לדקה. ז' למלעי באורייתא – רואה לומר לחדש, וכמו שאומר שם בזהר פרשת בראשית גם כן. ח' תואל, אמר דאלין ע"ה כו', רואה לומר, פקודא לעסוק בדרכי ארץ, שטוב עם התורה. במאמר ט' נעשה – אמר למגזר גיורא, ולהניח תפלין עשה עיקר הפקודא, אבל בזהר פרשת בראשית אמר זה במאמר ח', ובמאמר ט' הוא להניח תפלין שכולל שם ושם שני פקודין. ומאמר יו"ד אמר (הנה נתתי כו' היא כלותא, מנמיח חזיר כו' ועשצ לעבודת כו', ועיין בתיקון נ"א), בזהר פרשת בראשית אמר – ליתן מעשר, ששם הוא מאמר העשירי, ללא דהזוהר סבירא ליה בפרשת ויקרא כמאן דאמר לא טוב היות כו' – הוא מאמר העשירי, ואין להאריך כאן.

וסדרן של התיקונין: אחר תיקון ל"ג – תיקון ל"ז על פסוק והארץ כו', והוא הכל תיקון אחד, וזה שאומר שם ברית ודאי כו' דחילו כו', ואחרי זה תיקון כ"ה כ"ו – שהוא תיקון אחד, ורוח כו' ומסיים בזמנא דייטי פורקנא כו'. ותיקון ל"ח פתח ואמר כששנה כו' בזמנא דיהא פורקנא כו', ואחרי זה בהקדמה ט' ב', בפיקודא במלת בראשית דליהי אהבה, והוא מאמר ב', ואח"כ תיקון ל"ו, ואח"כ תיקון ל"ט ותיקון מ', וכמו שכתבתי בתיקון ל', והוא על נתיב ד' וה'. ושם מפרש גם כן מאמר ג'. (חוזר וכולל בתיקון מ"א בבראשית). ושם שייך מה שאומר בדף ק"א ע"א אר"א יומא חד הוינן כו' עד סוף תיקון ס"ז. ואח"כ תיקון מ"א ותיקון מ"ב, ואח"כ תיקון מ"ט לכלול יחודא בבראשית, ואח"כ תיקון מ"ד עד סוף תיקון מ"ח – שהוא מפרש עד סוף ויכולו. וחסר מהתיקונים נתיבות הרבה.

קמ"ח פתח ואמר בראשית קמ"ח מאמר קדמא לכולא, ואיהו כליל תריין דבורין אנכי ולא יהיה לך (שמות כ ב) דאתמרו בדבורא חדא, ק"תרתייהו ב, א אנכי, ב לא יהיה לך, וכלא את חד, ואיהי ב מבראשית.

ביאור הגר"א

ואח"כ תיקון נ' פתח כו', ועלייהו אתמר חלה חולדות כו', ומסדר והולך כל התיקונים על הסדר – בתיבת בראשית – כל הפסוקים, עד תיקון ע', עד זה ספר – לבד תיקון ס"ו שהוא שלא במקומו כנ"ל. והן ע' תיקונים: ל"ב נתיבות, ועשרה מאמרות – שהן נכללים גם כן באלקים, ואח"כ עוד כ"ח כנ"ל – והן כ"ח אלקים מויכלו עד זה ספר. והן ע' תיקונים שעל זה סידר רשב"י זה הספר. ומפרש והולך, על כל שם – תיקון אחד: תיקון נ' על פסוק אלה כו' ביום כו'. תיקון נ"ב על פסוק וכל שיה כו' כי לא המטיר כו'. תיקון נ"ג ואל יעלה כו' ויכר כו'. תיקון נ"ד ויעט כו'. תיקון נ"ה ויאמח כו', וכל הנהרות כולל שם. ואח"כ בפסוק ויקח כו', שמגיע לשם, חוזר ומתחיל תיקון אחד – תיקון נ"ה, והוא על סוף תיקון נ"ד – ויקח ה' אלקים לעבדה בפקודין כו' ואל זכרונות כו', ואח"כ תיקון נ"ו על ויאו כו', כמו שמפרש והולך דאתמר בהון ויאו כו', ושם כ"ג ב' אצל לתתא אתמר ביה ומעץ הדעת כו', ושם כ"ד מפרש ויאמר ה' אלקים לא טוב כו', וחסר שם תיקון על זה, ושם כריך להיות תיקון ל"ד ב' נוק' פתיחא כו' על זה, ואח"כ תיקון נ"ז על ויכר כו', ותיקון נ"ח ויפל כו', ושם מפרש גם כן פסוק ויבן כו', וחסר גם כן תיקון אחד, ואח"כ תיקון נ"ח על והנחש כו' (כולל בתוכו גם כן ה' תיקונים, ואח"כ תיקון נ"ט) ומפרש בתוכו פסוקים ויאמר אל האשה כו', שהן ד' תיקונים, וכוללן בתיקון ס', ואח"כ תיקון ס"א על וישמעו כו', וכולל גם כן תיקון ויתחבא כו', ואח"כ תיקון ס"ב על ויקרא כו', ואח"כ תיקון ס"ג וס"ד על ויאמר כו' ויאמר כו', ואח"כ תיקון ס"ה ויעש כו', ואח"כ תיקון ס"ו על הן האדם כו', ואח"כ תיקון ס"ח וישלחהו כו' וגם תיקון ס"ט נכלל בו לתיקון אחד עד סופו, עד שמגיע כי שם לי כו' והוא תיקון ע'.

ויש עוד י"א תיקונים, וכמה תיקונים בזהר חדש, ועוד תיקונים הרבה, אצל הכלל – שהן ע' תיקונים, על ע' שמות הנ"ל עם המאמרות, כנ"ל, והן שבעין שנים לאזול, נ' שנים – ת"ק פרסה מה' ספירות, ושנים – נטיל מאור"א, שהן דיליה, ומשלים לע'. ולכן עשרים מהם הוא עם שם הוי', שהם דאור"א, אצל מכל מקום הן לאלקים, והם יין, ע' אנפין, נ' וכ', ועוד ל' הויות – כ' עם אלקים דאור"א, וי"ד לבדן – דא"א, דשם ואין אלקים עמדי, דשם כולו רחמים פשוטים. ועיין בזהר פרשת משפטים קכ"ג א', ע' נהירו דע' אנפין כו' מא' נהיר כו' ק' כמה דע' שבעין כו', וע"כ הוא ספר הראשון (שכולל כל התורה), ונכלל הכל בתיבת בראשית.

וידוע שכלל הכל הוא שבעה, והן עשר, שג"ר נכללין כ אחד, שאור"א לא מתפרדין לעלמין, וכתר עליון הוא און, ואין נגלה אלא באור"א, וכלל הכל הוא בג', בין למעלה בין למטה, שייק – אחד, והן ג' שמות הידועים. וכן ביי"ע – ג' דמקנן בהן כו', וכן האדם ג' – נר"ג, וכן המשכן, והעולם שנה נפש, וכן כולם. ובכל התורה נכלל כל מה דהוי ויהוי כו', והכל נכלל בז' ימים הראשונים, וכולו נכלל בפסוק ראשון – בז' תיבות, ונכלל גם כן בתיבת הראשונה – בז' אותיות, ונקודה היא היא השביעית, כמו שאמרו כאן בכמה מקומות, והן ג' כללים, בראשית – באור"א, נקודה ביהוליה, ושם מתחיל הגילוי דז"ת. ד"ו פרופין כידוע, וכתר עליון נעלם בתוכו, ולכן מתחיל בז', שאלף און. ואח"כ בפסוק ראשון, והוא ב"ק – ז' תיקונים דז"ת. ואח"כ והארץ כו' עד סוף ויכלו – הכל בנוק', וכו' שאלמו בספרא דלניעותא והארץ תנינא לאו בחושבן, ומהוא דלתלטיא כו', ושם מתחיל י"ג תיקונים דילה, וכל מעשה בראשית הוא בארץ הלזו, וכו' שאמרו בזהר פרשת בראשית, וכו' שאמרו בריש פרק ג' דהגיגה, ואח"כ מתחיל אלה כו' – גם כן בג' דרגין דבי"ע, אלה – ספר הראשון, הכל בבריאה, ושם עץ הדעת וקין והבל, הכל שם כידוע, והוא ספר אחד עם בראשית, ללא מתפרדין. ואח"כ זה ספר – ד' ספרים עד משנה תורה, והן נגד יצירה שמקנן ז"א בתוכו, והוא ד' אותיות הויה, ד' פרשיות שבתפילין, וכתר דליצירה הוא בריאה כידוע, והוא קוץ של יוד, ולכן ספר בראשית מונין אנו ספר אחד עם זה ספר, שהוא י' בכללו.

ואח"כ משנה תורה, שמשה מפי עצמו אמרן – במלכות שמקנן בעשיה, אדני, תפלין של יד, שהוא בית החמישי, כמו שאומר לעיל ט' א', וזהו אלה הדברים, שהיא בה, והיא משנה תורה, ויש בה עשר סדרים – בעשר ספירות שלה. דברים הוא כתר מלכות, סוף במדבר אלה מסעי – מלכות של ה' כתר שלה, כמו שהוא בכל עולם, והוא שרש לכל הספר. ואתחנן – הקדמה למאות, ושם התחלת התורה, כמו שאומר בספר יצירה, ושם יו"ד – עשרת הדברים. עקב – שכן התורה. ראה – התחלת המאות, עולם חסד יבנה. שופטים – אלקים שופטים בארץ, ושם משיח בן דוד. תאל – כל גופי תורה, אחת מג' פרשיות שכולל רוב גופי תורה, ובאלו שלשה – הכל מאות. תבא – ברכות וקבלות, נח ישראל כו'. נצבים – גם כן, אצל הבטחות בסופן, וגם מלכות בה, כידוע, שמלכות בהוד – הוד מלכות, ועיין בזהר פרשת בראשית (כ"א ב') ואח"כ עד שמואל כו' וע"ד כל מילוי הוה כו' לבתר בהוד אימתי כו'. שירת האזינו – ידוע, ויהי שירו חמשה ואלף, און אומרים שירה כו', יאל סוד – סוד ה' ליראיו. וזאת הברכה – ידוע, ושם נתברכו י"ב בקר דילה, וזאת – כללותם, אשריך ישראל כו' ואתה על צמותו תדרוך, אבן דאתגזרת כו', מלכות לעשיה. ונראה שמכאן ואילך כריכים להיות ע' תיקונים, וחוזר גם כן מה שאמר ברמז ובקיאור, והסופרים השמיטו – שסברו שהם יתרים, לכך יש הרבה על ע' תיקונים, וגם חסרים עוד:

קמ"ח (מתל"ה) הכא תלתין זמנין כו'. כריך להיות זה תיכף אחר תיקון למ"ד, ותיקון ל"א אינו שייך, דבתיקון ל' מפרש שם כל הל"ב נתיבות וי' אמירן רק שחסר שם כמו שכתבתי שם, וכבר כתבתי שם שריך להיות הא כ"ח זמנין כו', והמעתיק טעה שראה שלשים תיקונים וכתב תלתין ואינו אלא כ"ח כי תיקון אחד כריך להיות בהקדמה:

קמ"ח פתח כו' תריין דבורין. שהמאמרות הן על פקודין, והוא מאמר הראשון של עשרת הדברות שנאמר בדבור אחד, וכן כאן נבראו שנים במאמר אחד – שמים וארץ, והן ז"ו, אנכי ולא יהיה לך כמו שאומר בזהר פרשת יתרו י"א ח' אנכי ולא יהיה לך אתמר ברזא דאורייתא, ואלו איהו זכור ושמו שם גם כן בדבור אחד, והן כלל דמאות עשה ומאות לא תעשה, והן ראשית מאות עשה ומאות לא תעשה, וכוללן, וכו' שאומר שם אליו אינו תריסר פקודין עלאין דכלילין רל"ו פקודין אחרנין, דאינו ברזא דאנכי – כלל דזכור כו', לא יהיה לך – ברזא דשמו, בשם"ה פקודי אורייתא כו':

קמ"ח (מאמר קדמאה לכולהו. רואה לומר, לפי דרומז גם כן על דברות הראשונות, וזה שכתוב בראשית – במאמר הראשון ברא כו', וכן זה שכתוב ב' ראשית – שב' נכללו במאמר הראשון בין כאן בין שם):

אמר רבי אלעזר, וכי מאן דאית ליה עבדא ואפיק ליה לחירו משעבודיה, אית ליה לרבנניה לשבחא גרמיה במפקנותא לחירו לעבדיה, וכי קודשא בריך הוא דאמר לאברהם (בראשית טו יג) כי גר יהיה זרעך וכו' אית לשבחא גרמיה כמה זמנין אשר הוצאתיך מארץ מצרים (שמות כ ג), אמר ליה (דף עט ע"ב) רבי שמעון הכי הוא ודאי, אבל הכא לא משבח קודשא בריך הוא גרמיה דאפיק לון מן גלותא, אלא חמשין זמנין אדפיר באורייתא יציאת מצרים, לאשתמודעא בדרגא דאפיק לון דאיהו יובלא, דאתמר ביה (ויקרא כה יא) יובל היא שנת החמשים שנה, ואינון חמשין תרעין דבינה דאתמסרו למשה בסיני בר חד דלא אתמסר ליה, ובגין דא אדפיר חמשין זמנין באורייתא יציאת מצרים. אמר הא ודאי אתישב דעתאי.

מאן אלהים אחרים, אלאין ממנן דשבעין אומין דפלחי כוכביא, וסמאל ונח"ש הא ע"ב, בגין דא יהיב קודשא בריך הוא אורייתא מימינא דאיהי חסד ומשמאלא דאיהי גבורה, ואית בה שבעין אנפין לשזבא

ביאור הגר"א

ותרווייהו ב' א' אנכי ב' לא י"ל וכלא את חד ואיהי ב' מבדאשית. ורובה לומר, ושניהם כלילין במאמר אחד כנ"ל, וכן שניהם כלולין באת חד - ב' דבראשית, שהוא שנים, ולכך התחיל התורה ב' - לפי ששנים נאמרו בדבור ומאמר אחד: ^{קכ} אר"א וכי מאן כו'. כתב זה כאן להודיעך שאנכי - ברזא דשמים, ולא יהיה לך - ברזא דארץ, כי ידוע שיש מ"ט פנים וע' פנים, והן פס מ"ב ופס ע"ב כידוע, ופס מ"ב הוא בדכורא, וע"ב - בנוק, ועיין בזה פרשת תרומה קל"ג ב', ושער הגו"ן לא נמסר למשה, וזהו (תהלים ח ו) מ"ע"ט מאלקים, והוא (ברכות לז ע"ב) יי"ן המשומר בענביו - ע"נ"ב, וזה שאומר כאן אשר הוצאתיך - ברזא דנש"ב, ולא יהיה לך - ברזא דע', כמו שאומר למטה להיות בה ע' אנפין לשזבא כו', ובחושן ואפוד - בהיפוכא, ועיין בזה פרשת פקודי רל"א ב': ^{קכב} לאל חמשין זמנין כו'. והנה יש תשעים פעמים לשון הוצאה, אבל לא חשיב כי הם אותן שאמר הקב"ה לאמרן לישראל, וזה שאומר ובגין דא אדכיר חמשין כו', ואלו הן, א' ב' - והוצאתי אתכם, המוליא אתכם, שמות ו'. ג' - הוצאתי את צבאותי, י"ב. ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' - זכור את. הוליא. היום. עשה. כי זיל. בחזק. כי בחזק. ו"א י"ב - וידעו. בהוליא אתכם, ט"ז. י"ג - אשר הוצאתיך, כ'. י"ד - כי בו, כ"ג. ט"ן - אשר הוצאתי, כ"ט. ט"ז - כי בחודש, ל"ד. י"ז - אשר הוצאתי, ויקרא י"ט. י"ח - המוליא, כ"ב. י"ט - בהוליא אותם, כ"ג. כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד - אשר הוצאתי, כ"ה ג' פעמים כ"ו ב' פעמים. כ"ה - אשר הוצאתי, במדבר ט"ו. כ"ו כ"ז - בנבואת בלעם שנאמר וכה תדבר, וחזר משה כו' אל מוליאם, אל מוליאם. כ"ח כ"ט - ויוליא אתכם. ויוליאך. דברים ד'. ל"מ ל"א - אשר הוצאתיך. ויוליאך ה'. ל"ב ל"ג ל"ד - אשר הוצאתיך. ויוליאנו. ואותנו, ו'. ל"ה ל"ז - הוליא. אשר הוצאתיך, ז'. ל"ז - המוליאך, ח'. ל"ח - אשר יצאת, ט'. ל"ט - אשר יצאתם, י"א. מ' מ"א - המוליא. המוליאך. מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה - הוליאך. יצאת. את יום לאתך. מועד לאתך. מ"ו מ"ז מ"ח - דרך בלאתכם ממזרים, כ"ג כ"ד כ"ה. מ"ט - ויוליאנו, כ"ו. נ"ן - בהוליא אותם, כ"ט. והן כ"ה בדברי השם יתברך, וכ"ה בדברי משה במשנה תורה וספר בלעם שנאמר כאמרן מפי עצמו, וכמו שאמרנו (מגילה לא ע"ב) משה מפי עצמו כו', וזה שאמר כ"ה וכ"ה דשחרית וערבית, ונזכר עוד חמשים פעמים עם לשון העלאה כו', ועיין בזה פרשת תלוא בסתרי אותיות שאמר שם והן ברזא דמאה:

^{קכג} שנת החמשים שנה. וכתב (ויקרא כה ז) וקראתם דרוך - עלמא דחירו: ^{קכד} ואית בה שבעין כו'. רובה לומר בתורה, שע' אנפין שהוא עמודא דאמלעיתא והוא ע"ב, וכן הוא יעקב וציוו - ע' נפש, וכמו שאמרנו המפרשים דיעקב אשלים לשבעין, ואברהם ויחזק מימינא ושמאלא הן ע"ב, וכן הוא בע"ב שמות - שכן ע', עם אני' וה"ו, והן בראשי השמות, וכן בקידוש עם י"ום ה"שש, וכן הוא בס"א - ע' אומין מסטרא דאמלעיתא, וס"ם ונחש, והן ע"ב אומין, ע' אומין שנלגו, וב' אומין שהבטיח השם יתברך לאברהם וליצחק, והן ישמעאל ועשו (פירוש עמלק), ושנים דלהון ס"ם ונחש כידוע מן ההוא זונה דמפתי לבני נשא, וההיא דמרגיז וקטיל, רובה לומר והם שלא ראו בלא תרלח ולא תנאף, וכן במלות דילהון, חמה דאמלעיתא ממונה על ע' אומין פלחי כוכביא כידוע, ולכן הם עובדים ומונין לחמה, ולפני חמה - מאדים, מזלו של עשו, ולאחריה - נוגה, מזלו של ישמעאל, וכמו שאמרנו האי מאן דבנוגה כו', וכן בסטרא דקדושה, על החמה חוקקין ע' שמות, ומאדים ונוגה - נגד אברהם ויצחק, וכן הוא באלם, ע' ערקין לכבד, ומרה וטחול, ונראה שהע' ערקין - כולם משמשין למרה, לכבד וטחול הן מקומן של עשו וישמעאל כידוע, והן שנבראו ב"ד, היא - נבראת מארת חסר, והוא - בשני, ביומא דזוגות שאין מתחילין ב"ד, והן שנלטינו ללא לחוש בשור וחמור, חמור - מימינא, חמור לאברהם, (בראשית כב ה) פה עם החמור, ושור המועד, וסיומא דילהון - נחש בשמאלא ועקרב בימינא, ושלא לזוגו, לכן במזלות עקרב דדרום, התחלת הדרומים, כי טלה ומאזנים הם אמלעים, ושור בצפון, ועל זה אמרו (ערובין נו ע"א) עגלה בצפון ועקרב בדרום, ללא מהמפרשים, וכן הוא צפרק בחרא דברכות רישא דעגלה, ולכן חמרא אפילו בתקופת תמוז קרירא ליה כי מזלות הדרומים הן קרים כידוע, שהקב"ה המזיא אותן, שמים - הן בדרום, ואש - בצפון, ושור הוא להיפך לאמרינן בריש פרק ב' דסנהדרין אש תור כו' ידמוך ישלח משכיה, שלא מצינו כן בכל בריה שבאדר ישלח משכיה מחמת החום שאף שבצוקר הוא קר מאד שגם החמור נתחמם מחמת המשא רק שחזר ונתקרר כמו שאומר שם ברש"י, וכן הוא בנחש ועקרב כמו שאמרנו בפרק ב' דע"ג חמימי לעקרבא וקריכי לזיבורא וחילופא סכנתא, וזה שאמרנו בסוף ברכות וגמירי אי לאו עוקלא דעקרבא דמנח בנהר דינור, לפי שהוא מזונן הרבה, וכן מלאתי למהרש"א שפירש כן שם, והוא מזל כימה וכן כתב שם הרש"א ללא כרש"י, ולהכי נטלין מכימה - לפי שנידונו ברותחין, וכן נידונין בגיהנם נגד ב' הג"ל, חיי השנה באש וחיי צלג, והוא נגד ו"ק דלכורא ונוק' (וזה שאמרנו (ברכות יז ע"א) שאור שבעיסה ושעבוד מלכות, והן ב' עונשין - גיהנם ושעבוד מלכות, שעבוד מלכות נגד ע' אומין פלחי כוכביא, וגיהנם נגד ב' הג"ל, והן נגד תורה ומצוות כמו שאומר למטה, ואע"ג לאמרינן

משבעין אומין, ^{ק"י} דאורייתא אתיהיבת ממיא ואשא דאינון תריין, לשזבא לישראל מסמאל ונחש דאינון ממיא ואשא, ^{ק"י} ובגינייהו אתמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, ולקבל שבעין אומין שבעין נפש, ^{ק"י} ומאן דעבר על שבעין אנפין דאורייתא דאתמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, שלטין שבעין ממנן ואומין דיצר הרע ^{ק"י} על שבעין נפש.

^{ק"י} וכמה ^{ק"י} גלגולין יתון לבר נש על חובין אלין, ואם לא חזר בר נש בתיובתא באלין גלגולין, יהוא גופא נחית באבדון, גלגולא קדמאה אצטבע בגוון חזור, ורכיב נפשא בסוסיא חזורא דאיהו גופא, אם חזר בתיובתא אתמר ביה (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלים ילבינו, ואם לאו יתי בגלגולא תניינא, ורכיב בסוסיא סומקא, ואם חזר בתיובתא אתמר בחובא דיליה (שם) אם יאדימו כחולע כצמר יהיו, ואם לא, אתחזר אתגלגל בגלגולא תליתאה, ורכיב בסוסיא ירוקא ודא גופא.

^{ק"י} ואינון מזל אריה מזל שור מזל נשר, דעלייהו אתמר (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר, ואם שלש אלה לא יעשה לה (שמות כא יא) לנפשא בתלת גלגולין, דעביד לה שאר כסות ועונה, ויצאה

ביאור הגר"א

(ילקוט שמעוני בראשית טו עז) שאברהם בירר לו המלכות – היינו צביטול תורה, וכמו שאמרו (אבות ג ה) כל המקבל עליו עול תורה כו' וכל הפורק כו', וזה שאמרו (ילקוט שמעוני בראשית יד עו) הראה לו ד' כו' וכן הוא בקדושה, שלכן הם עשה חדשים ימות החמה ושעה ימות הגשמים, והן רישי דרגין למעלה למעלה, התחלת חו"ג, שראשי נמלא טל קוולותי כו' מליא טלא כו' בזינא כו': ^{ק"י} דאורייתא אתיהיבת כו'. כמו שכתוב (דברים לג ב) מימינו אש, והיא בענמה שבעין, והיא (שם) דת למו, דשרשן ע' נפש, ע' משפחות (וזוהו למו, ודת עם ע' – הוא דעת, ת"ת כמו שאומר לעיל בחיקון כ')

^{ק"י} ובגינייהו כו'. רוצה לומר ע"כ הנ"ל:

^{ק"י} ומאן דעבר על כו'. רוצה לומר על מצוות עשה ולא תעשה, הן ס"ם ונחש, ימינא ושמאלא, וכמו שאומר לקמן בחיקון מ"א וכמה דאברהם דאיהו ימינא יומא כו' הכי נמי מינחק דאיהו כו', ועל לימוד התורה שהוא דרגא דאמנעיתא ואית בה ע' אנפין – עבר על אלהים אחרים דע' אומין, והן ג' דרגין שנתן לנו השם יתברך, תורה ומצוות עשה ומצוות לא תעשה, והן ע"כ כנ"ל:

^{ק"י} על שבעין נפש. רוצה לומר, אם רובן של ישראל – אז שלטין כו', דישראל אית בהו ע' בחינות של ע' נפש וכו' של אברהם וינחק, שאלו ג' אבהו הן כלל נשמות ישראל, וכן הן כלל התורה, וכן באדם, על מצוות עשה ולא תעשה שלטין בנפשא ונשמתא כבד וטחול, ועל התורה – ע' ערקין כנ"ל:

^{ק"י} וכמה גלגולין כו' גלגולא קדמאה כו' ועל ארבעה כו'. ורוצה לומר שזה שאומר שם באותו הדיבור כי אני כו' פוקד כו', והן הן גלגולין וכמו שאומר בזהר פרשת יתרו ז"א ב' פוקד כו' אילנא חלא דאויניצי חלא כו', ומה שאומר למטה ועל ארבעה לא כו' רוצה לומר אם בא בגלגול רביעי לא יחזור עוד, וכן הוא בפטרא דקרא על עון הרביעי לא אשיבנו, ורוצה לומר בגלגול הרביעי, ועיין מה שכתבתי לקמן, וכמו כן בזוהר שם א' ורזא דא תחת שלש רגזא ארץ ותחת ארבע כו', שאז לא תוכל שאת, והן ד' קליפין, רוח סערה כו', שבראשונה אדם הוא בטוב ורע דנוגה, ואח"כ נכנס בג' האחרים, וכיון שנכנס בכל ד' אבות נזיקין וילא מד' מדרגות שבקדושה – אין לו תקנה, ועיין מה שאומר להלן, ורוצה לומר בזה כאן שהן מה שכתוב, פסל וכל תמונה – א' אש כו' – ב' ואשר כו' – ג' ואשר כו' – ד' וטעות סופר מה שכתוב בזוהר שם לא תעשה לך חד כו', והן ד' מזלות, פסל הוא אדם, אשר בשמים – דרך הנשר בשמים, ואשר בארץ – הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך כו', ואשר במים כו' – הוא אריה שבמרכבה הוא אריה דמיא, מכב"י כידוע, ופירוש לא תעשה לך – שלא תעשה לעצמך, וכמו שאומר שם בזוהר שפסל – רוצה לומר פסולת, שהוא ס"א. וכן הם ד' לאוין שבאותו הדיבור לא יהיה לך, ולא תעשה, ולא תשתחוה, ולא תעבדם:

^{ק"י} (מתל"ה) וכמה גלגולים כו'. עיין מה שכתבתי שם דזה שכתוב פסל כו' שהן כו' ומה שאמר ג' – לא חשיב פעם ראשון, ללא נקרא גלגול, ומה שכתוב פעמים שלש – היינו לגלגל, וכמו שאמרו בזמנה מקומות, וכן הוא גלגול אדם בג' אבהו, והן ד' חיות הנ"ל, שאבהו הן ג' חיות כידוע, ואם לא נתקן בג' גלגולים – הוא נכרת ונחית בס"א, מרכבת הנחש, ועיין לעיל ס"ד ב' ובג"ד חוקמהו כו' ארבע רשימו דאריה כו' ואיהו נחש דמליל כו' ובאלין פרטופין דחויא כו', וכן הוא בזהר פרשת ואתחנן פן תשחיתון ועשייתם כו', שהוא אותו הלוא ללא תעשה פסל, ופרט שם בפרטות, במקום פסל וכל תמונה קאמר פסל כו' תבנית זכר כו', והוא אדם ביצירה הראשונה, ובמקום בשמים ממעל – אומר שם תבנית כל כפור כו', ובמקום אשר בארץ – אומר תבנית כל בהמה כו', וכמו שאמרו א"ע ע"פ וידעת כו' שמה שכתוב בשמים ממעל – הוא ממעל על ראש האדם, ובארץ מתחת – רוצה לומר מתחת האדם, וכמו שכתוב בפרשת תבא והיו שמך כו' והארץ אשר כו', ובמקום במים אומר תבנית כל דגה כו'. ואמר תבנית כל רומש – הוא הנחש כנ"ל, דבעשרת הדברות אומר בציווי, ובנחש לאחר מיתה לא שייך, מה שאין כן שם שאמר אם תשחיתון ואז ועשייתם לכם. ואמר בכל אחד – כל, שהד' חיות הן הכוללים אותם, מה שאין כן באדם שאין שם רק הוא לבדו – לא נאמר כל:

^{ק"י} ואינון מזל כו'. והן תלת גלגולים – מזל ג' אבהו, וגלגול הרביעי הוא לאדם, והוא מזל אדם, וג' גלגולין הוא דרות, יה"ו, אבהו, אצל רביעי – נפש, ה' אחרונה ללא אזל בגלגולא, והארץ לעולם עומדת, לשבת בית, עיגולא כו':

חנם סבאיין כסף (שם), ועל שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו (עמוס ב א), ועל ארבעה דאיהו מזל אדם לא אשיבנו, סבדלא יקלקל לצדיקיא.

ועשה חסד לאלפים (שמות כ ה), סבאלפים ודאי, תלת גלגולין בהון איהו רוח תלת אלפין סבדאינון עלמין דכסופין, סבולמאן לאהבו ולשמרי מצותיו (שם ו), לחייביא דאיהו לא יחזרון בתיובתא סבתלת גלגולין אלין, אתמר בהון (ויקרא כג לא) סביהאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה, אמר רבי אם פן אנה נחית, אלא שבע ארעין אינון, וסלקין לשבעין לקבל שבעים נפש, ושבע ארעין אינון ארץ אדמה ארקא גיא ציה נשיה תבל, ואינון שבע מדורין דגיהנם, ההיא נפשא דלא חזרה בתיובתא באלין תלת, נחית לה קודשא בריה הוא במדורין דגיהנם אלין, ותמן אתנשי לדרי דרין.

ואם הוא צדיק אתמר ביה (משלי כד טז) כי שבע יפול צדיק וקם, אמר ליה רבי אלעזר, ואם הוא צדיק אמאי נחית תמן, סבאלא בגין לאפקא עמתמן כל נפשא ונפשא מאלין דהרהרו בתיובתא ומתו בקצרות שנין, ואיהו טרח בגיניה, דא איהו מאמר קדמא דאיהו בראשית.

תקונא תלתין ותלת

[תיקוני זוהר - דף פ ע"א]

סבבראשית דא פקודא קדמא, דאתרמיז בל"ב שבילין, דאינון ל"ב אלהים דעובדא דבראשית, כ"ב אתון סבצעש אמירן דאתפלילן בהו, תקונא קדמא יראה, ועלה אתמר (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת יהוה, סבדאית דחילו ואית דחילו, יראת יהוה דא שכנתא מלכות קדישא, סביראה רעה דא רצועה לאלקאה לחייביא, (דף פ ע"א) ומאי ניהו סם המות דסמאל, נוקבא דיליה, יראת יהוה איהי אגרא למאן דנטיר פקודין דלא תעשה, יראה רעה איהי רצועה לאלקאה למאן דאעבר עלייהו.

ביאור הגר"א

סב אין כסף. רוצה לומר אין לה בעלמין דכסופין, וכמו שאומר למטה דאינון דכסופין:

סב דלא יתקבל לדיקא. שהנפש כיון שנתחלקה - נכנסה כולה בקליפות, ואין לה תקנה, ורק תקלקל הדור, וכן כל אדון וכת - הכל בנפש, והאבדתי את כו':

סב אלפים ודאי תלת כו'. רוצה לומר, שלשה אלפין שבשם מ"ה - הן שלשה מזלות, ודמות אדם, הרביעי - שם מ"ה כולו, והוא מש"ה - ש' לדבה, ומ"ה. ובתיקוני זהר חדש אמר לאלפים ממש - שגלגולא לדאם הוא עד אלף, וכמו שכתוב (תהלים קה ח) דבר אור כו', דבר - ידוע, וזה שאומר ועושה חסד לזכאה אפילו לאלפים, שהוא גלגולא הרביעי, ומכרפו עד אלף פעמים:

סב דאינון דכסופין. רוצה לומר, למה קורא לכל גלגול אלף לפי שמרויח בכל גלגול אלף עלמין דכסופין:

סב ולמאן לאוהביו כו'. וזה שאומר למעלה שדורש קרא דפוקד כו' ועושה כו':

סב בתלת גלגולין. רוצה לומר שלשה פעמים שנתגלגל וכנ"ל:

סב והאבדתי כו'. כמו שמפרש והולך שבע ארעין כו' ותמן כו', והוא נחית לדבדון - לא סליק לעלמין, שלכן נקרא אדון, והיא ארץ תחתית נוק' דס"א - נגד הנפש, שלכן נאמר את הנפש, והיא ס"מ דסמאל כמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"ד סס דאל אחר כו' נחש, והכל יתקון - לבד הנחש, וזהו שחיתתו לעתיד לבא, וישאר חלק דקדושה לבד, ודי לחכימא. ואף שבשאל נאמר גם כן יורד שאל לא יעלה, עם כל זה נאמר מוריד שאל ויעל. והענין, כי בזמן הזה - יורד שאל לא יעלה, אבל בזמן ממות ומחיה אז מוריד שאל ויעל, ומוריד - כמו שאמר שירידי האלקים לשם להעלותן, לכן קרא וסייעתו שירדו לשאל מפין על ביאת המשיח ושאלין אותו אימתי יעלה אותו כו', ופשוט דקרא על הקבר וכן הוא בזמן אחד בתחיית המתים יעלו עם הגופים מקברם:

סב אלף בגין לאפקא כו'. רוצה לומר שלא הספיקו לעשות מחמת זה וכמו שאמרנו (ברכות ו ע"א) חשב לעשות ונאנס כו':

סב מתמן כו'. אע"ג דאמר דבאדון לא סליק - היינו אם לא עביד תיובתא כמו שאומר להלן היא נפשא דלא כו', דתשובה - תשוב ה':

סב תיקון ל"ג בראשית דא כו'. רוצה לומר, שתיקון שלפני זה הוא במאמר הראשון, וכאן הוא שביב הראשון - שהוא אלפים, והוא היראה, דהוא תרעה קדמא דכולא כמו שאומר בזה פרשת בראשית, ובשביבה נבראו שמים וארץ, וזה שכתוב את כו':

סב ועשר אמירן. רוצה לומר עשר אלפים דעשר אמירן, ואינוהו עשר ספירות בלימה, וכ"צ יסוד, וכמו שאומר בספר יצירה, ואמירן עלמין הן הגשמה וטעמים כמו שבארנו שם:

סב דאית דחילו כו'. רוצה לומר זה שאומר יראת ה', נוק' קדישא, דאית נוק' דס"א כמו שמפרש והולך:

סב יראה רעה כו'. רוצה לומר זה שכתוב והארץ היתה כו':

ק"ה רבי שמעון ואמר אלעזר ברי, אית מאן דדחיל לקודשא בריך הוא בגין דייחון בנוי ויסגי עותריה בהאי עלמא, ואי חסר מהאי לא דחיל ליה, האי לא שוי ליה יראת יהו"ה לעקרא, אבל מאן דדחיל לקודשא בריך הוא בין בטיבו בין בעאקו, הא דא שוי יראת יהו"ה ביה לעקרא, דתלת דרגין אינון דיראה, אית יראה בין בטיבו בין בעאקו, ואית יראה דדחיל לקודשא בריך הוא בטיבו ולא בעאקו, ואית יראה דלא שוי ליה עליה לעקרא בין לטיבו בין לעאקו, צדיק גמור שוי ליה לעקרא בין לטיבו בין לדינא, בינוני שוי ליה עליה לטיבו ולא לדינא, רשע גמור לא שוי ליה לעקרא לא בטיבו ולא בדינא.

ושכינתא אמאי אתקריאת יראה, דהא היא מסטרא דעמודא דאמצעייתא אתנטילת, אלא כמה דעמודא דאמצעייתא נטיל מרחמי ודינא דאינון ימינא ושמאלא, הכי איהי נטלא מתרוייהו, מסטרא דשמאלא דא אתקריאת יראה פחד יצחק, דמסטרא דימינא אהב"ה אתקרי, ק"ו ודא פקודא תנינא דאתמר בה (ירמיה לא ב) ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד.

ומתרין סטרין אלין אתקרי עמודא דאמצעייתא אור ק"ו ונר, ושכינתא אורה, אבוקה. אורה, ליהודים היתה אורה (אסתר ה טז), אבוקה, הכי אוקמוהו מארי מתניתין ק"ה דצדיקים קיימין קמי שכינתא כנר לפני האבוקה. מסטרא דימינא יהו"ה, ומסטרא דשמאלא אדנ"י דתמן דין, ק"ט ובגין דא ביומא קדמא ויאמר אלהים יהי אור (בראשית א ג), ק"ב בגין דחמש אור אינון ביומא קדמא, ואינון ה' עלאה ומתמן נהרין, ק"ט ב' בשמאלא ק"ט ודא נר, ק"ט ודא ה"י מן אלהים ה' לימינא י' לשמאלא, ק"ט ו' מל"א מתרוייהו עמודא דאמצעייתא, ק"ט ב' ו"ה, ודא איהו רזא אלהים מל"א ה"י, ק"ט ודא פקודא קדמא. ה' דא ה' אתון דאלקים ורזא דמלה אלהים (דא) מליא"ה בהפוך אתון, ק"ט ודא ה' זעירא דאיהי מליא מתלת אתון, ואתעבידת הוי"ה לעילא ק"ט איהי ההו"י,

ביאור הגר"א

ק"ה קס כו' דחלת דרגין כו' לדיה גמור כו'. רוצה לומר זה שכתוב שמים וארץ – ארץ זו יראה בינוני, והן נקראים עם הארץ, ועוד יש של הרשע – והארץ היתה כו' לפי שהיא עץ הדעת טוב ורע (וכן הוא בטבעם, לשמים נותנים טלם כלל מעשה אדם – כמעשה הצדיק, וארץ אינה נותנת אלל בזריעה ועבודה – כמו הבינוני, ועוד יש ארץ רעה כמו מדבר – והארץ היתה תהו כו') ויש יראת שמים זו של לדיה גמור, וזה שאמר אנטיגנוס (אבות א ג) אל תהיו כו' ויהא מורא שמים עליכם, ורוצה לומר גם כן זה שאומר ב' ראשית שהן ב' יראות – ברא שמים וארץ והארץ כו'.

ק"ו ודא פיקודא תנינא כו'. פסוק יהי אור, ומיזא דבראשית בחושבן דחנוד וכמו שאומר לעיל בהקדמה ט' ב':

ק"ז ונר. דסטרא דשמאלא הוא גוון המאיר מהאור, ודימינא – אור המאיר בגוון:

ק"ח דלדיקין קיימין כו'. רוצה לומר שהן מאירין לה, שהן מסטרא דכוכרא, לדיה המאיר לה:

ק"ט ובג"ד ביומא כו'. שהוא סטרא דימינא:

ק"י בגין דחמש כו' יו"ד בשמאלא. רוצה לומר סופן של ב' שמות הנ"ל, וזה שהקדים מסטרא דימינא הויה כו':

ק"י יו"ד בשמאלא. רוצה לומר שביום השני חמש מים וחמש רקיע – הכי יו"ד:

ק"י ודא נר. שהרקיע מאיר מהאור, והן סופן של שמות הנ"ל, שהן נוק' דבהון, ועלה קמפרש הכל חלקים והויה הכל בה, שהיא כלולה גם כן מד' אותיות בעשר ספירות לילה:

ק"י ודא ה"י מן כו'. ששניהם מרומזין בשם הזה, ולפי שמיידי בנוק' לכן הה"א קדים, וסטרא דימינא בה"א ודשמאלא ביו"ד, בסוד אשה כי תזריע (ויקרא יב ב), וכמו שאומר לעיל כמה פעמים דבנוק' שליט נוק' כו' ובה מתחיל הויה בה"א, וכן הוא בחלקים – ה"א קודם ליו"ד, והכל לפרש חלקים דפסוק זה – דעלה קאי:

ק"י ו' מלא מתרוייהו. רוצה לומר וא"ו דשם הויה – הוא אותיות מלא דחלקים, וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ח עיין שם, ורוצה לומר מלא – דאיהו אהמליא מנהורין דתרווייהו, חו"ג (וראיה דנקרא מלא שגמור ודעת חדרים ימלאו, והוא הדעת והוא הממלא הכל, והכל בוא"ו):

ק"י בן יו"ה. רוצה לומר שבינה נקראת בינה – על שמו, בן יו"ה, והוא הדעת דנטיל תלת נהורין – בן וי"ה, וכמו שאומר בחדר א' וטא רל"ב ב' ואינון תרין ואינון תלת:

ק"י דא פקודא קדמאה. רוצה לומר דא היא חלקים דפקודא קדמאה, יראת ה' שהיא חלקים דכלילא מהויה וזהו יראת ה':

ק"י ודא ה' זעירא דאיהו כו'. רוצה לומר שגם ה' בתראה מרומז בחלקים וכמו שאומר לקמן בריש תיקון ל"ח:

ק"י איהו קה"י. רוצה לומר (דסדר של הויה כאן – ה' דימינא ואח"כ יו"ד בשמאלא ואח"כ ו' מלא מתרוייהו ואח"כ ה' בתראה) דאיהו אהמליא מתלת נהורין, שהן ימינא ואמצעייתא ושמאלא, תרין נהורין דאח"כ ו' דעמודא דאמצעייתא באמצע, והיא מקבלת מכולם באחרונה, ויש שהיא בראשונה לפי שהוא בחינת נוק' דקדים לכוכרא, ותלת אתון הנ"ל – הכל דכוכרא כידוע:

קייב ויבא מתחילין אתוון דאורייתא ה'ו וילבתר ט"י, ואנה אשתכח ה' בתרא, אלא ד' הות למהוי ה', קא לא מאן גרם דפרח מינה ו' דאיהו ירך דילה, קא שפאמר נתנני שוממה קבל היום דנה (איכה א יג), דא הוד דאיהו ירך דילה דאתחזרת איהו דנה באלף חמשה, בגין דפרח מניה ירך, קא דעליה אתמר (בראשית לב כג) ותקע כף ירך יעקב, קא דאשתמודע דמימינא קא מתחלת לממינא את ד' עד נצח, והוד איהו ירך שלימו דילה, קא דאיהו דאתיהיב למשה, קא דאוקמוה ונתן הוד למשה שפאמר (במדבר כו כ) ונתתה מהודך עלי. (ע"פ הגר"א רתל"ב כאן צ"ל תל"ז ע"פ והארץ כו' והוא הכל תיקון אחד)

תקונא תלתין וארבע

[תיקוני זוהר - דף פ ע"ב]

קא דבראשית, ב' נוקבא פתיחא לקבלא (ס"א מימינא) לההוא (נ"א מההוא) דגמיל חסד עמה, ולמאן לימינא (ס"א ואמאי) דאת י' על רישיה כגוונא דא ג', ובגין דא הרוצה להחכים ידרים, אם כן אמאי ג' אחור לב', אלא רזא דמלה קא דאיש אשר יקח את אחתו בת אבי או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא

ביאור הגר"א

הפט ובה מתחילין כו'. כמו שמפרש והלך דד' מרמז על ה' זעירא, והן כסדר בא"ב כמו שמפרש והלך חלא ד' כו' (וזה שאומר למעלה דלעילא היא הו"י):

הק חלא מאן גרים. רוכה לומר למהוי ד', ומשני דפרח כו':

הכא שפאמר נתנני כו'. שזניינה מג' קוין, נה"י, כמו שכתוב שלשה עדרי כו', ובזמן הבית קיימא על צ' כרובים וכפורת, והן (חצות א ב) שלשה דברים שהעולם כו', והשתא קיימא על חד סמכא, כרוב חד לאשתאר בהלא והיא גמילות חסדים כמאמר רבן יוחנן בן זכאי, והוא נחל דאמרינן (ערוצין נד ע"א) כל מקום שפאמר נחל אין לו הפסק כו', והיא בת ד' ספירות לבד כי נה"י כל אחד מג', ומלכות - נקודתה - משלמת לעשר, וכשחזר הוד ויסוד נעשית ה', ד"ו, ו' של צ' ספירות הנ"ל בת עשר, והענין, שהוא בנלח ואיהי ברוך, חלא שבה הוא בהיפוך, לכן בהסתלקות הוד ממנה, שהוא בעלה תמן, ויסוד הוא המזווג לנ"ה, ז"ו חסר גם הוא בחסרון הגלח שהוא הוד וזהו חסרון וא"ו שהוא בעלה, וכמו שאמרו ד"ו פרופים שהוא ז"ו בה"א, וכמו שאומר בספרא דלניעותא פ"ד ה"א ד' הות כו', ובזה פרשת משפטים בסבא, יהודה ד"ה כו', וזהו תיבת הוד דמורה על שלימות לידה, ד' - עיקר בניינה, ו' - על חזרת ו' לגבה, וכד נתמלאת ממנה כמו שאומר בספרא דלניעותא ונעשית ה' (ד' בנלח, ו' ברוך דחזר לגבה ושם עמידת בעלה וכולל ליסוד, וה' ביסוד שהוא חיבור ד"ו, והכל תלוי בחזרת הוד שלכן כלול כל ג' אחוון ברוך):

הכז כל היום דוה. לאתהפך הו"ד, וכל היום כמו שאמרו (זהר רעיא מהימנא רמג ע"א) באלף חמישאה דהוא הוד, והוד מתחלת בה"א לרמוז על שלימותה, ודוה להיפך:

הכח דעליה איתמר ותקע כו'. אע"ג דבזהר פרשת בראשית אמר על נלח, כבר כתבתי שהוא הוד לילה, וזה שאומר ודא אחייהב למשה אע"ג דמשה הוא בנלח (ועיין ברעיא מהימנא פ' פנחס רמ"ג א):

הכח דאשתמודע דמימינא כו'. ורואה לומר זה שאומר דבהסתלקות ההוד ונשארת בנלח - נקראת ד', שהוא ספירה הרביעית מהבנין, עולם חסד יבנה, אבל בחזרת הוד נקראת - ה', ספירה ה', ויסוד נקרא ו', ועל שם זה נקראת הוד כנ"ל שכלול ג' ספירות אלו:

הכח ודא איהו כו'. דהוא בעלה דשכינתא, והוא השלים ה' תחאה, כמו שאומר לקמן בתיקון ס"ט ושאר מקומות לחצות אשלימו יה"ו, והוא - ה' תחאה:

הכח דאוקמוה ונתן הוד למשה שפאמר ונתתה מהודך עליו. כן כריך לומר, וכן הוא ברעיא מהימנא פ' פנחס רכ"ג ב':

הכח תיקון ל"ד בראשית ב' נוק' פתיחא לקבלא לההוא דגמיל חסד עמה ולמאן לימינא דאת י' על כו'. רוכה לומר דב' פתוחה כלפי ג' שהוא חסד, שלכן נקרא גימל - גומל חסד לד', וכמו שאמרו (שבת קד ע"א) ג"ד גמול לדים, ללא עייל בה חלא חס"ד כמו שאמרו ללא עייל בקודש הקדשים חלא כהנא, ועיין באדרא זוטא רכ"ו ב' והוא חסד עייל לקודש הקדשים כו', ובזהר פרשת פקודי רנ"ג א' עיין שם, ואמר דאת י' - שעל ג' בראשו יו"ד, והוא חכמה ברישא דכהנא - דחכמה נחית בימינא כו', ופשיטו דג' - הוא הברית, דביה תליא, וכמו שכתוב (דברים ז ט) שומר הברית והחסד, ועיין שם בזהר פרשת פקודי ובזהר פרשת בראשית ט"ז ב' עאל ימינא בההוא כו' ואפיק יסודא דעלמא כו'. ואמר לימינא משום שרואה לומר ובג"ד הרואה כו':

הכח ואיש אשר כו' חסד הוא. רוכה לומר לאחותו הוא באתר דענפין מתפרדיו, לית יהודא חלא בצדיק, אבל אחותו הוא מסטרא דחסד ותמן קורבה ואחיה ולא יהודא, משום ערוה שכנגדו וכמו שאומר בתיקון נ"ו ועיין שם כ"ג א' אלהי הא אליהו כו' קורבה לאחיה אית תמן כו' ובהאי אתר אתמר ואיש אשר כו' בזמנא דאלהים אחרים כו' עיין שם, וזה שאומר למטה בגין עריין כו'. והענין, כי (משלי ל כח) שממית בידים תחפש - מאברהם ויחא, שילאו מהן סוגים מחטא אדם הראשון שנלטרף בהם אדם וחיה וילאו זוהמא דס"ס ונחש כמו שאומר בפרשת יתרו בזהר חדש ושאר מקומות, וכן בנו"ה ללא אתכלילן באדם ועיין בתיקון נ"ו, ולכן בחילוק האלכזעות נאחזין, וכמו

(ויקרא כ יז), ב' חֲזַרְתָּ אֲנֹפִי מֵא, ג' אֲחֻזְרַת אֲנֹפִי מִב, ד' חֲזַרְתָּ אֲנֹפִי מִג, ה' חֲזַרְתָּ אֲנֹפִי מִד, כָּל אֲתוֹן חֲזַרִין אֲנִפִין דָּא (דף פ ע"ב) מִן דָּא, וְלֹא אֵינֻן אֲנִפִין בְּאַנְפִין, וְרִזָּא דְמִלָּה וְרִאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וְכו' (שמות לג כג), וְאַמַּאי חֲזַרִין אֲנִפִין דָּא מִן דָּא, בְּגִין עֲרִיזִין דְּאֵינֻן לְקַבְּלֵיהוּ, א' לְקַבְּלֵיהָ אַרְוּר דְּאֵיהוּ עֲרוּהָ, וְעֲלִיהָ אֲתַמַּר (דברים כז כב) אַרְוּר שֹׁכֵב עִם אַחֲתוֹ, דְּאֵלִין עֲרִיזִין כָּל חַד שֹׁכֵיב עִם אֲמִיהָ (ס"א וְעַם אַחֲתֵיהָ) וְעַם בְּרִתֵיהָ, וְחֲזַרִין אֲנִפִין לְגַבְיֵיהוּ, דְּלִית לֹון בִּשְׁת פָּנִים, אֲכַל אֲתוֹן קְדִישִין חֲזַרִין אֲנִפֵיהוּ קִיבְבִשְׁת בַּעֲנוּהָ, וּבְגִינָם אֲתַמַּר (חבקוק ג ט) עֲרִיָה תַעוֹר, (ויקרא יט יד) וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵן מִכְשׁוֹל, עוֹר דְּאֵיהוּ ע"ר ו', וְרִזָּא דְמִלָּה עָרוּם רָאָה רַעְהָ וְנִסְתַּר (משלי כב ג).

וְלִבְתַּר דְּמִתְפַּשְׁטִין מְנִיֵיהוּ מְתִיחְדִין כְּלֵהוּ וְלֹא יִתְבַּשְׁשׁוּ, וּמְתִיחְדִין י' אַבָּא עִם אֵימָא, אַח עִם אַחֲתֵיהָ, כְּעַן דְּעֲרוּהָ בִּינֵיהוּ אֵית פְּרוּדָא בְּאַתוֹן דְּאֵינֻן יְהו"ה, הֵדָּא הוּא דְכְתִיב (רות א יז) כִּי הִמְנֹת יִפְרִיד (בין אחים) בִּינֵי וּבִינֵהָ, לְבְתַר דְּאַתְעֵבֵר עֲרִיֹות מְנִיֵיהוּ, יְהֵא יְהו"ה אֲחָד וּשְׁמוֹ אֲחָד, וְרִזָּא דְאַחָד אַח ד', י"א עֲרוּהָ דְתַרְוֵיהוּ אַחַר, בְּזַמְנָא דְאַסְתַּלַּק קוּצָא מִן ד' מִן אֲחָד אֲשְׁתָּאֵר אַחַר, וְעֲלִיהָ אֲתַמַּר (משלי כה ט) י"ב יִסּוֹד אַחַר אֵל תִּגְל. (ע"פ הגהת הגר"א בסוף תיקון מ"א, תיקונים ל"ה ל"ו משולבים בתוך תיקון מ"א. אמנם להלן בתחילת תיקון ל"ז ביאר הגר"א שהוא תיקון אחד עם הקודם, ובריש תיקון ל"ב בסדר התיקונים ביאר הגר"א שתיקון ל"ו צ"ל בין ל"ח ל"ט, והשם יתברך יזכנו).

אחרי תיקון ל"ו כתוב: נוסחא אחרת, כאן שייך תיקון א' שבסוף התיקונים (אצלנו הוא לעיל בסוף תיקון כ"ט).

(תקונא שבע ותלתין)

י"ב רִאשִׁית אֵיהוּ בְּרִי'ת, וְדַאי י"כד אֵיהוּ בְּלִבּוּשִין דְּאֵלִין קְלִיפִין דְּאֵינֻן עֲרָלָה וּפְרִיעָה, צְרִיף תִּמְן דְּחִילוּ, י"ד וְעֲלִיָהוּ אֲתַמַּר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לָךְ אֲלֵהִים אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי, י"ה אֵי אֵת לֹא יִרְתִּין לֵיהָ אֲלֵא יִשְׂרָאֵל, דְּלִית אֵת בְּרִית עַד דְּעֵבְרִין מְנִיֵיהוּ אֵלִין קְלִיפִין, י"ז דְּאֵינֻן עֲרָלָה וּפְרִיעָה בְּאַטִּיפּוּ דְדָמָא. י"ח תִּלְתָּ קְלִיפִין אֵינֻן בְּעֲרָלָה לְקַבְּלָה תִּלְתָּ קְלִיפִין דְּאַגּוּזָא, וְעֲלִיָהוּ אֲתַמַּר (בראשית א ב) וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ וּבְהוּ וְחֶשֶׁךְ, י"ט תְּהוּ קוּ יְרוּק קְלִיפָה קְדָמָאָה, בְּהוּ קְלִיפָה תְּנִינָא, חֶשֶׁךְ קְלִיפָה תְּלִיתָאָה, וְתִלְתָּ אֵלִין דָּא עַל גַּב

ביאור הגר"א

שְׁאֲמַרו בְּמַעֲשֵׂה מִרְכָּבָה, וְכֵן חִילּוּק הַיָּדִים זֶה מִזֶּה, וַיִּדְּעוּ מִרְגְּלִים, מֵה שְׁאִין כֵּן גּוֹף וּבְרִית שְׁהוּ כַחֲדָא, וְשֵׁם יוֹחֵלָא לְאִישׁ וְאִשָּׁה, שְׁשֵׁנִיהֶם בִּיסוּד, יוֹסוּד וְעֵטְרָה, בְּרִית אִשׁ הוּא אִישׁ כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל בְּהַקְדָּמָה וְכֵן הָאִשָּׁה, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּקוֹרְבָה שְׁהוּ בַעֲנִפִין כְּנ"ל: ^{ה"ט} בְּשֵׁת בַּעֲנוּהָ וּבְגִינָם אֲתַמַּר עֲרִי' תַעוֹר וּלְפָנֵי עוֹר כו' עוֹר דְּאֵיהוּ עֲר' ו' וְרִזָּא כו'. רֹוּהָ לֹומֵר, תַעוֹר – לָשׁוֹן גִּילּוּי, שֵׁם – עֲרִיָה, וְכֵן עוֹר, רֹוּהָ רַעְהָ, הֵרִי כֻכַל ד' אַחוּן, וְאֲמַר כֹּון וְרִזָּא דְמִלָּה מִשּׁוּם שְׁכֹון כְּחֵיב וְנִסְתַּר לֵלָא לְאַתְחִיזָא פְּנִים בַּפְּנִים: ^י אֲבָחָ כו'. שְׁהָ הו"ה:

^{ה"ח} עֲרוּהָ דְתַרְוֵיהוּ אַחַר. כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ בְּזַמְנָא כו', וְהוּא אֵל אַחַר דְּמַפְרִיד כו':

^{י"ב} וְסוּד אַחַר כו'. סו"ד הוּא י"ן הַמְשׁוּמֵר, סוּד מִן יוֹסוּד, שִׁיסוּד הוּא סוּד ע' אֲנִפִין וַיּוֹד הוּא עֵטְרַת הַבְּרִית, קוּלָּא לֹאֵת ד', וּבְמִקּוּם אַחַר – אֵל תִּגְל, וְתִגְל הוּא גִלּוֹת דְּגֵרִים בְּזֵה, וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר לְקַמֵּן ז'ג וְדָא אֵיהוּ רִזָּא וְסוּד כו', וְכֵן הוּא עֲרִיֹות ד'י"ה לְגִלּוֹת סוּד לְמֵי שְׁאִינוּ רֹאוּי, שְׁהָס"א שׁוּרָה, וְהוּא גַם כֵּן וְסוּד אַחַר כו' וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר בְּסַפְרָא לְנִיעוּתָא וַי מֵאֵן דְּגִלֵי כו', וְהוּא בְּרִית הַלָּשׁוֹן, וּבו"ה – בְּרִית הַמַּעוֹר וְעִיִין בְּזֵהר פְּרַשְׁתָּ וַיִּקְרָא בְּרַעִיָא מֵהֵימְנָא כ' א' מַעֲנִין ע' אֲנִפִין בִּיסוּד וְהוּא לָשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ כו':

^{י"ג} תִּיקוּן ל"ז בְּרִית אֵיהוּ וְדַאי כד כו'. וְהוּא תִיקוּן אַחַד עִם הַקּוּדֶס. וְלִמְעַלָּה מַפְרָשׁ הֵיחָא נְקוּדָה שְׁנַקְרָאת שְׁבַת, וְכִרְיָד לְחִילוּ תִמּוֹן, וְכֹון מַפְרָשׁ הַשְּׁנִית – בְּרִית. וְאֲמַר כד כו', שְׁשֵׁנִיהֶם קֹאי עַל הַנְּקוּדָה שְׁנֵאֲמַר תִּירָחוּ כְּנ"ל:

^{י"ד} כד אֵיהוּ כו' כְּרִיךְ כו'. וְרֹוּהָ לֹומֵר, שְׁלַכְךָ נִכְלָל וְהָאֶרֶץ הִיְתָה כו' – בְּשִׁבְלֵי הַרְאָשׁוֹן שְׁהוּא יִרְאָה. וַיֵּאמֵר כו' – מִתְחִיל פְּקוּדָא לְהַבְּהָ:

^{י"ה} וְעֲלִיָהוּ כו'. שְׁהוּ ס"ם וְנַחֵשׁ כְּמוֹ שְׁאוּמֵר בְּתִיקוּן ל"ז וְהוּ עֲרָלָה וּפְרִיעָה כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ:

^{י"ז} וְהָאֵי אַחַר כו'. רֹוּהָ לֹומֵר, וּבְשִׁבְלֵי זֶה מִיּוֹחֵד זֶה לִישְׂרָאֵל מִשּׁוּם דְּלִית אֹות בְּרִית עַד כו', וְהוּן אֲלֵהִים אַחֲרֵים שְׁעוּבָדִים הַעוּבָדִי כּוּכְבִים, וְאֵי אֲפַשֵׁר לְהַתְּגַלּוֹת בְּהֵם, זֶה שְׁאֲמַרו (מַסְנֵה נִדְרִים ג יא) דְּעוּבָד כּוּכְבִים אֲפִילוּ נִימוּל הוּא עַרְל:

^{י"ט} דְּאֵינֻן עֲרָלָה כו'. הוּן ב' הַלִּיפִין הַנ"ל, וְאֲטִיפּוּ שִׁיךָ לְפְרִיעָה כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְקַמֵּן, וְלִכֵּן אֲמַר בְּאַטִּיפּוּ וְלֹא קֹאֲמַר וְאַטִּיפּוּ:

דא, 'לְקַבֵּל תְּלַת גְּוֹנִינֵי דְעֵינָא, דְאַתְמַר בְּהוּן (במדבר טו לט) וְלֹא תַתּוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְכוּ', לְקַבְּלֵיהוּ תְּלַת גְּוֹנִינֵי דְקִשְׁתָּ, דְבַהוּן נִקְרָא בֵּת עֵין דְאִיְהִי נִקְוֶדָה אוֹת בְּרִית, עֲלֵה אֲתַמַּר (בראשית ט טז) וְרֵאִיתִיָּה לְזִכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וְעֲלֵיָּהּ אֲתַמַּר תְּלַת זְמַנִּין כָּל גּוֹיִם וְכוּ' כִּי אֲמַלְלֵם (תהלים קיח יט), וְאִימְתִי יַעֲבֹר קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֵינִי קְלִיפִין מְעֻלְמָא וְיִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, בְּזַמְנָא דְפּוֹרְקָנָא, הִדָּא הוּא דְכֻתִּיב (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכְנַף עוֹד מוֹרִיךְ, יִיֵאֵימְתִי לְבַתֵּר דְמַתְעַבְרִין תְּלַת קְלִיפִין בִּישֵׁין מִינָהּ, וּבְזַמְנָא דְאִיְהִי מִתְלַבְּשָׁא בְּאַלִּין קְלִיפִין אִיְהִי אֲמַרְתָּ יִיֵאֵל תְּרַאוּנִי שְׁאֲנִי שְׁחַרְחַרְתָּ (שיר א ו), דְבְּאַלִּין קְלִיפִין אִיְהִי מִתְחַלְלָת, יִיֵבְגִין דָּא מְחַלְלֵיהָ מוֹת יוֹמָת (שמות לא יד).

יִיֵתְהוּ' אִיְהוּ הַמּוֹ'ת, לְגַבִּיהָ צְרִיךְ פְּרִיעָה בְּאַטִּיפּוֹ דְדָמָא, וְעַד דְאַתְפַּרַע הָאִי פְּרִיעָה אִיְהִי לָא אֲתַגְלִיָּא בְּעֻלְמָא, וְלֹא יְהִי אֹת בְּעֻלְמָא, וְרִזָּא דְמִלָּה כַּד אֲתַעֲבַר מִינָהּ עֲרָלָה וּפְרִיעָה רומי וְקוֹשְׁטָאנְדִינָא, מִיָּד אֲתַגְלִיָּא אֹת בְּעֻלְמָא, יִיֵלְהֵהוּא דְאַתְמַר בֵּיהּ (שם ג יב) וְזֶה לָךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ, לְקִימָא בֵּיהּ קְרָא (מיכה ז טו) כִּימִי צִאתְךָ מֵאַרְץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת.

[תיקוני זוהר - דף פא ע"ב]

וּבְגִין דָּא אֲלַעְזֹר בְּרִי לָא תִצְפִי לְרַגְלָא דְמִשְׁיַחְא עַד דְתַחֲזִי קִשְׁתָּ בְּגוֹוִינֵי נְהִירִין, אוּ עַד דְאַתְגְּלִיָּא אֹת בְּעֻלְמָא, יִיֵמְאִי אֹת. אֲלָא דְרַךְ כְּכַב מִיעֵקֵב (במדבר כד יז), דָּא אֵת י' יִיֵאֵל אוֹת בְּרִית, וּמִיָּד וְקַם שְׁבֻט (דף פא ע"ב) מִיִּשְׂרָאֵל לְגַבְיָהּ, הֵהוּא דְאַתְמַר בֵּיהּ (דברים לג ה) יִיֵהִי בִישְׁרוּן מְלָךְ (חסר),

תָּא חֲזִי יוֹמָא חֲדָא שְׁאִילְנָא לְאַלְיָהּ, עֲרָלָה אֲמַאי שׁוֹינֵן בְּמֵאנָא בְּעַפְרָא, אָמַר לִי שְׁמַעְנָא בְּמַתִּיבְתָא, יִיֵדְעֲרָלָה אִיְהוּ נְחֻשׁ, וְכִינֵן דְאַעֲבְרִינֵן לִיהּ מֵאַתְרֵיהּ צְרִיךְ לְמִיְהַב לִיהּ מְזוּנִיָּה, הִדָּא הוּא דְכֻתִּיב (ישעיה סה לה)

בִּיאור הגר"א

^{י"א} תַּלְתָּ קְלִיפִין כו'. רואה לומר, בערלה לבדו יש ג' קליפין זה על זה כגלדי בכלים, והוא (ויקרא יט כג) שלש שנים יהיה לכם ערלים, וצריך לזכור אוחס אבל שנה הרביעית שהוא פריעה אין צריך לחתוך ולחבד אלא להפריש ושתכלל בצשר, והן ד' קליפין - רוח סערה כו' ונוגה לו סביב, ועיין מה שכתבתי להלן, ועיין לעיל יו"ד ז' ב':

^{י"ב} תהו קו ירוק כו'. והן ג' קליפין לאגוזא:

^{י"ג} לקבל תלת כו'. כמו שאמרו (בבב"ב יב ע"ב) ואחרי עיניכם זה זנות שנאמר אותה קח כו', וכן ג' גוונין דקשת שהן צלות ברית דקשת, וכן הקשת נגד העין כמו שכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה כו':

^{י"ד} אימתי לבתר כו'. דעתה ג' גוונין דילה מתלבשין בג' קליפין ולכן אינון חסוכין וכמו שמפרש והולך ובזמנא דאיהי מלבשא כו' וכמו שאומר למטה עד לתחזי קשת בגוונוי נהירין:

^{י"ה} אל תראוני כו'. ולכן אסור להסתכל בקשת, וזה שאמרו (חגיגה טז ע"א) כל שלא חס כו' זה המסתכל בקשת משום דהיא מתחללת כמו שמפרש והולך:

^{י"ו} ובג"ד מחלליה כו'. מי שמכניס אותה בקליפין אלו:

^{י"ז} תהום איהו כו'. והוא קליפה רביעית, ואלו ג' הנ"ל הן דכורא דס"א, שהן נגד ג' אותיות השם יה"ו שהן בז"א, וזאת - היא נוק', נגד ה' תתאה, רגליה יורדות כו', וזהו המות, וזה שאומר לגביה כו':

^{י"ח} להווא דאתמר ביה כו'. רואה לומר שהשכינה תתגלה למשה רבינו עליו השלום שהוא גם כן יהיה גואל האחרון כמו שכתוב מ"ה ש'יהיה הו"א שיהיה וכמו שמפרש והולך כימי אלתך כו', וכמו שנתגלה אות ברית בימיו שנאמר וזה לך האות ולכן נעשו אותות ומופתים וכן יהיה לעתיד לבא. ואמר לך האות שאין האשה מגלה עממה אלא לבעלה, ולכן נעשו האותות דוקא על ידו וכמו שאמרו (שמות רבה ג) אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם, ולכן פתח השם יתברך באלקי אברהם ויחוק ויעקב שהן ג' גוונין נהירין, ואמר אלקי העברים הוא התגלות האות בפריעה כמו שאומר בזה פרשת ואתחנן רס"ב ז' ת"ח כמה דלית כו' ד' מנלן דכתיב כו':

^{י"ט} מאי אות אלא כו'. רואה לומר שיתגלה כוכב חדש כמו שאומר בריש פרשת שמות, וכוכב הוא זרע יו"ד שהוא אות:

^{כ'} אות ברית. והוא נוק', וזה שאומר מיעקב שהוא נוק', ומיד וקם כו' - דכורא בעלה דשכינתא וזה שאומר מישראל. ושבת הוא וז"ו, דכורא:

^{כ"א} ויהי בישרון מלך. וזהו רואה לעליה קאי שבת מושל, וישרון הוא ישראל, וכתיב בהתאסף כו', בקיצוץ גליות:

^{כ"ב} דערלה כו'. נוק', נחש, ולכן עפר לחמו סוד עפר שבנוק':

ונחש עפר לחמו, ובודאי ברי בְּדָא אֲשֶׁתִּיב בַּר נֶשׁ יִמְדִּינָא דְחַבּוּט הַקָּבֵר, יִכְיֵי־וּדְמָא דְאֲטִיפִין מְפִרְעָה לְמִיָּהב
מְזוּנָא לְהִהוּא כְּלָבָא דְאִיהוּ רוּצַח, וּבְדָא אֲשֶׁתִּיב בַּר נֶשׁ מְחַרְבָּא דְמִלְאָךְ הַמּוֹת.

ועל דא אָמַר אָדָם קְדָמָאָה קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִי מְצִיל בְּנֵי מְחַרְבַּי הַמְתַּהֲפֶכֶת, אָמַר לִיה חַרְבָּא דְמִלְּהָ,
כְּמָה דְאֵתְ אָמַר (יהושע ח ב) עֲשֵׂה לָךְ חַרְבוֹת צוּרִים, וְחַרְבָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִי' פִּיפִיּוֹת, לְקַבֵּל מִלְּהָ
וּפְרִיעָה וּמְצִיעָה יִי' גְּבִירָתוֹת שְׁנִכְרְתוּ עֲלֶיהָ, וְכֵן אֲרִיִּיתָא שְׂזִיב לְבַר נֶשׁ מִיִּי' פִּיּוֹת דְחַרְבָּא, כְּמָה דְאָמַר שְׁלֵמָה
(משלי ג יב) עֵץ חַיִּים הִיא דְסֻלִּיק לִי'.

ולקבל אלן תְּרִין אֲמַרְתָּ אֲרִיִּיתָא לֹא תִרְצַח וְלֹא תִנְאַף (שמות כ יג יד), לֹא תִנְאַף לְקַבֵּל נְחֹשׁ אֲשֶׁת זְנוּנִים, לֹא
תִרְצַח לְקַבֵּל סְמָא'ל, וְאָמַר דְּוֹד עֲלֵיהָ (תהלים כב כא) הַצִּילָה מְחַרְבַּי נַפְשִׁי מִיַּד כְּלָב יַחֲדָתִי, יִכְיֵי־תִלַּת קְלִיפִין
דְעָרְלָה אֵינּוּן מְשַׁחִי'ת אִי'ף וְחִימ'ה, לְקַבֵּל פְּרִיעָה אִיהוּ עוֹן, וְהֵינּוּ דְתַקִּינוּ בְּצִלוֹתָא לְגִבְיָהּ, (שם עח לח)
וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עוֹן דָּא עוֹן, וְלֹא יִשְׁחִית דָּא מְשַׁחִית, וְהִרְבָּה לְהִשִּׁיב אִפּוּ דָּא אָף, וְלֹא יַעִיר כָּל חַמְתּוּ דָּא חַמְהָ,
וּמָאן דְאֵעִיל אוֹת בְּרִית בְּרִשׁוֹ נּוֹכְרָאָה אֵלִין אֲרַבְעָה שְׁלֹטִין עֲלֵיהָ, יִכְיֵי־הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ז יט) וְהַמַּיִם
גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, עַל הָאָרֶץ דָּא גּוֹפָא דִילְיָה, וְאֲרַבְעֵי זְמַנִּין אֲתַמַּר בְּפִרְשַׁת נַח (שם יח) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם,
גָּבְרוּ, לְקַבְּלֵיהּ, וְהָא אֲוִקְמוּהוּ.

יִכְיֵי־עָרְלָה וּפְרִיעָה שְׂמַעְנָא דְאֵינּוּן רוּמִי רַבְתָּא וְרוּמִי זַעֲרִיתָא, בְּזַמְנָא דְמַתְעַבְרִין מְעֻלְמָא אֲתַגְלִיא אוֹת הַבְּרִית,
יִכְיֵי־דְאִיהוּ בַת עֵין צִיּוֹן דְאִיהִי נְקוּדַת עֻלְמָא, דְבְּזַמְנָא דְאֵלִין קְלִיפִין שְׁלֹטִין בְּעֻלְמָא אֲתַחְזוּר עֻלְמָא לְתַהוּ וְבַהּוּ,
הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוּ וְבַהּוּ, בְּזַמְנָא דִּיתֵי פּוּרְקָנָא מִיַּד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי
אוֹר (שם ג) וַיְהִי אוֹר לֹא כְּתִיב אֶלָּא יְהִי (וַיְהִי אוֹר) אוֹר, וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד (שם ה), וַיְכִי־בִיּוֹם הַהוּא
יְהִי יְהוָה אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד (זכריה יד ט). (ע"פ הגר"א רתל"ב כאן צ"ל תכ"ה).

ביאור הגר"א

²⁷ מחבוט הקבר. שהוא בעפר, וידוע ש"ס ונחש הן כבד וטחול. כעס ותאוה, מאדים וטובה, זונה ורועה, והיא מפתה והוא מרגיז כו',
ולכן חיבוט הקבר בא על הנאות דהאי עלמא שהיא פיתויי זונה כמו שכתוב במשלי:

²⁸ ודמא כו'. והן שני דינין של ס"ס ונחש, והן שרי עשו (פירוש עמלק) וישמעאל ללא בעי לקבלל אורייתא משום ב' לאוין לא תרצה לא
תנאף, וזה שאומר ולקבל אלן תרין כו'. והן שני משמרות ראשונות (בכרות ג ע"א), ראשונה – חמור נוער הוא מסטרא דימינא, חמור,
פה עם החמור, ואז (אויב כד טו) עין נואף שמרה נשף, שהוא תחלת הערב קודם זמן שניה, אבל שניה – כלבים לועקים, שאז הולכין
הגנבים ורכחנים בזמן השניה, ותליתאה לקבל יעקב שמטחו שלימה – תינוק כו'. ואף שאמרתי למעלה דג' קליפין דערלה דכורא, וד' –
פריעה בנוק, וכאן אמר להיפך, הענין, כמו שאומר בזהר חדש פ' יתרו כ"ט א' שהוא עבד מה עבד אזיל כו' לילית פתי לחדס כו' וכגוונא
לא תחלבן חדס כו' לבתר אתגלגל ביצחק בת זוגיה לחדס כו', וזה שיאל ישמעאל, נחש – מאברהם דכורא, ועשו (פירוש עמלק), רואח –
מיצחק נוק, וטעות סופר שם בזהר חדש וכן הוא הענין, כי ישמעאל הוא זוהמת הנחש שהטיל בחדס, ועשו הוא זוהמת הס"ס שהטיל
בחוה, וערלה הוא ישמעאל ומכל מקום כיון שיאל מאדם ואברהם – נקרא דכורא וג' קליפין בו כנ"ל, ועשו – פריעה והוא להיפך. וזה
שאומר לקבל פריעה איהו עון, והוא נוק' דמפתי לעשות העון, אשת זנונים:

²⁹ ותלת קליפין דערלה אינון משחית כו'. שהן הרועחים, ג' קליפין דכורא, והיינו כפי בחינה האחרת, והעון יכפר ויחזור לקדושה והיא
שנה הרביעית, רבעי כנ"ל, אבל ג' האחרים יכלו, ולא ירעו ולא ישתחו כו' (ישעיהו יא ט, סה כה), ולכן נאמר ולא כו', והענין כי בבחינת
הקליפות בעצמם פריעה היא נוק', עון, אבל לתת מזוונתם כריד לכל אחד לתת שלו, והוא פריעה – לרואח, שממנו יאל, וכן ערלה וכנ"ל
(ובבחינת הקדושה פריעה דכורא ומילה בנוק' כמו שאומר בזהר פרשת בראשית ל"ג א' ושאר מקומות ועיין לקמן פ"ו א' דאמר להיפך):

³⁰ ה"ד והמים כו'. שהן מים הזידונים, מ"ד, שיאלו ממנו בס"א, והן עונש דור המבול על זנות, מים זמים:
³¹ ערלה ופריעה שמענא כו'. עתה מפרש הפסוק גברו על הארץ – הארץ ממש, והן רומי רבתי כו', שהן ימינא ושמאלא, שאור וחמץ,
ועיין ברעיא מהימנא פ' פנחס רנ"ב א' בלרובה:

³² דאיהי בת עין כו'. עיין בזהר פרשת שלח קס"א ב' ויסור ג' קליפין מעל ג' גווינו עינא רומי רבתי ועוד רומי זעירתא מעל בת עין
ואז תאיר הבת עין. וזה שכתוב יהי אור, שעל הנה היתה תהו ובהו, וכמו שכתוב (ירמיהו ד כג) ראיתי הארץ והנה תהו ובהו כו' ואל
השמים ואין אורם, וזה שאומר דבזמנא לאלין קליפין כו' בזמנא דייתי כו' וכמו שכתוב ורוח אלקים כו' ואמרו (ילקוט שמעוני בראשית א
ד) זו רוחו של משיח, אז, ויאמר כו' כמו שמפרש והולך:

³³ היה לא כו'. שהיה לו לומר והיה אור:

³⁴ ביום ההוא כו'. שהוא יחוד ערב ובקר, וזה שכתוב (זכריה יד ו) ביום ההוא לא יהיה יום כו', והיה כו':

תקונא תמניא ותלתיין

יב"ב בראשית ברא אלהי'ם, יב"ב פתח ואמר כשושנה בין החוחים וכו' (שיר ב ב), שושנה אית בה חמש עלין מלגו וחמש עלין מלבר, ואינון ה"ה, שרביט דילה ו', תפוח דילה י', וכלא אלהי'ם, חמש אתון דיליה ה' חמש עלין מלבר, ה' חמש עלין מלגאו, י' תפוח, יו' מל"א שרביט.

יב"ב בראשית ברא אלהי'ם, יב"ב פתח ואמר כשושנה בין החוחים וכו' (שיר ב ב), שושנה אית בה חמש עלין מלגו וחמש עלין מלבר, ואינון ה"ה, שרביט דילה ו', תפוח דילה י', וכלא אלהי'ם, חמש אתון דיליה ה' חמש עלין מלבר, ה' חמש עלין מלגאו, י' תפוח, יו' מל"א שרביט.

[תיקוני זוהר - דף פב ע"א]

ביאור הגר"א

יב"ב תיקון ל"ח בראשית כו'. עיין מה שכתבתי לעיל בתיקון ל"ב דלאן דריש על פסוק ויאמר אלוקים יהי אור - מאמר השני, וזה שאומר למטה וכד התקנת באלוין לבושין מיד התפתח היכלא לגבה ה"ד אדני שפתי תפתח, והוא מאמר השני כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב ע"ז א' אדהכי הא קלא תניינא הוה מתערי לגבי מארי מפתחין הא שכינתא קא אחיא למיעל להיכלא דילה אדני' שפתי תפתח כו', וס' ב' אדהכי הא קלא אשתמע ברומי קיעין כו' דבהוא זמנא ונבאו בניכס ונעתיכס, וכמו שאומר לקמן בתיקון מ"ס, ואמר לקמן בהוא זמנא דמטרוניתא בעתא לאעלה בהיכלא דילה קלא סליק כו' - והוא מאמר הראשון, ומפרש והולך הכל במאמר הראשון, ואח"כ מפרש אותה בתיקון ל"ט בתיבת בראשית, ואח"כ בתיקון מ"ס מפרש קלא תניינא - פקודא דנבואה, וכאן מפרש פקודא דאהבה, וכמו שכתבתי ס' בתיקון ל"ב בתיקון ל"ב, וכן מפרש ס' בתיקון מ"ד אחר פקודא דאהבה - ב' הקלון, וכן כאן כנ"ל. והענין, שבראשית אע"ג דגם הוא מאמר מכל מקום הוא סתום ולא נזכר בו מאמר, והענין כי מאמר הראשון והוא לוחות הראשונות נסתם ממנו ונשברו הלוחות ופרח ממנו עץ החיים, כמו שאומר בזה פרשת בראשית וברעיא מהימנא, ולא יתגלו עד לעתיד שיתגלה שיל"ה, וכמו שאומרים והוא ישמענו שנית כו', ואז ונבאו בניכס כו', וזה שאומר כאן בזמנא דהאי שושנה בגלותא היא אטימא, ודא שבירת הלוחות גרם לנו הגלות והוא אטום, ולכן מזכיר שני המאמרים יחד, ויתגלו המרות, תורה שילמד לנו השם יתברך פנים אל פנים, והשני שיתגלה הנבואה בעולם:

יב"ב פתח כו' וכלא אלוקים כו'. רואה לומר דלכן השושנה חיוור וסומא, וכמו שאומר בריש בראשית מה שושנה דלויי בין החוחים איהו סומא וחיוור כו', והן הוי"ה אלוקים, ואלוקים נכלל בהוי"ה כמו שפרש והולך:

יב"ב ו' מלא. רואה לומר, מלא דאלוקים הוא בעמודא דלמנעיתא, שהוא נקרא מלא כמו שאומר לקמן סוף תיקון מ"ז ומלא מסטרא דעמודא דלמנעיתא, ועיין מה שאומר ס' דהוא מלא ברכת ה', דאשלים לתרין סטרין, ואשלים למעלה ולמטה, וכולל הכל, ועיין בזה פרשת תרומה קע"ה ב':

יב"ב בזמנא דהאי כו'. דאז אינון ניכרין בה אלא ה' עלין דלבר, שהיא נאלמתי מן מלא, דומיה מי"ה, וכמו שאומר לעיל:

יב"ב ובזמנא דיהא פורקנא כו'. הוא ה' עילאה, ימא דאורייתא בה' ספריס של התורה, ה' פעמים אור, וזה שאומר בכמה לבושין דנהורא דאורייתא ועיין לעיל נ"ב ב' בפורקנא בתייתא כלל בימא דאורייתא כו':

יב"ב יהי אור כו'. רואה לומר ה' אור:

יב"ב ואתקשטת בכמה פקודין לעשה ואתקשטת בקשטתא דברבעה כו'. והן תורה ומרות, והן אור וגונון, ועיין לעיל ט"ו א' והאי ה' איהו אתקשטת לנהורא בחמש גונון כו' וכד אתקשטת ה' עילאה לנהורא כו' בתקשטתא כולה דמתקשטא כו', וידוע דפקודין הן בה, והן גונון דידה, ועיין לעיל ט' ב' מענין הגונון, ואמר בזה פרשת תרומה קס"א א' פתח ר' אבא כו' מאן דאתקשקש דאורייתא זכי להורא נהורא כו':

יב"ב בברבעה כו' ובברבעה כו'. והן הכל דבריאה, בזו"ג דבריאה, וכן עולמין דילה ונקראים לבושין כמו שאומר לעיל ג' ב' וזכאה איהו מאן דלביש כו' כשמיה כו', והן ג' דרגין שכוללין כל עשר ספירות דבריאה - נהורין דאורייתא - בינה ואלו ב':

יב"ב בברבע בגדי לבן. רואה לומר משמונה בגדים - כחנת ומנפת ואבנט ומכנסיים, דשון בכל, הם בגדי לבן, דאין בהם זהב, וארבע שניתוסף בו - בצולן זהב, ומייחדים ביה, וכן בתפילין כמו שפרש והולך אלא שתפילין הן בהיכלות שהן לבר ואלו בלבושין לכן אינון אלא בזמן הבית ואלו נקראים בתי תפילין:

יב"ב ארבע דכהן הדיוט אינון לקבל ארבע כו'. רואה לומר אע"ג דאיכא עוד ארבע דכהן הדיוט - אלו אינון דבריאה אלא ביצירה, דהיא מתכסה בהון מפני החייונים, לקבל ליצית, כמו שפרש והולך ועיין ברעיא מהימנא פ' נשא קכ"א ב' דמיכאל איהו כהן הדיוט כו', וכן בליצית כמו שאומר ס' בזה פרשת פנחס רכ"ו ב', ליצית דאיהו דמי לקיע דאיהו מטטרון דיוקנא כו', עיין ס' דארכוב, ותמן כסויא מקליפות דבעשיה, שלא יזנו עיניהם, ולהכי גוון דא נגד עינים כמו שאומר בזה פרשת תרומה לאו דאיהו לבושה דהא ש' וארגמן לבושה, ורואה לומר ש' וארגמן הן ד"ו פרופים, ב' לבושים הנ"ל, ש' - ו', ארגמן - ד', והן ו' דרגין לכסא מד' חיות, כמו שאומר ס' ברעיא מהימנא:

וכד אתתקנת באלין לבושין, ילמיד אתפתח היכלא לגבה, הדא הוא דכתיב (תהלים נא יז) אדנ"י שפתי תפתח, ויטולקבל נעמינו דרמונים וזגין דלבושא דילה, כד אמרין ישראל קריאת שמע, אתמר בחינון (יחזקאל א כד) ונשמע את קול כנפיהם, יממה כתיב בה (במדבר ז פט) וישמע את הקול מדבר אלי, קלא אשתמע לגבה יממבין תרין כרוביא ימדיאנון דו פרצופין, וכד מתחידא דבור בקלא (דף פב ע"א) אתעבידו קול דממה דקה, ודא צלותא בחשאי, ימגיבההוא זמנא מאן דבעי למשאל שאלתוי ישאל, דבההיא זמנא יהא עת רצון, דהא תרין שמהן פחדא יאהדונה"י, ימאז תקרא ויהו"ה יענה (ישעיה נח ט), מיד א"ז יאהדונה"י, תרין שמהן ויתמניא אתון דבהון הא עשר, (ודא רזא ארוך אשר לא יקים את דברי התורה הזאת וכו' (דברים כז כו), דא חבורא דחתן וכלה כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וכו' (צפניה ג ט), ודא רזא ואמר כל העם אמ"ן) (דברים כז כו).

ימיעד דיפקון ישראל מן גלותא לא יהון בזווגא חדא, ובזמנא דיפקון ישראל מן גלותא יתחברון פחדא, בההוא זמנא א"ז ישיר משה (שמות טו א), ימיומיד ויאמר אלהי"ם יהי אור דאיהו מפקנו דגלותא, ימגיבההוא

ביאור הגר"א

^{ל"ח} מיד אתפתח היכלא לגבה. דאיהי עתה לבר מהיכלא דלאילות, ויכדה למטה בסוד מיעוט הירח, בסוד חלקים כמו שאומר בזה פרשת בראשית כ' א', והוא סוד ששנה הנ"ל אבל לטומא, והיא הנהגת הטבע, אבל אז בקשטהא, בסוד הו"ה, וכמו שאומר בזה פרשת בראשית לאז נקראת המאור הגדול והוא בהיכלה - אדנ"י, וה' בהיכל קדש - ה"ס כו', וזה שכתוב לפני שפתי (חושבן שכינה) הן תרעין דהיכלא, ודנ"י - היכל, וכמו שאומר לעיל כ"ט ל' אדנ"י סליק לחושבן היכל, והוא הפה כמו שאומר שם זכאה פומא דאיהי היכל ה' כו' וזכאן שפון דאיון תרעין דהיכלא:

^{ל"ט} ולקבל נעמינו כו' לבושא דילה כד אמרין ישראל ק"ש אתמר בחינון ואשמע את קול כנפיהם מה כתיב בה כו'. הענין כי כל קשוי ומעשה ישראל וכל עניניהם - הכל בה, וקשוי דכהן גדול כב' מיני הנ"ל - הוא קשטהא, ואח"כ יכנס הכהן גדול בהיכל כמו שכתוב (שמות כח מג) והיו על אהרן ועל בניו צבואם אל אהרן מועד, וזה שאומר למעלה וכד אתתקנת באלין לבושין מיד אתפתח היכלא כו' דבלאו הכי היכלא סחימו כמו שכתוב (שם) ולא ילאו עון ומחו, וכשרוכה ליכנס כתיב (שמות כח לה) ונשמע קולו צבואו אל הקודש לפני ה' כו' ולא ימות, והענין הוא כמו שאומר לעיל ג' א' ושאר מקומות דתחלה כריך למקשט לה בקשטהא וכמו שכתוב (בראשית ט טז) וראייתה כו', ואח"כ למקרא לישראל בעלה בקריאת שמע, ואח"כ ליחידא להו בתפלה, והקריאה דקריאת שמע הוא בקול, והייחוד דתפלה בחשאי, וזהו הענין בכהן גדול שקודם כריך לקשטא כב' הקישוטים דלילה ודילה שבהן וראייתה לזכור ברית עולם, ואח"כ היכלא מתפתח ליכנס הכהן גדול כו', ומקודם הכנסו ונשמע קולו - קול כניסת השכינה בהיכל, וקראו בה להקב"ה להכנס שם וזה שכתוב צבואו אל הקודש לפני ה' - שיהא כניסתו לפני ה' וזהו גם כן קול כנפי החיות (ישעיהו ו ג) וקרא זה אל זה, (נחמיה ט ז) בקול גדול לקב"ה ועיין בזה פרשת בלק ק"י"א א' וכדן מגו קלין ושאגין דאיון גברי, חילא דילה, נפיק דודה רחימה כו', ואח"כ נכנס כהן גדול לשם ומקטיר קטורת - יחודא דתרווייהו בחשאי, וכנגד זה הוא תפילין, ואח"כ קריאת שמע ותפלה (ובזהר חדש כ"ט א' ואשמע את קול כנפיהם בגין דישמע כו' עיין שם כל הענין היטב) ועיין לעיל ג' א' כד נחית קב"ה בקריאת שמע אתמר בחינון ואשמע את קול כנפיהם כו' וקראו בה לישראל דאיהו עמודא דלמנעיתא כו', וחבורא דתרין שמהן כריכה בחשאי, ורזא דמלה בעמדם תרפינה כנפיהם כו' דתמן קול דממה דקה כו' עיין שם, וזה שאמרו (חגיגה יג ע"ב) השמ"ל עתים כו', וכמו שאומר בזה פרשת פנחס רכ"ח א' וקול דא שמע ישראל דביה ואשמע את קול כנפיהם ודא יהו"ה דאיהו קול כד נפיק לקבלא שכינתא בצלותא בחשאי דאיהו דבור דביה אדנ"י שפתי תפתח כו' בעמדם תרפינה כנפיהם והאי רזא דהשמ"ל כו' בההוא זמנא דמתייחדין קול ודבור כחדא דאיון יאהדונה"י חשית אבל בזמנא כו', ולמעלה למ"ד א' אליון איון אתון דהשמ"ל כו' בצלותא כו' עיין שם:

^מ מה כתיב בה כו' אשתמע לגבה. כמו שאומר למעלה לכל התיקונין בדין - הכל אליה ומה שאומר אליו הוא אליה דאנן איברים דילה: ^{מ"א} מבין כו'. כמו שאומר שם בפסוק מבין שני הכרובים:

^{מ"ב} דאיון ד"ץ פרופים. נו"ה והס דוגמת זכר ונקבה, ועיין לעיל סוף תיקון ל"ג שנו"ה הן ד"ו, ורזא לומר שהקול הולך מת"ת, בין נו"ה, דרך יסוד, שהוא מעל הכפורת - אליה, וזהו מדבר - שהקול הולך לדבור, ואח"כ בשעת היחוד נכלל קול בדבור, ה' בהיכל קדש, ולא נשמע אלא הדבור בצל דהוא מה שאומר שם בתחילה הקול מדבר כו' מעל כו' מבין כו' ואח"כ וידבר אליו, וזה שאומר וכד מתייחדא דבור כו' קול דממה דקה ודא כו'. שהדבור בעממו הוא בחשאי:

^{מ"ג} ובההוא זמנא כו' עת רצון כו'. דעת נקרא נוק' ועיין מה שאומר לעיל ל"ט א' ודא איהי עת לעשות לה' ועיין מה שכתבתי שם בארכובה על זה, ורצון הוא ת"ת, מנח, והיכל הרצון ועיין מה שכתבתי בפרק א' דספרא דלניעותא ועיין בזה פרשת פקודי רנ"ג ב' האי היכלא כו' כל שאלתיו וכל בעותיו דעלמא כו' וכד לותיו סלקין כדן אקרי עת רצון כו' דאיהו חבורא דא עס דא, והענין כי היא נקראת שאלה דאיהי בעא בעותיו לישראל, וכן תפלה, ואז שיהא אלל המלך כתיב (אסתר ב יג) ובזה הנערה בזה אל המלך כל אשר תאמר ינתן לה:

^{מ"ד} אז תקרא. כמו שמפרש והולך אז כו', וכן וה' גם כן הוא ובית דינו שתקרא באז וכן יענה לך כו' וכמו שאומר לעיל למ"ד א' הה"ד אז כו':

^{מ"ה} ועד דיפקון כו' אז ישיר משה. כמו שאמרו (סנהדרין לא ע"ב) שר לא נאמר אלא ישיר, ואימתי ישיר - א"י, והוא ראה דאיון מתחברין א"ז עד הפורקנא, דעד הגאולה הוא תהו ובהו כנ"ל ולית יחודא וכמו שאמרו (תענית ה ע"א) אין הקב"ה נכנס לירושלים כו' (וכמו שאומר בזה פרשת אחרי מות ע"ז ב' ואי תימא השתא לאו אור"א כו' ובזמנא דתיחוד מטרוניתא כו' דתניא אר"ש כו'). וכל תיקונין

זמנא דמטרוניתא בעאת לאעלא בהיכלא דילה, קלא סליק ברומי רקיעין ויימא הכי, ימ"משריין סגיאין דמתבתא עלאה ותתא דנשמתין קדישין, אתתקנו לקדמות מטרוניתא דקא אתיא לאתתקנא, למפרק בנהא מן גלותא, בההוא זמנא כמה ימ"מארי שופרות יומארי דקלין ימ"מארי דברקים, דאתמר בהון (שמות יט טז) ויהי קולות וברקים יי"ענן כבד על החר וקול שופר חזק מאד וכו', משה ידבר והאלהים יעננו בקול, יי"בההוא זמנא משה ימלל בשכינתא, הך הוא דכתיב (במדבר יב ח) פה אל פה אדבר בו, והאלהים דאיהי אימא עלאה, יעננו בקול דאיהו עמודא דאמצעיתא, והא אוקמוהו מארי מתניתין יי"בקולו של משה.

יי"ובההוא זמנא שכינתא עלאה ותתא סלקין דא על גב דא, כגוונא דאתמר בטורא דסיני, דאתמר תמן (שיר ג ו) מי זאת עולה מן המדבר, מי בזאת עולה, מ"י אימא עלאה דבה פתח קודשא בריך הוא בטורא דסיני אבכ"י.

קם סבא חדא מבתר טולא דרבי שמעון ואמר רבי רבי, הא חזינא דאתמר (דברים ד לו) מן השמים השמיעך את קולו ליסודך וכו', ובאתר אחרא שמענא דמליל עם ישראל מסטרא דמלאכיא, דהכי אוקמוהו דכל דבור ודבור דנפיק מפומי אתעביד מלאך, ודא איהו וכל העם ראים את הקולת ואת הלפידים (שמות כ יח), ובאתר אחרא אמר קרא (תהלים סב יב) אחת דבר אלהים שפתיים זו שמעתי, מאי האי.

אמר רבי שמעון סבא סבא, שמענא יי"דבר נש יהיב ביה קודשא בריך הוא תלת קטירין, נשמתא ורוחא ונפשא, נשמתא מכורסא יקרא, תמן נחיתת שכינתא עלאה כלילא מתלת ספירן עלאין, ועליהו אתמר אחת

ביאור הגר"א

לאנו עבדין לה עתה הוא סמך לה בגלותא, (שה"ש ז ה) סמכוני באשקות כו' כי חולת כו' וכמו שאומר בזהר פרשת שמיני מ' א' פתח ר' יהודה ואמר סמכוני כו':

י"מ ומיד ויאמר כו'. כמו שכתוב (ישעיהו ס ע"א) קומי אורי כי צא אורך כו', ועיין לקמן סוף תיקון ל"ז היה אור לא כתיב כו', והוא פקודא דלהבה דבה תלוי פורקנא כמו שכתוב (שה"ש ז ז, ג ה) אם תעירו ואם תעורכו כו', ועיין לעיל ס"ו ב' ועוד כי עזה כמות אהבה אם ישראל כו'. והוא נחיצ תליתאה, ועתה מפרש מאמר הראשון של בראשית וכמו שכתבתי לעיל דליון ב' מאמרות מתחברין כחדא שהן קריאת שמע ותפלה הנ"ל ולכן לא נאמר מאמר בראשון עד השני, ומפרש והולך ענין הר סיני, וכן יהיה לעתיד לבא שהקב"ה יפוק לקבלה מטרוניתא בכמה כו' כימי לאתך מארץ כו' (מיכה ז טו), ועיין בזהר פרשת ויקרא ו' א' אמר מלכא האי זמנא כו' מאן חמא יקרא דמטרוניתא כו'. ומפרש והולך כאן מאמר הראשון ואח"כ בתיקון ל"ט מפרש בתיבת בראשית, ובסוף תיקון ל"ט מתחיל לפרש מאמר השני דהיא נכנסת בהיכלה ומתפתח היכלה ונבאו בניכס וכמה מארי כו' וכמה מארי כו' שכ' בתיקון מ' והן הכל בתפלה – מאמר השני, כמו שאומר בתיקון י"ח כל חד וחד בארוכה, ומפרש בתיקון מ' בתיבת בראשית, וכן בכל התיקונים דלקמן מפרש בסוף תיקון הקודם את הענין ואח"כ מפרש בתיקון שלאחריו בתיבת בראשית:

י"מ בההוא זמנא דמטרוניתא בעאת כו'. כמו שאומר למעלה שזהו נגד קריאת שמע – מאמר הראשון:

י"מ משריין סגיאין דמתבתא כו'. עיין מה שכתבתי לעיל תיקון ל' שהן דרגין דו"ק דאתי לקבלא לה:

י"מ מארי שופרות. מסטרא דבינה, ה' עילאה:

י"ב ומארי דקלין. ו':

י"ג ומארי דברקים. מסטרא דיסוד י':

י"ד וענן כבד. ה' תתאה, וכמו שאומר לעיל ע"ז ב' ברקים מסטרא דלדיק כו' ענן דא שכינתא כו':

י"ה בההוא זמנא משה כו'. לשכינה ידבר בתוך משה, דהוא גוף לידה, של נעליך כו', ומביא ראיה שנאמר אדבר בו – שהדיבור בו, ודיבורו הוא של שכינה, ופה אל פה הוא מה שמפרש והולך והאלקים כו' בקול דאיהו כו' (כמו שאומר בזהר פרשת פקודי). כי דרגיה בת"ת, ודיבורו היה מתוך היכל הרקון, לעת לילה, פומא לילה, פי ה', והאלקים יעננו בקול דהוא דעת דז"א דגניז גס כן בפומא דמלכא, וזהו והאלקים יעננו כו' – דמינה נפיק קול – משופר, ושם הדעת הוא קול, ועיין בזהר פרשת פקודי רנ"ג רנ"ד היכלא שתיבתא כו' מואל פי ה' האי איהו היכלא דמשה כו' בהאי היכלא משה ידבר והאלקים יעננו בקול כד אלתדברו נשיקין בנשיקות פיהו כו' ת"ח משה ידבר דכתיב הנך יפה רעיתי וכתיב כחוט השני שפתותיך, והאלקים יעננו בקול דכתיב הנך יפה אף נעים וכתיב שפתותיו שושנים כו' – מפרש דהוא פה אל פה, שפתותיך שפתותיו:

י"ז בקולו של משה. שזכה אליו ומשם נבואתו:

י"ח ובההוא זמנא כו'. עיין לעיל ע"ז א' וכד סליקת לעילא כו' וכאן אמר דבה פתח כו', דבאמת עיקר כסא הוא בה, כסא לכבוד – ל"ב דחכמה, אללא בחבורא בה נעשין יחד כסא, וכן אימא עילאה מקנן בכורסא:

י"ט דב"י יהיב כו'. וכן הן ג' עולמות וכן ג' דרגין – הכל בג'. אחת אחת ואחת תלת אחדין. ורואה לומר כמו שאומר דאלו ג' הן ג"ר, ואחת ושתיים הוא בינה וחוג"ג, ואחת ושלש בינה ות"ת, וכן כולם, וחוג"ג – כללן כאחד, דיחזק לעולם נכלל באברהם, לילה ביום, דלכן לא נאמר

דָּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים זֶה שְׁמַעְתִּי, אַחַת וּשְׁתֵּים הָאֵת תִּלְתֵּי סְפִירָן עֲלָאִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן אַחַת, אַחַת וְאַחַת, תִּלְתֵּי אַחְרִין, וְדָא אִיהוּ אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים זֶה שְׁמַעְתִּי, יִיז'וּ בֵּיה עֶבֶד לֹון אַח'ד.

וּלְבַתָּר מְלִיל עֲמִיה מְרוּחָא דְאִיהוּ מַטְטְרוּן, כְּלִיל כָּל צְבָא הַשְּׁמִים דְּלִתְתָא, בְּגִין דְּאִתְלַבֵּשׁ בֵּיה וְרָכִיב בֵּיה עֲמוּדָא דְאִמְצַעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, וּבְגִין דָּא בְּכָל דְּבוּר וְדְבוּר דְנִפְק מִנִּיה הָוֵה נְפִיק מִנִּיה מְלִאָךְ, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רוּאִים אֶת הַקּוֹלֵת. לְבַתָּר נְחִית שְׁכִינְתָא תְתָאָה עֲשִׁירִית בְּאוּפִן, דְּאִיהוּ נִפְשׁ דְּבַר נִשׁ מִתְמָן, וְאִתְמַר בֵּיה (דְּבָרִים ד' לו') וְעַל הָאָרֶץ הָרָאָךְ אֶת אֲשׁוּ הַגְּדוּלָה בְּגִין דְּעֲלִיה אִתְמַר (יְחִזְקֵאל א טו) וְהִנֵּה אוֹפֵן אֶחָד בְּאָרֶץ, בְּגִין דְּיִשְׁתַּמַּע קְלִיה וְדְבוּרִיה מִן כְּרִסְיָא וּמְלִאָכְיָא וּשְׁמִיָא וְאַרְעָא, דְּיִשְׁתַּמּוּדְעוֹן לִיה בְּכֻלָּא עֵילָא וְתִתָּא, כְּנִשְׁתַּמָּתָא דְשְׁלֹטְנוּתָהּ בְּכָל גּוֹפָא אֲפִילוּ בְּאֶבֶר זַעִירָא וְלִית אֶבֶר פְּנוּי מִינָה. (ע"פ הַגְּרָא רַתְל"ב כֵּאן צ"ל מ"ש בְּהַקְדָּה ט' ב' בְּפִיקוּדָא בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית דְּאִיהִי אַהֲבָה, וְהוּא מֵאִמֵּר ב')

תְּקוּנָא תִשְׁעָ וְתִלְתִּין

[תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף פֶּב ע"ב]

(דָּף פֶּב ע"ב) יִיבְרָאשִׁית תְּמָן אֲשִׁר דְּאִתְמַר בֵּיה (שְׁמוֹת כ ב) אֲשִׁר הוֹצֵאתִיךָ וְכוּ', אֶהְיֶה אֲשִׁר אֶהְיֶה, אֲשִׁר בְּאֲשִׁרֵי כִי אֲשִׁרוּנִי בְּנוֹת (בְּרֵאשִׁית ל יג), וְדָא אִימָא עֲלָאָה, אֲשִׁר קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֵינוּ וְצִוּוֹנוּ, עַל כָּל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא, דְּאִינוּן פְּטוּר כָּל רְחֻם דְּאִינוּן רְמ"ח, דְּכִלְהוּ קְטִירִין בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ כָּל דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, יִיבְרָאשִׁית (פְּטוּר כָּל) רְחֻם דְּאִינוּן רְמ"ח פְּקוּדִין דְּעֻשָׂה, וְעֲלִיה אִתְמַר אֲשִׁר קִדְשׁ יְדִיד מְבֻטָּן, וְדָא אִימָא דְּאִתְמַר בֵּיה (אִיּוֹב לח כט) מְבֻטָּן מִי יִצָּא הַקֶּרֶחַ, (וְדָא אִיהוּ הַקֶּרֶחַ הַנּוֹרָא) (יְחִזְקֵאל א כב), אֲשִׁר דְּאִיהִי אִימָא עֲלָאָה, קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתֵינוּ בְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ קִדְשׁ יְדִיד מְבֻטָּן, יִיבְרָאשִׁית בֵּיה, בְּגִין דְּאִיהוּ מִצְוֹהָ וְעוֹשָׂה, וְעוּד אֲשִׁר קִדְשָׁנוּ דָּא עֲמוּדָא דְּאִמְצַעִיתָא, דְּאִתְמַר בֵּיה (יִרְמִיָּה ב ג) קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לִיהו'וֹה, וְצִוּוֹנוּ דְּאִיהוּ הַכִּי מִצְוֹהָ וְעוֹשָׂה, וְעוּד קִדְשָׁנוּ מְסֻטְרָא דְּשְׁמָאֲלָא, דְּאִתְמַר בֵּיה וְקִדְשָׁתָא אֶת הַלְוִיִּם, יִיבְרָאשִׁית קְדוּשָׁה פְּחוֹת מְעֻשָׂרָה, יִיבְרָאשִׁית עֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת, (דְּאִיהִי קִדְשׁ לִי כָּל בְּכוֹר (שְׁמוֹת יג ב) דְּאִיהוּ כְּתֵר עֲלָאָה וְחֻכְמָה דְּאִיהִי יִשְׂרָאֵל עֲלָה בְּמַחֲשַׁבָּה) דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בְּרֵאשִׁית א ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר.

בִּיאור הַגְּרָא

ו' זִינְחָה, וְלֹון שְׁתִּיה זְכֻלָּא אֲכִילָה, וְקִרְאֹן לְגִ'ר הַכֵּל אַחְדִּים – דְּכָל אַחַד הוּא פְּטוּט, אִמ'ש, מֵה שְׁאִין כֹּן זִז'ת לְכוּן מוֹרְכָבִים מֵאֲלוּ הַשְּׁלֵסָה שְׁהוּא ז' כְּתִירִים, ג' מוּחִין לְאִתְפְּשֻׁטוּ זְכוּלָם, ז' וְהוּן ג' וְהוּן ד' זְבִגָשׁ וְרַפְּהָ קַל וְחֻזָּה, וּמְכָל מְקוּם חוּ'ז כְּלִילָן זֵה, וְלֹון נֵאמַר בְּהוֹן שְׁתִּים – נְגַד הַכְּתָר:

^{נ"ז} ז' זִינְחָה כו'. וְהוּא הַדְּעַת שְׁעוּשָׂה כָּל הַג' – אַחַד, וְכִמוּ שְׁאוּמֵר לְעִיל נ"א ז' וְתִלְתֵּי הוּיִן וְכִעֵן חַד, וְכִמוּ שְׁאוּמֵר בְּרִישׁ סְפֵרָא לְנִינְעוּתָא לְעַד לְלָא כו', זֵה שְׁאוּמֵר ז' דְּהוּא וְאִ' חוּשְׁבִין ז' וְעוֹשָׂה אוֹתוֹן אַחַד גַּם כֹּן בְּחוּשְׁבִין ז' וְאִח'כ כְּשִׁנְעִשִׁין אַחַת אִז מַחֲבַר אוֹתוֹם אִל ז'ת אַחַת וְשְׁתִּים אַחַת וְשִׁלָּשׁ כו':

^{נ"ח} תִּיקוּן ל"ט זִינְחָה אֲשִׁר כו'. מִפְּרָשׁ מֵה שְׁאִמֵּר לְעִיל בְּתִיקוּן ל' קֵלָא קְדֻמָּאָה – דְּהוּא מְרוּמוֹ בְּחִיבַת זִינְחָה בְּרֵאשִׁית דְּתִמָּן אֲשִׁר וְהִיא אִימָא עֲלָאָה וְהַכֵּל מְפּוּרָשׁ שֵׁם וְכֹן מֵה שְׁאִמֵּר אֲשִׁר הוֹלְאִתִּיךָ, אֲשִׁר אִיהִי, אֲשִׁר קִדְשָׁנוּ – הַכֵּל פִּירְשָׁתִּי שֵׁם:

^{נ"ט} לְאִתְפַּחַח רְחֻם לְאִינוּן כו'. הַעֲנִין, כִּי בְּשַׁעַת הַזִּיּוּג כָּל רְמ"ח אַבְרָם לְנוּח' פְּתִיחִין לְקַבֵּל מְדַכּוּרָא אִלָּא שְׁהִרְחַם כְּלִילָא וּמְקַבְּלַת זַעַד כּוּלָם וּמְמַנְה מְקַבְּלִים כּוּלָם, כִּמוּ שִׁסְכוּד לְדַכּוּרָא כּוּלָּל הַכֵּל שְׁמַשְׁפִּיעַ מְכוּלָם, כֹּן זֵה כְּלָלָא דְּכוּלָּא מְקַבְּלַת זְכֻלָּא, וְרִמ"ח לְדַכּוּרָא הוּא הַתּוֹרָה, לְיִמּוּד, וְשִׁמְרָתָה – ז' הַמְּשָׁנָה, וְעִישָׁתָה – ז' הַמְּעַשָׂה (סִפְרָא אִמּוֹר ה, סְפִירָא רֵאָה נח), וְכִרִּיךְ לְחַבְרָא כְּחַדָּא, שִׁילְמוּד לְעֻשָׁתָה, וְכִמוּ שְׁאוּמֵר לְעִיל ז' א' וְעוּד אִלִּין דְּעַסְקִין בְּאוֹרִייתָא לְשִׁמְהָ כו' כְּבַר נֶשׁ מְחִייתָא עִם זֵה זִינְחָה כָּל אַבְרָם לְיִלְיָה כו' וְאִמֵּר זֵהָר פְּרָשַׁת פְּנַחַם דְּזִינְחָה אֲדִנִּי שְׁפִיתָ תְּפַחַח כָּל אַבְרָם פְּתִיחִין כּוּלָּהוּ גְּדַפִּייהוּ בְּרִמ"ח תִּיבִין כו' עַל אַבְרָם גּוֹפָא לְאִינוּן עֲנִפִי אִילְנָא כו' כְּכָל עֲנַפָּא וְעֲנַפָּא אִתְחַבְּחָ פְּתִיחָא לְגַבִּי דְּזַעַלָה כו' לִית אַבְרָם מְרִמ"ח אַבְרָם שְׁכִינְתָא לְלָאוּ אִיהִי פְּתִיחָא לְקַבְּלָא לִיה, וְהוּן רְמ"ח מְלוּוֹת עֲשָׂה לְאִינוּן זְכוּק', וְהַפְּתִיחָ הוּא הַלְדִּיק לְעַל יְדוּ נְפַחְחִין:

^{ס'} וְלוּנוּ בִּיה בְּגִין דְּאִיהוּ כו' וְעוֹשָׂה. רוּחָה לּוּמֵר, עֲשִׂיה – הוּא מֵה שְׁאוּמֵרִים קִדְשָׁנוּ, וְעִיין כָּל זֵה בְּתִיקוּן ל' שֵׁם:

^{ס"ב} וְלִית קְדוּשָׁה פְּחוֹת מְעַשְׂרָה. וְרוּחָה לּוּמֵר וְהוּא דְּרַגָּא לְוִיִּם הַנּוֹטְלִים מְעַשְׂרָה, וְזִרְכָה הוּא מְסֻטְרָא דְּכַהֲנָא כִּמוּ שְׁמִפְרָשׁ וְהוּלְךְ וְלוּנוּ עַל – מְסֻטְרָא לְיִמִּינָא כו' כְּחַשְׁבִין עַל כו' וְהוּא כְּהֵנָּה לְנוֹטֵל תְּרוּמַת מְעַשְׂרָה מֵהַלְוִיִּם בְּכוּד אִי"ק זְכַר, זֵה שְׁאוּמֵר לְדַת י' זְכַר אִסְתְּלִיק לְמֵאָה, רוּחָה לּוּמֵר, דִּי – הַמְּעַשְׂרָה מִמְנוּ הוּא ק' (וְלִיִּשְׂרָאֵל נִשְׂאֵר הַכֵּל בְּכוּד א', וְלוּי – הוּ'ד מִמְנוּ, וְכֵהן – ק' מִמְנוּ):

וְצוּנוּ עַל, מְסֻטְרָא דִּימִינָא דַּאֲתַמֵּר בֵּיהּ (שמואל ב כג א) יִסְגְּהוּקֵם עַל, יִסְדִּדְתְּמֵן כָּל בְּרַכָּאָן לִימִינָא, יִסְדִּדְאִינוּן
מֵאָה בְּרַכָּאָן כְּחוּשְׁבֵּן ע'ל, דַּאֲת י' בְּק' אֶסְתְּלִיק לְמֵאָה, דַּאִיהִי יִסְקָרְבָנָא דְכָלָא, מְסֻטְרָא דַּאֲבָא רֵאשׁ, מְסֻטְרָא
דַּאִימָא אֲשֶׁר, מְסֻטְרָא דַּאֲבָא מְצוּוּהָ, וּמְסֻטְרָא דַּאִימָא עוֹשָׂהָ, יִסְוּמְצוּוּהָ דַּא עֵץ פְּרִי, וְעוֹשָׂה דַּא עוֹשָׂה פְּרִי,
יִסְדִּדְאִינוּן גּוֹף וּבְרִית יִסְדִּדְחֻשְׁבִּינֵן חָד, עֲלִייהוּ אֲתַמֵּר (שמות כח ז) יִשְׁתִּי כְתַפַּת חֲבֵרַת, יִשְׁכְּמָה דַּאִינוּן חוֹבְרוֹת,
הֲכִי שְׁכִינְתָא עֲלָאָה וְתַתָּאָה חוֹבְרוֹת אֲשֶׁה אֵל אַחוּתָהּ.

יִב(ו) עוֹד אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצוּנוּ, וְלֹא אִמֵּר קִדְשָׁנוּ וְצוּיְתָנוּ, אֲשֶׁר אִיהוּ יִבְאֲשֶׁר אֵהִי' וְדַאִי, וְדַא כְּתַר
עֲלָאָה, יִבְמְסֻטְרָא דְנוֹקְבָא אֲתַקְרִי אֲשֶׁר, וּמְסֻטְרָא דְדְכוּרָא אֲתַקְרִי רֵאשׁ, רִישָׁא דְכָל רִישֵׁן, יִבְצוּנוּ דַּא אַבָּא
(סבא), דַּאֲתַמֵּר בֵּיהּ וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, יִבְקִדְשָׁנוּ דַּא אִימָא, דַּאֲתַמֵּר בֵּהּ וַיְהִי אֹר, וְלִית הָוִיָּה אֶלָּא עַל יְדֵי
עֲשִׂיָּה, יִבְוִתְרוּיְהוּ לִימִינָא וּשְׁמָאֶלָּא, יִבְוִמְאָן מְצוּוּהָ וְעוֹשָׂהָ עַל הַמְצוּוּהָ דַּאִיהִי שְׁכִינְתָא, דַּא עֲמוּדָא
וְהֲכִי צְדִיק בְּצִלְמִיָּה וּכְדְמוּתִיָּה, יִבְוִעַל שְׁמִיָּה אֲתַקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שְׁם צְדִיק אֲתַקְרוּן
צְדִיקִים, הֲדָא הוּא דְכְתִיב (ישעיה ס כא) וְעַמְּךָ בָלֵם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ.

בִּיאור הַגְּרָא

יִב(ו) וְחֲלוּן עֲשֶׂה מֵאֲמֵרוֹת לֵאחֲמֵר וַיֵּאמֶר כו'. רוֹנָה לוֹמֵר דְּכַחֲזֵב בְּכוּלָּן אֲלֵקִים גְּבוּרָה, וְהוּן מְשֻׁלְמִין לְמִ"ב גְּבוּרָה, כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל
סוֹף תִּיקוּן ל"ו בְּעֵשֶׂר אֲמִינֵן וּל"ב אֲלֵקִים כו':

יִב(ז) הוֹקֵם עַל. לֵאחֲמֵר דוּד בִּימִינָא, דְּמַסָּם מַשִּׁיחַ בְּשִׁמֵן (תהלים פט כא), וְסָם (תהלים קי א) שְׁב לִימִינִי:

יִב(ח) דְּתַמֵּן כָּל בְּרַכָּאָן לִימִינָא. כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל בְּרַכָּה דְּהַנְּגָא וּקְדוּשָׁה לְיוֹאֵי כו':

יִב(ט) דְּלִינוּן כו'. וְהוּא סוּד אִי"ק דְּהוּא יב"ק, לְחֵלֶף הוּא יְחוּדָא וְעִי יְחוּדָא חוּזְרִים כּוֹלָם לֵאחַד וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר בְּסוֹף תִּיקוּן הַקּוּדָם ז"ו בִּיה
עֲבִיד לֹון אַחַד וְעִינֵן מַה שְׁכַתְּבִי שָׁם, וְחוּשְׁבֵּן אִי"ק הוּא אֲל"ף:

יִב(י) קְרַבְנָא דְּכוּלָּא. רוֹנָה לוֹמֵר ק' הוּא קְרַבְנָא, קְרִיבֵי דְּכוּלָּא הוּא מְסֻטְרָא דִּימִינָא וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר בְּזַהַר פְּרַשַׁת אַחֲרֵי מוֹת ע"ז ב' מֵאֵן גַּרְם לֹון
חֲסַד הוּא, וְשֹׁאֵר מְקוּמוֹת הַרְבֵּה:

יִב(יא) וּמֵאוּוָה דַּא עֵץ פְּרִי וְעוֹשָׂה כו'. הוּא דְּכַד אַחַר, קִדְשָׁנוּ הוּא עַל לְדִיק שְׁהוּא עוֹשָׂה פְּרִי, וְאוּנו – בְּעַמּוּדָא לֵאחֲמֵרֵתָא דְּהוּא עֵץ פְּרִי,
וְעִינֵן מַה שְׁאוּמֵר לְעִיל בְּתִיקוּן ל', אֲבָל לְמַעַלָּה אֲמֵר דְּשִׁנְיָהּ מְאוּוִין וְשִׁנְיָהּ עוֹשִׂין אֲלָלָא קִדְשָׁנוּ מְסֻטְרָא לֵאחֲמֵר וְאוּנו מְסֻטְרָא לֵאחֲמֵר וְכְמוֹ
שְׁבִאֲרֵנוּ שָׁם:

יִב(יב) וַאִינוּן גּוֹף כו'. לֵאחֲמֵר עַל שְׁנִיָּהּ בְּלִשׁוֹן אַחַד עֵץ פְּרִי עוֹשָׂה כו':

יִב(יג) לֵאִינוּן חַד. לֵאִינוּן הַפְּסָק כְּמוֹ בִּימִינָא וּשְׁמָאֶלָּא:

יִב(יד) שְׁתֵי כְתַפּוֹת חוֹבְרוֹת כו'. רוֹנָה לוֹמֵר סִפִּיָּה דְּקִרָא אֲל שְׁנֵי קְרוֹתָיו וְחֲזַר, וְהוּן ב' וַיִּין דְּבִיָּה, וְא"ו, דְּהוּן קְרוֹתָא דוּא"ו מְלָא, וְשְׁתֵי הֵינֵן דְּבָשָׁם
הוּן מְחוּבְרִין אֲל שְׁתֵי הוּוּין מְכֹאֵן וּמְכֹאֵן, וְהב' וַיִּין הוּן גּוֹף וּבְרִיתָא וְעַל יְדִיהֶם מְתַחַבְרִין שְׁכִינָה עֵילָאָה וְתַתָּאָה ב' הֵינֵן הַג"ל כְּמוֹ שְׁאוּמֵר
(ירושלמי חגיגה ט ע"א) אִין בִּין מִים לְמִים כו' וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל בְּרִישׁ תִּיקוּן י"ט וְהוּן שְׁתֵי כְתַפּוֹת חוֹבְרוֹת וְזֶה שְׁאוּמֵר לְמַטָּה הֲכִי שְׁכִינְתָא
עֵילָאָה כו' וְחֲזַר עַל שְׁנֵי קְרוֹתָיו:

יִב(טו) וְכַמְהָ לֵאִינוּן כו'. כְּנ"ל דְּחַגִּי"ת בְּאִימָא וְהִי"ב בְּמַלְכוּתָא, וְת"ת וַיְסוּד אַחַד – וְלִכְּן הוּן גַּם כֵּן אַחַד:

יִב(טז) וְעוֹד אֲשֶׁר כו' וְלֹא כו'. כְּמוֹ שְׁאוּמֵר בְּאֲדֵרָא זוּמָא דְּכַתַּר עֲלִיוּן נְקִרָא הוּא, וְשִׁינְתָא מְחַמְמָה נְקִרָא אַתָּה, וְאֲמֵר שָׁם בְּבַחֲנִיָּה אַחֲרַת דְּג"ר
– הוּא, וּמְחַסַּד נְקִרָא אַתָּה, וְכֵן אֲמֵר בְּרַעִיָּא מֵהִימְנָא פ' עֲקַב וְאֲמֵר שָׁם וְהַשְׁתָּא קְרִינֵן כו', וְרוֹנָה לוֹמֵר דְּשְׁנִיָּהּ נִיחָא וְד"ל וְהוּא נִיחָא מַה
שְׁאוּמֵר לְמַעַלָּה דְּבִינָה נְקִרָתָא אֲשֶׁר, וְהַשְׁתָּא מְפִרָשׁ אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ וְאוּנו, אֲלֵו ג' הַס ג"ר כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ:

יִב(יז) אֲשֶׁר אֵהִיָּה וְדַאִי כו'. רוֹנָה לוֹמֵר דְּעִיקֵר שָׁם אֲקִי"ק הוּא בְּכַתַּר כְּמוֹ שְׁאוּמֵר בְּזַהַר פְּרַשַׁת וַיְקַרָא י"א א':

יִב(יח) מְסֻטְרָא דְּנוֹקְבָא אֲתַקְרִי אֲשֶׁר וּמְסֻטְרָא כו'. רוֹנָה לוֹמֵר דְּכַתַּר הוּא זו"ן, גְּלַגְלָתָא, רִישָׁא דְּכָל רִישֵׁן, וְתַנְיִינָא – מ"ס, נוֹק' כִּידוּעַ בְּסוּד
חו"ג, וְרִישָׁא לְמַעַלָּה אִינוּ מְמַנִּינָא דְּהוּא רִישָׁא לְחַאוּ רִישָׁא לָא בְּחוּשְׁבֵּנָא כו' בְּרַח כו', וּמ"ס הוּא תַּחְלַת הַאֲדָם וְתִיקוּנָא וְכָל הַמְלֹוֹת כִּידוּעַ
(וּמַסָּם שׁוֹרֵשׁ או"א), קִדְשָׁנוּ וְאוּנו, וְאֲקִי"ק הַרְאָשׁוֹן הוּא רֵאשׁ, וְאֲשֶׁר אֵהִיָּה הוּא בְּנוֹק', מ"ס דְּהִיא עֵתִיד לְהַתְּגַלּוֹת בְּתִיקוּנִים תַּחְתּוֹנִים דְּמִינָה
נְפִיק או"א מֵה שְׁאִין כֵּן בְּרֵאשׁ, גְּלַגְלָתָא דְּנְקִרָא רֵאשׁ כְּנ"ל דְּנְקִרָא אִין, אֵהִיָּה סְתִים מֵאֵן לֵאנָא וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר שָׁם בְּזַהַר פְּרַשַׁת וַיְקַרָא) וְלִכְּן
אוֹמְרִים אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ וְאוּנו (וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר לְמַעַלָּה לֵאחֲמֵר נְקִרָא אֲשֶׁר, וְכֵהּ הַבְּרַכָּה, לֵאחֲמֵר תַּחְלָה דְּכוּלָּא בְּז"ת כְּמוֹ שְׁאוּמֵר שְׁבִיעֵאָה בְּאִימָא,
כֵּן מ"ס לְעֵשֶׂר סְפִירוֹת):

יִב(יט) וְאוּנו דַּא אֲבָא לֵאחֲמֵר בֵּהּ וַיֵּאמֶר כו'. שְׁהוּא מְאוּוָה:

יִב(כ) קִדְשָׁנוּ דַּא אִימָא לֵאחֲמֵר בֵּהּ וַיְהִי אֹר וְלִית הוּי"ה כו'. רוֹנָה לוֹמֵר דְּהוּיָה הוּא ע"י עֲשִׂיָּה כְּמוֹ שְׁכַתּוּב יְהִי רְקִיעַ, וַיַּעַשׂ אֲלֵקִים אַת
הַרְקִיעַ, וְכֵן בְּמֵאוּרֹוֹת, וְהוּא מְאוּוָה וְעוֹשָׂה זֶה שְׁאוּמֵר

יִב(כא) וְתַרוּוִיָּה לִימִינָא וּשְׁמָאֶלָּא. כְּנ"ל קִדְשָׁנוּ מְסֻטְרָא דְּשְׁמָאֶלָּא כו' וְאוּנו עַל – מְסֻטְרָא דִּימִינָא כו', וְכֵן אֲמֵר לְמַעַלָּה בְּתִיקוּן ל' אִימָא
קִדְשָׁנוּ וְאֲבָא לוֹנו עִינֵן שָׁם:

יִב(כב) וּמֵאֵן מְאוּוָה כו' וְהִי לְדִיק. כְּנ"ל דְּעַל שְׁנִיָּהּ מְפִרָשִׁין קִדְשָׁנוּ כו' וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ דַּא עַמּוּדָא לֵאחֲמֵרֵתָא כו':

יִב(כג) וְעַל שְׁמִיָּה כו' וְעַל שָׁם לְדִיק כו'. רוֹנָה לוֹמֵר, לֵאחֲמֵר נְקִרָאִים עַל שָׁם שְׁנִיָּהּ וְלִכְּן מְסֻטְרָא לִילְהוּן אֲנוּ מְאוּוִים וְעוֹשִׂים:

יְיָ עוֹד אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות כ ב), אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָבָא וְכִי מָאן דְּאִיהוּ תַחֲוֹת שְׁעֵבוּדָא דְרַבּוּנֵיהּ, וְרַבּוּנֵיהּ אֲבָטַח לִיהּ לְאַפְקָא לִיהּ לְחִירוֹ וְאַפִּיק לִיהּ, אִית לִיהּ לְשִׁבְחָא גְרַמְיָה דְאַפִּיק לִיהּ מִגּוֹ שְׁעֵבוּדָא, וְהָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו יג) כִּי גַר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְהָא אִיהוּ אֲבָטַח לְאַפְקָא לְבָנוּי מְגֻלוּתָא, הָדָא הוּא דְכָתִיב (שם יד) וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בְרַכּוּשׁ גָּדוֹל, וְאִיהוּ מְשַׁבַּח גְרַמְיָה כַּמָּה זְמָנִין אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

אָמַר לִיהּ בְרִי שְׁפִיר קְאָמְרַת אָבֵל לָאו אִיהוּ דָא לְשִׁבְחָא גְרַמְיָה, אֶלְא כָּל סְפִירָה וְסְפִירָה אֲתִקְרִיאת רַאשׁ לְחִבְרָתָהּ, וּבְגִין לְאַשְׁתְּמוּדְעָא לֹון מָאן אַתְר אַפִּיק לֹון מִגּוֹ שְׁעֵבוּדָא, פְּתַח בְּאַנְכִי, וְאַדְפִּיר בֵּיה אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹמַר, חֲמִשִּׁין זְמָנִין לְקַבֵּל חֲמִשִּׁין תְּרַעֲזִין דְּבִינָה.

[תיקוני זוהר - דף פג ע"א]

וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָבָא, הָא אִם (דף פג ע"א) עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא אִיהוּ מְצוּנָה וְעוֹשָׂה, הָהּ לִיהּ לְמִימַר בְּגִינָה אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ וְצוּנֵי, מָאִי אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ וְצוּנֵי, אָמַר לִיהּ וְדָאִי שְׁפִיר קְאָמְרַת, בּוּדָאִי עַל עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא וְצִדִּיק אֲתַמַּר עַל תְּרוּוֹיָהּ אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצוּנֵי, רַבִּי אֶלְעָזָר וְדָאִי דְאִיהִי אֲשֶׁר אֱהִי'הּ אִימָא עֲלָהּ, מְנִי לֹון עַל שְׁכִינְתָא רַבִּי דְאִיהִי מְצוּנָה, לְכָל חַד מְנִיָּהּ, רַבִּי וְאִינּוֹן לְעִילָא תְרִין כְּעַנְפִין דְּאִילָנָא דְאַתְפָּרְשׁוּ לִימִינָא וְלִשְׁמָאלָא, וְלִתְתָא אֲתַעְבִּידוּ רַבִּי בְּהָ אֲגוּדָה חָדָא, וּבְגִין דָּא אִינּוֹן לְעִילָא תְרִין, וְלִתְתָא חָד, דִּיחֻדָּא לָא אִית בְּכָל עַנְפִין דְּאִילָנָא אֶלְא בְּהָ, דְאִיהִי אֲגוּדָה דְכָל אֲבָר וְאֲבָר, רַבִּי וְכָה אֲתַעְבִּידוּ בְּלָהּ חָד.

רַבִּי עוֹד וְיֵאמַר אֱלֹהִים יְהִי אֹור רַבִּי דָּא נְבוּאָה בְּמִרְאָה, דְאַתְמַר בְּהָ (במדבר יב ו) בְּמִרְאָה אֶלְיוֹ אֲתוּדַע, רַבִּי וְאִיהִי חֲזוֹן דְּנְבִיאָא, רַבִּי וְאִיהִי חֲזוֹן וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חֲזוֹה, רַבִּי וְאִיהוּ יְהוָה אֱדִנִי, דְהִכִּי סְלִיק חֲזוֹן חֶסֶד ו'

בִּיאור הגר"א

- ^{רפ} ועוד אנכי כו'. הוא רחוק לאשר הוא באימא - דבה נ' תרעין ועיין מה שאומר לעיל בתיקון ל"ב בארובה:
- ^{רפא} אשר ודאי דאיהי אשר רבני. כנ"ל דאיהי התחלה לז"ת, ונקראת רבני, כמו הכתר לעשר ספירות, וכן כמו נוק' דכתר - אשר, ודבורא - ראש, כן הוא בחו"ב, כמו שאומר לעיל מסטרא דאבא ראש כו'.
- ^{רפב} דאיהי מורה לכל כו'. דשניהם מנויים עליה כנ"ל ומאן כו' והכי לדיק כו': (ועל שמיה כו' ועל שם כו'. רוצה לומר דלא תאמר האי קדשנו וזונו דקאי עלינו, ישראל: כל ספירה וספירה אתקרי ראש כו'. רוצה לומר לכן כתיב אשר הולאחיד אשר כו': אשר קדשני וזוני כו'. אע"ג דקאי על ישראל גם כן כנ"ל, מכל מקום בלשון יחיד גם כן משתמע על אדם המברך):
- ^{רפג} ואינון לעילא תרין כו' ולתתא כו'. רוצה לומר, אע"ג דלדס דלתתא דהוא דזיוקנייהו, מנווה על המורה - הוא אחד, תירץ, לפי שהוא בא ממלכות דבה נעשין הכל אחד כמו שאמרו בתפלין של ראש ותפלין של יד, וכמו שאומר להלן בהרבה מקומות:
- ^{רפד} בה אגדה חדא. כמו שכתוב (עמוס ט ו) ואגדתו על ארץ יסדה, דסם (במדבר א טז) ראשי אלפי ישראל, (דברים א יג) חכמים כו' - הכל באגדה אחת בישראל, וזהו סוד המנין - שיהיו עשרה באגדה אחת (אגדה - גימטריה אחד):
- ^{רפה} ובה אתעבדו. בזרע יודיה, שנקשרין כל השפע לילה לבשר אחד:
- ^{רפי} ועוד ויאמר כו'. עתה מפרש פקודל דנבואה, קלל תניינא הנ"ל, ובתיקון מ' מפרש לה בתיבת בראשית, וכאן הוא הקדמה לשם, וכן בתיקונים דלקמן וכנ"ל:
- ^{רפז} לא נבואה במראה. רוצה לומר, דבמראה הוא רחוק באור וכמו שאומר לעיל ע"ז ב' חמש אור אינון ועלייהו כו' עיין שם ולקמן קכ"ט א' רחוק ואיהו לימינא דחסד דאיהו יומא קדמאה דתמן אור:
- ^{רפח} ואיהי חזון. שהוא גם כן לשון רחוק ונקראו הנביאים רוחים לפני כו' (שמואל א ט ט), וכן חושים:
- ^{רפט} איהי חזון כו'. דכל תוספת נ"ו"ן הוא לשון נקבה, שבתון - על שבות דרבנן וכמו שאומר לעיל ס"ו ב':
- ^{רפז} דאיהו יהו"ה אדני. כמו שמפרש והולך (חזון בלא ו'), וחווה - חושבן הו"ה. ואמר במאי היא כו' רוצה לומר דו"ו"ו שבתוך חזון הוא דמסטרא דו"ו"ו היא נקראת חזון, דב' דרגין הוא נבואה, מסטרא דרחוקה הוא אספקלריא דנהרא, ומסטרא דשמיעה אספקלריא דלא נהרא, דכתיב בהו' (ישעיהו ו א) ואראה את ה' כו', (יחזקאל ג יב) ואשמע אחרי קול, והם רחוקה מסטרא דתורה שבתב, הו"ה דלרריך רחוקה שם, ושמיעה מסטרא דתורה שבעל פה דלרריך שמיעה, והם ימינא ושמאלא כמו שאומר לקמן בתיקון ע' בכמה מקומות ובהרבה חדש פ' יתרו, ולכן חזון אתקרי מסטרא דידיה בוא"ו, וזה שאומר אתעבדית אספקלריא דנהרא, ואמר לקמן בתיקון מ' ובג"ד מסטרא דהויה כו' וכד כו', והיא אור דלאן אספקלריא דנהרא, וזה שאומר למעלה דא נבואה במראה, לאפוקי נבואה בשמיעה, ואמר דא נבואה כו' ואיהי כו'. רוצה לומר הכל בנזק' דבה מתפתחין תרעין נבואה כמו שאומר לעיל בתיקון ל', וזה שאומר חזון דנביאית דלית רשו לשום נביא וחווה אלל בה כמו שאומר לעיל בתיקון ו' ושאר מקומות:

חַמֵּשׁ וְשִׁתַּיִן כַּחֲשַׁבֵּן אֲדֻנִי (בַּנְּבוּאָה ס"ו, ס"ה כַּחֲשַׁבֵּן אֲדֻנִי, וְתִיבָה הָא ס"ו) וּבַמַּאי הִיא חֲזוֹן בָּאֵת ר', בִּיה אֲתַעְבִּידֵת אֶסְפָּקְלִיָּאָה דְנַהֲרָא רַבֵּי אֲדוֹן דִּילָהּ.

תקונא ארבעין

רַבֵּי בְרַאשִׁית, שְׁמַעֵי בַת וְרָאִי וְהִטִּי אֲזַנְךָ וְגוֹמֵר (תהלים מה יא), בְּרַאשִׁית רַבֵּי תַמְנָן שְׁמַעֵי, תַמְנָן בִּ'ת, תַמְנָן שְׁמַעֵי ש' מִן בְּרַאשִׁית, רַבֵּי בִ'ת תַמְנָן אֲשֶׁתְּמוֹדֵעַ בְּרִישָׁא וְסוּפָא דְתִיבָה, רַבֵּי תַמְנָן אֲשֶׁתְּמוֹדֵעַ בְּאֲמַצְעֵיתָא, כְּגוֹנוֹנָא דָא בְּרַ' אֲשִׁי'ת, וְכַד תְּהָא בְּחַבּוּרָא עֲמִיה כְּגוֹנוֹנָא דָא יֵאָהֲדוּנָה, אִיהוּ אֲמַר לְגַבְהָ וְשַׁחֲחֵי עֲמָךְ וּבִית אַבִּיךָ (שם), רַבֵּי רַעֲלֵל רַבֵּי יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד (בראשית ב כד), כִּי הוּא אֲדוֹנֶיךָ רַבֵּי הַשְׁתַּחֲוִי לּוֹ (תהלים מה יב), רַבֵּי אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ וְדָאִי.

ביאור הגר"א

^{כ"א} אֲדוֹן דִּילָהּ. רוּחָה לומֵר דָּשׁ אֲדֻנִי הוּא צְנוּק, וְכַשְׁהוּא בּוֹאֵר מַרְחָה עַל דְּכוּרָא, אֲדוֹן דִּילָהּ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (וַיהוֹשֻׁעַ ג יא) אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ רוּחָה לומֵר אֲדוֹן שֶׁל הָאָרֶץ וְקָאִי עַל הַבְּרִית שֶׁבְּחֹדֶר הָאָרֶץ וְכְמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּתִיקוֹן מ' אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ וְדָאִי. וְמָה שְׁכַתּוּב כֹּאן בְּהַגְהָה צְנוּבָה ס"ו כו' – הַגְהָת תַלְמִיד טוֹעָה הִיא:

^{כ"ב} תִּיקוֹן מ'. בְּרַאשִׁית כו'. עַתָּה מִפְרָשׁ בְּרַאשִׁית עַל הַגְּבוּלָה:

^{כ"ג} תַמְנָן כו'. שְׁהוּן ב' נְבוּאוֹת הַנ"ל, וְלִפִּי שְׁגוּבוֹת נִכְלָלִין בְּחַסְדִים, וְנִקְרְאוּ עַל שֵׁם הַחַסְדִים, לְכַן לִית תַמְנָן אֲלָא רַחֲשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל שְׁמַעֵי, וְהַכֵּל כְּלִילִין צְבַת כִּנ"ל:

^{כ"ד} בַת תַמְנָן אֲשֶׁתְּמוֹדֵעַ כו'. רוּחָה לומֵר, דֵּהֲרַחֲיָה, שְׁהוּא מְדוּכְרָא, תוֹרָה שְׁכַתּוּב נִכְלָל בְּגוּה וְרוּחָה לומֵר וְהוּא חוּזוֹן – שְׁאוֹרֵי נִכְלָל בְּס"ה דִּילָהּ, וְס' נִכְלָל בְּרַחֲוֵי כִנ"ל גְּבוּבוֹת נִכְלָל בְּחַסְדִים, חָדָשׁ צְאוֹר, לִילָה צִיּוּם, וְכְמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּזֵהר פְּרַשְׁת בְּרַאשִׁית י"ז א'. וְהוּא שְׁאוֹמֵר וְכַד תְּהָא בְּחַבּוּרָא כו'. וְהוּא חוּזוֹן הַנ"ל לְאֲתַדְבַקָת בּוֹאֵר וְנִקְרְאָת אֶסְפָּקְלִירָא דְנַהֲרָא עַל שֵׁם צַעֲלָה דְנִקְרְרָא חוּזָה דְצַלָּא צַעֲלָה הִיא אֶסְפָּקְלִירָא לְלָא נַהֲרָא כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְמַטָּה וּבִג"ד כו' וְכַד אִיהִי כו' וְהִיא מַסְטֵרָא דְשְׁמִיעָה כִּנ"ל אֲבָל עַתָּה וְהוּא לְבָשָׂר אֶחָד, אִיהוּ חוּזָה וְאִיהִי חוּזוֹן, וְהַגְּבוּבוֹת דִּילָהּ יִרְחָא מֵאוֹרָא, וְחַסְדִים מְבַעֲלָה, דֵּהֵם מִתְקַנְיָן לָהּ וְהִיא אִז אֶסְפָּקְלִירָא לְלָא נַהֲרָא וְכְמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּזֵהר פְּרַשְׁת בְּרַאשִׁית מ"ט א' ב' וּבִין ה' חֲלָקִים כו' דֵּהֵא אֲבָא וְאִימָא אֲתַקִּינוּ לָהּ כו' אֶסְפָּקְלִירָא לְלָא נַהֲרָא, וְבָשָׂר מְבַשְׂרֵי בְּגִין לְאֲחַזָּאָה לָהּ דְלִאֲנִיּוֹן חַד וְלָא אִית פְּרוּדָא צִינִיָּהוּ בְּכַלָּא, וְעִיָּין בְּאִידֵרָא רַבָּה קַמ"צ א' בְּאֲרוּכָה, וְהוּא שְׁכַתּוּב (תהלים מה יא) שְׁכַחֵי עִמָּךְ וּבֵית אַבִּיךָ, דֵּהוּ אֹרָא, דְּמַסְטֵרָא דִּילָהוֹן לָא נַהֲרָא וְהִיא שְׁחוּרָה כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר שֵׁם כְּמָה לְאֲתַמֵּר שְׁחוּרָה אֲנִי כו' וְעַתָּה (שם) וְיִתְחַוּ הַמֶּלֶךְ יִפִּיךָ, דְּנַהֲרָא צְאוֹר:

^{כ"ה} דַעַל כוּן יַעֲזֹב כו'. כָּל זֶה אֲוֹמֵר לָהּ, דְּגַם אֲנִי עוֹזֵב כו', וְעִיָּין שֵׁם בְּפְרַשְׁת בְּרַאשִׁית תָּא חֲזִי מָה כְּתִיב הַכָּא וְיִאמֵר הַאֲדָם זֹאת הַפַּעַם וְגו' הָא בְּסִימּוֹ דְּמִילִין לְאֲמַשְׁכָּא עִמָּה כו' עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ כו' לְבָשָׂר אֶחָד, כּוֹלָא לְאֲמַשְׁכָּא לָהּ בְּרַחֲמֵי וְלְאֲדַבְקָא בְּהַדָּה, וְרוּחָה לומֵר שְׁכָל זֶה דְּבְרֵי אֲדָם הֵן וְלָא דְּבְרֵי הַתּוֹרָה, וְדְבְרֵי ז"א לְנוֹק, וְעִנְיָן עֲזִיבַת אִב וְאִם הוּא כִי אֲמַרִינָן בְּאִידֵרָא זֹטָא דְּנוּטָל ד' כְּתָרִים מֵאוֹרָא, ב' אֲחַסְנַתִּין וְב' גְּנִיזוֹן, ד' בְּחִים דְּתַפְלִין שְׁהוּן לְמוֹחִין, וְהַכֵּל בְּסוּד הַדַּעַת, וְנוֹתוֹן הוּא לְנוֹק, וְהִיא יִרִית לְבַרְתָּא וְבַרְתָּא מִינִיהּ אֲתַזֵּן כו' עִיָּין שֵׁם, וְהַעֲנִין, כִּי שְׁנֵי מִינֵי אִישׁוֹת, אֶחָד צַעֲנִין הַצִּיּוּג מַסְטֵרָא לְדַלִּיקָה, חו"ג, וְהֵן ב' גְּנִיזוֹן חַד עַטְרָא כו', וְאֶחָד מַסְטֵרָא דְצַעֲלָא שְׁהוּן לָהּ תַמִּיד וּמִפְרַנְסֵם אֲוֹתָהּ, וְהוּא מַסְטֵרָא דְת"ת, צַעֲלָה הַבֵּית וְאֲוֹרָתָה, וְהֵן ד' חֲלָקִים, מְזוּנוֹת שְׁנוּטָל לְשִׁנֵּיהֶם, זָכַר – זֶה כְּכַרְו, וְנִקְבָּה – נִקְבָּה צָהָה (נְדָה לָא ע"ב), אֲלָא שְׁהַקְבָּה נּוֹתוֹן לְזָכַר חֲלָק שְׁנֵיהֶם, וְהוּא נּוֹתוֹן לָהּ, וְכֵן צִיּוּג שְׁנֵי חֲלָקִים, חו"ג כִּנ"ל, וְהֵן ד' אֲוֹתוֹת הו"ה, וְהַגָּה כְּשֶׁהֲבֵן קַטָּן וְאִין לּוֹ דַעַת עַד י"ג שְׁנָה שְׁאֵז נִקְרָא אִישׁ כְּמוֹ שְׁאֲמַרוֹ אִישׁ פְּרַט לְקַטָּן (וְקוּדְשִׁין יט ע"א), וְהוּא מַסְטֵרָא לְדַלִּיקָה, שְׁהוּא אִישׁ כִּידוּעַ, וְהוּא דְרַגָּא דְּלַעֲתָה, וְיַדַּע, וְהַעֲנִין כִּי אִף שְׁהַדַּעַת בּוֹ חֲדָרִים יִמְלָאוּ (מַשְׁלִי כד 7) – עִיקְרוֹ לְאוֹרֵךְ יִסוּד, וְכֵן כָּל הַאֲבָרִים מִשְׁמַשִּׁים לְדַבַּר אֶחָד – לְבַד הַיְסוּד דְּלִאֲנִי אֲלָא בְּשָׂבִיל הַנְּהַר הַזֶּה, וְלְכֵן נִקְרָא נַהֲר עַל שְׁמוֹ, וְכָל זְמַן שְׁאִין לּוֹ דַעַת אִז נוּטָל מְזוּנוֹת מֵאֲבִיו וְאִמּוֹ וְסוּמְךָ עַל שׁוֹלְחַנְסָה, כִּי מְזוּנוֹת יֵשׁ לּוֹ תִּיכְף שְׁנוּלָד לְרִיד לְזוֹן גּוֹפוֹ, וְהוּא מַסְטֵרָא דְת"ת שְׁנִקְרָא אֲדָם, וּמִיד כְּשׁוֹלָד נִקְרָא אֲדָם כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (אִיוֹב יא יב) אֲדָם יוֹלֵד, אֲלָא שְׁנוּטָל מֵאוֹרָא, וְכֵן הַבַּת נוּטָלָת מֵאוֹרָא שְׁלָהּ, וְכַשְׁבָּא הַדַּעַת בּוֹ, דְּאִז כּוֹלֵם נִכְלָלִין דַּעַת כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְעִיל בְּתִיקוֹן ל"ח ז"ו – בִּיה עֲבִיד לּוֹן אֶחָד, וְהוּא מְכַתֵּר עֲלִיוֹן, שְׁוֹתָף הַשְּׁלִישִׁי, קְב"ה, וְנוּטָל כָּל הַד' עַטְרִין הַכֵּל מִדַּעַת כְּתֵר עֲלִיוֹן, וְנוֹתוֹן לּוֹ הַקְבָּה מְזוּנוֹת ב"ח וְהַעֲטְרִין ב"ח כִּנ"ל, וְהַנּוֹק' גַּם כֵּן הוֹלְכַת מֵאוֹרָא שְׁלָהּ, וְהוֹלְכַת אֵל אִישָׁה לִיקַח מִמֶּנּוּ כִנ"ל, וְבַזֵּהר פְּרַשְׁת בְּרַאשִׁית מ"ח ב' כִּיּוֹן דְּלִאֲחַבְרַת בְּהַדָּה כו' מִכָּאן אֲוִלִּיפְנָא כו' וְעִילַת הַעִילוֹת לָא נַחִית עֲלֵיהּ עַד דְּהוּא עִם נוֹק, וְהַגָּה עַטְרָא גְּבוּבוֹת, מ"ג, הַגָּה הוּא צֵה שְׁלָא עַל וְיָדוּן, אֲבָל מְכָל מְקוּם הוּא ע"י רוּחָא דְשָׂדֵי צְבוּיָהּ רַאשׁוֹנָה, וְהַרוּחַ הַזֶּה הוּא הַמַּעֲוֹרֵר מ"ג לָהּ, וְהוּא מְצוּעָא דְבִירָא לְלָא פְּרִישׁ מְבִירָא לְעַלְמִין כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּזֵהר פְּרַשְׁת פְּקוּדֵי רַנ"ט א' וְהוּא נְקוּדָה בְּהִיכָלִיהּ מַעֲיָן חַתוּם כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְעִיל תִּיקוֹן ל"ו וְשָׂאֵר מְקוּמוֹת וּמַעֲיָן הוּא מְצוּעָא כו' וְאֲמַר בְּתִיקוֹן ל"ו וְשָׂאֵר מְקוּמוֹת דְּהוּא אֲוֹת צְבִיתָה, עַטְרַת הַבְּרִית, וְהַעֲנִין הוּא, דְּבוּדְלוֹי שְׁלָא צַעַת צִיּוּג – הַעֲטָרָה דְּכוּרָא, אֲלָא כִי צִיּוּד צו"ו – הַאֲמָה, וְפּוּמָא לְאֲמָה – עַטְרָה הַנ"ל, וְבַתּוֹן חו"ג, וְכְמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּסַפְרָא לְנִיעוּתָא בְּפִרְק ג' עִיָּין מָה שְׁכַתּוּבֵי שֵׁם, וְהַגָּה עַטְרָא גְּבוּבוֹת שְׁהוּא מַעֲטָרָה – נִשְׂאֵר צֵה, וְהוּא רוּחָא דְשָׂדֵי צְבוּיָה עִם הַגְּבוּבוֹת אִף שְׁהַטְפָּה נוּלָד הוֹלֵד מִמֶּנּוּ, וְמַהוּא רוּחָא נוּטָל הוֹלֵד הַלְבוּשׁ, כִּימֵי אֲלוֹהֵי כו' (אִיוֹב כט 3), מְכָל מְקוּם נִשְׂאֵר הַעִיקֵר בְּקַרְבָּה, וְהוּא מְבִיא לָהּ מ"ג, וְהוּא נְקוּדָה בְּהִיכָלִיהּ, כִּי הֵיכַל הוּא צְבִינָה דִּילָהּ, וְהוּא פְּנִימֵי לָא בְּגוֹפָהּ, כִּי כָּל גּוֹפָה עִם הַרָאֵשׁ הוּא ו"ק, וְהֵיכַל הַזֶּה הוּא בְּפִנִּימִיוֹתָהּ, ק"ה, אֲרוֹן הַבְּרִית, וְבַגּוֹ הֵיכַל זֶה הוּא נְקוּדָה אֶחָת וְהוּא מְקוּם רוּחַ הַזֶּה, וְזֶה לָא פְּסִיק מִמֶּנּה תַמִּיד אֲפִילוּ בְּגָלוֹת בְּגִין צְבִית מִילָהּ לְלָא פְּסִיק מִיִּשְׂרָאֵל וּמִקִּיּוּמִין תַּמִּיד, (שְׁבַת קל ע"א) כָּל מַצְוָה שְׁמַסְרוֹ כו'

רַב־וּבְגִין דָּא מְסַטְרָא דִּיהוּ'ה אֶתְקַרִיאת אֶסְפֶּקְלִרְיָאָה דְנַהֲרָא, וְכַד אִיהִי אַדְנִי' בְּלֵא בַעֲלָה אֶתְקַרִיאת
אֶסְפֶּקְלִרְיָאָה דְלֵא נַהֲרָא, וְנִבְיָאָה מְסַטְרָא דִּיהוּ'ה אִינוּן מְאֶסְפֶּקְלִרְיָאָה דְנַהֲרָא, וְנִבְיָאָה מְסַטְרָא דְאֶדְנִי' אִינוּן
מְאֶסְפֶּקְלִרְיָאָה דְלֵא נַהֲרָא, דְאֶלִין מְחַנְבָּאִין רַחְמִי, וְאֶלִין מְחַנְבָּאִין דִּינָא, דְנִבְוָאָה אִיהִי שְׁקִילָא לְאֶרְיִיתָא דְבִכְתָּב
וּלְאֶרְיִיתָא דְבַעַל פֶּה.

בִּיאור הגר"א

עדיין כו', ואפילו נחש כו' כל זמן שלא בעל בת אל נכר – עקרב, כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"א, והרוח הזה שהוא מהדעת שהוא הולך
תמיד אל שרשו – מביא לה מ"ג, ולכן דעתה קלה שאין לה אלא עיטרא גבורות לבד כידוע, וזה שג' אותיות יה"ו – בדבורא, וה' בתראה
– בנוק', כי ב' דת"ת נזונית תמיד בו, ו"ה שהן מאו"ח – בתחילה, ועתה – דעת מהקב"ה, מכל מקום ע"י או"ח נותן לו הקב"ה ו',
עיטרא חסדים בו, וה' בתראה עיטרא גבורות הוא זה כנ"ל, והענין, כי חו"ג הן אור ומים שבב' ימים הראשונים כמו שאומר לקמן
בתיקון מ"ח ובשאר מקומות הרבה, והנה (ישעיהו כז א) לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון, ז"ל נבראו אצל סרס את הזכר והרג את
הנקבה ומלחה ללדיקים לעתיד לבא, והענין כי לויתן הוא לדיק כמו שאומר לעיל נ"ב ב' לויתן לעילא דא לדיק כו', והוא ז"ל אמה
ועטרה כנ"ל, והנה אור ומים הן ב' עיטרין דחו"ג, והיו ראוין להיות שם ולהזדווג וליתן שניהם לנוק' אצל באמת אינו יואל אלא מים,
והאור ההולך בזיווג בכל האברים הוא התענוג הזיווג והולך עד יסוד ושם נגנו, ובעטרה אינו בא אלא מים, וזהו עטרא גבורות שהוא
בעטרה וניתן לנוק' ושם נעשה רקיע צבינה דבה ששם וייצר כו' ועיין פרשת בראשית א' א' מכאן ולהלכה אור דלחברי וחתגניז כו',
ואלמלי היה אדם נברא בלילה היה רואה מסוף כו' אצל לא נברא אלא ממים חשוכים אצל מכל מקום הוא ויהי אור – אור נגד הנוק',
כמו אור במים (ספר יצירה) – שמלוכש שם, והן באמת עטרא גבורה, אצל הוא חסדים מ"ד לנגד הנוק' מ"ג לילה, וזהו הענין דלפעמים
אומרים דמים הוא בחסד ולפעמים אומרים שהוא בגבורה, ועוד שאומרים אור ומים הוא חו"ג ולפעמים להיפך מים אש חו"ג ואש הוא
אור, אצל הענין, כי בדבורא – אור מים הוא חו"ג, ובנוק' – להיפך, אלא שבדידה אין אור רק אש, כי אור לידה הוא גבורה והיא גבורה
– נמאל גבורה שבגבורות, ובדידה הוא חסדים שבחסדים, והיא אינה מקבלת רק מ"ד ונעשה בו חסדים לגבי מים לידה, וזהו סירס –
שאינו מוליד אותו האור, והרג את הנקבה – דלית לה אור לגמרי רק אותו המעט שמאיר מלוכש במים, והוא אור הלבנה שמקבלת
מחמה, וידוע ששמש וירח הם ב' דרגין אלו, וכמו המזונות שחלקו נשאר לו כן עיטרא חסדים אלא שבגבורות חילוק שהוא נשאר שרשו
תמיד בה מה שאין כן במזונות שלה שהוא תמיד אלו ולכן ג' אותיות בו כנ"ל, וזה שאומר לה שכחי עמד כו' – ותקבל ממני, שאף שאו"ח
הינו כלי מקום לקבל הגבורות בה מכל מקום הכל ממנו – חו"ג, וגבורות הוא הנשאר בה ומעורר מ"ג, וחסדים הם הנותן לה, וזה
שאומר ובג"ד מסטרא דהו"ה כו' וכד איהי כו'. והנה, שמיעה – מסטרא גבורות כנ"ל, ונכלל בחסדים – ראייה, ונעשית חזון כנ"ל, ולכן
ש' של בראשית, נכלל בראי, והכל בבית, שהוא בכלי של או"ח שמאלו נקראת בת, אצל הכל נקרא על שם החסדים, ראייה הג"ל, ונכלל הכל,

כל ג' בחינות אלו – בא', וזה שכתוב והיו לבשר אחד, וזה שאומר בשר שהוא ראשי תיבות ב"ת ש'מעו ר'א"י:

¹²⁰ (מתלה"ה) דע"כ יעזוב כו'. עיין מה שכתבנו שם בענין הלויתן, והענין הוא כי לויתן הוא אור ששת הימים כי לויתן הוא דעת כמו
שאמרו בזה פרשת שמות י"א ב' וילך איש כו' מביא לוי כו' וזה שאומר שם אחר דחכמתא והוא נהר כו', ורואה לומר דעת דהוא לוי,
לויתן, וכן אמר בפי' שלא קע"ד א' אלא לדיק אקרי לויתן כמו שאומר בריש תיקון כ"א ובאחרי מות נ"ח א' ע"ש הדעת לעל שמו נקרא
כמו שכתבתי לעיל, והוא אור דדעת מהכתר ועיין מה שכתבתי בריש ספרא דלניעותא בענין הלויתן נחש בריח ועקלתון, שהוא אור
הראשון, ובו השמחה, כמו שכתוב (משלי יג ט) אור לדיקים ישמח, שהוא משמח לדיקים וכתוב (תהלים לז יא) אור זרוע ללדיק כו', ואז
(תהלים קד לא) ישמח ה' במעשיו, והאור הזה נברא ז"ל, חוורא, עובר לסוחר כמו שאומר שם, והוא חסדים עש, שכל דבר כליל מעש, ו
ולא יאלו אלא ה' חסדים, ונגנוז ביסוד, ואל העטרה לא יאל כלל, ולכן אין לסיהרא אור כלל דלית לה מגרמה כלום, רק מה שמקבלת
משמאל, יסוד, ואף גם זה רק מלוכש במים, אצל האור נגנו בצדיק, ושם אור הגנוז כמו שאומר לעיל ל"ח ב', ולכן הערלה חופפת שם,
ולעתיד לבוא (ישעיהו ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה כו' – שתגלה האור שלה בעטרה, ואז יכרתו הס"א, (ישעיהו כה ח) ובלע
המות כו', מלכין דלחטבתו – הכא אתקיימו, דאתגליא חסד צפוס אמה, וזהו (בבא בתרא עד ע"ב) ומלחה לעתיד לבוא, ברית מלח שלא
תופר, והן נחש בריח – האמה שהוא בריח, והעטרה – עקלתון, שסובב סובב וגם הסביבו הוא בעקלתון בשיפוע, וכן (תהלים נ י) בהמות
בהררי אלף – ז"ל נבראו וסירס את הזכר ולין את הנקבה הוא בנוק' דעת שלה המתפשט ביסוד שלה שגם הם ז"ל נבראו – מים אש
כמו שאומר שם, והם בהמות בהררי אלף שהוא בנוק' כידוע והוא מהגבורות כמו שאומר בסוף תיקוני זהר חדש ובפרשת בהעלותך והוא
בעירא דאשא דלכיל בעירא, תהלים קד יד) מממיה חזיר לבהמה כו', (ב"ב סס) ואלמלא כו' – סירס את הזכר והוא מ"ג דבה שאין יואל
ממנה כמו בזכר, ולין את האש שבה כי אלמלא היה האש שבה בכחו היה התשוקה בה עד למאד והגבורות היה חזק אצל ליין בה ולא
נשאר תשוקה בה כלל וכלל רק בשעת הזיווג שמתחממת מאורו שנפיק דרך דופן היסוד והוא חוט של חסד המשוך עליה (כמו שאמרו
(מגילה יג ע"א) אסתר ירקרוקת אלא כו'), אור השמש המאיר לעולם, והוא לא פסיק מהעולם, וזה שאמרו (חגיגה יב ע"ב) כל העוסק
כו', שמתחתה בה ונכלל עמה ומקבל החוט עמה, רק מחטאה נתחללה (בראשית ג טז) ואל אישך תשוקתך, וזהו הסעודה של לויתן ושור
הבר והקניגין שלהם שהוא השמחה הגדולה שאין למעלה הימנה:

¹²¹ והשתחו לו. כמו שאומר בזהר חדש שה"ש נ"א נ"ב דלע"ג דלוייה תחותיה בשחותא לגבי אמלעיתא דל"ף כו' הביאני המלך חדריו אנא
בעילויא וחזיבו כו' ואנא לא חיישנא כו':

¹²² אדון כל כו'. כנ"ל סוף תיקון ל"ט:

¹²³ ובג"ג כו' נבואה איהי שקילא כו'. ורואה לומר, זה שמעי וראי, תורה שבכתב ושבעל פה כנ"ל, והן שניהם בהיכלל לידה, בתי היכלין
נבואה, ואראה כו' ואשמע כו' וכנ"ל:

ובהוא זמנא דמתפתחין היכלין דנבואה, כמה מארי דעתידות יתערוך בעלמא, הדיא הוא דכתיב (יואל ג א) ונבאו בניכם ובנותיכם וכו', ומארי דעתידות, כמה דהווי ועתידין למהוי, כמה דהווי מסטרא דמחשבה ומארי דעתידות, כמה דהווי מסטרא דמחשבה, ומה דעתיד למהוי מסטרא דאימא עלאה, שירא דמלה (קהלת ג טו) מה שיהיה כבר הוא, ואשר להיות כבר היה.

וכמה מארי דעינין דאינון שייחוזים ונביאיא יתערוך בעלמא דאינון עיני יהוה, וכמה שיימארי דאינון דתמן שמייעה דאתמר בהון (יחזקאל א כד) ואשמע שייאת קול כנפיהם, שיימארי דאנפין דאתמר בהון (שם ו) וארבעה פנים וגומר, שיימארי דקלין, ומארי דדבורין, שיימארי דרוחא דקודשא, ומארי דידין שיימארי דאתמר בהון (שם ח) וידי אדם וגומר, שיימארי דקומה, שיימארי דאות, שיימארי דרגלין דאתמר בהון (שם יד) והחיות רצוא ושוב, שיימארי דזמנא ויבדל אלהי'ם בין האור ובין החושך (בראשית א ד), אלין אינון נביאי דשקרא, דאתמר בהון (שמות ז יא) ויעשו גם הם חרטומי מצרים וגומר, דאפריש לון קודשא בריהו הוא מנביאי קשוט.

[תיקוני זוהר - דף פג ע"ב]

שיימארי אלהי'ם יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א ז), שיימארי דזא לאתעסקא באורייתא דבעל פה, ולאפריש בין אסור והתר, דאינון מייז (דף פג ע"ב) מתיקון, ומייז מירין מסטרא

ביאור הגר"א

^פ מארי דעתידות ממה כו'. מפרש והולך, מארי דעתידות - מארי'א, כי הן עומק ראשית ועומק אחרית כמו שאומר בספר יצירה מים ואש, שממים יאלו, ואש מחזיר כל דבר לשקו, מוחא ולבא אברים הפנימים, ואח"כ מפרש כל האברים החיצונים הכל כסדר והכל נבואה כמו שמפרש והולך:

^פ דאתמר זה ישראל כו'. הוא לראיה שמס' מסטרא לעבר, לאמרינו, עלה במחשבה - עכבה עלה:

^פ ורוא מה שהי' כבר הוא. רוא לומר מה שהיה - בחכמה, כבר הוא - בכתר נקרא הוא כמו שאומר באדרא זוטא דאינו בחכמה כי אם מה שכבר הוא בכתר, וכן אין צדינה כי אם מה שהיה בחכמה, וזהו ואשר להיות כו':

^פ דאינון חוזים ונביאים. מסטרא דעין שמאל וימין, כמו שאומר לעיל בריש הקדמה ועוד מסגירו דעינין ופתיחו דעינין, כמו שאומר לעיל ריש תיקון י"ח ואף שכל עיינין הן אספקלריא דנהרא, היינו לגבי שמייעה, אבל זה גופא אית דו"ג, נ"ה:

^פ ומארי דלודנין כו' דאתמר כו'. ומארי דעינין - כבר ביאר שהן נבואה במראה:

^פ את קול כנפיהם. והוא דיבור מסטרא דנוק', (קהלת י ט) ובעל כנפים יגיד דבר, וזהו שמייעה, והרבה חילוקים בין ראה לשמייעה, כי הראיה הוא באור, ימינא, אספקלריא דנהרא, והשמייעה אף בלילה בחושך, אבל הראיה הוא מרחוק הרבה שרואין אף בשמים וכמו שכתוב מרחוק ה' נראה כו', אבל שמייעה בקרוב, והן דרגא דת"ת ולדיק, אספקלריא דנהרא ואספקלריא דלא נהרא, וכמו שכתוב (ישעיהו נז יט) שלום לרחוק ולקרוב שהן ת"ת ולדיק כמו שאומר לעיל נ"ג א'. ובראיה אחת יכולין לראות מה שאי אפשר לשמוע בזמן גדול. והראיה אינה נשכחת מהרה כשרואה אדם אחד מכירו לאחר זמן הרבה. וכן נקבע האהבה והשנאה בראיה יותר וכמו שכתוב במשה רבינו עליו השלום (שמות לז יט) וירא את העגל כו' והתפעל יותר מצמאמר השם יתברך. וכן הראיה מצוררת יותר ורחה להבין מצמייעה וכמה מדרכות עול. ותבין בזה הרבה סתרי תורה:

^פ ומארי דאנפין כו'. דאינון ידעין צמ"ט ובצבעין אנפין דהן מסטרא דד' פנים לאחת שהן י"ב פנים ובכל אחד ששה כמו שאומר לעיל ס"ג א' (ועיין לקמן קמ"ד א' אנפיו דמטרוניתא כו' תליין ע"ב כו'):

^פ ומארי דקלין ומארי דדבורין. שנאמר כי עוף כו' ובעל כנפים כו' כמו שאומר לעיל בתיקון י"ח עיין סם:

^פ ומארי דרוחא דקודשא. מסטרא דחוטמא דאתמר בהון עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט כמו שאומר סם, והוא מב' נוקבין, חד רוחא וחד אשא כמו שאומר באדרא זוטא רכ"ד א' ר"ה סבא אוקים כו':

^פ דכתיב וידי אדם כו'. העושין לדיקה בסתר, מתחת כנפיהם, ועיין בתיקון י"ח, כ"ט ב':

^פ ומארי דקומה. דכתיב וגויתו כתרשיש כמו שאומר לעיל כ"ח ב' ואמר סם כ"ט א' דאינון כרעין וסגדין למלכא בצלותא כו' ומכסיין בעטופא דמראה כו':

^פ ומארי דאות. רואה לומר אות ברית, ונאמר בהן (שמות ג יב) וזה לך האות, (ישעיהו ז יא) שאל לך אות כו':

^פ ומארי דרגלין. בצלותא, ובגלותא קיימין עלייהו דשכינתא למסבל בגינה כמו שאומר סם למ"ד א' ב', והענין, כי כל מורה שאדם מחזיק בה יותר הוא רשים בה בצלותא אבר ומסם נבואתיה וכמו שאומר סם כ"ח א' ולא עוד אלא כל נביאיא הוו חזיין נבואה ליהון בצברים למלכא, כל חד וחד באבר ידיעא ולא יתיי, מנהון ברישא כו', וברתא דמלכא אייהי היכלא דכל אבר ואבר, מורה דכל אבר ואבר כו', ואייהי נבואה דכל אבר ואבר מראה דכל כו', וזהו פתיחות היכלין דכל אבר ואבר:

^פ בהוא זמנא ויבדל כו'. כמו שאומר לעיל בתיקון ל' עיין סם, והוא כמו שכתוב (זכריה יג ד) ולא ילבשו עוד אדרת כו':

^פ ויאמר אלוקים כו'. עתה מפרש מאמר ג', ובתיקון מ"א רומז אותו בתיבת בראשית, וכן בכולם וכנ"ל, והן עשר תיקונין לעשר מאמרות, ואח"כ מפרש והולך השאר אלוקים דפרשה כמו שכתבתי לעיל בתיקון ל"ב, אבל בל"ב אלוקים אינו מפרש רק העשר אמירן:

^פ הכא רזא כו'. הכל פירש למעלה בתיקון למ"ד עיין סם:

דְּשָׁמָא לָא, וְלֹא יִכְלּוּ לְשִׁתּוֹת מִיָּם מִמֶּרָה כִּי מָרִים הֵם (שמות טו כג), וּמִסְטָרָא דִּימִינָא וְיִמְתְּקוּ הַמֵּיִם (שם כה), וְאִינּוֹן כְּגוֹנוֹא דְדָם טְהוֹר וְדָם נְדָה דְצָרִיךְ לְאַפְרָשָׁא בִּינְיָהוּ, בְּגִין דִּיהוּא זוֹהֶמָא דֵהִטִּיל נְחֹשׁ בְּחוּהָ גְרִים לְעָרְבָא מִיִּין דְדָכְיוּ עִם מִיִּין דְמִסְאָבוּ, וּבְגִין דָּא תְקִינּוּ תְקִנָּה דָּא לְחוּבָה לְאַפְרָשָׁא בִּינְיָהוּ, וְהוּא דְאַפְרִישׁ בִּינְיָהוּ דָּא רְקִיעַ דְעַל רְאשֵׁי חַיּוֹן, דְאַתְמַר בִּיהַ (יחזקאל א כב) וְדָמוֹת עַל רְאשֵׁי הַחַיָּה רְקִיעַ דָּא מִטְטֵרוֹן.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל וְכוּ' (בראשית א ז), הֵכָא לִית מִיָּא מִסְטָרָא דְמִסְאָבוּ, אֲלֵא מִיִּין מִסְטָרָא דְשָׁמָא לָא הוּוּ בְּעָאן לְאַתְגַּבְרָא, וּמִיִּין מִסְטָרָא דִימִינָא הוּוּ בְּעָאן לְאַסְתְּלָקָא עַלְיָהוּ, עַד דְאַלִּין אָמְרִין אָנּוּן בְּעִינָן לְמַהוּי קָדָם מְלָפָא, וְאַלִּין אָמְרִין אָנּוּן בְּעִינָן לְמַהוּי קָדָם מְלָפָא, עַד דְאַתָּא עֲמוּדָא דְאַמְצַעִיתָא וְאַעִיל שְׁלָם בִּינְיָהוּ, וְקָשִׁיר לֹון וְאַתְעֵבִיד שְׁקַל (נ"א שלום) בִּינְיָהוּ, וְדָא מְחֻלּוֹקַת שְׁיִלְשָׁם שְׁמִים, כְּגוֹן לְאָה וְרַחֵל, דְדָא לְאַתְחַבְרָא בְּבַעֲלָה, וְדָא בְּעָא לְאַתְחַבְרָא בְּבַעֲלָה, וְנָטִיל לֹון יַעֲקֹב וְקָשִׁיר לֹון בִּיהַ לְתַרְוִיָּהוּ, בְּגִין דִּיהוּ קָא מְחַשְׁבַת לְאָה בְּלָפָה אִם יַעֲקֹב נָטִיל לְאַחְתֵּי נָטִיל לִי עֲשׂוּ חַיִּיבָא, וְהָכִי קָא חַשְׁבִּית רַחֵל כְּגוֹנוֹא דָּא, בְּגִין דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לֹון לְיַעֲקֹב תְּרוּוִיָּהוּ, וְשׂוֹיב לֹון מֵהוּא חַיִּיבָא, וְאַתְחַבְרוּ בְּצַדִּיקָא.

[תיקוני זוהר - דף קא ע"א]

(דף קא ע"א) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, יוֹמָא חָדָא הוּוִין בְּבִי מְדַרְשָׁא, וְשָׂאִילוּ חַבְרָיא מַאי נִיהוּ דְאַמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוּי כְּשִׁתְּגִיעוּ לְאַבְנֵי שֵׁשׁ טְהוֹר אֵל תְּאֵמְרוּ מִיָּם מִיָּם שְׁמָא תְּסַפְּנוּ עֲצַמְכֶם, שְׁנַאֲמַר (תהלים קא ז) דוּבְרַ שְׁקָרִים לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַ עֵינַי, (נ"א קם סבא דסבין עתיקא דעתיקין, ואמר רבי רבי מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידוי כשתיגעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסכנו בעצמכם, הדא הוא דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, והא כתיב (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, ועוד מים עליונים ומים תחתונים אית תמן, למה אמר אל תאמרו מים מים, אמר ליה בוצינא קדישא, סבא דסבין לך יאות לגלאה רזא דא, דלית חבריא יכלין לקיימא ביה על בורייה, אמר ליה סבא דסבין, רבי רבי בוצינא קדישא, בודאי אבני שיש טהור אינון י' י', דאינון חד יו"ד עלאה מן א, ותנינא יו"ד תתאה מינה, והכא לית טומאה אלא אבני שיש טהור, ולית הפרשה בין מים למים, דכלא יחודא חדא, דאלין אינון מסטרא דאילנא דחיי דאיהו ו באמצעייתא ד א, דאתמר ביה (שם ג) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, אבל אילנא דעץ הדעת לתתא). ש"א דהכי הָא סְבָא דְסָבִין עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין קָא נְחִית וְאַמַר לֹון, רַבְּנָן בְּמַאי עֲסָקִיתוּ, אָמְרוּ לִיהַ וְדָאִי בְּהַאי דְאַמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוּי כְּשִׁתְּגִיעוּ לְאַבְנֵי שֵׁשׁ טְהוֹר אֵל תְּאֵמְרוּ מִיָּם מִיָּם, וְאַמַר לֹון וְדָאִי רְזָא עֲלָאָה אִית הֵכָא, וְהָא אוּקְמוּנָה בְּמַתִּיבְתָא עֲלָאָה, וּבְגִין דְלָא תְטַעוּן נְחִיתָנָא לְכוּן, בְּגִין דִּיתְגַּלִּי רְזָא דָּא בִּינְיָיְכוּ דְאִיהוּ רְזָא עֲלָאָה טְמִירָא מְבַנֵּי נְשָׂא (נ"א דרא).

בְּוֹדָאִי אַבְנֵי שֵׁשׁ טְהוֹר שְׁיִינּוֹן י' י', דְמִנְהוֹן מִיִּין דְכִינָן נְפָקִין, וְאִינּוֹן רְמִיזִין בְּאַתָּא רִישָׁא וְסוּפָא י' י', שְׁיִינּוֹן דְאִיהוּ נְטוּי בִּינְיָהוּ אִיהוּ שְׁכַעֲץ חַיִּים, מָאן דְאַכַל מִנֵּיהַ וְחַי לְעוֹלָם.

בִּיאור הגר"א

^פ לָשֵׁם שְׁמִים. לָשֵׁם שִׁיָּהִי עִם שְׁמִים, וְהוּן לָאָה וְרַחֵל, מִסְטֵרָא דְבִית שְׁמַאי וְבֵית הַלֵּל, דִּינָא וְרַחֵמֵי דְכַל אַחַד רוּחָה הַלְכָה כְּמוֹתוֹ, לְהַתְקַשֵּׁר בְּהַלְכָה, דְרַגְיָה, וְהַלְכָה הוּא בְּתַ"ת הַמְכַרְיַע, וְנִפְיָק בַת קוֹל אֲלוּ וְאֲלוּ דְבַרֵי כו' (ערוזין יג ע"ב), שְׁהוּן מִסְטֵרָא דְעַץ הַחַיִּים, שְׁשֵׁם שְׁנִיָּהּ מִסְטֵרָא דְחַיִּים וְכִמוּ שְׁאוּמֵר לְקַמְן ק"א ח' וְהוּא וַיַּעַשׂ אֲלֶקִים אֶת הַרְקִיעַ כו' דְכָאן:

^פ אֲדַהֲכִי הָא סְבָא דְסָבִין כו'. רוּחָה לּוֹמַר, מְדוּרָת הַרְאִשׁוֹנִים קוֹרֵם אֲבַרְכָהּ הַרְבֵּה, וְשֵׁם אֲרִיכוּ דִיּוּמִין כְּמוּ שְׁאוּמֵר בְּסוּף תִּיקוּן ע', וְנִרְחָה שְׁהוּא אוֹתוֹן שְׁקוֹרֵם נַח שְׁהֵם אֲרִיכוּ יָמִים יוֹתֵר וְהוּוּ סְבָא דְסָבִין עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין:

^פ אִינוֹן י' י' דְמִנְהוֹן כו'. הוּן ב' יוֹדִין דְשִׁיבוֹב יִאֲקוּדוֹנִק, תַּחֲלָה וְסוּף, חֲכִמָה לְזוּ"ג, שְׂבִז"א בְּרַחֵשׁ וְבַה בְּסוּף, שְׂבַה אֹור חוּזַר – ב' יוֹדִין הַנ"ל, ו' בְּאַמְנַע, ו' אוֹתוֹת הַנ"ל, וְהוּן כֻּלָּל הַאֲזִילוֹת, י' כוּלָּל גְרַה, ו' – מַלְכוּת, ו'ק בְּאַמְנַע וְעִינּוּן בְּזוֹהַר חַדֵּשׁ שְׁה"ש נ"א ד' בְּאַרְכּוּבָה, וְאֲלוּ ב' חֲכִמּוֹת הוּן חַד, ב' רַאשִׁית כְּמוּ שְׁאוּמֵר בְּזוֹהַר פֶּרֶשֶׁת בְּרַאשִׁית ז' ב' ר"ח פֶּתַח כו' רַאשִׁית ב' תְּרִין אִינוֹן דְמַתְחַבְרִין כַּחֲדָא וְאִינוֹן תְּרִין נְקוּדִין כו', וְהוּוּ שְׁאוּמֵר וְנִמְנָהוּן כו', דְמ"ד וּמ"נ נִפְיָק מַחֲכִמָה, יוֹדִין הַנ"ל, וְהוּן מִיָּם מִיָּם הַנ"ל, אֲבָל אִינוֹן בְּיַחְדָּהּ, לְכֹן אִין לּוֹמַר מִיָּם מִיָּם ב' פְּעֻמִּים, רַק מִיָּם אַחַד הוּא מְעַץ חַיִּים כְּמוּ שְׁמִפְרַשׁ וְהוּלָן:

^פ ו' דְאִיהוּ כו'. רוּחָה לּוֹמַר שְׂתוּחַד אֲלֶפֶךָ כו' וְהוּא בְּחוּשְׁבַן הוּיָהּ וְכֹן שִׁיבוֹב הַנ"ל כְּנ"ל:

^פ עַץ הַחַיִּים. עִינּוּן לְעוֹלָם כו' וְהוּא עַץ כו':

שכ"א ילין תריין יודיי'ן אינגון רמיזין בוייצר, ואינגון תריין יצירות יצירה דעלאין ויצירה דתתאין, שכ"ב אינגון חכמה בראש וחקמה בסוף, תעלומות חכמה, ודאי שכ"ג אינגון תעלומות מחכמה עלאה דאיהו כתר עלאה. שכ"ד אינגון לקבל תריין עיינין, דבהון תריין דמעין נחתין בימא רבא ואמאי נחתו, בגין דאורייתא מתריין לוחין אלין הוה משה נחית לון לישראל, ולא זכו ואתברו ונפלו, ודא גרים אבודא דבית ראשון ובית שני, ואמאי נפלו, שכ"ה בגין דפרח ו' מינייהו דאיהו ו' מן וייצר.

[תיקוני זוהר - דף קא ע"ב]

שכ"ו יהיב לון אחרנין מסטרא דעץ הדעת טוב ורע, דמתמן אתייהיבת אורייתא באסור והתר, מימינא חיי ומשמאלא מיתה, ובגין דא אמר רבי עקיבא לתלמידוי פשתגיעו לאבני שיש טהור שכ"ז אל תאמרו מים מים, ולא תהוון שקילין אבני שיש טהור לאבנים אחרנין, דאינגון חיי ומיתה, שכ"ח דמתמן לב חכם לימינו (קהלת י ב) דבר נש, ולב כסיל לשמאלו (שם), שכ"ט אלא עוד אלא אתם תספנו עצמכם, בגין דאלין אבנין דעץ הדעת טוב ורע אינגון בפרודא, ואלין אבני שיש טהור אינגון ביחודא בלא פרודא כלל, ש"אם תאמרו דהא אסתלק עץ החיים מנייהו ונפלו ואית פרודא בינייהו, דובר שקרים לא יכון (דף קא ע"ב) לנגד עיני (תהלים קא ז), דהא לית תמן פרודא לעילא, ואלין דאתברו מאינגון (מאנין) הו, אתו לנשקא ליה פרח ואסתלק מנייהו.

[תיקוני זוהר - דף פג ע"ב]

ביאור הגר"א

שכ"א ואלין כו' ב' יצירות כו'. כמו שאמרו (ברכות סא ע"א) דוייכר ב' יודין - על ב' יצירות, והוא בעץ הדעת טוב ורע, יכר טוב ויכר הרע, אבל בעץ החיים הוא ז' ו', וזה שאומר יצירה דעילאין כו', והן שמים וארץ כמו שאומר לעיל ס"ב א' את השמים לבושא לעלמא עלאה כו' עיין ס:

שכ"ב ואינגון חכמה כו'. שתחלת המחשבה סוף המעשה, ב' יודין הנ"ל, והן שיש - ש"י י"ש, ב' חכמות, אלא שבה בהיפוכא - ש"י, והוא סוד שד"י אל"ף כתר חכמה ב' לתתין שבה צליון וירושלים כידוע, וש"י י"ש הוא בחו"ב דילהון דכלילין בחכמה כ"ח מ"ה וכמו שאומר בסוד איש בזהר חדש ע"ג ב' לזמנין חכמה איש כו':

שכ"ג אינגון תעלומות מחכמה עילאה דאיהו כתר עילאה. רואה לומר ח"ס, ואינגון נפקין שניהם משם, דקשה ליה דקאמר תעלומות לשון רבים וחכמה בלשון יחיד אלא תעלומות קאי אב' יודין הנ"ל דשניהן הן תעלומות וכמו שאומר לעיל סוף תיקון ח' ואינגון נפקין מחכמה א' דאיש הנ"ל:

שכ"ד ואינגון לקבל כו'. דבעיינין דילה הן חושבן דבחכמה פרפראות כו' (אבות ג יח), וענין הדמעין נחבאר באידרא רבה דאינגון ב' אבנין, אורמא וסומקא, דאחפשיין באסחותא דימא רבא, ואינגון ב' דינין דב' אלקים, ה' עילאה וה' תתאה, אורכס וסומק, והן ב' אבנין דלוחות שהן ה' עילאה וה' תתאה, כמו שאומר לעיל ס"ב ב' דאיהו ה' ה' דכלילין בעשר דברין ה' בלוחא כו', והן בית ראשון ושני ב' ב' כבא כמו שאומר שם א' עיין שם, וזהו הכל מסטרא דעץ הדעת טוב ורע דמשמאלא כו', כמו שאומר למטה, אבל בעץ החיים אין לריד הדמעין אלו דשם כולו חיים, וזה שאומר ואמאי נחתו כו' ולא גרים כו':

שכ"ה בגין דפרח כו'. רואה לומר הכתב מעלייהו דב' לוחות הו' ב' יודין הנ"ל שהן גם כן ב' ההין שח"ב אחד הוא כ"ח מ"ה ב' עלמין עילאה ותתאה והוא"ו הוא עלמא מליעתא ו"ק והוא הכתב דעילאהון וכיון דפרח הוא"ו אחתהו אלו הלוחין גם כן שהן ב' יודין משום דלית פירודא בינייהו וכמו שאומר להלן:

שכ"ו ויהיב לון אחרנין כו'. והן ב' ההין מסטרא דעץ הדעת טוב ורע והן ב' בחים הנ"ל ולכן גרים איבודא כמו שכתוב (תהלים קכז א) אם ה' לא יבנה בית כו', וזה שאומר בזהר פרשת פנחס דב' בחים שרצה השם יחברך לבנות - לא היו עדיין כלל, ולעתיד לבא יבנה הקב"ה שניהם כאחד, מעשה ידיו לעולם שעתיד להגלות עץ החיים כמו שאומר בזהר פרשת בראשית ובהר פרשת משפטים בארוכה:

שכ"ז אל תאמרו מים מים כו'. רואה לומר שלא תאמר ששני מיני מים הן כמו בעץ הדעת טוב ורע והן ב' עיינין דז"א שאמרו באידרא רבה והכל במט"ט דשם מקנן ז"א אבל למעלה אף בבריאה דשם מקנן ג"ר עין אחת דא"א הוא חוורא וחורא גו כו':

שכ"ח דמתמן לב כו'. רואה לומר יכר טוב ויכר הרע מה שאין כן בעץ חיים שכולו טוב וחיים ועיין ברעיא מהימנא פ' פנחס רל"ד ב' אמר ר"מ כו' (ולקמן קט"ו א' בארוכה עיין ס):

שכ"ט ולא עוד כו'. לא זו בלבד שתאמרו שיש שניו אלא שניהן טובים אלא שהן אחד בלבד:

ש"א ואם תאמרו כו'. רואה לומר דסלקא דעתין שהוא"ו פרח ונשאר אלו ב' היודין, אמר לא כן אלא גם היודין נסתלקו מאחר שאין פיכוד ביניהם, וזה שאומר ואלין דאתברו מאלין הוה, רואה לומר לא לוחות שניות כסלקא דעתין אלא קודם השבירה לוחות הראשונות, וזהו דובר שקרים כי השקר הוא הפירוד כידוע, וזהו לנגד עיני, עיני הוא ב' עיינין, ב' יודין הנ"ל, ושם לא יכון דובר שקרים דלית תמן פירודא, ועיין לעיל ריש תיקון ד' אינגון עיינין כו' הא נחש עקלתון כו', והוא הדובר שקרים כמו שאומר לעיל ס"ד ב' ואיהו נחש דמליל כו', והוא הכל בעץ הדעת טוב ורע, אבל בעץ החיים כנ"ל, ואלו ב' מים דעץ החיים ועץ הדעת טוב ורע הן דפרשה הנ"ל, יהי רקיע - בעץ הדעת טוב ורע, ויעש כו' הוא דעץ החיים כנ"ל:

אמר רבי אלעזר והאי מאן דאסתלק מעלמא עד לא מטון יומוי לעשרין שנין, מאן אתר אתענש, בגין (דהוי מתליסר שנין ולעילא) דהא מתליסר ולתתא לאו בר ענשא הוא אלא בחטאה דאבוי, אבל מתליסר ולעילא מהו, אמר ליה, קודשא בריך הוא חס עליה דלימות זכאה, ויהיב ליה אגר טב בההוא עלמא, ולא ימות חייב דיתענש בההוא עלמא, והא אוקמוה.

אמר ליה אי חייבא הוא ולא מטון יומוי לעשרין שנין מהו, בין דאסתלק מעלמא במאי הוא עונשיה, אמר ליה בדא אתקיים ויש נספה בלא משפט (משלי יג כג), דכד ענשא נחית לעלמא איהו דאערע בההוא מחבלא אתענש, דלא אשגחו עליה מלעילא, ועליה כתיב (משלי ה כב) עונותיו ילכדונו את הרשע, את לאסגאה מאן דלא מטון יומוי לאתענשא, עונותיו ילכדונו של ולא בי דינא דלעילא, ובחבלי חטאתו יתמך (שם) של ולא בי דינא דלתתא.

תקונא חד וארבעין

ש"ס בראשית תמן תשרי, ודא דרועא תניינא יום תניינא, שמיש'ת חשף סתרו (תהלים יח יב). אשתאר ר' איהי רא"ש השנה שמתמן הבדלה בין טוב לרע, ובראש השנה מלכא איהו דין, שמיכל ספירן אתקריאו דינין ומשפטין מסטריה, שמיכל צבא השמים קיימין עליה מימיניה ומשמאליה, אלין מימינין לכף זכות, ואלין משמאלין לכף חובה, וכד ישראל יתערוון בשופרות, וסלקין תמן לשכינתא דאיהי תרועת מלך בעשרה שופרות, בגין דאיהי לא סלקא פחות מעשרה, בההוא זמנא ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א ו), אפריש קודשא בריך הוא בין אלין דמימינים לכף זכות, ובין אלין דמשמאלים לכף חובה, ואתמר (במדבר יז כב) הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע, שמיועל האי תשרי אתמר בתשרי נברא העולם.

[תיקוני זוהר - המשך דף פ ע"ב] (ס"א תיקונא תלתין וחמשה)

בראשית, בתשרי עלמא, חסר א' למחוי בראשית, דא אדם דאתברי בתשרי, ובגין דעתידה ארעא לאתלטיא בגיניה, דא הוא ארורה האדמה בעבורך (בראשית ג יז), אסתלק מן תשרי, שמיפפתח בב' דאיהי ברכה

ביאור הגר"א

^{פ"ב} ולא ב"ד דלעילא. לית משפט תמן עד עשרים, ולמטה מי"ג סוד ס"ס - שיתין פולסי ומ' מכות הראויין להשתלש (משנה מכות ג יא):
^{פ"ג} ולא ב"ד דלתתא. ללא חב דמיתת בית דין (גם אמר ולא בית דין דלתתא, רואה לומר בעון דאבוי והוא ממתיבתא דמט"ט ושם דיינין עד י"ג שנה והראשון נכון):

^{פ"ד} תיקון מא. בראשית תמן כו'. עתה מפרש מאמר ג' שהוא ביומא תניינא, וזה שאומר יום תניינא, ואמר דרועא תניינא רואה לומר שהוא מים דפרשה, שהן אור ומים כנ"ל:

^{פ"ה} ישת. רואה לומר, דתשרי, כמו שמפרש והולך ונאמר חשך סתרו, ששם חשך, וסתרו הוא בכסה כו', בכסה ביום ראש השנה שהוא ר' כמו שמפרש והולך:

^{פ"ו} ותמן הבדלה. דאיהו דין רואה לומר לכן היתה הבדלה בשני שכל הבדלה ומחלוקת הוא מסטרא דדינא ועיין בזה פרשת בראשית י"ז ח' הכא מחלוקת כזא דשמאלא כו' עיין שם בדבריו הרבה:

^{פ"ז} וכל ספירן אתקריאו כו'. רואה לומר לכן נאמר ביום ראשון ה' פעמים אור, וכאן ה' פעמים מים - זה ספירות שכולם הם מים מסטריה:

^{פ"ח} וכל צבא השמים כו'. כמו שכתוב במלכים (א כב יט), והוא בין מים למים לכאן וכמו שמפרש והולך בההוא זמנא ויהי מבדיל כו' כגון הבדלו. רואה לומר אלו לחיים ואלו למיתה כמו הבדלו דשם ועיין בזה פרשת אמור ק"א ח' ב' ואמר שם ב' תא חזי לקבל דא תלתא ספרים כו' כך הוא לתתא ועל דא נכתבים כו', וזה שאומר וכד ישראל יתערוון בשופרות שהוא ע"י שופר כמו שאומר שם כנ"ל, והבדלה הוא ג' ספרים הנ"ל שהוא מכריע בין מים למים והן ג' מימינא מכריעין הכל לחיים כו' והקב"ה מכריע אלו כו':

^{פ"ט} ועל האי תשרי כו'. רואה לומר שדין נברא העולם כמו שכתוב בראשית ברא אלוקים, ול"ב נתיבות - הכל אלוקים, אלא שאח"כ שיתף הקב"ה רחמים, ה' אלוקים כו':

^{פ"י} ופתח צב'. רואה לומר התורה:

לְאַתְבָּרְכָא אַרְעָא, וְלֹא־פָקָא לָהּ מִן לְוֹטִיָא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא בְּגִין דְּתִשְׁרִי אִיהוּ דִּין, שְׂמִילָא אֲדַכְרַ תְּמָן א' בְּתִשְׁרִי,
דְּלֹא יִתְכֵן לְאַדְכְּרָא בְּהַ זְמַנָּא אַחְרָא, הָדָא הוּא דְכִתִּיב (משלי כ כז) גַּר יְהוּ"ה נִשְׁמַת אָדָם. (כך מצאתי)
[תיקוני זוהר - המשך דף פד ע"א]

שְׂמִי תְּמָן שַׁבַּת תְּנִינָא מְאֲלִין שְׁבַע שַׁבְּתוֹת, (נ"א ותמן בת שית בת מאלין שית), וְחִמְשָׁה רְקִיעִין, וְשִׁתִּיתָאָה
שָׁמַיִם, אִינוּן לְקַבֵּל שִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וּבְכֻלְהוּ אָמַר טוֹב, בַּר מְיוֹמָא תְּנִינָא, בְּגִין שְׂמִי דְלִית בְּתִשְׁרִי א' לְאַשְׁלָמָא
בְּרֵאשִׁית, בְּגִין דְּאֶסְתַּלַּק בְּחֻבְהָ דְאָדָם, וּבְגִין דָּא צְפוּן אִיהוּ פְּגִים, וּבְגִין דָּא מְצַפּוֹן תְּפִתַּח הָרְעָה (ירמיה א יד),
עַד דְּאֶשְׁתַּלִּים.

[תיקוני זוהר - המשך דף פ ע"ב] (ס"א תיקונא תלתין ושיתא)

שְׂמִי בְּרֵאשִׁית, דָּא אִיהוּ שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית, שְׂדֵהָא שְׁבַע שַׁבְּתוֹת אִינוּן, וְלְכָל חַד אִית לִיה שִׁית יְמֵי הַמְעַשָּׂה, וְכָל
יוֹמָא דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא אֶלְף שָׁנִים, הָדָא הוּא דְכִתִּיב (תהלים צ ד) כִּי אֶלְף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ וְכו', שְׂמִי וְשַׁבַּת
בְּרֵאשִׁית שִׁית יוֹמֵין דִּילִיה אִינוּן שְׁנֵי אֲלָפִים תְּהוּ, שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ.

שְׂנֵי שְׁנֵי אֲלָפִים תְּהוּ וְהָאֲרָץ הִיְתָה תְּהוּ, שְׂנֵי שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם (בראשית א
ב), וְלִית מַיִם אֶלָּא אֲוֵרִיתָא, פְּנֵי הַמַּיִם תְּרִין אֲנָפִין דִּילָהּ, דְּאִינוּן מְצוֹת עֲשָׂה וּמְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, חָנוּר וְסוּמָק,
יְמִינָא וְשְׂמָאֲלָא, וְאֲלִין אִינוּן שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, שְׂנֵי שְׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ, וְיֵאמֵר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וְיִהִי אֹר
(שם ג), עֲלִיִּיהוּ אֲתָמַר (ישעיה כד טו) עַל כֵּן שְׂנֵי בְּאוֹרִים כְּבָדוּ יְהוּ"ה, עַל כֵּן וְדָאִי שְׂנֵי דְאֲתָמַר בֵּיהּ וְיִהִי כִּין, וְאִינוּן
שְׁבַעֲיִין, וְעַל תְּרִין מְאוֹרוֹת אֲלִין אֲתָמַר שְׂנֵי דוּ פְּרָצוּפִין דְּכַר וְנוֹקְבָא, שְׂנֵי יְהִי אֹר דָּא פְּסַח, אֹר לְאַרְבַּעָה עֶשְׂרֵה, וְיִהִי
אֹר רֵאשִׁי הַשָּׁנָה, שְׂנֵי דְאֲתָמַר בֵּיהּ וְיִהִי הַיּוֹם, הֵכָא וְיִהִי וְהָתָם וְיִהִי, שְׂמִי וּבְכָל אֲתָר וְיִהִי לִישְׁנָא דְצַעְרָא.

ביאור הגר"א

^פ לא חכר תמן א' בתשרי ללא יתכן לאדכרא בה זמנא אחרא. רואה לומר לחלף הוא דין, ותשרי הוא גם כן דין. ומציא רחיה שנאמר
נר כו'. ונר הוא משמאלל כמו שאומר בתיקון ל"ג, ואלס - שמא מפרש, מ"ס, שורש גבורות, בזינא דקרדינותא:

^פ ותמן שבת תנינא כו'. עיין להלן תיקון ל"ו שדרש בצראשית שבת קדמאה, ובראשית - צרא שיה, שית יומין דיליה הן ב' תהו כו' כמו
שאומר סס, וכאן על שבת תנינא, ושית יומין - ה' פעמים קהיע בה' ספירות, ושית - שנאמר שמים:

^פ לית בתשרי כו'. שהוא אור לאסתלק משם בחטא אדם לאכל מעץ הדעת טוב ורע, דסם פרודא זין ימינא לשמאלל כמו שאומר
לקמן ק"א א' וכנ"ל עד לעתיד לבא שיחזור עץ החיים, וזה שאומר עד לאשתלים.

^פ בראשית דא איהו שבת בראשית כו'. חסר כאן תחילת התיקון, אבל הענין הוא שמפרש על שבת הראשון מז' שבתות והוא יום ראשון
וכמו שמפרש והולך, ושבת תנינא דאיהו יומא תנינא מפרש לקמן בתיקון מ"א (והוא מרומז בראשית דתמן שבת וראשית הוא שבת
ראשון):

^פ דהא שבע שבתות. מכלאן משמע כדברי הראשונים דשבע שמיטות ואנן בשניה, וכמו שאומר בתיקון ל"ה בתשרי אכתרי עלמא חסר א'
כו' ובתיקון מ"א ועל האי תשרי כו' ותמן שבת תנינא כו':

^פ ושבת בראשית ו' כו'. רואה לומר שבת הראשון שנקראת ראשית, והוא נגד יום ראשון לכן כל ו' ימים מרומז ביום ראשון, ואל שני בשני
כמו שאומר בתיקון מ"א:

^פ ב' אלפים תהו. חו"ג קודם לתורה - עמודא דאמלעיתא, ושם נאחזין מאברהם ויחזק כו', והן ז"ל. וב' תהו, אחד בזושר, תהו, והוא
דאברהם, ואחד בראשי תיבות למפרע - דיחזק:

^פ ב' אלפים תורה כו'. כמו שאומר פני המים תרי כו', והוא בת"ת ויסוד שהן נקראים תורה וספר תורה, ויסוד בו גנוזין גבורות כידוע,
האוכל לפקדון לארץ (בראשית מא לו), לכן סם מאות לא תעשה:

^פ ב' אלפים ימות כו'. והן נו"ה שהן ב' משיחין כידוע בכמה מקומות:

^פ באורים. אינון ב' אורים הנ"ל:

^פ דאחמרה בה ויהי כן ואינון שבעין. רואה לומר ע' שנין דחבלי משיח, ע' קלין דילודה שהוא כן, והוא (ויהי, לערא, כמו שאומר למטה
ובכל אחר כו' וכן שבעין כמו שמפרש והולך) וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים קי"ט ב' תמן ל"ס דאינון ע' קלין כו' כן היינו כו'
ועל כן נקוה כו', ובזהר פרשת אחרי מות ס"ז ב' ואינון קלין דיהבת דאינון שבעין כו' מתמן אולידת תרין משיחין כו', ובזהר פרשת פנחס
רמ"ט א' ואי תימא דלע' תחיל כו' כולו אומר כבוד כו', וזה שכתוב באורים כדלו ה':

^פ ל"ו פרלופים. דאיהו בלנה ואיהו כבוד ואי יהיו שוין, אור הלכנה כאור החמה, והן ב' אור הנ"ל:

^פ יהי אור לא פסח כו' ויהי כו'. ימינא ושמאלל, נו"ה, ובהן עתידין ב' משיחין לגאול כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים סס אע"ג
דאקדים בתשרי ואוקמוה בתשרי כו' פסח דרועא כו' ובניסן עתידין להגאל, דשניהם אמת כמו שמפרש והולך סס:

^פ דאחמרה ביה כו'. שראש השנה היה יום הדין כמו שאומר בריש פרשת בא ל"ב ב':

שַׁבַּת ^{סא}בְּרֵאשִׁית נְקוּדָה ^{סב}בְּחֶלְלֵךְ דִּילָהּ, דְּאִיהִי שַׁבַּת בְּרִית, אִיהִי שַׁבַּת חֲלָל, חֲלָל לְמֵאן, לְהֵיחָד נְקוּדָה, מְחַלְלִיהָ מוֹת יוֹמָת (שמות לא יד), (דף פא ע"א) לְמֵאן דְּעָאֵל נּוֹכְרָאָה בְּחֶלְלֵךְ דִּילָהּ, דְּאִיהִי רְשׁוֹת הַרְבִּים ^{סג}יִינן זוּנָה, ^{סד}וּבְגִין דָּא הֶכָא צְרִיךְ דְּחִילוּ, וְדָא אִיהוּ בְּרֵאשִׁית יְרֵ"א שַׁבְּ"ת, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (ויקרא יט ל) ^{סה}שַׁבְּ"ת שַׁבְּתוֹתֵי תְשׁוּמוֹרוֹ וּמְקַדְשֵי תִירָאוּ, וּמֵאן דְּעָאֵל רְשׁוֹ נּוֹכְרָאָה בְּחֶלְלֵךְ דִּילָהּ, דְּאִיהִי רְשׁוֹת הַרְבִּים יִין נְסִיךְ זוּנָה, עֲלִיָּה אֲתָמֵר (במדבר יט יג) אֵת מְקַדְשֵׁי יְהו"ה טַמְא וְנִכְרְתָהּ וכו', וְהֵאֵי נְקוּדָה אִיהִי אוֹת דְּשַׁבַּת אוֹת דִּימִין טְבִין אוֹת דְּתַפְלִין אוֹת דְּבְרִית מִילָהּ, עֲטָרָה דְּבְרִית, ^{סו}תַּגְּנָא דְּסַפֵּר תּוֹרָה קְרִינָן לִיה, ^{סא}כְּתָרָא בְּרִישׁ כָּל צְדִיק, נְקוּדָה ^{סב}דְּעֵלָהּ אֲתָמֵר אָדָם וְחַוָּה דְּהוּוּ ד"ו פְּרָצוּפִים, (ס"א וְעֵלָה אֲמָרָה סִיְהָרָא) אֵי אֲפֻשֵׁר לְשַׁנֵּי מְלָכִים שְׁיִשְׁתַּמְשׁוּ בְּכֶתֶר אַחַד.

רְזָא דָא לְחַכְמֵי לְבָא אֲתָמֵסֵר, ד"ו אִיהִי ה, כְּתָרָא (ס"א אִיהוּ ה' בְּתַרְאָה) דְּתַרְוִיָּהוּ י', וּבָהּ אֲתַעְבִּידוּ חַד, ^{סג}וְהֵאֵי נְקוּדָה אִיהִי סְתִימָא וְחַתּוּמָה בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוּל, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (יחזקאל מו א) יְהִיָּה סְגוּר שְׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּמַאי בָּאֵת ו', (ב') סְתִים בָּאֵת ו' בּו' יוֹמֵי דְּחוּל, וּבִיּוֹמָא שְׁבִיעֵאָה אֲתַפְתַּחַת לְקַבְּלָא לְבַעֲלָהּ, וּבְגִין דָּא זּוּנָא דְּתַלְמִידֵי חַכְמִים מְשַׁבַּת לְשַׁבַּת, וְיִרְתִּין נְשַׁמְתִּין קַדִּישִׁין חֲדָתִין לְבַנְיָיָהוּ.

וּבְגִין דָּא אִיהִי נְקוּדָה אֲתַקְרִיאַת בְּתוּלָהּ וְאִישׁ לָא יִדְעָה (בראשית כד טז), כִּד אִיהִי גַל (נ"א גז) נְעוּל מַעְיָן חַתּוּם (שיר ד יב), עַד דְּאֲתַפְתַּחַת לְבַעֲלָהּ, וְכִד אִיהִי סְתִימָא אֲתַקְרִיאַת יְרָאָה, בְּכָל ו' יוֹמֵי דְּחוּל דְּאִיהִי סְגִירָא

בִּיאור הגר"א

^{סא} וּבְכָל אַחַר כּו'. רוּזָה לּוֹמֵר שְׁמַלְלָא, וּמַסְטֵרִיה חַבְלֵי מַשִּׁיחַ כּו"ל:
^{סב} בְּרֵאשִׁית נְקוּדָה כּו'. עַכְשָׁיו מַפְרָשׁ הַאִיךְ שַׁבַּת מַרְמוֹז שָׁס, לְחַמֵּר לְעֵיל דְּלִיָּהוּ שַׁבַּת כּו', וְשִׁית אַחַת לְדְבַרְשִׁית שְׁהָן בְּרָא שִׁית הָן שִׁית יוֹמִין הַנִּזְכָּר:
^{סג} בְּחֶלְלֵךְ דִּילָהּ לְחַכְמֵי שַׁבַּת בְּרִית אִיהִי שַׁבַּת חֲלָל לְמֵאן כּו'. רוּזָה לּוֹמֵר הַנְּקוּדָה הוּא בְּרִית וְשַׁבַּת, וּמַפְרָשׁ בְּחִיּוֹן זֶה שַׁבַּת מַחְלָלִיהּ כּו' וְהֵאֵי נְקוּדָה אִיהִי סְתִימָא וְחַתּוּמָה בְּשִׁית יוֹמֵי כּו', וּבְחִיּוֹן שְׁאֲחֵרִי זֶה מַפְרָשׁ בְּרִית, זֶה שְׁאֲוֹמֵר אִיהִי שַׁבַּת רוּזָה לּוֹמֵר שְׁחֹזֵר וּמַפְרָשׁ לְשַׁבַּת שְׁהִיא הַנְּקוּדָה וּקְאֹמֵר הַהוּא חֲלָל לְמֵאן וּקְאֹמֵר לְהֵיחָד כּו', שְׁאִינוּ חֲלָל רַק לְהֵיחָד נְקוּדָה אַבְל זֶה הַקְּרִב כּו':
^{סד} יו"ג זוּנָה. זוּנָה נִגְדַּת בְּרִית, וְיִין נִסְךְ לְסוּד מִן יוֹסוּד כְּמוֹ שְׁאֲוֹמֵר לְעֵיל, וְהָן ג' דְּרַגְזִין דְּחִיּוֹן כ"ט וְחִיּוֹן ל', יִרְאָה בְּרִית שַׁבַּת, וְיִין נִסְךְ נִגְדַּת יִרְאָה כְּמוֹ שְׁאֲוֹמֵר בְּחִיּוֹן כ"ט בִּיּוֹן נִסְךְ דְּלִיָּהוּ יִכְרָא כּו', וְנִגְדַּת אֲמֵר בְּרִישׁ חִיּוֹן ל' רְעוּעָה יִרְאָה רְעָה. עַרְלָה רְעוּעָה נִגְדַּת שַׁבַּת, ל"ט מַלְאָכּוֹת, ל"ט מַלְאָכּוֹת:
^{סה} וּבְגִין דְּכָרִיד כּו'. דְּחִיּוֹן זֶה וְחִיּוֹן ל"ז, מַפְרָשׁ הַכֵּל עַל פִּיקוּדָא קְדַמָּה שְׁבַצְבִּיל הַרְאָשׁוֹן שַׁבְּתִיּוֹן ל"ג, זֶה שְׁאֲוֹמֵר גַּם כּוֹן בְּרִישׁ חִיּוֹן ל"ז בְּרִית וְדָלִי כּו' כְּרִיד תַּמֵּן דְּחִילוּ, וְכֵן קְאֹמֵר כָּאֵן:
^{סו} אֵת שַׁבְּתוֹתֵי תְשׁוּמוֹרוֹ וּמְקַדְשֵי תִירָאוּ. שְׁהוּא הֵיאֵךְ נְקוּדָה, וְכְמוֹ שְׁאֲוֹמֵר בְּזֶה פְּרַשַׁת בְּרֵאשִׁית ו' א', זֶה שְׁאֲוֹמֵר וּמֵאן דְּעָאֵל כּו' אֵת מַקְדָּשׁ כּו':
^{סא} תַּגְּנָא דְּסַפֵּר. שִׁיסוּד הוּא סַפֵּר תּוֹרָה כִּידוּע:
^{סב} כְּתָרָא בְּרִישׁ כָּל דְּלִיָּה. שְׁאֲמַרְוּ (זֶהר שְׁמוֹת קטז ע"א) דְּלִיָּהוּ יוֹשְׁבֵין וְעַטְרוֹתֵיהֶן בְּרֵאשִׁיהֶן, וְדִיָּקִים הָן דְּלִיָּה, וְעַטְרָה הוּא עַטְרַת דְּבְרִית, וּבְשַׁבִּילָהּ זְכוּ עַל הַהוּא חוֹתֵם וְכְמוֹ שְׁכַתּוּב (יִשְׁעִיָּהוּ ס כֵּא) וְעַמְדָּה כּו':
^{סג} עֲלָהּ אֲתָמֵר אָדָם וְחַוָּה דְּהוּוּ ד"ו פְּרָצוּפִים א"א לְשַׁנֵּי מְלָכִים כּו'. רוּזָה לּוֹמֵר עַל הֵיאֵךְ נְקוּדָה, וְכְמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ רִזָּא דָא לְחַכְמֵי לְבָא אֲתָמֵסֵר, וּמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ הַרְזָא דָא וְאֲמֵר ד"ו אִיהִי ה' כְּתָרָא דְּתַרְוִיָּהוּ י' וְזֶה כּו'. רוּזָה לּוֹמֵר דְּאֲדָם וְחַוָּה הָן חו"ב, וְאֲמַרְיָן (בְּסַפֵּר יִצְרָה) הָבֵן בְּחַכְמָה וְחַכְמֵי בְּצִינָה, וְלִכּוֹן שְׁנֵיהֶם כְּלוּלִים בְּצִינָה וְכֵן בְּחַכְמָה, וּבְצִינָה הָן כְּלוּלִין בְּה"א, ד"ו שְׁל ה', וְהָן זֶה ד"ו פְּרָצוּפִין, שְׁהַד' וְהו' חוּלְקִין זֶה, לִכּוֹן הֵיאֵךְ נַחֲלַק לְשַׁנֵּים, אַבְל בְּחַכְמָה הָן בְּאֵת אַחַת - י', שְׁד"ו גִּימַטְרִיאַת עֶשְׂרִי, וְהָן עֶשְׂרִי כִידוּע, צו - ו"ק וְזֶה - ד', וְהָן יו"ד, וְכַתֵּר שְׁל ה' הוּא יו"ד, וְזֶה בְּכַתֵּר אַחַד, וְכֵן הוּא כָּאֵן צב', דְּבַצ' עֲלָמָה הָן צ' פְּרָצוּפִים שְׁמַרְמוֹז צ' אַבְל בְּנְקוּדָה שַׁבְּתוּכָה הָן אַחַד זֶה בְּכַתֵּר אַחַד וְהַנְּקוּדָה הוּא כְּתָר כְּמוֹ שְׁאֲוֹמֵר לְעֵיל עַטְרַת כּו' כְּתָרָא כּו':
^{סד} וְהֵאֵי נְקוּדָה כּו' בְּאֵת ו' כּו' וּבִיּוֹמָא שְׁבִיעֵאָה כּו'. הַעֲנִין, שְׁכָל יִמּוֹת הַחֹל מַקְנָנָה בְּמַט"ט שְׁהוּא מַרְכַּבָּה דּוּא"ו, ז"א, וְשָׁם הִיא סְתוּמָה שְׁלָא תַחֲסַךְ מַפְנֵי פַחַד הַחִיּוֹנִים, אַבְל בְּשַׁבַּת עוֹלָה לְמַקּוֹס לָא יְגוּרְךְ רַע, וְסַכַּת שְׁלוֹם אַז כּו', וְהוּא בִּין לְמַעְלָה בִּין לְמַטָּה, לְמַטָּה בְּמַט"ט שׁוּמֵר כָּל יִמּוֹת הַחֹל צו"ק דִּילָהּ, וְאִיהִי שְׁרִיא בְּנְקוּדַת הַמַּרְכָּז, שְׁמֵי בְּקַרְצוּ, וְהוּא תוֹפֵר מְנַעֲלִים לְעֵשׂוֹת מַסְגֵּרַת לָהּ, וְעֵינִין לְקַמּוֹן רִישׁ חִיּוֹן נ"ה, וּבְשַׁבַּת עוֹלָם הַבְּרִיאָה שְׁלֵטָא, דְּבִיהּ מַקְנָנָת בִּינָה, עֲלָמָא דְּחִירוּ, וְזֶה עוֹלָה וּמַתַּפְתַּחַת שָׁס, וְכֵן בְּאֵילּוֹת - כָּל יִמּוֹת הַחֹל מַסְתַּתְרַת כּו"ק וּבְשַׁבַּת עוֹלָה לְצִינָה:

וּנְטִירָא, שֶׁבְעֵשֶׂר אַמְרֵינן וְלִבְּאֵי אֱלֹהִים דְּאִינוּן מִבְּאֵי אֲתוּנֵן דְּגְבוּרָה, דְּתַמְנָן בֵּינָה, בְּשֶׁבֶת וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם, וַיְכַלּוּ חֶסֶד דִּימְנָא כְּלִיל עִבְבֵי שְׁמָהֵן, דְּתַמְנָן חֲכָמָה, כְּמָה דְּאֲמַרְנָן הַרְוָצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים, דְּחִילוּ בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוּל אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ (ויקרא יט ג), רְחִימוּ בְּשֶׁבֶת כְּבֵד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ (שמות כ יב), כַּד אֲתַפְתְּחַת לְגַבֵּי בַעֲלָה אֲתַקְרִיאַת אַהֲבָה, שְׁעֵי וּמְדַחֲלֵי וּרְחִימוּ אֲתִיּהִיבוּ פְקוּדֵינן דְּעֵשָׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

(ע"פ בהגר"א רתל"ב כאן צ"ל תל"ט ות"מ)

[תיקוני זוהר - המשך דף פד ע"א]

שְׁעֵי וּכְמָה דְּאֲבָרְהָם דְּאִיהוּ יְמִינָא יוֹמָא קְדָמָאָה בֵּיהּ כְּלִילָן וְתַלְיִין מְאֵתָן וְאַרְבַּעִין וְתַמְנֵינָא פְקוּדֵינן דְּעֵשָׂה, הָכִי נְמִי מֵיִצְחָק דְּאִיהוּ כְּגוֹנוֹן דְּיוֹמָא תְּנַיִנָא תַלְיִין בֵּיהּ שְׁסִ"ה מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, יוֹמָא תְּלִיתָאָה בֵּיהּ כְּלִיל כְּלָא, מִנְיָה תַלְיִין פְקוּדֵינן דְּעֵשָׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּעַנְבִּין בְּאֲתַפְלָא.

תקונא ארבעין ותריין

[תיקוני זוהר - דף פד ע"ב]

שְׁעֵי בְּרֵאשִׁית תַּמְנָן אִישׁ, דְּאֲתַמַּר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְדָא יוֹמָא תְּלִיתָאָה, שְׁעֵי דְּהָא תְּלַת אוֹמְנִין הוּוּ עַד הָכָא, יוֹמָא קְדָמָאָה יוֹמָא תְּנַיִנָא (דף פד ע"ב) וַיּוֹמָא תְּלִיתָאָה, שְׁעֵי כָּל חַד אֲפִיק אוֹמְנוּתִיהּ. וְהוּוּ שְׁעֵי אֲמוֹן מוֹפְלָא וּמְכּוּסָה שְׁעֵי דְּאִיהוּ אִי"ן, שְׁעֵי כְּלִיל תְּלַת סְפִירָן שְׁעֵי א' בְּתַר שְׁפִי חֲכָמָה שְׁפִי"ן בֵּינָה, אָמַר לְכָל אַחַד מִתְּלַת יוֹמִין דִּיפִיק אוֹמְנוּתִיהּ, אָמַר לְיוֹמָא קְדָמָאָה יְהִי אוֹר מִיַּד אֲפִיק אוֹמְנוּתִיהּ וְעָבִיד לֵיהּ, הָדָא

ביאור הגר"א

שְׁעֵי בְּעֵשֶׂר אַמְרֵינן וְלִבְּאֵי כו'. שְׁהֵן כּוֹלֵס בְּשַׁשֵּׁת הַיָּמִים שֶׁל יָמוֹת הַחוּל לְדַאִיּוֹ סְגִירָה, אֲבָל בְּשַׁבַּת אִיהִי וַיְכַלּוּ כְּמִנּוּן חֶסֶד כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ וְשַׁבַּת וַיְכַלּוּ חֶסֶד דְּבִימְנָא כו'. וְרוּחָה לּוֹמַר דְּבַחוּל הוּא חֶלֶל דב' צִינָה אֲבָל בְּשַׁבַּת הִיא נְקוּדָה דְּבַה חֲכָמָה כְּנ"ל וְסָם חֶסֶד אַהֲבָה, וְהוּוּ דְּחִילוּ שְׁהוּא צִינָה, וְהוּוּ שְׁכַחוּב אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ - צִינָה שְׁבַהֵס, וְהוּוּ שְׁכַחוּב כְּבֵד כו' - חֲכָמָה שְׁבַהֵס, וְכְנ"ל הַבֵּן בְּחֲכָמָה כו': שְׁעֵי וּמְדַחֲלֵי כו'. וְהוּוּ זְכוּר וְשְׁמוֹ, דְּבַשַּׁבַּת - שְׁמוֹ, תְּשַׁמְרוּ וּמְקַדְּשִׁי תִירָאוּ כְּנ"ל, אִישׁ אִמּוֹ כו' וְאֵת שְׁבַחוּתֵי תְּשַׁמְרוּ, וְזַכְרֵי - בְּזַכוּר דְּתַמְנָן זֶה זְכוּרֵי, רַמ"ח, וְסָם לְקְדוּשׁ ה' מְכּוּבֵד, קִדְּשׁ ה' הוּא חֲכָמָה וְתַמְנָן כְּבֵד אֵת כו' כְּנ"ל: שְׁעֵי וְכַמָּה לְדַבְרָהֵס כו' ה"נ מִיִּצְחָק כו'. וְרוּחָה לּוֹמַר שְׁהֵן דְּחִילוּ וּרְחִימוּ כִידוּע אֲבָרְהָם אֹהֲבֵי וּפְחַד יִצְחָק וְאִמַר וְכַמָּה לְדַבְרָהֵס כו' שִׁדוּע שְׁמַמְנו רַמ"ח מְלוֹת עֵשָׂה חוּשְׁבֵן שְׁמוֹ וְהֵן שְׁמֵי וְזַכְרֵי עַם יִ"ה לְחַלְקִים וְ"ה לְחַלְקֵי וְצִיּוּמָא תְּלִיתָאָה כּוֹלֵל שְׁנֵיהֵס (בְּשַׁס הוּי"ה וְכַמּוֹ שְׁאוּמַר בְּזַהַר חֲדָשׁ ע"ח צ' עֵיין סָם) וְבַחוּרָה שְׁהוּא תְּרִי"ג בְּחוּשְׁבֵן עַם כְּלִילוֹת צ' יְמִינָא וְשַׁמְלָלָא וְכּוֹלֵלִין גַּם כּוֹן צד' אוֹתִיוֹת הוּי"ה לִילֵיה כְּנ"ל:

שְׁעֵי תִיקוּן מַב. בְּרֵאשִׁית כו'. עַל מֵאֲמַר ג' שְׁהוּא צִיּוּס הַג' כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ:

שְׁעֵי דְּהָא תְּלַת אוֹמְנִין כו'. שְׁהֵן אוֹר מֵיִם וְאַרְצ', וְאִלוּ עֲלַמְנוּ הוֹלִיאוּ תּוֹלְדוֹת בְּג' יָמִים הַאֲחֲרוֹנִים, יְהִי מֵאוֹרוֹת, וַיִּשְׂרָאוּ, וְתוֹלָא כו', וְכַאֵן אִמַר רַקִּיעַ (שְׁעִיקוּרוֹ מֵהַיָּמִים הוּא, וְהַשִּׁיב מֵהַלְּפִיקוּ. וְהַכֵּל אַחַד, וַיִּשְׁעִיאוּ מִג עוֹז) בְּיָמִים עֲזִים, (תְּהַלִּים קַן אֵל) בְּרַקִּיעַ עוֹזוּ כִידוּע וְעֵיין לְקַמּוֹן רִישׁ תִּיקוּן מ"ז הַכָּא תְּלַת אוֹמְנִין כו') וְהֵן חַג"ת - אֲבוֹת, וְהוּי"ה - תּוֹלְדוֹת, בְּנִיךְ לְמוֹדֵי ה', וְכֵל אַחַד אֲתַקְשַׁר בְּדַרְגֵיה כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל ע"ז א':

שְׁעֵי כָּל חַד אֲפִיק. כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְמַטָּה, דְּכַל אַחַד נֵאמַר יְהִי וְאֲחִי"כ הַעֲשִׂיה, שְׁהוּא אֲפִיק אוֹמְנוּתִיהּ, וְרוּחָה לּוֹמַר הַצִּוּוִי הִיה לְג' יָמִים הַאֲלוּ שִׁיפִיקוּ לְאֵלוּ ג', אוֹר רַקִּיעַ וְאַרְצ', וְכֵן עַשׂוּ, וְהַצִּוּוִי הִיה מִג' דְּעֵלִיאוֹן כְּח"ב כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ:

שְׁעֵי אֲמוֹן מוֹפְלָא וּמְכּוּסָה. הוּא כְּתַר כְּמוֹ שְׁכַחוּב (מְשַׁלֵּי ח ל) וְהִיהִי אֲלָלוּ אֲמוֹן, וְהִיהִי הוּא בְּכַתַר, וְאִמַרְנוּ בְּרִישׁ בְּרֵאשִׁית רְבַה אֲמוֹן - מְכּוּסָה, כְּמוֹ שְׁכַחוּב (אִיכָה ד ה) הַאֲמוֹנִים כו', אֲמוֹן מוֹלְנַע כְּמוֹ שְׁכַחוּב וְיְהִי אֲמוֹן כו', וּבְמִקּוּם מוֹלְנַע אִמַר מוֹפְלָא וְהַעֲנִין אַחַד, וְאִמַר סָם דְּבַר אַחַר אֲמוֹן אֲמוֹן כו', וְהוּוּ שְׁאוּמַר כְּאֵן אֲמוֹן, דְּהוּא רֵאשׁ הַאֲמוֹנִים הַמְּצוּה לְהַאֲמוֹנִים לְעֵשָׂה, וְכַמּוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל דְּהָא תְּלַת אוֹמְנִין כו', וְהוּוּ אִמַר לְהַס לְעֵשָׂה כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ, וְנִקְרָא מוֹפְלָא וּמְכּוּסָה - עַל צ' דְּרַגְוִין דְּבִיה, כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּרִישׁ תִּיקוּנֵי זֶהר חֲדָשׁ עֵיין סָם, וְהֵן נִגְד ג"ר - כְּח"ב, נִגְד צִינָה - אֲמוֹן כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּזַהַר פְּרַשַׁת בְּרֵאשִׁית כ"ב א', וּמוֹפְלָא הוּא פְּלִיאוֹת חֲכָמָה, וּמְכּוּסָה בְּכַתַר עֵלְיוֹן דְּמַתְּכָסָה בְּסַפִּירֵין כִידוּע, וְהֵן כְּלִילוֹן כּוֹלֵס בִּיה בְּג"ר, דְּבִיה אֲמוֹן מ"ס כִידוּע, וְהַכֵּל כְּנ"ל וְהוּוּ שְׁאוּמַר כְּלִיל תְּלַת כו':

שְׁעֵי לְדַאִיּוֹ אִין כו'. דְּמַחֲכָמָה מַתְּחִיל יֵש, אֲבָל כְּאֵן - אִין לְגַמְרֵי, לְחֲכָמָה - מֵאִילוֹתֵיהּ מוֹשַׁגַת וְלֹא מֵהוֹתוּ, אֲבָל כְּאֵן אֲפִילוּ מֵאִילוֹתוּ אִינָה מוֹשַׁגַת, וְאִינוּ רַמּוֹן רַק בְּקוֹץ, וְאִינוּ רַק שׁוֹרֵשׁ עֵשֶׂר סַפִּירוֹת:

שְׁעֵי כְּלִיל כו'. רוּחָה לּוֹמַר, בְּג' אוֹתִיוֹת אִין, כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ:

שְׁעֵי א' בְּתַר. (א' לְדַאִיּוֹת אוּי"ה, שְׁכּוֹלֵל כֵּל הוּי"ה בְּאֲלָפ, כ"ו) דְּהוּא יְהוּדָא דְּכּוֹלָא, שׁוֹתַף הַשְּׁלִישִׁי, וְסָם אַח"ד, י"ג מְכִילִין לְרַחֲמֵי, וְסָם עַד שְׁלָא נְבַרְחָא הַעוֹלָם הִיה הוּא וְשְׁמוֹ אַחַד בְּכַתַר, לְזוּ"נ הַתְּחַלְתָּן מַחֲכָמָה כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּאֲדַרְחָא זוּטָא וְסָם אִין אֲלַקִּים עַמְדִי.

הוא דכתיב (שם א ג) ויהי אור, והא אוקמוהו דלית הויה אלא על ידי עשיה, שפ"א מן אי"ן דהוה פרח באויר אפיק אור, י אפיק רקיע, י מן אין אפיק יבשה, ה"א הוא דכתיב (שם) ויאמר אלהי"ם יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה, ויאמר אלהי"ם יקוו המים, הכא כמה פקודין, שפ"ב פקודא דיתודא ופקודא דפריה ורביה, שפ"ג פקודא דיתודא דאיהו יקוו המים, מתפנשין יחודא דכל ספירא וספירא שפ"ד לאתר חד דאיהו כנישו דכלא, אל מקום אחד, (ירמיהו יז יג) שפ"ה דאיהו מקוה ישראל יהו"ה.

יומא תליתאה שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד (דברים ו ד), ואיהו יהו"ה מקום אתקרי, שפ"ו והא אוקמוהו מארי מתניתין, דקודשא בריך הוא אתקרי מקומו של עולם ואין העולם מקומו, כגוןא דא י עשר זמנין איהו ק' מן מקום, ה"ה חמש זמנין פל חד וחד סלקן כ"ה כ"ה, כחושבן אתון דיתודא תרין זמנין דמיתדין שמע ישראל דאינון שית תיבין, דבהון כ"ה כ"ה אתון, שפ"ז ומאי ק', מאה ברכאן דחייב בר נש לברכא לקודשא בריך הוא בכל יומא, אשתאר ו', שית זמנין שית סלקין תלתין ושית, שפ"ח כחושבן גדפיין

ביאור הגר"א

פ"א יוד חכמה. יו"ד של שם, ומסמטה – עשר ספירות, עשר חכמות, כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ג עיין שם בדבריו ובזהר פרשת ויקרא יו"ד ב' תאנא בספרא דחונך בשעתא כו' א"ל על יוד כו' עיין שם היטב.

פ"ב הו"ה נש"ב:

פ"ג א' מן אין דהוה כו'. רואה לומר, אלו הג' הן שלשה שכוללן הכל, שמים ואויר וארץ, שהן כלל הכל, בין בעולם ושנה ונפש, ועשר ספירות וג' עולמות ובגמטה ובכל דבר, ואויר באמצע בין רקיע לארץ, שהוא המכריע, ושמים וארץ – חו"ג, כמו שאומר כאן, והכתר לא אפיק שום דבר כי הוא אין, אלא כד מתעטר בלור דהוא דעת, ה' פעמים אור, ה' חסדים, שהוא אויר בהעטפות היוד בה' אור דהוא כליל י"ה, חו"ב, והוא אויר וכמו שאומר לעיל ע"ו ב' נתיב תליתאה כו' (ע"י אפיק אור וכן בג' רישין רישא עילאה ע"י אוירא דשם גנוז דעת דע"י) ואלו ג' כלולין באי"ש, דרגא דיעקב, דכולל ג' הימים והוא כולל ג"ר כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ג ב' איש, א' – כתר, י' – חכמה, ט' – תשובה, והענין ששם הוא י' וכאן ט', כי האתון דיהו"ה נכללין כל דרגא ממה שעליה, ה' מיו"ד הוא נוי"ן שערי בינה כמו שאומר בכמה מקומות, וא"י ממנה הוא ש"י, וה' בתראה אלף ות"ק מפתחאן כו' כידוע ולכן צדינה – נוי"ן, וכאן בת"ת – ש"י"ן (וחו"ה י"ש צחכמה דכולל חו"ב, כ"ח מ"ה, ועם כתר – איש כנ"ל, וכו' נכללין לבד מן הכתר דהוא א' ולכן לית חושבן ביה):

פ"ד פקודא דיחודא ופקודא דפ"ו. והן ב' מאמרות דיום השלישי, יקוו ותדשא, אלא שכללין זה בזה אבל העיקר הוא כאן דיחודא כמו שמפרש והולך (כולל בו למטה), ובתדשא – פריה ורביה כמו שאומר לקמן בתיקון מ"ג ועיין מה שכתבתי שם:

פ"ה פקודא דיחודא כו' יחודא לכל ספירה כו'. כי היחוד הוא שמתכנסין כל השפע של כל האצרים יחד, וכן יחוד דכר ונוק' שצאין יחד מ"ד ומ"נ ונעשין אחד וכמו שכתוב (בראשית ב כד) והיו לבשר אחד ועיין רש"י שם, ולפיכך כל היחוד הוא בזהוה נהר, וזה שכתוב יקוו המים שהוא הגהר יחודא לכל ספירות כו':

פ"ו לכתר חד דלוי"ה כו'. מפרש עתה אל מקום אחד דהוא בת"ת דהוא מקוה, מקום קוית המים, ומנא לן דהוא נקרא מקוה דכתיב מקוה ישראל – ישראל הוא מקוה, וכר"י בזהר פרשת בראשית ל"ג א' רי"א ישראל מקוה איהו דכתיב מקוה ישראל ה', ועוד דכתיב ה' והוא בשמהו ת"ת כמו שאומר בזהר פרשת ויקרא י"א ב', ועוד דכאן הוא יומא תליתאה דיעקב כמו שאומר לעיל, ועוד דכתיב מקום אחד ואחד הוא כמו שכתוב שמע ישראל כו' ה' אחד ונאמר שם ישראל דקראן לישראל בעלה כמו שאומר לעיל, ונאמר ה' ונאמר בהן אחד, וכן ידוע שיחודא דקריאת שמע בת"ת וכן הוא יחודא דכאן והוא גם כן על קריאת שמע, ועוד דכתיב מקום והוא בהו"ה שהוא בת"ת:

פ"ז דלוי"ה מקוה. ישראל. ה'. יומא תליתאה. שמע ישראל כו'. ה' אחד ולוי"ה הו"ה מקום אתקרי. והוא כנישו דכולל לכל עשר ספירות שלכן נקרא בשם הו"ה שכולל כל העשר ספירות שלימו דכל הימנותא:

פ"ח והא אוקמוהו מ"מ כו'. מפרש דמקום הוא בזהוה ומפרש והולך כגוונא דא יוד כו' דסליק בחשבן מקום, אלמא דהוא בהו"ה ולמטה מפרש מהו עולם:

פ"ט ומאי ק'. רואה לומר למאי רמיזא:

פ"י כחשבון גדפיין כו'. רואה לומר דכתיב ל"ו. והוא כמו שאומר לעיל דמט"ט כליל שית שרפים תחתיה בשית אתון דיליה, וכל אחד כליל שית גדפיין, וזה שאומר ואלין גדפיין תליין כו' ובה סלקין ארבעים ותריין כו' ועיין לעיל ס"ג א' דא מטטרו"ן דלוי"ה כליל שמא דארבעיין ותריין אתון ואינון שית אתון, ולכל את סלקין שית וסלקין למ"ב ודא איהו שרפים עומדים ממעל ל"ו שש כו', ולמעלה ל"ח א' ליהו"ה ניטור דלוי"ה ו' דכליל שית ניטרו"ן דכלהון משית אתון כו' כליל שית אחרנין וכלהו סלקין למ"ב, ועיין מה שאומר שם וס, כי שם מ"ב הן ז' קלין, דשביעאה באימא כמו שאומר למעלה ב' ב' איהו מטטרו"ן עליה אתמר כי עוף השמים יוליד את הקול, קול דקריאת שמע כליל שית יומין דחול, ושלטי עלייהו, ונטיול ליהו"ה קול ופרח ביה עד עמודא דאמצעיתא דלוי"ה קול ה' על המים כו' ואיהו קול ה' בזהר, עד שית קלין ואיהו שביעאה לון באימא, והענין, בכל מקום שהאטרפות אימא לשבעה – הוא הדעת, הגהר, כמו שאומר לעיל ל"ח א' דהוא הגהר שמתפשט בכל ו' קאות, בו' ניטורות, וזה שכולל ו' ניטורות, והניטורות דומין לאב כוללן כל אחד ו' – הרי מ"ב, וזה שאומר שם כולל שית יומין דחול – הן ו' שרפים שתחתיו והוא שליט עלייהו דהוא שביעאה שכולל אתון, הגהר הג"ל, וזה שאומר ואיהו שביעאה כו' וזה שאומר כאן תליין מן ו' שהוא הגהר כמו שאומר לעיל ל"ח א' כל ניטרו"ן אינון אתשקייין מן את ו' דלוי"ה נהר כו', וכן במטטרו"ן – כליל שית תיבין דיחודא, וכן הגהר – דהוא היחודא לכלל, כמו שאומר למעלה, והוא המייחד בין שני ההיין כמו שאומר לעיל ס"ב א'

דְּשָׁרְפִים דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיהו ו ב) שְׁרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל ל'ו, וְאֵלִין גְּדַפִּין תְּלִיין מִן ו' דְּאִיהוּ שִׁית תִּיבִין דִּיחֻדָּא, וְבָה סְלָקִין אַרְבַּעִין וּתְרִין אֲתוּון, דְּבַהוֹן אֲתַבְּרִיאוּ שְׁמִיָּא וְאַרְעָא, תְּשַׁכַּח מְקוּמ' דְּסָלִיק יְהוּ"ה בְּחֻשְׁבָּנָא כְּגוּוֹנָא דָּא, י' ק', ה'ה כ'ה כ'ה, ו' ל'ו, סְלִיק כְּלָא קַפְּו כְּחוּשְׁבֵּן מְקוּמ'.

^{xx} בְּהַאי שְׁמָא דְּאִיהוּ יְהוּ"ה צְרִיף לְאִתְפְּנֵשָׁא דְּרִגִין דִּיחֻדָּא, וְלֹא כְּלָלָא בֵּיה עֶשֶׂר סְפִירָן כְּגוּוֹנָא דָּא, יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, דְּאִינוּן עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה.

^{xxa} לָאוּ סְפִירָה דְּלִית תַּמָּן יְהוּ"ה, יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, וְהַכִּי צְרִיף לְאִתְפְּנֵשָׁא כְּלָא בֵּיה בְּכָל אֲתַר, דְּכָל שְׁמָהָן אִינוּן כְּגוּוֹנִין לִיה.

יְהוּ"ה מְקוּם לְיו"ד ה"א וּא"ו ה"א דְּאִיהוּ סְתִים וְנַעְלָם, ^{xxb} וְכִיבְגִין דָּא אֲתַקְרִי עוֹלָם עוֹלָם, דְּצְרִיף לְאִעְלָמָא לִיה מְפּוּלֵי עֲלָמָא, אֲדִאִיהוּ עוֹלָם, וְשְׁכִינְתָּא נַעְלָמָה, יְהֻדָּא הוּא דְּכָתִיב (איוב כח כא) וְנַעְלָמָה מַעֲיַנִּי כָּל חַי.

וְשְׁכִינְתִּיה אִיהִי יְהוּ"ה אִיהִי כְּלִילָא מְאַרְבַּע אֲתוּון, וְלֹא אֲתַקְרִי אִיהוּ מְקוּם אֶלָּא בְּה, מְקוּם אֶחָד וּדְאִי, אִיהוּ לָא אֲתַקְרִי אָדָם (נ"א אחד) אֶלָּא בְּה, כְּגוּוֹנָא דְּאָדָם דְּלִתְתָּא דְּבָרָא בְּדִיּוֹקְנִיה, דְּאִתְמַר בֵּיה (בראשית ה ב) זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאָם וַיְבָרַךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם.

יְעוּד כִּי אֶחָד קְרָאתִיו (ישעיה נא ב), כְּגוּוֹנָא דְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, דְּאִינוּן א' כְּתָר עֲלָאָה, ח' תַּמְנִיָּא סְפִירָן מִחְכְּמָה עַד צְדִיק, ד' מְלָכוּתָא קְדִישָׁא, עֲלָה אֲתַמַּר (דברים יז כ) 'לְמַעַן יֵאָרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, וְאָם חָס וְשָׁלוֹם פְּחִית

בִּיאור הַגְּרָא

סתים זו – חלון חכמי ולא יהיה כך ואיך אחד בינינו ועינינו מה שאומר שם, וידוע שה' עילאה הוא שמים וה' תתאה חרץ ווא"ו אויך בינתים וכנ"ל ומייחד אותם, וזה שאומר למעלה כחושבן אהון דיחודא תרין זמנין כו', דהן שושנה לשחרית ושושנה לערבית כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ה. ואמר דמייחדין שמע ישראל לחינון שית תיבין רואה לומר דהיחודא הוא וא"ו כולל שניהם, והענין כמו שאומר לעיל ל"ט ז' שתי כתפות חוברות לא כו' ואינון ה' ה', אל שני קאותיו וחובר אינון וו' ובהון אתעביד ה' בחיבורא ובג"ד כו', וכתבתי שם כי בכל ה' ו' הנהר ואינון דבקים אל שני קאותיו דעמודא דאמלעיתא שלכן בו ח"י ברכאיו, והוא הנהר הג"ל דבתוך הבינה, וא"ו דה"א דכולל שית דיחודא, ובו הוא שם מ"ב, וזה שאומר שם כחושבן אהון דיחודא כו' שית תיבין בוא"ו דה"א, וזהו גם כן סוד מ"ט שערי בינה ונש"צ דה"א תתאה, בת שבע, דכוללת שבע שמהן דשם מ"ב ונעשין מ"ט, והוא בוא"ו שבה, דו' כולל שית וד' הוא השביעית כמו שאומר בזה פרשת אמור ל"ב א' אתגליפו אהון ו"ה הא שבעת כו', וכן כאן, וכן בה' עילאה להד' שבה שהוא הבינה ענמה כי נקרא בינה בן י"ה דהיא יו"ד שבה חו"ב, והנהר, והד' הוא משלים לחמשים כידוע שבינה משלמת חמשים (ועיין בתיקוני זהר חדש ע"ג ג') והוא נעלם מפני השביל שבה היוד כידוע שהוא לפניך ולא ניתן למשה, וז"ס שבע ושבע ב' הויו, וזה שאומר כאן דבהון אחזריאו שמיא וארעא רואה לומר ב' הויו הג"ל, ואמר דבהון כו' דהוא שם מ"ב דבראשית, דבהון ברא חלקים כו', וכאן הודיענו סוד גדול שיב"ק הוא רמוז בהו"ה, ברכה ביו"ד, קדושה בוא"ו, שרפים כו' יחוד – ב' הויו:

^פ בְּהַאי שְׁמָא כו'. עתה מפרש האיך מתכנס הייחודא, הנהר – במקום דהוא הו"ה, ומפרש דיחודא הוא שמה מפרש דהוא שקווי לחילוף כמו שאומר לעיל י"ג א' והוא יחודא דכל עשר ספירות בעשר אהון דביה, והוא סתים ונעלם דהוא דה"א דמייחדין לון כמו שאומר בתיקוני זהר חדש בכמה מקומות, ונקרא עולם, וזהו (בראשית רבה פרשה סח) מקומו של עולם כו' וכמו שמפרש והולך למטה:

^{פפ} לָאו סְפִירָה לִית תַּמָּן כו'. רואה לומר, דהו"ה בין בפשוטה בין במילואה – כוללת כל העשר ספירות, וזהו לית תמן, רואה לומר דאין לו חלק ממנה, וזהו כלילת הכל וייחודא דכולא ואמר והכי כו' דכן כל הכינויין כלא כליבין ביה דהכל כינויין להויה. ואמר יו"ה מקום כו' כנ"ל מקומו של עולם:

^{פפפ} ובג"ד אֲתַקְרִי כו'. כמו שאמרנו לעולם – לעלם כתיב, והוא משום שמה מפרש דביה:

^{פפפפ} דִּאִיהוּ עוֹלָם וְשְׁכִינְתָּא כו'. רואה לומר דלכן השכינה גם כן נקראת נעלמה:

^{פפפפפ} ה"ד כו'. וכמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ח, ואמר זה משום שרואה לפרש כל הג"ל גם כן על השכינה דנקראת מקום אחד, מקומו של עולם, נעלמה, וכמו שמפרש והולך ושכינתיה איהי הו"ה כלילא כו', והוא כדעת ר' יהודה שם דבראשית דאמר אל מקום אחד לאתך דאקרי אחד דהא איהו אשלים לאחד וכלא איהו לא אקרי אחד, ומשמע דכתיב יקוו דביה מתכנסין כלבו מיא כמה דאת אמר כל הנחלים הולכים אל הים, ורואה לומר דזה שכתוב (בראשית א ו) ולמקוה המים קרא ימים, ואמר שם דהא איהו כו' וכלא כו', דאין יחודא בלא נוק', דעילת העילות לא נחית כו', ואמר שם כ"ב ז' דאית אחד בשיתוף כגון דכר ונוק' ואתמר בהון כי אחד קראתיו, וכן אמר לקמן פ"ו ז', ורואה לומר דכתיב (ישעיהו נא ז) הביטו אל אצבעה אצביס ואל שרה תחוללכם כי אחד קראתיו, ומ' דקאי על שניהם יחד, וזה שאומר למטה מקום אחד ודאי כנ"ל דהיא אחד ובה נעשה הכל אחד לבשר אחד, תפלין של יד, ואמר דנקראת מקום – דבה נשלם הו"ה בה' אחרונה. וידוע שכוללת כולם וזה שאומר ולא אתקרי מקום אלא בה דהויה אינו שלימו כי אם בה וכמו שאומר איהי שלימו דהו"ה ודכל עילאין ותחאין (ועיין לעיל ע"ד ז' מלכות תמן ה' ובה אתקרי הו"ה בשלימו כו').

^{פפפפפפ} אִיהוּ לָא אֲתַקְרִי אָדָם כו'. כמו שמפרש והולך גם כן על דרך הג"ל דשמה מפרש אשלים בה' בתראה ורואה לומר בזה דזהו מקומו של עולם וקויית המים דשמה מפרש:

בר נש מעשר ליחודא בה, 'אסתלק קוצא מן ד' מן אחד 'ואשתארת יבשה, 'ורזא דמלה (בראשית א ט) יקרו המים מתחת השמים, דאיהי תחת השמים דאיהו קודשא בריך הוא, דאתמר ביה (מלכים א ב לב) ואתה תשמע השמים, דנוקבא איהי תחות בעלה.

והכי כל מאן דפגים אות ברית, בההיא טפה דאיהי יחודא, וזריק לה באתר אחרא, גרים לה למיהוי יבשה מסטריה, דאסתלק נביעו ויחודא מינה, ואשתארת איהי יבשה, ודא גרים חרבן עלמא, ומיד אתמר (ישעיה יט ה) ונהר יחרב ויבש, דאיהו נהר דנפיק מעדן, 'דאשקי ליה לגן דאיהי אורייתא שבעל פה, דאיהי מתשקיא מאורייתא דבכתב, דכלילא ג'ן סדרים דאורייתא.

תקונא ארבעין ותלת

[תיקוני זוהר - דף פה ע"א]

(דף פה ע"א) 'בראשית תמן את'ר יב'ש, ודא איהו ונהר יחרב ויבש (שם ה), בההוא זמנא דאיהו יבש ואיהי יבשה, צווחין בנין לתתא ביחודא ואמרין שמע ישראל, 'ואין קול ואין עונה (מלכים א יח כו), הךא הוא דכתיב (משלי א כח) אז יקרואני ולא אענה.

'והכי מאן דגרים דאסתלק קבלה וחקמתא מאורייתא דבעל פה ומאורייתא דבכתב, ולא משתדל בהון, ואמר דלא אית אלא פשט באורייתא ובתלמודא, בודאי כאלו הוא יסלק נביעו מההוא נהר ומההוא גן, ווי ליה

ביאור הגר"א

⁷ ועוד כי אחד קראתיו. הוא ראיה לנקרא אחד ביה ואדם ביחד מפרש והולך כוונתא דעשר ספירות כו' שהוא כוונת היחודא, והענין, שג' אותיות אלו הן ג' שותפין ליחודא כלל הכל, כי אע"ג שג"ר בסדר האלילות הוא אחד בסוד היחוד מתגלפין המוחין ויורדין בז"א כמו שאומר באדרא זוטא, ובמקום הכתר - הדעת, אלא שדעת נכלל בז"ק וכשמתייחד בד' נוק' שורה הכתר עליהם, דעילת העילות לא נחית כו' (כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ח ב):

⁸ למען יאריך ימים כו'. כמו שאמרנו (בברכות יג ע"ב) כל המאריך באחד כו', ובלבד בד', ואריך לאמלכא לה בשית סטרין שהן ששת הימים וזהו יאריך הימים על ממלכתו דהוא ד', ועיין בסוף ח"א א' ב' בארוכה:

¹ אסתלק קולא כו'. דהוא משלים לעשר דשמא מפרש, והד' בעצמה הוא ד' ארוון הנ"ל, דהן רוח ונפש ז"נ וכמו שאומר לעיל בתיקון כ"ח, והקוץ הוא עטרת הברית, כתר לנוק', וכמו שאמרנו שכתר דז"א אינו בהוי"ה אלא שורש ואינו מהגוף מלכות דבינה, ואריך לאכללא ביחוד שהוא עיקר היחוד, כן הוא בעטרה הזאת ולכן הוא בגוף דכורא, ובו היחוד, מה שאין כן בחכמה - אות ברית דידה דהוא נקודה בהיכלה ועיין לקמן פ"ו ב' כי אחד קראתיו כו' עיין סם היטב:

¹ ואשתארת יבשה. דהוא מקור למעין לילה אות ברית לילה, ועיין ברעיא מהימנא פ' בא דכתר מקור וחכמה מעין ועיין לעיל ע"ו ב' ואשתארת ב' כו'. ורואה לומר בזה, זה שכתוב ותראה היבשה, רואה לומר שתכלל היבשה שהוא הד' דלית לה מגרמה כלום, לזה, גם כן בהאי יחודא, וכמו שאומר בזה פרשת בראשית י"ב א' פקודא תליתאה כו' לאטריך לארכא דלת לאחד, דלת לאחד גדולה, והיינו דכתיב ותראה היבשה דתתחזי ותתקשר לית דאיהי יבשה בההוא יחודא, מכל מקום שמעינן מזה דכלא יחודא אסתרי יבשה:

² ורזא דמלה כו' לנוק' כו'. רואה לומר דעתה ניהא מה דכתיב מתחת השמים, ורואה לומר כל המים שמתחת השמים, שירוד מת"ת, יתכנס הכל בה, ומה שאמר דאיהי תחת השמים רואה לומר לכן כל המים, דתחת - הכל בה:

³ והכי כל מאן כו'. קאי אלמעלה מה שאמר ואם ח"ו פחית כו' דכולל כל היחוד שהוא הנגר - פחית בה, והכי נמי דאפיק טפה שהוא הנגר בלא אשתו צבת אל נכר:

⁴ יבשה מסטריה. לכל הפגמים הוא רק מסטריה כמו שכתוב (דברים לב ה) שחת לו לא כו':

⁵ דאשקי ליה לגן דאיהי אורייתא דבע"פ דאיהו מתשקיא כו'. רואה לומר לכן נקראת גן אבל אורייתא דבכתב נקראת נהר על סם ההוא נהר דכולל אותו ועיין בתיקון מ"ג ומה שכתבתי סם:

⁶ תיקון מג. בראשית תמן יבש. כל מקום שאומר תמן אינו בשלימות:

⁷ ואין קול ואין עונה. רואה לומר קול דקריאת שמע כמו שאומר לעיל ב' ב' את הקול - קול דקריאת שמע כו', ואין עונה - בתפלה, דקס אז תקרא וה' יענה כמו שאומר לעיל למ"ד א' ושאר מקומות, ודוקא בזה, דהוא יחודא, כמו שאומר סוף ח"א א' ב' אז הייתי בעיניו כו', אז ושלום עיין סם, מה שאין כן מאן דפגים אות ברית, דגרים למהוא נהר, והוא קריאת שמע, ולההוא גן, והוא תפלה. וזה שאומר בההוא זמנא דאיהו יבש ואיהו כו', וזה שאומר הה"ד אז כו', דלזו הוא קריאת שמע ותפלה כנ"ל וכמו שאומר לעיל למ"ד א'. ותיקון הזה הוא סיום תיקון הקודם אלא שמציין בתיבת בראשית:

טב ליה דלא אתברי בעלמא ולא יוליף ההיא אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה, דאתחשב ליה כאלו אחזר
עלמא לתהו ובהו, וגרים ענייתא בעלמא ואורך גלותא.

ויאמר אלהי'ם תדשא הארץ דשא וכו' (בראשית א יא), אמר רבי אלעזר אבא והא קרא ליה יבשה, מ'מאן
תדשא הארץ, אמר ליה ברי הכי אוליף תיובתא לכל בני עלמא, דאם בר נש יחזור בתיובתא, נחית לה נביעו
דאסתלק, ומה דהוה יבשה קרא לה ארץ, ו'ונהר דהוה חרב ויבש קרא ליה מקוה המים וימים, הדא הוא
דכתיב (שם י) ויקרא אלהי'ם ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים, "בההוא זמנא דאתקרי ארץ מה פתיב ביה
(שם יא) ויאמר אלהי'ם תדשא הארץ, לאפקא זרעין ואיבין דאינון נשמתיין כל חד לזניהו, אלין נשמתיין
דאתגזרו מכורסי יקריה, ואלין רוחין דאתגזרו ממלאכים, ואלין נפשין דאתגזרו מאופנים, כל חד אפיק
לזניהו לכל חד כדקא יאות, עץ פרי דא תלמיד חכם, עושה פרי דא בת זוגיה, לכל חד כדקא יאות, (כל חד
אפיק לזנוי).

ועוד עץ פרי דא עמודא דאמצעיתא, עושה פרי דא צדיק, אשר זרעו בו על הארץ דא שכנתא, דכל זרעין
אתפלילין בה, "והכא פקודא דפריה ורביה למעבד אבין וזרעין, הדא הוא דכתיב (ישעיה מה יח) "לא תהו
כראה לשכת יצרה, ומאן דאתבטל מפריה ורביה, כאלו אחזר לההיא ארץ יבשה, ומנע ברכאן מינה, יכל חד
לפום דרגיה, מאן דפגים לתתא פגים לעילא, לאתר דאתגזר נשמתייה.

ביאור הגר"א

⁷⁷ והכי מאן דגרים דאסתלק בו' ומאורייתא דבכתב ולא משתדל בהו ואמר ללא כו'. הענין, שקבלה הוא מעין, יו"ד, שממנו יולא הנהר
והגן, תורה שבכתב ובעל פה, ועיין לעיל ע"ז ב' ווי לון מאן דגרמין כו' דאלין דעבדין לאורייתא יבשה, ולא בעין לאשתדלח בחכמה
בקבלה, דגרמין דאסתלק נביעו לחכמה דאיהו י' מינה, ואשתארת ב' יבשה, ווי לון דגרמין כו' ועיין לעיל ל"ח א' כל אינון אינון אשתקין
מן את ו' דאיהו נהר דנגיד ונפיק מעדן דאיהו אינון דנפיק ממעיינא דמיא דאיהו י' ומיניה אשתפטח ה' דאיהו ים עילאה, והן חכמה
וקבלה, חכמה – בחכמה, וקבלה – בזינה דהוא ים דמקבל ממנו, והוא מה שמקבל מאחר, וחכמה הוא מחכמתו, וכמו שכתוב (משלי ה
טו, טז) שתי מים כו' יפואו מעינותיך כו'. ואמר כאלו אחזר עלמא. כמו שאומר לעיל ע"ז ב' והארץ היתה תהו, דגרס לה למהו יבשה
תהו דאסתלקת כו' ורוח אלקים כו' עיין סס, והענין שזמון והזהו הוא עולם התהו, בלא תורה ובלא משיח, ואינון גרמין דיזיל משיח כמו
שאומר סס:

⁷⁸ מאן תדשא הארץ. רוצה לומר דלמעלה מיניה כתיב ויקרא אלקים ליבשה ארץ, אלמא דארץ נקראת כל זמן שהיא יבשה, ואם כן מאן
תדשא, והשיב ר' שמעון ללא כו', דארץ נקראת בזינעו דבה, והכי קאמר, ותראה היבשה בההוא יחודא, ואז ויקרא אלקים ליבשה ארץ
ולמקוה כו', ומה שכתוב יבשה – דקודם הוה יבשה, קודם תשובה, ואמרה התורה ותראה היבשה ויקוו המים – שיחזור, ואז השם יתברך
יקבלו, וזהו ויקרא אלקים – הבטחת הקבלה, ואז תדשא הארץ דשא כו' כמו שמפרש והולך:

⁷⁹ ונהר דהוה חרב כו'. כשיטתו בתיקון מ"ב דמקוה הוא בת"ת, והוא הנהר, תורה שבכתב:

⁸⁰ בההוא זמנא מה כתיב ויאמר כו' לזנוהי. לתלמידי חכמים נשמות מכסא דגם נהורא לאורייתא, ולבעלי מנאות ורוחין כו' דגם פקודא
דעשה, וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ל"ח ולעמי הארצות נפשין, והן ג' דרגין דפסוק זה. דשא – והן חזיר לבהמה דהוא דמקנן בעשיה.
עשב מזריע זרע – דהוא לעבודת אדם דמקנן בזיניה. עץ פרי – תלמיד חכם כמו שמפרש והולך עץ פרי דא כו':

⁸¹ והכא פקודא כו'. במאמר החמישי הזה והוא תיקון זה, שתיקון הקודם במאמר הרביעי יקוו המים בת"ת דהוא איש דתמו, ותיקון זה
הוא בזמ"ה תמו יב"ש וכמו שמפרש והולך ומאן דאשתבטל מפרש והולך כאלו אחזר כו', דבפקודא דפריה ורביה הוא גורם יותר מביחודא
וקבלה וכל הפקודין, וכמו שאמרו (יבמות סג ע"ב) וכל מי שאינו עוסק בפריה ורביה כאלו ממעט כו', והחמירו שאין לו חלק לעולם הבא
ועיין סבא פ' משפטים וזוהר פרשת בראשית י"ג א':

⁸² לא תהו כו'. דאחזר עלמא לתהו ובהו:

⁸³ כל חד לפום כו'. לפי נשמתיה, אם מכורסיא כו' כנ"ל וכמו שמפרש והולך:

תקונא ארבעין וארבע

⁸⁶ בְּרֵאשִׁית, תַּמָּן אר"ת תַּמָּן א"ש, וְעֲלִייהו אַתְמַר (בראשית א יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מֵאֲרֵת בְּרִקיעַ הַשָּׁמַיִם, מֵאֲרֵת כְּתִיב חֶסֶד דָּא אֲוֵרִיתָא דְּבִכְתָּב, תַּמָּן א"ש דָּא אֲוֵרִיתָא דְּבַעַל פֶּה, דְּאַתְמַר בְּהוּן (משלי ו כג) כִּי נִרְמָזָה וְתוֹרָה אֹר, וְעֲלִייהו אַתְמַר (בראשית א טז) אֵת הַמָּאֹר הַגָּדוֹל לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֵת הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.

[תיקוני זוהר - דף פה ע"ב]

⁸⁷ בְּהִכָּא פְּקוּדָא לְמַעַבְד צְדָקָה, אֵת הַמָּאֹר הַגָּדוֹל רְזָא דְעֵתִירִין, וְאֵת הַמָּאֹר הַקָּטָן רְזָא דְמִסְכָּנִין, וּכְמָה דְסִיְהָרָא לְוֹהַר מִן שְׁמֵשָׁא, וְלֹא אֵית לָהּ נְהוּרָא אֱלָא מִמָּה דִּיהִיב לָהּ שְׁמֵשָׁא, כִּיְהִי שְׁכִינְתָא אֲמַרְת לְוֹ עֲלִי וְאֲנִי פּוֹרַע, דְּהִכִּי צְרִיךְ בֵּר נִשְׁ לְמַהוּי מְלוּהָ לְמִסְכָּנָא, וּכְגוֹנָא דָּא לְוִוִין כְּכַבֵּיָא וּמְזִלִי דָּא מִן דָּא, וּמְלֹאכְיָא דָּא מִן דָּא, וְרְזָא דְמְלָה וּמְקַבְלִין דִּין מִן דִּין, הִכִּי לְוֹהַר שְׁכִינְתָא דְאִיהִי סִיְהָרָא קְדִישָׁא מְקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (דף פה ע"ב) וּמְקַבְלֵת מְנִיָּה, דְאַתְמַר בֵּיהּ (תהלים פד יב) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמִגֵּן יְהוָה אֱלֹהִים, וְהִכִּי הָוָה מְקַבֵּל יְהוֹשֻׁעַ מִן מֹשֶׁה, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפְנֵי חֲמָה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּפְנֵי לְבָנָה, וְהִכִּי הוּוּ כָּל נְבִיאֵיָא קָדָם מֹשֶׁה כִּיְכֹגוּן סִיְהָרָא וּכְכַבֵּיָא קָדָם שְׁמֵשָׁא, דְלֹא אֵית לֹוֹן נְהוּרָא אֱלָא מִשְׁמֵשָׁא.

תקונא ארבעין וחמשה

⁸⁸ בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, א"ל ה'ים, יְמָא דְאוּרִיתָא, וְעֲלִיָּה אַתְמַר (בראשית א כ) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שָׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, הִכָּא פְּקוּדָא לְמַלְעֵי בְּאוּרִיתָא, דְאַתְמַר בָּהּ (ישעיה נה א) הוּי כָּל צִמָּא לְכוּ לַמַּיִם, וְאֲלִין דְעִסְקִין בְּאוּרִיתָא יִרְתִּין נֶפֶשׁ חַיָּה מִשְׁכִּינְתָא, כִּיְהִי הוּא דְכְתִיב יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שָׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה, כִּיְעוֹפֵף יְעוֹפֵף דָּא רוח דְאַתְמַר בֵּיהּ (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֵת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְבָר, וְהִיא

ביאור הגר"א

⁸⁹ תיקון מד. בראשית תמן ארת תמן אש כו' ותורה אור ועלייהו אתמר כו'. רוצה לומר, ארת - הוא תורה שכתב, וכמו שאומר מארת חסר, שרומז על מאור אחד, והוא - ותורה אור, ואש רומז על נר מצוה, שהוא משנה, תורה שבעל פה, ועיין בזה פרשת תרומה קס"ו א' דבר אחר כי נר מצוה תקונא דשרגא כו' תקונא דאורייתא דבעל פה כו', וזה שאומר ועלייהו כו' - על נר ואור, ואע"ג דשם לא כתיב אלא מארת, שמשא בלבד, מכל מקום כתיב אה"כ והיו למאורות, כולל שניהם, וכמו שאומר בזה פרשת בראשית ל"ד א' אלא ששם אמר מארת חד על סיהרא עיין שם:

⁹⁰ הכא פקודא כו'. כמו שאומר שם וכל מה דנטיל - בגין לאנהרא לה לסיהרא, וכן הקב"ה נותן לעשיר - לפרנס לעני, ואמר בזה פרשת תרומה שם דהא אורייתא דבעל פה לית לה נהירו אלא מגו תורה שכתב דליהו אור לאנהרא:

⁹¹ הכי שכינתא אמרה לוו עלי. רוצה לומר בשבילי, כדי שאתמלל אני, ואז - ואני פורע, אני דייקא, וכמו שאומר למטה והכי לוח שכינתא כו':

⁹² כי שמש ומגן. קאי על אלקים:

⁹³ כגון סיהרא וכוכביא. סיהרא על יהושע, וכוכביא על נביאיא כידוע:

⁹⁴ תיקון מה. בראשית כו' אל הים. רוצה לומר אותיות אלהים, ורוצה לומר אזהרה - לכו למים, כמו שמפרש והולך, לכל המאמרות מפרש על פקודין, לכן כתיב ויאמר, כמו ליווי, ותיקון שקודם הוא מאמר ו' וכלן מאמר ז' וכמו שאומר הכא פקודא כו' ורוצה לומר ישראו המים - שיעסקו בה, דאז ישראו המים נפש לכס, וכן רוח ונשמה, כמו שאומר לעיל, ורוצה לומר, ישראו - תראו ישראו כו', ושרץ כו' הוא נפש, ועוף - רוח, ועל פני כו' - נשמה, כמו שמפרש והולך, והכל במים דאורייתא:

⁹⁵ ה"ד ישראו כו'. כתיב נפש וכתיב חיה דליהו שכינתא כמו שכתוב (יחזקאל י כ) היא החיה אשר ראיתי תחת אלקי ישראל, כמו שאומר ויחי רמ"ב א' ובזה פרשת משפטי קכ"ו א':

⁹⁶ ועוף כו' להבליה מטטרו כו'. כמו שאומר לעיל כ' ב' עוף דליהו כפור דליהו איהו מטטרו עליה איתמר כי עוף השמים יוליד את הקול דקריאת שמע כליל שית יומין דחול וסליט עלייהו ונטיל ההוא קול ופרח ביה עד עמודא דאמנעיתא דליהו קול ה' כו', וזהו עוף השמים, דרגא דשמים, ת"ת, והוא קול, וכן קריאת שמע בדרגיה, וכמו שאומר לעיל בתיקון מ"ב ועיין מה שכתבתי שם:

אִיהוּ יְהוָה עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, לְקַבְּלֵיהּ מִטְטְרוּיָן דְשְׁמִיָּה כְּשֵׁם רַבִּיָּהּ, כִּי רִישָׁא דְעוֹפָא, וְ גוֹפָא דִילִיָּהּ, ה'ה' תְּרִי גְדוּפֵי לְדְבָהוֹן פְּרַח לְעִילָא וְנַחֲתָא לְתַתָּא, לְאִזְלִין תְּרִין גְדוּפִין אִינוּן לְתַרְיָן הֶבְלִים ה'ה', דְבָהוֹן אֲתַמְר (יחזקאל א יד) וְהַחֲיוֹת לִירְצוּא וְשׁוֹב, בְּדִגְשׁ וְרַפָּה דְאִינוּן י'ו, הֶבֶל סְלִיק בְּוֹא'וֹ הֶבֶל נַחֲתָא בְּיֹד, כְּהֶבֶל דְנִפְיָק מְפּוּמָּא.

וּבְזִמְנָא דְמִסְתַּפְּלִין בְּשְׂכִינְתָא דְאִיהִי תַחוּם יִמָּא חֲזָרִין לְאֲתַרְיָהּ, לִיְתָא חֲזִי י' אִיהִי אֲמִירָה וְדְבוּר וְקִרְיָאָה, ו' קוּל, ה'ה' הֶבֶל נַחֲתָא בְּדְבוּר, הֶבֶל סְלִיק בְּקוּל, לִיְקוּל סְלִיק, דְבוּר נַחֲתָא, לִיְכַד אִיהוּ סְלִיק וְנַחֲתָא מְלֶאכִי אֱלֹהִים סְלִקִין וְנַחֲתִין בֵּיהּ, דְאִינוּן מְשַׁרְיָין וְחִילִין דִילִיָּהּ, לִיְרָא אִיהוּ רְזָא מִי עֲלָה שְׁמַיִם וִירַד (משלי ל ד), לִיְצַפָּאָה אִיהוּ מָאן דְסְלִיק צְלוֹתִין בֵּיהּ, לִיְדָהָא צְלוֹתָא אִיהִי סְלֵם, דְבָהּ מְלֶאכִי אֱלֹהִים סְלִקִין וְנַחֲתִין לָהּ.

בִּיאור הגר"א

^ט יוד ישא כו'. מפרש – שמיה כסם רביה:

^כ דבהון פרח כו'. נגד ה' עילאה ותתאה, והוא הבריח התיכון מזריח מקצה אל הקצה, פרח לעילא ונטיל מה' עילאה ופרח לתתא ויהיב לתתאה, תאות גבעות עולם:

^{כא} ואלין תרין כו'. מפרש עתה שם הוי"ה בקול, דאיהו נעשה מרכבה ליה, ומוליך אותה, דהוא קול הוי"ה כנ"ל:

^{כב} תרין הבלים ה"ה. הבל מלכד והבל מלגאו, פומא ולבא כמו שאומר לעיל ס"ב ב' דבהון הבל סליק ונחית תמיד הולך ושב, וזהו פרח לעילא ונחית לתתא וכמו שמפרש והולך דבהון אתמר והחיות רלוא ושוב. והוא חיות של אדם, והוא מט"ט דהוא חיה, וחיות כלל ד' חיות, וכמו שאומר לעיל בתיקון ה' ושאר מקומות, ואמר שם רלוא צנורילא ושוב צנורילא שדי, להכי סליק צנורילא, ושניהם חושבן תור"ה, עמודא דאמצעייתא, ורלוא היינו לפנינו לאז הוא נורילא ארגמן בכללן וכמו שאומר שם והוא כד הבל נחית, ושוב – הבל סליק בפומא:

^{כג} רלוא ושוב דגש ורפה דאינון י"ו. כמו שאומר בסוף תיקון ה' רפה איהו לעילא מאתוון ועליה אתמר דמות על ראשי החיה רקיע כו', שהוא הרקיע שעל ראשם כמו שאומר בזהר חדש פ' בראשית נטוי על ראשיהם מלמעלה ולא איהו רפה, נטוי כו', דגש איהו מלגאו דאתוון כגוונא דא כו' ובהון והחיות רלוא ושוב, רלוא דגש ושוב צרפה, וזה שאומר דאינון י"ו, י' דגש ו' רפה, דגש בתוך האתוון שהוא הגוף כמו שאומר שם, והוא כלבא דקס הבל נחית, ורפה – הבל סליק צפה, וזה שאומר הבל סליק כו' כהבל דנפיק מפומא ורואה לומר כהבל הרלוא ושוב מפומא, לעד כאן דבר בהבלים דמעלה ומוריד מטטרוון, והוא סליק בקריאת שמע לת"ת, ואז (יחזקאל א כד) ואשמע – בשמע ישראל, ת"ת, את קול כנפיהם – קול כנפיהם הוא כשמעופפין למעלה כמו שכתוב (ישעיהו ו ב,ג,ד) ובשמים יעופף וקרא זה אל זה כו' וינעו אמות הספים מקול הקורא, וזהו יוליד את הקול – קול דקריאת שמע כנ"ל. וזה שאומר למטה הבל סליק בקול ואמר שם ו' קול. והבל נחית בתפלה לאז בעמדם תרפינה כנפיהם כמו שאומר לעיל ג' ב' ושאר מקומות בעמידה ללכותא כו' והוא נחית מלעופף ואז ובעל הכנפים יגיד דבר ללכותא כמו שאומר שם דהוא דבור, וזהו יגיד דהוא ושוב כמו (שמות יט ח) וישב משה את דברי כו' (שם ט) ויגד משה כו', וזה שאומר למטה נחית בדבור ואמר שם י' דבור והו"ד הוא כלבא ושם נחית ההבלים דאינון כנפים ו' בפומא ושם סלקין. וזה שאומר תא חזי כו':

^{כד} ת"ח י' איהי אמירה כו'. רואה לומר, ולכן עשר אמיון, ועשר דברות, ועשר קריאות בתורה שקרא השם או מלאך בשליחותו דהוא מלאך הגואל. והן בפרשת בראשית, (ג ט) ויקרא ה' אלקים אל האדם. ב' בהגר (כא יז) ויקרא מלאך כו'. ג' בפרשת וירא (כב טו) ויקרא מלאך ה'. ד' שם (כב יא) ויקרא אליו מלאך ה' כו'. ה' שמות (ג ד) ויקרא אליו אלקים כו'. ו' ז' יתרו (יט ג) ויקרא אליו ה', (יט כ) ויקרא ה' למשה כו'. ח' משפטים (כד טז) ויקרא אל משה ביום כו'. ט' ויקרא (א א) ויקרא אל משה. י' (במדבר יב ה) ויקרא אהרן ומרים כו'. אחד באדם (אלקים). שלשה באברהם והגר. חמשה במשה – א' בסנה. ג' בסיני. א' באהל מועד. ואחד שלשם. ואמר כל זה להורות שיו"ד הוא דליבור:

^{כה} קול סליק כו'. רואה לומר שקול כריד להגביה את קול ודבור הוא בנחת וזהו נחית וכן ההבלים גם כן בקול סליק ההבל בתנועות הקול ובדבור שבהבל לגוף וזה שאומר הבל סליק כו' קול סליק וכן דליבור:

^{כו} וכד איהו סליק ונחית כו'. רואה לומר מט"ט, וזה שאומר דאינון כו', דהוא כליל לון והן עולים ויורדים עמו:

^{כז} ולא איהו רזא מי כו'. כנ"ל, והוא בקריאת שמע ותפלה, והוא יורד לארץ בכלילו לתתא כמו שאומר בזהר חדש שיר השירים:

^{כח} זכאה כו' כלותין ביה. רואה לומר במט"ט דהוא מוליך כנ"ל ועל ידו היחוד בימות החול וזה שאומר

^{כט} דהא כלותא איהי סלם כו'. רואה לומר דע"י הכלותא עולה מט"ט למעלה להוליד הקול דקריאת שמע ועמיה סלקין המלאכים כו' כנ"ל, וכן נחיתין, ולכותא איהי סלם, ועיין בסוף ח"א יו"ד ב' והנה סלם – דא כלותא, מוצב ארצה – דמללאן בני נשא ליה בארעא דאיהו שכינתא ומטא לשמיא דאיהו קב"ה דאתמר ביה ואתה תשמע השמים כו', מיד והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים צו – בזהו צו נש, כלו פתחין גרפייהו לקבלא שכינתא בזהו כלותא כו', והאי איהו עולים – שכינתא על גרפייהו, ויורדים צו, מאי צו בקב"ה דקב"ה נחית עלייהו לקבלא שכינתא ומתייחד קב"ה ביה בזהו צו נש כלותיה כו'. וכן סלם הוא מט"ט דעל ידו סלקין ונחיתין (כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס) וכן"ל, והוא דגרא דת"ת דנקרא סלם דביה הבלים סלקין ונחיתין כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס רל"ה א' ב' וקנה איהו סולם דביה מלאכי אלקים עולים ויורדים צו דאינון הבלים סלקין מלכא ורוחין חורין נחיתין ביה כלבא וכד רוחא נחית, נחית בכמה רוחין ממלכא עם חיליה כו' דאתמר עלייהו עושה מלאכיו רוחות, וסלקין לקביל אלין הבלים דאתמר עלייהו משרתיו אש לוהט כו', דמינה סלקין להבות אש בפומא כו', תפארת סלם באמצעייתא כו', וזה שאומר גם כן וכד איהו סליק כו' הוא הקול דמלאכיו רוחות כו', דהן משריין דיליה כנ"ל:

מאית למאן דסלקין לה לעילא, ואית למאן דנחתין לה לתתא, כד סלקין לה לעילא סלקין לה בזכוון, וכד נחתת נחתת בזכוון, האי לצדיק גמור סליקת מניה בזכוון ונחתת ביה בזכוון, לבינוני דזכוון דיליה שקילין לחובין, איהי תליא באורא, אם חובין מתרבין על זכוון (כחוט השערה), איהי סלקא ליה בחובין ונחתא ליה בזכוון, ונטיל בה אגריה בהאי עלמא, לרשע גמור דלית ליה זכו בעלמא לא לעילא ולא לתתא, סלקא מניה בחובין ונחתת עליה בחובין.

מ"הא הכא פי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י כ), דאתמר ביה ועוף יעופף, כגון מועף ביעף (דניאל ט כא), מ"על פני רקיע השמים דא נשמה, מ"דאלין דזפאן באורייתא אתמר בהון ישראל המים שרץ נפש חיה וגומר, דירתין נשמתין מאורייתא, לאחרנין כל חד לזנוי כפום עובדוי, (ס"א תיקון ארבעין ושית) ודא בראשית בראשית, ואינון שית גרפיין דחיה, דאתמר בה (שם כ) ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים, אינון שית ספירן דכליל האי עוף דאיהו עמודא דאמצעייתא, אית מאן דירית רוחא דקודשא בארץ אצילות מהאי עוף, ואית מאן דירית רוחא מההוא עוף דאיהו נער, שמייה כשם רבייה, ואית מאן דירית רוחא מלתתא דארעא, כמה דאמר קהלת (קהלת ג כא) מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה, ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ, בהמה אלו עמי הארץ דעובדהון כבערין, עלייהו כתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה, הך הוא דכתיב ביומא שתיתא (שם) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וגומר.

תקונא שבע וארבעין

[תיקוני זוהר - דף פו ע"א]

בראשית בראשית, ודא יומא שתיתא, דאתמר ביה (בראשית א לא) ויהי ערב ויהי בקר מיום הששי, הכא תלת אומנין תנניין, אומן חד אפיק נהורין ביומא רביעאה, דהוון תליין ביומא קדמאה דאתמר ביה אור, אומנא תננינא אפיק ריחשא ממיא, הך הוא דכתיב (שם כ) ישראל המים, ודא הנה תליא ביומא תננינא, מ"דאתמר ביה מים, הך הוא דכתיב (שם ו) יהי רקיע בתוך המים, הך מ"א והכא מ"א, אומנא תלייתא (אפיק

ביאור הגר"א

מ" חיה למאן כו'. רואה לומר, יש שמעלין זכותו למעלה לעולם הבא, ויש שמורידין לעולם הזה, וכמו שמפרש והולך האי ללדיק גמור כו', וכמו שאמרו (ברכות ז ע"א) לדיק וטוב לו לדיק גמור כו' וחסר כאן צדא השנית של בינוני:

מ" הא הכא כו' מועף ביעף. רואה לומר כאן השלים לפרש מה שאמר ועוף לא רוחא ממלאכים, והביא ראייה עוד שנאמר מועף ביעף ואמר כגון כו', רואה לומר דיעופף, לשון כפול, קאי על גבריאל בשמים (ברכות ד ע"ב), מועף ביעף, וכמו שאמרו ועוף זה מיכאל כו':

מ" על פני רקיע השמים לא נשמה. הוא פשוט דנשמתא הוא בשמים ועיין לעיל א' א':

מ" דלזין דזכאן. חוזר בקיטור ומרמז בחיבת בראשית, והוא תיקון אחד, דלמעלה לא פירש רק בחיבת אלוקים, והוא בשית גרפיין, נהר דכליל ו', בין בעמודא דאמלעיתא בין במט"ט, והוא לפוס עובדוי, אם על מנת לקבל פרס - הוא בעבד, ואם לא - מסטרא דבן, מעמודא דאמלעיתא, כמו שאומר בתיקוני זהר חדש פ' ג' ושאר מקומות הרבה. ואמר ואית מאן דירית רוח מלתתא כו'. והוא עם הארץ דרוחיה מהארץ וזה שאומר עלייהו כתיב תולא הארץ כו'. ונקרא בהמה - לעובדיהון כו'. ואמר ה"ד ביומא שתיתא ויאמר כו'. ורואה לומר, זהו מאמר הח'. ואמר ביומא שתיתא - לרמוז אותו המאמר בחיבת בראשית, כמו שמפרש והולך בתיקון מ"ז בראשית בראשית ודא יומא שתיתא, וכן אמר למעלה במאמר ד' בתיקון מ"ב בראשית תמן כו' ודא יומא תליתא כו', אבל פקודא של זה המאמר לא פירש כאן, ובזה פרשת בראשית אמר למירחס גיורא כו' עיין שם, וכן יש לפרש כאן בעם הארץ וכמו שאמרו (חולין כב ע"ב) ליבעו רחמי אתכליא על עליא כו', ואמרו ד' מינים במדרש רבה פ' אמור פ' למ"ד יוקשרו אלו עם אלו באגודה אחת והן מכפרין אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה כו' ואימתי הוא מתעלה כשהן עשוין אגודה אחת כו', והודיע לנו התורה שגם הן במאמר כמו התלמידי חכמים, וגם כן אה לנו בפקודא שנראה שתיקוימו וכ"ל ליבעו כו' וכמו שאומר גבי גיורא שם:

מ" תיקון מז. יום הששי. וזה שכתוב הששי, לכבר מרומז ביום ראשון:

מ" דאתמר ביה מים. ועיין מה שכתבתי לעיל ריש תיקון מ"ב דרקיע עיקרו ממים, ולכן נקרא רקיע עוזו, על שם מים עזים, גבורה, בזינא דקרדינותא, וכתוב (יוחאל א כב) כעין הקרח הנורא, ואתי שפיר דחשיב הכל מה שהולאו, וכמו שאומר שם, ומכל מקום כליל גם כן רקיע כמו שכתוב על פני רקיע השמים:

עשבין וזרעין) לְקַבֵּל יוֹמָא תְּלִיתָאָה, מִדְּאֲתָמֵר בִּיהַ (שם יא) תְּדַשָּׁא הָאֲרֵץ דְּשָׂא עֲשָׂב מְזֻרְעָה זֶרַע לְמִינְהוּ, וְאֲתָמֵר בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה (שם כח) פְּרוּ וּרְבוּ מִיּוֹמָאָה אֶת הָאֲרֵץ, מֵאֵי וּמְלָאוּ אֶת הָאֲרֵץ אֲלָא הֵיחֵא דְהוֹת יִבְשָׁה בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, אֲתָמֵר הֵכָא וּמְלָאוּ אֶת הָאֲרֵץ, מִהֵדָא הוּא דְכָתִיב (ישעיהו ו ג) מְלֵא כָל הָאֲרֵץ כְּבוֹדוֹ, וְדָא בְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יְהוּוֹה צְבָאוֹת (ישעיהו ו ג), לְקַבֵּל יְקוּוֹ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד (בראשית א ט) וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה, לְקַבֵּל מְלֵא כָל הָאֲרֵץ כְּבוֹדוֹ. מִבְּיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה אֲתָקְנוּ שִׁית דְּרָגִין דְּכְרִסְיָא, וּבִיָּה אֲתָבְרִי אָדָם בְּצִלְמוֹ, דְּאִיהוּ מוֹכֵן לְשֶׁבֶת עַל הַפְּסָא, הֵדָא הוּא דְכָתִיב (שם כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ, וְהָכָא תְרִין פְּקוּדִין, חַד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצִלְמוֹ כְּדְמוּתְנוּ (שם כו), וְתַנְיִנָא וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ.

נַעֲשֶׂה אָדָם, דָּא פְּקוּדָא יְלַמְגֹזֵר יֵת גִּיּוֹרָא, לְמַהוּי מִבְּצִלְמוֹנוּ יִבְגְּזִירוּ דְעֶרְלָה, כְּדְמוּתְנוּ בְּפְרִיעָה, וְאִם נָטִיר אֹת בְּרִית בְּתְרוּיָהּ אִיהוּ בְּצִלְמוֹנוּ כְּדְמוּתְנוּ וְאִם לָאוּ לָאוּ, יִבְרָא מְקִיִּים זְכוּר וְשְׂמוּר בְּשֶׁבֶת אִיהוּ בְּצִלְמוֹנוּ כְּדְמוּתְנוּ וְאִם לָאוּ לָאוּ, וְלָא אִית לִיהַ חוּלְקָא בְּזֻרְעָא דִישְׂרָאֵל, וְאִם מִיחַד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְרִין זְמַנִּין בְּכָל יוֹמָא בְּקִרְיָאָת שְׁמַע בְּיַמְמָא וּבְלִילְיָא אִיהוּ בְּצִלְמוֹנוּ כְּדְמוּתְנוּ וְאִם לָאוּ לָאוּ, וְאִם הוּא מְנַח תְּפִלִּין דִּיד וְתְפִלִּין

ביאור הגר"א

¹⁰⁰ דאֲתָמֵר בִּיהַ תְּדַשָּׁא כו' וְאֲתָמֵר כו'. דאֲמַרְיִן בְּסוּף שְׁבַת הַאֵי מֵאֵן דְּבַחֲלָתָא בְּשַׁבַּת יְהֵא עַתִּיר וּנְחָא, וְעִיִּין רַסְיָא סָם ד'הַ לְאֲבָרוּ בִּיהַ עֲשָׂבִים כו'. וְעִיִּין לְעִיל תִּיקוּן מ'ג' תְּדַשָּׁא הָאֲרֵץ לְאֶפְקָא זֶרַעִין וְאִיבִין דְּלִינִין נְשַׁמְתִּין כָּל חַד כו' עִיִּין סָם, וְאֲמַר סָם וְהֵכָא פְּקוּדָא דְפְרִיעָה וּרְבִיעָה לְמַעַבְד כו', וְאֲע"ג דְּכֹאֵן אֲדַכְר בְּפִירוּשׁ פְּרִיעָה וּרְבִיעָה – כֹּאֵן הוּא לְבִרְכָה כְּמוּ שְׁכַחוּב וַיְבַרְךְ כו' וְאִינוּ מַעֲשֵׂר מֵאֲמַרְוֹת:

¹⁰¹ וּמְלָאוּ כו'. הַבִּיחַ זֶה כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ מֵאֵי וּמְלָאוּ כו' אֲתָמֵר הֵכָא כו' דִּיבְשָׁה הוּא הַפּוּכּוּ כְּמוּ שְׁכַחוּב (בְּמַדְבַּר י"א ו) נִפְשָׁנוּ יִבְשָׁה אִין כָּל, לֹאֵף דְהַכְּנָה הִיחַ בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְנוּק' תְּדַשָּׁא הָאֲרֵץ וְהוּא בְּת"ת יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּעֵלְהַ מְכַל מְקוֹם לֹא נָתַן לָהּ עַד יוֹם הַשְּׁשִׁי לְדִיק לְלִית יְחוּדָא אֲלָא בִּיהַ:

¹⁰² ה"ה' מֵלָא כו' וְדָא בְּרוּךְ כו'. וְזֶהוּ שְׁלֵשָׁה גּוּוֹנִין לְאֲבָהוּ, לְנִצְיָן לֹון יוֹסֵף, יוֹם הַשְּׁשִׁי, בְּאֲרַעָא ע"י פְּרִיעָה וּרְבִיעָה וְכְמוּ שְׁאוּמֵר בְּזֶהַר פְּרַשַׁת בְּרַאשִׁית א' ב' הַנִּצְנִים אֲלִין אֲבָהוּ כו' עֹאֵל יוֹסֵף בְּאֲרַעָא קִדְשָׁא וְנִצְיָן לֹון, וְכִדִּין נִרְאוּ בְּאֲרַץ, וְאִימְתִי אֲתַחְזוּן בְּשַׁעֲתָא לְאֲתַגְלִי קֶשֶׁת בְּעֵלְמָא כו', וְאֲמַר סָם י"ה א' יְקוּוֹ הַמַּיִם כו' עֵלְמָא לְתַחֲתָא, וְאֲרַחָה אֶת ה' כו' וְכִבּוֹד ה' נִרְאָה כו' כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת וְגו' כֵּן מַרְאֵה הַנוּגָה סְבִיב הוּא מַרְאֵה דְמוֹת כְּבוֹד ה', וְדָא אִיהוּ רִזָּא וְתַרְאֵה הַיְבֻשָׁה כו' לְאֲתַחְזִי קֶשֶׁת מַרְאֵה דְמוֹת כְּבוֹד ה' כו' מִיכְאֵל בְּסַטְרָא דָא כו', וְאִינוּן גּוּוֹנִין לְאֲתַחְזִי בְּהַוָּא דְמוֹת חַיּוּר וְסוּמָא וְיִרוּק כו', יְחוּדָא לְעֵילָא ה' אֲלַקִּינוּ ה', גּוּוֹנִין סְחִימִין לְלָא אֲתַחְזוּן כו' יְחוּדָא עֵילָאָה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל כו' יוֹד הַא וְאִוּ הַא, קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ כו' מֵלָא כָּל הָאֲרֵץ כְּבוֹדוֹ דָא וְתַרְאֵה הַיְבֻשָׁה רִזָּא גְלִיפָא שְׁמַח לְיְחוּדָא כו' כו'. וְהַכָּל הוּא רִזָּא דְג' גּוּוֹנִין לְאֲבָהוּ וְהֵן ג' יַמִּים הַרְאֻשׁוֹנִים יְחוּדָא עֵילָאָה, וְכֹאֵן בְּנוּק' רִזָּא דְג' יַמִּים תַּחְתּוֹנִים לְנִצְיָן לֹון יוֹסֵף בְּאֲרַעָא ג' פְּעַמִּים קְדוֹשׁ, ג' אֲלַפִּין דְשַׁמָּא מִפְּרַשׁ. וְאֲמַר וְדָא בְּרוּךְ סָם כו' דֵּהֵן ג' גּוּוֹנִין הַנ"ל וְהֵן ד' פְּרַשִׁיּוֹת לְתַפִּילִין שְׁהֵן ג' חֲב"ד, וְהֵן אֲבָהוּ, יְחוּדָא הַנ"ל, וְעִיִּין בְּזֶהַר פְּרַשַׁת תְּרוּמָה קס"ב א' יְחוּדָא אִיהוּ כְּנוּוֹנָא לְתַפִּילִין כו' חַד נְקוּדָה קְדַמָּאָה כו' בְּרוּךְ דָא רִזָּא דְנְקוּדָה עֵילָאָה כו' וְאִלוּ ג' הֵן גּוּוֹנִין לְאֲבָהוּ לְאֲמַר סָם בְּרִישׁ פ' בְּרַאשִׁית לְעֹאֵלוּ בְּמַחֲשַׁבָה כו':

¹⁰³ בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה אֲתָקְנוּ שִׁית כו' וְבִיָּה אֲתָבְרִי אָדָם כו'. רוֹאֵה לּוֹמֵר דְב' אָדָם נִאֲמַר כֹּאֵן, א' נַעֲשֶׂה אָדָם וְהוּא הַכֶּסֶף שְׁלִימוּ דְנוּק' ו'ק שְׁלָה שִׁית דְּרָגִין דְּכּוּרְסִיָא, וְשְׁנֵי וַיִּבְרָא הָאָדָם בְּצִלְמוֹ – דְּכּוּרָא, וְשֵׁם בְּצִלְמוֹ וְכֹאֵן בְּצִלְמוֹ, דְּשֵׁם עוֹלַמְתִּין דִּידָה בְּרָגִין הַנ"ל לְבַד הַשְּׁבִיעִי ק"ק דְּהוּא לְדִידָה רּוּחָא לְבַד בְּלָא גּוּפָא, וְסָם ד' רְגִלִין וְעִיִּין בְּזֶהַר פְּרַשַׁת בְּרַאשִׁית ל"ט א' ב' הַיִּכְלָא שְׁבִיעֵאָה כו' יְרוּק חַיּוּר כו' וְהֵן ד' רְגִלִין הַנ"ל, וְאֲלִין שִׁית הַיִּכְלִין אִינוּן לְמַדּוּרָא כְּדִאֲמַרְן וְשְׁבִיעֵאָה לָאוּ אִיהוּ לְמַדּוּרָא וְעַל דָא כְּתִיב בְּרַאשִׁית שִׁית דְּרָגִין כו', זֶה שְׁאוּמֵר כֹּאֵן בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה אֲתָקְנוּ כו' רוֹאֵה לּוֹמֵר דְּזֶהוּ בְּרַאשִׁית כְּנ"ל וְאֲמַר בְּסַפְרָא לְנִיעוּתָא פ"ג נַעֲשֶׂה אָדָם הָאָדָם לֹא כְּתִיב אֲלָא אָדָם סָתָם לְאֶפְקָא לְעֵילָאָה כו' אֲשַׁתְּלִים דְּכַר וְנוּק' כו', וְזֶהוּ נַעֲשֶׂה – תִּיקוּן ו'ק דִּילָהּ, רֹאֵה וְהַתְקִין לֹורֵת הַלְבָנָה, וְבוּיְבַרְכָּא כְּתִיב הָאָדָם בְּה"א וְהוּא אָדָם עַל הַכֶּסֶף. וְאִינוּן שִׁית שְׁהֵן שְׁבַע – בְּלִבְנַת וְסַפִּיר הֵן רְמִיזוּן בְּסַפּוֹק זֶה בְּצִלְמוֹנוּ כו' דֵּהֵן ז' דְּרָגִין כְּסֵדֵר לְבַד ת"ת דְּהוּא אַחַר נָחָה וְעִיִּין ב"ס ח"א ב' ג'. זֶה שְׁאוּמֵר וְהֵכָא תְרִין פְּקוּדִין רוֹאֵה לּוֹמֵר דְב' אָדָם אֲלוּ כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ חַד כו':

¹⁰⁴ לְמַגְזֵר יֵת גִּיּוֹרָא כו'. שְׁהוּא גַר לְדַק בְּנוּק':

¹⁰⁵ בְּצִלְמוֹנוּ כו' כְּדְמוּתְנוּ. זו"ר כְּמוּ שְׁאוּמֵר בְּרִישׁ פְּרַשַׁת שְׁמִינִי ר' חֵיִיא אֲמַר תּוֹרָה שְׁכַחְבָּה וְתוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה כו' הַה"ד נַעֲשֶׂה כו' עִיִּין סָם:

¹⁰⁶ בְּגִזְיָו כו'. לְרִיךְ עִיִּין, דְּבִזְהַר פְּרַשַׁת בְּרַאשִׁית ל"ג א' אֲמַר מֵאֵי עֵץ פְּרִי כו' זְכָאָה חוּלְקִיָה מֵאֵן דְּדַמִּי לְאֲבוּי וְלֹאִימִיָה וְעַל כֵּן רְשִׁימָא קְדִישָׁא בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה דִּידַמִּי לֹאִימִיָה, וְכַד אֲתַפְרַעָא וְאֲתַגְלִיִּיא רְשִׁימָא קְדִישָׁא בְּגִין דִּידַמִּי לְאֲבוּי כו' וְכֵן בְּזֶהַר פְּרַשַׁת אֲמוֹר ל"א ב' מֵאֵי בְּדַמִּיךְ אֲלָא תְרִין חַד דְּמִיָּלָה וְחַד דְּפְרִיעָה חַד גְּזִירוּ דְכְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל וְחַד דְּפְרִיעָה בְּלִדְקָא יְסוּד עוֹלָם כו' וְבִזְהַר פְּרַשַׁת בְּרַאשִׁית ל"ב א' וְבַחוּסְפַתָּא סָם אִין הַכְּרַע אֲבַל בְּפִנִּים סָם יִרְדוּ לְשַׁעֲרִים כו' וְבִזְהַר פְּרַשַׁת בָּא מ' א' ב' וְשֹׁאֵר מִקּוּמוֹת וְלְרִיךְ עִיִּין. וְנִרְאֵה שְׁכָן לְרִיךְ לּוֹמֵר, בְּצִלְמוֹנוּ כְּדְמוּתְנוּ בְּגִזְיָו דְּעֶרְלָה וּפְרִיעָה. וְעִיִּין לְעִיל תִּיקוּן ל"ז מַה שְׁכַחְבָּה סָם:

¹⁰⁷ וְאִי מְקִיִּים כו'. הַכָּל בְּזו"ל, וְהַשִּׁיב ה' דְּרָגִין דְּכְּתִיב בְּקֶרֶא וְיִרְדוּ, אַחַר בְּצִלְמוֹנוּ כְּדְמוּתְנוּ, וְהֵן ה' חֲסִדִים וְה' גְּבוּרוֹת, דו"נ:

דְּרִישָׁא בְּכָל יוֹמָא דַּאיִנוּן לְקַבֵּל זְכוּר וְשְׁמוֹר אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמוֹתֵנוּ וְאִם לֹאוּ לֹאוּ, וְאִי אִיהוּ מְקַיֵּים יִיבוּם וְחִלְצָה אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמוֹתֵנוּ וְאִי לֹאוּ לֹאוּ, וְכֹלָא בְּרַחֲמֵי וּדְחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

[תיקוני זוהר - דף פו ע"ב]

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמוֹתֵנוּ, (ל) מָאן אָמַר דָּא (לעילא), לְאִינוּן מְלֹאכְיָא דְמְבָרְכִין וּמְקַדְשִׁין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעִילָא בְּכָל יוֹמָא בְּבִרוּךְ וְקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה ו ג) וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וְאִינוּן לְקַבְּלֵיהוּן מְקַדְשִׁין לִיָּה בְּקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּמְבָרְכִין (דף פו ע"ב) לִיָּה בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ.

וְאִינוּן אֲמַרִין עַל יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמוֹתֵנוּ (בראשית א כו) בְּצַלְמֵנוּ דְמְקַדְשִׁין לְקַבְּ"ה יִיכְמָה דְאוּקְיָמְנָא, כְּדִמוֹתֵנוּ לְעוֹמְתָם מְשֻׁבְּחִים וְאוּמְרִים בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ, וְעוֹד לְעִילָא נַעֲשֶׂה אָדָם, הֲכָא אֲתַפְּלִילוּ כָּל סְפִירָן, דַּאיִנוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א דַּאיִנוּן עֶשֶׂר, וְסֻלְקִין לְחוּשְׁבֵן אָדָם, וְאָמְרוּ בְּגִין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדִמוֹתֵנוּ, וְיִרְדּוּ בְּדַגַּת הַיָּם (שם) אֲלִין תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים דְּמַתְּרִבִּין לִיָּבִימָא דְאוּרִייתָא, דִּירְתִין מִתְּמָן נֶפֶשׁ חַיָּה, וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם אֲלִין מְאִרֵי זְכוּוֹן, דְּבִזְכוּתֵיהוּן (דזכותהוּן) פְּרַחֲזִין לְעִילָא וְיִרְתִין מִתְּמָן רוּחָא, דַּאיִהוּ יַעֲוֹף יַעֲוֹף בְּגַדְפִין דְּפִקוּדִין דַּעֲשָׂה, וּבְבַהֲמָה אֲלִין עַמֵי הָאָרֶץ דַּאֲתַמַּר בְּהוּן (במדבר יד ט) אֵל תִּירָאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ יִיכְמָה לְחַמְנוּ הֵם.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, שְׂכִינְתָא תַתָּאָה נְטִילַת עֲצָה מִקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּאֲתַמַּר בֵּיה (ישעיה מד יג) כְּתַפְּאֲרַת אָדָם לְשִׁבְתָּ בֵּית, כְּדַעֲמוּדָא דְאֲמַצְעֵיתָא וְשְׂכִינְתָא עֲלֵיהּ אֲתַמַּר (בראשית ה ב) זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם, וְאֲתַקְרִיאוּ אָדָם, וּכְגוֹוֹנָא דִּילֵיהּ אָמַר לְתַתָּא בְּאָדָם וְחַוָּה, זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם וְיִקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם, וּכְמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ אֲתַקְרִי אַחַד, הֲכִי קָרָא לֹון אַחַד לְאָדָם וְלֵאֲתַתֵּיהּ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה נא ב) כִּי אַחַד קָרָאתִיו, דְּתַפְּאֲרַת אִיהוּ א"ח כְּלִיל תִּשְׁעֵי סְפִירָן, מְלָכוֹת ד' עֲשִׁירִית לִיָּה, כְּלִילָא מְעֶשֶׂר דַּאיִנוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאִיהוּ ד' כְּלִילָא מְאַרְבַּע אֲתוּוֹן דַּאיִנוּן יְהוָה, קוּצָא דַּאֲת ד' מוֹרָה עַל עֶשֶׂר, וְד' עַל אַרְבַּעָה, דְּהֲכִי רְשׁוֹת הַיְחִיד רַחְבּוֹ אַרְבַּעָה וּגְבָהוּ עֶשְׂרֵה וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְיִבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ (בראשית ה ב), הֲכָא כְּפִקוּדָא דְתַפְּלִין, תָּא חֲזִי כָּל מָאן דַּאֲנַח תַּפְּלִין עַל רִישֵׁיהּ וְעַל דְּרוּעֵיהּ, קָלָא סְלִיק בְּכָל יוֹמָא סִילְכָל חֲיוּן מְרַכְבּוֹת, וְאוּפְנִים וְשׁוּרְפִים וּמְלֹאכְיָים דְּמִמְנָן עַל צְלוֹתֵינָן, הָבוּ יָקָר לְדִיוֹקְנָא דְמְלָכָא דַּאיִהוּ מָאן דַּאֲנַח תַּפְּלִין, דַּעֲלִיהּ אֲתַמַּר (שם) וְיִבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֵלֶם אֱלֹהִים בְּרָא אוֹתוֹ. בְּצַלְמוֹ בְּתַפְּלִין דְּרִישָׁא, כְּגוֹוֹנָא דְתַפְּלִין דְּמְאִרֵי עֲלֵמָא,

בִּיאור הגר"א

⁷⁷ יבוּם וחלוצה. יבוּם ביסוד וחלוצה בעקב נוק:

⁷⁸ ואנו לקבליהו מקדשין כו'. והן גם כן דו"ג, א"ח ד' כמו שאומר למטה דתפארת איהו א"ח כליל כו' ואיהו ד' כלילא כו', וכן בתלסר תיקונים ד' לחודו, אסתמכן ד' אלפין דיבכרך, וכן כאן בקדוש וכו':

⁷⁹ כמה לאוקימנא. למעלה, הה"ד וקרא כו', ולפי שברוך לא הזכיר למעלה לאינון אמרין - אמר כאן כדמותנו לעומתם כו':

⁸⁰ ואמרו בגין כו'. רוצה לומר העשר ספירות, וכדמותנו ד' האותיות שהן א"ח ד', דו"ג, כמו שאומר למטה:

⁸¹ בימא לאורייתא. בינה והוא נשמה מכורסיא, ועוף - רוח, ובהמה - נפש מסטרא דעשיה דשם בהמה דרביעא כו' רוח הבהמה היורדת כו' כנ"ל:

⁸² עוף יעופף כו'. כמו שאומר לקמן תיקון מ"ה:

⁸³ בגדפין כו'. כמו שאמרו (שבת מט ע"א) מה יונה כנפיה כו', ועיין ברעיא מהימנא פ' לו בארובה:

⁸⁴ כי לחמנו הם. כמו שכתוב (תהלים קד יז) מלמיה חזיר לבהמה כו' להוציא לחם כו', והם לחמנו - למכניס לנו הלחם:

⁸⁵ דא עד"א ושכינתיה. רוצה לומר אדם כתיב כתפארת, ובית - נוק', וזהו לשבת - (ישעיהו מה יח) לשבת יצרה, ומכל מקום אינה שלימה לאדם העשירית כמו שמפרש והולך ולכן שניהם יחד אדם אחד כמו שמפרש והולך עליהו:

⁸⁶ כי אחד כו'. דקאי על אברהם ושרה כמו שאומר למעלה ואמר וכמה דקב"ה ושכינתיה כו' כמו שמפרש והולך דתפארת איהו א"ח כו':

⁸⁷ ויברא כו'. כאן פקודא תניינא הג"ל, וכנגד מה שלא פירש במאמר העשירי פירש כאן ב' פיקודין לאשלמא:

⁸⁸ פקודא דתפלין. הואו דזכורא וכמו שמפרש והולך על רישא דעמודא דאמצעייתא כו' תפלין לאח כו':

⁸⁹ לכל חיון דמרכבתא כו'. וחשיב ד' דרגין נגד ד' לאינון בקרא וכבשוה ורדו כו', וכבשוה הוא במלכין דממנן כו' שהן בזה הארץ ד' סטרין, ורדו כו' הג' דרגין דבי"ע כנ"ל והן חיות כו':

דאינון שכינתא עלאה תפלין על רישא (דאיהו) דעמודא דאמצעייתא, דאיהי כללא דתלת ספירן קדמאין, ועמודא דאמצעייתא כליל שית ספירן, ואימא עלאה תפלין על רישיה, איהו תפלין דאנח קודשא בריך הוא בכל יומא, בצלם אלהי'ם תפלין דיד, דא שכינתא תתאה ס' דאיהי קשירא ליה, ועלה אתמר (בראשית מד ל) ונפשו קשורה בנפשו, תרויהו ביחודא חדא בקשורא חדא, רצועה כריכא באצבעא שמאלא דא קדושין דילה, דאיהי טבעת כריכא באצבעא דילה, ובה איהי קשירא עמיה ואיהו עמה, הא קדוש(ה).

ברכה היא כללא דשבע ספירן, ואינון שבע ברכאן דחתן, ס' דאינון ז' יום השביעי צדיק, עליה אתמר (משלי יו) וברכות לראש צדיק, דירית מאימא עלאה, ואת י' על רישיה איהו חכמה י', בה אתעביד ז', שבע ברכאן דירית חתן וכלה, וכלילן בצדיק יום השביעי, דביה מתיתדין חתן וכלה, דאיהו יאהדונה', והא אוקמוהו פי כל בשמים ובארץ (ד"ה א כט יא) ותרגום דאחיד בשמיא ובארעא, ואיהו אות ברית, דלית יחודא לחתן וכלה בר מניה.

[תיקוני זוהר – דף פז ע"א]

ס' ויכלו השמים והארץ וכל צבאם (בראשית ב א), ויכלו בצדיק אתכלילן כל אברין וכל ספירן, כל אברין דאינון פקודין דעשה, דביה אשר קדשנו במצותיו וצונו למעבד כל פקודין, ס' דאיהו כ"ל כליל כלא ואיהו כלא ומניה תלוי כלא, וביה אתעבידו כלל ופרט וכלל, ס' עמודא דאיהו סביל שמיא וארעא עליה, ובגין דא ויכלו כליל שמיא וארעא, שמים אש ומים ודא שמאלא ומינא, שמים עמודא דאמצעייתא (דף פז ע"א) כליל תרויהו, הארץ שכינתא תתאה, וכל צבאם נצח והוד ס' דאינון צבא השמים והארץ, ס' בגין דאיהו כליל שבע

ביאור הגר"א

¹⁰ דאיהי קשירא ליה ועלה כו' ביחודא חדא כו'. רואה לומר לכן תפלין של יד בקשורא ולא תפלין של ראש, לאינון ז' סהן קשורין צברית, כי כל כו', מה שאין כן בתפלין של ראש, שותף השלישי לנחית עלייהו ומייחדם, ואמר ביחודא חדא רואה לומר דכאן – יחוד, ולמטה מפרש קדושה וזכרה כמו שמפרש והולך ראוהו לאיהי טבעת כו', לזרוע הוא דרגיה דלכורא, ותפלין של יד דגרא נוק', וכאן להיפך יד דגרא נוק', יד ה', והרצועה הוא דכורא כידוע וכן טבעת כמו שאומר לקמן תיקון נ"ה חתים בטבעת המלך דאיהו ו', והו הקדושין שהיא נוסחת חותמו, ותפלין של יד הוא נוסח חותמה שימני כחותם כו', וזה שאומר ובה איהי קשירא כו'. ועתה מפרש זכרה. ואמר זכרה. היא שבע זכראין רואה לומר זכרה התפלין הוא בצדיק דמזכך על שניהם זכרה אחת כדעת הגאונים והוא כולל שבע זכרות לחתן, והן יצ"ק לחתן וכלה:

¹¹ דאינון ז' יום השביעי כו'. רואה לומר אינון ז' זכרות הן אות ז' דהוא לדיק, יום השביעי, והוא בצורת ז' דהוא נהר היוצא מאת יו"ד כמו שאומר לעיל ל"ח א' ואיהו ליגור דנפיק ממענינא דמיא דאיהו יו"ד, וזה שאומר ואת י' על רישיה כו', וכן העטרה דעל ראשו הוא יוד, חכמה זעירא, ונעשה אורת ז', וזה שאומר בה אתעביד ז' ועלה אתמר וזכרות לראש לדיק, דהוא עטרה, וזה שאומר וזכרות לראש כו' ואת י' כו', והוא יום השביעי, וכליל כל ז' זכרות, וכן הוא זכרה דכאן. ואמר דירית מאימא עילאה – דהיא זכרה כמו שאומר לקמן ל"ב ואיהו זכרה ה', ורואה לומר בזה דהן ו' מאימא עד לדיק, וכן הגהר דאיהו ואת י' על רישיה דחכמה שעל הבינה, וכן הוא בצדיק דכולל ו' הג"ל, ועטרה חכמה זעירא כוללת השביעי דחכמה עלאה, ואמר דירית חתן וכלה כו' דביה מתייחדין כו' דלית יחודא כו'. מביא ראיה דכל ז' זכראין הם בצדיק מדקאי כל השבע על שניהם חתן וכלה, דעל שניהם הוא מזכך ואין דבר שכולל שניהם כי אם הצדיק כמו שאומר דלית כו' ואומר כי כל כו', וקורא כל דכלילין ביה כלהו, וכן הוא בזכרות התפלין דכולל שניהם ירית מאימא דלכן זכרה אחת על שניהם, ואמר דאיהו יאהדונה' – דשם זה ידוע שהוא ב', והוא ראיה דביה מתייחדין, והנה יצ"ק – הכל ביה, יחודא וזכרה וכן קידושין דהוא טבעת המלך, וזהו הקידושין, שנתן זכרתו וחותמו לה, והוא סימן אות ברית העטרה, וכן רוחא דשדי בגוה – משם כמו שאומר לעיל דריש תיקון מ' והוא יחודא, וכן הברכה כ"ב:

¹² ויכלו השמים כו'. עתה מפרש שאר הפרשה, ובתיקון מ"ח מרמזו בזכראשית כו', וכן עד סוף ספר הראשון בע' תיקונים וכמו שכתבתי לעיל דריש תיקון ל"ב:

¹³ למעבד כל פיקודין כו'. וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ל"ט דאינון פטר כל רחם כו'. וכמו שהוא ביצירה כלל כל האברים (כמו שאומר לעיל ל"ח א') ואיהו ברית דכלילין ביה כל אברים דגופא) כן הוא במצוות, מצות מילה כלל כל המצוות, ולכן נקרא ברית שכולל תרי"ב מצוות: ¹⁴ דאיהו כו' ואיהו כו' ומיניה כו'. לדדיק עיקרו על שם הגהר כמו שכתבתי לעיל, והנה הגהר הוא בג' מקומות, בדעת – מיניה תלוי כלל כמו שאומר לעיל ל"ח א' שיה ליגורין אינון תלויין מיניה כו'. ובו' – הוא כלל. וביסוד – הוא כליל כולל, וזה שאומר וביה אתעבידו כלל כו':

¹⁵ עמודא כו' ובג"ד ויכלו כו'. רואה לומר, דכתיב ויכלו לשון כולל השמים והארץ דכתיב בתריה:

¹⁶ שמים אש כו'. עתה מפרש כל ז' ספירות דבפרשה, שמים – חג"ת, וכל כבאם – נ"ה, והארץ, ויכלו – כוללם, וזה שאומר בגין דאיהו כליל שבע כו':

¹⁷ דאינון כבא השמים והארץ. לכבאם קאי על שניהם והן נ"ה כידוע דשני כבאות, ועיין מה שכתבתי לעיל בתיקון כ"ב:

ספירן דשבת דוד בהון לקודשא בריך הוא הדיא הוא, דכתיב (ד"ה א כט יא) לך יהו"ה הגדולה והגבורה וגומר, בגין דא אתקרי יום השביעי כלל שבע, ויסקין לשבעין דחשבן תיבין דקדוש וויכלו.

ויכל אלהי"ם ביום השביעי (בראשית ב ב), דא אימא עלאה דאיהי אלהי"ם "בית דכליל ביה שבע ספירן, אתקריאו על שמייה בלהו שבתות שבע שבתות, לבתר כליל ביה תלת ספירן עלאין דכליל באימא עלאה, וקרא לון שביעי שביעי על שמייה, הדיא הוא דכתיב (שם) ויכל אלהי"ם ביום השביעי הא חד דכליל ביה, וישבות ביום השביעי דא תנינא, ויברך אלהי"ם את יום השביעי הא תלת לאתפללא בעשר ספירן, "דלית ספירה דלא אתפלילת בעשר, כל חדא בממשלה דילה, אבל ממשלה דצדיק יום השביעי ביה אתקריאו כל ספירן שביעיות, שבעין תיבין אינון בקדוש וויכלו, וזכור ושמור הא שבעין ותרין כחשבון ויכלו.

ושבת צריך לתקנא כו' (עבר לקמן לסוף תיקון מ"ח)

תקונא תמניא וארבעין

[תיקוני זוהר - דף פח ע"א]

"בראשית תמן תר"י תמן שבת, ואינון תרי שבתות, עלליהו אתמר (שמות לא טז) ושמו בני ישראל את השבת לעשות את השבת וגומר, (דף פח ע"א) תרי זמנין אדפיר הכא שבת, לקבל שכינתא עלאה ותתאה, לדרתם מאי לדרתם, אלא זכאה איהו מאן דעביד לון דירה, דשבת דאיהו לבא, דלא יתקרב תמן עציבו דטחול וכעס דמרה דאיהו נורא דגיהנם, ועליה אתמר (שמות לה ג) לא תבערו אש וגו', (נ"א דעביד לון דירה בשבת) "בתרי בתי לבא, ואתפני מתמן יצר הרע "דאיהו חלול שבת, "בבית עולם דא צדיק, דשריין תרוייהו עליה, חד לאמלאה ליה וחד לאתמליא מיניה.

בני ישראל "אינון תריין בליין נצח והוד, בנוי "דישראל סבא, וביום השביעי דא עמודא דאמצעיתא כליל תלת אבהון, תלת שביעי שביעי, ענג שבת, ונ"הר יוצא מעד"ן להשקות את הג'ין (בראשית ב י), ונהר

ביאור הגר"א

^{ע"ה} בגין דאיהו כליל כו' הה"ד לך כו'. רואה לומר דכתיב שם כי כל כו', אלמא דכולל כולם, וכן כתיב כל בשמים ובארץ וכן כאן ויכלו השמים והארץ - דכוללם:

^{ט"ו} וכלקין לשבעין. עיין מה שכתבתי למטה האידן הן שבעין:

^{ט"ז} בחר דכליל כו' שבע שבתות. רואה לומר דעל שמיה נקראו ז' ספירות שבע שבתות בתורה, ואמר זה לפרש ג' שביעי - בג"ר, דגם כן נקראים על שמו כמו שמפרש והולך:

^{ט"ח} דלית ספי' כו' אבל ממשלה כו'. רואה לומר דזהו שבעין תיבין דקידוש וויכלו, דהוא כולל כל ז' ספירות, דכל ספירה כולל עשר, וזכור ושמור דקידוש וויכלו - הן ב' דזו"נ זכור ושמור, וכן שבעין תיבין בז' ספירות בשמים וארץ, ועיין מה שכתבתי למעלה:

^{ט"ט} בראשית כו' תמן שבת ואינון תרי שבתות. רואה לומר, תרי שבת רומז על תרין שבתות, ורואה לומר דאלו ב', תרי ושבת, הן דבר אחד, שרומזין על ב' שבתות וכמו שמפרש והולך:

^{פ'} בתרי בתי לבא ואתפני כו'. (א"ה), בדפוס הישן, בהגהה שבתחיתית הדף סותרת את ההגהה שפנינים). עיין לעיל ס"ב א' ואינון ה' עילאה ה' תחאה בתרי בתי לבא כו':

^{פ"ה} דאיהו חלול שבת. עיין לעיל ריש תיקון כ"ד דאיהי חללה זונה ובעלה כו', ובתיקון ל"ו למאן דעאל נוכראה בחלל דילה דאיהו רשות הרבים יין נסך כו', ובתיקון כ"ט מעיין חתום כו' קנקן דהאי יין לא לבא דבר נש, אם הוא קנקנא חדתא ואתנסיד ביצרא ביצא כו':

^{פ"ז} ברית עולם כו'. כמו שאמרו דאקרי חי וקיים בתריין עלמין:

^{פ"ח} אינון תריין כליון כו'. אמר תריין כליון - דיהון תרוייהו כליין, (ברכות סא ע"א) דכליות יועלות האחת כו':

^{פ"ט} דישראל סבא וזיום השביעי דא עד"א כליל תלת אבהון תלת שביעי שביעי עונג שבת כו'. רואה לומר (שמות לא יז) וזיום השביעי שבת, ביום השביעי רומז על תלת יום השביעי דויכלו דהן תלת אבהון כמו שאומר לעיל ס"ז א' וזיה אתקרי תלת אבהון שביעיות כו', ואף דקאמר בתיקון מ"ז על ג"ר. ואח"י מפרש והולך שאר עניני שבת, ענג שבת ונהר כו', דראשי תיבות ענג, וכל הענג שם הוא:

¹⁸ "אית נהר ואית נהר, אית נהר דאתקרי נהר פלגיו, ואית נהר דאתקרי נחל קדומים, עדן עלאה עליה אתמר (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך, מהאי נהר איהו ו', דנפיק מעדן עלאה דאיהו א', ואעבר בין אבא ואימא, ואזיל חמש מאות שנה, ומטי עד צדיק שביעי, ומתמן אשקי לגנתא דאיהי שכינתא תתאה.

זכאה איהו מאן דנטיר דירה לשבת דאיהו לבא, דלא אתקריב תמן ¹⁹ עציבו דטחול, וכעס דמרה דאיהו נורא דגיהנם, דעלה אתמר (שמות לה ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, והכי הוא ודאי ²⁰ דכל מאן דכעיס כאלו אוקיד נורא דגיהנם. (הקטע שהיה כאן ארבעים מלאכות כו', עבר לסוף תיקון מח, אחרי נפש יתירה חס ושלום)

²¹ יציאות השבת שתיים. אינון עקירה והנחה, דעביד לון בבת אחת, מאן דאעקר חפץ מאתריה ואנח ליה לבר מאתריה ומרשותיה, כאלו אעקר אילנא דחיי דאיהו אות ברית, ואנח ליה ברשו נוכראה, מאן דעביד דא גרים דאעקר נשמתיה מרשות דילה, ואנח לה ברשו אחרא ²² דאיהי מרה וטחול, ודא גרם לישראל דאתעקרו מארעא דישראל, ואתגליאו בארעא נוכראה דאיהי רשות הרבים, והכי איהו מאן דאעיל אות ברית קדש דילה ברשו נוכראה, שבתא איהו טחול חמ"ה, אתתא בישא מרה, ²³ שבתא איהו עליה אתמר (בראשית לו כד) והבור רק אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבנים יש בו, ואיהו רעב וצמאון וקינה והספד וחסוכא וקבלא, ואיהי גלותא לישראל. וצריכינ ישראל למעבד לה שנוי בכלא והא אוקמוה, ואיהו דבור דחול דאיהו אסור בשבת, וכד לא אשפחת אתר לשריא תמן, איהי ברכת, ²⁴ כגוונא דשפחה דאברהם דאתמר בה (בראשית טז ח) מפני שרי גברתי אנכי ברכת.

ביאור הגר"א

¹⁸ אית נהר כו'. דהוא מחסד, ואית נהר כו' דהוא מאורא, כמו שאומר לקמן תיקון נ"ה עיין סס, והוא צ' דעות, דעת עלאה צין אורא, ודעת המתפשט צ"ק מחסד, וזה שאומר כאן אלו צ' נהרות ולקמן בתיקון נ"ה אמר כמה נהרות ע"ש בכל ספי' ואמר דהאי נהר דכאן הוא דעת עליון:

¹⁹ האי נהר כו' דאיהו א'. כתר כידוע, וכמו שאומר לעיל תיקון מ"ב ורואה לומר דעס האל"ף נעשה ז' וזה שאומר ומטי עד לדיק שביעי דנקרא על סס הנהר, וזהו ודאי מלא דסס ו' נהר ויואל מא' וצא עד ו' תניינא לדיק, ואלו צ' וויין סס צ' נהרות אלו ו' ראשון דעת עליון ו' השני דעת המתפשט עד לדיק:

²⁰ עציבו דטחול וכעס דמרה. ענ"ג דאתהפכו לנגע, וכדל הוא דרגא דאמלעיתא, ומרה וטחול הן צ' נוקדין נגד ה' עילאה ותתאה וכמו שאומר לעיל בתיקון י"ח וחריבו ביתו בית ראשון ובית שני ובג"ד וחפרה הלכנה דאיהי נחש אשת זנונים ובושה החמה דאיהי גיהנם כו' ובהוא זמנא דיתבני בניינא ע"י קצ"ה לעילא ותתא אתמר בשכינתא עילאה ותתאה והיה אור הלכנה כאור החמה וחפרה הלכנה ובושה החמה דליון נוקדין דס"ס כו', ודירה דשבת בתרי בתי לבא, בית ראשון ושני, ה' עילאה ותתאה כנ"ל וכמו שאומר לעיל ס"ב א' ועיין לעיל מ"ג א' מרה סס המות דיליה טחול נחש נוק' דיליה וסס מ"ד צ' מרה איהי גיהנם כו' יותרת דיליה איהי נחש אשת זנונים בגין דשורין דיליה נטלח טחול כו' ועיין בזה פרשת פנחס וברעיא מהימנא סס בארובה:

²¹ בכל מושבותיכם. דאיהו צ' בתי לבא:

²² דכל מאן דכעיס כו'. עיין ברעיא מהימנא פנחס רל"ד צ' כעיס עליה במרה דאיהי גיהנם איהי דאתבריאת ביומא תניינא, מותא דרברבי ואיהי נוק' בישא אש זרה עבודה זרה קריין לה, ובגין דמינה אתער כעס לכבד אוקמוהו רבנן במתניתין כל הכועס כאלו עובד ע"ג, ולא עוד אלא דלית שרפה בכל מרעין דאברין דגופא אלא ממרה דאיהי דלליקה דשלהובין כו', וכן אמר למעלה מ"ה א' סרף איהו מרה, קטרוגא דריאה, בגין דמרה איהי שרפת כל גופא, וזהו אש בכל מושבותיכם – גיהנם בגוף, ומרה וטחול הן צ' נוקדין – אש התאה דגם כן אש זרה, ואש הכעס:

²³ יציאות השבת כו'. ועוד שהן ארבע בכבד ויותר:

²⁴ דאיהי מרה וטחול דליון ר"ה. כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ד וליון שתיים, מרה"י לרה"ר – והוא טחול, אשת זנונים דמפתי ללבא, ומרה הוא מרה"ר לרה"י דזריקת טפה דכעס על לבא, ועיין ברעיא מהימנא רל"ב א' רוגזא דמרה דאתגברת על לבא כו' ושאר מקומות הרבה:

²⁵ שבתאי עליו אתמר והבור כו'. היכלא דמרה דס"א ועיין בזה פרשת פקודי רס"ג א', והיא נגד נוק' דקדושה דלית לה מגרמה כו' אבל מכל מקום מליא מכל נהרין דעלמא, והאי איהי מליא מנחשים ועקרבנים ואמר ואיהי רעב כו'. חשיב ששה דברים, דבעז הדעת טוב רע – ג' לימנא, טוב כשר כו', וג' לשמאלא, רע, וכאן – הוא כולו רע, וכמו שאמר (ברכות סא ע"ב) רשעים יכר הרע שופטין, וכמו שאמר (שבת קד ע"א) צדוק ח"ק ט"ר י"ש, ואיהי שביעי להיכלין כוללת כולם נגד צד שבע ולכן חשיב כאן ששה דברים דבעלה והשביעי דיה, ואיהי דבור דחול כו' נגד דבור דנוק', וחשיב ג' נגד ג' רעב וצמאון וכנ"ל:

²⁶ כגוונא דשפחה כו'. דאיהי שפחה כמו שאומר לעיל מ"ג צ' שחרחרת כו' בגלותא דאיהי שפחה כי תירש גברתה ובהוא זמנא טחול שוחק ולזמנא דייתי משיחא לנטלח נוקמא מטחול דאיהי שפחה – יושב בשמים ישחק כו' וכן ברעיא מהימנא פ' פנחס עיין סס:

טחול עלה אתמר (שמות ג ה) של נעליך מעל רגליך, ידעל מטונף דטפה סרוחה, פי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא, דא שבבת, ידעליה אמרת שכנינתא פשטתי את בתנתי איככה אלבשנה, רחצתי את רגלי איככה אטנפם (שיר ה ג), ובגין דא צריך בר נש בשבת לשנויי בלבושין בשרגא במאכלין, וצריך למהוי מוסיף מחול על הקדש, וכל המוסיף מוסיפין ליה נפש יתירה בשבת, וכל הגורע גורעין ליה ההיא נפש יתירה חס ושלום. (הקטע דלקמן היה לעיל בעמוד זה)

ארבעים מלאכות חסר חד אינון לקבל ארבעים מלקיות חסר חד בשבת, יואינון עשרה דלקה אדם ועשרה לחיה ועשרה לנחש ותשעה לארעא, ובגין דא אמרו מארי מתניתין אין לוקין בשבת, דאלין מלאכות אינון חשיבין לישראל לקבל מלקיות. (עד כאן היה לעיל בעמוד זה)

[תיקוני זוהר - המשך דף פז ע"א] (הקטע מכאן עד סוף תיקון מח, היה לעיל בתיקון מז)

ישבת צריך לתקנא ביה פתורא בארבע רגלין, יכגוונא דפתורא דלעילא דאתמר ביה (יחזקאל מא כב) זה השלחן אשר לפני יהוה, ידעליה אתמר (תהלים כג ה) תערוך לפני שלחן, פתורא דקודשא בריך הוא קדא שכנינתא, איהי מסטרא דצפון דאיהו גבורה, ובגין דא תקינו מארי מתניתין שלחן בצפון, ונר דליק לימינא כגוונא דלעילא, דאתמר ביה מנורה בדרום, מטא באמצעיתא מסטרא דעמודא דאמצעיתא.

תא חזי שכנינתא אתקריאת פתורא מסטרא דשמאלא, ומנרתא מסטרא דימינא, ומטא ממוצעת מסטרא דעמודא דאמצעיתא, ובגין דא זוגא דיליה באמצעיתא בין צפון לדרום, והא אוקמוה רבנן כל הנותן מטתו בין צפון לדרום הויין ליה בנים זכרים וכו', יפתורא איהי סמיכא על ארבעה סמיכין, דאיהי כגוונא דגופא

ביאור הגר"א

⁷⁵ נעל מטונף כו'. הוא נפשא דשמרים למלביש לנפשא דקדושה. לעלה אתמר אלביש שמים קדרות כו', אל תראוני שאני שחרורת כו'. וכמו שאומר שם ושם, ועיין בזהר חדש נ"ט א' וכדוגמא דברא רוחא ונפשא דקדושה כך ברא רוחא ונפשא דשמאלא וכדוגמא דהוא היין בשמריו כך הוא כו', וזה הגלותא ועכירו לזבא, כשהשמרים עולין למעלה ומעכרין את היין, וכמו שאומר להלן קנקן דא איהו לזבא דבר נש כו' ובשבת צריך למפשט הוא לזבוא, וכן למעלה, בגלותא אלביש שמים ובשבת פשטתי כו' ולביש לזושין דכורסייא ועיין לעיל ג' ב' ובאלין לזושין לא אתלבש עד כעון מיומא דאתחבר בי מקדשא דהא כתיב אלביש שמים קדרות, ושכינתא איתמר בה אל תראוני שאני שחרורת בגין דאיהי בגלותא כו', ביומי דשבתות וימים טובים כו', ואף בגלותא כמו שאמרו בכמה מקומות, והוא נוק' טחול הוא דטפה סרוחה. דהוא מתאוה דבר נש, וממנה מסרחת הטפה, והוא יצר הרע לעלה אתמר הן בעוון חוללתי ובחטא כו' ועיין לעיל מ"ה ב' אסתכל דשפחה בישא שלטא עליך דאיהי טפה סרוחה כו' דכל חובין אינון מאצרים דטפה סרוחה דבגינה אתמר לגבי חייביא דע מאין באת מטפה סרוחה כו'.

⁷⁶ ועליה אמרה כו' את כנתתי. הוא לזבוא דחול דטפה סרוחה וזה שאומר ובג"ד צריך ב"נ כו' וצריך למהוי כו' יתירה חו':

⁷⁷ ואינון עשרה דלקה כו'. וכלהו חשיב לון צפרקי דר' אליעזר פרק י"ד, לזב מארעא דחשיב לון שם בעשרה דלדס, וצפרק ב' דעירובין קאמר דחיה בענין אחר, ואינון נגד ד' מילואין, דלדס וחוה באו"א כידוע, ונחש היה בקדושה נגד ז"א, וכן הוא עכשיו בס"א, רוח דשמאלא ואלדמה בנות' והיא לילית דפתי ללדס, ארעא דאתלטיא, ועלה אמר בריש ספרא דלניעותא ומההיא דאתלטיא נפקת ונחש פתי לאשה, ולכן אמר השם יתברך ואיבה אשית בינך ובין כו', והאלמה נתקללה עם האדם דפתי ללדס, והיא ארץ דע' אומין פלחי כוכביא, רשות הרבים, ועלה אתמר והארץ כנגד תבלה, ויתבטלון בטל של קדושה, כי טל אורות כו', וכן היא טפה סרוחה מתבלה בקצר מגופא - ויתסחי בטל:

⁷⁸ ושבת צריך כו'. מפרש והולך כל עניני שבת וכן בתיקון מ"ט עונג שבת, ונהר יואל כו', ארבעים מלאכות, יליאות השבת כו':

⁷⁹ כגוונא דפתורא כו'. דהוא שכינתא, כמו שאומר למטה פתורא דקב"ה דא שכינתא, ואיהי בד' רגלין שהן ד' רגלין דכורסייא וכמו שאומר למטה פתורא איהי סמיכא כו', והן ד' רגלי המרכבה בצבחה ודוד, וכן בד' גולים כמו שאומר לקמן ז"א א' ובזהר פרשת בראשית כ"ו ב' ונהר יואל כו' ועמיה מטה יהודה כו', וזהו אשר לפני ה', דהוא שכינתא שהיא לפני ה', ואמר זה - שהוא י"ב פתורין דבד' סמיכין כמו שאומר למטה:

⁸⁰ ועלה אתמר תערוך כו'. רואה לומר דפתורא דלעילא דזכי בעולם הבא דשכינתא, והוא דהיכל הראשון מו' היכלות כמו שאומר שם במזמור, ונגד שם קיימא ס"א וממתין אס נדחה נשמה מהיכל הראשון כמו שאומר בזהר פרשת פקודי רמ"ה ב', וזהו נגד אורכי, ועיין בזהר פרשת בראשית ל"ח א' ב' היכלא דקמאה כו' כתיב אשת חיל כו', ועתה מפרש והולך פתורא דקב"ה כו':

⁸¹ דא שכינתא איהי כו'. רואה לומר כמו שאומר בריש פ' בראשית דחשך אפיק לילה, והיא דינא, ומנורה - אימא עילאה, ומטה - עמודא דלמנעיתא, וכמו שאומר לעיל בסוף תיקון כ"ד, וזה שאומר ובג"ד כו', ואח"כ מפרש הכל דשכינתא תתאה דכלילא מג' אבהן וזה שאומר ת"ח שכינתא כו':

⁸² פתורא איהי סמיכא כו'. עתה מפרש מה שאמר למעלה בצרבע רגלין:

דְּסַמְכִין לִיה דְּרוּעִין וְשׁוֹקִין דְּאִינוּן אַרְבַּע, פְּרִצְרִיךְ שִׁית נְהִמִין מֵהַאי סְטָרָא וְשִׁית נְהִמִין מֵהַאי סְטָרָא. וְרָזָא דְּמִלָּה זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לְפָנֵי יְהוָה (יחזקאל מא כב), ז'ה בְּחֻשְׁבָּן ו' ו', דְּאִינוּן שִׁית פְּרָקִין דְּתַרְיִן דְּרוּעִין וְשִׁית פְּרָקִין דְּתַרְיִן שׁוֹקִין, דְּהָא שְׁכִינְתָּא אֲתַעְבְּדִת גּוּפָא לְמִלְכָּא בְּכָל תְּקוּנָא דִּילָהּ, וּבְאֵלִין תַּרְיִן עֲשֵׂר פְּרָקִין דְּנוּקְבָא, וְתַרְיִן עֲשֵׂר פְּרָקִין דְּדְכוּרָא, מְלֻאכְיָא אֲמַרִי וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאֲמַר קְדוּשׁ קְדוּשׁ וְגוּמַר, פִּיז'ה עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲחָ"ד, ז'ה עִם שְׁכִינְתָּא אֲחָ"ד, וְכֻלָּא יְהוָה אֲחָד, מִיחַד תְּרוּיְהוּ, וְלִקְבֵּל זֶה אֵל זֶה אֲמַר דּוּד עֲשָׂרִים אַרְבַּע רְנָנוּת, וְאִינוּן לְקַבֵּל עֲשָׂרִין וְאַרְבַּע סְפָרֵי אִוְרִייתָא.

זֶה אִיהוּ לְקַבֵּל אַרְבַּע אֲנָפִין לְכָל חֵיה לְתַלַּת חִיוּוֹן, זֶה תְּנִינָא לְקַבֵּל אַרְבַּע גְּדַפִּין לְכָל חִיוּא לְתַלַּת חִיוּוֹן, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּמִלָּה וְאַרְבַּע פְּנִים לְאַחַת וְאַרְבַּע פְּנִים לְאַחַת לְהֵם (יחזקאל א ו), דְּכֻלְהוּ פְּרָחִין בְּפִתּוּרָא קְדָם יְהוָה בְּכַמְהָ רְנָנוּת, פְּרִצְרִיךְ לְחַבְרָא לְהַאי פִּתּוּרָא אִוְרִייתָא דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פִּיזְבְּגִין דָּא אִוְקְמוּהוּ מְאִרֵי מְתַנִּיתִין, פִּיזְנִים שְׁאוּכְלִין עַל שְׁלַחַן אֲחָד וְכו', וְאִם הוּא חַד אִוְרַח וְחַד בְּעַל הַבַּיִת, בְּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאִוְרַח מְבָרַךְ, פִּיזְעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ דָּא עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא לְעֵילָא, וְאִוְרַח מְבָרַךְ דָּא צְדִיק דְּאֲתַמַּר בֵּיה (משלי ד יח) וְאִוְרַח צְדִיקִים כְּאִוְרַח נְגַה וְגוּמַר, וְצְדִיק אִיהוּ בְּשַׁבַּת כְּאִוְרַח דְּאֲתִי וְאִזִּיל בְּכָל שַׁבַּת וְשַׁבַּת.

[תיקוני זוהר - דף פז ע"ב]

שַׁבַּת שְׁכִינְתָּא, בְּעַל הַבַּיִת דִּילָהּ עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא, וְאִיהוּ בּוֹצֵעַ וּפְרִיס פְּרוּסָא דְּנִהְמָא דְּאִיהִי טְפָה, וְיִהִיב פִּיזְלְאוּרַח דְּאִיהוּ צְדִיק וְעֵנִי, פִּיזְאִוְרַח מְבָרַךְ לְבַעַל הַבַּיִת בְּכָל מַכַּל כָּל דְּאִינוּן תַּלַּת אֲבָהִין, פִּיזְבְּרַכֵּן דְּאֲתַבְּרַכוּ אִינוּן, (דף פז ע"ב) פִּיזְתַּשַׁע בְּרַכָּאן עַל יְדֵי צְדִיק נְחַתִּין לְעֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב (משלי י ו)

בִּיאור הגר"א

^{ק"ב} וְכִרִיךְ שִׁית נְהִמִין כו' דְּהָא שְׁכִינְתָּא אֲתַעְבְּדִת כו'. דְּתַ"ת הוּא ו', כוּלָּל ז' דְּרוּעִין שִׁית פְּרָקִין, וְכֵן לְדִיק ו' כוּלָּל ז' שׁוֹקִין שׁוֹקִין עֲמוּדֵי שֵׁשׁ עֲמוּדִים שֶׁל שֵׁשׁ, וְכַמּוּ שְׁאוּמַר בְּאִוְרַח רַבָּה קַמִּיג תְּחַלֵּף כְּתִיב וְלִדִּיק כו' וְכֵן בְּהַרְבֵּה מְקוּמוֹת, וְכֵן בְּעֲמוּדָא לְאֲמַצְעִיתָא, זֶה שְׁאוּמַר בְּחוּשְׁבָּן ו', דְּהֵן בְּעֲמוּדָא לְאֲמַצְעִיתָא וְלִדִּיק דְּהֵן כְּלִילִין כָּל הו"ק, זֶה שְׁאוּמַר דְּהָא שְׁכִינְתָּא אֲתַעְבְּדִת כו' לְאִיהוּ גּוּפָא דְּמִלְכָּא בְּשִׁית תִּיקוּנִין לְאִינוּן ו'ק כְּמוּ שְׁאוּמַר לְעֵיל ס"ג ז' וּמַסְטְרָא דְּגּוּפָא אֲתַקְרִי כו', אֲבָל בְּרַעִיא מֵהִימְנָא פ' פְּנַחַס אֲמַר לְאִין כְּרִיךְ אֲלָא תְרִין לְחַמִּין בְּכָל סַעוּדָה כְּדַבְרֵי הַגַּמ', וְאֲמַר דְּהֵן שִׁית בְּאֲתַגְלִיא וְשִׁית בְּאֲתַכְסִיא, וְיֵשׁ לֹמַר שְׁגַם כְּאִן מִיִּירֵי כְּהַאי גּוּנָא, דוּא"ז לְעֲמוּדָא לְאֲמַצְעִיתָא שְׁהֵן דְּחַג"ת - הֵן גּוּנִין סְתִימִין לְכָל אֲתַגְלִיין, וְדַנְה"י - הֵן דְּשְׁכִינְתָּא לְאֲתַגְלִיין, וְהֵן בְּפִתּוּרָא דְּשַׁבַּת, זֶה שְׁאוּמַר כְּאִן שִׁית מֵהַאי סְטָרָא - יֵשׁ לְפָרֵשׁ עַל שׁוּלְחָן דְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שְׁחֵי הַמַּעֲרֻכּוֹת:

^{ק"ג} זֶה עִם קַב"ה אֲחָד. הוּא גּוּף הַכוּלָּל, וְהוּא אֲלָף שְׁבִין ז' וּוִין וְא"ו, וְכֵן בְּשְׁכִינָה, וְשִׁנְיָהּ חוּשְׁבָּן הוּיָה, וְכֻלָּא הוּיָה מִיחַד תְּרוּוּיְהוּ, וְכֵן מֵה שְׁאוּמַר לְמַטֵּה ז' אֲנָפִין כו' פְּנֵי אֲדָם הוּא אֲחָד הַכוּלָּל דְּבִיה י"ג, זֶה סוּד ה' אֲחָד וְשִׁמּוֹ אֲחָד:

^{ק"ד} וְכִרִיךְ לְחַבְרָא כו'. לְפִתּוּרָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא:

^{ק"ה} וְכִרִיךְ לְאִוְרַח כו'. זֶה שְׁאוּמַר (מַשְׁנֵה אֲבוֹת ג ג) אֲבָל שְׁלֶשָׁה כו' מִזְבְּחֵי מַתִּים, כְּמוּ שְׁאוּמַר לְעֵיל א' ז' לְבַחֲתֵר לְאִית תַּמָּן תּוֹרָה לְאִיהוּ עֲמוּדָא לְאֲמַצְעִיתָא גַם כְּפִוּר מִנְאָה בֵּית תַּמָּן כו' וְכֻלָּא הֵי לָא שְׁרִיא תַּמָּן בְּכָל בְּעַלָּה:

^{ק"ו} שְׁנִים שְׁאוּכְלִים כו'. וְבַמְתַּנִּיתִין דִּילָן תַּנָּן שְׁלֶשָׁה כו':

^{ק"ז} בְּע"ה בּוֹצֵעַ לָא כו'. כְּמוּ שְׁאוּמַר לְעֵיל רִישׁ תִּיקוּן מ"ב דְּתַ"ת הוּא בְּעַל הַבַּיִת (בְּעַלָּה לְאֲתַתָּא) לְזֵן לָהּ וְהוּא קְבוּעַ תַּמִּיד, וְלִדִּיק הוּא אִישׁ מַסְטְרָא לְזִיוּגָא וְהוּא אִוְרַח כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלָךְ מַשְׁבַּת לְשַׁבַּת וּמִזְבִּיא מְקַרָּא לְכַתִּיב וְאִוְרַח לְדִיקִים כו' וּמַפְרָשׁ וְהוּלָךְ שַׁבַּת שְׁכִינְתָּא כו' דְּהַהוּא טְפָה. רוּכָה לֹמַר דְּהַזְרַע שְׁהוּלָךְ לִיסוּד הוּא עֲשִׂירִית שֶׁל הַדַּעַת שְׁהוּא בְּה' סְפִירוֹת לְאֲבָרִים, מַעֲשֵׂר מַכַּל, וְהוּא סוּד הַמַּעֲשֵׂר, וְהוּלָךְ כָּל זֶה לִיסוּד, וְזֶה הַבְּלִיעָה, וְאֲמַר בְּרַעִיא מֵהִימְנָא פ' פְּנַחַס דְּהוּא שְׁעוּר כּוֹזִית לְאִיהוּ יו"ד, וְכֵן אֲמַר עַל הַמַּעֲשֵׂר, וְעִינִין בְּרַעִיא מֵהִימְנָא פ' מַשְׁפָּטִים, וְעִינִין לְעֵיל תִּיקוּן י"ז בְּרַאשִׁית כו' וּמֵאִן דְּבַעִי לְאֲפַקָּא מַעֲשֵׂר כו' בְּהַהוּא זְמַנָּא יֵהָא זְרִיק בְּה טְפָה לְאִיהוּ יו"ד וְכַגּוּנָא לָא בְּזִיוּגָא דְּב"נ כו' עִינִין סָם:

^{ק"ח} לְאוּרַח לְאִיהוּ לְדִיק וְעֵנִי. אֲמַר ז' דְּבָרִים, א' נִקְרָא אֲרַח דְּהוּא לְדִיק כְּנ"ל, וְעוּד דְּהוּא עֵנִי לְדִית לִיה אֲלָא מֵה דִּיהִיב לִיה בְּעַל הַבַּיִת - וְהוּא דְּכַגָּא לִיסוּד:

^{ק"ט} וְאוּרַח מְבָרַךְ כו' לְאִינוּן כו'. הַכֵּל מַסְטְרָא לְדִיק נִקְרָא כָּל:

^{ק"י} בְּכַרְכָּאן לְאֲתַבְּרַכוּ אִינוּן. רוּכָה לֹמַר שְׁמַבְרַךְ לְבַעַל הַבַּיִת בְּאוֹתָן הַבְּרֻכּוֹת שְׁנַתְּבַרְכוּ הַאֲבוֹת בְּכָל כו'. וְכֵל הַבְּרֻכּוֹת יוֹרְדִין עַל יְדו, דְּהוּא הַנְּהַר שְׁיֹרְק, וְכַמּוּ שְׁאוּמַר (וּיְקַרָּא רַבָּה לְד) יוֹתֵר מִמֵּה שְׁבַעַל הַבַּיִת עוֹשָׂה עִם הַעֲנִי הַעֲנִי עוֹשָׂה עִם בְּעַל הַבַּיִת:

^{ק"יא} תַּשַׁע בְּכַרְכָּאן כו'. הוּא כְּדַבְרֵי מַטֵּה יְהוּדָה שִׁישׁ לֹמַר אֲבָרָהָם יִחַח וְיַעֲקֹב בְּכָל מַכַּל כָּל, דְּכָל אֲחָד נַתְּבַרַךְ בְּכָל הַג':

מסִטְרָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצְעִיתָא, קִיּוּמְקַבְלוּ בְשִׁפְתֵי יָדֵיו וְנוֹתְנוּ בְיָמִין, דָּא הֵהוּא דְאַתְמַר בֵּיהּ (דְּבָרִים לֵג ב) מִיָּמִינוּ אֵשׁ דָּת לָמוּ, פִּי יָמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׂבָיִם, וְאִיהוּ יָמִינְךָ יְהוּ"ה נְאֻדְרֵי בְּפִחַ (שְׁמוֹת טו ו), קִיּוּתְרִין יָדִין אֵינּוֹן ה'ה, חַד שְׁמָאֲלָא וְחַד יָמִינָא, וְבִגִין דָּא צְרִיךְ לְאַתְיִיבָא בְּחַמְשׁ אֲצַבְעָאן, קִיּוּמְשׁוּם כּוּס יְשׁוּעוֹת אֲשָׂא (תְּהִלִּים קיז יג), וְנוֹתְנָן עֵינָיו בּוּ, עֲלִייהוּ אֲתַמַּר (שֵׁם קִמָּה טו) עֵינָי כָּל אֱלִיךָ יִשְׁבְּרוּ, וְאֵינּוֹן תְּרֵי סְמֵי קְשׁוּט דְאֵינּוֹן י' י', דְאֵינּוֹן בַּת עֵינָא יָמִינָא וְבַת עֵינָא שְׁמָאֲלָא, קִיּוּבִינְיִיהוּ ו' זְעִירָא זְעִיר אֲנָפִין, דְאִיהוּ שׁוֹקִיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ (שִׁיר ה טו).

ביאור הגר"א

^{קכ} ומקבלו כו' לא הווא כו'. רואה לומר, הדעת לעליה כתיב מימינו אש, גבורות נכללים בחסדים ואתהדר כולא ימינא, ולכן מקבלו כב' ידיו ואח"כ נותנו לימין, וכמו שאומר בזהר פרשת יתרו פ"ד ב' הכי תאנא חמשה קלין אינון לימינא וה' לשמאל, ואינון לשמאלא כלולין בימינא ומן ימינא אתחזון אינון לשמאלא, והכא כולא הווא ימינא כו' דהא תנינן שמאלא אתחזר ימינא דכתיב מימינו אש דת למו, והן ה' חסדים וה' גבורות שבו חמשה קלין וחמשה, והן כאן ה' אצבעאן דימינא ושמאלא, וזה שאומר תרין ידיו אינון ה"ה חד כו'. ואמר כי ימינך פשוטה כו'. כמו שאומר לעיל י"ח ב' שכניתא עילאה יפרוק לה כו' דאיהי ימינך פשוטה לקבל צדים, לית מלתא דא תלייא אלא בתיובתא, ימין לשכניתא עלאה, ואמר ימינך ה' כו'. ששם כח – כ"ח מ"ה כמו שאומר לעיל בתיקון י"ט ושאר מקומות: ^{קכ} תרין ידיו אינון כו'. כנ"ל ועיין לעיל ל"ט ב' שתי כתפות דא כתף עלאה וכתף תתאה דאינון ימינא ושמאלא, ואינון ה"ה, וידוע כתפין שכן הדעת והן בה' אצבעאן, לאצבע הווא חותמא דגושפנקא במילואו:

^{קכ} משום כוס ישועות כו'. דאינון חמש תרעין כמו שאומר בזהר פרשת בראשית א' א' ואמר בזהר פרשת תרומה קס"ט א' מאן דנטל כוס של ברכה וקמברך עליה כתיב כוס ישועות אשא, מאן ישועות דא ימינא דאיהו מושיע מכל מקטרגין דעלמא דכתיב ותושע לו ימינו וכתיב הושיעה ימינך כו' אבל בזהר פרשת בראשית שם אמר דאינון חמש תרעין, ואינון ה' עלין תקיפין, וכן אמר למעלה ה' ב' ישועות איהי סדר נזיקין מסטרא דגבורה דתמן כו', ונראה שנקרא הגבורות ישועות – כשנכללין בימינא, וכן הווא על י"ד פרקין דיד נגד י"ג מכילין דקאמר שם ר"ח פתח כשונא בין החוחים מאי שונא דא כנסת ישראל בגין דאית שונא כו' כמו שאומר לעיל בסוף תיקון כ"ה ושונא עילאה אינה בין החוחים כמו שאומר שם ושם כולו רחמים רק מסטרא כו', והווא נוטה שמים דבה, אבל כאן מה שונא דאיהי כו' דייק דווקא דבין החוחים הווא סומק וחור אורף כנסת ישראל כו' ועיין סוף פ' לך לך כ"ב ב' בגין דינקי בתרי גווני כו' ושאר מקומות. ואמר מה שונא אית בה תליסר כו', כאן לא קאמר בין החוחים דבשניהם כן הווא וכמו שאומר לעיל בתיקון כ"ה ותיקון כ"ו, ומה שאומר שם שית סומקי ושית חוורי היינו בעלים. אורף כנסת ישראל אית בה תליסר כו'. והן תליסר עולימתין דילה כמו שאומר בזהר פרשת ויקהל קכ"ז ב' את כל עדת בני ישראל חלוני אינון תריסר משריין עלאין קדישין כו', רואה לומר דהן בני ישראל, י"ב שבטים, בני ישראל דלעילא, ואמר שם דהא מטרוניתא לא אתחזיא למיתי לבעלה אלא באינון בתולתין עולמתהא דייחון עמה כו' והיא משלמת ל"ג כמו שאומר לעיל בסוף תיקון כ"ה ושונא דאתכלילת בהו וכן אמר בזהר פרשת ויחי רמ"א פתח ר' אבא ואמר ויעש את הים מולך וגו' וכתיב עומד על שני עשר בקר כו' אשתכחו תריסר קשרין לארבע סטרין, וגופא עלייהו, אשתכחו תליסר עם גופא בגוונא דלעילא, מנא לן דכתיב כל אלה שבטי ישראל י"ב וזאת, בגין דבה אשתלים חושבנא כמה דאתמר והים עליהם מלמעלה עיין שם היטב כל הענין ואמר שם רמ"ב א' ד"א בנות ירושלים חלוני תריסר שבטין דתנינן ירושלים על תריסר טורין קיימא כו' תלת טורין לסטרא דא כו' וחלוני אקרון בנות ירושלים כו', וזה כשונא בין החוחים, דחוחים אינון י"ג כמו שאומר בריש תיקון כ"ו כן רעיתי בין הבנות הנ"ל. ואמר ולבחר אדכר זמנא אחרא כו' בגין לאפקא חמש עלין תקיפין כו', הענין הווא כי אלו ב' השונאים, עלאה ותתאה, הן בגוון חד ודרגא חדא, וכן השונא תתאה הווא דבינה שלה דיתבא על י"ב הווא היכל הרלון דתחתה, ודבינה הווא ב' מיני לבושין חד אור הגנון עוטה אור כשלמה ותניינא ו' דאינון ה' נוטה שמים כיריעה, כמו שאומר בתוספתא פ' בשלח ס"ח ב' הווא רשימא בעיא כו' הווא יו"ד דה"א. אוקיר ליה בלבושיה יקר. הן אותן שכתב שם למטה שית יריעין ובוו חד יריעה וחד יריעה הווא אור הנ"ל דאהבה דהווא י"ג כלילין בחד והווא וא"ו דהו"ה חושבן י"ג דחפיא לה"א עילאה, ואח"כ שית יריעין הווא ה"א דתראה דהווא שית, והווא שכתב בריש פ' תרומה ואשתכללו ביה שית רשימין כו' דחילו ואמתני כו' ואמר אינון שית יריעין אינון חמש, דהן בה' ספירות, ושית הווא יסוד הכוללן, והווא א' דה"א, דכוללן בא' דהווא אחד, ולפי שדיסוד נכלל חו"ג לפיכך נכלל האחרון בחסד ונעשה י"ד פרקין וה' אצבעאן, וכן הווא כל זה בשונא תתאה, ואינון ב' אלקים דפרשה, הראשון הווא מלא, י"ג אהוון, וידוע שמיילואו הווא דבחמ"ס כולל י"ג תיקונים והווא מב' מאורות הגדולים כמו שאומר שם כ' א', והשני בפשוטו ולכן עלין תקיפין והווא וא"ו ה"א, דשם וא"ו – על מילואו, ה"א – על פשוטו באתוון, וא' – על התיבה, והווא שונא דאתכלילת בה' העלין, וכן הווא ב"ג עם השונא דאתכלילת בהון כמו שאומר למעלה, וכן הווא בכ"ו דיו"ד ה"א דגרעינין גם כן עם השונא והכל בא' דבהון, וכמו שאומר לעיל בסוף תיקון כ"ה, וזה שאומר בריש תיקון ל"ח, ו' מלא שרביט, רואה לומר ו' הווא מלא דאלקים, ונקרא מלא שעלין י"ג דיליה הווא במילואו מה שאין כן ה' עליון דה"א דתראה:

^{קכ} ובינייהו ז"א דאיהו שוקיו כו'. רואה לומר, יסוד, דכליל שית דתרין שוקין כמו שאומר באירא רבה ושאר מקומות וכמו שאומר למעלה א', והן ג' גווני עינא דבהון ג' פרקין דשוקין דכל חד והן ו', והן הו"ה שלימה כ"ו. ורואה לומר בזה. דשניהם כלילין בהו"ה אחד, והווא ראה דכלילין כחדא ולכן חשיב אותן לדבר אחד, מה דלא חשיב בשאר וכידוע שנו"ה תרי פלגי דגופא, והענין, שרגל אחת בלא חבירו אינו משמש כלום אבל כרעיא מהימנא סוף פ' עקב אמר דהן מרמיזין על השילוב, והכל אחד, כי ו' אותיות דביניהם עם ב' יודין הן הו"ה אחת, אלא דאמר שם י' ו' מאיר צבת עין (דנחשבין לשנים ואח"כ) הו"ה – בשלשה צבעי העין, אד"נ מאיר בכרובי העין, ושני עפעפי העין כליל שם ב' עין לאחת, וחשיב ג' גוונין דב' עינים לאחת, וכן כרוב כו' ומה שאמר י' ו' צבת עין – כרוב להיות ב', שני בת עין, דעין אחת, כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ג ד' בת דקיקא זעירא אית מלגאו תחות בת עינא עלאה כו' וחשיב כרוב העין לאחד, ועפעפי – לשנים,

כִּיטוּמְסִלְקוּ מִן הַקְרָקַע טַפַּח מִסְטָרָא דִּי זְעִירָא חֲכַמְתָּ שְׁלֵמָה, וּמְשַׁגְרוּ בְּמִתְנָה לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ דָּא אִימָא עֲלָאָה,
קִלְדָּאֲתָמַר בָּהּ יִשְׁמַח מְשֵׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ, קִלְיִבְגְּלוּתָא לִית לֵן אָלָא אַרְבָּעָה, חֲמִי מִ'לָּא שְׁ'טִיפָה ה' דְּחָה,
קִלְיִסִימְנִיד חֲמֵשָׁה, וְאִינוּן מִסְטָרָא דָּאֵת ה' דְּאִיְהִי רְבִיעִית לְחֻשְׁבָּנָא, וְאִיְהִי דְל'ת עֲנִיָּה, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִיָּנָה ו'
דְּאִיְהוּ שִׁית דְּרִגִין, קִלְיִהַכּוּס אִיְהוּ בְּרָזָא דְיִאֵהוּדוּנָה' דְּאִיְהוּ כ'ו ה'ס, כּוּס בְּחֻשְׁבָּנָא אֱלֵהִי'ם.

תקונא תשע וארבעין

[תיקוני זוהר - המשך דף פח ע"א, דף פח ע"ב]

קִלְיִבְרָאשִׁית בְּרָא אֱלֵהִי'ם. שְׁאוּ מְרוּם עֵינִיכֶם וְרָאוּ מִי בְּרָא אֱלֵהּ (ישעיה מ לו), מִי אֱלֵהּ, הוּא אֱלֵהִי'ם, מִי
בְּרָא לְאֱלֵהּ, שְׁ'אוּ מְרוּם עֵינִיכֶם דָּא (דף פח ע"ב) קְרִיאַת שְׁמִ'ע, רְאִשֵׁי תִיבִין שְׁמַע דְּמִיְחֻדִין יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא

ביאור הגר"א

וכן בתיקוני זהר חדש קס בתרי גדפי עינא דיליה פתחין וסגריין תרי סמכי קשוט, כרוב דעינא דלחיד בתרי גדפי עינא דיליה – לא לדיק, והענין שתרי כרובי עינא הם מחוברים, מה שאין כן בצעפעי שאינו מחוברים אלא ע"י כרובי, והוא לדיק דכולל שניהם, וטעויות סופר הרבה קס ברעיא מהימנא וריד להיות כמו שאומר למעלה, ובין כאן ובין קס האריך להורות כי שניהם נחשבין לאחד, והוא מסטרא דכתר למשם חמזרת, דקס ב' עיינין וחתחזרו לחד כמו שאומר באידרא רבה, ואמר זעיר אנפין – דהוא יסוד, ישראל זוטא, נער ישראל, אבל ת"ת נקרא אריך אנפין כידוע, ישראל סבא:

כִּיטוּמְסִלְקוּ כו'. חכמת שלמה, י' דלדני, והיא נקודה דהיכליה, דההיא נקודה כלולה מכולם, ואע"ג דהיא חכמה שבה, מכל מקום היא הכלולה מכולם, דההיא נקודה מקבלת מכל עשר ספירות דז"ל ומחלקת לכל עשר ספירות לילה, לכל אחד מדרגיה, אבל היא הכלולה, והיא דהיכל ק"ק, נקודה דקס, כמו שאומר בזהר פרשת פקודי ועיין מה שאומר קס, ואמר למעלה דו"ק הן אמה עיין לעיל ל"ט ב' בכל אתר אמה איהו ו' ובג"ד אחר בת ששה טפחים, וכן הוא דהיכלין לילה, והנה קרקע הוא בת"ת לילה, עפר, דרפאל ת"ת למלכות, דאמר שהוא בת"ת, ובמקום אחר שהוא במלכות, ודאי שהוא במלכות, חיה רביעית, אדם, אלא שהוא בת"ת נקרא אדם, וכן כתבו הראשונים וידוע שקס הוא קרקע, ובין יו"ד זה ובין היכל הראשון שהן דעולמותאן, הוא היכל ק"ק שהוא לאו למדורא, והוא שיעורא דטפח וזה שאומר בזהר פרשת תשא כוס דזכרה אלטרך למהוי מתקנא דימינא, ונשא מגבעות אלטרך למהוי זקיף שיעורא דזרת זקיף מן פתורא, לזכרה לקצ"ה ודא הוא ונשא מגבעות, מאי הוא אלא בינה ובין בתולות אחריה רעויה שיעורא דזרת הוא נשא כוס דזכרה מגבעות ודאי ועיין בזהר פרשת משפטים ק"ב ב' מאן גבעות כו':

כִּיטוּמְסִלְקוּ כו'. דניח לו בינה, כמו שאמרו (ר"ה כא ע"ב) מ"ט שערי בינה, וידוע ברעיא מהימנא ובתיקונים בכמה מקומות, ועיין לעיל למ"ד א' כלותא דערבית אתה קדשת כו', כלותא כו' ישמה משה במתנת חלקו, ודא נשמת כל חי דאיהי אימא עילאה כו', וזהו לאנשי ביתו, בית דבראשית, נקודה דהיכליה, בכל ביתי נאמן הוא, רק שער הגו"ן דהוא נוגע בחכמה, כי לא יראני האדם וחי, דהוא כבוד"ד וכמו שאומר בסתרי תורה ורזא דא, לפניך וחתתי את כו':

כִּיטוּמְסִלְקוּ כו'. כמו שמפרש והולך בגין דאסתלק כו', והענין דה' לילה אינון ד"ו פרטופים, ו"ד, דהן עשר ספירות, ו' דלכורא והוא גאה גאה דאסתלק בגלותא ו' ספירות העליונות, והן ד' נהי"ם שהן לילה, ג' עדרי האלן כו' ושם קומתה, ובגלותא ירדו הדרגין כל אחד מדרגה, דחסד בנלא וכן בכולם, וזהו אלו הארבעה הדחה כו':

כִּיטוּמְסִלְקוּ כו'. ממטה למעלה, וכמו שמפרש והולך משום דהיא ה' לכן הסימן חמשה אבל באמת אינה אלא רביעית בשם, וכוללת כל הד', וכמו שאומר לעיל פ"ו ב' ואיהי ד' כלילא מארבע אהוון דאינון הו"ה כו' לכן הם ד':

כִּיטוּמְסִלְקוּ כו' כוס כו'. עיין לעיל תיקון ל"ח דהכוס גם כן אלקיס, בה' אהוון, וכן הוא גם כן הו"ה, דמלא דכוס הוא ו', וכן הוא גם כן שילוב הג"ל דהן כ"ו, ב' יודין ווא"ו, ויין שבתוכו הוא נקודות דאלקיס, והוא יין – ב' יודין דכל אחד נקודה לצדה, ון' כי ה' נקודות באות אחת והן נש"ב, ואח"כ בב' כללות חב"ח, והוא יין המשמת, הו"ה בניקוד אלהים, כי טובים דודין מיון, ע' אנפין, והוא יין המשומר בענביו כמו שאומר במדרש הנעלם:

כִּיטוּמְסִלְקוּ כו'. בראשית כו'. כאן מתחיל לפרש אלה תולדות השמים כו', וזה שאומר מי ברא אלה, וכמו שמפרש והולך (תיקון מ"ט עם תיקון נו"ן הוא תיקון אחד. לפי שאין מפרש על קריאת שמע, והפסיק הבבא כו' ואל"ל סבא סבא כו', וחוזר לפרש שאו כו' – על תפלה, אחר פתח ר"ש כו', טעה המעתיק לומר שהן שני תיקוניו, וטעות גדול הוא לפרש יחד שני תיקוניו בענין אחד, ושם לא קאמר כלל מענין בראשית ואלקיס כו', ואין להאריך בזה, ובכאן לא פירש כלל למי בראו, ופירש כאן כל הפסוק הזה, לבד לזכרה אלה, דהמתין עד קס, דקס מתחיל לפרש האלה תולדות השמים כו', והוא מי אלה דאלקיס הנזכר כאן, וכאן סתים מי ברא אלה ומתחיל לפרש הקרא על קריאת שמע, שאו מרום עיניכם דא קריאת שמע כו' דהוא כ"ה וכ"ה דשחרית וערבית וכמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ה, ורצונו בזה כמו שמפרש והולך ודא ערב דלחך ובקר דלזכרה דתמן כו' דהן אלה דלזכרה וכמו שאומר לקמן פ"ט א' אלה דאינון תלת אצבון כו' דבהון אחיד בה, ועל גופא דאסתלקת, ולכן תפלת ערבית קשות כמו שאומר בזהר פרשת חיי שרה קל"ג א', וכן כאן בקריאת שמע ודא ערב כו' והוא אלה, ואמר קס ומאן סליק לה על גופא, מי, אימא עילאה, מי ברא אלה, וכן כאן מ"י דחמשין אהוון דאימא סלקא לה על גופא – בעלה

דְּכַתִּיב (קהלת א ז) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹמֵר, אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שְׁבִימִים לְלֶכֶת, מֵאַתֵּר דְּאֲזֵלִין תַּמָּן חֲזָרִין בְּשִׁלְיחוֹתָא.

קמ"ב מרוב אונים (ישעיה מ כו) דא כתר עלאה, קמ"ג ואמין כח דא חכמה, מאי כח דיליה אימא עלאה, איש לא נעדר איהו כללא דתלת ספירן, מאי איש, יהו"ה איש מלחמה יהו"ה שמו (שמות טו ג), איש א' כתר עלאה י' חכמה קמ"ד שרשא דאילנא דאיהי אימא עלאה תשובה ודאי, קמ"ה ועוד מרוב אונים דא עמודא דאמצעיתא, אונים דיליה נצח והוד, ואמין כח דא צדיק, איש לא נעדר יהו"ה איש מלחמה, והא אתמר.

קמ"ו סבא כתר טולא דרבי שמעון, ואמר רבי רבי, האי קרא הכי שמענא ליה, שאו מרום עיניכם, שאו כמו שאו ידיכם קדש (תהלים קלד ב), ודא קדש ישראל ליהו"ה ראשית (ירמיה ב ג), מרום דיליה כתר עלאה, מי אימא עלאה דברא עלמא באלה, מאן אלה, אלה ראשי בית אבותם (שמות ו יד), ואינון תלת אבהון, המוציא במספר צבאם (ישעיה מ כו) אלין צבא השמים דאינון נצח והוד, מאי מספר דלהון, אלא מספר וחסבון דכלא דא שכנינתא עלאה, לכלם בשם יקרא (שם) דא שכנינתא תתאה, דאתמר למשה בגינה (שמות לג ז) ואדעך בשם, קמ"ז מרוב אונים (ישעיה מ כו), ההוא דאתמר ביה (בראשית מח טז) וידגו לרוב בקרב הארץ ודא צדיק, קמ"ח ואיהו אמין כח איש צדיק, קמ"ט כח דיליה איהי כח דעובדא דבראשית, דאתמר בה (במדבר יד יז) ועתה יגדל נא כח אדני, ק"ל נעדר משכנינתא לעלם, והאי והאי קלא קשוט, שבועין אנפין לאורייתא.

קנ"א אמר ליה סבא סבא, מרוב אונים ואמין כח תמן אדם קדמאה, תמן אברהם יצחק ויעקב, תמן משה ואהרן, תמן דוד ושלמה, ותרין עשר שבטין, וכל נשמתין דשתין רבוא דישראל, ודכל דרין עלאין ותתאין,

ביאור הגר"א

קמ"ב כגוונא דנחלי כו'. רואה לומר, אל מקום שהנחלים הולכים, מן היס, לאותו מקום עצמו צים הם שבים ללכת שם, וכן הוא צמלאכים מאתהר לאזלין כו':

קמ"ג מרוב אונים כו'. לאון הוא כח כמו שכתוב (בראשית מט ג) כחי וראשית אוני, ואמר לקמן בחיקון נ"ב חוקפא דיליה נביעו דלית ליה סוף, דשם אין סוף, וזהו מרוב אונים:

קמ"ד ואמין כח. כמו שמפרש והולך שהוא מאמץ הכח, כ"ח מ"ה, ואמין כח הוא חו"ב, וכן אמר למטה מרוב אונים כולל תפארת נחו הוד, ועיין מה שכתבתי שם. וחוזר וכולל כל כח"ב איש כו' כמו שמפרש והולך, ורואה לומר לכלם בשם יקרא מאלו ג"ר שהן כללם דכלהו לא נעדר אחד מהם דלית ליה שם משם:

קמ"ה ש' כו' תשובה ודאי. אמר ודאי, שהוא ידוע מתנאים הקודמים וכמו שאומר בס' הבהיר ב' ד' א"ר אמוראי מ"ד ה' איש מלחמה כו' א"ל בגין אל"ף ראש, יו"ד שני לה, ש"ן כולל כל העולם, ולמה ש"ן כולל כל העולם מפני שכתוב בה תשובה, ואמר שם ד' ד' שורש דשין דומיא דשורש האילן ושורש כל האילן הוא מעיקרו:

קמ"ו ועוד מרוב כו'. עתה בא לכלול כל העשר ספירות דמרום וראו אמר לעיל שהן חו"ג המוילא כו' הוא שכנינתא ואמר מרוב כו' איש לא נעדר ה' כו' רואה לומר כנ"ל שהן ג"ר ומשם המלחמה כמו שכתוב כי יד על כס י"ה וכמו שאומר לעיל ס"ו ב' וכד מטא זמנא לנקמא מניה שבהובין דאשא נפקין מהאי י"ה כמה דאת אמר רשפיה כו', ולפירוש הראשון לכלם בשם יקרא כולל ו"ק, אבל לפירוש זה לא חשיב כלל לכלם בשם יקרא, אלא הוא כולל כל העשר ספירות, דלכלם בשם יקרא לכל ממונן דמינייהו כנ"ל:

קמ"ז קס סבא כו'. שאו מרום מי - כח"ב, אלה - חג"ה, צבאם - נו"ה, לכלם - מלכות, מרוב כו' - הכל בצדיק, וכמו שמפרש והולך, ואמר שאו כו' ראשית, דהוא חכמה, וכן הוא קדש ונאמר שאו כו', וזה שאמרו למי נושאין כפיה כו' כנ"ל, והענין כי נשיאת עינים הוא בחכמה, כי למעלה מהם הוא מקום החכמה ומשם למרום כתר:

קמ"ח מרוב כו'. כמו שמפרש והולך שנאמר ביה לרוב והוא וידגו, נוניא, דכגא דיוסא:

קמ"ח ואיהו אמין כח. דנקרא איתן דעייל צימא בחוקפא:

קמ"ט כח דיליה איהו כו'. שהן שתי הידים, חו"ג, שמהן נתאמץ כידוע וכמו שאומר לעיל ס"ז א' והאי כח איהו רזא כו' דאתלבש בתרין דרועין דאינון חו"ג, ואמר שם ס"ו ב' ד"א שימני כחותם כח כו' ועלה אתמר ועתה יגדל כו' דהאי כח דאתלבש בצבע תיבין דעובדא דבראשית כ"ח אתון כו', ואמר בזהר פרשת בלק קפ"ו ב' ובזרית קדישא אתער בחמשה אצבעין דילא, והן ה' חסדים וה' גבורות ולכן (שבת קח ע"ב) יד לאמה כו':

ק"ל לא נעדר משכנינתא לעולם. רואה לומר, הדיוק כמו שאומר בזהר פרשת פקודי דלח פסיק מזכירא לעלמין, וקאי הכל על הדיוק:

קנ"א א"ל סבא סבא כו' תמן כו'. רואה לומר, לפרש איש לא נעדר דלא פירש הסבא, ופירש הוא דקאי על כל נשמתין דאיש לא נעדר משם, דלדיק כולל כולם וכמו שאומר לעיל א' א' וכלהו פרחין מן רקיע ודא לדיק כו', וכן כל צבא השמים ביה כמו שאומר בריש שמות הרקיע ביה קיימין כוכביא ומזלי כו', וזה שאמרו כגוונא דצבא השמים, וכל צבאם קאי גם כן על ישראל, דעתה הוא שפיר מה שאומר צבאם נו"ה:

דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כט יד) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם וְגוֹמַר, כְּלָהוּ תִמְזַן, אִישׁ לֹא נִעְדָּר לֹא חָסַר מִנִּיּוּהוּ חַד מִחֻשְׁבָּנָא, כְּגוֹוֹנָא דְצָבָא הַשְׁמַיִם.

יְעוֹד מְרֻב אֻנְיִם דָּא כְהֵנָּא, דְאִתְמַר בֵּיהּ פִּיכְהֵן אֻן, פִּינְאֵמִיךְ כַּח דָּא אֱלֹהִי'ם דְאִיְהִי אִימָא עֲלָאָה, דְאִתְלַבְּשַׁת בְּגַבְוֵרָה וּבְרָא עֲלֵמָא בְּמִדַּת הַדִּין, וּבְגִין דָּא אִיְהוּ גְבוּר אִמִּיךְ כַּח, פִּינְאֵיִשׁ לֹא נִעְדָּר דָּא יַעֲקֹב, דְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, מַה דְאִתְמַר בְּתַלְתְּ אֲלִין, אִתְמַר בְּתַלְתְּ תַתְּאִין, מְסַפֵּר דְכְלָהוּ שְׁכִינְתָּא אִיְהִי מְסַפֵּר הַיְמִים.

[תיקוני זוהר - דף פט ע"א] (ס"א תיקונא חמשין)

(דף פט ע"א) (בראשית ברא אלקים) פִּיפְתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בְרָא אֱלֹהִים (בראשית כה כז), רֵאשִׁי תִיבִין שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם, שְׁחֲרִית מִנְחָה עֲרִבִית, תְּלַת צְלוֹתִין, עֲלִיּוּהוּ אִתְמַר (איוב לג כט) פִּינְהֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעַל אִי'ל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עִם גְּבוּר, פִּינְבְּגִין דְאִינוּן מְרַפְּבָה דְתַלְתְּ אַבְהֵן, פִּינְעוֹעֲלִיּוּהוּ אִתְמַר (בראשית ב ד) אֱלֹהִים תּוֹלְדוֹת הַשְׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם, אֱלֹהִים פִּסַּל אֶת הָרָאשׁוֹנִים, אֱלֹהִים וְדָאִי פִּסִּיל לְקַדְמָאִין דְאִמְרוּ (שמות לב ד) אֱלֹהִים אֱלֹהִיךָ יִשְׂרָאֵל, דְאִינוּן תּוֹלְדִין דְתַהוּ, דְאִתְרַמִּיז בְּרֵאשִׁי תִיבִין תּוֹלְדוֹת הַשְׁמַיִם וְהָאָרֶץ תַּהוּ, וְ

ביאור הגר"א

י"ב ועוד מרוב כו'. אמר מרוב כו' ואמין כו' איש, הן חג"ת וכן כח"ב וכן נה"י, לכלהו הן צדד דכגא ומספר שכינה כוללת כולם כמו שמפרש והולך:

י"ג כהן און. בס"א נגד הקדושה:

י"ד ואמין כו'. רואה לומר גבורה ככה לאימא דהיא כח מה, וזה שאומר ובג"ד כו' רואה לומר הגבורה:

י"ה איש כו' לאתמר ביה כו'. עיין מה שכתבתי לעיל בתיקון מ"ב:

י"ו פתח ר"ש כו'. עתה מפרש על תפלה:

י"ז הן כל אלה כו'. רואה לומר אלה הן אבהן כנ"ל, ומסטרעא דילהון הן תלת גלגולים לדאם כמו שאומר לקמן ק"ה ב' ושאר מקומות הרבה, וכן הוא תלת גלגולים לכל אדם מסטרעא תלת אבהן כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב ושאר מקומות הרבה:

י"ח בגין לאינון כו'. רואה לומר התלת גלגולים וכמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב גלגולא קדמאה אנטבע בגוון חיור ורכיב נפשא בסוסיא חורא דהיה גופא כו', בגלגולא תניינא רכיב כו', וזה שאומר לאינון מרכבה כו' ועיין בזהר חדש פ' יתרו כ"ז ב' אנשי חיל מסטרעא לאברהם כו' עיין גם בדבריו ולקמן בתיקון ע', והן דרגין תלת לכותין כמו שאמרו (ברכות כו ע"ב) אברהם תיקן כו':

י"ט ועלייהו כו'. רואה לומר על הני נשמתין דישראל לאינון מזרע לאבהן אצל ערב רב לאו אינון מזרע לאבהן, לאינון גרי דקד שהן בנוק', ה' זעירא, והן קשין לישראל כספחת שהזיכרו מלקבל כמו שאמרו (ויצמות קט ע"ב) רעה אחר רעה תבא וכו', וכל הגלות וחורבן בית

המקדש וכל הצרות – הכל ע"י קיבול משה רבינו עליו השלום לערב רב, וכל עזי פנים ורשעים שצדור הן מנהון, ורואה לומר מנשמתין דלהון שהן גלגול דילהון, וזה שאמרו בגמ' (ביצה לב ע"ב) אמר הני מערב רב קאתו כו', ועיין בזהר פרשת בראשית כ"ח ב' כ"ה א' אלה

תולדות השמים והארץ הא אוקמוהו כל אתר דכתיב אלה פסל את הראשונים, ואלין תולדין דתהו דאתרמיזו בקרא תניינא והארץ היתה תהו, ואלין אינון לאתמר קב"ה ברא עלמין ומחריבין, ובגין דא ארעא הוה תוהו ובוהו כו', ואלין אינון דאתגיירין מאומין דעלמא

בגינייהו נפלת ה' זעירא לאברהם בחלף חמישאה דהוא ה' דהיהו חרב ויבש כו', רואה לומר משום דלית ליה חולקא אלא בה' זעירא, ברתיה לאברהם, ה' דהבראם דהוא אותיות אברהם, דהוא אב המון גוים, בה"א דניחוסף ליה כי אב המון כו', דמשם נתאחזו גרי הדק בה"א

דליה וזה שאמרו (ירושלמי ג ע"ב) דר' יהודה אומר גר מביא וקורא דכתיב כי אב כו', ומשה בגין דבעא לאעלא גיורין תחות גדפוי דשכינתא, וחשיב דהוי מאלין דאתבריאו בה"א, ויהיב בהון את ה"א לאברהם, גרמנו ליה ירידה כמה דאת אמר לך רד כי שחת עמד, בגין

ללא קבילו לאת ה"א דחילו דיו"ד וברחימו דה"א נחית איהו מדרגיה דהיהו את ר' כו' דעתיד איהו בגלגולא לאתערבא בינייהו בגלותא בין ערב רב לאינון נשמתיהו מסטרעא דאלין לאתמר כי שמים כעשן נמלחו וגו', ואלין אינון ללא בעא נח רחמי עלייהו ואתמר בהון וימחו

מן הארץ בגין דהוו מאלין לאתמר בהון תמחה את זכר עמלק, ומשה ללא אסתמר מנייהו ואפיל ה' בינייהו ובג"ד איהו ללא ייעול לארעא דישראל עד ליתוב ה' לאתרה כו' ובגין דא ה' זעירא ה' לאברהם דהיהו דהבראם אתערב איהי בינייהו כו', אלין אינון דאהדרו עלמא לתהו

ובהו, וזא דמלה חרב בי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו, דהיהו עקרא וישוצא דעלמא, מיד דייתי אור דהיהו קב"ה ימחוון מן עלמא ויתאבדון כו', אלין אינון לאתמר בהון אלה חלקיך ישראל, ביומא דיתמחוון אלין כאלו דהוא יומא עביד קב"ה שמיא וארעא הדא הוא דכתיב ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, בההוא זמנא יהא קב"ה עם שכינתא ויתחדש עלמא הדא הוא דכתיב כי כאשר השמים החדשים

והארץ החדשה וגו' דא איהו ביום עשות, בההוא זמנא וימחה ה' חלקים כו', וכן דריש כל הפרשה שם על הגאולה, דאז יתמחוון אלין דערב רב שהן צדורות אלו עיין גם עד דף כ"ט הכל על הערב רב, וזה שאומר כאן אלה פסל את כו' דאמרו אלה כו' לאתרמיז כו'. רואה לומר

דאלה קאי על גזעא קדישא דישראל דיסתרון ביום עשות ה' חלקים כו' שהן השמים והארץ החדשים כנ"ל, ואז פסל להני דרמיזין בראשי תיבות תולדות השמים והארץ, ורואה לומר אלה יסתארו מתולדות השמים והארץ ביום כו':

קסו ואינון חמש מינין דאתמר בהון בה' בראם, קסא ואינון קסב עמלקים גבורים נפילים ענקים רפאים, קסג ובגין דא טרחת ה' בגינייהו, בגין דבה' בראם, ה' דאברהם, קסד ועלה אתמר (ישעיה מה יח) לא תהו בראה למיתב בינייהו, לשבת יצרה למעבד ישובא מנייהו.

ובגין האי ה', אלה דאינון תלת אבהן תקינו תלת צלותין, לנחתא בהון לקודשא בריהו, לסלקא לשכינתא בהון דאיהי ה' זעירא, דעמודא דאמצעייתא איהו גופא, ותרין דרועין דיליה ימינא ושמאלא, קסז דבהון אחיד בה, ועל גופא אסתלקת, קסח ומאן סליק לה על גופא מ"י אימא עלאה, מי ברא אלה, קסח וכד סלקת סלקין עמה פל צבא דלעילא, קסח והא הוא דכתיב (שם מ כו) המוציא במספר צבאם, קסח וכל ישראל קסח דאינון שתין רבוא מתתחסין בצבא דלעילא, קסח וכלם בשם יקרא, פלהו אתקריאו על שם צבא דלעילא, איש לא נעדר מחושבנא.

ביאור הגר"א

קס ואינון חמש מינין כו'. כמו שמפרש והולך ואינון כו', שהן כלהון לערב רב, דנשמתיהון נתערב בישראל, והוא ה' זעירא דבהוצאתא אחר רמיזא דתהו שהן מינה, והן בגדפין דילה, ועיין קס י"ג א' ב' וכמה אדרין סתימין כו':

קס ואינון עמלקים כו'. שהן נג"ע ר"ע, דעלייהו אמרו קשים גרים לישראל כספחת, דכל נגעים אינון קשים כספחת דהוא נדבא, (ישעיהו יד א) ונספחו על בית כו', ואינון בעץ הדעת טוב ורע, חט דחט"ה, דישראל אינון מה', ה' מיני חטה כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים ק"כ ב' עיין קס בדבריו, ואינון סובין ומורסן דחט"ה, וחשיב משה להכניסן לקדושה אבל לא יכול ונפיל איהו וישראל בגינס כמו שאומר קס ברעיא מהימנא וזוהר פרשת בראשית קס, וזה שאומר ובגין לא טרחת ה' בגינייהו כו' רואה לומר להחזירם בקדושה וכמו שאומר למטה:

קס עמלקים כו'. מפרש זוהר פרשת בראשית קס, דעמלקים רישין דבני ישראל בגלותא, כלי חמס, וגוזלים לעניי ישראל, והן מסטרא דדור המדבול ונשמתין דילהו, ונלטרפו במאריס, ונפרד הרע בערב רב, וכד קביל לון משה עליו השלום, נתערבו נשמתן בישראל, והוא הגלות הזה גלות רביעי בגין אות ד', ה' זעירא, כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים. נפילים הן דלזלין בתר זנות וכן בתר בלעין דהאי עלמא אשה זונה מסטרא דנפילים. גבורים הן אנשי השם דכל עובדיהון בשביל לעשות לון קס מסטרא דדור הפלגה. רפאים הן שאינון רואים לעשות גמילות חסדים וקדקה עם בעלי תורה. ענקים הם המזלזלים תלמידי חכמים, עיין קס בדבריו:

קס ובגין דטרחת ה' כו'. רואה לומר ה' דמשה, דמשה הוא מסטרא דה' בתראה, דתלת אבהן הן יה"ו, והוא אשלים להויה ולכן נתגלה לו קס הויה וכמו שאומר לקמן בחיקון ס"ט בכמה מקומות, ולכן טרח אחריהם דסבור דהם מסטרא דטוב גם כן דה"א וכנ"ל:

קס ועלה אתמר. רואה לומר על ה' הנ"ל, דשם כחוב ללא בשביל תהו איהו, דהן ערב רב הנ"ל, אלא בשביל גרים מסטרא דטוב, וכמו שאמר (פסחים פז ע"ב) ללא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים כו', והן ד' כחות, (במדבר רבה ח ב) זה יאמר לה' אני כו' ועליהן נאמר יראי ה' זכרו את ה', דהמרכבה הוא מג' אבהן והרביעי דוד שבא מרות המואביה ואמר גר אנכי כו', וכנגדם הם ד' דרגין כהנים לויס וישראלים וגרי דקדק, בית אהרן זכרו ה' בית הלוי כו' בית ישראל כו' ויראי ה' כמו שאומר במדרש רבה, והן ד' אותיות הויה"ה אלא שהן מסטרא דטוב, דגנה, ונטפלו אל הקדושה, וכנגדן ד' רגלים, ושמיני אף שרגל בפני עצמו מכל מקום תשלומין כו' (ר"ה ד ע"ב), ונטפל אל סוכות דרגא דיעקב, וזה שכתוב לא תהו בראה למיתב בינייהו ברע, דאז פרודא באתוון, אלא לשבת יצרה – לשבת בית עם תפארת אדם כנ"ל למעבד ישובא מינייהו להתוסף על ישראל, ומשה טעה בזה שסבור שהם מסטרא דטוב, אבל כבר נבררו כל מאריס בגלות ולכן נאסר לירד למאריס, וכן לעתיד לבא (ויצמות כד ע"ב) אין מקבלין גרים לימות המשיח מטעם זה, וכמו שאומר האריז"ל דר"ב ניואין נבררו במאריס והן הר"ע שבהן ערב רב וראשי תיבות שלהן ר"ע והנשאר שבהם גרם לו רד בגלות הזה כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים ומשה עלה אל האלקים, לברר פ"ו הנשאר מרפ"ח, ולא נכתיב עון העגל שפגמו בשם אלקים כמו שאומר זוהר פרשת תשא

במי אלה, וגרם הגלות עד שיתברר זה שאומר ובגין האי ה' אלה דאינון כו'. דהתפלה הוא במלכות, ג' תפלות – להעלותה בג' אבהן, וזה שאומר לנחתא בהון רואה לומר האבהן בשבילה, וכן הוא הגלות דזרע אבהן שהן ישראל, ירדו בגלות להעלות נישויות דילה ולהעלותה:

קס דבהון אחיד בה. כמו שכתוב (שה"ש ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקיני, וכמו שאומר שבנינה אדני הוא מימינא ושמאלא שנתעשו מאל אלקים ה', ג' הויות גדלות, וכן העלאת דגרים מאל אברהם ויחזק דבהון אחיזה לאומין מזד עשו (פירוש עמלק) וישמעאל, ועל גופא דיעקב אסתלקו שהן ישראלים וכמו שאמר (שבת לא ע"א) גיירני על מנת שתשימי כהן גדול גר הקל כו':

קס ומאן סליק לה כו'. דהיא תשובה דבה סלקא תפלה, וכן הגרים ששבו לה', והוה אלה תולדות כו' בהבראס, דאלה, בהבראס מתהו, להעלות ה' דאברהם ולבררה מתהו, ביום עשות כו', והוה אלקים דבראשית, דמי שמעלה ה' כנ"ל נתחבר עם אלה, וזה שאומר מי ברא אלה:

קס וכד סלקת כו'. רואה לומר בהתפלה וכן לעתיד לבוא:

קס וכל ישראל כו'. דבמספר קאזי גם כן עלייהו, דנספרו במדבר שתין רבוא ונאמר בהן כל יואל צבא, ועל צבא, יואל צבאות ה' כו':

קס דאינון שתין רבוא מתיחסין בצבא דלעילא. כמו שאומר זוהר פרשת שמות ד' ב' דתנינן שית מאה אלפין רתיבין קדישין נחתו עם יעקב למאריס, וכלהו סליקו מתמן כד נפקו ישראל ממאריס ה"ד ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשך מאות אלף רגלי וגו' שך מאות לא נאמר אלא כשך כגוונא דנפקו אליון כד נפקו אליון כו'. וכן לעתיד לבא, והוה המוויא מגלות במספר צבאם דעילא ותתא ע"י מי ואלה כנ"ל:

ק"א ושכינתא בגלותא ק"ב בזמנא דאיהו מרחקא בעלה מינה, ק"ג לזמנין אתפרנסת על ידי שליח, ק"ד לזמנין על ידי אבהן, לזמנין על ידי אימא, לזמנין על ידי אבא, לזמנין על ידי בנין, לזמנין על ידי צדיק, וכלא יהיב ק"ה בעלה דאיהו ו', איהו בין אבא ואימא בן י"ה, וכד איהו בין אבא ואימא, נחית לה פרנסהא על ידי אבא ואימא, וכד נחית בין תרין דרועין דאית בהון שית פרקין, נחית לה פרנסה בתרין דרועין, ק"ו וכד נחית בגופא דאיהו יעקב, נחית לה מזונא על ידיה, וכד נחית בתרין שוקין דאינון (שיר ה טו) שוקיו עמודי שש דאית בהון ו' פרקין, נחית לה מזונא על ידיה, וכד נחית בצדיק נחית לה מזונא על ידיה, ק"ז וכד נחית בה דאתחבר ו' בה, לא צריך לנחתא מזונא לה על ידי שליחא בעלמא, אלא על ידיה, ק"ח וכד (נפיק בה) אסתלק עד אין סוף דאיהו א', ק"ט מזונא דילה לאו בזכותא תליא מלתא, ולא חיי דאינון אבא ואימא, ולא בני דאינון נצח והוד, אלא במזלא תליא מלתא, ק"י וכד נחית קודשא בריך הוא לדיירא עמה, אתמר בה ובבנהא אין מזל לישראל, וכד

ביאור הגר"א

ק"א לכלס בשם כו'. כמו שאומר בזהר פרשת בהעלותך כלל חושבנין דגולים הכל במשריין לעילא, והכל בשמהן דלהון, וזה שכתוב (במדבר לו) במספר שנות כו', וכמו שאומר בזהר בענין מזמרי שירתא חסד והימן וידותון, וזה שאומר איש לא נעדר מחושבנא – להכל נקראו על כבא דלעילא, ולכן נאמר בכלום במספר שנות, מלבד השבטים והמשפחות דנתייחסו על כבא דלעילא תריסר ושבעין, והכל בשמהן, כל ששים רבוא בשמותא נלגלותא כל יוצא כבא כו', וכן לעתיד לבא (ירמיהו לג יג) עוד תעבורנה האלון ע"י מונה: ק"ב ושכינתא בגלותא כו'. אמר זה כאן משום שמיים זכאה איהו מאן דמסלק לה לאתרה כו' ובמאי חזרין ליה לאתריה כו' המייחדים שמו כו', והוא חמשין אהוון דמ"י דקריאת שמע כמו שאומר לעיל ריש תיקון מ"ט, וזה מי ברא אלה המוציא כו' והמעלה אותה כנ"ל ועיין מה שכתבתי בסוף התיקון:

ק"ג בזמנא כו' לזמנין כו' וכלא יהיב כו'. כל זה קאי אדעת דהוא בעלה, דגרא דמשה, וזיה תליא מזונת צב' אחסנתין כמו שאומר לעיל בתיקון מ' והוא ההולך בין אר"א ונקרא בן י"ה בינה על שמו, והוא המתפשט בכל ו"ק לכמה נהרין כמו שאומר לקמן כ"א א' אית נהר כו' ואית נהר כו', לפי התפשטותו אס בחסד ואס בשאר ספירה, וכמו שאומר כאן וכד איהו נחית כו' וכד איהו נחית כו', והכל במזונות, אבל יחודא צב' עיטרין אינו אלא בלדיק כמו שאומר לקמן פ"ו ב' לית יחודא לחתן וכלה כו' וכמו שאומר לקמן בתיקון נ"ו בארובה, אבל מזונות אפשר ע"י שליח וכמו שמפרש והולך:

ק"ד לזמנין אתפרנסת ע"י שליח. מט"ט, וכמו שאומר למטה וכד נחיתת מאתרהא כו':

ק"ה לזמנין ע"י אבהן כו'. השיב כל הספירות לבד כתר ומלכות, דכח ומלכות בה בחינות אחרות כמו שאומר למטה וכד נחית בה כו' וכד אסתלק עד אין סוף כו' (ות"ת לא השיב משום דאמר וכו' יהיב בעלה כו' וצ"ת אין רבותא דשם עיקר מקומו) אבל למטה דהשיב המקומות צפרטות וכד נחית כו' – השיב כל העשר ספירות:

ק"ו בעלה דאיהו ו'. עיין לעיל ל"ה א' כל כינורין אינון אתשקין מן את ו' דאיהו נהר דנגיד ונפיק מעדן ואיהו כינור דנפיק ממעיינא דמיא דאיהו את ו' ומניה אתפשטא ה"א דאיהו ים עילאה, וזה שאומר איהו בין אר"א בן י"ה. רואה לומר דבינה נקראת בינה על שם דכליל לון לבא ג', אר"א ונהר, והכל בוא"ו כאן בוא"ו שבתוך הה"א שכתוב שתי כתפות כו' אל שני קטותיו וחבר וכמו שאומר לעיל בתיקון י"ט וכן צב' ידים דבהון שית פרקין, ידיו כו' ממולאים בתרשים ואמרו בתרי שש, וזה שאומר בין תרין דרועין כו' דלא נחית צפחות משש: ק"ז וכד נחית בגופא. דאיהו כליל שית דב' דרועין, וכן לדיק – כליל צ' שוקין וכמו שאומר בהרבה מקומות ואמר דאיהו יעקב. דלא תקשי הלוא ו' הוא בגופא, ת"ת, ואמר יעקב דיעקב מלבד בגופא ומשה מלבדו – ההוא נהר כנ"ל:

ק"ח וכד נחית בה כו'. הוא לעתיד לבא, שהדעת יהיה בארץ, (ישעיהו יא ט) ומלאה הארץ דעה כמים כו' שהוא הנהר וזה חיבור וא"ו בה"א:

ק"ט וכד אסתליק עד כו'. שהוא בכתר, למקומו, אז עניים ואביונים מצדקים מים ואין, דאסתליק לאין דשם אין, דאין השגה בו כלל והוא בגלות האחרון, (תהלים עד ט) ואין אתנו יודע כו', (ישעיהו לב טו) עד יערה רוח כו', וכן המזונות לכלל ישראל בצמחם גדול, וכל דנחית יותר הוא יותר קרוב אלינו עד דנחית בה, וזו אינו עד לעתיד לבא, אבל שאר הדרגין הכל באפשר לפי המעשים וכמו שאומר למטה וכל לא כפוס עובדיהון דישראל:

ק"י מזונא דילה לאו בזכותא תליא ולא חיי דאינון אר"א ולא בני דאינון כו'. רואה לומר מזוני הוא בחו"ג שהמזונות הוא ע"י מעשה ידיו של אדם, וחיים הן באר"א וכמו שאומר לעיל ס"ו ב' החיים אינון אר"א כו' ומנ"ל דאתקרי חיים כמה דאת אמר והחכמה כו' כמה דאת אמר עץ חיים כו', ונר"ה אהרון בני כמו שכתוב וכל בניך למודי ה', ואלו ג' כוללן כל ט' ספירות, דקו האמצעי הוא כלל צ' הקצוות ת"ת לחו"ג וכן כולם וכנ"ל, ואמר. דאסתלק הכל למזלא, כתר עליון, ואז תלוי במזל, דאין זכות מועיל, דעולם נידון אחר רובו, ועיין בזהר פרשת תשא ק"ד א' אר"י הא כתיב ויתנצלו כו' פתח ואמר כו', ואמר לעיל בתיקון מ"ג בהוא זמנא דאיהו יבש ואיהו יבשה לוחין בנין לתתא כו' הה"ד אז יקראוני כו', והוא שנסתלק הנהר למעלה ואין דעת בארץ וכמו שאומר שם והכי מאן דגרס דאסתלק כו' אבל אם הוא בין אר"א חיי בזכותא וכן בכלום:

ק"י וכד נחית קב"ה כו' אתמר דקב"ה רכיב על כרוב כו'. רואה לומר כד נחית קב"ה בה – אז אין מזל לישראל, והוא מעלה עליונה וכנ"ל, וכד נחיתת ומתלבשת במט"ט – אז מזונותיה ע"י שליח, מט"ט, ואז הכל תלוי במזל דאיהו מט"ט כולל כל לבא השמים וכל המזלות כמו שאומר לעיל תיקון י"ח והוא כד בעלה אסתלק באין סוף אז נחיתת במט"ט, ולא הפסיק אלא משום דמפרש תליא במזל ואין

נחיתת מאתרהא אתמר דקודשא בריך הוא רכיב על פרו"ב דאיהו מטטרו"ן ואיהו פרו"ך, ומתפרנסת על ידיה, דאיהו עבד עולם עבד דילה, ובההוא זמנא איהי אתפרנסת על ידי שלית, וכל דא כפום עובדיהון דישראל הכי אתפרנסת.

זכאה איהו מאן דסליק לה לאתרה, ולקודשא בריך הוא לאתריה, דאתמר ביה (ישעיה יט א) (הנה יהו"ה רוכב על עב קל), הנה יהו"ה יוצא ממקומו (שם כו כא), אמר ליה רבי אלעזר אבא, וכי יכול בר נש לאחזרא לקודשא בריך הוא לאתריה, אמר ליה אין, כמה דאשפחנא בדרך דאמר (תהלים קלב ד) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום ליהו"ה כו', בההוא זמנא דבר נש אחזר ליה לאתריה, מה כתיב ביה ממקומו יפן ברחמיו לעמו, ובמאי חזרין ליה לאתריה, אלא ^{קפ}בשלימו דתקונא דתקיננו בצלותא, ואוכח דבתר דאמר ממקומו יפן ברחמיו לעמו, אמר המיחדים את שמו ערב ובקר תמיד בכל יום אומרים פעמים, ואינון ה'ה, דצריך לאחזרא י' לגבי ה' דאיהו מקום דלעילא, ולאחזרא ו' לגבי ה' דאיהי מקום דלתתא, בגין דקודשא בריך הוא אומי דלא יחזיר לה' דלעילא, עד דיחזיר לה' דלתתא, ורזא דמלה לא אבא בעיר וגומר (הושע יא ט) וקא אוקמוה.

תקונא חד וחמשין

^{קפ}בראשית ברא אלהיים את השמים ואת הארץ, מאי את, אלא הכי אוקמוה קדמאין, כל אתין לרבוניא, ודא א'ת, אורייתא כלילא מא' ועד ת', דבה אתבריאו שמיא וארעא, ^{קפ}ועוד את השמים, שמים דא קודשא

ביאור הגר"א

מזל לישראל, וקאמר למעלה דזמנין אתפרנסת ע"י או"א כו' אצל ע"י כתר אין פרנסה משם, דשם אל למסתחר באין כנ"ל, והיא נחיתת לעבדה דהוא עבד עולם דילה, דמעשה ידיו לה, ומפרנס אותה עד דייתי בעלה, וזה שאומר דאיהו עבד עולם דילה, דבעלה אסתלק ממנה כמו שכתוב (משלי ז יט) כי אין האיש צביתו הלך כו' אצל הוא עבד נרצע לה עד עולם של יובל שאז יאל לחירות, (זכריה ט ט) הנה מלכך יבוא לך כו', (זכריה ז יד) כי הגני צא ושכנתי בתוך כו', והנה כל סליקו דאסתלק הוא – היא נחיתת כנגדו, דכד הוא צה אז היא צהיכלה וכד הוא צלדיק אז יורדת לחכמה דבריאה כי כתר דבריאה הוא במלכות דאזילות וכן הוא הדרגין באור חוזר כתר במלכות וחכמה ביסוד ובינה בזהו וכן כולם כידוע, וידוע שבה הוא דרגין לאור חוזר, וכן כולם, עד כשהוא מסתלק בכתר אז היא במלכות דבריאה, ששם נקראת אסתר דמסתתרה במט"ט, כי מלכות הוא כתר דמט"ט כנ"ל, ושם (דברים לא יח) הסתר אסתיר פני כו', כמו שאמרו (חולין קל"ט ע"ג) מנין לאסתר מן התורה שנאמר כו', וכמו שהוא (ישעיהו מה טו) אל מסתתר כנ"ל, ושם היא שושנה בין החוחים דמט"ט הוא ע"ה, וזה שאומר זכאה איהו מאן דסליק לה לאתרה ולקב"ה לאתריה רואה לומר נחיתת קב"ה לאתריה (בסוד עולה ויורד):

^{קפ}שלימו דתיקונא כו' המייחדים כו'. רואה לומר, דאמר פעמים צאהבה כו', ומוכח דבקריאת שמע מחזירים אותו למקומו, דזה שאומרים ממקומו – שיחזור למקומו ומשם יפן כו' בזכות המייחדים, ואמר בסוף תיקון כ"ה דב' פעמים קריאת שמע הוא שושנה עלאה ושושנה תתאה וזה שאומר ואינון ה"ה רואה לומר אלו פעמים הן ה"ה. ואמר דלכריך לאחזרא כו' ולאחזרא כו', ואמר בגין דקב"ה אומי כו' כמו שאומר לעיל בסוף תיקון כ"ה בגין דשושנים אינון רמיזין לקבל בית ראשון ושני כו', וכאן לכאורה משמע דהיחוד בשחרית הוא עם חכמה אצל למעלה בריש תיקון מ"ט אמר ערב ובקר כריכין ליחדא לה עם מלכא כו' דתמן בעלה צינייהו ישראל, ולכריך לומר דמה שאומר כאן י"ה – גם כן בז"א, ד"ה בשמים ו"ה בארץ והכל בז"א וכמו שאומר בתיקון נ"א ועיין מה שכתבתי שם:

^{קפ}תיקון נ"א בראשית כו'. כאן מפרש אלוקים דפסוק (בראשית ב ה) וכל שיח כו' כי לא המטיר כו', כמו שמפרש והולך דבה אתבריאו שמיא וארעא, רואה לומר כל אחד מכ"ב אתוון כמו שאומר בזהר חדש שה"ש נ"ב ד' עיין שם בדבריו, ולכן נאמר בכל אחד את בלחודיה, והיא נקראת אתה צה' אותיות מנפ"ך דבה כידוע, ועיין בסבא פ' משפטים ומה שאומר באידרא זוטא דחכמה נקראת אתה גם כן על הגילוי הזה, והן כ"ח אתוון לעובדא דבראשית – (במדבר יד יז) כח אלני, והוא בהשלים האלף לאלף אני ראשון ואני אחרון, והוא השער הגו"ן ללא התגליא בא"צ שהוא הדעת במקומו, אלף אלני, אלף בינה, ושאר כ"ב אתוון וכ"ז הם מ"ט שיערים, דעת המתפשט, וזהו ואת דהארץ, וכן הוא נש"צ באתוון ונקודין, וכן הוא ל"ב נחיצות באתוון ונקודין, ועיין מה שכתבתי במקום אחר:

^{קפ}ועוד את כו'. דעת בכל מקום הוא נוק', והיא בג' מקומות והכל בקו האמצעי, בכתר ת"ת ויסוד, והוא סוד שם י"ב כמו שאומר בתיקוני זהר חדש, וכ"ז היא דבוקה עמו, אך יש עוד בחינת פרטוף נוק' והיא הארץ, ועמה י"ג י"ג מכילין דרחמי, ד' לחודוי אסתמכן מקומות החלקים וביה ט' והן תתן אמת כו' והוא א"ח ד', אצל כאן לא הזכיר אלף מו"ק דיליה אצל ג"ר רמוזין בג' תיבות הראשונות, בראשית – ראשי תיבות וכופי תיבות צה, דשם מקומה, והוא בחינת נוק' דע"י ברה לך כו', וברא אלוקים הן ראשי תיבות וכופי תיבות אב אס, הרי ג"ר, את השמים ואת הארץ – ז"ת, ג' תיבות את השמים ואת – ז"ת, הארץ – פרטוף דמלכות, השמים – ת"ת כולל חג"ת, ו'

בְּרִיךְ הוּא, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (מלכים א ח) וְאֵתָה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְאֵת בַּת זְוִגְיָה עֲמִיָה, וְאֵת דָּא צְדִיק וְבַת זְוִגְיָה, קִפְּי הָאָרְץ מֵאֲנָא דְכֻלְהוּ לְאַפְקָא בְּהַ זְרַעִין וְאִבִּין, וְרִזָּא דְמִלְּהָ וְכָל שִׁיחַ הַשְּׁדָה טָרַם יִהְיֶה בְּאָרְץ וְגוֹמֵר (בראשית ב ה).

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִי, רְזָא עֲלָאָה הֵכָא, אֶף עַל גַּב דְּכֻלָּא אֲתַבְּרִי וְאֲתַקֵּן בְּשִׁמְא דִּיהוּ"ה, דְּאִינוּן אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרְץ, קִפְּי וְרִזָּא דְמִלְּהָ י"ה בְּשָׁמַיִם ו"ה בְּאָרְץ, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (תהלים צו יא) י' שְׁמַחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגְלֵ הָאָרְץ, קִפְּי עַם כָּל דָּא דְכֻלָּא אֲתַקֵּן בְּד' אֲתוּוֹן, לָא נְחִית נְבִיעוּ מְלַעֲיָלָא עַל זְרַעִין וְאִבִּין דְּאִינוּן שִׁיחַ הַשְּׁדָה דְּאִיהוּ צְדִיק, וְעֵשֶׁב הַשְּׁדָה דְּאִיהוּ עֲמוּדָא דְּאֲמָצְעִיתָא, וְלָמָּה בְּגִין דְּאָדָם אֵין, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וְאִ"ו ה"א לְעִבּוּד אֵת הָאָדָמָה.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֲלַעְזָר אַבָּא, שִׁיחַ מְנָא לָן דְּאִיהוּ צְדִיק, קִפְּי אָמַר לִיָּה בְּרִי בִּיהַ תִּשְׁכַּח ח"י ש', אִיהוּ כְּלִיל תִּלְתָּ עֲדָרִי צֶאֱן, דְּאִינוּן שְׁרָשָׁא דְּאִילָנָא, וְדָא חֵי עֲלָמִין, דְּאִיהוּ אוֹת בְּצַבָּא דִּילִיָּה, צַבָּאוֹת אִיהוּ עֲמָהוּן, כְּלִיל תִּלְתָּ דְרִגְוִן לְקַבֵּל תִּלְתָּ עֲנַפֵּין דְּש'.

בִּיאור הַגְּרָ"א

דואת – יסוד כולל נה"י, ובכל אחד נוק' משלמת לר', רביעית לכל תלת, וכמו שאומר בתיקוני זהר חדש סס, ושזה הוא סוד שס י"ב, וכנ"ל:

קפ"ה הארץ כו'. הוא פלרוף כו' דכלילא מכולהו, ואמר זרעין ואיבין כמו שמפרש והולך וכל שיה כו' וכל עשב כו', והס דת"ת ויסוד כמו שמפרש והולך שיה בצדיק ועשב בת"ת והכל בארץ, ואמר וכל כו' וכל כו' כמו שבארנו להכל בה, מאנא דכולהו כו', וענין הנוק' בג' המקומות כי אין השפעה בכל מקום עד שיהיה זיווג מינייה וביה, וב' הקמות חו"ג הן זו"ג, ולכן בת"ת שריד לכלל משניהם לכן צו גם כן זו"ג, וכן בכל קו האמצעי בחו"ב ונו"ה כידוע, וכל נוק' הוא פתיחא, והן בג' מקומות הנ"ל צפה מקום הכתר וכן לעת, וטבור בת"ת, ועטרה ביסוד, ואלו ג' נקבים הם סוד שלשה נקודין חולם שורק חירק ברצ"ג, וזה שאומר לעיל ל"ח א' ותא חזי שכינתא תתאה כד איהי אתשקייא מן נקודין אתקרי חירק חולם שורק למאן להוא כו' ובי' ו' נקודין הרי ט', והארץ מאנא דכלהו זה סוד ד' בכל מקום: קפ"ו וזא מלמה י"ה כו'. רוצה לומר י"ה הוא בת"ת ונוק' ו"ה בצדיק ונוק', כידוע ש"ק כוללן הויה שלימה, וחג"ת הן מקום אימא שבינה ועלמת בהן ונה"י מקום הנוק', וכידוע בסוד קו המדה מן העולם ועד העולם, ואין בין מים למים כו', לכן חג"ת נקראים שמים על שם הבינה דאיהי שמים, ונה"י ארץ על שם הנוק', וזהו ישמחו השמים י"ה בשמים כו':

קפ"ז עס כל דא כו' בגין דאדם אין כו'. הענין כי ג' שותפין באדם זו"ג וקב"ה, וכן נחלק הכל בג', כל עניני העולם, משפיע ומקבל וקב"ה המסייע לדבר, אם ה' לא יבנה בית כו', בזונו הן זו"ג, וכן בכל דבר, נשיאים ורוח וגשם אין כו', נשיאים מלמטה ורוח מלמעלה משיב הרוח כו', וכן אין בכל זיווג הריון עד שה' נותן הריון, וכן אמר אדונינו (מלכים א ב טו) כי לי היתה המלוכה מאד המקבל הייתי ראוי שאני הגדול וכן מאד הנותנים ועלי שמו כל ישראל כו' אך ותשב המלוכה כו' כי מה' היתה לו, וזה סוד ב' וא' שנברא העולם בהן, הבדיאה צב' והיחוד בא', וזה שאמרו (הקדמת ספר הזהר ג ע"ב) כל יחודי לא יהיה אלא בך, והן הכל מג' ג', וכל ג' גם כן נכלל מג', והן חג"ת הן דז"א והוא מג' נה"י כולו דנוק' ונכלל הכל בארץ, פלרוף נוק', דהיא לית לה מגרמה כלום, וכח"צ ג"ר הוא נכלל בא"א שותף הג' והוא המייחדם והוא נביעו ושקיו דלהון דלעת והוא שמא מפרש כמו שאומר לעיל י"ג א', וזה שאומר עס כל דא דכלל אתקו, שהן זו"ג, שמים וארץ, לא נחית נביעו כו' כמו שאומר לעיל י"ג א' לאשקו לאילנא דהוא נביעו כו', ואו"א נותנין כל אחד ה' דברים שהן ב' אחסנתין והוא נותן עשר ב' עיטרין והן עשר דשמא מפרש והוא מלגור ברוח דבה דהוא שמא מפרש זה שאמרו (נידה לא ע"א) דעה בינה השכל קלסתר כו' והן עשר נקודין כידוע, ועתיקא קדישא לא נחית עד דהוא עס נוק' והכל בצבילה וזה שאומר לעבוד את האדמה, וכל זרעין ואיבין הכל בצבילה, וכמו שהוא בזיווג זכר ונקבה, וכן המטר חבור שמים וארץ:

קפ"ח א"ל ברי ביה כו'. שכל ש"יין כולל ג' חד"ר בג' ווי"ן שבו, ימינא ושמאלא ואמצעייתא, והוא ש' של עשב ושיה, והנה אע"ג שש"יין כולל כל הג' מכל מקום י"ח גם כן בשיה על אות ברית לפי שיש לו ב' בחינות, שאף שנכלל בנה"י בשם אבות, ה' אבות כו', מכל מקום אות הוא בצבא שלו כמו שאמרו (מכילתא בשלח מסכתא דשירה פרשה א) אבות אות כו', והן ב' בחינות שבו, זו"ג, דכורא נכלל בנה"י שהן כולן דכורא יה"ו, ובחינה אחרת נוק', וכן הוא בעשב גם כן ב' בחינות הנ"ל, ש' ע"ב, ועשב ושיה דת"ת ויסוד הן שמים וארץ דזו"ג ואדם הוא הנביעו, ג' דרגין כנ"ל, והם ג' בני נח שממנו ילאו שח"י, ונח הוא לדיק כמו שאמרו ריש פ' נח ובניו ש"י"ח הן נה"י, אך שהזכרו בתורה ממש למעלה כי מסטרא דלדיק הוא מתתא לעילא כמו שאומר לעיל ג' ב' כגון פרחים כו', ואבהו הן מסטרא דחג"ת והן ש"י"ח ועש"ב, מכל מקום לא נחית נביעו התורה לעולם עד שבא משה, והוא מבחינת ג"ר, ש' דיליה כליל ג' קוין כנ"ל, מ"ה דיליה – אדם, והנה זו"ג עש"ב וש"י"ח הן ב' דבראשית, ומשה א' דאנכי מייחד וכליל שניהם, וכן א"א כולל זו"ג ונחית נביעו לשניהם מ"ד ומ"ג, ה' חסדים וה' גבורות, ולכן נקרא משה בג' חג"ת ובג' נה"י כולל ב' שנין וב' מ"ה וכמו שכתבתי שב' מ"ה בז"א, בחג"ת ונה"י, וכן ב' שנין כנ"ל, והן ד', שבכל אחד מהן ד' חיות – ש' ומ"ה, וכן משה משה גימטריא עש"ב ש"י"ח, וג' נוקדין הנ"ל בחינות נוק' של יסוד, נח – בעטרה ולכן נאמר לו זאת אות הברית, ואבהו – של טבור ששם בחינת ארץ ישראל טבור הארץ שהוא טבור הגוף כידוע ולכן להם ניתנה הארץ, ומשה רבינו עליו השלום – של כתר והוא הדעת דמשה שהוא הפה, פה אל פה אדבר בו, ולכן הוא זכה לזיבור והוא אשה הכושית אשר

וְהָא ש' דְתַלְת אַבְהֵן אֵינוֹן, אֶלָּא ש' עֲלָאָה עֲנַפִּי אֵילָנָא, ש' תַּתְאָה שְׂרָשֵׁי אֵילָנָא, וּבְגִין דָּא וְכָל שִׁיחַ דָּא צְדִיק, וְכָל עֵשֶׁב ע"ב ש' דָּא יַעֲקֹב כָּלִיל תַּלְת אַבְהֵן, דָּאֵינוֹן עֲנַפִּי אֵילָנָא, וְסִלְקִין לְשִׁבְעִין וּתְרִין שְׁמֵהֶן דְּוִיסַע וַיְבֹא וַיֵּט, ^{קפ"ח} דְּבַהֲאֵי שְׁמָא אַתְּבְּרִיאוּ עֵשֶׁבִין וְאֵילָנִין ^{קפ"ט} דָּאֵינוֹן נִשְׁמַתִּין דְּצְדִיקָא, ^{קצ"א} וְהָאֵי עֵשֶׁב עָלִיהּ אַתְּמַר (תהלים קד יד) וְעֵשֶׁב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ, לְחֵם אֲבִירִים אָכַל אִישׁ (שם עח כו), וְאִיהוּ נְהֵמָא דְאוּרִייתָא. דְּאַתְמַר בֵּיהּ (קהלת ט ז) לֶךְ אֲכוֹל בְּשִׂמְחָה לְחֶמֶךְ, וְאִיהוּ לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, ה' דָּאָדָם ^{קצ"ב} דְּאַתְמַר בֵּיהּ הַמוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ, מֵאֵי לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, לִית עֲבוֹדָה הֵכָא אֶלָּא צְלוֹתָא, דְּאִיהִי פּוֹלְחָנָא דְשְׂכִינְתָא, עֲבוֹדַת יְהו"ה וְדָאֵי, וְעָלָה אַתְמַר (תהלים קד כג) יֵצֵא אָדָם לְפַעֲלוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֵב, ^{קצ"ג} יֵצֵא אָדָם לְפַעֲלוֹ דָּא צְלוֹתָא דְשְׂחִרִית, וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֵב דָּא צְלוֹתָא דְמִנְחָה, דְּאַתְמַר בֵּיהּ (בראשית כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה לְפָנֹת עָרֵב.

בִּיאור הַגְּרָ"א

לְקַח, כֶּלֶת מִשָּׁה, וְהוּא הוֹרִיד הַסְכִּינָה לְאֶרֶץ כְּנ"ל לְכֹחַ נְחִית נְבִיעוּ כו' וְאִדָּם אֵין לַעֲבוֹד אַתְּ הַאֲדָמָה עַד דְּהוּא בָּא וְהַכֵּל לְהַפְּיַע מִשָּׁם עַל פְּרוּף נוֹק', מֵאֲנָח דְכִלְהוּ, דְלִית לֵהּ מַגְרָמָה כְּלוּם, עַד דְּלֹחֵי דוּד וְחִיקָנָה, אֲזַן מֵאֲחוּר הַבּוֹנִים, וַיִּתֵּן לוֹ הַמַּלְכוּת לְבִרִית עוֹלָם: ^{קפ"ח} דְּבַהֲאֵי שְׁמָא אַתְּבְּרִיאוּ כו'. אַע"ג דַּע"ב הוּא בְּחַג"ת כְּנ"ל – הוּא גַם כֵּן בְּנַה"י, עֲנָבִים לְבָנִים וְשַׁחֲרִים, כְּמוֹ שְׁאוּמֵר בְּזִהַר חֲדָשׁ שְׁה"ש, אֲלֹא לְבַחַג"ת הוּא וְה"ו שְׁשֵׁם חו"ג פְּשׁוּטִים, הַגְּהָגַת הַשְּׁמַיִם, אֲבָל בְּנַה"י שְׁהֵם מוֹרְכָבִים וְנִקְרָאִים חֲסָדִי דוּד לְכֹן גַּם הוּא יִשָּׁר כְּמוֹ ת"ת וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר בְּפ' בְּשִׁלַח עַל ת"ת עֵינִין שֵׁם, וְהוּן ג' וַיִּין, לְכֹן כְּאֵן י"ח לְשִׁיחַ שְׁהוּא ג' וַיִּין, אֲבָל שֵׁם – וְה"ו הוּא אַחֲרֵיהּ דְּגוֹשְׁפִּנְקָא, ו"ה – הוּן בְּחו"ג, ו' הַשְּׁנִי הוּא דַּת"ש שְׁכוּלָב ב' אֲחֻתִּית א"ה, כִּי ד' אֲחֻתִּית דְּגוֹשְׁפִּנְקָא הוּן ד' עֵיטְרִין שְׁטוּלִין חו"ת, וַיַּעֲקֹב נוֹטֵל שְׁנַיִם, וַעֲיִין בְּזִהַר חֲדָשׁ שְׁה"ש כ"ב:

^{קפ"ט} דְּאֵינוֹן נִשְׁמַתִּין לְדִיקָא. וְהוּן דְּכוּרִין וְנוֹקְבִין אֶף שֶׁהֵכָל בְּדְכוּרָא, כְּמוֹ יִחָק וְחִבְרוֹק וְכוּלָּא, וְהוּן דְּחו"ג, וְהוּן דַּע"ב וְשִׁיחַ כְּנ"ל שְׁהוּן עֲשָׂבִים וְאֵילָנוֹת:

^{קצ"א} וְהָאֵי עֵשֶׁב. רֹאשׁ לומֵר ע"ב ש' הַגְּ"ל דְּבִיהּ אַתְּבְּרִיאוּ עֲשָׂבִים וְאֵילָנוֹת דְּהוּא כֶּלֶל נִשְׁמַתִּין לְדִיקָא מִב' הַבְּחִינוֹת, עָלִיהּ אַתְמַר וְעֵשֶׁב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, כְּמוֹ שְׁמִפְרָשׁ וְהוּלְךְ, ה' דְּהַאֲדָם, וְהוּא נוֹק', וְעֲבוֹדָתָהּ הוּא כְּלוּתָא, לְכִלְתָּא בְּנוֹק' כִּידוּע, וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר לְעֵיל בְּחִיקוּן נ' וְהִיא עֲבוֹדָתָהּ, כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ (יִרְמְשָׁמִי בְּרִכּוֹת כַּט ע"ב) וְלַעֲבָדוּ כו' אִיזוּ עֲבוֹדָה שְׂבֻלָּב הוּי אֲוֹמֵר זוֹ תַּפְלָה וְכֵן הוּא אֲוֹמֵר אֲלֵהָא דִּי אֲנַח פִּלַח לִיָּה כו' וְכִי יֵשׁ פּוֹלְחֵן בְּבָבֶל כו', וְהוּא בְּמָקוֹם עֲבוֹדָה דְּקִרְבָּנוֹת, וְרֹאשׁ לומֵר נִשְׁמַתִּין אַתְּבְּרִיאוּ לַעֲבוֹדַת ה' דְּהַאֲדָם וְכֵן זֶה בְּצִבִּיל לְהוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ כְּמוֹ שְׁמִפְרָשׁ וְהוּלְךְ שְׁהוּא נְהֵמָא לְאוּרִייתָא, וְכְמוֹ לְמַטָּה שְׁעֵשֶׁב הוּא לַעֲבוֹדַת הָאָדָם בְּצִבִּיל לְהוֹצִיא עַל יְדֵי זֶה לְחֵם מִן הָאָרֶץ, כֵּן הוּא לְמַעֲלָה שְׁעֵשֶׁב שְׁהוּן עֲשָׂבִים וְאֵילָנוֹת שְׁנַבְרָאוּ בְּשֵׁם הוּי"ה שְׁהוּן דו"נ – הוּא לַעֲבוֹדַת ה' דְּהַאֲדָם, מִשָּׁה רְבִיעוּ עֲלִיו הַשְּׁלוּם, שׁוֹתֵף הַשְּׁלִישִׁי, וְהוּא הוֹצִיא לְחֵם הוּן הָאָרֶץ, וַיְדוּעַ שְׁמִקוּדָם רָרִיד לְזוּוג דו"נ – וְהוּן הַסְּבָה, וְכֵן בְּכָל דְּבַר, וְאֲחֻכ"ה ה' מִסִּיעַ לְהַס, וְכֵן כְּאֵן וְעֵשֶׁב כו' לְהוֹצִיא לְחֵם מִן הָאָרֶץ, וְלַחֲמָה שֶׁל תּוֹרָה אֵינָה אֲלֵהָ אֲלֵהָ מִן הָאָרֶץ, וְכֵן מִן הָאָרֶץ כְּמוֹ שְׁאוּמֵר מִשְׁקָה וְהָאָרֶץ מוֹצִיאָה לְחֵם כֵּךְ לְחֲמָה שֶׁל תּוֹרָה אֵינָה אֲלֵהָ מִה שְׁמוֹצִיאָה הָאָרֶץ כִּי מִן הַשְּׁמַיִם נִיתָן הַתּוֹרָה כְּמוֹ הַמַּטֵּר שְׁכוּלָּה מֵהַכֵּל לְהַגְּמִיחַ הַכֵּל, וְכֵן אֲדָם בְּאֶרֶץ הַס הַלּוֹחֲמִים מִלְּחָמָה וְמוֹצִיאִין אֲחֵיהּ לְאוּרָה, לְכֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִזְכוּר הַתּוֹרָה בְּמַחֲבֵתָא דְרַקִּיעָא מִשְׁמַם שֶׁל דְּלִיקָא, וְהוּא נְהִינַת הַתּוֹרָה לְאֶרֶץ, וְכִימֵי מִשָּׁה רְבִיעוּ עֲלִיו הַשְּׁלוּם הִיתָה הַלְכָה לְמִשָּׁה מִסִּיעַ דְּהוּא לְחֵם מִן הַשְּׁמַיִם אֲבָל מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֵטָה מִשְׁנָה, עַתָּה בְּאֵחֵי, וְאֵז וַיִּאֲכֹלוּ מֵעֵצוֹ הָאָרֶץ, וְאֶף בִּימֵי מִשָּׁה רְבִיעוּ עֲלִיו הַשְּׁלוּם שְׁטוּ הַעַם וְלִקְטוּ וְטַחְנוּ וּבְשָׁלוּ כו' זֶה שְׁכָתוּב (תהלים עח כה) לְחֵם אֲבִירִים אָכַל אִישׁ, מִשָּׁה רְבִיעוּ עֲלִיו הַשְּׁלוּם, שְׁהוּא זֶה הַלְחָם לְשׁוֹבַע (שְׁמוֹת טז ג), וְכִי ה' דְּהַאֲדָם לְהוֹצִיא כו', וְכֵן אִישׁ – ה' אִישׁ מִלְּחָמָה אֲוֹכַל זֶה הַלְחָם כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שְׁה"ש ה א) בְּאֵחֵי לְגַנֵּי אֲחֻתִּי כֹלֵה אֲרִיתִי כו' אֲכֹלוּ רַעִים כו', וְכְמוֹ שְׁאֲמַרוּ בְּפ' וַיִּקְרָא וּבְפ' פִּנְחָס בְּאֲרוּכָה, וְכְמוֹ שְׁהַאֲדָם בְּאֲדָמָה כְּאֵן זֹרַע וְאֲוֹכַל הַלְחָם מִמֶּנָּה כֵּן לְמַעֲלָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִלְּמִיחַ עֵשֶׁב בְּאֶרֶץ וְזֹרַע הַתּוֹרָה בֵּה וְאֲחֻכ"ה לְחֵם אֲבִירִים כו' וְכְמוֹ שְׁכָתוּב (בְּמִדְבָר כח ז) אַתְּ קִרְבָּנִי לְחַמֵּי כו':

^{קצ"ב} דְּאַתְמַר בֵּיהּ הַמוֹצִיא כו'. כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ בְּרַעִיָא מֵהֵימָנָא רַע"ב א' פִּתַח וְאֲמַר וְהִיא בְּאֲכֹלְכֶם מִלְּחָם הָאָרֶץ כו' שְׁכִינְתָא לְאִיהִי ה' דְּהַמוֹצִיא כו', וְהוּא ה' דְּמִשָּׁה שְׁהוּא אֲדָם כְּנ"ל:

^{קצ"ג} יִלָּא אֲדָם לְפַעֲלוֹ דָּא לְכִלְתָּא דְשְׂחִרִית. דָּשֵׁם הִיא פַּעֲלוֹ לְכַד לְאֲבִירָהּ קִרְחָה הַר, אֲבָל יִחָק – שְׂדֵה בְּחִרְשָׁה, וְזֶהוּ וְלַעֲבוֹדָתוֹ כו' – לְשׁוֹחַ בְּשָׂדֵה, וְלְשׁוֹחַ הוּא שִׁיחַ הַגְּ"ל, וְכֵן פִּירְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים, וּמִצִּיא רְאִיָּה דְכַחֲבִי לְפָנֹת עָרֵב, וְהוּן דְּשְׂחִרִית וְעִרְבִית, זו"נ כִּידוּע, וְהוּן עֵשֶׁב וְאֵילָנוֹת כְּנ"ל, וְהַכֵּל הַתְּכִלִּית לְהוֹצִיא לְחֵם כו' דְּאֲדָם כְּנ"ל:

תקונא תרין וחמשיין

[תיקוני זוהר – דף צ ע"א]

קפ"ב בראשית ברא אלהי"ם. אלהי"ם, חמש אתוןון קפ"ב כחושבן ה', קפ"א"ד מן אדני"י הכי סליק לחמש, קפ"ו ורזא דמלה קפ"ו אד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה (בראשית ב ו), תא חזי אתערותא צריכא מתתא לעילא, ולבתר והשקה את כל פני האדמה, והשקה ו' איהו שקיו מעילא לתתא, דאיהו נחל קדומים דאתמשך מן מוחא, והכי צריך לאתערא אתערותא בקדמיתא מאתתא, ורזא דמלה אשה כי תזריע (ויקרא יב ב) ומיד וילדה זכר, קפ"ו נוקבא אדני"י, דכר יהו"ה, כד אקדימת ברתא שליט דכורא ואתעביד יאהרונה"י, ורזא דמלה יהו"ה אדני"י חילי (חבקוק ג יט), קפ"ו וישם רגלי פאילות (שם) אלין אמה ותרין שוקין, יועל במותי ידריכני (שם) אלין אבהן, למנצח בנגינותי (שם) אלין כתר ואבא ואמא, מאי חילי תוקפא דכלא מלעילא, חילי י"חיל י' ודא אבא, תוקפא דיליה נביעו דלית ליה סוף.

י"אמר רבי אלעזר אבא והא אוקמוהו מארי מתניתין, דעד ארבעין יומין יכיל לאחזרא נוקבא דכורא, ואתהפך מדינא לרחמי, י"אמר ליה הא אוקמוהא, בגין דעד כעין לית תמן דיוקנא דאתמר ביה (בראשית ב ז) וייצר, ואמאי נטיל שעורא במ', בגין דאיהי שעורא דנקודה דאיהי י', טפה (שעורא) דבה אתעביד י"ם מ"י

ביאור הגר"א

קכ" תיקון נ"ב בראשית כו'. עתה מפרש חלקים דוייזר, והתחלתו הוא ואל יעלה כו':
קכ" כחושבן ה'. רואה לומר ה' בתראה דהוי"ה, ונכלל בה מנין אותיות חלקים, וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ל"ח שהוא המאור הגדול בה' באילות והמאור הקטן בחלקים בבריאה ואעפ"כ נכללת בה"א וכמו שאמרנו כל זה ב' בראשית כ' א':
קכ" א"ד מן אדני הכי כו'. רואה לומר וכן ב' אותיות הראשונות מן אדני גם כן כלול בה"א בתראה הנ"ל, והענין, כי כמו שהוי"ה אחת כולל כל העשר ספירות, כן הוא ב"א כידוע, וכן הוא בת"ת דז"א שנקרא גם כן הוי"ה בפרטות. והנה יהי"ו הוא צו עד הטבור דשם ג' חב"ד בהתלבשות נה"י דבינה כידוע והן ג' מוחין דיליה, ומשם ואילך התחלת הנוק' כמו שאמרנו באידרא רבא קמ"א צ', והיא רובע ישראל דמטיבורא הוא שיעור רובע הגוף, ושם בחינת ה' אחרונה, רובע דשם, ושם בחינת ג"ר לילה כי ו"ק לילה הן בנ"ה לילה כמו שאומר שם אחתשטו כו', והנה כמו שג"ר לילה הוא ביה"ה של השם כן הוא א"ד בג"ר לילה ונכללין בה"א:
קכ" ורזא דמלה ואל כו'. מה שאומר בכל מקום רזא דמלה – שמציא פסוק כדבריו ומפרש אותו הסוד בפסוק הזה (ורואה לומר בזה, לרמוז בפסוק בראשית, בחלקים, ואל כו):
קכ" ואל יעלה כו'. כי ההעוררות מהתחתון הוא מעליון שלו ששם דבוק הוא למעלה והוא א"ד שלה בה' של הוי"ה והוא מ"י ואח"כ והשקה ו' כו', מ"ד, ונמשך ממוחא כמו שמפרש והולך:
קכ" נוק' א"ד כו'. משום שרואה לפרש הפסוק ה' אדני חילי, ללא תימא דקאי אזיווג ז"ו"י והוא התעוררת מעילא לתתא, אלא אולד שהוא זכר, לכל ולד בין זכר בין נקבה הוא כלול מזו"ג, מ"י ומ"ד, אלא שזכר גובר הזכר וננקבה הגקבה, וזהו ה' אדני חילי דקאי אולד ומפרש הקרא להתעוררות שם מלמטה למעלה לכן ה' אדני חילי כמו שמפרש והולך:
קכ" וישם רגלי כחילות אלין אמה ותרין שוקין. דכולן הן רגלין, (בראשית מו כו) יולאי ירכו, (בראשית מז כט) תחת ירכי, (במדבר ה כז) ונפלה ירכה, (דברים כח נז) מבין רגליה, ולכן כינו אשה לנעל:
קכ" ועל במותי ידריכני אלין אבהן למנצח בנגינותי אלין כתר ואו"ה. לנצח הוא בסליקותה בכתר, די התגזרת אבן די לא בידין, וכמו שאומר לעיל ריש תיקון יו"ד ושאר מקומות, והשיר הוא באבא כמו שאומר שם אז ישיר כד סלקא לגבי יו"ד עלאה אז ישיר, וכן באימא כמו שאומר שם ובזה חדש שה"ש:
קכ" חיל יו"ד כו'. רואה לומר שהזרע הוא כח אבא, דכורא, וחיל הכח שלו הוא מכתר, נביעו דלית ליה סוף:
קכ" אר"א כו' מדינא לרחמי. הוא הוסיף הגמרא (ברכות ס ע"א) כיון דתליא בהזרעה תחילה אמאי עד מ' יום יכול להשתנות, והן מ' יום דמשה בזה להתנפל שם עד שהיפך מידת הדין למידת הרחמים כמו שכתוב (דברים ט כה) ואתנפל לפני ה' את ארבעים היום כו' וישמע ה' אלי גם בפעם ההיא כו', וזה שאומר מדינא לרחמי:
קכ" א"ל הא אוקמוה בגין כו' וייצר ואמאי נטיל שעורא במ"ם כו'. ורואה לומר דאימא מאיירת הולד במ' יום, ועיין לעיל ו' ב' צירי איהו חושבן כו' הרי מ"ב ובג"ד צירי ביה צירי עלמין וייצר תמן כרי ביה צירי אדם כו'. רואה לומר דבשם מ"ב נברא ונלטייר העולם והאדם, והוא וייצר במ"ם יום כי המ"ב הוא מ"ם, יו"ד לכל סטר כמו שאמרנו בס"א פ' בראשית, וב' הן תרין אודנין דכללין לון, ב' בתי לבא ועיין מה שכתבתי לעיל ל"ז ב' בזה בארובה, וזה שאומר ואמאי נטיל שעורא במ', והן הנקודה דאמנעיתא של יוד, הטפה דבה מחכמה, דמיד ד' נקודין, עשר לכל סטר כנ"ל, ויוד הנ"ל הוא באמנעיתא ולכן נקרא ים מי כמו שמפרש והולך ויו"ד הוא דחכמה, הטפה בזיווג, ומ"ם הוא צירוף לילה במ"ם יום, וזה שאומר ים מי ודאי, רואה לומר, כידוע, זהו לשון ודאי:

וְדַאִי, יִנְחַל קְדוּמִים דָּא ר' דְּאַתְמַשְׁךְ מִן י' (ס"א ים), וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאֵי פְּנֵי הָאֲדָמָה, אֲלֵא אֲלֵיךְ
אֲנַפִּין דְּאִינוּן סוּמְק וְחִוּוּר וְיָרוּק וְאוֹכְס, יִבְבְּאֵיךְ גְּוֹוִינִין נְהִירָא הֵהִיא מְבוּעָא, דְּגוּוֹוִינִין אִינוּן מֵהֵאֵי יִבְשָׁה, נְבִיעוּ
נְהוּרָא דִּילָה (ס"א דחילא), יִדְהִי אִיהוּ נְבִיעוּ לְאַרְעָא פְּנִשְׁמַתָּא לְגוּפָא, כְּמָה דְּאִילְנָא לָא מְתַרְבִּי אֲלֵא בְּמֵיא,
הִכִּי יִשְׂרָאֵל דְּאִינוּן עֲנַפִּין דְּאִילְנָא לָא מְתַרְבִּין אֲלֵא בְּנְבִיעוּ דְּאוּרִייתָא.

וְרִזָּא דְּמֵלָה מְעִין גְּנִים בְּאֵר מֵים חַיִּים וְנוּזְלִים מִן לְבָנוֹן (שיר ד טו), מְעִין דָּא חֲכָמָה יִפְתָּר אִיהוּ אֲמוּן
מוּפְלָא, דְּבָעָא לְנִטְעָא אִילְנִין יִפְגַּנְתָּא, אֲסַתְפַּל בְּכָל גְּנִתָּא וְלָא אֲשַׁפַּח תְּמָן מְבוּעָא דְּמֵיא, מָה עֵבֵד, אֲמַר אֲפִיק
מְעִין, וְלִבְתָּר אֲטַע גֵּן, וְאַתְרַבִּי אִילְנָא, וּבְגִין דָּא מְעִין גְּנִים, בְּקַדְמִיתָא אֲדִפִּיר מְעִין וְלִבְתָּר גְּנִים, וְדָא גִין סְדָרִים
דְּאוּרִייתָא, יִבְכְּמָה דְּאִית גֵּן לְתַתָּא הִכִּי אִית גִּין לְעֵילָא, יִוְהֵאֵי מְעִין אִיהוּ בְּמוֹחָא, יִבְבְּאֵיךְ גוּפָא, יִבְעֵנְפִין
דִּילָה דְּרֻעִין וְרַגְלִין, יִבְנוּזְלִים מִן לְבָנוֹן דָּא לְבָנָה יִדְאִיָּהֵי דְּל'ת דְּלָה בְּגִלוּתָא, וְעֵלָה אֲתַמַּר (במדבר כד ז) יִזְל
מֵים מְדֻלִּין.

בִּיאור הגר"א

⁷⁷ נחל דא ר' דאתמשך מן יו"ד והשקה כו'. רוצה לומר, כמו שהוא בתימא יו"ד ומ"ם י"ם כן הוא במלכות, דוא"ו דמשקה לה אתמשך
ממוחא מן י' דהוא מעין, וכמו שאומר לעיל ל"ה א' עיין גם דבריו, והוא שעורא דיו"ד, דלחי מיו"ד וכן הוא זה גם כן יו"ד וכמו
שומר לעיל ל"ה א' עיין מה שכתבתי שם, והיא לתעבדת מ"ם וכמו שאומר שם ל"ז ב' בצרכה, ואינון ד' גווינן מד' סטרין וזה שאומר
דאינון סומק כו', ועיין לעיל סוף תיקון י"ח והאי נקודה בתר לתפסות מהאי אור אתלכשת בגווינן ארבעה ומאי איהי ב' כו', ואמר
למעלה ריש תיקון ה' דהאי ב' איהי מ"ם סתימא ואמר שם סוף תיקון י"ח אלון גלגלון כללו סחרין כו' איהי בצרבע כו' תשע לכל סטר
כו' וכל זה הוא בחו"ב דכללין בדינה, מלבד הטפה שמקבלת מאבא דליהי יו"ד, וכן הוא במלכות, ומפרש כאן לקרא והשקה את כל פני
האדמה שהן ד' אנפין דילה הידועין שהן ד' גווינן הנ"ל כידוע:

⁷⁸ בצלין גווינן נהירא הירא מצועא. כבר כתבתי למעלה ענין הנהורין וניזויין, שהגבורות הן גווינן והן מקבלין האור שהוא החסדים,
והחסדים הוא אור פשוט אלף שמתחלק בגווינן לפי הגווינן, ולכן יו"ד דלכא סתים ציו"ד טפה אחת בלא חיילוק אבל ה' דלמא מתפתח
לה' גווינן, וכן הוא צו"ר ולכן מתחלק שם לה' אור, והגווינן הן חשוכין עד בא האור עליהן שלכן נקרא חושך אף שהיא מאירה אלף דלית
לה מגרמה אור, וכן בסיהרא, וזה שאומר בצלין גווינן כו', ולכן הזרעת הטפה דיו"ד הוא צרבע אחת ומתחלק בה למ"ם צמ"ם יום כנ"ל,
וכמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ח. וזה שאומר בגווינן אינון מהאי יבשה כו'. דהוא מ"ם סתימא, ב' דבראשית, ונביעו נהורא דילה הוא
נקודה שבתוך ב' דבראשית, וכמו שאומר לעיל בתיקון ל' ושאר מקומות שהוא המעין, וכן הוא הנגלה והנסתר וכמו שאומר שם:

⁷⁹ דהכי איהו נביעו כו'. ורוצה לומר דזהו מה שאמר לעיל בתיקון כ"א ואלם אין כי לא המטיר, בשביל דלדס אין, דהוא שמה מפרש והוא
נביעו דילה והוא נשמתא לגופא כמו שאומר לעיל י"ג א' מלגאו איהו יוד קא ואו קא כו' איהו שקיא דלינא דדרעווי וענפוי כמיא דלשקי
ללינא ואתרבי בהוא שקיא כו' דלשקי ללינא בהוא נביעו והוא נביעו איהו כנשמתא לגופא דליהו חיים לגופא. וזה שאומר כמה
דלינא כו' הכי ישראל כו'. והוא נביעו דאורידי הוא אדם הנ"ל שהוריד התורה לישראל וכמו שאומר לעיל בתיקון כ"א:
⁸⁰ כתר איהו כו'. לשון זה מהבכיר, ורוצה לומר לומר מופלא – שהוא אומן דעלמא שכתוב (משלי ח ל) ואהיה אלכו אמון, ועיין מה שאמר
לעיל בתיקון מ"ב:

⁸¹ בגנתא. איהי בינה, גן העליון וכמו שמפרש והולך וכמה דלית גן לתתא רוצה לומר מלכות דנקראת גן כן הוא בינה גם כן גן, מאילנין
דגנתא הוא ת"ת, וזה שאומר ודא גן סדרים דאורייתא, רוצה לומר בדינה דהיא ימא דאורייתא:

⁸² וכמה דלית כו'. רוצה לומר שלח תאמר שגן הוא במלכות, וקאמר וכמה כו', וזהו גנים, שמעין הוא לשני גנים, וכל זה דקאמר כאן הוא
הקדמה לתיקון כ"ג שאמר שם ואינון גן עלאה גן תתאה ומפרש שם פסוק ויטע ה' אלקים גן בעדן כו':

⁸³ והאי מעין כו'. עתה מפרש בגופא דבר נש דקאמר למעלה כנשמתא בגופא:
⁸⁴ אינא גופא. וגן איהו לבא דבה נטיעא גופא, והמעין יולא ממוחא ללבא כמו שאמר דרעיא מהימנא פ' פנחס רל"ה ב' בצרכה עיין
שם:

⁸⁵ ענפין דליה כו'. וכן ישראל דאינון ענפין דלינא שהן מסטרא דחו"ג – עשב השדה, ומסטרא דנו"ה – שיח השדה כנ"ל תיקון כ"א:
⁸⁶ ונוזלים מן לבנון דא לבנה. רוצה לומר כמו שחכמה עלאה הוא מעין לגן עלאה כן חכמה דידה הוא סיהרא, נקודה מלגאו, בת מלך
פנימה כידוע, וכמו שאמר דרעיא מהימנא פ' פנחס רמ"ח ב' נקודה דנגיד עלה מלגאו היא חכמה כו' והיא נקודה כו' ואמאי אתקריאת
לבנה על שם לבון ההלכה דליהי מלגאו, כל כבודה בת מלך פנימה כו', סיהרא דעץ החיים, היא נקודה דלגו מינה איהי כמזועא דלית
ליה פסק דכתיב (ישעיהו נח יא) וכמואל מים אשר לא כו', והוא בת מלך דלעיל סוף תיקון י"ח עיין שם ועיין לעיל כ"ב ב' וברתא כו' בת
מלך פנימאה כו' עלה אתמר יפה כלבנה תורה שבעל פה קראן לה כו':

⁸⁷ דליהי דלת דלה כו'. רוצה לומר דנקראת דלת אור ד' על שם שהיא דלה, והוא גם כן לשון דלה דלה לנו (שמות ז יט) והוא רעיא
מהימנא דלה לנו מינה, וזה שאומר ועלה אתמר יזל כו', והוא סיהרא דעץ החיים אשר לא יכזבו כו' כנ"ל. ואמר דליהי דלת כו'. לפרש
מה שכתוב ונוזלים, וכמו שכתוב יזל כו'. וזהו החילוק בין מעין לכאן, דכאן לפי שהיא מלבנה דליהי כו' – רק נוזלים, אבל מכל מקום היא
כגוונא דחכמה עלאה שהן תעלמות חכמה, ואמר צפ' דבראשית ז' ב' ר"ח פתח כו' ב' תרין אינון דמתחבראן כחדא, ואינון תרין נקודין, חד
גניזא וטמינא וחד דאתגליא, ובגין דלית ליה פרודא דקרונ ראשית, חד ולח תרין, מאן דנטייל האי נטייל האי, וכולא חד כו', וזה דשקיל
קרא לתרווייהו כחדא מעין ונוזלים, וזה שאמר (מקואות פ"ה) האוחליון, שהן הנוזלים כמעין כו':

וי לון לבני נשא דלא משתדלין באורייתא, יט' דא תקריאו עצים יבשים דאינון עתידין לאתוקדא בנורא דגיהנם, ולא למגנא אמרו מארי מתניתין יט' דאינון עמלין וירתין גיהנם, י"ואף על גב דמתרבי אילנא דאיהו גופא דאורייתא, ולית ליה איבא דאינון פקודין דעשה, מה כתיב ביה (דברים פ כ) רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכרת, ובגין דא אמרו מארי מתניתין דלית מדרשא עקר אלא המעשה איהו עקר.

תקונא חמשין ותלת

[תיקוני זוהר – דף צ ע"ב]

י"ח בראשית ברא אלהי' י"ט תמן ב'ת, תמן א'ים דהוא א'ים מאלהי'ים, ואינון גן עלאה גן תתאה. פתח רבי שמעון ואמר (בראשית ב ל), ויטע יהו'ה אלהי'ים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר, ויטע יהו'ה אלהי'ים גן דא שכנתא, ויבעדן דא אימא עלאה, ויב' מקדם אבא עלאה, ויב' וישם שם את האדם אשר יצר דא עמודא דאמצעייתא, ועליה אתמר (שם ב ז) וייצר יהו'ה אלהי'ים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו (דף צ ע"ב) נשמת חיים וגומר, וייצר צייר ליה בתרין עלמין בעלמא דין ובעלמא דאתי, ויפח באפיו נשמת חיים דא נשמת כל חי, ויהי האדם דא רוחא דחי, לנפש חיה דא שכנתא תתאה. ועוד ויטע יהו'ה אלהי'ים גן דא אורייתא דבכתב, ויבעדן דא עדונא דאורייתא, ושוי תמן את האדם דבריאה, ומה כתיב ביה (ישעיה יז יא) ביום נטעך תשגשגי.

י"י ויצימח יהו'ה אלהי'ים וכו' (בראשית ב ט), יהו'ה אלהי'ים אבא ואימא, כל עץ נחמד למראה (שם) דא עמודא דאמצעייתא, ויב' כל גונון שפירין ביה אתחזיין, ובגין דא נחמד למראה, תפארת שפירו דכל גונון, ויב' טוב למאכל דא צדיק.

ביאור הגר"א

י"ט לחתקראו כו'. דלית להו נביעו:

י"ט לחינון עמלים כו'. מה שאמרו צפרק ד' דברכות אנו עמלים והם עמלים כו' אנו רעים כו' והם רעים לבאר שחת:

י"ח ורע"ג דמתרבי כו'. רובה לומר, כמו שאמרו (יומא עב ע"ב) במטותא מינייכו לא תירתו כו' ואמרו (סס) ווי למאן דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עבד, דעיקר הוא על נביעו דעבד פירות שאינו עץ סרק וזה שאומר רק עץ כו', ואמר זה להקדמה על מה שאומר בחיקון נ"ג ועוד וימח כו' צפקודין לאורייתא, וכמו שהמשילו על המעין דאשקי לאילנין טוב ורע, וכמו שאמרו (סס) זכה כו':

י"ח תיקון נ"ג בראשית כו'. כאן דריש פסוק ויטע כו' כמו שמפרש והולך:

י"ח תמן בת כו'. בראשי תיבות וסופי תיבות, והן גנים הנ"ל, ובאמת כל ה' פרופים מפורשים כאן – בת אב אס שמים וארץ, ובת הוא כתר אבב הוא דריש בת ממש ולענין הקרא דגן עדן כמו שמפרש והולך וכן כל התיקונים הולכין אחר הקרא:

י"ח בעדן דא אימא עלאה. רע"ג דנקראת גן לגבי עדן עלאה, נקראת עדן לגבי שכנתא, גן תתאה, כמו שאמרו בזוהר ולקמן ריש תיקון נ"ד ורזא דקרא דללקים שהוא עדן בראשית הגן בתוכה:

י"ח מקדם אבא עלאה. רובה לומר בעדן מקדם – שהעדן הוא מקדם, ללא מתפרשין, ומקדם הוא מזרח שנקרא אבא מזרח כמו שאמרו בפרשת במדבר:

י"ח וישם שם כו'. והן ג' קטירין דכליל כולא – גן ואדם ועדן, וזה שאומר ועליהו אתמר, על הג' הנ"ל, את האדם, הוא עמודא דאמצעייתא כנ"ל, ויאר, ב' יצרות בעלמא כו' הן ב' גנים הנ"ל, גן ועדן שהן ב' עלמין כו', והן עפר מן האדמה, עפר ידוע שהוא במלכות, מן האדמה – בינה, ארץ אדום, כמו שאמרו באידרא רבא, ואדמה חושבן נ' שערי בינה, וזה קאי על הגוף בג' קטירין – ראש בטון גויה, ואח"כ קאמר על הגשמה, נר"ן דבהן, כמו שמפרש והולך ויפח כו' ויהי כו' לנפש כו', ג' קטירין נר"ן, ויאר כו' ג' כלים לנר"ן כנ"ל ויטע כו' למעלה עשר ספירות בג' קטירין כנ"ל, ופסוק ויאר היה לו להביא בחיקון נ"ב אלא דסמך ליה כאן שמפרש בענין אחד:

י"ח עדן דא עדונא כו'. חכמת הקבלה, ונטע את הגן על הרזין בעדן:

י"ח וימח כו'. מכאן שיד לחיקון נ"ד, והקדים כאן הקדמה לחיקון נ"ד וכמו שכתבתי לעיל:

י"ח דכל גונון כו'. דכולל כל הגונון, ואמר שפירין כמו שמפרש והולך תפארת שפירו כו':

י"ח וטוב למאכל דא דיק. כמו שאמרו בזוהר פ' ויחי ר"מ א' מהאוכל יאל מאכל כו' מהאוכל דא דיק דכתיב דיק אוכל לשובע נפשו, דיק אוכל ודאי ונטייל לכולו, אמאי, לשובע נפשו למהיב שבעא להווא דאקרי נפשו, דאקרי דוד, יאל מאכל – דאלמלא דיק לא יפוך מזונא לעלמין:

יבואמר ליה רבי יהודה, והא כל עץ כתיב, אי הוה אמר עץ שפיר, אבל כל עץ כתיב, אמר ליה ודאי הכי הוא, דבכל אתר. כ"ל צדיק איהו, אבל כלא חד, כל דא צדיק, עץ דא עמודא דאמצעינתא, דגוף וברית חשבינן חד, אבל בהאי קרא כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל דא צדיק, למראה דא שכינתא יב"ד דאתמר בה (במדבר יב ו) במראה אליו אתודע, יב"ד עץ החיים דא עמודא דאמצעינתא, דאיהו עץ החיים דלעילא דאתמר בה (קהלת ז יב) החכמה תחיה בעליה.

יבואמר ליה הא שכינתא תתאה איהי גן, דתמן עץ החיים נטוע, כמה דאתמר (בראשית ב ט) ועץ החיים בתוך הגן, מאי מן האדמה, יבואמר ליה דא שכינתא עלאה, דמינה אתנטע כל עץ דאיהו צדיק, כ"ל איהו מסטרא דמ"י, דהכי סליק יב"ד לחשבון כ"ל מ"י, ובגינה אתמר (איוב לח כט) מבטן מי יצא הקרח וגומר, דאיהו הקרח הנורא.

יבועץ הדעת טוב ורע איהו לתתא, עץ הדעת טוב דא מטטרו"ן, ורע דא סמא"ל יב"ד ויבגין דא ועץ הדעת דאיהו (אתי) מאתר אחרא, עץ הדעת טוב ורע, יב"ד ועוד ויצמח יהו"ה אלהי"ם מן האדמה כל עץ, דא איהו צמח צדיק (ירמיה כג ה) ומתחתיו יצמח (זכריה ו יב), תא חזי כל מאן דנטיר ברית, ההוא בר דיהיב ליה קודשא ברין הוא, עליה אתמר (בראשית ב ט) ויצמח יהו"ה אלהי"ם כל עץ נחמד למראה יב"ד דאורייתא, וטוב למאכל בפקודין דאורייתא, אבל ברא אחרא דלא אתעביד בדחילו ורחימו דקודשא ברין הוא, מה כתיב ביה (שם) ועץ הדעת טוב ורע, ודא ערבוביא דטוב ורע, מעורב ממצה ושאר.

ביאור הגר"א

¹²⁰ א"ל ר"י כו'. קושייתו היה האיד דריש (על ספירה יחידית) על ת"ת, הא כל כתיב, דהוא לדיק, וזה שהשיב לו ודאי הכי הוא אבל מזה אין קושיא דכל קאי אלדיק ועץ – את"ת, ואע"ג דכל עץ סמיכי ומשמע דקאי אחד לא קשיא דגוף וברית חשבינן חד, והשתא אתי שפיר מה שאומר נחמד כו' את"ת וטוב כו' אלדיק, דקאי אכל עץ אלא שחוזר בו מטעם אחר וקמפרש הכל על לדיק כדברי ר"י ממה שכתוב שם ועץ החיים הוא ת"ת כמו שמפרש והולך, והשתא כל עץ – לדיק דהוא כולל כל עץ – נחמד לשכינתא דאקרי מראה כמו שמפרש והולך, והיא מתארה כל היום ללדיק וכמו שאמרו צפ' בראשית ו' ב' וישימיהו דוד אל משמעתו דלא אתפרש מלוחא דלכא לעלמין כו' דוד שם ליה לכא כו'. וטוב למאכל כנ"ל והוא טוב כמו שכתוב (ישעיהו ג ז) אמרו לדיק כי טוב:

¹²¹ דאתמר בה במראה כו'. עיין רעיא מהימנא פ' תלך ר"פ ב' א"ל בזינא קדישא האי מראה כו' כלילא איהי מעשר ספירות כו' עיין שם בדבריו:

¹²² ועץ החיים כו' החיים דלעילא, שהוא מהחיים דלעילא, חכמה, שנותן לו מוחין דהוא חיים, כמו שמפרש והולך והחכמה כו', והוא התורה, עץ החיים, ועץ נחמד כו' וטוב למאכל הוא לדיק דמעשים טובים, וכמו שאומר לעיל סוף תיקון נ"ב רק עץ אשר תדע כו', ובתחלה ראה לפרש עץ נחמד למראה שזהו תורה וכמו שאמרו אילנא גופא (ואף עתה נחמד למראה קאי על רזין דאורייתא דהוא ביסוד כידוע וכמו שאומר למטה, אלא דעץ החיים הוא תורה דלעילא דלא זכה אליה שום בר נש, דעלה אתמר (בראשית ג כב) פן ישלח ידו כו', (שמות לג כ) כי לא יראני כו', והכל בחטא האדם):

¹²³ א"ל הא כו' דתמן כו'. רואה לומר, מאי מן האדמה דמשמע דמשם מקורו שמשם יאל (הא אדרבה ועל כרחך אינו מן השכינתא, דנטוע בא ממקום אחר ונטוע כאן, וכמו שאמרו (בראשית רבה פרשה טו) כקרוני חגבים היו ועקרו ונטע להו כו', ושאל אם כן על כרחך האדמה לא קאי על שכינתא תתאה ומאי היא) ואידך אפשר לומר לפירושך דעץ החיים – ת"ת, וכל עץ – לדיק, שילאו מהמלכות, ואמר הא שכינתא כו' דתמן עץ החיים כו'. רואה לומר דמן האדמה קאי על הגן דתמן הם נטועים, וזה שאומר בתוך הגן:

¹²⁴ א"ל דא שכינתא כו'. רואה לומר, דהאדמה אינו אדמת הגן אלא אדמה דלעילא, נש"ב כנ"ל, וארץ אדום דמשם ילאו ונטעו בגן, וכמו שאמרו דעקרו קב"ה ונטעו אח"כ בתוך הגן, וכן אמר בזוהר פ' בראשית ל"ה א' ב':

¹²⁵ לחושבן כ"ל מ"י. דהן כלל, וחוזר וכלל בדעת וביסוד נש"ב, ה' גבורות, וכמו שאומר לעיל בתיקון מ"ז והוא חושבן אדמה כנ"ל ועל מה שאמר על עץ החיים אמר ובגינה רואה לומר הבינה אמר מצטון כו' דאיהו כו', אלמא דנורא, ת"ת, יאל גם כן ממנה:

¹²⁶ ועץ הדעת כו'. דלכן לא קאמר בתוך הגן בסוף אלף קודם ועץ הדעת, דהוא אינו שם והוא ביטוריה כמו שמפרש והולך:

¹²⁷ ובג"ד ועץ הדעת דאיהו כו'. רואה לומר כנ"ל, דלכן כתיב ועץ הדעת בתוך הגן, ומה שכתוב בהאי קרא וע"ה כו' קאי על וילמח: ¹²⁸ ועוד וילמח כו' דא כמח כו'. רואה לומר דקאי על האלקים שהם מסטרא דלדיק דלעילא, וזהו כמח לדיק – כמח שלו, וזהו וילמח דקרא, וכמו שכתוב ומתחתיו ילמח וכמו שמפרש והולך. ת"ח כל מאן כו' ורואה לומר דאז הוא כמח של אביו שהוא לדיק דנטר ברית:

¹²⁹ ברזין דאורייתא. דהוא גם כן ביסוד כידוע וכמו שאמרו בריש פרשת שמות ובמחנותיו דרזא דטעמי ושאר מקומות, וזה שאומר נחמד וטוב, שהוא באלו השנים, ואלו אשר איה השם יתברך מכל עץ הגן אכל, שהוא כל עץ כנ"ל, אבל מעץ הדעת כו' כמו שמפרש והולך אבל ברא כו', וכמו שאמרו בזוהר חדש פ' בראשית דהשם איה לאדם נעשה אדם, אני ואתם, שתכרפוני בשעת הזיווג דאם ה' לא כו' (תהלים קכז א):

תא חזי כמה נהרות אינון משניין דא מן דא, אית נהר ואית נהר, יאית נהר מנהורא דלעילא דאתקרי נהרא דמא דאורייתא, דאתמר בה (משלי יג יד) תורת חכם מקור חיים, ואית נהר דאתקרי נהר פלגיו, דכמה פלגין עמיקין תליין מניה, דאתמר בהון (שם כא א) פלגי מים לב מלך וגומר, יאואית נהר דאתקרי נהר דינור מסטרא דשמאלא, דאתמר ביה (דניאל ז י) נהר דינור נגיד ונפיק מן וגומר, ואית נהר דאתקרי נחל קדומים, דאתמשך מעלאין, ומניה תליין יבששה נהרות, דאתמר בהון (תהלים צג ג) נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולם, ונהר בכל אתר איהו ו', מסטרא דאבא ואימא אתקרי נחל קדומים, ומסטרא דעדן עלאה אתמר ביה (תהלים לו ט) ונחל עדניך תשקם.

ומסטרא דימינא אתקרי נהר פלגיו, ומסטרא דשמאלא אתקרי נהר דינור, יבמניה תליין שתין ענפין דנורא דאתקריא ששים גבורים, ואינון שתין פולסין דנורא דמחיוה למטטרו', יבומסטרא דימינא ושמאלא אתמר בכל נחלין דתליין מניה, (איוב כ יז) נהרי נחלי דבש וחקמא.

יבנחל עדניך דא נהר דנפיק מעדן, דאתמר ביה (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן, והאי איהו עדן דעין לא ראתה אלהים וגו' (ישעיה סד ג), סתים ונגיז, דאיהו כתר עלאה א, ומשם יפרד וקהיה לארבעה ראשים (א דאיהו ד' אתוון דשם בן ד'), ראשים (אלין) יהו'ה דאינון אבא ואימא ברא וברתא. תא חזי קרקפתא דאלף כגוונא דא (בדפוסים מצוייר כאן ציור האלף שחקוק בו אות י' ביוד העליון של אלף, וה' ה' בראש וסוף של ו' של האלף, ואות ו' ביו"ד התחתון של האלף. ובנ"א מצוייר האלף ג"כ כנ"ל במילוי אותיות יו"ד ה"א וא"ו ה"א) א ה י ה ו ה ארבע סטרין דיליה בהון הוה הוא ושמיה חד, (דברים ד לה) אין עוד מלבדו בלא פרוד ובלא שתוף כלל. (ס"א ועוד ונהר דא ו', יוצא מעדן דא י', ומשם יפרד וקהיה לארבעה ראשים דא ד') (אלין ארבע אתוון).

ביאור הגר"א

²⁷ אית נהר מנהורא כו'. שהוא בת"ת, תורה, וזה שאומר תורת חכם, והוא (ולקוט שמעוני בראשית ב כג) תורה נובלות חכמה, והוא עץ החיים נטוע בחכמה, וזה שאומר מקור חיים כנ"ל עץ החיים, (קהלת ז יב) והחכמה תחיה, כמו שאומר לעיל תיקון נ"ג, והוא מקור שהוא נהר, וזה שאומר נהרא דמיא, והוא נהורא מנהורא כו' רואה לומר מחכמה ורואה לומר שזהו לשון נהר:

²⁸ ואית נהר דאתקרי נהר דינור כו' ואית נהר דאתקרי נחל קדומים. והן או"א, כמו שמפרש והולך שכן אלפים שנה קדומה קודם חסד יבנה:

²⁹ ששה נהרות דאתמר בהון נשאו נהרות ה' נשאו כו'. לשש נהרות נאמר שם בפסוק, נחל קדומים הוא הדעת במקומו, וממנו יוצא ששה נהרות צו"ק, וכמו שאומר לעיל ל"ח א' דאיהו ו' לכליל סית לנווין כו', והן שם מ"ב, ז' נהרות וכל אחד הוא ו' כמו שאומר שם וכמו שאומר כאן ונהר בכל אתר איהו ו', שהוא סוד הדעת בכל מקום שהוא:

³⁰ ומניה תליין שתין כו'. מסטרא דאת א', וזה שכתוב (שה"ש ג ז) מגבורי ישראל – דהוא ור"ו, דהוא נהר נקרא עמודא דאמנעיתא דאתפשט בז"א, צו"ק דביה, ונקרא ישראל:

³¹ ומסט' דימינא ושמאלא כו'. רואה לומר, בנהרות דנה"י לכל אחד כלול מחו"ג כידוע, ודבש מסטרא דשמאלא, (שה"ש ה א) יערי עם דבשי, שהוא שופר, ב' מיני גבורות דש"ך ופ"ר, ואין דבש אלף ד' ידות דה' פעמים אלני, וכמו שכתוב וארבע הידות יהיה לכם כו' ולכאכלם, וזה שכתוב (משלי כה טז) דבש מנחת אכול דין וכו', והן שאור דבש (ויקרא ב יא), דבש דאלני, ושאור דאלקים כידוע במילואו ורצועו, וחמאה מסטרא דימינא – עם חלבי (שה"ש ה א):

³² ונחל עדניך כו'. חוזר לענין ראשון, לפרש מעדן עלאה, כתר, דהוא א', דשם – ה' אחד נכלל בא' דהוא כ"ו, יהוה, ומשם יפרד לד' פרטופים – או"א ז"נ, ד' אתוון דהו"ה, וכאן כמה נוסחאות והנוסחא המדויקת מנחתה שהוא והאי איהו עדן דעין לא ראתה אלקים וגו' סתים ונגיז דאיהו כתר עילאה א ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, ראשים יהו"ה דאינון או"א וברא וברתא, ת"ח קרקפתא דאלף

כגוונא דא א' ארבע סטרין דיליה בהון הוה הוא ושמיה חד, אין עוד מלבדו בלא פירוד ובלא שיתוף כלל. ועוד ונהר יוצא מעדן דא

אימא כו'. ורואה לומר דא' הוא כתר כידוע, ובו כלול ד' אתוון דהו"ה ב' רוחות דאלף כמו שמאיר כנ"ל, ושם הוא אחד בלא שיתוף דכר ונוק', וכל שכן בלא פירוד כמו שהוא בעץ הדעת, וכמו שכתוב (דברים לב לט) ואין אלקים עמדי – שם, ואמר ועוד ונהר כו' דא אימא כו', דלמעלה פריש על כתר ואית עדן הו"ה ונחל עדניך כו' ואמר שם ואית עדן דלתתא כו' הו"ה ונהר כו', דריש הקרא על שניהם – כתר ואימא, וחוזר כאן לפרש על כתר כנ"ל ונחל עדניך דא נהר כו' איהו עדן דעין לא ראתה כו', ועתה מפרש על אימא ומפרש ארבע נהרות בשניהם ככתר כנ"ל וכאן כמו שמפרש והולך אלין כו':

ועוד ונהר יוצא מעדן דא אימא עלאה יידיאיהי א' תניינא, כמה דאוקמוהו מארי מתניתין מאי אל'ף אלף בינה, ייולאן אתמשך בגופא, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלין תרין דרועין ותריין שוקין, מאן גן דאתשקייא מניה לתתא דא שכנינתא, דתריין גנין אינון חד לעילא וחד לתתא, הדא הוא דכתיב (שיר ח יג) היושבת בגנים והא אוקמוה.

ואית נהר לתתא דאיהו מטטרו'ן, דאתפרש לארבע סטריין דאינון מיכא'ל גבריאל'ל נוריא'ל רפא'ל, שם האחד פישון הוא הסבב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב (בראשית ב יא), וזהב איהו לצפון, הדא הוא דכתיב (איוב לו כב) מצפון זהב יאתה, ייורזא דמלה הולף אל דרום וסובב אל צפון (קהלת א ו), דא גיחון ופישון דתמן מיכא'ל וגבריאל'ל, סובב סובב לתריין סטריין דאינון מזרח ומערב, דאינון חדקל ופרת, דתמן אוריאל'ל רפא'ל.

[תיקוני זוהר – דף צא ע"ב]

פישון לקבל אורייתא דבעל פה, ומתמן פישון, פי שונה הלכות, ג'יחו'ן ייג' ג'ומל חסד, יינתמן חיוון יידיא'תקריאו חיות הקדש מסטרא דאריה ייבמסטרא דימינא, מסטרא דשמאלא נחש, דאתמר ביה (ויקרא יא מב) כל הולך על גחון, לאענשא ביה ייגלמאן דאעבר על אורייתא דאתיהיבת מימינא, ייפישון תמן שפיפון, לאענשא למאן דאעבר על אורייתא דבעל פה, יידיבגיין דא פישון פי שונה הלכות, גיחון גי חון ההוא דאתמר ביה (דברים לד ו) ויקבור אותו בגיא תמן שריא לסטרא דימינא. ייחדקל ח'ד ק'ל, דא חריפא בלישגניה, חד

ביאור הגר"א

¹⁷⁰ ר"ל דאיהי א' תניינא כו'. שהיא ככתר עליון כגוונא דכתר שנקרא א' כמו הכתר וכן גם דאיהי' וכמו שהכתר שורש לשם הוי"ה דט' ספירות כן הוא שורש לשם הוי"ה דז"א לז' ספירות והיא כתר דז"א והיא עדן וכל ענינה הוא כמו הכתר וכידוע:

¹⁷¹ ולזן אתמשך בגופא. (שהוא הגן, ג'ין סדרים לאורייתא, והוא לבא, ואף שבתקוון נ"ב אמר דהיא גן, כבר פירשנו שיש עדן ויש עדן וכן גן וכן דריש בזוירא זוטא דגן הוא) רואה לומר והיכן הוא הנהר ואמר בגופא, דלמעלה הנהר הוא דעת בין אור"א שנמשך מכתר, וכאן שמתפשט מאימא והוא דעת המתפשט שנקרא עמודא דאמלעיתא בכל מקום, דמאימא שהוא לבא אתמשך לגופא ומשם דלרועין ורגלין ומתקבץ אח"כ ביסוד – כללל דה' חסדים וה' גבורות, וממנו אתשקיא מלכות, ודריש ומשם יפרד – לא מהגן רק מהנהר, וכן הוא האמת דאתפרדותם של הנהרות ויציאתם הוא מהנהר אלל דהגן אתשקיא מקודם, וכן הוא באלס דנוק' אתשקיא מגוף וברית דאינון כהדא וע"י יציאתם לנוק' אתשקיא גם כן דרועין ורגלין וזה שאומר מאן גן כו' הואיל ואימא הוא עדן (דבתיקון נ"ב) אמר מעין ולכתר גנים דאיהו לבא, אמא, כמו שאומר גם וכאן קרא עדן אס כן מי הגן) ותיכר דא שכנינתא, דתריין גנים כו' וכמו שאמר לעיל דבתיקון נ"ב, וזה שאומר והא אוקמוהו וכמו שאומר גם וכמה דאית גן לתתא כו':

¹⁷² ורזא דמלה כו'. רואה לומר דבזה הקרא, הולך, רמיזין כלל, ולזא אמר באלו חדקל ופרת רוח מסוים כמו שלל אמר בנשך ואלס – דאינון מתחלפין כמו שזכרנו במקום אחר:

¹⁷³ ג' גומל חסד. כמו שאומר בספר הבהיר ב' ג', וכמו שאמרנו בגמ' (שבת קד ע"א) ג'ד גומל דלים, דג' הוא חסד, והוא ג' דגיחון, והוא ראייה דהוא בחסד:

¹⁷⁴ ותמן חיוון. רואה לומר דבית גיחון אוחיות חיוון:

¹⁷⁵ דאתקריאו כו'. רואה לומר דחיות אתקריאו מסטרא דאריה שהוא חיה, ושאר אינון חיות אלל דעל שמייה נקראו חיות, דימינא הוא ההולך בזכרם כמו שאמרנו (זהר דראשית לט ע"א) יום דכולל יומין, כמו שאומר לעיל ס"ו א':

¹⁷⁶ מסט' דימינא. רואה לומר מסטרא דקדושה אלל מסטרא דאריה הוא נחש דימינא ושפיפון לשמאלא דמרכבתא דנחש, ונחש נקרא הולך על גחון כמו שכתוב (בראשית ג יד) על גחונך כו', והוא גם כן ראייה דגיחון הוא לימינא:

¹⁷⁷ למאן דאעבר כו' מימינא. רואה לומר תורה שכתב כמו שכתוב (דברים לג ע"ב) מימיני, וכמו שאמרנו (ברכות ו ע"א) נשבע ה' בימיני דימיני זו תורה שנאמר כו':

¹⁷⁸ פישון כו' דבע"פ. דהוא לשמאלא, ורואה לומר דפישון הוא אוחיות שפיפון דשרשו שפי, (במדבר כג ג) וילך שפי:

¹⁷⁹ ובג"ד פישון פי שונה כו'. רואה לומר דתמן אורייתא דבעל פה, וחוזר כאן, דמפרש גיחון על אורייתא דכתב כמו שמפרש והולך דתמן משה רבינו עליו השלום קבורתו בגיא, והוא אורייתא דכתב, ואמר בזה דהש דבגיא הוא משם ראשון דשם מ"ב והוא בחסד עיין גם ע"ה דארוכה אלל דפ' דראשית אמר להיפוך דגיחון לשמאלא ופיפון לימינא:

¹⁸⁰ חדקל חד קל כו'. קל הוא דימינא וחריפות הוא בשמאלא, דתורה שבעל פה, וכמו שאמרנו דבתיקוני זהר חדש דשם קרע – גם שני דשם מ"ב דהוא בגבורה – דה עוקר הרים, וכן בית שמאי ובית הלל, בית שמאי הוו חריפי טפי כמו שאמרנו דפ"ק דיבמות, ובית הלל נוחים ועלובים. ואמר חד דשיניס למטחון לון כמו שאמרנו (סנהדרין כד ע"א) עוקר הרים וטוחנן כו', וכמו שאומר דרעיא מהימנא פ' פנחס רל"ו א' מאן דאפיק מילין לאורייתא כריך למטחון לון כו' עיין גם דבדבריו. ואמר וקל דשפון. רואה לומר לאחזרה עליהון תמיד, וכל הנהרות – הכל דתורה, וכן פרת כמו שמפרש והולך פרת האי כו' רואה לומר דנהר זה רומז לפרות ולחדש דתורה תמיד, מתורה שכתב לתורה שבעל

מִסְטָרָא דְשִׁמְאָלָא, וְקַל מִסְטָרָא דִּימִינָא, לְאוּלְפָא תְרוּיָהּ, חִי'ד בְּשָׁנִים, וְק"ל בְּשָׁפוּן. פֶּרֶת כְּלִיל כְּלָהּ, הָאֵי פְרִיָה וּרְבִיָה, עֲלִיָה אֲתָמֵר (תהלים סח יד) אִם תִּשְׁכַּבּוּן בֵּין (דף צא ע"ב) שְׁפָתַיִם, אִם וְדָאֵי, לְמַעַבְד תַּמָּן פְּרִיָה וּרְבִיָה.

וּבְאֲלִין אַרְבָּעָה, אַרְבָּעָה עֲאֵלֵי יִס"ל פְּרָדֵס, אֲלִין דְּעֵאלוּ בְּקִלְפִין, חַד הֲצִיץ וְמַת חַד הֲצִיץ וְנִפְגַע וְחַד אֲשַׁתְּמַד (נ"א נִפְק לְתַרְבוּת רָעָה) רְבִיעָא דְעֵאל בְּמוֹחָא דְאַגּוּזָא עֵאל בְּשִׁלְם וְנִפְיָק בְּשִׁלְם. הָאֵי דְאֲתָמֵר בִּיָה הֲצִיץ וְנִפְגַע עֵאל בְּעִנְג וְלֹא עֵאל בִּיָה פְדָקָא יֵאוּת, יִס"א תְּהַפֵּךְ לִיָה לְנִגְעָה, וְדָא נְהָר דִּיּוּצָא מְעַדֵן דְאִיָהוּ סִימָן עֲנ"ג, עַד"ן נְהָר"ג יִס"א הֵכָא אִיסוּר וְהֵיָתֵר טוּמְאָה טְהֵרָה כְּשֹׁר וּפְסוּל.

י"ב (בראשית ב) וַיִּקַּח ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם וַיְנִיחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ. תָּא חֲזִי, קב"ה אוּלְפִיָּה לְאָדָם אוּרְיָתָא, הֵדָא הוּא דְכְתִיב (איוב כח) אַז רָאָה וַיִּסְפְּרָה הַכִּינָה וְגַם חִקְרָה וַיֹּאמֶר לְאָדָם, וְדָא אִיָהוּ וַיְנִיחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן דָּא יִס"ג דְּאוּרְיָתָא, לְעִבְדָּהּ בְּפִקּוּדֵי דְאוּרְיָתָא דְעֵשָׂה יִס"ד דְאִיָהוּ זְכוּר דְכַר, וּלְשִׁמְרָהּ בְּפִקּוּדֵי דְלֹא תַעֲשֶׂה דְאִיָהוּ שְׁמוֹר נוֹקְבָא, יִס"ה אֶת הָאָדָם דְהוּא בְּדִיּוּקְנָא דְאוּרְיָתָא, דָּא"ת לְרְבוּת אוּרְיָתָא דְאֲתִיָּבֵת לְאָדָם מָא' וְעַד ת' יִס"ו דְאֲתִיָּבֵת מִימִנָא וּמִשְׁמָאֲלָא, דְתַמָּן פִּקּוּדֵי דְעֵשָׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, פִּקּוּדֵי דְעֵשָׂה מִימִנָא יִס"ז לְקַבֵּל ו"ה זְכַר"י יִס"ח וְדָא זְכוּרֹת, פִּקּוּדֵי דְלֹא תַעֲשֶׂה מִשְׁמָאֲלָא יִס"ט לְקַבֵּל י"ה שְׁמ"י, יִס"י עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא כְּלִיל תְרוּיָהּ

ביאור הגר"א

פה, והוא בנוק, נהר הרביעי, וזה שאומר עלה אתמר אם כו'. כמו שאמרנו בתיקוני זהר חדש ע"ו ד' אם תשכבון כו' אל תקרי אם אלכ אם כו' עיין שם וזה שאומר אם ודאי למעבד כו' תשכבון כו', השכיבה הוא למעבד פריה ורביה:

י"ב לפרדס. שהוא ביצירה, והוא ראשי תיבות של ד' פנים הידועים, וזה שאומר אלון לעאלו בקליפין כו', רביעאה דעאל כו' – דהוא סוד וכמו שאמרנו צפ' בראשית כ"ו צ' דבר אחר ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלון אינון ארבעה לנכנסו לפרדס חד עאל צפיסון דאיהו פי שונה הלכות, ורואה לומר פשוט, והוא בן עזאי, בימינא, ועליו נאמר יקר כו' לחסידיו בסטרא דחסד, תניינא עאל בגיחון ותמון הוא קבור ההוא דאתמר ביה כל הולך על גחון רואה לומר תורתו של משה שהוא ברמז של הגדות שעליה נתחנן משה שלא להקבר בחו"ל דהאי כולמא דלאו הגונה ליה דע"י הכאת הסלע גרם ליה וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' תלא רע"ט ר"פ בארובה, גבריאל – גבר אל, רואה לומר עליה אתמר לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו. רואה לומר רמז, דלכרו נסתרה ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא דיון, רואה לומר דתורתו שהיא קבלה למשה מסיני דנסתרה בחורה ונקבר שם בהגדות – לא ידע אינש ממנו עד שהוא יגלה, וכמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"א, וגיחון הוא משה נחש בריה כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' תלא רע"ט א' דאנת לויתן נחש בריה כו', וזה שאומר ודא איהו רמז ולחכימא ברמיזא רואה לומר שמרמזין לחכימא והוא בן זומא דעליה אתמר דבש מצאת כו' שהן הרמזים ומסטרא דשמאלא כנ"ל, תליתאי עאל בחדקל חד קל ודא לינשא חדידא קלא לרשא רואה לומר דרשא. רביעאה עאל בפרת דאיהו מוחא דביה פריה ורביה. בן זומא וכן עזאי דעאלו בקליפין כו' והענין כי שם עץ הדעת טוב ורע קליפין שם על ההלכה ג' קליפין שלש שנים ערלים והרביעי הוא קדש וכמו שאומר לעיל י"א א' עיין שם:

י"ג אתהפיך ליה לנגע כו'. דהוא רוח מסאבא ואערע ברוחיה ונפגע:

י"ד הכא אסור כו'. דאינון ו"ה, חזיין טוב כו', ולכן באלו השלשה אסור טומאה ופסול – לקו אלון שלשה, אבל ר"ע עאל במוחא נקודה הפנימית דנסגרת במט"ט שמי בקרבן, דאכל איבא וקליפתו זרק דהוא במט"ט וכמו שאומר לעיל י"א א' ועליה אתמר רמון מצא כו':

י"ה ויקח ה' אלקים כו'. כאן מתחיל לפרש פסוק ויקח כו' והוא הקדמה לתיקון נ"ה:

י"ז גן דאורייתא. כנ"ל גן סדרים דאורייתא:

י"ח דאיהו זכור כו'. דזכור ושמו הן מצוות עשה ולא תעשה דשבת, והן כלל מצוות עשה ולא תעשה של כל התורה, שזכור ושמו הן ז"נ כמו שאמרנו צפ' פנחס רכ"ד א' ושאר מקומות הרבה, והן לעבדה דהוא לעשות והוא מצוות עשה, ולשמרה ברזא דשמו כמו שמפרש והולך והוא לשמור שלא לעשות, וזה שאומר דאיהו זכור כו' וכן אמרו (מנחות מג ע"ב) זכירה מביא לידי עשיה, והוא לעבדה:

י"ט את האדם כו'. רואה לומר, זו תורה שהוא אדם, עמודא דאמצעייתא, והוא א"ת מא' עד ת', ועיין לעיל ריש תיקון נ"א, והן ג', ימינא ושמאלא ואמצעייתא, והן זכרונות ומלכיות ושופרות, זכרונות מימינא ומלכיות משמאלא ושופרות דעמודא דאמצעייתא וכמו שמפרש והולך, וזהו ויקח כו' את האדם וניחאו כו' שהוא התורה ותכליתה לעבדה ולשמרה במצוות עשה ולא תעשה וכמו שאומר לעיל סוף תיקון נ"ב ועיין מה שכתבתי שם:

י"ז דאיתיהבת מימינא כו'. רואה לומר דלכן התורה כליל שניהם דעמודא דאמצעייתא כליל ימינא ושמאלא, ועיין לעיל תיקון ל"ב מה שאומר שם בארובה:

י"ח לקבל ו"ה זכרי. שהן רמ"ח:

י"ט ודא זכרונות. שהוא זכרי וכולל בהן רמ"ח כנ"ל:

י"ט לקבל י"ה שמי. ושמי הוא מלכיות, כמו שאומר לעיל תיקון נ"ה דמלכיות מסטרא דמלכות דאיהו זה שמי דתמן אשתמודע כו', דשמו הוא דאשתמודע למלך, ושמו הוא מלכותו:

יהו"ה שְׁמִיָּהּ, יִטְוֶאֱהוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר מִסְטָרָא דְאִימָא עֲלָאָה דְאִיְהִי שׁוֹפֵר, יִתְקִיעָה אִיְהִי מִסְטָרָא דִימִינָא, וְשׁוֹבְרִים מִסְטָרָא דְשְׁמָאֲלָא, יִפְתְּרוּעָה מִסְטָרָא דְתִרְוִיָּהּ.

תקונא חמשין וחמש

יִפְתְּרָא שִׁית יִפְתְּרָא אֱלֹהִי'ם, הָאֵי אֱלֹהִי'ם אִיְהִי אִימָא עֲלָאָה, דְרְכִיבַת וְסְלִיקַת בְּתִרְוִעָה (דאִיְהִי ראש השנה הַדָּא הוּא דְכְתִיב (תהלים מזו ו) עלה אֱלֹהִי'ם בְּתִרְוִעָה), יִפְתְּרָא אִיְהִי יַעֲקֹב דְאִתְמַר בֵּיהּ (במדבר כג כא) לֹא הִבִּיט אֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עֲמֵל בְּיִשְׂרָאֵל יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ עִמּוֹ וְתִרְוִעַת מְלֶךְ בּוֹ, וְאִתְמַר בֵּיהּ עֲלָה אֱלֹהִי'ם בְּתִרְוִעָה, יִפְתְּרָא יְהו"ה בְּקוֹל שׁוֹפֵר סְלִיק. (הפסקא דלקמן מוגהת ע"פ בהגר"א)

יִפְתְּרָא וְקִמְהוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, דְלִית פּוֹחֲתִין בֵּיהּ מְעַשְׂרָה מְלִכִּיּוֹת וּמְעַשְׂרָה זְכָרוֹנוֹת וּמְעַשְׂרָה שׁוֹפְרוֹת, דָּא יו"ד ה"י וּא"ו ה"י, יִפְתְּרָא מְלִכִּיּוֹת - וְתִמְלוֹךְ אִתְּהּ (הוא) יִפְתְּרָא אֱלֹהֵינוּ, יִפְתְּרָא זְכָרוֹנוֹת - אִתְּהּ זוֹכֵר, וְזָכְרֵנוּ לְחַיִּים, יִפְתְּרָא שׁוֹפְרוֹת - תְּקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל, יִפְתְּרָא בְּחִדְשׁ שׁוֹפֵר (תהלים פא ד) דָּא יִרְחֵא דְסִיְהֵרָא אִתְּכַסְיָא, יִפְתְּרָא מְלִכִּיּוֹת מִסְטָרָא דְמְלִכּוֹת דְאִיְהוּ זֶה שְׁמִי (שמות ג טו), דְתִמְן קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשֶׁתְּמוֹדֵעַ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, וּבָהּ אִיְהוּ

ביאור הגר"א

^{רע"ח} עד"א כליל תריווייהו יהו"ה שְׁמִיָּהּ. רוצה לומר דיהו"ה הוא בעמודא דאמנעיתא כמו שאמרו צפ" ויקרא, והוא כולל ימינא ושמאלא, י"ה בשמאלא ו"ה דימינא, שהם כוללים תרי"ג, והוא יהו"ה כולל כל התרי"ג והוא שופרות כמו שמפרש והלך: ^{רע"ט} ואִיְהוּ קוֹל הַשּׁוֹפֵר כו'. לאִיְהוּ שׁוֹפֵר וְהוּא קוֹל דִּידָהּ, קוֹל דְנִפִּיק מִשׁוֹפְרוֹת, וְשׁוֹפְרוֹת הוּא עַל שֵׁם קוֹל דְנִפִּיק: ^{רפ} תְּקִיעָה כו'. רוצה לומר, דאמר למעלה דעמודא דאמנעיתא כליל ימינא ושמאלא ולכן כריד להיות שופרות כליל לחג"ת, וזה שאומר תְּקִיעָה כו', ועיין מה שאמר לעיל בתיקון כ"ה בענין תר"ת: ^{רפ"א} תְּרוּעָה כו'. דלעולם עמודא דאמנעיתא אינו אלא כלל שניהם דכלל הוא חו"ג:

^{רפ"ב} תיקון נ"ה בראשית כו'. עתה מרמז את הפסוק הג"ל ויקח כו' בצראשית, ואמר בצראשית הוא צרא שית, ו"ק דהוא עמודא דאמנעיתא דהוא את האדם כמו שאומר לעיל בתיקון הקודם והוא כולל כל הג' כמו שאומר ס"ס: ^{רפ"ג} צֵרָא אֱלֹקִים הָאֵי אֱלֹקִים כו'. רוצה לומר, דרומז בצלקים - תרועה, לאימא אלקים סלקא ביה, ותרועה הוא כולל כל הג' קוים כנ"ל, את האדם הג"ל, וזהו צרא אלקים לאִיְהוּ שְׁבִיעָאָה דסליקת בַּתְּרוּעָה עִמּוֹדָא דאִמְנֵעִיתָא, וְשִׁית הֵן ו' עֲזָקָאן דִּקְנָה, קוֹל הַשּׁוֹפֵר, כִּמוֹ שְׁאִמְרוּ בְרַעֲיָא מִהִימְנָא פ' נְשָׂא ופ' פִּנְחָס בְּאֶרְצָה: ^{רפ"ד} לִאִיְהוּ יַעֲקֹב דְאִתְמַר בֵּיהּ לֹא הִבִּיט כו' וְתִרְוִעַת מְלֶךְ בּוֹ וְאִתְמַר בֵּיהּ עֲלָה כו'. פְּסוּק דלעיל מציא ראייה דתרועה הוא ביעקב, ואין כריד לה כל כך אלא משום דקאמר צרא שית דהוא יעקב דכליל ו"ק ואמר דצרא אלקים רכיבת עליה: ^{רפ"ה} ה' בְּקוֹל שׁוֹפֵר סְלִיק. והוא ראייה דשופרות הוא בעמודא דאמנעיתא אצל אלקים בינה דהיא מלכיות כמו שמפרש והלך - נעלה על התרועה, דנתעלה בה וכמו שאמרו (ר"ה לד ע"ב) אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו' ובמה בשופר, וקאי גם על המלכיות, שבשופרות נתעלה השם למלך וכמו שכתוב (תהלים מזו ו) עלה אלקים כו': ^{רפ"ו} וְהוֹמָהּ כו' דא יו"ד ה"י וּא"ו ה"י, דביה ג' יודין נגד אלו ג' פעמים עשרה, ויוד של עמודא דאמנעיתא הוא בה"א בַּתְּרָאָה כנ"ל: ^{רפ"ז} מְלִכִּיּוֹת וְתִמְלוֹךְ כו'. מִפְּרָשׁ וְהוֹלֵךְ שְׁבִתְפִלָּה הֵן גַּם כֵּן מִרְמוֹז בְּאוֹתוֹן הַדְּרָגִין: ^{רפ"ח} ה' אֱלֹקִינוּ. שְׁהוּא בְּבִינָה, אֱלֹקִים הַגְּדוֹל, וְנִאֲמַר ה' אֱלֹקֵינוּ דְהִיא הו"ה בְּנִיּוֹק דְאֱלֹקִים: ^{רפ"ט} זְכָרוֹנוֹת אִתְּהּ זוֹכֵר זְכָרְנוּ לְחַיִּים. מִתְחִיל הַבְּרָכָה אִתְּהּ זוֹכֵר אֲצֵל הַרְאִיָּה הוּא מִמָּה שְׁאִמְרִים זְכָרְנוּ לְחַיִּים וְחַיִּים הוּא בְּחַכְמָה וְהַחֲכָמָה תְּחִיָּה כו' כנ"ל:

^{רפ"י} שׁוֹפְרוֹת תְּקַע כו'. בְּרַכַּת הַשּׁוֹפְרוֹת, וְתַקַּע שְׁהוּא קוֹל דְנִפִּיק מִשׁוֹפֵר וְהוּא עִמּוֹדָא דאִמְנֵעִיתָא: כֹּאן כְּרִיד לְהוּיָת מַה שְׁאִמְרֵנוּ לְמַעַלְה תַּקְעוּ בְּחוֹדֶשׁ שׁוֹפֵר דֹּא יִרְחֵא דְסִיְהֵרָא. וְרוּצָה לִמְרָא, כִּמוֹ שְׁכַתְּבִי לְהֵלֵן לִאִיְהוּ כוֹלֵל הַכֵּל, דְכֹאן הוּא סוּם הַמִּאֲמָר:

^{רפ"י} תַּקְעוּ בְּחוֹדֶשׁ שׁוֹפֵר דֹּא יִרְחֵא דְסִיְהֵרָא. רוצה לומר, הַחוֹדֶשׁ הוּא הַסִּיְהֵרָא שְׁהִיא כְּלוּלָה מִהַכֵּל, לְמַלְכוּיֹת זְכָרוֹנוֹת וְשׁוֹפְרוֹת הֵן יו"ד כִּמוֹ שְׁמִפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ, וְהַחוֹדֶשׁ עֲמֵנוּ יִרְחֵא דְסִיְהֵרָא שְׁבִיהּ הִיא נוֹלֵד בְּחַג - כוֹלֵלָת כוֹלָם, שְׁבִיהּ אִמְרִים מְלִכִּיּוֹת כו' וְהִיא ה' בַּתְּרָאָה לְאֲשֶׁלְמָא הַשֵּׁם, וְעַתָּה מִפְּרָשׁ וְהוֹלֵךְ. מְלִכִּיּוֹת כו':

^{רפ"י} מְלִכִּיּוֹת מִסְטָרָא דְמַלְכוּת. רוצה לומר לשון מלוכה דהוא שמו הגדול, והוא זה שמי, דבשמו אשתמודע למלך, והוא מסטרא דשמאל וכמו שאמרו צפ" פְּקוּדֵי בְּהִיכַל הַרְבִּיעִי, הִיכַלָּא רְבִיעֵאָה הִיכַלָּא דֹּא דְקִבְ"ה אֲשֶׁתְּמוֹדֵעַ שׁוֹלְטָנִיָּה בְּאֶרְעָא בְּגִינִיָּה, וְזֶה שְׁאִמְרֵנוּ וְזֶה אִיְהוּ הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שְׁהוּא מְלִכּוֹת, וְהַקְּדוֹשׁ הוּא בְּשִׁמְאֲלָא כִּמוֹ שְׁאִמְרֵנוּ לְעֵיל פ"ז ב' וְהַקְּדוֹשׁ מִסְטָרָא דְשִׁמְאֲלָא שְׁנֵאֲמַר וְקִדְשַׁת אֵת הַלְוִיִּם, וְכֵן הַמֶּלֶךְ הַמְּשֻׁפָּט, וְזֶה שְׁאִמְרֵנוּ מִסְטָרָא דְשִׁמְאֲלָא, וְעוֹד רְאִיָּה מְצִיָּא שְׁנֵאֲמַר מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אֱלֹקִים הוּא בִּינָה מִסְטָרָא דְשִׁמְאֲלָא אֱלֹקִים:

המלך הקדוש המלך המשפט מסטרא דשמאלא, (תהלים מז ח) כי מלך כל הארץ אלהים, יינדא לבא לשמאלא מלכויות, זכרונות זכור לזכר ודא מוחא לימינא ותמן זכרונות, ייזשופרות דא קנה דאיהו שופר, ומתמן נפיק קול השופר דאיהו עמודא דאמצעיתא, ייזיאיהו יהוה, במוחא בלבא בגופא.

(ועוד תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, מאי בכסה דא שכינתא תתאה, ובה פתבנו לחיים, דאיהי פתיבה מסטרא דימינא ומסטרא דשמאלא, ובגין דאתאחד ביה אדכיר תרין זמנין פתיבה (נ"א דאיהו יד עלאה יד תתאה), (נ"א אמא תתאה מסטרא דשמאלא איהי) בכסה ביהווא דאתמר ביה במכוסה מן אל תחקור) [תיקוני זוהר – דף צב ע"א]

ייפתבנו לחיים איהו בקרא דא (שמות לב) והלחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחות (שמות לב טז) (מאי חרות דא אימא עלאה ה', דאתמר בה (ויקרא כה י) וקראתם דרור בארץ, דרור איהי חרות) ו'הלחות אינון ו'ה ברא ובקרא, ואינון מעשה אלהים דאיהי אימא עלאה, יימעשה איהו בתרין ידין דתמן עשיה, ומכתב אלהים בתרין ידין ייזשופרות על הלחות, ייזשופרות ויד חותמת, ואינון – חד יד הגדולה דאתמר בה (שמות יד לא) וירא (דף צב ע"א) ישאל את ה' הגדולה, ותנינא יד החזקה דא הוא דכתיב (דברים ד לד) וב'יד חזקה וכו', וירא דמלה יהוה אלהינו יהוה – י'ד הגדולה, כוז'ו במוכס'ו כוז'ו – י'ד החזקה, וכלא כ"ח פרקין, דאתמר בהון (במדבר יד יז) ועתה יגדל נא כח אדני, ודא כח מעשיו הגיד לעמו (תהלים קיא ו), כח מעשה בראשית.

ועוד אית י'ד דאתקרי יד רמה, ודא יהוה יו'ד ה'א וא'ו ה'א, ואיהו יד תנינא אהי'ה אל'ף ה'א יו'ד ה'א, ודא כ"ח, בזמנא דחאבו ישאל אסתלק האי כח מנייהו ואתמר בהון (איכה א ו) ויילכו בלא כח לפני רודף, ייזשופרות ודא ומשמאלא, (ס"א אב'ל) חרות על הלחות עמודא דאמצעיתא.

ביאור הגר"א

²²⁷ ודא לבא לשמאלא מלכויות. רואה לומר מלכויות צבינה לשמאלא, וזכרונות צבא לימינא, ושופרות בעמודא דאמצעיתא דאמצעיתא, והן כוללן ג' אתון יה'ו שהן ג' מלמעלה למטה או"ח ז"ל, וכן ג' קוין חד"ר שהן גם כן יה'ו, ואמר כאן שהן הן, הכל אחד, שא"ח הן ימינא ושמאלא ואמר בהקדמה ושאר מקומות חכמה נחית בימינא דכהנא וצבינה נחית בשמאלא:

²²⁸ שופרות לא קנה כו'. וכו' סליק ממוחא ללבא ומלכא למוחא כמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' פנחס, ולכן שופרות כליל שניהם כנ"ל, וזה שנתייחד השופר שהוא מן התורה, ונאמר תקעו בחודש שופר – לייחד חודש עם שופר שהוא כלל הכל:

²²⁹ ואיהי יהוה במוחא בלבא בגופא. רואה לומר בגופא דהוא הקנה, עמודא דאמצעיתא שהוא גופא, דאף שהן ג' מכל מקום ה' בתראה נכלל בשופרות שנתמר בחודש שופר כנ"ל, וכידוע שהיא נכללת בעמודא דאמצעיתא, ועיין מה שכתבתי בתקון כ"ה כי מוחא ולבא הן ו"ה, וגופא ופומא הן ו"ה שהן בקנה ופומא שבהם קול השופר הולך וז"ס קול ודיבור בזו"נ שהוא בקנה גופא ופומא ורואה לומר בזה כמו שמפרש והולך

²³⁰ כתבנו לחיים איהו בקרא דא והלחות מעשה אלקים כו' על הלחות ו"הלחות אינון ו"ה כו', הכל כמו שכתבנו בפנים ללא כהגהה, ואמר כתבנו לחיים הואיל וזכר לעיל זכרנו לחיים מפרש גם כתבנו לחיים היאך רמיזא בקרא, ואמר והלחות כו' שהן ז"ו"נ שהן ב' לוחות, ה' לקבל ה', ה' חסדים וה' גבורות, וכמו שאמרו בפ' יתרו וזהו ו"ה לוחות כמו שאומר ו"ה כו', ואינון מעשה אלקים דאומא כידוע:

²³¹ מעשה איהו בתרין כו'. רואה לומר כמו שאומר לעיל ס"ז א' כ"ה אתון שכנתא עלאה כו' והאי כח איהו רזא דה' אלקינו ה' כו' דאיהו כ"ח דאתלבש בתרין דרועין דאינון חו"ג כו', והוא כח מעשיו, כ"ח אתון לעובדא דבראשית שהן צב' ידין, כל יד – י"ד פרקין כמו שאומר שם וכמו שאומר לקמן, וזה שאומר דתמן עשיה רואה לומר צב' ידין לעובדא וצאיברין כמו שאומר לעיל ל"ט א':

²³² דתמן כתיבה. רואה לומר לכל עשיה וכתיבה – הכל בידי, ותמן ספר וספר וכן העובדא כמו שאומר בריש ספר יצירה:

²³³ יד כותבת ויד חותמת. והן ב' ידין, יד שמאלא כותבת ויד ימינא חותמת כמו שאומר לעיל וזה שאומר ואינון חד יד הגדולה. רואה לומר חסד. יד החזקה. גבורה, ומביא ראיה מפסוק דיש יד הגדולה ויד חזקה, וחזקה הוא גבורה, וגדולה – גדולה:

^F ורזא דמלה ה' כו' יד החזקה וכולא כ"ח פרקין כו' יוד הא ואו הא ואיהו יד תנינא אהי"ה כו' כח לפני רודף כו' תרין ידין כותבות מימינא ומשמאלא חרות על הלחות עד"א כתביאל כתב אלי כו'. רואה לומר דאלו כ"ח הג"ל דה' אלקינו ה' והילופו הן צב' ידין, חו"ג, וכ"ח אחרת לפשוט ומלח דהו"ה אהי"ה הוא בעמודא דאמצעיתא שכולל ב' ידין חו"ג כנ"ל סוף תיקון נ"ד עמודא דאמצעיתא כליל תריווייהו כו', והו"ה אהי"ה הן צאו"א, ימינא ושמאלא, והוא כולל אותם, ועתה מפרש אותם בקרא כל הג' חג"ת, תרין ידין הן ב' כתיבות לפסוק וחרות הוא כולל ב' הכתיבות הוא בעמודא דאמצעיתא שכולל ב' של ב' ידין, כתיבה וחתומה. ולכן ביה כ"ח תנינא, וכ"ח הוא ראשי תיבות כתיבה חתימה, והן צב' י"ד לכ"ה, והן ג' דרגין הג"ל לפסוק ויקח כו' את האדם. לעבדה. ולשמרה. והן מלכויות זכרונות ושופרות. וכנ"ל. ועתה מפרש המלאכים כתיבה וחתומה כו' עד איה שוקל:

^F וא"ה, לכאורה סתירה בהגהות הגר"א בין שלש הגהות כאן. (א) צד"ה ואינון אימא כתב שכל מ"ש למטה תרין וכו' עד"א ואח"כ כתביאל וכו'. ולכן העתקתי משם לכאן, אמנם השארתי גם שם. (ב) צד"ה דסחיפי כתב שאחרי מגדל עז שם ה' צ"ל וכמה מלאכיא

ש'מעיא'ל מ'טטרו'ין י'הוא'ל, ראשי תיבין שמי, בכל סטרא אלי איהו מסטרא דאם, ואינון אל'י א' כתר י' חכמה ל' אימא עלאה, ש'בדאיהי מגדל עוז שם יהו"ה (משלי יח י).

ש'יעוד והמכתב מכתב אלה'ים (שמות לב טז), תרין ידן כותבות מימינא ומשמאלא, חרות על הלוחות עמודא דאמצעייתא. ש'כמה מלאכיא ספריא אית לעילא דכתבין זכוון דישראל, ש'וכמה מלאכיא דחותמא דמלאכא בידיהון דחתמין זכוון דישראל, וכמה מלאכיא אינון שקלין קלין וחמורין דאורייתא, הדא הוא דכתיב (ישעיה לג יח) איה סופר איה שוקל, ש'וכד איהו חתים בטבעת המלך דאיהו י' אין להשיב, חותם איהו ו' חותם אמת, יד כותב ויד חותם ה' תתאה כותב ה' עלאה חותם, דאינון ה' אצבעאן דיד ימינא וה' אצבעאן דיד שמאלא, ש'ה' תתאה כותב באת ו' דאיהו קולמוס, קנה דדרועא ה' עלאה חותם באת י' דאיהו כף היד.

ש'ונוקודה דשם הכותב - ו'המכתב מ'כתב אל'הי'ם הו'א דא יהוהו, ש'ם הדור'ש - י'הו'ה אל'הי'ם נ'תן ל'י לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר ודא יהוה, ש'ם הדור'ש איהו צדיק, עליה אתמר (ישעיה נ ד)

ביאור הגר"א

פ"ב לחיה מגדול עוז כו'. רוצה לומר, (חגיגה טו ע"ב) מגדל הפורח באויר, והוא למ"ד לזארא דליה פורח באויר, ואין באתון לסליק למעלה רק הוא, ועיין בזהר חדש שה"ש נ"ב ג' למ"ד דא מגדל הפורח באויר כו' עיין סס, והוא ל' דחול (איוז כט יח) וכחול ארבע ימים, מגדל הגן (שה"ש ז ה) דפרח באוירא, מג' אוירים (שו"ע הור"מ סימן מה סעיף טו):

פ"ג ועוד והמכתב מכתב אלקים תרין ידן כותבות מימינא ומשמאלא חרות על מלוחות עד"א כמה כו'. חדש כאן חרות על כו', שאלו השלשה הן בחג"ת, יד ימין חתימה ושמאל כתיבה ועמודא דאמצעייתא חרות שהוא חקיקה יותר מהן כי בימין ושמאל הן בשניהם כתיבה שהוא זכוון דישראל כמו שמפרש והולך כמה מלאכיא כו' וכמה כו' והוא מצוות עשה ומצוות לא תעשה שהן בשניהם ובשניהם מעשה בחיטות האברים מה שאין כן בעמודא דאמצעייתא דהוא אורייתא חקוק על לוח הלז וזה שאומר חרות על הלוחות ועמודא דאמצעייתא כולל שניהם, חו"ג, והן שני בתי לבא שהן שני לוחות כמו שאומר בריש תיקון כ"ב ס"ב א' ב' ותרין בתין אית בלבא כו' ואינון ה' עילאה ה' תתאה כו', ואמר שם ב' (אינון תרווייהו בלבא ופומא אינון) תרין הוין ודאי אינון ב' דבורין כו' לחיהו ה"ה דכלילין בעשר דברין, ה' בלוחא חדא כו' בלוחא תניינא כו', ואמר שם ו' קלא דנפיק מינייהו ועליה אתמר קול דברים, והוא שכולל ב' ההין דימינא ושמאלא, ולב הוא בגופא גם כן שהוא עמודא דאמצעייתא, קרקע, ערבות:

פ"ד כמה כו' וכמה כו'. רוצה לומר כמו שמפרש והולך ה"ה איה סופר ואיה שוקל, דסופר - ב' ידן, ושוקל - בעמודא דאמצעייתא, קל וחומר דאורייתא, והוא כולל ב' ידן כנ"ל וזהו קל וחומר כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ה ד' חומרא איהו מימינא קולא משמאלא ודא איהו ק"ו כו' עיין שם בדבריו:

פ"ה וכמה מלאכיא דחותמא כו'. ונקיט מלאכיא אלו שג' מלאכיא חסדיאל גבריאל אוריאל שהן מסטרא דחג"ת הן ג' מלאכיא דמתחדין בחתימה כמו שרביד ג' אצבעות לכתיבה כן לחתימה, והן מסטרא דימינא כמו שמפרש והולך דאוריאל מסטרא דעמודא דאמצעייתא דכולל כל חג"ת כנ"ל הוא רמ"ח דכתיב שהוא בימינא כמו שאומר לעיל סוף תיקון נ"ד פקודין דעשה מימינא כו' וכנ"ל, וג' מלאכיא אחרים דשמ"י הן לשמאלא הן לכתיבה והכל מסטרא דאימא, מכתב אלקים, בתרין ידן כו', וזה שאומר בכל סטרא אלי כו':

פ"ו וכל כו' המלך לחיהו יו"ד איון כו'. מפרש דכליל יהו"ה, דטבעת המלך הוא יו"ד דהוא אורת יוד והוא אורת ברית, והחותם שבה הוא ו' כמו שמפרש והולך חותם איהו ו' ומציא ראה שגאמר חותם אמת וכמו שכתוב תהן אמת ליעקב, והיד שחותם הוא ה', והן יה"ו, וה' תתאה כותב וכידוע דבדבורא - יה"ו, ובנוק' - ה', משלמת הו"ה, וכמו שמפרש והולך יד כותב ויד חותם כו' לחיהו ה' אצבעאן כו':

פ"ז ה' תתאה כותב זאת ו' כו'. חוזר לפרש הו"ה בענין אחר, דכתיבה כוללת ו"ה, דקולמוס עם ה' אצבעאן לחחזין ביה בכתיבה הם ו"ה, וטבעת דהוא יו"ד עם היד לחחזין ביה הם י"ה והן כנ"ל דחתימה באימא עילאה דכוללת חכמה, י"ה, וכתיבה בה' תתאה כוללת עמודא דאמצעייתא ו"ה, וכן ימינא ושמאלא דאימא עילאה - בימינא, ואימא תתאה - בשמאלא, ולכן כל העשר ספירות נכללין בימינא ושמאלא בעשר אצבעאן וכמו שאומר בספר יצירה עשר ספירות בלי מה נגד עשר אצבעות חמש נגד חמש כו', וכן הן רמיזין ביד עגמה, ה' אצבעאן עם כף היד שהוא אורת יו"ד - י"ה, וחמש אצבעאן עם קנה הזרוע שהוא אורת ו' ו"ה, וזה שאומר לחיהו קולמוס, קנה דדרועא כו', לחיהו כף היד כו', ואע"ג דביד אחת אינה אלא ה' אצבעות כבר כתבתי שחמש דשמאלא נכללין בחמש דימינא כמו שאומר באידרא רבא ופ' יתרו ולכן אמר החתימה בה' דימינא וכתיבה בה' דשמאלא אע"ג דבאדם הכל הוא בימין, וענין הכלילות, שכל ענינים המזכירים בזוהר ובתיקונים הכל על כחות שפנים, והנה כח דיד שמאלא לקח הימין ונכלל בו, ולכן שמאל יד כהה וכמו שאומר בפ' בראשית י"ז א' ובגין דההוא חושך תיאובתיה לאתכללל בימינא חלש חוקפיה כו' עיין שם בדבריו, וכתיבה רריך לכח יותר רריך לכח של שמאל הנכלל בו מה שאין כן בחתימה, וכל הענין של שמאל הוא הכל באתכללותיה בימין כידוע, ובכאש השנה הוא הכתיבה יד שמאל יד כהה ותכנין עיניו כו' כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' אמור וכן בסיהרא בכסה ליום חגנו יתח ורבה כידוע וכמו שאומר בפ' פקודי ופ' אמור שם, וביום הכפורים החתימה באימא עילאה ולכן לית ליה רשו לשטן לאסטוני וביד ימין בוזרתתא כידוע:

פ"ח ונקודה דשם הכותב והמכתב מכתב כו' יעף דבר ודא יהו"ה שם הדורש איהו צדיק כו' ודא ז' י"ו זעירא כו' יעופף על הארץ ידיעת קב"ה כו'. אמר ונקודה דשם הכותב, רוצה לומר, שמושי השמות שהן שמות הכותב והדורש והידיעה כמו שאומר בבית מנוחה ושארי ספרים, וכל שם רריך למקור והוא שם הויה ולכן כתב שכתוביה והחתימה יש להן הו"ה שלימה כמו שאומר לעיל ב' אופנים והן רמיזין בפסוק זה והמכתב מכתב כו' שהן כתיבה וחתימה ולכן אמר שניקודו הוא גם כן בראשי תיבות של פסוק זה כי השמות שמקורן והו"ה - כל הו"ה יש לו ניקוד אחר ולכן נשתנו השמות גם כן, וניקודו כאן הוא שו"א חירק חטף-סגול שוקב דל' אחוון, ושם הדורש

יהו"ה אלהי'ם נתן לי לשון למודים, וְדַא ז', י"ו זְעִירָא, לְדַעַת לְעוֹת אֶת יַעֲרָף דְּבַר (שם), אִינוֹן ה"ה דְּבַהוֹן וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ (בראשית א כ), יְדִיעַת קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּשִׁכְנִיתָיָה בְּהַאי נְקוּדָה - יְתַהַלֵּל ה' מִתְהַלֵּל ה' שְׁפָל וְיִדְוֵעַ (ירמיה ט כג), וְדַא יְהִיָּה.
[תיקוני זוהר - דף צב ע"ב]

כָּל אֲלִין נְקוּדִין צְרִיךְ לְנַקְדָּא לֹון מְקַרְאִין דְּאוּרִינְתָא, כְּמָה דְּאִינוֹן פְּתִיבִין בְּאַרְחַ קְשׁוּט, וְכָל הַרְוִי"ה אֵית לָהּ מְשַׁמָּשָׁא שִׁי"דְרָכִיב עֲלֵיהּ, וְאֵי הִי מְרַכְבָּה לֵיהּ, וְהֵיא הַרְוִי"ה אֵית לָהּ מְנַהֲיָגָא דְשְׁלִיט עֲלֵיהּ, כְּגוֹן דְּכוּרָא עַל נוּקְבָא, וְלִית רְשׁוֹ לְנוּקְבָא וְלֹא לְשְׁלוּחָא דִּילָהּ לְמַעַבְד מְדַעֵם בְּלֹא רְשׁוֹת בְּעֲלָהּ, דְּכָל מָאן דְּמַקְבֵּל אֵי הִי נוּקְבָא, מְאַתֵּר דְּאֵיהּ מְקַבֵּל, וְרָזָא דְּמִלָּה (קהלת ה ז) כִּי גְבוּהָ מַעַל גְבוּהָ שׁוּמֵר, וְכְגוֹנָא דָּא שְׁלִיחָא לְעֵילָא מַטְרֹו"ן, וְכְמָה מְמַנֵּן דְּתַחֲוֹת יְדִיהּ דְּאִינוֹן שְׁלִיחָן דְּשִׁכְנִיתָא, וְשִׁכְנִיתָא אֵי הִי נוּקְבָא, לִית לָהּ רְשׁוֹ לְאַזְלָא לְשׁוּם (דף צב ע"ב) אֲתֵר בְּלֹא רְשׁוֹ בְּעֲלָהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה (שמות כה ב), אִם אֲתוֹן בְּעֵיתוֹן דְּשְׁרִיא שְׁכְנִיתִי בֵּינִיכוֹן, וְיִקְחוּ לִי, נְסִיבוּ מִנִּי רְשׁוֹ בְּקַדְמִיתָא לְאַתְגְּלִיא.

תְּקוּנָא חֲמִשִּׁין וְשֵׁתָא

שִׁי"בְרַאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִי'ם, אֱלֹהִי'ם הָא אוּקְמוּהָ תַמְן דְּחִילוֹ מְסַטְרָא דְּאֵת ה' (נ"א ה"), דְּאֵי הִי לְשִׁמְאָלָא, דְּאָף עַל גַּב דְּאֵת י' אֵי הוּ רַחֲמֵי, בְּאַתֵּר דְּשְׁלִטָּא ה' עֲלָהּ נוּקְבָא אֲתַקְרִיאַת, כְּגוֹנָא דָּא ה"י, וְרָזָא דָּא אֲתַגְּלִיא בִּירוּ"ד ה"י וְאִי"ו ה"י (ס"א בִּירוּ"ד ה"א וְאִי"ו ה"א) דְּלִית בְּרִיָּה בְּלֹא דְכַר וְנוּקְבָא, דְּתַרִּין שׁוֹתְפִין אִינוֹן בְּבָרָא

בִּיאור הגר"א

שׁו"א חטוף-סגול קמץ חירק ומפרש והולך האיד בשם הדורש יש הוי"ה ואמר דשם הדורש הוא לדיק, יום השביעי, ז', ו' הוא י"ו, ברית ועטרה, וזהו לשון למודים, ללשון הוא ברית דהן מכוונים ברית הלשון והמעור, והוא הדורש בלשון ויעף דבר, הן ב' ההי"ן כמו שמפרש והולך דבהון ועוף כו', דהן ימינא ושמאלא כמו שאומר בפ' בראשית שהן מיכאל וגבריאל כמו שאמרו (ברכות ד ע"ב) מיכאל בלחת וגבריאל כשתים יעופף מועף זיעף, והן ב' שפתים שהן מעופפים לדיבור, והן הלמודים, נ"ה, ב' ההי"ן דזימינא ושמאלא כנ"ל, ושם הידיעה הוא חירק פתח פתח שׁו"א וכמו שמפרש והולך כל אלן נקודין כו':

ש"י דרכיב עלי'. רואה לומר הוי"ה על השם, ועיין בספר ברית מנוחה בצורך, והויה הוא בעמודא דלמנעיתא, והשם הוא בנוק', וזה שאומר כגון דכורא כו', וכן הוא במלכאים דהוי"ה הוא במט"ט לשמו כשם רבו והשמות במלכאים דתחות ידיה ואינון לשכינתיה כמו שמפרש והולך וכגוונא דא כו', ואין רשות להשתמש בשמות כי אם בכונת הוי"ה מקורו, שהוא ח"ו קרוץ חטא אדם הראשון וזה שאומר לית ליה רשו לעאלא כו' ואמר ורזא כו', דתרומה הוא שכינתא, ועיין בזהר פרשת תרומה קכ"ז א' ר"י פתח כו' לי תרומה תרין דרגין דאינון חד מתחברין כחדא:

ש"פ תיקון נ"ו בראשית ברא אלקים הא אוקמוה תמן לחילו. רואה לומר, שם אלקים הוא לחילו, דביה תליא יראה, כמו שכתוב (בראשית מז יח) את האלקים אני ירא, (איוב א ח) ירא אלקים וכו' מרע, (בראשית כב יב) כי ירא אלקים אתה, ובהנה רבות, ואמר הא אוקמוה והוא למעלה בתיקון ל' ע"ו א' בראשית מאן כו' ודא יראה כו' אלקים דא נתיב קדמאה כו', ועיין בזהר פ' ויקהל רי"ו א' פתח ואמר כו' וכתיב ויראת מאלקיד כו' עיין שם, ועיין לעיל ריש תיקון ל"ג תיקונא קדמאה כו' ואמר שם הכי אידי נטלת מתרווייהו מסטרא דשמאלא אתקריאת יראה פחד ירחק ומסטרא דימינא אהבה אתקרי כו', והוא שם אלקים כידוע וכמו שאמרו בפ' ויקרא י"א א' רביעאה כו', ושם ב' חמישאה כו', ורואה לומר בכאן לרמז על פסוק ויאו ה' אלקים כמו שמפרש והולך, והוא מלות לא תעשה שנכטוה אדם הראשון והוא מסטרא דיראה כמו שאומר לעיל סוף תיקון ל"ו וסוף תיקון מ"א וכמה דלצברה כו' הכי נמי מיאחק כו', ואמר שהענין שהיראה הוא בזה השם מלך שבו אות ה"א, וה"א הוא לשמאלא אות שני של שם הוי"ה שהוא יראה כי הראשון הוא אהבה ואע"ג דיו"ד שהוא אהבה גם כן יש בו מכל מקום הה"א קדם לו מה שאין כן בשם הויה שהיו"ד קדם לה"א לכן הוא רחמים וזה שאומר מסט' דלת ה' כו' דלע"ג כו' באתר כו'. ואע"ג דברעינא מהימנא פ' נשא קכ"ב ב', יו"ד - יראה כו' ללא יעבור על פקודין ללא תעשה, ה' - אהבה כו', וכן אמר בכמה מקומות, שם הוא בנוק' דדוד שני מדות ליליה ואמר כהניד ירננו כו' וכמו שאומר בפ' פנחס עיין שם. ואמר כג"ד ק"י ורזא דא אתגליא ביו"ד ק"י ורזא כו'. רואה לומר בלות ה"י מלכא ביו"ד, שהוא נקבה אע"ג דיו"ד ביה, כיון דה"א אקדימת - היא נקבה, ואמר ורזא כו' רואה לומר בשם הזה שההי"ן מלכאים ביו"ד ושניהם הן נקבות, ואמר ללא תקשי האיד בא היו"ד בתוכו הזכר ואמר שבין בין בנקבה הוא כלול מזו"ג, טפת מ"ד ומ"ג של אצו ואמו אלכא לפי התגברות והקדמה, וזה שאומר לית ברית בלא דכר ונוק' רואה לומר לכל ברית הוא כלול בתוכו דכר ונוק' וכמו שמפרש והולך דתרון שותפין אינון בברא וברתא רואה לומר בין בזכר בין בנקבה אלכא כד שליט כו' והא אוקמוה ברזא דאשה כו' וכמו שאומר לעיל ז' א' והכי כריך ללאתערא כו' כד אקדימת ברתא שליט דכורא ואתעביד כו':

וּבְרִיתָא, אָבָא וְאִמָּא, חַד יְהִיב טָפָה דְכוּרָא וְחַד נּוֹקְבָא, וְכַד שְׁלִיט דְכוּרָא עַל נּוֹקְבָא אִיהוּ דְכַר, וְכַד שְׁלִיט נּוֹקְבָא עַל דְכוּרָא אִיהוּ נּוֹקְבָא, וְהָא אּוּקְמוּהוּ בְּרִזָּא דְאִשָּׁה פִי תְזַרְיעַ וְיִלְדָה זָכָר (ויקרא יב ב).

שְׂכִיבָא וְרִזָּא עֲלָאָה הָכָא, לְזַמְנִין אֲזִדְרִיקוּ תְרִין טְפִין, לְזַמְנִין תְּלַת, לְזַמְנִין אַרְבַּע, לְזַמְנִין ה', לְזַמְנִין ו', לְזַמְנִין ז', שְׂכִיבָא רִזָּא דְסְלִיקוּ לְמִטָּה תְרִין וְנִחְתּוּ שְׂבָעָה, תְרִין טְפִין אִינוּן שְׂכִיבָא לְזַמְנִין צְרִי וְלְזַמְנִין שְׂבָא, תְּלַת לְזַמְנִין אִינוּן סְגוּלָא וְלְזַמְנִין שׁוּרָא, לְזַמְנִין שְׂבָע שְׂכִיבָא וְגוּנָא דָא ז' מִן זָרַע, וְתַלְתַּת טְפִין צְרִיכִין נְטִירוּ מִן פְּבִיד מְרָה וְטַחוּל, דְאֶתְמַר בְּהוּן (בראשית ב טז) וַיֵּצֵא יְהוָה אֱלֹהִים עַל הָאָדָם, וְאִקְמוּהוּ לִית צוּ אֶלָּא עֲבוּדָה זָרָה, וְדָא כְּבִד, דְאֶתְמַר בְּהַּ פֶּל הַכּוּעֵס כְּאֵלוּ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, וּבְגִין דָּא לָא צְרִיךְ לְאַרְקָא טְפִין אֶלָּא בְרַחֲמֵי, וְלָא בְכַעְסָא וּבְקִטְטָה, שְׂכִיבָא זְרִיק בְּרִישׁ אֲלִין תְּלַת טְפִין בְּרַחֲמֵי שְׂכִיבָא אֲתַקְרִיאוּ סְגוּלָתָא, וְרִזָּא דְמִלְּהָ זְרִיקָא מְקָא מְשׁוּפָר

ביאור הגר"א

פ"ח ורז"א עלאה הכא לזמנין כו'. והוא אחד דלכורא ואחד דנוק' – הוא ב' טיפין, ולכן אין פחות משנים, ושגל הוא כאשר אחד מהן נותן ב' טיפין או דכורא או הנוק', וארבעה כאשר שניהם נותנין ב' טיפין, וכן הוא בכלם עד שבע שהוא הזכר נותן ד' טיפין והנקבה שלשה, שיותר אין בעולם הזה. וענין הטיפין הוא הגרין שאביו ואמו נותנים לו בזיווג, ופעמים שאין נותנים לו רק הנפש ופעמים גם רוח ולפעמים גם נשמה אבל החיה אין האשה נותנת לו כלל רק אביו לבד ליתן, ולא זכה אליה רק משה רבינו לבדו שיהיה בו ז' טיפין החיה, והוא דרגא דשם הוי"ה שזכה אליה משה, והוא סוד אש"ה רי"ח ניהו"ח לה' – כלבא וריאה ומוחא, והוא דטמיר מכלא, החיה ששמה אדם – על קרומא דלויאל, על אבן ספיר דמות כסא, מ"ה דמשה, אדם, ועיין לעיל סוף תיקון כ"א ס"א א' ומה שכתבתי שם בארוכה הרבה, וכלל הגפשות של האדם הן שחיס, נפש – מסטרא דאימא, ורוח – מסטרא דאבא, אלא דאימא כליל גלה ושל אביו ארבעה כנ"ל, ואלו היה לו ד' משל אימא היה האדם חי לעולם מצד החיה דנפשא הוא שפופא דגופא, ומלדה כל עניני הגוף אבל עניני הרוח הוא בעולם הבא, ולא בא אלא לתקן הנפש וכמו שאמרו בסוד אדם ובהמה דהן מ"ה וב'ו, רוחא ונפשא לתקנה, ואלו זכה אדם ואכל מעץ החיים והי לעולם שער החיים הוא מסטרא דחיה, והוא החיים – ב' חיה, דרוחא ונפשא, והוא באכילתו שהוא מעשה הגוף ונפש – היה זוכה אל החיה לילה, ומשה רבינו עליו השלום נתחנן הראני נא את כבודך – כבוד ידוע, ולא ניתן לו, ואמר השם יתברך כי לא יראני האדם וחי' – וחי לייקא, כי הגוף והנפש אי אפשר לבוא אליה בעולם הזה ועיין בזה חדש ה' ב' וע"ד לא קאים משה עלייהו בגין דהוה מקדמת דרגא דלילה כו', וזה שאומר שמה זכה לבינה לבד אבל בת מלך פנימה לא זכה אליה עדיין עד לעתיד לבוא כמו שאומר לעיל כ"ג ב' בארוכה עיין שם היטב, ובסלע רכה השם יתברך לזכותו וגרע בגין הערב רב, והיא סתימא בסלע, לית שמיגע אליה, ועיין לעיל כ"ד ב' הקפתא אימי סלע, ומבועא מלגאו דא מוחא ועיין שם, וזה שאמרו (ערכין יג ע"ג) כנור של העולם הזה הוא של שבע נימין תודיעני אורח חיים שבע שמחות אל תקרי שבע אלא שבע ולעתיד לבוא יהיה שמונה שאז אין חוזרין לעפרן כל הכתוב לחיים בירושלים אבל היחידה לא יזכו אלא לעולם הבא בנבל עשור זמרו לו ונקראת יחידה לפי שאין בה דכר ונוק' אע"ג דהיא שורש שניהם ושניהם נכללים בה והיא הכתר ששניהם משתמשין בכתר אחד וכמו שאומר לעיל כ"ו ג' בא' דהוא כתר עלאה כו' והוא בעת שחיה אור הלבנה כאור החמה, שני המאורות הגדולים – כבדאשונה, ואז ישתמשו בכתר אחד כבדאשונה והוא בעת שיחברו יחד ואז שורה הכתר עליהם שותף ג' שורה בעת הזיווג דע"י לא נחית עליה כו' ולכן ב' נימין, ה' וי"ד – יבואו יחד, ואלו הן הגשמות חדשות שיבואו לעתיד לבוא ולעולם הבא, ואלו ה' טיפין הן מה שכתוב (ישעיהו יא ב) ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה כו', רוח ה' הוא החיה הג"ל והוא רוח אחת של דכורא והוא ה' כנ"ל, ואח"כ ג' רוחין דכל אחד כליל מצ' רוחין דזו"מ, והן ארבע רוחין, מארבע הרוחות בואי הרוח (יחזקאל לו ט), ועיין באידרא רבא ק"ל ב' תא חזי כתיב כה אמר ה' מארבע כו' דאינון ארבע דכלילין בשבעה דרגין כו' עיין שם, והן גם כן מד' סמכין, ד' רגלי המרכבה, מרכבה ראשונה ומרכבת המשנה ואדם שביעי להון, ועיין לעיל כ"א ב' ומה שכתבתי שם, והן ז' דרגין הנ"ל, ועיין מה שאמר לעיל ס' ד' בארוכה, ורואה לומר בכל זה בכאן לפרש קרא ויטו ה' כו' דלנטוה ב' מלות, והוא לנטרא טיפין דלילה, ז' טיפין, וכמו שמפרש והולך ותלת טיפין כו' ויטו ה' כו', והוא אינו של אכילת עץ הדעת, וידע את אשתו, ולא מפרש כאן אלא ג' טיפין בג' מלות וע"ל ס"ח א' ומה שכתבתי שם:

פ"ח ודא רז"א דסליקו כו'. כי אדם וחיה הן חו"ב, כי זה לא נתגלה אלא בינה כנ"ל והוא לחכמה כידוע, אדם קדמאה, והורישו לקין והבל חמשה מדרכות הגשאים והן תאומתן ותאומה יתירה של הבל, וקין מסטרא דנפשא שלהם והבל מסטרא דרוחא, ותאומה יתירה שעל דא קנא לו קין אבל בדמותם כללם לא הולידו אלא לשת:

פ"ח לזמנין צרי ולזמנין שבע. הוא בסוד (בראשית א טז) שני המאורות הגדולים את המאור הגדול ואת המאור כו', והוא כאשר הוא בנלא ואיני זהו אז הן שבע וכאשר הן בחו"ג אז הן צרי, ב' המאורות כו', וכמו שאומר לעיל ל"ח ב' ונ"ג ד' ועיין מה שכתבתי שם, וכן הוא בסגול וסורה וכמו שאומר שם וס:

פ"ח כג"ד ז' מן זרע. ז' הוא יו"ד, שביעית, על ו', ג' דכלילין בג' כנ"ל ועיין מה שאמר לעיל מ"ז א' ב' בענין הזרע שאמר שם כזרע ג"ד דהוא ג"ד חושבן שבעה ועיין שם, והז' הוא טוב שהוא יום השביעי, לזדיק כי טוב (ישעיהו ג י), (שמות טז לא) כזרע ג"ד, אלא שרע סמוד לו וכמו בחט"ה ולכן כוה השם יתברך (בראשית ב יז) ומעץ הדעת טוב ורע כו', וזה שאומר ותלת טיפין צריכין נטירו כו'. שהן רע כמו שאומר למטה ובגין דא ערות כו' ער רע כו', ואלו ג' טיפין הן כלבא וריאה ומוחא, דקטרוגא דלהון, מרה כו' כמו שאומר לעיל ס' ד' ושאר מקומות, וזה שאומר צריכין כו' וכמו שמפרש והולך בקרא ויטו כו':

פ"ח וכד זריה ב"נ כו'. דכל הג' טיפין צריכין נטירו כל אחד מכל ג' הנ"ל :

הולך סגול'תא. על האדם דא שפייכות דמיים, הָדא הוא דכתיב (שם ט ו) בְּאָדָם דְּמוֹ יִשְׁפָךְ, שְׂכִי דָא אַתְעָרוּתָא דְטַפָּה דְנוֹקְבָא דְאִיּוּ מְלִיחָה סוּמְקָא, וְאִי אִיּוּ סְגוּלָא נְקוּדָה לְתַתָּא אִיּוּ נוֹקְבָא, נְקוּדָה דְלַעֲיָלָא דְכַר, וְכַד זְרִיק לָהּ בְּמַרְ"ה דְאִיּוּ גִיּהֲנָם קְטִילַת (לה).

לְאָמַר (בראשית ב טז) דָּא גְלוּי עֲרִיּוֹת, וְדָא טְחוּ"ל, מָאן דְזְרִיק טַפָּה בְּאַתְתִּיחָה בְּעַצִּיבוּ וּבְקַטְטָה, אַתְגְּלִיַּאת בֵּיה עֲרִיּוֹתָא, וּבְגִין דָּא עֲרוֹת אַבִּיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תְגַלֶּה (ויקרא יח ז), אִיּוּ טְחוּל לִילִית, מְרָה אוֹכְמָא, עֲרוּה (דְכָלָא) (נ"א דכלה).

שְׂכִי אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, אַבָּא, שְׁעוּרָא דְעֲרִיּוֹת אֵינוֹן בְּאַתְרֵי יְדִיעָה אוּ לֹא, אָמַר לִיה בְּרִי, יְהוּ"ה אִיּוּ י' אָב ה' אָם ו' בֵּן ה' בַּת, ה' ה' אֵיּוֹן אִשָּׁה וּבַתָּה כְּלָה וְחַמּוּתָה, שְׂכִי כְּפּוּם עֲנַפִּין דְאֵילְנָא הָכִי אַתְקְרִיאוּ, עֲנַפִּין דְאֵילְנָא מְתַפְרְשִׁין לְעֵילָא בְּאֵילְנָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ שְׂלִיפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מְלַמְעֵלָה, וְעֵלְיָהֶן אַתְמַר (דברים כג א) וְלֹא יִגְלֶה כְּנָף אֲבִיו, וְאֵינוֹן מְתִיחְדִּין לְתַתָּא.

[תיקוני זוהר – דף צג ע"א]

כְּגוֹן לְוָלָב דְאִיּוּ אֲגוּדָה חָדָא לְתַתָּא בְּכָל אֲלִין מִיְנִין דְהָדַס וְעֲרֻבָה, דְאֵינוֹן תְּלַת הֲדַסִין, וְתָרִין עֲרֻבוֹת, וְאִיּוּ בְּפִרְוּדָא לְעֵילָא, דְעֲנַפִּין מְתַפְרְדִּין לִיְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּבְגִין דָּא נְפָרְצוּ עֲלֵיו פְּסוּל, שְׂלִיפְנֵיהֶם עֲלֵיו כְּשֵׁר, וְהָאִי פְרִיץ אִיּוּ פְרוּץ בְּעֲרוּה דְאִיּוּ בֵּין עֲנַפָּא וְעֲנַפָּא, וּבְגִין דָּא אַתְמַר תְּמָן (ויקרא יח ז) לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּה, לֹא אוּ צְרִיךְ לְקַרְבָּא אַתְוֹן דְאֵינוֹן יְהוּ"ה בְּאַתְרֵי דְעֲרוּה, וְרָזָא דְעֲרוּה אַתְרֵיהֶם בְּתָרִין (בהדי) אַתְוֹן עֲרִי וְ"ה, עֲרִי – ר' ע' בְּעֵינֵי יְהוּ"ה (בראשית לח ז), וְאֲלִין עֲנַפִּין (לא) אַתְפְּרְשׁוּ דִּיהָ עֲרוּה בִּינֵיהֶם, לֹא אוּ אִיּוּ אֲלָא בְּרִי מְאַתְרִיהָ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיּוּ אַדְנִי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רֵעַ, דְבִסְפִירָן תִּשְׁכַּח אָב וְאָם וּבֵן

ביאור הגר"א

^{טו} אַתְקְרִיאוּ סוּמְקָא. דְסוּמְקָא לָשׁוֹן רַחִימוּ, וְאֵינוֹן ג' טִיפִין הֵן סוּמְקָא כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְהֵלֵן בְּכַמָּה מְקוּמוֹת וּבְזוּהַר חֲדַשׁ, וְאָמַר וְרָזָא דְמַלְאָה כּו' רוּחָה לּוּמַר זְרִיקָא לְזִרְיק לְאֲלוּ הַטִּיפִין וְאָמַר שׁוּפֵר הוּלָךְ כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּחִיקוּי זֶהר חֲדַשׁ ע"ו ז' בְּתַלְתּוּ נְקוּדִין דְסוּמְקָא דְמַנְהוּן אַתְמַשְׁכוּ תַלְתּוּ טִיפִין תַלְתּוּ מוּחִין עֲלֵיהֶן לְכַד בְּרַ נֶשׁ אַתְמַשְׁךְ זֶרַע מִיְנֵיהָ, אֲלִין טִיפִין לְאֲתַמְשְׁכוּ מִיְנֵיהָ אֵינוֹן מְשׁוּפְרֵי שׁוּפְרֵי כּו'.

^{טז} דָּא אַתְעָרוּתָא כּו' מְלִיחָה סוּמְקָא וְאִיּוּ סוּגוּל כּו'. רוּחָה לּוּמַר כִּי הַכְּבֵד הוּא דְכוּרָא, וּמְרָה – נוֹק' דִּילִיָּה כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל בְּחִיקוּן כ' בְּאֲרוּכָה, וְלִכְן אַתְעָרוּתָא דְכוּרָא הוּא כְּבֵד וְאַתְעָרוּתָא דְנוֹק' הוּא בְּמֵרָה, כְּעַם דְנוֹק', וְהוּא אֲלֵי אַחַר, לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זֶה, וְכַמּוֹ שְׁאֲמַרו (ילקוט שמעוני תהלים פ"א) כֹּל הַמְשַׁבֵּר כּו' שְׁנֵאמַר לֹא יִהְיֶה, וְהוּא ס"ם דִּילִיָּה כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל סָם הַמּוּת, (מְשַׁלֵּי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מְרָה כְּלַעֲנָה חֲדָה כּו', וְהוּא ש"ד וְשִׁנְיָהֶן הֵן סַמְאָל, וְטַחוּל נַחֲשׁ, דו"נ דְבִיָּה, וְכַמּוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל בְּחִיקוּן כ' בְּאֲרוּכָה עֵינִין שֵׁם הַיְטוּב, זֶה שְׁאוּמַר לְאָמַר דָּא כּו'. וְכַמּוֹ שְׁאֲמַרו (סנהדרין נו ע"ב) לְאָמַר הוּא אִשָּׁה לְאָמַר הֵן יִשְׁלַח כּו', דְהוּא נַחֲשׁ, נוֹק' דְס"מ, אֲלֵי דְבִיָּה גַם כֵּן דְכוּרָא וְנוֹק' זֶה שְׁאוּמַר וּבְג"ד עֲרוֹת אֲבִיךָ וְעֲרוֹת כּו'. דְהוּא כּוֹלֵל שְׁנֵיהֶם, וְאָמַר עֲרוּה דְכוּלָּא, אֲבָל כְּבֵד וּמְרָה הֵן דְכוּרָא, וְהוּא דְרַגְלָא דְעַמְלָה, רוּחָה, כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל בְּחִיקוּן ל"ז עֵינִין שֵׁם, זֶה שְׁאוּמַר וְכַד זְרִיקָה לִיָּה בְּמֵרָה דְאִיּוּ גִיּהֲנָם קְטִילַת לִיָּה. רוּחָה לּוּמַר לּוּלָד, דְכַעַם בְּאִשָּׁה כִּי קְרִיָּא כּו' וְהוּ"מ בְּאֲתַתָּא וְכֵן זְנוּתָא בְּזִיתָא (סוטה ג ע"ב), וְאֲלוּ הֵן ז' דְרַגְלֵי דְמֵרָה וְטַחוּל, דְבִאִשָּׁה יוֹתֵר קָשִׁין, וְלִכְן אָמַר שְׁאוּמַר גִּיּהֲנָם בְּנוֹק', וְאָמַר וְאִיּוּ סוּגוּל כּו' רוּחָה לּוּמַר דְסוּמְקָא הֵן ג' טִיפִין דְכוּרָא וְלִכְן הַשְׁלִישִׁית לְמַעֲלָה שְׁאוּמַר דְכוּרָא אֲבָל בְּנוֹק' הוּא סוּגוּל וְגַם כֵּן רַכִּיךְ בְּרַחִימוּ זֶה שְׁאוּמַר וְאִיּוּ סוּגוּל דְהָא רַכִּיכָה גַם כֵּן ג' טִיפִין בְּרַחִימוּ וְלֹא בְּמֵרָה, זֶה שְׁאֲמַרו (בבבב ס"א ע"ב) כְּבֵד כּוּעַם מְרָה זֹרְקָה כּו', דְכְּבֵד כּוּעַם – (ב"ב טז ע"א) עוֹלָה וּמְרָגִז, וּמְרָה כּו' – (שם) יוֹרֵד כּו', וְאִזּוּ מְנִיחָהוּ, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (יונה א יג–טו) כִּי הִים הוּלָךְ וְכוּעַר וִיטִילוּהוּ אֵל הִים וְיִשְׁתּוּק הִים מִזְעַפּוֹ, וְעֵינִין מֵה שְׁכַתְּבֵיהּ בְּמִקּוּם אַחַר בְּאֲרוּכָה, וְאָמַר דְהָאִשָּׁה אֵינָה נּוּחָה לְפַתּוֹת כְּעַסָּה דְכִיוּן שְׁנִיתָן רַשׁוֹת כּו' (ב"ב ס ע"א), וְכַעַם הָאִשָּׁה נְקִרָא גִיּהֲנָם דְאִשׁ דִּידָהּ מְקַרְבָּא וְכַמּוֹ שְׁאֲמַרו (סוטה ג ע"ב) וְשָׁל אִשָּׁה קָשָׁה יוֹתֵר מִשָּׁל אִישׁ, זֶה שְׁאֲמַרו (סוטה יז ע"א) זְכוּ כּו', וְהֵן אִשׁ וְאִשׁ דְכְּבֵד וּמְרָה, זֶה שְׁאֲמַרו (בבבב סג ע"ב) כְּמָה רַעָה אִשָּׁה רַעָה שְׁהִיָּהֶם מְשַׁלָּה בָּהּ, וְאָמַר בְּאֲתַתִּיחָה בְּעַצִּיבוּ דְהוּא מְרָה שְׁחוּרָה וְהוּא בְּעַצִּיבוּ דְשִׁנְיָהֶם עֲרִיתָא דְשִׁנְיָהֶם כְּנ"ל:

^{טז} אֲרִי"א שְׁעוּרָא כּו'. רוּחָה לּוּמַר אִם הֵם נוֹגְעִין בְּכוּלָּא, כֹּל הַעֲשֵׂר סְפִירוֹת, וְכַמּוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלָךְ לְאֵינוֹן אֲלֵי בְּקָלוּת. וְאֲלִיּוּ ז"ל מְפַרֵּשׁ דִּיחֻדָּא אֵינוֹן אֲלֵי בְּזִיקָה, וְעֵינִין מֵה שְׁאֲמַר לְעֵיל בְּחִיקוּן ל"ד:

^{טז} כְּפּוּם עֲנַפִּין כּו'. רוּחָה לּוּמַר לְכָל הוּ"ה הוּא בְּכָל סְפִירָה, וּבְכָל סְפִירָה מְשַׁתְּנִין הַשְּׁמוֹת וְהַעֲרִיּוֹת וְכַמּוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל דְבַחֲסָד נְקִרָא אַחֲוִתוֹ (ויקרא כ יז) כִּי יִקַּח כּו' חֲסֵד הוּא, וְכֵן בְּכָל סְפִירָה הֵן מְשַׁתְּנִין לְפִי הַבְּחִינָה וְעֵינִין לְקַמְנוּ סוּף תִּיקוּן זֶה תָּחַז שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה אַתְקְרִיאת בְּתָה כּו' וְעֵינִין שֵׁם לְמַעֲלָה תָּחַז אַרְבַּע עֲנַפִּין בְּרַבְרִבִּין כּו' וּבְכָל אַמָּה ה' עֲנַפִּין זְעִירִין כּו', וְעֵינִין מֵה שְׁכַתְּבֵיהּ בְּמַעֲשֵׂה הַמְרַכְבֵּה בְּחִילוּקָא דְלֹאֲבַעָאן בְּסוּד וּכְף רַגְלֵיהֶם כּו' דְהִתְרַךְ לְשֵׁנֵי טַלְפִּין, וְלִכְן הֵם ה"י עֲרִיּוֹת, דְט' אוּרִיִין בִּין יו"ד אַרְבַּעוֹת, ח' בִּין הַאֲכַבְעוֹת וְאֲחַד בִּין יוֹדִים, וְכֵן הוּא בִּין הַרְגְלִים:

^{טז} וּפְנִיָּהֶם וּכְנִפֵּיהֶם פְּרוּדוֹת. פְּנִיָּהֶם יְדוּעַ, וּכְנִפֵּיהֶם גַם כֵּן, וְדִי לְחִימָא. זֶה שְׁאוּמַר וְלֹא יִגְלֶה כּו' בְּעַנַּפִּין:

^{טז} נְפִרְדוּ עֲלֵיו כְּשֵׁר. לִכְן הוּא לִינּוּ אֲבָל נְפִרְדוּ – שְׁהַעֲרוּה פְּרָחָה בָּהּ זֶה שְׁאוּמַר וְהָאִי פְרִץ כּו' וְלִכְן אָמַרו פְּרוּץ בְּעֲרִיּוֹת:

כְּחֵדָּא, בְּבִינֵיהּ בִּין יִיָּהּ, וְלִית תַּמָּן עֲרוּהָ, וְתִשְׁכַּח (דְּף צג ע"א) לֹון לְתַמָּא אַח וְאַחֹת תְּרוּיָהוּ בִּיחֻדָּא, אַח אִיהוּ עֲמוּדָא דְאַמְצַעִיתָא ד' אַחֹת דִּילֵיהָ, וְתְרוּיָהוּ אִינוּן חַד בְּלָא פְרוּדָא, אַף עַל גַּב דְּצַדִּיק אִיהוּ יְחֻדָּא דְכֻלָּהוּ.

אֲדָהֲכִי הָא אֲלִיָּהוּ קָא אֲזַדְמֵן לִיָּה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר לִיָּה רַבִּי רַבִּי, שְׁעוּרָא דְעָרִיין הֲכִי אִיהוּ וְדָאִי, בְּכָל סְפִירָן לִית יְחֻדָּא חַד בְּחֻבְרָתָהּ פְּגוּוּנָא דְדַכְר וְנִקְבָּא אֲלָא בְּצַדִּיק, דִּיחֻדָּא דְתְרוּיָהוּ לָאו אִיהוּ בְּכָל אַבְרַיִן דְלֵהוּן אֲלָא בְּבִרִית מִלְּהָ, בְּשַׁאֲר אַבְרַיִן קוּרְבָּא דְאַחֻוּהָ אִית תַּמָּן וְלָאו דִּיחֻדָּא, וְדָא אִיהוּ רְזָא דְאִילָנָא דְעַנְפוּי מַתְפָּרְשִׁין לְעִילָא בְּכָל סְטָרָא, וְרְזָא דְמְלָה וְתִשְׁבַּב בְּאִיתָן קִשְׁתוֹ שְׁלִיָּפּוּזוֹ זְרוּעֵי יָדָיו (בְּרַאשִׁית מֵט כד), אֲבָל לְתַמָּא בְּלָהוּ אֲגוּדָה אַחַת יְחֻדָּא חֵדָּא, וּבְגִין דָּא לְתַמָּא בְּצַדִּיק צָרִיךְ לְקַרְבָּא אַתְוּוֹן דִּיהוּ"ה עִם שְׁכִינְתָּיהָ, דְאִיָּהִי קוּרְבָּא דִּילָהּ קָרְבָּן לִיהוּ"ה.

וְהֲכִי שְׁכִינְתָּא עֲלָאָה עִם חֻכְמָה צָרִיךְ לְקַרְבָּא לֹון בְּצַדִּיק, וְכָל עַנְפִּין תַּמָּן מַתְיַחְדִּין וּמַתְקַשְׂרִין וּמְשַׁלְבִין, וּמְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, וְכֻלָּא עַל יְדָא דְצַדִּיק, וּבְכֻלָּא צַדִּיק לִית קוּרְבָּא דִּיחֻדָּא, אֲלָא אַחֻוּהָ, שְׁלִיָּבְגִין דָּא חֻסְדַּת תַּמָּן אַתְקָרִי בּו"ה, ו' אַח (ו') ה' אַחֹת, אַח ו"ת, אַחֹת מְסֻטְרָא דִּימִינָא, וּבְהָאִי אַתְר אַתְרָא (וּיקְרָא כ יז) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אַחֻתוֹ בֵּת אָבִיו אוֹ בֵּת אִמּוֹ וְגוֹמֵר חֻסְדַּת הוּא, וְעַם כָּל דָּא דְחֻסְדַּת הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם, מָאן דְמַחְבֵּר אַתְוּוֹן בְּאַתְר דְּפְרוּדָא כְּאִלוּ אֲפִרִישׁ בִּינֵייהוּ, וּבְגִין דָּא וְנִכְרְתוּ מִדָּה לְקַבֵּל מִדָּה.

וְהֲכִי יִיָּה בִּימִינָא אִינוּן בְּאַחֻוּהָ, וְלִית יְחֻדָּא אֲלָא עַל יְדֵי דְצַדִּיק, וּבְגִין דָּא בְּהָאִי אַתְר לָא תְקַרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּהָ (שֵׁם יח ו), שְׁלִיָּבְגִי בְּשׁוּקָא יְמִינָא וּשְׁמַאֲלָא תַּמָּן אֱלֹהִים אַחֻרִים, וְלָא צָרִיךְ לְקַרְבָּא תַּמָּן אַתְוּוֹן, בְּזַמְנָא דְאַלְהִים אַחֻרִים תַּמָּן דְאִינוּן מְסֻטְרָא דְעִבּוּדָה זָרָה, וְרְזָא דְמְלָה וּיקְרִיבוּ לְפָנֵי יְהוּ"ה אֲשׁ זָרָה (שֵׁם י א).

וְכָל אִינוּן עָרִיין אִינוּן סַמָּא"ל וְנִחְשׁ, דְתַבְּעִין לְמַעְבַּד דִּינִין וּמְגַלִּין לֹון קְדָם יְהוּ"ה, וּבְגִין דָּא אַתְקָרִיאוּ עָרִיית, שְׁלִיָּבְגִין אִיהוּ רְזָא וְסוּד אַחֻר אֵל תְּגַל (מְשַׁלִּי כה ט), דְדָא גְרִים גְלוֹת וְאַתְגְּלִי בֵּין עַמְמִיָּא, מָאן דְגְּלִי עָרִייתָהּ תַּמָּן הֲכִי אִיהוּ אַתְגְּלִי בֵּין עָרִיין דְאִינוּן אֱלֹהִים אַחֻרִים, וּמָאן דְמְכַסִּי עֲלֵיָּהוּ הֲכִי אִיהוּ אַתְכַּסִּי בִּינֵייהוּ, וּבְגִין דָּא וְלָא יְגַלָּה כְּנָף אָבִיו, דָּא שְׁכִינְתָּא דְגִלְתָּ בֵּין עַמְמִיָּא בְּגִין חוּבָא דָּא, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחָה אִמְכֶם.

שְׁלִיָּבְגִין אֲרַבְעָה זְמַנִּין גִּלְתָּ שְׁכִינְתָּא בְּגִלּוֹתָא, בְּגִין דְאֵעִילוּ עֲרוּהָ בֵּין אַרְבַּע אַתְוּוֹן, וְאַף עַל גַּב דְאַתְמַר כָּל אֲלִין עָרִיין בְּסְפִירָן וּבְשַׁמָּא דִּיהוּ"ה, לָאו בְּאַתְרֵיהָ דְלְעִילָא, אֲלָא כִּד שְׁכִינְתָּא גִלְתָּ, כָּל סְפִירָן נְחַתוּ עִמָּה, וְלִית פְּרוּדָא בָּהּ וּבֵין עֲשָׂר סְפִירָן, וְכִד נְחַתוּ אַתְלַבְּשׁוּ שְׁלִיָּבְשִׁית יוֹמִין דְחוּל שִׁית עַנְפִּין, חֻסְדַּת בְּיוֹמָא קְדָמָאָה, גְּבוּרָה בְּיוֹמָא תְּנִינָא, עֲמוּדָא דְאַמְצַעִיתָא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, תְּלַת סְפִירָן תְּנִינִין בְּתַלְת יוֹמִין אַחֻרָנִין, דְאִינוּן רְבִיעָאָה חֻמְשָׁאָה וּשְׁתִּיתָאָה.

בִּיאור הַגְּרָא

^{פכ} וּפְּסוּזוֹ זְרוּעֵי יָדָיו. רוּחָה לומַר וּפְּסוּזוֹ – שְׁנַתְפְּזוּ וְנַתְרַחְקוּ כְּלִינִים שְׁלָא יִקְרְבוּ וְעִיין לְקַמְּנוּ תִּיקוּן ס"ט בְּזָה:

^{פג} וּבְג"ד תַּמָּן אַתְקָרִי וְא"ו אַח וְה"א אַחֹת. וְאָמַר בֵּת אָבִיו אוֹ בֵּת אִמּוֹ, וְהוּן בְּסוּד לָאָה וְרַחֵל, לָאָה – בֵּת אִמּוֹ, וְרַחֵל – בֵּת אָבִיו, אָבִיא יִסַּד בְּרַתָּא, (מְשַׁלִּי ג יט) בְּחֻכְמָה יִסַּד אַרְצָא, וְהוּן הוּי"ה שְׁלִימָה וְכַמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ וְהֲכִי י"ה בִּימִינָא, דְזוּוּגָל לְלָאָה נִקְרָא י"ה כִּידוּעַ, וְעִיין מַה שְׁאָמַר לְעִיל רִישׁ תִּיקוּן מ"ט פ"ד ב':

^{פד} וְהֲכִי בְּשׁוּקָא כו'. דְבִין יָדִים כְּרִיךְ נְטִירָה מְטוּחֹל, וּבְשׁוּקָא מְפִנִי כְּבַד וּמְרָה וְע' עַרְקוּן, אֲלֻקִּים, וְאַעֲפ"כ כוּלָן נִכְלָלִין בְּעַרְוִית, דְלֹאִיָּה עַרוּהָ דְכֻלָּא, נוֹק' דִּילֵיהָ וְכַמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ וְכַל אִינוּן עַרִיין כו':

^{פע} וְדָא אִיָּהִי רְזָא וְסוּד כו'. עִיין מַה שְׁאָמַר לְעִיל תִּיקוּן ל"ד וְכ"ה לְמַאֲן דְגִלְתָּ רִזִּין כְּמוּ שְׁאָמַרְנוּ בְּסַפְרָא לְכַנְיַעוּתָא וּבְאִילֵרָא זוּטָא וּבְכַרְעִיא מַהִימָנָא פ' פְּנַחַס רמ"ד א' אָמַר רַעִיא מַהִימָנָא כו' כ"ש דְמַזְלוּל בְּפִירוּיָן דְמוּחָא דְאִינוּן דְזַרְעָה כו' וְכ"ס מָאן דְמַזְלוּל בְּפִירוּיָן דְלֹאִוּיָתָא כו' לְאַנְשִׁים לְלָאוּ אִינוּן הַגּוֹנִים דְשְׁלִיט עֲלֵיהוּ יִכַר הַרְעָה אֲשֶׁה זוּנָה כו':

^{פז} וְד' זְמַנִּין גִּלְתָּ כו'. כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ דְעֵלְכוּ כו', וְהוּא ד' עַנְפִּין זְרוּ וְהוּא מַאֲרַבְעָה כְּנַפּוֹת הַאֲרִץ וְכַמוּ שְׁכַתְבַּת הַרְמְצ"ס דְכַנַּף הוּא לְשׁוֹן סַחַר, כְּמוּ שְׁכַתּוּב וְלָא יִכְנַף עוֹד כו', וְהוּא סַחַרִין ד' אַתְוּוֹן, סַחַרִין דְפְרַד"ס:

^{פח} בְּשִׁית יוֹמֵי דְחוּל. שְׁשַׁת יְמֵי בְּרַאשִׁית כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ, וְלָכֵן קָאָמַר דוּא"ו הוּא שִׁית זְמַנִּין טוֹב אָבֵל שְׁשַׁת הַיָּמִים לָא חֲסִיב:

ועָשָׂר אָמִירָן דָּא י" אבָא, חָמֵשׁ אֹר דָּא ה' אִימָא, שִׁית זְמַנִּין טוֹב ו' דָּאִית בְּשִׁית יוֹמֵי דְחֹל, ה' דְּהַשְׁשִׁי ה' דִּיהוּרָה, שְׁלִישִׁי דְּבְרָאשִׁי' דָּא כְּתָר רִישָׁא דְכָל רִישִׁין.

[תיקוני זוהר – דף צג ע"ב]

ואַמַּאי אִית פְּרוּדָא, שְׁלִישִׁי דְלִית צְדִיק אֹת בְּרִית תְּמָן, וְרָזָא דְמַלְהָ אִין אָדָם צְדִיק בְּאַרְץ דְּאִיהוּ אֹת בְּרִית תְּמָן, וּבְשֶׁבֶת דְּאִיהוּ יוֹמָא שְׁבִיעָאָה תְּמָן קְרִיבוּ וַיְחַוְדָּא דְשָׁמָא דִּיהוּרָה וְכָל סְפִירָן, וּבְגִין דָּא תְּלִמִּידי חֲכָמִים זְווגִייהוּ מְלִילֵי שְׁבֶת לְלִילֵי שְׁבֶת, הָאֵי עָרִיין אִינוּן וְדָאֵי לְתַתָּא, אָבָל לְעִילָא אֲתָמֵר (תהלים ה ה) לֹא יִגְוֹרֵךְ רַע, וְצְדִיק דְקָרִיב לְאַתְתִּיהָ בְיוֹמִין דְּחֹלָא, הֵהוּא בֶן דְּעֵבִיד שְׁמֵעֲלִיהָ אֲתָמֵר צְדִיק וְרַע לוֹ, דְּגָרִים דְּאַתְעֵבִיד קָדָשׁ חֹל דְּאִיהוּ יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּבְהֵהוּא זְמַנָּא אִיהוּ רָזָא דְצְדִיק וְרַע לוֹ רָשָׁע (דף צג ע"ב) וְטוֹב לוֹ, אָבָל לְעִילָא לִית עָרוּהָ וְקִצּוּן וּפְרוּד וּפְרוּץ, וּבְגִין דָּא לְעִילָא אִית יְחַוְדָּא בְּאַח וְאַחֹת, וּבְכֵן וּבְכַת, בְּאַם עִם בֶּן, אִם כֵּן לִית לָךְ לִידְמָה לְיוֹצֵרְךָ) שְׁמֵא דְאַנְתָּ הָיִית גָּרִים דְלָא תְהָא בְּדִיוֹקְנָא דִּילִיהָ לְעִילָא, כְּמָה דְאַתְ אָמֵר (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶם.

וְתָא חֲזִי בְּשַׁעְתָּא דְבָעָא קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַבְרֵי אָדָם, הֵכִי הוּהוּ בְּעֵי לְמַעְבַּד לִיהָ כְּגוֹוְנָא דְדִיוֹקְנָא דִּילִיהָ, בְּלָא עָרוּהָ וּבְלָא פֶרֶץ וּפְרוּד, כְּמָה דְאַתְ אָמֵר (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, לְמַהוּי כָּל סְפִירָן כְּלִילָן בֵּיהָ, בְּלָא פְרוּד וְקִצּוּן, וְלֹאֲתִיחַדָּא בֶן עִם בֶּת דְּאִינוּן אַחִים, דְּעִלִּיהוּ אֲתָמֵר אַחִים תְּאוּמִים, הָדָא הוּא דְכְתִיב (שמות כו כד) וַיְהִיו תּוֹאֲמִים מְלֻמְטָה וַיְחַדְדוּ יְהִיו תְּמִים עַל רֵאשׁוֹ, בְּאַן אַתְר, אֶל הַטְּבַעַת (שם), דָּא טְבַעַת דְּאוֹת בְּרִית מִלְהָ, דְּאִיהוּ שִׁיעוּר לְכָל עָרִיין לְתַתָּא, וְשִׁיעוּר דִּיחַוְדָּא לְעִילָא, וְלְעִילָא אֲתָמֵר בֵּיהָ (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחִי לְעוֹלָם, אָבָל לְתַתָּא אֲתָמֵר בֵּיהָ וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, לֹא תַעֲרַב בְּיַחְוָדָא טוֹב עִם רַע, וְאִם לֹא (שם ב יז) מוֹת תְּמוֹת, אֲתָמֵר הֵכָא מוֹת תְּמוֹת שְׁמֵי אֲתָמֵר בְּשֶׁבֶת (שמות לא יד) מִחֻלְלֵיהָ מוֹת יוֹמָת.

וְאָדָם וְדָאֵי אֲתַעֲבִיד בְּדִיוֹקְנָא דְלְעִילָא, וְעֵבִיד תְּמָן פְּרוּדָא, וְאַתְפְּרִישׁ מִתְּמָן, אָמֵר לִיהָ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא אִיךְ אֲתַעֲבִיד בְּדִיוֹקְנָא דְלְעִילָא, דְּהָא שְׁמַעְנָא כְּמָה דְּעוֹת תְּמָן, אָמֵר לִיהָ בְּרִי, כִּד אֲתַעֲבִיד, כְּלָהוּ סְפִירָן אֲתַכְלִילוּ בְּדִיוֹקְנָא דְנִשְׁמַתִּיהָ, וְנִשְׁמַתִּיהָ הָיִה מְרַכְבָּה לֹן, דְּעִלָּהָ אֲתָמֵר (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, כְּגוֹוְנָא דְעֵשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, וְכְלָהוּ גְוֹוִיין דְּנְהוּרִין הָיוּ נְהִירִין בְּנִשְׁמַתִּיהָ, שְׁמֵי וְהָיוּ נְהִירִין עַל אֲנָפוּי, וּמְנִיָּה הָיוּ מְזַדְעָזְעִין עַלְאִין וְתַתְּאִין, וְהָיוּ סְגִדִין לִיהָ בְּגִין אֲלִין נְהוּרִין דְּהָיוּ נְהִירִין בֵּיהָ כְּגוֹוְנָא דְלְעִילָא עַד דְּהָיָה אָמֵר אִיהוּ בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוּהוּ וּנְכַרְעָהּ וּנְכַרְכָּה לְפָנֵי יְהוָה עוֹשֵׂנוּ (תהלים צה ו), שְׁמֵי וּבְהֵהוּא זְמַנָּא הָיִה אִיהוּ שְׁלִיט עַל כָּל הַמוֹנֵי עִילָא וְתַתָּא.

ביאור הגר"א

^{פ"ח} ראש דבראשית כו'. וכן בת הוא שם כמו שאומר להלן בצרורה:

^{פ"ט} בגין דלית כו'. רוצה לומר אות ברית השביעי אבל לדיק עלמו נכלל בו פעמים טוב וזה שאומר ובשבת כו' שהוא אות ברית בני כו':
^{פ"י} עליה אומר לדיק כו'. רוצה לומר זהו (בראשית ב יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל כו', ועיין לעיל סוף תיקון כ"ג, וזה שאומר ובהואו זמנא איהו לדיק כו' וטוב לו, אבל עיקר הענין מאן דערב זרעא בנשג"ז (כנהדרין פב ע"א) כמו שאומר לקמן ק' ב' ושאר מקומות:

^{פ"א} דלנת הוית גרים כו'. דלכל מעץ הדעת ונחית למט"ט, דשם בצדו הערוה דשם, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, ד' ענפין כנ"ל וכמו שאומר בפ' בראשית ולמעלה כ"א א' אבל למעלה הוא ביחודא ואמר ה"ד והיו תואמים כו' על נ"ה, ב' כרובים, איש אל אחיו, וזה שאומר אחים תאומים – פרץ זרחה, ויחדו כו', הו"ג, ושם תמים – (בראשית כה כד) והנה תומים בצטנה, והוא נאמר על יעקב לצדו דהוא מזל תאומים כמו שאומר בפ' יתרו ונטל חולקא דעשו ולכן כליל תרין סטרין, ושם הוא בחבורא יתיר, וקאמר אל הטבעת כו' רוצה לומר דקאי בין למטה בין למעלה, הכל ביחודא ע"י הטבעת. ואמר דאיהו שיעור כו'. רוצה לומר כל העריות למטה הן ע"י, וכל היחודא למעלה הוא על ידו:

^{פ"ב} ואומר בשבת כו'. רוצה לומר שהוא אות ברית וכמו שאומר לעיל בתיקון ל"ו מחלליה למאן כו' והאי נקודה איהו כו':

^{פ"ג} והו נהרין כו'. רוצה לומר כל הגוונים דנהרין וזה שאומר בגין אלון נהרין כו' כגוונא דלעילא עד דהוה אמר כו'.

^{פ"ד} ובהואו זמנא הוה איהו כו'. כמו שכתוב (תהלים ח ז) תמשילוהו במעשה ידך כל שפה תחת כו', ועיין לקמן ריש תיקון כ"ז כל חית השדה כו' לכל חיה ואופן כו', וכן (מוראכס וחחכס) ורדו בדגת הים ובעוף כו' קאי גם כן עליהם:

שמ"ג גוון אוכם דעינא ושערוי אוכמין וכל גוונין אוכמין שפירין, אתייהיבן ביה מסטרא דאימא, חוורו דעינא וחוורו דאנפין וחוורו דמוחא וחוורו דגרמין, אתייהיבת ביה מסטרא דאבא, דהכי אוקמוהו מארי מתניתין, דלובן שבועין ומוחא ועצמות אתייהיבו מאבא, ואוכמו דעינא ושערא אתייהיבו מאימא, וחוורו ואוכמו תרוייהו אשתכחו מכתרא עלאה, שמ"א אוכמו מלבר וחוורו מלגו, ועליה אתמר (איוב לו כא) ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים, וכתוב אחר אומר (תהלים יח יב) ישות חשך סתרו. [תיקוני זוהר – דף צד ע"א]

והא אוקמוהו חבריא, אוכמו נוקבא לחוורו, ואורייתא מתמן איהי חוורו מלגאו אוכמו מלבר, ולעילא אבא ואימא אמרו על עמודא דאמצעייתא ושכינתיה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (בראשית א כו), עמודא דאמצעייתא בחוורו, ושכינתא באוכמו, ה"ד הוא דכתיב (שיר א ה) שחורה אני ונאנה, שמ"ו ותא חזי אימא עלאה הות אוכמא קדם ההוא נהורא דלגאו מינה, שמ"א אכל פד נחתא לתתא אתחזיית שמ"ג גוונאה בחמש ספירן, דאינון ה' ענפין דאילנא, דרועא ימינא ושמאלא וגוף ותריין שוקין, צדיק נטיל כל גוונין, והכי שכינתא תתאה אתחזיית בחמש גוונין מתתא לעילא, ה"ד הוא דכתיב (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם, וראיתיה בגוונין נהירין, ואלין גוונין שמ"ד חמש ספירן, ועלייהו אתמר (שמות כה ד) ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים, וכמה דאתפלילין כל גוונין מעילא לתתא בצדיק, ה"כ אתפלילין כל גוונין מתתא לעילא (דף צד ע"א) בעמודא דאמצעייתא.

שמ"א תא חזי ארבע ענפין רברבין הוו באילנא, ואינון הוו תריין דרועין ותריין שוקין, וכלהו בשעורא דאת ו' עלאה, ובכל אמה ה' ענפין זעירין דאינון זרת, דאתמר ביה (ישעיה מ ב) ושמים בזרת תפן, ואינון שעורא דה', ועל ה' ענפין הנה י' דאיהו כף היד, ודא איבא דאילנא, וכמה שרטוטין מרקמן בכף דיד, דאינון גוונין שפירין דאיבא, שמ"ב דבהון אתפתחת שושנה דאתעבידת מינה איבא, שמ"ג ואינון כפתור ופרח, שמ"ד ששה קנים יוצאים מן המנורה, ואלין תלת גרמין בדרועא ימינא, ותלת בדרועא שמאלא, מנרתא גופא דאמצעייתא.

ביאור הגר"א

שמ"ה גוון אוכס כו' חוורו כו'. כמו שאמרו סוף פרק ג' דלדה עיין סס, וזה שאומר דהכי אוקמוהו מ"מ כו':
 שמ"ו אוכמו מלבר כו'. רואה לומר, בכתר לזכר נקרא חושך כמו שמפרש והולך ישות חשך סתרו, והוא נקרא סתרו, (חגיגה יג ע"א) צמופלא כו', ומלגאו – ועתה לא ראו כו', ובמכוסה ממך כו', ואמר אור, אלמלא נקרא אור:
 שמ"ז ות"ח אימא כו' נהורא דלגאו מינה. רואה לומר נגד חכמה כנ"ל, והוא נקודיה בהיכליה, וכדוגמת הכתר כנ"ל:
 שמ"ח אכל כד נחתא כו'. לכל אחד הוא נהורא קדם דלתתא מיניה:
 שמ"ט גוונאה בחמש ספירן כו'. עיין לעיל ריש תיקון ה' וריש תיקון י"ט ומה שכתבתי שם וסס:
 פ' דחמש ספירין ועלייהו אתמר כו'. הן ה' מיני גוונין, ואמר מתתא לעילא – דבה הולך באור חוזר, כתר במלכות, וכן בז"ת, וכן כאן כי שם מתחיל מחסד, ולדיק כליל כולל, וכאן להיפך, ות"ת שהוא במקום יסוד באור חוזר, והוא כליל כולל, וזה שאומר וכמה דאתכלילין כל גוונין כו' הכי אתכלילין כל גוונין כו':
 פ"ה ת"ח ארבע כו' וכולהו כו'. רואה לומר דאתעביד בשם הוי"ה ד' ענפין רברבין דאינון ה' כמו שאומר לעיל דאינון ה' ענפין דאילנא דרועא כו', אלא דכאן קאמר בלא גופא ועיין לעיל סוף תיקון י"ח ד' גוונין אינון, דאינון ה', וכלהו כלילין כו' כמו שמפרש והולך וכלהו בשעורא כו' שכל אחד שעורא באמה וכמו שאומר לעיל ריש תיקון י"ט ולורתו וא"ו וכן מדתו וכנ"ל בריש תיקון י"ט דאזלין על קו המדה ובכל אחד ה' ענפין זעירין דאינון ה' ארבעאן, והגוף הוא הכולל ה' ענפין רברבין, ועל ה' ענפין – כף היד אורת יו"ד, הרי הוי"ה שלימה יתבדק, ובגוף – אות ברית, דברית נכלל בגוף, ואינון שרשא ואילנא וענפין ואיבא כמו שאומר לעיל כ"ט ב' אילנא הוא"ו, איבא דיליה יו"ד כו', ענפוי לעילא איהו ה' עלאה, ושרשו ה' תתאה, וכאן הוא ה' ענפין רברבין – ה' תתאה ועליו ו', ה' זעירין – ה' עלאה ועליו יו"ד, וזה שאומר ודא איבא דאילנא:
 פ"ז דבהון אתפתחת שושנה. דשושנה כד איהי בגלותא איהי סתימא, בזמנא דפורקנא אתפתחת בחמש אור כמו שאומר לעיל בריש תיקון ל"ח והיא כף היד דאיהי סתימא בקמץ ואתפתחת בחמש ארבעאן דהן ה' עלין דשושנה מי"ג פרקין לזכר התחון שאינו ממניינא לעומד לזכרו, והוא י"ג עלין דשושנה ועיין מה שאומר בריש פ' בראשית בארכובה, והפתוחין דשרטוטין הן פתוחין דמעשה פרה שושן וזה שאומר אתפתחת שושנה והשושנה כד איהי סתימא לית לה ריחא והיא בלא זיווגא וכד אתדבקה בצעלה אתפתחת דקודם לכן היא גן נעול ואח"כ ויקרא ליבשה כרץ ועבדת איבין וזה שאומר דאתעביד מינה איבא והוא ביד, לכל מעשה ידיו של אדם הוא באתפתחת היד שהן פרי מעשיו של אדם והוא מעשיו הטובים כמו שאמרו (תנחומא נח סימן ז) תולדותיו של לדיק מעשיו הטובים שנאמר פרי לדיק כו', וכן כתובים שם באלו הגוונין כל מעשיו, ועיין בזה פרשת יתרו וכמו שכתוב (איוב לו ז) ביד כל אדם יחוסם לדעת כל אנשי מעשהו, וכן איבא דבנים הם שם כמו שאומר בפי' בלה ובבית אהער בידיו, וכמו שאמרו (שבת לב ע"ב) איזה מעשה ידיו של אדם זהו בניו ובנותיו של אדם, והוא דוגמת

בְּרִי בְּכָל אֲלֵינ תְּקוּנֵינן בְּרָא לְאָדָם וּבַת זֹוגִיָּה, (וּאִי) שִׁנְיָאִיהוּ עֲבַד פְּרוּדָא לְעִילָא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ, דְּגָרִים לְסִלְקָא שְׁכִינְתָא מְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שִׁנְיָאִיק מִנִּיהּ בַּת זֹוגִיָּה, וְאִסְתְּלִיק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנִּיהּ, דְּבָאֲתֵר דְּלֹא שְׂרִיא שְׁכִינְתָא תַּמָּן, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא שְׂרִיא תַּמָּן, וּמְנַלְן דְּאִסְתְּלִיק בַּת זֹוגִיָּה מִנִּיהּ, שִׁנְיָאִיק דְּאִתְּ אָמֵר (בְּרַאשִׁית ב' יח) וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא טוֹב הָיְתָה הָאָדָם לְבַדּוֹ, שִׁנְיָאִיק גְּרִים לְיַעֲקֹב דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם לב כה) וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, וּבְהָהוּא זְמַנָּא נִצַּח לִיהּ סַמְא'ל, וַיִּגַע בְּכַף יְרִיכּוֹ (שם כו), שִׁנְיָאִיק

בִּיאור הגר"א

החכמה להכלל סם ולא לתגליל אלא בזינה, ה' עלאה, וכן כאן ביו"ד דהוא כף היד לורת יו"ד סתום בקמץ לורת יו"ד ולתפתח ונתגלה בה' אלבעאל פתיחו דידא וכמו שאומר לעיל בהקדמה בחרוכה:

^פ ואינון כפתור ופרת. דהוא פרה ששון וכן תרגם אוונקלוס (שמות כה לג) חזור וששון, והוא שושנה הנ"ל וכן כפתורים הכל מזויירין בשרטוטין:

^{פז} ששה קנים יוצאים מן כו'. וכן נקראים קנה הזרוע וכן כל ג' פרקין, והמנורה הוא גם כן הוי"ה שלימה כמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' תרומה קנ"ח א' דה' הוא תלת קנים וה' שניה תלת קנים והן ז' ההין, זימנא ושמאלא, כמו שאומר לעיל ל"ט ז' וריש תיקון כ"ב, והיא ה' עלאה ביד מימנא וה' תתאה ביד שמאלא כמו שאומר לעיל בתיקון נ"ה ולכן ה' אלבעאל נגד ה', ו' – גוף המנורה, עמודא דאמנעיתא, יו"ד – נרות שעליהן והוא ראש על הגוף, י' על ו', ושבעה נרות הן ז' נוקבין דרישא שהן ז' נרות כמו שאומר בתיקון כ"ח ושאר מקומות:

^{פח} ואיהו עבד פרודא כו'. כמו שאמרו על פסוק (קהלת ז כט) והאלקים עשה את האדם ישר והמה כו':

^{פח} סליק מיניה בת זוגא. היא נשמת חיים כמו שאומר למטה דאסתלק מיניה לתתא דאיהי עץ חיים לתתא בה עץ חיים כו' ועיין לקמן תיקון ס"ה ל"ט ז' ועלה לתתא עץ חיים כו' ומסטרטא דיליה ויפח באפיו נשמת חיים כו', וכן הוא לישראל בשברון הלוחות וכמו שאומר לקמן ק"א א' בחרוכה וכמו שאומר בפ' בראשית דעובדא דאדם הוא לישראל בעגל, והוא תורת חיים, בת מלך פנימה דאחאבד מיניה, וכן נשמתא דיליה, וחנוד נטיל יתיה וכמו שאומר בזהר חדש רות ולכן זכה לחיים והסתלקות בת זוגיה גרים לנפש חיה דאחפשט מיניה ונחית כמו שאומר בפרק ג' לספרא לזניעותא ופ' תזריע ועיין מה שכתבתי שם, וכן משה אבד לה בסלע ועדיין היא ארוסה, (דברים לג ז) מורסה – מאורסה, ולא נכנס לארץ בשביל כן היא (דברים ח ט) ארץ אשר כו' כמו שאומר למטה ועלה לתתא ארץ אשר לא כו' ואמר למטה דאיהו הוא (שמות לב טז) חרות כו' (תנחומא שלח יג) חירות ממלך המות, חירות כו', והן לוחות הראשונות, ועיין הבת זוג הוא הנפש וכן הוא לקמן בתיקון ס"ט ועיין מה שאמר לעיל בתיקון כ"ה והוא ליה נפש דאצילות ונסתלק ממנו וזה שאומר דגרים לסלקא כו' הכי קב"ה סליק מיניה בת זוגי' כו' דבאתר דלא שריא שכינתא כו'. כי שכינתא דאצילות שריא על נפש דאצילות שהיא ממנה כי הכל נמשך אל יסודה כמו שאומר בפ' פנחס בענין הקרבנות כי כל דבר יש לה הגאה ביסודה והכל מתקרב אל הדבר היוצא ממנה ומתגני במעשה וכיון שנסתלק הנפשא דאחי מסטרה היא גם כן נסתלקה ממנו, ואמר ואסתלק קב"ה מיניה דבאתר כו', דרוחא דאצילות היה לו גם כן מתחלה והיא גם כן נסתלקה מיניה, דבאצילות אין פירוד, דקב"ה אסתלק עם שכינתא וכן רוחא דאצילות עם נפשא וכן הוא ליה נשמתא דאצילות ונסתלק ממנו כל הנר"ן בבת אחת וכמו שאומר בלוחות הראשונות לקמן ק"א א' בשבירת ב' לוחות, ב' יודין, ב' בתים, ופריחת ו' עמאהו עיין שם ונשאר לו נר"ן דבי"ע שהן עץ הדעת טוב ורע כידוע:

^{פח} כד"א ויאמ' ה' אללקם לא כו'. רוצה לומר שהתקין לו מקודם נר"ן דבי"ע שיהיה לו עזר שאם יחטא שלא יאשר לבדו ועיין לקמן ריש תיקון ס"ה האי לאו איהי כאתתא קדמאה כו' אין חד יצר טוב וחד כו':

^{פח} ודא גרים ליעקב כו'. הענין כי יעקב הוא זכה תחלה לנפשא דאדם הראשון, נר"ן דבי"ע, וגם לנפשא דאצילות, והוא סוד ד' אהוון דיעקב, עקב – הוא נר"ן דבי"ע, (דברים ז יב) עקב תשמעון דשם שר ועונש אבד לנפשא דאצילות לא תליא שר ועונש והוא י' דיעקב, וישראל הוא נר"ן דבי"ע גם כן אלא דשם מזד הנוק' וכאן מזד הדבורא וכמו שאומר למעלה כי לאדם ב' נשמתין, אחד – נר"ן מזד הדבורא, ואחד – מזד הנוק', והראשונה בכללה נקראת רוח, והשניה בכללה נקראת נפש, בת זוגיה, ונגד זה יש לאדם ב' יצרין, והיא הרע מפתה לנוק' וכמו שאומר לעיל מ"ג א' למאן פתי מינייהו כו', והוא פתויו לחוה כמו שאומר לעיל תיקון ס"ה, ונגד זה נתקלל, הוא יסופך ראש – בדבורא וכמו שאומר ברעיא מהימנא סוף ח"א, ואתה כו' – צנוק' דהוא עקב כנ"ל, והכל דבי"ע אבד באצילות לא יגורך רע ושם לא שייך לומר אפילו הוא יסופך ראש דשם אין לריד לא זכות ולא חובה, ויעקב לא זכה מתחלה אלא לנוק', מקום אחיזת החויה, ולכן שכן עמו צבטן אחד ועקב שם את אחיו והלך עמו בעקמומית עד לסליק ליה מכולא כמו שכתוב עם עקב תפתל כמו שעשה לו החויה מתחלה עשה לו הוא כנגדו עד לסליק ליה מכולא (הנה זכה גם ליו"ד, נפשא דאצילות אבד לא צא לו בפועל כנ"ל) ועקב אוחז שלשה פעמים לסלקא אוחז מכל הג' עולמות, מנר"ן דיליה כמו שכתוב (בראשית כז לו) הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים את בצורתי לקח – ציירה, דשם בני צבורי ישראל מקנן שם, ועתה לקח צרכתי – בצריאה דשם צרכתי ה' היא תעשירי, צבינה דמקננת שם וכמו שאומר לעיל תיקון נ"ה וצבטן עקב את אחיו ודא לא ידע ועיין בפ' משפטים קי"א ב' בכלא דחי יעקב לעשו אחיו בגין דלא יהא ליה חולקא כלל כו' דאינון תרין כו' ולא ידע עשו מה דעביד ליה צבטן אבד רב ממנא דיליה ידע כו' עיין שם בחרוכה כל הענין והנה זכה יעקב גם ליו"ד נפשא דאצילות והנה באותו לילה ויותר יעקב לבדו, שבו נתעורר רב ממנא דעשו, ובחטא אדם הראשון נסתלק היו"ד ממנו ונשאר עקב ונתקיים ואתה השופנו עקב שנגע בכף ירך יעקב, עקב דיעקב, סוף של תיבה יעקב, וזה שאומר ודא גרים ליעקב כו' כמו שנסתלק מאדם הראשון כך נסתלק ממנו עתה גם כן, שהוא אדם בעלמו וכמו שנתפתה העקב נר"ן הנ"ל לנוק' שלו בתחילה לכן נלח ליה כאן גם כן ונגע ביה ונלקה שם וזה שאומר ובההוא זמנא כו' והכל בשביל דפרח היו"ד כי שם לא יגורך כו' והזר הקרב כו':

^{פח} באן אתר נגע בניד כו' דאיהי י' כו'. הנה גיד הנשה מפרש דהוא גיד האמה וכמו שאומר לעיל מ"ס א' ודא ברית מילה כו' בההיא יו"ד לתעבדית גיד ואמאי אתקריאת ג"ד בגין דאיהי כלילא מוז' ספירות דסלקין לחושבן ג"ד, ואמאי אתקריאת נשה בגין כו' כזרע ג"ד

אתר פרח בגיד הנֶשֶׁה, דְּפָרַח י' מְגִיד הַנֶּשֶׁה דְּאִיְהִי י' דִּיעֶקֶב, וְאִשְׁתָּאֵר אִיהוּ עֶקֶב, דְּאִיהוּ דֵשׁ בְּעֶקֶב, וְדָא רְזָא וְיָדוּ אוֹחֻזַת בְּעֶקֶב עֶשׂוּ (שם כה כו) (דאיהו דש בעקב בגלותא ובעולא דמלכותא דשבעין אומין דהוא לזנב ולא לראש).

^פ כְּמָה דְגָרִים אָדָם דְשָׁכִינְתָא אֶתְפָּרְשַׁת מְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאֶתְ אָמֵר (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אִמְכֶם, וְאִשְׁתָּאֵר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִחִידָי בְּלֹא מְטְרוֹנִיתָא, הִדָּא הוּא דְכֶתִיב (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבָד, מֵאִי אָבָד, אָבָד לְמְטְרוֹנִיתָא, וּבְגִין דָּא לֹא טוֹב הִיּוֹת אָדָם לְבָדוּ (בראשית ב יח) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ (שם), דָּא אֶתְרָא, דְלִית אִיְהִי בַת זוגִיָּה, מְסַטְרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, בְּאֶסּוֹר וְהִיתֵר טוֹמְאָה וְטְהָרָה כְּשֵׁר וּפְסוּל דֵם טְהוֹר וְדָם נָדָה, וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהוּ זָכָה נְעֻשָׂה לוֹ עֵזֶר, לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ, דְאֶסְתְּלַק מְנִיָּה אֶתְתָּא דְאִיְהִי עֵץ הַחַיִּים, דְאֶתְמַר בְּהַ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בְּהַ, רְאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ (קהלת ט ט), דְעֵלָה אֶתְמַר (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחַי לְעוֹלָם, דְאִיהוּ הָרְהוּ חֲרוֹת עַל הַלְוִחֻת, חֲרִירוּ מִמְּלֶאךָ הַמָּוֹת, חֲרִירוּ מִשְׁעִבּוֹד מַלְכִיּוֹת, ^פ חֲרִירוּ מִכָּל מְרַעֲיָן בִּישִׁין, מְעַנְיּוֹתָא וְטַפְשׁוֹתָא וְצַעֲרָא וְדוֹחֻקָא וְכַפְנָא, וְעֵלָה אֶתְמַר (דברים ח ט) אֲרָץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכָּנוֹת תֹּאכַל בְּהַ לְחֵם וְכוּ'.

ביאור הגר"א

וע"ל מ"ו ח' פתח ואמר והמן כזרע ג"ד כו' וי"ד ולחי טפה חוורתא דביה אשתלם ג"ד ואתעביד גיד כו', והוא יו"ד דברית והוא סוד יסו"ד, סו"ד הוא ג"ד כד נטיל ונכלל ביו"ד, ויו"ד הוא יו"ד גידי, והוא יסו"ד וכמו שאומר לעיל ובחטא אלם הראשון שאמרו (סנהדרין לח ע"ג) מושך בערלתו כו', דשם חטא ונסחלק ונעשה גז, ומיעקב עקב, וכן יו"ד דשד"י ולכן ותקע כו', והכל בעטיו של נחש, ואמרו במדרש רבה שנגע בחולדותיו וגרם להו גלותא והכל בשביל יוד דפרח מינייהו לחטאו דברית והוא נגיעתו בגיד הנשה וכמו שאומר לעיל כ"ג ח' דלח גרים גלות ואתגלי כו', וזהו (תהלים מט ו) עון עקבי יסובני ואמרו (ע"ז יח ע"א) עונות שאדם דש בעקבו, ורומז על חטא זה כמו שאמרו (חגיגה ה ע"ב) אפילו שיחה קלה כו', ודש לשון דש מבפנים, ועקב ידוע כמו שכתוב ובשליחה היוצאת מבין רגליה, ועקב הוא סוף כי זו בחינה האחרונה שבאדם וכפ' הוא ידוע שנקרא כפ', וכן ידך – יוצאי ידך, וכן (במדבר ה כז) ירכה, וכמו שאמרו ביהיכל לבנת הספיר בארוכה, וזהו דש בעקב לאסתלק יו"ד דשד"י ויו"ד דיעקב והוא בזו"נ דביה ולכן גם בגלותא נשאר דש בעקב כמו שמפרש והולך לאייה דש בעקב בגלותא כו' דהוא לזנב ונידוש ברגליו וזהו דש בעקבא דלהון וכמו שאמרו (בראשית רבה פרשה מ"א) ותשימי כארץ גוד וכחוצן לעובדים אשר אמרו לנפשך שחי ונעצורה, שהיו מרביצין אותן בפלטרויות כו', וכן עובד להם בגלותא וכמו שאמרו (זכרות לה ע"ב) ולא עוד כו' כמו שכתוב ועבדת את אויבך, (ילקוט שמעוני בראשית פרק כה סימן ק"ז) זכה יעבוד כו', וזה שאומר ודל רזא וידו אוחזת כו' לאייה דש כו', שידו משועבד לעקב עשו שהוא הגלותא כמו שמפרש והולך אבל עבד ליה עוקבא דלח כמו שאומר בפ' משפטים סס עקב את אחיו ודל עבד ליה עוקבא וארמי ליה לאחורא מאי לאחורא אקדים ליה דיפוק בקדמיתא להאי עלמא אמר יעקב לעשו טול אתה האי עלמא בקדמיתא ואנח לבתר כו' וידו אוחזת בעקב עשו הוא בעקבות משיחא דלח האי עלמא יחזור ליעקב וזהו בעקב דליה שהוא עקב דהאי עלמא לקח לעצמו והוא יעבוד כעיר, (ישעיהו ס"א ה) ועמדו זרים ורעו אלכנס, (ישעיהו י"ח ח) ושעשע יונק על חור פתן ועל מאורת כפעוני גמול ידו הדח, וזהו (בראשית כה כו) וידו אוחזת כו', (עובדיה א כ"א) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט כו', ויחזור היו"ד ליעקב, וישראל זכה אח"כ והוא נר"ן שבצ"ע מזל הדכורא, ויו"ד רוחא לאילנות, ושם והוא יאסוף ראש – ראש לדכורא כנ"ל ונתרפא מאלעתו והוא ההוא עלמא, עולם הבא דשם יאסוף ראש לאין חלק זו שם ועיין מה שכתבתי במקום אחר בענין שם יל"י דהוא בישראל ויעקב בארוכה:

^פ כמה דגרים דשכינתא כו'. לכן גם כן פרח יו"ד דיעקב מבני ישראל ונשארו עקב כנ"ל, ויו"ד הנ"ל הוא שכנתא דפרח מיניה כמה דהוא גרים יעקב הוא אתתא אחרא דצ"ע, עץ הדעת טוב ורע כנ"ל זה שאומר ובג"ד לא כו' דא אחרא כו' מסט' דעץ הדעת טוב ורע באיסור והיתר כו'. ורובה לומר זהו עזר כנגדו, עזר מסטרא דטוב וכנגדו מסטרא דרע וכמו שאומר למטה אתייהב ליה אחרא מסטרא דסיהרא כו' לאייה פלגו דילה כו' כגוונא דלכא כו' ובג"ד אם זכה כו', והיא שית סדריו, ג' – טוב, היתר, טהרה, כשר, וחליו כו' ועיין בזה פרשת בראשית כ"ז ב' ואי זכו ישראל אייה עזר לון בגלותא מסטרא דהיתר טהור כשר ואי לאו כו', טהור היתר כשר אייה יצר הטוב כו', ואתתא דאית לה דם טהור ודם נדה מסטרא דמשנה אייה כו' עיין שם בדבריו, וניתן לו מנאות עשה ומנאות לא תעשה בשביל זה גם כן והוא שית סטרוין דנוק' והן ב' לוחות האחרונות, מיניא ושמאלא, ה' בלוח אחד וה' בשני, דהראשונות היו מעץ החיים ועיין לקמן ק"א ח' וזה שאומר דם טהור כו' שהן ה' דמים טהורים וה' כו', שהוא (בראשית ג טז) הרבה הרבה עלצונך, ב' פעמים הרבה הרבה, ושם בעצבון תאכלנה מה שאין כן בעץ החיים כמו שאומר למטה וזהו ועצבונך ב' מיני דמים הנ"ל:

^פ חירו מכל מרעיון בישין מעניותא כו'. חשיב ששה דברים נגד ששה שבועות הדעת, איסור והיתר כו' שהוא בעצבון כנ"ל ואמר חירות ממלאך המות חירות משעבוד מלכיות שהן ב' כתרים שזכו ישראל בלוחות הראשונות וכמו שאמרו (ערובין נד ע"א) אלמלא לא נשתברו לוחות הראשונות אין כל אומה כו' ואין מ"ה כו', והוא דכורא ונוק' דביה, דשעבוד הוא מסטרא דנוק' כללל דשבעין אומין פלחי כוכביא כמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"ד, ושני הכתרים הן מסטרא ד"יה עלמא לחירו כי יד על כס י"ה, ועוד שהתורה לא נשתכחה כלל וזהו חרות על הלווחות חקוק על לוח לבס, כתר הג' כידוע, שאלו הב' הן ג' וכמו שכתוב והייתם לי סגולה וכמו שכתבתי במקום אחר, והן ט' ספירות דנהירו זה ונעשו אח"כ והכל יחזרו לעתיד לבוא כמו שכתוב (ישעיהו ד ג) כל הכתוב לחיים כו', (ישעיהו מט כג) והיו מלכים

אסתלק מיניה, ואתייהב ליה אחרא שׁמסטרׁא דסיהרא, דאתמר בה (קהלת ג ב) עת ללדת ועת למות וכו', דאיהי פלגו דילה חיים עותרא, ופלגו דילה מות עניותא, כגוונא דלבא דאתמר ביה (שם י ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, תרין בשותפו, ובגין דא אם זכה עזר במלויא דסיהרא, ואם לא זכה כנגדו בחסרונה דסיהרא. ודא לילי'ת דאיהי

שׁמסטרׁא דיי'ה, ע'ר י'ה תעור קשתף (חבקוק ג ט), עריות מסטרׁא דו'ה לא תקרבו לגלות ע'ר ו'ה (ויקרא יח ו), שׁמסטרׁא אשה ובתה (שם יז) אינון ה'ה, ערות פלתף (שם טו) דא י' זעירא דאדני', דאיהי פלה האמורה בשיר השירים. תא חזי שכנתא תתא אתקריאת בתה מסטרׁא דאימא עלאה, פלה מסטרׁא דכ'ל כ'ל ה', אחות מסטרׁא דעמודא דאמצעיתא, שאר בשרו (שם ו) מסטרׁא דההוא דאתמר ביה (בראשית ו ג) בשגם הוא בשר, מסטרׁא דדרגיה.

תקונא שבע וחמשין

[תיקוני זוהר – דף צד ע"ב]

(דף צד ע"ב) שׁמסטרׁא שׁב'א, שׁמסטרׁא דתרי תרי יצירות, דאתמר בהון (בראשית ב יט) וייצר יהו'ה אלהי'ם מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים, ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכו'. שׁמסטרׁא חזי כמה נשמתיך וכמה ציוריך צייר קודשא בריך הוא בדיוקנא דמרפבות דלעילא, דאינון חיות הקדש,

ביאור הגר"א

אומניך כו' וכיוצא הרבה, (ורמיהו לא לב) נתתי את תורתך בקרבם ועל לבם אכתובה כו', דיתבקע ימא לאורייתא ע"י שילה ויקח את ארוסה לילה:

שׁמסטרׁא דסיהרא. רואה לומר סיהרא דעץ הדעת היא פגומה חזי חודש, כ"ח עתים דקהלת, י"ד וי"ד, והן ה' חלקיו ה' ליד ימינא י"ד פקיון, וחילופם ביד שמאלא, ועיין לעיל תיקון נ"ה אבל סיהרא דעץ החיים לית לה פסק כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס רמ"ח ב' עיין שם:

שׁמסטרׁא עריות מסטרׁא כו'. עתה חוזר לפרש מה שאמר לעיל כ"ג א' וד' זמנין גלת כו' בין ד' אחוון ומפרש לה מקרא, והן ט"ו עריות, חמש עשרה נשים מסטרׁא דיי'ה, ושך עריות חמורות מסטרׁא דוא"ו, וכמו שאומר בפ' בראשית, והן חמורות שהן למטה, וכמו ש"ה הן כחדא לכן הם גם כן כנ"ל, וה' עריות שאינון מקורבה, נדה ואשת איש וזכר ובהמה רובע ונרבע, ואף שעיקרן חו"ה וכמו שכתבתי במקום אחר שאלו הכ"ח הן ח"י זה שאומר ו"חי בהם והוא מסטרׁא דלדיק דנקרא ח"י ואלעפ"כ מתחלקים כנ"ל:

שׁמסטרׁא ערות אשה ובתה כו'. ורואה לומר, לאדם שהוא דכורא הזהיר כל העריות והוא ו' של שם, וערות אשה ובתה הן ה"ה, וכלתך – יו"ד, הרי יהו"ה, וכן שאר כל העריות באלו ג' אותיות, והזהיר את הוא"ו כנ"ל, ועיין בזה פ' בראשית ואינון אפרישין בין ה' לה' ללא אתקריב וא"ו בינייהו הדא הוא דכתיב ערות אשה ובתה לא תגלה ואינון שכינתא עלאה ותתאה כו' ורוא דמלה ונהר יחרב כו' ובגין דא לית קריבו כו' עיין שם. ומפרש שם כל העריות על ג' אחוון הנשארים, ומפרש שם על הערב רב דהן עריות דישאל וגלותא ליהון עיין שם בדבריו. ואמר דא י' זעירא כו' רואה לומר מלכות דילה שהיא הכלה ומפרש והולך ת"ח שכינתא כו'. והן ד' דגין דנוק' כמו שאומר לעיל כ"ג ד' ובכל קו האמצעי, ביסוד – כלה, ובת"ה – אחות, ומסטרׁא דאימא – בת, והן ג' נקבים – שורק וכמו שאומר שם. ואמר שאר בשרו כו'. רואה לומר מסטרׁא דלעת דכליל כולא כמו שאומר למעלה בתיקון כ"ח ושאר מקומות, ופה מסטרׁא דאימא הוא בדחינה חילונית אבל מסטרׁא דפנימית הוא מסטרׁא דיו"ד, חכמה דכליל כולא כמו שאומר בפ' ויקרא יו"ד ב' עיין שם בדבריו (ובע"א כלה י' וש"ב ה' אמ' ו' וב' כולל הכל ה' אחרונה דכולל הכל) והוא ד' אחוון דהוי"ה כסדר הזה כלה אחות ובת ושאר בשר דכליל כולא:

שׁמסטרׁא תיקון נ"ז בראשית תרי שבא. רואה לומר ששם ב' תיבות האלו:

שׁמסטרׁא ואינון תרין כו'. רואה לומר השבא, והו תרי, תרין נקודין, ומפרש איזה נקודין והוא השבא וכאלו אמר תרי נקודין של שבא ומפרש והולך מהו תרין נקודין – תרי יצירות, ורמיז פסוק וייצר כו' אבל פסוק לא טוב כבר פירש סוף תיקון נ"ו ורמיז לקמן בתיקון ס"ב ושאר תיקונין, ושני יצירות, עוף משמים וחית משדה, וכן הוא למעלה. זה שאומר לעיל דף כ"ג ע"ב ובהוא זמנא הוה איהו שליט על כל המוני עילא ותתא שהן שתי יצירות, וקרא לכל אחת שמהן כמו שמפרש והולך:

שׁמסטרׁא ת"ח כמה כו'. זהו וייצר כו' ולאדם כו', והוא משה רבינו עליו השלום דהוא גלגולא דאדם, מ"ה דמשה, אדם דאדם וכן שכינתא הוא אדם גם כן, חיה הרביעית כמו משה רבינו ע"ה. ועיין בזה פ' בראשית דף כ"ח ע"א וייצר ה' חלקים כו' אינון עמי הארץ ואפילו באלין כו', והן שתי יצירות, חית השדה – מעשיה, ועוף השמים – מליצה. ועיין לעיל סוף תיקון מ"ה ותיקון מ"ו. וכן כבאות עליונים ותחתונים שהן נו"ה ואדם הוא יסוד שמט"ט ירש מעלתו, ועולם הוא מלכות שהן כלל הכל. ועיין מה שכתבתי במקום אחר. אבל כאן רמיז כמו שאומר שם ואמר שם אר"א והא מאן כו' א"ל ברי כו' עיין שם:

דירתין בני נשא נשמתין מנייהו, ואייתי קודשא בריך הוא לאדם בגלגולא על פלהו, לראות מה יקרא לו, ולא
אשכח עזר בהון, הדיא הוא דכתיב (שם יח) ולאדם לא מצא עזר כנגדו, ואיהו קרא לון לכל חד שמעון כפום
חילא דלעילא, דאתמר בהון (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא, לכל חיה ומלאך ואופן
קרא לון בשם ידוע, לכל חד על מתכונתו בעבודתו ובמשמרתו.

תא חזי אדם הוה ידע כל מלאך ואופן וחיה ושרף, כל חד דהוה ממנא על שליחותיה, והוה ידע כל שמא
דכל חד דהוה כפום שליחותיה, והכי הוה קרי ליה, דהכי אשפחנא בספר רזיא"ל דאתיהיב לאדם קדמאה,
דמטטרו"ן קרא ליה קודשא בריך הוא שמעון סגיאין, לזמנין אתקרי מיטטרו"ר (מי"מטור) בזמנא דממנא על
מטרא ולזמנין אתקרי פתחו"ן סגרו"ן (אטימו"ן) (נ"א אטמון), אטמו"ן בזמנא דאיהו אוטם חובין דישראל,
סגרו"ן בזמנא דסגר תרעין דצלותא, פתחו"ן בזמנא דפתח תרעא דצלותא, (פסקו"ן) (נ"א פסקו"ן) בזמנא
דפוסק הלכות דמתניתין במתיבתא תתאה, והכי כל שמעון כפום שליחותיה, והכי כל מלאך אשפני שמיה
כפום שליחותיה, הדיא הוא דכתיב (שופטים יג יח) למה זה תשאל לשמי והוא פלאי, וכפום ניסא דעבדין הכי
איהו שמיהו.

ולכל שליחותא ושליחותא דלהון אית רגעא ושעתא ידיעא, שחומזל ידיע, ויום ידיע, וככב ידיע, ותמן
אשפני, האי מלאך אתקרי בששים רבוא שמעון דמלאכיא, הוא אתקרי חסדיא"ל בזמנא דעביד חסד עם
עלמא, גבריאל"ל בזמנא דעביד גבורה בעלמא, סתוריא"ל ס"ס בזמנא דסתיר בני עלמא בגדפוי מאלין מלאכי
חבלה, הדיא הוא דכתיב (תהלים צא ד) ותחת כנפיו תחסה צנה, ואתקרי חתמיא"ל בזמנא דחתים זכוון וחובין
על בני עלמא, כתביא"ל בזמנא דכתב חובין וזכוון.

וכל מלאכא כפום שמיה אית ליה קרא באורייתא, כתביא"ל על שם (שמות לב טז) והמכתב מכתב אלהי"ם
הוא וגומר. ש"זכריאל"ל, זכרנו לחיים, ועל שם זוכר ברית אבות, ואשתרשא בזכור, שמריאל"ל בשמור,
חסדיאל"ל בחסד, גבריאל"ל בגבורה, צדקיא"ל בצדק, רפאל"ל (ברפואה, יתוא"ל) בתפארת, מלכיא"ל במלכות,
לית מלאך דלית ליה עקרא ויסודא בספירן, וכל ספירה אית לה ש"שם ידיע ש"ב והו"ה ידיעה, ש"נ וכל שמעון
תמן אית לון עקרא ויסודא.

[תיקוני זוהר – דף צה ע"א]

וכל מלאכיא דסוסייהון סוסי אשא, ומרפבותיהון אשא וקשפותיהון אשא ורומחיהון אשא, וכל מאני קרבא
דלהון אשא, יסודיהון בגבורה, ומלאכי חבלה דאנון אשא, יסודא דלהון בגיהנם, ואית מלאכיא דאתמר בהון
(תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות, יסודא דלהון בעמודא דאמצעייתא, ואית מלאכיא דאינון ממיא דרקיעא,
דאתמר בהון (שם קמח ד) והמים אשר מעל השמים, מסטרא דימינא, פלהון עקריהון לעילא, ולית מלאכא
דלא אשתכח ביה שם יהו"ה, ש"דאשתכח (דף צה ע"א) בכל אתר, כגוונא דנשמתא דאשתכח בכל אבר

ביאור הגר"א

^{פס} ומזל ידיע כו'. דהכוכבים מערכתם נשתנה לפי המלכים:

^{פס} בזמנא דסתיר כו'. כמו שכתוב (תהלים לא א) יושב בסתר עליון כו' וסיפא ותחת כנפיו כו':

^פ זכריאל זכרנו לחיים ועל שם זוכר ברית אבות ואשתרשא בזכור. ורואה לומר נקרא זכריאל בזמנא דזוכר לחיים, וקרא ליליה (ויקרא
כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב כו', ואמר בקצרה על שם שזוכר ברית אבות ולשון המורגל בתפלה וכן זכרנו לחיים ואמר ששרשו בספירן
הוא בזכור והוא בצדיק ששם מקום הזכירה ומקום החיים, אל חי, ושם כל זכור מאן דרשים כרשימא קדישא דאיהו דכר כו' ומכל מקום
הוא בנלח כמו שאומר לעיל תיקון י"ג בו נח לדיק ותנח התיבה, והם זדיבור אחד, ב' פלגי דאינון חד, ואמר בשמור בצדק במלכות דהן
בחינות שונות והכל במלכות וכן ששים רבוא שמהן והן בעשר ספירות:

^פ שם ידיע. הוא צנוק':

^פ והו"ה ידיע. דזכורא ורואה לומר בשניו הנקודה ועיין לעיל סוף תיקון נ"ה ומה שכתבתי שם:

^פ וכל שמהן תמן. רואה לומר בספירן:

^פ דאשתכח בכל אתר כגוונא דנשמתא. דהו"ה הוא נשמתא, ונוק' הוא גופא, כמו שאומר לעיל ס"ג ב' ומסטרטא גופא ועיין מה
שכתבתי שם, ולכן כל השמהן הן בגופא לכל אבר ואבר וגיד ועורק ודופק ועלם וכל שרטוט וקו וליור – הכל שם אחר, והו"ה הוא אחד
בנשמתא ולכן אין ראוי להשתמש בשמא בלא הויה כנ"ל סוף תיקון נ"ה דהיא אחת אלח דנשתנה לפי האבר דמתפשט ביה והוא הנקוד

ואבר, ובגין דא אית לבר נש לאמלא יהו"ה בכל ספירן, ובכל כרסיין, ובכל מלאכין, ובכל אבר ואבר דבר נש, דלית אתר פנוי מניה לא בעלאין ולא בתתאין, יהו"ה לא אתקרי ביחודא דארבע אתוןן אלא בעלת העלות דמיחד לון, ובגין דאיהו מיחד ארבע אתוןן, ביה אתקריאו יהו"ה ביחודא חדא יהו"ה אחד ושמו אחד, ובגין דא שוי אמונה דישאל בארבע אתוןן אלין, וכל שמעון שוי כנויין לשמא דא, לית שמא עד אין סוף ועד אין תכלית רברבא ושלטנא מן דא, לעילא עד אין סוף, ולתתא עד אין תכלית, וכל חיילין ומשריין מניה דחלין ומדעזעין.

תקונא תמניא וחמשיין

שע"ה בראשית ברא אלהי"ם (איהי) את, בת יחידה איהי בת מלך פנימה, (איהי) את אמתא דילה, ועלה אתמר (בראשית ב כא) ויפל יהו"ה אלהי"ם תרדמה על האדם ויישן וכו', מאי ויסגור, פתח רבי שמעון ואמר, ויריחו

ביאור הגר"א

ובעלמנו אין שינוי וכן הוא שם הוי"ה בכל העולמות כולו שהן אדם אחד בכלל זה שאומר ובג"ד אית לב"נ כו' ולכן כל המלות כולן רמיזין בהוי"ה ואמר אלל בעלת העלות כו' רוצה לומר אין סוף והוא בכתב שמסם הכל אחד, והוא אחד הכל באין סוף ועיין לעיל י"ב ב', ס"ג א':

שע"ה תיקון נ"ח בראשית כו' איהי בת יחידה כו' פנימה איהי אמה ועלה אתמר ויפל כו'. ורוצה לומר דהיא בת דבראשית, ואמה לאלקים, והכל בנות' דהיא עקב, עם יו"ד פרח ממנה הוא יעקב כמו שאומר לעיל כ"ד א' ועיין ברעיא מהימנא סוף ח"א והוא יו"ד דבראשית, נשאר ראש, דכורא, כמו שאומר ברעיא מהימנא שם ועיין תיקון ל"ט וזה שאומר בריש פ' בראשית דבראשית הוא בית ראש, דו"נ באור"א, וכן הוא בזו"ג, והוא ראש דישאל שאלתא (בראשית ג טו) הוא יסופך ראש ואתה כו' וכמו שאומר ברעיא מהימנא וכמו שכתבתי במקום אחר בארוכה ונשאר מישאל ל"י והוא הנשאר מאמה לאלדים והוא שם הגדול יל"י כמו שאומר שם בארוכה הרבה, ובת הוא ברתא דמלכא באילנות, ואמה הוא דבריא ועיין בזה פרשת תלך רע"ט ב' אבל סלע דילי איהי ברתא דמלכא כו' ובפ' משפטים כ"ד ב' תא חזי בר נש כל דתיילד כו' ותלת אלין אינון אמה ועבד ושפחה, דברתא דמלכא זכה יתיר יהבין ליה נשמתא בארץ אילנות מסטרא דבת יחידה ואתקריאת איהי בת מלך כו' ובגין דא כל בר נש זכי בנפש מסטרא דבת יחידה כו', וכן אמר שם למעלה תא חזי שכינתא אית דאתקריאת כו' וזה שאומר עלה אתמר כו', רוצה לומר לכלל הוא אמה, ובשר הוא בת מלך פנימה, וכמו שאומר לעיל נ"ד ב' דא סלע מטטרון דבגינה אתמר ויקח אחת מללעותיו ויסגור בשר תחתנה מאי בשר הוא דאתמר ביה בשגם הוא בשר ורוצה לומר בת מלך הג"ל שהיא דרגיה למשה כמו שאומר לעיל נ"ג ב' בארוכה עיין שם היטב, ואף שאמר שם מט"ט, הנה מט"ט כולל כל הג' עולמות, ראשו דבריא, גופו ביצירה כו', אלל שנקרא היצירה על שמו לפי שגופו שם וכמו שכל האילנות נקרא על שם ז"א כן הוא בעולמות ושמו כשם רבו וזה שאומר פתח ר"ש כו' דאיהי גופא דילה אתמח כו' דאיהי נקודה דילה כו' כגוונא דא (. ובגינה כו'. דהנקודה הפנימית שזיכה היא בת מלך כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס רמ"ח ב' ועוד ובר"ח כו' לזימנין סיהרא הות כגוונא דא כו' וההיא נקודה כו' כל כבודה בת מלך פנימה, וירח עצמה היא כלל הג"ל, סיהרא חיוורא, ועיין בזה פרשת בראשית כ"ח א' ויקח אחת מללעותיו, מללעותיו דמאן אלל מאלין עולמין דמטרוניתא נטלו אור"א חד מינייהו ואיהו סטרא חיוורא, יפה כלבנה, ויסגור בשר תחתנה דא בשר דאתמר ביה בשגם הוא בשר, בשר דמשה, סומק, ועליה אתמר פני משה כפני חמה ובגין דא יפה כלבנה ברה כחמה כו', אלל דשם מדבר באופן אחר לכלל הוא סיהרא, מלכות, ואיהו חד מעולימתין דילה לאינון אילנות דסחרני כורסיא ועיין בזה פרשת אחרי מות ס"ח א' אילנות, אילת כתיב חסר, דא אילת השדה כו' כל אינון איילתא דסחרני כורסיא יקירא קדישא דהא הוא דכתיב ששים גבורים סביב לה כו', והוא ע"ב עולמין דילה, י"ב דתחותה, ועיין בזה פרשת ויקהל קל"ז ב' את כל עדת בני ישראל אינון תריסר משריין קדישין כו' דהא מטרוניתא לא אתחזי למיתי לבעלה אלל באלין בתולתאן עולמתא דייחון עמה כו' וכל חכם לב בכם אלין אינון שיתין מקורין דאשקאן עלמא כו', ועיין בזה פרשת ויקרא כ"א ב' מאן אילת השחר דא כנסת ישראל כו' ואיהי חד מן הגהו איילות וכמו שכתוב ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי תמתי כו', ובשר דמשה הוא דעת דילה שהן גבורות והיא דחילא ואמתני כמו שאומר בריש פ' תרומה והיא איומה כנגלות ועיין באדרא רבה קל"ה א' וימלוד באדום כו' והוא דרגא דמשה רבינו עליו השלום וכמו שאמר (ילקוט שמעוני דברים לד סימן תתקסו) בישראל לא קם כו', אשה כושית, ובזה חדש פ' יתרו ל"ג ב' כיון דאנהירת כחורו דאבנא דלוחא ע"כ לית לה חיזו בשפירו לאסתכלא כו' וזה שכתוב (תהלים קמט ט) לעשות בהם משפט כתוב הדך הוא כו' אבל כאן מייירי באופן אחר כנ"ל וכל ג' עולמות זיי"ע הוא גופא דילה והן מזינה דילה ולמטה דמקנת בג' עולמין והן גופא דילה אבל חכמה דילה שנקראת בת מלך פנימה, נקודיה בהיכליה פנימה דעלה נאמר כל כבודה, דחכמה נקרא כבוד, ל"ב נתיבות, וכורסייא הוא כסא לכבוד, והכל במלכות, חכמת שלמה, מקדשי היראו, ואף שצפ' משפטים שם אמר מאן גופא דברתא דמלכא דא מטטרון והאי גופא איהי אמה דשכינתא כו', כבר כתבתי שכולם נקראו מט"ט, ואמר צפ' בראשית שם ויירר ה' אלקים כו' ולא למשה דאיהו עמה, ורוצה לומר, לא לשכינתא – לעשות בגינה, ולא למשה הוא קבלה דמשה וכמו שאומר לעיל ע"ז ב' כלל אינון כבעירין כו' ואפילו אינון דמשתדלין באורייתא כל חסד דעבדין לגרמייהו כו' ולא בעאן לאשתדלל בחכמה דקבלה כו'

סוּגְרַת וּמְסוּגְרַת (יהושע ו טו), מאי ויריחו, דא איהי ירח דאיהי גופא דילה, אמתא מברתא דמלכא, דאיהי נקודה דילה, סוגרת ומסוגרת מלגאו, כגוונא דא כ.

ובגינה אתמר (שמות כה כז) לעמת המסגרת תהיינה הטבעות וגומר, מאי הטבעות אלין תרין אודנין דלכא דאינון עגולין פטבעות, ולכא איהו לשמאלא, הכי פתורא צריך לשמאלא, שלחן בצפון, שייבגיין דא שמיעה תליא בלכא, ואוקמוהו מארי מתניתין הלב שומע, לבתים לבדים (שם), מאי לבתים אינון תרי בתי לכא, שיימאי לבדים אינון תרין בליין, תרוייהו לבר, עלייהו אתמר (שם כו כד) והיו תואמים מלמטה, תרי כנפי ריאה, ויחדיו יהיו תמים על ראשו.

ש"תא חזי, אתמר בהאי צלע (בראשית ב כב) ויקח, ולכתר ויבן יהו"ה אלהי"ם את הצלע, מאי ויבן, אלא (מלכים א ח יג) בנה בניתי בית זבול לך וגומר, והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה, תרי בתי לכא אינון תרי בנינין דהאי קרא, הדא הוא דכתיב (שם ו ז) והבית בהבנותו דא בית ראשון, אבן שלמה מסע נבנה דא בית שני, שייבליקבלייהו אמר בנה בניתי תרין בנינין, חד אתקריאת בניינא דאימא עלאה, ותניינא בניינא דאימא תתאה.

ש"יעוד ויבן, לישנא ואבנה גם אנכי ממנה (בראשית ל ג), בניינא דיבום, שייבכמה דהאי נקודה איהי סוגרת ומסוגרת, הכי צריכה בריתא דאיהי בתולה, למיהוי סגורה ומסוגרת בבית אביה, (שם כד) בתולה ואיש לא

ביאור הגר"א

דגרמין דלסתלק נביעו לחכמה לחיהו יו"ד מינה ולסתארת ב' יבשה כו', והן אלו שניים, אמתא – גופא לילה, גופי הלכות, בית לילה, ויו"ד היא בת מלך, נקודה שבז"ת, נקודיה זהכליה כמו שאמרו בכמה מקומות, ואמר גם ובגינה אתמר בגלותא בתראה ולאדם לא מלא כו' בהוא זמנא ויפל כו' תרדמה לא גלות דאתמר ותרדמה נפלה כו' ויקח אהת מלכותו כו' כנ"ל, והוא בניינא לילה לעת הגאולה וכמו שפרש והולך שם, ואמר שם ויסגור צר דעאון לאגנא עלה כו' דבר אחר ויסגור צר כמה דלח אתמר לעומת המסגרת, מסגרת מתקיימת דבה מטרוניתא יהיה סגור ששת ימי המעשה, ומפרש ויסגור כמו שאומר כאן דהיא סגורה במט"ט, גופא לילה, כל ששת ימים ושם מסתרת לאגנא עלה כמו שאומר למעלה בכמה מקומות, וזה שאומר ובגינה אתמר לעומת המסגרת כו' ורואה לומר כמו שפרש והולך דמסגרת הוא לבא דשם נסגרת נקודה זהכליה וכמו שאומר לעיל תיקון כ"ט מעין חתום דא ראשית, נקודיה זהכליה כו' קנקן דהאי יין דא לבא דבר נט כו' וכד איהו קנקן דהיהו לבא דכיא מלגאו ומלכר כריא תמן חכמה כו' וזה שאומר מאי הטבעות אלין תרין אודנין כו'. ואמר שם לבא הוא ב"ת חתום בוא"ו והוא מ"ס, ועיין לעיל ריש תיקון ה' ובשני אודנין הוא סוד שם מ"ב וכמו שאומר בזהר חדש ו' ב' ועיין מה שאמר לעיל ל"ז ב', וריך לומר דמפרש מה שכתוב לעומת המסגרת תהיין הטבעות, אינו אותן הטבעות שנאמר למעלה דהן ארבע טבעות:

ש"ע ובג"ד שמייעה תליא לבבא כו'. רואה לומר לכן אמרו דשמייעה הוא בשמאל כמו שאומר לעיל תיקון ע' (לב הוא לשמאל וכ"פ שמייעה בזינה וכמו שכתוב אשר לא תשמע לשונו) ואמר על מלכות דהיהי לשמאלא ועיין לעיל ריש תיקון נ"ה ודא לבא לשמאלא מלכות זכרונות כו' ובתיקון כ"ד דהוא לב נטיר מכלל דהיהי שבת שמור, ומוחא זכור כו' מנרתא לדרום כו' פתורא כריך לתקנא לה לגבי לפון ופתורא איהי שכינתא תתאה דאתמר בה כל כבודה בת מלך פנימה ממשצרות זהב לבושה מאי זהב דא גבורה דאתמר בה מלפון זהב יאתה, ממשצרות זהב – תרי סמכי קשוט והן ב' כליין, שנים כרובים זהב והן לבדים דכאן כמו שפרש והולך:

ש"ע מאי לבדים כו' תרווייהו לבד. רואה לומר שהן נק' לבד תרי סמכי קשוט והוא לבד. ואמר עלייהו אתמר והיו כו' רואה לומר על הכוליין שהן אחים תאומים כידוע לכל מה דלא עבד דא עבד, שנים כרובים איש אל אחיו, ואמר תרי כנפי ריאה ויחדו כו' שהן שניהם ביחד מה שאין כן בכליות שהן לבדן כל אחת וכן הם תמים וכמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ה ויעקב איש חס וס"ת כך כריך למהוי חס כו' כגוונא דא אינון חמש כנפי ריאה כו' ותרי אומות אינון כריאה כו':

ש"ע ת"ח אתמר כו' ולבחר ויבן. רואה לומר דהן ג' עלמין דמט"ט, ויקח את הכלע הוא גוף דמט"ט ביצירה, ויבן – דבריאה ועשיה, ב' בניינים כמו שפרש והולך שהן ב' הוי"ן כמו שאומר לעיל ריש תיקון מ"ב, והן מקננין בהן, וזה שאומר אינון תרין בניינין דהאי קרא רואה לומר דבריאה ועשיה:

ש"ע ולקבלייהו כו' חד כו'. רואה לומר באכילות שמקננין בהן:

ש"ע ועוד ויבן לישנא כו' בניינא דיבום. עיין בזהר פרשת בראשית שם כ"ח א' ויבן ה' חלקים את הכלע הכא אתרמיז רזא דיבום דאמרו ביה כיון שלא בנה שוב לא יבנה הדא הוא דכתיב אשר לא יבנה את בית אחיו אבל לגבי קב"ה אתמר ביה ויבן ה' חלקים, או"א בני לה לגביה, ה"ה"ד בונה ירושלים ה', ו' דהיהו בן י"ה או"א כו', ובג"ד בטורא דא תבני בי מקדשא כו' עיין שם כל הענין, ועיין בזהר פרשת תלך ר"פ ב' כי יסבו אחים כו' פקודא דא ליבם אשת אח כו' והן כל אלה יפעל כו' הכא קא רמיז שינוי השם כו' בלח אחר אתערמה, דעולוימא דילה, מט"ט, וישנה כו', ביה רזא יסוב לימי עלומיו אבל שכינתא כו' עיין שם היטב, ועיין בזהר פרשת פנחס ר"ז א' ב' אנוש דא רזא דההוא נער דסליק לסיבו ואתהדר כמלקדמין ועל דא אנוש כחאיר ימיו כו' כליץ השדה כן יליץ, דאתחדש ואתהדר כמלקדמין, הכי יליץ וסליק, מאי טעמא בגין כי רוח עברה בו כו' ודא הוא רזא דחנוך כו' ואוליד ליה כמלקדמין ואתחדש כנשר עולמין ואתהדר איהו נער.

והענין כי רזא דיבוס הוא בעלמין זי"ע שהן דמט"ט כמו שאומר שם וכמו שאומר לעיל בתיקון כ"ה ותיקון כ"ז ושאר מקומות הרבה, ועיין בזה פרשת משפטים ק' ז' הא תנינן קרי לה בתה, קרי לה אחות, קרי לה אם, וכולא איהו וכללא הוה כו' מאנא דהות לתתא היד אתעביד לעילא, כיון דאיהו לא בעא לקיימא בההוא דרגיה דיוסף כו' כדין נחית לתתא ואתעבידת איהו אימיה כו' והא אתעקר מתמן והשתא איהו מעלמא דנוק' כו' עיין שם בדבריו, וזה שאומר שכל יבוס הוא במט"ט ושם נשתנה כי כל השנויין ביה כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ז ותיקון כ"ח ולקמן תיקון ס"ח וביה אשתני כל דיוקנין ללא דמו לא ללא וכן בשאר מקומות הרבה, והענין כי נשמחא לית לה שינוי, וכל השינויים הוא בגוף כמו שאומר בתיקון נ"ז עיין מה שכתבתי שם, וכמו נהורא בגוונין – דהשינוי אינו אלף בגוונין, וכן הוא בנשמחא כידוע, וכן הוא כאן כי עלמין דמט"ט הן גופא לגבי ברתא למלכא באצילות ולכן אין שינוי אלף ביבוס כד נחית לעלמין דיליה, ועיין לעיל סוף תיקון ס' ועוד ויורה ה' עץ דא מטה דמשה דהוה מתהפך כו' ואמאי אתקרי מט"ט – מטה, דלזמנין מטה כלפי זכו ללדיקייא ולזמנין כו' דהכי איהו הוה מלכא לקב"ה כגוונא דנשמחא דרכיב על גופא כו' ובהאי אתר כריך שינוי מעשה בגין דאתהפך מדינא לרחמי וקב"ה דאיהו מלגאו איתמר ביה אני ה' לא שניתי דאיהו רחום וחנן לית ביה דינא ולא שינויין כו' ועיין לעיל ע"ג ז' מאנא דא גופא איהו עבד ואיהו רכיב לתלת סטרין אלין דאינון קטורא דיחודא חלא, דאינון נר ה' נשמת אדם, והאי עבד איהו כנויא לכל שמהן, שינוי לכל שמהן, וביה מרכיבין כל אילנין עילאין מסטרא לטוב כו', והענין מה שאומר ואבנה גם אנכי ממנה וענין לדיק יסוד עולם כי השכינה אין בנינה בעולם הזה אלף ע"י רוחיהון ללדיקיא כמו שאומר בפ' תרומה קמ"ו א' ויקחו לי כו' רזא דרזין כו' שלימו דתקונא דהאי רוחא, רוחיהון ללדיקיא בהאי עלמא, רוחא דא אשתלים בזמנא דחנוך כו', אמר קב"ה רעותי לדיירא בינייהו אבל לא יוכלנא עד דתתקון ההוא רוחא דילי דשריא בגוייהו ה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ורעה לומר בתוך בני ישראל, דעיקר בנין הוא רוחיהון ללדיקיא, וקיימא בית המקדש בזה, וכל תיקון השכינה הוא נשמתין ללדיקיא בהאי עלמא דהוא התפשטות רוחא דילה ולכן אמרו (ויבנות סג ע"ב) כל מי שאינו עוסק בפריה ורביה ממעט את הדמות, שהוא רוחא דילה שהיא כדמותו כידוע, והוה ולדיק יסוד עולם שהוא השכינה שהיא כלל הארץ והעולם לדיק לתתא וכן לדיק דלעילא, ברית קיימא שמשפיע ונותן לה בנין וכן הוא באשה שבניה הן בנין דילה ואתפשטות רוחא שאו"א נותנין רוחם בולד, ועיין מדרש הנעלם פ' לך בך בארוכה, וזה שכתוב (בראשית ל א) ואם אין מתה אנכי ואמרו (כתובות נט ע"ב) אין אשה אלף לבנים, כי האשה בסוד נפש והבעל בסוד רוח וכולד – והיו לבשר אחד, מתחברין רוח ונפש דיליהון כאחד ואז נקרא חיים כי הנפש בלא רוח הוא מת כמו בקבר והרוח בא לעולם להחיות הנפש בסוד אדם ובהמה כו' וכן הרוח בלא נפש אין לו שכל כלל וכל העונש של הרוח הכל בשביל שלא תיקון הנפש וכן הוא לאיש ואשה והנה בנין הם יסודה ובניינה וכן ברית קיימא קדישא וכנ"ל ואלו הן ז' בתי מקדשים שהן בניינים דילה, ז' ההין כנגד ז' עלמין כמו שאומר שם בפ' תרומה התמלי מסטרא חדא לארקא להאי עלמא ומסטרא אחרא לארקא למלאכי עילאין כו' ובפ' פקודי רנ"ט ז' מסטרא דיעקב נטיל רוחא דהיי כו' מסטרא דיוסף דאיהו לתתא כו'. ועל דא קיימין תרין סטרין אלין דא לעילא ודא לתתא כו'. ועיקר הענין בשביל ז' מיני נשמתין, א' בדרגא דבינה, עולם הבא, והוא נשמתין דאינון בהוא עלמא, וב' דרגא דמלכות ללדיקיא דהאי עלמא בגופא, עולם הזה, וכמו שאומר בפ' תרומה קכ"ז א' ז' אפרסמון דא היכלא עילאה כו', אפריון דא היכלא לתתא כו', ונשמתין עילאין דהאי עלמא ינקין כו', ונשמתין דלית לון גופא בהאי עלמא סלקין וינקין מההוא נהירו לאפריון כו' ואלין אינון ז' בית המקדש, ז' הדין, ויבן, ז' בניינים הנ"ל, ומלאכים הן עולם האמלעי, והן ג' עלמין זי"ע וכל זה בניינא דאמה ועבד ופחה אבל ברתא למלכא אינה כי אם ע"י נשמחא דאצילות, ברתא יחידה כנ"ל, והנה כשאין האדם מתתקן בהאי עלמא בזנים – יורד לעלמין דנוק', למט"ט, ואז בניינא סתיר אלף כשהאדם מתתקן יכול לזכות אח"כ לנשמחא דילה וזה שכתוב בא נא אל שפחתי ואבנה גם אנכי כו' שלא זכיתי להבנות וכן הוא באשה הגשמי שע"י שפחתה שחלד והתפשטות רוח שפחתה בולד, יכולה להתפשט רוחא דילה גם כן בולד ע"י שמגדלת אותו, ועל ידה ילדה, ורוח דילה קרובה לגברתה והיא משתעבדת תחותה וכן הוא ברזא דיבוס דאחיו לע"י שהוא קרוב לו הוא מתבנה על ידו, דכמו שהגופות מתקרבין באחיה כן הוא בנשמות יותר, ולכן באחיו ובאשתו שהן הקרובים יותר – מתבנה, וזה שכתוב (בראשית ל ג) ותלד על ברכי, ואף באחר אמרו (סנהדרין יט ע"ב) כל המגדל בן חבירו כאלו ילדו, והוא גם כן שמתפשט רוחו בתוכו ע"י התקרבותו לו. והנה עלמין דחנוך שעשר ספירות עלאין מתקננין ביה ונקרא אחיו של הקב"ה – הוא גואל של הקב"ה, שכינתיה, כשאין מתבנין ע"י אדם ואתעקר מאתם ויורד לקליפות ח"ו – אז הוא גואל הקרוב ומתבנה בו ע"י יבוס, והנה בתחילה היה בן השכינה כמו שהוא למטה בן לאשה עד י"ג שנה והוא נקרא נער עד י"ג שנה והוא במדרגת נער ואח"כ כשנשא אשה עלה למדרגת בעל השכינה שהוליד בנים והוא בעלמא דלכורא וכשלא נתבנה חזר להיות בן אשתו במדרגת נער ונשאר במדרגתו כמו שאומר בפ' משפטים בסבא כיון שהיה כבר וירד, וכן הוא בכל חטא לאדם, כמו באדם שאבד ההוא זיהרר וירש חנוך אף שעשה תשובה גדולה מאד, וכן ישראל בעגל, דבעל תשובה יורד בהנהו עלמין הנ"ל, ולא זכה רק דוד הוקם על, שלכן עשה כל מה שעשה עד שזכה לזה, ולכמה שנים, וכן הוא בעובד שזכה ביבוס למאי ללא זכה שום בר נש כמו שאומר שם עיין שם, ואף גם זה אינו זוכה כי אם ע"י שנכללו ברוח היבוס, ובהתפשטות רוחו של היבוס בולד נכלל גם הרוח של המת ורוח של היבוס דזכה להתבנה הוא במדרגת בעל השכינה כמו שאומר שם והוא פרקא ירית ירותא דיוסף דהוה הוא בקדמיתא כו' אתר דיוסף אצוי אקרי ואצוי הוה וכן הוא למעלה דחנוך שנטיל ההוא נשמחא אינו אלף ע"י רוחו של היבוס שעולה למעלה באצילות ונכלל עמו רוחא דמיתא, והוא במוחא וזרעו של היבוס רוחא דיליה ומוריד ההוא רוחא דיליה ורוחא דאחיה במט"ט וזהו ההרכבה והתכללות שאמר בפ' פנחס כנ"ל ועיין ברעיא מהימנא שם בארוכה וזה שאומר שם דאתחדש האי נער לסליק לסיבו רואה לומר שאדם נזקק ומת בלא בנין וחוזר ונעשה נער ונעשה במדרגת נער וזהו שינוי שנשתנה בהאי נער שנשתנה ברוח היבוס וכן נעשה גוף אחר וכן רוחיה נשתנה וכמו שאומר שם ולא יכירונו עוד מקומו והכל שנכלל ברוח היבוס וכן הוא במט"ט והן ג' שינויים בג' גלגולים הראשון דבריאה שינוי מקום כמו שכתוב הנה ה' יואל ממקומו כ"י ממקומו והוא אה"ה ובגלגול שני ביצירה שינוי השם מלפ"ץ חלוף הוי"ה ושם הוא שמו של הקב"ה דמקנן ביה, הוי"ה, ז"ל, שמו כשם רבו, אל תמירני זו, ובגלגול שלישי יורד לעשיה שינוי מעשה ועיין בזה פרשת תלך שם, והוא ביה"ו ג' גלגולים עיין שם בארוכה, ובבנין הראשון והיה הזכור כו' יקום כו' ולא נשתנה השם רק המקום מאצילות לבריאה עלמא דנוק', אבל בשני נשתנה אף השם ובשלישי כריך לשינוי

מעשה למעשים גדולים שהשלים נשמחו שהוא בעולם הקליפות וס"א והוא קרוב מאד לחטא וגם הס"א מסיתהו מאד שאם לא השלים כאן אז יורד לס"א ואינו נשלים אלא במעשה שהוא עלמא דעשיה אבל בראשון ושני הוא במחשבה ודבור. והנה אמרו (ויצמות י ע"ב) כיון שלא בנה שוב לא יבנה, והוא כנ"ל לכל שהיה במדרגה וירד לא יעלה לעולם וכן הוא בהיבט כיון שהיה בידו לבנות אוחו וסלק מחשבתו וכמו שכתוב (דברים כה ז) מאן יבמי להקים בו' והוא גילוי מחשבתו ואח"כ עומד ואומר לא חפצתי לקחתה והוא דבור ואח"כ וחלצה נעלו שהוא קשירתו בעקב שהוא עולם העשיה עקב כידוע ושם (זהר שמות רכ"ב ע"א) של נעלך בו' זו אשה בו' והתיר הקשר שהיה המת קשור בו לתקנו ואז לא יבנה עוד והולך נע ונד עד לאשכח פרוקא ברחמים גדולים ובזכות ובמעשים גדולים מאד של תלמיד חכם גדול מאד שעולה למדרגת או"א עילאין דשם עלמא דחירו ומוציאו מיד ס"א, וכריך לחלילה להתיירו מקשר אחיו לאשכח ליה פרוקא אחרא, ואף בועז שהיה קרוב הורכבו לרחמים ובקשות גדולות, (רות ד יא) יתן ה' לך את האשה, ברכות כל הזקנים, (רות ד יז) ותקראנה לו השכנות שם בו' וכידוע וכן בתמר אלא ששם היה על הענין אחר להעלותם למדרגתם הראשונה שאביהם היה הגואל ואמר בסבא שם יהודה אתה יודך אחיך בב' עניינים א' שלא ירדו לאחר להתבנות ועוד שזכו לעניינים הראשון ולזו לא זכה שום אדם. והענין כי זה הבנין היה ע"י השם יתברך שלא בידיעת יהודה וכן הוא בענין בית המקדש דבתחילה היה ראוי להתבנות שני בתי המקדש ע"י דקב"ה והוא דרגא דלאילות – בינה ומלכות, וכשחטאו – אבדו, וע"י תשובתם זכו לשני בתי המקדש אבל ע"י דבני נשא, ובעלמין דמט"ט – צבריאה ועשיה, ולא נהבנו ישראל ע"י ב' בית המקדש אלו, שאבדו אותם, והשתא אזלין בגלותא נע ונד עד דיתער רחמים גדולים וע"י שילה – משה רבינו עליו השלום, ויתבני ע"י או"א עילאין, עלמא דחירו, וילאו מהגלות וכמו שכתוב (ישעיהו נד ז) וברחמים גדולים אקבך, ואז יתבנה שני בתי המקדש ע"י דקב"ה וכמו שאומר בפ' פנחס רכ"א א' עיין שם בדבריו, וזה שאומר בפ' בראשית שם ויבן בו' כיון שלא בנה בו' אבל לבני קב"ה בו', דודאי חנוך לא יבנה עוד אלא קב"ה וכמו שכתוב (עמוס ה ב) נפלה לא חוסף קום, מעמא ע"י בני אדם אלא (עמוס ט יא) אקים את סוכת דוד הנופלת, ובאלו הבניינים ירדה מעולם לעולם – השכינה, ועתה היא נע ונד עד הגאולה שתעלה למקומה הראשון בלאילות והוא ברחמים גדולים וע"י מלך המשיח שהוא מיהודה כנ"ל וכן ישראל יזכו אז גם כן לבת זוגם הראשונה בלאילות שאבדו בעגל וכן משה רבינו עליו השלום לשכינתא דלאילות, נערה המאורסה שעדיין לא זכה אליה (ברכות נז ע"א) ותורה בו' מאורסה – מאורסה, שלכן לא זכה משה רבינו עליו השלום ליכנס לארץ ישראל שיבנה בית המקדש על ידו, שאז היה מעשה הקב"ה כמו לוחות הראשונות, והכל ע"י הערב רב בחטא העגל שע"י כן לקה בסלע ועיין לעיל נ"ג ב' בצרובה, וזה שאומר בפ' בראשית שם וכן אומר במשה ויבן בו' דא שכנתא נערה המאורסה בו' בהוא זמנא זכו כל ישראל בו', וג' עלמין בג' גבולים, ב' בית המקדש והמשכן דהוא משכן דנער מט"ט כמו שאומר בפ' תרומה, וזה היה לפי שעה לאין בניינה אלא בנזק, ב' הוי"ו, אבל ביצירה נאמר ויקח ה' אלקים את הכלע כנ"ל, וזה היה לשעה, שתקיים השכינה ביניהם, והנה אף זה לא זכו ישראל רק ע"י יבוס שהוא משה שרואה לומר המטה דרגא דמט"ט, והלוחות השניות שהיו בנויין ב' בית המקדש כאלה ע"י למשה ועם המשכן כמו שהוא ביבוס דלחצנאה ג' נר"ן כאלה ובפעם ראשון וע"י הסלע נלקח ממנו המטה כמו שאומר בפ' בראשית ו' ב' ולא אתקיים ברזא ליבוס שהוא גואל הקרוב לו דביה אהבני שכינתא אלא ע"י אחר והלכה נע ונד עד שלמה ועזרא כל אחד לבדו כמו שאומר בגבולא ע"י אחר ולזמן רחוק וזה שאומר שם כיון שלא בנה שוב לא יבנה, והבנין הוא ע"י הדיבור אל הסלע וכיון שלא בנה שוב בו' עד הגאולה כנ"ל, וענין הסלע בסוד ראה והתקין אורת הלבנה וכמו שאומר באיזרא רבא קמ"א ב' סתימא מכל סטרוי בו' וכן זהו ויבן ה' אלקים את הכלע והכלע הוא הסלע כמו שאומר לעיל נ"ד ב' ודבור אל הסלע שהשם יתברך היה חפץ שיזכו אל מעלתם הראשונה כמו בהגאולה אבל ע"י הערב רב לא זכו אליה ומכל מקום התחנן משה לכוון לא"י להיות בסוד היבוס אבל לא זכה גם לזה כיון שלא בנה שוב לא יבנה אלא עד לעתיד לבוא ע"י דקב"ה שיתמחו הערב רב מעלמא שהם גרמו כל זה, וכלי הדיבור בסלע היו זוכין ישראל בכל יבוס לבנות את אחיו כבתחילה וכן בעלי תשובה אבל כיון שלא זכו אז הוא כנ"ל וזהו מה שאמרו הרכבה מין צמינו ושלח צמינו, ע"י אחיו הוא צמינו והוא מוציא פרי וכמו שאמרו בירושלמי זימנין דעקר זרע מינה וכן הוא כל נשואי בת אחרות וממשפחתו, וע"י אחר הוא שלא צמינו וזהו סוד העריות שהן קרובים מאד והיו ההתבנות ואלילות להשפיע בולל נשמת עץ חיים מאילות אבל כבר נאבד מהאדם זה ע"י עץ הדעת להוליד מאילות בסוד והאדם ידע בעץ הדעת טוב ורע שהוא דרגא דבי"ע במט"ט מפ"ז זה ולא תדמה ליוארך וכמו שאומר לעיל כ"ג ב' דאנת גרים, ולא הוטר אלא ביבוס להתכללות רוחא ברוחא ואז יהיה במדרגת הנער הולד כנ"ל וכלי זה אף זה לא יזכה כנ"ל ועיין שם בהמאמרים הנ"ל שהבאתי למעלה ותבין הכל:

^{פ"ב} וכמה דלאי נקודה בו'. אמר סוגרת ומסוגרת, בב' בתים ראשון ושני שהיו ראויין להיות יחד כנ"ל והן ב' עלמין דהיא מסתתרת בהון, ועולם היצירה לא חשיב ואין בנין נגדו לאין בנין אלא בנזק ויבן את הכלע אבל באדם לא נאמר בנין וכן בלב, ב' בתי לבא כנ"ל בנה בניתי בו', וכן מעין חתום דילה בב' חותמות חותם בתוך חותם, ליון וירושלים, ב' דלתות, שד"י אדנ"י, והכל כי בעלמא דדבורא אין בנין כנ"ל אבל מכל מקום הוא שומר דילה, וכנגדו כתיב אין יואל ואין בא, שהוא סלע דמחאן ביה, והוא יותר קשה מב' הבניינים אף שהן חומות מכל מקום היו נפתחים והוא קשה להפתח עד כי יבא שיל"ה וכן באשה סלע בתולים דילה שהוא כריך להקרע וזה שאמרו (ויצמות נט ע"א) בתולה ב' בתולים, ואיש לא ידעה שהוא ב' חותמות דילה שלא נגע אדם בהן והן ג', וזה שאומר ותלת גוויין סהרין לה בו' וכן בקליפות האגוז, קליפה חיוורא היא הקשה וכן (חגיגה יב ע"א) בהו אבנים מפולמות, ונגדו אין יואל ואין בא וכמו שאומר לעיל נ"ג ב' דמחאן בה בו', כי האשה אפשר לבוא עליה ונקביה רחבים מה שאין כן באיש ולכן כריך להקרע והוא קריעת ימא דאורייתא כמו שאומר שם, שלכן כריך באיש כריית ערלה מה שאין באשה אלא לעשותה כלי וכן נאמר בב' מלך פנימה, ופנימה הוא חדר לפנים מחדר, בבית הפנימי, כמו שכתוב (מלכים א ו כט, ג) לבית המקדש לפנים ולחילוון, שהוא קדש קדשים, חדר הפנימי ושם בת מלך סגורה ומסוגרת, והשלישי – ממשצרות זהב לבושה והיא מסתתרת בלבושה, ובה לבושיין ואיש לא ידעה אלא לבעלה לבד בקרוב בשר כמו שפרש והולך וכמו קודם החטא (בראשית ב כה) ויהיו שניהם ערומים בו', ונגד זה הלוחות בארון, לא יפתח כלל, והוא ממשצרות זהב לבושה – הארון לתורה, וכן כריכה להיות כל בתולה בבית אביה – מכוסה בלבושה ומסוגרת חדר לפנים מחדר וזה שאומר הכי כריכה בתתא דאיהי בתולה בו' רואה לומר לשמור בתולים דילה כנ"ל וכן אורייתא סתומה ובתולה עד שיבוא חתן דילה ותבר בתוליה ויקרע ימא דאורייתא

יְדַעָה (שם כד טז), וְתֵרַד הָעֵינָה שֶׁבִּדְא בַת עֵינָא, שֶׁסּוּגְרַת וּמְסוּגְרַת בְּעֵינָא, וְתֵלַת גְּוֹנִין סַחְרִין לָהּ, שֶׁיְדַעְלֵייהוּ אֲתָמֵר (איוב לג כד) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אִלְּ פַעְמִים שְׁלֹשׁ עִם גְּבֵר. וְכֵן נִחִית לֹוֹן מְשָׁה אֹרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל מִינָהּ, אָמֵר הָיוּ נִכּוֹנִים לְשִׁלְשֵׁת יָמִים אֶל תִּגְשׁוּ אֶל אִשָּׁה (שמות יט טו), שְׁלֹשֶׁת יָמִים לְקַבֵּל תֵּלַת גְּוֹנִין דְּעֵינָא, וְאִיְהִי טְמִירָא וְסִתְרָא בְּהוֹן, שֶׁיִּתְרָאִישׁ לֹא יְדַעָה בְּהוֹן, עַד דְּאֲתַפְשֵׁט מְנִייהוּ.

[תיקוני זוהר – דף צה ע"ב]

שֶׁיְדַעְלֵייהוּ זְמָנָא דְּאֲתַפְשֵׁט מְאֵלִין לְבוּשִׁין, אֲתִיחַדַת עִם בְּעֵלָה בְּקִרְוֹב בְּשָׂרָא, שֶׁיִּתְרָא הוּא דְּכָתִיב (בראשית ב כג) עֵצִים מְעַצְמֵי וּבִשָׂר מְבִשְׂרֵי לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֹוֹקְחָהּ זֹאת, עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת (דף צה ע"ב) אִמּוֹ וְדָבֵק בְּאִשְׁתּוֹ וְהֵיוּ לְבִשָׂר אֶחָד, דְּכַךְ דְּרַכָּא לְאֲתִיחַדָּא דְּכֵר וְנוֹקְבָא בְּקִרְוֹב בְּשָׂר, וְדָא דְּבוֹקָא (ג'א קורבא) דִּיחַוּדָא דְּלַעֲלֵא, דְּלֹא יִהְיֶה דְּכֵר חוֹצֵץ, וּבְגִין דָּא אֹוּקְמוּהוּ מְאֵרֵי מִתְנִיתִין, דְּכֵד בַּר נֶשׁ מְצַלֵּי וּמְיַחַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשִׁכְנִיתִיה דְּלֹא יִהְיֶה דְּכֵר חוֹצֵץ בֵּינּוּ לְבֵין הַקֵּיר, שְׁכִינִיתִיה (קרקוריה דקיר קירות הלב), דְּלֹא יַעֲבִיד פְּרוּד וְקָצוּץ בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינִיתִיה, וְרָזָא דְּמִלָּה וְיִהְיֶה שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ (שם כה), עֲרוּמִים בְּקִרְוֹב בְּשָׂרָא בְּלֹא לְבוּשָׁא כָּלָל, שֶׁיְדַעְלֵייהוּ זְמָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינִיתִיה כְּחַדָּא בְּלֹא לְבוּשָׁא כָּלָל, אֲתָמֵר בֵּיהּ (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכְנֹף עוֹד מוֹרִיךְ, וְהֵיוּ עֵינֵיהֶם רוֹאוֹת אֶת מוֹרִיךְ.

בִּיאור הַגְּרָא

ועדיין היא ארוסה לגביה והיא סגורה בג', פר"ד, והסוד הוא הבתולה, והקשה מכולם היא הרמוז, ולא ידע איש את קבורתו וכמו שאמרו צ"ב בראשית שם עיין שם בדבריו:

פ"ד לא בת עינא. רואה לומר, דבת מלך היושבת פנימה במוח יורדת לבת עין ורואה משם, דהראיה בא מצבת עין, והיא דגא דבת מלך, ורואה בדברי תורה, וחוזרת הראיה למוח כידוע וזהו (בראשית כד טז) ותמלא כדה ותעל:

פ"ד סוגרת כו'. כמו שמפרש והולך ותלת גוונים כו', וכן היא מסוגרת בכרובי ועפעפי עינא, צ"ב מסגרות, אבל עיקר המכוון כאן בתלת גוונים כנ"ל וכמו שמפרש והולך שלשת ימים לקבל כו' ואינה טמירא סתימא כו':

פ"ד ועלייהו אחמר כו'. שאלו ג' עלמין הן ג' גלגולים שלכן ועל ארבעה לא אשיבנו כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב והן ג' גוונים, בגלגול ראשון גוון חיורא כמו שאומר שם, ופעם הראשון שלא נתגלגל הוא בת עין וכן הסוד כנגד בת עין וכן התורה בג' עלמין, ונגד ג' עלמין יש ס"א שלכן שם טמירא צפר"ד, כנפים ולבושים לכסאה מינייהו, אבל באצילות – לא יגורד רע ואין כריד כיסוי תמן ושם אין ערוה וכמו שאומר לעיל כ"ג ב' אבל לעילא לית ערוה כו' וזה שאומר וכד נחית לון כו' שלשת ימים לקבל כו' לקבל ג' עלמין כנ"ל לעלות בהן ולהתקדש בהן, וכמו שצ"ל ג' היא ואיש לא ידעה שבהן ערוה וכריד להזהר שם כן לא יגשו אל אשה:

פ"ד ואיש לא ידעה כו'. לא ידעה ממנו היא טמירא שם:

פ"ד ובהוא זמנא כו'. כמו שכתוב (דברים ה 7) פנים בפנים דבר ה' עמכם – בלא אמצעי ובלא הסתר שעל זה נאמר (שה"ש א 3) ישקני מנשיקות פיהו כו':

פ"ד ה"ד ע"ש כו'. דורש והולך סיפא דקרא הנ"ל ויפל כו', שדרש על משה רבינו עליו השלום, על הגלות וכן על כלל ישראל וכמו שאומר שם צ"ב בראשית, ואז יזכו כל אחד לבת זוגיה, וכן היה למשה בגלות מצרים ולישראל וכמו שאומר להלן ובזמנא דמשה הוה מתלבש בהון כו' מיד להתפשט כו' ויבן את הכלע לאשה, זו התורה מאורסה לנו, ויביאה אל האדם כמו שכתוב (שמות יט ט) וירד ה' על הר סיני, (משלי כא כב) הוריד עוז מבטחה, וכן לעתיד לבוא כמו שאומר לעיל כ"ג ב' ושאר מקומות וצ"ב בראשית שם ואמר ה"ד ע"ש כו' – דהיא נלקחה מנשמתא כמו שאומר בסוף תיקוני זהר חדש פ"ט ג' ואורייתא טפילה לנשמתא כו' עיין שם בדבריו, וזה שאומר כי מאיש כו'. ואמר ע"ש ובשר נגד תורה שכתוב ובעל פה, ואמר על כן יעזב כו' כמו שכתוב (דברים לג ט) האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו כו' כי שמרו אמרתך כו' וכמו שאומר לעיל ריש תיקון מ' שכחי עמד כו', וזה שכתוב ודבק באשתו וכמו שכתוב (משלי 7 ו) אל תעזבה כו' נראה כו'. ואמר והיו לבשר אחד רואה לומר בלא מחשבה אחרת שהוא דברים החולאים ויהא לבו ונפשו אחריה תמיד כמו שכתוב (משלי ה יט) באהבתה תשגה תמיד, אילת כו'. וזה שאמרו (ברכות ה ע"ב) דלא כו' לבין הקיר, רואה לומר כמו שאמרו (ברכות י ע"ב) מקירות לבו, שלא יהא חוץ בתפלה בין דבורו לקירות לבו, שפה ולב, הוא הקב"ה ושכינתיה שלכן אמרו (ברכות כח ע"א) מי שאין תוכו כבדו וכמו שאומר לעיל ס"ב ב' ד', וזה שאומר דכד בר נש מצלי ומייחד כו', שיתר כריד לזיהר ביחוד, וכמו שאומר לעיל ק"א א' ובהוא זמנא לכריד בר נש כו' כגוונא כו', ואמר ודא דבוקא דיחודא דלעילא כו' רואה לומר שלמעלה אין ערוה ושום חוץ וכנ"ל:

פ"ד ובהוא זמנא כו'. רואה לומר, לעתיד לבוא, וידוע שכפי קירוב השכינה כן מקורבין ישראל שהיא כנסת ישראל, ולפי מדרגתם היא עולה, וזה שאומר ולא יכנף כו', ונאמר (ישעיהו כה ט) ואמר ביום ההוא הנה כו', וכמו שאמרו (מגילה טו ע"ב) עתיד הקב"ה להעשות ראש כו' ורואה לומר שישיגו השגה שלימה כמו שכתוב (חזקוני ב יד) כי תמלא הארץ דעה כו':

שפ"אמר ליה רבי אלעזר, אבא, מאי סיומא דקרא (בראשית ב כה) ולא יתבוששו, אָמר ליה ברי באַתר דאית ערוה אית בשת, וְדא איהו ירא בשת, ש"ומאן דלית ליה בשת בודאי לא עמדו רגלי אבהתוי על טורא דסיני, ובשת איהו ש"בתלת גוונין חוור וסומק וירוק באנפין, דאתמר בהון (ישעיה כט כב) לא עתה יבוש יעקב בגוון סומק וירוק, ולא עתה פניו יחווירו (שם) בגוון חוור, ואלין תלת גוונין דאית בהון בשת אלין אינון תלת גוונין דתלת קליפין דאגוזא, דאינון עריין דבהון אתלבשת קשת ואתחזייא בהון.

ובגין דאינון עריות תלת קליפין, אתמר בהון אין דורשין בעריות בשלשה, ואסיר לאסתכלא בהון, ש"ובגין דא אסיר לעמא קדישא לאסתכלא בגוונין דקשת, וְדא רזא דערלה דאית לה תלת קליפין, דצריך לאעברא לון מאות ברית קדש, ומיד וראייתה לזכור ברית עולם (בראשית ט טז), ועל אלין תלת קליפין אתמר (שמות ג ה) של נעליך מעל רגליך, ומיד וראייתה, ובזמנא דמשה הוה מתלבש בהון, מה פתיב ביה (שם) אל תקרב הלום, מיד דאתפשט מנייהו אתקריב תמן.

א"ודא רזא דקרנא, דהוה נחית אשא לאדלקא אלין תלת קליפין, דהדא הוא דכתיב (ויקרא ו ב) זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה וגומר, הא תלת גוונין דאשא, דהו נחתינ בתלת צלותין לאדלקא ולאוקדא אלין קליפין, דובההוא זמנא הוה קודשא בריך הוא מתקרב בשכינתיה, והו מתקרבין אתון דיליה י' בה' ו' בה', ובזמנא דהו מתלבשין באלין קליפין, אתמר בהון (שם יג ו) לא תקרבו לגלות ערוה, ולא צריך לקרבה אתון י' בה' ו' בה'.

ביאור הגר"א

שפ"א"ל ר"א אבא כו'. רואה לומר, מאי בוסה שייך בתורה והשיב כמו שזווג באשתו טולד עתה הבוסה מחמת היצר הרע שטולד באדם ולעתיד לבוא אז לא יתבוסש וכן הוא בגילוי הסוד כל זמן שמלובשין באלו ג' עריות אסור לגלות וזהו אין דורשין בעריות בשלשה כמו שמפרש והולך וכמו שאמרנו בספרא דלניעותא ואידרא זוטא ווי למאן דגלי עריותיו וצ"פ פנחס דרעיא מהימנא בארוכה, וכל זמן שאנו מלובשין באלו הקליפות רכיבין אנו להתבוסש ולכסות, וזה שאומר א"ל ברי באחר כו' ירא בוסת. רואה לומר, כל זמן שמתירא מעריות – כריך בוסת, והוא אותיות בראשית כמו שאומר לעיל תיקון ז':

פ"ומאן דלית ליה בוסת כו'. כמו שאמר משה לישראל אז (שמות כ יז) ובעבור תהיה יראתו כו' ואמרו (נדרים כ ע"א) זה הבוסה מכאן אמרו כו' וכנ"ל ירא בוסת:

ש"בתלת גוונין חוור כו'. כשהאדם מתבוסש פתאום נעשה סומק ואח"כ חוור, (ב"מ נח ע"ג) דלזל סומקא ואתא חוורא, וכשהאדם מתבוסש זמן ארוך הוא ירוק, והן גוונין דאבהו, חוור – אברהם מישמעאל, וירוק – סומק מעשו אדמוני, ויעקב – ירוק, (ירמיהו ל ו) ונהפכו כל פנים לירקון מערב רב, וכשיתמחו הערב רב ולא יהיה בגלות עשו (פי' עמלק) וישמעאל שמהו נעשין תמיד חוור וסומק, (תהלים סו יג) בלו בלש וצמים כו' – אז לא יבוש יעקב ולא כו', והן ג' גוונין דמתכסיין בקליפין, ג' גלגולים דאדם בג' אנפי חיוון אצל גלגולא דאדם במשה, מ"ה דמשה, אתפשט מינייהו ונאמר לו (שמות ג ה) של נעלך כמו שמפרש והולך ואז זכו ישראל לתורה, וכן לעתיד לבוא (דברים לג כח) וישכון ישראל בטח דלד עין יעקב, דבת עינא יתפשט מאלו ג' קליפין וכמו שמפרש והולך ואמר דבהון אתלבש' קש"ת כידוע וקש"ת הוא ראשי תיבות תקיעה שברים תרועה שבהו (בראשית לה טז) ותק"ש בלדתה, ג' גוונין הנ"ל ועיין בזה פרשת בראשית וברי' פ' פנחס בארוכה:

ש"ובג"ד אסור כו'. וכמו שאמרנו (סנהדרין כב ע"א) כל המסתכל בערוה כו', וכן אסור לחקור ולדרוש בהן וכמו שאמרנו (תהיגה יא ע"ג) אין דורשין כו', ואסור כו' שלא יקרה כמו לאדם הראשון וכיוצא באלו ג' מד' שנכסו לפרד"ס וכמו שאומר לעיל י"א א' ואמר ודא רזא דערלה כו' כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ז ועיין מה שכתבתי שם. ואמר ועל אלין תלת קליפין אתמר כו' והוא גוף הטפה סרוחה שהוא כתנות עור דחויא, הערלה דיליה כמו שאומר לעיל תיקון ל"ז שהוא ג' קליפין דאגוזא, עור – תהו ובורא רע שהוא תהו, ובשר – בהו קליפה הקשה מכולם ק"ז כל בשר, וחושך – גידין והדם וכידוע ואמר ומיד וראייתה כמו שאומר שם אל תקרב הלום ואח"כ ותמונת ה' יביט וכן במשה ידעתך בשם וביה נתקרבה השכינה:

ו' ודא רזא דקרנא. רואה לומר שנתקרב הקב"ה בשכינה וישראל ע"י הקרבן ששמו מוכיח עליו:

ה"ד זאת כו'. ב' פעמים העולה שהוא לשון כליל באש ועל מוקדה וכמו שאומר לקמן והאש אית לה תלת גוונין אלו לסלקא אלו ג' וכמו שמפרש והולך הא תלת גוונין דאשא כו'. וזה שאומר ב' פעמים תוקד בו, פעם ראשון לקבל ערבית בלילה כמו שכתוב (ויקרא ו ב) כל הלילה עד הצוקר ואש כו', השני לקבל תפלת שחרית בצוקר כמו שכתוב (ויקרא ו ה) ובער עליה עצים בצוקר וצוקר והאש על המזבח כו', וכן הוא פשטא דקרא. דראשון נאמר שיהא דולק כל הלילה על האצבעים ופדריס, והשני נאמר על המערכה בצוקר שילדיק אותה (ולא יאה בטל האש בסדר המערכה וזה שאומר לא תכבה), והשלישי נאמר (שם ו ו) אש תמיד, נאמר שיהא דולק תמיד עד הערב ועליו נאמר תמיד וכן עולת התמיד נאמר על התמיד של בין הערבים שאז נתקיים תמיד, שלשון תמיד אינו על עולם אלא על הזמן שהוא יהא תמיד וכמו בלחם הפנים ומנורה – כל הלילה, והתמיד – בצוקר ובערב:

ו' ובהוא זמנא כו' ובזמנא כו'. עיין לעיל ל"ג א' בארוכה:

ובגין דא תקינו תלת צלותין בכל יומא, לאעברא תלת קליפין אלין דערלה מאות ברית דאיהי שכינתא, ובדא שריא בתלת גוונין נהירין, דאינון כהנים לויים וישראל, דעלייהו אתמר (שיר ז ב) מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, דאינון נעילת חגין וזמנין ומועדין, דעלייהו אתמר (שמות כג יד) שלש רגלים תחג לי בשנה, תלת קליפין עליהו אתמר (בראשית ג כא) ויעש יהוה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, בקדמיתא כתנות אור, ולבתר דחאבו כתנות עור, מעור דאיהו משכא דחויא, וילשבעין שנין אתפשט ההוא (חויא) (נ"א משכא) מניה.

"דתלת גוונין דלבושין דשכינתא אינון תלת ווי"ן דויסע ויבא ויט, בזמנא דמתעברין כתנות עור דחויא, נהירין תלת גוונין דנהורא דשכינתא, ומיד וראיתיה לזכור ברית עולם, דאינון תלת ווי"ן אינון תלת גגין דאת ב, "חד לשמיהא וחד לארעא וחד לימא, דומהאי ב' תליין שבועין גוונין, דאינון שבועין ותריין, דעלייהו אתמר (ישעיה יט א) הנה יהוה רוכב על עב קל ובא מצרים, על ע"ב בשבעין ותריין גוונין נהירין, ומיד (שם) ונעו אלילי מצרים מפניו.

[תיקוני זוהר – דף צו ע"א]

"דאינון תלת גוונין רמזין בה, ה' תלת גגין דילה אינון לבושין נהירין דברתא דמלפא, דדאיהי י' בת עין, דאייהי חמש אלפין שנין דבריאת עלמא, ואיהי ה' זעירא דאברהם (דף צו ע"א) דדרגיה חס"ד, דסליק לשבעין ותריין, ה' י' מן אלהים. ה"י מן יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י). ה' לבושא דכסי על י'.

ביאור הגר"א

⁷ דאינון כהנים כו'. שהן נגד ג' אצבן כידוע (תהלים קי ד) אהה כהן לעולם, (בראשית לא מצ) ופחד יחזק וישראל והן העבירו ג' הגוונין בג' כותות דתקינו וכן כריכוז ישראל לאפסטא מג' דרגין אלו דבהון. ואמר
⁸ ואינון נעילת כו'. דג' רגלין נגד ג' אצבן וכהן לוי וישראל, דשמיני עכרת תשלומין כו', ומכל מקום הוא נגד דוד מלכא וכן נגד גרי אדק וכו' אך שמה. ואמר נעילת חגין כמו שכתוב מה יפו פעמיו בנעלים כו' ודרשו בשעה שעולין לרגל רוצה לומר נעלים על ג' רגלים דנעל על הרגל ורוצה לומר דעתה הוא מכל מקום בנעלים לכד יוס הכפורים דמתגלה בת עין. וזה שאומר
¹ תלת קליפין עליהו כו' דקדמיתא כו'. רוצה לומר שאלו לבושין דג' עלמין היו כתנות אור שהיה מאיר בהם בת עין נהורא דעיינין והשתא השוכא דעיינין עור עור מנין עור משכא דחויא כמו שמפרש והולך ואמר
¹ ולשבעין שנין כו'. כידוע ורוצה לומר ככאן על זמן חיי האדם שבעין שנין ואח"כ מתפשט מזה הגוף להתלבש בגן עדן בכתנות אור כמקדם, וס' (ויחזקאל לו ט) מארבע הרמות כו' שהן ג' גוונין נהירין עם הבת עין. ואמר
² דתלת גוונין כו' תלת וויין כו'. שהן ג' אצבן ויסע כו', שם ע"ב כמו שאמרו צפ' בשלח ושאר מקומות הרבה והן ג' גוונין נהירין הג"ל. ואמר

² מיד וראיתיה כו'. וכמו שכתוב (ויקרא כו מצ) וזכרתי את בריתי יעקב ואף כו' ואף כו' והארץ אזכור:

¹ ואינון תלת וויין אינון כו'. ג' עלמין הג"ל ביתא דשכינתא שעל זה נאמר (במדבר יב ז) בכל ביתי כו', שהגיע עד הבריאה ואתמסר ליה תורת הבריאה והוא צ' דבראשית, נקודיה בהיכליה, הבית גוף להנקודה שכתוב וכו"ל והיא בת דנתקשרא בג' אצבן, ג' וויין הג"ל, ועיין בזה פרשת בשלח דהיא נטלח כל הג' שמהן דע"ב אלו:

¹⁶ חד לשמיהא כו'. שמיה הוא בריאה בסוד ראש, וארץ – עשיה, וימא – יצירה כמו שאמרו צפ' לו בענין גלגלי ימא דלמרין כרוך כבוד ה' ממקומו ועיין מה שכתבתי שם:

²³ ומהאי צ' תליין כו'. שבעין דודין דסחרין לה כמו שאמרו בזה חדש שה"ש ובזוהר פ' וירא שהן מ"ב דאתון וכ"ח דנקודין, שתין מקורין דחייין, שתין איילתא, (שה"ש ג ז) ששים גבורים סביב לה, וי"ב עלמות לילה – י"ב בקר, והן במט"ט דיך לו שבעין שמהן והן ע' נפש וע' שמהן נגד ע' אנפין דת"ת דמקנן ביה, ובי"ת עממה שהוא שנים הן צ' בתים הג"ל, בריאה ועשיה, וזה שאומר

² ואינון שבעין ותריין כו'. וע"ב גוונין הן י"ב גוונין דלעת, צ' עיטרין דחוי"ב, וצ' אחסנתין – ה' חסדים וה' גבורות, והן י"ב גוונין שבושין, והן כללים וכל אחד נכלל משקה שכל אחד מתפשט צ"ק ומשתנה בכל אחד, ומה שאמר לעיל ל"ח א' שהן ל"ו היינו בהתכללות שמאלא בימינא והן חו"ב כל אחד וה' חסדים וה' גבורות ל"ה אצל הן ע"ב, ל"ו – וה"ו, ול"ו – אני לנוק' ונשארין אלה לדכורא וכללן ע"ב:

²⁷ דעלייהו אתמר כו'. כיון שנתרבה הדעת ונתגלה אזי יתבטל הס"א כמו שכתוב (ישעיהו יא ט) לא ירעו כו' כי מלאה כו' כמו שכתוב (יואל ב כ) ואת הכפוני ארחיק מעליכם והדחתיו כו', (יואל ג א) ונבאו בניכם כו':

¹⁰ ואינון תלת כו'. דה' היא שכינתא, והכל כמו בבית והה"א מתפשט בג' עלמין:

¹⁰ דאיהי יו"ד. הוא המפיק שבוך ועיין לעיל ד' א':

¹¹ ואיהי חמש כו'. רוצה לומר שבתא דמלכא מכוסה בלבושין דה"א, ובאלף הששי יתגלה היו"ד וכו"ל והיא יו"ד למילוי ה"י כמו שמפרש והולך ה' מן יו"ד כו' וכן א' למילוי ה"י המש"ו ה' מן יו"ד כו' וכן א' למילוי ה"א – אור"ר שתתגלה, ועל זה נאמר (מלכים א יב) חמשה

תקונא תשעה וחמשיין

"בְּרֵאשִׁית, כִּי בָאֵשׁ יְהוֹי'ה נִשְׁפָּט (ישעיהו סו טז), דְּאִינוּן "כְּתוּבָת עוֹר יְדֻצְרִיךְ בְּהוּן הַבְּדֵלָה, כַּד אָמְרִין יִשְׂרָאֵל בּוֹרָא מְאוּרֵי הָאֵשׁ, וְאָמְרִין הַמְּבַדִּיל בֵּין אֹר לְחֹשֶׁךְ. חֹשֶׁךְ אוּכְס, כְּתוּבָת עוֹר דִּילֵיה אוּכְמִין, כְּמָה דְאִתְמַר בְּהוּן (שיר א ה) שְׁחוּרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה, (בראשית ג א) וְהִנְחֹשׁ הָיָה כִּי עָרוּם מְנִיִּיהוּ, כִּי דִלְכָל חַיָּה בְּרָא לְבוּשֵׁין, וְלְכָל בְּרִיָּין דְאִתְבְּרִיאוּ בְּשִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאִשְׁתְּאָרוּ גּוֹפִין דְּמִזִּיקִין לְמַעַבְד וְלֹא עֵבִיד לוֹן, כִּי בְּגִין דְּהוּה עֵרְב שְׁבַת, וְדָא אִיהוּ (בראשית ב ג) אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לְעֲשׂוֹת, וּבְגִין דָּא וְהִנְחֹשׁ הָיָה עָרוּם מִכָּל חַיָּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹי'ה אֱלֹהִים (בראשית ג א), דִּלְכָלְהוּ עֵבִד לְבוּשֵׁין, וְלֵיה לָא עֵבִד, בְּגִין דְּהוּוּ מִזִּיקִין דְּעֵלְמָא.

וְאִמְרֵי לָא עֵבִיד לוֹן, בְּגִין דְּהוּה לֵיה לְמַבְרִי לְאָדָם עֵרְב שְׁבַת, וּבְגִין דָּא עָאֵל קִנְיָה בְּלַבִּיָּה דְחוּיָא עִם אָדָם, בְּגִין דְּאִשְׁתְּאָר עָרוּם בְּגִינֵיה בְּלֹא לְבוּשֵׁין, כִּי וְאִיהוּ גְרָם לְבַתֵּר דְּאִתְפְּשֵׁט אָדָם מְלְבוּשׁוֹי, וְיָרִית לוֹן נְמָרוד וְעֵשׂוֹ, דְּהוּה עֵשׂוֹ דִּיּוֹקְנֵיה דְּחַוְיָא, וּבְגִין דָּא וְהִנְחֹשׁ הָיָה עָרוּם, עָרוּם לְבִישׁ, דְּגָרָם בְּעֶרְמָה דִּילֵיה נּוֹקְבָא בִישָׂא סָם הַמּוֹת מִיְתָה לְאָדָם וְלֹאִתְתִּיָּה, וְעֶרְמָה דִּילֵיה הָוָה כִּי דִּפְתִי לְחַוְיָה, בְּגִין דְּדַעְתָּן שֶׁל נְשִׁים

בִּיאור הגר"א

ואלף, וכן ה"י לאלקים דיו"ד לאלקים מסתתר בה"י ונחה נח נסתר וכן במילוי וזה שאומר ה"י מן אלקים, ה"י מן כו' ואמר לסליה לע"ב. כנ"ל בבית:

¹¹ תיקון נ"ט בראשית כי כו'. רואה לומר שנספט באש:

¹² כתנות אור. שהוא מאור אש שנפלט ממנו, ובאש – ב' אש, מאורי האש, ואינון לחיש ואשה וכמו שאומר לעיל יו"ד א' וברית איהו יו"ד ועם אש אתעביד איש ואוף הכי אות ה' עם אש איהי נוק' ועל תרין אישות אתמר בקדמיתא כתנות אור דבהון עקבו מכהה גלגל חמה והיינו בורא מאורי האש בתר לחבו ויעש כו' עור משכא לחויה כו' עיין סם ורואה לומר דבתבת בראשית אותיות באש ונשאר תרי על ב' הג"ל וכל אחד כליל מצ' כמו שאומר בריש פ' שמיני וכאן מפרש והולך פסוק והנחש כו' שנתקנא על כתנות אור עד שגרם להפשיטו כמו שמפרש והולך:

² לרריך בהון הבדלה כו'. רואה לומר, בין אור דכתנות אור דשבת, לחושך דכתנות עור לחול דהוא חושך כמו שמפרש והולך חושך אורכס כתנות עור דיליה גם כן אורכס ועיין לעיל ל"ו א' ועל אלון קליפין אמרו לרריך הבדלה כו' ובשבת אתפשט כו' ובגין דא תקינו בהבדלה המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך ללא יתחבר קליפין לחול לקליפין דקודש ולא יעביד תערובות כו' דעיקר התערובות הוא בלבוסין כי הזכות ופגם הכל בהם כמו שאומר בפ' בראשית ובתיקון י"ח ולכן ההבדלה הוא בלבוסין שלא יתערבו וכמו שאומר סם דמוחא לא מקבל טומאה הה"ד כה דברי כו' ועיין לעיל י' ב' וידעו כי עירומים הם כו' מכתנות אור דאינון מאורי האש ובגין דבשבת אתחזיית לוֹן בהדלקת שגרא דשבת בתרין פחילות דאש (רואה לומר שהן נגד זכור ושומר, איש ואשה כנ"ל) ובמואלאי שבת יתעברון מינייהו תקינו למימר במואלאי שבת הבדלה באש ובגין דבשבת וי"ט מתלבשין נשמתין דכתנות אור כו' עיין סם ובפ' בראשית י"ז ב' הבדלה במואלאי שבת בין אינון דשליטין ביומא דחול לשבת ועיין סם י"ד ב' ובשעתא דמבדילים על כסא כל אינון חיילין כו' ובפ' ויקהל ר"ז ב' לבתר דנפיק שבתא בעי בר נש לאפרשא בין קודש לחול אמאי דהא אתיהב רשו לממנן כו' עיין סם בדבריו ואמר סם ובפ' בראשית י"ז ב' דענין הברכה מאורי האש שיאירו הממנן לחול משרגא ורואה לומר שאף שחול מתלבש האדם בכתנות עור ונפשט מכתנות אור, מכל מקום יאיר ממאורי האש עיין סם וזה שאומר למעלה יו"ד א' לאתדכאה במאי דחב וכן אמר סם בצפרנים גם כן להראות שהופשט מהם גם כן שיאירו ועיין סם ובפ' ויקהל בצרכה שהצפרנים הם לבושי קדושה אחורים דקדושה והן לבושין כתנות אור עיין סם בדבריו:

¹³ ערום מינייהו. רואה לומר מהלבוסין, ללאדם הוא ליה כתנות אור, מעולה שבבוסין, והוא לא הוא ליה לבוס כלל, והלבוס הוא הגוף דעתה הוא בלאם כתנות עור וקודם החטא הגוף היה מזהיר כתנות אור כמו שהוא עתה בגן עדן והוא לא הוא ליה גוף כלל:

²² לכלל חיה כו'. רואה לומר זה שכתוב (בראשית ג א) ערום מכל חיות כו' וכמו שמפרש והולך ובג"ד והנחש כו':

²² בגין דהוה ע"ש. כמו שאמרנו (אבות ה ו) עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות כו' וי"א כו' ואשתאר למעבד גוף, וקדש היום, ועיין בזה פרשת בראשית י"ד ע"א פקודא ארביסר כו' כיון דאתקדש יומא כו' לא יכיל עלמא למיסק קמייהו כו' וזה שאומר ואמאי לא ברא לוֹן בגין כו' בגין דאשתייר ערום בגיניה כו' ואמר ודא איהו אשר ברא כו'. כמו שאמרנו (ר"ה טז ע"ב) לעשות ולא עשה, ופירוש דקרא, בו שבת כו' אשר ברא כו' כי ברגע בין השמשות נבראו, ושבת, אשר ברא אותן לעשות עדיין ושבת מזה ועיין בזה פרשת תרומה קנ"ה ע"ב מאי לעשות דאשתארו גופא דשידי דאתקדש יומא ולא אתעבידו ואשתארו כו':

²² ואיהו גרם לבתר כו'. רואה לומר הנחש גרם מיתה לאדם דאתפשט מהגוף שהוא לבושי ואף הכתנות עור כתנות ממש דעביד ליה הקב"ה ירית הנחש דהייב לנמרוד ועשו כמו שמפרש והולך ועיין בזה פרשת תולדות קמ"ב ב'. ואמר ובג"ד והנחש היה ערום. רואה לומר ערום מלבוסין כנ"ל ואח"כ מפרש ערום לשון ערמה, ערום לבוש, ואמר דגרים בערמה כו' דערמה היא נוק' דיודעת לפחות (משלי ג א) כי נופת תטופנה כו' ואחריתה כו' ועיין בזה פרשת וילא קמ"ח א' בסתרי תורה בצרכה ולכן לשון ערמה לשון נקבה:

²² דפתי לחוה כו' ומה א"ל כו'. רואה לומר בב' דברים אלו היה ערמה ולכן ביעקב נאמר (בראשית כז לו) ויעקבני זה פעמים כו' לנטלא דיליה ועיין סם קמ"ג א' בג"כ אודמן יעקב כו' לאיהו כגוונא דלאם הראשון כו' עיין סם בדבריו:

קלה, ומה אמר לה (שם) ויאמר הנחש אל האשה אף כי אמר אלהי'ם לא תאכלו מכל עץ הגן, וקודשא בריך הוא לא אמר, אלא מכל עץ הגן אכל תאכל, דאיהו לא מני ליה דלא למיכל אלא מעץ הדעת טוב ורע, דאיהו ערבוניא דטוב ורע, אילנא דשקרא, יחד בלב וחד בפה, לביה מלי שקרא, ופתי בפומיה במלין דקשוט. וחויה בישא באעבר הכא על לא תענה ברעך עד שקר (שמות כ יג), ועל לא תרצח, ועל לא תנאף, ועל לא תגנוב, ולא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא, על לא תענה ברעך דסהיד שקרא דאמר (אף כי אמר אלהי'ם לא תאכלו מכל עץ הגן ועל לא תגנוב דגנב דעת חוה כגוונא דא דאמר אף כי אמר אלהי'ם וגומר) כי יודע אלהי'ם כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהי'ם יודעי טוב ורע (בראשית ג ה), בגין דלא תהוון בדיוקניה, ועבר על לא תנאף, דהטיל זוהמא בחויה, ועבר על לא תרצח, דקטל לאדם ולחויה, דהכי ארקא דיצרא בישא מפתי לבני נשא, ולבתר סליק ואלשין ליה, ונטיל רשו ונחית ונטיל נשמה.

תקונא שתין

[תיקוני זוהר – דף צו ע"ב]

^כ כבראשית דא ברי'ת, כדאיתמר ביה עץ החיים, וקא אוקמוה, ובהפוכא תבי'ר, דגרם תבירו לאדם הראשון, ודא עץ הדעת טוב ורע, טוב איהו (דף צו ע"ב) אילנא, ההוא דכתיב (בראשית ג ו) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעיני, ואיבא דיליה רע, כפום חיזו דיליה הכי הוה (נ"א איהו) אתחזי' לה מלבר, לכגוונא דפומא מלין שפירין מלבר, ולבא מלייא טנופין מלגאו, ודא לא הות ידעא דסם המות הוה מלגאו דאיבא, ליהדא הוא דכתיב ו'תקח מ'פריו ו'תאכל, ותתן גם לאישה וגומר (שם), הרי איבא דאילנא דתמן מר'ת (מלגאו גרם לה דאכלה).

^ל ונאית קליפין דאיבא דאינון תהו ובהו וחסך ותהום, דקליפין אלין אינון רע, מוחא מלגאו טוב, אילנא דחיי קליפין דיליה שפירין ומוחא דיליה שפיר, ודא איהו עפיה שפיר ואנביה שגיא (דניאל ד ט), ונאית אילנא דכוליה ביש, מוחא וקליפה כלהו מרי'ן, ומיין דלהון מרי'ן, הדא הוא דכתיב (שמות טו כג) ויבאו מרתה ולא יכלו לשותות מים ממרה כי מרים הם וגומר, ויורהו יהוה עץ וגומר, וביה וימתקו המים, עץ מתוק דמניה נפקין ענפין ושרשין, דאיתמר בהון (תהלים יט יא) ומתוקים מדבש נפת צופים, ובגין דא אית עץ דענפין דיליה

ביאור הגר"א

^כ חד בלב כו'. דומיא דנחש ועיין לקמן תיקון ס' בארוכה:

^כ אעבר הכא על כו' לא תשא כו'. שהזכיר שם אלקים לשקרא, וחסר כאן, והן בפסוקים היה ערום כו' דחמד לבשויו ונתכוין להרגו וזהו מכל חית כו' ימינים ושמאלים. ויאמר אל האשה – הטיל בה זוהמא והוא לא תנאף. אף כי כו' – לא תשא. לא תאכלו מכל כו' – לא תגנוב. לא מות תמותון – לא תענה. והייתם כאלקים, תהוון כוותיה – לא יהיה לך אלהים אחרים דעבד אלהים אחרים וכן לא תחמוד – דחמד לבשויו, והן ז' לא תעשה דעשרת הדברות בז"ת נגד ז' מלות שנקטוה ועיין לעיל ס"ח א':

^כ תיקון ס' בראשית לא ברית. רוצה לומר שאותיותיו זו:

^כ דאיתמר כו'. עיין ברעיא מהימנא ריש פ' כך ע"ז ב' תאנא כו' וברי' פ' שמות כוזהר כו' זוהר איבא דאילנא יהיב חיין לכלל קיומיה כו' עיין ס':

^ב ודא ע"ה כו'. שהוא בהיפך, שכתוב (בראשית ב יז) מות תמות, כמו תביר הפוך ברית, והוא כסופין דמות, (משלי ה ג, ד) נופת תטופנה כו', ואחריתה כו' שהוא איבא דילה, וזה שאומר טוב איהו אילנא כו'. רוצה לומר, האילן טוב למאכל, שהזנות ענמה טוב למראית עין, ואחריתה כו', ועוד, שהעץ הוא היסוד הברית, ומעשה הוא עין כו', וכן הוא בצרית הלשון. וזה שאומר ואיבא כו' כפום חיזו כו'. כמו שכתוב כי נופת תטופנה שפתי זרה וחלק משמן חכה כו', והוא היפך שמיית הברית, ולכן נקרא עץ הדעת לשון שכל כסופין דעלמא וביה טעיין וכשלין כו', ועיין בסוף פ' פקודי בהיכל ו' דס"א בארוכה, ורצונו לבאר אלקים דדברי חוה ונחש שביאר בסוף תיקון הקודם, וכאן רמזו בצבראשית – ברית, ליזהר ממנו, והיפוכא הכל בצרית כנ"ל, וג' אלקים אמרה הנחש נגד ג' הידועים שהן דינים:

^ב כגוונא דפומא כו'. כמו שהנחש וכל דאחיין מסטריה – כן הוא עץ הדעת ענמו:

^ב ה"ד ותחא כו'. מביא ראיה שאיבא גרם מות שהרי אכלה מפריו אבל כי טוב לא כתיב אלא בעץ, ועיין בזה פרשת בראשית ס"ב ב' וכד האי אור כו' אר"א כו':

^ב ואית קליפין דאיבא כו'. שהן קליפין לאגוזא, וגנת אגוז מבפנים – לראות באזי הנחל כו':

מתיקון, ועץ דענפין דיליה מריזן, ואית מיין מתיקן ומיין מריזן, דדא לַקְבֵּל דא עבד קודשא בריך הוא, לדיאית דאיהו פלגו דיליה מתיקא ופלגו דיליה מריזא, ודא עץ הדעת טוב ורע, כגוונא דכספא מעורב בעופרת, ואית אילנא דקליפין דיליה בישין מלבר ומוחא מתיקא מלגאו, הכי תשכח בר נש ביש במלי פומוי (ני"א ובפומוי מפיק ביש מלבר) וטב בלביה מלגאו, ואית מפימוי טב ולביה ביש, האי איהו עץ הדעת טוב ורע, הקא מקנן נחש רמאי.

הכי איהו בר נש דתשכח ליה גופיה שפיר, וסימנין דיליה בלהו שפירן, ונשמתייה נפש חייבא מלגאו, ותשכח בר נש גופיה ביש בכל סימנין דיליה, ונשמתייה מלגאו שפירא, לדיא איהו צדיק ורע לו, אכל מאן דאיהו טב מלבר ורע מלגאו, איהו רשע וטוב לו, בגין דלא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי, טוב מלבר ומלגאו צדיק וטוב לו, ביש מלגאו ומלבר רשע ורע לו, ליהא אוקמוה.

טב מלגאו ולבושא דיליה ביש, דא איהו ליעני ורוכב על חמור (זכריה ט ט), רע מלגאו ולבושא דיליה שפיר מלבר, על האי אתמר (קהלת י ז) ראיתי עבדים על סוסים, וכלא אשתמודע בעובדוי דבר נש, מאן דאיהו מלגאו, לילאו למגנא אוקמו קדמאין לא המדרש הוא העקר אלא המעשה הוא העקר, דשטיין מסתכלין בגנפא דאיהו לבושא, הדא הוא דכתיב (איוב י יא) עור ובשר תלבישני, וצדיקיא בעובדין טבין.

לפיכך (שמות טו כה) ויורהו יהוה עץ, דא מטה דמשה, דהוה מתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה, כגון להט החרב המתהפכת (בראשית ג כד), ודא מטטרו"ן, דביה הוה משתמש משה רבינו, כגוונא דעמודא דאמצעיתא דהוא משתמש ביה, והוה מנהיג תתאין ביה, אוף הכי משה דהוה כגוונא דיליה, הוה משתמש במטה, ואמאי אתקרי מטטרו"ן מטה, דלזמנין מטה כלפי זכו לצדיקיא, ולזמנין מטה כלפי חובא לרשיעיא, ובגין דא אתהפך ממטה לנחש לרשיעיא לאלקאה לון ביה, ומנחש למטה לצדיקיא למיהב לון ביה אגרא.

ביאור הגר"א

⁷¹ ואית דפלגו כו' ודא כו'. והוא כלמא דנבוכדנצר כמו שאומר לעיל ק' א' ח"ל בני ממראה כו'.

⁷² דא איהו לדיק ורע לו אכל כו'. שיש לו נפש רעה שהוא שופא גופא וכן כל מדותיו רעות אכל רוחא שלו טובה והוא מכריח הנפש לדרכו כמו שאמרו (יבמות סה ע"ב) וכבשה האיש דרכו לכבוש, וזהו לדיק ורע לו שקשה לו מאד לכבוש ויכרו גול מאלד לפי נפשו, והוא ידוע במדותיו ומעשיו, שמדותיו לפי הגוף והנפש, ומעשיו לפי הרוח, וכן סימניו בצרטוטיו וכל זר"ה פס"ץ הוא לפי מדותיו ונפשו, וזה שאומר אכל כו' בגין דלא כו' שהיה קל מאד לעשות טוב – וללא רעה, ועל כהאי גוונא אמרו (סוכה נב ע"א) לעתיד לבוא כו' לדיקים נדמה להם כהר כו' ואלו כו', וכן הטובה והרעה בעולם הזה הכל על פי הרוב לפי המדות, לכד אס נתחייב בגלגולא כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט וכמו שאמרו בסוף פירא קמא דקדושין אמרו לדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו וכי יא לדיק שאינו טוב אלא טוב לשמים ולבריות כו' כיוצא בו אמרו לרשע רע כו', והכל אחד, וזה שאומר בפ"א דברכות (ז ע"א) לדיק וטוב לו לדיק גמור כו', ורואה לומר לדיק גמור כנ"ל גמור בנפש ורוח וכן בכלם וזה שאומר דפלגי' כו' – משום מזלל בגלגולא כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט אכל בלאו הכי הוא כנ"ל, וזה שאומר טוב מלבר ומלגאו כו', ועל זה אמר שלמה (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה, (משלי לא יא) ושלל כו', וכן כל המזמור (משלי לא), וכן בריש משלי מהאשה זונה (ב טז–יט, ופרק ה), הכל על הנפש, והורה שלא לילך אחריה, והכל כנ"ל:

⁷³ עני ורוכב על החמור. עני – על הרוח, ענוותן כתרוממו, וגם בפשוטו, שהוא לדיק ורע לו וגופא דיליה חמור, בשר חמורים בשרם, ולזה אמרו (ב"מ פד ע"א) אברהם דר"י כו' כמו שאמרו המפרשים (וכן נפשא ועיין מה שאמר לעיל בתיקון כ"ג). ועיין בזה פרשת בא מ"א ב' קדש לי כל בכור כו' וסם מ"ג א' וכל פטר כו' בגין דאינון דיוקנא כו', ונאמר במשיח (זכריה ט ט) עני ורוכב כו' דהוא דוד בעלמא, ואמרו בירושלמי (סוטה פ"ה ה"ה) אברהם היה יכרו רך כו' והוא ראש לכל לדיק וטוב, ודוד כו' עד שהרגו:

⁷⁴ ולאו למגנא אוקמוה כו'. דמדרש הוא אילנא ומעשה הוא הפרי והכל אחר הפרי דהוא דוגמת הלבושא ומלגאו כנ"ל ועיין לעיל סוף תיקון נ"ב ודע"ג דמתרבי אילנא כו' ובג"ד אמרו מכל מקום דלית מדרשא כו'.

⁷⁵ ועוד ויורהו כו'. דלמעלה אוקים ליה בעץ החיים עץ מתוק, וענפין מתוקין (תהלים יט יא) ומתוקים מדבש, שלכן נאמר (שמות טו כה) שם שם לו חק ומשפט כו', שנאמר (תהלים יט י) משפטי ה' אמת לקחו יחדו, הגחמדים כו', ועיין לעיל כ"ד ב' ה"ד ויורהו כו' ודא עץ החיים כו' ועיין בזה פרשת בשלח ס' ב' אכל כאן פירש על מט"ט דהוא מתהפך מנחש למטה לכן בו אתהפכו מריזין למתיקין ולכן שם שם לו כו' וסם נסרה ויאמר אס שמוע תשמע כו' דהאי עץ הוא לפי מעשה בני אדם וביה אמר בריש פ' בראשית דלריך להפך מריזו למתיקו:

⁷⁶ כגון להט כו'. עיין לקמן תיקון ס"ח ועיין לקמן סוף תיקון זה כד אתהפך מנחש כו' דסטרעא דנפשא מינייה דהרעא גופא וכמו שאומר למטה דהכי האי מלכא כו' ועיין מה שאמר לעיל ריש תיקון נ"ח, והוא מתהפך לפי שהנשמה והרוח מהפכין את הנפש והגוף, כן השם יתברך מהפך ליה שהוא הנהגת עולם הזה, שר העולם, ולכן לדיק ורע כו' כנ"ל וזה שאומר ולדיק בהאי אחר אתמר כו'. כשם שמושל בנפשו:

דְּהָכִי אִיהוּ עַל הָאֵי מְלֹאכָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגוּוֹנָא דְנִשְׁמָתָא דְרָכִיב עַל גּוּפָא, וְצָדִיק בְּהָאֵי אֲתֵר אֲתֵמֵר בִּיהַ (שְׂמוּאֵל ב כג) צָדִיק מוֹשֵׁל יְרֵאת אֱלֹהִי'ם, בְּגִין דְּאִיהוּ מִהַפֵּךְ דִּינָא לְרַחֲמֵי, וּבְהָאֵי אֲתֵר צָרִיךְ מִשְׁנוּי מַעֲשָׂה, בְּגִין דִּיתְהַפֵּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וְשְׁנוּי הַשֵּׁם וְשְׁנוּי מְקוֹם, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ מְלַגָּא, אֲתֵמֵר בִּיהַ (מְלֹאכֵי ג ו) אֲנִי יְהוּ'ה לֹא שְׁנִיתִי, דְּאִיהוּ רַחוּם וְחַנוּן, לִית בִּיהַ דִּינָא כְּלָל וְלֹא שְׁנוּיָן.

[תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף צו ע"א]

וְכַד בְּרַ נִשְׁ שְׁלִיט עַל יְצָרִיהַ, נְהַפֵּךְ נְחֹשׁ (דָּף צו ע"א) לְמַטָּה, וְאִם יְצָרִיהַ שְׁלִיט עָלֶיהַ, נְהַפֵּךְ מִמַּטָּה לְנְחֹשׁ, מְבֹמֵד וַיִּנָּס מִשָּׁה מִפְּנֵי (שְׂמוּת ד ג), מֵאֵי וַיִּנָּס, אֲלֵא הֵכָא רְמִיז שְׁנוּי מְקוֹם, דְּבָרַח מֵאֲתֵרִיהַ וּמִקְמִיהַ, וְדָא אִיהוּ רְזָא וְתַפְקִחְנָה עֵינֵי שְׁנִיָּהֶם (בְּרַאשִׁית ג י), וּבְמֵאֵי אֲתַפְקִחוּ, לְמַנְדַּע טוֹב וְרַע, מִדְּאִיהוּ מַטָּה כְּלִיל מִתְרוּוֹיָהוּ, כַּד אֲתַהַפֵּךְ מִנְחֹשׁ לְמַטָּה אֲתֵמֵר בִּיהַ צָדִיק וְטוֹב לוֹ, וְכַד אֲתַהַפֵּךְ מִמַּטָּה לְנְחֹשׁ אֲתֵמֵר בִּיהַ רְשָׁע וְטוֹב לוֹ.

תְּקוּנָא חַד וְשֵׁתִין

מִבְּרַאשִׁית דָּא מַחְשָׁבָה, אֱלֹהִי'ם דָּא אֵימָא עֲלָאָה מִיְעוּבָדָא, דְּתֵרוּוֹיָהוּ דְחִילוּ וְרַחֲמֵי, אֵת הַשְּׁמַיִם דָּא קָלָא, וְאֵת הָאָרֶץ דָּא דְבוּרָא, וּבְכָלָא חָאבוּ אָדָם וְחַוָּה, אֲפָרִישׁוּ בֵין אָבָא וְאֵימָא דְאֵינֹן מַחְשָׁבָה וְעוּבָדָא, וּבֵין קוּל וְדְבוּר דְאֵינֹן בְּרָא וּבְרַתָּא, וּבְגִין דָּא וַיִּשְׁמְעוּ אֵת קוּל יְהוּ'ה אֱלֹהִי'ם מִתְהַלֵּךְ בְּגִן לְרוּחַ הַיּוֹם (בְּרַאשִׁית ג ח), אֵת קוּל דָּא עֲמוּדָא דְאֵמְצָעִיתָא, וְשְׁכִינְתָא עֲמִיהַ, יְהוּ'ה אֱלֹהִי'ם אָבָא וְאֵימָא, וְאֵינֹן אֲרַבַּע אֲתוּוֹן יְהוּ'ה, י' אָבָא ה' אֵימָא ו' בְּרָא ה' בְּרַתָּא, דְאֵינֹן מַחְשָׁבָה וּמַעֲשָׂה קָלָא וְדְבוּרָא, (וְרוּז דְמֵלָה מַחֲשָׁבָה מִצְטַרְפָּא לְמַעֲשָׂה וְדָא רוּז יו"ד דְהִיא י' וְקָלָא וְדְבוּר דְאִיהוּ שְׁמַיִם וְאֵרֶץ וְכָל צַבָּאִים), קוּל דְהוּה אֲזִיל בְּגִין דָּא עֲמוּדָא דְאֵמְצָעִיתָא, שְׁמַע קָלִיהַ דְהוּה אֲזִיל בְּגִינְתָא בְּעַנְפֵי אֵילָנָא, מִיְהוּהוּ אֵילָנָא דְחָאב בִּיהַ אָדָם קְדַמָּאָה, דְהוּה אָמַר אֵילָנָא לְסַמְא'ל חֲיִיבָא נְחֹשׁ הַקְדָּמוֹנִי, רְשָׁע אֵל תִּגַּע בִּי, וּבְכָן אֲתֵר הוּה אֲזִיל קָלָא מִבְּגִינְתָא דְאִיהוּ אֲדִנִי' דִּינִי' א', מִלְּסַטְרָא דְשְׁמָאָלָא, דְאֲתֵמֵר בִּיהַ (אֵיּוֹב א ו) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִי'ם לְהִתְיַצֵּב עַל יְהוּ'ה, וְדָא אִיהוּ לְרוּחַ הַיּוֹם, וּמָה הוּוּ אֲמָרִין בְּנֵי הָאֱלֹהִי'ם, אֲלֵא אָתוּ לְהִתְיַצֵּב עַל מִימְרָא דִיהוּ'ה, דְכַד אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (בְּרַאשִׁית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, אָמְרוּ אֵינֹן מָה אָדָם וְתַדְעֵהוּ (תְּהִלִּים קַמֵּד ג), (ס"א אֲמָרוּ אֵינֹן מָה אֲנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וְגוֹמֵר) (שֵׁם ח ה).

מִיְעוּד וַיִּשְׁמְעוּ אֵת קוּל יְהוּ'ה אֱלֹהִי'ם, הֵהוּא קָלָא הוּה בְּגִינְתָא דְאִיהוּ שְׁכִינְתָא, דְתַמְנָן עֵץ הַחַיִּים נְטוּעַ, דְחַוָּה גְרַמַת דְאֲתַעֲקֵר אֵילָנָא מִגִּבְתָּא, וְאָדָם גָּרִים בְּמַחְשָׁבָתָא דִּילִיהַ דְאֲסַתְלִיק נְבִיעוּ דְאֵילָנָא, דְהוּה נְחִית

בִּיאוּר הַגְרָ"א

מ"א שִׁינוּי כו' וְשִׁינוּי כו'. כְּנ"ל רִישׁ תִּיקוּן נ"ח בְּג' עֲלָמִין לִילִיהַ, וְהוּא גּוּפָא דְבַת מֶלֶךְ נִשְׁמַתָּא כְּמוּ שְׂאוּמֵר שֵׁם: מ"ב מִיד וַיִּנָּס כו' שִׁינוּי מְקוֹם כו'. רוּזָה לֹמֵר לֹאחֲבָא בְּגִלְגוּלָא כְּשִׂרְוֹאִין שְׁהוּרָא נְהַפֵּךְ לְנַחֵשׁ, וְעַפְרָא אַחַר יִקַּח כו' לֹאחֲבָא לִיהַ בְּגוּפָא וּנְפִשָׁא עַד לֹאחֲרֵמֵי לִיהַ בַּת מְזוּלִיהַ וְעֵינִין לְקַמֵּן ק"ג א' וְאִיהוּ שְׁעִתָּא דְקִיּוּמָא כו' דְנִפְשָׁא שְׁתוּפָא דְגוּפָא לֹא מִתְגַּלְגַּל וְהֵאֲרַץ לְעוֹלָם כו': מ"ד לֹאִיהוּ מַטָּה כו'. דְהוּא וִירוּשְׁלַיִם סְנֵהֲדִרִין פ"ד ה"ב) מ"ט פִּנְסֵי טַהוּר וּמ"ט כו', וְה' לֹאחֲפִשֵׁט בְּהַ, וְעֵינִין בְּזֵהַר פְּרַשַׁת מִשְׁפָּטִים קט"ו א' לֹא הוּיָת אֲלֵלָא כו' בְּגִין דְמַטָּה לֹאחֲמַסְרָא כו':

מ"ה תִּיקוּן ס"א בְּרַאשִׁית כו'. לְרַחוּם כְּאֹן פְּסוּק וַיִּשְׁמְעוּ כְּמוּ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ. וְאֲמַר לֹא מַחֲשָׁבָה. כְּמוּ שְׁכִיב (תְּהִלִּים קִיא י) רַחֲמֵי חֲכָמָה כו': מ"ו עוּבְדָלָא. עֵינִין לְעִיל ל"ט א':

מ"ז מִהֵהוּא אֵילָנָא דְחַב כו'. רוּזָה לֹמֵר שְׁהַלֵּךְ וַיֵּלֵךְ מֵאֵילָנָא הֵהוּא בְּצַבִּיל נְגִיעַת הַנַּחֵשׁ שְׂמַטְמָא בְּנְגִיעַתָּן כְּמוּ בַמַּת וְכִיּוּלָא, וְהַקְדוּשָׁה בּוֹרַחַת וְזֵה שְׂאוּמֵר דְהוּה אֲמַר אֵילָנָא כו':

מ"ח בְּגִינְתָּא דְלִיְהוּ אֲדִנִי. דְגֵן הוּא פְּנֵי אֲדִנִי כִי אֲדִנִי הוּא הַיְכָל, וְגִין הוּא לְפָנֵי הַיְכָל כְּמוּ שְׂאוּמֵר בְּפ' בְּלַךְ רִישׁ שְׁזוּכִים אֲלֵ הַבַּתִּים הַפְּנִימִים וְזֵה שְׁכִיבֵי אֲלֵ גִינְתָּא דִּיתוּן הַמֶּלֶךְ כְּמוּ שְׂאוּמֵר שֵׁם וַיִּשׁ עוֹד פ"ז, הוּא יוֹתֵר פִּנְסֵי, וְהַכֵּל חוּשְׁבֵן הַר, מִי יַעֲלֵה בְּהַר ה' כו' (תְּהִלִּים כד ג):

מ"ט לְסַט' כו' וְדָא אִיהוּ לְרוּחַ הַיּוֹם. רוּזָה לֹמֵר לְרוּחוֹ שֶׁל הַיּוֹם דְהוּא רַחֵם הַשָּׁנָה, דִּינָא, וְכְמוּ שְׁכִיב (אֵיּוֹב א ו) וַיְהִי הַיּוֹם:

מ"י וְעוֹד וַיִּשְׁמְעוּ כו'. רוּזָה לֹמֵר כְּמוּ שְׂאוּמֵר בְּמַדְבַּר רַבָּה (פְּרָשָׁה יג) מִתְהַלֵּךְ, מִקְפֵּץ וְעוֹלָה. הַסְתַּלְקוּת מִהַגֵּן וְכְמוּ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ:

נ' דְחוּה גְרַמַת כו'. רוּזָה לֹמֵר בְּעוּבְדָלָא, דְהוּא דְרַגְלָא דְעוּבְדָלָא בִּינָה כְּנ"ל, וְהוּא דְרַגְלָא דְמַחֲשָׁבָה, וְשְׁנִיָּהֶם פְּגָמוֹ דְרַגְלָא דְלֵהוּן, וְאֵילָנָא עֵץ הַחַיִּים נְגַד עוּבְדָלָא שְׁאֲכַלָה מִעֵץ הַדַּעַת גְּרַם לְעֵץ הַחַיִּים דְהוּא הַפּוּכָא דִלִּילָה כְּמוּ שְׂאוּמֵר לְעִיל רִישׁ תִּיקוּן ס', וְבַמַּחֲשָׁבָה גְרַם לְנִבְעוּ דְהוּא

לגנתא, ואשתארת יבשה, יהו"ה דא אילנא, ה"ה ענפוי ושרשוי, ו' גופא דאילנא, י' איבא דיליה, נבניעו דיליה בגוונא דא יהו"ה אחד ושמו אחד, נומנלן דאתקרי נביעו אחד, כמה דאתמר (בראשית א ט) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה אדני".

[תיקוני זוהר – דף צו ע"ב]

ובגין דא ויתחבא האדם ואשתו מפני יהו"ה אלהי"ם (שם ג ח), וכי יכיל בר נש לאתכסיא מניה, והא כתיב (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יהו"ה, אלא פסו פניו חרלים (משלי כד לא), אתכסיו אנפוי מבשת, דאתפקחו עינייהו וחזו מה דעברו לעילא, דגרימו לאעקרא אילנא מאתריה, ונביעו לסלקא מתמן, ודא איהו ויתחבא האדם וגומר, לתמן אתכסיו אנפוי, מן בשת, דתמן חאבו, במה דהוה בתוך עץ הגן, תמן אתכסיו אנפוי, "אית מאן דאמר בתוך עץ דא צדיק, ובאתר דא ויסתר משה פניו (שמות ג ו), דאדכר מה דאירע ליה בקדמיתא, אדפיר חוביה ואתכסי מבשת, ובגין דא זכה ותמונת יהו"ה יביט (במדבר יב ה), ודא י' דאיהו חכמה תתאה, ואיהו איבא דאילנא, דהוה בריש צדיק, ו' גופא דברית, ה"ה דא אתר דערלה ופריעה, (דף צו ע"ב) ארבע אתון הוו על צדיק דאיהו עץ פרי, איהו גרים דאסתלקו מניה, ואתעקר איהו מגנתא, הכי אעקר קודשא בריך הוא לאדם מגופיה, ותריך ליה מגנתיה, כמה דאת אמר (בראשית ג כד) ויגרש את האדם.

תקונא שתין ותריין

"בראשית תמן ב"ת, תמן א"י (נ"א תמן אשרי), בההוא זמנא אסתלק קודשא בריך הוא משכינתיה, ואשתארת בת יחידה, הדא הוא דכתיב (איכה א א) איכה ישבה בדד, ורזא דמלה ויקרא יהו"ה אלהי"ם אל האדם ויאמר לו איכה (בראשית ג ט), איה כ"ה, אמר ליה, אף על גב דגרמת כולי האי, ועבדת פרודא באתון דאסתלק יו"ד מן ה', ו' מן ה', ואשתארת שכינתא לעילא יחידאה, ושכינתא לתתא יחידאה, בגין דא ויאמר לו איכה, א"ה כ"ה. ויאמר את קולך שמעתי בגן, ואירא כי עירום אנכי ואחבא, וזא דמלה, ערום ראה רעה ונסתר (משלי כג ב), בגין דא ואירא כי עירום אנכי ואחבא, (ס"א ובמאי סתירה דבר נש, אלא תא חזי בזמנא דאית רשו למחבלא לחבל, אתמר ביה (שמות כב ה) פי תצא אש ומצאה קוצים וכו', ובההוא זמנא והיה כצדיק פרשע (בראשית יח כה), ובגין דא אית ליה לבר נש בההוא זמנא לאתטמרא ולאתכסיא, דלא ישתפח

ביאור הגר"א

מחשבה כמו שאומר לעיל י"ג ח' ושאר מקומות הרבה ומפרש והולך יהו"ה לא כו'. והן ג' דהגין, גנתא – אלנ"י, ואילנא עץ החיים – הו"ה, ונביעו – מחת, דהוא בג"ר אכל עיקרו בכתר, שמא מפרש לאסקי לאילנא:

⁶⁸ נביעו דיליה בגוונא דא ה' אחד ושמו אחד. רואה לומר, נביעו הוא המיוחד ה' ושמו אלנ"י, כמו דל"ג שיהודים ע"י מ"ד ומ"ג, והוא נביעו, והוא ב' פעמים אחד, חושבן הו"ה, ואחד הוא י"ג מכליון דרחמי דככתר, דמשם הוא כל הנביעו, דבהון כל משח רבות, ובהן ב' מזלות דכלילן הכל והן משפיעין לז"נ כידוע:

⁶⁹ ומנ"ל דאתקרי כו'. עיין לעיל תיקון מ"ג פקודא דיחודא דאיהו יקוו כו' שמע ישראל כו' עיין שם דבכרו דכל יחודא תליא בזה השם, ושורש זה השם הוא י"א י"א אחד, ואמרו ותראה היבשה עיין בזה פרשת בראשית י"ב ח' פקודא תליתי כו' ועם כ"ד כו':

⁷⁰ תמן אתכסיו כו'. רואה לומר מה שכתוב (בראשית ג ח) בתוך עץ הגן, היינו ששם בושו מאד מה לעבדו תמן, מפני העץ ומה שבתוך העץ, דהיינו נביעו הנ"ל, והן ג' תיבות, בתוך עץ הגן, בתוך לעץ, ועץ, וגן, וזה מפני ה' אלקים, עובדא ומחשבה כנ"ל:

⁷¹ אית כו'. דלמעלה אמר על כל העשר ספירות וכאן מפרש הכל על הצדיק דהוא עץ החיים כנ"ל ריש תיקון ס' והוא כולל הו"ה כמו שאומר לעיל תיקון כ"ב ואמר יוד איבא כו'. רואה לומר עטרה, והנביעו הוא ב"י, מ"ד, והוא כריך להיות דבוק בגנתא:

⁷² תיקון ס"ב בראשית תמן בת תמן אי בההוא כו'. רואה לומר לפרש פסוק איכה (בראשית ג ט) כמו שמפרש והולך, וכ"ה היא בת, דהיא נקרא כ"ה כמו שאמרו בהרבה מקומות:

⁷³ דאסתלק יו"ד מן ה' ו' מן ה' ואשתארת כו'. הן ב' פעמים כ"ה דקריאת שמע דשחרית ודקריאת שמע דערבית ועיין לעיל סוף תיקון כ"ה ותיקון כ"ו:

בינייהו, דבההוא זמנא יש נספה בלא משפט, ובגין דא (שם) ואירא פי עירום אנכי ואחבא) ויבמאי נסתר בר נש מאלין דינים וקטרוגין דלא שלטין עליה, בתיובתא, הדא הוא דכתיב (תהלים צא א) יושב בסתר עליון, דא אימא דאיהי סתר, עליון מנה דא חכמה, וידלא אשתמודע אלא בה, בצל שד"י יתלונן (שם) דא אימא תתאה, (נ"א עלאה) צל דשד"י דאיהו אות ברית קדש, דאתמר ביה (שם ל ט ז) נאך בצלם יתהלך איש, ודא שכנתא תתאה, דאיהי צלמו דקודשא בריך הוא, ועליה אתמר (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו, בצלמו ממש דא שכנתא, צלמו דקודשא בריך הוא, סבמדה דיליה בשעור דיליה דלא אוסיף ולא גרע, מאי האדם דא שכנתא, (נ"א דא עמודא דאמצעיתא).

אמר רבי אלעזר והא בשכנתא לא כתיב בה בריאה אלא אצילות, ויעוד דהוה ליה למימר ויברא יהו"ה את האדם, מאי אלהים אלא שכנתא אתקרי אלהים, ועל ההיא נשמתא דאתיהבת בבר נש אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו, בדיוקנא דשכנתא, ועל ההיא נשמתא אתמר אף בצלם יתהלך איש, וידהא בזמנא דאסתליק מבר נש נשמתא לא יכיל לאתנענעא. אמר ליה, בריך ברי לעתיק יומין, וברי כל מאן דפגים האי דיוקנא, כאלו ממעט את הדמות, ושכנתא לא שריא תמן, ובההוא זמנא שלטין עליה כל מקטרגין מסטרא דההוא פגימו, ורזא דמלה (דברים לא יז) על פי אין אלהים בקרבי מצאוני הרעות האלה, הרעות מצאוני בגין דאסתלק שכנתא מני דאיהי אלהים.

תקונא שתין ותלת

בראשית ברא אלהים, מאי אלהים מי אלה, ויעל האי מי אתמר (בראשית ג יא) מי הגיד לך כי עירום אתה וגומר, אשר צויתך (שם), ההיא דאתמר בה אשר קדשנו במצותיו, וההיא דאתמר בה (תהלים א א) אשרי

ביאור הגר"א

¹² ובמאי נסתר כו'. רוצה לומר שעשו תשובה ברותן שתיים שפגמו וכמו שפרש והולך בסתר עליון וכלל שדי, באלו שתיים נחבאו, ופגמם היה במחשבה בנביעו דהוא בחכמה מחשבה מבינה ואלילנא מגן כנ"ל, והן כד' הדין כנ"ל, ובשתייהן שבו, והוא תשובה עילאה ותשובה תתאה כמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' נשא:

¹³ דלא אשתמודע אלא בה. רוצה לומר בבינה, וכן אין המחשבה ניכר אלא בעובדא:

¹⁴ אך כללם. רוצה לומר זהו כלל ועיין בזה פרשת נשא ברעיא מהימנא קכ"ב ז' והוא על רישיה דבר נש כו' אך כללם יתהלך איש כו' עיין סם בדבריו וזה שאומר ודא שכנתא כו':

¹⁵ דאיהו כללם כו'. דנקראת דמות אדם ועיין לעיל תיקון א' ותיקון י"ח ושאר מקומות:

¹⁶ ויברא אלקים. רוצה לומר אלקים חיים דלעילא, בינה, ולכן למטה פירש אלא שכנתא אתקרי אלקים רוצה לומר שכנתא תתאה, וכאן מפרש את האדם דא שכנתא תתאה כמו שפרש והולך:

¹⁷ במדה דיליה. כמו שאמרו במדרש שה"ט רבה (פרשה ה) תמתי תאומתי לא אני גדול ממנה ולא כו', וזה שאומר דלא אוסיף כו'. שני המאורות הגדולים:

¹⁸ ועוד הל"ל ויברא ה' את האדם. רוצה לומר כיון דכתיב כללמו דקאי על כרחך אעמודא דאמנעיתא ואם כן ויברא מדבר בעמודא דאמנעיתא ואם כן ויברא ה' הוה ליה למימר:

¹⁹ דהא בזמנא דאסתלק כו'. רוצה לומר מה שכתוב כללם יתהלך איש, ע"י הכללם יכול להתנענע ולהלך ועיין בזה פרשת משפטים קי"ז ב' מה דלאו הכי מאן דאיהו מלובש כו' ולית ליה תנועה כו', ואף שאמר שם בכל אדם, וכאן אומר בשני ענינים, א' כפשיה דכשמתלק הגשמה ומת אין לו הילוך, וב' נשמתא קדישא, דרשעים בחייהו כו' ולית ליה תנועה כנ"ל ברעיא מהימנא, וזה שאומר וברי כל מאן דפגם האי דיוקנא רוצה לומר נשמתא קדישא שהוא כללם אלקים, וזה שאומר ב' ואתחנן רס"ה א' ושאר מקומות הרבה הבו יקר לדיוקנא כו' שהוא לנשמתא קדישא כד אשתלים בשלימו ועיין בזה פרשת בראשית י"ד א' ועל דא מאן דאתתקו כו' ולמעלה פ"ז ב' ויברא אלקים כו' תא חזי כל מאן דלחנא כו' לדיוקנא כו':

²⁰ תיקון ס"ג בראשית כו' מי אלה ועל כו'. עיין לעיל ריש תיקון מ"ט וב' בראשית א' ב' בארוכה:

²¹ ועל האי מי אתמר מי כו'. כמו שאמרו ב' ויקרא לאורייתא מודיעת ליה חוביה בגין דייתוב מיניה, והוא בינה, ימא לאורייתא, ורוצה לומר, על דש - לכן לא מת והאריך לו אלף שנה, ועל אשר צויתך כו' - לכן נתקלל. ואמר אשר צויתך ההוא דאתמר כו'. גם כן דרגא הג"ל כמו שאומר בתיקון ל"ט בראשית - אשר, דאתמר ביה אשר כו' ודא כו' עיין סם בדבריו ומשם נטוה ושם חז ושם שב ורפא לו:

האיש אשר לא הלך בעצת רשעים, סִדְהִיא רְשׁוֹת הָרְבִים אֶשֶׁת זְנוּנִים, מאי רשעים דא סמאל ונחש, ההיא דאמר עלה פרעה (שמות ה ב) מי יהוה אשר אשמע בקולו, אשר דאתמר ביה (שם ב ב) אשר הוצאתיך מארץ מצרים, מי ודאי, דאיהי תיובתא, סִיִּאֲסוּוֹתָא לְכָל מַרְעִין וּמְכַתְשִׁין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (איכה ב י) מי ירפא לך, ועלה אתמר (ישעיה ו י) ושב ורפא לו, סִיִּרְפָאוֹת תְּהִי לְשִׁרְךָ (משלי ג ח), זכאה איהו מאן דקריב לה לגבי בעלה, דדא איהו רזא דתיובתא, דִּיחֻזֵּיר וְיִיתוּב הֵהוּא דְרָגָא דְרַחֵיק לִיה מֵאַתְרֵיהּ, וְיִחֻזֵּיר לֵה לְאַתְרֵיהּ, וְיִקְרַב לֵה תַמָּן, דבההוא זמנא דשכינתא מרחקא מבעלה, אתמר בבר נש (דברים כח כ) והיו חייך תלואים לך מנגד, חייך אתקריאת, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים, ובזמנא דקריב לה לגבי בעלה, מיד קרוב יהוה לכל קוראיו כו' (תהלים קמה יח), דמאן דקרא ליה בשקרא רחוק הוא מניה.

[תיקוני זוהר – דף צח ע"א]

^אאמת, עשורא דיליה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאיהו עישור דארבע מאה וארבעין וחד, הא רזא דחמשא וארבעין, מ"ה, בזמנא דישראל משקרין בתורת אמת, באומא דשקרא, אתמר ביה (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה, מאי ארצה דא שכינתא, ובזמנא דישראל מקיימין תורת אמת באומא דקשוט, אתמר ביה (תהלים פה יב) אמת מארץ תצמח, ובגלותא אתמר (ישעיה נט טו) ותהי האמת נעדרת, ושקרא שלטא בעלמא, ובזמנא דאתתקן אמת ואסתלק לאתריה, אתמחי שקרא מעלמא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (משלי יב יט) שפת אמת תכון לעד, כוננת לא כתיב אלא תכון לעד (אמת), ועד ארגיעה לשון שקר (שם), מאי אמת עמודא דאמצעייתא, שכינתא דיליה תורת אמת היתה בפיהו (מלאכי ב ו).

אמת, א' ברישא דאלפא ביתא, מ' (דף צח ע"א) באמצעייתא, ת' בסופיה, (נ"א ד' אתוון) ומאן משקר דא סמאל, בזמנא דאמת שלטא אתעבר שקרא מעלמא. ^באמת איהו בסוף תיבין, ^גואינון בר"א אלהיים לעשו"ת, בר"א אלהיים א"ת, ביה ברא עלמא, ועליה אתקרי וקיימא כל עלמא, וכל מאן ^דדאומי בשקרא

ביאור הגר"א

^א הוה רה"ר אשת זנונים. רואה לומר לכן נאמר הכל בלשון רבים וכמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"ד רשות הרבים, נחש, אשת זנונים כו' כללא כו', וחזר ופירש דרשעים הן ס"מ ונחש שפיתו לחדם וחיה ועיין בזהר חדש פ' יתרו דנחש פתה לחדם וס"מ לחוה כו' עיין סס בדבריו:

^ב אסותא לכל מרעין כו'. מביא ראה דמ"י הוא תשובה, שתשובה הוא רפואה כמו שכתוב ושכ כו' ונאמר מי ירפא לך:

^ג רפאות תהי לשרך. רואה לומר לשכינתא תתאה היא שרך אגון הסהר, סיהרא קדישא כו', וזה שאומר זכאה איהו מאן דקריב לה כו' ואמר למטה ותשלך אמת ארצה לא שכינתא ועיין בזהר פרשת נשא קכ"ב א' ברעיא מהימנא וכל מאן דחזר בחיובתא כאלו חזר את ה' לאת ו' לחיהו בן י"ה, אשתלים ביה הו"ה, ולא איהו תשובה, תשוב ה' ודאי לגבי ו' כו':

^ד דלא איהו רזא דתיובתא כו'. כל"ל ועבד"ז וד"ק. ואמר דיחזיר כו' רואה לומר לשכינתא תתאה כנ"ל ואמר ה"ד ויפח כו' דהגשמה היא ממנה כמו שאומר לעיל בסוף תיקון הקודם ועל ההיא נשמח כו' ובדי כל מאן כו' ושכינתא כו', וזה שאומר דחיד תלואים מנגד – שכינתא וכן נשמח וכו' שאומר שם ואמר דמאן דקרא לי' בשקרא כו' רואה לומר בעלת רשעים הנ"ל דאינון שקרא וכו' שאומר לעיל ומאן משקר דא כו' לחיהו אמר כמה שקרים לחוה, וכל עלתו בשקר, עלת רשעים. ואמר

^ה אמת עשורא דיליה כו'. להורות איך השם קרוב באמת משום דהוא עשורא דיליה, והוא השכינה היא עשורא דיליה כמו שאומר לעיל מ"ז ב' והוא נקרא אמת כמו שכתוב תהן אמת ליעקב לכן לקוראים באמת ומקריבין לה לגביה, קרוב ה' להו, שהוא עשורא דיליה, שכינתא כנ"ל. ואמר מאי ארצה כו' רואה לומר, דותשלך אמת ארצה, וכמו שכתוב (איכה ב א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל, וכמו שאומר למטה מאי אמת עמודא דאמצעייתא כו' וזה שאומר תורת אמת באומא דקשוט ב' דברים, אומא דקשוט הוא אמת עצמו, עמודא דאמצעייתא, ותורת אמת – שכינתא כמו שאומר למטה. ואמר כוננת לא כתיב דעדיין לא שלטא בעלמא עד לעתיד לבוא וכמו שאומר

בזהר עיין שם ואמר אמת א' ברישא דא"ב להודיע שהתורה תליא באמת וזהו תורת אמת:

^ו אמת איהו בסוף כו'. רואה לומר והוא יסוד עולם שלכן הוא בסוף יסוד הבנין:

^ז ואינון ברא כו'. תחילת מעשה בראשית וסוף, ומתחיל מצדא דהוא התחלת בריאה אבל מלת בראשית אינו בריאה רק זמן הבריאה:

^ח דאומי בשקרא כו' לחיהו ירושלים. לירושלים כתיב, (זכריה ח ג) ונקראה ירושלים עיר האמת כו', אבל בחורבנו כתיב (דניאל ח יא, יב) הורס התמיד והשלך מכוון מקדשו כו' בפשע ותשלך אמת ארצה ועשתה והלחיה, וזה שאומר ובזמנא דאתעביד כו', ואמר ודא גרים דאתחרב ביתא ואתחזר עלמא כו' כמו שמפרש והולך דהכי אוקמוהו כו' וכמו שכתוב (ירמיהו ד כג) ראיתי את הארץ והנה תוהו כו' ועיין ברעיא מהימנא שם ואמר חרב בית שני כו' כמו שאמרנו דגלותא דיליה לית לה תהום, ואוקמוהו שם דאלו ד' הן גג ד' גלויות עיין שם וכן הוא ד' הליפין שבהן גלו ד' גלויות וכמו שאומר לעיל כ"ז ע"ב הליפין דאיבא דאינון כו' ועיין לעיל כ"ג א' וד' זמנין גלת כו' ונמלא תהום נגד גלות בית שני:

כָּאלוּ וְתִשְׁלַךְ אֶמֶת אֲרֻצָּה (דניאל ח יב), וְשִׁקְרָא שְׁלֵטָא כְּבִיכּוּל בְּאַתֵּר (נ"א אתרך מאתר) דִּילִיָּה דְאִיְהוּ יְרוּשָׁלַיִם, וְדָא גְרִים דְאֶתְחַרְבּ בֵּיתָא, וְאֶתְחַזֵּר עֲלֵמָא לְתַהוּ וְבַהוּ, דְהִכִּי אִוְקְמוּהוּ חֲרַב בֵּית רֵאשׁוֹן וְהָאֲרִיז הִיְתַהּ תַּהוּ, חֲרַב בֵּית שְׁנֵי וְחֻשְׁף עַל פְּנֵי תַהוּם, מִדְּאֶמֶת הוּא סְבִיל עֲלָיִן וְתַתְּאִין, וּבִזְמַנָּא דְאֶתְעַבִּיד שִׁקְרָא יְתַהַרְס הַבְּנִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (עמוס ה ב) "נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, נִפְלָה עֲטַרְת רֵאשְׁנוּ (איכה ה טז), דְאִינוּן ה' עֲלָאָה ה' תַּתְּאָה, מִ"ו עֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא סְבִיל תְּרוּיָהּ, מִ"יִסוּדָא דְכֵלָא י', דָּא בְרִית, כָּל מָאן דְּמִשְׁקֵר וְעֵבֵר בֵּיהּ, כָּאלוּ אֶעְקֵר כֵּלָא וְאֶפִּיל לִיָּה, וְהֵאֵי י' הֵיא אֲבָן הַשְׁתֵּיָה דְמִינָה הוֹשַׁתָּת עֲלֵמָא, וְעֲלִיָּה אֶתְמַר (תהלים קיח כב) אֲבָן מְאָסוּ הַבּוֹנִים וְכוּ', וְאִיְהִי יִסוּדָא דְכֵלָא, וְעֲלָה אֶתְבְּנִי, וְוִי לִיָּה לְמָאן דְּחָאב בָּאוֹת שַׁבַּת וּבָאוֹת תְּפִלִּין וּבָאוֹת יוֹמִין טְבִין וּבָאוֹת בְּרִית מִלָּה, כָּאלוּ אֶעְקֵר לִיָּה מֵאַתְרֵיהּ, וְאֶהְדֵּר עֲלֵמָא לְתַהוּ וְבַהוּ.

אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזַר אָבָא וְהָא י' לְעִילָא אִיְהִי, אֲמַאי אִיְהִי לְתַתְּאָה הָכָא, אָמַר לִיָּה בְרִי, דָּא רִזָּא עֲלָאָה, מִ"מֵאֲרַבַּע אֲתוּוֹן תְּלִיִין אֲרַבַּע שְׁמֶהֱן, מִן י' יְהוּ"ה, מִן ה' הוֹי"ה (נ"א הוֹי"ה), מִן ו' וְהִי"ה, מִן ה' הוּהִי" (נ"א וְהִי"ה הוּהִי"), עֲלִיָּהּ אֶתְמַר וְדָאֵי וְרָאִיתָ אֶת אַחֲוָרִי, (ופני לא יראו) (שמות לג כג), מִ"וּמִסְטָרָא דְאַחֲוָרִים אִיְהִי י' לְתַתְּאָה, וּמִסְטָרָא דְפְּנִים אִיְהִי י' לְעִילָא, וְדָא אִיְהוּ רִזָּא דְאֶתְהַפֵּךְ שְׁמָא מְדִינָא לְרַחֲמֵי וּמְרַחֲמֵי לְדִינָא, כִּד אֶתְהַפֵּךְ לְדִינָא אִיְהוּ הוּהִי" (נ"א לְתַתְּאָה, דְאֶתְמַר בֵּיהּ אֲבָן מְאָסוּ הַבּוֹנִים, מְאָסוּ יִסוּרִין דִּילָהּ, וְאֲלִין דְּחִבִּיבִין יִסוּרִין אֶתְהַפֵּךְ לִוֵן מְדִינָא לְרַחֲמֵי יְהוּ"ה, וּבַהֲהוּא זְמַנָּא אֲבָן מְאָסוּ וְכוּ', מַה דְּהוֹת י' לְתַתְּאָה אֶתְחַזֵּר לְעִילָא, וּמִסְטָרָא דְוְהִי"ה אִיְהִי י' בְּאִמְצָע, בְּהֵהוּא זְמַנָּא אֶשְׁתַּטַּח לְגַבִּיָּה, וְאָמַר זִכְרָאָה חוּלְקֵי דְזִכְיָנָא לְהֵאֵי, דְדָא עִיְקָרָא וְיִסוּדָא דְכֵלָא.

תקונא שתין וארבע

[תיקוני זוהר – דף צח ע"ב]

מִ"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, תִּמְן אִישׁ תִּמְן אִשָּׁה עִם ה' דְּאֵלֵהִים, וְעֲלִיָּהּ אֶתְמַר (שיר ב ה) סְמְכוּנֵי בְּאִשִּׁישׁוֹת, בְּאִישׁ וְאִשָּׁה, מִ"וּמָאן גְּרִים דָּא, בְּגִין דְּאֶתְפִּשְׁטוּ מִכְּתָנוֹת אֹר אָדָם וְחֻהָ, וּבְגִין דָּא סְמְכוּנֵי בְּאִשִּׁישׁוֹת, כְּתָנוֹת עוֹר אִינוּן לְקַבֵּל וְעוֹרוֹת אֵילִים מְאָדְמִים וְכוּ' (שמות כה ה), וּמָאן גְּרִים, אֶתְתָּא, כְּמָה דְאֶתְ

ביאור הגר"א

ע"ה דאמת הוא סביל כו'. כמו שאומר למטה ו' עמודא דאמנעיתא סביל כו' וב' ההי"ן אינון בית ראשון ושני כמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ג ושאר מקומות לכן חרב בית ראשון ושני בשבילו:

ע"ה נפלה לא תוסיף קום נפלה כו' דאינון כו'. רוצה לומר פסוק ראשון הוא בחולת ישראל, ה' תחלה, עטרת ראשנו הוא ה' עילאה, תפלין שבראש, עטרת תפארת לת"ת:

ע"ה ו' עד"א סביל תרווייהו. דהוא אמת כנ"ל מאי אמת כו' וכמו שכתוב תהן אמת ליעקב:

ע"ה יסודא דכולא יו"ד. כמו שאומר לעיל מ"ג א' ת"ת כליל כלהו, וכלא על עמודא חד כו', ורוצה לומר לכל שם הוי"ה קיימא על אמת ונקרא אמת וכנ"ל קרוב ה' כו' דהוא עשורא דאמת, וכן מדתו של יעקב, שם הוי"ה, וברית הוא יו"ד כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ג ושאר מקומות, והוא עטרת, אות הברית דעליה קיימא עלמא כמו שכתוב (ירמיהו לג כה) אס לא בריתי כו'. וזה שאומר כל מאן דמשקר כו'. והוא להורות דהוא יסוד דעליה קיימא כלא, והוא גם כן דאמת כמו שמפרש והולך כל מאן דמשקר כו', שלא להכניסו במקום השקר, צבת אל נכר, דהוא מקום שקרא ואמר והאי יו"ד איהו אבן כו' גם כן להורות דהוא יסודא דכולא קיימא עליה וכן אמר ומאן דחאב כו' ואהדר עלמא לתוהו ובוהו כנ"ל דבשביל האמת אהדר כו' דהוא בנין עלמא ולדיק יסוד הבנין:

ע"ה מארבע אהוון כו'. והן בד' פרטופין, נמצא הוי"ה דכאן הוא בשכינתא תחלה ואמר וראית את אחורי. רוצה לומר הוי"ה מהופכת, וכן שכינתא תחלה כמו שכתוב (תהלים קלט ה) אחור וקדם, דו"ג, ד"ו פרטופין. ואמר ואלוין דחביבין כו'. עיין בתיקוני זהר חדש ע"ו ג': ומסטרך דאחורים איהי י' לתתא ומסטרך דפנים איהי י' לעילא. הוא חכמה בראש וחכמה בסוף:

ע"ה תיקון ס"ד בראשית כו' באשיות כו'. ב' אשות, וכן הנפרד ממנו, אשישה, דתמן איש אשה ורוצה לומר שישמכנה צב' אורות דכתנות אור שהופשט האדם מהן, אדם ותוהו צב' כתנות וכמו שאומר לעיל יו"ד תרין אשות כו' באורים כדו ה' והוא הבקשה סמכוני. וזה שאומר ע"ה ומאן גרים לא בגין כו'. רוצה לומר מאן גרים דהיא כריכה לכמיכה באשיות, בשביל שהופשטו, וידוע כפי ענין התחוננים כן ענינה, (משנה סנהדרין ו ה) בזמן שהאדם מנטער כו', והכל לפי התחוננים כידוע ואמר כתנות עור, דעתה הוא נגד עורות כו' שהוא מאדמים, וכן הוא בעור, דהוא מכל מקום נשאר צב' אשות מה דאשתייר מכתנות אור מעט אור ולכן מאדמים, ואמר ומאן כו' דהאשה גרמה שלכן כל ההלקול הכל בשכינה וכמו שמפרש והולך

אמר (בראשית ג ב) ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי וגומר, ובגין דא אמר קודשא בריך הוא לאתתא מה עבדת, כמה דאת אמר (שם יג) ויאמר יהוה אלהי'ם אל האשה מה זאת עשית, מפל חובה דעבדת לשכינתא דאיהי זאת עבדת, ובגין דא מה זאת עשית, דאיהי ממה שמו, ממה זאת ודאי, (דף צח ע"ב) מה יהוה אלהי'ך שואל מעמך פי אם ליראה (דברים י יב), ואל תקרי אם אלא אם, הדא הוא דכתיב (ויקרא יט ג) איש אמו ואביו תיראו דאיהו י"ה אבא ואימא עלאה, ואנת לא דחילת מאימא עלאה, לזאת עבדת כל דא ודאי, דאתמר בה (בראשית ט יב) מזאת אות הברית.

דאדם ואתתיה אתפריאו בדיוקנא קודשא בריך הוא ושכינתיה, ובגין דא חוכא דאדם הוה תליא בעמודא דאמצעייתא, וחובה דתוה בשכינתא, ובגין דא מה זאת עשית, לזאת עשית ודאי, מפל חוכא דא גרם דנחתת שכינתא בגלותא, דהוה ישראל עבדין מעשה אבותיהם, ובגין דא אמר (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים וכו', ובה אמר דוד (תהלים כז ג) אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי וגומר, בזאת אני בוטח וגומר, דא אתמר במלחמת גוג ומגוג, ומאן גרים למקוהו איהו נטיר בה, בגין דעליה אתמר (שם קלב ד) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום ליהוה וגומר.

והאי איהי חכמת שלמה, ועלה אתמר (קהלת ט ז) ויחכמת המסכן בזויה, ועלה אתמר (שמואל א ב ל) כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו, כד נחית שלמה ממלכותיה הוה חכמה דיליה בזויה בעיני שטיין, וכד אסתלק במלכותיה אתמר ביה (מלכים א ה י) ותרב חכמת שלמה, דאתרביאת עד דמטאת להאי אתר דאתגטילת מתמן, לאתר דחכמה עלאה, דאיהי חכמה ברישא, ואיהי חכמה בסוף, ואיהי תורה באמצעייתא, בעמודא

ביאור הגר"א

²⁶ כל חובא לעבדת לשכינתא כו'. ולכן היא מבקשת דווקא סמוכני. ורומז בצראשית כל פסוק זה, מה זאת, והיא מבקשת סמוכני באשיות:

²⁷ מה שמו. והיא נקראת שם כידוע בהרבה מקומות:

²⁸ מה זאת ודאי. רוצה לומר היא נקראת מה זאת, ואמר יתבדך שניהם, מה זאת, מ"ה – מ"ה עשית ללא דחילת מאימא עילאה שהיא הענישך בשביל שכינה תתאה ולזאת עשית זה שאומר מה ה' אלוקיך כו' לזאת עבדת כל דא ודאי כו'. ואמר

²⁹ א"ת אם כו' לרצוה שהיראה הוא באימא וכמו שכתוב איש אמו כו' ואנת לא דחילת כו' והו מ"ה וכמו שכתוב מה ה' אלוקיך שואל מעמד כו', על מה זה שאל לו. ואמר

³⁰ א"ר עילאין שלא תעשה בזו"ג שהן א"ר של האדם, ולהורות על ענין עמוק שדחילו הוא באבא כמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"א וברעיא מהימנא פ' נשא ושאר מקומות, אלכא שא"ר עילאין נכללין באבא ונקראים דחילו, ושם, איש אמו כו' (הקדים אמו דשם אבא טמיר יחיד וכמו שאומר לעיל תיקון ס"ב בסתר עליון כו') ובחזונה נכלל אבא גם כן כידוע ונקרא רחימו, לשם, כבד כו' זה שאמרו (קדושין ל ע"ב) הקדים אמו לאביו דגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שירא מפני אביו כו', לדחילו הוא באבא ולכן הקדים לאמו להורות שגם היא כלולה עמו, ובכבוד להיפוך, וכמו שאמרו הבן בחכמה והחסד צבינה, כתרין רחימין דמתחבקיין כו', והוא יו"ד ה"י מלכא ו"ד הוא ה', והו כלילותיה, ועיקר הגילוי הוא בזמיו שהו התפשטותם למטה לכן למעלה אבא טמיר יחיד כמו שאמרו באידרא זוטא ולכן הקפידה תורה – כי אם ליראה, בשביל האם, וכן הקדים הקרא כנ"ל, זה שאומר ואנת לא כו':

³¹ זאת אות כו'. דהיא אות ברית, עטרת כו':

³² וחובא דא גרים כו'. שהאדם לא נתקבל, רק האדמה בעבורו, מה שאין כן באשה הרבה הרבה כו' וכמו שאמרו בזוהר סוף פ' צראשית עיין שם והטעם כנ"ל כי עיקר החטא עשתה האשה שהיא גרמה לכל זה:

³³ דהו ישראל כו'. רוצה לומר, לכן נפקדו גם כן על חטא האדם, דנתגרסה השכינה, כמו שכתוב ויגרש את האדם, ודקשו את – על השכינה, ובשכינה אנו נגאלין, שהיא עמנו, זה שאומר ובגין דא ואף גם כו' ועיין סוף פ' בחקותי בארוכה:

³⁴ דא איהו במלחמת כו'. ואמר בשביל משיח בן דוד וכמו שאמרו (סוכה נב ע"א) שהשם יתבדך אומר למשיח שאל, מכיון שרואה למשיח בן יוסף שנהרג אומר איני מבקש אלכא חיים ואמר לו השם יתבדך חיים כבר נתנבא דוד אביך כו' ובזכות דוד כמו שמפרש והולך ומאן גרים כו' בגין לעלה כו':

³⁵ וחכמת המסכן בזויה. שהיא מסכנא דלית לה מגרמה כו', ובפרט בגלותא כמו שאמרו (משנה סוטה ט טו) וחכמת סופרים תסרח ויראי כו', והוא בעיני הערב רב דהן ראשים בגלותא וכן יהיו הערב רב לעתיד לבוא לפני התלמידי חכמים, זה שאומר ועלה אתמר כי מכבדי כו', ועיין ברעיא מהימנא פ' אחרי מות ס"ז ב' אמר רעיא מהימנא בזהוהו זמנא אלן מארי חכמתא עילאה כו' והאי איהו דאוקמוה מארי מתניתין דוד שזן דוד צא כו', ובפ' נשא קכ"ה ב' אמר ליה רעיא מהימנא באומאה כו' ועיין שם א' ובזמנא דאילנא דחיי כו' עיין שם בדבריו:

³⁶ דאיהי חכמה כו'. דהן ג' דרגין דכלילין כולא, והיא סלקא כולס, ועיין לעיל נ"ד ג' עד דסליק כו' ונטילת כו':

דְּאִמְצֵיתָא תּוֹרַת אֲמַת, לְעֵילָא תּוֹרַת חֲכָם, לְתַתָּא חֲכַמַת שְׁלֵמָה, וּבְגִין דָּא יִמְסַטְרָא דְשְׁלֵמָה אֲתַמַּר וְחֲכַמַת הַמְסַכְּן בְּזוּיָהּ, דְנִחִיתָא בֵּיהּ, וְסְלִיקַת בֵּיהּ, כְּמָה דְאֲתַמַּר בֵּיהּ וְתַרְבַּח חֲכַמַת שְׁלֵמָה מִחֲכַמַת כָּל בְּנֵי קָדָם. אַבְל בְּחֵיבֵיָא מַה כְּתִיב בְּהוּ, (איכה א יד) נִתְנַנְי יְהוּ'ה בִּידֵי לֹא אוֹכַל קוּם, (עמוס ה') נִפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם (עמוס ה ב), וְאִף עַל פִּי דְלִית לָהּ רִשׁוּ לְמִיקָם מִגְרָמָהּ, קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יוֹקִים לָהּ, כְּמָה דְאֲתַמַּר (שם ט יא) בְּיוֹם הַהוּא אֲקִים אֶת סֶכֶת דְּדוֹד הַנִּפְלֵת, יִמְאָן גְּרִים דְנִחַתְתָּ לָהּ מֵאֲתַרְהָ דָּא נִחַשׁ, כְּמָה דְאֲתַמַּר (בראשית ג יד) וַיֹּאמֶר יְהוּ'ה אֱלֹהֵי'ם אֵל הַנְּחָשׁ פִּי עָשִׂיתָ זֹאת, דְּאִיהִי שְׂכִינְתָּא, דְגָרְמַת דְּאֲשַׁתְּפַחַת יְבִשָּׁה וְנִפְלַת מֵאֲתַרְהָ, אַרְוֵר אֲתַה מִפְּל הַבְּהֵמָה וְגוּמַר (שם), לֵיִט לִיָּה דְלָא יְהֵא לִיָּה מְלַכִּין וְשְׁלִיטִין עַל מַה דְסָמִיךְ, דְּאִינוּן רְגְלוֹי וִידוּי דְקִצִּין לֹן, יִכְמָה דְאִיהוּ גְרִים קִצוּץ וּפְרוּד לְעֵילָא, וּבְגִין דָּא עַל גְּחוּנְךָ תִּלְךָ וְעַפְרָ תֹאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ (שם), יִוְדָא (אִיהוּ) דְאֲמַר יִצְחָק לְעֵשׂו (שם כו לט) מִשְׁמֵנִי הָאֶרֶץ יִהְיֶה מוֹשְׁבֶךָ.

[תיקוני זוהר – דף צט ע"א]

עֵשׂוּ לְוִטְיָא לֵיִט לְחוּיָא, בְּגִין דְגְרִים דְאֲתַפְרֵשׁ שְׂכִינְתָּא דְאִיהִי עֲשִׂירָאָה מִבְּעֵלְהָ, וְעֵשׂוּר לְאָדָם, וְעֵשׂוּר לְחוּיָהּ, וְתִשְׁעָה לְאַרְעָא, דְחִבְאֵת לְצַדִּיק דְאִיהוּ תִשְׁעֵאָה, כְּלָהוּ חָאבוּ לְעֲשִׂירָאָה, וְאַרְעָא לְצַדִּיק, וּמֵמֵאִי (נ"א ואמאי) דְחִבְאֵת, דְהָא בְּעֵבֹרְךָ אָמַר לְאָדָם, וּבְגִין אָדָם לֵיִט לְאַרְעָא דְאֲתַנְטִיל מִינָהּ, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (שם ב ז) וַיִּיצֹר יְהוּ'ה אֱלֹהֵי'ם אֶת הָאָדָם עֶפְרָיִם מִן הָאָדָמָה, אֲלָא בְגִין דְאֲתַמַּר בְּהּ (שם ט) וַיִּצְמַח יְהוּ'ה אֱלֹהֵי'ם מִן הָאָדָמָה כָּל עֵץ נִחְמַד לְמֵרְאָה וְטוֹב לְמֵאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְהוּוּ לִיָּה רִשׁוּ לְמִמְחָא בִּידָא דְאָדָם דְלָא יְכוּל מֵאִילָנָא דְמוֹתָא, וְלֹא מִחִתָּא, בְּגִין דָּא אָמַר בְּעֵבֹרְךָ. אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי אִית דַּעַת בְּאַרְעָא לְכוּלֵי הָאִי, אָמַר לִיָּה אִין, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (משלי ג יט) יְהוּ'ה בְּחֻכְמָה יָסַד אֶרֶץ, אָמַר לִיָּה וְהָא בְּחֻכְמָה עֲלָאָה וּבְאַרְעָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַמַּר הָאִי קְרָא, אָמַר לִיָּה בְרִי, דָּא לְקַבֵּל דָּא עֵבֵד קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אִית חֲכַמָּה וְאִית חֲכַמָּה, אִית אֲרַעָא וְאִית אֲרַעָא, אִם כֵּן מַה חִבְאֵת אֲרַעָא לְצַדִּיק דְלִקְתָּה תִשְׁעָה, אָמַר לִיָּה בְּגִין דַּעַץ הַדַּעַת

בִּיאור הגר"א

⁷⁵ מס' שלמה כו'. כנ"ל כד נחית ממלכותיה, ורואה לומר דבימי שלמה סלקא ונחחא מה שאין כן בחייבא כמו שמפרש והולך דכתיב נתנני כו' וועפ"י לית לה כו' כיון לית בישראל מאן דיוקיס ליה בזכותיה, וכמו שכתוב (ישעיהו נט טז) וארח כי אין איש וחשע לי זרועי כו', (ויחזקאל כ טו) וועש למען שמי כו', ורואה לומר דזה שאמר לא תוסיף קום – מעצמה, וכמו שאמרו צפ' שמות עיין סס בדברי וכמו שמפרש והולך כמה דלח אמר ביום ההוא אקיס כו':

⁷⁶ ומאן גרם דנחחא כו'. רואה לומר, לפרש הקרא ויאמר ה' אלוקים אל הנחש כו' כמו שמפרש והולך, ורמזו גם כן בדבאשית באשיות דהיא גרמה גם כן וכמו שמפרש והולך כי עשית זאת לחיה כו' ולכן היא מבקשת סמוכין מנפילתה ובאשיות הן כוסות יין וזה שאומר דאשתכחת יבשה, והיין הוא לעורר רחמין לאיש ואשה כמו שכתוב (שה"ש א ב) ישקני כו' כי טובים כו', ומפרש והולך הפסוק ארור כו', על מה דסמיך, ורואה לומר כמו שאמרו (ילקוט ירמיהו פרק מט סימן שלב) שאין להם מלך בן מלך, דבכל האומות נסמך המלוכה ממלך מה שאין כן בצדום שהוא עמלק, ועוד שהמלוכה נסמך על זרעו, מה שאין כן בצדום כי אף שאין להם בן מלך מכל מקום היה אפשר לחול המלוכה באחר, במשנה וכיוצא שיש להם חק קבוע וזה ימלוך תחתיו, וכן שזרעו ילכיה למלוכה באומה אחרת או לזמן אחר, ושניהם אין להם, והכל דבר אחד שהוא המלוכה והוא קליטות הרגלין, דרגלין הן סמוכין בכל מקום וכן סמוכין לאוריינתא ועיין בזה פרשת פקודי כ"ז ב' ושאר מקומות, וקליטת ידים – שאין להם כתב, וכמו שכל מקום ברגלין נכלל הדבית כן נכלל כאן שלא יהיה להם בן מלך שהוא זרע וכן בדין נכלל הלשון שאין להם לשון וכמו שאומר בספר יצירה וספרא דלניעותא ושאר מקומות כבף זכות כו' וכרת לו ברית עשר ארבעותיו כו' ועיין מה שכתבתי סס ב' והוא ענין אחד, כתב ולשון כמו סס, והן ב' דברים שחשב הכתוב (עובדיה א ב) קטן נתחיד בגוים, שהאדם בלא רגלין קטן הוא מאלד, בזוי – בלא לשון וידין, שכלל כל הדביאה הוא בדבור ומעשה, ויאמר ויעש, ספר וספר, שהוא כתב וחוסם, ועיין לעיל תיקון נ"ה שהן ב' ידיו, וספור הוא הלשון וכן הוא כל חשיבות האדם בהן וכל העולם ואמר

⁷⁷ וכמה לחיהו גרם כו'. דבין ידיו ורגלין לית קרובה לאשיות עתה ועיין לעיל תיקון נ"ו בצרובה. ואמר

⁷⁸ ודא הוא דאמר יצחק כו'. דאפריש ליה מהא דלעילא, ונתן ליה לתתא כמו שאומר צפ' תולדות קמ"ג ע"ב ועיין מה שכתבתי סס, ועפר הוא עפר שבקרקע המסכן כמו שאומר צפ' פקודי בהיכלות עיין סס, ונגד עשר קללות דלדס נתברך יעקב בעשר ברכאן ועיין סס צפ' תולדות סס ועיין מה שאמר לעיל פ"ח א' בצרובה, ואמר וממאי דחאבת, שלא מצינו שחטאה, ועוד דהא קללת האדמה אמר השם יתברך בעבורך, משמע שבביל האדם ולא שבבילה, ואמר דלמה נתקללה – שבבילה, משום דאחנתיל מינה וכמו שאומר במדרש רבה, ותירץ אלף בגין כו' ומה שכתוב בעבורך – שבביל שלא מחתה, וזה שאומר ובגין דא אמר בעבורך, ואמר ליה מה חבאת ארעא ללדיך, אמת שחטאה אכל האיד ללדיך, ומפרש והולך כגון דעץ הדעת טוב ורע כו', דעץ החיים הוא ברית בלא ערלה וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ס', ואמר סס ובהיפוכא כו', ועיין לעיל ריש תיקון ל"ז ברית ודאי כד כו' עיין סס בדברי ומה שכתבתי סס וסס ועיין בזה פרשת בראשית ל"ה ע"ב ר"י שאיל לר"ש כו' עיין סס:

טוב ורע איהו כגוונא דברית, אות (דף צט ע"א) ברית מלגאו - טוב, ערלה - רע, דא מלגאו ודא מלבר, ובגין דחובא דעץ הדעת גרים פרוודא בין צדיק ושכינתא, בגין דא לקאת ארעא תשעה, ואינון דחאבו בשכינתא דאיהי עשירית לקו עשר עשר.

^מ ונתא חזי שבועה ארעין אינון ארץ אדמה ארקא גיא נשיה ^מ ציה תבל, ואדם חאב בכת שבע, ואתמר ביה (משלי כד טז) כי שבע פול צדיק, הרהר תיבכתא ואתמר ביה (שם) וקם, והיה סליק, וכד נחית תמן היה עביד עובדין ותולדין בכל ארעא וארעא, מנהון הוו צמחין ומנהון לא הוו צמחין, ואית תמן בריין מנהון בתרין רישין ואית מנהון פבתלת עד שבע, ואית תמן אתר דנהרא שמשא וסיהרא וככביא ומזלי, ^מ ואית אתר דלית ביה נהורא כלל אלא חשוכא וקבלא.

הכי אינון אלין דנחתין ^מ ל שבועה מיני עניותא, אית מנהון דלית לון נהורא כלל, דכל יומיהון אינון בעניותא, ואית מנהון דאית להון נהורא כל יומיהון ואינון בעותרא, ואית מנהון דלזמנין אית לון נהורא ולזמנין חשוכא, אלין אינון דאתילידו באמצעייתא דסיהרא בינוניים, לזמנין אית לון עותרא וסלקין, ולזמנין עניותא ונחתין, ואית אחרנין דעבדין תולדין ומצליחין, ואית מנהון דלא מצליחין, ואית מנהון דמצליחין (ג"א צמחין) עד פלגו יומיהון ומייתין בקצרות יומין, אלין דאתילידו במלוייא דסיהרא אינון צמחין וחיין ומשלימין כל יומיהון, ואינון דאתילידו בחסרונא דסיהרא לא צמחין ומייתין מיד, ואינון דאתילידו באמצעייתא דסיהרא מתקצרין בפלגות יומיהון.

^מ ואית ארעין דאתמר בהון (בראשית לו כד) והבור רק אין בו מים, מים אין בו אכל נחשים ועקרבים אית ביה, אוף הכי אית בריין דאינון עמי הארץ, דבתיהון מליין מלאכי חבלה, דאינון נחשים ועקרבים ונשכין לון בכמה נשוכין דיסורין, דאינון גרמו קדם דיייתון לעלא, (בגין דיייתו) בגלגולא באלין גופים ובאלין בתים, וכד נשכין לון אינון נחשים ועקרבים בכמה יסורין אינון צווחין ווי ווי, ואית לון קטטה לכלהו בביתא, ^מ וצווחין באלין מארי דגיהנם דנדונין בו, ^מ ואית אחרנין דכל יומיהון בחדוה ובשלוה בלא עצבו כלל, מפל מה דאתרבי בשבעה ארעין, ואתדנו בשבעה מדורי גיהנם, אית בבני נשא כגוונא דא, וחפמי דרזין אלין לון אתמסר למנדע.

ביאור הגר"א

^מ ות"ח שבעה כו'. רואה לומר בגין דחטא צבת שבע ונלטה על ז' מלות ועבר בכולם, ועיין מה שאמר לעיל בריש תיקון כ"ד, לכן נחית בשבעה ארעין, וכן כל בני אדם (ברכות ז ע"א) כשאוחזין בו, והוא שבעה מיני גיהנם, וכן בגלותא ועניותא שהוא במקום הגיהנם כמו שאמרו (בראשית רבה פרשה מד) כי אורס מכרס בו, הוא בז' מיני עניותא כמו שמפרש והולך וזה שכתוב (ויקרא כו יח) שבע על חטאתיכם, וזה שאומר ואדם חאב כו' הכי אלין אינון דנחתין לשבעה כו' ונחיתת אדם לתמן עיין בזהר חדש פ' בראשית יו"ד ג' בארוכה:

^מ *יבשה. ז"ל איה וכן הוא שם ובזוהר פ' בראשית אלא שבזוהר ארקא בין איה לתבל והנוסח שכתבן ובזוהר חדש הוא הגכון עיין שם: ^ק בתלת עד שבע. נגד ז' הנ"ל:

^מ ואית אתר דלית זי נהורא כו'. הוא איה כמו שאומר בזוהר שם שהוא מחשך דפרשת בראשית אצל בזוהר חדש שם אמר דהוא ארץ, והוא הגכון, שהוא המדרגה האחרונה מז' עניותא והוא נגד לילה, מדרכה השביעית, ומה שאמר בזוהר איה הוא נגד גבו' כמו שאומר שם:

^מ לשבעה כו'. נגד ז' ארעין הנ"ל ומפרש והולך אית מנהון דלית להו כו' ואית מנהון דלית להון נהורא כו' ואית מנהון דלזמנין כו' ואית אחרנין כו' ואית מנהון דלא כו' ואית מנהון דמצליחין כו' ואית ארעין כו' הן שבעה ואף שאמר דלית להון נהורא כל יומיהון מכל מקום הן עניים בד"א כמו שאומר בזוהר פ' פקודי והן נגד ארץ, אתר דנהרא שמשא כו', ויש ארץ אור וחושך כמו בארקא כמו שאומר בפ"ב ט' ז':

^מ ואית ארעין דאתמר כו' אוף הכי כו'. והוא ארץ העליונה ונגדו בור כמו שאמרו בסיכלות וכן בזה העולם צותיהון כמו שמפרש והולך: ^ק וצווחין באלין כו'. רואה לומר שמלאכי חבלה נשכין לון במקום גיהנם:

^מ ואית אחרין כו'. רואה לומר שאלו אינון כלל מז' ארעין:

תקונא שתין וחמש

^קיבראשית ב'ר'א א'להי'ם, רישי תיבין וסופי תיבין א'ב וא'ם ק'דאינון י'ה, תמן אם, ורזא דמלה (שם ג ב) ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי, כגוונא דההיא דאתמר בה (משלי ב ג) כי אם לבינה תקרא, האי אם כל חי ק'לאו איהי כאתתא קדמאה, דאתמר בה (בראשית ג יב) האשה אשר נתת עמדי, דגרמת מיטה לכל עלמא, דהא ק'אם כל חי כתיב בה, דאתמר בה (קהלת ט ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת. [תיקוני זוהר – דף צט ע"ב]

^קאמר ליה רבי אלעזר, וכי תרין נשין הוו ליה, ק'אמר ליה אין, חד יצר הטוב וחד יצר הרע, ק'יחדא מסטרא דעצם תקיפא דינא קשיא, וחדא מסטרא דבשרא, מתמן אינון רפיכי לבא, ואינון דגרמא אינון קשי (דף צט ע"ב) קנדל, ק'יזעל אתתא דאתנטילת מגרמא אמר בן סירא, גרמא דנפיל בחולקך טב או ביש גרריה, ק'יזעל אתתא דגרמא אמר אדם האשה אשר נתת עמדי, לא קרא לה אתתיה, כגוונא דחוה דאתמר בה ויקרא האדם שם אשתו חוה, דאחרא שפחה הות דמסטרא דעץ הדעת טוב ורע, קדא רע וחדא טוב, ומסטרא דעץ החיים תרוייהו חיים.

ביאור הגר"א

^ק תיקון ס"ה בראשית כו' ורזא למלא ויקרא כו'. והוא אם דלוקים, אם כל חי, ואדם הוא אב, שהן מדרגת אור"א כידוע וזה שאומר כגוונא דההיא דאתמר כו', ואם כל חי היא מלכא דשלמה דיליה, אם לכל, שנקרא כל, וכן נקראת חי, ומינה נפקין כל חי והיא נשמת כל חי, ורומז במלת בראשית פסוק ויקרא האדם שם אשתו כו', שהוא אור"א כנ"ל ועיין מה שכתבתי לקמן למטה בזה ולקמן מפרש והולך פסוק ויעש ה' אלוקים כו' ללמד ואשתו שהן איש ואשה דרגא דאור"א בלבושים מה שאין כן ב' שפחות וידעו כי עירומים הם כמו שאומר למטה, וזה שאומר הפסוק ויעש נרמז כאן שלאור"א עשה כתנות אור להלבישם ועיין מה שכתבתי שם. ואמר ^ק דאינון י"ה. רוצה לומר שהן ב' דרגין עליונים שנשמתא, י"ה, דאין שטן נוגע שם ואינון חיים וכמו שאומר למטה ולקמן תיקון ס"ו ק' א' עיין שם:

^ק לאו איהו כאתתא כו'. רוצה לומר, דהראשונה היא גרמת מיטה, והיא – חיים:

^ק אם כל חי כתיב בה דאתמר בה ראה כו'. ורוצה לומר, מב' נשים הראשונות קודם לזו, שאחת מהן טוב ואחת רע, מעץ הדעת טוב ורע כמו שמפרש והולך אמר ראה חיים כו', אם כל חי, עץ החיים, עם האשה הטובה מעץ החיים, דעלה נאמר (משלי יח כב) מלא אשה מלא טוב, והוא אשר אהבת וכמו שמפרש והולך:

^ק א"ל ר"א וכי תרין נשים הוו ל'י. רוצה לומר קודם לזו:

^ק א"ל אין חד יצאה ט כו'. ועיין לקמן מ"ג א' דפתי לחוה דאיהי לבא וגרם לה מותא, והא תרי בתי לבא אינון למאן דפתי מנייהו אלכא ההיא דשמאלא דאתמר ביה לב כסיל לשמאלו ועליה אתמר ומואל אני מר ממות את האשה, לב חכם לימינו לא אשת חיל עטרת בעלה עלה אתמר מלא אשה מלא טוב ואיהי יצר הטוב כו' עיין שם והכל הוא בחדם, וכל השית דכליל כאן וכמו שאומר בריש תיקון ס"ו דא דאם דכליל שית, והשית מפרש והולך שהן ד' – באותיות הו"יה שהן דב' פרטופין, וב' – בשמאל מפרש שהוא בכתה, ב' דשם, מופלג ומכוסה והן גלגלתא ומ"ם, שהן שורש לכל דו"ג, חו"ג, והכל בתורה, ותורה מסטרא דו"ה הוא עץ הדעת טוב ורע אזל משם ולמעלה היא מסטרא דעץ החיים, דלמטה יש אחיזה כו', ובנוק' – (משלי ה ה) רגליה יורדות כו' דהוא מסטרא דרע, ומסטרא דו"ה הן יצר הטוב ויצר הרע ועיין בזה פרשת בראשית כ"ח א' בהוא זמנא זכו כל ישראל כל חד וחד לבת זוגיה ודא איהו דכתיב ונתתי לכם לב בשר ורוח חדשה אתן בקרבכם כו', והכל על הנשמתין והן ה' נשמתין לאדם שהן אלא דב' דלעילא כלילין בחד ונקרא יחידה וכן לקמן דשניהם נקרא אדם והוא המייחד הכל ולכן נקרא יחידה ובהן נאמר כי אחד קראתיו ועיין לעיל תיקון מ"ז עיין שם בפ' בראשית דקאמר שם ואלין אינון נשמתין חדתין דעתידין למהוי על ישראל כו' עיין שם וזה שאומר ונתתי לכם לב בשר לא גרמא כמו שאומר לקמן ורוח חדשה והן נפש ורוח, דנפש איהו בלב. ואמר

^ק חדא מסט' דעלם וחדא כו' כמו שכתוב (בראשית ב כג) עלם מעלמי ובשר מבשרי, ובהן יצר הטוב ויצר הרע אזל בנשמתא לא שלטא יצר הרע דשם עלמא דחירו, עץ החיים, והזר הקרב יומת, וכמו שאומר לעיל בתיקון כ' והיא מסתלקת קודם החטא וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ו בתר לחאב אדם דיצירה, ובתר לאו דוקא כידוע. ואמר

^ק על אתתא דאתנטילת כו' רוצה לומר, היצר הרע שניתן לאדם, אם טוב ואם ביש, כריד לעסוק עמו ולרכבו כמו אברהם ודוד. ואמר

^ק ועל אתתי דגרמא כו' דאחרא שפחה הות. רוצה לומר לכן לא קרא אשתו, דשפחה אין קדושין תופסין בה ואינה אשה, עם הדומה לחמור (ויצמות סב ע"א), ועלה נאמר עני ורכב על החמור כמו שאומר לעיל בתיקון ס' ודווקא על אתתא דגרמא, דאתתא דבשרא היא אינה אשה באמת דהיא לכורא אלא דמצינה ולמטה נקרא עלמא דנוק' וכן מצריאה ולמטה – נוקבין כמו שאמרו בפ' משפטים והן עולמות:

ובסְתֵרֵי תוֹרָה קִטְוָה, ח' ו'ה, ח' חֲכֵמָה כ"ח מ"ה, קִטְוָלָא דְשָׁמָא קְדִישָׁא, ק"ח' אִיהִי כְגוּוֹנָא דְאִמָּא דְאִיהִי תְמִינָאָה לְעֶשֶׂר סְפִירָן מִתְתָּא לְעִילָא, וְחֲכֵמָה בְּהָ אֲשַׁתְּמוּדַע, וְעֵלָה אֲתָמֵר (משלי ג ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בְּהָ, וּמִסְטָרָא דִילָהּ וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נְשִׁמַת חַיִּים (בראשית ב ז), ק"ה וְעֵלָה אֲתָמֵר (שם כג) לְזֹאת יִקְרָא אֲשֶׁה כִּי מְאִישׁ לִקְחָהּ זֹאת, וְלֹא אֲחֵרָא דְאֲתַנְטִילַת מִגְרָמָא, דְגְרִימַת לִיהָ מִיְתָה, קִיִּדְהָא שְׁפָחָה גְרַמַת וַיִּדְעוּ כִּי עִירְמָם הֵם (שם ג ז), וּבְגִין דָּא (שם כא) וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוּת עוֹר וַיִּלְבִּישֵׁם.

אָמַר לִיהָ רַבִּי אֶלְעָזָר אֲמַאי אָמַר, בְּגִינָה כִּי מְאִישׁ לִקְחָהּ זֹאת (בראשית ב כג), כִּי מְאָדָם הָיָה לִיהָ לְמִימֵר, אֲמַאי מְאִישׁ, אֶלָּא מְאִישׁ תַּמְּן א"ם וְתַמְּן י"ש, תַּמְּן י"ש הָדָא הוּא דְכְתִיב (משלי ח כא) לְהַנְחִיל אֶהְיֶה יֵשׁ, תַּמְּן אָם כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא (שם ב ג), וְאִינוּן אֲבָא וְאִמָּא חֲכֵמָה וּבִינָה, קִיִּדְמַתְּמָן אֲתַנְטִילַת, וּבְגִין דָּא כִּי מְאִישׁ לִקְחָהּ זֹאת.

וְאִית לִיהָ אֲחֵרָא דְאֲתַקְרִיאַת בַּת זִוְגִיָה, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְרָאָם וַיִּבְרָךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם. תָּא חֲזִי אָדָם הָרָאשׁוֹן בְּדִיּוֹקְנָא דִיהו"ה אֲתַבְרִי, וּבְדִיּוֹקְנָא דְעֶשֶׂר סְפִירָאן דְאִינוּן יו"ד ה"א ו'א"ו ה"א, מִסְטָרָא דִיהו"ה, מִסְטָרָא דִיו"ד אֲתַבְרִי אִישׁ, וּמִסְטָרָא דְה' עֲלָאָה אָם כָּל חִי, וּמִסְטָרָא דִיו"ה אֲשֶׁה, וּמִסְטָרָא דִיו"ד ה"א ו'א"ו ה"א חָוָה אֲתַקְרִיאַת אָדָם, קִיִּבְכָּל מַה דְהָוָה בְּדִיּוֹקְנֵיהָ לְקָהּ.

תְּקוּנָא שְׁתִּין וּשְׁתָּא

קִיִּבְרָאשִׁית בְּרָא שִׁית, דָּא אָדָם דְכָלִּיל שִׁית, וְאִינוּן תְּרִין שְׁפָחוֹת מִסְטָרָא דְאִילָנָא דְטוֹב וְרַע עֶצֶם וּבֶשֶׂר, אִישׁ וְאִשָּׁה דְאֲתָמֵר בְּהָ (בראשית ב כג) כִּי מְאִישׁ לִקְחָהּ זֹאת, הָא אֲרַבַּע, אָדָם זָכָר וּנְקֵבָה, הָדָא הוּא דְכְתִיב זָכָר וּנְקֵבָה

בִּיאור הגר"א

ק"ו חו"ה ח' ו' ה' כו'. מפרש והולך לחוה קאי על נשמת חיים מצנינה דכוללת גם של ז"נ, ב' הנ"ל, והיא אחייהיבת צניייהו וכמו שאומר לעיל תיקון ס"ו הה"ד ויכר כו' ואתמר בהון ויפח באפיו כו' ואמר דח' רומז לחכמה דהוא כ"ח מ"ה שהן חו"ב כמו שאומר לעיל ל"ט א' ולקמן ק"ג א' ושאר מקומות, ו"ה הן ז"נ והן כלל השם, וזה שאומר

ק"ו כללל דשמה קדישא דלף לחוה אינה חלל מצנינה מכל מקום כלילל גם כן בחכמה כידוע וכמו שאומר לעיל ואינון או"א חו"ב דמתמן אתנטילת, וחוזר ומפרש החי"ת בענין אחר דהיא צנינה:

ק"ח ח' אייהו כגוונל דלימל כו' ו' ועלה אתמר עץ חיים כו'. עיין לעיל ס"ו ב' מנל לן דאתקרי חיים כו', ועיין מה שכתבתי שם ולעיל כ"ב א' אימל עילללה עץ חיים כו', ואמרו ומסטרל לילה ויפח באפיו כו', דהוא הגשמה, והיא נשמת חיים מעץ החיים:

ק"י ועלה אתמר לזאת כו'. רוצה לומר עכס מעצמי ובשר מצברי הן ב' השפחות, לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת הן איש ואשה, ד' דשם הו"ה, על כן יעזב ודבק באשתו והיו לבשר אחד הן לדס, ששם הן אחד, ומשם הוא היחודל וכנ"ל, וזאת הפעם אמר על כל השפה שהן סטרל דנוה', וכן אמר לזאת כו' לקחה זאת, והן כולם רמיוזן בצראשית, בצראשית – ראשי תיבות וסופי תיבות בת, והוא בת זוגיה דהוא מסטרל דכתר וכמו שאומר למטה, וגם דכורל נרמו בו, באותיות ראש דביה, וכמו שאומר לעיל בתיקון ל"ט עיין שם. ברא חלקים – אז ואם כנ"ל. את השמים ואת הארץ – ב' שפחות מסטרל דז"ו וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ה עיין שם וב' שפחות הן בעלמין ליכרה ועשיה שהוא עבד ושפחה כמו שאומר בריש משפטים, ואיש ואשה הוא בצריאה ששם מקנן בינה בתלת ספירן, ובת זוגיה היא בת יחידה, בת מלך פנימה, ועיין לעיל ריש תיקון נ"ח ועיין בריש תיקון ס"ו בתר דחב אדם ליכרה כו', והן התרי שפחות, ועיין לעיל תיקון ס"ז בהגהה אעשה לו עזר כנגדו כו' דליהי עבד ושפחה כלילל מטוב ורע בגין למהוי ליה כו' ועיין לעיל ל"ד א' עזר כנגדו כו' עיין שם. ואמר

ק"י דהא שפחה גרמת וידעו כו' ובג"ד ויעש כו' רוצה לומר דווקא לאדם ולאשתו עשה כתנות אור אזל עבד ושפחה נשארן ערומים וכמו שאומר בזוהר בכמה מקומות נשמתין ערטיילאין, והן אותן שלל זכו אל הגשמה ואין להם לבושא ועיין בזוהר פרשת בצראשית קמ"ב ב' ויכח את ריח בגדיו כו' עיין שם בדבריו. ואלו הבגדים אתעבידו בשם מלא:

ק"ב דמתמן אתנטילת. דכלילל בחו"ב, וכן האיש ללכן כתיב ביה מאיש וכנ"ל. ואמר

ק"ב ובכל מה כו'. רומז למה שאומר בזוהר דשית בני אדם הו דיוקנא, וכולן לקו. וענין שית בני אדם הן שית דכלילין ביה, והן נמי מסטרל דל הו:

ק"ב תיקון ס"ו בצראשית ברא כו'. כנ"ל, מסטרל דהו"ה ד' בג' עלמין דהן כלילין ד', ד"ה לל מתפרשין וכמו שכתבתי בליקוטים בצרכה עיין שם, וב' מסטרל דלדס שהן אחד וכמו שאומר לעיל פ"ו כי אחד קראתיו, ומפרש והולך כאן קרא הן האדם כו' כאחד ממלאכי השרת. דהן כלילין בהויה פשוטה ומלוואה עשר ספירות דמלאכין בעשר גלגלן דכורסיא הוא שם מלא, ומסטרל דד' חיון, ד' רגליו, הוא

בְּרָאם וְגוֹמֵר, הָא שִׁית, וּבְגִין דָּא (שם ג כב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵיִם הֵן הָאָדָם הֵיךְ כָּאֶחָד מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב וְרַע
וְגוֹמֵר, וְאוּקְמוּהוּ קְדָמָיִן כָּאֶחָד מִמְּלָאכֵי הַשָּׁרָת.
[תיקוני זוהר – דף ק ע"א]

אֲדַהֲכִי הָא אֱלֹהֵי אֲזַדְמֵן לְגַבְיָהּ וְאָמַר רַבִּי כָּאֶחָד מֵהֶם הָוּה לִיָּה לְמִימַר אִם עַל מְלָאכֵי הַשָּׁרָת הָוּה אָמַר, מֵאִי
כָּאֶחָד מִמֶּנּוּ, וְעוֹד הֵן אָדָם הָוּה לִיָּה לְמִימַר, ^{כ"ב}מֵאִי הָאָדָם בְּתוֹסְפַת ה"א, אֶלָּא ה"א דְהָאָדָם הֵיךְ כָּאֶחָד מִמֶּנּוּ,
כָּחַד מֵאַרְבַּע אַתְּוֹן, יְהוָה דְּבִיָּה, דְּאִיָּהֵי ה"א דְאַשְׁתָּאֲרַת יְחִידָא בִּיָּה, וְעַתָּה פִּן יִשְׁלַח יְדוֹ (שם) דָּא יו"ד, וְלִקְחָ
גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים (שם) דָּא ה"א, וְאָכַל וְחֵי לְעוֹלָם (שם) דָּא וַא"ו, ח"י וְדָאֵי, כַּד ה"א הוֹת בִּיָּה, עָאֲלַת בִּין טוֹב
לְרַע, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שם ב ז) וַיִּצְרַר יְהוָה אֱלֹהֵיִם אֶת הָאָדָם, תְּרִין יְצִירוֹת טוֹב וְרַע, וְאַתְּמַר בְּהוֹן (שם) וַיִּפַּח
בְּאָפִיו נְשִׁמַת חַיִּים, וְדָא ה"א, לְדַעַת טוֹב וְרַע, לְמַנְדַע מַה דְהוּו גְרַמִּין לְמַעַבְד, וּבְגִין דָּא עָאֲלַת בִּינֵיָּהוּ, בְּתַר
דְּחָאב אָדָם דִּי צִירָה אַתְּפָרְשַׁת ה' עֲלָאָה וְאַסְתְּלִקַת מִנֵּיהּ, וּבְגִין דְּלָא אַתְּחַזְרַת לְגַבְיָהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שם ג כב)
וְלִקְחָ גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחֵי לְעוֹלָם, כְּתִיב בִּיָּה וַיִּשְׁלַחֵהוּ יְהוָה אֱלֹהֵיִם מִגֶּן עֵדֶן (שם ג כג) לְעַבּוֹד אֶת
הָאָדָמָה אֲשֶׁר לְקַח מִשָּׁם, הֵהוּא דְאַתְּמַר בִּיָּה (שם ב ז) וַיִּצְרַר יְהוָה אֱלֹהֵיִם אֶת הָאָדָם עֶפְר מִן הָאָדָמָה דְּלָא
הָוּה כְּדָאֵי לְמַהוּי בְּגַנְתָּא דְאוּרִיָּתָא, כִּיּוֹן דְּלָא נְטִיר בְּהָ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע בְּאֶסּוּר וְהֵתַר, וְעַבְר (דף ק ע"א) עַל
מִימְרָא דְמֵאֲרִיָּה, דָּאִם הָוּה נְטִיר דְּלָא עָבַר עַל מִימְרָא דְמֵאֲרִיָּה, וְלִקְחָ גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים ^{כ"ב}דְּאַתְּמַר בְּהָ (משלי יג
תוֹרַת חֲכָם מְקוֹר חַיִּים לְסוּר מִמּוֹקְשֵׁי מוֹת, עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בְּהָ (שם ג יח), ^{כ"ב}וְדָא אִיָּהוּ וְלִקְחָ גַּם מֵעֵץ
הַחַיִּים וְאָכַל וְחֵי לְעוֹלָם.

בִּיאור הגר"א

הו"ה פְּשׁוּטָה, וְכַמו שְׁאוּמַר לְעִיל בְּחִיקוֹן כ"ח וְשָׂאֵר מִקּוּמוֹת הַרְבֵּה, וְרוּכָה לוֹמַר, הִיָּה כָּאֶחָד – שְׁהִיָּה לְכַתְחִילָה כָּאֶחָד כו', וְכַמו שְׁאוּמַר
לְמַטָּה בְּמִימְרָא דְלִלְיָהוּ אֲלָא שְׁאֲלִיָּהוּ פִירַשׁ כָּאֶחָד כו' כְּמו שְׁמַפְרַשׁ וְהוּלָךְ:

^{כ"ב} מֵאִי הָאָדָם בְּתוֹס' ה"א כו' וּבְגִין דְּלָא אַתְּחַזְרַת לְגַבְיָהּ ה"ד וְלִקְחָ גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וְחֵי לְעוֹלָם כְּתִיב בִּיָּה וַיִּשְׁלַחֵהוּ כו'. הַעֲנִין,
כִּי בְּתַחֲלִילָה הִיָּה כו' הוּיָה שְׁלִימָה כְּנ"ל, וְאַח"כ נִשְׁחִיֵּר ה' תַּחֲתָה בִּיָּה לְכַד, א"י כ"ה, כְּמו שְׁאוּמַר לְעִיל תִּיקוֹן ס"ב, וְה' דְהָאָדָם קָאֵי עַל ה'
עֵילָאָה שְׁהִיא עֵץ הַחַיִּים כְּמו שְׁאוּמַר לְעִיל בְּחִיקוֹן ס"ה וְלְמַטָּה, וּבְתַחֲלִילָה עֲלָא ה' עֵילָאָה בִּין הַתְּרִין שְׁפַחוֹת דְּטוֹב וְרַע וְכַמו שְׁאוּמַר בְּזוּהַר
חַד עֵייל בִּין תְּרִין רוּכָה לוֹמַר דְּנִשְׁמַתָּא עֲלָא בִּין רוּחָא וּנְפִשָׁא, דְהוּא הַמִּיָּחַד, וְעֵיין מַה שְׁאוּמַר בְּמַתְנֵי דְטַעַמִּים דְּנִשְׁמַתָּא עֲלָאָת בְּאָדָם
לְאַנְהַגָּא, וְהוּא סוּכְלַתְנוּ הַאִיד לְמִיטַל וְלְאַנְהַגָּא וְכַמו שְׁאוּמַר בְּזוּהַר חַדָּשׁ שְׁה"ש עֵיין סָם, וְזֵה שְׁאוּמַר לְדַעַת טוֹב וְרַע לְמַנְדַע מַה דְהוּו גְרַמִּין
לְמַעַבְד, דְּנִשְׁמַתָּא עֲלָאָת כְּדִי לְהוֹדִיעוּ מַה שִּׁיגְרוּס אִם יִאֲכַל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְזֵה שְׁאוּמַר וּבְגִין דָּא עֲלָאָת בִּינֵיָּהוּ, וּמַכַּל מְקוּס לָא נִזְהַר
וְלָא שְׁמַע לְעַנַת נִשְׁמַתָּה, וּפִירוּשׁ דְקַרְרָא הוּא כו', הֵן הָאָדָם – ה' דְהָאָדָם שְׁהוּא ה' עֲלָאָה, הִיָּה – בִּיָּה, כָּאֶחָד מִמֶּנּוּ שְׁהוּא ה' תַּחֲתָה שְׁעַתָּה
הִיא אֶחָד מִיָּהוּ"ה שְׁהִיָּה כו' וְהִיא נִשְׁאֲרַת עַתָּה יְחִידָה, וְהֵן הִיָּה כו' אָף ה' עֵילָאָה, וְעַתָּה חוּשְׁשֵׁי שְׁמָא יַחְזוֹר הוּא לְכַל הוּי"ה, וְהוּא אִינוּ
כְּדָאֵי לָזֵה כְּמו שְׁאוּמַר לְמַטָּה דְלָא הוּא כְּדָאֵי לְמַהוּי כו' כִּיּוֹן כו', וְזֵה שְׁאוּמַר וְעַתָּה פִּן יִשְׁלַח יְדוֹ שְׁהוּא יו"ד שְׁהִיָּה כו' וַיַּחְזוֹר כו' עַתָּה. וְאַמַּר
יְדוֹ דָּא יו"ד דְהוּא אֹתוּת יו"ד, וְשְׁלִיטָא עַל הַעֵץ הַחַיִּים בִּינָה הוּא חֲכָמָה. כְּבַעַל לְאַשְׁהָ, וְזֵה שְׁאוּמַר יְדוֹ דְהוּא יו"ד. וְאַמַּר מֵעֵץ הַחַיִּים דָּא
ה"א, רוּכָה לוֹמַר ה' עֵילָאָה וְכַמו שְׁאוּמַר לְעִיל תִּיקוֹן ס"ה וְשָׂאֵר מִקּוּמוֹת. וְאַמַּר וְחֵי לְעוֹלָם דָּא ו', ח"י וְדָאֵי, שְׁהוּא יְדוּע דְהוּא אֹתוּת הַחַיִּים
כְּמו שְׁאוּמַר בְּסוּף פ' בְּמַדְבַר קכ"א א' בְּגִין כֵּן לָא אִיָּת בִּיָּה וְא"י דוּא"י כו', וּבַפ' וַיַּחֲוֵי רַמ"א א' ר' אֲבָא הוּא יְתִיב כו' דָּא אֹתוּת ו' בְּגִין דְּבִיָּה
שְׁרִיין חֵיין כו' וּבְזוּהַר חַדָּשׁ רות וְשָׂאֵר מִקּוּמוֹת הַרְבֵּה, וְאַמַּר כַּד ה"א הוֹת בִּיָּה רוּכָה לוֹמַר ה"א עֵילָאָה עֵץ הַחַיִּים עֲלָאָת בִּין טוֹב כו', רוּכָה
לוֹמַר זֵה שְׁכַתּוֹב כָּאֶחָד מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב וְרַע רוּכָה לוֹמַר שְׁה"א עֵילָאָה הִיָּתָה כו' כְּדִי לְדַעַת טוֹב וְרַע, לְהַזְהִירוּ שְׁלָא יַחְטָא, וְעַתָּה שְׁחַטָּא
וְאַבְד הַכַּל וְאִינוּ כְּדָאֵי שִׁיחְזוֹרוּ לוּ, וּפִן יִשְׁלַח יְדוֹ כו' וַיַּחְזוֹרוּ לְגַבְיָהּ. וְזֵה שְׁאוּמַר בְּתַר דְּחָאָב כו' וּבְגִין דְּלָא אַתְּחַזְרַת לְגַבְיָהּ. רוּכָה לוֹמַר שְׁלָא
יַחְזוֹר לְגַבְיָהּ בְּאֲכִילַת עֵץ הַחַיִּים לְכַד שְׁלַחוּהוּ מִגֶּן עֵדֶן וְזֵה שְׁאוּמַר ה"ד וְלִקְחָ גַּם כו' וְהוּא לְרִאִיָּה שְׁהָס יַתְּבַרְךְ יְרָא מִזֵּה וְאַמַּר כְּתִיב בִּיָּה
רוּכָה לוֹמַר לְכֵן וַיִּשְׁלַחֵהוּ כו' וּפִירוּשׁ הַטַּעַם לְמַה לָּא רָחַם הָס יַתְּבַרְךְ שִׁיִּאֲכַל מֵעֵץ הַחַיִּים לְכֵן אָמַר דְּלָא הוּי כְּדָאֵי כו' כִּיּוֹן דְּלָא נְטִיר כו'
דָּאִם לָא עָבַר בְּחַמַת וְלִקְחָ כו' וְזֵה שְׁאוּמַר דָּאִם הוּא נְטִיר כו':

^{כ"ב} דְאַתְּמַר בְּהָ תוֹרַת כו' עֵץ חַיִּים כו'. רוּכָה לוֹמַר, אָדָם דִּיִּרְיָה שְׁכוּלָל ב' שְׁפַחוֹת, ו"ה, וְאִם אֲכַל מֵעֵץ הַחַיִּים הִיָּה זוּכָה לִיָּה גַּם כֵּן שְׁהוּא
תוֹרַת חֲכָם וְעֵץ חַיִּים הִיא הַיָּקָא וְכַמו שְׁאוּמַר לְעִיל ס"ז ב' וְכַנ"ל וְהוּא לְכוּר מִמּוֹקְשֵׁי מוֹת דַּעַת הַדַּעַת. וְאַמַּר
^{כ"ב} וְדָא וְלִקְחָ גַּם כו'. רוּכָה לוֹמַר שְׁהוּא בִּינָה, עֵץ חַיִּים, וְחֵי לְעוֹלָם הוּא חֲכָמָה שְׁנַקְרָא חִיָּה, מְקוֹר חַיִּים, שְׁבִינָה עֵץ מִהַחַיִּים שְׁל חֲכָמָה
אֲבָל הַחֲכָמָה הִיא הַחַיִּים:

שְׂגִיָּאָה! אִין אַפְשָׁרוֹת לִיִּצְג אַת הַמַּסְפָּר בְּתַבְנִית

שְׂצוּיָנָה.

פִּיּוּעוּד הֵן הָאָדָם הָיָה כָּאֶחָד מִמֶּנּוּ, אָמְרוּ מְלָאכִין קְדִישִׁין בְּגִין לְמַהּוּי אִיהוּ כָּאֶחָד מִיַּנְנָא כְּמָא דְאָמַר חוּיָא
(בראשית ג ה) וְהֵייתֶם כְּאֱלֹהִים יוֹדְעֵי טוֹב וְרָע, וְדָא אִיהוּ לְדַעַת טוֹב וְרָע, דָּא גְרִים לִיה מוֹתָא, דָּאִם זָכָה לְמִיכַל
מְאִילְנָא דְחַיֵּי דְאִיהוּ עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ, מַה כְּתִיב בָּהּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְגוֹמֵר, גַּם לְרַבּוֹת נּוֹקְבָא,
אֵיבָא דְאִילְנָא, פְּרִי צְדִיק.

בִּיאור הגר"א

כ"ט ועוד הן כו'. הן דברי ר' שמעון, ורובה לומר שמניח את התורה ועוסק בהשבעת השמות והמלאכים ושדים לידע כל אשר בארץ טוב ורע, וזה שאומר אמרו מלאכין קדישין כו' דאם זכה למיכל כו' גם לרבות נוק' איבא כו', ומפרש והולך אמר ר"ש ווי לון לאינון כו' ובפיקודין דילה כו' ורובה לומר כנ"ל גם לרבות כו' למהוי כאלקים יודע טוב ורע, וההשבעות עאלמן הן בעץ הדעת טוב ורע וכמו שאומר למטה ודאי הא כדאי דאילנא דעץ הדעת טוב ורע כו' וכמו שאמרו ז"ל דכל ההשבעות למלאכים הכל בעץ הדעת טוב ורע עתה וכי הם למטה, ועיין מה שאומר למטה, וכל זה שרובה להיות כאלקים, המלאכים והשדים, לידע עתידות טוב ורע, ולהיות שם זה משותף וכמו שאמרו בזהר חדש ס"פ בארובה, ועיין לקמן ב' אליון שדים מסטרא דשמאלא ואליון מלאכים מסטרא דימינא, וזו היתה עבודת גלולים של הראשונים, הכל לדעת טוב ורע כמו התרפים וכל פסל ומסכה כמו שאמרו ברעיא מהימנא וכמו שמפרש והולך ועלייהו אחמר כה אמר כו' ודור אנוש כו'. ואמר וחוצא לא גרים כו' כמו שאומר לעיל תיקון ס"ד בארובה וחוצא לא גרים דנחתת שכינתא בגלותא דהווי ישראל עבדין מעשה אבותיהם בידיהם ומה שאמר כה אמר ה' למזבחים כו' על כרחך ב' פסוקים הוא, דבמלכים ב' כ"ג כתיב המקטרים לבעל ולשמש ולירח ולמזלות ולכל אבא השמים, ובירמיה מ"ד נאמר כה אמר ה' כו' לקטר למלכת השמים כו', ולמזבחים לא נאמר, רק במנשה נאמר שם כ"א ויבן מזבחות לכל אבא השמים כו', ולקמן ב' שאלו, אמר ליה מאי למזבחים כו' אמר ליה כו', והלשון מזבחים מצינו בפסוק רק לגבוה, באיסור מזבחים ומקטרים בזמות, אבל בעבודת גלולים לא נאמר רק באחד ויזבח ויקטר בזמות ועל הגבעות כו', ואשר לא אויתי לא נאמר שם ושם, רק במלכים ב' י"ז נאמר ויכרת ה' אותם ברית כו' ולא תזבחו להם:

שגיאה! אין אפשרות לייצג את המספר בתבנית

אמר רבי שמעון ווי לון לאינון דמניחין לאשתדלא באורייתא דאתמר בה ולקח גם מעץ החיים, ובפקודין דילה דאינון איבא דאילנא דאתמר ביה ואכל וחי לעולם, ואזלין בתר אלין דמפתי לון מסטרא דנחש הקדמוני, דאמרי לון השתדלון במלאכיא דממנן על ככביא ושמשא וסיהרא, ועל אלין דממנן על רוחין ושריין, למיהוי כאלהי"ם יודעי טוב ורע, ועלייהו אתמר, (עיינן מלכים ב כג ה, וירמיה מד כה, ועיינן בהגרא"א כאן), כה אמר יהו"ה למזבחיים ולמקטרים לככבים ולמזלות ולשמש ולירח ולכל צבא השמים אשר לא צויתי, ודא איהו דמני קודשא בריך הוא לאדם ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגומר, ובלעם חייבא בהאי הוה משתדל, ודור אנוש ודור המבול ודור הפלגה, וקודשא בריך הוא אעקר לון מעלמא דין ומעלמא דאתי, ודא איהו (בראשית ב יז) כי ביום אכלך ממנו מות תמות, מות בעלמא דין ותמות בעלמא דאתי, וחובא דא גרים חרבן בי מקדשא וגלות ישראל בין אומין דעלמא ואתקטילו מנייהו.

דכל חד הוה מזבח ומקטר, והווי נחתין חילין דלעילא, וכד הוה נביא מיסר לון, מה כתיב בהון (עי, ירמיה מד ה) ^{קכ"א} ולא שמעו לקול נביא וחזוה, ובמה הוה מיסר לון נביא, הוה אומר להון דיהון חזרין בתיובתא, ואי לאו ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יכולה (דברים יא יז), ואינון הוו מזולזלין ביה, והווי אמרין אנן אומינן לאלין דממנן על מטרא, וכפינן להון לנחתא מטרא, וקודשא בריך הוא אחליף להון לממנן בשליחותיהו בגינייהו, וקטיל לון וחריב בי מקדשא בגינייהו, וגלו ישראל בין אומין דעלמא, ודא איהו חובא דאדם דגרם ליה חויה מיתה ליה ולא תתיה, דפתי לון בהווא אילנא, הדא הוא דכתיב (בראשית ג ה) כי יודע אלהי"ם וגומר.

אמר רבי אלעזר במה הווי נחתין אלין חילין, ^{קכ"א} אמר ליה ברי מה את חשיב דהווי נחתין, ודאי הא רזא דאילנא דעץ הדעת טוב ורע, דלא עתיד קודשא בריך הוא לגלייא ליה מפורסם לעלמא אלא ביני חבריא, עד דייתי דרא דמלכא משיחא, אמר ליה כיון דאיהו אתגליא ביני חבריא מאי ניהו, אמר ליה בני, ממראה מתניו ולמעלה הוה טוב, ממראה מתניו ולמטה הוה רע, נבוכדנצר הוה ידע ביה, והכי עביד צלמא דיליה, וביה אשתמודע אילנא דטוב ורע, הדא הוא דכתיב (דניאל ב לב) רישיה די דהב טב, חדוהי ודרעוהי די כסף, עד הכא הוה מסטרא דטוב, ובגין דא אמר די דהב טב, ממראה מתניו ולמטה רע, הדא הוא דכתיב (שם) מעוהי וירכתיה די נחש מסטרא דנחש הקדמוני.

[תיקוני זוהר – דף ק ע"ב]

ומהאי אילנא נחתין נשמתין דערב רב דאינון דערבוביא דטוב ורע, וכמה נימין תליין מהאי אילנא דאינון צבא השמים, די ממנן על ככביא ומזלי, וכלהו מעורבין טוב ורע, והווי ענפיין תליין מהאי סטרא ומהאי (דף ק ע"ב) סטרא, אלין ממיתין ואלין מחיין, אלין שדים מסטרא דשמאלא, ואלין מלאכים מסטרא דמינא, והווי ידעין כל גונונין דענפיין דאילנא דאינון מזלות וככבים, והווי לקטין עשבין כגוונא דאלין גונונין, והווי עבדין דיוקנין כפום ההוא מזל דהווי בעאן לנחתא ליה, ^{קכ"ב} כגון טלה או שור או בתולה או תאומים דאיהו צורת אדם דו פרצופין, דאיהי דיוקנא דנוקבא, או סרטן או אריה או מאזנים או עקרב או קשת או גדי או דלי או דגים, והווי מקטריין לון באלין עשבין בכל גוון, לכל חד כפום גוון דיליה לעילא, והכי הווי עבדין דיוקנין דצורת

ביאור הגר"א

^{קכ"א} ולא שמעו לקול כו'. שם (מלכים ב יז יג, ו) ויעד ה' בישראל וביהודה ביד כל נביא כל חוזה כו' ולא שמעו כו'.
^{קכ"ב} א"ל בני מה את חשיב דהווי נחתין. רוצה לומר מהו החיילין שאתה חושב דהווי נחתין, ומפרש והולך דלא הווי אלא מעץ הדעת טוב ורע, והוא קליפת נוגה כידוע דזיה כל החטאים וכל הפחיתים, שם (משלי ה ג, ד) נופת חטופנה – מסטרא דטוב, ואחרייתה כו', טוב ורע. ואמר והווי ענפיין תליין כו'. רוצה לומר מה שכתוב (מלכים א כב יט) וכל כצא השמים כו' מימינו ומשמאלו, ואמרו (תנחומא שמות יח) מימינים כו' וכמו שמפרש והולך אלון ממתין ואלון מחיין, אלון כו':
^{קכ"ג} כגון טלה כו'. וחסר כאן קשת וכריד להגיה גם קשת:

חמה ולבנה יושבעה ככבי לכת, והו מקטרין לכל צורה דהו בעאן לנחתא לעלמא, ובגין דא אתמר עלייהו כה אמר יהו"ה למקטרים ולמזבחים לככבים ולמזלות ולשמש או לירח או לכל צבא השמים אשר לא צויתי. אמר ליה מאי למזבחים, אמר ליה לכל דיוקנא הו עבדין, דנטלין בעירן או עופין כפום ההוא מזל, והו דבחין עלייהו, ודא איהו למזבחים, והו נחתין לון וממללין עמהון והו עבדי רעותהון, והו סגדין לון והמנין בהון, אמר ליה במאי הו נחתין לון, אמר ליה ברי הו ידעין כל שמקון דשמה מפרש, והו משביעין לון, ולבתר עאלין שמא מפרש בפומיהון דאלין דיוקנין והו ממללן, קלא ודא איהו רזא דקרא (ירמיה נא מד) והוצאתי את בלעו מפיו, נפל שמא מפרש ומיד נפלת צלמא על אנפוהי, אמר ליה רבי אלעזר וכי איך הוה שמא דקודשא בריה הוא מליל בהון, אמר ליה ברי קליעל האי אתמר (שמות כ ז) לא תשא את שם יהו"ה אלהיך לשוא כי לא ינקה וכו', אמר ליה וכי יכיל בר נש לאוליף שמא דקודשא בריה הוא למגנא, אמר ליה אין.

וכגוונא דא מאן דנפיק מרשות היחיד ואעיל ברשות הרבים, או דאפיק זרע מניה מאות ברית קדש ברשות נוכרה, כאלו האי נטע אילנא דטוב ורע, ובגין האי בר קלי דנטע בזונה או שפחה או גויה או נדה, אתמר (שם ד) לא תעשה לך פסל, ועל ברתא דאתעבידת בגוונא דא אתקריאת מסכה, קלי ועלייהו אתמר (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וגומר, ושם בסתר, קלימאי בסתר בסתרו דעלמא, ובגין דא אמר קודשא בריה הוא (שמות כ כג) לא תעשון אותי (נ"א לפני) בפרום, לצירא בסתר דיילי שום ציור או דמיון, דכל מאן דצייר לעיל לקודשא בריה הוא, בסתר (דאיה שכינתיה, כלילא מעשר ספיראן), שום ציור וצלם ודמות בגוונא דמצירין בשמשין דייליה, נשמתייה אתלבשת בההוא צלמא, כד נפקת מהאי עלמא, קלא נפקת לגבה לצלמא תוקדון בגוונא, ובגין דא אמר קודשא בריה הוא (ישעיה מ כה) ואל מי תדמינוי ואשנה יאמר קדוש, ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו (שם יח).

קלי וברי ודאי כל מאן דנפיק מרשות הרבים ואעיל ברשות היחיד או מרשות הרבים, כאלו ערב שמא דקודשא בריה הוא בעבודה זרה, ועביד אילנא דטוב ורע, ודא הוא רזא דהוה נפיק בלעו מפיו, דביה הוה אמר צלמא דנבוכדנצר אנכי יהו"ה אלהיך, ובגין דא לא תשא את שם יהו"ה אלהיך לשוא, ועתיד הקדוש ברוך הוא לאעקרא האי אילנא מעלמא ולאוקדא ליה בגיהנם, הודא הוא דכתיב (שם א לא) והיה החסן לנערת וגומר.

אמר ליה רבי אלעזר, אם כן אסיר לעמא לאשתמשא בשום מלאך ולא בשמא בעלמא בתר דאית ערבוביא, אמר ליה ברי לאו הכי, דהא אמר קודשא בריה הוא לאדם (בראשית ב טז) מכל עץ הגן אכול תאכל, מעץ הדעת טוב ורע לא תאכל, אמר רבי אלעזר האי הוה קדם דחאב, בתר דחב ונחית מאתריה ואתערב באילנא דטוב

ביאור הגר"א

^{קל} ושבעה כוכבי כו'. רוצה לומר, שאר משבעה כוכבי כו', ואף שאמר בתיקון כ"ח דחמה ולבנה חוז' ז' כוכבים מכל מקום כאן אין לריך לזה:
^{קלז} ודא איהו והולאתי את בלעו מפיו. עיין סוף פ' תרומה בארובה:
^{קלח} על האי אתמר לא תשא כו'. והוא ניטולין דקדושה והוא גלות השכינה:
^{קלח} ואעיל ברוך נוכרה כו'. כמו שכתוב (מלאכי ב יא) ובעל בת אל נכר:
^{קלז} נטע בזונה כו'. חשיב (סנהדרין פז ע"א) נגז"ז לפוגם בנהי"ם כמו שאמרו בזוהר ועושה רגליו כו', ועונו גדול מאד:
^{קלח} ועלייהו אתמר ארור כו'. כמו שאמרו (סוטה לז ע"ב) כל הפרשה הזה בנורא ונוראפת הכתוב מדבר. ופירש הרש"א פסוק זה לזכר:
^{קלז} מאי בסתר בסתרא דעלמא. רוצה לומר דהוא ענין אחר דמלייר לשמא דקב"ה דהוא סתרא דעלמא שום אורה ודמות וכמו שפרש והולך ובג"ד אמר כו' בסתר דיילי שום ציור כו' ועיין באידרא רבא קכ"ז ע"ב פתח ואמר ארור האיש אשר כו', רוצה לומר במחשבה וזה שאומר ואל מי תדמינוי כו' ואל מי תדמיון כו' ועיין בזוהר פרשת בא מ"ב ב' בארובה:
^{קלז} וברי ודאי כו'. חוזר לענין הראשון מה שאמר בג"ד מאן כו' דאפיק זרע כו' ואמר ודא הוא רזא דהוה נפיק בלעו כו' ועתיד כו' חוזר למה שאמר למעלה אמר ליה ברי הו ידעין כו' ואמר קלא נפקת לגבה ללמא כו' וכמו שכתוב (דברים ז כה) פסילי אלהיהם תשרפון באש:

וְרַע, אָמַר לִיהוָה וְדַאי הָכִי הוּא, קִלְיֹבִזְמָנָא דִישְׂרָאֵל אֵינֹנ בְּגִלוּתָא, כְּאֵלוּ הוּוּ מְעוּרְבִין בְּאֵילָנָא דְטוֹב וְרַע, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ קְדָמָיִן, יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּתָא עוּבְדִין עֲבוּדָה זָרָה בְּטַהְרָה הֵם. [תיקוני זוהר – דף קא ע"א]

קִלְיֹבִל אֵלִין דִּידְעִין אֵילָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, נְטוּעַ בְּגִן דִּילִיָּה דְאִיְהִי (דף קא ע"א) שְׂכִינְתָא דִּילִיָּה, דְאַתְמַר בְּהָ (תהלים ה ה) לֹא יִגוּרְךָ רַע, וְכִלְיִן לִנְחֹתָא חִילָא מִתְמַן לְגַבֵּי שְׂכִינְתִּיהָ בְּלֹא עֲרֹבוּבֵיָא כָּלָל, בְּכָל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא, אִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוּ (בראשית יא א), נְטוּעַ בְּגִן בְּלֹא עֲרֹבוּבֵיָא כָּלָל, וּבְגִין דָּא אָמַר לְמִינוּ, אָבֵל עֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא אֲתַמַּר בֵּיהּ לְמִינוּ, אָבֵל מְעוּרַב מִין דְלֹא בְּמִינִיָּה, וּבְגִינִיָּה אֲתַמַּר (ויקרא יט יט) שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע כְּלֵאִים וְכוּ', שְׂעֻטָנֹז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

קִפְנָפָא אִיהוּ מָאן דְסָלִיק אָמוּנָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיְהִי שְׂכִינְתִּיהָ כְּלִילָא מְעֻשָׁר אָמִירָן, בְּמַחְשַׁבְתָּא חֲדָא בְּרַעוּתָא חֲדָא בְּלֹא עֲרֹבוּבֵיָא כָּלָל, דְכָל סְפִירָה וְסְפִירָה נְטוּעָה בֵּיהּ, וְאִיְהִי גֵן דְכְּלֵהוּ סְפִירָן בְּהָ אֵינֹנ חֲדָא, וְכָל חֲדָא עֲבִיד בְּהָ פְּרִי לְמִינוּ, אִיְהִי מִין דְכָל חֲדָא וְחֲדָא לֹא נָפִיק מִנִּיהּ זְרַעִין לְבָר, הָכִי צָרִיךְ בְּרַע נֶשׁ דְלֹא אֲפִיק וְרַע לְבָר מִבֵּת זוּגִיָּה, דְאִיְהִי מִין דִּילִיָּה יַחֲוּדָא דִּילִיָּה, וּבְהֵהוּא זְמָנָא דְצָרִיךְ בְּרַע נֶשׁ לִיְחֻדָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשְׂכִינְתִּיהָ, צָרִיךְ לְהַפְשִׁיט מְנִיָּה כָּל מַחְשַׁבִּין דְאֵינֹנ קְלִיפִין, דְאַתְמַר בְּהוֹן (משלי יט כא) רַבּוֹת מַחְשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ, וְלִסְלֶקָא שְׂכִינְתִּיהָ לְגַבֵּיהּ בְּמַחְשַׁבְתָּא חֲדָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שם) וַעֲצַת יְהוָה הִיא תְּקוּם, כְּגוֹוָנָא דְבָר נֶשׁ דְמַתִּיחַד בְּבֵת זוּגִיָּה, וְאַתְפְּשִׁיט מְלִבוּשׁוֹי לְמַהוּי עֵמָה חֲדָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ב כא) וַהֲיִי לְבָשָׂר אָחָד, הָכִי צָרִיךְ לְאַפְשָׁטָא מְנִיָּה כָּל מַחְשַׁבִּין אַחְרָנִין, בְּזְמָנָא דְמִיחַד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא תְּרִין זְמָנִין, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד.

תקונא שתין ושבע

[תיקוני זוהר – דף קא ע"ב]

(דף קא ע"ב) קִמְבְּרָא שִׁית בְּרָא אֱלֹהִיִּים דָּא מַטְרוּן, קִמְבְּרָא לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְדָמוֹן וְרֵאשִׁית אִמְבְּלָל צְבָא הַשְּׁמַיִם דְלִתְתָא, קִמְדוּדָא אִיהוּ אָדָם הַקְטָן, דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבַד לִיָּה בְּדִיוֹקְנָא וְצִיּוּרָא דְלְעִילָא

ביאור הגר"א

קכ"ז וּבְזְמַנָּא דִישְׂרָאֵל אֵינֹנ בְּגִלוּתָא כו'. וּבְגִי' ד' אוּקְמוּהוּ קְדָמָיִן כו'. רוּחָה לומַר כִּי בְּגִלוּתָא הוּא כָּל שְׂמוּשֵׁי קְבֵלָה מְעֻשִׂוֹת הַכֹּל בְּעֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע דְגִלוּתָא דְמִיָּא לַחֲטָא אַדְס הַרְאָשׁוֹן וְכִנ"ל דְעוּבְדָלָא דְמַעֲשָׂה אֲבוֹתֵיהֶם צִדִּיקֵיהֶם, וְקוּדְסָא חֲטָא הוּא כֹּל לַאֲכוּל מַעֲשֵׂי הַגֵּן וְכֹן קוּדְסָא הַגְּלוּת בְּזַנִּין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֲבָל לְאַחַר שְׁחַטָא נִתְעַרַב לוֹ הַכֹּל וְכֹן בְּגִלוּתָא:

קכ"ח אֲבָל אֵינֹנ דִּידְעִין כו'. רוּחָה לומַר לְכוּיִן כּוּוֹנוֹת וּיְחוּדִים אֲרוּחַת הַיּוֹדְעִים הַכוּוֹנוֹת עַל צוּרִיִן כָּל שֶׁם הַאִיךְ יוֹאֵל מַשֶּׁם הוּי"ה, דְעִלּוּי הֵם מִיּוֹדְעִים כָּל הַשְּׁמוֹת, דְשְׂמוֹת הֵן בְּשִׁכְיָנָה וְהוּי"ה בְּקִבְיָה כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְעֵיל סוּף תִּיקוּן כ"ה וְזֶה שְׂאוּמֵר יִכְלִין לְנַחֲתָא חִילָא מִתְמַן לְגַבֵּי שְׂכִינְתָא כו', כָּל מְנוּחָה וּמְנוּחָה כּוּוֹנָה הַמִּיּוֹחֵדָת וּמְקוּבָלָת לְכָל מְנוּחָה כּוּוֹנָה אַחֲרַת בְּקִבְיָה, וְזֶה שְׂאוּמֵר כָּל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא כו' לְמִינוּ כו', וְהַהוּיָוִת מְשׁוּנוֹת בְּנִקּוּדוֹת וְכִמוֹ שְׂאוּמֵר שֶׁם וְהַכֹּל בְּכוּוֹנוֹת דְהוּא עֵץ הַחַיִּים כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְעֵיל ק' א' דְחוּרָה וּמְנוּחָה הוּא עֵץ הַחַיִּים גַּם לְרַבּוֹת כו' וּבְעֵץ הַחַיִּים אִין רַע לְאַפְּקוּי שְׂמוּשִׁים לְכַרְכִּי הַאֲדָם בְּעֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע כְּנ"ל:

קכ"ט וְאִמַר זְכָאָה אִיְהוּ מִאֵן דְסָלִיק כו'. דִּיחֻד הוּיָה בְּשְׂמוֹת כְּרִיךְ לִיחַדָּלָא בְּשִׂמָלָא מְפָרֵשׁ דְעֻשָׁר אַתּוּוֹן, וְזֶה שְׂאוּמֵר מְעֻשָׁר אֲמִירָן בְּמַחְשַׁבְתָּא. דְזֶה שֶׁם הַמַּחְשָׁבָה וְשֶׁם נִקְרָא אַחַד, א"ח – ט', ד' – עֲשִׂירִית כִּידוּעַ וְלָכֵן כְּרִיךְ לְהוּיָוִת בְּמַחְשָׁבָה אַחַת בְּכוּוֹנוֹת וּיְחוּדִים ח"ו שְׁלֹא תְּפוּל שׁוֹם מַחְשָׁבָה, וְזֶה שְׂאוּמֵר וּבְהַהוּא זְמַנָּא כו'. וְאִמַר הָכִי כְּרִיךְ לְאַפְשָׁטָא כו'. לְכֹן אֲמַרו דְפִרְשָׁה רַאשׁוֹנָה כְּרִיךְ כּוּוֹנָה:

קל"א תִּיקוּן ס"ז בְּרֵאשִׁית כו' דָּא מַטְרוּן. רוּחָה לומַר מִתְחַלְלָה בְּרָא לְאַלְקִים שְׂהוּא מַטְרוּן. וְתִיקוּן זֶה עִם תִּיקוּן ס"ח הוּא תִּיקוּן אַחַד וְלְרִמּוּז כְּאֵן מַה שְׂכָחוּב (בְּרֵאשִׁית ג כז) וַיִּשְׁכֵּן כו' וְאֵת לְהַט כו' וְכִמוֹ שְׂאוּמֵר שֶׁם מִאִי אֲלֻקִּים לְהַט כו', וְהוּא מַטְרוּן כְּמוֹ שְׂאוּמֵר וְדָא מַטְרוּן, וּמַטְרוּן נִקְרָא אֲלֻקִּים כְּמוֹ שְׂאוּמֵר בְּסִפְרָא לְזַנְיָעוּתָא פִּרְק' ה' כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ה כז) וַיִּתְחַלֵּךְ חֲנוּךְ כו' אֵת הַאֲלֻקִּים, וְלֹא אֵת ה' כו', כִּי לָקַח אֲרוּחֵוּ אֲלֻקִּים, לְהַקְרָא בְּשִׁמוֹ:

קל"ב דְבַרָּא לִיָּה קְדָמוֹן כו'. זֶה בְּרֵאשִׁית:

קל"ג כָּל כְּבֹא הַשְּׁמַיִם לְתַתָּא. רוּחָה לומַר יִצְרָה וְעִשָׂיָה, לְאַפְּקוּי עֲלִמּוּן דְכַסּוּפִין דְכַסִּיף בְּהוֹן קב"ה:

קל"ד וְדָא אִיְהוּ כו' בְּדִיוֹקְנָא וְצִיּוּרָא כו'. רוּחָה לומַר זֶה שְׂאוּמֵר (בְּרֵאשִׁית א כו) נַעֲשֶׂה אֲדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ:

בְּלֹא עֲרֻבֹבָיָא, וְעֲלִיָּה אֲתָמֵר (בראשית א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, ^{קמ"ד}וְאִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ (שם יא ז), כְּגוֹנוֹא דְלַעֲלִיא ^{קמ"ו}מָאן דְּעָבִיד עֲרֻבֹבָיָא לַעֲלִיא וּלְתַתָּא, דְּהָאִי אִיהוּ אֵילָנָא דְּעֲרֻבֹבָיָא, עֲרֻבֹבָיָא מְאִילָנָא דְּמוֹתָא, בְּגִין דָּא אֲתִקְרִי מְטָה, דְּאֲתַתְּהֶפֶךְ לְנַחֲשׁ לְאֲלַקָּהָ בֵּיהּ לְחִיבָיָא, וּמָאן אִיהוּ דְּאֲפִיךְ לִיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְשִׁלִּיט עֲלֵיהּ וְהָא אֻקְמוּהָ.

אָמַר לִיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, כִּיּוֹן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוֵה יָדַע דְּאֵילָנָא דָּא הָוֵה עֲתִיד לְגַרְמָא מִיְתָהּ לְאָדָם (ולכל בריין דעתידין למהוי אבתריה) אַמְאִי בְּרָא לִיהּ לְאָדָם דְּעֲתִיד לְמַחֲטִי קַמִּיהּ, ^{קמ"א}אָמַר לִיהּ בְּרִי דִּיּוֹקְנָא דְלַעֲלִיא לָא הָוֵה שְׁלִים עַד דְּבָרָא לְאָדָם, דְּהִכִּי הָוֵה אָדָם דְלַעֲלִיא (כ"י לגבי אדם דלתתא), כְּגוֹנוֹא דְנִשְׁמַתָּא לְגַבִּי גּוּפָא, וְכַמָּה דְלָא אִית עוּבְדָא לְנִשְׁמַתָּא בְּלֹא גּוּפָא, הִכִּי הָוֵה צְרִיךְ לְמַעַבְד דִּיּוֹקְנָא לְתַתָּא לְאֲפַקָא בֵּיהּ עוּבְדָא, וְכֹלָא כְּגוֹנוֹא (כעובדא) דְלַעֲלִיא, אָדָם אִיהוּ לְחֻשְׁבֹּן זְעִיר דְחַנוּ"ף תְּשַׁע נְקוּדִין, פְּעוּלָה דִּילִיָּה שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא בְּכָל (מכל) אֲתוּוֹן דְּאוּרִייתָא, וְכֹלָא כְּגוֹנוֹא דְלַעֲלִיא.

אָדָם דְלַעֲלִיא לָא הָוֵה שְׁלִים בְּלֹא נּוֹקְבָא, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (שם ה ב) זָכַר וּנְקֵבָה בְּרָאִם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם, אָדָם דְכַר, וְאָדָם נּוֹקְבָא, וְכַד אֲתַבְרִי אָדָם דְלְתַתָּא דְאִיהוּ נּוֹקְבָא, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (שם א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, אֲשַׁתְּלִים דִּיּוֹקְנָא דְלַעֲלִיא, וְדָא אִיהוּ רְזָא כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים וְכוּ' (שם ב ה), וְאֲמַאי בְּגִין דְּאָדָם אִין, וּבְגִין דָּא מוּכְרַח הָוֵה אָדָם לְמַבְרִי לִיהּ, לְאֲשַׁתְּלִים בֵּיהּ דִּיּוֹקְנָא דְלַעֲלִיא, וְנוֹקְבָא בְּהָאִי אָדָם בְּהַ הָוֵה חָד, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה נא ב) כִּי אָחַד קָרְאתִיו וְגוֹמֵר, וְדָא רְזָא דְנִשְׁמַתָּא.

לְבַתֵּר אָמַר (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֶזְרָא כְּנַגְדּוֹ, דָּא גּוּפָא דְאִיהוּ עָבִיד שְׁפַחָה כְּלִיל מְטוֹב וְרַע, בְּגִין לְמַהוּי לִיהּ אַגְרָא וְעוֹנֵשָׁא, וּבְגִינָהּ אָמַר (דברים ל ו) רְאֵה נִתְתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב אֶת הַמּוֹת וְאֶת הָרַע, וְאָמַר לִיהּ וּבְחֵרְתָּ בְּחַיִּים, דָּאִם לֹא יִהְיֶה בִּידֵיךָ, לֹא הָוֵה לִיהּ אַגְרָא וְעוֹנֵשָׁא, וְהָוֵה כְּבַעֲרָא, וְעַם כָּל דָּא אַחְזִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִיהּ, כָּל מַה דְּאִירַע לִיהּ, אִם הָוֵה מְטָה כְּלַפִּי חֶסֶד דְּהוּא כְּלַפִּי זְכוּ, אוֹ אִם הָוֵה מְטָה בְּהַ כְּלַפִּי חוּבָא, דְּאִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא בְּמִיתָתִיהּ לֹא הָוֵה אַחְזִי לִיהּ תְּרִין אוּרְחִין דִּילִיָּה, ^{קמ"ה}דְּאִינוּן מוֹת וְחַיִּים בְּיַד לְשׁוֹן.

וְאַחְזִי לִיהּ דְלָא הָוֵה מְעַרְב טוֹב בְּרַע, דְּאֲפָרִיש לּוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאֵת אָמַר (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וְרְזָא דְמַלְהָ וְהַבְּדִילָה הַפְּרַכְתָּ לְכֶם (שמות כו לג), וְהִכִּי עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא ^{קמ"ט}בְּגוּפָא דְכַר נֶשׁ טְרַפְשָׁא, דְּאֲפָרִיש בֵּין דְּרַגְיָן דְּאֵילָנָא דְטוֹב, וּבֵין דְּרַגְיָן דְּאֵילָנָא דְרַע, ^{ק"י}מִיּוּמֵי לּוֹן דְלָא לְעַרְבָא

בִּיאור הגר"א

^{קמ"ה}וְאִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי כו'. שהוא דו"כ כמו שאומר בפ' בראשית י"ח ב' והוא יצירה ועשיה, עבד ושפחה, כמו שאומר למטה, והוא דוגמת ז"ר' דמקנהו זהו, ואמר למינו לאפוקי ס"ח דליונו דו"ג, ובהו הכל שלא למינו, וכמו שאומר לקמן קל"א ב' כד אזדריקו לא אזדריקו כו', וזה שאומר כגוונא דלעילא:

^{קמ"ו}וּ מִאֵן כו'. הו"ל לומר, דגרים במעשהו להתערב בו מאילנא דס"ח, דכאן יכול להתערב, דהוא עץ הדעת טוב ורע, חליו טוב הוא מט"ע וכנגדו ס"ס רע ויכול להתערב מה שאין כן למעלה – (תהלים ה ה) לא יגורך רע, ומכל מקום מאן דסאיז לבזויה דמלכא כאלו כו', וכאן חליו כל שרר ועונש וכמו שאומר למטה ובתיקוני זהר חדש וזה שאומר לעילא ולתתא דהאי אינו אילנא כו':

^{קמ"ז}ח"ל ברי דיוקנא דלעילא כו'. עיין בתיקוני זהר חדש ובזוהר פ' בראשית כ"ג א' אמרו ליה חבריא אי הכי אמאי כולי האי, אמר להם ר' שמעון חבריא כו' ולא עוד אלא אורייתא דבריאה כו', ועיין מה שכתבתי בתיקוני זהר חדש סם:

^{קמ"ח}דליונו מות וחיים. כמו שכתוב (דברים ל טו, יט עיי"ש) את החיים ואת המות נתתי לפניך את הטוב ואת הרע, לטוב ורע הן מות וחיים, ואמר ליה (סם) ובחרת בחיים, וכמ"ס א"ע (א.ה.) אולי הכוונה: וכמו שאומר אל עצמו) דכל הפרשה נאמרה על כל האדם ולכן נאמר האדם זה' ידעיה וכן אמר בזוהר פ' בראשית מה שאומר שם ביד לשון, דהוא עץ הדעת טוב ורע, בחורה או בלשון הרע, והוא בלדס מסטרא דעץ הדעת טוב ורע אבל בלדס מסטרא דעץ החיים שם לא יגורך רע כמו שאומר בריש משפטים ובסוף תיקוני זהר חדש, ונקרא הלשון עץ הדעת טוב ורע כמו שכתוב (תהלים ל יג) מי האיש כו' לראות טוב, נאור לשונך מרע:

^{קמ"ט}בגופא דב"נ טרפשא כו'. דלמטה הוא רע כמו שאומר בפ' פנחס וברעיא מהימנא שם בלדס טובה כולם מה שאין כן למעלה הקנה והריאה וכמו שאומר שם ושאר מקומות והוא דוגמת ע"ה (א.ה.) עץ החיים) כמו שאומר לעיל ק' א' ח"ל ברי ממראה מתניו כו' ואמר ברעיא מהימנא שם דכל מה שאומר שם הכל בלדס ציוני מסטרא דעץ הדעת טוב ורע אבל בלדס מסטרא דעץ החיים כולו טוב וכגוונא דלעילא עיין שם רל"ד רל"ה ושאר מקומות, ושם רל"ד ב' אמר רעיא מהימנא בחר כו' עיין שם וסית סטרין דעץ הדעת טוב ורע, ג' טוב – כשר טהור מותר, וג' רע – אסור טמא פסול, והן ג' דעל טרפשא – מוח ריאה לב, לג' דרגין דנר"ן, וג' שחתה הטרפשא,

טוב עם רע, כִּמָּה דַּאתְ אָמַר (בראשית ב יז) וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, קוֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא מְנִי לִיה
 לְאִסְתְּמָרָא מִיָּנִיה, ^{קכ}וּלְבַתֵּר אָמַר אִיהוּ (שם ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתְ עִמָּדִי וְגוֹמַר.
 [תיקוני זוהר – דף קב ע"א]

^{קכ}אֲדַהֲכִי הָא סְבָא חַד אֲזַדְמֵן לִיה, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא חֲזִינָא קְרָא דְאָמַר בְּאוֹרֵייתָא (במדבר יט יד) אָדָם כִּי
 יָמוּת בְּאֶהֱל, וְהָא אוֹרֵייתָא קָדָם דְאֲתַבְרִי עֲלָמָא הֲוֵת, וְחֲזִינָא דְעֲלָמָא אַקְדִּים לְאָדָם, דְכָל עֲלָמָא וְצִרְכּוּי
 אֲתַבְרִיאוּ קָדָם דְאֲתַבְרִי אָדָם, אִי הָכִי מְאִי תַקְנִתָּא אִית הָכָא, ^{קכ}אָמַר לִיה סְבָא וְהָא כְּתִיב דְנִשְׁמַתִּין דְצַדִּיקָיִיא
 אֲתַבְרִיאוּ קָדָם דְאֲתַבְרִי עֲלָמָא, כִּמָּה דַּאתְ אָמַר (בראשית א א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים ^{קכ}וְלִית רֵאשִׁית אֱלָא
 נִשְׁמָה, דַּאתְמַר בִּיה (משלי כ כז) נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם, אִיהִי נִשְׁמַתָּא דְאָדָם דְלַעֲלִיא, אֱלָא אִית אָדָם וְאִית אָדָם,
 אִית אָדָם דְאִיהוּ אָדָם דְנִשְׁמַתָּא, וְאִית אָדָם דְגוֹפָא, דַּאתְמַר בִּיה (תהלים קמד ד) אָדָם לֵהֲבֵל דְמָה, וְעֲלִיה אֲתַמַּר
 (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֶהֱל, וְעֲלִיה אֲתַמַּר (ירמיה יז ה) אָרוּר הַגִּבֹּר ^{קכ}אֲשֶׁר יִבְטַח בְּאָדָם וְשֵׁם בְּשׁוֹר זְרוּעוֹ,
 וְדָא סְמָא'ל אָדָם בְּלִיעֵל אִישׁ אֲוֹן, ^{קכ}וְאִית לִיה תְּרִין נֻקְבִין בִּישִׁין, וְעֲלִייהוּ אֲתַמַּר (ויקרא כא יא) עַל כָּל נַפְשׁוֹת
 מִת לֹא יָבֵא, לְאָבִיו וְלֵאמֹו לֹא יִטְמָא, ^{קכ}וְלִית אָבִיו אֱלָא קוֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא, וְלִית אָמֹו אֱלָא שְׁכִינְתָּא, וְכִי לֹא
 אֲתַמַּר בְּקוֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא וּבְשְׁכִינְתֵיה (ירמיה כג כט) הֲלֹא כֹה דְבַרִּי כְּאֵשׁ נֹאֵם יְהוָה, מָה אֵשׁ אֵינוּ מְקַבֵּל טְמָאָה
 הָכִי אִיהוּ לֹא מְקַבֵּל טְמָאָה, אָמַר לִיה וְהָא כְּתִיב (במדבר יט כ) אֶת מִקְדָּשׁ יְהוָה טְמָא וְדָא שְׁכִינְתֵיה, [אֱלָא]
 (ס"א אָמַר לִיה) וְדָאִי דְקוֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵיה לֹא מְקַבֵּל טְמָאָה, אֲבָל כָּל מָאן דְסָאִיב אֲתַר דְאִיהִי שְׁרִיא
 בִּיה, אֲתַחְשִׁיב לִיה כְּאֵלוֹ עֶבֶד לִיה, וּבְגִין דָּא לְאָבִיו וְלֵאמֹו לֹא יִטְמָא, וְלִית אָבִיו אֱלָא קוֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא, וְלִית
 אָמֹו אֱלָא שְׁכִינְתָּא, וְדָא אִיהוּ רְזָא ^{קכ}מָאן דְאֲעִיל מְרִשׁוֹת הָרַבִּים לְרִשׁוֹת הַיְחִיד, וּבְגִין דָּא אָמַר (ויקרא כב לב)
 וְלֹא תַחֲלָלוּ אֶת שֵׁם קִדְשִׁי, ^{קכ}וְדָא אֲדַנִּי, דְאִיהוּ רִשׁוֹת הַיְחִיד דְאִיהוּ יְהוָה ^{קכ}יְחִידוֹ דְעֲלָמָא, וְדָא אִיהוּ אָדָם
 דְנִשְׁמַתָּא. (ובגין דא לאביו ולאמו לא יטמא, ודא איהו רזא מאן דאעיל מרשות הרבים לרשות היחיד, ובגין דא אמר)
 (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֶהֱל, דָּא אָדָם בְּלִיעֵל, וּמַסְטְרָא דָּא (דף קב ע"א) בַּר נֶשׁ רִשְׁעָא ^{קכ}קְרוּי מִת מַעֲיַקְרָא
 מְקַמֵּי דְאֲתַבְרִי עֲלָמָא, אֲבָל לֹא אֲתַמַּר עַל אָדָם דְאִיהוּ מַסְטְרָא דְקוֹדֶשׁא, וְכִמָּה טַפְשִׁין אֵינּוּן בְּעֲלָמָא דְאֲמַרִּין הָא
 קוֹדֶשׁא בְרִיךְ הוּא גְזוֹר עַל בַּר נֶשׁ דִּימוֹת, הָדָא הוּא דְכְּתִיב אָדָם כִּי יָמוּת, וְאִיךְ אֲמַרִּין דְלָא יְהֵא מִיָּתָה מִיָּנִיה, וִי

בִּיאור הַגְּרָא

קטרוגא לדהון, מרה כד עחול כמו שאומר לעיל תיקון כ' וסוף תיקון כ"א ולכל אחד כמה דרגין, שאר האצרים, ועיין צרעיא מהימנא
 סס. ואמר כד"א ויבדל בין האור, והוא בלבד, (קהלת רבה פרשה א) הלכז רואה, וצין הטחול – חשוכא וכמו שאומר לעיל תיקון כ':
^{קכ}ומני ל'י' ללא לערבא כו'. שלא ללמוד התורה שהוא טוב צננה למעלה, צנונות פניה, צביל כבוד או הגאה או קנאה שהן בכבוד מרה
 וטחול כמו שאמרנו (אבות ד רבא) הקנאה והתאוה והכבוד כו' והן בג' דרגין אלו:
^{קכ}ולבחר אמר כו'. רואה לומר השפחה דעגס היא פיתני אבל הקצ"ה יהיב ביה נשמתא לזיהר ממנה וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ו
 ויפה צאפיו כו' למנדע כו':
^{קכ}אלהכי הא סבא כו'. רואה לומר כיון שהתורה קדמה לעולם, ועולם לאדם, כל שכן שהתורה קדמה לאדם וכתיב (במדבר יט יד) כי
 ימות ועל כרחך נגזר עליו שימות:
^{קכ}א"ל סבא כו'. דאין ראייה, דהא נשמה קדמה לעולם:
^{קכ}ולית ראשית כו' נשמתא דאדם דלעילא. רואה לומר מחכמה עילאה שנקרא אדם כידוע ומשם שורשן של ישראל כמו שאמרנו ישראל
 עלה במחשבה, והוא ראייה שנקרא ראשית כמו שכתוב (תהלים קיא ז) ראשית חכמה, והוא ידוע בכמה מקומות למעלה ולפיכך סתמו:
^{קכ}אשר יבטח באלים. רואה לומר ונאמר ושם בשר, אלמלא הוא אדם גופא, והוא מסטרא דקץ כל בשר דשליטתיה על גופא דאיהו בשר:
^{קכ}ואית ל'י' תרין כו'. רואה לומר כמו שמפרש והולך דזה שאומר נפשות מת לשון רבים שהן נפשות מסטרא דנוק' והן סטרא דמות כמו
 שאומר לעיל בתיקון כ' ושאר מקומות ס"מ דיליה כו':
^{קכ}ולית אביו כו'. ללא לטמא מקומו וכמו שמפרש והולך:
^{קכ}מאן דעיייל מרה"ר כו'. דהן נקרא רשות הרבים כמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"ד:
^{קכ}ודא אלג"י דאיהו כו'. שהיא רשות בעלה הויה, והוא גבוה י"ד ורחבו ד' כמו שאמרנו בכמה מקומות:
^{קכ}יחידו דעלמא. דהויה לא נשתנה, (מלאכי ג ו) אני ה' לא שניתו, בכל העולם כולו הוא יחידו:
^{קכ}קריו מת מעיקרא כו'. הוא תיכונן על קושיא הנ"ל, דקאי על הקליפה, ואלו היה אדם נזהר ממנו לא היה מה וכמו שאומר לעיל ציוס
 ככלך כנ"ל:

לון דײַטש לון דלא אַתְּבְּרִיאוּ בְּעֵלְמָא, דאַלין אינון דְּשׁוֹיִן לון, שׁוֹיִן לְאָדָם דַּאֲתַקְרִי יִשְׂרָאֵל וְלְאָדָם בְּלִיעֵל, וְאָמְרִין כְּאָדָם טוֹב כְּחוּטָא כּוּלְהוֹן שׁוֹיִן, יְהִי כְּמוֹן לְפָנֵי רוּחַ אֱלִין חַיִּיבֵיא דְאָמְרֵי הָכִי, וּמְלַאךְ יְהוּ״ה דּוּחָה מְנַיְהוּ.

דאית אָדָם דַּאֲהוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִית אָדָם דַּאֲהוּ מְלַאךְ וְדָא מַטְטְרוּ״ן, וְאִית אָדָם בְּדִיּוֹקְנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דַּאֲהוּ אַצִּילוֹתִיה, וְדָא יו״ד ה״א וְא״ו ה״א, וְלִית לִיה בְּרִיאָה וְיַצִּירָה וְעֲשִׂיהָ אֲלָא אַצִּילוֹתָא, וּבְאַתְרַּךְ דָּא לִית חֲטָא וְלָא מוֹת, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (תהלים ה ה) לֹא יִגְוֹרֵךְ רַע, וְעַל הַאי אָדָם בְּלִיעֵל מְנִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְלָא לְמִיכַל מְנִיה, קְסִיבְדָּלָא לְעַרְבָא לִיה עִם טוֹב, דְּהַאי אִיהוּ כְּמָאן דְּעַרְיב כְּסָפָא עִם עוֹפְרָת, וְדָא גְרִים בְּלְבוּלָא בְּפַמְלִיא דְלֵעִילָא, וְעַרְבַּ חֲשׂוּכָא בְּנְהוּרָא מַה דַּאֲפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דַּאֲתַּ אָמַר (בראשית א ד) וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

קְסִיבְדָּלָא עוּד אֲלָא מָאן דַּאֲעִיל זְרַעִיה בְּנִדְהָ אוּ שְׂפַחָה אוּ גוּיָה אוּ זוּנָה, כְּאֵלוּ מְעַרְבַּ מַה דַּאֲפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכְּתִיב (שם ו) וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, דַּאֲיִנוּן מִי נִדְהָ לְמִי דְכִיָּא, קְסִיבְדָּלָא אָסוּר וְדָא מוּתָר, וְדָא כְּשׁוֹר וְדָא פְּסוּל, דָּא טוּמְאָה וְדָא טְהוּרָה, אֲלִין אֲיִנוּן שִׁית סְדְרִין דַּאֲתִיבְהִיבַת בְּהוֹן קְסִיבְדָּלָא (ס״א למשה), לְאֲפְרִישָׁא בֵּין טוֹב לְרַע, דְּעַרְבַּ לון אָדָם וְדְרִין דַּאֲתוּ אַבְתְּרִיה.

תְּקוּנָא תְּמַנְיָא וְשִׁתִּין

קְסִיבְרַאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, מַאי אֱלֹהִים, לְהַטְּ הַחֲרִיב הַמְתַּהַפְכָּת לְשִׁמּוֹר אֶת דְּרִיךְ עֵץ הַחַיִּים (בראשית ג כד), מִטְּהָ הָאֱלֹהִים וְדָאִי, וְדָא מַטְטְרוּ״ן, וְהָא אוּקִימְנָא לִיה דַּאֲתַהַפֵּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, קְסִיבְרַאשִׁית אֲשֶׁתְּנִיּוּ (ג״א אשׁתכחו) כָּל דִּיּוֹקְנִין דְּלָא דָּמוּ דָּא לְדָא, כַּד אַתְהַפֵּךְ מִימִינָא לְשִׁמְאֵלָא אַחְזִי פְּרַצוּפָא דְשׁוֹר, וְכַד אַתְהַפֵּךְ מְשִׁמְאֵלָא לְיִמִּינָא אַחְזִי פְּרַצוּפָא דְאַרְיָה, וְכַד אַתְהַפֵּךְ מִתְּרוּיְהוּ לְמַעְרַב אַחְזִיר אַנְפּוּי וְאַתְהַפֵּךְ לְנִשְׁר (ג״א לאדם), וְכַד אַתְהַפֵּךְ מִתְּרוּיְהוּ לְמִזְרַח דַּאֲהוּ בְּאֲמַצְעִיתָא אַתְהַפֵּךְ לְאָדָם (ג״א לנשר), מְלִמְטָה לְנִשְׁר, לִית דִּיּוֹקְנָא בְּעֵלְמָא דְלָא אֲשֶׁתְּמוּדַע בִּיה.

תְּרִין עֲשָׂר מְזוֹלוֹת אַתְחַזְזִין בִּיה, וְכָל דִּיּוֹקְנִין דְּמִלְאָכְיָא וְדִיּוֹקְנִין דְּנִשְׁמָתִין וְדִיּוֹקְנִין דְּכָל מַה דַּאֲתַבְּרִי בְּשִׁמְיָא וּבְאַרְעָא, (לאו אִיהוּ דִּיּוֹקְנָא דַּאֲדָם שְׁלִים כְּכַל תְּקוּנִין, אֲלָא אִם כְּלָא הוּא) קְסִיבְרַאשִׁית אֲרַעָא וְשִׁמְיָא

בִּיאור הגר״א

קס"ב וּלְכָא לְעַרְבָא לִיה כו'. עַם הַמְלַאךְ כְּנ״ל:

קס"ג וְלָא עוּד כו'. דְּהַרְאִשׁוּנָה הוּא בְּעַבּוּדָה זְרָה בִּין הָאֹר וְהַחוּשָׁד, וְכַאֲן בִּין מַיִם לְמַיִם הוּא גִילּוּי עֲרִיבוּת, מ״ד דְּקוּדְשָׁא כו':

קס"ד דְּלָא אָסוּר כו'. דְּהוּן שִׁית סְטְרִין כְּמוּ שְׂמַפְרַשׁ וְהוּלְךְ:

קס"ה מְשַׁנָּה. דְּהוּא בְּרַחֲמֵיהּ:

קס"ו תִּיקוּן ס״ח בְּרַאשִׁית כו' מַאי כו'. לְהַטְּ כו' הוּא דִּינָא כְּמוּ שְׂאֲמַרוּ בְּהִיכּוּלוֹת, בְּהִיכּוּל אֶהְבֵּה, וְהוּא סְטְרָא לִית לִיה קוּמוּא, דְּמַלְאכִים לְנִבְרָאוּ בְּיוֹם שְׁנֵי דְמַתְחַדְשִׁין כְּכַל יוֹם וְלִית לְהוּ קוּמוּא, וּמַתְהַפְכִים לְפַעְמִים מַלְאכִים לְפַעְמִים כו', מַנְמִיחַ חַיִּיר לְבַהֲמָה כו', וְכַאֲן הוּא אֹמַר עַל מַט״ט כְּמוּ שְׂמַפְרַשׁ וְהוּלְךְ וְדָא מַט״ט דְּהוּא מַתְהַפֵּךְ כו' וְכְמוּ שְׂאֹמַר לְעִיל בְּכַמָּה מְקוּמוֹת. וְאִמַר מִטְּהָ הָאֱלֹהִים וְדָאִי לְרַאֲיָה דְּהוּא נִקְרָא אֱלֹהִים, וּמִטְּהָ הוּא הַמַּתְהַפֵּךְ מִמִּטְּהָ לְנַחַשׁ וּמִנַּחַשׁ לְמִטְּהָ כִידּוּעַ דְּהוּא דְּרַגָּא דְּעַמּוּדָא דְּלַמְעִיתָא דְּמַתְהַפֵּךְ לִיה כְּנ״ל תִּיקוּן ס״ז, וְהוּא מ״ט פְּנִים טוֹהַר וּמ״ט פְּנִים טַמְאָה דְּמִטְּהָ, וְהוּא ה' אַחְוּוֹן לְדַלְקִים, וְכַן הוּא שֵׁם אֱלֹהִים, בְּפַשְׁטוֹ הוּא דִין, וְכַשְׂמַתְמַלָּא מַתְמַלָּא בְּרַחֲמִים, וְלַכֵּן הַשְׁוֹנָה י״ג עַלִין סוּבְצִין אוֹתָהּ, י״ג מְכִילִין דְּרַחֲמֵי לְסַחְרָא לֵה וְלִנְטְרָא, וְה' עַלִין תְּקִיפִין וְכְמוּ שְׂאֲמַרוּ בְּרִישׁ פ' בְּרַאשִׁית וְעִיִין מַה שְׂאֹמַר שֵׁם זֶה שְׂאֹמַר לְמִטְּהָ י״ב מְזוֹלוֹת אַתְחַזְזִין בִּיה, וְעַם הַתְּנִין הוּא י״ג וְהוּא א' לְדַלְקִים הַכּוּלָּל כָּל הַי״ב:

קס"ז וְבִיה אֲשַׁתְּנִין כָּל דִּיּוֹקְנִין כו'. דְּהוּא גּוּפָא לְקַב״ה, וְקַב״ה לְחַיָּהוּ מְלַגְלוּ, אֲנִי ה' לֹא שְׁנִיתִי, (סְנַהֲדִין לַח ע״ב) אֲלָ תַמְרִינִי בּו, וְלַכֵּן כָּל הַשְּׂמוֹת מִשְׁתַּנִּין זֶה מִזֶּה, וְשֵׁם הוּיָהּ בְּכּוּלָּם שׁוֹה, וְאַתְפַּשְׁט עַל בְּרִיִין, וְבִיה אֲמַרִינן הַשׁוֹה וּמַשׁוֹה כו':

קס"ח הוּא כְּלִיל בְּשִׁמְיָא וְאַרְעָא כו'. כְּכַר כְּחַבְתִּי לְמַעַלָּה שְׂמַט״ט הוּא כְּלָל כָּל הַג' עַלְמִין לְמִטְּהָ מַחְזִילוֹת דְּקַב״ה אֲבַל כָּל הַנְּבַרָא הוּא כְּלִיל וְנִקְרָא מַט״ט, רַאשׁוּ בְּצִירָהּ וּגּוּפּוּ בְּצִירָהּ וּרְגָלֵיהּ בְּעַשְׂיָה, וְכּוּלָּל כָּל הַשֵּׁם, וְכָל הַסְּפִירוֹת מִקְּנָן בִּיה, תְּלַת סְפִירִין מִקְּנָן בִּיה כו', וְחַשְׁיַב כַּאֲן עֲשָׂר הַדְּבָרִים דְּהוּא בְּכָלֵל עֲשָׂר סְפִירוֹת כְּנ״ל, דְּג' סְפִירוֹת הוּא בְּצִירָהּ, רַאשׁוּ שֵׁם הַעוֹלָם, שְׁבַת, ו״ק – בְּצִירָהּ, מַלְכוּת – בְּעַשְׂיָה, וְהוּן בְּכָלֵל עֲשָׂר סְפִירוֹת, וְכַנְגַד עֲשָׂרָה דְּבָרִים דְּכַאֲן, וְיִצִירָה מִשְׁמַשׁ בּו' יְמִים, וְעַשְׂיָה – בְּצִירָהּ, מַה שְׁאִין כֵּן בְּצַבְתָּ לִית עַרְבַּ יוֹם הַשְּׁבִיעִי ג'

וְסִיָּהֲרָא וְכִכְבִּיָּא וּמְזִלְיָא וְכִרְסִיָּא וּמְלֶאכְיָא וּגְן עֲדָן וּגְיֵהָנָם, ^{קס}מִסְטָרָא דְתַרְוִיָּהּ אֲתִיָּהִיב יִצְרָה הַטּוֹב וְיִצְרָה הָרַע, גֵּן עֲדָן - מְצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹב (מְשָׁלִי יח כב), גְּיֵהָנָם - וּמְצָא אֲנִי מֵר מְמוֹת אֶת הָאִשָּׁה (קהלת ז כו), וְתַרְוִיָּהּ בְּלָבָא, לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לְשִׁמְאָלוֹ (שם י ב).

תְּקוּנָא שְׁתֵּינַן וְתַשְׁעָה

^{קפ}בְּרֵאשִׁית ב' תְּרִין חֲכָמָה וְתַבּוּנָה (ובינה), תְּלִיתָאָה יִרְאֵת יְהוּ"ה רֵאשִׁית דְּעֵת (משלי א ז). ^{קעא}וְבִהָאֵי דְעֵת אֲתָמֵר (בראשית ד א) וְהָאֲדָם יִדַּע אֶת חֲוָה אִשְׁתּוֹ, דְּלִית זִוּוּג אֱלָא בְּדַעַת ^{קעב}דְּאִיָּהּ עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, יְחֻדָּא דְאָבָא וְאִימָא, וְכִמּוֹ דְעֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא יְחֻדָּא דְאָבָא וְאִימָא הָכִי אִיָּהּ לְתַתָּא צְדִיק יְחֻדָּא דְעֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא וְשְׂכִינְתָא דְלַתַּתָּא, וְגוּף וּבְרִית עֲלִיָּהּ אֲתָמֵר (שמואל א ב ג) כִּי אֵ"ל דְּעוֹת יְהוּ"ה וְגוּמֵר, ^{קעג}וְתַרְוִיָּהּ עֲדוּת, ^{קעד}דְּלִית עֲדוּת פְּחוּת מִתְרִין.

[תִּיקוּנֵי זוּהַר - דָּף קב ע"ב]

וְהָאֵי (דף קב ע"ב) בֵּין אִיָּהּ יְחֻדָּא דְאָבָא וְאִימָא, ^{קעה}אִיָּהּ עֲמוּדָא סְבִיל כְּלָא, כְּגוֹנוֹנָא דְשְׁמִיָּא וְאֲרַעָא דְאֲתָמֵר בְּהוּן דְעֲלָמָא עַל חַד סְמִכָא קְיָימָא, כְּמָה דְאֲתָ אֲמֵר (משלי י כה) וְצְדִיק יִסּוֹד עוֹלָם, הָכִי אָבָא וְאִימָא סְמִכִין עַל עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, ^{קעו}וְאִיָּהּ יְחֻדָּא בֵּין אִם וּבֵת כְּגוֹנוֹנָא דָּא הוּ"ה, ^{קעז}וְבִיָּהּ אֲתַעְבִּידוּ ה' אֶחָד, אֶחָד - י"ג, י"ג

בִּיאור הַגְּרָ"א

פעמים יוס השביעי (בראשית ז ב,ג), וכל הג' עלמין הוא אדם אחד, שיעור קומה, והכל בשם אלקים ע"ה כמו שאמרו בזה חזק ריש פ' בראשית וע' בזה פ' בראשית על פ' שני המאורות הגדולים כו' בקדמיתא אחרשים איבו לעיל באתון לשמא קדישא, את רביעאה דיליה, ולבחר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא לאלקים כו'.

^{קסו}מסט' תריווייהו. רואה לומר גן עדן וגיהנם כו' כמו שמפרש והולך, גן עדן מלא כו' ותריווייהו כלבא. ועיין לעיל מ"ג א' ב' ועיין מה שכתבתי במקום אחר באתון ח"ק ט"ר י"ט:

^{קע}תיקון ס"ט בראשית ב' תרין כו' תליתאי כו'. רואה לומר שמלת ראשית מורה על השלישי שהוא דעת, ובאלו ג' נברא העולם כמו שכתוב (משלי ג יט,כ) ה' בחכמה כו' כונן כו' בלעתו כו', שהם ספר וספר וסיפור (ספר יצירה), ורואה לרמוז פסוק והאדם ידע כו' במלת בראשית, שחבור דבר ונוק', אב והאם, הוא דרגין דחו"ב, והמזווג הוא הדעת, שעל ידי הגהר מזווגין יחד וכמו שמפרש והולך: ^{קעא}ובהאי דעת כו'. לית זיווג אלא בלעת ומפרש והולך עד סוף הפרשה:

^{קעב}לחיהו ע"א יחודא דאור"א כו'. הכל בלעת, כי ע"י ירידת הגהר, מ"ד, לגוף, מקודם לריד זיווג אור"א, המוחין, והענין כי חו"ב הן מוחא ולבא כמו שאומר לעיל י"ג א' ושאר מקומות וברעיא מהימנא בהרבה מקומות, ועמודא דאמצעיתא מזווגן הוא הקנה והריאה. ועיין מה שאומר לעיל בתיקון כ"ד בארוכה כי כשאדם רואה לזווג עם אשתו מתחלה מהשצ ומתעורר לזיווג, ומזווג המוח והלב מקודם, המחשבה והרור יחד על ידי הקנה כמו שאומר ברעיא מהימנא, וזיווגם נעלם מאד שצאים המחשבה והרור יחד ונעשה אחד, ויורד המחשבה לגוף ופועל שם, ויורד אור הדעת בגוף והוא לידת הדעת ואח"כ יורד בלדיק ליתן לנוקבא, ואלו ב' גוף וברית הן עיקר מקום הדעת וזה שאומר גוף וברית כו'.

^{קעג}ותריווייהו עדות כו'. רואה לומר דעות אותיות עדות, והוא עדות דהוא סהדותא דאור"א, חסדים וגבורות שהן דאור"א, וכמו שאומר באירא זוטא רל"ב ב' ומוחא תליתאי כליל לון ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא, ומתפשט בכל גופא ואחזקבד מיניה תרי גוויין כלילין כחדא וניהר אנפוי ואסהיד דאור"א גוויי דאנפוי והוא חקרי דעות, ב' דעות, וכתוב (שמואל א ג ג) כי אל דעות ה', בגין דלחיהו בתרי גוויי, לו נתכנו עלילות, אבל לעתיקא קדישא סתימאה, לא נתכנו, באלף, מאי טעמא נתכנו להאי בגין דירית תרין חולקן וכתוב (שמואל ב כב כו) עם חסיד תתחסד וגו' והא בקשוט אוקמוהו חבירא דכתוב (בראשית כט יב) ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא, בן רבקה ולא כתיב בן יצחק כו', ומה שאמר ואחזקבד כו' ואסהיד כו' כמו שכתוב (שה"ש ה י) דודי אה ואדום, והוא עדות דהוא בן אור"א, ואמר דעות, ב' דעות, רואה לומר דכתוב לשון רבים. ואמר לו נתכנו כו' אבל כו' דלו ב' קרינן וכתוב לא באלף ובא"י הוא עמודא דאמצעיתא וכו' נתכנו עלילות, דשם משלם לאיש כפעלו דכלול מתרי גוויי כמו שמפרש והולך עם חסיד כו' אבל בא' הוא בעתיקא קדישא ושם לא נתכנו דשם איז מעשה האדם פועל, (שמות יד יד) ואתם תחרישון, ושם כולו רחמים, כאן שית סטריין, חד"ר וכל אחד כולו משנים, ושם כולו אחד כלבד. ואמר בן רבקה כו' הוא סוד גדול דלמר (מגילה יג ע"ב) לחיו הוא ברמאות ומי שרי כו' איז עם נבר תתברר ועם עקש תתפל, והוא בגוויין דאור"א וזה שאומר בן רבקה הוא וזה הפירוש עם חסיד כו', בג' אבהו, ב' מוחין, חו"ב חו"ג. ואמר כאן ^{קעד}לית עדות כו'. והוא גוף וברית לכל אחד מעיד על אור"א וסהדותא דעמודא דאמצעיתא באנפין כנ"ל (קהלת ח א) חכמת אדם תאיר פניו, שע"י החכמה הן הנהורין וע"י אימא הגוויין, וכן בלשון, התחלת הדעת ומקורו, (משלי יח כא) מות וחיים ביד לשון, וסהדותא ללדיק בן הנולד, כשיוול הבן ידעו הכל שאביו נזווג באימא והעדוהו בשניהם שנודע לכל:

^{קעה}איהו עמוד כו'. כמו שהלדיק מחבר ז"ל, כן הוא מחבר הראש והגוף, מוחא ולבא שהן כלל הכל:

^{קעו}ואיהו יחוד בין כו'. בשם הו"ה הוא"י בין שני ההין כמו שאמרנו, והוא (תהלים קו מה) מן העולם ועד העולם, הברית התיכון, והכל קיימא עליה כמו שאומר לעיל מ"ג א' וזה שאומר למעלה איהו עמוד כו'.

הָכָא וַיִּגְהָא, קַטְיָאִיהוּ ו' יְחִיד דְּתַרֵּי אַחֲיוֹת, כְּגֹוְנָא דָא וַיִּצְרַר יִי (ס"א יהו"ה), דָא רְזָא דָא, י' לְעֵילָא י' לְתַתָּא ו' בְּאַמְצְעֵיתָא, יְחִוּדָא דְתַרְוֵיהוּ קַטְיָא פְּלָה וְחִמּוּתָהּ, (ה' מן אלהי'ם ו') (נ"א ה"י מן אלהי'ם ו' מלא), כְּלָלָא דְתַרְוֵיהוּ ה"ה אָמָא וּבִרְתָא, ו' בֵּין תַרְוֵיהוּ, לְעֵילָא לִית עֲרוּה, וּבְאַתֵּר דָא אָמַר לָא תְדַמָּה לְיוֹצְרֵיהּ לְתַתָּא, בַר מְאַתְרֵיהָ אָמַר (ויקרא יח ו) לָא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת, קַטְיָא אֻקְיָמָנָא לְעֵיל. וְעוּד אֲשַׁכְחָנָא רְזָא עֲלָאָה, עֲרוּיָה ע"ר ו"ה, כַּד ו' בֵּין עַר דָּאִיהוּ רַע אֲתַעְבִּיד עוּר, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוּת עוּר וּלְבִישִׁים, וְעֲלִייהוּ אֲתַמַּר (ויקרא יט יד) וְלִפְנֵי עוּר לָא תִתֵּן מְכֻשׁוֹל דָּאִיהוּ רַע מִן עוּר.

קַטְיָאִיהוּ עֲרוּה דְאַפְרִישׁ בֵּין ו"ה דְאַיְנוּן אַח וְאַחֹת, כַּד אֲתַלְבֵּשׁ אֵילָנָא דְחַיִּי בְּאֵילָנָא דְטוֹב וְרַע, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בראשית ב ט) וַעֲץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, בְּזִמְנָא דָּאִיהִי (ס"א דהאי) עַר בֵּין בְּרָא וּבִרְתָא לָא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּה, לָא תִקְרְבוּ ו' לְה' דְלָא אֲתַגְלֵיָא רַע בֵּינֵיהוּ דָּאִיהוּ אַחַר, קַטְיָא דְעֵלִיָּה אֲתַמַּר (משלי כה ט) וְסוּד אַחַר אֵל תִּגְל, עֲרוּיָה תַעוּר קְשֵׁתָךְ (חבקוק ג ט), עַר יֵה, רַע בְּזִמְנָא דָּאִיהוּ בֵּין ו"ה, הַהוּא רַע לָא תִקְרַב י' בְּה'.

וְהַאי אִיהוּ קְלִיפָה דְעַרְלָה, ע"ר מִן עַרְלָה ר"ע, אָדָם בְּהַאי חָאב, קַטְיָא דְאֻקְמוּהָ מְאַרֵי מְתַנִּיתִין אָדָם הִרְאִשׁוּן מוֹשֵׁךְ בְּעַרְלָתוֹ הָוָה, וְדָא גְרִים עֲרוּיִין בְּעֵלְמָא, וּבְגִיז דָא עֲרוּיָה תַעוּר קְשֵׁתָךְ, קַטְיָא תַעוּר אִיהוּ עֲרוּת בְּהַפּוּךְ

ביאור הגר"א

קט"ו וביה אתעבידו ה"ה אחד, אחד ו"ג, ו"ג הכא ו"ג הכא. רוצה לומר לעל ידו אתעבידו אחד, ועוד כל אחד נעשה ע"י אחד כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ו אחד בתרין שושנים לא הוי"ה, עליה אתמר ציוס הואל יהיה ה' אחד ושמו אחד, ואיהו עמודא דלמעניתא הרועה בשושנים וחושבניה אחד. ורוצה לומר בשושנים - ב' שושנים, ובכל אחד - אחד. והענין כי אחד הוא ו"ג תיקונים דלימא כמו שאומר בספרא דלניעותא רפ"ב וכן צבת כמו שאומר בריש פ' בראשית ו"ג מכילין דסחרין לה כו' ועיין בזוהר פ' ויחי ר"מ רמ"א א' אלף תא חזי הני תריסר שבטין כו' תרין תיקונין דנוק' כו' פתח ר' אבא כו' פתח ר' אליעזר כו', והנה בבבא ח' תיקונין דכהנא רבא, (תהלים קלג ב) על פי מדותיו, ח' בגדים (משנה יומא ז ה), ובה - עוד ה' תיקונים, ונשלמת ל"ג תיקונין, וכן הוא בשכינה תתאה דהיא דיוקנא דלימא כנ"ל ולכן בהן ב' ההי"ן שהן שלהן, ובי"ד ו"א ע"י עמודא דלמעניתא שיועד חכמה זו כנ"ל לכליל כולל - נשלמו ל"ג, ח' לכלאן וח' לכלאן, וכידוע דיו"ד שריא בוא"ו:

קט"ז ואיהו ו' יחוד דתרי אחיות כו'. רוצה לומר, בשילוב ב' השמות יאהדונה"י, יו"ד בראש יו"ד בסוף, חכמה בראש וחכמה בסוף, ו' אחיות דלמענה, והוא ו' לאלף המיוחדם, ועיין בזוהר פ' בראשית ז' ב' בראשית ר"ח פתח כו' עיין סס, ועיין לעיל ק"א א' בודלוי אבני שיש טבור אינון י"י כו' אינון יודין וייזר כו' ואינון חכמה כו' עיין סס, וזה שאומר כאן וייזר רוצה לומר כמו שאמרו ב' יצירות דלכלאין ותחאין, דשמים בשם הוי"ה ודארץ בשם אלני, וכולם בחכמה עשית (תהלים קד כד), והכל אחד ולכן רמוז בא', אחד, ונאמר (משלי ז ז) למור לחכמה אחותי את, וזה שאומר יחודא דתריין אחיות ובה החכמה בסוף כמו שאמרו בסוד ב' דלתין, שד"י ואדני"י:

קט"ח כלה וחמותה ה"א יו"ד מן אלפים וא"ו מלא כללא דתרווייהו. ועיין לעיל ריש תיקון ל"ח. והענין כי (משלי ג יט) כונן שמים בתבונה ובחכמה יסד ארץ, והעולם נברא בשם אלפים, ובסדר הבריאה היא אמא דבעלה, והוא ה' מאלפים, והיא - נוסדה בחכמה, וכאן סדר השם הו"י מסתרא לאלפים ב' ההי"ן בחו"ב, ו"י בזו"ג, וה' עילאה בחכמה הוא חמש אותיות דאלפים, כללא דכולהו דבה חכמה נכלל מן הכל, ו' דלדני, ועיין לעיל פ' א' לעילא כו' ועיין לעיל ס"ב א', ה' עילאה וה' תתאה כו', ו' קול כו', ו' דבור כו', והוא יו"ד לאלפים רומז עליה לכן הה"א קודם ליו"ד והיא כלתה, ואותיות מלא כליל תרווייהו אצל שם הוי"ה הוא קבלת שפעם על עולם מלא כו' ימים, מלא לאלפים, והוא סוד כלים ואורות, ולכן בשם הוי"ה סדורים יו"ד ואח"כ ה"א ואח"כ ו"א, ושם הם אמא ונתה, וזה שאומר ה"ה כו' ובשילוב ב' השמות ויחודם ע"י ההוא טמיר ונעלם, שמא מפרש, בכתר שתחתיו ב' חכמות כמו שאומר לעיל ק"א א' שהן תעלומות מחכמה עילאה דאיהו כתר, ושם שניהם משתמשין בכתר אחד ולכן אחיות, ב' המאורות הגדולים דשם (מלכים א ה ז) ותצר חכמת שלמה כמו שאומר לעיל ל"ח א' ואורה שיה לחמה בשלימות, וזהו כרי דויזר, ב' המאורות כו', וחכמה הוא נקבה בסוד בויזר כו', נגד כתר - גולגולתא, ומוחא - שורש דכר ונוק' לכן הם אחיות:

ק"י והא אוקימנא לעיל. בתיקון כ"ו ותיקון כ"ז עיין סס:

ק"כ איהו ערוה כו'. הוא מתחיל ענין אחר, לפרש מלת ערוה. ואמר כד אתלבש כו' לפרש מלת עור הנ"ל. ואמר בזמנא דאיהו ער בין כו'. לפרש מלת ערוה הנ"ל:

ק"כד לעליה אתמר וסוד כו' עריה תעור כו'. עיין לעיל תיקון ל"ד ותיקון כ"ז ומה שכתבתי שם ושם:

ק"כז כמה דאוקמוה מארי מתניתין כו'. עיין בזוהר פ' בראשית ל"ה ב' ר' יהודה שאיל כו' וזה שאומר ודא גרים כו'. שהוא היה כולל הוי"ה כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ה, ונדבק ברע דעץ הדעת טוב ורע, ערלה כנ"ל, וא' הוא יחודא שהוא מיוחד כל השם דהוי"ה שיוחזן ע"י אלף כידוע וכנ"ל, והחליף ברע - ער, ועיין בזוהר פ' בראשית ב' א' ואינון דחבו בעגלא כו', והוא מעשה אדם הראשון כידוע וזהו ערלה:

אתוון, באן אתר קשתך דאיהו קשת הברית, דעליה אתמר (בראשית לה טז) ותלד רחל ותקש בלדתה, ^{קפ"ה}תק"ש איהו קש"ת, ^{קפ"ו}ורזא דמלה בעצב תלדי בנים, (שם ג טז) ומתמן אמרה חנה (שמואל א א טו) אשה קש"ת רוח אנכי.

ודא רזא את קשתי נתתי בענן, ואוקמוהו חבריא מלה דאקיש לי, מוקש כתיב ביה, דביה הוה מוקש לאדם קדמאה, כמה דאוקמוהו אדם הראשון ^{קפ"ז}מושך בערלתו הוה, ואם נטיר ליה איהו בהקש אלי, בשותפו עמי, בדיוקנא דילי, עליה אתמר (שם א כז) ויבא אלהי"ם את האדם בצלמו, בגין דמאן דנטיר ברית זכה למלכות, הרי איהו בהקש לי בשותפו עמי, ^{קפ"ח}ואם לא נטיר ליה אתחזר ק"ש, קשה ליה קשה לאת ה', ועל האי קש אתמר (עובדיה א יח) ובית עשו לקש, ואיהו לק"ש בהפוך אתוון שק"ל, ואיהו שקל לצדיקים דנטרין ברית שקל הקדש, ווי למאן דלא נטיר ליה, וזכאה איהו מאן דנטיר ליה, ומאן דנטיר ברית האי ^{קפ"ט}איהו עד עליה ע' מן שמע ד' מן אחד, ואי לא נטיר ברית פרח מניה קוצא מן ד' מן אחד ואשתאר אחר, (עד - ער). [ע' תז"ח פ"ד א']

והאדם ידע וכו' (בראשית ד ד), קם סבא פתח ואמר רבי רבי ועד הכא לא הוה ידע אדם לאנתתיה, ^{קצ"א}אלא בזמנא דחאב אסתלק שכינתא מאתריה, והכי אוקמוהו מארי מתניתין, דבזמנא דלית שכינתא באתרה אסור בתשמיש המטה, בגין דעליה אתמר (שם מז לא) וישתחו ישראל על ראש המטה, ומאן אתר אסתלקת מימינא ומשמאלא דתמן הוה, ודא הוא רזא דעיבור (ס"א ויעבור) ע"ב רי"ו, חסד גבורה, ולא למגנא אוקמוהו מארי מתניתין, הנותן מטתו בין צפון לדרום הויין ליה בנים זכרים, ואיהו גרים דאסתלק ההיא מטה מתמן, הכי אסתליק איהו מתשמיש המטה, ובתר דקביל עונשיה אתחזר מטה לאתרהא, בההיא זמנא והאדם ידע את חנה אשתו.

ביאור הגר"א

^{קפ"י} תעור איהו ערות כו'. מפרש והולך כל הפסוק וזה שאומר דאיהו קשת הברית נקרא קשת כמו שאומר בכתוב (בראשית ט יב,ג), וזכרו גם כן בקשת:

^{קפ"י} תקש איהו קשת. עיין בזוהר פ' בראשית ח' ב' ועיין מה שאומר לעיל נ"ג א' בארוכה בענין קשת:

^{קפ"י} וזרז דלמלה בעצב כו'. רואה לומר לכן ולתקש בלדתה וכמו שאומר בזוהר בארוכה. ענין העצבון זה על עובדין דהאי עלמא וזה שאומר ומתמן אמרה חנה כו'. ואמר מלה דאקיש לי. רואה לומר שזה ומוקש לי, והוא ששמו נקרא כשם רבו, ובו נוקש אדם הראשון כנ"ל תיקון ס"ז ושאר מקומות, וזה שאומר מוקש כתיב ביה. והוא באות ברית, עטרה, מלכות, ותקש רחל בג' גוונין דקשת, מג"ן דבה, והיא הוקש לו, תמתי - תאומתי, איהו חכם ואיהו חכמה, איהו חסיד ואיהו חסידה כו', ובזה הברית נוקש אדם הראשון, וזה שאומר כמה דאוקמוהו אדם הראשון כו'. ולמעלה כתבתי שהוא במט"ט ורואה לומר בנוק' דמט"ט, השפחה דאיהו רע, (משלי ה ה) רגליה כו', לטוב ורע הן עבד ושפחה כמו שאומר לעיל תיקון ס"ז, וזה שאומר כאן דהוא בנוק', וכל מה שאומרים בפגם הנוק' - הכל כאן:

^{קפ"י} ואם נטיר ליה איהו בהקש אלי כו'. רואה לומר שדרשו את קשתי - הוקש אלי, ורואה לומר בנוק' דהוקש כנ"ל, וכן הוא באדם דהיה זוכה למלכות כמו שמפרש והולך בגין כו' וכמו בזיוסוף, וכמו שאומר בזוהר בארוכה. ואמר עליה אתמר ויברא כו'. רואה לומר שהאדם נברא בדיוקנא דנוק', וזהו כללמו, דאיהו כלס דיליה, וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ב אר"א והא כו' אלא שכינתא כו' עיין סס:

^{קפ"י} וא"ל נטיר ליה אתחזר קשה לי קשה כו'. רואה לומר שאם זכה היה הקש כנ"ל, ה' שליט על קש, אבל כד חב אתהפיך קשה, קש שליט, והוא קשה לאדם, וזהו קשה ליה, לאדם, וקשה לשכינה, וזה שאומר קשה לאת ה', דקש עליה, וזה שאומר ועל האי קש וכו' ואמר ואיהו לקש ביהפוך. רואה לומר, כד זכה אתהפיך לקש דעשו, לשקל לדליק כו', דברית נקרא שקל הקודש כידוע בסוד ד' אתוון, במשפט במדה במשקל במשורה, ועיין מה שכתבתי בריש ספרא דלניעותא בארוכה בענין דענת דהוא שקל הקודש והוא בשמירת הברית:

^{קפ"י} איהו עד עליה. כמו שאומר לעיל דנקרא עדות. ואמר ע' כו'. דהוא סוד דיסוד, והוא קו"ו של ד' (הגהה יו"ד דיסוד שהוא טפת הזרע, שמירת הברית). וזה שאומר ואי לא כו' ואשתאר אחר עד ער. והוא ער הנ"ל שהוא ערוה והכל תלוי בקוץ וכמו שאומר לעיל תיקון כ' ותיקון כ"א ועיין מה שאומר ריש תיקון כ"א:

^{קפ"י} אלא בזמנא כו'. כמו שאמרנו (עירובין יח ע"ב) שפירש ק"ל שנה כו', עד שנפרדה הזוהמא, וישב ק"ל שנה בגיחוון כו', וזה שאומר ובתר דקבל כו', אבל כאן אומר מיד אחר שנתגרש מגן עדן ידע האדם להוליד קין והבל. ואמר בגין דעלה אתמר כו' רואה לומר על השכינה. ואמר ומאן אסתלקת כו' לפרש ענין המטה וכמו שמפרש והולך הנותן מטתו כו', והוא עבר על עשה ועל לא תעשה דלנטוה לעבדה ולשמרה, עץ החיים אורייתא דלתייבב מימינא ומשמאלא כמו שאומר לעיל סוף תיקון נ"ד וכן הנווי (בראשית ב טז,יז) מכל עץ הגן כו' ומעץ הדעת כו' - הוא עשה ולא תעשה כמו שאמרנו בכמה מקומות, ואמר דבזימנא דלית שכינתא כו'. דזה שאמרנו (תענית יא ע"א) אכור לשמש מטתו בשני רעבון וכן אמרו כשאין הארון במקומו כמו שכתוב (שמואל ב יא יא) הארון וישראל כו':

ערומים הם, וכגון זאת^{קפ} ערום ועריה (יחזקאל טז ז), ערום מאורייתא דבכתב, ועריה מאורייתא דבעל פה.

ועוד והאדם ידע, כגון (אסתר ד א) ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, הכי אדם ידע דגרים אפרשותא בין קודשא בריך הוא ובין שכנינתיה, דאדם חאב במחשבה, וחנה חאבת במעשה, בההוא אתר דאתמר ביה ישראל עלה במחשבה, בההוא אתר דאתנטל נשמתיה^{קפ} בארח אצילות תמן חאב, וחנה במעשה דיליה, דאיהי פח דיליה כ"ח אתון דמעשה בראשית, וכלא חכמ"ה פ"ח מ"ה.

ועוד והאדם ידע, ידע חובא דיליה במאי בקין, כמה דאת אמר (בראשית ד א) ותהר ותלד את קין, בגין דעליה אתמר (ישעיה יד כט) כי משרש נחש יצא צפע, דאיהו זוהמא דאטיל נחש בחנה, והנה ידע זוהמא דיליה דאתפשט עד קני חותן משה, וכד חמא גלגולא ותיובתא דיליה תמן, אמרה (בראשית ד א) קניתי איש את יהו"ה, כען ידענא ליה דקניתי ליה בקני חותן משה, ורוחנא ליה תמן, ובגין דא אתמר קניתי איש את יהו"ה, ודא איהו רזא (קהלת ח י)^{קפ} ובכך ראיתי רשעים קבורים וכו'.

אמר ליה רבי שמעון, סבא סבא, ואמאי טרח קודשא בריך הוא בהון, לאייתא לון בגלגולא, אמר ליה בגין יקרא דצדיקיא לאעברא חובא (ס"א מבנייהו) מבינייהו, דעד דקין תב בתיובתא פגימו דאדם לא אשתלים, ובגין דא ליקרא דיליה טרח קודשא בריך הוא בקין, והכי בכל רשיעייא דאינון בני צדיקיא.

אמר ליה מאי איהו זוהמא דאטיל נחש בחנה, אמר ליה דא לילי'ת^{קפ} טפה סרוחה איהו זוהמא, ואיהי שאור שבביסה דאתמר עלה מי מעכב שאור שבביסה, ואיהו איבא דסמאל, דאתמר ביה (בראשית ג ו) ותקח מפריה ותאכל, דא מו'ת דאתמר עלה (משלי ה ה) רגליה יורדות מות, ואיהי טפה בישא זוהמא דאל אחר, סם מות זוהמא וערלה דאילנא דמותא, ובגינה אוקמוה מארי מתנייתין אדם מושך בערלתו הנה.

ביאור הגר"א

^{קפ} ועוד והאדם כו' ואית כו'. כמו שכתוב הדעת טוב ורע, וטוב הוא (משלי ג ו) ככל דרכיך דעהו, ורואה לומר שידע מה שעשתה לו חוה אשתו ומפרש והולך הקרא שילדה את קין בזה ידע סהדותא על חטא דיליה, והענין דרואה לומר שאדם עם חוה אשתו נמלאו דעת לביש ולכן בזיווגם, חיבור דעתם, ותהר ותלד כו' שכולל החטא היה הזיווג שלא דעת רואה לומר היצר הרע חלל בעץ החיים כמו לעתיד לבוא שידקשו רחמים על התעוררות הזיווג שיהיה מאלת השם והיו הולדות חיים לעולם מעץ החיים וכן לעתיד לבוא זה שאומר ערום מאורייתא כו' דהזיווג היה בתורה שכתב ובעל פה, את ואת, שהן אש ואש, חמימות להתעוררות הזיווג כמו שאומר לקמן קמ"ב א', וכן הוא ברית הלשון:

^{קפ} ערום כו'. דערום ועריה הוא לשון זכר ונקבה רואה לומר זהו (בראשית ג ז) ערומים הם, שנים, ולפי שכוללן יחד לכן נאמר לשון זכר כמו יום ולילה:

^{קפ} בארח אצילות. דהוא דרגא לחכמה, ובריאה דרגא דבינה, ושם הוא מעשה בראשית, כ"ח אתון דפסוק בראשית כמו שפרש והולך כ"ח מ"ה – (תהלים קיא ו) כח מעשיו, וגם שצאצילות אין חטא הפגם, שנסתלק האצילות, וכמו שאומר לקמן וכן זיהרא דנשמתא דאצילות: ^{קפ} וכלא כח מ"ה. דחכמה מ"ה דרגא דאדם מ"ה וחווה ו' ה' דחווה כ"א כולל מעשר הרי כ"ח ועיין לעיל ל"ט א' מענין כח מ"ה ומה שכתבתי שם. ואמר וחווה במעשה דיליה, דשם הוא מעשה של הקב"ה, בריאה ראשונה, ואצילות – שם הוא מחשבה של הקב"ה ושם איהו שמה מפרש, מ"ה, וכן הוא בחו"ב, וחטאם הוא בעץ הדעת טוב ורע, ביצירה ועשיה נסתלקו אצילות ובריאה וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ו ובתר לחאב אדם ביצירה כו' ועיין מה שכתבתי שם:

^{קפ} ועוד והאדם כו'. רואה לומר כמו שאומר לעיל שע"י קין ידע חובא דיליה וידע חובא דילה וזוהמא עד היכן לא פסקה כמו שפרש והולך לתפשט עד קני חותן משה רואה לומר קני הוא קין, ועד יתרו לא הוברר הזוהמא, וזיתרו הוברר כל הטוב בו ובזרעו וכל הפסולת הוברר בגלגולין דקין והכל אתפשטותא דרע ועיין לקמן קי"ב א"ל ר"ש כרי קין מסטרא כו' וכמו עד אצוה שנתברר אדם הראשון והיה אתפשטותא דטוב נכרה, עד שנברר ביעקב ונשאר לזרעו ומשם ואילך כל האומות פלחי כוכביא אתפשטותא דרע:

^{קפ} ובכן רחיתי כו'. רואה לומר וצאו עוד בגלגולא וממקום קדוש – בצדיקיא דקדושה, ואמר וממקום, דלכיד לאתכללא למעלה כמו שאומר בפ' פנחס רי"ז ב' ר' אבא ור' יוסי כו' ועיין מה שאומר לעיל ריש תיקון נ"ה:

^{קפ} טפה סרוחה. טפה של האשה ותאותה שהוא מסטרא דלילית והוא שאור שבעיסה שיצר הרע אחוז באדם ומוכרח למות בשביל זה ונולד בערלה זה שאומר לתמר כו' ובגינה כו' וכנ"ל:

(בראשית ד ב) קִיָּם וְתוֹסֵף לְלֶדֶת אֶת אַחִיו אֶת הַבֵּל, וְיִפְתָּח וְאָמַר (תהלים קד כט) תוֹסֵף רִיחָם יִגְוֶעוּן וְאֵל יִשׁוּבוּן, הָכֵא רְמִיז גְּלוּלָא דְצַדִּיקָא, וְאֶחָזִי לָהּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יִגְלוּלָא דִּילֵיהּ בְּכָל דְרָא וְדָרָא, אִיךְ הָוָה אֲזִיל מְצַדִּיק לְצַדִּיק, יִבְעַד שְׁתִּין רְבוּא, עַד דְמָטִי לְהַוּוּא דְאַתְמַר בֵּיהּ (בראשית ו ג) בְּשֹׁגֶם הוּא בְּשׂוֹר, בְּשֹׁגֶם זֶה הַבֵּל, וְאוּקְמוּהָ קְדָמָי בְּשֹׁגֶם דָּא מִשָּׁה, וּמִיָּד דְחֻמְאָה דְעִתִּידָהּ אֲוִרִייתָא לְאַתִּיחָבָא עַל יְדֵיהּ, אוּסִיפֵת בְּגִינֵיהּ כְּמָה קְרַבְנִין לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְכֻמָּה צְלוּתִין וּבְעוּתִין, וְדָא אִיהוּ וְתוֹסֵף לְלֶדֶת.

וּבְגִין דָּא אַתְמַר בֵּיהּ (קהלת א ד) דוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְלִית דוֹר פְּחוּת מְשָׁשִׁים רְבוּא, וְיִוְלְעִילָא דוֹר הוֹלֵךְ דָּא ו', דְסָלִיק לְשְׁתִּין רְבוּא בְשִׁית סְפִירָן. (שם) וְהָאֲרָץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת דָּא שְׁכִינְתָּא, דְאִיהִי עוֹמֶדֶת לֵיהּ, וְיִוְאִיִּהִי שְׁעָתָא דְקִיָּמָא לֵיהּ, וְיִוְבְּגִינָהּ אַתְמַר לִית מְזֵל יוֹמָא גְרָים אֶלָּא מְזֵל שְׁעָתָא גְרָים, וְיִוְלִית לְכָל בְּרַ נֶשׁ קִיָּמָא שְׁעָתָא, דְהָא אִית בְּרַ נֶשׁ צַדִּיק דְלָא קִיָּמָא לֵיהּ שְׁעָתָא, דְלָא קִיָּמָא שְׁעָתָא אֶלָּא לְבַעֲלָהּ, וְהָאִי שְׁעָתָא מִינָהּ בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי לְבַר נֶשׁ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מְאָרִי מְתַנִּיתִין בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי לָאוּ בְזָכוּתָא תְלִיא מְלִתָּא אֶלָּא בְּמְזֵלָא תְלִיא מְלִתָּא, וְיִמָּאֵי מְזֵלָא דִּילָהּ בְּעֵלָהּ, וְיִוְלְבַעֲלָהּ לִית מְזֵל, כְּמָה דְאוּקְיָמָא אִין מְזֵל לְיִשְׂרָאֵל, וְיִוְאֵף עַל גַּב דְכָלָא תְלִיא בְּמְזֵלָא אֶפִּילוּ סִפְר תוֹרָה שְׁבַהֲיֵכֵל, הִיכֵל, שְׁכִינְתָּא תְתָאָה, סִפְר תוֹרָה, צַדִּיק.

בִּיאור הגר"א

^{קמ} וְתוֹסֵף כו'. בזה הפסוק מפרש כל רזא דגלגולא לדקיקא דשרשן הוא משה כמו שמפרש והולך ומשה גלגול הבל שנאמר (קהלת ב טו, ח יד) שגם זה הבל ונאמר (בראשית ו ג) בשגם הוא צקר והיו ימיו מלאה ועשרים שנה, שדרשו בשגם, וחסר ב' משגם – שחטא והאיך בשכינה, ב' דבראשית, וניתן שם תחת הבל, ונתגלגלו שניהם במשה, מ"שה ש"ת ה"בל, ושם נתקנו (שמות ג ו) ויסתר משה פניו בשת נתחבר ב' בשת וב' בהבל בשגם ונטלה משה (הגהה), ושגם הוא ז' הבלים דכל אחד כליל ז' עד שמ"ג, (ישעיהו ל כו) ואור החמה כו', (ב"ב עה ע"א) פני משה כו') ועיין לקמן ק"ה א':

^{קמא} פתח ואמר תוסף כו'. דבפסוק הזה סוד הגלגול, כמו שכתוב תוסף כו' תשלח כו' ונאמר ותחדש כו' היא חדותיו דסיהרא דסליק לסיבו ואתהדר כמלקדמין כמו שאומר בפ' פנחס רי"ז ב' ואמר שם ואתחדש כנשר עולמין, ופסוק הזה נרמז בכאן תוסף רוחס כו', והו' ותוסף. תשלח כו' זהו ללדת (בראשית ד ב), ונתקן במשה, וקין – ביתרו, (שמות יח ו) א"ני ח"ותגך י"תרו כו' ואשתך – תאומתך כו':

^{קמב} ואחזי לה. וכן למטה ומיד דחמאה. וכן למעלה ותיזבתא דיליה תמן אמרה קניתי. הכל על חוה דאיהי שכנתא:

^{קמג} גלגולא דילי. רואה לומר דהבל:

^{קמד} עד שיתין רבוא. רואה לומר, בכל דור מתפשט עד שיתין רבוא וכמו שמפרש והולך ובגין דא אתמר ביה דור כו' ולית דור כו' ועיין לקמן ק"י א' דעליה איתמר דור הולך ודור צא ולית דור פחות מששים רבוא כו' ואתפשטותא הוא בכל דורא ודורא בכל דליק וחכס דמתעסק באורייתא עד שיתין רבוא כו' כל דור הולך להווא עלמא, ודור צא איהו ייתי כמקדמין, וכן אמר כאן דלית דור כו':

^{קמה} ולעילא דור הולך דא ו' כו' והארץ כו'. דרוח איזל בגלגולא, ונפשא דאיהי שפופא לא אזל בגלגולא כלל, דהיא אתתא, (ישעיהו מד יג) לשבת בית, וכן הוא בכל דו"ג, דזכר – סובב הולך כל היום (קהלת א ו), ואתתא – (תהלים מה יד) כל כבודה כו', וכן יום ולילה, וכן בזיווגא (סנהדרין עד ע"ב) אתתא קרקע עולם כו' ואמר

^{קמז} ואיהי שעתא כו'. דרמ"ח מלות עשה וס"ה מלות לא תעשה הן נגד דו"ג, רוח ונפש, ולכן נשים חייבות במצוות לא תעשה, ורמ"ח מלות עשה הן נגד רמ"ח אברים, וס"ה מלות לא תעשה הן נגד ס"ה ימי השנה, דהאדם והזמן הן נגד דו"ג, רוח ונפש, והנה כל הרוחות הן נאלצים מששת ימי בראשית, (יבמות סג ע"ב) כל הנשמות שבגוף, והן לפי האברים, יש שתלויין בראש ויש בנימין כו' וכמו שאומר לעיל תיקון י"ח ושאר מקומות, והנפשות תלויות בזמן, כל הזמן של ששת אלפי שנה הן גוף אחד לכל הנפשות כי כל שנה מחולקים לשס"ה ימים, וכל יום עד רגעים, והנה מכוונים אברי הגוף של הרוחות נגד אברי הגוף של הזמן שהן דו"ג, וזה שאומר בספר יצירה שחלק לג' עש"ן, עולם שנה הן דו"ג הג"ל, והנפש כולל דו"ג, רוח ונפש, שנאלץ משניהם, וכד בר נש זכי שהרוח יולא מכוון בשעה שמכוונת לו זהו שזכה לבת זוגו כי הנפש אינה יולאה כי אם לפי שעתו ולכך אינה אולא בגלגולא כי היא אי אפשר לזאת אלא לפי שעתה והרוח אינה יולאה לפי השעה רק המקום בעולם שכל העולם גוף אחד הוא כנ"ל אלא כאשר זוכה כנ"ל אצל בגלגולא אי אפשר לזכות לבת זוגו אם לא שהראשונה לא היתה בת זוגיה וכן בשני ושלישי וזה שאומר ואיהי שעתא כו' דהיא נקרא שעתא שהיא הזמן כנ"ל ובזמן עצמו – היום הוא דכורא ושעה נוק', לכן יום לשון זכר ושעה לשון נקבה וכמו בשנה שהשמש סובב פעם אחת שנה והיכר י"ב פעמים, וכן הוא ביום והן דו"ג שבנוק' וזה שאומר

^{קמח} ובג"ד איתמר לית כו'. דהכל בנוק'. ואמר

^{קמט} ולית לכל ב"נ כו' אלא לבעלה כנ"ל שדווקא אם בעלה צא באתה שעה המכוונת כנ"ל ואם לאו אז לדיק ורע לו, ללא קיימא ליה שעתא, ועיין לקמן ב' זכאה איהו כו' כמה דאוקמוהו כל הדוחק כו' רואה לומר שיצא לפני השעה שלו ועיין מה שאומר בתיקוני זוהר חדש פ"ד ד' תא חזי גלגול דלת ו' כו' ועיין מה שכתבתי שם ועיין לקמן ב' כמה דאוקמוהו מארי מתניתין אשתו כגופו דמי כו', רואה לומר דהיא גופא דנפש, שיתפא דגופא, לכן ה"ה כגופו ואשתה דאיהי חיים דיליה כו' ואיהי פרנסה דיליה כו', וכן כל המתנות – הכל מינה, כמו שאמרנו בגמ' (ב"מ נט ע"א) ובזוהר חדש ריש פ' חוקת עיין שם בדבריו, וזה שאומר והאי שעתא מינה בני כו':

^{קנ} מאי מזלל דילה בעלה. ד"ב מזלות שהן בעולם, שולטין על י"ב בשנה, דליוני י"ב חדשים, כמו שאומר בספר יצירה י"ב בעולם כו' י"ב בשנה כו', וכן ב"ב שעות ביום, ולכן מזל שעה גורם ולכן הכל תלוי בנפש שהיא כפי השעה שנוכל, דכל שעה יש לה מזל אחר, וי"ב

"ותריסר מזלות אינון, ואינון ו'ו, דאשתפחו מאת א', ודא רזא דוא'ו, וא' תמן ו' עלאה, דאיהו מזלא עלאה דסליק במחשבה, וכד סליק במחשבה אתמר ישראל עלה במחשבה, דאיהו י' דעל רישא דא', ובגין דא לית מזל (דף קג ע"ב) לישראל, דהא במחשבה סליק, וכל מזלא איהו ממנא על שענתא, ותרין עשר מזלות, דאינון ו'ו, די ממנן על תריסר שעתי, ודאינון ה'א ה'א, זכאה איהו מאן דקיימא ליה שענתא, דאיהו גלגול דכלהו, דא י' דאיהו גלגל, ועם ו' אתעביד גלגול, גלגל איהו אתריה בשתין ושית, ורזא דמלה (בראשית מו כו, עיי"ש) כל הנפש הבאה לבית יעקב מצרימה ששים ויש, לאתערוותא דעמודא דאמצעייתא ששים, לאתערוותא דצדיק ויש, וכלא אתרמיז בצדיק יידיבי גלגול, יסוד תמן יו"ד, דאתגלגל ביה ונח ביה מכל

ביאור הגר"א

מזלות הן י"ב כרופי הוי"ה של הדעת, דכל עניינים שבועלם הכל הן כפי לירוף הוי"ה כידוע והוא המזל שהוא הדעת הבא מב' מזלות נוצר ונקח, חו"ב, ובו י"ב – ה' חסדים וה' גבורות וחו"ב, והוא כ"ב אחוון, ג"ר – אמ"ש, וז' כפולות – ז"ת, וי"ב הוא הדעת והן י"ב שבטים, וזה שכתוב (תהלים קכב 7) שבטי י"ה עדות לישראל, ואמר בפרשת וישב קפ"ג ב' שבטי י"ה כו' לישראל דייקא כו' שהדוחא אינון לעילא, ואמר שבטי י"ה הן מסטרא דחו"ב כמו שאומר באירא זוטא אבא גניו בגויה כו' אמא כו' ואמר שם רל"ב ב' ואתעביד מיניה תרי גוונין כלילין כדלח ונהיר אנפוי ואסהיד צו"א גונוי דאנפוי כו', ושם רל"א ח' בגין דהאי בן נטיל סימנין דאו"א ואקרי דעת דהוא שהדוחא דתרווייהו כו' מאי ירותא כו', והן י"ב עלין דשוקנה, שית חיוורין ושית סומקין כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ה, והן ו' מאבא ו' מאימא והן י"ב גוונין דכלילין כל הגוונין וכן מ"ב מזלות כלילין כל עניינים שבועלם דכל העניינים הכל כפי הגוונין אלח שאין יום דומה לחזירו, דכל יום הי"ב שעות הוא בעולם אחר, דכל יום אית ליה עולם אחר והאינון הוא בנקודות, והוא בעולם – בנקודות, ובשנה – בשמות, וכפי שינוי הנקודות כן הוא שינוי השמות בצחותיות ועיין לעיל סוף תיקון נ"ה ומה שכתבתי שם, ושינוי הנקודות הוא רביס מאד, דט' נקודות בד' אותיות הוא ס"ה מאות וס"א כרופים (א.ה. ט' כפול עצמו ד' פעמים), ואח"כ בג' אותיות וב' וצ"א, ובי"ב כרופין הג"ל אם שכולן שוות או לירוף אחד בנקודה אחת ולירוף ב' בנקודה אחרת וכן כל הי"ב כרופים, ועוד ה' אחרונה בלא ניקוד, והן ע"ב מאות ותשעים (א.ה. המספר הקודם, ועוד מספר כרופי הנקודות בג' אותיות כאשר ה' אחרונה בלא ניקוד שהוא ט' כפול עצמו ג' פעמים. וכל זה עבור כל אחד מ"ב לירופי הוי"ה, וזה שאומר), והוא כפילת המספר הג"ל בעצמו י"ב פעמים, וכל אדם כלול כל י"ב כרופים, וכן בזמן, ובכל דבר, ולכן זהו שינוי המערכות שאין שעה דומה לחזירו מעולם, והכל משם הוי"ה שבו נתהוה כל הוי"ה והוא אחד אבל שינויים כנ"ל:

" ולבעלה לית מזל כו'. דהוא ישראל והוא ו', עמודא דאמצעייתא, רוח, דאין מזל לו אלח לפי השעה ולא לפי העולם, דהשעות הולכין לפי המזל ולא העולם כי אין מזל לעולם דהי"ב מזלות בעצמן אין להם התפעלות בעצמן רק בתחתינים שהן מתפעלות בקבלתן, וכן הוא בשמות שהשמות משתנים לפי קבלתן אבל שינוי הנקודות אינון שינוי בעצם אלח במקבל:

" ואע"ג דכולא כו'. מקשה אפילו ס"ת כו', ומשני היכל כו' לדיח. אבל ת"ת שהוא הדעת ודאי אינו תולה במזל, וכן הוא כאן להנפש שהיא מתנהגת בזמן היא היכל, שכינתא, והצדיק הוא הרוח ב"נ דמתגלגל ביה והוא הצדיק דתליא במזל, אבל ו' דמיניה איתיא הרוח לית ליה מזל, רק לרוח המתפשט מיניה, ונקבע בנפש האדם, דוגמת לדיק העליון שקבוע בשכינתא – הוא תליא במזל:

" ותריסר מזלות אינון כו'. מפרש והולך דמזלות אינון דכורא, והשעות – צנוק, והכל בשמא מפרש דהוא כלל הכל זה שאומר ואינון ו' כו':

" דאינון ה"א ה"א. רואה לומר ה"א ה"א דבשמא מפרש הן י"ב שעות הן צנוק, ו' ו' דאת וא"ו דשמא מפרש הן י"ב מזלות דממנן על י"ב שעות, ואלף דוא"ו (והוא היום שכולל י"ב שעות וכן השנה לדשים שכנגד החודש העיבור לתשלוש שנת החמה) הוא התלי המנהיג לכל המזלות דהוא מזל דכולא, כמו צי"ג תיקונים – מזל שהוא תיקון י"ג והוא נקרא אלף כידוע, ובתוך האלף הוא ו' ואלף דהוא דעת עליון דמתלבש ב"ב דת"ת והוא מזל דכולא והוא סליק במחשבה, בן י"ה, והוא היו"ד שעל ראש האלף והיו"ד שחת האלף ב' נחית וכמו שאומר לעיל נ"ד ג' עיין שם בדבריו (ואלו ב' יודין הוא חושבן יו"ד דשמא מפרש שבי' סליק במחשבה, והיוד הוא כתר להאלף, וביה סליק לחושבן האי"ה, כמו שאומר לקמן קל"ד א' יו"ד איהי כ' כתר כו' עיין שם ורואה לומר כ' הוא כתר, וכן עשרים – גימטריא כתר, וכן יו"ד א' בא"ת ב"ש, וכן איהי"ה בא"ת ב"ש, הכל כתר, מנין אותיות שבחוחות, שהן ב' ההי"ן, במכתב ומאמר, יו"ד, והכל במאמר א' אלף), ויו"ד דשמא מפרש – מפרש והולך, גלגול דכולהו דא יו"ד דאיהי גלגל, רואה לומר דגלגל הוא יו"ד בצורתו והוא מגלגל לוא"ו, דוא"ו לא יוכל להתגלגל עד דאתכליל ברוחא עלאה ועיין בזה פ' פנחס רי"ב ב' ועיין מה שאומר לעיל ריש תיקון נ"ה, ואמר גלגל איהו אתריה כו', דחושבנא הוא ס"ו והוא התפוללות הרוח בס"ו כמו שאמרנו שראשית התפוללות הרוח הוא בע"ב נפש כמנין נפש שבטים וב' אבהן כידוע, והנה הוא ס"ו נפש כמו שכתוב כל הנפש כו', והן ס"ו דיעקב ויוסף כמו שמפרש והולך, ושם הן ג' לאבהן מרכבתא עילאה דחג"ת שהן דיעקב וג' דיוסף ובניו שהן מרכבת המשנה, יוסף נגד יעקב, גוף ובריית, אלח תולדות יעקב יוסף, ומנשה ואפרים נגד יצחק ואברהם כי ישית יד ימינו על אפרים כו' (בראשית מח יז), ואלו ששה הן בדעת, ו', הנהר, ועיין לעיל תיקון כ"א (תיקון כ"ו) ומה שבארנו שם, והן שם ע"ב, כלל ופרט וכלל כמו שאומר לעיל בתיקון מ"ז ששה בדעת וכן ביסוד וששים בת"ת ואח"כ מתפוצץ לשתין רובא כידוע וכמו שמפרש והולך:

" דבי' גלגול יסוד תמן כו'. רואה לומר דביה גלגול דחושבניה ע"ב כמנין ויכולו דהוא ביסוד כמו שאומר לעיל תיקון כ"ב עיין שם בדבריו, וביה נח כמו שמפרש והולך שהוא שבת, כי בו שבת כו', ואמר תמן יו"ד דאתגלגל כו' רואה לומר, כי ד' דיסוד הוא נפש דלית לה

גלגולין דאתגלגל, ובגין דא (שם ב ב) ויכל אלהי'ם ביום השביעי מלאכתו אשר עשה, ייאות ו' דגלגול סליק לשתין רבוא, דבצדיק אינון שית, ובצמודא דאמצעייתא סליק לשתין, ובכתר עלאה דאיהו א סליק לשתין רבוא, דגלגול איהו ביסוד, ותמן י' דמתגלגל ביה ושריא עליה ונח ביה מההוא טרחא דגלגלוי דטרח בשית יומי, דסלקין לשית באת ו', ולשתין ב' שית זמנין עשר, ולשית אלפין באלף, ולשתין רבוא בכתר עלאה, ודא איהו דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת.

י" ובכל זמנא דאתי ואזיל שעתא קיימא ליה, הדיא הוא דכתיב והארץ לעולם עומדת, [בדפוסים אחרים ומנטובה הוא נ"ב בס"א] דלהאי בת זוגיה קיימא ליה בכל אתר ובכל גלגולא ובכל שעתא, אף על גב דאזיל ואתי בכמה גלגולין, האי איהו צדיק וטוב לו, ולמאן דשעתא דיליה לא קיימא ליה אלא שעתא אחרא דלאו בת זוגיה קיימא ליה, והאי איהו צדיק ורע לו, כמה דאוקמוה מארי מתניתין י"ט כל מי שדוחק את השעה השעה דוחקתו.

אמר ליה רבי אלעזר, והא ר' פדת צדיק גמור הוה, ואמאי לא נפל בשעתא דיליה דאיהי בת זוגיה בן גילו, אמר ליה ברי אית גלגולא דמחייב ליה דנפיל במזליה דאיהו בן גילו, דאתמר ביה (דברים ח ט) ארץ אשר לא במספנות תאכל בה לחם, דאיהי שעתא דמזוני ושעתא דחיי ובני, ואית גלגולא דמחייב ליה דלא נפיל בשעתא דמזוני דאיהי בת גילו, אף על גב דעביד כמה זכוון בעלמא, ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא, דגלגולא גרים ליה כאלו במזלא תליא מלתא. ומה דאמר אי בעית דאחריב לעלמא והדר אבריה ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני, הכי שמענא בודאי דכל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו, דא גופא דבר נש דאתקרי עולם קטן, ובגין כן אתמר אי בעית דאחריב לעלמא, ואייתי ליה בגלגולא אחרא, ואולי דנפלת בשעתא דמזוני.

ביאור הגר"א

מגרמה כלום, ס"ו הוא הרוח, יו"ד הוא נשמתא, וכד מאיר בו הנשמה אז לא יטרך לבוא בגלגול כמו שכתוב (דניאל יב יג) ואתה תנוח ותעמוד בו, והוא בלות ברית דביה שהוא יו"ד, וזה שאומר ובגין דא ויכל בו' והוא יו"ד ע"ג וא"ו דהוא ז', יום השבת: י" וואת וא"ו דגלגול סליק לשתין רבוא בו'. רואה לומר, בצדיק הוא אחדים דהוא דרגא דמלכות, לצדיק ולדק כחדא אזלין, ובת"ת נכלל בעשרה, ובדעת – למאה, ושם הוא סוף המספר, ובדינה לאלף, (שבת קד ע"א) אלף בינה, לכן ברכה דלעילא אין פחות מאלף כמו שאומר צפ' וילא דשם מקום הברכה, ברכת ה' בו', ובחכמה – לעשרת אלפים, והוא יו"ד חכמה, וזה שאומר בפרק ה' דספרא דלניעותא י' בלחודו כד אחגליא בזעירא אחמשך בעשר אלפין שנין, והוא עץ החיים, כיון שחטא בעץ הדעת יד בדעת למאה שנין וזה שאומר שם מלאך ואיך ותשת עלי כפכה כמו שזכרנו, ובגין כן כתיב והיו ימי בו' ועיין מה שכתבתי שם, ובכתר – למאה אלף והוא שיתין רבוא, והנה התחתונים דוגמת העליונים אלא שהעליונים הם באלפים, והנה בינה נגד מלכות באחדים, וחכמה נגד ת"ת מה שמו ומה שם בנו (וזה שאומר ולשתין ציו"ד ולשתין אלפין באלף בו', דחו"ב הן י"א כמו שאומר לקמן קכ"ב א' וכן הוא בת"ת ולדיק, ימינא ושמאלא, ועיין מה שזכרנו שם בדבריו), וכתר נגד דעת, וכל זה בז"א דהוא הגלגול דרוח והוא בעשר ספירות דביה, ונפשא במלכות קביעא, ונשמתא מזינה והוא מנוחה כי ששת ימים נגד ו"ק שבז"א, והלילות הן נגד מלכות ככל אחד ויהי ערב ויהי בקר, וכן הוא בגלגולא ככל אחד נפש נגד ו', ויום השביעי שבת, בינה בג"ר, בה מנוחה שבת, וכן הוא בגלגול כד בא נשמתיה ביה בו', ואף שבכמה מקומות ולקמן קכ"ד א' אמר דנר"ן מהגלגליון, היינו נר"ן שזכרנו בעשר ספירות דז"א דביה סליק לשתין רבוא כנ"ל אבל נפשא ונשמתא דבינה ומלכות לא מהגלגל ככל, ואמר ודא איהו דור בו' רואה לומר דסליק לדור דהוא ששים ריבוא כנ"ל, ודור בא הוא אותיות רבוא ו' ד', רבוא הוא דמתפולאין לששים ריבוא, ו' הוא רוחא, ו' דגלגול, ד' הוא נפשא (הגהה), והוא ששים ריבוא רוחין שהן מתפולאין מהרוח בששים ריבוא נפשין) והכל מרומז ביסוד, דביה גלגול, ד' דיסוד הוא הקבוע שביה' מתגלגלין ס"ו הוא אותיות גלגול, ויו"ד דיסוד – נשמתא דנח ביה כנ"ל: י"י ובכל זמנא דאתי בו'. רואה לומר, זהו לעולם עומדת, לשון קיימא לעולם, קיימא ליה שעתא דאיהי הארץ, בת זוגיה כמו שפרש והולך ובכל גלגולא, והוא דזכי בזכות גדול דבת זוגיה מהגלגל עימיה כמו שאומר לקמן ק"ד א' אמר ר' שמעון בו' קיימא ליה שעתא תמן ואיהי בת זוגיה דמתגלגל עימיה. ואף דנפש אינה מהגלגלת מזד עמיה אבל בשביל בעלה מהגלגלת כמו שאומר צפ' משפטים: י"ט כל מי שדוחק בו'. שדוחק ויואל לפני השעה המזומנת לו וכמו שאומר בזוהר חדש רות דדחקין שעתא דהואו עלמא ללאת קודם זמנו, ויואלין בשעתו ללאו דילהו, ושעתו נוטל אחר, וזהו בת זוגיה שנוטל אחר, ולזה בכל גלגולים רע לו – כיון דאבד בת זוגיה, וזה שאומר אמר ליה ר' אלעזר והא ר' פדת בו'. דמה שאמרנו הוא בצדיק שאינו גמור כתירוך האחרון בגמ' (ברכות ז ע"א) דדחיק שעתא אבל לדיק גמור ודאי לא דחיק שעתא, ואמר ליה ברי בו' והוא כתירוך הראשון שבגמ' (שם) לדיק בן לדיק בו', ובגלגול ראשון יאל בשעתא אבל אכתייב שם ולא יאל נפש עמו בגלגולא דהין, וילא בשעתא ללאו בו' חסר מכל מה דאכתייב. ומה שאמר ואולי בו', דוודאי לא יזכה לבת זוגיה אלא שמא ירשיע אחר ויזכה לשעתו וזה שאומר זכה נוטל חלק חזרו וזה שאומר בשעתא דמזוני ולא קאמר בשעתא דיליה:

אדהכי הָא סבָא דְסבִין עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין קָא נְחִית לְגַבְיָה, (הגהה דף קד ע"א) וְאָמַר רַבִּי עוֹלָם דְכָל צְדִיק דָּא שְׂכִינְתָא, רַבִּי כַד אֶסְתַּלַּק מִינָה עֲמוּדָא דְאֶמְצַעִיתָא אֲשֶׁתְּאַרְתַּח חֲרִיבָה, וּבְגִינָה אֲתָמַר תְּבַעֵי דְאַחֲרִיב עֲלָמָא, רַבִּי דְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה אֲתִקְרִיאַת גְּלָגַל, וְעַם ו' אִיהוּ גְּלָגוּל, וְשֵׁית סְפִירָן בְּאַת ו' סְלָקִין לְשִׁתִּין רַבּוּא, וְדָא אִיהוּ דוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְלִית דוֹר פְּחוּת מִשְׁתִּין רַבּוּא, וְהָאֲרָץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת דָּא שְׂכִינְתָא. רַבִּי דְאִיהִי אֲתִקְרִיאַת אוּלֵי, רַבִּי וְעֵלָה אֲתָמַר וְאוּלֵי דְזִכְרִית לְשַׁעֲתָא דְמַזוּנֵי, וְעֵלָה אֲתָמַר (דניאל ח ב) עַל אוּבַל אוּלֵי, רַבִּי דְכָבֵר אֲתַחֲיִיב קָדָם דִּינִיתִי לְעֲלָמָא דְאִיהִי שְׂכִינְתָא תַּתְּאָה, וְהָא אֲתַחֲיִיב בְּסְפִירָה דְאִיהִי לְעֵילָא מִנִּיה, עַד דְּאַתְתַּקֵּן לְהֵהוּא אֲתַר דְּאַתְנַטִּיל בְּרַשׁ נֶשׁ נִשְׁמַתִּיה, לִית לִיה תְּקֵנָה בְּשְׂכִינְתָא תַּתְּאָה, דְּאִיהִי שַׁעֲתָא דְכָלְהוּ, וּבְגִין דָּא שַׁעֲתָא לָא קְיִימָא לִיה, רַבִּי וְאִם תְּלִיא בְּמַזְלָא עֲלָהָ אֲפִילוּ דִיעֵבִיד כַּמָּה זְכוּוֹן לָאוּ בְּזִכְוִתָא תְּלִיא מְלִתָּא, דְּהָא מְחַוִּיב אִיהוּ מְלַעֲיָלָא, רַבִּי וְהָא רַבִּי גְּלָגוּלָא דְתְּלִיא בְּשְׂכִינְתָא דְאִיהוּ בְּמִינָה, וּקְיִימָא לִיה שַׁעֲתָא תַּמָּן וְאִיהִי בֵּת זוּגִיָה, דְּאַתְגְּלָל עֲמִיה, וְאִם לָא, לָא קְיִימָא לִיה, וְדָא אִם אֲחֲרֵת יִקַּח לוֹ (שמות כא ו), אִם הֵהוּא רוּחָא יִיתִי בְּגוּפָא אֲחֲרָא, דְּלָאוּ אִיהוּ מִינָה, מַה כְּתִיב בֵּיה, שְׂאֲרָה כְּסוּתָה וְעוֹנֶתָה לָא יִגְרַע, שְׂאֲרָה דָּא גְּלָגוּלָא קְדָמָהָ, שְׂאֲרָ בְּשָׂרוֹ, כְּסוּתָה כִּי הִיא כְּסוּתָה לְבִדָּה הִיא שְׂמֵלְתוֹ לְעוֹרוֹ (שם כב כו) דָּא גְּלָגוּלָא תְּנַיִנָא, וְעוֹנֶתָה אָדָם יַחֲוּדָא דִּילִיה דְּאִיהוּ גְּלָגוּלָא תְּלִיתָאָה.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן סְבָא סְבָא פְּתַח מְלִין יִתִּיר דְּהָא סְתִימִין מְלִין דִּילָךְ, אָמַר לִיה הֵהוּא סְבָא, שְׂאֲרָה דָּא מְזוּנָא מְסֻטְרָא דִּימִינָא דְּמַתְמָן כָּל מְזוּנָא קָא אֲתִיא, רַבִּי הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב (תהלים קמה טז) פוֹתַח אֶת יְדִיךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חֵי רְצוֹן.

בִּיאור הגר"א

^{טו} עולם דכל לדיק כו'. דהוא אמר על הגוף אבל הסבא אמר על הנפש:

^{טז} כד כו' אשתארת חריבה. וכן הוא בנפש כד בר נש מת ונסחלק הרוח מן הנפש, וזה שאמרו (תענית כה ע"א) תבעי לאחריב עלמא, ואמרו בזוהר שעולם הוא בנוק, בזינה או מלכות, מן העולם ועד העולם, והוא כאן בנפש כמו שהנפש נשארה גלמודה מהרוח וכן העולם הזה דרגא לשכינתא תתאה מן הדיק, דבעוד הדיק חי והרוח בנפש והלדיק בעולם הזה כן גורם לעמודא לאמנעיתא שיהיה בשכינתא אבל כד מית אסתלק לעולם אחרא, העולם הבא, דרגא דזינה:

^{טז} דכל ספירה כו' ושית ספירין באות ו' סלקין כו'. דכל ספירה דרגא דיו"ד לכל אחד נכלל בעשר כנ"ל דבעמודא לאמנעיתא סלקין לשיתין דיו"ד והוא גלגל, גלגל חוזר בעולם, נחית וסליק מספירה לספירה, דג' גלגולין דנר"ן בחג"ת, ועוד בנה"י ב' פעמים, כמו שאומר לקמן וזהו גלגול ו' פעמים מתגלגל, ובכל ו' ספירין אחרי גלגול, וכל אחד נכלל בעשר עד לסליק לששים ריבוא, ובכל אחד אחת גלגל בשכינתא דאיהי לעולם עומדת, ובכל אחד איהי עולם אחרא, וזהו לעולם עומדת דאיהי עומדת להיות לעולם, והכל זזה העולם, שמתגלגלין בארץ הזו שממנה הנפש כמו שכתוב (בראשית א כד) תואל הארץ נפש חיה ואמרו (בראשית רבה פרשה ח) זו נפש של אדם הראשון, והוא שכינה בארץ הזו שכלן בניינה כמו שאומר בתוספתא פ' תרומה ובניינה מנפשות הלדיקים שנתקנין ברוחיהון ומאירין לה מעמודא לאמנעיתא מדרגיהון:

^{טז} דאיהי אחקריאת אוּלֵי. דהמזונות לא תליא בה אלא במזלָא דאיהו בעלה ולכן נקראת אוּלֵי דהיא בספק:

^{יב} ועלה אחמר אוּלֵי דזכית כו'. רואה לומר דאוּלֵי תזכה לך בשעתא כו':

^{יב} דכבר אחתייב כו'. רואה לומר דעלמא הדין הוא שכינתא, והוא כבר אחתייב קודם שבא לעולם הזה שהיא שכינתא, והוא בעמודא לאמנעיתא באחד מו"ק שהיה שם, והוא קודם לשכינתא, ועד דמתקן להאי דרגא שפגם שם ואח"כ ישוב בגלגולא אחרא שם יזכה לשעתו ועיין בזוהר פ' משפטים ק"ט א' אם אדוניו יתן לו אשה כו' קב"ה גבי מדידה בקדמיתא כו' ולבחר יתוב וישתדל על גרמיה כו' וזה שאומר ובג"ד שעתא כו'. רואה לומר בגלגול הזה (אף שתיקן כי הוא בלא שעתיה):

^{יב} ואם תליא במזלָא כו'. מזלָא עילאה הוא דעת כנ"ל ק"ג א', ואם נשמתיה משם ופגם בגלגול ראשון ומזלָא כולל כל הגלגולים לכן כריך לכל הגלגולים דו"ק לתקנא מאי דפגם ולכן לא יקום ליה שעתא לעולם בעולם הזה בכל זכוון דיעביד עד דאחתקן מזליה, דמזלָא הוא לעילא מזכות, דזכות הוא דו"ק:

^{יב} והכא כו'. הכל הוא מאמר הסבא, וכמו שאומר לעיל אמר ר' שמעון סבא סבא כו':

^{יב} גלגולא דתליא בשכינתא דאיהו במיני' כו'. קאי על פסוק ואם לבנו ייעדנה שהוא מינייה, ואם אחרת כו' דלאו איהו מינייה, וכריך לאחתגלגל בג' גלגולין לתקנא נר"ן דג' אבהן כמו שמפרש והולך מה שאין כן במינייה כמשפט הבנות יעשה לה, דיכול לתקנא כל הנר"ן דיליה כמשפט הראשון דאין זה נקרא גלגול, דבנו קם תחתיו ליעוד ולשדה אחוזה אבל באחרת – שארה כו' רואה לומר שיראה בכל גלגול שלא יגרע חוקה לקיים כל הפקודין דתליון ברמ"ח אברים דנפש וכן בכל אחד אבל כל אחד מתקן דכרגיה, זה שארה זהו כו' מה שאין כן בזנו שמתקן בכל פקודא אבר דנר"ן:

^{יב} ה"ד פותח כו'. דפתח בחכמה, דימינא, ושם יד, יו"ד, ומשם משביע דהוא מזון:

כסותה מסטרא דשמאלא^{כ"ז} דאיהו כסות עינים, דמתמן עריין לשמאלא, בגין דסטרא שמאלא תמן פגימו, הָדָא הוּא דְכְתִיב (ירמיה א יד) מִצְפוֹן תִּפְתַּח הָרָעָה, וּבְגִין דָּא אֲתָמַר בְּיִצְחָק (בראשית כז א) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתְּכַהֲלֵהוּ עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְתָמַן צָרִיךְ כְּסוּיָא, וּמִשָּׁה בְּהָהוּא אֲתָמַר בֵּיה (שמות ג ו) וַיִּסְתַּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מֵהַבֵּיט אֶל הָאֱלֹהִים, וּבְגִין דָּא צִיצִית (הגהה דף קד ע"ב) וּתְפִילִין אֵינוֹן כְּסוּיָא דִּילָהּ, הָדָא הוּא דְכְתִיב כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבָדָה הִיא שְׁמֶלְתָהּ לְעוֹרוֹ, (ובעור דתפילין, כסותה לבדה היא שמלתו לעורו), בְּעוֹר דְתְּפִילִין, כְּסוּתָהּ עַל אַרְבַּע כְּנָפוֹת כְּסוּתָהּ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ (דברים כב יב).

וְעוֹנָתָהּ מִסְטְרָא דְעֵמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא דְאִיהוּ יִשְׂרָאֵל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְתָמַן יְחוּדָא דִּילָהּ, הָדָא הוּא דְכְתִיב (שמות כא יא) וְאִם שָׁלַשׁ אֲלֵהּ לֹא יַעֲשֶׂה לָּהּ וַיִּצְאָה חֲנָם אֵין כְּסָף, דְהֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֲלֵל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עִם גְּבַר (איוב לג כט).

^{כ"ח} אַבָּא דְאִיהוּ חֲכָמָה בְּאֵלִין תְּלַת נְחִית בְּגִלְגוּל, וְהָא כְּתִיב בְּאֵדָם וְחִנָּה דְסִלְקִין בְּמִטָּה שְׁנַיִם^{כ"ח} וַיִּרְדּוּ שְׁבַע, אָמַר, וְדָאֵי הָכִי אִיהוּ דְאֵינוֹן אָדָם וְחִנָּה, קִיִּן וְתַאוּמָתוֹ, הֶבֶל וְתַרְיִן תַּאוּמוֹתָיו, (וְקִיִּן בְּגִין דְהוּוּ לְהֶבֶל תְּרִין תַּאוּמוֹת וְלִיָּהּ לָא הָוָה אֲלָא חַד, קִנֵּי לְהֶבֶל) וְדָא גְרִים לִיָּה כִּי שְׁבַע יְפוּל צְדִיק וְקָם (משלי כד טז), דְחָב בְּשְׁכִינְתָּא דְאִיהוּ בַת שְׁבַע, וּבְגִין דָּא נָפַל בְּשְׁבַע, דְאֲתָתָא גְרִים לִיָּה מִיָּתָהּ, וְדָא יְרִידָהּ דִּילִיָּה דְנְחִיתָת שְׁכִינְתָּא תַּתָּא מֵאֲתַרְתָּא. וְגְרִים אָדָם דְאֲסִתְלַק נְבִיעוֹ מִשְׁכִּינְתָּא תַּתָּא וּמִשְׁבַּע דְרָגִין דִּילָהּ.

וּלְבַתָּר דְאֲשַׁתְרַשׁ בָּהּ (נ"א דאשתמש בהאי) אֵילְנָא, וְנְחִיתָת תָּמַן נְבִיעוֹ לְמַעְבַּד אֵיבָא דְאִיהוּ פְרִיָּה וְרַבִּיָּה, (דָּא גְרִים אָדָם דְאֲתַבְרִי בְדִיוֹקְנִיָּה, דְאֲסִתְלַק נְבִיעוֹ מִשְׁכִּינְתָּא תַּתָּא וּמִשְׁבַּע דְרָגִין דִּילָהּ, לְבַתָּר דְנְחִיתָתוֹ תָּמַן), כְּלָא סְלִיק לְאֲתַרְיָה, וְדָא (וְרִזָּא) אִיהוּ וְקָם.

[תיקוני זוהר – נ"א דף קג ע"ב, נ"א דף קד ע"א]

וּמֵאֵי הָוָה נְבִיעוֹ דְאֲסִתְלַק מְנִיָּה, ו' דְאֲסִתְלַק עַד אֵין סוּף דְאִיהוּ מְזִלָּא עֲלָאָה, דְנְחִיתָת לִיָּה ו' דְאִיהוּ אַבָּא לְאֲתַרְיָה, וּלְבַתָּר סְלִיק אַבָּא כָּל בְּרִיָּה לְאֲתַרְיָה. (נ"א דנחית לון דאיהו אבא לבריה, ולבתר סליק אבא מבריה לאתריה) (כל זה מיותר) (נ"א דף קג ע"ב) וְכִּי דְאִיהוּ שַׁעֲתָא דְקִיִּימָא לִיָּה. זְכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְקִיִּימָא לִיָּה וְלֹא דְחִיקָא לִיָּה שַׁעֲתָא כְּמָה דְאוּקְמוּהּ כָּל הַדּוּחַק אֵת הַשַּׁעֲתָא דּוּחַקְתּוּ וְהָא רַבִּי פְדַת דְדְחִיקָא לִיָּה שַׁעֲתָא אָמַר לִיָּה קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֵי בַעִית דְאֲחָרִיב עֲלֵמָא וְאֲפִשֵׁר דְנַפְלַת בְּשַׁעֲתָא דְמַזּוּנֵי אָמַר לִיָּה בּוֹצִינָא קְדִישָׁא כּוּלֵי הָאֵי אֲמַאי אָמַר לִיָּה דָא רְזָא רַבְרַבָּא שְׁמַעְנָא דְבַר נִשׁ דְאֲתִי בְּגִלְגוּלָא וְאֲתַחֲיִיב לְמַאֲרִיָּה קְדָם דִּיִּתִי לְעֲלֵמָא אָף עַל גַּב דִּיעֵבִיד כְּמָה זְכוּוֹן לָאוּ בּוֹכּוּתִיָּה תְּלִיא מְלַתָּא דְהָא מְזִלִּיָּה גְרִים לִיָּה וְמָה דְאָמַר אֵי בַעִית דְאֲחָרִיב לְעֲלֵמָא וְאֲפִשֵׁר דְנַפְלַת בְּשַׁעֲתָא דְמַזּוּנֵי בּוּדָאֵי הָכִי שְׁמַעְנָא דְכָל צְדִיקָא וְצְדִיקָא אֵית לִיָּה עוֹלָם בְּפָנֵי עֲצֵמוֹ וְדָא גּוֹפָא דְבַר נִשׁ דְאֲתַקְרִי עוֹלָם קִטְן וּבְגִין דָּא אָמַר אֵי בַעִית דְאֲחָרִיב לְעֲלֵמָא וְאֵיִתִי

בִּיאור הגר"א

^{כ"ט} דאיהו כסות עינים. דנאמר על יצחק שלא תאמר מאבימלך נתעברה ופטרט דקרא כסות עינים – שלא יסתכלו בה כמו שאמרו המפרשים וזה שאומר דמתמן עריין כו' ואמר ובג"ד אמתר ביצחק כו'. דהוא כסות עינים. ומפרש והולך ותמן כריך כסויא דקס דרגא דחושך וכריך ליזר שלא להסתכל קס ולכן כהו עיניו שלא להסתכל אלף בעינים סתומות. ואמר ומשה בהוא כו'. רואה לומר שנאמר אל האלקים דהוא דרגיה ליצחק ואמר ובג"ד כו' כסויא דילה כו'. רואה לומר שנאמר כסותה בה' וכן תפלין בשמאלא (ישעיהו סב ח) בזרוע עוזו. ואמר ואם שלש אלה כו'. כמו שאומר לעיל דתיקון ל"ב ואם שלש כו' בתלת גלגולין דעביד ליה שאר כסות ועונה ויאלה כו' ועל ארבעה לא אשיבנו כו' וזה שאומר דהן כל אלה כו'.

^{כ"ט} אבא דאיהו כו'. רואה לומר אדם הראשון שהוא אב הראשון, דרגא דחכמה, נחית באלין ג' גלגולין בג' אבהן ופריך והא אמתר באדם וחיה כו' דמשמע שירדו ז' גלגולין, ומשני ודאי כו'.

^{כ"ט} וירדו ז'. רואה לומר דנחית לז' דרגין דשכינתא כמו שמפרש והולך דפגס בז' דרגין דילה דהיא נקראת בת שבע, ונחית בז' ארעין עד דקיים פריה ורביה דגורם להסקותה מנביעו ולהשתרש האילנא בה, וירדו ז' אז נתקן הוא באתריה ואמר ומאי הוה נביעו כו' רואה לומר הנהר ו' שנסתלק וצפריה ורביה חזר הנהר, דנחית אדם הראשון, אבא, חכמה, שנהר יולא מעדן, חכמה, לאתריה, להסקות את הגן, נוק', שכינתא, ולבתר סליק אבא כל צריה לאתריה שהן הגלגולין של כל דור ודור:

^{כ"ט} דאיהו שעתא דקיימא מזוליה כו' עד ומינה בני חיי ומזוני. הוא נוסחא אחרת ויכאן כריך להיות

ליה בגופא אחרא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני אמר ליה והא כתיב (שמות כא י) אם אחרת יקח לו שארה כסותה ועונתה לא יגרע והן כל אלה יפעל א"ל וכו' ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף (שם). אמר ליה ודאי אתגלי הכא רזא עלאה כמה דאוקמוהו מארי מתניתין אשתו כגופו דמיא (נ"א דף קד ע"א) ואשתכח דאיהי חיים דיליה הדא הוא דכתיב (קהלת ט ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת עץ חיים היא למחזיקים בה (משלי ג יח), ואיהי פרנסה דיליה הדא הוא דכתיב (דברים ח ט) ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם וכו' ומינה בני חיי ומזוני עד כאן נ"א).

[תיקוני זוהר – המשך דף קד ע"א]

י' וְלִקְבֵּל אֶלֶּיִן גְּלִגּוּלִין שְׁנוּי מְקוּם וְשְׁנוּי הַשֵּׁם וְשְׁנוּי מַעֲשֵׂה, שְׁנוּי מְקוּם כְּגוֹנוֹא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְאִתְמַר בֵּיה (ישעיה כו כא) הִנֵּה יְהוָה יוֹצֵא מִמְקוֹמוֹ, י' וְכֹד נִפְיָא אֲשַׁתְּנִי מְדִינָא לְרַחֲמֵי וּמְרַחֲמֵי לְדִינָא, כְּמָה דְאִוקְמוּהוּ מְאָרֵי מְתִיבִין לֹא כְשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בְּעוֹלָם הָבָא דְאִיהוּ אֲתֵרִיָּה נִכְתָּב בִּיהו"ה וְנִקְרָא בִּיהו"ה, בְּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב בִּיהו"ה וְנִקְרָא בְּאֲדִנִי, דָּא שְׁנוּי מְקוּם לְבָר מְאֵתֵרִיָּה, דְאִיהוּ עֲלָמָא דְאִתִּי, עֲלָמָא דְאִתִּי לִית בֵּיה שְׁנוּיָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יְהוָה לֹא שְׁנִיתִי, נִכְתָּב בְּשֵׁם יְהו"ה וְנִקְרָא בְּשֵׁם יְהו"ה, אֲתֵקְרִי יְהו"ה רַחֲמֵי, לְבָר מְאֵתֵרִיָּה אֲשַׁתְּנִי וְאֲתֵקְרִי אֲדִנִי וְאֲתֵקְרִי דִין, וְדָא רְזָא עוֹמֵד מִכְּפָא רַחֲמִים וְיוֹשֵׁב עַל כְּפָא דִין.

י' וְלִבְשׁוּי הַשֵּׁם דָּא מִצְפָּ"ץ, דְאִיהוּ בְּאִתְ בִּשְׁמֵי יְהו"ה, י' וְלִבְשׁוּי מַעֲשֵׂה דָא שְׁבַת, דְצָרִיךְ כָּל עוֹבְדוּהִי כְּלָאֲחֵר יָד, וְרְזָא דְמִלָּה (חסר כאן ותמצאנו בתיקוני זוהר חדש פ"ד ד') וְרָאִיתְ אֶת אַחֲוֵרִי. וְעוֹד הִשִּׁיב אַחֲוֵר יְמִינוּ וְגו' דְאִיהִי אֲתֵקְרִיָּא יָד יְמִינִיה, יָד ה' וְדָאִי. וְכִגִּין דָּא כְּלָאֲחֵר יָד אִיהוּ שְׁנוּי מַעֲשֵׂה בְשֶׁבַת. וְלֹא לְמַגְנָא אִוקְמוּהוּ מְאָרֵי מְתִיבִין תַּעֲלָא בְּעֵדְנִיָּה סְגִיד לִיָּה וְאָמְרוּ מִי שְׁהַשְׁעָה מְשַׁחֲקַת לּוּ אֵל תִּתְגַּרְהָ בּוּ, י' וְיִדְהָא דָּא אֲזִיל בְּגִלְגּוּלָא עַד דְאֵעֲרַע בְּשַׁעֲתָא דְאֲתֵבְרִי בְּהַ מְשַׁשֶּׁת יְמֵי בְּרָאשִׁית, כְּדָאֲמַר קְהֵלֶת לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל חַפְצֵן וְגו'. כ"ח זְמַנִּין אֲדַכְּרֵ קְהֵלֶת הַכָּא עֵת.

(נ"א כל דאיהו צדיק, אחר יד דאיהי שכינתא, דא שנוי מעשה, ובזמנא דאיהו כלאחר יד לית תמן סגידו, דאיתמר ביה כל הכורע כורע בכורח, תעלא בעידניה סגיד ליה, דבזמנא דאיהו כלאחר יד אתעביד זנב, ועם כל דא דאמר תעלא בעידניה סגיד ליה באתריה, אבל חוץ מאתריה הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים דהא צדיק גמור אף על גב דנחית מדרגיה ואתעביד זנב לאריות, עליה איתמר (תהלים לו כה) לא ראיתי צדיק נעזב, מאי זנב דיליה ההיא קוצא דאת ד' מן אח"ד דאיהי י' זעירא שכינתא תתאה, עליה איתמר (משלי כד טז) כי שבע יפול צדיק וקם.

תא חזי גלגול דאת ו' איהו דנפיק בשעתיה, דעליה איתמר מזל שעה גורם, כמה דאוקמוהו אין מזל יום גורם אלא מזל שעה גורם, באברהם מה כתיב ביה כד אתיא בגלגולא, (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבקר אל

ביאור הגר"א

^כ ולקבל אליו גלגולים שינוי מקום כו'. רוצה לומר תלת גלגולים, שינוי מקום ככסא וכמו שמפרש והולך עומד מכסא רחמים כו' והוא ככסא למקנו ביה בינה, ובבינה עולם הבא כו' כשאני כו' דש"מ יום השביעי, לא יום כו' לעת ערב יהיה אור ועולם הבא דרגא דבינה דשם נכתב ונקרא בהו"ה ולא אשתני אלף לבד ממקומו וכבר כתבתי למעלה (שנעשה) שהוא שינוי מקום מדכורא לנוק' ועיין לעיל ריש תיקון נ"ח ומה שבארנו פס. ורוצה לומר

^{כב} וכד נפיק כו' לא כשאני נכתב כו'. דבאצילות הכל אחד, בינה כסא רחמים אבל דבריאה פס כסא דין ושם נקרא באלדניי דמשם ואלך דרגא דנוקבא, עולם הזה, ונקרא באלדניי, אבל באצילות היא נכללת בצעלה בשם הו"ה ומשם ואילך משתנה לרחמי ולדינא ונקרא אלוקים, (בראשית ג כד) להטו כו' וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ח עיין פס:

^{כג} שינוי השם דא כו'. הואו בזמנ"ט דביה כל התמורות והשינויים והוא שינוי השם דהשם הו"ה עלמנו נשתנה צו ומכל מקום קב"ה דאיהו מלגאו לא נשתנה כמו שאומר לעיל וזה שאמרו (סנהדרין לח ע"ב) אל תמירני צו:

^{כד} שינוי מעשה. בעשיה, דשם המעשה, ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ד ד' ומה שבארנו פס בארכובה:

^{כה} דהא לא אזיל בגלגולא כו'. ולכן כריכין לנהוג צו כבוד ולסגוד ליה, לכל השתחויה וכבוד הוא למלכות, ומי שזוכה למלכות, והוא דקיימא ליה שעתא שהוא דרגא דמלכות. ואמר כ"ח זמנין כו' שהן כ"ח פרחין דב' ידים ועיין לעיל תיקון נ"ב ורזא דמלה ה' אלקינו ה' יד הגדולה כו':

המקום, ובגין לאקדמא לה יצחק מה כתיב ביה בגלגולא, (שם כד סג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, נפק לגבה לחקלא, בגין דאתמר ביה (ירמיה ט ט) מי יתנני במדבר מלון אורחים, חד אקדים לפשפשא בה בצפרא, ותנינא לפשפשא בה ברמשא, יעקב מה כתיב ביה (בראשית כה יא) ויפגע במקום, פגע בה, זכאה איהו מאן דפגע כגון יעקב, דעליה אתמר (שם) וילן שם, וזהווא לינה הוא לניה, מיד דאערע בה (שם לב ב) ויפגעו בו מלאכי אלהים, ועם כל דא דפגע בה הוה נטיר לה, ולא אתאחד עמה עד דאתא בעלה, ודא איהו (שם כח יא) וילן שם כי בא השמש, דבגיניה (שם לב לב) ויזרח לו השמש, דאיהו משה דאתא ביה בגלגולא רוחיה דמשה, ובגין דא יעקב ומשה הוו קיימי בדרגא חדא בעמודא דאמצעייתא, אכל דא בגופא ודא בנשמתא, ובגין דא לית שעטא קיימא לכל בר נש דאיהי שכינתא בלא בעלה.

ובגין דא פד דחיקת ליה שעטא לרבי פדת, ואמר אי בעית דאחרביה לעלמא ואפשר דנפלת בשעטא דמזוני, ואולי דנפלת מאי ואולי, אלא ואולי אי בעי קודשא בריך הוא דנפלת בשעטא דמזוני, דהא אתתיה עבדי, ואולי אי בעי בעלה דהוי קיימא מה דאיהי עבדת בלא רשותא דבעלה.

וכגונוא דא לית שעטא קיימא דאיהי שכינתא להווא בר נש, אלא אם ייתי בגלגולא כהווא בר נש דהיהיא שעטא, ורזא דמלה (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן אל הקדש, ובלא בעלה אתמר (שם ב) ואל יבא בכל עת אל הקדש (במדבר א נא), והזר הקרב יומת, ולית מיתה אלא עניותא, והאי זר לאו בזר אחרא דמום זר, אלא זר מבעלה.

זכאה מאן דאיערע בשעטא דאתברי משית ימי בראשית, דכל נשמתא אית לה עת וזמן בגלגולא, כמה דאמר קהלת (קהלת ג א) לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, ודא שכינתא תתאה דאיהי זמן ועדן לכל ספירה וספירה, ולכל גלגולא וגלגולא, ואיהי עדן ועדנין ופלג עדן, עידן דכל עדנין שפיר, מאי ופלג עדן, אלא כגון פלג המנחה, בשמאלא אתפלגת לדינא, ובימינא לרחמי, בעמודא דאמצעייתא אשתלימת, וכד אתפליגת בימינא ושמאלא אתמר בה לאסתר (אסתר ה ג) מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש, ואיהו כ"ח יהו"ה, פלגו דילה יד ימין, ופלגו דילה יד שמאל, ולקבל תרווייהו אדכר קהלת בה כ"ח זמנין עת).

[תיקוני זוהר – דף קד ע"ב]

הדא הוא דכתיב (קהלת ג ב) עת ללדת ועת למות עת לטעת וכו', ואינון י"ד י"ד (אלו במילוי דסיהרא), יד ימינא רחמי, ללדת לטעת לרפוא לבנות לשחוק לרקוד פנוס אבנים לחבוק לבקש לשמור לתפור לדבר לאהוב שלום. יד שמאלא דינא למדן, למות (דף קד ע"ב) לעקור להרוג לפרוץ לבכות ספוד להשליך אבנים לרחוק לאבד להשליך לקרוע לחשות לשנוא מלחמה, יד ימינא איהי פשוטה לקבל שבים, דכתיב (שמות יד ח) ובני ישראל יוצאים ביד רמה, (שם טו ו) ימינך יהו"ה נאדררי בכח, יד ימינא רחמי. יד שמאלא דינא, דכתיב (שם ט ג) הנה יד יהו"ה הויה, (דברים ב טו) יד יהו"ה היתה בם להמם.

והובגין דא אית עת רצון ואתמר בה (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן אל הקדש, ואית עת דינא דאתמר בה (שם ב) ואל יבא בכל עת אל הקדש, ובגין דא אינון כ"ח יומי דסיהרא, י"ד יומין איהי שלימתא, וי"ד חסרה, ומאן דאתייליד ביומי שלימותא איהו שלים בבנין בחיי ובעותרא במזוני בחדוה בשלוה בבנינא, בכל י"ד עתות טב. ומאן דאתייליד בזמנא דאיהי חסרה, בכל י"ד יומין אלין איהו חסר בכלהו, איהו עניא מסכנא בלא מזוני ובלא חיי. ומאן דאתייליד באמצעייתא יהא בינוני.

וכל דא מאן גרים דאתייליד ברישא או בסופא או באמצעייתא, דא גלגול דיליה דמחייב ליה, (ומאן גרם דא דאתייליד תמן בגין דמזליה גרים דאתחייב מלעילא) קדם דאתייליד לעלמא, ובגין דא אמר לרבי פדת דאי בעי דאחרוב לעלמא וכו', (ומאן דאתייליד בחסרונא דסיהרא בכל י"ד יומין איהו חסר דמזליה גרים ולהאי בר נש קשין לו

ביאור הגר"א

^{כ"ב} ובג"ד אית עת רצון ואתמר בה כו'. לאפוקי שניתן נשות לשלטאה עת אחרת, כמו שכתוב (ויקרא טז ג) ואל יבוא כו' וכבר כתבתי סם למעלה מזה בארוכה:

מזונותיו כקריעת ים סוף), (נ"א אפשר דנפלת בשעתא דמזונא, דלהאי בר נש דאתייליד ב"ד שמאלא קשין מזונותיו כקריעת ים סוף, דמזונא דנשמתא אורייתא, מזונא דגופא נהמא, בין בהאי ובין בהאי קשין מזונותיו), וליבגין דאינון מסטרא דדינא דאתברי בדינא דאיהו אדנ"י, ומאן דאתברי ברחמי דאיהו יהו"ה, לאו אינון קשין מזונותיו, ומזונא דנשמתא אורייתא, מזונא דגופא נהמא מחמשת המינין.

ומאן דאיהו מסטרא דאדם דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אתמר ביה (בראשית א כו) וירדו בדגת הים וכו', בכלא שליט כמה דאתברי בשמיא ובארעא ובמיא, ועליה אתמר (קהלת ג טו) ולימה שהיה כבר הוא, מה שהיה קדם דייטי להאי עלמא, כמה דאת אמר (שם א ט) אין כל חדש תחת השמש, וליכבר הוא מחוייב למיהוי בהאי עלמא, כמה דאת אמר (ירמיה א ה) בטרם אצרך בכטן ידעתיה, ואשר להיות כבר היה (קהלת ג טו), ואשר איהו למיהוי בהאי עלמא, כבר הוא מחוייב למיהוי קדם דייטי לעלמא הכא בגלגולא.

[תיקוני זוהר – דף קה ע"א]

והאלהיים יבקש את נרדף (שם), זה הכל דאיהו נרדף מקיז, וקם קיז וקטל ליה, הדא הוא דכתיב (בראשית ד ח) ויקם קיז אל הכל אחיו ויהרגהו, (דף קה ע"א) ולייקם ודאי, דהיה הכל עליה, וקם קיז ויהרגהו, קיז אתקרי על שם דקני על אחוה, בגין דחזא יקריה ותוקפיה לעילא, דקרביניה אסתלק לאתר דעתיק יומין, דאתמר ביה (דניאל ז ט) ועתיק יומין יתיב וכו', וקרביניה היה מבכורות צאנו, ואתקבל ליה ברעוא.

אמר ליה, אם בן דקרבינא דיליה אתקבל, אמאי אתייהיב חילא לקיז למקטליה, (בגין דא יש הבל אשר נעשה על הארץ וגומר (קהלת ח יד) אמאי), אמר ליה הכא ודאי רזא עלאה, דאיהו היה דרגא דעץ הדעת טוב ורע דחאב ביה, ובמה דחאב ביה קביל ענשיה בהאי עלמא, ובההוא קרבינא דאתקביל מניה אשתזיב מענשא דההוא עלמא, דתרי ענשי היה מחוייב חד לעילא וחד לתתא, הדא הוא דכתיב (בראשית ב יז) ימי כיום אכלך ממנו מות תמות. אמר ליה, והא אדם היה דחאב בהאי אילנא, אמר ליה עובדא דאבוה היה ליה ומת, אמר ליה כי כיום אכלך ממנו כתיב, אמר ליה בההוא יום הציץ ומת.

ביאור הגר"א

¹⁶¹ בגין לאינון כו' ומאן דאתברי כו'. דהוי"ה הוא ביד ימינא, ואלני ביד שמאלא, וכמו שאומר לעיל כ"ח כ"ט, יד כותבת – אורייתא דככתב לאיהו לימינא, יד חותמת – אורייתא דבעל פה לאיהו לשמאלא, אורייתא דככתב לאיהו לימינא עלה אתמר וזני ישראל יוצאים ביד רמה כו' עיין סם בדבריו. ויחודא דהוי"ה ואלני הוא ההוא טמיר ונעלם, שמא מפרש כידוע, וזה שאומר ומאן לאיהו מסטריה דאדם כו'. ואמר כמה דאתברי בשמי' כו'. עיין לעיל נ"ב ב' וחיליה בימא ובישחא וברקיע, והוא רעיא מהימנא, דרגיה דאדם, שמא מפרש, ועליו נאמר ורדו כו', ועיין בזוהר פ' תלא רע"ח רע"ט, וזה שאומר ועליה אתמר מה כו' דהוא דרגא דרעיא מהימנא כמו שכתוב מ"ה ש"היה הוא שיהיה כו'. ואמר

¹⁶² מה שהיה כבר הוא. על ביאתו ראשונה לעולם במתן תורה. ואשר להיות כבר היה – על גלגולין דיליה, לאזיל בכל דרא בתלמידי חכמים, והוא מחולל בכל דרא צבני קיז לאינון ערב רב, כלי חמס על ישראל ותלמידי חכמים מצוין, (משנה סוטה ט טו) וחכמת סופרים הסרה, ועיין ברעיא מהימנא פ' נשא ועיין לקמן קי"א א' הכא אחזי לקיז דעתידין למהוי ישראל דוחקא כו', וזה שאומר והאלקים יבקש את נרדף, זה הכל לאיהו נרדף מקיז, דהכל הוא משה כמו שאומר לעיל וכמו שאומר למטה, ועיין ברעיא מהימנא סם בצרכה. ואמר ¹⁶³ כבר הוא מחוייב למהוי כו' בסלע שנלקה, והלוחות שנשברו, והכל בצביל הערב רב שקבל, ולכן יתגלגל בכל דרא בין הערב רב, ומבזה בינייהו, לאתכפר כמה דחב, ולכן דקהלת סם אחר שפירש כ"ח עתים שהן ביד ימינא ושמאלא, הוי"ה ואלני כ"ל, אמר מה שהיה כבר הוא על דרגיה דאדם המכריע דביה הכל כ"ל והוא מושל על המול כמו שאמרו (תרגום יונתן דברי הימים א כט יא) בשמיא ובארעא כו', ולכן היפך הכל ועשה אותות, בשמים כמו חשך, וזים – שבעו, ובארץ – שהפך אותה לכנים, ושאר מופתים שעשה בהם, והוא שליט על כל כ"ח עתים וזהו חכמה – כ"ח מ"ה, כ"ח באמא כמו שאומר לעיל ל"ט א' ס"ז א' ואיהו כ"ח צב' ידיו כמו שאומר לעיל תיקון נ"ה, ומ"ה הוא בצבא, אדם, והוא בת"ת המכריע בין ב' ידיו, דרגא דרעיא מהימנא, ולכן אחר שסיים כ"ח הג"ל התחיל מה, והוא כ"ח מ"ה.

ואמר

¹⁶⁴ ויקם ודאי דהוה הבל כו'. וכן הוא בכל דור, דתלמידי חכמים הם ראויים להיות רישא דעמא, וקאמין צנוי דקיז עלייהו, ורדפין להון, והכל בצביל קנאה דהתלמיד חכם סליק לדרגין עילאין דתורתו סליק לעתיק יומין וכן קרח קני למשה: ¹⁶⁵ כי ביום אכלך כו'. רואה לומר דזה נתקיים בהבל. ורואה לומר כדעת המפרשים שאמרו שהכל היה ביום אחד:

אמר רבי שמעון בגין דא כתיב (קהלת ח יד) יש הכל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים שמגיע אליהם ^{ימ} כמעשה הרשעים, והכא אתרמיז צדיק ורע לו רשע וטוב לו, צדיק ורע לו הכא אתרמיז, יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים, ודא רזא דצדיק דאערע ליה כמעשה הרשעים, לאו דאיהו רשע ולא בן רשע אלא כמעשה הרשעים דחב בעובדא דחייבא, דאינון סמאל ונחש, אירע ליה עובדא דלהון, והאי איהו רזא פוקד עון אבות על בנים (שמות כ ה), בגין דמעשה אבותיהם בידיהם, דא גרים להכל מיתה, ומת בלא בן, ^{ימ} ובגין דא אזיל בגלגולא, שיין דמשה איהו ש"ת מתמן רווח שיין (ס"א ש"ת), הדא הוא דכתיב (בראשית ד כה) כי ש"ת לי אלהי' זרע אחר תחת הכל כי הרגו קין, תחת הכל ודאי, ^{ימ} דהכל רכיב עליה, ואתעביד ש"ת הרפכה ליה, ^{ימ} ואיהי סיומא דאלפא ביתא, ובגין דא תחת הכל.

^{ימ} הכל, הלב, ואיהי ה' משה, והלב איהו לשמאלא דאיהו אלהי'ם, הלב מבין, ואיהו סתיר בניינא ונפלת בגיניה, ובגין דא ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהי'ם (שמות ג ו), בגין דתמן הנה דחב באלהי'ם, דאיהו אלהי'ם דעובדא דבראשית, ודא איהו דחב כמעשה, לבת אש ברפתא דמלפא דחב ביה, ואתבייש פסי ליה בדיליה (ס"א בחיליה) בש"ת, ומה דהוה ש"ת אתחבר עמיה ב' ואתעביד בש"ת, ודא איהו יר"א בש"ת, ועוד ש"ת בא"ת ב"ש אינון אב, ש"ת לבתר דזכה בא"ת יו"ד, ברא ש"ת, ^{ימ} ואיהי יו"ד דאתמר ביה (משלי ח כה) יהו"ה קנני ראשית דרכו, ^{ימ} דאיהי עשרה דורות, ותב לה לאתרה, אתקרי בראשית, ומתמן זכה לאורייתא דאתייבת על ידיה.

ביאור הגר"א

^{ימ} כמעשה הרשעים והכא אתרמיז כו'. רואה לומר בפסוק הזה כמו שכתוב (קהלת ז טו) יש לדיק כו' ויש כו' ומפרש והולך לאו דאיהו כו'. רואה לומר, שיש לדיק שעושה חטא אחד גדול, והוא בשביל שמוכש בטבעו ממעשה אבותיהם, וזה שאומר אלכא כמעשה הרשעים דחב בעובדא דחייבא כו'. רואה לומר, דכתיב הרשעים, לשון רבים, שהן ס"מ ונחש, והוא בחטא אביו, וגרס ליה להלבישו בלבוש לילה, והוא קשה לו מאד לזרז ממנו, וזה שאמרו (משנה קדושין ד ז) הנושא אשה כריך לזדוק כו', שעל פי הרוב טבע האילן הוא צפרי אם לא בזיהרות גדול ולואי:

^{ימ} ובג"ד אזיל בגלגולא. רואה לומר בשביל שנשאר בלא בן וכמו שאומר בסבא פ' משפטים. ומפרש והולך הגלגולים לילה עד משה והאיד הכל מרומז במשה. ואמר שיין דמשה איהו ש"ת, דש"ת בגלגולא קדמאה דהכל וזה שאומר הה"ד כי ש"ת לי כו' והוא ראשי תיבות מש"ה – מ"שה ש"ת ה'צל, וע"ל המ"ם דמשה דרווח מש"ה, וה' מאברהם, ורואה לומר לאברהם תיקון ה' דהכל דחב ביה' כמו שאומר למטה דחב באלקים כו' דברתא למלכא דחב ביה כו' ונתקן באברהם, בצרית שניתן לו, ואח"כ במשה נתקן הכל, והה' – ביה' חומשי תורה, ובמה שהאיץ – ויסתר משה פניו כו', וזכה לתמונת ה' יביט, ומ"ם דמשה – צמ' יום שעמד בהר ונעשה מ"ה, וש' דג' אבהו בג' דרגין דכהנים לויס וישראלים במתן תורה וכמו שאמרו (שבת פח ע"א) בריך רחמנא דיהיב לן אורייתא תליתאה בירחא תליתאה ביום תליתאה לעם תליתאה ע"י תליתאה (סוד ג' ההי"ן דשבת מש"ה ע"ב ועיין ברעיא מהימנא פ' תלך מאלו ג' ההי"ן) והכל לתקן אות השי"ן דג' ראשין בג' דרגין, ומ"ה לילה ראה לתקן בגרי האלק, דש' – ג' חיוון ג' דרגין, ומ"ה – אדם, וזה בזה בערב רב ולכן מ"ה לילה (קהלת ג טו) מה שהיה כבר הוא ואשר כו', אזל בגלותא כנ"ל:

^{ימ} דהכל רכיב עליה כו'. דהוא סוד הגלגול דמרכיבין אילנא באילנא אחרא ועביד פירין כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס ר"ח א': ^{ימ} ואיהו סיומא כו'. דהכל הוא ה' ל"ב נתיבות, ול"ב נתיבות הוא עשר אמין ואחריהן כ"ב אחרון, ועיין מה שבארנו בספר יצירה בארוכה, וה' הוא ה' לאולדת יתרון, והן ג' דרגין נר"ן, ה' – נשמתא, ול"ב רוחא ונפשא, וש"ת הוא סיומא דכולן וזה שאומר ובג"ד תחת הכל. רואה לומר בסיומא והרכבה לילה:

^{ימ} הכל, הלב ואיהי ה' משה כו'. רואה לומר הלב – ה' לב, ללב הוא בינה, ה', וכמו שאומר למטה דהא לבא איהו אימא עילאה דאתמר הלב מבין, וזה שאומר והלב איהו לשמאלא כו' דבינה היא לשמאלא, וכן מלכות, ה' תתאה, ואמר דאיהו אלקים רואה לומר כמו שמפרש והולך דלכן ירא מהביט אל האלקים בגין כו' דדרגא דהכל מש"ה, הכל הלב כנ"ל ושם פגים, דהאיץ, ולכן ויסתר, ואמר ואיהו סתיר ביניא רואה לומר הלב מבין לשון בנין, ובנינא לילה מלכות, ה' תתאה, ויבן ה' אלקים את הכלע, וזה שאומר ונפלת בגיניה. כמו שכתוב (עמוס ד ה) נפלה כו' בתולת ישראל, (עמוס ט יא) סוכת דוד הנופלת. ואמר דאיהו אלקים דעובדא דבראשית רואה לומר אלקים, בינה, דהוא כ"ח מ"ה, עובדא דבראשית, כ"ח דשם, והיא עשתה את בראשית דהיא בת אש דתמן כמו שמפרש והולך דנראה לו בלבת אש, ב"ל – הן ל"ב נתיבות ב"ל דהכל, בת אש – דבראשית, דהיא בת, ה' הנ"ל, ועם אש היא אשה, והוא א"ב ש"ת כמו שמפרש והולך ועוד ש"ת בא"ת ב"ש כו' והוא אב וכן דאתגלגלו ביה. ואמר דחב כמעשה. רואה לומר, בינה דהיא עובדא ועיין לעיל ריש תיקון ס"א ופגס בבית – בינה, ובאלף – חכמה, וכאן נתקן בבשת שהיה ירא, כי יראה היא הבושה כמו שאומר בסוף פרק ב' דנדרים וזה שאומר ירא בושת. וא' דפגס במחשבה – נתקן בסיני דפתח אנכי, וב' הוא עובדא דהעולם נברא בבי"ת, ואלף הוא המחשבה שהוא התורה שניתנה באלף והוא המייחדם, שמא מפרש, אדם:

^{ימ} ואיהו יו"ד כו' ראשית דרכו. והוא גם כן רי"ש דבראשית, וזכו במצרים דאלטרפו ר"י שנה: ^{ימ} דאיהו עשרה דורות. דאלטרפו זהו עד שם כמו שמפרש והולך:

רמ"הא י' איהי מיעקב וי' מישראל, י' מאדנ"י י' מיהו"ה, ש"יין ממשה איהי משת תמן רווח לה, וכד אול לשם רווח תמן תרין אתון ש"ם, וכד אול עשרה דורות עד אברהם תמן רווח ה' דיליה, ואתקרי מש"ה, ומ"רזא דמלה מולין לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם (ישעיה סג יב), ובה אפיק לבנוי מגלותא, ובה מחא למצראי, ה"דא הוא דכתיב (שמות ט ג) הנה יד יהו"ה הויה, ה' חמש אצבעין, ובה בקע ימא, ודא איהו בוקע מים מפניהם, ויבה עתיד למהוי בוקע ימא דאורייתא מימינא, וי"ההוא זמנא מה דהוה לשמאלא בלבא הנה הבל דאיהו הלב, הבל אסתלק לימינא, ומתמן סליק למוחא דאיהו חכמה, דהא לבא איהו אימא עלאה, עלה אתמר הלב מבין, ולכתר נחית על ארעא לנחתא אורייתא על ארעא.

[תיקוני זוהר – דף קה ע"ב]

ובגין דא (קהלת ח יד) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, דא אדם והבל, דדא חב במחשבה ובעובדא, ודא חאב במחשבה ובעובדא, במחשבה איהי י', עליה אתמר (במדבר יד כב) וינסו אותי זה עשר פעמים, וי"ובגין דא כד אתא (דף קה ע"ב) אדם בגלגול באברהם, אתנסי ביה בעשר נסיונין, ובגין דחאב במעשה כד אתגלגל ביצחק נתנסה במעשה, באברהם נתנסה במחשבה, וביצחק במעשה, יעקב כליל תרוייהו, מסטרא דיצחק קרא ליה יעקב, מסטרא דאברהם דתמן מחשבה קרא ליה ישראל, (נ"א דאבא אתגלגל באברהם דאיהו לימינא, ואמא ביצחק דאיהו לשמאלא, יעקב בגין דאיהו כליל תרוייהו אבא ואמא, אתמר ביה ישראל עלה במחשבה בכתר עליון דאיהו מחשבה סתימא, וכד אתא אדם אצטרף באברהם, ואתפשטו שרשוי בארעא, ורזא דמלה (משלי יז) מצרף לכסף וכור לזהב (משלי יז ג), מצרף לכסף דא אברהם, וכור לזהב דא יצחק, ובוהן לבות יהו"ה (שם) דא יעקב, לית ספירה דלא אתגלגל אדם עלאה, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כ"ח מ"ה חכמה ודאי, בגין לצרפא וללבנא לאדם דברא בדיוקניה לתתא, ואציל ביה אצילותיה, וכל טרחא דלעילא לא הוה באדם אלא בגין אצילות דאדם דלעילא, דדא בדא תליא. ובג"ד כו')

ובגין דא ישראל עלה במחשבה, וי"אמר ליה מנלן דאברהם תמן במחשבה, אמר ליה לאו למגנא תקינו מארי מתניתין הרוצה להחכים ידרים דאיהי חכמה ואיהי מחשבה, באברהם אתלבן אדם, וביצחק אצטרף, ורזא דמלה (משלי יז) מצרף לכסף וכור לזהב (משלי יז ג), מצרף לכסף דא אברהם, וכור לזהב דא יצחק, ובוהן

ביאור הגר"א

^{רמ"ה} והאי יו"ד כו'. ליעקב וישראל הן דגין דהו"ה ואלדנ"י והן ז' יודין, זה בעקב דאלדנ"י, נוק', יעקב, וזה בראש הו"ה, דכורא, ישראל, ועיין מה שאומר לעיל סוף תיקון נ"ו:

^{רמ"ט} ורזא דמלה כו' שם עולם. ימין משה הוא ה' לאברהם שהוא בימינא זה' אכזבאון דבה נעשו כל הנסים כמו שמפרש והולך ובה כו' לעשות שם, להאטרף שם דיליה עמה, ולעשות משה, וזהו בוקע מים דבה בקע ימא כמו שמפרש והולך וכמו שכתוב (שמות יד טז, כא) ונטה את ידך כו' ויט משה את ידו כו'. ואמר ובה אפיק כו'. כמו שכתוב (שמות יד ח) ובני ישראל יוראים כו', וכן ימא כמו שכתוב (שמות יד לא) וירא ישראל את הים הגדולה כו', וזה שאומר ודא איהו בוקע כו'. רואה לומר שהוא ה' דמשה:

^{ר"ז} ובה עתיד כו'. עיין לעיל נ"ב ז' ס"ה ז' ומה שבארנו שם ושם:

^{רמ"ח} כההוא זמנא מה דהוה כו'. רואה לומר, לעתיד לבוא יעשה מהלב דהוא לשמאלא – הבל, וסליק למוחא דהוא לימינא ויתוקן הכל מחשבה ועובדה ואח"כ ירד ההבל על הארץ דהוא רעיא מהימנא לבקע ימא דאורייתא. ואמר ובג"ד יש הבל כו'. דכד הבל סליק ליש, נעשה אח"כ על הארץ ואח"כ מפרש והולך סיפיה דקרא אשר יש לדיקים שמגיע כו', לדיקים לשון רבים הוא אדם והבל, שלאדם מגיע בפיתוי ס"ם ונחש, והוא בגין רשיעיא דתליא ביה, והבל מגיע מעשה אבותיהם כו' כנ"ל, ואמר עליה אתמר וינסו כו' רואה לומר זה חטא במחשבה כמו שכתוב (תהלים עח יח) וינסו אל בלזבס כו', ונאמר עשר פעמים והוא ראייה דמחשבה הוא ביו"ד, וישראל היו להם מעשה אבותיהם בדיהם כמו שאומר לעיל כ"ח ז' ועיין בזוהר פ' בראשית כ"ח א' אמר ר' אלעזר והא מאן יהיב עובדא כו':

^{רמ"ט} ובג"ד כד אתא אדם כו'. כמו שאומר בפ' שמיני לאברהם ברזא דחכמה וינחק ברזא דתבונה ויעקב ברזא דלעת כליל שניהם זה שאומר דאבא אתגלגל באברהם דאיהו לימינא ואימא כו': לית ספירה דלא כו'. כמו שאומר לעיל תיקון מ"ג ולעיל י"ג א' דשמא מפרש מתפשט ומסקי כולא, הוא בכל ספירין ובכל עלמין, וכן אדם שהוא בדיוקניה מתגלגל בכל בר נש וכליל כולא ואמר כ"ח מ"ה רואה לומר, מ"ה חושבן אדם, שמא מפרש, ובנוסחא אחרת שכתוב בפנים מסט' דינחק קרא ל' יעקב מסט' כו' דהו"ו, יעקב וישראל כנ"ל:

דחמו מחשבה. רואה לומר חכמה, דכורא, ורואה לומר משום שרואה לסיים ישראל עלה במחשבה:

^{רמ"ט} א"ל מנלן לאברהם כו'. רואה לומר, ישראל הבאת ראייה דהוא מסטרא לאברהם ממה שאמר ישראל עלה במחשבה, אברהם עצמו לא ידענו:

לבות יהו"ה (שם) דא יעקב, והן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר (איוב לג כט), אמר ליה אם כן מאי וישוב לימי עלומיו.

י"אמר ליה לאילנא דהוה קשיש יומין ואתייבשו ענפין דיליה, קציצו ליה ואצמח בשרשוי, דקמו מניה ענפין חדתין פקדמיתא, כגוונא דהוה בעולמוי, ודא איהו וישוב לימי עלומיו, ודא הוה חלמא דחזא נבוכדנצר בחלמיה, אילנא רבא ותקיף (דניאל ד ט), ובסוף חלמיה הוה אמר (שם יא) גדרו אילנא וקציצו ענפיה, ולבתר אמר (שם יב) ברם עקר שרשוהי בארעא שבוקו, ולית אילן הכא אלא אדם עלאה, דאתמר ביה (דברים כ יט) כי האדם עץ השדה, והאי אילנא קודשא בריה הוא אנטע ליה

הובא מאחרי הפסקה הבאה המסתיימת במלה בשרא. (ס"א וארכיב ליה עד אלה דור, כגוונא דשכינתא דאיהי סליקת לאלה דור בעשר ספירן, דבהון סליקא עשר זמנין מאה, עד דסליקת בהון לאלה דור, ומיד דאצלח אילנא בארעא נחית אילנא מלעילא, שרשוי בארעא דאיהי שכינתא, ואתרביאו תמן ענפוי עד אין סוף, ואתפשטו בה שרשוי עד אין תכלית, בההוא זמנא אתרבי אילנא כמלקדמין, הדא הוא דכתיב רבא אילנא ותקיף ורומיה מטי לשמיא, וחזותיה לסוף כל ארעא, ומניה יתזן כל בשרא, כל בני אדם דלתתא, בההוא זמנא אתרבי אילנא כמלקדמין, הדא הוא דכתיב רבא אילנא ותקיף וכו', חיות ברא אילן חיות הקדש, צפרי שמיא אילין נשמתין, ומניה יתזן כל בשרא לתתא. דבזמנא דחב אדם והוה מקצץ בנטיעות, בכיכול כאלו אעקר חיון ומלאכים ושרפים ואופנים מאתריהון, ולא הוה מאן דמקבל צלותין, דאתמר בהון (קהלת י כ) כי עוף השמים יוליך את הקול, ובעל הכנפים יגיד דבר, מאי יגיד דבר, בצלותין וזכוון דישראל. אמר ליה רבי אלעזר, בודאי עלאין ותתאין הוו תליין באדם קדמאה, ולא למגנא אוקמוה קדמאין מארי מתניתין, לעולם כו') [תיקוני זוהר – דף קו ע"א]

ככמה דרין ולא אצלח עד דנטע ליה בארעא דישראל, וארכיב ליה בתלת אבהן ואצלח תמן, ובגין דא הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר, מיד דאצלח תמן ואחיד תמן, אתפשטו שרשוי על ארעא דאיהי שכינתא, ויאסתלקו ענפוי בכל רקיעין, ובכל מרכבין דנשמתין ומלאכיא וחיוון ושרפים ואופנים, עד דאתחזר פקדמיתא (ס"א עד אין סוף), והא אוקמוה עץ החיים מהלך ת"ק שנה, (דניאל ד ט) רבא אילנא ותקיף ורומיה ימטי לשמיא, וחזותיה לסוף כל ארעא, תחותיה תטלל כל חיות ברא, ובענפוי ידירו צפרי שמיא, דאינון נשמתין קדישין, ומניה יתזן כל (דף קו ע"א) בשרא.

ולאו למגנא אוקמוה לעולם יראה האדם על עצמו כאלו כל העולם תלוי עליו, ויאבל בר נש דטרח עליה קודשא בריה הוא בגלגולא ולא אצלח באתריה, אעקר ליה מאתריה ושווי ליה באתר אחרא, ושני ליה אתר, ורזא דמלה ועפר אחר יקח וטח את הבית (ויקרא יד מה), ודא שנוי מקום, (כאן חסר והוא בתיקוני זוהר חדש פ"ה ע"א) אם אצלח מוטב, ואם לא אצלח אעקר ליה מתמן וארכיב ליה באתר אחרא, ושני שמיא ודא שנוי השם, אם אצלח מוטב ואי לא אצלח אעקר ליה מתמן, ויודא ונתן את הבית את אבניו ואת עצו (שם מח ז), ונטע

ביאור הגר"א

⁷⁷ לאילנא דהוה כו'. עיין בזוהר פ' פנחס רי"ז ב':

⁷⁸ ואסתלקו ענפוי בכל רקיעים כו'. דהוא יעקב דליוקניה בכסא הכבוד ועליו נאמר (בבראשית ח כו) וירדו כו', ונפקי מניה ישראל דשולטנותם ככולא, ומיניה אתפשטו הכל כסטרטא דקדושה, ויעקב הוא עץ החיים כמו שאמרו יעקב לא מה, מאן לחזא ליה בחלמא מקסטר כו', והוא ליוקנא לדאס הראשון והוא תיקון עץ החיים, מתחלה דרגא דיעקב תיקון עץ הדעת טוב ורע, ורווח כל הברכאין מסטרטא דנחש בעקיומו, ואח"כ אכל מעץ החיים וחי לעולם ונקרא שמו ישראל, ואמר בהגהה דבזמנא דחב אדם כו' דהוה כלהון לזבלה, וזכו כל חטאים, לא חזרע כרמד כללאים, ללא יהון חבוש צבית האסורים צבתי כללאים, ויעקב תיקון הכל. ואמר יוליד את הקול הוא קול דקריאת שמע, שמע ישראל, שתיקון ישראל דרגא עילאה, ולחותא הוא דבר, שתיקון יעקב בעוודו יעקב שהלך ללבו:

⁷⁹ אכל ב"נ כו'. דבאדם נתקן בכל ג' גלגולים, בג' אבהן, אכל בר נש לטרח כו' רואה לומר כגלגול הראשון לא נשתנה כלל רק שירד לעלמא דנוק' אכל בשני בזמט"ט שם נשתנה השם כמו הו"ה במלפ"ץ והוא שניו צרות, דשם השם, ואח"כ כגלגול השלישי נשתנה הנפש ומשתנה בכל לוריו, דהוא מחמת הנפש, ונשתנה הגוף שהוא שופא דנפש וחוטא הנפש:

⁸⁰ ודא ונתן את הבית כו'. והן ג' שבעות דבתיים, בכל הסגר שבעה ימים, שהן שנותינו שבעים שנה:

ליה באַתַר אַחַרָא, וְשַׁנֵי עוֹבְדוֹי מִכָּל מַה דְהוּהּ בְקַדְמִיתָא, וּמִכָּל צִיּוּרֵין דִּילֵיהּ, מְשַׁנָּה פְּנֵיו וְתַשְׁלַחְהוּ (איוב יד כ), וְדָא שְׁנוֹי מַעֲשֵׂה, יִתְקַרְקַע דְנִטְע לֵיהּ תַמְן וְאַצְלַח וּמִתְפַּשֵׁט עַנְפוּי וְשָׁרְשׁוּי דָא שְׁכִינְתָא, וְעַד כְּמַה, עַד אֶלְף דוֹר, כְּמַה דְאֵת אָמַר (תהלים קה ח) דְבָר צוּה לְאֶלְף דוֹר, וְעֲלִיהּ אֲתַמַר (שיר ח יב) הָאֶלְף לָךְ שְׁלֵמָה, וְאִינוּן אֶלְף עֲלָמִין, דְנִטְע לֵיהּ עַד דְאַצְלַח וְאַרְכִיב לֵיהּ תַמְן, וְרוּזָא דְמִלְהָ וְעֵשָׂה חֲסֵד לְאֶלְפִים (שמות כ ו), לְמָאן לְאַהֲבִיו, וְלְשַׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלְף דוֹר (דברים ו ט).

אָמַר לֵיהּ, וְלְרִשְׁיַעֲיָא מְאִי, דְהָא כְּתִיב (קהלת א י) וּבְכֵן רְאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וּבָאוּ וְכוּ', מַה תִּימָא בְהוּן, אָמַר לֵיהּ שְׁמַעְנָא בְהוּן רְזָא יְפוּל מַצְדָּךְ אֶלְף וּגוּמַר (תהלים צא ז), הֲכִי אָמְרוּ לִי בְרַמְיָזָא, אָמַר לֵיהּ אִי הֲכִי מְאִי אֲשֶׁר קוּמְטוּ בְלָא עַת וּגוּמַר (איוב כב טז), אָמַר לֵיהּ אֲלִין תַשַׁע מַאָה וְשִׁבְעִים וְאַרְבַּעָה דְרִין דְאַתְקַמְטוּ וְאַסְתְּלִקוּ קְדָם זְמַנְיָהוּ, וְדָא אִיהוּ אֲשֶׁר קוּמְטוּ בְלָא עַת, דְאַסְתְּלִקוּ קְדָם זְמַנְיָהוּ, וְזִרְיק לֹון קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַל כָּל דְרָא וְדָרָא, דָא אִיהוּ נְהָר יוֹצֵק יְסוּדָם (שם), וְדָא הוּא רְזָא, דְאִין בֶּן דְוֹד בָּא עַד שִׁיכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שְׁבַגּוּף, וּכְדִין חֲדַתִּין עֲתִידִין לְמִיתִי, אַדְהֲכִי אֲסַתְּלֵק סְבָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַבְרַיָא, חַבְרַיָא, יִיְוֹדָאִי הָאִי סְבָא דְסָבִין אָדָם עֲלָאָה, וְכַפָּה דְרָא דְהָאִי רְזָא אֲתַגְלִיָא בֵיהּ.

(נוסח אחר וזה לשונו והוא מכתב יד)

עוֹבְדָא הוּהּ, דְחַד בְּרַ נֶשׁ חֲגַר בְּלָא רְגֵלִין, אֲשַׁכַּח לְתַרִין חַפְיָמִין דְלָא הוּי בְכָל דְרָא חַפְיָמִין פְּנוּתִיָהוּ, אַעֲרַע בְּהוּ הַהוּא חֲגַר, אָמַר לֹון שְׁלָמָא עֲלִיכּוּ רַבְּנָן, (שמענא עלייכו דאתון חכימי דרא), אָנָה אֲתוּן אֲזִלִין, אָמְרוּ לֵיהּ לְדוּדָךְ פִּלְז, וְעַרְבַּ שְׁבַת הוּהּ, אָמַר לֹון אָף עַל גַּב דְאַתוּן רְכִיבִין בְּבַעֲרִין דְרַהֲטִי סָגִי וְאַנָא חֲגַר בְּלָא רְגֵלִין, אִי אֲתוּן בַּעֲיָתוּ אָנָא אָקְדָם לְכוּ לְתַקְנָא לְכוּ שְׁבַתָא, תוּוּהוּ אָמְרוּ לֵיהּ וְהֵלֵא אֲתָ חֲגַר וְאִיךְ אֲתָ יְכִיל לְאַקְדָּמָא לְבַעֲרִין דְרַהֲטִי טוֹבָא, אָמַר לֹון שְׁמָא דְמ"ב אֲתוּן וְדִלִיג לֹון ת"ק פְּרָסִי בְּרַגְעָא חֲדָא. [תּיּוֹנוּי זוּהַר – בְּנ"א דָף קו ע"ב]

אַשְׁכַּחוּ גְרַמְיָהוּ לְפּוּם מַעֲרַתָא חֲדָא, וּפְתוּרָא לְשַׁמְאֲלָא, בְּכָל מַעַדְנֵי עֲלָמָא עֲלָאָה, וּמְנַרְתָא לְדְרוּם בְּשַׁבְעָה גְרִין עֲלָאָה, וּמִטָּה דְכֶסֶפָא וְדַהֲבָא וְאַבְנֵין יְקִירִין לְמַעַרְבַּ בֵּין צְפוּן לְדְרוּם, וְכַרְסֵיָא לְמַזְרַח, וּתְלַת מַאָה תַלְמִידִין עַל הַהוּא פְתוּרָא, בְּתַר דְאַכְלוּ כְּלָהוּ וְאִינוּן חַפְיָמִי עַמְהוּן, קָם הַהוּא חֲגַר וּפְשֵׁט גְרַמְיָה מַהֲהוּא גּוּפָא בְלָא רְגֵלִין, וְאַתְלַבֵּשׁ בְּגוּפָא דְאַנְפוּי זְהִירִין כְּזוּהֲרָא דְאַתְמַר בֵּיהּ (דניאל יב ג) וְהַמְשַׁכִּילִים יִזְהִירוּ וְכוּ', וְאַנְפִי תַלְמִידוּי נְהִירִין כְּכַכְבִּים לְעוֹלָם וְעַד, וְהוּוּ פְתַחִין סַפְרָא דְקַהֲלָת, וְקַרְיִין בֵּיהּ (קהלת א ב) הֶבֶל הֶבְלִים אָמַר קַהֲלָת כו', וְהוּוּ חֲזִירִין כְּמַה זְמַנִין, אָמְרוּ לֵיהּ אִינוּן חַפְיָמִי דְרָא וְכִי שְׁלֵמָה לָא עַבַד קְרָא אַחַרָא בְקַהֲלָת, עַל לְהוּ הַהוּא דְאַתְחַזִי חֲגַר בְּאַרְחָא, לְשַׁבְעָה הֵיכְלִין מַכְסַּפָא וְדַהֲבָא וְאַבְנֵין יְקִירִין, וּבְהֵיכְלָא שְׁבַעָה פְרָסִין דְאַרְבַּע חִיוּן, וְיוֹנָה תַמְן דְכֶסֶפָא וְעַטְרָה דְדַהֲבָא עַל רִישָׁהּ, וְכַתוּב בְּהָ כָּל מָאן דְלָא יָדַע בְּאַלִין הֶבְלִים עֲלֵיהּ כְּתִיב (במדבר א נא) וְהִזָּר הַקָּרֵב יוֹמַת, אִינוּן חַפְיָמִי דְרָא מִיַד דְחִזּוּ הֲכִי דְהוּהּ כְּתִיב בְּהֵיָא עַטְרָה חֲזָרוּ לְאַחֲוָרָא. אָמַר לֹון הַהוּא דְאַתְחַזִי עֲלִיָהוּ כַחֲגַר, וְכִי עֲלִיכּוּ אֲתַמַר דְאַתוּן חַפְיָמִי דְרָא, (בנ"א דף קו ע"ב) יִסְלִית אֲתוּן אֶלָא טְפָשִׁי דְרָא, וְלָא

בִּיאוּר הַגְּרָא

^{נ"ח} קַרְקַע דְנִטְע לֵיהּ תַמְן וְאַצְלַח וּמִתְפַּשֵׁט עַנְפוּי וְשָׁרְשׁוּי דָא שְׁכִינְתָא וְעַד כְּמַה עַד אֶלְף דוֹר כד"א דְבַר כו'. רוּזָה לומַר כְּמוּ שְׁנוּעִין הַאִילָן בְּקַרְקַע וְאַצְלַח וּמִתְפַּשֵׁט הַעֲנָפִים שְׁמַרְכִיבִין וּמַבְרִיכִין מִמֶּנּוּ כְּמַה אֵילָנוֹת כֵּן הוּא בְּקַרְקַע הַשְׁכִּינָה שְׁמַתְפוּלְצִין מַגְלּוּלָא דַאֲדָם עַד אֶלְף וְעִינִין בְּחִיקוּנֵי זוּהַר חַשׁ פ"ה א' חוּזָא לָא אֲלַח וְנַתַן כו' אֲדָם לָא אֲלַח דוֹר כו' וְעִינִין מַה שְׁבַאֲרַנוּ סָם וְחַזִין כָּל הַעֲנִין דְכָאוּ, וְכַתוּב הַכָּל סָם, וּמַחֲלָק סָם צִין רַשַׁע גַּמּוּר לְשִׁאֲרוֹ גַּמּוּר וְכַהֲנֵהוּ אֲשֶׁר קוּמְטוּ לָא כְּהַנֵךְ שְׁכַתוּב יוֹפֵל כו' וְזֵה שְׁאוּמַר כָּאוּ אֲמַר לֵיהּ אִי הֲכִי מְאִי כו' אֲמַר לֵיהּ אֲלִין תַשַׁע כו':

^{נ"ט} וְדָאִי הָאִי אִיהוּ סְבָא כו'. זֵה שְׁאוּמַר לְמַעַלָה סְבָא דְסָבִין, שִׁג' אֲבַחַן נַקְרָאִים זְקַנִים, וְהוּא זְקוּן זְקַנִים וְעַתִּיק עַתִּיקוּן כִי עַתִּיק הוּא מִימִים קְדַמוּנִים, וְזַקוּן שְׁחִיה שְׁנִים הַרְבֵּה, וְזֵהוּ עַתִּיק יוּמִין שְׁנַה עֲלָמָא בְז' יוּמֵי בְרַחַשִׁית, וְא"ל נַקְרָא עַתִּיקָא קְדִישָׁא דְלַנְהַג עֲלָמָא עַד נַח כְּמוּ שְׁאוּמַר לְקַמֵן קְלוּ ב':

^ס וְכַנ"א לְמַטָּה לִית אַחוּן אֲלָא כו' כִי בִי חַשַׁק כו'. רוּזָה לומַר, כִי בִי – הוּא סָם מ"ב הַנ"ל שְׁהוּ שְׁבַעָה הַבְּלִים כְּנ"ל זֵה שְׁאוּמַר וְאַלִין אִינוּן בְּרַזָא כו', וְאַמַר לְקַבֵל כו' לְהוֹרוֹת לְשַׁבְעָה כוּלָל מ"ב, ל"ב וּוּו"ד, לְב"י כְּמוּ שְׁאוּמַר לְעִיל בְּרִישׁ תִּיקוּן לְמ"ד, וְטַעוֹת סוֹפֵר, וְאַרְיֵךְ לְהוֹרוֹת וְא"ו יוּמֵי בְרַחַשִׁית אֲלָא לְלִילָה לְלַהוּן הוּא הַשְׁבִיעִי דְבַהּ מְקוּם אַחַד, תְּפִילִין שֵׁל יָד, אֲבַל יוֹם הַשְׁבִיעִי, ג' אֲלַחִים, ג' גַּנְזִין דְהוּא

חזיתו בְּכָל לְמוֹדֵיכֶם כִּי בִי חָשַׁק (תהלים צא יד) עַד אוֹרֶךְ יָמִים אֲשֶׁבִיעֵהוּ לְעֶלְמָא דְכָלֵּא אַרְיָ, אֲלֵיךְ הַבְּלִים דְּקַהֲלַת אֵינּוֹן בְּרוּזָא דְשָׁבַע שְׁמָהּ, דְּבָהוּ מִ"ב אֲתוּוֹן, לְקַבֵּל שְׁבַעָה יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית דְּאִית בְּהוּ עֶשֶׂר אֲמִירָן וְל"ב אֱלֹהִים וְאֵינּוֹן מִ"ב, יס"א וְעֲלִייהוּ לֵב דְּאֲתָמַר בְּהוּ אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים, וְהֵינּוּ (קהלת ה ז) וּגְבוּהִים עֲלֵיהֶם, אֲלֵיךְ שְׁבַע תִּיבִין אֲבָגִית"ן, עֲלִייהוּ אֲתָמַר (ישעיה ו ב) שְׁרָפִים וְגוּמַר. וְהֵאֵי שְׁמָא אִיהוּ סְגוּלָתָא דִּילֵיהּ לְכַסְפָּא דְנִשְׁמָתָא פִּד סְלִיקַת לְעִילָא בְּכָל לֵילֵיא, לְאַסְהֵדָא עַל עוֹבְדֵין טְבִין דְּבַר נֶשׁ, מִמְּלָאכֵי חַבְלָה וּמְפַל מְזִיקִין וְרוּחִין וְלֵילֵין וְשִׁדִּין, וּבְהוּן פְּרַחַת לְעִילָא, יס"ב בְּתֵרִין אֲתוּוֹן מְפַל שֵׁם תְּכֶסֶה אֲנַפְהָא מְנַהוּן, וּבְתֵרִין אֲתוּוֹן תְּכֶסֶה רְגְלָהּ, וּבְתֵרִין אֲתוּוֹן פְּרַחַת לְעִילָא, וְאוּף הָכִי לְרוּחָא, וְאוּף הָכִי לְנַפְשָׁא, וְאִית שֵׁם בֶּן מִ"ב בְּצוּרַת חוֹתְמָא דְשַׁעוּה נִכְתָּב, וְאִית שֵׁם מִ"ב בְּצִיּוֹר דִּיוֹקְנָא דְמִלְכָּא, חֲקִיק עַל חוֹתְמָא, וְאִית שֵׁם מִ"ב דְּאִיהוּ דִּיוֹקְנֵיהּ מִמֶּשׁ, שֵׁם מִ"ב דְּאִיהוּ דִּיוֹקְנֵיהּ אִיהוּ יְהוּ"ה, יו"ד ה"א וְאִ"ו ה"א, יו"ד וְאִ"ו דְּל"ת, ה"א אֲלֵיךְ, וְאִ"ו אֲלֵיךְ וְאִ"ו, ה"א אֲלֵיךְ, שֵׁם מִ"ב דְּאִיהוּ חוֹתְמָא, אִיהוּ אֱהִי"ה אֲשֶׁר אֱהִי"ה, צִיּוֹר מִ"ב בְּשַׁעוּה דָּא אֲבָגִית"ן.

וְרִשְׁיַעֲיָא נִשְׁמָתוֹהוּן דְּשִׁדִּין וּמְזִיקִין וְלֹא פּוֹעֲלִין בְּהוּן אֶלָּא כִּישוּף וְעוֹבְדֵי שְׁדִין פּוֹתִייהוּ, בְּגִין דְּרִשְׁיַעֲיָא פִּל שְׁמָהּ וְכָל הַוִּי"ן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל מְלָאכִים שְׁנָאִין לוֹן, וּבְגִין כֶּף לֹא מוֹעִיל לֹא קָמִיעַ וְלֹא שְׁמָהּ קְדִישִׁין וְלֹא מְלָאכֵיא, דְּלֹא תְּפִיס אֶלָּא מִין בְּמִינוּ, וּבְגִין דָּא (דברים כב ט) לֹא תִזְרַע פְּרָמָךְ כְּלָאִים, דְּאֲתָמַר בְּהוּן (ישעיה ה ז) יִסְכִּי כָרֶם יְהוּ"ה צְבָאוֹת וְגוּמַר, צְבָאוֹת יִסְדִּילֵיהּ דִּיהוּ"ה, וְעֲלִייהוּ אֲתָמַר (דברים י טו) רַק בְּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁק, חוֹלִים שְׁבָ"א קִמְ"ן, וְאֵינּוֹן זֶרַע אֲבָרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, דְּרָגָא דְּלֵהוּן חֲסֵד פְּהֵנָא רַבָּא, גְבוּרָה לְוִי, יִשְׂרָאֵל עֲמוּדָא דְּאֲמַצְעִיתָא, בְּגִין דְּחוֹלִים כְּתוּר עַל תְּפִאֲרַת, קִמְץ חֲכָמָה עַל חֲסֵד, וּבִיהּ הַרוּצָה לְהַחֲפִים יְדָרִים, יס"ד וּבְחֲכָמָה אֲשֶׁרִי הַמְּחַפֵּה לְתַחֲיִית הַמְּתִים, חֲכָמָה מְחַפֵּ"ה, קָמוּ כְּלָהוּ וְאֲשַׁתְּטַחוּ קָמִיהּ וְכוּ'.

פִּתַח כְּמִלְקָדְמִין וְאָמַר, (קהלת ח יד) יֵשׁ הַבֵּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ וְכוּ', תָּא חֲזִי שְׁמַעְנָא דְּעוֹבְדָא הָוּה בְּחַד בַּר נֶשׁ מְאִינוֹן בְּעֲלֵי קַבִּין, דְּהוּה אֲזִיל בְּאֲרַחָא, אַעֲרַע בְּתֵרִין חֲכִימִין מְאִרֵי דְּדָרָא מְאִרֵי דְּחֲכָמָתָא דְּאוּרִייתָא, אָמַר לוֹן שְׁלָמָא עֲלֵיכֶם רַבְּנָן, שְׁמַעְנָא עֲלֵיכֶם דְּאֲתוּוֹן חֲכִימֵי דְרָא, לְאֵן אֲתֵר אֲזִילְתוּן, אָמְרוּ לֵיהּ לְדוּף פְּלֵן וְעַרְב

בִּיאור הַגְרָ"א

משלים לשמא מפרש וכולליו כל המ"ה, וזהו עשר ספירות בלימה, דז' ימים הם עשרה, ששה כולליו שבעה כנ"ל אבל בשביעי אין לילה אבל שלשה ימים, ג' זיוס השביעי, והן עשר ספירות לכלליו בלימה, ז"ת הן ימי המעשה, ד' ספרים הג"ל, ויום השביעי הוא הבל של מנוחה, ועיין ברעיא מהימנא ריש פ' נשא קכ"ב ד' ותשובה לא תתקראת חיים כי ממנה תוצאות חיים דאינון נשמתין דישתאל ואיהו הבל דנחית ועאל בגופא דבר נש בלא עמל ובלא יגיעה כו', וצבת שמה, וכד האי שריא על ישראל לית להו יגיעה ולא שעבוד, ובה נפש עמלה ויגיעה – שבת וינפש כו', עיין גם בדבריו, ואע"ג דלמר גם על ה' אחרונה, הכל ענין אחד דהיא שבת דכורסיא לגבי עלמין תחאין וכמו שפרש והולך גם דנפש אחרת אית על רישא דבר נש דלקרי עבד והוא למעלה, ו' דמקנן במט"ט:

ס"א ועלייהו כו' אלקי אלקים כו'. רואה לומר כנ"ל דז' שמהו הג"ל הוא באלקים תתאה, לב תתאה, בלבנת, בת לב, ובניה – ל"ב אלקים עלאה:

ס"ב כו' אחוון מכל גם כו' הכי לנפשא ואית גם בן מ"ב כו'. דיוקניה הוא בצלילות, וחותמא דבריאה, ובשעוה הוא ציוריה וכמו שאומר לעיל בהקדמה, והן כנפים, ג' ידיו דמ"ב, יד הגדולה יד החזקה יד רמה, אבל בעשיה לית כנפים, דג' מ"ב הוא להעלות ג' עלמין ביע, וגם מ"ב דהיהו חותמא הוא המרגלא, דיוקניה הוא בשמא מפרש, אדם הגדול נגד חכמה, ואהי"ה – חותמא, בינה, וגם מ"ב דהוא בשעוה – לבושא דז' היות בז"ת כנ"ל, ואמר

ס"ג כי כרם כו' צבאות לילי' רואה לומר דהכי פרושו, כי כרם דה' הוא צבאות דהן ישראל שהן מסטרא דשם הוי"ה ולכן לא תזרע כרמך כלאים שהן זרע דצבאן כמו שמפרש והולך ואינון זרע אברהם יצחק ויעקב כו', ואמר הוי"ה רואה לומר של הוי"ה, וכך כריך לומר

ס"ד לילי' דיהו"ה ועלייהו אומר רק כו'. רואה לומר על ישראל שהן צבאות דיליה של גם הוי"ה, וכמו שהוי"ה מנוקד בצליו נקודין דצבאן, חש"ק, כן הוא צבאות מנוקד בצליו חש"ק והן זרעא דצבאן שהן חש"ק וכמו שמפרש והולך קמץ חכמה כו', להחכים ידעים, נקודה דצברה, וצבא חולם אין כריך לפרשו שידוע דהן נקודין ליצחק ויעקב, וזהו בצבותיך חש"ק ויצחק זרעם אחריהם שהן צבאות, וכל אחד חש"ק ה' כו' וכן צבאות ה', ואמר כל זה דאלין שלושה גם מ"ב כולליו כל שמהו, דהוי"ה הוא פנימית כל השמות כמו שאומר לעיל סוף תיקון נ"ה וזהו מקיף ליה, ושמהו גופא דיליה כמו שאומר גם, ומקור של שמהו דגופא הוא גם מ"ב שבו נברא העולם, פסוק ראשון דבראשית, וכן גם מ"ב דיוקנא הוא מקור לכל הוי"ות, והן ג' דרגין דנר"ן מה שאין כן ברכיעי כו' שעוסקים בכשופים ועליהם נאמר (ירמיהו י טו) הבל המה מעשה תעוועים, מה שאין כן בצליון שהן הבליים דקיימא עלמא כנ"ל ואמר

ס"ה ובחכמה מחכה כו' כמו שכתוב (דניאל יב י) והרשיעו כו' והמשכילים יזהירו כו' (דניאל יב ג), שחכמה עתידין ליגאל כמו שאומר לעיל ע"ז ב' ועיין מה שכתבתי גם בצרוכה:

שֶׁבֶת הָיָה, אָמַר לֹאן אֲנִי אֲזִילָנָא תַּמָּן (איזיל) וְאֲתֵקִין לְכוּ אֲתֵר בֵּי מוֹתְבִיכוּ, אִי אֲתוֹן בְּעֵיתוֹן, אָמְרוּ לִיהּ וְהָא אֲנִן בְּסוּסוֹן וְאֲנֵת בְּלֵא רְגֵלִין, אִידָּ יִתְכֵן לְמַהוּי הָאִי, אָמַר לֹאן אֲפֵ עַל גַּב דְּאֲתוֹן רְכִיבִין בְּבַעֲרֵי דְרַהֲיֵי סְגִי, וְאֲנִי חֲגַר בְּלֵא רְגֵלִין, אִי אֲתוֹן בְּעֵיתוֹ אֲנִי אֲקַדֵּם לְתַקְנָא לְכוּ שְׁבֵתָא, תְּוֹהוּ, אֲדַהֲכִי אֲחִזְרוּ רִישֵׁיהוּ לְגַבִּיהּ וְחִמּוּ לִיהּ דְהָיָה רַהֲיֵט כְּשֶׁרְבִיטָא דְכַכְבָּא, עֲבַד לֹאן קְפִיצָה וְאֲשַׁכְחוּ גְרַמִּיהוּ לְפּוּם מְעַרְתָּא פְהֶרְף עֵין (ס"א, א) אֲמַר לֹאן שְׂמַא דְמ"ב אֲתוֹן, דְלִיג לֹאן חֲמֵשׁ מֵאָה פֶרְסִי בְרַגְעָא חֲדָא, אֲשַׁכְחוּ (כ').

אָמַר לֹאן רַבֵּן עוֹלוּ, עָאלוּ אֲבַתְרִיהּ מְעַרְתָּא גּוּ מְעַרְתָּא, עַד דְּעָאלוּ לְחַד פְּרֻדָּסָא

[תיקוני זוהר – דף קו ע"ב]

וְהָיָה תַּמָּן הָהוּא בְּעַל קַבִּין מִתְפַּשֵּׁט מֵהָהוּא גּוּפָא, וְהָיָה מִתְלַבֵּשׁ בְּגוּפָא אַחְרָא דְאַנְפוּי הָוּוּ נְהָרִין כְּשֶׁמְשָׂא, וְהָיָה יְתִיב עַל פְּרֻסִיָּא דְמַלְכוּתָא, וְתַלְתַּת מָאָה תְּלִמְדוּי (דף קו ע"ב) תַּחְוֹת פְּרֻסִיָּא לְרַגְלוּי, וְהָוּוּ קְרָאן (קהלת א ב) הַבֵּל הַבְּלִים אָמַר קְהֵלֶת, וְהָוּוּ קְרָאן הָאִי קְרָא זְמַנִּין בְּלֵא חוּשְׁבָנָא, אָמְרוּ לֹאן אֲיִנּוֹן חֲכִימִין מְאִרִי דְדָרָא, מְאִי הָאִי, וְכִי לִית קְרָא אַחְרָא בְּסִפְרָ קְהֵלֶת, מִיָּד קָם הָהוּא מְאִרִי קַבִּין דְהָיָה יְתִיב עַל פְּרֻסִיָּא, וְאַחֲרֵי בִידִיהוֹן, וְאַעֲיִל לֹאן יִסְיִלְשַׁבְעָה הֵיכְלִין, וּבְכָל הֵיכְלָא וְהֵיכְלָא הָיָה כְּתִיב הַבֵּל הַבְּלִים, וּבְהֵיכְלָא שְׁבִיעָאָה הָיָה יִסְיִלְשַׁבְעָה וְעֵטְרָה בְּפּוּמָהָא, וְדַמּוֹת יוֹנָה בְּהֵיכְלָא עֵטְרָה, וְהָיָה כְּתִיב בְּעֵטְרָה כָּל מָאן דְּלֵא יִדַּע בְּאַלְיִן הַבְּלִים וּבְרָזָא דְלֵהוֹן, עֲלִיהּ אֲתַמַּר (במדבר א נא) וְהִזְרֵה קֶרֶב יוֹמֶת, מִיָּד אֲתַחֲזְרוּ אֲיִנּוֹן לְאַחֲרָא, אָמַר לֹאן הָהוּא בְּעַל קַבִּין אֲתוֹן חֲכִימִין מְאִרִי דְדָרָא, דְאַזְלִית אֲבַתְרִיכוּ עַד כְּעַן לְמַנְדַּע יֵת חֲכַמְתִּיכוּ, וּבְוֹדָאִי לֵאוּ אֲתוֹן חֲכִימִין, דְוֹדָאִי בְּהָאִי קְרָא עֲבִידְנָא כָּל בְּנֵינָא דָא, יִסְיִבִיהּ הָוִינָא טָם עֲלֵמָא בְּטִיסָה חֲדָא, וּבְזַמְנָא בְּתֵרִין, וּבְזַמְנָא בְּתַלְתָּא, וּבְזַמְנָא בְּאַרְבַּע, וּבְזַמְנָא בְּחַמֵּשָׁא, וּבְזַמְנָא בְּשִׁית, וּבְזַמְנָא בְּשַׁבַּע, יִסְיִאֲנָן בְּהָאִי אֲרַעָא כְּלָהוּ אֲזִילִין בְּעֲלֵי קַבִּין, יִיְוֵהָאִי קְרָא

ביאור הגר"א

¹⁰⁰ לשבעה היכלין כו'. נגד ז' הבלים, ואינון נבנין מז' הבלים וכמו שאומר למטה בהאי קרא עבידנא כל בנינא דא:

¹⁰¹ נשרא כו' ודמות יונה כו'. נשרא נגד היכל עליון השביעי, ויונה נגד הראשון, בת שבע כלל כל היכלין כמו שאומר לעיל, והוא הכל הבל, והעטרה שמעטרה ליונה קדישא, בת שבע, דכליל מכולא ועיין להלן:

¹⁰² וז' הוינא כו' ובזמנא כו'. לפי הענין שהיה נרדף, אם לחסד אם לגבורה:

¹⁰³ ואנון בהאי ארעא כו'. הוא שלמה המלך עליו השלום כמו שמפרש והוא קרא יריחנא כו', והנה הגוף הוא מעולם הזה, והנה נה"י (של הנוק' קומה של הנוקבא, דנוק' נפלה בחורבן בית המקדש וכמו שכתוב וישעיהו ס יג) ומקום רגלי אכבד, דהוא בית המקדש, ולכן הוא בעלי קב, (איכה א יג) כל היום דוה, (בראשית לז כו) ותקע קף כו', (משנה שבת ו ח) הקיטע יואל בקב, ובניינא דיליה נפלה אצל כד אחפשט מן גופא כו':

¹⁰⁴ והאי קרא יריחנא כו'. ז' הבלים דכלילין בת שבע היא ליה מדוד מלכא דהוא דברגא דידה והוא מלכות בית דוד, והוא להם צירופא דור דור עד יהודה הראשון, (בראשית מט ז) לא יסור כו', וזיה (בראשית כט לה) ותעמוד מלדה, דקיימא כרסיא על סמכוי, רגל הרביעי. והנה ז' הבלים אמר דוד דברגיה, ושלמה אמר מ"ב דברגיה דבריאיה, דשם מ"ב דמרגלא דכלילא דז' שמהן, ואמר לאשלמא למ"ט כמו שאמרו (ראש השנה כא ע"ב) מ"ט שערי בינה נבראו בעולם ונתגלו למשה, ובנידאיס לא קם כו' (שם), וכן בלעם ואיוב (הגהה: ואיוב לא השיג אלף מ"ח, וכן כל החכמים שכתבו מ"ח אורות דתלי שמנהיג הכל, לא השיגו, ועל זה אמר (איוב מז ג) מי זה מעלים עמא כו', והוא מטה התלי שמהפך כל הכוכבים כרונו, ועל שמו נקרא השם יתברך ארון הנפלאות, ובו כל הנסים, ונגדו אמר בלעם (במדבר כג ט) כי מראש אורים כו') ולכן כתב משה ספרס. והנה, דמשה, כבד כתב למעלה תיקון ל"ב, ודבלעם – ח', י"ג, י"ט, ט': (במדבר כג ט) כי, (שם) ומגבעות, (שם) הן, (שם) ובגוים, (שם ז) מי, (שם) ומספר, (שם) תמות, (שם) ותהי. (שם כא) לא, (שם) ולא, (שם) ה', (שם) ותרועת. (שם) כב) אל, (שם) כתועפות, (שם כג) כי, (שם) ולא, (שם) כעת, (שם כד) הן, (שם) וכארי, (שם) לא, (שם) ודס, (שם כה) מה, (שם) משכנותיך, (שם ו) כנחלים, (שם) כגנות, (שם) כאהלים, (שם) כארזים, (שם ז) יזל, (שם) וזרעו, (שם) וירס, (שם) ותנשא, (שם ח) אל, (שם) כתועפות, (שם) יאכל, (שם) ועלמותיהם, (שם) וחליו, (שם ט) כרע, (שם) וכלביא, (שם) מצרכיך, (שם) ואוריריך. (שם יז) דרך, (שם) וקס, (שם) ומחץ, (שם) וקרקר, (שם יח) והיה, (שם) והיה, (שם) וישראל, (שם יט) וירד, (שם) והאביר. ולאויב: ולאויב (לח ז) מי זה, (שם) ה' מי שם, (שם) או מי, (שם ו) או מי, (שם יב) המימך איות, (שם טז) הבאת ער, (שם יז) הנגלו לך, (שם כב) הבאת אל, (שם כה) מי פלג, (שם כח) היש למטר, (שם) או מי, (שם כט) מבטון מי, (שם) וכפור שמים, (שם) לא התקשר מעדנות, (שם) התוליא מזרות, (שם לג) הידעת חקות, (שם לד) התרים לעב, (שם לה) התשלח ברכים, (שם לו) מי שיה, (שם) או מי, (שם) מי יספר, (שם) ונבלי שמים, (שם) התאוד ללביא, (שם) מאל מי יכין, (שם) לט א) הידעת עת לדת, (שם) ה' מי שלה, (שם) ומוסרות ערוד, (שם ט) היאבה ריס, (שם י) התקשר ריס, (שם יא) התבטח בו, (שם יב) התאמין בו, (שם יט) התחן לכוס, (שם) התלביש אורכו, (שם) התרעישנו כארבה, (שם) המזינתך יאבר, (שם) מ) הרב עם, (שם) האף תפר, (שם) התשים אגמון, (שם) הירצה אליך, (שם) היכרות ברית, (שם) התשחק בו, (שם) לא התמלא בשכות, (שם) מאל א) הגם אל, (שם) ומי הוא, (שם) מי הקדימני, (שם) מי גלה, (שם) בכפל רסנו, (שם ו) דלתי פניו, (שם) מי זה, והאחרון נעלם ממנו והודה בעלמו בכל הפסוק הזה ומשה כתבו, וכולם תמיהות, וה"א בחטף פתח. וסוד נ' שערי בינה הוא ה' תרעין

וריתנא מאבא, ואבא מאבוי, עד דרא כלהו, יהב לון ממונא סגיא ושוי לון באתרייהו כהרף עין, ובגין דא יש
הבל אשר נעשה על הארץ.

אמרו ליה חברייא רבי אימא לן שום רמיזא בהאי קרא, דלא אתפסיא חכמתא דא מן חברייא, אמר לון
רבנן בודאי רזא עלאה אית תמן, אבל אימא לכו ברמיזא, שבע הבלים אינון, (וזכאה מאן דלא נטיל לאגרייהו
בהאי עלמא), ואינון דכלילן בבת שבע, ואינון בהאי קרא, הבל חד, הבלים תרין הא תלת, הבל הבלים תלת
הרי שית, הכל הבל הא שבע, ולקבלייהו שבע שמהן אבגית"ץ וכו', אלו שבע הבלים אינון כפולים, לקבל
שבע שרגין דמנרתא, כפולים, דאתמר בהון (זכריה ד ב) שבעה ושבעה מוצקות, (ר"א ואינון שבע הויות,
ר"ב דאתמר בהון באמירה יהי אור, והוי מיד, ולבושין דאינון שבע הויות אינון שבע שמהן אבגית"ץ וחברוי,
ר"ג הבל איהו להב, הבלים להבים, ועלייהו אתמר (תהלים כ ט ז) קול יהו"ה חוצב להבות אש, ומאן דיידע באלין
הבלים, כד אפיק לון מפומוי ומלביה ר"ד ידע לכוונא בשכינתא עלאה, דכל הבלים מינה תליין, ומתלבשין
בשכינתא תתאה, ר"ה דכליל שבע שמהן אבגית"ץ וחברוי, דאינון אתון דבהון אתבריאו שמיא וארעא, דאלין

ביאור הגר"א

אלא שכל אחד כלול מן יו"ד של חכמה ולכן הן כ"ב ואותיות של ה' ענמה, וכ"ח נקודות של חכמה, מין וכ"ח, וסימנך ה"ן, דה' – כ"ח,
ודנ' – כ"ב, אלא שהאלף פלא נעלם והן כ"ח נקודין וכ"ב אותון. ודוד אמר (תהלים לט ו) הגה טפחות, (שם ז) אך בללס, (שם יב)
צחוכחות על, ל"ט. (שם סב ז) אך הבל, ס"ב. (שם עח לג) ויכל בהבל, ע"ח. (שם לד יא) ה' יודע, ל"ד. (שם קמד ד) אדם להבל, קמ"ד.
ויש שנים עוד בסימן ל"א וס"ב ואינון בחשבון. שלמה: דברי שבעה. (קהלת א יד) ראייתא את, א'. (שם ב א) אמרתי אני. (שם יא) ופניתי אני.
(שם טו) ואמרתי אני. (שם יז) ושנאתי. (שם יט) ומי יודע. (שם כא) כי יש. (שם כג) כי כל. (שם כו) כי לאדם, ב'. (שם ג יט) כי מקרה, ג'.
(שם ד ז) וראיתי אני. (שם ז) ושנתי אני. (שם ח) יש אחד, ד'. (שם ה ו) כי צר, שתיס. (שם ט) אהב כסף, ה'. (שם ו ב) איש אשר. (שם ז)
כי בהבל. (שם ט) טוב מראה. (שם יא) כי יש. (שם יב) כי מי, ו'. (שם ז א) כי כקול. (שם טו) את הכל, ז'. (שם ח י) ובכן ראייתא. (שם יד) יש
הבל, שתיס, ח'. (שם ט ט) ראה חיים, שתיס, ט'. (שם יא ח) כי אם, (שם י) והסר כעס, י"א. (שם יב ח) הבל הבלים, ארבעה. והן
הראשים של בעלי רוח הקודש ושלמה התלבש בשל דוד. ואמר עד לרא כולהו. כי ז' בתורה (הגהה: והואיל והבל פגם בשביעית כמו
שאומר לעיל ק"ה א' לכן אי הבל נאמר אחר מיתה, ואמר לו יתברך אי הבל השביעית, ובשת אתהון השביעית תחת הבל לומר תחת
הז', וכל הגלגולין הכל בשביעית, וכן משה הוא שביעי וכן כל השביעית) ושל שלמה הוא של שש שהוא תחת הבל דכרגיה כנ"ל ולכן
אמר תחת השמש וכמו שאמר לעיל ק"ה א' תחת הבל ודאי הבל רכיב עליה ואתעביד שש הרכבה ליה ואיהי סיומא דא"ב כו', וכן בימי
שלמה אחישבו אותון על תיקונייהו כסדרן וכמו שאומר בזוהר חדש נ' ג' ש"ת דא איהו סיומא דא"ב כו' כיון דאתייליד שש, אשתלמו כל
עובדין דלעילא ותתא ברזא דאותון, דקין אתבסם דאשתלים תיקוניו כו', ועד דאתא שלמה כו' אשתדלו אותון כו' ובהו בנה מקדשא דהוא
הלב, ה' לב, אימא עלילה, וב' ההי"ן – ב' בתי לבא, ב' מקדשין, כמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ב ועיין בזוהר פ' נח ע"ד א' שכל הבגין
הכל הבל לבד עיין שם דבריו. ואינון מ"ב הוא שם מ"ב, ואינון שבעה הוא שבע שמהן הכוללים, דאותון הן שכינתא עלילה המקנת
צבורסייא דשלמה, ושבע תיבין הם שכינתא תתאה, ועיין לעיל ס"ז א' כ"ח אותון שכינתא עלילה שבע כלילין כו', וכן שם מ"ב הוא בקרא
דבראשית, בראשית – שית, ושית תיבין, והוא שם מ"ב שבו נברא העולם, בנינא דז' היכלין, והן ז' תיבין דבראשית כמו שאומר שם, וזה
שאומר ובגין דא יש הבל כו', דהן נעשים על הארץ, נוק', בז' הבלים דכלילין, וכל תיקונא דילה בהבלים דבר נש, ועיין לקמן ק"ז א' זכאין
אינון ישראל דסלקין כו' ובג"ד כו':

ר"ה ואינון שבע הוויין כו'. עיין לעיל ע"ד ב' ז' זמנין אתקריאת הו"ה כו' ואית בהון כ"ח אותון דאתמר בהון ועתה יגדל נא כח ה',
ובאלין ז' שמהן אתקריאת היא בת שבע כו':

ר"ב דאתמר בהון באמירה והוא מיד. רואה לומר, מעשרה מאמרות דבראשית נאמר בשבע מנהון ויהי כן, על הראשון ויהי אור, וששה
פעמים ויהי כן, אבל תלת, בראשית ושראו ונעשה, לא נאמר וויהי, והן נגד תלת גניזין כמו שאומר בהגהה למטה אבל לקמן קל"ג ב'
חשיב לון בענין אחר, אחד בכל יום, והגה נתתי לכם נגד השביעי, ואמר שם שבעה שמהן דרישא דסלקין למ"ב אינון אב"ג ית"ץ כו',
ונקודין דלהון והוויין כו' וכמו שאומר לעיל וכן אמר כאן ולבושין דאינון כו':

ר"ג הבל איהו להב. דהבל נפיק בחמימו מלבא, נור דליק והוא הלב כנ"ל:

ר"ד ידע לכוונא כו' ומתלבשין כו'. וזה שאומר מפומוי ומלביה, שהן שכינתא תתאה ועילאה כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ב ומשכינתא
עלילה תליין כל ז' הבלים, ובשכינתא תתאה כלהו כלילין ועיין לעיל ס"ז א' וכנ"ל ואמר

ר"ה דכלילא שבע כו'. רואה לומר שכינתא תתאה אבל שכינתא עלילה היא ז' הויות הנ"ל וזה שאומר דאלין תליין באמירה רואה לומר
הויות שכינתא עלילה, ואלין שם מ"ב שכינתא תתאה ולכן הן דעובדא דבראשית רואה לומר דעשיה, ואמר ברזא דאומר ועושה מיד,
דכל מעשה בראשית הוא באומר ועושה, ויאמר חלקים יהי, והוא הויות באמירה, ויעש – בעשיה, והן ספר וספור וספור וספור וספור כמו
שאומר בריש ספר יצירה וריש ספרא דלניעותא עיין מה שכתבתי שם, וכאן ספר וספור דעובדא הוא בזו"מ, וג"ר דכחלא חשיבין וכלילין
דעתת שהוא השותף הג' – הוא הסיפור ששם הוא אמירה. וזה שאומר ואינון י"ה כו', ז' ביו"ד ה"א, וז' בוא"ו ה"א, וספור הוא הוא ויאמר
חלקים בג"ר, אמירה, י"ה, והוא הבל דאתלבש צבורסייא כמו שאומר למטה זכאה איהו מאן דירית כו' ולית ה"א בלא יו"ד כו', ויהי כן

תְּלִיין בְּאִמְרָה וְאֵלִין בְּעִשְׂיָה, בְּרֹא דְאוּמֵר וְעוֹשֶׂה מִיָּד, וְאֵלִין שְׁבַע הֶבְלִים אֵינוֹן כְּפוּלִים, לְקַבֵּל שְׁבַע שְׂרָגִין דְּמִנְרֵתָא, כְּפוּלִים, יִיִדְאֲתָמֵר בְּהוּ (זכריה ד ב) שְׁבַעַה וְשְׁבַעַה מוּצְקוֹת לְנִרוֹת וְגו', אֵלִין בְּאִמְרָה וְאֵלִין בְּעִשְׂיָה) וְאֵינוֹן יִיִה יוֹד ה''א, וְיִה וְאִי ה''א אֵלִין אֵינוֹן שְׁבַעַה וְשְׁבַעַה מוּצְקוֹת). [כאן שׂיךְ הַס"א לְנִרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁה וְאֵינוֹן כו' שְׁלֵקֵמִן] (א.ה. זו הערת המדפיס, אבל סותר את ביאור הגר"א לקמן ק"ז ע"ב בסוף ההגהה, שאם כן, היכן צריך להיות הפיסקה זכאה עמא כו' עד למשמע דא די)

יִיִזְכָּאָה עֵמָא דִּידְעִין לְסִלְקָא צְלוֹתִין בְּאִמְרָה וְעוּבְדָא, וְעֵלִיה אֲתָמֵר (ישעיה נא טז) וְאֲשִׁים דְּבָרִי בְּפִיךָ וכו', וְהָא אוּקְמוּהוּ אֵל תְּקָרִי עִמִּי, אֶלְא עִמִּי בְּשׁוֹתְפוּ, כְּמָה דְאֲתָמֵר בֵּיה (תהלים לג ו) בְּדַבְרֵי יְהוָה שְׁמַיִם נַעֲשׂוּ כו', הֲכִי אֲנָתָ בְּשׁוֹתְפוּ עִמִּי, דְּבַמְלוּלָךְ אֲתַעְבִּידוּ שְׁמַיָא וְאַרְעָא.

[תיקוני זוהר – דף קז ע"א]

יִיִעוּדוֹ, הֶבֶל, ה' לֵב, ה' אֲתַפְלֵג לְד'וֹ פְּרָצוּפִין, ד'וֹ, ד' אַרְבַּע רְגְלִין דְּכָרְסִיָא, ו', (מלכים א י יט) שְׁשׁ מַעֲלוֹת לְכֶסֶף, זְכָאָה אֵיהוּ מָאן דִּירִית נִשְׁמָתָא מְכָרְסִיָא יְקִירָא, כְּלִילָא מַעֲשֵׁר תְּקוּנִין אֵלִין, יִיִעוּבִיד לְהַ כְּרְסִיָא לִיהו"ה, דְּשָׂמָא דִּיהו"ה דְּאֵיהוּ בְּאַרְח אֲצִילוֹת, לְתַקְנָא לִיהַ כּוּרְסִיָא (דף קז ע"א) בְּרַ נֶשׁ לְנִשְׁמָתִיהַ, דְּהֲכִי אוּקְמוּהוּ קְדָמָאִין, כָּל הַנְּשָׁמוֹת גְּזוּרוֹת מְכָסָא הַכְּבוֹד, וְתַמְן שְׂרָיָא שְׁכִינְתָא עֲלָאָה, וְלִית ה' בְּלָא י', וְכַגִּין דָּא (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֶּסֶף י"ה.

וְאִי שְׂרָיָא בְּמַטְטְרוּן, וְדָא אֵיהוּ רוּחַ הַשְּׁכֵלִי דְּאֵיהוּ בְּאַצִּילוֹת, יִיִה"א שְׂרָיָא בְּאוּפִין, וְדָא נֶפֶשׁ הַשְּׁכֵלִית בְּאַרְח אֲצִילוֹתָא, דְּאִית נֶשְׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ שְׁכֵלִית וְלָא בְּאַרְח אֲצִילוֹת, אֶלְא אֲתָמֵר בְּהוּן גְּזוּרוֹת, וְאֵינוֹן כֶּסֶף

בִּיאוֹר הַגְּרָ"א

הוא ספר הראשון, הו"ה למקנו במט"ט, ששם שם הו"ה, ויעש הוא ספר השני, למקנו בעשיה, והן ב' ספרים – ו"ה, סיפור – י"ה כנ"ל, והן ג' עלמין דהו"ה כוללם וכמו שבארנו במקום אחר, וכן ג' דרגין דלצילות שהן עשר ספירות וכן ג' דרגין דנר"ן כמו שאומר למטה ואמר

יִיִ ועליה אתמר שבעה ושבעה מוצקות כו'. כמו שאומר בנוסח אחר למטה אלן ז' הבליס אינון כפוליס כו', והן כמו שאומר בהגהה שבע הבליס סלקין שבע נחתין כו', והן ז' דסלקין מלכא לפומא דהן דשכינתא עילאה לבא, ושבע אחרות נחתין מפומא ללבא דשכינתא תתאה, שהן שבעה ושבעה נגד ז' ימי הפסח והחג כמו שאומר בפ' אמור ועיין בזוהר חדש שה"ש מ"ט ב' ג' שבעה ושבעה מוצקות אלן שבעת ימים ושבעת ימים, אלן עלאה ואלן תתאה, דמתחברין כחדא, ועיין שבעה הבליס הן הבל אחד דהוא נהר יוצא מעדן תמיד, קלא לבא פסיק, קול גדול ולא יסף, והוא הדעת דכלילא כל ז' קלין נגד שם הראשון דמ"ב, ועיין לעיל ל"ח א' ואח"כ בפומא כלילא ג' ברזא דאמ"ש דכל הבל הוא אמ"ש ואח"כ כשיוצא לחוץ גם כן מאמ"ש, ובפומא הוא גניזא נגד חג"ת דאינון טמירין, הנהגת עלמא דלעילא, ובחוץ נגלה נגד נה"י, ובקלא אית בת קול נגד מלכות דהיא אור חוזר כידוע בסוד אור חוזר דהוא מחמת הכאה חוזר, וכן בהבל הוא ז' נחתין מבחוץ, ועל הבליס אלן הוא חיות האדם וקיומו וכן הם קיום העולם וכמאמר ריב"ח במדרש רבה (?) דכל עלמא קיימא ברוח עיין שם והוא ברוח האדם, דאדם הוא קיום העולם דכל עלמא קאים עליה במה דאיהו קיים, וכפי רוח האדם בשמחה או בעצבות ושאר מדות האדם כן הוא בשכינה ובעולם דהיא מרגליתא כו', והוא סוד דוד דשביעי דהוא רבהון ויסוד דכל בעלי הבליס והוא חושבן י"ד והוא דור י"ד, סיהרא באשמוותא, דלע"ג דבימי שלמה קיימא באשמוותא האחרון ודאי כן הוא אבל דימיו התחילה להתפגמא דביום ט"ו בתחילה הוא בשלימות האחרון אבל בסופו מתחיל לחסור מה שאין כן די"ד ועיין לעיל ריש תיקון כ"ח:

יִיִ זכאה עמא דידעין כו'. עיין סוף פ' במדבר בענין הלכותא דעובדא ומלולא, ד' תיקונין בזה ובה, והן נגד ד' אותיות הו"ה וד' אותיות אדנ"י, מלולא ועובדא, אומר ועושה, והכל כלילין בג' עלמין, די"ה אינון כחדא וכמו שאומר למטה וכנ"ל וכן בארחה אלילות הכל כפי הנשמחא כמו שאומר למטה דשמא דהו"ה דאיהו בארחה אלילות כו' דאית נשמה ורוח ונפש כו' ואמר ועליה אתמר כו', ועיין בזוהר פ' בראשית ד' ב' בראשית ר"ש פתח כו' עיין שם בדבריו, וכן בעובדא ועל ג' אלן קיימא הכל ספר וספר וסיפור, והן נגד תורה ומצוה, מצוה הן ספר וספר, ז"ו, מצוה עשה ומצוה לא תעשה, ימינא ושמאלא, וסיפור הוא התורה שכולל מצוה עשה ומצוה לא תעשה, בינה, ימא דאורייתא והן גם כן בג' קוין חג"ת שכולל הכל:

יִיִ ועוד הבל ה' לב כו'. רואה לומר, דהוא מבינה דהיא כסא כבוד, חכמה, וכן היא מקננת בכסא והוא ה' עילאה והוא ל"ב חלקים, ול"ב הוא כבוד כמו שאומר בבבלי דכבוד הוא ל"ב והוא עשר ספירות דכורסייא, ד' רגלין ו' דרגין וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' בא עיין שם בדבריו וכל זה לאות דהבל מבינה זה שאומר זכאה איהו מאן כו', דהוא נשמת רוח חלקים חיים ולכן נאמר (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים, והוא ההבל:

יִיִ ועבד ליה כורסיא ליה. רואה לומר לשם הו"ה כמו שפרש והולך דשמא דהו"ה דאיהו בארחה אלילות כו' בר נש בנשמחא כו':

יִיִ ה"א שריא באופן כו'. רואה לומר, לתקנא ליה כורסיא לשם הו"ה דאיהו בארחה אלילות ג' דרגין הנ"ל, שיהא נר"ן שלו כורסיא להשם דאתנטילת משם, ואית נר"ן דהוא מג' עלמין וזאת הנשמה היא כורסייא לג' עלמין ועיין פ' משפטים בארובה זה שאומר דאית נשמה

ומלאך ואופן, זכאין אינון ישראל דסלקין הכלים דצלותין בהון, לגבי אתון דקודשא בריך הוא ושכינתא עלאה ותתאה, ובגין דא (קהלת ה יד) יש הכל אשר נעשה על הארץ, ויש הכל דרשיעיא, דאינון הכלים דשקרא, ונטלין לון מלאכי חבלה, ונטעין בהון רקיעין וארעין דשקרא, ועלייהו אתמר (ירמיה י טו) הכל המה מעשה תעתועים, (כאן חסר), קמו כלהו ואשתתחו קמיה, ואמרו אלו לא אתינא לעלמא, אלא למשמע דא די.

[תיקוני זוהר – הגהה דף קו ע"ב, הגהה דף קז ע"א]

((הגהה דף קו ע"ב) הגה"ה (זכריה ד) לירות אשר על ראשה, ואינון י"ה יו"ד ה"א, ו"ה וא"ו ה"א, ואינון שבע כפולות בג"ד כפר"ת לבושין לון, וכלהו סלקין מלבא לפומא, שבע הכלים סלקין, שבע נחתין לאשקאה לון, ובגין דא (זכריה ד) רפ"א שבעה ושבעה מוצקות, תלת אינון גניזין לעילא, דלבושין דלהון אמ"ש, דאינון אש מים רוח, הא אינון עשר דסלקין מלב ואינון לקבלייהו עשר אמירן, ול"ב אלהיים דבראשית, הא מ"ב, רפ"ב מלבא נפיק אשא, מכנפי ריאה רוחא, ממוחא מ"א, ורוחא אחיד במ"א ואשא ואתעביד קול, רפ"ב אחיד במ"א (הגהה דף קז ע"א) אתמר ביה (תהלים כט ג) קול יהו"ה על המים, כד אחיד באשא אתמר ביה (שם) קול יהו"ה חצב להבות אש, כד אחיד ברוחא איהו (מ"א יט יא) רוח חזק מפרק הרים ומשבר סלעים, ועליה אתמר קול יהו"ה שובר ארזים.

ותלת נקודין אינון לקבל אמ"ש, ואינון חש"ק, הדא הוא דכתיב (דברים י טו) רק באבתיך חשק יהו"ה, ואינון חל"ם שב"א קמ"ץ, קמ"ץ לימינא קול יהו"ה על המים, רפ"ב רוחא אחיד ביה דאיהו חל"ם, אתמר ביה (בראשית א ב) ורוח אלהיים מרחפת על פני המים, שב"א איהו באש, וכד אחיד ביה רוח, איהו רוח חזק

ביאור הגר"א

ורוח ונפש כו', ואמר דהכי אוקמוהו קדמאין כו' והוא לראיה דנשמתא כורסיא לג"ר כמו שמפרש והולך ותמן שריא כו', ואמר ולית ה' בלא יו"ד דאינון כחדא שריין, ומילוי ה"י צמולאו הוא יו"ד זה שאומר ולית ה', לאי אפשר לומר ה"י בלא יו"ד, ולכן לא מתפרשין, ומציא ראייה שנאמר כס י"ה אלמא דשריא תמן י' ה' ומפרש והולך ו"ה בחיה ואופן, ואמר זכאין כו' לגבי אתון כו', דהן ג' דרגין דכלילין בהוי"ה כנ"ל ואמר ובגין דא יש הבד אשר כו' להבדל מתלבש בעשיה דהוא שכינתא תתאה דהיא הארץ:

רפ"ב [ובהגהה] שבעה ושבעה מוצקות. שבע כפולות בג"ד כפר"ת, שהן כפולות בדגש ורפה, וכן ז"ת הן כפולות שהן ממוזגות דכל אחד כליל דרגיה דחבריה ועיין לעיל סוף תיקון כ"א, וכן הן כפולות בחו"ג בסוד שם י"ב, י"ג שבטים כמו שאומר בפ' ויחי, והן הכל בז"ת דאינון ז' הכלים וזה שאומר תלת אינון גניזין כו' אמ"ש, כמו שאומר בספר יצירה לאמ"ש הוא בג"ר, וז' כפולות בז"ת, ואמר שם דפרק א' שנים רוח מרוח, שלש מים מרוח, ארבע אש ממים, ועיין מה שכתבתי שם:

רפ"ב מלבא נפיק כו'. עתה מפרש ג' אמ"ש דהן בג"ר, ורוחא די בריאה – דעת במקום הכתר, רוח מרוח, והן ג' אמ"ש בספר יצירה, ראש בטן גויה, אלף דשם אמר להיפך, ראש מאש ובטן ממים אלף דשם אמר (על האצברים החיוניים) מסטרא דנפשא וכמו שאומר לעיל ס"א א' מוח איהו דהיפוכא חוס כו' ואיהו אריה מסטרא דגופא, קור מסטרא דנפשא, ואינון אש ומים, אש שכלית, מים יסודית, ראייה בלבא כו' מים שכלית לקררא אש יסודי כו' וריאה איהו מסטרא דמוחא קריאר, מסטרא ללבא יבשה, ואיהו חליו מים כו' עיין שם וזה שאומר ורוחא אחיד במיא ואשא כו' דקול כלילא מכל השלשה, וכן ז' הכלים כל אחד כלילא מכל הג' דלכן אמ"ש נקראין אמות דהן בכולהו ג' מוחין מתפשטין, ג' יסודין דכלילין בכולהו ואין דבר בלעדס וכן אמר שם בז"ת דהן ו"ק שבכל אחד ג' אותיות דשמו הגדול יה"ו בסוד ג' אמ"ש שהן ח"י עלמין, ורוח הראשון דכליל כל הג' אמ"ש והוא סוד שם יה"ו שהוא כ"א, שהוא סוד אמ"ש כנ"ל וכן שם אהי"ה שהוא סוד ז' הכלים באימא כנ"ל שם מ"ב (הגהה: דז' סלקין וז' נחתין כנ"ל וזהו אהי"ה אשר אהי"ה, מ"ב):

רפ"ב כד אחיד במיא אתמר ביה קול כו'. עתה מפרש והולך ז' קלין דמזמור הזה דכלילין ט"ס ממלכות, בת קול דכלילא מכולא, קול דממה דקה, דקול באשה ערוה ולכן כלותא בחשאי וכן ברך שם כבוד מלכו לעולם ועד – בחשאי, מה שאין כן שמע ישראל דהוא בקלא, דהוא ו' תיבין, ז' קלין באימא כמו שאומר לעיל ב' ב', ושם – כי עוף השמים יוליד את הקול, קול דקריאת שמע כליל שית כו' עד שית קלין ואיהו שביעאה כו' ועיין לעיל ל"ח א' ס"ג א' דשם הראשון הוא הכלול שית אחרונות, ובעל כנפים יגיד דבר כו' דיבור בלא קול בחשאי עיין שם ומפרש והולך דקול הראשון הוא בחכמה, מוחא, מים, קול ה' בכה – חו"ג כחדא כלילין וכן נו"ה כמו שאומר למטה, קול ה' בהדר – ת"ת, קול ה' שובר כו' בכתר, קול ה' חוצב כו' צבינה, קול ה' יחול ביסוד, קול ה' יחולל צנו"ה שהן איילות, ומלכות כלילא מכולהו, ומחיל מחכמה שהיא ראשית, וכתר ובינה חשיב קודם נה"י שבינה אפיק נ"ה, כרובים זהב, וכתר ליסוד, ויסוד קודם לנו"ה ואמר כד אחיד כו' דקול כליל הכל ואחיד כולא:

רפ"ב וכד רוחא אחיד ביה כו' וכד אחיד ביה רוחא כו'. לרוח הוא ממוצע בין שניהם וכלילא מן שניהם וכמו שאומר לעיל ס"א א' וכנ"ל ומה שאמר למעלה ברוח דהוא רוח חזק משום דהגילוי של הכתר הוא צנו"ה בוליא כו' וכן דעת אמתי כו':

מִפְּרָק הָרִים וּמִשְׁבַּר סְלָעִים, מִסְטָרָא דְגְבוּרָה דְאִיהוּ תְקִיף, רַבְּכָד אַחִיד בֵּיהּ רוּחָא דְאִיהוּ חַלְלִים בֵּין קַמִּיָּן שְׁבִי"א דְאִינוּן מְיָא וְאֶשָּׁא, דְאִינוּן תְּרִין דְרוּעִין, דְאִית בְּהוּן יַד יְמִין יַד שְׁמַאל דְאִינוּן כ"ח פְּרָקִין, אַתְּמַר בְּהוּן קוּל יְהוּ"ה בִּכְחַ, רַבְּכָד הָאִי רוּחָא אַחִיד בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצַעִיתָא, אַתְּמַר בֵּיהּ קוּל יְהוּ"ה בְּהֶדְר, כַּד אַחִיד בְּתִרִין שׁוּקִין דְאִינוּן צְרִי, אַתְּמַר בְּהוּן קוּל יְהוּ"ה יְחוּלִל אֵילוּת, רַבְּכָד דְאִינוּן תְּרִי עוּזְלִי דְאֵיִלְתָּא, תְּרִין אַחִים (אִיּוּב מָא ט) אִישׁ בְּאַחִיהוּ יְדוּבְקוּ.

וְהָכָא רְזָא דִיבּוּם, דְאִם יִפּוּל אַחִיו הָא תְּנַיִנָא דִיּוֹקִים לֵיהּ, וְרְזָא דְמַלְהָ (אִיכָה א יג) נְתַנְנִי שׁוּמְמָה כָּל הַיּוֹם דְרִו"ה, וְדָא הוּ"ד, דְאַתְּמַר בֵּיהּ (בְּרַשִׁית לֵב לג) כִּי נִגַע בְּכַף יַרְךָ יַעֲקֹב, בְּכַף דִּילֵיהּ, שְׁכִינְתָא דְוָה אִיהִי בְּגִלְתָּא, בְּגִין דְפָרַח מְנִיָּה יַרְךָ דְאִיהוּ ו' מִן ה', וְאֶשְׁתַּאֲרַת אִיהִי ד' דִּילָהּ (דְּלָה), רַבְּכָד קוּל יְהוּ"ה יְחִיל מְדַבֵּר דָּא חִיר"ק וְדָא צְדִיק, כַּד רוּחַ אַחִיד בֵּיהּ אִיהוּ יְחִיל מְדַבֵּר, שְׁבַע קְלִין לְקַבֵּל שְׁבַע שְׁמֵהֶן אַבְגִּית"ן כו'.

רַבְּכָד רוּחַ סְלִיק בְּאִוִיר דְאִיהוּ כְּתָר עֲלָאָה אִוִיר קְדָמוֹן, אִשׁ סְלִיק לְגַבֵּי ה' דְאִיהוּ אִימָא וְאֶתְעֵבִיד אֶשָּׁה, מִיָּם סְלִיק לְגַבֵּי י' וְאֶתְעֵבִיד יָמִים, וְדָא חֲכָמָה, רַבְּכָד וְהִכִּי נְחִתִין לְגַבֵּי נֶצַח וְהוּד יְסוּד, מְלָכוּת מְאֵנָא דְכְּלָהוּ, וְאִיהִי עֶפֶר כְּלִילָא מְכָלָהוּ, רַבְּכָד וְאִיהִי כְּלָלָא דְכָל אַתְוּוֹן דְאִינוּן מְאֵנָא לְנִקּוּדִין, רַבְּכָד וְעַל אֲלִין שְׁבַע קְלִין אַתְּמַר (שְׁמוֹת כ יח) וְכָל הָעָם רֵאִים אֶת הַקּוֹלֹת, וְעַל תֵּלַת גְּנִיזִין אָמַר (דְּבָרִים ד יב) קוּל דְּבָרִים אַתְּם שׁוּמְעִים, בַּת קוּל דְּכְּלָהוּ שְׁכִינְתָּא תַתְּאָה.

רַבְּכָד תַּתְּא חֲזִי תֵּלַת נְקוּדִין אִינוּן, חִירָק חֲלָם שְׂרָק, חֲלָם, קוּצָא דִי' לְעֵילָא אִיהוּ חֲלָם, קוּצָא דָּאָת י' לְתַתְּא אִיהִי חִירָק, גּוּ אֶמְצַעִיתָא אִיהוּ שׁוּרָק, כַּד אִינוּן תֵּלַת כְּחָדָא, רַבְּכָד אִינוּן סְגוּלְתָא וְאִינוּן שְׁלִשְׁלַת וְאִינוּן שְׂרִ"ק וְאִינוּן סְגוּ"ל.

בִּיאור הַגְּרָ"א

רַבְּכָד כַּד אַחִיד כו' בֵּין קַמִּיָּן שְׁבִי"א כו'. עַתָּה מִפְּרָשׁ וְהוּלָךְ חו"ג לְאִינוּן קוּל ה' בְּכַח כְּנ"ל דְהוּן כ"ח פְּרָקִין בְּב' יְדִין וְנֶאמַר בְּלָשׁוֹן יְחִיד בְּכַח, דְשְׁמַאלָא נְכַלל בִּימִינָא וְכַל הַכַּח הוּא בִּימִינָא וְהוּא הַתְּכַלְלָת כו' וְלָכֵן הִימִין נִקְרָא כַח, יְמִינָךְ ה' נֶאדְרִי בְּכַח וְהוּא סוּד שֵׁם הוּי"ה, שְׁהַחֲלוּם בֵּין שְׁבִי"א לְקַמִּיָּן, וְאִתְּרִית בְּהוּן יד כו'. רוּחָא לומַר יד נִקְרָא עַל שֵׁם י"ד פְּרָקִין, וְהוּן כ"ח וְכַל הַכַּח נְכַלל בִּימִין כְּנ"ל:

רַבְּכָד כַּד כו' בְּהֶדְר. כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּזוּהַר חַדְשׁ לְאִיהוּ מֶלֶךְ הַדֵּר עֵינִן סָם:

רַבְּכָד לְאִינוּן תְּרִי עוּזְלִי לְאֵיִלְתָּא תְּרִין כו'. לִידִים יְכוּלִים לְשַׁמֵּשׁ זֶה בְּלָא זֶה, וְשֵׁם שְׁמַאלָא נְכַלל בִּימִינָה וְהוּא עֵיקַר, מַה שְׁאִין כֵּן וְבִרְגִלִין דְשִׁנִּיָּהּ כַּחֲדָא נִמְנִים וְהוּן אַחִים תְּאוּמִים וְרוּחָא לומַר לְכֵן נֶאמַר בְּהֶם לָשׁוֹן רְבִים, אֵיִלּוּת, זֶה שְׁאוּמַר אִישׁ בְּאַחִיהוּ יִדְבְּקוּ וְכְמוֹ שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים יח לז) מִשׁוּה רְגִלֵי כְּאֵילוּת, דְהוּן אֵילוּת, וְעֵינִן בְּרַעִיָּא מִהִימְנָא פ' אַחֲרֵי מוֹת ס"ח א' עַל פְּסוּק יְחוּלֵל אֵילוּת לְאִמַר שֵׁם וְאֶעֱלֵת רִישָׁא בֵּין בְּרַכְהָא כו', נו"ה, תְּרִין נְבִיאִים, מַתְּמִן אֹלִיבִידָת תְּרִין מְשִׁיחוּן כו' וְעֵינִן בְּרַעִיָּא מִהִימְנָא סוּף פ' מִשְׁפָּטִים וְשֶׁאֲרַךְ מְקוּמוֹת. וְאִמַר וְהַכָּא רִזָּא לִיבּוּם רוּחָא לומַר דְהֶדְר לְהִיּוֹת עוּלְמִין בְּרִזָּא דְנו"ה וְאִמַר וְרִזָּא לֹא נִתְּנִי כו' וְלֹא הוּד כו' רוּחָא לומַר אֲלֶף הַחֲמִישִׁי, וְהוּן ה' אַחַת, שְׁמֵלְכוּת מַתְּבִנִי מַהֵם, וְשֵׁם מְקוּמָה, וְל' שָׁל ה' הוּא הוּד, ו' שָׁל ה' – נֶחֱלָה, וְכִלְיוּתוֹת הוּא ה', מְלָכוּת, וְלָכֵן נִקְרָא הוּד, דו"ה, וְהוּן דו"ו פְּרָקוּפִין, שִׁנִּים כְּרוּבִין, דו"ו, וְבַחֲרוּבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִיּוּמָא עֲלִמָּא עַל חַד סַמְכָא דְהוּד, נִתְּנִי, וְתַקַּע כו', וּמַתְּחִיל דו"ה בְּד' דְפָרַח כו', וְהוּא בְּעֵלָה, ו' דְהוּא בְּנֶחֱלָא וְאִיהִי בְּהוּד, וְלָכֵן הוּד – דו"ה בְּגִלְתָּא, (רִישָׁא הַשְּׁנֵה כו ע"א) נֶחֱלָה גְּלִמּוּדָה מְבַעֲלָה, וְיָדוּע שְׁהוּן סוּד גּוּף וּנְפֶשׁ כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל תִּיקוּן ס"ב וְסוּף תִּיקוּן נ"ה, וְכַשְׁמַת בְּלָא בְּנִים לָזוּ הַגּוּף דוּה וְאַחִיו בְּנֶחֱלָא מוֹשָׁךְ הַנְּפֶשׁ לְאַקְמָא לְמִיתָה בְּגוּף חַדְשׁ (רוֹת ד י) וְלֹא יִכְרַת שֵׁם הַמַּת מִיִּשְׂרָאֵל וְהוּא מַה שְׁאוּמַר לְהֵלֵן וְהַכָּא רִזָּא לִיבּוּם וְרִזָּא כו', וְכֵן שְׁכִינְתָּא בְּגִלְתָּא וִיבֵן ה' כו' בְּרִזָּא לִיבּוּם דְבַעֲלָה יוֹקִים לָהּ וְעֵינִן מַה שְׁאוּמַר לְעֵיל רִישׁ תִּיקוּן נ"ח בְּאַרְכּוּכָה:

רַבְּכָד קוּל כו' חִירָק וְלֹא לְדִיקָה. דְהוּא חִירָק תַּחוּת תְּרִין שׁוּקִין וְעֵינִן לְעֵיל נ"ד א' וְהִנֵּה הֵם ז' נְקוּדִין, דְשַׁבָּא – ב' נְקוּדִין וְכֵן אִירִי, וְהוּן נִגְד ז' שְׁמֵהֶן כְּמוֹ שְׁמִפְרָשׁ וְהוּלָךְ שְׁבַע קְלִין כו':

רַבְּכָד רוּחַ סְלִיק בְּאִוִיר. לְרוּחַ מִיָּם אִשׁ הוּן בְּחַג"ת, וְאִוִיר – כְּתָר, וְהוּן רוּחַ וְרוּחַ מְרוּחַ:

רַבְּכָד וְהִכִּי נְחִתִין כו'. נִמְאָל כְּלָלָא דְכוּלְהוּ – ג' יְסוּדִין, וּמְלָכוּת מְשַׁלְמַת לְאַרְבַּעָה, זֶה שְׁאוּמַר מְלָכוּת מֵאַנָּח דְכוּלְהוּ וְאִיהִי עֶפֶר כו' סוּד שֵׁם י"ב דְהוּא עֶשֶׂר סְפִירוֹת, ג' הוּי"ה:

רַבְּכָד וְאִיהוּ כְּלָלָא דְכָל אַתְוּוֹן לְאִינוּן מֵאַנָּח לְנִקּוּדִין. עֵינִן לְעֵיל ל"ח א' וְתַחַח חֲזִי תַשַּׁע נְקוּדִין אִינוּן מִן קַמִּיָּן וְעַד שׁוּרָק וְכוּלְהוּ אַתְקִיאוּ לְנוּרִין וּמְצוּעִין לְאַתְוּוֹן לְאִינוּן כְּלִילִין בְּקַרְקַע לְאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַתְּאָה כו' עֵינִן סָם:

רַבְּכָד וְעַל אֲלִין ז' קְלִין. רוּחָא לומַר, הֵיִינוּ עַם הַדְּעִת, זֶה שְׁאוּמַר וְעַל תֵּלַת גְּנִיזִין כו' בַּת קוּל דְכוּלְהוּ כו' וְעֵינִן לְעֵיל ל"ח א' לְהַהוּא אִינוּר כו' וְלְעֵיל ב' ב' עַד שֵׁית קְלִין וְאִיהוּ שְׁבִיעָאָה כו':

רַבְּכָד ת"ח ג' נְקוּדִין כו'. עַתָּה מִפְּרָשׁ וְהוּלָךְ עֵנִין הַנְּקוּדִין, וּמַה שְׁאִמַר ג' נְקוּדִין כו' קוּלָּא כו'. עֵינִן סָם ל"ח א' וְתַחַח חֲזִי שְׁכִינְתָּא תַתְּאָה כַּד אִיהִי כו', אַתְּקִירִית חִירָק חוּלָם שׁוּרָק, דְהוּא אִינוּר כְּגוּוּנָא לֹא וְהִכִּי כו' וְעֵינִן לְעֵיל כ"ג ד' וּמַה שְׁבַּאֲרֵנוּ שֵׁם בְּדְבָרֵינוּ, וְאִינוּן ג' נְקוּדִין אֲלוּ הֵם כְּלָל הַאֲמִ"שׁ שְׁהוּן כְּלָל הַכָּל כְּנ"ל דְסַלְקִין בְּכַח"ב וְנַחֲתִין בְּנֵה"י:

גבורה תפארת, והכי מתלבשין בנצח הוד יסוד. מלכות מאנא דכלהו, כלילא מפלהו, רציאיהי פה דמינה הבלים נפקין וקלין ודבורין בלהו אתפלילין ואיהי לב דכלהו בה אתפלילין, ומינה נפקין דפיקו דרוחא לכל ערקין דרוחא, רציכד רוחא דפיק במיא דאיהו לימינא, אתמר ביה (שיר ה ב) קול דודי דופק פתחי לי אחותי, רצילהיא דאתמר בה (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את, וכד דפיק לשמאלא דאיהי אשא, אתמר בה רעיתי, דביה אתוקד בכמה רשפי'ם דאינון שרפי'ם, דאתמר בהון (שיר ח ו) רשפיה רשפי אש שלהבת י'ה.

מסטרך דעמודך דאמצעיך יונתי תמתי, בגין דאיהי דרגא דיעקב דאתמר ביה (בראשית כה כז) ויעקב איש תם, ודפיקו דיליה תמן במשקל, לא סליק ולא נחית, די במיא נחית לגבי צדיק נביעו לגביה באריכו, ווסליק ביה באריכו דתקיעה, באשא איהו דפיקו ש"בשכרים בתבירו, ש"בועמודך דאמצעיך נחית (נ"א אחיד) בתרוייהו ש"ששלי'ת, בינוני ודא תרועה, ש"קול דממה דקה לגבי שכינתא תתא, ההוא דפיקו בגין דהביאו לה בחשאי, והיא יונתי, וכד שכינתא איהי בגלותא אתמר בה (שיר ה ב) אני ישנה ולבי ער, כד איהי ישנה לית בה דפיקו, בגין דקודשא בריך הוא דאיהו קול דפיקו דילה אתרחק מינה, הך הוא דכתיב (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה החשתי מטוב, ש"למה נאלמתי, מי'ה דאיהו דומיה דאתרמיז באלהי'ם, דאיהו ל'ב אלהי'ם דמעשה בראשית, ש"דפיק רוחא דקודשא דאתמר ביה (בראשית א ב) ורוח אלהי'ם, בגין דהחשתי מטוב דאיהו קול עד כאן ההגה"ה).

ביאור הגר"א

¹⁵ איהי פה דמינה הבלים כו' אתכלילין ואיהי לב כו' דפיקו דרוחא לכל ערקין דרוחא כד כו'. רוצה לומר כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ב דאיהי מאנא גופא לכל, וכן כאן דקול ורוח ודבור הוא הפנימי דרוחא ואיהי גופא לכל ולכן ביה ג' אחונו יה"ו והן נר"ן שברוחא, ואיהי גופא, ה' אחרונה, וככל כלילן בגופא, וכן כאן בקול ורוח ודיבור:

¹⁶ כד רוח דפיק כו'. מפרש ד' מיני דפיקין כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ה והן ד' יסודין והן ד' דקרא דופק כו' אחותי כו' ד' שמות אחותי כו' וכמו שמפרש והלך:

¹⁷ למהיא דאתמר כו'. רוצה לומר חכמת שלמה מסטרך דחכמה והוא בסטרך דחסד דמשם אהבה, ומסטרך דגבורה הוא אישות, איש ואשה דהן אש ואש, חמימות הזיווג וכמו שמפרש והלך דביה דתוקד בכמה רשפים כו' רשפי אש כו' דהן מסטרך דגבורה, ורשפי אש לשון רבים – ב' אשות לאיש ואשה, וי"ה דבהון הוא שלהבת י"ה, ומסטרך דת"ת – תמתי כמו שמפרש והלך בגין דאיהו דרגא כו' ודפיקו דילה כו', דכחשד נחית ובגבורה סליק וכמו שאומר לעיל תיקון כ"ה דבארוכה עיין שם דכן האש סליק ומים נחית ורוח דאמלע וזה שאומר די במיא נחית כו', והן ג' אהבות, אהבת הערב – איש ואשה. אהבת המועיל – קרובים, (משלי יז יז) אח ללצה יולד. ואהבת הטוב – אהבת החסידים והתמימים, והן ג' אהבה דכאן ועוד אהבה הרביעית מלך המקבל שהוא (אמת) ואתן האוהב מאלו, (משלי כז יט) כמים הפנים לפנים, והוא יונתי והוא מסטרך דנוק', ה' אחרונה, יונתי דאיהו נזקקת כו' (שה"ש רבה פ' א), וזה שאומר עיניך יונים דכל עינינה לגביה דקב"ה:

¹⁸ וסליק באריכו דתקיעה באשא איהו כו'. עיין לעיל תיקון כ"ה כ"ז בארוכה:

¹⁹ בשכרים בתבירו. לשון שצר והוא בתביר, דהטעם הוא בתביתו, דרביע הוא בסליקו ועיין לעיל כ"ה א':

²⁰ ובעד"א אחיד בתרווייהו. כן הוא הגוססחא לקמן קט"ז ב' בהגהה עיין שם ושם קי"ז א':

²¹ שלשלת בינוני ודא תרועה. רוצה לומר בטעמים הוא שלשלת, לא סליק ולא נחית דנגיני ועיין שם מה שבארנו שם:

²² קול דממה דקה לגבי שכינתא תתא כו'. רוצה לומר מלך עממה נקראת יונתי, ודפיקו דילה הוא סימן שהוא בחשאי, בת קול, כדון שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וכנ"ל, וזה שאומר בגין דהביאו כו' והיא יונתי כו', קלא דיונה בחשאי, וכתיב יונתי בסתר המדרכה והוא סימן לך דפיקו, אש סליק או נחית או בינוני או בחשאי, והן עשר דפיקין דעשר תקיעות וכמו שאומר לעיל תיקון כ"ה עיין שם:

²³ למה נאלמתי מי'ה כו'. רוצה לומר דאלקים הוא מלא י"ה, והוא יה"ו, והוא מליאה מהם אוחיות מליאה, ועתה דוס י"ה דומיה, וכד אסתלק י"ה נשאר אלם והחשיתי מטוב. הוא ו', שית זמנין טוב דמעשה בראשית, והן דפיקין דאמ"ש כנ"ל והיא נשארת בלא קול, דקול הוא רוח הקודש שכולל ממים ואש כנ"ל ובגלותא אין נביא וחכם ואין רוח הקודש (והרביעית בת קול כמו שאומר למטה) ואמר למה נאלמתי, ומשני מי'ה דאיהו דומיה, אלם מי'ה כנ"ל:

²⁴ *דאתרמיז באלקים דאיהו ל"ב באלקים דמעשה בראשית דדפיק רוחא דקודשא דאתמר ביה ורוח אלקים בגין דהחשיתי מטוב דאיהו קול דהוא זמנא אשתארת בת יחידה בלא קול. כנ"ל (הגהה) ותיקון זה משובש ועיין לעיל בהגהה ועיין לקמן ל"ה ב' שאביא הסדר הזה בקהרה) (א.ה. לכאורה סתירה בהגות הגר"א, ועיין לעיל ק"ו ע"ב בסוף ההגהה) כמו שאומר ק"ז ב' למטה ורוצה לומר דרוח אלקים מרומי דרוח הקודש דדפיק הוא בתיבת אלקים דהוא מלא י"ה:

[תיקוני זוהר – דף לד ע"ב]

(לד ע"ב) בַּהֲהוּא זְמַנָּא אֲשֶׁתְּאַרְתַּ בַּת יְחִידָה בְּלֵא קוּל, וּבְגִין דָּא לִית בַּת קוּל בְּגִלּוּתָא, וּבְגִין דְּלִית בַּת קוּל בְּגִלּוּתָא הֲבִיאוּ לָהּ בַּחֲשָׂא, וּבְגִין דָּא צְלוּתָא אִיהִי בַּחֲשָׂא, שִׂיִּי אֶל גַּב דְּרִזִין סְגִיִּין אִית הֶכָא, שְׂבָעִין אֲנִיִּין אִית לְאוּרִיתָא.

וּבַהֲהוּא זְמַנָּא לִית לָהּ דְּפִיקוּ שִׁיִּי דְּאִיהוּ כְּגוּוֹנָא דְּנִקְוֵי דְּמִנְקֵי דְּפִיקוּ דְּאֶצְבָּעָן דְּאִינוּן עֶשֶׂר, דְּבַהוּן מְנַקְדִין בְּדְפִיקוּ דְּרוּחָא, וְאִינוּן מְנַקְדִין בְּנִימִין דְּכְנוּר דְּדוּד, דְּפִיקוּ אִיהוּ כְּגוּוֹנָא דְּקָלָא דְּסִלִּין בְּגוּוֹנָא, לְקַבֵּל עֶשְׂרָה דְּפִיקִין שִׁיִּי דְּאֶסְתַּפֵּל אֲסִיָּא בְּדְפִיקוּ, עֶבֶד דוּד עֶשְׂרָה מִינֵי נְגוּנִים בְּתֵלִים, אֲרַבְעָה אִינוּן (שִׁיר ה ב) אַחוּתֵי רַעֲיָתֵי יוֹנָתֵי תַמְתֵי לְקַבֵּל יְהוּ'ה, עֶשְׂרָה דְּפִיקִין לְקַבֵּל יוּד הָא וְאוּ הָא, דְּפִיקוּ נְפִיק מְאֹדָא שְׂמָלָא דְּלֵבָא, שִׁיִּי דָּא הוּא רוּחַ צְפוּנֵי דְּהוּה מְנַשֵּׁב בְּכְנוּר דְּדוּד דְּהוּה מְנַגֵּן מְאֹלִיו, וְכָל עֶרְקִין וְוִרִידֵי גוּפָא דְּאִינוּן דְּפִיקִין, מְלַבָּא אִינוּן (נ"א הוה) דְּפִיקִין, וְרוּחַ דְּמֵלָה (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יְהִיָּה שְׁמָה הָרוּחַ לְלַכֵּת יִלְכוּ.

[תיקוני זוהר – דף לה ע"א]

כְּבִד הוּא סְמָא'ל (לה ע"א) הוּא עֶשֶׂר, דְּלִית בֵּיהּ רוּחָא דְּקוּדְשָׁא, שִׁיִּיִּלָּא דְּפִיקִין עֶרְקִין דִּילִיָּה, וּבְגִין דָּא לֹא שְׂרִיָּא שְׂכִינְתָא בְּאוּמִין פְּלַחֵי כּוּכְבָּיָא דְּעֵלְמָא, וּבְגִלּוּתָא דְּאֶסְתַּלַּק רוּחַ דְּקוּדְשָׁא, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוּ'ה וְגו', לִית דְּפִיקוּ בְּלֵבָא דְּאִיהִי שְׂכִינְתָא, וּבְגִין דָּא אֶתְמַר בֵּיהּ (שִׁיר ה ב) אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עָר, וְלִית בַּת קוּל בְּפוּמָא (דהוה סלקא), (נ"א דבה סליק) קָלָא בְּרוּחָא בְּתַקִּיעָה בְּאֵרִיכוּ, וּבְשִׁבְרִים בְּתַבִּירוּ, וּבְתַרוּעָה שְׁלִשְׁלֹ"ת קָלָא בִּינוּנִית לֹא בְּאֵרִיכוּ וְלֹא בְּקִצְרֵי, שִׁיִּיבַת קוּל אִיהִי קוּל דְּמָמָה דְּקָה זְעִירָא, קָלָא נְמוּכָה בַּחֲשָׂא,

בִּיאור הגר"א

^פ אע"ג דרזין סגיאין כו'. רוצה לומר, על כבוד שם כבוד מלכותו לעולם ועד ולכותא, דהן בחשאי:

^פ דאיהו כגונא נקודי למנקדין דפיקו לאכבעאן. דפיקו הוא בצורות נקודין כמו שאומר לעיל ל"ה ב' בצרכה ודפיקו בצרכה והוא נקודין והוא באתון, וכמו האותיות בלי נקודות לית להו תנועה ולא קלא, כן הוא בלא דפיקו, ועשר מיני דפיקו כמו שאומר לעיל תיקון כ"ה בצרכה בחבירו במהירו, והן בסליקו בנחיתו בבינוני, והן ט' ואחד בחשאי כלילא מכולהו, והן ד' דסלקין לעשר כמו בחקיעות תשר"ת תש"ת תר"ת, והן לקבל עשר אכבעין דככל אכבע אית בה דפיקו, והן נגד עשר נקודין וכן הם בנגינה, עשרה מיני נגינים, ועשר אכבעין דבטעין בנגינה כמו שאומר לעיל כ"ג ב' זה שאומר ואינון מנקדין בנימין דכנור דוד דפיקו איהו כו'. דהן שיר פשוט כפול משולש מרובע, לאינון ד' ואינון עשר כמו שאומר שם וכן דפיקו כנ"ל:

^פ דאסתכל אסיא כו'. בחולה, וידוע שהן עשר דפיקין הנ"ל ועל ידן ידוע באיזה חולי הוא, לכלן עשרה מיני חולאים, דיו"ד עש"ר מתהפך ליה לער"ש דו"י, וידוע דפיקין הכל, ובאיזה נקודה וספירה פגם, וכאשר כל העשר דפיקין הולכים כסדרם אז היא בריאה, וזה שאומר עבד דוד עשרה וכמו שאומר לעיל כ"ג א' בהוא זמנא אחרער דוד בכנור דאיהו מנגן מאליו בעשרה מיני נגינים, קדמאה כו' עיין שם בתיקון י"ג בצרכה:

^פ ודל הוא רוח לפוגית כו'. רוצה לומר רוח הקודש דשריא בתוך פה האדם ודובר מאליו, והוא רוח הקודש כידוע וזהו כנור דמנגן מאליו וזהו כנור דדוד, דדוד דרגיה, והוא ראש לכל בעלי רוח הקודש, ובעבור שהלב הוא בצפון ומאזנא שמאלא דלבא נפיק הרוח ודפיקו לכן אמר רוח לפוגית וזה שאומר וכל ערקין ורידי כו' ולכן כל המזמורים הכל אומרים ש' דוד הוא לבא לכלל ישראל ואדם כמו שאומר בפי' משפטים וכל דפיקין הכל מיניה ולכן אנו ממתינין על ביאתו, קול דודי דופק, ובגלותא – אני ישנה והוא בלא רוחא דמשיחא כמו שאומר לעיל ע"ו ב' והאי רוחא דאסתלק איהו רוחא דמשיחא כמה דאתמר, ואיהו רוח הקודש, ואיהו רוח חכמה ובינה כו', ואמר כמה דאתמר, דאמר שם שאיהו רוח אלקים מרחפת כו' וכמו שאומר למעלה דלפיק ביה רוחא דקודשא דאתמר ביה ורוח אלקים בגין דהחשיתי כו'. וזה שאומר ובגלותא דאסתלק כו' צפומא כו' דהוא רוח הקודש דשריא בלבא למנדע, ובפומא דלבר מאליו, והן ב' מיני רוח הקודש, א' לדעת והב' היא למעלה ממנה בדבור, וזה שאומר למעלה ק"ו ב' איהו פה כו' ואיהו לב כו':

^פ (לא דפיקין ערקין דיליה ובג"ד לא כו'. דערקין דיליה הן ערקין דממא שהן לא דפיקין, והוא אדום דאין לו רוחא ודפיקו, ולכן ישראל מתגעגעים כמו שאומר בפי' פנחס עיין שם בדבריו):

^פ בת קול איהו כו'. הוא דפיקו הרביעית דמשלמת לארבעה ולעשר כנ"ל, ה' אחרונה, ואמר דהא קול באשה ערוה ולכן כבוד שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי וכמו שאומר בפי' תרומה קל"ד א' ובזמנא דלתי כו' בגין דהשתא דהוא ס"א אדדבק בהדה לאו איהו אחד אלא דאנון מייחדין לה בלחישו כו' עיין שם בדבריו והוא רוא דלחישו ללא לאחוזי בהוא ערוה, וכן הלכותא מזה הטעם, מה שאין כן חזרה – בקול, וכן שמע דאיהו דכורא ושם דפיק קלא:

עפרא, שניה"ה, הבל סליק הבל נחית, הבל סליק דא ה' עלאה דסליק בקלא דאיהו וא"ו, והבל נחית דא ה' תתאה נחית לגבי יו"ד דאיהו עשר אמירן, ועבד דבור.

קריבו דכל הבלים וקלא ודבורא איהו פ"ה, דאיהו בחושבן מיל"ה, פליל פלא, שביאיהו קריבו דאדנ"י בעמודא דאמצעייתא קרבן ליהו"ה, ודא שכנינתא תתאה, ואיהי (ואיהו) יחודא דאתון יהו"ה בצדיק, דאיהו אות ברית, וזכאה איהו מאן דקריב אתון אלין בצלותין, דאיהי קרבנא דקודשא בריך הוא, שכנינתא דיליה, בפומי, (ו)זכאה איהו מאן דמיחד לון בקריאת שמע, דקריבו דלהון ודאי בעמודא דאמצעייתא, יחודא דלהון בצדיק, ומאן איהו דמיחד פלא ומקרב פלא - עלת העלות.

[תיקוני זוהר - דף לה ע"ב]

שביאדהכי הא סבא קא אזדמן ליה דהוה נהיר עלמין רבי פנחס בן יאיר שמיה, ואמר רבי רבי, ודאי קריבו דארבע אתון ויחודא דלהון בעמודא דאמצעייתא, וקריבו ויחודא דלהון הכי הוא בצדיק, ובתרין דרגין מיחדין לון ישראל, בקריאת שמע דערבית ושחרית, ומקרבין לון בצלותא דשחרית וערבית, ודא קרבן עולה ויורד, ה' עולה בעמודא דאמצעייתא, ו' יורד בצדיק, שביאף על גב דכלא קשוט, עולה ויורד ה' באת י', ה' באת ו', מיד (דף לה ע"ב) דאמר מלין אלין פרח.

אמר רבי שמעון לחבריא, זכאה חולקנא דעלאין ותתאין אינון באסכמותא לסייע לן, האי איהו דאוקמוהו מארי מתניתין דבר נש דאשתדל בפולחנא דמאריה דכל בריין דעלמא אינון בסיעתא דיליה, כמה דאוקמוהו כל העולם כלו לא נברא אלא לצוות לזה, שביאפילו שרפים וחיית ואופנים לא אתבראו אלא לסייעתיה, וכד בר נש אפיק הבלים ודבורים בצלותיה, כמה עופין פתחין גדפיהו ופימיהו לקבלא לון, הדא הוא דכתיב (קהלת י) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל הנפים יגיד דבר, שביאונטיל קודשא בריך הוא אלין מלין ובגי

ביאור הגר"א

ה"ה הכל סליק הבל נחית כו'. מפרש והולך עולה ויורד דהו"ה בקול, דלמירא איהו יו"ד ולכן עשר אמירן, ושני הבלים הן אחד סליק מלבד ואחד נחית כמו שאומר למעלה והוא עולה ויורד כנ"ל וה' עילאה לגבי יו"ד וה' תתאה נחית לגבי ו"ו וכנ"ל והגהה וטעות סופר כאן וכך כריך להיות *הכל סליק דא ה' עילאה דסליק בקלא דאיהו וא"ו והכל נחית דא ה' תתאה נחית לגבי יו"ד דאיהו עשר אמירן ועבד דבור קריבו דכל כו'. וכמו שאומר לעיל בתיקון מ"ה דקלא סליק ודבור נחית, וסליק למעלה על הקלא ונחיתא למטה תחת הדבור, והוא עולה ויורד, הו"ה הנ"ל וכמו שמפרש והולך ועיין לעיל תיקון מ"ה ומה שכתבתי שם בצרכיה הרבה, והדיבור והאמירה הכל ענין אחד ולכן עשר אמירן ועשר דברות וכמו שבארנו שם, והכל נכלל בה"א אחרונה, בפה, וכמו שאומר לעיל ק"ז ב' דקלא ודבור והכל נכללין בפה, ה' אחרונה, וזה שאומר קריבו דכל הבלים וקלא ודבורא איהו פה כו', ומה שקורא פעם לה' בפנימית ב' הבלים ופעם היא גופא לכל, משום שבה שתי בחינות, אחת ה"א אחרונה, ואחת - אדני, והוא גופא לשם הו"ה, והוא פומא, מלכות, תורה שבעל פה, כמו שאומר לעיל י"ג א', ובחינת ה"א אחרונה היא דוגמת אימא כידוע ולכן היא גם כן הבל דוגמת אימא, ב' ההי"ן ב' הבלים. ואמר בחושבן מילה דהוא עטרת הברית, דגא חד וחושבן חד, ובשניהם נכלל כולא כידוע והן ב' בריתות, ברית הלשון וברית המעור, תורה וברית, ועל זה אמרו כבוד רבו קודם לאביו וכן מורא רבו ואביו וכמו שזה פתוח להאיר תורה כן זה להוליד בני, ושניהם סיומא, זה סיומא דישא זה סיומא דגופא, כוללן כל מה שלמעלה, ובברית המעור ה' חסדים וכן בברית הלשון ה' פתוחי חותם, וזה יחוד או"א זה זו"ג, והכל דעת, ה' חסדים, ה' פעמים טו"ב מנין גי"ד - חושבן פה ומילה, וה' גבורות נכללין בה' חסדים, והוא יחודא וקריבו וכמו שמפרש והולך:

ה"ה איהו קריבו כו' ואיהו יחודא כו'. כמו שאומר למעלה דשתי בחינות הם, א' בה"א הוא יחודא לחוון, וב' - אדני, קריבו דכל הבלים כו' דהכל נכלל בה, והוא קריבו קרבן לה', והן ב' הנ"ל (ויחזקאל לו ז) ותקרב עמם אל עצמו, ויחודא - (בראשית ב כד) והיו לבשר אחד, ואמר דקריבו הוא בעמודא דאמצעייתא ויחודא בצדיק, ועיין לעיל ז"ג א' לית יחודא אלא בצדיק, וזה שאומר דאיהו ברית, לית יחודא אלא בצברית מילה, ויחודא הוא בקריאת שמע, אחד, וקריבו הוא בתפלה דהוא במקום קרבן. ואמר ומאן איהו כו' והוא בשמא מפרש דמיחד כולא:

ה"ה איהו הא כו'. פליג עליה, דלפי דברי ר' שמעון קריאת שמע דכרגיה דלדיק, ותפלה בעמודא דאמצעייתא, ואמרינון בהקדמה למעלה להיפך דקריאת שמע בעמודא דאמצעייתא, שמע ישראל ולויתא - בצדיק, וברכות לראש לדיק, ורכיך לומר לעל הנקרב קאמר שם, דבצלותא נקרב אדני דהיא דכרגיה דלדיק, ובקריאת שמע מתייחד השם הו"ה, אכל הסבא פירש דיין בצדיק בין בעמודא דאמצעייתא יש יחוד וקריבו, והן קריאת שמע ותפלה, ובזכור - לעמודא דאמצעייתא, דהוא נגד יום, ודערב - נגד לדיק דהוא נגד לילה, דהכלל דהלדיק נחשב עם הלילה ולכן שם יחודא דהו"ה, ובעמודא דאמצעייתא - לעמודא דאמצעייתא:

ה"ה אע"ג דכולא קשוט עולה כו'. רואה לומר אע"ג שהפירוש הנ"ל בשם הו"ה עצמו עולה ויורד אמת מכל מקום גם זה אמת:

ה"ה ואפילו שרפים כו'. כמו שאומר לעיל ק"ה ב' בהגהה ה"ד רבא אילנא ותקיף כו' חיוון ומלאכים כו' דאתמר בהון כי עוף השמים כו':
ה"ה ונטיל קב"ה אלון כו'. עיין בזוהר פ' בראשית בצרכיה:

בהון עלמין, דאָתמר בהון (ישעיהו סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עשה, ורזא דמלה (שם נא טז) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כפיתיד, לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה. אל תקרי עמי שכטאלא עמי בשותפו.

[תיקוני זוהר – דף לג ע"ב, לד ע"א]

אדהכי הא סבא קא נחית פתח ואמר (שיר ה ב) אני ישנה ולבי ער, (דף לג ע"ב) אני ישנה מרחימאי דאתרחק מני, ולבי ער פד אתיא לגבי, לכלה דהות נשואה לחתן, ואתרחק מינה, נפלת בבי מרעא, ואתכנשו כל אסיין לגבה, ולא הוו יכלין למנדע מרעא דילה, אסיא קרטנא הוה תמן דהוה אשתמודע בדפיקו, בעשרה מיני דפיקין דבעי לאסתכלא בהון אסיא, לקבל עשר אצבעאן, ולא הוו אשתמודעאן במרעא דילה אלא הוא, דכמה משקין וריחין טבין מתפוחין, דאָתמר בהון (שם ז ט) וריח אפך כתפוחים, וכמה משקין מעסיס רמונים הוו משקין לה אסיין אחרנין, ולא הוו מהניין לה, עד דאָתא (דהאי) אסיא קרטנא אסתכל בדפיקו דילה, ואיהי אשתמודעא באסיא, ואמרת (שם ה ב) קול דודי דופק, ואיהו אמר פתחי לי, פתחי לאת י' דאיהי עשרה מיני דפיקו, קול דודי דופק שלדא ו' דפיק לתרעא, בשית (דפיקין) פרקין דדרועין, (דף לד ע"א) שלדא ורזא דמלה (שם יד) ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש, בתר"י ש"ש, בתרין דרועין שית פרקין, וכלהו רמיזין במלת בראשית שלב דאיהו בר"א שי"ת.

שליועליהו אתמר פתחי לי באַת ב', (תהלים קיח יט) שליפתחו לי שערי צדק, (שם כד ז) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד, ובגין דא פתחי לי באַת ב', (שם קיח כ) זה השער ליהו"ה, ודא את ב' מן בראשית, אחותי באַת א' מן בראשית, רעיתי באַת ר' מן בראשית, יונתי באַת י' מבראשית, תמתי באַת ת' מן בראשית, שראשי באַת ש' מן בראשית, דסליק שלינמלא טל, רזא דמלה יהו"ה אח"ד דסליק לחשבן ט"ל, שלידבר אחר נמלא ט"ל באלהי"ם, וביה איהי מליא"ה, באַן אתר ביומא שביעא דאיהו שתיאָה, ועל רישיה י' עטרה כלילא מעשרה, י' איהי טפה דאתמשכת מן מוחא לגבי ה' אפיקי מים, ו' ריחא דנפיק מאַן שמאלא, ריח צפונית דהוה נפיק מאַן שמאלא דלבא, והוה מנשב בכנור דדוד והוה מנגן מאליו, ועליה אתמר קול דודי דופק, דבקדמיתא אמרת ה' זעירא אני ישנה מן י"ה, עד דאתער ו' לגבי דאיהו ריח, ומיד קול דודי דופק בשית אתון מן בראשית, דאינון לקבל שית תיבין דיחודא, ואינון לקבל שית יומי בראשית.

ביאור הגר"א

^{כט} אלא עמי בשותפו אדהכי הא סבא קא נחית ואמר אני ישנה וכזי ער אני ישנה מרחימאי דאתרחק כו' דכמה משקין כו'. עיין לעיל ס"ט ב' ומה שכתבתי שם, ואסויא דילה הוא רעיא מהימנא ידע דלפיקו דילה בכל עשר דפיקו, והוא חתן דילה, ועל ידו אתקריבת לבעלה:

^כ דא ו' דפיק לתרעא בשית דפיקו. עיין שם א' וכד ייתי רוחא כו' דפיק לתרעא לזבא שית דפיקו, לאשתמודע דאיהו ו' דייתי לגבי יו"ד דאיהו נפש ובה אינון עשרה כו' ואינון שית סלקין לעשרה כו' דאתכלילו כו' ועיין מה שכתבתי שם ועיין לעיל תיקון כ"ג:

^{כא} רזא דמלה כו'. רואה לומר בתרשיש הוא בתרי שש כמו שאומר כ"ג ב' עיין שם בדבריו:
^{כב} דאיהו זבא שית. רואה לומר שית דפיקו אלו:

^{כג} ועליהו אתמר. רואה לומר על אלו שית דפיקו וכמו שאומר שם, וכלילין הכל צאותיות של בראשית כמו שמפרש והולך:

^{כד} פתחו לי שערי צדק. שהן ב' שערים, שערי, וכן שערים ראשיכם, פתחי עולם, והוא ב', שהים, וכן לורחו (כאכסדרה פתוח) כשער כמו שאמרו (בראשית רבה פרשה א) למה ב' פתוח מלפניו כו', וב' הוא דרגא דלדק והוא זה השער לה':

^{כה} נמלא טל רזא כו'. והוא יו"ד ה"א וא"ו, ושית דפיקו הוא ה"א אחרונה, והטל מרומז ברגש שבתוך הבית:

^{כו} ד"א נמלא כו'. דאלקיס הוא מלא י"ה, דהוא יו"ד כמו שאומר למעלה והוא טל כנ"ל, והוא פירוש אחד עם מה שאמר למעלה אלא דלמעלה מפרש חושבן טל וכאן מפרש תיבת נמלא דהוא אלקיס דהן אותיות מליאה כמו שמפרש והולך וביה איהו מליאה וכמו שאומר לעיל בתיקון ל"ח דהיא מליאה באלקיס דהוא יו"ד וכן כאן וכנ"ל ואמר באן אתר ביומא כו' והוא רגש שבתוך הבית דהוא יו"ד, מעין חתום כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ו ושאר מקומות, והוא יו"ד על ו', ו' אחוון דבראשית שהוא ז' והוא נגד יוס ז', דכל ז' ימי בראשית מרומז בתיבת בראשית וכן בפסוק פתחו לי הנ"ל, וראשי הוא ראש צדיק, ברית אות שבת יוס שביעי, והוא מלא טל ועתה מפרש והולך ג' אחוון יו"ד הנ"ל דאתער דלפיקו אליה ואמר יו"ד איהי טפה כו' דהוא מוחא, וה"א ראשונה לזבא, וא"ו – רוחא דנפיק מינה והן ג' דרגין הנ"ל ומיד דרוח אתער לגבה היא נתמלא מן י"ה גס כן, מליאה – מלא י"ה, דמלא ו' הוא י"ה ב', ואמר דבקדמיתא אמרת ה' זעירא אני ישנה מן י"ה רואה לומר דתיבת ישנה י"ה בראשי תיבות וסופי תיבות, ואמרה קול דודי דופק דהוא ו' בשית דפיקו ורואה לומר דכל הוי"ה מרומז כאן, אני – ה' בתראה, ישנה – י"ה, קול דודי כו' – ו':

ש'יועוד פתחי לי ביומא קדמא דאיהי ימינא, דעליה אתמר (שם קמה טז) פותח את ידי ומשביע לכל חי רצון, ידיך יודיך, דא י' דאיהו לימינא, שלח אחותי ביומא תניינא דתמן ה', שליטונתי ביומא תליתא דתמן ר', שמשראשי נמלא טל ביומא רביעא (נ"א תליתא), דאיהו כללא דיו"ד ה"א וא"ו דאיהו חושבן ט"ל, ודא איהו גופא וברית דחשבינן חד בחשבון, דאיהו וא"ו דסליק אח"ד, ו' עלאה עמודא דאמצעייתא, ו' תתאה צדיק, א' אחזי על תרנייהו דאינון חד.

שמא קנצותיו אלין שית קצוות דאינון ה"א, שית פרקין דכלילין בתרין שוקין, דאינון יום חמישי ויום ששי, דעלייהו אתמר (שיר ח טו) שוקיו עמודי שש, רסיסי לילה דא שכנתא תתאה פלילא מיו"ד ה"א וא"ו ה"א, שמבדאתקריאת לילה, דאיהי ליל שבת ליל שמורים, דאיהי ודאי ליהו"ה, בהוציאו אותם מארץ מצרים. שמועוד אני ישנה במשנה, שמו"לבי ער באורייתא, שמא דאתמר בה (שם ב יג) התאנה חנטה פגיה, דאינון תלמידי חכמים בל"ב נתיבות פליאות חכמה, בל"ב אלהיים דעובדא דבראשית, בל"ב דאיהו ב' מן בראשית ל' מן לעיני כל ישראל, (שיר ב יג) והגפנים סמדר נתנו ריח אלין בעלי מצות, שמוקומי לך רעיתי יפתי ולכי לך קומי לך באורייתא דבכתב, יפתי שמו"לכי לך בהלכה אורייתא דבעל פה, שמועוד אני ישנה בתלת מאה ושתין וחמש פקודין דלא תעשה, פחושבן אתון ישנ"ה, שמו"לבי ער ברמ"ח פקודין דעשה כחשבון ולב"י ור' מער, מאי ע' מן ער דאיהו בתוספת, דא עמודא דאמצעייתא, דאתמר ביה (דברים לג כח) עין יעקב, דאיהו עמודא דאמצעייתא דכליל פקודין דעשה ולא תעשה, דאתיהיבו מימינא ומשמאלא ביה פלילן.

ביאור הגר"א

^{פ"ו} ועוד פתחי כו' דאיהו לימינא. לחכמה נחית צימינא:

^{פ"ח} אחותי כו'. כולל אחותי רעיתי בחד, דהוא כינוי אחד, וכן יונתי תמתי דהוא יונה תמה ואמר ביומא תניינא כו'. רואה לומר דהוא נוק', ה' דתמן נחיתא בינה:

^{פ"ט} יונתי ביומא כו'. דוא"ו כליל שניהם, דו"ג, וכן יונה משמש זכר ונקבה, ועוד דכתיב תמתי וכמו שאומר לעיל ק"ד ב' מסטרא דיעקב איש תם:

^{פ"י} שראשי כו'. דבברית נתמלא הוא"ו כמו שמפרש והולך ולא איהו גוף כו' דוא"ו חושבן אחד, ועוד ו' עלאה עמודא דאמצעייתא ו' כו', והברית נקרא כל, דכליל הכל, וכולל גם י"ה, והכל במילוי דוגמת הוא"ו, וזיה ה' אחד, אחד מלד הוא"ו, וה' חושבן יו"ד ה"א, ואמר שראשי דהוא ברית, ראש לדיק, דכליל יה"ו, נמלא נתמלא לחושבן טל:

^{פ"יא} קוואתי אלין שית ופרקין קאות דאינון ה"א. רואה לומר ה"א אחרונה בחושבן, וה' שית פרקין ושם דרגא דנוק' ועמידתה שם והן שית סדרין דש"ס והן נגד יום חמישי וששי ולכן קאמר לילה דשם ה' אחרונה לילה וזה שאומר רסיסי לילה דא כו'. וכמו שברית כולל יה"ו כן היא כוללת כל הוי"ה ועיין לעיל תיקון כ"ח ע"ד ב' אלין אינון י"ח אחוון כו' מלכות תמן ה' בה אשתלים כו':

^{פ"יב} דאתקריאת לילה דאיהי ליל כו'. ורואה לומר בזה דרסיסי לילה רמיז על ליל שביעי דאיהי ליל שמורים דנקרא שמו, דיום – זכור, ונאמר ליל שמורים הוא לה' הוא הלילה כו' דנקרא סתם לילה, והוא לה' כמו שאומר כאן דכלילא כל השם:

^{פ"יג} ועוד אני ישנה במשנה. רואה לומר ישנה לשון משנה דשם דרגא דנוק':

^{פ"יד} ולבי ער באורייתא. דכורא ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ג ד' קום רעיא מהימנא לאתעררא להאיא דאמר בה אני ישנה ולבי ער וכמה אינון דמיכין ושינתא בעיניהון כו' דאיהו ר"ז או"ר כו' והוא אורייתא דקאמר כאן דהוא קבלה למשה:

^{פ"טו} דאתמר בה התאנה כו'. וכמו שאומר להלן והגפנים כו', דבעלי מלות הן ריח, והתלמידי חכמים הן עץ מאכל דהוא תאנה דהיא חשודה למאכל מכולם כמו שכתוב (ישעיהו ח ד) כבכורה כו' בעודה בכפו כו', ורואה לומר בזה, דנאמר שם קומי לך רעיתי כמו שמפרש והולך והוא קול דודי דופק כו' אחותי רעיתי דכאן, ואמר בל"ב נתיבות חכמה דרואה לומר זה שאומר ולבי, דעל שם כך נקרא לב ורואה לומר דהו אורייתא המתחלת בל"ב אלקים דבראשית ונכללת בל"ב דאיהו ב' מן כו':

^{פ"טז} קומי לך כו'. כנ"ל לאתעררא מן שינתא:

^{פ"יז} ולבי בהלכה דהוא לשון הליכה וכמו שאומר לעיל ס"א ב':

^{פ"יח} ועוד אני ישנה כו'. דהוא דנוק':

^{פ"יט} ולבי ער כו'. שהוא מן דכורא והן בחו"ג ידיה וע' בעמודא דאמצעייתא ת"ת לילה דהוא לימינא, וכך כריך לומר מאי ע' מן ער דאיהו בתוספת, דא ער"א דאתמר ביה עיין יעקב כו' ביה כלילין, קול דודי דופק כו'. כמו שכתוב בהגהה, ולא גרסינן ועוד, ורואה לומר דע' הוא עמודא דאמצעייתא דכליל ע' נפש, עיין יעקב, ע' שמהו (הגהה: והן ע' אנפין, ואני, ס"א מסכתות, והן ד' דרגין, מלות עשה ומלות לא תעשה ותורה שכתב ותורה שבעל פה, והוא כולל כל תרי"ג פקודין דימינא ושמאלא והוא ג' דרגין יה"ו, חג"ת דבה, והיא אורייתא דבעל פה דכלילא מכולא, והוא אני, והן ד' תיבות אני כו' בל' אחוון, ד' דרגין אלו, וקול דודי דופק הוא אחוון דכורא דנקרא תורה חושבן תרי"א, לאשלתא תרי"ג אשכליל חו"ג דתמן י"ה, הרי דכליל יה"ו וזה ה' דבה אשתלים כנ"ל וזה שאומר דאתיהב כו' ובהון אשתלים כו' ה' תתאה כו':

קול דודי דופק דא עמודא דאמצעייתא, דאיהו תור"ה כליל תרי"א, דאתיהיב מתרין דרועין דתמן אבא
ואימא דאינון י"ה, ובהון אשתלים תור"ה דאיהו ו' כליל תרי"ג, ה' תתאה אורייתא דבעל פה כלילא מכלהו
אתון, ובה אשתלים יהו"ה.

[תיקוני זוהר – דף לג ע"ב]

(דף לג ע"ב) ש"עוד אני ישנה, שניה ודאי לחכמה דאיהי י', כד אתרחק מיני רחמיאי דאיהו ו', ורזא דמלא
(משלי ג יט) יהו"ה בחכמה יסד ארץ פונן שמים בתבונה, בחכמה דאיהו אבא י', יסד ברתא דאיהי ארץ, ה'
זעירא הארץ ודאי, פונן שמים דא ו', בתבונה דא אימא עלאה, דבינה אתקריאת לעילא כד איהי עם בעלה,
תבונה אתקריאת לתתא ש"א כד איהו עם ו', דאיהו בן ו' ת' תפארת (אשתארת) ואיהי ה' עמיה בההוא זמנא
דאת ו' איהו עם אימא, ואיהו מרחק מינה, אתמר בה אני ישנה ואיהי שניה לחכמה.

[תיקוני זוהר – דף לד ע"א, לד ע"ב]

(דף לד ע"א) ובזמנא דיייתי פורקנא, דפיקו סליק ונחית כגוונא דקרפן עולה ויורד, סליק ה' עלאה לגבי י',
ונחית ה' תתאה לגבי ו', ומה דהנה יהו"ו, אתחזר יהו"ה, אבא עם אימא, ברא עם ברמא, ש"ב ובגין דא אמר
נביאה (ירמיה ט כב) כה אמר יהו"ה אל יתהלל חכם בחכמתו, דאיהו לימינא בזמנא דקודשא בריך הוא
מרחקא משכינתיה, ואל יתהלל הגבור בגבורתו, ש"ג דתמן גבורה בצפון ותמן עותרא, (דף לד ע"ב) ה"דא הוא
דכתיב (איוב לו כב) מצפון זהב יאתה, ובגין דא ואל יתהלל עשיר בעשרו, תמן לצפון, בזמנא דאת ו' מרחקא
מה' דיליה, (ירמיהו ט כג) כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי אני יהו"ה וגומר, כד יהא יהו"ה
כדקא יאות כל אות בחברתה, ש"ג ה"דא הוא דכתיב (בראשית ב כג) עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה
כי מאיש לקחה זאת. ש"ה על בן יעזב איש את אביו ואת אמו, דא חכמה אביו, ובינה אמא, ה"דא הוא דכתיב
(משלי ב ג) כי אם לבינה תקרא, ש"ו ודבק באשתו דא ו' דאתדבק באתתיה דאיהי ה', והיו לבשר אחד, ודא איהו
קרפן עולה ויורד, קרפן קריבו דאתון דמתקרבין י' עם ה' ו' עם ה', ובגין דא קרפן ליהו"ה, דאתקריבת אתתא
לבעלה, ה"דא הוא דכתיב (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרפן ליהו"ה, מאי אדם דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א,
דאיהו קריבו דאתון, ומאן קריב לגבי אתון, דא עלת על כל העלות. בההוא זמנא דפיקו נחית וסליק מארבע

ביאור הגר"א

^פ ועוד אני ישנה שני' ודאי לחכמה דאיהו יו"ד כד אתרחיק מינה רחמיא דאיהו וא"ו ורזא כו'. רזאה לומר, כרזא דקרפן עולה ויורד
היא שניה לה כזה יהו"ו כנ"ל וא"ו אתרחיק מינה אז ולכן היא ישנה וזה שאומר ורזא דמלה כו':

^{פג} כד איהו עם ו' דאיהו בן ו' ת' תפארת (אשתארת) ואיהי ה' עמי' בההוא זמנא דאות ו' איהו עם אימא ואיהו מרחק מינה אתמר
כה אני ישנה ואיהי שניה לחכמה כו'. רזאה לומר לכך אמר שמים בתבונה, דאז נקראת תבונה, ואמר הטעם דהוא אותיות בן ו' ת' ה', בן
ו' ת' קאי על עמודא דאמצעייתא וה' על אמא דהיא עמיה, וזה שאומר ואיהי ה' עמיה רזאה לומר ה' עלאה, ואמר בההוא זמנא דאת ו'
כו' ואת ו' מרחק מינה בשם הכ"ל וקאמר ג' כינויים לעמודא דאמצעייתא, בן – על דעת בן י"ה כמו שאומר לעיל בנבל בן לב, ועיין מה
שבארנו שם ו' על ו"ק דעמודא דאמצעייתא, ת' על תפארת דכליל כל הו"ק, והן כלל ופרט וכלל, דכליל עמודא דאמצעייתא ועיין לעיל פ"ו
ב', אלף דשם נכלל ביסוד וכאן בת"ת כידוע דבשניהם נכללו:

^{פד} ובג"ד אמר נביא כו'. דאזכיה לישראל כו' דאין בידם מעשים טובים לאחזרא הכל לאתריה דאל יתהלל כי אם כו':

^{פע} דתמן גבורה בצפון. רזאה לומר, חכם איהו יוד נחית בימינא, וגבור הוא ה' זעירא שהיא עתה במקום גבורה שהוא בצפון, ועשיר הוא
ה' עילאה ששם זכרה ה' היא תעשיר כמו שאומר לעיל תיקון נ"ה ושאר מקומות, והיא נקראת כפון כמו שאומר בפ' במדבר דהיא מקומה
בצפון וזה שאומר בעשרו תמן לצפון כו'. והכל בשביל וא"ו שאינו במקומו ומרחק משכינתא תתאה כמו שמפרש והולך ואמר כי אם בזאת
כו' שראשי תיבות יתהלל כו' הוא יהו"ו כמו שאומר לעיל ט' א' וזאה יתהלל וידוע אותי רזאה לומר לחבר כסדר כמו שכתוב אני ה',
כסדר, והוא צב' דברים, א' השכל וזאה מתחברים חו"ב, וב' וידוע, (משלי ג ו) צכל דרכיך דעהו, לעשות לשמם, וזאה מתחברים זו"נ וכמו
שאומר לעיל ע"ו ב' כלל אינון כבעירין כו' ואפילו כל אינון כו' עיין שם בדברי ומה שכתבתי שם, ואמר שם האי רוח נשיב על אינון
דמתעסקין בצוריותא בגין שכניתא כו', ושם, ולא בעאן לאשתדלל בחכמת הקבלה דגרמין כו':

^{פע} הה"ד ע"ש כו'. כמו שאומר לעיל ל"ה א' ורזאה דמלה ע"ש כו':

^{פה} ע"כ יעזוב כו'. שהיה עם אמו כנ"ל ויעזוב אביו שהיה עם אמו:

^{פז} ודבק באשתו דא ו' דאתדביק באתתי' דאיהי ה' כו'. רזאה לומר, ודבק הוא ו' דבק:

דפיקין לעשר, דפיקו בארבע אתון, ש"סליק באשא ורוחא, ונחית במיא ועפרא, ורזא דמלה (בראשית כח יב) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, עולים תרי ויורדים תרי, ש"סאינון מים קמ"ץ, שב"א אש, חל"ם רוח, שור"ק עפר מאנא דכלהו, דאיהו כחשבן אר"ץ לחושבן זעיר דחנוד, קמץ י"ד, פתח כ', צרי י"ב, שבא ו', סגול ח"י, חלם ט"ו, ש"סחרק י"א, חירק ב"י י"ב, שרק ו', שורק עם ו' י"ב, ושורק דא איהו ארץ לחשבן זעיר, והאי איהו חשבן לכל נקודין לחשבן זעיר.

קמ"ץ דאיהו מים י', ביה סליק ה' דאיהי שב"א אש, ואינון י"ה בימינא, דתמן יו"ד דאיהו חכמה, כמה דאוקמוהו הרוצה להחכים ידרים.

ה' דאיהי עם אבא, ואיהי ארץ, נחית לשמאלא דתמן רוחא דאיהו חל"ם, דאיהו רוח דנשיב באין שמאלא דלבא, ואינון ו"ה בשמאלא לקבל לבא, בההוא זמנא (יחזקאל א כ) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו. [תיקוני זוהר – דף קטו ע"ב]

כל נביאיא מתנהגין אבתריה, כערקין דלבא דמתנהגין כלהו בתר רוחא דלבא, ומאי ניהו שפ"ה דא מש"ה, דאתמר ביה (קהלת א ו) הולך אל דרום וסובב אל צפון, ולבתר דסלקין תרין ונחתין תרין, סלקין (ארבע) דפיקין לעשרה, כגוןא דא יוד הא ואו הא, באַת י' סליק ה', ובאָת וא"ו ה"א תננינא, ומאן סליק בקדמיתא [ה' סליק לגבי יו"ד בקדמיתא ולבתר סליק ה' על] [דף קטו ע"ב] ו' עייל בקדמיתא לגבי ה', ולבתר עייל יו"ד לגבי ה' עלאה, דהכי אוקמוהו מארי מתניתין, לא אבא בירושלים של מעלה עד וכו', לא ייעול י' בה' עלאה דאיהי ירושלים עלאה, עד דייעול ו' בה' דאיהו ירושלים תתאה.

ביאור הגר"א

^פ סליק באשא ורוחא ונחית בו. עיין לעיל ל"ה א' ומה שכתבתי שם לאינון טבעס לעלות ואינון טבעס לירד, והטעם כי התבונתם היה יהי"ו מים ועפר ואש ורוח ואח"כ נתן הקב"ה בטבעס למים לירד (למשל) ולמשל לעלות י' עם ה', וכן ברוח ועפר ו' עם ה' וכמו שאומר שם, ונשארתי תמיד על זה הטבע, והיסודות הן כסדרן כמו שאומר בחזרה בפ' בראשית שהמים הם למעלה אלף שעתה אנו חסרים מהמים ההם כמו שכתוב (ישעיהו מא יז) העניים והאביונים מצדקים מים בו' ולכן הוא צדיק אכן מאסו בו' כמו שבארנו שם, ולעתיד לבוא יתגלו המים ההם (שם יח) אפתח על שפיים בו', (ישעיהו לה ו) כי נקעו במדבר בו', (חזקוק ז יז, ישעיהו יא ט) כי תמלא הארץ דעה בו':

^פ ואינון מים קמץ בו'. שהן נקודין, באבותין חש"ק כמו שאומר לעיל ק"ז א' עיין שם ואמר שורק בו'. רואה לומר שורק בוא"ו שקורין מלאפוס והוא רגל הרביעי, (דברים י טו) ויבחר בזרעם אחריהם כמו שאומר בפ' ואתחנן, והוא (ויקרא כו מב) וזכרתי את כו' והארץ אזכור, ואמר עפר מאנא דכולהו. לכל ג' היסודין פועלים בה כמו שאומר בריש פ' וראא, וכן נכללין בה, וכן ד' יסודות כסדר:

^פ חרק י"א חירק בו' שורק בו'. דתרי חירק הן, תנועה גדולה ותנועה קטנה, עם יו"ד וכלא יו"ד, וכן הוא באותון חרק חירק. וכן הוא בשורק, ועפרא הוא שורק ביו"ד שהוא תנועה אחרונה, וכפי החשבון ב' חיריק הן עשר נקודות כמו שאמרנו המדקדקים והגהה: וכן הוא בתיקוני זוהר חדש ע"ד ל' אלף שבמקום קמץ קטן כתב שבא והיא שורק נקודה העשירית, ואמר קמץ לאיהו מים בו' כמה לאוקמוהו בו' לראיה דהו' בימינא וזה שאומר הרואה להחכים ידרים – יתקן ה' עלאה לגבי יו"ד, הרואה להעשיר יצפין – יתקן ה' תתאה לגבי וא"ו, ואף שצריך לתקן הכל מכל מקום עיקר מסעו היא לדרום כמו שאמרנו לאברהם תיקון מדת הדרום ויחחק לפון בו', ואמר ומאי שמה דא משה רואה לומר באותון ורואה לומר דהוא קול דודי דופק ועל ידו יתקון הכל כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ה ואמר הולך אל דרום בו' רואה לומר הולך ה' עלאה אל דרום וסובב ה' תתאה אל לפון ואמר לאתמר ביה הולך בו' רואה לומר במשה דהוא רוחא ועל ידו סובב סובב הולך הרוח בדפיקין דגופא ועיין לעיל סוף תיקון כ"ה עד דייתי רעיא מהימנא רחימו לילה בו' מיד חזרת רוחא דפיקו לגבה ואמר סלקין ד' דפיקין לעשרה בו', לכל את נתמלא כמו שפרש והולך ועיין רעיא מהימנא נתמלא דהוא אדם כי יקריב, שמא מפרש דהוא קריבו לאתון כנ"ל מאי אדם דא בו' והוא דרגיה דמשה כידוע והוא הדעת דמייחד הכל וידוע אותי כנ"ל וזהו מה שאומר למעלה ואינון י"ה בימינא בו' ה' לאיהו בו' נחית לשמאלא בו', לפרש הקרא הולך אל דרום בו', ואמר כל נביאיא מתנהגין בו' רואה לומר שכתוב אל אשר יהיה שמה הרוח, דהוא משה, שם לכתב ילכו כל הנביאים אחריו, והוא הרוח, רוח אלקים מרחפת, והוא הרוח שאמר בקרא הולך אל דרום בו' כנ"ל דפשתא דקרא קאי על הרוחות והן ד' רוחות ד' דפיקין, מארבע הרוחות בואי הרוח, הולך אל דרום – חזי לילה הראשונה, סובב אל לפון – חזי לילה אחרונה, רוח כפונית דנשיב בכנור, סובב סובב בו' – מזרח ומערב דב' חלאי היום כמו שאומר בזוהר חדש פ' בראשית י"ג ד', ולזה שאיל ומאן סליק בקדמיתא, דקרא כתיב קודם אל דרום דהו' לימינא כנ"ל, ומשני אע"ג דהחזרה הוא לדרום קודם מכל מקום הזיווג אינו אלף כל אחזיר ללפון, וה' (א.ה. והרי"ד) דבחי לילה הראשונה אין זיווג, ובפלגות לילה דהלדיקים שבכולם הזה קמים לזווג ירושלים לכתתא שהן אפריון אז הקב"ה עייל לגן עדן להשתעשע בדליקים דגן עדן באפרסמון, שהן לפון ודרום, עולם הזה ועולם הבא, כמו שאומר בריש פ' תרומה, וזהו ללא עייל בו' וכמו שכתוב (שה"ש ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמעני שהם ממתינים על הלדיקים שבכולם הזה, וכן מלאכי השרת בקדושה ממתינים על ישראל, וזה שאומר ועוד אני בו' רוח כפונית בו' ורוח דרומית בו' גם כן קאי על האי קרא הולך אל דרום בו':

[תיקוני זוהר – דף לג ע"ב]

ועוד, אני ישנה, בגלותא, דלא דפיק בה. ובההוא זמנא דייתי בעלה קול דודי דופק דאיהו ו', רחמימו דילה, רוח צפונית אתקרי דנשיב לגבה בכנור דוד. ורוח דרומית מסטרא דימינא ורוח אלקים מרחפת על פני המים דאינון מים מסטרא דחסד דתמן חכמה.

^סאדהכי הא סבא דסבין קא נחית, ואמר רבי רבי, הא פלה איהי בבי מרעא מרחימא, צריך לאתערא בדפיקו דילה יתיר, דהא קול דודי דופק, קול רחמימא, דפיק לגבה בתקיפו סגי לארבע סטרין, הדא הוא דכתיב פה (יחזקאל לו ט) אמר יהו"ה מארבע רוחות באי הרוח, מסטרא דאזיר קדמא דאיהו קדמון על כלא, דפיקו דרוחא איהו לח, מסטרא דחכמה איהו קר, מסטרא דאימא איהו בחמימו סגי, ^סבגין דאזיר קדמא נטיל בעמודא דאמצעייתא ונטיל בצדיק, וחכמה דאיהו קר נטיל בחסד ונצח, ואימא דאיהי חמימא נטילת בגבורה והוד, ומסטרא דשכינתא תתא איהי יבש, דאיהי ארץ, דאתמר בה (בראשית א י) ויקרא אלהים ליבשה ארץ, והא אינון ארבע וסלקין לעשר, כגוונא דארבע אתוון דאינון יהו"ה, דסלקין לעשר יוד הא ואו הא.

[תיקוני זוהר – דף קיו ע"א]

^סולתתא מיכאל גבריאל נוריא'ל רפאל'ל, אינון לבושין לארבע רוחין, ^סדאתמר בהו (ישעיה יא ב) רוח יהו"ה, רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת יהו"ה, ^סרוח יהו"ה דא (דף קיו ע"א) אזיר קדמא, רוח חכמה ובינה תרין ספירן אבתריה, ^סרוח עצה וגבורה ימינא ושמאלא, ^סרוח דעת ויראת יהו"ה דא עמודא דאמצעייתא ומלכות.

ביאור הגר"א

^סאדהכי הא סבא כו' לארבע סטרין. כנ"ל וכמו שמפרש והולך הה"ד מארבע כו'. ואמר מסטרא דאזיר כו'. מפרש ד' איכויות, לח ויבש קר וחס, מסטרא דאמצעייתא – לה, וימינא – קר, ושמאלא – חס, וארץ – יבש, והכל בשכינה, אלח מסטרא דימינא לח כו' כנ"ל וזה שאומר מסטרא כו' מסטרא כו' והם ד' יסודות אע"ג דכל אחד ב' איכויות מכל מקום אלו הם עיקרים ופועלים יותר, לאזיר רכותו נרגש שהוא ספוגי והכל נכנסין בו לח מאל יותר מהמים אין ספוגי כמוהו, וארץ יבש מאל שאין דבר בעולם נכנס בו בלא חפירה והוא יבש מכל, אבל איכויות הקר והחס אינם נרגשים כל כך, והאש נרגש חמימותו יותר מיבשותו שהוא שורף למרחוק, וכן המים מקרין למרחוק מאל שכל הקרירות שלנו הכל מהמים שבימים והכפור שגולד מהאדים שבימים:

^סבגין דאזיר קדמא כו'. רואה לומר שכל עשר ספירות כלילין דל', ג' פעמים ג' והיא רביעית ועשיית לון, והן ארבע רוחות לד' סטרו, והוא סוד שם י"ב ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ג ג' ותשע ספירין אינון משולשים כו' ושם ע"ח ג' וכלהו אתרמיזו בהויין כגוונא דא כו', והן ד' דפיקין דסלקין לעשר, ד' סטרין והן עשר וזה שאומר והא אינון ארבע כו' כגוונא דא כו', ולפי שהוד ניתן למלכות, שלכן כל שכינתא בגלותא ותקע כף ירך יעקב, כל היום דו"ה, וכד קיימא באשלמותא ניתן לשלמה הוד מלכות וכן למשיח לכן ה"א ראשונה ואחרונה ב' אתוון.

^סולתתא מיכאל כו'. דהן ארבעה יסודין, ארבע רוחות כמו שאומר לעיל ל"ה א':

^סהה"ד רוח כו'. הוא לראיה להנ"ל דדפיקו לילה מארבע רוחין, דל' רוחין כאן והוא רוחא דיתער לגבה, רוחו של משיח כמו שאומר לעיל ע"ו ב':

^סרוח ה' דא אזיר כו'. מפרש והולך הקרא כלילין ביה עשר ספירות דל' רוחין סלקין לעשר כנ"ל אלח שכאן הוא בענין אחר כמו שמפרש והולך ואמר דא אזירא קדמא דהוא סתם רוח דהוא רוח אזיר ואע"ג דכל קו אמלעי הוא אזיר מכל מקום הוא אזיר הראשון, שורש לכל רוח וכן אמר באדרתא רבה שהוא רוח לעתיקא קדישא:

^סרוח עצה כו'. עצה הוא השקאה כמו שאומר בפ' לו ל"א א' יועז דא נהר כו' ואשקי לכולא. והענין, שהיועז, הכל ניזונים וחיים ומתנהגים בעצתו, וכן נקראים כליות יועזות שהן אפיקי מים, והכל מאל הנהר, מימי החסד דאשקי לכולא, ונקראת בינה – יועז, בשם התואר, שיועז תמיד ללא פסוק, ונהר יולא מעדן אשר לא יכזבו מימיו, והחסד – עצה, שם המקרה, כי המים הוא העצה כנ"ל וכמו שכתוב (משלי כ ה) מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ילנה, כי השותה המים אלו יחכם שהם מסטרא דחכמה דהיא בימינא, הרואה להחכים ידרים, ולכן (משלי יב טו) ושומע לעצה חכם, (משלי יג י) ואת נועלים חכמה:

^סרוח דעת כו'. כמו שאומר לעיל מ"ג א' ושאר מקומות, דדעת הוא תפארת, וכן יראת ה' ידוע, והגה ג' נה"י נכללין לעולם בחג"ת ולכן נכללין דל' רוחין אלו, אלח שאלו ג' מתנהג העולם שחג"ת הוא בהעלם מדותיו של הקב"ה, כי טוב, ואלו – כי לעולם חסדו, ועיין מה שאומר לעיל ק"ה ב' בענין ז' הכלים ומה שכתבתי במקום אחר בענין העשר ספירות ולכן נאמר בהן (ישעיהו יא ג) והריחו ביראת ה', שריחו יולא למרחוק, שמורה דק, וכמו שמפרש והולך (שם ד) ושפט בלדק כו', ואמר ביראת ה' שאלו ג' הן דרגין למלכות, יראת ה' כידוע וזה שאומר דא ריח ניחוח ומאי ריח ניחוח דא לדיק כו'. כן כריך לומר, וכן הוא בספרים אחרים וכמו שמפרש והולך דביה נייחא כו' ועיין בסוף פ' נח בארוכה, ולדיק כולל נ"ה ועיין בסוף תיקוני זוהר חדש ו' נח לאולא תדיר כו' דקטורת בוסמין כו' ריחא כו' וכמו

(ישעיהו יא ג) וְהָרִיחוּ בִּירְאֵת יְהוָה דָּא רִיחַ נִיחַח, וּמֵאֵי רִיחַ נִיחַח דָּא צְדִיק, דְּבִיָּה נִיחָא, דְּנַח אִישׁ צְדִיק, אִשָּׁה לִיהוָה דָּא נְצַח וְהוּד, עֲלִיָּהוּ אֲתָמַר (במדבר כח ב) אֶת קַרְבְּנִי לְחֻמֵי לְאִשִּׁי, אִשִּׁי יְהוָה אֲתַקְרִיא, עֲלִיָּהוּ אֲתָמַר (שיר ב ה) סִמְכוֹנֵי בְּאִשְׁשׁוֹת, (ישעיהו כד טו) עַל פֶּן בְּאוּרִים כִּבְדוֹ יְהוָה, (שיר ז ט) וְרִיחַ אַפְךָ כַּתְּפוּחִים, (משלי כה יא) תְּפוּחֵי זָהָב בְּמִשְׁפִּיּוֹת כֶּסֶף, שְׁסִיאוּ אֲיֹנוֹן תִּרֵי אֹפְנֵי הַמְּרַכְבָּה, דְּתַלְת דְּרָגִין אֲיֹנוֹן, שְׂרָפִים וְחַיִּוֹת וְאֹפְנֵי קִדְשׁ, שְׁסִי שְׂרָפִים תְּרִין דְּרוּעֵין יְמִינָא וּשְׁמָאֲלָא, חַיִּוֹת גּוֹפָא וּבְרִית, אֹפְנִים תְּרִין שׁוֹקִין, מְרַכְבָּה דְּכֻלְהוּ שְׂכִינָה, שְׁסִי בְּגִין דְּאֲיֹנוֹן שִׁית תִּיקוֹנִין מְסֻטְרָא דָּאֵת ו', דָּאִיהוּ רוּחָא קְדִישָׁא (נ"א דְקוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא), דְּדַפִּיק וּמְנַשִּׁיב בְּכֻלְהוּ.

מְלָכוֹת מְרַכְבָּה דִּילָהּ כְּלִילָא מְאַרְבַּע רוּחִין, וְדָא אִיהוּ רְזָא דוּ פְרָצוּפִין, דְּאֲיֹנוֹן עֲשָׂרָה דְפִיקִין, דְּאֲיֹנוֹן ה' דְּנִפִיק מְלָבָא, דָּאִיהוּ הֶבֶל ה' ל"ב, ד' אַרְבַּע מַחְנוֹת, ד' חַיִּוֹת לְכֶסֶף, ו' שִׁית דְּרָגִין, דְּאֲיֹנוֹן שֶׁשׁ מַעְלוֹת לְכֶסֶף, דְּמַתְמֵן כָּל נְשֻׁמְתֵין בְּאַרְח אֲצִילוֹת, וְלֹא אִיהוּ הָאֵי כְרִסְיָא בְּאַרְח בְּרִיאָה, אֲלָא בְּאַרְח אֲצִילוֹת, דְּשְׂכִינְתָּא עֲלָהּ אִיהוּ כְּסָא כְּבוֹד מְרוֹם מְרָאשׁוֹן (ירמיה יז יב) דָּאִיהוּ מְלָכוֹת.

שְׁסִי וְבַהוֹן ה"ה, ו' אֲתַלְבֵּשׁ בְּשִׁית סְפִירָן, דְּאֲיֹנוֹן שֶׁשׁ מַעְלוֹת לְכֶסֶף, י' אֲתַלְבֵּשׁ בְּחֻמְתָּא וְסִלִּיק לְעֲשָׂרָה, דְּאֲיֹנוֹן עֲשָׂר גִּלְגָּלִים דְּכְרִסְיָא, א לְעִילָא דְמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם עֲלִיו מְלַמְעָלָה, וְדָא אֲוִיר קְדָמוֹן, שְׁעֵא ה' זְעִירָא אִיהוּ לִימִינָא, וְחֻמְתָּא לִימִינָא שְׁעֵב נְטִיר לָהּ, וּבַהֲאֵי אֲתַר יְהוָה בְּחֻמְתָּא יְסַד אַרְץ, (משלי ג יט) ה' לְשִׁמְאֲלָא שְׁעֵב אֵשׁ עַל

בִּיאור הַגְרָא

שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְך דְּכִרְיָה נִיחוּח נִכְלָל נ"ו"ה שְׁנֵאמַר שֶׁס אֲשֶׁה לָהּ וְכֻמו שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְך אִשִּׁי ה' כו' סִמְכוֹנֵי כו' עַל כֵּן כְּאוּרִים, וְעִיין לְקוֹן קמ"ב א' וְאֲלִין אֲיֹנוֹן תְּרִין כו' וְעִלְיָהוּ אִיתְמַר סִמְכוֹנֵי כו' וּמֵאֵי נִיחוּ לְמוֹדֵי ה', תְּרִין שְׁפוּן לְאֶקְרוֹן לְהַבּוֹת אֵשׁ וְאֲיֹנוֹן תְּרִין תְּפוּחִים כו', וְזֶה שְׁאוֹמֵר וְרִיחַ אֶפְךָ כַּתְּפוּחִים, לְכִרְיָה לְאֲיֹנוֹן נִקְרָאִים רִיחַ וְכֻמו שְׁאוֹמֵר שֶׁס תְּרִין נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא אֲיֹנוֹן לְקַבֵּל תְּרִין תְּפוּחִים לְאֲיֹנוֹן תְּרִין נְבִיאֵי קְשׁוּט, וּמְבִיא רִיחָה שְׁהָן נִקְרָאִים תְּפוּחִים שְׁנֵאמַר תְּפוּחֵי זֶהָב שְׁהָן כְּרוּבִים זֶהָב מְסֻטְרָא לְשִׁמְאֲלָא שְׁהָן דִּינִין מֵאֵל עֲלָמַס אֲבָל הֵן אֲפִיקֵי מֵיָם, חֲסָדֵי דוּד הַנְּאֻמָּנִים וְזֶהָב בְּמִשְׁכִּיּוֹת כֶּסֶף וְהַכֵּל לְכִרְיָה דְנִכְלָלִין נְה"י בְּהִרְיָחוֹ וְנִכְלָלִין בִּירְאֵת ה' כנ"ל:

שְׁסִי וְאֲיֹנוֹן תְּרֵי אֹפְנֵי כו'. רוּחָה לּוֹמַר זֶה שְׁאוֹמֵר בְּסִיפָא דְקֶרָא הַנ"ל (מְשַׁלֵּי כה יא) דְּכַר דְּכּוֹר עַל אֹפְנֵי, וְנִקְרָא אֹפְנֵי הַמְּרַכְבָּה, דְּמִלְכוֹת נִקְרָאֵת מְרַכְבָּה כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְמַטָּה מְרַכְבָּה לְכֻלָּא שְׂכִינָה:

שְׁסִי שְׂרָפִים תְּרִין כו'. רוּחָה לּוֹמַר כְּכֹלָם מִיעוּט לְשׁוֹן רִבִּים שְׁנִים וְאֲע"ג לְאֹפְנִים הַס אֲרַבְעָה, כְּחִיב (וּחֻזְקָאֵל א טז) כְּאֶשֶׁר יִהְיֶה הָאוּפֹן בְּחוּד הָאוּפֹן, וְהַס שְׁנִים לְכַד וְכֵן הוּא בְּחַיִּוֹת וְעִיין בְּהִיכְלוֹת פ"פ, וְאֲמַר שְׂרָפִים הַס דְּרוּעֵין שְׁנֵאמַר מִמַּעַל לוֹ לְמַעְלָה מֵהוּיָה ת"ת: שְׁסִי בְּגִין לְאֲיֹנוֹן שִׁית כו' כְּלִילָא מְאַרְבַּע רוּחִין וְדָא כו'. רוּחָה לּוֹמַר שְׁרוּחָא דְקוּדְשָׁא דְנִשְׁבֵּי הוּא ד"ו פְּרָלוּפִים, דְּרוּחַ בְּעֲלָמֵי הוּא ו', וְכִלְיָתוֹ מֵד' רוּחִין הוּא ד', וְאֲמַר לְאֲיֹנוֹן ה' דְּנִפִיק כו' רוּחָה לּוֹמַר ה' דְּהַבֵּל, מְלַב, הוּא בִּינָה דְכֻלִּיל ד"ו פְּרָלוּפִים וְהוּא הַכֶּסֶף בְּעֲלָמֵי שְׁהוּא ה', וְד"ו פְּרָלוּפִים דִּילָהּ הֵן הַנ"ל שְׁהָן ד' רְגִלִין וְשִׁית דְּרָגִין וְאֲמַר דְּמַתְמֵן כָּל נְשֻׁמְתֵין בְּאַרְח אֲצִילוֹת רוּחָה לּוֹמַר דְּנִר"ן הוּא מִג' עֲלָמִין בִּי"ע, וְאִית נִר"ן מִג' דְּרָגִין לְאֲצִילוֹת דְּמַקְנֵין בִּי"ע וְכֻמו שְׁאוֹמֵר בְּרִישׁ פ' מְשַׁפְּטִים וְהֵן אֲלוֹ, הַכֶּסֶף – בִּינָה, וְד"ו פְּרָלוּפִים הַנ"ל – זו"ג, וּמְפָרֵשׁ וְהוּלְך דְּשְׂכִינְתָּא עִילָהּ כו'. וְרוּחָה לּוֹמַר דְּהוּא מְרוֹס מְרָאשׁוֹן, לְרָאשׁוֹן הוּא מְלָכוֹת, בְּרָאשִׁית, (תְּהִלִּים קי"א י) רָאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה', וְהוּא מְקוֹם מְקַדְשָׁנוּ (וּרְמִיָהוּ יז יב), וְהוּא הַדּוּם רְגִלֵי שֶׁל כֶּסֶף כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ (חֻגִיגָה יד ע"א) אֶחָד לְכֶסֶף וְאֶחָד לְשִׁפְרָף, וְהֵן ב' כֶּסֶפֹת לְדֹאֵר בְּרַעֲיָא מֵהִימְנָא רִישׁ פ' נָשָׂא, וְהֵן אֶחָד:

שְׁסִי וְבַהוֹן ה"ה ו' אֲתַלְבֵּשׁ כו'. רוּחָה לּוֹמַר, בְּאֲלוֹ ב' כֶּסֶפֹת שְׁהָן כֶּסֶף וְהַדּוּם רְגִלֵי הוּא ה"ה, ו' אֲתַלְבֵּשׁ בְּשִׁית דְּרָגִין, וּוּי"ד בְּעֶשֶׂר גִּלְגָּלֵי הַכֶּסֶף, וְהוּא כָּל שֶׁס הוּי"ה לְאֲתַלְבֵּשׁ בְּכֶסֶף, וְכֵן אֲלָף לְכַתֵּר שְׁהוּא שׁוֹרֵשׁ כּוֹלָם, כֵּן הוּא גַם כֵּן אֲדָם עַל הַכֶּסֶף וְהוּא שְׁמָא מְפָרֵשׁ: שְׁסִי ה' זְעִירָא אִיהוּ לִימִינָא כו'. חוּזַר לְעֵנִין רָאשׁוֹן לְפָרֵשׁ עוֹלָה וּיּוֹרֵד – בְּגִלְגָּלֹת וּבְפּוֹרְקָנָא, שִׁיחוּזַר לְהַתְּחַבֵּר אֲלָא שְׁלֻמְעֵלָה ל"ד ב' אֲמַר דִּי"ה אֲיֹנוֹן לִימִינָא, ו"ה לְשִׁמְאֲלָא, וְכֹאֵן אֲמַר לְהִיפּוֹד זֶהָב שְׁכַתּוּב (בְּרָאשִׁית מ"ח יד) שְׁכַל אֵת יִדְיוֹ לְעַשׂוֹת לְהִיפּוֹד לִימִינָא לְשִׁמְאֲלָא וְדְשִׁמְאֲלָא לִימִינָא, וְהוּא בְּעַת קִיבוּץ גְּלִיוֹת קִיבוּץ כְּרִיד לְהִיוֹת לְהִיפּוֹד בְּגִין דְּהַגְלוֹת בְּעַשׂוֹ וְאֲדוּם הוּא גַם כֵּן לְהִיפּוֹד, עַשׂוֹ לִימִינָא וּשְׁמַעְלָל לְשִׁמְאֲלָא, וְכֻמו שְׁאוֹמֵר בְּרַעֲיָא מֵהִימְנָא:

שְׁסִי נְטִיר לָהּ. כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְעִיל ל"ה א' וְאֲבִיו שְׁמַר כו':

שְׁסִי אֲשֶׁר דְּבַלְבָּא ו' רוּחָא כו'. רוּחָה לּוֹמַר כְּנ"ל דְּהֵן עוֹלָה וּיּוֹרֵד, וּמְפָרֵשׁ הַטַּעַם לְמָה הוּא אֲכָל אֲבִיָּה וְהוּא אֲכָל אֲמוֹ, וּמְפָרֵשׁ, הוּא – לְמַנְטֵר לָהּ, דְּבַגְלוֹתָא הוּא בַת הַקְּטָנָה וְשָׂדִים אֲיוֹן לָהּ וְהוּא בְּרַשׁוֹת אֲבִיָּה, וְהוּא אֲכָל אִימָא לְמַנְטֵב לָהּ רוּחָא, וְבַעַל מִינָה לְכָא כו', וְעִיין בְּזוּרָה פ' פְּנַחַס רל"ד א' וּבְרַעֲיָא מֵהִימְנָא שֶׁס, וְאֲמַר וּמֵאֲרִיךְ רוּגְזָאָה, דוּא"ו הוּא אֲרִיךְ אֲנַפִּין, וְעִיין בְּזוּרָה שֶׁס לְב דָּא אִיהוּ נוֹרָא דְלִילָהּ, וְאֲלַמְלָא דְזִמִּין לְגַבִּיָּה מְלָכָא עִילָהּ, כְּנַפִּי רִיחָה לְאִיתֵי לְקַמִּיָּה רוּחָא מְרוּחָא דְנִשְׁבֵּי מִגּוֹ בּוֹסְמִין עִילָאִין, הוּא חוֹקִיד לְעַלְמָא כו', וְרוּחָה לּוֹמַר מַעַתִּיקָא קְדִישָׁא דְרוּחָא נְשִׁיב בִּיה כְּנ"ל קט"ו ב' בְּגִין דְּלוּוִיר קְדַמְתָּא נְטִיל בְּעַמּוּדָא לְאֲמַנְעִיתָא, וְאִימָא הוּא לְשִׁמְאֲלָא בְּחַמּוּיָם סְגִי כְּנ"ל וּבְזִמִּין שִׁיחָא מְקַרְבָּא בְּעַלְמָה דְהוּא מֵיָם בְּקִרְיָו הוּא נִתְקַרְרָה אֲבָל בְּגִין דְּמַרְחָקָה מְבַעֲלָה לְכּוֹן ו' רוּחָא דְנִשְׁבֵּי כו' וְלִזְמַנָּא דִּיִּיתֵי פּוֹרְקָנָא כו'. ו' אֲזִיל לִימִינָא לְהַתְּחַבֵּר לְה"א תְּתָאָה, וּוּי"ד הוּלְך לְשִׁמְאֲלָא לְה"א עִילָהּ, וְאֲמַר כֹּאֵן לְסַמְכָא וְכֹאֵן לְזַקְפָּא כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים קמ"ה יד) סוּמַד ה' לְכָל הַנוֹפְלִים, (עַמּוּס ט יא) סוּכַת דוּד הַנוֹפְלָת, (תְּהִלִּים שֶׁס) וּזְוֹקָה לְכָל הַכְּפוּפִים:

לְבָא, ו' רוּחָא דְנִשְׁבִּיב לְגַבְהָ, וּבְעֵי רַחֲמֵי מִינָה דְלָא אוּקִידַת עֲלֵמָא, בְּגִין דְגֵרְמֵי לָהּ דְאִתְרַחֲקָא מִבְּעֻלָּהּ, וּמֵאֲרִיף רִיגְזָהָא.

וּלְזַמְנִין דִּיִּיתִי פּוֹרְקָנָא, אֲתַמַּר לְגַבִּי ו' דְאִיהוּ דְרַגָּא דְמִשָּׁה, מוּלִיף לִימִין מִשָּׁה (ישעיה סג יב), לְסַמְכָא ה' דִּילִיָּה בִימִינָא, וְדָא אִיהוּ חֵי יְהוּ'ה' שְׁכָבִי עַד הַבְּקָר, בְּקָר דְאֲבָרְהֵם, י' אֲזִיל לְשִׁמְאֵלָא וְזָקִיף לָהּ דִּילִיָּה, וְדָא אִיהוּ קָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, שְׁעִי וְרִזָּא דְמִלָּה, יַעֲקֹב בְּהֵאֵי אֲתֵר שְׁפַל אֶתְר יְדִיו, וּלְחַכְיָמָא בְרַמְיָא.

שְׁעִי אֲתַחֲזֵר ו'ה' לִימִינָא דְאִינוּן זְכוֹר, וְדָא אִיהוּ זֶה שְׁמִי וְזֶה זְכָרִי (שמות ג טו) ו'ה' עִם שְׁמִי שְׁסִיָּה לְשִׁמְאֵלָא, ו'ה' עִם זְכָרִי רַמְ"ח לִימִינָא, בְּפִסַּח יְהוֹן ו'ה' לִימִינָא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה ו'ה' לְשִׁמְאֵלָא, שְׁבוּעוֹת אַחֲדִיד בְּתַרְוִיָּהּ וְדָא עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא, הִדָּא הוּא דְכָתִיב (בראשית כט כז) מִלָּא שְׁבוּעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַם אֶת זֹאת, בִּיָּה אֲשַׁתְּלִים יְהוּ'ה', וְעַם כָּל דָּא לָא יְהֵא שְׁלָם אֲלָא בְּכַת זִנְגִיָּה דְאִיְהִי אֲדִנִי, וּבְאֶן אֲתֵר בְּסוּפָה, דְאִיהוּ כ"ו ה"ס דְאִיְהִי יֵאֵהֲדוּנָה, וְרִזָּא דְמִלָּה וְיֵבֵא יַעֲקֹב שְׁלָם (שם לג יח) בִּיהוּ'ה', מִיָּד וְיִבֶן לוֹ בַּיִת דָּא סוּפָה, כְּמָה דְאֲתֵר אָמַר (שם יז) וְיַעֲקֹב נָסַע סַכְתָּה וְיִבֶן לוֹ בַּיִת.

בְּהֵהוּא זְמָנָא, מַה דְהוּא אֲנִי יִשְׁנָה בְּגִלְוָתָא, דְאֲסַתְלַק דְפִיקוּ דִילָּה שְׁלִימוּ דִילָּה, בְּהֵהוּא זְמָנָא אֲתַמַּר בְּשִׁכְנִיתָא וְלִבִּי עַר, לְאֲתַעְרוּתָא דְפוֹרְקָנָא, וּבְהֵהוּא זְמָנָא נִשְׁבִּיב רוּחָא דְקוּדְשָׁא בְּהַ, דְבְזַמְנָא דְרוּחָא דְקוּדְשָׁא לָא נִשְׁבִּיב רוּחַ סְעָרָה נִשְׁבִּיב, בְּאוּדְנָא שְׁמֵאֵלָא דְלְבָא, וְיִכִּיל לְמַטְעֵי עֲלֵמָא [תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף קִיּו ע"ב]

וְהֵאֵי אִיהוּ דְאֲתַמַּר בִּיָּה (יחזקאל א ד) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה שְׁעִי בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, דְסְעִיר גּוֹפִיָּה דְבַר נֶשׁ, דְאֲתַמַּר בִּיָּה (ירמיה א יד) מִצָּפוֹן תִּפְתַּח הַרְעָה, וּבְהֵהוּא זְמָנָא שְׁלִטִין בְּעֲלֵמָא כָּל רוּחִין וְשַׁדִּין וּמִזִּיקִין בִּישִׁין דְמַחְבְּלִין עֲלֵמָא דְאִינוּן מְלָאכֵי חַבְלָה, וְדָא דְפִיקוּ דְמַרְעָא דְסִלִּיק בְּאֲשָׁא דְגִיְהֵנָם דְאִיְהִי מְרָה, וּמַחְמָם לְגוֹפִיָּה דְבַר נֶשׁ, וּבִיָּה

בִּיאור הַגְרָא

שְׁעִי רוּחָא דְמִלָּה יַעֲקֹב בְּהֵאֵי כו'. רוּחָה לּוּמַר, עֲמוּדָא דְלֵאמְנֵעִיתָא, יִמִּינָא דִילִיָּה כְרִיד לְקִטּוֹן, ה' זְעִירָא, (בְּרֵאשִׁית כט יח) כְּתִיד הַקְטָנָה, וּבְשִׁמְאֵלָא – לְגוּדוֹל, (שם טו) וְסַם הַגְדוּלָה כו', וְיִשְׁתַּנָּה אִז סַר הַעוֹלָם, וְאִז הַמַּשְׁכִּילִים יִצִּינוּ שְׁהִיא עַת הַגְּאוּלָּה, וְזֶה שְׁאוּמַר לְחַכְיָמָא בְרַמְיָא: זֶה לְחַכְיָמָא בְרַמְיָא:

שְׁעִי אֲתַחֲזֵר ו'ה' לִימִינָא כו'. מְבִיאַר רֵאִיָּה הוּא לִימִינָא דְהֵא חֲתַקְרִי זְכוֹר, וְזֶה זְכָרִי הוּא עִם ו'ה' רַמְ"ח לִימִינָא, מֵאוֹת עֵשָׂה, ו'ה' לְשִׁמְאֵלָא, מֵאוֹת לָא תַעֲשֶׂה, שְׁלֵבַת י"ה, וְהוּא לְלוֹק וְלַחֲקִים כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּתִיקוּנֵי זוּהַר חֲדָשׁ וְאֲמַר בְּפִסַּח יְהוֹן ו'ה' לִימִינָא כו'. ד' יוֹס טוֹב אֲלוֹ הַן גַּד ד' דְרַגִּין, ד' פְּרָוּפִים, ד' אוֹתוֹת הוּי"ה, חַגְתִּים שְׁהוֹלָם מִתְנַגֵּה בְּהוּ, (מִשְׁנָה ר"ה א ב) וְבַד' פְּרָקִים אֲלוֹ הַעוֹלָם נִידוּן, וּבְהוּן יֵהִיָּה הַגְּאוּלָּה שְׁלָא יִשְׁתַּעֲבָדוּ, וְנַקְמָה מֵהֵאוּמוֹת פְּלַחֵי כּוֹכְבִים, וְקוּבִין גְּלוּת, וּבְנִין בֵּית הַמַּקְדֵּשׁ וּבִין כו' כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּפ' מִשְׁפָּטִים ק"כ א' פֶּסַח – דְרוּעָא יִמִּינָא, לְקִיִּים זֶה יִמִּי אֲתַתֵּךְ כו', וְלְזַתֵּר נְטִלֵי כּוֹלְהוּ מְנַבְרָה כו' דְהֵכִי זַעַל, לְנַקְלָה עֲבוּרָא דְאִינוּן יִשְׂרָאֵל זִימִינָא וְלְזַתֵּר לְאוּקְדָא קַשׁ זַשְׁמֵאֲלָא דְהֵא לְכַתִּיב וְהִיָּה בֵּית יַעֲקֹב אֲשׁ כו', וְכִנְיָשׁוּ דְעֲבוּרָא זַעֲמוּדָא דְלֵאמְנֵעִיתָא כו', לָאֵן אֲתֵר, לְזִינְחָא דָא שְׁכִינְתָא, וְהוּא שְׁאוּמַר כְּאֵן בְּפִסַּח כו' וּבְאֵן אֲתֵר בְּסוּכָה כו' דְהוּא סוּכַת שְׁלוֹם, וְהַכֵּל נֵאמַר בְּדְרַגִּיָּה זִימִינָא וּפִסַּח – ו'ה', וּבְר"ה שְׁמֵאֲלָא – י"ה, בְּשְׁבוּעוֹת עֲמוּדָא דְלֵאמְנֵעִיתָא דְכִלִּיל יִמִּינָא וְשִׁמְאֵלָא הוּי"ה שְׁלִימָה, וְלִכְן זֶה הוּי"ה שְׁלִימָה לְעוֹלָם, וּבְסוּכוֹת – שְׁכִינְתָא תַתָּה, סוּכַת דוּד, אֲדִנִי, וְהוּי"ה עֵייל זֶה, וְאֲמַר הַ"ד מִלָּא כו' וְנִתְּנָה כו' כְּנ"ל, דְגְדוּלָה אִיְהִי י"ה, וְקְטָנָה ו'ה', וְאֲחִיד בְּתַרְוִיָּהּ, וְנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית כט כז) מִלָּא שְׁבוּעַ כו', וְהוּא דְרַגִּיָּה לְשְׁבוּעוֹת, וּבְסוּכוֹת (בְּרֵאשִׁית לג יח) וּבִזָּא יַעֲקֹב שְׁלָם, הוּי"ה שְׁלִימָה, (שם יז) וּבִין כו' כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ, וְהֵן ד' אֲתוּוֹן דְהוּי"ה, ד' דְרַגִּין, י"ה בְּהוּן כְּכֵל אֲחַד חַזֵי הוּי"ה, ו' הוּא שִׁלְבוֹ הוּי"ה, ה' שִׁלְבוֹ הוּי"ה וְאֲדִנִי, וְהֵן ד' דְרַגִּין דְגְאוּלָּה כְּנ"ל וְסַם יְהוֹן מְשִׁיחִין וְכְמוֹ שְׁאוּמַר שִׁם בְּפ' מִשְׁפָּטִים מְשִׁיחַ בֵּן דוּד לְאִיְהוּ אֲרִיָּה מִימִינָא וּמְשִׁיחַ כו', מִימִינָא אֲבָרְהֵם מְשִׁמְאֲלָא כו', מַסְטְרָא לְאֲבָרְהֵם אֲתַקְרִיאוּ אֲרִיָּוִת, בְּקַר, מַסְטְרָא כו', וּרְבִיעֵאָה אֲדַם כו', בְּהֵאוּרָא זְמָנָא (בְּרֵאשִׁית מט כז) בְּבֹקֵר יֵאֲכַל עַד וְלַעֲרֵב כו', בְּחַד יִיכּוֹל כו' וּבְחַד יַחֲלַק לוֹן לְיִשְׂרָאֵל כו', יַתְעַר נֶשֶׁר וְיַתְפַּרֵּשׁ גְּדַפְהָא עַל עַרְבוּצִיא כו' דְאִינוּן עֲמַלְקִים כו' דְהֵא הוּא דְכַתִּיב (דְּבָרִים לז יב) דָּד יִנְחֵנוּ כו', וְאִז יֵהִיָּה הוּי"ה שְׁלִימָה כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּפ' בְּרֵאשִׁית כ"ז ב' זְמָנָא דְעַרְבַּ רַב כו' מִיָּד לִיתַמְחוּן מֵעֲלֵמָא אֲתַמַּר בְּאֲתוּוֹן דְקַב"ה זְיוּם הַהוּא כו', לְזַתֵּר לִיתַבְרַר, מִתְכַּנְּשִׁין לְהַהוּא אֲתֵר לְאֲקָרִי יִרוּשָׁלַיִם וְהוּא סוּכַת שְׁלוֹם וְהוּא בְּחִינָה לְאֲקָרִי אֲדַם כְּמוֹ שְׁאוּמַר שִׁם לְמַעֲלָה ה' דָּד יִנְחֵנוּ כו', וְאוּמִין דְעֲלֵמָא דִישְׁתַּאֲרוּן, יַתְעַר קַב"ה חִיָּה לְאֲדַם לְשִׁלְטָאָה כו', וְכְמוֹ שְׁכַתּוּב (מִיכָה ד ח) עַלְדִּיד תַּאֲתָה וְזֵאָה הַמַּמְלָכָה הַרְאִשׁוֹנָה לְזַת יִרוּשָׁלַיִם:

שְׁעִי בָּאָה מִן הַצָּפוֹן. כְּנ"ל בְּאוּדְנָא שְׁמֵאֲלָא, וּמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ מֵאֲפֹן תַּפְתַּח כו' וְהוּא חוּלֵי דְבַר נֶשׁ לְרוּחָא לָא נְסִיב וְכֵל גּוֹפָא אוּקִיד וְכְנ"ל לְחַלְמֵי רוּחָא לָא נְסִיב הוּא לְזַא כו' וְאִז מִתְעוּרַר הַסְעָרָה וְכֵן הוּא כֵל זֶה בִּישְׂרָאֵל בְּגִלְוָתָא, וְשְׁכִינְתָא זַעוּלָם, לְכֵל זֶה הוּא עֵינִין אֲחַד, וְזֶה שְׁאוּמַר לְאֲבָרִין דְאִינוּן יִשְׂרָאֵל. רוּחָה לּוּמַר, כְּמוֹ בְּאֲבָרִים לְאֲדַם כֵּן לְיִשְׂרָאֵל בְּגִלְוָתָא הוּא (וּיְרַמִּיָּהוּ ל יב, נְחוּם ג יט) נַחֲלָה מַכְתָּד, וְנֵאמַר (הוֹשֵׁעַ ו ב) חִיִּינוּ מִיּוֹמִים כו':

וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם (שמות א יד) דְּאֲבָרִין דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל, ^{שע} בְּעִבּוּדָה קָשָׁה דָּא דְּפִיקוּ דְּעֶרְקִין דְּמָרָה דְּאִיהִי כְּבֹדָה
עַל בַּר נֶשׁ, בְּחִמְרָא וּבְלִבְנִים דָּא הוּא לִיחָא חוּרְרָא דְּמִנְהָ יִתּוּן לִיהָ כְּמָה מְרַעִין בִּישִׁין, דְּאִינוּן מִים הַזְּדוּנִים (דף
קיו ע"ב) דְּמִתְגַּבְרִין עַל אֲבָרִין דִּילִיהָ.

וּבְכָל עִבּוּדָה בְּשָׂדָה דָּא דְּפִיקוּ דְּדָמָא, דְּאֲתָמַר בִּיהָ (בראשית כה כז) אִישׁ יוֹדַע צִיד אִישׁ שָׂדָה, וּמֵאִי נִיהוּ
דְּפִיקוּ דְּדָמָא רוּחַ סַעְרָה, דְּאֲתַגְבַּר בִּיהָ דְּמָא דְּעֶרְקִין דְּכַבֵּד, דְּאִיהוּ עֵשׂוּ הוּא אָדוּם (שם לו א), דְּעֶרְקִין דִּילִיהָ כִּי
רְגֵלֵיהֶם לָרַע יִרְצוּ וַיִּמְהָרוּ לְשִׁפּוֹךְ דָּם (משלי א טז), אֲשֶׁר עֲבָדוּ בְּהֵם בְּפִרְךָ (שמות א יד), דְּפִיקוּ בְּמָרָה אוּכְמָא,
דְּאִיהוּ יִבֵּשׁ בְּרִיקְנִיא, וּבְגִין דָּא אֲתָמַר בִּיהָ בְּפִרְךָ.

וְכַד אֲתַעֲבַר רוּחַ סַעְרָה, כְּמָה דְּאֲתָ אָמַר (זכריה יג ב) וְאֵת רוּחַ הַטּוֹמְאָה אֲעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, אֲתַעֲרֵר דְּפִיקוּ
כְּהֵהוּא רוּחָא, עֲלִיהָ אֲתָמַר (תהלים לג ו) בְּדַבַּר יְהוָה שְׁמַיִם נִעְשׂוּ וּבְרוּחַ פִּי כָל צְבָאָם, כְּהֵהוּא זְמָנָא הַבְּלִים
דְּצִלוּתִין סְלָקִין בִּיהָ בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא לְגַבֵּי עֵילָא, וַיִּתְעַרְוּ לְגַבֵּייהוּ הַבְּלִים עֲלָאִין, דְּאֲתָמַר כְּהוּ (דברים ח ג) כִּי
לֹא עַל הַלְחָם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כו', דְּאִיהוּ הַבֵּל דְּלָבָא דְּשִׁכְנַתָּא קְדִישָׁא, לְהַב הַמְזֻבַּח, וּמֵיִד דְּסְלִיקַת בְּהַבְלִים
דְּפּוֹמִיָּהוּ דִּישְׂרָאֵל בְּצִלוּתִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאִיל בְּגִינָה מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר (שיר ג ו), ^{שעמי} – בְּזֹאת
^{שעט} עוֹלָה וְדָאִי.

וּבְגִין דָּא אֵית הַבֵּל וְאֵית הַבֵּל, אֵית הַבֵּל דְּאֲתָמַר בִּיהָ (בראשית ד ב) וַתּוֹסֶף לְלֶדֶת אֶת אָחִיו שֵׁמֶת הַבֵּל, וְדָא
הַבֵּל דְּצִלוּתִין וּפּוֹלְחָנִין טְבִין, וְאֵית הַבֵּל דְּמַלְיִן בְּטִלְיִן מַלְיִן רִיקְנִין, דְּאֲתָמַר כְּהוּן (ירמיה י טו) הַבֵּל הִמָּה מַעֲשֵׂה
תַּעְתּוּעִים בַּעַת פְּקוּדָתָם יֵאבְדוּ, מֵאִי בַעַת פְּקוּדָתָם, אֲלָא בְּזִמְנָא דְּאֲתִי ^{שעא} פּוֹרְקָנָא וּפְקוּדָה לִישְׂרָאֵל, יֵאבְדוּ
מַעֲלָמָא, הַבֵּל תַּעְתּוּעִים דְּתוּעִים לְבַנֵּי נֶשְׁא, וְרוּחָא דְּקוּדְשָׁא שְׁלִיט בְּעֲלָמָא, דְּאִיהוּ דְּפִיקוּ דְּאֲתָמַר בִּיהָ (שיר ה ב)
קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק, דְּפִיקוּ דְּסְלִיק בְּגִלְגָּלִי יִמָּא, דְּלָבָא, וְכָל גִּלְיָא עֲלִיהוּ ^{שעב} אֲתָמַר, (יחזקאל א ב) אֵל אֲשֶׁר יִהְיֶה
שְׁמָה הַרוּחַ לְלֶכֶת יֵלְכוּ, וּבְהוּן הַחַיּוֹת רְצוּא וְשׁוֹב, רְצוּא תְרִין וְשׁוֹב תְרִין, וְאִינוּן יְהוָה, דְּאֲתָמַר כְּהוּן (שם לו ט)
כֹּה אָמַר יְהוָה מֵאֲרַבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הַרוּחַ.

בִּיאור הַגְּרָ"א

^{שע} בְּעִבּוּדָה קָשָׁה דָּא דְּפִיקוּ דְּעֶרְקִין דְּמָרָה דְּאִיהִי כְּבֹדָה עַל בַּר נֶשׁ כְּמָה חִיוּרָא דְּמִינָה יִתּוּן כו'. רוּחָה לּוֹמַר, ד'
מִינֵי עִבּוּדָה דְּגִלְתָּא שְׁנֵאמַר כְּאֵן הוּא ד' מְרוּת שְׁמַכְל אַחַת כְּהַגְּבֻרָתָה כְּאֵן חוּלֵי אַחַר, וְהֵן נֶגֶד ד' יְסוּדִין לְרוּחָא דְּפִיק כְּהוּן לְאַרְבַּע סְטְרִין
כְּנ"ל, וְכַד לֹא נִשְׁיב, אֲתַעֲרוּ הֵן בְּעִבּוּדָה קָשָׁה הוּא מְרָה דְּחַמִּימוּ אֲשַׁחַּל לְחוּלָה וְהַדְּפִיקוּ הוּא בְּקָשִׁין, וּבְקוּלָר רוּחַ כְּהוּמַר וּבְלִבְנִים, לִיחָה
חִיוּרָא – לְבָנִים וְכֵן חוּמַר דְּהוּא מִים הַזְּדוּנִים וְהֵן ז' יְסוּדִין מִים וְאֵשׁ, וּבְכָל עִבּוּדָה בְּשָׂדָה הוּא כְּבֹד, דֵּם שְׁנַתְרַבָּה. דְּרַגָּא דְּעֵשׂוּ אִישׁ שְׂדֵה
שְׁהוּא אֲדַמּוּנִי, וְאֲמַר כִּי רְגֵלֵיהֶם לָרַע וְכו' רוּחָה לּוֹמַר הַעֲרִיקוּן דְּלִמָּא כְּאֲשֶׁר נִתְרַבּוּ וַיְרֻצוּ בְּתַקִּיפּוּ, הוּא סִימּוֹן לָרַע וְלִמְיָתָה, וַיִּמְהָרוּ לְשַׁפֵּךְ
דָּם, דְּרַגָּא דְּעֵשׂוּ, שׁוֹפֵךְ דָּם, וּכְבֹד הוּא עֵשׂוּ, אֲדַמּוּנִי כִידוּעַ, בְּפִרְךָ הוּא מְרָה אוּכְמָא דְּהוּא יִבֵּשׁ בְּרִיקְנִיא כְּמוּ שְׁכַחַב (במדבר יא ו) נִפְשָׁנוּ
יִבְשָׁה אִין כָּל, וְהֵן נֶגֶד ד' הַגְּלִי קַט"ו ז', מַסְטֵרָא לְאוּרָא קְדַמָּא אִיהִי לַח כו', וְכֵן כְּאֵן דְּכַבֵּד לַח, לְבַנָּה – קַר, וּמַסְטֵרָא דְּשְׁכִינַתָּא תַּחֲתָה
אִיהִי יִבְשָׁה כו' לִית לַח מַגְרָמָה כְּלוּם, אֲבָל מַכְל מְקוּם הִיא אֲתַמְלִיא מְכוּלָם, מַה שְׁאִין כֵּן בְּזוּ – וְהַבּוֹר רַק אִין בּוּ מִים, דְּהִיא נִקְרָאת בּוֹר,
וַיִּשְׁלִיכוּהוּ הַבּוֹרָה וַעֲיִין בְּזוּרָה פ' פְּקוּדֵי רַס"ג א' וְזוּ בְּפִרְךָ, שְׁהוּא עִבּוּדָה חֲנַס כְּמוּ שְׁאוּמַר בְּחוּרַת כְּהֵנִים (ויקרא כה מג) וְהַבִּיאֻהוּ רַס"י שָׁם
עִבּוּדָה רִיקְנִית אֲמַר לִיהָ חֲחַס לִי כו', וְכֵן נֵאמַר כְּאֵן אַתְּ כָּל עִבּוּדָתָם כו', דְּכֵאֵן כְּלִילָא כָּל עִבּוּדוֹת, דְּעִבּוּדוֹת הַאֲרִיכוֹת לְאִדָם אִי אֲפַשַׁר
לְעַבּוֹד בְּעַבְד כָּל הַעִבּוּדוֹת מַה שְׁאִין כֵּן עִבּוּדָה רִיקְנִית שְׁאִין בְּהָ לְרַדְךָ, וְהוּא נֶגֶד דְּרַגָּא דְּקוּדְשָׁה דְּכוּלְלַת הַכָּל:

^{שעב} מִי בְּזֹאת עוֹלָה. עֵיין לְעֵיל ע"ז א' כְּהוּא זְמָנָא מַטְרוֹנִיתָא עֲלָהָה כו' וְסַלְקִין תְּרוּוּיָהּ לְגַבֵּי מַלְכָא, מִי לְאִיהִי אִימָא עֲלָהָה בְּזֹאת עוֹלָה
כו':

^{שעט} עוֹלָה וְדָאִי וּבְג' ד' אֵית הַבֵּל וְאֵית הַבֵּל כו'. רוּחָה לּוֹמַר, כְּנ"ל לְרוּחָא דְּפִיקוּ דְּקוּדְשָׁא, רוּחַ סַעְרָה כו' וְכֵן שְׁמַפְרַשׁ וְהוּלְךָ:

^{שפ} אַתְּ הַבֵּל וְדָא הַבֵּל לְלִלְתִין כו'. כְּמוּ שְׁאוּמַר לְעֵיל ק"ג א' אוּסִיפַת בְּגִינָה כְּמָה קוּרְבָנִין לְקַב"ה וְכֵן לְלִילְתִין וְעִוּתִין, וְדָא אִיהוּ וְתוּסַף
לְלִילְתִין וּבְדָף ק"ז ז' א"ל וְדָאִי וְתוּסַף רוּחַ דְּקוּדְשָׁא כו' תְּרִין אֲתוּן כו':

^{שפא} פּוֹרְקָנָא וּפְקוּד' כו' בְּעֲלָמָא לְאִיהוּ קוֹל דּוּדִי כו'. לֹאז דְּפִיקוּ דְּרוּחַ סַעְרָה מַחְעַבַר מַעֲלָמָא, וְכֵן בְּאִדָם כְּשִׁנְתַּרְפָּא:

^{שפב} אֲתָמַר אֵל אֲשֶׁר יִהְיֶה כו'. גִּלְגִּין הוּלְכִין אַחַר הַרוּחַ וְכֵן הַדְּפִיקוּ הוּלְךָ אַחַר הַרוּחַ, וְאֲמַר וְהוּן וְהַחַיּוֹת כו' דְּהוּא חַיּוֹת שְׁל אִדָם דְּפִיק לְד'
סְטְרִין, וְאֲמַר לְאוּרָא תְרִין כו' כְּמוּ שְׁאוּמַר לְעֵיל ל"ה א' תְּרִין סַלְקִין כו' וְאִינוּן מִיכָאֵל כו' וְכֵן בְּשָׁם הוּי"ה כו' כְּמוּ שְׁאוּמַר שָׁם זוּהָ שְׁאוּמַר
וְאִינוּן יְהוָה:

^{שפ}שכינתא עלה אתמר (ירמיה ה כב) אשר שמתי חול גבול לים, ואיהו תחומא דכלהו, פגוונא דתחום שבת, וכד רצין גלין בארבע רוחין, מיד דחזיין שכינתא דאיהו חול לב (נ"א לים), דאיהי חול דאסחר לימא, אתמר בהון ושוב, חזראן לאתריהו, ואלין ארבע רוחין פד נפקי מן לבא, תנועה דלהון איהו לארבע סטרין דספינה, תרין בתרין פנפי ריאה, ותרין בתרי בתי לבא, ותנועה דדפיקו דרוחא עביד תנועתיה, ודפיק בנקודה אחת או תרין או תלת, ואתחזר לאתריה, ^{שפ}ובנקודין דדפיק אשתמודע דפיקו, לזמנין דפיק זמנא חדא ואתחזר לאתריה, ודפיקו דא אשתמודע בנקודין דאורייתא, בההוא זמנא דדפיק בנקודה חדא לתתא איהי חיר"ק, ואם היא לעילא איהי חל"ם, כד איהי באמצעיתא איהו שור"ק, (דף לה ע"ב) אם היא לעילא אחזי דאתגבר אשא דאיהו חם ויבש ואיהו קל, דעליה אתמר (ויקרא ו ב) זאת תורת העולה, ואם הוא דפיק נקודה לתתא איהו חר"ק, ונחית במיא דאיהו קר ולח ואיהו כבד, ואי דפיק נקודה באמצעיתא שר"ק דנשיב (נ"א דנחית) ^{שפ}ברוחא על מיא, ואחיד בתרוייהו ואיהו חם ולח.

והאי איהו דנקיד זמנא חדא לעילא ואסתלק דפיקו, או דפיק זמנא חדא לתתא ואסתלק דפיקו, או דפיק זמנא חדא באמצעיתא ואסתלק דפיקו, ואם דפיק תרי זמני דא בתר דא ואסתלק דפיקו, הא אינון צר"י דדפיקו דלהון שוין, אבל דפיק נקודה חדא לעילא ונקודה חדא לתתא דא בתר דא אינון שב"א, ותרין נקודין, אינון אש ומים, לזמנין דא סליק ודא נחית, כגון את המאור הגדול (לממשלת היום) ואת המאור הקטן (לממשלת הלילה), (בראשית א טז) ולזמנין אינון שוין ואינון שמים אש ומים, ולזמנין דפיק תלת דפיקין חד לעילא ובתריה תגיינא באמצעיתא ובתריה תליתא לתתא, הא תלת יסודין יתערון ביה דאינון אש ומים ורוח באמצעיתא ודא שר"ק, ואם דפיק תרין דפיקין שוין דא בתר דא ונקודה בתר תרין לתתא הא אינון סגו"ל, דאינון מים ואש ורוח לתתא, ולזמנין דפיקו בפותיא באריכו דא פת"ח, ^{שפ}ולזמנין דפיק באריכו ונקיד נקודה אבתריה דא קמ"ץ, באריכו אחזי רחמי.

^{שפ}אם זכו דפיקו דפיק באלין נקודין תשע, ^{שפ}שכינתא מאנא לכלהו עשירית לון, בגין דבה פלילין כל אתוון, ואתוון אינון לגבי נקודין כגופא לגבי רוחא, ^{שפ}ובין כל דפיקו ודפיקו (י' שעוריה דאיהו שעור קומה) ו' שעוריה, דאיהו שיעור קומה. וכד נקודין דפקין ביה, אינון דפקין בלהו דפיקין בנייחא ברחמי, וכד לית תמן ו' דפקין במהירו, ואינון דינין דפיקין דדוחקא בתר דוחקא, ואנון (ירמיה ל ז) עת צרה היא ליעקב וממנה יושע.

ביאור הגר"א

^{שפ} שכינתא דאתמר בה כו'. כמו שאומר לעיל ק"ז א' דשם אלני הוא מאנא דכולהו, (חזקוני ב כ) וה' צהיכל קדשו, ולא נפיק מינה לבר, וכן הוא גלי ימא דנפקין ד' אתוון דהוי"ה מן ימא, בינה, ולא נפקין מחול דאיהו ארץ, גבול להון, וכן הוא הצלים דדפיקו מן לבא שחוזרין כל רגע ללב, הלך ושוב כל רגע ורגע:

^{שפ} בנקודין דלפיק אשתמודע כו'. דלפיקו הוא מרוח שהיא נקודין, ונשמתא – טעמי, ונפש – אתוון, וכמו שאומר לעיל ל"ה ב' ומפרש והולך נקודות דלפיקו, וזוהי ניכר דגא דאדם מאיזה ספירה הוא, וכל ענין האדם, ואיזה יסוד מתגבר בו כמו שמפרש והולך אם היא לעילא אחזי כו':

^{שפ} ברוחא על מיא. כמו שכתוב ורוח אלקים מרחפת כו', דמים איהו כד נחית לתתא כנ"ל:

^{שפ} ולזמנא דפיק באריכו ונקיד נקוד' אבתרי' דא קמז באריכו אחזי רחמי. רוצה לומר דכל באריכו, צין קמז צין פתח, אחזי רחמי, דאריכו הוא ור"ו, אריך אנפיו, דגא דתקיע באריכו:

^{שפ} אם זכו דפיקו כו'. דאז רוחא שליט בכלא:

^{שפ} שכינתא מאנא כו' כגופא כו'. והיא נפשא כמו שאומר למטה ומאנא דנקודין איהו נפש אלף שנפשא שתופא דגופא:

^{שפ} וצין כל דפיקו ודפיקו ו' שעורי' כו'. כמו שאומר לעיל ל"ז ב' דוא"ו איהו שיעור קומה, ורוצה לומר דשיעור הריוח צין כל דפיקו דלפיקו, והוא כריאות האדם, וזה שאומר וכד נקודין כו' וכד לית כו', שמראה על חולי, וכן הוא חבלי משיח כמו שאומר לעיל ס"ט א' ב' קס סבא תניינא כו' וכד דפיקו איהו בתרועה במהירו דוחקא בתר דוחקא מיד ייתי פורקנא ועיין צוהר פ' שמות ל"ז ב' ואגרא דכלה דוחקא:

ומאנא דנקודין איהו נפש, נשמתא איהי כתר על כלהו, ומינה כתרין, דאינון טעמי תנועה דנקודין ואתוון, וְאִיהִי תִלְיָא בְּמַחְשַׁבְתָּא, וְנִקְוֵי תִלְיִין בְּאַמִּירָה, אֲתוּוֹן בְּעִשְׂיָה, וְדָא אִיהוּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, מְסֻטְרָא דִּימִינָא אַמִּירָה, מְסֻטְרָא דְשְׂמָאלָא עֲשִׂיָה, עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא כְּלִיל תְּרוּיָהּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, וּבְמֵאֵי אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, בְּהוּיָה, דְאַתְמֵר בֵּיה (בראשית א ג) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, יְהִי אוֹר יְהִי י' בְּאוֹר וְאַתְעֵבִיד אוֹיֵר דְאַחִיד בְּתְרוּיָהּ בְּעֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא.

[תיקוני זוהר – דף לו ע"א]

^{xx} וְאִית דְּפִיקוּ דְעֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע, דְּמַהֲאֵי אֲתֵר יִצְרַר טוֹב וְיִצְרַר רַע, וְאִיהוּ רְזָא דְלַהֲט הַחֲרֵב הַמְתַּהֲפֶכֶת (שם ג כד), דְּאַתְהַפֵּךְ מִמְטָה לְנַחֲשׁ וּמִנַּחֲשׁ לְמְטָה, דְּפִיקוּ דִּיצְרַר הַטוֹב אַחֲזִי בְּרִיאוּתָא וְאַסּוּתָא דְכָל אַבְרִין, וְדְפִיקוּ דִּיצְרַר הַרַע אַחֲזִי מְרַעָא דְכָל אַבְרִין דְּגוּפָא, וְכָל מֵאֵן דְּאֵלִים גְּבַר, אֵי מִתְגַּבְּרִין זְכוּוֹן אֲתַהֲפֵךְ מִנַּחֲשׁ לְמְטָה, וּמִדְּמִטָּה כְּלִפֵּי חֶסֶד וְכָל גּוּפָא אֲתַסִּי, וְאִם מִתְגַּבְּרִין חוּבִין (דף לו ע"א) אֲתַהֲפֵךְ מִמְטָה לְנַחֲשׁ וּנְשִׁיךְ כָּל אַבְרִין בְּכַמְהָ נְשִׁיכִין דְּכֵאִיבִין וּמְרַעִין, בְּהֵהוּא זְמַנָּא אֲתַמֵּר בְּדְפִיקוּ, ^{xx} וְאִין קוּל עֲנוּת גְּבוּרָה וְאִין קוּל עֲנוּת חֲלוּשָׁה קוּל עֲנוּת אֲנָכִי שְׂמִיעַ (שמות לב יח), קוּל דְּעֲנוּיָא קוּל דְּדְפִיקוּ דְּבִי מְרַעָא דְּגִלוּתָא אֲנָכִי שְׂמִיעַ.

וְאִית דְּפִיקוּ מְאִילָנָא דְּאִיהוּ בִישׁ, לִית בֵּיה טַב כְּלָל, דְּמִנְיָה נְפִיק רוּחַ סְעָרָה, דְּאַסְעִיר בֵּיה גּוּפִיָה דְּכַר נֶשׁ, וְאַתְמֵר בֵּיה (מלכים א יט יא) רוּחַ חֲזַק מְפָרַק הָרִים, דְּאִינוּן גְּרָמִין דְּגוּפָא, וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, *דְּאִינוּן צְלָעוֹת דְּגוּפָא דְּאִינוּן כְּגוּוֹנָא דְּסְלָעִים, יְוֵהָא אִיהוּ נְפִיק בְּזוּדוֹן וְלִית לֵיה מְשַׁקֵּל וְשַׁעוֹר, וּבִיָּה (יונה א ד) וְהֶאָנִיָּה דְּאִיהוּ גּוּפָא חֲשָׁבָה לְהַשְׁבֵּר, וְהֵאֵי דְּפִיקוּ סְלִיק וְנַחֲתִית יְבַגְלִי יְמָא, דְּאִינוּן עֲשֵׁר כְּתָרִין תְּתָאִין, כְּגוּוֹנָא דְּאִיהִי מְלָכוּת קְדִישָׁא הֵכִי אִיהוּ מְלָכוּת חַיִּיבָא, כְּגוּוֹנָא דְּמִלְהָ הֵכִי אִיהִי עֲרָלָה, דְּתַמְנָן סַמְא'ל עֲרַל, יוֹבֵת זּוּגִיָּה עֲרָלָה, נַחֲשׁ וְאַשְׁתּוּ זְנוּנִים.

"לְקַבֵּל תְּרֵי יָרְכִי קֶשׁוּט מְסֻטְרָא דְּמְסַאָבו תְּאוּמִיא'ל תּוּמִיא'ל, וְלְקַבְּלֵיהוּ אֲתַמֵּר (שמות טו ה) תְּהוּמוֹת יְכַסִּימוּ יָרְדוּ בְּמִצּוֹלוֹת כְּמוֹ אֲבָן, לְקַבֵּל עֲמוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא אִיהוּ עוּגִיא'ל דְּתַמְנָן 'עוּג מְלֶךְ הַבְּשָׁן, מְסֻטְרָא

ביאור הגר"א

^פ וְאִיהִי תִלְיָא בְּמַחְשַׁבְתָּא וְנִקְוֵי כו'. שְׁהוּ ג' דְּרַגְוִין דְּכִלְיִין כּוֹלָא, מַחְשַׁבָּה דְּבוֹר וּמַעֲשָׂה, ג"ר ז'ו", וְחוּר וּכּוֹלֵל ג' אֶלּוּ בְּג' קוּין דְּהוּן כּוֹלְלִין גַּם כּוּן הַכֵּל, וְאִמֵּר מְסֻטְרָא דִּימִינָא כו' עֲמוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא כְּלִיל כו' וְהוּא סְלִיק בְּמַחְשַׁבָּה, וְכִמוּ שְׁאִמְרוּ יִשְׂרָאֵל עַלְהָ בְּמַחְשַׁבָּה וְכִמוּ שְׁאִמְרוּ לְקַמֵּן קַט"ו ב' לְאוּרִי קְדִמּוֹן נְטִיל בְּעֲמוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא, וְאִמֵּר וּבְמֵאֵי אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה בְּהוּיָה. רוֹאָה לּוֹמֵר כְּמוּ שְׁמַפְרֵשׁ וְהוּלֵךְ לְאַתְמֵר בְּהוּן כו', יְהִי אוֹר – הוּא אַמִּירָה, וְיְהִי אוֹר – הוּא עֲשִׂיָה, וְהַכֵּל בְּהוּיָה, יְהִי וְיְהִי, וְהוּא לְרֵאִיָּה שְׁהוּא בְּעֲמוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא שְׁנַקְרָא הוּיָה. וְאִמֵּר עוּד לְרֵאִיָּה לִיְהִי אוֹר הוּא אוֹתִיוֹת י"ה אוֹר, אוֹר הוּא עֲמוּדָא דְּאַמְצְעִיתָא לְאַחִיד בְּתְרוּיָהּ, י"ה – יְמִינָא וְשְׂמָאלָא וְעִינִין בְּזוּהַר פ' בְּרַחֲשִׁית כ"ב א' הוּא אִמֵּר אֶבֶר כו' מֵאַרְזֵי דְּבִנְיָמִן אִיהוּ אוֹמֵר וְאוֹמֵנָא עֲבִיד, וְלְקַמֵּן פ"ב ב' מְסֻטְרָא לְאַבָּא מְנוּוָה וּמְסֻטְרָא לְאַיְמָא עוֹשָׂה וּמַחְשַׁבָּה אֲחִיד בְּתְרוּיָהּ, דְּבִין הַאֲמִירָה וּבִין הַעֲשִׂיָה אִי אֲפַשֵּׁר לְהִוֵּת בְּלָא מַחְשַׁבָּה:

^{פפ} וְאִית דְּפִיקוּ דְּע"ה כו' וְכָל מֵאֵן דְּלֵאִים גְּבַר. דְּפִיקוּ דְּעַץ הַחַיִּים כּוֹלֵל טוֹב וּבְרִיאוֹת בְּתַכְלִית הַשְּׁלִימוֹת בְּכָל נְקוּדָה וְנִקְוֵי וְאִית בְּכָל נְקוּדִין אִם זְכוּ כְּנ"ל וְאִילָנָא דְּכּוֹלָא בִישׁ הוּא כּוֹלֵל רַע וְחוּלִי כְּמוּ שְׁאוֹמֵר לְעֵיל ל"ז א' וְאִין בּו טוֹב כְּלָל אֶבֶר מְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לְעוֹלָם אִין בּו כּוֹלֵל טוֹב אוֹ כּוֹלֵל רַע רַק מֵאֵן דְּלֵאִים גְּבַר וְאִינוּן בְּרִיאָה בְּשְׁלִימוֹת אוֹ חוּלִי בְּשְׁלִימוֹת, וְכֵן הוּא בְּיִשְׂרָאֵל כְּד אִינוּן בְּסֻטְרָא דְּעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע גְּדוּלְתָם אִין בְּשְׁלִימוֹת, וְלְעוֹלָם לֹא הִיתָה לְיִשְׂרָאֵל בְּשְׁלִימוֹת עַד שְׁלָמָה וְאַחַפְּגִים בְּסוּף יָמָיו וְהִיא הוּלֵךְ וְחָסֵר, וְכֵן גְּלוּתָם כְּמוּ שְׁכַחוּב (וַיִּקְרָא כו מֵד) וְאִף כו' לֹא עֲזַבְתִּים כו' וְהַכֵּל מְשׁוּם דְּמַעֲשָׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם (בְּרַכּוֹת ז ע"א), (וַיִּשְׁעִיָּהוּ מִג כז) אֲבִיד הַרְאֵשׁוֹן חֲטָא, וְכִמוּ שְׁאוֹמֵר לְעֵיל ל"ח ב', אֶבֶר בִּימֵי חֲבָלֵי מִשִּׁיָּה (וַיִּרְמִיָּהוּ ל ז) וְהִיתָה עַת כְּרָה לְיַעֲקֹב כְּנ"ל וְכִמוּ שְׁאִמְרוּ (סְנַהֲדְרִין כֹּה ע"א) אִין בֵּן דּוּד בֹּא אֶלְכָּא בְּדוּר כו', וְדִלִּי אוֹפֵן הַשְּׁנִי וְכִמוּ שְׁאוֹמֵר בְּפ' שְׁמוֹת ז' ב' יִסְחַכְל מֵאֵן אִינוּן דְּקִיּוּמִין בְּהַדָּה בְּכָל אִינוּן דְּמַשְׁתַּחֲוִין עִמָּה בְּכָל עוֹבְדוּי דְּכָל חַד וְחַד, וְלֹא אֲשַׁתַּכַּח זְכָאֵי דְּכַתִּיב וְאִבִּיט וְאִין עוֹזֵר, וְכִמָּה עַקְתִּין כו' וְכַשִּׁיבֹא מִשִּׁיָּה אִז יִתְגַּלֵּה עַץ הַחַיִּים שְׁכּוֹלֵ טוֹב:

^{פפ} אִין קוּל כו'. שְׁהוּ דְּפִיקוּן דְּתַקִּיעָה וְשִׁבְרִים בְּאַרְכִּיּוּ וְקִלְרִיּוּ אֶלְכָּא קוּל עֲנוּת דְּעוּיָא דְּחוּלִי וְכוּבַד הַגְּלוּת, וְזֵה שְׁאוֹמֵר קוּל עוּיָא כו':

^פ דְּאִינוּן לְעוֹת. כְּמוּ שְׁאוֹמֵר לְעֵיל נ"ד ב' דֹּא סְלַע, מְט"ט, דְּבִגִּינִיָּה אֲתַמֵּר וַיִּקַּח אֶחָת מִלְּעוֹתָיו, דְּרִישׁ לְעַע – סְלַע:

^ג וְהֵאֵי אִיהוּ נְפִיק כו'. לִית לֵיה שִׁיעוּרָא כְּמוּ בְּנִקְוֵי דְּאוֹרִיָּתָא וְאִמֵּר מְשַׁקֵּל, מְשַׁקֵּל הוּא יו"ד הַנְּקוּדִין עֲלָמָן, וְשִׁיעוּר ו', וְהוּא בִין דְּפִיקוּ לְדְפִיקוּ כְּנ"ל מֵה שְׁאִין כֵּן בְּעַץ הַדְּעַת לְמַכֵּל מְקוּם מְסֻטְרָא דְּטוֹב יֵשׁ לוֹ שִׁיעוּר וּמְשַׁקֵּל:

^א כְּגִלִּי יִמָּא לְאִינוּן כו'. נִגַּד גְּלִילִי דְּקְדוּשָׁה לְאִינוּן עֲשֵׁר גְּלִי יִמָּא, גְּלִילִין דְּכּוֹרְסִיא:

^ז וְכַתּוּב זּוּגִי עֲרַלָּה כו'. הוּא מְלָכוּת חַיִּיבָא (פִּירוּשׁ ס"מ) הַנ"ל אֶלְכָּא חוּזֵר כֹּאֵן לְפִי שְׁאִמֵּר עֲרַל, דִּישׁ עֲרַל וְהוּא בְּאַדָּם דְּכַר, וְיֵשׁ עֲרַלָּה בְּפִירוּת בְּאַרְצָא לְאִיהִי נוֹק', כִּי הַאֲדָם וְהַאֲרָץ הֵם דו"ל, גוֹי אֶחָד בְּאַרְצָא:

^ה לְקַבֵּל תְּרֵי כו'. דְּהוּן בְּסֻטְרָא דְּקְדוּשָׁה אֲחִים תּוּאֲמִים כְּמוּ שְׁאוֹמֵר לְעֵיל ק"ז א', וְהוּן לְשׁוֹן תְּהוּמוֹת, וְזֵה שְׁכַחוּב (שְׁמוֹת טו ה) תְּהוּמוֹת יְכַסִּימוּ, וְהוּן נִגַּד אֲפִיקוּ מִיֵּס דְּקְדוּשָׁה:

דְּתֵרִין דְּרוּעִין 'אִינוּן (אגניא"ל) אגניאל עזיאל מִתְּמָן אָגַג, וְבִיה פִּי גָאָה גָאָה סוּס וְרָכְבוּ רָמָה בַּיָּם (שם א), עוּזִיא"ל, מִתְּמָן עֲזֹאזֹל, 'וּמִתְּמָן עוּזִיא"ל, וְאִיהוּ חוּזִיא"ל, יְכַרְסְמָנָה חֲזִיר מִיעַר (תהלים פ יד), וְעֲלִיָּה אֲתָמֵר (בראשית כז מ) וְעַל חֲרָבָךְ תַּחֲיֶה, וְאִיהוּ שְׁעִיא"ל, דְּמִתְּמָן רוּחַ סַעְרָה, וְאִיהוּ עֲשׂוּ אִישׁ שְׁעִיר, 'וּמִתְּמָן שְׁעַר בְּאֶשָּׁה עָרוּה, וְעֲלִיָּה אֲתַקֵּף הֵהוּא דְאֲתָמֵר בֵּיה (שמות טו ב) עֲזִי וְזִמְרַת יְיָ וְיֵהִי לִי לִישׁוּעָה, יְהוּ"ה 'אִישׁ מִלְחָמָה יְהוּ"ה שְׁמוֹ וְגוֹמֵר.

לְקַבֵּל בֵּינָה דְאֲתָמֵר בְּהַ אֶלְף בֵּינָה, אֶלִין אֶלופִי עֲשׂוּ, לְקַבֵּל חֲכָמָה "אָדָם בְּלִיעַל אִישׁ אָוֶן, לְעִילָא כְּתִיא"ל (נ"א כְּתִיא"ל) לְקַבֵּל כְּתָר עֲלִיוֹן, וּמִתְּמָן כְּרַת לְכָל אֶלִין דְּעֶבְרִין עַל אוֹרֵייתָא, וְאִינוּן כְּתָרִין תְּתָאִין אִינוּן קְלִיפִין לְעֲשׂוּר סְפִירָן, וְעֲשׂוּר סְפִירָן מוּחָא בְּגוּיָהוּ, וְאֶלִין קְלִיפִין אִינוּן מְחִיצָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים, בְּאֶלִין קְלִיפִין מִתְּלַבֵּשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתִּיהָ, לְקִימָא בְּשְׁכִינְתִּיהָ (תהלים קג יט) "וּמִלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה, וְלְקִימָא בֵּיה (שם מז ח) "כִּי מְלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים", אֲבָל לְעִילָא בְּאֲתָרִיהָ אֲתָמֵר (שם ח ה) לֹא יִגְוֹרֶךְ רַע, אֲלֵא קְלִיפִין דִּילִיָּה לְעִילָא "אִינוּן לְבוּשִׁין מִכְּמָה גְּוֹנִין שְׁפִירִין דְּנְהוּרָא, דְּמִנְהוּן אֲתַפְּשֵׁט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא "בְּגִלְוֹתָא, וְאֲתַלְבֵּשׁ בְּאֶלִין אֲחֲרָנִין, בְּגִין לְנִטְרָא לְיִשְׂרָאֵל דְּאִינוּן מִתְּלַבֵּשִׁין בְּאֶלִין קְלִיפִין, וְדָא אִיהוּ (ישעיה סג ט) בְּכָל צָרְתָם לוֹ צָר וְכוּ', וְדָא אִיהוּ רְזָא כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מְבַדְּלִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהִים" (ישעיה נט ב), וְעֲתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֲעַבְרָא אֶלִין קְלִיפִין, וְלֹא תַחֲזֹאֵה לְיִשְׂרָאֵל בְּמוּחָא מְלָגָאוּ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (שם ל כ) לֹא יִכְנֹף עוֹד מוֹרִיךְ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרִיךְ, וְלֹא יִהְיֶה מְחִיצָה בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתִּיהָ וּבֵין יִשְׂרָאֵל.

וּבְזִמְנָא דְעֲשׂוּר סְפִירָן מִתְּלַבֵּשִׁין בְּאֶלִין קְלִיפִין, אֶלִין דִּידְעִין בְּקְלִיפִין עֶבְדִין אוּמָאָה בְּשִׁמְהֶן וּבְהוּיּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֶלִין קְלִיפִין וּבְטָלִין גְּזָרָה, וְעַל אֶלִין קְלִיפִין אֲמָרוּ דְצָרִיךְ הַבְּדִלָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַלְבֵּשׁ בְּהוּן בְּיוֹמֵי דְחוּל, וּבְשַׁבְּתָא אֲתַפְּשֵׁט מְנַהוּן וְאֲתַלְבֵּשׁ "בְּלְבוּשֵׁין דְּקִדְשׁ, וּבְגִין דָּא תְּקִינּוּ בְּהַבְּדִלָה הַמְּבַדִּיל בֵּין קִדְשׁ לְחוּל וּבֵין אֹר לְחֹשֶׁךְ, דְּלֹא יַחְבֵּר קְלִיפִין דְּחוּל לְקְלִיפִין דְּקִדְשׁ, וְלֹא יַעֲבִיד לֹון תַּעְרוּבָתָא, וְדָא

ביאור הגר"א

¹ עוג מלך כו'. ולכן נאמר (במדבר כא לד, דברים ג ב) כי בידך נתתי כו' דווקא, להוא נגד דרגיה דמשה ונקרא עמודא דלאמנעיתא, אחד, טו' וד', ונאמר ביה (דברים ג יא) ערש ברזל תשע כו' ורבע כו', אלא דבדקושה קוּוּ של ד' משלמת לעשר, גבהו עשרה ורחבו ארבעה, והוא זכית קודש, מה שאין כן בהם ולכן נחירא משה ממנו עד שנאמר אל תירא אותו כי כבר פגם הברית כמו שאומר בסוף פ' חקת וזיה אהעקר:

² אינון אגניאל עזיאל מתמן אגג. ולכן נאמר (במדבר כד כ) ראשית גוים עמלק, התחלת הבנים, ונאמר (במדבר כד ז) ויחוס מאגג מלכו, ואמר וביה כי גאה, דמשם הגאה וירם יד ימינו ולכן (שמות יד לא) וירא ישראל את ה' הגדולה כו', ונגד השני (שמות טו ב) עזי וזמרת י"ה כו' כמו שאומר למטה:

³ ומתמן עזא ועזאל. שהן שני שעירים שהן דרגא דעשו (עמלק) איש שעיר שהוא בשמאלא. וזה שאומר ואיהו חזריאל יכרסמנה כו' ועל כו'. וכן שעריאל שעיר כנ"ל כולו כאלהת שער וכמו שמפרש והולך ואיהו עשו כו':

⁴ ומתמן שער כו'. דאשה נוק' לשמאלא לכן אריכה לזהר משער, שלא לאחוז בה זה:

⁵ איש מלחמה. על ההוא (בראשית כז מ) ועל חרבך תחיה:

⁶ אדם כו'. דחכמה נקרא אדם כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ע"ג א' ושאר מקומות הרבה:

⁷ ומלכותו. נוק':

⁸ כי מלך כו'. דכורא זו"נ:

⁹ אינון לבושין כו'. להוא לבושין דבריאה, דהן קליפין נגד אצילות ועיין בזוהר פ' בראשית כ' א' עד דאשתכח דהאי קליפה להאי כו' עיין פס:

¹⁰ בגלותא ואלהבש כו'. כמו שכתוב (שה"ש א ו) שמוני נוטרה את כו':

¹¹ לבושין דקודש ובג"ד תקינן בהבדלה כו' דלא יחבר כו'. שלא יעשה מלחמה ועובדין דחול צעוד שלא הבדיל והפשיט לבושי קודש ממנו בהבדלה וכמו שמפרש והולך דכל התערובות זכות וחובה הכל לבושין אבל צפנים שם אין זכות וחובה, דשם (תהלים ה ה) לא יגורד רע, ועיין מה שאומר בתיקוני זוהר חדש פ"ו א' ועיין שם פ"ט ג' וכמו שאומר למטה דמוחא לא קבל טומאה כו' אבל מוחא דאיהי נהורא דארח אצילות כו':

איהו (ויקרא יט יט) שְׁדָךְ לֹא תִזְרַע כְּלָאִים וּבְגֵד כְּלָאִים שַׁעֲטָנֶיךָ, וְכָל מָאֵן דְּעָרַב לֹחַן אֲתָמַר בֵּיהּ (במדבר יט כ) אֶת מְקַדֵּשׁ יְהוָה טָמֵא וְגוֹמֵר.

וְעֵשְׂרָה לְבוּשֵׁין אֵינוֹן דְּקִדְשׁ, דְּאֲתָמַר בְּהוֹן (דברים לב יב) יְהוָה בְּדָד יִנְחֵנוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֹכַח, בְּדָד עֵשֶׂר, כְּחוּשְׁבָן עֵשֶׂר קְלִיפּוֹת דְּחוּל, כִּד אֲתַלְבֵּשׁ בְּהוֹן אֲתָמַר (ויקרא יג מו) בְּדָד יִשָּׁב מְחוּץ לְמַחֲנֵה מוֹשָׁבוֹ, בְּהֵיאָה קְלִיפָה דְגָרִים בַּר נֶשׁ לְאֲתַלְבֵּשׂא שֵׁם ה' בֵּיהּ נָטִיל נוֹקְמָא, וּבְגִין דָּא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְשׁוֹא (שמות כ ז).

[תיקוני זוהר – דף לו ע"ב]

דְּבִשְׁבַת דְּאֲתַפְשֵׁט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְאֲלִין לְבוּשֵׁין וְאֲתַלְבֵּשׁ בְּלְבוּשֵׁין (דף לו ע"ב) דְּקוּדְשָׁא, לָא צְרִיךְ לְקַרְבָּא קְדָמוּהֵי (נ"א קדמיהון) לְבוּשֵׁין דְּחוּל, דְּמוּחָא לֹא מְקַבֵּל טוּמְאָה, הֵדָא הוּא דְכִתִּיב (ירמיה כג כט) הֲלֹא כֹה דְבָרֵי כָּאֵשׁ נֶאֱמַר יְהוָה, דְּבִיהּ לֹא יְכִיל לְאֲתַעְרְבָא שׁוּם עִירוּב, אֲלֵא בְּלְבוּשֵׁין דְּאֲתַלְבֵּשׁ בְּשַׁבַּת וַיּוֹם טוֹב יְכִיל לְאֲתַעְרְבָא, וּבְגִינֵיהּ מְנִי לְמַעַבְדַּת הַבְּדֵלָה, דְּלִתְתָּא אִית אֵילָנָא מְעוּרָב טוֹב וְרַע כְּלָאִים, וְעֲלִיהּ אֲתָמַר (בראשית ב יז) וּמַעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, בְּגִין דְּהָהוּא מוּחָא דִּילֵיהּ בְּבְרִיאָה, יְכִיל לְאֲתַעְרְבָא עִמֵּיהּ קְלִיפָה, אֲבָל מוּחָא דְאֵיהּ נְהוּרָא בְּאַרְחַ אֲצִילוֹת לֹא יְכִיל לְאֲתַעְרְבָא עִמֵּיהּ (נ"א ביה) שׁוּם תַּעְרוּבַת.

"וְאִית אֵילָנָא דְטוֹב וְרַע דְקְלִיפִין, דְּאֵינוֹן גְּרַעֲיָנִין אֵינוֹן מְלָגָאוּ רַע, וּמוּחָא דְקִיק מְלָכָר טוֹב, וְאִית דְּמוּחָא דְקִיקָא מְלָכָר טב וּמוּחָא סְגִי בִישׁ מְלָגָאוּ, כְּגוֹן דְּהָבָא וְכִסְפָּא זְעִיר מְצוּפָה מְלָכָר, וְעוֹפְרַת סִיגִים מְלָגָאוּ, דָּא מוֹנִיטָא דְשִׁקְרָא, פּוּמִיָּה טב וְלִבִּיהּ בִישׁ, וְאִית דְּאֵיהּ קְלִיפָה מְלָכָר וּמוּחָא מְלָגָאוּ, וְעֲלִיהּ אֲתָמַר גּוֹלָל אֹר מְפָנִי חֲשֵׁךְ וְחֲשֵׁךְ מְפָנִי אֹר.

וְאִית אֵילָנָא לְתַתָּא דְעַבּוּדָה זָרָה, דְּלִית לֵיהּ מוּחָא אֲלֵא קְלִיפָה מְלָגָאוּ וּמְלָכָר, וְעֲלִיהּ אֲתָמַר (תהלים א ד) לֹא כֵן הִרְשָׁעִים כִּי אִם כְּמוֹץ אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ, וְאֵיהִי אֲשֶׁרָה דְנִטְעִין אוֹמִין דְּעֲלֵמָא קְדָם עַבּוּדָה זָרָה, דְּאֵיבָא דִּילֵיהּ מוֹץ אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ, בְּזַמְנָא דִּיִּתִי מְלָכָא מְשִׁיחָא עֲתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֲעַבְרָא כָּל אֲלִין קְלִיפִין לְעִילָא וְאֲמַצְעִיתָא וְתַתָּא, וְלֹא יְהִי עַרְבוּבָא בְּפִמְלֵיא דְלְעִילָא, בְּהָהוּא זְמַנָּא (דברים לב יב) יְהוָה בְּדָד יִנְחֵנוּ לְיִשְׂרָאֵל וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֹכַח, בְּהָהוּא זְמַנָּא (בראשית ד ב) וַתּוֹסֶף לְלֶדֶת, "וְאִיתוֹסֶף רוּחָא דְקוּדְשָׁא עַל יִשְׂרָאֵל, הֵדָא הוּא דְכִתִּיב (יחזקאל לו כו) וְנָתַתִּי לָכֶם לֶב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֲתֵן בְּקִרְבְּכֶם,

(אמר המגיה זה הלשון מצאתי בספרים אחרים)

[תיקוני זוהר – דף קז ע"ב בס"א]

(דף קז ע"ב בס"א) רְבִי אֲלַעְזָר וְרְבִי יוֹסִי הוּוּ אֲזִלִּי בְּאַרְחָא, אֲזִדְמֵן רְבִי אֲלַעְזָר עִמָּהוֹן, אָמַר רְבִי יוֹסִי לְרַבִּי אֲלַעְזָר שְׂמַעְתָּ בְּהַאי קְרָא אֲמַאי אֲתָמַר בֵּיהּ אֶת אֶת תְּרֵי זְמַנִּין, בְּתַר דְּאָמַר וַתּוֹסֶף לְלֶדֶת אֶת אַחִיו, מַאי אֶת הַבֵּל, וְהָא תְּלַת רַבּוּיִן הָכָא, תְּרִין אֲתִין רַבּוּיִן, וַתּוֹסֶף לְלֶדֶת רַבּוּיִיא, הָא תְּלַת רַבּוּיִין, "אָמַר לֵיהּ שְׂמַעְנָא דְתַלַּת רַבּוּיִין אֲלִין אֵינוֹן תְּלַת טְפִין דְּאֲזִדְרִיקוּ מְאָדָם קְדָמָה דְּאֲתָמַר בְּהוֹן אֲלֵה תּוֹלְדוֹת הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, "אָמַר לֵיהּ וְהָא

ביאור הגר"א

¹ ואית אילנא כו'. עיין לעיל תיקון ס' בארובה:

² ותוסף רוחא דקודשא. כמו שאומר לעיל ק"ז ב' וכמו שמפרש והולך ועוד ותוסף ללדת כו'.

³ ובהגהה ח"ל שמענא דלתת כו' מאדס קדמאה דלתת כו' והא חנא שמענא חלה כו'. כן כריך לומר, וכן הוא בנוסחות מדויקות ורואה לומר שהן ג' אבהן כמו שאומר לקמן דעלייהו אתמר הן כל חלה כו' כמו שאומר לעיל צריך תיקון נ' עיין סס, והן חלה ראשי בית אבותם, וזה שהקשה והא חנא כו' והשיב לו כמו שאומר שם צריך תיקון נ' עיין סס דלחלה פסל את הראשונים דתהו, דהן דערב רב, ה' מינים, בניו דקין, עד בהבראש – אברהם, ראשית חלה, וביה נחוסף ה' זעירא ונתקן מה שהיתה תהו בשני אלפים תהו זה' מינים הנ"ל במבול (בראשית ו יא) ותמלח כו' ושאר דורות (משנה אבות ה ב) עד שצא וקבל שכר כולם: (עיין תשלוס ביאור הגר"א על ההגהה לקמן דף קכ"ז ב').

⁴ ובהגהה ק"ז ב' ר' אליעזר ור' יוסי כו' דאזדריקו מאדס קדמאה דלתת כו' חלה תולדות השמים והארץ ח"ל והא חנא כו'. כן כריך לומר וכן הוא בספר יצירה ורואה לומר דלחלה הוא ג' טפין דג' אבהן דג' גלגולים כמו שאומר ריש תיקון נ' תלת כלותין עלייהו אתמר הן

אָנא שְׁמַעְנָא (בראשית ב ד) אֵלֶּה ת וּלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ תִּמְנָן תְּהוֹי, אָמַר לִיָּה וּדְאֵי הָכִי הוּא, דְּמִתְּמָן הָוּה קִין
יְסוּדֵיהָ וְעִקְרֵיהָ קָדָם דְּאֵתָא לְעֵלְמָא, אָמַר וּדְאֵי רְזָא עֲלָאָה אֲתַגְלִיָּא דְלָא שְׁמַעְנָא עַד הַשְּׁתָא.
[תיקוני זוהר – דף קח ע"א בס"א]

אָמַר לִיָּה אֵלֶּין טַפִּין דְּאֵתוּסְפוּ הָכָא עַל מַאן, אָמַר וּדְאֵי עַל אֵלֶּין תְּלַת טַפִּין שְׁרִיין תְּלַת חֲכָמוֹת, חַד אִיְהוּ
חֲכָמַת הַמְּחֻשְׁבָּה, וְתַנְיִנָא חֲכָמַת הַדְּבוּר, וְתַלְיָתָא חֲכָמַת הַמְּעֻשָּׂה, וְאִינוּן תְּלַת עֲלָמִין סְתִימִין, תְּלַת טַפִּין
דְּתַלְיִין מִן מוּחָא עֲלָאָה סְגוּלָּה קְרִינָן לִיָּה, וְאִית תְּלַת עֲלָאִין עֲלִיִּיהוּ דְּתַלְיִין מִמוּחָא סְתִימָא דְּעִתִּיקָא דְּעִתִּיקִין,
(דף קח ע"א בס"א) וְאִינוּן סְגוּלָּתָא, תְּלַת עֲלָאִין אֲתַרְמִיזוּ בִּי עֲלָאָה דְּאִית לָהּ קוּצָא לְעֵילָא וְקוּצָא לְתַתָּא וְגו'
בְּאֲמַצְעִיתָא, וְתַלַּת טַפִּין תַּנְיִנִין דְּאִינוּן סְגוּלָּה מִן י' תַּתָּאָה, וְרְזָא דְּמִלָּה בְּרַאשִׁית, תְּלַת מְאָדָם קְדָמָאָה, וְתַלַּת
מְאָדָם תַּתָּאָה, וּבְאֵלֶּין תְּלַת נְקוּדִין אֲתַמַּר (ישעיה מד ו) אָנִי רַאשׁוֹן וְאָנִי אַחֲרוֹן וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים, וְאֵלֶּין
אִינוּן תְּלַת גְּלִגּוּלִין דְּאָדָם קְדָמָאָה, דְּתַלַּת טַפִּין דְּאֲזַדְרִיקוּ בְּתַלַּת אֲבָהִין, דְּבָהוּן.

יְבָרְכֵךָ יְהוָה יֵאָר יְהוָה יֵשָׁא יְהוָה, וְתַלַּת תַּנְיִנִין בְּבְרִית וְתַרִי סְמְכֵי קְשׁוּט, דְּנַח שָׁם וַיִּפֹּת מִתְּמָן הָוּוּ,
דְּאֲתַמַּר בֵּיה נַח אִישׁ צְדִיק מְסֻטְרָא דְּצְדִיק חַי עֲלָמִין, שָׁם וַיִּפֹּת, מְסֻטְרָא דְּתַרִין סְמְכֵי קְשׁוּט, וְרְזָא דְּמִלָּה הָכָא,
(משלי ד ל) מֵה שָׁמוּ וּמֵה שָׁם בְּנוּ כִי תִדְעַ, דְּמֵה שָׁמוּ בְּאִימָא עֲלָאָה דְּתַמָּן חֲכָמָה, וּמֵה שָׁם בְּנוּ בְּאִימָא תַּתָּאָה
אֲשַׁתְּמוּדְעָא, אֲבָל תְּלַת גְּלִגּוּלִין בְּתַלַּת אֲבָהִין, וְתַלַּת בְּתַלַּת סְמְכִין דְּלַתְתָּא, דְּאֵלֶּין הָוּוּ עִתִּידִין לְמַהוּי בְּשַׁת,
תְּלַת דְּאָדָם וְתַלַּת דְּהָבַל, דְּאֵלָא דְּפָרַח יו"ד מִשַׁת דְּאִיְהִי נְקָדָה אֲבָן שְׁתִּיָּה כו'. (עד כאן מספרים אחרים).

בִּיאור הגר"א

כל אלה כו' ובתיקוני זוהר חדש ע"ב ג' מאי אלה אלה אלה כו' ולקבליהון אתמר הן כל אלה כו'. ואמר תולדות כו' רואה לומר מאדם
הוא תולדות שמים וארץ (לאינו נבראים מאב ואם כמו שאר בני אדם וכמו שאומר צפ' בראשית עיין ס:)

כו' א"ל והא אנא כו'. עיין לעיל ריש תיקון נ' שם ורואה לומר והאיד אפשר דקאי על תולדות של אדם הראשון ותיכף לו דקאי על קין
דעיקרו מעולם התאו ולכן נפק ראשון והיה בכור, וכן באברהם ויחזק שהולידו קודם צ וכו' (א.ה. אולי ל"ל בתוהו), ותוהו ובוהו הן קין
והבל כמו שאומר צבאיר וברזיאל:

כו' א"ל אליו טפין דאתוספו הכא על מאן אמר ודאי כו'. רואה לומר דכל תוספות הוא על עיקר אס כן כריך להיות ג' דברים עקרים
ראשונים ומאן אינון, והשיב לו על אליו תלת כו' והן נרין כמו שאומר צוהר חדש פ' יתרו כ"ט ג' תא חזי תלת שותפין אינון, אדם דבריאה
אדם דיצירה אדם דעשיה, אדם דבריאה אייה נשמתא, בה חשיב בר נש, ולא מחשבה עולם המחשבה ודאי אתקריאת, כוח – אדם דיצירה,
עולם הדבור כו', דנפש אייה עולם המעשה כו', וכן הוא באצילות כמו שאומר אס, ועם כל דא לתלת שותפין אליו צבר נש, לית מחשבה
כו' עיין אס בדבריו הרבה. ואמר חכמת כו' חכמת כו'. משום דכאן מדבר על המוחין דאינון חכמות, ג' טפין בג' מוחין דהן שרש לג'
עלמין, והן דמוחא תניינא והתוספת הוא ממ"ס כמו שמפרש והולך תלת טפין כו' ואית כו', ואינון שית חיצין דקרא כמו שאומר למעלה
וכבר פירשתי אס כל הענין הזה עיין אס:

כו' מה שמו באימא עילאה כו'. רואה לומר דאס הוא לעולם צנוק, דלכורא – בה אתגלייא, וכן טפה דלכורא נכטייר צנוק' ונודע בה
שהיא מדכורא, ומלכות נקראת אס כידוע, וכן בינה – לשמן הגדול, וזהו ומה שמו, דמ"ה, חכמה, בשמו אשתמודע, זה שאומר דתמן
חכמה. ומה אס צנו גס כן בשם מלכות אשתמודע ומה כו' אשתמודע:

כו' אליו הו עתידין למהוי בשת תלת דאדם ותלת דהבל אלא דפרח יו"ד משת כו'. כן כריך לומר וכן הוא בפנים ק"ח ב' ומשית תיקונים
אליו כו' ג' דאדם כו' והן תלת דשת שהוא מאדם' כמו שכתוב ויולד בדמותו כללמו ויקרא שמו שת, וזהו כללמו, ושת – שית הג"ל ועליו
נאמר בראשית כנ"ל:

כו' אלא דפרח יו"ד כו'. רואה לומר בעון אב ובן לחבו במחשבה כמו שאומר לעיל ק"ה א' והוא יו"ד, דפרח היו"ד שהוא הבנין דג' טפין
דמיניה אזדריקו כנ"ל ולכן אתפזרו הג' טפין בג' אנשים כיון דפרח היו"ד, יסודא ליהוה, ועיין לקמן קי"א א' ובגין דעקר כו' ואתעבידו
תלת ענפין דאינון תלת כו' ומה דהוה שרשא דא, עיקרא דא, אתפלגו לתלת, הכי אייהו אזדריק בתלת גלגולין, חד בנת, ותרין בשם ויפת
ואמר דאיהו נקודה אבן שתי. רואה לומר חכמה וכמו שאומר לקמן קי"ח ב' מי שת צטוחות חכמה ודא יו"ד דבה הוי שית, או מי נתן
לשכוי בינה דא ה' כו', ואינון י' ה', יו"ד מן שית, ה' מן הבל, ואינון או"א, שית ו' צרא באמצעיתא, ורואה לומר שת בעצמו דהוא כולל ו'
תיקונין, ו"ה, ג' – בג' אבהו, וג' – בנה"י כנ"ל, הוא צרא לאו"א עיין אס בדבריו, וזה סוד שתי, ושתייה הוא נקודת יוון דמשם הושתת
עלמא כמו שאמר (וימא נד ע"ב) אלו ואלו מזיון נבראו, מזיון מכלל יופי, והוא חכמה דבה, באור חוזר, יו"ד זעירא, אבן מאסו כו' כמו
שאומר לקמן קי"א א' וכמו שבארנו במקום אחר בסוד ב' דלתין, שד"י אדנ"י ועיין צוהר פ' נח ע"א ב' וע"ב א' פתח ר"י ואמר והאבן
הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלוקים דא היא אבן שתי, פתח ואמר אני כלקא אחזה כו' דוד מלכא חציבותא ודציקותא דיליה בהאי
אבן הוה, ועלה אתמר אבן מאסו הבונים כו' דאתקין אבן שתייה כו' ושוי עלה קודש הקדשים, וכדין ותכון מלכותו מאד משום שהיא חכמת
שלמה ובפ' ויהי ר"א א' פתח ר' יוסי כו' עיין אס בדבריו, ועיין לקמן קי"ח ח' ועוד כי שת לי זרע כו' דפרח ביה יו"ד מן שית כו' ובגין
האי יו"ד אתמר אבן מאסו הבונים כו' אמר ודאי יו"ד עילאה אייה מן חכמה והאי יו"ד זעירא כו' ודא יו"ד מן אדנ"י ואייה יו"ד מן

(דף קז ע"ב) ועוד ותוסף ללדת את אחיו את הבל, רבי יוסי ורבי אלעאי הוו אזלי בארְחא, אַזְדַּמְן רבִּי אֶלְעָזָר עִמְהוֹן, אָמְרוּ וְדַאי עֲלֵךְ אֲתָמֵר (בראשית כח יא) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם דְּאֶעְרַעְנָא בְּשִׁכְנִיתָא, אָמַר לוֹן עֲלֵיכוֹ אֲתָמֵר (שם לב ב) וַיִּפְגַּעוּ בוֹ מִלְאָכֵי אֱלֹהִי'ם, מַאי מִלְאָכֵי אֱלֹהִי'ם, אֲלִין יְדִאֲתָמֵר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מִלְאָכֵי רַחֲוֹת, דְּרוּחִין דִּילְכוֹן מְרוּחָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (נ"א דקודשא) חָדוּ בְּלָהוּ בְּאַרְחָא. אָמַר רבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר מַאי וְתוֹסֵף לְלַדְתָּ אֶת אַחִיו אֶת הֶבֶל, וְעוֹד מַאי אֲתָא לְרַבּוֹת וְתוֹסֵף, וְתַרְיִן אֲתִין אֶת אַחִיו אֶת הֶבֶל. אָמַר לִיהּ וְדַאי וְתוֹסֵף יְדִא תוֹסֶפֶת רוּחָא דְקוּדְשָׁא דְאִיהוּ עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא, מִתְמָן אֲתוֹסֵף לִיהּ רוּחָא דְקוּדְשָׁא, תַרְיִן אֲתִין לְרַבּוֹת בֵּיהּ נִשְׁמָתָא וְנִפְשָׁא מְשַׁכְּנִיתָא עֲלָאָה וְתַתְּאָה, וּמַאי הָוָה תוֹסֶפֶת עַל רוּחָא דָּא חֲכָמָה מְאָדָּם עֲלָאָה.

אָמַר רבִּי יוֹסִי שְׁמַעְנָא דְתַלְתָּ רַבּוּיִין אֲלִין, אֵינּוֹן יְתַלְתָּ טַפִּין דְאַזְדַּרְיָקוּ מִמוּחָא סְתִימָא (דף קח ע"א) דְכָל סְתִימִין, יְתַלְתָּ גְלַגּוּלִין, וְאֲלִין תַלְתָּ טַפִּין, שְׁמַעְנָא דְאֵינּוֹן לְקַבְּלָא תַלְתָּ נְשִׁים, דְאַתְמֵר בְּהוֹן (משלי יד א) חֲכָמוֹת נְשִׁים בְּנִתָּה בֵיתָה, יֵאָדְחַד אוֹפָה וְחַד עוֹרְכַת וְחַד מְקַטְפַת, יֵלְהֵוּא דְאַתְמֵר בְּהּ (במדבר טו כ) רַאשִׁית

ביאור הגר"א

הוה"י כו' וכנ"ל דבה אור חוזר, ואלין ב' יודין - ב' חכמות אינון, חד בלא פרודא כמו שאומר בפ' בראשית ב' ב' בראשית ר"ח פתח כו' ואינון תרין נקודין כו' ובגין דלית לון פרודא אקרון ראשית, חד ולא תרין, מאן דנטייל האי נטייל האי וכלא חד כו' והוא אות ברית קודש שהוא חכמה לידה כמו שאומר לעיל תיקון ל"ו ושאר מקומות, עטרת הברית שהוא קיום העולם, אם לא ברית כו' זה שאומר ובהאי יו"ד חב יוסף כו' מקשת לאיהו ברית. ועיין לקמן ק"י א' בהגהה בראשית כו' א"ל מהכח אשתמודע דבהאי אות דברית מילה חב כו' והוא בזרע שהוא יו"ד ננחית מחכמה עלאה, מוחא, ויורד בלות ברית, וביה פגים ופרח מיניה וכמו שאומר לקמן קי"א ד' ובג"ד כל פרח י' מן שת מה כתיב כי שת לי חלקים זרע אחר, אחר דגרס דאתאביד יו"ד לאיהי זרע מן שת, ורזא דשת - כל שתה תחת רגליו, כל וודאי לאיהי זרע, אות ברית קדש כו' זה שאומר ובהאי חב יוסף הה"ד כו' בזרע דנפיק מיניה, והענין כי יעקב שופריה לחדס קדמאה, וביה אשתתקו, וכמו שאומר לקמן ק"י א' ליעקב דיוקנא לחדס קדמאה הוה כמה לאוקמוה כו' כיון דאתא יעקב תמן כו' בית - בת יו"ד, מיד אשתלים יוד בעקב ואתעביד יעקב, ודא איהו דלמר קרא ויבא יעקב שלם, ויוסף דיוקניה דבנו ולכן בלות יו"ד חב גם כן אללא דתקין דלא אזדריה דבהי זונה כמו שמפרש והולך:

¹⁰ דלאתמר בהון עושה כו'. עיין בזוהר פ' כך כך ז' א' ד"א ברכו ה' מלאכיו אלין אינון דקייא כו' עיין שם:

¹¹ דא תוספת רוחא כו'. דעמודא דאמנעיתא - דרגא דרוחא, והוא מנר"ן דיליה כמו שמפרש והולך (ותוסף כמו שמפרש והולך) ומאי הוה תוספת כו' דהוא אדם עילאה, ועמודא דאמנעיתא אדם תתאה, והוא שריא על רוחא דעמודא דאמנעיתא, והוא נשמתא לנשמתא דהוא תוספת על נר"ן, והבל הוא אדם תתאה כמו שאומר להלן רוחא דקודשא ותוסף תוספת רוחא את את נשמתא ונפשא, דאת בכל מקום הוא נוק' כמו שאומר בזוהר חדש שה"ש נ"ב ג':

¹² תלת טפין לאזדריקו כו'. והן נר"ן, ואמר לאזדריקו לאינון סגולתא כמו שאומר למטה והן זרקא סגולתא ועיין בזוהר חדש ע"ו ב' בתלת נקודין דסגולתא למנהון אשתמכו תלת טפין דתלת מוחין עילאין דכל דבר נש אשתמשך זרע מיניה כו' הכי כגוונא דא כל קב"ה אורית דבר נש תלת קטירין לאינון נשמתא ורוחא ונפשא כו' דאתרמיזו בשם יו"ד ה"י ור"ו ה"י, ומרמז כאן על גלגולא דהבל דהוא משה, תלת טפין דיליה הוא ממוחא תניינא כמו שאומר לקמן, ואתוסף ביה תלת אלין כמו שאומר לקמן ק"ט א' ומשה כליל תרווייהו כו', וזהו שית תיבין דקרא, תלת דיליה ותלת רבויין הנ"ל ועיין מה שדארנו בהגהה כאן:

¹³ ואלין אינון ג' גלגולים. כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ו הה"ד גם כפור מלאה בית כו' והן בג' אבהן כמו שאומר לעיל:

¹⁴ לקבל ג' נשים דלאתמר כו'. רואה לומר דכתיב (משלי יד א) חכמת נשים, ולאתמר דמתניחין (פסחים ג ד) שלש נשים אופות כמו שמפרש והולך והוא לראיה דג' חכמות הן בג' מוחין ואף על גב דמוחא דעתיקא קדישא הוא חד מכל מקום שרשא דג' הוא, דביה ג' הוי"ו"ת כמו שאומר באידרא זוטא והן ג' חכמות דכתיב שם, אחת - חכמת נשים בנתה כו', ואחת - (משלי ט א) חכמות בנתה כו', ואחת - (משלי א כ) חכמות בחוץ תרונה, וקראן נשים דהוא שרשא דנוק', שביבין דנורא, ראשיתא דנוק':

¹⁵ דחד אופה כו'. ג' מוחין כמו שאומר לקמן ב' חד אופה דמוחא כו':

¹⁶ לשהוא דלאתמר כו'. רואה לומר חכמה דנקרא אבא דהוא אדם הראשון, וג' טיפין דיליה הוא מעתיקא קדישא ומ"ם הוא שורש החכמה ועיין באידרא זוטא רפ"ח א' ב' רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסיא ולא מתפתחא, וחכמה דא סתימאה רישא לכל רישא דשאר חכמות כו' דהאי חכמתא סתימאה ביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע כו', ושם רפ"ט ב' אחר דשירותא אשתכח מעתיקא קדישא דלאתנהיר ממזלח הוא נהירו דחכמתא דמתפשט לל"ב עיבר ונפקא מההוא מ"ם כו' עיין שם וההיא חכמה הוא ראשית כמו שאומר שם דהיא שירותא דכולא וכמו שכתוב (תהלים קיא ז) ראשית חכמה, וכמו שאומר בתרגום יונתן על בראשית, והוא ראשית עריסותיכם וכמו שאומר לקמן תיקון ט"ז בראשית דא חלה הה"ד ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה, והא אוקמוהו דלדס חלתו של עולם הוה רואה לומר דלדס הוא חכמה של עולם כמו חלה מעיסה ואלו ג' הנ"ל הן עורכין ומקטפין ואופין לשהיא חלה למנהון אשתמשך וזה שאומר בנתה ביתה

עריסתיכם חלה, ודא חלה לידפסח (דאיהי סגולת"א) איהו טפה קדמאה ומינה אודריקו תלת טפין, ואינון תלת יודין י' י' דאינון סגולת"א ודאי, לידאינון י' יברכך י' יאר י' ישא, ובאן אתר אודריקו בתלת אבהן, לידתמן נחית אדם בתלת גלגולין, ומאן אתר אודריקו למההוא דנחית בהון דאיהו מסטרא דחכמה עלאה.

(ולקבל תלת טפין אלין תקינו תלת מצות בפסח, חד מצה דלעילא לברכא בה המוציא, תניינא לחם משנה, תליתאה לחם עוני בלא מלחא, דהא אתמר (ויקרא ב יג) על כל קרבנך תקריב מלח, בגין דאיהי מצה פרוסה, כגוונא (דניאל ה כח) דפרים פריסת מלכותך, עד דתהא שלימה לא צריך לקרבא עלה מלח, דאיהו חל"ם, ומאי ניהו חלם אמצע (דכלהו תלת), תלת טפין עלאין אינון סגולת"א, דתליין ממוחא סתימא עתיקא דעתיקין.

[תיקוני זוהר – דף קח ע"ב]

תלת טפין אודריקו בגולגולתא ליימוחא תניינא לידאינון סגול"ל, באן אודריקו, בתרי סמכי קשוט וברית, דאינון לקבליהו נח שם נפת, נח אודריק בצדיק, דהא הוא דכתיב (בראשית ו ט) נח איש צדיק, שם נפת בתרי סמכי קשוט, ליעלייהו אתמר ברא שית, תלת טפין עלאין דאינון סגולת"א, דאודריקו ממוחא סתימא, אינון קוצא דאת י' לעילא וקוצא דילה לתתא, וגו באמצעייתא דילה, מוחא דאודריקו תלת טפין אלין מינה, איהי

ביאור הגר"א

בלשון יחידה, דקאי על חכמה זו היא בנתה ביתה היא בית לחכמה והוא ע"י ג' חכמות הנ"ל, ועיין בזוהר ריש פ' בראשית ט"ז א' זהר סתימא דסתימין בט"ש כו' וכוין לתפשט האי ראשית ועביד ליה יקרא והיכליה כו' ואקרי בית ועיין שם כ"ט א' וכתוב בחכמה יבנה בית כו' עיין שם בדבריו והוא ב' דבראשית, נקודה דהיכליה כמו שאומר למעלה וכן ביתא תתאה אחבני גם כן בחכמה כמו שאומר שם וכוין בחכמה יבנה בית, בית עילאה אחבני בחכמה וכן תתאה אוף הכי אבל בית עילאה רבדבא יקובא לעלמא כו', והוא בנתה ביתה דכאן דהוא ע"י ג' נשים הנ"ל דהן ג' הויות, י"ג מכילין דרחמי כמו שאומר באידרא זוטא שם וכן הוא זה כמו שאומר בריש פרק ב' דספרא לניעותא, ואמת שגם בזיתא תתאה י"ג מכילין דרחמי כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' תלך ובריך פ' בראשית מכל מקום כאן, בחדס הראשון הוא מעלמא עילאה זה מדבר, זה שאומר ודא חלה דפסח. דפסח הוא ביה, דהיא אפיקת לחירות, עלמא דחירות, אנכי ליציאת מזרים, ולכן דפסח שלש נשים כו' והוא חלה דמתקנא לעיסה דפסח, ויש עיסה לכל השנה, ביתא תתאה, וחלה לילה הוא בחדס תניינא כמו שאומר למטה:

^ב דפסח איהו טיפה קדמאה ומינה כו'. רואה לומר חלה הנ"ל הוא ראשית דהוא טפה קדמאה, שירותא דכולא, ומינה אודריקו ג' טיפות דירית מעתיקא קדישא, והן ג' חג"ת דז"א, וכן הוא בחדס הראשון שירית ג' קטורין מעתיקא קדישא ומינה אודריקו בג' אבהן כמו שמפרש והולך ובאן אודריקו כו'. ואמר דאינון סגולתא רואה לומר כנ"ל דזהו זרקא סגולתא, ומסטרל דאבהן נאמר (שמות יט ה) והייתם לי סגולה:

^ב ואינון י' יברכך כו'. ובהן ג' שמות הויות, דאינון ג' יודין דיברכך יאר ישא – באין מנהון וכנ"ל:

^ב תמון נחית אדם כו'. רואה לומר לתפשט בהון וכמו בחכמה עילאה כמו שאומר באידרא זוטא רפ"ט ר"ז אתר דשירותא אשתכח כו' ואתעביד לתלת רישין ורישא חדא כליל לון ואילין תלת מתפשטין לז"א ומאלין נהרין כולא אתגליף האי חכמתא כו' ואילין נהרין מנהירו דהוא מוחא עילאה סתימאה כו' אלין תלת נהרין לתלתא אחרנין לאקרונ אבהן כו':

^ב מההוא נחית בהון דאיהו מט"ש' דחכמה עילאה אדהכי הא ר' יצחק כו'. כן כריד לומר. (ולפנינו הוא נדפס בדף קט ע"א וא.ה. ביאורי הגר"א דהיבורים המתחילים ואתערותא דלתתא, בודלי כו', כג"ד נפש איהו כו', תמנא לקמן קח ע"א):

^ב ממוחא תניינא. רואה לומר ממוחא דז"א דהוא אדם תניינא, דרגא דהבל כמו שאומר לעיל ב' מה שמו ומה שם בנו, דהוא אדם והבל, וכן אבא וז"א, אב וזן, וכמו שחכמה סתימאה הוא מוחא לחכמה דמינה אודריקו ג' טיפין לאבהן כן הוא מוחא דז"א לז"א, דמינה אודריקו ג' טיפין דנה"י, ומחכמה דהוא אדם עילאה אודריקו ג' טיפין לאבהן, וכן מאדם תתאה והוא ת"ת דז"א לג' נה"י, וכן מהבל לנח שם חס ויפת כמו שמפרש והולך:

^ב ואינון סגול. כמו שאומר לעיל בתיקון כ"א ושאר מקומות דחג"ת הן סגולתא, דת"ת למעלה מהן, ונה"י סגול ואודריקו להיפך, דיעקב הוא אחרון ונח ראשון:

^ב ועלייהו אתמר ברא שית. שית אלו. ואמר ג' טיפין עלאין כו' יו"ד לתתא מן א' כו'. והוא"ו שצאמנע הוא דעת, שהוא כולל חו"ב כמו שאומר באידרא זוטא שם ואתעביד תלת רישין, ורישא חדא כליל לון כו' והוא וא"ו כידוע והוא בין מיס עליונים לבין מיס תחתונים שהן ב' יודין הנ"ל כמו שאומר לעיל למעלה בתיקונים, ואמר בפרק ה' דספרא לניעותא יהי ריקע בתוך כו' עתיקא לזעירא כו' והגהה בין מיס למימין) מיס שלימין כו' והוא"ו מפסיק ביניהם והוא רומז על ששה טפין אלו, שהן מב' יודין אלו, ויוד העליון הוא מוחא סתימאה ויו"ד תתאה מוחא דז"א, וכולא הוא אלף דהוא עתיקא קדישא כמו שאומר שם ואלו נהרין כו' ואתקשר לא דלא ודא דלא עד לאשתמודע דכלא חד וכלא הוא עתיקא קדישא כו', וכן דעת – מחבר ששה הנ"ל דנוק' בין ג"ר דחג"ת ובין ג' נה"י, מעויו דדעת אשתקו, ושם י"ב מנהיגים דנפש, י"ב שבעות, וכן אשתקו י"ב ברכות אמלעות כנגדו, וכל י"ח ברכות הוא גם כן באלף, יו"ד – ג"ר, קולא וקולא וגב, וכן ג' אחרונות – ו"א, דהוא ו"ו למתחלק לב' ויין צאמלעות:

י', וְדָא י' דַּאִיָּהּ לְעֵילָא (דף קח ע"ב) מַאֲת א, י' לְתַתָּא מִן א מוֹחָא תַנְיִינָא, וְתַלְת טִיפִין דַּאזְדְּרִיקוּ מִינָהּ אִינוּן סְגוּל, תַּלְת טִיפִין דַּאֲדָם קְדַמָּאָה דַּאִינוּן תַּלְת גְּלִגּוּלִים, וְתַלְת דַּאֲדָם תַּנְיִינָא תַּלְת גְּלִגּוּלִין.

מֵאן אָדָם עֲלָאָה וְאָדָם תַּנְיִינָא, אֲלָא (משלי ל ד) מַה שָּׁמוּ וּמַה שָּׁם בְּנוּ, מַה שָּׁמוּ אָדָם עֲלָאָה, מַה שָּׁם בְּנוּ אָדָם תַּתָּאָה, מִתְרַוֵּיָּהּ אֲתַרְמִיזוּ בְּהֵוּא קָרָא דַּאֲמַר מִשָּׁה, (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שָּׁמוּ מַה אָמַר, תַּלְת טִיפִין מִיָּתֵד אֹפְהָ בְּמוֹחָא דַּאִיָּהּ לְקַבֵּל יְמִינָא, דַּאִיָּהּ אֹפְהָ דַּאִיָּהּ שַׁר הָאֹפִים, וְחַד עוֹרְכַת דָּא מוֹחָא דַּאִיָּהּ מִסְטְרָא דְשִׁמְאָלָא, דַּאֲתַמַּר בָּהּ (משלי ט ב) אֶף עֲרֵכָה שְׁלַחְנָהּ, וְהָא אֹקְמוּהוּ שְׁלַחְן בְּצַפּוֹן לְקַבֵּל לְבָא, וְחַד מְקַטְפַת לְקַבֵּל מוֹחָא דַּאִיָּהּ לְאַחֲוָרָא כְּלָפֵי כְּתָף, מִיָּדְלָאֵי אֵילִין תַּלְת טִיפִין אִינוּן תַּלְת יוֹדִין דַּאִינוּן בִּיּוֹד ה"י וְאוֹ ה"י, דְּמַעֲיָדִין עַל עֵלְת כָּל הָעֵלּוֹת, מִדְּעֵלִיָּה אֲתַמַּר (ישעיה מד ו) אֲנִי רֵאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים, דַּאִיָּהּ רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים.

וּמִשִּׁית תְּקוּנִין אֵלִין בְּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַבְרִי לְשֵׁת, לְמַהוּי שְׁמִיָּה שִׁית, לְמַהוּי בִּיָּה תַּלְת גְּלִגּוּלִין דַּאֲדָם וְתַלְת דְּהַבֵּל, אֲלָא דְפָרַח י' מִשִּׁת דַּאִיָּהּ נְקוּדָה אֶבֶן שְׁתֵּיָּה דְמַתְמָן הוֹשְׁתַּת עֲלָמָא.

וּבְהָאֵי י' חֵב יוֹסֵף, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית מט כד) וַתִּשָּׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתּוֹ וַיִּפְזוּ זְרוּעֵי יָדָיו, מִיָּמָי וַיִּפְזוּ, דַּאזְדְּרִיקַת טִיפָּה דַּאִיָּהּ י' בֵּין עֶשֶׂר אֲצַבְעָאן, וְאַתְפְּלִיגַת לְעֶשֶׂר נִיצוּצִין מִדַּאזְדְּרִיקוּ מְקַשְׁת דַּאִיָּהּ בְּרִית, וּבְאֵן אֲתַר אַזְדְּרִיקוּ בְּעֶשְׂרָה הֲרוּגֵי מְלָכוֹת, אָמַר לִיָּהּ, וְהָא שְׁמַעְנָא דְעֶשְׂרָה הֲרוּגֵי מְלָכוֹת בְּנֵי יַעֲקֹב הָווּ, אָמַר לִיָּהּ חֵס וְשְׁלוֹם, אֲלָא מִדְּיוֹקְנִיָּה הָוּהּ, וּמֵאן גְּרִים דַּאזְדְּרִיקוּ תְּמָן, דְּיוֹקְנָא דַּאֲבִיָּה דַּאזְדְּמָן לְגַבִּיָּהּ, דְּהָוָה דְּיוֹקְנָא דַּאֲדָם

בִּיאור הגר"א

¹⁹ וְתַרְוֵיָּהּ אֲתַרְמִיזוּ כו'. דְּמִנָּהּ הוּא אֲדָם, וְזֵהוּ מִנָּהּ שְׁמוּ, מַה – אֲדָם, וְכֵן סָם בְּנוּ, וּלְפִי שְׁמַעְהָ יִרִית לְתַרְוֵיָּהּ וְלַחֲפַל מִשָּׁה מִשָּׁה, ב' מִנָּה – ב' אֲדָם כְּנ"ל, וְב' שִׁינִין – ב' פַּעֲמִים ג' טִיפִין כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְעֵיל ק"ט א' וְלָכֵן בְּעָא לְקִיּוּמָא עַל דְּרַגָּא לְהוֹן לְמַעֲלָה: ²⁰ חַד אֹפְהָ כו'. הוּא הַגְּהַת אִיזָה תְּלַמִּיד אֲבָל אִינוּ כו', דְּשַׁר הַמְשָׁקִים הוּא לִימִינָא, דְּשָׁם מוּזָא בְּמִים, מוּחָא בְּמִינֵי מִים, וְהוּא נִגְד קִנְיָה לִימִינָא דְבִיָּה (בְּרִכּוֹת ס"א ע"ב) רִיחָה שׁוֹאֲבַת כָּל מְשָׁקִים, שַׁר הָאֹפִים בְּשִׁמְאָלָא, דְבִיָּה (הוֹשֵׁעַ ז ד) אֲשֶׁר תִּנּוֹר בּוֹעֵרָה מֵאֹפְהָ, וּנְגִדוּ וּשְׁטוּ בְּשִׁמְאָלָא, וְקִנְיָה וּשְׁטוּ הוּא נִגְד עוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּרַעֲיָא מֵהִימְנָא פ' פִּנְחָס רל"ב א' וְשִׁט דוּמָה לְעַלְמָא לִין כו' קִנְיָה דוּמָה לְעַלְמָא לְחַתִּי, וְלִבְחַר דְּשִׁט ו' מִן וְשִׁט בְּרַבּוּי אֲכִילָה וְשִׁתִּיָּה, אֲתַרְרִיךְ וְאַתְעַבִּיד שְׁטוֹן כו' (בְּמִדְבָר י"א ל"ג) וְאֶף ה' חֲרָה כו', (בְּרִכּוֹת נו ע"ב) הַרְוָה קִנְיָה יִפְהָ לְחַכְמָה כו', וְהוּא חַכְמָה בְּמִינֵי, וְכֵן הוּא כְּנִגְדָן בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, מְנוּרָה דְבִיָּה הַשְּׁמֹן – בְּמִינֵי, וְשַׁלְחָן דְבִיָּה הַלֶּחֶם – בְּשִׁמְאָלָא, וְלָכֵן פִּתְחָ שַׁר הָאֹפִים בְּאֶף, דְּהוּא בְּשִׁמְאָלָא, (שְׁבַח נ"ג ע"ב) וְקִשְׁיָן מוּזוּנֹתָיו שֶׁל אֲדָם כו', (בְּרַאשִׁית ג יז) בְּעַבְדוֹן תִּחַלְלֶנָּה, וְכֵן הִיוּ הַחֲלוּמוֹת שְׁלֵהֶם, הֵאֵי בְּסַטְרָא לְטוֹב וְהֵאֵי בְּסַטְרָא דְרַע, וְזֵה עַל בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְזֵה עַל חוֹרְבָנוֹ, וְכְמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּמִדְרָשׁ רַבִּי, וְעִיּוֹן בְּסוּף פ' וַיִּשַׁב ק"ב א' בְּבַרְכוּכָה, וְכֵן פִּתַּח לְהַסֵּךְ יוֹסֵף לְטוֹב וְלְרַע, כָּל אֶחָד בְּדַרְגָּיָה שָׁן הִיוּ בְּעֶזְרַת הַדַּעַת טוֹב וְרַע דְּמִימִינֵיהּ חַיִּים כו' וְשַׁר הַטְּבַחִים דְּהוּא עַל הַבָּשָׂר לְכַן נִקְרָא טְבַחִים, טְבַח, וְהוּא מְבַשֵּׁל הַבָּשָׂר וְכָל כְּרֵכֵי הַסַּעֲוָדָה כְּכֹל הַטְּבַחִיָּין, וְהוּא כְּרִיךְ לְשִׁנְיָהּ לְאֶשׁ וּמִים, וְהוּא כוֹלֵל שְׁנֵיָּהּ, וּנְגִדוּ וּוִירִדִין, וְכֵן כְּתִבַּת הַאֲרִיז"ל, וְכוֹלֵן הֵן בְּקִרְאָה הַנִּלְ, חַכְמוֹת בְּנֵתָה בִּיתָהּ, ג' נְשִׁים הַנִּלְ, טְבַחָה טְבַחָה מִסְכָּה יִינָה אֶף עֲרֵכָה שׁוֹלְחָנָהּ, וְעֲרִיכַת הַשְּׁלַחָן הוּא בְּפַת לְבַד, וְלָכֵן נִאֲמַר בּוֹ אֶף כְּנ"ל, וְכֵן ג' נְשִׁים הַנִּלְ, חַד אֹפְהָ וְחַד עוֹרְכַת נִגְד (מִשְׁלֵי ט ז) עֲרֵכָה שׁוֹלְחָנָהּ, וְחַד מְקַטְפַת בֵּינֵי וּמִים נִגְד שַׁר הַמְשָׁקִים, וְכֵן בְּקִרְבָּנוֹת הַקִּרְבָּן וְשִׁחִיטוֹת – א', וְהַמְנַחֲחוֹת עַל הָאֶשׁ – ב', וְנִסְוֹךְ הִיּוֹן – ג':

²¹ וְלַקְבָּל אֵלִין תַּלְת טִיפִין כו'. דְּשָׁם זֵה הוּא בְּעִתִּיקָא קְדִישָׁא בְּמוּחָא סְתִימָאָה כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּתִיקוּנֵי זֵהוּר חַדָּשׁ, וְזֵה הַסָּם הוּא הַמִּילּוּי בְּמוּלְכוּתָיו, אַחַר כִּי כִי יו"ד, וְאַחַר קִמְצָא אֶף, וְאַחַר חוֹלָם וְא"ו, וְיודֵעַ נִיקוּד הַסָּם בְּמוּלְכוּתָיו, וְכָל ג' אֹתוּתָיו אֲו"י שְׁנַחֲוּ בְּחַמְלָע הֵן בּוֹ, וְאֵלִין ג' יודֵין הֵם ג' מוּחָין דְבִיָּה, ג' הוּיֹת, מְכַל יו"ד הוּי"ה אַחַת וְעִיּוֹן לְקִמְצָא ק"ב א' א' מ"ם אַתְקִרִי אִין סוּף, לְחַתְפֵּלָג לְחַלְת מוּחָין לְאִינוּן י' י' י' לְאַתְרִמִּיזוּ בְּהֵאֵי שְׁמָא יו"ד ה"י וְא"ו ה"י כו' עִיּוֹן סָם:

²² דְּעֵלִיָּה אֲתַמַּר אֲנִי כו'. אֲנִי הוּא בְּכַתֵּר וּבְמַלְכוּת כִּידוּעַ, וְכְמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּאִידְרָא רַבָּה ק"ל א' תָּא חֲזִי כְּתִיב אֲנִי ה' רֵאשׁוֹן כו', וּמִבְּלַעֲדֵי אִין אֲלַקִּים הוּא יוֹד הַשְּׁנִי וְאִיָּהּ לְחַנְהִיג עַלְמָא, ה' עַלְחָה – אֲלַקִּים חַיִּים, וְהֵן סַפֵּר וְסַפֵּר וְסַפֵּר דְּעַלְמָא מַתְנַגַּה בְּהוֹן, יו"ד ה"י – סַפֵּר וְסַפֵּר, וְא"ו ה"י הֵן דַּעַת, סִיפּוּר, וְהוּא לְמַעֲלָה בְּשַׁרְשָׁם אֲבָל בְּהַתְפַּשְׁטוּתָם לְמַטָּה וְהַנְּהַגַת עוֹלָם – סָם מ"ה, ג' אֲלַפִּין בְּג' עַלְמִין, בִּינָה וְזוּרָא, מְרַמְזִין גַּם כֵּן עַל הִיָּה הוּא וְהִיָּה, וְהֵן מִלְךְ מִלְךְ יִמְלוֹךְ וְכְמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּפ' בְּרַאשִׁית ל"ד א' כְּתִיב ה' מִלְךְ כו' דָּא עַלְמָא כו' עִיּוֹן סָם: [וְזִבְהָה ק"ז ב' ר' אֲלִיעֶזֶר וְר' יוֹסֵף כו', תַּמְנָא לְעֵיל עַל הַהַגְּהָה. א.ה.]

²³ מִיָּמָי וַיִּפְזוּ דַּאזְדְּרִיקַת כו'. לָשׁוֹן וְהִי דוּד מִפְּזוּ: ²⁴ וְאַזְדְּרִיקַת הַשֵּׁת כו'. רֹכָא לּוּמַר זֵה שְׁאוֹמֵר קִשְׁתּוֹ, דְּקִשְׁתּוֹ חֲזַר לְאִתְּנָו וְאַזְדְּרִיקוּ בְּזוּרְעֵי יָדָיו, וְהַטְּפָה הוּא יו"ד לְכַן אֲתַפְּלִיג לִיָּה נִיּוּצִין בְּעֶשֶׂר אֲצַבְעָאן, הַטְּפָה הוּא ה' חַסְדִים וְה' גְּבוּרֹת וְעֶשֶׂר אֲצַבְעוֹת הוּא חַכְמָה, יו"ד, כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּס"ח כ"ב) שְׁהֵן מִן אֲצַבְעָאן, ה' נִגְד ה' וְכְמוֹ שְׁאוֹמֵר בְּפ' בְּלָק וּבְרִית קְדִישָׁא אַתְעַר בְּחַמְשָׁ אֲצַבְעָאן לִידִין כו':

²⁵ בְּזִיקוּנֵי הוּא וּמֵאן גְּרַם לְאַזְדְּרִיקוּ תַּמְן דְּיוֹקְנָא לְחַבּוּהָ כו'. הַעֲנִין, כִּי הַבֵּל גְּרִים לִיָּה עוֹבְדָא לְחַבּוּהָ כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר לְעֵיל ק"ה א' וְכִיּוֹן לְחַתְתָּן עוֹבְדָא לְחַבּוּהָ בְּעֶקֶב לָכֵן אֲזַדְּמָן לִיָּה דְּיוֹקְנָא לְחַבּוּהָ וּמְנַעוּ, וְזֵה שְׁאוֹמֵר דְּהוּא בִּיָּה דְּיוֹקְנָא לְחַבּוּהָ דְּלֵאֲדָם קְדַמָּאָה דָּא גְּרִים כו' וְנַתְּקוּ בְּהוֹן אֲב וְכֵן זֵה שְׁכַחֲבוּ (בְּרַאשִׁית מ"ט כ"ד) מִיָּדֵי אֲבִיר יַעֲקֹב מִשָּׁם רֹעֵה אֲבִיר יִשְׂרָאֵל, הוּא אֲבִיר שְׁתִּיָּה הַנִּלְ שְׁהוּא אֲבִיר יִשְׂרָאֵל, דִּישְׂרָאֵל סָם לִיָּה,

קדמאָה, דא גרים דאזדריקו לון, מ'ונעץ צפּרנ'ו בקרקע וברח גרמיה, מ'ולא אזדריקו (בההיא זונה, דאי לאו דאתחזיאת ליה דיוקנא דאבוה לא הוּו אזדריקו הכי, ודיוקנא דאבוה גרם דההיא טפה וינס ויצא החוצה, ולא בעבירה, ובשכר וינס), בהאי זונה, דאי הוּו זריק לה בהאי זונה, פּלהו ישראל הוּו טבען בימא, ולא למגנא אוקמוהו קדמאין, בשכר (בראשית לט יב) וינס - הים ראָה וינס (תהלים קיד ג), ואיהו קביל עונשיה באלין עשרה הרוגי מלכות, דהוּו עתידין למיפק מיניה עשרה שבטין, ובגין דא הוּו עשרה הרוגי מלכות פּגוונא דעשרה שבטין דהוּו עתידין למיפק מיניה, והוּו חשבין חבריא דעשרה בני יעקב הוּו.

מ'אמר ליה אם פּן מאן יהיב רזא דא בשת, אמר ליה נשמטהון דצדיקיא אתבריאו קדם דאתברי עלמא כמא דאוקמוהו קדמאין, (נ"א כמ"ש בראשית, אין ראשית אלא נשמה, וכו' ע"י לקמן קיב ע"א), ובגין דא אמר קרא (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית.

(אמר המגיה, זה הלשון מצאתי בספרים אחרים. בכל הדפוסים נדפס הס"א לקמן בדף ק"י א'. ועפ"י ביאה"ג שכתב

ששייך כאן וכן סידר עליו ביאורו כאן, הצגתיו פה)

[תיקוני זוהר - הגהה דף קי ע"א, הגהה דף קי ע"ב]

(הגהה דף קי ע"א) מ'ראשית, לית ראשית אלא נשמה, מ'אמר ליה (הגהה דף קי ע"ב) מהכא אשתמודע דכהאי אות דברית מילה חאב אדם וכל דרין דאתו אבתריה, ודא איהו דאמר קרא (שמות כ ה) פקד עון אבות על בנים בגין דמעשה אבותיהם בידיהם, מ'אמר ליה אשתכח ד'משה איהו גלגולא דאדם והבל דאתמר ביה

ביאור הגר"א

(בראשית כח כב) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה כו' כנ"ל, והוא אבנא דלהון לדרי רזין והאי אבנא גרם ליה למהוי רועה ומלך דאיהו מלכותא כנ"ל דמיניה ירתין מלכותא:

מ' ונעץ כפּרניו בקרקע. שיאלו משם ולא בהוא זונה ע"י ברית קודש וכמו שאומר בפרק ב' לשבעות נועץ עשר כפּרניו בקרקע כו', וזה שאמרו (יומא ט ע"ב) טובה כפּרני של ראשונים מכריסן של אחרונים, דולאי האי דנפיק מלכּרנים אינן כי אם הארה מועטת דהוא רק בקיעה בעלמא בלא נקב ולא ע"י ברית כשפע גדול וקדוש - וראה מה הקדושים היו, מכריסן - הוא ע"י כליות וברית קדש:

מ' ולא אזדריקו בהאי זונה דאי הוּו זריק לה בהאי זונה כלהו ישראל הוּו טבען בימא ולא למגנא אוקמוהו קדמאין בשכר וינס הים ראה וינס ואיהו קביל כו'. דבזכותיה ניאלו ישראל מן ימא ואלוין במדברא וכמו שכתוב (שמות יג יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו, (ירושלמי ברכות יד ע"א) והיו שתי ארונות מהלכין כו', והוא גרם זיווגא משה בצרון, ולכן נאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו כדי לאזדווגא בשכינתא והאי עובדא גרם ליה להיות לדיק אלל דהקב"ה מדקדק בצדיקייא וחסר מיניה עשר שבטין דהוא דוגמת אבוא, דגוף וברית חד הוא, ושניהם אחתמו לתריסר תחומין, ועיקר תריסר תחומין הוא ציוסף הדליק כמו שאומר בסתרי תורה ריש פ' לך וריש פ' שמות ושאר מקומות, והוא נקרא זה, ועיין לעיל ל"ב א':

מ' א"ל א"כ מאן יהב כו'. לאמר דפרח י' מן שת, דהן עשרה ניאלין הנ"ל, הא אמר דהן זנוי דיוסף, והשיב לו נשמתינן לדיקייא כו' ושרשן משם, והבל פגם בהון ולכן גרם לאזדריק מיוסף בקרקע:

מ' מראשית לית ראשית כו'. רואה לומר מה שכתוב מראשית אחרית, ראשית קאי על הנשמה דהיא ראשית לעולם, והוא מגיד ומושך לה אחרית בסוף ימים כמו שאמרו ציוסף וי' הרוגי מלכות, וכן שת נקרא ראשית, בראשית הימים והוא ראשית לעולם דמיניה הושתת העולם ועיין לקמן קי"א ד':

מ' א"ל מהכא אשתמודע כו'. רואה לומר דקאמר דיו"ד פרח מיניה כו' מקשת דאיהו ברית ואיהו הוּו ליה מעשה אבותיו צידיו כמו שאומר לעיל ק"ה א' וזה שאומר ודא איהו לאמר כו' בגין דמעשה כו':

מ' א"ל אשתכח כו'. מקומו לקמן קי"א א' קודם אמר ר' אלעזר כו' ועיין מה שאומר שם:

מ' דמשה איהו גלגולא כו'. ועל אדם לא הוצרך לפרש דכבר פירש שם בצרכוה, ואמר שם אדם ושת ופירש כאן דהוא הבל כמו שפירש והלך בשגם כו' ורואה לומר דבשגם קאי על משה דכתיב והיו ימיו כו' ונאמר שגם זה הבל וכמו שאומר לעיל ק"ג א' ואמר ורזא דמלה לאתמר בשת דהוא שית תיקונים דאדם והבל כתיב ביה (בראשית ד כו) אז הוחל לקרוא בשם ה' אע"ג דכתיב אחר שילד את אנוש מכל מקום לא קאי אלל על שת אלל שגמר את הענין, ועוד לאנוש קאי על גלגולין דיליה כמו שאומר בסוף תיקוני זוהר חדש פ"ו עיין שם בדבריו והכל קאי על משה, אז - אז ישי, בשם - ודעך בשם, ודריש בשם - ב' שם, שמו ושם זנו כמו שפירש והלך, הוחל - דמתמן הושתת עלמא, למסיני הושתת עלמא במתן תורה ואתבסם עלמא ועיין בזוהר חדש שה"ש ולקרוא בשם ה' כמו שכתוב ושמי ה' לא נודעתי להם, עד לחתא משה ועיין לקמן קי"ח ב' כד אחת משה בטר יעקב אשתלים ביה ה' בתראה, ושירא עליה יה"ו, ואשתלים ביה יה"ו, ובג"ד ושמי ה' לא נודעתי להם אצל למשה ואמר לי מה שמו מה אומר אליהם, בגין לאשתלים יה"ו במשה אמר אז הוחל לקרוא בשם ה', דבקדמיתא ושמי ה' לא נודעתי להם כו' ולא עוד אלל תרין זמנין אמר בהאי קרא מ"ה, ה"ד ואמר לי מה שמו מה אומר אליהם, כללח חזר לאתריה כו':

(בראשית ו ג) בְּשֵׁם הוּא בָשָׂר, בְּשֵׁם זֶה הֶבֶל וְרֹזָא דְמִלְהָ (בראשית ד כו) אָז הוּחַל לְקִרְוֹא בְּשֵׁם יְהוֹ"ה, (שמות ל ג) וְאֲדַעְךָ בְּשֵׁם, אָז, הֵהוּא דְאֲתָמַר בִּיה (שמות טו א) אָז יִשִּׁיר מֹשֶׁה, בְּשֵׁם יְהוֹ"ה – וְאֲדַעְךָ בְּשֵׁם, בְּתֵרִין שְׁמֵהֶן (משלי ל ד) מַה שָּׁמוּ וּמַה שָּׁם בְּנוּ וְאֲתָמַר בִּיה הוּחַל דְמִתְמָן הוֹשַׁתָּ עֲלֵמָא.

אֲדַהֲכִי הָא רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹדָאי וְרַבִּי יְהוּדָה וְשֶׁאֵר חֲבָרִיא, פְּגָעוּ בְרַבִּי אֶלְעָזָר וְחֲבָרוּי דְהוּוּ עֲמִיה, אָמַר לוֹן בְּמֵאֵי עֲסָקִיתוּ אָמְרוּ לִיה בְּרֹזָא דְגִלְגוּלָא דְאָדָם וְהֶבֶל, אָמַר וְדָאי בְּרֹזָא עֲלָאָה דְהוּינָא מִשְׁתַּדְלִין, הוּיִתוֹן אֲתוֹן מִשְׁתַּדְלִין.

פְּתַח כְּמִלְקָדְמִין וְאָמַר (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נִעְשָׂה עַל הָאָרֶץ וְכו', דָּא אָדָם וְהֶבֶל, בְּמַחְשְׁבָהּ וּבְמַעֲשָׂהּ חָאבוּ, כְּמָה דְאוּקִימָנָא לְעֵילָא, וּמֵאֵי נִיהוּ מַחְשְׁבָהּ וּמַעֲשָׂה, אָבָא וְאִימָא חֲכָמָה וּבִינָה עֲלִיהוּ אֲתָמַר (תהלים קד כו) כָּלֶם בְּחֲכָמָה עָשִׂיתָ, ¹⁷הֲרִי עָשִׂיהָ בְּגִין דְתִמְן כַּח מָה, דָּא חֲכָמָה דְאֲתַפְלַג לְתֵרִין סְטֵרִין, מִ"ה אִיהוּ אָדָם, חָשַׁב מִ"ה וְתִשְׁכַּח דְאִיהוּ אָדָם, וְדָא הוּא מַחְשְׁבָהּ, בִּינָה, תִּמְן י"ה אָבָא וְאִמָא, וּבִין בְּגוּיָהוּ ¹⁸עֲמוּד דְסִמְיָ לֹון, הֵהוּא דְאֲתָמַר בִּיה (בראשית ו ג) בְּשֵׁם הוּא בָשָׂר, בְּשֵׁם זֶה הֶבֶל, דְאִיהוּ מֹשֶׁה, מִתְמָן הָוָה, וְהֲכִי אוּקְמוּהוּ קְדָמָיִן בְּשֵׁם זֶה מֹשֶׁה, הֶבֶל אֲתַקְרִי עַל שֵׁם ב' מִן בְּרָאשִׁית, ל' לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה דְעֵתִיד לְאֲתִיבָא עַל יְדֵיה, וְדָא אִיהוּ הֶבֶל, דְאֲתָמַר בִּיה (דברים ח ג) כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי יְהוֹ"ה יִחְיֶה הָאָדָם.

[תיקוני זוהר – הגהה דף קיא ע"א]

וְאִית הֶבֶל דְסִטְרָא אַחְרָא דְאֲתָמַר בִּיה (ירמיהו י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשָׂה תַעֲתוּעִים, וְדָא הוּא הֶבֶל דְנִבְלוֹת הַפָּה וּפְתַגְמִין בְּטֵלִין דְלִית בְּהוּ תוֹעֵלַת כָּלֶל, וּבְגִין דָּא (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל כו' שְׁמַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשָׂה הַרְשָׁעִים וַיִּשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר מְגִיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשָׂה הַצְּדִיקִים, מֵאֵי הַרְשָׁעִים דָּא סַמְא"ל וְנִחַשׁ ¹⁹שׁ דְמֹשֶׁה אִיהִי תֵלַת עֲנַפִּין (הגהה דף קיא ע"א) דְשִׁרְשָׁא דְאֵילָנָא וְדָא שׁ מִן שֵׁת, מִ"ה מִן מֹשֶׁה דָּא אָדָם, דְאִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא דְאָדָם דְלְעֵילָא, וְדָא אִיהוּ (משלי ל ד) מַה שָּׁמוּ וּמַה שָּׁם בְּנוּ, וְהֵאֵי מִ"ה – (תהלים יט ח) תוֹרַת יְהוֹ"ה תְּמַיְמָה, ה' – חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, דְאֲתִיבָהוּ לִיה בְּאַרְבַּעִין יוֹמִין וְאַרְבַּעִין לִילוֹן דְלָחֶם לֹא אָכַל וּמִים לֹא שָׁתָה.

²⁰וּבְגִין דְעָקַר שׁ דְאִיהִי שִׁרְשָׁא דְאֵילָנָא מֵאֲתָרָה, וְאֲתַעֲבִידַת תֵּלַת עֲנַפִּין דְאֵינֹן תֵּלַת זַיִינִין כְּגוֹנוֹא דָּא שׁ, דְזָרַע דְאִיהוּ יוֹרָה כַּחֲץ, אֲתַעֲבִיד ד', דְתֵלַת טַפִּין אֲתַפְשְׁטוּ וְאֲתַעֲבִידוּ שְׂרַבִּיטִין, ²¹וּבְגִין דְאֲעָקַר לוֹן מֵאֲתָרֵיהוּ,

בִּיאור הַגְרָא

²² הֲרִי עֲשִׂיה. הוּא בִּינָה, עוֹבְדָא לְאֲתַחֲלִיל בְּחַכְמָה, וְזֶה שְׁאוּמַר בְּגִין דְתַמְן כ"ח מ"ה אוֹתוּת חַכְמָה, וְכַח הוּא כַח מַעֲשִׂיו הַגִּיד לַעֲמוּ, עוֹבְדָא דְבִרְאשִׁית עֵינִין לְעֵיל ל"ט א' וְאֲמַר דָּא חַכְמָה לְאֲתַפְלִיג כו' וְרוֹכָה לוֹמַר כ"ח מ"ה, הו"ב, מַה הוּא חַכְמָה דְהוּא אֲדָם כְּמוּ שְׁאוּמַר לְמַעֲלָה וְהוּא חוֹשְׁבֵן מַה, מַה שְׁמוּ כְּנ"ל ק"ח ב', וְזֶה שְׁאוּמַר מ"ה אִיהוּ אֲדָם חַשְׁב מ"ה וְתַשְׁכַּח לְאִיהוּ אֲדָם וְדָא הוּא מַחְשָׁבָהּ. וְרוֹכָה לוֹמַר דְמַה הוּא בְּחוֹשְׁבֵן, וְזֶה אוֹתוּת מַחְשָׁבָה – חַשְׁב מ"ה לְחַכְמָה וְתַמְנָא דְהוּא אֲדָם, וְכֵן אֲמַר בְּתִיקוּנֵי זוֹהַר חַדָּשׁ וְרוֹכָה לוֹמַר וְנַמְנָא לְחַכְמָה כוֹלֵל חו"ב וְכֵן בִּינָה כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ בִּינָה תַמְן כו' אֲלָא דְבַה נַחֲגַלָה הַדַּעַת גַּם כֵּן וְכְמוּ שְׁאֲמַרוּ (אבות ג יז) אִם אִין בִּינָה אִין דַּעַת, דְבִין לֹא אֲשַׁתְמוּדַע אֲלָא בְּזַטוֹן אֲמוּ וְכְנ"ל וְזֶה הַבֵּן בְּחַכְמָה וְחַכֵּם בְּבִינָה, לְשִׁנְיָהם נִכְלָלוּ זֶה בְּזֶה, וְאֲמַר כָּל זֶה בְּשִׁבְלִי זֶה שְׁאֲמַר לְמַעֲשָׂה הוּא בְּבִינָה, וּמַבִּיא רַאִיה שְׁאֲמַר בְּחַכְמָה עֲשִׂית וְאֲע"ג שְׁאֲמַר בְּחַכְמָה – הֵינִי בִּינָה, שְׁחַכְמָה כ"ח מ"ה כְּנ"ל וְאֲמַר לְאֲתַחֲלִילוּ זֶה בְּזֶה:

²³ עֲמוּד דְסַמְיָ כו'. הוּא הַדַּעַת וְזֶה שְׁאוּמַר הֵהוּא לְאֲתָמַר כו', דְהוּא דְרַגְיָה, וְכְמוּ יְסוּד עֲמוּד דְסַמְיָ לְזו"ג, כֵּן הוּא לְאוּ"א, לְאִינוֹן בְּחַד דְרַגָּא שְׁלַכְן נֵאמַר יָדַע אֲתָ אֲשַׁתוּ, בְּרִית הַלְשׁוֹן וְכְרִית הַמַּעוּר, וּבְגִין ד' יֵשׁ הֶבֶל כו' אֲשֶׁר כו' וִישׁ כו' וְהֵן ב' הַבְּלִים הַנ"ל וְאֲמַר מֵאֵי הַרְשָׁעִים כו' עֵינִין לְעֵיל ק"ה א' בְּאֲרוּכָה:

²⁴ ש' דְמֹשֶׁה אִיהוּ תֵלַת עֲנַפִּין דְשִׁרְשָׁא לְאֵילָנָא. רוֹכָה לוֹמַר תֵּלַת גִּלְגוּלִין דְשֵׁת, וְאֲמַר דְשִׁרְשָׁא לְאֵילָנָא רוֹכָה לוֹמַר כְּמוּ שְׁאוּמַר לְמַטָּה וּבְגִין דְעָקַר שׁ י"ן לְאִיהִי שִׁרְשָׁא לְאֵילָנָא מֵאֲתָרֵיהּ לְאֲתַעֲבִידַת כו' אֲתַפְלְגוּ לְתַלַּת כו' אֲבַל בְּמַשָּׁה נַעֲשׂוּ לְאֲחַדִּים בְּשִׁרְשָׁא לְאֵילָנָא, בְּגוּף אֲחַד, וְזֶה שְׁאוּמַר וְדָא כו' וְאֲמַר מ"ה מִן מַשָּׁה דָּא אֲדָם כְּנ"ל בְּחוֹשְׁבֵן, וְלֹא קִאֲמַר כֹּאן גַּם כֵּן ג' עֲנַפִּין מִשּׁוּם דְלֹאֵם כְּבַר אֲלָלַח בְּאֲבָהוּ וְאֲתָא יְחִידָאֵי כְּנ"ל בְּמַשָּׁה וְכְמוּ שְׁאוּמַר לְמַטָּה אֲבַל אֲדָם אֲתַנְטַע כו' וְלֹא אֲתָא בִּיה אֲלָא לְאֲשַׁקָּאָה לְאֵילָנָא כְּמוּ שְׁאוּמַר לְמַטָּה מִשּׁוּם שְׁהוּא סוּד הַדַּעַת עֵינִין שָׁס, וְאֲמַר לְאִיהוּ בְּדִיוֹקְנָא לְאֲדָם לְעֵילָא. וְהוּא חַכְמָה דְהוּא בְּחַכְמָה עֲלָאָה וְרוֹכָה לוֹמַר מִשּׁוּם דְרוֹכָה לוֹמַר וְדָא אִיהוּ מַה שְׁמוּ כו' (וְכֹלֵה בְּמַשָּׁה: וְהֵאֵי מַה תּוֹרָה כו'. כֵּן לְרִיךְ לוֹמַר, וְרוֹכָה לוֹמַר דְתַמְנָה תַמְן מַה, וְהֵן ב' מ"ה יו"ד ו'א' סוּד וְיָדַע כו') וּמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ ה' חַמְשָׁה כו'. וְאֲמַר לְחַס לֹא אֲכַל כו'. רוֹכָה לוֹמַר וְתִיקוֹן חוּבָא לְאֲדָם דְהִיה בְּאֲכִילָה, וְהוּא מ"ה לְאֲדָם, מ' יוֹם, וְלִמַּד ה' חוּמְשֵׁי תּוֹרָה אִז בְּלָא אֲכִילָה:

²⁵ וּבְגִין דְעָקַר כו'. כְּנ"ל דְפַרַח יו"ד מִינֵיה, דְמִינֵיה הֵן ג' טַפִּין, וּנְפַרְדּוּ לְתַלַּת, וְכֵן הוּא בְּשִׁי"ן, דְפַרַח יוֹד לְאִיהִי שׁוֹרֵשׁ הַשִּׁין לְמַטָּה וְעַל יָדָה נַעֲשׂוּ ג' זַיִינִין כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ וְלַכֵּן כְּמוּ שְׁעָקַר לֵג' כֵּן אֲתַפְלְגוּ לֵג' וְכְמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ אֲתַפְלְגוּ לְתַלַּת כו':

²⁶ וּבְגִין כו'. רוֹכָה לוֹמַר כָּל זֶה לְהוֹרוֹת דְמַשָּׁה הוּא גִלְגוּלָא לְהוּוּן, וְאֲמַר וְשָׁס לֹאָ לְמַנְגָּא כו' רוֹכָה לוֹמַר דּוּגְמַת מַשָּׁה לְעַל יוֹד נַתְנָה הַתּוֹרָה, וְכֵן יַפְתָּ כו'.

וימה דהוה שרשא חדא עקרא חדא, אתפלגו לתלת, הכי איהו אדריק בתלת גלגולין, חד בנח, ותרין בשם ויפת, ובגין דכד אתא נח לא בעא רחמי על אילין גוברין דטופנא, אתבייש לבתר ואמר (שמות לב לב) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ושם לאו למגנא הוה קבע מדרשות, ויפת אתמר ביה (בראשית ט כז) יפת אלהים ליפת וישכון באהלי שם, באילין תלת הוה בעי לאשתרשא בשרשוי, ¹²חמא דלא אצלת, אעקר ליה מתמן ונטע ליה לבתר יחידאה.

אבל אדם אתנטע בתלת אבהן, ואצטריף ואתלבן בהון ואשתרש בשרשוי ואצלת, ¹³מיד אתא משה דאיהו בריה, ויהיב קודשא בריה הוא אורייתא על ידוי, לאשקאה אילנא לאתגדלא בשרשוי וענפוי, בההוא זמנא אתתקן אילנא דעקר, חוכא דחאב באילנא הקא תקין כלא, ¹⁴לבתר דאתכניש משה מעלמא אתמר ביה (קהלת א ה) וזרח השמש ובא השמש, ואתמר ביה (שם ו) הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב הולך הרוח, תלת זמנין סובב לקבל תלת גלגולין דרוחיה אסחיר תמן, ¹⁵מיד דאשכח תמן לשריא, מה פתיב (שם) ועל סביבותיו שב הרוח.

[תיקוני זוהר – הגהה דף קיא ע"ב]

¹⁶אמר ליה רבי אלעזר אשתמודע הקא רזא עלאה, מרוחא דקודשא דלעילא דאיהו בן י"ה, דאסחר לימינא ושמאלא ועמודא דאמצעייתא ולבתר לתלת תתאין דאינון צדיק ותרי סמכי קשוט, ¹⁷והכי אדם עלאה אוף הכי בשית סטרין, ודא רזא דבראשית, ברא שית (הגהה דף קיא ע"ב) לעילא, ברא שית לתתא, י' דפרח מן שת איהו י' דיעקב, דפרח י' מיניה ואשתאר עקב, ודא איהו רזא (בראשית ג טו) דהוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, ¹⁸ובגין דא כד פרח י' מן שת מה פתיב ביה (בראשית ד כה) כי שת לי אלהים זרע אחר, אחר גרים

ביאור הגר"א

¹⁹ חמא ללא אללח. רואה לומר שלא אחפשו שרשוי, אע"ג דשם קבע מדרשות ברבים מכל מקום לא הלכו הכלל שם, וכל שכן יפת, וכן נח ללא בעא על עמיה – נטע ליה יחידאי במשה, ולמד תורה לכל ישראל, ובעא עליהו, ואחקיימו על ידו, והוא אללח בענפיה לכל סטר, ואמר אבל אדם כו' דנפקי מינייהו ענפין לכל סטר שהולידו לכל ישראל ועיין לעיל ק"ה ב' והאי אילנא קב"ה נטע כו' בתלת אבהן ומללח תמן כו' ואסתלקו ענפוי כו', ונמלא למדין מכאן הלכה של חג"ת הוא שמהם יתפשו תולדות טובים, והלכה של נה"י הוא ללמד ולהורות לכל, שעל ידו יתקיימו, ולכן חג"ת נקראו אבהן אבל נה"י תרין משחיו, לקבץ ולהורות כולם, וכן תרין נביאים, וכן יוסף הדליק שעל ידו נתקיימו כולם, וכן נח בחיבה, ונענש שלא ביקש שיתקיימו כולם, וכן שם ויפת בבתי מדרשות, וכן משה:

²⁰ מיד אתא משה דאיהו בריה ויהיב כו'. רואה לומר דאבהן הן אדם, והוא – שם בריה דאדם, ועל ידו אתקיי עילנא כו' כמו שמפרש והולך לאפקאה אילנא לאתגדלח בשרשוי וענפוי כו' (הגהה: ושקשוי הוא ביה, וענפוי הוא בישראל, ג' דרגין דאבהן כהנים כו' וזה שאמרו (שבת פח ע"א) לעם תליחאי ע"י תליחאי, וכו' לזה באורייתא ביום כו', דג' ימים נלרפו ג' מנהון, ומשה בג' דביה אוריח אורייתא) וכנ"ל שפעולתו הוא לגדל האילן בתורה, ושיתקיימו על ידו, והוא השקאת האילן שלא יתיבש. ואמר בההוא זמנא אתתקן כו', דגרים הבל, ולא אתתקן בשת כנ"ל, ואתתקן ביה בשורש אחד:

²¹ לבת' דאתכניש כו' דהוא אחפשו ואתגלגל בכל דור, והוא בג' דרגין, כנביאים דאינון תרין, נביאים ובעלי רוח הקודש, ובמשכילים דאינון מסטרא דמשכיל לחיתא, איתן מושבך, תניח דמסייע ליה:

²² מיד לאשכח כו'. רואה לומר דשם נח, וזהו שב הרוח, דנח:

²³ א"ל ר"א כו'. רואה לומר דמפרש לקרא לאתפשו בשית סטרין, ג' – סובב הנ"ל בג' חג"ת, ועל סביבותיו שב הרוח הוא בנה"י שהוא סביבותיו של חג"ת, ונאמר כאן סביבותיו של רוח שהוא ג' ענפין דביה, נה"י כנ"ל, מה שאין כן בחג"ת שאינו הולך רק לאשקאה להון כנ"ל, וכאן נאמר סביבותיו בלשון יחיד דביה נעשו לשורש אחד, וג' דאבהן הן כהנים לויים וישראלים דאחזר לאשקאה להון, אבל שב הרוח הוא בג' דרגין דיליה, נביאים ומשכילים הנ"ל, וכמו בימיו דג' נה"י אתכלילו ביה ולימד לכל ג' דרגין דכהנים ולויים וישראלים ואשקי לון, כן מחזיר בחר ג' דרגין דיליה, נביאים ומשכילים, לאשקי לכלהו ואמר מרוחא דקודשא כו'. רואה לומר הדעת דהוא הרוח דסובב לכל סטרין והוא דרגא דמשה והוא קרא הזה ברוח והוא אשקי לכל שית סטרין:

²⁴ והכי אדם עילאה כו'. רואה לומר דאדם גם כן אחפשו באלין שית, כהנים לויים וישראלים וג' הנ"ל, שהן הכל זרע דאבהן, ומשה הוא רוחא דפניו שמלמד תורה לכולם ואשקי לון וכמו שאמרו יעקב מלצר ומשה מלגאו, דהכל ילאו מיעקב דהוא עמודא דאמנעיתא כליל ו"ק והוא ששה הנ"ל, ומשה רוחא דקודשא, דעת לאשקי לון, וזה שאומר ברא כו', והן אדם ושת, וזה שאומר י' דפרח כו', וכמו שפרח מהבן ונעשה שם, כן פרח מאב דאיהו יעקב, דיוקנא דאדם, ולכן (בראשית לב לב) והוא לו לע על ירכו, ונשיך ליה חיויא כלילה ההוא בעקב, אבל אח"כ (שם) וזרח לו השמש ונקרא ישראל, הוא יסופך ראש ישראל וי"ד דשת במשה כנ"ל:

²⁵ ובג"ד כד פרח כו' אחר דגרים כו'. דאחד, יחודה, הוא בקו"ו של ד' וכשפרח אות בריית נעשה אחר כמו שאומר לעיל ק"ב ב' עיין שם בדבריו:

דַּאֲתַאבְדַּד י' דַּאִיְהִי זָרַע מִן שֵׁת, ¹⁰וְרָזָא דְשֵׁת (תהלים ח ז) כֹּל שֵׁתָה תַחַת רִגְלָיו, כֹּל וְדַאִי דַּאִיְהוּ זָרַע אוֹת בְּרִית קִדְשׁ, ¹¹בְּהֵהוּא זִמְנָא אָתָא מִשֶּׁה בְּתַרִּין לוחֵין דַּאִינוּן ב' מִן בְּרַאשִׁית וְכַסִּי עַל שֵׁת וְאֲתַעְבִּיד בְּשֵׁת, וּבָאָן אָתָר פְּסִי ב' עַל שֵׁת בְּזִמְנָא דַּאֲמַר (שמות ג ו) וַיִּסְתַּר מִשֶּׁה פָּנָיו, וְאָת י' אִיְהִי תְמוֹנַת יְהוָה, בְּשֹׁכֵר וַיִּסְתַּר מִשֶּׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מִהַבֵּיט, (במדבר יב ח) וְתְמוֹנַת יְהוָה יִבִּיט, ¹²וְאֲשַׁתְּלִים שֵׁת.

[תיקוני זוהר – הגהה דף קיב ע"א]

וְהֵינּוּ בְּרַאשִׁית, בְּרַא אֲשַׁתְּלִים בְּשִׁית, שֵׁת סְיוּמָא דַּאֲלַפָּא בִּיתָא, אַב רִישָׁא דַּאֲלַפָּא בִּיתָא, וְדַא הוּא רְזָא דַּאֲת' ב'ש, הֵכָא אֲתַתְּקֵן אַב עִם בֵּין תְּרוּוִיְהוּ דַּא עַל גַּב דַּא, בְּכָל אָתָר דַּאזְלוּ לָא אֲתַפְּרְשוּ דַּא מִן דַּא, בְּרַאשִׁית תַּמָּן אֲת' ב'ש, א'ב ש'ת, אֲשַׁתָּאָר ר' י' מִן בְּרַאשִׁית, עֲלִיָּה אֲתַמַּר (דברים לג כא) וַיָּרָא רַאשִׁית לוֹ, דַּאִיְהוּ (תהלים קיא י) רַאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת יְהוָה, וּבְגִין דַּא בֵּין וְאָב, וַיָּרָא רַאשִׁית לוֹ, ¹³מִתַּמָּן יִרִית לוֹ נִשְׁמַתָּא וְאֲתַקְרִי רַאשִׁית לוֹ כְּשִׁמְיָה, וְאֲתַקְרִי אָדָם כְּשִׁמְיָה. ¹⁴בְּתַלְתָּ אַבְהֵן דַּאִינוּן שֵׁ אֲתָא אָדָם, וּבְמִשֶּׁה פְּלִיל כְּלָא, וּבְגִין דַּא שֵׁ מִן מִשֶּׁה לְקַבֵּל תַּלְתָּ אַבְהֵן, מ'ה דִּילִיָּה כְּגוֹנוּנָא דַּאָדָם קְדַמָּאָה, מְרַכְבְּתָא שְׁלִימָתָא הוֹת בְּמִשֶּׁה בְּלַחוּדוּי, כְּמָה דְהוּא בְּתַלְתָּ אַבְהֵן, וְאָדָם עֲלָאָה הוּא בְּמִשֶּׁה, תַּלְתָּ עֲנַפִּין דְשֵׁ אַרְיָה שׁוּר נֶשֶׁר, מ'ה (יחזקאל א י) וְדַמּוֹת פְּנִיָּהֶם פְּנֵי אָדָם, וְאֲתַמַּר בִּיה (שמות ג ד) ¹⁵מִשֶּׁה מִשֶּׁה תַּרְיִן זִמְנִין לְקַיִמָּא בִּיה (קהלת א ט) מַה שְׁהִיָּה הוּא שְׁהִיָּה, (קהלת ג טו) וְאֲשֶׁר לְהִיֹּת כְּכֹר הִיָּה, דַּא אָדָם הָרַאשׁוֹן, אֲשַׁתְּטַחוּ כְּלָהוּ קַמִּיָּה וְאֲמַרוּ זְכָאָה חוּלְקָנָא דַּאֲעַרְעָנָא בְּךָ לְמַגְדַּע רְזִין עֲלָאִין טְמִירִין דַּעֲתִיק יוֹמִין.

¹⁶אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֲשַׁתְּמוּדַע מֵהֵכָא דְמִשֶּׁה מַאֲתוּוִי מִשְׁמַע דַּאִיְהוּ הֵבֵל וְאִיְהוּ שֵׁת וְאִיְהוּ מִשֶּׁה, וְאֲתַפְּשׁוּטוּתִיָּה דְמִשֶּׁה בְּכָל דְרָא וְדָרָא (הגהה דף קיב ע"א) וּבְכָל צִדִיק וְצַדִיק, וְאִיְהוּ אֲזִיל ¹⁷בְּתַלְתָּ תַּלְתָּ, וּבְכָל

ביאור הגר"א

¹⁰ ורזא דשת כל כו'. גרס לכל נחית תחות רגליה, דפרח מיניה ואתפליג ליו"ד נילאין תחות רגליה כנ"ל:

¹¹ בההוא זמנא כו' דאינון ב' כו'. לבית הוא היכלא ליו"ד, נקודה בהיכליה, ב' דבראשית, וזה שאומר ובאן כו' ואת יו"ד איהו כו', שלא רצה להציץ על תמונת ה', חכמה לילה, וכסה פניו והעלימה ב', נקודה בהיכליה, ב' לוחין, ולא אסתכל אלכא ב' לוחין דהן לבושיה דיו"ד אבל במראה, נקודה בלא לבושיה, לא רצה להסתכל, ובזה תיקון חטא הבן להציץ ופרח היו"ד, מחשבה דחז ולכן זכה לתמונת ה' יביט:

¹² ואשתלים שם והיינו בראשית. רוצה לומר והתחילה התורה על ידו בראשית, שית מלא ביו"ד בראשית ומפרש והולך כל תיבת בראשית דהוא תיקונא דלב ובן, דתמן לב שם דהוא לב ובן, ואמר בכלי אחד רוצה לומר בתיבת אחת וכן הם בגוף אחד, זה מלכך זה מלגלו כנ"ל, והוא רזא דל"ת ב"ש שהן לב ובן משולבות באחד, מיוחדים זה בזה ולא מתפרשין זה שאומר וזל הוא רזא כו' הכא אתתקן כו' בראשית תמן כו'. ואמר אשתאר ר"י מן כו' וירא כו'. רוצה לומר כמו שמפרש והולך, דאיור – ראשית חכמה יראת ה', והן – ב' יודין דחזבו דבון, לב – בחכמה עילאה דהוא נקרא ראשית, ר', ובן – בחכמה תתאה, ברית קודש, יראת ה' כידוע, וממקדשי תיראו, והוא י', ונתקנו כאן ועייל ריש בין לב ונעשה ברא, ויו"ד בין שם ונעשה שית, ונעשה בראשית, (הגהה: וזכה לזה בסנה כי ירא כו' ובסיני בתורה שהיא ראשית) וכן הוא בויכא ראשית ירא ראשית הן י"ר דוא"ז אינו רק מהפך מעתיד לעבר. והיראה והראיה הכל אחד דע"י יראה שירא להסתכל זכה לראיה ותמונה ה' יביט וזוה נתתקן י' של שם כנ"ל, וזה שאומר ובג"ד בין וזל וירא ראשית לו כן כרין לומר:

¹³ מתמן ירית לו נשמתא. רוצה לומר אדם הראשון ירית נשמתא מחכמה עילאה שנקרא ראשית, ונקרא אדם הראשון ראשית בשמיה הראשון, ונקרא גם כן אדם בשמו, וזהו אדם הראשון, הכל בשמו, וזהו וירא ראשית לו – דראשית ירית ליה, וזה שאומר ואתקרי ראשית כו'. רוצה לומר בשם החכמה, ואתקרי אדם כשמיה:

¹⁴ בתלת אבהן דאינון שיי"ן אחא אדם ובמשה כליל כלל ובג"ד ש' מן משה לקבל תלת אבהן כו'. ורוצה לומר דאדם נתגלגל בתלת אבהן דאינון ש' וזהו ראשית חכמה יראת ה', דיראת נעשה באבהן ראשית, ואמר ש' דמשה רמיז גם כן לתלת אבהן כגוונא דאדם קדמאה ואמר מרכבתא שלימתא כו' רוצה לומר כמו שהן באדם וג' אבהן, שהן מרכבה שלימה, אבהן בג' חיות כידוע ואדם הוא הרביעי דמות אדם דכליל כולה, כן הוא במשה לבדו במ"ה וס' דיליה כמו שמפרש והולך תלת ענפין כו' מ"ה כו':

¹⁵ משה משה כו' מה כו'. רוצה לומר כמו שאומר לעיל ק"ד ב' דמה שהיה הוא שיהיה דאזל בכל דרא בגלגולא וזהו שיהיה, והוא בגלגולא דשת דמיניה אשתיל עלמא, ואשר להיות רוצה לומר במשה ענמו, כבר היה באדם זה שאומר לא אדם הראשון, והן בוי"ק וכמו שאומר לעיל ק"ט א' וכפל שמיה תרין זמנין כו' ועיקר הכוונה כאן כמו שאומר לעיל ק"ד ב' דכבר היה באדם, ועוד יתפשט בכל דרא:

¹⁶ אר"א אשתמודע כו'. רוצה לומר ראשי תיבות דילהון:

¹⁷ בתלת תלת כו'. כנ"ל דאשתפוטתיה בנה"י וכנ"ל דאשתפוטתיה בכל דרא כבוד נה"י, כי נה"י נקראים צנים, והוא כולל אבהן ואדם קדמאה והן אבות, וזה מה שהיה כבר הוא, דאבהן היו קודם למשה ואתכלילו ביה אבל בנין הן אחר משה והוא ואשר להיות כו', ומשה סוד הדעת שהוא בין חג"ת לנה"י, סוד ברכות האמלעות דהתחלתן ברכת הדעת וכמו שאומר לעיל ולכן הוא בין אלו לאלו מה שהי' כו' ואשר כו', ותלת דאיורו רכיב הוא נר"ן ואינון מפיד ומפי כו' מהכא אשתמודע כו' דכתיב לא ימוש כו' זה שאומר ובג"ד כו':

תלת דאיהו רכיב אתמר בהון (ישעיהו נט כא) לא ימושו מפיה ומפי זרעך ומפי זרעך, מהכא אשתמודע דאיהו לא אשתפח אלא באתר דאית ביה אורייתא, ובגין דא (מלאכי ג כב) זכרו תורת משה עבדי.

אמר ליה רבי יהודה אתפשטותא דיליה בבני נשא אית ליה שעורא, ו"אמר ליה אין, עד שתין רבוא, ורזא דמלה (קהלת א ד) דור הולך ודור בא, ואוקמוה קדמאין דלית דור פחות מששים רבוא, ובגין דא אתמר ביה אשה אחת ילדה במצרים ששים רבוא בכרס אחד, ומנו דא משה דאיהו שקול כששים רבוא מישראל, אמר ליה רבי שמעון ברי לעתיק יומין: עד כאן ספרים אחרים.

^ט ובגין דא שת איהו סיומא דאתון, ומינייהו אשתמודעאן רישא דאתון דאיהו א"ב בא"ת ב"ש.

^ט ועוד שת, ש' דיליה אינון תלת ענפי אילנא לעילא, ואיהי שרש לתתא, ואחזי בהון תלת גלגולין לעילא ותלת לתתא, ת' תפארת שלום, כליל שית סטרין, ודא דרגא דמשה, כליל תלת אבהן ותלת דרגין תחותייהו, ואינון גלגולא דאדם, שת אנוש הבל, נח שם יפת, ומשת ואנוש אתיחסו כל דרין, הךא הוא דכתיב (בראשית ד כו) אז הוחל לקרא בשם יהוה, אז ההוא דאתמר ביה (שמות ב י) (כי מן המים משיתהו), אז הוחל למיטי בגלגולא, ההוא דאתמר ביה (שם טו א) אז ישיר משה.

ובגין דא שת מתמן הושתת עלמא, ובגין דא כי שת לי אלהי"ם זרע אחר תחת הבל, (בראשית ד כה) דאתמר ביה בשגם זה הבל, ו"איוב עליה אמר (איוב לח לו) מי שת בטוחות חכמה, חכמה מ"ם עליונים, מתמן אתמשך, ובגין דא (שמות ב י) כי מן המים משיתהו, ש תלת אבהן, ודא מ"ש מן משה, ו"ה' שכנתא הבל הלב.

[תיקוני זוהר – דף קט ע"א]

וכפל שמיה תרין זמנין משה משה (שמות ג ד), לאחדא (דף קט ע"א) בתרין ההי"ן ה' עלאה ה' תתאה, ולאחדא בתלת ענפין ובתלת שרשין דאינון שית, ו"תרי זמנין מ"ה ממשה איהו אחזי רזא (משלי ד ד) מה שמו ומה שם בנו, דבתלת אבהן אתלבש מ"ה דלעילא, ובתלת דרגין דלתתא מ"ה דלתתא, ומשה כליל תריןייהו, איהו מרכבתא שלימתא עלאה ותתאה, כגוונא דא ש מן משה תלת אבהן, דאתמר בה (יחזקאל א י) ופני ארזיה

ביאור הגר"א

^{טז} ח"ל אין עד כו'. רואה לומר דיכול להתפשט בששים ריבוא בכל דור כמו שכתוב דור הולך כו' שמאיר בכל דור בששים ריבוא כוכבים, וכאשר אלון מתכנסין ונולדים אחרים – מאיר בהם, ועליו נאמר ורח השמש וצא השמש, כמו שהשמש מאיר בכל לילה בכוכבים ואח"כ מתכנסין הכוכבים ובלילה האחרת מאיר עוד בהם, כן משה רבינו עליו השלום בכל דור, וזה שאומר בכרס אחד – דהוא דור אחד אבל לא כל דור שוה, ללאו בכל דור יש ששים ריבוא לאנהרא בהון אבל אתפשטותיה להאיר הוא בששים ריבוא ועד כאן ביאור ההגהה:

^{טז} ובג"ד שת כו' איהו סיומא דאתון כו'. רואה לומר דבא"ת ב"ש שת הוא אב וזהו מגיד מראשית אחרית, שמאז נעשה שת, סיומא כו' ונמשך ממנו האב וזהו מגיד כו':

^{טז} ועוד שת כו' ת' תפארת כליל שית כו'. רואה לומר דג' ענפין לעילא, ג' לדס, והשורש לתתא כולל גם כן ג' חלא דהוא שם אחד שנתרש אח"כ בלאחד כמו שאומר לקמן קי"ח א' והן שית גלגולין ואח"כ נתכללו כולם בלאחד והוא משה והוא תפארת כליל ו"ק וזהו שת, ש' אחזי על ששה ות' על אחד דכליל ששה וזה שאומר ודא דרגא דמשה כליל תלת אבהן וג' דרגין תחותייהו ואינון נח שם ויפת, ומשת אתיחסו כל כו' רואה לומר ממשה דביה אתבסם עלמא כנ"ל וזה שאומר דאמר ביה אז כו' ובג"ד שת מתמן כו' בשגם כו' ונתפרש הכל למעלה:

^{טז} ואיוב עליה אמר מי כו'. רואה לומר דבשת פרח יו"ד דלחיה חכמה אבל במשה חזר יו"ד דהוא מ' דמשה שהוא ראשי תיבות מים, ונאמר כי מן המים משיתהו (הגהה: הוא שת), למשך דרגיה דהוא חכמה, מים, וזה שאומר מי שת, שנתן לשת, חכמה – יו"ד, וכמו שאומר לקמן קי"ח ב' ועוד שת עליה אמר איוב מי שת בטוחות חכמה ודא יו"ד דבה הוא שית, ואמר בטוחות שהן הכליות כי היוד הוא ברית ליסוד ונשאר ש"ת, נו"ה, ואתחזר חכמה בין הטוחות, לנחית חכמה הזרע הנ"ל בהון ליסוד:

^{טז} ה' שכנתא הבל הלב. ואתכלילו ביה כל עשר ספירות כמו שפרש והולך, וכפל שמיה תרין זמנין כו' דמ' חכמה, ה' בינה, ש' תלת אבהן, ומ"ם הוא דעת קודם לנה"י כנ"ל והוא במקום כתר, ה' מלכות, ש' נה"י, וזה שאומר לאחדא כו', וטעות סופר כאן, וכן כריך לומר, משה משה לאחדא בתרין ההי"ן ה' עילאה וה' תתאה ולאחדא בתלת ענפין ובתלת שרשין דאינון שית רואה לומר ו"ק, וה' עילאה וה' תתאה נאחדין בו"ק, דהוא מן העולם ועד העולם, תאות גבעות עולם, מזריח כו':

^{טז} תרין זמנין מה ממשה כו'. עתה מפרש בענין אחר היאך כליל כולא, דמ"ה הוא אדם, וס' תלת חייוון, וב' פעמים משה – ב' מרכבתיון, שהוא חג"ת בעלמא עילאה דכליל ג"ר, ונה"י בעלמא תתאה מלכות:

אֶל הַיָּמִין וּפָנֵי שׁוּר וּפָנֵי נֶשֶׁר כּו', מ"ה דְּמִשָּׁה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אֲדָ"ם, יוֹבְגִין דְּאִיהוּ מְרַכְּבָה לְעִילָא וְתַתָּא, אָמַר (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מָה שָׁמוּ מָה אָמַר אֱלֹהִים.

[תיקוני זוהר – דף קח ע"א]

(דף קח ע"א) אֲדַהְכִי הָא רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוֹדָאֵי וְרַבִּי יְהוּדָה וְשָׂרָר חֲבַרְיָא קָאָתוּ, אָמַר לְהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּמַאי עֲסָקִיתוּ, אָמְרוּ לֵיהּ שְׁמַעְנָא בְּךָ וְאִתִּינָא לְגַבְךָ, דְּשָׂאִילְנָא עֲלֶיךָ לְכָל חֲבַרְיָא וְלֹא אֲשַׁכְּחָנָא מָאן דְּאוֹדַע לָן מִינְךָ, עַד דְּאֶעְרַעְנָא בְּרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי אֶלְעָאֵי וְרַבִּי אֶלְעָזָר דְּהוּוּ מִתְעַסְקִין בְּרִזָּא דְהָבַל בְּכָל גְּלַגּוּלִין דִּילֵיהּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְדָאֵי עוֹבְדָא דְּצַדִּיקָא לְעִילָא תְּלִיא, וְתַמְן אֲשַׁתְּמוּדַע כְּלָא, ^מוְאִתְעָרוּתָא דְלַתְתָּא גְרִים אֲתַעְרוּתָא דְלְעִילָא, ^בבְּיָוֵדָאֵי רִזָּא דְגְלַגּוּלָא בְּאֶתֶר חַד אִיהוּ, וְכָל גְּלַגּוּלִים אִינוּן פְּגוּוּנָא דְגְלַגּוּלִים דְסִלְקִין וְנַחְתִּין, וְגְלַגּוּל חַד אִיהוּ קְבוּעַ בְּאִמְצַעֵיתָא בִּינֵיהוּ, וְאִיהוּ לֹא מִתְנַעֲנַעָא הֵכָא וְהֵכָא.

[תיקוני זוהר – דף קט ע"א]

וְרִזָּא דְמִלָּה הָא אוֹקְמוּהָ, (קהלת א ד) דוֹר הַלֶּךְ וְדוֹר בָּא וְהָאֲרִץ לְעוֹלָם עַמְדָּת, דְּאִיהִי קְבִיעָא בִּינֵיהוּ (פְּגוּוּנָא דָא, נֶפֶשׁ אִיהִי בְקַבִּיעוּ דְגוּפָא, וְרוּחָא סִלְקָא וְנַחְתָּא בְּגוּפָא וּמִתְפַּשְׁטָא בְּכָל וְרִידֵי דְלָבָא, (דף קט ע"א) ^בכְּבָר אֲמַרְנָא דְגְלַגּוּלִים אִינוּן פְּגוּוּנָא דְגְלַגּוּלִים דְסִלְקִין וְנַחְתִּין בְּגְלַגּוּל חַד), פְּגוּוּנָא דָא נֶפֶשׁ אִיהִי בְקַבִּיעוּ דְגוּפָא, וְרוּחָא נַחְתָּא וְסִלְקָא בְּגוּפָא, וּמִתְפַּשְׁטָא בְּכָל וְרִידֵי דְלָבָא דְמִתְנַעֲנַעִין, הֵדָּא הוּא דְכְתִיב (יחזקאל א כ) אֶל אֲשֶׁר יְהִיָּה שְׁמָה הַרוּחַ לִלְכַת יִלְכוּ, אֲבָל נֶפֶשׁ אִיהִי קְבִיעָא בְּלָבָא, פְּאִתְתָּא דְאִיהִי קְבִיעָא בְּבִיתָא, הֵדָּא הוּא דְכְתִיב (תהלים קיג ט) מוֹשִׁיבֵי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, וּבַעֲלָה (בראשית ח ז) וַיֵּצֵא יֵצוּא וְשׁוּב, הֵכִי דוֹר הוֹלֶךְ וְדוֹר בָּא, דָּא עֲמוּדָא דְאִמְצַעֵיתָא, אִיהוּ אֲזִיל וְאִתִּי בְּגְלַגּוּלָא, אֲבָל שְׁכִינְתָּא לְעוֹלָם עוֹמְדָת, אִיהִי לֹא אֲזִילָא בְּגְלַגּוּלָא, וְלֹא אֲתַרְכִּיבַת בְּאֶתֶר אַחְרָא, ^מוְיִבְגִין (דף קיא ע"א) דָּא אֲתַמַּר בְּהָ, (תהלים קכח ג) אֲשַׁתְּךָ כְּגִפְן פְּרִיָּה, מָה גִפְן לֹא קְבִילַת הִרְכָּבָה מִמֵּין אַחְרָא מִפְּלֵ אִילְנָא דְעִלְמָא, הֵכִי שְׁכִינְתָּא לֹא קְבִילַת עֲלֵיהּ הִרְכָּבָה אַחְרָא בְעִלְמָא אֲלָא מִבְּעִלָּהּ.

קְמוּ בְלֵהוּ חֲבַרְיָא וְאֲשַׁתְּטַחוּ קַמֵּיהּ, וְאָמְרוּ אֵלֵינוּ לֹא אִתִּינָא לְעִלְמָא אֲלָא לְמִשְׁמַע דָּא דִּי, ^מרַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ (קהלת א ה), וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא עֲמוּדָא דְאִמְצַעֵיתָא, דְּאִיהוּ מִשָּׁה בְּדִיּוֹקְנִיָּה, ^מוְזָרַח הֵדָּא הוּא דְכְתִיב (דברים לג ב) יְהוָה מְסִינִי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ, וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ כִּד אֲתַכְפִּישׁ מִשָּׁה, וְעַם כָּל דָּא דְאֲתַכְפִּישׁ ^מאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זָרַח הוּא שָׁם, וְדָא יְהוֹשֻׁעַ דְּהוּוּ בְּגוּוּנָא דְסִיְהָרָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

ביאור הגר"א

^פ וּבְגִין דְּאִיהוּ כו'. ז' פעמים מה כנ"ל, והוא ז' אדם דלכלי הכל, מה שמו ומה שם בנו:

^פ וְאִתְעָרוּתָא דְלַתְתָּא לְחַתָּא כו'. שְׁלֵפֵי הַמַּעֲשִׂים כְּ יוֹרְשִׁים הַנְּשָׁמוֹת, אֲבֵרָהֶם זָכָה לְחַסֵּד שְׁהִי עוֹשֶׂה חֶסֶד כָּל הַיָּמִים, וְכֵן בְּכוֹלָם, וְכֵמוּ שְׂאֵדָם אֲתַפְּשֵׁת בְּתַלְחַת אֲבָהוּן כֵּן אֲתַפְּשֵׁת חֲכָמָה בְּחַג"ת, וְכֵן הוּא כָּל עֲנִינֵי הַחֲכָמָה הַזֹּאת, שְׁכָל הַהֲנַגְהָה הַכָּל לְפִי הַמַּעֲשֶׂה מֵאֵדָם הַרְאִשׁוֹן וְלַהֲלַחָה:

^פ בּוֹדְלוֹי כו' וְרִזָּא דְמִלָּה כו'. כֵּמוּ שְׂאוֹמֵר לְמַעֲלָה דְנַפֵּשׁ לֹא מִתְגַּלְגַּלָּא, וְהַרוּחַ מִתְגַּלְגַּלָּא בָּהּ וְכֵמוּ בְּגַלְגַּל שְׁמַחְלָגַל סְבִיבוֹת נְקוּדַת הַאֲמֻלְעִית וְהוּא נַח כֵּמוּ קוּטֵב וְקוּטֵר, וְכֵן הַרוּחַ הוּא ו"ק, מִתְגַּלְגַּל סְבִיב הַנְּקוּדָה הַאֲמֻלְעִית שְׁהוּא הַנֶּפֶשׁ, הֵיכַל הַקּוּדֵשׁ בְּאֲמֻלְעַ, וְהוּא נוֹשֵׂא אֶת כּוֹלָם, וְכֵן הַנֶּפֶשׁ בְּאֵדָם זָדָם, כִּי הֵדָם הוּא הַנֶּפֶשׁ, וְעַרְקוּן דְּמֵאָ שׁוֹכְבִין, וְעַרְקוּן דְּרוּחָא דּוֹפְקוּן, וְהוּן תְּמִיד בְּרַזָּא וְשׁוֹב וְזֵה שְׂאוֹמֵר כַּג"ד נֶפֶשׁ אִיהִי כו'. וְכֵן אִישׁ וְאִשָּׁה, הָאִישׁ יוֹלָא וְשׁוֹב וְכֵמוּ שְׂאוֹמֵר לְקַמֵּן ק"ט א' עֵינֵן שָׁם:

^פ כְּבַר אֲמַרְנָא. חוֹזֵר לְעַנְיֵן הַרְאִשׁוֹן שְׁהַתְּחִיל דְּרוּחָא אֲזִילָא בְּגַלְגּוּלָא וְנַפֵּשׁ קְבִיעָא וְכֵן מִשָּׁה אֲזִיל בְּגַלְגּוּלָא בְּכָל דוֹר, דְּהוּא רּוּחָא דְכָלָא כְּנ"ל וְכֵמוּ שְׂאוֹמֵר לְקַמֵּן קוּ"א א' דְעֵלִיו נֹאמַר סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הַרוּחַ, וְכֵמוּ הַרוּחַ בְּגוֹף, וְכֵמוּ הָאִישׁ שְׁסוֹבֵב וְהָאִשָּׁה יוֹשֵׁבַת, (וּשְׁעִיָּהוּ מִד יג) כְּתַפְּאֶרֶת אֵדָם לְשֵׁבֶת בֵּית כו', (תהלים מה יד) כָּל כְּבוֹדָה כו', וְכֵן בְּזוּוֹגָא קִרְקַע עוֹלָם הִיא (כְּנֵהֲדִרִין עַד ע"ב), וְכֵן שְׁמִים וְאֶרֶץ אוֹ רוּחַ וְאֶרֶץ, דְּרוּחַ סוֹבֵב, וְכֵן יוֹם וְלֵילָה בְּיוֹם סוֹבֵב הַשֶּׁמֶשׁ וְכֵן הָאֵדָם וְכֵלִילָה נַח, וְכֵן מַלְאוֹת עֵשָׂה בְּקוּם עֵשָׂה וּמַלְאוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּשָׂב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, וְכֵלִל זֵה הַזִּכֵּר סוֹבֵב בְּתַשׁוּקָה לְתַחַן הַנְּקֻבָּה:

^פ וּבְג"ד אֲתַמַּר בַּה כו' הַכִּי כו'. לָלֵא אֲתַגְלַגַּל בַּה אֲלֵא רוּחַ בַּעֲלָה וְלֹא נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ אוֹ כִּיּוֹלָא, רַק בַּעֲלָה:

^פ ר"ש פתח כו' דא עד"א. רוּחָה לּוֹמֵר, דַּעַת כֵּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ, וְנִקְרָא שְׁמַשׁ עַל שְׁמֵא מִפְרָשׁ בְּהַכָּהָה כָּל אֹת בַּעֲזָמוּ וְאֶחָד יוֹתֵר עַל שְׂרָשׁוּ שְׁנַתְּמַלְחָ מִמֶּנָּה. דג' שְׂרָשִׁין הֵם אִי"ו (א.ה). אֲבֵרָהֶם, יִחָק וְיַעֲקֹב שְׁהֵם נַחוּת:

^פ וּזְרַח הַה"ד כו'. רוּחָה לּוֹמֵר בְּיָמֵי מִשָּׁה כְּשָׁחִי, וְהוּא שְׁנִיתוֹן הַתּוֹרָה דְּהוּא הַדַּעַת לְיִשְׂרָאֵל, דְּתוֹרָה הוּא דְרַגִּיָּה דְלַעַת וְהוּא הַשְּׂקָחַת אִילְנָא דְלִינוּן יִשְׂרָאֵל:

^פ אֵל מְקוֹמוֹ כו'. דְּסִיְהִרָא מְקוֹמוֹ שֵׁל שְׁמַשָּׁא, (חֲזַקוּק ב כ) וְה' בְּהֵיכַל קִדְשׁוֹ, וּזְרִיחָתוֹ שָׁם כֵּמוּ הַלְּבָנָה שְׁמֵאִיר בְּלִילָה ע"י הַשֶּׁמֶשׁ, וְכֵן הוּא הַתּוֹרָה שְׁלַמַּד יְהוֹשַׁע לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדוּ שְׁקִיבַל מִמֶּנּוּ:

⁸⁶ וְעוֹד וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא מְשָׁה, כַּד יִיתִי בְּגִלְגּוּלָא בְּצַדִּיק גְּמוּר, וְכַד לֹא אִיהוּ בְּצַדִּיק גְּמוּר וְכַא הַשֶּׁמֶשׁ, אֲתַכְנִישׁ מִנְיָה, וְאֶזְל וְאִתִּי בְּגִלְגּוּלָא עַד דְּאַשְׁכַּח אֲתֵרִיָּה, ⁸⁷ וּבְגִין דָּא אֵל מְקוּמוּ שׁוּאָף זִוּרַח הוּא שָׁם.

⁸⁸ וְעוֹד וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, ⁸⁹ בְּאֵן אֲתֵר, בְּכַר נֶשׁ דְּשְׁכִינְתָּא עֲמִיָּה, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (שְׁמוֹת כֵּא) בְּכָל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְגוֹמַר, וְתִרְגַּם אֲנִקְלוֹס בְּאַתֵּר דְּתִשְׁרִי שְׁכִינְתִּיהָ תַּמָּן, וְאִי לִית שְׁכִינְתָּא תַּמָּן וְכַא הַשֶּׁמֶשׁ, אֲתַכְנִישׁ מִנְיָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, ⁹⁰ וְאֶשְׁתָּאֵר בְּחִשׁוּכָא וְשִׁלְטִין עֲלֵיהָ ⁹¹ כְּמָה מְחַבְּלִין וְכְמָה יִסּוּרִין בִּישִׁין, דְּלֹאוּ אֵינֻן יִסּוּרִין שְׁל אֶהְבָּה, הִדָּא הוּא דְּכִתִּיב (דְּבָרִים לֹא יֵד) עַל כִּי אֵין אֱלֹהִי בְּקִרְבִי מְצִאוֹנִי הִרְעוֹת הָאֵלֶּה, ⁹² דְּאֵלִין רְעוֹת מְצוּיִן בְּכָל עֵתִין וְרַגְעִין, וּמֵאֵן גְּרִים דְּלֹא שְׂרִיא שְׁכִינְתָּא עֲלֵיהָ, וְלֹא נִהִיר שְׁמֵשׁא עֲלֵיהָ, ⁹³ וּבְגִין הֵבֵל דְּשִׁקְרָא וּמְלִין דְּשִׁקְרָא דְּנִפְקִין מִפּוּמוֹי, וּבְגִין דָּא (קֹהֶלֶת ח יֵד) יֵשׁ הֵבֵל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל הָאֶרֶץ, אִית הֵבֵל וְאִית הֵבֵל, אִית הֵבֵל מִמְּאָרֵי דְּשִׁקְרָא דְּאַתְמַר בְּהוֹן (יִרְמִיָּה י טו) הֵבֵל הֵמָּה מַעֲשֶׂה תַעֲתוּעִים, דְּאֵינֻן תוּעִים בְּעוֹבְדָא דְּשִׁקְרָא.

וְיֵשׁ הֵבֵל דְּאַתְמַר בֵּיהָ, (דְּבָרִים ח ג) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יְהוָה יִחִיָּה הָאָדָם, וְדָא הֵבֵל דְּאוּרִיָּתָא, ⁹⁴ דְּאֵיהוּ חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, מִן ב' דְּבִרְאשִׁית עַד ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְדָא הוּא הֵבֵל, וְהָא שִׁית אֵינֻן עִם זֶה סֵפֶר, אֵלָּא ⁹⁵ דְּאֵיהוּ קוּל דְּסִלְיָק בְּהֵבֵל דְּאֵיהוּ ה', זַכָּאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּמַחְבֵּר לוֹן כְּחִדָּא, וְאַפִּיק לוֹן מִפּוּמוֹי בְּרַחֲמֵי וּדְחִילוֹ דִּי"ה, וּבְגִין דָּא (קֹהֶלֶת ח יֵד) יֵשׁ הֵבֵל וְכוּ', אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שְׁמִיָּע אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֶׂה הַרְשָׁעִים. [תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף קט ע"ב]

אָמְרוּ לֵיהָ חֲבֵרִיא רַבִּי רַבִּי אִי הָכִי דְּאֵינֻן צַדִּיקִיא אֲמֵאֵי מְגִיעַ אֲלֵיהֶם (דָּף קט ע"ב) כְּמַעֲשֶׂה הַרְשָׁעִים, אָמַר לוֹן גְּלִגּוּלָא גְרִים לוֹן דִּיִּיתִי לוֹן כְּעוֹבְדָא דְּרִשְׁעִיא, כְּאֵלוּ הוּוּ רִשְׁעִיא הָכִי יִיתִי לוֹן יִסּוּרִין וְדַחְקִין, ⁹⁶ וְהָאֵי אֵינֻן דְּנִשְׁמַתִּין דְּלֵהוֹן מִסְטָרָא דְּאָדָם וְהֵבֵל, דְּדָא חָאב בְּמַחְשְׁבָה וְעוֹבְדָא, וּבְגִין דָּא אָמַר עֲלֵיהוּ קָרָא (קֹהֶלֶת א טו) בְּשִׁגְם זֶה הֵבֵל, ⁹⁷ גַּם לְרַבּוֹת אָדָם.

בִּיאור הַגְרָא

⁸⁶ וְעוֹד וְזָרַח כו'. כנ"ל דלזיל בגלגולא בכל לדיק ורואה לומר אורו כמו אור הכוכבים בלילה שהשמש זורח על כל הרקיע בלילה וכשיש כוכב שמקבל האור בשפע שופע בו, ואי לאו – לית מקום לאורו:

⁸⁷ ובג"ד אל כו'. שמתאווה ושואף לאשכחא מקומו לזרוח שם, והכלל כי כמו שהלכנה והכוכבים אין מאירים מעצמם כי אם ע"י השמש כן התלמידי חכמים בכל דור:

⁸⁸ וְעוֹד וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא הַבֵּי. כמו שכתוב (תהלים פד יב) כי שמש ומגן ה' אלקים:

⁸⁹ באן אתר כו'. רואה לומר כמו שכתוב ואל מקומו כו' כנ"ל עד לאשכח אתריה, ואן הוא אתר בצר נש כו' כמה דאת אמר בכל המקום כו', אלמלא דשם נקרא מקום:

⁹⁰ ואשתאר בחשוכא. כמו בלילה דלזן השמש זורחת, ואמר ושלטין עליה כו' דממשלה דלהון היא בלילה והן נקראין חשך לילה כמו שאומר בזוהר חדש רות ושאר מקומות ועיין שם בפ' אחרי מות:

⁹¹ כמה מחבלין וכמה יסורין. שהן (דברים לא יז, כא) רעות רבות וזרות, רעות – מחבלין וכמו שמפרש והולך ה"ד כו':

⁹² דאלין רעות מזוין בכל עתין ורגעין. ומאן גרים ללא כו' רואה לומר ללכך כתיב הרעות האלה, דהם נקראים אלה, שהן מזויין תדיר, לא כסטרא דקדושה כמו שאומר בריש פ' תרומה קכ"ח א':

⁹³ ובגין הבל כו' ומלין כו'. ב' דברים, נגד זה מסתלק קב"ה ושכינתא, וזה שכתוב (קהלת א ג) הבל הבלים כו' מה יתרון כו' תחת השמש, ללא שריא שמשא עליה, וזרח השמש כו' כנ"ל, דור הולך ודור בא הוא רעיא מהימנא ללא אשכח אתר, וכן סובב סובב הולך הרוח כמו שאומר לקמן קי"א א' והכל תליא בהבל דהוא כליכ מילא ואשא ורות, וזהו זרח השמש – אשא, סובב כו' כל הנחלים כו'. והכל תליא בהבל פיו, דכל עלמא תליא במה שמוציא מפיו, וזה שאומר ובג"ד יש הבל כו' דכל הארץ תליא ביה, וכל הנעשה על הארץ תליא בהבל:

⁹⁴ דאיהו ה' כו'. והוא ראש וסוף ואמצעית התורה, ה', כל, אמצעית התורה, ה' חומשים, וב' ל' – ראש וסוף:

⁹⁵ לא וא"ו כו'. דזה הוא דכורא ועיין לעיל תיקון כ"ה בראוכה, ונגד ההבל וקלא שריא שכינתא וקב"ה כנ"ל:

⁹⁶ והאי אינון נשמתין כו'. רואה לומר, שיש אף שלא חטאו הן בגלגולא, אלא שבאו מפגמו דלדס והבל, והוא בעטיו של נחש, וכמו יעקב שתקון פגמו דלדס וסביל כמה לרות:

⁹⁷ גם לרבות אדם. וחסר ב', כמו שחסר ב' לאשלמא בשגם מ"ה דמשה (הגהה: והוא ב', מחשבה ועובדא, לחב אדם צהון, וב' בינה כלול שניהם, ב' דבראשית נקודיה בהיכליה, וזכה משה לבינה ונשלב) דלחתקון בב' תירות:

אָמרוּ לִיהוָה יִדְעֵנָא דְמַחְשָׁבָה אִיהִי אָדָם קְדָמָא, מ״ה דְלַעֲיָלָא, מ״ה שְׁמוֹ, עוֹבְדָא כ״ח דִּילִיה, כ״ח אַתּוּן דְעוֹבְדָא דְבְרָאשִׁית בְּרָא וְכוּ, וְכֹלָא חֲכָמָה כַּח מַה, מ״אָם פֶּן בְּמַאי הוּוּ יְכַלִּי לְמַחְטֵי הָכָא, מ״אָמַר לֹון בּוֹדָאי כָּל מָאן דְחָב בְּגוֹפִיָּה דְתַמְן עוֹבְדָא, וּבְנִשְׁמַתִּיה דְתַמְן מַחְשָׁבָה, כְּאֵלוּ חָאב בְּהֵוּא דְאַתְבְּרִי אִיהוּ בְּדִיוֹקְנִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בְּרָאשִׁית א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ כו׳.

וַיֵּשׁ רְשָׁעִים שְׁמִיָּע אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצְּדִיקִים, דְּאִית לֹון עוֹתְרָא וְשָׁלֵם וְאָרִיכוּ דְיֻמִּין בְּהַאי עֲלָמָא, אָמְרוּ לִיה בְּתַר דְּאִינוּן רְשָׁעִים אֲמַאי אִית לֹון כָּל הַאי יָקָר, מ״אָלָא טוֹבָא דְלֵהוּן אִיהוּ הֵבֵל וְרַעוּת רֹוח, דְּגִלְגוּלָא דְלֵהוּן גְּרָם לֹון דְהוּוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְעָבְדוּ (זְכוּן כַּמָּה מְנִיָּהוּ, וְאַתְקַצְרוּ בְּקַצְרוֹת שְׁנִין וְלֹא אֲשַׁתְּלִים לֹון), כְּמָה מִיָּנִי טְבִין, אִיִּתִי לֵהוּן קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִלְגוּלָא לְאַשְׁלָמָא לֹון אֲגְרִיָּהוּ בְּהַאי עֲלָמָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (דְּבָרִים ז י) וּמִשְׁלֵם לְשׁוֹאֵיו אֶל פְּנֵיו כו׳, וְעֲלִיָּהוּ אֲתַמַּר (קַהֲלַת ח י) מ״וּבְכֵן רְאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וְכָבוֹד כו׳.

אֲדַהֲכִי הָא רַבִּי פְּנַחְס קָא נְחִית מִמְּתִיבְתָּא עֲלָאָה, וְאַתְחַזִּי תַחֲוֹת טוֹלָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר לִיה מַאי הֵבֵל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְכִי עַל הָאָרֶץ אֲתַעְבִּיד הֵבֵל, אֲלָא מ״כְּמָה דְאַתְ אָמַר (בְּרָאשִׁית ב ו) וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, דְּאִית הֵבֵל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, הֵבֵל דְצִלוֹתִין וְהֵבֵל דְאֹרִיָּתָא אֲתַעְבִּיד עַל אֲרַעָא דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִיהִי שְׁכִינְתִּיה, דְאַתְמַר בְּהַ (יִשְׁעִיָּה סו א) וְהָאָרֶץ הִדָּם רְגִלִי, וּמַאי נִיהוּ הֵבֵל דְאַתְעְבִּיד עֲלֵיה, אֲלָא הַפּוֹדֵ הֵבֵל וְתַשְׁכַּחִיהָ הֵלֵב, וּמִנִּיָּה נְפִיק הֵבֵל וְדָא נְפִשׁ וּבִיָּה סְלִיק דְבוּר, מ״רוּחָא נְפִיק מֵאֹדְנָא שְׁמַאֲלָא דְלַבָּא, וּמִנִּיָּה נְפִיק קָלָא, וְקָלָא אִיהוּ אִילְנָא, דְאַתְפְּלַג לְכְּמָה קְלִין דְאִינוּן עֲנַפִּין דְאִילְנָא, וְאִיבָא דִּילִיה דְבוּר, וְתַרְוִיָּהוּ עֵץ פְּרִי, וְאִינוּן גּוֹף וּבְרִית, דָּא עֵץ ו׳, וְדָא פְּרִי י׳ אוֹת הַבְּרִית.

מ״ה תַתָּאָה שְׁרָשָׁא דְאִילְנָא, דְאִית בֵּיה תַלַת וַוִ״ן לְקַבֵּל תַלַת עֲנַפִּין דֵּשׁ, הַ עֲלָאָה תַלַת עֲנַפִּין, וְאִינוּן תַלַת וַוִ״ן מִן וַיִּסַּע וַיִּבְאָ וַיֵּט, הַאי אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דְאַעְקָר עֲנַפּוּי דְקַצֵּץ בְּנִשְׁיַעוֹת וְאַסְתַּלַּק אִיבָא, מ״אֲתַמַּר בְּאִילְנָא (דְנִיָּאֵל ד יא) גִּדּוּ אִילְנָא וְקַצְצוּ עֲנַפּוּיָּה כו׳, בְּרַם עַקֵּר שְׁרָשׁוּהִי בְּאַרְעָא שְׁבָקוּ, דְאִיהוּ ה׳ תַתָּאָה, אֲסַתַּלַּק הוּוִ״י וְאַשְׁתַּאֲרַה׳, מ״וּבְגִין דָּא שְׁלַשׁ מִשְׁמְרוֹת הוּוִ״י הִלְיָלָה, וּבְכָל מִשְׁמַר וּמִשְׁמַר יוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כְּאָרִי כו׳, ה׳ דְהִלְיָלָה עֲלָה קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא שׁוֹאֵג בְּשְׁלַשׁ מִשְׁמְרוֹת דְתַמְן הוּוִ״י, תַמְן הוּוִ״י אִיהוּ וְדָאִי.

בִּיאור הַגְּרָא

^ק כ״ח אַתּוּן כו׳. דַּפְסוּק רַאשׁוֹן:

^{קא} ח״כ בְּמַאי כו׳. דַּסַּס אִין מְגִיעַ פְּגַם, שְׁהוּ חו״ג לַחֲכָמָה כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְקַמֵּן ק״י ב׳:

^{קב} ח״ל בּוֹדָאי כָּל מָאן כו׳. רוּחָה לּוּמַר דְּגוֹפִיָּה הוּא דְיוֹקְנִיָּה דְשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה הִיא גּוֹפָא לְנִשְׁמַתָּא לְחִיבּוּ עוֹמוּדָא לְחַמְלַעִיתָא כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעִיל ס״ג ב׳ וּבִיָּה שְׁרִיא עוֹבְדָא, לְכָל הַמַּעֲשִׂים בְּגוֹף, וְהַמַּעֲשֵׂה הוּא בִּינָה דְשְׁרִיא בְּגוֹפָא מַלְכוּת, וְנִשְׁמַתִּיה הוּא דְיוֹקְנָא דְעוֹמוּדָא לְחַמְלַעִיתָא כְּנ״ל וּבִיָּה שְׁרִיא מַחֲשָׁבָה דְבַר נַס דְהוּא דְיוֹקְנָא לַחֲכָמָה, וּבְזַמַּן שְׁהַאֲדַם פּוֹגַם בְּמַעֲשֵׂה דְהוּא בְּגוֹף, פּוֹגַם בְּגוֹף שְׁלַמְעֵלָה שְׁבַרְרָא בְּלַמּוֹ, וְכֵן בְּנִשְׁמַתָּא בְּמַחֲשָׁבָה, וְהַפְּגַם הוּא לְגוֹף וּנְפִשׁ לֹא לְעוֹבְדָא וּמַחֲשָׁבָה, וְהוּן ב׳ כְּלָמִים, בְּלַמּוֹ, בְּלַסֵּס ו׳, בְּלַסֵּס אֲלַקִּים כו׳ וְעִינִין לְקַמֵּן ק״י ג׳ ח׳ ב׳ דְהַפְּגַם שְׁמַחֲלָקִין הַמַּחֲשָׁבָה וְהַמַּעֲשֵׂה מֵהַס:

^{קג} חֲלָא טוֹבָא כו׳. וְרַעוּת רֹוח, אַע״ג דְרַעוּת רֹוח לֹא כְּתִיב שֵׁם, כִּיּוֹן לְכַתִּיב הֵבֵל הוּא רַעוּת רֹוח:

^{קד} וּבְכֵן רְאִיתִי כו׳. עִינִין מַה שְׁאוּמַר לְעִיל, וְאִמַּר וַיִּשְׁתַּבַּח כו׳ לְנִשְׁתַּבַּחוּ מַעֲשִׂים הַרְעִים שְׁעָשׂוּ שְׁמִיָּע אֱלֹהִים כְּמַעֲשֵׂה הַצְּדִיקִים וְנִאֲמַר שֵׁם גַּם זֶה הֵבֵל:

^{קה} כְּד״א וְאֵד יַעֲלֶה כו׳. כְּמוֹ שְׁהַמְטִיר וְכָל מַעֲשֵׂה עוֹלָם הַזֶּה תְּלִיא בְּצִדִים שְׁעוֹלִין מִן הָאָרֶץ, כֵּן כָּל מַעֲשֵׂה הַשְׁכִּינָה וְהַנְּהַגְתָּה תְּלִיא בְּהַבֵּל פִּיּוּ שֵׁל חַדְס, וְכָל הַנְּהַגְתָּ עוֹלָם הַזֶּה בְּהַ, וְלִכֵּן כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ – הַכָּל בְּהַבֵּל וְכִנ״ל:

^{קי} רוּחָא נְפִיק מֵאֹדְנָא כו׳. לְאַע״ג דְרוּחָא הוּא בְּרִיאָה מִכָּל מְקוּם נְשִׁיב בְּכַנּוּר דְלוּד, וְרוּחָה לּוּמַר בְּזֵה שְׁכָל הוּוִ״ה נְכַלֵּל בְּהַבֵּל כְּמוֹ שְׁמַפְרַשׁ וְהוֹלֵךְ דְהוּא קָלָא וְדוּבּוּרָא, אִילְנָא וְאִיבָא, וּב׳ הַבְּלִים הֵן שְׁרָשָׁא וְעַנְפִּים דְהוּן הוּוִ״ה:

^{קי} ה׳ תַתָּאָה שְׁרָשָׁא כו׳. רוּחָה לּוּמַר דְה״א ג׳ קוּיִן דּוּגְמַת הַשִּׁי״ן, דְשִׁי״ן הוּא רַאשִׁי תִיבּוֹת שְׁרָשָׁא, וּבְשִׁין ג׳ עֲנַפִּין לְקַבֵּל ג׳ עֲנַפִּין, וְהוּא ה׳ עֵילָאָה כְּמוֹ שְׁמַפְרַשׁ וְהוֹלֵךְ וְהַכָּל נְכַלֵּל בְּשִׁי״ן, שְׁרָשׁ הַשִּׁי״ן לְמַטָּה ה׳ תַתָּאָה, וּב׳ עֲנַפִּין ה׳ עֵילָאָה, וְהוּוִ״ן עֲלַמֵּן הוּא ו׳, וְהוּוִדִין שְׁעַל הוּוִ״ו הוּא יו״ד, וְאִמַּר אִיהוּ אִילְנָא רוּחָה לּוּמַר שְׁהַקּוּל הוּא אִילָן, ו׳ וְאַתְפְּלִיג לְכַמָּה קְלִין הוּא עֲנַפִּין, ה׳ עֵילָאָה, וְהוּא הֵבֵל עֲלִיוֹן כְּנ״ל:

^{קי} וְאַתְמַר בְּאִילְנָא כו׳. וְכַתִּיב שֵׁם גַּם כֵּן (דְנִיָּאֵל ד יא) וּבְדַרְדְּרוֹ אִנְבִּיָּה, וְכֵן הוּא כְּכָל רַשַׁע לְלֹא נִשְׁאֵר בִּיָּה אֲלָא ה׳ תַתָּאָה, נְפִשָׁא דְבִיָּה, וְכָל הַנְּפִשִׁין – מַסְטֵרָא דְשְׁכִינְתָּא תַתָּאָה, וְחַסְרָא דְיוֹקְנָא לִילָה וְעַל זֶה מַחֲבַבֵּל הַשֵּׁם יַתְּכַדְּד כְּמוֹ שְׁמַפְרַשׁ וְהוֹלֵךְ:

^{קי} וּבְנִיָּד שְׁלַשׁ כו׳. דַּשְׁלַשׁ הוּא ג׳ אַתּוּן לִיָּה״ו – הוּוִ״י, וְהִלְיָלָה – ה׳ בְּתַרְלָאָה כְּלוּלָה מְכוּלָם, וְהוּא פְּלוּגַתָּא ר׳ נַתָּן וְרַבִּי, דְרַבִּי סְבִירָא לִיָּה ד׳ – ד׳ אַתּוּן, וְר׳ נַתָּן סְבִירָא לִיָּה דְה״א אַחֲרוּנָה הִיא הִלְיָלָה כְּלוּלָה מְכוּלָם וְלִכֵּן עַל כָּל מַשְׁמַר דְהוּי נְהִיר לָהּ וְעַתָּה נִסְתַּלַּק מִמֶּנָּה שׁוֹאֵג כו׳:

ומנא לן דאעקר אדם אילנא ואיבא וענפין דיליה, ולא אשתאר תמן אלא שרשא דאיהי ה' תתאה, הדא הוא דכתיב (בראשית ג ט) ויאמר לו איפה, כגוונא דאיכה דאתמר ביה (איכה א א) איכה ישבה בדר, איך ה' ישבה בדר, בגין דא אתגלגל אדם בתלת אבהן, דאינון ענפין דאילנא וגופא ואיבא דאילנא, ואתתקן מה דאעקר, "נחית באברם ונטע ביה ה' דאיהי ענפין דאילנא, נחית ביצחק ועביד איבא דאיהו י' מן יצחק, נחית ביצחק ונטע ביה ו' דאיהו אילנא, דאתמר ביה ואלהי יצחק.

[תיקוני זוהר – דף קי ע"א]

לבתר אתא משה דאתמר ביה (בראשית ו ג) "אבשגם הוא בשור, שגם זה הכל, ונחית חמשה חומשי תורה, דאיהי שרשא דאלנא, ואשלים אילנא בשמא דיהו"ה, ובגין דא אשתלים ביה שם יהו"ה, כמה דאת אמר (שמות ג יג) ואמרו לי מה שמו מה אמר אליהם, (שם ד א) כי יאמרו לא נראה אליך יהו"ה, דלאבקהן לא אתגלי לון, בגין דלא הוה שלים שמא באבהן, לא אתגליא לון, הדא הוא דכתיב (שם ו ג) ושמי (דף קי ע"א) יהו"ה לא נודעתי להם, במה דחב אדם אתתקן, "ויבמה דחב הכל אתתקן, ואתחזר כלא בתקונייה בענפוי בשרשוי "ביבנפיה באיביה, וכלא "אשתלים בב"ר דאיהו משה, ב"ר מן בראשית, "טימה דהוה שת נחית תמן י' ואתעביד שי"ת, "טימתחיל בב' דאיהי ברכה לאפקא ארעא מלונטיא, דאתמר בה (בראשית ג יז) ארורה האדמה בעבורך, "וילבתר נחית ר' עלה דאיהי ראשית חכמה, וכד קריב לטורא דסיני נחית א' מן בראשית דאיהי אנכי, ונחית עלה כתר, דאינון אתוון דעשר אמירן, ואשתלים אילנא בכל תקונין דיליה.

אמרו ליה רבי רבי, הא אילנא שלים ביהו"ה, אמאי נחית א' מן בראשית, אלא בגין דאיהו נביעו לאשקאה אילנא, דמתמן "אלהי"ם מליא"ה מכל תשע ספיראן, דאינון בבראשית, שית אינון שית ספיראן, ברא תלת ספיראן עלאין, אלהי"ם איהו עשיראה מליאה מכלהו תשע, שלימו דכלהו, ובגין דא בראשית ברא אלהי"ם, בראשית ברא עם אלהי"ם, את השמים ואת הארץ, אתו לנשקא ליה פרח לעילא.

אמר רבי שמעון חבריא בודאי קודשא בריך הוא אסתכס עמנא, עלאין ותתאין למהוי בהאי חבורא, זכאה דרא דהאי אתגלייא ביה, דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידא דמשה בסוף יומיא בדרא בתראה, "טלקימא

ביאור הגר"א

^{קי} נחית באברם כו'. שניתוסף לו ה' והוא ה' עילאה כמו שאומר בזוהר ויחזק יו"ד ראשי תיבות שקצ"ה קרא לו כל השם:

^{קיב} בשגם כו' לראיה דהוא ה', ה' דהכל, ה' חומשי תורה כנ"ל וכמו שמפרש והולך:

^{קיג} ובמה לחז הכל. רואה לומר דג"ס של הכל נחתקן ביה, דעיקריה הוא הכל, ונחתקן גם כן ד' אלו בנח שם ויפת ובמשה שביה ד', ג' דשי"ן ורביעית דמ"ה כמו שאומר לקמן ק"ט א' ונכפל ביה משה ב' פעמים וכמו שאומר שם:

^{קיג} בנפיה. והוא האילן עלמו:

^{קיג} אשתלים צבר. דהוא בן לאדם הראשון, מה שם בנו שהוא הכל, בשגם כו', והוא הדעת שנקרא בן כמו שאומר לקמן ב' ולמעלה ס"א ב' ושאר מקומות:

^{קיג} מה דהות שת כו'. דפרח היו"ד ולכן נתפרדו הגלגולין, ועתה נשתלמו ונכללו הכל צו לכן נעשה שיה, כל השית ביחד:

^{קיג} ומתחיל צב' דאיהי כו'. רואה לומר בינה, (משלי י כב) ברכת ה' היא תעשיר כמו שאומר לעיל תיקון כ"ה:

^{קיג} ולבחר כו' ה' כו'. והן י"ה, שית הוא ו', ויו"ד דבגויה הוא ברית קדש ה' אחרונה, ונשתלם היו"ה, וזה שאומר הא אילנא שלים בהוי"ה דהן ד' תיקונין הג"ל ב"ר ש"ת י' שהן ד' תיקונין דאילן, בענפוי בשרשוי בנפיה באיביה. ואמר אלא בגין דאיהו נביעו דאלף הוא כתר שהוא שמא מפרש, שקיו דאילנא כמו שאומר לעיל י"ג א' וכשנשלב האילן נחית שקיו דאילנא וזה שאומר למעלה דאינון אהוון דעשר אמירין דהוא שמא מפרש, והוא עשרת הדברות שהתחלה ליהוה באלף וכמו שהבטיח השם יתברך לאלף, והן ל"ב נתיבות עם עשר אמירין דשמא מפרש וכמו שבארנו במקום אחר, ונמאל צבראשית נכלל כל זה אילנא ונביעו דיליה, כל העשר ספירות שניתן התורה ע"י ונתקן הכל:

^{קיג} אלקים מליאה כו'. אע"ג שאמרנו שכל עשר ספירות צבראשית מכל מקום אינון אלא תשע, דה' אחרונה שהוא עטרת הברית נכלל בדכורה צברית, ולכן שית אינון אלא ו' ספירות ו"ק אצל בחינת המלכות עלמיה היא אלקים צבראשית לכלולה ונתמלא מכולם, מהשם ומילואו, והוא אותיות מליאה כמו שכתוב מכל, ומפרש והולך צבראשית שית צבראשית הוא שית ועטרה כלולה בהם ולכן הוא שית לזכר, וצברא צבראשית הוא ג"ר כנ"ל, ואלקים מליאה מכלהו, שלימו דכלהו, דהיא עשירית לכל חד ומליאה מכולם וזהו שם מלא. ואמר ובג"ד צבראשית כו'. רואה לומר צבראשית צברא את השמים ואת הארץ, ובמה צברא לון, צבראשית, ולא כללן צברא משום דהיא לית לה מגרמה כלום אלא דכלולה מכולם, ולכן קאמר צבראשית צברא ע"י אלקים שמים וארץ:

^{קיג} לקיימא כו'. דהוא צראשי תיבות ורואה לומר דהוא שהיה נתנה התורה על ידו, והוא שיהיה:

קרא (קהלת א ט) מ"ה ש"היה ה'וא ש"היה, קיביה (תהלים לג יד) מ"מכון ש"בתו ה"שגית, (שם קמד טו) אשרי העם קיישפכ"ה לו בגימטריא מש"ה, אשרי העם שיהו"ה אלהיו, קייצעליה אתמר (קהלת א ד) דור הולך ודור בא, ולית דור פחות מששים רבוא, קייצעליה אתמר (תהלים קה ה) דבר צוה לאלף דור, ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא, בכל צדיק ורחם דמתעסק באורייתא, עד שתין רבוא, לאשלמא לכלהו מפגימו דלהון, ורוא דמלה (ישעיה נג ה) והוא מחולל מפשענו, דאיהו שקיל לכלהו, כמה דאוקמוה מארי מתניתין אשה אחת ילדה ששים רבוא, ומנו משה דשקיל כששים רבוא, קייובגין דא אתמר עליה דור הולך לההוא עלמא, ודור בא איהו ייתי כמלקדמין.

קיינעוד (בראשית ד כה) פי שת לי אלהיים זרע אחר, שת קייאתפשטותיה הנה עד יעקב, קיידפרח ביה י' מן שית ואשתאר שת, ואשתאר יעקב עקב, קיידיעקב דיוקניה דאדם קדמאה הנה, כמה דאוקמוה שופריה דיעקב כעין שופריה דאדם הראשון, קייובגין האי י' אתמר (תהלים קיח כא) אבן מאסו הבונים, דאינון אברהם ויצחק, דאתמר בה לגבי אדם (בראשית ג טו) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, דהו ידעין דהוה עתידה לאלקאה מחו"א, ובגין דא אתמר בה אבן מאסו הבונים.

אמרו ליה חכריא, והא אמר רבי פנחס דאית י' איהי ביצחק, אמר ודאי י' עלאה איהי מן חכמה, והאי איהי י' זעירא, ובגין דא אתמר בה עקב, הדא הוא דכתיב ואתה תשופנו עקב, ודא כף ירך יעקב, דאתמר בה (בראשית לב כו) ויגע בכף ירכו, ואתמר ביה והוא צלע על ירכו, ודא י' מן אדני, ואיהו י' מן הוהי, קלידבה (שמות ג ו) ויסתר משה פניו כי ירא מהביט לאתר דחב בדקדמיתא, קדם דייתי בגלגולא, פנין דאתא יעקב תמן, מיד (בראשית לג יז) ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית, קליבת י', מיד אשתלים י' בעקב ואתעביד יעקב, ודא

ביאור הגר"א

^{ק"ב} וזיה ממכון כו'. גם כן ברשאי תיבות ורואה לומר דעל ידו השם יתברך ירד והשגיח לישראל כמו שכתוב (דברים ה ה) אנכי עומד בין ה' וביניכם:

^{קכ"א} שככה כו'. בחושבון, ואשרינו שהוא בנו, ועל ידו השם יתברך הוא חלקינו, בסיני בחר בנו:

^{קכ"ב} לעליה אתמר כו'. כמו שמפרש והולך ואתפשטותיה כו':

^{קכ"ג} ועליה אתמר כו'. דגלגולא דאדם הוא באלף דור כמו שאומר בסוף תיקוני זוהר חדש ולכן א' דאדם רבתי, והיה ראוי לאשתלים הכל במשה בפעם הראשון כל האלף דור, אלף פעמים ששים ריבוא, ובחטא העגל אבד אלף (הגהה: וכמו שאמרו במתניתין סוף תיקוני זוהר חדש ובגיניה קיימין ששים ריבוא אלפין על טורא כו' אלף הרים בהרי אלף כו', ולכן עלה אלי ההרה, לתקן כל ההרים שהיא כלולה מכלם אבל אח"כ אמר ליה לך רד מהר, ואמר לך רד בגלותא, והוא נ' אלף שנין דאיהו צ"ר, וזה שאומר לך בחושבון נ"ן בח"ג) חולקין, ונשאר בו חלק א', אלף זעירא דויקרא, והוא ששים ריבוא דור שלו, אבל שאר דורות לא נתתקנו, ולכן הולך בכל דור לאשלמא פנימו דלהון וזה שאומר לאשלמא כללו מפגימו כו' וכמו שאמרו לך רד בגלותא, ובציאתו ויגאלנו – יתקן כל האלף דור:

^{קכ"ד} ובג"ד אתמר עליה דור הולך לההוא עלמא ודור בא איהו כו'. דבכל דור אזיל ואתי, שמתים ונולדים, והכל ב"ה והוא הדעת שמתפשט בזולו, ולעתיד לבוא (חזקוני ב יד) כי תמלא הארץ דעה שיתפשט בזולו בכל האלף דור:

^{קכ"ה} ועוד כי שת כו'. חוזר לענינו הראשון:

^{קכ"ו} אתפשטותיה עד יעקב. דהוא ספירה ששית, ת"ת ועיין לקמן קי"ח ב' בצרכיה וכן – אדם הבל שת דהו ג"ר, שת יו"ד, הבל ה' כמו שאומר שם, ו' – אבהו:

^{קכ"ז} דפרח כו'. רואה לומר כמו שפרח היוד מיניה, כן מיעקב, ולקה בעקב בצותו הלילה ע"י חוויא, (בראשית לב כה) ויאבק כו' כמו שמפרש והולך:

^{קכ"ח} דיעקב דיוקניו כו'. דרואה לומר לכן נאמר על אדם הראשון תשופנו עקב, עקב דאדם הראשון שהוא דיעקב, אבל אח"כ יסופך ראש – לישראל, שברכו בעצמו והודה לו על כל ברכאון ונחשו לשטן, וכן ניתוסף לו כמנין שטן, דלקח כל ליליה, כל הברכאון דרווח בעקימו – נטלח מיניה כמו שאומר צ"י תולדות בצרכיה:

^{קכ"ט} ובגין האי יו"ד כו'. כמו שאומר לעיל דהוא יו"ד זעירא, ברית קודש דחב זיה אדם כמו שאומר לקמן ב' (וב' ההי"ן בצרכיהם וילחק, י"ו זיעקב צ"י שמהו ליליה, י' נוק' ולכן נגע כו' אבל ו' ישראל הוא יסופך כו' וזה שאומר למטה והא ר' פנחס כו'):

מהכא אשתמודע כו'. והם העלו ותקנו אותה דכרגין דלמעלה, תפלת שחרית ומנחה במדת יום אבל במדת לילה יראו מנגע אבל יעקב תיקן תפלת ערבית מדת לילה ולכן כריך למסבד פגימו לילה תמן ונלקה בזילה דנתלו בה המאורות:

^{קל} דבה ויסתר כו'. דהוא תמונת ה', וכסה אותה בזית, נקודיה בהיכליה צ"ת, והוא יראה כמו שאמרו (נדרים כ ע"א) זו הבושה:

^{קל"א} בת יו"ד. דהיא בת מלך פנימה, ונעשה בית, בית ליו"ד, נקודיה בהיכליה, והכל הוא יו"ד ועיין לקמן קי"א ב':

אִיהוּ דְאָמַר קָרָא (שם טו) וַיְבֵא יַעֲקֹב שְׁלָם, וּלְבַתֵּר אֶתָּא מִשֶּׁה וְהַפֶּךְ הוּוּהי מְדִינָא לְרַחֲמֵי וְאַתְחִזֹּר יְהוּ'ה, וְדָא אִיהוּ רְזָא אַבְן מְאָסוּ הַבּוֹנִים, בְּהֵוּא זְמָנָא אָמְרוּ כְּלֵהוּ קְלִימָאֵת יְהוּ'ה הֵיִתְהָ זֵאת כּו'.
[תיקוני זוהר – דף קי ע"ב]

וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיְבֵא קִינ מְפָרֵי הָאֲדָמָה מְנַחָה לְיְהוּ'ה (בראשית ד ג), מֵאֲן אֶתֵר (דף קי ע"ב) אֵיִתִי לִיָּה, מִקֵּץ יָמִים, מְשִׁוּרִין דִּילִיָּה, קְלִיכְגוֹן בַּר נֶשׁ דְּאִיְהוּ בְּסוּף יוֹמוֹי חֲזוֹר בְּתִיּוּבְתָא, כִּד לָא אִית לִיָּה חִילָא לְמַעְבַּד טַב וּבִישׁ, וּבְעוֹלְמוֹי בְּתוּקְפִיָּה לָא תָב, כְּמָה דְאִוְקְמוּהוּ (ויקרא יט לב) מִפְּנֵי שִׁיבָה תְּקוּם, וּבְגִין דָּא וְאֵל קִינ וְאֵל מְנַחְתוּ לָא שְׁעָה, אָבֵל הֶבֶל מְבַכּוֹרוֹת צִאֲנוּ אֵיִתִי לִיָּה קָרְבָּנָא מְשִׁפִּירוּ דִּילִיָּה, וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע יְהוּ'ה אֵל הֶבֶל. וְעוֹד אֵל קִינ וְאֵל מְנַחְתוּ לָא שְׁעָה, בְּגִין דְּקָרְבָּנָא דִּילִיָּה הוּוּהי קְלִימָה הוּוּהי אֶתֵר דְּאִקְרִי עֲרוּהָ, וּמֵאִי הוּוּהי פְּשִׁתִּים, דְּאֶתֵמַר בִּיָּה (שמות כח מב) וַעֲשֵׂה לָהֶם מְכַנְסֵי בְּדָ לְכֶסֶת בֶּשֶׂר עֲרוּהָ.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאֶתְפְּסֵי בִיָּה בֶּשֶׂר עֲרוּהָ טַב אִיְהוּ, אָמַר לִיָּה בְּרִי לָאוּ כָּל עֲרִיּוֹת שׁוֹיִן, הָאִי לָא קָרִיב קָרְבָּנָא דָּא אֵלָא לְקָרְבָּא עֲרוּהָ דִּילִיָּה לָהּ, דְּאֶתֵמַר בִּיָּה (ויקרא יח ו) אִישׁ אִישׁ אֵל כָּל שְׂאָר בֶּשֶׂרוֹ לָא תִקְרְבוּ לְגִלוֹת עֲרוּהָ אֲנִי יְהוּ'ה, וּמֵאִי עֲרוּהָ דִּילִיָּה זִוְהָמָא בִּישָׂא עֲרָלָה, נוֹקְבָא דְעֲרָלָה, הֵהִיא דְאֶתֵמַר בָּהּ אָדָם הָרָאשׁוֹן מוֹשֶׁף בְּעֲרָלְתוֹ הוּוּהי, וּמֵאִי נִיְהִי אִימָא דְעֲרַבּוּבִיא בִישָׂא, אִיבָא דְאֶלְנָא דְטוֹב וְרַע, דְּאֶתֵמַר בָּהּ (בראשית ג ו) וַתִּקַּח מִפְּרִיֹו וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ, וּמֵאִי נִיְהִי לִילִית, מִתְּמָן קָא אֶתְיִין עֲרַב רַב דְּאֶנּוֹן מְעוֹרְבִין בִּישְׂרָאֵל, דְּאֶתֵמַר בְּהוֹן (ישעיה א ד) הוּי גוֹי חוּטָא, דְּאִינּוֹן זְרַע מְרַעִים בְּנִים מְשַׁחִיתִים וְכוּ', וְאָמְרוּ אֵלָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְעִגְלָא, וּבְגִין דָּא (בראשית ד ה) וְאֵל קִינ וְאֵל מְנַחְתוּ לָא שְׁעָה.

וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּהי אֶתֵמַר בִּיָּה (תהלים קמה ט) וַרְחֲמֵי עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְאֶתֵמַר בִּיָּה (יחזקאל יח לב) כִּי לָא אֶחָפוּץ בְּמוֹת הַמֵּת, וְקַבִּיל לוֹן, כָּל שְׂכַן לְקָרְבָּנָא דְקִינ, אֵלָא דְהוּוּהי רְעוּתִיָּה לְבִישׁ כְּמָה דְאֶתֵמַר, אָבֵל הֶבֶל הוּוּהי רְעוּתִיָּה בְּקָרְבָּנָא דִּילִיָּה, לְקָרְבָּא שְׁכִינְתָא לְהֵוּוּא דְאֶתֵמַר בִּיָּה (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשִׁיָּה כְּתִלְגַּ חוֹר וּשְׁעַר רִישִׁיָּה כְּעַמַּר נְקִי, בְּמֵאִי, בְּהֵוּוּהי דְקָרִיב מְבַכּוֹרוֹת צִאֲנוּ וּמְחַלְבְּהוֹן, וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע יְהוּ'ה אֵל הֶבֶל וְהָא אֶתֵמַר.

וּמִיד דְלָא אֶתְקַבַּל קָרְבָּנָא דְקִינ, וַיַּחֲרַל לְקִינ מְאֹד, וַיִּאמֶר יְהוּ'ה לְקִינ לְמָה חָרָה לָךְ דְלָא מִתְקַבַּל קָרְבָּנְךָ, אִם חֲטִיב עוֹבְדָךְ בְּגִלְגוּלָא, שְׂאֵת לָךְ בְּעֵלְמָא, וְתִתְקַבַּל בְּתִיּוּבְתָא, (שם מט ג) קְלִיִּיתֵר שְׂאֵת וַיַּחֲרַל עָז, וְאִם לָאוּ לְפִתַּח חֲטָאֵת רוּבִין, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הֵכָא לָא צְרִיךְ לְאֶתְפְּסִיא רְזָא, מֵאִי שְׂאֵת, וְלָא אֶתְיָנָא לְדְרָשָׁא בְּהָאִי קָרָא, אֵלָא דְהָא שְׂאֵת מְשָׂא אִיְהוּ וּבְהַפּוּךְ אֶתְוּוֹן, שְׂאֵת אִיְהוּ אֶשְׂוֹת, הֵכָא רְמִיז דְעֵבֵר עַל (ויקרא יח כ) וְאֵל אֶשְׁתַּ עֲמִיתָךְ לָא תִתֵּן שְׁכַבְתָּךְ כּו', דְאֶתָּא עַל תְּאוּמָתוֹ שֶׁל הֶבֶל, וְדָא אִיְהוּ (בראשית ד ח) קְלִיִּיקָם קִינ אֵל הֶבֶל, קָם עַל תְּאוּמָתוֹ, וּלְבַתֵּר קְטִיל לְבַעֲלָהּ, כְּגוֹוֹנָא דְמַצְרִי, וְרְזָא דְמִלָּה (שמות ב יב) וַיִּפֶן כַּה וְכַה, וְאָמְרוּ קְדָמָיִן מֵאִי וַיִּפֶן כַּה וְכַה, אֵלָא קְלִיִּרָאָה מַה עֲשֵׂה בְּבֵית וּמָה עֲשֵׂה בְשָׂדֵה, וְלִית שְׂדֵה אֵלָא אֶשָּׁה, כְּמָה דְאֶתָּא אֶמַר (דברים כב כז) כִּי

בִּיאור הגר"א

^{הכ} מֵאֵת ה' הֵיִתְהָ כּו'. נִפְלְאוֹת דְסִלִּיק לְאֶלְפִי, פִּלְא, לְמִקּוּם דְלַחֲגוּרַת מִינֵה דְסִלִּיק לָהּ מִשָּׁה לְשָׁם כְּמוֹ שְׂאוּמֵר לְעִיל רִישׁ תִּיקוּן יו"ד בִּזְאוּ יִסִּיר כּו' עֵינִן שָׁם וְע' בְּתִיקוּנֵי זוּהַר חֲדָשׁ ע"ג בְּזַרְחֻכָּה:

^{הכ} כְּגוֹן בִּזְנֵי דְלִיְהוּ כּו'. רוּכָה לּוּמֵר זֵה שְׂאוּמֵר מִקֵּץ יָמִים וְהוּוּהי מְשִׁוּרִין דִּילִיָּה וְהוּוּהי מִקֵּץ הַיָּמִים, דְכַגָּא דְאִקְרִי קִין הַיָּמִים, דְלָא נְטִיל אֶלְפִי שְׁוִרִין, תְּמַלִּיתָא, וְכֵן נִקְרָא קִין כָּל בְּשַׂר, דְלָא שְׁלִיט אֶלְפִי עַל בְּשַׂרָא דְהוּוּהי שְׁוִרִין וְלִכּוֹן לָא הִבִּיא קִין אֶלְפִי מְשִׁוּרָא דִּילִיָּה וְלִכּוֹן לָא שְׁעָה אֶלְפִי הַשָּׁם וְהַתְּמַסֵּר לְכַלְבָּא וְעֵינִין לְקַמּוֹן קִי"ב א' מִקֵּץ הַיָּמִים וְלָא אֶמַר מִרְאֵשׁ כּו':

^{הכ} מֵהוּוּהי אֶתֵר כּו'. כְּמוֹ שְׁכַחוּב (שמות כח מז) וַעֲשֵׂה לָהֶם מְכַנְסֵי בְדָ לְכֶסֶת כּו' וְעֵינִין זוּהַר פ' קְדוּשִׁים פ"ז א' וְהוּוּהי מְסוּף שֶׁל הַקְּרָבּוֹן, בְּכּוּפֵי תִיבּוֹת שְׁלוֹ, וְהוּוּהי מֵה דְנְטִיל אִיְהוּ כְּמוֹ אֲבָרִים וּפְדָרִים בְּלִילָה, דְבְּכּוּף תְּחִיבֵי מִינִיְיָהוּ כָּל בְּעֵלֵי קְרִיין, וְזוּהוּ עֲרוּהָ וְזוּהוּ מִקֵּץ הַיָּמִים וְעֵינִין זוּהַר רִישׁ פ' מִקֵּץ:

^{הכ} יִתֵּר שְׂאֵת וַיַּחֲרַל עָז. דְבְּמִקּוּם שְׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין אִין כּו' (סנהדרין נט ע"א), וְלוֹ הַבְּכּוּרָה, דְהוּוּהי (בראשית מט ג) יִתֵּר שְׂאֵת וַיַּחֲרַל עָז דְרָאוּבּוֹן:

^{הכ} וְלָא אִיְהוּ וַיִּקָּם קִין אֵל הֶבֶל. רוּכָה לּוּמֵר מַה שְׁמִיּוּחַד אֵל הֶבֶל – קָם אֶלְפִי:

^{הכ} רָחַם מַה עֲשֵׂה כּו'. רוּכָה לּוּמֵר כְּאִן שְׁלָם לוֹ מַה שְׁעֲשֵׂה לוֹ בְּתַחֲלָה שְׂבָא עַל תְּאוּמָתוֹ וְהַרְגוּ זֵה שְׂאוּמֵר וְלִית שְׂדֵה אֶלְפִי אֶשָּׁה תְּאוּמָתוֹ הַרְאֶשׁוֹנָה וְשְׁלָם לוֹ כְּאִן:

בשדה מצאה, הָדָא הוא דכתיב (בראשית ד ח) וַיְהִי בַּהֵיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, וַיִּפֶן כַּה וְכַה, אֶסְתַּכַּל אִם הָיָה בֵּיהּ מִסְטָרָא דְטוֹב, דְּלוֹמְנִין אֲתַפְּרֵשׁ טוֹב מִן רַע וּמִתְמַן אֵינּוּן גְּרִים, וּבְגִין דָּא אֶסְתַּכַּל מִכָּל סְטָרָא עַד שְׁתִּין רְבוּא, וְלֹא חֲזָא תַמָּן גִּיּוֹרָא דְנִפְיָק מְנִיה, וַיִּךְ אֶת הַמְצָרִי.
[תיקוני זוהר – דף קיא ע"א]

ולבחר מה כתיב ואם לא תיטיב, מִיֵּאֵל תִּקְרִי וְאִם אֶלָּא וְאִם, (בראשית ד ז) לִפְתַּח חֲטָאת רַבִּין, מֵאִי רֹבִין, קִלְטָאָלָא (שמות כג ה) כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׁנֵאֲךָ רֹבִין כּו', דְּאִיהוּ לֹא יָכִיל לְמַסְבֵּל עַל כְּתוּבֵי קִלְמֵהוּי חֲמָרָא דְאוּרִייתָא, לֹא יָכִיל לְמַסְבֵּל עָלֶיהָ עוֹל מַלְכוּת בְּגִלוּתָא, מִמְּוָדְלֵת (דף קיא ע"א) מִעֲזוּב לּו', מִמְּבִהָא אַחֲזִי לְקִין דְּעֵתִידִין לְמֵהוּי יִשְׂרָאֵל בְּדוּחָקָא בְּגִלוּתָא, (זכריה ט ט) עֲנִי וְרוּכַב עַל חֲמוֹר, דִּיהוּן כְּחֲמוֹר לְמִשְׁאוּי עַל כְּתוּבֵי, מֵעוֹל הַמַּס בְּגִלוּתָא וּמִכּוּבֵד הַמְּלָאכָה, וְדָא אִיהוּ רֹבִין תַּחַת מִשְׁאוּי בְּגִלוּתָא, וּבְנוּי דְקִין דְּהוּוּ עֲתִירִין וְתִקִּיפִין כְּמַלְכִים בְּתוּקָפָא סְגִיא, וּבְגִין דָּא אָמַר הָלֵא אִם תִּטִּיב שְׂאֵת, הָלֵא אִם תִּטִּיב לְמֵהוּי שְׂאֵת לְעֲנֵי יִשְׂרָאֵל דְּאֵינּוּן כְּבָדִים בְּמִשְׁאָ כְּבָד (יכבדו ממני), אָנָּא אֶסְבִּיל לְבָרִיךְ בְּעֵלְמָא, וּמֵאֲרִיךְ עָלֵיהּ, וְאִם לֹא, לִפְתַּח חֲטָאת רַבִּין, לְתַרְעָא דְגִיְהֵנָם אֲתַפְּתַחַת, לְנִטְלָא נּוּקְמָא מִנָּךְ וּמִבְּרִיךְ.

אמר רבי שמעון, בריך ברי לעתיק יומין, דְּהָא רוּחַ קִדְשָׁא אֲתַעַר לְגַבְךָ, לְגַלְאָה הָכָא חֲדוּשִׁים דְּלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעוּ עַד הַשְּׁתָא, אָמַר וְדָא דָּא אִיהוּ (בראשית ד י) קוֹל דְּמִי אַחֲרִיךְ צוּעֵקִים אֵלֵי, אֵינּוּן דְּמִים דִּישְׂרָאֵל, דְּעֵתִידִין לְמַגְזֵל לֹון בְּנוּי דְקִין עֲרַב רַב רְשִׁיעֵיִא חֲתִיבִיא בְּגִלוּתָא, וְדָא אִיהוּ (שם ו יג) כִּי מְלָאָה הָאֲרִץ חֲמָס מִפְּנֵיהֶם, וְדָא הוּא קְטוּלָא דְקִין לְהִבְלֵ דְעֲנֵי חֲשׁוֹב כְּמִת.

ויהי מקץ ימים וגומר, פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר מֵאִי מַקְץ יָמִים, אֶלָּא מֵהוּוּ אֲתַר דְּעֵתִיד לְמִימַר בֵּיה (שם ו יג) קֶץ כָּל בְּשָׂרָא לְפָנֵי, (איוב כח ג) קֶץ שָׁם לַחֲשָׁךְ, וְתַרְגָּם יוֹנְתָן בֶּן עֻזִּיאֵל קֶץ כָּל בְּשָׂרָא, מִיֵּיחֲבִילוֹ דְכָל בְּשָׂרָא, מִמְּלָאכֵי חֲבָלָה, חֲמָא דְעֵתִידִין לְמִיפַק מְנִיה מְחַבְלִים כְּרָמִים, דְּאֵינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאֲתַמַּר בְּהוּן (ישעיה ה ז) כִּי כָרַם יְהוָה צִבְאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּגִין כֶּךָ וְאֵל קִין וְאֵל מִנְחָתוֹ לֹא שְׁעָה, וְחֲמָא דְעֵתִידִין לְמִיפַק מֵהִבְלֵ כְּמָה צִדִיקֵיא, בְּגִין דָּא וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל הַבַּל וְאֵל מִנְחָתוֹ.

[תיקוני זוהר – דף קיא ע"ב]

(דף קיא ע"ב) וַיֹּאמֶר יְהוָה לְקִין אֵי הִבְלֵ אַחֲרֶיךָ כּו' (בראשית ד ט), אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְכִי לֹא הָיָה יָדַע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵן הָיָה הִבְלֵ דְשָׂאֵל לֵיה, וְהָא לֹא אֲתַכְּסִי מְנִיה מְלָה, כְּמָה דְאֲתַתְּ אָמַר (ירמיה כג כד) אִם יִסְתַּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים כּו', אֶלָּא ווִי לֹון לְבָנֵי נְשָׂא טְפִשָׂא אֲטִימִין לְבָא סְתִימֵי עֵינָא, דְעָלִייהוּ אֲתַמַּר (תהלים קטו ה) עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ בְּנֵהוּרָא דְאוּרִייתָא, אֵלִין אֵינּוּן קִימְּבִיעִירִין דְּלֹא מִסְתַּכְּלִין וְלֹא יָדְעִין אֶלָּא בְּתַבְנָא דְאוּרִייתָא, דְּאִיהִי

ביאור הגר"א

קל"ח אל תקרי ואם אלא ואם. רוצה לומר צירי, דהוא פגים לאימא לכן לפתח כו':
קל"ט אלא כי תראה כו'. מביא ראיה שרובך, שלא יוכל לשאת המשא עליו, וכן בנוי דקין ללא יכילא למסבבל עולא דאורייתא, ועול מלכותא במסיון גם כן שאינם רוצים ליתן מסים ומטילין על עניים, דכל המקבל עליו עול תורה מעבירין כו', והוא אינו רוצה להיות בשניהם:
קמ' למהוי חמרא דאורייתא. כמו שאומר לעיל, (בראשית מט יד) ישכר חמור גרם כו' ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד, וכמו שמפרש והולך:

קמ"ח וחדלת כו'. עיין לקמן קי"ב ב' שמפרש, אי לא בעי למהדר בתוובתא – וחדלת מעוזב לו, ואי תב – עוזב כו':
קמ"ט הכא אחזי לקין כו'. רוצה לומר, דוגמת שרואה את ישראל דחמור שלהם רובץ תחת משאו, וחמור הוא דבר שנושא את המשא, ורוצה לומר רוכב על החמור דרוכב והולך מעיר לעיר בשביל משאו משא עול המסים בגלותא, ובנוי דקין דהן הערב רב, רישא דעמא, אינון עוזבים להם ומטילין הכל עליהם, לכן נגד זה לפתח חטאת רובך, אבל אם תטיב שאת, שחשא המשא ממנו, גם אנכי שאת לך, ומאריך לך, ונשא עון:

קמ"י חבילו לכל בשרא. רוצה לומר, קץ לשון חבלה, והן (שה"ש ב טו) מחבלים כרמים בגזילות, ומביאין מהן קרבן:
קמ"א בעירן. כמו שמפרש והולך לחבלין תבנא כו':

קליפה מלבר ומוץ דילה, דאתמר בהון מוץ ותבן ^מפטרין מן המעשר, דחכימין דאורייתא מארי דרזין זרקין תבנא ומוץ דלבר, ואכלין חטה דאורייתא דאיהי מלגאו, כ"ב אתון דאורייתא דסלקין לחושבן חט"ה. [תיקוני זוהר – דף קיב ע"א]

(דף קיב ע"א) תא חזי אלין בעירן חשבין דשאל ליה קודשא בריך הוא א"י הבל אחיך כמאן דלא ידע אן הוא, אלא א"י איהו דאסתלק מן אדנ"י, ^מדאיהו א' אהי"ה אימא עלאה אנכי, ^מי' יהו"ה דסליק עמה ^מלמדן לקין, בגין דא כד אסתלק א"י מן אדנ"י אשתאר ד"ן, ^מטובגין דא א"י הבל אחיך, (בראשית ד ג) ויאמר לא ידעתי השומר אחי אנכי, ^מלא ידענא דשכינתא דאיהי אנכי, עמיה תמן, א"י דאסתלק אימא וברא לגבי חכמה למיטל נוקמא מיניה, ואמאי לגבי חכמה, ^מבגין דאיהו אדם עלאה דאתברי אדם תתאה בדיוקניה.

ויאמר קול דמי אחיך צועקים אלי, מאי דמי, דם מבעי ליה, ^מאלא מאי דמי ד"ן כחשבון דמ"י, ודא איהו (שם טו יד) ^מדן אנכי.

ועוד מאי קול דמי, קול דם מבעי ליה, אלא תרגם אנקלוס, קל זרעין דעתידין למיפק מן אחרך, אינון שתין רבוא דעתידין למיפק מהבל, ^מבההוא דאתמר ביה בשגם זה הבל, כלהו צווחין מן ארעא, הכא רמיז ענוי הדין ועוות הדין וחקם ושוד ושבר דעתידין בנוי דקין למעבד לבנוי דקודשא בריך הוא, ודא איהו קול דמי אחיך, אחיך אתקרי ^ממסטרא דאנון דאתמר בהון (שמות לב כז) הרגו איש את אחיו.

^מאמר רבי אלעזר אם פן אשתמודע דכל עאקו דא יהא בגלותא בתראה, אמאי והא בשעתא דאתיליד קין אתמר ביה (בראשית ד ב) קניתי איש את יהו"ה, אי תימא בגין קני דנפיק מניה זרעא מעליא, בתר דיתכניש איהו יתערון בנוי דקין לחרבא עלמא, ומנייהו קול דמי אחיך צועקים, הךא הוא דכתיב (תהלים יג ו) משוד עניים מאנקת אביונים כו'.

[תיקוני זוהר – דף קיב ע"ב]

אמר ליה רבי שמעון, ברי, קין מסטרך דאילנא דטוב ורע הנה, ואתפשטותא דטוב הנה בגלגולא עד קני חותן משה, מתמן ואילך אתפשטותא דרע, ובגין דאחזי ליה קודשא בריך הוא מה דעתידין למעבד (דף קיב ע"ב) בנוי לישראל בכל דרא ודרא, דכלא אחזי ליה, אמר גדול עוני מנשוא, ^מומנא לן דאחזי ליה גלגולא

ביאור הגר"א

^מפטרין מן המעשר. דהוא יו"ד, קש, חכמה, דהוא חכמה לאורייתא ולא שריא קדושה בהון, ותבן ומוץ הוא, להבין הפשט הוא תבן ולכן אמר בתבנא לאורייתא, ומוץ הוא דקדוק המלות דהוא קליפה אחרונה של התורה, לא להבין הענין רק שמושי חיצות ודקדוקו, אף על גב שהכל הן קדושת תורה מכל מקום נגד הקבלה – קליפין, וכמו שאומר צפ' בראשית דלא קליפה לרא כו':

^מדאיהו א' אחי כו'. דאיהו כלל ג' שמהו, כלל ג' דרגין דכלילין הכל, ואמר אנכי דהוא אמא עלאה, אנכי דיציאת מצרים, ואמר זה משום שאמר השומר אחי אנכי כמו שמפרש והולך:

^מי' יהו"ה כו'. רואה לומר עמודא דאמלעיתא כמו שאומר לעיל דאסתלק כו':

^מלמדן לקין. כמו שמפרש והולך, דאשתאר דן, ונגזר עליו נד:

^מטובגין דא א"י הבל. רואה לומר, דשאל לו איה אוחיות א"י דאסתלקי ע"י הריגת הבל:

^מלא ידענא כו'. רואה לומר, לא ידעתי השומר אחי אנכי, שלא ידעתי אס שומר אחי את אנכי למהוי עמיה, ואלמלי ידעתי זה דהוא במעלה הזאת לא הרגתי:

^מבגין דאיהו אדם עלאה כו'. רואה לומר בשביל שהרג את בנו של אדם, כריך למקבל לאדם, וכן לאדם עלאה גס כן הבל בנו, מה שמו ומה שם בנו כמו שאומר לעיל:

^מאלא מאי דמי כו'. רואה לומר, דאינון אתון צועקים דאשתארו בלחודי, וזהו מן האדמה, דשם אדנ"י הוא באדמה קדישא:

^מדן אנכי. רואה לומר לאנכי, אימא עילאה, דן ליה על דאשתאר כנ"ל, וכן במצרים דאינון מסטרך דקין ושעברו ישראל בגלותא:

^מבההוא דאתמר ביה בשגם כו'. דהוא כליל שיתין רבוא כמו שאומר לקמן ק"י א' ושאר מקומות, והוא הבל כנ"ל:

^ממסטרא דאנון דאתמר בהון והרגו כו'. רואה לומר, העבר רב דאינון עברו לעגל, ונקרא אחיך, כן הוא בגלותא, דערב רב אינון כלי חמס על ישראל כנ"ל:

^מאמר רבי שמעון, ברי, רואה לומר, בשביל דור אחד, יתרו לבד, תאמר קניתי כו', והשיב לו כל דורות עד קני – עליהם אמרה כו':

^מומנא לחזי כו'. רואה לומר כמו שאומר למטה הכא רמיז גלגולא כו', שראה שהן בטובה גדולה ועשירות, והכל בשביל גלגולא דלהון כמו שאומר לקמן ק"ט ב' א"ל טובא דלהון כו', וזה שאומר והא אוקימנא לון:

דיליה בכל דרא ודרא, הדא הוא דכתיב (בראשית ד יד) הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונד בארץ, נע ונד ודאי, הכא רמיז גלגולא דיליה ובנוי, ק"ה הדא הוא דכתיב (קהלת ח י) ובכך ראיתי רשעים קבורים ובאו, והא אוקימנא לון (דברים ז י) ומשלם לשנאיו וכו', הן גרשת אותי דא גלגולא קדמאה, ק"ה היום כההוא דאתמר ביה (תהלים צה ז) היום אם בקולו תשמעו, והייתי נע ונד תרין גלגולין אחרנין, אסתר ק"ה הכא רמיז (דברים לב כ) ויאמר אסתירה פני מהם כו', (איוב לג כט) והן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר, ועליהו אתמר (עמוס ב ו) על שלשה פשעי ישראל, ועל ארבעה לא אשיבנו, דלא אהדר לון בגופא רביעאה, ולא בפורקנא רביעאה, אלא אתמר בישראל (דברים לב יב) יהו"ה בדרך נחננו ואין עמו אל נכר, בגין דא אוקמוה מארי מתניתין אין מקבלים גרים לימות המשיח.

[תיקוני זוהר – דף קיב ע"א ע"ב בספרים אחרים]

(נ"א): (דף קיב ע"א בס"א) ק"ה יהי מקץ ימים ויבא קין מאי מקץ ימים אלא מההוא דעתיד לאתמר ביה קין כל בשור בא לפני, ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ק"ה עוד מקץ ימים ולא אמר מראש ימים, אלא משוירין דיליה ולא משפירו, כבר נש דאתי מסכנא לתרעיה ובזמנא דאיהו תאיב למיכל, בגין דלא למיהב ליה משפירו דמאכל, לא בעי למיהב ליה מדי, בתר דאכיל שפירו דכלא, כניף ההוא דאיהו בסופא ויהיב למסכנא דא דאתיאש מגיה, אמר ליה קודשא בריך הוא לכלבא תרמון ליה, ובגין דא ואל קין ואל מנחתו לא שעה, אבל הבל לא אקריב אלא משפירו דכלא, הדא הוא דכתיב והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן, לא קריב לגביה שוירין, ובגין דא וישע יהו"ה אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה, ויאמר יהו"ה לקין למה חרה לך ולמה נפלו פניך, הלא אם תטיב שאת, אמר ליה אם את תטיב עובדך, שאת יסתלק קרבנך, ואם לא תטיב עובדך לפתח חטאת רבך דיתפרע מינך, אתמר הכא רובך ובאתר אחרא כתיב כי תראה חמור שנאך רובך תחת משאו כו' לא תראה את חמור אחיך ק"ה דא קין דאיהו רביך מכובד ענוני, ואי לא בעי (דף קיב ע"ב בס"א) לאהדרא בתיובתא, וחדלת מעזוב לו דלא עביד עובדוי דאחור, ואי הדר בתיובתא עזוב תעזוב עמו, מה עבד הבל, קם עליה ואפליה לארעא ולבתר קם קין וקטליה דכן כתיב ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו, ובגין דא אמר בן סירא טב לביש לא תעביד ובישא לא מטי לך.

ויאמר יהו"ה אל קין אי הבל אחיך, אמר רבי שמעון וכי לא הוה ידע קודשא בריך הוא אי הבל דהוה שאיל אי הבל אחיך, וכי איהו לא הוה ידע דקודשא בריך הוא לית מלה דיתכסי מגיה אפילו מחשבה דלבא כל שכן מלה דעלמא, דאמר לא ידעתי השומר אחי אנכי, אלא ווי לון לטפשינ אטימין דלבא ועיינין לון ולא מסתכלין אלא בתבן למיכל מגיה כבעירן, דחפימין דידיעין בחטה דאורייתא דאיהי שנים ועשרים אתון כחשבון חט"ה, אלין זרקין תבנא מדאורייתא ואכלין חטה דאורייתא מלגו, תו אחזי לכון רזין טמירין בהאי

ביאור הגר"א

ק"ה (הה"ד ובכך ראיתי. כמו שאומר למעלה ומשלם לשנאיו כו', והכל גלגולין דבנוי, דאין מתגלגלין רק ג' פעמים כמו שאומר לעיל תיקון ל"ב. ואמר נע ונד ודאי רואה לומר נע ונד בגלגולא, והן גרשת כו', ומפניך אסתר. גלגולא קדמאה נגד הגשמה, מה שחטא לאימא עילאה לכן מעל פני האדמה, וכן ומפניך אסתר דהוא דרגא דחכמה, דשם אסתלקת כנ"ל, נע נגד רוחא, מה שעשה להו"ה שניע מאדני, ונד נגד נפשא, אדני, שנסארת נד כנ"ל, וזה שאומר דא גלגולא קדמאה):

ק"ה היום כההוא דאתמר כו'. רואה לומר שתשובו כמו שכתוב (ישעיהו כא יב) אם תצוין בעיו שובו אחיו, ותשובה תולה באימא, גלגולא קדמאה:

ק"ה הכא רמיז ויאמר כו'. רואה לומר הגלותא, דאיונו גלגולין כגוונא דגלותא, ובגלות הרביעי לא ישובו עוד להגאל כמו שמפרש והולך ולאו צפורקנא רביעאה אלכא אתמר כו', וכל הערב רב, בני דקין, יתמוחו מעלמא כמו שאומר צפ' בראשית, והן מסטרא דאל נכר, והן מה שאמרו (יבמות מז ע"ב) קשים גרים לישראל כו', וזה שאומר ובג"ד אוקמוהו כו'. דכדד ינחנו:

ק"ה ויהי מקץ ימים כו' אלכא מההוא דעתיד לאתמר בי כו'. כבר נתבאר למעלה בפנים ק"ה א' ויהי מקץ ימים וגו' פתח ר"ש ואמר מאן כו':

ק"ה עוד מקץ ימים ולא אמר מראש. רואה לומר כמו שאומר לקמן ק"י ב' משוירין דיליה כגון בר נש דאיהו צדוק יומיו כו' עיין סם: ק"ה דא קין דאיהו רביז כו'. והמורה לאחזרל ליה בתיובתא כמו שמפרש והולך:

קרא בזמנא דקטל קינ להבל, סליק א"י מן אדנ"י ואשתאר ד"ן, א' איהו אנכי אימא עלאה, י' יהוה דיודין אבא, דסליקו למתבע דינא על בנייהו דאיהו הבל ובגין דא אמר קודשא בריהו אי הבל אחיה.

בההוא זמנא אמר איהו לא ידעתי השומר אחי אנכי, חמא קודשא בריהו הלא אדכיר י', אלא קס"א דאיהו אנכי, אמר ליה קול דמי אחיה צועקים אלי, דם אחיה מבעי ליה, מאי דמי, אלא דא דם י', ועוד דמי איהו ד"ן כחושבן דאשתאר מן אדנ"י, קס"ו וכלא קשוט, דתלת שמיהן כלילין בההוא שמא, אבא ואימא וברתא, דאנון יהו"ה אהי"ה אדנ"י, בגין דהבל הוה דיוקנא דאדם דלעילא דאיהו עמודא דאמצעיתא ואיהו קול דאתמר ביה קול דמי אחיה, קס"ו ואית רזא אחרא, קול דמי, קול דם מבעי ליה, אלא תרגם אנקלוס קל דם זרעין דעתידין למיפק מן אחוד, ואנון שתין רבוא.

[תיקוני זוהר – דף קיג ע"א בספרים אחרים]

בההוא זמנא דחמא דחובא דא באתר עלאה הוה תליא, הרהר בתיובתא ואמר גדול עוני מנשוא, הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונד בארץ כו', הכא אתרמיז גלגולא דרשיעיא דאתמר בהון (קהלת ח י) ובגין ראיתי רשעים קבורים (דף קיג ע"א בס"א) וכאו כו', ודא איהו הן גרשת אותי היום דא גלגולא קדמאה, והייתי נע דא גלגולא תניינא, ונד דא גלגולא תליתאה, דא איהו רזא (עמוס ב ו) על שלשה פשעי ישראל, אם תב בתיובתא בתלת גלגולין שפיר, ואם לא, כתוב ביה ועל ארבעה לא אשיבנו, לא אהדר ליה בגופא אחרא, קס"א אלא (משלי יא כא) יד ליד לא ינקה רע, והכי אזיל נע ונד קס"א עד שתין רבוא, ולכל חד כפום חיליה, דההוא דקטיל הכי נטיל קודשא בריהו הוא נוקמא מניה. עד כאן בספרים אחרים.

[תיקוני זוהר – דף מא ע"א]

נ"א (דף מא ע"א) קס"ו ויאמר אי הבל אחיה (בראשית ד ט), תא חזי תרין אתוון אלין דאסתלקו מניה, דבהון חב, גרמו ליה מיתה, א' אמון מופלא ומכוסה, י' מחשבה, ק"אמר ליה רבי אלעזר, אבא, והא פמה מחשבין אינון, שכינתא תתאה אתקרי מחשבה, חכמה עלאה אתקרי מחשבה, ק"א ולעילא לעילא מחשבה, ק"ב ולעילא מכלהו מחשבה דלית לעילא מנה, והיא סתימא דכל סתימין, עלאה דכל עלאין, אי תימא דסליק מחשבתייה דאדם תמן, לא, דהא אתמר ביה (בראשית ג י) ואירא פי עירום אנכי ואחבא, דהאי ערום אחזי דאתפשט מלבושיה, ובגין דא אתמר באבא ואחבא, ובברא ויסתר משה (שמות ג ו).

ביאור הגר"א

קס"א א' איהו אנכי כו'. כאן פירש בענין אחר, דא"י הן או"א, ב' שמות הנ"ל, והכל איהו דכרגיה דעמודא דאמנעיתא, בן אדם הראשון וחיה, או"א, וקול הוא עמודא דאמנעיתא, קול הבל, דמי הוא דן לדנ"י, וכולא אתרמיז כאן:

קס"ב וכלא קשוט. רואה לומר, דפירוש הראשון דקאי על אבא, והפירוש האחרון דקאי על ברתא דכלא אתכליל בה, ועמודא דאמנעיתא הוא הבל והוא קול, וזה שאומר בגין דהבל הוא כו', דהוא דרגא דמשה, מה שם בנו וכו"ל, ותחלה אמר ליה א"י, ואח"כ קול דמי, והן או"א זו"ג, והענין כי בתחלה שאלו והוכיחו על דאסתלקו או"א, והשיב לא ידעתי דסליק לאתא עילאה כל כך והוא אנכי, א"י, או"א, ואמר לו השם יתברך מכל מקום זה ידעת דהבל הוא בזו"ג דהוא בן אדם הראשון, קול דמי כו':

קס"ו ואית רזא אחרא כו'. כבר נתבאר למעלה כמו שצארנו שם בההוא דאתמר בשגס כו':

קס"ז אלא יד ליד כו'. לחזיל כאבנא דקוספיתא:

קס"ח עד שתין רבוא. דאתפשטותיה הוא בשיתין רבוא כמו בהבל, אלא דשל הבל דהן של דיקיחא – הן בצלף דור, אלף פעמים ששים ריבוא כמו שאומר לקמן ק"י א', מה שאין כן בשל קינ דאינון אלא שלשה פעמים ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ה א' ועיין מה שכתבתי שם:

קס"ט כאן שייך מה שאומר למעלה מ"א א', הוא נ"א דכאן אע"ג שכולו הוא באורך בפנים:

ועוד ויאמר א"י כו' ת"ח תרין כו'. רואה לומר כתר וחכמה כמו שפירש והולך, דכתר הוא א' כידוע:

ק"א א"ל ר"א כו'. רואה לומר דשכינתא תתאה נקרא מחשבה, דהוא חכמה זעירא, וחכמה אבא נקרא מחשבה וודאי:

ק"ב ולעילא לעילא מחשבה. רואה לומר כתר:

ק"ג ולעילא מכולהו כו'. רואה לומר דא' דאדם חטא במחשבה, וכן הבל, ואמרת דאסתלקו מיניה כתר וחכמה מן הבל דגרם ליה מיתה דבהון חב, אלמא דכיון שחטא במחשבה, ככל מה שנקרא מחשבה פגם, אם כן תאמר אף לעילא מכולהו וזהו אי אפשר, דהא אתמר באדם ואירא כי עירום אנכי, למה עירום, כי היכא דפגם בלבושא למעלה כן אפשר מיניה לבושא, אלמא דלא חטא אלא בלבושא, וכן הבל, לכך נאמר באדם (בראשית ג י) ואחבא, בשביל דאפשר מלבושא וירא ממוחא דאיהו בלא לבושא וכמו שאומר לקמן ק"יג א' ובגין דא ואירא כו' וכן במשה ויסתר כו' בגין חובא דהבל עד דאכסי ליה בלבושיה בש"ת דכסי בבית וכמו שאומר לקמן ק"יא ד' וזה שאומר ובג"ד אתמר באבא כו':

^{קע}אמר ליה ברי בכלא חאב, במחשבה דאיהי לבושא למחשבה סתימא, ובמחשבה סתימא, ודא הוה מיתה דיליה, דאסתלק מחשבה סתימא דכל סתימין מניה, דאיהו ח"י החיים, דבאתר דאיהו תמן לית מיתה תמן, ודאב במחשבה סתימא ואשתאר ערום מינה, בכל מה דלעילא מן אימא עלאה דאיהי תשובה חאב, ואסתלקו מניה, ואי לאו דקמת עמיה תשובה וגלת עמיה, הוה אתאביד מכל וכל, ובגין דא (תהלים קל ג) אם עונות תשמר י"ה אדנ"י (דף מא ע"ב) מי יעמוד, מי יעמוד ודאי, ובגין דא ובפשעיתכם שלחה אמכם (ישעיהו נ א), הדיא דאתמר בה (דברים כב ז) שלח תשלח ^{קע}את האם, את לאסגאה שכינתא תתאה עמה.

^{קע}אימא עלאה קמת באדם, ואימא תתאה בהבל, דחובא דאדם רב הוה מדהבל, ^{קע}ובגין דא ברי א"י מן אהי"ה, איהו א"י דחב ביה הבל, ואסתלקו ואשתארת (נ"א קין ואסתלק ואשתארו), ה"ה, ובגין דא א"י הבל אחיק, ואיהו א"י מן אדנ"י, ואשתאר ד"ן מן אדנ"י, ^{קע}חובא דאדם גרם דאסתלק י"ו מן יהו"ה, ואשתאר ה"ה.

אמר ליה אבא והא י"ו הוה ליה למהוי, מאי ו"י, ^{קע}אמר ליה ברי ודאי דא רזא דחב במחשבה עלאה, דאסתלק י" מן א, ואשתארת ו"י, בגין דאסתלק מתמן עלת העלות דאיהו מחשבה סתימא באת י" מן א, דלית יחודא (ס"א מחשבה) בר מניה, והכא רזא דלא אתגלייא עד השתא, ודא איהו פי ידע שמי יקראני ואענהו (תהלים צא יד), שם י", דלית לעילא מניה כלל, ^{קע}אלא ההוא דברא כלא, ולית מאן דברא ליה, דאית בורא דאתברי, כגון מיא דאיהו ברא לעשבים וגדל לון ואיהו אתברי, אכל האי ברא ולא אתברי, איהו דלית אלו"ה לעילא מניה.

אמר ליה אבא מאי אר"י הו"י, אמר ליה ברי האי איהו ^{קע}כד אסתלק א מן אהי"ה, עם י"ו, אתעביד אר"י, אמר ליה, אי הכי האי א דתמן ו"י לעילא מן א' מן אהי"ה איהי, ומכל שמהן, אמר ליה ברי אית א' דאיהי בדיוקנא דא יו"ד, י' לעילא ו' באמצע ד' לתתא, ודא א' מן אהי"ה, א' מן אדנ"י, אכל האי א סופה כתחלתה ותחלתה כסופה, ובה אמר עלת העלות אני ראשון ואני אחרון (ישעיהו מד ו), ובאת ו' דאמצעיתא ומבלעדי אין אליהם.

ביאור הגר"א

^{קע}א"ל ברי כו'. רואה לומר בחכמה דהוא לבושא למ"ס, ובמ"ס גם כן, ובשביל חכמה דהוא לבושא נשאר ערום כנ"ל, ובשביל מ"ס דלגאו נגזר עליו מיתה, דהוא על האדם עצמו ולא לבושיו ואמר דאיהו חי החיים דחכמה נקרא חיה, (קהלת ז יב) והחכמה תחיה כו', וזה נקרא חי החיים וזה שאומר ודא הוה כו' וחאב במחשבה סתימא ואשתאר ערום. ואמר בכל מה דלעילא מן אימא עילא דאיהו תשובה חב ואסתלקו מיני' רואה לומר דכל מה שמעלה מן אימא עילאה נקרא הכל מחשבה, ובכלל חב, ולכן אסתלקו הכל מיניה ולא נשאר אלא באימא ע' ואף בה לא היה נשאר דהא חב בעובדא גם כן אלא שעשה תשובה ונשארה היא עימיה, דהיא דרגא דתשובה, אבל ממנה ולמעלה שהן למעלה מן התשובה – לא הועילה לו התשובה, ולכן לא הועיל לו כל התשובה שעשה להאילו מן המיתה ולהחזירה לו כחנות אור דהוא לבושא דיליה, ואמר וגלת עמי'. רואה לומר מחוץ לגן עדן דאשתארת עמיה בלחודה, וזה שאומר ובג"ד ובפשעיתכם כו':

^{קע}את האם את לאסגאה כו'. ועיקר הקרא שהביא לראיה על אימא עילאה ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ה ד':

^{קע}אימא עלאה קמת כו'. אבל שניהם חבו בענין אחד כמו שאומר לעיל תא חזי תרין אחוון כו', דא"י נסתלקו בחטא הבל גם כן אלא משום דדרגיה דהבל אינו גדול כמו של אדם, דחובין הן לפי הדרגין וכמו שאומר לקמן בתיקון ע':

^{קע}ובג"ד ברי אי הבל כו'. כנ"ל דפגם באימא עילאה ותתאה, שלח תשלח את, עם האם, ופגם בלוחות א"י, ובכולם חאבו דאשתארו נוקבין לחודייהו וכמו שאומר לעיל תיקון ל"א ותיקון ס"ב:

^{קע}חובא דלדס כו' מן יהו"ה ואשתארת ה"ה. גם כן כנ"ל אלא דפגם בהוי"ה, והבל פגם בנוקבין הנ"ל, ואיהו פגם באבא וז"א שבשניהם הוי"ה:

^{קע}א"ל ברי כו'. רואה לומר בכתר דביה, בג' רישין, ואסתלק רישא עלאה, יו"ד עילאה דביה שריא עלת העלות, דלית לעילא מיניה כלל כו', דאף שם ברח לך אל מקומך. ואמר כי ידע שמי שם י'. רואה לומר דידע יו"ד הזה ועיין לקמן קי"ג ב' ומה שבארנו שם:

^{קע}אלא ההוא דברא כו'. אין סוף יתברך שמו, והוא נקרא עילת כל העילות ועיין בזוהר חדש פ"ו א':

^{קע}כד כו' עם י"ו אתעביד אוי כו' מן א' מן אהי"ה איהי ומכל שמהן. רואה לומר, דו"י אמר כד נשארו מן האלף, דאסתלק יו"ד העליון, וכד אסתלק גם האלף של אהיה לשם כו', ואמר ליה אם כן על כרחך האלף הנ"ל הוא למעלה מן א' של אהי"ה, ומכל שכן מכל שמהן, והשיב לו ודאי שכן הוא, דאלף מן אהי"ה ומן אדנ"י הוא יו"ד שכולל ג' דרגין, י' בג"ר, ו' בז"א דשם, ד' בנוק' דשם, והוא ד' דלית לה מגרמה כלום, מלכות, נוק', אבל בצלף הזה לית נוק', דכולא שוה שם, וזה שאומר סופה כחלתה, דשניהם יודי"ן:

אמר ליה הא ודאי אתגליא לי מה דלא ידענא עד השתא, ולא עתיד לאתגליא עד יומין דיייתי מלכא משיחא, אמר ליה אי הכי אשתמודע ^{קפ} דאית אדם קדמון לכל קדומים, ואית אדם אחרא, אמר ליה ברי הכי הוא ודאי, אדם דברא ליה עלת העלות בדיוקנא דיליה סתים וגניז, האי גרם דאסתלק עלת העלות, אדם תנינא חאב במחשבה, ואדם תליתאה חאב במעשה, דתלת אדם אינון, אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה, דלאו כל חובין שוין.

^{קכ} אמר ליה ברי עם כל דא הוה ה' קיימא קמיה דאדם, בתר דאתו ערב רב ועבדו ית עגלא, גרמו דאסתלק ה' לגבי וי, ואתעביד הו"י, ומאן גרם דא, הו"י גוי חוטא (ישעיהו א ד), ואשתארת ה' בתראה יחידה, ה' הוא דכתיב (איכה א) איכה ישבה בדר, דבקדמיתא ותלכנה שתיקה (רות א יט) ה"ה, לבתר אסתלקת ה' עלאה, אשתארת ה' תתאה בתראה יחידה, ^{קכ} בתר דאתערבו טוב עם רע, מה דאפריש קודשא בריה הוא, ה' הוא דכתיב (בראשית א ד) ויבדל אלהים בין האור ובין החושך, ^{קכ} גרמו דגלת שכינתא ואתערבת בין אומין פלחי פוכביא דעלמא, ובנהא עמה, בההוא זמנא נחית קודשא בריה הוא בכל אתווי דאסתלקו בגלותא, למינטר לה, ה' הוא דכתיב (ישעיה מב ח) אני יהוה הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן כו'.

[תיקוני זוהר – דף קיב ע"ב, דף קיג ע"א]

(דף קיב ע"ב) ועוד אי הבל אחיד, תא חזי תרין אתוון אלין שמענא דלאתר עלאה הו"ו סלקין, א"י, א' אמון מופלא ומכוסה, י' מחשבה, דבהאי אתר חאבו אדם והבל, ואתמר דאינון א' כתר עליון, י' מחשבה, לעילא לעילא אסתלק האי חובה, אמר ליה רבי אלעזר, אבא, והא כמה מחשבות אינון, שכינתא אתקרי מחשבה, ואיהי י' מן אדני, וחקמה מחשבה, וכתר דאיהי א' מן אדני מחשבה, וכמה מחשבין אינון דא לעילא מן דא, ודא על גב דא, ה' הוא דכתיב (קהלת ה ז) כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם, ולעילא מכלהו מחשבה סתימא דכל סתימין, עלאה על כל עלאין, דלית מחשבה אחרא לעילא מניה, וכמה מחשבין אינון לבושין דא דא, ואיהו אשתמודע (דף קיג ע"א) דלא חאב אלא במחשבה דאיהי לבושא, ה' הוא דכתיב (בראשית ג י) ואירא כי עירום אנכי ואחבא, אתמר באדם ואחבא ואתמר במשה (שמות ג ו) ויסתר משה פניו.

אמר רבי שמעון, ברי, בודאי בכלא חאב אדם, במחשבה דאיהי לבושא, ובמחשבה דאיהי מלגא, ^{קכ} ובגין דא אמר למשה בזמנא דאמר (שמות לג יח) הראני נא את כבודך, אמר, כי לא יראני האדם וחי, דאם זכה שיראני, וחי לעולם, ובגין דא אמר ליה (שמות לג כ) לא תוכל לראות את פני, מאן אינון פנים הכא, אלא פנים דלא נראין, ^{קכ} ובאתר דאשתמודע עלת העלות, ובאתר דאתגליא, וחובא דאדם גרים דלא יכיל משה לאסתכלא ביה, כל שפן אחרא, דעלת העלות אסתלק ממחשבה דחאב בה אדם, ובגין דא עין לא תשורהו, ומחשבה לא תכילהו, לא יכיל לאשגא ליה, דאיהו חי החיים, ובאתר דאיהו שריא לית מיתה תמן, ^{קכ} ומחשבה דאסתלק

ביאור הגר"א

^{קפ} דאית אדם קדמון. רוצה לומר כתר נקרא קדמון לכל הקדומים, ועד עתה לא ידע שגם כן שם נקרא אדם אבל השתא שאמר דשם נקרא גם כן אלף, לאלף דאהיה הוא כתר דאימא, וכן א' דלדני כתר למלכות, ועתה גילה לו דגם שם אלף ונקרא אדם גם כן, דלדניגיה דאדם עד שם הגיע, ולכן פגם שם כנ"ל, והוא אדם דבריאה דבה חאב דנשמה דיליה דהוא מן בריאה, ואדם דליצירה חאב דמחשבה, חכמה, ואדם דעשיה – דמעשה ועיין לקמן קי"ד ב'.

^{קכ} א"ל עכ"ד הוה כו'. עתה מפרש מה ששאל לו הו"י אחר שסיים לו לפרש אוי, ורוצה לומר ה' עילאה דהיא תשובה הנ"ל דקמת עמיה, וכבר פירש למעלה דיו"ד וא"ו כבר נסתלקו ונשארו נוק', ועתה בחטא העגל גרמו לאסתלקא גם כן ה' עילאה לגבייהו:

^{קכ} כתר דאתערבו כו'. רוצה לומר דמעשה אבותיהם צדיהם, דכל חטא של עץ הדעת קאי הכל על ערב רב כמו שאומר צפ' בראשית ב':

בארוכה:

^{קכ} גרמו דגלת כו'. כמו שאומר שם ושאר מקומות: ועד כאן פירוש ההגהה:

^{קכ} ובג"ד חמר למשה בזמנא דאמר הראני נא כו'. דכבודך הוא חכמה, וחובא דאדם גרם שלא יראהו, דשם וחי לעולם:

^{קכ} כאתר דאשתמודע כו' וכאתר דאתגליא. רוצה לומר כאתר וחכמה, דבחכמה הוא גיבוי כניעותא דספרא, (משלי יא ב) ואת לנועים חכמה:

^{קכ} ומחשבה דאסתלק מניה. רוצה לומר מאדם, הוא חכמה, ולכן נשאר בלא לבוש וזהו שהקשה לו והא מהכא כו'. והשיב לו ר' שמעון ברי כו' וכנ"ל:

מִנִּיהַ, בְּוֹדָאֵי אִיהוּ חֲכָמָה לְבוּשָׁא לְחֲכָמָה סְתִימָאָה, בְּוֹדָאֵי בְּהָ חָאב אָדָם, וּבְגִין דָּא אֲתִמַּר בֵּיה (בראשית ג י) וְאִירָא כִּי עִירוּם אָנְכִי וְאֲחָבָא.

אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, וְהָא מְהֵכָא מְשַׁמַּע דְּלָא חָאב בְּמַחְשָׁבָה עֲלָאָה אֲלָא בְּהֵיחָא דְּאִיהִי לְבוּשָׁא מִנִּיהַ, וְאֲשַׁתָּאָר אִיהוּ בְּהֵיחָא דְּאִיהִי מְלָגָאוּ, בְּמוֹחָא בְּלָא קְרַקְפָּתָא, וּבְגִין דָּא וְאִירָא, דְּאִזְדַּעְזַע מִהֵיחָא דְּלָגוּ מִן מַחְשָׁבָה סְתִימָא דְּאִיהוּ עֲלֵת הָעֲלוֹת, אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּרִי, בְּמַחְשָׁבָה דְּאִיהוּ מוֹחָא אוּף הֵכִי חָב דְּזִרְעָא מִתְּמֵן נְפִיק, דְּאִיהוּ נְבִיעוּ דְּאִילָנָא דְּחַיִּי^{קפ} דְּאִיהוּ אוּר קְדָמוֹן וְאוּר צַח וְאוּר מְצוּחָצַח, תְּלַת טַפִּין דְּאֲתִרְמִיזוּ בֵּי עֲלָאָה, קוּצָא דְּלַעֲיָלָא וְקוּצָא דְּלַתְתָּא וְגַיּוּ בְּאֲמַצְעִיתָא, וְגַיּוּ^{קפ} וְעַרְב תְּמֵן חֲשָׁף דְּאֲפָסִיק בֵּין עֲלֵת הָעֲלוֹת לְמוֹחָא סְתִימָא, וּבְגִין דָּא (שמות לג כ) כִּי לֹא יִרְאֵי הָאָדָם וְחַי עַד דְּהֵוָא חֲשָׁף אֲתַעֲבַר מִתְּמֵן, וְדָא אִיהוּ רִזָּא (ישעיה נט כ) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִיוּ מְבִדִּילִים בֵּינֵיכֶם וּבֵין אֱלֹהֵיכֶם, וּבְגִין הֵוָא חֲשָׁף, לִית מַחְשָׁבָה יְכִילָא לְאֲשַׁנָּא תְּמֵן, כָּל שְׂכָן עֵין, עַד דְּאֲתַעֲבַר מִתְּמֵן הֵוָא חֲשָׁף, וּכְגוֹנָא דִּילִיה לְתַתָּא אִית עֲנָנָא חֲשׂוּכָא דְּאֲתִמַּר בְּה (איכה ג מד) סִכְתָּה בְּעֵין לָךְ כּו'.

[תיקוני זוהר – דף קיג ע"ב]

אֲזַדַּעְזַע רַבִּי אֲלֵעָזָר וּכְלָהוּ חֲבָרְיָא וְאִזְדַּעְזַעוּ סְבִין מְאָרִי דְּמִתִּיבָתָא, אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר עַד כְּעַן לֹא יְדַעְנָא דְּחוּבָא דְּאָדָם הֵכִי הָוָה עֲלָאָה, דְּמָטָא לְאַתֵּר עֲלָאָה דְּכָל עֲלָאִין, אָמַר, אָבָא, הֵב לִי רִשׁוּ לְמִשְׁאֵל אָף עַל גַּב דְּלָא אֲתִייהִיב רִשׁוּ לְכָל בְּרַשׁ לְמִשְׁאֵל כָּל שְׂכָן לְמַנְדַּע, אָמַר לִיה אִימָא בְּרִי דְּהָא רַעְוָא אֲשַׁתְּכַח וְרִשׁוּתָא אֲתִייהִיב לְגַלְאָה כָּל מַה דְּיְכִילָנָא לְמַנְדַּע, אָמַר לִיה, אָבָא, אֲשַׁתְּמוּדַע בְּגִין הֵוָא חֲשָׁף דְּאֲפָסִיק בֵּין עֲלֵת הָעֲלוֹת לְמַחְשָׁבָה סְתִימָא, וְדַעְלַת הָעֲלוֹת לֹא אֲשַׁתְּתַף בְּשׁוּם מַחְשָׁבָה סְתִימָא כָּל שְׂכָן גְּלִיא, וְלָאוּ^{קפ} בְּשׁוּם אוּר גְּנִיז וְטְמִיר וְקְדָמוֹן וְצַח וּמְצוּחָצַח, אָמַר וְדָאֵי הֵכִי הוּא דָּאֵם אֲלִין נְהוּרִין וּמַחְשָׁבִין הָווּ מִנִּיהַ לֹא הָוָה יְכִיל חֲשָׁף לְאֲפָרְשָׁא, אָבָל עֲלֵת הָעֲלוֹת אִיהוּ עַל כָּל נְהוּרִין גְּנִיזִין וְסְתִימִין כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, וְאוּר קְדָמוֹן אָף עַל גַּב דְּאִיהוּ סְתִים וְגְנִיז וְאִיהוּ קְדָמוֹן לְכָל סְפִירָן וְלְכָל אֲתוּוֹן וְנִקּוּדֵי וְטַעְמֵי, הֵכִי אִיהוּ לְגַבִּי עֲלֵת הָעֲלוֹת, כְּגוּפָא (דף קיג ע"ב) לְגַבִּי נִשְׁמָתָא, דְּבַעֲלַת הָעֲלוֹת לִית בֵּיה גְּוֹן וְלֹא צוּרָה וְלֹא דְיוֹקְנָא וְלֹא שׁוּתְפוּ, וּבְאַתֵּר דְּעֵין לֹא שְׁלִיט מְאֵן יְכִיל לְמַעֲבַד דְּמִיּוֹן.

^{קפ} בְּתַר דְּהִרְהַר תְּשׁוּבָה אָדָם לְתַתָּא, הִדְרָא לְבוּשָׁא לְגַבִּי מוֹחָא דְּאִיהוּ אָבָא קְרַקְפָּתָא דְּתַפְלִי, וְאֲתַחֲבַר מוֹחָא דְּאִיהִי חֲכָמָה בְּאִימָא, מִיָּד (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוּת עוֹר וַיְלַבִּישֵׁם, וְאִינּוֹן תְּפִלִּין דְּאִינּוֹן מְעוֹר, בְּהֵוָא זְמָנָא קָמַת תְּשׁוּבָה דְּאִיהִי אִימָא קְרַקְפָּתָא דְּתַפְלִי עִם אָדָם לְאֲגָנָא עֲלִיהַ וְלִכְסִיא עֲלִיהַ דְּהָוָה עָרוּם, כְּגוֹנָא דְּאִיהוּ כְּסִי עַל מוֹחָא עֲלָאָה, וּבְרִי, כָּל מְאֵן דְּאֲנַח תְּפִלִּין כְּאֵלוּ כְּסִי עַל מוֹחָא עֲלָאָה, וּבְגִין דָּא שְׂכִינְתָּא עֲלָאָה לֹא זָזָה מִנִּיהַ, וְרִזָּא דְּמְלָה (תהלים קל ז) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמַר יְיָ אֲדַנְיִי מִי יַעֲמוּד, מִי יַעֲמוּד וְדָאֵי דְּאִיהִי אִימָא עֲלָאָה תְּשׁוּבָה הָא קָמַת בְּאָדָם עֲלָאָה, וּשְׂכִינְתָּא דְּאִיהִי תְּפִלָּה שְׁלֵי יָד^{קפ} בְּאָדָם תְּתָאָה, שְׂכִינְתָּא עֲלָאָה נְחַתָּת עִם אָדָם, וּשְׂכִינְתָּא תְּתָאָה עִם הֶבֶל, (ועם כָּל דָּא) מְאָרִי דְּדִכְיֵו דְּקָא אֲתִיִּין מִנִּיהוּ) וּבְגִין דָּא (רות א יט) וַתִּלְכְּנָה שְׂתִיהֶן.

בִּיאור הַגְּרָא

^{קפ} דְּאִיהוּ אוּר קְדָמוֹן כּו'. הֵן ג' הויות דמ"ס, ג' טפין דיו"ד כמו שאומר למעלה ק"ח א', והן כאן ציו"ד תתאה דאלף, דעילת העילות הוא יו"ד עילאה דאלף:

^{קפ} וערב תמון כו'. כמו שכתוב (תהלים יח יב) ישת חושך סתרו ועיין לקמן תיקון ע' והוא דלית השגה תמון ועיין מה שכתבתי שם:

^{קפ} דעלת העלות לא אשתתף כו'. כן כריד להיות כמו שכתוב בפנים, וכן הוא בכו"ן ולא כמו שהוגה בהגהה דודאי עלת על כל העלות לא אשתתף, ובזה לא היה מסופק אלא על עילת העילות דהוא אדם קדמון לכל הקדומין דודאי אפשר לומר לאשתתף בזה:

^{קפ} בשום אור גניז כו'. גניז הוא רישא עילאה, וטמיר הוא אויחא, רישא תניינא, ואלו ג' צמ"ס כנ"ל משום דהוא כולל שלשתן. ואמר ואור קדמון אע"ג כו'. הוא מוח ראשון דביה, דהוא כתר דביה:

^{קפ} כתר דהההר תשובה ואתחבר מוחא דאיהי חכמה כו'. זהו תיקון לאוימא דאיהי תשובה אצל לאבא דאסתלק מהשצה שלמעלה לא תקן כנ"ל וזה שאומר ובג"ד שכינתא עילאה לא זזה כו':

^{קפ} באדם תתאה. רואה לומר הבל וכנ"ל מ"א ב':

מיד דחאבו ישראל בעובדא דעגלא מה פתיב (ישעיה ג ב) ובפשעייכם שלחה אמכם דאתמר בה (משלי ב ג) כי אם לבינה תקרא, אשתלחת (נ"א ואסתלקת) מנייהו ותרום מעל הארץ, דלא נחתת עלייהו אלא בשבתות וימין טבין, ואשתארת שכינתא תתאה יחידאה לתתא, ושכינתא עלאה יחידאה לעילא, והא אוקמוה איכה ישבה בדר, דבקדמיתא לא הות שכינתא עלאה זזה מנייהו כגוונא דשכינתא תתאה, זכאין אינון מארי דתיובתא דנחתי לה עלייהו בכל יומא ושעתא ורגעא ולא זזת מנייהו בכל אתר, דעלייהו אתמר (שם ו כב) בהתהלכך תנחה אותך כו', ולא אית לה עלייהו יומא דייע כגוונא דאחרנין דלא נחתת עלייהו אלא בשבתות ויומין טבין, אבל מארי תיובתא לא זזת מנייהו לעלם.

ובגין דא ברי, א"י הבל אחיך, א' י' מן אה"י'ה אימא עלאה, ואשתארו ה' ה', ואתמר עלייהו ותלכנה שתייהן, הקא חאב הבל אדם, חב ב"ו מן יהו"ה ואסתלק י"ו ואתעביד ו' י', אמר רבי אלעזר והא י' ו', אינון, י' לעילא ו' לתתא, מאי ו' י', אמר ברי הכי איהו ודאי, דחובה דא איהו לעילא באת א דאסתלקת ^{פ"ד} במחשבה דאיהי י' עלאה דתמן עלת העלות, ואשתאר ו' י' כגוונא דא א, ועל י' עלאה אתמר (תהלים צא יד) כי ידע שמי, ^{פ"ה} שם י', יקראני ואענהו, ופאה איהו מאן דנחית ליה במחשבתיה לאתריה, ^{פ"ו} דהאי מחשבה עלה אתמר (ויקרא ז לו) זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים.

ואמאי אתמר באת י' כי ידע שמי, אלא, כמה ^{פ"ז} דלית באת י' שותפו דאת אחרא, הכי לית ביה שותפו דאיהו אחד ואין שני לו, אחד בלא חשבון, הוא ברא כלא ולית בורא עליה, וכי אית דכייל למברי אפילו יתוש זעיר אלא הוא, אלא, מים אית לון חילא למברי אילנין ועשבין, ואינון אתבריאו, אבל בורא עלמין ברא ולית עליה מאן דברא ליה ולחכימא ברמיזא דבאתר דא לית לגלאה יתיר.

אמר רבי אלעזר מהכא משמע דאית ^{פ"ח} בורא בשותפו דאתוון, כגון ב' מן בראשית דאיהי אימא, ר' מן ראשית דאיהי חכמה, ו' מן בורא ^{פ"ט} דאיהו עמונדא דאמצעיתא, א' דאיהו פתר, דאינון בר"א מבראשית, שי"ת, שית ספירן, הא כלהו עשור, אם חסר חד לא אשתלים בריאה, אבל עלת על כל העלות איהו ברא כלא בלא שותפו כלל.

[תיקוני זוהר – דף קיד ע"א]

אמר רבי אלעזר וכי הא שמענא, דבעשר ספירן לא אתמר תמן אלא אצילות ולא בריאה, אמר רבי שמעון ומאן אמר דאית בהון בריאה אלא כלהו עשור בשותפו דא עם דא עבדין בריאה (דף קיד ע"א) בעלמא, ואנא אימא דאם הנה חסר חד מן מנינא לא אשתלים ההיא בריאה, אבל עלת על כל העלות איהו בורא בלא שותפו אחרא דאיהו חד בלא שותפא כלל לא לעילא ולא לתתא ולא באמצעיתא ולא מכל סטרא כלל, אמר ודאי כען

ביאור הגר"א

^{ק"ז} במחשבה דאיהו יו"ד עילאה. רוצה לומר דג' רישין הן, א' כתרל דהיינו גולגלתא הוא י' עלאה, ומ"ס יו"ד תתאה, ואוירא הוא ווא"ו כידוע, וביוד עילאה סם עילת העילות, דביה אין שום אות, דקס ברה לך אל מקומך וזה שאומר דתמן עלת העלות, וחובא גרס ליו"ד דאסתלק גרס דגם עלת העלות נסתלק, ואמר למעלה דבעילת העילות לית ביה גוון כו' ולא דיוקנא רוצה לומר אפילו קווא של יו"ד. ואמר זכאה איהו מאן דנחית ליה במחשבתיה רוצה לומר על כתרל דנקרא מחשבה, ועד סם מגיע כח של המחשבה מה שאין כן למעלה דאין מחשבה מגיע לשם כנ"ל ברה כו'.

^{ק"ח} שם יו"ד יקראני. רוצה לומר שידע שם של היו"ד כנ"ל, שידע לקרוא ליווד הזה, לכיון שמגיע תפלתו לשם אין חוזרת ריקם כמו שכתוב בנחמה (שמואל א' ז') ותתפלל חנה על ה'.

^{ק"ט} דהאי כו' זאת התורה כו'. רוצה לומר כמו שאמרו (מנחות ק"א) לעולה, אין כריך לא עולה ולא חטאת, דמשם מתכפר הכל, והוא כאשר התפלה והתורה עולים שם.

^{ק"י} לית ברות יו"ד כו'. דהוא נקודה אחת והוא משתתף בכל, שממנו נאלכים הכל אבל הוא אינו נאלץ משום דבר, נקודה לבד וכן הוא כתרל עלאה, ומרמז על אין סוף יתברך שמו דהוא אחד בלא שותפו.

^{ק"יא} בורא בשותפו כו'. דהן עשר ספירות כמו שמפרש והולך, והוא ע"י אלקים, דהיא מליאה מכולם, ועשירית כמו שאומר לקמן ק"י א'.

^{ק"יב} דאיהו ע"א א' דאיהו כתר דאינון ברא מבראשית שית שית ספירן כו'. רוצה לומר דבורא הוא בראשית, דוא"ו במקום שית:

^{ק"יג} אבל עלת על כל העלות. כן כריך להיות כאן, וכן בכולם מכאן ולהלאה, ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ה ד' עיין שם היטב:

אתגליא מה דלא אתמסר לגלאה אפילו מלבא לפומא, ורזא דא צריך לאתכסיא מפל בר נש, דלאו כל מוחא
יכיל למסבל האי, אלא אלין דידעין ברזין, אלין דחכמתא דלהון סליק על כל נביאיא וחכימיא.

אמר רבי אלעזר אבא, הא אתגליא א' ברזא עלאה פד אסתלק עלת על כל העלות באת י' ואשתאר וי אלא
מאי אוי, יאמר ליה אית א' לעילא מן א', דאית א' מאתון רברכן, ואית א' מאתון זוטון, ואית א' מאתון
בינוניים, (נ"א זה שייך לרף פ"ג ע"א ועוד נעשה אדם) אינון אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשיה, ועלייהו
אתמר (קהלת ה ז) פי גבוה מעל גבוה שומר, ואית תלת עלאין עלייהו בארץ אצילות, ועליהם אתמר וגבהים
עליהם.

[תיקוני זוהר – דף קטז ע"ב]

ואינון דבריאה אינון לבושין לאינון דאצילות, והאי איהו יבאור לבוש עליון, ואינון עשר מתלבשין בעשר,
ואלין דאצילות אמרו לאינון דבריאה דמתלבשין בהון, (בראשית א כו) נעשה אדם בצלמנו כדמותינו, יכיל
ספירה יהיב ביה חולקיה מלגאו ומלבר, ואם חסר חד מעשר ספירן דלא הוה יהיב ביה חולקיה לא הוה
אשתלים בניינא דאדם, ובזמנא דחב אדם כל ספירה וספירה נטיל חולקיה מניה ואשתאר אין, ורזא דמלה
(קהלת ג יט) ומותר האדם מן הבהמה אין, ובגין דא אמרו מארי מתנייתין (תהלים מט יג) ואדם ביקר כל ילין
נמשל כבהמות נדמו, אדם דהוה ביקר דלעילא ולא נטיר ליה, נמשל כבהמות ידמות דיליה, דאינון חיות
הקדש, אבל עלת על כל העלות פד ברא ליה י"במה דאת אמר (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם
בצלמו, איהו נטיל כלא מיניה, ויהיב ביה בלא שותפו דאחרא, דאבא ואימא עבדו ליה בציורייהו בתרין
ציורין, הדיא הוא דכתיב (בראשית ב ד) וייצר יהוה אלהים וייצר בתרין ציורין, ציורא דאבא דאיהו יהוה,
וציורא דאלהים דאיהו אימא, ודא איהו וייצר יהוה אלהים, וילבותר עבד ליה מאנא הדיא הוא דכתיב (שם)
עפר מן האדמה, מן האדמה לא כתיב, אלא עפר מן האדמה, ודא שכנתא תתאה דאתמר בה (איוב לד טו)
ואדם על עפר ישוב דאיהו גלגולא דיליה.

ביאור הגר"א

⁶⁶ א"ל אית א' לעילא מן א' כו'. רוצה לומר, אלף זה הוא צנתר שהוא אדם דבריאה, לכל אלף מורה על אדם כמו שאומר בזהר חדש
שה"ש, ולכן אמר ליה שהוא גם כן אדם וכנ"ל מ"א ב' ועיין מה שכתבתי שם:

⁶⁷ אור לבוש עליון. כידוע דבריאה נקרא לבוש, וזה שאמרו השמים מהיכן נבראו מאור לבוש, להשמים הן ביצירה ונבראו מאור לבוש
דבריאה:

⁶⁸ כל ספירה יהיב ביה חולקיה. דבריאת אדם היה מג' עלמין, בריאה יצירה עשיה, ראשו מצריאה כו', דזה שאמרו (חגיגה יב ע"א) מקצה
העולם ועד קצה העולם היה, וספירין לאצילות יהבי ביה חולק זהרא עילאה נשמת חיים, וכשחטא נסתלק ממנו ההוא זהרא עילאה
ונשאר כבהמות נדמו כידוע בסוד אדם ובהמה וזה שאומר אמרו מארי מתנייתין ואדם ביקר כו' אדם דהוי ביקר כו'. ואמר ואשתאר אין
כנ"ל, לכל ב"ע אין אדם, אללא לאצילות, לכן כשנסתלק נשאר דרגא דאדם אין, כאלו לא היה, דענין אין הוא דבר שהיה ועתה אין, ורוצה
לומר שזה שכתוב (קהלת ג יט) ומותר האדם כו' כמו שמפרש והולך ורוצה לומר דהיתרון מה שגשתייר באדם מן הבהמה – אין, דמה
שנשאר בו שיה לבהמה:

⁶⁹ דמות דילה. רוצה לומר זה שכתוב (תהלים מט יג) נדמו, דמות דיליה רוצה לומר כמו שהבהמה דמות דילה בחיות הקודש כמו שאומר
בפ' פנחס ואם כן נמשל כו':

⁷⁰ כד ברא ל' כד"א ויברא כו'. הכל כמו שאומר למטה בהגהה:

⁷¹ ולבותר עבד ל' מאנא כו'. רוצה לומר מלכות, וכאן כל הוי"ה שהוא עשר ספירות, ה' אלפים – א"ו"א, את האדם – בדרגא דז"א, עפר
– נוק', אבל ויברא אלפים כו' הוא על עלת העלות דברא ליה בלא שותפו כנ"ל. ואמר מן האדמה לא כתיב. לדמ"ה הוא בינה, ארץ
אדום, כמו שאומר באידרא רבה והיא נש"ב, אבל עפר לאתהוי מינה הוא מלכות. ואמר דאתמר זה ואדם על כו' דג' גלגולין לאצבון –
אש"ן, אבל גלגולא דילה הוא אדם, ונאמר (איוב לד טו) על עפר ישוב, ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ה א', ואמר מאנא דכלהו רוצה לומר
הגוף הוא מן המלכות דהיא גופא לגבי קב"ה, וכן גופא דאדם לגבי אדם שהוא דרגא דעמודא דאמצעיתא כנ"ל, את האדם, שהוא דרגא
דעמודא דאמצעיתא, אייר ביה מוחין והן נר"ן דיליה, אבל הכל הוא בכלל עמודא דאמצעיתא דהוא נשמתא, ומאנא דהוא גופא, דעליהם
נאמר זכר ונקבה בראם, ובתוכן המזווג והמייחדן והוא דרגא דעילת העילות שעליו נאמר ויברא כו' כנ"ל ולכן הקשה ר' אלעזר שהאיך
אפשר לומר שם בכלמו, והשיב לו א"ל כד"א ברי לא אמר דאית ב' דיוקנא כו'. ולכן לא נאמר שם דמות רק כלם וכמו שמפרש והולך רוצה
לומר כגוונא דאיהו כו' דלית קדמון כו'. כמו שכתוב ורוח אלפים מרחפת כו' [ואולי כריך להיות ואמרו זה רוחו של אדם כו'] ואמר כגוונא
דאיהו חד כו'. דנשמתא זהירא עילאה אינו רק אחד לבד, ולא זכה ביה רק אחד לבד כידוע, וחשיב ד' גוונין נגד ד' אהון דהוי"ה דעלת
העלות מתפשט בהון:

אמר רבי אלעזר, אבא, בתר דרעוא אשתכח צריך למפתח מלין באתגליא, מאי אדם דברא עלת על כל העלות בדיוקניה, דהא כתיב דלית ביה דמות, אמר ליה, ברי, לא אמר דאית ביה דיוקנא, אלא בצלמו רוצה לומר כגוונא דאיהו רואה ואינו נראה, דיהא איהו הכי, וכגוונא דלית ביה דיוקנא, דיהא איהו הכי, וכגוונא דלית קדמון עליה דיהא איהו הכי, וכגוונא דאיהו עלת על כל העלות חד בלא שותפו ובלא חשבון, דיהא איהו הכי, כלא כגוונא דיליה.

"ואית אדם דבריא ויצירה ועשיה כגוונא אחרא בלבושין וגופא (דלבר) (נ"א בלבר), דבאצילות הא אתמר דלית ביה בריאה ויצירה ועשיה כלל, אבל בריאה דברא הוא לתתא בדיוקניה, אבל לאו דאתברי איהו, אבל בלבושא וגופא דלבר אית בריאה, ובגין דא כתיב (בראשית א כז) ויברא אלהי'ם את האדם בצלמו, הכא רוא אחרא כגופא, את האדם, דא עמודא דאמצעייתא דאתמר ביה (ישעיה מד יג) כתפארת אדם לשבת בית, בצלמו שכינתא תתאה, בצלם אלהי'ם שכינתא עלאה, ווייצר יהו'ה אלהי'ם את האדם דא צדיק חי עלמין, יצרו ביצירה עלאה וביצירה תתאה, דאינון 'י מן א, ו' מן וייצר איהו ו' דאמצעייתא, דאיהו בין תרין יודין באת א, ותרין יודין עליהו אתמר (משלי יד א) חכמות נשים בנתה ביתה ואינון חכמה קדומה וחכמה תתאה. [תיקוני זוהר – דף קיד ע"ב]

"ואדם מסטרא דאות ברית 'י אתיליד מהול, הדא הוא דכתיב (שמות ב ב) ותרא אותו פי טוב הוא, (ישעיה ג אמרו צדיק פי (דף קיד ע"ב) טוב, דתמן לאו קליפה דערלה כלל, והא דאתמר אדם הראשון מושך בערלתו הוה, דא אדם דעשיה, ומאי ניהו דא קליפה דאתלבשא ביה (נ"א דאתלבשת בה) לשלטאה על כלא, הדא הוא דכתיב (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, ועלה אתמר (בראשית א כו) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, והא

ביאור הגר"א

¹⁷ ואית אדם דבריא כו' ועשיה כלל אצל בריאה דברא כו' דאתברי איהו אצל בלבושא וגופא דלבר אית בריאה ובג"ד כתיב כו' רזא אחרא כגופא את האדם דא כו'. רואה לומר למעלה אמר ואינון אדם דבריא, אדם כו', והוא בזי"ע, אצל באצילות לית בריאה, ואף שאמר למעלה דברא כו' קאי על עילת העילות וייצר כו' אמר כאן רואה לומר דברא הוא לתתא בדיוקניה אצל לאו דאתברי הוא ומכל מקום כגופא ולבושין דלבר אית בריאה ועל זה נאמר ויברא אלקים כמו שמפרש והולך וקאי הכל על גופא מה שאין כן בזי"ע דאפילו ברוחא וכמו שאמרנו כגופא לאצילות הוי כהון רוחא ומפרש והולך דאדם דבריא וימרה ועשיה הוא ת"ת ויסוד ומלכות, ומסטרע דלהון גם כן באדם לתתא ג' דרגין, זי"ע, ויברא מסטרע דת"ת, וכן בכלם, וקאי הפסוקים בין למעלה בין לתתא על האדם, וכל אדם ידוע שכולל עשר ספירות, והן ג' דרגין שכלילין בהן עשר ספירות, לכן מפרש בכל אדם ג' דרגין כמו שמפרש והולך, את האדם כו' בצלמו כו' בכלם כו', וכן בזי"ע כו' ובעשה כו' וכמו שמפרש והולך, ובכלם האדם הוא עמודא דאמצעייתא כמו שמפרש והולך דאתמר ביה כתפארת אדם, והוא נברא ונעשה בתרין – בג"ר ומלכות, כמו שמפרש והולך בצלמו כו' בכלם כו' וכן בכלם ורואה לומר דנכלל גם כן בהם, והן ג' דרגין שהן עשר ספירות כנ"ל. ואמר בצלמו שכינתא תתאה. כידוע דהיא בצלמו, במדה דיליה כו' ועיין לעיל תיקון ס"ב, ואמר בצלם אלקים כו' דהוא אלקים דבכל עובדא דבראשית, ועלה אתמר ויברא אלקים כו':

¹⁸ וייצר כו' ו' דאמצעייתא דאיהו בין תרין יודין כו'. והוא כמו תפארת אדם דבריא ועיין לעיל ק"א ח' בודאי אבני שיש טהור אינון י"י, דמנהון מיין דכיון נפקין ואינון רמיוזן באת ח', רישא וסיפא, י"י, ו' דאיהו נטוי בינייהו איהו עץ החיים, מאן דלכל מינייהו וחי לעולם, ואלין תרין יודין אינון יודין דוייצר, ואינון תרין יצירות, יצירה דעילאין ויצירה דתתאין, ואינון חכמה בראש וחכמה בסוף כו', והכל בצדיק דאיהו עץ החיים כמו שאמרנו בסתרי תורה ריש פ' כך וכו' ומאן דלכל מיניה כו', כמו שאומר בריש פ' שמות זהר איצא דאילנא יהיב חיין לכלא, קיומא לעלם ולעלמי עלמיה, ס"א לא שריא ביה אלף סטרע דקדושה, זכאה חולקיהון אינון דטעמין מיניה, קיימין אינון לעלם ולעלמי עלמין, אלין אינון אחרון חיין להאי עלמא וחיין לעלמא דאחי, וזה שאומר ותרין יודין עלייהו אתמר חכמות כו' ואינון חכמה כו'. רואה לומר חכמה ומלכות, והן ב' יודין דמנהון מיין דכיון נפיק, והן מ"ד ומ"ג, והן כלילין בצדיק דביה מ"ד ומ"ג קיימין, והנה בת"ת כולל ג"ר מסטרע דבינה, ובצדיק – מסטרע דחכמה, ובמלכות – מסטרע דכתר בסוד כתר מלכות, ומלכות דכלילא בכל הג' דרגין היא גם כן נכללת כמו הג"ר כאן נקרא חכמה ובת"ת נקרא בינה, דעל שניהם אמר בכלם, ובעשיה מלכות נקראת כתר, והן ד' דרגין יודה – ג"ר ומלכות, דהן ד' אותיות אלני"י – אי"ן וד':

¹⁹ ואדם מסט' דאות כו'. רואה לומר, דאדם לתתא נכלל מכל הג' דרגין, דעיקר בריאתו הוא אדם דבריא שבו נברא, והוא מסטרע דתפארת דהוא אדם כנ"ל, כתפארת אדם, ומסטרע דלדיק שבו נטוייה, נולד מהול. ואמר בה"ד ותרא אותו כו'. דמשה הוא אדם כמו שאומר לעיל בכמה מקומות, ואמר דתמן לאו קליפה כו' כנ"ל ס"א לא שריא ביה ורואה לומר דזה כי טוב, שאין שם רע כלל:

²⁰ בכל משלה ועלה אתמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו והא אמרן דכל ע"ס כו' מעשרין חד מעשרה ובגין דאיהו כלילא מכלהו כו' דאתקריאת בשמי' ובג"ד זמנין דאתקריאת נשר כו' ודח"כ הא הכא אדם דעשיה כו'. ורואה לומר דנעשה נאמר על אדם דעשיה, מלכות, ונאמר עלה בצלמנו, דכל עשר ספירות יהיבו כו', והיא גם כן כלילא מתלת, מנ' דרגין, מעשר ספירות למעלה, ומכל דיוקנין דלתתא מינה, והיא עשיריות דכל ספירה ועיין לעיל מ"ו ב', ואמר הא הכא כו' אדם דבריא כו' מאי כו' משום שרואה לפרש בצלמו בכלם היכן

אמרן דכל עשר ספירן יהיבו בה כל חד חולקיה, ומאי חולקיה, אלא כל ספירה יהיב בה עשור דיליה, דכל ספירה סליק לעשרה, ויהבו ליה כל חד וחד עשור דיליה, אשתארו אינון תשע תשע, וכל חד וחד אשתלים בה לעשרה, ובגין דא מעשרין חד מעשרה, ובגין דאיהי כלילא מפלהו אתמר בה (ירמיה ב ב) אהבת פלולותיך, כלילא מפלה, ולבתר דאתפלילת מעלאין אתמר בה (בראשית א כו) ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובהמה ובכל הארץ, אתפלילת בתתאין, ואפילו בכל קליפין דסטרא אחרא אתלבשת, לקיימא בה ומלכותו בכל משלה, ובכל מה דאתלבשת אתקריאת בשמיה, ובגין דא זמנין אתקריאת נשר, זמנין חיה. זמנין יונה, זמנין צפור, בכל מה דשלטא אתקריאת בשמיה, ובעשבין אתקריאת שושנה, עץ פרי עושה פרי, וכד שלטא על ארעא אתקריאת ארץ, וכד שלטא על ימא אתקריאת ים על שמיה, וכד שלטא על טורין אתקריאת סלע, לית בריה בעלמא דשלטא עליה דלא אתקריאת בשמיה, אבל עם כל דא דשלטא על כלא, עבידת אפרשותא בין דרגין דאינון מוחא ואיבא, לקליפין דסטרא אחרא דאינון כקליפין דאגוזא דמכסיין על מוחא, ורזא דמלה (בראשית א ד) ויבדל אלהים בין האור ובין החושך, ווי ליה למאן דמערב קליפין דסטרא אחרא עם דרגין דסטרא דדכיו. (חסר ועיין תיקוני זוהר חדש פ"ה ב):

ובגין דא הא הכא אדם דעשיה ויצירה, אדם דבריאה אוקמוהו על תפארת, מאי בצלמו, בצלם, תרין דיוקנין דיליה לעילא, אלא (ס"א אליו) אינון וא' תרין ווי', אינון תרין דיוקנין דא דאיהו אדם דאמצעייתא, דשכינתא עלאה איהי דמות אדם עלאה דאיהו חכמה עלאה, ושכינתא תתאה דמות אדם דאיהו עמודא דאמצעייתא.

¹¹ ועוד, עמודא דאמצעייתא בדיוקנא דכתר ודא אדם דבריאה, ואדם דיצירה צדיק בדיוקנא דחכמה, ובגין דא (מלכים א ה כו) ויהיה נתן חכמה לשלמה דאיהו צדיק ברית שלום שלם ה', ושכינתא תתאה אדם דעשיה דמות דשכינתא עלאה וכלא קשוט, (ושכינתא ודאי אתכלילת בכלא). לשון הגר"א: צ"ל וידע כו' וצ"ל והאדם כו' לקמן קי"ח ע"א אחר בלע המות לנצח עד ושמו אחד. (א.ה. ושם תמצאנו).

דבר אחר והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין, ¹² ידע ודאי כגון (אסתר ד א) ומרדכי ידע, אית ידיעה לטב ואית ידיעה לביש, בזמנא דאולידת לקין ידע את כל אשר נעשה ההוא וזהמא, ועד ההוא אתר דמטי ואתפשט ההוא וזהמא בכל דרין, והאי ידיעה דקין איהו דאתגלי ליה עד ההוא אתר דאתפשט, דעליה אתמר (ישעיה יד כט) כי משרש נחש יצא צפע, בגין דאיהו משרש נחש דאטיל וזהמא בתוה, מלאך המות דגרים מיתה לאדם ולכל דרין דיליה, הכי, האי דרביה לקטלא, ובגין דא קטיל להבל.

[תיקוני זוהר – דף קטו ע"א]

¹³ והאי וזהמא דאתנטיל מניה איהי לילי'ת אימא דערב רב, עלה אתמר (משלי ה ה) רגליה יורדות מות וגו', (דף קטו ע"א) דאיהי סם מות דאל אחר דאיהו סמא"ל, ואיהי איבא דיליה, גם לרבות אל אחר, נחש בגינה

ביאור הגר"א

רמיזין ביה, ואיך הן בצלמו, ואמר בב' ויין דוא"ו, דאלף דביניהון הוא ת"ת דנקרא א', ואמר דשכינתא עילאה ותתאה דנקראו כלם ודמות אדם, שכינה עילאה דמות חכמה, ושכינתא תתאה דמות עמודא דאמצעייתא:

¹⁴ ועוד ע"א כו' וכלא קשוט ואח"כ והאדם ידע כו'. כנ"ל רואה לומר שאלו הג' הן דמות כח"ב, ועמודא דאמצעייתא דיוקנא דכתר ידוע שבו הדעת, והוא ביה סליק, ולדיק דמות חכמה מפרש והולך שנתמר חכמה לשלמה, ושלמה הוא לדיק כידוע דרעיו מהימנא דכמה מקומות, ומביא ראיה לדחווין ליליה שלם ה', שהוא ברית שלם. ואמר שלם ה' גסם ה' נכלל דברית דהיא עטרה. ואמר ושכינתא כו' דמות כו'. הוא ידוע ב' ההי"ן, שכינה עילאה ותתאה, ואמר וכלא קשוט, דמה שאמר למעלה דת"ת צלם אלקים בינה כו' כנ"ל, וכאן אמר כתב, והכל אמת כל אחד בבינתו:

¹⁵ ידע ודאי רואה לומר ידיעה ממש, שידע זוהמא דחווה אשתו שהוא בקין עד כל דרין, ועוד ידע עד היכן הוא כס"א כמו שפרש והולך והאי ידיעה כו' ילא כפע שהוא כפע מפרש נחש דאטיל כו' כמו שפרש והולך:

¹⁶ והאי זוהמא דאתנטיל כו'. רואה לומר, מהנחש בקין הוא הליכות דאיהו מות כמו שפרש והולך. ואמר ואיהו איבא. דאיבא הוא נוק' ואילנא דכורא. ואמר גם לרבות כו'. שהוא דכורא, ולכן חווה שהיא נוק' אכלה מפרי דהוא נוק', ותתן גס, את הגס, לאישה שהוא דכורא,

אתמר (בראשית ג ו) ותקח מפריו ותאכל, הכא רזא דחיה ותתן גם לאישה עמה ויאכל גם לרבות, ויולבחר חזא ליה דאתחרט כמה דאת אמר (שם ד יג) גדול עוני מנשוא, ובגין דא (שם ב) קניתי איש את יהוה, הכא רמזי קני חותן משה, דעתיד לאהדרא בתשובה ולקבלא את ברית, הדא הוא דכתיב (שם טו) וישם יהוה לקין אות, אות ברית מילה לאגנא עליה.

ויטוסף ללדת את אחיו את הבל, מאי ותוסף אלא רזא דמלה ולא יסף עוד לדעתה (שם לח כו), בגין ההוא זוקמא דנפיק מנה, ואיהו עתיד יטולדכאה זוקמא דילה מעלמא, כמה דאת אמר ייבשגם זה הבל, והא אוקמוהו ייבשגם זה יימשה, ויאיהו שת, ואיהו שם, ואיהו הבל, הבל איהו הבל דאורייתא דאיהו להב, עלה אתמר (תהלים כט ז) קול יהוה חצב להבות אש, ודא ה' דמשה, מ' משם, דאתמר ביה (ישעיה סג יא) השם בקרבו את רוח קדשו, ולא למגנא הוה שם קובע מדרשות באורייתא. שת, דאתמר ביה (שמות ב י) כי מן המים משיתיהו, והוה שת סיומא דאלפא ביתא, שת בגין (תהלים ח ז) כל שתה תחת רגליו, ודא ש' דמשה, (איוב לג כט) והן כל אלה יפעל אל פועמים שלש עם גבר, (עמוס ב ו) ועל ארבעה לא אשיבנו, לא אשיבנו בגלגולא יתיר, פיון דנח ביה אבוי דאיהו אדם, יכאבהוהו זמנא אשתמודע (משלי ל ד) מה שמו ומה שם בנו כי תדע, ודא איהו רזא מה שמו מה אומר אליהם, ודא איהו מרפכתא שלימא, ש תלת חיוון, דרכיב עליהו מ'ה, ודא אדם דאיהו רביעאה (איוב לג כט) והן כל אלה יפעל אל פועמים שלש עם גבר.

וחמא אתפשטותיה בכל דרא, פיון דחמא להבל דאתפשטותיה בכל דרא לטב, אמר ותוסף ללדת, אוסיפת איהי כמה קרבניו וכמה תחנוניו וכמה בכיין בגיניה.

קם רבי שמעון ואמר, (בראשית ד ב) ותוסף ללדת את אחיו את הבל, ווי לעלמא דאית לון עייניו ולא חזאן, אויניו ולא שמעין ברזין דאורייתא, ואזלין בתר בצעין דהאי עלמא, יכאבהו חזי (קין איהו יצר הרע, הבל יצר

ביאור הגר"א

וזה שאומר בגינה אתמר כו'. רוצה לומר בשביל נוק' דס"א הג"ל, ובשביל דכורא דס"א ותקח כו' ותתן כו', ואמר כל זה בשביל שבאשתו היא הנוק' דאיהי מות, וינא לפע דקטיל, ולכן נאמר ידע את חוה אשתו:

ו"י ולבחר חוה לי' כו'. רוצה לומר כמו שמפרש והולך לכן ותאמר קניתי כו', ובגין האי חרטה נפיק מיניה יתרו דגם כן אתחרט ואתהדר בתשובה וכמו שמפרש והולך הכא רמזי כו':

ו"י ומפרש והולך הפרשה ואמר ותוסף כו' ההוא זוקמא דנפיק מינה. רוצה לומר דנאמר ותוסף שהיא אוסיפת למילד, על מה שאמר קניתי שהוא מסטרא לטוב, ונאמר זה ותוסף ולא נאמר ביה תוספת, וידע עוד את אשתו, בגין דכאן ולא יסף עוד לדעתה, דאין זה זוקמא כלל בלידתו, שכולה טוב בגין דנפיק מינה ההיא זוקמא בלידת קין וזה שאומר פיון דחמא כו':

ו"י זוקמא דילה. רוצה לומר דבימי משה בסיני כמו שאמר (שבת קמו ע"א) כיון שבא נחש על חוה כו' ישראל שעמדו בסיני כו'. ו"י בשגם זה הבד והא כו'. וכנ"ל דהוא עתיד לאתדכאה זוקמא דילה, וכן לעתיד לבוא שערב רב יתמחון מעלמא, (בראשית מט י) כי יבוא שילה, (נפניה ג ט) אהפוך אל עמים שפה ברורה כו':

ו"י בשגם זה משה. חשבן משה:

ו"י משה איהו שם ואיהו שם ואיהו הבד. (רוצה לומר דמשה ראשי תיבות משה שם הבד והן ג' גלגולין):

ו"י כנ"ל בשגם זה משה ואיהו שם ואיהו שם ואיהו הבד דאורייתא כו' ה' דמשה שם דאתמר ביה השם בקרבו את רוח קדשו ולא למגנא כו' באורייתא שם דאתמר ביה כי מן המים משיתיהו ואת הוא סיומא כו' תחת רגליו ודא ש' דמשה והן כל אלה כו' עם גבר ועל ארבע כו' דרכיב עליהו מה ודא אדם דאיהו רביעאה ואת"כ והן כל אלה כו'. ורוצה לומר דמשה הוא הבד דאורייתא דניתנה על ידו, ומ' רוח לי' משם כמו שאומר לעיל ק"ה א' וזהו מים, כי מן המים ולכן שם קבע כו' דהוא דרגא דמשה, ואת סיומא, ולכן נאמר כל שתה, דקאי הכל על משה שעליו נאמר וירדו בדגת הים כו', ותחת רגליו שהוא שם, סיומא דא"ב, ואלו ג' גלגולין נאמר פעמים כו' ורוצה לומר עם גבר דהוא אדם שהוא גבר וזה שאומר איה השם, דהוא אורחות משה, והשם הוא השם בצירי דהוא מה שמו, דמה הוא אדם:

ו"י בההוא זמנא כו'. דלדס וכן נח בגווייה, ואמר ודא איהו רזא כו'. ב' פעמים מ"ה דהוא שמו ושם בנו. ואמר ש' תלת חיוון שהן ג' גלגולים הג"ל, ומ"ה הוא אדם, שעל גלגולא דלדס לא אשיבנו כמו שאומר לעיל תיקון ל"ב וכאן משום דכבר נח ביה אדם כנ"ל:

ו"י ת"ח קין כו'. אע"ג דתריין בתי לבא אית בהבל כמו שמפרש והולך, וקין גופא לתרווייהו כמו שמפרש והולך (הגהה: קן לתרווייהו כו', ורוצה לומר דב' ההי"ן ב' בתי לבא, בעץ הדעת טוב ורע, (קהל י ב) לב חכם כו', ואינון מפורשים, אבל קין – קן י, שני ההי"ן מעץ הדעת, ולכן ממנו לא תאכל, והוא הלב עלמנו שהוא קליפה לב' החללים שהן הבתים, ורוצה לומר לא תאכל – שלא לשמוע לענת הלב כמו שכתוב (במדבר טו לט) ולא תחורו אחרי לבבכם, לפי שהוא פונה לכאן ולכאן, עץ הדעת טוב ורע, אלא יכ' בעלת התורה וכמו שכתוב (דברים יא טז) פן יפתה לבבכם, עד לעתיד לבוא אז (יחזקאל יא יט) לב בשר כו', שאז יתעבר כו' כמו שאומר למטה, והענין כי כאן

הטוב, הבל איהו הלב, ואינון תרי בתי לבא, הדיא הוא דכתיב (קהלת י ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, לב חכם לימינו דא הבל, דאתמר ביה ותוסף ללדת את אחיו את הבל, איהו תוספת רוח הקדש, קין איהו רוח הטומאה דאיהו גרע ולא אוסיף, קין גופא, קן לתרוייהו, ובגינה אתמר אל תסתפל בקנקן אלא במה דאית ביה, ודאי קין איהו לבא, דאיהו קליפה דאגוזא, לאו ההוא דלעילא דאיהו איבא דאילנא דחיי, ובגין דהאי קין אית ביה טב וכיש, אתמר ביה (בראשית ב יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, עד דאתעבר ההיא קליפה מניה דאגוזא, איבא אתקרי מיתה וחיי אור וחשך, הבל טב והבל ביש. אית הבל ואית הבל, אית הבל דא יצר הרע, ואית הבל יצר (ה)טוב, הבל איהו הלב, ואינון תרי בתי לבא, הדיא הוא דכתיב (קהלת י ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, לב חכם לימינו דא הבל דאתמר ביה ותוסף ללדת את אחיו את הבל, איהו תוספת רוח הקדש, הבל דאיהו רוח הטומאה גרע ולא אוסיף, קין גופא, קן לתרוייהו, ובגינה אתמר אל תסתפל בקנקן אלא במה דאית ביה, ודאי קין איהו לבא, דאיהו קליפה דאגוזא לההוא דלעילא דאיהו איבא דאילנא דחיי, ובגין דהאי קין אית ביה טב וכיש, אתמר ביה (בראשית ב יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, עד דאתעבר ההוא קליפה מניה דאגוזא, הבל, הבל טב והבל ביש, מיתה וחיים, אור וחשך.

[תיקוני זוהר – דף קטו ע"ב]

והבל מסטרא דימינא איהו פליל ייני' הבלים, ואינון אבגית' וכו', שית סלקין, דאינון להבים בשית עזקאן דקנה, והבל דפה שביעאה, ולקבלייהו אמר דוד שבע קלין דהבו ליהו' בני אלים, (תהלים כט) ועל אלין שבע אתמר (דברים ח ג) כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי יהו' יחיה האדם, ואלין ז' קלין סלקין בז' רקיעין, ואית ז' דשמאלא דנחתין בשבעה ארעין, ועלייהו אמר (דף קטו ע"ב) קהלת (קהלת ג כז) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה וכו'.

שבעה הבלים טבין אלין אינון שבע שני השבע, ולקבלייהו אחרנין לקבל שבע שני הרעב, אלין הבלים דחיי, ואלין הבלים דמיתה, יי' ובגין דא יש הבל ויש הבל, הבל, ה' לב, ד' ארבע חיוון דכרסייא, ו' שית דרגין דכרסייא, יי' ועלייהו שרין עשר אמירן דאינון י', ו' דנפיק מהבל איהו קול דאיהו פורת באויר, דאיהו אור חמש אור ודאי אינון ה' עלאה, י' דבור ואמירה, יי' ואינון שני הבלים הבל סליק בה' עלאה, והבל נחית בה'

ביאור הגר"א

הו"ה דהיפוך כמו שאומר לעיל רש תיקון כ"ז וב' ההי"ן דב' הכלים דב' דתי לבא, וא"ו – רוחא דנשיב בהם, יו"ד – לבא קין, ו' הוא אדם הראשון, וב' אותיות אחרונות הן שנאמר (בראשית ב יז) ומעץ הדעת כו', ובהון (שמות יז טו) כי יד על כו', והיה השם כסדר) ולכן ד' הבל וקול ודבור כולל כל שם הו"ה, דב' אותיות הראשונים הן כחדא כידוע, והן כאן ד' הכלים (אבל הנוכח שהוא טעות סופר וכן כריך להיות ת"ח אית הבל ואית הבל אית הבל דא יאה"ר ואית הבל יא"ט כו' רוח הקודש הבל דאיהו רוח הטומאה גרע ולא כו' לההוא דלעילא כו' מניה דאגוזא הבל הבל טב והבל ביש מיתה וחיים אור וחושך והבל מסט' דימינא כו') מכל מקום גם ההוא דשמאלא לאו ביש הוא, אלא מסטרא דקין – גופא, וקליפה דלבא, דפתי לה כמו שאומר לעיל מ"ג למאן פתי מינייהו כו' וכמו שמפרש והולך ודאי קן איהו לבא דאיהו קליפה דאגוזא לההוא דלעילא כו'. רואה לומר, להבל דהוא איבא דאילנא דחיי, אבל בשביל שהוא מלוכש בקליפה, הוא עץ הדעת וכמו שמפרש והולך עד דאתעבר ההוא קליפה מניה דאגוזא איבא דאתקרי מיתה וחיי כו', אבל הבל דעלמו ותוסף כו' איהו תוספת רוח הקודש, והוא כד יתעבר ההוא יצר הרע, קין, ויתמחו הערב רב מן עלמא, נאמר (יואל ג א) והיה בימים ההם אשפוך את רוחי על כל בשר כו', (חזקוני ב יד) כי תמלא הארץ דעה כו':

^{כ"ז} ז' הכלים. עיין לעיל ק"ו ב', ק"ז א':

^{כ"ח} ובג"ד יש הבל ויש הבל הבל ה' לב כו'. רואה לומר זה שכתוב (קהלת ח יד) יש הבל אשר נעשה כו' אשר יש דליקים כו' ויש רשעים כו' שגם זה הבל, והן ד' הכלים הג"ל ואמר הבל – ה' ל"ב, וה' נחלק לשתיים, ד"ו פרופים, שהוא דכורסייא שהוא הבל, ד' חיוון שהן ד' רגלין, ושית דרגין, והכל הוא ה"א:

^{כ"ט} ועלייהו שרין כו' שהוא הדיבור, ואמר להורות שהאיד נכלל הדיבור שהוא יו"ד בהבל שהוא ה' לפי שה"א נחלק גם כן על יו"ד ואח"כ אמר על הקול שהוא ו"ו דגם כן נכלל בה"א ויו"ד ואמר דהוא פורת באויר, ואויר הוא אור י', אור הוא ה', ה' אור, ויו"ד, והוא בן י"ה שנכלל ביי"ק:

^{ל"א} ואינון ד' הכלים כו'. רואה לומר דב' הכלים אינון ד' ההי"ן, ולכן הבל וקול ודיבור כולל כל שם הו"ה, דב' אותיות הראשונות הן כחדא כידוע, והן כאן ד' הכלים, ועתה נשלב הו"ה, ועיין לעיל תיקון מ"ה ואמר בה' תתאה סליק כו' דהוא קרבן עולה ויורד, וזה שאומר והנה מלאכי אלקים. ועיין לעיל תיקון י"ח ומה שבארנו שם בצרכה, ורואה לומר דלבא הוא סולם, ומלאכי כו' דסלקין ונחתין הן י"ו, דבור

תתאָה, ובאַלין הַבַּלִּים, בַּחַד סְלִיק קָלָא, וּבַחַד נַחֲתֵי דְבוּר, (ס"א בה' תתאָה סְלִיק קָלָא דַּאִיהוּ ו', בַּה' עֲלָאָה נַחֲתֵי דְבוּר דַּאִיהוּ י') בַּה' עֲלָאָה סְלִיק קָלָא דַּאִיהוּ ו', בַּה' תתאָה נַחֲתֵי דְבוּר דַּאִיהוּ י'.

וְהַבַּלִּים סְלִיקִין וְנַחֲתִין בְּלַבָּא, וְהִנֵּה מְלַאכֵי אֱלֹהִים סְלִיקִין וְנַחֲתִין תַּמָּן וְאִינוּן י"ו, ה' תתאָה מוּצָב אַרְצָה, וְרֵאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׁמִימָה דָּא ה' עֲלָאָה דַּאֲתַקְרִי הַשְּׁמִימָה, יִיְצָרִיךְ לְסַלְקָא לֹון בְּמַחְשְׁבָה דַּאִיהוּ יוּד ה"א וּא"ו ה"א, וְאִם לָא, לָא סְלִיקִין אֲלֵין הַבַּלִּים דְּצִלוּתָא דְּלֵאוּ אִינוּן מְסַטְרָא דִּיחֻדָּא, וְהַבַּלִּים אַחְרָנִין אִינוּן, דַּאִינוּן בְּמַחְשְׁבָה בִּישָׂא, וְלֹא מְצַטְרְפִין לְמַעֲשֵׂה, וְהַבַּלִּים דְּלִית בְּהוּן פִּירוּדָא מַחְשְׁבָה דְּלוּן מְצַטְרְפָא לְמַעֲשֵׂה. יִיְצָרִיךְ דַּאֲרַבַּע אַתּוּן וְעֵשֶׂר אַתּוּן אִיהִי מְלֻכּוּתָא, דַּאִיהִי כְּלִילָא מְכַל עֵשֶׂר סְפִירָן, וּבִיהִי צְרִיךְ כְּלָא לְאַכְלָלָא, דְּכָל מָאן דְּנָטִיל מְלֻכּוּת בְּלָא תִשַׁע סְפִירָן אִיהוּ מְקַצֵּץ בְּנִטְיָעָן, יִיְכַל מָאן דְּנָטִיל תִּשַׁע סְפִירָן בְּלָא מְלֻכּוּת אִיהוּ כּוּפֵר בְּעִיקָר.

הַבַּלִּים דְּסַטְרָא אַחְרָא עֲלִייהוּ אַתְמַר (ירמיה י טו) הַבֵּל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִים, דַּאִינוּן הַבַּלִּים סְלִיקִין בְּנִבְלּוּת הַפָּה וּבִשְׁקָרוּת, וְלִכְלְהוּ סְלִיקִין לְגַבֵּי מוּחָא אִית חֲמָה וּלְבָנָה וּכְכַבְיָא וּמְזִלְיָא בְּרַקִּיעִין דַּאִינוּן קְלִיפִין, דְּעֲלִייהוּ אַתְמַר (ישעיה ה יח) הוּי מוּשְׁכֵי הָעוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׂוּא, וְעֲלִייהוּ אַתְמַר (שם נא ו) כִּי שְׁמִים כַּעֲשָׂן נִמְלְחוּ, וְחַפְרָה הַלְבָנָה וּבּוּשָׁה חַמְמָה וְכו' (שם כד כג), וְכַמָּה הַבַּלִּים אִית לֹון דְּכְלְהוּ מְלִיִין שְׁקָר וְשָׂוּא, וְכָל מָאן דַּאֲפִיק מְלִין דְּשַׁקְרָא כַּמָּה מְלַאכֵי חַבְלָה פְּתַחֲתִין גְּדַפְיִיהוּ לְקַבְלוּן, הֵדָּא הוּא דְּכַתִּיב (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיד אֶת הַקּוֹל וְכו', וְיִאֲוִלִין מְלוּלִין אִינוּן בְּנִין כַּמָּה בְּנִינִין.

[אמר המגיה: זה התקון מצאתיהו מפוזר ומפורד ומוטעה, והרבה עמלתי וטרחתי להגיהו ולסדר הדברים על אופניהם, ובמקומות ממנו כתבתי הדברים פעמים מפני חלוף הנסחאות] (אמר המגיה עוד ראה זה מצאתי)

בִּיאור הגר"א

וקלא, וב' ההין אינון ב' הבלים, שהוא מוצב ארצה בה' תתאה, וראשו כו' בה' עלאה, מחשבה הוא הסולם לעליו סלקין ונחתין הקול והדבור, והוא כמו סולם שמחפוט ההבלין מלכא לפומא, ובכל השם הנ"ל שהוא ההבלין בקול ודבור כריך המחשבה דהוא שמה מפרש למחפוט בתוך השם כמו שאומר תיקון מ"ב והוא שם המחשבה כמו שאומר לעיל ח"ב מ"ה,

¹²⁷ (ורכיך לסלקא לון במחשבה כו'. רוצה לומר דמחשבה הוא הסולם שהוא המחבר ומכריף המעשה שלהן, הבלין וקול ודבור, אבל מחשבה בישא לאו מטרופ המעשה שלהן, דס"א אינון בפירודא, וכן התפלה בלא מחשבה כו', וזה שאומר והבליים כו' דלית כו', או שהוא במחשבה רק שיש גם כן מחשבה בישא פיגול כו', דיחודא כריך כולו דבוק כמו שאומר לעיל ק"א א' ובהוא זמנא כו' עיין שם, ואמר ועיקר הכל כו' שהוא פומא, מלכות, אלני, ואלו ג' שמהן חושבן קול, שם הגושפנקא, ובשם אלקים בעובדא ליהי עובדא, ורכיך בלכותא לכללן, עובדא ומלולא, ה' הוא אלקים):

¹²⁸ ועיקר דארבע כו'. דהיא המשלמת לעשר וד', וכמו שאומר שם ובתיקון מ"ז פ"ו ב' כי אחד קראתיו כו' מלכות ד' עשיית כו' ואיהו ד' כו', קולא דאת ד' מורה על עשר, וד' על ארבע:

¹²⁹ וכל מאן כו' כופר בעיקר. כנ"ל ועיקר דארבעה אתון ועשר כו', והיא שרשא דלילנא כמו שאומר לקמן ק"ט ב' ה' תתאה שרשא דלילנא כו' שרשוי כו', וזהו מקצ' דנטיעות וכמו שאומר שם גודו דלילנא וקלילו ענפיה ודדרו אנביה, דגרס אדם כמו שצארנו שם, וזהו קלילה – משרשוי, לכל היחודא הוא ליחדא יה"ו בה' תתאה, ובהון שמה מפרש דתהוי רשות היחיד, גבהו עשרה ורחבו ארבעה כנ"ל דהוא רשות היחיד, יחודא דכולא כנ"ל:

¹³⁰ וכללו סלקין לבני מוחא. דהוא מחשבה ולכן נבנים בהן רקייעין וארצות, מוחא ולבא, זכור ושומר כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ד, וכנגדן ב"א וכמו שכתוב (ישעיהו נא ו) כי שמים כעשן נמלחו והארץ כו', (ישעיהו ה יח) הוּי מוּשְׁכֵי כו', שהוא הבלין שאין בו ממש, ונעשה מהבליים – חבליים של שוא, דנסתם ה"א כמו שאומר ברעיא מהימנא אכל מנא וחומץ, ואמר אית חמה כו'. רוצה לומר שלכן נאמר וחפרה הלבנה כו', דקאי עלייהו, וכמו שאומר לעיל בתיקון ח', והן ז' הבליים דלבא, וי"ב מנהיגים ללבא, כמו שאומר בספר יצירה, והן כללון סלקין למוחא דהוא רקייע כנ"ל, וזה שאומר אית חמה כו' מזלית כו', ז' כוכבים וי"ב מזלות, וכן בסטרא דקדושה, והן, קול הוא בשבע, ז' קולות שאמר דוד, ודבור הוא ב"ב, עשר דברות ב' הבליים הוא י"ב, וכמו שאומר לעיל ס"ב ב' שבע הבליים דנפקין מפומן כו' ומיניה סלקין קול כו' ביה סלקא לשבע, ואמר שם ה' ה' – ב' דבורין ובהון עשר הא תריסר כו' עיין מה שכתבתי שם ובהן סוד שם מ"ב דהוא ברזא דשבעה, ושם ע"ב ברזא דשנים עשר כמו שכתבתי שם, והרקייעין עמון הן סוד אמ"ש, שרשא דז' הבליים כמו שאומר לקמן ק"ז א' והן כ"ב אתון דקביעין בהבלי דפומא:

¹³¹ ואלין מלולין בניין כמה בניין. כאן מסיים המאמר:

(דף קיז ע"א) ותוסף ללדת את אחיו את הבל (בראשית ד ב), תא חזי הבל איהו הלב, ואית ב' בתים בלבא, (קהלת י ג) לב חכם לימינו הבל, לב פסיל לשמאלו דא הבל, קין איהו יניק מתרוייהו, ואיהו עץ טוב ורע, וקין איהו זנהמא דנחש דאטיל בחנה, ועליה אתמר (ישעיה יד כט) כי משרש נחש יצא צפע, מה ארחה דחניא למקטל, כך דא קטל, ולבתר אתחרט, ובגין דא (בראשית ד טו) וישם יהו"ה לקין אות, אות ברית מילה, ובגין דא אמר (שם) קניתי איש את יהו"ה, ואף על גב דקניין איהו זנהמא, וליכייל למעבד נק"י, כגון יתרו דאתמר ביה (שופטים א טז) ובני קני חותן משה.

והורזא דמלה הבל הבלים אמר קהלת, ואמרו קדמאין אית הבל ואית הבל, יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים וכו', (קהלת ח יד) אמרתי שגם זה הבל, הבל דימינא ויהי פרסיא, ו' שש מעלות לכסא, ד' ארבע חיוון, אלין הבלים אינון לבושא לתפארת ויהימלכות, דאינון, ו' קול, ה' תתא דבור, דאינון ו"ק, קול ודבור, י"ה כלילין, י' באויר, ה' עילאה בהבל דסליק, וכלא אתכליל בפומא דבר נש דצלי צלותא או דעסיק באורייתא, אבל הבלים אחרנין דאתעבידן בארעא, סלקין באויר דהאי עלמא בקול ודבור דחול, וישראל מצלין בהון המבדיל בין קדש לחול, ואית אחרנין דאתמר בהון (ירמיה י טו) הבל המה מעשה תעתועים, ואינון הבלים וקול ודבור דנבלות הפה, אינון מסטרא דאלהים אחרים ממנן דשאר עמין דאינון סמאל ונחש, עלייהו אתמר בהבדלה ובין ישראל לגוים, כל חד כפום עובדוי כך בני בנינא, (קהלת ז יד) דזה לעמת זה עשה האלהים.

ויותא חזי מאן דבנינא דיליה לעילא בסטרא דדכיו, ככל אלין הבלים דאורייתא וצלותא, עליה אמר קרא (ישעיה לו טז) ואשים דברי בפיך וכו' ולאמר לציון עמי אתה, והא אוקמוהו אל תקרי עמי, אלא עמי, מה אנא במלווא דילי עבדית שמיא וארעא כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר יהו"ה שמים נעשו, כך אנת בשותפו עמי תעביד במלווא, אבל אחרנין דמפקין מפומייהו הבלים דשבועה, עלייהו אתמר (משלי ז כז) כי רבים חללים הפילה, ואלין אתקריאו חללים, ולידמחללין שם יהו"ה, ונפקין הבלים מפומייהו וקלא ודבורא לשקרא ואומא דשקרא, ודכרין שמיא למגנא ולשקרא, בההוא שמיא דנפקין לבטלא ולשקרא בנין לון בנינין דבטלין לון מעלמא, הדא הוא דכתיב (ירמיה ב ז) לשוא הפתי את בניכם, ווי לון לבני נשא דנפקין מפומייהו מלולין ואומאין דשקרא, טב לון דלא יתון לעלמא, קמו חבריא פלהו ואמרו רחמנא לשזבן רחמנא לשזבן.

והאמר רבי שמעון, רבנן, כל אלין בנינין תליין במחשבה, כמה דאשכחנא בקין והבל, קין היה עובד אדמה ומייתי בקרבנא פשתים, מההוא סטרא דערוה, הוה מחשבה לקרבא קמי קודשא בריה הוא ערוה, ומנין דפשתים איהו מסטרא דערוה שנאמר (שמות כח מב) ועשה להם מכנסים בד לכסות בשר ערוה, הבל הוה רועה צאן, קריב קרבנא מבכורות צאנו, הדא הוא דכתיב (בראשית ד ד) והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו,

ביאור הגר"א

^{ככ} יכול למעבד נקי. רואה לומר, אותיות קין, ואין אומרים נקי אלא שנעשה ממלוכלך נקי:

^{כג} ורזא דמלה כו'. חוזר לענין הראשון להבל. ואמר יש לדיקים כו'. ששם ב' הבלים, יש כו' ויש כו' וכנ"ל:

^{כד} ה' כורסיה ו' כו'. כנ"ל דה' מתחלק לד"ו פרטופים, י':

^{כה} ומלכות דחינון כו'. רואה לומר דשבעה הבלים הן, ו' דסליק ששה, וה' מלכות השביעית, וכמו שאומר לקמן קט"ו א' שית כו' בשית עוקאן דקנה והבל דפה כו', והן קול ודבור, קול ו', ודבור ה', השביעי, ו"ה כלילין באויר, דהוא אור י', וכמו שאומר שם ב', והוא ההבל דסליק באויר, נשלב שם הוי"ה, ואמר אבל כו' באויר דהאי עלמא בקול ודבור. שהוא נגד ד' הנ"ל:

^{כז} ות"ח מאן כו' אבל אחרנין כו'. עיין בזוהר פ' בראשית ח' א':

^{כח} דמחללין שם כו'. דשם ה' כליל בהבל כנ"ל, ואמר דגם כן כפשטיה באומאה לשקרא כו' ובהון רבים חללים הפילה, צבנינין דשקרא כנ"ל, דרקיעין וארעין דשוא, וכמו שאומר בפ' בראשית שם אלא דשם מדבר צענין אחר, בחידושין דשקרא, אבל הכל הוא ענין אחד:

^{כט} אר"ש כו' תליין במחשבה. כמו שאומר לקמן קט"ו ב' דבהון אתלבש המחשבה, וסליקו ליהון ע"י המחשבה דהיא הסולם, ולכן הכל לפי המחשבה דהוא רוח דהבל שהוא הגוף, והמחשבה רוח לגביה, והכל תלוי ברוח:

מחשבתיה הוה בהווא אַתר דַּאתְמַר בֵּיהּ, (דף קיז ע"ב) (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשָׁה כְּתֹלַג חוֹר וּשְׁעָר
רַאשָׁה כְּעַמֵּר נְקָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְחַשְׁבְּתֵיהּ טָבָא וְלִי צְרִפָּה לְמַעֲשָׂה, וּבְגִין דָּא קְבִיל לֵיהּ, וּמְחַשְׁבָּה רַעָה
לָא מְצַרְפָּה לְמַעֲשָׂה, וְדָא הוּא קְרַבְנָא דְקִין, וּבְגִין דָּא חָרָה לוֹ, מִיַּד וַיֹּאמֶר יְהוָה לְקִין לְמָה חָרָה לָךְ וְכוּ', הֲלֹא
אִם תְּטִיב שְׂאֵת (בראשית ד ו), אִם תְּטִיב עוֹבְדֶךָ שְׂאֵת, אָנָּה מֵאָרִיךְ לָךְ וְאֵטוּל יִמְמַטוּלָךְ עָלֶיךָ, וּמְנַלְן דְּשְׂאֵת
מֵטוּלָא דְחוֹבִין הוּא, דְּכַתִּיב (ישעיה א יד) נְלֹאֲתִי נְשׂוּא, וְאִם לֹא תְטִיב עוֹבְדֶךָ לְפִתַּח חֲטָאֵת רוּבִין, וְדָא פִּתַּח
דְּגִיְהֵנָם, דְּתַמְן חוֹבִין דִּילָךְ שְׁלִטִין עָלָךְ, וְאִם תְּטִיב עוֹבְדֶךָ אֲתָה תִּמְשׁוּל בּוּ.

רְשִׁיעֵיָא לֹא שְׁלִיט בְּהוֹן מוֹסָר אֱלָא נְטָרִין דְּכַבּוּ, כְּגוֹנוֹנָא דְּעֵשׂוּ וַיִּשְׁטַם עֵשׂוּ אֶת יַעֲקֹב (בראשית כז מא), יַעֲקֹב
כְּגוֹנוֹנָא דְּהֶבֶל, וְעֵשׂוּ כְּגוֹנוֹנָא דְקִין, כְּמָה דַּאתְמַר בְּיַעֲקֹב עִם מְמַנָּא דְּעֵשׂוּ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ (בראשית לב כה),
כְּגוֹנוֹנָא דָּא הוּא קִין וְהֶבֶל, וְנִצַּח הֶבֶל לְקִין, וַאֲיֵהוּ מִסְטָרָא דְרַחֲמֵי דְחַיִּים עָלוּי וְלֹא כְּעָא לְמַקְטְלֵיהּ, וְקָם הוּא
וְקָטְלֵיהּ.

וַיֹּאמֶר מָה עֲשִׂיתָ וְכוּ' (שם ד י) חוֹבָא דָּא דְקָטְלָתָ לְאַחוּךְ לֵיהּ אֱלָא יִמְאָלְשָׁמָא דַּאתְקָרִי מ'ה,
יִמְבְּמ'ה אַעֲיַדְךָ (איכה ב יג) וְאַסְהִיד עָלָךְ, וְאַיְהִי תְבַעֲהָ לָךְ, וְלֹא עוֹד אֱלָא יִמְבְּמ'ה דַּאֲיֵהוּ אָדָם דְּעֵבִיד לָךְ, גְּרָם דָּא
יִמְדַּאפִּיק מְלֶאךָ הַמּוֹת כְּךָ לְעֶלְמָא, וְדָא אִיְהוּ פּוֹקֵד עוֹן אָבוֹת עַל בְּנִים (שמות כ ה), וְהָא אַתְמַר אִם אוֹחֲזִין
מַעֲשָׂה אָבוֹתֵיהֶם בְּיַדֵּיהֶם, אֱלָא כִּף הוּא עוֹבְדֵי אָבוֹהָ הוּא בִּידֵיהּ, עַל סְבָה דַּאשָׁה הוּא, כְּמָה דַּאתְמַר וַיְהִי
כִּהְיוֹתָם בְּשָׂדֵה, וְאִין שָׂדֵה אֱלָא אַתְתָּא, אַתְתָּא גְרַמַת מִיתָה לְאָדָם, יִמְהַוְגְרַמַת מִיתָה לְהֶבֶל, וְאַתְתָּא גְרַמַת דָּא,
עָלָה אַתְמַר (משלי ה ה) רַגְלֵיהָ יוֹרְדוֹת מוֹת, וּבְקַנְיָה דִּילָהּ קָטַל לֵיהּ.

ויקם קין כו'

וַיֹּאמֶר קוֹל דְּמִי אַחִיךָ צוּעָקִים אֵלַי מִן הָאָדָמָה (בראשית ד י), יִמְאָנְתָּ הוּא בְרִיה דְּחוּיָא דְגְרָם מִיתָה לְאָדָם,
דַּאתְמַר בֵּיהּ (שם ג יד) אָרוּר אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה, כִּף אֵית לָךְ לִירְתָא מְנִיָּה, דְּעוֹבְדָא דִּילֵיהּ בִּידְךָ, בְּגִין דָּא אָרוּר
אַתָּה מִן הָאָדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ, דָּא הוּא אַרְעָא דְלֵיִיט לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תִשַׁע לוֹוִטִין, לֵיִיט לְקִין חַד
לְאֲשַׁלְמָא לְעֶשְׂרָה, וּבְגִין דָּא אָמַר (שם יא) אָרוּר אַתָּה מִן הָאָדָמָה וְכוּ', כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה וְכוּ' דְתָהָא תִשַׁשׁ
חִילָהָ לְגַבְךָ, יִמְוֹלָא יִפְקוֹן מִיַּנְךָ מְלַכִּין וְשְׁלִיטִין.

נַע וְנָד תְהִיָּה בְּאַרְצֵךְ, דַּאָנָּה אַמְרִית לְאָדָם וַיְרִדוּ בְדַגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכַבְהֵמָה (שם א כו), דַּאָנוּן בְּנֵי נְשָׂא
יִמְחַדְתְּלִין בְּמִזְלוֹת, דְּדַמְיִין לְחִיוּן וּבְעֵירִין וְעוֹפּוֹת, כְּלֵהוּ אֲזֵלוּ לְגַבְךָ לְקָטְלָא לָךְ, וְאַנְתָּ תִזִּיל יִמְנַע וְנָד מְקַדְמָא,
נַע וְנָד יִמְעוֹד נַע וְנָד בְּגִין דַּאָנְתָּ עוֹרִין דְּנַדְדָּה, וּבְנַדְדָּה אַתְעֵבִידַת דַּאֲיֵהּ זוּהָמָא דְהִטִּיל נַחֲשׁ לְחַוָּה,

ביאור הגר"א

^{כטו} כְּרִפָּה לְמַעֲשָׂה. הוּא הַגּוֹפָא דְקַרְבְּנָא אַבְל בְּקִין לְמַחֲשַׁבָּה כו', וְנִשְׁאָר גּוֹף כֻּלָּא רוּחַ וְלִכְן לֹא קִבְלוּ זוּה שְׁאוּמַר וּמַחֲשַׁבָּה כו' וְדָא כו' אִם
תְּטִיב עוֹבְדֶךָ. בְּמַחֲשַׁבָּה טוֹבָה שְׂבִיבָה תְּטִיב עוֹבְדֶךָ:

^{כס} מֵטוּלָא דְחוֹבִין עָלֶיךָ. כְּמוֹ שְׂכָחוּב (שְׂמוֹת לז ז) נוֹשָׂא עוֹן:

^{כמא} לְשִׁמָּה לְדַתְקָרִי מ'ה. דְקִין הוּא גּוֹפָא, וְחוֹבָא מֵטָא לָהּ:

^{כמב} מָה אַעֲיַדְךָ וְאַסְהִיד כו'. כְּמוֹ שְׁאִמְרוּ דְשְׂכִינְתָּא מַעֲיָדָה, וְעִינִין לְקַמְן קַמ'א א' הָא שְׂכִינְתָּא כו' בְּגִין דְשְׂכִינְתָּא כו'. וְכְמוֹ שְׁאִמְרַי יְהוֹשֻׁעַ
(יְהוֹשֻׁעַ כד כז) וְהִאֲבִין כו' תְהִיָּה לְעַדָּה כִּי הִיא שְׂמַעָה כו':

^{כמג} מָה דַּאֲיֵהוּ אִדָּם. רוּחָה לּוֹמַר לְדַתָּה נַעֲנֵשׁ גַם כֵּן עָלֶיךָ כְּמוֹ שְׂכָחוּב (שְׂמוֹת כ ה) פּוֹקֵד עוֹן כו' וְכְמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ, זוּה שְׁהַקְשָׁה וְהָא
אַתְמַר אִם אוֹחֲזִין כו':

^{כמד} לְדַפִּיק מ'ה כו'. כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְקַמְן קַמ'א ב' בְּגִין דַּאֲיֵהוּ מִשְׁרַשׁ כו':

^{כמה} וְגַרְמַת מִיתָה לְהַבְל. שְׁקִין הַמִּיתוּ בְּשִׁבְלָה, וְהוּא הַתְּחִוָּה רַעָה, לִילִית, דְּפַתִּי לְאִדָּם, וּפַתִּי לְקִין עַל הַתְּחִוָּה וְכְמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ וְלִכְן
חוֹבָא לִילִית לְשִׁמָּה הַגִּ"ל מָה:

^{כמו} אִנְתָּ הוּא בְרִי כו'. רוּחָה לּוֹמַר לְכֵן נִאֲמַר כוּ גַם כֵּן אֲרוּר כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ, וּמִן הַאֲדַמָּה לְאֲשַׁלְמָא לְעַסְרָה כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ:

^{כמז} וְלֹא יִפְקוֹן מִיַּנְךָ כו'. עִינִין לְעֵיל כ"ח ב' דְהוּא גַם כֵּן קְלֵלָה דְנַחֲשׁ דּוּגְמָא לִילִית:

^{כמח} דְחַלִּין בְּמִזְלוֹת כו'. רוּחָה לּוֹמַר דְכוּלֵּן מוֹשְׁלִין כְךָ וְזוֹרְעֵן:

^{כמט} נַע וְנָד מְקַדְמָא. רוּחָה לּוֹמַר בְּגַלְגוּל:

^{כנ} עוֹרִין ד"ן. רוּחָה לּוֹמַר נ"ע וְכ"ד עַל עוֹן ד"ן לְאֲשַׁתְּאֲרַת בְּלַחוּדוּי כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְקַמְן קַמ'א ב' ב':

בגין דא נע ונד תהיה, ועוד נע בגין דאנת מסטרא דסמא"ל, נד בגין דאנת מסטרא דנחש, נע בעלמא דין, נד בעלמא דאתי, דאינון שכינתא עלאה ושכינתא תתאה, דנטלין תרווייהו נוקמא מינד.
[תיקוני זוהר – דף קיח ע"א]

י"א ובגין דא כד שמע דבאתר עלאה דא הוה תליא הבל, מיך ויאמר קין אל יהו"ה גדול עוני מנשוא (בראשית ד יג), הכא תב בתיבתא ואתחרט, בגין דא וישם יהו"ה לקין אות (שם טו), הכא רמו אות ברית מילה דקביל יתרו, דאתמר ביה (שופטים א טז) ובני קני חותן משה י"ב שפירד מקין, (צ"ל שם ד יא) וחבר הקני נפרד (מקין), וביתרו אתתמן קין מחוביה, ועוד בההוא זמנא קביל ליה, בגין דאחזי ליה בנוי דקני חותן משה דהוה עתידין למחוי בלשפת הגזית, י"א אמר וכי לחייבא קביל קודשא בריך הוא בתשובה, על אחת כמה וכמה לצדיקיא, מיך ויצא קין מלפני יהו"ה (בראשית ד טז), בהאי נפק מן דינא, וקביל עליה (דף קיח ע"א) כל מה דאתגזר ביה, דכתיב וישב בארץ נוד, מה דאמר ליה נד, י"א שוי עליה ו' ואתעביד נוד, ודא איהו דאתמר ביה וישם יהו"ה לקין אות לבלתי הפות אותו, דאם הוה נד אתמר ביה (שם) והיה כל מוצאי יהרגני, ובגין דתב בתיבתא וקביל עליה אות ברית, שוי עליה אות ו' לשזבא ליה, ולא עוד אלא דשוי ליה קדמת עדן, י"א דבגיניה זכה לגן עדן.

י"ב וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך (בראשית ד יז), כל אלין תולדין מנעין ליה לאתרעא בהון, י"א אינון חנוך ועירד ומחויאל ומתושאל ולמך, ולמך נטיל תרי נשין עדה וצלה, אית חנוך לטב, חנוך לנער על פי דרכו, ואית חנוכא לביש, ודא יצר הרע, מחנך לבר נש בחנוכין בישין, עירד י"א לבתר אעיל רעדה בבר נש באברין דיליה, י"א ולבתר דאפיל לבר נש בחובין, אלשין עליה ואחזי לא"ל כל מה דעביד, ודא איהו מחויאל מחוי א"ל, ולבתר נחית ותשש חיליה וקטיל ליה, ודא איהו מתושאל דתמן מות שאל, ואין מות אלא עניות, י"א ולבתר אמליך עליה ודא איהו למך אתהפך עליה למך, י"א ויתרין נשין דיליה חד עדה דמעיד על חובוי דבר

ביאור הגר"א

י"א ובג"ד כל כו'. לאמר דשכינתא עילאה ותתאה כו' ועיין לקמן קי"ב ד':

י"ב שפירד מקין. כמו שכתוב (שופטים ד יא) וחבר הקני נפרד מקין, ורואה לומר שפירד מזוהמא דיליה ונעשה נקי כנ"ל א':

י"ג אמר וכי כו'. רואה לומר קין אמר זה, שהראה לו הקב"ה שישבו בלשכת הגזית בשביל שנתחרט, ולכן קיבל עליה כל מה כו' כמו שמפרש והולך:

י"ד שוי עלי' ו'. על נד דהוא נוק, דן, ועתה נתחבר ו', דכורא, והוא ו' דכרית דקביל יתרו כמו שמפרש והולך ובגין דחב כו':

י"ה דבגיני' זכה לג"ע. רואה לומר יתרו ובניו, ואמר קדמת עדן, גון הוא בקדמת עדן, והמדור גיורין הן בהכל ראשון מקדם:

י"ו וידע כו' כל אלין תולדין כו'. דעד קני הוא סטרא דטוב, ומשם סטרא דרע כמו שאומר לקמן קי"ב ב', ולכן מכאן (בראשית ד יז) ותלד את חנוך כו', וכלהו תולדין מרמזין על כל תולדין דיליה, הכל מסטרא דרע, והן ערב רב עד דיתמחו מעלמא ואמר כל אלין תולדין מנעין כו' שהן תולדות יצר הרע והינוכין בישין דיליה, שהכל הוא מונע לאדם להתראה אל השם, ונאמר בהם תולדות כמו שאמר תולדות של לדיקים מעשים טובים, וכן בהיפוך:

י"ז ואינון חנוך כו' עדה וכלה אית חנוך לטב חנוך לנער ע"פ דרכו ואית חנוכא לביש ודא יאה"ר מחנך כו'. מנה בתחלה תולדות עד למך, ונשיו בכללות, ואח"כ מפרש דפרטות עד לכל עובר, ואח"כ מפרש תולדות למך ותלד כו', לפי שבהו האריכה התורה באומנותיהם וכמו שמפרש והולך לכן פרשן לזכר בארוכה עד וידע אדם כו', ואמר אית חנוך כו' רואה לומר בשביל שיש חנוך אחר, זרעו של שם, שהוא חנוך לנער, נער הידוע, שממנו בא היצר טוב לאדם, שיצר טוב ויצר הרע הן מט"ט וס"ס כידוע וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' בא ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ב ב' ותלד את חנוך, חנוך מסטרא דקין ודא יצר הרע, חנוכא לביש, ואית חנוך מסטרא דאנוש דאיהו יצר טוב, חנוכא לטב, ואתמר ביה ויתהלך חנוך כו', אנוש מתמן אחייחסו כל דרין כו' כל גלגולים דלדיקיא כו', ורואה לומר כמו שאומר בפ' פנחס אנוש כחציר ימיו כו' רואה לגלגולא, ואמר שם חנוך דנפיק מאנוש איהו מט"ט כו' וכל מלאכין דממנין על נשמתן דגלגולא מתמן הו כו', והן גלגולין דהבל שהן מסטריה, אבל חנוך דקין גלגולין מסטרא דרע, וכן במעשים, חנוך לטב וחנוך לביש, והכל לפי הרגל של אדם:

י"ח ולבתר אעיל רעדה כו'. רואה לומר דשליט החנוכה דיליה וגומר המעשה, וכמו שאומר במדרש הנעלם על פסוק שתי בנות לוט שהן כח המתאווה, חנוך הג"ל, וכח המשלים שהוא המעשה, וקין הוא יצר הרע כמו שאומר לעיל, והן שתי בנותיו:

י"ט ולבתר דאטיל לבי' כו'. כמו שאמר (ב"ב טז ע"א) יורד ומתענה ועולה כו':

כ' ולבתר אמליך כו'. רואה לומר דמות ושאלו דהוא הגיהנם כמו שאומר לקמן קי"ד ב' ודא פתח דגיהנם, דתמן חובין דילך שלטין עלך:

כ"א ותרין נשין כו' דאחזי עליה ככל. רואה לומר, דמתלבש ביומין דיליה שהן לבושין לואים שבהם האדם נידון, וכן לטובה בהן מקבל שכר, והן נגד ב' יצרים, דכורא מעיד ונוק' מתקוממת לו, כמו שכתוב (איוב כ כז) יגלו שמים כו' וארץ כו', והן תרין מלאכין דאחזין עמיה דבר נש מימינא ומשמאלא, ורשעים – שניהן רעים, ומכל מקום שניהם בסטרא דנוק', ודריש גם כן בעולם הזה בעניותא כמו שאמר (בראשית

נש, ותניינא צלה דאזיל עליה כצל, כמה דאת אמר (איוב ח ט) כי צל ימינו עלי ארץ, וכתיב (תהלים קמד ד) ימיו כצל עובר.

¹⁰¹ ותלד עדה את יבל (בראשית ד כ), בת דקטיל ליה בעניותא, ¹⁰² וישלטין עליה עדה וצלה, יבל, ¹⁰³ ויפגונוא דשמיא וארעא דאתמר בהון (ישעיה נא ו) כי שמים כעשן נמלחו והארץ כפגד תבלה, ויבל איהו אבי יושב אהל ומקנה, דכניש ממונא, ולבתר אתמר ביה (משלי יא ד) לא יועיל הון, והא אתמר דשליט עליה עניותא דאיהו מות, ולית עניותא קמי קודשא בריה הוא בעניותא דאורייתא, ולית מות פאינון דעברין על פתגמי אורייתא דאתקריאו מתים, ובגין דא אמר קרא (יחזקאל יא לב) שובו וחיו, ואחי יבל היה אבי כל תופש כנור ועגב, המנגנין בכל מיני נגונים, ובר נש דחדדי בהו ואשתדל בהבלי עלמא, עליה אמר קהלת (קהלת יא ט) שמח בחור בילדותך וכו', ולבתר מה אמר ליה (שם) ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט, דעלייהו אמרו מארי מתניתין, זמרא בביתא חרבא בביתא, אלא ושמחתם לפני יהוה אלהיכם (ויקרא כג מ), כגונוא (דודו) דאתמר (ביה) (מלכים ב ג טו) והיה פנגן המנגן ותהי עליו יד יהוה.

וצלה גם היא ילדה את תובל קין, לוטש כל חרש נחשת וברזל (בראשית ד כב), ¹⁰⁴ ויצר הרע, דאתמר ביה אם יצרך מתגבר עלך משכהו לבית המדרש וכו', ¹⁰⁵ ויאחות תובל קין נעמ"ה דא אימן של שדים, ¹⁰⁶ וילמדך

ביאור הגר"א

רבה פרשה לו ואין מות בו, ורובה לומר או דקטיל ליה ממש, או בעניותא, ואמר מתושאל דתשיש, דריש לשון מתיש, ואח"כ דריש לשון מות ושאלו להא בקרא חסר ו, וחרין נשין נגד ב' המלאכים כנ"ל, והן נגד רמ"ח אברים שכנגדן מצוות עשה ונגד סס"ה ימות השנה וכמו שאומר למעלה ק"ג א' שהאברים והשנה הן דו"ג, וזהו דמעיד על חובי דבר נש, שהן חקוקין בעלמותיו, ואחת לאזיל עלה, רובה לומר השניה שהן ימות השנה:

¹⁰⁷ ותלד עדה כו'. שב' יצר הרע לאדם, שהן ב' נוק' הנ"ל ליצר הרע, והן, אחת – התאוה, והוא נוק' דבהון הקשה מכולם, (משלי ג ג) נופת תטופנה בו, ואחת – בהבלי עולם הזה, או לממון הרבה או לשמחה ושחוק כמו שכתוב (קהלת י יט) לשחוק עושים לחם בו והכסף יענה את הכל, (קהלת ז א) לכה נא אנסכה בשמחה ורעה בטוב בו, (קהלת ז ח) כנסתי כסף בו, והנה היא אינה קשה כמו הראשונה והיא עדה וזניה, יבל הוא הממון, יושב אוהל ומקנה, קנייני העולם הזה והיכולות לבנות, ונקרא יבל שח"כ יבלה הכל, (משלי יא ד) לא יועיל הון בו כמו שמפרש והולך, וכן יובל וחובל אלא שזה זכר בוא"ו וזה בנקבה בתי"ו, ויובל (בראשית ד כא) תופש כנור ועוגב, אבל של כלה הוא התאוה הרעה שהוא נקרא יצר הרע, (בראשית ו ה) כל יצר מחשבות לבו רק רע בו, וזה שאומר ודא יאה"ר דאתמר ב' אם יצרך בו. רובה לומר שאמרו (סוכה נב ע"ב) אם ברזל הוא מתפוצץ:

¹⁰⁸ ושלטיין עלי' עדה וללה יבל כגונוא כו'. רובה לומר שבנין דלהון, יבל יובל תובל, הכל תבלה:

¹⁰⁹ כגונוא דשמיא וארעא דאתמר כו'. שהן ב' נשין ליצר הרע כנ"ל, ועתידין לבלות וכמו שאומר לקמן קט"ו ב' וכן אינון תולדין דלהון גם כן וכמו שמפרש והולך, ואמר והא אתמר דשליט בו. כנ"ל, ואין מות אלא עניות וכמו שמפרש והולך ולית עניותא בו, דמשכח ממנו תלמודו ואין מניח לו לעשות טוב, כמו שאמרו (אבות ד ב) עבירה גוררת עבירה, וזה שאומר למעלה ולבתר אמליך עליה בו, כיון שחסר מתורה ומצוות, וכמו שאמרו (סוכה נב ע"ב) בתחלה הלך בו, ואמר (סוטה מח ע"א) זמרא בדיחא כו'. רובה לומר דזהו יובל, שנתבלה גם כן:

¹¹⁰ ודא יאה"ר דאתמר ב' אם יצרך כו'. רובה לומר שאמרו (סוכה נב ע"ב) אם ברזל הוא מתפוצץ:

¹¹¹ ואחות תובל קין כו'. שמהן נולדו השדים, מתאוות, שהיא נוטלת התשוקה בו כידוע. ואמר ושלטיין עלי' עדה וללה יבל כגונוא כו'. רובה לומר שבנין דלהון, יבל יובל תובל, הכל תבלה:

¹¹² ולמדך בשעתא דשליט בו. רובה לומר אחר שילד ההוא לוטש שאמר אם אבן בו אם ברזל בו, לכך כתיב פלעי וחבורתי, שפלע – מכת חרב הוא, וחבורה – באבן, ויילד הוא כאבן, ובאיש נעשה כברזל קשה מאד, שלכן באבן נימוח לגמרי ובברזל רק מתפוצץ, ובאבן נימוח במים כמו שכתוב (איוב יד יט) אבנים שחוקו מים, אבל ברזל באש מתפוצץ ונריך ללבנו, וזה שאומר כי איש בו וילד בו ורובה לומר דכאן הוא דקטיל ליה כמו שכתוב הרגתי בו, וקין הוא תחילתו שהוא יצר הרע, ולמדך – סופו, שהוא מלאך המות, וזה שאומר ועתידי לנטלח בו' הה"ד בלע בו'. שהוא מלאך המות, (ישעיהו כה ח) וחרפת עמו בו' שהוא יצר הרע, שעליו נאמר (יחזקאל לו לב) בושו מדרכיכם בו, (ירמיהו ג כה) נשכבה בבשתנו ותכסנו בו, ונאמר (יואל ז כ) ואת האפוני ארחיק בו' פניו בו' וסופו בו', פניו וסופו הן קין ולמדך, שתחלתו מתעה וסופו קטיל (ואף שבגמ' דרשן בענין אחר, הכל ענין אחד, שב' בתי מקדשים הם נגד נשמה ונפש שתופא דגופא, ב' ההי"ן, ויצר הרע הרג לנשמה ומלאך המות לגוף, וב' ההי"ן אלו הן ימים כידוע, ונשמה לא שהרגה אלא שהעבירה מן האדם מזה העולם, וכן הנפש, והן ב', מות תמות, מות שאלו הנ"ל, ולעתידי לבוא בלע בו' ומחה דמעיה, ששם (קהלת ד א) דמעתי בו' ואין בו', וחרפת עמו, הוא היצר הרע עצמו, יסיר מעל הארץ בו', כמו שכתוב (יחזקאל לו כו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה והסירתי את בו', (שם כה) וזרקתי עליכם בו', ולמדך שבעים ושבעה שנאמר בלע בו', מה שאין כן שם דנאמר יסיר כמו שאמרו במלאך המות דלא יאה מנוול כבדמייתא, ועל שניהם נאמר ועלה ובלע באש ותעל כחותו כי הגדיל לעשות:

בשעתא דשליט על בר נש ואיהי ביה תקיף כאבנא וכפרזלא, ולא עסיק באורייתא, שליט עליה וקטיל ליה, ועביד ביה פצע וחבורה, כמה דאת אמר (שם כג) כי איש הרגתי לפצעי וילד לחבורתי, בההוא זמנא עתיד לנטלא קודשא בריך הוא נוקמא מתרוייהו, הדא הוא דכתיב (שם) כי שבעתים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה, הדא הוא דכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח. א.ה. הפסקה הבאה ע"פ בהגרא קי"ד ע"ב

(בראשית ד כה) וידע אדם עוד את אשתו, וכי לא אשתמודע בה עד ההיא זמנא, אלא מיומא דאתחבר ביה מקדשא קודשא בריך הוא לא אתיחד בשכינתיה ביומין דחול, ולא הווי ישראל אשתמודען תוקפיה ביומין דחול, י"ב בגין דממשלה דעבד ושפחה בהון, בתר דיתעברון מעלמא מיד (בראשית ד כה) וידע אדם עוד את אשתו ובההיא זמנא (ישעיה יא ט) כי מלאה הארץ דעה את יהו"ה, ובההיא זמנא אתקיים קרא (ירמיה לא לג) כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם, (זכריה יד ט) וביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד. [תיקוני זוהר – דף קיח ע"ב]

וידע אדם עוד את אשתו ותלד בן ותקרא את שמו ש'ת, סיומא דאלפא ביתא, ועליה אמר איוב (איוב לח לו) מי שת בטוחות חכמה, מאי חכמה דא דחסר מניה י', דבה הוה שית, י"ב דאיהו ברא שית, י"א ויהו ראשית, והוה אתמר ביה (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית, הוה משמש שת באתר דהבל, ובגין דחסר מניה י' י"א אתקרי אחר, בגין דכד חב אדם פרח מניה י', ועבד שת בלא י' דאיהי חכמה, י"ב ובגין דא שירותא הוה מן ח', דאינון ח' יומין דברית מילה, כמה דאת אמר (בראשית ד כו) אָז הוּחַל לְקָרָא (דף קיח ע"ב) בשם יהו"ה, י"ב ומתמן עבדו ברית מילה, ואעברו מניה ערלה ופריעה לאעלא בח', דשירותא דח' איהי בינה, למנצח על השמינית (תהלים יב א), ועלה אתמר אָז הוּחַל, י"ב ועוד אָז הוּחַל לְיִשְׂרָאֵל דְּצִלוֹתָא, כמה דאת אמר (ישעיה נח ט) אָז תִּקְרָא וְיִהְיֶה יַעֲנֶה, ועוד י"א, דא הוא נטורא טבא, דאף על גב דהבל קטיל ליה קין, דמניה הוה נפיק מאן דנוקים ליה, הדא הוא דכתיב (שמות טו א) אָז יִשִּׁיר מִשָּׁה, י"ב ופריעה נוקים לרועה, י"ב ולבתר אָז אָהַפּוּךְ אֶל עַמִּים שָׁפָה בְּרוּרָה לְקָרָא כְּלָם בְּשֵׁם יִהְיֶה (צפניה ג ט), אָבֵל כִּד עֲמֵלֵק דְּאִינוּן בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם עָרַב רַב מְעוֹרְבִין

ביאור הגר"א

^{ס"ח} בגין דממשלה דעבד כו'. דהוא מט"ט וסנד"ל, דרגין לעבד ושפחה. שבהן ס"א שולט, (משלי ל כב, כג) תחת עבד כו' ושפחה, והן ביומין דחול, (שמות כ ט) ששת ימים תעבד, ובלילות – דרגא לשפחה. ללכן שפחה משרתת בבית, וביום עבד יואל לעבודתו עדי ערב, ובלילה משרתת האשה בבית, אבל שבת, (שמות כ יא) וינח ביום השביעי, ממשלתה לשכינה דבה מנוחה ועיין בזוהר פ' נשא קכ"ב ב' אבל בחר דיחעברון הס"א וממשלתה לשכינתא תהא, אז וידע כו' כמו שמפרש והולך כי מלאה הארץ דעה כו':

^{ס"ט} דאיהו ברא שית. רואה לומר בשית תיקונין כמו שאומר ק"ח ב':

^{י"ב} ואיהו הוה ראשית. רואה לומר הכל הוא ראשית לסטרא דטוב, ושת הוא אחרית אחריו, וכן הוא סיומא דל"ב, וזה שאומר מגיד מראשית כו'. דנעשה מראשית אחרית:

^{י"ג} אתקרי אחר. דהיוד אות בריה, קואל ד' של אחד ונעשה אחר כמו שאומר לעיל נ' א', והיו"ד הזה הוא יחודא כמו שאומר לעיל פ"ז ב' ושאר מקומות, והכל בשביל חטא האדם וכמו שמפרש והולך בגין דחב כו':

^{י"ד} ובג"ד שירותא כו'. דח' הוא בינה, דרגא תמינאה כמו שמפרש והולך ורואה לומר דנאמר אז הוחל כו' אבל חכמה אסתלק בחובא לדאס, ורק תשובה קמת עליה לדאס כמו שאומר לקמן קי"ג ב' ורואה לומר זהו אז דחושבניה ח', והיא אחת ושבע, אימא על בנין:

^{י"ה} ומתמן עבדו ברית מילה ואעברו מניה ערלה ופריעה לאעלא בח' דשירותא כו'. רואה לומר בשם ה' הוא מילה כמו שאומר לעיל ס"ד ב' ועאלו בח' בינה והכל בגלגולין דילה במשה וישראל, ואמר למנאח על השמינית דהוא כנור של שמנה נימין שיהיה לעתיד לבוא, דרגא דעולם הבא:

^{י"ז} ועוד אז הוחל כו'. רואה לומר לשון ויחל משה, ועליו נאמר אז תקרא וה' יענה כמו שכתוב (במדבר יד כ) סלחתי כדברך, והכל דדרגא דאז, דרגא דמשה סליק לה ועיין לעיל תיקון י"ח אז בתמינא אחון כו':

^{י"ח} אז לא הוא נטורא כו'. רואה לומר, דאז משה נוקים בשביל הכל דהרג למאריס דאינון מסטרא דקין, ולעתיד לבוא כל הערב רב, וכמו שמפרש והולך:

^{י"ט} רועה נוקים לרועה. הוא הגהת תלמידים, ורואה לומר דמשה רועה לאן נקים בשביל הכל רועה לאן:

^{י"י} ולבחר אז אהפוך כו'. שיתמחו זרעא דקין דאינון ערב רב מעלמא, ואהפוך אל עמים כו'. והכל זרעא דשת וע"י משה דהוא גלגולא דיליה וכמו שכתוב (קהלת א ט) מה שהיה הוא שיהיה, שהיה גואל ראשון והוא יהיה גואל אחרון כמו שכתוב (בראשית מט י) כי יבא שילה, שילה – משה בחושבון, וכמו שאומר לעיל נ"ב ב', ואמר דאינון בכורי מאריס רואה לומר כמו שהרג משה במאריס בכוריהם, כן לעתיד לבוא הערב רב דאינון בכורין ורישין על ישראל, וכמו שמפרש והולך עליהו אתמר תמחה כו'. שכן הערב רב:

בְּיִשְׂרָאֵל, עֲלֵייהוּ אֶתְמַר (דברים כה יט) תִּמְחָה אֶת זָכַר עֲמֶלֶק, דְּלֹא אֲשַׁתָּאֵר מִנְהוֹן שְׂרִיד, יִמְדָּאִינוּן עֲרַבּוּבִיא מְקִין, וּמִיָּד דִּיתְמַחֹן מְעֶלְמָא אֲזַ הוּחַל לְקֵרָא בְּשֵׁם יְהוָה (בראשית ד כו).

תְּקוּנָא שְׁבַעִין

[תיקוני זוהר חדש – דף פו ע"ב]

(דף פו ע"ב) רַעֲטָ בְּרֵאשִׁית בְּרָא שְׂיִת, וְדָא מִטְטְרוּוֹן, יִמְדָּא בְּצָבָא דִּילִיָּה, וּבְגִינִיָּה אֶתְמַר (שם טו) וַיֵּשֶׁם יְהוָה יִמְדָּא לְקִין אֹת לְאֶגְנָא עֲלִיָּה, וּמָה דִּהְוָה אֲזִיל יִמְדָּע וְנָד בְּגִלְגוּלָא, יִמְדָּא אֶתְעֵבִיד נוֹד, מִיָּד וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד יִמְדָּא קְדַמַּת עֲדָן, וְדָא אֹת דְּבְרִית מִלָּה יִמְדָּא דְקִנִּיָּה עֲלִיָּה בְּאֶחָוָה בְּגִין דְּנוֹלָד מְהוּל, וּבְאֶן אֶתְר זָכִי לִיָּה, יִמְדָּא בְּקִנִּי, בְּגִין דְּחֹזֵר תְּמָן בְּתִיבְתָא, יִמְדָּא וְנִפְקוּ בְּנוֹי מִיָּנִיָּה יִמְדָּא דְעָאֵלוּ לְגִן עֲדָן, וּבְגִין דָּא וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַּת עֲדָן.

[תיקוני זוהר – דף פו ע"ב]

יִמְדָּא לְבַתְר עֵבִיד תּוֹלְדִין מִסְטְרָא דְרַע, וְאֶתְפִּשְׁטוּ בְּגִלְגוּלִין בְּעֶלְמָא, וְעֲלֵייהוּ אֶתְמַר (שם יז) וַיֵּדַע קִין אֶת אֲשֶׁתּוֹ וַתְּהֵר וַתֵּלֵד אֶת חַנוּךְ, יִמְדָּא חַנוּךְ מִסְטְרָא דְקִין, וְדָא יֶצֶר הָרַע חַנוּכָא לְבִישׁ, יִמְדָּא אִית חַנוּךְ מִסְטְרָא דְאֶנוּשׁ, דָּאִיָּהוּ

בִּיאור הגר"א

^{רע"ג} ואינון ערבוביא מקין כו'. ללאחר שהשיב כל תולדיו לקין, ואין שם עוד, אז השיב לשת:

^{רע"ד} בראשית ברא שית. אותיות בראשית כמו שאומר לעיל דף ע"ג ע"ב, ורואה לומר שית – יסוד, שהוא שית ברא, והוא כולו מכל הו"ק, ו' זעירא, וכן מט"ט בדרגא לדקיה, וכלול ו"ק של יצירה, ו' אותיות של מטטרו"ן, וזה שאומר דא מט"ט וזה שאומר בראשית, שהוא קדם לכל בריה, והוא זקן ביתו, קודם לכל:

^{רע"ה} אות בצבא דיליה. כמו יסוד, אות ברית קודש, ו' זעירא, בצבא שלו – נו"ה, שלכן נקרא צבאות, אות בצבא, כן הוא במט"ט אצל המלאכים, שכל אות – בצלוק, אות ברית, אות תפילין, אות דשבת ויום טוב, כמו שאומר בתיקונים עיין שם, וזה שאומר (חגיגה טז ע"א) מאי דרש אות ברבבא שלו דוגמא כו' אדון הוא בצבא שלו, וכריך לומר אות הוא בצבא שלו כנ"ל, וכל זה על מט"ט, שלא הציץ בו, שד' שנקנסו לפרדס – הוא במט"ט כמו שאומר לעיל ובה"ת, וכולם הציצו במט"ט לכן כולם לקו, לפי שבו מתלבש השכינה, שעליו דקש משה (שמות לג יח) הראני נא את כבודך כמו שאומר במדרש הנעלם כמה אצטער האי דליקא כו' ולא הראה, ואחר טעה שראה שהוא מושל בכל צבא השמים כמו שכתוב (בראשית כד ב) אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו כמו שאמרו במדרש הנעלם, וכל זה הוא בשמו שבתקו, ולזה אמרו (שם) על ר' עקיבא מאי דרש שלא הציץ במט"ט כמו שכתב רש"י עיין שם:

^{רע"ו} לקין אות. שהוא אות כנ"ל, ורואה לומר בגלגול כמו שמפרש והולך שג' הגלגולים הוא במט"ט, שמסטרטא דיליה הרוח וכל הגלגולים ברוח כמו שאומר לעיל, ורואה לומר ביתו שהוא גלגול קין, וקבל על עצמו אות ברית, שנתגייר כמו שמפרש והולך ולכן נתן למשה שהוא גלגול הבל, כפורה בתו, שהיא התיומת של הבל שקנא בה, והרג אותה, ובצבילה נהרג הבל, והיא הצילה אותו עכשיו, (שמות ד כד) ויבקש המיתו ותקח כפורה כו' ותכרת כו', במיולה, אות ברית כנ"ל, ועלה אמר הקב"ה (בראשית ד ז) אם תטיב שאת, שדרשו בתיקונים אשת, שבצבילה נתנשא יתרו:

^{רע"ז} נע ונד בגלגולא. עד יתרו שעל זה אמר הקב"ה נע ונד כו'. שהוא בעולם הזה ועולם הבא בגלגולים עד יתרו:

^{רע"ח} אתעביד נוד. עם ו' של אות ברית, (בראשית ד טו) לקין אות כנ"ל:

^{רע"ט} קדמת עדן. מפרש לקמן ונפקו בנוי כו':

^{רע"י} דקני. שקנא על אחיו, וזכה ביתרו כמו שמפרש והולך:

^{רע"יא} בקיני. יתרו כמו שכתוב (שופטים א טז) ובני קיני חותן משה, והוא אותיות קין:

^{רע"יב} ונפקו בנוי. שזכו ליצב בצלשת הגזית:

^{רע"יג} דעאלו לג"ע. רואה לומר כמו שמפרש והולך ובג"ד כו' קדמת עדן, שהגן הוא קדמת עדן כמו שכתוב ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם, ולכן לא נאמר קדמת גן עדן:

^{רע"יד} לבתר עביד כו'. כמו שאמרו בתיקונים עד יתרו גלגולין שלו בסטרטא לטוב, משם ואילך בסטרטא דרע, והן ערב רב שדור כמו שאומר שם וזה שאומר. ועלייהו אתמר כו'. כמו שאמרו בתיקונים כל השמות מחויל מחויל כו' עיין שם וכאן דרש חנוך לבד:

^{רע"יד} חנוך מט"ט דקין כו'. שחנוך הוא במט"ט, עץ הדעת טוב ורע, יצר טוב ויצר הרע וזה שאומר ודא יצר הרע חיטובא כו'. כמו שכתוב חנוך לנער ע"פ דרכו והוא לחדם מסטרטא דיצירה שהוא נער:

^{רע"יד} ואית חנוך מט"ט לאנוש. הוא חנוך בן ירד, מט"ט, ובנוי דקין הוא ס"מ כידוע, ואמר מסטרטא לאנוש, שממנו התחילו הגלגולים כמו שמפרש והולך. וזהו (תהלים קג טו) אנוש כחליר ימיו, שדרשו על גלגולא דאדם בזוהר פ' פנחס עיין שם שלכן נקראו כל האנשים בשם אנוש:

יצר הטוב חנוכא לטב, ואתמר ביה (שם ה כה) ויתהלך חנוך את האלהיים ואיננו כי לקח אותו אלהיים, ודא חנוך יבדאתהפך בשריה ללפיד אש.

יבדאתהפך אינון אדם שת אנוש, אנוש יבדמתמן אתיחסו כל דרין, יבדאתה הוא דכתיב (שם ד כו) אז הוחל לקרוא בשם יהוה, מתמן נתפשטו כל גלגולין דצדיקייא, חנוך דנפק מאנוש יבדאיהו מטטרוין דנהפך בשרו ללפיד אש, ואיהו נוריא"ל, יבדעל תרוייהו אתמר (יחזקאל א יד) והחיות רצוא ושוב, רצוא דא נוריא"ל, ושוב דא מטטרוין, יבדחכי סלקין בחושפון, יבדכמרא"ה הבזק, איהו כמראה הקשת אשר יהיה בענן (שם כח), דאתמר ביה (בראשית ט יד) והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן, יבדגיניה אתמר (שם טו) ולא יהיה מבול לשחת כל בשר, בגין דאתהפך בשרו ללפיד אש, וכל מלאכין דממנן על נשמתין דגלגולין מתמן הוו.

יבדעוד כמראה הקשת, עליה אתמר למשה (שמות כה מ) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בזה, כמראה אשר הראה יהוה את משה בן עשה את המנורה (במדבר ח ד), יבדא מטטרוין, יבדגמ' דיליה מנורה, יבדנוריא"ל נור' דיליה, והוא ט"ט, והיו לטטפוט' בין עיניו, יבדכלא אתפשט מאנוש, ובגין דא אז הוחל לקרוא בשם יהוה.

ביאור הגר"א

^כ דנהפך בשריה כו'. שרואה לקמן לומר ובגיניה כו' כל בשר בגין כו' כמו שבארנו סם:

^כ וחלתא אינון כו'. שחלת גלגולין דג' חיון הוא עד אנוש, ומשם ואילך גלגולין דאלף דור דאדם כמו שאומר לעיל דף הקודם וזה שאומר אנוש מתמן כו' שלכן בשת כתיב דמותו כללמו מה שאין כן באנוש כמו שאומר לעיל בגלגול השלישי, שנוי מעשה, משנה פניו, וכן דרשו בזוהר הג"ל משנה פניו על פסוק (תהלים קג טו, טז) אנוש כחציר ימיו, כי רוח עברה בו ואינו, ואינו צפנים הראשונים עיין סם, וזה שכתוב אלל חנוך ואינו כי לקח כו', מכבר, קודם זה הגלגול, שהגלגולים ממנו כנ"ל:

^כ מתמן אחייחסו כו'. שלכן אלל אנוש נאמר (בראשית ה א) זה ספר תולדות אדם כו' וזה שאומר מתמן כו':

^כ הה"ד כו' בשם ה'. שהוא גלגולין דאדם בשכינה שנקראת סם ה' כמו שאומר לעיל:

^כ איהו מט"ט כו' ללפיד אש. רואה לומר לכן נקרא נוריא"ל לשון נור דליק כמו שאומר למטה וזה שאומר ואיהו נוריא"ל:

^כ ועל תרוייהו. רואה לומר תרין דרגין, מט"ט ונוריא"ל. כי ד' חיות הן ד' אותיות שבשם, ט' ספירות מחכמה ולמטה, ומט"ט הוא חיה החמישי, פרצוף החמישי, כתר היצירה שבו שני בחינות של כתר, עתיקא קדישא ווא"ל כידוע, מופלא ומכוסה, שעליו נאמר (יחזקאל א כח) ואראה ואפול על כו', ובחינה הראשונה הוא מט"ט, שבו מתלבש סם ה' צדיקה, כמו כל עתיק כידוע, ונוריא"ל הוא בחינה האחרונה שלכן הוא נחשב בכלל החיות, ארגמן, כידוע בכל כתר וזה שכתוב והחיות רצוא ושוב, יבדסטרטא דנוריא"ל רצין להשיגו, ושוב – בסטרטא דמט"ט, שעתיק נקרא רישא דלל אחיידע:

^כ הכי סלקי בחושפון. רואה לומר רצוא ושוב כמנין מט"ט ונוריא"ל:

^כ כמראה הבזק. רואה לומר עליו נאמר כמראה כמו שמפרש והולך כמראה הקשת שהוא מט"ט, קשת דאתחזי כידוע:

^כ ובגיניה אתמר כו'. בגין דאתהפך כו' וכל מלאכין דממנן כו'. רואה לומר כמו שאומר לעיל (איוז כב טז) דנהר יוצק יסודם, נהר דינור שכל הרשעים נידונין בו ונתקנין בו וחזרין בגלגול, ומט"ט הוא נהר דינור. נור של נוריא"ל כמו שאומר למטה נוריא"ל נור דליק, ונוריא"ל עם ד' חיות שכלילין בו כידוע, וכן כל כתר כולל כל ד' אותיות של השם, ד' פרצופין שלמטה, וכן הוא צנוריא"ל, נוריא"ל וד' גי' אש, וזה שאומר שנהפך ללפיד אש, והוא רון דמטטרוין כמו שאומר למטה, והוא עץ הדעת טוב ורע, הרע נקרא בשר, (בראשית ו ג) בשם הוא בשר, (בראשית ו יז) לשחת כל בשר, (בראשית ו יג) קץ כל בשר, שלכן מרבה בשר, וכן אמרו אוי לבשר מפני בשר, ואש הוא טוב, (ירמיהו כג כט) דברי לאש, והוא מטה דאתהפך מנחש למטה, מסטרטא דרע לסטרטא דטוב, וכן נידונין ונלרפים סם הרשעים ונעשין מבשר אש, וזה שאומר דנהפך בשריה ללפיד אש, ולכן ולא יהיה מבול לשחת כל בשר אללא נהר יוצק יסודם – לאש, וזהו הקשת, נהר הג"ל כנ"ל וזה שאומר. וכל מלאכין כו'. ורואה לומר זהו ללפיד אש, רבים, והן המלאכים דממנן כו' שכל הגלגולים בו כנ"ל:

^כ ועוד כמראה כו' כמראה אשר כו'. והוא משכן דנער מט"ט שהראה למשה כמו שאומר בזוהר ובחבניתם עשה הכל:

^כ ודא מט"ט כו'. רואה לומר המנורה ולכן נאמר אלל המנורה שני פסוקים הג"ל וראה ועשה כו' כמראה כו':

^כ מ' דיליה. של ראשי חיצות מט"ט:

^כ נוריא"ל נור דליק. (במדבר ח ז) דבעלותך את הנרות, להדליק מנורה גי' אש, והוא נור של מט"ט ונוריא"ל ומט"ט ונוריא"ל הן אחד באותיותיהן, רק א' של נוריא"ל ומט"ט של מט"ט, כי י' ל' של נוריא"ל הוא מ"ס של מט"ט, נור הוא רון והוא רני"ו כנפים של החיות, מ' הוא ד' אנפין של החיות, וד' החיות עצמן שהן מ', כל אחת עשר כידוע, והן נחלקין צנוריא"ל לשתיים, ל' וי', כי ג' חיוון, ורביעי אדם נכללת מכולם, וכן בשם, יק"ו וה' אחרונה שלכן נאמר (יחזקאל א יד) ודמות פניהם כו' כידוע, ובו מתלבש מלכות, אדני, שהוא א' של נוריא"ל צבחינה התחווה שבו, וזהו מנורה, נור' ומ' וה' שהוא מלכות, והוא חיה הראשונה וכולל כל החמשה חיות לכן הוא ה', וכן ה' רביעית שבשם הוא כולל כל ה' פרצופין, ובמט"ט מתלבש ח"י עלמין כידוע והוא ט"ט שבו כמו שאמרו ח"י עלמין ט' מלמעלה למטה ומ' ממטה למעלה, וזה שאומר והוא ט"ט כו' והוא כמו שאמרו (סנהדרין ד ז) ט"ט שתיים פת שתיים, שד' פרשיות של תפלין הן בתפארת, פת דת"פארת שכולל שתיים, חור"ג, ומט"ט ביסוד כלול נור"ה כידוע:

"בְּרֵאשִׁית בְּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְאֵימָא עֲלָאָה שְׁבִיעָאָה, וְיִבְרָא לִין שְׁמַיִם וְיִדַע אָדָם עוֹד אֵת אֲשֶׁתוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת וַגֵּר" (בראשית ד כה), "שְׁשֵׁת סְיוּמָא דְאַתְוּוֹן, וְשֵׁת תַּחַת הַבֶּל, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים ח ז) כָּל שְׁמַיִם תַּחַת רַגְלָיו, אֲסִתְלַק י' מִן שְׁמַיִם וְנִחִיתָת בֵּיהּ ה' מִן הַבֶּל וְאַתְעֲבִיד שְׁמַיִם, כָּל שְׁמַיִם תַּחַת רַגְלָיו. וְיִעוֹד שְׁתַּעֲלֶם (שמות ב ו) כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ, וְיִעוֹד שְׁתַּעֲלֶם אִיּוֹב (איוב לח לו) מִי שְׁתַּעֲלֶם בְּטוּחוֹת חֲכָמָה, וְדָא י' דְּבַה הָוָה שְׁמַיִם, אוֹ מִי נִתְּן לְשִׁכְרֵי בִּינָה (שם) דָּא ה' מִן הַבֶּל, וְשֵׁת אִיהוּ גִלְגּוּלָא קְדָמָאָה דְּהַבֶּל, לְהַוּא דְאַתְמַר בֵּיהּ בְּשֵׁם זֶה הַבֶּל, בְּשֵׁם זֶה מֹשֶׁה, וְהָא אוֹקִימָנָא הַהוּא דְאַתְמַר בֵּיהּ (שמות טו א) אֲזַי שִׁיר מֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא אֲזַי הוֹחֵל לְקַרְוֵא בְּשֵׁם יְהוָה" (בראשית ד כו), הוֹחֵל וְיִתְמֵן הַתְּחִלָּה דְּגִלְגּוּלָא קְדָמָאָה. וְיִתְמֵן וְיִתְמֵן דְּאֵת (נ"א משיית), אֲתַפְּשֻׁט עַד סְפִירָה שְׁתִּיתָאָה דְּרַגְיָה דִּיעֲקֹב, וְדָא אֲבָן הַשְּׁתִּיָּה דְּמִתְמֵן הוֹשְׁתַּת עֲלָמָא, דְאַתְמַר בֵּיהּ (שם מט כד) מִשְׁם רוּעָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל, וְאַתְרִיָּה אֲזַי, וְדָא מֹשֶׁה דְּמִדְכָרִין לִיָּה בְּתַר יַעֲקֹב, וּבְגִין דָּא אֲזַי הוֹחֵל לְקַרְוֵא בְּשֵׁם יְהוָה, וְיִתְמֵן וְיִתְמֵן אֲזַי תְּקַרָּא וְיְהוָה יַעֲנֶה (ישעיה נה ט), וְיִתְמֵן דָּא שְׁמַיִם, בְּתַר שְׁמַיִם ה', וְאֵינּוֹן י'ה, י' מִן שְׁמַיִם ה' מִן הַבֶּל, וְאֵינּוֹן אֲבָא וְאֵימָא, שְׁמַיִם ו' בְּרָא בְּאֲמַצְעִיתָא, וְתִלְתָּא אֲתְוּוֹן אֲתְכִלְיָו בִּיעֲקֹב, וְיִתְמֵן אֲתָא מֹשֶׁה בְּתַר יַעֲקֹב אֲשֶׁתַּלִּים בֵּיהּ ה' בְּתַרְרָאָה, וְשִׁירָא עֲלֵיהּ יְהוָה, וְאֲשֶׁתַּלִּים בֵּיהּ יְהוָה, וּבְגִין דָּא וְשִׁמִּי יְהוָה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם (שמות ו ג), אֲבָל וְיִתְמֵן וְאֵימָא ל' מ'ה שְׁמַיִם מ'ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם (שם ג ג), בְּגִין דְּאֲשֶׁתַּלִּים יְהוָה בְּמֹשֶׁה, אֲמַר אֲזַי הוֹחֵל לְקַרְוֵא בְּשֵׁם יְהוָה, דְּבִקְדָמִיתָא וְשִׁמִּי יְהוָה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, וּבְתַר דְּאֲשֶׁתַּלִּים בְּמֹשֶׁה יְהוָה שִׁירָא עֲלֵיהּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, וְיִתְמֵן וְאֵימָא מ'ה בְּהַוּא זְמַנָּא מַה דְּאֲסִתְלַק בְּקְדָמִיתָא אֲהַדְרֵי לִיָּה לְאַתְרִיָּה, וְאַתְמֵן כָּלֵא.

בִּיאור הגר"א

פ"ה וְכֹלֵא נַחֲפָשֵׁט מֵאַנּוּשׁ. כָּל הַגְּלִילִין, וְהוּא אֵשׁ לְאַנּוּשׁ, נ"ו שְׁבוּ שֶׁל נוֹרִיאל כְּנ"ל וְהוּא גי' מַט"ט עִם שֵׁם מ"ב שְׁהוּא בְּמַט"ט כִּידוּעַ וְהוּא בְּגוֹרָה, אֵשׁ כִּידוּעַ:

פ"ו תִּיקוּן ע' בְּרֵאשִׁית כו' אֵימָא כו'. וְהוּא אֲלֵקִים דְּבְרֵאשִׁית:

פ"ז וְזִבְלִין שִׁית כו'. כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעִיל ק"ח לְמַשִּׁית תִּיקוּנֵין כו', וְהוּן שִׁית הַיְכָלִין לְכַאוּן, וְתַחַת הַבֶּל הוּא הַיְכָלָא שְׁבִיעָאָה, הַבֶּל ה' עֵילָאָה כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְמַטָּה (וְנִחִיתָת בֵּיהּ ה' מִן הַבֶּל כו', אוֹ מִי נִתְּן כו', וְלִמְטָה שִׁית, ו' בְּרָא בְּאֲמַצְעִיתָא) וְאֲמַר כְּאוּן עֵינִין ז' הַיְכָלִין לְפִי שְׁרֹאָה לְפִרְשׁ לְקַמֵּן שְׁבַע הַיְכָלִין בְּשֵׁם מ"ב שְׁהוּא בְּפִסְקוֹ רֵאשׁוֹן דְּבְרֵאשִׁית לְכֹן מִרְמֵז כְּאוּן בְּמַלְתַּת בְּרֵאשִׁית, וְמִרְמֵז בְּפִסְקוֹ וִידַע כו' שְׁנֵאֲמַר כִּי נִתְּן לִי אֲלֵקִים כו', שְׁהוּא עִם הַאֲחֵרוֹן מַע' שְׁמוֹת כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעִיל בְּחִיקוּן ל"ב:

פ"ח שֵׁת סְיוּמָא לְאַתְוּוֹן. לְרַמּוֹז שְׁהוּא אַחֲרִית וְרֵאשִׁית, גִּלְגּוּלָא דְּהַבֶּל כְּנ"ל וְהוּא תַּחַת הַבֶּל:

פ"ט תַּחַת הַבֶּל הַה"ד כָּל כו'. רוּאָה לוֹמַר בְּמִקּוּם כָּל, שְׁהוּא יו"ד דְּזִרְעָה בְּרִית קִדְשׁ כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעִיל קי"א ז' בְּהַגְהָה שְׁתָּה, שֵׁת ה', תַּחַת רַגְלָיו שְׁהוּא נִקְרָא א"ב, הַתְּחִלָּתָא א"ב, וְשֵׁת ה' תַּחַת רַגְלָיו, סוּף תִּיבַת שְׁתָּה, וְנַעֲשָׂה שְׁתָּה, וְקָאִי עַל הַאֲדָם, וְכֹן נִקְרָא כְּרַעַל לְאַבְרָהָם, וְהוּא רַגְלָיו וְכִנ"ל, וְיו"ד הִיא בְּאֲמַצְעִיתָא שְׁהוּא זְכַר, אֲבָל ה"א שְׁהוּא נִקְבָּה הִיא בְּסוּף כְּמוֹ בְּזִיג וְאַשְׁמָה:

פ"י וְעוֹד שֵׁת כו'. וְהוּא דְּרַגְלָא דְּמֹשֶׁה, גִּלְגּוּלָא דִּילִיָּה:

פ"יא וְעוֹד שֵׁת עֲלֵי אֲמַר כו'. כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְמַטָּה דְּנִשְׁלַם שֵׁת וְהוּא בְּאַבְהֵן כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעִיל ק"ט ז':

פ"יב תַּמֵּן הַתְּחִלָּה דְּגִלְגּוּלָא כו'. רוּאָה לוֹמַר לְהַוּא דְּקַרָּא בְּשֵׁם ה', מֹשֶׁה, שְׁנֵאֲמַר וִיקְרָא בְּשֵׁם ה', שְׁבִיָּה נִשְׁלַם הַשֵּׁם כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְמַטָּה הוֹחֵל כְּאוּן גִּלְגּוּלָא דִּילִיָּה:

פ"יג וְאַתְפְּשֻׁטוּתָא דְּאֵת יו"ד מֹשֶׁה כו'. רוּאָה לוֹמַר דִּיו"ד מֹשֶׁה דְּהוּא שִׁית, אֲתַכְלִיל בִּיעֲקֹב כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְמַטָּה וְתַלְתָּא אֲתְוּוֹן אֲתַכְלִילוּ בִּיעֲקֹב, וִיעֲקֹב הוּא סְפִירָה הַשְּׁשִׁית, וְאֲמַר וְדָא אֲבָן הַשְּׁתִּיָּה וְאֵע"ג דְּהוּו"ד הוּא חֲכָמָה מְכַל מִקּוּם הוּא ג"כ מְלַכּוּת וְכְמוֹ שְׁאוּמַר לְעִיל ק"ח ז' עֵינִין עִם הַיְטָב וְרוּאָה לוֹמַר זֶה שְׁכַתּוֹב אֲבָן יִשְׂרָאֵל וְאֲמַר וְאַבְרָהָם אֲזַי וְדָא מֹשֶׁה. רוּאָה לוֹמַר דְּמֹשֶׁה הוּא שְׁבִיעִי דְּהוּא אַחֲרֵי יַעֲקֹב וְכְמוֹ שְׁאוּמַר לְקַמֵּן דְּדַעַת עִם מִקּוּמוֹ, וְהוּא אֲזַי, אִי ו'ו', וְאִי הוּא אֲבָן שְׁתִּיָּה הַג"ל, וְשְׁתִּיָּה הוּא תַּלְתָּא אֲתְוּוֹן לְאַתְכְּלִילוּ בִּיעֲקֹב, שֵׁת י"ה, כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְמַטָּה וְאֵינּוֹן אֲו"א כו':

פ"יד מִתְמֵן וְיִתְמֵן אֲזַי כו'. כְּנ"ל שְׁאֲזַי הוֹחֵל לְהַתְּפַלֵּל, וְאֲזַי נִשְׁלַם עִם יְהוָה וְלִכְּוֹן וְה' יַעֲנֶה סְלַחְתִּי כו':

פ"טו וְבִג"ד שְׁתָּה בְּתַר כו'. חוּזַר לְעֵינִין רֵאשׁוֹן וְלְפִרְשׁ דְּבִיעֲקֹב נִכְלָלוּ ג' אֲתְוּוֹן, וְהוּא כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעִיל ק"ט ז' דִּיָּה נִכְלָלוּ וְנִשְׁלַמוּ בְּאַבְרָהָם וְיִחְזַק, ו' – בִּיעֲקֹב, וִידוּעַ שִׁיעֲקֹב הוּא כָּלֵל אֲבָהוֹן, דְּנוֹטֵל חו"ג שְׁהוּן לְאַבְהֵן, לְכֹן נִטְוִיל כָּל ג' אֲתְוּוֹן:

פ"טו כָּל אֲתָא מֹשֶׁה כו'. שְׁהוּא ה' דְּמֹשֶׁה:

פ"טו לְמֹשֶׁה וְאֲמַר כו'. סוּפִי תִיבּוֹת הוּו"ה:

פ"טו וְאַתְקְרִי בְּהַוּא זְמַנָּא מ"ה. רוּאָה לוֹמַר שְׁמַל מְפִרְשׁ, חוּשְׁבֵן מ"ה, מַה דְּמֹשֶׁה:

ש"י וְלֹא עוֹד אֶלָּא תְּרִין זְמַנִּין אֲתָמֵר בְּהַאי קָרָא מַה, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב וְאָמְרוּ לִי מַה שָּׁמוּ מָה אֹמֵר אֲלֵיהֶם, דְּכָלֵּא חֲזַר לְאַתְרֵיהּ, מַה דְּלַעֲיֵלָא מַה דְּלִתְתָּא, דְּאֵינוּן מַה שָּׁמוּ וּמַה שָּׁם בְּנוּ (מְשַׁלֵּי ל ד), וְחֲזַר כְּלָא עַל תְּקוּנָיָהּ, וְעַל תְּעֻלּוֹת נְחִית עַל כְּלָא, בְּהֵוּא זְמַנָּא דְהִדְר אָמוּנָה (ס"א מְמוּנָה) לְאַתְרָהּ, אָמַר מְשָׁה (דְּבָרִים ו ד) שָׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד, דְּהָא כְּלָא בִּיחּוּדָא (דף קיט ע"א) חֲדָא לִית תְּמָן קְצוּץ וּפְרוּד, וְאֵי חָאב אָבוּי וְאֵנָא (וְעֵבִיד הַפְּרָשָׁה) ש"הָא קְבִילְנָא עוֹנָשָׁא, ש"כּ וְחֲזַרְנָא כְּלָא לְאַתְרֵיהּ בִּיחּוּדָא שְׁלִים בְּלָא קְצוּץ וּפְרוּד.

ש"כּ תָּא חֲזִי שְׁבַע הֵיכְלִין אֵינוּן דְּבַנְיָנָא דְלֵהוּן בְּשַׁבַּע שְׁמָהָן אַבְגִּיתָן וְכו'.

ש"כּ הֵיכְלָא קְדָמָא מְרַקְמָא בְּכָל מַה דְּאִית בְּיוֹמָא קְדָמָא דְּבְרָאשִׁית, ש"כּ א' מִן אַבְגִּיתָן אֵיהוּ פְתָר אָמוּן מוּפְלָא וּמְכוּסָה, ש"כּ אַת ב אֵיהוּ שְׁנֵי אֲלָפִים (יוֹם) דְּהִהוּ אֹרִייתָא טְמִירָא בְּחִיקוּ, שְׁעִשׂוּעִים יוֹם יוֹם (מְשַׁלֵּי ח ל),

ביאור הגר"א

פ"ט ולא עוד אלא תרין זמנין כו' מה דלעילא כו'. למה הוא יחודא, והוא יחודא בין אור"א ובין זו"נ, והוא בשמו ובשם בנו, וזה שאומר להא כולא ביחודא חדא כו' ואי חאב אבו ונאנא כו' בין אור"א אבא והוא בין זו"נ:

פ"כ הא קבילנא כו'. במיתת הבל, וכן אדם:

פ"כ וְחֲזַרְנָא כְּלָא כו'. ה' אלקינו – אור"א, ה' אחד – דו"נ כידוע, ונתקן הכל ביחודא חדא:

פ"כ ת"ח שבע היכלין אינון דבניינא כו'. כמו שאומר לעיל ק"ו ב' מיד קס ההוא מארי כו' לשבעה היכלין כו' בהאי קרא עבידנא כל בניינא דא כו' שבע הבליס אינון בהאי קרא כו' ולבושין לאינון הויות אינון ז' שמהן כו', וכל שם ממונה על יום אחד כמו שאומר לקמן קל"ג ב' שבעה שמהן דרישא לסלקין למ"ב וכו' ונקודין דלהון כו', ואינון כלולין בפסוק ראשון דבראשית שהוא ז' תיבין כמו שאומר בפ' בראשית ט"ו ב' והכא אגליף רזא דשמא דארבעין ותריין אהוון, ורזא לומר בפסוק ראשון דאחפרא שם, דמשם ולהלאה ט"ז א' מפרש פסוק ב' והארץ היתה תהו, ומסיים שם, דשם שמא דתריסר אהוון, ורזא לומר שם הי"ב הידוע שהן ב"ב פקדי גופא העיקרין והן מלך כו' שהן מנלפ"ד כו' שהן י"ב אותיות, דשאר אותיות הן ששים, בס' פקדין, נ"ו הידועים, ופה וזאור וב' עינים, שהוא שם ע"ב, י"ב אינון דיכלא, וששים גבורים סביב לה, ויואלין מקרא הנ"ל תהו ובהו והשך ורות, ד' תיבין בג' אהוון כל אחד, והן ב' שמהן כמו שאומר שם, ויואלין משם י"ב וכמו שאומר שם ארבע פקדין הכא לאינון פקדי גופא ואברין ידעין לאינון ארבעה ואינון תריסר והכא כו', אבל שם הנ"ל יואל מפסוק ראשון וכמו שאומר שם ט' א' על רזא דא כתיב בראשית הא שית אהוון ברא חלקים כו' הא הכא שית תיבין, ועיין לעיל ל"ח א' וכולהו סלקין למ"ב כו' ובתיקון כ"ב ס"ג א' ואינון שית אהוון ולכל כו':

פ"כ היכלא קדמאה מרקמא כו'. כמו שאומר למטה וזאורא להאי היכלא אינון עשר ספירות מתלבשין ביו"ד דברים דאחפראו ביומא קדמאה ואינון כו', והן בעשר ספירות דשם זה כמו שמפרש והולך, א' מן כו' ית"ז, הן ו"ה, והן עשר ספירות, והן כסדר, ומלכות, עטרת בעלה, (שה"ש ו ד) איומה כנגדלות, והיכלא קדמאה הוא ביום ראשון כנ"ל וכן מפרש לקמן ק"כ א', היכל שני ליום שני במים, אלא שחסר שם הרבה וכן שאר היכלין:

פ"כ א' מן כו'. רזא לומר ראשי תיבות אמון, והוא בכתר שנאמר עליו ואהיה אלכו אמון, דשם ההוא בכתר, ואמרו (בראשית רבה פרשה א) אמון מופלא אמון מכוסה כו', והכל בכתר דהוא מופלא ומכוסה כמו שכתוב (בן סירא) במופלא ממך כו' ובמכוסה ממך כו', ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ד א' ושאר מקומות, והוא אמון אומן של עלת העלות וכמו שמפרש והולך בגין האי א"ה אמת בעלת העלות ואהיה אלכו אמון, ולהוא קדמון אמר נעשה כו', ואמון מופלא ומכוסה הן בג' רישין דביה. מ"ס הוא האמון דביה נעשה הכל כמו שאומר באידרא זוטא בארובה, ועיין בסוף אידרא רבה קמ"ד א' ובאידרא זוטא רל"ב ב' והוא ללא הוה כו' אומנא לאומנתיה כו', ומכוסה הוא ח"ס עלאה, אוירא עלאה, ומופלא הוא רישא עילאה לכל רישין, ואלף מורה על כולם, אלף – אמון כנ"ל, אלף – פלא, אלף – מכוסה דהוא נח נסתר יותר מכל הנסתרים, ולכן אמרו (חגיגה יג ע"א) צמה שהורשית התבונן אין לך עסק בנסתרות שהן חז"ד שהן הנסתרות לה' אלקינו במוחא וריאה ולבא, דריאה כלולה עם לבא, אם אין בינה אין דעת אם אין כו', דרוחא דיליה נשיב בלבא כו', ולכן חשיב בכל מקום רק מוחא ולבא, וכן בעשר ספירות אבל הן ג' כנ"ל ולכן אותיות יה"ו הן נסתרות, נח נסתר, ולפי שלבא סופא דג"ר ורישא לז"ת, שהיא קשר המרכבה, לכן היא אינה נח רק בסוף התיבה לבד, ומפני שהיא כתר לז"ת והיא דוגמת הכתר, היא נחה אחר כל תנועה דוגמת האלף, אבל האלף היא טמירא דטמירין כנ"ל שהיא אחר כל תנועה ואין בה נח נראה רק לפרקים מועטים כו' והיא נסתר אף מהנסתרים, נחה אחר נח, כמו הוא היא, ולכן אלו ב' תיבות הוא היא מורה על זו"נ נסתרים, שכל האותיות הן מאותיות נסתרים, והה"א מפני שהיא נרגשת יותר מהן שמה בתחילה בתנועה, ואותיות אור"י נסתרים תחתיה, ופלא שמופלא מהכל, והתורה מתחלת ב'ב', ונברא העולם ב'ב', בראשית שהוא ראשית הגילוי, (תהלים קיא י) ראשית חכמה, ושם אין חשבון ומספר, למספר מתחיל משנים, דבאחד אין מספר כידוע, ושם הוא חד ולא בחושבנא, וכל הג' רישין כולן בא', שהוא יו"י, וא"ו הוא באוירא כידוע, והן מה שאומר למעלה קי"ג א' אור גניז וטמיר כו', והוא גניז וטמיר במופלא ומכוסה. וקדמון א' ומלואתא הוא בג' מוחין דמ"ס, דשם הוא קמ"ץ ראשי תיבות הנ"ל, והן נגד ג' דרגין דלכלילין כולא, והן ג' הויות כמו שאומר באידרא זוטא ועל זה נאמר (ישעיהו נח יא) והשביע בלחחות נפשך, נח ולחות ועיין מה שאומר למטה:

פ"כ א' ב' איהו כו'. רזא לומר חכמה ב' דבראשית, התחלת התורה שמשם התורה כ"ב אהוון וי' נקודות כמו שאומר לקמן, בספר יצירה בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו' והוא ב' אלפים שנה כו', ועיין בתיקוני זוהר חדש פ' ואתחנן ענין ב' אלפים:

שביג' שכי'גומלת ומגדלת, ואיהי אימא עלאה גומלת חסד עם ספירה רביעאה דאיהי ד', ית'ין שכי' חכמה, ת' תפארת, צ' צדיק, ומאן איהו חכמה י' הקא, דא חכמת שלמה.

שכט'א' אַמון מופלא, רקים וצייר ציורא שליכהילא דאדם קדמאה דכל קדומים, דאית אדם ואית אדם, אית אדם דלית ספירה דלא אתקריאת אדם, אבל אדם קדמאה עלאה דכלהו, פתר עליון, סתים וטמיר, סתים דכל סתימין, עלת העלות, קדמון לכל קדומים, שלא בגין האי אדם קדמון אתמר בעלת העלות, ואהיה אצלו אמן, ולהיהו קדמון אמר (בראשית א כו) נעשה אדם בצלמנו פדמותנו, שלאנת יהיב כל ציורין וכל דיוקנין וכל תקונין סתימין, שליכול אברין וכל גוונין, ואנא יהיב חילא דישתמודא ביה, דאם לא יהיב ליה שכל הא לא יכיל למנדע אמונה דילי, ובדא יהא שליט על כל חילי שלימיא וארעא וימא, הדא הוא דכתיב (שם) וירדו בדגת הים וגומר.

ביאור הגר"א

כ"ג ג' גומלת כו'. דהיא אם הבנים, וינקה להו ואסקי ליה תדיר כמו שכתוב (איוב טו טו) ושמים לא זכו בעיניו, (משלי ג יט) כונן שמים בתבונה:

כ"ד גומלת כו' דאיהי ד'. רוצה לומר מלכות, דאיהי רביעאה לכל תלת, ואיהי רביעאה לג"ר כנ"ל, בסוד עטרת בעלה, את רביעי לשמא קדישא, ואמר דאיהי ד' רוצה לומר שהיא נקראת אות ד' על שם שהיא דלה ועניה לית לה מגרמה כלום, ואמרו (שבת קד ע"א) ג"ד גמול לים, והוא כמו שאומר כאן, ואמר כאן ב' דברים, א' גומלת ומגדלת ב' גומלת חסד כו':

כ"ה י' חכמה. דכל יו"ד היא חכמה אלא לכאן חכמת שלמה והיא נאלכת קודם בעלה, בסוד ד"ו פרטופים, ד' ו', ולכן כל השם הוא כסדר העשר ספירות, ות"ת כולל אבהן, ולדיק – בנין: כ"ז א' אמן כו'. עתה חוזר לפרש בפרטיות:

כ"ח ביהכלל דא"ק כו'. רוצה לומר בכתר כמו שמפרש והולך, ורוצה לומר שהיכל ראשון שהוא דאימא כנ"ל כולל ד' היכלין, ג"ר ודעת כידוע בכל היכל שביעי, והוא ד' גליון דכסא, וששה היכלות למטה שית דרגין, והן ג' אותיות ראשונות כנ"ל וג' אחרונות הן סוד הדעת כולל ו"ק, שורש לשית היכלין שתחתיו כידוע שזהו סוד הדעת, ולפי שהדעת נכלל מג"ר כן נתחלק לג' אותיות שכוללן ז"ת, דו"ט ולדיק מכריע בינתיים, שעל זה הולך בתלת תלת, ספר וספר וסיפור, ולכן לא מפרש רק הג' אותיות בג' היכלין דהיכל זה, וכמו שאומר לקמן למטה עד הכא א' מן אב"ג, מאי ב' כו' ג' כו', לכאן הוא היכל הכתר ואמר קדמאה דכל קדומים משום דח"ו ב' ג"כ קדומים לעולם אלפים שנה קדומה לעולם חסד יבנה, ואמר דאית אדם כו'. רוצה לומר לכן א' דא"ק, דא' מורה על אדם, ושם הוא אדם אע"ג דכל ספירה נקרא אדם מכל מקום הוא אדם קדמאה, ואמר כתר עליון דיך שאר כתרים כמו כתר דז"א ושאר פרטופים וכמו שאומר בריש אידרא זוטא רישא עילאה עתיקה קדישא סתימין רישא דכל רישין, והוא כולל ג' ג' רישין, גולגלתא ואוירא ומ"ס, ונגד זה אמר כתר עליון סתים וטמיר – כסדר, ועוד למעלה למעלה דל"א כולל ג"כ ג', שכל רישא כולל ג' שלכן אמר שם ג', דלאו רישא, ולא ידע, ולא אחיידע כו', ונגד זה אמר כאן סתים כו' עלת כו' קדמון, והוא מלמטה למעלה והבן מאד:

כ"ט בנין האי אדם קדמון אתמר בעלת כו'. רוצה לומר, דאדם קדמון דהוא הכתר, אמר, ואהיה אלכו רוצה לומר אלכל עילת העילות, אמן כמו שמפרש והולך דעלת העלות אמר לא"ק נעשה כו', נמצא דהוא האומן, וכל פסוק זה על היכל זה, ואהיה אלכו אמן – בכתר, (משלי ח ל) ואהיה שעשועים יום יום – בחו"ב דכלילין כדל"א, אע"ג דאמר בחכמה נכלל ג"כ הבינה ללא מתפרשין וזהו ב' פעמים ואהיה כמו שכתוב (שמות ג יד) אהיה אשר אהיה, (משלי סם) משחקת כו' הוא הדעת שעליו נאמר (תהלים קד כו) לויתן זה יכרת לשחק בו, ועיין בזוהר פ' שמות י"א ב' וכל השמחה ושעשועים – הכל בו וכמו שאומר במדרש הנעלם פ' תולדות, ואמר ג' דברים, משחקת לפניו בכל עת הוא במקומו וזה לפניו בג"ר דהם נקראים לפניו, ואמר בכל עת – דשם לא מתפרשין לעלמין והוא חידו תדיר, זיווגא תדיר ללא פסיק, משחקת בתבל ארטו – בנוק, ושעשועי את בני אדם – דברורא שהן ארץ ואדם כמו שאומר בפ' ויגש ופ' אמור ושאר מקומות וכמו שכתוב (ישעיהו מה יב) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי, והן ו' אותיות הנ"ל ואהיה כו', א' ואהיה כו', יום יום ב' ג', משחקת לפניו בכל עת – לדיק דנקרא נהר על שמו וכן ידע, וכו' נכלל בו וכל שרשו ואכילתו משם וכן פעולתו, לזה משחקת כו' ושעשועי י' ת':

כ"כ אנת יהיב כו'. דהוא אדם קדמון, הראשון שנקטייר בציור אדם ולכן יהיב כו' ועיין לקמן קל"ב א' אשכחנא כו', ומכל מקום כלן כליין בראשון דהוא כולל תלת ועיין בריש אידרא זוטא:

כ"ג וכל אברים וכל גוונין ואנא יהיב חילא דישתמודע ביה דאם כו'. עיין שם קל"ב א' דתלת אדם, מנהון ג', שרטוטין וצורין וגוונין, והכל ביהכל הזה כמו שאומר למטה ג' תלת דיוקנין כגונא דאדם דבריאה כו', ונכלל באדם הזה בתחילה כנ"ל, ואמר ה' דברים נגד ה' אותיות דשם זה שכלל הכל בא"ק, צורין ודיוקנין ותיקונין סתימין – ג"ר, אב"ג, אברין – ב' דביה רמ"ח אברים ועיין לעיל ריש תיקון ל"ט, וגוונין – בת', וכמו שאומר לקמן קל"ב א' ודא תפארת שפירו דכלל כו', ונגד יו"ד, חכמה, הוא שכל דעלת העלות יהיב דבגיניה נחית עלת העלות וכמו שאומר בזוהר חדש פ"ה ב' א"ר אלעזר כו' א"ל אין דהוא א"ק הוה בני עלמין ומחריבן בנין דעלת העלות לא הוה משתתף תמן בנין דעד השתא לא הוה שלים בנוק' דיליה כו' דבכל אתר דלית שכינתא תמן לית שלימותא תמן ועלת העלות לא שריא תמן כו':

כ"ד שמיא וארעא וימא כו'. כמו שמפרש והולך דגת הים, והוא נוני ימא דלעילא, ובעוף השמים כו' ובכל הארץ ועיין לעיל ק"ד ב' ומאן דאיהו מסטרא דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א אתמר ביה וירדו דגת הים כו' בכלל שליט כמה דאחברי בשמיא וארעא וימא ועליה אתמר מה שהיה כו':

שליחמי ניהו שליחאי אדם דאתמר ביה נעשה אדם, דא חכמה עלאה דאיהי בדיוקנא דכתר, ועוד נעשה אדם דא עמודא דאמצעיתא, בצלמנו דא חכמה, פדמותנו דא אימא עלאה, דכמה דאיהו אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשיה, בדיוקנא דכתר עליון חכמה ובינה, הכי איהו בדיוקנא דעמודא דאמצעיתא וצדיק ושכינתא תתאה, דבספירן כלא איהו אצילות.

שליחמי נעשה אדם, עלת העלות למאן אמר האי, אלא עלת העלות אמר ליו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו לגו מעשר ספירן, ומאי ניהו עשר ספירן אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וההוא דאמר נעשה אדם איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א,

ביאור הגר"א

^פ ומאי ניהו האי אדם כו' ועוד נעשה אדם כו'. לשניהם נקראים אדם, מה, מה שמו ומה שם בנו, וכן באלה הגשמי, אדם הראשון בדיוקנא לחכמה שאליו נאמר ורדו דגת הים כו', ושת בנו דכרגא דעמודא דאמצעיתא שעליו נאמר ג"כ ורדו כנ"ל, והוא מה שהיה הוא שיהיה, שהיה בשה, ויולד בדמותו כללמו, הוא שיהיה במשה, ועיין לעיל נ"ב ב' עד דייחתי ההוא לדתמר ביה ויפן כו' וחיליה צימא וביבשתא וברקיע כו'.

^פ האי אדם לדתמר ביה נעשה כו'. אמר בצלמנו כדמותנו, לשם ב', לדתמר למטה מאי ב' זה אשתמודען ל"ו פרטופים לדתם עילאה, וזהו בצלמנו כדמותנו להוא דו"ג כמו שאומר בריש פ' שמיני ושאר מקומות, ואמר ועוד נעשה כו', דא"ק עבד אדם וכליל ביה דו"ג דוגמת חו"ב, וזה שאומר בצלמנו לא חכמה כדמותנו כו'. דבעתיקא קדישא לא אשתמודען דו"ג כמו שאומר למטה ובאידרא זוטא להתחלת דו"ג בחו"ב ומכל מקום שרשם שם זה שאומר למטה זה אשתמודען דו"ג כו' ואמר דכמה דאיהו אדם דבריאה כו' רואה לומר האדם הגשמי שבו ג' אדם נר"ן, דבי"ע דוגמת חו"ב, ודוגמת ג' התחונים דכאן דבאלה מתלבשין, והוא ג' עליון באלה הראשון, מה שמו, וג' תתאין בבנו, אדם השני כנ"ל ועיין לעיל ק"ח ב' זה שאומר דבספירן כלל כו'. רואה לומר כל הגר"ן הוא דלילות ועיין בריש פ' משפטים:

^פ ועוד נעשה כו' והוא דאמר נעשה כו'. עיין לעיל ק"ל א', אלף ה"א יו"ד ה"א איהו רזא דעשר אתון מעילא לתתא, האי איהו כתר בריש כולה שמהן, ולעילא מיניה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אלף דלת טו יוד לעילא מיניה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וכלהו ארבעין ותריין אתון, ואלין אינון אתון לתתא דהוון שמהן עילאין וארצות החיים, דאלין אתקריאו שמי השמים, ומאן דברא בהון כלל, אומנא דכלל, עלת העלות כו', ולקמן קל"ד א' אמר תא חזי כמה עילות סתימין דאינון מתלבשין ואינון מורכבין בספירין כו' וכל נהורין דאינון לעילא מנהורין, אינון כתרין על רישייהו, ורזא דמלה אלף ה"א יו"ד ה"א דא רזא דעשרה כתרין דאינון מורכבין על עשר ספירין, ודא איהו כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אלף על גבי אלף, אלף עשר נהרין בעשר, ה"ד עשרה עשרה הכף בשקל הקודש כו', והענין הוא כי ג' רישין מלמטה למעלה, מ"ם וגלגלתא ורדל"א שנקרא עלת העלות, ומיהו אע"ג שגלגלתא למעלה ממ"ם, והוא כתר ומ"ם הוא חכמה דא"ל, זהו בקרקפתא אצל מקרקפתא ולמטה שמוקף את מ"ם נקרא גלגלתא בינה כמו שאומר לעיל ריש תיקון י"ט ל"ז ב' וימודו בעומר לא שכינתא עילאה דאיהו עומר גלגלתא דאיהו גלגלתא דרישא, וזה שבינה וכתר הן דרגא חד בכל מקום וסם אחד להם, וכתוב איהו אשך אהיה, ואע"ג דבינה לבד, שם הוא בינה שדחכמה וזה שאומר י"ג א' כתר כו' ואיהו קרקפתא דתפילין, רואה לומר דווקא במקום הנחת תפילין בקרקפתא למעלה, והנה בין גלגלתא למ"ם יש אוריא עילאה כי הג' רישין הן בח"ב דא"ל וכמו שהכתר אינו מן הספירות והוא שרשן והוא נעלם, כן הוא בא"ל שאינו רק ט' ספירות וכתר דלילה הוא נעלם מאד, ברה לך כו', וגלגלתא ומ"ם הן חו"ב דלילה לכן גלגלתא שורש לכל החסדים, גלגלתא חורא, וכולא תיקונין דלילה כמו שאומר באידרא רבה, ומ"ם בוינא דקדושתא, שביבין נור, וכן תיקונין הזקן, וכן הוא יתיב כחמרא על כו', ואוריא הוא נעלם שהוא הדעת והוא נהירו דרדל"א שדעת במקום הכתר לעולם והוא אינו זמנין הספירות לכן אינו נחשב ג"כ בכלל ג' רישין, וכל זה הוא למעלה אצל כשמוקיפין למ"ם אז הוא לבוש למ"ם וגלגלתא לבוש אליו, ומ"ם הוא חכמה, ואוריא – דעת בין חכמה ובינה, וגלגלתא בינה כנ"ל וזהו מה שאומר לקמן קכ"א א' ולמעלה ס"ז ב' כתר ע' שריא ברישא דב"נ כו', אין סוף אתקרי מלגאו, כתר עילאה מלצר, דמשמע דמ"ם הוא גבוה במדרגה יותר מגלגלתא, ובאידרא זוטא רפ"ח א' אמר תלת רישין כו' רישא חדא ח"ם לדתמיה וכל מתפתחי חכמה דא סתימיה רישא דכל רישא לשאר חכמות רישא עילאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא, משמע ש"ם נקרא חכמה בערכו, וכתר ודאי גבוה הרבה מחכמה, והחכמה מאין תמלא, אצל כפי מה שכתבתי למעלה ניהא, ואמר לקמן קכ"א א' מ"ם אתקרי אין סוף דאתפליג לתלת מוחין דאינון י' י' דלתרמיזו בהאי שמה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ודא איהו מלגאו אצל שמה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א איהו כליל א' א' א' ואינון תלת אורין דמתלבשין בהון תלת מוחין י' י' י', שמה חד איהו גופא ושמה תניינא מוחא, דא מלגאו ודא מלצר, והוא כמו שכתבתי למעלה, דלמטה הוא להיפוך דמ"ם מתלבשא באוריא, ושמה דאוריא הוא דלפין כמו שאמר ג' אלפין ג' אורין, דכל חד כולל מתלת והוא הדעת שהוא שקוי דלילגא כידוע והוא מהשאמר לעיל י"ג א' מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארץ אצילות איהו שקוי דלילגא דרועו וענפוי כמיה דאשקוי דלילגא כו', וגלגלתא שמוקפת את מ"ם הוא אהי"ה דלפין, דבין למעלה בין למטה הוא אהי"ה כנ"ל, והוא המתפשט בכל ספירין והוא כתר דלהו, שכל ספירה מתחיל מחכמה והוא כתר דכל חד וחד, וכמו שזכרתי, נוק', היא המשלמת מלכות דלהו, כן הוא משלים כתר דלהו, שלעולם כתר אינו מן הספירות בעצמן רק כתר על רישיהון ושרשן, ואהי"ה הוא לעולם בחינת גוף וכמו שאומר לעיל ח' ב' דה' ב' חיים הן אהי"ה, ופרשיות הן הוי"ה, ואמר למעלה ה' א', אדנ"י מרכבה להוי"ה ובה אתעטף ואוף הכי הוי"ה אתעטף באהי"ה למצרי עלמא, אצל שם הוי"ה איהו מרכבה למאריה, לכתר עילאה, ובג"ד אין קדוש כה', עלת על כלל, טמיר וגניז בכתר כו', ורואה לומר הוי"ה באדני הוא זו"ג, הוי"ה באהי"ה הוא חו"ב, אצל איהו מרכבה למאריה, לאהיה בכתר עילאה, והנה הם כלם בכתר, דגלגלתא המוקפת הוא אהי"ה ובה מתעטף אוריא הוי"ה, והנה מ"ם אף שהוא הוי"ה בג' יודין כנ"ל מכל מקום ביה שם אדני מלא ג"כ, שביה ראשית הגליו לזו"ג ומשם מתפשטין והוי"ה מתעטף ביה כנ"ל, והן כולם מרכבה לגלגלתא עלאה, והנה אוריא נעלם ונכלל בגלגלתא ולא הזכירו באידרא זוטא כנ"ל וכאן פעמים שזכירו למטה בלבד מ"ם ופעמים למעלה שלכן קכ"א א' מזכירו למטה לבד ולא הזכירו בגלגלתא וקורא

אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים (ישעיה מד ו), תלת יודיים מעידין עליה דלית לעילא מניה ולית לתתא מניה ולא באמצעייתא, לית אלוה בכל צד בר מיניה, בהאי שמא אשתמודע הוא בלא חושבן.

של"ח וציון דהאי היכל, אינון עשר ספירן דמתלבשן בעשרה דברים דאתבריא ביומא קדמא, ואינון שמים וארץ, אור וחשך, תהו ובהו, רוח ומים, מדת יום ומדת לילה, שלש שמים אית לעילא מן שמים דאיהו שמי השמים העליונים, ואית אור לעילא לעילא דאתקרי אור הגנוז לצדיקייא לעלמא דאתי, דעינא לא שליט עליה, ואית חשך סתים דאתמר ביה (תהלים יח יב) ישת חשך סתרו, ואית תהו ובהו לעילא, דאתמר בהון (ישעיה לד יא) קו תהו ואבני בהו. ואית רוחא דקודשא, דאתמר ביה רוחו הקדוש המרחפת על אנפי מיא דאורייתא, שמא מדת יום ומדת לילה, מדת יום שכינתא עלאה, מאי יום עמודא דאמצעייתא, שמדמניה יומין ארוכין, הדא הוא דכתוב (משלי ג ב) ארך ימים בימינה, הדא הוא דכתוב (תהלים מב ט) יומם יצנה יהוה חסדו, יומין זעירין מסטרא דזעיר אנפין צדיק, מדת לילה אימא תתאה, עד הכא א' מן אב"ג.

ביאור הגר"א

ליה גופא על סם שנכלל בגלגלתא לפי שאינו עוסק סם צסם אהיה רק לחלק בין הויה להויה כמו שאמר ההוא סבא סם, קס סבא דסבין כו' ולקמן קל"ד א' הזכיר סם שניהם ואמר דאהיה הוא עשרה כתיב כנ"ל והוא גבוה על עשר ספירות ולמעלה דאלפין ודיוזין אוריא ומ"ס, ולקמן ק"ל א' קאמר דאהיה כתר בריש כו', ולמעלה מ"ס כליל שורש דו"נ הויה דיוזין ואדני לעילא מיניה סם מ"ה באוריא עילאה אצל הענין הכולל שלעולם אינו חושב אוחס הגלגלתא ואוריא רק לחד ולכן סם ק"ל א' אינו מזכיר הגלגלתא למעלה ומסיים צסם מ"ה אוריא עילאה, ולמטה בלבושין מזכיר גלגלתא לצד ולקמן קל"ד א' שאמר וגבוהים עליהם כו' מכוון ג"כ שסם מ"ה על סם ס"ג, אלן על גבי אלן כסדר וכמו שאומר בד' ק"ל א' לענין סם הויה ואדני, ואלו ג' כוללן כל הראש, כח"ב, אוריא ומ"ס וגלגלתא מלמעלה למטה, וחשיב גלגלתא למטה במקום בינה חשיב אוריא לכתר ובאמת כל חשיבות הגלגלתא שהוא גוף מלצר לגבי מ"ס אינו אלא משום נהירו דביה, דעלת העלות מתלבש ביה ומתגלה באוריא, ובאלו ג' נבדל העולם שהן ספר וספר וספור, כח"ב, ובהן סם מ"ב שידוע שהוא בראש כמו שאומר לקמן קל"ג ב' והוא בכח"ב כידוע אצל סדרן למטה בלבושין מ"ס ואוריא וגלגלתא, ס"ג ומ"ה כמו שאומר לקמן קכ"א א', וקמ"ג – בגלגלתא, וכן הוא למעלה בשרשן, בגלגלתא למטה מורה עליה למעלה דהיא ג"כ קמ"ג, אהיה אשר אהיה, ואוריא על אוריא, דבגויה סם מ"ה, ומ"ס מורה על עלת העלות דהוא סם ס"ג וזה שאומר כאן עלת העלות אמר ליו"ד ה"א וא"י ה"א. ורואה לומר עשר ספירות דאינון עשר כתיב, והן עשר ספירות דהיכל הזה כמו שאומר למטה ואוריא דהאי היכל אינון עשר ספירות דמתלבשין ביו"ד דברים כו', דאינון עשר ספירות הפרטים והוא דאמר נעשה כו', וכלל כלילין בתלת תלת, ג' יודין וג' אלפין דהויה כנ"ל, וג' אלפין דאהיה, וג' דאהיה בג' דהויה, והויה בהויה:

פ"ב ואוריא כו' ואינון שמים כו'. הכל בעשר ספירות כמו שמפרש והולך:

פ"ב שמים אית לעילא כו'. רואה לומר שמים שלנו ועיין לקמן ק"ל א' ואלן אינון אחוון דאתבריאוו בהון שמיא עלאין וארצות החיים דאלן אתקריאו שמי השמים כו', והן שמים וארץ, חכמה ויסוד, שהן שירותא וסיומא, שיסוד הוא סיומא דמתחבבה כמו שאומר בפ' ויקרא, וכן בריש ספרא דלניעותא נקרא הארץ, והוא דוגמא דיליה כמו שאומר כאן שהוא אדם דליצירה דוגמת חכמה, ועיקר השמים וארץ הוא בכל מקום בינה ומלכות, בנות, אצל כאן הן מדת יום ומדת לילה, דכורין, דבהון שמים וארץ, תהו בהו הן נ"ה, וחושך – גבורה, ורוח – ת"ת, ומים – חסד, והן ה' ספירות, דיסוד כליל מנהון, וזה שכתוב והארץ היתה כו', ואור הוא כתר, בא אחר כולם, וזה שאומר ואית אור לעילא לעילא אמר ב' פעמים לעילא ואמר דעינא לא שליט עליה רואה לומר כמו שכתוב (ישעיהו סד ג) עין לא ראתה, ועינא לא שליט בכתר (כמו שאומר ברעיא מהימנא דכתר הוא כ', למעלה מעשרים, דעינא לא כו') דנקרא אין, והוא אור הגנוז כמו שאומר בפרק א' דספרא דלניעותא:

פ"ב דאתמר ב' רוח הקודש המרחפת כו'. עיין לעיל ע"ו ב', ורואה לומר דרוח הקודש שורה על אינון דמתעסקין באורייתא וכמו שאמרנו (ע"ו כ ע"ב) תורה מביאה לידי זהירות זהירות כו' לידי רוח הקדש:

פ"ב מדת יום כו'. דעלה נאמר מי מדד כו' בה' גוונים דילה כמו שאומר לעיל תיקון ה' וסוף תיקון י"ה, וכן הוא בשכינתא תתאה, ה' זעירא, כמו שאומר סם ובריך תיקון י"ט דהיא אתעבידת מדה מתתא לעילא:

פ"ב דמיניה יומין ארוכין. דת"ת נקרא אריך אנפין, ישראל סבא, ויסוד זעיר אנפין, נער ישראל וואהבהו, דסבין הן בחג"ת אברהם זקן, כי זקן יצחק, אב זקן, כי כדו כו', ונה"י – נערים כידוע כמו שכתוב והנער שמואל, והואשע צן נון נער, והוא נער את בני בלהה, ועיין בזוהר פ' בראשית כ"א ב' וסם י"ה ב' אמר אלן אנפי ברכבן דביקנא חתימין, כרובין אנפי זוטרא כרביין כו', ואותיות גדולות ואותיות קטנות הן בעמודא דאמצעייתא ולדיק, וכן בצנינה ומלכות כידוע, ואמר הה"ד אריך כו'. והוא נקרא ימין, חסד, כמו שמפרש והולך הה"ד יומם יואה כו' אלמא חסד הוא ציוס, ורואה לומר ששני אלו המדות, מדת יום ומדת לילה, הן אריכו דיומין לעולם הבא, ליום שכוונו ארוך, וקצר ימים בעולם הזה, וזהו מדת יום ומדת לילה, וכל זה בעשר ספירות דכתר דהיכל הראשון כנ"ל, וזה שאומר עד הכא א' מן אב"ג וקאמר אב"ג משום ללא מפרש אלל ג' אותיות דדרך זה כנ"ל:

שמאי ב' (בינה), בה אשתמודעין דו פרוצופין דאדם עלאה, שמ"ג תלת דיוקנין, כגוונא דאדם דבריאה דיצירה ואדם דעשיה, שמ"ג אית לה (דף קיט ע"ב) רישא וגופא וזנבא, רישא דא י', גופא פרוצופא, קוצא דלתתא זנב, ובגין דא אמרו מארי מתניתין, אדם הראשון עשה לו פרוצוף ולבסוף זנב, זנב עליה אתמר (בראשית כא ח) ויגדל הילד ויגמל, עד דיתעביד פרוצוף.

שמועוד אבגית"ץ, שמ"א איהי מורה על א"ל מסתתר מעיני כל חי ונעלם מפל היצורים כלם, אדירירו"ן עליה אתמר קומה אדיר ירון, ואית ממנא תחות ידיה דאתקרי אדיר"ר אדירים, ותחות ממשלתייה אתני"ה, ואיהו נפיק מהאי פסוק (במדבר כד כא) אית"ן מושבך ושים בסלע קנ"ך, שמ"ח תמן אית"ן ואיהו תנ"א, ק' קנך, שמ"ט קנה חכמה קנה בינה (משלי ד ה), יהו"ה קנני ראשית דרכו (שם ח כב) לעילא מכלא, קדם מפעליו מאז, מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ (שם), מאי מראש, אלא הכי אמרת אורייתא דאיהי ראשית, אגא אקדימת למהוי רישא לעלם.

ביאור הגר"א

שמ"י מאי ב' כו'. כנ"ל דלא אשתמודעו דו"נ אלא במ"ס דהוא חכמה, ב' כנ"ל:

שמ"ג א' תלת כו'. דבה נכללו כל החלת כח"צ שהן ג' אדם הנ"ל והוא מנין ג':

שמ"ה ג' אית לה כו'. עתה מפרש שבזכותו נכלל ג' אדם הנ"ל שהוא רישא וגופא וזנבא, וגופא וזנבא הן ד"ו פרופים, אדם ליצירה ועשיה, ורישא הוא אימא עלאה שלכן בינה כוללת ג', ב' דחכמה וא' דכתר, דבאותיות, א"ב הן ביחד שלשה וג' כוללם, כן הוא כאן ב' – חכמה, בה ד"ו פרופים, ובינה כוללת גם כתר דביה רק אחד אחד בכל כל ולכן היא נכללת בשלשה, והן ג' אדם הנ"ל והוא ראש בטון גויה, ושם הזנב זבטון, ושם קומת הנוק', וכן בעולם שנה נפש, ואמר רישא דא יו"ד דהוא רישא שעל הגימ"ל, גופא – פרופא שהוא ו', וזנב הוא ד', נוק', ואמר ובג"ד כו' פרטוף ולבסוף זנב כמו שאמרו במדרש רבה והוא כנ"ל וכן על הנוק' אמרו (זכרות סא ע"א) חד אמר פרטוף וחד אמר זנב, כי היא נכללת בג' אדם הנ"ל שהן ג' דרגין דכוללין הכל, וברישא היא עטרת בעלה, וכן היא פרטוף וזנב, והן חולס שורק חיריק כמו שאומר לעיל נ"ד ד' ועיין מה שבארנו שם בארוכה, ואמר זנב עליה אתמר כו'. רואה לומר כל זמן שהילד יונק משדי אמו נעשה זנב לה שהוא בחיקה עד שנתגדל ואין לריד לאמו אז הוא פרטוף ואח"כ כשהוא מוליד נעשה הוא אב וכן הנקבה תחילה בחיק אמה ואח"כ פרטוף ואח"כ אם לילד לידה וכמו שאמרו (שמות רבה פרשה נב) לא זז כו' בתי כו' אחותי כו' אמי כו', והן ג' דרגין דג', והוא נר"ו, נפש נקרא זנב, ורוח פרטוף שהוא עיקר האדם, והגשמה הוא אם המגדלתו ומורה לו דרך, (משלי א ח) אל תטוש תורת אמן, והן ג' היכלין דהיכל הראשון הכוללן אימא עלאה והוא כמו שאומר לעיל ב' ב' ואיהו שביעאה לון באימא, אלא שכאן לפי סדר הימים, ליום הראשון הוא בחסד אור, והשני זמים גבורה, וכן לקמן קל"ג ב' אלא לאימא מתלבשת בחסד שהוא יומא דכלל יומין, והיא מידת יום, (תהלים מז טו) יומם יורה ה' חסדו כנ"ל, והיכל שביעי הוא הנה נתתי כו' כמו שאומר לקמן קל"ג ב':

שמ"ו ועוד אב"ג ית"ץ כו'. מפרש והולך כל השפה אותיות – הכל בשמות, שכל אות הוא שורש לשמות וספירות כמו שמפרש והולך דביה נברא העולם כנ"ל ולכן מתחיל התורה בו, ויואל מפסוק ראשון כנ"ל, וביה כלילין הכל :

שמ"ז א' איהי מורה על אל כו'. דהוא אל עליון כו', כתר כמו שאומר לקמן קכ"ב א' והוא מסתתר מעיני כו' כנ"ל (ישעיהו סד ג) עין לא ראתה, ונקרא אין וכנ"ל והוא באצילות, ושם אדירירו"ן הוא דבריאה כידוע, ואמר עליה איתמר קומה אדירירו"ן רואה לומר בהיכלות דפרקי היכלות, ואדיר אדירים. הוא ביצירה ואתני"ק. הוא בעשיה, ואמר ואיהו נפיק כו'. רואה לומר, ממלת איתן כולו, וק' דקנך, כמו שמפרש והולך:

שמ"ח תמן כו'. והוא סלע דשפחה דהוא נער, סיהרא דעץ הדעת, ואיהו תניא דאיתן, ברייתא, שפחה תנינא דמשנה, ועיין לקמן קמ"ה ב', והכל בכתר דלהון, א' דשם זה כנ"ל, ושמות הראשים דשם הראשון משם מ"ב כמו שמפרש והולך הוא אדירירו"ן ביהרירו"ן גיהרירו"ן יגבי"ה תלמי"ה כתיב"ה שלשה ראשונות מהשמות כרון ריון, וג' אחרונות שהן ז"ת מסיימות ב"ה, וכיואל בזה בעשר ספירות דבדברי הגאונים אלא שהוא באופן אחר, ושם חו"ב שניהם י"ה אלא שחכמה מתחלת בב' ובינה בג', וזהו החילוק בין שמותיהם, וכתר באלף (ועוד בג"ר ח' אותיות ובג"ר ה' אותיות שהן ג' פעמים י"ג שבהם כידוע והוא הטל, טלא דבדולחא, ור' היא עד המזל העליון, וה' היא עד המזל התחתון, לכן בג"ר שהן עליונים ח' כו' כנ"ל) ולכן אומרים במוספי יום טוב אדיר אדירנו, שבו כתר יתנו לך ה' אלוקינו המוני מעלה, מלאכים שהן ביצירה, אבל בשבת מתגלה הבריאה ולכן אין חטאת במוסף שלו:

שמ"ט קנה חכמה כו'. רואה לומר דחכמה נקראת קנין כמו שכתוב (משלי ד ה) קנה חכמה, ובינה נקרא קנין, אבל כתר הוא קנין קדומה להון, שלכן נאמר (משלי ח כב) קניי ראשית להון, וזה שאומר ה' קניי ראשית דרכו לעילא מכולהו. וקאי על הכתר דאיהי תורה קדומה ונאמר בה קדם מפעליו מאז, ואמר מאי מראש אלא כו'. רואה לומר, מעולם שהוא העולם, נסכתי להיות מראש לו, ראש לעולם והוא הכתר, ואמר כל זה לפרש השם אתני"ק – איתן ק', ק' קנין, איתן תניא, שהוא התורה והוא תורה קנין של השם יתברך, תורה קדומה:

ש"ב' ביהרירוין (נ"א ביהרירוין) כי ב"ה יהו"ה צור עולמים (ישעיה כו ד), ש"א ואיהו ב' ברוך, וסימן ש"ב ברוך ראשי אתון, ב' ברכות, ר' ראש, ו' ומקור, ד' פל, דא הוא ראש ומקור לכל הברכות, ובגין דא ב' איהי חכמה, ומורה על הכתר דאיהו רישא ומבועא דכל ברכאן, ובגין דא ב' תרין לחשבנא.

ש"ג' גיהרירוין, ואיהו תליתא, ודא שכינתא עלאה ספירה תליתא, (ובגין דא ב' איהי חכמה, ומורה על הכתר דאיהו רישא דמבועא דכל ברכאן), ש"ו ועלה אתמר (ישעיה מ ד) פל גיא ינשא, ואיהו גמטריאות פרפראות לחכמה.

ש"ה ועוד ברוך ב' אחזי תרין, שכינתא עלאה ותתאה, ר' ראשית חכמה, ו' אחזי שית ספירן, ד' אחזי על פתח עלאה, ודא איהו רזא פל הכורע כורע בברוך מעילא לתתאה, למכרע ביה לההוא (למנדע ביה בההוא) דכל מבועין ומקורין דברכאן בידיה, דאיהו עלת העלות, וכל הזקף זוקף בשם, צריך לזקפא ליה ביר"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו מלגאו דעשר ספירן, דאיהו עלאה וזקיף על כלא, ולית אלו"ה לעיל מגיה, ובגין דא ב' אחזי על הכריעה, דכל הכורע כורע בברוך, ש"ו דאתמר ביה (בראשית יד כ) וברוך א"ל עליון, ג' אחזי על הזקיפה ש"ד איהו גאה גאה על כלא, ולית מאן דיתגאה עליה, ובמאי אתגאה על כלא, באת י' מן אבגית"ץ, ודא

ביאור הגר"א

²⁶ ב' ביהרירוין. כנ"ל שאלו ג"ר מסיימות בשוה, והתחלטה הוא ב"ה כמו שמפרש והולך כי ב"ה כו' שהוא שמא של החכמה ועיין לעיל ריש תיקון כ"ב מה שאומר בזה בארוכה שהן ב' עלמין סתימין לחכמה שהיא ד"ו פרופין דב' של חכמה כנ"ל:

²⁷ ואיהו ב' ברוך. דברכות הוא מחכמה, שכל הדברות הוא ממ"ס, נביעו דכל ברכאין:

²⁸ ברוך ראשי אתון ב' ברכות ר' ראש ו' ומקור ד' כל לא איהו ראש ומקור לכל הברכות ובג"ד ב' איהו כו'. מתחילה מפרש הפירוש של ברוך דמורה על האלף, לחכמה היא מעין שהיא בריכה, ברוך, וכתר הוא מקור של המעין כמו שאומר בפ' זב, זה שאומר ובג"ד ב' איהי חכמה ומורה כו'. דכתר איהו נעלם ואינו מושג אלף מכח החכמה, (איוב כח יב), לחכמה מאין תמלא, ע"כ (איוב כח א) יש מולא לה, וכמו מקור שהוא נעלם ואינו מושג אלף ממעין שעל כרחך יש מקור למעין, ולכן בתיבת ברוך שהוא חכמה מרומז הכתר שהוא ראשי תיבות ב"ר כה"ר ראש ו"מקור כ"ל, ברכה הוא חכמה ראש, ומקור כל היא כתר, ואמר ובג"ד ב' תרין לחושבנא רוכה לומר אע"ג דהתורה מתחלת בב' וכן המספר, מכל מקום הוא תרין לחושבנא שמורה שיש אחד קודם לה אזל האחד לבד אינו במספר, וכן בראשית מתחיל בב' ואח"כ ראשית שהוא נקרא כאן כתר:

²⁹ ג' גיהרירוין כו'. ג"כ כמו החכמה, ושניהם ב"ה, הן בחכמה וחכם בזינה, אחתה ומודעתה כלילין לא בלא, כתרין רחמינן דמתחבקינן כו', אלף שנתנה בלות הראשון שהוא ג' ולכן מפרש והולך ואיהו תלילתאה ודא שכינתא עילאה כו':

³⁰ עלה אתמר כל כו'. כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ע"ה ב' ובהון כל גיא ינשא, והוא דכולא כלילא ביה ודא רעיא מהימנא דאתמר ויקבור אותו בגיא, א"ב ל"ג מכילין כו', ורוכה לומר דנאמר ביה (ישעיהו נג ה) והוא מחולל כו', (משנה סוטה פ"ט עו) חכמת סופרים תסרת, נאמר (ישעיהו נב יג) ירום ונשא וגבה מאד, וזה כל גיא שהיה שפל מאד – ינשא, והוא שעליו נאמר (דברים לד ו) ויקבור אותו בגיא, וזה, רוכה לומר בזינה, ינשא, שבה כל הזקיפות כמו שאומר למטה ג' אחזי על הזקיפה, וזהו ג"י של השם רוכה לומר גיא, וזה י"ג מכילין דרחמי ג"י של השם שהוא בגיא הג"ל והוא א"ב של כתר חכמה, וג"י של זינה, הוא בגיא, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש שם ובהן ינשא, והיא גיא לחכמה שהוא הר, והיא נוק', גיא, כר לבעלה, כסא לכבוד, מקום הנקבות גיא, ועיין באילרע רבה ובפרק ג' דספרא דלניעותא, ואמר ואיהו ג' פרפראות לחכמה. שהיא פרפרת לחכמה שעליה, וגמטריאות הוא ג"כ ג' של השם זה, וכל זה לפרש שהיא ג':

³¹ ועוד ברוך כו'. עתה חוזר ומפרש שניהם, חו"ב, ואמר ברוך שהוא חכמה ונכלל בו כל העשר ספירות, חכמה עד מלכות, וכתר הוא כלל הברוך שהוא ראש ומקור לכל הברכות כנ"ל ואליו הכריעה כמו שמפרש והולך למכרע ביה לההוא דכל כו', וזקיפה צ"ס שהוא דרגא דזינה שהיא סומך ה' לכל הגופלים וזוקף לכל הכפופים, דהשם זוקף לכל הכפופים כמו שאמרו (ברכות יב ע"א) מאי טעמא דכתיב ה' זוקף כפופים, והיא ס"ג – סמ"ד וג', סומך וזוקף, ומפרש והולך דהוא צ"ס מ"ה וכמו שאומר לעיל א' דשם זה הוא מלגאו דעשר ספירות דהוא האומן, והוא דאמר נעשה אדם הוא שם ס"ג שהוא נודע במ"ס, ושם מ"ה באוירא דמ"ס מתלבש ביה וכמו שאומר לקמן קכ"א א' לא גופא ולא מוחא, והן חו"ב וכלם מעידין על עלת העלות אלף שזה מלגאו על שפעו זה מלצר על יכלתו, וזה הכריעה והזקיפה שהן חו"ב, ובברוך כורע גופו, ובתאה – ראשו שהוא הכתר, ראשית כנ"ל, וזוקף בזינה, השם – שניהם, דכולל שניהם כנ"ל:

³² דאתמר ביה ובדוך א"ל עליון. מפרש הקרא על חכמה, דהוא עליון על א"ל דהוא חסד, נהירו דחכמתא, ולכן נאמר שם והוא כהן לא"ל עליון, דשם כהונא רבתא:

³³ דאיהו גאה כו'. רוכה לומר בזינה זה שאומר מאי דכתיב כי גאה גאה, ארבע גאים כו', שהוא חגת"ס, מרכבה דילה, והיא מתגאה עליהן, ואמרו (תפילה של שבת) המתגאה על חיות הקודש, ושם מקום הגאה כמו שאומר בפ' תרומה קכ"ט א' מאן איהו גם רוח כו' דהא לית גבחות באויריתא אלף בעלמא דאתי והיא נקראת מרום, (ישעיהו ו א) כסא רם ונשא, ואמר ובמאי יתגאה כו'. להגבחות של הקב"ה – כד אבן מאסו כו' (תהלים קיח כב), (דניאל ב מה) אבן דאתגזרת כו' כמו שאומר לעיל ראשי תיבות יו"ד ורוכה לומר שזהו שם יגזי"ה דהוא בלות יוד, מלכות כמו שמפרש והולך:

יגבי'ה, שנועדו אשכחנא בגוונא אחרא יגבי'ה (נ"א יגביהיה), ואתון דיליה גבי ה'ה (נ"א גבוה היה), עלאה דכל עלאי.

שית' תלמי'ה, ת' תל שהכל פונים בו, דתמן איהו ההוא דכל עיינין ומחשבתין סלקין לגביה, בגין דא ת' תורה קדומה דכל קדומין, תורת חכם מקור חיים (משלי יג יד), תורת יהו'ה תמימה (תהלים יט ח), ועוד תלמי'ה, תלמי'ה רוח נחת גדודיה וגומר (שם סה יא), בהאי שמה אתעביד ימא תלמים תלמים, שנועד תלמי'ה דא אורייתא, דתליין מינה כמה תלי תלין דהלכות פסוקות דלית לון חושבן.

צ' (צתני'ה) שצתני'ה דא צדיק, עמוד סביל כלא, וביה אשתמודע מאן דאיהו לעילא מכלא, בגין דצדיק איהו כליל כל ספירן, וביה מתיחדין בלהו, ואתעבידו אגודה אחת, איהו לולב אגד דכלהו ספירן, שנואת צ' ביה מצויירין כל ציורין דהיכלין דסחרין לגנתא דעדן דלעילא, בכמה ציורין דכל עובדא דבראשית, דירתין לון צדיקיא וביה נקודין כל נקודין דאורייתא, דאינון נקודין בהיכלא דאיהי שכינתא תתאה, ונהרין בלהו על ציורין, פאבני מרגלאן דנהרין על רישא דכתרא, וכגוונא דככביא נהרין ברקיעא, ובגין דכל נקודין דככביא ביה, אומר (בראשית א יז) ויתן אתם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ, דא שכינתא תתאה (ס"א דא נשמתהון דצדיקיא דמשתדלין באורייתא להוציא לאור כל תעלומה, הדא הוא דכתיב (דניאל יב ג) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגומר).

[רתיקוני זוהר – דף קב ע"א]

(דף קב ע"א) שיהיכלא תנינא, מרקמא מכמה ציורין גלידין במיא, אבנין מרגלן בלהו מליין מיא, ואינון אבני שיש טהור, דהיכלא תנינא בגויה, מנייהו איהו בנוי, בשמא דא קר"ע שט"ן, ואיהו רקיע קרע, דביה קרע

ביאור הגר"א

נח ועוד אשכחנא בגוונא יגבי'ה ואתון דיליה יגביה י"ה עלאה כו'. ורואה לומר דכולן מורין על הגבוהות, עילת העילות זכתה למעלה מחו"ב כמו שאמר בברוך למורה על הכתר, וכן בכריעה וזקיפה כנ"ל וכן כאן יגביה י"ה למעלה מ"ה, וזה שאומר עילאה דכל עילאי: ש"ת תלמי'ה ת"ל שהכל כו'. רואה לומר, ת"ל של שם תפארת שהכל פונים אליו, שכן הענפים ממנו, והוא תורה, שהוא מקור חיים, שלכן הכל פונים אליו לקבל חיים, ואמר תורה קדומה לפי שכלו דהיכל הראשון עשר ספירות קדומים, ואמר תורה ה' תמימה. שבו אותיות מ"ה לתלמי'ה, והענין שאמר שהוא תל כו' ורואה לומר שהשם הוא תל מ"ה, שהוא בן י"ה, תל מנהון, ואמר ועוד תלמי'ה כו'. על שם תלמים כמו שמפרש והולך תלמי'ה רוח כו', והוא שבו קרע היס, בשם ע"ב, לשנים עשר גזרים נגד י"ב גדולי אלכסונים דביה שבטי י"ה עדות לישראל, לישראל סבא, ובו שם ע"ב, ו' פעמים י"ב, וזה שאומר בהאי שמא אתעביד כו':

ועוד תלמי'ה דא אורייתא כו'. ג"כ כנ"ל תל מ"ה, בן י"ה:

פס"ח תני'ה דא דליק כו'. רישא ל"ה, ב' אותיות הראשונות, כמו ג"י ותל הנ"ל, וזה הוא לשון גובה כמו שאומר בתרגום אונקלוס על (בראשית יא ד) וראשו בשמים, ורישיה מטי לית שמיא, וזה שאומר וביה אשתמודע מאן דאיהו לעילא מכולא ומפרש והולך בגין דליק איהו כליל כו'. ולפי שבו כלולים כולם – ניכר מי הוא העולה על כולו, כמו בלולב שנהגדים כלם יחד – ניכר הלולב שעולה על כלם, אבל אם כל אחד לבדו אינו ניכר מי גבוה יותר, שיכול להעלות הקטן על הגדול, מה שאין כן בקשורים יחד, וזה שאומר איהו לולב כו'. והלדיק הוא המגדל שעולה עד לית שמיא כמו הלולב, והוא משכיל לאיתון כמו שאומר בפ' משפטים והוא סליק למעלה:

פס"ט ואת א' ביה כו'. אמר ועוד נקרא דליק לפי שהוא ראשי תיבות ליוז דביה מצויירין, שהוא אדם דליקרה, דביה ויזר, לייז הכל, וביה כל נקודין לאשקאה לאתון דבגנתא כמו שאומר לעיל ל"ח א' ושאר מקומות הרבה, וזה שאומר צ"י מצויירין כו' וביה נקודין כו'. שהן הצורין כו', וביה כל הכוכבים כמו שאומר בריש פ' שמות ולמעלה א' א', והן הן הנקודין לאורייתא, וזה שאומר ובגין דכל נקודין דכוכביא כו':

פס"י היכלא כו' גלידין במיא כו'. דהוא יום שני שבו מלאכת המים, וביה גלידין מיא כמו שאומר דבכפון גלידין מיא ודכוס כו', ולכן הוא אבני שיש, וזה שאומר גלידין כו' ואינון כו', ונקרא טהור, דימינא הוא קדוש ושמאלא טהור, מפני שיש אבני נגף דכשלין בהון בני נשא, ואמר ואיהו רקיע, שהוא נברא ביום שני והוא אותיות קר"ע, ואמר דביה קרע ימא שקריעת ים סוף הוא מסטרא דשמאלא ולכן אמרו קשה לפניו בקריעת ים סוף, ואמר ואפריש מתמן השטן כו' רואה לומר כמו שאומר לעיל ע"ה א' ה"ד ויאמר אלוקים יהי רקיע כו' בין מים לדכיו כו', וכן בימא לאורייתא כמו שאומר לעיל נ"ב צ' עד דייתי מורשה דיליה וקרע ימא לאורייתא, וסוף ורוכבו רמה בים דאיהו חוויא ובה זוגיה דאיהו סוסיא דיליה כו' בפורקנא בתרייתא, כלל בימא לאורייתא כו' בההוא זמנא דלתעבר חוויא בישא מן ימא, שליט כו', וזה שאומר דא איהו שמא דעקר שטן מן ימא לאורייתא ואפריש ליה מתמן, ורואה לומר דקרע אותיות עקר, וזה שאומר בגין דאיהו עקר כו' רואה לומר כמו שהוא האמונה, ונגן מפריד לכוף, כנסת ישראל שהיא אמונה לישראל סבא, כן השם יתבדך יעקור אותו, והוא בשם זה, קרע שטן, קרע שטן מן ימא, וכן הוא במעשה, במאמר יהי רקיע לתפרד מתמן התורה כו' כמו שאומר בפ' בראשית, ואינון נגד קריעת ים סוף כמו שאמרו כל מה שנאמר בפ' בראשית נאמר ביציאת מצרים כו', בפסוק יהי רקיע ביציאת מצרים קריעת ים סוף כו', והוא בתורה שבעל פה שהוא מסטרא לגבורה, דתורה שכתב מימינו כו' ותורה שבעל פה מסטרא דשמאלא, ולכן שם ויהי מדליל כנ"ל ע"ח א' ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ה ב' בה קרע שטן מן שמאלא, ובה ישם את היס לחרבה, ובה קרע ימא כו', ובה עקר טורין ותבר

ימא, ואפריש מתמן השטן דאיהו מיינ מסאבין, ובגין דא יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א ו), דא הוא שמה דעקר שטן מן ימא דאורייתא, ואפריש ליה מתמן, בגין דאיהו עקר האמונה דישראל עלאה דכל עלאין, (ס"א מצאתי, סמוך דישראל וביומא תנינא לית תמן טוב בגין דביה אתברי גיהנם, כאן חסר).

ס"ז ספר תולדות אדם (שם ה א), פתח רבי שמעון ואמר, סליקנא דין למאן דברא עלמא, דיגלי לן רזין עלאין סתימין גניזין טמירין, למימר קמי שכינתא, ושתיין רבוא דחיילין דיליה דמלאכין קדישין דלעילא, ושתיין רבוא דמלאכין קדישין דלתתא דלא איעול בכסופא קדמך.

ס"ח פתח ואמר, זה ספר תולדות אדם, זה ודאי כליל תרין עשר מזלות דאדם דלעילא, דאתמר עלליהו (תהלים קכב ד) שבטי י"ה עדות לישראל, זה ודאי אינון ארבע אנפין דאריה, ארבע אנפין דשור, ארבע אנפין דנשר, דבהון אשתמודעין פרוצופין דבני נשא, וכלהו אנפין אינון רשימין בארבע אתון דאינון יהו"ה, מאי אדם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ועליה אתמר (ישעיה מד יג) כתפארת אדם לשבת בית, מאן בית דיליה, דא שכינתא דאתקריאת דמות אדם, דכל דמיונין ופרצופין דבני נשא בה אשתמודעו, וכל ציורין דעלאין ותתאין, ובגינה אתמר (הושע יב יא) וכיד הנביאים אדמה.

ביאור הגר"א

טינין לחוויא הה"ל והנה רוח חזק מפרק הרים ומשבר סלעים לאינון טורין וסלעים לחוויא כו' וזהאי שמא הוה רצה עוקר הרים באורייתא דבעל פה, ורצה לומר טורין וסלעים כמו שאומר שם ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כו'. *אחסר כאן הרצה מזה היכול, ושאר חמשה היכולות, השם יתברך יחזיר לנו את האבדה הגדולה הזאת, וכאן נשלמו התיקונים שבעין, וספר הראשון מששה ספרים, שעליו נבנו התיקונים שבעין, על ששים שמן, ועשרה מאמרות, כמו שכתבתי לעיל תיקון ל"ב ומכל מקום מסיים והולך לדרוש (בראשית ה א) זה ספר, התחלת ס"ת, והכל על חכמת הפרקוף שהוא ספר תולדות וקורות האדם, שצאדם עלמו נלטייר כמו בספר תולדותיו כנ"ל:

ס"ט זה ספר כו' ושתיין כו' ושתיין כו'. ורצה לומר שתיין רבוא דקב"ה וס' רבוא לשכינתא ועיין בתיקונין זוהר חלק, ולפי שזה הפסוק אמר זכר ונקבה ברא אותם וכן אמר לקמן ב', בענין ד' תיקונין דהוי"ה לאינון מראה, וד' תיקונין לשם אלני לאינון דמיון שנה זו"ן:

ס"ח פתח ואמר כו' דאדם דלעילא כו'. רוצה לומר, כמו יעקב הוליד י"ב שבטים, כן עמודא דאמצעייתא דרגא דיליה, הוליד י"ב שבטין עלאין, וכולן אתחמון ביסוד כמו שאומר בסתרי תורה ריש פ' לך ובריש פ' שמות, ואמר למעלה ל"ב א' דמסטרד דהאי את אמר למשה וזה לך האות ואיהו כליל תרי עשר מזלות דכל מזל אתקרי אות כו', וזהו זה ספר, וזהו הוא ביסוד (ובפ' יתרו ע' א' בהגהה זה דתליא ביה כלא, זה אילנא דחיי כו' אילנא דגלי תולדות אדם ועביד איבין לאפקא בעלמא כו', ולקמן קל"ו ב' אמר ר' שמעון זה ספר דא צדיק חי עלמין דאיהו אפיק תולדין זה ספר ודאי ולא אחרא ואינון תולדות אדם ההוא דאתמר ביה כתפארת אדם לשבת בית מאן בית דא שכינתא ורעיא מהימנא כו') וביה תרי עשר מזלות, תרין עשר שבטין (והוא נקרא ג"כ ספר, ספר זכרון, וביה תולדות אדם) וספר הוא במלכות דבה אשתמודעין כל י"ב פרצופין והוא קובע בה כל י"ב שבטין כמו שאומר שם ושם, ואינון י"ב בקר דתחותיה י"ב שבטין כמו שאומר בפ' ויחי ושאר מקומות הרבה, וזהו ספר דכאן, ואינון תרין דרגין כחדא, זה ספר, כמו שאומר בפ' ויקהל ר' א' ספר זכרון מאי איהו אלא כו' ספר זכרון, תרין דרגין דאינון חד, ורזא דא כו' (הגהה: וכן הוא בפ' יתרו שם ורזא אולפי זה ספר, אית ספר כו' זה ספר תרין דרגין דאינון חד, כללא דו"ג, ודא איהו כללא חדא דכל אינון נשמתין ורוחין דפרחין בבני נשא, כללא דכל תולדות אינון תולדות אדם ודאי דהא מההוא צדיק כו' עיין שם היטב בארוכה) ספר תתאה דא תורה דאקרי תורה שבעל פה כו' עיין שם, ובהון תולדות אדם, אדם דלעילא, תפארת כמו שמפרש והולך ויעקב בדיוקניה שהוא דיוקנא דאדם קדמאה, וכן הוא באדם הראשון דכל דיוקנין שהוא בבני אדם הכל בתולדות שלו, והוא אדם כליל כולא, וכן יעקב אדם כולל י"ב תולדות שלו, והוא מה שכתוב (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם, שכולל כולם, ועיין לעיל י"ד א', ועיין לעיל ל"ח א', וס"ג א' ואינון תרין עשר אנפין ואדם רכיב על גביהון כו', והוא סוד וא"ו, ו"ו - י"ב ואלף בתוכו הוא אדם הכולל אותן ועיין לעיל ק"ג א' ותריסר מזלות אינון ו"ו דאשתכחו מאת אלף, ודא רזא דוא"ו כו', ואדם הוא סוד הדעת, שקיו דאילנא כמו שאומר לעיל קי"ט א' בארוכה והוא כולל תרין עשר הנ"ל, ה' חסדים וה' גבורות וב' אחסנתין, וזה שכתוב שבטי י"ה, דהכל הוא מא"א, ב' אחסנתין וב' עיטרין כמו שאומר באידרא זוטא, והן עדות, ב' דעות, ועדות - שהותא שהוא מא"א ואסהיד באנפיה כו', והוא דיוקנין פרצופין דב"נ, י"ב אנפין דג' חיוון כמו שמפרש והולך והן ע"ב אנפין דאורייתא, ואדם - מ"ט אנפין דאורייתא בהתכללות בד' אותיות הפשוטין כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ב, והנה אף ש"ב הן כנ"ל, ה' חסדים וה' גבורות כו' ו"ו (כמו שאומר לעיל ל"ב א') מכל מקום בעמידתן וקביעותן בנוק' הן ג' פעמים ד', ג' בכל צד כמו שאומר בפ' ויחי ועיין מה שבארנו בספרא דצניעותא, וזה שאומר כאן ארבע אנפין דאריה כו', ואדם - התלי הכולל כולו, וכן הוא בשרשן במ"ט בג' היותן כמו שאומר באידרא זוטא ועתיקא קדישא כליל לון, ולכן אדם שליט על המול, ועיין לעיל ק"ד ב' ומאן דאיהו מסטרד דאדם דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א כו' בכולא שליט כו' ואמר דבהון אשתמודעין פרצופים דב"נ. כמו שאומר לקמן קכ"ח א' אנפין חיוורין כו', וכל התיקון הזה, ועיין לעיל ע"ט ב' גלגולא קדמאה כו', ואמר וכלהו אנפין אינון כו'. שכל אחד ד' אנפין בד' אתון, ועיין לעיל ס"ב ב' ובאן אתר יו"ד ברישא כו', ובזוהר חדש ריש פ' יתרו ואלין ג' חיוון כלילין בחד, והן ד' אותיות הוי"ה, ואדם מילואו, וכולן כלילין בשכינתא כמו שמפרש והולך, והן י"ד אתון, וזה שאומר ובגינה אתמר וכיד הנביאים אדמה, דהוא י"ד ולכן נקרא יד, ועיין לעיל ל"ב א' ומה שבארנו שם, וזה שאומר פתח ואמר כו' אשתארו עשר תיקונין, רוצה לומר מ"ד, ובה אדמה, שעלה נאמר בפסוק זה בדמות אלקים עשה אותן, דכל דמיונין כו', והיא דמות אדם, ועיין לעיל י"ד ב' וכן דמות ארבע חיות, וזהו סוד מ"ט הנ"ל - מ"ה ד' אתון כנ"ל:

[אזהרת המגיה לפני המאמר הזה לבל יהרסו המעיינים בו לצייר ח"ו שום ציור ודמות בעלת העלות

יתברך שמו]

(אמר המגיה, אתה בן אדם קודם שתכנס בעיון זה, להזהירך באתי שתעמד על רגליך על במותי האמונה האמתית, ותקעת יתד במקום נאמן, פן יפתוך רעיונים זדונים, ויעלו דברים על לבבך, ומלין לצד עלאה תמלל, בראותך בתיקון זה שידובר בו משערא ומצחא ואודנין ואנפין ושאר אברים גשמיים, השמר אל תפן אל און ליחס ולתאר לעלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין שמץ דבר מזה אפילו בהרהור, כי לעלת העלות לית מחשבה תפיסא ביה כלל, לית ביה לא דיוקן ולא דמיון ולא צורה ולא אברים גשמיים ולית ליה שם ידיע, אבל הוא ממלא כל שמהן, והוא שלימו דכלהו, ראה גם ראה מה שאמר התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, כשרצה לגלות סתרי התורה באדרא, פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה (דברים כז טו), וזה להסיר מלב כל המעיינים כל דבר עתק, פן ח"ו יכשלו ונפלו, ועברו משכיות לבב, ימיקו וידברו ברע, מאחר שהיה רוצה לדבר מראש ועין ואזן ושאר אברים גשמיים, היה ירא שמא יטעו ליחס ולתאר לבורא יתברך גוף ותמונה, ומשה אמר כי לא ראיתם כל תמונה (דברים ד טו), וישעיה אמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו, ואל מי תדמיוני ואשוהיאמר קדוש (שם כה), ודומיהם, שכלם יעידון יגידון שאין דמיון בינו יתברך ובינינו מצד העצם והתבנית, אלא שהאברים שבנו הם עשויים כסימנים לדברים עליונים שתומים וחתומים שאין כח השכלי שבאדם יכול להשיגם, ואין שיח ואין שיג לו להבינם, וקצר מצע דעתו לרדת לעמקם, ואיני רשאי להכניס ראשי בין ההרים הרמים הלא הם בעלי הקבלה אשר העמיקו הרחיבו דבריהם על הדרוש הזה, רק (מעז רתחו ולא דמו, מ)יראתי פן עובדי פשתים שריקות, ואורגים חורי, קורי עכביש יארוגו, בדעות כוזבות יאריכו למעניתם, לך נא ראה מה שכתב על זה ר' יוסף בן גיקיטיליא בהקדמת שערי אורה, ובמה שכתב בעל החנוך בהקדמתו לפירוש התורה, והאלקי ר' מנחם מריקנאטי ז"ל בפרשת ויחי בפסוק בן פורת יוסף, ובמה שכתב ר' יהודה חייט בפירוש מערכת האלקות (ד, לד), וזה לשונו, סוף דבר כל מקום שתראה שידברו בענין הספירות, דברים שאין ראוי לאמרם בבורא יתברך, כגון שעור וקומה והדומים להם, הכל נאמר על הספירות, וכשתראה שידברו על דרך שבח והודאה הכל נאמר על הבורא שבתוכו, וכן בחוצה להן, כי אין דבר שיגבילהו, ועל כן אין לומר בבורא יתברך לא ימין ולא שמאל ולא פנים ואחור ומעלה ומטה כו' עיין שם. עוד כתב (בדף לה ע"ב) כי אף על פי ששעור הקומה מהפרסאות הוא במדות ולא בבורא, אפילו הכי אין לחשוב חלילה שהפרסאות הללו הם שעור כמותי, אלא הם מלשון (דניאל ה כח) פרס פריסת מלכותך, וכל הפרסאות הללו שבשעור קומה הם אותיות, שכל אחת נקראת פרסה, על כי נחתכו מהעיסה, כאבנים הנחתכים מההר, ואמר שרבו הפרסאות שהזכיר בכאן, רומז לניצוצות המתפוצצות מהכאת הפטיש בקורנס, והם השמות הנעשים מחבור האותיות והצורפים הנעשים מהאלפא ביתות דספר יצירה, שעמהם נבראו הדברים וכו', ואם תדקדק היטב בדברי רבי שמעון בענין זה, תשכיל ותדע כי דברי רבי יהודה חייט ז"ל ואשר במסלתו ילכו, הם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת, ולא יעבטון ארחותיהם. עכ"ל. והשם יתברך יטהר לבנו ויאיר עינינו להבין ולהשכיל בכל עמקי סודות הרשב"י ז"ל אשר על ידם נזכה לעבדו בלבב שלם ולהדבק בתורתו אנחנו וצאצאינו כרצון השם יתברך. אמן.)

[תיקוני זוהר – דף קב ע"ב]

(דף קב ע"ב) ¹⁰⁰פְּתַח וְאָמַר, וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעַם אֲנָשֵׁי חַיִּל יִרְאִי אֱלֹהִים אֲנָשֵׁי אֲמַת שְׁנָאֵי בְּצַע (שמות יא

כא), אֲנָשֵׁי חַיִּל מִסְטָרָא דְחֶסֶד דְּתַמְנָן י', וּבְגִינֵיהּ אֲתַמַּר הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים, יִרְאִי אֱלֹהִים מִסְטָרָא דְגְבוּרָה דְּתַמְנָן ה', וּבָהּ אֲתַמַּר הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יְצִפִּין, אֲנָשֵׁי אֲמַת מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאַמְצָעֵיתָא דְתַמְנָן ו' וְתַמְנָן אֲמַת,

ביאור הגר"א

¹⁰⁰ פתח כו' אנשי חיל מסט' לחסד. דימינא נקרא כח כמו שכתוב (שמות טו ו) ימינך ה' נאדרי צכה, כמו שאומר למעלה, וכל כח הוא דימין, דשמאל הוא יד כהה וכמו שהקשו סם דלמא יד שצכה, וכן חכמה בסטרא דימינא נקרא כח מ"ה, ודימינא נחית חכמה ובשמאלא בינה, וזה שאומר דתמן יו"ד ובגיני' כו'. לראיה דתמן יו"ד, חכמה, ורואה לומר לפקש ד' ארתון לאינון בחגת"ס, מרכזה דהוי"ה, דהוא באינון ד' קרא כמו שפירש והולך, ואמר יראי כו' דיכאה הוא בשמאלא, פחד יחזק כמו שאומר למטה, ודימינא אהבה דלמדל אהבה (משלי כד ה, עיי"ש) איש חיל מחמיץ כה, ואמר ובה אתמר הרואה כו'. כמו שאומר לעיל בחיקון נ"ה דעלה נאמר ברכת ה' היא תעשיר, ואמר אנשי אמת כו'. כמו שכתוב (מייכה ז כ) תתן אמת ליעקב, והוא דרגא דתורה, (משלי כג כג) אמת קנה כו', ואמר שונא בצע כו' והוא מדת ה' (ישעיהו לב א) הן ללדק ימלך מלך, ויהודה זכה למלוכה בצביל שאמר מה בצע כו', ואמר אלון אינון מראה שהוא ואתה תחזה:

שונאי בצע מסטרא דמלכות דתמן ה', הא הכא ארבע תקונין דאינון פרוצופין דבני נשא, אלין אינון מראה (ס"א מראין).

^{ס"ו} ואית ארבע דמתלבשין בהון דאינון דמיון ואינון אדנ"י, ועלייהו אתמר (שם) ושמת עליהם שרי אלפים מסטרא דא', שרי מאות מסטרא דאת ד', דאיהו ארבע מאות דאשתעבידו ישראל במצרים בגין דבה חאבו, הא דאתמר ביה (בראשית כג טו) ארבע מאות שקל כסף, ושרי חמשים מסטרא דאת נ', ושרי עשרות מסטרא דאת י'.

אשתארו עשר תקונין, עלייהו אתמר ואתה תחזה מפל העם, ^{ס"ח} בשערא בגונון דיליה באריכו דיליה בקמיטו דיליה, במצחא בקמיטו דמצחא באריכו דמצחא בפותיא דמצחא בשרטוטין דמצחא, באודנין (כס"א באודנין שערא דנחית עלייהו או תחותיהו), באלין אדרין דאודנין בשערא דתחת אודנין, באנפין בדיוקנין דאנפין בפרצופא דאנפין, בעיינין בגונון דעיינין בקריצין דעל עיינין, בחוטמא באריכו דילה בפותיא דילה בקמיטו דילה, בפימא בפתיחו דילה בזעירו דילה, בצואר באריכו דיליה בקמיטו דיליה, בידין בשרטוטין דידין בפתיחו דלהון בסתימו דלהון, בגופא בקומה דיליה באריכו דיליה בקמיטו דיליה.

^{ס"ט} בשערא בגונון דשערא, שערא חוורא איהו מאלין אנשי חיל, דאתמר בהון (דניאל ז ט) שיעתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חוור ושער ראשה כעמר נקא, שערא סומקא מאלין דאתקריאו יראי אלהים, שערא ירוקא מאלין דאתקריאו אנשי אמת, ^{ש"א} ועלייהו אתמר (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, תליתאה פחד יצחק, גוון אוכמא מסטרא דההוא דאתמר בה (שיר א ה) שחורה אני ונאווה, מסטרא דאלין דאתקריאו שונאי בצע, ואיהו שערא דיליה אוכמא, ^{ש"ב} ואיהי שעורא דאתון דאורייתא, כל נימא ונימא דיליה, דאתמר

ביאור הגר"א

^{פ"א} ואית ארבע כו' ועלייהו אתמר כו'. דהוי"ה הוא מלך עלמון דהווייתו אצל שרי אלפים כו' הוא דהתמנותן לשרים והוא מדת המלכות, דלני, אדון העולם, ומסטרא לידה שרים, ועיין דזוהר חדש ריש ש"ש, וכן כל עניניה לריד הכל למעשה, והו החילוק שבין נבואת משה רבינו עליו השלום לשאר הנביאים דכולם דמיון כמו שאומר לקמן וביד הנביאים אדמה דאספקלריא ללא נהרא מסטרא דנוק' אצל במשה (במדבר יב ח) במראה ולא בחידות, מסטרא דלכורא אספקלריא לנהרא והו ואתה תחזה – במראה, ושמת – דמיון. ואמר שרי אלפים כו' שהן ראשי תיבות אדנ"י לזד הד', שמתחלף ב"ת כ"ש, והוא מילוי דהוי"ה ליודין, חושבן אלפים, אות ראשון לכליל כולא, והוא אלף דהוי"ה כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט, ואמר אשתארו עשר תיקונין רוצה לומר מן י"ד, וביד הנביאים אדמה כנ"ל, ואמר עלייהו אתמר ואתה תחזה מכל העם. רוצה לומר, ואתה דרגא דילך שהוא שמא מפרש בעשר אתון, ואמר מכל העם שהם ביחד פרטוף שלם ובהן עשר תיקונין כמו שמפרש והולך:

^{פ"ב} בשערא כו'. שהן עשר תיקונין ובכל אחד ד' הנ"ל אנשי חיל כו' שהן עשר וד' דשמא וכמו שאומר לקמן קכ"א א' עשר תיקונין אליון כל תיקונא אית לה ארבע שעורין כו', וכמו שמפרש והולך שערך חיוורא סומקא ירוקא אוכמא, ד' גונון, אנשי חיל כו', ד' אתון דהוי"ה כמו שמפרש והולך, וכן הוא באריכו דשערא, ועיין לקמן קכ"ב ב' אנשי חיל שערא שעיע כו' שערך חוורא מסטרא דיימינא כו', ועוד בשערות בכללן אם יש לו ריבוי שער או מיעוט או בינוני וזה שאומר בשערא בגונון באריכו, והן ג' פעמים ד' שהן י"ב אנפין הנ"ל ואדם כליל כולן דהן עשר תיקונין כל אחד הוא ג' פעמים ד' כמו שמפרש והולך בלודנין כו' באנפין כו' וכן בכלם ובמלחא קמיטו ופתיחא ושרטוטין:

^{פ"ג} בשערא בגונון דשערא שערך חוורא כו'. עתה מפרש ואזיל כל העשר תיקונין: ^{פ"ד} ועתיק יומין כו'. דשם כלא ימינא כמו שאומר באידרא רבה ונאמר (דניאל ז ט) כעמר נקי, חוורא כמו שאמר (שבת נד ע"א) כלמר נקי בן יומו כו', ועיין שם באידרא רבה בארוכה:

^{פ"ה} ועלייהו אתמר תתן אמת כו'. אבהן הן ג' גונון הנ"ל כמו שאומר בפ' פנחס רט"ו א' אצל הכי אמר בוצינא קדישא כו', והן המרכבה הנ"ל ד' אתון עם דוד מלכא ועיין לקמן קכ"ד א', (שמואל א יז יד) ודוד הוא הקטן שהוא אות יו"ד ועירא דאתון דלית בה חיוורא, שחורה אני ונאווה כו' כמו שאומר בריש ש"ש בארוכה וזה שאומר דאתמר בה שחורה אני ונאווה כו' ועיין שם נ"ה ב' בארוכה, ואמר ואיהו שערא דיליה אוכמא. רוצה לומר, על האדם קאי מאן דהוא מסטרא דשונאי בצע שערך דיליה אוכמא, ולא קאי עלה, דבה נאמר ולת ראשך כארגמן אלף ביה שחורות כעורב והוא מסטרא דה' אחרונה ובה להיפך כארגמן ועיין לקמן קמ"ב קמ"ג:

^{פ"ו} ואיהי שעורא כו'. רוצה לומר השערות הן שיעורא דאתון דלכך נקרא שער לשון שיעור והשערות הן אותיות הדי"ן, והמזעור הן נקודין שהן יודין וכמו שאומר לעיל ל"ח א' נקודין הן מזעורין דאתון, ואתון מזעורין ונקודין מחכמה, שהן גלגלתא ומוחא, ונקודין פנימית האותיות ומוחא להון, וכן מוחא לגלגלתא ועיין לעיל קכ"א א', ואמר דאתמר עלייהו קוורתיו תתלים. דקאי על התורה, תלי תליון כו' וזהו שחורות דהן שחורות על העור שהוא לבן, כמו השערות על עור הגלגלתא, וכמו שאמר (ירושלמי סוטה לו ע"א) אש שחורה על גבי אש לבנה:

עלייהו (שם ה יא) קנצותיו תלתלים שחורות כעורב, שעוכל נימא אית ליה מבועא דאיהי י', ונימא שעורא דאת ר'.

[תיקוני זוהר – דף קבא ע"א]

שערא קמיטא ברזא דה' זעירא דנטלת מאת י', שערא אריכא מסטרא דה' עלאה דנטלא באת (דף קבא ע"א) ר', שעור תקונין אלין, כל תקונא ותקונא אית ליה (נ"א ביה) ארבע שעורין דסלקין לעשר, כגוונא דרשות היחיד דרחבו ארבעה וגבהו עשרה, ארבעה יהו"ה עשרה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שע"לית נימא דשערא דלא אחזי עלמא עלאה סתימא, דעלייהו אתמר (שם ו ח) ועלמות אין מספר, כל אלין עלמין תליין מכתרא דרישא, שע"כגוונא דאבנין ומרגלן דנהרין בכתרא דספר תורה או בעטרה דמלכא, והכי אינון נהרין כככביא ברקיעא וביה קבועין.

שע"והכי תליין צבא השמים מימינא ומשמאלא דקודשא בריך הוא, כגוונא דשערא דתליין מעל אודנין מימינא ומשמאלא, הדא הוא דכתיב (מלכים א כב יט) וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו, ובגין דא צריך לבערא שערא מעל (ס"א מגו) אודנין, דלא יהון סתימין תרעין דשמיעה דצלותא, דבהון שמע צלותין ההוא דאתמר ביה (תהלים סה ג) שומע תפלה עדיף כל בשר יבאו.

דארבע תקונין אינון, ראיה שמיעה ריחא דבור, ראיה עליה אתמר (שמות יח כא) ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל, וכמה נטורי תרעין תמן שע"דאתקריאו עיני יהו"ה, ועלייהו אתמר (דניאל ט יח) פקח עיניך וראה שוממתינו, שמיעה יראי אלהי'ם, ועליה אתמר (שם) הטה יהו"ה אזנך ושמע, ותמן דחילו ופחד יצחק, הדא הוא דכתיב (חבקוק ג ב) יהו"ה שמעתי שמעך יראתי, ומאן די משתמע תמן קליה בין באורייתא בין בצלותא

ביאור הגר"א

שע" וכל נימא כו'. כנ"ל, והן י"ו של שם, ושערא אריכא וקמיטא – ב' ההי"ן כמו שמפרש והולך, והן יהו"ה כזא לאריכו וקמיטו. ואמר דנטלי מאת י' דיו"ד הוא זעירא י', ווא"ו הוא אריכו, ואמר דנטלא כמו שכתוב (משלי ג יט) כחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וזה שאומר דנטלא באת ווא"ו, באת ולא מאת, והנה השערות בעלמון הן סוד האותיות, והן אותיות גדולות שערך אריכא בה' עילאה דשם אותיות גדולות, ואותיות קטנות בקמיטו בה' תתאה דשם אותיות קטנות, וקוואתיו השערות ב"ג נימין הן הטעמים י"ג טעמים, ובטעמים הן קיבוץ תיבות הפסוק, והמבועין נקודין, ועיין לעיל ק"ז א' אחוון מן ה"ה, נקודין מן י', טעמין מן ו' כו':

שע" עשר כו'. כנ"ל:

שע" לית נימא כו'. עיין באירכא רבה בארוכה:

שע" כגוונא דאבנין כו'. דשערא נפקין על קרקפתא דהוא כתרך כמו שאומר תליין מכתרא, וזה שאומר באירכא רבה וכל נימא ונימא להיט בתי' עלמין והוא מנין קדוש כמו שאומר שם, וכל עלמא ועלמא סתים וגניז ולית לידע להון בר איהו, ולהיט בארבע מאה ועשרין עיבר [והוא מנין כתר, תר"כ עמודי אור, אחוון דעשרת הדברות] ובכל נימא ונימא אית מבועא כו':

שע" והכי תליין כבא כו' מימינו ומשמאלו ובג"ד כריד כו'. ועיין בזוהר חדש כ"ז ב' יראי אלקים באודנין ובשערא דתליין מרישא עלייהו כו', שערא איהו דינא וכמה נימין תליין מינה דאינון כבא השמים, ד' קיימין על ב"ד רברבא דאיהו גבורה לשמאלא רובה לומר דהן אודנין שהן גבורה כנ"ל וכמו שאומר שם ולכן הן קיימין על אודנין, דפעולותיה בחיה דאיהו שור כו', ובכלותא כריד לבוערא לון מן כתר אודנין דלא יהון מכסין תרעין דשמיעה לאעלא בהון כלותא, ואי לאו, אתקיים ביה אז יקראוני ולא אענה, ובזמנא דשמיעה איהו פנויה מאינון דינין – אתקיים ביה אז תקרא וה' יענה, והן ברואח דחוטמא ועיין שם קל"ז א' וכל אינון קואין תליין וחפיין לסטרא דאודנין, ובג"כ כתיב הטה אלהי אזנך ושמע, ובהאי תלי תליין ימינא ושמאלא כו' וזה שאומר מימינא ומשמאלא:

שע" דאתקריאו עיני ה'. כמו שכתוב (זכריה ד י) עיני ה' המה כו', וכן אזני ה' כמו שכתוב במתאוננים (במדבר יא א) רע באזני ה' וכמו שמפרש והולך מיד (שם) וישמע ה' ויחר כו', ואמר ומאן דמשתמע קליה כו' ריחא ותמן סלקין כו' וא"ל סליק כו' דבור כו' תמן סלקין כו'. הענין כי ד' דברים הוא בכלותא, מחשבה ורעותא וקלא ודבורא, על המחשבה עין רואה דמעשים בספר נכתבים וכמו שאמרו (אבות ד א) עין רואה ואוזן שומעת וכל כו' וכמו שכתוב (?) וראיתי אני כלבי, (קהלת א טז) ולבי ראה הרבה כו', ואוזן שומעת הקול, ובחוטם רעותא דקרנין שהן האלותא דסלקין ביה למוח דשם נחוה לה', ופה מקבל הדיבור, ועוף השמים הוא באודנין ששם השמים בינה, וזה שכתוב (קהלת י כ) כי עוף השמים יוליד את הקול ובעל כנפים שהן השפתים, ובעל הכנפים הוא פומא, יגיד דבר, ואמר ריחא תמן אנשי אמת כו'. כמו שאומר בזוהר חדש שם אנשי אמת בדיוקנא דחוטמא דאיהו רוחא דקודשא ודא תפארת, רובה לומר לתפארת הוא רוח והוא בחוטם, וביה ויילך שם הוי"ה כמו שאומר לקמן קמ"ד א' וא"ו איהו חוטמא מתתקנא באנפין עלייהו אתמר ויילך כו' ועיין מה שבארנו שם, ופומא – מלכות כמו שאומר לעיל י"ג א' ושאר מקומות, וראיה מפרש והולך אריה דא ראה כו' והפוך כו'. ואמר בכל אתר ארבעתם כו'. והן ג' פעמים ארבעתם דכתיב שם ג' אויות, אבל באדם לא כתיב דהוא כולל כולן וכולל עשר ג"כ:

בין בצעקה בלא דחילו, מיד (במדבר יא א) וישמע יהו"ה ויחר אפו ותבער בם אש יהו"ה, וכמה נטורי תרעין תמן דאתקריאו אזני יהו"ה.

ריחא (תמן אנשי אמת), ותמן סלקין כל ריחין וקטורין ועשנין דקרננין, וצלותין דאתחשיבו כקרננין, ואם לא סליק לון בר נש בדחילו ורחימו, מה פתיב ביה (דברים כט יט) כי אז יעשן אף יהו"ה וקנאתו באיש ההוא. דבור לקבל שונאי בצע, תמן סלקין קלין ודבורין דאורייתא וצלותא, אלין דאתמר עליהו (קהלת י כ) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר, לא אית תקונא מאלין ארבע דלית תמן יהו"ה, ואיהו י אסתפל, ה ושמע, ו ומריח, ה וממלל, באלין ארבע תקונין.

אריה דא ראייה, ואתמר ביה (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין לארבעתם, בכל אתר ארבעתם דא יהו"ה, ארבע אתון דיליה דשלטין על כלא, והפוך אריה ותשכח ליה ראייה, שט"ו ואיהו לימינא דחסד, דאיהו יומא קדמאה, דתמן א' (ג"א י) אור, ראובן דאיהו לימינא על שמיה אתקרי אור בן, שמיעה לשמאלא, ועליה אתמר (שם) ופני שור מהשמאל, נשר ריחא באמצעייתא, עליה אתמר (משלי ל ד) מי אסף רוח בחפניו, ש"ד דאינון תרין נוקבין דחוטמא, פימא דבורא, דא אדם כליל ארבע אתון וכליל עשר אתון, ודא שכנינתא, באלין ארבע תקונין אמר למשה ואתה תחזה מכל העם וגומר וצריך לאחזרא עליהו.

ואתה תחזה בשערא, עליה אתמר (שיר ה יא) ראשו פתם פז דא כתר עלאה, ומלגאו מוחא, דמניה נפקין מבועין לכל סטרא, לאשקאה לכל נימא ונימא דאיהי עלמא סתימאה, וכל מבועא אתעביד ניצוץ, וכל נימא אתעביד שרביט, מוחא סתימא אתקרי אין סוף, דאתפלג לתלת מוחין דאינון י' י' י', דאתרמיזו בהאי שמא (יו"ד ה"א וא"ו ה"א ג"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י). (קם סבא דסבין עתיקא דעתיקין, ואמר בוצינא קדישא, ודאי שמא דאתרמיזו תלת יודיין דא) יו"ד ה"י וא"ו ה"י ודא איהו מלגאו, אכל שמא דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, איהו כליל תלת אלפין א' א' א', אינון תלת אורין, דמתלבשין בהון תלת מוחין י' י' י', שמא חד איהו גופא, ושמא תנניא מוחא, דא מלגאו, ודא מלבר.

[תיקוני זוהר – דף קבא ע"ב]

תלת ווי"ן אית בהאי שמא, דאינון (דף קבא ע"ב) שרביטין, שער אתקרי על שם שעור קומתיה דקודשא ברין הוא, ש"ד ונימינ אינון צדיקיא דבהון מדקדק הקב"ה עם צדיקיא כחוט השערה, וכל ניצוץ אתקרי נשמתא,

ביאור הגר"א

^{עט} ואיהו לימינא כו' דתמן א' אור ראובן כו'. רוכה לומר אריה מתחלת באל"ף, יום א' דביה נכרא האור ג"כ באל"ף, ואור הוא ראייה, וכן ראובן לשון ראייה כמו שכתוב (בראשית כט לב) כי ראה כו', ונקרא אור – בן, כמו שמפרש והולך על סם האור ביום ראשון, ושמעון על סם כי שמע, וכן הן חושין לזהוון כמו שאומר בספר יצירה, וזה שאומר שמיעה לשמאלא כו':

^פ דאינון תרין כו' זהו חפניו תרין, תרין נוקבין, ושכר פרה ברוחא, רוחא דחוטמא כנ"ל. ואמר מי אסף כמו שאומר בזוהר חדש סם וחוטמא דאיהו יעקב אחמר ביה ויפח בלפיו נשמת חיים ודא בינה בן י"ה (משה רבינו איהו ליה כנשמתא דחיי) כו' וזהו מי כו', ורכש על משה רבינו עליו השלום והוא בינה, בן י"ה, שהוא הדעת שהיא בינה, ובתרין נוקבין סם איהו, כמו שאומר לקמן קמ"ב א' אבל תרין נוקבין דחוטמא כו' לאפקא רוחא דקודשא דאיהו רעיא מהימנא כו':

^{פח} ואתה תחזה כו' מ"ס אתקרי כו' אינון תלת אורין כו'. עיין מה שכתבנו לקמן קי"ט א' בחרוכה:

^{פכ} תלת ווי"ן אית בהאי שמא. רוכה לומר בשם ס"ג, דתלת יודין הן המבועין דאינון ג' הויות מג' חיוון והן ג' פעמים קדוש דהוא בשערא כמו שאומר באידרא רבה וכמו שכתוב (במדבר ו ה) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו, ותי' נימין כמנין קדוש כמו שאומר שם, ושם ה' כבאות דתמן כבא השמים כו' כנ"ל, ופלגותא דשערא לימינא ולשמאלא כמו שאומר באידרא רבה שם והן כבא השמים עומדים כו' כנ"ל, וזהו כבאות, והארכא באמצעייתא דאתפלג לתרי"ג אורחין הוא דרגא דלדיק, כרי"ת תרי"ג, נה"ר במילואו, עומד בין הכבאות, וזהו (ישעיהו ו ג) מלא כל כו', ותלת ווי"ן דשמא הן הנימינ עלמן, ושאריו ד' אותיות לאשלמא לעשר, ובהכטרף ד' ואל' נעשה ה', נמלאו שם ג"כ ג' ההי"ן שהן אותיות ונקודין וטעמים לאורייתא, והן ט' תיבות לפסוק קדוש, ועיין מה שכתבנו מזה במקום אחר, ואמר שער אתקרי על שם שעור כו'. כנ"ל דהוא שעורא דאתון לאורייתא:

^{פז} ונימין אינון צדיקיא כו' וכל ניצוץ כו'. כמו שאומר לעיל ל"ז א' ונימין הן גופין, וניצוץ – נשמתא, כמו כתר ומ"ס וכמו שאומר לקמן, וכן בנימין ומבועין כנ"ל, ואמר ואית כו' [דבהון להפוך] דגלגל ואופן הוא יו"ד כמו שאומר לעיל ק"ג ב' ומלכאין ו' כנ"ל וכל כבא השמים, והן למטה מהאופנים:

ואית נימין דאתקריאו מלאכין, וכל ניצוץ אתקרי אופן ואתקרי גלגל, שפ"ואית מנייהו דאינון נימין מאשא חוורא כלהו רחמי, ואית מנייהו דאינון נימין דאינון מאשא סומקא וכלהו דין, ואית נימין כלהו ירוקין מאשא ירוקא, ואית נימין כלהו מאשא אוכמא, אלין אתקריאו שער דקודשא בריך הוא.

שפ"כל ניצוץ שעור מהלף דיליה עשר אלפין, שפ"וכל נימא איהי שעורא דאצבעא דקודשא בריך הוא, שפ"וכל אצבע איהו פרסה זעירא, וכל פרסה אית בה תלת מיל, לקבל תלת פרקין דאצבעא, וכל מיל איהו עשרת אלפים, אבל מיל דפרסה עלאה איהו עשרת אלפים רבוא, והכי דרועא תשכח בה תלת פרקין, וכל פרק איהו י', שפ"וכל אמה איהו ו', אבל אצבע ואמה דא שעוריה זעיר מסטרא דזעיר אנפין, ודא שעוריה רב שפ"מסטרא דאריף אנפין.

ש"ובכל אבר ואבר איהו יהו"ה, ש"ואיהו שעורא דכל אבר ואבר, בגבהא בארפא ובחבא, (עילא ותתא, ולא רבע סטרין), ואיהו בין כל אבר ואבר, לית אתר פנוי מניה, כנשמתא דאשתכחת בכל אבר ואבר דגופא. ואית אבר דאתקרי אלהי"ם, ושלתנותייה בכל ארעא, הדיא הוא דכתיב (תהלים מ"ז) מלך על כל הארץ אלהי"ם, ואית אבר עלאה דאתקרי יהו"ה על שמייה, דשלתנותייה באתר ידיעא, הדיא הוא דכתיב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ, ש"ואית תרין אברין עלאין מניה, דאתקריאו יהו"ה אלהי"ם דשלתנותייהון בשמיא ובארעא, הדיא הוא דכתיב (דברים ד לה) כי יהו"ה הוא האלהי"ם בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ואית אחרא דשלתנותייה איהו בתרין אברין במוחא ובלבא, ועלייה אתמר (דברים ד) כי יהו"ה הוא האלהי"ם אין עוד מלבדו, ואף על גב דהאי קרא על קודשא בריך הוא אתמר דאין עוד מלבדו, עם כל דא הקא רזא דדיוקנא עלאה דיליה, לאחזאה בכל אבר ואבר דגופיה שולטנותייה, לאשתמודעא לבר נש איך אתנהיג עלמא, וינדע למקרי ליה בכל אבר כדקא יאות ליה, ואיך אשתני שמייה לפום ההוא אבר.

ביאור הגר"א

שפ"ואית מנייהו דאינון כו'. הן ד' גוויי דשערא הנ"ל ומפרש והולך אלון אתקריאו כו'.

שפ"כל ניצוץ כו'. לניצוץ להוא מצועא הוא יו"ד, ועיין בפרק ה' דספרא לכניעותא י' בלחודו כד אתגליא בזעירא אתמשיך בעשר אלפין כו'.

שפ"וכל נימא כו'. שהוא וא"ו כנ"ל.

שפ"וכל אצבע איהו פרסה זעירא. לאמה איהי פרסה רבתא כמו שמפרש והולך והכי אמה תשכח בה כו'.

שפ"וכל אמה איהו ו' אצל אצבע ואמה דא שעורא זעיר כו'. [רואה לומר אמה – אצבע הגדולה] ובאמה העשרת אלפים הם של עשרות, וכאן של אחדים ועיין לעיל ק"ג ב' דסלקין לשית כו' ולשיתין רבוא בכתר עלאה, וזה שאומר מיל דפרסה עלאה איהו עשרת כו'. רואה לומר בכתר וכן בדצועא ג"כ נקרא פרסה בג' פרקין אלא הכל לפי גדלו, כן הוא העשרת אלפים, ורואה לומר וכל אמה היינו האמות דשיעור קומה שאמר כך אמות, מדקאמר וכל אמה אצל מה שאמר והכי אמה תשכח בה, קאי על אצבע הגדולה או על הזרוע שהוא אמה, וזה שאומר וכל אמה – שהכל נמדד באמת הזרוע, וזה שאומר ודא שעוריה רב – שהוא גדול מאד על האצבע, ואמר וכל פרק כו'. היינו הפרקין מקום חבורן:

שפ"מסט' דאריף אנפין כו'. כבר כתבתי לעיל שא"ח וז"ח – עמודא דלמענתא ודקיה:

ש"ובכל אבר איהו הוי"ה. דרמ"ח אברין הן רמ"ח פקודין, וכל מראה הוי"ה כמו שאומר לקמן קל"ז א' ובגין דאיהי כלילא מכללה ארבע אתקריאת מראה, מ"ל באותיות א"ת ב"ש כו'.

ש"ואיהו שעורא כו'. עיין מה שאומר בספר יצירה דעשר אתון הוא בו"ק של האבר כמו שאומר כאן עילא ותתא ולא רבע כו', וג' עומקים כמו שאומר כאן בגבהא בארכא ובחבא. ונקודה הפנימית שאליו נמשכין הכל, והוא נושא את הכל – משלמת לעשר, כמו שאומר שם היכל הקודש באמצע והוא נושא את כולם:

ש"ואית אבר כו'. זה הלשון אינו יכול להולמו שהוא משובש מאד. שקודם לריו להיות ואית אבר דאתקרי אלפים כו' על כל הארץ אלפים ואח"כ ואית אבר עלאה דאתקרי כו' על כל הארץ ואח"כ ואית תרין אברים כו' עם ואית אחרא דשולטנותייה איהו בתרין אברים כו'.

ואית תרין אברים כו' ואית אחרא דשולטנותייה איהו בתרין אברים כו' לכללן בכלל אחד, דתרין אברים אלו הן נגד שמיא וארעא כמו שאומר בספר יצירה שמים בעולם וראש בנפש כו', וכן ארץ כמו שאומר שם, ואמר ואלע"ג דהאי קרא על קב"ה כו'. רואה לומר מכל מקום קאי ג"כ על האברים דאיהו שריא ביה, ליש אברים שמתפשטין חיותן בכל הגוף, והן כלל הגוף, וביה נאמר כי ה' כו' אין עוד מלבדו:

'אדהכי הא אליהו קא נחית, ואמר רבי בוצינא קדישא, שמענא לעילא תקונא דילך בשמחן דקודשא בריך הוא, ובצלוחתא דיליה, חזור בך, דאת צריך לתקנא שמחן דקודשא בריך הוא כדקא יאות, דהא פלהו אזלין בתלת תלת, מסטרא דרחמי אתקריאו יהו"ה יהו"ה יהו"ה תלת אבהן, ואינן אש דלא איהו שורף, ואתקריאו בתלת שמחן אהי"ה אהי"ה אהי"ה, והאי איהו אש דאיהו שורף ולא אכל, ואתקריאו אדני"י אדני"י אדני"י, ודא אש דאיהו שורף ואכיל ושצי כלא, הדא הוא דכתיב (ויקרא ט כד) ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים.

"א' איהו פתר על פלהו שמחן, ואיהו אתקרי א"ל, אהי"ה, אדני"י, אלהי"ם, (אלהי"י, אלו"ה, אלהינו אי"ה, או"ה, ורזא דמלה א"ל אלהי"ם יהו"ה דבר ויקרא ארץ) (תהלים נ א). 'י ביה אתקרי י"ה, יה"ו, יהו"ה, פלהו שמחן דפתחין בהוי"ו'ת ב"י, עקרא דלהון בקמחה, וכלהו שמחן דפתחין בא', עקרא דלהון אימא עלאה, וכמה דעמודא דאמצעייתא איהו כליל מימינא ומשמאלא, הכי פתר עלאה כליל תרין שמחן אלן דאבא ואימא, ואיהו פתר על רישייהו, ואשפחנא תקונא בגוונא דא, אהי"ה פתר עלאה, יהו"ה עמודא דאמצעייתא, אדני"י שכינתא תתאה.

ומסטרא דכתר אתקריאו תלת ספירן אהי"ה אשר אהי"ה, חסד א"ל, גבורה אלהי"ם, עמודא דאמצעייתא יהו"ה, ורזא דמלה א"ל אלהי"ם יהו"ה דבר ויקרא ארץ, נצח והוד צבאו"ת, צדיק שד"י, מלכות אדני"י. ובצלוחתא ברוך אתה יהו"ה, כל הפורע פורע בברוך, ודא צדיק חי עלמין, ועליה אתמר (מלכים א ב מה) "יהמלך שלמה ברוך, "אתה את ה' זעירא, בה צריך לנחתא ברכאן, "וכל הזוקף זוקף בשם דא יהו"ה עמודא

ביאור הגר"א

'אדהכי הא אליהו כו'. ורזא לומר דתפיס אותו על מה שאמר דקנה הכל הוא חו"ב, משום דקשיא ליה לר"ש לפרש הכל על הכתר משום דג' כנויים כאן גומל כו' קונה הכל וזכר כו', לכן פירש קונה כו' וזכר כו' על חו"ב, אבל אליהו ז"ל פירש על הכתר כל השלשה, והוא מסטרא דג' אבהן, וזה שאומר דהא כללו אזלין בתלת תלת כו' ופירש דנקראו תלת אבהן בג' הוי"ו'ת מסטרא דאש ללא איהו שורף משום דאיהו דכורא, אבל אהי"ה ודני"י, שהן צבינה לכליל ג"ר, ומלכות, שהן נוק' והן שורף, אלא אהי"ה דהיא צבינה דהיא בעצמה רחמים ונקראה ג"כ עלמא דכורא לכן היא אינה אוכלת, והוא מראה הסנה דוער באש ואינו אוכל, והשיב לו ה' יתברך שמו שהוא ג' אהי"ה: "א' איהו כתר כו'. רזא לומר דכל שמחן דפתחין בצלף, האלף של השם הוא כתר של השם, והוא אימא עילאה דנקראת כתר לגבייהו וכמו שפרש והלך וכלהו שמחן דפתחין בצלף עקרא כו' וכמו שאומר לעיל קי"ב א' מן אדני דאיהו א' אהי"ה, אימא עילאה, אנכי, י' יהו"ה לסליק עמה כו', ושם ב' בהגהה דיו"ד יהו"ה הוא אבא דסליק עמה כו' עיין שם ולכן שם אדני"י הוא נוק', דראשיתה היא נוק', אימא, וסופא - דכורא, וכל דשליט נוק' על דכורא הוא נוק', וכמו שאומר לעיל א' א', ואמר וכלהו שמחן כו', דח"ו כוללין כל שמחן דפתחין בה' ויו"ד שהן או"ה, וכתר כליל לון ורזא לומר דלכן אהי"ה מורה על הכתר, דחצי הראשונה א' ה' הוא מסטרא דאימא, וחצי השניה י' ה' הוא מסטרא דאבא, ואבא - הוי"ה, ימינא, ולכן אינו שורף כלל, ואימא - אדני, שיו"ד הוא בסופה ואלף בתחילתה, והוא שמאלא ולכן שורף ואוכל, ואהי"ה - דיו"ד הוא באמצעייתא לכן שורף ואינו אוכל והוא זכר דכליל שניהם, וכוונתו בזה למה שאומר למטה ומסטרא דכתר אתקריאו תלת כו', ואמר ואשכחנא תקונא בגוונא כו' דבענין הראשון ג' שמחן כל אחד ג' פעמים הוא בג' קוין, ג' דקו ימין חח"ג, ג' הוי"ה, ג' דשמאלא בג"ה, ג' אדני, לאמצעייתא - כתי"י, ג' אהי"ה שהן מכריעין בין ימינא ושמאלא לכן שורף ואינו אוכל, וכולן נכללין במלכות אבל בגוונא אחרא דפירש הוא אהי"ה בג' אמצעות חג"ת, ואדני במלכות כוללת ג' אחרונות כידוע, וידוע שכתר הוא המכריע בין זו"מ, שותף השלישי, לכן הוא באהי"ה כולל ג"ר ויהו"ה באימא כנ"ל וזה שאומר ומסטרא דכתר אתקריאו תלת ספירין כו', והכל באבהן כנ"ל ורזא לומר בזה כנ"ל דכל השלשה גומל כו' וקונה כו' וזכר כו' הכל בכתר מסטרא דתלת אבהן שהן ג"ר, ג' פעמים אהי"ה, והגדול הגבור והגורא - באבהן עמנו בחג"ת ג' הוי"ה, ואלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב הוא במלכות מסטרא דאבהן בג' אחרונות והוא אלקינו מסטרא דשמאלא כמו שאומר דכל דפתח בצלף כו' ולכן הוא ג' פעמים בתלת תלת בזה הברכה נגד ג' פעמים הנ"ל, והן ג' פעמים ג' ביחד, אלקי כו' האל כו' גומל כו', ועיין בזה פ' פקודי רס"א א' את כל אשר תאמר ינתן לה דא רזא דאבהן לברכא לה ודא איהו רזא אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב כמה דהאי נערה לא אשתבת מתתאי הכי נמי לא אשתבת מאבהן לעלמין כו' עיין שם וזה שאומר ורזא דמלה (תהלים נ א) אל אלקים ה' דבר כו' שהן ג' שמחן דאבהן והן (שם) יקרא ארץ: " והמלך שלמה ברוך. דלמה ביסוד באינון שבע רועין כמו שאומר ברעיא מהימנא בכמה מקומות ולגבי יסוד כרעין כולא כמו שכתוב (בראשית לז ז) תסובינה אלומותיכם ותשתחוין לאלומתי, (שם ט) והנה השמש והיחזק ויחד עשר כוכבים משתחוים לי: " אתה את ה' כו'. דבה אשתכללן כ"ב אחרון שהיא כללא דאחרון כמו שאומר לעיל ל"ח א' ושאר מקומות, וה' הוא ה' זעירא ברזא דמנפ"ד, והוא (אסתר ב יג) את כל אשר תאמר שהוא רזא דאתה, את הוא רזא דאת דאתה, כל כו' ינתן לה הוא ה' דאתה שהן ה' גבורות שניתן לה, ה' דמנפ"ד, כל - נש"ב, וזה שאומר בה ריך לנחתא ברכאן:

" וכל הזוקף זוקף כו'. ובאלו ג' דרגין אשתכלילו כלל דיסוד (הוא במקום הדעת לכליל ג"ר) כולל ג' אחרונות, ושם מקום הכריעה של ברכים נו"ה, ויסוד כורע ג"כ, ואתה - מלכות דאשתכחא מג"ר וכלילא להו, כתר מלכות, ולכן שם שוחה ראשו שהוא ג"ר, וזקיפה בגוף,

דאָמאַצעיעטא, ״ד״ב״ה אַתְּכַלִּילֵן מִתְּתָא לְעִילָא וּמִעִילָא לְתַתָּא, כָּל סְפִירָאן בְּעַמּוּדָא דְאִמְצָעִיעִיתָא, וּבְגִין דָּא צְרִיךְ לְאַכְלָלָא בֵּיהּ תְּתָאִין בְּהַכְרָעָה, וּלְבַתֵּר עֲלָאִין בְּזַקִּיפָּה. אֱלֹהֵינּוּ אִימָא עֲלָאָה, וְאַלְהֵי אַבּוּתֵינוּ אַבָּא, הָא״ל הַגְּדוֹל חֶסֶד, הַגְּבוּר גְּבוּרָה, וְהַנּוֹרָא עַמּוּדָא דְאִמְצָעִיעִיתָא, א״ל עֲלִיוֹן, גּוּמַל חֶסְדִים טוֹבִים קוֹנֵה הַכֵּל, וְזוֹכֵר חֶסְדֵי אַבּוּת, דָּא פְּתֵר עֲלִיוֹן עַל כְּלָהּ, וּמַבִּיא גּוּאֵל לְבָנֵי בְּנֵיהֶם (ס״א דְאַבְהֶן), אֲלִין נְצַח וְהוּד וְיִסוּד (ס״א ל״ג וְיִסוּד), לְמַעַן שְׁמוּ בְּאַהֲבָה דָּא שְׂכִינְתָא תְּתָאָה, ״וְעַמּוּדָא דְאִמְצָעִיעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בְּרַכְאָן קְדְמָאִין, דְּאִינוּן אַבְהֶן וּגְבוּרוֹת וּקְדוּשַׁת הַשֵּׁם, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בְּתָרָאִין בְּעַבּוּדָה, וְאִיהוּ כְּלִיל אִמְצָעִיעִיוֹת, לְקִימָא בֵּיהּ אֲנִי רֵאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן ״וּמִבְּלַעְדֵי אִין אֱלֹהֵי״ם (ישעיה מד ו), זְכָאָה אִיהוּ מָאן דִּידַע לְצִלְאָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל תְּקוּנָאִין דִּילֵיהּ כְּדָקָא יְאוּת, וְלִמְשָׁאֵל מִנֵּיהּ בְּכָל דְרָגָא וְדְרָגָא כְּדָקָא יְאוּת.

[תיקוני זוהר – דף קכב ע״ב]

חֲכִימִין כְּלָהּ אִינוּן רְשִׁימִין דִּיוֹקְנֵיהוֹן בְּחֻמְכָּה, וּנְבוּנִין רְשִׁימִין דִּיוֹקְנֵיהוֹן בְּבִינָה, וּמְאָרִי גְמִילוֹת חֶסְדִים דִּיוֹקְנֵיהוֹן רְשִׁימִין בְּחֶסֶד, וּגְבָרִין בִּיצְרֵיהוֹן כְּלָהּ רְשִׁימִין בְּגְבוּרָה, וּמְאָרִי תוֹרָה כְּלָהּ רְשִׁימִין דִּיוֹקְנֵיהוֹן בְּעַמּוּדָא דְאִמְצָעִיעִיתָא, וּנְבִיאִים כְּלָהּ רְשִׁימִין דִּיוֹקְנֵיהוֹן בְּנְצַח וְהוּד (דף קכב ע״ב) דְּאִינוּן תְּרֵי סְמִיכֵי קְשׁוּט, וְצִדִיקִים נְטָרֵי בְרִית כְּלָהּ רְשִׁימִין דִּיוֹקְנֵיהוֹן בְּצִדִיק, ״וּמְאָרִי מְלַכּוּתָא כְּלָהּ רְשִׁימִין בְּמְלַכּוּת, ״וּמְאָרִי יְחוּדָא כְּלָהּ רְשִׁימִין בְּכֶתֶר עֲלָאָה דְּאִיהוּ מַחְשָׁבָה, דְּתַמֵּן צְרִיךְ לְסַלְקָא יְחוּדָא בְּמַחְשָׁבָה סְתִימָא, וּבְכָלֵהּ תְּקוּנָאִין אֲלִין צְרִיךְ לְשַׁבְחָא לְעַלְתָּ עַל כָּל הָעֲלוֹת, דְּאִיהוּ מְלַגָּאוּ מְנַשְׁמָתָא בְּגּוּפָא, יְבִגִין דְּבִנֵי נְשָׂא רְשִׁימִין בְּאַלִין דִּיוֹקְנֵין, אֲמַר לְמֹשֶׁה וְאַתָּה תַּחֲזֶה וּגְמוּר.

ביאור הגר״א

עמוּדָא דְאִמְצָעִיעִיתָא כּוֹלֵל ג' אִמְצָעוֹת וְהֵן כֻּלְלָא דְכֻלָּא וְאִח״כ פּוֹרֵט אוֹתוֹן כְּפִרְטוֹת וּמִתְחִיל לְחַקֵּינוּ כו' א״ל שְׁהֵן רֵאשִׁיתָא דְמַהִימְנוּתָא וְכֵהֵן מִתְחִיל הַתְּחִלַּת הַבְּנוּיָן, וְאַחֵר הַתְּחִלַּת מִזְכִּיר הַכֶּתֶר, לְכָל נַחֲיָת עַד לְאַפִּיק לֵיהּ נוּק', וְשֶׁם הַתְּחִלַּת בְּנוּיָן נוּק', אַחֲרוּי הַתְּחִלַּת בְּטִיבּוּרָא כְּמוֹ שְׁאוּמֵר בְּצִדִיקוֹת רַבָּה וְלָכֵן אֲמַר אֵל עֲלִיוֹן, אֵל – בְּכַתֵּר לִידָה, עֲלִיוֹן עַל כֶּתֶר עֲלִיוֹן, גּוּמַל חֶסְדִים טוֹבִים – חו״כ לִידָה כִידוּעַ וְזוֹכֵר חֶסְדֵי אַבּוּת – אַבְהֶן לִידָה וְאִח״כ כּוֹלֵל ג' אַחֲרוּנוֹת דְשְׁנֵיהֶם יְהוּד וּמַבִּיא כו'. שְׁלֵכֵן אֲמַר לְבָנֵי בְּנֵיהֶם שְׁהֵן בְּנִים שֶׁל הַבְּנִים לִילֵיהּ שְׁדִילֵיהּ הֵן בְּנִים לְאַבְהֶן, וְקוֹנֵה הַכֵּל הוּא הַיִּסוּד (זֶהוּ עַל דֶּרֶךְ פִּירוּשׁ הָאֲר״י) אֲבָל כֹּאֵן כְּלִיל כֹּל זֶה בְּכַתֵּר וְהֵן ג' כְּנוּיִים גּוּמַל כו' וְקוֹנֵה כו' וְזוֹכֵר כו' בְּג' אַבְהֶן דְּכִלְיִין בְּכַתֵּר כְּנ״ל וְיִסוּד לֹא הוֹזְכֵר כֻּלָּל וְנִרְאָה שְׁטַעוֹת סוֹפֵר כֹּאֵן וְכֵן צְרִיךְ לִמְדַּר וּמַבִּיא גּוּאֵל לְבָנֵי בְּנֵיהֶם אֲלִין וְיִסוּד. לְכֹאֵן מִפְּרָשׁ הַכֵּל בְּתַלַּת תְּלַת, לִיסוּד ג' מַבְנֵי כו' וְאֲמַר בְּנֵי בְּנֵיהֶם לְפִי שְׁאֵל עֲלִיוֹן גּוּמַל כו' הוּא ג' אַבְהֶן בְּג״ה, שְׁנֵיהֶם הֵן בְּנֵי בְּנֵיהֶם, וְאַלְקֵי אַבְרָהָם כו' הוּא הַדַּעַת בְּמִקּוֹם הַכֶּתֶר לְכִיל ג' אַבְהֶן, דְּבִדְכוּרָא הַדַּעַת מִשְׁמַשׁ, וְנִטְוֵן – הַכֶּתֶר, שְׁלֵכֵן נִקְרָא כֶּתֶר מְלַכּוּת, וְלֹא הוֹזְכֵר עַד יֵאֵיֶחָת הַנּוּק' כְּנ״ל וְנִתְחַלְלוּ הַכֵּל כֹּאֵן, דְּבִרְכָה רֵאשׁוֹנָה – יוּמָא דְכֻלָּהּ, כְּלִיל כּוֹלָא, וְאַלְקֵינוּ – אִימָא דְהוּא אֲלוּק דְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְאַלְקֵי אַבּוּתֵינוּ – אַבָּא אֲלוּק לְאַבְהֶן בְּז״ל, וְשֶׁם הוּא הַכֵּל בְּכֻלְלָא חֲדָא מֵה שְׁאִין כּוּן דַּעַת דְהוּא מִתְחַלֵּק לְג' מוּחִין, שׁ' דְתַפִּילִין כִידוּעַ, ב' אַחְסַנְתִּין וְב' עֵיטְרִין דְכִלְיִין כְּחֵלָא, וְזֶהוּ רֵזַל לְאַבְהֶן אֲלֵקֵי אַבְרָהָם כו' וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר בְּפ' שְׁמוֹת עַבְדֵי לְאַבְרָהָם בְּרֵזַל דְחַכְמָה, לִיאֲחֵק בְּרֵזַל דְתַבּוּנָה כו':

¹⁰ דֵּיהּ אַתְּכַלִּילֵן כו' עַד בְּזַקִּיפָּה. רוּחָה לִמְדַּר דְעַמּוּדָא דְאִמְצָעִיעִיתָא כְּלִיל גּוֹף וְבְרִית לְאִינוּן חֲדָא, וְאַתְּכַלִּילֵן תְּחֵאִי בְּצִדִיק בְּהַכְרָעָה, וְעֵילְלָאִין בְּזַקִּיפָּה, וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר לְמַעַלָּה דְכֻלָּו ג' תִּיבּוֹת בְּרוּךְ אַתָּה ה' נְכַלְלוּ כְּלָהּ וְכֻלְלָא וְאִח״כ הוּא בְּפִרְטוֹ, וּמִתְחִיל וּמִפְּרָשׁ אֲלֵקֵינוּ אֲמַר כו', וְאֲמַר אֲלֵקֵינוּ אֲמַר, וְאַלְקֵי כו' אַבָּא, אֲלֵקֵי כו' דַּעַת, שְׁהֵן ג״ר כֵּלֵן בְּאַלְקֵים כְּמוֹ שְׁאוּמֵר תִּיקוּנָא בְּגוּוֹנָא אַחֲרָא דְג״ר הֵן אַהִי״ה הַמִּתְחִילִים בְּאַלְף לְפִי שְׁהֵן דְרָגָא דְנוּק' כְּנ״ל וְהֵגַה מְלַכּוּת אַתְּכַלִּילָא בְּג' מִקּוּמוֹת וְהַכֵּל בְּקוּ הַאִמְצָעֵי, בְּכַתֵּר וְת״ת וְיִסוּד, וְהֵגַה הִיא נִקְרָאֵת אֵל, (תְּהִלִּים ז יב) וְאֵל זֹעֵם כו', אֵל שְׁדֵי כו', וְלָכֵן נִקְרָא אֵל עֲלִיוֹן עַל שְׁמָהּ, וְכֵן הֵאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אֲלֵל אַבְהֶן וְכִסּוּף לְמַעַן שְׁמוּ כו':

¹¹ וְעַמּוּדָא דְאִמְצָעִיעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל כו'. לְכִיל וְ״ק שְׁהֵן ג״ר וְג' אַחֲרוּנוֹת, שְׁהוּא וְא״ו שֶׁל שֶׁם כְּפִשּׁוּטוֹ, וְעוֹד כְּלִיל י״ב שֶׁל הַדַּעַת שְׁהוּא בְּאִמְצָעֵי כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְמַעַלָּה וְהוּא י״ב הַאִמְצָעוֹת, וְהוּא וְא״ו מְלִיאָה, ב' ווִין וְאַלְף שְׁבַעֲמֵעַ נִגְדוּ בְּכַתֵּר הַמֵּינִים, שְׁהוּא אֲלֵף בִּינָה, לְכָא שְׁמַתְלַבֵּשׁ בְּחֻמְוֹ, וְעֵינִין לְעֵיל סוּף תִּיקוּן יו״ד בְּאִמְצָעִיעִיתָא צְרִיךְ לְמַשְׁאֵל דְתַמֵּן ו״ו כו' וְאִינוּן ו' עֲלָאָה ו' תְּתָאָה, תְּלַת קְדַמָּאִין – רִישָׁא וְתַרְיִן דְרוּעִין, תְּלַת בְּתַרְיִין – גּוּפָא וְתַרְיִן שׁוּקִין, וְלְעֵיל ל״ט ב' וְאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בְּרַכְאָן לְכֻלְתָּא קְדַמָּאִין וְתְּלַת בְּתַרְיִין, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרִין ו״ו לְאַחֲמַר בְּהוֹן עַל שְׁנֵי קְלוּתֵינוּ וְחִבְרֵינוּ עֵינִין מֵה שְׁבַעֲרֵנוּ שֶׁם:

¹² וּמִבְּלַעְדֵי אִין אֲלֵקִים. דְתַמֵּן לְמַשְׁאֵל מִינֵיהּ כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים סט יד) אֲלֵקִים בְּרַב חֶסֶדךָ עֲנֵנִי בְּאִמְתָּ יִשְׁעֵךְ, וְהוּא חוֹתֵם אִמְתָּ:

¹³ וּמְאָרִי מְלַכּוּתָא. רוּחָה לִמְדַּר שְׁהֵן מִקְבְּלִין עֲלֵיהוֹן מְלַכּוּת שְׁמִים תְּמִיד כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ אִי אַתָּם רֵשָׁאִים לִיבְטַל כו' וְעֵינִין בְּזוּרָה פ' בְּמַדְבַּר:

¹⁴ וּמְאָרִי יְחוּדָא כו'. לְכָל יְחוּדָא הוּא בְּכַתֵּר שְׁהוּא הַמִּיּוּחַד בִּין ד״ו וְכּוֹלֵם וְהוּא שְׁמָא מִפְּרָשׁ:

¹⁵ וּבְגִין דְב״ו. חוּזֵר לְעֵנִין הַרְאָשׁוֹן לְפִרְשׁ דִּיוֹקְנֵין וְלָכֵן הַקְּדִים בְּתַחֲלִילָה חֲכִימִין כּוֹלְהוּ אִינוּן רְשִׁימִין כו', לְפִרְשׁ כֵּל הַדִּיוֹקְנֵין בְּעֵשֶׂר סְפִירוֹת וְעַתָּה חוּזֵר לְעֵנִין רֵאשׁוֹן:

וְאֵתָה תַחֲזֶה כִּי־שָׁעָרָא, (שְׁעָרָא שְׁעִיעַ אַרְיָ), אַרְחָא מִתְפַּלֵּג בֵּיה לְכַמָּה אֲוֶרְחִין, יִבְעֵלָה אֲתָמֵר (ישעיה מג טז) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דְּרָךְ, וְאַרְחִין אַחֲרֵינִין דְּמִתְפָּרְשִׁין מִינָה, אֵינּוֹן נְתִיבִין, הָדָא הוּא דְכְתִיב (שם) לְבֹבְמִים עֲזִים נְתִיבָה, יִתְלַתִּין וְתָרִין שְׁבִילִין מִתְפָּרְשָׁן מֵהָאֵי אַרְחָא, יִיִוְשְׁעָרָא שְׁעִיעַ אַרְיָ אִיהוּ רַחֲמֵי מְסִטְרָא דְאַרְיָ אַנְפִּין, דְּאִיהוּ א, תָּרִין אַנְפִּין דִּילִיָּה ו' ו', כְּגֹוּנָא דָא נָאוּ א בֵּינֵיהוּ, וְאִיהוּ סָבָא דְסָבִין יִבְעֵתִיק דְעֵתִיקִין, וְאִיהוּ (ס"א ואתקרי)

ביאור הגר"א

⁶⁸ בשערא שערא שעייע ואריך ארחא מתפלג כו'. רואה לומר לשערא שעייע ואריך הוא מסטרא דל"א כמו שאומר ולכן ביה ארחא מתפלג כו' כמו שאומר באידרא רבה קכ"ט א' דפלטותא לשערי אזיל חד ארחא דנהיר למאתן ושבעין עלמין, ומיניה נהיר ארחא כו' ומיניה ארחא התפרשא כו', אבל הנכון בענין הזה ללא גרסין כאן שערא שעייע אריך אלא בשערא ארחא מתפלג כו'. וגם בז"א ארחא מתפלג כמו שאומר קל"ו א' דלכן לא פליג כאן בין שערא לשערא בענין הארחין אלא נתן כלל לכולם:

⁶⁹ עלה אתמר הנותן כו'. רואה לומר על האורח הגדולה ההולך באמצע הראש ועל ארחין אחרנין דמתפרשין מיניה:

⁷⁰ ובמים עזים דו'. והן ל"ב נתיבות כמו שמפרש והולך, כי מ"ם נקרא ימא רבא, וכן כל מוחא נקרא ימא, והשפע ההולך בשערות, (איוב יב כב) מגלה עמוקות מני חושך, הן הדרכים כמו שאומר באידרא רבה ק"מ א' ולמעלה קכ"א א' והן ל"ב נתיבות דמוחא חכמה וכן שרטוטין דמנחא כמו שאומר בזוהר חדש פ' יתרו שם מנחא מתתקנא עליהו דליהו בינה בכמה שרטוטין דלינון אורחין דלימא דאורייתא, עלייהו אתמר כל ארחות ה' חסד ואמת, מאן ניהו לעבדי אורחין אלין דלינון שרטוטין דמנחא, דא מוחא דליהו חכמה, אלין שרטוטין אינון תלתין ותריין שביילין דלימא דאורייתא, וזהו סוד ל"ב נתיבות חכמה ול"ב אלקים שהן ל"ב שבניה, והוא דמוחא – ל"ב נתיבות חכמה, ובגולגולתא ובמנחא שהוא סוד בינה – ל"ב דבינה, ודא כמה נתיב הראשון אינו, ולא מתגלה אלא יש מהו, ג' יודיין ואלף דשם שבמוחא שהוא דס"ג כנ"ל, ובבינה מתגלין הכל, והן אותיות הגשאים דס"ג, וגם שם מ"ה הוא בגולגולתא כמו שאומר לעיל קי"ט א' והוא ל"ב שביילין כנ"ל, וי"ד ה"א ה"א, וי"ג חיוורתא כמו שאומר באידרא רבה קכ"ח ב', והוא וד"ו שהוא א"א כמו שאומר כאן למטה והן ד' גוויין לשערא שהן י"ג כמו שאומר בזוהר חדש כ"ט ב' שערא חורא מסטרא דחסד כו', הכי ארבע תיקונין כו' י"ג תיקונין ואינון תלתיין משערא ג' לכל סטר לד' סטרין ואינון וד"ו כו' לעילא דרישא בפלגו דרישא מתפלגין אורחין בשערא לל"ב שביילין בחושבן יו"ד ה"א ה"א וכלהו שביילין אינון בימא דליהו מוחא ואלין תיקונין אינון ברישא דלינון גופא כו' שהוא כתר וחכמה):

⁷¹ *מתל"ה) תלתין ותריין שביילין וכו'. עיין מה שבארנו שם (א.ה. כאן), ועיין בזוהר חדש כ"ט א' הכי ארבע תיקונין לשערא דשרייתא עלייהו יקו"ק, י"ג תיקונין ואינון תלתיין כו', ורואה לומר כמו ששם הו"ה בפשיטו כוללין התיקונין ד' פעמים ג', וכן הוא במילואו אדם לכליל כולו, שלכן הן י"ג והוא וד"ו במילואו, ביי"ג תיקונין לשערא שהן י"ג נימין לשערא, ג' לכל סטר, וכמו שאומר באידרא רבה קכ"ח ב' וג' יק"ק במילואו – ל"ב נתיבות, לכן י"ג בכתא, ול"ב בחכמה, דוא"ו הוא אריך אנפין כנ"ל וכמו שאומר למטה ובזוהר חדש כ"ח ג' אדם סטא לעילא ושריא דלוקנא דאנפין ורשים תמן דלוקנא לכלהו חיון ואלתלבז בכלהו ואחזי דלוקניה בהו הדא הוא דכתיב דמות פניהם פני אדם, ופני אריה אל הימין דלרבעתם כו', ורשים בהו ליריין, וגוויין דאנפין, ושרטוטין דמנחא, בהו רשים תלתין ותריין שביילין דלינון נתיבות פליאות חכמה וכלהו אחסויין בתלתין ותריין, בין אנפין וגדפין דחיוון, דש עשר אנפין אינון לרבעתן לד' חיוון, וש עשר גדפין סלקין ל"ב, והכי אינון שרטוטין דמנחא ושרטוטין דעיינין תלת עשר גוויין אינון ביריין דאנפין דקו המדה, וכלהו גוויין אזלין בקו המדה באורח קשט, וכלהו רשימין בוא"ו, תריין ותלתין שביילין מוויירין ביו"ד ה"א ה"א, תריין עשר גוויין דתלת חיוון דלינון וד"ו ודמות פניהם פני אדם דלתלבז בהו ואתכסין בהו, ו' לעילא ו' לתתא כו', עיין שם, ורואה לומר ל"ב שרטוטין הן ט"ז על מנחא דהוא דאנפין, וט"ז על עיינין שהן גדפי דעיינין, שהן של גדפין, והן ד' אנפין לד' חיוון, והן ד' רשימין לד' ליריין דמנחא כמו שאומר שם קכ"ד ב' ועיין מה שבארנו שם, וכן הוא בעיינין, וי"ג דאנפין – ג' ליריין דאנפין שכל אחד הוא הו"ה וכמו שאומר שם קכ"א א' זה ספר – י"ב אנפין, וא' – דמות אדם דלכליל לון, והוא א' שבאמצע חוון דלתלבז בהו כו' רזא דכתא, והן שם מה, ארחין עם התיקונין, ושרטוטין עם האנפין, והוא מה שמו – בראש, ומה שם בו – בפנים, ו' רישא, ו' פנים:

⁷² ושערא שעייע אריך כו'. שב' ענינים הוא מסטרא דל"א שהוא חסד וכמו שאומר באידרא רבה וכמו שמפרש והולך שערא קמיטא ולא שעייע אלא קמיט וחריש, שהוא הפוכא דאריך ושעייע, שהוא מסתבך וקצר וכמו שאומר באידרא רבה קל"ו א', וזה שאומר דא א"א כו' ודא כו', ואמר דליהו א' כו'. דאלף מורה על א"א כמו שאומר לעיל בכמה מקומות, ורואה לומר בזה כמו שמפרש והולך דא' הוא חוטם ו"ו, והוא וד"ו שהוא א"א, דא א"א מסטרא דוא"ו ודא ז"א מסטרא דיו"ד, דא אריך ודא קציר, ורואה לומר עמודא דאמצעייתא ולדיק כמו שאומר למעלה דאנפין דלדיק הוא קצר, יודין, ודא"א עמודא דאמצעייתא – אריכין ווי"ן, ולכן בו וד"ו מלא, ובצדיק בכלל הוא אלף, וי"י דוייזר כמו שאומר לעיל קי"ד א' וייזר ה' אלקים את האדם דא לדיק כו', דלינון י' י' מן אלף, ו' וייזר איהו ו' דאמצעייתא דליהו בין תריין יודין דלת א' כו', אדם דברייתא אוקמוהו על תפארת כו' אינון וד"ו ב' ויין אינון ב' כו', והענין כי החוטם הוא ו', וב' נוקבין אינון ב' יודין, והוא א', אלא שבז"א שהוא לדיק נכללו ב' יודין דנוק' בב' אנפין שהן ג"כ יודין, ואמר ואיהו סבא דסבין כו'. ורואה לומר שאלף דבינייהו מורה עליה שהוא סבא דסבין כו', וכבר פירש למעלה מהו סבא דסבין:

⁷³ עתיק כו'. שהוא על אריכו דיומין ושנים קדמוניות, וא"א הוא סבא, ועתיק על כולם, ועמודא דאמצעייתא נקרא א"א משם דא"א מתלבז באימא והיא בו, מה שאין כן יוסף שהוא יתום מאמו ולכן נשאר קטן, ועיר אנפין, (בראשית לו ב) והוא נער, ו' זעירא, ונו"ה – ב' יודיין, (בראשית מח טז) את הגערים, אבל עמודא דאמצעייתא א', וחור"ג ב' ויין, וכלם זקנים כמו שאומר לעיל בצרכה, והכלל בזה כי שערא דל"א הוא מסטרא דחסד ושערא דז"א מסטרא דגבורה כמו שאומר באידרא רבה בסוד ה' אלקים וזה שאומר למטה שערא דל"א כגוונא כו' אנשי חיל שערא שעייע כו', בד' דרגין הנ"ל אנשי חיל כו', בחגת"ס:

אַרְךָ אִפִּים. שְׁעָרָא קְמִיטָא וְלֹא שְׁעִיעַ אֶלָּא קְמִיט וְחָרִישׁ (נ"א וּחְרִישׁ) אִיהוּ דִּינָא, דָּא רַחֲמֵי וְדָא דִּינָא, דָּא אַרְיָךְ אֲנַפִּין מִסְטָרָא דו', וְדָא זְעִיר אֲנַפִּין מִסְטָרָא דִי', שְׁעָרָא לֹא קְמִיט וְלֹא אַרְיָךְ אִיהוּ בִּינּוּנִי.

¹¹ שְׁעָרָא דְאַרְיָךְ אֲנַפִּין אִיהוּ כְּגוֹוֹנָא דְתַקִּיעָה, וְקְמִיט וְחָרִישׁ (נ"א וּאֲרִיךְ) כְּגוֹוֹנָא דְשְׁבָרִים ו' ו' ו', לֹא אַרְיָךְ וְלֹא קְמִיט אִיהוּ כְּגוֹוֹנָא דְתַרְוּעָה, שְׁלִשְׁלֹת דְתַרְוּעָה, שְׁעָרָא בְּעוֹלָא כְּלִיל כְּלָא, וְאִיהוּ כְּמִין כִּיפָה דְרַקִּיעָא דְאַסְחָר כְּלָא.

כְּגוֹוֹנָא דָּא יְהוּ'ה דָּא מְלַכּוּתָא קְדִישָׁא, אֲנָשִׁי חִיל שְׁעָרָא שְׁעִיעַ אַרְיָךְ, יְרָאֵי אֱלֹהִים שְׁעָרָא חָרִישׁ (נ"א אֲרִיךְ) וְקְמִיט, אֲנָשִׁי אֲמַת שְׁעָרָא לֹא אַרְיָךְ וְלֹא קְמִיט, שְׁלִשְׁלֹת דְכְּלָהוּ, שׁוֹנְאֵי בְּצַע שְׁעָרָא בְּעוֹלָא.

¹² חֲדוּד שְׁבַעָה מִינֵי דְהֶבֶא הָוָה בְּשַׁעְרוֹי, זְהָב יֶרֶקְק, זְהָב אוֹפֹז, זְהָב אוֹפִיר, זְהָב פְּרָוִים, זְהָב סְגוּר, זְהָב חֲרוֹשׁ, זְהָב כְּלִיל כָּל גּוֹוֹנִים, וְאִיהוּ זְהָב שְׁבָא, יְהִי אִיהוּ זְהָב מְזוּקָק שְׁבַעָתִים, לְוַהֲכֵי אֵינּוֹן שְׁבַעָה מִינֵי חוּרוֹ, וְשְׁבַע מִינֵי סוּמְקוֹ, לְאֶכֶל סְפִירָן אֲתַקְרִיאוּ שְׁבִיעִיּוֹת מִסְטָרָא דְצַדִּיק, עֲמוּדָא דְאַמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל כָּל גּוֹוֹנִין, שְׁעָרָא חוּרוֹא אִיהוּ מִסְטָרָא דִּימִנָא, סוּמְקָא מִסְטָרָא דְשְׁמָאֲלָא, יְרוּקָא מִסְטָרָא דְעֲמוּדָא דְאַמְצָעִיתָא, וְכְלָהוּ שְׁבַעָה שְׁבַעָה, שְׁעָרָא אוּכְמָא מִסְטָרָא דְשְׁכִינְתָא, דְאַתְמַר בָּהּ (שִׁיר א ה) שְׁחוּרָה אֲנִי וְנָאֹה, גּוֹוֹן יְחִידָה (נ"א יְחִידָאִית) דְלֹא תְּפִיס בָּהּ גּוֹוֹן כְּלָל, לְיִמְלָגָא דִּילָהּ גּוֹוֹן חוּרוֹ, וְרָזָא דְמְלָהּ יִשְׁתַּחֲשֹׁף סְתָרוֹ (תַּהֲלִים יח יב).

שְׁעָרָא סוּמְקָא צְרִיךְ לְבַעְרָא לִיה מְכַל וְכַל, בְּגִין דְּאִיהוּ בִי דִינָא, וְלוֹוִיִּים בְּגִין דְּהוּוּ מִסְטָרָא דִּינָא, אֲתַמַּר בְּהוֹן (בְּמַדְבַּר ח ז) וְהַעֲבִירוּ תַעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם, וְאַתְמַתָּ בְּגִין דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְשְׁמָאֲלָא, לֹא צְרִיךְ לְאַתְגְּלִיא בָּהּ שְׁעָרָא, דְלֹא יִשְׁתַּמּוּדְעִין בָּהּ מְאַרֵי דִּינָא, וְשְׁעִירִין אֲחַרְנִין דְּבַר נֶשׁ צְרִיךְ לְבַעְרָא לִיה תַּחוּת אוּדְנִין, בְּגִין דְּלֹא יִתְקַרְבוּ בֵּיה מְאַרֵי דִּינִין לְגַבֵּי תַרְעִין דְּשְׁמַעִין בְּהוֹן צְלוּתִין, (ס"א וְשַׁעְרָא דִּאִיהוּ תַּחוּת אוּדְנִין צְרִיךְ לְבַעְרָא,

בִּיאור הגר"א

¹³ שְׁעָרָא דִּל"א אִיהוּ כְּגוֹוֹנָא כו'. רוּכָה לוֹמַר כִּי תַקִּיעָה הוּא חֲרִיךְ וְלֹא פְסִיק בִּינְתִיִּים, וְהוּא כְּמוֹ שְׁעָרָא שְׁעִיעַ שְׁהוּ כּוֹלֵס יַחַד אֲבָל שְׁעָרָא חֲרִישׁ הוּא כָּל אֶחָד לְכַדוֹ שְׁאִינוֹן מְדוּבָקִים יַחַד שְׁכַל סְטֵרָא לְדִינָא הוּא צְפִיזוֹר כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל וְכְמוֹ שְׁכַחוּב (בְּרַאשִׁית מַט ז) אֲפִס כִּי עַז כו' אֲחַלְקֵם בִּיעֲקֹב וְאִפִּיכֵם וְגו', וְהוּא שְׁאוּמֵר כְּגוֹוֹנָא דְשְׁבָרִים ו' ו' ו'. רוּכָה לוֹמַר שְׁעָרוֹת מְפֹרְדוֹת כְּמוֹ הַצְּבָרִים, וְהוּן קְרָאִים ג"כ כְּמוֹ הַשְּׁעָרוֹת דְקִמִּיט אֲבָל הַתְּרוּעָה שְׁהוּא בִּינּוּנֵי הֵן הַקּוֹלוֹת קְרָאִים מְכַל מְקוּם מְדוּבָקִים יַחַד זֶה אֵל זֶה בְּמַהֲרֵוֹ כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל בְּתִיקוֹן כ"ה וְשָׂאֵר מְקוּמוֹת, וְהוּא שְׁאוּמֵר כְּגוֹוֹנָא דְשְׁלֹשֶׁת שְׁג' קוּיִן מְדוּבָקִים יַחַד, וְאֲמַר שְׁעָרָא בְּעוֹלָא כו' הוּא מִסְטָרָא דְמַלְכוּת לְכִלִּיל כּוֹלָא, וְהוּא הַשְּׁעָרוֹת שְׁמַסְבִּין עַל הַרָאשׁ בְּצוּרַת עֲגוּלָא, וּמְפַרֵשׁ וְהוּלֵךְ אֲנָשִׁי חִיל שְׁעָרָא כו':

¹⁴ דוּד שְׁבַעָה כו'. וְהוּא שְׁעָרוֹת הַרָאשׁ וְהַפְּנִים וְהַזָּקָן, ג' נֶגֶד ג"ר, וְבֵית הַשְּׁחִי שְׁתִּים צ"ב זְרוּעוֹת שְׁהוּ חו"ג, וְעַל הַחִזָּה נֶגֶד ת"ת, וְעַל הַבְּרִית לְדִיק כּוֹלֵל ד' אַחְרוֹנוֹת שְׁלֹכָן עֶשֶׂר כּוֹלוּיִן בְּשְׁבַעָה, אוֹ שְׁג"ר וּמַלְכוּת נַחֲשָׁדִין כְּאֶחָד אוֹ ד' אַחְרוֹנוֹת כִּידוּעַ, וְעִיִּין לְעִיל בְּעִנִּין ז' רוּחִין קט"ז א' רוּחַ ה' דָּא אוּוִיר קְדַמָּה, רוּחַ חֲכָמָה וְבִינָה – תְּרִין סְפִירִין אֲבַתְרִיהַ, רוּחַ עֲלָה וְגַבּוּרָה – יְמִינָא וְשְׁמָאֲלָא, רוּחַ דַּעַת וִירְאָתָה ה' דָּא עֲמוּדָא לְאַמְצָעִיתָא וּמַלְכוּת כו' וְכוֹלֵל לְדִיק שֶׁס, וְהַרְיָחוּ כו' וְלֹא בְּרוּחַ מִיּוֹחַדָּת, וְכֵן בְּכַמָּה מְקוּמוֹת מְבוּאָר יוֹתֵר, וְהוּן ז' מִינֵי זֵהָבִים כְּמוֹ שְׁמַפְרֵשׁ וְהוּלֵךְ, וְהוּן ד' שְׁעָרוֹת עַל הַאֲמָה וְב' הַבִּיצִים וְלֹאֲחֹרוּיִו, נֶגֶד ד' סְפִירוֹת לְכִלִּיִן צְלוּתִין, וְכַגּוּוֹן אֶחָד כִּי הֵן שְׁעָרוֹת בְּמַקּוּם אֶחָד. וּבְלַקּוּטִיו כְּתַב יד ז"ל. דוּד שְׁבַעָה מִינֵי דְהֶבֶא כו'. בְּזוּרָה פ' יַתְרוֹ ע"ג ב' חֲמִינָא בְּסַפְרָא לְדָאֵם קְדַמָּה לְאֲמַר הִכִּי לְיוֹקֵנִין מְשִׁיחָא קְדַמָּה לְסִיְהָרָא גוֹוֹן דִּילִיָּה זֶהָב יֶרֶקְק בְּאֲנָפוֹי גוֹוֹן דִּילִיָּה זֶהָב אוֹפִיר בְּדִיקָנִיהַ גוֹוֹן דִּילִיָּה זֶהָב צְבָא בְּגַבִּינּוֹי גוֹוֹן דִּילִיָּה זֶהָב פְּרוּשׁ בְּקִרְיָאִין דַּעַל עִינּוֹי גוֹוֹן דִּילִיָּה זֶהָב סְגִיר בְּשַׁעְרוֹי דַּעַל רִישִׁיהַ גוֹוֹן דִּילִיָּה זֶהָב מוֹפֵז עַל חֲדוּי בְּלוּחָא דַּעַל לְבִיָּה גוֹוֹן דִּילִיָּה זֶהָב תְּרִין דְרוּעִין כָּל שְׁבַעָה גוֹוִיִן כו' עַד כְּאִין:

¹⁵ וְהִיא אִיהוּ זֶהָב מְזוּקָק שְׁבַעָתִים. רוּכָה לוֹמַר זֶהָב צְבָא, שְׁהוּא מְזוּקָק, וְהוּא שְׁבַעָתִים – כּוֹלֵל שְׁבַעָה זֵהָבִים: ¹⁶ וְהִיא אִינוֹן שְׁבַעָה כו'. שְׁהָב הוּא גוֹוֹן יְרוּק:

¹⁷ כָּל סְפִירִין אֲתַקְרִיאוּ כו' י עִיִּין לְעִיל פ"ז א', וְהוּן ג' הַשְּׁבִיעִי דְיוּכּוֹלוּ, נֶגֶד תַּלְתָּא אֲבָהוּן כְּמוֹ שְׁאוּמֵר שֶׁס וְבְתִיקוֹן כ"ב שְׁהוּ ג' גוֹוִיִן הַנ"ל וְכְמוֹ שְׁמַפְרֵשׁ וְהוּלֵךְ וְהוּן סוּד כ"ב אֲתוּוֹן לְאוּרִיִּיתָא שְׁהוּ הַשְּׁעָרוֹת כְּנ"ל, כ"א – בְּג' פְּעַמִּים ז', וְשְׁעָרָא אוּכְמָא מְפַרֵשׁ וְהוּלֵךְ שְׁהוּא גוֹוֹן יְחִידָה כְּמוֹ שְׁכַחוּב (שִׁ"ט ו ט) אַחַת הִיא יוֹנְתֵי כו' הוּא כ"ב, כְּמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר בְּרִישׁ פ' בְּרַאשִׁית בְּעִנִּין הַכ"ב אוֹתִיוֹת, שְׁח' אוֹתִיוֹת בְּקוֹ הַאֲמָלְעִי, וְהוּא מַלְכוּת שְׁדוּבָה עֲמוֹ שֶׁס, וְהוּא בְּשֶׁם הוִי"ה יו"ו הוּן כ"א בְּג' קוּיִן כְּנ"ל, וְהוּן אַחְרוֹנוֹת יְחִידָה כּוֹלֵל כּוֹלֵס דְבָה הַכָּל הוּלֵךְ אֵל מְקוּם אֶחָד בְּסוּד תְּפִילִין שֶׁל יד וְכִידוּעַ, וְאֲמַר לֹא תְּפִיס בְּהַ גוֹוֹן כָּלֵל שְׁהוּא גוֹוֹן אַחְרוֹנוֹת שְׁהוּא תְּפִיסָה בְּכוֹלֵס וְעַל גוֹוֹן שְׁחוּר לֹא תְּפִיס גוֹוֹן אַחֲרָא וְהוּא מִיּוֹחַדָּת לְאִין בְּהַ רְבוּי גוֹוִיִן כְּמוֹ בְּגוֹוֹן אַחֲרָא, לִישׁ יְרוּק בְּכַמָּה עִינִיִּים, וְכֵן בְּכַלְהוּ גוֹוִיִן, מַה שְׁאִין כֵּן בְּהַ:

¹⁸ מְלַגְּאוּ דִּילָהּ גוֹוֹן חוּרוֹ. דִּהִיא סִיְהָרָא לְבִנָּה וְהוּן (שִׁ"ט א ה) וְנִאֹוִה, וְאֲמַר וְרָזָא דְמַלְכָּה כו'. רוּכָה לוֹמַר, סְתָרוֹ – סְבִיבּוֹ, גוֹוֹן חוּסְדָּא, וְהוּא מְסַטְרָא דְתַתְּחָא, מְרַחֵא לְתַתְּחָא, אֲבָל לְחַמָּה, בְּעַלְמָה, מְרַחֵא גוֹוֹן חוּרוֹרָא, מְרַחֵא הַזְכוּיֹת, (ר"ה כג ע"ב) מַעוּלָם לֹא רַחַתָּה חַמָּה פְּגִימַתָּה כו', (תַּהֲלִים קְחו ו) הַלּוּךְ יֵלֵךְ וְכַהּ נּוֹשָׂא כו', מַלְמַדַת זְכוּת תַּמִּיד כו':

דאתקרי מארי דינא לגביכו) לישערא שעיע עליה אתמר (במדבר ו ה) גדל פרע שער ראשו, וצריך לגדלא ליה, דלא צריך לאכחשא סדורא דעובדא דבראשית, אבל שערא דעמודא דאמצעייתא צריך דלא יהא לא אריך ולא קצר, ווי ליה למאן דשני ביה סדרי בראשית.

דכל גוונין דסטרא דרכי הכי אינון פגוונא דא, שערא אוכמא, ועיינין אוכמין, ואנפוי אוכמין, וגופיה אוכמא, אם הוא זכאה איהו מסטרא דשכינתא, דאתמר בה שחורה אני ונאנה, ואם הוא חייבא הוא למסטרא דשבתא, לפתיא אוכמא, מצד נוקבא דקליפה, דתמן כל קסמין דעורבין אוכמין ועופין אוכמין מסטרא דמסאבו, דאית עלייהו פמה ממנן דאתקריאו לילות, דעלייהו אמר דוד (תהלים טז ז) אף לילות פסרוני כליותי, מפחד בלילות (שיר ג ח).

[תיקוני זוהר – דף קכג ע"א]

(דף קכג ע"א) וכלהו נחתין תחות גרפוי דעורבין, ואחזי לון בתנועה דלהון פמה דינין דנחתין על עלמא, ואית אחרנין דממנן על קלין דלהון, לוצווחין קלא בטר קלא כלהו בשברים, לאחזאה תבירו על בני נשא, ולזמנין צווחין בתלת סימנין דאינון קר"ק, דאיהו תקיעה תרועה תקיעה, לאחזאה דינא רפא ברשא ובסיפא, ובאמצעייתא תבירא סגי, בתרועה דחקא בטר דחקא במהירו, לירזא דמלה ובחדרי משפך אל תקלל עשיר, כי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י כ), נחש רכיב על קלא דעורבא אל אחר, בת זוגיה קסם סם המות, דבה אשתלים סמאל אל אחר.

רכיבת איהי על תנועין דגופא דעורב, לואיהי תנועה דכלהו, דנפקת לאסטאה לבני נשא בפרשת אורחין, לפתנועה דילה ברשא דעורבא, ובזנבא ובגופא ובגדפין דעורבא, נחש שריא בקריאה ואמירה וקלא ודבור דעורבא, ויבאלין תנועין שריין כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע מסטרא דמסאבו.

ביאור הגר"א

^ב שערא שעיע עליה כו'. עיין זוהר פ' נשא קכ"ז א' ב'. שערא דעד"א כריד כו' וי כו'. עיין לעיל קכ"ד א' וי לון כו' דלחין כו' ועיין קס דבריו:

^ב מסט' דשבתאי. הוא גוון אוכס כמו שאומר לקמן קכ"ז ב' עיין קס:

^ב פחיא אוכמא. פירש הערוך לוי של חרס עב ושחור, וכמו שאומר בע"ז (לג ע"ב) הגי פתוחא דבי מכסי כו', ועורב שחור הוא מסטרא דליה, וזה שאומר דתמן כו'. וכמו שאומר למטה דקסס רכיבת על תנועין דליה, ואמר דאתקריאו לילות עיין זוהר חדש ריש רות נ"ט ב', ואמר דעלייהו כו'. דאמר (תהלים טז ז) אבך את ה' אשר יעניני – לילך בדרך הטוב מחמת מורא שמים, ואף לילות כו' – שירא מסטרא דלהון, ולכן (שם ח) שויתי כו' כל אמוט, וכן אמר שלמה ששים גבורים כו' מלומדי מלחמה והכל מפחד בלילות, מסטרא דלהון, וזה שאומר מפחד בלילות, ואמר וכולהו נחתי כו' כל הדינין של ס"א וכרוזי דלהון, לאודעא לתחא, וכמו בסטרא דקדושה הדינין מודעי התרנגול, גבר, ויונה בסטרא דרחמי, ואמר ואית אחרנין דממנין כו' שהן דו"ב דס"א שהן נגד דבור ומעשה, שהן בקדושה תורה ומצות שהן באברים החיוניים ראש וגוף, ז"ת, ו"ה, דו"ב, כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' נשא, ולמעלה, ועיין זוהר פ' בלק שזה התחברות בלק בעובדא, ללא הוה דכוותיה, וקסמים בידם, ובלעם – במלולא, ללא הוה דכוותיה, וכמו שאומר נחש רכיב על כו' שהוא אל אחר, דכורא, ובת זוגיה הוא קסם, ס"מ דאל אחר, ועיין קסם ר"ז א' וכן הוא עובדא דדור הפלגה במלולא ועובדא, (בראשית יא ו) וספה אחת לכולם וזה החלם לעשות, וכן בתיקוני דקדושה – הוא בעובדא ומילולא כמו שאומר סוף פ' במדבר ושאר מקומות הרבה:

^ב ולוחין קלא בטר קלא כו'. הוא סמנין בקלא דעורבא, אם הוא כמין שברים קלא בטר קלא, קלרים ולא במהירו שהוא תרועה, ולזמנין בג' סמנין קר"ק, וכל קר"ק הוא מסטרא דדינא, ותקיעה היא דינא רפא כמו שפרש והולך, ואמר ובאמצעייתא כו' בתרועה כו'. רואה לומר, אם שברים באמצע שהוא קר"ק, הוא תבירו סגי, ואם תרועה הוא, דחקה בטר דחקה במהירו ולא על שבר גדול אלא על הרבה וזה אחר זה, שכל תקיעות הוא מסטרא דדינא כמו שכתוב (ירמיהו ד יט) בתרועת מלחמה, וכן ביומא דדינא בר"ה ובתענית אלא שהוא לעורר רחמים העליונים, ליטב יחזק סטרא דדינא באמצעייתא, כמו שאומר בפ' אמור מה שאין כן בסטרא דלהון שאין מכריע ביניהם כמו שכתוב (יחזקאל א ד) והנה רוח סערה מבחוז ענן כו' ואש כו', ללית בחון דעת המכריע, מלך זקן וכסיל דאסתרס כו':

^ב ורזא דמלה ובחדרי כו' כי עוף כו'. רואה לומר עורב הג"ל שהוא שולט על הקללה, ועל הקלא מפרש והולך נחש רכיב על קלא כו'. והוא ארוך ולכן אל תקלל כו':

^ב ואיהו תנועה דכלהו כו'. רואה לומר, שכל מעשה בני אדם וחוזין דלהון – הכל בתנועה דילה שהיא מפתח כו' כמו שפרש והולך, ואמר בפרשת אורחין דתנועה דעורבין דווקא באורחין כמו שאומר לקמן ב' וכל אלין סימנין איהי אחזי כו' דס"א אינון כלסטים כו' ובג"ד עורבין כו', כמו שכתוב (משלי ז יא) צדיקה לא ישכנו רגליה פעם בחוז כו', וכמו שכתוב (בראשית ד ז) לפתח חטאת רובץ, ויהי בהיותם בשדה כו', ולכן (ברכות כט ע"ב) המלך בקונך ואל, וכן צדני אדם שהן עומדים בפרשת דרכים שהן מסטרא דעץ הדעת טוב ורע, ובחזין בטוב, היא קיימא לפתאה, מה שאין כן באלו שהן בעץ החיים שהן בישובא, וזה שכתוב (דברים כה יח) אשר קרד בדרך ויזנב כך כל הנחשלים, חלושי כח כמו שכתוב (שם) ואתה עיף ויגע, מה שאין כן בעץ החיים (ישעיהו מ ללא) וקוי ה' יחליפו כח כו':

מ^א ומנא ידעין כולי האי, בגין דסמא"ל ונחש ממנן על חובין דבני נשא, דאתדנו מסטרא דשמאלא דאיהו גבורה, וכד בר נש עביד חובין, כפום ההוא בר נש הכי סליק חוביה לאתר דאתגזר נשמתייה, ולא זו מתמן ההוא חובא עד דאתפרע מההוא בר נש, ואם בר נש איהו נשמתייה בארח אצילות, אם חאב, חוביה מטי עד ספירן, ועונשא איהו סגי כפום דרגיה.

אמר רבי אלעזר אבא וכי חובא איהו בכר נש דתליא נשמתייה מההוא אתר, וכי אית ליה חובין, והא כתיב (משלי יב כא) לא יאנה לצדיק כל און, אמר ליה אין, הך הוא דכתיב (ישעיה נט ב) כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם, מאי מבדילים, אלא דסליק ההיא נשמתיא דאצילותא מניה ואתפרש מניה. מ^ב ורזא דמלה, ויאמר אלהי"ם יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה וגומר (בראשית א ו), אסתלק נשמתייה מניה ואתאר גופא יבשא, מאן גופא הך, דא נשמתיא דכרסיא יקרא (נ"א דקב"ה יהו"ה) דאשתאר יבשה, בגין דאסתלקת מניה נשמתיא בארח אצילות, דהאי נשמתיא איהי גופא לנשמתיא עלאה, ואי בעי דתחזור לגבי ההוא נשמתיא, לית לה רשו לאחזרא לגבייה, עד דההוא חובא אתעברת מניה, ורזא דמלה שובו אלי ואשובה אליכם (מלאכי ג ז).

אמר ליה רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי, אבא אלין תנועין דעורבא מאי לאשתמודע בהו בר נש בגין דיחזור בתיובתא, אמר ליה ברי ודאי אסיר לאסתכלא בהון לעמא קדישא, הך הוא דכתיב (במדבר כג כג) כי לא נחש בייעקב ולא קסם בישראל, אבל אם יזדמן לבר נש לפום שעתא וידע בהון, יסתכל בהון בגין דיחזור מחובוי בתיובתא, מ^ד והאי לבר נש דלא עובדוי כיעקב וכישראל, מ^ד דבר נש דייעביד עבדי דייעקב דאתמר ביה (בראשית כה כג) ויעקב איש תם, מה כתיב ביה (ירמיה י טז) מ^ה לא כאלה חלק יעקב.

דמסטרא דייעקב וישראל בעא בלעם חייבא לאסתכלא בנחשוי ובקסמוי, מ^ו ולא אשכח אתר לאעלא לגבייה, ובגין דא אמר כי לא נחש בייעקב ולא קסם בישראל. אמר ליה רבי אלעזר, והא בלבן כתיב (בראשית ל כז) נחשתי ויברכני יהו"ה בגלגלך, אם כן אמאי אערב ביה, מ^ז אמר ברי הך רזא עלאה, דלזמנין שושנה אשתפחת בין קוצים, והכא רזא דגלגולא, אמר ליה ידענא, ועם כל דא ברי, אף על גב דאתמר כי לא נחש בייעקב ולא

ביאור הגר"א

^ט תנועה לילה כו'. נגד ארבעה דקדושה במעשה שהן בד' אלו כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ב ס"ג א' ו' ברישאה כו' וכן בקריאה כו'. ג"כ ד', נגד ד' אוחיות הוי"ה שהוא דכורא, וד' אדני בנוק' שהוא במעשה:

^י ואלו תנועין שריין בכל הולך כו'. רואה לומר, שגם בכל הולך על ארבע – ארבע תנועין הג"ל בארבע רגלין ליהוה שהוא מקור כל תנועה ליהוה כמו בעורב שמקור כל תנועה לילה ברישא כו' שהיא פורחת בהו, וזאלו צרגלין שהיא הולכת:

^{יא} ומנא כו' בגין כו'. ואלו מודיעין הדינין כנ"ל מסטרא ליהוה:

^{יב} ורזא דמלה ויאמר כו'. דכסא הוא ארץ החיים גבי אצילות כידוע, וכן הנשמה משם הוא גופא כו' כמו שמפרש והולך דהאי נשמתיא כו':

^{יג} והאי כז"נ ללא עובדוי כו'. רואה לומר ללא אודמן ליה עורבא אלא אם הולך אחרי נחשים ודרכי האמורי אבל לאיש תמים לא מזדמן

ליה כלל וכמו שמפרש והולך:

^{יד} דב"נ דייעביד כו' ויעקב איש תם כו'. כמו שאמרו (ילקוט שמעוני דברים יח סימן תתקיט) מנין שאין שאלין בכלדיים שנאמר תמים כו' וכמו שמפרש והולך:

^{טו} לא כאלה כו'. לנאמר שם אל דרך הגוים כו' ומאותות השמים אל תחתו כו' לא כאלה כו' ודרך הגוים הוא בקסם ובנחש הג"ל כמו שכתוב לא תלמד לעשות (דברים יח ט–טו) כחובות כו' ומנחש כו' וקוסם קסמים כו' תמים תהי' כו' כי הגוים האלה כו' ואתה לא כן נתן כו', וזהו (ירמיה י טז, נא יט) לא כאלה חלק יעקב, וכתוב (במדבר כג כג) כי לא נחש ביעקב ולא כו' כמו שמפרש והולך שהן אלו ד' דרגין אלא אם יזדמן לאדם ההוא חובא – אורייתא מודעא ליה חוביה כמו שאומר בפ' ויקרא והן תורה ומלות שהוא עושה הן מודיעין לו שהן נגד ד' דרגין הג"ל אבל צאלו הג"ל (איוב כ כז) יגלו שמים עונו וארץ כו' ומשם נחית כו' עד שמגיע אליהם מה שאין כן בחלק יעקב – דדרך חביבו כמו שאומר שם וזה שכתוב שם בפסוק (ויקרא ד כג, כח) ד' פעמים או הודע, בשעיר ובשעירה, דו"נ כנ"ל, תורה ומלות:

^{טז} ולא אשכח אתר כו'. משום לאינון תמימים ואין בהם נחש וקסם ולכן לא הועיל בהם וכמו שאמרו (נדרים לב ע"א) כל המנחש לו נחש כל המתמם כו', ואמר נחש ביעקב שהוא נוק', וקסם בישראל כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ב ס"ו ד' נוק' איהי כו' וזוהר חדש פ' יתרו ועיין מה שזכרנו שם, וזה שאומר דמסטרא דייעקב וישראל צעא כו':

^{יז} אמר ברי כו'. דלחייב מסטרא דגלגולא לילה והוא שושנה כו' לאדם וחוה אכטריפו ביה כמו שאומר זוהר חדש לכתר עאלו תרווייהו ביעקב ונכטרף אלא לבן כמו שאומר זוהר פ' ויאל, ואחר שנכרף הזהב בעופרת ויאל נקי, אז כי לא נחש כו', יכול לאעלא ביה:

קסם בישראל, בר נש צריך למנדע כלא ואפילו חרשין, כמה דאוקמוהו מארי מתניתין, לא תלמד לעשות (דברים יח ט), אבל אתה למד להבין ולהורות.

[תיקוני זוהר – דף קכג ע"ב]

ובגין דא תנוועין דעורבא, אית תנוועה מ"דסליק ברכי"ע, ואחזי דחובא דיליה תליא (דף קכג ע"ב) לעילא בעלמא דאתי, ואית תנוועה דנחית לה בתכי"ר בשברים, ואחזי דחובא דיליה נחית לתתא בעלמא דין, למהוי ליה תבירו בגיניה, וכל אלין סימנין איהי אחזי בארמא, פגוונא דעמלק דאמר בגיניה (שם כה יח) אשר קרך בדרך, דסטרין אחרנין אינון פלסטים דנפקין בארמין, ובגין דא עורבין חילא דלהון באורחין.

^מ ואינון דמזלהון תליא בשבת"י, אינון עציבין, ואינון דחקין רגלי שכינתא בגלותא, דבזמנא דאלין אתפשטו בעלמא, אתמר ברגלי שכינתא ויאסוף רגליו אל המטה (בראשית מט לג), אתפנישת לגבי זרעיה דיעקב מטה שלמה, ובגין דא וישכון ישראל בטח בדרך עין יעקב (דברים לג כח), דלא זזת שכינתא מינייהו בגלותא, בגין דלית בהו פסולא, ושבתא"י אית ליה יתרון בתין, חד שפל ראש, ותניינא בית הסהר, ^{נא} דאסירי מלפא אסירין תמן בגלותא, ואינון דחקין שכינתא וישראל (נ"א שעתא לישראל) בגלותא, ובשפל ראש וישראל אינון שפלין לתתא, ומהאי ככבא ייתי כפנא ועניותא לישראל, ^{נב} ומאן דבעי לאסתמרא מניה, צריך לשנויי שמייה ולשנויי אתריה ולשנויי עובדוי, ודא איהו שנוי מקום שנוי השם ושנוי מעשה, והא אוקמוהו הן כל אלה יפעל אל פועמים שלש עם גבר (איוב לג כט).

^{נז} שערך חוורא ועינוי חוורין ואנפוי חוורין וגופא חוורא, אי אית ביה עובדין טבין דא איהו מסטרא דימינא, מסטרא דרחימו דאיהו אהבת עולם אהבתיה על בן משכתיך חסד (ירמיה לא ב). שערך חוורא ועינוי

ביאור הגר"א

^מ דסליה כרביע כו'. רביע הוא על גבי האות, ותנועתו ונגינתו דיליה מורה למעלה, וההפוך בחזרה, ורביע ותביר הן נגד תקיעה ושבירים, דו"ג, כמו שאומר לעיל בתיקון כ"א נ"ה א' והן נגד שמים וארץ, עולם הבא ועולם הזה, ותביר מורה על שבר בעולם הזה ורביע מורה לחובא רביע עליה עד שאולה:

^{מא} ואינון דמזליהון כו'. שעליהון נאמר (חזקוק ז דה) הגה עפלה לא ישרה נפשו זו כו', והוא כמות ולא ישבע, והן ערב רב מסטרא דטוחול, שבתאי, כמו שאומר לעיל בתיקון כ', וזה שאומר ואינון דוחקין כו'. כמו שאומר שם שכל הדוחק והשפלות של ישראל ושכינה – הכל מינייהו עיין שם בארוכה ומה שבארנו שם:

^{מב} תרין בתין חד כו'. כן הוא שמוסם כידוע בחכמת המזלות, ומאלו ב' באין לישראל שפלות ועניות, והפוכו עושר וכבוד, מא' שפלות ומהב' לחקות כבוד גלות, מחריבי הבית והמסים וכמו שמפרש והולך:

^{מג} דאסירי מלכא כו'. רוכה לומר כמו שכתוב (בראשית לט כ) אל בית הסוהר מקום אשר אסירי המלך אסורים, והוא הדחקות כמו בבית הסוהר שיושב בדוחק, ורוכה לומר, אסירי מלכא הן ישראל בגלות, כמו שמפרש והולך בגלותא, ולכן כנגדן בשבת דלית לה מגרמה כלום אבל היא קודש (בראשית ז ג) ויבדך ה' את יום השביעי, וכל זכראין בה, ונפקין מינה, ובה עלמא דחירו, סוכת שלום, פרישת גדיהא, ולית בה עבודה ושעבודא, ואסור במלאכה, והוא שמור, ונגד שפל ראש – (שמות כ ח) זכור את כו', מקרא קודש, (ישעיהו נח יג) לקדוש ה' מכובד, וכן מלווין בכבוד ועונג – נגדן:

^{מד} ומאן דבעי לאסתמרא כו'. כמו שאמרו (ר"ה טז ע"ב) ג' דברים מקרעין גזר דינו כו' וי"א כו', וכן גלות מכפרת כו', וכן הבאים מסטרא דילה כריך לאסתמרא מינייהו כמו שאומר בזוהר חדש שם כ"ז ד' והכי כריכין לאתכסיא מינייהו בגלותא, בלבושיהון דנשיהון דבניהון בעותרא דלהון, ולאו למגנא כו', ושם כ"ט א' עיינון ארכמין חוכין תמן לילית דאיהי חוכא אפילה פתיא ארכמא כו' תמן ישבתאי כו', ולמאן דאסתכל לילית שבתאי באלין עיינין מארה וכפנא מיתנא ייתי, אסתמר מינה כו', וכל משא ומתן כו' וכריך כו', אלא בשבת דלית לה שלטנותא עליה, ואם ישתכח בזמנא דחול בשבעה קדמיה ואסתכל ביה כו', עיינון ארכמין שפירין על קו היושר איהי מסטרא דשבת דאיהי בת עין שפירא, עלה אסתמר שחורה אני ונאווה, האי איהו בדיוקנא דשבת דשקיל לאורייתא כלא, ובשבת כריך לאחזאה שובעא בהפוכא דשפחה לילית, וכריך באתר דעניבו דשבתאי לאחזאה חדוה כו', יוסף דאיהו כגוונא דא, ישראל דאינון כו' בהאי בור, ודאוקיר שבת ימלט ממנה כו', וישראל דנטרין שבת כו', כל ישראל בני מלכים הן, ואלמלי נטרין שבת אחת כהלכתה – מיד נגאלין, והוא מבית הסהר דילה, ונגד שפל דילה – בני מלכים הן, ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ג א' ד' וכן הוא בגלגולא, משנה פניו ותשלחהו, ללא אשתמודעין ביה מארי לחובא דיליה כמו שאומר שם ברעיא מהימנא פ' פנחס וזה שאומר ודא איהו שינוי כו' והן כל אלה כו' תלת גלגולין דכ"ן:

^{מז} שערך חוורא כו'. דעד עתה פירש שערך ארכמא כס"א, ופירש כאן דאף חוורא יש שהוא כס"א שהן הרמאין שמנופין זהב מצחוץ ומראים עצמם כפרוסים, והן יותר חמורים מאינון דבסטרא דסומקו, שהן ניכרין לכל כעסנים ושופכים דמים מה שאין כן באלו וכמו שמפרש והולך

חֲוֹרִין וְאַנְפִּין חֲוֹרִין וְגוֹפָא חֲוֹרָא, דְּלִית בֵּיה גְּמִילוּת חֲסָדִים בְּרַחֲמֵי דְאַהֲבָה, הָאִי הוּא רַמְאִי מְסֻטְרָא דְלָבָן הָאֲרַמִּי, אֶסְתַּמַּר מִנְיָה, בְּהֵרַת לְבָנָה הִיא, מִיְלִילִי"ת הִיא בְּהֵרַת לְבָנָה אוּכְמָא סוּמְקָא יְרוּקָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (ויקרא יג ד) וְאִם בְּהֵרַת לְבָנָה הִיא בְּעוֹר בְּשׂוֹר וְעֲמוֹק אֵין מְרָאֵהוּ מִן הָעוֹר, בְּהֵרַת שְׁחוּרָה וְשִׁפְלָה אֵינְנָה מִן הָעוֹר וְהִיא כְּהָה, תְּרִין גְּוֹנִין תְּנַיִינִין אֵינוֹן יְרֻקְרָק אוּ אֲדַמְדֵּם, כְּלָהוּ מִתְּהַפְכִין עֵינּוּי בְּכַעֲסָא לְחֲוֹרוֹ וְאוּכְמוּ וְסוּמְקוֹ וִירוּקָא, וְכָל דָּא בְּמַאי אֲשַׁתְּמוּדַע, דְּלִית בְּרֵשׁ דְּלָא אֲתַכְלִילָן בֵּיה אֲלִין מִיְאֲרַבַּע מִגְּוֹנִין, אֲלָא הוּא גְּוֹן דְּשִׁלִּיט עַל כְּלָהוּ אֲחֲרֵינִין, בֵּיה אֲתַקְרִי, וּבֵיה אֲשַׁתְּמוּדַע לְאֲתַקְרִי חֲוֹר אוּ אוּכְם אוּ סוּמְק אוּ יְרוּק, וְאֲלִין אֲרַבַּע גְּוֹנִין בִּישִׁין אֵינוֹן אֲרַבַּע קְלִיפִין דְּאֲגוּזָא, תְּהוּ וְבָהוּ וְחֻשְׁךָ וְתְּהוּם, וְאֲלִין אֵינוֹן (דְּבָרִים ח טו) נְחֹשׁ שְׂרָף וְעַקְרָב וְצִמְאֹן, נְחֹשׁ גְּוֹן חֲוֹר בְּהֵרַת לְבָנָה, שְׂרָף וְעַקְרָב, אֲדַמְדֵּם שְׂרָף, אוּ יְרֻקְרָק עַקְרָב, וְצִמְאֹן בְּהֵרַת שְׁחוּרָה. (א.ה. מִכָּאן עַד סוּף הַפִּסְקָה הוּבָא ע"פ הַגְּהֵת הַגְּרָ"א מִלְקַמֵּן קכ"ה ע"ב, וְסוּתֵר לְהַגְהוּתֵי כֹאן) דְּבִגְוֹן חֲוֹר מִתְּלַבֵּשׁ אֵ"ל מִן מִיכָא"ל שׁוֹר הַחֲסָד, וְתַחֲתִיָּה נְחֹשׁ, וְפּוֹרֵץ גְּדֵר יִשְׁכַּנּוּ נְחֹשׁ, בְּגוֹן סוּמְק אֲתַלְבֵּשׁ גְּבִרְיָא"ל שׁוֹר הַגְּבוּרָה, וְתַחֲתִיָּה שְׂרָף, בְּגוֹן יְרוּק אֲתַלְבֵּשׁ אוּרִיא"ל נוּרִיא"ל שׁוֹר שְׁלוֹם, וְתַחֲתִיָּה עַקְרָב, בְּגוֹן אוּכְם אֲתַלְבֵּשׁ רְפָא"ל שׁוֹר דְּשְׁכִינְתָא, וְתַחֲתִיָּה צִמְאֹן.

(ס"א וְאֲתַתָּא בִישָׁא מִתְּמָן קָא אֲתִיא, עֲלָה אֲתַמַּר (ויקרא יד מה) וְנָתַן אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֲצָיו בְּעִנְיֹתָא, דְּלָא אֲשַׁתָּאֵר בְּבֵיתָא, וּבְגִין דָּא חֲכָמוֹת נְשִׁים בְּנִתְהָ בֵיתָה, וְאוּלַת בִּידִיהָ תְּהַרְסֵנוּ (משלי יד א)), אֲלִין אֵינוֹן אֲרַבַּע גְּוֹנִין דְּאֲשָׁא דְגִיְהָנָם, דְּמִסְתַּלְקִי בְּעֵינֵין בְּאֲנָפִין בְּשַׁעְרָא, וּמֵאֲן אֲתֵר מִסְתַּלְקִי, מְמָרָה אוּכְמָא דְטַחֹל, וּמְמָרָה סוּמְקָא דְכְּבֵד, וּמְמָרָה יְרוּקָא דְמָרָה, וּמְמָרָה חֲוֹרָא דְרִיאָה, מִיְמָדִי"ם אֵיהוּ בְּמָרָה אֲדוּמָה

בִּיאור הַגְּרָ"א

⁷² מִסְטְרָא לְבָן הָאֲרַמִּי לְבָן – פְּרֻדוּכְסוּס, וְאֲמַר אֶסְתַּמַּר מִיְנֵיה כֹּאן זַעֲנִין אַחַר, שְׁלָא יִפְתוּךְ שְׁעָלִיה נֹאמַר (משלי ה ג) כִּי נִפְתַּח טַוּפֹנָה וְחֹלַק מִשְׁמַן חֲכָה כו', (חולין קז ע"א) נִרְשָׁאֵה נִשְׁקִיד מִנִּי כו', וְאֲמַר זַעֲנִין הִיא שְׁהִיא לְבָנָה, וְזַעֲנִין הִיא עוֹזָה כְּשֶׁלֶג שְׁאִין לְבָן מִמֶּנָּה וְהִיא כְּרַעַת הַחֲמוּרָה:

⁷³ וְלִילִית הִיא זַעֲנִין כו'. כְּמוֹ שְׁמִפְרָשׁ וְהוּלְךְ וְאִם זַעֲנִין כו' וְשִׁפְלָה, שְׁשִׁפְלָה וְכַהֲהִיא, שְׁזַחֲתִי פִתּוּךְ אוּכְמָא כְּנ"ל וְהוּן ד' נִגְד ד' אֲנָשִׁי חֵיל זַחֲוֹרָא כו' כְּנ"ל, וְאֲמַר כְּלָהוּ מִתְּהַפְכִין כו'. רוּזָה לוּמַר דְּכַעֲס הוּא נִיכַר זַעֲנִינִין זַחֲוִיָּה דְרַגָּא הוּא זַס"ל וּמִפְרָשׁ וְהוּלְךְ שְׁלָא תִּחַמַּר שְׁמִתְהַפְךְ כְּלָא לְחֲוֹרָא אֲלָא שְׁמִתְהַבֵּר זֶה הַמְרָאֵה יוֹתֵר, וְזֶה שְׁאוּמֵר וְכ"ד זַמְאִי כו':

⁷⁴ אֲרַבַּע כו'. כְּמוֹ שְׁאוּמֵר תְּהוּ גוֹן יְרוּק, קְלִיפָה יְרוּקָא לְאֲגוּזָא, זַבּוּ אֲבָנִים הַמְפּוֹלְמוֹת, קְלִיפָה הַלְּבָנָה כֹּאן זַבּוּ, וְחֻשְׁךָ גוֹן שְׁחוּרָה הוּא קְלִיפָה הַדְּקָה מִזַּעֲנִין, וְתַהוּם שֶׁ הוּא קְלִיפָה אֲדוּמָה זַחֲלָלָא לְאֲגוּזָא וְהוּא גְּלוּת עֲמֻלָּה כְּתַהוּם לְלִית לֵה סוּף כְּמוֹ שְׁאֲמַרְוּ זַמְרָשׁ רַבָּה שְׁהוּן ד' גְּלוּת וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר לְעִיל זַחֲוִיָּה כ' (וְעֵינִין זַחֲוִיָּה חֲדָשׁ כ"ח ז' תְּהוּ גוֹן יְרוּק כו' זַבּוּ גוֹן חוּר כו' מ"ה א', אֲבָל זַחֲוִיָּה חֲדָשׁ כ"ז ג' אֲמַר גוֹן סוּמְק – שְׂרָף, גוֹן תְּלִיתִיָּה לְאִוְיָה יְרוּק כְּלוֹל מִתְּרוּוִיָּהוּ, עַקְרָב גוֹן רַבִּיעִיָּהוּ כו', וְכֵן אֲמַר שֶׁ כ"ח א' עֵינִין סוּמְקִין מִס"א נְטִילִי סוּמְקִי מִשְׂרָף כו' דְּחַמָּה זַיִשָׁא וּמִתְּלִיתִין כו', רוּזָה לוּמַר אַע"ג דְּמִרָה הוּא סְטְרָא דְחַמָּה דְהוּא יְרוּק, הוּא זַחֲתַלְדֵּמוּ דְמִתְּלִיתִין זַמְאִידִים דְּס"א דְתִרִין דְרִגִין אֲלִין כו', וְאֲמַר שֶׁ חַמָּה זַיִשָׁא אִוְיָה גִיְהָנָם כו' וְזַסְטְרָא דְרַגָּא כו' אֲבָל אֲכַטְגִּינִין כו') וְכֵן נְחֹשׁ שְׂרָף כו' כְּמוֹ שְׁמִפְרָשׁ וְהוּלְךְ, וְהוּן זַד' מִרוּת כְּמוֹ שְׁאוּמֵר זַחֲוִיָּה כ', וְזֶה שְׁאוּמֵר וּמֵאֲן אֲתֵר מִסְתַּלְקִי כו', וְשְׂרָף הוּא יְרֻקָה שְׁהוּא זַמְרָה יְרוּקָא כְּמוֹ שְׁאוּמֵר שֶׁ, וְעַקְרָב אֲדַמְדֵּם זַכְבֵּד, וְזַמְאֹן זַטַּחֹל עֵינִיתָא וְהַבּוּר רַק כו', וְכְמוֹ שְׁאוּמֵר שֶׁ זֶה שְׁאוּמֵר וְזַמְאֹן זַחֲוִיָּה כֹּאן בְּהֵרַת שְׁחוּרָה אֲלִין אֵינוֹן אֲרַבַּע גְּוֹנִין כו'. כֵּן כְּרִיד לוּמַר, וְלֹא מֵה שְׁכַתּוֹב לְמַטָּה זַהֲגָה:

⁷⁵ * (מִתְּלִיתִין) אֲרַבַּע כו'. עֵינִין מֵה שְׁכַתּוֹבִי שֶׁ שְׁזַחֲוֵר חֲדָשׁ פ' יִתְרוֹ אֲמַר גוֹן סוּמְק – שְׂרָף, דְהוּא מִרָה וְאוּרֵם עַקְרָב, וְכֵן אֲמַר לְקַמֵּן קכ"ה ז' זַהֲגָה לְמַטָּה זַגוֹן סוּמְק מִתְּלִיתִין זַחֲוִיָּה שְׂרָף זַגוֹן יְרוּק מִתְּלִיתִין אֲוִירָאֵל שֶׁ שְׁלוֹם כו' אֲבָל לְקַמֵּן קכ"ז א' זַנְקוּדִין יְרוּקִין כו' מִסְטְרָא דְמִרָה, וְכֵן לְקַמֵּן קכ"ז ז' אֲמַר אֲנָפִין יְרוּקִין אֵינוֹן מִסְטְרָא דְמִרָה יְרוּקִין כו', אֲנָפִין סוּמְקִין מִסְטְרָא דְמִרָה כו' אֲלָא שְׁאֲמַר שִׁירֻק הוּא הַיְפּוּכָא לְחוּר, וְסוּמְק הוּא זַיְנוּי זַמְקוּס יְרוּק, וְהוּא הַפּוּכָא לְאוּכְם, וְהוּא סוּתֵר זַשְׁנִי זַבְרִים לְמֵה שְׁאוּמֵר זַחֲוִיָּה חֲדָשׁ כ"ז ג', דְּשֶׁ אֲמַר גוֹן חוּר כו', נְחֹשׁ גוֹן סוּמְק, שְׂרָף גוֹן תְּלִיתִיָּה לְאִוְיָה יְרוּק כְּלוֹל מִתְּרוּוִיָּהוּ, עַקְרָב וְזַבְרָא הוּא יְרוּק גוֹן קְדַמְאָה, וְאֲח"כ גוֹן חוּר וְאֲח"כ סוּמְק שְׁכַתּוֹב (יִחְזַקָּאֵל א ד) וְהִנֵּה רוּחַ סַעְרָה עֵנִן גְּדוֹל כו', וְעֵינִין זַפ' וְיַקְהֵל ר"ג א' גוֹן קְדַמְאָה יְרוּקָא כו' עֵינִין שֶׁ, וְכֵן זַחֲוִיָּה (מִלְכִים א יט יא) רוּחַ גְּדוֹלָה כו' וְאֲחֵר הַרוּחַ רַעֲשׁ, דְהוּא עֵנִן גְּדוֹל, וְאֲחֵר הַרַעֲשׁ אֲשׁ, וְכֵן זַפְסוּק זַרְאִשִׁית, תְּהוּ וְזַבּוּ וְחוּשְׁךָ, וְחוּשְׁךָ הוּא אֲשׁ כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (זַבְרִים ד יא) וְהִנֵּה זַעֲנִין זַחֲוִיָּה חֲדָשׁ כו', כְּמוֹ שְׁאוּמֵר זַפ' זַרְאִשִׁית י"א ז' עֵינִין שֶׁ, לְפִי שְׁאִין זַיְנוּסֵם מְכַרִיעַ – שְׂרִיא זַחֲוִיָּה, לְאֶסְתַּרְס:

⁷⁶ וּמִמִּרְה חוּרָא דְרִיאָה. הֵינֵנוּ הַסְרַכּוֹת, אֲבָל הַרִיאָה הוּא זַסְטְרָא דְקְדוּשָׁה שְׁמַהוּן ד' גוֹנִין קְדִישִׁין, ד' יוּדוּת, וְהוּן מוּחַ רִיאָה וְלִבָּ שְׁהוּן כוּלְלִין ד' שְׂרִיָּה הוּן כֹּחַחָה:

⁷⁷ מִרָהִים אִוְיָה כו'. רוּזָה לוּמַר, אוּכְמָא אֲמַר לְמַעְלָה שְׁהוּא זַמְזוֹל זַחֲתִי וְלִבָּן זַחֲוִיָּה וְלִבָּן זַחֲוִיָּה, וְסוּמְק אֲמַר כֹּאן שְׁהוּא זַמְאִידִים, וְהוּן זַג' מִרוּת הַנְּטִל, וְחֻשְׁךָ כֹּאן, וְכְרִיד לְהִוִּית גַּם כֵּן יְרוּק הוּא מִסְטְרָא דְחַמָּה זַיִשָׁא וְאֲחֵר כֵּן אֲלִין אֵינוֹן ד' גוֹנִין כו' שֶׁ הַמוּת וְהִנֵּה שְׁכִינְתָא כו'.

למשפך דמא, ואיהו מפת חרב והרג ואבדן, וירוק הוא מסטרא דחמה בישא, אלין אינון ארבע גוונין חשוכין דמלאכי חבלה, וכלהו כליין בליילי' סם המות.

[תיקוני זוהר – דף קכד ע"א]

^פ והכי שכינתא אשתמודעת בארבע גוונין שפירין נהירין, גוון חוור מסטרא דחסד, סומק מסטרא דגבורה, ירוק מסטרא דעמודא דאמצעי'תא, אוכם מסטרא דאימא עלאה, ^ק דאתמר בה (משלי א ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמן, ואתמר בה (שיר א ה) שחורה אני ונאווה, ^כ אימא תתאה נטילת גוון מאימא עלאה, שוקא ימינא נטיל גוון מדוועא ימינא, הדיא הוא דכתיב (תהלים טז יא) נעיונות בימינך נצח, שוקא שמאלא נטיל גוון מדוועא שמאלא, אות ברית נטיל גוון מגופא דחכמה, ^{כא} אדם דרכיב על כלא, ועליה אתמר (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית, פתר עלאה איהו סתים לא אשתמודע ביה גוון כלל, הא הכא רזא דשערא, דביה אשתמודעאן אנשי חיל בגוון חוור, יראי אלהי'ם בגוון (דף קכד ע"א) סומק, אנשי אמת בגוון ירוק, שונאי בצע בגוון אוכם, ארבע אתוון מתלבשין בארבע גוונין אלין, י' בגוון חוור, ה' בגוון סומק, ו' בגוון ירוק, ה' בגוון אוכם, האי שמא איהו דרקים גוונין בכל אתר, ואיהו דצייר שרטוטין במצחא, כגוונא דא יהו"ה, ^ט ואינון ארבע רשימין דשרטוטין, דאינון עמק רום ועמק תחת ועמק מזרח ועמק מערב, שרטוטין זעירין דקריצין דעינא מסטרא דאת י', שרטוטין באורכא בפותיא בגבקהא מסטרא דתלת אתוון דאינון הו"ה, כלהון אשתמודעין בשעור קומה דבר נש, באורכא מסטרא דאריך קומה, דאינון אנשי חיל, בפותיא קצר קומה ורחבא דקומה, ואינון יראי אלהי'ם, בגבקהא גבה קומה ואינון אנשי אמת, זעירין בעגולא ^ט שונאי בצע מסטרא דאת י', ודוד מסטרא דאת י' אתמר ביה (שמואל א יז יד) ודוד הוא הקטן, ואלין אינון שונאי בצע.

ביאור הגר"א

^פ והכי שכינתא כו'. רואה לומר, כמו שהוא בס"א כלילא מכלהו והיא גוון תכלת ליותרת הכבד, והוא נגד לך וכמו שאומר לקמן קכ"ז ב', וכן בסטרא דקדושה ג"כ באלו הכוכבים ובאלו הגוונים, שגוון זה הוא בלדק ללא יוקיד עלמא כו', ובה מתחבר בעלה בכל הגוונים דיהו"ה, ארבעה, והיא אלני – גוון הנ"ל, כלולה בכל הגוונים הארבעה, ומאירין בה, והן ה' מראות, ה' פעמים אור כמו שאומר לעיל בתיקון ה' ותיקון י"ח ותיקון י"ט ועיין לעיל תיקון כ' ומה שזכרנו שם, אבל כאן לא קאמר אלא באלו ד' גוונים והיא ג"כ כלולה בד', שהן מראה ודמיון כמו שאומר לעיל ק"כ ב', וזה שאומר והכי שכינתא אשתמודעת בד' גוונין שפירין נהירין כו':

^ק דאתמר בה שמע כו'. ורואה לומר התורה היא שחורה כמו שאמרנו (דברים רבה פרשה ג) אש שחורה כו' (הגהה: ובזוהר חדש כ"ז ג' מסטרא דחסד חוורין, וסומקין מסטרא דגבורה, וירוקין מסטרא דתפארת, ואוכמין מסטרא דמלכות דאתמר בה שחורה אני ונאווה, חוורו דלהון כו', אוכמו דלהון שפירו דאורייתא דאיהו אוכמא שפירתא כמה דאתמר כו', וזה שאמרנו (תענית ז סוף ע"א) אי הוה סני טפי הוה כו' וקרא בגמרא פתיא אוכמי – על אורייתא דביה, וכמו שאמרנו (עירובין כא סוף ע"ב) שחורות כעורב בני אתה מואל כו':

^כ אימא תתאה כו'. רואה לומר שאלו ד' גוונין כוללין הכל כמו שמפרש והולך דל' נטלין מד' עד אימא עילאה, והכמה הוא אדם דכליל כל הד' גוונין כמו שאומר בפ' פקודי רנ"ג א' וזה שאומר אות ברית נטיל גוון מגופא דחכמה, אדם דרכיב על כלא:

^{כא} אדם. כנ"ל דכליל כל גוון, ומביא עוד ראיה שנאמר כולם בחכמה וכל הגוונים ממנה אש כן על כרחך כליל כולל, וכתר אין זו גוון כלל, דשם הויה מתחיל מחכמה, ובהו"ה ד' הגוונים הנ"ל וכמו שמפרש והולך ארבע אתוון מתלבשין כו', ולכן נקרא כתר – אין, לדבר שהוא בלא גוון אינו מושג, ואמר כל זה כאן ללא תאמר הואיל כלילא מכל הד' גוונין למה פורט בה גוון אוכמא, ואמר אימא תתאה נטילת כו', והוא גוון המיוחד בה מה שאין כן שאר הגוונים, דנלח נטיל מחסד, והיא אשתכלילת ונטילת ממנו, וכן זכרנו:

^{כב} ואינון ד' רשימין כו'. רואה לומר, עומק מזרח ומערב הן מז' לדדי המלח, דבדבר שטחיות אין זו אלא ד' עומקים רואה לומר ד' קלוות, ונקט ב' קלוות הראשונות מזרח ומערב, ורואה לומר אש האדם עומד לכד דרום או לפון וזהו במלח. ובקריאין דעינא רואה לומר כאשר קורץ ופותח עיניו נעשה על גביהן שרטוטין (והן ד' ג"כ כמו שמפרש והולך, והן ג"כ במלחא כמו שאומר לקמן ב', אלא משום דאמר למעלה בקריאין דעל עינא מפרש כאן לפרש כל מה שאמר למעלה, ובעיינין הוא ניכר יותר, וכן הד' רשימין הן בעיינין כמו שאומר בליקוטים עיין שם שהן ל"ב נתיבות וכמו שאומר לעיל ק"כ ב') וצאופן אחר כמו שמפרש והולך כי בכל אבר הוא צאופן אחר כמו שאומר בפ' ב' בהיכלות אמר צנבאהו והן כמו שמפרש והולך זעירין ואריכין ופתיא, רואה לומר שהן קצרים אבל כל שרטוט הוא רחב, וגובה הוא שהוא ארוך ורוחב וכן צשיעור קומה כמו שמפרש והולך באורכא מסטרא כו' בפתיא קצר קומה ורחבה כו', ואמר למטה שגובה הוא מסטרא דיעקב, זרע אמת שמכריע בין הקלוות, והוא ארוך ורוחב, וזהו אמת, שמשכים והגבורה עם חסד האורך עם הרוחב, וכן בענין הת"ת שמשכים החסד עם הגבורה, שחסד – שכולו חסד אף לרשעים, וזהו אינו אמת, וכן בגבורה – מדקדק מאלד, אבל כאן – אמת, שה' אורב משפט ובעל הרחמים, ושם מלדיק כידוע, וזעירא בעגולא הרביעי, והן בגוף – כדורי, שהעולם כדורי והוא השוא שבתמונות, ויש בו ג' עומקים, ארוך ורוחב וגובה, והן ג' אותיות הו"ה, והגוף כלו י' שהוא (כלל כולם דוגמת שכינה כנ"ל והוא) בעגולא וכזורת יו"ד כידוע שבעגולא הוא יו"ד, וזה שאומר זעירין בעגולא:

^{כג} שונאי בצע מסט' דאת י'. וראיה דעלה הוא כמו שמפרש והולך ודוד הוא הקטן ועיין לעיל קי"ו א' אמר ודאי י' עילאה כו' ודא כו':

ס' שרשטויטן אליין באַרע מישר, כְּשֶׁרְטוּטִין דְּאֹרִייתָא, וְעַל אֲלֵין שְׁרְטוּטִין אֲתָמֵר (תהלים כה י) כָּל אֲרָחוֹת יְהוָה חֶסֶד וְאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֲדוּתָיו.

שרשטויטן באַריכוּ ס'מִסְטָרָא דְרַבִּי"ע כְּגוֹנָא דְתַקִּיעָה, וְאֲלֵין אֵינוֹן אַרְיִכִין דְקוּמָה מִסְטָרָא דִימִנָא, אַרְךְ אַפִּים, אַרְיִכִין בְּקָלָא בְצִלוֹתֵין בְּאֹרִייתָא, אַרְיִכִין בְּרוּגְזָא, אַרְיִכִין בְּשַׁעְרָא בְּעֵינֵין בְּאַנְפִין בְּחוּטְמָא בְּשַׁפּוֹן בְּדִיקָנָא בְּגוּפָא בְּדְרוּעֵין בְּרַגְלֵין בְּאַצְבָּעֵן, רְשִׁימוֹ דְלֵהוֹן חוּוֹר, ס'וּוֵי לֹון לְאֵלֵין דְמְכַחִישֵין דִּיּוֹקְנֵיהוֹן לְעֵילָא, כְּאֵלוֹ מְכַחִישֵין סְדְרֵי בְרָאשִׁית, וְכְאֵלוֹ מְמַעְטֵין אֶת הַדְּמוּת, דְאֵיהוּ שִׁיעוּר קוּמָה דְלְעֵילָא, דְאֵלֵין דְשְׁרְטוּטֵיהוֹן אַרְיִכִין, וְקוּמָה דְלֵהוֹן וְאַבְרִים דְלֵהוֹן, צְרִיכִין לְמַהוּי מְאָרֵי דְחֶסֶד, אַרְיִכִין דְרוּגְזָא, מְאָרֵי דְרַחֲמֵינוּ, הֵהוּא דְאֲתָמֵר בֵּיה (ישעיה מא ח) זֵרַע אֲבָרְהָם אֹהֲבֵי.

שרשטויטן בְּרַחֲבָא, כְּגוֹנָא דְשְׁבָרִים, תְּנוּעָה דְלֵהוֹן תְּבִי"ר, וְאֵינוֹן רַחֲבִים וְקַצְרִים דְקוּמָה, וְאַנְפִין רַחֲבִין וְקַצְרִין, וְעֵינוֹי רַחֲבִים, וְחוּטְמוֹי רַחֲבִים, וְשַׁפּוֹן רַחֲבִים, אֲלֵין אֵינוֹן יְרָאֵי אֱלֹהִים, מְאָרֵי דִירָאָה מִסְטָרָא דִיִּצְחָק, וּוֵי לְמָאן דְאֲכַחִישׁ קוּמְתֵיהָ בְּעוֹבְדֵין בִּישׁוּן, דִּירִית נִשְׁמַתָּא בִישָׁא דְרַכִּיב עַל דִּיּוֹקְנֵיהָ, דְאֲכַחִישׁ פְּמִלְיָא לְעֵילָא. שְׁרְטוּטִין גְּבוּהִין, וְאַנְפִין גְּבוּהִין, וְעֵינוֹי גְּבוּהִין, וְחוּטְמָא וְשַׁפּוֹן גְּבוּהִין, וְגוּפָא גְבוּהָ, אֲלֵין אֵינוֹן מְאָרֵי דְקִשׁוּט זֵרַע אֱמֶת, מַהֵהוּא דְאֲתָמֵר בֵּיה (מיכה ז כ) תַּתַּן אֱמֶת לְיִצְחָק.

ס'וְאֲלֵין אֵינוֹן אֲדנִי"י, א' אַרְיִךְ אֲנַפִּין וְעֵלִיהָ שְׂרִיא י', ד' רַחֲבָא דְאַנְפִין וְעֵלִיהָ שְׂרִיא ה', נ' גוּבָה דְאַנְפִין וְעֵלִיהָ שְׂרִיא ו', י' רַחֲבָא דְאַנְפִין וְעֵלִיהָ שְׂרִיא ה', שְׁרְטוּטִין זְעִירִין מִסְטָרָא דְתְרוּעָה בְּעֵגוּלָא בְּדִיקָנָא דְאֵת י', שׁוֹנְאֵי בְצַע, מִסְטָרָא דְדוּד דְאֲתָמֵר בֵּיה (שמואל א יז יד) וְדוּד הוּא הַקֶּטֶן, וְאֵינוֹן עֵינֵין זְעִירִין שְׁפִירִין בְּעֵגוּלָא, אֲנַפִין זְעִירִין בְּעֵגוּלָא שְׁפִירִין, חוּטְמָא זְעִירָא פִימָא זְעִירָא גוּפָא דִלִּיהָ זְעִירָא, שְׁפִיר בְּכֵלָא, וְעֵלִיהָ שְׂרִיא ה'.

שרשטויטן גְּבוּהִין מִסְטָרָא דְתְרוּעָה, שְׁלִשְׁלָא"ה דְתַקִּיעָה וְשְׁבָרִים, דָּא סְלִיק (קָלָא) בְּתַקִּיעָה, וְדָא תְבַר לָהּ בְּשְׁבָרִים, וְדָא בִינוּנֵי בְקָלִיהָ, שְׁלִשְׁלָאָה דְתַקִּיעָה וְשְׁבָרִים, "לָא אַרְיִךְ וְלָא קַצֵּר, מָאן דְאֵיהוּ בְּדִיקָנָא דְאֵת יו"ד "בֵּיאֵהוּ קוּל דְמָמָה דְקָה, "וְאֵינוֹן מְדָה לְכָל אֲבָרִין דְאַנְפִין לְעֵילָא, מִתְתָּא לְעֵילָא, אֵיהֵי מְדָה לְכָל סְפִירָה וְסְפִירָה

בִּיאור הַגְרָא

ס' שְׁרְטוּטִין אֲלֵין בְּאַרְחָ מִישוּר כְּשֶׁרְטוּטִין לְאֹרִייתָא וְעַל אֲלֵין שְׁרְטוּטִין אֲתָמֵר כו'. רוּכָה לוּמֵר, מִשׁוּם דְאֲמַר לְמַטָּה שְׁרְטוּטִין עִקְמוּן לְלֹא אֵינוֹן בְּאַרְחָ מִישוּר כו' הַפּוּכָא לְאַרְחוֹת ה':

ס' מִסְט' דְרַבִּיעַ. מִפְרַשׁ בְּטַעֲמִים שְׁהוּן רַבִּיעֵי תְבִיר וְשִׁלְשֵׁלָת, שְׁהוּן ג' גּוּוֹן דְחַג"ת, תְּר"ת, כְּמוֹ שְׁמִפְרַשׁ וְהוּלְךְ וְשִׁלְשֵׁלָת אֲמַר וְלִקְמוֹן ב' כְּגוּוֹנָא דְתַרְוַעָה, וְאֵינוֹן, דְרַגְלָא – לְתַתָּא, שִׁלְשֵׁלָת – לְעֵילָא בְּגוּוֹנָא דְקְדוּשָׁה כו' וְעֵינֵין לְעֵיל כ"ה א"ל לְמַטָּה גְבוּהִין מִסְטָרָא דְתַרְוַעָה כו' וְעֵינֵין לְעֵיל כ"ה א"ל:

ס' וּוֵי לֹון לְאֲלֵין כו'. רוּכָה לוּמֵר לְאֲלֵין דְאֵין מַעֲשִׂיהֶם לְפִי גוּוֹן דְלֵהוֹן כְּמוֹ שְׁמִפְרַשׁ וְהוּלְךְ דְגוּוֹן חוּוֹר דְהוּא אֲרִיכָה כְרִיד לְהִיּוֹת אִישׁ חֶסֶד וְאַהֲבָה לְקַב"ה, וְגוּוֹן סוּמָה קָרַב קוּמָה וְרַחֲב כְרִיד לְהִיּוֹת יְרָאֵי אֱלֹהִים, וְגוּוֹן יְרוּכָה גְבוּהָ קוּמָה אֲנַשִּׁי אֲמַת:

ס' וְאֲלֵין אֵינוֹן אֲדנִי כו'. עַתָּה מִפְרַשׁ הַד' הַג"ל בְּד' אֹתוּתוֹת אֲדנִי וְכְמוֹ שְׁאֹמֵר לְעֵיל ק"כ ב' וְאֵת ד' דְמַתְלַבְּשֵין בְּהוֹן כו', וְא' הוּא א"ח שְׁהוּא א' כְּמוֹ שְׁאֹמֵר לְעֵיל ק"כ ב' וְד' הוּא רַחֲבָה דְאַנְפִין כִּי ד' מוֹרָה עַל הַשְּׁטַח אֹרְךְ וְרוּחֵב, וְיוד זְעִירָא כְנ"ל, וְג' גוּבָה דְאַנְפִין, וְהַעֲנִין כִּי אֲרוּךְ – שְׁאֲרוּךְ וְקָרַב בְּרוּחֵב שְׁאֲרָכוֹ הוּא מַעֲדִיף הַרְבֵּה עַל רַחֲבוֹ, וְרוּחֵב הוּא שְׁרַחֲבוֹ יוֹתֵר לְפִי שִׁיעוּר הַאֹרְךְ, וְהַגָּה נ"ו הוּא קָרַב לְמַעֲלָה וְרַחֲב לְמַטָּה וְהוּא בְּד' סְטְרִין הַג"ל וְכְמוֹ שְׁאֹמֵר לְמַטָּה וְדָא בִינוּנֵי כו' לֹא אֲרִיךְ וְלֹא קָרַב וְעֵלִיהוֹן שְׂרִיא ד' אֹתוּתוֹת הוּי"ה כְּמוֹ שְׁמִפְרַשׁ וְהוּלְךְ וְעֵלִיהָ שְׂרִיא י' ד' כו' נ' כו' שְׁרְטוּטִין זְעִירִין כו' וְעֵלִיהָ שְׂרִיא ה':

ס' שְׁרְטוּטִין גְבוּהִין מִסְט' כו'. עַתָּה מִפְרַשׁ וְהוּלְךְ תְּנוּעָה בְּגְבוּהָ דְהוּא שִׁלְשֵׁלָת שְׁהוּא אֲחוּז בִּין חו"ג כְּמוֹ שִׁלְשֵׁלָת שְׁהוּא לְאַחוּז וְלַחֲבַר ב' דְבָרִים וְכֵן אֲרַחֲתוּ, זֶה שְׁאֹמֵר שִׁלְשֵׁלָתָה כו':

ס' לֹא אֲרִיךְ וְלֹא קָרַב רוּכָה לוּמֵר שְׁאֵין אֲרַכּוּ לְפִי הַעֲרָךְ יוֹתֵר עַל רַחֲבוֹ, וְלֹא רַחֲבוֹ עַל אֲרַכּוּ, וְכֵן הוּא מִסְטָרָא דְשְׁכִינְתָּא אֲלָא שְׁבָה הוּא קָרַב בְּאֹרְךְ וְבְרוּחֵב, וְדוּד הוּא הַקֶּטֶן, שְׁג"כ אֵינוֹן זֶה יוֹתֵר עַל זֶה, שְׁעִמּוּלָא דְאַמְנַעִיתָא וְשְׁכִינְתָּא קָרִים כְּמַדְתָּן, אֲלָא שְׁהוּן מְכַרְעִין כְּנ"ל: וְעִמּוּלָא דְאַמְנַעִיתָא אֲרוּכִים, וְגְבוּהָ וְשְׁכִינְתָּא קָרִים כְּמַדְתָּן, אֲלָא שְׁהוּן מְכַרְעִין כְּנ"ל:

ס' אֵיהֵוּ קוּל דְמַמָּה כו'. דְמִסְטָרָא דְחֶסֶד אֲרִיכִין בְּקָלָא וְכֵן הוּא בְּכוּלָם:

ס' וְאֵינוֹן מְדָה לְכָל כו'. רוּכָה לוּמֵר ד' אֹתוּתוֹת הוּי"ה כְּמוֹ שְׁמִפְרַשׁ וְהוּלְךְ י' לְעֵילָא כו'. וְאֲמַר לְכָל אֲבָרִין דְאַנְפִין רוּכָה לוּמֵר ד' אֲנַפִין הַג"ל שְׁהוּן ד' אֹתוּתוֹת הוּי"ה, וְעֵינֵין לְעֵיל ל"ח ב' דְכָל עֵגוּלָא כְּמוֹ אֲנַפִין וְעֵינֵין וְשִׁפָּה – מַדְתָּן בִּיו"ד, וְכָל אֲרוּכָא כְּמוֹ חוּטְמָא וְאַצְבָּעֵין וְבִין עֵינֵין לְעֵין שְׁהוּא סוּד קוּ הַמְדָה בִּין הַאֲבָרִים, וְה' הוּא שִׁיעוּר שֶׁל קוּ הַמְדָה שְׁהוּא וְא"ו, כְּמַה אֲמוּת הוּא, שְׁכָל וְא"ו הוּא אֲמָה וְעֵינֵין לְעֵיל ק"כ ב' וְזֶהוּ סוּד קִמְצָא וְפַתְחָא בִּיד, כְּד סָחִים – קִמְצָא שְׁאֲרָא שֶׁל פַּתְחָא שְׁהוּן הַאֲצְבָּעֵין סְחוּמִין בְּקִמְצָא הַגְּבוּהָ שְׁהוּא כָּף הַיָּד, וְכָד אֲתַפְתַּחַת נַעֲשֶׂה פַתְחָא וְהוּא פְּסִיטוֹ לְאַצְבָּעֵין פַּתְחָא, וְהוּא ה' בְּה' אֲצָבָעֵין שְׁהוּא שִׁיעוּר כְּמַה אֲצָבָעֵין וְהוּן כְּמַה אֲמוּת, וְזֶהוּ יוּ"ז שֶׁל הַשֵּׁם וְכְמוֹ שְׁאֹמֵר שֶׁס וְה' אֲחוּרָה הוּא ג"כ שְׁעוּרָא אֲלָא שְׁזֶה עַל הוּי"ד, כְּמַה יוּדִין בְּשְׁעוּרָא וְבַחֲכָמָה יִסְד אֲרַךְ כוּוֹן כו' וְזֶהוּ עַל הוּא"ו, זֶה שְׁאֹמֵר ה' ה' אֵינוֹן

מעשר ספיראן, ובה סליקת כל ספירה לעשרת אלפים רבי רבבות, ו' שעוריה בכל ספירה וספירה ששת אלפים רבי רבבות, ה' ה' אינון מהלך בכל ספירה וספירה ה' אלפים רבי רבבות, מעילא לתתא, ומתתא לעילא. [תיקוני זוהר – דף קכד ע"ב]

שרטוטין עקימין דלאו אינון רשימין בארץ מישר, אנון רשימין דנחש (דף קכד ע"ב) עקלתון, דשרטוטין כששלשלאה כגוונא דא אינון מהלך דנונין דימא, (נ"א מהלך דלהון כנונין בימא), דאינון כגוונא דתלמידי חכמים דמתרבין בימא, ואינון רזא דתרועה, [ציוור] ושלשלת והכי מהלך דנוניא כגוונא דתרועה, ואינון דרג"א לתתא, שלשלת לעילא, כגוונא דקדושה הכי אינון רשימין מסטרא דמסאבו, דהכי אוקמוה מארי מתניתין (קהלת ז יד) זה לעמת זה עשה האלהים, "והבמאי אשתמודע, אלא שרטוטין אינון כגוונא דלולב, דאתמר ביה נפצרו עליו פסול, הכי שרטוטין דאית בהו פרידו ופריצו, דא אחזי בגלגולא דיליה קדם דאתיא לעלמא, דהוה מקצץ בנטיעות ועביד פרודא באילנא דחיי, באתר דאתגזרת נשמתיה.

ושרטוטין דאינון אריכין כגוונא דא | (נ"א ס) דלית בהון פסק ושלמין אינון, האי בר נש לא אכחיש דיוקניה, ולא עבד פרודא באילנא דחיי.

ואם אית בהו פסק כגוונא דא | (נ"א ס) האי בר נש אכחיש דיוקניה, ועבד פגם ומום, ובההוא פגם שריא מום, כפום מום דסיהרא, פריץ איהו, מצח אשה זונה (ירמיה ג ג), שריא ביה פריצו במצחו, מההוא אתר איהו פגים, וצריך לכסאה מצחו דלא יתגלי עריותה למארי דינא, "וואם חזר בתשובתא, יהא פגימו דיליה נחית לתתא, לקבל בה ענשא, ואם לאו איהו חזר בתשובתא, מסתלקת לעילא לתבעא ליה דינא בעלמא דאתי, כההוא אתר דפגים, עליה אתמר (שמות כא טז) "מעם מזבחי תקחנו למוות, ולא למגנא אמרו קדמאין, "במקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר, לקצר אינו רשאי להאריך, דלא יכחיש דיוקניה ויעביד פריצו כדיוקנא דלעילא.

ביאור הגר"א

מהלך כו' מעילא לתתא כו'. ועיין שם היטב ובתיקון ה' ולעיל קכ"א ב', וזהו סוד קו המדה, וזהו סוד הוי"ה ביד, י"ה – כף היד סתום בה' אכבעאן, ו"ה – פתיחו לאכבעאן בה' אכבעאן, י"ה – (דברים כח כט) הנסחתו כו' ו"הנגלות כו', וזה שאומר ל"ח ב' ומדה דקמץ סתום וכד אתפתח קמץ אתפתח בה' אכבעאן ברזא דה' דבהון, האי קו חזיל ה' מאה שנין כו' רוצה לומר בה' ספירות, ככל אחד וא"ו האי נהר חזיל כמו שאומר לעיל כ' א' ושאר מקומות, והוא קו המדה, בזינא דנותן המדה לכל, והן ה' פעמים ו', (תהלים יט ח) תורת ה' תמימה כו'.

⁷⁷ דשרטוטין כששלסאה כו'. רוצה לומר דשרטוטין כששלסלת בצורה שמפרש והולך הן ג"כ בסטרא דקדושה שהוא תרועה, שלסלת כנ"ל, וכמו שמפרש והולך דכמו שהגהש התנין אשר בים מס"א – כן הוא בקדושה כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"א וברעיא מהימנא פ' תלכא לוינתן התנין הגדול משה רבינו עליו השלום והן חנינא דמתניתין דמתרבין בימים דאורייתא כו' עיין שם, וזה שאומר אינון מהלך כו' ואינון רזא דתרועה ושלסלת ושרטוטין גבנהון הן זיעקב מלכר, ושלסלת הוא במשה התנין הגדול מלגאו, ושם נונין בימא דאורייתא כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"א וציר ציורין, ואמר ואינון דרגא לתתא שלסלת לעילא רוצה לומר ב' ציורין הג"ל כגוונא דא ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁷ שהן דרגא ושלסלת שזרתן אחת, ושלסלת חזיל בקו האמנעי ובעמודא דאמנעיתא ולדיק כמו שאומר שם רע"ט א' מאן ניהו לוינתן אמר ליה האי איהו דלרגיה עמודא דאמנעיתא ולדיק דאתמר ביה גוף וברית כו', והוא שלסלת בעמודא דאמנעיתא ודרגא בצדיק, ועמודא דאמנעיתא פתוח למעלה, ולדיק – למטה, וזהו בסטרא דקדושה ואמר כגוונא דקדושה הכי אינון רשימין מסטרא כו'.

⁷⁸ ובמאי אשתמודע כו'. רוצה לומר, כיון דבסטרא דקדושה הוא ג"כ שלסלת, ואמר במאי אשתמודע אלא אם לית ביה פסק בין הקוין דשלסלת והקוין שלימין ג"כ בעלמא, וזה שאומר לית בהו פסק ושלמין כו'.

⁷⁹ ואם חזר כו'. דזהו סוד לדיק ורע לו כמו שאומר למעלה:

⁸⁰ מעם מזבחי כו'. רוצה לומר ממקום שפגם שהוא מזבח לכן בו הקרבנות, לתקן האי פגימו ועיין סוף ה"א בצרכיה:

⁸¹ במקום שאמרו להאריך כו'. שהוא כגוונא דאריך ושרטוטין אריכין אלא דנפסק בצמנע ונעשו קצרים, וזה שאמרו דמתניתין שם (ברכות א ד) לחתום כו' ללא יהא פסק בין קו לקו, וכן בהפוכא (שם) שלא להיות מחוברין במקום שצריך להיות פרוזין, ועיין לעיל תיקון נ"ו דבס"א אינון כסדרן, ומהפכין, וכן הוא בשרטוטין עלמאן שאינו רשאי לקצר כו' כמו שאומר לקמן קכ"ז א', ולהאריך ולקצר הם חו"ג, ולחתום ושלסלת לחתום הם חו"מ – כגוונא דחו"ג, לחתום ושלסלת לחתום הם כגוונא דלהאריך ולקצר כמו שאומר צירושלמי שם מטבע קצר פותח ואינו חותם, מטבע ארוך פותח וחותם כו', אלא דלרכיבה הוא ארוך יותר כמו תעניות ושל ראש השנה, והן כגוונא דשרטוטין ושעור קומה הג"ל וכנ"ל ומכל מקום אף דאמר שרטוטין עקימין כגוונא חז, הן ב' גוונין, כגוונא דסטרא דקדושה, כמו שכתוב (ישעיהו כז א)

באורייתא דלעילא ^טמאן דרשים וצייר אלין שרטוטין, איהו אמון מופלא ומכוסה, מאן דאסתפל בשפולי משכנא, אשתמודע באלין רשימין וציורין, דאתמר בהון (תהלים קלט טו) רקמתי בתחיתות ארץ, ציורא דארבע שרטוטין אלין, אינון אריה שור נשר אדם, בכלהו ארבע רשימין, הדיא הוא דכתיב (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין לארבעתם, ודיא מיכאל ל שר החסד לימינא, ופני שור מהשמאל לארבעתן, דיא גבריאל ל שר הגבורה, ופני נשר לארבעתן דיא נוריא ל (ג"א אוריאל) שר עמודא דאמצעיתא, ודמות פניהם פני אדם, רפאל ל שר שכינתא, ^מדתמן פאר, דאתמר בה (יחזקאל כד יז) פארך חבוש עליך.

^נמאן דלא אתחזין שרטוטין ביה, לית ליה דיוקנא כלל לעילא, זכותיה נחית לתתא, עליה אתמר (תהלים סט כט) ימחו מספר חיים, אלא אם תב בתיובתא, דדיא אשתפח דלית ליה במה דייתי בגלגולא, מאן דשרטוטין

ביאור הג"א

נחש בריח ונחש עקלתון והרג את התנין כו' ועיין לעיל קכ"ג ב' ולזין ארבע גוונים זישין כו' וכלהו כלילין כלילית כו' והיא גוונא ד' כמו שאומר סם ואמר סם והכי שכינתא כו':

^טמאן דרשים כו' אמון כו'. דביה לית גוון כלל כנ"ל והוא האמון ולכן נקרא אמון כו' כנ"ל קי"ט א' ועיין לקמן קל"ב א' אשכחנא במתניתין כו' לדס דבריאה כו' ועבד שרטוטין כו' אמר ליה מאן אדם דבריאה כו', ואמר סם כל שרטוטין וזיורין ועובדין אינון אתחזין בשכינתא תתאה דליהי דמות אדם ועלה אתמר וביד הנביאים דלמה, כלא אתחזי בה לתתא ולית בר נש יכיל כו', וזה שאומר מאן דיסתכל בשפולי משכנא אשתמודע כו' שהיא נקראת קרקע המשכן, והוא עור האדם, דתמן כל השרטוטין והיא משכא לדס כמו שאומר לקמן קל"ח א' עור איהו לבושא לדס כו' אם זכה כתנות כו', וסם ב' משכא איהו דמות אדם, מלכות, כל דיוקנין אתחזין בה כו', וזה שאומר רקמתי בתחיתות ארץ, שהיא נקראת כן כנ"ל, והיא כתר מלכות, תחלתו בסופו כמו שאומר לעיל י"ג א' ולכן אמון מופלא רקיס וזייר בתחיתות ארץ, וכתר לית ביה גוון כלל דוגמת חומר הראשון, ומיניה באין ציור כל הגוונים, ומלכות בה כל גוונים וכלילא מהכל, ואמר רשימין וזיורין, רשימין הן ד' רשימין שכתב למעלה א' ואינון ד' רשימין דשרטוטין דאינון עומק רוס כו', וזיורין הן השרטוטין עצמן בצורתם אם אריכו או רחבין או גבהין או זעירין שהן ג"כ ד', והן ג"כ במרחא ובכל מקום שהן כגון בידין, וזה שאומר וזיורא דארבע שרטוטין אלזין אינון כו'. שאריכו הוא אריה וכן בצולם בחיה מיוחדת כנ"ל קכ"א א', ובכולן הן הד' רשימין הנ"ל שהן הוי"ה שלימה וכמו שאומר לעיל קכ"א א' לא אית תיקונא מאלזין ארבע דלית תמן הוי"ה, ואריה דא ראה ואתמר ביה ופני אריה אל הימין לארבעתם, בכל אתר ארבעתם דא הוי"ה, ארבע אתון דליה כו', וזה שאומר בכלהו ארבע רשימין. רואה לומר בכל אחד יש ארבע רשימין הנ"ל, וזה שאומר הה"ד כו' לארבעתם:

^פשר עד"א. הן ג' הוי"ה, זה ספר, ופני אדם דכליל כולא – ד', שד' דיליה נעשה עשר, והן ד' רשימין דיליה שהן עשר, שמה מפרש, כמו שאומר סם וכמו שאומר לעיל קכ"א א', והענין כי כל אחד מג' אותיות הראשונות דהוי"ה דיליה, כולל כל אחד מג' אותיות הראשונות וכמו שאומר לעיל דשרטוטין בעגולא כלילא אינון ג' ציורין דשרטוטין והן ט', וה' אחרונה כלולה מכולם, דבה נעשין אחד, הרי עשרה: ^פדמתן פאר. רואה לומר בתיבת חיה דיליה, ואמר דאתמר פארך כו'. דהוא משכא דתפילין, (שמות כב כו) שמלתו לעורו, והוא חיה לדס (הגהה: וכן לקמן קל"ד ב' בהגהה א' זה ספר כו' בארבע גוונים דנהרין בהון ד' חיוון כו' אנפין אוכמין במצוה דליהי תפילין של יד, ותפילין במשכא אוכמא אינון שונאי בצע) כמו שאומר לקמן קל"ח ב' משכא איהו דמות כו' דפאר הוא עור הבתים, (דברים כח י) וראו כי סם ה' כו' שהוא השי"ן כמו שאמרנו (ברכות ו ע"א) וראו כו' זה כו', ואמרנו (שבת כח ע"ב) אלף לעורן והאמר אביי שי"ן כו', ותפילין הוא דמות אדם ואלמו כמו שאומר בפ' בראשית ולמעלה פ"ו ב' ויצרא חלקים את האדם צלמו צלם חלקים ברא אותו הכא פקודא דתפילין תא חזי כל מאן דלחנא תפילין כו' הבו יקר לדיוקנא דמלכא דליהו מאן דלחנא תפילין דעליה אתמר ויצרא כו' ועיין בזוהר חדש כ"ז ג' ודא מלכות והיה דרכיב עלה רפאל כו' עיין סם:

^צמאן דלא אתחזין כו' מאן דשרטוטין דיליה דכיבין כו' ל"ל שרטוטין כו'. רואה לומר, אם שרטוטין פשוטין – עדיין לא בא בגלגול כלל והוא אדם, ועיין מה שבארנו לעיל בתיקון ל"ב, ואם מורכבין באחד רואה לומר שקו אחד באורך ואחד ברוחב מורכבין זה על זה – מורה על גלגולא בגלגול הראשון דמרכיבין נשמתיה בנשמתא אחרת כמו שאומר בפ' פנחס וברעיא מהימנא סם עיין סם בדבריו רי"ח א' מתלא לאילן דלא עבד איבין נטלין ענפין דיליה ומרכיבין ליה בענפא דאילנא אחרת עלאה דעבד פירין ואתכליל דא דלא ועבד פרי כו', ותריין מורכבין על אחד הוא ב' באורך שכולם מורכבין על הרוחב דרוחב השרטוט פשוט הוא בלא גלגולא, והאורך המורכבין לפי הגלגולא וכמו שאומר למטה קמץ שרטוט כו' דא אחזי כו' ודא פתח ולא אית ליה הרעבה בגלגול דלית ליה כו' דרך זין שחי כו' בתריין גלגולין כו' וכד אחי כו', והנה תלת מורכבין אע"ג דלרשיעא לית ליה תקנתא כמו שאומר לעיל תיקון ל"ב מכל מקום ללדיקיא מגלגל ליה עד כמה פעמים ויש שאינו רריך לגלגל עוד שנשלבם כאן אבל אם לית ליה שרטוטין (כלל לא במרחא ולא בקריאין דאינון חד עם מרחא כמו שאומר בלקוטים דאינון ל"ב נתיבות דשרטוטין שכתב למעלה קכ"ב ב' דדא מורה) במרחא ואית ליה על קריאין – מורה שהוא רשע ועל ארבעה לא שזיבנו ורואה לומר מורכבין בשלשה קריאין דכיון דלית ליה במרחא מורה ג"כ דלית ליה תקנתא מה שאין כן אם יש לו במרחא מורה דהוא אשלים גלגולא דיליה וזה שאומר הא אשלים כו' אבל אם לית ליה גם על קריאין זהו מורה על ימחו מספר, דשרטוטין הן זה ספר תולדות אדם כנ"ל, ואמר זכותיה נחית לתתא כמו שכתוב (דברים ז י) ומשלבם לשונאיו אל פניו להאבדיו, וזהו ימחו כו' והוא רשע וטוב לו ועיין לעיל תיקון מ"ה, ואמר דלא אשתכח דל"ל כו'. רואה לומר דלית ליה שורש כלל בנשמתא למעלה דייתי בגלגולא וכל זכות שעשה נוהגין לו הכל בעולם הזה, ולא נשאר לו לא שורש ולא ענף ולכן לית ליה שרטוטין כלל דמורה על הגשמות דיליה, חד –

דיליה רכיבין כגוונא דא (נ"א) דא אחזי דקא אתיא בגלגולא חדא, ואם תרין שרטוטין מורכבין כגוונא דא (נ"א) | אַחְזִי תְרִין גִּלְגּוּלִין, וְאִם תִּלְת שְׁרָטוּטִין בְּמִצְחִיהָ מוֹרְכָבִין, הָא אֲשֵׁלִים (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יַפְעֵל אֵ"ל פְּעָמִים שְׁלֹשׁ עִם גָּבֵר, וְאִם לֵית לִיהָ שְׁרָטוּטִין בְּמִצְחִיהָ, וְעַל קְרִיצִין דְּעֵינִין, דָּא אַחְזִי עַל אַרְבְּעָה לֹא אֲשִׁיבֵנוּ (עמוס ב א), דָּדָא אֲשַׁתְּכַח דְּלִית לִיהָ בְּמָה דֵּייתִי בְּגִלְגּוּלָא.

²⁶ שְׁרָטוּטִין אֵינּוּן בְּאַתְוֹן דְּאֵינּוּן יְהוּ"ה, צִיּוּרִין בְּנִקּוּדִין דְּאֵינּוּן יו"ד ה"י וְאֵ"ו ה"י, וְצִיּוּרִין אֵינּוּן בְּעֵינִין בְּאֻדְנִין בְּאַנְפִּין בְּנוֹקְבִין דְּחוּטְמָא בְּפוּמָא, ²⁷ קִמְ"ץ שְׁרָטוּט וְצִיּוּר, שְׁרָטוּט לְעֵילָא וְנִקּוּדָה לְתַתָּא, דָּא אַחְזִי עַל גִּלְגּוּלָא קְדָמָא, דְּקָא נְחִית לְתַתָּא.

ניצוץ איהו חיה תחות רקיע, הָדָא הוּא דְכְתִיב (יחזקאל א כב) וְדָמוֹת עַל רֵאשֵׁי הַחַיָּה רְקִיעַ, רְקִיעַ וְדָאֵי עַל רֵישָׁא דְחַיָּה, אֵיהוּ קִמְ"ץ, נִיצוּץ חַיָּה, רְקִיעַ לְעֵילָא מִנְהָ, נִיצוּץ אֵיהוּ י' סְלִיק בְּאַת ו' דְּאֵיהוּ רְקִיעַ, שֵׁית זְמַנִּין עֶשֶׂר וְאַתְעֵבִידֵת ס, וְבָה (תהלים קמה יד) סוּמָךְ יְהוּ"ה לְכָל הַנוֹפְלִים, וְחַיָּה אֵיהוּ סָמָךְ (נ"א איהי י' סמוך) לְרְקִיעַ. [רתיקוני זוהר – דף קכה ע"א]

(דף קכה ע"א) רְקִיעַ עִם נִיצוּץ אֵיהוּ גִלְגּוּל, ²⁸ נִיצוּץ אֵיהוּ גִלְגַּל, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ גִלְגַּל הוּא שְׁחוּזָר בְּעוֹלָם, רְקִיעַ אֵיהוּ ו' וְדָא פְתַח, וְלֹא אֵית לִיהָ הֶרְכָּבָה בְּגִלְגּוּל, דְּלִית לִיהָ חַיָּה ²⁹ דְּרָכִיב עָלָה, ³⁰ וְדָא שְׂרָבִיט הַכֹּכָב, דְּאַתְמַר בֵּיהָ (במדבר כד יז) דְּרָךְ כֹּכָב מֵיַעֲקֹב וְקָם שְׂבֹט מִיִּשְׂרָאֵל, וְכַד עָבַר בֵּין שְׁתֵּי חַיּוֹת דְּאֵינּוּן צְרִ"י,

ביאור הגר"א

נשמתא חדא, צ' – שנים, ג' – שלשה, עד ארבעה, דבכל גלגולא מרכיבין נשמתא אחרא ונעשה הענף מורכב משנים, וחזא ללא אלכא – מרכיבין ליה עוד בענפא אחרא ונעשה מורכב משלשה, מה שאין כן זה לית ליה נשמתא כלל, וכשנתנו אותו בגוף הזה הורידו כל זכויותיה למעילא הכל בגוף זה עד שיאכל כל זכותא ולא נשאר לו למעלה כלל והוא מאותן שנאמר עליהן אבל עקרב פוסה, וכמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"א, ונפסקה נשמתו (סנהדרין ז ע"ב) שנאמר הכרת תכרת הנפש היא יכול אפילו עשה תשובה תלמוד לומר כו', וזה שאומר ללא חס תב בחיובתא, (מלכים ב כג כה) וכמוהו לא היה אשר שב כו':

²⁶ שְׁרָטוּטִין אֵינּוּן בְּאַתְוֹן. רואה לומר, ד' שרטוטין רשימין שרטוטין באתוון, לאותיות התורה בנויות מקוין לאינון שרטוטין אבל נקודין הן ציורין כנ"ל לאות יו"ד איהו ציורא דענפין ועינין כו'. ואמר לאינון הוי"ה. שהן ד' שרטוטין, ד' אותיות הוי"ה וכמו שאומר לעיל תיקון כ"ה ושאר מקומות לאותיות הוא ביהו"ה פשוטה ונקודין ביהו"ה מליאה והן עשר אותיות דיליה ווא' נעלם, וכ"ב אתוון ביהו"ה פשוטה דה"א אחרונה הוא א' כוללת כולם, וזה שאומר ציורין בנקודין לאינון כו' והן ג' יודין בג' אתוון שהן ג' גלגולים לאינון מורכבים בנקודין, בשלשה נקודות, והראשונה בלא גלגול הוא ו', פתח, והוא ו"י דשם שאין שם יו"ד, וכל הג' יודין נרכבין בו, והוא עיקר האדם בעמודא דאמנעיתא ועליו נרכבין הכל, ואמר וציורין אינון בעינין כו'. דכלם הם כורות יודין, והן תשע נקודין בעינין תרין כו' (הגהה: והראש ג"כ בעיגול, נקודה נעלמת לכליל כולל) ופומא אע"ג שבעגולא הוא כורת יוד מכל מקום הוא כורת ו"י והוא פתח והוא אדם כמו שאומר בזוהר חדש כ"ז ג' פומא ודאי כו' והוא אדם ללא אתי בגלגולא כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב, ואמר כל זה כאן לפרש המורכבין בנקודות וכל הנקודין כמו שמפרש והולך קמץ שרטוט כו', וציורין הן ד' של ד' חיות כנ"ל והן בשם הזה כנ"ל, ו"י הוא אדם ציור הראשון והוא אלף שבתוכו, וג' יודין – ג' חיות שהן ג' חיות שג' יודין מורין על ג' חיות כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט ושאר מקומות ואלף שבתוכו מורה על שמה מפרש, אדם, וכולא כלילין בשם הזה דס"ג:

²⁷ קמץ שרטוט וציור כו'. דנשמה ראשונה רכיב על השניה כמו הרכבה דאילן כנ"ל וכמו שאומר לעיל ק"ה א' תחת הבל ודאי, דהבל רכיב עליה ואתעביד שת הרכבה ליה, ונשמה הראשונה הוא פתח, ו' כנ"ל, וכמו שאומר לעיל ודא פתח ולא אית ליה הרכבה כו', וכל הגשמות הנוספות בגלגול הן הכל יודין והן ד' נקודות הראשונות כמו שמפרש והולך פתח בראשונה, וקמץ בגלגול ו"י ביו"ד, ובגלגול השני אותו יו"ד ביו"ד אחר והוא כרי, ואח"כ בשלישי הראשון והוא סגול, ואמר שרטוט וציור דהראשונה אינה נחשבת לציור דחשיב למעלה ק"כ א' ג' חיות, י"ב חיות, ואדם כלל דכולהו ולכן הוא ו"י כנ"ל, וזהו זה ספר, י"ב, וכלהו תולדות אדם, גלגולא דיליה שהן תולדות כמו שכתוב (שמות כ ה) פוקד עון כו' כמו שאומר צפ' יתרו, ונקרא הניצוץ חיה י"ב חיות לחיוון, והיא מחיה את הקו דהוה מית, וידוע שהנקודין – חיות האותיות וכן הכוכבים ברקיע וכן החיות שתחת הרקיע וכמו שאומר לעיל בהקדמה, וזה שאומר ניצוץ כו' רקיע כו', ואמר ובה שומך כו', דנופלים הן גלגולין קדמאין דנפלו ומיתו ולא אלכחו, וסומך הוא סמ"ך שהוא הניצוץ:

²⁸ ניצוץ איהו גלגל כו'. גלגל הוא יו"ד כמו שאומר לעיל ק"ג ב', והוא כורת הגלגל שסובב בעגולא, וכלו נקרא על שם הכוכב, גלגל שבתאי וגלגל דקד כו', וכל פעולותיו וחיותו הוא בכוכב, והוא הניצוץ, והן קבועין ברקיע שהוא והן למטה ממנו, כמו הקמץ, והן ט' גלגלין כמנין הנקודין, והוא סמ"ך כנ"ל אחרכיה הוא"ו ונעשה בו אחד לבד מה שהוא למעלה ממנו, וכמו מלה מלה, וזהו גלגל חושבן ס"ו כמו שאומר שם ו"י הוא רקיע שע"ג זה שאומר ודא פתח ולא אית ליה הרכבה כו':

²⁹ דרכיב עליה. רואה לומר על החיה דהוא ניצוץ:

³⁰ ודא שרביט כו'. רואה לומר שנאמר דרך כוכב הוא ניצוץ, וקם שצט הוא שרביט הכוכב, וכן פירש רב האי גאון, והוא פתח, ו"י:

¹⁸ אתעביד וייצור, ובהון קא אתיא בתרין גלגולין, ודא אדם דיצירה, דקמ"ץ איהו אדם דבריאה, וכד אתא בתלת גלגולין דאינון סגו"ל, אתעביד שלשלת סמ"שולש בהון, ודא אדם דעשיה.

¹⁹ והכי איהו שרביט דככב, כד איהו עובר בין שתי אופנים דאינון שב"א, אתעביד שור"ק, דרג"א, ואינון שלשלת לעילא, בסגו"ל, בסגולת"א, דרג"א לתתא בשור"ק, שב"א צר"י, חל"ם כד אסתליק בצר"י אתעביד סגולת"א, חר"ק דנחתא בצר"י אתעביד סגו"ל, וכד עאל בשב"א שור"ק אתעביד שר"ק, וכלא נקדה תדא, חל"ם איהו לעילא בסגולת"א, חר"ק איהו לתתא בסגו"ל, שורק איהו באמצעיתא כגוונא דא ו, הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר (איוב לב כט).

²⁰ י"ה אחזי גלגולא קדמאה, יה"ו אחזי גלגולא תנינא, יהו"ה אחזי גלגולא תליתאה, הרפכה דכלהו תלת אדנ"י, ורזא דא י' י' י', חל"ם חר"ק שור"ק, תלת יוד"י, אמוך מופלא אמוך נסתר אמוך מכוסה, דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אמוך מופלא דאשתמודע בכלהו, חד שריא בנפש הזכרון, ותנינא בנפש המחשבה, ותליתאה בנפש המצוייר, דאינון תלת מוחין י' י' י', צריהטא (דף קכו ע"ב) דסחיר לון כגוונא דא איהי קרקפתא דתפלין, שרטוטין כגוונא דא יהו"ה, יהו"ה בהון מלך הא הקא שרטוטין דמצחא.

ביאור הגר"א

²¹ אתעביד וייצר. רוצה לומר, כמו שאומר לעיל קי"ד א', וי"י דהוא כ"ו, והוא אדם ליצירה כמו שאומר שם והן ג' אדם בג' גלגולין כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ו וייצר הוא כרי לשון כר, כמו שאומר לעיל בהקדמה ב' יודין דביה, וא"ו אתרכיב בהון, והוא (ברכות י ע"א) כר אורה בתוך אורה, אין לייצר כאלקינו, ורוצה לומר דהאיור הוא הנקודות כנ"ל גלגול ראשון בתוך שני, דעל גלגול האחד אינו אורה בתוך אורה:

²² משולש בהון. רוצה לומר בג' נקודין, ודריש לשון שלשלת, והוא ג"כ בג' קוין:

²³ והכי איהו שרביט כו' שצא אתעביד שורק דרגא. רוצה לומר, דבג' ספירות חג"ת דהן ג' גלגולין, הן בגלגול ב' וג' – יריי סגול, דהן ח"ג חג"ת אצל באופנים דהן נה"י הן שצא ושורק דהן זה על גבי זה. מעלה ומטה וכמו שאומר לעיל נ"ד כ"ה בארובה, והן במקום השלשלת – דרגא, והן ב' מיני גלגולין שהן בור"ק כמו שאומר לעיל בריש תיקון ס"ט, זה שאומר ואינון שלשלת לעילא בסגול, דרגא לתתא בשורק: ²⁴ שצא יריי חולם כד כו'. מפרש והולך, דהנקודה הג' דאתלבש באלו שנים שצא כרי, ונעשה סגול שורק, אינו הכל תנועה אחת, דחלם עאל לעילא מצייר ונעשה סגולתא, ולתתא שנעשה סגול הוא חירק, ובשצא באמצע שורק רוצה לומר מלאפוס ונעשה שורק בג' נקודות, וזה שאומר וכד עאל בשצא שורק אתעביד שרה, והראשון כריד להיות בור"ו – שורק, ובכלם הכל ע"י נקודה חדא, וזה שאומר וכולא נקודא חדא חלם כו' הן כל אלה כו'. והענין, כי ג' גלגולין הן ובכל אחד נר"ו, דמה שאמר לעיל סוף תיקון נ"ו דבכל אחד אחד היינו בכללות אצל בפרטות הן ג' פעמים ג' והן ט' נקודין בג' בחינות (חד כ"א בנקודה א' ח"ל) ב' בחינות כנ"ל אב"ג אב"ג קמץ כרי סגול בחינה (ק"ח הנעלמת בסוד המאור הגדול) א' בחינה ב' (נקודה א' מאלין ג' חש"ש), ב' נקודות שצא, ג' נקודות שורק, בחינה ג' נקודה א' בג' אופנים חש"ה, וזה שכתוב הן כל אלה כו' ומכל מקום בכללם הן ח' נקודין ופתח משלמת להן, והוא הראשונה שלא בגלגול שבה נכלל הכל ששם היה הכל ביחד ואח"כ מרכיבין ענפים ממנה כפי בחינתו, לכל שחב יותר מתפרדין הענפין יותר ונגזג מפריד כו' (הגהה: וזהו אריכות הגלות – ריבוי הענפין) אלא שאלה הם כללות הבחינה, והנה בראשונה פתח, ובגלגול הראשון עדיין ניכר בקמץ ואח"כ מתבטל כי מרכיבין ענף הראשון בשני ונעשה ב' נקודות ולא נזכר השורש כלל, וכל הכלל הזה הוא בכללות הרוח שהוא נקודות, ויש עוד בטעמים והן סגולתא לעילא (שלשלת) בחולם, שלשלת בחירק דהוא בסגול כנ"ל, דרגא בשורק ג"כ בשלש אלא דבטעמים הן ג' פעמים ד', זה ספר, י"ב אנפין, כמו שאומר לעיל ק"ח א' וק"ד ב' ליורא דארבע שרטוטין בג' חיוון, וחייה רביעית, אדם, דכליל כולא, והן י"ג טעמים, והן ג' נר"ן טעמים ב' גלגולים עם הראשונה, ובנקודין הן שם מלא דס"ג בעשר אותיות, שהן ט' נקודין והוא דכליל כולא והוא א' דוא"ו דהוא אדם דכליל ג' חיוון ד' אנפין דטעמים, שאלף ההוא מטערף להטעמים כידוע, והן ט' וי"ג נגד ט' תיקונין דז"א וי"ג תיקונין דא"ל, שהן י"ג יודין וט' ויין דברכת כהנים כידוע, ויש עוד באותיות, שבהן נכלל הנקודות והטעמים, שהן כ"ב אותיות, שהן ג' פעמים ד' ועשר דשמא מפרש דכליל כלא, וטעמים נקודות אותיות הן נר"ן דכללות, והכל בשם הוי"ה, טעמים – ג' הויות כנ"ל, ונקודין – בשמא מפרש, והאלף משלים לטעמים כנ"ל, ובספר יצירה חשיב לה יו"ד וי"ב אצל שם הוא באותיות וכמו שאומר למטה, ובאותיות הן עשר דרבע השם, י' הראשון דכליל כולא, י"ה בגלגול הראשון דמרכיבין הו"ד בה"א, ובגלגול השני מרכיבין י"ה בוא"ו והוא יה"ו, ובשלישי יהו"ה, וזה שאומר ²⁵ י"ה אחזי גלגולא קדמאה יה"ו אחזי גלגולא תניינא יהו"ה אחזי גלגולא תליתאה הרפכה דכלהו תלת אדני. והן כ"ב אותיות, ואלו ג' אדני הן לבושין דג' הויות, ורבע דעשר אתון הן לבושין לעשר אתון דשמא מפרש, ובאלו ג' דרבע בג' גלגולין הן ג' יודין, וכן בהרכבה דלהן ג' אדני ג"כ ג' יודין, והן נגד ג' נקודות חש"ה דהן בג' גלגולין, וזה שאומר ורזא דא י' י' י' כו'. ואמר אמוך כו' שהן בכתר בג' נארוין דאתרמיזו בקמ"ץ, אור לח כו', בג"ר, והן בג' מוחין כמו שמפרש והולך דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"י וא"ו ה"י חד שריא כו'. כי שם זה הוא במוחא דכליל ג' מוחין כמו שאומר לעיל ק"ח א' קי"ט א', ואמר חד שריא כו' דהן ג' מוחין שרש נר"ן ועיין לעיל ק"ז ב' על אלון תלת טיפין שריין תלת חכמות חד איהו כו', ואמר

²⁶ רהיטא דסחיר לון כגוונא דא (°) איהי כו' רוצה לומר הגלגלת, והוא כתר דשם הנ"ל דכליל ג' יודין, אדם דכליל ג' חיוון, והוא השורש הראשון קודם הגלגול בראשונה וכנ"ל, ואמר שרטוטין אינון כגוונא יהו"ה מלך וגו' הא כו' רוצה לומר, דאמר למעלה כ"ב, דאתון הן יו"ד דשמא מפרש דביה ג' יודין בג' גלגולין דאתרמיזו בהאי שמא כו' והן עשר דאתלבשו בעשר, והרכבה דלהן אמר שהן ג' אדני ובהן

⁸²עֵינַיִן, בְּהוֹן וְאַתָּה תַחֲזֶה מִכָּל הָעַם, אֲנָשִׁי חֵיל בְּגוּזוֹן חֲוֹר יִרְאִי אֱלֹהִים בְּגוּזוֹן סוּמֶק, אֲנָשִׁי אֶמֶת בְּגוּזוֹן יְרוּק, שׁוֹנְאֵי בָצַע בְּבַת עֵין דְּאִיְהִי אוּכְמָא, וְדָא רְזָא דְשֶׁבֶת, שׁ תְּלַת עֲנַפֵּי תְּלַת גּוּזוּנֵי דְעֵינָא, בִּ'ת דְשֶׁבֶת דָּא בַת עֵין, וְעֵלְיִיהוּ אֶתְמַר (שְׁמוֹת לֹא טו) וְשִׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשֶּׁבֶת וְגוֹמַר, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְאִינוּן תְּרִין שֶׁבֶתוֹת, אִימָא עֲלָאָה בְּתַלְת דְרָגִין, וְאִימָא תַתָּאָה בְּתַלְת דְרָגִין, עֲמוּדָא דְאֲמַצְעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְטְרִין דְאִינוּן שִׁית דְרָגִין, עֵינַיִן דְמִסְתַּפְּלִין בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל בְּחֻוּרוֹ, אֲלִין אִינוּן ⁸³עֵינַיִן דְרַחֲמִימוּ, וּבְהוֹן שְׁכִינְתָא אִיְהִי ⁸⁴יָפָה כְּלָבְנָה דְדִלִית בְּהִי פְגִימוּ, ⁸⁵דְאֶתְמַר בְּהִי (שִׁיר א טו) הֲנָךְ יָפָה רְעִיתִי הֲנָךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים.

⁸⁶וְאִית עֵינַיִן דְהִהוּא חֲוִיָּא אִיְהוּ כְרוּךְ בְּהוֹן, נְחֹשׁ הַקְדָּמוֹנִי, וְלֹאוּ מִסְתַּפְּלִין בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל, בְּכָל מָה דְאֶסְתַּפְּלִין אֶתְלִטָּא. ⁸⁷עֵינָא אִיְהוּ כְּגִלְגֵל, גּוּזוֹן חֲוֹר כְּגוּזוֹן דְאֶסְחָר כָּל עֲלָמָא, וְתַנְיִנָא כְּגוּזוֹן דְאַרְעָא, תְּלִיתָאָה כְּגוּזוֹן דְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, נְקוּדָה זְעִירָא דְבַת עֵין אִיְהִי כְּגוּזוֹן דְצִיּוֹן, דְאִיְהִי נְקוּדָה דְעֲלָמָא דְמִתְמַן הוֹשְׁתָּא עֲלָמָא.

[ותיקוני זוהר – דף קכה ע"ב]

⁸⁸וְאִית בְּרַן נֶשׁ דְגּוּזוֹן דִּילִיָּה תְּכַלֶּת דְאִיְהוּ דוּמָה לְרַקִּיעַ, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְנִיתִין תְּכַלֶּת דוּמָה לְיָם, וְיָם דוּמָה לְרַקִּיעַ, וְרַקִּיעַ דוּמָה לְפִסָּא הַכְּבוֹד. וְתַלְת גּוּזוּנֵי אִינוּן בְּעֵינָא חֲוֹר סוּמֶק תְּכַלֶּת, ⁸⁹כִּיחֲוֹר לְקַבֵּל אֶשׁ דְלֹאוּ

בִּיאור הגר"א

אתלבוש ג' פעמים הוי"ה דטעמים, והן ד' שרטוטין שהן הוי"ה, בג' רשימין כנ"ל קכ"ד ב', וזה שאומר שרטוטין כו' ג' הויות דה' מלך כו' שהן בג' חיוון דהן משורכין במרכבה, ובהון סליק אליהו לשמיא והן י"ב אותיות למנפ"ך שהן היה הוה ויהיה, י"ב בעשר, וכללות כולן, ופרטות הכל בג' יודין בג' אמון בג' מוחין דג' נר"ן, ובכללות הוא הוי"ה בג' אופנים, הוי"ה פשוטה בג' פעמים, הוי"ה מליאה, הוי"ה בריבוע, והן נגד ג' חיוון שהן נר"ן, וג' פעמים אלני הוא נגד חיה הרביעית לכליל לון, והוא אלף דשם ס"ג כנ"ל, והוא נגד אותיות, דנפש הוא נגד דגש ורפה שהוא שרופא לחתוון, דנפשא שרופא דגופא, והאותיות נגד הגוף, והוא אלני דנעשה גוף לשם הוי"ה כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ב והוא הראשון שלא בא בגלגול שהוא חיה לדאם לכליל כולא, ובכל אחד ג' יודין אלף שברבוע הוא ד' יודין והוא א' לכליל כולא, והן י"ג יודין ביי"ג תיקונין שא' כליל כולא, והן י"ב כמו שאומר באידרא רבה למכאן אשתלשו י"ב תחומין כו', ואמר הא הכא שרטוטין למנחא. רואה לומר לכאן סיים תיקון השני שהוא למנחא, והראשון דשערא סיים למעלה קכ"ד איהו דרקיס גוונין בכל אתר, ומתחיל גם ואיהו ליייר שרטוטין כו', וכאן מתחיל תיקון ג' עיינין כו', ולקמן קכ"ז ב' תיקון ד' אנפין אינון בארבע כו', ולקמן קכ"ח ב' תיקון ה' חוטמא כו', וקכ"ט א' תיקון ו' אודנין כו', וקל"א א' תיקון ז' שפון כו', ושם ב' תיקון ח' שירטוטין לידין אשכנחא כו', וקל"ג א' תיקון ט', ותיקון י' בקומה בצואר כו'.

⁹⁰ עיינין בהון ואתה כו'. דתחזה הוא בעיינין, דבעיינין יש כל הד' גוונין הנ"ל (כמו שמפרש והולך אנשי חיל כו') כידוע, וזה שאומר אנשי חיל כו' ולא רזא דשבת כו', דעקרא הוא על הבת עין דאתחלדא ג' עיינין בג' אנפין דלינון תרי שבתות כו' ועיין בזוהר חדש פ' יתרו כ"ט א' עיינין אוכמין שפירין על קו היושר איהו מסטרא דשבת דליהו בת עין שפירא, עלה אתמר שחורה אני ונאווה כו', ואמר והא אוקמוהו כו'. רואה לומר דכתיב ב' פעמים שבת בהאי קרא, שאמרו (ולקוט ישעיהו נו סימן תפה) אלמלי שמרו ישראל ב' שבתות כו', והוא ב' שבתות, ו' ימים בינתיים דהן ו"ק, ג' ימים בתר שבתא, ג' ימים מקמי שבתא, והיו זוכים לשבת עילאה דהוא עלמא דחירו ולכן היו מיד נגאלין:

⁹¹ עיינין דרחימו. סוד החסד, (ירמיהו לא ב) ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד:

⁹² יפה כלבנה. לבנה הוא לבן, גוון חוור, (שה"ש ו י) הנשקפה כמו שחר, אוכס – בת עין, שממנה הראיה, וזהו הנשקפה, והכל רופין אליה, ברה כחמה – גוון ירוק כמו שאומר לקמן קמ"ג א' ב', איומה כו' – גוון סומק דהיא דחילא, יראי אלוקים, וכמו שכתוב (דניאל ז ז) דחילא ואמתני, אבל בזוהר חדש גם פירש איומה כנגלות ב' גוונין סומק ואוכס ואפשר שטעות סופר נפל סם:

⁹³ דלית בה פגימו. שזוהר יפה, דלית גוון חוור מסטרא דנחש כמו שאומר לעיל קכ"ג ב' והוא ארוה, מכוערת, ומגרעתו וכמו שמפרש והולך, לכן נאמר יפה וכמו שכתוב (שה"ש ד ז) כלך יפה רעיתי ומום אין בך:

⁹⁴ דאתמר בה הנך כו'. רואה דיפה כלבנה קאי על העינים שנאמר הנך יפה עיניך ולפיכך הנך יפה רעיתי כלך וכמו שאמרו (שה"ש רבה פרשה ד) לכלה שענייה יפות אין לריכה בדיקה:

⁹⁵ ואת עיינין כו'. דהוא חוורא מסטרא דנחש כנ"ל וכמו שאומר בזוהר חדש כ"ח ג' גוונין חויר דיליה איהו נחש כו' עיין סם:

⁹⁶ עינא איהו כגלגל כו'. רואה לומר שנקרא גלגל העין, דכליל כל עלמא כמו שמפרש והולך:

⁹⁷ ואת ב"נ דגוון כו'. רואה לומר במקום גוון ירוק, וזה שאומר דומה לרקיע. דהוא נגד ירוק, עמודא דאמלעיתא וכמו שאומר לקמן ב' תכלת דליהו אחיד בצלותא כו' ובגין דא תכלת דומה לרקיע דאתמר כו' דלפריש כו' ומאן רקיע דא ו' כו', ואמר ורקיע דומה לכסא הכבוד משום ד' גוונין דאתרמיזו בהון כל עלמא הן ד' עולמות אבי"ע, בת עין דליהו ליון היא בת מלך דאלילות ועיין בריש פ' משפטים ולעיל כ"ב ב', וארץ ישראל הוא כסא הכבוד, בריאה, והוא גוון תליתאי, אנשי אמת, גוון ירוק, סמוך לשונאי בצע בת עין, ונגדו תכלת דומה לכסא הכבוד, וב' גוונין הארץ והים הוא ילירה ועשיה כידוע:

⁹⁸ חוור כו' סומק כו'. עיין לעיל קכ"ב א' ובפי בראשית:

אִיהוּ שׁוֹרֵף, סוּמֵק לְקַבֵּל אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְלֹא אֲכִיל, תְּלִיתָא דְּאִיהוּ תְּכַלֵּת לְקַבֵּל אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְאֲכִיל, רְבִיעָא לְבַת אֵשׁ וְדָא שְׂכִינְתָא בַת עֵין, וְעֵלָה אֲתָמֵר (שְׁמוֹת ג ב) וְיֵרָא מְלֵאךְ יְהוּ"ה אֲלֵיוּ מְבַלְבֵּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנָה דָא בַת עֵין, וְיֵרָא וְהִנֵּה הַסֵּנָה בּוּעֵר בְּאֵשׁ פְּדָא גְוֹן דְּעַל בַּת עֵין דְּאִיהוּ גְוֹן תְּנִינָא, וְהַסֵּנָה אֵינְנוּ אֲפֹל גְוֹן תְּלִיתָא, פְּדִיאָמֵר מְשֵׁה אֶסְרָה נָא וְאַרְאֵה וְגוֹמֵר (שֵׁם ג), פְּגִוּוֹן חֲוֹר גְוֹן עֲלָא דְשֶׁרְגָא, פְּיֹבְתַלַּת גְוֹנִין אֲלֵין אֲתֶאֱחָדַת (נ"א אֲתַחְבַּרְת) בַּת עֵין דְּאִיהוּ שְׂכִינְתָא, וּבְהוֹן סְלֵקָא בְּתַלַּת צְלוּתִין קָדָם יְהוּ"ה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגוֹמֵר, זֹאת תּוֹרַת דָּא בַת עֵין שְׂכִינְתָא דְסְלֵקָא (דָּף קכָה ע"ב) בְּתַלַּת אֲבָהֵן דְתִקְיָנוּ תַלַּת צְלוּתִין, פְּיֹבְגִין דָּא זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגוֹמֵר, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה בִּימִינָא דְאִיהוּ אֵשׁ דְּלָא שׁוֹרֵף, פְּדִתְמֵן חֲכֵמָה פְּדִאִיהוּ מְבוּעָא דְמֵיָא, דְּאֲתָמֵר בִּיהַּ הַרוּצָה לְהַחֲפִים יְדִרִים, דְּתִשֵּׁשׁ חִילָא דְאֲשָׂא, דְּאִיהוּ גְוֹן חֲוֹר דְשֶׁרְגָא דְלָא יְהָא שׁוֹרֵף, וְנִקְוֹדָה דִּילָהּ קַמִּי, דְּאֲתָמֵר בִּיהַּ פְּיֹקְמֵן הַפְּהֵן (ויקרא ה יב), וְכִהְנָא אִיהוּ לִימִינָא, פְּיֹקְמֵן נְקוּדָה דָּתָא י' מְסֻטָּא דִּימִינָא לָא אֲתַחֲיִיב נְקוּדָה אַחְרָא.

פְּיֹקְמֵן הָעוֹלָה גְוֹן תְּנִינָא דְאֲתֶאֱחָדַת בְּצְלוּתָא דְמִנְחָה, בִּיהַּ סְלֵקָא בְּרַתָּא לְגַבִּי שְׂמָאֵלָא דְתַמֵּן ה' עֲלָא, וּבָהּ הַרוּצָה לְהַעֲשִׁיר יַעֲפִין, וּבְגִין דְּאֲתֶאֱתָא מִתְּמֵן, אֲמָרוּ מְאִרֵי מִתְּנִיתִין אוֹקִירוּ נְשִׁיכּוּ כִי הִיכִי דְתַתְּעֵתְרוּן, בְּגִין דְּמַצְפּוֹן אֵינוּן, (אִיּוֹב לז כב) וּמַצְפּוֹן זָהָב יֵאֲתָה, פְּיֹבְגִין דְּאִיהוּ מְחִיבָא לְאֵת ה' מְסֻטָּא דְשְׂמָאֵלָא שְׂבָ"א,

בִּיאור הגר"א

^{ק"א} כִּבְזַת כו'. לִבְּתָא, לִבְּתָא כִּלְכֵּל עֲלֵמָא, לִיוֹן כְּמוֹ שְׂאוּמֵר צַפ' שַׁח:

^{ק"ב} דָּא גְוֹן דְּעַל כו'. כִּנ"ל דְּהוּא תְּכַלֵּת דְּכִסָּה עַל צַת עֵין וְהוּא בּוּעֵר בְּאֵשׁ:

^{ק"ג} וְיֵאֲמֵר מְשֵׁה כו'. רוּחָה לּוֹמֵר דְּכַתִּיב לֹא יִבְעֵר הַסֵּנָה לְחַלּוֹ אִיהוּ שׁוֹרֵף כִּלְכֵּל מַה שְׂאִין כֵּן בְּתִלִּיתָאֵי שְׂנֵאֲמֵר אֵינוּן אוֹכֵל לְחַל אֲכִיל וְגו':

^{ק"ד} גְוֹן חֲוִוֹר גְוֹן עֵילָאָה דְשֶׁרְגָא וּבַחֲלַת כו'. רוּחָה לּוֹמֵר כְּמוֹ שְׂהוּא צַעִין, דְּבַת עֵין הוּא בְּתוֹךְ וּסְבִיבּוֹ תְּכַלֵּת וּסְבִיבּוֹ סוּמֵק וְהַחֲוִוֹר הוּא סְבִיבּוֹ בְּחוֹץ מְכוּלָּס, כֵּן הוּא בְּאֵשׁ דְשֶׁרְגָא דְהַאוּכֵס צַת עֵין כו' עַד שְׁגוּוֹן עֲלָאָה הוּא דְחֹוֹר, וּבְהוֹן אֲתַחֲזִיא שְׂכִינְתָא לְמַטָּה, וְהַחֲוִוֹר הוּא הַמְרָאָה הַגְּדוֹל, שְׁחֹוֹרָא דְעֵין הוּא גְדוֹל מְכוּלָּס, וְחֹוֹרוֹ נִקְרָא גְדוֹלָה, הַגְּדוֹל, וְכִמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ:

^{ק"ה} וּבַחֲלַת גְוֹנִין כו' וּבְהוֹן סְלֵקָא כו' זֹאת תּוֹרַת דָּא צַת עֵין כו'. דְּהִיא נִקְרָאָת זֹאת, (הִיא) (ויקרא ו ב) הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה, ג' אֲשִׁין דְשֶׁרְגָא דְמַקִּיפִין לָהּ וְעֵיין לְעֵיל כ"ה ב' הַה"ד זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה הֵא תַלַּת גְוֹנִין לְאֲשָׁא דְהוּוֹ נַחֲתִין בְּחֵלַת כְּלוּתִין לְאֲדֻלְקָא כו' וּבִג"ד תְּקִינוּ תַלַּת כְּלוּתִין בְּכָל יוֹמָא כו' וּבְדָלָא שְׂרִיא בְּחֵלַת גְוֹנִין נְהִירִין דְּלֵינּוּן כו', וְזֵה שְׂאוּמֵר דְּסְלֵקָא בְּחֵלַת אֲבָהֵן שְׁהֵן ג' גְוֹנִין אֲלוֹ וְכִמוֹ שְׂאוּמֵר צַפ' פְּנַחַס רִי"ז א', וְכֵן בְּתַכְלַת בְּמַקּוֹס יִרוּק כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ וְעֵיין לְעֵיל פ"ט א' תַּלַּת כְּלוּתִין עֲלִיִּיהוּ כו' בְּגִין דְּלֵינּוּן מִרְכַּבָּה דְתַלַּת אֲבָהֵן כו' דְּלֵינּוּן תַּלַּת אֲבָהֵן תְּקִינוּ תַּלַּת כְּלוּתִין לְנַחֲתָא בְּהוֹן לְסְלֵקָא שְׂכִינְתָא בְּהוֹן דְּלֵיִהִי ה' זְעִירָא, דְּעַמּוּדָא דְּלִמְנַעֲתָא אִיהוּ גּוֹפָא וְתַרְזִין דְּרוּעֵין יִמִּינָא וְשְׂמַלְחָל דְּבְהוֹן אֲחִיד צַה וְעַל גּוֹפָא אֲסַחֲלָתָא:

^{ק"ו} וּבִג"ד זֹאת כו'. דְּעוֹלָה הוּא זְכַר לְכֵן הוּא צִימִינָא, יו"ד כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ אֲבַל הִיא הָעוֹלָה קָאֵי עַל נוֹק' וּלְכֵן אֲמַר הִיא הָעוֹלָה גְוֹן תְּנִינָא כו' (וְהַגְּהָה: צ' פְּעַמִּים הָעוֹלָה נִגְדַּ ב' עוֹלוֹת תְּמִידִים, הָעוֹלָה כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ (יוֹמָא לַד ע"א) עוֹלָה רֵאשׁוֹנָה, הִיא הָעוֹלָה, תְּמִיד שֶׁל צִין הָעַרְבִים דְּהִיא עַל מוֹקְדָה דְשֶׁל צִין הָעַרְבִים אֲבָרִים וּפְדִרִים בְּלִילָהּ, וְכֵן הִיא נִגְדַּ מִדַּת לִילָהּ עַל מוֹקְדָה לֹא נֵאֲמַר עוֹלָה אֲלָא אֲבָרִים וּפְדִרִים לְבַד) בִּיהַּ סְלֵקָא בְּרַתָּא כו' וּבְגִין לְאֲתַתָּא כו':

^{ק"ז} דְּתַמֵּן חֲכֵמָה. יו"ד שֶׁל שֵׁם, דְּג' כְּלוּתִין ג' אוֹתוּתוֹת שֶׁל שֵׁם כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ בְּג' נְקוּדִין חֲש"ק דְּהוֹן מַעֲלִין הַשְּׂכִינָה כְּמוֹ שְׂאוּמֵר בְּחִיקוֹן כ', וְהוּא ה' בְּתַרְאָה בְּלָא נִיקוּד שְׂהִיא כְּלִילָא מְכוּלָּן וְעֵיין לְעֵיל קכ"ח א' בְּמַלְכוּת כו':

^{ק"ח} דְּלֵיִהוּ כו'. רוּחָה לּוֹמֵר לְכֵן הוּא לֹא שׁוֹרֵף כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ:

^{ק"ט} וְקַמֵּן הַכְּהֵן. דְּקַמֵּן בִּיד סְחִים, דְּלֵיִהִי יו"ד חֲכֵמָה סְחִימָאָה כְּמוֹ שְׂאוּמֵר בְּהַקְדָּמָה וְהוּוֹ קַמִּינָה בִּיד סְחִים, וְהוּא כְּהֵן, יד יִמִּינָא דְשֵׁם קַמִּינָה וְשֵׁם נַחִית חֲכֵמָה כְּמוֹ שְׂאוּמֵר שֵׁם:

^{ק"י} קַמֵּן נְקוּדָה כו' לֹא אֲתַחֲיִיב כו'. רוּחָה לּוֹמֵר דְּהוּא נְקוּדָה הַעֲמִמִּית לִילָהּ וְאֵע"ג דְּלַקְמֵן קכ"ח א' אֲמַר דְּכַתֵּר אִיהוּ קַמֵּן, הוּא כְּשֶׁנַּחֲשָׁב דְּכַתֵּר, אֲבַל כְּאֲשֶׁר יִבָּא הַדַּעַת בְּמַקּוּמוֹ וְהַתְּחַלָּה מִחֲכֵמָה אִז חֲכֵמָה קַמֵּן יו"ד וּבִינָה פַתַּח נַפְתַּח הִיד הַקַּמֵּן בְּפַתִּיחוֹ לִיד צַה' אֲכַצְעָאֵן כְּמוֹ שְׂאוּמֵר שֵׁם, וְכִרִי הוּא דְּעַתָּה צ' נְקוּדִין עַל שֵׁם חו"ג דְּבִיָּה, וְשֵׁם שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדוֹלִים דו"ג שׁוּיִם:

^{ק"יא} הִיא הָעוֹלָה כו' בְּרַתָּא כו'. דְּכֹוֹרָא הוּא צִימִינָא וְנוֹק' בְּשְׂמַלְחָא, וְהִיא תְּפִילִין שֶׁל יד בִּיד כְּהַּ בְּשְׂמַלְחָא, וְאֲמַר דְּתַמֵּן ה' כו' לְפִרְשׁ ה' שֶׁל שֵׁם שְׂהִיא תְּפִלַּת הַמְּנַחֵה, וְאֲמַר וְכֵה הַרוּחָה כו'. לְרֵאשִׁיָּה לְאֲתַתָּא תַמֵּן כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ וּבְגִין לְאֲתַתָּא כו'. וְעוֹד לְפִרְשׁ דְּה' עֲלָאָה תַמֵּן דְּהִיא (וּמְשָׁל י כב) בְּרַכַּת ה' תַּעֲשִׂיר וּלְכֵן (אִיּוֹב לז כב) מִצְפּוֹן זָהָב יֵאֲתָה כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ:

^{ק"יב} וְנִקְוֹדָה דְּלֵיִהִי כו'. דְּהִיא נְקוּדוֹת הַגְּבוּרָה, וְאֲמַר כִּי בְּאֵשׁ כו'. אוֹתוּתוֹת שְׂבָא, דְּאֵשׁ הוּא תַמֵּן, דְּצִימִינָא מִיא כִּנ"ל, וְהוֹן נְקוּדוֹת חֲש"ה, דוּח"ו הוּא בְּתוֹת וְנִקְוֹדָה עֲמִמִּית לִילָהּ הוּא חוּלָּס, וְזֵה שְׂאוּמֵר לְמַטָּה וְהִיא נְקוּדָה אִיהִי מְחִיבָא לְאֵת וְחָ"ו וְרָזָא כו', וְהַטַּעַם שְׂה' עֲלָאָה הִיא נְקוּדָה גְּבוּרָה מְשׁוּם שְׂבִינָה נַחִית בְּשְׂמַלְחָא שְׂהוּא לְבַד בְּגוֹף בְּלָד שְׂמַלְחָא מַה שְׂאִין כֵּן חֲכֵמָה מוּחָא שְׂהוּא בְּרַאשׁ וְהוּוֹ תְּפִילִין שֶׁל רֵאשׁ דְּכֹוֹרָא עַל הַרָאשׁ עַל הַמוּחַ בְּחֲכֵמָה, וְתְּפִילִין שֶׁל יד נוֹק' בִּיד שְׂמַלְחָא נִגְדַּ לְבַד:

ועליה אתמר (ישעיה סו טז) פי בא"ש יהו"ה נשפט, ויעל מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר (ויקרא ו ב) דא גוון תכלת, דאיהו אחיד בצלותא דערבית, וביה סלקא שכינתא לגבי עמודא דאמצעייתא, וצלותא דערבית לקבל אמורין ופדרין דמתאכלין כל הלילה, ויובגין דא תכלת דומה לרקיע, דאתמר (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים, דאפריש מחלוקת בין ימינא ושמאלא, ונקודה דרקיע חל"ם, ומאן רקיע דא ו' דאיהו כגוונא דא רקיע, ויהוה ניצוץ חל"ם עליה, והאי נקודה איהי מחייבת לאת ו', וירזא דנקוד יהוה, וירזא דמלה רק באבותיך חש"ק יהו"ה, (דברים י טו) פי בי חש"ק ואפלטוהו (תהלים צד יד), כ"י ב"י רזא דשמא דארבעין ותריין, כ"י ב"י ירבו ימיה וגומר (משלי ט יא).

וירזאית מאן דאיהו מפרש אלין תלת גוונין ברקיעא, דאינון חוור ואוכס ותכלת, חד חוור לעילא מן שרגא, וחד תכלת לתתא, אוכס באמצעייתא אפריש בתרוייהו, ולא אשתמודעו בקדרותא דיליה, ורזא דא מארי מתניתין אוקמוהו כגוונא דא, מאימתי קורין את שמע בשחרית, כדי שיפיר בין תכלת ללבן, מיד דאתעבר קדרותא דשמיא, דאתמר בה (ישעיה נ ג) אלביש שמים קדרות, מיד נהיר שמיא ואשתמודע איהו בין תכלת ללבן, ואשתמודע הכא תכלת מסטרא דשמאלא, לבן מסטרא דימינא, עמודא דאמצעייתא אחיד בתרוייהו, וביה קורין קריאת שמע בשחרית, דאיהי שכינתא בת עין.

ביאור הגר"א

^{קטו} על מוקדה כו' דא כו'. דאיהו אש שורף ואוכל ולכן כתיב על מוקדה והוא לכותא דערבית דאיהו מדת לילה דאיהי תכלת דאיהו כחיל וכמו שאומר צפ' בראשית נ"א א' עיין שם בדבריו ולכן ביה מתאכליל אברין ופדרין וזה שכתוב על מוקדה כל הלילה – תפלת ערבית כל הלילה: ^{קטז} ובג"ד תכלת דומה כו'. רואה לומר דרקיע הוא ו', עמודא דאמצעייתא, ואמר דאתמר יהי רקיע כו'. כמו שמפרש והולך דאפריש כו'. והוא עמודא דאמצעייתא וכמו שכתוב ויהי מבדיל כו', ואמר ונקודה דרקיע חולס. כמו שאומר לעיל ה' ב' וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר כו' זהו חולס, והארץ כו' – חיריק, וכולא הוא אחד, והן ב' נקודות והוא חולס חיריק בב' אותיות ו"ה אלף דכאן היא כולה מכולם וזה שאומר ומאן כו' כג"ד ואמר והאי נקודה כו' כנ"ל שהיא נקודה העלמיות דיליה:

^{קטז} ורזא דנקוד י' ה' ו' ה'. הוא נקודות הוי"ה בקריאתו באדני אלף דבה נתחלף, בסוד כהניך ילכשו דקד כו', והוא נקודות כבאות נתחלף ימינא ושמאלא בסוד הג"ל, בסוד נו"ה ששם נתחלפו ב' נקודות הראשונות, ואח"כ בה נתחלף כידוע נתחלפו עוד ב' נקודות האחרונות, וזהו ענין כל השמות שהן הכל בשורש אלף דאתחלף לשנאה לטוב כמו שכתוב (אסתר ב ט) וישנה ואת נערוותיה לטוב כמו שאומר בהיכלות כו':

^{קטז} ורזא דמלה רק כו' רואה לומר, חש"ק, נקודין דאבהו, בצבותיך שהן תקינן הכלותין, והן ג' אותין דהוי"ה, והן נקודין דבהו, ואמר כי בי חש"ק כמו שמפרש והולך שמה דמ"ב, והוא ניקוד דבהו י"ד פעמים כסדר הזה דכל ג' אותיות הן חג"ת, וג' אחרות נה"י שהן ו"ק דכל אינור כמו שאומר לעיל ל"ח ושאר מקומות, ואמר כי בי ירבו ימיה, דשם ע"ב הוא לתתא וסמ"ב לעילא, כמו שאומר צפ' תרומה ולקמן, וסמ"ב הוא אריכו דיומין, (איוב כט יח) כחול ארבע ימים:

^{קטז} ואית מאל דאיהו מפרש כו'. רואה לומר דרקיע כולל ג' גוונין דאבהו, דרקיע ו' כולל ב' חו"ג, והוא חוור למעלה מרקיע, דשם למעלה נהורא חיוורא ולכן אין מיתה שם, ולמטה בארץ גוון תכלת וכמו שאומר שם צפ' בראשית ורקיע הוא אוכס כמו שאומר שם שנתמר (ישעיה נ ג) אלביש שמים כו', וכן הם בשרגא כמו שמפרש והולך חד לעילא כו', ואע"ג דה' גוונין בשרגא מכל מקום נכללין באלו, ולמעלה אמר בענין אחר הג' גוונין, ולמעלה אמר ד' גוונין, והכל לפי ענין הפחילה כך מאירין הגוונין, וכן למעלה לפי העולמות והבחינות, ואמר אפריש בין תרוייהו כו'. והוא ענין אחר, שכלילה דרקיע גוון תכלת וביממא גוון חוור, ובקדרותא דשחרא דמתחברין יוס ולילה, איילתא דבעלה, הוא גוון אוכס מפרש בין תרוייהו (הגהה: ותחילה אמר ד' גוונין, ועם תכלת שהוא החמישי, תפילין של יד, ואח"כ כלל ד' עמה, ואח"כ בג' כאן, ולמטה בשנים, כל הד' באחד, והן תפילין של ראש ותפילין של יד) ולא אשתמודע לא גוון דיממא ולא דליילא מחמת קדרותא, ונכללין בו שניהם והוא יחודא דלהוון בין חו"ג, רקיע בתוך כו' כנ"ל, בין יוס לליילה, חו"ג, ואמר ורזא דא אוקמוהו כו' הוא בענין אחר, דכד אתעבר קדרותא דשמיא ונהיר שמיא, ת"ת, רקיע, אז ניכר בין תכלת ללבן, חו"ג, והוא כוללן, דעד דנהיר שמיא, ת"ת, לא אשתמודע גם הן, וזה שאומר ואשתמודע הכא כו' עמודא דאמצעייתא אחיד בתרוייהו, ואמר וביה קורין חש"ק כו' כד אשתמודע בין כו', דאז נהיר שמיא, ת"ת, קורין קריאת שמע, בת עין, שכינתא, לאתאחדא דבעלה, עמודא דאמצעייתא, ד' גדולה דא"ח בעלה, והיא ד' בת עין רביעית לג' גוונין דעינא שכינתא, וכן הוא בשרגא דהשגא עמיה היא שכינתא דכליל כולל כמו שאומר למטה שכינתא כד אתאחדת בהון כי נר מראה, דלמעלה פירש גוון אוכס נגד בת עין אצל כאן פירש הגוון הזה לעמודא דאמצעייתא, והיא בת עין עמיה לאתאחדת, בה גוון הזה, והוא אחד דקריאת שמע, ואמר והכי ק"ש כו'. דגם בערבית כן הוא דקורין בכוכבים דיומין דהוא עמודא דאמצעייתא, כוכבים גדולים הוא המאור הגדול מסטרא דגדולה לממשלת היום וכן הנראים ביום, וכוכבים קטנים מסטרא דמאור הקטן לממשלת הלילה, אור וחושך חו"ג והן הנראים בלילה, אלף דיומין והוא בעת התחברות יומם וליילה חו"ג עמודא דאמצעייתא, וזה שאומר

והכי קריאת שמע דערבית צריכין לייחדא לה בעמודא דאמצעייתא, כמה דתיקינו מארי מתניתין, לקרות קריאת שמע בכבדים דאינון בינונים (כנויים), דהכי אוקמוהו, קילא מן הכבדים הנראים ביום, ולא מן הכבדים שאין נראים אלא בלילה, אלא מן הבינונים, דאינון מסטרא דעמודא דאמצעייתא, הא הכא תלת גוונים בשרגא, שכינתא נר דאתאחדת בהון, (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה אור, אור דא אורייתא דבכתב, דאיהי נשמת אדם, דנהירת על נר, על תרוייהו אתמר, (בראשית א טז) את המאור הגדול למשלת היום, ואת המאור הקטן למשלת הלילה.

ק"א גוון ק"ב תוור ביה א"ל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות, גוון תכלת פריא דדין, דאינון אימא עלאה אימא תתאה, אהי"ה אדני", מלך דאחיד בתרוייהו יהו"ה יהו"ה, עליה אתמר (משלי ל ד) מה

ביאור הגר"א

כ" לא מן הכובדים הנראים ביום ולא מן הכובדים שאין נראים אלא בלילה אלא כו'. ולכן דווקא ג' כובדים והן בינונים כמו שאומר לעיל י"ג ב' חד אריך כו', ורואה לומר חסד אריך כו' וכמו שאומר לקמן קכ"ד א' ואלו חסידים כו' ודא בינוני בקליה כו' לא אריך ולא קארי, וכן כאן לא כובדים גדולים כו' (הגהה: וב' קריאת שמע אלו נגד ב' עיניו, בכל אחד בת עין כו') ואמר הא הכא תלת כו' שכינתא כד כו'. כנ"ל, דלמעלה פירש דהוא גוון אורכס אבל כאן כריך לפרש דענין אחר דהיא כלל הנר, דכאן ג' גוונים לבד דכוללן כל הגוונים והיא נר מורה למורה ד' אותיות הוי"ה דכלילן בה כמו שאומר לקמן קל"ח א' והוא הנר דהוא האש עצמו אבל האור שהוא צבית שמאיר הוא ותורה אור כמו שמפרש והלך והוא דכורא לכל הג' גוונים הכל בה כנ"ל דב' צחינות שבה כנ"ל, ואמר דאיהי נשמת אדם רואה לומר עמודא דאמצעייתא עצמו דנקרא אדם, כתפארת אדם, ורואה לומר זה שכתוב נר ה' נשמת אדם, נוק' ודכורא דכלילן בנר שהוא הנר והאור תורה ומלות שניתן לאדם להאיר נשמתו, וזהו נשמתו. ואמר עלייהו אתמר את המאור הגדול. דביום, עמודא דאמצעייתא האור משמש, ויקרא חלקים לאור יום, ובלילה הנר שהוא המאור הקטן נר שאינו מאיר אלא בקירוב הנר שהוא להשתמש בלילה, שרגא צביהרא, וכן מאור הלכנה שאינה כי אם נר שלכן אינה מאירה ביום וכמו שאמרה סיהרא שרגא צביהרא מאי כו' (ילקוט שמעוני בראשית א סימן ח):

קכ" גוון חוור כו'. רואה לומר דב' אותיות הוי"ה, ומפרש להו ב' גוונים, שהן כלל כל הגוונים דשרגא כמו שאומר בפ' בראשית נ"א א' וכן דעינא כמו שמפרש והלך, והן, אימא עילאה גיון חוור כסא רחמים, ואמא תתאה גוון תכלת כסא דין, והן נר מורה בגוונים דשרגא, כסא ששם דנין חיים ומיתה, ושם אש אוכלה דשרגא, והדכורין הן האור דנהיר ב' הגוונים, והן ב' דכורין, חכמה ועמודא דאמצעייתא, צבינה ומלכות, נהורא דבהון, שהן גופין להון כמו שאומר למעלה נוק' גופא דכורא, (ירמיהו לא כא) נקבה תסובב גבר, וזה שאומר מלך לאחיד בהון כו' והוא"ו – תורה אור, ואמר מה שמו כו' להורות דהן דענין אחד ושניהם שם הוי"ה דהוא מ"ה, שמו מפרש, ומשה שאיל (שמות ג יג) מה שמו מה אומר, ב' פעמים מ"ה, והשם יתבדך פירש לו שהוא שם הוי"ה, והוא רואה דשניהם נקראים בשם זה, ואמר ג"כ אהי"ה אדני"י שנתמר (שמות ג טו) וזה זכרי, והן ד' פרטופין דכלילין בשרגא, והחמישי – מזלח עילאה, נעלם למעלה, ועיין בזוהר פ' בראשית שם, ועיין לקמן במזלח כו', ואמר מסט' כו' ומסט' דכרסיא כו'. ששניהם נקרא אהי, אין – דכליל ג"כ, ואני הוא נוק', והכל בכסא ששם המשפט לחיים ולמות, והכל לפי המעשה שהן נהרין דבהון, וכן הם בתלמידי חכמים שהן מחיים וממיתים דעיינים דלהון כמו שמפרש והלך ובג"ד ח"ח כו' או עוני. ובכל אחר כו'. וכן הוא באש, שבה ב' הגוונים, שהיא שורף הכל והיא מחיה הכל, שאין דבר מתבשל ונגמר בלא אש, וכן בגופא של אדם (עבודה זרה כח ע"א) האי אשתא פרוונקא כו', והיא החיות של האדם בחוס הטבעי, שכל החיות של אדם ממנו, וכל זה כאשך הנשמה באדם במוחא ולבא שהן גוון חוור ותכלת שמוחא הוא כסא רחמים וכד לבא אין מרחק ממוחא היא נור כו' כמו שאומר שם, אש דלא שורף, ולבא הוא נור דליק, כסא דין כמו שאומר דרעיא מהימנא בפ' פנחס ושאר מקומות הרבה, והגשמה דבהון הוא ותורה אור, הוא נשמת אדם כנ"ל דנהיר בנר ה' כנ"ל, אבל כד אסתלק – אין בו לא חוס הטבעי ולא אש השורפת, וכן באש כד מסתלק האור ממנה אינה מאירה ולא שורפת, גחלים עוממות או כבוין, וכן דעמי הארלות שאין התורה אור בהן אינן יכולים לא להמית דעיינים דלהון ולא להחיות, וזה שאומר ובזמנא דאסתלק כו'. וכן אסתלק מנהון בגלותא ותלכנה שתייהן ב' הדין כו' וא"י לעשות נסים לישראל בגלותא וכן להעניש לרשעים כמו בזמן הבית וזימי משה שהיו נענשים לפי שעה ונושעים וכן בארון דהוא נור דליק נאמר ויהי בנסוע הארון כו' ויפוא אויבין כו' שהיו יולאים ממנו ב' זיקין כו' ונאמר ובנוחה יאמר שובה כו' והן ב' כסאות הנ"ל והכל בשם הוי"ה דביה ב' פסוקים אלו קומה כד האש מתגבר ושובה האש בנחת ועיין לעיל דאמר אוריאל נוריאל אור חסד נור גבורה נור דליק והוא בארון אור מלפניו ונור מלאחריו למפרע ונ"ש ע"כ באורים ב' אורים כבדו ה' דבהון והוא נר מורה ב' מלות מורות עשה ומורות לא תעשה כסא רחמים כסא דין ותורה אור דנהיר בהון שכולל מורות עשה ומורות לא תעשה ונהיר בהון:

קכ"ב *מתל"ה) גוון חוור כו'. עיין לעיל תיקון ה' ותיקון י"ט ושאר מקומות, שה' גוונים בשרגא, אבל נכללן באלו השנים, כי ד' גוונים חוור וסומק וירוק ואורכס הן ד' אותיות הוי"ה דכורא, וגוון תכלת הוא דנוק' שנכללן כל הדי' בה ללחח דב' אותיות אדני"י דהוא אש שורף ואכיל כמו שאומר לעיל קכ"ב א' ועיין בפ' בראשית נ"א א', והן תפילין של ראש דב' בתים, ושל יד – בית החמישי, אדני"י, כולל ד' פרשיות, וכמו שאומר לעיל ח' ב', ולכן אמר למעלה א', ד' גוונים בלא תכלת – עיינין בהון, ואתה כו', ואח"כ אמר ד' גוונים עמה, וכלל ד' גוונים ב' והיא רביעית הות, ה' אחרונה, והן ש' ד' ראשין ושל ג' ראשין, ד' פרשיות נכללן בג', חז"ד כידוע, ואח"כ כללן כולן דב' לבד התכלת ואמר ואית מאן דמפרש כו', וכאן כללן הכל בחוור לבד התכלת, והן תפילין של ראש ותפילין של יד, ועיין באידרא זוטא רפ"ח ב' האי עתיקא קדישא כו' כלילן בתלת כו' סתימין בתרין, עוד עתיקא קדישא אתרשים ואסתיים בחד, והוא חד וכלא הוא חד כו' ומתדבקין בחד ואינון חדא:

שמו ומה שם בנו כי תדע, ואינון חכמה ועמודא דאמצעייתא, מסטרא דדין אמר קודשא בריך הוא אני אמית (דברים לב לט), ומסטרא דכרסיא דרחמי אמר קודשא בריך הוא ואחיה, ובגין דא תלמידי חכמים פד הוו מסתפלין בגוון תכלת דעינא הוו מענישין ביה, כמה דאויקמוהו מארי מתניתין, בכל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני. א.ה. הקטע שהיה כאן, דבגוון חורר וכו' עד צמאון, מקומו למעלה ככ"ג ע"ב.

[תיקוני זוהר – דף קכו ע"א]

ובכל אתר דהוו מסתפלין בגוון חורר הוו מחיי, ובזמנא דאסתלק יהו"ה מפרסא דדין ומפרסא דרחמי, לית תמן עונשא ולא אגרא, ובגין דיהו"ה (דף קכו ע"א) אסתלק במזלא קדישא עלאה דאיהו פתר עלאה, קיבההוא זמנא בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא, אלא במזלא תליא מלתא, ובההוא זמנא הפל תלוי במזל ואפילו ספר תורה בהיכל, קיבההוא זמנא מה דהיה (תהלים קמה יח) קרוב יהו"ה לכל קוראיו, אתמר ביה (קהלת ז כד) רחוק מה שהיה ועמק עמק מי ימצאנו, קיבילית מאן דאשיג ליה אלא בחכמה ובבינה, ובגין דא כד אסתלק לההוא אתר לא משיגין ליה בכל ספירן, אלא בחכמה ובבינה, דאינון י"ם י' חכמה מ' בינה, ובגין דא רחוק מה שהיה, ועמק עמק מ"י ימצאנו, ורזא דמלה (מלכים א ה כט) קרובים אל יהו"ה אלהינו.

וכד אסתפל דוד ברוחא דקודשא, וחזא דאסתלק לאי"ן בגלותא בתרא, אמר עליהו (תהלים קכד א) קיאשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי, אי"ן א' פתר עלאה י' חכמה ו' בינה, חזא דלא הוו משיגין ליה בתלת

ביאור הגר"א

בהגהה למטה חורר דבגוון כו' אינו כלל מהתיקונים, דהתיקונים הולכין על דרך שירוק הוא צמרה, וסומק – ככזד עקרב, ומרה הוא שרף כמו שאומר בתיקון כ' ולקמן ככ"ו א' וקכ"ז ב', והוא הגהה מזהר חדש:

^{קכ} בההוא זמנא בני כו'. דאינון בג' דרגין, חיי – בצבא, בני – בעמודא דלמעניתא, מזונא – צנוק' כמו שאומר לעיל ס"ז (הגהה: והן חיים מסטרא דצבא כמו שכתוב החכמה תחיה בעליה, מזונא מסטרא דלמא ברכת ה' היא תעשיר וכנ"ל כ"ה ב'). ובני בעמודא דלמעניתא מסטרא דלעת, והן ג' אותיות יה"ו בג' גוונים הנ"ל בג' כלותין. ובזמן דהוו נהירין, הוו מתפשטין אור"ג כ' למטה והוא הכל תלוי בזכותא, דהוה שכונתא שריא בישראל והוה מתפעלים לפי מעשיהם כידוע אזל עתה אסתלק הכל למזלא, והכל במזל קדם דייתי בגלגולא, ואין זכות ואין חוב אלא בעולם הבא דהוא דלרגא דשם אסתלקו, לכן ניתן הכל ביד המזל בעולם הזה, ועיין לעיל תיקון נ' ומה שצארנו שם, ואלו ג' דרגין בני כו' – הן ג' גוונים דשרגא עם האור הו"ה דבתוס, ואמר ובההוא זמנא הכל כו' דספר תורה, עמודא דלמעניתא, בהיכל – מלכות, בחושבן וה' בהיכל קדשו ה"ם כו':

^{קכ} בההוא זמנא מה שהי' קרוב ה' לכל קוראיו אתמר רחוק כו'. כנ"ל דבג' כלותין הוה נחית, חכמה – בימינא, יו"ד של שם, ובינה – ה' של שם, בשמאלא, ועמודא דלמעניתא – ו' של שם, בהדעת, ומעלין השכינה בתרין דרועין ועל גופא כנ"ל תיקון מ', והיה קרוב ה' לכל קוראיו בג' כלותין, דשכינתא היא תפלת כל פה, וג' אחוון היו קרובין, וזהו קרוב ה', ד' אחוון, אזל עתה נתרחקו, עמודא דלמעניתא – בדעת שהוה הכתר, מזל עילאה, וחז"ל לא נחיתו למטה, ונשארתי אידך ה' ישבה דלד, ולית דעניא לה בג' כלותין, ולכן רחוק מה שהיה – הוא הדעת, דרגא דמה, שהיה הוא שיהיה, דלעתיד לבא מה שהיה הוא שיהיה, כי מלאה הארץ דעת, ותתייבב שוב על ידו, אזל עתה רחוק בכתר ועמוק עמוק בחו"ב שהן ממעמקים קראתיך כו':

^{קכ} לית מאן דאשיג כו'. שבתפלה אינו מושג, שאינו נענים כמו בראשונה, אלא בחכמה ובינה מושג, ע"י החכמה – בדחינתו, ובינה – בהנהגתו הוא מושג, כי לא נשאר מושג אלא ע"י החכמה והבינה משום דאסתלק הכל לחו"ב ומשם משיגין, וזה שאומר אלא בחכמה ובינה ובג"ד כד כו'. ורזא לומר בחכמה ובינה של האדם ובג"ד כו' אלא בחכמה ובינה רזא לומר דאינו משיגין אלא לשם ולכן הוא עמוק למטא כי שם עמוק להשיגו, ואמר דאינון י"ם י' כו' רזא לומר דזהו מ"י ימלאנו, במ"י דהוא י"ם, חו"ב, ויס הוא כסדר ולענין השגה שריד להשיג מלמטה למעלה הוא מ"י ולכן אמר עמוק שהוא י"ם, שהוא עמוק, וב' פעמים עמוק, חו"ב, יס והמקיף של יס, שהוא י' של יס, מדועא דיליה, ועיין לעיל תיקון נ"ב ומה שצארנו שם, והוא עמוק יותר ואינו מושג אלא ע"י יס ומכל מקום מושגין קאת אזל דבר הרחוק אינו מושג כלל, והוא בכתר, ושם הוא מ"ה, שמא מפרש, דהוא בכתר ובדעת, והיה קרוב מאד עד שהיה קבוע במלכות, כמו שאומר בפ' בראשית א' ב' וזהו רחוק מה שהיה, ואמר ורזא דמלה קרובים כו'. שה' אלקינו – הוא אור"ה, והיו קרובים כהנים ולוים, בימינא ושמאלא, ועתה שצטבו כהנים בעבודתו ולוים במשמרותם – אתרחקו, ולכן אמר שלמה שתפלתו ודבריו יהיו קרובים אל ה' אלקינו – שנבנה הבית על ידו, וזה שכתוב (דברים ד ז) מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו:

^{קכ} אשא עיני אל ההרים כו' וכסא דין דאסתלק משם ודא יהו"ה דאיהו כו'. רזא לומר אשא עיני אל ההרים – אבהו, בג' כלותין, אזל מאין יבוא עזרי – דאסתלקו לאי"ן, עזרי מעם ה' – שם הויה דאסתלק, והוא עושה שמים וארץ – דאפתשט בהון בינה ומלכות, כסא רחמים וכסא דין, שמים וארץ, ואמר עלה אתמר כך ה' הגדולה כו'. רזא לומר דחשיב ז"ת, וה' הוא ג"ר, דשם שם ה' אסתלק, והם כח"ב בג' שמות הו"ה, ברוך אתה ה' אלקי ישראל, דהוא אלקי ישראל דעמודא דלמעניתא, ואח"כ כך ה' הגדולה היא חכמה דאפתשט בו"ה, ואח"כ כך ה' הממלכה – בינה דמתפשט במלכות, והן ג' הויות בג' פסוקים, חו"ב בזו"ר וכתר שותף השלישי בקרא בפני עצמו – שרשו, שהן ג' ספרים כלל הכל, ולא קראו בשם שהן נעלמות רק בשם הו"ה, ונגד אלו הג' אמר כאן לגו מכלהו ואיהו מלצר כו' ואיהו

צלותין דתקיננו אבהן, דאתקריאו הרים, אמר אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי, עזרי מעם יהוה, דא מלך יושב על פסא רחמים וכסא דין דאסתלק מתמן, ודא יהוה דאיהו מלגאו דכל ספירה וספירה, עליה אתמר (ד"ה א כט) לך יהוה הגדולה והגבורה וגומר, בעשר ספירן שבח ליה דוד, בגין דאיהו לגו מכלהו, ואיהו מלבר דכל ספירה וספירה, ואיהו בין כל ספירה וספירה, לא אשתני בכל אתר.

ק"אית עיינין מפמה גווינין, פגון ארגמין רגמין, ר' רפאל, ג' גבריאל, מ' מיכאל, ו' נוריא, ו' ורוא דמלה מרכבו ארגמין (שיר ה ו), ק"א אור דנהיר באלין ארבע גווינין, א' אורפניאל ואיהו מטטרוין, אור פניאל, ובגין דא אתקרי שר הפנים, ואיהו רזיא"ל ואיהו אוריאל, דהכי סליק לחשבן רזיא"ל, ואיהו סליק לחשבן רמ"ח פקודין דאורייתא, פחשבן אברהם, ודא מלאך החסד, דמתמן אורייתא אתיהיבת, הדא הוא דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו, ואיהו ממנה על רזי אורייתא, והוא גלי עמיקתא ומסתרתא, (ידע מה בחשוכא), בגין דחשף איהו לבושא דאור, (וביה אל"י דאתמר ביה (שמות טו ב) זה אל"י ואנוהו), אור הוא רזי, ק"א וכל מאן דידע בהו עליה אתמר (דניאל ד ו) וכל רז לא אגיס לך, ואיהו נהיר בגוון חורר דעינא, ק"א איהו נוריא"ל נור דליק מסטרא דשמאלא, דתמן רי"ו גבורה, ומתמן פקודין דלא תעשה, פרסיא דרחמי לימינא פרסיא דדינא לשמאלא, עמודא דאמצעיתא כליל תרוייהו וביה יהוה, דכפל שמייה תרין זמנין יהוה יהוה, ומשה דאתאחיד ביה כפל שמייה משה משה, ובגין דא דאדעך ב ש"ם (שמות לג יז) בתרין שמהן.

ביאור הגר"א

בין כו' – לגו – חכמה, לבר – בינה, בין כו', לעת דהוא כתר, והן ג"ר דמתפשטין בהון כמו שאומר באיכרא זוטא ג' אמ"ש ג' עומקי ברו"ק, והיכל הקודש כמו שאומר בספר יצירה:

ק"א אית עיינין כו'. רואה לומר מרקמן מד' גווינין כמו שמפרש והולך, והוא גוון ארגמן כמו שאומר בפ' בראשית מ"ד א' היכלא חמישאה כו' חד נהורא כעין ארגוונא, נהורא לא כליל כל גווינין דנהרין, נהורא חורר וסומק וירוק ואוכס, אחכלילן אליון באליון כו', והן ד' המלאכים שהן ד' גווינין כמו שמפרש והולך רגמין ר' כו' וכמו שאומר לקמן קכ"ד ב', ואמר וזא דמלה מרכבו ארגמין רואה לומר מרכבו של הויה – ארגמין כמו שאומר לקמן קכ"ד א' ושאר מקומות:

קכ"א א' אור כו'. שמתלבש בתוכו דוגמת הכתר בד' אותיות הויה, והכתר הוא א' שמתלבש בתוכו, אי"ה אור"ה, וכן הוא כאן כמו שמפרש והולך א' אור פניאל ואיהו מט"ט שהוא אדם דרכיב עליהון כמו שאומר לעיל ס"ג א' ושאר מקומות, והוא כתר דלהון ועיין לעיל תיקון ה', ואע"ג שה' אור, נהיר בה' גווינין – הוא לפי הגווינין, אצל האור בעצמו הוא פשוט א' לבד כמו שאומר בתוספתא פ' יתרו ונקרא אור פניאל שהוא אור המתלבש בפנים של (החיות), והנה החיות הן מתפרדין ולפנים הן אחד, והן בסיומן – שכולן הן אל, ושם הוא נהיר בפנימיותם שהן אל, והוא פניאל, שם הוא אור דנהיר בהון, וזה שאומר אור פניאל, ואמר ובג"ד אתקרי שר הפנים שהוא בפנים דלהון ואיהו רזיא"ל שהוא אור פנימיות (התורה) רזא דרזין, שד' חיות הן פד"ס כמו שאומר לעיל תיקון נ"ד ובפ' בראשית, ור"ז הוא אור כמו שאומר לעיל, והוא בחושבן אור כמו שאומר לקמן בתיקוני זוהר חדש, והוא אור פני של התורה, וזה שאומר ואיהו אוריאל אור של המלאכים והחיות דהן אל, והוא רז, ואמר ואיהו סליק כו'. לראיה שהוא גוון חורר מימינא, דמשם רמ"ח מטרות עשה וכמו שאומר לעיל בכמה מקומות, והוא חושבן אברהם איש החסד, והוא אור של יום הראשון שהוא חסד, וזה שאומר ודא מלאך כו'. ואמר דמתמן כו'. דהוא אור הרזין דאורייתא, וזה שאומר ואיהו ממנה כו' והוא גלי כו'. שלפני הרזין הן עמוקות שהן חשך ולכן כריך לגלות ועיין במתניתין דטעמים, וזה שאומר ומסתרתא בגין דחושף איהו לבושא דאור אור הוא רז כו'. כן כריך להיות, ולכא כמו שכתוב בהגהה, וזו הגהה היא מתיקון נ"ה, ורואה לומר הוא רז בחושבן, וכן הוא הרז – אור התורה, ופשוטו הוא חושך, ולכן מגלה עמוקות מני חושך וזהו גלי עמיקתא כו'.

קכ"ב וכל מאל דידע ביה. רואה לומר בזה המלאך:

ק"א ואיהו נוריאל נור כו'. רואה לומר נור שהוא אש שורף שהוא גוון תכלת, האחרונה מד' גווינין, והוא כולל הד' גווינין, והחורר נהיר ביה, והן ב' גווינין הנ"ל כסא רחמים כו', וזה שאומר כרסיא דרחמי לימינא, כרסיא כו' ואמר דתמן רי"ז רואה לומר כנוריא"ל ואע"ג דגם באוריאל יש רי"ו, הוא דשמאלא לכלל בימינא, אל דאלקיס, ואמר ומתמן פקודין דל"ת רואה לומר משמאלא כנ"ל, ואמר כרסיא דרחמי כו' שאומא, כרסיא דרחמי, הוא בימינא, ושכינתא תתאה, כרסיא דדינא, לשמאלא, כמו שאומר לעיל בתיקון נ"ה, וזה שאומר עד"א כליל תרווייהו כו'. דכליל ימינא ושמאלא, וביה שניהן, והן ב' פעמים הויה כנ"ל וכמו שמפרש והולך, והן ד' מוחין בחג"ת כידוע, ד' אותיות הויה דביה תרין דעות, אל דעות, וכמו שאומר בריש ש"ה, וכן הוא ב' הויות, ידיה ודחכמה כנ"ל אורות דב' שכינות, ונכללין כוליהו בג' חג"ת ג' קוין, ואמר בשם כו'. רואה לומר בשם הוא ב' שם, וכמו שכתוב (שמות ג ד) ויקרא משה משה וכמו שאומר לעיל ק"ט א' עיין שם דביה אכלל חכמה ועמודא דלמאלעיתא, אב וכן עיין שם בדברי:

קליעיינין מרקמן נקידין בנקודין חוורין, כגון נקודין דעל לול"א, אסתמר מניה רמאי איהו, ומאן דאיהו בנקודין סומקין אושיד דמא איהו, בנקודין ירוקין כעסן איהו מסטרא דמרה, בנקודין אוכמין גזלן איהו גנב, כל בישין דעלמא אית ביה, עיינין עמיקין אית בהון קליעומק טוב ועומק רע, האי לא ידע בר נש לביה, (לביה) קליעומק עמוק מי ימצאנו, אם הוא עומק טוב לא יכיל בר נש למנדע חקמתיה, ואם הוא עם הארץ פמה עמוקין מחשבתין דיליה בישין, האי איהו קבר פתוח, הדיא הוא דכתיב (תהלים ה י) קבר פתוח גרונם וכו', לשונם עמל ואון, אסתמר מעינא דא, בכל מה דאסתכל אתלטאי, איהו מסתפל לתתא למחשב כל מחשבין בישין, לית סופא לרשיעותיה.

[תיקוני זוהר – דף קכו ע"ב] א.ה. לקטע הבא נביא שתי נוסחאות על פי ביאור הגר"א.

קליעיינין גבהנין בהפוכא, עלייהו אתמר (יחזקאל א יח) וגביהן וגבה להם ויראה להם, וגבותם מלאות עינים וגומר, פמה דעיינין עמיקין אינון דינא ומותא, הכי עיינין גבהנין אינון חיי ורחמי, ואית עיינין גבהנין מסטרא דההוא דאתמר ביה (שמות טו א) פי גאה גאה, סוס ורכבו רמה בים, ואית מנהון (דף קכו ע"ב) דאתחזין גבה רוחא.

נ"א ועיקר: עיינין גבהנין בהפוכא, עיינין גבוהין מסטרא דימינא, ועיינין עמיקין מסטרא דשמאלא, קלידא ענו ודא ביישין, מסטרא אחרא דא גס רוח ודא עז פנים, עלייהו אתמר (יחזקאל א יח) וגביהן וגבה להם ויראה להם, וגבותם מלאות עינים וגומר, פמה דעיינין עמיקין אינון דינא ומותא, הכי עיינין גבהנין אינון חיי ורחמי, ואית עיינין גבהנין מסטרא דההוא דאתמר ביה (שמות טו א) פי גאה גאה, סוס ורכבו רמה בים, ואית מנהון (דף קכו ע"ב) דאתחזין על גפי מרומי (משלי ט ג).

קליואחרנין דאתקריאו גאונים באורייתא, וכלהו אית לון עקרא לעילא, ובגין דא וגביהן וגבה להם ויראה להם, מסטרא דההוא דאתמר ביה (קהלת ה ז) כי גבה מעל גבה שמר, ודא מרכבה לעילא מן מרכבה, וגביהם

ביאור הגר"א

קכ"א עיינין מרקמן כו' על לול"א כו'. נקודין ממעטין את הכתב שאין (תוך הענין) כמו שכתוב, ורמאי איהו שאינו תוכו כצרו, וזה שאומר על לול"א שרשן כהיפך הכתב צפרק קמא דברכות (ד ע"א), ואמר בנקודין חוורין דהוא מסטרא דנחש גוון חוור והוא נחש הרמאי דפתי לאדם כנ"ל וכמו שאומר בזוהר חדש שם עיין שם וכנ"ל, וזה שאומר ומאן לאיהו בנקודין כו' בנקודין כו'. ואמר בנקודין אוכמין כל בישין משום דהיא כללל לכל גוונין כמו שאומר בזוהר חדש שם ועיין שם כ"ח א' כ"ט א':

קכ"ב עמק טוב כו'. שהן תהו ובהו כמו שאומר בספר הבהיר, והוא בעז הדעת טוב ורע, בהו טוב כו', ומה שאמר תהו ובהו רעים הוא בכ"א, ועיין צפרק א' לספר יצירה עומק כו':

קכ"ג עמוק עמוק מי כו'. כמו שפרש והולך לא יכיל ב"נ כו' והוא בחכמה כמו שאומר למעלה, והוא במחשבה, דמחשבה הוא עמוק. ואמר ואם הוא ע"ה כו'. כמו שאומר צפ' ויקרא דמחשבה אתפשט לתרין סטרין כו', ואמר איהו קבר פתוח רואה לומר כמו שעיינין דיליה עמיקין ופתחין, ואמר אסתמר מעינא כו'. דהוא נוק' דס"א, בור שאולה. ואמר

קכ"ד עיינין גבהנין בהפוכא כו' כמה דעיינין עמיקין כו'. כי כל בליטה הוא רחמי וכל שקיעה הוא דין, שלכן כל דינין בערוה לכלל שקיעה וכל רחמי בחמה דלכורא, והוא סוד הזיווג לאתבסמא כמו שאומר בספרא דלניעותא וצאידרא רבה עיין שם דצבריו, וכמו שכתוב (תהלים לו ז) לרקתך כהררי אל משפטך כו'. ואמר עלייהו אתמר וגביהן כו'. דבפסוק הזה כתיב מלאות עינים, דקאי על העינים וכמו שאומר לקמן, ואמר ואית עיינין כו' כי גאה כו'. רואה לומר, דלמעלה אמר דהן מורין על רחמינו, וכאן אמר דאית דמורה על שררות וממשלה כמו שכתוב (שמות טו א) כי גאה גאה סוס כו', ואמר (חגיגה יג ע"ב) כי גאה גאה שמתגאה על גאים, וכן כאן מורה על התנשאות גדולה מלך על מלכים וכיוצא וכמו שכתוב בפסוק הנ"ל וגביהן וגובה להם וכמו שפרש והולך כי גבוה מעל גבוה כו' והכל לפי גבהות העין, ואמר ואית מנהון דאתחזין גבה רוחא. שהן גבהנין מס"א, והוא גאה בלב, גבה לב, ולא על ממשלה:

(הגהה: אבל יותר נכון גירסא האחרת, דאתחזין על גפי מרומי והוא העיקר, ורואה לומר דאית גבוהין בגבורה וממשלה, ואית מנהון מלכות על גפי דאמרינן שהוא כסא מלוכה כמו שכתוב (משלי ט יד) על כסא מרומי כו', ומה שאומר למטה עיינין גבוהין מסטרא דימינא כו' עד ודא עז פנים, שייך למעלה אחר עיינין גבהנין בהפוכא) (וכן מלאנו נכתב בלידו בגוף כתב יד קדשן בתיקוני זהר).

קכ"ה דא ענו ודא ביישן. ועניו הוא מסטרא דימינא, וביישן הוא מסטרא דשמאלא, כמו שכתוב (ישעיהו כט כב) לא יבוש יעקב מאביו בגוון סומק, ועניו הוא מסטרא דגדולה כמו שאמר (מגילה לא ע"א) כל מקום שאתה מואל גדולתו כו':

קכ"ו ואית אחרנין דאתקריאו גאונים באורייתא והוא כי גאה גאה באורייתא, סוס ורכבו רמה בים – בימא לאורייתא כמו שאומר לעיל נ"ב ב' ויקרע ימא לאורייתא וסוס ורכבו כו', והן שני מיני גאה גאה, לא יסור שבט מיהודה אלו ראשי גלויות (סנהדרין ה ע"א), ומחוקק כו' שרי גאים כמו שאומר בחולין (נב ע"א), ואמר וכלהו אית לון כו'. דג' מיני גאים הנ"ל, כי גאה, ועל גפי מרומי, וגאונים באורייתא, שהן ג' דרגין לכללן כלהו כמו שפרש והולך, וזה שאומר שם בחולין ג' שרי גאים כו', וזה שאומר ובג"ד וגביהן כו' שהן ג' פעמים גבוה

עליהם, הָדָא הוּא דְכְתִיב (ישעיה כב א) מִשָּׂא גִיָּא חֲזִיוֹן מַה לָּךְ אֵיפֶה כִּי עֲלִית כְּלָךְ לַגְּגוֹת, וְאַלִּין אֵינּוֹן דְּרַכְבִּין
עַל מְרַכְבוֹת.

קל'ועוד וגביהן אלין אינון אופנים, דאינון כגוונא דאתון, וגבה להם אלין אינון שרפים דאינון לקבל טעמי
דלעילא, כתרין על אתון, וגבותם מלאות עינים אלין נקודין, דאתון מלאות עינים מנייהו, כמה דאת אמר
(זכריה ד י) עיני יהו'ה המה משוטטים בכל הארץ, מאי לארבעתם, קל'אלין תלת חיוון, אינון דאתקריאו בשמא
דיהו'ה, תלת זמנין כגוונא דא יהו'ה יהו'ה יהו'ה, אלין אינון ארבע אנפין לכל סטר לכל חיה, וגבותם
מלאות עינים כגוונא דא [ציור] (א"ה כאן מצאתי כתוב בהעתק ג' שמות יקוק כתובים בזירי, הי' בג' זירי, והה"י בג'
זירי בכל צד הרי ט', וג' בו', ובין כלם הם כ"ד, וג' פעמים כ"ד הם ע"ב) הָא הָכָא שְׁבָעִים וְתָרִין עֵינִין קל'דאינון
לקבל שבעים סנהדרין, ומשה ואהרן על גביהון, אלין אינון וגביהן וגבה להם. כגוונא דא [ציור] (א"ה כאן
מצאתי ג' שמות יק"ו קו"י וק"י באופן שזכרתי, שעולים כל העינין מ"ה) הָא הָכָא חֲמֵשׁ וְאַרְבָּעִין עֵינִין כְּחֻשְׁבַּן אָדָם
וְאֵינּוֹן יְהו"ו הו"י וה"י. קל'ועוד וגביהן דא שכינתא דאיהי על גבי חיוון ומשריין כלהו, הָדָא הוּא דְכְתִיב (תהלים
קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה, וגבה להם דא עמודא דאמצעיתא, דשכינתא איהי על גבי אופנים, ועמודא
דאמצעיתא קל'דאיהו כליל שית ספירן על גבי חיוון, דאיהו כליל לון מטטרו"ן, ודא איהו כי גבה מעל גבה
שמר וגבוהים עליהם (קהלת ה ז), אלין אינון אבא ואימא, קל'כתרא על ראשהון, דאינון על גבי שרפים דתליין
מכרסיא.

ביאור הגר"א

בפסוק, ומפרש והולך מההוא דלתמר כי גבוה כו' ג' גבוהים בפסוק זה על זה, ומפרש והולך ודא מרכבה כו' ואמר הה"ד משא כו'.
רוצה לומר, אתה הוא גיא חזיון מעיינין עמיקין שמורה על שפלות מה לך כי עלית כו'. ומפרש והולך דרוכה לומר למה אתה רוכב על
מרכבות וזה שאומר ואלין אינון דרכבין על מרכבות:

קכ' ועוד וגביהן כו'. לאותיות ונקודות וטעמים הן ב"ע, ג' דרגין דכלילין כלא, ואופנים הם מעשיה אוחיות מנוק' וכמו שאומר לעיל
בכמה מקומות, ואמר דאתון מלאות עינים מנייהו רוצה לומר וגבותם קאי על אתון, והקרא מפרש דגביהן שהן האותיות הן מלאות
עינים מנקודין, ואמר כד"א עיני ה' שהן הנקודין והן דהו"ה, משוטטות באתון שהן בנוק' האופנים שהן בארץ כמו שכתוב (יחזקאל א טו)
אופן אחד בארץ כו', והנקודות משוטטות על כל, וכל הילוך הוא הכל בנקודין ולכן נקרא תנועות וזהו משוטטות:

קכ"א אלין תלת חיוון כו' דבכלהו תלת כתיב לארבעתם שהן י"ב אנפין ועיין לעיל קי"ט א' קכ"ד ב' ומה שצארנו סס ושס:
קכ"ב דאינון לקבל ע' כו'. דאינון עיני העדה, ואמר ומשה ואהרן דהן נשיא ואב בית דין, דלעולם כריך להיות ע"ב כמו שצארנו במקום אחר
בארוכה, והן גביהן דהן נשיא וראשי העדה, וזה שאומר אלין אינון וגביהן ואמר וגובה להם כו' מ"ה עיינין כו'. דהוא אדם דרכיב על
גבי הג' חיוון כמו שאומר לעיל ס"ג א' ואינון תרי עשר אנפין לכל חד שית, סלקין לע"ב כו' ואדם דרכיב על גביהו דא כו' וזה שאומר
כחושבן אדם. והענין כי וגביהן הן י"ב אותיות דג' הוויין, והעיינין הן הנקודין, וגבה להם הן ט' אותיות דג' יה"ו והן במלכות ועמודא
דאמצעיתא ובינה ולכן זה יה"ו לבד דקם נכללת נוק' דכורא, בינה בן י"ה דהוא יה"ו וכמו שאומר בסוף ספר יצירה בארוכה, והעיינין
מ"ה הוא בחכמה דכמו דעמודא דאמצעיתא הוא עיינין לשכינה תתאה כן הוא חכמה לשכינה עלאה וכמו שמפרש והולך ועוד וגביהן דא
שכינתא כו' ועוד וגביהן דא אימא עלילה כו' וזה שכתוב וגבותם מלאות עינים, על שניהם, וגביהן וגבה כו', והוא כי גבוה מעל גבוה
וגבוהים עליהם וכמו שמפרש והולך ועוד וגביהן דא שכינתא כו' אלא דקם מפרש וגובה להם על עמודא דאמצעיתא, ועל ג"ר לא פירש
בפסוק זה אבל הוא כמו שאומר למטה ועוד וגביהן כו' שהוא ויראה להם על ג"ר וכמו שאומר למעלה ובג"ד וגביהן וגבה להם (וכאן הוא
ע"ב ועל גבן ס"ג ועל גבן מ"ה, כי גבוה מעל גבוה כו' עיין לעיל קי"ט א' מה שצארנו סס, ולמטה מהם הווי"ת פשוטות, וחושבן כלס ג'
פעמים אלפים ובהם נמתקות) ויראה להם מההוא דלתמר כי גבוה כו' וגבוהים עליהם אבל כאן שרואה לומר וגבותם מלאות עינים לא
פירש ויראה להם:

קכ"ג ועוד וגביהם דא כו' ומלכותו כו'. ואית לה גבוהות וממשלה על הכל:

קכ"ד דאיהו כליל שית כו'. רוצה לומר דהוא מקנן במט"ט דקם הם חיות, ומט"ט הוא ו"ק, שית אותיות דביה, שש שנים יעבוד, וזה שאומר
דאיהו כליל כו':

קכ"ה כתרע על ראשיהון. רוצה לומר שזהו וגבותם מלאות עינים שהן ככוכבים וכמרגליות בריש כתרע כמו שאומר למעלה ואלו שלשה הן
מקננין בכרסיא, ולמטה שפירש בג"ר פירש וגבותם באור לא כו':

קמ"ג ועוד וגביהן דא אימא עלאה, דאיהי על גבי ספירן דאינון תחותה, דמינה כל אתון, וגבה להם דא חכמה, דמתמן נקודין, ויראה להם דא פתרא דתמן טעמי, וגבותם מלאות עינים, אינון אור צח אור מצוחצח אור קדמון, וכמה נהורין דתליין מנייהו קמ"ד דנהרין מלגאו, כנשמתא בגופא.

קמ"ה ועוד וגביהן אלין אינון שבעה גלדי עינא, דאינון דא על גב דא כגלדי בצלים, וגבה להם אלין כנפי עינא וכרובי עינא, וגבותם מלאות עינים דא עינא דאיהו פליל כל גוונין, דארבע גוונין אית בעינא לקבל ארבע אנפין דכל חיה, ותרין כנפי עינא דאינון עפעפין, ותרין כרובי עינא, אינון לקבל ארבע גדפין דכל חיה, ובאלין ארבע גוונין דעינא נהרין ארבע אתון יהו"ה, ובארבע כנפי עינא נהיר אדנ"י, דא איהו פי גבוה מעל גבה שמר, וגבהים עליהם (שם) אלין אינון יהו"ה אהי"ה, אבא ואימא. א.ה. הקטע שהיה כאן נמצא לעיל קכו ע"א או ע"ב תלוי בגירסאות.

[תיקוני זוהר – דף קכו ע"א]

כרובי עינא ועפעפי עינא עליהו אתמר (שמות כה כ) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפרת קמ"ו פניהם איש אל אחיו, דא כפורתא דעינא, תלת גוונין דעינא אינון אהי"ה יהו"ה אדנ"י, פלל ופרט וכלל, ואינון יחודא ברכה קדושה, וסימן? עגנו ב יום ק ראנו (תהלים כ י), דהכי סליק חשבון תלת שמקון אלין כחושבן יב"ק, אהי"ה פתר עלאה, יהו"ה (דף קכו ע"א) עמודא דאמצעייתא, אדנ"י שכינתא תתאה, אהי"ה פלל, יהו"ה פרט, אדנ"י וכלל.

ועוד עינא כגוונא דגופא, תרין כרובין דיליה כגוונא דתרין שוקין, תרין עפעפי עינא לקבל תרין דרועין, אלין מסככין ואלין פרחין, ואית כרובי עינא רברבין ועינא זעירא ואית כרובי עינא זעירין ועינא רברבא, בגין דא אמר לאהרן קמ"ז ולבש הכהן מדו בד (ויקרא ו ג), ואוקמוהו מארי מתניתין, מאי מדו כמדתו, הכי צריכין לבושי עינא דאינון כרובי עינא, דאינון דו פרצופין פתנות עור, דיהון כמדדה דעינא.

ביאור הגר"א

קמ"ג ועוד וגביהן דא אימא כו'. דהכלל דבינה חו"ג הן דוגמא דג"ר, וכמו כתר שרש לט' ספירות כן ג' אור כו' שורש לג"ר: קמ"ד דנהרין מלגאו כו'. וזהו מלאות עינים, שעיינון הן רוחא דבגויה כמו נקודין באותיות, וכן כאן שג"ר הן לג' אור אלו כגופא לנשמתא, שכל אור חזירו כו' כמו שאומר צפ' בראשית, וזהו מלאות עינים שהוא מלא כפנים: קמ"ה ועוד וגביהן אלין שבעה גלדי כו'. רואה לומר וגביהן – גלדי עינא שהן זה על גבי זה, זהו וגביהן, וגבה להן – עפעפי וכרובי עינא שהן על עינא על ז' גלדי עינא, וגבותם מלאות עינים הוא העינא רואה לומר ז' גלדי מלאות עינים, שהן ד' גווי עינא, והוא גבוה מעל גבוה כו' כמו שמפרש והולך שהן הוי"ה אדנ"י, וגבוהים עליהם – הוי"ה אהי"ה, והוא בת עין עם ז' גלדי עינא, ח' אותיות הוי"ה אהי"ה, וח' הוי"ה אדנ"י, ד' גוונין וד' עפעפיים וכרובים, ואמר כרובי עינא ועפעפי עינא עליהו כו'. רואה לומר הכרובים כרובי עינא פורשי כנפים עפעפי עינא:

קמ"ו ופניהם איש אל אחיו שהן חו"ב, והן בת עין עלאה ובה עין תתאה שהן פני אדם, והן איש אל אחיו, והן כל הקאוות, שכרובים – נו"ה, וכנפים – חו"ג כמו שאומר לקמן קכ"ז, והכפורת הוא הגלדי עינא והוא יסוד שהוא נקרא שבעה, שביעי דכלול שבעה כמו שאומר לעיל תיקון כ"ב ותיקון מ"ז ושאר מקומות הרבה, והוא לכליל שבעה גלדי עינא, והוא הכפורת כפורתא דעינא, וכפורת הוא יסוד שהכרובין הן לו מלדין, והוא דאמלע כידוע, ונשאר כתר ת"ת ומלכות והן ג' הגוונין, וזה שאומר תלת גוונין דעינא אינון כו', ואמר כלל ופרט כו' יחוד כו' דכמו שהן ברוחב בג' קוין כן הן באורך, כתר – יחוד כידוע, וברכה וקדושה שהן ימינא ושמאלא הן זו"ר שהן ימינא ושמאלא חו"ג, וכן כלל כו' כמו שמפרש והולך אהי"ה כלל הוי"ה פרט אדנ"י חזר וכלל כמו שאומר בתיקון מ"ז דהחסדים וגבורות נכללן דלעת ואח"כ מתפרשין בעמודא דאמלעיתא ואח"כ נכללן בה דבה נעשין הכל אחד כמו שאומר לעיל, ואמר ועוד עינא כגוונא כו' דעין כולל הכל, ועיין לעיל קכ"ה א', והן ג"כ כנ"ל ופניהם – מוחין, כרובין ועפעפיים כמו שמפרש והולך וכפורת ברית ג' גוונין רב"ג ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ג ז' והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה, מאן גדפין לכהן לעילא ימינא ושמאלא, סוככים בכנפיהם תרי סמכי קשטו, על הכפורת דא לדיק דלריך לכסאה ליה, ופניהם איש אל אחיו אינון חו"ב דאינון אנפין דכרובין כו', וזה שאומר אלין מסככים ואלין פרחין, דבידים שהן הכנפים – פרחין, ובשוקין – מסככין ללדיק וכמו שכתוב ובשתים יכסה רגליו, ובשתים יעופף שהן חו"ג, כו' הן בקאוות, חח"נ בג"ה, חו"ב ונו"ה הן בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו, וחו"ג הן בשתים יעופף כי הכנפים הן במקום הידים, וכן הן בעינא, בכרובין מסככין את העין, ובעפעפיים פרחין רואה לומר פתחין וסגרין וכמו שאומר לעיל תיקון ד' פתחו לי ולחו אינון תרי עפעפי עינא דאינון פתחין וסגרין ועלייהו אתמר והיו הכרובים פורשי כנפים עפעפי עינא כו':

קמ"ז ולבש הכהן. כמו שאומר דאינון לבושי עינא, ואתמר בכהן ללא יהא ביה מומא כמו שאמר (בכורות ג ע"ב) שיהא שיה דזרעו של אהרן, ואמר דאינון ד"ו פרצופין שלא יהא ג"כ כרוב אחד גדול מחזירו כמו שאמר (שה"ש רבה פרשה ה) תמתי תאומתי לא היא גדולה כו', וכרובין ד"ו פרצופין היו והיו ג"כ שוין:

ובגין דא (דברים כה יד) לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה, דאצבע (ס"א קמ"דגודל) איהו מדה לעיינין לחוטמא לשפון לאודנין לפומא, האי איהו מדה דכלא, ובגין דא אמר קרא (שמות כו ב) מדה אחת לכל היריעות, קמ"על כנפי עינא אתמר (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו א"ש לוחט, אלן אינון גווי עינא, ולקבל תרין כנפי עינא אינון תרין שפון דפתחין וסגרין, ולקבליהו תרין כנפי ריאה, קמ"ענינא לקבל לבא דאיהו אש לוחט, ובכנפי ריאה רוחא דנשיב בהון, עלייהו אתמר עושה מלאכיו רוחות.

וכל אבר ואבר ברא ליה קודשא בריה הוא במדה במשקל, ואם תשכח עיינין חד זעיר וחד רברבא, לאו איהו דא במשקל ובמדה, שקרן איהו, אסתמר מיניה, או אם עיינין רברבין ופומא זעירא, וחוטמא אריכא ואנפין זעירין, (נ"א עקימין) דלא אזלין בלהון במדה, עיינין וחוטמא ואנפין ופומא, קמ"עולן איהו דא, ובגין דא לא תעשו עול במשפט במדה וגומר (ויקרא יט לה), במדה קמ"דא מדה דשיעור קומה. דכל מאן דלא איהו בעל מדות, אכחיש שיעור קומה דלעילא, ולא אתנטיל מתמן, דעשר ספירן דלעילא בלהו אזלין קמ"במדה מסטרא דאת י', ובמשקל מסטרא דאת ו', תרי מאזני השקל אינון ה' ה', מדה אחת.

קמ"תא חזי י' איהו רישא, ואיהו מדה דעיינין דאודנין דאנפין דתרין נוקבין דחוטמא, מדה דפומא, שקל הקדש דא ו', שקל דגופא, כנפי השקל ה' אצבען דימינא וה' דשמאלא, ובגין דשמא דיהו"ה איהו מדה ושעור ומשקל, אמר קרא (ויקרא יט לה) לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה, קמ"וכגוונא דא לא יהיה לך בכיסף אבן ואבן גדולה וקטנה (דברים כה יג), מאי כיס הכא דא פומא.

ביאור הגר"א

קמ"גודל איהו מדה כו'. רואה לומר, לאמר (דברים כה יד) איפה ואיפה גדולה וקטנה, דהזכיר הכתוב שלא יהיה לך ב' מדות, לזה למכור בגדולה ולזה בקטנה, והוא כמו שמפרש והולך דעיינין חוטמא כו' – הכל יהיה במדה אחד, והוא בגודל, כמו שמפרש והולך האי כו' ונראה לרביך לומר דאצבע איהו מדה כו' ועיין לעיל קכ"א ב':

קמ"ועל כנפי כו'. לאינון סגרין ופתחין, מלאכים שליח, וכל נענוע הוא בנקודין לאינון מסטרא דרוח:

ק"אש לוחט אלן כו'. שגווינן דעינא הן גווינן דאשא כמו שאומר לקמן קכ"ה א' ב':

קמ"ועינא לקבל לבא כו'. כמו שאומר לעיל תיקון כ"ה ותיקון כ"ח וברעיא מהימנא פ' פנחס לבבא הוא נור לליק והוא לקביל גווי דעינא, וריאה דנשבי עליה כנפיים הן נגד כנפי עינא והן מלאכיו רוחות דכנפי ריאה דשם רוח, ומשחתיו אש לוחט הוא לבא כנ"ל, וזה שאומר ובכנפי ריאה כו' ועיין ברעיא מהימנא שם והן נגד רוח ונפש, דנפש איהו אש לוחט, גוון תכלת ועיין בתיקון ה' מה שזכרנו שם: קכ"עולה איהו לא. דשקר הוא בדבר אחד, שמסקר בו, אבל אם מודד לאחד ז'ו ולאחר באחרת הוא עולה, ולכן נאמר שם כי תועבת כו' כל עושה עול, ומפרש והולך ובג"ד לא תעשו כו':

קכ"דא מדה דשיעור קומה. שיהא האברים לפי גופו כנ"ל וכמו שאמרו בגמ' (בכורות מד ע"א) גופו גדול מאבריו או קטן כו' וכמו שמפרש והולך דע"ס דלעילא כו' הכל במדה אחת:

קכ"ז במדה מסט' כו'. למדה הוא בחלל הכלי דהוא אורת יוד, ומשקל הוא בלשון המשקל ולשון חק כו' שהוא כף זכות וכף חובה שהן י' אצבעות מצ' הידים ה' נגד ה' כמו שאומר בספר יצירה וכמו שאומר למטה, וזה שאומר תרי מאזני השקל כו' וכמו שמפרש והולך ת"ח י' איהו רישא כו' דכל נוקבין דרישא הכל ביוז כמו שאומר למעלה דאינון אורת יו"ד, ושם אורין דנקודין, וכן הרישא בעלמא יוד, והגוף וא"ו וכן כל מדותיו כו' והאצבעאן כו' והגוף הוא לשון חק שמכריע בין הידים, ספר וספר כו' כמו שאומר בספר יצירה וכן פירש למטה דעיינין ולפי שרואה לכלול מדה ומשקל אבל בכל אחד הוי"ה שלימה, דאבן המשקל הוא יו"ד, וכן במדה – ב' מדות, הלח והיבש שניהם בכלי הוא ב' ההי"ן כמו כנפי המשקל, ומדות האמה באמה הוא וא"ו, והמדה בכללו יוד כנ"ל:

קכ"ה ת"ח יוד איהו רישא כו'. כולל כל הגוף בשם הוי"ה. רישא וגופא וידין ועיין לעיל סוף תיקון כ"ב:

קכ"ו ובג"ד לא י"ל בכיסף כו'. רואה לומר כמו שמפרש והולך שלא יהיה אחד צפה ואחד בלב, דאבן הוא יו"ד, מחשבה, וכן דבור כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ב ושאר מקומות, ואמר בכיסף – ב' כיס, פה ולב כמו שמפרש והולך, ופסוק הראשון לא יהיה לך בביתך – דריש על הגוף, והשני – על הנשמה, דיש שהגוף טוב והפנימית רע כמו שאומר לעיל כ"ו ב' ואית מפמוי טוב ולבא ביש האי איהו עץ הדעת טוב ורע הכא מקנן נחש רמאי הכי איהו בר נש דתשכח ליה גופא שפיר וסימנין דיליה כללו שפירין במדה ונשמתייה נפש חייבא מלגאו כו', וזה שאומר כאן דודאי איהו מאילנא טו"ר כו' ואמר דמערב כספא כו' שהיא לערב ולרמות ותוכו עופרת ועיין לעיל ק"ב א' ועל האי אדם כו', וזה שאומר ודא איהו חטא אדם הראשון כו', ואמר עד דאתא אברהם כו' דלאטרפו עד דיהו מזוקקים מן העופרת וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ט מצדף לכסף וכו' לזהב שהן אברהם ויחזק עיין שם בדבריו, ואמר ביעקב נח כו' שמתטו שלמה, ועליו נאמר תתן אמת ליעקב, פיו ולבו שוין, שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב, והוא השקר והעולה הנ"ל, והאטרפות שלו היה בעשו שהלך עמו בעוקבא שלכן נקרא יעקב ואח"כ כשנלמד נקרא ישראל ישר אל, וכן יסורון אלף אלא שזה מלד החסד זה מלד הגבורה כמו שכתבתי במקום אחר אבל שניהם ישרים, שהוא המכריע, שלפי שאברהם ויחזק יש בהן נטיה, לכן היו בהן סוג, כי שניהם אינון כחוק, כמו שכתוב ריש ועושר אל תתן לי פן כו', השפעת עליהם כו', וענין האטרפות הכסף והזהב כנ"ל וכמו שאומר כאן דאתערב בטפה חוורא כספא כו' דאתערב ערבוביא כו' הוא התערבות בחו"ג, טפה דכורא ודנוק, וזה שאומר חטא דחווה כו' ואתמר באדם כו' ועיין בזוהר חדש פ' יתרו

אדהכי הא סבא עלאה אודמן לגביה, ואמר והא אם עיינין שקילין הא אינון במדה, אבל אם אינון עיינין רברבן ושפון זעירין לא אכחיש מדה, אלא אם עיינין דא רב ודא קצר, דא עב ודא פחוש, או אנפין דא אריך ודא קצר, דא עב ודא פחוש, אלא בתר דזיווגין שקילין כל חד למיניה, ודאי לא אכחיש עובדא דבראשית.

ב' בתוספת, תרין פיסות פימא ולבא, דהכי אוקמוהו מארי מתניתין עליהו, מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש, דודאי איהו מאילנא דטוב ורע, דאיהו יימא חד בלב וחד בפה, מאן דאיהו מאילנא דחיי איהו תוכו כברו, פימא ולבא שוים, ועלייהו אתמר (בראשית ג כב) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, אבל אחרא דאין תוכו כברו דלאו פימיה ולביה שוין, עליה אתמר (שם ב יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, דודאי דא איהו ערבוביא בישא, דמשקר מונייטא דמלכא, דמערב כספא בעופרת. ודא הוה חטא דחיה דהטיל בה נחש זיהמא, דאיהו עופרת דאתערב בטפה (נ"א בכספא) חוורא כספא מזוקק, ולא אתדפי זיהמא מניה עד דאתא אברהם ועאל בנורא ואתלבן כספא, ונפיק עופרת לבר דאיהו ישמעאל, ואתמר באדם מושך בערלתו הוה, אתערב ערבוביא בדהבא, אצטרף ביצחק, ואפיק זיהמא לבר ודא עשו, ביצקב נח ואשתרש ואפיק תולדין, ואתרבי עין החיים בענפוי ושרשוי.

[תיקוני זוהר – דף קז ע"ב]

^פ עיינין בעגולא מסטרא דאת י', באריכו מסטרא דאת ו', כנפי עינא אינון ה"ה, בארבע אתוון אלין איהו עינא ^פ במדה במשקל, והכי כל אבר ואבר (דף קז ע"ב) ביה תשפח יהו"ה, דאזיל במדה ובמשקל, ^פ ויאיהו במדה ובמשקל דדבורא, קלא איהו שקל, מדה דבור, כנפי תקלא תרין הקלין דאינון אמירה וקריאה.

^פ גווינין דעינא, חוור לבנה סומק מאדי"ם, ירוק חמ"ה, אוכפם שבתא"י, תכלת צד"ק, ואינון כגוונא דחסד גבורה תפארת יסוד ומלכות, תרי כרובי עינא נצח והוד לקבליהו נג"ה ככ"ב, כגוונא דסטרא דדכיו, הכי אינון מסטרא אחרא.

שבועה ככבי לכת ^פ אינון שבע כפולות ב ג ד כ פ ר ת כ פ ר ר ת ת, דינא רפיא דינא קשיא, ובהון והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א יד), רצוא בדג"ש ושוב ברפ"ה, ואינון דינא ורחמי, והכי

ביאור הגר"א

כ"ט א' בארכוכה, ועיין מה שבארנו לעיל סוף תיקון ל"ז ויעקב הוא מסטרא דמוחין, דחו"ג הן דעת, ומוחין – חיים, וזה שאומר ואתרבי עה"ח כו' וג' אכהן הן ד' בחים דתפילין, ואמר בענפוי ושרשוי ביה וצבנו ועיין לעיל ק"ה ב':

^ק עיינין בעגולא כו'. עתה מפרש מה שאמר למעלה במדה מסטרא דאת י' כו' עיינין דהוא בעגולא במדה, ובאריכו במשקל:

^ק במדה במשקל כו'. דבאלו שנים הן הוי"ה כנ"ל וכן בכל אבר וכמו שמפרש והולך, ואמר שכן הוא בדבורא דפומא:

^ק ואיהו במדה ובמשקל דדבורא קלא איהו שקל מדה דבור כו'. והענין כי יו"ד של הוי"ה כאו הוא בנות' של ההוי"ה, שהמדה הוא ממטה למעלה וכמו שאומר לעיל תיקון ה', וזה שאומר יו"ד הוא עיינין בעגולא וכמו שאומר לקמן קכ"ד א' זעירין בעגולא שגאוי בצע, מסטרא דאת יו"ד, ודוד מסטרא כו' הוא הקטן, ואמר שם למעלה דג' שרטוטין אחרים, שרטוטין באורכא כו' מסטרא דתלת אתוון דאינון הו"ה והן דכורא, ויוד הוא אות רביעית של השם דנוק', והנה השם הוא בשתיים, דו"ה, וכן הוא בדבורא, שמדה יו"ד הוא דבור, וג' אתוון הוא בקלא בשקל, וכן בכל אבר, והוא זו"נ בהוי"ה, ז"א – יה"ו וה' נוק', ולכן מחלקן במדה באות אחת ובמשקל בג' אתוון, מתרין הבלין דאינון אמירה וקריאה שייכין לקלא וכן כנפי עינא לאריכו דעיינין שריכין להיות לפי מדתן כנ"ל:

^ק גווינין דעינא כו'. עתה מסיים דיוקנא דעיינין ומפרש והולך כל הגווינין דעיינין שהן ה' גווינין, כמו שאומר לעיל, וב' כנפי עינא הן בז"ת נגד ז' כוכבים דנהרין דעיינין, וג"ר כבר כתב למעלה שהן ב' אנפין דכרובים, ב' בת עין, ואור דנהיר בהון א' כתר, ואמר חוור לבנה שהיא חוורא וכן כל כוכב בגוונא דיליה, ולבנה היא כוכב ראשון באצילותה, ודק אחרון, (ישעיהו מא ב) דק יקראוהו לרגלו, (שבת קטו ע"ב) ובימי אברהם אתהדר דק למזרח וכמו שאומר בספר יצירה יוס א' לבנה, ואמר ואינון כגוונא דחסד כו'. והנה חגת"ס הוא המרכבה של הד' גווינין אלו, ויסוד הוא נגד בינה שהיא הרוכב ומאיר בגווינין, והיא גוון אוכס כמו שאומר לעיל קכ"ג ב' גוון חוור מסטרא דחסד כו' אוכס מסטרא דאימא כו', ואימא מלכא דשלמא דיליה לכן הוא ביסוד, ואלו ה' גווינין נגד ארז"ה, המרכבה והרוכב, ויוסף הוא הרוכב במרכבת המשנה כמו שכתוב וירכיבוהו כו', ואמר תרי כרובי עינא כו' כי נ"ה הן ערבה שאין בהן טעם וריח אלא הן אפיקו מים והן כנישו לכולהו כו' לכן איז גוון נגדן רק הן לכסות ולכללן בגוון:

^ק אינון שבע כפולות. והוא ז' הנ"ל וז' גלדי עינא שהן שבע שבע מולקות וכמו שמפרש והולך ואינון שבעה ושבעה מולקות, ואמר ובהון והחיות שהן סגירו ופתחו דעיינין, כי הסגירו הוא דרגש והוא ראוה, כי סגירו – חוון, דעיינין סתימון, אספקלריא דלא נהרא, ופתחו – נבואה, דפתחו דעיינין אספקלריא דנהרא ועיין לעיל ריש תיקון י"ח ונבואה וחזון דעיינין, (שמואל א ט ט) לפנים יקרא רואה, ועיינין

אינון מסטרא אחרא שבע כפולות, לקבליייהו שבע רקיעין שבע ארעין, ואינון שבעה ושבעה מוצקות (זכריה ב), והכי אינון שבע ארעין דגיהנם ושבע היכלין, מליין נחשים ועקרבים וחשוכא, דמתמן הוה מתנבא בלעם חייבא, ועלייהו אתמר (ישעיה נא ו) כי שמים פעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה, וככביא דלהון עלייהו אתמר (שם לד ד) ונמקו כל צבא השמים (תהלים קב כז), המה יאבדו ואתה תעמוד, ובאבודא דלהון (שם צו יד) "שמחו ה"שמים ו"תגל ה"ארץ" ^{סב}דאתבריא בשמא דיהו"ה.

אנפין אינון בארבע גוונין, אית בר נש דאנפוי חורין מסטרא דאנשי חיל, ואית בר נש דאנפוי סומקא מסטרא דיראי אלהי"ם, ואית בר נש דאנפוי ירוקין מסטרא דאנשי אמת, ואית בר נש דאנפוי אוכמין מסטרא דשונאי בצע, ^{סג}לקבליייהו ארבע אחרנין מסטרא דמסאבו כלהו חשוכין, אנפין מסטרא דימינא בישא עופרת, דמתרבין מליחה חורא, אינון עבים וגסים, ועינוי גסים ועבים, וגופיה עב וגס, מסטרא דימינא מוחא, חורא ככספא, זרע אברהם אוהבי (ישעיה מא ה), ומאן דאיהו אנפוי וגופיה וכל אברין דיליה גסין ועבים, איהו עצל כבד חשוד, ומסטרא דהאי ליחה אתמר באברהם (בראשית טו יב) ותדמה נפלה על אברם, והנה אימה חשקה גדולה נפלת עליו, והאי ליחה איהי זוהמא דהטיל נחש בחנה, ומסטרא דיליה תכבד העבדה (שמות ה ט), ומסטראה ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה (שמות ה ט), ומסטראה ויכבד לב פרעה (שם ט ז) ועבדיו, ואיהי כובד המס וכובד המלאכה.

^{סד}אנפין ירוקין, אינון מסטרא דמרה, ירוקין חשוכין, והאי בר נש איהי קל, בהפוכא דליחה דאיהי כבדה, האי קל והאי כבד, ^{סה}האי פתי לביש והאי פקחא לביש, האי מזקין במהירו ואקדים בסיבו, והאי קשיש בסיבו, ואיהו מאוחר בסיבו, האי אתעבד פתי למפתי בני נשא ברמאות, בגין דאיהו מסטרא דנחש הקדמוני דמפתי לבני נשא, אסתמר מניה, והאי ירוקא פקיחא לביש, האי כל מה דאית בלביה שפיך לבר, וכל עובדוי במהירו, ואיהו יבש גופא ואנפין וכל אברין דיליה, בהפוכא דאחרא, בגין דגיהנם דאיהי מרה ירוקא אוקיד ביה דאיהי כעס, כעסן איהו ודאי, דאוקיד ביה נורא לפום שעטא ומיד שכיך, הכי כל עובדוי בעי למעבד במהירו, ואחרא דאיהו כבד בנחת, דא בהפוכא דדא, דא נחש ודא שרף, דא מיא ודא אשא, ^{סו}מיא דמי טופנא דחביל כל בשרא, האי אחרא מניה גפרית ואש.

ביאור הגר"א

סתמינן הן לורת יו"ד גשג, ופתיחו דעיינין לורת וא"ו רפה ועיין לעיל סוף תיקון ה' ואמר והכי אינון מס"א כנ"ל דלית עיינין וגוונין דס"א ועיין לעיל קכ"ג ז' ובזוהר חדש סס בארוכה, ומפרש בכל ענין שהוא כנגדן בס"א ואמר והכי אינון שבע ארעין דגיהנם ושבע כו'. דהיכלין, בין בקדושה בין בס"א – אינון רקיעים כמו שאומר צפ' בראשית וצפ' פנחס, ואמר למתמן הוה מתנבא כו' שהוא דעיינין למסס הוא הנבואה והחזון לאמר (במדבר כד ז) מחזה כו' וגלוי עינים, וגיהנם הוא בארעין, ז' ארצות הידועים כמו שאומר צפ' בראשית, ואמר וככביא דלהון כו'. הן ז' סוכבים הנ"ל ברקיע דס"א:

^{סב}לאתבריא בשמא דיהו"ה. הוא בראשי תיבות, ועיין מה שבארנו לעיל בתיקון נ"א:

^{סג}לקבליייהו ארבע כו'. רואה לומר ג"כ באלו הד' הגוונין אלא שבס"א סהן בחשוכין אנפין וכמו שמפרש והולך דזימינא הוא כספא, ודס"א – עופרת, עבים וגסים גדולים ועבים, והן הפוכא דע"ב ס"ג חושבן קל"ה, ואינון כבדים, ואמר מסטרא דימינא מוחא כו' ורואה לומר והן פסולת, מוניטא דשקרא, עופרת, ואמר זרע אברהם אוהבי – מסטרא דאהבה, ורואה לומר בזה דהיפוכא (בראשית טו יב) ותדמה נפלה על אברם כמו שמפרש והולך, ואמר איהי זוהמא דהיטל נחש בחנה, והיא אלטרך באברהם ונפיק העופרת כמו שאומר לעיל א' וכל כבדות הוא מסטרא דא כמו שמפרש והולך תכבד כו' ויכבד כו' והוא עופרת שהוא כבד מאד, והוא פסולת שנופל מהמוח שהוא חיוורא, ליחה חיוורא:

^{סד}אנפין ירוקין כו'. כבד כחז למעלה שבס"א ירוק נגד חיוורא, ואוכס נגד סומק וכמו שמפרש והולך:

^{סה}האי פתי לביש. דהוא נחש גוון חוור דמפתי לבר נש, למראה ליה חוור, (משלי ה ג) חלק משמן חכה, (סס) נפת כו', נחש רמאה כמו שאומר למעלה אצל ירוק מאי דאית ליה בלביה שפיך לבר כמו שאומר למטה, ואמר האי מזקין במהירו. רואה לומר הירוק דאיהו יבש כמו שמפרש והולך, ואמר ואקדים בסיבו רואה לומר בשיבה, והוא זקנה כחה, ושיבה בשערות:

^{סו}מיא דמי טופנא כו'. רואה לומר המבול וסדום, חד מיא וחד אשא, והן משני אלו, וכן בגיהנם דנין בחלגא ואשא, חלגא על ביטול מלוות עשה שהן העללות, ואשא על מלוות לא תעשה שהן במהירו, (משלי ז יד) השמחים לעשות רע, או משלי ו יח, רגלים ממהרות לרוץ לרעה) הממהרים לעשות רע, וחמימו דילי הרע, שכן ביצר הרע הן אלו שנים, חמימו לעבירה, ועלילות וקיריו וכבדות למצוה, למשני סיטרין אלין ימינא ושמאלא אחייהבו מלוות עשה ומלוות לא תעשה כמו שאומר לעיל סוף תיקון ל"ו ושאר מקומות, ועליהם אמר (תהלים

אנפין סומקין מסטרא אחרא, האי אתחזי בינוני לא גס ולא יבש, האי אתאדם (דף קכח ע"א) מסטרא דמאדים, אושיד דמא איהו, אסתמר מניה, וותרן איהו סומק, ואוכם אינון בהפוכא, דא בינוני במתקלא, ודא בהפוכא מסטרא אחרא, דא שמחן ודא עציב, שמחן מסטרא דדם, שחוק הכסיל, ודא עציב מסטרא דמרה אוכמא, דא גזיל ושיפיד דמא, ואיהו וותרן, ודא כניש קובץ על יד.

מסטרא דדכיו בהפוכא, אנשי חיל אנפין חורין מסטרא דמוחא, יראי אלהי'ם מסטרא דלבא, אנשי אמת מסטרא דפימא, שונאי בצע מסטרא דגופא, והא אוקמוה אנשי חיל יראי אלהי'ם אנשי אמת שונאי בצע מסטרא דאדני, ושיעור ומדה דלהון יהו"ה מלגאו ומלבר, י אתלבש באנשי חיל ודא מוחא דתמן חכמה, ה' ביראי אלהי'ם דאיהו לבא, ותמן דחילו ורחימו דאינון י"ה בימינא ובשמאלא, ואינון נסתרות במוחא ובלבא, ו' אתלבש בפמא מסטרא דאלין דאינון אנשי אמת, ה' אתלבש בגופא מסטרא דאלין שונאי בצע, ואינון תורה ומצוה, ועלייהו אתמר וה נגלות.

אנפין עגולין מסטרא דנקודי, דאינון קמ"ץ פת"ח צר"י סגו"ל שב"א חל"ם חר"ק שר"ק שור"ק, מלכות עגולא דכלהו. תא חזי, תשע זמנין יהו"ה, בכל ספירה וספירה נקודה דיליה, ואיהו יהו"ה במלכות בלא נקודה, ואלין אינון נקודין דמחייבין כל ספירה וספירה, תשע נקודין אינון חד יהו"ה בקמ"ץ, תניינא יהו"ה בפתח, תליתא יהו"ה בציר"י, רביעא יהו"ה בסגו"ל חמשא יהו"ה בשב"א, שתיתא יהו"ה בחל"ם, שביעא יהו"ה בחיר"ק, תמינא יהו"ה בשלש נקודות, תשיעא יהו"ה בשור"ק, מלכות פללא דכלהו. קמ"ץ אתקרי בנקודה דא, מסטרא דכתר עלאה דאיהו ע"סתיס בקמ"ץ, דאיהו סתיס במחשבה, דלא ידע בר נש מה דאית בגויה, ומאן דאיהו לגו סתיס במחשבה, עלת העלות קרינן ליה.

ביאור הגר"א

לד (יד) דוד נור לשונך מרע – שהוא רע דשמאלא כעסן ושפיך לבד, ושפחיד מדבר מרמה – שהוא נחש הרמאי מסטרא דימינא, והן ב' ירכיו, דו"י של אדם, ס"ם ונחש, רולח ונחש, ישמעאל ועשו, זוהמא דלדס וזוה דלחערב בכספא וזהבא כמו שאומר לעיל א', והן התאווני והכעסני, דכורא בכעסני, ונוק' נפת תטופנה כו' למפתי, יורד ומסטיין ועולה ומקטרג, עשק ושטנה, וכנגד ימות החמה והגשמים, מיא ואשא, לכן נידונין ששה חדשים כו', ובמבול היה דינס בכבדות שנה תמימה וימחו כו' אבל בסדום ההפוכה כמו רגע במהירו כמדתס: ותרן איהו סומק ואוכס אינון בהפוכא כו'. אמר ותרן איהו, דהוא שמחן מסטרא דדם הרבה דביה כמו שאומר לעיל ולכן הוא ותרן, ואוכס הוא בהפוכא – עציב וכניש קובץ כו' כמו שמפרש והולך:

שעור ומדה דלהון כו'. רולח לומר ד' אותיות לדני הוא בצברים מוחא ולבא ופומא, דהוא כללא דרישא וגופא, והו"ה הוא בנשמתא, לדני הוא גופא להו"ה כמו שאומר לעיל בחיקון ס"ב, והוא ב' תיקונין יראה וזהבה ותורה ומלות שהן ב' דברים אלו כמו שמפרש והולך, ועיין ברעיא מהימנא פ' נשא קכ"ב ב' קכ"ג ב', אבל למעלה י"ג א' אמר דו"ק הן כל האצרים גופא בוא"ו, ופומא – תורה שבעל פה – מלכות, והוא כי שם אמר בגופא וכו' בנשמתא, ועיין לעיל ס"א א' בהגהה דהן בהפוכא, אריה שכלות כו', וכן היסודות ברוחות, שהן ג"כ גופא ורוחא, וכן בדחילו ורחימו ג"כ אמר כאן שזהבה הוא במוחא, ובמקום אחר אמר להיפך, וכן ברעיא מהימנא שם אמר הכל כמו כאן:

אנפין עגולין כו'. עתה מפרש והולך ליריין לאנפין והן ג"כ ב' חיוון, אנפין רברבין ואנפין זוטרין כמו שאומר לקמן ב', ובינונים נגד ג' חיוון, ועגולים הוא חיה רביעית, אדם, דכליל עשר אתוון, והן עשר נקודין כמו שמפרש והולך מלכות כללא דכולהו הוא אדם, עשר אתוון דשמא מפרש:

סחם בקמץ. דהוא נקודה שתחת הקו, והוא ביד סתומה בעשר אצבען דהוא יוד, וכמו שאומר לעיל וקמץ הכהן מסטרא דחכמה דבה אתפתחת כו' לל"ב שזילין, ואף גסם זה סתיס מכל מקום נגד כתר הוא פתוח, פותח את ידך – יודיך, והוא ב' יודין דלכף כמו שמפרש והולך כג"ד לעילא והוא דלתפתחת ביה לשנים, דו"י, והוא ו"ד של היו"ד ל"ו פרטופים ובה נקרא יש ראשית המציאות, דכתר נקרא אין ועלה נאמר והחכמה מאין תמלא, נאמר בה מציאות, והוא יש, יש מאין, והיא ראשית וסיומא, נקודה על הא', (יחזקאל א כו) וממעל לרקיע כו', (שמות כד י) ותחת רגליו כו' – נקודה שתחת האלף, ועל הפתח נאמר (איוב יב כב) מגלה עמוקות מני חושך:

ואתקרי פת"ח בנקודה דא, מסטרא דחכמה, דבה אתפתח ואתגלייא מחשבה סתימא, כגוונא דא לעילא

כדיוקנא דא, לתתא כדיוקנא דא, ואתגלייא אליו אתגלייא באימא, ואתעבידו צירי, עלייהו אתמר (בראשית ב ז) וייצר יהו"ה, כי בנ"ה יהו"ה צור עולמים (ישעיה כו ד), צייר תרין עלמין, עלמא דין ועלמא דאתי.

קייסגו"ל דא חסד, ביה שכינתא איהו סגולת"א לעילא, סגו"ל לתתא, סגולתא ורחימא מסטרא דימינא, שב"א כגוונא דא מסטרא דשמאלא, קייכי בא"ש יהו"ה נשפט (שם סו טז), ותפול שבא ותקחם (איוב א טו), שבא עמדי (בראשית כט יט) דאיהי שכינתא דאתקרי שב"א מסטרא דשמאלא. ואתקרי חל"ם כגוונא דא מסטרא דעמודא דאמצעיתא, משם רועה קייאבן ישראל (שם מט כד), אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה (תהלים קיח כב), קייפל קיימרגליתא יקרא איהי בחל"ם, הךא הוא דכתיב (שמות כח יט) לשם שבו ואחלמה, וביה ונחלמה חלום (בראשית מא).

ח"ר"ק אתקרי מסטרא דשוקא ימינא כגוונא דא קייביה חקירה, החקר אל"ה תמצא (איוב יא ז), ואיהו קרח הנורא (יחזקאל א כב), קרח מההוא נורא דאיהו עמודא דאמצעיתא. שר"ק הוד אתקרי, כגוונא דא יהוה, מתמן אתקריאת שכינתא שר"ק, קייקשר המרכבה, ואיהו הוד דמשה, ביה אשתלימו חמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית (שמות כו כז), כחושבן ה' דיליה, אשתאר ו"ד דו פרצופין, עליה אתמר (שם טז) עשר אמות ארך הקרש, קרש, קשר, שרש ודאי.

ביאור הגר"א

^{הע"ה} ותרין נקודין אליו אתגליאו באימא ואתעבידו ירי כו'. דזחכמה – הפתח ור"ו דביניהם סותם צפניהם, וכאן אתגליאו כמו צבטן המלאכה שניכרין התעבדות מתאומים, ואמר עלייהו אתמר וייצר רועה לומר צב' יודין, וייצר, הוא לשון יצירה, ואמר כי ביה כו'. שהן ז"נ ועיין לעיל ריש תיקון כ"א ומה שבארנו שם:

^{הע"ה} סגול כו'. רועה לומר לשון רחימו כמו שמפרש והולך, ואמר סגולתא לעילא רועה לומר כח"ב, דהיא כתר מלכות על חו"ב, ולתתא דעמודא דאמצעיתא סגול תחת חו"ג, ועיין לעיל הכ"ה א' ומה שבארנו שם:

^{הע"ה} כי באש. אותיות שבא, והוא גבורה, ואמר ותפול שבא ג"כ מסטרא דא, כי שלוחי שטן היו, ונאמר ג"כ שם אש חלקים נפלה כו', ואמר שבה עמדי רועה לומר דיעקב היה פלג גופא, (ישעיהו מד יג) כתפארת אדם, וחסר ממנו (שם) לשבת בית, (ישעיהו מה יח) לשבת יצרה, ורועה לומר שעמדי תתישב, וזהו שבא, והוא האשה, וזה שאומר דאיהי שכינתא כו', וידוע שהיא נוטלת גבורות:

^{הע"ה} אבן ישראל. דישראל הוא עמודא דאמצעיתא, ואבנא דליה הוא חולם, נקודה אחת דכתיב ביה (בראשית לא מה) וירימה מצבה, ואמר אבן כו'. דכתיב לראש פנה, והוא – חולם:

^{הע"ה} כל מרגליתא כו'. לחולם הוא כתר, כמו כתר בראש האדם שמונה עליו מלמעלה, ות"ת הוא חולם משום שהוא כתר דנוק' כמו שאומר באיורא רבה, ועיין לעיל בהקדמה, ואמר למעלה כמרגליתא ככתרא, אבנין קביעין בכתרא, וזה שאומר כל מרגליתא כו', ואמר הה"ד כו' דיי"ב אבנין דחושן הן ד' פעמים ג', בג' הוי"ת, ג' פעמים ג', ביה"ו, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ולמעלה קכ"ז' והוא ט' ספירות, ט' תיקונין דז"א, וג' ההי"ן דנוק', ועיין לעיל ט' ב' וכללו משלשין באבן כו', וזהו אחלמה – התשיעי, דהוא כליל ט' דביה, והוא נקרא תפארת, תיקון התשיעי כמו שאומר באיורא רבה ומגיע עד תפארת, ושם מתחלת הנוק', כתר דידה כמו שאומר שם, ואמר וביה ונחלמה כו'. לחולם הוא מלך הסתלקות הרוח, ומרחף על האדם בשניה, והוא דוגמת החולם, כתר על גבי האדם:

^{הע"ה} *מתלה) כל מרגליתא כו' הה"ד כו', בספר הבהיר ג' ב' שאלו תלמידיו מהו חולם, אמר להם קשמה ושמו חולם כו', ועוד אמרו שכל חולם הוא בחולם, וכל מרגלית לבנה הוא בחולם כדכתיב ואחלמה, אבל כאן דמפרש בת"ת אי אפשר לומר מרגלית לבנה דוקא, אלא כמו שבארנו שם:

^{הע"ה} ביה חקירה. דחקירה אינה אלא מנה"י ולמטה, מקום הנוק', דליו מושג כלל אלא בזאת, וג' חג"ת אינון ג' גוונין נעלמים, ורועה לומר, דהוא אותיות חקר וכן קרח דביה מים, אפיקי מים, ונקרחין משום דהוא מורכב מדרום ולפון, ובסטרא דלפון גלידין מים, והוא נורא מסטרא דעמודא דאמצעיתא:

^{הע"ה} קשר המרכבה. כמו שכתוב (ישעיהו מג יד) והורדתי בריחים כולם, ופירש בריש פ' שמות דהן הקשרים לעולמות כמו הבריחים לקרשים שבהן נאחז אחת אל אחת, והוא התפשטות הדעת שביה נעשו לבשר אחד בזמנך הזרע כידוע, וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ג, והנה הם ה' חסדים וה' גבורות, והם חמשה בריחים כו' וכמו שאומר בפ' בלק דלחת ושנית כתיב שלישיית ורביעית לא כתיב, והנה התפשטות לכהן עד הוד, וזה שאומר ואיהו הוד דמשה. והוא של הדעת, דרגא דמשה, ונתן ההוד למשה כמו שמפרש והולך ביה אשתלימו כו', ואמר השנית דגם גבורות אשתלימו שם, ורועה לומר כמו שמפרש והולך ללכו נקרא הוד, ה' – על כללות ה' שדעתה, ו"ד – על פרטות שהן עשר, והן מתפשטות בזעיר ונוק' שהן ו"ד, ד"ז פרצופין כמו שמפרש והולך, וזהו עשר אמות אורך הקרש, קרש – קשר, שאורך הקשר דהוא הדעת עשר, ואמר שרש ודאי דהן אותיות קשר קרש שרש, והוא שורק בלא ור"ו:

יהוהוהוהוה דא צדיק, דאיהו קשר המרכבה, דאיהי שכנתא עם קודשא בריך הוא, (דף קכח ע"ב) הדיא הוא דכתיב (ד"ה א כט יא) כי כל בשמים ובארץ, ^{קכט} ומתרגמין דאחיד בשמיא ובארעא, ועליה אתמר (ירמיה ב כא) ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת, זרע אמת הוא ודאי, דאתמר ביה (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב, איהו זרע, ושכנתא עזר, הדיא הוא דכתיב (בראשית ב יח) אעשה לו עזר כנגדו, כל אלין נקודין אתחייבו בשמא (ג"א אתחייב שמא) קדישא מסטרא דתשע ספירן, ומלכות פלילא דכלהו, ^{קכפ} אהבת כלילתיך (ירמיה ב ב), הא הקא אנפין עגולין דלעילא, נקדין בנקודין.

^{קכק} ואית אנפי רבבי, ואנפי זוטרי, אנפין דרחמי, ואנפין דזעם, דבהון וא"ל זועם בכל יום (תהלים ז יב), ובגין דא אמר למשה המתן לי עד שיעברו פנים של זעם, ומיד ויעבור יהו"ה על פניו ויקרא, יהו"ה יהו"ה א"ל רחום וחנון (שמות לד ו), דאינון ברזא דאת וא"ו, תלת עשר מכילן, א' דבאמצעייתא דוא"ו ארץ אפים מאי אפים דיליה ו"ו, ^{קככ} דבהון מאריף אנפין על חייביא, ^{קכג} ומרחם על עלמא, ועליהו אתמר (במדבר ו כה) יהו"ה פניו אליך ויחנוך, ישא יהו"ה ^{קכד} פניו אליך, ה' ה' אינון גוונין דאנפין חוור וסומק, וחוטמא איהו אריף אנפין, יו"ד פימא כללא דתלת דרגין, י' חוט בעגולא, ^{קכה} לשון, ד' כללא דארבע תקונין שפון ושינים וחדן וגרון, ^{קכז} תא חזי אתמר באדם (איוב יד כ) משנה פניו ותשלחהו, ומאן גרים ליה שנויא דאנפין, לשנאה ליה דלא ישתמודען ביה מארי דדינא, האי איהו שנוי מקום שנוי השם שנוי מעשה.

^{קכח} ועוד נקודין אינון סגולין דנהורין דנהרין באנפין, נקודין דאורייתא אינון נענועין דאתון, לקבל פרקין וערקין, דאינון נענועין דאברין דגופא. ואתקריאו באלין שמהן, ק' דומיאל (ג"א ק' דמיאל) (ס"י קמואל)

ביאור הגר"א

^{קכט} ומתרגמין בו. וכאן קשר שבין ז"ל ושורק הנ"ל הוא על שכנתא שהיא קשר בין דרגין לאילנות לבי"ע והאדם שעל ידו בא השפע להם ועל ידו מעוררין למעלה, ואמר זרע אמת בו. דביה הזרע ג"ד ג"ד ועיין לעיל מ"ו א' ב', ואמר שכנתא עזר דהיא עזר דזרע אתקיים בה, וע"י הלדיק היא עזר:

^{קכפ} אהבת כלולתיך. דהיא נקראת כלה – ככלה מכולס:

^{קכק} ואית אנפי בו. דהן א"ל ו"א מסטרא דאת ו' ואת י', משקל ומדה כנ"ל, ואמר ומיד ויעבור רוצה לומר שעבר פנים של זעם קרא י"ג מדות שהן מסטרא דוא"ו מלא דהוא י"ג תיקונין א"א ועיין לקמן קמ"ד א' ולעיל קכ"ב ב' ומה שבארנו סם וסם:

^{קככ} דבהון מאריף בו. דו' הוא עלמא אריכא שבהן מאריף אף, ואלף דבאמצעייתא הוא חוטמא דביה אשתמודע פרטופא כמו שאומר באיזכרא דבה ולמטה חוטמא אריכא בו:

^{קכג} ומרחם על עלמא ועלייהו אתמר יאר בו' ישא בו'. שיאר פני א"א וישא פנים של זעם:

^{קכד} פניו אליך ה"א ה"א אינון גוונין בו. כמו שכתוב (שה"ש ה י) דודי לח ואדום, (תהלים קכז ד) שצטי יה עדות לישראל סהדותא דאבא ואימא, (תהלים יח כז) עם נצר בו, והן ב' ההין מלאין ב' פנים, וה' הוא סומק על שם דכליל ה' גוונין, וא' הוא חוראל, אור דנהיר בגוונין, והוא גוון פשוט כמו שאומר בתוספתא פ' יתרו אלף דמתחלק בגוונין, והן חמשה ואלף, ה"א מלא, ואמר יו"ד פומא בו. כמו שמפרש והולך י' חוט בעגולא כלל הפומא:

^{קכה} ו' לשון ד' בו. הוא קול בלשון ודיבור ד' דרגין לאשלמא וכידוע בסוד חול והן ד"ו פרופין ו"ד, והוא סם מ"ה, יו"ד בפומא, ו' בחוטמא, ה"א ה"א באנפין ממטה למעלה בסוד המדה כנ"ל, וכן באנפין עלמא ה"ה גוונין דאנפין ב' אנפין, ו"י הוא אריכו וזעירא דאנפין, והוא הו"ה פשוטה, ג' חיות ואדם, הו"ה מליאה בעגולא דאנפין כנ"ל:

^{קכז} ת"ח אתמר באדם. קאי אלמעלה, דמשנה אותו מנקודה לנקודה כמו שהצרת האות משתנה ע"י הנקודין כן האדם מאורת פניו, וקאמר דלא ישתמודעון בו' דחובין הוא בנקודין דפיקו כמו שאומר לעיל ולכן משנה בו' כמו שמפרש והולך, ועיין ברעיא מהימנא פ' פנחס ר"ז רי"ח בארכוכה, ואמר שינוי מקום בו'. הוא בג' גוונין בג' חיוון:

^{קכח} ועוד נקודין אינון סגולין בו. נקודין הן חכמה כמו שאומר לקמן קכ"ו ב' ובזוהר חדש שה"ש בארכוכה והן כ"ח מ"ה, מ"ה – עשר אתון שהן עשר נקודין הנ"ל, כ"ח מ"ה שמפרש והולך והן באצבען שהן עשר אצבעין וכ"ח פרקים ובהם הוא חכמה כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ב ועיין לעיל ל"ט א' ומה שבארנו סם, ואמר דכמו שהתנועין על ידם מתנועעין האותיות כן הוא הפרקים ועיקר התנועות הוא בידין וכאן הוא רז דנש"ב וסם ע"ב כמו שכתבתי במקום אחר וכן י"ב מרגליטין כמו שאומר בריש פ' ויאל, הראשון של קמץ ושל פתח למיכאל, והשלישי של קמץ ושל פתח לגבריאל, וכסדר ושל צירי וסגול, הראשונים לרפאל והאחרונים שלהם לנוריאן אלף לפי שהראשון של צירי הוא השלישי לקמץ, השני של צירי בא במקום הראשון, והשלישי של צירי וסגול לנוריאן, ונראה שטעות סופר שם מה שאמר דקריאל וצריך להיות לוריאן כמו שאומר כאן, והנה ד' נקודות הראשונות כל אחת מג' הן י"ב מרגליטין, ג' היות, ד' פעמים ג', והן ד' החיות ולכל אחת ב' ממנין, חד לשמש בשוקא וחד בארכוכה, והן אחד מימינא וחד משמאלא, והן ראשם וסופם של ד' נקודות האלו

מ'לכיאל צ'וריאל - הא קמץ באַתווי, פ'דאל ת'ומיאל ח'סדיאל - הא פתח, צ'וריאל ר'זיאל י'ופיאל הא צרי, ס'מטוריה ג'זריאל (נ'א ג'בריאל) ו'ענאל ל'מואל - הא סגול, ש'מעיאל ב'רכיאל א'הניאל - הא שָבא, ח'ניאל ל'הדיאל מ'חניאל - הא חלם, ח'זקיאל ר'הטיאל ק'דשיאל - הא חרק, ש'מועאל ר'עמיאל ק'ניאל - הא שרק, ש'משיאל ר'פאל ק'דשיאל - הא שרק, הא תמניא ועשרין שמָהן, דאתמר בהון (תהלים קיא ו) כח מעשיו הגיד לעמו, זכאין אנפין דנהרין בהון אלין שמָהן, ואינן לקבל י'ד פרקין דיד ימינא ולקבל י'ד פרקין דיד שמאלא, יהו'ה אלהינ'ו יהו'ה, כוז'ו במוכס'ז כוז'ו, פ'עלייהו אתמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, ואם לאו עלייהו אתמר (משלי יא כא) יד ליד לא ינקה רע.

^{קפ}חוטמא אריכא, דא הוא בר נש דאית ביה רחמי, חוטמא קמיטא מארי דרוגזא איהו, חוטמא עקימא מסטרא דחויא איהו בכל אבר דחב בר נש ההוא חויא איהו כריכא תמן ועקים ליה, בין באודנין בין בעיינין בין בחוטמא בין בפיקא, ועליה אתמר (קהלת א טו) ^{קפ}מענות לא יוכל לתקון וגומר, וכל פאבין דבני נשא דאינון תקיפין, דאתמר בהון (דברים כח נט) וְחָלִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים, הוא דנשיף לון ההוא חויא בכמה נשיכין בההוא אבר דחב, עד דאתפרע מההוא חובא, ובגיניה אתמר אפילו נחש כרוף על עקבו ^{קפא}לא יפסיק ביחודא, לא יפסיק בצלותא, אכל עקרב פוסק בגין דקטיל, וכתב בכל פקודין (ויקרא יח ה) וְחֵי בָהֶם, ולא שימות בהם.

תא חזי בחוטמא אית תרין נוקבין, מחד נפיק רוחא, ומחד נפיק תננא, ^{קפב}הדא הוא דכתיב (דברים כט יט) כי אז יעשן אף יהו'ה וקנאתו באיש ההוא, ברוחא קריר אמר (שמות טו ח) וברוח אפיך נערמו מים, בתננא דסליק כעשן אמר (שם) נשפת ברוחך כסמו ים.

[רתיקוני זוהר - דף קכט ע"א]

(דף קכט ע"א) ^{קפג}אודנין אית בהון אדרין ואכסדרין, ועלייהו אמר דוד שיר למעלות, דאינון כי גבוה מעל גבה שמר, וגבהים עליהם (קהלת ה ז), אי אינון אטימין אודנין לתתא, הכי אינון אטימין תרעין דשמיעה

ביאור הגר"א

הראשונים, ובמקום האמלעים הן החיות בעלמון, אבל בסתרי תורה פ' וירא ק"ח א' כחוב בקמץ לקיאל כמו שזכרנו סם וזכראס הד' חיות הנ"ל אבל סם הוא מוטעה בסגול ושאר נקודות וכן בסדר הא' ב' כמו שכתבתי במקום אחר וכמו שאומר בסוף ח"א סם: ^{קפד}עלייהו אתמר כו'. כמו שאומר צפ' יתרו פ"ו א' על פני - לאפקא אפי מלכא, ורואה לומר שלא תעשה לך אחרים על פני, פנים כ"ח שהן קדושים אפי מלכא, דכמא שבידים הן עשרה וכ"ח - כח מה, כן הוא בפנים בנקודין דנהרין בהון, שלכן בפנים ובידים נכרים כל מעשה האדם ותולדותיו - בנקודין, וכנגדן יד ליד לא כו' כמו שמפרש והולך שנענש בכף הקלע נגד כף זכות וכף חובה, מלכות עשה ומלכות לא תעשה, שנגדן יש י"ד עתים דתליין במזלות, י"ד טובים וי"ד כו' כמו שאומר לעיל ק"ד ב' ומאן דמשתחוה ועושה אותן אלקות שהן אלא השמים דמנהון כל התולדות - הוא אלהים אחרים כמו שאמרו (ילקוט שמעוני שמות כ סימן רפו) אחרים לעובדיהון, ללאו בהון תליא אלא בכח נקודין דלנפין דבהון משנה פנים ותשלחהו, והן מזלאל לחדס ולית כרוך בכלל אלא בשם יתבדד לבדו, וזה שאומר ואם לאו - יד ל"ד כו' נגד י"ד עתים הנ"ל שעובד אותן ועושה אותן אלקות: ^{קפה}חוטמא כו'. כמו שאומר לעיל דכחוטמא אשתמודע כו':

^{קפז}מעוה לא כו'. דנעשה בעל מוס והוא מעוה בגלגול ראשון לא יוכל לתקון כאן עד דמית וזהו דתשובה כאן וכן חסרון אבר וכמו שכתוב וחסרון לא כו', וחסרון בא ע"י חיסור מלוא, ומעוה ע"י לא תעשה ונתעוות גיד לעל ידו נתעוות האבר: ^{קפח}לא יפסיק ביחודא כו'. רואה לומר דאפילו כרוך בהרהורין לעבירה או עשה עבירות, אבל עקרב בהרהורא לעבודת גלולים דהן מנטרפין למעשה ופוסק אפילו בתפלה אם באין לו הרהורין אלו, דהרהורין אלו קטל ליה לבר נש לגמרי, לא כאלו הרהורין דנחש שהן רק באבר אחד, דעבודת גלולים שקולה ככל התורה, וכן כתיב (בראשית לט יב) ויעזוב בגדו בידה וינס כו', דהיא בת אל נכר וכמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"א ועיין מה שאומר סם:

^{קפח}הה"ד כי כו'. דכתיב יעשן מאף ורוחא כמו שמפרש והולך דכתיב וברוח אפיך, ואמר ברוחא דקריר רואה לומר דכתיב נערמו מים כמו מים הנקראים בקריירות, ואח"כ ברוח השמאלי שהוא חמימו דאשא ותננא נמסו הנקראים וכסמו ים, וזה שאומר בתננא כו' כסמו ים. ולכן כתיב נשפת דהוא ברוחא דחמימו כמו שכתוב (ישעיהו מ כד) גם נשף בהם ויבשו, והן ב' רוחין בחוטם, אחד ממוחא ואחד מלצבא, דלצבא אשא, וממוחא מיא כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס ושאר מקומות והוא רוחא דריאה דהוא ממזג מוחא ולצבא וביה מתיחדין כמו שאומר סם:

^{קפז}אודנין כו' למעלות. כמו שמפרש והולך כי גבוה כו', שהן ד' אדרין לאודנין (כמו שאומר לעיל ק"ל א') וג' מעלות ביניהם, כל אחד עשרה מעלות, הן ל' מעלות שהשיר סליק בקלא לאודנין, והן ג' פעמים עשרה למלכות וחכונות ושופרות דר"ה דהוא דין והוא באודנין דהוא יראי אלקים כמו שמפרש והולך ולכן ביה השיר לזואי, וביה המעלות דכל עליה מזל דהין ועיין בזוהר חדש כ"ט ב' יראי אלקים

לְעִילָא לְגַבְיָהּ, וְאִינוּן תְּרַעֲיָן דְאַתְמַר בְּהוּן (תהלים סה ג) שׁוֹמֵעַ תִּפְלָה, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דברים ו ד), מִתְמַן צְרִיף לְכוּנָא בְּשִׁמְעָה. אָמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבָא, וְהָא שְׁמִיעָה בְּאֵן אַתְר תְּלִיא לְעִילָא.

אָמַר לִיה בְּרִי רַבִּי רַאֲיָה הוּא כְּסָא לְמִזְרַח, דְּמִתְמַן נְהוּרָא נְפִיק לְעוֹלָם, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, מְזַרְח מְשֵׁם הָאוּר יוֹצֵא לְעוֹלָם, יְהוּדָה אִיהוּ לְמִזְרַח, וְאַתְמַר בֵּיה (בראשית מט ט) גוּר אֲרִיָּה יְהוּדָה. רַבִּי מְעָרְב דָּא פִּימָא דְתַמְנָן עֵרוּב דְכֻלָּא, וְתַמְנָן מִתְעָרְבִין כָּל חִיילִין וְכָל דְרָגִין, רַבִּי וּמְחַנְהָ אֶפְרַיִם לְמְעָרְב, וּמְטָה לְמְעָרְב בֵּין צְפוֹן לְדָרוּם. רַבִּי שְׁמִיעָה לְקַבֵּל שְׁלַחַן בְּצַפּוֹן, וְתַמְנָן דְחִילו, הָדָא הוּא דְכְתִיב (חבקוק ג ב) יְהו"ה שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יְרֵאתִי, וּמְחַנְהָ דָן לְצַפּוֹן, רַבִּי וְאַתְמַר בֵּיה אֶלְפִי, דְאַתְמַר בֵּיה אֶלְפִי בִינָה, דְאַיְהִי אֲזִין לְצַפּוֹן. רַבִּי רִיחָא לְדָרוּם, רִיחַ נִיחַח לִיהו"ה (ויקרא א ט), 'וְאִית לְחוּטְמָא תְרִין נִקְבִין, כְּלִילִין מְדִינָא וְרַחֲמֵי, וְאִינוּן י' י', חוּטְמָא ו' בְּאַמְצָעִיתָא,

בִּיאור הגר"א

בְּשִׁמְעָה דְתְלִיא צְלוּנִין דְתַמְנָן יְרָאָה, ה"ה' ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ כו', וְלִכְתוּבָא דְרַחֲשׁ הַשְּׁנָה – כּוּרְסִיָּא דְדִין, וְתַמְנָן כו' כְּגוּנָא דְשַׁעְרָא תְלִיאָא בְּתַר אֲוֹדִינִי מִימִינָא וּמִשְׂמַלְמַלָּא כו' עַד דִּיתְבַּעְרוּן לִינִין מִתְרַעָא, וְהוּן לִוְחִין בְּהַ לְגַבִּיהַ בְּעַשְׂרָה זְכוּרוֹת וּבְעַשְׂרָה מַלְכוּת וּבְעַשְׂרָה שׁוֹפְרוֹת כו', עֵינִין עַם לְלִכְתוּבָא דְפַסְחָא רַחֲשׁ הַשְּׁנָה סוּכוֹת הֵן דְחַג'ת, דְרַחֲשֵׁי שְׁמִיעָה רִיחַ, וְשַׁבְּתָא הוּא דְפֵה, וְלִכְן בְּרַחֲשׁ הַשְּׁנָה שְׁחָן לְאוּדִינִין – כְּרִיכִין לְשִׁיר דְשׁוֹפֵר, דְסִלִּיק בְּל' מַעֲלוֹת בְּד' אֲדָרִין לְאוּדִינִין וְעֵינִין לְעִיל תִּיקוּן כ"ה וְמָה שְׂבָרְנוּ עַם, וְעֵינִין לְעִיל כ"ג ב', וְזֶה שְׂאוֹמֵר כִּי גְבוּהַ מַעַל גְבוּהַ שׁוֹמֵר וּגְבוּהִים שְׁחָן ד' זֶה עַל זֶה, ד' אֲדָרִין, וְאִמַר וְאִי אִינוּן אִטְיִמִין כו' כְּמוֹ שְׂכַתוּב (מַשְׁלִי כֹא יג) אוֹטָם אֲזִינוּ מִזְעַקָתָא דַּל גַּם כו', וְאִמַר מִתְמַן כְּרִיד כו' רוּחָה לִוְמֵר מִדְרַגָּא תְלִיאָא בֵּיה שְׁמִיעָה וְזֶה שְׂשָׁלְחוּ ר' אֶלְעָזָר בְּאֵן אַתְר כו' וְאִמַר לוֹ דְד' חוּשִׁים דְלִנְשֵׁי חֵיל כו' בְּד' נִקְבִין דְרִישָׁא הֵן ד' סְטְרִין לְעַלְמָא בְּד' דְגָלִים כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ אִמַר לִיה בְּרִי כו':

רַבִּי רַחֲשֵׁי הוּא כְּסָא לְמִזְרַח. ד' חוּשִׁים אִלוּ בְּד' סְטְרִין נִגְד' ד' דְגָלִים וְנִגְד' ד' תִּיקוּנִין, כְּסָא מְטָה וְשׁוֹלְחָן וּמְנוּרָה דְכַתִּיב אֲכָל אֲלִישַׁע כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר בְּפ' תְּרוּמָה ק"ג א', וְכְסָא הוּא לְמִזְרַח וְשֵׁם הוּא יְהוּדָה הוּא כְּסָא הַמְּלוּכָה וְשֵׁם הוּא רַחֲשֵׁי כְּמוֹ שְׂמַפְרָשׁ וְהוּלְךָ דְמַשֵּׁם יוֹלָא הָאוּר וְהַשְּׁמַשׁ וְרַחֲשֵׁי הוּא בְּאוּר דְרַחֲשֵׁי וְאוּר הַעוֹלָם, וְאִמַר וְאַתְמַר בֵּיה גוּר אֲרִיָּה יְהוּדָה לְרַחֲשֵׁי הוּא אֲוִתִּיּוֹת רַחֲשֵׁי, וְהוּא חֵיהַ דְרַחֲשֵׁי כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר לְעִיל כְּרִיָּא א':

רַבִּי מְעָרְב דָּא פּוּמָא דְמִתְמַן כו'. דְכָל אֲוִרוֹת דְעֵינִים וְאוּדִינִין וְהוּטָם בְּאִין וּמִתְעָרְבִין אַחַר כֵּךְ בְּפֵה (וְכְמוֹ שְׂאוֹמֵר בְּזוּהַר חֲדָשׁ כ"ט ב' פֵּה אִיהוּ שַׁבְּתָא כְּלִילָא מַכְלָהוּ) וְכֵן בְּשַׁכִּינָה דְלִיְהִי פּוּמָא – כָּל הָאוּרוֹת לְמַעְלָה מִתְעָרְבִין בְּהַ, וְכֵן חִיילִין לְתַתָּא דְהִיא דְיוֹקְנָא דְכָלָא, וְזֶה שְׂאוֹמֵר וְתַמְנָן מִתְעָרְבִין כָּל כו' וְדוּגְמַתָּא הַפֵּה שְׁהִיא בְּחִינָה תַּחְתּוֹנָה שְׂבָרָשׁ, וְנִכְלָל מַכְלָא מִהַ שְׂבָרָשׁ שְׁלַחַן עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּפּוּמָא כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר בְּתִיקוּנֵי זוּהַר חֲדָשׁ, וְהִיא בְּחִינָה עֵלְיוֹנָה שְׂבָגוּף וְלִכְן ב' חוּשִׁים בְּהַ, חוּשׁ הַדְּבֹר בְּחִינָה תַּחְתּוֹנָה שְׂבָד' חוּשִׁים, וְחוּשׁ הַטַּעַם בְּחִינָה עֵלְיוֹנָה שְׂבָחוּשׁ הַמַּשָּׁשׁ שְׂבָגוּף, וְהִיא בְּחִינָה עֵירוּב חִיילִין לְתַתָּא וְכְלִילָתָא שְׁלַמְעָלָה, וְרוּחָה לִוְמֵר שְׁלַחַן ג"כ נִקְרָא מְעָרְב עַל עַם הָעִירוּב. וְכֵן הוּא רוּחַ מְעָרְב כְּלִילָתָא כָּל הַג' רוּחִין, וְכָל הַגְּהוּרִין שְׂבָג' דְדִין נִכְלָלִין בְּהַ שְׁלַחַן ג"כ נִקְרָאתָא מְעָרְב:

רַבִּי וּמַחְנֵה אֶפְרַיִם כו'. רוּחָה לִוְמֵר דְלִאֶפְרַיִם נִקְרָא עַל עַם פְּרִיָּה וְרַבִּיהַ כְּמוֹ שְׂכַתוּב (בְּרַחֲשִׁית מֵאָה נב) כִּי הַפְּרִי כו' וְזֶה שְׂאוֹמֵר וּמְטָה לְמְעָרְב כו':

רַבִּי שְׁמִיעָה לְקַבֵּל כו'. רוּחָה לִוְמֵר, שְׁמִיעָה שְׁהוּא בְּצַפּוֹן, לְרַחֲשֵׁי מִמָּה שְׂכַתוּב ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יְרֵאתִי, וְדַחֲלוּ הוּא בְּצַפּוֹן, וְזֶה שְׂאוֹמֵר וְתַמְנָן דְחִילו ה"ה' ד' כו' וְכְמוֹ שְׂאוֹמֵר בְּזוּהַר חֲדָשׁ בְּפ' יְתָרו כ"ט ב' יְרֵאִי אֲלֵקִים בְּשִׁמְעָה דְתְלִיא צְלוּנִין דְתַמְנָן יְרָאָה ה"ה' ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יְרֵאתִי, וְאִמַר לְקַבֵּל שְׁלַחַן בְּצַפּוֹן וּמַחְנֵה דָן בְּצַפּוֹן רוּחָה לִוְמֵר שְׁחָן הַכָּל מַסְטֵרָא דְגְבוּרָה, שׁוֹלְחָן כִּידוּעַ שְׁלַחַן אִמַר (פְּסָחִים קִיח ע"א) קָשִׁין מְזוּנֹתֵינוּ כו', וְדָן כְּמוֹ שְׂכַתוּב (בְּרַחֲשִׁית מַט טז) דָן יְדִין עִמּוֹ כו', (שָׁם ל ו) דְנִי אֲלֵקִים כו', (שָׁם מַט יז) יְהִי דָן נַחֵשׁ כו', וְכֵן גְבוּל דָן שְׁהוּא לְשָׁם שְׁנִקְרָא דָן – בְּצַפּוֹן אֲרָץ יִשְׂרָאֵל:

רַבִּי וְאִין דְמוֹת א' כו'. בִּינָה דְלִיְהִי אֲזִין לְצַפּוֹן. וּמַבִּיא רַחֲשֵׁי דְשְׁמִיעָה לְאוּזִן הִיא בְּצַפּוֹן, דְהוּא אֲלָף, וְאֲלָף בִּינָה, וְבִינָה הוּא לְצַפּוֹן כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר בְּפ' בְּמַדְבַּר לְאוּזָא הֵן מְזַרְחָא וְצַפּוֹן, וְזו"ר הֵן דְרוּם וּמְעָרְב, וְזֶה שְׂאוֹמֵר וְאוּזִן הוּא דְמוֹת אֲלָף הוּא מַסְפֵּר הַבְּהִיר ד' ב' דְבַר אַחַר מְאִי דְכַתִּיב שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יְרֵאתִי כו' מִשְׁמַעְךָ יְרֵאתִי, וּמְאִי מִשְׁמַעְךָ מִמְּקוֹם שְׁאוּמֵינִין בּו, וּמְאִי טַעְמָא אִמַר שְׁמַעְתִּי, הַבְּנִתִי מַבְעִי לִיה כְּמָה דְלַת אִמַר גוֹי אֲשֶׁר לֹא תִשְׁמַע לְשׁוֹנוֹ כו' (הַגְּהָה: וּמְאִי טַעְמָא יְרֵאתִי מַשׁוֹם) לְאוּזִן דְמוֹת אֲלָף כו', וּמַהֲאֲלָף יֵאָדוּ כָּל הָאוּתִיּוֹת, הַלָּא תִרְחָה שְׁהוּא בְּתַחֲלִיתָא, וְאִמַר וְה' בְּרַחֲשֵׁי וְקִימָא לָן דְכָל עַם הַכְּתוּב בִּיהו"ה מִיּוּחַד הַקְּבָ"ה וּמְקוּדָשׁ בְּקוּדָשׁ, וּמְאִי בְּקוּדָשׁ בְּהִיכָל הַקּוּדָשׁ, וְאִנְהַ הֵיכָל הַקּוּדָשׁ הוּא אִוְמֵר בְּמַחְשָׁבָה וְהֵינּוּ אֲלָף הַדָּא הוּא דְכַתִּיב ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יְרֵאתִי, רוּחָה לִוְמֵר דְהֵיכָל הַקּוּדָשׁ בִּינָה וְהוּא מַחְשָׁבָה וְלִכְן יְרֵאתִי דְשָׁם דְחִילו כְּנ"ל, וְהִיא הֵיכָלָא הַקּוּדָשׁ נִקּוּדָה בְּהִיכָלָהּ, וְעַבְדִּי לִיה הֵיכָל לִיקְרִיָּה כו' וְאִמַר שְׁמַעְתִּי הוּא הַבְּנִתִי, וְזֶה שְׂאוֹמֵר וּמַהֲאֲלָף יֵאָדוּ כָּל הָאוּתִיּוֹת מַבְּנִיָּה יוֹלָאִין כָּל הָאוּתִיּוֹת כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר לְמַעְלָה, וְעֵינִין בְּזוּהַר פ' תָּלוּהוּ וּפ' תְּרוּמָה בְּאֲרוּכָה וְלִכְן הִיא אֲלָף כְּלָלָא דְכָל אַתּוּן, וְזֶה וְה' בְּרַחֲשֵׁי, דְאֲלָף הוּא עַם הו"ה וְכֻלָּל כָּל הַכ"ז אַתּוּן:

רַבִּי רִיחָא לְדָרוּם וְרִיחַ נִיחַח לָהּ. רוּחָה לִוְמֵר דְכָל נִיחַח דְרִיחָא הוּא לְדָרוּם, בְּחַסְדַּי, וְשֵׁם הוּא קְרִיבֵי דְכָלָא, דְבִיָּה מִתִּיחַדִּין כּוּלָּא: רַבִּי רִיחָא לְחוּטְמָא תְרִין כו' חוּטְמָא ו' בְּאַמְצָעִיתָא כו'. דְחוּטְמָא הוּא הו"ה, כו' י' כּוּלָּל ב' יוּדִין דְוִיַּיֵּר כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר לְקַמֵּן ב' נִקְבִין דְחוּטְמָא שְׁחָן דִּינָא וְרַחֲמֵי כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר לְקַמֵּן קכ"ח ב', וְהוּא עִמּוּדָא לְאַמְצָעִיתָא כּוּלָּל חֲסֵד וְגְבוּרָה, וְזֶה שְׂאוֹמֵר תְּרִין לְכוּרוֹת אִינוּן לִיבִיהַ שְׂבִיהַ חו"ג, ב' אַחְסַנְתִּין, וְלִכְן כּוּלָּל ג"כ חֲסֵד וְגְבוּרָה שְׂבָדְדִין, וְהוּא בְּחוּטְמָא ב' נִקְבִים וְהַכּוּתָל שְׁחָן ג' דְחַג'ת דְכְּלִילִין בְּת"ת, וְזֶה שְׂאוֹמֵר דְאַתְמַר לְגַבִּי מַחְנֵה רַחוּבִין רַחוּ בּו. רוּחָה לִוְמֵר כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר בְּפ' וְיֵאָדוּ קמ"ד ב' תָּא חֲזִי בְּגִינָה דִיעַקֵב אַתְקִיִּים עַלְמָא כו' תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב בְּנִי בְּכוּרִי יִשְׂרָאֵל כו' יִשְׂרָאֵל אֲקִרִי בִן לְקַבָּ"ה כו' לָאָה כְּדִ אֲוִלִידָתָא לְרַחוּבִין מַה כְּתִיב וְתִקְרָא אַת שְׁמוֹ רַחוּבִין, רַחוּבִין סַחֵם, בְּגִין דְאַתְכְּלִיל בְּתַלְתָּא סְטְרִין

תְּרִין צְנוּרוֹת אֵינּוֹן דִּילִיָּה, וְאַתְמַר לְגַבֵּי מַחְנֵה רְאוּבֵן לְדָרוּם רְאוּ בֶן, תְּרִין נוֹקְבִין דְּחוּטְמָא אֵינּוֹן לְקַבֵּל לְאָה וְרַחֵל, חוּטְמָא בְּאַרְח מִישׁוּר בִּינֵיהוּ דָא יַעֲקֹב.

יִיאָמֵר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, מְנָא לָךְ דְּאִימָא דְאִיָּה לְצִפּוֹן, בְּה תְלִיא שְׁמִיעָה, יִיאָמֵר לִיָּה בְרִי חֲמִשִּׁין תְּרַעִין אַנּוֹן דְּבִינָה, וּבְה מְיִיחֲדִין כ"ה כ"ה אַתְוֹן תְּרִין זְמַנִּין בְּכָל יוֹמָא, וְיִשְׁרָאֵל אִיָּהוּ בֶן י"ה, בִּינָה וְדָאִי כְּלָא דְתֵלַת אַתְוֹן אַבָּא וְאִימָא וּבְרָא, וּבְגִין דָּא שְׁמִיעָה בְּה תְלִיא, יִילִית תְּקוּנָא מְאֵלִין אַרְבַּע (אַתְוֹן) דְּלָא אַתְפְּלִין בְּה עֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאֵינּוֹן יו"ד ה"א ו"ו ה"א, וְאַרְבַּע אַתְוֹן דְּאֵינּוֹן יו"ה יִיאִיָּהוּ לָא אֶשְׁתַּנִּי בְּכָל אֶתֶר, אִיָּהוּ שְׁמַע לְשְׁמָאֵל לְיִשְׂרָאֵל, וְאַסְתַּפֵּל בְּמַזְרַח, וּבְדָרוּם אִיָּהוּ מְרַחֵף עֲלֵיהוּ, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (בְּרַאשִׁית א ב) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וּבְמַעַרְב אִיָּהוּ מְמַלֵּל עִמְהוֹן, שְׁנוּיִין אֵינּוֹן בְּמַאֲנֵי דְגוּפָא, אַבְל בִּיָּה לִית שְׁנוּיָא כְּלָל, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (מְלָאכִי ג ו) אֲנִי יו"ה לָא שְׁנִיתִי.

בִּיאור הַגְּרָא

מתחברין בחדא כו', אריה מהכא דכתיב יתר שאת ויתר עז כתרמומו בכירותא כהונתא ומלכותא, ומלכות בסטרא דגבורה איהו, ועל דא ראובן סתם, ואמר ר' אבא ראובן סתם דאתכליל בשמעון ולוי כו', ורואה לומר דכולל חגי' לכן נקרא בן סתם, דעמודא דאמלעיתא בן י"ה דכולל ימינא ושמאלא כנ"ל, והוא ג' סטרין ראובן שמעון לוי כמו שאומר שם וצפ' משפטים ושאר מקומות, והן כהונה מסטרא דכהן איש חסד, ומלכו בסטרא דגבורה, ובכורה מסטרא דעמודא דאמלעיתא בני בכורי ישראל, והוא נטיל ב' חולקין דלכן הו' ד' צתי דתפילין ולכן כתיב ב' פעמים יתר נגד בכורה, ושאת – כהונה, ושאר אהרן את ידיו, ועז – מלכות, ויתן עז למלכו, ולכן נקרא בן סתם בני בכורי ישראל, דכליל חגי' ג' סטרין, והוא לראיה שהוא בחוטמא דכליל ב' נוקבין דחוטמא חו"ג, ו' באמלעיתא עמודא דאמלעיתא, והוא דרום עמודא דאמלעיתא כנ"ל, וזה שכתוב ריח נוחה לה' שהוא יחודא דג' סטרין כמו שאומר בספר הבהיר ו' א' מאי דכתיב יברכך ה' וישמרך יאר ה' פניו אליך ויחונך יאר ה' פניו אליך וישם לך שלום, זה שמו של הקב"ה המפורש והוא שם של י"ב דכתיב יו"ה יו"ה יו"ה מלמד ששמו של הקב"ה שלשה חוילין כו' כ"ד שמות עם כל שם כו' כ"ד שמותיו של הקב"ה ג' פעמים ויהיו ע"ב שמותיו של הקב"ה היוצאים מן ויסע ויבא ויע, ומי הם אלה השרים, מלמד ששלשה הם, שהגבורה שר כו' ומימינו כו' ובאמלע כו', צעת שישאל מקריבין קרבן לפני אביהם שבשמים מתייחדין והיינו יחידו של אלקינו, ואמאי אתקרי קרבן אלף מפני שמקרב הכחות הקדושות כדכתיב וקרב אותם אחד אל אחד, לך לעז אחד וגו', ואמר לריח נוחה ואין ריח אלף באף ואין נשימה שהיא הריח אלף באף ואין נוחה אלף ירידה שנאמר וירד ומתרגמין ונחת, יורד ומתייחד בצורת הקדושות ההם ומתקרב ע"י הקרבן כו', ואמר תרין נוקבין אינון לקבל לזה כו' הוא ג"כ לראיה שהוא בעמודא דאמלעיתא, דרום, שהוא בריח התיכון ג"כ מלמטה למעלה, מן העולם ועד העולם, לזה ורחל, והוא בחוטם, שכל נקב הוא בנקבה, ב' נוקבין דחוטמא, ו' חוטמא באמלעיתא וכמו שאומר בזוהר חדש עיין שם, והוא בינייהם:

²⁶ א"ל ר"א אבא מנ"ל דאימא דאיהי לצפון בה תליא שמיעה. רואה לומר, רואה לידע האריך מרומז השמיעה עצמה בה, אע"ג דלאוין כבר רמזו בה מכל מקום גם השמיעה האריך מרומז בה, דראיה באבא דהוא אור הראשון, וריח בחוטם שהוא ברוח חיים באפיו וכמו שאומר לעיל ס"א א' ובזוהר חדש שם בארוכה וכמו שאומר לעיל בציהיר ואין נשימה שהיא הריח אלף באף ורוח חיים הוא עמודא דאמלעיתא, ודבור מלכות ג"כ ידוע, אבל שמיעה באימא מנ"ל:

²⁷ א"ל ברי חמשין כו'. רואה לומר דפסוק שמע ישראל הוא נ' תרעין יחודא דבוקר וערב, ב' פעמים כ"ה, כ"ה וכ"ה כמו שאומר לעיל בכמה מקומות בארוכה, והוא לראיה ששמע הוא צבינה, ואמר וישראל איהו כו' רואה לומר אע"ג שנאמר בישראל, הוא ג"כ בה, שהיא כלל ג' או"א וברא כמו שמפרש והולך, והוא צבינה, בן י"ה, ג' הנ"ל, והוא יחודא דפסוק זה ה' אלקינו ה' אלו ג' אחד, והוא בה צבינה בן י"ה אחד בה, וזה שאומר ובג"ד שמיעה בה תליא:

²⁸ לית תיקוונא מאלין ארבע אתוון כו'. רואה לומר ואלע"ג דארבע אתוון דהוי"ה ב' ד' תיקוונן ד' חושים אלו מכל מקום בכל אחד נכלל עשר ספירות דארבע אתוון דהוי"ה שהיא בכל תיקון מעשר תיקוונן הנ"ל כמו שאומר בכל תיקון ב' ד' גוונין דשערא וכמו שאומר למעלה בכל אחד ואחד כמו שאומר לקמן ק"ל א' יו"ה הוא כו' הוא אשתכח ב' ד' גוונין דשערא וד' גוונין דעינא וד' דלרין דלודנא כו' עיין שם נכלל ג"כ כל תיקון מעשר שהוא עשר אתוון דשמה מפרש כמו שמפרש והולך דלוינו כו' והוא אדם כמו שאומר לקמן ק"כ א' אינון רשימין בארבע אתוון דלוינו יו"ה מאי אדם כו' ועיין לעיל קכ"א א' עשר תיקוונן אלן כל תיקוונא אית לה ארבע שעורין דסלקין לעשר כגוונא דרשות היחיד דכחצו ארבעה וגבהו עשרה, ארבעה יו"ה, עשרה יו"ד ה"א ו"ו ה"א, ואמר זה כאן והאריך בזה מאד משום שרואה לפרש תיקוונן דפומא דהוא אדם דכליל הכל, שמה מפרש, כמו שאומר בזוהר חדש בארוכה:

²⁹ איהו לא אשתני כו'. רואה לומר דהוי"ה הוא בכל התיקוונן והוא לא אשתני, דהשתנות הוא באברי הגוף שזה רואה וזה שומע אבל בנשמתא לית שינויא דהיא רואה ושומע ומריח ומדבר הכל בכח אחד, וכן יו"ה דהוא נשמתא כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ב ושאר מקומות הרבה, ועיין לעיל סוף תיקון נ"ה ומה שבארנו שם בארוכה, וזה שאומר שינוין אינון במאני כו' ה"ד א"י ה' כו' שם הוי"ה לא כו', ואמר ה"ד ורוח כו' הוא לראיה שבדרום מרחק שנאמר ורוח שהוא רוחא דחוטמא ונאמר על פני המים שהם בדרום:

”ויבכל אבר ואבר דאיהו נר דכל פקודא, בעי בר נש לאמלכא לקודשא בריה דאיהו, ולתקנא ליה אתר דכיא ונקיאי לשריא ליה תמן, ובגין דא צריך בר נש לבערא מניה מכל אבר ואבר, כל מחשבין וכל הרהורין בישין דטנופין דאינון קליפין, וצריך לאוקדא לון בכל פקודין (כשרין), דשריין על כל אבר ואבר דאינון נרות, דכל פקודא נר אתקריאת, הדא הוא דכתיב (משלי ו כג) כי נר מצוה, נר יהוה נשמת אדם (שם כ כז), ובה צריך למיהוי (שם) חופש כל חדרי בטן, וילבערא מניהו שאור וחמץ מוץ ותבן, שאור וחמץ מן העסה (נ”א הטפה), מוץ ותבן מן החטה, לשריא תמן י”ה, י בעסה דאיהי טפה, ה בחטה, דאיהי לבערא חט מן ה’ דאשתארת סלת נקיה.

דכל פקודא דשריא על כל אבר ואבר אית לה שם ידיע, וכל חיילין ומשריין דמלאכין דתליין מניה, פלהו אתפנשו להווא אבר, ונטרין ליה מכל מרעין בישין, ומאן דחליף לון או קרא לון באבר דלאו דלהון, ולא אינון ממנן עליהו, איהו אכחיש סדורא דעובדא דבראשית, ולא מתפנשין לגביה, למלכא דשוי ממנן על מלכותיה, ופליג לון על כל אתר ואתר, ואמר לון אנת תהא ממנא על אתר כף וכף, ואנת כף וכף, ולכל חד שוי ליה באתר ידיע, ובמלה ידיע, לית ליה חלופי באתר אחרא.

[תיקוני זוהר – דף קכט ע”ב]

אבל קודשא בריה דאיהו דשולטנותיה בכל אתר פנשמתא דשולטנותה על כל אבר ואבר, מלא כל הארץ כבודו, בכל אתר דקרי ליה בר נש עני ליה, אלא אם ההוא (דף קכט ע”ב) אתר דההוא אבר איהו פגום בחובה דעביד בר נש, קודשא בריה דאיהו לא שריא בההוא אבר, דעליה אתמר (ויקרא כא יח) כל אשר בו מום לא יקרב. ואברין דבר נש פלהו אינון מסודרין על סדרי בראשית, ובגין דא אתקרי בר נש עולם קטן, ומאן דאמליך לקודשא בריה דאיהו על כל אבר ואבר, כאלו אמליך ליה על כל עלמא, ואגרא דבר נש דאמליך ליה על כל אבר ואבר לא אתייהיב רשו לגלאה, דאלין אינון טעמי מצוות דלא אתייהיבו לגלאה, בגין דלא יהא בר נש עובד לקודשא בריה דאיהו על מנת לקבל פרס, אבל ברי מלין אלין דלא צריכין לאתגליא, יהון טמירין בלבד, עלייהו אתמר (ישעיה כג יח) לאכול לשבעה וילמכסה עתיק, מלין עתיקין דלא אתמסרו לגלאה יהון טמירין בלבד.

ביאור הגר”א

⁷⁷ וככל אבר ואבר דאיהו כו'. רואה לומר כמו שמפרש והולך דאינון נר מצוה, רמ”ח פקודין ברמ”ח דברים, ומצוה הוא הו”ה כמו שאומר לקמן ק”ל א’ קל”ח א’ ושאר מקומות לכן צריך לאמלכא ליה בכל אבר, וכן נר הוא הו”ה כמו שכתוב נר ה’ כו’ כמו שמפרש והולך, והוא הגשמה דככל אבר נר ה’ נשמת אדם כמו שמפרש והולך, וזה שאומר ודא כו’ ומפרש והולך וצריך לאוקדא לון בכל פקודין כו’ כל חדרי בטן. שהו הרהורין מקורות לב:

⁷⁸ ולבערא מניהו כו’. דככל מצוה ביה ב’ דברים, מחשבה ועובדא שהו י”ה, וצריכין להיות שניהם נקיים, מחשבה דהוא טפה דמוחא עיסה – מן שאור וחמץ, ועובדא – מן מוץ ותבן, והן ב’ יצרים תאווני וכעסני, וכן המחשבה משניהם שלא יהיה לשום פניה מאחת מאלו, ועיין לעיל תיקון ט”ז חטה אילנא כו’ ואיהו לא עביד ליה מצוה שמורה ולא אפיק מתמן חלה כו’, טפה דא יו”ד עסה צריך לאפקא מיניה חלה ומיד חל ה”א על ההיא טפה ויהיב ליה זרע כליל מתרווייהו דאיהו וא”ו כו’, רואה לומר חלה הוא חל ה”א, והוא כמו באיש ואשה דאינון אבא ואמא של הולד שהו י”ה, באש ואש שהו נרות, וכן כאן במחשבה ועובדא דבר נש ושריא על האבר וא”ו, והאבר הוא ה”א, ונשלב השם, והוא”ו עכמו הוא הו”ה דשריא על מצוה דאיהו שכניתא, ה’ בתראה, ועיין לעיל תיקון ט”ז דהן ג’ פקודין של האשה, נר וחלה ושאור ותבן כו’ הוא דם נדה כו’ עיין שם, ואמר סלת נקיה כנ”ל בלא יצר הרע. ואמר דכל פקודא דשריא. חוזר לענין ראשון דפקודא דכל אבר הוא הגוף, ושם הו”ה דשריא על כל פקודא הוא הגשמה, דבה לית צינויא, דככל פקודא שריא שם הו”ה, ואמר אית לה שם ידיעה כו’ כמו שהשנינויים הם בצדדין שזה רואה וזה שומע כו’ כנ”ל, וכן הפקודין עצמן דכל פקודא הוא דבר אחר, זה להניח תפילין וזה לקרות קריאת שמע, אבל הו”ה שזה הוא בכל פקודין, ועיין לעיל סוף תיקון נ”ה ומה שבארנו שם, וזה שאומר וכל חיילין ומשריין כו’ ומאן דחליף לון כו’ וכמו שאומר שם עיין שם בדבריו, ואמר חיילין ומשריין. דיש שהן בקביעות יתדות המשכן, ויש שהן בהליכה ונסיעה אל אשר יהיה הרוח ללכת ולכו ובהנשא כו’, כמו שאומר בפ’ פנחס בצרכיה ומשריין הן המחנות ועיין לעיל קל”א ב’ ומה שבארנו שם, ואמר באתר ידיע ובמלה ידיע. אתר ידיע הוא האבר, ומלה ידיע הוא המצוה, וכן הוא בעולם דכל העולם הוא שיעור קומה אחת וכמו שמפרש והולך וצדיקין דבר נש כלהו כו’:

⁷⁹ ולמכסה עתיק מלין כו’. כמו שאמרנו (ילקוט שמעוני ישעיהו כג סימן תכה) ולמכסה עתיק דברים שכיסה עתיק יומיון כו’, וזה שאומר מלין עתיקין דע”י שהו רזין סתימין:

תא חזי כד בר נש מתעטף בעטופא דמצוה, ומנח תפלין, וקרי ליה בקריאת שמע, הא תקין ליה כרסיא בעטופא דמצוה, והא אוקמוהו י"והוכן בחסד כסא (שם טז ה), ובתפלין איהו מעטר ליה, הךא הוא דכתיב (יחזקאל כד יז) פארך חבוש עליך, י"וקרא ליה בקרא לשרייה על כרסיא דתקין ליה שמע ישראל, הכי קודשא בריך הוא מתקן ליה בההוא עלמא כרסיא ועטרה, י"וכמה דאיהו נחית ליה תמן, ויקום כרסיא בגיניה, ואמליך ליה על כל מלאכין (נ"א חיילין) ומשריין דתמן, הךא הוא דכתיב (בראשית א כו) וירדו בדגת הים ובעוף השמים וגומר, ורזא דמלה (שמואל א ב ז) כי מכבדי אכבד וכוזי יקלו.

וכמה דנחית (ס"א דמגנין) ליה בכמה נגונין דשירות תושבחות והודאות, הכי כד סליק לעילא פלהו חיוון דמרפבות, ומשריין דמלאכין קדישין, דחיות ואופנים ושפים, פתחין ליה (נ"א פרישן) גרפייהו בקדווא בנגווא לקבלא ליה, הא הךא אגרא דצלותא ותקונין דילה י"דאיהי פקודא חדא.

פקודא דברית מילה, בגזירו דערלה ופריעה, כמה דאיהו אעבר מההוא אבר כל אלין קליפין דאלהים אחרים, ותקין ביה אתר לשריא ביה שכינתא תמן, דאיהו אות ברית מילה, הכי קודשא בריך הוא פד נשמתייה סליקת לעילא, הךא הוא דכתיב (דברים ל יב) מי יעלה לנו ה שמימ ה, קודשא בריך הוא אעבר מניה כל מלאכי חבלה ומקטרגין דלא יקרבו לגביה בגין דשמא דיהו"ה שריא עליה דתשכח ליה באלין תיבין מ"י יעלה ל"נו ה שמימ"ה, ראשי תיבות מיל"ה, וסופי תיבות יהו"ה, בשמיה סליק לעילא נשמתייה, ובההוא זמנא יתקיים ביה (שם כח ז) וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך ויראו ממה, וכמה דאיהו מקבל עליה כל פקודין דעשה, בדחילו ורחימו, הכי אמליכין ליה לעילא חזילין ומשריין, על אלין עלמין י"דתקין ליה קודשא בריך הוא לעילא, ומקבלין ליה עלייהו בדחילו ורחימו דמאריהון.

ובזמנא דבר נש אשתדל באורייתא דאיהו אור, ובמצוה דאיהו נר, כאילו נהיר עמודא דעננא ביממא קדם יהו"ה, ועמודא דאשתא בליליא, י"הכי כגוונא דא כד אזיל לההוא עלמא, מה פתיב ביה (שמות יג כא) ויהו"ה הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך, ולילה בעמוד אש להאיר להם, י"למאן, לנשמה ורוחא ונפשא דיליה, דאינון לקבל כהן לוי וישראל, וכלא בזכו דאורייתא דאיהי אור ונר.

ביאור הגר"א

¹⁰⁰ והוכן בחסד כו'. עיין לעיל בהקדמה וברעיא מהימנא פ' פנחס ומה שצארנו סם וסם:

¹⁰¹ והרא ל' דישרי על כורסויא דתקין ליה בשמע ישראל. רואה לומר, בשמע ישראל קרא ליה דישרי כו':

¹⁰² וכמה דאיהו נחית ליה. רואה לומר בקריאת שמע. ויקום בגיניה. רואה לומר זבלותא, וכנגדן קב"ה אמליך ליה על כל משריין, וכל משריין יקומו לקבלא ויעבדו אותו כמו שהוא קם זבלותא ועובד אותו בהפלה. כמו שאמרו (תענית ז ע"א) ולעבדו כו' איזה עבודה כו':

¹⁰³ דאיהו פקודא חדא. חשיב לכל ד' פקודין פקודא חדא. שהן תיקונין דפקודא חדא שהיא זבלותא, כמו שאמרו (ברכות יד ע"ב) הרואה לקבל עול מלכות שמים שלמה כו', וליינת ג"כ כמו שאומר ברעיא מהימנא סוף פ' שלח והן תיקונין דשם הוי"ה כסדר לינת וכמו שאומר לעיל בהקדמה ולכן הן תיקונא חדא וכן דפקודא דמילה דג"כ שם הוי"ה ביה כמו שדפרכ' והולך ה"ד מי יעלה כו'. בסופי תיבות, והן בגזירו דערלה ופריעה כמו שדפרכ' והולך, וכמו שאומר לעיל תיקון ל"ז דערלה הן ג' ופריעה רביעית ואז שריא ביה הויה ועיין סם בדבריו, וזה שאומר בגין דשמא דה' שריא עליה דתשכח ליה כו':

¹⁰⁴ דתקין ליה קב"ה כו'. הן שאמרו (משנה עוקצין ג יב) כל כליק כו':

¹⁰⁵ הכי כג"ד כל אזיל כו'. עיין זוהר חדש פ' אחרי מות בארובה:

¹⁰⁶ למאן לנשמתייה כו' דאיונו כו'. רואה לומר דכתיב להם, והם לנר"ן, ואמר דאיונו לקבל כו' כמו לפני ישראל שהיו צהן כהנים לויים וישראלים, וכלן דפסוק זה כמו שאומר בפ' בשלח מ"ו ב' א"ר יצחק היינו דתנן שכינתא זבלותא נטלא, הולך לפנייהם יומם לא אצרהם, דעמוד ענן לא יצחק, לנחותם הדרך לא יעקב דכתיב ביה ויעקב הלך דלרכו כו', א"ר חייא הכי אוקימנא וה' הולך לפנייהם דעמוד ענן יומם לא אצרהם, ולילה דעמוד אש לא יצחק, ואי הכי יעקב און הוא, אללא זבלה קדמאה אתמר ותמן שארי כמה דכתיב וה', ורואה לומר דה' הוא כליל דתריין סטריין, וזה שכתוב וה' הולך כו' – דתריין סטריין אליו, דת"ת יעקב הוא כלילו דתריין סטריין חו"ג, וכן לילה שכינתא כלילו דכולא עיין סם, והן נגד כהנים לויים וישראלים, ונר"ן, ולכן זכה דתריין אליו תורה ומצוה – להאיר לג' נר"ן, דישראל הוא כלילו דתריין כנ"ל, וזה שאומר וכלא בזכו דאורייתא דאיהי אור ונר. ואמר וכל מאן דנטייר כו'. ג' דברים כמו שכתוב (ישעיהו נח יג) וקראת כו', (שם) ולקדוש ה' מכוזב כו', (שם) מעשות דרכיך כו', וזכור ושמור אחד הן. והן שם הוי"ה, כבוד ועונג – י"ה, וזכור ושמור – ו"ה, וכן בכל פקודא ופקודא:

וְכָל מֵאן דְּנִטְרִי שְׁבֵת וְאוֹקִיר לִיהּ וּמְעַנְג לִיהּ בְּגִין יִקְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִיהּ אַתְר לְעֵילָא בְּנִיחָא דְלָא טְרַח בִּיהּ, וְנַח תַּמָּן מְכַל טְרַחָא דְהָאֵי עֲלֵמָא דְטְרַח בְּכַמְה גְּלַגּוּלִין וְעוּבְדִין, בְּרִי תָא חֲזִי, כֹּל פְּקוּדִין אֲלִין תְּלִין בְּדִיוֹקְנָא דְמִלְכָא, וְאִית פְּקוּדִין דְאִינוּן עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרַס, וְתְלִין מְדִיוֹקְנָא דְהָהוּא נַעַר דְלְעֵילָא, וְצָרִיךְ לְפָרְשָׁא כֹּל פְּקוּדִין (דף קל ע"א) דְאִינוּן בְּדִיוֹקְנָא דְמִלְכָא.

אִית (אֲלִין) דְתְלִין מְרִישָׁא, וְאִית (וְאֲלִין) דְתְלִין בְּעֵינִין, וְכַמְה מְלֶאכִין וּמְשָׁרְיִין עֲלֵאִין וְדִאִינוּן עֵינֵי יְהוּ"ה מְמַנָּן עֲלֵיהוּ, וְאִית פְּקוּדִין דְתְלִין מִן אוּדְנִין, וְכַמְה מְלֶאכִין דְאִתְקְרִיאוּ אֲזַנֵי יְהוּ"ה מְמַנָּן עֲלֵיהוּ, וְאִית פְּקוּדִין דְתְלִין מְאֲנָפִין, וְכַמְה מְלֶאכִין דְאִתְקְרִיאוּ פְּנֵי יְהוּ"ה מְמַנָּן עֲלֵיהוּ, דְאִתְמַר בְּהוּן (יְחֻזְקָא ל א ו) וְאַרְבַּעַה פְּנִים לְאַחַד, וְאִית פְּקוּדִין דְתְלִין מְחֻטְמָא, וְכַמְה מְלֶאכִין דְאִתְמַר בְּהוּן (תְּהֵלִים קד ד) עוֹשֶׂה מְלֶאכִיו רֹחוֹת מְמַנָּן עֲלֵיהוּ, וְאִית פְּקוּדִין דְתְלִין מְפִימָא, וְכַמְה מְלֶאכִים דְמְמַנָּן עַל קְלִין דְאוּרִייתָא וְעַל דְבוּרִין, דְאִתְמַר בְּהוּן (קְהֵלֶת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְבַר, וְאִית פְּקוּדִין דְתְלִין מִיְדוּי דְמִלְכָא, וְכַמְה מְלֶאכִין מְמַנָּן עֲלֵיהוּ דְאִתְקְרִיאוּ יְדִין, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (יְחֻזְקָא ל א ח) וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת כְּנַפְיָהֶם, וְאִית פְּקוּדִין דְתְלִין מְגוּפָא וְיִסְכְּעֵנְבִין דְאִתְכְּלָא.

אָמַר לִיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְהָא לְעֵילָא הָא אוֹקְמוּהָ דְלִית גּוּף וְלִית גּוּיָה, אָמַר לִיהּ בְּרִי, לְעֵלְמָא דְאִתִּי אִתְמַר דְאִיהִי אִימָא עֲלָאָה, אַבְל לְתַתָּא אִית גּוּפָא בְּעֵלְמָא דִין דְאִיהִי שְׁכִינְתָא תַתָּאָה, וְגוּפָא אִיהִי אוּרִייתָא, דְמִינָה תְלִין כֹּל פְּקוּדִין, וְאִית פְּקוּדִין דְתְלִין מְאוּת בְּרִית, וְכַמְה מְלֶאכִין מְמַנָּן עֲלֵיהוּ דְאִתְקְרִיאוּ מְאָרִי דְאוּתוֹת, דְאִתְמַר בְּהוּן (בְּרַאשִׁית א יד) וְהָיוּ לְאוּתוֹת, וְיִוְעֲלֵייהוּ אִתְמַר לְמִשְׁה (שְׁמוֹת ג יב) וְזֶה לָךְ הָאוֹת, וְהָאֵי אִיהוּ אוֹת דְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם מְמַנָּן עֲלֵיהּ, וְאִית פְּקוּדִין דְתְלִין בְּרִגְלִין, וְכַמְה מְלֶאכִין מְמַנָּן עֲלֵיהוּ, דְאִתְמַר בְּהוּן (יְחֻזְקָא ל א יד) וְהַחַיּוֹת רְצוּא וְשׁוֹב, וְאִתְמַר בְּהוּן (שֵׁם ז) וְרִגְלֵיהֶם רִגְלֵי יִשְׂרָאֵל, וְהֵכִי תְלִין כְּלָהוּ מְגוּפָא, בְּשַׁעְרָא דְתְלִיא מְרִישָׁא, וְיִכְל נִימָא וְנִימָא אַחֲזִי דְאִיהוּ מְלֶאךָ דְתְלִיא מְרִישָׁא.

וְכָל מֵאן דְּפִשְׁע בְּפְקוּדָא, כְּאֵלוּ פִשְׁע בְּדִיוֹקְנָא דְמִלְכָא, וְזַכָּאָה נְשַׁמְתָּא דְאִיהִי בְּדִיוֹקְנָא דְמְאָרִיָּה, דְמְקַיִים פְּקוּדִין אֲלִין, דְמִינָה תְלִין כֹּל מְלֶאכִין אֲלִין דְאִתְקְרִיאוּ עֵינֵי יְהוּ"ה אֲזַנֵי יְהוּ"ה, וְכָל תְּקוּנִין וְחִיילִין וּמְשָׁרְיִין דְגוּפָא דְלְעֵילָא, וְכַד סְלַקְתָּ נְשַׁמְתָּא כֹּל אֲלִין חִיילִין סְלַקִין עִמָּה, וְכַד נְחַתָּא כֹּל אֲלִין חִיילִין נְחַתִין עִמָּה, אִיהִי סֵלֶם, וְהִנֵּה מְלֶאכִי אֱלֹהִים (בְּרַאשִׁית כח יב) סְלַקִין וְנְחַתִין בָּהּ, וְיִכְּה מְמַשׁ, וְכַד סְלַקָּא, קָלָא נְחִית בְּרוּמֵי רְקִיעִין לְכָל חִיילִין וּמְשָׁרְיִין, הָבוּ יִקְרָא יִלְדִיוֹקְנָא דְמִלְכָא.

וְכַמְה מְצוּה דְכָל פְּקוּדָא, בִּיהּ שְׁרִיא יְהוּ"ה, הוּא אֲשַׁתְּפַח בְּכָל אַבְר וְאַבְר, הוּא אֲשַׁתְּפַח בְּאַרְבַּע גּוּוּנִין דְשַׁעְרָא וּבְאַרְבַּע גּוּוּנִין דְעֵינָא, וּבְאַרְבַּע אֲדָרִין דְאוּדְנָא, וּבְאַרְבַּע גּוּוּנֵי דְאַנְפִין, וּבְקָלָא וּבְדְבוּרָא וּבְקְרִיאָה וְאַמִּירָה, וּבְכָל אַבְר וְאַבְר דְגוּפָא אִיהוּ יְהוּ"ה, מְמַנָּא עַל כָּל מְצוּה וּמְצוּה, דְבִיהּ מְצוּה בְּאִתְ בִּישׁ, מִ"צ י"ה, פִּיץ ו'ה, הָא

בִּיאור הגר"א

^{טו} דִּינִין עֵינֵי ה'. כְּמוֹ שְׁכַחוּב (זְכַרְיָה ד י) עֵינֵי ה' הֵמָּה כו', וְכֵן פְּנֵי ה' כְּחוּב זְכַמְה מְקוּמוֹת, וְלִכְּן לֹא אָמַר בְּהוּן הַה"ד כו':
^{טז} כְּעַנְבִין לְאִתְכְּלָא כו'. רוּכָה לוֹמַר כִּי הַגּוֹף בְּעַלְמוֹ הוּא הַתּוֹרָה, שְׁכוּלָל כֹּל הַמְּאוּת, וְאִבְרִים לְתַלְמִין מְגוּפָא הֵן הַמְּאוּת לְתַלְמִין בְּאוּרִייתָא וְכֵן שְׁאוּמַר לְעֵיל ב' א' וְעוּד אֲלִין לְעַסְקִין בְּאוּרִייתָא לְשִׁמָּה, וְנִטְרִין פְּקוּדָהּ לְדִינוּן תְּרִי"ג מְאוּת לְתַלְמִין מִשָּׁם הוּי"ה כְּעַנְבִין בְּאִתְכְּלָא כו', וְזֶה שְׁאוּמַר לְמַטָּה וְגוּפָא אִיהוּ אוּרִייתָא דְמִינָה כו', וְהַכֹּל בְּשִׁכְיֵנָה תַתָּאָה לְאִיהִי גּוּף לְקַבְ"ה כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל תִּיקוּן כ"ב, וְזֶה שְׁאוּמַר אַבְל לְתַתָּא אִית כו':

^{טז} וְעֵלְיָהוּ אִתְמַר לְמַשָּׁה כו'. לְאִיהוּ נִקְרָא זֶה, דְבִיהּ תְלִיא י"ב מְזוּלוֹת כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל ל"ב א' דְמַסְטֵרָא דְהָאֵי אוֹת אָמַר לְמַשָּׁה זֶה כֹּךְ הָאוֹת, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרֵי עֶשְׂרֵי מְזוּלוֹת כו' מְתַמֵּן הוּוּ יִרְחִין תְּרִין עֶשְׂרֵי שְׁבַטִים נְשַׁמְתִין לְהוּוּן, וְזֶה שְׁאוּמַר וְהָאֵי אִיהוּ אוֹת לְכָל אַבְר כו':

^{טז} וְכָל נִימָא וְנִימָא כו'. עֵינִין לְעֵיל רִישׁ תִּיקוּן י"ח וְהֵא שְׁבַחְרֵנוּ שָׁם:

^{טז} זֶה מְמַשׁ. רוּכָה לוֹמַר בְּנְשַׁמְתָּא לְאִיהִי סוּלָם כְּנ"ל:

^{טז} לְדִיוֹקְנָא דְמִלְכָא. לְאִיהוּ שָׁלֶם כְּכֹל פְּקוּדִין לְתַלְמִין דְדִיוֹקְנָא דְמִלְכָא כְּכֹל תִּיקוּנֵי הַג"ל:

^{טז} מְאוּת לְכָל פְּקוּדָא זִיה שְׁרִיא הוּי"ה. כְּנ"ל דְכָל פְּקוּדָא שְׁרִיא שָׁם הוּי"ה, וּמְפָרֵשׁ וְהוּלְךְ הוּא אֲשַׁתְּכַח כְּכֹל אַבְר וְאַבְר הוּא אֲשַׁתְּכַח כו' בְּד' גּוּוּנִין כְּכֹל אַחַד וְאַחַד כְּמוֹ שְׁמַפְרֵשׁ וְהוּלְךְ, וְחוּר וּמְפָרֵשׁ כְּכֹל, דְכָל פְּקוּדָא לְכָל אַבְר זִיה הוּי"ה, דְמְאוּת אוֹתוֹת הוּי"ה כְּמוֹ שְׁמַפְרֵשׁ וְהוּלְךְ מְאוּת בְּאִת ב"ש כו':

מְצוּה יְהוֹה, מִצְפָּן, יְהוֹה בְּאֵת בִּשׁ מִצְפָּן. וְכָרִי, כָּל אֲכָרִין אֲתֻקְרִיאוּ כְּנוּיִין לְשֵׁמָא דְיְהוֹה, וְכָל מְלֻאכִין דְּתַלְיִין מִהֵוּא אֲבָר כְּלָהוּ סְלֻקִין וְנַחְתִין בְּשְׁלִיחוּתֵיהּ, וְכָל מָאן דְּקָרָא לְמְלֻאכִין וְלְכְנוּיִין וְלֹא בְּהֵוּא אֲבָר דְּמִמָּנָא עָלֵיהּ, לִית סְלִיק פְּעוּלָה בִּידוּי. [תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף קַל ע"ב]

יְבִרִישָׁא אִיהוּ כְּנוּיָא דְשֵׁם אֱהִי'הּ, יְבִיכָל מְלֻאכִין, וּמִמָּנָן דְּהוּיּוּת, מִהֵכָא תְלִינ, וְכִי שְׁאֲלִין מְלֻאכִין אִיָּה מְקוּם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, יְבִיא'הּ רְשִׁים בְּאֱהִי'הּ, יְבִיתְמָן הִי'הּ דְּסְלִיק בְּחוּשְׁבֹן כ' דְּאִיהוּ כְּתָר, יְבִיא'הוּ רְשִׁים בְּאִי'ב ג'ד ה'ו ז'ח ט'י, יְבִיא'הִי'הּ אֵל'ף ה'א יו'ד ה'א אִיָּהוּ רְזָא דְעֵשֶׂר אֲתוּוֹן מְעִילָא לְתַתָּא, הֵאִי אִיָּהוּ כְּתָר בְּרִישׁ כְּלָהוּ שְׁמֵהֶן, יְבִיחְעִילָא מְנִיָּה יו'ד ה'י וְאִי'ו (נ'א וי'ו) ה'י, אֵל'ף דְּלִית נו'י'ן יו'ד, לְעִילָא מְנִיָּה יו'ד ה'א וְאִי'ו ה'א, וְכָלָהוּ סְלֻקִין לְאַרְבַּעִין וְתַרִין אֲתוּוֹן, וְאַלִין אִינוּן אֲתוּוֹן דְּאֲתְבְּרִיאוּ בְּהוּן יְבִישְׁמִיא עֲלֵאִין, וְאַרְצוֹת הַחַיִּים, דְּאַלִין אֲתֻקְרִיאוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם, וּמָאן דְּבָרָא בְּהוּן כְּלָא, אִוּמָנָא דְכָלָא, עֲלֵת הָעֲלוֹת מִתְעַלָּה עַל כְּלָא, הוּא בְּרִיךְ לְכָלָא, וְלְעִילָא מְכַל בְּרַכָּאן, הָדָא הוּא דְכָתִיב (נַחֲמִיָּה ט ה) וּמְרוּמִם עַל כָּל בְּרַכָּה וְתַהֲלָה, וְלֹא צְרִיךְ אִיָּהוּ בְּרַכָּאן מֵאַחְרָא, דְּלִית (דָּף קַל ע"ב) עָלֵיהּ מָאן דְּאַשְׁפַּע לֵיהּ.

בְּרִי אִית פְּקוּדִין דְּתַלְיִין בְּרַגְלִין, דְּאֲתַמַּר בְּהוּן (יַחְזַקְאֵל א ז) וְרַגְלֵיהֶם רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל, (שֵׁם יז) עַל אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶם, בְּלִכְתָּם יִלְכוּ, יְדָא אֲדַנְי, דְּעָלֵיהּ אֲתַמַּר (תַּהֲלִים פֵּה יד) צְדָק לְפָנָיו יִהְיֶה וְיִשָּׁם לְדַרְךְ פְּעַמְיוֹ, וְאִינוּן מָאֵת אֲדַנְיִם לְמָאֵת הַכְּכָר, דְּנַחְתִין לְמָאֵה בְּרַכָּאן, וְדָא ק' מִן צְדָקָה יְבִיא'הִי צְלוֹתָא, צ' תְּשַׁעִים אֲמָנִים, ד' אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת, ק' מָאֵה בְּרַכּוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְהֵאִי צְדָקָה אִיָּהִי אִימָא עֲלָאָה, צְדָק אִימָא תַתָּאָה, דְּאֲתַמַּר בְּהַ (שֵׁם) צְדָק לְפָנָיו יִהְיֶה, (יִשְׁעִיָּה מֵא ב) צְדָק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, דָּא דִּינָא וְדָא רַחֲמֵי, יְבִיצְדָק אִימָא תַתָּאָה, צְדָקָה אִימָא עֲלָאָה.

כָּל פְּקוּדִין דְּהִלִּיכָה תְלִינ בְּרַגְלִין, כְּגוֹן הִלִּיכָה לְבִי כְּנִישְׁתָּא, הִלִּיכָה לְבְרִית מִלָּה, הִלִּיכָה לְמַת מְצוּהָ, אִוּ אִלְכָּל הִלִּיכָה דְּמְצוּהָ, וְהֵאִי פְקוּדָא דְּבְרִית מִלָּה תְלִיָּא בְּצַדִּיק, וְצְדָקָה בִּידִין, וְכֵן תְּפִלִּין תְלִינ בְּרִישָׁא וּבִידָא שְׁמָאֵלָא, צִיצִית עַל כְּתָפָא, מְצוֹת לְלִמּוּד וְלְלִמְד בְּפוּמָא, וְכֵן צְלוֹתִין תְלִינ בְּפוּמָא, וְהֵכִי מְצוֹת שׁוּפָר בְּרוּחָא

בִּיאור הַגְּרָא

^{ככ} רִישָׁא אִיָּהוּ כְּנוּיָא דְשֵׁם אֱהִי'הּ. דְּרִישָׁא הוּא כְּתָר כְּמוּ שְׁאוּמַר לְעִיל סוּף תִּיקוּן כ"ב עֵינן שֵׁם, וְזֵה שְׁאוּמַר וְכִיָּה כו' וְתַמְנָן הִיָּה כו':
^{כד} וְכָל מְלֻאכִין וּמִמָּנִין דְּהוּיּוּת כו'. עֵינן לְעִיל קכ"א ב', אֱהִי'הּ עַל הוּי'הּ כו' אֱהִיָּהּ אַחְזִי כו':
^{כז} אִיָּה רְשִׁים כו'. רוּחָה לוּמַר, דְּכִיָּה אֲוִתוּת אִי'הּ, וְכָל סְלִיקַת שְׁכִינְתָּא לְתַמְנָן שְׁאֲלִין אִי'הּ מְקוּם כְּבוֹדוֹ, וְכְמוּ שְׁאוּמַר לְעִיל רִישׁ תִּיקוּן ל' עֵינן שֵׁם, דְּאִי'הּ הוּא ג'ר, י"ה – חו"ב, א' – כְּתָר, וְה' הוּא שְׁכִינְתָּא תַתָּאָה לְסְלִיקַת תַּמְנָן וְאִיָּהִי רְבִיעֵאָה לְכָל תַּלְתָּ:
^{כח} וְתַמְנָן הִיָּה כו'. וְאַלְפָּה דְּכִיָּה הוּא אַחְזִי עַל עֲלֵת הַעֲלוֹת, דְּכִיָּה אַחַד מְכַל כָּד:
^{כט} אִיָּהוּ רְשִׁים כו'. רוּחָה לוּמַר עַד אֲוִת וְאִי'ו הוּא חוּשְׁבֹן אֱהִי'הּ, וְד' אֲוִתוּת אַחְרוּנוֹת הוּא חֲשַׁבּוֹן חֲלוּפָא דְּאֱהִי'הּ, וְהֵן קוּ הַמְדָּה, דְּזו"נ דְּהֵן בְּכַתָּר כְּמוּ שְׁאוּמַר צ' בְּרַשִׁית וְשֵׁר מְקוּמוֹת, וְהֵן ד'ו, ו'ד, ו' אֲוִתוּת בְּכּוּרָא, וְד' אֲוִתוּת בְּנוּק':
^ל אֱהִי'הּ אַלְפָּה כו'. רוּחָה לוּמַר, אֱהִיָּהּ הוּא כְּתָר בְּרִישׁ כָּל עֵשֶׂר סְפִירוֹת, דְּכָל סְפִירָה הוּא כְּתָר, כָּל סְפִירָה הוּא כְּלִיל מְעַשְׂר סְפִירוֹת, וְיִקוּ"ק הוּא מַחְכְּמָה וְלַמְטָה וְהוּא כְּתָר בְּכָלָהוּ, וּמְפַרְשׁ וְהוּלְךְ הַאִיךְ הוּא בְּכָלָהוּ וְאֲמַר אַלְפָּה כו' בְּעֵשֶׂר אֲוִתוּן כְּסֻדְרָא, וְזֵה שְׁאוּמַר מְעִילָא לְתַתָּא הֵאִי אִיָּהוּ כו':
^{לכ} וְלְעִילָא מִיָּנִיָּה כו'. עֵינן מַה שְׁבָאֲרַנוּ לְעִיל קי"ט א' עֵינן שֵׁם בְּדְבָרֵינוּ:
^{לד} שְׁמִיא עֲלֵאִין כו'. רוּחָה לוּמַר בְּעֵשֶׂר סְפִירוֹת דְּאִכִּלוֹת וְעֵינן מַה שְׁבָאֲרַנוּ שֵׁם:
^{לז} דָּא אֲדַנְי. כְּמוּ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ דְּכַתִּיב לְדָק לְפָנָיו כו', וְרַגְלֵי נְקָרָא כָּף הַרְגַל שְׁעִלְיוּ מֵהַלְךְ, שְׁלַמְעֵלָה מִמְנוּ נְקָרָא שׁוּק, וְעִלְיוּ נִאֲמַר מִיּוֹסְדִים עַל אֲדַנְי פִּז, וְהוּא אֲדַנְי וְהֵן הַאֲדַנְיִם לְקַרְשִׁים, וְזֵה שְׁאוּמַר וְאִינוּן מֵאֵת אֲדַנְיִם כו', וְאֲמַר אֲדַנְי פִּז – דְּפִז הוּא לְבִנָּה, אַחְרוּסִים דִּילָהּ, וְזֵהוּ עַל אֲרַבְעַת רְבִיעֵיהֶם – ד' אֲוִתוּת אֲדַנְי, וּמְפַרְשׁ בְּמַעֲשֵׂה מַרְכָּבָה דְּהוּן תְּרִיסַר גְּלַגְלִים דְּפ' פְּקוּדֵי, וְהֵן תְּרִיסַר אֲוִתוּן דְּשֵׁם אֲדַנְי, וְמֵאֵה אֲדַנְיִם הוּא בְּד' שֵׁל אֲדַנְי שְׁהוּא קוּף כְּמוּ שְׁאוּמַר לְעִיל ק"כ ב', וְהֵאִי אֲוִת רְבִיעִית שְׁבָה שְׁכּוּלָה מְכַל ג' אֲוִתוּן אֲנִי' – ג'ר, וְכֵה ק' בְּרַכּוֹת:
^{לח} דְּאִיָּהִי כְּלֹתָא. רוּחָה לוּמַר דְּקָה, לְכָלָתָא הוּא לְעִיל דְּקָה לְעִיל דְּאִיָּהוּ דְּקָה, ח"י בְּרַכָּאִין, וְכְמוּ שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים כד יג) וְשָׂכַב בְּשִׁלְמָתוֹ וּבְרַכְךָ, וְכָּד תְּהִיָּה לְדָקָה כו', וְהוּא בְּכָלָתָא כִּי הֵאִי כְּסוּתָה לְכָדָה לְכִיָּת שְׁמַלְתוֹ לְעוּרוֹ תְּפִלִּין בְּמָה כו'. וְאֲמַר ה' חֲמִשָּׁה כו'. שְׁהוּא קְרִיאַת הַתּוֹרָה דְּהוּא בְּכָלָתָא, וְעֵינן מַה שְׁבָאֲרַנוּ לְעִיל תִּיקוּן י"ח וּבְלִיקוּטִים שֵׁם:
^{לז} לְדָק אִימָא תַתָּאָה לְדָקָה כו'. לְדָקָה הוּא בְּדִינָא כְּמוּ שְׁכַתּוּב (וִיקָרָא יט טו) בְּלָדָה תִּשְׁפּוּט כו', (וִיקָרָא יט לו) אֲבַנֵי לְדָק מֵאֲזַנֵי לְדָק כו', שְׁלָא תִּשְׁפּוּק מִדִּינָא לְכָר, מַה שְׁאִין כֵּן לְדָקָה דְּהוּא רַחֲמִים, לֹא כְּמַדַּת הַדִּין, וְהוּא בְּה"א שְׁהִיא פְּתוּחָה לְקַבֵּל שְׁצִים, הֵאִי לְכָס זְרַע:

דְּנֻשִׁיב בִּיהַּ בְּפוּמָא, וְהוּא רוּחָא אַתְעֵבִיד קְלָא, וְכֵן קְרַבְנִין דְּאִינוּן רִיחַ נִיחַח לִיהוּ'ה תְּלִיין בְּחוּטְמָא, יְלִינְאָעִי בּוּסְמִין דְּאַבְדְּלָתָא, וְכֹל דִּינִין תְּלִיין בְּדַבְרָא, וְכֵן בְּעֵינִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מְאָרִי מְתַנִּיתִין אִין לְדִיין אֶלָּא מַה שְּׁעִינִיו רֹאוּת.

וְאִית פְּקוּדִין דְּתְלִיין בְּשִׁמְיָהּ כְּגוֹן קְרִיאַת שְׁמַע, אוּ פְּקוּדִין אַחְרָנִין, דְּאַתְמַר בְּהוּן אִם הַשְּׁמִיעַ לְאֲזִנוּ יֵצֵא, וְכֵן תְּקִיעַת שׁוּפָר, סוּף סוּף בְּאֵלִין אַבְרִין תְּלִיין כֹּל פְּקוּדִין, יְלִינְאָלָּא פְּקוּדָא דִּירָאָה וְאַהֲבָה אֵלּוּ תְּלִיין בְּמוּחָא וְלִבָּא, וְכֹל פְּקוּדִין דְּעֵשִׂיָּה כְּגוֹן סוּפָה וְלִלְבַּב תְּלִיין בִּידִין, וּבְאֵלִין תְּקוּנִין (ס"א פְּקוּדִין) צְרִיף בְּרַשׁ לְאַשְׁתְּמוּדְעָא כֹּל מְלֶאכְיָא דְאַתְקְרִיאוּ עֵינֵי יְהוּ'ה אֲזִנֵי יְהוּ'ה, וְאִינוּן דְּאַתְמַר בְּהוּן (תְּהִלִּים קד ד) עוֹשֵׂה מְלֶאכְיָו רַחוּת י"ה (מְשֻׁרְתִּי אֵשׁ לוֹהֵט), דְּתְלִיין בְּחוּטְמָא, וּמְלֶאכְיָין דְּאַתְמַר בְּהוּן (קְהֵלֶת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיף אֶת הַקּוֹל דְּתְלִיין בְּקָלָא, וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָר (שֵׁם) דְּתְלִיין בְּדַבְרָא, וּמְלֶאכְיָין דְּתְלִיין בְּעֵשִׂיָּה, כְּגוֹן וִידֵי אָדָם (יִחְזַקָּאל א ד), וּמְלֶאכְיָין דְּאַתְקְרִיאוּ אוֹתוֹת, דְּתְלִיין בְּצַדִּיק דְּאַתְמַר בְּהוּן (יִרְמִיָּה י ב) וּמְאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אֵל תִּחַתּוּ, וּמְלֶאכְיָין דְּתְלִיין בְּרַגְלִין, דְּאַתְמַר בְּהוּן (יִחְזַקָּאל א יד) וְהַחַיּוֹת רְצוּא וְשׁוֹב, יְלִינְעוּנְעוּעָא דְכֻלְהוּ יְהוּ'ה, יְלִינְצְרִיף לְמַנְדַּע נְקוּדָה דִּילִיָּה, בְּכָל אַבְרָא וְאַבְרָא נְקוּדָה דְאַתְחַיִּיב לְמְלֶאכְיָא דְאִיהוּ (אוּר) מִיָּם, וְלְמְלֶאכְיָא דְאִיהוּ אֵשׁ, וְלְמְלֶאכְיָא דְאִיהוּ רוּחַ, יְלִינְדְּכָל נְקוּדִין אִינוּן אֶשָּׁא וְרוּחָא וּמִיָּא, מְלָכּוֹת עֶפְרָא מְאָנָא דְכֻלְהוּ עֶלְאִין דְּתְלִיין מְסַפִּירִין, יְלִינְוִלְתָּתָא הִכִּי אִית מְלֶאכְיָין דְּתְלִיין מְסַפָּא וּמְלֶאכְיָין וְאוּפִין, דְּמַתְמֵן נְשָׁמָה וְרוּחָא וְנִפְשָׁא, גּוּפָא מְאָנָא דְכֻלְהוּ, מִיכָא'ל אִיהוּ מִיָּא, וְאִיהוּ מְמוּנָה עַל יָמָא, וּבְגִין דָּא כֹּד אַעֲבַר מִשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּיָמָא, בִּיהַּ שְׂבַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, יְהִדָּא הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת טו יא) מִ י כ מוֹף בָּא לִים יְהוּ'ה, גְּבִרְיָא'ל מְמוּנָה עַל אֶשָּׁא, אוּרִיָּא'ל עַל רוּחָא, רְפָא'ל עַל עֶפְרָא, מְאֵלִין תְּלִיין כְּמָה רַבִּי רַבּוּן דְּמְלֶאכְיָא דְּתְלִיין מְנִיָּהוּ.

בְּרִי, אַגְרָא דְאֵלִין פְּקוּדִין דְּתְלִיין בְּאֵלִין אַבְרִים, הוּא דְמָאן דְּמִיחַד לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, בְּשְׂכִינְתִּיהַּ בְּהַאי עֶלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְזוּוּג לִיהַּ יְמִי כְּבַת זוּגִיָּה לְהַהוּא עֶלְמָא, וּמָאן דְּקָרִיב לִיהַּ לְשְׂכִינְתִּיהַּ קְרַבְנָא, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְקָרֵב לִיהַּ בְּבַת זוּגִיָּה, וּמָאן דְּעֵבִיד לִיהַּ בִּי מְקָדְשָׁא, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (שֵׁם כה ח) וְעֵשׂוֹ לִי מְקָדֵשׁ, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא עֵבִיד לִיהַּ בְּהַהוּא עֶלְמָא בֵּית לְדִיָּרָא (לִיהַּ) תְּמֵן דְּאִיהוּ יְמִיבְּקָדֵשׁ קוּדְשִׁין, וּמָאן דְּעֵבִיד לִיהַּ סְכָה, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְסַכֵּף עַלִּיהַּ בְּהַהוּא עֶלְמָא, וְאִגִּין עַלִּיהַּ מְכָל מְלֶאכְיָין חַבְלָה כֹּד נְפִיק מְהַאי עֶלְמָא וְאֲזִיל לְהַהוּא עֶלְמָא.

[תִּיקוּנֵי זוּהַר – דָּף קְלָא ע"א]

וְכֹל מָאן דְּמְבַרֵּךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וּמְקָדֵשׁ לִיהַּ בְּצִלּוֹתִיהַּ בְּהַאי עֶלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְבַרֵּךְ לִיהַּ בְּהַהוּא עֶלְמָא, וּמְקָדֵשׁ לִיהַּ, וְלִית קוּדְשָׁה (דָּף קְלָא ע"א) פְּחוּת מְעַשְׂרָה, אוּף הִכִּי עֵבִיד לִיהַּ קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא

בִּיאור הַגְּרָא

^ל וְאֵעִי בּוּסְמִין דְּאַבְדְּלָתָא. רוּחָה לּוּמַר בְּחוּטְמָא:

^ל אֶלָּא כֹּל פְּקוּדָא דִּירָאָה וְאַהֲבָה כו'. רוּחָה לּוּמַר לֹא אִינוּן תְּלוּיין בְּאַבְרִים אֶלָּא בְּאַבְרִים פְּנִימִים דְּהֵן גְּסַתְרוֹת וְעִיין צְרַעִיא מְהִימְנָא פ' נְשָׁא ק"ב ב' ז':

^ל *מְשֻׁרְתִּי אֵשׁ לוֹהֵט. לֹא גְרַסִּין וְעִיין לַעִיל א', וְלַמַּעֲלָה ק"ז א' אוּקִים מְשֻׁרְתִּי אֵשׁ לוֹהֵט צְעִינִין דְּאִינוּן גּוּוּנִין לְאַשָּׁא וְכִמוּ שְׁאוּמַר שֵׁם: וְנַעֲנוּעַ דְּכֻלְהוּ יְהוּ'ה. בְּנַשְׁמַתָּא דְּלִיָּהּ תְּנוּעָה דְּאַבְרִים, וְאַבְרִין אִינוּן אַחְוּוּן, נַר מְאוּרָה, וְנַשְׁמַתָּא אִיָּהּ נְקוּדִין, רוּחָא, אוּפְנִים וְחַיּוֹת:

^ל וְצְרִיף לְמַנְדַּע כו'. עִיין מַה שְּׂבַאֲרַנוּ לַעִיל סוּף תִּיקוּן נ"ה:

^ל דְּכָל נְקוּדִין אִינוּן כו'. שְׁהֵן ג' אַחְוּוּן יו"ז שְׁהֵן ב"ז א', וּמְלָכּוֹת – ה' אַחְרוּנָה, נוּק', דְּכֻלִּילָא מְכֻלְהוּ וְעִיין לַעִיל ק"ח א' וְכֻלְהוּ פּוּעֵלִים צְעַפְרָא וְעִיין רִישׁ פ' וְאַרְבַּא בְּאַרְכּוּהַ:

^ל וְלַתְחַת ה"נ כו'. דְּבִי"ע הֵן נר"ן נגד ג' יְסוּדוֹת לֹא יו"ה, וְגוּף מְאַנָּה דְּכֻלְהוּ ה' אַחְרוּנָה, וְכֵן בִּי"ע עֲלָמָן מְאַנָּה לְהוּן אַרְבַּץ גְּסַמִּית (הַאֲלוּ גְּרַחִיָּת) שְׁמַנְנָה גּוּף דְּבַר נֵשׁ, מְאַנָּה דְּנר"ן, וְשַׁחֲתִי בְּחַיּוֹת יֵשׁ בְּנוּק', אַחַת ה' אַחְרוּנָה שֶׁל שֵׁם וְאַחַת אֲדִנִי וְכִמוּ שְׁאוּמַר לַעִיל בְּאַרְכּוּהַ:

^ל ה"ה"ד מִי כְּמוּכָה כו'. וְזִוּוּ אוֹתוֹת מִיכָאֵל – מִי כָּאֵל בְּאַלִּים דְּהוּא אֵל הַאֲלִים וְעִיין לַעִיל ק"ח א' ב':

^ל בְּבַת זוּגִיָּה כו'. רוּחָה לּוּמַר בְּנַפְשָׁא וְעִיין לַעִיל תִּיקוּן כ"ה וְמַה שְּׂבַאֲרַנוּ שֵׁם, וְכֵן בְּבַת זוּגִיָּה מְמַשׁ בְּחַלּוֹת לִילָה, וְהֵן ב' בְּחַיּוֹת נוּקְבִין הַנ"ל כ"ל:

^ל דְּלִיָּהּ קוּדְשָׁא קוּדְשִׁין. רוּחָה לּוּמַר, דְּהַאי עֲלָמָא הוּא קְדָשִׁים, בִּינָה, הַעוֹלָם הַבָּא, וְבֵית דְּתַמְנָן הוּא בֵּית קְדָשׁ קְדָשִׁים, שְׂכוּלַת ג"ה, וְהוּא, הַבַּיִת, וְהַאֲדָם דְּשַׁרְיָ בְּגוּוּהַ, וְעַטְרָה עַל רִאשׁוֹ:

עֲשֶׂה חוֹפוֹת בְּגַן עֵדֶן, דְּקֹדְשֵׁי דְקֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא עִם שְׂכִינְתָּהּ, אֵינֹן קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ, וְשִׁבַע בְּרַכָּאן דִּילִיָּה אֵינֹן בְּקִרְיַת שְׁמַע, בְּשַׁחַר שְׁתִּים לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעֶרְבֵי שְׁתִּים לְפָנֶיהָ וּשְׁתִּים לְאַחֲרֶיהָ, הָא שְׁבַע, יִמְיָיְחֹד דִּילִיָּה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְהִכִּי קֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא מְבָרַךְ לִיָּה וּלְכֻלָּהּ דִּילִיָּה, וּמְקַדֵּשׁ לִיָּה עִמָּה בְּקֹדֶשׁהּ, וּמִיַּיְחֹד תְּרוּיָהּ, וְכֻלָּא מְדָה כְּנֶגְדַּ מְדָה.

סוּף סוּף בְּכָל מַה דְּאַשְׁתַּדַּל בְּרֵשׁ בְּפִקּוּדֵי דְקֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא, בְּגִינָהּ וּבְגִין שְׂכִינְתָּהּ, הִכִּי אֲשַׁתַּדַּל קֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא בְּגִין בְּרֵשׁ וּבַת זִוְגִיָּה בְּהֵוָה עֲלֵמָא, זְכָאָה חוּלְקִיָּה מָאן דִּישְׁתַּדַּל לְמַעַבְדַּ רְעוּתִיָּה, דְּלִית פּוּמָא יְכִיל לְמִימַר אַגְרָא דִּילִיָּה בְּהֵוָה עֲלֵמָא דְאִיָּה לְדַרְי דְרִין, בְּרֵשׁ עֲבִיד לְקֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא רְעוּתִיָּה דְאִיָּהּ לְפּוּם שְׁעֵתָא בְּהֵוָה עֲלֵמָא, וּבְנִי לִיָּה בְּנִינָא בִּיָּה, קֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא בְּנִי לִיָּה לְבַר נֵשׁ בְּעֲלֵמָא דִּילִיָּה בְּנִינָא לְדַרְי דְרִין, יִמְיָזְכָּא מָאן דְּשָׂרְיָא לִיָּה בְּכָל אֲבָר וְאֲבָר דִּילִיָּה לְמַעַבְדַּ לִיָּה אֲתַר לְשָׂרְיָא תְּמָן, וְלֵאמֹלְכָא לִיָּה בְּכָל אֲבָר וְאֲבָר, דְּלֵא יְהֵא בִּיָּה אֲבָר פְּנוּי מְנִיָּה, דְּאִם חָסַר אֲבָר חַד דְּלֵא שָׂרְיָא עֲלֵיָּה קֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין הֵוָה אֲבָר אֲתַחֲזַר לְעֲלֵמָא בְּגִלְגּוּלָא, עַד דְּאַשְׁתַּלִּים בְּאַבְרִין דִּילִיָּה, לְמַהוּי כְּלָהוּ שְׁלֵמִין בְּדִיּוּקְנָא דְקֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא, דְּאִם חָסַר חַד לֵאוּ אִיָּהוּ בְּצִלְמוּ דְקֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא.

פּוּמָא עֲקִימָא לֵא שְׂרְיָא בִּיָּה קֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא, יִמְיָדְאִיָּהוּ מוּם, דְּמָאן דְּדְבּוּרָא דִּילִיָּה עֲקִים, עֲלֵיָּה אֲתַמַּר (קַהֲלַת א טו) מְעוּתָא לֵא יוּכַל לְתַקּוּן, יִמְיָפּוּמָא וְלֵבָא אֵינֹן לְקַבַּל אוּרִיָּתָא דְבְּכַתְּבַּ וְאוּרִיָּתָא דְכַעַל פְּהָ, קְלָא וְדְבּוּר דְנִפְיָק מִתְרוּיָהוּ אִיָּהוּ ו'ה', צְרִיךְ לְאַפְקָא לִיָּה בְּדַחֲלֵי וְרַחֲמֵי דִי'ה, וְאִם לֵאוּ, לֵא שְׂרְיָא תְּמָן יְהוּ'ה.

שְׁפּוּן אֲרִיכִין מִסְטָרָא דְאַנְשֵׁי חַיִּל, רְחִבִין מִסְטָרָא דִירָאִי אֱלֹהִי'ם, יִמְיָשְׁפּוּן בִּינּוּיָם מִסְטָרָא דְאַנְשֵׁי אֲמַת, זַעֲרִין בְּעִגּוּלָא מִסְטָרָא דְשׁוֹנְאֵי בְּצַע, פְּמָה קֵלִין וְדְבּוּרִין נְפִיקִין מִפִּימָא מִדְּנִפְקִין מִפּוּמֵי יִמְיָכְמָה מְלָאכִים דְאַתְקִרִיאוּ עוֹפִין נְטִלִין מְלוּלִין דְפִימָא. יִמְיָחֲמַשׁ תְּקוּנִין אֵינֹן בְּפִימָא, דְאַתְמַר בְּסִפְרָא יְצִירָה, אַחַה'ע בּוּמ'ף גִּיכ'ק דְטַלְנ'ת זִסְשֵׁר'ץ, יִדְבְּהוּן (דְבָרִים כו ו) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תְּבַנְהָ לְקֹדֶשׁ בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה צְלוֹתִין וְעֲלִיָּהוּ אֲמַר יַעֲקֹב וַיִּשְׁכַּב בְּמָקוֹם הַהוּא (בְּרַאשִׁית כח יא), יִמְיָיִשְׁכַּב וַיִּשְׁכַּב כ'ב אֲתוּן בְּמָקוֹם הַהוּא, י'ש (מְשַׁלִּי ח כא) לְהַנְחִיל אוֹהֲבֵי יִשׁ, כ'ב בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל (בְּרַאשִׁית מח כ), בְּךָ בְּטַחַו אֲבוֹתֵינוּ (תְּהִלִּים כב ה), פִּי בְךָ אֲרוּץ גְּדוּד (שִׁם יח ל), וּבְךָ בָחַר יְהוּ'ה (דְבָרִים ז ו), אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ (שְׁמוֹת לב יג), נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בְּךָ (שִׁיר א ד), בְּהוּן בְּרֹדֶף כְּבוֹד יְהוּ'ה מִמְקוֹמוּ (יַחֲזַקָאֵל ג יב).

בִּיאור הגר"א

^{רמ"א} ויחוד דיליה שמע ישראל. לכולל ברכה וקדושה שהן עשרה, ז' ברכות וג' קדושים, והן יצ"ק:

^{רמ"ב} זכאה מאן דשריא כו'. לעמיד כל פקודין כנ"ל וזה שאומר לאס חסר כו':

^{רמ"ג} דאיהו מוס דמאן דדבורא דיליה עקים עליה כו'. רואה לומר כמו שאמרו (ערכין טו ע"ב) כבר כרתו לך ברוח הקדש, ואמר רשב"י (חגיגה ט ע"א) איזהו מעות כו' זה ת"ח כו':

^{רמ"ד} פומא כו'. מפרש והולך האידך כליל הוי"ה בדבורא:

^{רמ"ה} שפון כו'. עתה מפרש תיקונא דפומא, תיקון ז', ועיין לעיל כ"ד א':

^{רמ"ו} כמה מלכאים כו'. כנ"ל כי עוף השמים כו' ואינון ועוף יעופף כו':

^{רמ"ז} חמש תיקונים כו'. דפומא הוא ה' כנ"ל, ואינון פתוחי חותם דבה:

^{רמ"ח} ובהון אבנים שלמות. רואה לומר לא פגומות, ולמחוק כמו שאמרו (ברכות לא ע"א) ולריך לחתוך בשפתיו, ואבנים הן האותיות, דבנין הוא התיבות כמו שאומר בספר יצירה, ב' אבנים בנות ב' בתיס ג' כו' ועיין לעיל ז' ח':

^{רמ"ט} וישכב כו' יש להנחיל כו'. יש הוא חכמה, וזהו אוהבי יש, ועיין לעיל כ"ח א', י' אחלצבש באנשי כו' ותמן כו', ויש הוא ל"ב נתיבות ומתמן נקודין כמו שאומר בזוהר חדש שה"ש, וב"ד אותיות הם צבינה, והכל הוא בפומא, שם הוא ב"ד אתוןו צה' מולכות הפה דהוא ה' צבינה, והנקודין עשר ביו"ד דחכמה, וזהו במקום ההוא, דהוא עלמא עילאה, ועבד הלוי הוא, ועיין בזוהר פ' קרח והכל נטל יעקב בלשון כליל מתרווייהו והוא שוכב שם, ואמר בך יברך כו' בך כו'. הכל ככ"ב אתוןו דאורייתא, ואמר בהון ברוך כו'. שהוא ראשי תיבות ב"ד י"ם, ויס הוא ג"כ בנקודין ואתוןו דבניה י"ם נש"ב אלף דנקודין דשם הוא כה מעשיו דלמעלה כ"ח ב':

^{יב}דיקנא, בספר בן סירא, קליל דקן קורטמן, עב דקן איהו ברבויא דליחא בלחותא דיליה, ובגין דא איהו פתיא שטיא, (אמר רבי שמעון) מאן דלית ליה דיקנא באנפוי ובפימוי אלא זעיר, הוא פקחא (פקיעא), דמרה ירוקא איהי אתגברת עליה, ולית ביה לחותא כלל, דיקנא בינונית דא איהו איש תם, דעתיה שלימ, מאן דלית ליה דיקנא באנפוי כלל, מרה קריא ויבשתא אתגברת עלוי, לית ביה לחות וחמימות כלל, מארי דעציבו איהו, עובדוי כאתתא.

תא חזי אית בני נשא דממלן בנענועא דעינין, ואחרנין בנענועא דידין, ואחרנין בנענועא דרישא, ואחרנין בנענועא דגופא, ואחרנין בנענועא דרגלין, דא איהו דבכל אתר דנשמתייה ביה, תמן עביד נענועא יתיר בההוא אתר.

[תיקוני זוהר – דף קלא ע"ב]

אמר ליה רבי אלעזר, אבא, וכי נשמתא לא איהי באתר ידיעא בלבא, ואתפשטותה בכל אברין דלבא, אמר ליה ברי, והא כתיב בה (רות ג ז) ^{יג}ותגל מרגלותיו ותשכב, כפום עובדוי דבר נש הכי נפיק לה מאתרהא, ונחית לה לבר מאתרהא, כגוונא (דף קלא ע"ב) דשכינתא דאתמר בה (ישעיה נ א) ובפשעיכם שלחה אמכם, ^{יד}ותיבתא שלימתא, מאן דאתיב לה לאתרהא דהות בקדמיתא, דבזמנא דנשמתא איהי בלבא אתקריאת מטרוניתא, כד נפקת מלבא לא אתקריאת מטרוניתא, כפום חובוי דבר נש הכי נחית לה מדרגא לדרגא ומאבר לאבר, עד דנחית לה לרגלוי, וכפום זכוון דיליה הכי סליקת, עד דסליקת לאתרה, ובגין דא בכל אתר דנחתת, תמן עבדת תנועה יתרה בההוא אבר יתיר מאחרנין.

^{יז}שרטוטין דידין אשכחנא דאינון כענפין דאילנא, ^{יח}מנהון אריכין, מנהון קצרין, מנהון משלכין, מנהון בעגולא זעירין.

^{יט}אשכחנא ברזא דמתניתא, דטורין רמאין עמיקין, ^כגו סוספיתא, ^{כא}קטרא דקטרין, ^{כב}תמן הנה חד אוכמא ^{כג}בלא רגלין, ^{כד}מתהפך הפוכין, ^{כה}גוף טריף, ^{כו}הנה יתיב אזיל, ^{כז}כד הנה אזיל יתיב, ^{כח}כד הנה

ביאור הגר"א

^{כט}דיקנא כו'. הוא כליל בתיקוני דפומא, וכמו שאומר באידרא רבה דפה הוא תיקון י"ב לכליל כולא זי"ב עיין סם, ועיין מה שזכרנו בספרא לניעותא ד' תיקונין וי"ב תיקונין – ז' דרישא וי"ג דמ"ס, ז' דגלגלתא כלילין בחוטמא וי"ג דמ"ס כלילין בפומא, והן ז"כ, חוטמא ופומא כידוע, וכנ"ל ככ"ט א':

^לותגל מרגלותיו. רואה לומר גלגלת לרגלוי כמו שאומר לעיל תיקון ל"א:

^{לא}ותיבתא שלימתא כו'. בין לשכינה בין לנשמתא – דהכל אחד, כמו שכינה בישראל כן נשמתא בגופא, כלבא ושאר אברין הן גלותא דידה בין אומות בכבד מרה טחול, ועיין לעיל תיקון כ', וזה שאומר דזמנא דנשמתא כו' וכן כד שכינתא איהי בירושלים דאיהי לבא דכל עלמא אז כל אומין דעלמא משועבדין לה והיא מטרוניתא דכל עלמא ונראית מלכותו יתברך וכן נשמתו מושלת על כל האברים וכולן משועבדים לנשמתא:

^{לב}שרטוטין כו'. תיקון ח':

^{לד}מנהון כו'. בד' אנפין, אנשי חיל כו', ד' אותיות הוי"ה כסדר ועיין לעיל קכ"ד א':

^{לז}אשכחנא כו' רמאין. הן דכורא, ועמיקין דנוק' כמו שזכרנו לעיל בסוד (תהלים לו ז) לדקתך כהררי כו', וחכמה נקרא מרום כמו שאומר לעיל ל"ט א', ובינה נקרא עומק, (תהלים קל א) ממעמקים קראתך כו', והיא נקרא תהום רבה, וממנה מתערין משפטין כו', והיא (קהלת ז כד) עמוק מי ימצאו, אף שלמעלה נדרש ג"כ על החכמה היינו מזל כלילות החכמה בזינה ולכן כתיב מי שהוא בינה ויו"ד שבמ"י הוא חכמה שבזינה כמו שזכרנו סם, והן מתניתין דרזין עילאין שהן חו"ב, ועיין בסבא מענין הרזין דאמר סם דשאט בגו ימא עמיקא, ואמר סם דאשכח סם טורין רמאין, והנה כאשר עסק סם ברזא דגלגולין דנשמתיין אמר סם דשאט בימא עמיקא דהוא ברזא דנוק', לכל גלגולין זה כמו שאומר סם דירד מדרגא דכורא לדרגא דנוק' עיין סם דזכריו, וכן אמר כאן למטה בס"א נוק' אית ליה כו' לכל גלגולין דנשמתיין זה מתהפכין כו', וכאשר עסק סם ברזין דספירות דכורא אמר הרים, שמעו הרים כו' עיין סם דזכריו:

^{לח}גו סוספיתא. הוא סוספיתא דדהבא:

^{לט}קונטרס. הוא מטה ושצט של ברזל, מדקדק וסותר, וכמו שכתוב (ישעיהו י ה) שצט אפי ומטה זידס כו':

^מקטרא דקטרין. עיין בסוף פ' פקודי מענין הקשרים לכהן בארובה:

^{מא}תמן הנה חד אוכמא. הם השמרים שצחי אוכמי ועיין בזוהר פ' תרומה:

^{מב}כלא רגלין. כמו שכתוב על גחונך תלך כו', ועיין לעיל תיקון ס"ד לית ליה על מה דאסתמיך:

^{מג}מתהפך הפוכין. שהוא להט החרב המתהפכת אע"ג שהוא צנוק' מכל מקום ג"כ דכורא, ועיין לעיל קל"ב א' וברי כו' דא רזא דגלגולא דיצר הרע אית למאן כו' דמתהפך מצורה לצורה, וכן כל עניני הס"א והשדים:

אזיל מהפך טורין, כד הוה יתיב מעקר טנרין, יסמאן דאערע ביה יסטרין ליה וקטיל ליה, יסולא אהני, זכא איהו מאן דאסתמר מניה.

יכל דיוקנין דבני עלמא ביה רשימין, כל ציורין ביה מצויירין, כל גוונין ביה מרקמן, דסטרין אחרנין - יכמה ענפין תליין מניה, יכדשרביטין דנורא מלהטא דזריק, כמה גלגלין סחרין ליה, יכלהו מליין עיינין יכדגומרין דנורא מלהטין, מנהון מזדעזעאן חילין ומשריין, לית בהון רחמנותא כלל, זכא איהו מאן דאסתמר מניה.

ביה רשומין דיוקנין דחיוון בישין, דאינון מזל אריה, מזל שור מועד, מזל נשר, מזל אדם, כל נוני ימא מסאבין ביה מצויירין, ועופין וחיוון דסטרא דמסאבו יכיה רשימין ומצויירין, יכלהו מועדין לקלקל, יכמה שרביטין ונצוצין אדריקו מניה על בני נשא, ואינון נשמתין דחייביא, דקא מרפיבין על בני נשא, מנהון דכורין מנהון נוקבין, לזמנין נוקבין על דכורין, לזמנין דכורין על נוקבין, יכפד אדריקו לא אדריקו לאתרי דיעא, אלא כל חד באתר דלא מניה. יכיוי לון לאינון טיפין, דאינון נצוצין ושרביטין אערעו בינייהו, אלין שטיין דלא מסתמרין גרמיהו בזונגא דלהון, מרפיבין לון בהון, יכאתעביד אילנא דעץ הדעת טוב ורע.

יכאנוקבא אית ליה דאתקריאת להט החרב המתהפכת, דכל גלגלין דנשמתין ביה מתהפכין, לזמנין מטה לנחש, לזמנין נחש למטה, והכי מתהפכא דכורא לנוקבא, נוקבא לדכורא, יכאלין דהפכין לשלחנם גרמין

ביאור הגר"א

^{סד} גוף טריף. כמו שאמרו (נדרים כה ע"א) לנחש גופו טריף, דיעקב איש חלק, אכל גבו שלו טריף והוא משברי כלים, אין בו שלימות כלל רק הכל משברים, דהן הכל בעלי מומין ופגומין:

^{סה} כד הוה יתיב כו'. דבקדושה, לכורא - הולך אל דרום סובב כו', דור הולך כו', ונוק' - הארץ לעולם עומדת, כתפארת אדם לשבת ביה, והכל בקיומא סג, לעולם עומדת, וכן דכורא, מה שאין כן בהם לאין להם קביעות כלל, לא דכורא ולא דנוק', לכן כל השרצים מתנענעים תמיד כידוע, ועל כן נקראו שרצים, ואף בהלכות אינן ניכרין הלוכו וכאלו הם במקומם, איזל יתיב וזכא, וכן הוא בבני אדם הבאים מסטרא דלהון, שהן מהירין בתנועתן וזכל דבר:

^{סו} כד הוה איזל מהפך כו' כד כו'. לטורין הוא דכורא, וסלעים - דנוק' כמו שאומר בתקוני זוהר חדש ע"ה ב' עיין גם בדבריו, וזה שכתוב (מלכים א' יט יא) רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים, ואמר גדולה לשון נקבה, וחזק לשון זכר:

^{סז} מאן דאערע כו'. כמו שאומר זכאה מאן כו':

^{סח} טריף כו'. דב' יכרין, כעכסני - טריף כמו שאומר דפ' תראה טורף נפשו דאפו כו', וקטיל בתאווי כמו שכתוב (משלי ה ג, דה) נפת תטופנה כו' ואחרייתה כו' כחרב, רגליה יורדות כו', דכורא כעכסני ונוק' תאווי שהיא סם המות כמו שאומר להלן בכמה מקומות, ועיין מה שצארנו במקום אחר בצרכה:

^{סט} ולא אהני. כמו שאמרו (תענית ח ע"א) אומרים לנחש ארי דורס ואוכל כו' אהה כו', וכן הוא (קהלת ד יג) מלך זקן וכסיל, (קהלת ד ה) הכסיל חובק את כו', ולא אהני ליה:

^{טו} כל דיוקנין כו' כל כו' כל כו'. עיין לעיל ק"ב א' שהן ג' דרגין דבי"ע דנר"ן, וכנגדן הכל בס"א ביה מרקמן דס"א ומה שאומר דס"א קאי על כל ג' אלו, שהן הכל דס"א:

^{טז} כמה ענפין כו'. הן דרגין דיליה:

^{טז} דשרביטין כו' גלגלין כו'. שהן הכל מסטרא דדינא כמו שאומר בסטרא דקדושה (דניאל ז ט) שביצין דנור גלגלוי נור דליק:

^{טז} כלהו מליין עיינין כו'. ידוע, וכמו שאמרו בחיה הרביעית, ועיינין הוא מסטרא דדינא כמו שאמרו בהיכל הרביעי דפ' פנחס והוא לאשגחא על כל עובדי, דבסטרא דרחמי לא יראה און כו':

^{טז} דגומרין כו'. מסטרא דלהון:

^{טז} ביה רשימין ומצויירין. עיין מה שצארנו לעיל קכ"ד ב' שהן ב' ענינים:

^{טז} דכלהו מועדין לקלקל. כמו שאמרו דפרק קמא דבבא קמא:

^{טז} כמה שרביטין וניצוצין. שהן דכורין שרביטין, ונוק' ניצוצין, בסוד (במדבר כד יז) דרך כו' וקם שצט כו', כמו בקדושה וא"ו לכורא ויו"ד נוק' כמו שאומר לעיל בצרכה, והן רוח ונפש:

^{טז} כד אדריקו לא כו'. דמנייה הוא כמו שאומר לעיל ק"ג א' ב' רוח דעולם לנפש דשנה בזמלו:

^{טז} וי לון כו'. רוזא לומר, לזונגא כמו שפרש והולך אליון שטיין כו':

^{טז} ואתעביד אילנא כו'. עיין לעיל סוף תיקון נ"ג:

^{טז} נוק' כו' דכל גלגליון כו'. כמו שאומר למעלה דכל גלגלוא הוא דכורא דנוק' ולכן היא נקראת להט כו' דגלגלוא האדם מתהפך מדיוקנא לדיוקנא כמו שאומר לקמן וכמו שאומר לעיל בתקון ס"ח עיין גם באורך:

הפוכין אלין. הפכפך דכלהו להט החרב המתהפכת מרע לטוב ומטב לביש, וייהכא רזא דצדיק ורע לו רשע וטוב לו, ודא איהו ייגולל אור מפני חשך וחשך מפני אור, מאן דאלימ גבר, כד אלימ נוקבא על דכורא בגלגולא דיליה לית ליה דיקנא, עקר הוא, עובדוי כבעירא, וייתועבה איהו.

[תיקוני זוהר – דף קלב ע"א]

והכי אינון מתהפכין דרגין מדינא לרחמי ומרחמי לדינא, כגוונא דסטרא דדכיו הכי מתהפכין מסטרא דמסאבו, וי"אם אלימ גבר, והוא יהיה פרא אדם ידו בכל (בראשית טז יב), ואם אלימא נוקבא יד כל בו, אית שלטנותא לביש ואית שלטנותא לטב, אית שלטנותא דשליט (סליק) דא על דא, ואית שלטנותא דניאופין, כד שליט זונה עליה, ויפלגו בעירן אתיין עליה, כמה דאשכחנא בנבוכדנאצר, דאתמר ביה (דניאל ד כב) ומבני אינשא טריד ועשפא כתורין ליה יטעמון ויפחד דשבעה עדנין יחלפון עלוהי, דאינון שבעה פכבי דיליה, יתחלפון עלוהי מדכורין לנוקבין, ובגין דא פד ייגולל דנוקבא קא רכיבת עליה, עובדוי איהו כאתתא, ויכד מליל מליל בפתיחו דידין, וקליה ודבוריה וכל עובדוי (דף קלב ע"א) כאתתא, וייתועבה איהו, ובגין דא מברכין ישראל עמא קדישא, ברוך אתה יהו"ה אלהינו מלך העולם שלא עשני אשה.

אמר ליה רבי אלעזר, אבא, שמענא דאית נפשא דמרכיבין לה בכלבא, ובגין דא אמר דוד (תהלים כב כא) הצילה מחרב נפשי מיד פלב יחידתי, מאי יחידתי דא נשמתא, וכי נשמתא אתרכיבת בכלב, אמר ליה ברי אין, בההוא ערל נחש הקדמוני דפתי לחיה ולבני נשא, דא איהו פלב, ודא יצר הרע דאתא בההוא עלמא מורכב עליה לקבלא עונשיה.

ואית נשמתי אחרנין דקא אתיין בגלגולא בכמה חיון, דאתקריאו מזל אריה, מזל שור, מזל נשר, מזל בתולה, מזל עקרב, מזל טלה, מזל מאדים, מזל נחש, מזל דגים, כמה דאשכחנא בתרין עשר שבטין

ביאור הגר"א

^{רפב} ואלין אינון הפכין כו'. כמו שאמרו בזכרונ:

^{רפג} והכא רזא כו'. שהן הכל מסטרא דגלגולא כמו שאומר לעיל בחיקון ס"ט ושאר מקומות הרבה בארוכה:

^{רפד} גולל אור כו'. (דברים ז י) שמעלם לשונאיו אל פניו כו', וכן בהפוכא לדיק ורע לו, חשך מפני אור, וכמו שאמרו (קדושין מ ע"ב) דליקים בעולם הזה למה הן דומין לאילן שכולו עומד במקום טהרה וענף כו', וזהו חשך מפני אור, ורשעים בעולם הזה כו', והוא סוד אחר מפני שהוא עץ הדעת טוב ורע שמורכב מטוב ורע כנ"ל, וזה שאומר כל דאלימ גבר, שסטרא לטוב גובר או להיפך:

^{רפע} תועבה איהו. כמו שכתוב (ויקרא יח כב) ואת זכר לא כו' תועבה הוא, דשמת זכר לנקבה, והוא מסטרא דאל אחר דאסתריס וביה נוק' דאתגברא כמו שכתוב (ויקרא ג ד) יותרת על הכבד, (ירמיהו ג ג) ומלח אשה זונה כו', וכמו שמפרש והולך ואית שולטנותיה כו' כד שליט זונה עליה, ועיין בזוהר פ' פנחס:

^{רפז} אם אלימ גבר. רואה לומר דכורא, דמסטרא דלכורא דהוא דיקא וקרוז לטהר, ועל זה נאמר (קהלת ז ג) טוב כעס משחוק, דשחוק הוא זוחלי עפר שאין להם רפואה, שאול תחתית, וזה שאומר אית שלטנותא ואית כו' ומפרש והולך אית שלטנותא דשליט דא כו' רואה לומר דכורא, ואמר ואית שלטנותא כו' והוא נוק', מעשה אשה זונה שלטת:

^{רפח} כלהו בעירין כו'. שהן מסטרא דמסאבו בסוד אלם ובהמה, וכל מעשיו הכל מעשה בהמה, בנפש הבהמיות, והכל מסטרא דתאוונת וכמו שאמרו (משנה סוטה ז א) היא עשתה מעשה בהמה לכן כו', ויש כמה מינים בבהמה וכן במעשיהם, (ויחזקאל כג כ) בשך חמורים כו' וזרמת כו', וזה שאומר (דניאל ד כב) ועשבת כתורין כו', דהוא מאכל בהמה, (דברים יא טו) ונתתי עשב בשדך לבהמתך כו':

^{רפט} עד דשבעה כו'. כמו שמפרש והולך שבעה כוכבי כו', דכל ימות האדם הכל בסטרא דז' כוכבים, וכן גלגולא וכן הוא בשבעה סלעים, ומפרש והולך יחלפון, שמתחלף דכורא לטוב, והוא בז' דרגין נוק', עד שעובר עליו כל הדרגין דילה וחוזר בגלגולא לדכורא:

^{רפז} בגלגולא נוק' כו'. שכמו שיש נשמות זכרים ונקבות בסטרא דקדושה, כן הוא בסטרא דלהו, ויש זכר שבו נשמת נקבה וכמו שאומר למעלה מנהון דכורין מנהון כו', ויש שמרכיבין שניהם כמו שאומר שם לזמנין מרכיבין כו' וכל דאלימ גבר, ואמר שם דמרכיבין על דר נש – דכל בגלגולין הוא שמרכיבין נשמה אחרת על נשמתו כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס מתלח לאילנא וכמו שאומר למעלה ולכן הכל בהרכבה, וזה שאומר כאן קא רכיבת עליה על עיקר נשמתו ומכל מקום בגלגולא דיליה הוא נוק' לזכר ולכן הוא בגוף זכר אבל מעשיו כלן הן בנקבה כמו שמפרש והולך עובדוי איהו כאתתא כו' והן אותן בני אלם דלעתן קלה והכל במהירות, ועיין בזוהר חדש סוף פ"ט מענין הנקודות שבה שורק (דאתתא כו):

^{רפח} כד מליכ כו'. דשני דרגין הן, דיבור ומעשה, דכורא וטוב, משה ואהרן, וכן בסטרא דלהון בלעם בלק, ובסוד נחש עלי כו', והן ספר וספר וסיפור, ויאמר אלקים ויעש, לכן בפתיחו דידין:

^{רפז} תועבה איהו. כנ"ל:

דַּאֲתַמְתִּילּוּ לְחִיוּוֹן, דָּא לְאַרְיָה גּוּר אַרְיָה יְהוּדָה (בראשית מט ט), יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹרוֹ, יִשְׁשַׁכֵּר חֲמוֹר גָּרָם, יְהִי דָן נֶחֱשׁ עָלֵי דָרְךָ, בְּנִימִין זָאב יִטְרַף, וּבְרִי כָּל דָּא רְזָא דְגִלְגּוּלָא דִּיִּצְרָר הָרַע, אִית לְמָאן דְּאִיהוּ דְּמִיא לְאַרְיָה, וְאִית לְמָאן דְּאִיהוּ דְּמִיא לְחַוּיָא, וְאִית לְמָאן דְּאִיהוּ דְּמִיא בְּחֲמוֹר, לְכָל בְּרִיין אֲשַׁתְּנִי כְּפּוּם עוֹבְדֵיהוֹן, וּכְפּוּם שַׁעְתָּא דַּאֲתַעְבִּידוּ בָּהּ.

¹⁷¹ וְיַעֲוֵם כָּל דָּא זַכָּאָה נְשַׁמְתָּא דְשִׁלִּיט עָלֶיהָ וְרִכִּיב עָלֶיהָ, כְּבַר נֶשׁ דְּרִכִּיב עַל סוּסִיא אוּ עַל חֲמֵרִיהָ, וְוִי לִיהָ לְמָאן דְּחַוּיָא שְׁלִיט עָלֶיהָ, הָאִי אֲתַקְרִי רְשַׁע גְּמוֹר, וּמָאן דְּאִיהוּ שְׁלִיט עָלֶיהָ אִיהוּ אֲתַקְרִי צְדִיק גְּמוֹר, וְעָלֶיהָ אֲתַמֵּר (ישעיה מג ד) וְאֲתַן אֲדָם תַּחְתָּךְ, אֲדָם בְּלִיעַל אִישׁ אֲוֹן, וְלֵאמִים תַּחַת נַפְשֶׁךָ (שם), ¹⁷² וְיִדְכַד בַּר נֶשׁ אִיהוּ שְׁלִיט עַל יִצְרִיָה, הֵכִי אִיהוּ שְׁלִיט עַל כָּל שְׁנָאוֹי, וְאִם יִצְרִיָה שְׁלִיט עָלֶיהָ שְׁנָאוֹי שְׁלִיטִין עָלֶיהָ.

¹⁷³ וּבְרִי אֲשַׁכְחָנָא בְּמַתְנִיתִין, בְּרִזָּא דְשִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגוּוּנִין, בְּסַתְרָא דְרִזִּין טְמִירָא דְטְמִירִין, ¹⁷⁴ דְּדָאֲדָם דְּבְרִיאָה דְּאִיהוּ קְדָמוֹן לְכָל קְדוּמִים רְכִיב בְּאַרְיָה, סְטָא לִימִנָא, וְעִבִיד שְׁרְטוּטִין, דְּאִינּוֹן אֲוֹרְחִין וְשְׁבִילִין דִּימָא דְּאוּרִייתָא, דְּעָלִייהוּ אֲתַמֵּר (שם מג טז) ¹⁷⁵ וְהַנּוֹתָן בֵּימֵי דְרָךְ וּבְמִים עֲזָה נְתִיבָה, ¹⁷⁶ אֲדָם דִּיִּצְרִיָה רְכִיב בְּשׁוֹר וְסָטָא

ביאור הגר"א

¹⁷¹ ועם כל דא זכאה כו'. כמו שכתוב (זכריה ט ט) עני ורוכב על החמור, והוא לדיק ורע לו שלכן עני כו'.

¹⁷² וכד ב"נ שליט על יצרי כו'. כמו שאמרו (אבות ב ד) בטל רכונך מפני רכונך כדי שיבטל רכונך אחרים מפני רכונך, וזה שאמר למעלה כפום עובדיהוון רואה לומר בגלגולא קדמאה, וכפום שעתא כו' לכל שעתא אית ליה מזלח אחרא, וכל זה הוא לפי עובדיהוון, כך אכתרי בשעתא דמזלח גרים ליה כמו שאומר לעיל ק"ג ב' ויש שנברא בזמנו שהוא משקת ימי בראשית ולכן אמר וכפום שעתא כו'. ומה שאמר למעלה ואית נשמתין אחרנין כו' הוא בסטרא דקדושה כמו שמפרש והולך כמה לאשכחנא בתרין עשר שבטין כו', והנה י"ב שבטים הם נגד י"ב מזלות כמו שאומר בספר יצירה, ועיין לעיל תיקון ס"ח דגלגולין הן ב"ב מזלות, והנה רזין דחיוון אלו הכל הם בסדר המזלות, והנה היצר הרע ג"כ לפי הגלגולא בסטרא דלהון שהן דיוקנין דחיוון זישין כמו שאמר למעלה והן גם כן י"ב מזלות, י"ב נשיאים לאומותם כמו שאומר לעיל ל"ב א' ואית כו' דאיונון אכתריאחו טלה כו' לא כגוונא דא כו' עיין שם בדברי, וכאן הוא השקת היצר הרע, אם מסטרא דחמור – אשר בשך חמורים כו', וכן מכל מין הוא יצר הרע אחר, ועל הכל ניתן הבחירה לאדם – (בראשית ז ד) ואתה תמשול בו, (אבות ה כג) וכפום לערא אגרא, וזה שאמרו (שבת קיח ע"ב) במאי הוה זהיר טפי, (עירובין יג ע"ב) ועתה שנברא ימשמש במעשיו באיזה חושק וזוהי יזהר להתגבר:

¹⁷³ ובדי אשכחנא כו'. כאן ג' הג"ל, שרטוטין ואיורין וגוונין בסטרא דקדושה כמו שמפרש והולך:

¹⁷⁴ לאדם דבריאה דאיהו קדמון כו'. רואה לומר כתר, דכח"ב הן ג' אדם דבי"ע כמו שמפרש והולך וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט, וכתר הוא קדמון לכל קדומים כמו שאומר לעיל קי"ט א' דביה מתלבש עלת כל העלות, ואמר רכיב כאריה רואה לומר חסד, דג"ר רכיבו בג' אמנעיות חג"ת, ואמר סטא לימינא רואה לומר נאה, דג' נה"י איונון ג' רוחי עלמא, עם מלכות – ד' רוחות העולם, שהיא רביעית לכל תלת, וג' חג"ת עם מלכות הן ד' חיות, וג"ר הן ג' אדם שהן נר"ן, ומלכות – גופא לון, ואמר ועבדי שרטוטין במלכות דהיא גופא לאדם, ועיין למטה אמר ליה מאן אדם כו' אריה דביה עבדי שרטוטין כו', נחא הוד יסוד כו'. רואה לומר איונון דקאמר סטא לימינא כו' סטא כו' כל איורין כו', ועיין בזוהר פ' וארא אלא ששם מפרש בענין אחר ד' יסודות כח"ב, שג' אמ"ש הן כח"ב כמו שאומר בפרק א' דספר יצירה, רוח מרוח שלש מים מרוח ארבע אש ממים, וד' סטרי עלמא הן חג"ת, וד' מתכות הן נה"י, ומלכות רביעית לכל תלת, והוא סוד שם י"ב כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, ועיין לעיל קל"ג ב' וכן כאן דעבדו ג' דברים במלכות, דבה ג' דרגין, שרטוטין כו', הכי י"ב:

¹⁷⁵ הנותן בים דרך כו'. עיין לעיל קכ"ב ב', ורואה לומר כאן בים דהוא ימינא יסוד המים, וכן אריה הוא דימא כמו שאומר בזוהר חדש פ' יתרו כ"ח א' ות"ח תלת קטירין בב"נ מסטרא דרכיו ואיונון נפשא ורוחא ונשמתא כו' סטא לימינא ונטיל מיא וכליל צפומא דאריה כו' ישרא המים אלין מאריהוון דחכמה דאיהו נפש חיה, דאיונון כנונין דמתרביין דימא דאורייתא, ואיונון מסטרא דאריה דימא דאיהו כשר בים, דאריה דסטרא אחרא איהו פסול ביבשתא, ואריה דימא איהו לימינא דאברהם כו', וזוהי מתורץ מה שמקשין דהאיך חיה טמאה במרכבה ותירץ לכל אחד ביסודו, וכן נשר הוא דאוריא, וכמו שאמרו (ע"ז לט ע"א) חמרא דימא שרא, תורא דימא אסור וסימנך טהור כו', ואף שור אינו דיבשתא אלא דאשא, רק האדם לבדו והוא דמות אדם שהוא למטה מהג' חיוון וכוללן אבל אדם היושב על הכסא מתגאה על כולם, והענין כי ב' מיני אדם הן, א' מלך הגוף והן עמי הארצות שאינו אלא בגוף, והוא למטה מד' חיות כמו שאמרו (ילקוט שמעוני בראשית פרה א סימן יד) זכו רדו לא זכו וירדו, והב' מלך נשמתא הוא יושב על כולם – אדם על הכסא, כמו שמפרש והולך וירדו בדגת הים ובעוף השמים, ומושל על ג' חיוון בג' דרגין לאדם שהן נר"ן דבי"ע, שנאמר ויברא אלקים את האדם, ויילך כו', נעשה אדם, וד' חיוון עומדים ד' סטרי עלמא שהן נה"י, והחיוון – חג"ת, ואדם יושב על גביהן – בינה כליל תלת עילאין, והן ג' אדם שאמר כאן, אדם דבי"ע, והן אדם על גבי חיוון ד' סטריין כולל כל עשר ספירות, וכמו שמפרש והולך, ומלכות הוא אדם, דמות אדם בגופא דכליל כולל, והיא רביעית לכח"ב דנעשית גופא לנר"ן והיא לבוש אדם, דמות אדם, לפי הנר"ן – הלבוש דמ"ח אברים וש"ס גידים, והיא אדם כולל ג' חיוון והיא רוח מערבית דבה מתערב כולל כמו שאומר לעיל קכ"ט א', ובינה ומלכות – ב' אדם, ב' שכינתא, שכינה עילאה שכינה תתאה, ב' אדם – אדם עלאה אדם תתאה, ולכן היא איומה כנגלות דהיא אדם כמותן, גופא להון, והוא ד' אותיות אלני, א"ן – ג"ר, ג' אדם כמו שמפרש והולך אמר ליה ברי האי איהו כו' אדם דיצירה כו' דאיהו יו"ד כו' אדם כו', והיא ד' רביעית לון ד' דמות אדם והיא

לְשִׁמְאֵלָא, וְנָטִיל אֶשְׁא בְּפִימִיה וְצִייר צִיורֵין, אָדָם דְּעֵשְׂיָה רְכִיב בְּנֶשֶׁר וְנָטִיל רוּחָא בְּפּוּמוֹי וְסָטָא לְמִזְרַח
בְּאַנְפוֹי, וְעָבַד גּוּוּנִין בְּעֵינֵין בְּאַנְפוֹי. יִצְחָק אָמַר לִיה מָאן אָדָם דְּבְרִיאָה וְיִצְרָה וְעֵשְׂיָה הָכָא, יִצְחָק אָמַר לִיה בְּרִי הָאֵי

ביאור הגר"א

למה לית לה מגרמה כלום דגוף אינה חיה כי אם מנשמתה ועלה כתיב את האדם עפר מן האדמה ויפח בו והיא איומה כנגלות שכתוב ומוראכם וחתכם בו שמתיראים מפרכופא גופא וכל זה צעוד נשמתו בקרב, הגלות כמו שמפרש והולך וחתכם כל זמן שאדם חי בו: ¹⁵⁷ **אדם יצירה בו.** כמו שמפרש והולך לכל ציורין הוא ציור"ד וכמו שאומר לעיל קכ"ד ב' שרטוטין אינון באתון בו' ציורין אינון בנקודין בו' וציורין אינון בעינינו בו' באודנינו בו' קמץ שרטוט וצור בו' נלוצ' אינה יו"ד בו', ועיין מה שבארנו שם, ולכן בחכמה לאינה יו"ד של השם – ביה ציורין, דהן ציורא לעינינו ואודנינו שהן יודין וכמו שמפרש והולך לאינה יו"ד מאין דביה צייר כל ציורין דעלמא, ביה צייר עינינו בו', ובבינה – ה"א, ביה צייר גוונין, דה"א גוונין אינון לכלילין כל הגוונין כמו שאומר לעיל בריש תיקון ה' ובסוף תיקון י"ח ושאר מקומות, והן ה' גוונין דעינינו כמו שאומר לעיל קכ"ה קכ"ו, וכן גוונין דאנפין כמו שאומר לעיל קכ"ז קכ"ח ואף שאמר שם ד' אינון ה' כמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ח דד' אינון ה', דתכלת כוללן, ועיין מה שבארנו שם, וזה שאומר ועבד גוונין בעינינו באתון והם י"ה שבשם, ושרטוטין הוא מאות ו' שבשם, שהן שרטוטין וכמו שאומר לעיל קכ"ד ב' דשרטוט הוא רקיע ווא"ו, והוא בכתה, קו האמלעני, ושם הוא ווא"ו, אריך אנפין כמו שאומר לעיל קכ"ב ב' ושאר מקומות, ועיין לעיל קכ"ד א' ואינון מסטרא דא"א לאינה ווא"ו בו' עיין שם בדבריו, וכאן אמר לאינה אלף לאין, והכל ענין אחד דהוא אלף שבאמלע ווא"ו, דלחד אפיס בב' ווי"ן ב' פנים כמו שאומר שם ושם ברישא דא' לאינה ארך אפיס לאינה ווא"ו, א' אינה אורייתא דאתייהיבת בתנין לוחין דאינון ו"ו ועיין לעיל קכ"ב ב', והכלל דלהון הוא ווא"ו, והן טעמים נקודות אותיות שהן בכח"ב והן בנר"ן, ג' אדם כידוע, טעמים מסטרא דוא"ו, נקודין מסטרא דיד, אותיות מסטרא דה"א כמו שאומר לעיל קכ"ז א' עיין שם בדבריו ומה שבארנו שם, ווא"ו הוא באריכו התפשטות, יו"ד הוא בקמיטו אמנוס, והוא הו"ג התפשטות המים ואמנוס האש, צולינא דקרדינותא, קו המדה, מי מדד בו', גבול לכל דבר, והוא הצור שאלמלא הגבול אין ציור לשום דבר, וזהו דמיא עבד שרטוטין ואשא ציורין, והן אוריאל ונילואל, (דניאל ז טו) כרסיה שביצין דנור שהן ניולאין דאשא, (שם) גלגלוי בו' יודין, ולכן עשרה גלגלים, ועיין לעיל תיקון י"ג וגוונין מרוחא שהוא מורכב משניהם כי הגוונין עצמן הם מסטרא דגבורה מצולינא כמו שאומר ריש פ' בראשית ובקו המדה אבל הן מאירין מאור שבתוכן, ה' אור בה' גוונין כמו שאומר לעיל תיקון ה' ושאר מקומות הרבה, ועיין מה שבארנו בקו המדה, ועיין בתוספתא דפ' יתרו ומה שבארנו שם בארוכה, וכן ה"א מורכב מיו"ד, נקודה שממנה נבנית הה"א כמו שאומר בפ' ויקרא, וממנה נהר יוצא מעדן, מתפשטות בקוין לאורך ורוחב כמו שאומר שם לכל הגוונין כלילין, אף להתפשטות שלהם בה' ספירות עד הוד, מכל מקום נ"ה הן ב' ערבות וכלילין בג' חג"ת, לאינה רק אפיקי מים, וכן גוונין דעינא כלילין בג' כמו שאומר לעיל קכ"ה ב', ג' ויין שבה"א ויו"ד הוא אחת אור המאיר כמו שאומר בתוספתא שם לנו בגו קיימא בו', וטעמים הן שרטוטין שרובן הן מקוין ולכן אמר לעיל קכ"ז א' שהן מסטרא דוא"ו, והוא הגותן בים דרך כמו שאומר בריש פ' בראשית ט"ו ב' והמשכילים יזהירו בו' ובגונא דלהון אזלי אבתרייהו אתון ונקודי עיין שם בדבריו ובמאמר הטעמים, ונקודין יו"ד, שרובן הן יודי"ן, ואתון מורכבין משניהם כמו האל"ף והעי"ן והשי"ן וכיוצא, ואמר ונטיל לאשא צפומא רוחא צפומיה וכן מיא כנ"ל, הוא מה שבארנו למעלה דג' יסודות בג' חיוון בג' סטרין הן הט' ספירות כח"ב חג"ת נה"י אלף שכלן אע"ג דכתר רכיב על אריה מכל מקום אריה אזיל ליסודו לימינא מיא, וכן בכולם, והן כלן הכל כמו שאומר בריש פ' ויקרא, וג' אדם הן נגד ג' יסודין וכמו שאומר בפ' יתרו בזהו חדש שם עיין שם, ואדם הרביעי גופא הוא עפר, (איוב ל טו) ואדם על עפר יסוד, (בראשית ב ז) עפר מן האדמה, (בראשית ג יט) כי עפר אתה, והוא דמות אדם כנ"ל, וזה שאומר למטה כל שרטוטין וציורין בו' שבכינתא תתאה לאינה דמות אדם:

¹⁵⁸ **א"ל מאן אדם בו.** דסובר על צי"ע ממך, והוקשה לו לאם כן האיך קאמר דרכיב בחיוון והא חיוון הן בכרסייא, והשיב לו לאדם דצי"ע בכח"ב, וחיוון אינון ג"כ כמשמעו, אלף חג"ת מסטרין נה"י כמו שמפרש והולך, וביראה היא עלם הדבר, לכן כתיב בורא חושך שאין בו ציור רק ביראה מה שאין בו צלור, וכן ברא נקבים בו', וכן שרטוטין, אבל ציורין דאנפין הוא יצירה בציור, וגוונין הוא תיקון הדבר עשיה, וכן בג' שותפין, דהשם יתבדך בורא עלם הדבר שנותן הנשמה והוא אמון מופלא קדמון בו', ואבא – הזרע שממנו האטיירות הכל טפה יו"ד, ובאימא אתעבידת הולך ונתתקן כולא, וזה שאומר למטה בינה אינה אס כל חי בה אתעבידו כל עובדין בו', וכן בעובדא דבראשית, בתחילה בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ, את לרבות שכולם נבראו עמהן, ואח"כ נצטיירו באמירה ויאמר אלוקים בו', ואח"כ בעשיה ויעש אלוקים, והוא ספר וספור, ספר – בצריאה, וספר – בעשיה אהי"ה אשר אהי"ה, וספור – ציורה, שהן נגד מחשבה דבור מעשה, ספר הראשון במחשבה, והשני בכתובת יד שהוא עובדא, כח מעשיו בכ"ח פרקין, כ"ח מ"ה דעובדא כמו שאומר לעיל ל"ט א' ושאר מקומות בכ"ח אתון, ואמירה הוא ציור"ד נקודין, דהכתבה הוא אותיות כמו שכתבין בספר תורה, עובדא, והאמירה אי אפשר כי אם על ידי תנועות והוא באמירה ולא בכתובה, והטעמים הוא להבין פירוש דקרא במחשבה, ולכן בכתובת ספר תורה כריך להיות ג' ספרים הנ"ל כמו שאמרנו (מגילה יח ע"ב) כריך לכתוב מן הכתב, והוא ספר הראשון שאין שם לא אמירת הכותב עתה ולא מעשה ידיו, ואח"כ אומר וכותב, ספור וספר, אמירה ומעשה, ואף משה רבינו עליו השלום היה אמירת השם יתבדך במקום ספר הראשון, וכן בכל דבר, כמו ביצירת האדם מאב ואם, התעוררות האדם לזיווג הוא במחשבה ונעקר הזרע ממנו והוא במחשבה נעלם מכל, ואח"כ הזיווג הוא נגד דיבור, שהוא ציור אדם לחצירו, כן הזיווג, צרית הלשון וצרית המעור, והן מכוונים בכל דבר, ולכן כינוי בדבור (משנה כתובות א ח) ראוה מדברת בו', ואח"כ העיבור והוא עובדא ניכר לכל, וכמו המעשה שנתקן מעט מעט במעשה כן בעיבור והוא אהי"ה אשר אהי"ה כמו שאומר בפ' ויקרא י"א א' וצפ' אחרי מות, וב' אהי"ה ספר וספר שניהן שוין, ספר שמעתיק ממנה וספר שכותב, וסיפור שמחבר שניהם – אשר, ואשר הוא לשון שאני עתיד להיות אהי"ה, והוא הכנה לו, והוא האמירה לכתובה, וכן בולד הטפה באב גנוז כמו העובר באם, והזיווג – סיפור שמחברין, כמו הדיבור ציור ב' בני אדם שקודם היה במחשבתו של זה ואח"כ מלאה לחצירו לעשות ואח"כ נצטייר בשני לעשות:

אִיהוּ דְאִתְמַר בֵּיהּ וְאָדָם אִין, וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אִין (קהלת ג יט), וְאִיהוּ אָדָם דְּבִרְיָאָה, דְּבַהֲאֵי בְרָא עֲלֵת הָעֲלוֹת כֹּל בְּרִיין, "אָדָם דִּיצִירָה חֲכָמָה, עֲלִיָּה אִתְמַר (איוב כח כ) וְהַחֲכָמָה מֵאִין תִּמְצָא, דְאִיהוּ י' מֵאִין, דְּבִיָּה צִייר כֹּל צִיורִין דְּעֲלָמָא, בֵּיהּ צִייר עֵינִין וְחוֹטְמָא נּוֹקְבִין דְּחוֹטְמָא נּוֹקְבִין דְּאוּדְנִין וּפִימָא, כֹּל נְקוּדִין וְצִיורִין דְּאִינוּן עֲזָקָא לְאֵת י', וְאִיהִי בְהוֹן כְּאֲבָנָא בְרִישׁ עֲזָקָא, אָדָם דְּעֲשִׂיָּה דָא י' מֵאִין, בִּינָה, אִיהִי אִם כֹּל חֵי, מַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית, בְּהָ אִתְעֵבִידוּ כֹל עוֹבְדִין דְּעוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית, וְגוֹוִינִין.

^ט אִיָּה דְבִיָּה עֵבִיד שְׂרִטוּטִין, דָּא חֲסֵד יְמִינָא, שׁוּר דְּבִיָּה צִייר צִיורִין, דָּא גְבוּרָה, נְשֵׁר בְּאִמְצָעִיתָא, דְּבָה אִשְׁתְּמוּדְעוּ כֹל גְּוִוִינִין, וְדָא תְּפִאָרַת, שִׁשְׁפִּירוּ דְכָלָא, שִׁדְכָל גְּוִוִינִין נְהָרִין בֵּיהּ, שִׁוְנִצַּח הוּד יִסוּד אִינוּן לְקַבֵּל תְּלַת אֲבָהִין.

ביאור הגר"א

^ט א"ל כרי האי איהו דאתמר בו'. למותר האדם על הבהמה הוא רק בנשמתא, והוא ג' אדם הג"ל דנר"ן, והוא בינה, נשמתא לכליל ג"ר, וב' ענינים הם והכל אחד כנ"ל נר"ן, וב' רוח ונפש גם לבהמה, ורק בנשמתא בינה לכליל ג"ר בחיה ויחידה וכל זה אחד, וכן ג' חיוון הן בחג"ת, והאדם בינה כליל ג"ר, ג' אדם, שבהאי אדם הוא מותר על הבהמה, שלכן אדם שולט על המזל – מזל נשמה שבו, שהכל תלוי במזל – בז"ת וז' כוכבים, אבל אדם מזל ג"ר שולט על המזל, אבל אדם התחתון עליו אמר קהלת כי מקרה האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכל, כמות בו' ומותר האדם בו', רק באין, ואין מפרש והולך הוא בג"ר, א' – בכתר כידוע, ויו"ד – בחכמה, וה' – בינה, אי"ה, ומזל כלילתה בחכמה היא ה' תרעין, נ' תרעין הוא נ', והוא אין, להבנין מתחיל מחסד עולם חסד יבנה, ואף לחכמה נקראת יש, היינו נגד הכתר, אבל נגד ז"ת – ג"ר כן נקראו כתר, וכמו שאומר למעלה בהרבה מקומות שכמו שכתר נגד ט' ספירות כן ג"ר נגד ז"ת, שלכן כתר ובינה כל ענינם אחד וכנ"ל, והוא דעת במקום הכתר, וכן נכללין בכתר, ולכן נקרא כתר – אין, לכליל ג"ר, והוא שאמר ואיהו אדם דבריאה רואה לומר האין, ואמר דבהאי ברא בו'. רואה לומר שלכן נקרא אדם דבריאה, שבו ברא בו', אבל ביה לא שייך בריאה ועיין לעיל קי"ד א', וכמו שג' עולמות זי"ע הן כלים לאצילות כן אלו ג' אדם לעלת העלות, וכל ענינם של זי"ע לאצילות, וזה שאומר דבהאי ברא עלת העלות בו', וכמו שאצילות מקנן בהם כן עילת העילות בהם, אלא כל שגבוה יותר הדביקות יותר אלא דוגמא שלהם:

^פ אדם ליצירה חכמה בו' תמלא. שהיצירה הוא מציאות כמו שאומרים יוצר אור ובורא חושך, שהבריאה הוא נעלם, (תהלים יח יב) חשך סתרו, שאינו רק במחשבה, והדבור הוא יש מאין שהוא ממחשבה שנקראת אין, שהוא נעלם, והדבור הוא יש – בא ממנו, ולכן כמו שהמחשבה אינו מושג רק בדבור כן כתר רק בחכמה, וכן בזיווג נודע מה שבמחו, וכן בכל דבר, והוא התחלת המציאות, יו"ד, נקודה הקודמות לכל דבר, שכל הכתב הוא בא מהנקודה ראשית לכל דבר ועיין מה שבארנו לעיל שהן יו"ד ליורים בראש, וב' אנפין וז' נקבים, ונגד יו"ד – יו"ד נקודות, ועיין מה שבארנו שם, ואמר כל נקודין וליורין בו'. רואה לומר כחותם בתוך הטבעת, והוא היקף העיגול והמרכז, והוא חו"ב, שבחכמה קוטרם בגולמא נעין בעיקרא, והן הצורות בעגולא הכל, ונקודה האמצעית, כמו העין ובה עין שבתוכה, וכן בכולם והוא עגולא ורבו, חו"ב כמו שאומר בפ' תלויה ושאר מקומות, וריבוע הוא בינה וג"כ נקודה בתוכה, מ"י י"ם כמו שאומר לעיל תיקון נ"ב, והן הגוונים שהן ה' גוונים, ד' מד' סטרים, וה' נקודה שבתוכה שכולל ה' גוונים, י"ם – יו"ד במ"ם, ולכן ליורין וגוונים בחו"ב כמו שפרש והולך, וכן נ' מאין זה הגוונים שהוא יש חושבן נ', והוא ג"כ סוד מ"ם וסמך, ס' בעיגולא בינה שהוא בינה שבחכמה, ומ' הוא תבונה בינה שבבינה, ונר"ן הוא על כלל תבונה שהיא בינה, אס כל חי, שבה הצטיירות הולד, שכלל חו"ב שבחכמה נקרא חכמה, וחו"ב שבבינה נקרא בינה, היא אס כל חי שהיא כלל הבינה, והיא נ', וזה שאומר בינה איהי אס כל חי זה אהעבדו בו'. רואה לומר כמו שבאם יתעבד הולד, כן זה אהעבד כל עובדא דבראשית, והוא אס כל חי, וכל הוא נר"ן שלכן מתחלק כל מעשה בראשית לנר"ן תרעין כמו שבארנו בסוף איוב וכמו שאומר לעיל יש תיקון ס"ט, וכן שכינה תתאה דוגמתה שלכן נקראת כלה, אלא שהיא נר"ן כפופה, (שבת קד ע"א) נאמן כפוף, ובינה נר"ן פשוטה שלמעלה עלמא דחירו, והוא נר"ן מאין, וכן במ"ם שהיא נקראת י"ם, כל הנחלים הולכים אל היס בני' תרעין, יו"ד דבגוה ומ"ם (בינה) וג"כ נקרא מי, (שבת שם) מ"ם פתוחה וסתומה, ועיין לעיל קל"ג ב', ואמר כל עובדין בו' וגוונים. דעובדא תליא בגוונים כמו שאומר לעיל תיקון ה' ושאר מקומות, (ישעיהו מ יב) מי מדד בשעלו מים, גוון חיוור, ושמים בזרת חכו, וכל בו' ושקל בו', וגבעות, שהן ה' גוונים בהן כלולין כל עובדא דבראשית, וזה שאומר שבה"א נברא, בה"א הזאת שכלולה ה' גוונים, ונכלל הכל בה"א, וזה שאומר למטה כל שרטוטין וליורין ועובדין בו':

^פ אריה דביה בו'. עתה מפרש והולך הג' חיוון בחג"ת, ועיין מה שכתבתי למעלה להשרטוטין הוא מזל החסד בהתפשטות וכן בכולם עיין שם:

^פ שפירו לכלא. רואה לומר לשון תפארת, שפירו:

^פ וכל גוונים נהידין ביה. ידוע, וכן נשר בו כל הגוונים כמו שכתב (יחזקאל יז ג) הגשר הגדול בו' מלא הנוצה אשר לו הרקמה (ועיין בזוהר פ' יתרו ע"ד ב' סטא לימינה ונטיל גוון מיא, כליל בפומא דלחריה, חדא סטא בו' סטא בו', דחד נשר רברבא רב גרפין מאריה לנוצה כל גוונים ביה מתחמאן בו):

^פ ונלח בו'. הן הסטרים, וזה שאומר לקבל אבהן תלת, ואמר וכל שרטוטין בו'. להכל כלולין בשכינה, עשירית הכוללם, ועשירית, ורביעית, ועשירית הארבע רביעית הוון, רביעית לכל תלת, והוא שם י"ב וכמו שאומר לעיל:

כל שרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְעוֹבְדִין, אֵינּוּן אֲתַחְזִיין בְּשִׁכְיִנְתָּא תַתְּאָה, דְּאִיְהִי דְמוּת אָדָם, שִׁיְעֵלָה אֲתָמֵר (הושע יב יא) וְכִיד הַנְּבִיאִים אֲדָמָה, כְּלָא אֲתַחְזִי בָּהּ לַתְּתָאָה, וְלִית בַּר נֶשׁ כִּיל לְמַנְדַּע וְלֹאֲסַתְפְּלָא בְּשִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגוּוּנִין דְּלַעֲלֵילָא אֲלָא בָּהּ, שִׁיְבְּגִינָה אֲתָמֵר (שמות לג כג) וְרָאִית אֶת אַחֲוֵרִי, אָכַל לַעֲלֵילָא מִינָהּ וּפְנִי לֹא יָרָאוּ (שם), דְּלִית בְּרִיָּה דִּכְיֵילָא לְאֲסַתְפְּלָא תַמָּן, בְּתַקִּיפּוּ דְצַחְצוּחִים, וְנִהוּרָא דְגוּוּנִין, דְּעֵלְיָהּ אֲתָמֵר (דף קלב ע"ב) (שם כ) כִּי לֹא יָרָאֵי הָאָדָם וְחִי, וְכִי בְּאַנְפּוּי דְמִשָּׁה לֹא הוּוּ יְכַלִּין לְאֲסַתְפְּלָא, כָּל שְׂכָן בְּעַמּוּדָא דְאַמְצַעִיתָא, דְּאִיְהוּ כְּלִיל כָּל שִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגוּוּנִין, וּבִיָּה נְהָרִין כְּלָהוּ, וְאִיְהוּ כְּלִיל בְּכָלְהוּ (כלל דכלהו).

וּבְגִין דָּא אֲתַקְרִי שׁ, כְּלִיל תַּלְת עֲנַפִּין דְּאֵינּוּן תַּלְת אַבְהֵן, וְדָא אִיְהוּ רְזָא וְשִׁכְבְּתִי עִם אַבּוּתִי (בראשית מז ל), וּבְגִין דָּא מְלָכוֹת אִיְהִי בִּית יַחֲדָה, שְׁבָ'ת, דְּבָהּ אֲתַגְלִיין כָּל גּוּוּנִין וְשִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין לְבַנֵּי נֶשָׂא, וּבָהּ יְכַלִּין לְמַנְדַּע כָּל מַה דְּלַעֲלֵילָא, וְלֹא בְּאַתֵּר אַחְרָא, דְּאִיְהִי כְּגוּוּנָא דְּאֲסַתְפְּלָרִיָּאָה, דְּאֲשַׁתְּמוּדַע בָּהּ פְּרַצוּפִין דְּאַנְפִּין. שִׁיְרְטוּטִין דִּידִין אֵינּוּן אֵילְנָא דְחִי, כַּד אֵינּוּן פְּתִיחָן לְמַעַבְד טִיבּוּ, כְּשׁוֹשְׁנָה דְּאִיְהִי פְּתִיחָא לְקַבְלָא, וְלֹאֲרָא רִיחָא טָבָא.

וְאִית עוֹבְדִין טְבִין דְּאֵינּוּן אֵיבָא לְאֵילְנָא, כְּגוּן צְדָקָה, וְכַמָּה פְּקוּדִין דְּתַלְיִין בִּידִין לְמַעַבְד בְּהוּן טִיבּוּ, יְדִין דְּלָא אֲתַחְזִיין בְּהוּן שִׁרְטוּטִין, לֹאֵו אִיְהוּ דִּיּוֹקְנָא מְאֵילְנָא דְחִי, וְאִית שִׁרְטוּטִין בְּאַרְח מִיִּשְׂר מְסֻטְרָא דִּיְצָרָא טָבָא, וְאַחְרָנִין מְסֻטְרָא דִּיְצָרָא בִישָׂא, דְּאֵילִין פְּתִיחִין לְטִיבּוּ, וְאֵילִין פְּתִיחִין לְבִישׁ, וְאִית דְּמוּרְכְּבִין אֵילִין בְּאֵילִין, אֵילְנָא דְטוֹב עִם רַע, וְרַע עִם טוֹב, אֵילִין אֵינּוּן דִּיְדִיְהוּן זְמָנִין עָבְדִין טָב וְזְמָנִין עָבְדִין בִּישׁ, יְדִין דְּעָבְדִין טִיבּוּ כָּל יוּמוֹי, אֵילִין אֵינּוּן מְאֵילְנָא דְחִי, וְאֵילִין דְּעָבְדִין טוֹב וְרַע, אֵילִין אֵינּוּן מְאֵילְנָא דְטוֹב וְרַע, וְיְדִין דְּכָל יוּמוֹי עָבְדִין בְּהוּן עוֹבְדִין בִּישִׁין, דָּא אִיְהוּ מְאֵילְנָא דְאֲתָמֵר בִּיָּה (ישעיה ה ב) וַיְקוּ לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאוֹשִׁים, וְאִית אֵילְנָא דְלָא עָבִיד פִּירִין, וְאִיְהוּ עֶקֶר, אֵילִין אֵינּוּן דְּלִית בְּהוּן עוֹבְדִין טְבִין, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מְאֵרִי מְתַנִּיתִין לֹא הִמְדַּרְשׁ עֶקֶר אֲלָא הַמַּעֲשָׂה הוּא הָעֶקֶר, וּבְגִין דָּא עֶקֶרָא דְשִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגוּוּנִין אִיְהוּ עוֹבְדָא.

ביאור הגר"א

^פ ועליה אהמר וביד כו'. עיין לעיל ק"כ א':

^פ ובגינה אהמר כו'. להוא נקרא אחר, בסוד חושן ואפוד, פנים ואחור, קשר של תפילין, (שמות לג כג) וראית כו', ד' של תפילין, ד' של אח, והנה כל השרטוטין כו' – הכל זה, שהיא משכח לדדם כמו שאומר לקמן קל"ח א' ב', ובעור האדם נראין כל השרטוטין וצוירין וגוונין, וכן למעלה הכל זה, ובה (ישעיהו ו א) וארא את ה', ועיין בזוהר פ' בראשית י"ח א' ב' ובריש פ' וארא, וזה שאומר אצל לעילא מינה כו' לית כו'. דאף משה רבינו עליו השלום כתיב (שמות ו ג) לא נודעתי, דלו רק בידיעה, לכן כתיב ביה (שמות לג כ) כי לא יראני האדם, משום להתנבז בדניו כמו שאמרנו בגמרא (יבמות מט ע"ב), וכמו שזכרנו סס, והן ד' דרגין, ג' לעמודא דאמלעיתא, דאספקלריא דנהרא, ורביעיית – ידיה לכליל לון, וזה שאומר ועלייהו אהמר כי כו' ואמר וכי זאנפוי דמשה כו'. כמו שכתוב (שמות לג ל) וייראו מגשת כו', (שם לג) וישם על פניו, ורואה לומר משום דהוא דהגא דעמודא דאמלעיתא, וזה שאומר כל שכן בעמודא דאמלעיתא כו', ואמר דאיהו כליל כו' דהן ג' דרגין בג' קוין שהן ג' אלו שרטוטין כו' בכל ג' דביה כנ"ל, וזה שאומר ובג' ד אחרי ש' כו' ורואה לומר ש' דשבת, ובה מלכות, בת יחידה כמו שמפרש והולך ובג' ד מלכות כו', ואמר ושכחתי כו'. רואה לומר לעשות מרכבה עמהו, ושכ"ב הוא ש' כ"ב, ש' כנ"ל וכן כ"ב שהוא בג' אבהו כמו שאומר בריש פ' בראשית ט"ו ב' ט"ז ב', ואמר שבת דבה אחגליין כו'. דהיא בת עין, פרטופא דכולה, דבה אחחזי, ועיין בזוהר דהש פ' יתרו בצרכה, ואמר דאיהי כגוונא דאספקלריא כו' שהיא נקרא מראה, דמתחזיא בה כידוע, בסוד הלצנה שאין לה אור מעלמה, רק מראה, דמתחזיא בה כל נהורין, לית לה מגרמה כו' אצל כוליה מכולם, ואמר ולא באחר אחרת כמו שאומר לעיל לית רשו לשום נביא וחזה רק זה שנאמר בזאת כו':

^פ שרטוטין ידיו כו'. רואה לומר ענפין דעץ החיים, ידין אינון עץ החיים כמו שכתוב (משלי ג יח) עץ חיים הוא למחזיקים בה, נקרא אורתו המחזיקין ידי התלמידים חכמים – עץ החיים, והן ידין של תלמידי חכמים, דקה הנעשית בידיים, וזה שאומר כד אינון פתיחין כו' ידין לעבדין טיבו כו'. ואמר כגון דקה כו' ואפילו אשה דאיהי מעץ חיים הוא בידיו כמו שכתוב (משלי לא יב) גמלחתו טוב ולא רע, לית שם רע, ומפרש והולך כל ימי חייה שהיא בסטרא דחיים, ומפרש והולך מעשיה, דרשה כו' היתה כו' ותקם כו' וכל הפרשה שם, ובשרטוטין ניכר אס מעץ החיים כו' כמו שמפרש והולך ואית שרטוטין וכו', ויש שהשרטוטין מורין על טוב אצל הוא לא עביד כפום השרטוטין שהנפש רע ואחתא טבא כנ"ל, וכן להיפך, וזה שאומר ובג"כ אמרו מארי מתניתין כו', וכמו שאומר לעובדא אינון איבא לאילנא, וזה שאומר ואית אילנא ללא כו', ואיהו עקר בלא פירות, ואמר ידין ללא אחחזין בהו כו'. עיין לעיל קכ"ד ב' מאן ללא אחחזין כו', והוא מורה על אינון ללא עביד פירות ומכל מקום עיקר הולך אחר המעשה כנ"ל וכמו שאומר לעיל קכ"ד ב' אלא אס תב דחויבתא וכמו שמפרש והולך כאן, וזה שאומר ובג"ד עקרא דשרטוטין וצוירין וגוונין איהו עובדא:

^שבת עין איהי אספקלריאה, אף על גב דאיהי אוכמא, בה אתחזיין כל פרוצופין וגוונין דאנפוי דבר נש, כד סתים בר נש עינא איהו מחשבה סתימא, א קמ"ץ איהו, קמ"ץ סתים, עינא איהו י' בעגולא דיליה, ו' באורכא דיליה, כד אתפתח אתפתח בה' תתאה, כד נהיר נהיר בה' עלאה, בההוא זמנא דאתפתח בה' עלאה שאתמר בעינא (יחזקאל א א) נפתחו השמים ואראה מראות אלהי"ם, דאינון חמש אור דעובדא דבראשית, דכלילין בה' עלאה, חמש אור דנהרין בחמש גוונין, שבתא"י פתיא אוכמא, כל גוונין אתחשכאן ביה, ש"איהו גוון גחון דחויא, דאתמר ביה (בראשית ג יד) על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך, עפר איהו קר ויבש, הכי טחול קר ויבש, ובגין דא ועפר תאכל כל ימי חייך.

^שאתא חזי לאו למגנא אמרו קדמאין, אין הרוכב טפלה לסוס אלא לסוס טפלה לרוכב, דסוס איהו נוקבא, לרוכב דאיהו אדם, אם זכה אתמר ביה (שם ב יח) אעשה לו עזר, ואם לאו פנגדו יצר הרע, עליה אתמר (קהלת ז

ביאור הגר"א

^חבת עין איהי כו'. חוזר לענין ראשון שאמר ובג"ד מלכות איהי בת יחידה שבת דבה כו' כגוונא לאספקלריא, והוא בת עין אוכמא, פרוצופא, דמות אדם לכלילא כל ד' חיוון כל ד' גוונין, ועיין בזוהר חדש פ' יתרו כ"ט א' עיינין אוכמין שפירין כו' מסטרא דשבת לאיהי בת עין שפירא, עלה אתמר שחורה אני ונאווה, האי איהו דזיוקנא דשבת לאיהו שקול לאורייתא כולה, ובשבת כריך לאחזאה שובעא דהפוכא דשפחה לילית, וכריך דאתר דשבתאי לעיניו לאחזאה חדוה, דאתר דחשוכא – שרגא, דאתר דעיניו – עונג, למעבד תמן שנינו דכללא, דלילית מרה אוכמא למאון לית בה מים לאיהו והבור רק אין כו', ורואה לומר דשבתאי שולט בשבת מסטרא דמזלות וכריך לעשות דהפוכא לילה לאיהו טחול, מרה אוכמא, עכבון למאון כו' כנ"ל, ואמר שם עיינין אוכמין חשובין תמן לילית כו' תמן שבתאי כו' עיין שם בדבריו, וזה שאומר למטה שבתאי אוכמא פתיא כל גוונין כו' עיין שם היטב, ורואה לומר דהוא הפוכא דבת עין דבה כל גוונין כלילין, וה' אור נהרין בה אכל שם כל גוונין אתחשכו, די ש' מיני שחרות, א' מראה שחור דמחשיך כל גוונין, דמראה שחור שבת על כל גוון אתהדר לשחרות ולא נודע כל גוון בה, ומראה דכל גוונין בשחרות אתערבו ולא נודע כלום, ויש מראה שחור שנודע בה כל גוון, והוא אספקלריא, שמשמין שחרות תחתיה והמראה בעלמא היא זהירה והיא אוכמא שפירתא דבה אתחזי כל גוונין, ועתה מפרש והולך הגוונין והנהורא דנהיר בגוונין ומפרש והולך שהוא שם הו"ה דהוא בעיינין כמו שאומר לעיל ובתיקון כ'. ואמר דבסתמיו דעינין הוא הזכרים, י"ו, שלעולם הזכרים הן סתומין והנקבות מגלין מה שבהם, כמו א"ר א"ל בולד, ותורה שבתא תורה שבעל פה, ולכן כותא דאורייתא דלילה, ובפתיחו דעינין מהגלין ה' גוונין, וה' נהרין דנהרין בגוונין, ועיין בדין פ' וארא דהן גוונין דמתחזין, דמתגלין לאצבן באל שדי, נוק', אכל דכורא אינון אלא דסתמיו דעינין, ושמי ה' לא נודעתי כו' עיין שם בדבריו ולכן אינון י"ו דסתמיו דעינין כנ"ל, וי"ד איהו יותר סתים מן ו"א, שיו"ד הוא עיגול העין המכוסה, ווא"ו הוא הקו שבין העפעפים שמכל מקום נראה הקו אע"ג דסתים, ואמר כל סתים כו' קמץ כו'. רואה לומר דקמץ הוא לשון סתום, היד בקמייל, והוא וקמץ הכהן, חכמה, מחשבה סתימא, והוא יו"ד כמו שמפרש והולך והנה אמר זה בכאן דהוא דומה ליד כל וקמץ הכהן דסתמיו הוא בלורת יו"ד, ובפתיחו ה"א בה' אצבעות וכמו שאומר לעיל בהקדמה ובשאר מקומות עיין שם בדבריו:

^טאתמר בעינא נפתחו השמים. ה' שמים דיומא תניינא דתמן שכינתא תתאה כמו שאומר לעיל ככ"ה ב' והן ה' גוונין, ואראה מראות כו' הן ה' אור דהן מראות כמו שאומר לעיל בתיקון ל' דבארכה והן דיומא דקמאה דתמן שכינתא עלאה כמו שאומר שם, ואמר דעובדא דבראשית רואה לומר דלכן נאמר מראות אלקים, דכל עובדא דבראשית הוא בשם אלקים ועיין לעיל בהקדמה ד' ב', והשמים עם הנהרין הן עין העולם דמהן רואה העולם, וכן נפתחו באלים ה' שמים ה' גוונין, והוא כל דאתערב המסך מעל העיינין לראות ברוח הקודש, ונהיר רוח הקדש בהן, וזה שאומר אתמר בעינא נפתחו השמים ואראה כו':

^יאיהו חון דחויא כו'. רואה לומר הטחול, בטון התחתית דהוא שאלו כמו שאומר לעיל בתיקון כ', והוא גוון שחור כנ"ל, ומפרש והולך ועפר תאכל כו' והוא יסוד העפר קר ויבש, וידוע שכל יסוד ניזון ממינו, וד' מרות ניזון כל אחד מיסוד שצאוכל, ומד' יסודות ניזונות ד' מרות, ובחינה התחתונה עפר שאין בה אלא מעט חיות ולכן שאלו (טחול) הוא צור רק, למאון אשר אין בו מים, הבור רק כו', נחשים ועקרבים כו', גחון דחויא, וזה שאומר ובג"ד ועפר כו'. שקללו שלא יהיה לו מהמאכל רק מיסוד העפר:

^ית"ח לאו למגנא כו'. עתה חוזר לענין ראשון שאמר ואית אינא דלא כו' ובג"כ אמרו מכל מקום כו', שהוא לפי הנפש ולא הגוף ועיין לעיל תיקון ס' דבארכה, ואמר דסוס איהו נוקבא כו'. רואה לומר דגוף הוא סוס כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב ורכיב נפשא בסוסיא חיוורא לאיהו גופא כו' (ולקמן קל"ג א'). ואמר שם זכה כו'. דגופא איהו נוק' לנשמתא, סוסיא דיליה, ועלה עזר מסטרא דשכינתא לאיהו טוב, (בראשית ב יח) לא טוב היות האדם לבדו, דהיא (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה כו', (משלי לא י) אשת חיל מי ימצא כו', והוא יצר טוב לאדם, וגוף כזה עוזר לנשמתא, דעל ידו עושה התורה ומצוה, דמצוה מעשיות אי אפשר כי אם על ידי הגוף, ואתתא איהו נר מצוה, וכן הוא שכינתא לקב"ה, שעל ידה מנהיג את התחתונים, ועל ידה יגלה לתחתונים אדון הכל, בזאת כו', ואמר עזר ואם לאו כנגדו כמו שמפרש והולך והוא מס"א, יצר הרע, דהגוף מנגדת לנשמתא, וכן בס"א יתרת על הכבד דאתגברת על בעלה בעזות לילה, וזה שאומר למטה לזמנין תשכח סוסיא דאתגאה כו' הגוף שגובר לנשמה, אכל יש גופא בישא מכל מקום והוא ימשל בד', וזה שאומר לזמנין תשכח אדם רכיב על כו' ואמר ובג"ד הוי אמרי קדמאי מצא כו'. רואה לומר על הגוף, וכל משלי הולך על קוטב זה, ואמר לזמנין אדם לזמנין איש לזמנין עבד רואה לומר כמו שמפרש והולך לדיק ורע לו – גופא בישא ונשמתא טבא, הוא אדם דרכיב, לאדם שליט בטולה, רשע וטוב לו הוא (קהלת י ז) עבדים רוכבים על סוסים, ואיש הוא שהוא שוה ליה, סוסיא טבא, וזה שאומר כגוונא דא כו' ובג"ד אוקמוהו מ"מ כו'. כנ"ל דהמעשה תלוי בנשמתא, והמדרש – בגופא, והענין כי הגוף הוא לפי נפשא קדמאה דגלגולא כמו שאומר לעיל דגלגולא

כו) ומוציא אני מר ממות את האשה, וְדָא טחול שבתא"י, עזר דא שכנינתא, עֲלֵה אתמר (משלי יח כב) מְצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹב וַיִּפְק רְצוֹן מִיְהוָה, ובגין דא הוּוּ אַמְרֵי מְאֵרֵי מִתְנִיתִין, מְצָא אוּ מוֹצֵא. [תיקוני זוהר – דף קלג ע"א]

לְזַמְנִין תְּשַׁכַּח סוּסְיָא דַּאֲתַגָּאָה וְאִפִּיל לְרוּכְבוּ תַּחוּתֶיהָ, דַּא אַתְתָּא בִּישָׂא, לְזַמְנִין תְּשַׁכַּח אָדָם רָכִיב עַל סוּסְיָא, לְזַמְנִין אִישׁ, לְזַמְנִין עֶבֶד, כְּגוּוּנָא דַּא תְּשַׁכַּח לְזַמְנִין דַּאִית גּוּף דַּאִיהוּ סוּס שְׁפִיר בְּכָל תְּקוּנָוִי, וְעֵבִיד עוֹבְדִין בִּישׁוּן, בְּגִין דַּאִית לִיָּה הֵהוּא נִפְשׁ דְּרָכִיב עֲלֵיהָ, דַּאִיהוּ אָדָם רַע עֶבֶד אוּ מְמֹזֵר, וּבְגִין דַּא אוּקְמוּהוּ מְאֵרֵי מִתְנִיתִין, לֹא הַמְדַרְשׁ עֶקֶר אֱלָא הַמְעַשָּׂה (דף קלג ע"א) הוּא הַעֲקֵר, וְלְזַמְנִין תְּשַׁכַּח סוּסְיָא בִּישָׂא דַּאִיהוּ גּוּפָא, דַּאִית לִיָּה דִּיוֹקְנָא בִּישָׂא, וּמָאן דְּרָכִיב עֲלֵיהָ אִיהוּ טָב, וְסִטִּי לִיָּה לְמַעַבְד עוֹבְדִין טְבִין, וְדַא אִיהוּ מְטָה כְּלָפִי חֶסֶד, וּמָאן דַּאִית לִיָּה דִּיוֹקְנָא שְׁפִירָא וְעוֹבְדִין טְבִין, דַּא צְדִיק וְטוֹב לוֹ.

וְהָכִי אִיהוּ מָאן דַּאִיהוּ צְדִיק וּבֵת זוּגִיָּה צְדָקָתָא, מָאן דַּאִיהוּ דִּיוֹקְנִיָּה בִּישָׂא וְאִיהוּ שְׁפִיר בְּעוֹבְדוּיָא, דַּא צְדִיק וְרַע לוֹ, וְהָכִי אִיהוּ מָאן דַּאִיהוּ צְדִיק וּבֵת זוּגִיָּה בִּישָׂא, וּמָאן דַּאִיהוּ דִּיוֹקְנָא בִּישָׂא וְעוֹבְדוּיָא בִּישׁוּן, דַּא אִיהוּ רְשָׁע וְרַע לוֹ, וְהָכִי אִיהוּ מָאן דַּאִיהוּ רַע וְאַתְתִּיָּה רְעָה, הָכָא אֲשַׁתְּמוּדְעִין תְּלַת גְּלִגּוּלִין, רְשָׁע וְטוֹב לוֹ מָאן דְּעוֹבְדוּיָא בִּישׁוּן וְדִיוֹקְנִיָּה שְׁפִירָא, וְאַתְתִּיָּה צְדָקָתָא שְׁפִירָתָא בְּעוֹבְדָהָא.

דְּגִלְגּוּלָא גְרִים דַּא לְמַהוּי בְּרַ נֶשׁ צְדִיק וְטוֹב לוֹ, צְדִיק וְרַע לוֹ רְשָׁע וְטוֹב לוֹ רְשָׁע וְרַע לוֹ, דְּגוּפָא בִּישָׂא וְאַתְתָּא בִּישָׂא לְצְדִיק אִיהוּ עוֹנֵשָׂא דִּילֵיהָ, דְּגִלְגּוּלָא מְחִיב לִיָּה, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, אִם כֵּן מֵאֵי תַּקְנִיתִיָּה לְמָאן דַּאִיהוּ צְדִיק וְאִית לִיָּה אַתְתָּא בִּישָׂא, אָמַר לִיָּה בְרִי, שִׁיֵּעֲבִיד לִיָּה שְׁנוּי מְקוּם וְשְׁנוּי הֶשֶׁם וְשְׁנוּי מַעֲשָׂה, וְאִי לֹא אַתְתַּקְנַת יִתְרָךְ לָהּ מְנִיָּה בְּגִט וְיִתְסִי, וְאַתְנַטַּע בְּאַתְרָא אַחְרָא (איוב לג כט), וְהֵן כָּל אֱלָהּ יַפְעֵל אִלְּ פְעֻמִּים שְׁלֵשׁ עִם גְּבַר, עַד הָכָא בְּשִׁטוּטִין דִּידִין.

שִׁיבְקוּמָה בְּצוּאָר, פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, אֲלֵיָּהוּ אֲלֵיָּהוּ, הָא שְׁכִינְתָּא הָכָא, וְכִלְהוּ חַבְרַיִי עֲמָה נְטָרִין לָךְ הָכָא, טוֹל רְשׁוּ מְקוּדְשָׂא בְרִיךְ הוּא לְנַחְתָּא הָכָא לִיקְרָא דְּמִלְכָּא קְדִישָׂא, אַנְתָּ וְכָל מְאֵרֵי מִתִּיבְתָּאן דְּלְעִילָא וְתַתָּא עֲמָךְ, לְתַקְנָא שְׁעוֹר קוּמָה דְּקוּדְשָׂא בְרִיךְ הוּא כְּדָקָא יְאוּת לִיָּה, אַדְהֵכִי הָא אֲלֵיָּהוּ קָא נַחַת וְכָל מְאֵרֵי מִתִּיבְתָּאן דְּלְעִילָא וְתַתָּא עֲמִיָּה, וְקוּדְשָׂא בְרִיךְ הוּא עַל כִּלְהוּ.

פְּתַח אֲלֵיָּהוּ וְאָמַר, רַבּוֹן עֲלֵמָא יְהֵא רַעוּא דִּילָךְ דַּאִימָא מְלִין בְּאַרְח מִישׁוֹר כְּדָקָא יְאוּת, כִּלְהוּ בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל בְּשְׁעוֹר קוּמָה דְּשְׁכִינְתָּךְ. פְּתַח וְאָמַר, (שיר ז ח) זֹאת קוּמְתָךְ דְּמִתָּה לְתַמְרָא וְשְׁדִיךְ לְאַשְׁכְּלוֹת, שִׁימָא לְתַמְרָא, אֱלָא

ביאור הגר"א

גרים כו' דגלגולא מחייב ליה, ונראה אותיותיה בגוף בשטרטוטין כנ"ל וכן בכל העשר תיקונים ולכן אמר ואתה תחזה ולא אחרת כמו שאומר לקמן קל"ז ב' לזמנן גופא טבא ונשמחא ביסא אכל אנת דלחה חזיא בנשמחא כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים ומכל מקום תחזה בגופא, גוף רע מטה פעמים לנשמחא ולכן תחזה הנשי חיל כו' ואמר הכא אשתמודע תלת גלגולין כו' לדיק וטוב לו לא חשיב כלא משום שרואה לומר דגלגולא גרים כו', ולדיק וטוב לו הוא אף בלא גלגולא, דגלגולא קדמאה ודאי הוא לפי בת זוגו ועיין לעיל ק"ג ב': פ' יעבד לוי שינוי מקום כו'. רואה לומר שינוי מקום ממש כמו שאמרנו (חגיגה טז ע"א) אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין וילבש כו' וזהו שינוי מעשה, ומקום שאין מכירין הוא שינוי השם שאין שמו נודע שם, ופירש ר"ח מתוך כך יכנע יצרו, ואמרנו (ר"ה טז ע"ב) שלשה דברים מקרעין גזר דינו של אדם כו' ויש אומרים כו', וקיימא לן כיש אומרים כמו שאמר להלן ואי לא אתתקנת והן כל אלה כו', רואה לומר דג' גלגולין שהן שינוי מקום, שינוי כו' כמו שאומר לעיל תיקון ס"ט, ואמר בגט רואה לומר הגוף דאידי אתתא, ורואה לומר כמו שאמרנו (יבמות סג ע"ב) אשה רעה זרעת לבעלה מאי תקנתיה יגרסנה וירפא מזרעתה, וזה שאומר ויתסי, ואמר ואתנטע' באתר אחרת רואה לומר דהוא שינוי מקום ואח"כ שינוי השם כו' ועיין לעיל ק"ו א' אכל בר נש דטרח עליה כו' אם אללח כו' והן כל אלה כו':

פ' תיקון ט'. בקומה כו' דלעילא ותתא. ב' מתיבתין ידוע שהן צו"ק דכלילין בקומה וכמו שאומר למטה דגופא איהו ו', קומה דכלהו, ואיהו שית בחושבן כו', והן ב' מתיבתין, שית סדרין, ועיין לעיל ריש תיקון כ"ב ובתיקוני זוהר חדש, ואמר כלא במדה כו'. דבה הכל במדה, תמתי, כולך יפה רעיתי כו' (וכמו שאומר למטה וכל ענפא כו' כריכין במדה כו' ללא יאה כו'), ואמר בשעור קומה דשכינתך דהיא תאומתה, לא היא גדולה כו' וכמו שמפרש והולך:

פ' מאי לתמר אלא להווא דלתמר כו'. רואה לומר, לדיק כמו שמפרש והולך, והוא איש, בעלה דשכינתא, ואמר כפת תמרים רואה לומר כמו שאומר צהיר דשם זו"נ כאלה, כפת, דכורא לדיק ותמרים נוק', לשניהם זכרים ונקיבות, והוא גבוה בקומה יותר מכל אילנות, וכן

לההוא דאתמר ביה (תהלים צב יד) צדיק פתמר יפרח, כפת תמרים, קומתך ודאי דמיא ללולב דלית ביה קצוץ ופרוד, ולא למגנא אוקמוהו מארי מתניתין נפרצו עליו פסול, לולב איהו דומה לשרדה דגופא, דאיהו ו', קומה דכלא, ואיהו שית בחושבן, וחמש ענפין מתפשטין מניה, ואיהו גופא דאילנא באמצעייתא, וחמש ענפין אינון תרין מהאי סטרא, ותלת מהאי סטרא, ועלייהו אתמר (ויקרא כג מ) וענף עץ עבות וערבי נחל, ענף לשמאלא, עבות לימינא, עץ באמצעייתא, ערבי נחל תרין, עבות תלת, וכלהו חמש, ואינון לקבל תרין שוקין וברית, ותרין דרועין, אתרוג לב באמצעייתא, ואיהו איבא דאילנא, וביה איהו עץ פרי עושה פרי למינו.

^{טו}צואר על בלהו אימא עלאה, עקרא דאילנא ושרשוי, ומוחא אבא, וביה נביעו דאילנא, דמקורא דיליה אתקרי אין סוף, עלין דאילנא אינון קווצותיו, ועלייהו אתמר (שיר ז ו) ראשך עליך כפרמל, בלהו ירוקין, דהכי צריכא שיערא דאתתא דאיהי בריתא דמלפא למקווי ירוק כשבועה מיני דהבא, ואתרוג איהי ירוקא, ואסתר מתמן הות ירקרוקת.

[תיקוני זוהר – דף קלג ע"ב]

^{טז}שעורא דרצועין דתפלין אינון עד לבא, והכי שיערו לון מארי מתניתין, והכי שעורא דשיערא דברתא דמלפא עד לבא, ש"וכל ענפא וענפא דאילנא דילה, דאינון קני מנורה, בלהו צריכין במדה ובמשקל ובמדה

ביאור הגר"א

הולב מד' מינין, ואמר קומתך ודאי כו' דלית ביה קיאוץ ופירוד רואה לומר דבכל אילן הענפים מפורדים זה מזה מה שאין כן בלולב, וכן הקומה עמודא דאמלעיתא מה שאין כן בידים ורגלים הענפים, ולכן נקרא יעקב איש תם, וכן חוט השדרה וכן גוף וברית חד וכן הוא כאן עם עץ האמלעי של העבות ושאר ד' ענפין מתפרדין כמו שמפרש והולך וחמש ענפין כו' ועלייהו אתמר כו', ואמר דגופא דאיהו ו' קומה דכלא ואיהו כו'. רואה לומר שהוא בצורת ו', קומה זקופה, וכל קומה לאתוון הכל הוא על ו', וכן כל הקומה תלויה בגוף, ו' הוא חושבן שית וכן הגוף כולל ו', ה' ענפין מתפשטין ממנה כמו שמפרש והולך, וזה שאומר ואיהו כו' וחמש כו' ואיהו גופא כו'. ועתה מפרש והולך ה' ענפין ואמר וה' ענפין אינון תרין כו' רואה לומר, כמו דביאחא שהוא כלל הגוף שבו הרוח, והוא עמודא דאמלעיתא, יעקב, כמו שאומר לעיל תיקון כ"ה, ובו תלת מימינא ותרין משמאלא, וכן כאן דאמלעיתא שהוא ברית – ג"כ נוטה לימינא שבו אברהם איש החסד, והוא שם הוי"ה באילנא, גוף האילן ו', ענפין ה' תתאה, איבא דאילנא יוד, עיקרא דאילנא ה' עילאה, וכמו שאומר לעיל ק"ט ב' אלף דקס אמר להיפך בשתי ההי"ן עיין שם בדבריו, ומוחא דאילנא הוא נביעו דביה כמו שאומר למטה והוא שמא מפרש, נביעו דביה כמו שאומר לעיל י"ג א', והכל הוא בלולב, לולב גופא ו', והתפשטותו לחוץ מהמינים הוא בסוד עיקרא דלולב כמו שמפרש והולך ואר על כלהו כו' ה' עילאה, דקס וערבה ה' ענפים ה' תתאה, אתרוג יו"ד איבא דכלהו, דלולב אינון רק עלים לבד האתרוג, ועיין לעיל ק"ט ב', דא עץ ו' ודא פרי י', אלף שאמר שם בדחינה אחרת, וזה שאומר וביה איהו עץ פרי כו', זה אילן הולב הוא עץ וכן הברית הוא עץ כמו שאומר עץ באמלעיתא והוא פרי, ואמר ענף לשמאלא כו'. שמכאן דרשו (סוכה לד ע"ב) ענף עץ עבות שלשה, ומניח על הולב אחד לימינו חסד ואחד לשמאלו גבורה ואחד באמלעיתא ברית שהן ברזא דג' אבהו, וגוף וברית אחד הוא, וערבי נחל מד' סטרין נו"ה, וזה שאומר וכלהו חמש אינון לקבל תרין כו', ואמר וכלהו חמש. להורות על הנ"ל שהוא ה' של השם, ואמר אתרוג לב באמלעיתא ואיהו איבא

כו':

^{טז}תיקון י'. אואר על כלהו אימא עילאה עקרא דאילנא ושרשוי ומוחא כו'. רואה לומר אתרוג לבא לקבל יו"ד איבא, ואואר אימא עילאה כתר ע"ג ו"ק כידוע נגד עקרא דאילנא ה' עילאה, וכאן השם למפרע שהוא בנות' ועיין לעיל ק"י א' ומה שבארנו שם, ואמר מוחא אבא רואה לומר מוחא דאילנא הוא נגד מוח האדם, חכמה, והוא נביעו דאילנא דמתפשט בכל הגוף בחוט השדרה ובכל העלמות בל"ב נתיבות הידועים, ואמר דמקורא דיליה ל"ל סוף. רואה לומר, המקור של המוח מקור של המעין דהוא כתר כמו שאומר בסוף פ' בא ושאר מקומות, ועיין לעיל תיקון נ"ב, והן עשר ספירות בצדדי האדם, ואילן, וד' המינין ולב דבאמלע הולב הוא חכמה אב ובן וזהו לולב ל"ו ל"ב כמו שאומר בספר הבהיר דהוא ל"ו, ו' אינורות דקס מ"ב כל אחד כלול משית כמו שאומר לעיל ל"ח א' ס"ג א' ושאר מקומות, ועיין מה שבארנו שם בצרכה, והן השם כולו כנ"ל, ואמר עלין דאילנא אינון קווצותיו כו'. רואה לומר השערות, ואמר כלהו ירוקין רואה לומר ירוק כמראה הזהב כמו שמפרש והולך למהו ירוק כשבעה כו'. וזה שאומר אסתר מתמן כו', וכן אתרוג איהו ירוקא וכן עלין דלולב שהן קווצותיהן – ירוקין כשנגמר ונתפשט זהו ככרמל, וכאן נשלים כל שיעור קומה עם השערות דהן סלקין למעלה וכן קווצותיו – עלין דלולב, ואמר כשבעה מיני דהבא כמו שאומר לעיל ק"ג ב' דוד שבעה מיני דהבא הוי כו' משום דהוא דרגא דבת שבע, בת מלך, ואמר צפ' יתרו ע"ג ב' דיוקנא דמשיחא דמאהל לסיהרא עין דיליה זהב ירקרק באנפוי גוון דיליה זהב אופיר דיקניה גוון כו' שבעה כו', והנה הם כולם דוגמת הסיהרא, והנה אין לאשה שער כי אם על הראש כמו שאמרנו (סנהדרין כא ע"א) אין לננות ישראל לא שער בית השחי ולא בבית הערוה, ונראה שכל שכן בגבינים שהוא במקום נראה שכן אמרו שער באשה ערוה שלא תתגלה שערה כמו שאומר בריש פ' נשא בצרכה, והנה צריכין כל ז' מיני דהבא הכל בצרכה ואמר

^{טז}שעורא דרצועין דתפלין כו'. רואה לומר שהן שיעור השערות דילה וכמו שמפרש והולך והכי שעורא כו', והענין שיעור הרצועות עד הלב דמשם מתחיל בחינת נוק' דיליה, תפילין של יד, ועד כאן הוא בחינת תפילין של ראש, בחינת דבורא, קשר של ראש שהראה הקב"ה למשה, ד' רבצבא, ומסתיים עד לבא, ומלבא נקרא לבד מגופא, בחינת פרטוף אחר בכל פרטוף והוא בחינת נוקבא של אותו פרטוף כידוע,

חָדָא, דְּלֵא יְהֵא דְרוּעָא חָדָא אַרְיֵךְ מַחְבְּרִיה, וְלֵא שׁוּקָא חָדָא אַרְיֵךְ מַחְבְּרִיה, אֲלֵא כְּלֵהוּ בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל דְּאָ בְּדָא, (דף קלג ע"ב) וְהָכִי עֵינִין דִּילֵיה שְׁקִילִין דָּא לְדָא, וְהָכִי אֲוֹדִינִן, וְהָכִי נֹקְבָא דְחוּטְמָא דִּילָה, וְהָכִי אֲנִפִין דִּילָה, וְהָכִי שְׁפוּוֹן דִּילָה, דְּלֵא יְהֵא חַד אַרְיֵךְ וְחַד קְצִיר, אֲלֵא כְּלֵהוּ בְּשׁוּקָלָא חָדָא.

ש"מ מבוועא דמיא הכי צריך לאשקאה לכל אבר ואבר דאיהו ענפא דאילנא, במדה ובמשקל, וסימנא (ישעיה מ מ) מי מדד בשעלו מים, (איוב כח כה) ומים תפן במדה, מי ודאי, מדה דנביעו כגוונא דא ם מרובעת, יוד נקודה בעגולא.

ורזא דמקנה ארבעים סאה כגוונא דא תשע נקודין לכל סטר, ובנקודה דמלגאו בה אשתלימו לעשר כל תשעה, עד דאתעבידו ארבעין, ואלין אינון ארבעים סאה, ואינון ם' עלאה, מ' תתאה, דא ברבועא ודא בעגולא, י' נביעו דתרויהו, ורזא דא מים חיים.

ש"תאית ענפין עלאין, וענפין בינוניים, וענפין תתאין, וכלהו במדה במשקל, עלאין במשקל דא בדא, בינוניים במשקל דא בדא, תתאין במשקל דא בדא, עלאין אינון אבהן, בינוניים ממנן, ותתאין שליחן דלהון.

ביאור הגר"א

ותפילין של ראש הן ג"ר עם הדעת, וז' רצועות שמקיפות את הראש הן חו"ג, והקשר הוא בחינת הגוף דיליה, ת"ת, וז' רצועות עד הלב הן נר"ה, והקשר של יד הוא יסוד דביק לה, מקורא ללא פריש מן צירא לעלמין, ועלמא עילאה דדכורא הוא עלמא דאתכסיא, שכל מעשה לאה באתכסיא, והוא בבחינות התכסות בשערות אלא שגם השערות צריך להתכסות:

פ" וכל ענפא וענפא כו'. רוצה לומר שית פרקין דרועא הן שית קני המנורה כמו שאומר לעיל סוף תיקון נ"ו, וזה שאומר ללא יהא דרועא חדא כו'. רוצה לומר, בכל הפרקין, וכן בשוקין דהוא מרכבתא תניינא דוגמת מנורה עילאה, כן צו' נוקבין דרישא ג"כ ז' קני המנורה, והן צו' דרגין רב"ג, ועיין ברעיא מהימנא פ' תרומה קנ"ח א', מסטרא דעלמא דהאי כו' באתמלעיתא כסופא כו' או תגא או אמלעי או שמושא כו', וזה שאומר והכי עיינין כו' והכי כו', וכן במנורה – שהקנים למעלה כולן שוות, וכן בשאר כלי המשכן, וכן בשיעור קומה דילה:

פ"י *מבוועא דמיא הכי צריך לאשקאה לכל אבר כו'. רוצה לומר כמו שהאזכרים הן במדה ובמשקל, כן הנביעו דבגווייהו, ומביא ראיה שנאמר מי מדד כו', וקרא אחר באיוב ומים תכן במדה, ושם נאמר על החכמה עיין שם, והוא נביעו דביה, ואמר מי ודאי שהן מ' סאה דמקוה, ויו"ד – נביעו דבגווי, ועיין לעיל תיקון נ"ב ומה שבארנו שם, ובאוחה הנקודה דבגווי אשתלימו למ"ס סאה, ועיין מה שבארנו לעיל בתיקון י"ט ל"ז ב' בארוכה, והנה המ"ס מורה דהוא ראשי תיבות מים, והוא מ"י והוא מקוה והוא מ' סאה, ובזכרתו מ' סאה דמקוה בכו' נקודין כו', ובנקודה דבגווי מ', ועיין מה שבארנו שם, וזהו מי מדד, ואמר ואינון ם' עילאה כו'. רוצה לומר זהו מ"ס, מ"ס עלאה סתומה, עלמא דסתומא, ושכינתא תתאה – מ"ס פתוחה, וכמו שאמרנו (שבת קד ע"א) מאמר פתוח מאמר סתום, והן ב' ממין, שבא"ב ומנפ"ד, וכן מ"ס בעלמא דמילוי, ומים הוא נביעו יו"ד, נקודה הפנימית המשמשת לשניהם, וזה שכתוב (זכריה יד ח) והיה ביום ההוא ילאו מים חיים מירושלים חיים אל הים הקדמוני וחיים כו', שהן אלו ב' ממין, ואמר ורזא דא מים חיים רוצה לומר שעי' היו"ד הם חיים כידוע ששם מקור החיים, (קהלת ז יב) והחכמה תחיה כו', והוא הנביעו, ועיין בזוהר פ' תצוה ק"פ א' יו"ד נקודה דקמאה קיימא על השע סמכין דסמכין ליה ואינון קיימין לדי סטריין עלמא, כמה דסופא דמחשבה נקודה בתראה קיימא לארבע סטרי עלמא, בר דהאי דכר והאי נוק' כו' ברזא דלת ם בלא עגולא ואע"ג דלת ם' כו' לעילא אינון ברבועא לתתא איהי בעגולא כו' עיין שם בדבריו ורוצה לומר לתתא במלכות דהוא ליוקנא דנקודה עלאה כמו שאומר לעיל כמה דסופא דמחשבה נקודה בתראה כו' והוא מ"ס סתומה מ"ס פתוחה, דא ברבועא ודא בעגולא כו' כמו שאומר כאן, ואמר שם ואע"ג דלת ם' כו' כמו שאומר בפ' תרומה מ"ס וסמ"ד דפרסמון קאמר מכל מקום בגו נקודי טהירין כו' הכל הוא ברזא דמ"ס, ואמר שם רזא תניינא את ה' כו' היכלא קדישא אקרי לגו נקודה דקאמרן, וכלא איהו ברזא דקאמרן דלת ם ברבועא כו', ובפ' אחרי מות ס"ו ב' ותאנא מ"ס לא כליל בגוה אות אחרא בגין מ"ס פתוחה מ"ס סתומה, מס פתוחה דהוא כד אתחבר עמה, מ"ס סתומה – יובלא, דהא סתימין ארחהו ואע"ג דמתפשטין לזמנין כו', והנה אמר בפ' תצוה שם ואע"ג דלת ם' איהו בעגולא וקיימא בעגולא אבל ברזא דאתון חקיק גו נקודי טהירין לעילא אינון בריבועא כו', הענין כי היא עגולא בגו רבועא כמו שאומר בריש פ' תרומה באפרסמון, וידוע שב' ההי"ן אלו הם נגד שמים וארץ כמו שאומר בספר יצירה, וזה שאומר בספר הבהיר עגולא בגו רבועא רהיט, והוא השמים גלגל המזלות בגו נדנס ריבועא, ריבועא בגו עגולא לא רהיט והוא יסוד הארץ שהיא רבועא כמו שכתוב (ישעיהו יא יב) מארבע כנפות הארץ, ואמר בספרי הכנף לאפוקי עגולה, והיא בגו עגולא, לכן לעולם עומדת, והענין כי מ"ס וסמ"ד הן מילוי ו"ד של יו"ד שהוא אימא עילאה, הבן בחכמה, והן סמ"ד ומ"ס (בנס כו') כמו שאומר שם, מה שאין כן בחכמה תתאה, מלכות, שהיא ה' שהיא ד' על ו', והוא מ"ס וסמ"ד, והן רזא דנקודין שהן עגולין, ואותיות שהן החיות והאופנים למעלה נקודין גו אתון אבל למטה האותיות בכחב, והיא תורה שבעל פה על גבי רתיכאה שהן הנקודין והן סמכין דילה שהן עגולין אלא שלמטה שניהם בסוד מ"ס, והוא מ"ס ריבועא שנעלם דמילוי דילה כנ"ל פ' אחרי מות מ"ס כו':

פ"י ואית ענפין כו'. חוזר לענין ראשון בסוד האזכרים עצמן, ואמר דהן שלושה מינין שכנגדן שלושה א"ב, אתון ברבצין שהן אותיות גדולות שבתורה, ואתון זעירין שהן אותיות קטנות שבתורה, ואתון צינונים שהן אותיות התורה כי עיקר התורה צו"א גוף התורה שהוא בגוף, ומפרש והולך שהן ג' דרגין, ג' פעמים ג' דכלילין הכל, רב"ג וכן בעש"נ ובמשכן ובעשר ספירות וכל דבר שבעולם, ושכינתא עשירית לון

וְכִלְהוּ אֵיט לֹוֹן שְׁמֵהֶן דִּיעָאן, לְאַשְׁתַּמּוּדַע רְאשֵׁין וּמִמֶּנּוּן וּשְׁלִיחָאן דְּתַחוּתֵיהוּ, וְכָל חַד אֵיט לִיה נְקוּדָה, וּבִיה אֲשַׁתְּמוּדַע כָּל עֲנָפָא וְעֲנָפָא דְאִיהוּ אֲבַר דְּגוּפָא.

שְׂמִמְנָן יְהוּ'ה מְלָךְ וְהָכִי אֵינּוֹן לְתַתָּא בְּתַרִין שׁוֹקִין וְאַמָּה, וּבְגִין דָּא כָּפַל לֹוֹן תַּרִין זְמַנִין יְהוּ'ה מְלָךְ יְהוּ'ה מְלָךְ יְהוּ'ה יְמִלְךְ שְׂכִינְתָא, וּנְקוּדָה דִּילָהּ יְהוּ'ה, וְדָא רְזָא (תְּהִלִים צֵא יֵא) כִּי בִי חֲשִׁיק וְאַפְלִטָהוּ, רְאשֵׁי תִיבִין פְּתַר חֲכָמָה וּבִינָה, דְּאֵינּוֹן רְאשֵׁין, (זְכַרְיָה יֵד ט) וְהָיָה יְהוּ'ה לְמִלְךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בְּיוֹם הַהוּא יְהוּ'ה אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד, וְהָיָה יְהוּ'ה אֶבָּא וְאַמָּא, יְהִיָה יְהוּ'ה אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד פְּתַר עֲלָאָה.

שְׂבִידִין אֵינּוֹן מְשַׁמְשֵׁין דְּגוּפָא, רְגִלִין שְׁלִיחָן דְּגוּפָא, וְעֲלִיָהוּ אֲתַמַּר (תְּהִלִים קֵד ד) עוֹשֶׂה מְלֶאכְיוֹ רִחוּת מְשַׁרְתִּיו אֲשׁ לֹוֹהֵט, דְּגוּפָא וְתַרִין דְּרוּעִין אֵינּוֹן ע'ב עֲנָפִין דְּוִיסַע וְיָבֵא וַיֵּט, וְאֵלִין אֵינּוֹן עֲנָפִי דְּאֵלְנָא, שְׁרָשָׂא

בִּיאור הגר"א

דְּכִלְיָל כּוּלָּא, וְאֲמַר עֵילְאִין אֵינּוֹן אַבְהַן רוּחָה לֹוֹמַר ג' כח"ב שְׁהַן אֲמַרְשׁ, ג' אֲמוֹת שְׁהוּלִידוֹ הַכֵּל כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּסַפֵּר יֵאִירָה וּבִפ' תְּרוּמָה, וְחַג"ת – מַמְנָן, וְנַה"י – שְׁלִיחִין, כִּי הַרְגֵלִים הֵן (אֲסַתֵּר ג עו) הַרְגֵלִים יֵלְאוּ כו', וְכֵן הַבְרִית (וְקַהֲלַת א ו) כּוּבֵב כּוּבֵב הוּלְךְ כו', (תְּהִלִים יט ו) כְּגַבּוֹר לְרוּחַ אֲרוּחָה, וְאֲמַר וּכְלָהוּ אֵיט לֹוֹן שְׁמַהֵן כו'. רוּחָה לֹוֹמַר, הַרְגֵלִין יֵשׁ לְהֵן שְׁמוֹת אַחֲרוֹת, וְכֵן מַמְנָן וְכֵן שְׁלִיחִין, וְג' שְׂבַכְל אֶחָד יֵשׁ לְהֵן נְקוּדָה אַחֲרַת, מַה שְׁאִין כֵּן בְּמַמְנָן וְשְׁלִיחִין שְׁהֵן הֵן הַנְּקוּדוֹת בְּעַלְמָן כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ, אֲלָא שְׁחֻלּוּקִין בְּשַׁמְהֵן, וְזֶה שְׁאוּמַר לְאַשְׁתַּמּוּדַע רְאשֵׁין וּמַמְנָן וְשְׁלִיחִין לְתַחוּתֵיהוּ וְכֵל חַד כו' אֲבַר דְּגוּפָא:

כ"פ מַמְנָן יְהוּ'ה מֶלֶךְ וְהָכִי אֵינּוֹן לְתַתָּא כו'. אֲבַל נְקוּדָה שֶׁל הַרְגֵלִין מְפַרֵשׁ וְהוּלְךְ לְמַטָּה וְהִיא ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל כו', וְהִיא ה' – אֲוִ"א, יְהִיָה ה' אֶחָד – כַּתֵּר, וְנְקוּדָה שֶׁל הַשְׂכִּינָה מְפַרֵשׁ וְהוּלְךְ שְׁהוּא חֲשִׁיק, וְהֵנָּה חַג"ת וְנַה"י נְקוּדָה לְדַהוֹן חַד וְלֹא אֲתִידַעוּ אֲלָא בְּשַׁמְהֵן אֲבַל הַאֲבָרִים שֶׁל כָּל אֶחָד יְדוּעַ בְּנְקוּדָה, מֶלֶךְ כו', וְאֲמַר וּבַג"ד כָּפַל לֹוֹן כו'. רוּחָה לֹוֹמַר בְּתַפְלָה כְּמוֹ שְׁאוּמַרִים אֲלָל הַסְּפָרַדִים וְכֵן עֲשֶׂה הַפּוּיט כָּל בְּרוּאֵי כו' וְאֲחַ"כ בְּסוּס ג' חַרוּזִין אֲמַר לֹוֹן בִּיחַד:

כ"פ לְעוֹלָם וְעַד שְׂכִינְתָא וְנְקוּדָה לִילָה כו' רְאשֵׁי תִיבִין כַּתֵּר חֲכָמָה וּבִינָה דְּאֵינּוֹן רִישֵׁין וְהִיא כו'. רוּחָה לֹוֹמַר, מִשּׁוּם לְאִיָה ד' דְּסַפִּירוֹת כח"ב לְאֵינּוֹן לִילָה, שְׁזֵהוּ סוּד ו"ד – ל"ו פְּרָלוּפִים, וְהוּא סוּד ד' אֲוִתוּת אֲדֵנִי – אִי"ן ד', אֲלָא שְׂבָה הוּא בְּסוּד נ' כְּפוּפָה כְּמוֹ שְׁאוּמַר בִּפ' אַחֲרֵי מוֹת שֶׁם בְּסוּד נ"ו לְכֵן הַנּוּ"ן בְּאֲמַלְעַ הַתִּיבָה, אֲנִי, וְד' הִיא כְּלוּלָה מְכּוּלָּה לְדִית לֵה מְגַרְמָה כְּלוּם וְלָכֵן הִיא נְקוּדָה בְּרְאשֵׁי תִיבּוֹת שֶׁל כח"ב, כַּתֵּר הוּא חוֹלָם כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל בְּהַקְדָּמָה, וְת"ת הוּא בְּנְקוּדָתוֹ, וְחו"ב הֵן קַמ"ץ שְׂבָ"א, וְכְמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל קַב"ה ב' בְּאַרְכּוּכָה רַק בְּאַבְתוּדֵי חֲשִׁיק כו' שְׁהֵן רְזָא לְאַבְהַן כְּנ"ל וְכְמוֹ שְׁאוּמַר בִּפ' שְׁמוֹת עַבְד לְאַבְרָהָם בְּרָזָא דְּחֲכָמָה וְלִיחָק בְּרָזָא כו', וְאֲמַר דְּאֵינּוֹן רִישֵׁין לְמַעֲלָה פִּירוּשׁ מַמְנָן וְשְׁלִיחִין, וְרוּחָה לֹוֹמַר לְכֵן הוּא בְּרְאשֵׁי תִיבּוֹת כִּי בִי חֲשִׁיק, כִּי בִי הוּא רְזָא דְּמ"ב שְׁהֵן ז"ת כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְמַטָּה, וְחֲשִׁיק הוּא רְזָא דְּג"ר, וְלְמַעֲלָה שֶׁם פִּירֵשׁ כִּי בִי בְּרָזָא דְּחֲשִׁיק, וְאֲמַר לְעוֹלָם וְעַד שְׂכִינְתָא רוּחָה לֹוֹמַר, דְּסוּס לְשׁוּבָה ה' מֶלֶךְ, שְׁהוּא לְעוֹלָם וְעַד – הוּא שְׂכִינְתָא, וְנְקוּדָה לִילָה כו', וְהִיא רְבִיעִית לְכָל תַּלְתָּ לְכֵן הִיא סוּמָא כְּכָל אֶחָד, וְעֵינִין בְּזוּרָה פ' תְּרוּמָה קַב"ה ב' לְעוֹלָם וְעַד דָּא עֲלַמָּא תַּתָּא לְאַכְטֵרְךָ לְבַרְכָּא וּמַשְׁחָא וּרְבּוּ דְּבַרְוּךָ ה', וְהַמְצוּרְךָ כָּלָא אִיהוּ לְעוֹלָם וְעַד, וְכֵן הוּא בְּבַשְׂכַּמְל"ו, וְאֲמַר וְהִיא ה' לְמֶלֶךְ כו' רוּחָה לֹוֹמַר דְּג' חו"ב הֵן בְּקַרָּא לָא, וְכַתִּיב וְהִיא כו' יְהִיָה כו', וְכַתִּיב לְמֶלֶךְ כו', שְׁהֵן ג"כ מֶלֶךְ מֶלֶךְ יִמְלֹוךְ וְהֵן כח"ב כְּמוֹ שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלְךְ וְהִיא ה' – חו"ב, דוּהִיָה הוּא ג"כ הוּי"ה וְהֵן ג' הוּי"ה, וְהִיא אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד – בְּכַתֵּר כְּמוֹ שְׁאֲמַרְוּ קוּדֵם שְׂבָרָא הַעוֹלָם הִיא הוּא וְשִׁמּוֹ אֶחָד – בְּכַתֵּר, דְּשֶׁם אֶחָד הַכֵּל, דְּשִׁיכּוּתָא דְּזוּ"נ הוּא בְּחֲכָמָה כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּאִידֵרָא זוּטָא, וְאֶחָד הוּא בְּרָזָא דְּי"ג תִּיקוּנִין, ה' אֶחָד בִּי"ג נִימּוּן, וְשִׁמּוֹ אֶחָד בִּי"ג תִּיקוּנִין דְּהוּא שְׁמוֹ, תַּחֲלַת הַתִּיקוּן לְאַתְגְּלִיא, וְשֶׁם (זְכַרְיָה יז ז) וְהִיא כו' לָא יוֹם וְלָא לִילָה כו', וְזֵהוּ ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד, לְדִית יוֹם אֲלָא כו' (הַגְּהָה: וְעוֹד יֵשׁ י"ג אֶחָד בְּרָזָא לְאִוּרָא נְעֻלָּם מֵאֵל כִּידוּעַ וְהוּא נְרַמּוּ בִּי"ג וְתִיבּוֹת] דְּקַרָּא זֵה, דְּהוּא מִיּוּחַד כָּלָא, כְּלָלָא דְּכוּלָּא) וְהֵנָּה בְּכָל אֶחָד הוּא שֶׁם י"ב בְּנְקוּדוֹת, הִיא הוּא יְהִיָה, אֲלָא שְׁנַעוּץ סוּפֵן כו', וְעֵינִין מַה שְׂבָרְנוּ בְּמִקּוּם אַחֵר, וְהֵם סוּד ל"ו ל"ב – לוּלֵב, כְּמוֹ שְׁאוּמַר בְּסַפֵּר הַבְּהִיר שְׁהֵן י"ב – בְּתַלִּי וּגְלַגֵּל וְלֵב – ל"ו, וְשְׂכִינְתָא ל"ב הִרִי לוּלֵב כְּמוֹ שְׂבָרְנוּ שֶׁם, ה' יֵשׁ ר' אֲמוּרָאִי כו' יֵשׁ ר' בְּרַכְיָה כו' יֵשׁ ר' בְּרַכְיָה כו', וְהֵן בְּרַכְיָה תִיבּוֹת לְעוֹלָם וְעַד, כְּלִילָא לְדַהוֹן, וְהַכֵּל הוּלְכִין בְּרָזִין דְּלָלוּ ג' שְׁמַהֵן דְּהֵן סוּגוּלָתָא, ג' טִיפּוּן, וְעֵינִין בְּאִידֵרָא זוּטָא בְּסוּד ג' הוּי"ה דְּמ"ם וְאֲמַר שֶׁם דְּהַכֵּל בְּתַלְתָּ תַּלְתָּ וְעֵינִין מַה שְׂבָרְנוּ בְּמ"א ב' וְהֵן ג' פְּעַמִּים ג' הַכֵּל בְּנְקוּדָה הַג"ל לְבַד שְׂכִינְתָא, כִּי בִי חֲשִׁיק, וְהוּא סוּפָא דְּג' שְׁמוֹת הַג"ל אֲלָא שְׂבָרְנוּ סוּגוּלָא הוּא שְׂבָרָא וְהוּא נְקוּדָה הַעֲלָמִית לִילָה שְׁהוּא בְּשֶׁם אֲדֵנִי וְעֵינִין מַה שְׂבָרְנוּ לְעֵיל קַב"ה ב' וְהֵנָּה כָּל נְקוּדוֹת לְכַאֵן הֵן הַכֵּל בְּג' אֲוִתוּת, וְאַחֲרוֹנָה בְּלָא נְקוּדָה, וְהֵן ז' שְׁמוֹת בְּז"ת, חוּשְׁבֵן הַנְּקוּדָה ב"ת, דְּהִיא בַת קוּל, בַּת דְּז' קִלְיָן כְּמוֹ שְׁאוּמַר לְעֵיל ע"ז ב', ז' קִלְיָן דְּמַזְמוּר הַבּו כו' לְאַבְג"ד ית"ץ כְּמוֹ שְׂבָרְנוּ שֶׁם אֲבַל דְּג"ר לָא נִרְאָה לְהֵם כְּמוֹ שְׂכַתּוּב קוּל דְּבָרִים שְׁהֵן דְּג"ר, וְתוּמוֹנָה אֵינְכֵם כו', וְהוּא ש' דְּשַׁבַּת דְּג"ר, וְאֲמַר לְעוֹלָם שְׂכִינְתָא שְׁהִיא עוֹלָם לְכֵס, וְנְקוּדוֹת לְעוֹלָם הֵן חֲשִׁיק, נְקוּדִין לִילָה, וְלְעוֹלָם הוּא כְּסֵדֵר נְקוּדִין לִילָה אֲדֵנִי, וְחֲשִׁיק הוּא כְּסֵדֵר הַרְגֵלִין תִּיבּוֹת דְּקַרָּא כ"י ב"י חֲשִׁיק, כַּתֵּר – חוֹלָם כו', וּמֶלֶךְ מֶלֶךְ יִמְלֹוךְ הֵן מֶלֶךְ מֶלֶךְ – בִּימִינָא וְשִׁמְלָלָא, יִמְלֹוךְ – בְּאַמְלָעִיתָא, וְכֵן הוּא בְּפַסּוּק זֵה וְהִיא ה' לְמֶלֶךְ – אֲוִ"א, יְהִיָה ה' – בְּכַתֵּר, וְשִׁמּוֹ אֶחָד הוּא שְׂכִינְתָא, רְבִיעִית לְכָל תַּלְתָּ, וְהִיא דְּבוּקָה תְּמִיד בְּקוּ אֲמַלְעִי – אֶחָד עֵמוּ, וְלָכֵן הוּא ב' פְּעַמִּים, יִמְלֹוךְ ה' לְעוֹלָם וְעַד, וְכַאֵן ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד, וְהֵן בְּכָלֵן ג"כ שֶׁם י"ב, ג' יוּדִין כו' כִּידוּעַ ג' שְׁמוֹת, וְהֵן הִיא הוּא וְהִיא, ג' הוּי"ה וְכְמוֹ שְׂכַתּוּבֵי בְּמ"א ב' וְנְקוּדָה לְכַתֵּב עַלְמָן לָא פִירֵשׁ כַּאֵן אֲבַל נִרְאָה שְׁהֵן נְקוּדִין דְּחֲשִׁיק, כַּתֵּר כוּלּוֹ חוֹלָם וְכֵן בְּכָלֵם, וְכִלְיָין בְּמַלְכוּת, ג' פְּעַמִּים כְּנ"ל:

כ"פ יוּדִין אֵינּוֹן כו' עוֹשֶׂה כו'. מְלַאכְיוֹ הֵן שְׁלוּחִין, מְשַׁרְתִּיו מְשַׁמְשֵׁין, וְאֲמַר שֶׁם הַמַּקְרָה בְּמִים עֲלִיּוּתוֹ שְׁהֵם ג"ר מִים, ג' אֲמַלְעִיּוֹת אֲשׁ, ג' אַחֲרוֹנוֹת רוּחַ, יֵסֵד אֲרִץ עַל מְכוּנָה – מַלְכוּת, עַפְרָה, מֵאֲנָח דְּכוּלָּא:

דאילנא אינון שליחין, ואינון שבועין ותריין שביעין ותרין תיבין, דאינון מן והיה אם
שמע עד ושמתם, ושבועים ותריין אחרנין אינון דפרשת ציצית, רישא דאילנא, משמשין דיליה דאינון שופטים
ושוטרים, אינון מ"ב תיבין מן ואהבת עד והיה, גופא (נ"א גופא) דאילנא ממנן ושליחאן דיליה, חמשין תיבין
דאינון מן ושמתם את עד ויאמר.

שבועה שמהן דרישא דסלקין למ"ב, אינון אבגיתין וכו', שביעין קדמאה אבגיתין, ונקודה דיליה יהוה,
דנפקין מאלין ראשי תיבין בראשית ב'רא אלהיים, ואית תמן תמניא מבויעין, דנפקין מצנורא חדא, דאיהו
רקיע, ואינון תמניא נצוצין, ורקיע תניינא קרעשטן, ונקודה דלהון ויאמר אלהיים יהי רקיע ודא יהוה,
תליתאה נגדיכש נקודה דיליה ויאמר אלהיים יהוה המים, ודא יהוה, רביעאה בטרתג, נקודה דיליה
ו'יאמר אלהיים יהי מארת, ודא יהוה, חמשאה חקבטנע, ונקודה דיליה ויאמר אלהיים יהוה המים,
ודא יהוה, שתיתאה יגלפזק, נקודה דיליה ויאמר אלהיים תוצא הארץ, ודא יהוה, שיקוצית, שביעין נקודה
שבועאה ודא נקודה כליל ביומא שתיתאה, ויאמר אלהיים הנה נתתי, ודא יהוה.

ביאור הגר"א

^פ שליחין עלאין להביל כו'. רואה לומר עלאין, ע"כ עילאין דמשמשין הן להביל כו', ואמר רישא דאילנא משמשין כו' רואה לומר רישא
לחדם דהוא רישא דאילנא, והן ד' פרשיות דקריאת שמע נגד ד' אותיות הו"ה, ד', ב' שבאין רישא דאילנא למעלה ושרשו למטה, וגופא
דאילנא וענפין דיליה, וכן בחדם רישא וגופא ומשמשין ושליחו, וכן בעם רישא דעמא וגוף העם ומשמשין ללהון ושליחין ללהון, ומשמשין הן
ממנין להנהיג את העם, ורישא הוא מלך וכן ראש בחדם מלך על כל האזכרים, ואית למלך משמשין דיליה שהן שופטים לשפוט ושוטרים
ליכר ולכרות, והן הכל ראשים, והן נגד כח"ב, כתר – מלך על הכל, ושופטים ושוטרים – חו"ב, דהוא חכמה ומוסר, דבינה היא אם
המיסרת את האדם לסור מהרע כמו שכתוב (איוב כח כח) וסור מרע בינה, (משלי ח יד) אני בינה לי גבורה, והם המשגיחין על העם כמו
הראש והמוחין שאינן אלא להשגיח על האדם, וידין הן הממנין להנהיג הגוף ליקח וליתן כמו ממנן דעמא, ורגלין הן שלוחין דעמא, וכלן
בהנהגה שלכן ז"ת הן הנהגת העולם ונקראים גוף, וג"ר הן להשגיח והן ראשים, וזה שאומר דאינון שופטים ושוטרים כו', והנה, כמו
שלכלל הגוף והראש, הן ידן ורגלין ממנן ושליחין, מכל מקום יש להראש ממנן דיליה וכן לגוף ג"כ ממנן ושליחין דיליה, והן אזכרים
הפנימיים ב' כפי ריאה במקום ב' ידים, ב' כולין במקום ב' רגלים כמו שאומר ברעיא מהימנא, וזה שאומר גופא דאילנא ממנן ושליחין
כו', והנה אף שמלך הוא בראש מכל מקום מתפשט בכלם, שהן ג' חלקי האדם, רב"ג, שהם מוח לב כבד, מל"ד, וברישא הוא מלך על
כסאו לשפוט, וכלב הוא כמלך על חומה להנהיג הכל, ובכבד הוא ששולח דם ומזון לכל האזכרים כמלך במלחמה, והן רישין וממנן ושליחין,
ועיין מה שבארנו בספר יצירה:

^פ רקיע קדמאה אב"ג ית"ץ ונקודין דילי' יקו"ק דנפקין כו'. הנה כאן כריד להיות כל הו"ה מנוקד בראשי הפסוקים, וכן כל הו"ה ת
שבועמוד זה הכל מנוקד בנקודין דיליה, אלא שהשמיטום המדפיסים, (בדפוסים האחרונים נקדו הנקודין בהו"ה ובפסוקים בטעות. וכאן
נדפס בפנים כפי הגהתו ז"ל) והנה כל הו"ה ת שבכאן אינן רק ג' נקודות בג' אותיות הראשונות, וה' אחרונה בלא ניקוד, כמו שכתבתי
למעלה, ויואלין מג' תיבות הראשונות שבפסוק, וכריד להיות כאן רק בראשית ברא אלקים לבד, וטעות המדפיסים הוא שראה שבכל פסוק
מביא ד' תיבות, אבל אינן אלא לידע הפסוק לבד, שיש יהי מאורות ויהי רקיע, וזה שאומר ואית תמן תמניא מבויעין דנפקין מלנורא חדא
כו', והנה כאן תמניא נילאין מבינה ולמטה, כי שם הראשון הוא באמא כמו שאומר לעיל ע"ז ב', ויהי אור הוא בחסד ונכלל כאן, וז"ת –
פעמים שנכללין בששה פעמים שהן שבעה, והן בחו"ג כי נוק' נכללת בדבורא בחסד, ולכן בשאר נקודין הן בששה, ופעמים שבבעה – שני
וברביעי, מזלות הקשים, ב"ד, ורקיע כולן הדעת דמיניה נפקין כנ"ל:

^פ דא נקוד' שביעאה ודא נקודה כליל ביומא שתייתה. רואה לומר דשביעי נכלל ביום הששי, דששי הוא לחם משנה על יום השביעי,
אשר ברא אלקים לעשות ביום השביעי ברא בששי, שלכן מעשיו כפולים, והנה מאמר הנה נתתי הוא אחרון למאמרות כמו שכתבתי במקום
אחר והוא כאן שביעי דהוא עשירי ועיין לעיל ק"ז א' ומה שבארנו שם:

וא"ה קטע זה היה בסוף תיקון תשעה עשר(ס"א מצאתי) ותא חזי כל שמא דאיהי מן תרין אתון כגון פי
בני"ה יהו"ה צור עולמים (ישעיה כו ד) תליא מן חכמה, ומן תלת אתון תליין מן בינה, ומן ארבע תליין
מן שכינתא תתאה, ומן חמש תליין בקחמש ספירן, ומן שית תליין מן צדיק, ומן שבע ותשעה ביה, מן
עשר בשכינתא תתאה, דאיהי עשירית האיפה סלת, ש"יובה מעשרין, ובגין דאיהי כלילא מעשר, אתמר
בה אין שכינה שורה בפחות מעשרה (כאן חסר). [ע"כ הקטע מסוף תיקון תשעה עשר. ג.פ.]
[תיקוני זוהר – המשך דף קלג ע"ב, דף קלד ע"א]

תא חזי אית שמה דאורייתא דנפקין מרישי תיבין דכל פסוקא ופסוקא דאורייתא, ואית שמיה דנפקין
מסוף תיבין, ואית דנפקין מאמצעיתא, ורזא דמלה (נ"א דכלא) (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי
אין (דף קלד ע"א) אלהים, ש"ואית שמיה דנפקין מתרין אתון כל חד וחד, ואית מתלת תלת, ואית מארבע,
ואית מחמש, עד עשרה, אינון מעשר ספיראן תליין, ש"מתרין עשר אינון תליין מפתר עלאה, כגון
יואחזצ"בצבירון, בהאי שמא תמן אח, תמן צין, תמן אביר, תמן רון, דא שמא דתליא מפתרא עלאה, כל שמא
דאיהו מתרין עשר אתון, איהו ברזא דאל"ף, דאיהו פל"א, ועליה אתמר (תהלים קלט יד) אודך על פי נוראות
נפלאתי נפלאים מעשיך, ותריין עשר שמיה אנון אא"חצצ"ביה"הרו"ן, (ס"א יואחזצבצבירון), (ס"א
אהצצביהרירון), (נ"א אהה נצב הרירון), כל חד מתרין עשר אתון, ואינון ממנן על תרין עשר צנורין, דנפקין
ממקור עלאה דלית ליה סוף, ואינון מסטרא דארץ אנפין דאיהו וא"ו, ואינון ה"א ה"א, יו"ד איהו כ' פתר
ברישא דא' (נ"א דא) דאיהו ארץ אפים, דאיהו וא"ו, א' איהי אורייתא, דאיהי אתייהיבת בתרין לוחין דאינון ו'
ו', ואית פתרא דזעיר אנפין דאתמר ביה (איוב לו ב) פתר לי זעיר ואחרון, וכמה פתרין אינון, פתר תורה וכתר
כהונה וכתר מלכות.

ביאור הגר"א

^פ ובה מעשרין. והענין, כי היא עשירית מכל ספירה וספירה ולכך ליתנה לכהן, איש החסד, ברתיה לאברהם כהנא וכן נמסרה לכהן כה
זכרכו כו' ועיין בזוהר סוף פרשת נשא:

^פ ואית שמיה דנפקין מתרין כו'. הוא למנין הספירות עד עשר כמו שמפרש והולך, ועיין בתיקוני זוהר חדש:

^פ מתרין עשר כו'. ג' שמות במ"ס, סגולתא – יוד הי וואו הי, ג' יודין, ג' טיפין, ג' הויות, י"ב תיקונין, וא' דכליל כולל כמו שאומר
באידרא רבה והוא כלל השם, ואמר בהאי שמא כו' תמן רון כו' רואה לומר דד' שמיה כלילין בו והן ד' פרטופין דכלילין בשם הוי"ה
דכלילין הכל בו דהוא שורש להם, אח – עמודא דאמצעיחא, איז – אבא, קודש לה' כידוע, אביר – אימא, אביר יעקב, חוקפא דיליה, רון
– אימא תתאה, רנו ליעקב, כנפי החיות, לינית כמו שאומר בספר הבהיר וברעיא מהימנא, ואמר כל שמא דאיהו כו' ברזא דאלף, דאלף
– עשורא דיליה י"ב, וב' דרגין הן י"ב ומ"ה, ג' חיוון ואדם כמו שאומר למעלה וכמו שאומר בתיקון כ', בסוד י"ב מ"ה והן עשורין דאלף
ואמת והוא חותמו באתר, ואמר דאיהו פלא רואה לומר דאלף הוא בכתר דהוא פלא, בזמפלא ממד, וזה שאומר ועליה אתמר על כי
נוראות כו', רואה לומר בכתר, ואמר ותריין עשר שמיה אינון אא"חצצ"ביה"הרו"ן וגו' כל חד כו', רואה לומר י"ב שמות הן, כל אחד מיי"ב
אותיות, והן עשר אותיות אא"חצצבירון, וב' אותיות משם הוי"ה בשם הראשון זכרים י"ו בראש השם, וכאן ב' נקבות ה"ה בסוף השם קודם
רון שהוא סיום השם כידוע, והן י"ב אנפין, שפעם י"ה, ועוד י"ה יו"ד עם ה' עלאה, ויוד עם ה' תתאה, וכן בזולם, והן י"ב כידוע שכל
איכופים מב' אותיות בשם ד' אותיות הן י"ב כרופים, כל אות עם ג' וכמו שאומר בספר יצירה בסוד רל"א פנים ואחור, והנה עשר אותיות
הם שורש לעשר ספירות, וב' אותיות משם הוי"ה – ב' ראשין לעל גבי כתר, שהן ג' ראשין, ואמר ואינון ממנן על תרין עשר אינון כו'
רואה לומר כל שם על אינון אחד, וידוע כי כל ענף הוא בזמנין השורש ולכן כל שם הוא אינון אחד גם כן י"ב, ועיין לעיל ל"ח א' וסוף
תיקון כ' ומה שבארנו שם ושם, ומה שאמר ואינון מס' דא"א דאיהו וא"ו רואה לומר כמו שאומר לעיל קכ"ב ב' קכ"ח ב', דא' הוא ארד
אפים, בב' ויין דאינון י"ב, והן י"ב השמות האלו, ואינון רואה לומר כל שם הוא ב' ה"א, וזה שאומר ואינון ה"א ה"א, ואמר יוד איהו כו'
רואה לומר חושבן יו"ד מלא הוא כ' דהוא כתר על כולם דהוא מקור עלאה דלית ליה סוף, דנפקין מיניה כנ"ל, ואמר ברישא דאלף רואה
לומר, שבתוך ב' ויין שהוא ארד אפים בהון בב' פנים, וכ' עם א' הוא אהי"ה שהוא הכתר. ואמר א' איהי אורייתא כו' רואה לומר והיו"ד
הוא כתר תורה כמו שמפרש והולך וכמה כתרין אינון, כתר כו' ועיין מה שבארנו שם, וה"א ה"א ב' פעמים – ה' דיבנן בב' לוחין, וא' א'
הוא ב' דבורין דכלילין עשר, ועיין לעיל ריש תיקון כ"ב, וכל זה דהוא כתר תורה כנ"ל, וזה שאומר ואית כתר דז"א כו' והוא כתר
כהונה, דהוא בסוד כהן כידוע. ואמר דאתמר כתר לי זעיר כו' רואה לומר כתר דזעיר, ורואה לומר דכל מה שאמרתי לך עד הנה הוא
בתחתונים דז"א שאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים כו' וכיוצא אבל אם תמלל עמי בכתר זעיר ואחור עוד מליס וכמו שאומר שם אשא
דעי למרחוק כו' שהוא בכתר כמו שאומר לעיל קכ"ו א'. ואמר וכמה כתרין כו' שהן ג' דרגין אהי"ה כו', ג' דרגין כתר זו"ן, דכלילין כולל,
כי או"א נכללין בכתר כידוע וכמו שאומר באידרא זוטא דאינון בזולא אתכלילין ועיין לעיל קכ"ב א':

שכט מאי אית בין פתר לעטרות, אלא כתר איהו מסטרא דא', דאיהו בדיוקנא דאת יו"ד, דסליק כ', ודא א' מן אהי"ה, דאיהו פתר דארין אנפין, א' מן אדנ"י פתר דזעיר אנפין, שלי' מן יהו"ה איהי עטרה על ספר תורה דאיהו ו', ואית י' לתתא ואיהי י' מן אדנ"י, דאיהי עטרה ברישא דכל צדיק, שלאילית ספירה דלא אית לה עטרה על רישא וכתר, ועטרה דאיהי י' איהי עטרה דברית מילה, דסליק למאה, עשר זמנין עשר מאה, שלי' איהו ע"ל דכל פקודא ופקודא, וכמה ע"ל אינון דסלקין על כל ברכאן ופקודין.

וקל ספירן סלקין כל חד וחד למאה באת י', ובאת א' סלקין לעשרת אלפים, ואית לעילא מנייהו ההוא דאתקרי עלת על כל העלות, דסליק על כל עלאין, ולית מאן דסליק עליה, וכמה אתון אית באורייתא

ביאור הגר"א

שכט מאי אית כו' מסט' דאלף כו'. רוצה לומר דכתיב ועטרה הוא ב' ענינים, כתיב הוא א' דהוא יו"ד מלא, ועטרה הוא יו"ד פשוט, ולכן כתיב הוא כ', וכן הוא אהי"ה – כ' עם האלף עמנו כנ"ל, וכל עטרה הוא בצורת יוד פשוט כמו עטרת הצבית כמו שמפרש והולך. ואמר א' מן אדנ"י כתיב דז"א אע"ג דלדני הוא במלכות, יא' לדני למעלה ועיין לעיל ק"ל א' ומה שבארנו קיי"ט א', והנה עטרת וכתר הן י"א שהן דימינא ושאלא באור"א וכתר כליל לון כמו שאומר לעיל קכ"ב א' שכל שם דמתחיל ביו"ד – באבא, ובא' – באימא, וכתר כליל לון, וזה שאומר כאן א' מן אהי"ה, א' מן אדנ"י – כתיב, י' מן הוי"ה – עטרה, ולדני כליל שניהם א' בראש ויו"ד בסופה, ועיין ברעיא מהימנא פ' נשא, וכל זה הוא בכתר כנ"ל, והן ב' עטרין דכתיב, ב' כתיב דנעשה ונשמע, שהן ד' בתים דתפילין, ב' אחסנתין דלור"א וב' עטרין דכתיב כמו שאומר באירא זוטא, וכן ב' אחסנתין דלור"א הם ג"כ יהו"ה אהי"ה שהן ג"כ י"א וזה שאומר למטה ה' אלקינא ה' אחד, ה' אלקינא באור"א כידוע, ה' אחד בכתר דתמן ה' ושמו עטרה וכתר, והוא שם הקדוש י' א' י' א' הידוע שהוא שם כ"ב נגד כ"ב אתון, ושרשן אהוי" דבד' אותיות אהוי"י נכלל כולם ואמר

שכט יוד מן יקו"ק כו' מפרש והולך ב' יודין, יוד מן קווי"ק הוא עטרה בראש ספר תורה דהוא ו' ספר תורה הוי"ה, ויו"ד לדני הוא עטרה בראש לדיק דהיא בחינה אחרונה לדיק דשריא בראש לדיק, אכן מאסו הבונים כו', והן ב' יודין וב' אלפין דכלילין בג' שמות אלו הכוללים הכל, והוא שם י' א' י' א' דלקמן כנ"ל, והן ד' בתים דתפילין דכלילין בג', והנה הא' היא נוק' כנ"ל ואע"ג דהוא בכתר הוא דרגא דנוק' דשם, ועיין לעיל קיי"ט א' שכתבתי שם דבמ"ס, דו"נ דשם אינון הוי"ה אדני מלא, וכל כתיב הוא בסטרא דנוק', ונוק' דמ"ס הוא כתיב דז"א, וזה שאומר א' מן אדנ"י הוא כתיב דז"א, וכן באימא דגם כן כלילה מזו"נ. ואמר

שכט לית ספירה דלא אית ליה עטרה וכתר. שהן ב' בחינות שבכתר, דו"ג, בגלגלתא ומ"ס, עתיק יומין וא"א, והן ב' כתיב דנכתרו ישראל, ועיין לעיל קכ"ב א' דהוא מסטרא דלור"א, ולכן אמר עטרה קודם לכתר, דיו"ד הוא מסטרא דכורא כנ"ל. ואמר ועטרה דאיהי יוד איהי עטרה כו' דמסטרא דא הוא מאה ברכות, יו"ד לדני, בחינה אחרונה שבה שנקראת ברכה, יו"ד דאפריון, ועיין בריש פ' תרומה ובאחר תרין אתון ס"מ – קיימא י' אפריון, ברזא דברית דאיהו זמין לנטלא כלא, רזא דא דאינון מאה ברכאין, שהן וארבעין כו', ואת יוד איהו אשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא, ועל דא – דא אפרסמון ודא אפריון, והנה ס"ס דאפרסמון הוא יוד מלא, דאתכליל ו"ד ביו"ד, וכמו שאומר שם שהן לקבל שית סטרין כו' ארבעין לקבל ד' סטרי עלמא, והן ו"ד, שמים וארץ, שמים – שית סטרין, וארץ – ד' סטרין, (ישעיהו יא יב) מארבע כנפות הארץ, והוא יו"ד פעמים יו"ד, והוא יו"ד מלא דהוא באת אלף כנ"ל, ולכן שם אפרסמון ואפריון הוא עטרה באת יוד פשוט ומכל מקום נכלל ג"כ למאה כנ"ל דאשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא שמקבל מהם וכמו שמפרש והולך כאן עשר זמנין עשר מאה:

שכט ואיהו על דכל פקודא ופקודא וכמה על אינון דסלקין כו'. רוצה לומר, על דכל ברכה, אקב"ץ על מלות יציאת, וכן בכל מורה, וכן בכל ברכה, וזה שאומר וכמה על אינון כו', ועל הוא חושבן מאה, ועיין לעיל תיקון ל"ט וטונו על כו' דאינון מאה ברכאין בחושבן על. דאת יוד בק' אסתלק למאה כו'. ואמר וכל ספירין סלקין כו' דספירין הן עשר וכאשר נכללין ביו"ד הן מאה וכאשר נכללין באלף שהוא אלף הן עשר אלפין, וזה שאומר בפרק ה' דספרא דלניעותא יו"ד שלים ולא שלים, י' בלחודיה מאה כו', י' בלחודיו כד אתגליא בזעירא אתמשיך בעשר אלפין שנין, ועיין מה שבארנו שם. ואמר ואית לעילא כו'. רוצה לומר אע"ג דאלף למעלה מן יוד, ולכן הוא במספר אלפים, ולמעלה אמר דאלף איהו נוק', א' דאהיה, א' לדני, אמר ואית לעילא כו' – והוא נוק' לבדיה, ולכן כל כתיב הוא נוק', וכן זה שאמר למטה וכן באלף אתקרי אלקינא אהיה כו' ועוד כתיב עלאה כו' רוצה לומר אע"ג דלאו שמות אלקינא אהיה המתחילים באלף הוא בנות' כמו שאומר לעיל קכ"ב א' וזה שאומר והא אוקמיהו רוצה לומר שם כמו שאומר שם א' איהו כתיב על כלהו שמהן ואיהו אתקרי אל אהי"ה אדנ"י אלקיס, יו"ד ביה אתקרי כו' כלהו שמהן דפתחין כו' לכן אמר ועוד כתיב עלאה אע"ג דאיהו אור כו' אוכס כו' והוא נקרא נהורא אוכמא, שחורה אני ונאווה וכמו שאומר לעיל בכמה מקומות, וזה שאומר באלף אתקרי אל עליון, ביו"ד יהו"ה, דאל עליון הוא בכתר גבוה והוי"ה בז"א מכל מקום הוא בנות', וזה שאומר וכן בא' אתקרי כו' הכל בסטרא דנוק', ואמר וכמה אתון אית כו' והן הידועים לסופרים כמו שכתב הרמב"ם (הלכות תפילין פ"ח ה"ח), ותגין דשעטני"ז ג"ץ הן כ"א כתיב, מנין אהי"ה, והן הכתיב דאכתרו לישראל כמו שאומר בריש ספרא דלניעותא וכמו שאומר בתרגום אונקלוס (שמות לג ה) עדיך זיונך, ועטרין הן היודין שעל האותיות כמו יודין שעל סינין ועיינין וכיוצא, ובשינין ועיינין וכן כל שעטנין גז' הן מעוטרין ומוכתרין, ואלף הוא מעוטר, וכן ו' וכיוצא, ויש תגין בלא עיטרין – שאר האותיות המתווגין כמו שאומר בשימושא רבא ושאר פוסקים, ואמר ומאלין עלאין כו' רוצה לומר מהעטרות והכתרים שהן י"א כמו שמפרש והולך דאינון י"א כו', ואמר ואינון י' א' י' א' כו' הכל כנ"ל, ואמר לית נהורא קיימא קמיה כו' רוצה לומר לפני עלת העלות, וזהו על דכל ברכאין, שהן מאלין עלאין, וזה שאמר להלן ומאלין עלאין נחתין ברכאין כו' ולכן כריך לומר בכל ברכה ה' אלקינא שהן י"א דמנהון נחתין ברכאין, ואמר וכל חייילין דתליון מיניה כו' דכל נימא ונימא הוא מלאך כמו שאומר לעיל קכ"א ב' וריש תיקון י"ח, והן בגלגלת דהוא כתיב, והוא הדין לכתר עליון נגד עלת העלות:

מְעוּטָרִים וּמְכוּתָרִים, וּמְאֲלִין עֲלָאִין נַחְתִּין בְּרַכָּאָן וּמְבוּעִין לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה דְאִינוּן י"א, עַל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְאִינוּן י"א מִן (דְּבָרִים ו ד) ? הָהּ אָ לְהִינוּ ? הָהּ אָ חָד, בְּא' אֲתַקְרִי א"ל עֲלִיוֹן, בְּי' יְהו"ה, וְכֵן בְּא' אֲתַקְרִי אֱלֹהֵינוּ אֱהִי"ה אֱלֹהֵי"ם אֲדִנִי"י וְהָא אֲוֹקְמוּהָ. וְעוֹד פְּתַר עֲלָאָה אָף עַל גַּב דְּאִיהוּ אֲוֹר קְדָמוֹן אֲוֹר צַח וְאֲוֹר מְצוּחָצַח, אִיהוּ אוֹכֵם קְדָם עֵלְת הָעֵלּוֹת, וְכָל חֲיִילִין דְּתַלְגִּין מְנִיָּה אֲתַמַּר בְּהוּן (שִׁיר ה' יא) קְוּוּצוֹתֵינוּ תַלְתֵּלִים שְׁחֹרוֹת כְּעוֹרֵב, לִית נְהוּרָא קְיִימָא קְמִי נְהוּרִיָּה, דְּכִלְהוּ נְהוּרִין אֲתַחְשַׁכְּאָן קְמִיָּה.

תָּא חֲזִי כְּמָה עֵלוֹת סְתִימִין, דְּאִינוּן מְתַלְבְּשִׁין וְאִינוּן מוֹרְפְּבִין בְּסְפִירָן, וּסְפִירָן מְרַכְבָּה לְגַבִּיָּהוּ, דְּאִינוּן טְמִירִין מִמְחָשְׁבוֹת בְּנֵי אָדָם, וְעֲלִיָּהוּ אֲתַמַּר (קֵהֶלֶת ח ח) כִּי גְבַהּ מְעַל גְּבַהּ שְׁמַר וּגְבַהִים עֲלִיָּהֶם, נְהוּרִין מְצוּחָצַחִין אֲלִין עַל אֲלִין, וְאֲלִין דְּמַקְבְּלִין אִינוּן כְּחֹשׁוֹכִין מְאֲחַרְנִין דְּעֲלִיָּהוּ דְּמַקְבְּלִין מְנִיָּהוּ, וְעֵלְת עַל כָּל הָעֵלּוֹת, לִית נְהוּרָא קְיִימָא קְמִיָּה, כָּל נְהוּרִין מְצוּחָצַחִין מְתַחְשַׁכְּאָן קְמִיָּה.

וְכָל נְהוּרִין דְּאִינוּן לְעִילָא מְנְהוּרִין אִינוּן פְּתִירִין עַל רִישֵׁיָּהוּ, וְרָזָא דְמִלָּה אֲלִי' ה' א' יו"ד ה' א', דָּא רָזָא דְעֲשָׂרָה כְּתִירִין דְּאִינוּן מוֹרְפְּבִין עַל עֲשָׂר סְפִירָן, שְׁלִיָּדָא אִיהוּ כִּי גְבַהּ מְעַל גְּבַהּ שְׁמַר, וּגְבַהִים עֲלִיָּהֶם יו"ד ה' א' וְא' ה' א', יו"ד ה' א' וְא' ה' א', אֲלִין עַל אֲלִין, עֲשָׂר נְהוּרִין בְּעֲשָׂר, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בְּמִדְבָר ז') עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכֹּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, לְעִילָא עַל כְּלָהוּ עֵלְת הָעֵלּוֹת דְּרָכִיב עַל כְּלָא וְשְׁלִיט עַל כְּלָא, וְכִלְהוּ שְׁמָהֶן אִינוּן מְרַכְבָּה דִּילִיָּה, וְלִית דְּרָכִיב עֲלִיָּה, דְּלִית לְעִילָא מְנִיָּה, וּבְגִין דָּא אֲתַקְרִי עֵלְת עַל כָּל עֲלָאִין.

[תִּיקוּנֵינוּ זוּהַר – דָּף קֶלֶד ע"ב]

וְשְׁמָהֶן (דָּף קֶלֶד ע"ב) אֲלִין אִינוּן צְנוּרִין, וְשְׁמָהֶן דְּעֲלִיָּהוּ (ג"א מְבוּעִין דְּנַחְתִּין לְצְנוּרִין, וְכָל צְנוּרִין אִינוּן כְּאֲבָרִין דְּשַׁעוֹר קוּמָה, דְּאֲזִלִין בְּשַׁעוֹר שְׁלִיָּדָא וּבְמִדָּה וּבְתַקְלָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (אִיּוֹב כח כה) וּמִים תַּכֵּן בְּמִדָּה, וְהָא אֲוֹקְמוּהָ כָּל חָד אִיהוּ מְקַבֵּל כְּפִי שַׁעוֹרִיָּה, וּכְפִי מְדָה דִּילִיָּה, וְאִית נְבִיעוּ לְעִילָא דְלִית לִיָּה מְדָה וְשַׁעוֹר וּמְשַׁקֵּל, וְהָא אֲוֹקְמוּהָ, (וִיקְרָא יט לה) לָא תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוֹרָה, בְּמִדָּה בְּחִמְשׁ תְּקוּנִין דְּה' עֲלָאָה, בְּמִשְׁקָל דָּא ו', בְּמִשׁוֹרָה דָּא ה', מְשַׁפֵּט דְכִלָּא דָּא י', הָדָא הוּא דְכְּתִיב (יִשְׁעִיָּה ה טז) וַיִּגְבַּהּ יְהו"ה צְבָאוֹת בְּמִשְׁפָּט, דְּאִיהוּ גְבַהּ מְעַל גְּבַהּ שְׁמַר.) שְׁלִיָּדָא נְבִיעִין דְּנַחְתִּין לְצְנוּרִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (אִיּוֹב כח כה) וּמִים תַּכֵּן בְּמִדָּה, וְהָא אֲוֹקְמוּהָ כָּל חָד אִיהוּ מְקַבֵּל

בִּיאוֹר הַגְּרָא

^{עב} וְדָא אִיהוּ כִּי גְבוּה מְעַל כו'. רוּזָה לוּמַר, אֱהִי"ה מִלָּא הוּא גְבוּה מְעַל גְבוּה עַל עֲשַׂר סְפִירוֹת לְאִינוּן גְבוּה, וּגְבוּהִים עֲלִיָּהֶם – ב' הוּיֹת שְׁמַפְרָשׁ וְהוּלָךְ וְאִינוּן נַגְד ג' רִישִׁין, וְאִמַר עֲשַׂר נְהוּרִין בְּעֵשֶׂה, דְּס"ג בְּגו מ"ה, וְכֵן הַכֹּף, כ', עֲשָׂרִים שְׂהוּא כ', כְּתַר, יו"ד מִלָּא, ב' פְּעֻמִּים עֲשַׂר, דְּמִילּוּי יוֹד וּפְשׁוּטוֹ, עֲשַׂר גו עֲשַׂר, וְכֵן אֲלו ב' הוּיֹת וְעֲשַׂר לְאֱהִי"ה הוּא יו"ד פְּשׁוּט, י' אֲוֹחִיוֹת שְׁהוּן עֲטֵרָה וְכְתַר, וְאֲלו ג' שׁוּרָשׁ לְכָל עֲטֵרָה וְכְתַר וּמְתַלְבְּשִׁין זֶה בְּגו זֶה, הוּי"ה לְאֲלִפִין בְּגו לְאֱהִי"ה לְאֲלִפִין, וְהוּן דוּמִין ג' אֲלִפִין כו', וְאֲחִי"כ הוּי"ה גו הוּי"ה לְאֲלִפִין דְּס"ג שׁוּרָשׁ לְכָס מ"ה וְבִיָּה מְתַלְבְּשִׁין בּו, וְעִיִין מַה שְׂבָחְרֵנוּ לְעִיל לְקוּ"ט א' וְמַה שְׂבָחְרֵנוּ סָם, וְאִמַר וְשְׁמָהוּן אֲלִין אִינוּן לְנוּרִין כו' רוּזָה לוּמַר הַתַּחֲלִין הֵן לְנוּרִין שְׁהוּן הַאֲבָרִים, וְשְׁמָהוּן דְּעֲלִיָּהוּ נְבִיעִין כו', וְזֶה שְׂאוּמַר וְכָל לְנוּרִין אִינוּן כו':

^{עג} וּבְמִדָּה וּבְתַקְלָא הַה"ד כו' כָּל חָד כו' רוּזָה לוּמַר, דְּמַפְסוֹק זֶה מוּכַח דְּכָל חָד מְקַבֵּל כו', וְזֶה שְׂאוּמַר וְהָא אֲוֹקְמוּהוּ כָּל חָד כו', וּמִיָּנִיָּה מוּכַח דְּגַם הַאֲבָרִים שְׁהוּן הַלְיוּרוֹת ג"כ לְפִי מְדָה, וְאִמַר וְאִית נְבִיעוּ לְעִילָא דְל"ל כו' הוּא נְבִיעוּ דְכְּתַרָּא עֲלָאָה מְקוֹר דְלִית לִיָּה סוּף, וְאִמַר וְהָא אֲוֹקְמוּהוּ לְמַעַלָּה בְּסוּף תִּיקוּן כ"ב וְעִיִין לְעִיל ק"כ א', וְעִיקְרוּ בְּמִאֲמַר קוּ הַמְדָה עִיִין סָם, אֲבָל הַגִּירָסָה הַנְּכוּנָה

^{עד} דְּעֲלִיָּהוּ נְבִיעִין נְחַחִין לְאִינוּרִין הַה"ד וּמִים תַּכֵּן כו' דְלִית לִיָּה מְדָה וְשִׁיעוֹר וּמְשַׁקֵּל וְכָל לְנוּרִין אִינוּן אֲבָרִים דְּשִׁיעוֹר כו' וּבְתַקְלָא הַה"ד לָא תַעֲשׂוּ עוֹל כו'. וּבְמִשׁוֹרָה וְהָא אֲוֹקְמוּהוּ בְּמִדָּה בְּחִמְשׁ כו'. וְחִמְשׁ תִּיקוּנִין דְּה' עֲלָאָה הוּא ה' מְדוֹת לִילָה, מִי מְדָה בְּשַׁעֲלוּ מִים, וְשְׁמִים כו', כְּמוֹ שְׂאוּמַר לְעִיל בְּרִישׁ תִּיקוּן ה' וְסוּף תִּיקוּן י"ח וְרִישׁ תִּיקוּן י"ט וְשִׁיעוֹר מְקוּמוֹת, וְהוּן ה' אֲוֹר, וּבְמִשׁוֹרָה – ה' גּוּוּנִין מְקַבְּלִת מַה' עֲלָאָה וְנַעֲשִׂית הוּא מְדָה כְּמוֹ שְׂאוּמַר לְעִיל בְּתִיקוּן ה', וְעִיִין בְּמִדָּה, שְׂבַמְדָה עֲלָמָה, בְּמִדְּדוֹ, שְׁלָא יַעֲשֶׂה עוֹל, וְהוּא בְּנִבְעִיו לְאִינוּרוֹת, וּבְמִשׁוֹרָה הוּא בְּכָלִי, שְׁלָא יַעֲשֶׂה הַכְּלִי שְׁלָא כְּהוּגוּן וְהוּא לְאִינוּרוֹת עֲלָמָן, וְהַקְרָא נֶקֶט הַקְטוּן שְׂבַמְדוֹת כְּמוֹ שְׂאִמְרוּ (בְּצִלָּא מְעִיעָל סָא ע"ב) וְהַלָּא מְשׁוּרָה א' מְל"ו בְּלוּג הַקְפִּידָה כו', וְהוּן ה' תִּיקוּנִין דְּה' עֲלָאָה, אֲוֹר וְנְבִיעוּ דְּמִמְלָא לְגוּוּנִין, וְה' תַּחֲלָה גּוּוּנִין שְׁהוּן הַלְיוּרוֹת דְּמַקְבְּלִין מִהַאֲוֹרוֹת, וּבְמִשְׁקָל – ו', שְׂהוּא לְשׁוֹן חֶק מְכַרְעֵי בִּנְתִים, וְעִיִין בְּזוּהַר פ' בְּרַאשִׁית ל"ג ב', ר' יוֹסִי אֲוֹמַר טוּפְסָא דְשַׁקְלָא בְּאֲמַלְעִיתָא קִיִּימָא, וְסִימְנָךְ בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וְגו', מְשַׁקֵּל לִישָׁן דְּקִיִּימָא בְּאֲמַלְעִיתָא, וְרָזָא דָּא שַׁקֵּל הַקּוּדֶשׁ כְּתִיב, וּמִאֲזוּנִים בִּיָּה קִיִּימִין וְאֲתַקְלוּ, מִאֲזוּן מִאֲזוּנִים כְּמָה דְלָחַת אֲמַר מִאֲזוּנֵי דְקָדַךְ כו', וְהוּא הַבְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן, ב' דְקָה, (דְּבָרִים טז כ) דְקָה דְקָה תְּרִדּוּךְ, ב' שְׂכִינּוֹת, וְזֶה שְׂאוּמַר וְסִי' בְּמִדָּה כו' שְׂהוּא בִּין ב' מְדוֹת, וּבְמִשְׁקָל ג"כ ב' עֲנִינִים הַנ"ל אֲלָא שְׂהוּא מְבַרְיָה וּמְכַרְעֵי בִּינְיָהוּ לְכֵן ב' מְשַׁקֵּל כְּלִילִין בִּיָּה כְּחֹדָא, וְיִסְוֹל לְפִרְשׁ בְּמִשְׁפָּט עַל הַמְשַׁקֵּל, שְׁלָא יַעֲשֶׂה לָא לְכַף זְכוּת וְלָא לְכַף חוּב, ב' כְּפוֹת הַמְשַׁקֵּל, וְהוּא כְּמוֹ בְּמִדָּה, וְהוּן כְּסִדְר בְּקִרְא, בְּתַחֲלִילָה בְּמִדְּדוֹ וּבְתַקְלָא וְאֲחִי"כ בְּהַכְּלִים לְהוּן אֲבָל כְּאֲזוּן מְפָרֶשׁ בְּמִשְׁפָּט – מְשַׁפֵּט דְכִלָּא כו', רוּזָה לוּמַר שִׁיָּהוּ הַכָּל בְּמִשְׁפָּט רוּזָה לוּמַר חֶחַק הַרְיָד, וְהוּא כָּלִל לְכָל, וּמְלַשׁוֹן (דְּבָרִים יח ג) זֶה יִהְיֶה מְשַׁפֵּט הַכְּהֻנִים, וְיוֹד הוּא נְבִיעוּ דְכִלָּא וְכָלִל הַכָּל, וּמְבִיא רִאשִׁיָּה שְׂהוּא בִּיזו"ד חֲכָמָה שְׂנִאֲמַר וּיְגַבַּהּ כו' וְכְתִיב כִּי גְבוּה כו' (דְּהוּא רוּס

ברא אלהי'ם אדם חיה רביעאה, וצריך לאסתכלא בהון, באנפין בארבע גווינין דנהרין בהון ארבע חיות, דאתמר בהון (דברים ה ד) פנים בפנים דבר יהו'ה עמכם, ובמשה נאמר (שמות לג יא) ודבר יהו'ה אל משה פנים אל פנים, בטר דאהדרו לאחורא, קודשא בריך הוא הדר לון אחורוי, ודא איהו (שם כג) וראית את אחרי ופני לא יראו, ואלין אינון פנים דנראין ופנים דאינן נראין. ^{שמ}אנפין חוורין בענוה, אינון אנשי חיל, אנפין סומקין ^{שמא}בבשת, דאית לון פסופא מן שמיא, אינון יראי אלהי'ם, אנפין ירוקין באורייתא, אינון אנשי אמת, אנפין אויבמין במצוה, דאיהי (הגהה דף קלה ע"א) תפלה דיד, ותפלין במשכא אויבמא, אינון שנאי בצע, אבל אנפין בלא ענוה ובלא בשת ובלא תורה ומצוה, אינון תהו ובהו וחשך ותהום, דאתמר בהון (בראשית א ב) והארץ היתה תהו ובהו וכו', דאינון אחזרין עלמא לתהו ובהו, ^{שמב}אנשי חיל מזרעא דאברהם, ^{שמג}דביה שכינתא תתאה, יראי אלהי'ם מזרעא דיצחק, דביה שכינתא עלאה, דהיא אוצרא לחכמה, אנשי אמת מזרעא דייעקב דאתמר ביה (מיכה ז כ) תתן אמת לייעקב, וביה ו' דאיהו תפארת, שנאי בצע מסטרא דדוד דאיהו רגלא רביעאה וביה י', דאתמר ביה בגינה (שמואל א יז יד) ודוד הוא הקטן, והאי איהו שמא ההו"י, ובגוונא אחרא אתפריש לזמנין הוה"י, שכינתא עלאה ותתאה, ועמודא דאמצעייתא בינייהו, (נ"א ^{שמד}וכגוונא אחרא והי"ה מסטרא דמשה, ובגוונא אחרא יהו"ה מסטרא דדוד, גווינין מתהפכין וכו') ^{שמה}וכגוונא אחרא והה"י, ובגוונא אחרא

ביאור הגר"א

ק"כ א' פתח ואמר זה ספר תולדות, זה ולחי כליל תרין עשר כו', זה ודחי ארבע אנפין לאריה כו' ארבע כו', פתח ואמר ואתה תחזה כו' ד' תיקונין דאינון פרוצין דבר נש, ועיין לעיל קכ"ח א' וזה שאומר דנהרין בהון כו'. ואמר דאתמר בהון פנים בפנים כו'. רואה לומר דהשם יתברך נחית עלייהו בד' חיוון ליליה דאינון ד' אותיות הו"ה כמו שאומר שם ודבר בהון בפנים לכהו, בד' גווינין לכהו, דשריא ד' חיוון בהו, וע"י דבר עמהון בלנפין ליליה, ד' אותיות הו"ה, והיה הקב"ה עם שכינתא דשריא בהו פנים בפנים וכן במשה. ואמר בטר דאהדרו לאחורא כמו שכתוב נזכרו אחור, קב"ה הדר כו' כמו שאומר שם כמים הפנים לפנים כו', ועיין בספרא דלניעותא פ"ג דהאדם בה"א הוא אדם ללעילא, ואדם בלל"ה הוא אדם סתם, שכינתא, ואמר ואלין אינון פנים דנראים כו' כמו שאומר בפ' בראשית י"ח א' ב' וריש פ' וארא דלית גווינין דמתחזיין כו' וראית את אחורי הן גווינין דמתחזיין, ופני כו', ואלמלא שחטאו ישראל היו זוכין לראות גווינין דאינון מתחזיין, והן ושמי ה' לא כו', גווינין סתימין דעינא שהן הו"ה כמו שאומר שם ועיין בזוהר חדש רות בארכוכה:

^פאנפין חוורין בענוה. דהוא חוור מסטרא להבה, (ע"ז כ ע"ב) ענוה מביאה כו' לידי חסידות, וענוה ממדה של אברהם אבינו עליו השלום, (אבות ה יט) נפש שפלה כו', והוא תמיד בחוורא דלנפין, והוא מדת החסד שכולל כלם, יומא דלכהו יומין ולכן נאמר (שמות יח כה) ויבחר משה אנשי חיל לבד – לכליל כולא. ואמר סומקין:

^{שמא}בבשת דבוסה זו יראה כמו שאמרנו בנדריים (כ ע"א). ואמר ירוקין באורייתא כמו שאומר שם שהוריקין בתורה מכח רוב הלימוד. ואמר אויבמין במצוה כמו שמפרש והולך דאיהי תפלה כו' וכמו שכתוב שחורה אני ונאווה כו', וכן כל גוון בדגא דליה הוא. ואמר אבל אנפין כו' וחושך ותהום דאתמר כו' ועיין לעיל קכ"ז ב' ובזוהר חדש פ' יתרו:

^{שמב}אנשי חיל מזרעא דאברהם כו'. דהוא האדם הגדול בענקים (יהושע יז טו), והוא חסד, שם ע"ב, דהוא בארבעין ותמניא כמו שאומר בפ' בשלח וכמו שבארנו שם, והוא חושבן חיל. ואמר

^{שמג}דביה שכינתא תתאה כמו שאמרנו (ב"ב טז ע"ב) בת היתה לאברהם, ברתיה לאברהם חסידא, ועיין ברעיא מהימנא פ' תלך ורואה לומר דה' דשם הו"ה הוא באנשי חיל, אברהם, וה' אחרא ביצחק, יראי חלקים, כמו שמפרש והולך יראי כו', ו' בייעקב, יו"ד בדוד דהוא בשכינתא דבה הו"ה למפרע באור חוזר ועיין לעיל ק"ט ב' נחית באברהם ונטע ביה ה' כו', ושם קי"א ובגין האי יו"ד אחרא אבן כו', רואה לומר דדוד ירעה, והקשה שם א"ל חבריא והא אר"פ כו' אמר ודחי י' כו' ואיהו יו"ד מן כו', ואמר דאיהי אורא לחכמה רואה לומר דולחי בינה הוא אורא לחכמה, נקודה בהיכליה, וכתוב חכמה ודעת יראת ה' היא אורא לחכמה דהיא יראת ה' ועיין לעיל תיקון כ"ט, וכאן הוא ה' אחרא, שכינתא עילאה, וכן הוא ד' דרגין כמו שמפרש והולך ובה חכמה בסוף, יו"ד זעירא, חכמת שלמה, תעלומות חכמה, חכמה ברשח חכמה בסוף, תחלת המחשבה בהו"ה דלכורא וסוף המעשה בנזק' עולם המעשה, וזה שאומר

^{שמד}וכגוונא אחרא וקי"ק מסט' דמשה ובגוונא אחרא יהו"ה מסט' דדוד, גווינין מתהפכין כו' רואה לומר ד' רשימין בד' גווינין כמו שאומר לעיל קכ"ד ב', והן ט"ז, ככל אחד ד' אותיות הו"ה, מסטרא לאברהם הויה מתחלת בה' תתאה כסדר הג"ל ההו"י, ומסטרא דיצחק מתחלת בה' עלאה שכינתא עילאה כסדר ואח"כ עמודא דאמצעייתא ואח"כ שכינתא תתאה, וחכמה לעולם בסוף, האי אבנא דכליל כל גווינין נגד יו"ד עילאה דלית לה גוון כלל, ובמשה מתחיל באו"י במסטרא דליה, וה"ה בייעקב אבל הנכון דכך כריך לומר

^{שמה}וכגוונא אחרא והה"י, ובגוונא אחרא יהו"ה, מסט' דבני נשא גווינין מתהפכין והוא הנכון וכן מלאנו נכתב בלדו בגוף כתב יד קדשו בתיקונין (זהר) ועיקר, וגוון הרביעי מסטרא דדוד דאתמר ביה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, לסלקת לאתר דאתגזרת מינייה למעלה, ובגוונא דיצחק היתה הוה"י דמינה נהיר דוד דהוה במסטרא לחשך כמו שאומר בפ' בראשית ט"ז א' ולחושך קרא לילה מסטרא דחושך כו' וכד סלקא היו"ד למעלה נעשה יהו"ה ועיין בזוהר חדש ע"ז ג' וברעיא מהימנא פ' תרומה בפ' המטרה ועיין לעיל סוף תיקון ס"ג אר"א אבא והא יו"ד לעילא כו' א"ל כרי רזא עילאה כו' אלל דשם בענין אחר. ואמר ודא איהו דאמר כו'. כנ"ל דאיהי מסטרא דב"ב כו' כד כו', ואמרנו (ברכות ו ע"ב) לכרום – יש לו ט"ז גווינין, וכן חרבו של הקב"ה יש לה כו', החרב המתהפכת, והם בקשו חסדנות רבים

יהו"ה, מסטרא דבני נשא גוונין מתהפכין לשית סרי, בשכינתא פד איהי צריכא לתתאין, ודא איהו דאמר מארי מתניתין, דבר נש דצריך לבריות אנפוי משתנין פפרום, דאתהפך לכמה גוונים, ואית הפוכא דגוונים לטב דנהרין בנהורא, ואינון מרקמן מפמה גוונין, שמי"כל האי בגופא, פגוונא דחיוון דאתבריו בשמא דיהו"ה, כל גוונין וצירין דאלין גופין, ואינון פגוונא דנובלת אורה דלעילא גלגל חמה, ועליהו אתמר פני משה בפני חמה ופני יהושע בפני לבנה, וכך דיוקנא אית ליה ארבע גוונין, דאית גוונא חוורא סומקא ירוקא אוכמא, שמינימין אינון פכביא ומלאכיא וממנן דתליין מאנפין פחושבן נימין, וכלהו משמשי לאנפין. שפומא (במדבר יב יח) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות, פה איהו ברזא דכרובים, דאתמר בהון (שמות כה כ) והיו הכרובים פרשי כנפים למעלה, אלין שפון פד אתפתחו אתפתחו באדני"י (יהו"ה), כמה דאת אמר (תהלים נא יז) אדני"י שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. ואמרו מארי מתניתין, כל הפורע כורע בבורך, וכל הזוקף זוקף בשם יהו"ה, פד איהו פורע פרוכים סוככים בכנפיהם, ודא איהו סוכך דסופה, דאיהו כ"ו ה"ס, חושבנא יהו"ה אדני"י, פרשי כנפים למעלה דא איהו וכל הזוקף זוקף (הגהה דף קלה ע"ב) בשם, בתרין שמיהן דאינון

ביאור הגר"א

דמתהפך מגוונא לגוונא בצולנא כו' לכן פניהם מתהפכים כו' והיא צריכה כו' דלית לה מגרמה כו' לעצדה ולשמרה. ואמר ואית הפוכא כו' דאמרו (ברכות ו ע"ב) הצריך לבריות משתנות כו', הוא מחמת חסרון ועוני הוא ארבע אנפין דחשוכין, וכל אחד ד' אנפין כמו שאומר לעיל קכ"ג ב' קכ"ז ב', והוא להט החרב המתהפכת כנ"ל, אבל בשכינתא ט"ז אנפין דמתהפכין לטב נהרין בנהורא, דנהורין לפי הגוונין כידוע ואנפין הן מסטרא דנקודות כמו שאומר לעיל קכ"ח א' והן ט"ז נקודין הידועין:

^פ וכל האי בגופא פגוונא דחיוון דאתבריו כו'. רואה לומר לאנפין הן פגוונא דחיוון כנ"ל והן ד' אהון דהויה כנ"ל, וכל אחד כולל ד' כנ"ל, וזה שאומר בפני לבנה, ולכל דיוקנא אית ליה כו'. ואמר כל גוונין וצירין דאלין גופין אינון פגוונא כו'. רואה לומר, כמו החמה היא נובלת כו' כן אנפין דבר נש נובלת החיוון דלמעלה, ורואה לומר שזה שאמרו (ב"ב עה ע"א) פני משה בפני חמה, דתרווייהו אינון נובלת, וכן פני יהושע כו', ואמר גוונין וצירין כו' שד' צירין אינון, באנפין אריכין וקריין כו', וכל אחד ד' גוונין, שהן ט"ז אנפין כנ"ל, וזה שאומר וכל דיוקנא כו':

^פ נימין אינון כו'. מפרש והולך מה דלילא באנפין וצרישא, והן (עירובין כא ע"ב) על כל קוץ וקוץ תלי הלכות, דתליין באנפין שהן מ"ט אנפין, אנפין דמטרוניתא:

^פ פומא פה כו'. דפה הוא סיומא דד' תיקונין לאנפין כמו שאומר לעיל קל"ז א' ולמעלה ובזוהר חדש פ' יתרו, והיא כללל דלהון כמו שאומר שם ושאר מקומות ולכן היא כללל לאנפין, ונאמר במשה ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, והוא פה אל פה אדבר בו, דזכה לפנים כו', ואמר ומראה ולא בחידות דד' אנפין הנ"ל ד' אוחיות הו"ה הן מראה כמו שאומר לעיל קכ"ב ב' ואמר שם ואית ארבע דמתלבשין בהון ואינון דמיון, והוא ביד נביאים אדמה כמו שאומר שם א', וזה שכתוב אס יהיה נביאכם כו' לא כן עבדי משה כו', ומפרש והולך פה איהו ברזא דכרובים רואה לומר, שכתוב (שמות כה כב) ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר כו', וכתוב (במדבר ז פט) ובזוהר משה מבין שני הכרובים וידבר אליו, ומפרש דכנפי הכרובים הכוכבים על הכפורת הן שפתים דפומא דמביניהם יואל הקול והדיבור וכמו שאומר לעיל ב' וכרובים תרין שפון כו' ועיין מה שצארנו שם, וזה שאומר דאתמר בהון כו', ואמר כד אתפתחו כו' כד"א כו' כמו שאומר לעיל כ"ח א' דאני איהו בחושבן היכל ובג"ד אתמר דאני שפתי תפתח הו"ה אינו כו', ושם כ"ט ל' אדהכי הא מארי דרגלין כו' דאני שפתי תפתח, דאני סליק לחושבן היכל, זכאה פומא דאיהו היכל הו"ה דשריא ביה כלותא דאיהו דאני דאמרין לה דאני שפתי תפתח, וזכאין שפון דאינון תרעין דהיכל כו' כו', אז תקרא וה' יענה, אז – תמניא אהו"ה אהי"ה, וה' יענה – הוא ובית דינו, הו"ה דאני כו', ושם בהגהה אדהכי הא מארי דרגלין כו' וזכאה פומא כו' וזכאין שפון דאינון תרעין דהיכל לקבלא בהון כלותין אליו ובג"ד דאני שפתי תפתח, פתחו לי שערי צדק, דכד בר נש אפתח כו', תמניא אהו"ה אהי"ה, או"א, וה' יענה מיד – הוא ובית דינו, הו"ה דאני, כד אינון בצו"א לימינא ולשמאלא כל חד איהו שם בפני עצמו, וכד אינון כו' בחסד וגבורה כו' מתתא לעילא כגוונא דא כו' אינון בתרין ירכין כו', כל הכורע כורע בצדוד דאינון יאקדונק"י, וכל הזוקף זוקף בשם בתרין שמהן יהו"ה אהי"ה כו', וכן בפנים שם תא חזי יהו"ה דאני איהו קצ"ה ושכינתיה בתרין שוקין כו', וזה שאומר כאן ואמרו מ"מ כל הכורע כו' וכל הזוקף כו' דתריין שפון דאינון נו"ה הן מלמעלה למטה ב' שמהן הו"ה אהי"ה, ומתתא לעילא יאקדונק"י, שהוא כורע בצדוד מתתא לעילא, דכריעה בצדיק, דשם הוא מתתא לעילא, וזקיפו הוא צעמודא דאמנעיתא דשם הוא מעילא לתתא, ועיין לעיל ג' ב' ל"ב א' ושאר מקומות. ואמר כד איהו כורע כרובים כו'. שכאשר כורע אז נו"ה סוככים על הכפורת, דליק, מכסין את הכרית, וכאשר זוקף אז הם פורשי כנפים גביהון השוקים עצמן למעלה לגופא צעמודא דאמנעיתא, וזהו שאמר למעלה תיקון י"ח דכריעה היא לגבי דליק וזקיפו לגבי צעמודא דאמנעיתא, דליק איהו צדוד, והמלך שלמה צדוד, והשם הוא צעמודא דאמנעיתא. ואמר ודא איהו כו' כ"ו ה"ס חושבנא כו'. והן ב' שמהן דכריעה, וזהו סוככים. ואמר פורשי כנפים למעלה דא איהו וכל הזוקף כו'. דזקיפו בצ' שמהן אלו, וזהו בשם – ב' שם, דלע"ג דאינון מתיחדין בקו האמנעי אינון אלא בצדיק כמו שאומר לעיל תיקון נ"ו עיין שם בדבריו:

אהי"ה יהו"ה, שמי"ס ומנא י"א י"א, אָחַד, ה' אלהינו, עלִייהו אתמר והיו הכרבים פְּרָשִׁי כְּנָפִים לְמַעְלָה, יהו"ה אָחַד עֲלֵייהו אתמר סְכָכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַפְּפֹרֶת. דָּבָר אַחַר וְהָיוּ הַכְּרָבִים, אֵינֻן צוֹרֵת אָדָם, דָּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, פּוֹרְשֵׁי כְנָפִים לְמַעְלָה י"ה, סְכָכִים בְּכַנְפֵיהֶם ו"ה, דָּאֵינֻן אַרְבַּע גְּדָפִין, וְעֲלֵייהו אתמר (שמות יט ד) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׂרִים, שׁוֹכְרוּבִים תְּרֵי שְׁפֹוֹן, אֲשֶׁר עַל הַפְּפֹרֶת דָּא לִישָׁנָא, וְיִשְׁמַע אֶת הַקּוֹל, קָלָא דְנַפְיָק מְגֵרוֹן, וַיְדַבֵּר אֵלָיו דְּבוּר דְּפוּמָא, וְקָלָא וְדְבוּר תְּפָאֶרֶת וּמְלָכוּת, וְעֲלֵייהו אתמר (מלאכי ב ו) תּוֹרֵת אֶמֶת הֵיִתָּה בְּפִיִּי, דָּא פּוּמָא הֵיכַל, וְעֲלֵיהּ אֶתְמַר אֲדִנִּי שְׁפָתֵי תְּפָתָח. מְלָגָאוּ מִנִּיהּ קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים וְדָא לְבָא, כְּרוּבִים כְּנָפֵי רִיָּאָה, עֲלֵייהו אתמר וְהָיוּ הַכְּרָבִים פְּרָשִׁי כְנָפִים לְמַעְלָה סְכָכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַפְּפֹרֶת, דָּא פְּפֹרֶת הַלְבַּב, דְּתַמְּן (משלי כ טז) נֵר יְהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, וּפְנִיָּהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו תְּרִין כְּלִיין. בְּלָבָא דָּאִיהוּ קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים אֵית תְּרֵי בְּתִי, בְּחַד סַם חַיִּים, וּבְחַד סַם מוֹת דָּאִיִּי אִשׁ, כְּהֵנָּא רַבָּא דְּעָאֵל לְקִדְשׁ הַקְּדָשִׁים, אִם זָכָה סַם חַיִּים הָוָה נִפְקָא מִתַּמְּן וְנִהֲרָא בְּאַנְפוּי, וְקָלָא וְדְבוּר הָוָה נְפִיק מִתַּמְּן מְקוּדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ, וְאִם לֹא זָכָה סַם מוֹת הָוָה נְפִיק מִסְטָרָא דְשְׂמָאֵלָא, וְהָוָה קָטִיל לֵיהּ, וּמֵאִי נִיהוּ כְּהֵנָּא בְּגוּפָא, אֶלָּא נְשָׁמָה רוּחַ וְנַפְשׁ, אֵינֻן לְקַבֵּל כְּהֵנִים לוֹיִים וְיִשְׂרָאֵלִים, תְּלַת צְלוֹתִין לְקַבֵּל תְּלַת קְרַבְנִין, וְאֵינֻן מְאָכְלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ. אִם הָוָה עָאֵל בְּשְׂכִינְתָא דָּאִיִּי סַם חַיִּים, סַם חַיִּים הָוָה נְפִיק לְקִדְמוּתֵיהּ, וְאִם לֹא הָא סַם הַמּוֹת לְקַבְלֵיהּ, דָּאִיִּי מְרָה אוּכְמָא, וּמִינָהּ יְמוֹת בְּרַ נֶשׁ בְּעֵנִיּוֹת, וְאִיִּי לְסְטָרָא שְׂמָאֵלָא דְלָבָא, וְדָא טְחוּל. בְּנֵי אַהֲרֹן רוּחַ וְנַפְשׁ, שְׂנֵי דָּאִהֲרֹן אִיִּי וְנַפְשׁ, תְּרִין בְּנוֹי אִם יַעֲלוּ קְרַבְנָא כְּדָקָא יְאוּת, הָא סַם חַיִּים, וְאִי לֹא הָא סַם מוֹת, דָּאִיִּי מְרָה,

בִּיאור הגר"א

^{פמט} וּמִמֵּנָהּ י"א י"א אַחַד ה' אלהינו עלייהו אתמר והיו הכרובים כו' על הכפורת ד"א והיו הכרובים כו'. רוצה לומר י"א הוא ראשי תיבות ב' שמהן דוקיפו, וכן דכרעו, ד' שמהן הנ"ל, והן ג"כ ראשי תיבות ד' תיבין דשמע ישראל ומפרש והולך דהן הן בעלמא ד' שמות הנ"ל, ה' אלקינן הן דוקיפו, הו"ה אהיה, שהן או"ה שהן ה' אלקינן כידוע, וה' אחד הוא ז"ו כידוע, שהן יחולא דשמע ישראל בד' שמהן, דהן ד' אותיות הו"ה, וזה שאומר דבר אחר כו', מפרש הכרובים שמה מפרש, דכרובים הן אורת אדם, ואדם ידוע פורשי כו' ד' אותיות הו"ה, והוא פירוש אחד עם הנ"ל אלא דשם מפרש במקום אחד מעילא לתתא ומתתא לעילא וכאן מפרש על שם הו"ה הכל. ואמר ועלייהו אתמר ואשא כו'. דנשא הוא חיה דיעקב, הו"ה, ולכן אית ליה כנפים בארץ:

^{פז} וכרובים תרין שפון אשר על הכפורת לא לישנא כו' ודבור תפארת ומלכות ועלייהו אתמר תורת אמת כו'. כפורת הוא צדיק, לשון למודים, ומעליו נפיק הקול והדבור, וחשיב והולך כל מוצאות, וחיך נכלל בגרון כידוע, והכל בקרא זה וצבא משה כו' כמו שמפרש והולך, ואמר ועלייהו אתמר תורת אמת, לחמת – יעקב, הקול, ותורת אמת הוא הדיבור, שכינתא כמו שאומר לעיל ד' ב' ושם ה' איהו עמודא דלמנעיתא אמת ושכינתא תורת אמת, ורוצה לומר דכתיב צפיהו וכמו שמפרש והולך דא פומא היכל כו' אלמא דעמודא דלמנעיתא ושכינתא שריין בפומא, קול ודבור. ואמר דא פומא היכל ועליו כו'. חוזר לענין ראשון לסיים דהן פומא דאיהו היכל, אלני דהוא חושבן היכל כנ"ל, ועתה מפרש והולך קדש קדשים דהוא לבא, ושם מעמד הכרובים, ואמר מלגאו מיניה קדש הקדשים ומפרש הכרובים כו' אלא שלפי שהיכל קדש קדשים כולל כל הבית, מפרש למעלה הכרובים בפומא דהוא היכל, וכרובים דלורתא היו שם כמו שאמרנו בגמ' (יומא נד ע"א) ובפסוק תמורות וכרובים, והיו ג"כ על הכפורת, דכל שאין חוכו כדור, פומא ולבא שוין, ועיין לעיל ריש תיקון כ"ב. ואמר דתמן נר ה' כו' דוגמת השכינה דשריא על הכפורת, ה' לבאות יושב הכרובים. ואמר ופניהם איש כו'. דעיקר הכרובים הוא בכליין, ופניהם איש אל אחיו הן בצדיקים, דשניהם הוא ביצר טוב אבל בשאר אדם (ברכות סא ע"א) יועתא לטובה כו', ואפילו הרשעים מלאין חרטות מה שאין כן בצדיק, והן גורמין שהכרובים ג"כ ופניהם כו'. ואמר ובלבא כו' בחד כו'. עיין לעיל מ"ג א' ב' ורוצה לומר דלחון הוה מחיה וממית כמו שאמרנו בעו' ובעובד אדום, וכן קדש קדשים אש זכי כהן גדול כמו שמפרש והולך, והן ב' בתי לבא כמו שאומר שם לב חכם לימינו, והחכמה תחיה בעליה, ולב כו', וכסיל אדם יבלענו, הוא ימות באין כו', ושכינתא איהי לב חכם לימינו, מלא אשה מלא טוב, היא סם חיים, ולב כסיל הוא נוק' דס"ם, סם המות כמו שמפרש והולך. ואמר דאיהי אש רוצה לומר לשמאלא ורוצה לומר דזהו (ויקרא י ב) ותלא אש כו' בבני אהרן כמו שאומר למטה והיא אש זרה כמו שאומר בפ' שמיני עיין שם בדבריו וברעיא מהימנא שם והוא טחול לשמאלא דלבא כמו שאומר למטה וכמו שאומר לעיל מ"ג א' ושאר מקומות והוא יכאת ה' דשריא בארון, (דברים ד כד) ה' אלקיך אש אוכלה, דהוא נהורא דלא שורף אלא דליק על רישא דצדיקא, (דברים ד ד) ותתם הדבקים בה' אלקיכם כו', ודליק ואכיל שמן שעל הראש, תורה ומצות לכהן, והוא נהורא, וזה שאומר אש זכה סם כו' ונהירא באנפוי כו'. ותחתיה אש דיראה רעה, והארץ היתה כו', ולכן אש לא זכה כו' והוא אש דנהורא ואש השורף שהוא אש זרה היוצא שלא לצורך, למכה, ואמר כהנא רבא כו'. כמו שמפרש והולך דהוא נשמה דבר נש כו', ואמר אש הוה עאל בשכינתא כו'. רוצה לומר אש התפלה דב"נ עולה בשכינתא, בג' כלותין כמו שאומר לעיל בתיקון י"ח ותיקון כ' ותיקון כ"א בארוכה, והכל דוגמת הכהן הגדול בקדש קדשים, כן עתה התפלה שהיא עבודה שהיא לבב, קדש קדשים, כמו שאמרנו (תענית ב ע"א) איזה עבודה כו', ואמר דאיהי מרה אוכמא נגד סם חיים דאיהי שכינתא, שחורה אני ונאווה בשפירתא, ואמר ומינה ימות ב"נ בעניות עיין לעיל בתיקון כ"ב ס"ה א' בארוכה, וכל עניות הוא מטחול ועיין בזהר חדש פ' יתרו בארוכה הרבה:

^{שנא} דאהרן איהו נשמה תרין בניו אם יעלו כו'. רוצה לומר תרין בניו הן רוח ונפש שהן בנין דנשמה, אמא עלאה וכמו שאומר תרין בנין אית לקב"ה חד כו', ואמר דאיהי מרה אש זרה רוצה לומר מרה ממש דהיא

אש זרה אוקיד לון, דכתיב (הגהה דף קלו ע"א) (ויקרא יא) ויקריבו לפני יהו"ה אש זרה וגומר, ותצא אש וגומר, אינון סליקו לה מאתרהא, ועאלו לה קמי מלכא ללבא, ולא הוה להו רשו למיעאל לתמן, בה קודשא בריך הוא נטיל דינא בהון. שפון עקימין, לית רשו לכהנא לקרבא בהון קרבנא, דעאל קדם יהו"ה, דעלייהו אתמר (קהלת א טו) מענת לא יוכל לתקון וכו', וכן עיינין עקימין פטורין מן הראייה, דנחש עקלתון תמן, דאיהו נטיל נהורייהו, ופימא אטימא אתקרי טומטום, ואנדרוגינוס איהו דיוקנא דזכר ונקבה, כגוונא דא איהו בר נש דקליה ודבוריה כנוקבא, ומאן דאיהו חציו עבד וחציו בן חורין, חציו עבד דיצר הרע, וחציו בן חורין דיצר הטוב, כל אלן פטורין מן הראייה, בזמנא דנפקין מן גופא, נפשא דאיהו כגוונא דא, לית לה רשו לאסתכלא ולאסתחזיבא בשכינתא, קדמא בשעת פטירתה מן גופא. פימא דאטימא בדבור, אכן דאיהו יצר הרע שליט עליה, ואתקרי טומטום, בגין דא פטור מן הראייה, דנשמתא ורוחא ונפשא בגין דא ייתון בגלגולא, עד דאתחזון שלמין לאתרייהו כמה דאתייהבו, כמה דאת אמר (קהלת יב ז) והרוח תשוב אל האלהיים אשר נתנה, ומינה אוליפנא קל וחומר באחרנין דאינון נשמתא ונפשא, ולא עוד אלא דקרא אסהיד עלייהו (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר. שיימאן דיייתי בגלגולא זמנא קדמא אם ייתי חוור, אתקייים

ביאור הגר"א

אש כמו שאומר לעיל קכ"ז ב' אנפין ירוקין כו' בגין דגיהנם איהי כו' ולמעלה תיקון כו' ושאר מקומות, וכאן אמר מרה ירוקא אש כמו שכתוב ותצא אש, ולמעלה מרה אוכמא עפר דהוא מיתה ועניותא, דב' נוקבין אלו דס"ם, חד מיתה וחד גיהנם אש, ולמעלה כתיב ולא ימות בכהן גדול והוא נשמה, סם חיים, לקבל האלקים חיים, וכאן לתתא שלטו שניהם, ואמר אינון סליקו לה מאתרהא רוצה לומר למרה ירוקא, אש זרה, ולכן נידונו בה, ונתן טעם למה מתו הן בה דוקא מה שאין כן בכהן גדול, דשם בכהן גדול לא הזהיר אלא על הביאה ולא ימות, וכאן מתו על הקריבה ועל הקרבה ולכן ותצא אש כו' וימותו, ואמר ולא הוה לה רשו למיעל רוצה לומר למרה דאיהי אש זרה כמו שכתוב (ויקרא טז ע"ב) ואל יבא בכל עת, דאיהי (קהלת ג ח) עת לשנוא כו' כמו שאומר בפ' אחרי מות, ואמר שפון עקימין לית כו'. רוצה לומר דזה שכתוב והיו הכרובים פורשי כו', ופניהם איש אל אחיו, שהן השפתים כנ"ל, ועיין לעיל תיקון ד' בראשית כתיב פתחו לי כו' בזמנא דאינון מסתכלין באורח מישור כו' והוא הדין כאן בשפתים, והטעם כמו שמפרש והולך דכל מקום דאית ביה מום תמן שריא נחש דאיהו נחש עקלתון, במקום עקלתון, מקום פגימא, ואיהו עקים ליה [כחויא] בחובא דיליה, ואמר מעות לא יוכל כו'. רוצה לומר דאתחייב בגלגולא קדמא ונולד כאן מעוות ולא יוכל לתקן שיהא שלים באבריו בגלגול זה עד שימות ויחזיר בגלגולא אם תב בתיובתא כאן, ואמר וכן עיינין עקימין כו'. דהן נקראים ג"כ כרובים כנ"ל וכמו שאומר לעיל בתיקון ד' עיין שם בדבריו, ואמר פומא אטימא כו'. חוזר לפרש תיקונא דפומא ולפרש מתניתין דטומטום ואנדרוגינוס וחציו עבד דפטורין מן הראיה לראות בשכינתא, כמו שאמר (סוטה מב ע"א) ד' כתות אינן רואין כו', וסימנך דאתחייב בגלגולא קדמא בזה דהוא אנדרוגינוס קליה כנוק' והוא זכר דתועבה הוא כמו שאומר לעיל קל"ב א' [וכן הוא טומטום, לא זכר ולא נקבה, נראין בו דקליה דיליה לא מזכר דהוא קול ולא מנקבה דהיא קלה, ונשאר קל, דוא"ו הוא בזכר וה' בנקבה, לכן קול וקלה כידוע, וחציו עבד שהוא בינוני, אח דיצר טוב ויצר הרע כמו שאומר ברעיא מהימנא בסוף פ' בא עיין שם בדבריו דצריך פדיה עד דיתקון, ואמר פומא אטימא בדבור רוצה לומר דזהו טומטום, דלמעלה דאמר דיוקנא דז"נ זהו פירוש על אנדרוגינוס לבד, והתחיל בשניהם לבאר על פומא אטימא, ואנדרוגינוס בקול וטומטום בדבור, וחציו עבד הוא בלב, בב' כליות דאינון ופניהם איש אל אחיו כנ"ל, והן הכרובים, דבלבא נגד אהרן כהן גדול נשמתא, וטומטום ואנדרוגינוס בכרובים דאינון פומא והן בקול ודבור נגד רוח ונפש בני אהרן (הגהה בנוי דלבא דמינה נפקין קול ודבור) ולכן נקט כאן אלו השלשה דפטורין מן הראיה דלא למיעל בהיכלא, ואמר ובג"ד פטור מן הראיה דנשמתא ורוחא ונפשא בג"ד כו', ואמר אבן דאיהו יצר הרע כו'. רוצה לומר כמו שכתוב (בראשית כט ע"ב) והאבן גדולה על פי הבאר, ודרשו שהוא אבן נגף, יצר הרע, ובאר - פומא בית הכנסת שקורין בתורה כו', והאבן סותמת את הבאר דאינו יכול לדבר, דפומא וברית אינון אחד, ברית הלשון וברית המעור, ברית דתורה וברית המילה, וכמו שסיסו הוא על אבר המעור שלא להוציא פרי מעשהו, כן הוא על הלשון מלדבר, והוא אבן דיצר הרע דעוות אותו מגלגולא קדמא כנ"ל, וזה שאומר דנשמתא ורוחא ונפשא בגין דא כו'. ואמר ולא עוד אלא כו'. רוצה לומר שאין צריך קל וחומר, שהוא מפורש

בקרא בהדיא:

^פ ומאן דיייתי בגלגולא קדמא כו' אם ייתי חוור כו'. וזכה לומר בכל תיקונין דיליה, בלנפוי ובגופא חיוורין, וקליה כתיקיעה כמו שאומר למטה ועיין לעיל תיקון ל"ב:

ביה קרא (ישעיה א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג לבינו, שנוכדא יתידע בר נש דאיהו בגלגולא קדמא, אם הוא קליה (דף קלח ע"א) כשברים או כתרועה, וגופיה ואנפוי חוורין, אם הוא קליה כשברים איהו מזמנא תנינא, ואם קליה כתרועה איהו מזמנא תליתאה, ואם גופיה ירוקא ואנפוי ירוקין וקליה כתקיעה איהו מזמנא קדמא, ואם הדר לגוניה, קליה כתקיעה וגופיה חוור ואנפוי חוורין, דא איהו כגוניה קדמא, כמו דאוקמוהו ביין דהחמין דחזר לגוניה קדמא, כגוונא דא בהפוכא לטב, וכן אנפוי סומקין וקליה כשברים, ואנפוי ירוקין וקליה תרועה, הא אתתקן. ועוד אשפחנא, בר נש דכל ציורין דיליה בארח מישר, שקילין בתקלא, ולזמנין שפון אינון עבים, ונפקין מתקונא דציורין ודיוקנין אחרנין, או אינון ארוכין או אינון קצרים, תא חזי ואתה תחזה מכל העם, הכא אוקימנא למנדע תקונין אלין, אנשי חיל עינין, יראי אלהים אודנין, הדא הוא דכתיב (חבקוק ג ג) יהוה שמעתי שמעך יראתי, אנשי אמת חוטמא, שונאי בצע פומא, אם חוטמא לאו איהו בשוה עם תקונין אחרנין, דעינין אריכין, ואנפין אריכין, ואודנין אריכין, ופומא אריכא, וחוטמא עבה, תמן אתגליא גלגולא דנפשא, ואם עינין לא בשוה מאחרנין, תמן אתגליא גלגולא דנשמתא, ואם אודנין לאו בשוה, תמן אתגליא גלגולא דרוחא, פומא בגין דאיהי כללא דכלא, אם לאו איהי בשוה, הא אתמר ביה (שמות כ ה) פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים, ואם על ארבע גלגולין לא אתתקנת, אתמר בהיא שעתא (עמוס ב א) ועל ארבעה לא אשיבנו. וכל נשמתין דאתיין תלת זמנין ולא מתתקנין, אתקריאו פושעי ישראל ערב רב, אבל צדיקיא דבכל זמנא דיתון מתתקנין, ייתון (הגהה דף קלו ע"ב) עד ארבעה, אפילו עד שתין רבוא, ש"י ודא איהו (קהלת א ד) דור הולך ודור בא, ודא נשמתא דאיהי משה רבינו, כלילא משתין רבוא.

ביאור הגר"א

²⁷ וזלח יתידע כו'. רואה לומר בגלגולא קדמאה זמנא קדמאה דיט דבה ג' פעמים בגלגולא קדמאה דהיינו בגלגולא דנפש דהוא גלגול קדמאה כמו שאומר למטה, ולמעלה סוף תיקון כ"ו, והוא זלח עד ליתקון, ואח"כ זלח הרוח וכל גלגולא דיליה הוא גלגולא תניינא, ואע"ג דלמעלה קאמר דבגלגול הרביעי לא אשיבנו עוד, וכן אמר למעלה בתיקון ל"ב, הוא דווקא לרשעים גמורים לזלח תיקון כלום בגלגול הנפש, אז הנפש אינו חוזר בגלגולא, וזלח הרוח אח"כ בגלגול וגם הוא לא תיקון כלום, וכן בנשמה, אבל כשמתחיל להתקון אע"ג שלא תיקון כל זכרו, מתגלגל ג' פעמים בכל חלק, ועיין לעיל קכ"ה א' ומה שבארנו שם בענין הנקודין דשם בארוכה, וזה שאומר אם הוא קליה כו' אם הוא קליה כשברים איהו מזמנא תניינא ואם קלי' כתרועה איהו מזמנא תליתאה ואם גופיה כו' וקליה כתקיעה איהו מזמנא קדמאה ואם הדר כו' רואה לומר אם גופוי ואנפוי חוורין – יורה דהוא מגלגולא קדמאה דנפש, אבל כיון דקליה כשברים – יורה דהוא בזמנא תניינא, דאתגלגל לתקון הנפש פעם שנית, ואם כתרועה – פעם שלישית, ואם גופו ואנפוי סומקין – יורה דהוא בגלגולא תניינא דרוח, ואם ירוקין – על תליתאה דנשמה כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב, אבל אם קליה כתקיעה – יורה דהוא פעם ראשון מזה הגלגול דנשמה, וכן הוא בסומקין – ברוח, אלא שנקט קצה האחרון וממילא ג"כ ברוח, ואמר ואם הדר לגוניה כו' מורה שנתקן גלגול הראשון דיליה וכן בסומקין וירוק בגלגולא דרוח ונפש כמו שמפרש והולך וכן אנפוי כו', ואמר ועוד אשפחנא כו' רואה לומר, בענין אחר לידע בזמנא גלגולא אם גלגול הראשון בנפש ואמר ב"נ דכל ציורין דיליה בארוח מישור שקילין בתקלא ולזמנין כו' רואה לומר, דבר נש דלצדו אינו במדה ומשקל, מזה אין ללמוד, דעולה ושקר הוא, ס"א שריא ביה, ועיין לעיל קכ"ו א' אבל אם כולם ישרים לבד מאבר אחד, ולאו דאינון שוין בעמנו רק שהם יוראים מתיקון שאר איברים, מורה על גלגול בחינה דיליה כמו שמפרש והולך, ואם אותו האבר אינו שוה – מורה שנתעוות שם כנ"ל, אבל כאן אמר ונפקין מתיקונא לציורין ודיוקנין אחרנין כו' דלאו אינון לפי הערך שאר האברים, וזלח ובהע"א וכלאן כמו שאומר קכ"ז א' למטה בהגהה, ואמר ת"ח וחתה כו' שהן ד' תיקונין דאנפין, ד' אותיות הו"ה, ד' דקרא (שמות יח כח) אנשי חיל כו', ועיין לעיל קכ"א א', קכ"ט א', ובזוהר חדש פ' יתרו בארוכה, ואמר דעינין אודנין וחוטמא הן נשמתא ורוחא ונפשא, ג' חיוון, ופומא איהו כללא דכלהו, חיוא רביעאה, אדם – כללא דכולהו, ועיין שם ושאר מקומות ובזוהר חדש שם בארוכה הרבה, וזה שאומר למעלה דכל גלגולא הוא עד ד' פעמים, דכל חיוון יש להן ד' אנפין, זה ספר, י"ב אנפין כנ"ל, וזה שאומר אם חוטמא לאו כו', ואמר למטה למעלה – דתחילה נתגלגל הנפש כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ו כסדר נפש רוח ונשמה, ואמר ה' שמעתי כו' לראיה דשמיעה תליא ביחאי אלקים, ועיין בזוהר חדש שם, ועיין מה שבארנו לעיל קכ"ח א', ואמר פוקד עון כו' להורות דיט רבעים בגלגולא וכמו שאומר בפ' יתרו כ"א ב' פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים אילנא חדא דאנציב חדא וחרין זמנין ותלתא וארבע זמנין ואתפקד כו' עיין שם, ואמר וכל נשמתין דאתיין תלת זמנין ולא כו' רואה לומר, תלת זמנין לבד מזמנא קדמאה שלא זלח בגלגולא, והוא ליה כל ג' נר"ן יחד, ועיין מה שבארנו לעיל בתיקון ל"ב ובלקוטיס שם:

²⁸ ודא איהו דור כו' רבינו כלילא משיתין רבוא. וכן הוא למעלה בתיקון ס"ט, ורואה לומר דדור הוא שיתין רבוא כמו שאומר שם וזהו דור הולך כו'. ואמר למעלה תיקון ס"ט דור הולך הוא דור שבא, לקיים מ'ה ש'יהיה ה'זלח שיהיה שהוא משה דלחי בכל דרא, ואמר ופכינתא כד אחי' במשה ב' כו'. רואה לומר לפרש מה שאמרנו אשה אחת ילדה כו' כמו שמפרש והולך, ורואה לומר, אשה אחת הוא שכינתא דהיא אחת היא יונתי כו' אחת היא לאמה כו', והוא זכרם אחד כולל בנשמתא אחת, והוא מתפשט עד ס' ריבוא ולאו דווקא בס' ריבוא אלא עד ס' ריבוא כפי זכות הדור וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט עיין מה שאומר שם, ואמר ואינון מרעין כו' רואה לומר, מה שאמר למעלה א' דכל חלאים ועוות הכל הוא מסטרא דלהו דההוא נחש עקלתון, ואמר למעלה בתיקון כ"ב דכל חלואין הוא מסטרא

ושְׁכִינְתָא עֲלָאָה דְאִיהִי נְשִׁמַת חַיִּים כַּד שְׁרִיא בְּמִשְׁהָ, אֲתַחֲשַׁב לִיה כְּאִלּוּ אֲתָא בְּשִׁתִּין רַבּוּא, וּבְגִינִיה אֲתָמַר אִשָּׁה אַחַת יִלְדָה שְׁשִׁים רַבּוּא בְּכָרִס אֶחָד. וְאִינוּן מְרַעִין דְּבְנֵי נְשָׂא, דְּאֲתָמַר בְּהוּן (דְּבָרִים כח נט) וְחָלִים רְעִים, (משלי ג ח) רְפָאוֹת תְּהִי לְשִׁרְךָ, כַּד אִינוּן בְּרִישָׁא דְּצִדִיקָיָא, אָבֵל כַּד אִינוּן בְּרִישָׁא דְרְשִׁיעֵיָא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמַרְתָּ לְבִגְיִיהוּ (שיר א ו) אֵל תְּרַאוּנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחַרְתָּ, דְּאֵלִין שְׁרִיִין לֹוֹן לְפִתְאָה לְבְנֵי נְשָׂא, כְּמָה דְהוּוּ מְפִתִי לְיִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא בְּשִׁית שְׁעֵתִין, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (שמות לב א) וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשֵׁשׁ מִשְׁהָ, הָא אֹוקְמוּהָ בְּשִׁית שְׁעֵתִין עֲבָדוּ יֵת עֶגְלָא, בֵּין שֵׁשׁ לְשִׁבְעָה, אֶפְרִישׁוּ בֵּין עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא לְשִׁבְעָה, דְּגוּפָא וְשְׁכִינְתָא, וּבְגִין דָּא מְנִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְרָשָׁא לֹוֹן מְשִׁבְעָה, הִדָּא הוּא דְכְתִיב (שם יב טו) אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, אַךְ חָלַק בֵּין שִׁית לְשִׁבְעָה, בְּגִין דָּא אָמַרְהָ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (שיר א) שִׁשְׁזַפְתָּנִי הַשְּׁמֶשׁ, שֵׁשׁ זָפְתָנִי הַשְּׁמֶשׁ, דְּאֶסְתַּלַּק מְנִי וְ דְאִיהוּ הַשְּׁמֶשׁ, דְּנִהַר בְּשִׁית תִּיבִין דְּאִינוּן (דְּבָרִים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד, וְהָא אֲתָמַר. שִׁיבְרֵךְ אַחַר זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת

בִּיאור הגר"א

דחויא לנשיך בכמה יסורין אבל בצדיקים הוא יסורים של אהבה מסטרא לשכינתא, בחיבנו, ותורה מרפאתו אח"כ, וזה שאומר רפאות תהי לשרך, והחלאין עמנו הן רפאות לו כמו שכתוב (ישעיהו נג י) וה' חפץ לכחו החלי, כמו שאמרו למחי לגופא – לאנהרא לנשמתא, אבל ס"א הוא כקוף בפני אדם, ומחי ואינון מקטפין כמו נהורא בעץ רע דהוא קטיף ואינו מאיך, וזה שאומר אבל כד אינון כו' שחרחורת ללא נהיר כמו בצדיקא, כד מבטשין לאענא ארליק הנהורא, וכמו שאמרו משל לקנקנים כו', ואמר דאלין שריין כו' רוצה לומר העוות דשריא בחלאין דרשיעיא אינון מפתין לון לרשיעיא יותר, דבשוכא דבהון דהוא המום שלהן – שם שריא ס"ס וסייעתו ומפתין ליה לילך בשוכא יותר ולכן כל אשר צו מוס לא יקרב, דווקא בחולי יס לומר רפאות תהי לשרך, מה שאין כן מוס – מעוות אשר לא יוכל לתקון, והוא רשיעיא דקלקלו כנ"ל, ואמר כמה דהוּוּ מפתין כו' רוצה לומר, לפרש סופא דקרא שאני שחרחורת שזפתני השמש, ומפרש והולך, שש – בשית שעות אסתלק שמש, בעלה, בשית חיבין דיחודא, ישראל בעלה דו"ק, לפי שהסתחו לאל אחר ופגמו באחד, ואסתלק קולו של ד', יחודא, כמו שאומר לעיל בתיקון ב', ואמרו (ברכות לג ע"א) אבל עקרב פוסק, ולכן (שה"ש א ו) בני אמי נחרו בי, לאמי מסטרא דאש, ארבע אש ממים כו', וכידוע, ועקרב הוא מאש, ולכן (ברכות נח ע"ב) מנח עוקריה בנהר דינור, (ע"ז כח ע"ב) חמימא לעקרבה, (פסחים ז' ע"א) ועקרב דכרום, ועיין מה שצארנו לעיל קכ"ג ז' ובלקוטיס, ולכן עשו באש, ואמר ובג"ד מני כו' רוצה לומר לבער חמץ בין שש לשבע, לערב רב אינון חמץ ושאר, ואומין פלחי כוכביא – מוץ ותבן, ואינון קשין מאומין כמו שאומר לעיל, ולעתיד לבוא (דברים לג כח) ישראל בטח בדד עין יעקב ממומין תבלול חלזון נחש דאינון ערב רב למכסין על עינא, ואיהי שחרחורת, ולעתיד לבא (ישעיהו ס א) קומי אזרי כו', (ישעיהו לג כ) עיניך תראינה כו', (ישעיהו ל כ) והיו עיניך רואות את מוריד כו':

^{שנה} **ד"א זה ספר אר"ש כו'.** דזה - הוא צדיק, דביה אתחם י"ב תחומין כמו שאומר בסתרי תורה ריש פ' לך לך ובריש פ' שמות, וזה שאומר לעיל ל"ב א' דמסטרא דהאי אות אמר למשה וזה לך האות, ואיהו כליל תרי עשר מזלות כו', והן י"ב אנפין הנ"ל דג' חיוון, וכלילין הכל בצדיק, ובפ' יתרו ע' א' ורזא אוליפנא זה ספר, אית ספר כו' ספר לתתא אקרי ספר הזכרון, ספר דההוא זכרון, ודא חד צדיק ואקרי זה, ובגין דלא לאפרשא, דאינון תדיר כחדא, יחודא חדא, דכתיב זה ספר, תרין דרגין דאינון חד, כללא דו"ג, ודא איהו כללא חדא דכל רוחין ונשמתין דפרחין בבני נשא, כללא דכל תולדות, אינון תולדות אדם ודאי, דהא מההוא צדיק דקאמרינון פרחין אינון נשמתין בתאובתא כו', וזה שאומר זה ספר ודאי, רוצה לומר דהוא כללא דו"ג כנ"ל, ועיין בזהר פ' ויקהל ר' א' ובפ' פקודי רמ"ו א' והאי אקרי ספר הזכרון דכתיב ויכתב ספר זכרון לפניו, בגין דספר זכרון כתיב, בקשורא חדא, וזה שאמרו (ברכות ו ע"א) תרי מכתבי מילייהו בספר הזכרונות, חד כו', דשנים שלומדים כאחד הן ברזא דתרין דרגין אליו, דו"ג בזיווג הלשון כמו שאומר למעלה. ואמר זה ספר ודאי ולא אחרא דאין מפיק תולדין רק איהו. ואמר ואינון תולדות אדם רוצה לומר כל הנשמתין בכל י"ב ציורין הנ"ל - הכל תולדות אדם, עמודא דאמצעיתא, כתפארת אדם בי"ב היות דביה הידועים, והצדיק - ביה כתובין, דהוא מפיק התולדין, וביה כל הציורין דאיהו אדם דיצירה, דביה וייצר ה' אלקים את האדם כו' כמו שאומר לעיל קי"ד א' ב', מפרש והולך הקרא לשבת בית מאן כו' וכמו שאומר לא תהו בראה לשבת יצרה, לשבת הוא נייחא, דבה אשתכח נייח, ואמר ור"מ כו' ולך כו' רוצה לומר שלכן כתיב ואתה תחזה כו' אתה ולא אחרא, שהוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא דכליל כל דיוקנין כנ"ל. ואמר בציורין דההוא דאתמר ביה בדמות כו'. רוצה לומר בנוק' דהיא דמות אלקים, ועיין שם [פ' יתרו] ע"ב בדמות דא איהו כהאי חיזו כו' וכמו שאומר לעיל ק"כ א' מאן בית דיליה, דא שכינתא דאתקריאת דמות כו', דכל דמיונין ופרצופין דבר נש - בה אשתמודען וכל ציורין כו' ועיין לעיל קל"ב א' כל שרטוטין וציורין ועובדין אינון אתחזיין בשכינתא תתאה דאיהי דמות כו' עיין שם בדבריו, וזה שאומר דכל ציורין דב"נ כו' כרסיא ומרכבתא בך חקיקא אנת כו' דהוא בעלה כו', איש האלקים, שהיא בדמות אלקים, ואין האשה מגלה בשרה אלא לחתן דילה, וכל ציורין דיליה - בה חקיקא כנ"ל קל"ב א', וזה שאומר ובג"כ ואתה תחזה מכל העם, דהעם אינון ברזא דכנסת ישראל, רזא דגוויני, לכן הם רבים, והוא רזא דאור, בעלה דנהיר, והאור הוא אחד ואינו משתנה אלא לפי הגוויני, הוי"ה

אדם, אמר רבי שמעון, זה ספר דא צדיק חי עלמין, דאיהו אפיק תולדין, זה ספר ודאי ולא אחרא, ואינון תולדות אדם, ההוא דאתמר ביה (ישעיה מד ג) כתפארת אדם לשבת בית, מאן בית דיליה, דא שכנתא, ורעיא מהימנא אנת הוא כדיוקניה, ולך חילא לאסתפלא בדיוקנין דבני נשא, בציורין דההוא דאתמר ביה (בראשית ה א) בדרמות אלהי'ם ברא אותו, דכל ציורין דבני נשא אינון רשימין בכרסיא, ובגין דכל כרסיא ומרכבתא בך חקיקא, אנת אית לך חילא לאסתפלא, בגין כך ואתה תחזה מפל העם וגומר. (עד כאן ההג"ה מספרים אחרים). [תיקוני זוהר – דף קלה ע"א]

ש"דבר אחר זה ספר תולדות אדם, זה ספר, דהא כמה ספרין אינון, ספרא דרב המנונא סבא, ספרא דחנוך, ספרא דרבי כרוספדאי, תא חזי, יומא חד אערענא באתר דרבי כרוספדאי, אגא וחברייא, ותקינת לן אמייה דרבי כרוספדאי מנרתא בשבעה בוצינין, ואפקת ספרא דרבי כרוספדאי, כי הוו קראן בספרא דא הכי הוו נחתין חיילא דמלאכיא לסתרא לון, כבני נשא דמתקבצין לחופה במזמוטי חתן וכלה, וקודשא בריך הוא הוה נחית בכל משריין דיליה, למשמע מלין מההוא ספרא, ואבוי דרבי כרוספדאי הוה נחית ליה קודשא בריך הוא עמיה, למשמע מלין דבריה רבי כרוספדאי, (דף קלה ע"א) וליליא דא ליל דשבועות הוה, והכי הוה חדי קודשא בריך הוא באלין מלין כיומא דאתיהיבת אורייתא בטורא דסיני.

ליליא חדא אודמן לן למהוי אושפיזין בבית אמיה דרבי כרוספדאי, ותקינת לן פתורא ומנרתא, ש"והוה רבי כרוספדאי אתכנש לההוא עלמא, אמרת אמיה רבנן, והא לא הויתון שריין לפתורא דא בלא אורייתא, מאי אשתני זמנא דא משאר זמנין, אמינא לחבריא נפתח במילי דאורייתא, דלא ייתי תקלה להאי עניא על ידנא, דאם ידעת דברה איהו מת, ייתי תקלה על ידנא ותמות קדם זמנה, אפתח באורייתא. [תיקוני זוהר – דף קלה ע"ב]

פתח ואמר, בראשית ברא אלהי'ם דא נשמתא, כד נפיק ממעי אמיה אתמר בה (בראשית א ב) והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום, דנפיק עינוי סתימין, אפתח עינוי מיד (שם ג) ויאמר אלהי'ם יהי אור ויהי אור, בחר דאתכניש מהאי עלמא נשמתייה, מה כתיב ביה (שם א ט) ויאמר אלהי'ם יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה, כיון דאסתלקת נשמתא מגיה גופא אשתארת יבשה, אמרת לון, רבנן, מלין אלין לאו אינון אלא מההוא עלמא, אזלת לההוא שרגא דהוה לה סימנא ביה, דכד רבי כרוספדאי הוה חי הוה שרגא מתנענעא ונהרא בכמה נהורין מרקמן, חזתה לנהורא דאתחשכת, מיד אמרת, רבנן רבנן, אבדה קא אתאבידת לי, ואנא בעינא למיזל לפשפשא בגינה, אמרו ודאי הא אשתמודעאת לה, אזלו לארתייהו, ואיהי נפקת לפרשת אורחין, ואשפחת יונה נוקבא, אמרת לה יונה אנת דהות שליחא מהימנא למארך, הדא הוא דכתיב (שם ח ח) וישלח את היונה מאתו, ואתמר בך (שם יא) ותשב אליו היונה לעת ערב, (דף קלה ע"ב) תבת ליה בשליחותה, באומאה עלך ש"כהיהא יונה קדישא, דתיזיל בשליחות דילי, ותדע אי ברי חי או מת, מיד

ביאור הגר"א

דנהיר, ועיין מה שבארנו לעיל סוף תיקון כ"ה, לכן רעיא מהימנא הוא אחד, והוא נהיר בכל ישראל, ובכל דור, ומשתנה נהורא בכל תלמיד חכם לפי המקבל שהוא הגוון, ושמשא לא נהיר לסיהרא אלא בראיה כמו שכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה כו', ולכן ואתה תחזה, ושמת שרי אלפים שהן ד' אותיות אדני כמו שאומר לעיל ק"כ ב'.

^ע ד"א זה ספר כו' כמה ספרין אינון ספרא כו'. רואה לומר, דזה ספר של תולדות, דכל הספרים של תולדות אדם הכל כלילין בזה הספר התורה, לכאן התחלת התורה, ועיין מה שבארנו לעיל תיקון ל"ב:

^ע והוה ר' כרוספדאי אתכניש כו'. רואה לומר, דההוא זמנא מת לכן ישבו שם כלל תורה, שאין אומרים שמועה והגדה בבית האכל אע"ג דהיא לא ידעה מכל מקום מפני כבודו של ר' כרוספדאי המת, וזה שאומר נפתח במילוי דאורייתא ללא ייתי כו'. נדחקו עמנו ללמוד משום ללא ייתי תקלה דווקא, ורשעו בענין המת אף שרעו שלא תרגיש משום (ברכות ג ע"ב) שאין אומרים אלא מענינו כו':

^ע דההיא יונה קדישא. רואה לומר שכנתא כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ושאר מקומות:

לעידן רמשא חזרה בשליחותה, דהכי חזרת לנח לעת ערב, הדא הוא דכתיב ותבא אליו היונה לעת ערב, והות ממרטת גדפהא, וחפרת כוכא, מיד יהבת קלא ואתכנשת לההוא עלמא.

סיי לבתר דהו אולין בארחה רבי שמעון וחרבו, שאילו ליה, אמאי כד נפיק ינוקא ממעי אמיה איהו עינוי סתימין, אמר לון ודאי דא איהו רזא (שם כו א) ותכהן עינוי מראות, באלין מראות דאחזיאו ליה במעי אמיה כמה נהורין, כמה דחמא יחזקאל במרפכה, לכל ינוקא אחזיין ליה כפום דרגיה, אחזיין ליה מאתר דאיהו נשמתיה, דאי ישתדל באורייתא ובפקודין, דינהיר ההוא אתר דאתנטילת נשמתיה, בכמה נשמתין, ואיך נחתין בגיגיה כמה מרפכות, ואולפין ליה כל אורייתא, ואי אשתדל בה אדכיר ליה כל מה דהו אולפין ליה במעי אמיה, לבתר אחזיין ליה גיהנם, דאם עבר על פקודי אורייתא מהו עונשא דיליה, כמה דאחזיאו ליה אגריה, לבתר דנפיק ממעי אמיה סתים עינוי מכל אינון נהורין, כמה דאתמר ותכהן עינוי מראות, ואשתאר תהי' ובה'ו, הדא הוא דכתיב והארץ היתה תהו ובהו וחסך וכו', והכי איהו מאן דלא אשתדל באורייתא, עינוי סתים מעלמא דאתי, בטר דאשתדל באורייתא, מיד ויאמר אלהי'ם יהי אור ויהי אור, דנהרין ליה בנהורא דההוא עלמא, מיד דאזיל לההוא עלמא, מיד יקווי המים מתחת השמים אל מקום אחד, אתכנשת נשמתא לאתר חד, הדא הוא דכתיב (קהלת יב ז) והרוח תשוב אל האלהי'ם אשר נתנה, וגופא אשתאר יבשה, הדא הוא דכתיב ותראה היבשה, לבתר דאתכנשת נשמתיה, קודשא בריך הוא יימא לשכינתא, תוצא הארץ נפש חיה למינה, מאן חיה אלין חיות הקדש, ונהרין ליה, דנחתין ליה לקבלא ליה, הדא הוא דכתיב (תהלים צא יב) על כפים ישאונוך וכו'.

ועוד תוצא הארץ נפש חיה לקבלא ליה, למינה דא בת זוגיה דאתיהיבת ליה בההוא עלמא, בהמה ורמש וחייתו ארץ למינה, כמה חילין ומשריין ליקריה, ולבתר אפיק ליה אילנין ועשבין בגנתא דעדן, הדא הוא דכתיב ויאמר אלהי'ם תדשא הארץ וכו', כל מה דאתברי בשית ימי בראשית בלהו מזומן ליה בההוא עלמא, בגן עדן עלאה ותתאה.

סדבר אחר זה ספר תולדות אדם, דא ספרא דחננך נער, דעליה אתמר (בראשית ה כב) ויתהלך חנוך את האלהי'ם ואיננו פי לקח אותה אלהי'ם, ואמאי קארי ליה תולדות אדם, אלא הכא רזא דגלגולא, תולדות אדם אתקרי, דמינה נפק, ואיהו הוה תולדה דיליה, ואמאי אתקרי נער, אלא הכא רזא (איוב לג כה) ישוב לימי

ביאור הגר"א

פ"ט לבתר דהו אזלי בארחה כו' מכל אינון נהורין כו' ותכהין כו'. רוצה לומר (כמו ביצחק ממה שחזר בעקידה כן בווילד) מאלין מראות שחזר ולמד נשכח הכל ממנו ונשאר בחושך מן התורה לכן עינוי סתים על רמו לא, דהגוף לפי הנפש ואח"כ פותח עינוי הגוף ואח"כ עינוי הנפש להבין מהעולם הזה מעט מעט ואח"כ בתורה:

פ"ד ד"א זה ספר כו' דחננך נער כו'. דהוא תולדות אדם, והוא כדמותו בצלמו, ואשתאר בלבוסא דיליה דהוא זיהרא עילאה דיליה כמו שאומר בזהר חדש רות וזה שאומר ואמאי קרי ליה תולדות פירוש דמינה נפקין והוא בגלגולא דנשמתא דיליה וכן הוא ברזא דגלגולין דכל גלגולין הכל הוא ברזא דההוא נער כמו שכתוב (תהלים קג טו) אנוש כחציר ימיו כי רוח כו' כמו שאומר שם צפ' פנחס וכמו שאומר בסוף תיקוני זוהר חדש, וזה תולדות אדם, דגלגולא דקמאה הוא ברזא דאדם, בחיה דאדם ואח"כ הולך בגלגולא דג' חיוון, מרכבה דיליה, תולדין דאדם, וזה שאומר ואמאי אתקרי נער כו' לימי עלומיו כו' ברזא דגלגולא, ואמר ולבחר נחית בההוא כו'. ליוסף הוא בסוד מט"ט כמו שהוא ישראל זוטא נגד ישראל דלעילא, עמודא דאמלעיתא, ועיין ברעיא מהימנא סוף פ' בא, ואמר מאי דבתם רעה אלף דהוא מגזעא כו'. דמט"ט הוא האדם שבראו הקב"ה לשלוט על כל צבא השמים, עוף יעופף כו' כמו שאומר למעלה, וכיון שחטא לקח חנוך מעלתו, ואותן שקטרגו על האדם בשעת בריאה, מגזעא דלהו ג"כ קטרגו על חנוך בשעה שנתעלה לשמים והשליטו על כל צבא השמים במחשבה ואח"כ במעשה, וכמו שחנוך הוא מגזעא דאדם כן אותן שמגזעא דלהו קטרגו עליו, וזהו ויבא יוסף את דבתם שעל ידו הוציא דבתם רעה אל אביהם ונטרדו על ידו וישנאו אותו כו' וכמו שכתוב ואיבה אשית בין זרעך כו'. ואמר כגוונא דמלכא כו'. שהכל הוא רמו על נער דלעילא ויסר טבעתו כו' (בהגהה: דהוא חתים למעלה כידוע) במרכבת המשנה, בד' חיות הקודש, וכל הפרשה כידוע, וזהו מה אנוש – חנוך דאנוש, ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ו ב' אנוש כחציר כו' כנ"ל וכן אדם דהוא תולדות אדם כנ"ל ואת בני בלחה כו' דד' נשין דיעקב אינון ד' רישי נהרין כמו שאומר צפ' פקודי ואינון שנים מסטרא דשמאלא דקטרגו כמו שאמרו קרא לכת הראשונה לשניה כו' וכמו שאמרו (בראשית רבה פרשה ח) אמת אמר אל יברא וכן שולם, והן השפחות מסטרא דשמאלא כידוע לכן מחנה דן לשמאלא ואינון נטרפו כו' ואינון הן מגזעא דלהו, וזה שאומר א"ל והא עז"א כו' א"ל אחרנין הו. והן הנ"ל דאתכנסו עמהו דעזא ועזאל, ואלו עזא ועזאל הן הקשין שבב' כתות, והן כל אחת מכת אחת, והן ב' דפסוק מה אנוש כו' וכן אדם כו', ב' קטרוגין:

עלומיו, כמה דהוה בקדמיתא לעילא, ולבתר נחית בההוא דאתמר ביה (בראשית לז ב) והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו, ויבא יוסף את דבתם רעה, מאי דבתם רעה אלא דהוה מגזעא דאלין דאמרו (תהלים ח ה) מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו ותחסרהו מעט מאלהי'ם, דיהבת ליה כל גנזי שמיא, וכל מפתחן דיליה בידיה, ואשליטיה בכל דיליה, כגוונא דמלכא דאמר ליוסף (בראשית מא מ) רק הכסא אגדל ממך.

[תיקוני זוהר – דף קלו ע"א]

אמר ליה והא עז"א ועזא"ל הוה אלין, אמר ליה אחרנין הוה מתכנשין עמיה, אמר ליה רבי אלעזר והא קודשא בריך הוא עד דאתייעץ בחיילין דיליה לא הוה עביד לאדם, דאמר נעשה אדם, אמר ליה לאולפא דרף ארץ לבני נשא, דנטיל רברבא עצה מדזעיר מניה, ולא עוד אלא רזא אחרא אית הכא, למלכא דהוה ליה שליחא מהימנא, והוה בעי למיהב ליה אגריה, אמר לחיילוי אנה בעינא לשלטאה האי שליחא דילי עלייכו, בגין (דף קלו ע"א) דהוא מהימנא, אי אית מאן דידע ביה מלה אחרא יימא, בזמנא דלא אשכח מקטרגא עליה, אמר נעשה אדם.

ותו נעשה אדם, בעינא אדם דיעביד פקודי אורייתא, וישתדל באורייתא, לעבדה ולשמרה, ויהא ליה אגרא טבא, ושולטנו עלייכו, ודא איהו (ישעיה ס כא) נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, דהא מלאכי עלאי אף על גב דאינון גבורי כח עושי דברו, לא עבדי גבורה בפולחנא קודשא בריך הוא, דאינון פלחין בהכרח, ולית לון ערוכא דבשרא ויצרא בישא, ובגין דא נעשה אדם, וישלוט בכו, הדא הוא דכתיב (בראשית א כו) וירדו בדגת הים ובעוף השמים וגומר.

ותו נעשה אדם אנה יהיב ביה נשמתא, דכתיב בצלמינו, וכתיב (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש, ואתון יהבו ביה רוחא ונפשא, וארעא ארבע יסודין, וידמה לכלא עלאין ותתאין, ומה דרעינא דלהוי שליט וממנא עלייכו, אצדיקו דינא דילי, ויהא ברעו דלכון, דאנא אשרי שמי עליה, ^{ס"ט} וחותרמא דילי בידיה, דאיהו חותם הברית, מלאכיא דסטרא ימינא ברכו ליה, ואמרו נעשה ונשמע, הדא הוא דכתיב (שם קג כ) ברכו יהו"ה מלאכיו גברי כח ^{ס"ט} עשי דברו לשמע בקול דברו, ודא מטטורין, לקבליה יוסף לתתא, והוה אחרנין דהוה שנאין ליה ואמרו (שם ח ה) מה אנוש כי תזכרנו, ובגין דא ויבא יוסף את דבתם רעה, וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלום, ולא דאינון אלין עז"א ועזא"ל, אלא אינון אחרנין דאתכנשו (ס"א דאתכללו) עמהון.

[תיקוני זוהר – דף קלו ע"ב]

(דף קלו ע"ב) ^{ס"ט} ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שש (בראשית ה ג), ש תלת חיוון דמרפבתא, ת איהי (משלי כ כח) נר יהו"ה נשמת אדם, דאתמר בה (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני

ביאור הגר"א

^{ס"ח} ומותמא דילי בידיה דאיהו חותם צברית. רוצה לומר זהו ויסר את טבעתו ויתנה כו', חותם המלך, טבעת המלך דהוא טבעת הברית כמו שאומר לעיל תיקון מ"ז ואשליטיה בזה על הכל כמו יוסף כשציל שמירת הברית כן האדם זוכה כשצילו לשלטאה בעולם הבא על המלאכים, וכן חנוך כשציל שמירת הברית דבור המצול זכה לזה כידוע במדרש רבה ותקן חובל לאדם ונעשה דוגמתו כנ"ל, ואמר גבורי כח. שכה הוא ימין כמו שכתוב (שמות טו ו) ימינך ה' נאדרי בכח כמו שאומר לעיל ס"א א' ואיהי התקפתא כו':

^{ס"ט} ועושי דברו. רוצה לומר כי מט"ט הוא דברו, שעל ידו נשמע פתגם המלך לכל חיילי רקיע, והן עשו לשמוע בקול דברו, כמו שכתוב (ישעיהו נ י) שומע בקול עבדו, (בראשית כד ב) עבדו זקן ביתו כמו שאומר צפ' בלק, וזה שאומר ודא מט"ט, ואמר לקבליה יוסף לתתא כמו שכתוב (בראשית מא מד) ומבלעדיך לא ירים איש כו', ואמר והוה אחרנין דהוה כו'. כנ"ל, ואמר ולא דאינון כו' דאתכנשו עמהון אמת שהן מסטרא דדינא כמו שמעון ולוי אבל לא מסטרא דעזא ועזאל אלח מסטרא דקדושה ואח"כ קבלו עליהם למלך, ויבואו אחיו וישתחוו לפניו, וכלכל אותם, ולא עזא ועזאל דעליהן נאמר (בראשית מט ז) ארור אפס כי עז ועברתם, אפס ועברתם הם מסטרא דאלו ב' עזא ועזאל אבל הן עצמן הן מסטרא דהג"ל דלח"כ נשתוו עמיה, וכן ברחיו אין כולם היו שונאים אותו במדרש רבה כמו שאמרו מי הוה אס תאמר ראובן כו':

^{ס"ט} ויחי אדם כו'. רוצה לומר, דתולדין דיליה אינון ברזא דד' חיוון זהו שש כמו שמפרש והולך ש' בתלת ענפין ג' חיוון כמו שאומר לעיל ק"ט ק"י ושאר מקומות. ואמר ת' איהי נר ה' כו'. רוצה לומר דג' הוא חג"ה, ורביעית – מלכות, והיא נקראת ת', ועיין בריש פ' חוקת ק"פ ב', ות' לעולם סיוס הפרטוף, מלכות דהיא חיה הרביעית, אדם לכליל כולא, ואמר איהי נר ה' כו' להורות לאדם הוא זה דהיא נקראת נר ה', נר מורה, כמו שאומר לעיל תיקון כ' ושאר מקומות, וכתיב נשמת אדם. ואמר דאתמר בה ודמות כו'. הוא עוד לרצויה דהוא זה, דכתיב ודמות פניהם דקאי על כלהו, לכלם דמות אדם כידוע, אלמא אדם הוא לכליל כל דיוקניו, והוא בעמודא דלמנעיתא לכליל כלא.

אדם, וְדָא אִיהוּ וְיֹולֵד בְּדַמּוּתוֹ כְּצַלְמוֹ. ^סוְיִהְיֶה כָּל יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר חַי תִּשְׁעַ מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיְמֹות, וַיְמֹות, ^סהֵאֱלָא כָּל יוֹמֵי דְהָהּ חַי הָהּ תִּשְׁעַ מֵאוֹת וּתְלָתִין שָׁנִין, וּשְׁאָר שָׁנִין בְּתוֹסְפַת הָהּ מֵיַת. וְשִׁבְעִין דְּחֶסְרוֹ מֵאֲלָף, יֵהֵב לְדוֹד מְשֻׁנִי, בְּגִין דְּהָהּ עֲתִיד לְאֲשַׁלְמָא לֹון בֵּיה, וְהֵכָא רְזָא דְפּוֹרְקָנָא.

^סוְעֶשְׂרֵי דְרִין הָווּ מֵאָדָם וְעַד נַח, (בראשית ה כח) וַיְחִי לְמֶדְ שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמֵאֵת שָׁנָה וַיֹּולֵד בֶּן וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נַח, לֵאמֹר זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמִמַּעֲצוֹן יְדִינֹו, וְאַמַּאי, דְּבִקְדָמִיתָא הָווּ טְרַחֲזִין בְּגִלְגּוּלִין, עַד דְּאֲתָא נַח דְּאִיהוּ שְׁבַת, וּבֵיה נַחוּ כְּלָהוּ, וּבֵיה אֲתִישְׁבוּ, וְאַפִּיק לֹון לְעָלַם.

^סאָמַר רַבִּי אֱלֶעָזַר אַמַּאי הָווּ קְדָמָיִן חִיִּין יוֹמֵיִן סְגִיאִין, כְּגוֹן אָדָם דְּאֲתָמַר בֵּיה וַיְחִי אָדָם תִּשְׁעַ מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְנַח תִּשְׁעַ מֵאוֹת וּחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְכֵן כְּלָהוּ דְרִין עַד נַח הָווּ חִיִּין שָׁנִין סְגִיאִין, וּמֵאֲבָרְהָם (נ"א ומנח) וְאַיִלֶף הָווּ מִתְמַעֲטִין בְּשָׁנִין, אָמַר לִיה בְּרִי, רַבּוּי שָׁנִין וְאַרְיִכוּ דְיוֹמֵיִן אֵינוֹן מֵאַרְיִךְ אֲנִפִּין, וּמַעוּטָא דְיוֹמֵיִן וּשְׁנֵין מְזַעִיר אֲנִפִּין, וּבְגִין דָּא בְּאֲבָרְהָם אֲתָמַר אֱלָה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם בְּה' זַעִירָא. בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

ביאור הגר"א

ואמר ולא איהו ויולד בדמותו כללמו והוא אדם בדיוקניה והוא אדם באלף והוא בתי"ו דיוקניה, לנוק' היא בל"ת ב"ש עם דכורא כמו שאומר בזוהר חדש שה"ש ולכן היא חותם דיליה כמו שבא האותיות בחותם בהפוכא ולכן ש"ת הוא א"ב, דמות האב, והוא בדמותו בנוק', אדם כללמו בג' חיוון בדכורא כמו שאומר בריש פ' שמיני כלם בדכורא ודמות בנוקבא וע"ד כו':

^פ ויהיו כל כו'. על ימות המשיח לאז יהיה כלל האדם חי, וכן סיהרא קדישא דמות אדם, דוד חי וקיים, עטרת הבכית דאתפשט מעור של נחש, כי אמילם בג' ערלה ופריעה ועיין לעיל בהקדמה ובתיקוני זוהר חדש כי בע' לאלף הו', וע' שנין הוא חכלים דיליה שביה אולידת ליה ודוד מלכא אשלים אותם השנים, (שמואל ב כג א) משיח אלפי יעקב, לכן אלף שנים הוא דיליה, והוא סוד ה"א שבה נברא העולם, (מלכים א ה יב) ה' ואל"ף, אלף לאדם שהוא דמשיח, וה' שנים הנותרות והוא סוד שירו חמשה ואלף, ועל שאר השנים אמר ושאר שנים בתוספ' כו' שהוא ה' להאדם לאלף חיותה דהוא נשמת אדם, כי תמלא הארץ דעה, אלף אכסדרין. ואמר בגין דהוה עמיד כו'. רואה לומר אותן ע' דסיהרא הוא בחכלים וידין שעליהם התפלל דוד יענך ה' בע' קלין, והוא אשלים בשני טוב יום בחריך מאלף, וזה שאומר והכא רזא דפורקנא וששת אלפים הן ו"ק, ואלף הו' ח"י עלמין לכן הוא ח"י, ואין בכל האברים נקראין ח"י רק הוא, וכן מוחין – חו"ב, אלפים שנה קדומה, ולכן בן איש חי כו' אבל מכל מקום הוא לפי שהוא בדגרא לדדיק כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"א ובריש פ' בראשית: ^פ ובלקוטי' ז"ל. אלא כל יומין דהוה חי כו'. רואה לומר, לכל תולדות ג"כ אדם הוא, והוא בכלם אלא דחיי ממש הוא תתק"ל לאז חי דהוא דרגא דחכמה ואח"כ כיון שנסתלק אדם החכמה, נשאר הוא מת, וזה שאומר וע' דחסרו מאלף, דאלף קדמאה הוא ברזא דחכמה דהוא חיים, החכמה תחיה בעליה, והשלימין דוד דהוא נמי חי, ונקרא חי וקיים, והוא סופו של אדם וזה שאומר לעיל אריכו דיומין כו', וכמו שאומר שם דו' אלפי שנה נחלק לג' חלקים נגד ג' דרגין, ב' הראשונות נגד ג"ר דשם אריכו דיומין, אדם, חכמה, ונח – שבת, בינה, ב' אלפים הראשונות, דצרהם חסד התחלת אלף השלישי, ועיין מה שבארנו שם. ואמר בהבאראם בה' זעירא. רואה לומר דעולם נברא בה"א ולכן ששת אלפים שנה עלמא, ה"א, ואלף הששי הוא עלמא גניזו, עלמא דחירו, לכן הוא נעלם, ויש אותיות גדולות צדינה ויש קטנות ולכן כאן ה' זעירא, ה' לצברהם, צרתיה לצברהם, וענין ה"א – ו"ק כנ"ל, דחסד הוא כללם, וידוע באידרא רבה, וכמו שאומר בספרא לכניעותא בצרכיה שכל החיים הוא מה"א, רוחא דנשיב מפרדסקא, ה' רוחא דחיי ולכן יומין אריכין – ה' רבתא כו', וכן הבל דבר נש דהוא רוח החיים שבאדם:

^פ עשר דרין כו'. לרמוז דפורקנא בעשר דרין, (ישעיהו סה כ) כי הנער בן מאה כו', ונח מפרש והולך ויולד בן ויקרא כו', יום השביעי שבת דבה נייחא מכל הגלגולין, שאף לעתיד לבא יתגלגלו הכל לאשלאמא כידוע עד יום השביעי כי בו שבת מכל מלאכתו בגלגולין אשר ברא חלקים לעשות זהו לעשות, וזה שאומר דאיהו שבת דעל שמו נח, וינח ביום השביעי, ועיין בריש פ' נח נ"ט ב' ר' אליעזר אמר אלה כו' ודא עביד נייחא כד"א כי בו שבת כו' תא חזי כו', ולא הביא הקרא ויחי למך אלא לסיים ויולד בן ויקרא כו', והוא דור עשירי, גלגול האחרון שבו נחו ואתיישבו, ואמר ואפיק לון לעלם רואה לומר שיהיו חיים וקיימים לעולם, והואיא אותן כולם לעולם, שבגלגול זה האחרון נתיישבו, דוגמת תולדות האדם דכולם נמחו ואח"כ נתיישבו כולן בתולדות נח ונתבדר ג"כ פרו כו' ומאלה נפלה כו':

^פ אר"א כו' א"ל כו'. דששת אלפים הוא ו"ק רואה לומר קאוות ימינא ושמאלא שהן כוללן האמלעי שאינו אלא כללם דלהון כידוע ולכן נתחלקה לג' חלקים, ב' אלפים תהו נגד חו"ב שהן תהו בלא השגה, ב' תורה – מזה ומזה הם כתובים, ב' נגד ב' משיחין, ימות המשיח ויבדי"א:

תיקון מ', דף קא ע"ב.	אבני שיש כו' מים מים
בהקדמה	ובאות הראשון תמיד כלול כל המלה
תיקון מ', ד"ה ויהיב לון אחרנין כו'. כמו שכתוב (תהלים קכז א) אם ה' לא יבנה בית כו', וזה שאומר בזהר פרשת פנחס דב' בתים שרצה השם יתברך לבנות - לא היו עדיין כלל, ולעתיד לבא יבנה הקב"ה שניהם כאחד, מעשה ידיו לעולם שעתיד להתגלות עץ החיים כמו שאומר בזהר פרשת בראשית ובוזהר פרשת משפטים בארוכה.	בית המקדש
תיקון ע', ד"ה הנותן בים דרך.	היאך חיה טמאה במרכבה
בביאור מהר"א בן הגר"א, בד"ה (ה) דאיהו זהר טמיר	ההבדל בין טמיר וגניז
בתיקון נ"ב, דף קפח	ודאי, רוצה לומר כידוע, זהו לשון ודאי
בתיקון כ"א, דף ס סוף ע"א	וכן הוא בתורה שאין דבר חדש עתה אלא להבין הישנות
בסוף תיקון נ"ה	וענין הכלילות, שכל עניינים המוזכרים בזהר ובתיקונים הכל על כחות שבפנים.
תיקון נ"ו בביהגר"א ד"ה ורזא עלאה הכא לזמנין.	חיה
תיקון נ"ו בביהגר"א ד"ה ורזא עלאה הכא לזמנין.	יחידה
בהקדמה	כל אוקמוהו שבזהר קאי על הגמרא
ריש תיקון מג.	כל מקום שאומר "תמן" - אינו בשלמות.
תיקון מ' ד"ה (מתל"ה) דע"כ יעזב כו'.	לדיתן
בסוף תיקון י"ט, דף מ ע"א	לכך לא ניתנה התורה לתחתונים, שהם אדם בארץ, כי אם ע"י יסורים כתית כו' לגבי שכינתא (והוא סוד גדול, עיי"ש)
בתחילת תיקון נ"ב, דף קפא	מה שאומר בכל מקום רזא דמלה כו'
דף פט ע"א.	ואינון עמלקים כו'. שהן נג"ע ר"ע, דעליהו אמרו קשים גרים לישראל כספחת, דכל נגעים אינן קשים כספחת דהוא נדבק, (ישעיהו יד א) ונספחו על בית כו', ואינון בעץ הדעת טוב ורע, חט דחט"ה, דישראל אינון מה', ה' מיני חטה כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים ק"כ ב' עיין שם בדבריו, ואינון סובין ומורסן דחט"ה, וחשיב משה להכניסן לקדושה אבל לא יכול ונפיל איהו וישראל בגינם כמו שאומר שם ברעיא מהימנא ובוזהר פרשת בראשית שם, וזה שאומר ובגין דא טרחת ה' בגינייהו כו' רוצה לומר להחזירם בקדושה וכמו שאומר למטה: עמלקים כו'. מפרש בזהר פרשת בראשית שם, דעמלקים רישין דבני ישראל בגלותא, כלי חמס, וגוזלים לעניי ישראל, והן מסטרא דדור

	<p>המכול ונשמתיך דילהון, ונצטרפו במצרים, ונפרד הרע בערב רב, וכד קביל לון משה עליו השלום, נתערבו נשמתיך בישראל, והוא הגלות הזה גלות רביעי בגין אות ד', ה' זעירא, כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים. נפילים הן דאזלין בתר זנות וכן בתר בצעין דהאי עלמא אשה זונה מסטרא דנפילים. גבורים הן אנשי השם דכל עובדיהון בשביל לעשות לון שם מסטרא דדור הפלגה. רפאים הן שאינן רוצים לעשות גמילות חסדים וצדקה עם בעלי תורה. ענקים הם המזלזלים תלמידי חכמים, עיין שם בדבריו:</p>
<p>שבע שמיטות</p>	<p>תיקון מא, ד"ה דהא שבע שבתות. מכאן משמע כדברי הראשונים דשבע שמיטות ואנן בשניה</p>
<p>מה שאומר בכל מקום רזא דמלה - שמביא פסוק כדבריו ומפרש אותו הסוד בפסוק הזה</p>	<p>סוף דף פט ע"ב</p>
<p>רוצה לומר כידוע זהו לשון וודאי</p>	<p>דף צ ע"א</p>
<p>חכמת הקבלה</p>	<p>תיקון נג ד"ה עדן דא עדונא כו'</p>
<p>ובזה מתורץ מה שמקשין דהאיך חיה טמאה במרכבה ותירץ כו'</p>	<p>תיקון ע', קלב ע"א, בביאור הגר"א ד"ה הנותן בים דרך</p>
<p>לשון ברא על חושך ונקבים</p>	<p>תיקון ע', קלב ע"א, בביאור הגר"א ד"ה א"ל מאן אדם</p>
<p>ספר ספור סיפור</p>	<p>תיקון ע', קלב ע"ב, בביאור הגר"א ד"ה א"ל מאן אדם</p>
<p>ביאור ברכת מגן אברהם ב"ח</p>	<p>תיקון ע', קכב ע"א, בביאור הגר"א ד"ה וכל הזוקף זוקף</p>